KATOLSKI POSOŁ

Ludowy

časopis

Wudawany wot towarstwa swj. Cyrilla a Methoda w Budyšinje

Redaktor: Józef Nowak

Sydomašěsćdźesaty lětnik

W Budyšinje
Čišć Donnerhakec knihićišćerńje (mějićel: Towarstwo swj. Cyrilla a Methoda)
1929

Dosłowo.

Deo gratias! Ze samsnymi słowami a podobnymi čućemi kaž měšnik Božu mšu, skónča redaktor swój 67. lětnik „Katolskoho Posoła“. Hdyž je samoručnje hišće „Wobsah“ zestajał, złoži swoju wutrobu a swojej rucy k njebjesam z dźakom, zo je Bóh Knjez zasy dobre skutkowanjo a poradźenjo dźěła dał. Tola redaktor wě, kak snadne je wšě čłowjeske dźěło a wša nałožena próca, hdyž Bóh Wěršny swoje žohnowanjo njedawa. My smy syjerjo, ale tón, kiž žohnowanjo a zróst dawa, je Bóh. Tohodla so do dźaka měša prózstwa a paćeŕ, zo chcył Bóh žohnować ze swojim wšohomócnym žohnowanjom słabe a njedokonjane dźěło někotrych woporniwych, kotřiž swój swobodny čas, swoje mocy a čuwy w njesebičnym dźěle wopruja za swój serbski katolski lud w zmysłu ideje cyrillo-methodejskeje.

Dźakuju so z cyłej wutrobu za wšu „Posołej“ wopokazanu lubosć a podpjeru. Wosebje so dźakuju tym knjezam, kotřiž su z wobstajnymi přinoškami naš časopis podpjerali. Knjez šulski nawjednik Michał Wjerab, soburedaktor, je też lětsa swoju rubriku „Z cyrkwje a swěta“ z wulkej pilnosću a wustojnosću wjedł. Knjez farař Cyž-Hajničanski je přez cyłe lěto z małymi wuwzaćemi pisał „Politiski rozhlad“. Přez to njeje redaktor jenož we swojim dźěle wolóženy był, ale časopis je zdobom dobył w politicy wobhonjenoho a nazhonjenoho muža. Zo móžeše „Posoł“ we swojich zawodnych nastawkach dobru, haj husto cyle wurjadnu cyrobu swojim čitarjam poskićeć, mamy so přede wšěm dźakować knjezej fararjej Jurjej Delanej z Baćonja. Wón je ze swojej zahorjenej a woporniwej serbskej wutrobu a ze swojim mištrskim pjerom mnoho prěnjorjadnych nastawkow nam darił, kotrež bychu wěsće hódne byłe, zo by cyły naš serbski lud je znał — a so po nich měł. Tutym mjenowanym a wšěm njemjenowanym, kotřiž pak su tola tam a sem z nastawkami abo lokalkami a kajkižkuli druhimi přinoškami za naš časopis so starali, wuprajam z tym hišće swój nawutrobniši dźak a „Zapłać Bóh tón Knjez!“

Njesměm pak też zabyć na tych, kotřiž drje njejsu z literarnymi přinoškami tak jara za časopis so starali, ale kotřiž su najebać toho tola wulke zasłužby sebi dobyli. Mjenuju najprjedy knjeza šolastika Jurja Hejdušku, dołholětnoho korektora „Posoła“ wot smjerće knjeza tachanta Skale sem. Knjez kantor Šołta bě zhromadnje ze swojim přichodnym nanom knj. kant. Janom Rězakom pilny, swědomity a wěcywustojny zličbowaŕ časopisa. Jim kaž też knj. Hanje Rězakec za wšu časopisej wopokazanu prócu wutrobny dźak. Bóh zapłać!

Předmjety, nas najbóle zajimace, běchu sćěhowace: Swjatowjacsławski swjedźeń w Prazy, wopomnjeće na 1000. róčnicu martrařskeje smjerće wulkoho čěskoho patrona swj. Wjacsława, po maćeri pokhadźacoho ze splaha Łutycow, našich serbskich prjedownikow. Też Serbja so na wosławje wobdźělichu. „Posoł“ je přez cyłe lěto so prócował, žiwy zajim za swjedźeń w Prazy zbudźić. To je so jomu poradźiło, wo tym jewi wulka ličba wobdźělnikow na Pražskich zajězdach w juniju a septembru, najebać ćežkich hospodařskich poměrow. Njech swjaty Wjacsław też swój serbski lud škita a wuškita před zahinjenjom!

Žiwy zajim wubudźichu też wólby do sakskoho sejma. Našomu towařstwu a joho časopisej mamy so dźakować, zo je jedyn z našeje srjedźizny do sejma přišoł, katolski Serb, kubleŕ Jakub Špitank ze Zejic.

Też na našu polemiku ze Sokołom njesměm zabyć. Hdyž je też wuradźowanjo tukhwilu k wěstomu wočakowacomu stojnišću dowjedło, njeje so tola dospołny měr dobył. Tuta polemika je wurostła jeničcy ze swěry napřećo najwyššim idealam našoho towařstwa a z lubosće k našomu wohroženomu małomu narodej.

Započatk lěta je nas žiwje jimało prašenjo našeje młodźiny. Hdyž też tute prašenjo njeje dozrawjene płody přinjesło, wjeselimy so nad mnohimi zjewjenjemi mjez našim dorostom. Nadźijamy so, zo kćenja jónu hišće přinjesu wočakowany płód!

Skónčam ze starej, tradiciji přisłušacej prózstwu: Wubjerkownicy a dowěrnicy, njezabudźće na naš časopis, na naš „Katolski Posoł“, wosebje też potom nic, hdyž je so we wašej wsy něšto nowoho stało. Lokalki słušeja do našoho łopjena, lokalki pak njemóže pisać redaktor, ale štóž je swědk podawka był a kiž wěc derje znaje.

W Budyšinje, na dnju 23. hodownika 1929.

Kapłan **Józef Nowak,** redaktor.

WOBSAH:

Zawodne nastawki a nabožne rozpominanja.

Budź khwaleny Jězus Khrystus! 1
Swjećenjo domow — pastyŕstwo dušow. 9, 25
Dźiće też wy do mojeje winicy. 25
Staršiske požohnowanjo 33
Wopomń človjeko; proch sy a do procha so přewobroćiš! 41
Swjaty Wótc swobodny 49
Swjaty póst 50
Mójzes a naš swójbny duch 57
K prěnjomu pjatkej w měsacu 60
Swjaty póst a wulka kołbasa 65
Je posćenjo też něšto za našu młodźinu? 73
Pójdźeš ke křižej 89
Što wotwali nam kamjeń wot surowych durjow? 97
Evangelium dźěła 107
Dobry pastyŕ 115
Swět pak budźe so wjeselić 123
Politika a nabožnosć. Z. 131
Pastyŕski list k šulskej njedźeli 139
Moji knježa sće hižo wolili? 147
Swjatki 157
Pastyŕski lis k złotomu měšniskomu jubileje Swj. Wótca 165
Swjaty Wjacław po maćeri Serb 173
Što ma Jězusowa wutroba nam Serbam prajić? 181
Swjaty Beno, japoštoł łuž. Serbow dźensa hišće? 189
Swjaty Alojz a naša młodźina. 197
Swjaty Beno — wučeŕ 205
Na jich płodach jich spóznajeće 213
Swjata Marhata — parla młodosće 229
Časćiše swj. worawjenjo 232
Prěnje zrałe kłoy 237
Wjednicy a zawjednicy 245
Don Bosko 253, 261, 259
Dyrbiš nana a mać česćić 277
Swjećenjo zelow 280
Njebojmy so našee mjeńšiny dla 285
Najlěpši serbski baška 293
Swjaty ratař Isidor 301
Swj. Michał w serbskich stawiznach 309
Swjaty różowc w serbskim domje 317
Radikalni Serbja 325
Hura! Kermuše tu su! 333
Regi saeculorum — kralej stotkow 341
Moralka bjez Boha 346
Na našich kěrchowach 349
Měšnikowej rucy 357
Serva lilija! Hladaj swoi swoje lilije 365, 373
Nam so styska 382
Cyle rjana sy ty moja ječelnica 389
Budźće žiwi z cyrkwju 397
Pójće wšitcy ke mni, k łobjatku 405
Bohu budź dźak! 417

Politiske, kulturne a literarne nastawki.

Wo božodźěsćowy štom 2
Južnosłowjanska 11
Wo koaliciju 19
Z Ruskeje 19
Zeleny tydźeń 34
Španiska 42
Wo prawach swětneje a cyrkwinskeje wyšnosće nad šulu 45
Kelko Polakow je w Němskej 45
Nowy amerikanski president 75
Wólby 124
Nowa wólbna parola 132
Nacinalsocialistiska strona 134
Špitank abo Hitler? 140
Koho wolić? 141
Dobyli! 158
Raj myslow a sonow z łužiskich honow 170
Mišno 183
Wólby a katolscy Serbja 192
Centrum a my 193
Dalše přisłodźenja centruma 193
Łužisko-serbski Sokoł 201
Swjatowjacsławske dny češkosłow. Worjoła w Prazy 222
Wuznam swjatowjacsławskich dnjow Orelstwa 239
Satyagrah — Ashram 151
Serbski seminar w Prazy 279
Žiwjenjo swj. Wjacsława 288
Serbski dom 328, 336
Biskop a burja 344
Ruscy bolšewikojo 362
Zasydleństwo na kraju 363

Z cyrkwinskoho žiwjenja a swěta.

Staršiske rady. M. 12
K rozrisanju romskoho prašenja 67
Njewěriwcy 85
Złota Praha 167
Swjatočnosće swj. Wjacsława 176
Swjatowjacsławske dny w Prazy 201
Prěnja cyrkwička na Pražskej periferiji 241
Unionistiski zjězd w Prazy 241
Swjaty Wótc a njepřistojna drasta 249
Swjatowjacsławske swjatočnosće w Prazy 321
Zjednoćenjo romskeje cyrkwje z narańšej 353
Katolska šula 376

Ze serbskoho žiwjenja.

Wjele zboža k nowomu lětu. M. K. 4
Serbske hody 5
Program swjatowjacsławskich swjatočnosćow w Lěće 1929 22
Hłowna zhromadźizna staršiskich radow 29
Do dźěła, serb. katolska młodźina, towaršojo a towarški! P. S. 29, 36
Do dźěła, kat. serbska młodźina 44
Wo swjatowjacsławskim swjedźenju 50
50 lět „Jednota“ w Drježdźanach 52
Zyma 54
Z listow na redaktora dla našeje młodźiny 61
Pěskowska šwalčka 61
Našim dźěćom — wulkim a małym, rjany přikład 62
Wjelelubowani bratřa, serb. ratařski dorosto! 69
Dr. Arnošt Muka — 75 lět 75
Zwjazk Serb. Ratařskoho Dorosta 77
Praelat Mikławš Žur 82
Wšitcy kat. serbske młodźency 85
Knihowy dźeń 92
Primica w Njebjelčicach 92
Zhromadźizna kat. serb. młodźiny 101
Prof. Jan Bryl — pjećdźesatnik 101
Hłowna zhromadźizna Mać. Serb. 111
Zhromadźizna kat. serb. młodźiny Ra. 112
Jutrowna skhadźowanka w Haslowje 118
Župa Michał Hórnik 125
Nalětnaj koncertaj 144
Spěwny wječor Ralbičanskeje Lilije 154
Do Prahi! 160
Pojědže naša młodźina do Prahi? 168
Nadrobniši program 209
66. hłowna zhromadźizna tow. swj. Cyrilla a Methoda 213
Serbski procesijón w Albendorfje a Stróži 216
Požohnowanjo Swjatoho Wótca 221
Łužiscy Serbja w Prazy 224
K nowej šuli w Konjecach 232
Wospjetna jězba do Prahi 233
Kak so łuž. serbski Sokoł rozsudźi? 256
Wulki nazymski zajězd 263
Bamžowski swjedźeń Ralb. wosady 272
Michał Žur † 272
Serbske dźěći w Prazy 273
Krótka wotmołwa 274
Zakładny kamjeń k wustawej s. Jurja 287
K. A. Kocor — Zahoŕ 304
Nadrobniši porjad 305
Swjatowjacsławski jubilej 313
Serbski lud česći swojoho mištra K. A. Kocora 313
25 lětny měšniski jubilej knjeza fararja Miča 320
Knjez Mikławš Bjedrich, 70 lět 321
Małopřekupstwo a přemysło w klóštrskej wokolinje 360
Wulki serbski koncert 368
Nazymska hł. zhrom. Domowiny 369
Na serbski koncert póńdźemoj 376
Jubilej knj. fararja J. Wjeńki 377
Wótčinski koncert w Budyšinje 385
Hł. zhrom. Raiffeisenskich tow. 391
Župa Michał Hórnik 393
Zhrom. staršiskich radow 401
Adventski wječor w Budyšinje 409

Powědańčka.

Njewinowaće k smjerći zasudźeny str. 11 19, 27, 36, 43, 51, 59, 68, 75, 83, 110, 117, 126, 133, 142, 152, 160, 167, 175, 183, 191, 207
Jutrowny zajac 105
Błazń 216, 223, 231, 240
Witany — njewitany hósć 264
Kralowa poručnosć 296
Tři prašenja 306
Ćežka wěc 314
Človjek dyrbi sebi sam pomhać 323
Kak Hendrich z Dubina Boha spózna str. 343, 351, 359, 368, 376, 384

Dźeń nuzy w Nazaretskim domčku 400
Dźěśćowska lubosć 413
Škitajće so před zrudobu 415
Jenož słowa 416
Do Egyptowskeje 419
Bosćijec Pětr a telefon 420
Što knjeni Hordźina w cyrkwi čini 422

Pedagogiske nastawki.

Prut 46
Štó naše dźěći łhać wuči? 62
Lubym nanam a drje też maćerjam! 186
Hdy starši swoje dźěći khostaja? 250
Naš lubušk je khory 330
Wo ludźacym smjeću 338
Puć do a ze šule 423

Wšelake nastawki.

Lěpić abo na dań dawać? 67
Što činić z pomjerznjenymi běrnami? 77
Alkohol 93, 119
Pater-noster-cyrkeŵ w Jeruzalemje 217
Něšto wo pčołcy a pčołarstwje 233
Někotre spomnjeńki na bamža Pija IX. 247
Wulět do Južnosłowjanskeje 248, 258
Moje pućowanjo přez zapusćene krajiny 249
Wulět Serb. Rat. Dorosta 257
Na češkich hnadownych městnach 281, 289, 296
Miramarski park a serbska zahrodka 305

Basnje.

Serbskej młodźinje. P. Wićaz 86
Crux fidelis. M. Nawka 93
K 70. narodninam knj. prael. M. Žura 101
Hej a hlej! 154
Veni creator Spiritus 157
Pange linqua! M. N. 162
Verbum supernum prodiens. M. N. 177
Sotra bratrej 218
Njewěsće — blizkej towaršcy 226
Z kwětku w hornyku 234
Starši bratr bratrej 242
Swjatowjacsławski khoral 309
Kěrluš kralownje swj. różowca 315
K 25lětnomu jubilejej knj. fararja M. Miča 320
Nazymske začućo. Ćišinski 346
Wojakowy row 355
K swjedźenjej jubileja knj. fararja J. Wjeńki 363
Za njeboh' maćerju. P. Wićaz 370
Advent 381
Hody 1929 413
Hodowna pěseń za njeboh' maćerju 416
Swjaty Wjacsławje 419
Zwony 422

Stajne rubriki.

Politiski rozhlad — Z Łužicy a Serbow — Z cyrkwje a swěta — Wšelčizny — Towaŕstwowy powěstnik — Naležnosće našoho towaŕstwa — Wične płaćizny.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadża kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěšćki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za reklamowy rjadk w teksće so 50 pj. płaći. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Zamołwity redaktor: Kapłan Józef Nowak w Budyšinje, Kirchplatz 2. — Pokładnik: Jurij Šołta, wučef, Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje z póstšekowym kontom: Drježdźany 33458. Dalokorečak čo. 3895.

1. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **5. januara 1929.** | **67. lětnik.**

Budź khwaleny Jězus Khrystus!

Też na započatku 67. lětnika našoho tydźenika strowja redaktor z tutym starodawnym a staroswjatym postrowom. „Budź khwaleny Jězus Khrystus!“ přiwoła „Katolski Posoł“ wšěm swojim čitarjam, nic jenož po starej swjatej tradiciji, nic jenož z pijety a česćownosće napřeco našim wótčincam a patriarcham na nabožno-narodnym polu, ale z hłubokeje wutroby. Hdyž hišće žadyn lětnik njeby tutón postrow na swojej hłowje nosył, też potom by dyrbjał lětsa Posoł z našim katolskim postrowom so započnjeć.

„Budź khwaleny Jězus Khrystus!“ Tak so w katolskich Serbach wot starodawna strowja. Posoł chce być wjednik a duchowny radnik katolskich Serbow. Tohodla wón wuči swojich čitarjow strowjeć po swjatym wašnju našich wótcow. Někotři wšak měnja, zo je to postrow, stary, wotrjebany a za naš čas so njepřihodźacy a dołhi. Wěsće je dołhi, ale za nas wupraja najwažniši nadawk našoho žiwjenja. Bohužel też w Serbach husto słyšiš tamne žadławe „Gun Tach!“, „Gun Aamn!“ a podobne. Dokelž je katolski postrow woprawdźe kusk dołhi, a so při wěstych přileżnosćach tak prawje njepřihodźi, namjetuju, zo by so pódlanscy wužiwał hišće postrow „Pomhaj Bóh!“ Je drje to postrow našich serbskich evangelskich wěrybratrow, ale je rjany křesćanski postrow: „Pomhaj Bóh“ — „Wjeŕš pomazy!“ (t. r. Wěŕch — Wěŕšny Bóh pomhaj tebi, wotmołwjacy wobkruća prěni postrow a přeje přejacomu samsne; „Bjerš pomazy“ je wopak, je to skepsanka z prjedawšich wěkow). Njepohóršujmy so na tym, zo je evangelski postrow, je tysac króć lěpši dyžli te wšelake modern němske, też serbske, kiž su dosć wotćesane a wšědne. Naš oficielny a hłowny postrow pak wostań: „Budź khwaleny Jězus Khrystus!“

My pak so nochcemy dźensa na započatku nowoho lětnika jenož ze zwonkownosćemi zaběrać, wjele wjacy chce tutón postrow wuprajić, přetož w nim je wuraženy naš program, zamysł našoho dźěła. Tohodla stoji na wuznamnym městnje, też zasy w nowym lětniku. Tohodla smy na zemi, zo bychmy Boha spóznali, joho luborwali, jomu służili a přez to do njebjes přišli; kóžde katolske dźěćo, kotrež swój katechismus jenož tak trochu wuknje, znaje tutu najwažnišu winowatosć kóždoho čłowjeka, Boha lubować a khwalić a přez to do njebjes přińć. Jězus Khrystus je Bóh, naš Knjez, tohodla jomu přisłuša naša lubosć a naša khwała. Też tuta zasada słuša do našoho programa a je přecy słušała, a běda časej, hdyž dyrbjało to raz hinak być, potom njebychmy „Katolskoho Pósła“ wjacy trjebali.

Z tutym postrowom wuprajamy zjawnje a njetajenje naše katolske zmyslenjo. Ale, tak so snadź mnozy prašeće, je dha trjeba swoje katolstwo tak jara wuzběhować, je dha nam Serbam tak nuznje trěbne katolsku akciju, katolsku raznosć wuzběhować? Haj, to njeje jenož wěc za němskich a francózskich a italskich katolikow, ale za katolikow cyłoho swěta, też za nas serbskich katolikow, a za nas wosebje, dokelž smy jich tak mała črjódka. Też pola nas njeje hišće wšitko tak złote, tak nanajlěpje katolske, kaž bychu mnozy rady to prajili, haj mnozy so boja, zo smy skoro překatolscy, a bóle katolscy kaž bamž samón. A wo to njemějmy stracha! Dosć hišće pobrachuje k dokonjanomu katolstwu.

Słyšiš też w nowišim času husto rěčeć: Nic tak jara katolstwo wuzběhować, ale bóle křesćanstwo, zo njesměmy swojich evangelskich wěrybratrow přez přepjate katolske stojnišćo wot so wotstorkować, ale přez wuzběhowanjo zhromadnoho křesćanstwa jich k sebi wabić. To jene je prawje: dźensa njeje parola, tu Rom, tu Wittenberg, ale parola: tu křesćanstwo, tu bjezbóžnosć a njewěra. Tola to płaći wosebje we wobaranju napřeco našim zhromadnym njepřećelam njewěriwcam. My swojich evangelskich wěrybratrow lubujemy a jich sebi ważimy, tola we wěrje samej njeznajemy žaneje měšeńcy a žanoho překisanja z druhimi nahladami, we wěrje samej stojimy wotpokazujcy a so před měšenjom wobarajcy. Činimy to, dyrbimy to činić we hłubokim přeswědčenju wo wobsedźeństwje jeničkeje nam wot Boha spožčeneje wěry, kotraž ma Khrystusa za założerja a kotraž je so njepřeměnjena a njezranjena wobkhowała přez wšě te lětstotki hač do dźensišoho dnja.

Wotpokazujemy z tym wšu nam husto přicpětu njeznjesliwosć. Też my bychmy rad widźeli zjednoćenjo

we wěrje, ale tute zjednoćenjo by so jeničcy stać mohło w nawróće evangelskich křesćanow ke katolicismej. My katolikojo njemóžemy tu kompromisow činić, dokelž so we wobsedźeństwje wěrnosće a prawdy wěmy.

Tohodla, tak praja druzy, runje tutoho rozdźěla we wěrywuznaću, dyrbi Posoł so bóle z tym zaběrać, štož nas zwjazuje, z našim drohim Serbstwom. Też Posoł dyrbjał bóle wuzběhować, zo je serbski, najprjedy serbski a potom katolski. To je nahlad, kotryž móžeš jara, jara husto mjez Serbami, mjez katolskimi a evangelskimi, nadeńć, też mjez dobrymi katolikami. Ale tući njejsu sebi tutej predikataj ke kóncej domyslili, što rěka katolski, što rěka serbski być, što je ważne a najważniše. Wěmy, zo wšitcy njejsu samsnoho měnjenja kaž Posoł, ale to nas njemóže wottrašić, też tu jasnje a wotewrjenje rěčeć. Što dha je za nas ważniše, zo smy Serbjo abo zo smy katolikojo? Ważnosć tuteju dweju powołanjow (w šěršim zmysłu) postaja też prěnistwo mjez woběmaj. Što chce nětko katolska wěra? Wona chce nas do njebjes wjesć. Što chce serbske přeswědčenjo? Nas dobrych Serbow sčinić, kotřiž swoju ródnu zemju, swój serbski kraj, swoju maćernu rěč lubuja a ju zdźeržeć pytaja. Wěsće stej wobej ważnej, ale što je ważniše? To tola nichtó prěć njemóže, so starać za swoju njesmjertnu dušu. Njesměmy tola tak činić kaž bychmy, štož našu dušu nastupa, hižo zwotprědka wšě winowatosće na lěta hač do skóńčenja dopjelnjene měli, tak zo móžemy nětko jenož hišće za swětne a narodne wěcy so starać. Njemylmy so a njejebajmy sami so! Najprjedy přińdźe starosć wo našu wěčnosć, potom naše zemske należnosće. Katolska wěra nam pokazuje puć do njebjes a nam zwěsćuje naše wěčne zbožo; naše katolske přeswědčenjo njeje prěnjomu napřećiwne, ale ma najwjetšeje ważnoty. Telko kaž su njebjesa powyšene nad zemju, telko stoji też naša katolska wěra nad zemskim narodnym zmyslenjom.

Nowe prašenjo by nětko rěkało, tak my jenož trjebamy katolikojo być, ale nic Serbja? Twoje prašenjo mi dopokazuje, zo mi njejsy zrozemił. Dokelž katolstwo swojoho přeznaturskoho zaměra dla nad Serbstwom stoji, tohodla hišće njepraju, zo njejsy Serb, a zo nimaš žanych winowatosćow napřeco Serbowstwu. Jako Serb, jako katolski Serb sy so po Božej woli narodźił, potajkim Bóh će chce jako Serba měć. By=li so nětko toho hańbował, štož Bóh wot tebje chce, potom njeby joho swjatu wolu dopjelnjał. Też Serb sy, a jako tajki dyrbiš so wuznać, nic so hańbować a swój pokhad po móžnosći zatajić, ale raznje a mužnje, kaž je to přeswědčenoho katolika a dobroho Serba jeničcy hódne, so też jako tajki wuznać.

Myslu, zo su rozpisane myslički khmane, někotrežkuli njejasne a napřećiwne měnjenja k rozmyslenju a wujasnjenju přinjesć. Přez swět dźe nowa doba njenaboznosće a njewěry. Bolšewismus w Ruskej je zakazał hody swjećić, a za to k nowomu lětu postajił dźěłaćerske swjate dny, kaž hody njebychu też swjate dny za dźěłaćerjow byłe. Też w Jendźelskej njeje nabožne zmyslenjo w poslednim času postupiło, kaž znaty jendźelski spisaćel Hilaire Belloc w nabožnym přichodźe swojoho kraja pisa: „Štož nabožinu nastupa, je Jendźelska w poslednich lětach wulku revoluciju přeživiła. Hdyž też w potajnym, je so nałožk stareje tradicije tola wěsće minył. Dźensa je w Jendźelskej mała horstka katolikow, a je tam mała skupina jasnych njekatolikow, z najlěpšej wolu, kotřiž z katolikami sympatisuja, so najbóle ze zdźěłanych worštow tworjo. Je tam skupina, tohorunja tamnym worštam přisłušaca, hłuboko zakorjenjena we kulće statneje cyrkwje. A skóńčnje su tu hišće črjódy, kotrež snadź su woprawdźe tak ważne, kaž so wupjeraja być, nonconformistiskej srjedźnej woršće přisłušace. Jich wěra dźeń a bóle khabła. Z krótka: Narod přestawa wěrić.“ Tak jendźelski spisowaćel, kotryž je so też hewak z nabožnymi problemami swojoho ludu zaběrał. Kak zrudnje by było, hdyž by też wo serbskim ludźe jónu rěkało: Serbski narod přestawa wěrić! A što potom stupi na město spadnjeneje wěry? Też wo tym piše Belloc: „Tutu prózdnosć pak najskěrje znajmjeńša zdźěła wupjelni nabožina narodnosće, kotraž zamóže mysle Jendźelčana najbóle wabić.“ Potajkim nowa nabožina, nabožina narodnosće. By to něšto za naš lud było? By to skóńčnje naše napřećiwnosće přewinyło? By to naša skóńčna jednota była?

Z raznosću, z katolskoho přeswědčenja wšě tajke počinanjo a myslenjo wotpokazujemy. Bohudźak, směmy rjec, zo serbski katolski lud we wšěch čěsnosćach njeje ženje na swojej wěrje dwělował a khabłał. Kajcyž su naši wótcojo byli, katolscy z přeswědčenja, chcemy a dyrbimy a budźemy też my, haj hišće z hłubšoho přeswědčenja, dokelž nam hišće wjetše strachi hroža.

W tutym zmysle strowimy z našim starym postrowom, kotryž je za nas zdobom program:

Budź khwaleny Jězus Khrystus!

Wo božodźěsćowy štom.

W Ruskej nimaja bolšewikojo druheje starosće, hač wšě křesćanstwo a štož jenož někak na křesćanstwo dopomina, z mochom a prochom wutupić a wukorjenić. Sam djaboł njeby hórje mohł zakhadźeć. Lětsa su po cyłej Ruskej zakazali, hodowny štomik předawać a doma w jstwi sebi tajki připrawić a zaswěčić. Ćežke jastwo su postajili za toho, štóž sebi tajki štomik doma wuhotuje. Ćežke jastwo, haj smjerć su postajili na wotměćo połnócneje hodowneje Božeje mšě. Ničo njesmě dopominać, zo je so w Bethlehemje narodźił Zbóžnik swěta a človjekam přinjesł pokoj a wumoženjo. Nochcedźa swojim ludam pokoja, nochcedźa Wumóžnika a wumóženjo. Štó pak je, štóž je našoho Knjeza a Zbóžnika wotpokazał a zaćisnył Messiasa a wumóženjo? Židźa su to byli a su to hišće dźensa. Woni su ći knježerjo we wbohej Ruskej, woni su ći woprawdźe djabołscy bolšewikojo, kotřiž z djabołskej zasakłosću wojuja přećiwo Khrystusej a wšomu křesćanstwu. Kelko běd a hubjeństwa je w Ruskej. Prjedy tak bohaty kraj, kotryž ze žitom, z khlěbom je zastarował cyłu wječornu Europu. Wón nima dźensa khlěba dosć, swojich wuhłódnjenych ludźi z khlěbom zastarać. Khlěbowe znamki su tam dawno zasy wudawane. Po tysacach, haj po milijónach je tam wbohi lud wustajeny, hłodu tradać a hłodu mrěć. To wšo bolšewikow — židow njestara. W tajkim času, hdyž měli wšu starosć přiwobroćić k zastaranju luda z najnuznišim, ničo druhe njewědźa, hač roznjemdrjeni zakhadźeć přećiwo wšomu křesćanstwu. To je samo też liberalnym přewjele. Wótrje so wobroćeja přećiwo tajkim hrubosćam. Pražska „Nar. Politika“ piše: „Bolšewikojo su ruskomu ludej joho wobsedźeństwo, swobodu, statne prawa wzali a nětk chcedźa jomu zdobom z joho wěru wzać też poslednje zbytki človjeskeje dostojnosće. Wšón zdźěłany swět wšak so pohóršuje nad tutym samo na sebi snadź w cyłej tragödiji Ruskeje snadnym wurězku, zo ma so mjenujcy postajenjo hodownoho štomika w tutych čwělowanych, zymu a hłodu mrějacych ruskich swójbach w nastawacym hodownym času po wukazu sowjetskich zastojnstwow z krutym jastwom khłostać jako lěsne poškodźenjo a patoržična połnócna Boža mša jako złóstniske zjednoćenjo. Europa a Amerika, wěriwi a liberalni, dóńdu tola skóńčnje k přeswědčenju, zo bolšewism njewoznamjenja postup ale najsurowše asiatske tyranstwo a přećiwokulturnu reakciju.“

Z Łužicy a Serbow.

Z Radworja. Njedźelu, dnja 30. hodownika woswjeći ratarski dorost za Radwor a wokolinu swój założeński swjedźeń. Hdyž też wo něšto pozdźišo hač na programje stoješe, móžeše tola zasłužbny předsyda Jan Guda-Hrubjel-

čanski derje wopytanu zhromadźiznu wotewrić, na kotruž běchu hosćo z daloka a z blizka w bohatej ličbje přikwatali. Z raznymi słowami pokazowaše na winowatosće našoho ratarskoho dorosta, rěč a wěru swojich wótcow škitać a hajić, so ženje hańbować swojoho serbskoho pokhoda a swojeje swjateje katolskeje wěry. Ratarski dorost móže wjesoły być, tajkoho přeswědčenoho a njesprócniwoho wjednika měć, kotryž tak wobrotnje a njebojaznje swoje přeswědčenjo też wuprajić wě. — Jako dźiwadło hrajachu Radwořčenjo „Bursku krew“, hru połnu žiwjenja, dokelž je ze žiwjenja wzata. Kaž sto kŕóć hižo, tak też hra tudy njeje swojeje mocy parowała. Powšitkownje běchu róle derje rozdźělene, a hrajeŕki a hrajerjo so prócowachu swoje najlěpše pokazać. Njeby pak ničo škodźało, hdyž bychu so doprědka někotre słowčka k připosłuchařstwu prajiłe, kak maja so při hraću zadźeržeć. Hra drje so njeje runje moliła přez smjećo na najkhutnišich městnach, ale widźachmy posmĕwki na hubomaj, runje hdyž so naše najdrohotniše kubła smĕšachu. Z čim to zwisuje? Dokelž su ludźo na smĕški najbóle přihotowani, a dokelž su so při podobnych wĕcach hižo smjeć dyrbjeli, při předstajenjach žortow. — Smy ratarskomu dorostej dźakowni, zo je so na předstajenjo khutneje hry zważił!

Z Radworja. Z nowolětneje cyrkwinskeje rozprawy podawamy tele drobnosćo: narodźiło je so 34 dźěći, 16 mužskoho a 18 žónskoho splaha, mjez nimi 4 njemandźelske wot wosadnych maćerjow a 1 wot maćerje, kotraž z druheje wosady sem přińdźe. — Připowědanjow bĕše 20, wěrowanjow pak 14. — Zemrĕło je 24 wosobow, 10 mužskoho a 14 žónskoho splaha; w starobje hač do 15 lět: 9; wot 16—40 lět: 0; wot 41—60 lět 3; wot 61—80 lět.: 10 a přez 80 lět: 2 wosobje. — Swjatych woprawjenjow bĕše 13500 (loni 12700); khorych bu 116 domawobstaranych. — Do różowcowoho bratstwa zastupi 13 wosobow. Cuzy duchowni su tu 38 razow Božu mšu swjećili. — Domy budźa tu po tymle rjedźe swjećene: prěni tydźeń (6.—12. januara): pónđźelu Radwoŕ 1. dźěl, wutoru Radwoŕ 2. dźěl, štwórtk Radwoŕ 3. dźěl; druhi tydźeń (13.— 19. januara): pónđźelu Łupoj a Bronjo, wutoru Kamjenjej, štwórtk Měrkow, Lutowč, a Boranecy; třeći tydźeń (20.—26. jan.): pónđźelu Khelno, wutoru Hodleŕ, Miłkecy a Stróžišćo; štwórtk Khasow a Łuh. — Započatk w 1 hodźinje.

Z Radworja. Druhi dźeń hodow wuhotowa Sokołska Jednota swój hodowny swjedźeń pola Brylec. Naši Sokoljo pokazachu z nowa, zo móža so widźeć dać ze swojimi zwučowanjemi. Potom předstajichu nowu hru „Róża Jĕdlowska“ ze znatej wustojnosću, zo hra, hačrunjež khutnoho razu, najlěpši začisć zawostaji. Přepjelnjena žurla mytowaše prócowanja z bohatym přikleskom. —

— Katolska Bjesada wotmě zańdźenu njedźelu swoju poslednju zhromadźiznu w starym lĕće, kotraž bě derje wopytana. Městopředsyda powita hosći, wosebje wjeledost. knj. kapłana Cyža, zastupjerja knj. kapłana Grofy. Zhromadźizna wuzwoli joho za tučasnoho předsydu. Sćěhowaše přednošk wo „Božim narodźe“, prěni raz zestajenoho wot swj. Franciska z Asissi. Rěčnik pokaza na rjanosć Božich narodkow, wosebje we franciskanskich cyrkwjach. Potom poda so lětni rozhlad wo šěrokim swĕće, wo Němskej a Serbskej dominzne, a też wo našej „Bjesadźe“, što je so w poslednim lĕće wšo wuskutkowało a też zapasło. 3. februara wuhotuje towarstwo zhromadny wječor za sobustawow a swójbnych. Swjedźeński wubjerk wobstara wšo dalše.

Z Baćonja. (16. założeński swjedźeń wosadneju tow. młodźiny.) Na tajki swjedźeń bĕ wosadna młodźina z połnej wĕru a dowĕru přeprosyła. Na tutym chcyše předewšĕm cyłu wosadu: wulkich a małych, bohatych a khudych widźeć. Młodźina je česćelakomna we swojim a dobrym zmysłu. Hdyž wona zatrubi a hdźež wona je, tam cyle wĕsće wočakuje też wšĕch druhich. To hinak njeje. A štóž hišće to w jeje duši čitał njeje, ju njeznaje. Kak błyšća so jeje woči, hdyž zasy znaty ze salowymi durjemi zastupi! Kak zrudnje so rozhladuje, hdyž tute a druhe wobličo podarmo pyta! Tu je njepĕknje, hdyž tón a druhi wosadny wostanje doma za kachlemi sedźo, hdyž młodźina hraje. Wón samo Nowe lĕto jeje dušu rani a jej woprawdźitu křiwdu čini. To ma hišće młodźina ze swojich dźĕsćowskich lĕt, zo cyle wĕsće wočakuje, zo dorosćeni jeje dušu zrozemja. — Też wob lĕto njemóža tola naši hospodarjo a naše hospozy bjez dźĕławeje młodźiny bywać a ju trjebaja. — Čohodla jej tute wjesele njepopřeja, zo jeje swjedźenje wopytaja a byrnjež sebi prajili: tam tak rjenje njebudźe, kaž na „wojeŕskim balu“. Tuž młodźina dźensa swoje přećo k Nowomu lĕtu za cyłu wosadu tudy registruje: Njebudźće tak wosobni a zatwjerdnjeni, hdyž my was wołamy! Ruka ruku myje! — A bychu tola hišće z wjele khĕžkow a statokow přikhwatali, byrnjež wšelake wulke wrota začinjene wostałe! — Nowe, wožiwjene wosadne spĕwarske towarstwo přednjese pod nawjedowanjom knjeza wučerja Cyža štyri spĕwy, za čož je sobuskutkowaca młodźina wulcy dźakowna. Rady też kóždu mału lubosć za nju z dźĕsćowskim wjeselom zapisuje. Starši towarstwa młodźencow přednjese baseń: Serbski młodźenc z čućom a zapalom. Na to wšĕch wutrobnje witaše a k Nowomu lĕtu nawjaza mandl dobrych a woprawnjenych přećow a prostwow do swojoho kwĕćela. Štóž tam bě, je słyšał a na młodźinje nĕtko zaleži, zo prócu a starosć swojoho přikładnoho staršoho mytuje z woprawdźitym skutkom! Wosadny knjez farař doda swoje myslički, rysujo dušu młodźiny a přirunajo nowe młode lĕto z lĕtami młodosće a z powahu młodźiny. Dwaj krótšej dźiwadłowej kruchaj pokaza młodźina na jewišću: „Błazeńc w prĕnim poskhodźe“ a „Nanowy zwjeršnik“. Rady přitomni prócu a wušiknosć z připóznaćom mytowachu. Na kóncu hišće někotre dźakne słowa staršoho a nohi počachu so kaž same wot so hibać a zalĕtować. Wosadnej młodźinje pak nĕtko na prozy Nowoho lĕta z połnej dušu přiwołamy: „Přimaj so nĕtko gratu! Pokaž so dźakowna a přikhadźej z nowej lubosću a swĕru do towarstwow“. Potom budźe — da-li Bóh — za tebje nowe lĕto ćim zbožowniše, w čim wjetšej ličbje tebje wuhlada w našich rjadach a čim wjetše su twoje wopory, luba Baćońska młodźina. — O, budź naša hordźiza a žadyn bolosćiwk!

Z Wotrowa. Dla njedostatka na přihodnej žurli wuhotuje wosadne tow. kat. młodźencow swoje lĕtne swjedźenje zwjetša w Pančanskim hosćeńcu. Tak też lĕtsa swój 9. założeński swjedźeń Nowe lĕto. Hosćo přikhadźachu khĕtro pomału a tak wotewri jón po předołhej akademiskej štwórćinje w mjenje towarstwa Jakub Cyž ze Žuric z powitanskimi słowami. Přeješe wšĕm wjele zboža k nowomu lĕtu a rozłożeše, kajke wuspĕchi je nam stare přinjesło. Pokazowaše hrožacy narodny strach a namołwješe swojich towaršow a serbske knjeżny, kruće k swojomu narodej stać a nic puć renegatow hić, kotrychž mamy nadosć. Sobustawy hrajachu znatej žortnej kruchaj „We wudawarni Kukečanskich nowin“ a „Krasne wobrazy“ wot J. N. H. Hraješe so žiwje a čile, kóždy so prócowaše, swoju rólu nanajlĕpje přewjesć, a tak žnĕjachu mócny přiklesk hosći. Druhdy wšak skoro dale hrać njemóžachu, hdyž so ludźo wótře do smjeća dachu. — Swjedźeńske słowa rĕčeše prezes towarstwa, knjez farař Křižan, wułoži zaměr towarstwa, Bohu Knjezej a narodej służić, w křesćanskej pobožnosći a wĕrje žiwy być a tak časne a wĕčne zbožo spĕchować. Dźakowaše so wšĕm młodźencam, kotřiž su porjadnje towarstwowe posedźenja wopytowali a tak swoje winowatosće dopjelnili. Joho dźak słušeše wosebje předsydstwu a wšĕm, kotřiž su pomhali, towarstwowy wozyčk doprědka čišćeć a namołwješe, dobre štyki dźeržeć z bratrowskimi towarstwami. Z tutych bĕštaj zastupjerjaj Różeńćanskoho přikhwatałoj. — Ke kóncej přida so smĕšna pantomina „W amerikanskej truhařni“, při ćimž su so přihladowarjo skoro ze smĕchami pukli. To truhanjo pak dźĕše kaž w akkordźe, hdyž hnydom štyrjoch na raz wot brody wuswobodźichu. Skónčnje wukładowaše Hans

Depla Mots Tuncy swětowu kulu. Najradšo byštaj so na jězbu do cyłoho swěta podałoj, njebyštaj so naposledku na so rozhněwałoj. Lěpje tak, zo jeju doma skhowamy. Štó wě, hač byštaj so ze swětoweje jězby zasy wróćiłoj a doma trjebamy jeju tak nuznje k powučenju na wšěch polach žiwjeńskich. Wopyt swjedźenja móžeše bohatši być, tola bě so wjele młodźiny našło, staršich mało. Hewak pak je so 9. założeński swjedźeń derje poradźił, bych-li so někajki njedušnik wjacykróćnoho hwizdanja wzdał a z tym wjesele kazył. To njeje prěni raz, zo so takle na serbskich swjedźenjach zadźerža.

Z Pančic. Radupodawanjo za maćerje wotměje so tu pjatk 11. januara popołdnju w 2 hodź. we wjesnym hosćeńcu. Lěkaŕ budźe přitomny.

Z Konjec. Pućowanske radupodawanjo wotměje so w Konjecach srjedu 9. januara popołdnju w 2 hodź. na šuli a w Smjerdźacej 1/24 hodź. pola Krawcec. Lěkaŕ budźe přitomny.

Woprujo dar za

wudaćo nowoho nakłada Pobožnoho Wosadnika

a so wukupiwši z tym wot wšěch nowolětnych zbožopřećow wupraja z tutym swoje

najwutrobniše „Daj Bóh zbožo“ k nowomu lětu

wšěm přećelam a znatym:

Kk.: po 10 hr.: faraŕ Michał Žur we Wulkim Kotrcu pola Turawa;

5 hr.: arcyměšnik faraŕ Jan Šołta w Kulowje, kubleŕ Michał Hórnik w Hornjej Kinje, cyrkw. wučeŕ Beno Cyž we Wotrowje;

3 hr.: kubleŕ Jan Młynk w Ćemjercach, knježna Hana Cyžec w Kluču;

1 hr.: privatus Jan Šnajder w Hórnicach pola Žitawy, žiwnosćeŕ August Robel w Nowych Boranecach, Marja Wenclowa w Słonej Boršći.

Wjele zboža k nowomu lětu!

Droha katolska serbska młodźina, wzmi a přečitaj sebi dwójcy a trójcy nastawk w poslednim čisle „Kat. Posoła“: Kónc — započatk.

Nochcu a njeje trjeba, zo hišće junu tosamsne pišu, nochcu pak tež zastupić do nowoho lěta, bjez toho, zo bych so dopomnił na našu młodźinu a jej něšto słowčkow napisał a jej k nowomu lětu zbožo přał, woprawdźite zbožo: časne a wěčne. O, zo by so naša młodźina dopomniła, zo je jenož jónu młoda, a potom přińdźe čas, kotryž je wotwisny wot młodosće, hdźež bychmy so rady a husto dopomnili na swój rjany złoty čas młodosće. Młodźina ma swój puć, wot kotrohož tež w starobje njewotstupi. O, zo by nas njedočakało zrudne dopomnjeće tamnoho njezbožownoho starca! (Hladaj „Posoł!“)

Abo njeje hižo wjacy hódne, spominać na katolsku serbsku młodźinu? O haj! A bychmy-li byli jenož hišće mała horstka 100! Tež tuta je hódna žiwa być. Haj, čim mjeńša čŕjódka, ćim wjacy přisłušnosće mamy, dźěłać za našu młodźinu, za nju so starać, zo by dobra a póćiwa wostała. A my chcemy žiwi być, haj, my dopóznawamy, zo smy jenož po Božej woli serbscy. A što je ważniše, dyžli wolu Božu dopjelnić a po njej žiwi być! Mamy hišće wjele dobreje młodźiny, kotraž je sebi wědoma, kak běchu naši prjedownicy a naši starši dobri katolscy a serbscy! Tamnych liwkich a lěnich pak dyrbimy z dobrym přikładom za so dobyć a jich dowjesć k přeswědčenju, zo je młodosć čas dźěła a prócy, sebjepřewinjenja a sebjezapřéća. Z toho hakle potom wuńdźe prawe zbožo a wjesołosć młodosće! Radosć na swojim dźěle a prócy; a sebjewědomjo, zo smy z knjezom sami nad sobu, nad swojimi myslemi a žadosćemi. Potom tež dowidźimy, što móžemy sebi popřeć a kak daloko móžemy hić; nic pak za swoje młode žiwjenjo hižo dołh dźěłać!

Što pak by było, štož młodźina najnuznišo trjeba jako zbožopřeco za nowe lěto? Mamy tu ważniše přeco hač strowotu? Hdyž smy strowi, móžemy dźěłać a za so a za druhich so starać, móžemy dopjelnić naš nadawk žiwjeński. Štóž je strowy, może so starać a dźěłać za swoje časne a wěčne zbožo = abo tež sam zawinować swoje časne a wěčne njezbožo! Tohodla budźmy strowi na ćěle a na duši! Nichtó pak njetrjeba strowotu na ćěle a duši nuznišo dyžli naša młodźina. Kaž so młody nawučiš, tak tež junu zestariš! Tohodla hajmy sebi wosebje našu strowotu na ćěle a na duši w přichodźe, w nowym z Bohom započatym lěće! Hdyž budźemy přecy strowi, dha budźemy tež přecy zbožowni; za strowoho človjeka je kóždy nowy dźeń radostny a wjesoły a byrnjež tež junu njezbožo so přitowaršiło. Wjeseli móžemy, haj wjeseli dyrbimy być. Wjesołu serbsku młodźinu trjebamy. Z kóždym nowym dnjom w nowym lěće chcemy stawać wjeseli. Z wjesołosću kročmy kóždy nowy dźeń na swoje dźěło a njech je wone tež druhdy ćežke a wobćežne, puć daloki a hubjeny. Z wjesołej a spokojnej wutrobu wobzamknmy kóždy wječor swoje dźěło. Hižo prěnje lěto w šuli wučeše nas wučeŕ: Z Bohom započń, z Bohom přestań! Njezabudźmy tak žadyn dźeń w nowym lěće wubudźić dobre měnjenjo, to njech je prěnje wstanywši z łoža! O, hdy bychmy měli dobru strowu młodźinu, strowu na ćěle a na duši, potom by zawěsće „Kat. Posoł“, naš jenički katolski serbski časopis, naš duchowny zabawjeŕ za njedźelske popołdnjo a wječor, na kóncu nowoho lěta z radosću mohł pisać: Přichod našoho serbskoho luda je přez našu strowu młodźinu różojty a kwětkojty! Njespušćimy nadźej rjanu, zo so wróća kmańše časy! Katolska młodźina: Do prědka! W nowym lěće z nowej nadźiju: Wšitko k Božej česći a serbskomu ludej k spomoženju. M. K.

Serbske hody.

Třeći swjaty dźeń hodow knježeše w Budyšinje čiłe serbske žiwjenjo, kaž smy to hižo z prjedawšich časow sem zwučeni. Štwórtk dopołdnja měješe Serbska Ludowa Rada swoje posedźenjo, na kotrymž so ważne wuradźowanja stachu. Tři organisacije, Maćica Serbska, Domowina a Serbska ludowa strona wotpósćelu, kaž w zańdźenym trieniju, tež w bližšim času kóžda po pjećoch mužach swojich zapósłancow do Serbskeje Ludoweje Rady.

Popołdnju měješe Maćica Serbska swoje derje wopytane posedźenjo. Jako prěni dypk programa běše postajeny přednošk knjeza hudźbnoho direktora Bjarnata Krawca: wo serbskej hymnologiji. Swój bohaty material je rěčnik w žiwym a jara zajimawym přednošku z kedźbnosću napjatym připosłucharjam poskićił. Wočakujemy, zo přednošk tež w serbskim ćišću wuńdźe, tak zo njeje trjeba dokładnišo wo maćiznje tu rozprawjeć. Přispomnić dyrbi so jenož hišće, z kajkim młodostnym wohnjom a dokładnosću rěčnik rěčeše. Najrjeńši płód přednoška bě wěsće hłubše zapřijećo rjanosće našich spěwow a předewzaćo, so bóle hišće zajimać za naš spěw, kiž woprawdźe njeje někajka popjelka mjez druhimi spěwami swěta. — Přilubjeny přednošk knj. wyššoho wučerja Symanka dyrbješe so dla njedosahacoho časa na pozdźišo wotstorčić. — Sćěhowachu někotre tow. należnosće.

Po skónčenej Maćičnej zhromadźiznje sćěhowaše hnydom posedźenjo Domowiny. Knjez předsyda faraŕ Šewčik rozprawješe wo dokonjanym, ale tež zbywacym dźěle. Napominaše a prošeše k raznišomu dźěłu. Na to sćěhowachu wšelake ważne předmjety: wosebje knihownje mjez serbskimi towarstwami, za čož so wosebity dźěławy wubjerk wutwori. Dale postaji so wupisanjo myta na najkmańše dźiwadło, kotrež so spisa, so zaběrace z problemami nowoho časa. Spóznachmy ze wšoho wědomne a docpěšne

dźěło wjednistwa Domowiny. Njech dale a hišće bóle pohonja naše towarstwa k dźěłu!

Po skónčenym dźěle zabawa. Tak bě rjenje. Pilni dźěłaćerjo běchu sebi ju zasłužili. Sala Maćičnoho Domu bě khopata, Budyška Jednota wupjelnješe prózdne městna, tak zo dyrbjachu pózdnicy samo stać. Studentojo wustupichu z hru „Zbožowne hody". Knježna Lešawic poskići w deklamaciji „Hody" a baladu wot Čišinskoho z wustojnosću. Knjez kantor Šołta nawjedowaše serbski khór dźěći z tachantskeje šule; spodobał je so też rumpodich, dušnym dźěćom słódkosće wobradźacy. Wšěm sobuskutkowacym sława a džak!

Njech wusyw třećoho swjatoho dnja hodow bohate płody přinjese za naš narod!

Z cyrkwje a swěta.

Z Roma. Swjaty Wótc přija patoržicu Swjate Kollegium, wšo hromadźe 25 kardinalow, syłu biskopow, mjez nimi też orientalskich, romskich prelatow a swětne zastupjerstwo bamžowskoho dwora a přijimaše wot nich zbožapřeća k hodam a k nowomu lětu. Kardinal Vannutělli přečita hołdowansku adresu. Spominawši na započatk jubilejnoho lěta poda wón wobšěrny přehlad dotalnoho skutkowanja Swj. Wótca, wosebje pokaza na joho wukazy jako najwyššoho wučerja cyrkwje a wótca cyłoho křesćanstwa.

Swjaty Wótc wotmołwi w dlěšej narěči džakujo so bóžskej předwidźiwosći a spominajo z wulkej ponižnosću na swoje njedosahace mocy za tak ćežke a wysoke zastojnstwo najwyššoho pastyrja. Při ćeži a zamołwitosći swojoho powołanja je jomu wobstajna zastupna modlitwa cyłoho katolskoho swěta z wulkim tróštom a posylnjenjom. Dale wobžarowaše hišće trajace přesćěhanja křesćanow w Mexiku a w Ruskej spominajo při tym na wulku zmužitosć a swěru tamnišich wěriwych a na hordozne přikłady tak mnohich nowych martrarjow za swjatu wěru. Z wutrobnym dźěłbraćom a přećemi za polěpšenjom spominaše na khorosć jendźelskoho krala, w kotrohož hobrskim kralestwje so katolska cyrkej škita a stajnje rjeńšo zakćěwuje. Na Italsku Swj. Wótc ani njespomni a też wo Romskim prašenju ničo njepraješe. Z tym spadnu wšitke wudawanja a měnjenja nowinow poslednich tydźenjow. Pisaše so mjenujcy wjele wo skónčnym dorozemjenju a rozsudźenju tak mjenowanoho Romskoho prašenja. Wšće wobstoja prócowanja italskoho knježerstwa za skónčnym rozrisanjom tutoho ćežkoho prašenja, tola knježa pječa hišće wulke rozdźěle mjez woběmaj stronomaj wo wuměnjenjach skónčnoho měra. —

Swj. Wótc je štwórtk 20. decembra do swojoho jubilejnoho lěta zastupił wotdźeržawši ćichu Božu mšu w cyrkwi swj. Pětra. W jubilejnym lěće so wšelake twary w Vatikanje dokónča, kaž na přikład mały seminar za romsku diecesu, koptiski kolleg a lombardiski seminar na Esquilinje. Do małoho seminara powjedu ze Swj. Pětra wulkotne skhody, tohodla bu mała cyrkwička swjatoho Šćěpana z pódlanskim klóštrom wottorhana.

Swj. Wótc je na Fuldasku biskopsku konferencu dopis pósłał, w kotrymž biskopow namołwja, so bychu zmužiće a njesprócnje dale wojowali za křesćansku šulu a za zdźerženjo nabožnoho ducha w mandźelstwach. Ničo njeje nuzniše w našim času, hač zo wojujemy stajnje přećiwo materialismej našoho časa, khorosći, kotruž nadeńdźemy wšudźom na swěće a kotraž je zawinowała, zo ludźo zanjerodźa swoje wěčne winowatosće, zo hołduja njekhmanosćam a so dźerža kaž pohanjo. Tak piše Swj. Wótc.

Swj. Wótc dari milijón lirow za khudych. Poł milijóna pósła so do Chile, hdźež běše zemjerženjo wulku škodu načiniło, a druha połojca prińdźe na kupy Filipiny, hdźež su wulke wichory města a wsy zapusćiłe.

Khorosć kardinala van Rossum so pomału polěpšuje, tak zo nadźija na skónčne wotkhorjenjo wobstoji.

Němska narodna cyrkej w Romje, „Santa Maria dell' Anima", dósta k hodam nowe rjane pišćele z 38 registrami. Natwarjene buchu přez bratrow Späth Ennekirch-Mengen we Württembergskej. Cyrkwinsku swjećiznu dóstachu přez kardinala Merry del Val, protektora Animy.

Na puću do Roma zemrě na železnicy w Sibirskej biskop khinskoho hłownoho města Pekinga. Wón běše rodźeny Francóza a sobustaw rjadu Lazaristow.

Bamžowy delegat w Awstralskej, kardinal Ceretti, poby na swojim dompuću też na kupach Fidši. Domoródni katolikojo witachu joho po tysacach a wuwjedźechu před nim wulku wójnsku reju.

Z Němskeje. Kardinal Bertram běše loni naléto pastyrski list wudał, w kotrymž rozłožowaše, kak ma so „katolska zhromadnosć za dźěło" wukładować. Tónle wukaz na wěriwych je wón potom też Swjatomu Wótcej předpołožił. W novembru je z Roma na to wotmołwu dóstał. Swj. Wótc so z nowa wupraja, kak sebi wón wěc mysli. Po nim njeje katolski akcijón abo raznosć, abo kaž kardinal Bertram ju mjenuje, katolska zhromadnosć za dźěło, jenički žedźenjo za křesćijanskej dospołnosću, ale japoštołstwo skutka; znutřkowne zmyslenjo a dźěło dyrbitej być zjednoćenej, dyrbitej skutkować a dźěłać po zasadach, kajkež cyrkej po nawjedowanju biskopow postaja. Zasady njedyrbja być politiske, ale nabožne, dyrbja měć spěchowanjo kralestwa Khrystusa na zemi jako swój najwažniši nadawk. Wuzko zjednoćeni přez póćiwosć a wěru maja katolikojo jako zhromadnosć dźěłać za to, zo bychu katolske zasady wěry a křesćanskeje wučby so wšudźom rozšěrile w privatnym a zjawnym žiwjenju. Tohodla zhromadnosć wšěch katolikow bjez rozdźěla po starobje a splahu, po powołanju a po zastojnstwje, bjez rozdźěla po narodźe a stronistwje hromadu kowane jenož přez swjaty evangelijum a křesćanske zakonje; tola wšě skutki, zjednoćenja a cyłe wjednistwo maja so zarjadować k zhromadnomu wottyknjenomu kóncej a zaměrej. Dobre sćěhwki tajkoho zhromadnoho dźěła so bórzy zjewja. Katolska zhromadnosć za dźěło njech so njeměša do dźěłow a nadawkow politiskich stronow, też nic, hdyž tute jenož z katolikow wobstoja. Też njesmě so tajkim stronam napřeco dźěłać, hdyž maja druhdy swoje wosebite nahlady. Štož je swobodnomu rozsudej wěriwych přewostajene, dyrbi so też respektować. Wjednistwa tajkich politiskich zjednoćenjow maja so powšitkownje jenož pokiwow dźeržeć, kajkež su biskopojo wudali, też tehdom, hdyž snano so wone wjednistwu njelubja.

Würzburgski biskop dr. Ehrenfried wotewri swjatočnej prěni lěkarski wustaw za misijónstwo. Přitomni běchu wšitcy wuznamni mužojo Bajerskeje.

Trierski biskop zwonka města Triera při kopje swj. Marka nowy wulkotny měšniski seminar twari. Stary seminar w měsće budźe so wot staršich lětnikow theologow k bydlenju wužiwać.

Na Winskej universiće dóstachu před někotrymi njedźelemi tři klóštrske sotry doktorat w filosofiji. Při promociji wuzběhny prof. dr. Redlich pilnosć a idealne zmyslenjo sotrow, kotrež njebuchu při swojich studijach pohorjowane přez žanu česćelakomnosć, přez žadyn swětny wotpohlad. Jenož idealne zmyslenjo běše jich k dźěłu pohnuło.

Ruscy bolšewikojo njemóža sebi dosćčinić we hidže přećiwo křesćanstwu. W zašłym lěće wobročichu swoju wosebitu kedźbnosć na swjećenjo hodownych swjatych dnjow. Knježerstwo zakaza wšě hodowne wiki, njedowoli, zo bychu so we woknach předawarnjow wukładowałe hodowne dary. Dźěłaćerjo statnych tworjow dyrbjachu so pisomnje na to zwjazać, zo hodowne swjate dny porjadnje dźěłaja. Město hód dyrbja 31. decembra, 1. a 2. wulk. rózka jako dźěłaćerske swjate dny swjećić.

Saksce čerwjeni sćěhowachu jako swěrni wučownicy ruskeje štwórteje internacionale ruski přikład. Hodowne čisła nimale wšěch wulkoměsćanskich dźěłaćerskich nowin poskićachu swojim čitarjam k swjatym dnjam nastawki połneje hidy napřeco křesćanstwu a křesćanskim nałožkam. Lipsćanske nowiny so wosebje wuznamjenichu a šćuwachu

wótrje za wustup z cyrkwje. Podawachu swojim čitarjam k swjatym dnjam kamjenje město khlěba. Dźensiše ruske wobstejnosće, kotrež su so po dźesaćlětnym knježeńju bolšewiskich zasadow wuwiłe, woprawdźe pozběhace njejsu. Tam stoji hižo k druhomu razej surowy hłód před durjemi. Khlěb a druhe nuzne žeźiwjeńske potrjeby su jenoź na znamki dóstać a wbozy ludźo stoja na wulkoměsćanskich dróhach hodźiny dołho do rynkow so stupajo a čakaja sćerpliwje na jim přez knježerstwo přiměrjenu khudušku cyrobu za drohe pjenjezy. — Hišće hórše žeźiwjeńske wobstojnosće knježa w dalokej Khinje, hdźež su wójska, nawjedowane wot česćelakomnych generalow, lěta dołho cyłe wulke provincy zapusćowali. Nětko wójnje hłód sćěhuje, kaž to najbóle bywa. Při mongolskich mjezach w znutkownej Khinje je tak złě z hłodom, zo so mužojo a žony do njewólnistwa předawaju. Kaž nowiny z města Paoleu w septembru pisachu, podawachu so tam kóždy dźeń ludźo po stach k předawanju. Młodźencojo a młode holcy stojachu najwyšše w płaćiznje: sto dollarow za wosobu. Też do rubiškow zawalene dźěći so poskićuja. Předata žiwa twora přińdźe k ranju do znutřkowneje Khiny. Hdyž dyrbja so wbohe wopory wot swojich swójbnych dźělić, je žałosćenjo a płakanjo tak sylne, zo je złě připosłuchać. Misijónarojo činja hobrske napinanja, zo bychu nuzy wotpomhali. Bohužel pobrachuje jim na pjenježnych srědkach.

Italska kolonija Tripolis w połnócnej Africy je nětko skóčnje dóstała nowu kathedralu, kotruž je italske knježerstwo twarić dało. Při poswjećenju bě pjeć biskopow přitomnych, wězo też najwyšši knježerski zastojnik, wójsko a wšě towarstwa. Nowa kathedrala je wulkotny twar a budźe katolsku cyrkej tu mjez mohamedanami derje representować, to rěka zastupować.

Přichodny eucharistiski kongres ma so wotměć w Africy. Přihotowacy komitej je so hižo w Parizu zešoł. Stajny předsyda je belgiski biskop msgr. Heylen w Namurje. Na prěnim posedźenju běchu zastupjeni Francózska, Belgiska, Hollandska, Italska a Rumunska. Druhe kraje běchu so zamołwić dałe. Jako nowe sobustawy zastupichu do předsydstwa wjerch Lancelotti (za Italsku), wjerch A. Löwenstein a hrabja Droste-Vischering (za Němsku), msgr. Quille a Měrćin Conboy (za Ameriku), msgr. O'Gorman a P. Meany (za Awstralsku) a P. Martindale (za Jendźelsku). Jako čestne sobustawy buchu powitani kardinalojo Cerretti, Ascalesi, Hlond a Seredi (wuherski primas) a wšitcy arcybiskopojo Awstralskeje. W druhim dźělu posedźenja jednaše so wo bližše přihoty za přichodny kongres. Tutón budźe so wotměwać 1930 w měsće Karthago. Zdobom wobeńdźe so z kongresom 1500lětny wopomnjeński dźeń smjerće swj. Hawštyna, kiž w lěće 438 w městačku Hippo swojej woči k wěčnomu měrej zańdźeli.

Při jenym **Pražskim** gymnasiju bu jedyn budistiski měšnik (lama) jako wučeŕ přistajeny za dźěći w Prazy bydlacych budistow (pohanow).

Cyrkwinske powěsće.

Radwoŕ.

Wěrowani: Jan Marec z Boranec a Ema Ritterec ze Schönberga pola Šěrachowa. — Jan Wagnerec z Langebrücka a Jadwiga Fórmanec z Lutowća. — Pawoł Rjeńčec z Worklec a Katha Dejec z Miłkec. — Jakub Měrćinkec z Kamjenjeje a Alma Knježkec z Łuha. — Wučeŕ Willy Hiltscher ze Seitendorfa a Marhata Säuberlichec z Njeswačidła. — Beno Krawcec z Měrkowa a Marija Šołćic z Lutowća.

Zemrěći: Marija Knoblochowa z Kamjenjeje, 57 lět. — Jakub Rěčka z Khelna, 78 lět. — Marija Pecoltowa z Khasowa, 71 lět. — Madlena Šołćina z Radworja, 83 lět.

Z Baćonja. W zańdźenym, z Božej pomocu dokonjanym lěće je so w našej wosadźe narodźiło 18 dźěći, mjez nimi jene morwe narodźene. 12 hólčatkow a 5 holčatkow. Wšitke dóstachu swjatu křćeńcu w Božim domje. — 14 dźěći: 8 hólcow a 6 holcow přistupi k prěnjomu swjatomu woprawjenju. 49 wosadnych dósta swj. sakrament firmowanja: 25 hólcow, 23 holcow a jena žónska. — Doma woprawjenych a wobstaranych bu 26 wosadnych. — Zemrě z wosady 5 wosobow. Jena na wopyće w Ralbicach. Mjez zemrětymi bě jedyn mužski přez 70 lět 3 žónske přez 50, 70 a 80 lět a jene dźěćo, 3 dny stare. Jena wosoba bu zwonka wosady pokhowana. — Připowědanjow bě 13 a wěrowanjow 6. Swjatych woprawjenjow bě 6750, loni 6150. — Bóh daj narodźenym strowotu, wěrowanym Božu hnadu, měr a pokoj, zemrětym wěčny wotpočink! — Wunošk cyrkwinych woporow a składbow w minjenym lěće:

Do Budyšina na ordinariat so přepokaza	403,37 hr.
Z móšničky	701,79 „
Z wobkhadow róčne časy	366,05 „
Z wobkhadow při křćenjach, pohrjebach a wěrowanjach	100,12 „
Dobrowólne dary	260,80 „
Za swěčki na wulki wołtař	77,20 „
Za mejski wołtař	31,15 „
Za elektriske wobswětlenjo w cyrkwi	34,40 „
Do stola-pokładnje	60,62 „
Za tow. swj. Franca Xaverija wot 31 sobustawow	84,90 „
Za tow. swj. Bonifacija wot 37 sobustawow	62,30 „
Za wukubłanjo młodych měšnikow	20,00 „
Za khudych	20,00 „
Wšo hromadźe	2222,70 hr.

Bóh zapłać wšěm dobroćerjam ze swojim bohatym mytom!

Z Khrósćic. W minjenym lěće narodźi so w našej wosadźe 106 dźěćatkow, 53 hólčkow, 53 holčkow a jene morworodźene; 9 njemandźelskich; 6 dósta nuznu křćeńcu. Firmowanych bu 304 wosobow, 160 mužskeho a 144 žónskoho splaha. Připowědani běše 52, wěrowani 33. Zemrěło je 55 wosobow, 23 mužskoho a 32 žónskoho splaha; 12 dźěći w prěnim lěće žiwjenja, 2 do 10. l., 1 wosoba do 20. l., 1 do 30. l., 1 do 40. l., 3 do 50. l, 5 do 60. l., 11 do 70. l., 17 do 80. l. a 2 do 90. lěta. Najstarša wosoba běše starobu 87 lět, 10 měsacow a 11 dnjow dócpěła. 8 wosobow zemrě nahłeje smjerće. Z tutych móžachu 4 hišće poslednje Bože wolijowanjo dóstać.

Křćeni: Jurij, m. s. Józefa Aksmana w Khrósćicach. — Hilžbjeta, m. dź. Mikławša Kokle w Pančicach. — Hańža, m. dź. Jana Ješki w Khrósćicach. — Marja, njem. dź. Erny Vogtec w Jaseńcy. — Jan, m. s. Jana Smoły w Nuknicach. — Jurij, m. s. Jakuba Ryćerje we Worklecach. — Franc, m. s. Pawoła Gruhla w Dobrošicach. — Jan, m. s. Pawoła Čornaka w Hórkach. — Feliks, m. s. Jakuba Statnika w Dobrošicach. — Hubert, m. s. Jakuba Bruska w Hórkach. — Feliks, m. s. Franca Wićaza we Łušću. — Hilžbjeta, m. dź. Jakuba Měta w Hatach. — Beno, m. s. Jurja Jenki w Lejnje. — Monika, m. dź. Jurja Kućanka w Zejicach. — Herta, njem. dź. Marije Bartec w Jaseńcy. — Jan, m. s. Pětra Dobrowolskeho w Now. Jaseńcy. — Hana, m. dź. Pawoła Mikla w Jaseńcy. — Hańža, m. dź. Jana Krawca w Smječkecach. — Pawoł. m. s. Jakuba Krječmarja w Hatach. — Marja, m. dź. Pawoła Ridla w Bóšicach. — Marja, m. dź. Jurja Knopa w Kukowje. — Hana, m. dź. Jana Winarja we Worklecach. — Jan, m. s. Jurja Kobalca w Khrósćicach. — Beno, m. s. Jurja Šmidta w Hórkach. — Bosćij, m. s. Mikławša Budarja w Kukowje. — Jan, njem. s. Madleny Madlenšec z Němcow.

Wěrowanja lěta 1928: Michał Šołta z Lejna z Hańžu Wočkec z Miłoćic. — Pětr Dobrowolski z Noweje Jaseńcy z Madlenu Brězanec z Khrósćic. — Jurij Dučman z Khrósćic z Hanu Domanec z Worklec. — Michał William z Budyšina z Hilžu Bergerec z Khrósćic. — Pawoł Brězan z Łazka z Hańžu Šewcec z Noweje Wjeski. — Pawoł Bulang z Pozdec z Madlenu Brězanec z Khrósćic. — Bruno Młynk z Worklec z Marju Herbrichec z Worklec. — Jurij Rehork z Khrósćic z Marijanu Skatulic z Kukowa. — Mikławš Šołta ze Sernjan

z Hańžu Šramic z Noweje Jaseńcy. — Pawoł Cyž z Nowoslic z Madlenu Cyžec z Prawoćic. — Jurij Beser z Khróšćic z Marju Cyžec z Łuha. — Alfons Pičman z Kulowa z Hilžu Benadźic z Kukowa. — Bjarnat Wawrij ze Salowa z Hańžu Šołćic z Dobrošic. — Mikławš Budar z Třoch Kněžow z Hanu Ryćeric z Kukowa. — Michał Herman z Kukowa z Marju Ryćeric z Kukowa. — Jan Opic z Worklec z Marju Matekec z Worklec. — Jakub Čornak z Hórkow z Marju Frenclec z Wudworja. — Fryc Kobš z Worklec z Hańžu Krječmarec z Worklec. — Jurij Cyž ze Žuric z Hertu Pjechec z Miłoćic. — Jakub Domanja z Worklec z Hańžu Kubankec z Hórkow. — Wjacsław Malinowski z Bory z Hańžu Lejnertec z Worklec. — Pětr Šołta z Hóska z Marju Šewcec z Hórkow. — Jakub Lešawa z Noweje Jaseńcy z Marju Rehorkec z Wudworja. — Pětr Delenk z Haslowa z Hańžu Wornačec z Khróšćic. — Pawoł Spitank ze Šěrachowa z Marju Paškec z Hórkow. — Jurij Nuk z Róžanta z Hańžu Młynkec ze Stareje Cyhelncy. — Józef Ješki z Konjec z Marju Hilmanec z Worklec. — Jan Knop z Kukowa z Hańžu Hadankec z Kukowa. — Rudolf Dittrich z Marijinoho Doła z Hańžu Hawšec z Pančic. — Maks Wićaz z Khróšćic z Hertu Hermanec z Khróšćic. — Jan Knebel z Haslowa z Hanu Kilankec z Worklec. — Pawoł Pjekař z Worklec z Marju Šimanec z Miłoćic. — Jan Domška z Budyšina z Marju Hawšec z Pančic.

Z Njebjelčic. W zańdźenym, z Božej pomocu dokonjanym lěće je so w našej wosadźe narodźiło: 17 dźěćatkow; 10 hólčatkow a 7 holčatkow, mjez nimi 2 njemandźelskej. Wěrowanych běše 7 porow, mjez nimi 3 w Kamjencu. Zemrěło je 12 wosobow: 11 dorosćenych a 1 dźěćo, 1 wosoba 17 lět, 5 wot 30—40 lět, 2 přez 55 lět a 3 60—65 lět. Swj. woprawjenjow běše 7750. Na talerju je so nahromadźiło 825 hr. Do Budyšina za předpisane wopory 450 hr. Bóh žohnuj tež w nowym lěće našu wosadu!

Zapis knihow w knihiskładze towarstwa ss. Cyrilla a Methoda w Budyšinje.

Nabožne knihi:

Nowy Zakoń (Łusčanski a Hórnik) njewjaz.	3,—
Nowa Jězusowa Winica (Łusč.) njewjaz.	3,—
Pobožny Wosadnik wjaz.	3,—
jedn.	6,—
červj.	10,—
złot.	
Khwalće Knjezowe mjeno (Dučman) . . . . . njewjaz.	—,50
Jandźel pěston (M. Žur) „	1,—
Dobry křesćan „ červj.	2,50
złot.	5,—
Pój, Knježe Jězuso! (J. Skala) červj. 3,— złoty	5,50
Kročenjo za Khrystusom (J. Libš) červj. 3,— złoty	5,50
Kěrluše „Pobožnoho Wosadnika“ njewjaz. 1,50 wjaz.	2,20
Jutrowne kěrluše (za křižerjow)	—,50
Hłosy za kěrluše „Pobožnoho Wosadnika“, zwjazane . . .	2,50
Hłosy serbskich kěrlušow z přewodom piščeli	5,—
Pobožnosć na swj. skhodźe . .	—,20
Novena k swjatymaj Antonej a Francej	—,40
Pobožnosć Maćeri Dobreje Rady	—,10
Spowědny špihel za dźěći . .	—,10
Modlitwa, z kotrejž swoje žiwjenjo Bohu poswjećiš	—,20
Kěrluš na Božej mši	—,10
Boža mša k Jězusowej Wutr.	—,20
Swjećatko s. swójby z modlitwu	1,—

Wědomostne knihi:

Němsko-serbski słownik (Rězak) njewj. 10,— za stud.	
„ 12,— „ sobust.	
„ 16,— „ njesob.	
Wobrazy z cyrkwinskich stawiznow kat. Serbow (Nowak) broš.	2,—
Kulow: město a farska wosada „	1,50
Pismowstwo kat. Serbow (Dučman) . . . . . „	1,—
Gesprächsbuch — rozmołnik (Šołta) . . . . . „	1,20
Swětlikowy přełožk Biblije (B. Šołta) . . . . . „	1,—
Wobraz † šolastika M. Hórnika	—,50

Šulske knihi:

Katechismus (Rězak)	1,—
Bibl. Stawizny, małe (Rězak) .	1,—
„ „ wulke (Jakubaš)	1,20
Einst und Jetzt	—,60
Fibla (stara)	—,40

Zabawjace knihi:

Czestochowa (P. Šołta) . . .	—,25
Bosniski kraj (P. Šołta) . . .	—,35
Z duchom swobody (Nowak)	1,—
Legendy	—,20
Stara jabłučina	—,20
Plisty. Ducy z kowarnje . .	—,20
Marja abo Wjelk w kralowskej holi	—,20
Serbskoho ludu myslički a nahlady wo serbskej swójbje .	—,30
Čěski nan a serbski syn . .	—,30
Bethlehemske dźěćatko a druhe legendy	—,20
Baje, baje basnički	—,30
Konstantin wulki a Napoleon mały	—,10
Pěseń wo zwonu (Dučman) .	—,30
Łužiski Serb	2,—

Dźiwadłowe hry:

Petrolejowy kužoł	—,25
Prěnja hodownička	—,15
Wodźan, spěwohra	—,30
Křesćanka	—,30
Złote hrody	—,20
Genofefa	—,40
Dźiwotworny kłobuk	—,40
Slepy Benjamin	—,20

Tute knihi su dóstać w Donnerhakec knihićišćerni.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1928.

Kk.: 859.—862. z **Budyšina**: prof. Jan Bryl, Michał Šustyr, Jan Khilan, Hana Narćikowa; 863. 864. z **Khróšćic**: Jurij Šrama, Pětr Hoza; 865.—867. ze **Smječkec**: Michał Krawža, Marja Altmanowa, Pětr Matik; 868. z **Lejna**: Hańža Khěžcyna; 869. z **Hórkow**: Jakub Kubańka; 870. z **Noweje Jaseńcy**: Jakub Lipič; 871. z **Łuzča**: Jan Bjarš; 872. z **Ralbic**: wyšši wučer kant. Jurij Šewčik; 873. z **Konjec**: Michał Bjedrich; 874. 875. ze **Šunowa**: Hańža Grósowa, Mikławš Rachela (zwonkowny); 876. z **Nowoslic**: Jurij Bjeńš; 877. 878. z **Koslowa**: Jurij Budař, Jakub Čornak; 879. 880. z **Łazka**: Jurij Błažik, Hańža Čornakowa; 881. 882. z **Jitka**: Jurij Janca, Jakub Kocor; 883. z **Miłkec**: Mikławš Nawka; 884. z **Kamjenjanskoho Haja**: Hana Winarjowa; 885.—887. z **Radworja**: Jan Šrama, Jurij Šrama, Hana Rječcyna; dopłaćenja: 465.—469; 888. z **Měrkowa**: Marja Kasperka; 889. z **Khasowja**: Jakub Ryćerja; 890.—895. z **Boranec**: A. Robl, Jurij Buša, Jan Kasper, Hana Bušina, Mikławš Miklič, Jakub Čórlich, 896. z **Łuzča**: Pětr Šołta

Sobustawy na lěto 1929.

Kk.: 1.—19. z **Budyšina**: prelat senior Mikławš Žur, šolastikus farař Jurij Hejduška, kapłan Józef Nowak, wyšši wučerjo: Symank, Rězak, Wjerab, tach. wučerjo: Rjeda, Šołta, Bryl, wóčny lěkař dr. med. Cyrill Rězak, kraj. rada dr. jur. Beno Symank, Jakub Mjechela, zwónk Michał Just, Hana Narćikowa, Madlena Kubašowa, Madlena Kralowa, Marja Hermanowa, Kata Kochec, Hana Bartec; 20. ze **Stoneje Boršće**: Marja Wenclowa; 21. z **Dalic**: Marja Młynkowa; 22.—25. z **Ralbic**: arcyměšnik farař Jakub Žur, kapłan Michał Cyž, wyšši wučeŕ Jurij Šewčik, Hańža Brojerowa; 26. ze **Šunowa**: Mikławš Kral; 27. z **Jitka**: Jurij Janca; 28. z **Nowoslic**: Pětr Serbin; 29. z **Baconja**: farař Jurij Delan; 30. z **Łuzča**: Pětr Šołta; 31. z **Cemjerc**: Jan Młynk; 32. z **Kulowa**: arcyměšnik Jan Šołta; 33. 34. ze **Zdźerje**: farař Mikławš Dórnik, Jurij Šefer; 35. z **Njebjelčic**: Jurij Łusčanski; 36. z **Kluča**: Hana Cyžec; 37. z **Hórnic**: Jan Šnajder; 38. z **Delnjeje Hórki**: Mikławš Handrik; 39. 40. z **Radworja**: farař Jakub Nowak, Michał Rynč, Hańža Šołćina; 42. z **Boranec**: August Robel; 43. z **Kamjenjanskoho Haja**: Hana Winarjowa; 44. z **Khelna**: Michał Bjarš; 45.—48. z **Khróšćic**: Michał Šołta, Marja Nowakec, Hana Kronsec, Emilija Aksmanowa, 49. ze **Zejic**: Jakub Krawčik; 50. z **Hórkow**: Jakub Kubańka; 51. z **Časec**: Jurij Špitank; 52. z **Wučkec**: Michał Nowotny; 53. z **Noweje Wjeski**: Hana Dyrlichec; 54. z **Jaseńcy**: Marja Bukowa; 55. z **Nuknic**: Jakub Kral; 56. z **Łuzča**: Jan Rjeda; 57. z **Berlina**: Hilža Mjechelec.

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 3. januara 1929.

Woły: 83. 1) Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět 53—58 hr. 2) Młode mjasne, njewukormjene, starše

wukormjene 42—49 hr. 3) Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše 33—40. 4) Mjenje picowane wšěch starobow — . 5) Mjasne — . 6) Husumske z pastwy — . **Byki**: 163. 1) Połnomjasne, dorosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće 52—56. 2) Połnomjasne, młódše 43—50. 3) Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše 34—40. 4) Špatne — . **Jałojcy a kruwy**: 199. 1) Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće 47—50. 2) Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět 53—57. 3) Starše wukorm. kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy 36—43. 4) Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy 40—48. 5) Mjenje a špatnje picowane 27—30. 6) Husumske z pastwy 23—24. **Celata**: 1194. 1) Najlěpše wukormjene 75—79. 2) Mjenje wukormjene a tajke wot cyca 65—76. 3) Špatne 55—62. **Wowcy**: 298. 1. Młódše a stare, wukormjene 56—63. 2) Starše wukormjene 46—55. 3) Mjenje wukormjene (Märzschafe) — . 4) — . **Swinje**: 1521. 1) Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiženjow, hač do 1½lět stare 78—80. 2) Wukormjene 76—77. 3) Mjasne 73—75. 4) Špatne 71—72. 5) Rancy a kundorsy 64—68.

Serbske towarstwo „Nadźija“ w Budyšinje.

Štwórtk 17. januara 1929 swjećimy **w zalomaj „Krony“ w Budyšinje**

„Ptači kwas“.

Poskićić chcemy naše rjane serbske spěwy, sola a deklamacije, najnowše sokołske zwučowanja a krasne dźiwadło.

Cyły serbski lud přeprošujemy nanajwutrobnišo na swój swjedźeń; přińdźće po stach, budźeće dospołnje spokojeni z tym, štož wam poskićimy.

Pokładnja wotewri so ½7 hodź. — Započatk porjada ½8 hodź.

Vogtlandske wumělske **gardiny** kupujeće stajnje tunjo pola **Karl Erler w Budyšinje** jenož na žitnych wikach 11 napřećo „Złotej hwězdźe“. Rěčimy serbscy.

Marja Runge
wumjelska wušiwarnja za paramenty
w Budyšinje, Lubijska droha čo. 9
poruča so k zhotowjenju a k wuporjedźenju wšitkich **paramentow, ryzwow, pluvialow a khorhowjow.**

Jasčanska katolska „Bjesada“

wuhotuje **njedźelu 6. jauuara** pola Handrikec swój

56. założeński swjedźeń

z dźiwadłom a rejemi. Započatk z dypkom w 6 hodź.

Wšitke serbske towarstwa a wšěch přećelow z blizka a z daloka přeprošuje **předsydstwo.**

50 lět towarstwo kat. Serbow w Drježdźanach!

Towarstwo woswjeći swój założeński swjedźeń

njedźelu, 27. wulkoho rózka:

Sobotu, 26. I., wječor we 8 hodź. počesćenjo a powitanjo w tow. domje „Bayrische Krone“, Neumarkt 14

Njedźelu, 27. I., rano we 8 hodź.: **kemše** w kapali Taschenberg-Palais

½3: swjedźeński **nyšpor** w dwórskej cyrkwi

½5: **swjedźeń** w žurli **„Volkswohl-Saal“**, na Ostra-Allee, blizko Postplatz a dwórnišća Wettinstr., ze spěwami, violin-přednoškami a reje.

Wšitcy lubi Serbja so na tutón swjedźeń nanajwutrobnišo přeprošuja.

Hesło kóždoho dobroho Serba dyrbi być: 27. I. do Drježdźan!

Sweczki k domu-swjećenju k prěnjomu swj. woprawjenju

atd. dóstanjeće tunjo pola **Jurja Bjedricha,** zwónka při serbskej cyrkwi **w Budyšinje** Cyrkwinska hasa 2.

Konjace nožicy
česaki za nožicy
toči swědomiće
J. Hampel
Kotołska hasa 11.

Vogtlandske Madras- **gardiny,** přikrywy na sofy, łoža, blida a diwany, wóskowanki, łožowe šaty tunjo.
J. Erler, Budyšin
Zwonkowna lawska hasa 10
— Posłužujemy serbscy. —

Serbska ludowa banka w Budyšinje

Filialcy we Wojerecach a w Khoćebuzu

Agentury: **w Khrósćicach** pola knjeza **M. Čornaka,**
w Kulowje pola knjeza **Oty Bulanka,**
w Rakecach pola knjeza kantora **J. Rjelki** (na šuli).

Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy zapołožować na knižku a zběhać po potrěbnosći.

Zadanja pjenjezy ze 5—8½ procentami

Telefon 3506 a 3507.

W Budyšinje zetkamy so
w kofejowni Lehmann
na Serbskej drózy 8.
Najsłódniše konditorske pječwa
Wosebitosć: Torty jako dar při wšitkich składnosćach.
Wšědnje popołdnju a wječor koncert.

Wšě należnosće dla zapisa ležomnosćow a zawostajenstwa, wotnajenske, přenajenske a kupne wujednanja, wobstaranjo hypothekow, zhotowjenjo wšěch możnych próstwow.

Prawne rěčnistwo Jurij Krautwurst
Budyšin, Serbske hrjebje 2, dalokoróčak 2815

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadża kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěšťki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za reklamowy rjadk w teksće so 50 pj. płaći. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Zamołwity redaktor: Kapłan Józef Nowak w Budyšinje, Kirchplatz 2. — Pokładnik: Jurij Šołta, wučeŕ, Před šuleŕskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćerńje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje z póstšekowym kontom: Drježdźany 33458. Dalokoréčak čo. 3895.

2. čisło. | W Budyšinje (Bautzen), 12. januara 1929. | 67. lětnik.

Swjećenjo domow — pastyŕstwo dušow.

Swěcy Božoho dźěśćowoho štoma pomału wuhašeja. Štož na poprancach, słódkosćach a khłóšćeńkach na nim wisaše — to pózrě njenasytny žołdk małych a też dorosćenych slědnych micow. Posledniše často rubjeżniše dyžli tamne. Mać překłapi při štomje, nic mału Hanku, ně, wulku Madlenu, haj samo Jurja, kiž bórzy na paćerje póńdźe, do časa za słódkosćemi sahacoho.

Też nowolětne zbožopřeća su zasy nimo a wjele njezboža njenačinjachu. Runaja so nješkódnomu krupowomu dešćej, kiž samón dźeń na našu hłowu so kida a placa, zo njewěš, hdźe so skhować.

Druhdy by lěpje było, hdyž bychu sebi dobri křesćenjo mjenje zboža přeli, za to jedyn druhomu, dźěći staršim, starši dźěćom, podaći předstajenym a nawopak wjacy zboža, měnimy, zbožownoho zhromadnoho žiwjenja tudy na zemi wopokazowali. Wot toho by za zbožom lačny swět wjacy měł. Abo prajće, što ma to do zmysła, hdyž nowe lěto po měsćanskich hasach hanja čŕjóda ludźi, ze sylvestrowym kocorom mjez wočomaj, a woła na prawu a lěwu stronu bjez wodycha: prost, nowe lěto? Je to rozom? Też w Serbach běchu lětsa nowe lěto kocory na předań a smjerć tunjo. Jenož hotowy błazeń, a njetrjeba bydlić runje w prěnim poskhodźe, zamóže na tajke wašnjo kónc lěta swjećić.

Hdyž mać dźěśću strowe, hnadowne a zbožowne lěto přeje, to kóždy wě, zo to njeje hołe słowo a njetrjebawši frinkot, zo to njeje keklija a kulisa, ně, tu rěči zdobom khutnosć, lubosć, starosć a woprawdźita wěrnosć. Hdyž nowe lěto stupi dobre dźěćo před swoju mać a jej ruku košo přednjese swoje přeća, hdyž na to mać wotewrja swój hort a počina rěčeć k dźěśću — to su swjate wokomiki, tu so njebjesa wotewrja, tu jandźelojo z wobdźiwanjom přihladuja a kěrlušeja, tu Boži wodych napjelnja wobej duši, tu je, jako bychu njebjesa šeptałe: nad tutymaj mam swoje spodobanjo . . .

A tu je hišće druheje maćerje, kiž ma runje tak k nowomu lětu mnoho na wutrobje a chce swojim dźěćom woprawdźite a wěrne zbožo, nic jenož přeć, ně, samo do domu přinjesć, to je swjata cyrkeŵ.

Abo prajće mi, lubi Serbja, što pohnuwa cyrkeŵ, zo w tutym měsacu sćele swojoho służownika, swjećenoho měšnika, k wam do domow, často w sněhowych trjubjelach a wěheńcach, zasy w mačatym a pancatym wjedrje, zo noha kroči w sněžy tajacym a we wodźe zdobom? Njeje to maćeŕna starosć a lubosć zdobom? Njeje to přikaznja, podobna tamnej staroho patriarcha Jakuba Józefej: Dźi a hladaj, kak so bratram a jich stadłam wjedźe?

Nam so zda, jako by w Serbach po něčim počinało so zhubić prawe dorozemjenjo a hódnosćenjo tak woporнoho a často strowotu a mocy našich duchownych lemjacoho starodawnoho nałožka, kiž mjenujemy „swjećenjo domow“.

Dźensiši dźeń přikhadźuje samo w zymje wjele ludu, też cuzoho, do serbskoho domu. Nic jenož listynošeŕ, roznošowaŕ nowinow, zběraŕ tych a druhich dawkow, kiž wotliča na milinowym časniku ličbu kilowathodźinow, tajcy, kiž roznošuja kartki na wšelake swjedźenje a kózłopiwa, překupcy, agenći, całtowe žony, mjećerjo wuhenjow, šwalče, sipo a druzy strażnicy a jako woprawdźite znamjo zrudnych časow też — ćazarjo dla zakomdźenych dawkow. To wšo a wosebje wotebjerace nabožne ćućo sobu zawiny, zo zastup duchownoho we ornaće, zo by dom woswjećił, wjacy njeliči do tak wosebitoho a swjatočnoho wjesnoho podawka kaž to prjedy bě.

Druzy zasy widźa w nim ze starych časow zakhowany rjany wobrjad, kiž so dale dźerži, tola wjele na sebi nima. A skónčnje su też tajke duški, kiž měnja, khwilu pobjesadować a šalku dobroho khofeja wupić, njebudźe knjezej a jim ničo zeškodźeć.

Štóž pak je jenož někak wobhonjeny, wě, zo runje domy swjećenjo liči sobu do najćežšeje a też strašneje dušowpastyŕskeje służby. Znajachmy młodych duchownych, kiž běchu po tak napinacych dnjach cyle khori a dyrbjachu so druhoho zastojnskoho dźěła wostajić.

Domy swjećenjo słuša bjez dwěla do najnuznišoho a najspomožnišoho dušowpastyŕskoho dźěła.

Hdyž je kóžde dušowpastyŕstwo žiwy a wutrobny wobkhad z wosadnymi, potom stawa dźěn so tajki wobkhad runje přez swjećenjo domow. Tuž je prěnje žadanjo a dušowpastyŕ smě to hižo jako kaznju přistojnosće a zdwórliwosće wočakować, zo je na tajkim dnju, hdyž dušowpastyŕ přińdźe w mjenje a we służbje cyrkwje do wašeje wsy a do kóždoho domu, zo je tu też cyły dom woprawdźe doma a při swjećiznje wobdźělany a zastupjeny. Njeje k zrozemjenju, hdyž tu nadeńdźe swjećacy měšnik jenož mać z młódšimi dźěćimi a nan a starše dźěći su ze snadnych a druhdy jara spodźiwnych winow rozćěkali. Też čeledź słuša tón dźeń a tu khwilu do jstwy a tu runje móže burski statok pokazać, zo je woprawdźe jena swójba też ze swojimi służownymi. Tajke katakombne křesćanstwo, hdyž so domjacy před fararjom khowaja a jenož z powočinjenych durjow, z hródźow a druhich kućikow dołhu šiju naćahuja, dyrbi so raznje a kruće wotpokazać.

Dźensa je so tutomu domej zbóžnosć stała — to tola też płaći wo dnju domuswjećenja! Naš Zbóžnik rozpósła raz swojich wučownikow po dwu do židowskich domow k prědowanju a poda jim wosebite kaznje, kak maja so zadźeržeć. Hdźež pak njeběchu tajkoho wopyta hódni, praji jim, zo proch z nohow wottřasywši so wotsala. A z nimi też Bože žohnowanjo dźěše sobu z domu. Njedyrbjałe so tajke serbske statoki, kotrež ani prawje kedźbu nimaja hnadu, zo so jich domy poswjeća, bojeć, zo z duchownym sobu wustupi Bože žohnowanjo zasy z domu?

Njedyrbjałe za tón dźeń wšě druhe dźěła zastać a druhe wobstaranja wostać, hdyž měšnik přikhadźa we mocy a po nadawku cyrkwje do wašoho domu, zo by wam přinjesł pokoj, hnadu a žohnowanjo? Njewěsće wy, zo mohło wam so też raz tak zeńć, kaž katolikam w Mexiko, zo budźeće płakać a žałosćeć za duchownym a wón njepřińdźe?

Telko časa a telko swobody dyrbi sebi tajki dom popřeć, zo je w połnej ličbje zastupjeny, hdyž přińdźe Knjez domy swjećić. Měniće wy, zo wam Bóh swoju hnadu poskića, hdyž wy ani njerodźiće wo nju?

Pola swjatych sakramentow je Bóh zwjazał swoju hnadu na zwonkownu formu a woprawdźite wudźělenjo pod wěstym znamjenjom.

Tudy pola domowswjećenju jedna pak so wo cyrkwine sakramentale. Tute skutkuje jenož po hódnoće a za tym, kak sebi my tutu wěc ważimy. Skutkowacu hnadu dawa Bóh k dobrym skutkam. Hdźež pak so njehodźi rěčeć wo dobrym skutku, wo hódnym a poniženym přijeću tuteje hnady, tam też njeskutkuje.

Hdyž du samo tajcy Serbja, kotřiž do swjatych sakramentow wjele njedźerža, zelowomu mužej a zaprajacej žonje, dokelž nuza pali a wšo dyrbi so spytać, wědźa derje, zo njepomha, hdyž do toho njewěrja!! Njedyrbjeli też to wědźeć, zo jim cyrkwine sakramentalije ničo njepomhaja, hdyž měnja, to dosaha, zo so jstwa wurjedźi a wboha žona jako „Hordposten“ na straži stoji.

Poměrčmy wo tym, štož napis wupraja, zo słuša swjećenjo domow do woprawdźitoho a ważnoho skutka „domjacoho dušowpastyŕstwa“.

Što ma so po dokonjanej swjećiznje a móže so z domjacymi wšo ważnoho a spomožnoho zrěčeć? Tu su dźěći: małe, tajke, kiž do šule khodźa a kiž su ze šule. Kak ważne prašenja same wot so na mysl přińdu! Cyrkeŵ, šula a dom! Nabožna wučba, přihotowanjo na prěnju swjatu spowědź, hač móže Hanka hižo lětsa k prěnjomu swjatomu woprawjenju hić, kak móže, haj dyrbi ju mać na to přihotować, abo by lěpje było, hišće lěto čakać. Ważne prašenjo dale je, hdy a hač ma so hólčec druhdźe na šulu dać, na kajku šulu, hdźe mohł bydlić a tak dale. Prašenjo přichodnoho powołanja dźěći słuša wězo sobu nutř do rozrěčenjow z duchownym. Su=li dźěći ze šule — su to nowe starosće za starších, ale nic mjenje za dušowpastyrja. Hdźe su wotćahnyli? Do městow? Hdźe słuža? Kak stoji z kemšemi? Khodźa do towaŕstwa? Też do serbskoho? Maja zwiski z dobrymi a swědomitymi towaŕšemi? Što ma nad nimi dohlad! Njejsu tam, hdźež bydla, žane strachi za dušu? Móža sebi swoju jstwu derje same zamknyć? Dóstanu kluč? Jězdźa hólcy na dźěło, wosebje twarniske dźěło, nastanu druhe palace prašenja: nuzuja so do tak mjenowanych swobodnych, čeŕwjenych zwjazkow? Su=li dźěći na służbje, kak so jim wjedźe? Su w towaŕstwach młodźencow, knježnow? Čohodla nic? Z kim maja najradšo wobkhad, hdźe a hdy? Kak swjatosća njedźele a swjate dny? Khodźa porjadnje k swj. sakramentam? Khodźa po Božej mši? Khodźa wjele do korčmow, přečinjeja njetrjebawši pjenjezy a rozmjetuja na přezměrnu, stawej njepřistojacu pychu abo na njemdre hraćo, kaž katechismus derje praji. Słowo njemdre přińdźe wot słowa njemudre a tuž powahu młodoho človjeka derje woznamjenja.

Naša młodźina a zažne a škódne znajomstwa — je za nana a mać kaž za dušowpastyrja sobu najwjetša a skoro najzrudniša starosć. Što je bóle přiměrjeny, hač zo so wšitcy hromadźe, potajkim w přitomnosći dźěći, wo tych wěcach rozrěčuja? Čohodla Wochec Pětr so njehibaše z konjeńca, hdyž knjez faraŕ wo nim nutŕka powědaše a swoju dušu wuskorži? Čohodla Handrikec srjeńca z kólnje wutłochny z kołom, hdyž knjez zastupi z wrotami? Jich złe swědomjo njemóže napohlad duchownoho a swjećenu wodu znjesć, też kadźidło do nosa ćehnje, byrnjež hewak sebi rad na rejach wot hładkich a lesnych hubow kadźić dale?

Wosadny faraŕ dyrbi, kaž wěsće, kóždolětnje ličbu jutrownych swjatych woprawjenjow wyšnosći zapodać. Je to nimo měry ważne prašenjo a za nabožne žiwjenjo wosady wuznamne, byrnjež też nic jeničcy rozrisace. Duchowny pak njemóže sam wot so wědźeć, hač je kóždy swoju jutrownu winowatosć dopjelnił abo nic. Skěršo wědźa to starši abo też hospodaŕ a hospoza. Tuž je wěsta kontrola trěbna, zo by duchowny z dobrym a čistym swědomjom mohł rozprawjeć. Cyrkeŵ přikazuje, zo ma kóždy, kiž zwonka wosady swoju jutrownu winowatosć dopjelnja, so móc wupokazać a to pisomnje. Štož wosadu samu nastupa, postara dźěn so faraŕ sam a postaja, kak hodźi so zwěsćić, što a kelko je jich k swj. sakramentam było. Při domowswjećenjach ma so potom zwěsćić, hač, hdy a hdźe je cyły dom swoju jutrownu winowatosć dopjelnił.

Něšto druhe. Hižo stari Romjenjo znajachu słowo: štož njestoji w aktach, njeje we sweće, to rěka, z cyła njewobstoji. Chcychu z tym wuprajić, kak ważne su zapiski wšelakich wuznamnych podawkow. Naš čas je nětko do čista papjerjany a žiwi so wot papjery a z papjeru. To też Serbja derje wědźa. Hdyž so hórša, zo maja přewjele dawkow płaćić, jim wotmołwja: haj, maće też porjadne zapiski do hospodaŕskich knihi? A hdyž tajke pokazaja, zasy rěka: to njemóžemy připóznać, to njeje prawje zapisane. Tak wjerći so jim dawkowy powjaz wokoło šije, dóniž jich njezadźeŕnje. Tuž so njedźiwajmy, zo też dušowpastyŕstwo bywa z kóždym lětom bóle papjerjane. Wšě wyšnosće tak jenož z papjeru a na papjerje dźěłaju. Tuž słuša do farskoho zarjadnistwa zapisk wšěch wosadnych, ženjenych wosebje a też nježenjenych. Mjenujemy to kartoteku. We wulkich městach maja fararjo dwoju, třoju: po stawje, po hasach, towaŕstwach a na kóncu hišće po metrach, kak dołhi kóždy wosadny je a kak wjele waži w njebjesach a na zemi. Tuž bjez dźiwa, zo su tam wulke farske kenclije z třomi a wjacy zastojnikami kaž loni něhdźe nadeńdźechmy. Też najrjeńša kartoteka ničo njepomha, jeli so přeměnjenja njezapisuja. (Přichodnje skónčenjo.)

Južnosłowjanska.

Woči cyłoho swěta su w tychle dnjach złożene na Južnosłowjansku, hdźež je kral Aleksander II. konstituciju zběhnył a z njej parlamentariski system a přešoł k absolutistiskomu knježenju. Kak je k tomu dóšło? — Hdyž so 1. decembra 1918 wuwoła nowe knježerstwo Južnosłowjanskeje, je drje kóždy měnił, zo je nastał z tym wulki přezjedny stat. Z 78000 kósnych km Staroserbiskeje běše zrostł na 250000 kósnych km přiwzawši Khorwatsku, Słowinsku, Wojwodinu, Dalmaciju, Bosniju, Hercogowinu, Čornohorsku a dźěl Macedoniskeje. Illirisku běše sebi Italska přiswojiła. W tutych hač dotal dźělenych sydom krajach sydleše poprawym jenož jedyn jenički lud z jenej a tejsamej rěču. Přetož Khorwatojo a Serbojo rěča tusamu rěč. A tutej rěči je tež hišće bołharska cyle podobna, haj, mnozy měnja, zo je wona tasama rěč. Tuž běše po swětowójnje w Južnosłowakskim kraju zjednoćeny jedyn jenički wulki lud južnych Słowjanjow. Prócowanjo pak dźěše wo to, do njoho tež hišće zjednoćić samsny bołharski lud: zjednoćić z južnosłowjanskim statom nětčišu Bołharsku. Tak by jedyn a tónsamy narod, wobsydlacy kraje wot adriatiskoho morja hač k čornomu morju w jenym staće zjednoćeny był. Tola kaž rjana tež a jednora so tuta mysl zda, dyrbi so posudźować tola we swětle stawizniskoho wuwića. A tute stawizniske wuwićo je do tutoho jenoho ludu błuboke rozdwojenjo přinjesło. Pod wliwom dweju wulkeju kulturow je stało tute wuwićo. Stej to grekska a romska kultura: kultura starych Grekow a kultura starych Romjanow. Tutej dwě kulturje stej wobknježałoj swět a wobknježujetej jón tež dźensa hišće wot 3 tysac lět sem. Stej to kultura rozoma a kultura dušina. A njemóžeštej so zjednoćić. Křesćanstwo drje je wobej zjednoćiło přez lětstotki. Tola człowjeska politika je wobě zasy dźěliła a z nimaj dźěliła křesćanstwo same do romskoho a grekskoho křesćanstwa. Z tym je so wulka murja postajiła z nowa mjez woběmaj kulturomaj. W tych dźewjeć lětstotkach stej wobě šłoj wšelake puće jeju wuwića. Južnosłowjanski lud pak je wustajeny był wobeju wliwam. We wječoru je stat pod wliwom romskim a tu su Khorwatojo a Słowincy katolscy a wužiwaju we swojej rěči romske pismo. Rańši Serbojo a Bołharjo běchu wustajeni a podležachu cyle grekskomu wliwej a stachu so z dźělenjom grekskeje cyrkwje wot romskeje greko-katolscy abo prawosławni. W rěči pak přiwzachu grekske pismo. Z tym bě přezjedny lud dźěleny a rozšćěpjeny. A pozdźiše stawizniske wuwićo? Hdyž wšě narańše grekske kraje Turkam podležachu, zhubi też tutón słowjanski lud Serbow a Bołharjow swoju swobodu a přez lětstotki je žałosćił pod wšu kulturu tupjacej turkowskej kwaklu, dóniž je před hakle pjećdźesać lětami z brónju w rucy postanywši sebi zasy wudobył swobodu a kulturne byćo. Nawječorny dźěl pak, Khorwatojo a Słowincy, su, hdyž też nic w dospołnjej statnej swobodźe, tak tola w nimale wulkej swobodźe, haj, skónčnje w formje wosebiteje autonomije wuwić móhli a plahować swoju kulturu a swoje narodne byćo. Z tajkim wšelakim kulturnym wuwićom je wězo jónu přezjedny lud jako tajki ćerpjeł. Hdyž nětk Serbojo ze swojej narańšo-grekskej, telko stow lět surowje podtłóčowanej a tak cyle nuznje njedowuwitej kulturu chcychu nadknježstwo wukonjeć nad wječornej, we swobodnym wuwiću wěsće dale hižo postupjenej kulturu Khorwatow a Słowincow, so wě, zo dyrbješe nastać napřećiwjenjo a oposicija, kotraž so z kóždym dnjom přiwótřeše. Wot dnja, zo bu wjednik khorwatskich burow, Radič, w skupšćinje zatřěleny, njewobdźělichu so Khorwatojo wjacy na jeje posedźenjach w Běłohrodźe, ale wotměwachu swoje parlamentne posedźenja w Zahrjebje. Chcychu prječ wot Serbow, cyle abo jenož foederativnje z nimi zjednoćeni wostać. To běše za młody stat strašna krisa. Štó mohł staru wustawu sebi zważić zničić a nowu přihotować. Zadyn wupuć njezbu hač zo kral sam to přewjedźe. A tak je mortwa stara wustawa a stary parlament. Kral sam knježi nad cyłym ludom, kotryž jomu dowěri a jomu juska po cyłym kraju. Skónčene su znutřkowne wojowanja, znutřkowne napjatosće. Wšitcy swojomu kralej dowěrja, zo wón dowjedźe lud pod wobkedźbowanjom stawizniskoho wuwića na tamny puć, na kotrymž cyłomu ludej we swobodnym zjednoćeństwje zjednoćeny po wšěch swojich krajach wot adriatiskoho hač k čornomu morju kiwa swobodny zbožowny přichod. Tajki přejemy z wutroby swojim słowjanskim bratram w dalokim juhu!

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Ptači kwas so bliži! W Budyšinje swjeći so hižo bližši štwórtk. Je drje lětsa trochu zahe, ale dźiwajo na druhe towarstwa njemóžeše jón „Nadźija“ na pozdźiši dźeń postajić. Tola njedźiwajcy toho Serbja na swój „Ptači kwas“ přińdu, kaž su to hižo mnohe lěta zwučeni. Hižo so po wšěch Serbach wo nim powěda a mnozy sebi na njón dojědu. Lětsa poskići so wosebity swjedźeński program, kajkiž jón dotal w Budyšinje nje-

Njewinowaće k smjerći zasudźeny.

(Pokročowanjo.)

Dny, kotrež nětko sćěhowachu, běchu skoro njeznjesomne. Lědma mi z Maloy potaji wjeselo, kotrež by jomu moje dźělenjo a wjele bóle hišće moja smjerć poskićiła. A woprawdźe, hdy bych so zhubił, by za njoho móličkosć była, zo by sebi mojoh' wujowe a z Rocheglöckowe zamóženjo zapisać dał, hdy by so z mojej zawostajenej woženił. Najebać mojoho slubjenja, zo chcu tu hišće wostać, bu mój wuj přecy zymniši přećiwo mi.

Knjez z Maloy ćerješe swoje złe tryski dale, a pytnych derje, zo budźe tutón bórzy jenički lubušk mojoho wuja. Moja žadosć, so wot tudy dźělić, bu přecy wjetša. Moju žonu pak chcych na kóždy pad sobu měć, štož wězo knjez z Maloy na žadyn pad njechaše. Posledniši wědźeše to tak napowlec, zo bu mi moje samsne předewzaćo napřećo.

Mój wuj měješe z maćerneje strony ležomnosće w Kanada, kotrež pak wulkoho wunoška njepřinjesechu.

Knjez z Maloy přepokaza joho, zo maja srědk w rucy, pak tute přileżnje předać, abo po jich hódnosći a wunošku přesadźować, hdy by mje na pućowanjo pósłał, zo bych tam wobhladował. Přispomni k tomu hišće, zo njejsym ženje hišće Keralain wopušćił a zo njejsym hišće swět spóznał a zo by mi tajki wulět w kóždym nastupanju k wulkomu wužitkej był. Dokelž měješe mój wuj to za wěrne, zwoli też hnydom do toho.

Zawoła mje; móžeše to wokoło wósmeje hodźiny wječor być. Běše w lěće, powětr ćopły a wonjaty; ja překhodźowach so z tobu a z maćerju w zahrodźe, hdyž mi zdźělichu, zo chce wuj ze mnu rěčeć.

Hdyž k swojomu wujej zastupich, wobkedźbowaše tutón runje přez dalokowid łódź. Rozłoži mi wotmysł, kotryž bě sebi předewzał: dokelž pak najmjeńše wo knjezu z Maloy njespomni, sebi myslach, zo je sebi to sam wotmyslił, zo by mi moje přećo dopjelnił, a čujach winowatosć dźakowny so wopokazać.

„O, mój wujo, kak so wjeselu! Dopjelniće naše najžadosćiwše přećo, zo směmy bórzy wotpućować.“

„Naše, ty prajiš, koho dha mysliš ty wjacy sobu wzać?“

„Nó, Marju a Genovefu!“

„Marju a Genovefu? Što jenož ći napadnje?“

„Čohodla njesměł tnteju sobu wzać?“

„Z młodej žonu a małym dźěśćom njehodźi so tajka jězba předewzać. To by tola woprawdźe był njerozom, na krótki čas 3 měsacow wšitkich tutym stracham wustajić!“

„O, to by było surowje, mi tute jeničke wjeselo hišće wurubić.“

„Sy sebičny; sy sebi też na bolosć pomyslił, kotruž bychmy my w jeju njepřitomnosći wustali.“

widźachmy. Towarstwo wustupi z měšanymi khórami, dale budźemy słyšeć prěnjotne recitacije a solospěwy, Sokoljo, kotřiž so na Kulowskim kurzu wobdźělichu, pokaža swoje prěnjotne zwučowanja. Prěni dźěl wječora wobzamknje rjane dźiwadło. A w druhim dźělu smě so kóždy narejwać. Cyły „Ptači kwas“ dóstanje wulkotny wumělski wobluk. Króna je tele dny runje swjedźeńscy wupyšena, dokelž wšelake měsćanske towarstwa swoje swjedźenje wotměwaju. Štóž je raz „Budyšski Ptači kwas“ wopytał, přecy zasy rady na njón přijědże. Też ty, luby čitarjo, njehladaj kazanja, ale přińdź a přiwjedź swojich susodow a znatych sobu. Kać so nichtó njebudże!

Z Hajnic. W minjenym, z Božej pomocu dokonjanym lěće je so w našej wosadże narodźiło 18 (loni 21) dźěći: 8 hólčatkow, 10 holčatkow. Wěrowanjow běše 8 (9): 3 we Hajnicach, 5 w Fugawje. Zemrěło je 15 (14) wosobow: 12 dorosćenych, 3 dźěći; 6 mužske, 9 žónske. Domawobstaranjow běše 30 (26). K swjatomu woprawjenju poby 5882 (5585) wosobow. Prěni króć přistupi k blidu Božomu 16 (8) dźěći. Wunošk cyrkwinskich zběrkow běše dohromady 1379,68 (1287,23) hr. Zdobom smy sebi na našim kěrchowje rjanu pohrjebnu kapału přihotowali. Bóh zapłać wšitkim našim dobroćerjam a žohnuj a swjatosćuj našu wosadu!

Z Radworja. Prěnje dny nowoho lěta započachu so ze zrudobu. Sobotu pokhowachmy 18lětnoho młodźenca z Khelna, kotryž bě loni z motorskim kołom ćežko znjezbožił, a njedźelu bu Šenkec dźěd k rowu přewodźany. Je dyrbjał swoju drohu mandźelsku wopušćić a to na samsnym dnju (6. I.), hdyž smědźeše z njej před 5 lětami hišće čerstwy a wjesoły złoty kwas w cyrkwi a doma woswjećić. — W februaru chce lětsa „Kat. Bjesada“ (po dlěžšej přestawcy) zasy założeński swjedźeń wuhotować a to tak, zo ma so ćěło a też duch wokřewić.

Z Jasenicy. Zańdźenu njedźelu swjećeše naša katolska „Bjesada“ swój 56. założeński swjedźeń w Handrikec hosćeńcu, na kotryž běše wjele stow hosći z blizka a z daloka přišło. Knjez předsyda Nowak postrowi hosći a wupraji wjeselo na tak bohatym wopytom. Potom rěčeše wo přeměnjenju časow. Stary Napoleon je přecy prajił, ludy so přeměnjeja ale cyrkej nic. Też naša „Bjesada“ je so w běhu časow wjele přeměniła. Prjedy hladaše lud bóle za duchownej zabawu. Dźensa žada bóle za dźiwadłom a rejemi. Potom zběhny so jewišćowy zawěšk a naši hrajerjo předstajichu znatu hru „Wjesna kralowna Leńka z Pazdźerńe“. Wšitcy hrajerjo so prócowachu, swoju rólu dosć derje přewjesć a hosćo zawdachu jim swój dźak z mócnym přikleskom. Na to jimaše so knjez farař Šewčik słowa. Přeješe najprjedy přitomnym wjele zboža a Bože žohnowanjo na nowe lěto. Potom rěčeše wo swjatych Třoch kralach, kajke dary su woni Jězusdźěćatkej přinjesli a što tute dary za nas woznamjenjeja. Dale rěčeše wo lubosći k swójbje, kajka dyrbi swójba być a kak maja zhromadnje so modlić a wšě křižiki sćerpnje na so brać. Wosebje namołwješe staršich, zo bychu swoje dźěći prawje zahe paćerje nawučili. Druhi dźiwadłowy kruch „Zbožowne hody“ so też derje předstaji. Potom bu žurla wuprózdnjena, zo móžachu so reje započeć. — Póndźelu buštaj wobaj kruchaj z nowa předwjedźenaj, też dźěći mějachu přistup.

Z Khanec. Dźensišu sobotu, 12. januara, swjećitaj mandźelskaj kubleŕ Jakub Rjebiš rodź. z Baconja a Marja rodź. Smolic z Kašec swój pjećadwacety mandźelski jubilej. K jeju slěbornomu kwasej přeje jimaj też Posoł wjele zboža.

Z Kulowa. W zańdźenym z Božej hnadu dokonjanym lěće je so sćěhowace w našej wosadże stało: Swj. křćeńcu dóstachu 104 dźěći a to 50 mužskoho a 54 žónskoho splaha. Ze wsow bě 1 njemandźelske, z města 3, 3 běchu wot pólskich maćerjow. Swj. sakrament mandźelstwa dósta 24 porow. Wumrěło je 59 wosobow, mjez nimi 17 dźěći, přez 80 lět starych bě 6, 2 najstaršej 87 lět. K Božomu blidu je přistupiło 43 914 wosobow, doma wobstaranych bu 162. Do bratstwa swj. rózarija zastupichu 65.

Staršiske rady.

Zhromadźizna njedźelu 20. januara w Khrósćicach.

W čisle 53 1928 „K. P.“ pisachmy wo staršiskich radach. Dźensa słyšmy, kak Mnichowski kardinal dr. Faulhaber wo staršiskich radach pišo:

„Staršiske rady chcedźa sebi wuznawarsku šulu žadać a ju zakitać, a měšanu šulu, kiž žanoho rozdźěla w nabožinje njeznaje, wotpokazać. Naćisk krajnoho šulskoho zakonja ma za to wuraz zhromadna šula. Rjane słowo, kotrež so wjele znjewužić hodźi. W našimaj wočomaj njeje wuznawaca šula pódlanska šula, kiž napřećo dźěła ludowomu zjednoćeństwu, ale je předšula za zhromadne žiwjenjo. Hdyž su dźěći we wuznawacej šuli wukubłane, su wukubłane za zhromadne žiwjenjo we wótčinje. Wěmy, što pod wuznawacej šulu zrozemimy: šulu, hdźež nabožna wučba wěstoho wěrywuznaća cyłu šulsku wučbu a cyłe wukubłanske dźěło w šuli napjelnja a hdźež su wučerjo

---

„Ženje mi njeje hišće na mysle přišło, a byrnjež na štyri njedźele, so wot swojeje žony dźělić, a na žadyn pad njewostaju ju w towaršnosći człowjeka, kotrohož zacpěwam. Na morju hroža drje wšelake strachi, ale tutomu złóstnikej by to była přejara witana wěc, hdy bych do toho zwolił!“

„Wbohi Bertrando! Kak móžeš ty joho tak złě posudźować! Jednaš njesprawnje.“

„Nic ja, mój wujo, ale wy!“

Na tajke słowa so znowa roznjemdri! Ale też ja so z hněwom palach a nětko nasta zwada, před kotrejž mje dźensa hišće hrózba woběhuje.

„Kónc ze wšěm“, zawołach, joho wopušćejo; „wzdawam so wašeje lubosće a hnady a du; ale žona a dźěćo budźa mje sćěhować, a ženje a nihdy wjacy njecham přestupić próh wašoho domu. Čuju, zo sym wam dołžnu česćownosć a lubosć zhubił. Tohodla budźće tu z Bohom! Na ženje zasywidźenjo!“

A čěrjach kaž njemdry won, zo bych pytał swoju žonu. „Pój, luba mandźelska, njeje nam dowolene, dlěje wjacy w tutym domje přebywać; jutře nam durje pokazaja, jeli dźensa njewotjědźemy... Dokelž sym mojoho wuja na česći ranił.“

A bjez toho, zo bych jej we swojej rozhorjenosći što wjacy sobuzdźělił; dźěch z njej k hródźi, zapřahnych sam najspěšnišoho konja, sadźich ju a tebje na wóz, a jědźechmy na Rocheglöck. Ale ja zmylich w mojej rozhorjenosći puća. Hdyž po dlěžšim wokołobludźenju mojomu přichodnomu nanej dojědźechmy, poča hižo switać; běše wokoło druheje hodźiny rano. Spaše hišće wšitko, a ja čujach, zo njezamóžu jim to sobuzdźělić, što je so stało. Tohodla kłapach pola zahrodnika, dowedźech tam tak dołho tebje a mać.

Ja běch tak njezbožowny, zo mi docyła njenapadny, zo bych sobu zašoł.

Rocheglöck njeje daloko wot Keralain zdalene. Podach so k tamnym městnam, hdźež běch tak zbožownje žiwy był, a bórzy dócpěch hač na kónc lěsa, kotryž při mórskim brjozy leżeše. Njechach dale k domej so bližić; posydnych so na zdonk porubanoho štoma, hladach na kolebace žołmy dele a wostach tu do swojich myslow zanurjeny sedźo. — Łódź, kotruž mój wuj dźeń prjedy wobkedźbowaše, běše hišće přecy na samsnym městnje; też ja ju sedźo wobkedźbowach, bjez toho zo bych ju widźał; tak rozpjeršeny běch. Hdyž pak běše zady skały so z mojich wočow zhubiła, stanych też ja a dźěch na Rochglöck wróćo. Po puću zetykach wjacorych burow, kotřiž mje strowjachu a so dźiwachu, zo sym tak blědy. Jedyn so mje samo wopraša, hač sym khory. Lědma jim wotmołwich.

Na Rocheglöck přińdźech, běše tam cyła swójba zhromadźena; knjeni z Rocheglöck leżeše we womorje; twoja mać płowaše we sylzach a bě tohorunja nimale bjez

samsneje wěry a też po njej žiwi. Statistiscy je dopokazane, zo sebi wjetšina staršich w Němskej wuznawacu šulu žada, katolscy a evangelscy. Tu dyrbjeli měnić, zo je z tym za stat prašenjo rozsudźene. Też by lohko było, přez ludowe wothłosowanjo wěc rozsudźić. Tola w krajnych časopisach so zhromadna šula ludej podtykuje. Tale zhromadna šula je dźensa něšto druhe, dyžli prjedy simultanska šula. Tuta běše křesćanska šula, hdźež wobej křesćanskej wěrywuznaći hromadźe bywaštej, ale nowa zhromadna šula křesćanske wěrywuznaćo wotpokaza, dokelž docyła kóždy wliw křesć. wěry ze šule wupokazuje. Nabožina je duša dźěći kaž duša wotrosćenych. Na łódźi móže 20 kajütow (jstwow) poruno sebi być. Nabožina njeje kajüta pódla 19 druhich, wona je wjednik a ćerjeńska móc cyłeje łódźe. Tu njeje neutralnosće. Žadyn wučeŕ njemóže w šuli mjeno Jězus wuprajić bjez toho, zo by so w myslenju a zadźerženju za abo přećiwo Khrystusej rozsudźił. Šulu dźeržeć njeje rjemjesło, ale je wosobinski skutk, kiž sebi wosobinske poćahi mjez wučerjom a dźěćimi žada. Šulu dźeržeć je stworjenjo w małym. A kaž Bóh tehdom morwomu dušu žiwjenja zaduny, tak dyrbi wot wučerja duchowne žiwjenjo w šuli wukhadźeć. Šulu dźeržeć je sobudźělić ducha k duchej wosobinski poćah mjez wučerjom a šulerjemi. Słyšimy hižo w naměšanych šulach skórźbu, zo dóstawanjo sakramentow a wopyt cyrkwje, wosebje dźěławe dny, popušćuje, dopokaz, zo dwě nabožinskej hodźinje njedosahatej, dźěći za ćopłe nabožne žiwjenjo wukubłać. Na torhošću a we dźěłarni dźěłaja wěrywuznaća poruno sebi, w cyrkwi pak su dźělene. Šula je předšula za žiwjenjo a móže ćim lěpje za pozdźiše žiwjenjo woćahnyć, ćim hłubšo móže wuznaćo ze swojej hnadownej mocu młodu dušu zapřimnyć. My chcemy wšitcy nabožny měr a pokoj. Tola tu so jedna pola katolskich staršich wo wěc swědomja. Hdyž stat staršich nuzuje, dźěći do šule słać, dyrbi też staršim šulu dać, kiž jich swědomjo sebi žada. Naćisk šulskoho zakonja je nam pokazał, zo jomu njeńdźe wo šulu, ale wo wupokazanjo nabožiny ze šule. Přecy jasnišo so pokazuje, słowo cyrkwje a wolu staršich nic wobkedźbować."

Dźensa wjacy na to njedźiwaja, zo wjetšina staršich sebi wěriwu šulu žada. Samo w Drježdźanach su duchownych ze šule wupokazali, zo njemóža wjacy srjedź šulskoho plana nabožne hodźiny wotměwać. Tak, katolscy starši, budźće na straži, njedajće sebi waše přeswědčenjo swědomja rubić! Tu trjebamy staršiske rady nuznje, trjebamy zmužitych mužow a žony we nich, trjebamy zdźěłanych, zo bychu lud rozwučowali wo strachach, kiž šuli, staršim a dźěćom hroža. Tuž přińdźće, lubi starši, su-li wam lube waše dźěći a luba waša šula, wšitcy **na staršisku zhromadźiznu** na swj. Bosćijana **do Khrósćic!** Wšitcy starši dyrbjeli postanyć a prajić: Njedamy sebi do našoho wóčka přimać, njedamy sebi prawa swědomja wzać, njedamy sebi šulu po woli stata nanuzować! Budźe so też rěčeć wo zajězdu w jubilejnym lěće swj. Wjacsława do Prahi. M.

Z cyrkwje a swěta.

Z **Roma.** W poslednim tajnym konsistoriu spominaše Swjaty Wótc na wulke žohnowanjo, kotrež wukhadźeše z eucharistiskoho kongresa w Sidneyu. Potom pomjenowa kardinala Laurencia za proprefekta kongregacije zarjadownikow. — Rano 20. hodownika stupi Swj. Wótc do swojoho jubilejnoho lěta. Na rańšich kemšach wudźěli wón móličkim — 50 hólčkam a 50 holčkam wot $5^1/_2$–8 lět — na jara swjatočne wašnjo prěnje swjate woprawjenjo. Swjatočnosć činješe na wšěch přitomnych najhłubši zaćišć. Dźěći běchu šulerjo bamžowskoho kollegia swj. Pětra. Popołdnju woswjeći Swjaty Wótc nowe rumnosće za vatikansku knihownju.

Katolska cyrkej je była stajnje škitarka wědomosćow. Najsławniše europske university běchu přez lětstotki dołho cyrkwinske wustawy. Też dźensa wudźeržuje cyrkej w mnohich krajach swoje privatne katolske university, kotrež su też derje wopytane. Tak studuje na př. na krajnej katolskej universiće w Freiburku w Šwicy w tutym zymskim semestrje 622 studentow. Mjez nimi je 64 Francózow, 37 Němcow, 36 Amerikanow, 34 Nižozemčanow, 15 Polakow, 7 Južnosłowjanow a jenož 1 Čech. — Parižska kat. universita ma tukhwilu nimale 1900 posłucharjow. Při wotewrjenju tutoho semestra wotkry rektor postawu kardinala Gasparria, kiž je tu dołhe lěta z wučerjom był a tu po 17lětnym napinacym dźěle nowe wudaćo kanoniskoho prawa dokónčił. — Katolska universita we Washingtonje, hłownym knježeńskim měsće Zjednoćenych Statow Ameriki, dósta tele dny rektora. Při joho nastupje wotdźeržа so wulkotna swjatočnosć, na kotrejž so wobdźěli 120 profesorow wšelakich fakultow, dale zastupjeństwo 70 wšelakich amerikanskich universitow, zastupjeństwo statnych a wojeńskich wyšnosćow, diplomatiski korps, 80 biskopow, wšitcy amerikanscy kardinalojo a bamžowy delegat. Też statny president Coolidge běše přišoł a dósta čestny doktorat juridiskeje fakulty. Nowy rektor prof. Ryan wuzběhowaše wulki wuznam Washingtonskeje university. Kaž wšě wysoke šule w srjedźnym wěku je też wona założena

---

wědomja, mjez tym, zo běše knjez z Rocheglöck, blědy a rozhorjeny na pjecak zlehnjeny a rozmołwješe so mjelčo z cuzym. — Hladach pak jenož na knjeza z Maloy, kotryž při mojej žonje stoješe a ju tróštować pytaše.

Na raz stojach před nim a chcych joho wotstorčić, hdyž knjez z Rocheglöck mojej rucy zadźerža a praji: Nětkle njeje dowolene, so nad druhimi wjećić; wusprawnosće so wy najprjedy".

„Ja so wusprawnosćić a čohodla to?"

Waša zwonkowna rozpjeršenosć a čerwjenej woči přeradźa k najmjeńšomu, zo sće měli njeměrnu nóc. Prajće zjawnje, što sće wy skućił!"

„Što chceće poprawom ze mnu? Prašejće so mojeje žony, kotraž bě při mni."

„Wězo hač do prěnjeje hodźiny; ale pozdźišo?"

„Što stara to was?"

„Wjacy snadź, hač sebi wy to mysliće!"

„Njewidźiće, zo sym ja khory; dajće mi hić a moju žonu sobu wzać."

„Najprjedy dyrbiće mi na moje prašenja wotmołwić."

„Što ma to rěkać?

„Njewěsće wy, zo je waš wuj morwy?"

„Ja njezbožowny! Ach, tak sym joho ja morił?" prajach woblědujcy; a padnych do womory.

„Haj", wotmołwi knjez z Maloy, „wón bu morjeny!"

„Morjeny?"

„To wy njewěsće, zo je waš wuj morjeny?", znapřećiwi knjez z Maloy, „tutón bu morjeny!"

„To wy njewěsće?" prašeše so nětko cuzy, kotryž hač dotal hišće ničo rěčał njebě, a poča nětko pisać.

„Kak bych ja to zhonić dyrbjał?"

„Namakachmy tole pódla njoho!"

„Mój nóš?"

„Tutón drje wam słuša?"

„Haj! ale kak přińdźe tam?"

„To dyrbiće wy wjedźeć."

„To njemóžu; ale hišće junu wam praju, zo mi wšitko mjaknje; njewidźiće to namni?"

„Mysliće wy", praji knjez z Rochglöck hněwnje, „zo je mi runje jara derje!" A zaprě swoje wobličo do rukow, poča žałosćić.

„Prajće mi tola skónčnje, što ma to wšitko woznamjenić? Marja, daj mi ty wotmołwu. Čuju, zo wobłudnju."

„Kak móžeće sebi zwažić", wotmołwi knjez z Maloy ze sćipatym směchom, „kak móžeće sebi wot jeneje njewinowateje žónskeje tajke něšto wužadać? Wy, kotryž sće swojoho samsnoho wuja morił!" (Přichodnje dale.)

přez jenoho bamža, mjenujcy Leona XIII. Wona je duchowne srjedźišćo cyłoho katolskoho amerikanskoho žiwjenja. Nowy rektor je jeje pjaty nawjedowař. Joho předkhadnik běše biskop Shahan, kiž je 15 lět dołho z rektorom był.

Jězusowe słowo wo njedostatku duchownych: „Prošće knjeza žnjow, zo by dźěłaćerjow do swojeje winicy pósłał“ płaći cyle wuraznje za naš čas. Jena jendźelska nowina je před krótkim wuličiła, zo cyrkwi pobrachuje na 330000 duchownych, jeli by so přewjesć hodźało žadanjo, zo ma jena duchowna móc přińć na 1000 wěriwych. W Hollandskej přińdźe na 600 wěriwych 1 duchowny, w Jendźelskej 1 na 770, w Francózskej na 1060, w Němskej na 1142, na Filipinach pak 1 na 6000 atd. Wosebje zrudne wobstojnosće knježa w Brasiliskej. Tam je nimale 37 milijónow katolikow žiwych. Jich duchownu potrjebu zastaruje 5000 měšnikow, mjez nimi je na 2000 wukrajnikow. Runje telko měšnikow ma też Nižozemska ze swojimaj 2 mil. katolikami. Brasiliske biskopstwo nałožuje wšě srědki, zo by strašnomu njedostatkej někak wotpomhało. Też w Francózskej pobrachuje jara wjele duchownych. 4400 farow je njewobsadźenych a w dalšich 6000 farach by so nuznje druhi duchowny postajić dyrbjał, by-li dosć mocow na wubjerk było. Wězo ma w Francózskej nimale kóžda wjetša wjes swoju cyrkej. Tak je cyle njemóžne — haj samo nic radźomne — zo by při kóždej duchowny knjez přistajeny był. — W městačku Largentiere dósta miłosćiwa sotra Lucia Guerin křiž čestneje legije, štož je cyle wosebite wuznamjenjenjo. Sotra běše 50 lět dołho khorych wothladowała. Před lětami běchu ju z mocu z kraja wuhnali, wona pak so bórzy zasy wróći a dźěłaše potajnje dale k lěpšomu bědnych a khorych. Nětko dósta derje zasłużene wuznamjenjenjo.

Albanska přeživja tukhwilu mócne nabožne hibanjo. Kaž wšelake nowiny pisaja, so mjez orthodoxnym duchownstwom sylne přikhilenjo za přizamknjenjo ke katolskej cyrkwi wobkedźbuje.

Winski arcybiskop dr. Piffl je do swojoho 65. lěta zastupił.

W lěće 1679. potajkim před 250 lětami, wuda we Winje wučeny jezuit P. Jakub Ticin (rodź. 1656 w Kulowje a zemrě 1693 před Belgradom jako wojeński kapłan) prěnju serbsku gramatiku. Před 75 lětami (27. 1. 1854) zemrě we Budyšinje druhi Kulowčan, šolastikus Haška, kiž je też wšelake serbske knihe wudał. W samsnym lěće (6. 9.) nastupi biskop Ludwik Forwerk z Drježdźan najwyšše duchowne zastojnstwo w Budyšinje, bu tu z tachantom a dósta 24. sept. samsnoho lěta w Prazy biskopsku swjećiznu jako biskop z Leontopolis.

Amerikanske knježeŕstwo a towařstwo Ku-Klux Klan. Najwyšši sud Zjednoćenych Statow je přikazał, zo ma so towařstwo Ku-Klux-Klan přiměrić zakonjam stata New-Yorka, kotryž wšě potajne towařstwo zakazuje. Wukaz dale poručuje, zo ma towařstwo lisćinu swojich sobustawow zapodać. Z tym dóstanje drje towařstwo swoje dospołne poraženjo. Ku-Klux-Klanojo su najhórši njepřećelojo katolikow a su katolskej cyrkwi hižo njesměrnu škodu načinili přez zapalenjo wulkich krasnych cyrkwjow, kaž n. př. kathedralu w Montrealu a wjele druhich. Woni čerpachu swoju móc a swój wliw z potajnstwa, kiž jich wobdawaše. Khodźachu cyle zababjeni do čornych kabatow ze zakrytym mjezwočom. Nětko dyrbja zwonkownoho człowjeka kaž też mjena a powołanja wotkryć! Tak budźe drje nadźijomnje bórzy kónc krasnosće a mocy!

W Zjednoćenych Statach Ameriki wuznawa so wjetša połojca wobydlerstwa k bjezbóžnosći. Jenož 54½ mil. su so jako přisłušnicy jeneje „cyrkwje“ wuznali. Protestantskich wěrywuznaćow běše 1916 na 200, po lěće 1946 hižo 213. Njemóža potajkim po milijónach přiwisnikow měć. Katolikow naliči so 1926 na 18,6 mil., katolskich cyrkwjow běše na 18840.

W Kanadźe přiběra z kóždym lětom duchowne žiwjenjo mjez katolikami. To pokazuje so wosebje na wobdźělenju při exercicijach. W poslednim lěće wobdźělić so na nich přez 9000 wěriwych, před 20 lětami jenož 28.

Należnosće našoho towařstwa.

Sobustawy na lěto 1928.

Budyšska a druhe wosady. Kk.: 897. 898. z Budyšina: Marja Šneiderowa, Jurij Kórjeńk; 899. ze Słoneje Boršće: Jurij Lebza; 900. z Drježdźan: Madlena Kórjeńkowa; 901. z Baćonja: Jurij Smoła; 902. z Haslowa: Jan Handrik; 903. z Pěrna: Jan Keŕk; 904. z Eichwald: P. Klemens Michał Rab; 905. ze Zdźěrje: Marja Čórlichec; 906. ze Šunowa: Mikławš Rjelka; 907. z Budyšina: Madlena Bokowa; 908. z Olomouc: arcybisk. rada Ignac Pouc; 909. z Drježdźan: Jakub Laukus; 910. z Klettwic: farař Jakub Kral. **Zdźěrjanska wosada.** Kk.: 911.—916. ze Zdźěrje: Jakub Šefer, Hana Šeferec, Hana Kubašowa, Hańža Strawsowa, Jakub Hampel, Jan Nowak; 917.—922. z Brěmjenja: Handrij Helgest, Pawoł Šołta, Jan Wićaz, Jakub Wićaz (Krawc), Hańža Wjerabowa, Jurij Helgest. **Rózeńčanski wotrjad.** Kk.: 923. 924. z Pěskec: Jakub Libš, Jurij Šołta; 925. 926. ze Sernjan: Jakub Nowak, Michał Zynda; 927.—929. ze Smjerdźaceje: Michał Čornak, Pětr Wjeńka, Michał Domaška; 930. z Rózanta: Michał Šołta; 931. 932. z Třoch Khěžow: Jakub Khěžka, Mikławš Rychtař; 933. z Dobrošic: Jurij Šołta; 934. z Now. Wjeski: Jan Brojeŕ. **Khróśćanska wosada.** Kk.: 935.—939. z Khróśćic: Jan Mark, Jurij Skala, Handrij Wićaz, Jan Wjesela, Jurij Ješka; 940. 941. z Hórkow: Jakub Hejduška, Mikł. Khěžka; 942. z Wudworja: Jurij Hanski; 943. z Hory: Mikławš Měrćink; 944. z Časec: Jurij Zarjeńk. (Přichodnje dale.)

Sobustawy na lěto 1927.

Čo. 1136. Č.; čo. 1137. Š.; čo. 1138 N.; čo. 1139 Č.

Dobrowólne dary za Wosadnik.

Kk.: Listynošeŕ Jurij Kórjeńk z Budyšina 1 hr.; zwónk em. Mikł. Bjedrich z Budyšina 2 hr.; farař Jakub Kral w Klettwicach 1 hr.; prael. propst Jakub Štranc w Lipsku 3 hr.; farař konsist. rada Jurij Kral w Drježdźanach 4 hr.; Handrij Wićaz z Khróśćic 0,50 hr.; Jurij Winger z Khróśćic 2,50 hr.

Należna próstwa!

Lěto 1928 je nimo, haj, a 1927 hižo před lětom. Ale kak stoji z přinoškami za towařstwo swj. Cyrilla a Methoda, najwažniše towařstwo kat. Serbow, za joho organ „Katolski Posoł“? Čišćimy kóždy tydźeń 1800 exemplarow „Kat. Posoła“. A nětko přirunajće! Hakle 1139 sobustawow su swój lětny přinošk na 1927 zapłaćili, a jenož 944 na 1928, potajkim wjetša połojca na 1928. Štóž ma hišće trósku čuća a zajima za byćo a tyćo „Kat. Posoła“, haj, katolskoho luda, tón přepytuj sebi swoje swědomjo! Hišće junu prošu wšitkich nanajwutrobnišo: Spěchujće a zapłaćće „Kat. Posoł“.

J. Šołta,
t. č. zličbowař.

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 7. januara 1929.

Woły: 85. 1) Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět 56—61 hr. 2) Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene 45—52 hr. 3) Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše 35—42. 4) Mjenje picowane wšěch starobow — . 5) Mjasne — . 6) Husumske z pastwy — . **Byki**: 231. 1) Połnomjasne, dorosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće 55—59. 2) Połnomjasne, młódše 48—52. 3) Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše 40—45. 4) Špatne —. **Jałojcy a kruwy**: 224. 1) Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće 50—54. 2) Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět 54—58. 3) Starše wukorm. kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy 40—47. 4) Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy 42—50. 5) Mjenje a špatnje picowane 30—36. 6) Husumske z pastwy 25—28. **Celata**: 611. 1) Najlěpše wukormjene 78—83. 2) Mjenje wukormjene a tajke wot cyca 70 76. 3) Špatne 58—68. **Wowcy**: 543. 1. Młódše a stare, wukormjene 60—66 2) Starše wukormjene 50—58. 3) Mjenje wukormjene (Märzschafe) — . 4) — . **Swinje**: 2434. 1) Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiženjow, hač do 1½lět stare 81—83. 2) Wukormjene 79—80. 3) Mjasne 76—78. 4) Špatne 70—73. 5) Rancy a kundrosy 70—73.

W Budyšinje zetkamy so
w kofejowni Lehmann
na Serbskej drózy 8.
Najsłódniše konditorske pječiwa
Wosebitosć: Torty jako dar při wšitkich składnosćach.
Wšědnje popołdnju a wječor koncert.

Vogtlandske wumělske **gardiny** kupujeće stajnje tunjo pola
Karl Erler w Budyšinje
jenož na žitnych wikach 11
napřeco „Złotej hwězdže".
Rěčimy serbscy.

Serbske towarstwo „Nadźija" w Budyšinje.

Štwórtk 17. januara 1929 swjećimy **w salomaj „Krony" w Budyšinje**

„Ptači kwas".

Poskićić chcemy naše rjane serbske spěwy, sola a deklamacije, najnowše sokołske zwučowanja a krasne dźiwadło.

Cyły serbski lud přeprošujemy nanajwutrobnišo na swój swjedźeń; přińdźće po stach, budźeće dospołnje spokojeni z tym, štož wam poskićimy.

Pokładnja wotewri so 1/2 7 hodź. — Započatk porjada 1/2 8 hodź.

Serbska ludowa banka w Budyšinje

Filialcy we Wojerecach a w Khoćebuzu

Agentury: **w Khrósćicach** pola knjeza **M. Čornaka,**
w Kulowje pola knjeza **Oty Bulanka,**
w Rakecach pola knjeza kantora **J. Rjelki** (na šuli).

Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy zapołožować na knižku a zběhać po potrěbnosći.

Zadanja pjenjezy ze 5—8 1/2 procentami

Telefon 3506 a 3507.

50 lět towarstwo kat. Serbow w Drježdźanach!

Towarstwo woswjeći swój założeński swjedźeń

njedźelu, 27. wulkoho rózka:

Sobotu, 26. I., wječor we 8 hodź. počesćenjo a powitanjo w tow. domje „Bayrische Krone", Neumarkt 14

Njedźelu, 27. I., rano we 8 hodź.: **kemše** w kapali Taschenberg-Palais

1/2 3: swjedźeński **nyšpor** w dwórskej cyrkwi

1/2 5: **swjedźeń** w žurli **„Volkswohl-Saal"**, na Ostra-Allee, blizko Postplatz a dwórnišća Wettinstr., ze spěwami, violin-přednoškami a reje.

Wšitcy lubi Serbja so na tutón swjedźeń nanajwutrobnišo přeprošuja

Hesło kóždoho dobroho Serba dyrbi być: 27. I. do Drježdźan!

Vogtlandske Madras- **gardiny,** přikrywy na sofy, łoža, blida a diwany, wóskowanki, łožowe šaty tunjo.
J. Erler, Budyšin
Zwonkowna lawska hasa 10
— Posłužujemy serbscy. —

Konjace nožicy
česaki za nožicy
toči swědomiće
J. Hampel
Kotołska hasa 11.

Towarstwowy powěstnik.

Budyšin. Spěw. tow. „Nadźija" ma přichodnu njedźelu 13. januara pop. 1/2 4 hodźin hłownu spěwnu pruhu. Wutoru 15. januara wječor we 8 hodź. je poslednja pruha před „Ptačim kwasom", na kóncu so sež zastupne khartki wudawaja. Tuž přińdźće wšitcy! Předsydstwo.

Budyšska „Jednota" wuhotuje njedźelu 20. januara wječor we 8 hodź. w „Kat. towaršni" swój zymski swjedźeń z dźiwadłom a rejemi. Wšitkich lubych swěrnych Serbow z Budyšina a z wokoliny, kaž wšěch přećelow z blizka a z daloka přeprošuje **předsydstwo.**

Wróćiwši so wot rowa mojoho swěrnoho, horco-lubowanoho mandźelskoho, našoho luboho, starościwoho nana, přichodnoho nana a dźěda

Mikławša Lipiča

žiwnosćerja w Žuricach,

kotrohož Bóh luby Knjez ze wšěmi swj. sakramentami derje wobstaranoho do Božeje wole podatoho, po krótkej khorosći nahle 60 lět 11 měs. 2 dnjaj staroho nowe lěto wječor 1/2 6 hodźin ze swěta wotwoła a kotrohož sobotu na Wotrowskim pohrjebnišću swjatočnje pokhowachmy, dźakujemy so wšěm, kotřiž na póstwječorach za dušu drohoho wotemrětoho so modlachu a joho w tak nadobnej ličbje k rowej přewodźachu, wosebje česćenomu wojeńskomu towarstwu w Pančicach, a nošerjam. Wosebity dźak wuprajamy tež knj. kublerjej Jurjej Cyžej w Žuricach, kotryž je cčło k wěčnomu wotpočinkej na pohrjebnišćo wjezł. Jim wšitkim wuprajamy wutrobne

„Zapłać Bóh tón Knjez!"

a poručamy dušu drohoho wotemrětoho křesćanskim modlitwam.

W Žuricach, na dnju pohrjeba,
5. januara 1929.

Hłubokozrudźeni zawostajeni:
Mandźelska,
synaj,
přichodnej dźowcy
a wnučk.

Katolscy Serbja!

Lěto 1929 je jubilejne lěto swj. Wjacsława. Českosłowakski narod woswjeći 1000lětne wopomnjeśo martrańskeje smjerće swojoho prěnjoho křesćanskoho krala. „Wubjerk za zarjadowanjo jubilejnych swjatočnosćow swjatowjacsławskich w Prazy III“ je mjez druhimi słowjanskimi narodami tež nas Łužiskich Serbow na zajězd do Prahi přeprosył.

Hłowne swjedźenje budźa spočatk julija (wokoło swjedźenja ss. Cyrilla a Methoda, 5. pražnika) a na swj. Wjacsława, 28. septembra t. l., hdyž so hłowna cyrkej swjatoho Vita na Hradčanach swjatočnje poswjeći.

Při wulkich jubilejnych swjedźenjach a putnistwach su so katolscy Serbja z wobdźělenjom stajnje wuznamjenjeli. Z bohatym dopokazom toho stej Filipow a Krupka. Lětsa njech je to Praha!

Tohodla was wšitkich zarjadniski wubjerk zajězda Łužiskich Serbow do Prahi jara należnje přeprošuje, zo byšće so w prawym času pola swojich knježich fararjow abo dowěrnikow abo w redakciji „Kat. Posoła“ zamołwili. Štóž chce sobujěć, ma so pisomnje zwjazać, zo wěsće sobu pojědźe, abo by-li potom nadobo zadźěwany był, zastupnika wobstara. Čas zajězda a wuměnjenja so po wulkej zhromadźiznje w Khrósćicach hišće wozjewja. Katolscy Serbja, starajće so wo to, zo by prawje wulka ličba Serbow do Prahi jěła, zo bychmy wosebity ćah skazać móhli! — Wšo podrobniše budźe so w „Kat. Posole“ wozjewić.

Župa „Michał Hórnik“.

Zhromadźizna staršiskich radow

wotměje so **njedźelu 20. januara popołdnju we 3 hodź. w Herbskej grychće w Khrósćicach**

Porjad: 1. Přednošk 2. Nabožna wučba w kat. šulach 3. Wučba na dnjach swjateje Marije 4. Namjety 5. Wuradźowanja dla zajězda do Prahi

Wšitcy wučerjo, duchowni a staršiske rady, kaž tež wšitcy starši a přećeljo šule so na zhromadźiznu wutrobnje přeprošuja

Předsydstwo, J. Łušćanski, kubleŕ

Wšě należnosće dla zapisa ležomnosćow a zawostajenstwa, wotnajenske, přenajenske a kupne wujednanja, wobstaranjo hypothekow, zhotowjenjo wšěch móžnych próstwow.

Prawne rěčnistwo ***Jurij Krautwurst***

Budyšin, Serbske hrjebje 2, dalokoreč̌ak 2815

BUDYŠSKA JEDNOTA

wuhotuje

njedźelu 20. jan. wječ. we 8 hodź. w Katolskej towaŕšni

swój

zymski swjedźeń

z dźiwadłom a rejemi

Wšitkich lubych swěrnych Serbow z Budyšina a z wokoliny, kaž wšěch přećelow z blizka a z daloka

přeprošuje **předsydstwo**

Swěčki **k domu=swjećenju**
k prěnjomu swj. woprawjenju
atd. dóstanjeće tunjo pola
Jurja Bjedricha, zwónka při serbskej cyrkwi **w Budyšinje**
Cyrkwinska hasa 2.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěšťki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za reklamowy rjadk w teksće so 50 pj. płaći. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Zamołwity redaktor: Kapłan Józef Nowak w Budyšinje, Kirchplatz 2. — Pokładnik: Jurij Šołta, wučeŕ, Před šuleŕskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćerńje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje z póstšekowym kontom: Drježdźany 33458. Dalokoročak čo. 3895.

3. čisło. | W Budyšinje (Bautzen), 19. januara 1929. | 67. lětnik.

Swjećenjo domow — pastyŕstwo dušow.

(Pokročowanjo a skónčenjo.)

Tu zasy domy swjećenjo jako dušowpastyŕstwo wšo wobnowja kaž swjatki Duch Swjaty: Hlej, nowe wšitko sčinju.

Hospodaŕ rozprawja, štó je nowy do joho domu zaćahnył, štó wotćahnył. Duchowny so praša, hač je štó do městow ćahnył. W druhich domach wobstarataj to staršej samaj. A hdyž ma młoda holca abo hólc telko přistojnoho daru, kaž za naš čas so słuša, přińdźetaj samoj na faru, božemje dać. Tu nětko faraŕ jimaj da přepokazansku kartku z přikaznju, ju wosobinscy na přikład w Lubiju pola knjeza arcyměšnika abo w Annaberku wotedać. Tak su hnydom trěbne dušowpastyŕske poćahi nawjazane a tamniši duchowny nowu wowcku z wočow njepušći a Bóh dał, wona też nic joho. Wšak naš Bóžski dušowpastyŕ jako najpŕeńšu kaznju postaja: moje wowcki mje znaja a ja je.

Tuž snadź nětko přidaće, kak wubjerna přileżnosć je runje swjećenjo domow, zo so tuta Knjezowa kaznja do čista dopjelnja. K tomu wězo słuša, zo maja też domjacy zrozemjenjo za tajke dušowpastyŕstwo a zo wobhladuja dźeń domow swjećenja jako dźeń wosebiteje hnady za dom. Hdyž někak móžno, su wšitcy w swjedźeńskej a wjesołej mysli w jstwi zhromadźeni, zo so słowo dopjelnja: Pokoj budź tutomu domej a wšitkim, kotŕiž w nim bydla!

Wotročk wopušća bróžeń, hdźež měješe falu přihotowanu, pohonč přińdźe z konjeńca a tak dale. Mamy hewak hišće kopicu swjatych dnjow a nichtó so njehórši: na přikład druhi dźeń Landtaga, póstnicy tři dny. Tuž móže w domje, hdźež hišće nabožnosć něšto płaći, cyle derje so čas tak zarjadować, zo móže faraŕ z kóždym domjacym w měrje poŕěčeć a wšitcy klečo swójbne blido wobdawaju, hdyž knjez zastupi. To je wobraz, kaž jón David widźi prajo: A twoje dźěći runaja so wolijowym štomikam wokoło twojoho blida. Sće zawěsće hižo we cyrkwi swojej słyšeli, zo maja so też doma, nic jenož w cyrkwi, swójby najswjećišej wutrobje Jězusowej poswjećić. Mjenuje so to pozběhnjenjo Jězusoweje wutroby na trón. Kak derje so přihodźa tutón khwalobny wobrjad runje za tutón dźeń a kak lohcy so hodźi to dokonjeć!

Je štó wob lěto z nowa natwarił z Božej pomocu abo też do nowoho statoka zaćahnył, tu woswjeći jomu měšnik rad a lubje joho nowy statok, z kotrohož natwarom bě za njoho mnoha starosć a też sylza sobu zatwarjena.

Zbožo domu zwisuje też ze zbožom w hródźi, dźensa wjacy, dyžli prjedy. Do kajkoho ćěsnja móže swójba přińć, hdyž njezbožo zaćehnje do hródźe, wam Posoł dołho rozkłasć njetrjeba.

Tuž też cyrkeŵ na to dźiwa a ma wosebite požohnowanske modlitwy za hródźny skót, nic, zo bychu jenož w knihach stałe, ale so nałožowałe. A też tu je po poswjećenju domu najpřihódniši čas, zo hospoza prosy knjeza, zo by jej hródź woswjećił. Ale Bože žohnowanjo sebi tón zasłuži, kiž sebi też hewak skót waži a na njón njezeli a njetrjebawši njebije a nječŵěluje a njeda konjom w zymje wjele hodźin dołho před korčmu zymu mrěć, mjez tym, zo su so joho khołowy přilěpiłe. Sprawny smili so nad swojim skotom, praji swjate pismo.

Tak je mnohi dušowpastyŕski nadawk, kotryž so hodźi z domow swjećenjom zdobom wukonjeć.

Wšelacy sebi mysla, zo je to čas rjaneje bjesady a šalki dobroho khofeja a zo je někotromužkuli wo to činić.

Snadź nětko tróšku hinak sudźa, hdyž je Posoł hłubšo do jich rozoma poswěćił.

Hišće druhe nabožne a narodne poselstwo dokonja měšnik při domy-swjećenjach. Kak stoji we wašich domach z wotebĕranjom a čitanjom katolskich a serbskich časopisow? Kóžde lěto mamy swoju njedźelu za nowinaŕstwo, hdźež so nam rozom wótŕi za winowatosć, katolske nowiny woteběrać a čitać. Ale mnohi z wosobnych ludźi w Serbach ma zatykanej wuši a swojoho knjeza biskopa njeposłucha a joho namołwjenja z pluwami do wětŕika duje a dźeŕži dale Lipsčanske a Drježdźanske najnowše nowiny. Katolske

so z wulkej nuzu bědźa a naši ludźo też, ale za to maja pjenjezy, drohe njewěriwe a za ratarstwo ničo wyše njemějace nowiny dźeržeć, snadź też tajke z wobrazami, zo dyrbja je před dźěćimi a knjezom khować, hdyž přińdźe domy swjećić.

Do serbskoho domu słušeja najprjedy serbske časopisy, serbske knihi, serbske protyki, wupłody a parle serbskoho pismowstwa! Swój swojomu! Dźensa wjacy njedamy wuměći městno, zo Serb njemóže serbski čitać. Móže, hdyž chce a štož wučitać njemóže, njech nawuknje! Mój sweće, što smy wšitcy bjez rozdźěla dyrbjeli sami dowuknyć a přiwuknyć, štož nas žana šula nawučiła njeje! Hdźež je rozom a dobra wola, tam wšo dźe. Ale bohužel na rozomje a dobrej woli často klaca a tuž tajke žadławe wuměće! Smy khudźi, prajiće, hdyž dyrbiće serbski časopis płaćić abo so wam serbska kniha potykuje! Tak khudy žadyn njeje! Lutujće! Přepasće mnohe kózłopiwo, njehrajće tak wysoko a njemdrje! Khinska je zakazała karty hrać, dokelž z njoho swójba a dom jenož škody ma a brigantstwo — rubježnistwo wuplahuje! Tajki khinski general też mohł w Serbach wužitne dźěło wukonjeć! Zdalujće so tajkich serbskich brigantow, kiž stajnje na kontra, re a mordijo ćěrja, zdalujće so tajkich rubježnych jamow a — što chcemy sadźić — změjeće rjany pjenjez za dobru serbsku knihu!

Při domy swjećenju so też na swědomjo klepa, hač ma serbski katolski dom swojoho duchownoho hospodarja, swój Posoł, Krajan a kak stoji z płaćenjom! Je hižo swět słyšał, zo njejsće němske nowiny, samo Serbske Nowiny płaćili, dokelž so měsačnje do časa zběra? Čohodla tajke dundrdundanjo stajnje z Posołom? Haj, wjacy serbskoho rjapa, wjacy serbskich kosći, wjacy narodnoho sebjewědomja a praweje česćelakomnosće do nas! Njech je dźeń domu swjećenja dźeń zjawnoho přepytowanja nabožnoho a narodnoho swědomja a mjenje dźeń njetrěbnoho taflowanja!

Serbska jstwa, do kotrejež duchowny zastupi, dom woswjećejo, njech je wotbłyšć nabožnoho a narodnoho zmyslenja tutoho domu! K tomu słuša, zo jstwa napokazuje nabožny kaž narodny raz. Loni bě za nas wuznamne lěto krónowanja Róžeńćanskeje maćerje Božeje. Što nětko je bližše človjeskomu rozomej, nabožnomu zmyslenju a narodnomu čuću, hač zo w kóždym serbskim domje na wuznamnym městnje wisa rjany wobraz krónowaneje maćerje Božeje? Hdyž tu hišće wjetše na składźe njejsu, dajće sebi tón z lětušoho Krajana zaškleńcować! To by zrudnje było: Swjaty Wótc našomu małomu ludźikej tajku česć spožča a my njeběchmy ani doma měli jeje wobraz a swoje dźěći móhli praktiscy nawjedować k prawomu česćowanju maćerje Božeje!

Waše domy njesmědźa być žane fotografiske atelijeje, žane wukładne wokna kaž pola fotografa, fotografije słušeja do albuma a nic — zo byšće sćěny z nimi wuplestrowali. To njeje ani rjane ani wušikne. Jedyn wjetši wobraz z kwasa — mojedła. Na tym pak dosć! Za to mějće tam rjany, wumjełski wobraz abo swjećo Jězusoweje wutroby, Róžeńćanskeje swjateje maćerje, też swjateje swójby, snadź wopomnjećo na waše wěrowanjo a bożedła nic přewjele! Serbski dom česćuje swojich wótčincow. Tuž njech tam wisy wobraz našoho Hórnika, zasłužbnoho zemrětoho wosadnoho fararja abo wučerja, zo wóčko na wobraz zhladujo so dopomina na joho złote wučby a rjany přikład. Też swój wosadny Boži dom so za to hodźi, zo by nas dopominał na dźeń swjateje křćeńcy, prěnjoho swjatoho woprawjenja abo wěrowanja.

Widźachmy druhdy woprawdźitu wustajeńcu na poł kopy něhdy rjanych serbskich holcow a hólcow, kotrež su dźensa dawno z kurza. To wšo njesłuša na sćěnu ani do nastajanych kamorow, ale do albuma a muzeja starych rjanosćow. Snadź nam serbski wumjełc napisa nastawk, kajki ma serbski dom napohlad měć. Hišće něšto! Štóž ma zbožo, w starym ćopłym, wumjełskim serbskim domje bydlić, snadź hišće z deskowanym wjerchom, njech so njemjerza, ale hordźi na swój pyšny dom a sebi waži stare serbske škleńčane wobrazy a je njezmjeta na łubju a pod třěchu. Kaž we wšelakich stronach maja hišće swój „Boha Knjezowy kućik“ — Herrgottswinkel — tak znajachmy też my Serbja to: Božu martru, wokoło njeje něšto cunich wobrazow, před nim blido a wšón dom sebi tutón swjaty kućik nanajbóle važeše a tón bě jich domjaca cyrkej, wołtař a klětka zdobom. Hdźe maja dźensa mnozy Serbja přihódne městno domjacych paćerjow? Nic snadź w sparnej komorje před łožom, zo z hłowu kóždy wječor dźěru do łoža ryja: z modlenjom spja a w spanju so modla? Wottud naše zasparne křesćanstwo. Hdźež bě prjedy naspomnjeny Boha Knjezowy kućik, tam bě žiwe křesćanstwo! A što ma to činić z domu swjećenjom?

Duchowny, waš dom wam woswjećiwši a na stólčk mučny so posydnywši so też rozhladuje po jstwje: njech joho wóčko so zraduje na pobožnym razu wašoho domu a woprašejće so joho, što wón snadź tutomu nastawkej w Posole měni a hač je nětko z wašeje jstwy dosć njetrěbnoho ćikota wukadźene. Serbski dom: nabožny dom, narodny dom!

Njewjedźće bożedła při domu swjećenju měšnika do zymneje — měnimy za wutrobu a dušu zymneje tak mjenowaneje „dobreje jstwy“, hdźež cyłe lěto njezastupiće, tam mohł so knjez zazymnić ćělnje a duchownje, ně, wjedźće joho do swojeje bydleńskeje jstwy, hdźež cyłe lěto přebywaće, hdźež bydli waša duša, hdźež so modliće a jěsće — tu dajće sebi woswjećić! To je waša duchowna centrala, duša domu, domjaca kapała, jědźeńnja, čitańnja, hrajkańnja za dźěći, w njej waši jandźelojo pěstonojo přebywaja — tu a žanu druhu dajće sebi woswjećić! Hdyž je duša a wutroba cyłoho domu poswjećena, je cyły dom poswjećeny. A je-li je štó khory mjez wami, dajće sebi khorobnu jstwu woswjećić!

Dźeń, na kotrymž duchowny přińdźe k wam domy swjećić, słuša do swjedźeńskich dnjow prěnjeje rjadownje, bóle kaž kermuša, wulka kołbasa a tak dale. Wot tutych dnjow njewukhadźa telko žohnowanja, hnady a Božoho škita a spodobanja kaž wot dnja domy swjećenja. A prajće mi, što móhli w nětčišich časach bóle trjebać hač Božu pomoc, hnadu a žohnowanjo? Tuž, lubi Serbja, sčińće so toho hódni a podźělni, zo so ponižnje a pobožnje też přihotujće na tutón dźeń a prajće a prošće Boha z Abrahamom: Knježe, njekhodź nimo swojoho służownika a prjedy so zrěćće hromadźe, što chcejće knjezej prajić, hdyž tak swjatočnje jako Boži posoł k wam z lubosću přikhadźa! Wšak wěsće, zo praji Duch Boži: kak drohotne su stupy tych, kotříž wam Boži pokoj připowědźa! Dźensa je też w Serbach duchowny a dyrbi być woprawdźity misijonar. Často nadeńdźe suchoparnu zemju, pustu dušinu krajinu, wotemrětu, wuskhnytu rolu, telko wóstow a mało dobreje pódy, tu joho słowo a přikhad ma być kaž Boži dešć na łačnu zemju.

O, važće sebi tutón starodawny wobrjad swjateje cyrkwje! Na nim wisa wjacy mudrosće a nazhonitosće hač sebi myslice. Posłuchajće kedźbnje na modleńske słowa, mějće přihotowane wuhlo za kadźidło, zo hospoza w kachlach njemiškri, hdyž so duchowny modli a štož je najwažniše: cyły dom njech wotčakuje wotpósłanoho wot Knjeza!

Požohnuj, Knježe, wšohomócny Božo, tute wobydlenjo, zo by w nim była strowosć, hańbićiwosć, přewinjenjo wšoho złoho a wšitkich spytowanjow, póćiwosć, poniżnosć, dobroćiwosć, přezjednosć, dopjelnjenjo twojoho zakonja a dźakprajenjo Bohu Wótcej a Synej a Duchej Swjatomu. Tele požohnowanjo zwostań nětk a přecy

w tymle domje a nad wšitkimi, kotřiž w nim přebywaja, přez Khrystusa našoho Knjeza. Amen.

Njech so błyšći na wašich durjach přez cyłe lěto napismo požohnowanja:

19 + C + M + B 29.

Bóh daj wam swoju hnadu za cyłe lěto. jn.

Wo koaliciju.

Nětčiše němske knježeŕstwo wobstoji, kaž je znate, jenož ze socialdemokratije a demokratow. Centrum ma w nim jenoho „wobkedźbowarja“ abo posrědnika, njeje pak same w nim wobdźělene. Jenož je ćerpi a nochce jomu ćežkosćow činić. Knježeŕstwo nima w sejmje potajkim wjetšinu. Hdyž so wone loni wutwori, sta so to w tej nadźiji, zo so hač do nazymy wulka koalicija wutwori, wobstojaca z němskeje ludoweje a bayerskeje ludoweje strony, centra, demokratow a socialdemokratow, kotraž by potom wězo dospołnu wjetšinu sejma zady so měła. Hdyž też hač dotal so tuta koalicija wutworiła njeje, so tola mócnje na njej dźěła a stajnje wjacy a wótřišo wo njej pisa. Dwě přičinje wosebje tłóčitej sylnje na wutworjenjo teje sameje. Z prěnja je to wulki dołh, z kotrymž lońše lěto skónči. Je to 600 milijónow hriwnow. Hobrska suma. Minister financow, socialdemokrat Hilferding, njewě sebi rady, z wotkel tutón dołh wurunać. Socialdemokratija nochce tajke hospodarjenjo sama knyć. Ći druzy dyrbja sobu pomhać. Tuž wołaja za wulkej koaliciju. Ta ma rozsudźić, štó budźe dołh njesć a přewzać dyrbjeć. Wěsće drje nichtó druhi, hač ći wbozy drobni dawkipłaćerjo. Zo mohłe a dyrbjałe so cyle hinak lutować, na tajke mysle drje tamne sławne zhromadźeństwo, kotrež so parlament mjenuje, z ćežka přińdźe. K tomu přińdźe z druha hišće Dawesowy plan. Po nim ma Němska lětnje $2\frac{1}{2}$ milijardy hriwnow wójnskoho wotškodźenja płaćić a to, kaž je nětkle postajene, přez cyłe 62 lět dołho. Nětk maja w bližšim času wěcywustojni dobyćerskich krajow a Němskeje so zeńć a přepytować, hač to Němska móže a hač njemohła tu hobrsku sumu, kotraž ma so skónčnje definitivnje postajić a mjenować, w hišće krótšim času płaćić. Reparaciski agent Parker Gilbert je we swojej rozprawje kónc lěta němsku financnu móc jara wuzběhnył a wukhwalił. We Americy su tajke financne a hospodarske zesylnjenjo „wulki dźiw“ mjenowali. To drje rjenje klinči ale je tola jara strašna khwalba za Němsku. Tuž so Němska nětkle ze wšej mocu před tajkej khwalbu wobara a pyta nawopak dopokazać, zo je wšo jenož po zdaću a zo je hospodarske położenjo Němskeje nawopak runjewon zrudne a katastrofalne. Też za tute nowe rozsudźace jednanja je nuznje, zo za knježeŕstwom po móžnosći cyły parlament stoji a tuž też z tuteje přičiny přibérace prócowanja wo wulku koaliciju.

Z Ruskeje

přikhadźeja zrudne powěśće. Mało khlěba a wšědneje potrjeby, wulka běda nětk hižo 10 lět. Žane wuhlady na polěpšenjo ale stajnje hórje. Wosebje začuwa Moskwa tutu nuzu. Tu je dźeń a mjenje khlěba. Bolšewikojo njewědźa sebi rady. Winuja spekulantow a tykaja wikowarjow ze žitom do jastwow. Tola tute jimanjo je šmjatańcu jenož powjetšiło a situaciju na Moskowskich žitnych wikach hišće zhóršiło. Wosoba, kotraž je nětkle runje z Ruskeje přijěła, so takle wupraji: „Nětkle, hdyž přez cyłu Europu surowa zyma třeska, móže sebi kóždy, štóž hišće we woprawdźitosći krasnosć sowjetskoho režima spóznał njeje, mały wobraz činić a sebi předstajić, kajku nuzu a bědu wbohe ruske wobydleŕstwo hižo 10 lět přežiwja. Žona a dźěći stawaja tam w ruskich městach rano we dwěmaj abo we třoch, zo bychu so na wulicach do fronty zestupali čakajo na swój podźěl khlěba, mloka, cokora, mjasa atd. Tam na hasach wonka w surowej zymje stoja tući wbozy hodźiny dołho. Husto dosć hač do wosymich. Přińdu-li přemjerznjeni domoj, je też doma lódzyma. Přetož je wulki njedostatk na palidle. A kotrež tu je, njeje k zapłaćenju. Samo na hamtach je po wšěch jstwach surowje zyma. Zastojnicy sedźa a pisaja w přewoblekach, w měcach a we rukajcach. A na wječor stoji zasy wšo wonka na hasach w fronće, sebi kupić kožu, wobućo atd. Potom zasy nócłěh w zymnym bydlenju, w kotrychž su zamjerzłe a rozpukałe rołki wodowodow. Kanalisacija je zamjerzła a we njeporjedźe. Nowe strachi nakažliwych khorosćow z tym nastanu. A tak to njeje jenož lětsa. Tak to dźe hižo lěto wot lěta za cyły čas bolšewiskoho knježstwa. A tute bolšewiske knježeŕstwo, kotrež dźěn njewobstoji z Rusow ale skoro jeničcy ze Židow, nima za čas tajkich běduw ničo druhe na starości hač zasakłe, haj runjewon djabołske pře-

Njewinowaće k smjerći zasudźeny.

(Pokročowanjo.)

Při tutych słowach walich so na njoho, a bych joho zadajił, bychu-li mi čas k tomu wostajili! Ale cuzy zawoła wonka čakacych.

Bórzy běštaj sputanej mojej rucy.

Hdyž na tute hrózbne hodźinki myslu, stupa mi hišće dźensa z hańby krej do hłowy. — Ach, kak móžu tutu hańbu wot mje storčić? Budźe mi hdy wjacy móžno, na mojej ćežkozranjenej česći so wjećić?

Zakitowach so; ale widźach, zo je podarmo wšitke moje spjećowanjo. — Skłonich swoju hłowu a hórke sylzy kulachu so mi po licach dele.

„Ja, mordaŕ?“, zawołach wótře, „wěriš to, Marja?“

Při tutych słowach stany moja swěrna mandźelska a padny mi wokoło šije.

Tuta wotmołwa płaćeše wjacy hač wšitke druhe wobkručenja; wjacy měra začahny do mojeje krawjaceje wutroby.

„Marja“, prajach jej, „z twojej pomocu chcu njeprawdu skórźby podać; to njedyrbi mi ćežko padnyć! Njeskutk je hrózbny. Čuju to přederje, z kajkeje strony złósć přikhadźa, kotraž mje podeńdźe. — Jenož zmužitosć, luba žona, bórzy so rozjasni.“

Cuzy, kotryž nichtón druhi njebě, hač policajski komisaŕ, poréča z knjezom z Rocheglöck někotre słowa, a bórzy přijědźe wóz; sydnych so z předstajenym nutř, a jědźechmy do Keralain.

Hdyž tam dojědźechmy, buch do mojoho wujoweje komorki dowjedźeny, hdźež so mi hrózbny napohlad poskići. Wokno běše wočinjene, šklenca rozbita; kaščiki pisanskoho blida stojachu wočinjene, a štož běše nutřka było, běše rozmjetane; wulka łuža krewje běše we łožu a pódla łoža; mój wuj leżeše tu z nimale přerěznjenej šiju.

Strach a bolosć přewza zdobom cyłe moje stawy, myslach, zo swój rozom zhubju; ale nichtó z přitomnych tu njebě, kotryž by mje tróštował; ale zo bychu kóžde moje pohibnjenjo a pohladnjenjo wobkedźbowali.

Zhonich potom, zo mój wuj po mojim wotsalenju, mojej ćeće poruči, mje ženje wjacy přijeć, dale zo je w połnocy wšitkim poručił, joho wopuščić, zo by kusk měra měł.

Rano w 5 hodźinach přińdźe komorny, zo by jomu joho zwučeny napoj přinjesł, a je joho potom morwoho namakał. — Joho wołanjo wubudźi na to cyły dom, najprěnišoho pak knjeza z Maloy: Tutón pósła hnydom po policiju.

Pepytowanjo so hnydom započa, a knjez z Maloy je nawjedowaše. Štwórć hodźiny pozdźišo namakachu mój nóž we łožu; komisaŕ zhoni wo naju poslednjej rozkorje, kaž też wotpohlad morjenoho, zo žanoho prawa na joho zamóženju wjacy nimam. — Wot nětka na mojej winje wjacy njedwělowaše, hačrunjeż so drohoćenki pola mje njenamakachu, kotrež mój wuj stajnje we swojim pisanskim blidźe khowaše.

„To je tak prawa překlepana lesć“, praji knjez z Maloy, „mordaŕ je cyle lohko je móhł w lěsu zaryć“.

Tute wohidne rěče rozsudźichu mój wosud, komisaŕ

sćěhanjo kóždoho křesćanstwa. Wosebje pokaza so to poslednje hody. Smy wo tym hižo pisali, kak chcychu hody ruskomu mužikej znjemóžnić. Ani hodownoho štomika so njesmědźeše předawać. Su dźěn jako Židźa zasadnje přećiwo kóždomu křesćanstwu. Wot toho časa, zo su so knježerstwa zmócnili — je tomu nětk přez 11 lět — su wšo móžne činili, zo bychu z duše ruskoho človjeka, kotraž je tak nimoměry sylnje nabožnje złożena, wšu wěru wudrěli. Na wšě móžne wašnjo su to započeli. Najprjedy su cyrkwi surowje přesćěhali. Časy prěnjoho křesćanstwa njejsu, štož přesćěhanja a martrarstwa nastupa, ani hórše być mohłe. Tysacy a tysacy krwawnych woporow je sebi tuta bolšewiska krejlačnosć wužadała. Tysacy biskopow a duchownych a wěriwych su tak surowje martrarskeje smjerće wumrěli. Tola po wšěm tutym njeczłowjeskim přesćěhanju dyrbjachu bolšewikojo spóznać, zo křesćanstwo zničili njeběchu ale kak nawopak bě nabožne přeswědčenjo so posylniło a kak stajnje bóle a dale rosćeše a štož nichtón njebě wočakował, kak samo te wulke syły dźěłaćerjow dobywa a wubudźa. Tuž su bolšewikojo, kotřiž dźěn druhich staroscow nimaja, druhu taktiku we wojowanju napřećo křesćanstwu a nabožinje docyła nałożować započeli. Z njekrasnymi pjenježnymi srědkami — k tomu maja pjenjez dosć, na khlěb a palidło pak nic — su wulku propagaciju organizowali přećiwo nabožinje w organizaciji bolšewiskeje młodźiny a w statnych bolšewiskich institucijach. Kaž sami djaboljo postupuja přećiwo wšej nabožinje. Tak su *hodownički w Moskwje we wšěch dźěłaćerskich klubach* „bjezbóžne wječory" wotměwali. W sokolskich městnosćach wuhotowachu přećiwonabožniski karnewal, postajichu bazar přećiwonabožniskeje literatury. We wšěch šulach podawaše so wosebita přećiwohodowna wučba. We wšěch biografach a dźiwadłach, do kotrychž dźěći a dorosćeni darmotne zastupne lisćiki dóstachu, wusměšowaše so křesćanska hodowna wučba. Přez radio wotměwachu so přećiwonabožne přednoški. Tak pytaja tući bolšewikojo z woprawdźe djabołskim rafinementom wšu wěru a nabožinu podryć a wutupić. Město khlěba podawaja swojim służownym kamjenje. Tola podarmo su so mocy hele wotewriłe a na wbohi ruski lud wulinyłe. Napřećo wěrnosći wojuja mocy hele podarmo. Po ćežkim, djabołskim wojowanju dobudźe w ruskim ludźe wěrnosć: swjata wěra, křesćanstwo. Khwatajmy wbohim słowjanskim bratram na pomoc ze swojej nutrnej modlitwu a prózstwu, zo by Bóh přikrótšił za tutón dobry jednory lud ćežki čas domapytanja a też jomu zaswitałe słónco wěrnosće a prawdy a swobody a zboża!

Z Łužicy a Serbow.

Z **Khrósćic.** Po dołhej přestawcy zeńdu so dźensa popołdnju zasy junu staršiske rady k zhromadźiznje. Někotreżkuli ważne prašenjo ma so rozrisać. Tohodla přińdu wšće naši starši, nanojo a maćerje, na zhromadźiznu. Je jim tola wo to činić, swoje dźěći derje wočahnyć a wukubłać, nic jenož časnje, ale też wěčnje je zbožowne činić. Tak maja zawěšće też wšitcy zajim za šulu a za prašenja šule. Wo wšitkich tutych prašenjach dóstanjemy tam rozjasnjenjo. A komuž je činić wo lěpše a zbožo swojich dźěći, tón přińdź na zhromadźiznu! Też was, lube maćerje, rad witamy; přińdźće też wy prawje bohaće! Z dobom budźe so tam też jednać wo Pražskim jubileju. Tak budźe zhromadźizna zajimawa.

Z **Khrósćic do Khrósćic.** Tudomne towarstwo „Ratarski Dorost" ma dźensa njedźelu swoju lětušu hłownu zhromadźiznu. Njech je wšěm našim młodym ratarjam wosebje na tym zależane, tutu zhromadźiznu wopytać a ći, kotřiž hišće naše prócowanja njeznaja, so z nimi zeznać a potom z nami kročić muž při mužu a tak docpěć zhromadnje k našomu lěpšomu. Nochcemy tola za cuzym łójić a z toho *něšto kmańšoho wočakować, swoje pak na stronu stajeć.* Jónu běchmy w Serbach tón kralowski zemjanski splah, wostańmy to a njeposkićujmy swoje mocy druhim, kiž nas njetrjebaju a hdźež so potom w morju cuzbarstwa zhubimy. Swój k swojomu. Witamy też wosebje hosći, kiž maja za našu wěc zajim. Tuž přińdźće wšitcy na hłownu zhromadźiznu a wohladajće našu dźěławosć, słyšće naše zasady a potom kročmy njebojaznje do prědka.

Z **Pančic.** Wulcy ma so wobžarować, zo bě srjedu, runje na dnju XXII. założeńskoho swjedźenja „Lipy Serbskeje", mohł rjec tajke wjelče wjedro, kiž je wjele mnohich wottrašiło, so khachli pušćić. Njedźiwajo toho pak bě so hišće na 135 hosći a sobustawow zešło, samo ze Žuric, Njebjelčic a Khrósćic, z wotkelž bě telefoniska powěsć dóšła, zo z awtom ze wsy won njemóža, mjez tym pak, zo ze

---

poruči, mje zajeć. Moja ćeta nochcyše mje wjacy widźeć, a hnydom wotwjedźechu mje do jastwa.

Trjeba drje njebudźe swoje začuća wopisować, kotrež moju wutrobu tłóčachu, hdyž próh jastwa přestupich, hdźež buch nětko mojim bolostnym a struchłym mysličkam přewostajeny.

Z hněwom rozhorjeny a wšón zadwělowacy padnych bórzy do womory, w kotrejž wjacy hodźinow ležach. Z womory wubudźi mje hakle přepytarski sudnik, kotryž mje hišće junu dokładnje přesłyšowaše.

Runja tym najhóršim złóstnikam buch w najkrućišim jastwje dźeržany, a nichtó njesmědźeše ke mni, hdyžli mój prawiznik. — Dalše sudźenja dyrbjachu so započeć, dowjedźechu mje do Venesa, hdźež z njewopisajomnym strachom wokomik wočakowach, před sud stajeny być.

Twoja mać njedwělowaše ženje na mojej njewinowatosći. — Bohužel pak běše wona jenička!

Zhoni, zo wěc za mnje zrudnje njesteji; zapołoži tohodla prózstwu, zo by so přepytowanjo dokładnišo stało. Skónčnje přińdźe dźeń, na kotrymž buch sudźeny a na kotrymž dyrbjach tak surowu bolosć wustać, kajkaž bu hdy človjekej přidźělena.

Hdyž na sudnistwo přińdźech, hdźež so wšo z ludźimi mjerwješe z wćipnosće, štož mi mój wosud hišće pohórši, zhrabach wšě swoje mocy; rěkaše tola nětkle, wojować wo žiwjenjo, wo česć a wo zbožo mojeje mandźelskeje a dźowki.

Cyła kopica swědkow bu nětko přesłyšana... Wšitcy, haj, bohužel wšitcy mějachu nowe wobskórźby přećiwo mi. Samo moja ćeta, kotraž njechaše winu naju rozkory z mojim wujom na zjawne dać, pytaše hižo z dawna wšu móžnu winu kaž też přičinu njespokojnosće poslednišich měsacow.

Měješe mje za winowatoho! Ludźo, kotřiž běchu mje zetykali, kaž też komorny mojoho wuja, poćežichu mje z nowymi wobskórźbami, a hdyž bu knjez z Maloy žadany, spadny za mnje wšitka nadźija. Poslednišoho swědčenjo běše woprawdźity wumjelski skutk djabołskeje złósće a lesće. Na wšelakore njekničomne wašnjo wjedźeše, runja jědojtomu hadej, wutroby mojich sudnikow z jědom napjelnić.

Na to přińdźe komisar, kotryž so na słowa dopomni, kotrež běch prajił, hdyž bu mi smjerć mojoho wuja zdźělena.

Słowo: „morić sym ja joho dyrbjał", kotrež přez porok swědomja wuprajich, měješe to za dopokaza dosć, zo sym tutoho njezbožownoho starca we swojim hněwje morił.

Podarmo prócowaše so mój prawiznik mje wuwinować. Za tak derje wukubłanoho człowjeka, kaž je Marquis z Keralain, běše so sudnistwo wuprajiło, njeje žana smilnosć, dokelž je so zważił na wukubłarja swojeje młodosće, haj, na swojoho druhoho nana! — A tak buch k smjerći wotsudźeny.

Njeje móžno, moju dušinu čwělu wopisać, hdyž tutón hrózbny wusud zasłyšach. To běše wjacy, hač móžach přenjesć; zwjezech so do womory. Hdyž zasy k sebi přińdźech, běch zasy w jastwje.

Běše to hrózbnje! Přejach sebi hišće jenož jene na swěće .... wumrěć .... wumrěć prjedy tamnoho bjezbóžnoho dnja, na kotrymž so mój wusud wuwjedźe.

Nadźijach so, zo twoja mać srědk namaka, so tutej

sanjemi dźěše, štož přitomnosć knjeza fararja Šewčika wobswědčeše. Mnozy běchu pěši přikhwatali a sebi puć po polach pytali, štož za wulki zajim za koncert towarstwa rěči. Bychu-li wjesni Serbja so na swojim swjedźenju bóle wobdźělili, by so prózdnosć wulkeje žurle trošku zminyła. Škoda, zo tajki z wumělskimi mocami wuwjedźeny koncert so njemóžeše dla špatnoho wjedra před šěršej zjawnosću wuwjesć. Mnozy su so na njón hotowali. A snadź towarstwo mnohich próstwu dopjelni, zo by tutón koncert traš wo něšto přeměnjeny po jutrach wospjetowało, štož budźe drje so dopjelnić. Dale prosy so, zo bychu Kocorowe „Naléćo“, tutu parlu našeje hudźby, po programje přewjedli. To je so wšěm najbóle lubiło, tute wotměnjenjo w khorach, kwartettach a solach, potom zasy w žónskich, měšanych a mužskich khorach. Z tutym poskićenjom smy rjanosć Kocoroweje składby začuli. Kak hakle potom cyłe „Naléćo“, kiž dyrbi so nazymu w Budyšinje předwjesć! Wosebje w tym je „Lipa“ dopokazała, što zamóže. K tomu pak su wězo też solistojo: knježnje Smolerjec a Słodeńkec, knjezaj Šeder a Cyž dopomhali pod krutym wjednistwom knjeza dirigenty. Na klawěrje přewodźeše knjez Renar-Worklečanski. W poslednim wokomiku dyrbješe so program w małym přeměnić, dokelž prěnja solistka knježna Frajšlagec bě nam nahle skhorjeła, też jena altistka. Dźiwajo na tute zadźěwki je pak so koncert jara derje poradźił, a kóždy dobry Serb so wjeseli, zo so towarstwo na tajke hudźbnje ćežke wěcy zwaži a potom bjezporočnje přewjedźe. Wězo njeje móžno, pře wšu měru bohaty program znadrobnić. „Lipa Serbska“ njech dale tak dźěła!

Ze **Sernjan.** Zaradźeńske hodźiny za maćerje wotměja so tu wutoru 22. januara popołd. 1/2 4 hodź. pola Korjeńkec. Lěkař budźe přitomny.

Z **Ralbic.** Póndźelu před tydźenjom rano w 3. hodź. wotpali so w Konjecach Jakubec-Šołćic bróžnja. Wšo so spali, same murje hišće stoja. A nětko, tydźeń pozdźišo, w samsnej hodźinje, paleše so Rachelec-Hesseç bróžnja w Ralbicach. Woheń je zawěsće założeny był, dokelž wobej hunje so z dobom paleštej. Hdyž so susod prěni na woheń dohlada, mjez tym zo Hessec hišće spachu, so hižo w bróžni wšo paleše, tak zo na wukhowanjo žana mysl wjacy njebě. Druhe twarjenja njeběchu w straše. Tuž sebi też Ralbičanska sykawa nuzne njećinješe; hakle 20 mjeńšinow po wotzwonjenju k wohnjej přijědźe. Njebě wšak też wody. Studnje běchu hnydom wuklumpane. Klóštrska motorska sykawa bě tu jara spěšnje a zasłuži sebi prěnju premiju. Druhu dósta Róžeńćanska. Hewak žana druha sykawa wjacy přijěła njeje. Rachela měješe hišće wjele kop njemłóćenoho žita a hišće nimale cyły wows we bróžni. Młóćaca mašina, rólne wozy, mašiny a wšón ratarski grat je so sobu spalił. Potrjecheny drje ma zawěsćene, ale je tola ćežko domapytany, čim bóle, dokelž je přez druhe njezbožo hižo wokoło 6000 hr. přisadźił. Njech so křesćanska lubosć nad nim smili a jomu pomha. Wosebje najspěšnišo njech so jomu słoma přiwjeze, dokelž nima ani stwjelčka.

Do Drježdźan njedźelu 27. I.: to dyrbi hesło kóždoho dźakownoho dobroho Serba być. Tamne towarstwo kat. Serbow „Jednota“ swjeći na tutym dnju swój 50lětny założeński swjedźeń a to na sćěhowace wašnjo: Sobotu 26. I. wječor we 8 hodź. je w towarstwowym hosćeńcu „Bayrische Krone“, Neumarkt 14, swjedźeńska zhromadźizna. Njedźelu 27. I. rano we 8 hodźinach je w kapali w Taschenberg-Palais swjedźeńska Boža mša, kotruž nam wysokodostojny knjez farař dr. Jakubaš dźerži. Tudomna kapała, w kotrejž so nětkole za Drježdźanskich Serbow kemše wotměwaja, je rjenje wudebjena a widźenja hódna. Popołdnju 1/2 3 hodźin je w dwórskej cyrkwi swjedźeński nyšpor, kotryž ma wysokodostojny knjez duchowny rada farař Kral. Wutrobnje so prosy, so prawje bohaće při swjedźeńskim nyšporje wobdźělić. — Swětny swjedźeń wotměwa so po nyšporje w žurli Volkswohl-Saal, Ostra-Allee, blizko Postplatz a dwórnišća Wettinstraße. Towarstwo so prócuje, wšěch lubych wopytowarjow spokojić. Tuž so też z tym hišće raz należnje prosy, towarstwo z prawje bohatym wopytom podpjerać. Dźakownosć za radu a rjane přeživjene hodźiny, kotrež je towarstwo někotrejžkuli nětko w serbskej domiznje přebywacej maćeri a nanej poskićiło, drje nadźijomnje wjacy wopytowarjow do sakskeje stolicy přiwabi, hač druhe lěta. Při składnosći wopytanja swjedźenja móže někotryžkuli Serb, hdyž nětkole dźěło tak njećeri, swoje přećelstwo a znatych wopytać. A za naše hospozy je, hdyž so nětkole wšudźom wulke inventurske wupředawanja wotměwaja, składnosć, so z tunimi a dobrymi wěcami zastarać. Wopytowarjo ratarskoho tydźenja, kotryž je wot 21. tu, drje też njezabudu, na serbski swjedźeń přińć. Też

---

hanibnej smjerći wukhować; ale dźeń za dnjom zańdźe, a po zdaću sebi nichtó na mnje njepomysli.

Počach nad cyłym swětom dwělować ... samo na twojej maćeri! Móžeš sebi myslić, kak njezbožowny běch!

W nocy předstajach sebi městno, na kotrymž budu wotprawjeny. Widźach w črjódźe ludu mnohich, kotřiž čakachu na hodźinu mojoho wotprawjenja, tajkich, kotřiž běchu junu moji přećeljo, towaršojo mojich dźěsćowskich lět. Při tutych mysličkach so bojach, zo zhubju swój rozom.

Skónčnje dóstach wopyt jastwownoho duchownoho. Začuch blizkosć mojeje poslednjeje hodźinki. Hižo napohlad česćownoho měšnika změrowa trošku moju tyšnu dušu. Stajnje sym wučby a předpisma našeje swjateje wěry w pomjatku měł; ale ženje njespóznach lěpje a raznišo, kak njewuprajomne su wone ćežko pruhowanej wutrobje, jako runje w tutym wokomiku. — Najprjedy so wuspowědawši, wuznach měšnikej bjez wšoho stracha, štož druzy njebychu słyšeć směli.

„Njeje drje trjeba“, pokoješe mje tutón, „zo mi wašu njewinowatosć wobkručiće, ale wjeselu so, słyšeć to z wašoho samsnoho horta, zo bych pozdźišo móhł tajkim lěpje pomhać, kotřiž chcedźa so wo to prócować, zamylenych sudnikow rozjasnić.“

„Što chceće z tym prajić, česćowny knježe?“

„Chcu prajić, zo sebi wšu prócu wo was dawaju; wosebje napina so waša mandźelska, was wumóžić, a sym wosebje tohodla sem přišoł, wam tutón jeje zaměr wozjewić.“

Tute słowa wusłyšawši, chcyše so mi wutroba puknyć. — Wjeselo nad powěsću, zo mje twoja mać nima winowatoho, běše tak wulke, zo mje skoro zlemi.

Měšnik zdźěli mi potom, zo je sebi moja žona wot jeje nana dowolnosć wuprosyła, mi k ćeknjenju dopomhać.

Na zběhnjenjo smjertnoho wusuda njeběše žanych wuhladow; knjez z Rocheglöck bě wo mojej winje pře jara přeswědčeny. Ale joho česć njepřida, zo by joho přichodny syn wumrěł tak hanibneje smjerće. Běše tohodla nahladny pjenjez jastwownikej přizwolił, a tutón je zwólniwy, wótcny kraj wopušćić. — Samsny wječor mi hišće drastu wobstara, zo bych z někotrymi dźěłaćerjemi sobu won móhł, kotřiž runje w jastwje dźěłachu.

Móžeš sebi moje rozhorjenjo předstajić, hdyž so wokomik bližeše, na kotrymž dyrbjach ćeknyć... Hodźina swjatoka biješe. W přichodnym wokomiku stojach zwonka hrózbnych murjow; a priedy hač so dohladach, sedźach we wozu.

Knjez z Rocheglöck bě so přewoblekł a wotjědźe we najwjetšim spěchu.

We wozu běše też twoja mać, kotraž mje płakajo wobjimowaše, a tebje, moje dźěćo, wzach sebi na swojej rucy.

Zasyzjednoćenjo dweju človjekow, kotrajž so woprawdźe lubowaštaj a kotrajž běštaj ćežke dny horja a pruhowanja wobstałoj, běše tak połne zboža a radosćow, zo so njehodźi wuprajić ani wopisać. Cyle zanurjeny do tutoho słódkoho zboža zabychmoj při samym na strachi, kotrež namaj hišće hrožachu. Jědźechmy přez cyłu nóc. Hdyž dźeń switaše, dyrbjachmy zastać a we hłubokim lěsu so skhować. Při wječornych směrkach jědźechmy dale. Na ranjo běchmy dócpěli pusty mórski brjóh. (Přichodnje dale.)

na to dyrbi so pokazać, zo móže so z njedźelskej khartku, kotraž wot soboty připołdnju 12 hač do pónđźele ranja 9 hodźin płaća (jězba trjeba so w 9 hodź. nastupić), tu najlěpje a najtuńšo dojěć a to na dwórnišćo Wettinstraße. Žurla Volkswohl-Saal je na Ostra-Alle—Trabantengasse, blizko Postplatz a Wettinerstraße (jenož 3 mjeńšiny zdalena), a leži w Drježđźanach Starym měsće. Předsydstwo so nadźija, prawje wjele wopytowarjam přiwołać móc: „Lubi serbscy bratřa a sotry, witajće do Drježđźan a mějće dźak, zo pokazašće, zo Serbja so swojoho naroda njehańbuja. Na zasywidźenjo!

Program swjatowjacsławskich swjatočnosćow w lěće 1929,

kajkiž bu namjetowany we wosebitym posedźenju zastupjerjow wšěch češkich towarstwow a korporacijow, na dnju 8. septembra l. 1927 w Prazy:

1. 4. měrca (abo sćěhowacu njedźelu) wotewrjenjo swjatočnosćow ze zhromadnym swj. woprawjenjom dźěći po cyłej češkej republicy a w Prazy z dźěćacym eucharistiskim procesijónom.

2. Na swj. Vojćecha (23. jutrownika abo sćěhowacu njedźelu) swjatočne bohosłužby we wšěch Pražskich (po př. nakrajnych) cyrkwjach. Z třidnjowymi rozwučowanjemi wo wuznamu swj. Vojćecha a druhich češkich patronow za narodne a duchowne přichodne žiwjenjo. Po rozwučowanjach česćowanjo Najswjećišoho.

3. Na swj. Jana Nepomuckoho (16. meje abo sćěhowacu njedźelu) podobne triduum kaž na swj. Vojćecha, zjednoćene ze zhromadnym přistupjenju k blidu Božomu wšitkich mužow; w Prazy nimo toho wotewrjenjo swjatowjacsławskeje wustajeńcy a prěnje putnistwo k rowu češkich swj. patronow.

4. Na swj. Cyrilla a Methoda (5. julija) zjězdy katolskoho studentstwa, inteligency, młodźiny a wšitkich duchownych dźěłaćerjow, kaž češkosłowakskich, tak też słowjanskich a mjezynarodnych. Nimo toho jubilejny zjězd Cyrillskich jednotow, zjednoćeny z mjezynarodnym hudźbnym zjězdom. Dale zajězd wobdźělnikow do Stareje Bolesławy a tam zhromadne swjate woprawjenjo na městnje martrařskeje smjerće swj. Wjacsława.

5. Počinajo prěnju njedźelu po mjenowanych zjězdowych swjatočnosćach zarjadowanjo putnistwa jednotliwych stawow do Stareje Bolesławy, kiž bychu so skónčiłe z putnistwom Orelstwa.

6. Na swj. Ludmilu (16. žnjeńca abo sćěhowacu njedźelu) podobne triduum, kaž na swj. Vojćecha, zjednoćene ze zhromadnym swj. woprawjenjom wšěch žónskich a z wuwjedźenjom oratoria swj. Ludmily.

7. Wokoło swjedźenja swj. Wjacsława hłowna jubilejna swjatočnosć, z kotrejež wjeršom budże znowaposwjećenjo a wotewrjenjo dotwarjenoho Swjatovitskoho domu, po wosebitym programje.

8. Na wopomnjećo tohole wuznamnoho jubileja budźće přeprošeni wšitcy křesćanscy starši, zo byšće dźěćom, narodźenym na swjedźenju swj. Wjacsława, 28. septembra abo w lěće 1929, dali mjeno Wjacsław, zo by do lěta 1929 kóžda křesćanska swójba sebi wobstarała wobraz swjatoho Wjacsława a wot toho časa znajmjeńša kóždy wječor poprosyła swjatoho, zo by njedał zahinyć nam a přichodnym.

Štož 7. dypk nastupa a) 24. a 25. septembra abo sobotu a njedźelu swjedźenjej swj. Wjacsława předkhadźacej wulke putnistwo do Stareje Bolesławy, zjednoćeny z eucharistiskim procesijónom, swjedźeńskimi rěčemi a předwjedźenjom hrow, při kajkichž je swj. Wjacsław so wobdźělił před swojej martrařskej smjerću.

Dnja 27. septembra wot 3—5 hodź. pop. hołdowanjo swj. Wjacsławej, započejo so z přihódnym spěwnym čisłom a z dwěmaj swjedźeńskimaj přednoškomaj na thema: „Wuznam swj. Wjacsława po stroncy narodnej“ a druhi „po stroncy kulturnje-nabožinskej“ (namjetowanaj za prěni dr. Pekař, za druhi najd. knj. biskop dr. A. Podlaha). K tutomu hołdowanju maja so přeprosyć wšitke kruchi, knježerstwo a president. W 6. hodźinje wječor modlenjo před Najswjećišim we hłownej cyrkwi swjatoho Vita a po nim alegoriski procesijón ze swěčkami k pomnikej swj. Wjacsława na Wjacsławske naměsto, hdźež budże wokoło ½9 hodź. swjedźeńska rěč na thema „Do stopow swjatoho Wjacsława“. ½10 hodź. wulki wohnjostroj. Za čas modlenja a procesijóna hač do skónčenja wohnjostroja swjatočne wobswětlenjo Swjatovitskoho domu, kaž twarjeni a woknow, tam hdźež procesijón pónđźe, wosebje mostowych wěži, Narodnoho dźiwadła a Pětřinskeje wěže.

28. septembra dopołdnja poswjećenjo a wotewrjenjo domu při wobdźělenju cyrkwinskich a swětnych kruhow, zastupjerjow cuzby, knježerstwa a deputacijow towarstwow, a po móžnosći zastupjerjow wšěch gmejnow republiki. Wustajenjo nopa swj. Wjacsława z krónu Swjatowjacsławskej k powšitkownomu česćenju. — Popołdnju manifestowacy ćah wot wrotow Wyšehrada z pozastaćom na Wjacsławskim naměsće, hdźež budża družki postawu swj. Wjacsława wobwěncować, hač do Swjatovitskoho domu, hdźež budże požohnowanjo z Najswjećišim. — Wječor swjatočne předstajenjo w Pražskich dźiwadłach, wobswětlenjo a wohnjostroj.

29. septembra eucharistiska njedźela po wosebitym programje, wječor Oratorium swj. Wjacsława wot Förstera.

30. septembra dopołdnja hołdowanjo wójska swj. Wjacsławej, popołdnju koncert na Hradčanskim naměsće, zjednoćene ze zakónčowacymi rěčemi hłownych swjatočnosćow; wječor hołdowanjo wobswětlenoho lětarstwa a zakónčowacy wohnjostroj.

1. oktobra nócne modlenjo před wustajenym Najswjećišim we Swjatovitskim domje.

Tutón namjet bu na mjenowanej zhromadźiznje zapósłancow, kotřiž běchu so zešli z Čech, Morawy a Słowakskeje, swědomiće rozważowany, při čimž so we zasadźe z tutymi přeměnjenjemi přija:

Swjatowjacsławske swjatočnosće w lěće 1929, tak daloko, hač budża so wot cyłoho naroda w Prazy swjećić, rozdźěluja so na dwě skupinje: prěnju w dnjach Cyrillomethodijskich, kiž ma być ludowa, a po móžnosći wobsahować wšitke woršty katolskoho ludu a docpěć swój wjeršk w zlětu Orelstwa. Přitomni zastupjerjo towarstwow studentstwa, wučerstwa, žonow, inteligency, hłownoho zjednoćenstwa katolskich staršich, Morawskoho wukonjacoho wubjerka legionarow, Cyrillskich a druhich jednotow su slubili, we swojich towarstwach tute wobzamknjenjo přednjesć a podpjerować. Druhu skupinu, kotrejž wšitcy přitomni jenomyslnje přihłosowachu, budże tworić swjatočnosće wokoło samoho swjedźenja swj. Wjacsława, kotrež zmeja oficielny raz a budża w cyłku wobsahować program, wot wubjerka namjetowany. Přewjedźenjo tutych swjatočnosćow bu znowa a doskónčnje dowěrjene wubjerkej za wosławjenjo tučasnoho jubileja smjerće swj. Wjacsława w přezjednosći z přisłušnymi cyrkwinskimi kruhami. Zbywace swjatočnosće a podrobnosće su so tohorunja wubjerkej přewostajiłe, kotromuž připóznawa so też wyšši dohlad nad prěnjej skupinu swjatočnosćow we dnjach Cyrillomethodiskich. Wuslědk tutych wobzamknjenjow budże, zo delegaty podaja rozprawu wo swojich towarstwach a potom so z nowa zeńdu k wozjewjenju swojoho definitivnoho wobzamknjenja.

Wozjewili smy zjawnosći podrobnosće a hłowny podłožk swjatočnosćam w lěće 1929 a prosymy w zajimu dostajnoho jich wotměwanja, zo bychu naši přećeljo wo programje swědomiće a swěru rozważowali a nam swoje přeča wozjewili.

Wubjerk za wosławjenjo tysaclětnoho jubileja smjerće swj. Wjacsława,
Praha III. Josefovska ul. čo. 8.

Z cyrkwje a swěta.

Swjedźeń swjatych Třoch kralow je tak prawje misijónski swjedźeń. Spominamy w tutym času rad na misijónstwo. Misijónska mysl je w našich dnjach wosebje sylna, tola dožiwja we sebi powšitkowne a dospołne přetworjenjo. Po starych předstajenjach pućowaše misijónar k dźiwim ludam a bydleše tam wosrjedź wosamoćenych pralěsow, wobdaty wot krewjelačneje zwěriny. To pak je cyle wopačne předstajenjo. Misijónar njeje powołany, zo by dźiwje ludy skludźił k pěknym jehnjatkam. Wulki dźěł pohanow — na 80 procentow — wobsedźi staru dobru kulturu. Potom njeje dźiwjosć ludow ze zadźěwkom, ale staroba a kmanosć domjaceje kultury wonych ludow. Japanska ma na přikład mjeze wšěmi ludami na zemi najmjenje analfabetow (ludźi, kotřiž ani pisać ani čitać njemóža. Khina wobsedźi 123 universitow a kollegijow z wjacy hač 6 milijónami akademikami. W Indiskej wuda tele dny wučeny domoródny profesor Radhakrishna dobru knihu wo themje: „Indiska filosofija". W Kalkuće (indiskim hłownym měsće) čitaja indiscy profesorojo wo němskimaj filosofomaj Kant a Hegel. Afrikanscy čornuchojo wudawaja wědomostne knihe, kaž na př. Molema „Bantu (wulki lud) wo zańdźenosći a přitomnosći", dale Sol Plaatje „Žiwjenjo domoródnych w južnej Africy". Někotre daloke kraje su přestałe być misijónske kraje. Tak stej na př. kupje Mauritius a Reunion (z boka kupy Madagaskar) cyle katolskej krajej a matej swoje domoródne duchownstwo. Na kupach Filipinow w krótkorańšej Asiskej bydla 8 milijónow katolikow mjez 10 mil. wobydlerjemi docyła. Maja tam ze 16. lětstotka dobru universitu. Na wyšše šule khodźa tam přez 1 mil. šulerjow. W nimale wšěch misijónskich krajach skutkuja domoródni duchowni a jich ličba dźeń a bóle přiběra. Nětko su tež europske klóštrske rjady wotnožki w misijónskich krajach założiłe. Rjad Benediktinow ma cyły rynk nowych sydłow w Africy a w Brasiliskej, tež do Indiskeje a Khiny je zaćahnył W Khinje skutkuja tež jara spomožnje domoródni Trapistojo. Khinjan so jara wustoji na rjadowne (klóštrske) žiwjenjo. Nowe klóštry wurostu za tamne kraje k srjedźiznam noweje duchowneje křesćanskeje kultury. Tam na př. Khinjenjo nawuknu katolscy myslić a při tym tola wostanu dźěći swojoho ludu. W klóštrach wudawaju so w khinskej rěči dobre modleńske knihe a druhe spisy. — Z Indiskeje so pišе: Madraski arcybiskop Nižozemčan Aelen je po dołhim spomožnym skutkowanju swoje městno złožił. Wón je do swojeje diecesy telko kongregacijow powołał, kaž lědy jedyn druhi biskop. Sotry z Nižozemskeje, z Portugalskeje, z Francózskeje, z Belgiskeje, z Italskeje, z Jendźelskeje atd. skutkuja w diecesy, wudźeržuja šule, khorownje, syrotownje a druhe spomožne wustawy. — Wobstojnosće mjez indiskim žónskim swětom su zrudne dosć. Po indiskich nahladach ma kóžda holca do swojoho 12. lěta być wudata. Sćěhwki wołaja k njebju. Mjez wudatymi žonami su 2½ mil. niže 10 lět stare, 134000 běchu młódše hač 5 lět, 14000 běchu lědma lěto stare. 5, 6, 10lětne dźěći su wudate na 30 a 40 lět starych muži. Tuž je bjez dźiwa, zo ma kraj surowu ličbu wudowow. W lěće 1921 naliči so jich na 28 milijónow 420000. Pjaty dźěl wšěch žónskich su wudowy. Nimale poł milijóna z nich njeběchu hišće 15 lět stare, 11200 běchu 5lětne dźěći. Zakoń zakazuje druhu žentwu. Indiska wěra wuči sobučuće ze zwěrjatami, žada, zo bychu so za stare konje, kruwy a psy špitale natwariłe, wudowy a jich dźěći pak přewostaji wšomu hubjeństwu. Po starych nabožnych zasadach — jendźelske knježeństwo to wězo kruće zakazuje — dyrbi wudowa do wohnja skočić, hdyž so ćěło jeje muža na šćěpowcu pali. W starych knihach mjenuja to: „pić woheń, kotryž ničі mandźelskoho, zo byštaj wostałoj 35 milijónow lět hromadźe w paradizu". Tu ma křesćanstwo hišće ćežke předsudki přewinyć.

Z **Roma.** Swj. Wótc je dźiwajo na swój złoty jubilej nowe breve wudał, w kotrymž přizjewja nowe „Annum sanctum extra ordinem", potajkim wurjadne swjate lěto za wšón katolski swět z wosebitymi duchownymi privilegijemi.

Towarstwowy powěstnik.

Ralbicy. Jednota „Sokoł" wuhotuje swój zymski swjedźeń jutře njedźelu, 20. januara, w „Herbskej grychće", wobsojacy ze sokołskich zwučowanjow, rjanoho dźiwadła a reji. Předstajeć budźe so nowa hra: „Róża Jědlowska". Žurla budźe wutepjena. Započatk wječor ½8 hodźin. Wšitkich přećelow „Sokoła" a dobreje serbskeje zabawy z tutym nanajwutrobnišo přeprošuje **Jednota „Sokoł".**

Zwjazk Serbskoho Ratarskoho Dorosta. Wubjerk Z. S. R. D. ma njedźelu, 20. januara 1929, pop. z dypkom w **3** hodź. pola towarša Natuša w Khrósćicach jara ważne posedźenjo. Wšelakich přičinow dla je tuta zhromadźizna potajkim w Khrósćicach, nic w Budyšinje. Dla ważnoho porjada wšitkich wubjerkownikow cyle wěsće wočakuje a z tutym přeprošuje Jan Guda,

Serbja w Drježdźanach! Njedźelu 27. I 29 rano we 8 hodźinach w kapali w Taschenberg-Palais kemše ze serbskimprědowanjom. Popołdnju na ½3 hodź. nyšpor w dwórskej cyrkwi.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1928.

Ralbičanska wosada. Kk.: 945.—947. z Konjec: Michał Janca (Buk), Jakub Świeda, Mikławš Henč; 948.—951. ze Šunowa: Jurij Mróz, Jakub Handrik, Michał Kocor, Jan Mikliča. **Radworska wosada.** Kk.: 952. 953. z Radworja; Józef Nowak, Marja Šipšikowa; dopł. 462 J. H.; 954. z Khasowa: Jan Žur; 955. 956. z Měrkowa; Jan Cyž, Jurij Krawc; 957. z Radw. Haja: Michał Bejmak; 958. 959. z Kamjenjeje: Jurij Handrik, Michał Winař; 960 z Kamjenj. Haja: Jurij Sopa. **Kulowska wosada.** Kk.: 961.—973. z Kulowa: Khata Balantowa, Michał Čepic, Jan Hajdan, Madlena Hančcyna, Michał Möler, Jurij Popjela, Madlena Šołćic, Pětr Šołta, Jurij Woko, Hańža Rěčelina, Jan Kostoš, Jakub Balant, Hańža Nazdalic; 974.—976. z Kulowca: Hańža Wawrijowa, Jakub Domanja, Jan Kubańka; 977.—980. z Němcow: Jurij Hrjehork, Jakub Wawrij, Jan Šiman, Madlena Wawrijowa (Juro); 981. 982. z Kočiny: Michał Mikela, Pětr Lulak; 983. z Brěžkow: Mikławš Čórlich; 984. z Lubhosća: Jan Čornak; 985. 986. z Hóska: Jurij Korch, Khata Čórlichowa; 987. ze Šulšec: Pětr Mark; 988. ze Salowa: Michał Domaška. (Přichodnje dale.)

Čo. 885 ma rěkać: Jan Šrama z Kamjenjeje, nic z Radworja.

Sobustawy na lěto 1927.

Kk.: 1140. Ž. Kh.; 1141. K. M.

Sobustawy na lěto 1929.

Kk.: 58. z Hornj. Kiny: Michał Hórnik; 59.—62. z Budyšina: Marja Šnajderowa, Jurij Kórjeńk, Hańža Kubicowa (Pětrowa cyrkej), Madlena Kubicowa; 63. ze Słoneje Boršće: Jurij Lebza; 64. z New Yorka: Jurij Čórlich; 65. z Bačonja: Jurij Smoła; 66. z Kukowa: Madlena Ryćeric; 67. z Ralbic: Pětr Žur; 68. z Nowoslic: Mikławš Robl; 69. ze Šunowa: Jurij Žur; 70.—72. z Budyšina: Madlena Bokowa, Hana Pjetašowa, zwónk em. Mikł. Bjedrich; 73. z Olomouc: arcybiskopski rada Ignac Pouc; 74. z Drježdźan: Jakub Laukus; 75. z Lipska: prälat propst Jakub Stranc; 76. z Brěmjenja: Jan Wićaz; 77.—80. z Różanta: administrator P. Romuald Domaška, Pawoł Wowčeřk, Jakub Hančka, Jakub Wićaz; 81. 82. ze Sernjan; Jurij Kórjeńk; Pětr Žur; 83. ze Smjerdźaceje: Jurij Wojnař; 84. 85. z Pěskec: Jurij Šołta, Jakub Libš; 86.—92. z Khrósćic: farař Jakub Šewčik, Jurij Brězan, Maks Šefrich, Michał Šołta (listynošeř), Jurij Ješka, Jurij Winger, Jakub Žur; 93. 94. z Łuzca: Jan Bjarš, Marja Zyndźina; 95. 96. z Hory: Jan Šewc, Mikławš Měrćink; 97. z Nuknic: Pětr Smoła; 98. z Časec: Jurij Zarjeńk; 99. z Lejna: Jakub Eiselt; 100. z Konjec: Jurij Hrjehoř; 101. 102. ze Šunowa: Jakub Rjelka, Jurij Mróz.

(Přichodnje dale.)

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 17. januara 1929.

Ćelata (692): 1) 73—79. 2) 62—70. 3) 55—62.

Swinje (571): (přez 300 pt.) 1) 75—77. 2) (240—300) 73—74. 3) (200—240) 71—72 4) (160—200) 68—70. 5) 60—66. 6) — . 7) — .

Vogtlandske Madras-**gardiny,**
přikrywy na sofy, łoža, blida a diwany, wóskowanki, łožowe šaty tunjo.
J. Erler, Budyšin
Zwonkowna lawska hasa 10
— Posłužujemy serbscy. —

Konjace nožicy
česaki za nožicy
toči swědomiće
J. Hampel
Kotołska hasa 11.

Spěwne towarstwo „Bratrowstwo“ w Kulowje

wuhotuje **njedźelu, 20. januara,** wječor w 7 hodź. w „Němskim kejžoru“ swój

31. załoženski swjedźeń

ze spěwami, dźiwadłom a rejemi.

Hrać budźe so:

Kukečanski sławny ludźik.

Wjeselohra w 4 jednanjach.

Wšitkich lubych a swěrnych Serbow z blizka a z daloka nanajwutrobnišo přeprošuje **předsydstwo.**

Přińdźće w prawym času, započnjemy z dypkom!

BUDYŠSKA JEDNOTA

wuhotuje

njedźelu 20. jan. wječ. we 8 hodź.

w Katolskej towaršni

swój

zymski swjedźeń

z dźiwadłom: „**Nócny stražnik**“ wot Th. Körnera (přeł. J. Bartko) a rejemi.

Wšitkich lubych swěrnych Serbow z Budyšina a z wokoliny, kaž wšěch přećelow z blizka a z daloka přeprošuje **předsydstwo.**

Zhromadźizna staršiskich radow

wotměje so **njedźelu 20. januara popołdnju we 3 hodź. w Herbskej grychće w Khrósćicach**

Porjad: 1. Přednošk 2. Nabožna wučba w kat. šulach 3. Wučba na dnjach swjateje Marije 4. Namjety 5. Wuradźowanja dla zajězda do Prahi

Wšitcy wučerjo, duchowni a staršiske rady, wšitcy starši a přećeljo šule, wosebje naše serbske maćerje so na zhromadźiznu wutrobnje přeprošuja.

Předsydstwo, J. Łušćanski, kubleŕ

50 lět towarstwo kat. Serbow w Drježdźanach!

Towarstwo „Jednota“ woswjeći swój załoženski swjedźeń

njedźelu, 27. wulkoho rózka:

Sobotu, 26. I., wječor we 8 hodź. počesćenjo a powitanjo w tow. domje „Bayrische Krone“, Neumarkt 14

Njedźelu, 27. I., rano we 8 hodź.: **kemše** w kapali Taschenberg-Palais

½3: swjedźeński **nyšpor** w dwórskej cyrkwi

½5: **swjedźeń** w žurli **„Volkswohl-Saal“,** na Ostra-Allee, blizko Postplatz a dwórnišća Wettinstr., ze spěwami, violin-přednoškami a reje.

Wšitcy lubi Serbja so na tutón swjedźeń nanajwutrobnišo přeprošuja

Hesło kóždoho dobroho Serba dyrbi być: 27. I. do Drježdźan!

Wšě należnosće dla zapisa ležomnosćow a zawostajenstwa, wotnajenske, přenajenske a kupne wujednanja, wobstaranjo hypothekow, zhotowjenjo wšěch możnych próstwow.

Prawne rěčnistwo ***Jurij Krautwurst***

Budyšin, Serbske hrjebje 2, dalokoreč̌ak 2815

Moje wupředawanjo nadoby

wot 18.—31. januara poskićuje Wam wurjadny wužitk při kupowanju prěnjotnych płatowych a bałmjanych tworow

łožowych-, blidowych-, normal-šatow, barchentow, wupjerkow, łožowych płachtow, wołmjanych musolinow, drasćacych tkaninow, zbywkow a doběrankow wšěch družin.

Hilger, Budyšin

Žane klamy **Lotzowa dróha 20 I.** Žane klamy

W Budyšinje zetkamy so

w kofejowni Lehmann

na Serbskej drózy 8.

Najsłódniše konditorske pječwa

Wosebitosć: Torty jako dar při wšitkich składnosćach.

Wšědnje popołdnju a wječor koncert.

Vogtlandske wumělske **gardiny** kupujeće stajnje tunjo pola **Kurt Erler w Budyšinje** jenož na žitnych wikach 11 napřeco „Złotej hwězdźe“. Rěčimy serbscy.

Marja Runge

wumjelska wušiwarnja za paramenty

w Budyšinje, Lubijska droha čo. 9

poruča so k zhotowjenju a k wuporjedźenju wšitkich **paramentow, ryzwow, pluvialow a khorhowjow.**

Serbska ludowa banka w Budyšinje

Filialcy we Wojerecach a w Khoćebuzu

Agentury: **w Khrósćicach** pola knjeza **M. Čornaka,**
w Kulowje pola knjeza **Oty Bulanka,**
w Rakecach pola knjeza kantora **J. Rjelki** (na šuli).

Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy zapołožować na knižku a zběhać po potrěbnosći.

Zadanja pjenjezy ze 5—8½ procentami

Telefon 3506 a 3507.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za reklamowy rjadk w teksće so 50 pj. płaći. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Zamołwity redaktor: Kapłan Józef Nowak w Budyšinje, Kirchplatz 2. — Pokładnik: Jurij Šołta, wučeŕ, Před šuleŕskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćerńje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje z póstšekowym kontom: Drježdźany 33458. Dalokoróčak čo. 3895.

4. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **26. januara 1929.** | **67. lětnik.**

Dźiće też wy do mojeje winicy!

Tute słowo Knjezowe nadobywa přecy wjetši wuznam też po katolskich Serbach. Žadyn z nas, kiž ze swojim ludom khutnje a derje měni, njemóže so ważnosći, haj samej katastrofalnej zahubnosći spřeć, njesłuša=li do tych, też bohužel zdźěłanych so mjenowacych Serbow, kotřiž w zasakliwej zaslepitosći wočakuja nas hrózbny wosud, bjez toho, zo bychu z wóčkomaj miknyli, haj porsćika zhibnyli, runje kaž Noejowi rójeńkojo wočakowachu lijeńcu a pytachu so wukhować, hdyž bě přepozdźe.

Dźiće też wy do mojeje winicy — tute słowo woznamjenja naš nam hrožacy njedostatk na duchownych, našu najhóršu duchownu a dušinu nuzu, kotraž móže hdy lud potrjechić, wostajimy=li wšo při starym, kaž dotal, chcemy=li jenož skoržić, wobžarować a měnić, zo smy z tym wšo dokonjeli, štož dobry Serb zamóže. Nuza na duchownych w přichodźe přecy hrózbniše wobličo napokazuje, hdyž jej do wočow hladamy.

„Ale“, tak słyšimy prajić, „što dha chceće, wšě městna su wobsadźene a za mnje a telko druhich dosaha nětčiši wobstatk! Hdyž hinak njebudźe, budźemy so dyrbjeć z tym spokojić, štož nam póśćelu a hdyž počina klacać, nó, budźemy přiwuknyć, swoje nabožne potrěbnosće a prjedyše žadanja khětro wobmjezować a so na mjenje nawučić, štož kemši khodźenjo, spowědź, swjate woprawjenjo, prědowanjo a tak dale nastupa.“

Słyšimy hižo tak a hinak rěčeć. A runje to je najlěpši dopokaz, zo je wulki čas, zo so khutnišo a lěpje hač dotal z tutej nam hrožacej nuzu na duchownych zaběramy. Z tajkim wotestatym, nimo měry spokojnym a poniżnym křesćanstwom, kotrež swoje nabožne winowatosće a potrěbnosće kaž před něšto lětami ći wšudźom so pokazowacy „wumjełcy we hłódnjenju“ chce wobmjezować na najmjeńše kwantum, z tajkim po gramach přiměrjenym křesćanstwom našomu časej a joho wosudnej duchownej nuzy nihdy spomhane njeje. Statistika rěči tu ze swojimi zrudnymi ličbami cyle druhu rěč. Statistika nam jasnje pokazuje, zo z rozmnoženymi a stajnje přiběracymi cyrkwinymi potrěbnosćemi a z přiběracej duchownej nuzu naš duchownski dorost dawno hižo jenak njepokročuje, ale z kóždym lětom bóle na zad wostanje.

Dźensa płaći hórje a bóle dyžli hdy prjedy khutne słowo najwyššoho wyššoho měšnika: Žně drje su wulke, ale dźěłaćerjow tak mało! Prošće Knjeza žnjow, zo nam sćele dźěłaćerjow do swojeje winicy!

Prajiće: Wšě městna su wobsadźene! Ně, wšě městna njejsu wobsadźene! W Budyšinje při serbskej wosadźe druhe kapłanstwo, w Radworju, Njebjelčicach, Różeńće, Kulowje su kapłanske městna z dźěła hižo lěta dołho njewobsadźene. Pokazaće nas na reservy w němskich kónčinach diecezy! To su rjane reservy, kiž su żelezne, to rěka, za čas nuzy so přimać njesmědźa. A što budźe z tutymi reservami za dźesać lět? Ze zestarjenjom, khorosću a ze smjerću so minu kaž sněh před Božim słónčkom. A też doma! Wjetša ličba duchownych je w tych lětach, hdźež rozomny hospodaŕ njemóže wjacy połnje z nimi ličić, wosebje w nětčišim času.

Nětk pokazajće nam waše reservy na studowacych! Stóž hišće na gymnasiju studuje a ma studować, njemóže khutnje za přichod so sobu ličić do reservow za duchownski dorost. Jenož bohosłowcy liča. Tak wšě statistiki na swěće liča. Jenož my Serbja ličimy hač dele do najnižšich rjadownjow. Što při tym nazhonimy, nam powědaja stawizny. Hakle loni so hordźachmy z třomi přichodnymi bohosłowcami po wotkhadnym pruhowanju a kak nas koza lizny! Tak je to wšudźom było. Też pola druhich ludow a tak też w přichodźe pola nas budźe. To zwisuje z potajnosćemi Božich pućow, Božich radow a hnadow. Też wězo ze strachami a njewěru a zawjednistwom našoho časa.

Posoł je hižo wjacy króć pokazował na rozmnožene nadawki dušowpastyŕstwa w Serbach. Posoł je wopraw=njeny a powołany ludowy organ za tajke starosće. Na to dyrbi so dźiwać, też ze strony wyšnosćow, swětnych a duchownych. Hdyž tam něšto stoji, štož so jim njelubi, tu so na Posoł khětro jara dźiwa. Čohodla nic, hdyž tam něšto stoji, štož wupraja naše najwjetše a najhórše starosće? Snadź tohodla, dokelž w Posole

stoji a nic druhdźe? Lětsa dóstanjemy za naše wosady wróćenu samostatnosć w cyrkwinym hospodarjenju. Hač budźe to z dobrym, wo tym so njeměči nětkle.

Njeby też nětko na času było, zo so serbske wsy wokoło klóštra skoro zhrabaja z womory a so hibaja, zo dóstanu za tamnišu krajinu wosebite, wotdźělene dušowpastyŕstwo? Hižo zwonkownje tak idealnje wokoło klóštra ležane wsy tworja kaž same wot so swój wosebity cyłk. A njewołaja dźensiše nabožne a narodne wobstojnosće w tak mjenowanej klóštyŕskej krajinje kaž same wot so za wosebitym dušowpastyŕstwom? To dyrbi tola kóždy přidać a kóždy rozomny wě, zo też najlěpše duchowne zastaranjo w klóštyŕskej cyrkwi — a to płaći wo kóždej cyrkwi — njeje hišće za naš čas žane woprawdźite dosahace farske dušowpastyŕstwo. Tam je jich na 15 towaŕstwow, žiwy wobkhod, zo so runaja hižo małomu městačku město prjedyšim ćichim wjeskam. Tam je znajmjeńša na 1200 dušow, kotrež maja swjate prawo a wołaja za nowym, wosebitym, samostatnym dušinym a duchownym zastaranjom. Tam stoji cyrkeŵ a njetrjeba so druha stajić. Tam su šule, do kotrychž słuša faraŕ jako dušowpastyŕ, zo by swoje wowcy wot šulskich lět hižo zeznał. Tam je telko kčějaceje młodźiny z ratarskich, dźěłaćeŕskich a rjemjeslniskich worštow. Ći hišće bóle trjebaja fararja a joho awtoritu, kiž so ze žanej druhej narunać njehodźi.

Bóh je naš swědk, zo nam při tutych słowach do mysli njepřińdźe, klóštyŕskomu zarjadnistwej něšto porokować. Ně, nam jenož dźe wo časne a wěčne duchowne zbožo Serbow tuteje krajiny a njetrjebamy zamjelčeć, też wo jich wobstaćo jako Serbja. To my tola njechamy, zo so tu hišće dale twjerdši klin nutř ćěri do našoho mjasa a zo nam tak rjec jenoho dnja runje tu, w srjedźišću katolskoho serbskoho kraja, rozpadnje do dweju kruchow naš lud.

Serbja tamnišich stron! Hibajće so, zo dóstanjeće swoje wosebite, zarjadowane dušowpastyŕstwo! Hlejće, kak so druhdźe Němcy hibaja! A prawje tak! W Bjarnaćicach, hdźež je też klóštyŕske wobsedźeństwo, dóstachu njedawno swojoho fararja a tak też druhdźe. Z nabožnych, moralnych a narodnych winow wołaja wobstojnosće w klóštyŕskej krajinje k njebju wo pomoc za nowym samostatnym zarjadowanjom!

A hišće jena wina! Duchowna nuza na duchownskim dorosće njeje jenož starosć za swětnych duchownych, ale też starosć za rjadownych duchownych mjez nami. Z česću a połnej khwalbu dyrbi Posoł ze swojoho nazhonjenja wuzběhnyć, z kajkej prócu a wosebitymi wosobinskimi pjenježnymi woporami runje nětčiši najwyšši předstajeny klóštra, najdostojniši knjez abas dr. Šarnagl, so prócuje, serbskich studowacych za swój klóštrski dorost dobyć. To je přikładnje!

My dźěn też njeprajimy, zo naši Serbja, štož swjatu spowědź a kemše nastupa, njebychu zastarani byli. Próca a dźěło tamnišich knježich duchownych a wosebje staroho knjeza P. seniora, prjedyšoho propsta, dyrbi so z połnej khwalbu a z horcym dźakom připóznać a to też kóždy Serb připóznawa. To pak njemyli, zo ćim wótřišo za wosebitym farskim zarjadowanjom za tamnišu wokolinu wołamy a budźemy tak dołho wołać, dóniž nas njewusłyša a wosebje tamniši Serbja njespóznawaja, zo je předewšěm jich najpřěňša winowatosć, zo sebi našomu časej a nětčišej duchownskej nuzy přiměrjene dušowpastyŕske zastaranjo žadaja.

Zo Posoł z tym ničo nowe njewupraja, wěmy. Ale wočakujemy bórzy někajki skutk! Nětčiši Swjaty Wótc je sam z radu započinał, klóštyŕske cyrkwje farske sčinić, zo by so porjadne dušowpastyŕske zastaranjo dócpěło. A w misijónach je so tuta zasada přewjedła. We Winje, hdźež je tohorunja wulki njedostatk, chcedźa na samsne wašnjo postupować. Čohodla njedyrbjało so to pola nas hodźeć? Na klóštyŕskim porjedźe a Božich służbach wšak so to najmjeńše njepřeměni. Njeby to był krasny dar katolskich Serbow k lětušomu złotomu jubilejej našoho lubowanoho Swjatoho Wótca: za klóštyŕsku wokolinu wutworić wosebitu serbsku wosadu? Wšudźom so katolikojo hibaja a k jubilejej pak nowe cyrkwje założeja abo podobne zaměry do skutka stajeja. Samo do Serbow tajke prošeŕske listy přińdu. Dyrbimy my sami jenož přecy dawać, při tym pak so z wulkej nuzu bědźić? Tuž do skutka! Założće wubjerk za nowu serbsku wosadu a předewšěm so starajće, zo dóstanjeće hišće lětsa swojoho samostatnoho duchownoho!

A čohodla mamy my Serbja z wotewrjenymaj wočomaj a we wutrajnej, zmužitej mysli stać, dźěłać, spěwać a wojować za dosahacy dorost serbskich duchownych, swětnych kaž rjadownych, w přichodźe? Žane prašenjo njeje tak palace a nuzne, tak wohrožene a wosudne za naš přichod, kaž tute.

Sćěhwki njedosahacoho dušinoho zastaranja dla njedostatka na serbskich duchownych budźa so přichodnje, toho budźće přeswědčeni, z kóždym lětom bóle a hórje pokazować a wosebje, hdyž nam młodźina wotrosće, kotraž dyrbi na duši zawutlić a zahubić, njezměje=li prawych a dosć wjednikow. W Serbach njepotrjebujemy jenož porjadnych dušowpastyrjow — fararjow a kapłanow — potrjebujemy też wurjadnych duchownych wjednikow a pastyrjow, wosebje za exercicije a misijóny, za cyle systematiske nawjedowanjo serbskeje młodźiny, za dźěłaćeŕski lud, a njechamy zabyć, za katolske serbske nowinaŕstwo. Nětko so žiwimy kaž woprawdźita khudźinka a popjelawka wot drjebjeńkow a łamankow, to rěka, wot pódlanskoho dźěła a pódlanskim zastojnstwje. Stajnje so nam předuje, kak jara sebi cyrkeŵ, bamžojo a biskopja, waži japoštołstwo nowinaŕstwa a přecy hišće nimamy swojoho samostatnoho redaktora Posoła, nuznoho časopisa za młodźinu a tak dale. Přecy hišće nimamy žanoho serbskoho katolskoho sekretara za naše towaŕstwa, přecy hišće nimamy wosebitoho duchownoho nawjedowarja za našu docyłnu młodźinu. O, kelko dźěła bychu jenož tute tři naspomnjene zastojnstwa: samostatny redaktor, katolski sekretaŕ a generalny prezes za wšě towaŕstwa młodźiny pola nas namakałe! Njedźiwajmy so, zo pola nas wróćo dźe a hišće bóle wróćo póńdźe, njezměje=li naš lud bóle wotewrjene woko, bóle wotewrjene wucho, bóle wotewrjenu ruku, njezměje=li so do spěcha, zo nam zmóžni najmjeńša najnuzniše nadawki dócpěć.

Widźiće, što wšo wobjima pola nas słowo Boże: dźiće też wy do mojeje winicy! Jenož naš lud móže nam do winicy słać nowe mocy, hdyž přewinje zahubne sćěhwki přehrateje wójny: materialistiskoho ducha našoho časa, woswjatosćenjo swójbow a swójbnoho žiwjenja, zanjerodźenjo wukubłanja dźěći.

Tola najwažniša wina za njedostatk — telko, kaž ma też prajić — duchownych to njeje.

Lubi Serbja! Najpřěňša a najwažniša wina, čohodla pola nas duchownske powołanja wuwostanu, je, zo dźěći a starši wjacy słyšeć nochcedźa přeprošenjo Knjezowe: dźiće też wy do mojeje winicy!

Haj, hdyž by tuta winica rěkała podobnje kaž we sćenju: sym sebi žonu wzał, sym sebi zapřah wołow kupił, sym sebi nuknicu kupił, potajkim lubiła bjezstarostne zastaranjo, zmysłojtosć a dobre wikowanjo, potom bychmy też dźensa hišće dosć dorosta měli.

Tak dadźa so starši a dźěći dźeń a bóle natyknyć z duchom, kotryž symješko duchownskoho powołanja niči, město, zo by je wubudźał a rozmnožał.

To njechamy sebi zamjelčeć, zo też dźensa hišće njebjeski hospodaŕ khodźi po serbskim kraju a w młodych wutrobach najima dźěłaćerjow do swojeje winicy. Ta wuréč njepłaći: „Nas njeje nichtó najimał.“ „My

njenamakamy a njezačuwamy w našich swójbach žane powołanjo za měšnistwo."

Ně, należnišo hač hdy prjedy rěči Zbóžnik k našim Serbam: pójće tež wy do mojeje winicy a štož prawe budźe, dam wam. By rěkało, so přehrěšić přećiwo Božej předwidźiwosći, chcył=li štó na tym dwělować, zo je dźensa mjenje powołanych do měšnistwa kaž hdy prjedy. Ně, toho budź pokoj! Dźensa budźe wjacy mjez nami powołanych, hdyž=li hdy prjedy, hdyž serbski lud, serbski dom a serbscy starši swoju winowatosć dopjelnja. Wo čim wuradźujemy na našich zjawnych zhromadźiznach? Wo čo so staramy? Je hdy hižo jena zjawna zhromadźizna była, na kotrejž je so khutnje rěčało wo tym, što budźe z našim ludom, hdyž njezmějemy dosć duchownych?

Jenož na jenej bě wo tym rěč, kaž so dopomnimy, a to bě před šesćimi lětami na primicy w Jasenicy.

Jenož wo tym so jedna: Boži hłós słyšeć a potom wjesele a wopornje sćěhować! A hdyž tón abo druhi měni, zo je překhudy abo słaby abo we lětach pokročił — tež tu so pola nas dopjelni Knjezowe słowo: posledni budźa ći prěni! Snadź možemy tež pola nas krasny namjet Trierskoho knjeza biskopa sćěhować, zo so na wsach a w Budyšinje poskića móžnosć, zo so młodźi hólcy přihotuja we wosebitych hodźinach přez wučenjo łaćonskeje rěče na zastup do wyššich šulow. Trierska dieceza je z tym najdale přišła a za jene lěto wjele měšniskim powołanjam puć rubała.

Dźensa hišće płaći: Wjele je jich powołanych — tež w Serbach!

A hdyž dale rěka: mało wuzwolenych, potom njeleži to na njebjeskim hospodarju, ale najprjedy na zemskim hospodarju a tón je — naš lud samón a štož wón přespi a zakomdźa. jn.

Politiski rozhlad.

Němski etat na lěto 1929.

Němski minister financow, socialdemokrat Hilferding, je Berlinskomu nowinarstwu najwažniše z nowoho etata 1929, kotryž so bórzy sejmje k wuradźowanju přepoda, wozjewił. Po tym wužada nowy etat 10 milijardow hriwnow dokhodow, zo bychu so wšě na 10 milijardow hriwnow wuličene wudawki kryć hodźałe a tak cyły etat w runowazy wostał. Nowy etat wužaduje wo 328 milijónow hriwnow wjacy hač stary etat na lěto 1928. K tomu wočakuje so deficit z lěta 1928, kotryž wučinja 650 milijónow hriwnow. Kak dyrbja so tute hobrske wupadki kryć. Hilferding wě bórzy radu: nowe dawki! Jakož njebychmy tak hižo dosć a nadosć dawkow měli. Na piwo ma so nowy dawk położić, kotryž ma lětnje 165 milijónow hriwnow přinjesć, runje tak na palenc 90 milijónow wjacy. Dźěd'zinski dawk so też na zawostajenoho mandźelskoho abo mandźelsku wupřestrje, zawostajeny mandźelski ma połojcu dawka płaćić, kajkiž je hižo dźěćom napołoženy. Tutón dawk ma 20 milijónow wunjesć. Skónčnje ma so zamoženski dawk wo 20% powyšić, tak zo měł 104 milijónow hriwnow wjacy přinjesć. Też tobakowy dawk ma so wo 90 milijónow powyšić. To su rjane wuhlady. Zo by so tajkim dawkam kharakter nakhwilnosće a wosebiteje nuznosće přicpěł, je Hilferding za 1929 mjeno — „lěta nuzy" wunamakał. Haj, sedźi hižo cyłe lěto w nuzy a njewě sebi rady. My bychmy jomu radźili, zo by město na nowe dawki myslił, wšelake njewunjesliwe wotstronił a zjednoril a skónčnje na prawym městnje a radikalnje lutować a so wobmjezować započał, kaž to kóždy z nas hižo dawno dyrbi a čini, nochcemy-li so zatepić. To je, knjez minister, tón jenički puć!

Romske prašenjo.

Wot kejžora Karla Wulkoho sem je wobstał cyrkwinski stat. Joho knježeŕ běše bamž a wukonješe jako tajki też swětnu móc. Cyła srjedźna Italska do njoho słušeše a Rom běše joho hłowne město. Tak běše bamž też samostatny swětny knježićeŕ. Němski kejžor a potom Rakuska a skónčnje Francózska jón škitachu. Hdyž pak Francózska 1870 Němskej podleža, wuži Garribaldi, wuži Italska składnosć a zmocowa so cyrkwinskoho stata a joho hłownoho města Roma. Wuwoła zjednoćeny italski stat a za joho hłowne město Rom. Podarmo protestowaše swjaty wótc Pius IX. přećiwo tajkomu rubježnomu počinanju. Hrubej namocy

Njewinowaće k smjerći zasudźeny.

(Pokročowanjo.)

Twoja mać běše mi slubiła, zo mje njewopušći. Twoja a jeje přitomnosć běše mi nimo měry tróstna. Njesmědźachmy pak žadyn čas zhubić, dokelž na kóždy pad budźa hnydom za nami slědźić. Khwatachmy na łódź. Zmohi a skały nam trochu hačachu. Jastwownik běše najprěniši na łódźi; potom jomu tebje podach; hnydom stupich sam na łódź, potom spytach twoju mać za ruku do łódźe sćahnyć.

Ale kak so stróžich, hdyž widźach, kak ju nan z mocu wróćo dźeržeše a ke mni hić zadźěwaše.

„Pućujće, mój knježe", zawoła knjez z Rocheglöck na mnje, „sym was wot hanibneje smjerće wumožił, a dowolu wam, herbinu wašeje krewje sebi sobu wzać. W mojich wočach ničo wjacy njepłaćiće. — Wy a waše dźěćo njetrjebataj wjacy stupić před mojej woči; ale moju dźowku skhowam při sebi. Wona je cyle zhubjena za was a njesmě ani nosyć wjacy waše mjeno; změje zasy mjeno, kotrež dósta wot swojich prjedownikow, a kotrež ženje njeje z někajkej hańbu womazane było."

„Na zasywidźenjo", žałosćeše wona wótře, „na zasywidźenjo, mój drohi mandźelski! Zawěsće was zasy namakam! Bórzy budu zasy při wamaj, a ničo na cyłym swěće njezamóže naju potom wjacy dźělić."

Tute słowa změrowachu trošku moju dźiwju bolosć. — Bórzy běchmy wosrjedź jězora. Podachmy so do Iriskeje, dokelž njeměrow dla, kotrež tam zakhadźachu, sebi myslachmy, zo tam nichtó na nas kedźbować njebudźe. Mórski wichor přiběraše z kóždym wokomikom. Běchmy we wulkim straše, jenož smjerć a zahubu mějachmy před wočomaj.

Dźeržach će kruće na swojim wutrobnje a spytach će škitać před ješćatymi zmohami, kotrež so na nas walachu; njemóžach pak jim dowobarać; a hórke sylzy ronjachu so tebi po licomaj.

Ty wołaše za swojej maćerju. Twoja žałosć překło mi wutrobu a horca modlitwa wuroni so z mojoho horła horje k njebju.

Wěste znamjenja pokazowachu łódźnikam blizkosć kraja, a naša zmužitosć zasy wožiwješe.

Runje nětkole naša łódź wjazny, wšitko wokoło nas rżeše a my buchmy wućisnjeni won do howrjacych žołmow. Naša łódź bě do skały zrazyła a so cyle rozrazy, po wšém zdaću běchmy zhubjeni.

Ale doniž človjek hišće dycha, wobara so přećiwo smjerći. Mějach so też wo twoje žiwjenjo sobu bědźić, a to podwoji moju móc.

Bórzy dócpěch na mału pěsćinu, a tak mějach zasy zemju pod nohomaj; běše pak najwjetši čas, přetož moje mocy běchu dospołnje přetrjebane. Bórzy so zhrabach; ale hdyž na tebje pohladach, stróžich so njewuprajiće. Woči běštej šěroko wotewrjenej, hubje wjacy njedychaštej a twoje zymne stawy běchu cyle sprostnjene kaž mortwe ćěło.

Zeslěkach će a położich tebje na pěsk, zo bychu wokřewjace słónčne pruhi twoje zymne ćěło zwohřewałe; potom wočinich twojej hubje, zo by čerstwy powětr nutř duł, kotryž dyrbješe će zasy k žiwjenju zbudźić. Dołhi čas dwělowach na twojim žiwjenju. Tu pak nadobo wuhladach, kak so twojej ličcy čerwjenješej a twoje stawy so pohibowachu. Dawach sebi wšu móžnu prócu a mějach skónčnje dawno žadane wjeselo, će zasy žiwu wuhladać.

njemóžeše wšak ničo druhe napřećo stajić hač protest: nihdy njemóžeše za prawy spóznać tajki skutk. Podarmo poskićeše jomu Italska lětnje 3 milijóny lirow a swobodny wobkhad z cyłym katolskim swětom. Swjaty Wótc wotpokazowaše wšě tajke sumy a wšě jednanja a wosta jaty we swojim vatikanskim palasće. Wot tamnoho dnja jón bamž ženje njeje wopušćił. „Romske prašenjo“ bě z tym nastało. Je skoro njemóžne je rozrisać. Zjednoćena Italska njebudże so ženje dobrowólnje dźělić a cyrkwinski stat jako samostatny nihdy njewuda a njewróći a njepušći też swoje hłowne město, Rom. Bamž pak, kotrymž wosobinscy cyrkwinski stat njesłušeše, ale kotryž jón jako wobsedźeństwo cyrkwje rjadowaše, njemóže z tajkim wobsedźeństwom po swojej woli wobkhadźeć a zdobom njemóže jako škitaŕ a zastupjeŕ kóždoho prawa — je to jako widźomny zastupjeŕ Khrystusowy — tamnu njeprawdu, kotraž běše wopraŵdźite rubjeństwo, za prawo připóznać. Njemóže jako bamž zdobom też poddan swětnoho knježerja być. Dołho su tuž za někajkim wupućom so wosebje ze strony Italskeje prócowali. Wosebje nětk Mussolini pyta za sćežku, tute prašenjo rozrisać. W poslednim času je wšelake namjety činił a pytał, njeofficielnje jednać. Jako wuplód tutych dotalnych jednanjow je so nětko wozjewiło, zo je Italska zwólniwa, Swjatoho Wótca jako souverena nad małym ale cyle njewotwisnym krajom připóznać. Tutón kraj ma wopřijeć cyrkej swj. Pětra, vatikanske palasty a wjacy stow kórcow wokolnoho kraja. Chce bamžej też wěste zarunanjo płaćić. Rěči so wo 1 milijardźe lirow. Swjaty Wótc pječa 4 milijardy žada. W bamžowskim kraju bydlacy su poddanojo jeničcy bamžowi. Zastupjeństwa cuzych wyšnosćow pola bamža maja swoje zarjadnistwa na tutej zemi měć. To bychu byłe najwažniše namjety. Prajimy: namjety. Dokelž dale tute jednanja njejsu. Vatikan so k tomu ani hišće wuprajił njeje. Wón dale čaka, hdyž je hižo na 60 lět čakał. Woprawdźe officielne jednanja pak mjez Vatikanom a Quirinalom, sydłom italskoho krala, so docyła hišće wotměle ani započałe njejsu.

Afghaniska.

Hłuboko w Asiskej leži tutón kraj, kotryž je wo 1/4 milijóna qkm wjetši hač Němska. Ma 730000 qkm napřećo 472000 qkm Němskeje. Tola jenož 10 milijónow wobydlerjow. Ruske a jendźelske zajimy so tu křižuja. Hewak nichtó wjele wo tutym dalokim horatym kraju rěčał a jón kedźbu měł njeby. Hač loni joho kral Amanullah z wulkim přewodom a kralowscy wšudźom witany so zadźiwanym a kaž cybnjenym Ewropjanam pokazowaše. Dokelž po zdaću wulkich druhich zajimow a starosćow njebě, wšitcy jenož so wo tutoho exotiskoho krala starachu a pisachu. A dokelž dźěn mamy pjenjez po zdaću dosć, so z pjeniezami broješe při joho witanju, hospodowanju a wobdarjenju. Bohaće wobdarjeny so tutón kral a wulcy wukhwalowany do swojoho zanjesenoho kraja wróćeše. Tutón dyrbješe so hnydom na najkrótšim puću z najnowišej ewropskej kulturu wozbožić. Swojim ministram da kral włosy wotřihać a brodu wotruhać. Žónskim wotewza šlewjeŕ, kajkiž tam dotal wot dawna nošachu, a sukničky da jim přikrótčić. Nowa doba kultury bě so započała. Tola bu lud druhoho měnjenja. Za tajku wozbožnjacu kulturu so jara njedźakowny wopokaza. Pozběhny so. Amanullah dyrbješe so samo swojoho tróna wzdać k lěpšomu swojoho staršoho bratra Inayata Ullah a wšě swoje tak mjenowane reformy wróćić. Tola nowy kral jenož tři dny knježeše. Zběžkarjo so njespokojichu, dobychu hłowne město Kabul, a jich wjednik Bačisakao pomjenowa so sam za krala, pod mjenom Chabid Ullah Ghazi. Je syn wodynošerja. Amanullah pak wućekny ze swojej mandźelskej do 500 km zdalenoho městačka Kandahara. Tam joho tamniši lud přećelnje přija a wón wupowsny tuž tam swoju kralowsku khorhoj. Knježi dale jako kral. Dósta wulku pjenježnu pomoc, pječa wot swojeje maćerje. Tola drje je to wěsta wulkomóc. Dotal běše Amanullah drje bóle Ruskej so bližił a w jeje duchu reformował. Tuž drje je wěste, zo Jendźelska njeje tomu změrom přihladowała, ale zo drje je wona napřěčne hibanjo, haj, pozběhnjenjo zbudźiła. Hač pak je nětko zasy zběžkarjow wopušćiła a Amanullah dobyła a nětk joho financěruje, to hakle přichod rozjasni. Ze wšoho pak je dowidźeć, zo słaby mócnomu podleži a zo mócny pyta stajnje jenož swoje samsne zajimy, nic zajimy słaboho luda.

Z Łužicy a Serbow.

Z Radworja. Hudźbna Jednota je nětko hižo wšudże ze swojim rjanym spěwanjom znata. Zašłu njedźelu wu-

---

Nětko hakle sebi na to pomyslich, što dale činić; hladach wokoło so a spóznach zo njeje mje žadyn z mojich towaršow sćěhował. Běše drje to cyle wěste, zo běchmoj jenož samoj wućekłoj hrózbnej smjerći a ja pósłach wutrobnu modlitwu horje k njebju za swojich towaršow. Naju drasta běše mjez tym wuskhnyła, a tuž zwoblekach će zasy a přepytach moju drastu. Twoja mać běše mi tysac frankow złota sobu dała; běchu tam woprawdźe hišće. Zawyskach z radosću.

Dale zdźěli mi twoja mać, zo je na wěstoho bankownika w Dublinje nimale wulki pjenjez na cuze mjeno wotpósłała; ale běchmy też w Irlandskej? To runje nětko hišće njewědźach. Přepad pak běše zbožowniši, hač sebi to myslach; přetož běchmy woprawdźe na brjozy, a dokelž mózach běžnje jendźelscy, běše mi lohko, wšelakim njeluboznosćam so wuwinyć.

Na druhi dźeń dóstach 20 tysac frankow, kotrež běše mi twoja mać pósłała, a wěstosće dla, pućowach hnydom do cyle wotlećanoho kónca Norwegskeje. Wot tam pisach na nju, ale njedóstach wotmołwy. Bórzy po tym čitach w jenej francózskej nowinje, zo je powěsć rozšěrjena, zo sym ja morwy, a mi njebě dale dwělomne, zo chce knjez z Rocheg'öck wšitke poćahi ze mnu a joho dźowku roztorhnyć. Ja podach so cyle do mojoho wosuda a njespytach ničo wjacy, zo bych dopomnjeća zakhował we mni na swoju mandźelsku. A tola, hdyž bych jenož hodźinku mohł zhladować do tutoho luboznoho wobliča, bych nabył nowu zmužitosć! Kak horco ju lubowach, kak lubuju ju hišće z kóždej žiłku! Přetož wona je hišće žiwa a mi njebudże popřate, ju hdy wjacy wohladać! Tola, što rěču, snadź tola jenoho dnja zasłyšu, zo bu zjebana z powěsću wo mojej smjerći, zo je nowe žiwjenske zbožo w nowym mandźelstwje pytała!

Dyrbjał-li jej to za złe měć? Ně, je tola hakle 30 lět, a sym přeswědčeny, zo je rjeńša, dyžli hdy prjedy! Dopomnjećo na nju mje mori, a myslu sebi, zo by bjez tebje, w njepřestawacym bědźenju w dopomnjećach na nju, so skónčiło moje žiwjenjo.

W Norwegskej rozwučowach we francózćinje; moja zasłužba dosahaše k naju žeživjenju, a tak njetrjebach moje 20 tysac frankow.

Ale podnjebjo běše za twoju słabu strowotu přezymne, a po tym, hač běchmy štyri lěta pod połnócnym njebjom přebywali, wotmyslich sebi, so do Italskeje přesydlić.

Tudy smój nětko dźesać lět zbožownje a w měrje žiwaj byłoj, a nětko smój zasy khudaj a bjez domizny! Hdy snadź so wodźićeŕ človječoho wosuda nad namaj smili?“

„Hdyž budże twoja njewinowatosć zjawna, lubši nano“, wotmołwi Cecilija. „Hdyž budźeš zasy mócny, twojich prawow a budźeš spowaleć swojich njepřećelow“.

„Što prajiš ty, lube dźěćo? Wšitko to je cyle njemóžne!“

„A tola so to stanje, mój drohi, luby nano! Ach, čohodla njejsy mi to prjedy dowěrił, tute hrózbne potajnstwo!“

„Što by ty chcyła započeć?“

„To, štož nětko do skutka staju. Moje žiwjenjo dyrbi nětko jenož nadawkej poswjećene być, złóstnika namakać, joho wotkryć a tebje wumóžić!“

„Wbohe dźěćo, na kajke wašnjo by ty mohła tutón spodźiwny skutk wukonjeć?“ (Přichodnje dale.)

hotowa doma swjedźeń. 10 měšanych zborow, jedyn přecy rjeńši, dyžli druhi přednjese. Posłuchařstwo kóžde čisło z mócnym přikleskom mytowaše. Žortna hra: „Žona dyrbi do dwora“ bu woprawdźe wulkotnje hrata. Spisowaćel, nětko hižo njebohi, by so zawěsće nadewšu měru radował, hdy by to widźeć mohł. Kubleŕ Wićaz, jeho syn Jurij a Delanec Herta běchu so dospołnje do rólow zažiwiłe. Druha hra: „Wo rozbitym špihelu“ dyrbješe wuwostać. Za to pak njesprócniwy dirigenta, knj. wučeŕ Nawka, dosć zajimawu a w Serbach hišće njeznatu basničku z Južnosłowjanskeje baješe: „Překora dweju pjenježkow dla“. Derje by było, wěcku wočišćeć dać a potom knižku wudać. — Za wšě poskićeńki: „Sława Jednoće“. Při rejach piskachu potom wustojnje Radworscy hercy, a jenož porědko k nowočasnym pohibam. „Derje tak!“

Z Lutowča (pola Radworja). Wšudźe lubowany a derje znaty železniski zastojnik, knjez Garten dyrbješe cyle nahle ze swěta. Přestorkowachu wozy na zastanšću, muž so někak wobsuny a padny tak strašnje, zo hnydom wozowe koła hłowu a ruku wot ćěła wotrěznychu. Zašłu njedźelu bu do Khwaćić ze wšěmi počesćowanjemi pokhowany! Njebohi zawostaji mandźelsku a 5 młoduških dźěći. Knjez Garten je dlěžše lěta w Radworju bydlił a też sobustaw wjesneje rady był.

Z Kukowa. Kak blizko nam druhdy smjerć stoji, powučuje nas zrudny pad we wsy. Madlena Lipičowa, mandźelska předawarja piwa, bě njedźelu hišće na rańšach a k swjatym sakramentam pobyła a tak ze swojim Bohom so rozžohnowała. Cylički dźeń bě hišće čiła a wjesoła, a žaneje skóržby dla ćělneje njepřijomnosće njedóńdźe přez jeje wusta. Hakle nazajtra rano bě ji trósku hubjenje, skoržeše na bolenjo hłowy a powšitkownu słabosć — wšo přizjewjenja khripy. Tuž so lehny. Tomu přida so zahorjenjo płucow a za lědma dwaj dnjaj leżeše hižo na marach, hakle w 49. lěće swojoho žiwjenja. Wo drohu zemrětu žaruja zrudźeny mandźelski, płaka čŕjódka dźěći, z dźěla hišće njewotrosćenych. Tutón zrudny podawk njech je druhim k powučenju, khrypu na žadyn pad na lohke ramjenja wzać. Wjele tysac je žno na nju wumrěło. Dla swojoho stajnje přećelniwoho a dobroćiwoho wašnja bě zemrěta wšudźe lubowana. Też bě pilna čitařka „Kat. Posoła“. Njech je ji ródna zemja lohka!

Z Kamjenca. W minjenym, z Božej pomocu dokonjanym lěće je so w našej wosadźe narodźiło 27 (loni 33) dźěći — 13 z města, 14 ze wsow — 13 hólčatkow, 14 hočatkow. Wšitke dóstachu swj. křćeńcu we wosadnej cyrkwi. — 16 běchu z katolskich, 6 z měšanych mandźelstwow a 5 njemandźelskich. — Připowědanjow běše 25 (loni 16), wěrowanjow 20 (loni 18). — Katolskich mandźelstwow jenož 8 (loni 13), měšanych 12 (loni 5). We farskej cyrkwi swjateje Madleny bu wěrowanych 13 porow, mjez nimi 3 z Njebjelčanskej wosady a 1 z wosady swj. Engelberta w Essen. — Z wonka wosady bu wěrowanych 7 porow — 5 w Herrnskretschen, 1 w Niedergrund w Čechach a 1 w Murnau w Bayerskej. — Zemrěło je 15 wosobow (19 loni) — 14 dorosćenych a 1 dźěćo, 6 mužskich a 9 žónskich. 13 wotpočuja na našim kěrchowje, 1 w Khrósćicach a 1 w Kulowje. — Wyše toho bu 1 druhowěriwa na kat. kěrchowje w Kamjencu wot kat. duchownoho pokhowana, a 2 katolskej wosobje wot evangelskoho duchownoho na evangelskim kěrchowje w Półčnicach — mjez nimaj wudowa, rodźena w Kukowje. — Najstarša wosoba zemrě w 85. lěće. K swjatomu woprawjenju poby w Kamjencu 6460 (loni 6820) wosobow; w Brunowje 1804 (1575) wosobow. Prěni króć w Kamjencu 12 (loni 22), w Brunjowje 2 (loni 4). Domawobstaranjow běše 121 (loni 110). Katolsku wěru přiwza 5 (loni 2) wosobow; 4 z města a 1 ze wsy; 2 mužaj a 3 žony. — Z cyrkwje wustupi bohužel 17 (loni 14) wosobow — 15 z města a 2 ze wsy. — 14 mužow a 3 žony — najmłódša wosoba 18 lět stara, najstarša 67 lět stara — skoro wšitke běchu w starobje wot 20 hač 30 lět, mjez nimi młodźenc ze Serbow, kotrohož mějach jónu we Worklecach w šuli. Wunošk wšěch hromadźenjow w cyrkwi a při cyrkwinskich durjach bě 1950 hriwnow. Wunošk zběrki za sotrownju, z dowolnosću wokrjesnoho hejtmanstwa w Budyšinje, za Kamjenc a wokolinu bě w měsće 2800 (loni 3200) a we wokolinje 3200 (2300). — wšo hromadźe 6000 (loni 5500) hriwnow. — W Kamjencu běchu w měsacu runje 4 wšelake zběrki dowolene; runje naša měješe najlěpši wuspěch. — Přikhilnosć ludu wobeju wěrywuznaćow mytuje wšě prócowanja nadobnje. — Zapłać Bóh wšitkim dobroćerjam a njech pomha nam dokonjeć wšitko dokładnje. —

Hłowna zhromadźizna staršiskich radow w kat. Serbach.

20. januara 1929.

Hłowny předsyda, kubleŕ Łusčanski z Njebjelčic, běše zjězd do Khrósćic k Wjeńkecom zwołał. Wopyt běše jara bohaty. Też mnozy knježa duchowni a wučerjo běchu přitomni. Kóžda z jědnaće šulow běše zastupjena, wosebje sylnje też Zdźěrjanska. Knjez Łusčanski zahaji zjězd pop. w 4 hodź., spominajo na přičiny, dla kotrychž staršiske rady trjebamy. Potom přednošowaše knjez faraŕ Mič wo našich swójbach. Prěnja šulska ławka za dźěćo bywa hižo domach — a to je hižo tehdom, hdyž pobožna mać swoje dźěćo na klinje hižo wuči zakładne wučby křesćanstwa. Dalši přednošk měješe knj. wučeŕ Andricki wo prawach swětneje a cyrkwinskeje wyšnosće nad šulu (přir. nastawk w přichodn. čisle). Zhromadźeni podźakowachu so woběmaj rěčnikomaj z postanjenjom. Přitomni zhromadźeni potom jenohłósnje wobzamknychu: 1. Wyšnosćam dyrbi so próstwa zapodać, zo za wjetše šulske dźěći wob tydźeń wjacy hač dwě nabožinskej hodźinje nuznje trjebamy. Za němčinu maja zwjetša 6 abo wjacy. 2. Zo bychu starši přileżnosć měli, ze swojimi dźěćimi na swjedźenjach swjateje Marije z prócesijónom do Róžanta pućować, dyrbja so naše šulske wubjerki za to postarać, zo bychu tute dny byłe bjez šulskeje wučby, kaž to kermušu póndźelu hižo mamy. 3. Zdźerjanskej šuli dyrbi cyłe katolske Serbstwo ze wšej mocu pomhać, zo tam šula dale wostanje, ćim bóle, hdyž je tam nětko samostatna fara.

Čas bě so spěšnje pominył. Za druhu zhromadźiznu dla jězby do Prahi wosta mało časa. Knjez prof. Bryl poréča z krótka a rozdźěli jednotliwym wosadam ćišćane přeprošenja k swj. Wjacsławskim swjatočnosćam. Naši knježa duchowni přijimuja rad zamołwjenja za ważnu jězbu do Prahi. Kóždy a kóžda na swojej farje wujasnjenjo zhoni. Też „Kat. Posoł“ budźe stajnje wo přihotach rozprawjeć.

Do dźěła, serbska katolska młodźina, towaršojo a towarški!

Minyło je so z nowa lěto našeje rjaneje młodosće. Tak mnoho přećow, próstwow a prócowanjow je nas wjazało z nim a tola dźělichmy so z tutym starym lětom, přewostajiwši je zańdźenosći. Nowe lěto njech nas pohonja do nowoho dźěła, do nowoho žiwjenja a sprawnoho wojowanja w našich towarstwach, za swoju swjatu wěru a žohnowanu serbsku domiznu. Wo čim mamy rozpominać na započatku nowoho lěta, my młodźina serbska katolska? Što chcemy sebi přeć, što sebi kruće postajić? Pohladajmy wróćo, što smy dźěłali a dócpěli w minjenym lěće w našich towarstwach serbskich katolskich młodźeńcow a knježnow a postajmy sebi skónčnje wunošk z toho wšoho, hač běše naše dźěło dospołne, abo snadź hišće njedosahace. Mnoho smy słyšeli powučacoho a zajimawoho na swojich towarstwowych zhromadźiznach, so wjeselili a zabawjeli na našich swjedźenjach, wosebje pak też njechamy pozabyć na I. zjězdaj serbskeje katolskeje młodźiny w Róženće, kotrejž běštej so nanajlěpje poradźiłoj. Smy dźěłali na nabožnym a narodnym pozběhnjenju. To pak je hakle mały započatk, přirunajo to z tym, štož smy chcyli dokonjeć. Najważniše dypki našoho programa za tute lěto bychu byłe: 1. Najzažniša agitacija k dobyću nowych sobustawow; 2. žiwe

wobdźělenjo sobustawow na cyrkwinskim žiwjenju; 3. zarjadowanjo knihownjow; 4. časopis za cyłu serbsku kat. młodźinu; 5. lětuši zjězd; 6. wutworjenjo dźěławoho wubjerka. Su to wšitko najnuzniše, haj palace nadawki cyłeje našeje młodźiny.

Chcu tu podać swoje myslički, kak snadź by so to wšitko hodźało přewjesć. Prošu pak hnydom, zo bychu tón abo tamny wjeled. knjez preses abo luby towarš swoje mysle přez krótki nastawk w „Kat. Posole“ k rozjasnjenju podali a zo by so potom hnydom při započatku swjatoho posta zwołała zhromadźizna wšěch presesow a starših wšěch towarstwow kat. młodźencow a knježnow, kotřiž bychu měli potom wšo dalše postajić. K prěnjomu dypkej chcu přispomnić, kak mnozy serbscy kat. młodźeńcy a knježny hišće njejsu sobustawy našeju towarstwow. Naša swjata winowatosć je, wšěch tutych nawabić, zo bychu zastupili do našich rjadow; přez husćiše namołwjenjo sobustawow abo přez knjezow presesow junu abo dwójcy při składnosći njedźelskoho prědowanja, agitaciju přez wudaćo wokolnikow, kotrež měle so přez pisansku mašinu woćišćeć, małe zarunanjo za tute wudawki měle wšě towarstwa młodźiny z pokładnicy wzać. Wosebje dobre by też było, namołwjace nastawki w „Kat. Posole“ abo potom w swojim časopisu woćišćeć dać, a skónčnje přez wosobinske namołwjenja na swojich swjedźenjach a při přileżnosći zjězda. K 2. dypkej bychu móhli snadź naši wjeledostojni knježa duchowni mnoho přispomnić. Je to runje najwažniše prašenjo za serbsku katolsku młodźinu. Stawa so na tutym polu dźěławosće hišće trochu mało, štož towarstwa młodźiny jako cyłk nastupa. Tak daloko, kaž je mi znate, je jenož postajene někotre razy za lěto zhromadne swjate woprawjenjo (we wěstym towarstwje wotměwachu so też „Marijanske njedźele“). Pozabyć nochcu też na modlerśku hodźinu při 13 hodźinskej pobožnosći a loni zhromadne putnikowanjo serbskich katolskich młodźencow kaž też knježnow do našoho hnadownoho města Różanta. Tola mohło so tu něštožkuli wjac přewjesć, wosebje w času swjatoho pósta. Třeći dypk rěka: „Zarjadowanjo knihownjow“. Je to jara zrudny wotrězk w našich towarstwach hač dotal był. Na kóždy pad dyrbi so tu něšto rozsudźace stać. Kak mało čita runje naša młodźina serbske knihe; móžemy prajić 99% docyła ničo, a jeli što, potom někajki wotklepany němski roman, kotryž je z wulkoho dźěła jenož jěd za dušu. Mamy tola sami tak krasne knihe jako na přikład: „Nawoženja“ wot Jk. Barta-Ćišinskoho a „Hana“ wot sławnoho pólskoho spisowaćela H. Sienkiewiča, do serbskoho přełożeny wot Bena Cyža. Nimo toho pak čaka hišće na čitarja přez 500 druhich knihow, tak zo sebi nichtó njetrjeba myslić, zo Serbja žanu literaturu nimaja. Tola naša młodźina wšak nima žane pjenjezy wyše. Bohužel, dyrbimy přistajić. Dyrbi tola khodźić na wšitke kermušne reje a potom z nowa na kózłopiwa atd. Haj, zawěrno, za reje, alkohol a nikotin, kotrež su z wjetšoho dźěła jenož škódne za naše ćěło (też za dušu!!), tam ma serbska młodźina stajnje pjenjezy w kapsy a byrnjež by korčmař na čornu desku pisać dyrbjał, tola za swoje duchowne pozběhnjenjo a wuwiće nima ani pjenježka w móšni.

Droholubowana serbska katolska młodźina! Chceš tak swój dźak wopokazać a mytować nihdy njezapłaćomnu prócu a dźěło našich drohich a njezapomnitych wótčincow a literarnych spisowaćelow jako Barta-Ćišinskoho, H. Zejlerja a tak mnohich druhich. O ně, zawěsće nic, by to był wulki njedźak. Runje nětkle w zymje je wječor a też njedźelu tak mnoho časa k čitanju. Husto dosć serbska młodźina njedźelu swój swobodny čas z dundanjom po wsy abo z kolesom jězdźo njetrjebawši zabije a dźěławy dźeń wječor karty placa. Tohodla postajmy hnydom při přichodnej towarstwowej zhromadźiznje wěstu ličbu pjenjez z pokładnicy, snadź 10—20 hr. abo też wjac, za kotrež maja so potom knihe kupić. Zawěsće so też jedyn towarš abo dobroćel towarstwa namaka, kotryž dari stary kamor, w kotrymž móža so wšě knihe khować. Towarstwo wuzwoli sebi sobustawa za knihownika; kedźbujće pak při tym, zo by so tajki postajił, kotryž sam najwjacy knihow čita, přetož tutón změje też najwjacy porjadka a zajima za swoju knihownju. Knihownik je potom kóždy króć přitomny w towarstwowej zhromadźiznje, sobustawam wupožčuje za małe zarunanjo, snadź 5 pj. knihe, kotrež płaća hač do 3 hr. a za dróžše 10 pj. Za tute pjenjezy móža so potom zasy nowe knihe nakupić. (Přichodnje skónčenjo.)

Z cyrkwje a swěta.

W Romje nastawa po něčim kołwokoło Vatikana woprawdźite bamžowske město. Wobstoji z mnohich nowych palacow a domow za seminary a druhe cyrkwinske wustawy. Tak ma na hórcy Janiculus propaganda dwě nowej twarjeni a pódla twari so na nowym awstralskim seminarje. Při Vatikanje dyrbi so natwarić wulki muzej, kotryž ma kopicu mjeńšich wumělskich zběrkow we swojim klinje zjednoćić. Też jedyn skandinaviski kolleg je w nastaću a to blizko cyrkwje swj. Brigity pola sotrow Karmelitkow. — W kapali Gregorianskeje university staj so tele dny do klina cyrkwje wróćiłoj němski wučenc dr. Hoelscher a joho mandźelska. Wobaj staj hižo dołhe lěta w Romje žiwaj, hdźež dr. Hoelscher w Vatikanskej knihowni studuje. Wón je syn němskoho protestantskoho fararja. — Kardinal Gasparri je ćežcy skhorjeł. Měješe z woprědka influencu. Nětko pak su so też płuca zahoriłe, štož je při wysokej starobje kardinala wězo jara strašna wěc. — Złoty jubilej Swj. Wótca bórzy prěnje procesijóny wěriwych do Roma wuwabi. Rom je hižo hotowy, jubilejnych hosći po tysacach přijeć a hospodować. Centralny komitej kruće dźěła a jedna ze železnicu wo potuńšenjo jězbow. Też wosebity pućowanski wupokaz a pućowanske znamješko so wudatej. Dale ma so wudać žiwjenjopis Swj. Wótca, wotmysleny na šěroku ludnosć. Komponistojo su dóstali nadawk, zo bychu wosebitu jubilejnu missu wudali a jubilejnu hymnu napisali. — Bjenatski (Venedigski) patriarch La Fontain chce bamžowy jubilej wužić k spěchowanju katolskoko nowinarstwa we swojej diecezy. To je po joho nahladže najkhmańše a Swj. Wótcej najlubše wašnjo woswjećenja jubileja. To drje by też za nas Serbow najwužitniše wašnjo wobeńdźenja jubileja było. Swjaty Wótc přeje sebi z cyłeje wutroby, zo by katolske pismowstwo we wšěch krajach so posylniło a dale a šěršo so rozpjeńkowało. Ličba čitarjow našoho „Posoła“ měła so nuznje powyšić. A by to cyle wěsće so stało, bychu-li wšitcy katolscy Serbja sebi „Posoł“ tak ważili, kaž něhdy w času njeboh Michała Hórnika.

Krasny dom swj. Marka w Bjenatkach je khětro wohroženy, dokelž su joho fundamenty, zakład cyłoho twara, z dźěła přetłałe. Twarscy wěcywustojni pak su měnjenja, zo budże so škoda na murjach a wjelbach hodźeć wotstronić a to bjez přewulkich pjenježnych wudawkow. Mussolini je poł milijóna lirow za dźěła přizwolił.

Z Němskeje. Město Bingen při Rhynje změje nazymu wulke swjatočnosće wočakować. 17. septembra so 750 lět minu, zo w tutym měsće wulka swjata žónska Hildegardis zbóžneje smjerće wumrě. Wona běše wulcy sławna swjata, wěšćerka, basnjerka, lěkarka a přirodospytnica. K jeje česći so 15.—22. septembra wulke swjatočnosće wotměwaja. (Swjedźeńska kniha je w knihiskładže Pennrich, Bingen a./Rh., za 1,50 hr. dóstać.)

W Passawje zemrě 52 lět stary sławny wučeńc a spisaćel Ignac Klug, profesor při theol. wyššej šuli. Wón je sebi jako rad čitany spisaćel jara dobrych nabožnych knihi wulke zasłužby dobył. — W Berlinje wumrje nahle na sćěhwki grypy swjećacy biskop dr. Deitmer, 64 lět stary. W Münsteru rodźeny dósta wón 1877 swj. swjećiznu, 1892 přińdże do Berlina za kapłana. Tu je potom we wšelakich farach skutkował, bu skónčnje na propsta při swj. Jadwicy pomjenowany a w februaru 1923 na titularnoho biskopa pozběhnjeny. Nětko wotpočuje w grypće swj. Jadwigi jako prěni Berlinski biskop. — Hildesheimska dieceza dósta

nowoho pastyrja, hdyž běše swojoho dołholětnoho biskopa dr. Ernsta loni 5. meje přez smjerć zhubiła. Swj. Wótc je nětko Trierskoho regensa dr. Baresa za nowoho biskopa w Hildesheimje pomjenował. Nowy biskop je dźěćo Trierskeje diecezy a wukhadźa z burskoho stawa.

Francózski maršal Ferdinand Foch (čitaj Foš) je ćežcy skhorjeł. Wón narodźi so 1851 a je wot lěta 1873 officěr francózskoho wójska. Dźensa je wón president najwyššeje wójnskeje rady. W swětowej wójnje běše wón naposledku wjednik zjednoćenoho francózsko-jendźelsko-amerikanskoho wójska. Wón hač dotal hišće ženje khory był njeje; tuž je khorosć ćim strašniša.

Norwegski nastupnik tróna, prync Olaf, je so ze šwedskej pryncesu Martu slubił. Nawoženja liči 26, njewjesta 28 lět. W Oslu, hłownym měsće Norwegiskeje, knježi wulka radosć. Prync Olaf je jenički syn prěnjoho norwegskoho krala. Norwegska a Šwedska stoještej prjedy lětstotki dołho pod šwedskim nadknježstwom.

Pólska biskopska konferenca wotpokazuje kruće měnjenjo, zo je pječa pólske duchownstwo přećiwo uniji z ruskej cyrkwju. Tajke złe wudawanja móhłe nahladnosći pólskich duchownych worštow škodźić. Zo Pólska na to njemysli, wěriwych narańšoho rita přepólšćić abo za łaćonski ritus dobyć, dopokazuje hižo fakt, zo je pólske biskopstwo za z ruskeje cyrkwje předstupowacych wosebity narańši słowjanski ritus założiło, kotryž so z wuwzaćom modlitwow za bamža a biskopow wo ničim njerozdźěla wot ruskoho rita. W poslednim času je so we Wilnjanskej diecezy 26 wosadow ze 60000 dušemi za uniju wuprajiło. Zo tam a sem cyłe wosady też zasy k šismej so wróća, njeje ničo wosebite. W Karpatoruskej (słuša k Českosłowakskej) su so na přikład w lěće 1923 cyłe 54 farow zasy do klina orthodoxneje cyrkwje wróćiłe. — Podlachski biskop Przezdźiecki je swojim duchownym zhromadne dźěło přikazał. Łaćonscy a ruscy duchowni maja zhromadnje dźěłać na zbožu wěriwych a dyrbja sebi mjez sobu wupomhać, jeli je to nuzno.

Milanski kardinal Tosi je wumrěł. Na joho městno wuzwoli metropolitanski kapitl dotalnoho generalnoho vikara msgr. Rossi. Bamž je wólbu wobkrućił. Ličba italskich kardinalow spadny ze smjerću kardinala Tosija na 29, druheje narodnosće su dalši 33 kardinalojo. W přichodnym tajnym konsistoriju so wěsće jedyn italski a jedyn awstralski kardinal pomjenuje. Přez to budźe ličba njeitalskich kardinalow dale postupić.

Jendźelska protestantska cyrkej dósta nowoho načolnika w dr. William Templu, kiž bu na arcybiskopa Yorkskoho pozběhnjeny.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1929.

Radwořska wosada. Kk.: 103.—108. z Radworja: Jan Polan, Hana Brankačkowa, Jan Wünča, Michał Domaška, Michał Rječka, Jakub Hicka; 109.—111. z Kamjenjeje: Jurij Wićaz, Jurij Handrik, Michał Winaf; 112. z Khasowa: Jan Žur; 113. z Měrkowa: Mikł. Herlich; 114. z Khelna: Michał Rječka. **Kulowska wosada.** Kk.: 115. Němcow: Michał Lulak; 116. z Koćiny: Mikławš Kral. **Baćońska wosada.** Kk.: 117. 118. z Pozdec: Michał Handrik, Jakub Wjeńka; 119. 120. z Čornec: Pětr Just, Jurij Wrobl; 121. z Haslowa: Pawoł Zopa; 122. ze Sulšec: Jan Handrik; 123. z Now. Łuzča: Mikławš Měškank. **Wotrowska wosada.** Kk.: 124.—130. z Wotrowa: farař Jurij Křižank, Pawoł Brycka, Pawoł Čornak, Jakub Hajdan, Michał Łuščanski, Jan Wawrij, Michał Weclich; 131. z Kašec: Marja Mětkec; 132.—134. ze Žuric: Michał Bjarš, Jurij Cyž, Mikławš Lipič; 135. z Krjepjec: Mikł. Koch; 136. z Now. Dwora: Madlena Deleńkowa. **Njebjelčanska wosada.** Kk.: 137.—142. z Njebjelčic: farař Michał Mič, khěbětař Jan Žur, Marja Kubašowa, Hańža Hejdušcyna, Mikławš Žur. **Budyšska wosada.** Kk.: 143.—146. z Budyšina: just. rada Michał Cyž, zwónk Jurij Bjedrich, Mikławš Šmarander, Michał Rjelka; 147. ze Židowa: Marja Waldźina; 148. ze Słoneje Boršće: Madlena Mětowskec; 149. z Dalic: Jurij Guda; 150. ze Zajdowa: Michał Kurjat. **Z druhich wosadow.** Kk.: 151.—153. z Drježdźan: dr. phil. Jakub Wjasławk, Michał Wićaz, Madl. Kubašowa; 154. z Lipska: Jakub Symank; 155. z Pěskec: Jan Mjechela; 156. ze Sernjan: Jakub Kórjeńk. (Přichodnje dale.)

Sobustawy na lěto 1928.

Kk.: 989. z Wutołčic: Jan Jenichen; 990. z Pozdec: Jurij Mikela; 991. z Čorńec: Pětr Just; 992.—997. z Wotrowa: Jakub Cyž, Michał Delan, Hańža Kronsowa, Pawoł Škoda, Jurij Jurš, Madlena Koklina; 998. ze Žuric: Michał Kocor; 999. z Krjepjec: Hańža Lebzyna; 1000. 1001. z Now. Dwora: Madlena Handrikowa, Jakub Šewčik; 1002. 1003. z Khanec: Jakub Rjebiš, Mikławš Lebza; 1004. z Njebjelčic: Jan Žur; 1005. z Budyšina: Mikławš Čórlich; 1006. z Dalic: Jurij Guda; 1007. 1008. z Jawory: Jurij Herbrich, Mikł. Rjeńčka; 1009. ze Swinafnje: Jakub Pjech; 1010. z Hatow: Jurij Hicka; 1011. z Pěskec: Michał Hanski; 1012. ze Smjerdźaceje: Michał Šołta. (Přichodnje dale.)

Sobustawy na lěto 1927.

Kk.: Čo. 1142. J. W.; 1143. Kr. Kl.

Dobrowólne dary za Wosadnik.

Kk.: Dr. phil. Jakub Wjacsławk z Drježdźan 3 hr.; Jan Handrik ze Sulšec 2 hr.; Jakub Hajdan z Wotrowa 2 hr.; Marja Krawzyna ze Žuric 2 hr.; Marja Kubašowa z Njebjelčic 1 hr.; just. rada Michał Cyž z Budyšina 5 hr.; Jurij Guda z Dalic 3 hr.; z domowswjećenja w Hrubjelčicach 4 hr.; farař Jurij Rjeda w Kamjeńcu 5 hr.; Michał Wićaz z Drježdźan 3 hr.; Madlena Kubašowa z Drježdźan 3 hr.

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 21. januara 1929.

Woły: 175. 1) Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět 51—55 hr. 2) Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene 40—46 hr. 3) Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše 30—36. 4) Mjenje picowane wšěch starobow — . 5) Mjasne — . 6) Husumske z pastwy — . **Byki**: 418. 1) Połnomjasne, dorosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće 50—54. 2) Połnomjasne, młódše 44—48. 3) Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše 38—42. 4) Špatne —. **Jałojcy a kruwy**: 376. 1) Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće 45—50. 2) Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět 53—57. 3) Starše wukorm. kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy 36—43. 4) Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy 42—50. 5) Mjenje a špatnje picowane 26—32. 6) Husumske z pastwy 22—25. **Ćelata**: 692. 1) Najlěpše wukormjene 77—80 2) Mjenje wukormjene a tajke wot cyca 64 70. 3) Špatne 57—62. **Wowcy**: 624. 1. Młódše a stare, wukormjene 64—68. 2) Starše wukormjene 56—62. 3) Mjenje wukormjene (Märzschafe) — . 4) — . **Swinje**: 2808. 1) Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiženjow, hač do 1½lět stare 78—79. 2) Wukormjene 77—78. 3) Mjasne 75—76 4) Špatne 73—74. 5) Rancy a kundrosy 65—70.

24. januara 1929.

Ćelata (848): 1) 72—78. 2) 63—69. 3) 56—60.

Swinje (564): (přez 300 pt.) 1) 78—79. 2) (240—300) 77—78. 3) (200—240) 75—76 4) (160—200) 73—74. 5) 65—70. 6) — . 7) — .

Vogtlandske wumělske **gardiny** kupujeće stajnje tunjo pola **Kurt Erler w Budyšinje** jenož na žitnych wikach 11 napřeco „Złotej hwězdźe". Rěčimy serbscy.

Marja Runge
wumjelska wušiwarnja za paramenty
w Budyšinje, Lubijska droha čo. 9
poruča so k zhotowjenju a k wuporjedźenju wšitkich **paramentow, ryzwow, pluvialow a khorhowjow.**

Serbska ludowa banka w Budyšinje

Filialcy we Wojerecach a w Khoćebuzu

Agentury: **w Khrósćicach** pola knjeza **M. Čornaka,**
w Kulowje pola knjeza **Oty Bulanka,**
w Rakecach pola knjeza kantora **J. Rjelki** (na šuli).

Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy zapołožować na knižku a zběhać po potrěbnosći.

Zadanja pjenjezy ze 5—8½ procentami

Telefon 3506 a 3507.

Towařstwowy powěstnik.

Budyšin. „Jednota", tow. kat. Serbow, wobdźěli so na jubilejnym swjedźenju Jednoty w Drježdźanach. Předsydstwo wotjědźe 12^{22} hodź. (Sonntagsfahrkarte!)

Moje wupředawanjo nadoby

wot 18.—31. januara poskićuje Wam wurjadny wužitk při kupowanju prěnjotnych płatowych a bałmjanych tworow

łožowych-, blidowych-, normal-šatow, barchentow, wupjerkow, łožowych płachtow, wołmjanych musolinow, drasćacych tkaninow, zbywkow a doběrankow wšěch družin.

Hilger, Budyšin

Žane klamy **Lotzowa dróha 20 I.** Žane klamy

Wšě należnosće dla zapisa ležomnosćow a zawostajenstwa, wotnajenske, přenajenske a kupne wujednanja, wobstaranjo hypothekow, zhotowjenjo wšěch możnych prózstwow.

Prawne rěčnistwo **Jurij Krautwurst**

Budyšin, Serbske hrjebje 2, dalokoreč̌ak 2815

W Budyšinje zetkamy so

w kofejowni Lehmann

na Serbskej drózy 8.

Najsłódniše konditorske pječwa

Wosebitosć: Torty jako dar při wšitkich składnosćach.

Wšědnje popołdnju a wječor koncert.

Serbski Hospodař

ratarske wulkowikowanske tow. z wobmj. ruk.

Telefon: w Budyšinje 3510, w Khoćebuzu 1247.

Naš młyn w Delnim Wujezdźe, tel. čo. 13, dźěła nětko też

dejwo spěchowacu picu

z ržanych a pšeńčnych wotrubow, rajsoweje mučki a mučki wolijowych wosuchow po receptach nazhonitych skotarjow, wšě dźěle w najlěpšich a najčisćišich kajkosćach.

Tutu picu předawamy jako

łužisku dejwo spěchowacu picu

I. družina wopřija 18,06 % proteina a 8,42 % tuka,
II. družina wopřija 19,48 % proteina a 7,83 % tuka.

Wobej družinje stej po wobswědčenju statneje přepytarnje w Möckernje pola Lipska njeskaženej a čistej.

Vogtlandske Madras- **gardiny,**
přikrywy na sofy, łoža, blida a diwany, wóskowanki, łožowe šaty tunjo.

J. Erler, Budyšin
Zwonkowna lawska hasa 10
— Posłužujemy serbscy. —

Konjace nožicy

česaki za nožicy
toči swědomiće

J. Hampel

Kotołska hasa 11.

Pawoł Giebner

Budyšin.

Dla rozpuščenja swojoho wobkhoda poskićam we

wupředawanju

za poniżene płaćizny swoje derje wothladane

wina.

Prošu, wobkedźbujće płaćizny w mojim wukładnym wokn e na dźiwadłowej hasy.

Po krótkej, ćežkej khorosći zemrě, ze swj. sakramentami domawobstarana, moja lubowana mandźelska, naša starosćiwa mać

Hańža Nowakowa

z Jasenicy

w 33. lěće žiwjenja. Wšěm, kotřiž nas w dnjach zrudoby tróštowachu a za tak zahe zemrětu na pustych wječorach so modlachu a ju w bohatej ličbje k rowu přewodźachu, wuprajamy

swój nutrny dźak a „Zapłać Bóh tón Knjez!"

W **Jasenicy a Bóšicach,** na dnju pohrjeba, 19. januara 1929.

Zrudni zawostajeni
Michał Nowak
a **Wernerec swójba.**

Wróćiwši so wot rowa mojoho wjelelubowanoho mandźelskoho, kublerja

Jana Jakuba Geblera

ze Zajdowa

wuprajam wšitkim přećelam, susodam a znatym, kotřiž su joho na dołhim khorołožu wopytowali, na pustych wječorach za joho khudu dušu so modlili, a w tak bohatej ličbje k rowu přewodźeli

swój najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh!"

W **Zajdowje,** na dnju pohrjeba, 22. januara 1929.

Hłubokozrudźena mandźelska
Hańža zwud. Geblerowa,
kubleŕka.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za reklamowy rjadk w teksće so 50 pj. płaći. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Zamołwity redaktor: Kapłan Józef Nowak w Budyšinje, Kirchplatz 2. — Pokładnik: Jurij Šołta, wučef, Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje z póstšekowym kontom: Drježdźany 33458. Dalokorečak čo. 3895.

5. čisło. | W Budyšinje (Bautzen), 2. februara 1929. | 67. lětnik.

Staršiske požohnowanjo.

Swjata Marija stoji w předdworu Jerusalemskoho templa a čaka ćicha a posłušna na wokomik poswjećenja swojoho lubuška Bohu Najwyššomu přez židowskoho měšnika.

Tam čakachu po zwučenym wašnju młode židowske maćerje z radostnje kłapacej wutrobu, zo bychu swojoho prěnjorodźenoho přez měšnikowu ruku a poswjećacy paćeŕ Bohu Najwyššomu woprowali. Tam stoješe někotražkuli mać ze starožidowskoho zemjanstwa, do drohotneje drasty zdrasćena a ze žadnymi debjeńkami pyšena a jeje służowne dźowki za njej njesechu po zakonju postajene dary. Tajku drohotnu zwonkownu drastu najzbóžniša maćeŕ njenošeše, a žana służowna z njej njeběše, khiba swjaty Józef.

Swěčk Marije je wosebity dźeń powučenja za was, lubi starši! Wot Božeje mšě tutoho dnja dyrbja sebi naši starši swoju wosebitu swěčku sobu domoj přinjesć, wopornu swěčku, płomjenitu swěcu, sapacu lubosć. Zapłomjenjena je tuta swěca na wěrowanskim dnju, na nim je tuta swěca z wosebitej swjećiznu wuhotowana, z wjetšej a wyššej hač tamne swěčki, swjećena na swěčk Marije.

Najwjetši a najwažniši nadawk katolskich serbskich staršich napřeco jich dźěćom je tón, swoje dźěći wšitke za Boha wukubłać. Wšelake srědki maja starši k dócpěću tutoho swjatoho zaměra, jenož na jedyn chcu dźensa našich lubych staršich pokazać, kotryž so hišće přemało trjeba, kotryž bu prjedy, hdyž bě něštožkuli hišće w Serbach, też husćišo trjebany a kotryž je też swój zaměr dócpěł, je to

staršiske požohnowanjo dźěći.

Nochcu wam, lubi serbscy starši, powědać, kajke žohnowanjo je za dźěći, hdyž nad dźěćimi stajnje a pobožnje so modlitaj pobožnej staršej. Hižo do poroda předstajatej swojoho lubuška Bohu njebjeskomu Wótcej. Nochcu wam powědać wo žohnowanju, kotrež dźěćom narosće z wobstajnoho dobroho přikłada staršich. Kajke žohnowanjo je dale čiste domandźelske žiwjenjo za dźěći! Kajke žohnowanjo je dopomnjeńka dorosćenych dźěći na swoju so modlacu, za nich so woprowacu mać!

Što je staršiske požohnowanjo? Skoro so dźensa třěbne być zda, wo tym rěčeć, přetož hižo bóle a bóle so minje a zhubja. Staršiske požohnowanjo je nutrna modlitwa staršeju za swoje dźěćo. Tamna najhorcyša, sapaca, žiwa modlitwa, přez mróčele so dobywaca, přez kraje a morja k lubowanomu dźěśću so měrjaca modlitwa, kotraž chce wutrobu Božu naprosyć, modlitwa wukhadźaca ze starosćiweje maćeŕneje wutroby, zestupowaca z lubowaceje nanoweje wutroby, prošaca wo wěčne a časne zbožo dźěśćowe.

Mnohe dźěći dyrbja hižo zahe staršiski dom wopušćić, paradiz swojoho dźěćatstwa. Kak njesmilne je tajke dźělenjo! Kak boli w duši nana a maćerje a dźěśća. Hórke sylzy k zemi padaja. Hdyž nětko staršiskej rucy ze swjećenej wodu dźěśću so dźělacomu křižik na čoło sčinitej, hdyž nětkle staršiske wutroby Boha Knjeza wo žohnowanjo proša, potom je so duši tajkoho dźěśća zbožo stało. Boži jandźeljo dušu tajkoho dźěśća wobjimaja a škitaja před ranami a škodami. Potom njech tajke dźěćo w Božim mjenje do cuzby ćehnje, na službu ćehnje. Hdyž so staršej na tajke wašnjo ze swojim dźěśćom rozžohnujetaj — kak dha su so naši prjedownicy docyła dźělić móhli bjez žohnowanja, hdyž my dźensa hišće słowo „so rozžohnować“ trjebamy, bjez toho, zo bychmy połny zmysł wuraza zrozemili — potom budźetaj so wěśće też dale wo swojoho lubuška starać, nic jenož za joho zwonkowne zbožo, ale też wo dušinu čistosć a njezranjenosć.

Du=li twoje dźěći wječor k měru, potom luba maći, njelutuj ze swojim maćeŕnym požohnowanjom. Potom stłóč swoje lube njewinjatko na twoju lubowacu maćeŕnu wutrobu. Womačej swój porst ze swjećenej wodu a sčiń jomu swjaty křižik na joho čiste běłe čoło. A też ty, nano, přetož ty dźěn sy we swojim domje za tych swojich wyšši měšnik, njezabudź na swoje domjace měšniske winowatosće!

Su=li twoje dźěći hižo wjetše, žohnuj je, maći, nano, prjedy hač do šule, do cyrkwje, prjedy hač na dźěło du, prjedy hač na polo, na łuku du, prjedy hač k spowědźi, woprawjenju du, zo bychu twoje dźěći čiste wostałe,

čiste a knježniske hač do rowa a hač před skhodźeńki wěrowanskoho wołtarja.

A je=li twoje dźěćo njezbožo měło a prěni hrěch wobešło, potom podwój a potřój a poštwórć a podźesać móc twojoho swjatoho žohnowanja. Nětko njemačej jenož swoju ruku ze swjećenej wodu, ale nětko mačej samo womazanu dušu swojoho dźěsća, nic jenož ze swjećenej wodu, ale z čerwjenej krewju, wutrobnej krewju Jězusoweje wutroby w najswjećišim sakramenće wopra=wjenja. Staj so ze swojim dźěsćom pod křiž pódla bolosćiweje maćerje — też ty sy nětko tajka bolosćiwa maćeŕ, přetož wjetše njezbožo so njeby twojomu dźěsću stać mohło, hač wotpadnik Boži — a proš swoje dźěćo a za swoje dźěćo, zo krew Wumožnikowa njeby za nje była krew zasudnika!

Ćehnje=li twoje dźěćo do cuzby, do służby, podawa=li so twoje dźěćo na šulu, wyššu, ratařsku, gymnasij abo universitu, njezabudź na swoje staršiske požohnowanjo a praj: „Dźěćo, njech će žohnuje Bóh Wótc, Bóh Syn a Bóh Duch swjaty! Wostań dušne, njezabudź so modlić!“ Štóž je hdy we swojim žiwjenju tutón swjaty wokomik ežiwił, jón na wěčne njezapomni. Dopomnjeńka na tajke staršiske požohnowanjo je z dźěćimi šła a khodźiła, samo po hrěšnych a mazanych pućach, a je tajke po=žohnowane dźěći samo hišće jako starych hrěšnikow wróćo přiwjedła na smjertnym łožu — wróćo k swojomu njebjeskomu nanej.

Stupi=li twoje dźěćo jónu do swjatoho mandźelstwa, abo hdyž sebi njebjeski nawožeń po twoje dźěćo jako njebjesku njewjestu přińdźe, o njelutuj ze swojim staršiskim žohnowanjom! — Dyrbjał=li pak jónu zbožo do=žiwić, zo twój syn postupi skhodźeńki wopornoho wołta=rja Nowoho Zakonja — woprawdźe najdrohotniši płód čistoho mandźelskoho žiwjenja — potom požohnuj swje=ćenoho měšnika Božoho, ty nano, ty maći, prjedy hač wón tebi swoje měšniske požohnowanjo wudźěli, swoje primicne požohnowanjo; před nim słuša twoje staršiske.

Sy=li pak so ty na swoje khore a smjertne łožo lehnył, potom njech so twoje dźěći před tobu hišće jónu poklaknu, potom, nano, maći, napołož swojej třepotacej, mrějacej rucy na hłowy swojich dźěći a praj: „Dźěći, žohnuju was, dźěći, wostańće dušne! W božemje! We njebjesach so zasy widźimy.“

Zeleny tydźeń.

W Berlinje wotměwa so nětkle tak mjenowany „zeleny tydźeń“. Je to tydźeń ratařstwa. Z cyłoho kraja hromadźi so tam a zetkuje so němske ratařstwo k wšelakim wuradźowanjam a zhromadźiznam a wopytowanju wjetšeje wustajeńcy ratařstwa, lěsnistwa a hońtwjeŕstwa. Też w Drježdźanach běše zańdźeny tydźeń tajki zjězd ratařstwa a to wosebje sakskoho „landbunda“, kaž je něšto prjedy też bayerske ratařstwo so w Mnichowje zešło. Posledniše je tam nimo měry wótru resoluciju přijało, w kotrejž hrozy, zo nochce do bayerskich wulkoměstow žanych ratařskich wupłodow wjacy podawać. Tajke wuradźowanja w ratař=skich prašenjach su dźensiši dźeń jara nuzne, hdyž dźěn wšitcy wěmy, kak zrudnje to stoji z našim lubym ratař=stwom też w našich Serbach. Tola wšak z wótrymi reso=lucijami jomu wjele, haj ničo pomhane njeje. Njejsu před lětom naši ratarjo po městach ćahali a dosć wótře a wótrje swoju nuzu dokumentowali? Prajće pak, što je to wšo pomhało. Je tohodla žito a skót dróžše abo khlěb a mjaso tuńše? Abo je dawkow a wudawkow mjenje? Za čimž naš burski lud žedźi, je pomoc. Dokelž nam njebě móžno, nětkle w Drježdźanach na ratařskich zhromadźiznach so wobdźělić, smy wšě Drježdźanske časopisy přestudowali, pytajo za srědkami abo znajmjeńša za pokiwami, kak mohło so skěrje lěpje našomu burstwu pomhać. Tola tak rjec ničo positivnoho namakali njejsmy. Je so tam wjele rěčało. Je so tam rěčało wo hospodařskej ratařskej nuzy. K tomu pak tola njetrjebamy do Drježdźan na zhromadźizny jězdźić, zo bychmy to zhonili. Wjele je so swarjeło na nětčiše politiske wobstojnosće. Što je z tym dobyte? A nochcemy tola zabyć, zo smy wjacy hač štyri lěta surowu wójnu měli, kotraž je jenož ničiła. Z toho widźimy hospodařsku nuzu we wšěch krajach, samo w tych, kotrež ani wójny wjedźe njejsu. A njesměmy zabyć, zo smy wójnu přěhrali, a zo je tohodla jara k zrozemjenju, zo pod wosebitej nuzu ćerpimy. Na tym wšak forma knježeŕstwa wjele přeměniła njeby. Hdyž so też nam sprawna monarchija zda lěpša być, njeby wona jako tajka na tutej hospodařskej nuzy wjele přeměniła. Widźimy tam, hdźež monarchija hišće je, zo też tam hospodařske wobstojnosće wo ničo hinaše njejsu, kaž w Belgiskej, Danskej atd. A to su dobyćeŕske a neu=tralne kraje. A hdyž so nětkle zmylki stanu, njesměmy zabyć, zo su też tehdom, hdyž hišće monarchiju mějachmy, so wulke zmylki stałe. Pokazujemy jenož na čas nuzo=woho hospodarjenja. Kelko je so tehdom skazyło a kelko wupłodźenja haćiło. Tuž njepřińdźemy do prědka z tym, zo so jenož swari na formu nětčišoho knježenja a z tym wša autorita z nowa podrywa. Dyrbimy so wě, nětkle sami bóle wo stat a wo wšo so starać. Tola nic tak a z tym, zo cyłe ratařstwo w najwótrišej opposiciji k statej stoji. Wjele mudrišo by było, hospodařscy so kruće a po cyłym kraju zjednoćić a politiscy sebi swobodnu ruku wob=khować. Čista hospodařska organisacija so cyle koncentruje na hospodařske prašenja a njerozbroji mocy na druhe. Dyrbimy sebi prajić, zo je najlěpši wotběrać ratařskich wupłodow wulkoměsto. Tuž by tola nuzne było, poćahi nawjazać z našimi wulkoměstami. W našej Sakskej dyrbjałe so naše ratařske wupłody wjele bóle systematiscy rozdźělić na wěste města. Nětkle so zwjetša wšo do centralnoho hłownoho města Drježdźan ze swojimi wupłodami tłóči. Wulke města dyrbjałe so zwjazać, ratařske wupłody, žita, skót, mloko atd. jenož abo najprjedy z jim přidźělenych dźělow kraja brać. Wječorna Łužica a Drježdźanska wokolina jeničcy měła zastarać Drježdźany, połnócnowječorna Sakska Lipsk, Rudnohórska wot Łobja: Freiberk, Kamjenicu a Cwikawu atd. Posrědniski wobkhod měł so wuzamknyć abo tola jara zamjezować. Posrědnistwo přewozmnu pak ratařske zjednoćeństwa abo lěpje města same. Jich awta sebi dojědu po skót atd., po tym, hdyž je ratařskej centrali a to zasy swojim podzwjazkam wozjewiła, kelko je trěbne a na samsnym puću zhoniła, hdźe što je na předań. Z tym by ratař na wsy Drježdźansku płaćiznu dóstał a hotowy pjenjez. W času awtow je to jeničcy wěc organisacije. Tak a podobnje dyrbjałe ratařske zwjazki dźěłać. Potom bychu dopjelniłe swój nadawk a našomu ratařstwu by so lěpje šło, wosebje by to za našich burow a za mały ratařski lud něšto positivnoho było. Naš ratařski lud je so naposłuchał rjanych słowow, chce skónčnje widźeć nuzne skutki. To by była wěc landbunda abo też našich ratařskich komorow. Ale tam wšudźom sedźa kaž so zda ludźo, kotřiž sebi pomhać njewědźa a so spokoja ze swojim zastojnstwom. Tu dyrbja naši ratarjo jónu raznišo wustupić abo sami wěc do ruki wzać. To by był rjany nadawk za wobnowjenjo našoho serbskoho burskoho towařstwa. Podarmo a lěta dołho pomoc wot druhich wočakujemy. Też wot wudatych 30 milijonow ani feńka k nam přišło njeje. Tuž zjednoćmy so a pomhajmy sebi sami. Ze samym skorženjom a swarjenjom do prědka njepřińdźemy. Hibajmy a njebojmy so. Štož jedyn nje=zamóže, mnozy tola zamóža.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. (Zapozdźene.) „Jednota“ běše njedźelu 20. januara sobustawow a přećelow towařstwa na zabawny wječor do Katolskeje towaršnje přeprosyła. Byrnjež wjedro pře jara rjane njebyło, bě so tola zwjeselaca ličba, samo ze wsow, zešła. Najprjedy zaklinča zhromadny spěw „Rjana Łužica“ a hercy k tomu krasnje hudźachu. Knjez kantor

Šołta, předsyda „Jednoty“, postrowi w jadriwych słowach wosebje knježich duchownych a wučerjow, kaž tež wšěch přitomnych, a přeješe wšěm prawje wjesołe hodźinki. Nětko widźachmy wjesołe dźiwadło „Nócny stražnik“ wot T. Koernera, přełožene w lěće 1863 wot Jana Bartka. Hra běše so za cyle krótki čas nawuknyła a so wustojnje předstaješe. Nadawk hrajerjow njeběše přelohki, dokelž je hra we wjazanej rěči spisana. Zrědka pak sym widźał tak wustojnych hrajerjow na serbskim jewišću we słowje a skutku, nic jenož, zo běchu so hrajerjo do hry zažiwili, ale tež zhromadnje hrajachu wulkotnje: Tobias Hawron, nócny stražnik (knjez M. Rječka), joho ćeta Hanka (knježna T. Rězakec), studentaj (kk. Nowotny a Leska), kaž tež Hawronowi susodźa. Našej młodźinje sława! Haj, tak je prawje! Wšitkim, tež k. J. Rječcy, horcy dźak za krasne zabawne hodźinki! Potom nam hercy zapiskachu a stari a młodźi so někotre hodźinki we wjesołej rejcy wjerćachu a sebi tež někotre serbske spěwy zaspěwachu.

— **Hamtske hejtmanstwo** wozjewja: Wobsadźenjo připuščowańnjow je so lětsa takle stało:

12. jan. Wulki Hajn — zymnokrejny a 2 ćopłokr. připuščakaj,
25. jan. Budyšin 1 „ a 2 „ „
26. jan. W. Hartau — „ a 3 „ „

Z Radworja. Katolska Bjesada měješe zašłu njedźelu swoju porjadnu měsačnu zhromadźiznu pola Kralec w „Jandźelu“. Zastupjeŕ předsydy, knjez kapłan Cyž, witaše přitomnych 44 sobustawow. Bu wjele wo założeńskim swjedźenju wuradźowane. Dokelž chcedźa so na nim na 150 wosobow wobdźělić, bu wobzamknjene: k Brylecom na žurlu hić a to 6. februara wječor wot 1/2 7 hodź. Dyrbja so wokřewjenja za ćěło a ducha poskićić. Swjedźeński wubjerk, wobstojacy z 13 sobustawow, je mócnje dźěłał. Programy budźa čišćane. Tak dóstanje kóždy wopomnjeńku tež do ruki. — Dale spominaše knjez kapłan Cyž na złoty jubilej Drježdźanskeje „Jednoty“ a přeješe jej zbožo. — Zapisowaŕ rozprawješe hišće z krótka wo hłownej zhromadźiznje staršiskich radow 20 januara w Khrósćicach, spominaše wosebje na ćežke bědźenja katolskeje šule w Zdźěri a na bliže nowowólby za staršiske rady tež tu w Radworju (bórzy po jutrach). Na kóncu bu hišće wobzamknjene, zo maja sobustawy „Bjesady“ tež lětsa zasy póstnicy wutoru swoje modlenjo před Najswjećišim a to wječor wot 7 hodźin. Njech na to tež nichtóń njezabudźe!

Z Khróśćic. Radupodawanjo za maćerje wotměje so tu srjedu 6. februara pop. w 2 hodź. we wjesnym hosćeńcu. Lěkaŕ budźe přitomny.

Ze Sernjan. Ralbičanska Jednota „Sokoł“ wospjetuje, w Ralbicach z dobrym wuspěchom předwjedźenu hru, „Róžu Jědlowsku“, póstnicy njedźelu 10 februara 1929 we hosćeńcu w Sernjanach. Po wjacorych přećach je so „Sokoł“ za tutón wječor rozsudźił. Sokołske předstajenja dyrbja, dźiwajo na mału rumnosć wupadnyć. Za to pak wupjelnja cyły wječor rjana khutna hra „Róža Jědlowska“ we 8 jednanjach. Stawizna tuteje hry je sama na sebi hižo jara zajimawa, čitarjo „Katolskoho Posoła“ su dźěn přileżnosć měli, wobdźiwać zrudne a wjesołe lěto Róže Jědlowskeje, wosebje pak jeje rjekowsku lubosć k swojomu nanej. Tak móžemy jenož česćenym wobydlerjam Sernjan a wokoliny radźić, sebi wobhladać tutu najnowšu hru na serbskim dźiwadle. To njebudźe žana póstniska maskerada, a žadyn kózłopiwowy swjedźeń, tu poskićimy powučace a dobre serbske dźiwadło. Wosebje pak njech so wobdźěli naša młodźina, dokelž za nju je tuta hra wosebje ważna. — Cyła hra je dopjelnjenjo štwórteje Božeje kaznje, na kóncu pak widźimy, kak Bóh dźěsćowsku lubosć k staršim mytuje. Njech prawje bohaty wopyt pilne dźěło Ralbičanskoho „Sokoła“ mytuje. Hladaj nawěštk! —a—.

Z Różanta. Hakle dźensa zhonimy, zo bu w Różeńće 2. januara tutoho lěta runje tak porědki kaž rjany jubilej woswjećeny, přetož běchu 25 lět so minyłe, zo knježna Madlena Žurec pola Hančkec služi. Z porědkej swěru a poddatosću je wona we wjeselach a zrudobach ze swojim knježstwom zhromadnje wšitko njesła. Jednory swjedźeń zjednoći na tutym dnju swěrnu służownicu a jeje přiwuznych w Hančkec statoku, štož je za wobej stronje, knježstwo a służownu, jenak připóznaća hódne, hdyž tak swěrne lěta trajace zrozemjenjo tež dźensiši dźeń hišće mjez našimi swójbami namakamy. Tež naš „Posoł“ woběmaj najwutrobniše zbožo přeje. —r.

Z Pančic. Radupodawanjo za maćerje wotměje so tu pjatk 8. februara popołdnju w 2 hodź. we wjesnym hosćeńcu. Lěkaŕ budźe přitomny.

Z Ralbic. (Zapozdźene.) Ralbičanska Jednota „Sokoł“ wuhotowa njedźelu 20. januara swój zymski swjedźeń w „Herbskej grychće“ w Ralbicach. Wjedro njebě runje přijomne; sněha dosć a nadosć, tak zo bě wopytowarjam jenož móžno, pěši so nastajić na „Sokoł“ do Ralbic. A tola móžeše starosta Žur, hdyž tež nic we postajenym času, nahladnu ličbu hosći z blizka a z daloka powitać. (Njebě so hosći z daloka wjacy zešło, dyžli z Ralbic?) W krótkich powitanskich słowach wupraji, zo smy so tón raz na wjetšu khutnu hru zwažili, a prošeše připosłucharjow, zo bychu potom tež na khutnosć tuteje hry dźiwali. Sokołske předstajenja běchu tón raz bóle wobmjezowane, dźiwajo na swjedźeń w žurli. Program běše wotměnjaty a bohaty, traješe dobre tři hodźiny. Hnydom po powitanju zahrachu naši hercy rjane Sokołske přezpolo, a nahladna črjóda Delanskich „Sokołow“, pod nawjedowanjom načolnika Čornaka, zastupi do žurle. W kuzle sylneje čerwjeneje swěcy poskićichu so rjane wotměnjate skupiny, hač do 33 sokołow nadobo pokazachu swoju wušiknosć a dokonjanosć. Bohaty přiklesk mytowaše kóždy wosebity wustup. Najkmańši pokazachu potom, štož su nawuknyli přez pilne zwučowanjo na prěkušu. Bórzy po tym zběhny so zawěšk, a móžachmy wobdźiwać wustojnosć našich hrajerjow na jewišću. Róża Jědlowska: tuta najnowša hra w serbskim dźiwadle předstaji so připosłucharjam we 8 jednanjach. Hrajerjo poskićichu to najlěpše, wosebje běchu hłowne róle w dobrych rukach. Zo so hra derje předstaji, dopokaza měr a ćišina pola připosłucharjow, kaž smy to z rědka pola nas zwučeni. Jara mało wočow wostachu suche, hdyž móžachu wobdźiwać njeskónčnu lubosć Róže Jědlowskeje napřećo swojomu nanej Radosławej. Hra mohła so snadź hišće wo něšto přeměnić a skrótšić, potom bychmy wo krasnu serbsku hru bohatši byli; čim bóle ma so to wuzběhnyć, dokelž wukhadźa z pjera jednoreje katolskeje Serbowki. Při dobrych serbskich rejach wostachu wšitcy hišće někotre hodźinki hromadźe. —a—.

Z Wotrowa. W minjenym, z Božej pomocu dokonjanym lěće 1928 je so w našej wosadźe narodźiło 22 dźěćatkow, 19 mandź., 3 njem., 11 hólcow a 11 holcow. Wukřćeni buchu wšitke, 1 w narodnym domje přez lěkarja. Připowědanych bu 10 porow, wěrowan. 7, z nich 1 w Biskopicach. Wumrěli su 4 wosoby: 3 dorosćeni a 1 dźěćo, 1 mužskoho a 3 žónskoho splaha. Firmował je najdostojniši knjez biskop 56 wosobow: 31 mužskoho a 25 žónskoho splaha. K Božomu blidu přistupi k prěnjomu razej 12 dźěći. Z cyła poby k Božomu blidu 7553 wosobow. Domawobstaranjow běše 19. — Bóh chcył wšitkim, kotřiž su w našej cyrkwi wutrobu přez wěrnu pokutu a nakazanjo wučisćili, wodaćo hrěchow, wobstajnosć w dobrym, narodźenym dźěćatkam hnadu a strowotu, wěrowanym přezjednosć a žohnowanjo, wotemrětym pak wěčny wotpočink wobradźić. — Nahromadźiło je so za najd. biskopski ordinariat w Budyšinje: 640 hr. 58 pj., za naše cyrkw. potrěbnosće: 2275 hr. 12 pj., sobu wopřijate 1467 hr. 50 pjenježkow za nowy časnik na wěžu; skónčnje za druhe nabožne zaměry, štož dyrbješe so wotpósłać, kaž za wukupjenjo pohanskich dźěći atd.: 239 hr. 27 pj. Hromadźe potajkim 3154 hr. 97 pj. Wyše toho dósta naša cyrkeŵ wot njemjenowanej dobroćeŕki město toho, we wójnje nam wzatoho, mjeńšoho zwona, nowy zwón. Płaćeše za njón 332 hr. Dale je so naša cyrkeŵ w běhu lěta ze wšelakej pychu wudebiła. Wšitkim

dobroćerjam, kotřiž su za našu mału wosadu nadobny pjenjez w tychle khudych časach nadawali, wosebje też hromadźerjam, budź tu w mjenje našeje cyrkwje, też we mjenje wšěch nabožnych, k Božej česći a k spomoženju človjestwa skutkowacych wustawow, za kotrež dawachu, wutrobnje „Z płać Bóh tón Knjez“ prajene. Horcy dźak budź najd. k. biskopej přednjeseny, kotryž we wšej wuskosći swojoho časa našej wosadźe lubosć a česć swojeje přitomnosće dwójcy wopokaza, 28. meje wosadnych firmujo a 29. septembra nam nowy zwón poswjećiwši. — Dźak też tym wuprajamy, kotřiž su w katolskej farskej cyrkwi trěbne cyrkwinske służby dokonjeli, bjez toho, zo bychu na wysoke płaćenjo hladali, haj, zdźěła cyle darmo. Knježim wučerjej Benej Cyžej za piskanjo na pišćelach, kěbětarjej Mikławšej Symankej, kotryž we wysokej starobje cyrkwi wjesele służi a kotryž měješe česć, hdyž 80 lět swojoho žiwjenja dokonješe a 15 lět cyrkwinsku służbu wobstara, dósta wot knjeza biskopa pisomne připóznaco swojich dźěłow za cyrkeŵ; Pawołej Cyžej we Wotrowje za kantorjenjo; Jakubej Cyžej ze Žuric za znutřkownu cyrkwinsku służbu; kowarjej Ryčlej za mnohe dźěła na zwonach a prjedy też nad našim časniku, kaž też za zwonjenjo; našimaj towarstwomaj młodźencow a knježnow, kotrež towaršne žiwjenjo z mnohej cyrkwinskej służbu zjednoćišej a tak hižo dołho katolsku akciju wukonješej. — Wosebity dźak pak podawam kk. cyrkwinskim předstojićerjam, kotřiž swěru a přecy hotowi z radu a ze skutkom we wšitkich cyrkwinskich należnosćach fararja podpjerachu. — Jich wšitkich prošu, zo bychu Bohu spodobne a cyrkwi wužitne zmyslenjo też dale wobkhowali.

Z Brunjowa. Na dnju swj. Hańže dósta w Brunjowskej hrodowej kapałcy 4. synk hrabje Stolberg ze Stolberg swjatu křćeńcu ze sćěhowacymi mjenami: Alfred, Hadam, Bjedrich, Leopold, Měrćin, Mainrad, Pětr, Jan křćenik, Bonifatius, Domaš Akwinski, Marja. — Najwjetše wjeselo měještaj staršej na tym, zo bu jimaj synk wot Boha luboho Knjeza darjeny runje w jubilejnym lěće swj. wótca Pia XI. Hnujacy bě wokomik, hdyž najstarši bratr, kotryž póńdźe jutry do šule, přepoda přez měšnika křćeńsku swěčku swojomu najmłódšomu bratřikej, a hdyž wowka, hrabinka ze Spee, wukřćene dźěćatko połožiwši na wołtař woprowaše. — Z hrabinskich swójbow Spee, Arco-Zinneberg atd. su hižo mnoho měšnikow wušli.

Do dźěła, serbska katolska młodźina, towaršojo a towarški!

(Skónčenjo.)

Dobra kniha je najlěpši wučeŕ, přećel a radźićel we lětach młodosće. Kak skutkuje kniha na človjeka? Wona rozšerja koło wědomosćow, rozwiła rozom a wołóži dopjelnjenjo žiwjenskich nadawkow. Tohodla ważmy a lubujmy dobru knihu, jako mjez druhimi najdrohotniše kubło we swojich młodych lětach a tak do spěcha, lubi towaršojo a towarški, założmy sebi swoju towarstwowu knihownju, přetož je to jeničcy k našomu dobromu a wužitkej. Hladajmy tola jónu na socialdemokratow a komunistow, kak mnoho runje tući čitaja, z čohož pokhadźa też jich wobhonitosć wo wšěm a jich młodźinje samo tak rjec nanuzuja čitanjo časopisow a knihow. Što bě naš drohi wótčinc njeboh knjez Kokla-Lissak, serbski bur? Přez mnoho čitanjo je dóšoł hač k sejmskomu zapósłancej. Haj, lubodrohi bratře a sotra, serbski katolski młodźenco a knježna, njech je wón nam wšitkim z najlěpšim přikładom w tutym nastupanju.

Jara ważna wěc je też nětko štwórty dypk našoho lětušoho programa: Wudawanjo časopisa za cyłu serbsku katolsku młodźinu. Z wutrobnej radosću sym słyšał, zo so hižo někotři z tutym prašenjom zaběraja, zo bychu je do skutka stajiłe. Z tym bychmy dóšli z nowa wulku kročel do prědka w našim towarstwowym žiwjenju. Tak daloko hač je mi znate, ma naš časopis štwórćlětnje jako mała brožurka wukhadźeć, prošu pak česćenych zarjadowarjow toho nadawka, jeli by někak możno było, dwajměsačny časopis po času wukhadźeć dawać, my serbska młodźina bychmy zawěsće z horcej wutrobu dźakowni byli. Na nastawkach a dopisach, sebi myslu, na žadyn pad pobrachowało njeby. Hižo nětkle je mjez našej młodźinu štyrjoch dopisowarjow, kotřiž bychu časopis podpjerali na kóžde wašnjo, a hdyž by naš časopis jónu so wudawał, zawěsće by so někotryžkuli młodźenc a też knježna namakała, kotrajž też jónu pjero do ruki wzataj a swój hłós słyšeć dataj we swojim časopisu, byrnjež też hewak jenož rucy pluh wjedłoj abo skót picowałoj a na polu dźěłałoj, na nich snadź mozle a kwěkańcy widźeć byłe, to je naša česć. Zawěsće bychu też naši wjeledostojni a lubowani knježa fararjo a kapłanojo husto nam k pomocy byli. Najbóle pak potom zależi na tebi, droholubowana serbska katolska młodźina, zo by swój časopis kruće podpjerała, zo njeby ani jenoho młodźenca abo knježny było — też tych, kotrež

Njewinowaće k smjerći zasudźeny.

(Pokročowanjo.)

„Njejsy ženje tukał na žanu wosobu, kotraž mohła skućić złóstnistwo? Njeje ći ženje na mysle přišło, zo bě knjez z Maloy sam tutón złóstnik?“

„Wězo, sym stajnje tutoho měnjenja był; ale su to jenož podzdaćne mysle, a před sudom rěka dopokaz přinjesć.“

„To, štož tebi możno njebě, luby nano, to nětko ja pospytam. Tute wužadane dopokazy chcu ja hižo namakać. Přisaham tebi, luby nano, nic prjedy wustać a zastać slědźić, hač budźe twoja njewinowatosć před cyłym swětom rozjasnjena.“

„Lube dźěćo! Nadawk, kotryž sebi napołožuješ, saha přez človječe mocy a ... tohodla ... nimam zmužitosće, tebje wot toho wotdźerżować. Hač dotal nimamy najmjeńšoho dopokaza, zo je knjez z Maloy tutón złóstnik. Snadź je wón runje tak njewinowaty, kaž ja.“

„To nam přichod dopokaže, drohi nano!“

„Što myslíš sebi tu započeć? Twoja nadźija so mi lubi; sym zwólniwy, sćěhować twoju radu.“

„We prěnim padźe rěka, městno bliže přepytać, hdyž je so stało tute złóstnistwo; potom maja so dopomnjeća pola tamnych zasy wubudźić, kotřiž běchu w času žiwi, hdyž so tutón hrózbny njeskutk sta.“

„A ty so nadźiješ, tutón tak zašmjatany nadawk cyle sama — přetož mój nawrót do francózskeje by wšitko zničiło — dobyćerscy móc přewjesć.“

„Nic ja sama, ale z Božej pomocu, kotryž mje w mojim činjenju přewodźa, a kotryž budźe mi najwjetše zadźěwki wotstronić. Tebi wróćić twoju česć, namakać zasy swoju mać, kotraž paruje mojoho dźěćatstwa, tebje dowjesć zasy do jeje rukow ... njeje to swjata winowatosć?“

„To by přewjele zboža było! Ale njejsym tak khrobły, zo bych mysličkam městna dał, zo so twoje předewzaćo poradźi. Kak by było za telko lět możno, cyły njeskutk na zjawne přinjesć!“

„Bóh na njebjesach mi to zmóžni.“

„Ale přez telko powědanja sy cyle přenapinany, nano; podaj so na khwilku k měrej! Ja pak chcu sebi puće a srědki přemyslić, kak bych mój nadawk wuwjesć mohła. Tak ruče hač budźa wěcy přez njezbožo hišće wukhowane, na pjenjezy wuměnjene, podam so hnydom na puć.“

„Cyle sama?“

„Snadź może mje Bepo přewodźeć!“

„A knjez z Montgardek?“

Hdyž Cecilija, abo nětko Genovefa tute mjeno wusłyša, začerwjeni so. „Na to sebi myslíš, lubši nano?“, praji wona hnuta, „to sebi woprawdźe myslíš? Hdyž tutoho

njejsu hišće w našich towarstwach młodźiny — kotřiž njebychu swoju nowinu wotebjerali a tute 20 abo 25 pjenjezkow kóždy króć wyše měli. Nadźijam so, zo wšě towarstwa hnydom postaja, zo ma kóždy towarš a towarška časopis wotebjerać, a je-li je woprawdźe jedyn khudši, kotryž njeby mohł tute pjenjezy zwjesć, zo by pola tajkoho to towarstwo ze swojej pokładnicy zapłaćiło.

Jako pjaty dypk sćěhuje naš zjězd. Zawěsće budźeće prajić, nam tola hižo tak dosaha na swjedźenjach, haj samo je jich z časami přewjele. Też w našich towarstwach njech so kruće na to dźerži, nic wjac hač dwaj swjedźenaj wob lěto wuhotować, přetož njeje naš hłowny zaměr, prawje mnoho swjedźenjow zarjadować. Kotromu młodźencej a kotrej knježnje, kiž so wobdźělištaj na lóńšim 1. zjězdźe w Róžeńće, njejsu hišće te lube a njezapomnite wokomiki dopołdnišich Božich službow ze zhromadnym přistupom k swj. woprawjenju, křižowy puć, kaž też popołdniši dźěl ze zahorjacym přednoškom, kotryž dyrbješe kóždoho zaspanca zbudźić, njepřestajnje wojować a dźěłać za swoju drohu swjatu wěru a horcolubowanu serbsku wótčinu, w pomjatku? My njedyrbimy być žane „šlofměcy", kaž so tam mjez druhim praješe, ale „ryćerjo Khrystusa Krala". Tohodla sebi myslu, zo byštej so też lětsa tajkej zjězdaj zarjadowałoj, z tym samym zarjadowanjom, wězo kaž loni bjez reji, tola snadź w druhej wsy, a zo by so też jedyn z towaršow abo towaršow k tomu wěnował, z krótkim přednoškom wustupić. Tajki zjězd njeje žadyn wšědny swjedźeń. My dyrbimy so na tutym dnju skrućić a zhrěć za swoje swjate nadawki a nimo toho so bliže zeznać mjez sobu. To ma być tón hłowny zamysł tajkoho zjězda.

Přińdu nětko k poslednjomu dypkej, mjenujcy dźěłacoho wubjerka. Do njoho měł słušeć kóždy starši towarstwa serbskich katolskich młodźencow a druhi najbóle dźěłacy sobustaw, přetož jedna so tu wo to, jenož tajkich wuzwolić, kotřiž chcedźa woprawdźe kruće sobu dźěłać. Na čole toho wubjerka měł stać jedyn wjeledostojny knjez prezes jako předsyda abo dohladowar. Kak mało so to pola knježnjacych towarstwow zarjadować, hač hnydom zhromadnje z młodźencacym wubjerkom abo wosobinscy, to přewostaju wjeledostojnym knjezam prezesam. Kajki nadawk by nětko tutón dźěłacy wubjerk měł? Hač dotal je kóžde towarstwo po swojim zmyslenju dźěłało, někotre mjenje, druhe wjac. Nětko pak přińdu mnoho prašenjow, na přikład zjězd, časopis atd., při kotryž je nuznje trěbne zhromadne dźěło wšěch towarstwow. Haj, tutón wubjerk ma być płomjenišćo, z kotrohož maja so naše towarstwa stajnje z nowa zahorjeć a pohonjować k pilnomu a wuspěšnomu dźěłej za swoju swjatu katolsku wěru a nihdy njepřemožomnu wótčinu. Nadawk tutoho wubjerka by też hišće był, zarjadować tak mjenowane „Kulturne dny" za wšě towarstwa młodźiny, z dobrymi a powučacymi přednoškami.

Bratřa a sotry, droholubowana serbska katolska młodźina! Je hodźina, zo bychmy ze spanja stanyli, přetož dołho dosć smy spali. Nětko pak rěka, kruće do dźěła, ze wšěmi mocami! W našej młodźinje swita nowe žiwjenjo. Njech nam, serbskej katolskej młodźinje, přinjesy lětuši swjaty póst wuspěšne a płódne wuradźowanja, zo by potom zastupiło do našoho towarstwoho žiwjenja nowe naležo a wšo wožiwjaca, młódna meja. Njech je přecy a wšudźom naše hesło w skutku: Doprědka! My młodźi dyrbimy być přecy khmańši, zo bychu z nami nastałe lěpše časy. Do wójny ze wšěm lěnistwom a liwkosću. Njebudźmy žani zaspancy, ale kročmy po puću postupow a poprawow.

Wotuć, horcolubowana serbska katolska młodźina, po nócnym sparu, k nowomu wutrajnomu a wuspěšnomu dźěłej, zo by też, kaž po kóždej nocy, zaswitał nowy dźeń a zeskhadźało ćopłe słónco naležo w našich towarstwach. Připowědźmy najzasaklišu wójnu wšěm njepřećelam swojeje njesmjertneje duše, kaž też rowryjerjam a přeradnikam našeje serbskeje wótčiny. Budźmy ta najlěpša nadźija serbskoho naroda, zo bychu naši lubowani starši ze spokojnym a měrnym swědomjom něhdy móhli wotedać wjednistwo do našich rukow. Budźmy rjekojo, stojmy kruće a njepowalnje, njebojmy so, přetož Bóh je z nami a nas wjedźe. Njebudźmy pak žani lapakojo a slěpcy. Kročmy po pućach, kotrež su hódne serbskeje katolskeje młodźiny. Dźěłajmy zhromadnje w bratrowskej lubosći we swojich towarstwach, njech sy ty, luby serbski bratře, katolski młodźenco, służowny pola serbskoho bura, kruwar abo wotročk, khudy abo z wulkoho wobsedźeństwa, syn małoho khěžkarja abo z burskoho statoka, dźěłaćer w skale, tworni abo w rjemjesle, runje tak też pola tebje, luba serbska sotra, katolska knježna, njech so mjenuješ husarka abo dźowka, służowna abo domjaca holca, tute rozdźěle so njeznaja w našich towarstwach serbskeje katolskeje młodźiny, ně, tu mamy so skhadźować jako bratr z bratrom, sotra ze sotru w duchu a skutku. Tak do dźěła, stojimy před wulkimi nadawkami. My serbske katolske młodźency mějmy za přikład a puć pokazowarja „Jězusa młodźenca", budźmy ryćerjo Khrystusa Krala. A wy, serbske katolske knježny, sćěhujće a krotće po tym puću, jako je šła naša krónowana

---

zasy wuhladam, potom móžeš hordźe a wysoko pozběhnyć swoju hłowu."

„Ty, nano, dawaš mi tutu radu, kotryž sy joho wotehnał? Njeporokuju pak ći to na žadyn pad!"

„Njemóžu přenjesć, zo cyle sama na so pokazana tute předewzaćo započneš a so sama hrožacym stracham wustajiš. Je-li, kaž sebi to myslu, knjez z Maloy, tutón złóstnik, dyrbiš stajnje na straži być, přetož wón ma přewótre wóčko, zo by sebi što přehladał; je tak bjezswědomity, zo so njeby wot druhoho njeskutka wotrašić dał, hdyž by so wohroženy widźał. — Knjez z Montgardek by stražował nad twojim žiwjenjom, a je-li też ćežko, jomu dowěrić moje potajnstwo, sym sebi tola joho mjelčenja wěsty."

„Mam, hišće junu to wospjetuju, mócnišoho škitarja, hač knjeza z Montgardek. Swjata je moja wěc! Bóh sprawnosće budźe mój pomocnik!"

„Njech so stanje po joho woli!"

Mjez tym, zo so knjez z Keralain a joho dźowka na pućowanjo přihotowaštaj, bě knjez z Montgardek hłuboko zrudźeny do Neapla přijěł. Wón njewědźeše, zo je w joho blizkosći ta, kotruž wón pyta, a kotruž chce zasy widźeć, a byrnjež dyrbjał wšitke dźěle swěta přepućować.

Lubowaše Ceciliju nimo měry, a zdobom běše też cyle přeswědčeny wo njewinowatosći jeje nana. Tohodla njespušći nadźiju na joho přikhad; ale prjedy wšoho běše nuzne, zo by młodu knježnu a městno namakał, hdźež ju jeje nan zakhowanu dźerži. Po tym běše sebi knjez z Montgardek wšu prócu dawał, ale bórzy bě wšu nadźiju zhubił, ju namakać. Tak sam při sebi rěčo, dohlada so na wóz, kotryž w najwjetšej spěšnosći nimo jědźeše.

Hladajo za nim, wuhlada žónsku, kotraž so při joho pohladnjenju nadpadnje wróćo sćahny; pódla njeje sedźeše knjez, kotryž běše swoje wobličo cyle do swojoho khabata skhował.

Běštej to Cecilija a Martinus, kotrejž chcyštaj do Roma wotpućować.

Hendrich jeju hnydom spózna. Khwataše, štož móžeše za wozom, ale bórzy zhubi so jomu wóz zasy z wočow. Běše wšón zadwělowany.

Cecilija a Martinus pytnyštaj, kak so Hendrich prócuje, jeju namakać. Hačrunjež běše jej ćežko, tomu čakać, kotrohož z cyłeje wutroby lubuje, dźakowaše so tola Bohu, zo běše jej přecy zasy wućeknjenjo zmóžnił. Knjez z Montgardek hakle mje potom zasy wuhlada, hdyž je njewinowatosć mojoho nana wobkrućena, tak sebi praješe. A tutomu slubjenju nochcyše njeswěrna so stać. Hdyž so jej předewzaćo zbožownje poradźi — a na tym też w najmjeńšim njedwělowaše — potom chce knjeza z Montgardek pytać, a jeli ju wón hišće lubuje, jomu ruku zawdać.

(Přichodnje dale.)

kralowna Łužicy, swjata Marija. Budź khwaleny Jězus Khrystus do wěčnosće! P. S. starši.

Z cyrkwje a swěta.

Swjaty Wótc je, kaž je to našim čitarjam hižo znate, swój złoty měšniski jubilej wutworił na wurjadne jubilejne lěto a wobdari je ze wšěmi hnadami a dobrotami Swjatoho Lěta. Za Romjanow a putnikarjow do Roma su k dobyću dospołnoho wotpuska předpisane dwajkróćnej wopytaj tšoch wuznamnych cyrkwjow swjatoho města — Lateranskeje kathedrale a basilikow swj. Pětra a swj. Marije Maggiore — hdźež maja so modlić po měnjenju Swj. Wótca. Dale su předpisane: dwaj póstnej dnjaj, spowjedź a swj. woprawjenjo a jałmožna (po zamoženju) za dobry zaměr, wosebje za rozmnoženjo swjateje wěry, za misijónstwo. Za wšěch druhich křesćanow je wopyt tšojich cyrkwjow abo zjawnych kapałow předpisany. Drobnosće postaja biskopski ordinariat. Hdźež dosć cyrkwjow na wubjerk njeje, kaž na př. wšudźe w Serbach, móža so wopyty wobmjezować na dwě cyrkwi (ličba wopytow je potom na tři postajena) abo samo na jenu cyrkej; tu maš potom šěsć króć wopytować. Modlitwy a druhe přikazane skutki su tesame kaž te za Romskich katolikow předpisane. Jubilejny wotpusk móže so wjacy króć dobyć a tež khudym dušam přiwobroćeć.

Kongregacija ritow, kotraž so tež zaběra ze zbožno- a swjatoprajenjemi, zeńdźe so w tutym lěće 26 razow; při sedmich posedźenjach budźe Swj. Wótc přitomny. Najznaćišej mužej, kotrajž mataj lětsa dóstać česć wołtarjow, staj zbožny Don Bosko, wulkotny dobroćeŕ člowjestwa a założeŕ rjadu Salesijanow, a P. Claude de la Colombière S. J., spowědnik a duchowny radźićel swj. Marhaty Alakokskeje.

Kardinal Mundelein, arcybiskop w Chikago, je swoju wulkotnu knihownju Swj. Wótcej wotkazał. Tukhwilu da swoje knihe a dokumenty do wumjełskich přihódnych deskow wjazać a to w Londonskej dwórskej knihiwjazarni bratrow Rievier. Kardinalowa knihownja je jena z najwjetšich privatnych zběrkow na cyłej zemi.

Amerikanscy baptistojo chcedźa bibliju zakazać. Z najmjeńša su resoluciju přijeli, po kotrejž dyrbjałe so bibliske čitanja we kóždej statnej šuli zakazać. Po jich měnjenjach ma stat winowatosć, wěru škitać, tola nic spěchować. Cyrkej a stat měloj so dospołnje dźělić.

„Heilsarmeja“ je we wulkej nuzy. Jeje wjednik, 80 lět stary „general“ Booth je wotsadźeny přez najwyššu radu a to pod nawjedowanjom swojeje krejneje sotry. „Heilsarmeja“ ma njesměrne bohatstwa, ma z najmjeńša na 60 milijónow hriwnow zamoženja, kotrež ma general Booth we swojej mocy a kotrež njecha z rukow dać. Tuž budźa dyrbjeć z nim skoržić. General Booth je naslědnik swojoho nana, kotryž je „Heilsarmeju“ założił. Što mamy wo njej dźeržeć? Jendźelska katolska nowina „The Tablet“ piše: Kriza w „Heilsarmeji“ zajimuje nas wšěch. Tele wašnjo „evangelisacije“ je Jendźelčanam wosebje w tak mjenowanych łaćonskich krajach jara wjele zeškodźało. Jich prózdne, khuduške narěče wonka pod hołym njebjom dźerža wukrajnicy za přikłady angelsakskeje nabožnosće. Dale dyrbi so wobžarować, zo přez „Heilsarmeju“ milijóny mužow, žonow a młodostnych so wotdźeržuja wot dóstaća sakramentow, wot wšeje nabožneje wučby, a zo so tuči wbozy ludźo hišće dźerža za najkmańšich a najlěpšich křesćanow. Bojimy so, zo je „Heilsarmeja“ swojim přiwisnikam wjacy wzała hač dała. Wězo je wona wjele łožow za khudych założiła, wjele milijónow porcijow jěduje a wobjedow mjez khudymi a wuhłódnjenymi wudźělała. Za to pak je wona tež sebi hobrske sumy wuprosyła wot dobroćiwych a darniwych ludźi. A dźensiše milijóny zamoženja generala Bootha su z najlěpšim swědkom za to, zo su přiwisowarjo „Heilsarmeje“ jara dobri překupcy, kotřiž wjedźa swoje zamoženjo přisporjeć a powjetšić. (Přiwisowarjow „Heilsarmeje“ widźimy často na wulkoměsćanskich dróhach — wěsty čas běchu tež w Budyšinje —, su to z wjetšoho dźěla žónske w módrych drastach a z wulkim dźiwnym kłobukom na hłowje. W rucy maja často buškwicu za dobrowólne dary. Při prošenju předawaja tež papjerki a lětaki špatnoho a z wulkoho dźěla hłupoho wobsaha. Cyła sekta je wojeńscy organisowana. Prošeńki mjenuja so officěr, jich načolnik general, štož je tukhwilu hišće Bramwell Booth.)

Z Němskeje. Bajerska je, sobu najpřeńša mjez katolskimi krajemi, hižo swój čestny komitej za woswjećenjo złotoho bamžowoho jubileja wutworiła. Do njoho su so powołali nimo wšěch biskopow načolnik ministerstwa dr. Heldt a wjele znamjenitych katolskich laikow. Tež pólscy biskopja su podobny komitej postajili.

Kölnjanski universitny profesor dr. Jan Hessen měješe njezbožo, zo jomu wšelake zmylki podlěžychu do joho poslednjeju knihow, na čož so wonej na index zakazanych knihow stajištej. Profesor pak so podćisny a přilubi, zo knizy hnydom z wobkhoda wróćo sćehnje a w nowym wudawku zmylki porjedźi.

Češka ma strašny njedostatk na duchownych. We wšěch diecesach spaduje z kóždym lětom ličba duchownych, dokelž pobrachuje na dorosće. Tak pomjeńši so jich ličba w běhu poslednich 8 lět w jednotliwych diecesach na sćěhowace wašnjo: W Litoměricach wo 98, w Budźewicach wo 141, w Prazy wo 158 a w Kralowym Hradcu wo 172. Češka wobsedźi sobu najmjenje duchownych na cyłym swěće, ma mjenujcy 300 duchownych na 6 mil. katolikow. Nižozemska ma 2 mil. katolikow, ale 5000 duchownych. Při tym su měšniske seminary jara špatnje wobsadźene. W Prazy studuja 85 theologow — do diecesy słušeja pak jenož 58 —, we Wołomucu pak 170. Wo wjele lěpše su wobstojnosće we Słowakskej. — Hdyž so wobstojnosće njepołepša, budźe so ličba farow wo wjele pomjeńšić dyrbjeć.

Francózski biskop Montpellierski je monarchistiski časopis swojeje biskopskeje residency, „Eclair“, na index stajił, to rěka, za wěriwych zakazał, dokelž so redakcija nowiny zapowě, w přichodźe dopisy a wozjewjenja časopisa „Action Française“ přijeć, hačrunjež je časopis w swojim času katolskej wěcy derje służił. Biskop napomina wěriwych k modlitwam za zasudźenych wot cyrkwje.

Słowakscy biskopja su so zešli a su lisćinu kandidatow za nowozał žomne arcybiskopske sydło we Słowakskej zestajeli. Lisćina pósła so do Prahi na nunciaturu. Nuncius póśćele ju do Roma k dalšim rozsudnym kročelam. Tak drje bórzy zhonimy, kotry ze słowakskich biskopow arcybiskopski pallium dóstanje jako prěni słowakski metropolita. Arcybiskopski stoł so wěśće we Bratisławje postaji. Wulke wuhlady ma cyle wěśće Nitranski biskop msg. dr. Kmetko.

Južnosłowjanska biskopska konferenca pomjenowa komitej za wotměćo narodnych eucharistiskich kongresow. Dale wuradźowaše so wjele wo zdźerženju cyrkwinskoho zamoženja, kotrež je přez rigorosne přewjedźenjo agrarneje reformy khětro wohrožene. Duchowni ćerpja po cyłym kraju wulku nuzu, dokelž su mzdy cyle njedosahace. Tola knježeństwo ma za wotstronjenjo tajkich njesprawnosćow jara mało zajima. Hižo lěta dołho so biskopja wo polěpšenjo mzdow za duchownych procuja.

Vatikanska knihićišćeńnja je starosłowjanski missale we łaćonskich pismikach wudała. Tak zmóžni so tež tym katolskim duchownym, kotřiž starosłowjanske pismo njeznaja, zo zamóža Božu mšu po glagoliskim ritu čitać. Při brjozy jadranskoho morja je glagolica khětro rozšěrjena a so w nowišim času dale a bóle rozšěrja. Tola pobrachuje tu w Dalmaciji jara na duchownym dorostu, tak zo dyrbja mnozy duchowni łaćonskoho rita na glagolicu přestupić, štož so z pomocu nowoho missala lohko hodźi.

Francózska akademija je sotram swj. Marije pomocy swoje lětne wulke mytowanjo spožčiła. To je 40000 fr. Naspomnjena kongregacija wudźeržuje hižo 50 lět dołho wulki wustaw za khorych na suchoćinu. Wustaw je w běhu časa na 16000 khorych wustrowił a pola 13000 khorosć wo wjele połožił. — Francózske nowiny warnuja před

propagandu adventistow. Tuta sekta je w Serbach nimale cyle njeznata.

Z Ruskeje so piše, zo metropolit Sergius, nětčiši zastupjeŕ wuhnatoho metropolita Pětra, dale a bóle so připóznawa. Z woprědka měješe metropolit ćežke stojnišćo, dokelž běše z wokolnikom wěriwych namołwjał, zo bychu so wšeje politiki zdali a sowjetsku wyšnosć připóznali. To jomu mnozy biskopojo za zło wzachu, po něčim pak su dowidźeli, zo běše to jara dobra rada, a su so nětko z nim wujednali. — Tak mjenowana „žiwa cyrkej", kotraž je wot hnady knježeŕstwa žiwa, zhubjuje dale a bóle swojich přiwisowarjow. Jeje cyrkwje stoja prózdne. Lud dźerži tele cyrkwje za wonječešćene a tuž so jich zdaluje.

Ruski profesor Woskresenski je knihu wudał, w kotrejž dopokazuje, zo je nimale 70 proc. bolšewikskich wjednikow njenormalnych. Wosebje mjenuje wón wot znatych muži Trockoho, Rykowa a Stalina. Wězo bu kniha w Ruskej hnydom zakazana. — Samsne nazhonjenja činjachu we swojim času Francózojo kónc 18. lětstotka, w časach Robespierra.

Sławny klóštr Benediktinow w Italskej, Montekassino, lětsa swój 1400lětny jubilej woswjeći. Won bu lěta 529 wot swj. Benedikta założeny a běše lětstotki dołho srjedźišćo za wěru, wumjelstwo a křesćansku kulturu.

Khinjenjo žadaja sebi domoródnoho duchownoho na biskopski stoł w Pekingoki. Tukwilu wšak je stary biskop hišće žiwy; tola wón trjeba pomocnika, kiž ma być potom joho naslědnik. A tón ma być Khinjan, nic Francóza, kaž dotalny.

Swobodnych mulerjow je na cyłym swěće na 4½ mil., nimale 4 mil. přińdźe na kraje jendźelskoho jazyka.

Krónika z Kamjenca.

Pominyło je so lěto 1928 a z tutym lěto połne jubilejow za našu wosadu:

1838, potajkim před 90 lětami, nasta katolska šula pod Špitalom na klóštrskim kuble — najstarša wosoba Khrósćanskeje wosady w 92. lěće, wjelečešćena wudowa Koklina w Zejicach rodź. Kralec z Njebjelčic, je pod † wučerjom Sperlingom, pozdźišim direktorom w Drježdźanach, lěto dołho tudy do šule khodźiła.

1848, potajkim před 80 lětami, bu po surowym Božim wohenjom, kiž zniči Kamjenc skoro do cyła, katolska cyrkej wot klóštra Marijineje Hwězdy z nowa natwarjena.

1868, potajkim před 60 lětami, bu fara natwarjena a katolska šula wot klóštrskoho kubła, po 30 lětach wobstaća, do fary přepołożena. — Prěni duchowny, † msgr. faraŕ Jakub Wórnaŕ, přińdźe 1871 do Kamjenca, a šula wopušći hakle 1901 farski dom.

1878, potajkim před 50 lětami, założi so prěnje towarstwo „Katolske Kasino", a w samsnym lěće 1878 čehnješe wosada do Różanta, zo by so poswjećiła na hnadownym měsće maćeri Božej; nasta Kamjenski procesijón do Różanta.

1928 je nam nětko zwěsćiło našu sotrownju, „Dom swj. Jurja", kotrohož wobraz na khorhowi Khrósćanskoho wojeŕskoho towarstwa při jubilejskim swjedźenju Kamjenskoho „Kasina" nutrnje pohnuwaše k wosebitej dowěrje swj Juriei.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1929.

Khrósćanska wosada. Kk.: 157.—159. z Khrósćic: Jakub Mět, Jurij Wałda, Jakub Šěrc; 160. 161. z Časec: Michał Donat, Hańža Hajnowa; 162.—165. z Hórkow: Jurij Šustyr, Khata Wjacsławkowa, Jurij Paška, Madlena Lubcyna; 166. 167. z Nuknic: Jakub Wawrik, Pětr Lešawa; 168. 169. z Wučkec: Pawoł Knježk, Jurij Wels; 170. 171. z Wudworja: Mikławš Hrjehork, Madlena Koklina; 172. z Jasenicy: Mikławš Handrik; 173. z Łuzća: Franc Lejman; 174. z Lejna: Hańža Khěžcyna; 175. z Kopšina: Wili Brycka; 176. z Prawoćic: Jurij Křižank. **Klóštrski wotrjad.** Kk.: 177.—184. z Kukowa: Jurij Rab, Jurij Šołta, Jan Kral, Mikławš Lebza, Jan Ryćeŕ, Jurij Šnajder, Michał Šołta, Mikławš Budaŕ; 185.—187. z Pančic: san. rada dr. Mikławš Rachel, Michał Bryl, Mikł. Bobik; 188.—193. z Marijneje Hwězdy: konvent klóštra, propst Maks Maček, P. Ubald, P. Alfons, Marja Lebzec, Madlena Rjenčec. **Wotrowska wosada.** Kk.: 194. 195. z Wotrowa: Hańža Bulankowa, Pawoł Bulank; 196. z Kašec: Jakub Cyž; 197. ze Žuric: Jakub Cyž; 198. z Krjepjec: Mikławš Najč. **Baćońska a Budyšska wosada.** Kk.: 199. z Čornec: Michał Rjenč; 200 z Banec: Jurij Cyž; 201. z Nowoho Łuzća: Jakub Herlich; 202. z Hornjoho Wunjowa: Jakub Delan; 203. z Dźěchorjec: Jan Rječka; 204. z Budyšina: Michał Hoka; 205. z New Yorka: Michał Nawka.

Sobustawy na lěto 1928.

Kk.: 1013. z Khrósćic: Michał Žur; 1014. z Hórkow: Jurij Paška; 1015. z Łuzća: Franc Lejman; 1016. z Lejna: Jakub Šnajder; 1017. 1018. z Časec: Michał Donat, Hańža Hajnowa; 1019.—1022. z Kukowa: Michał Bjarš, Marja Wojnarjowa, Jurij Rab, Bruno Natuš; 1023. z Jawory: Michał Budaŕ; 1024. N. N.; 1025. z Dźěchorjec: Jan Rječka.

Sobustawy na lěto 1927.

Čo. 1144. J. K.

Dobrowólne dary za Wosadnik.

Kk.: Michał Rjeńč z Čornec 3 hr.; Jurij Cyž z Banec 1 hr.; Michał Hoka z Budyšina 1,50 hr.

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 28. januara 1929.

Woły: 168. 1) Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět 54—59 hr. 2) Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene 45—50 hr. 3) Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše 30—40. 4) Mjenje picowane wšěch starobow — . 5) Mjasne — . 6) Husumske z pastwy — . **Byki**: 251. 1) Połnomjasne, dorosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće 52—56. 2) Połnomjasne, młódše 44—49. 3) Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše 39—43. 4) Špatne —. **Jałojcy a kruwy**: 359. 1) Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće 46—50. 2) Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět 53—57. 3) Starše wukorm. kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy 37—43. 4) Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy 42—50. 5) Mjenje a špatnje picowane 27—32. 6) Husumske z pastwy 23—26. **Ćelata**: 786. 1) Najlěpše wukormjene 70—77. 2) Mjenje wukormjene a tajke wot cyca 60 68. 3) Špatne 52—58. **Wowcy**: 780. 1. Młódše a stare, wukormjene 62—68. 2) Starše wukormjene 54—60. 3) Mjenje wukormjene (Märzschafe) — . 4) — . **Swinje**: 3101. 1) Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiženjow, hač do 1½lět stare 77—78. 2) Wukormjene 76—77. 3) Mjasne 74—75. 4) Špatne 72—73. 5) Rancy a kundrosy 65—70.

31. januara 1929.

Ćelata (708): 1) 70—75. 2) 60—68. 3) 52—58.

Swinje (530): (přez 300 pt.) 1) 76—77. 2) (240—300) 75—76. 3) (200—240) 72—74 4) (160—200) 72—73. 5) 65—70. 6) — . 7) — .

Vogtlandske Madras- **gardiny,** přikrywy na sofy, łoža, blida a diwany, wóskowanki, łožowe šaty tunjo.
J. Erler, Budyšin
Zwonkowna lawska hasa 10
— Posłužujemy serbscy. —

Swjećatka swj. swójby
z modlitwu
— płaćizna 1 hr. —
su dóstać w Donnerhakec knihićišćerni.

Serbska ludowa banka w Budyšinje
Filialcy we Wojerecach a w Khoćebuzu
Agentury: **w Khrósćicach** pola knjeza **M. Čornaka,**
w Kulowje pola knjeza **Oty Bulanka,**
w Rakecach pola knjeza kantora **J. Rjelki** (na šuli).
Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy zapołožować na knižku a zběhać po potrěbnosći.
Zadanja pjenjezy ze 5—8½ procentami
Telefon 3506 a 3507.

Róża Jědlowska

khutnohra we 8 jednanjach

poskići so po wjacykróćnym žadanju hišće jónu

póstnicy njedźelu, 10. febr. 1929, w hosćeńcu w Sernjanach.

Zastup 1/2 8 hodźin. Započatk dźiwajo na dołhosć hry **z dypkom we 8 hodźinach.**

Wšitkich Serbow z blizka a z daloka kaž wšěch přećelow „Sokoła“ wutrobnje přeprošuje

Jednota „Sokoł“ w Ralbicach.

W Budyšinje zetkamy so

w kofejowni Lehmann

na Serbskej drózy 8.

Najsłódniše konditorske pječwa

Wosebitosć: Torty jako dar při wšitkich składnosćach.

Wšědnje popołdnju a wječor koncert.

Wše należnosće dla zapisa ležomnosćow a zawostajenstwa, wotnajenske, přenajenske a kupne wujednanja, wobstaranjo hypothekow, zhotowjenjo wšěch możnych próstwow.

Prawne rěčnistwo ***Jurij Krautwurst***

Budyšin, Serbske hrjebje 2, dalokorečak 2815

Serbski Hospodař

ratarske wulkowikowanske tow. z wobmj. ruk.

Telefon: w Budyšinje 3510, w Khoćebuzu 1247.

Naš młyn w Delnim Wujezdźe, tel. čo. 13, dźěła nětko też

dejwo spěchowacu picu

z ržanych a pšeńčnych wotrubow, rajsoweje mučki a mučki wolijowych wosuchow po receptach nazhonitych skotarjow, wšě dźěle w najlěpšich a najčisćišich kajkosćach.

Tutu picu předawamy jako

łužisku dejwo spěchowacu picu

I. družina wopřija 18,06 % proteina a 8,42 % tuka,

II. družina wopřija 19.48 % proteina a 7,83 % tuka.

Wobej družinje stej po wobswědčenju statneje přepytarnje w Möckernje pola Lipska njeskaženej a čistej.

Pawoł Giebner

Budyšin.

Dla rozpušćenja swojoho wobkhoda poskićam we

wupředawanju

za poniżene płaćizny swoje derje wothladane

wina.

Prošu, wobkedźbujće płaćizny w mojim wukładnym wokn e na dźiwadłowej hasy.

Inventurske wupředawanjo

hač do **13.** februara.

Šaty, stores, gardiny

za jara poniżene płaćizny.

Kurt Erler, Budyšin

Žitne wiki 11

napřećo „Złotej Hwězdźe“

Konjace nožicy

česaki za nožicy

toči swědomiće

J. Hampel

Kotołska hasa 11.

Wróćiwši so wot rowa mojoho swěrnoho mandźelskoho, našoho luboho nana, dźěda, bratra, swaka a wuja

Pětra Augusta Nowotnoho z Budyšina,

kotryž nam po krótkej khorosći přezahe zemrě, wuprajamy přećelam a znatym za wšitku jomu wopokazanu lubosć, kaž też za bohate k rowu přewodźenjo, wosebje „Jednoće“, naš

najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh tón Knjez!“

W Budyšinje, na dnju pohrjeba, 30. januara 1929.

Hłubokozrudźeni zawostajeni.

Wróćiwši so wot rowa mojeje njezapomniteje mandźelskeje, našeje horcolubowaneje maćerje, sotry, ćety a swakoweje

Madleny Lipičoweje

rodź. Šližec z Nowoho Městačka,

kiž je 23. wulkoho rózka rano 1/4 5 hodźin po krótkej, ćežkej khorosći, derje wobstarana na puć do wěčnosće, w starobje 49 lět wumrěła a bu na Khrósćanskim kěrchowje pokhowana, wuprajamy přećelam, susodam a znatym za bohate wopytowanjo na pustym wječoru a k rowu přewodźenjo, za mnohu pychu wěncow a druhe wopokazma lubosće a přikhilnosće swój

najwutrobniši dźak a horce „Zapłać Bóh!“

W **Kukowje** a **Wotrowje,** na dnju pohrjeba, 26. wulkoho rózka 1929.

W mjenje wšěch zrudnych zawostajenych

Mikławš Lipič.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadża kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěšćki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za reklamowy rjadk w teksće so 50 pj. płaći. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Zamołwity redaktor: Kapłan Józef Nowak w Budyšinje, Kirchplatz 2. — Pokładnik: Jurij Šołta, wučef, Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćerńje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje z póstšekowym kontom: Drježdźany 33458. Dalokorečak čo. 3895.

6. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **9. februara 1929.** | **67. lětnik.**

Wopomń człowjeko: Proch sy a do procha so přewobroćiš!

(Cyrkew a naše ćěło.)

Popjelna srjeda! Póstnicy nimo. Nimo wša póstniska hara a wšón póstniski pryzlaty žort. Kaž by z pjanosće wotućił, so ći zda, hdyž popjelnu srjedu rano měšnik po starym křesćanskim wašnju kóždomu, bohatomu a khudomu, wučenomu a njewučenomu w podobiznje křiža popjeł na čoło sypa ze swjatymi słowami: Wopomń człowječe, proch sy a do procha so přewobroćiš!

Potom zasy so na wěrnosć dopominamy: Proch sym ja a ty a moji lubi, proch mój dom, moja drasta, moje polo a moje hono, proch mój psyk a moje skoćo we khlěwje, ruka, z kotrejž woram, wóčko, z kotrymž hladam, moje cyłe ćěło. Człowjekowje, kotrychž lubuju, człowjekowje, kotrychž hidźu, kotrychž sym so bojał. Wšo, štož so mi na zemi wulke a rjane a nadobne a nizke zda, wšo je hinitosć a zakhodnosć a proch! Proch!

Proch twoje ćěło! To je wěrnosć, kotruž nichtó njemóže a nochce prěć. Ale tohodla njesměmy hišće z nim jednać, kaž z khudym hlinjanym horncom. Přez dušu je ćěło na wosebite wašnjo swjatosćene a pozběhnjene. Człowječe ćěło je wot Boha stworjene, přez swjate sakramenty poswjećene, na templ a swjatnicu Ducha Swjatoho konsekrěrowane. Tohodla dyrbimy swoje ćěło ważić a česćić a swjate wobkhować. Njech nichtó katolskej cyrkwi njewumjetuje, zo wona ćěło mało waži a je zacpěwa abo samo hidźi. Nichtó je tak njewaži, kaž wona. We swjatej křćeńcy wona ćěło dwójcy žałbuje, we swjatym firmowanju, w poslednim Božim wolijowanju kóždy zmysł wosebje žałbujo swjatosći a wothrěši, a samo po smjerći stara so z woprawdźitej maćerńej starosću, zo mortwe zemrěte ćěło we swjatej zemi na swjatočne a swjate wašnjo pokhowa.

Ale wyše hač ćěło stoji duša. Duša je njesmjertna; hdyž je ćěło dawno hižo rozpadnjene a stłane, je duša žiwa we wěčnosći. Hakle po sudnym dnju dóstanje też ćěło podźěła na myće abo na khłostanju, kotrež je sebi z dušu zhromadnje zasłužiło. Tohodla pak so też człowjek njesmě wo swoje ćěło bóle starać, dyžli wo swoju dušu.

Mjeze zeńskimi kubłami drje je strowota ćěła najwjetše. Njestoji we Swj. Pismje (Ecc. 30, 14—16): Lěpje khudy, kiž je strowy a sylny, dyžli bohaty, słaby a z ćerpjenjemi domapytany. Strowjo duše we swjatosći a sprawnosći je khmańše dyžli złoto a slěbro, a strowe ćěło je khmańše dyžli njesměrne bohatstwo. Žane bohatstwo njepřetrjechi strowe ćěło. Wot tutoho stojnišća zasudźuje cyrkew a je stajnje to činiła, wšě přepjate zasudźenjo ćělneje mocy a rjanosće, kaž flagelantow 14. lětstotka ale też wužiwarjow našoho wěka, kotřiž so swojomu ćěłu jako Bohu modla.

Kak sebi cyrkew tohodla wosebje ćěłozwučowanjo — jako pěstowanjo ćěła — waži, pokazuje so najjasnišo w zadźerženju zastupjerja cyrkwje, Swjatoho Wótca samoho. Pius X., kotryž měješe swój dócpěch „wšo we Khrystusu wobnowić“ stajnje jasnje před wočomaj, pisaše hižo jako kardinal a patriarch Benatski: „Přeju sebi swojich młodych ludźi w pobožnosći a wědomosći pokročować widźeć, ale njewažu sebi tohodla mjenje strowotu, wot kotrejež wukonjenjo służby w pozdźišim času nanajbóle wotwisuje.“ A pozdźišo, hdyž Pius X. swój złoty měšniski jubilej jako bamž swjećeše, bu na dnju 23. septembra 1908 w Belvederskim dworje Vatikana wosebity internacionalny ćěłozwučowanski kongres zarjadowany. Při druhej přileżnosći, hdyž italske towarstwo so we Vatikanskich zahrodach zwučowaše, praji: „Žohnuju waše hry a wašu zabawu, přihłosuju wašomu ćěłozwučowanju, wašomu kołojězdej, wašim wo spěch wojowanjam na wodźe, wašim pućowanjam a wšomu, štož was před lěnjotu zakhowa, kiž je započatk wšoho złoho. Tajke na přemo wojowanjo njech je symbol wašoho prócowanja wo počinki . . . Budźće krući, zo byšće swoju wěru wobkhowali a zakitowali, dokelž ju tak mnozy zhubjuja. Budźće krući, zo byšće swěrni

synojo cyrkwje zwostali, hdyž so telko napřećo njej postajeja. Budźće krući, zo byšće wšě napřećiwnosće přewinyli, swoju katolsku wěru w skutku pokazać. Budźće krući, wam k zasłužbje a k zbožu swojim bratram!“ — Tak je sebi Pius X., tutón swjaty bamž, ćěłozwučowanjo važił, ale widźimy z toho hnydom, kak wón ćěłozwučowanjo a nabožinu zwjazuje, přetož za njoho a też za cyrkeŵ njeje ćěłozwučowanjo jako tajke najwyšše kubło, ale ćěłozwučowanjo dyrbi nas wjesć a pozběhnyć a kmanych činić k druhim wyššim a najwyššim kublam a idealam.

Też naš dźensiši swjaty wótc Pius XI. je spěchowaŕ strowoho ćěłozwučowanja; kaž cyły swět wě, je wón we swojich prjedawšich lětach wosebje rady a husto na wysoke horiska postupował.

Ale ćěłozwučowanjo njesmě na žadyn pad někajki strach za nabožinu a póćiwosć přinjesć, tak zo bychu so nižše kubła nad wyšše pozběhnyć mohłe.

Najjasnišo drje je katolske stojnišćo k ćěłczwučowanju wuprajene we słowach swjatoho Pawoła: „Wo=prujće swoje ćěło jako žiwy, swjaty a Bohu spodobny wopor, to njech je waša rozomna służba Boža!“ — Zmysł tutych słowow je lohko zrozemić: Kóždy, kiž swoje ćěło zwučuje a při tym njezabudźe na swjate poćahi mjez ćěłom a dušu, staja swoje ćěło do służby duše. Přez to ma też ćěło podźěl na zasłužbach duše. A tak přinjese swoje ćěło jako Bohu spodobny dar. To je rozomna służba Boža.

Politiski rozhlad.

Dr. Kaiser

dotalny sakski minister za ludowu zdźěłanosć je na wotpočink so podał. 5. januara běše runje 5 lět swoje zastojnstwo wukonjał. Hakle před krótkim běše wšelake serbske šule wopytał. Měješe wosebity zajim za nje a njeběše sprawnym serbskim žadanjam njepřistupny. Zo chcyše so z nimi zeznać, wo tym swědči lońše přeprošenjo wšelakich zastupjerjow serbskoho ludu do Drježdźan. Hdyž snadź tute naše sprawne žadanja njejsu daloko wšě dopjelnjene, smy wotkhadźacomu ministrej tola za joho sprawne měnjenjo a prócu dźakowni. Njech nowy minister dr. Bünger, kotromuž je kulturne wuwićo też našoho ludu dowěrjene a kotryž je při swojim nastupjenju tak ćopłe słowa wo rjanosći tuteje kultury a z tym swojoho nadawka rěčał, na swojim wysokim městnje też na nas Serbow a našu wosebitu kulturu njezapomni, ale ćopłu wutrobu też ji a jeje rjanosći přiwobroći. My joho z wosebitej dowěru witamy.

Stat a cyrkej w Sakskej.

Sakskomu sejmej je so naćisk za nakhwilne wotličenjo statnych winowatosćow napřećo evangelsko-luterskej krajnej cyrkwi a romsko-katolskej cyrkwi, to je Mišnjanskomu biskopstwu, předpołožił. Po tutym je bjernja (renta) lětnje na 63 600 hr. postajena, napřećo dotalnym 57 590 hr. Nimo toho wupłaći so jónkróć 10 000 hr. katolskej cyrkwi. Wšo druhe je stat wotpokazał. Tola přirunaš-li tute nakhwilne rozličenjo mjez statom a katolskej cyrkwju, z rozličenjom sakskoho stata a evangelskej cyrkwju, dyrbiš wuznać, zo je katolska cyrkej při tym hišće wo wjele hubjeńšo wotešła hač evangelska. Mjez tym, zo je stat tam swoje dodawki tola wo mnoho powyšił, je tu powyšenjo cyle snadne a njespokojace. Při tym hižo prjedawše statne wupłaćenja katolskej cyrkwi daloko procentualnomu podźělej katolikow k sakskomu wobydlerstwu njewotpowědźachu. Jenož dokónčne postajenja a wujednanja po artiklu 138 němsko-statneje wustawy za cyłu Němsku dawaja nadźiju, zo też w Sakskej so w tym katolskej cyrkwi trochu wjacy sprawnosće wopokaže.

Španiska.

Daloko w krótkim wjećoru, jenož přez Pyrenejske hory z Europu zjednoćena, leži Hiberiska połkupa. Najwjetši dźěl tuteje kupy, mjenujcy 505 000 qkm, wopřija Španiska z 21 338 000 wobydlerjemi, mjez tym, zo ma Portugalska jenož 92 000 qkm z 6 033 000 wobydlerjemi. Hłowne město Španiskeje je Madrid z 729 000 wobydlerjemi, najwjetše industrielne město a zdobom přistaw Barcelona ma 705 000 wobydlerjow. Španiska je monarchija. Kral je Alfons XII. Wot dawna so w knježenju dwě stronje wotměnješej a wo nje wadźeštej: konservativna a liberalna, dóniž před pjećimi lětami tute znutřkowne wadźenjo a šmjatanjo njeskónči z tym, zo w Španiskej Primo de Rivera diktaturu njepostaji, kotruž kral skhwali. Ze sylnej ruku přinjese Primo de Rivera porjad a mócne hospodarske, znutřkowne a zwonkowne zesylnjenjo. Mnozy jomu přihłosuja, hišće wjacy su spokojeni a njestaraja so wjacy wo politiku. Tola namakaja so přecy też tajcy, kotřiž z tajkim wuwićom spokojom njejsu. Su to na prěnim městnje ći, kotřiž wo swoju prjedawšu politisku móc přińdźechu a z druha wjednicy katalanskoho luda, kotryž wokoło 4 milijóny sylny w sewjernej Španiskej sydli a kotrohož wosebitosće a kultura je přez jara krute wustupowanjo španiskoho diktatora wohrožena. Su z wjetša do wukraja a to wosebje do Francózskeje wućeknyli. Rjap a zepjera za Primo de Rivera je španiske wójsko. Wosebje prěni hladaju tohodla, tute na swoju stronu sćahnyć. Wjacy króć je na tajke wašnjo hižo k njeměram dóšło. Wosebje strašne běchu poslednje před něšto dnjemi. Wukhadźeše wot wjednikow staroho sejma, na čole stoješe wjednik prjedawšich konservativnych a něhdyši ministerski president Sauchez Guerra. Wšo běše jara derje wumyslene a přihotowane. Přez Portugalsku pak bě španiski diktator wo planach zhonił. Hdyž potom 29. jan. artilleristiski połk w Cindad Real so spječi, bu tam zběžk hnydom poražený. Prjedy hač Sauchez Guerra do Valencia přijědźe, zo by tam a w Barcelonje, w městomaj, kotrejž stej stajnje wosebje demokratiskej a republikaniskej byłoj, znamjo k postanjenju dał, bu wón zajaty a zběžk prjedy potłóčeny, hač bě po prawom započaty. Z poraženym zběžkom pak je móc Prima de Rivera so jenož zesylniła. Je hišće wjetších prawow sebi wot krala wužadał. Namołwja lud, zo by pod swojim diktatorom so zjednoćił a škitał sylnu Španisku. W „Unio Patriotica“ chce sebi podobny instrument wutworić, kaž Mussolini we swojej fašistiskej milicy jón wobsedźi.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Wot wokrjesnoho zwjazka Kamjenskoho hamtskoho hejtmanstwa smy namołwjeni, tuto wozjewić: Při trjebanju zwjazkowoho khorobnoho awta ma skazowaŕ přewodnika přidać; runje tak je skazowaŕ winowaty, khoroho do woza a zasy z njoho wobstarać. Wodźeŕ awta je jenož jako tajki přistajeny a zawěsćeny, a sćěhwkow dla njesmě so k pomocnym służbam wužić.

Ze Zdźěrje. Naša wosada z 518 katolikami, kotřiž su rozpjeršeni mjez 10 345 druhowěriwymi po 43 politiskich gmejnach a wšelakim ludam a rěčam słušeja, zdźěluje z cyrkwinskoho žiwjenja zańdźenoho z Božej pomocu dokonjanoho lěta slědowace drobnosće: Narodźiło je so 12 dźěćatkow, 9 mužskoho a 3 žónskoho splaha, kotrež wšitke swj. křćeńcu dóstachu. Připowědanjow bě 5, wěrowanjow 4, mjez nimi su 3 měšane mandźelstwa. Zemrěło je 5 wosobow, 3 mužojo, 1 žona, 1 dźěćo. Swj. woprawjenjow je so wudźěliło 4570; 173 wosobow su we swojej farskej cyrkwi swoju jutrownu winowatosć dopjelnili, mjez nimi bě 9 prěnjowoprawjeńskich. Domawobstaranjow bě 19. W běhu lěta woswjeći cyła wosada zhromadny lěčny swjedźeń, póstnicy a hody pak za serbski dźěl wosady swójbnej swjedźenjej. 2. julija wobdźěli so tónle dźěl wosady też na swjatočnosćach w Różeńće k prěnjomu razej wot tudy po

wašnju našich wobkhadow do Róžanta. Bóh chcył dale žohnować a škitać rozpjeršenu a wobhroženu wosadu, zo kaž w tutym lěće, tež za wšón přichod so nam žana duša z cyłka wosady njewotdrjebi a njezahinje.

Z Konjec. Dźěći našeje šule wuhotowachu po dlěžšej přestawcy njedźelu 3. februara we wjesnej grychće pěkny spěwny a dźiwadłowy wječor. Z wutrobnymi słowami witaše šulski wjednik, knjez wyšši wučeř Hajna, kiž běše swjedźeń zarjadował, nahladnu ličbu hosći, kotřiž běchu najebać wjelčeje zymy přišli, zo bychu so nad poskićeńkami našich dźěći zwjeselili. Pod nawjedowanjom knj. wyššoho wučerja Hajny zaspěwa dźěćacy khór rjenje jasnje 3 spěwy: „Zerja so šěrja“, „Hdyž wječor sparny wusnyć chcu“ a „Ha widźu-li ptačata ćahnyć“. Holcy a hólcy deklamowachu z dobrym pomjatkom a wurazom basnje: Na moju domiznu, Serbski pachoł, Młody hospodař a Wowka dźěćom baje. Potom zahrachu nam dźěći w Serbach hižo znatu hru: „Pjeršćenik zboža“. Běchu ju jara derje nawukli, tak zo bě wjeselo, tutym małym hrajerkam a hrajerjam připosłuchać a přihladować. Wosebje so tež nježne rejki derje poradźichu, za kotrychž nawučenjo bě sebi knjez wučeř Čornak telko prócy brał. We swojich dźakownych słowach wupraji knjez wyšši wučeř Hajna wosebity dźak Khrósćanskej šuli, kotraž běše trěbnu drastu přećelnje požčiła. Dźak připosłuchařstwa tołmačeše knjez arcyměšnik Žur a naspomni, z kak wulkej wobhladniwosću so knjez wyšši wuč. Hajna za tak nuzny šulski nowotwar w Konjecach stara. Ze zhromadnym spěwom „Rjana Łužica“ skónči so rjany swjedźeń. Čisty wunošk ma ke kupjenju swětłowoho nastroja za šulu służić.

Z Konjec. Radupodawanjo za maćerje změje so srjedu, 13. februara, popołdnju w 2 hodź. w Konjecach na šuli, 1/24 hodź. w Smjerdźacej pola Krawcec. Lěkař budźe přitomny.

Z Marijineje Hwězdy. W zašłych dnjach woswjeći tudomna dobrowólna wohnjowa wobora swoje 60-lětne wobstaćo. Njedźelu tydźenja dopołdnja bě wosebita Boža mša za zemrětych a padnjenych towaršow a ludźo spěwachu z wobornikami němske kěrluše. Po Božej mši ćehnjechu won do „Lipja“ k pomnikej za padnjenych a wotměchu tam krótku khutnu swjatočnosć. Při tym měješe nětčiši hejtman, knjez měšćanosta Bejma, přihódnu naréč a hudźba zahra khutne kruchi. Na samym dnju wječor bě zjawne předstajenjo němskeje hry, kiž so srjedu, na woprawnym swjedźeńskim dnju, wospjetowaše. Rjany zymski dźeń wabješe ze sankami do Božeje swórby a tak bě rumna Pančanska žurla z wopytowarjemi přepjelnjena. Wosebje mjerwješe so ze serbskimi žónskimi. Tak su cuzy z najmjeńša widźeli, zo su w serbskim kraju. Tych bě so mnoho našło, wosebje ze sùsodnych woborow kaž z Njebjelčic, Halštrowa, Hornjoho Wujezda a z Bóšic. Wšěch witaše nanajwutrobnišo hejtman w mjenje jubilarki. Po krótkim prologu jeneje šuleŕki z klóštrskoho wustawa rozłoži knj. propst Maček stawizny wobory. Założi so z přiležnosću wohnjowoho njezboža w lěće 1869, při kotrymž so Kocorec a susodny statok do popjeła sypny. Tehdomniši hamtski hejtman w Kamjencu namjetowaše założenjo wohnjoweje wobory a propst dr. Khrysostomus Eiselt ideju hladajcy spěchowaše. Tak započachu z 25 mužemi. Jeje prěni hejtman bě Jan Hauptman z Njebjelčic, pozdźišo joho bratr Franc, klóštrski młynski mištr. Knjez rěčnik rozpominaše nadrobnišo jeje dalše wuwiće hač do časow, zo nětko z motorskej sykawu na wopalnišćo jězdźa. Nic mjenje hač při 238 wohnjach je wobora pobyła, a to 16 razow z awtomobilnej sykawu. Mnohe premije je sebi zasłużiła a tak pomhała hospodařsku škodu pomjeńšić. Ze swojej modernej připrawu je z wjetša wšudźe najprěńša a je hižo wjele ničacomu elementej wukhowała. Najstarši sobustaw je zastupowacy hejtman Jakub Ledźbor w Kukowje; je hižo 44 lět ze sobustawom. Jomu sćěhuje wokolny direktor Narćik ze 37 lětami. Po mjenach naspomni rěčnik tych, kotřiž su přez 25, 20, a 10 lět ze sobustawom. Wobora ma tež dwaj čestnej sobustawaj, a to k. dr. Rachelu, kiž je we swojim času sanitetstwo wutworił, a Kukowskoho měšćanostu Jurja Bětnarja, předsydu sykawowoho zwjazka. Hnadna knjeni bě za tutón dźeń wosebite swjedźeńske znamješko zhotowić dała a to w podobje filigramskeje medalje z pozłoćanoho grotu, wosrjedźa jubilejna ličba „60“. Z njej bu 11 sobustawow wuznamjenjenych. By-li trěbny grót dóšoł, bychu wuznamjenjenjo wšity dóstali. W lěće 1884 wutwori sebi wobora swoju domjacu kapału, „dokelž so po zynkach rózkow lěpje zwučuje“, kaž to w jenym zapisku z tamnych lět stoji. Tak je naša wobora w běhu tutych 6 lětdźesatkow na-

Njewinowaće k smjerći zasudźeny.

(Pokročowanjo.)

Hdyž widźeše, zo ju Hendrich pyta, hladaše so na wšě możne wašnjo jomu wuwinyć.

Tak přepućowa nimale cyłu Italsku. Potom pućowaše do Genfa a wokoło wječora dócpě hač do Arona, hdźež dyrbješe nocować. Přijědźe pak w samsnej hodźinje tež jeje nan. Dźeń běše horcy był, ale wječor běše krasny a wokřewjaca khłódnosć wustupowaše z módrych zmohow, po kotrychž so njeličomne čołmy kolebachu.

Cecilija njemóžeše so nahladać na hory, kotrychž ze sněhom krónowane wjeŕski so w pruhach khowacoho słónca błyšćachu, mjez tym, zo so w dole wupřestrěwaše pomałku nóc. Měsačk wobswětleše ze swojim slěbornym swětłom jězor. W dalokosći pytny tu łódź, kotraž do Arona jědźeše. Bórzy bě łódź hač k brjohej dócpěła, wonaj pak móžeštaj jenotliwych rozeznać. Běše tam wosobna, świžna žónska z dwěmaj knjezomaj, wot kotrejuž zdaše so jedyn hišće cyle młody być, druhi měješe dołhu, bělu brodu.

Cecilija čuješe, kak ruka jeje nana so přecy kručišo jeje ruki dźeržeše; wona so wobroći a widźeše, kak wón cyle z blědnjeny so swojoho stólca dźeržeše, zo njeby k zemi padnył.

„Změrom“, šeptaše mjelčo, „změrom! to je wona! To je Marja! moja mandźelska! twoja mać!“

Potom dźěše z Ceciliju do swojeje komorki. — Čežko je wopisać, što so nětko mjez nanom a dźowku poda.

Martinus spózna knjeza z Maloy, kotryž joho žonu a knjeza z Rocheglöck do hosćeńca sćěhowaše. Njewopisajomne čwěle měješe Martinus we swojej wutrobje přećerpjeć. Čohodla dyrbješe wón po dźesaćich lětach swoju mandźelsku w towaršnosći tutoho człowjeka zasy wuhladać, kotryž je zawinył cyłe joho njezbožo?

„Dwěluje moja mandźelska, wot swojoho nana k tomu nućena, tež nětko na mojej njewinowatosći?“

„To je njemóžne“, wotmołwi Cecilija.

Wón pak nochcyše na ničo posłuchać. — Z wulkej prócu poradźi so Ceciliji swojoho nana změrować, zo by tola sćerpnje wočakał, što přichodne dny přinjesu. — Na druhi dźeń, hižo rano zahe, dyrbješe Bepo za nimi slědźić.

Nichtó pak njewědźeše wo nimi ničo. Po tym, hač běchu tući w hosćeńcu powječerjeli, podachu so hnydom zasy wróco do Domo d' Ossola.

Martinus pak njemóžeše so wjacy wobknježić, hačrunjež běše swojej dźowcy slubił, zo wšitko sćerpnje dočaka.

Wón bě swoju žonu widźał a wón dyrbješe ju dale widźeć, a byrnjež dyrbjał ważić na to swoje žiwjenjo.

Cecilija prošeše joho w dźěsćowskej lubosći, zo by tola rozoma wužiwał; skónčnje so jej to tež poradźi, a wón da jej wšu móc jednać po jeje derjeměću.

Tež Cecilija dyrbješe wšě mocy napinać, zo by měrna wostała; přetož tež wona čuješe so njewšědnje rozhorjena. Nětko, hdyž běše swoju mać wuhladała, běše runja swojomu nanej, z njepřewinjomnej žadosću zahorjena, ju zasy widźeć; wona čuješe we swojej wutrobje nowu lubosć zakćěwać, kotraž wšitke druhe začuća potłóči a w jeje wutrobje hač

stajnje postupowała. Rěčnik přeješe jej na kóncu swojich słowow dalši rozkćěw a wuwićo z třojej hrimotacej sławu na nju, kotrejž přitomni zahorjeni přihłosowachu. Knjez Narćik powědaše wšelake nazhonjenja z praktiskoho žiwjenja wobory. Tak běchu sebi před lětami k wohnjej do Wunjowa z čornymaj wuječi a hdyž tam běchu, mějachu šumjelaj. Z tajkim khwatkom ćěrjachu na městnosć njezboža. Poda w dalšim hišće druhe anektody ze zańdźenoho woborniskoho žiwjenja, z kajkimi njedosahacymi nastrojemi su sebi prjedy ludźo wupomhać dyrbjeli. Knj. Ledźbor-Kukowski rozłoži woborne dźěło w służbje čłowjestwa, zo ma run e tu hesło swoje prawo: „Jedyn za wšěch a wšitcy za jenoho". Knjez Barchman z Bóšic dźakowaše so w mjenje wokolnych woborow za přeprošenjo a wupraji jubilarcy swoje zbožopřeća. Mjez tym předstaji so na jewišću wjeselohra „Im weißen Rösel" wot Blumenthala a Kadelburga, kotruž wšelacy hrajerjo jara derje předstajichu. Hra je połna žortow a překwapjenjow a tak skoro njepřestawajcy k směcham wabi. Tudomni a wokolni Serbja su hižo bóle so na němske dźiwadła zwućili. Tomu přinošuja wšelake towarstwa. Serbske dźiwadłowe wječory su z wjetša słabje wopytane. Tak pominje so dźeń a bóle serbskosć a narodne zmyslenjo. Na prozy do sedmoho lětdźesatka přejemy wohnjowej woborje, zo by dale po swojim rjanym hesle „Bohu k česći a bližšomu k wužitku" skutkowała a so rozwiwała!

Z Njebjelčic. Kóžde lěto wuhotuje Njebjelčanska Kat. Besada póstnicy póndźelu swój założeński swjedźeń. Z blizka a z daloka přikhadźeja hosćo a přećeljo Bjesady na njón. Wšitkim so tam na nim spodoba, hdyž so jim poskića rjana zabawa a bjesada. Tak je přecy na swjedźenjach Katolskeje Bjesady Žurec žurla přepjelnjena. Je dźěń znate, zo Njebjelčenjo rjenje hraja a też spěwaja. Lětsa poskića so khutnohra „Róža Jědlowska". Znajeće powědanćko hižo z „Kat. Posoła". Štó njeby sebi chcył rjanu a hnujacu hru raz wobhladać! Tak přińdźće wšitcy z blizka a z daloka! Zawěšće so kać njebudźeće, hdyž póstnicy k nam přińdźeće Wosebje je hra powučaca za našu młodźinu w času, hdźež so 4. kaznja Boża njewobkedźbuje. Tuž přińdź jenož, ty serbska młodźina, póstnicy do Njebjelčic! Wočakujemy bohaty wopyt.

Do dźěła, katolska serbska młodźina!

(Mysličkí towaršej P. S.)

Přibližił je so čas, čas zbudźenja a wotučenja katolskeje serbskeje młodźiny! Abo je to zahorjenosć, zmužitosć, kotraž so zhubi a womjelknje při prěnim woporje, při prěnim přěhraću? Nakhwilna dźěławosć, kotraž pyta swěta dźak, wšoho dźěła bjez myta a dźaka so wotwlakujo?

O ně, o ně! Naše dźěło dyrbi być z Bohom započate; z dowěru na Boha dyrbimy započeć.

Luby towaršo! Měj dźak za twoje napominace a zbudźowace słowa; twój nastawk dyrbi być sylna truba, kotraž zbudźuje a woła do dźěła katolsku serbsku młodosć, a wšěch jeje přećelow! O zo by klinčało do wšěch młodostnych wutrobow, njedźiwajo na starobu, staw a splah; zo by kóždy a kóžda dopóznał, ja sym po Božej woli syn abo dźowka katolskeju serbskeju staršeju, a je też moja swjata winowatosć, hajić a wobkhować jich wěru a rěč. Njepřestań, drohi towaršo nihdy trubić do našeje krasneje Łužicy, zo by dobył našu młodźinu za dobru wěc, zo by wona dopóznała swoje samsne zbožo, ćělne a duchowne; zo by našoho luda přichod přez dobru a strowu młodźinu zwěsćeny był!

Mnoho dźěła sy zestajał, přez kotrež dyrbi naša młodźina kročić; k pozběhnjenju, k wudospołnjenju. Haj, dźěła so njesměmy bojeć, chcemy-li do prědka kročić, a woprawdźe też něšto dócpěć. Tola njebojimy so. Zasadnje a wěsće kročmy pomałku, kročel za kročelu doprědka, wězo po derje překładźenym a přemyslenym programje! Z jasnym wóčkom a z čistym zmyslenjom pytajmy to najkmańše a najlěpše za našu młodosć. Za dobru a sprawnu wěc bědźimy, tohodla njewustawajmy; dźěłamy za našu swjatu wěc, tohodla wojujemy ze wšěmi mocami, tohodla njepřestanjemy: tohodla — dobudźemy! Naše dźěło je zjawne a čiste; naš zamysł? dobry a sprawny. My započnjemy a my přestanjemy z Bohom! Nochcemy dźěłać za pjenjezy a khwalbu; rady zastajimy naše słabe mocy za Božu česć. Žadyn dźak nochcemy, myta tu na swěće njeznajemy; žanu prócu pak njelutujemy. Zrudne a přecy zrudniše znamjenja časa nam pokazuja, wobžarujomne a trašace podawki nam dawaja spóznać: zo je hižo blizko k dwanatej hodźinje. Čas je spěšnje přikhwatał, hdźež dyrbi naša młodosć postanyć,

---

dotal njeznate začuća wubudźi. Mać! Zapřimny nětko cyły wobsah tutoho tak lubosćiwoho słowa, na čož prjedy ženje wosebiće njepomysli.

Pozaby na Hendricha; běše skoro hněwna na swojoho nana, zo sej wón mysleše, zo też jeje mać na joho njewinowatości dwěluje.

Jeje zahorjenosć, złóstnika wotkryć a sudnistwu přepodać, so nětko přecy bóle w njej paleše. Z nowa wobnowi přisahu, nic prjedy zastać a wustać, dóniž njeje tajenca wuslědźiła. — Poruči nětko swojomu nanej, zo by w Arona wostał; přetoż wón njesmědźeše so strachej spóznaća wustajeć, zo njeby jej jeje zaměr zničił; sama pak z Bepom bórzy wotpućowa, kotrohož za swojoho bratra wudawaše. Jeje wotpohlad běše, pućowacych stajnje potajnje wobkedźbować. Njewědźeše pak hišće, na kajke wašnjo budźe jej možno, so z maćerju zeznać.

Hdyž do Domo d' Ossolo přijědźeštaj, kazaše sebi hnydom cuzbnisku knihu w hosćeńcu. „Knjez z Rocheglöck ze swójbu" běchu posledni napisani; přińdu wot ... pućujcy do Saxon-les-Bains" stoješe hišće připisane.

Swoju mać, wospjetowaše wona njepřestawajcy, swoju mać dyrbi zasy widźeć. Ale wona dyrbi ju jenož wot nazdala wobkedźbować; hdyž snadź by z njej rěčeć mohła, tak dyrbi to činić, jako z cuzej! Dyrbi wobknježić swoje wóčko, podusyć swoju rozhorjenosć, a swój hłós dyrbi zakhować měrny. Budźe drje dyrbjeć surowe bolosće a bědźenja wustać we swojej wutrobje, ale rad bě zwólniwa wšitko sćerpnje wutrać. Hdyž wustaw wuhlada, w kotrymž wšitcy pućowarjo wotpočowachu, jej wutroba mócnišo kłapaše.

Hać tam swoju mać wuhlada?

We wokomiku, hdyž sebi tak pomysli, wuhlada ju w durjach z knjezom z Maloy. Přecy zasy tutón čłowjek! praji sebi Cecilija.

Hdyž nimo njeje dźěše, hladaše spodźiwnje na nju. Wobroći so na bok, zo by ju lěpje widźał, a hdyž so jomu potom z wočow zhubi, přejědźe sebi z ruku přez čoło a praji sebi nimale wótře: „To je spodźiwnje! zda so mi, kaž bych tutu wosobu hižo něhdźe widźał."

„Wo čim rěćiće?", prašeše so knjez z Rocheglöck.

„Wo holcy, kotraž tu runje zastupi. Njejsće ju widźał?"

„Ja so njejsym na nju dohladał", wotmołwi knjez z Rocheglöck.

A tući tři zastupichu do woza a wotjědźechu.

Cecilija wosta jenož hišće khwilku, zo bychu konje wotpočnyli, štož běše za nje nuznje třebne; ale bórzy zasy jědźeše po Brigg dele, tak w skoku, kaž to nahła hora dowoli. Tak dócpě tam Cecilija runje w tym času, hdyž jeje mać swojomu nanej praji, zo je jara mučna a zo by rady sama we swojej komorcy jědła.

Cecilija činješe tosame a pisaše swojomu nanej dołhi list. Na druhi dźeń běchu wšitcy w Laxon-les-Bains zhromadźeni. Cecilija spózna bórzy, kajke zadźěwki budźa jej napřećo stać, słowčko z tej poměć móc, kotruž tak žadosćiwje pyta.

Po měnjenju, zo staj jeje muž a dźowka morwa, běše Marja tak hłuboko zrudźena, zo to jeje strowotu wohrozy. Ale běše hišće młoda a žiwjenja mócna, zo běše so powšitkownje zasy zhrabała a njeseše čiše swoje horjo. (Přich. dale.)

prjedy hač je wotbiła dwanata hodźina, kotraž dyrbi nam cyle wěsće přinjesć sprawny Boži hněw, hdźež Boža ruka čini kónc wšomu, štož bě přewjele! Do boja, ty dobry towaršo a ty dobra towaršska; mamy přewinyć najsurowišo a najzasaklišo njepřećela, naš njepřećel je zły duch sam. Zjawnu wójnu připowědźimy wšej njećistoće, njepoměrnosći a — našim wotrodźencam. Pod kajkim wjednistwom? O mamy bohudźak hišće našich dobrych serbskich knjezow duchownych. Tutych prosymy, tutych sebi wuzwolimy za našich wjednikow, a za nimi kročimy z dowěru a z krutej nadźiju; muž jako muž hač do najposlednišoho. Tu maja wosebje spadnyć najprjedy wšitke wobmyslenja napřećo našim drohim wjednikam, towaršo! to je prěni wopor, kotryž sebi wot tebje žadam!!!

Potom dźemy a padnjemy za našu swjatu wěru; tu dyrbi so pokazać a nas zmužitych činić: naše katolske přeswědčenjo!

Potom woprujmy a zastajmy wšě naše mocy za naš drohi serbski narod; tu dyrbi nas wjesć a zahorić hesło: Za narod a wěru! Přez dźěło, prócu a wutrajnosć chcemy kročić k dobyću! Njech je njepřećel našeje wěry a našoho rodu też zasakliwši; naša khorhoj nas honja k wutrajnosći. Najrjeńša a najbohatša pycha młodźiny je čistosć, tak njech je naša khorhoj čista běła! Jenož dwě słowje ju debitej ze złotym pismom: Dowěra k Bohu! To je naša khorhoj, z kotrejž chcemy zahnać pohanstwo našoho časa a wšitke złe sćěhwki. Bój budźe ćežki a horcy. Tola, hdyž też my njejsmy dobyćerjo, dha naši potomnicy, zahorjeni a zapłomjenjeni přez našu wutrajnosć a swěru. Našu młodostnu generaciju njedyrbi nihdy a ženje wobskórźba potrjechić, zo smy přespali dwanatu hodźinu a tak přihotowali našomu serbskomu narodej zrudny a zrudniši dóńt... Hdyž hižo so wjacy naša młodźina njewuznaje jako katolska, hdyž wona wot so ćisnje wšu hańbićiwosć, hdyž so wotrjeknje wšeje nabožiny, potom je smjerć serbskoho ludu wěsćiša, dyžli hdy prjedy. To my dopóznawamy; to dyrbi naša dźensiša generacija wědźeć. My smy a wostanjemy katolscy, naša wěra dźe nam pře wšo; a tak skrućeni přez nabožinu wuznawamy před cyłym swětom; My smy Serbja; njebojazni, krući, přeswědčeni!

Luby towaršo! K twojim namjetam nochcu dźensa rěčeć. Chcemy sebi je derje překłasć a předźěłać, zo bychmy potom na tamnej zhromadźiznje, kotruž sebi też ja z wutrobu přeju, móhli z wuspěchom jednać. Předewšěm pak prošmy Boha wo joho žohnowanjo! Twój přećel M. K.

Wo prawach swětneje a cyrkwinskeje wyšnosće nad šulu.

Předuošk knj. kant. Andrickoho 20. I. 1929 w Khróśćicach.

Byrnjež też junu krajny šulski zakoń za cyłu Němsku dóstali, budźe so dale wojować wo dušu dźěśća. Ideje a myslički budźa so dale křižować a prěkować. Mjez wobydlerstwom dyrbi tola skónčnje raz znjesliwosć (toleranca) dobyć. Kóždy měł přeswědčenjo swojoho bližšoho zańć měć. Je nuznje trěbna swoboda swědomja. Kóždomu dyrbi so tajke prawo dać. A štó ma nětko dźěćo wukubłać? Artikel 120 němskeje wustawy (11. 8. 1919 z Weimara) takle praji: „Je přinarodźene prawo staršich, zo so postaraja za ćelne, duchowne a towaršne wukubłanjo młodosće. Stat (swětna wyšnosć) pak nad tutym dźěłom stražuje.“ Tu je wězo stat na cyrkej zapomnił. Ale hižo artikel 135 potom zasy swobodu we wěrywuznawanju zaručuje. A tak móhli *bjeze wšěch wojowanjow wuńć, jeli njeby sebi naša krajna* wyšnosć jeničke prawo (monopol) nade wšěmi šulemi žadała. Je cyle zrozemliwe, zo matej prěnje a přinarodźene prawo nad dźěśćom staršej. Ale nad tutym prawom stoji hišće prawo Bože. Bóh je dźěn człowjeka stworił. Potom pak słuša dźěćo z prěnja staršimaj — ale nic jako wěc, ale jako wosoba z njesmjertnej dušu. Tak je zasy prawo staršeju wobmjezowane. Předprawa drje matej — dźěćo je dźěn jeju mjaso a krej — mataj je wodźić, kubłować, lubować pěstować. Tuž je cyle w rjedźe, hdyž je mandźelstwo njerozdźělomne — hižo dźěći dla. Staršej mataj też Bohu zamołwjenjo dawać. Tute prěnje prawo nad dźěśćom nimataj pak staršej wot swětnoho knježeństwa (stata), ale je to naturske — Bože prawo. Najebać toho smě kóždy katolik też statej wěste prawa při wukubłanju dźěśća wostajić. Hižo zasy maja staršiske prawa mjezu. Dźěćo same to postaja. Ke škodźe ćěła, ducha, towaršnosće njesmětaj dźěćo woćahnyć. Napřećo nětčišej kulturje, našim krajnym zarjadowanjam, nima so wone wuwić. Stat ma tu dobre prawo, sebi wot kóždoho poddana wěstu měru wědomosće, znjesliwosće, haj lubosće k wótčinje atd. žadać. Kóždy dyrbi też statej służić — je sobu zamołwity za dobry měr a pokoj — dyrbi w prawym času hić wolić, zo khmanych zastupjerjow do wjesnych a sejmskich zarjadowanjow dóstanjemy. To je jara ważna wěc! Ale też cyrkej ma prawa nad šulu. Tutón nadawk ma wot Boha. Zbóžnik japoštołam rjekny: dźiće a wučće wšitke ludy. Dyrbi człowjekow do njebjes wjesć. To njeje přećiwo statnomu prawu. Cyrkej runjewon statne a staršiske prawa škita, hdyž praji, zo swójbne prawa też prjedy cyrkwinskich dźeja. We swojich zasadach čisła 1373—82 žada wona 1., zo smě šule założować, 2. zo dyrbi je wobstražować — zo tam wostanjetaj prawa wěra a póćiwosć, 3. zo ma wučerjow a knihe za nabožinu dowolić a dohladować, zo krute nabožne zasady dźěći nieskažene a njepřikrótćene zhonja. Hdyž tole katolska cyrkej sebi žada, drje so to druhowěriwym dźiwno być zda, nam katolikam pak nic. Wšak duchowny njeje předstajeny wučerjow — ma jenož dohlad w nabožnopóćiwych należnosćach. Pastyř — a to je duchowny — ma so też wo jehnjatka (dźěći) starać. Zbóžnik praji: „Dajće dźěćatkam ke mni přińć“. Tuž trjebamy za naše dźěći krute dogmatiske wěrywuznaćo w katolskim duchu a wotpokazujemy jako katolscy starši nućenu, statnu, swětnu šulu. Haj, při założowanju šulow ma cyrkej samsne prawa jako stat. Samo privatnje smětaj staršej swoje dźěćo rozwučować dać (swójbne, domjace šule). Wězo dyrbitaj potom statej dopokazać móc, zo su dźěći dosć rozwučene. Hewak dyrbjała swětna wyšnosć dźěći w swojich šulach rozwučować, ale dyrbi přecy nad tym strażować, zo so też naše wěrywuznaćo njeby haniło. Ně, stat dyrbi tam naše dźěći tak kubłować, zo smědźa starši z dobrym swědomjom swoje dźěći statnym šulam dowěrić móc. Budźe to katolskim staršim w Zdźeri a wokolinje móžno, jeli dyrbja dźěći w druhowěriwej šuli wučbu dóstawać?

Wyšnosć njech nas nući, zo swoje dźěći do zjawnych šulow scelemy, njech sebi žada wěstu přezjednotu we wukubłanju, we zdźěłanosći a zarjadowanju wučerjow, njech haji a pěstuje lubosć k wótčinje — haj, k tomu ma wšě prawo, ale stat dźěn dźensa njecha so wo nabožinje — přeswědčenju swědomja wuprajić. — A tola je nabožina jara wulki dar za cyłe człowjestwo. Dyrbjała nětko młodosć tajki dar parować? Ně! Powšitkowna wučba wo póćiwosćach tu njedosaha (Moralunterricht). My trjebamy šule, hdźež dźěćo to dale za ważne, swjate zeznać nawuknje, štož doma staršej hižo měještaj. Šula dyrbi nad tym dale twarić, kajkež wěrywuznaćo staršej mataj: katolske dźěći dyrbja katolscy wučerjo w katolskich šulach rozwučować. Po němskej wustawje mamy prawo, sebi swobodu swědomja žadać. A to činimy, hdyž nam runoprawny (paritätiski) stat dawa šule, kajkež sebi naši starši žadaja za swoje dźěći: „Katolske šule za katolske dźěći“.

Kelko Polakow je w Němskej.

Před krótkim časom bu statistika němskoho kraja wudata, kotraž ma resultat poslednjoho ludličenja w Němskej wot dnja 16. junija 1925. Bytomski „Katolik“ přinošuje zawodny nastawk, kotryž na zakładze tuteje statistiki wo ličbje Polakow w Němskej rozpomina. Wozjewjamy jenož wěsty wuběrk zajimawych a powučacych rozpominanjow.

Hižo wot započatka pokazuje spisaćel na to, zo wězo też „dwojoréčnych“, kaž Mazurow a Kašubow, kotrychž

wšak — prosta wěc — Němcy ženje Polakam njeliča. Po tutych naprawach mamy sćěhowacy wobraz ličby Polakow w Němskej:

Rańša Pruska	109726
Město Berlin	13491
Brandenburgska	12602
Pomórska	5914
Pohraniska provinca	13310
Delnja Šlezska	12100
Hornja Šlezska	535825
Sakska	6627
Šlezwik Holstein	1448
Hannowerska	3874
Westfalska	62651
Hessen Nassauska	537
Nadrhynska	20919
Wokrjes Hohenzollern	2
	797936

Je to ličba Polakow w Pruskej bydlacych, t. r. telko wobydleri je w Pruskej, kotřiž pólsku rěč jako swoju maćerńu rěča. Wyše toho pak wostanu hišće druhe kraje, w kotrychž wšo dohromady 95439 liča. W kóždym z tutych krajow namaka so tam abo druhdże wjetša abo mjeńša pólska kolonija. Tak wučinja ličba wšěch Polakow w Němskej **803405**.

Zajimawe je druhe zestajenjo wobydleri Němskeje, kotřiž za swoju maćerńu rěč wuznawaja pólsku (Prjedawše ličby wobydleri dwojorěčnych wopřijeja). Po statisticy je jich ličba 181878. Hdyž potajkim wobej ličbje hromadże zličimy, dóstanjemy ličbu wšěch Polakow w Němskej, kiž wučinja **985283**, je to nimale jedyn milijón.

Hdyž pak nětko na to spominamy, zo su tute wuslědki, podane přez prusku wyšnosć, njetrjebamy so bojeć, zo wot wěrnosće wotkhilimy, hdyž prajimy, zo su w Němcach znajmjeńša na połdra milijóna Polakow žiwi, štož cyle wěsće móc też w tajkim kraju, kaž němskim, woznamjenja, wosebje, hdyž hišće na to myslimy, kelko ludźi lětnje Pólska wjacy wupłodźi, dyžli móže sama zežiwić — kóžde lěto je w Pólskej wjacy, hač milijón ludźi wyše — potom njetrjebamy za přichod Pólskeje žanoho stracha měć.

Prut.

Kubłujće swoje dźěći w krutobje!

(List swj. jap. Pawoła na Efeskich VI, 4.)

Njecha-li raz 2- abo 3lětne dźěćo posłuchać, to rěka: zo so spječuje přikaznjam staršeju, směš potom za prutom hladać a też ćělnje khostać? Słyšće, štóž je tak wustojny, zo so jomu worakawc, šešerjačk a šibak cyle podwoli — bjez pukow — zasłuža wšu khwalbu a je wuslědźił krasny patent! Ale njeznaju tajkoho nana. Hdyž so ći dźěćo cyle dobrowólnje zapowě posłuchać, dyrbiš je k posłušnosći nućić! Haj, praja někotři, hólc — holca so njecha podćisnyć. Ale mózu tola njedušnika tak wjesć a wabić, zo je tola mi po woli. Rozpowědam jomu wšo, kak je wopaki a kak je mudrje a prawje — radźu jomu samo, kak mohł swój ćežki nadawk lohcy wuwjesć, jene łoskoćiwe dźěło tola hišće dokonjeć.

Ale jednam tu prawje? Ně! Byrnjež dźěćo takle přeswědčił, dha njejsym tola nad nim dobył. Tajkele dobyćo by była móc słabuškow. Dźěćo je drje so dało přeswědčić — njeje pak posłuchało — je tola po swojej hłójčcy činiło, byrnjež też připódla přeća staršeju dopjelniło. Je wšak nětko samsnoho nahlada kaž wonej, njeje pak popušćiło. Dźěćo je skónčnje hinak rozsudźiło, njeje pak trjebało po přikaznjach staršeju činić. A jeli je nětko naše dźěćo prawje zrěčniše, překlepane hižo, tak započina so skónčnje ze staršimaj wuměčować — a to tak dołho, doniž tutaj njepopušćitaj.

My trjebamy tuž pruta — hdyž so lubušk spječuje — wosebje potom — jeli je tak młoduški — zo njemóže zapřijeć — kak derje a spomožnje staršej z nim měnitaj. Tuž je prut wosebje za mjeńše dźěći nuznje trěbny, wězo porědko! Najhłowniše je, zo dźěćo hižo wě: jeli zo so ja spječuju a złobju — syda z prutom něšto na . . . Potajkim: hałza zezady špihela abo hladadła — hižo też doma skutkuje.

Hdyž je nětko hólc abo holca wjetša, njehodźi so wjacy takle nućić! Potom maš lubu nuzu: rěčiš, lubiš, hrozyš a — ludźička prócuja drje so dźěći wukubłać — tola je pozdże — zhubja skónčnje nadźiju — a wuspěchi wohladamy drje dźensa na wšěch šulach. O zrudoba! Ale znjesu dha so tajkele ćělne khłostanja ze staršiskej lubosću? Wězo! W Swj. Pismje (Kniha Přisłowow XIII, 24) čitam: Štóž prut njewužiwa, też njelubuje swojoho syna. A swj. Pawoł napomina: Kubłajće swoje dźěći w krutobje. A wědomosć wšěch ludow nas wuči: Štóž prawje lubuje, też prawje khosta. Haj, chcemy prawje lubować dźěći: nic jenož při dobrych a rjanych dnjach, ale też potom, hdyž so raz hrima a błyska!

Z cyrkwje a swěta.

Z Roma. Swjaty kollegium (kardinalow) liči tukhwilu 62 sobustawow. Mjez nimi je 29 Italčanow (abo Włóchow) a 33 wukrajnych: 6 su kard.-biskopojo, 49 kard.-měšnicy a 7 kard.-diakonojo. W Romje při kuriji bydli 29 kardinalow, mjez nimi 23 Włóchow a 6 cuzych. (Ehrle, Frühwirth, Merry del Val, van Rossum, Gasquet a Lépicier) Zwonka kurije sydli 38 kardinalow a to 6 we Włóskej (Italskej), 7 w Francózskej, 5 w Španiskej, 4 w Němskej, 4 w Americy, 2 w Jendźelskej, 2 w Pólskej. Češka, Awstriska, Wuherska, Belgiska, Nižozemska, Potugalska, Kanada a Južno-Amerika wobsedźa po 1 zastupjerju swj. kollegija.

Z Němskeje. Lětuši zjězd němskich katolikow budże so wotměwać wot 28. augusta hač do 1. septembra a to w Freiburgu Breisgauskim. Tam připrawuja k tomu hižo hobrski stan abo halu za 15000 wobdźělnikow. — Tu we Freiburgu zemrě wosrjedź wulkoho rózka P. Fräßle, jara zasłužbny misijonar, sobustaw Sittardskich rjadownikow najswjećišeje wutroby Jězusoweje. Pjatnaće lět dołho skutkowaše mjez Čornuchami w Africy, dóniž ćežka khorosć joho nuzowaše k nawrótej do domizny, do Freiburga, hdźež běše so jako syn jenoho hajnika 1878 narodźił. Léta dołho so tu lěkowaše podarmo, khorosć joho njepušći, tola khory so jej też njepoda. Přimaše so pjera a pisaše wo swojich lubych Čornuchach mnohe a jara dobre a rad čitane knihe.

Češke wulkoměsta, wosebje Praha, rostu spěšnje, koło wokoło staroho města pleće so kaž z wěncom syła předměstow. Cyrkej pak ma mało pjenjez a njemóže w kóždym předměśće zdobom natwarić dom Boži za duchowne potrjeby tu bydlacych dźěłaćerjow. Stare město ma kopicu cyrkwjow, často dosć jenu při druhej a tu wonka w předměstach žanych njeje. Češcy biskopojo su nětko założili towarstwo swj. Hańže Přemyslidskeje, kotrež je sebi wotstronjenjo tuteje hobrskeje duchowneje nuzy jako zaměr stajiło. Hižo su wjacore twary wotmyslene. Kóždej nowej farskej cyrkwi budże so přistajić někajki wustaw křesćanskeje lubosće, kaž syroćiny, dźěśćownje, asyle za wopušćenych a bjezdomnych. Tukhwilu wotdźeržuja so Bože słužby we wotnajatych rumnosćach, často dosć špatnych. W tŕoch komunistiskich předměstach dźěła jesuitski pater Krusa přikładnje. Bóh daj, zo by tak spomožny skutk swj. Hańže mnohich přećelow a dobroćelow namakał, zo by swój khwalobny zaměr skěrje lěpje přewjesć mohł.

Češka swjeći zasy swjedźenje Nowoho Léta, Tŕoch Kralow, jutrownu a swjatkownu póńdźelu, Božoho stpěća, Božoho ćěła, Pětra a Pawoła, swj. Marije do-njebjes-wzaća, Wšěch Swjatych, swj. Marije podjeća a swj. Šćěpana, 1925 buchu wone wšě zběhnjene, nětko pak je knježeŕstwo zasy jako zakońske swjate dny připóznało.

Włóchi. Jedyn sicilijanski biskop přepoda Swj. Wótcej poł milijóna lirow k wukubłowanju domorodnych misi-

jonarow, wosebje Khinesow. — Bamžowy skutk swjatoho Pětra, kotryž ma samsny zaměr (woćehnjenjo domorodnych duchownych), dóstanje w palacu propagandy swój biro. Wjednistwo je wšěch starych měšnikow w Italskej namołwjało, zo bychu swoje zamoženjo naspomnjenomu skutkej wotkazali. — W Italskej je swjedźeń swj. Józefa powšitkowny swjaty dźeń (wot lětušoho lěta sem). Po přeću Mussolina a knježeŕstwa dyrbi so wosebje k tomu wužić, zo by so na tutym dnju přećiwo njepočinkej sakrwanja wojowało. We Włóchach je tónle žadławy njepočink też bohužel jara rozšěrjeny, tak zo samo knježeŕstwo přećiwo njomu zakročuje. Swjaty Józef ma spomožnomu hibanju swoje žohnowanjo poskićeć, tohodla wuzwoli joho knježeŕstwo za patrona přistojnych ludźi, kotřiž so wšoho zakliwanja zdaluja. Myslu, zo by też pola nas podobne hibanjo trěbne, haj nuzne było.

W **francózskim** Elsasu je rozkora mjez Straßburgskim biskopom Ruchom a domorodnym (němskim) duchownstwom khětro so zwótřiła. Duchowni spjećuja so swojomu biskopej ze zhromadnymi wokolnikami. Hórša so na njoho, zo swobodu katolskoho nowinarstwa wuspinawa a přezjednosć mjez měšnikami kazy, je rozdwojejo do dweju lěhwow.

W **Parizu** je wosrjedź wulkoho rózka zbóžnje zemrěł msgr. Batiffol, wulki wučenc a něhduši rektor katolskeje university w Toulousu. Wón běše čestny sobustaw mnohich wědomostnych wustawow a akademijow, też wukrajnych. Khwilu měješe wjele pod njedowěru swojich duchownych předstajenych ćerpjeć, samo swój rektorat dyrbješe złožić, dokelž běše podhladny modernisma. Wón dźěše w tutych lětach do Pariza a pisaše dale dobre wědomostne knihe. 1915 dósta čestny kanonikat při kathedrali „Notre Dame", z čimž so jomu joho česćownosć zasy wróći.

Španiscy biskopja wojuja hižo dołho za to, zo bychu so při statnych universitach theologiske fakulty zasy wotewriłe, kotrež buchu 1855 zběhnjene. Nětko je rektor jeneje university sam na swoju ruku wotewrjenjo theologiskej fakulty při swojej wyššej šuli připowjedźił.

W Madridźe dósta tele dny blizki wuj před něšto lětami často mjenowanoho zběžkarja Abd-el-Krima, syn jenoho wuznamnoho splaha Marokanow, swjatu křćeńcu. Wón je při jenej wulkej fabrikskej firmje přistajeny. — Španscy biskopja njećerpja, zo so žónske w krótkich suknjach při procesijónach wobdźěluja. Kotraž žónska so krutym přikaznjam spjećuje, přepoda so policiji.

Nižozemska ma dźensa 2444000 katolikow a 3658000 protestantow. Katolikoju sćelu do swojich šulow 472626 dźěći. Ličba protestantskich dźěći w statnych šulach je nimale tasama.

W **Assiut** (Egyptowska) wotewrěchu Franciskanoju kolleg za domorodnych Egyptowćanow. Kral Fuad, kiž je katolikam a Franciskanam derje zmysleny, podpjeruje kolleg.

W **Mexiku** je drje Calles — po wšěm swěće znaty „Nero" dźensišoho dnja — wot knježeŕstwa wotstupił. Joho naslědnik je wěsty Emilio Portes Gil. Přesćěhanjo křesćanow njeje so zastajiło. Katolikoju pak su wutrajni a swěrni wostali. To pokaza so wosebje na dnju Khrysta-Krala we narodnej swjatnicy „Našeje Lubeje Knjenje Guadalubskeje". Wot rana 5 hodź. sem ćahachu procesijóny k swjatomu městnej a při kromje drohi awto za awtom bjez přestaća. Procesijóny mějachu khorhowje w bamžowych barbach (běłe-złote) z napismom: „Viva Cristo Rey" — Njech je žiwy Khrystus-Kral!" — Ludźo ćehnjechu přez hłowny portal do kathedrale, tu hołdowachu z wjesołym přijuskom swojomu Kralej a Bohej a wopušćichu dom Boži z pobočnymi durjemi. W 11 hodź. spěwachu jednotliwe spěwanske chory „Credo" a „Salve Mater". Lajik přečita modlitwu, z kotrejž so kraj Mexiko poswjeći najswjećišej wutrobje Jězusowej a cyły lud, na 2ꝏ000 wěriwych, wotmołwi: „Viva Cristo Rey!"

Też kraj **Uruguay** (w južnej Americy) je so poswjećił najswjećišej wutrobje Jězusowej. Swjatočne poswjećenjo sta so w krajnej stolicy Montevideo. Před swjatym skutkom wotkry so wulka monumentalna postawa Jězusoweje wutroby.

President republiki **Peru**, Don Augusto Lequia, dósta bamžowy wysoki rjad wulkokřiža, najwyššoho ryćerskoho rjada Swj. Stoła, mjenujcy Khrystusowoho rjada. Dotal wobsedźachu jenož dwanaćo ryćerjo tutón wysoki rjad.

Towarstwowy powěstnik.

Ralbičanska Jednota „Sokoł" wuhotuje jutře njedźelu, 10. februara, w hosćeńcu w Sernjanach zabawny wječor, wobstojacy z dźiwadła a rejow. Hrać budźe so: „Róża Jědlowska". Započatk z dypkom we 8 hodź. Žurla je wutepjena. Přećelnje přeprošuje **Jednota „Sokoł"**.

Drježdźanscy Serbjo so wutrobnje na serbske kemše njedźelu 17. febr. rano we 8 hodź. w kapali w Taschenberg-Palais přeprošuja. Składnosć k swj. spowědźi wot 7 hodźin.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1929.

Kulowska wosada. Kk.: 205 z Rachlowa: Mikławš Mihan; 206. 207. z Dubrjeńka: Michał Robl, Mikławš Domanja. **Budyšska wosada.** Kk.: 208.—212. z Budyšina: Mikławš Holka, Jan Helgest, Michał Wićaz, Madlena Stankiewicowa, Pawoł Deleńk; 213. ze Židowa: Michał Ela; 214. z Bozankec: Jurij Domš; 215. z Ratarjec: Michał Handrik. — 216. ze Zdźěrje: Hańža Rostokec; 217. z Kukowa: Madl. Hodankowa. **Ralbičanska wosada.** Kk.: 218.—220. z Ralbic: Mikławš Brojeŕ, Jakub Šwejda, Michał Donat; 221. 222. ze Šunowa: Pětr Handrik, Jakub Bjeńš; 223. 224. z Nowoslic: Pawoł Cyž, Michał Kórjeńk; 225. 226. z Koslowa: Jurij Wowćeńk, Jan Domaška; 227. z Jitka: Jakub Rachela; 228. z Łaza: Jan Haješ.

Sobustawy na lěto 1928.

Kk.: 1026. z New-Yorka: Michał Nawka; 1027. 1028. z Rachlowa: Marja Modźinkec, Mikławš Mihan; 1029. z Němcow: Jan Kochta; 1030. ze Sulšec: Pětr Kral; 1031. z Kočiny: Michał Grofa; 1032. z Budyšina: Pawoł Deleńk; 1033. z Brěmjenja: Michał Hančka; 1034. z Wulkeje Dubrawy: Józef Wiliam; 1035.—1037. ze Swinarnje: Mikławš Smoła, Mikł. Bobik, Jurij Šwon; 1038. 1039. z Ralbic: Mikławš Ćóška, Jurij Ćóška; 1040. z Nowoslic: Jurij Čornak; 1041. —1034. z Koslowa: Jan Handrik, Jurij Wowćeńk, Jakub Kórjeńk.

Dobrowólne dary za Wosadnik.

Kk.: Jurij Lebza ze Słoneje Boršće 2 hr.; Michał Handrik z Ratarjec 1 hr.; Michał Ela ze Židowa 5 hr.; Jakub Šwejda z Ralbic 0,50 hr.; překupc Jan Haješ z Łaza 3 hr.

Vogtlandske Madras- **gardiny,** přikrywy na sofy, łoža, blida a diwany, wóskowanki, łožowe šaty
J. Erler, Budyšin
Zwonkowna lawska hasa 10
— Posłužujemy serbscy. —

Marja Runge
wumjełska wušiwarnja za paramenty
w Budyšinje, Lubijska droha čo. 9
poruča so k zhotowjenju a k wuporjedźenju wšitkich **paramentow, ryzwow, pluvialow a khorhowjow.**

Serbska ludowa banka w Budyšinje
Filialcy we Wojerecach a w Khoćebuzu
Agentury: **w Khrósćicach** pola knjeza **M. Čornaka,**
w Kulowje pola knjeza **Oty Bulanka,**
w Rakecach pola knjeza kantora **J. Rjelki**
Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy zapołožować na knižku a zběhać po potrěbnosći.
Zadanja pjenjezy ze 4½—8 procentami
Telefon 3506 a 3507.

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 4. februara 1929.

Woły: 207. 1) Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět 53—59 hr. 2) Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene 44—49 hr. 3) Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše 30—40. 4) Mjenje picowane wšěch starobow — . 5) Mjasne — . 6) Husumske z pastwy — . **Byki**: 281. 1) Połnomjasne, dorosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće 50—56. 2) Połnomjasne, młódše 45—49. 3) Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše 39—43. 4) Špatne —. **Jałojcy a kruwy**: 334. 1) Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće 47—51. 2) Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět 53—57. 3) Starše wukorm. kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy 37—43. 4) Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy 42—50. 5) Mjenje a špatnje picowane 27—32. 6) Husumske z pastwy 23—26. **Ćelata**: 607. 1) Najlěpše wukormjene 72—78. 2) Mjenje wukormjene a tajke wot cyca 60—70. 3) Špatne 55—58. **Wowcy**: 631. 1. Młódše a stare, wukormjene 62—68. 2) Starše wukormjene 52—60. 3) Mjenje wukormjene (Märzschafe) — . 4) — . **Swinje**: 3146. 1) Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiženjow, hač do 1½lět stare 77—79. 2) Wukormjene 76—77. 3) Mjasne 73—75. 4) Špatne 72—73. 5) Rancy a kundrosy 67—71.

7. februara 1929.

Ćelata (664): 1) 75—81. 2) 70—74. 3) 60—68.

Swinje (421): (přez 300 pt.) 1) 80—18. 2) (240—300) 78—79. 3) (200—240) 76—79 4) (160—200) 76—77. 5) — . 6) — . 7) — .

Serbski Hospodař

ratarske wulkowikowanske tow. z wobmj. ruk.

Telefon: w Budyšinje 3510, w Khoćebuzu 1247.

Naš młyn w Delnim Wujezdźe, tel. čo. 13, dźěła nětko też

dejwo spěchowacu picu

z ržanych a pšeničnych wotrubow, rajsoweje mučki a mučki wolijowych wosuchow po receptach nazhonitych skotarjow, wšě dźěle w najlěpšich a najčisćišich kajkosćach.

Tutu picu předawamy jako

łužisku dejwo spěchowacu picu

I. družina wopřija 18,06 % proteina a 8,42 % tuka,
II. družina wopřija 19 48 % proteina a 7,83 % tuka.

Wobej družinje stej po wobswědčenju statneje přepytarnje w Möckernje pola Lipska njeskaženej a čistej.

Kat. Bjesada w Njebjelčicach

wotměje **pónjdźelu, 11. febr.,** wječor w 7 hodź. w hosćeńcu w Njebjelčicach swój

załoženski swjedźeń

z dźiwadłom a rejemi.

Hrać budźe so:

Róža Jědlowska.

Khutnohra we 8 jednanjach.

Wšitkich Serbow z blizka a z daloka a přećelow Bjesady nanajwutrobnišo přeprošuje

předsydstwo.

Inventurske wupředawanjo

hač do **13.** februara.

Šaty, stores, gardiny

za jara poniżene płaćizny.

Kurt Erler, Budyšin

Žitne wiki 11

napřeco „Złotej Hwězdźe“

Konjace nožicy

česaki za nožicy

toči swědomiće

J. Hampel

Kotołska hasa 11.

W Budyšinje zetkamy so

w kofejowni Lehmann

na Serbskej drózy 8.

Najsłódniše konditorske pječwa

Wosebitosć: Torty jako dar při wšitkich składnosćach.

Wšědnje popołdnju a wječor koncert.

Pawoł Giebner

Budyšin.

Dla rozpušćenja swojoho wobkhoda poskićam we

wupředawanju

za poniżene płaćizny swoje derje wothladane

wina.

Prošu, wobkedźbujće płaćizny w mojim wukładnym woknje na dźiwadłowej hasy.

Spanske a bydlace jstwy, kuchiny, khamory, blida k pisanju, komody, wućahowate blida wot 42 hr., büffety, dubowe, wot 250 hr. kaž też wšě wutykane wěcy.

Dobre dźěło, tunje płaćizny!

Rěču serbscy.

Pawoł Handrik

Budyšin

Kamjeńtna dróha 32

při Drjewowych wikach.

Zańdźenu wutoru připołdnju ½1 hodź. wumrě, na puć do wěčnosće z Bohu poswjećenym žiwjenjom a ze swj. sakramentami derje přihotowany, zbóžnje, 80 lět, 1 měsac, 29 dnjow stary

Mikławš Symank,

wumjeńkař we Wotrowje.

Přez 15 lět bě kěbětař našeje cyrkwje a wobstara službu hač do předposlednjoho tydźenja, hdyž jomu ćežke skhorjenjo dalšu službu wobaraše, najswěrnišo, jeničcy z lubosće k Bohu a k swojej cyrkwi. Podpisana cyrkwinska wosada žaruje wo wěrnoho křesćana a swěrnoho służownika. Row na Wotrowskim pohrjebnišću, do kotrohož joho ćěło 9. t. m. swjatočnje pokhowamy, budźe nas k dźakownomu česćowanju dopominać. Bóh płać jomu we zbóžnej wěčnosći!

We Wotrowje, 9. februara 1929.

W mjenje dźakowneje wosady:

Cyrkwinske předstojićerstwo.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadża kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za reklamowy rjadk w teksće so 50 pj. płaći. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Zamołwity redaktor: Kapłan Józef Nowak w Budyšinje, Kirchplatz 2. — Pokładnik: Jurij Šołta, wučeř, Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj. tow. ss.Cyrilla a Methoda) w Budyšinje z póstšekowym kontom: Drježdźany 33458. Dalokoréčak čo. 3895.

7. čisło. | W Budyšinje (Bautzen), 16. februara 1929. | 67. lětnik.

Swjaty Wótc — swobodny; bamžowski kraj — wobnowjeny.

Dźeń 11. małoho róžka 1929 změje we swětnych stawiznach trajacoho wuznama. Na nim skónči so nimale 60 lět trajaca rozkora mjez Swjatym Stołom a italskim knježeŕstwom. Wot časa, hdyž stary Garibaldi z Viktorom Emanuelom I. bamža wurubi, cyły bamžowski kraj a město Rom wobsadźi, hdyž so kral Viktor Emanuel w bamžowym hrodźe Quirinalu zasydli a so we Swjatym Měsće jako prěni kral zjednoćeneje Italskeje wupjeraše, běše tak mjenowane romske prašenjo z palacej ranu za italske knježeŕstwo. Wšelacy statnicy so ze wšej prócu wo wujednanjo prócowachu, ale podarmo. Stary wupruhowany Crispi junu zdychny: „Tón budźe najwjetši, kotromuž so poradźi z romskej kuriju so wujednać.“ Nětko je so też Mussolini ze samsnym prašenjom khutnje zaběrał a ze swojej wutrajnosću, swojim wótrym duchom, swojej dobrej wolu a też ze swojej njewotwisnosću wot parlamenta skónčnje ćežke prašenjo k dobromu kóncej dowjedł. Wězo jomu wjacy hač dobra wola swjatoho wótca Pia XI. dźěło khětro wolóži. Bamž žadaše za sebje jenož dospołnu swobodu, njehladaše na wulkosć zasy dóstatoho bamžowskoho kraja, też nic na wysokosć jomu poskićenoho wotrunanja. Wón dóstanje 750 mil. lirow w pjenjezach a 1 milijardu w statnych papjerach, to je wšo hromadźe na 380 milijónow hriwnow, potajkim khětro nizki kupny pjenjez za Italsku za wotstupjenjo tak wulkoho kraja, kaž stary bamžowski kraj běše. Nowy bamžowski kraj budźe khětro mały, wupřestrěwa so na Vatikan z małym wokrjesom, do njoho słušeja hišće znate tři wulke basiliki Swj. Města: bamžowa kathedrala Lateran, basilicy „Sa Maria Maggiore“ a „So Paulo extra Muros“. Wyše toho je bamž z knježeŕstwom konkordat wujednał, we kotrymž so wšě poćahi mjez cyrkwju a statom dospołnje dorjadowachu. To drje běše za Swjaty Stoł też sobu najwažniši dźěl cyłoho prašenja. Podpisanjo wujednanja sta so připołdnju 11. małoho róžka w bamžowym lateranskim palacu. Za bamža podpisa kardinal Gasparri, za Italsku Mussolini. Přitomni běchu hišće msgr. Borgini, Duca a Pizzardo, za Italsku ministerja Rocco, Grandi a Giunta. Po podpisanju zanjesy so w pódlanskej lateranskej basilicy swjatočne „Te Deum“, kotrež přitomni wězo z połnosće swojeje wutroby zanjesechu.

Wězo też fašistojo dźeń z wulkimi swjatočnosćemi wuznamjenichu. Dopołdnja w 11 hodź. wotdźeržachu na Pětrowskim naměśće wulku paradu. Popołdnju přinjesechu kralej w Quirinale swjatočne hołdowanjo. Romski gouverneur wuda proklamaciju na Romjanow, wuzběhny wulki wuznam 11. małoho róžka za Italsku a za cyły swět. Wšě domy běchu wupyšene. Po wšěch wulicach zmahowachu so khorhowje wšěch barbow a wječor běše cyłe město wobswětlene. Wosebje Vatikan a Swjaty Pětr płowachu w hobrskim swětle. Na druhim dnju běše lětny wopomnjeński dźeń bamžowoho krónowanja. Hižo wot zažnoho ranja hromadźachu so Romjenjo na Pětrowskim naměśće, zo bychu Swjatoho Wótca do cyrkwje zaćahnyć widźeli. A hdyž wón sedźo na nosydle před cyrkwju so pokaza, witaše joho zahorjeny jusk tysacow a tysasow. Znajmjeńša 100 tysac ludźi běše na Pětrowskim naměśće zhromadźenych. Cyłe město błyšćeše so w pisanych barbach wuwěšenych khorhowjow a koběrcow (tepichow). Po swjatočnej Božej mši wudźěli Swjaty Wótc ze zwonkowneje lodźije Swj. Pětra swjatočne požohnowanjo „urbi et orbi“ (městej a swětej). A nad městom krjepješe sylny dešć.

W Italskej wotdźeržuja so po cyłym kraju radostne swjatočnosće. Najbóle wozboženi su ludźo w Desio, hdźež je Swjaty Wótc so narodźił. Wšě italske nowiny sławja skutk wujednanja. Nacionalistiska „Corriere d'Italia“ piše: Tale hodźina je najswjatočniša našoho žiwjenja. Wulki bamž poskićuje wulkomu kralej ruku wujednanja po 60lětnej rozkorje. Dźěłaćeŕski dźenik piše: Kóždy Italčan móže jenož z hnućom a wjeselom tutón skutk přeżiwić, w kotrymž so stat a cyrkeŵ zasy zbližištej. Podobnje pisaja też druhe nowiny. Też němske wulke dźeniki wukhwaluja Mussolina a přeja jomu zbožo k joho wulkotnomu skutkej. Francózam budźe wězo ćeżšo, na skónčnym wujednanju cyrkwje ze statom w Italskej so wjeselić, dokelž budźe Italska w přichodźe za Francózow wo wjele wobćežniša hač dotal. Też naš Posoł so raduje z cyłym katolskim swětom, zo je Swjaty

Wótc sebi skónčnje wubědźił zasy swobodu, zo budźe w přichodźe směć so tež tu a tam w šěrokej zjawnosći pokazać a zo budźe tež směć cuzych katolskich monarchow w Romje a we Vatikanje witać, štož dotal mózno njeběše.

Swjaty póst.

So posćić? My so posćić? To tola Bóh nochce, zo dyrbimy kaž tajke kosćowcy suche, a kósć a koža wokoło khodźić! — tak jich dźensiši dźeń rěčeć słyšiš.

A tola. Też dźensiši dźeń přikaznja posta płaći. Njebojće so. Wjacy jich woprawdźe też pola nas wumru skerje přez přewjele jědźenjo, dyžli přez přemało. „So posćić", haj to je woprawdźe jara njemodern, nic jenož we wulkim němskim kraju, ale też we małym serbskim, kiž je jedyn geografiscy dźěl wot njoho. To pak sebi němska republika wot nas njeżada, zo smy też w tutym nastupanju kaž hłowny dźěl němskoho wobydlerstwa. W tutym nam dospołnu swobodu přewostaja. Bohužel ju jenož přemało wužijemy.

Nochcu wam předować, kajkoho wuspěcha nam posćenjo wosobinscy přinjesy, ale jenož naspomnić, zo też jako lud posćenjo trjebamy. Smy žiwi w času, hdźež najsylniše muskule, najspěšniše nohi, najkrućiša boxerska pjasć wo wjele wjacy płaći, dyžli idealny wjednik, dyžli póćciwosć a duchowna a dušina móc. Bohužel pak žadyn lud wot tajkeje ćělneje cyroby dołho žiwy być njemóže, nic němski a wjele mjenje hišće mały serbski lud. Tohodla je trěbne, zo so znutřkownje sylnimy, potom duša a duch też słabe ćěło znowa wožiwi. Wužiwanjo a wužiwanska kultura njeje hišće žanomu mrějacomu ludej nowe žiwjenjo zadunyła. Kak so do wójny Němcojo hłupym, nazadstojacym katolskim narodam, kaž Pólskej, Italskej, Španiskej smějachu! A što mamy dźensa? Hdy by Němska telko porodow we swojich krajach (w přerězku) měła kaž tute kraje, by so wona jako přichodna knježićerka swěta wobhladowała, też byrnjež poslednju wójnu přěhrała.

Tohodla wróćo k jednorosći našich wótcow! Naš hubjeny hospodarski čas nas k tomu pokazuje, k tomu pohnuwa, Bóh nas sam napomina, Bóh nas sam prosy, Bóh nam sam to kaza. Nětkle je hišće časa!

Hdyž jako lud snadź tola jónu zahinjemy — před čimž chcył nas Bóh Wjeršny zakhować — potom njesměđźa swětowe stawizny pisać: Serbski narod je zahinył kaž starc we słabosći a mjehkosći, ale jako rjek — běđźacy a wojowacy! *r.*

Politiski rozhlad.

Wo wutworjenju „wulkeje koalicije" w Němskej

je so nětkle wjele rěčało a pisało. Nětčiše knježerstwo wobstoji, kaž je znate, jenož ze socialdemokratow a demokratow. Centrum ma w nim jenož jenoho dowěrnika, knjeza von Guerard, kotryž je minister za wobkhod a wobsadźene kraje. Njeje pak same w knježerstwje zastupjene. Za knježerstwom potajkim w parlamence žana wjetšina njestoji. Zo pak by stajnu a wěstu wjetšinu měło, štož je wosebje nětkle, hdyž su wo dokónčnje postajomnej sumje wójnskoho zarunanja w Parizu zhromadźeni wěcywustojni jednać počeli, ważne, dyrbjałoj centrum a němska ludowa strona sobu zastupić a z tym so sylna, wulka koalicija wutworić. Tola tu pokazachu so wulke napřećiwnosće, kotrež wosebje na kulturnym, nabožnym polu leža. Po ličbje mandatow ma centrum prawo na tři ministrow. Dokelž dotalny centrumski dowěrnik dwě ministerskej městnje zjednoćowaše, bě jenož jene hišće trěbne. Demokratojo pak nochcychu ministerstwo prawow wudać. Dotalny jich zastupjer Koch je wšelake liberalne „reformy" w němskim prawje započał přewjesć, tak na př. wołoženjo dźělenja mandźelstwa, wołóženjo a wosłabjenjo § 218, kotryž wotstronjenjo žiwotnoho płodu khosta. Tuž tajke „wozbožnjace" liberalne skutkowanjo nochcychu přetorhnyć dać. Za ministerstwo dźěła a financow, z kotrymajž socialdemokratojo we wulkej nuzy a ćěsnosći sedźa, so centrum wězo też dźakowaše. Tola wšak by tu k wurunanju a dojednanju dóšło, njebyli němska ludowa strona na tym wobstała. zo dyrbi so runočasnje też w Pruskej wulka kralicija wutworić. Tam dotal centrum, socialdemokratojo a demokratojo knježerstwo tworja. Demokratojo, kotřiž maja tam tři ministerske sydła, dyrbjachu dwě němskim ludowcam wotedać. To woni nochcychu. Ale chcychu jenož jene wróćić a žadachu, zo by też centrum wot swojich třoch jene wotstupiło. Tak pak by centrum na swojich 71 zapósłancow jenož dwě sydli, liberalnej stronje němskich ludowcow a demokratow, kotrejž wobě hromadźe matej jenož 61 zapósłancow, pak kóžda po dwu, potajkim hromadźe štyri sydła. To pak by njemóžna přewaha nabožnje njepřećelnych liberalnych ministerskich hłosow było, štož by so strašnje pokazało při wothłosowanju wo nimale dohotowjenym konkordaće mjez Vatikanom a Pruskej, při rozrisacych prašenjach krajnoho šulskoho zakonja a zarjadowanja ludowych šulow atd. Tute kulturne-politiske prašenja su dalše jednanja rozbiłe. Tu centrum njemóžeše dale wróćo stupić. Tuž wza swojoho zastupjerja von Guerarda z němsko-krajnoho knježerstwa a stoji nětko w oposiciji ke knježerstwu. Z tym je dotalne knježerstwo wjele bóle wot njoho wotwisne a budźe prjedy a pozdźišo zasy z centrom jednać dyrbjeć.

Wo Swjatowjacsławskim swjedźenju.

Wulke přihoty činja so w Češkej, tysaclětne wopomnjeće martrarskeje smjerće prěnjoho křesćanskoho češkoho krala hódnje woswjećić. Wšelake wubjerki za tute swjatočnosće su so wutworile. Nimo lokalnych, bóle towarstwowych, stej to dwaj wubjerkaj, kotrejž cyłu Češkosłowaksku wobpřijetej: wšonarodny wubjerk wšěch stronow a stronistwow a přihotowacy wubjerk najwuznamnišich muži, wosebje z katolskoho lěhwa. Změja tola tute swjatočnosće cyle wosebje nabožnoho razu a dosahnu wjerška we swjatočnym woswjećenju a wotewrjenju wulkotnoho Swjatowitskoho doma na Hradčanach sobotu 28. septembra. Tola wšak so wšelakim liberalnym kruham, kaž wosebje też tym, kotřiž w zasudźenym Janu Husu wulkoho swjatoho widźa, njelubi, zo je swj. Wjacsław wulki a sławny swjaty křesćanski martraŕ był. Tuž su přišli na mysl — dokelž sobu swjećić tola skoro někak dyrbja — nic swjatoho Wjacsława woswjećić, ale jenož „wjerchu" Wjacsława. Snadź by to tola jara strašne było, jenoho swjatoho takle česćić. A to je, štož nas wosebje zajimuje, zo je tutu wulku myslički wupjekł a za swoje hesło přiwzał — kaž to też w „Serbskich Nowinach" z dnja 12. februara čitamy: češki Sokoł a to w Brnje. We swojej kencliji je pónđźelu zhromadźił wšěch, kotřiž swjatych njeznjesu, pokrokarjow, čěskobratrskich, prawosławnych, kostnisku jednotu atd., a z tym so na čoło tych stajił, kotřiž z hidy napřeću katolskej cyrwi wuhasnychu błyšć swjatosće z hłowy prěnjoho češkoho krala a so kłonja jeničcy swětnomu „wjerchej".

Z Łužicy a Serbow.

Z Radworja. Dźěći a wulcy su so hižo na šulske předstajenjo wjeselili a też trochu přihotowali. Ale mjez tym zastupi wulka zyma a khorosć. Delnje rjadownje je wyšnosć dała zawrjeć a jstwy dyrbja so wučerstwić. Tuž dyrbimy na dźěćace předwjedźenja hač k jutram wočaknyć. Wšako tu bórzy budźa. Nadźijomnje zyma, mócna kralowna, bórzy swój lodowy sceptaŕ złoži!

— Katolska Bjesada wuhotowa sebi po dlěšej přestawcy zasy lětsa wulki założeński swjedźeń — běše to hižo 55. Wulka Brylec žurla bu 6. februara cyle polna.

Tak bohače běchu so sobustawy, kóždy ze swojim najbližšim swójbnym, zešli. Zastup běše darmo a zhromadna wječeř za poł pjenjez. Trěbne wudawki buchu z pokładnje zapłaćene. Za dobre jěsć a pić běše so korčmař postaral. Hnydom při započatku wuspěwachu přitomni čestnomu předsydźe, knjezej fararjej Nowakej, třikróćnu harmonisku „sławu". Wón běše nazymu cyle z ćicha swój sleborny farafski jubilej woswjećił. Nětko mějachu joho wosadni pak raz přileżnosć, jomu zjawnje hołdować. Zabawny a powučacy dźěl swjedźenja běše wón zwjetša připrawił. Bu tu w Radworju k prěnjomu razej struchłohra „Křesćanka" hrata. Wšě 9 wosobow nanajwustojnišo swoje róle předstajichu. Je khwalobne, zo su tež naše maćerje sobu wukłe a hrałe. Po khutnej hrě powita hosći knjez kapłan Cyž nanajpřećelnišo — měješe tež postrow wot předsydy towarstwa, knjeza kapłana Grofa, kotryž so hišće w Kulowje lěkuje. Sćěhowaše žortny dźěl, wopřiješe 9 čisłow. — Ze spěwow chcemy wuzběhnyć 3 hłósne solo: „Přišła mi holčka —/wosebna" narodny hłós (słowa su wot Handrija Zejlerja). Dźiwadło: „Krasne wobrazy" a horšć žortnych wustupow so nanajlépje poradźichu. Najmócnišo tu Stróžišćenjo sobu skutkowachu. Wulke spodźiwanjo zbudźi tež nowinka: Dwanaco w Sylvestrskej nocy. Nichtón drje na zajimawe postawy jednotliwych měsacow, jako wulkoho a małoho rózka, jutrownika, nazymnika a hodownika njezabudźe. Ze zhromadnych spěwow njech je na „Radwof serbski, statok mój" a „Dołhu kołbasu" spomnjene. Wulke wobrazy na scěnje běchu k wujasnjenju słowow dosć přihódne. (Sława kraslerjej!) Knjez wučeř Nawka rozwjeseli wšěch z rjanej bajku wo hłupaku. (Tajka wěc dyrbiała so do ćišća dać!) Rjany žónski splah bu tu hódnje wukhwalowany! Ke kóncej dźakowaše so knjez kapłan Cyž wšěm, kotřiž su swjedźeń pomhali zmóžnić a porjeńšić; naspomni wulku prócu pokładnika, knjeza Jakuba Pólana. Dźak słuša daricelam muki, kału, jejkow atd. Cyły swjedźeń je měł rjany swójbny raz a wšitcy hrajerjo a spěwarjo běchu sobustawy „Bjesady" abo jich swójbni. Na kóncu njeběchu tež reje, kaž to zwjetša na podobnych załožeńskich swjedźenjach bywa! Njech so dopjelnja rjane přeća předsydy, knjeza kapłana Grofy: „Radwořska Katolska Bjesada — njech dale kćěje a so rozwiwa, zo by była z rjapom wšěch wosadnych towarstwow!" To daj Bóh!

Z Khróšćic. Hewak rěka, zo je sucha zyma strowa. Ale lětuša dołha zyma je drje překruta (hač do 33° C), zo tele stare prajidmo wjacy njetrjechi. W našej wosadźe leži jara wjele ludźi khorych, druhdy cyły dom. Lěkarjo njemóža dodźěłać. A smjerć žada swoje wopory. Wot 16. januara hač do popjelneje srjedy mamy tu 15 ćěłow, 3 dźěći a 12 dorosćenych. Někotři wumrěchu po cyle krótkej khorosći, kaž čestna knježna Hana Miklec ze Swinafnje abo Marja Šewcowa z Hórkow, druzy zasy po wjacylětnym ćežkim ćerpjenju. Tu njech je předewšim spomnjene na čestnu knježnu Hanu Šewčikec z Wudworja, rodźenu z Baćonja. Wona běše w młódšich lětach swěrna a starosćiwa hospoza pola knj. fararja Rězaka w Kamjencu a potom porjadu pola swojeju bratrow Jakuba a Michała w Lubiju. Wona běše tež we swojim času so wo to postarała, zo, hdyž so Baćońska cyrkej twarić poča, Budyšski procesijón do Różanta poča swu Mariju sobu nosyć. Prěni króć běše ju wona rjenje zdrasćiła a wšitko přihotowała na zelenym dworje wotcnoho statoka w Baćonju. Wottud njeseše ju z Budyšskimi družkami do Różanta. Zemrěta měješe wot małosće jara krótke widźenjo. Na jene wóčko pozdźišo cyle woslepi. Po něčim tež druhe dale a bóle słabnješe, hač ju dospołna nóc njewobja. Jeje duch a pomjatk pak bě a wosta jasny a wótry hač do poslednjeje hodźinki. Na hłosu kóždoho spózna. Na wšo wědźeše so dopomnić, za wšo so zajimaše, wosebje tež za naše serbske należnosće. Z kóždym měnješe derje a komuž někak móžeše, tomu swoju pomoc poskićeše. Wšěm dawaše přecy najlépši přikład hłuboko nabožnoho pócciwoho žiwjenja. Padnywši złama sebi před nimale štyrjomi lětami nohu. Wot toho časa bě na łožo sputana. Ani sydnyć so njemóžeše. Wulke martry a bolosće měješe ćerpjeć přez cyły tón dołhi čas. Z wulkej sćerpnosću njeseše swój ćežki křiž, modlo so za tych swojich a dospołnje so přewostajicy njewuslědźitej woli Božej. Štóž je ju znał, zakhowa ji zawěsće lube wopomnjeśo a njezabudźe na nju we swojich modlitwach. Zawěsće tež wona njezabudźe při trónje Božim na tych swojich tu na zemi a na swój serbski lud. Swětne kubła, česće a wjesela njeje ženje pytała, ale za wěčnymi žadaše jeje wutroba wot młodosće. Ze 24 lětami zastupi hižo do III. rjadu swj. Franciska jako sotra Innocentia a swěru je so prócowała, tohole wulkoho swjatoho sćěhować

Njewinowaće k smjerći zasudźeny.

(Pokročowanjo.)

Martinus njeběše so mylił: knjez z Maloy trjebaše nuznje pjenjezy a Marja wobsedźeše wulke zamoženjo; wón wjedźeše, zo jomu wšudźom durje zawrěja, dokelž běše wuwołany. Tak běše sebi wotmyslił, zo sebi wudowu k smjerći zasudźenoho wozmje. Marja wězo njebě jena z tych, kotřiž hnydom něšto zabudźa; wona sebi cyle wěsće mysleše, zo je knjez z Maloy tón, kotryž je wuja morił.

Najzrudniše za nju pak běše, zo njemóžeše nikomu swoje horjo dowěrić. Njeby-li toho trósta měła, wšitke swoje horjo swojomu spowědnikej wuznać, by drje pod ćežu swojich bolosćow hižo dawno podležała. Khodźeše tohodla husćišo k swojomu spowědnikej, zo by sebi pola njoho pytała zmužitosć a tróšt. Po kóždym wopyće bě stróštniša, woživjena. A tola přińdźechu hišće hodziny najhłubšoho styska.

Hdyž chcyše nětko ćeta do kupjelow zapućować, njebě jej to runje jara witana wěc; njerady wopušći Keralain. Wot tamnoho hrózbnoho podawka sem běše jenož hišće na swójbnych swjedźenjach so wobdźělíła, a samo to běše jej přećiwne. Też w kupjelach lubowaše stajnje samotu; njepytny, zo je tak blizko swojej dźowcy.

Mjez tym zańdźe dźeń za dnjom a Cecilija poča być njesćerpna. Hodźiny zdachu so jej być kaž wěčnosć a styskníe prašeše so, hdy jeje mać kupjele wopušći.

Skónčnje smilichu so njebjesa. Běše po wobjedźe. Krasna a wabjaca běše přiroda, wšo mjerwješe so won k wulětej. Cecilija wobkedźbowaše přez wokno jednotliwe wosoby, so nadźijejo, też swoju mać wuhladać.

A woprawdźe, hdyž běchu so skoro wšitcy wotsalili, wotewrichu so mjelčo durje. Jeje mać wustupi a kročeše pomału k lěskej, kotryž so w blizkosći wupřestrěwaše.

Cecilija wzawši hnydom swój rysowanski kašćik khwataše za njej. W blizkosće swojeje maćerje zasta, skhowana zady štoma, a wobkedźbowaše jeje lubozne wobličo, na kotrymž so horjo a zrudoba jewještej.

Jeje wutroba bě přepołna, z hłosom zażałosći. Knjeni z Keralain pohlada wokoło so a tutu rjanu młodu holcu wuhladawši přistupi k njej.

„Što ći je, moje dźěćo", prašeše so Cecilije.

„O, hnadna knjeni, wodajće! Zhubich swoju mać, a buch tak žiwje na nju dopomnjena, dokelž sće wy jej tak podobna."

Knjeni z Keralain to słyšeše, dopomni so zrudźena na swoju Genofevu.

„Wbohe dźěćo", wotmołwi wona, „posydń so tu při mni a powědaj mi wo swojej maćeri. Też ja mějach dźowku, kotruž sym zhubiła a kotraž móže być we twojej starobje. Bych tak rady něšto słyšała wo twojej maćeri! Potom też zhoniš wo mojej dźowcy."

Zrudoba wbohoho dźěśća běše jara wulka. Najradšo by chcyła prajić: „Njepłakaj wjacy, luba maći, twój mandźelski a twoje dźěćo staj hišće žiwaj; nimataj druheje žadosće, hač tebje lubować a tebje zbožownu činić." Ale što móhłe tajke słowa wuskutkować? Budźe jej wona to wěrić? Snadź je lěpje, hišće čakać.

w čistosći, ponižnosći a přećelniwosći. Njech so nětk też z nim raduje w zbóžnosći njebjeskej.

Ze Serbskich Pazlic. Zaradźeńske hodźiny za maćerje wotměja so tu wutoru 19. februara popołdnju ½3 hodź. pola Kralec. Lěkaŕ budźe přitomny.

Ze Sernjan. Ralbičanska jednota „Sokoł" wuhotowa tu póstnisku njedźelu zabawny wječor. „W Sernjanach je přecy rjenje", ludźo husto praja, a tohodla drje bě też telko přikhwatali, njehladajo wulkeje zymy. Města k sedźenju tam wjacy njebě. Wě dźěn tu też kóždy, zo Ralbičan „Sokoł" přecy něšto dobre poskića. Starosta Žur powita při započatku hosći a sčini jich na to kedźbnych, zo drje su póstnicy, zo pak je hra, kotraž ma so předstajeć, „Róża Jědlowska" khutna hra, hdyž też nic runje struchłohra. Tuta hra so na małych wjesnych jewišćach ćežko předstaja, dokelž tu husto historiskeje nadoby njeje. Też *městno hraća (scenerija) dyrbi so přehusto přeměnić.* (Wuwiwanjo je tohorunja druhdy přespěšne.) Tola wona skutkowaše a hdyž so Serbjo też rady žortej směja, tak hosćo tola też khutnosći zrozemichu — dopokaz, zo su so też hrajerjo do swojich rólow zažiwili a tohodla też derje hrali.

Z Njebjelčic. Hačrunje zyma ze wšej krutosću zakhadźała, běše wjesna žurla tola napjelnjena, hdyž „Katolska Besada" póstnicy póndźelu swój założeński swjedźeń wuhotowa. Předstaješe so khutnohra „Róża Jědlowska". Mnohich wabješe, tutu rjanu hru wohladać. Knjez předsyda powita mnohich hosći a přeješe wšitkim, wosebje młodźine, wjesołe hodźiny, a napominaše ju, zo by to we křesćanskim duchu sčinła. Dokelž běchu hrajerjo a hrajeŕki při wuknjenju wjele prócy a woporow nałožowali, so cyłe předstajenjo derje poradźi, štož hosćo po kóždym jednanju z mócnym přikleskom připóznawachu. Srjedź hry jimaše so knjez faraŕ Mič słowa a napominaše, so počahnjo na słowa předsydy a na hru samu, bohaće zastupjenu młodźinu k dźerženju 4. Božeje kaznje, a wukładowaše dale wšitkim hosćom, kak ma so w našich towaŕstwach po přeću Swj. Wótca w katolskim duchu skutkować. Hosćo so hač do rańšich hodźin z rejemi zawjeselachu a hrějachu.

Z Kamjenca. Pjatk 8 febr. zemrě w Kamjencu w 83. lěće swojoho žiwjenja knjez privatus Oskar Hirche, wuznamjenjeny wot Swjatoho Wótca bamža Benedikta XV. z křižom „pro ecclesia et pontifice". Wón bě so narodźił 26. junija 1846 w Saganje w Šlezyskej, přińdźe 1878 do Kamjenca a je swoje mocy stajnje cyrkwi, šuli a towaŕstwam wěnował. Wón bě žiwy po zasadach swj. cyrkwje a měješe wjele žohnowanja na zemi. Tuž žaruje cyła wosada, prošo Boha, zo by chcył jomu wšitko bohaće mytować we wěčnosći.

50 lět Jednota w Drježdźanach.

(Zapozdźene.)

Pjatk 25. a sobotu 26. wulkoho róžka. Bóh luby Knjez wobradźowaše nam přecy wjacy sněha. Jednoćenjo w Drježdźanach hladachu strachoćiwje k njebjesam, hač drje so jim złoty jubilej poradźi, hač jim lube krajanki a krajenjo swěru wobkhowaja. Bohu dźak, podarmo njeběchu naš „Kat. Posoł" a naše „Serb. Nowiny" we swojich rjadkach napominałe: Do Drježdźan 27. 1. 1929, je to přisłušnosć kóždoho dobroho a swěrnoho Serba. Wšak je sebi też Jednota wšu prócu dawała, nabožnu a narodnoho ducha w sakskej stolicy hajić a spěchować. A tuž běchu też Serbjo w domiznje a w cuzbje jej swěru wobkhowali, kaž so słuša: dźerž swěru k swojim.

Sobotu 26. 1., wječor we 8 hodź. Rjana čŕjódka lubych hosći a sobustawow běše so w towaŕstwowej jstwi w „Bayrische Krone", na Neumarkt 14, zhromadźiła, zo bychu so zeznali, so powitali a dołholětnych sobustawow hódnje počesćili. Předsyda towaŕstwa, knjez Helas, wotewri z katolskim postrowom porjad jubilejnoho swjedźenja. Stejo wuspěwachu narodnu hymnu. Na to přednjese knježna Hańža Koklic z wurazom basni wot P. Wićaza. Nětko poda předsyda wobraz 50lětnoho towaŕstwowoho žiwjenja, rozprawješe, kak je so z narodnej nuzy — dokelž běchu Serbjo tu jenož w němskich towaŕstwach zjednoćeni, a w nich husto dosć jenož „čerpjeni" — towaŕstwo Jednota założiła. Je so dyrbało jenož němscy powjedać a zapisować, dokelž njeběchu tehdomniše sobustawy serbskoho pisma wědomni. Dale dyrbješe so w tamnym času hišće dla zhromadźenja wo dowolnosć policije prosyć a zapisk sobustawow zapodać atd. Zamysł towaŕstwa běše přecy: hajić nabožnosć, narodnosć a pomoc poskićeć, kotřiž běchu w nuzy na duchownym a čělnym polu. Jara zwjeselace je, zo běchu naši narodni wótcojo, tak dołho hač běchu tu w stolicy we służbie, swěrnje k towaŕstwu stali a za nje

---

Wječor so wobej wróćišćej do hosćeńca. Knjeni z Keralain da sebi Cecilinu jstwičku pokazać a slubi jej, ju přichodne ranjo wopytać. Dopjelni swoje slubjenjo a zwosta dołho při njej a přińdźe też na druhe dny k njej; njekazaše pak Ceciliji, też ju wopytać. Njezwaži sebi ani swojomu nanej, ani swojej ćeće, wjele mjenje pak knjezej z Maloy, wo jeje nowym znajomstwje něšto prajić.

Hdyž so hodźina dźělenja bliżeše, začu hłuboku bolosć při mysličcy, so dźělić wot Cecilije. Začuwaše doprědka, kak njezbožowna budźe, wopušći-li tute dźěćo, kotrež ju tak žiwje na jeje samsne dopomina. Po dołhim přemyslowanju prošeše Ceciliju, zo by ju přewodźała sobu do Keralain.

„Waš bratr drje wam dowoli", prašeše so, „něšto njedźeli pola mje přebywać?"

Při tutym tak žadosćiwje wočakowanym namjeće Cecilija zatřepota.

„Bepo budźe jara zbožowny, hnadna knjeni."

„Nó haj, wotpućujemy za tři dny. Budźeće nas přewodźeć."

„Kak sće tola dobroćiwa!" Cecilija wokoši jej ruku, kotruž jej knjeni z Keralain poskići.

Wobej běštej tak hnutej, zo njemóžeštej sebi ani słowčka wjacy prajić.

Knjeni z Keralain dźěše nětko k swojej ćeće, kotruž knjez z Maloy runje z čitanjom zabawješe. Prošeše ju, hač njeby směła syrotu, kotruž je tudy zeznała, sobu do swojeje domizny wzać.

„Je snadź to młoda holca, z kotrejž smy so tu husćišo zetkali?" prašeše so knjez z Maloy.

„Runje tasama."

„Dyrbju wašomu přeću přihłosować; tuta dyrbi so kóždomu lubić!"

Dokelž ćeta knjezej z Maloy kóždu prózstwu dopjelni, bu wěc borzy zrjadowana a Cecilija sobu přeprošena. Hišće samsny wječor pisaše swojomu nanej list. Potom zawoła Bepa k sebi.

„Bepo, dyrbju wotpućować; ty pak wostań tu, hač wotjědu, potom pak wróć so k mojomu nanej."

„Mój knjez je mi poručił, wam wšudźom sćěhować, hnadna knježna; jomu mam posłuchać!"

„Ja pak tebje njetrjebam; w Francózskej nimam so ničoho bojeć!"

„To njeje hišće wěste, hnadna knjeni. Je tu tola tutón knjez z Maloy, kotrohož njemóžu znjesć."

„Też ja nic; ale to nječo nješkodźi. Mój nan njemóže nihdy na nihdy sam wostać."

„Wón je mi to kruće poručił, ženje z wašeje strony so dźělić, a tohodla wostanu při was!"

„A hdyž pak ja to zakazam?"

„Też potom nic!"

„Sym wot tebje wjetšeje posłušnosće zwučena."

„Na prěnim městnje posłuchaam swojoho knjeza."

Hdyž Cecilija widźeše, zo Bepo při swojim wostanje, so skóčnje změrowa, ale myslički jej prajachu, zo budźe swěrny służownik nad njej strażować.

Žiwjenjo, kotrež Martinus nětko w Arona cyle wo-

dźěłali. Počahi k towarstwu też njesnadnychu, hdyž běchu so do domizny wróćili. Wuzběhnyć so dyrbi, zo so też inteligenca njeje ženje zapowědźiła a zo też dźensa sobuskutkuje k spomóženju towarstwa. Zo su wšudże renegatojo, kotřiž so naroda hańbuja, kotřiž běchu towarstwej strašni, njetrjebamy na jubilejnym dnju wopominać. Dale naspomni na dźěło swěrnych wjednikow towarstwa a wozjewješe čas jich skutkowanja. Towarstwo je sebi nadawk stajiło, dale na narodnym, nabožnym a spomóžnym polu skutkować a prosy wšěch wo dobroćiwe sobuskutkowanjo.

Wječork bě so wěnował počesćowanju dołholětnych swěrnych sobustawow. To so nětko přez předsydu z wutrobu hnujacymi słowami sta. Wot 10 jubilarow, kotřiž běchu towarstwje wjacy hač 25 lět swěru wobkhowali, běchu so 6 zhromadźili. 4 njeběchu ważnych zadźěwkow abo khorosće dla dóńc móhli a so zamołwichu. Njech su jich mjena k wopomnjeću tu wozjewjene: kk. Michał Pjech, rodźeny z Khróścic, železniski zastojnik na wusłužbje, 50 lět sobustaw (přez 25 lět pokładnik towarstwa); Mikławš Šiman z Radworja, překupc n. w., nětko w starobnym domje, 42 lět; Michał Wićaz ze Serbskich Pazlic, cłowniski zastojnik, 38 lět (běše předsyda); duchowny rada farar Jurij Kral z Radworja, 37 lět (duchowny wjednik towarstwa); Herman Tišendorf z Drježdzan, wikowar z wuhlom, 36 lět (měješe serbsku žonu a wobkhowa serbskomu ludej swěru); Jurij Krawc ze Zejic, kralowski służobnik n. w., 34 lět; Mikławš Kubaš z Kulowa, piwowy pohonč n. w., 32 lět; Mikławš Rynč z Kamjenej-Radwor, pohonč n. w. 31 lět; Jan Běmak z Radworja, radniski zastojnik n. w. 30 lět; a Jan Kněžka z Lišeje Hory, póstowski zastojnik, 27 lět. Kóždomu jubilarej přepoda so sekla w serbskich barbach z napismom „za swěru“ a dale knihe: 1000 lět hnadowne městno Rožant.

Po wuspěwanju „Hdźe statok mój“ podźakowa so w mjenje jubilarow knjez Rynč za lube słowa a dar. Napominaše přitomnych, wosebje młodźinu, zo dyrbi sebi też w cuzbje swoju rěč w lubosći wobkhować a so nihdy swojeje maćerčiny hańbować. Přez tule swěru a krutosć hakle sebi dobudźemy pola našich sobučłowjekow nahladnosć a připóznaco.

Wot knježnow towarstwa přednjese nětko knježna Madlena Handrikec jadriwje a ze zapałom basni: „Ja sym Serbowka“. Dale přepoda z hrónčkami knjezam jubilaram rjany košik z kwětkami w serbskich barbach a khorhowčku.

Nětko wuprajichu zastupjerjo towarstwow Jednoće jako jubilarcy zbožopřeća, a to: kk. prof. Bryl, jako zastupjer wot Budyšskich towarstwow a serbskoho nowinarstwa, słowa połne lubosće a derjemjenjenja, rozkładowaše woznam serbskich barbow, a zahorješe přitomnych a staješe jubilarow jako dobry přikład našomu dorostej. Knjez Žur z Mnišońca přeješe Boże žohnowanjo a postrow w mjenje towarstwa „Łužicy“ z Hornjeje Hórki. „Ratarski Dorost“ wupraji přez knjeza Lešawa zbožopřeća a přepoda do knihownje rjany dar. Za češke towarstwo „Svornost“ jimaše so knjez Fiedler słowa, přeješe, zo bychmy dale w jednoće žiwi byli. Městopředsyda Haidan dźakowaše so předsydźe za wšu naloženu prócu. Knjezej wučerjej Kokertej, kiž běše z Worklec tu přikhwatał, dźakowaše so prjedawši šulef w serbšćinje, knjez Haidan młody, za darmotne rozwučenjo w času joho skutkowanja w sakskej stolicy. — We wjesołej biesadźe ze spěwami radowachu so hosćo a sobustawy, doniž njebě čas, domoj khwatać, dyrbjachmy tola jutře rano zaso k serbskim kemšam.

Njedźelu 27. 1., rano we 8 hodź. Pola Serbow je hišće wašnjo, zo so při někajkim wjetšim swjedźenju też njezabudźe, Bohu za dokonjane lěta so dźakować, a wo dalše dobroty prosyć. Tak so też na jubilejnym dnju Jednoćenjo zhromadźichu w kapali w Taschenberg-Palais, hdźež maja za lěto štyri króć přileżnosć, při kemšach serbskomu předowanju připosłuchać, zo bychu so dź kowali a prosyli Boha za dalšu pomoc a dale za khude duše wotemrětych sobustawow so modlili. Nahladna črjódka pjelnješe kapałku, mjez nimi też lubi hosćo. Kaž přecy, tak dołho hač w Drježdźanach přebywa, dźeržeše wysokodostojny knjez farar dr. Jakubaš, njedźiwajcy časa a woporow, nam Serbam też dźensa spěwanu Božu mšu a wopytowarjo pomhachu ze serbskimi kěrlušemi kemše porjeńšić. We swojim předowanju rozprawješe knjez farar, kak ma Jednota přičinu, z wjesołosću swjećić dźeń jubileja, hdyž je so też prócowała, skutkować na nabožnym, narodnym a spomožerskim polu. Po wuspěwanju „Tebje my Boha khwalimy“ a požohnowanju z Najswjećišim skónčichu so swjatočne kemše.

---

samoćeny wjedź še, běše žałostne. Dźeń wote dnja sam lutki, mysleše sebi, zo skoro rozom zhubi. Bórzy pak běše jomu cyle njemóžno, dléje w tajkich surowych newěstostaćach zwostać. Bjez toho, zo by Cecilji něšto zdźelił, wotmysli sebi, so do jeje blizkosće podać, zo by strażował nad jeje młodosću a zdobom też widźeć směł swoju mandźelsku. Wotmysli sebi w nocy wotjěć do Saxona. Nochcyše so nikomu pokazać, jenož Bepo dyrbješe jomu wšo zdźělić, za čimž žadaše. Tutón wotmysł też wuwjedźe. Chcyše sebi nětko kusk měra popřeć, ale njeběše jomu to możno. Přetož někotre kročele jenož wot njoho bydleše joho mandźelska a joho dźowka. Njesmědźeše jeju stłóčić na swoje wutrobno. To běše přesurowje, a skoro wobžarowaše, zo běše so tajkomu pruhowanju wustajił. Na ranjo pak sebi tola kusk zdrěmny. Nadobo zasłyša praskanjo křudow a pohlada z woknom won. Dwaj wozaj stoještaj hotowaj k wotjězdej. Bórzy wustupištej też Marja a Cecilija, přewodźanej wot knjezow z Rochegöck a z Maloy a jeje ćety.

Hdyž knjeza z Maloy wuhlada, přewza joho woprawdźita njemdrosć, a najradšo by so walił na tutoho bjezbóžnika a zadźernył jomu šiju.

Ale we samym wokomiku dohlada so na jenoho druhoho.

Mjez tym hač so pućowacy k wozomaj podachu, přińdźe překupc a poručeše drastu. Knjeni z Keralain, stajnje sobućuciwa, kupi sebi židźane rubiško. W tutym wokomiku dohlada so na Ceciliju, kotraž runje do woza stupi.

Martinus widźeše, kak Cecilija zblědny, a słyšeše, kak ze strachom zastona, hdyž so překupc spěšnje wobroći.

Knjez z Keralain zawoła hnydom swojoho służownika Bepa, kotryž so dźiwaše, zo je joho knjez tudy, a wopraša so joho hnydom:

„Štó je tamny człowjek, Bepo?“

„Kotry?“

„Tónle překupc, kotryž runje woteńdźe.“

„Nejsym žanoho widźał.“

„Dyrbiš za nim hić a joho wobkedźbować. Dyrbju wjedźeć, štó wón je.“

„Do kotroho kónca je wón wotešoł?“

„K tamnej horje.“

„Dobre, knježe, wobstaram wšitko a přiwjedu joho k wam.“

Za hodźinu wróći so Bepo. Njeběše nikoho namakał. Martinus bu přecy njeměrniši. Njechaše swoje dźěćo na žadyn pad z wočow pušćić a poruči Bepej, za přichodny dźeń wóz wobstarać.

„Před pjatnaće lětami“, praji při sebi, wopušćich swoju domiznu; štó zeznaje mje zasy? Wostanu skhowany. Bepo njech strażuje, a hrozy-li mojomu dźěśću strach, potom sym hnydom k pomocy.“

Cyły dźeń přebywaše Bepo pola swojoho knjeza, kotryž so joho za wšitkim wuwoprašowaše.

„Njemóžu znjesć tutej woči, z kotrymajž knjez z Maloy našu hnadnu knježnu wobhladuje, měnješe Bepo.

Tak bu Martinus we swojim předewzaću skrućeny, zo chce swoju dźowku do Bretanije sćěhować.

(Přichodnje dale.)

Popołdnju ½3 hodź. w dwórskej cyrkwi wotměwaše so swjatočny nyšpor, kotryž wysokodostojny knjez rada faraf Kral, duchowny wjednik towarstwa, před wustajenym Najswjećišim, z nyšpornymi modlitwami, Tedeum a požohnowanjom dźeržeše. Radwořska Hudźbna Jednota běše pod nawjedowanjom knjeza wučerja Nawki k porjeńšenju nyšpornych swjatočnosćow přikhwatała, a tak wyskachu serbske spěwy k česći Božej w rumnym Božim domje. Je drje prěni króć, zo tu serbski khór w cyrkwi spěwaše. Na pišćelach, wot sławnoho Silbermana twarjenych, přewodźeše ze znatej wustojnosću knjez organist Wolda, też syn serbskeje maćerje. Zawěsće bě to hnujacy podawk za wšěch wobdźělnikow. (Přichodnje skónčenjo.

Zyma.

Wot mała sem smy słyšeli starych ludźi powědać, kak zyma je tehdy hišće było, hdyž běchu woni mali, a kelko sněha je było, zo je nětko lědma hdy też w hodownika abo we wulkim rózku trjeba sanki z lěpjency sćahnyć, dokelž sněh lědma zemine prostnjene dno zawodźěwa. Smy snadź so jim tehdy druhdy sami při sebi smjeli a sebi mysleli, to tola njeje móžno, zo dyrbjało prjedy zymnišo być dyžli w našich dnjach a zymach. Ale nětko je nas tajka zyma překhwatała, kajkejež też najstarši ludźo lědma pomnja. Na wulki sněh wšak běchmy so skoro zwučili a hdyž je człowjek zasy w čopłej jstwi, potom mało wot nakopjenych sepjow sněhowych čuje.

Cyle hinak je to ze zymu. Kak nam to zańdźenu njedźelu do nosa sapaše, hdyž běchmy domske rano wočinili. Kak to do nosa a do licow kałaše a kusaše. Wo wušach hakle nochcu rěčeć. Čas swojoho žiwjenja njeběchu hišće nawušnicow nosyli a nětko na stary dźeń? Tajcy zmjerznuškojo tola nochcyli być a so młódšim a wobhladniwšim smějachu. Kusk drje jich też šćipaše, ale to by tola khort njebył! Domoj přišedši pak borzy zhonichu, što bě so stało, zo běchu sebi wuši wozabili, abo samo zmjerzli. Na tajku zymu njeběchu přihotowani a tajkeje šćipalcy njeznajachu. Dyrbjała Sibiriska też k nam do Łužicy přińć. Thermometer bě přez 30 stopnjow stupił a k tomu hišće w popołdnišich hodźinach tónle surowy wějacy a kusaty wětřik. To tola woprawdźe wjacy k wutraću njebě. Hdyž njeby kosmatu čapku hač na wuši dele měł — nawušnicy běchu pónjdźelu w cyłym Budyšinje rozpředate, dóniž potom wutoru telefoniscy skazana nowa lórija njepřikhwata, a tak najhóršej potrěbje mjezy staji a najzymniše wuši zwodźěwa a zawobali — by sebi człowjek myslić mohł, zo so jomu runje tak zeńdźe kaž mnohim druhim, kotřiž su zymu wumrěli. Bohu dźak, zo runje w Serbach hišće žadyn człowječi wopor tuteje surowizny woznamjenić njetrjebamy. W městach su najbóle wohrěwańje zawjedli, hdźež móža so khudźi ludźo wob dźeń darmo zhrěć khodźić. We wšelakich městach su dyrbjeli šule zawrěć, dokelž ničo a wjele wjacy k tepjenju nimaja. W domach a na hasach su wodowody zamjerzłe, tak zo dyrbja sebi ludźo druhdy daloko po wodu khodźić.

Hórša, dyžli za człowjekow, je zyma hišće za našu wbohu zwěrinu. W někotrych hońtwjeńskich rewěrach picuje hajnk zajacy a sorny. Wša zwěrina je přez dołhotrajacu zymu wša bjezmócna a wokoło so honjace psy lohko tajke přemjerznjene skoćo popadnu a je roztorhaja. Też w našich hródźach, klěwach a konjeńcach je zyma, zo mohł człowjek najkmańšo někajke elektriske khachličky — kotrež su za 26 abo samo 25 hriwnow w Budyšinje na předań — tam postajić.

Zwotkel pak tuta křipjaca zyma přikhadźa? Zežiwimy hižo kónc swěta, kotryž je nam přez zymu wěsćeny? Přikhadźa hižo pomału lodowy čas? Praja, zo je Golfowy pohib swój puć změnił, tak zo přestał zymnu Europu lětsa hrěć. Přez to nimamy my sami, ale cyła srjedźna a nawječorna Europa tajkule čěskańcu. Kaž dale wěsća, budźa zymy nětko stajnje zymniše hač do lěta 1940. Bóh dał, zo bychmy do tych dob wšo derje přetrali!

Kak dołho lětuša zyma hišće wutraje, wučeni a ludowi wěšćerjo hišće njewědźa, dokelž hišće podobnoho zeživili njejsu.

Z cyrkwje a swěta.

Z Roma. 12. februara t. l. wospjetowa so k sedmomu razej dźeń, na kotrymž Swjaty Wótc tróju krónu bamžowstwa dósta. Z dobom padny tutón wuznamny dźeń do jubilejnoho lěta Swj. Wótca. Z tym doby wosebitoho razu. A Boża předwidźiwosć je jón dale wulcy wuznamjeniła přez swětostawizniski fakt, kiž so na nim wotmě. Na tutym dnju pozhubi so rozkora mjez Swj. Stołom a nowoitalskim knježeństwom. Tak mjenowane romske prašenjo je skónčnje wurunane. Bližše wuměnjenja přinjesemy na druhim městnje. — Swjaty Wótc Pius XI. je bamž katolskoho skutka. Dotal je kóžde lěto wjacy króć swój hłós pozběhnył, zo by šěroki swět přecy zasy namołwjał k raznosći we wšěch pohibach swojoho znutřkownoho katolskoho přeswědčenja. Njedyrbjało nas wšěch pohnuć stajne napominanjo bamža, zo bychmy skónčnje so před zjawnym swětom pokazali jako katolscy křesćenjo, swoju wěru khroble wuznawši. Wšak też Khrystus sebi žada: „Tak njech też swěći waše swětło před človjekami, zo bychu widźeli waše dobre skutki a khwalili wašoho Wótca, kiž je w njebjesach."

Swj. Wótc je swojej gardźe spožčił swj. Bosćijana jako patrona.

W běhu jubilejnoho lěta so češki kolleg w Romje dotwari a poswjeći. — Też Brasiliska chce borzy započeć z twarom wosebitoho kollegia.

Wuherska stolica Budapesć stara so ze wšej swěru też za nabožne potrjeby swojich měšćanow. W lěće 1922 založi tři nowe fary a štyri filialki a 1928 dalše tři filialki. Budapesć ma tu khwilu 27 farow. Město wudźeržuje wosebity fond za twarjenjo cyrkwjow. Njedźiwajo na to, zo so stajnje nowe cyrkwje twarjachu, potrjebuje město hišće wósom nowych Božich domow.

Pólska. W Lublinje zeńdźechu so wučerjo nabožiny, zo bychu so zaběrali z prašenjom nabožnoho wukubłanja młodźiny. Wuzběhowaše so, zo čitanjo nabožnych knihi přiběra. Dale so žadaše rozmnoženjo nabožnych organisacijow mjez šulskej młodźinu.

Kardinal Hlond je z basiliki swj. Bartromja w Romje znamjenite dźěle relikwijow po swj. Wójćechu dóstał a je přepokazał kathedrali w Hnězdnju, něhdyšomu biskopskomu sydłu swj. Wójćecha.

Pod prjedawšim ruskim nadknježstwom su so mnohim Polakam wjele cyrkwjow wuswojiłe a prawosławnym přepokazałe. We Wilnjanskej diecezy je so to stało z 263 cyrkwjemi a kapałami, Pólske nowiny žadaju nětko wot knježeństwa, zo by so tuta njeprawda zasy wurunała z tym, zo katolikojo swoje wobsedźeństwa zasy wróco dóstanu. Wilnjanski arcybiskop Jalbřikowski je přisłušnistwo k tak mjenowanej běloruskej křesćanskej demokratiji a čitanjo jeje časopisa zakazał, dokelž je tuta strona nabožnje cyle njespušćomna a liberalna. Wona zastupuje wyše toho też dźělenjo cyrkwje wot stata a wuswojenjo cyrkwinskich kubłow.

We Włochskej (Italskej) wobstoji tak mjenowany bamžowski büro za fary, kotryž so stara za twarjenjo přihódnych farow, dokelž je w Italskej wjele farow z jara khuduškimi bydlenjemi. Předsyda bürowa přepoda Swj. Wótcej kartu kupy Sardiniskeje, na kotrejž su wšě w běhu poslednjeju dweju lět natwarjene fary woznamjenjene. Je to 300 nowych farskich domow, 30 dalšich bu wobnowjenych. Büro móžeše tak dokładne dźěło dokonjeć, dokelž dóstawaše porjadne wysoke přinoški a podpjery z rukow Swj. Wótca.

Liguriscy biskopja warnuja w zhromadnym pastyrskim lisće před protestantskej propagandu, kotraž so, z wukraja wukhadźawši, přecy zasy do kraja tłóči. Jej je wjele bóle wo to činić, zo by katolikow swojej cyrkwi wocuzbniła, hač zo by wotpadnjenych do swojich rjadow dobyła.

W Českosłowakskej wobsedźi rjad Benediktinow štyri abtaje a tři prioraty. Wón liči 124 profesow, mjez nimi 92 duchownych a 32 bratrow.

Španiska je sebi tež nětko krajny wubjerk za přewjedźenjo katolskeje raznosće zestajała. Na joho čole stoji hrabja Rodriguez San Pedro, wo katolsku wěc jara zasłužbny muž.

Portugalscy biskopja su so ze Swj. Stołom zjednoćili, zo bychu sebi z joho pomocu katolsku universitu za swój narod wutworili.

Z Francózskeje. W měsće Aix běchu sobustawy wot cyrkwje zakazanoho towarstwa „Action française" při pohrjebje jenoho ze swojich přisłušnych w cyrkwi pohrjebnu Božu mšu biez duchownoho wotdźerželi. Sobustawy „Actiony française" njesmědźa so cyrkwinscy khować, dokelž je towarstwo wot bamža zakazane. Tohodla běše měšnik swoje sobuskutkowanjo při pohrjebje zapowěl. Wobdźělnicy při pohrjebje so z mocu do cyrkwje dobychu a tam někajku laisku Božu mšu woswjećichu. Za to arcybiskop interdikt na cyrkej położi. Přez njón buchu wšě Boże służby w cyrkwi zakazane. Cyłe cyrkwinske žiwjenjo wosady nadobo zasta. Nětko pak je arcybiskop khostanjo zasy zběhnył, dokelž bě 1228 sobustawow wosady biskopej swoje wobžarowanjo nad skućenym podawkom wuprajiło.

W Francózskej zemrě prof. P. Hugon, jara wučeny Dominikan, kiž měješe wo zawjedźenju swjedźenja Khrysta-Krala wulke zasłužby.

Španiska budźe jako prěni kraj wudawać listowe znamki z wobrazom swj. wótca Pia XI. Jedna so tu wo wudaco tak mjenowanych znamkow za katakomby. Pjenjezy, kotrež so z předawanja tutych znamkow wuwikuja, budźa so wužić k wobnowjenju katakombow swj. Damasa a Pretextata.

W Tagasće, narodnym měsće swjatoho Hawština, twari so na nowej wulkej basilicy k česći tutoho swjatoho. We přichodnym lěće wotměwa so eucharistiski kongres w Karthago, kotrež njeje daloko wot Tagasty zdalene a při tutym zjězdźe dyrbi so nowa basilika woswjećić. Zdobom budźe katolski swět 1500lětny wopomnjeński dźeń smjerće tutoho najwjeršoho cyrkwinskoho wučerja a křesćanskoho filozofa wobeńć móc.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1929.

Radwořska wosada. Kk.: 229.—232. z Radworja: kantor Jan Andricki, Jurij Brankačk, Hana Bjaršec, Michał Cyž (młyn); 233. 234. z Khelna: Jurij Franck, Jurij Buk; 235.—237. z Khasowa: Marja Bětcyna, Jakub Šenkař, Michał Kubica; 238. 239. z Měrkowa: Jan Pjetaš, Marja Kašporka; 240. z Łuha: Mikławš Wólman; 241. z Boranec: Madlena Wićazowa. **Z druhich wosadow.** Kk.: 242. z Dźěžnikec: Jurij Měrćink; 243. ze Zebnic: farař Michał Kětan.

Sobustawy na lěto 1928.

Kk.: 1044. z Radworja: Jan Měšef; 1045.—1047. z Khelna: Jan Kliman, Jan Lebza, Jurij Buk; 1048. z Měrkowa: Jan Pjetaš; 1049. z Lutobča: Marja Delankowa; 1050. Nowoho Bronja: Jakub Pjech; 1051. z Boranec: Jan Cyž; 1052. 1053. z Khasowa: Jakub Šenkař, M. Kubica; 1054. z Miłkec: Marja Panowa; 1055. z Dźěžnikec: Jurij Měrćink.

Dobrowólne dary za Wosadnik.

Kk.: Marja Kašporka w Měrkowje 2 hr.; farař Michał Kětan w Zebnicach 8 hr.

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 11. februara 1929.

Woły: 167. 1) Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět 51—57 hr. 2) Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene 43—48 hr. 3) Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše 30—39. 4) Mjenje picowane wšěch starobow — . 5) Mjasne — . 6) Husumske z pastwy — . **Byki:** 311. 1) Połnomjasne, dorosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće 50—55. 2) Połnomjasne, młódše 44—48. 3) Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše 38—42. 4) Špatne —. **Jałojcy a kruwy:** 323. 1) Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće 46—50. 2) Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět 53—57. 3) Starše wukorm. kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy 37—43. 4) Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy 42—50. 5) Mjenje a špatnje picowane 27—32. 6) Husumske z pastwy 22—26. **Celata:** 822. 1) Najlěpše wukormjene 74—79 2) Mjenje wukormjene a tajke wot cyca 66—72. 3) Špatne 58—65. **Wowcy:** 587. 1. Młódše a stare, wukormjene 64—70 2) Starše wukormjene 58—62. 3) Mjenje wukormjene (Märzschafe) — . 4) — . **Swinje:** 4481. 1) Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiženjow, hač do 1½lět stare 77—78. 2) Wukormjene 72—73. 3) Mjasne 74—75. 4) Špatne 76—77. 5) Rancy a kundrosy 66—70.

14. februara 1929.

Celata (722): 1) 72—77. 2) 64—70. 3) 55—68.

Swinje (494): (přez 300 pt.) 1) 76—78. 2) (240—300) 74—76. 3) (200—240) 72—74 4) (160—200) 71—73. 5) — . 6) — . 7) — .

Serbski Hospodař

ratařske wulkowikowanske tow. z wobmj. ruk.

Telefon: w Budyšinje 3510, w Khoćebuzu 1247.

Naš młyn w Delnim Wujezdźe, tel. čo. 13, dźěła nětko tež

dejwo spěchowacu picu

z ržanych a pšeničnych wotrubow, rajsoweje mučki a mučki wolijowych wosuchow po receptach nazhonitych skotarjow, wšě dźěle w najlěpšich a najčisćišich kajkosćach.

Tutu picu předawamy jako

łužisku dejwo spěchowacu picu

I. družina wopřija 18,06 % proteina a 8,42 % tuka,
II. družina wopřija 19 48 % proteina a 7,83 % tuka.

Wobej družinje stej po wobswědčenju statneje přepytarnje w Möckernje pola Lipska njeskaženej a čistej.

Vogtlandske Madras- **gardiny,** přikrywy na sofy, łoža, blida a diwany, wóskowanki, łožowe šaty

J. Erler, Budyšin

Zwonkowna lawska hasa 10

— Posłužujemy serbscy. —

Marja Runge

wumjelska wušiwarnja za paramenty

w Budyšinje, Lubijska droha čo. 9 poruča so k zhotowjenju a k wuporjedźenju wšitkich **paramentow, ryzwow, pluvialow a khorhowjow.**

Serbska ludowa banka w Budyšinje

Filialcy we Wojerecach a w Khoćebuzu

Agentury: **w Khrósćicach** pola knjeza **M. Čornaka,**
w Kulowje pola knjeza **Oty Bulanka,**
w Rakecach pola knjeza kantora **J. Rjelki**

Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy zapołožować na knižku a zběhać po potrěbnosći.

Zadanja pjenjezy ze 4½—8 procentami

Telefon 3506 a 3507.

Wotewrjenjo wobkhoda w šewskim rjemjesle.

Wšitkim lubym Serbam w Budyšinje a wokolnosći z tutym wozjewjam, zo

přichodnu srjedu 20. februara 1929

w Budyšinje, Žitne wiki 18

swój

šewski wobkhod

wotewrju. Přez swoje dołholětne dźěła we wšelakich šewskich wobkhodach sym sebi telko nazhonjenja nadobył, zo sebi zwěrju, přeća kóždoho wopytowarja swědomiće dopjelnić.

Wotewzaco wobućow móže so hižo wot pónjdźele, 18. februara, stać.

Z počesćowanjom

Józef Šěrak, šewski mišťr.

W Budyšinje zetkamy so

w kofejowni Lehmann

na Serbskej drózy 8.

Najsłódniše konditorske pječwa

Wosebitosć: Torty jako dar při wšitkich składnosćach.

Wšědnje popołdnju a wječor koncert.

Konjace nožicy

česaki za nožicy

toči swědomiće

J. Hampel

Kotołska hasa 11.

Vogtlandske wumělske **gardiny**

kupujeće stajnje tunjo pola

Kurt Erler w Budyšinje

jenož na žitnych wikach 11 napřeco „Złotej hwězdźe“. Rěčimy serbscy.

Pawoł Giebner

Budyšin.

Dla rozpuščenja swojoho wobkhoda poskićam we

wupředawanju

za poniżene płaćizny swoje derje wothladane

wina.

Prošu, wobkedźbujće płaćizny w mojim wukładnym wokn e na dźiwadłowej hasy.

Pytam k jutram

wučownika za rěznistwo.

Pawoł Groła, rězniski mišťr,

w Khrósćicach.

Bohu lubomu Knjezej je so spodobało, našu wjelelubowanu dźowčičku

Hańžku Bermichec z Hory

po krótkej khorosći w starobje dweju lět do swojoho njebjeskoho paradiza wotwołać. Za wšitku poslednju česć a lubosć při smjerći tak zahe zemrěteje wuprajitaj kmótram, susodam, wosebje pak za bohatu wěncowu rychu **wutrobny dźak a „Zapłać Bóh tón Knjez!“**

Na Horje, na dnju pohrjeba, 13. 2. 29.

Jakub Bermich

a **Hana**, mandź., r dź Hojerec.

Sobotu 9. februara zemrě we Worklečanskej khorownі, ze s v atymi sakramentami domawobstarana, po dołhej čežkej khorosći, w 69 lěće swojoho bohuspodobn ho žiwjenja, naša luba swěrna sotra, čestna knježna

Hana Šewčikec

z Wudworja

sotra III. rjadu swj. Franc ska a pobožnoho bratstrwa swj. Bosćana.

Popjelnu srjedu smy jeje wućerpjene ćěło w Khrosćicach swjatej roli Božej přepodali, zo by tu na stronje swojeje sotry Marije a swojeju staršeju čakała na dźeń zbóžnoho horjestaća.

Wšitkim, kotřiž su zemrětej čas jeje žiwjenja žanu lubosć wopokazali, w jeje dołhej khorosći ju wopytowali, na pustym wječoru so za nju modlili a ju k rowu přewodźeli, wosebje też Worklečanskim miłosćiwym sotram, wuprajamy nutrne

„Zapłać Bóh!“

a poručamy jeje dušu do pobožnych modlitwow.

W **Khrósćicach**, 13. februara 1929.

W mjenje žarowaceje swójby

Jakub Šewčik.

Wutoru, 5. februara zemrě we Wotrowje kublerski wumjeńkar a dołholětny khěbětar

Mikławš Symank

w 81. lěće

swojoho žiwjenja a bu sobotu w khłódku swojeje droheje wosadneje cyrkwje pokhowany. Hižo po dwěmaj dnjomaj sćěhowaše joho do wěčneje domizny joho syn,

kubler Pawoł Symank

38 lět stary

a bu pjatk, 15. februara pokhowany.

Woběmaj je so w jeju khorosći, na pustych wječorach a při khowanju mnohota hnujaceje a tróštowaceje lubosće a česćowanja wopokazała. Wšěm wosadnym — wosebje wysokodostojnomu knjezej fararjej Křižankej — wšěm znatym, přećelam a přiwuznym wuprajamy z tutym naš nanajwutrobniši dźak a

„zapłać Bóh“.

Khudej duši našeju lubeju njebohičkeju poručamy do pobožnych modlitwow wěriwych.

We Wotrowje, w Prawocicach, w Budyšinje a w Hórkach.

Zrudni zawostajeni.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za reklamowy rjadk w teksće so 50 pj. płaći. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Zamołwity redaktor: Kapłan Józef Nowak w Budyšinje, Kirchplatz 2. — Pokładnik: Jurij Šołta, wučef, Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje z póstšekowym kontom: Drježdźany 33458. Dalokorečak čo. 3895.

8. čisło. | W Budyšinje (Bautzen), 23. februara 1929. | 67. lětnik.

Mójzes a naš swójbny duch.

Popjelnu srjedu smy zastupili do najkhutnišeje doby cyłoho cyrkwinoho lěta, do Póstnoho časa. Puće, na kotrymiž mamy nětko kročić, pokazuje nam naš Zbóžnik sam, hdyž spytowarja w pusćinje powučuje: „Človjek nježiwi so ze samym khlěbom, ale z kóždym słowom, kotrež z Božoho erta wukhadźa.“ (Matej 4, 4.)

Tuž njeje „Katolski Posoł“ jenož ze samym pokutnym nakazowarjom, ale bóle z časowym pohonjerjom, hdyž wam, lubi čitarjo, dźensa praji: „Njespokojće so ze samymi ćělnymi kubłami, ale hajće bóle duchowne spomoženjo!“ Hdyž tola jasnje widźimy duchowne škodowanja swojoho ludu, kotryž tak lubujemy, mamy swjatu winowatosć, zawjerćanosće wotkryć a wěrnosć prajić, a samo też potom, hdyž so to tu a tam njelubi, a naše čiste wotpohlady so k tukańcy do němskeje zjawnosće znjewužiwaja.

Myslimy sebi dźensa na prěnjej njedźeli swjatoho pósta na wulkoho muža, kiž je najwjetši dźěł swojoho žiwjenja přebywał w pusćinje, a kiž je so bědźił ze swojim ludom najprjedy w egyptowskim njewólnistwje a potom z joho zawoslepjenosću w pusćinje. Běše to Mójzes. Po človjeskim rozpowaženju njemóžeše wšak we swojim korbiku w sćinje při rěčnym brjozy smjerći wućeknyć. Ale Boža předwidźiwosć dowjedźe joho přez kralowu dźowku wróći do staršiskoho domu, dóniž njeběše wukubłany z prěnich dźěsćowskich lět. To běše Bóh tón Knjez tak wjedł, zo by so hólčik Mójzes najebać wšeje khudoby a ćěsnosće we staršiskim domje nasrěbał swěrneje lubosće a trajaceje přikhilnosće k swojomu tak wbohomu ludej. Joho pozdźiša woporniwa starosćiwosć za swój lud a joho njewšědna zmužitosć, kiž w dowěrje na sprawnoho a mócnoho Boha so ani egyptowskoho faraona njeboješe, su woprawdźitosće, kiž nas dokładnišo, dyžli bychu to najrjeńše słowa zamóhłe, powučuja wo duchu, kotryž w časach njesměrneje ćěsnosće w židowskich swójbach knježeše. Njeje dwěla, zo nan a mać, swojoho Mójzeska, hdyž měješe we młodostnych lětach do cuzeje kralowskeje šule zastupić, z domu žohnowajcy powučowaštaj: „Dźi z Bohom a njezabudź nihdy na nas a na swój wbohi khudy lud! Hdyžkuli a hdźežkuli móžeš, zastupuj nas pola tych mócnych ludźi tam w kralowskim domje! Njepytaj swojeje česće a cuzoho spodobanja, ale dopjelnjej w njekhabłacej swěrje swoju winowatosć přiwisnosće a dźakownosće k narodej, kotrohož syn sy a maš zwostać! Přećiwo njesprawnym naprawam, kotrež so na nas měrja, wojuj z dwórliwej raznosću we dowěrje na Boha a njebojo so přesćěhani!“

A hlejće, kak je Mójzes w duchu staršiskoho domu za duchowne spomoženjo swojoho ludu 40 lět w Madjanskej pusćinje so modlił a dalše 40 lět we wupražicy sinajitskeje połkupy starosćiwje ze swojim ludom so bědźił. Tu widźice z pohnuwanjom, zo nadobne duchowne wukubłanjo, kotrež dźěći w najmłódšich lětach w staršiskim domje dóstawaja, přetrawa cyłe žiwjenjo.

Lubi serbscy starši! Runje tole nas tak boli, zo wy žanoho dorozumjenja za wótčinske duchowne kubła nimaće. Ani w Hornjej, ani w Delnjej Łužicy njeby we šulach tajka do njebjes wołaca mizera knježiła, hdyž bychu serbscy starši něšto tohole ducha začuwali, we kotrymž Mójzesowa mać w času najwjetšoho bědźeństwa swojoho ludu synka na cuzu kralowsku šulu sćeleše. Nječu ćiwi a bojazliwi nježadaja serbscy starši, ně — zadźěwaja w samych serbskich wsach drohotnomu wukubłanju swojich dźěći w maćefnej rěči! Wyšnosće znaja waše zlemjene duchowne wobmyslenjo a wědźa, zo wy sami jim dopomhaće z wašej njedótkliwej sćerpnosću a ze zymnym zadźerženjom k zničenju naturskich prawow wašich dźěći, hdyž wone rěč a pismo serbskeje wótčiny njenawuknu. Na dalšich měšćanskich šulach je škodowanjo hišće wjele hórše. Jenož mała horstka našich serbskich šulerjow wuwučuje so tu hišće w maćefšćinje. Poslednju winu na tutej mizerje maja naši starši, kotrymž je wšo jedne, hač dźěći maćefnu rěč derje nawuknu abo nic. W tymle nastupanju je serbska njećestnosć na swěće bjezpřikładna. Hišće so khwala, hdyž so do kóždoho słowa zakopnu! Njewědomne maćefnoho

słowa poručeć a njewustojne serbskeje sady napisać, budźa waše dźěći doslědnje bórzy domjaceje rěče so hańbować a ke škodowanju swojoho khudoho zmoršćenoho ludstwa dale přinošować. Kóždy druhi lud so swědomiće stara, zo by sej młodźinu wukubłał, kiž ma lubosć k spěchowanju ćělnoho a duchownoho dorostu cyłoho ludu. A serbskich staršich njedyrbjało jimać, hdyž so pominje jedna serbska šula po druhej a w lutherskich kruhach k tomu hišćo jena fara po druhej? A hdyž so na šulskim swjedźenju, kotryž so njedawno w dospołnje serbskej wsy wotměwaše, maćernej rěči přewostaja jenička serbska baseń a ničo druhe, je dźiwa, zo trósku čućiwišomu wuchej klinča smjertne zwony našoho ludstwa?

„Čłowjek njeżiwi so ze samym khlěbom!“ Pěstujmy tola bóle drohotne duchowne kubła w našim ludźe. Egyptowske złote ćelo je Mójzes do procha rozbił a cuze pohanske reje wokoło ćeleća swojomu ludej zakazał. Zo by tola był hnadowny póstny čas w serbskim kraju ćicha doba, w kotrejž sej wšě swójby rozmysla wróćić so k Bohu, k joho swjatym kaznjam a k lubosći k bližšomu, kotruž smy sobu w prěnim rjedźe tola też khuduškej serbskej wótčinje tak daloko dołžni, zo njejsmy njećućiwi přihladowarjo jeje khwatnoho wotemrěwanja. Starši, kotrychž dźěći we swójbje tónle duch srěbaja, budźa jónu směć hordźi być na swojich synow, hdyž budźa tući swojim domjacym rojeńkam hač k smjerći njepowalnje ze žiwym přikładom po Mójzesowych zasadach, kotrež mrějo wupraji na horje Nebo: „Lubuj Knjeza swojoho Boha! Wopominajće sami a powědajće swojim dźěćom, što je wón nad wami činił!“

Tajkich sej nas wšitkich přeje kóždy, kiž ma hišće najmjeńšoho dorozumjenja a je hišće někak dobreje wole za Serbow časny a duchowny dóńt.

Politiski rozhlad.

W Parizu

njejsu wuradźowanja dla wotpłaćenja němskoho dołha na dobyćerjow dotal někajkich wuspěchow mělo, kaž dźěn je rozomny čłowjek też zwoprědka wěc hižo přińć widźał. My wšitcy wěmy, kak čežko nam tute płaćenja wójnskoho dołha padaja, my hakle dźensa tak prawje zrozymimy, što rěka, zo smy wójnu přěhrali. Při tutych wuradźowanjach pak je so znowa pokazało, štož dźěn dawno wšitcy też wěmy, zo wosebje Francózska jako njepřewinity njepřećel přećiwo Němskej stoji. Jeje politika je narodna politika, kotraž so bóle romanskej politicy Italskeje a Balkana bliži, mjez tym zo so Němska bóle anglosakskej politicy Jendźelskeje a Ameriki bliži. Wot započatka wójny hač do dźensišoho pak je Francózska wulke přeměnjenjo z wulkoho dźěła agrarnoho kraja do dźensa, předewšěm industrielnoho kraja dožiwiła. Móżemy drje z połnym prawom prajić, zo je tute přeměnjenjo powšitkownje tutej stataj zbližiło, a hospodarscy a też politiscy spěchowało. Bóh dał, zo bychu Parizske wuradźowanja tola hišće ke kóncej přišłe, za nas někak znjesomnomu!

Dr. Karl Sonnenschein †.

Srjedu připołdnju je w Berlinje znaty duchowny dr. Karl Sonnenschein wumrěł, hdyž bě krótko před tym w Lugano wołóženjo a pomoc pytał. Też wšelacy katolscy Serbja su wo nim słyšeli, joho snadź na Kulowskim dnju katolikow loni samo rěčeć słyšeli. Po cyłej Němskej je wón znaty přez swoje nastawki w „Katholisches Kirchenblatt“, kotrež su pozdźišo jako „Noticy“ we wosebitych zešiwkach wušłe. Dr. Karl Sonnenschein stoješe w Berlinje na čole socialnoho dźěła za studowacych. Z dobreje rhynskeje katolskeje swójby pokhadźujo a w dźěle katolskoho „Volksverein“ wukubłany, bě z tym hódny zakład swojoho wulkotnoho skutkowanja w Berlinje, kaž w cyłej Němskej położił. Wón chcyše tamnym njezbožownym pomhać, kotřiž běchu we wulkoměšće do najwjetšoho hubjeństwa přišli. Tysacam studowacym, wumělcam a połwumělcam, tajkim njezbožownym, kotřiž běchu we swětowym měšće khlěb a wěru zhubili, je z nuzy pomhał. Přez to njeje swoje mjeno sławne sčinił jenož w Berlinje a w cyłej Němskej, ale je też dobre mjeno katolicisma do swětła wěrneje, wot Khrystusa założeneje, a dźensa hišće w duchu Khrystusowym skutkowaceje cyrkwje wuzběhnył.

Z Łužicy a Serbow.

Z Radworja. Towarstwo knježnow wotmě zašłu njedźelu swoju porjadnu měsačnu zhromadźiznu w sotrowni. Tola přednošk běše potom w nowej šuli. Knježna wučerka Welsec powědaše zajimawje wo jeje přebywanju w Tatrach, w Prazy a Oseku. Cyłu horšć rjanych pohladnicow bě sebi z pućowanja sobu domoj přinjesła a tute nětko přitomnym we swětłych wobrazach srjedź přednoška pokazowaše. Potom hišće nawjednik zhromadźizny, knjez kapłan Cyž-Ralbičanski, někotre žortne a zajimawe pohlady doda! Wutrobny dźak za wšu prócu!

— Lětuša zyma škodźi też našej šuli. Dla khorosće a zymy su hižo njedźele dołho dźěći doma wostawałe ale cyła šula njebu zawrjena. Hdyž so nětko zasy rjadownje počachu pjelnić — bě wuhlo k tepjenju wušło — hačrunjež běchmy z čornymi pokładami hač do nazymja dosahnyć zamóhli, jeli njebě zyma tak třeskata, ščipata była. Tuž stojimy nětko srjedź małoho rózka bjez tepjenja. Tak je wyšnosć mjez tym šulu zawrjeć dała . . . a dźěći hopaja doma!

Z pola. Kedźbu, wobsedźerjo psow! Nětčiša zyma je jara kruta a wutrajna. Wosebje trada naša dźiwina; njenamaka žaneje picy ani wody. Tohodla zwaži sebi blizko k čłowjeskim wobydlenjam. Tuž hrozy strach, zo psy zahłódnjenu a sprócnu dźiwinu łoja. Potajkim je naša winowatosć, zo wohroženy skót zakitujemy. Wšitcy wobsedźerjo psow so należnje proša, zo njebychu psam njewobkedźbowanym wokoło hanjeć dali. Hańcy smědźa psy, kotrež 300 m wot domu za zwěrinu čušla a ju honja, morić. Dale budźa wobsedźerjo, kotřiž swojim psam wokoło hanjeć dadźa, po § 52 hońtnym zakonju na pjenjezach hač do 150 hr. abo z jastwom khostani.

50 lět Jednota w Drježdźanach.

(Skóńčenjo.)

Njedźelu 27. januara 1929 popołdnju ½4 hodź. do žurle Volkswohl na Ostra-Allee běše towarstwo Jednota wšěch wopytowarjow přeprosyła. Tam khwatachu mnozy Serbja, kotřiž běchu swjedźeński nyšpor w Dwórskej cyrkwi wopytali. Žurla běše rjenje wudebjena a za swjedźeński wopyt rumna dosć. Na jewišću witaše wobraz njeboh wótčinca kanonika Hórnika. Wobraz běše z pletwami wobwity a złota „50“ jón debješe. Běše tola założeŕ a dołholětny duchowny radźićel Jednoty. Na boku so zmahowachu dwě wulkej khorhowi w serbskich barbach. Druhe rychi, rostliny a štomy, kotrež běchu k dalšomu debjenju skazane, njehodźachu so zymy dla přiwjesć. Wosebje zwjeselace bě, zo běchu też někotre knježny w družčej drasće so hižo při swjedźeńskim nyšporje wobdźělili a nětko při čestnym blidźe w žurli wobraz porjeńšachu. Jim też tu zjawnje wutrobny dźak wuprajamy za wšu prócu a wobćežnosć, dokelž su wšo z wosobinskimi woporami same njesłe. Hačrunje bychmy rady hišće wjac družkow při swjedźenju widźeli, běchu sćěhowace knježny tola wopor přinjesłe: Hańža Koklic z Miłočic, Marja Hrjehorjec z Radworja, Marja Bergerec z Hórkow a Hańža Wjeršec z Radworja.

W 5 hodź. pjelnješe so jewišćo z khorom Radwořskeje Hudźbneje Jednoty. Pod nawjedowanjom knj. wučerja Nawki zaklinča Kocorowa „Rjana Łužica“ přez

žurlu, na čož hišće sydom Krawcowych a štyri Pilkowe spěwy sćěhowachu. Wulki dźak słuša Hudźbnej Jednoće a česćenomu nawjedowarjej, wučerjej Nawcy, zo su swjedźeń na tak rjane wašnjo porjeńšili. Nadźijomnje su tak spokojeni saksku stolicu wopušćili w mysli, zo su mnohim dobry serbski spěw poskićili, kotrymž móžno njeje, krasne serbske koncerty wopytać a tak też dopomnjeńku na zańdźene časy młodosće wobnowili. Běše pak też wulkotne za wóčko, wosebje spěwarki w narodnej drasće na jewišću widźeć. A kak pozběhowace bě, hdyž měšane khory do žurle klinčachu. Samo němscy wopytowarjo běchu połni khwalby a njemóžachu so dosć dźakować, zo běchu składnosć měli, to słyšeć a widźeć.

W sćěhowacej rěči powita k. předsyda Helas wšěch přitomnych, kotřiž so hišće k Serbstwu wuznawaju abo zajim za Serbow maja a to ze serbskej a krótkej němskej rěču. Pokaza na brachi našoho luda a wuzběhny wosebje, zo Serbja tak dołho wostanu kaž to sami chcedźa a praješe, zo dyrbja starši swoje dźěći w serbskim zmysłu wukubłać. Přitomnych namołwješe do towarstwa zastupić a z tym je sylnić pomhać. Mócny přiklesk pokaza, zo bě wšěm z wutroby rěčał.

Po zhromadnym spěwje „Hdźe statok mój“ wustupi jako družka knježna Hańža Koklic a přednjese z wurazom a jara derje zrozumliwje prolog, kotryž běše k 50lětnomu wobstaću lubosćiwje wysokodostojny knjez kapłan Nowak z Budyšina zbasnił.

Jako znaty mištr violiny, kotryž bě hižo na druhich městnach a swjedźenjach Jednoty a też serbskich swjedźenjach wustupił, daše nětko swoje wumělstwo słyšeć knjez koncertny mištr W. Rotha, syn serbskeje maćerje z Kulowa. Z dobrym přewodom na klawěrje zahra sola na huslach a to wot Wieniawski „Souvenir de Moscou“, slawisku ariju a potom „Rondo Capriccioso“. Zo bě so připosłucharjam k wutrobje zbližił, dopokaza to, zo dyrbješe wjac kuskow na huslach přidać.

Nětko sćěhowaše swjedźeńska rěč knjeza dr. Wjacsławka. We swojich wuwjedźenjach tołmačeše začuča připosłucharjow, wuzběhowaše lubosć k serbskej zemi a k maćernej rěči a namołwješe też wopory njesć na polu narodnosće. Z basnje našoho narodowca J. Barta-Ćišinskoho stwjerdźi swoje wuwjedźenja. Jako přikład, kak mamy skutkować, předstaji nam židowski lud, kotryž móže być přikład pućrubarja za wšě narody. Hdyž je rozpřestrěny přez cyły swět a přesćěhany wot wšěch bokow, dha tola ćim kručišo hromadu dźerži. Wotrodźency, kaž pola nas bohužel su, so pola nich zrědka namakaja a žadyn wopor za jich přewulki njeje, hdyž so jedna wo narod a wěru.

Zbožopřeća běchu pisomnje jubilarnomu towarstwje pósłali a předsyda nětko je přečita: kk. praelat M. Žur z Budyšina, dołholětny čestny sobustaw; za Maćicu Serbsku dr. Hermann w Budyšinje; P. Romuald Domaška, zo by maćer Boża w Różeńće Serbow a towarstwo dale škitała; za pismowjedźerstwo a nakład Serbskich Nowin Janak w Budyšinje; za Serbski Sokoł bratr Šajba we Budyšinje; za towarstwo Serbosław w Khrósćicach wučer Pjetaš. Wosebje zwjeselacy bě připis wot Serbskoho blida w Lipsku. Knjez wyšši wučer Słodeńk w Pančicach so khorosće dla zamołwješe a towarstwu Bože žohnowanjo wupraješe. Wot towarstwa Lubin w Budestecach so zbožopřejacy připis přečita. Też knj. Hańža Libšec w Hamburku bě připis pósłała. Wysokodostojny knjez praelat Kejžor wupraji w mjenje katolskoho konsistorstwa zbožo a za Drježdźanskich katolikow wysokodostojny knjez arcyměšnik Bodenburg.

Při swjedźenju zastupjene towarstwa wuprajichu nětko ze słowami připóznaća a napominanja swoje přeća a to: kk. farar Cyž z Hajnic za Maćicu Serbsku: Smy po Božim postajenju Serbjo a tuž je naša swjata winowatosć, so też jako Serb čuć a k serbskim towarstwam dźeržeć; za župu Jan Arnošt Smolerjow přepoda župan Krječmar Zejlerowe Zhromadźene spisy a dale praji: Narodnosć ma bjez rozdźěla wěry hromadu dźeržeć a namrěte počinki zakhować; w mjenje Drježdźanskoho Hromadnika napomina hudźbny direktor B. Krawc našu młodźinu, wosebje knježny, wužitne serbske knihe čitać; za bratrowske towarstwo Čornobóh rěčeše čestny předsyda Pěčka, zo bychu towarstwa dale w přezjednosći a swěrje hromadźe dźěłali; za Budyšsku Jednotu přepoda k. Hejduška knižny dar z přećom, zo by sebi towarstwo knihownu zarjadowało; za Budyšsku Nadźiju poréča prof. Bryl postrowjace słowa a wuzběhowaše serbske maćerje, kotrež tola hakle zmóžnja, zo Serbstwo dale wobstoji; za Zjednoćeństwo serbskich wučerjow wučer Nawka wupraji, zo by towarstwo dale

Njewinowaće k smjerći zasudźeny.

(Pokročowanjo.)

Stany rano zahe, ale Bepo, hewak tak z dypkom, so njepokaza. Wóz stoješe hižo na dworje, ale swěrny służownik tu hišće přecy njebě.

„Što ma to rěkać?“ prašeše so sebje.

Pósła tuž do joho komorki; tuta běše prózdna, łožo hišće njedótknjene.

„Mój Božo“, tak zdychowaše Martinus, „što budźe to?“

Nadobo zasłyša w blizkim lěsu wołanjo, hdźež wjacy ludźi khwatachu a bórzy wuhlada, kak tam Bepo we łuži krwě leži, z mjezwočom k zemi wobroćeny, nóž bě zastajeny mjez ramjenjomaj.

Martinus padny k njomu, wołaše joho z mjenom, pozběhowaše joho, tola wšo bě podarmo. Donjesechu joho do knjezowoho bydlenja. — Wjacy hodźinow wosta Bepo bjez wědomja; skónčnje pak so tola pomałku zhraba. — Martinus njewotstupi wot njoho a čakaše žadosćiwje na zasywoźiwjenjo joho ducha, hdyž prěnje znamjenja na joho hubje pytny.

Wokomik tu bě! Bepo šeptaše: „Mój knježe!“

„Što žadaš sebi?“

„Wotpućujće spěšnje; sćěhujće našu knježnu, je jara nuzne!“

„Ja? Pod tajkimi wobstojnosćemi njemóžu tebje wopušćić.“

„Wotkhorju też bjez was zasy a potom was budu sćěhować; pućujće hnydom!“

„Što je će napadnył? Kajki straoh hrozy moju dźowcy?“

„Tamny překupc! Matko!“

„Matko? Je to móžno?“

„Je wěrno!“

„Tak so mylił njejsym!“

Bepo ma prawje, wón dyrbi na kóždy pad zasy Ceciliju dosćahnyć. Martinus poruči, zo njesmě ranjenomu na ničim pobrachować, a poruči jomu hnydom sćěhować, tak ruče hač lěkar dowoli; na to hnydom wotjědźe. — — —

Po zapusćenju Martinoweje vile, wróći so Matko do prózdnjeńcy, wot suroweje njemdrosće přewzaty; přetož Cecilija bě jomu ćekła, a też knjez z Montgardek běše so joho wjećiwosći zminył; a k tomu hišće njenamaka žanych pjenjez, ani druhich drohoćeńkow. To bě za njoho přewjele!

Dokelž pak chcyše policija po tajkich hrozbnych njeskutkach jich lehwo wobsadźić, wopušćichu tute a rozdźělichu so do wšěch rózkow.

Matko poruči, zo so zasy zhromadźa, hdyž sam Ceciliju wuslědźi.

Na tute wašnjo přińdźe hač do Saxona, hdźež sebi na žadyn pad njemysleše, zo tudy namaka tamnu, kotruž pyta a wo wjele mjenje hakle Bepa, dokelž sebi to cyle wésće mysleše, zo je so sobu spalił.

Hdyž tudy Ceciliju wuhlada, začuwa woprawdźitu radosć, kotraž pak hnydom wo wjele spadny, hdyž Bepa wuhlada, Tuž wotmysli sebi, najprjedy tutoho morić.

Jenoho wječora pytny, zo Bepo k lěsej kroči, tuž wlečeše so mjelčo za nim. Hdyž bě tak daloko zdaleny, zo njeby tamnoho wołanjo słyšeć było, wali so Matko na

kćěło a přezjednosć w nim a serbski spěw k wyšinam klinčał; za towarstwo Handrij Zejler we Łazu wupraji k. Haješ wutrobny postrow a přećo. Za Domowinu tołmačeše knjez farar Sewčik: Serbja wostanu tak dołho, hač rěč wužiwaja a so k Serbstwu zjawnje dźerža. W čěskej rěči přeješe za towarstwo Hlahol knjez Hel zbožo. Z Brna tu přebywaše knjez inženěr Kral z mandźelskej a napominaše, za narodnosć dale skutkować. Jako hósć tu přebywawši, je prócowanja Serbow zeznał, a lubi so jomu a sławi napominanja k zbudźenju narodnosće. Přepoda dar. Knjez předsyda Helas so kóždy króć rěčnikam z krótkej rěču a ruku podźakowa.

Zo so też tu přebywacym knježnam w towarstwje přecy lubješe, bě z toho widźeć, zo běchu so zjednoćili a nětko towarstwu blidowu khorhowčku w serbskich barbach a rjenje wušitymi dopomnjeńskimi słowami na 50lětny jubilej přepodachu. Knježna Madlena Handrikec z rozumjenjom a začućom baseń „Serbske barby“ přednjesy a předsydźe khorhow dari. Hnuty so podźakowa a slubi, zo chce dale dźěłać, zo bychu so w towarstwje kaž doma čuše.

Potom hišće raz zynki Radwořskeje Hudźbneje Jednoty nas luboznje wokřewjachu, a započa so swjedźeński bal, kiž wulku syłu wopytowarjow kaž jenu wulku słowjansku swójbu w přezjednosći a harmoniji hač do 1 hodź. hromadu dźeržeše. Stare znajomstwa so wobnowjachu, rjanosće prjedawšoho časa so zasy dopomnichu a někotry nowy zwjazk so w dobrym měnjenju wobkrući.

Hdyž je nětko po swjedźenju, dha njeměrka wot rjanych słowow a dopomnjeńkow so žiwić a so na 50lětnym wobstaću wjeselić. Dobry nadawk kóždoho swěrnoho Serba dyrbi być, dale so wo serbski narod a z tym wo nabožnosć starać. A to móže so z tym stać, zo towarstwje pomhaja so zesylnić. Někotry Serb je we wulkim měsće, hańbuje so swojeje maćerneje rěče a mysli na to, druhich wot dźěła na polu narodnosće wotdźeržować. My dobudźemy sebi jenož nahladnosć a připóznaćo pola našich sobučłowjekow, hdyž smy na narodnym polu dźěłaćerjo. Na serbskich staršich staji so hišće raz prostwa, hdyž dźěći do wulkoho města začahnu, jich na serbske towarstwa kedźbliwe činić, a z tym pomhać, Serbstwo zesylnić. Bóh luby Knjez njech da hnadu, zo towarstwo potom zamóže swoje 60. we wjetšej sylnosći a krutosći swjećić, a zo móže kóždy spokojeny być, zo je sobudźěłał Bohu k česći, Serbam k wužitku! To daj Bóh!

K prěnjomu pjatkej w měsacu.

(Dosłowo k eucharistiskomu zjězdej w septembru 1928 w Sydney w Australiji.)

Wobstarny misijonar z tamnišich kónčin přednošowaše wo swj. woprawjenjach a joho nadpadnych dobrotach při misijónskim skutkowanju: Dźiwi pohanjo bywaju pobožni křesćenjo přez tutón khlěb jandźelow. Ludźižračcy mějachu wšu dobru wolu, dachu so rozwučić a wukřćić. Změja pak dale też trěbnu wutrajnosć? Mam kóždu njedźelu cyrkwi połnu wěriwych (400 wosobow). Połojca wšěch přitomnych přistupi też k blidu Božomu. Na přikazanych swjatych dnjach a prěnich pjatkach činja to wšitcy. Wšědnje wužiwaju wjesnjenjo tule njebjesku jědź. Ale też z wokoliny přikhadźeju wěriwi wob tydźeń husćišo k swj. woprawjenju. Wurjadne hnady je wutroba Jězusowa wěriwym za wšu horliwosć slubiła. A ćile křesćenjo runje prěnje pjatki měsaca tak lubuja, jako by to sobu do njedźelskich winowatosćow — po cyrkwinej kazni — přikazane było. A wšě misijónske sydlišća, hdźež podobnje dostojnje 1. pjatki měsaca swjeća, su też nabožnje nanajlěpje skrućeni. Kóždy křesćan tu w přerězku wob lěto 30—50 króć swj. woprawjenjo dóstawa. Tajcy ludźo pak so też znutřkownje cyle přeměnja — to samo zwonkowny wuraz wobswědčuje. Knjez biskop Nikola z Fidši-kupow raz rjekny: „Tu widźu wobliča, kotrež su so z askezu — z posćenjom a sebjezaprěwanjom spřećelili. Měr a pokoj wutrobow tu knježi.“ Ale tajke swěrne duše je sebi też Bóh za swojich japoštołow wuzwolił. Skutkuja jako wučerjo nabožiny, měšnicy a klóštrske — miłosćiwe sotry. Rozwučuja čorne šuleŕki, spěwaja a hudźa z nimi. Tajke knježny wobstaruja dale cyrkwinske šaty, drasty, wupyšeja wołtarje a swjaćatka. Zo naš Zbóžnik Jězus woprawdźe w tabernaklu mjez nami bydli, wšěch tak pokoja a wjeseli, zo mjez „Božim Ćełom“ najpyšnišo procesijóny zarjaduja. Cyła wjes je tam znajmjeńša tak rjenje wudebjena, jako to basnik Ćišinski wo našich serbskich wjeskach spěwa „Na Boże Ćeło“. Tuž njechamy ženie na našich tak zdalenych

njoho a kłó jomu z wulkim nožom do khribjeta, zo so k zemi zwjeze. Hač runjež z mocu kłó, njezjědźe tola nóž tak hłuboko, zo by joho žiwjensku žiłu ranił. — Bepo, kotryž bě stajnje na straži, je jenož tohodla do lěsa šoł, zo by tutoho překupca pytał. — Zhraba so a wali so na Matka, tutón pak so jomu wuwiny a ćěrješe zakliwajo wot tud.

Bórzy na to zwjeze so Bepo a padny do womory, dokelž bě přewjele krewje zhubił; tam joho potom na druhi dźeń knjez z Keralain namaka.

Cecilija njeznajo nowy strach, kotryž jej hrožeše, jědźeše dale do Bretagnije, hdźež ju tak horca žadosć wabješe; jenož wot tutych mysličkow wobdata, njeměješe žanoho zajima za ničo, štož wokoło so widźeše. Wša wabjaca krasnosć přirody, kotraž so jim po puću poskićeše, ju njemyleše. Prócowaše so jenož, zo by wulku bolosć a sćerpnosć přetrała.

Knjeni z Keralain doby pak z kóždym dnjom přecy wjacy lubosće k tutej holcy, zo so skoro sama dźiwać poča. „Što ma to rěkać?“ prašeše so sebje; ale čim bóle sebi na to mysleše, ćim mjenje móžeše sebi to wujasnić, što so w jeje wutrobje stawaše. Wěste předčuća, kotrež z woprědka přewiny, dobywachu so z kóždym dnjom bóle do jeje wutroby.

„Mój Božo!“, tak při sebi mysleše, „što stawa so we mni? Su to hodźinki, w kotrychž so woprawdźe błudne myslički mocuja mojoho ducha. — Hdyž njebychu mi telko razow wobswědčili, zo je moja Genovefa morwa, bych sebi to nětko mysliła. — Tola, što sebi jenož myslu? Njejsym hišće tak dosć njezbožowna. — Husto sebi też praješe: „Njeje to móžno!“, hdyž pak potom zasy na Ceciliju zhladowaše: „Móže tola być!“ Dwěle a nadźija putachu zdobom jeje wbohu wutrobu; ženje hišće njebě we swojim žiwjenju telko ćerpjeła. — Myslička, zo móže Cecilija jeje džowka być, so jej na wšě možne wašnja předstaješe, zdaše so jej być druhdy wěrna, potom pak měješe so zasy za błazniwu.

„Ně, njeje wěrno!“ žałośćeše potom zasy, „to njeje tak! A tola? By tajka napadna podobnosć možna była? jeje hłós, jeje woči...

Wšitko, wšitko dopomina mje na mojoho luboho mandźelskoho“.

Po wósmich dnjach bliżeše so Cecilija ke Keralain. Bjez mała padny do womory, hdyž próh tutoho domu přestupi, hdźež běše junu jeje nan přebywał a hdźež je so tutón hrózbny njeskutk stał. Zhraba wšě swoje mocy a běše wjesoła a přećelna při jědźi.

Hdyž běše nětko sama w jeje komorcy, předstaji sebi nětko dokładnišo, hač hdy prjedy, kak dale a kajku pomoc tu w hrodźe namaka? Zhoni też bórzy, zo su tam hišće wšitcy stari służowni, kotřiž běchu tam hižo w času jeje nana. Su snadź woni přećeljo abo njepřećeljo tuteje wboheje, wo kotrejež wumóženjo so tu jedna?

Při pućowanju prašeše so knjeni z Keralain Ceciliju za jeje swójbnymi, za jeje domiznu a wo druhich należnosćach.

Cecilija wobkhowa swoju duchapřitomnosć, zo so njeby přeradźiła.

Njeje to ničo spodźiwnoho, mysleše sebi Cecilija, zo

bratrow we wěrje pozabyć -- w modlitwje a jałmožnje! Njech je khwalena pře wšitko najswjećiša wutroba Jězusowa.

Z listow na redaktora dla našeje młodźiny.

Hižo loni na Ludowej universiće w Pólskej přińdźech k tomu přeswědčenju, zo naša kat. serb. młodźina wosebity časopis trjeba. Hdyž čitach w pólskim časopisu „Přećel młodosće“, w šlezyskim „Zdroju“ a w mazurskim „Živjenjo młodźiny“, widźach, z kajkim wuspěchom so runje w pólskich tow. młodźiny dźěła. Haj, je woprawdźe najwjetši čas, zo so też pola našeje serbskeje katolskeje młodźiny něšto stanje. Njemóžemy wjacy tak dale kročić po tym puću kaž dotal, ale dyrbimy so kručišich srědkow přimać; njech so zawjedźe w našich towarstwach „katolski a serbski akcijon“. Chcu wam tu na dwěmaj padomaj dopokazać, kotrajž staj so we našej wosadźe stałoj, kak zrudne wobstojnosće knježa mjez serbskej młodźinu. Z wulkej winu su naši starši sami, najbóle serbscy nanojo, a z druha wopačna a zahubjaca hordosć našeje burskeje młodźiny. Hakle wčera mi jedyn z mojich towaršow powědaše, zo bě jomu jena dobra serbska katolska mać ze sylzojtymaj wočomaj powědała, zo bě, kaž hižo mnoho króć, tak też posledni raz, hdyž wotměwachmy swoju měsačnu zhromadźiznu, swojomu 18-lětnomu synej rozpowědała, zo by tola na zhromadźiznu towarstwa šoł. Tola joho nan da jomu pjenjezy a praješe, zo by na kózłopiwo do susodneje wsy šoł; štož wón też sčini. Njeje to woprawdźe zrudnje? Tola hišće bóle rozhorjacy je druhi podawk, kotryž mi służowna holca powědaše, štož bě jej serbski burski syn prajił. Mjenujcy, zo wón k zhromadnomu swj. woprawjenju z towarstwom njepóńdźe, dokelž khodźa tam jenož 16- a 17lětni abo kruwarjo a służowni. To je woprawdźe zrudnje; za tajke wěcy njenamakam wjacy słowow, a tohodla je najwjetši čas, zo so tu něšto razne stanje. x.

„Pěskowska šwalčka.“

Daloko a šěroko znata wosoba po cyłych kat. Serbach je póńdźelu w nocy w khorowni we Worklecach wumrěła. Běše to tak mjenowana: „Pěskowska šwalčka“ abo „Hórbankec šwalčka“, z woprawdźitym mjenom: Madlena Cyžec z Pěskec.

---

chce knjeni z Keralain něšto wo swojej swójbje a domiznje wědźeć, hdyž ju do swojoho domu wjedźe. Nimam docyła žaneje přičiny, so nad tym dźiwać. Ale sym cyle na swojoho nana podobna. O kak bych sebi tola přała, zo by jej tuta myslička zeskhadźała; mój wobej zjednoćenej bychmoj zawěsće lěpši wuspěch měloj.

Njewěsta nadźija, kotruž z woprědka tak prawje zapřimnyć njemóžeše, běše so nimale cyłoho jeje byća a žiwjenja zmocowała; hišće wojowaše přećiwo sebi samej, zo tola njeby zadwělowała.

„Čim dlěje tute dźěćo wobkedźbuju, ćim bóle wotućeja dopomnjenja zańdźenych časow we mni. Sym hižo słyšała jeje hłós, widźała jeje posměwk. Ach, zo nimam ani jeničkoho wobraza, kotryž mohł moje dopomnjeća přewodźeć, ničo hač wot sylzow na poł zamóranu papjerku . . .“, a wona pohlada na ze sylzami zaběžany wobraz jeje mandźelskoho. „Njeje snadź mje mój nan tola zjebał? Hdy by tuta holca nětko woprawdźe moja dźowka była a mój mandźelski hišće žiwy był? Ach, njemóžu tute surowe dwěle wjacy přenjesć, kotrež so do najhłubšich hłubin mojeje duše zarywaja! Je to nowa palaca rana, kotrejež bolosć so wopisać njehodźi. Mój Božo! mój Božo! njedaj tola we mojej wutrobje tajkim błudnym nadźijam so zažrać! A tola, štó móhł to wědźeć? Snadź je moje dźěćo zakhowane wostało a je wot dobrych ludźi jako za swoje přiwzate kotřiž su ju tak dobru a pobožnu wukubłali. Čohodla njewoprašach so to jeje bratra? Tutón Bepo, kotryž je tak mało na nju podobny? Napišu jomu, zo by też wón sem přišoł.“ (Přich. dale.)

Štóž je ju znał a ju widźał, njebudźe wěrić chcyć, zo dyrbjał tutón strowy a młódny človjek tak bórzy zemjeny być. Hačrunjež běše hižo 78 lět stara, běhaše kaž młoda holca a přepućowaše cyły serbski kraj: Njebjelčansku wosadu, Klóštr, Wotrow, Rózant, Ralbicy, Khrósćicy a Kulow.

We wšěch domach a statokach, hdźež přińdźe, běše znata a doma. Wjele měješe wobstarać a dźěłać. Předawaše škapuliry, paćerje a wšelake časopisy wot bratrowstwow a zjednoćeństwow. Zdobom wobstaraše za hospozy a holcy płachćički abo druhe wěcy. Hdźež bě něchtó khory, tam přińdźe też „Pěskowska šwalčka“ a dawaše dobre rady abo pomhaše khoroho wobhladać a k smjerći přihotować! Hdyž bu w Njebjelčanskej wosadźe khory domawobstarany, dźěše „šwalčka“ sobu a přewodźeše „Najswjećiše“ k khoromu. Najbóle běše jenička wosoba, kotraž za Najswjećišim kročeše. Wosebite městno jeje skutkowanja běše pak Njebjelčanska cyrkej. Tu přebywaše skoro cyły dźeń, hdyž běše we wosadźe. Wšědnje rano na Božich służbach přistupi k Božomu blidu. Tu modleše so też dopołdnja. Přebywaše też často popołdnju hač do pózdnoho wječora. Přihotowa wołtarje a postawy swj. Marije, Měrćina, Bosćija a druhe. Derje rozymješe wołtarje z rózemi wupyšić, abo też blidka, hdźež buchu swjate postawy wustajene. Ze wšěch kóncow nošeše róže hromadu a přeběha wšě zahrodki a kuty za nimi. Často też jim bjez prašenja wobsedźerjow sobu kazaše — wšak běchu k česći Božej! W cyrkwi hotowaše wołtarje a staraše so wo cyrkwinsku drastu a šaty. Wšitko dyrbješe přez jeje rucy přeńć — hewak njeběše prawe. Jeli by štó druhi wołtarje zdrasćił abo Božo-dźěsćowy štom wuhotował: potom wědźeše porjedźeć, faltkować, přepowěšeć, runać atd. Najradšo to činješe, hdyž běchu ludźo w cyrkwi přitomni. Z tym drje też wjele pohorška, mjerzanja a njelubosćow načini. W cyrkwi běše na wšěch pobožnosćach a swjatočnosćach přitomna; a jeli tam njeběše, wědźeše kóždy, zo njeje doma, ale je něhdźe z wonka wosady na wobstaranjach. Skoro kóždy tydźeń poby w Klóštrje.

Jenož khoru a słabu móžachu ju do khorownje dowjesć, hdźež jenož 2 njedźeli přebywaše a wjacy prawje k rozomej njepřińdźe. Zemrě we Worklecach popjelnu srjedu w nocy a bu sobotu 16. februara w Njebjelčicach pokhowana.

Wjele je spěwała we swojim dołhim žiwjenju, wjele je wokoło běhała a samo pućowała do Roma a do Wina atd. Mnoho je so za Njebjelčansku wosadu a cyły serbski kraj modliła. Wjele ludźom bě na wšelakore wašnjo k pomocy była. A byrnjež mnozy ju zacpěwali a na nju so mjerzali, budźa tola też na njebohu spominać, wosebje ćežko budźe so z wopomnjeća zhubić mjeno: „Pěskowskeje šwalčki“. Njech je jej serbska zemja lohka!

Žiwa běše jara jednorje — druhdy samo ze suchim khlěbom a wodu. Jenož štož dósta, to wužiwaše. Ženje sebi sama ničo njekupi, byrnjež k tomu pjenjez měła. Wjacy dnjow wob tydźeń so posćeše a njewužiwaše mjasnych jědźow, byrnjež najlěpše dóstała; tak też kóždu sobotu so wšoho mjasnoho wužiwanja zdalowaše. Žanych wjeselow a khłóšćeńkow wona njeznaješe.

Pokhadźa z Pěskec, hdźež so lěta 1850 narodźi. W młodych lětach zaběraše so ze šwalčistwom a khodźeše na šićo. Tola jeje powšitkownych starosćow a wobstaranjow dla złoži tute dźěło a woprowaše so spěwanju. W Pěskecach měješe też nuznu hospodu, njeje pak do jstwički na 30—40 lět wjacy zastupiła, tak, zo je wšitka nadoba zničena. Jako muzej starožitnosćow běše městno jeje přebytka na farje. Wšitko po komorje rozkładźene, komora bjez khachli a zymna — tam lěhaše w zymje a lěće, zwučena na ćopłotu a zymu. Radšo pak njeseše tute njeluboznosće, hač zo by w khorowni abo w zastarańi za starych ludźi přebywała. Přetož swobodna chcyše być, a po swojej woli žiwa a na nikoho so wjazać a posłuchać.

Našim dźěćom — wulkim a małym, rjany přikład!

Zo mamy mjez serbskim narodom hišće ludźi, kotřiž hišće dźensa sebi 4. kaznju Božu wulcy waža, dopokazuje tež sćěhowacy přikład. — Loni swjećeše w jenej z našich wjesnych swójbow nan swoje 70. narodniny. A dźakowne dźěćo, klóštrska knježna w Marijnym Dole, je při tutej přiležnosći swojoho nana z rjanymaj spěwomaj zwjeseliła. Jenož 8 lět je do wjesneje šule khodźiła. Haj, samo pokračnu njetrjebaše hišće wopytować, dokelž tajkeje tehdom hišće njeběše — znajmjeńša nic za naše holcy. Bóh wobradź nam tež nětko při 11 lětnym do šule khodźenju dźěći ze wsy, kotrež swoju maćeřnu rěč podobnje derje nawuknu a nałožuja. Njech so pěstuje a haji pola nas dobre swójbne žiwjenjo. Měsac meja 1928.

Prěni spěw rěka takle:

Boža dźens zjewja so miłosć a hnada,
Dźakownje wóčko tam k njebjesam hlada,
A wutroba hori so z lubosću wša
Za Boha, kiž mnohe tak dožiwić da
lěta, Ći nano.

Sydomdźesać lět Bóh je Ći daril
Dokelž Ty swěrnje přec na njoh' sy twaril.
Tak lubosć so z lubosću zetkawać wě;
To swěry je myto: su bohate žně. —
Wjesel so nano!

Na łucy kwětkojtej wšitko so směwa,
Přiroda sobu, kaž dźakowna spěwa,
A škowrončk swój kěrluš tež zaspěwał je,
Hlej, k swjedźenjej Twojom' wšo přinošuje,
luby mój nano!

Čiłosć a strowosć njech přewodźa Tebje,
Bóh njech Ći popřeje lětkow 'šće wjele,
Njech Jězus je žiwjenjo Tebi a puć,
We woblatku swjatym maš do njebjes kluč:
Drohi mój nano!

Sy-li tež stary a běła ta hłowa,
Hłubina duše je wšědnje kaž nowa.
A žiwjenjo wěčne Ty w sebi maš,
Hdyž Knjezej Ty wutrobu wšitkón čas daš:
Žiwy budź nano!

W čišinje doma modlu so klečo.
Njebjeski Wótče, moje je přeco:
Wosrjedź staroscow swětnych chcył znowa mi wjesć
A duchownje bliže přec k njebjesam njesć
mojeho nana!

* * *

(Druhi spěw je modlitwa a spěwa so po hłosu: „Haj a škitaj, Knježe Božo, statok mojich wótcow mi". Komp. Bjarnat Krawc.)

Dźakownje před Tobu kleču,
Božo Wótče njebjeski,
Kěrluš hódny Tebi swjeću,
Zo by zdźeržał nana mi.

Mnohe lěta žno z nim běše,
Zepjera jom' stajnje bě,
Wón wšak Twoje puće dźěše,
Dźensa za to dźaka wě.

Zrudne časy, helske mocy,
Hnadnje wot njoh' wotdźeržuj,
Škitaj jeho wodnjo, w nocy,
Mysle k njebju pozběhuj.

Zdźerž a škitaj, Knježe Božo,
Mojoh' nana dołho mi,
Čłosć, strowosć, duši zbožo,
Pokoj do wutroby lij.

Što naše dźěći łhać wuči?

Tak woprawdźe hišće dźěćo łhać njemóže? Haj wšak ale husto je ludźo tež wuča. A tola pak staršej zasy kóždu łžu khostataj! Ale najebać toho stej staršej husto dosć z winu, zo dźěćo łži! Słyš: Přičiny za wšě zmylki dźěsća pytajmy z prěnja pola kubłowarjow — wočehnjerjow samych. Nazhonita wučeřka takle powěda: Dźěch raz při ćmičcy po wsy dele. Pola Krawcec zasłyšach haru. Pozastach. Nan wołaše a swarješe. Mała Leńka, moja šuleřka, płakaše a žałosćeše. Přistupich bliže k domskomu a widźach, kak nan wbohe kurjo z křudom pjerje — rejo: Ty łžiš . . . Krawcecy běchu tola jako dobri a sprócniwi ludźo znaći. Njemóžach so nad tajkim počinanjom dodźiwać. Běch sama přeswědčena, zo Leńka, khorowate, słabuške dźěćo, njełži. Nazajtra přińdźe nan ke mni do šule. Chcyše wědźeć, hač je Leńka wčera wokno w šuli rozbiła a hač dyrbi je nětk wón zapłaćić. — Dopomnich so hnydom na haru a puki pola Krawcec wčera na wječor, štož běch připadnje sobu doživiła. Prajach nanej tole: Haj — wčera srjedź hry zleća bul do wokna — holcy wšě zastróżene tuž na mnje zhladowachu a waša Leńka hórcy płakajo rjekny: „Ja njemóžach tomu zadźěwać —" Wy, jako nan, njetrjebaće škleńcu płaćić. Nan mi znapřećiwi: „Nó, derje — ale najebać pjenjez — naše dźěći njesmědźa tež łžeć." Na to pak sym jomu raznje rjekła: „Dźěći wšak njełža, jeli maju trěbnu dowěru k swojim staršim." Nan bě wšón wudźiwany a wjezeše swoje mydło — ćiše so wotsali. Ja pak hišće khwilu stojo wostach, cyle do mysli zanurjena a — zrudźena. Wězo — šulske dźěći njesmědźa łhać. Nan měješe wšu dobru wolu k wukubłanju swojich dźěći. Dźeń wote dnja so za ćělne potrjeby swojich swójbnych staraše a tola njezamóh d u c h a dźěći wodźić! Hdyž so j a potom w šuli Leńki woprašach: Čohodla dha njejsy wšitko z prawdu nanej wupowědała — poča dźěćo třepotać a rjekny płaćo: Sym so jara bojała. Njeje pak r u n j e t o l e hańba za nana? Starajmy so tuž z prěnja wo to, zo dźěćo doma tajkile strach nima. Z tym zadźěwamy mnohim łžam! Wutrobu dźěsća dyrbimy sebi dobyć. Potom budźe so wěsće z dowěru k nam bližić. — Tola staršej druhdy dźěćo runjewon łhać wučitej. Nyšporjecy su dosć dobri a znjesliwi susodźicy. A jeli su raz zełhali, činjachu to tohodla, zo njebychu nas, jako přećelstwo, ranili! Běchu to łžě — kotrež so zdwórliwosće dla stachu — „nuzne" łžě. A tute drje hrěšne njejsu? Što? To pak je c y l e wěste, zo dźěćo k ó ž d u njewěrnosć sobu do łžow **liči!** Nyšporjecy pak swojim dźěćom samo łhać kazachu a to takle: „Janko, doběhń skoku ke kmótře! Praj w j e l e dobroho wot nana a maćerje. Njech wona druhi raz k nam na bjesadu přińdźe, dźensa je nan trochu khorowaty, ja mam z nim hary dosć." Jank drje doda: „Ale maći, nan tola khory njeje." Tola mać naswari hólčka prajo: „Wěš tola, zo dźensa cyle druhi wopyt wočakujemy a tuž wo kmótřiny njerodźimy." Jank: „Tak dyrbju prajić, zo druzy k nam přińdu?" Mać: „Žane słowo — čiń, zo ćeriš. Što pak by kmótra mysliła, dhy by słyšała, zo dźensa na druhich čakamy. By ju to jara zraniło a bolało. Tuž wo tajkim njeréčimy!" Jank hižo zrozumi, poskoči a khwataše. Ale mać so dohlada, zo ma joho nowy pjezlk na rukawje dźěrku. Wona woła: „Réč wěrnosć, što je so tu pak stało?" Jank je wšón spłošany, zhladujo na mać stona: „Haj, ja sym — mi je . . ." Zawěsće je ji cyłu kołbasu bał, zo so njeby trjebał sprawnje wuznać. Tak to bywa — Jank derje wuknje — łhać. Wboha mać. Nětčiši čas słuša dźěsću — joho wukubłanju. Njespušćmy tež nětkole nadźej rjanu!

Z cyrkwje a sweta.

Z **Roma**. Rjad „Sotrow Najswj. Wutroby Jězusoweje" wěnuje Swj. Wótcej wulku zběrku paramentow, postajenych za misiony. Dar je so Swj. Wótcej k joho měšniskomu jubilej přepodał. Na zhotowjenju tutych drastow su sotry we swojich klóštrach dźěwale a to sotry z 29 wšelakich narodow.

Swjaty Wótc je při składnosći nastupjenja tróna japanskoho kejžora zbožopřejace pismo zhotowił a we vatikanskej ćišćeřni wumjelscy na pergamentnu papjeru wotćišćeć dał. Japoštołski delegat za Japansku, msgr. Giardini, je bórzy swjatočnje mikadej přepoda.

Sekretař kongregacije za orientalske cyrkwje, kardinal Sincero, zhromadźuje při sebi koło wučenych laikow. Pod joho nawjedowanjom studuja nadawki a hudančka dźensa jara woblubowanoho prašenja zjednoćenja narańšich cyrkwjow z Romom. Kóždy tydźeń dźerža so přednoški wo stawiznach a wo liturgiji wšěch narańšich cyrkwjow, tež tych, kotrež hač dotal žane poćahi k Romej nimaju. To je so stało cyle po přeću Swj. Wótca, kiž chce, zo bychu wšudźom měšnicy a laikojo zhromadnje studowali tute prašenja. Přez tajke spomožne dźěło budźe zawěsće rosć zajim za duchowne a nabožne žiwjenjo mjez narodami bydlacymi w rańšich kónčinach Europy.

Rektor Milanskeje kat. university P. Gemelli, woswjeći před krótkim swój sleborny měšniski jubilej. Wón běše prjedy lěkař a wulki liberalny muž był. Pozdźišo přestupi do katolskeje cyrkwje a zastupi do rjadu swj. Franciska. Dźensa je wón sławny wučenc a wjednik wědomostnoho hibania w Italskej.

W Parizu zemrě tele dny wěsty Waughan (Wogan). Wón běše ze znatym Clemenceau-om założeŕ njewěriwoho a napřećo katolikam jara njepřećelskoho časopisa „Aurore". Waughan je so skónčnje nakazał. Wón zawostaji po sebi dopis na nowinarstwo a da jón we wšelakich dźenikach wozjewić. We nim wobžaruje wón swoje prjedawše dźěła z pjerom. Wón wobkruća, zo je so ze swojim pisanjom jara mylił a Francózskej wulku škodu načinił. „Sym dospołnje a cyle wěsće wo tym přeswědčeny, zo je njemóžne, čłowjeske towarstwo natwarjeć na podłozy njewěry, materialisma a bjezbóžnosće. Nabožne rozswětlenja nas wšudźom wobdawacych potajnosćow njejsu wšak přeswědčace a dosć jasne za naš khuduški čłowjeski rozom. Ale rozjasnjenja njewěry a materialisma njewěriwcow a bjezbóžnikow su hišće wo wjele špatniše a njewostaja po sebi ničoho tróštnoho. Hdy bych tule wěrnosć prjedy dopóznał, bych ju njebojaznje wozjewjał."

Towarstwo swj. dźěćatstwa měješe lěta 1927 nimale 24 milijónow frankow dokhodow, lěto prjedy nimale 21 mil. Towarstwo pokazuje potajkim rjany postup. Też mjez němskimi dźěćimi je samy postup widźeć. W lěće 1924 nawdawachu wone 2 mil. frankow a 1927 nimale 5½ mil. A tola by nazběrana suma hišće wjetša była, bychu-li wučerjo nabožiny dźěći porjadnje wo zaměrach towarstwa rozwučeli. Naspomnjene towarstwo je hač dotal na 300 milijónow frankow nahromadźiło. 23 milijónow dźěći je so přez tute pjenjezy za Boha a njebjesa dobyło. Kajki hobrski skutk křesćanskeje lubosće a solidarnosće! Tajki wulkotny wuspěch za rozmnoženjo woprawdźiteje kultury su jednotliwe pjenježki šulskich dźěći přinjesłe!

W Budapešće wotdźerža 31 sejmskich sobustawow třidnjowske exercicije. Po dokónčenju pósłachu Swjatomu Wótcej hołdowacy dopis. Při poslednjej pobožnosći wobdźělichu so wšitcy ze swěčku we rucy a poswjećichu so zhromadnje Wutrobje Jězusowej.

Jendźelske swětakralestwo liči nimale 16 milijónow katolikow, mjez nimi přez 6 milijónow w Europje, 3,3 mil. w Asiskej, 1 mil. w Africy, 4 mil. w Americy a 1,5 mil. w Awstralskej. Hdyž katolikojo ličbu 20 milijonow docpěja, štož dołho trać njebudże, změja woni relativnu přewahu mjez wšěmi křesćanskimi wěrywuznaćemi jendźelskoho kralestwa. — Mjez jendźelskim zemjanstwom je poměrnje wjele katolikow. Do prěnjeje komory jendźelskoho sejma ma 43 katolskich lordow přistup, do delnjeje komory słuša 20 katolikow; też mjez najwyššimi zastojnikami — generalami, admiralami, ministrami a pósłancami — je wjele wuznamnych katolikow, kaž na přikład sekretar ludowoho zwjazka Sir E. Drumond, pósłancaj w Parizu a we Washingtonje Sir Tyrell a Sir Howard.

Cyrkwinske powěsće.

Radwoŕ.

Wěrowani: Michał Kurjec a Madlena zwudowjena Hantušowa, wobaj z Radworja. — Jan Hrjehoŕkec z Bronja a Marija Klimanec z Wudworja. — Franc Kocorec z Wutołčic a Hańža Wěrabic z Radworja.

Zemrěći: Bernhard Rjeńčec z Khelna, 19 lět. — Ernst Šenk z Radworja, 78 lět. — Hana Wěrabina z Łupoje, 77 lět. — Marija Šenkowa z Bronja, 63 lět.

Za cyrkej kralowny swjatoho różowca we Radworju su dale darili: Na Kurjec-Hantušec kwasu w Radworju 45 hriwnow, na Hrjehoŕkec-Klimanec kwasu w Radworju 25 hriwnow, na Kocorec-Wěrabic kwasu we Radworju 21 hriwnow.

Towarstwowy powěstnik.

Budyšin. „Jednota", towarstwo katolskich Serbow, ma jutře njedźelu, 24. februara, wječor we 8 hodź. hłownu zhromadźiznu w Serbskim domje. Wšitkich sobustawow wutrobnje přeprošuje **předsydstwo.**

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1929.

Kk.: 244. ze Smječkec: direkt. dr. phil. Jurij Šołta; 245. z Budyšina: Jakub Leider.

Sobustawy na lěto 1928.

Kk.: 1056. ze Smječkec: dir. dr. phil. Jurij Šołta; 1057. z Budyšina: Hana Šponec.

Dopłaćenja na 1926 čo. 1151 a 1927 čo. 1144.

Dobrowólne dary za Wosadnik.

Kk.: direktor dr. phil. Jurij Šołta ze Smječkec 7 hr.; Jakub Leider z Budyšina 2 hr.

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 14. februara 1929.

Woły: 132. 1) Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět 53—59 hr. 2) Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene 45—50 hr. 3) Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše 32—41. 4) Mjenje picowane wšěch starobow — . 5) Mjasne — . 6) Husumske z pastwy — . **Byki:** 251. 1) Połnomjasne, dorosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće 53—58. 2) Połnomjasne, młódše 44—51. 3) Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše 40—46. 4) Špatne —. **Jałojcy a kruwy:** 228. 1) Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće 49—53. 2) Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět 55—59. 3) Starše wukorm. kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy 40—46. 4) Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy 44—52. 5) Mjenje a špatnje picowane 29—34. 6) Husumske z pastwy 24—28. **Celata:** 716. 1) Najlěpše wukormjene 73—79. 2) Mjenje wukormjene a tajke wot cyca 64—70. 3) Špatne 55—68. **Wowcy:** 28. 1. Młódše a stare, wukormjene 65—71. 2) Starše wukormjene 56—63. 3) Mjenje wukormjene (Märzschafe) — . 4) — . **Swinje:** 494. 1) Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiženjow, hač do 1½lět stare 80—81. 2) Wukormjene 78—80. 3) Mjasne 77—78. 4) Špatne 75—77. 5) Rancy a kundrosy 68—72.

21. februara 1929.

Ćelata (827): 1) 71—76. 2) 62—70. 3) 55—60.

Swinje (693): (přez 300 pt.) 1) 77—78. 2) (240—300) 76—77. 3) (200—240) 73—75 4) (160—200) 72—74. 5) — . 6) — . 7) 64—69.

W Budyšinje zetkamy so
w kofejowni Lehmann
na Serbskej drózy 8.
Najsłódniše konditorske pječwa
Wosebitosć: Torty jako dar při wšitkich składnosćach.
Wšědnje popołdnju a wječor koncert.

Konjace nožicy
česaki za nožicy
toči swědomiće
J. Hampel
Kotołska hasa 11.

Vogtlandske wumělske **gardiny**
kupujeće stajnje tunjo pola
Kurt Erler w Budyšinje
jenož na žitnych wikach 11
napřećo „Złotej hwězdźe".
Rěčimy serbscy.

Serbski Hospodař

ratařske wulkowikowanske tow. z wobmj. ruk.

Telefon: w Budyšinje 3510, w Khoćebuzu 1247.

Naš młyn w Delnim Wujezdźe, tel. čo. 13, dźěła nětko też

dejwo spěchowacu picu

z ržanych a pšeńčnych wotrubow, rajsoweje mučki a mučki wolijowych wosuchow po receptach nazhonitych skotarjow, wšě dźěle w najlěpšich a najčisćišich kajkosćach.

Tutu picu předawamy jako

łužisku dejwo spěchowacu picu

I. družina wopřija 18,06 % proteina a 8,42 % tuka,
II. družina wopřija 19.48 % proteina a 7,83 % tuka.

Wobej družinje stej po wobswědčenju statneje přepytarnje w Möckernje pola Lipska njeskaženej a čistej.

Pytam k jutram

wučownika za rěznistwo.

Pawoł Groła, rězniski mištr, w Khrósćicach.

„Jednota“,

towarstwo katolskich Serbow za Budyšin a wokolinu

ma

jutře njedźelu, 24. febr., wječor we 8 hodź.

hłownu zhromadźiznu w Serbskim domje.

Wšitkich lubych sobustawow wutrobnje přeprošuje

předsydstwo.

Pawoł Giebner

Budyšin.

Dla rozpuščenja swojoho wobkhoda poskićam we

wupředawanju

za poniżene płaćizny swoje derje wothladane

wina.

Prošu, wobkedźbujće płaćizny w mojim wukładnym wokn e na dźiwadłowej hasy.

Spanske a bydlace jstwy, kuchiny, khamory, blida k pisanju, komody, wućahowate blida wot 42 hr., büffety, dubowe, wot 250 hr. kaž też wšě wutykane wěcy.

Dobre dźěło, tunje płaćizny!

Płačenjo po dźělbach!

Ręču serbscy.

Pawoł Handrik

Budyšin

Kamjeńtna dróha 32

při Drjewowych wikach.

Vogtlandske Madras- **gardiny,**

přikrywy na sofy, łoža, blida a diwany, wóskowanki, łožowe šaty

J. Erler, Budyšin

Zwonkowna lawska hasa 10

— Posłužujemy serbscy. —

Marja Runge

wumjelska wušiwarnja za paramenty

w Budyšinje, Lubljska droha čo. 9

poruča so k zhotowjenju a k wuporjedźenju wšitkich **paramentow, ryzwow, pluvialow a khorhowjow.**

Serbska ludowa banka w Budyšinje

Filialcy we Wojerecach a w Khoćebuzu

Agentury: **w Khrósćicach** pola knjeza **M. Čornaka,**
w Kulowje pola knjeza **Oty Bulanka,**
w Rakecach pola knjeza kantora **J. Rjelki**

Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy zapołožować na knižku a zběhać po potrěbnosći.

Zadanja pjenjezy ze 4½—8 procentami

Telefon 3506 a 3507.

Přećelam a znatym wozjewjamy zrudnu powěsć, zo je moja luba mandźelska, naša starosćiwa mać

Marija Šenkowa

z Bronja,

ze swjatymi sakramentami domawobstarana, w starobje 63 lět zbóžnje ze swěta wotešła. Tohodla wuprajamy wopytowarjam póstoho wječora a přewodźerjam najwutrobniše

„Zapłać Bóh tón Knjez!“

Dušu zemrěteje pak poručamy modlitwam wěriwych.

W **Bronju** a **Boranecach,**
na pohrjebnym dnju.

Wulcyzrudźeni zawostajeni.

Bohu Knjezej nad žiwjenjom a smjerću je so spodobało, našu lubu mać, sotru, ćetu, přichodnu mać a wowku

Hanu zwud. Wjacslawkowu

z Khrósćic

do swojeje wěčnosće wotwołać. Wšěm, kiž su na pustym wječoru so za nju modlili a ju k rowu přewodźeli, předewšěm nošerjam k rowu

wutrobny dźak a „Zapłać Bóh tón Knjez!“

W **Khrósćicach, Hórkach, Wotrowje a Worklecach.**

Hłubokozrudźeni zawostajeni.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadża kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za reklamowy rjadk w teksće so 50 pj. płaći. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Zamołwity redaktor: Kapłan Józef Nowak w Budyšinje, Kirchplatz 2. — Pokładnik: Jurij Šołta, wučeŕ, Před šulerskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćerńje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje z póstšekowym kontom: Drježdźany 33458. Dalokoréčak čo. 3895.

9. čisło. | W Budyšinje (Bautzen), 2. měrca 1929. | 67. lětnik.

Swjaty póst a — wulka kołbasa.

Luby čitarjo, njestróž so, čitajo horni napis!

Snadź samo w struchłym, kisałym posće cuni posměwk twoje wobličo přebarbja a trochu rozjasnja, hdyž so ponuriš do hłubokosćow a bohatstwow tutych słowow abo slény spóżeraš kaž waš tyras, njesmilnje přiwjazany k héće a so zatorhujo na powjazu, hdyž dźowka z pječeńku nimo khwata a za njoho ničo wyše nima.

Tak a hinak sebi mysliš a prajiš při sebi: nima Posoł we swjatym posće kmańšich a rozomnišich mysli a sobudźéłaćerjow, zo nam tajke póstne pojédźe nastaja?

Haj, štož joho sobudźéłaćerjow nastupa, drje ma luby Posoł cyłe lěto khětro suche dny a mało jich je, kotřiž so nad nim smiluja. Ani lětne cyrkwinske rozprawy njemóżeše porjadnje přinošować. A štož druhich, hewak wšak zwólniwych dźéłaćerjow nastupa, bě lětsa w surowej zymje nimale tak, zo samo při pisanju čornidło zamjerzny, a hdyž rozta, bě też sobu rozom zamjerznył a z nim wšě dobre, hewak strowe mysle a štož zwosta po tutej 33 stopnjow měrjacej třéskańcy, njeje ničo wosebite a khwalobne.

A čohodla njedyrbjał Posoł też rad w posće samym z kolijow wujéć kaž póstnicy wutoru póstniscy hosćo, lědoma ze wsy won, zo so wšitcy ze sani kulichu a lědoma konja dodźeržachu?

Njepraji samón naš Knjez a mištr, zo so njesměmy posćić kaž farizejojo, kiž swoje wobliča wohidźa, kisale do swěta hladaja kaž bychu ščurku póžrěli, ně, z wjesołym wobličom hladajmy na póstne blido a tam nastajene póstne wobradźeńki.

Wězo njeby ničo škodźało, hdyž někotražkuli hospoza by před kwasom nawukła też trochu póstne jědźe warić, štož kóżda njemóże. Khiba sebi mysli, zo hakle budźe to prawy póst za jeje lubuška, hdyž po něčim do toho přińdźe, zo jeje rjane posměwace wobličo před kwasom hišće njebě dosahaca garantija za to, hač budźe też po kwasu młody mandźelski ze samym wobličom na warjeńske kumšty swojeje młodeje žonki hladać.

Tuž snadź dopomha žortniwy nastawk w Posole lěpje našim Serbam khutny póstniski čas přecydźić a jim jich křižik wołóžić.

Tola nětko je čas, zo so khutnišo do hornjoho napisa ponurjamy. Kaž widźiće, wobstoji z dweju połojcow, jeneje lěpšeje a druheje hubjeńšeje, runje tak kaž w prawym mandźelstwje. Hižo napismo je abo klinči znajmjeńša kaž žałostna plista na khutny póst, jako by ći dobry susod prawje selenu na lico zapalił, zo ći zabłysknje před nosom, lico zapyri a naléze kaž krupjana kołbasa we warjacej wodźe.

Swjaty póst w Serbach a wulke kołbasy w Serbach — nó, to je podobny wobraz kaž njedawno přijéda do wsy X . . . na kózłopiwo na konju jéchaŕ, młody, njenazhonity, na konju runje tak kaž w karančku, a hdyž bě so něšto tutoho spodźiwnoho piwowara nasrěbał, čěrchajo z korčmy, sydźe so znak na konja, ze zadkom do prědka. Wšitcy so z woknom wótře smějachu a wołachu: Ale človječe, ty sy so tola wopak na konja sydnył! Měrnje a šibale wotmołwja tamón: Wy tola z cyła njewěsće, do kotroho kónca chcu zajéchać, hač do prědka abo zasy domoj! Jeli domoj jécham, tola prawje sedźu!

Hlejće, runje tak je z wulkimi kołbasami we swjatym posće — a też ze wšěmi podobnymi, na kołbasy motanymi hosćinami. Štóž wulke kołbasy wuhotuje we swjatym posće a štóž na nje khodźi, je so na swojoho póstniskoho šumjela ze zadkom do prědka sydnył. Tajki woprawdźe njewě, do kotrohož kónca chce jéchać, hač do prědka do khutnoho pósta abo wróći zasy do póstnic jako woprawdźity póstniski nora.

Nětko počina tuta póstniska zabawa hižo hinak wonjeć a khutniše wobliču nam pokazować.

Najprjedy njech Posoł a dopisowaŕ wšěm njewinowatym, kiž ženje hišće na žanej wulkej kołbasy w posće byli njejsu abo tajku ze swojim wopytom njewobćežowachu, pěkny kompliment sčini, zo wuznawa, zo wo žanych wulkich kołbasach w nětčišim posće njewě a nikoho ranić njecha.

Tola, też telko je wěste. Cyle čisty naš serbski ludźik njeje a někotrohožkuli wěrnosć za wušomaj drapa.

Hakle před něšto lětami bě na zhromadźiznje wučenych Serbow w Khróśćicach a dopisowaŕ bě pódla, zo

česćomny a rozomny muž z našoho města w jara sprawnym hněwje na to pokazowaše, kajki woprawdźity škandal to je, hdyž so w Serbach w posće wulke kołbasy wuhotuja. Też před wjacy lětami je Posoł hižo wo tym pisał a na to pokazował, zo sebi katolski serbski lud njedyrbjał swoje mjeno takle womazać dać, zo ani za swjaty póst so njemóže hosćinow, jědźow a picow a karty placanja wostajić.

Škoda, zo nam časa pobrachuje, w Posole stare nastawki wupytać, kiž wulke kołbasy a wšě hosćiny za čas posta kruće zasudźa.

Tola: Luby wujo kritiski, to nam tola za zło njemějeće, zo so woprašamy, je dha to hrěch a zakazane, w posće kołbasy wuhotować a popołdnju, hdyž smy rano k swjatym sakramentam pobyli snadź a po rańšach hišće k stacijónam, zo potom w třećej hodźinje so nastajimy na wulku kołbasu do Susodźic? K nyšporu wšak tón dźeń runje časa njeje. Za to khodźimy druhe njedźele w posće k nyšporu. Byrnjež jedna wotkapła, to tola tamne pjeć zbytnych njedźel znjesu!

Sydźće so prawje blizko ke mni! Zatłóčić mje runje njetrjebaće! Hladajće mi sprawnje a wěrnje do woćow kaž Serb Serbej a potom začińće woči a wuši a prajće sebi tři króć za sobu pomału a kedźbnje: Swjaty póst a wulka kołbasa: hodźi so to hromadu abo nic?

Z prěnja: Swjaty póst wobstoji z póstnych dźěławych dnjow. To je wot popjelnjeje srjedy hač do jutrow runje štyrceći dnjow. K tomu přińdu šěsć póstnych njedźeli. Zo cyrkwine póstne kaznje a předpisma zakazuja na dźěławych dnjach so při tajkich hosćinach a wjeselach wobdźělić, na tym tola dwěla njeje. Jenož tajki mohł to prěć, komu z cyła wjacy wo póst a posćenjo, haj samo wo cyrkeŵ a jeje kaznje wjacy činić njeje. Štóž cyrkeŵ a jeje prawo, naše zadźerženjo też w posće kontrolować, přidać nochce, z tym smy hnydom hotowi a je kóždoho dalšoho słowa škoda. Tajki lěpje čini, zo sebi da hnydom za čas žiwjenja pas wustajić na wšě możne wjesela, lěpšiny, zabawy swěta, jeli hišće wě, hdźe so tajke pasy wustajeja. Njech pak njezabudźe na słowo swjatoho: dwójcy njemóž' njebjesa měć, w njebjesach a na zemi zdobom! Pak tu, pak tam!

Derje! — prajiće mi — přidam, zo je přehrěšenjo a hańba, na dźěławych dnjach w posće na kołbasy khodźić a žadyn Serb, kiž ma hišće respekt před Bohom a je sebi swojich hrěchow wědomy, to nječini!

Ale, kak stoji z wulkimi kołbasami a podobnymi slědźeńkami, njech su wukřćene kaž su, na njedźelach we swjatym posće?

Tu je tola dowolene, so też wjacy króć najěść a jěść, štož chceš, byrnjež dobra wulka kołbasa była! Tuž to z hrěchom być njemóže!

Pomału! Wodychń, wokomik, zo by so změrował a na mnje dale kedźbnje a sćerpnje posłuchał!

Też na njedźelach we swjatym posće njeje a njebě ženje bjez wšoho dowolene, zo so njetrjebamy posćić a mózemy jěść, štož chcemy. Njejsće słyšeli z klětki, hdyž so póstny porjad čitaše, zo tam rěkaše, zo za njedźele w posće płaći dispenza?

Što to je dispenza? Někotryžkuli to derje wě, kiž za wěrowanjo trjebaše trěbnu dispenzu, kajku haru wón činješe a kajku haru to činješe, prjedy hač tuta přińdźe? A hdyž přińdźe, hladaše też hišće cyrkwiny zastojnik khutnje a pokhmurjeny, a pokazujo na list z Roma, přez ordinariat připósłany, praji: dispenza tu je. Ale wy maće za to, zo cyrkeŵ wothlada wot jeje prawow, tutu taxu jako pokutu płaćić.

Cyrkeŵ ma waše žadanjo, was wotwjazać wot powšitkowneje kaznje, za njeposłušnosć dźěsća přećiwo maćeri, za samopašne zadźerženjo, hdyž chce jejko mudriše być kaž kokoš a tuž wam nakładuje tutu pokutu a też po pokuće a dispenzy hišće njerad to toho zwoli.

To su dispenzy pola mandźelskich wušparanjow.

Podobnje je to pola dispenzow, nastupajo póstne kaznje. Też njedźele we swjatym posće słušeja sobu do swjatoho posta a njejsu žane přemjeńki, do kotrychž so kóždy wohlada: swjaty póst, prajo: ty ke mni njeslušeš! A też dźěćo swěta, prajo: ty so mi njelubiš, z jenej ruku daš a z druhej bjerješ! Haj, tak je!

Potajkim, jenož nućena přez přiběrace woliwknjenjo, přez přecy so bóle množace přestupjenja je cyrkeŵ we lětstotkach přecy bóle popušćiła w jeje prjedyšej krutosći a skónčnje k tomu dóšła, zo nětčiši porjad postaji. Rěka pak to: Nětko Serbja, hdyž je w posce dowolene, na njedźelach so wjacy króć najěść, z połnej paru do znjewužiwanja njedźelow swjatoho posta? Rěka to, maćerśku dobroćiwosć a starosć z tym wotpłaćić, zo ju za to hišće bóle zrudźiće a křiwdźiće, zo runje tohodla, dokelž cyrkeŵ to njecha, wuhotujeće na póstnych njedźelach tajke skhadźowanki, kiž su kaž selena plista přećiwo cyłomu wuznamej a karakterej swjatoho posta?

Njeje wam Bóh hišće 44 druhich njedźelow darił wob lěto, zo by wam prajić chcył: Jeli z cyła serbski kraj a serbski lud bjez wulkich kołbasow wobstać a wostać njemóže, a měni, zo jich dla by wšo k Rakecam zjěło, potom njech sebi za tute hewak dowolene a njewinowate wjeselo wuběra jenu z tych 44 njedźelow a njech njekhodźi w tajkim času, hdyž Bóžski křižnošeŕ pyta swojich sćěhowarjow na křižowym puću a chce jich na tutym puću zetkać, na pućach njetrěbnych zawjeselenjow a byrnjež też domjacych hosćinow.

A — jene prašenjo — njech by też našomu ludej dowolene było, so samo we swjatym posće nasyćić wjacy króć do syteje wole na njedźelach, a samo při a na wulkich kołbasach, je z tym prajene, zo je z tym wšo wurunane a dobyte?

Kóždy jenož někak cyrkwinscy zdźěłany Serb tola wě, zo rozeznawamy **dwoji póst**: ćěłny póst, kiž wobstoji ze zdźerženja mjasnych jědźi na pjatkach a jenokróćnoho nasyćenja na wšitkich dnjach swjatoho posta, z dispenzy za njedźele, a z tak mjenowanoho duchownoho pósta, ze skutkow duchownoho mortwjenja hrěšnoho człowjeka, ze skutkow sebjezaprěwanja, křižowanja swojoho hrěšnoho mjasa, z woporow a modlitwow. A wot tutoho posta, najwažnišoho a najwužitnišoho, njeje žanych dispenzow. Za bohatych a khudych, duchownych a lajikow, małych a wulkich!

A wulke kołbasy su stajny protest, stajne křiwdźenjo a přehrěšenjo přećiwo duchej swjatoho posta, dokelž so přećiwja duchownomu postej!

Hladaj, złoty serbski kołmazniko! Posćić ma so w posće twój jazyk! Što so wšo njebachta a njehrěši z jazykom na tajkich skhadźowankach! Hospozy sedźa za kachlemi: Tu je holca přićahnyła z Delan do horjanskich, bóle nobl wsow! Žana nitka a fałtka njeje na njej prawa! Posći so jazyk, hdyž so wulki gran z třomi přehraje a mócny sakr šumi po jstwi? Słušeja čertowe wobrazy z cyła do domu a rukow, hdyž dźemy z našim Knjezom horje do Jeruzalema a z nim sobu ćerpimy?

Posćić ma so twoje wóčko! Posći so jazyk a wóčko, hdyž so blida nastajeja z wosuškom, pampuchami a wječor z pječenymi kołbasami, hdyž palencowa bleša nima měra a přecy wot so dawa!

Tuž dźiće mi prječ z waših wólbr wuréčemi, zo swjaty póst a wulke kołbasy stej přećelej! Haj, tajkaj, kaž Pilatus a Herodes!

Wbohi wopor tutoho přećelstwa bě Zbóžnik sam a hinak njebudźe też na serbskich wulkich kołbasach.

jn.

Pastyŕske słowo k rozrisanju romskoho prašenja.

Lubowani wosadni!

Wosrjedź staroscow połnoho časa dócpě nas wjesoła powěsć, zo je romske prašenjo rozrisane. Swjaty Wótc je zasy swobodny a njewotwisny. 11. małoho rózka tohole lěta w připołdnišej hodźinje bu wot zastupjerjow Swjatoho Stoła a italskoho krala wučinjenjo podpisane, kotrež bamžej dospołnu njewotwisnosć a statnu samostatnosć zawěsća.

Wokrjes, kotryž je Swjaty Stoł jako samostatny kraj dóstał, je drje prawje mały; kaž so powěda, wopŕija jenož 44 hektarow; ale wón dosaha za swobodne wuwićo cyrkwinskich wobrjadow w Pětrowskej cyrkwi, za přijimanjo putnikow w Pětrowej cyrkwi a Vatikanje, za najwyšše zarjadnistwa katolskeje swětoweje cyrkwje. K tomu hišće přińdźe, zo buchu zasy swobodne basiliki swj. Jana w Lateranje, swj. Pawoła a swj. Marije Maggiore, kaž też někotre zarjadniske domy Swjatoho Stoła w měsće Romje. Pjenježne zarunanjo, kotrež je Swj. Stołej přilubjene, wučinja jara mały dźěl tamneje sumy, kotruž měł italski stat na zakładźe garantowacoho zakonja z lěta 1871 z danju Swj. Stołej nětkle płaćić.

Štož so ważniše zda, je, zo je italski stat z wosebitym wučinjenjom zawěsćił, zo ma swjaty karakter wěčnoho města hajeny być.

To najważniše je mjez italskim statom a Swj. Stołom wujednany konkordat, z kotrymž so cyrkwi dospołne wukonjenjo jeje bóžskoho nadawka wosrjedź italskoho luda swjatočnje zaruča. Bychmy tola też w němskim kraju měli tajke zrěčenjo ze Swj. Stołom!

Swj. Wótc je so wuprajił, zo „je z tymle zrěčenjom wšitko date, zo by so hodźało w dospołnej swobodźe a njewotwisnosći dušepastyŕstwo města Roma a swětneje cyrkwje wukonjeć a zo je romske prašenjo z tym rozrisane."

Stojimy nadobnej hodźinje hišće přeblizko, zo bychmy jeje hódnosć dospołnje zapŕimnyć móhli. Pozdźiše časy budźa bóle hač my dorozemić móc, kajki wuznam ma tutón historiski podawk, z kotrymž je so njeprawda z lěta 1870 z dźěla zasy dobra činiła.

Dźakujemy so nutrnje Bóžskej předwidźiwosći a kłonimy před jeje mudrym a mócnym skutkowanjom nastupajo rozrisanjo romskoho prašenja z wobdźiwanjom swoju hłowu.

Prajimy hłuboko začuty dźak też Swj. Wótcej Pijej XI. za mudrosć a horliwosć, z kotrejž je ćežke dźěło započał a k zbožownomu kóncej dowjedł. Ja sym w běhu zańdźenoho tydźenja w mjenje was wšitkich Swj. Wótcej pisał, kak jara so biskop, duchownstwo a wěriwy lud Mišnjanskoho biskopstwa z nim, našim zhromadnym Wótcom, wjeseli a kak nutrnje smy jomu, nimo Bóžskeje předwidźiwosće, dźakowni za dokonjany nadobny skutk.

Z nutrin naseje wutroby modlimy so za našoho Swj. Wótca ze słowami stareje cyrkwinskeje modlitwy: Modlmy so za našoho najwyššoho pastyrja Pia XI.: „Knjez zdźerž joho a posylń joho žiwjenjo a sčiń joho zbožownoho na zemi a njepodaj joho złósći joho njepřećelow."

W Budyšinje, 18. małoho rózka 1929.

† **Christian,** biskop Mišnjanski.

Lěpić abo na dań dawać?

Kaž je zdobnje znate, je statne zawěsćenjo w Němskej tak wutwarjene, kaž hewak nihdźe. Pře khorosć, pře starobu, haj pře bjezdźěławosć sy tu zawěsćeny. Stož pak maš na tute zawěsćenja płaćić, wo tym mało čitaš, ale skoržić słyšiš ze wšěch stron. Tuž je wšak też bjez dźiwa, zo kóždy, kotryž swoje drohe kroški ma kóždy tydźeń statej na zawěsćenjo dawać, hlada, zo by za nje też něšto měł a pyta tute zawěsćenjo wužić, kaž jenož zamóže. Ženje njeby Wonec Michałej so wuzdało, telko karančkow piwa do so leć, njeby-li hońtwinske a z tym darmo było. Tak to je w čłowjeskim žiwjenju: měniš čłowjekej dobrotu wopokazać a bywa tola k joho škodźe. Podobnje je to też z tym zawěsćenjom. Samo na sebi dobra wěc. Ale přehnata wona čłowjekej škodźi a joho do njemorality wabi, zo wěc znjewužiwa. A zawěsćenjo samo přińdźe k bankrotej kaž w Němskej nětkle te pře bjezdźěławosć, abo přinoški so tak powjetša, zo bywaja njeznjesliwa kwakla. Tuž bjez dźiwa też, zo so přecy bóle a wótřišo přećiwo přehnatym zawěsćenjam hórši. Haj, zo někotři docyła wšitke zawěsćenjo wotpokazuja a za nuzowane lutowanjo rěča. To, štož so nětkle za zawěsćenjo wotedawa, mělo so přichodnje na dań dać. Wěsty Gustav Hartz je wuličił, zo by čłowjek, kotryž wot 20. hač do 60. lěta to na dań da, štož wón nětkle na zawěsćenjo dawa, by we swojim 60. žiwjenskim lěće měł kapital na dani, kotryž wučinja 33 230 hr. hač do 108 041 hr., za tym, kelko by zawěsćenja płaćić, to rěka, na dań dawać měł. To by rjany kapital był, kotryž by joho w starobje přede wšej nuzu a starosću wukhował. Z tym by čłowjek na stary dźeń woprawdźe něšto měł a zdobom też hišće rjane zawostajeństwo po smjerći za swoje dźěći. Zawěsće bychmy potom spokojnišich a wjeselšich ludźi měli. To pak wěste politiske strony nochcedźa, kotrež móža jenož přez njespokojnosć žiwi być. Potom pak wjele sobustawow wjacy měle njebychu. Za nas pak tuta wěc njeje tak snadna. Tuž njech sebi kóždy sam rozmysli, što by drje tola w našim času woprawdźe lěp,e było: dale znamki lěpić za stat a wšěch tych, kotřiž to potom z połnoho znjewužija abo na dań dawać samsny pjenjez za sebje a tych swojich.

Wěcywustojni za wotškodźenjo w Parizu.

Hižo třeći tydźeń wuradźuja w Parizu wěcywustojni dobyćerskich a podležanych krajow wo wotškodźeńskim prašenju. Su to zwjetša bankownicy a wulkoindustrijalni. Přepytuja, hač Němska njemohła hišće wjacy hač dotal płaćić. Dotal dyrbi Němska lětnje $2\frac{1}{2}$ miliardy hriwnow płaćić. Bychu rad lětnje $3\frac{1}{2}$ miliardy wzali. Parker Gilbert je pjenježne postajenjo Němskeje we swojej rozprawje wo lěće 1928 jara rjane a zbožowne wobarbił. Nětko ma tajkim nahladam napřećiwo president Němskeje krajneje banki dopokazać, zo tomu tak njeje, haj, zo su docyła pjenježne a hospodarske wobstojnosće w Němskej jara so pohóršiłe, haj, zo su samo katastrofalne. Na $2\frac{1}{2}$ milijóna dźěłaćerjow nima žanoho dźěła. Ratarstwo hinje. Cyły

prěni tydźeń su tak Němcy k słowu přišli a dokładnje němske położenjo rozłožili. Nětk je so wosebity wubjerk wutworił, kotryž tute přednjesene rozpołoženjo pruhuje. Němska njemóže wjacy hač 1½ miliardy lětnje płaćić, jeli ma so před zahubu wukhować a też tutu sumu nochce 62 lět dołho płaćić ale kaž we Versaillskim rozrěčenju a też w Dawesowym planje je wuprajene, jenož 30—37 lět. Hač pak so też nětkle doskónčna ličba wotškodźenja postaji, zda so hišće jara njewěste być.

Wo mjeńšiny.

W Europje nimamy staty tak wutworjene, zo je jeničcy jena ludnosć twori. Hdyž drje je so při postajenju statnych mjezow po poslednjej swětawójnje na to po móžnosći dźiwało, je to tola nimo měry ćežko, haj njemóžno. Tak husćišo nadeńdźeš, zo su na př. města po wjetšinje němske, wokolny kraj pak ryzy pólski abo kaž pola nas wokolina serbska. Tam so mjezy jara ćežko postajeja. Woprawdźe też w Europje drje žadyn stat njeje, w kotrymž dwě abo wjacy ludnosćow abo narodow njebydli. Wězo je potom jena ludnosć přewažaca wjetšina, druha mjeńšina. Němcy maja w 10 statach swoje mjeńšiny. W Němskej samej pak su sćěhowace mjeńšiny: my łužiscy Serbja, Polacy (přez 1 milijón), Danojo, Frizojo a Litwinojo. Prašenjo mjeńšinow je stajnje bóle palace. Wosebje wot toho časa, zo so loni nazymu na posedźenju ludowoho zwjazka pólski a němski minister zwonkownych należnosćow Zaleski a Stresemann dla němskeje mjeńšiny w Hornjej Ślezskej hrabnyštaj, njeje tute prašenjo wjacy k měrej přišło. Tehdom je Stresemann prajił, zo wón w měrcu tute prašenjo radnej zhromadźiznje předpołoži. To je wón też nětk činił a officielnje wozjewił, zo ma so nětkle w měrcu w Ženewje wo tutych mjeńšinach a jich położenju jednać a to w tych statach, kotrež su přez měrowe zrěčenjo wosebite winowatosće za swoje mjeńšiny přewzałe. Su to nimo Pólskeje wosebje hišće Češka, Rumunska a Južnosłowjanska. Polacy su napřećo tutomu druhi dalesahacy zapodali, zo ma so mjeńšinowe prašenjo jako europiske za wšitke staty, dokelž wšě potrjechi, rozpominać a přezjednje rozrisać. To by wězo najsprawnišo było. Też my Serbja smy mjeńšina. Nic mjeńšina w zmysłu druhich narodnych mjeńšinow, zezady kotrychž stoji maćerski stat samsneje ludnosće. My smy zbytk wulkoho starokulturnoho ludu a nimamy žaneje maćerje, žanoho stata swojeje ludnosće, kotryž so wo swoje wbohe wopušćene dźěćo stara. Jenož Saksko je za nas trochu wutroby začuła, ale Pruska ma twjerdu, kamjeńtnu wutrobu, haj njeje dotal žaneje wutroby měła za wbohi naš serbski lud. Bóh dał, zo by nawuknyła ze sobučuća ze swojimi němskimi mjeńšinami we wukraju też skónčnje něšto sobučuća přenjesć na naš wopušćeny serbski lud. Knježe Božo, škitaj swój serbski lud! Njedaj zahinyć nam ani našim dźěćom!

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. „Jednota“ měješe zańdźenu njedźelu w Serbskim domje lětnu hłownu zhromadźiznu. Předsyda, knjez kantor Šołta, wutrobnje wšitkich powita a měješe potom přednošk wo zjednanju Swjatoho Wótca z Italskej. Z rozprawy zapisowarja w zańdźenym lěće słyšachmy potom, zo smy docyła 6 porjadnych zhromadźiznow měli, kotrež wšo hromadže 301 wosobow wopytachu, potajkim zhromadźizna w přerězku wot 50 wosobow. Přednoški nam lubosćiwje poskićichu: knj. kapłan Nowak wo złotej Prazy (ze swětłowobrazami), knjez kantor Rězak dwójcy wo serbskich kěrlušach, knj. bohosłowc Hórnik wo katakombach, knjez šolastikus Hejduška wo „Khrystusu kralu“ a wo swjećenju posta a knjez arcyměšnik Šołta z Lubija wo swojim pućowanju do Swjatoho kraja. Wyše tutych přednoškow, poda předsyda w kóždej zhromadźiznje přehlad wo najnowšich podawkach z cyrkwje a kraja. 29. apryla mějachmy zhromadne swj. woprawjenjo z wosebitymi serbskimi kemšemi, 24. junija woswjećichmy załoženski swjedźeń, 2. julija wobdźělichmy so z khorhoju na zlěće župy Michał Hórnik w Róžeńće a 8. septembra na krónowanskim swjedźenju w Róžeńće, 8. julija běchmy w Budestecach na swjedźenju Domowiny, 16. septembra mějachmy wulět na Butrowu horu, 9. decembra wuhotowa młoda Jednota pod nawjedowanjom jeje předsydy, knjeza kapłana Nowaka, adventski swjedźeń, mjez tym, zo hromadže ze studentami hody w Serbskim domje woswjećichmy, 20. januara 1929 běše jara derje poradźeny zabawny wječor z rejemi a 27. januara pobychmy w Drježdźanach na 50lětnym załoženskim swjedźenju tamneje Jednoty. Potajkim bě to zasy lěto,

Njewinowaće k smjerći zasudźeny.

(Pokročowanjo.)

Hdyž běštaj na druhi dźeń zasy hromadže, běštej wobě jara blědej a połnej starosće.

Knjez z Maloy so też hnydom k nimaj přitowarši, a dokelž swój zły wotpohlad z wočow njepušći, kotryž jomu zły duch zawdawaše, wopokaza so nimo měry lubosćiwy.

„Naša khora ćeta“, praji k Marji, wostanje dźensa hišće we łožu; bych wam radźił, dźensa tutón posledni, krasny dźeń k tomu wužić, z Ceciliju někotre rjanosće krajiny wopytać, kotrež našu domiznu tak rjanu a přećelnu činja.“

„Je-li je to Ceciliji lubo“, praji Marja, „tak njejsym přećiwo tomu. Što mysliće sebi, lubše dźěćo?“

„Podwolu so wšomu, štož sebi přejeće, hnadna knjeni.“

„Potom dowolu sebi, was přewodźeć“, wotmołwi knjez z Maloy.

„Nochceće radšo při khorej ćeće wostać?“

„Runje je mje k tomu namołwjała, zo bych wam zdźělił, mały wulět činić; ale jeli je wam moja přitomnosć njeluba?“...

„To drje nic, je nam to cyle jene, něwěrno, Ceciliia?“

„Z wuwzaćom, zo sće wy pódla, hnadna knjeni.“

Knjez z Maloy rěčeše dale: „Što byšće k tomu měniłe, hdyž bychmy hród Montgardek wopytali?“

Hdyž Cecilija tute mjeno zasłyša, so skoro bjezmócna zwjeze. Njeběše sebi to ženje mysliła, zo je z Montgardek tak blizko při Keralain. Čuješe, kak jej krej do hłowy stupa a pušći knihu na zemju, kotruž runje w rucy dźeržeše.

„Kak sym tola tak njelepa;“ praji, ju zaso zběhnywši. — Knjeni z Keralain pak, při swojim wušiwanju ničo njepytny.

Knjez z Maloy pak sebi to swoje mysleše.

Što by tola było, hdy by Hendricha wuhladał?

Tola Bóh so nad njej smili. W Montgardek njebě nichtó, hač stary służownik. Knjeni z Keralain prašeše so joho, hač je Hendrich skónčnje pisał; wón jej zdźěli, zo je ćežcy khory był w Italskej, je pak nětko zasy cyle strowy a pućuje zasy dale.

Při tutych rěčach njewotwobroći z Maloy wóčka wot Cecilije; tuta pak wědźeše so wobknježić a wón njemóžeše to najmjeńše na njej pytnyć.

Nětko pak přińdźechu dny, we kotrychž njemóžeše Cecilija ze jstwy wustupić. Stajny dešć jej to znjemóžni.

A tola njebě we swojim wotpohladže ani kročele dale wot dnja, na kotrymž běše tu přišła: njebě jej hišće móžno było, rěče na njeskutk złožić; hišće njebě mohła přecy zamknjenu komorku přepytać, w kotrejž bě so mordarstwo stało.

Też žaneje powěsće wot nana hižo dlěžši čas njedósta, a njesłyšeše też ničo wjacy wo Hendrichu.

Njemóžeše tola też přecy w Keralain zwostać, bychu ju tola jenož na někotre njedźele sobu přeprosyli, što so nětko stanje, što praji swojomu nanej, hdyž so wróći, bjez toho, zo by namakała žanoho dopokaza; tohodla bě tu tola jenož přišła.

Jenoho ranja, hdyž runje słónco we swojim złotym błyšću skhadźeše, překhodźowaše so sama wokoło hrodu,

w kotrymž je so pilnje dźěłało. Nadźijomnje wuspěch njewuwostanje. Z rozprawy pokładnika zhonichmy, zo su financy našoho towarstwa dźiwajo na wšelake wudawki, w najlěpšim rjedźe. Lěto skónčichmy z 129 sobustawami. Zhromadźeni wuspěwachu hišće „Wótče naš“ za w zańdźenym lěće wotemrětych sobustawow: Jurij Rychtař (29.5.28); Marja Špitankowa (16. 7. 28); Jan Česla (13. 10. 28); Jan Gebler ze Zajdowa (19. 1. 29) a August Nowotny 26. 1. 29) Nětko sćěhowachu wólby. Do předsydstwa so zasy jenohłósnje wuzwolichu: knjez kantor Šołta jako 1. předsyda, zastojnik Hejduška jako zapisowař a Jan Guda z Hrubjelčic jako městozapisowař. Do wubjerka słušeja tute lěto: kk. Delan, Běmar, Wrobl a knjeni Bruskowa.

Z Njebjelčic. Zańdźenu sobotu na ranjo we 3 hodź. wudyri nadobo Boži woheń z bróžnje kublerja Mich. Šwejdy. Tuta stoješe bórzy na wšěch rózkach w płomjenjach, tak zo njehodźeše so ničo wukhować. Spaliło je so wjele słomy, młóćaca mašina z motorom, sykanjowa mašina, trawu syčaca mašina, někotre ratařske wozy a druhi rólniski grat. Za krótki čas běše wšitko do procha a popjeła přewobroćene. Ze sykawow přijědźe jenož Serbsko-Pazličanska, ale trošku pozdźe. — Potrjecheny ćežko škoduje, dokelž měješe nizko zawěsćene, a też wopalna kasa budźe nizka, dokelž běše bróžnja stara. Tak budźe Šwejda na dary křesćanskeje smilnosće pokazany, zo by zasy natwarić mohł. Zawěsće so dobroćerjo namakaja. Woheń běše založeny.

Z Kamjenca. Zastaranjo wočerstwjenja potrěbnych dźěći 1929. Wokrjesny zwjazk Kamjenskoho hejtmanstwa ma wotmyslene, lětsa zasy dźěći, kotrež wokřewjenja potrjebaja, po radźe zastaranskoho lěkarja do dobrych wočerstwjeńnjow při morju abo na horach pósłać. Wšitke wosłabjene dźěći wójnskich wobškodźenych a wójnskich zawostajenych z cyłoho wokrjesa, sobu z městow Kamjenca a Połčnicy, a wšitke druhe wosłabjene dźěći wokrjesa — z wuwzaćom městow Kamjenca a Połčnicy — zastara jenož wotrjad za wočerstwjenjo při spomožerskim hamće Kamjenskoho hejtmanstwa. Namołwjenja za wobstaranjo potrěbnych dźěći přijimuja so pisomnje abo ertnje wšědnje we słužbnym času, wot 8—12 a wot 2—5 hodź. w hamtskim hejtmanstwje we jstwě čo. 1, dale też na rěčnych dnjach wotrjada za wojerske zastaranjo, kiž so we wokrjesu wotměwaja. Rěčne dny wočerstwjeńskoho zastaranja, kotrež wotměwaja so w Kamjencu, Kinspórku, Połčnicach, Wulkich Rědarjecach a w Pančicach, so w prawym času wozjewja.

Wjelelubowani bratřa, serbski ratařski dorosto!

Z nowa kaž kóždolětnje tak też lětsa was woła naš „Zwjazk Serbskoho Ratařskoho Dorosta“ na swój lětuši přednoškowy kurzus, kotryž so wotměwa srjedu 6. měrca w zali Serbskoho domu w Budyšinje. Wosebity wuznam za nas změje samón, dokelž přijědu k nam naši lubi słowjanscy ratařscy bratřa na wopyt, z kotrymiž smy zednoćeni w „Zwjazku Słowjanskeje Ratařskeje Młodźiny“. Tohodla wočakuje naš zwjazk kóždoho towarša Serb. Ratařskoho Dorosta, jeli njeje z někajkej wosebitej winu dospołnje zamołwjeny. Lubi towaršojo, dopomńće so! To je waša swjata winowatosć napřećo swojomu zwjazkej, našim česćenym knjezam přednošowarjam, kotřiž pódla swojoho dźěłapołnoho zastojnstwa z lubosće k nam swój čas a swoje mocy za nas wopruja, dale napřećo našim słowjanskim bratram-towaršam, zo dźěłamy wšitcy zhromadnje jako cyłk — zo wšitcy přińdźeće na kurzus swojoho zwjazka. Boža stwórba hišće wotpočuje pod zymskim sparom, a tohodla mamy dwoju winowatosć, zo dojědźemy sebi 6. měrca do Budyšina na swój kurzus. Je za nas w dźensišim času nuznje trěbne, zo so też theoretiscy wukubłujemy. Dajće wašim lubym nanam dobre słowo, zo bychu wam tutón dźeń swobodny dali. Přednošowane budźa važne, haj samo najwažniše prašenja wo našim ratařstwje. Bychmy pak so też jara wjeselili, hdy by naš kurzus też prawje wulka ličba našich česćenych nanow wopytała. My, waši synojo, dźěłamy z wami zhromadnje we wašich wobsedźeństwach, a tohodla so też nadźijamy, zo też wy přińdźeće k nam, hdyž so wuwučujemy. Wot najmjeńšoho kněžkarja z někotrymi kórcami pola hač do najwjetšoho serbskoho kublerja je nam kóždy jenak lubje witany. Sym přeswědčeny, wam budźe so cyle wěsće na našim kurzu spodobać. Wopušće tola na tutym dnju wašu ćopłu jstwičku a přińdźće k nam!

A nětko hišće ty, luby serbski ratařski dorosto, kotryž hišće njejsy ze sobustawom našoho zwjazka: Nochceš też ty skónčnje z nami sobudźěłać w bratrowskej lubosći?!

---

přemyslujo přińdźe hač k durjam zamknjeneje komorki njezbožownoho hrabje. Rady by tutu ćěmnu komorku přepytała.

Po khwilcy přitowarši so jej też knjez z Maloy.

„Što pytaće tudy?“, wopraša so tutón. „Tute městno je hrózbne.“

„Kak měniće to?“, wopraša so Cecilija.

„Tu sta so před někotrym časom surowy njeskutk. Stary hrabja bu na tutym městnje wot swojoho samsnoho bratrowca, wot mandźelskoho knjenje z Keralain morjeny.“

„Je to móžno?“

„Haj, bohužel, to je wěrno! Wón bu k smjerći zasudźeny.“

„Sće sebi wěsty, zo so tu sprawnosć njeje myliła?“

„Dopokazy joho winy běchu cyle jasne.“

„Powědajće mi tola tutón zrudny podawk.“

A cyłu hodźinu dołho posłuchaše Cecilija sćerpnje njehańbitym a žadławym hanjenjam, kotrež z Maloy přećiwo jeje nanej sebi wuprajić zwaži. Wjacy razow zakusny so, zo njeby wótře zažałosćiła, z bolosću, kotraž w jeje wutrobje zakhadźeše, njepraji pak žanoho słowčka. — „To wšitko zda so mi być cyle cuze“, wotmołwi Cecilija potom, hdyž z Maloy tutu wohidnu rěč skónči. „Po mojim měnjenju, bych sebi tutu wěc najprjedy dwójcy přemysliła, prjedy hač bych ... tutoho człowjeka sudźiła. Njejsu dha sebi woprawdźe na žanu druhu wosobu pomyslili?“

Při tym hladaše Cecilija z pruhowacym wóčkom na knjeza z Maloy.

„Mój Božo, ně“, wotmołwi tutón, „wšo pokazowaše cyle jasnje na njoho!“

„Wšo cyle jasnje!“

„Tola što je wam? Sće nadobo tak bléda!“

A woprawdźe, jeje mocy wotběrachu; před wočomaj so jej pisanješe; zdaše so jej, kaž by wšo do hromady wokoło njeje padało; ale skónčnje doby zasy. „Tutón hrózbny podawk mje cyle přewza“, jomu wotmołwi.

„Je na kóždy pad hrózbny; chcemy wo něčim druhim rěčeć.“ A tutón bjezbóžnik wjedźeše dale rěče, kotrež ranjachu jeje nana.

Młoda holca wobkedźbowaše joho ze spodźiwanjom; njewěrješe skoro wjacy swojimaj samsnymaj wušomaj. Na tute wašnjo zwaži sebi tutón človjek z njej rěčeć?

Njeběše jej móžno, dléje joho přitomnosć znjesć, tohodla so spěšnje do hrodu wotsali.

„Spodźiwne dźěćo“, bórbotaše sebi z Maloy, hdyž so zasy wotsali. „Bjez dwěla je to někajka jebańka; knjeni z Keralain dyrbi so na to skedźbliwa činić.“

Hdyž Cecilija do komorki zastupi, kotruž za sobu zamkny, padny na kolena. — „O, tutón bjezbóžnik!“ žałosćeše při sebi, takle ze mnu rěčeć, zmojim nanom takle jednać!...“, a horca modlitwa stupaše horje k njebjesam z jeje wutroby. — Znowa posylnjena stany.

Někotre dny zańdźechu bjez wosebitych podeńdźenjow.

Knjeni z Keralain běše zrudniša a do myslow zanurjena hač hdy prjedy. Wobkedźbowaše, mysleše, wołaše k Bohu, zo by tola skoro wujasnił jeje ćěmne mysle.

(Přichodnje dale.)

Hdźe sće wy, towaršojo z Ralbičanskich a Kulowskich stron?! Hižo wot wšoho spočatka so prócujemy, zo bychmy tež was do našoho zwjazka dobyli. Nochceće tež wy so hibać a z nami hromadźe dźěłać? Tohodla tež was na kóždy pad wočakujemy, zo byšće wohladali, kajke zajimy mamy.

Naš dźeński porjad budźe sćěhowacy: Dopołdnja 3/4 10 hodź.: Přednošk knjeza dr. Jana Cyža: Zasydleński zakoń a joho wuznam za nas. Tomu sćěhuje druhi přednošk knj. dr. Šibaka-Komorowskoho: Skótne khorosće a kak je spóznajemy. Popołdnju w 3 hodź.: Přednošk knjeza dra. Bena Cyža: Wšelake juristiske prašenja. Posledni přednošk ma towarš Pawoł Smoła: Kriza w našej młodźinje. Wječor we 8 hodź. budźe w „Měšćanskej zahrodźe“ Serbski wječor zhromadnje z našimi słowjanskimi ratarskimi bratrami, při kotrymž Radworski Ratarski Dorost „Burska krew“ hraje.

Z tutoho spóznajeće, kak bohaty a ważny naš dźeński porjad budźe. Kurzus je darmo.

O wotuć, serbski ratarski dorosto! Smy přichod našoho naroda a dyrbimy być zakład, kotryž ma zamołwitosć, zo njeby so nam zhubiła naša droha, nihdy njezapłaćomna ródna zemja. Njech je a wostanje serbska zemja, hdźež je stała naša kolebka a hdźež budźe wot zemskoho dźěła wotpočować naše ćěło. Chcemy z pilnej ruku dźěłać, pobožnje so modlić a spěwać a we swěrje wostać swoji za swoju tak husto do procha teptanu wótčinu. Zadźěwajmy tomu, zo njebychu ženje płaćiłe nam słowa pokleća našich potomnikow, zo smy byli rowryjerjo našeje žohnowaneje zemje. Dźeržmy wot so hrózbnu zahubu, być Judašojo toho, štož smy namrěli wot swojich wótcow. Štóž njeje z nami, je přećiwo nam.

Lubi towaršojo! Budźmy sebi wědomi swojoho swjatoho nadawka. Serbska zemja serbskim ratarjam! Kaznja to njepowalna, do kolebki hižo nam sobu data. Lubosć k swojej ródnej zemi a k swojomu drohomu narodej njech tež was, lubi serbscy młodźi ratarjo, kotřiž hišće njejsće sobustawy Serbskoho Ratarsko Dorosta, pohnuwa, zastupić do njoho a pilnje sobuskutkować.

„Swjate su nam naše pola, prawótcowske herbstwa,
Kotrež naša kruta wola dźerži k sławje Serbstwa.
My smy młodźi ratarjo na ródnej serbskej zemi,
Ani čert a cuzych wašnjo nas tu njewulemi!“

Tak was hišće jónu należnje přeprošujemy, lube sobustawy našoho zwjazka, a wosebje tež tych, kotřiž hišće njejsu we našich towarstwach zastupjene, kaž tež was, lubi nanojo! Wšitcy budźeće nam wutrobnje witani! Tak na zasywidźenjo 6. měrca w Budyšinje.

Waš towarš **Pawoł Smoła.**

Z cyrkwje a swěta.

Z **Roma.** Swjaty Wótc je kongregaciji za koncile nadawk dał, zo by dokónčiła swoje studije wo poslednim koncilu, kotryž so lěta 1869 přetorhny dla wudyrjenja wójny napřeco bamžej. Hižo před dlěšim časom dósta prjedawši arcybiskop Athenski poručnosć, zo by zapis koncilowych aktow zhotowił kaž tež wučah připrawił wo jednanjach na koncilu. Z toho sćěhuje, zo so Swj. Wótc na wobnowjenjo a dokónčenjo poslednjoho koncila hotuje, a lohko je móžno, zo přeprošenja na nowy koncil w lěće 1933 bórzy wuńdu. Tajkich přeprošenjow budźe přez 3000 trěbnych, dyrbja je tola wšitcy kardinalojo, arcybiskopojo a biskopojo, kaž tež prelatojo a koncilni theologojo dóstać. — Swj. Wótcej leži nimo rozšěrjenja tež skutk zdźerženja swjateje wěry na wutrobje. Wosebje bolostnje začuwa wón postupowanjo protestantskeje wěry w Italskej a samo w Romje. „Skutk evangelisacije swěta“, piše ‚Osservatore Romano‘, „wotwisuje z wulkoho dźěła wot čistosće, njezranitosće a krutosće wěry pola katolikow. Protestantismus pokazuje při swojim wojowanju napřeco katolskej wěrje wosebje na dwě přez wójnu nastatej potrěbnosći: na sylniši nabožny zajim pola lěpšich a hłubšo začuwacych křesćanow, a na hospodarsku nuzu w šěršich ludowych worštach. Bamžowomu skutkej za zdźerženjo wěry pobrachuje pak na trěbnych srědkach, zo by propagandy protestantow so wobarać mohł.“ — Jubilejny dar Romskich katolikow za Swjatoho Wótca je hotowy a so jutry přepoda. Je to krasny bamžowski trón za Sixtinsku kapału, kotraž hač dotal žanoho tróna njeměješe. Dźěło je wězo cyle po wumělskich zasadach wuwjedźene, tak zo budźe trón so derje přihodźeć za krasnu Sixtinsku kapału.

W Němskej su w zańdźenym lěće 40112 katolikow z cyrkwje wustupili. To je bolostna ličba. Zapadnu tola wotpadnikojo z najwjetšoho dźěła do njewěry a sćahnu tež swoje dźěći a swójbnych sobu do zahuby. Wulki dźěł wotpadnjenych by so za cyrkej zdźeržał, bychu-li ludźo byli dosć rozwučeni. Njebohićki dr. Sonnenschein je tohodla swoju cyrkwinsku nowinu tak přikładnje wutwarił a je tak wutrajnje a zbožownje we njej dopisował, zo by katolikow w Berlinskim morju při wěrje zdźeržał. Joho přezažna smjerć zawostaja tohodla bolostnu ranu, kotraž budźe so ćežcy zahojić hodźeć.

Němske katolske „Ludowe towarstwo“ w München-Gladbach dóstanje nowoho wjednika w duchownym knjezu Józefu van der Velden. Wón běše hač dotal z hłownym sekretarom misijonskoho towarstwa swj. Franca Xaveria, kotrež je so pod joho nawjedowanjom jara derje wuwiło. Nětko je dóstał najważniše towarstwo mjez němskimi katolikami.

Francózska stolica ma 83 farow, z předměstami pak 105. Někotre z nich liča přez 100000 wěriwych, wot kotrychž pak w přerězku lědma dźesaty dźěł Boże służby porjadnje wopytuje. Nic zo bychu ludźo wo cyrkej ničo wjedźeć nochcyli, ně, su jenož tak strašnje liwcy a bjezdźakni. Duchownstwo je powšitkownje khude, tola horliwe a woporniwe. Na čole diecesy stoji kardinal Dubois, 62 lět stary, z třomi swjećacymi biskopami a 14 generalnymi vikarami.

Pólska čini přihoty na wulki jubilejny pućowanski ćah do Roma. — Lětsa změje Lublinska katolska universita swjedźeń 10lětnoho wobstaća. Założił je ju 1909 P. Radźišewski, jeje najwjetši dobroćeŕ běše arcybiskop Jarošinski. Wulki dźěł jeje prěnich studentow je dźensa we wysokich zastojnstwach. Kancler university je diecezanski biskop msgr. Fulman.

Kardinal Hlond wotdźerža w Póznanju dwajdnjowski misijonski kursus za wučerjow a wučeŕki. Wobdźělnicy założa bórzy „misijonski zwjazk pólskich wučerjow a wučeŕkow“.

Pólske knježeŕstwo běše před něšto časom zwjazk njewěriwcow rozwjazało. Potrjecheni so přećiwo wusudej na ministerstwo za znutŕkowne należnosće powołachu. Tute pak je wusud wobkručiło, tak zo so nětko rozwjazanjo přewjedže. Zwjazkarjo stojachu z komunistami we wuzkim zjednoćenju.

Južnosłowjanska biskopska konferenca žada, zo by knježeŕstwo konkordat ze Swj. Stołom skerje lěpje dowujednało. Lěta dołho so hižo wo nim jedna, ale hač dotal bjez wuspěcha. Biskopja su měnjenja, zo ma konkordat hotowy być, prjedy hač nowe zakonje so přewjedu. Hewak ma katolska cyrkej wěsće škodowanjo wočakować. Tež su knježeŕstwowe přinoški za cyrkwinske potrjeby jara nizke, a biskopja so boja, zo ma knježeŕstwo wotmyslenjo, je hišće dale ponižić. Kral je biskopow do audiency přijał.

W Zahrjebje je Marijanska kongregacija dom za šuleŕki na universiće natwariła. To je prěni tajki twar we Južnosłowjanskej.

Nowe rumunske knježeŕstwo ma we swojim klinje wjacorych katolikow narańšoho rita. Su to: ministeŕski předsyda Maniu, wjednik ratarskeje strony, dale minister znutŕkownych należnosćow a minister za krajnu strowotu, tež jedyn statny sekretaŕ. Z tym su dołholětne přesćěhanja katolikow skónčene. Ministerski předsyda Maniu so před krótkim na sćěhowace wašnjo wupraji: „Moja swójba při-

słuša hižo přez šěsć generacijow ke katolskej cyrkwi a ja wostanu tutej tradiciji swěrny. Wěm, što je cyrkej k lěpšomu civilisacije w Rumunskej přinošowała a budu tohodla jeje prócowanja podpjerować." Knježeństwo chce moralku po cyłym kraju na wyšši skhodźeńk zběhnyć a k tomu potrjebuje nuznje pomoc cyrkwjow.

Liechtensteinski wjeřch Jan II. je po 71 lětnym knježenju nimale 90 lět stary zbóžnje wumrěł. Wón běše wšudźe jako wulki dobroćeŕ znaty a je wjele wobdarjenym hólcam mjez wšelakimi narodami k studijam dopomhał. Też swojim krajnym poddanam je wjele dobrotow wopokazał. Živy běše najbóle w Čechach a Awstriskej, hdźež měješe wulke kubła. Też Šěrachow a Neu-Leutersdorf něhdy joho knježstwu přisłušeštej.

W Grjekskej bydli mjez 6 milijonami prawosławnych 60000 katolikow wobeju ritow. Su pak derje organisowani, wosebje štož dorost nastupa.

Też w Albanskej so nabožne wobstojnosće polěpšuja. Duchowni a lud so dale a bóle ke katolskej cyrkwi bližuja. Bohužel je albanska katolska cyrkej jara khuda. Franciskanojo ćerpja na wšěm wulku nuzu a nimaja bohatych přećelow, kotřiž bychu jim z nuzy pomhali, kaž to něhdy awstriske knježeństwo činješe.

Někotre Budapeštske nowiny mjenuja wuheńskoho kardinala Seredia jako nastupnika kardinala Gasparria. Msgr. Seredi je pola Swj. Wótca kaž też pola kardinala Gasparria jenak lubowany a česćeny.

Amerikanscy mormonojo, kotřiž so sami rad mjenuja „Cyrkej Jězu Khrysta swjatych poslednich dnjow", činja w Ślezyskej, Pólskej a Awstriskej mócne pospyty, zo bychu nowy přirost dobyli. Młody lud sćelu do Ameriki, do Utah, zo by tam strowotne poměry mjez ludom polěpšał. Mormonojo njewěrja do paršonskoho Boha, přeja přiodźeny hrěch, kŕćeńcu dźěći a płaćiwosć křesćanskeje kŕćeńcy. Woni wuča, zo njewudate žony njemóža přińć do njebjes a podobne njerozomnosće.

Amerikanscy swobodni mulerjo liča na $3^1/_4$ milijona sobustawow. Kóždy ma lětnje 8 dollarow přinoška płaćić. Z tym ma zjednoćenjo lětnje na 26 milijonow dollarow dokhodow. Z tajkim hobrskim pjenjezom hodźi so wjele docpěć. Tak wudawaja na př. 80 časopisow, wudźeržuja dobre šule, twarja za swoje potajne rity wulkotne a drohotne temple. Mužojo, žony a holcy su wyše toho we wosebitych towaršnych zwjazkach zjednoćene. Žónski zwjazk mjenuje so na př. „dźowki Nila", mužski „profetojo za šlewjerom". Mužojo wudźeržuja też krasne towaršne domy a kluby, kaž na př. Levelowy klub w New-Yorku, kotryž ma wulkotny dom ze 17 poskhodami. Levelowy klub ma 4000 sobustawow. Hdyž wopomnimy, zo su swobodni mulerjo zasakli njepřećelojo wěry, wosebje katolskeje, spóznajemy, kelko duchowneje škody tajkele mócne zjednoćeństwo načini. Derje jenož, zo bolšewismus a fašismus jomu kruće na kožu dźe, dokelž so jenož ze zamožitych worštow twori. Też Budyšin wobsedźi nimale sylnu wosadu swobodnych mulerskich bratrow.

Towarstwowy powěstnik.

Budyšin. Ratarski dorost ma 6. měrca swój nalětny kurzus. Wječor we 8 hodź. předstaja sobustawojo „Bursku krew".

Budyšin. Njedźelu 3. měrca, hnydom po serbskich kemšach, zhromadźa so jutrowni jěcharjo w Serbskim domje w kofejowni.

Baćoń. Kasino młodych ratarjow ma njedźelu 3. měrca hnydom po kemšach krótku, ale ważnu zhromadźiznu w Smolic hosćeńcu. Prosy so, zo by kóždy towarš přitomny był.

Róžant. Srjedu, dnja 6. měrca pop. $^1/_4$4 hodź. posedźenjo prezesow (předsydow) towarstwow młodźencow we Róžeńće pola Eiseltec. Wutrobnje přeprošuje:

Administrator Rom. Domaška,
předsyda zwjazka młodźencow.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1929.

Budyšska wosada. Kk.: 246. z Budyšina: Jan Winar; 247. 248. ze Słoneje Boršće: Jan Kětan, Jan Špon. **Njebjelčanska wosada.** Kk.: 249.—251. z Njebjelčic: wučeŕ Filip Jakubaš, Mikł. Herman, Jan Dórnik. **Baćońska wosada.** Kk.: 252. z Baćonja: cyrkw. wučeŕ Mikławš Cyž; 253. z Banec: Jakub Brězan. **Z druhich wosadow.** Kk.: 254. z Drježdźan: dr. theol. et jur. can. farař Józef Jakubaš; 255. z Falkensteina: železn. inspekt. Mikławš Pawlik: 256. z Bonn-Endenich: Pawoł Kazor.

Sobustawy na lěto 1928.

Kk.: 1058. ze Słoneje Boršće: Jan Špon; 1059. z Njebjelčic: wučeŕ Filip Jakubaš; 1060. z Baćonja: Jakub Měrčink.

Dobrowólne dary za Wosadnik.

Kk.: Železn. insp. Mikławš Pawlik w Falkensteinje 3 hr.; Jakub Brězan w Banecach 1 hr.

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 25. februara 1929.

Woły: 160. 1) Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět 53—57 hr. 2) Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene 44—49 hr. 3) Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše 31—40. 4) Mjenje picowane wšěch starobow — . 5) Mjasne — . 6) Husumske z pastwy — . **Byki:** 401. 1) Połnomjasne, dorosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće 52—56. 2) Połnomjasne, młódše 46—50. 3) Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše 38—44. 4) Špatne —. **Jałojcy a kruwy:** 357. 1) Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće 48—51. 2) Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět 55—59. 3) Starše wukorm. kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy 39—45. 4) Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy 44—52. 5) Mjenje a špatnje picowane 29—35. 6) Husumske z pastwy 24—28. **Ćelata:** 856. 1) Najlěpše wukormjene 70—75. 2) Mjenje wukormjene a tajke wot cyca 60—68. 3) Špatne 55—58. **Wowcy:** 620. 1. Młódše a stare, wukormjene 66—71. 2) Starše wukormjene 60—65. 3) Mjenje wukormjene (Märzschafe) — . 4) — . **Swinje:** 3234. 1) Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiženjow, hač do $1^1/_2$lět stare 78—79. 2) Wukormjene 76—77. 3) Mjasne 74—75. 4) Špatne 72—73. 5) Rancy a kundrosy 68—71.

28. februara 1929.

Ćelata (515): 1) 75—81. 2) 68—74. 3) 60—66.
Swinje (439): (přez 300 pt.) 1) 80—81. 2) (240—300) 78—79. 3) (200—240) 75—77 4) (160—200) 73—74. 5) — . 6) — . 7) 69—72.

Serbska ludowa banka w Budyšinje

Filialcy we Wojerecach a w Khoćebuzu

Agentury: **w Khrósćicach** pola knjeza **M. Čornaka,**
w Kulowje pola knjeza **Oty Bulanka,**
w Rakecach pola knjeza kantora **J. Rjelki**

Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy zapołožować na knižku a zběhać po potrěbnosći.

Zadanja pjenjezy ze $4^1/_2$—8 procentami

Telefon 3506 a 3507.

Konjace nožicy
česaki za nožicy
toči swědomiće
J. Hampel
Kotołska hasa 11.

Vogtlandske wumělske **gardiny**
kupujeće stajnje tunjo pola
Kurt Erler w Budyšinje
jenož na žitnych wikach 11
napřeco „Złotej hwězdźe".
Rěčimy serbscy.

Zwjazk Serbskoho Ratarskoho Dorosta

ma **srjedu, 6. měrca 1929,** swój

nalětni kursus

w Serbskim Domje w Budyšinje.

I. dźěl. Dopołdnja z dypkom ¾10 hodź. Přednoškaj knjeza dr. Jana Cyža: „Zasydleński zakoń a joho wuznam za nas“ a knjeza skótnoho lěkarja dr. Šibaka: „Najwažniše skótne khorosće a kak je spóznajemy“. — Popołdnju z dypkom 3 hodź. Přednoškaj knjeza dr. Symanka: „Organizacija našoho sudnistwa“ a knjeza towarša Pawoła Smoły: „Krisa w našej młodźinje“. — **II. dźěl.** Wječor we 8 hodź. Serbski wječor w Měšćanskej zahrodźe. Powitanjo. Deklamacija. Solospěw. Dźiwadło: „Burska krew“.

Wšitkich towaršow zwjazka a přećelow wutrobnje přeprošuje **předsydstwo.**

Firmowanske, kmótřace, jutrowne a kwasne dary

we złotych a slěbornych alpakka-poslěbornjenych tworach

Wěrowanske pjerśćenje

družće šnóry

porjedźenja

namakaće

w najwjetšim wubjerku

a płaćizny hódne

pola

Quido Reiche

w Budyšinje

dalokoreč̆ak 2581 Hłowne torhošćo 2

Serbski Hospodař

ratarske wulkowikowanske tow. z wobmj. ruk.

Telefon: w Budyšinje 3510, w Khoćebuzu 1247.

Naš młyn w Delnim Wujezdźe, tel. čo. 13, dźěła nětko tež

dejwo spěchowacu picu

z ržanych a pšeńčnych wotrubow, rajsoweje mučki a mučki wolijowych wosuchow po receptach nazhonitych skotarjow, wšě dźěle w najlěpšich a najčisćišich kajkosćach.

Tutu picu předawamy jako

łužisku dejwo spěchowacu picu

I. družina wopřija 18,06 % proteina a 8,42 % tuka,
II. družina wopřija 19.48 % proteina a 7,83 % tuka.

Wobej družinje stej po wobswědčenju statneje přepytarnje w Möckernje pola Lipska njeskaženej a čistej.

Wšě čišćeŕske wěcy

wuhotuje derje a spěšnje

Donnerhakec čišćeŕnja.

W Budyšinje zetkamy so

w kofejowni Lehmann

na Serbskej drózy 8.

Najsłódniše konditorske pječwa

Wosebitosć: Torty jako dar při wšitkich składnosćach.

Wšědnje popołdnju a wječor koncert.

Marja Runge

wumjełska wušiwarnja za paramenty

w Budyšinje, Lubijska droha čo. 9

poruča so k zhotowjenju a k wuporjedźenju wšitkich **paramentow, ryzwow, pluvialow a khorhowjow.**

Vogtlandske Madras- **gardiny,**

přikrywy na sofy, łoža, blida a diwany, wóskowanki, łožowe šaty

J. Erler, Budyšin

Zwonkowna lawska hasa 10

— Posłužujemy serbscy. —

Spanske a bydlace jstwy, kuchiny, khamory, blida k pisanju, komody, wućahowate blida wot 42 hr., **büffety, dubowe,** wot 250 hr.

kaž tež wšě wutykane wěcy.

Dobre dźěło, tunje płaćizny!

Płaćenje po dźělbach!

Rěču serbscy.

Pawoł Handrik

Budyšin

Kamjeńtna dróha 32

při Drjewowych wikach.

Pokhowawši 24. februara na Wotrowskim pohrjebnišću našu lubu mać a wowku

Madlenu Lipičowu

z Wotrowa,

kotruž Bóh tón Knjez 20. februara ze swjatymi sakramentami wobstaranu, do Božej wole podatu, z tutoho žiwjenja, kaž so nadźijamy, do swojeje zbóžnosće wotwoła, wuprajamy wšěm, kotřiž drohej wotemrětej lubosć modlitwow na póstwječorach a hewak w tak bohatej ličbje wopokazachu a jeje čěło k wotpočinkej přewodźachu (mjez nimi sobustawam 3. rjada), wosebje nošerjom, wutrobnje

„Zapłać Bóh tón Knjez“

a poručamy jeje dušu pobožnym modlitwam.

Wotemrěta narodźi so we Worklecach 18. okt. 1847 a bě přez 50 lět swěrna čitarka „Posoła“.

We Wotrowje, Kukowje, Ćemjerćach, Nowoslicach, Konjecach, Kulowje na dnju pohrjeba.

Hłubokozrudźene dźěći

z druhimi přiwuznymi.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěstki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za reklamowy rjadk w teksće so 50 pj. płaći. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Zamołwity redaktor: Kapłan Józef Nowak w Budyšinje, Kirchplatz 2. — Pokładnik: Jurij Šołta, wučef, Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje z póstšekowym kontom: Drježdźany 33458. Dalokoročak čo. 3895.

10. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **9. měrca 1929.** | **67. lětnik.**

Je posćenjo tež něšto za našu młodźinu?

Ženje njeje naša młodźina tak skoku tu z wuréčemi, kaž tehdy, hdyž so jedna wo to, zo ma tež wona so posćić, kak spomožne to runje za nju je. Što? ja so posćić? To sebi tola samo cyrkeŵ wot nas nježada! Ja dyrbju rosć. Dyrbju dźěłać. Posćenjo podrywa moju strowotu. Tak a hinak słyšiš młodych ludźi swoju mudrosć zjawnje předawać.

O, hdy by jenož naša serbska młodźina wědźała, kak dobry lěkaŕ, wučeŕ, wukubłaŕ, duchowny načolnik a narjadnik runje póst za nju je, by hinak rěčała. Hdyž by jenož postej prawje do wočow hladała a nic jenož te šćěrjace, wohidne wobličo widźała, w kajkimž so człowjeska skaženosć a hrěšna požadliwosć, tež njerozom časa a swěta pokazuje, by sebi čapku zejmowała a pěknje so pokłoniła před kóždej póstnej kaznju.

Najprjedy: je to wěrno, zo so młodźina njetrjeba posćić?

Hdźe to stoji pisane? W kotrej cyrkwi a na kotrej klětcy so to wuči? Ně, nawopak! Młodźina dyrbi so posćić a to z wjacorych winow. Haj, młodźina ma wšu winu, bóle hač dorosćeni so posćić, dokelž jej je často trjeba, wjacy złych duchow ze sebje wuhonjeć, hač w pozdźišich lětach. Njewě młodźina, zo runje jej płaći Knjezowe słowo: tutón splah so njewuhonja, khiba z modlenjom a posćenjom?

Z toho, zo kaznja jednokróćnoho nasyćenja wob dźeń jenož wot dokonjanoho 21. lěta płaći, wšelacy zmylnje sćěhuja, zo póstne kaznje z cyła młodźinu njenastupaja.

Jenož, štóž hišće dosahacoho rozoma nima a hrěšić njemóže, njetrjeba so posćić. A to tola žadyn młody Serb a žana młoda Serbowka nochce měć, zo so jej podtykuje, zo dosahacoho rozoma nima a zo hrěšić njemóže. Tuž je wěste, zo tež póstna kaznja z prjedy naspomnjenym wuwzaćom jima wšu serbsku katolsku młodźinu.

Haj, runje naša młodźina, chce=li strowa, rjana, kruta, wobstajna a wutrajna wostać, njedyrbjała tak wubjerny srědk, kaž posćenjo je, zanjechać abo někak zanjerodźić.

Prawe a rozomne posćenjo polékuje nanajlěpje strowoće. To kóždy lěkaŕ praji. Swjaty Jeroměr praji: posćenjo je maćeŕ strowoty. Nazhonity lěkaŕ wupraja, zo njeje ženje hišće wobkedźbował, zo by człowjek posćenja dla prjedy wumrěł. Budyšski Maks drje je posćenja dla wumrěł, ale to njebě rozomne posćenjo, ale rekord njerozoma a błudnosće, kiž zapokući też z tym, zo wobłudni poslednje dny. Wězo je móžno, zo by posćenjo ze škodu było też młodomu człowjekej, a to potom, hdyž tutón z cyła strowy njeje. Tajki njetrjeba, haj njesmě so posćić. My pak mamy před wočomaj jenož strowu serbsku młodźinu a tej je posćenjo na kóždy pad spomožne, dokelž jej strowotu zawěsća.

Luba młodźina! Posćić budźe tebi trjeba, pak po kazni cyrkwje, pak po kazni lěkarjowej. Jenož zo tutón mjenuje posćenjo dijet. Lěkarjo nam wobswědčuja, zo najwjacy khorosćow přińdźe wot žołdka a črjowow a ma swoju přičinu w njepoměrnosći a njenasytnosći.

Někotryžkuli młodźenc a też rjana serbska knježnička nochcyše so posćić po woli a kazni cyrkwinej a što bě? Lěkaŕ přińdźe do domu a nětko dyrbi so posćić po kazni lěkarjowej a samo tajkich wěcow so zdać, kiž by jej cyrkeŵ dowoliła. Mnohi lěkaŕ njeby ničo za dźěło měł a mnoha lěkarnja abo haptyka by so mohła zawrjeć, by=li naš lud tak rozomne a strowotu hajace póstne kaznje wobkedźbował kaž so słuša.

Njeje podarmo, hdyž cyrkeŵ so modli: zo je swjaty pósť spomožnje zarjadowany, zo wuhoja ćěło a dušu.

W našim času so wšě móžne recepty wudawaju ke skrućenju ćěła pola młodźiny. Na prěnim městnje stoji rozomne žiwjenjo přez rozomne wobkedźbowanjo póstnych kazni. Kejžor Augustus, pod kotrohož knježstwom so Khrystus narodźi, jědźeše jenož suchi khlěb, něšto twarožka, sadu a małych rybičkow a jenož wječor. Joho wobjed bě něšto suchoho khlěba a něšto sadu. A tutón bu 77 lět stary a knježeše 56 lět.

Kejžor Aurelian posćeše so kóždy měsac jedyn dźeń dospołnje, bě jara poměrnje žiwy a za 55 lět žanoho lěkarja njetrjebaše. A to běchu pohanjo. Mjez pustnikami prěnich křesćanskich lět w pusćinje Thebais na-

deńdźemy najstaršich ludźi, byrnjež to sobu najhorcyša krajina była. Swj. abas Pawoł, wótc pustnikow, piješe jenož wodu a jědźeše kusčičk khlěba a docpě starobu 113 lět. Swj. Pafnucius, swj. Jan Egyptski buštaj nimale 100 lět, swj. Arsenius 120 lět.

Štóž chce starych ludźi pytać, njesmě hić k pičkam a žračkam, ale k tym, kiž su poměrnje žiwi a zastanu jěsć, prjedy hač su so nasyćili, kiž jednore jědźe lubuja a rozemja derje so posćić.

Serbska młodźina! Tu widźiš, što twoje lěta podlěša! Poměrnosć, jednorosć, prawje nałožowany póst!

Posćenjo njetyje jenož ćěłej, posylnja dušu, twori a twari człowjesku powahu, skruća karakter, je wosebje w młodych lětach dušinoho wuwića najsylniša bróń a zepjera młodoho człowjeka.

Runje we młodej wutrobje wotućeja často najhórše njeporjadne požadanja, přeća a nakhilenja, kiž wołaja za spokojenjom a wabja k hrěchom. Kóždy sprawny młody człowjek dyrbi tosame wuznać. Zmysłojtosć je a wostanje najstrašniši, najhórši a najzasakliši njepřećel młodźiny. A runje tuta so najwěsćišo a najlěpje skludźi a přewinje z posćenjom. Čim krućišo nawuknje zasy serbska młodźina so posćić w prawym duchu a na prawe wašnjo, ćim lóžo a wěsćišo budźe z knjezom nad swojim hrěšnym hubjeństwom. W posćenju — praji swj. Jeroměr — je dobyćo a w dobyću sława.

Runje tohodla dyrbjałe **wšě zjednoćenja młodźiny,** towarstwa młodźencow a knježnow, naš Sokoł, kołojězdne družstwa a kaž rěkaja, časćišo swojich sobustawow rozwučować, kak nuzne a spomožne je za wuwića ćěła a duše młodoho człowjeka swědomite wobkedźbowanjo posta.

Posćenjo je cyroba póććiwosće. Wot njoho — pisa swj. Leo — přikhadźeja čistotne mysle, dobra wola a spomožne rady a rozsudy, wotemrěwaja mjasne požadosće a móc póććiwosće so wobnowja.

Wulke knihi a spisy su pisane, kiž jednaja wo khwalbje a wužitku posćenja za dušu. Posćenjo, praji swj. Ambroz, je wokřewjenjo dušow, jědź za ducha, žiwjenjo jandźelow, smjerć hrěcha, wukorjenjenjo njepočinkow, korjeń hnady, zakład čistoty. A wšitko to trjebaš runje ty, naša serbska młodźina!

Što pomha wšě pisanjo a prědowanjo: młodźina — naš přichod, jeli njezmějemy na ćěle a duši stroweje młodźiny? A runje poměrnosć a wobkedźbowanjo póstnych kaznjow čini našu młodźinu na ćěle a duši strowu. Tohodla praji swj. Złotohort: Posćenjo je wotpočink dušow, wjednik młodźencow, wučeŕ zdźerželiwych, pyši kóždy staw a splah kaž z krónu. A swj. Chrysologus: Posćenjo je smjerć njepočinkow, žiwjenjo počinkow. Pokoj za dušu, pycha za stawy a, słyšiće, wy holcy, kotrež chceće rjane być? Posćće so, to je najlěpša kosmetika, to rěka, šula za rjanosć, deba žiwjenja, sylnosć duchow, čerstwosć dušow, murja za čistosć, wobora za hańbićiwosć, město swjatosće, šula zasłužbow, krutoba wšeje krutoby, spomožna cyroba cyrkwinoho žiwjenja, posćenjo je njepřewinjeny nawjedowaŕ křesćanskoho wójska.

Rjeńše słowa njejsu mi nihdy a ženje so pisałe kaž je pisa tutón swjaty. Serbski młodźenco, serbska knježna, popřej sebi dobru, spomožnu khwilku a přečitaj sebi tři króć tute słowa!

Dobytk posćenja za młodoho człowjeka je też wosebje tři: posć so jako pokutu, jako srědk, kiž će wukhowa před nowym padom do hańby, a jako zakład wšeje póććiwosće!

Nětko hišće někotre słowa k tomu, kak přinošuje posćenjo pola młodoho człowjeka wutwarjenjo joho powahi, kak skruća joho karakter.

Znaty dr. Förster, spisaŕ sławneje wučby „ethiki za młodźinu“ praji: „Wučba, swoje žiwjenjo wužiwać do syteje wole, wobknježa njehańbićiwje naš čas. Přecy wótřišo so rěči a woła za „krasnym, swobodnym człowjestwom“. Dokelž pak nichtó srědki k tomu njeznaje, bywamy pomału přecy bóle zwěriscy a njeswobodni. Tuž je derje, so toho dźeržeć, štož je so stajnje, wšudźom a wot wšěch wučiło, zo sylna mužnosć bjez sebjezapřewanja a askezy (to je posćenjo) móžna njeje.“

A woprawdźe, runje wučba: Přewiń so sebje samoho, je zakład wšeje křesćanskeje wučby, praweje póććiwosće. „Kotřiž su Khrystusowi, skřižowachu swoje mjaso ze złósćemi a požadosćemi.“ (Swj. Pawoł.)

Haj, luba młodźina! Duch woporniwosće, duch ponižnosće, duch sebjezapřewanja je jadro křesćanstwa. A tute jadro dobudźeš sebi přez posćenjo a wšo, štož k tomu słuša.

Dźensa rěka, prawje wjele wědźeć, wjele wobsedźeć, je zbožo młodeje wutroby. Ně, młoda wutroba! Twoje zbožo je, wuknyć z časom wjele parować, wjele woprować, wjele znjesć, wjele přewinyć. A šula za to je duch posćenja.

Sylna, mócna energija wole, nic zmysłojtosć a mjehkosć, twori a twari zakład za wulke skutki a wulke karaktery. A tuta kruta wola dyrbi khodźić do šule sebjezapřewanja a stajnoho podrjadowanja ćěła pod komando ducha. To tebje wuči cyrkwiny čas swjatoho posta. Dokelž ty wěš, serbska młodźina, zo so njejedna jenož wo ćělny póst, wo wobkedźbowanjo kazni za pojěde, ně, važniši je też za tebje duchowny póst, skutki sebjezapřewanja a mortwjenja nizkich a hrěšnych požadosćow.

Swj. Złotohort praji: Ćělne posćenjo je, so jědźe zdźeržeć. Duchowne posćenjo pak, so hrěchow wostajić.

Nic jenož twój hort dyrbi so posćić. Ně, też twoje wucho, wóčko, twojej rucy a nozy. Rucy njech so posća, zo wostanu čiste před njesprawnym kubłom a wšej nahrabnosću. Nozy so posćitej, zo njekhodźitej po hrěšnych pućach. Woko, zo njeje požadliwe a zmysłojte.

Tuž wužij jenož prawje lětuši póst, serbska młodźina! Posoł chcyše će dźensa powučić, zo je swjaty póst a póstna kaznja też za tebje tu.

Kak maš swjaty póst přeživić, prašej so swojoho spowědnika. Dobra, khutna póstna spowědź je nuzne wuměnjenjo twojoho polěpšenja a jutrowne swjate woprawjenjo krónowanjo twojoho posćenja.

Njech so pola našeje młodźiny dopjelnja rjane słowa póstneje präfacije: zo wobkedźbowanjo swjatoho posta a khutne přeživjenjo tutoho časa zniča hrěchi, jeje ducha pozběhuje k wyššim myslam a jej wobradźi nowu duchownu móc k wojowanju a njebjeske myto.

Tak njech Posoł sobu přinošuje, zo naša młodźina nawuknje sebi póst prawje važić, prawje přeživić a z njoho wuńdźe wučisćena, wusprawnjena, swjatosćena, hódna a přihotowana k jutrownym swjatosćam. jn.

Wo sylne knježeŕstwo.

Prócowanja poslednich dnjow, tola hišće němskokrajne knježeŕstwo powjetšić a z tym posylnić, su so z nowa a nětk doskónčnje rozbiłe. A to z winy němskeje ludoweje strony. Wona njespušći swoje stojnišćo, zo ma so z powjetšenjom němskokrajnoho knježeŕstwa zdobom też pruske knježeŕstwo powjetšić a němskoludowej stronje tam „dwě ministerskej sydli přewostajić. Podarmo pytaše jej ministerski president Braun napřećiwo přińć z tym, zo jej wobkhodne ministerstwo poskići a zdobom jene bjezwotrjadowe ministerstwo, kotrež ma němskokrajny minister financow Curtius tuteje strony w Pruskej sobu přewzać. Wotpokaza tutón kompromis też, hdyž jeje minister a zdobom jeje wjednik Stresemann so z cyłej swojej wosobu we wulkej rěči za njón wupraji. A čohodla. Jeničcy z liberalnych kulturnowojowanskich motivow. Te jej wyše stoja hač starosć wo lud a kraj! Boji so ze směšnej strachoćiwosću

před pruskim konkordatom a chce tón na kóždy pad znjemóžnić. Tohodla chce, kaž to zjawnje a wotewrjenje też wuznawa, na kóždy pad pruske ministerstwo kulta za so měć. Potom bychu tute konkordatske jednanja cyle w jeje rucy a z tym też pohrjebane byłe. Spodźiwnje! Socialdemokratojo a demokratojo maja tutón konkordat za znjesliwy a wustupuja za njón. To tola hižo dosć praji. Socialdemokratiski pruski ministerski president Braun spyta hišće dale hić. Žadaše jako wumĕnjenjo za zastup němskoludoweje strony do knježeŕstwa, zo by, hdyž byštaj potajkim też jeje ministraj w kabineće přećiwo konkordatej hłosowałoj, wona znajmjeńša potom w pruskim sejmje žanych ćežkotow nječiniła! Tola też to tuta strona raznje wotpokaza! Tuž nětk tola woprawdźe kóždy slepy widźi, z wotkel wětřik duje. Widźimy pak z tajkeje zaslepjenosće, kajka surowa hida přećiwo katolskej cyrkwi runje w liberalnych němskich kruhach wobstoji. Videant consules!

Nowy amerikanski president.

Zańdźenu pónđźelu začahny swjatočnje do Běłeje khěže we Washingtonje nowy president Sewjerneje Ameriki, Herbert C. Hoover, po tym, zo bě 7. novembra 1928 z wulkej wjetšinu z wólby wušoł. Je 55 lět stary a maja joho za rozhladnoho energiskoho organisatora. Jako tajki je so wupruhował pola privatnych wulkich předewzaćow we wječornej Americy, Australiji, Khinje a Mexiku, při organisaciji zeživjenja Belgiskeje we wójnje a cyłeje Europy we powójnskim času, kotrejež wjednik wón běše. Wot 1920 běše wón statny sekretar za wobkhod we Washingtonje. Jako tajki je wón amerikanski wobkhod na hišće njesłyšane wašnjo spěchował. Tuž za amerikansku „prosperitu“ abo rozkćěw nanajwjacy wot njoho jako presidenty wočakuja. Što to za Europu woznamjenja, bórzy dowidźimy, hdyž dotalny rozkćěw Sewjerneje Ameriki sebi trochu bliže rozpowědamy. Zjednoćene Staty Ameriki — U. S. A. = United States of America — wopřijeja 9,4 mil. qkm zemje. Je jich 48. Wobydlerjow maja 118½ milijóna, to je na 1 qkm 15 wobydlerjow. Hłowne město je Washington z 540000 wobydlerjemi; najwjetše město New York z 5971000, wulki New York samo z 9250000 wobydlerjemi. Kraj je potajkim poměrnje mało wobydleny, najwjacy ludźi ćišći so do městow. Tuž je też jenož 28% dźĕłaćerjow w ratarstwje, 43% pak w industriji zaměstnjenych. Amerika je njesměrnje bohata na wšĕch płodach zemje a to, kiž su w zemi a kotrež rostu na zemi. Tak płodźi jenička Amerika 75% majsa a 40% pšenicy cyłoho swěta, na druhej stronje zasy 50% wšitkeje elektriskeje, chemiskeje, papjerniskeje, železniskeje, worcloweje industrije cyłoho swěta, 60% wšĕch mašinow, 70% wšeje židy a gumija, 90% wšĕch automobilow. Tola je hakle tak prawje w poslednjej swětawójnje a po njej k tajkomu njesłyšanomu wuwiću dóšła. Mjez tym, zo so amerikanske ludowe zamoženjo hišće 1912 na 186 milijardow dollarow wobliče, je wone 1926 hižo na 400 milijardow dollarow abo na 1680 milijardow hriwnow zrostłe. Z tym je Amerika wo daloko najbohatši kraj na zemi. Mjez tym, zo měješe wona do wójny dołh w Europje, je to nětk přez wójnu a po wójnje nawopak. 17 europskich statow ma wot Ameriki 11,8 milijardow dollarow, to je na 50 milijardow hriwnow „wójnskeje požčonki“, kotraž ma so za 62 lět z dobrej danju wróćo płaćić. Kelko milijardow privatnych amerikanskich pjenjez je w Europje wupožčene, njeje ani znate. Widźimy z toho, kajku hospodarsku a z tym też politisku móc je Amerika w našej Europje dobyła. Zdobom móžemy sebi myslić, z kajkim strachom je wona za wšón europiski export. Dotal je wona 90% swojich wupłodow sama we swojim kraju přetrjebała. Budźe-li pak jeje produkcija w samsnej spěšnosći dale rosć, potom budźe wona sylnišo wuwožować dyrbjeć. Hdźe? Na prĕnim městnje do srjedźneje a južneje Ameriki a do Khiny, na druhim městnje do britiskich kolonijow a do Europy. A tu kiwa žałostne wuwožne wojowanjo. Hoover je na to myslił. Tuž je pytał łaćonsku-južnu Ameriku sebi dobyć z tym, zo je, hišće prjedy hač jako nowowoleny swoje zastojnstwo nastupi, na bitwiskej łódźi swjatočne wopyty w Brasiliskej a Argentiniskej činił. Wón zawěsće wě, što chce. Je zwólniwy, też politisku móc nałožić za dalše wuwićo hospodarskoho prĕnistwa a nawopak přez hospodarski rozkćěw sylnić politiski primat. Zwjazkej narodow Amerika njepřisłuša a nochce jomu přistupić. Ma dźĕn sama hižo tak wjacy mocy hač cyły Zwjazk narodow w Europje. Ma jeničcy zajim na swojich pjenjezach, w Europje zapołożenych. Europa ma jej pĕknje dobru dań płaćić a porjadnje. Tuž nima zajim na wójnje a šmjatańcach, kotrež jeje kredity wohroža. Jenož tak daloko hač wone njelubu konku-

Njewinowaće k smjerći zasudźeny.

(Pokročowanjo.)

Z Maloy dwĕlowaše z nowa: Je-li Cecilija woprawdźe nĕkajka jebarka, kotraž dyrbi jeje připadnu podobnosć wužić, zo by sebi wjetše zamóženjo zwěstosćiła! Wjele ludźi znajachu jeje nana a móžachu tohodla rozsudźić, kak jara je tuta jomu podobna.

Čim bóle pak Marja wašnjo tuteje młodeje holcy wobkedźbowaše, ćim bóle bu wo čestnosći a nadobnosći tuteje jandźelskeje duše přeswědčena.

„Nĕ“, praji wona, to je njemóžne zo je Cecilija dźĕćo wšĕdnych staršich; jeje woćehnjenjo, jeje česćownosć, jeje wosobne zadźerženjo, wšitko pokazuje na wyšši pokhad. O, bych přezbožowna była, hdy by wona moja dźowka, moje dźĕćo była! ale potom! To njeby žadyn připad był, zo so zeznachmoj! Wona to potajkim wě?... Što je jej to zdźĕlił?... jeje nan. — O, mój Božo, njeznjesu tutu surowu njewěstosć dlĕje, smil so nad mojim horjom a nuzu!“

Knjeni z Keralain njebĕše wjacy wot jeje pućowanja sem přišła k swojomu spowědnikej; Ceciliju njechaše sobu wzać, nochcyše pak ju też telko hodźinow samu knjezej z Maloy přewostajić.

Jenoho dnja pak zdźĕli tutón, zo so na hońtwu poda, a knjeni z Keralain wotmysli sebi hnydom, wužić tutu přileżnosć, zo by so do města podała.

Dźĕleše so nanajlubosnišo wot Cecilije.

Lĕdma bĕše Cecilija sama, wotmysli sebi tuta, tak dawno wužadanu samotu wužić, zo by sebi lĕpje městno wobhladała, hdźež bĕše komorka, w kotrejž bu hrabja morjeny.

Junu stany Cecilija rano zahe a dźĕše so trósku překhodźować. Pytny pak mały pikot a swĕcu při tamnych potajnych durjach. Spěšnje skhowa so zady zawěška, a čakaše tu z kłapacej wutrobu, što so stanje.

Po khwilcy wočinichu so durje; knjeni z Keralain wustupi, ze swĕčku w rucy, zamkny zasy za sobu a dźĕše do swojeje komorki, a Cecilija słyšeše, kak wona kašćik wočini. Cecilija cyle wěsće sebi mysleše, zo do njoho khowa tutón kluč.

Wob dźeń hromadźeše Cecilija wšĕ kluče, bjez toho, zo by štó pytnył, a bĕše w njewobkedźbowanym wokomiku spytała kašćik z klučemi wočinić. A woprawdźe! poradźi so jej kašćik wočinić.

Knjeni z Keralain doma njebĕ. To bĕ přileżnosć, kajkejež tak lohko zasy njedóstanje.

Hnydom so do skutka da. Třepotaše na wšĕch stawach; hdyž kašćik wočini, bu hórko mylena: kašćik bĕ pózdny.

Zwjeze so na stólc a čuješe, kak jej sylzy po licach bĕža.

Runje bĕ kašćik zasy začiniła a do swojich myslow zanurjena so při pjecaku posydnyła, pytny, zo so durje wočinichu.

Knjez z Maloy zastupi, kotryž bĕše jenož tohodla narĕčał, zo so na hońtwu poda, zo by so knjeni z Keralain wotsaliła.

Jako joho Cecilija wuhlada, stany hnydom a chcyše z komorki wuńć. Hižo napohlad tutoho človjeka ju rozhori, a tohodla zdalowaše so joho tak wjele hač možno.

rencu słabja a zdobom jeje pjenježne zapołožki njewohroża, njezměje wona samo napřećiwo europskim wójnam a šmjatańcam přewulke wobmyslenjo. Tuž Europa wot Ameriki też pod jeje nowym presidentom wjele zwjeselacoho wočakować njezměje, hač jenož snadź hišće ćežšu kwaklu.

Z Łužicy a Serbow.

Z **Budyšina.** Přichodnu srjedu, 13. měrca, woswjeći předsyda našoho towarstwa ss. Cyrilla a Methoda, knjez prelat Mikławš Žur, swoje 70. narodniny. Towarstwo a wosebje towarstwowy organ „Kat. Posoł" přeje swojomu předsydže wutrobnje wjele zboža. Bóh Wjeršny zdźerž joho hišće dołhe lěta čiłoho a čerstwoho! (W přichodnym čisle přinjesemy wjacy. Red.)

Z **Budyšina.** Přichodnu sobotu, 16. měrca, minu so 25 lět, zo je sotra Brunella z rjadu Borromejkow w Trebnicach jako miłosćiwa sotra do Budyšina přišła. Kelko z našich čitarjow tusamu derje znaje! Što je tu dźěłała a so prócowała a też prosyła wo jałmožnu, zo bychu wustawej dowěrjene dźěći tola derje zastarane byłe! Nětko je z wyššej tutoho wustawa, prjedy mjenowanoho „asyla", w nowym času nětk „domu za hólcow". Přejemy wulcy zasłužbnej jubilarcy z dźakownej wutrobu też najwutrobniše **„daj Bóh zbožo** w přichodźe!"

— **Wučbny kurzus wo sadarstwje za štomowych pěstowarjow.** Pónd'elu 11. měrca wotewri so při Budyšskej ratarskej šuli kurzus za štomowych pěstowarjow (Baumwärterlehrgang) sakskoho krajnoho zwjazka za sadarstwo a winicarstwo, kiž wotměje so w 3 wotdźělach, dwě njedźeli trajacych, a poskići ratarjam a zahrodnikam dokładne praktiske zdźěłanjo we wšěch dźěłach sadarstwa. Za pilnych, so zajimowacych sadarjow poskića so tu idealna pódlanska zasłužba ze sadarstwa, na kotruž mělo so w dźensišim času dźiwać. Wobdźělenjo płaći 30 hriwnow. Tak daloko hač su wobdźělnicy wot wokrjesnych sadarskich towarstwow abo gmejnow, kiž su korporativne sobustawy wokrjesnoho sadarskoho towarstwa, připowědźeni, może so po prócstwje płaćenjo za wobdźělnikow spuścić a 100 hriwnowska podpjera wot krajnoho zwjazka poskićić. Štóž chce so wobdźělić, ma so hnydom pola sakskoho krajnoho zwjazka za sadarstwo a winicarstwo zamołwić. (Landesverband für Obst- und Weinbau, Dresden-A., Sidonienstraße 14IV.)

Z **Radworja.** Tudomne miłosćiwe sotry dóstachu zańdźeny tydźeń pomocnicu, z mjenom Areziju. Dokelž je nowa sotra z Hornjeje Ślezskeje, potajkim z pólskeje krajiny, zawěsće bórzy serbski nawuknje. Trjebamy dalšu sotru, dokelž je tu nic jenož přecy hišće wjele khorych, ale też tohodla, dokelž dyrbi sotra Brigitta mnoho časa za šulu nałožić; přetož wona ma pódla šića w ludowej šuli też holcy wšěch třoch rjadownjow pokročneje šule šić a warić wučić. — Wuprajamy nowej šotře „Daj Bóh zbožo" do jeje zastojnstwa w našej wosadźe!

Z **Ralbic.** W lěće 1928 bě w našej farskej cyrkwi 35 křćeni (mjez nimi 4 njemandźelske dźěći) a 15 wěrowanjow. Na naš kěrchow bu 17 wosobow khowanych, mjez nimi 4 dźěći w prěnim lěće swojoho žiwjeńčka a 3 wosoby přez 80 lět starych. Jena dorosćena wosoba bu do swj. katolskeje cyrkwje přiwzata. Swj. woprawjenjow je so w farskej cyrkwi 20570, w Šunowskej kapałcy 1220 a w Rózeńćanskej hnadownej cyrkwi 14000 wudźěliło. Domawobstaranjow bě 135. K prěnjomu swjatomu woprawjenju dźěchu w farskej cyrkwi 39 a w Rózeńćanskej hnadownej cyrkwi 17 dźěći. Wunošk wšelakich hromadźenjow a woporow bě 2055 hr. Dobrowólnoho cyrkwinskoho dawka je so 700,62 hriwnow nawdało.

Dr. Arnošt Muka — 75 lět.

Najsławniši syn našeje serbskeje zemje, kotrohož hišće žiwoho nosy, swjeći njedźelu 10. měrca swoje 75. narodniny. Daloko přez mjezy a hranicy našeje serbskeje rěče a serbskeje narodnosće je joho mjeno wušło a po wšěm słowjanskim dalokim swěće jasny wotbłyšć namakało. Tohodla so dźensa cyły serbski lud a narod, evangelscy a katolikojo wokoło swojoho wótčinca znajmjeńša duchownje skhadźuja, a zastupjeni přez wotpósłancow narodnych zwjazkow a zjednoćeństwow wulkomu synej serbskoho mjena swoje najwutrobniše zbožopřeća wupraja.

Narodźeny 10. měrca 1854 we Wulkim Wosyku pola Hornjoho Wujezda studowaše w Budyšinje a Lipsku. We Budyšinje so z našim narodowcom a wótcom Michałom Hórnikom zezna a sta so z joho najpilnišim wučownikom Sam je to wuznał we swojim žiwjenjopisu njeboh Hórnika.

Po wšědnym postrowjenju, kotrohož so wzdać njemóžeše, dźěše k durjam. Wón pak jej durje zastupi.

„Moja knježna", praješe jej, „sym doma wostał, zo bych z wami wo njedawnym zadźerženju a mi znatym zapčeću porěčał."

„Njemóžu nětkle na was posłuchać, mój knježe", wotmołwi Cecilija, „nimam žanoho časa, dyrbju listy pisać."

„To pak dyrbi być."

„Kaž je wam hižo znate, chcu so z knjeni z Keralain woženiť."

„To je waša najwjetša należnosć, mój knježe?"

„Bjez dwěla! Zda pak so mi, kaž byšće na tutu knjeni wulki wliw wukonjała a tak bych wam tu něšto namjetował Knjeni z Keralain njerodźi wo moju ruku z přičinow, kotrež nochcu tu dale wotkryć. Trjebam přećiwo njej wosobu, kotraž by k mojomu lěpšomu rěčała; trjebam tu nuznje spušćomnu wosobu. — Nochceće snadź być wy tuta wosoba? Po zdaću njejsće bohata. Kak wjele žadaće sebi za to?"

Na tajkich słowach njemóžeše swój hněw dlěje wjacy wobknježić.

„O, knjez z Maloy", zawoła wótrje, „zwažiće sebi mi tajkile namjet činić! Što wěsće wy wo mni? — Z wotkel to wěsće, hač sym khuda abo bohata. Dźiće mi z puća, wam jenož praju."

Wón pak jej hrožeše a njehibny so z městna.

Ze spodźiwanjom hladaše na tutu młodu knježnu, kotruž běše hněw cyle přeměnił; słyšeše hišće zynk jeje třepotatoho hłosa, kotryž klinčeše w joho wušach. Jomu zdaše so, kaž by nadobo była wo wjele wjetša a nad nim mócniša. Joho wobja wosebity, njewujasnity strach.

W samsnym wokomiku zasłyšachu klepot woza.

„Tutón waš wustup je hižo předołho trał", praji Cecilija, „přikhadźa knjeni z Keralain. Dyrbju ju zawołać?"

Bjez wotmołwy zhubi so z Maloy; Cecilija pak wuńdźe.

„Hdźe sym tutón hłós słyšał?", praješe so sebje — „hdźe widźał tutej woči? To je spodźiwnje! — To su jeje woči, to je też jeje hłós!

Štó je hewak? . . . joho . . . dźowka? Potajkim tola! . . . To dyrbi być! O knježna Cecilija!

Wy sće joho dźowka, a sće sebi zwažiła mi won kazać? . . . Wy sće joho dźowka a drje tohodla tu přišła . . . zo by jomu zmóžniła, zo by so zasy wróćił! . . . Přetož wón je žiwy, wěm to, dokelž dach joho stajnje strażować! Moja hida njeje mje myliła. Mějach winu, wam runje prajić, zo so wjeću, ale ja přisaham, wy njebudźeće sylniša! Knježna Martini, wy sće to chcyła, tuž hrozy wam njezbožo!"

Hdyž Cecilija k wobjedu přińdźe, dźěše jej z Maloy, podaty a zamysleny napřeću a rjekny z měrnym a česćownym hłosom: „Hnadowna knježna, wodajće, jeli sym was ranił! Čini mi to wot wutroby žel. Zabudźeće to?"

Knjeni z Keralain přińdźe ze swojoho wopyta, kotryž běše pola swojoho spowědnika činiła, wo wjele wjeselša domoj.

Tutón běše stajnje zwólniwy we wšěch należnosćach z radu a ze skutkom k pomocy być.

(Přichodnje dale.)

We młodostnej zahorjenosći so zapłomjeni za swój mały serbski narod a hižo w měnjatej a njespušćliwej młodosći poswjeći swoje žiwjenjo a swoje dźěło a prócowanjo narodej swojich wótcow a prawótcow. Z njewšědnej pilnosću a wutrajnosću studowaše serbsku rěč a literaturu, serbsku ludowu pěseń pytaše we swojich pućowanjach přez serbski ródny kraj pola swojich krajanow, organisowaše serbske studentstwo. Při swojich pućowanjach hromadźeše pokłady našoho luda: joho pěsnje, přisłowa. Wón wuda statistiku serbskoho luda, zemjepisny słownik, přiručny słownik hornjo-łužiskeje rěče. Wosebje dyrbimy wuzběhnyć joho wulki přirunowacy słownik delnjo-serbskeje rěče, kotryž je serbski lud hakle před krótkim, tak rjec jako dar k joho 75. narodninam wot spisowaćela dóstał. Wulke zasłužby je sebi dobył wo naš Serbski Dom w Budyšinje, kaž też za towarstwo Maćicy Serbskeje, kotrejež redaktor je dźensa hišće.

Mjeno Arnošta Muki je dźensa zapisane hižo do wěnca, kiž debi hłowu maćerje našeje Łužicy, wone je přidružene mjenam Hórnika, Smolerja a Ćišinskoho. Njech nam Boža miłosć hišće mnohe lěta zdźerži strowoho a čiłoho našoho narodowca, našoho wědomowca Arnošta Muku! Njech je joho woheń, dźensa hišće njezahašomny, swětło a błyšć a wohrěwnišćo a płomjenišćo za naš młody splah! Tajkich muži, njesprócniwych dźěłaćerjow a njezlemjomnych idealistow trjeba naš narod dźensa, runje kaž je jich trjebał prjedy a dźensa hišće bóle. Přetož nawal rosće, trjebamy nowych rjekow, brónje jimacych, kotrež z rukow našich šěduiwych wjednikow padaja.

Zwjazk Serbsk. Ratarskoho Dorosta

wotmě na dnju 6. měrca 1929 w Budyšinje swój nalětni kurzus, kiž je so jara derje poradźił. Jara wulki wuznam měješe kurzus w tym, zo běchu lubi słowjanscy hosćo do našeje serbskeje Łužicy přiježli. Bě to presidijum: Zwjazka Słowjanskeje Ratarskeje Młodźiny; kiž ma wjele stow tysac sobustawow. Srjedu rano buchu naši słowjanscy hosćo w Serbskim Domje wot zastupjerjow serbskoho luda nanajwutrobnišo powitani.

Z dypkom 10 hodź. wotewrichmy přednoškowy kurzus w rumnosćach Měsćanskeje zahrody. Předsyda Zwjazka Serb. Rat. Dorosta, Jan Guda, witaše wšitkich česćenych hosći a towaršow nanajwutrobnišo. Wuzběhnyć so ma, zo bě nimale cyły ratarski dorost přitomny. Z radosću widźachmy też něšto starših ratarjow a burow. — Po powitanskich słowach předsydy, přednjese delegat Hrdina wutrobny postrow z lubych słowjanskich krajow a zbožopřeća kurzej. Towarš Jurij Lešawa z Kozarc poréča na thema: „Što chcemy z našim kurzom".

Na to dósta knjez dr. Jan Cyž z Khoćebuza słowo k přednoškej: „Zasydleński zakoń a joho wuznam za nas". W dobrej 3/4 hodź. rozrysa nam přednošowar tute nětkle też tak jara ważne thema. — Po tym sćěhowaše přednošk knj. dr. Šibaka: „Skótne khorosće a kak je spóznajemy". Knjez přednošowar poréča wo wšitkich hłownišich khorosćach konjow, hojadłow a swini. Po kóždym přednošku bě jara zajimawa rozmołwa, na kotrejž so česćeni hosćo, kaž lubi towaršojo, bohaće wobdźělichu. Po prěnim přednošku přečita předsyda list wot knj. rady prof. dr. Muki, přeješe zbožo kurzej. — Předsyda knjezam přednošowarjam wutrobny dźak wupraji a skónči z tym dopołdniši dźěl kurza.

Popołdnju w 3 hodź. sćěhowaše 2. dźěl kurza, kotryž běše hišće wjele lěpje wopytany, dyžli dopołdniši. Wosebje ma so wuzběhnyć přitomnosć rjaneje črjódki serbskich knježnow z Radwořskeje wosady.

Hnydom po wotdźerženju popołdnišoho dźěla, wotpósła so list na radu prof. dr. Muku z wutrobnym zbožopřećom cyłeje zhromadźizny k joho 75 lětnym narodninam. Popołdnju měješe prěni přednošk knjez dr. Beno Symank: „Organisatia našoho sudnistwa." Rěčnik nam rozestaji cyły aparat našoho sudnistwa, wot hamtskoho suda hač do krajnoho. Tak měješe zhromadźizna dohlad do wšitkich sudniskich instancow. Debata po přednošku bě jara zajimawa. — Jako 4. přednošk sćěhowaše: „Kriza w našej młodźinje". Knjez towarš Pawoł Smoła z Baćonja rěčeše wo jara ważnym themaće: „Alkohol, najwjetši njepřećel našeje serbskeje młodźiny" (Wozjewimy přednošk, red.). Krasne, lube słowa zapołoži towarš Pawoł Smoła kóždomu młodomu serbskomu ratarjej do wutroby. Jenož skrótka tu prajić: Kajke su sćěhwki njepoměrnoho wužiwanja alkohola? Sakrować a zelić, a z tutym husto swoju nabožnosć a narodnosć tamać! Kak wjele njezboža we swójbach a statokach? Kak wjele njezboža na ćěle a duši? Kelko połnych błudnicow? —

Předsyda so kóždomu přednošowarjej wutrobnje podźakowa. — Ze zhromadnym spěwom „Hdźe statok mój" so kurz skónči.

Tak bě tutón nalětni kurz nimo. Zwjazk Serb. Rat. Dorosta też na tutym městnje wupraja wšitkim knjezam přednošowarjam: „Wutrobny dźak" a „Zapłać Bóh!" —

Wopyt kurza bě jara dobry! Bóh, luby Knjez, njech žohnuje tute dźěło, zo by kurzus też dobre płody měł, k zbožu našoho Serb. Rat. Dorosta a k zbožu našoho cyłoho, tak jara bědźacoho ratarstwa!

Wječor wuhotowa Radwořski Ratarski Dorost k česći słowjanskich hosći „Serbski wječor", kiž běše bohužel jara hubjenje wopytany. Po powitanskich słowach přednjese knježna Marta Gudźic deklamaciju: „Serbskim buram" wot H. Zejlerja a „Našeje serbskeje zemje dóńt" wot P. Wićaza. Knježna Liska Smolerjec přednjese z dobrym hłosom dwaj solospěwaj. Po tym hraješe so dźiwadło „Burska krew". Hrajerki a hrajerjo swoju wěc derje předstajichu. Też na tutym městnje wšitkim sobuskutkowarjam najwutrobniši dźak! Wuzběhnyć ma so rěč předsydy Zwjazka Słowj. Rat. Młodź. pana Ursiny — bohužel před jara prózdnej salu. Zrudny dóńt našoho serbskoho luda w Budyšinje a wokolinje! Hubjeny zaćišć našim słowjanskim hosćom!

Što činić z pomjerznjenymi běrnami?

Lětuša kruta zyma njeje jenož w twarjenjach dosć škody načiniła, ale je też do pincow dele postupiła a do hromadow, w kotrychž smy swoje běrny před zymu wukhować pytali. Tajkich zymow kaž lětsa njejsmy z dawna wjacy zwučeni, tohodla so też njejsmy wo tak tołste zawodźěwanjo starali.

Što nětko činić z pomjerznjenymi běrnami? Něchtó měni, w pincy zatepić, zo by so zmjerzk ćim prjedy z procha měł. To pak njeje kmane. Docyła njesměmy nětkle pincu ženje njetrjebawši wočinjeć. Najlěpje je, pomjerznjene běrny přikrywać ze słomu a pluwami. Nětkle so hewak ničo činić njehodźi. Hakle po popušćenju zymy móžemy so do přewuběranja běrnow podać. Potom pak njesměmy so dlijić. Pomjerznjene abo zmjerznjene běrny su wosebje pola durjow, woknow a wěrcha. Tajke so potom wotwjezu do palerńje, je-li jich wjele, abo móža so sparić a w sudobjach khować. Też do zymneje wody móžemy je zmjetać, zo bychu tam roztałe. To je najlěpše wašnjo mjez wšelakimi druhimi, zo je hišće čas zdźerżimy k wužiwanju. Hakle potom, hdyž zyma popušći, wuhladamy, što je nam škody načiniła. Potom pak też płaćizny běrnow wěsće jara postupja. Jara zahe lětsa młode běrny njezmějemy. Hewak je kónc měrca sadźamy. Hač też lětsa? Też cuzych zažnych běrnow lětsa bórzy njebudźe.

Z cyrkwje a swěta.

Z Roma. Swjaty Wótc přija 12. februara wšěch Romskich póstnych prědarjow we zhromadnej audiency. Wón poda jim pokiwy a swoje přeća za póstne prědowanja tutoho lěta. Prědarjo maja rěčeć — tak přeje sebi Swjaty Wótc — 1. ze wšej khutnosću a raznosću přećiwo hłupej a njepócćiwej módźe žónskich; 2. maja wěriwych napominać, zo bychu ze wšej swěru dopjelnjeli swoje nabožne winowatosće, zo bychu też z dostojnym a pobožnym spě-

wom khwalili Boha swojoho Knjeza (wo tutym žadanju budże Swjaty Wótc bórzy wosebite nowe wukazy podać); 3. budża wězo lud też dyrbjeć rozjasnjeć wo wobzamknjenym měrje mjez Swj. Stołom a Mussolinom a wo nowym konkordaće. Swjaty Wótc bjerje dospołne zamołwjenjo na so za wobej prašeni, žana druha swětna móc nima so tu nutř měšeć, też njetrjeba k ničomu swoju dowolnosć podać. Nowy bamžowy kraj je wězo jara mólički, tola ma nimo měry wulku ważnosć. Wón wopřija we sebi nic jenož rowaj japoštołskeju wjerchow, ale też njeličomne pokłady wumjełstwa a wědomosće we Vatikanskej swětasławnej knihowni a we joho krasnych musejach. Štož pjenježnu sumu nastupa, kotruž Swj. Stoł dóstanje, ma so wopomnić, zo je wona jenož malički dźěl wšěch tych pokładow a bohatstwow, kotrež je italske knježeństwo 1870 přez wobsadźenjo tehdomnišoho bamžowoho kraja Swj. Stołej wotewzało. Tři̇ceći měsacow dołho je Swjaty Wótc ze swojimi radźićelemi wšě prašenja a wobmyslenja nanajswědomišo přemyslił a rozpominał. Dale ma so wopomnić, zo je Swj. Wótc swoje žadanja a wuměnjenja zestajał a swoje jednanja wjedł, kaž nan jedna ze swojimi synami. — Bamžowy kraj dóstanje też swoje dwórnišćo — Citta del Vatikano. Wone budże cyle blizko při dwórnišću San Pietro. Swjaty Wótc dóstanje swój wosebity bamžowy dwórski ćah. Tutón budże podobny kralowskomu dwórskomu ćahej, budże pak wopřijeć też rjanu wumjełsku kapałku. Wšě wozy dóstanu znutřka a zwonka bamžowe wopony. Tepić budże so z milinu. Ćah změje za bamža a joho přewodnistwo wězo wosebite wotdźěle, też wosebitu jědźeńnju a wosebity wóz k spanju, a wyše kapałki budże też wopřijeć mału rumnosć za studije a salon za přijećo hosći. Stražu na nowym dwórnišću přewozmje šwicarska garda, kotraž hižo lětstotki dołho wobstoji. Lěta 1505 bu přez bamža Julia II. założena. Jeje sobustawy su šwicarskeje narodnosće a dyrbja być wězo katolikojo, też njesmědźa so woženić tak dołho hač we bamžowej służbje stoja. Cyła garda liči 80 muži.

Arcybiskyp Antonio Arida, duchowny wjednik katolskich Maronitow na Libanonje, je lětsa k prěnjomu razej zasy po swětowej wójnje do Roma přijěł. Arcybiskop je w času wójny jara wulku woporniwosć wopokazował, měješe so bědźić ze surowym hłodom a z druhimi ćežemi wójny. Tehdy je samo biskopski křiž a pastyński kij k lěpšomu khudych předał. Też hewak je jara wjele přinošował k polěpšenju socialneje nuzy mjez tamnymi katolskimi hórskimi wobydlerjemi. Libanon su mócne horišća, kotrež hač přez 3000 metrow k njebju sahaju. Tam rostu znate cedry.

Swjaty Wótc je jednoromu čornuchej wysoki bamžowy zasłužbny rjad „Pro Ecclesia et Pontifice“ spožčił. To je jara wurjadne a česćace wuznamjenjenjo poniżnoho katecheta (wučerja). Joho mjeno je Kassian Homa a bydli při jězorje Nyassa w Narańšej Africy. Je jara horliwy katolik a woprawdźity japoštoł mjez swojimi čornymi sobubratrami. Jomu ma so cyrkej dźakować, zo je joho wosada přez cyły dołhi čas swětoweje wójny dospołnu swěru dźeržała a swoju wěru wobkhowała a to bjez měšnikow. Jendźelscy sektěrarjo su sebi wšu móżnu prócu dawali, zo bychu Kassiana k wotpadej naręčeli. Poskićowachu jomu drasty, pjenjezy a dobre zastojnstwo. A hdyž to njeskutkowaše, z hrożenjom. Tola też to běše podarmo. Njepřećeljo zapalichu cyrkej. Křesćenjo natwarichu sebi pod nawjedowanjom hišće wjetšu nowu. Skónčnje wobskoržowachu Kassiana cyle wopačnje před sudom. Kassian bu k jastwu zasudźeny. Tola po něšto času dyrbješe samsny sud jomu napołożene khostanjo wróćo wzać a jatoho zasy puščić. Čorni křesćenjo buchu přez zmužite wustupowanjo swojoho wjednika też znutřkownje skrućeni, znjesechu wšě ćeže a zakhowachu Bohu a cyrkwi swěru. A hdyž so misijonarojo skónčnje po wójnje zasy wróćichu (šwicarscy Benediktinojo), namakachu wyše stareje wosady hišće něšto stow tak rozwučenych a derje přihotowanych pohanow, zo móžachu jim hnydom swjatu křćeńcu wudźělić. Też to běše z najwjetšoho dźěla skutk zahorjenoho a wupruhowanoho katecheta Kassiana. Swj. Wótc je křižej hišće připołożił rjanu drohotnu medaliju. — Woprawdźe, też pod čornej kožu kłapa často dosć złota dobra wutroba.

W Japanskej katolska cyrkej snadnje postupuje; čim lěpje pak mjez japanskimi kolonistami w Brasiliskej. Tu bydli wjele Japanow, w krajinje Sao Paulo přez 80000 a kóždy měsac přikhadźeja dalše 2000. Tući Japanojo pokazuja stajnje rosćacu přikhilnosć ke katolskej cyrkwi. W běhu poslednjeju dweju lět je w Sao Paulo přez 800 Japanow kakolsku wěru přiwzało; też dale nutřka w kraju je so podobne hibanjo k lěpšomu katolskeje cyrkwje wobkedźbowało njedźiwajcy wšěch ćežow misijonstwa dla ćežkeje japanskeje rěče.

Z Němskeje. W Lipsku je knjez biskop dr. Schreiber zakładny kamjeń za nowu cyrkej k česći swj. Bonifacia położił. Twar płaći zwjazk katolskich překupcow w Němskej. Nowa cyrkej je w předměsće Konjecach, hdźež hišće daloko a šěroko žadyn Boži dom njeje.

W Passawje zemrě před krótkim sławny wučenc a spisowaćel prof. dr. Klug. Po nim zawostajene knihe su we wjacy hač poł milijona exemplarach rozšěrjene. We tutej ličbje njejsu hišće přełožki z druhich rěčow sobu ličene. — Podobny sławny spisowaćel běše před tydźenjom w Berlinje pokhowany dr. Sonnenschein. Wón běše wosebje dušepastyr a radźićel wšěch bědnych a ze wšelakimi nuzami wojowacych bjezradnych. Do swojeje Berlinskeje cyrkwinskeje nowiny dopisowaše porjadnje „rozpominanja z wulkoměsta“ a „noticy“, kotrež su so we wosebitych zwjazkach w nakładże přez 110000 wudawałe.

Němska stolica Berlin ma 41 samostatnych katolskich farow z 20 filialkami, potajkim 61 dušepastyńskich wokrjesow. Kaž w kóždym wulkim měsće, tak knježi też wězo w Berlinje wulki njedostatk na cyrkwjach. Posledni wjetši twar běše cyrkej swj. Hawštyna za połnócne předměsta, hdźež z najwjetšoho dźěla dźěłaćerjo bydla. Jědnaće lět hromadźachu so dary, prjedy hač bu twar zwěsćeny. Při cyrkwi stoji fara z knihownju, z wulkej žurlu za wosadne zhromadźizny, dom za młodźinu a asyl za małe dźěći. Cyły rynk Berlinskich cyrkwjow wuńdźe z cyle profanych prostych twarjenjow. Tak běše cyrkej swj. Hańže prjedy konjeńc, cyrkej swj. Kanizija fabrika, cyrkej swj. Kamilla jěchańnja, cyrkej swj. Anskara kólnja za awta. Jara ważna za Berlinske duchowne žiwjenjo je ludowa wyšša šula, kotraž we wšěch dźělach města přednoški a wšelake kursy, koncerty, dźiwadłowe wječory, wopyty musejow a wustajency zarjaduje. Studentojo wudźeržuja akademisku čitańnju, nowinańske japoštołstwo rozšěrjuje dr. Karl Sonnenscheinowy „Kathol. Kirchenblatt“, w Biesdorfje wobstoji wosebity dom za exercicije, hdźež so stajnje duchowne zwučowanja za wšě woršty wobeju splahow wotdźeržuja. Pódla wšědnych katolskich towarstwow wobstoja tam też za towaršnosć a šport wosebite katolske cyrkle.

Z Čech. Swj. Wótc je komitejej za twarjenjo cyrkwjow w češkich wulkoměstach 100000 krónow přepokazał. Darej přida dobru radu, zo njeby so při twarje nowych cyrkwjow pozabyło na założenjo nowych syrotownjow a domow za małych dźěći.

Jendźelski minister zwonkownych należnosćow, Austen Chamberlain, wupraji so w jenej zjawnej zhromadźiznje takle wo Romskim prašenju: „My Jendźelčrnjo smy protestantski narod, tola njesměmy na to zabyć, zo mjez nami bydli wjele milijonow katolikow, za kotrychž je powěsć wo dokónčenju Romskoho prašenja woprawdźe wozbožaca powěsć. Też ja scelu rad Joho Swjatosći bamžej kaž też signorej Mussolinej swoje respektne zbožopřeća dla zbožownoho skónčenja dołholětneje rozkory. Daj Bóh, zo bychu też druhe dołholětne zwady, kotrež wurunać so dźensa runje tak njemóżne zda, kaž wurunanjo Romskoho prašenja z lěta 1870, w běhu někotrych lět podobny zbožowny wukónc namakałe.“ Snadź mysleše sebi minister při tutych słowach na wujednanjo katolskeje cyrkwje z jendźelskej statnej cyrkwju.

Najstarša dźowka **jendźelskoko** biskopa města Bristola, mis Dowota Nicksen, je přestupiła do klina katolskeje cyrkwje.

Norwegiska protestantska cyrkej ćerpi ćežcy pod rozdwojenjom. Tukhwilu wojuje so mócnje wo nowe wěrywuznaćo, kotrež by wšěch z dotalnym njespokojnych spokojiło. To je wězo ćežki kus dźěła.

Cyrkwinske powěsće.

Z Khrósćic.

Zemrěći: 16. januara Hańža Nowakowa w Jaseńcy, 32 l. 9 m. 26 d.; 18. Michał Hila w Starej Cyhelńcy, 32 l. 3. m. 27 d.; 19. Beno Krječmarec we Worklecach, 5 m. 29 d.; 23. Madlena Lipičowa w Kukowje, 49 l. 4 m. 19 d.; 23. Jan Kmječec w Miłoćicach, 5 l. 3 m.; 30. Marja Rychtarec w Miłoćicach, 5 m. 17 d.; 1. februara Hańža Lebzyna (Mužikowa) w Kukowje, 79 l. 5 m. 4 d.; 4. Marja Pašcyna w Jaseńcy, 75 l. 7 m. 5 dn.; 6. Marja Matikowa w Kukowje, 87 l. 9 m. 25. d.; 6. Hana Miklec w Swinjarni, 21 l. 4 m. 10 d.; 7. Marja Žofcyna we Worklecach, 76 l. 9 m. 15 d.; Hana Šewčikec we Wudworju, 68 l. 4 m. 15 d.; 9. Hańža Bermichec na Horje, 2 l. 1 m. 18 d.; 11. Marja Šewcowa w Hórkach, 63 l. 5 m. 5 d.; 11. Hana Wjacsławkowa w Khrósćicach, 67 l. 10 m. 19 d.; 16. Madlena Šwejdźic w Khrósćicach, 81 l. 6 m. 25 d.; 19. Jurij Čornakec z Hórkow, 4 m. 3 d.; 24. Madlena Weidlichowa z Wětešcy, 82 l. 11 m. 21 d.; 25. Hana Bětcyna z Worklec 77 lět 10 měsacow 16 dnjow. — Lebzyna, Žofcyna, Hana Šewčikec, Šewcowa, Wjacsławkowa, Weidlichowa a Bětcyna běchu sotry pobožnoho bratstwa swj. Bosćana.

Towarstwowy powěstnik.

Khrósćicy. „Serbosław" změje 17. měrca wječor w 7 hodź. pola Wjeńkec swětłowobrazowy přednošk k. dra. Symanka z Budyšina (wo Lourdesu). Tež „Jednota" wustupi. Sćinohry (Schattenspiele) a deklamacije. Na tutón nawabjacy přednošk so cyła wosada přeprošuje. Zastup darmo. Žurla je wutepjena.

Zwjazk towarstwow młodźencow. Póndźelu, dnja 25. měrca popołdnju w 3 hodź. je powšitkowna zhromadźizna wšěch sobustawow, přisłušacych do towarstwow młodźencow, w Pančičanskim hosćencu. **Předsydstwo.**

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1929.

Kk.: 257. 258. z Radworja: Michał Klimant, Jurij Žołka; 259.—265. z Bronja: Mikławš Hančik, Jan Handrik, Jurij Měškank, Michał Kopr, August Glücklich, Franc Šołta, Marja Wjerabowa; 266. z Měrkowa: Jakub Měšef; 267. z Khelna: Jakub Domš; 268. z Kamjenjeje: Michał Rječka. **Budyšska wosada.** Kk.: 269.—271. z Budyšina: Madlena Nowotnowa, Hańža Jenichowa, Marja Hendrichec. **Klóštrski wotrjad.** Kk.: 272.—275. z Kukowa: Jurij Bětnar, Hańža Hermanowa, Michał Lešawa, Jakub Lešawa; 276.—278. z Pančic: Michał Lejman, Madlena Šulic, Jan Pawlika; 279.—281. ze Swinarnje: Jakub Pjech, Marja Brězanec, Jan Mikela. **Kamjeńska wosada.** Kk.: 282. 283. z Kamjenca: farař Jurij Rjeda, Madlena Šusterowa.

Sobustawy na lěto 1928.

Kk.: 1061. z Bronja: Hana Filipowa; 1062. z Budyšina: Madl. Nowotnowa; 1063. z Witgendorfa: inspektor Jurij Hajnš.

Dobrowólny dar za Wosadnik.

Knjez inspektor Jurij Hajnš z Witgendorfa 1 hr.

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 4. měrca 1929.

Woły: 169. 1) Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět 54—59 hr. 2) Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene 45—50 hr. 3) Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše 32—41. 4) Mjenje picowane wšěch starobow — . 5) Mjasne — . 6) Husumske z pastwy — . **Byki:** 303. 1) Połnomjasne, dorosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće 53—57. 2) Połnomjasne, młódše 47—51. 3) Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše 39—45. 4) Špatne —. **Jałojcy a kruwy:** 372. 1) Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće 49—52. 2) Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět 55—59. 3) Starše wukorm. kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy 40—46. 4) Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy 42—52. 5) Mjenje a špatnje picowane 30—36. 6) Husumske z pastwy 25—29. **Ćelata:** 869. 1) Najlěpše wukormjene 74—80. 2) Mjenje wukormjene a tajke wo cyca 65 72. 3) Špatne 55—60. **Wowcy:** 727. 1. Młódše a stare wukormjene 65—71. 2) Starše wukormjene 58—64. 3) Mjenje wukormjene (Märzschafe) — . 4) — . **Swinje:** 3476. 1) Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiženjow, hač do 1½ lět stare 79—80. 2) Wukormjene 77—78. 3) Mjasne 77—78. 4) Špatne 75—76. 5) Rancy a kundrosy 69—74.

7. měrca 1929.

Ćelata (641): 1) 78—83. 2) 70—76. 3) 60—68.

Swinje (419): (přez 300 pt.) 1) 81—82. 2) (240—300) 79—80 3) (200—240) 76—78 4) (160—200) 75—76. 5) — . 6) — . 7) 69—74.

W Budyšinje zetkamy so

w kofejowni Lehmann

na Serbskej drózy 8.

Najsłódniše konditorske pječwa

Wosebitosć: Torty jako dar při wšitkich składnosćach.

Wšědnje popołdnju a wječor koncert.

Konjace nožicy

česaki za nožicy

toči swědomiće

J. Hampel

Kotołska hasa 11.

Vogtlandske wumělske **gardiny**

kupujeće stajnje tunjo pola

Kurt Erler w Budyšinje

jenož na žitnych wikach 11

napřećo „Złotej hwězdźe".

Rěčimy serbscy.

Spanske a bydlace jstwy, kuchiny, khamory, blida k pisanju, komody, wućahowate blida wot 42 hr., **büffety, dubowe,** wot 250 hr. kaž tež wšě wutykane wěcy.

Dobre dźěło, tunje płaćizny!

Płaćenjo po dźělbach!

Rěču serbscy.

Pawoł Handrik

Budyšin

Kamjeńtna dróha 32

při Drjewowych wikach.

Serbski Hospodař

ratarske wulkowikowanske tow. z wobmj. ruk.

Telefon: w Budyšinje 3510, w Khoćebuzu 1247.

Naš młyn w Delnim Wujezdźe, tel. čo. 13, dźěła nětko też

dejwo spěchowacu picu

z ržanych a pšeńčnych wotrubow, rajsoweje mučki a mučki wolijowych wosuchow po receptach nazhonitych skotarjow, wšě dźěle w najlěpšich a najčisćišich kajkosćach.

Tutu picu předawamy jako

łužisku dejwo spěchowacu picu

I. družina wopřija 18,06 % proteina a 8,42 % tuka,

II. družina wopřija 19,48 % proteina a 7,83 % tuka.

Wobej družinje stej po wobswědčenju statneje přepytarnje w Möckernje pola Lipska njeskaženej a čistej.

Firmowanske, kmótřace, jutrowne a kwasne dary
we złotych a slěbornych alpakka-poslěbornjenych tworach

Wěrowanske pjerščenje
družče šnóry
porjedźenja
namakaće
w najwjetšim wubjerku
a płaćizny hódne
pola

Quido Reiche
w Budyšinje
dalokorečak 2581 Hłowne torhošćo 2

Paćerjace knihe
postawy swjatych
krjepjeńcki, lampki
wisate a stejate křiže
swjećatka z wobłukom a bjez njoho
swěčniki, paćerje
wšě družiny **wósk. swěčkow**
wolij do wěčneje lampki
křižeŕske knižki atd.
kupujeće tunjo w starym
znatym wobkhodźe pola

B. Möller w Kulowje
Cyrkwinska dróha 4.

Vogtlandske Madras- **gardiny,**
přikrywy na sofy, łoža, blida a diwany, wóskowanki, łožowe šaty
J. Erler, Budyšin
Zwonkowna lawska hasa 10
— Posłužujemy serbscy. —

Akcijonarojo Serbskeje Ludoweje Banki w Budyšinje prošuja so z tutym na

8. porjadnu hłownu zhromadźiznu,

kotraž wotměje so **sobotu, dnja 23. nalětnika 1929 připołdnju w 12 hodźin w žurli Serbskoho Domu w Budyšinje, Lawske hrjebje čo. 2,** ze sćěhowacym dnjowym porjadom:

1. Předpołoženje lětneje rozprawy a bilancy z wobličenjom dobytka a wotbytka za lěto 1928.
2. Wobzamknjenjo wo připóznaco zličbowanjow a rozdźělenju dobytka.
3. Wuswobodźenjo dohladowarstwa a předstojićerstwa.
4. Narunanska wólba dohladowarstwa.

Připowědźenjo k wobdźělenju ma so stać 3 dny do zhromadźizny w bankowych rumnosćach w Budyšinje, Wojerecach abo Khoćebuzu, hdźež kóždy akcijonar trěbnu legitimaciju dóstanje.

Předstojićerstwo Serbskeje Ludoweje Banki.

Serbska ludowa banka w Budyšinje

Filialcy we Wojerecach a w Khoćebuzu

Agentury: **w Khrósćicach** pola knjeza **M. Čornaka,**
w Kulowje pola knjeza **Oty Bulanka,**
w Rakecach pola knjeza kantora **J. Rjelki**

Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy zapołožować na knižku a zběhać po potrěbnosći.

Zadanja pjenjezy ze $4^1/_2$—8 procentami

Telefon 3506 a 3507.

Wšě čišćeŕske wěcy
wuhotuje derje a spěšnje
Donnerhakec čišćeŕnja.

Po dołhej khorosći zemrě, ze swj. sakramentami domawobstarany, mój lubowany mandźelski, naš starosćiwy nan, přichodny nan

Mikławš Kindermann z Worklec

w 72. lěće žiwjenja. Zańdźenu sobotu pokhowachmy joho zemske powostanki na wosadnym kěrchowje. Wšěm, kotřiž so na pustych wječorach za dušu zemrětoho modlachu, a joho k rowu přewodźachu, wupraja najwutrobniši dźak a

„Zapłać Bóh luby Knjez!“

We **Worklecach a Drježdźanach,**
na dnju pohrjeba, 9. 3. 29.

Zrudni zawostajeni.

Wróćiwši so wot rowa mojoho njezapomnitoho mandźelskoho, nana a přichodnoho nana

Jurja Dinarja,

kiž je 27. februara připołdnju po dołhej, z wulkej sćerpnosću znjesenej khorosći, wjacy króć ze swj. sakramentami domawobstarany, w starobje 54 lět wumrěł, wuprajamy wšěm, kotřiž zemrětoho w dnjach joho khorosće tróštowachu a na pustym wječoru so modlachu, kaž też wosebje nošerjam

nutrne „Zapłać Bóh tón Knjez!“

Njech wotpočuje w měrje!

W **Khrósćicach,** na dnju pohrjeba,
2. měrca 1929.

Hłubokozrudźena
zwud. mandźelska Marja,
syn a přichodna dźowka.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. - Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za reklamowy rjadk w teksće so 50 pj. płaći. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Zamołwity redaktor: Kapłan Józef Nowak w Budyšinje, Kirchplatz 2. — Pokładnik: Jurij Šołta, wučeŕ, Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje z póstšekowym kontom: Drježdźany 33458. Dalokoročak čo. 3895.

11. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **16. měrca 1929.** | **67. lětnik.**

Pasijónska njedźela.

Wjele prjedy hač hewak swjećimy lětsa pasijónsku njedźelu, započatk najkhutnišoho dźěla swj. posta. Běch sebi hižo nadobnu ličbu rjanych mysličkow k njedźelnomu rozpominanju přihotował. Ale wćipny běch, što w najrjeńšej nabožnej knizy serbsko-katolskoho ludu, w Jězusowej winicy, kotruž bohužel najbóle jenož hišće naši starši ludźo porjadnje wužiwaja, wo tutym času steji. — Namakach tam sćěhowace złote hrónčka nabožnoho rozwučenja:

Pjata njedźela posta mjenuje so „dominica passionis", t. j. njedźela ćerpjenja, dokelž nětko cyrkwinske modlitwy a lekcije jenož ćerpjenjo Khrystusowe wopřijeja. Też křesćan dyrbi sebi w tymle času wosebje pobožne ćerpjenjo Knjeza rozpominać a skutki sebjezapřeća k morjenju hrěšnych nakhilnosćow dokonjeć. Kaž so na započatku posta wobrazy swjatych w cyrkwi přikrychu, zo by so cyła kedźbnosć křižej, kiž jeničcy njepřikryty wosta, přiwobroćiła, tak přikryja so nětko też Bože martry na wołtarjach, zo by křesćan swoju kedźbnosć a nadźiju stajił na tamny křiž, kiž bu na horje Golgatha stajeny.

Pjatk po njedźeli ćerpjenja swjeći cyrkeŵ swjedźeń sydom bolosćow swjateje Marije. Cyrkeŵ předstaja nam Mariju w jeje bolosćach, kotrež je swojoho syna, našoho Zbóžnika dla čuła a kotrež je też k našomu wumoženju woprowała.

Wulkotnje rysuje nam swjata cyrkeŵ we swojich modlitwach hórke ćerpjenjo Khrystusowe; pokazuje nam ćerpjacoho Jězusa na křižu; w krasnych, hnujacych kěrlušach spěwa wona wo swjatym křižu, z kotrohož je nam nastał štom žiwjenja; křiž na Kalvariji je waha Božeje sprawnošće.

Zo bychu ludźo woprawdźity swjaty křiž w tutym khutnym času k srjedźiznje swojoho cyłoho zmyslenja sčinili, zo bychu joho ważnosć za časnosć a wěčnosć nutrnišo hač hewak rozpominali, přikrywa cyrkeŵ Bože martry, znamjo swěta wumoženja, wot dźensišoho dnja hač do kónca posta. — Ale, hdyž w duchu tam na Kalvariju zhladuješ, widźiš wyše křiža ze žehliwymi pismikami so swěćić napismo: „Twoja to wina, splaho człowjeski." — Z tutej winu wobćeženaj dyrbještaj, kaž swj. pismo powěda, wopuśćić prěnjej człowjekaj swój skhow w paradizu a wuńć do swěta staroscow, do swěta ćernjow a wóstow. A přecy wjetša a ćežša bu přez wosobinske njesprawnosće tuta hrěšna wina za cyły człowjeski splah. — Nichtón njemóžeše ju wutupić, khiba Bóh sam.

A kak je bóžski syn potom we swojej horcej lubosći k wšěm człowjekam so woprował, kak je ze swojej na křižu přelatej krewju wukupił njesmjertne duše z rukow djabołskich, kak je přez swoje njewurjeknite bolosće a swj. ćerpjenjo Bohu tomu Knjezej dosćčinił za wšě hrěchi cyłoho człowjestwa a nam z nowa wotewrił zastup do njebjeskoho paradiza, na to wšitko chce nas cyrkeŵ w tutych dnjach dopomnić. Na ćerpjacym Wumóžniku dyrbimy widźeć mnohosć a wulkosć swojich hrěchow.

Přez žałosćace spěwy profety Jeremiasa, w kotrychž wuklinča bolosć nad hrěchom a winu, spytuje cyrkeŵ wšě zatwjerdźene człowjeske wutroby zmjehčić. Ale zda so, zo dźensiši swět wo tym ničo słyšeć njecha. Ludźo su cyle přewzaći wot materialistiskoho a sebičnoho zmyslenja nětčišoho časa. Wšudźom widźiš, kak běhaja a hanjeja za swětnej česću, za swětnymi kubłami, za swětnym wjeselom: njepřestawace, wěčne reje wokoło złotoho ćeleća . . .

Što stara jich Bóh tón Knjez? Što cyrkeŵ? Sto nabožne winowatosće? — Křiž je za nich powšitkowne znamjo křesćanstwa. Na Zbóžnika, kotryž je za jich hrěchi a njesprawnosće na křižu swoje człowjeske žiwjenjo woprował, so ani njedopomnja; pak do njoho njewěrja.

Tohodla hlej, dobry ludo serbski, kotryž nětkle zdobom w pasijónskim času hospodarskeje a narodneje nuzy stojiš; hlej, kak w najwjetšich bolosćach Jězus Khrystus na křižu wisa; hlej, kak so joho bóžska krew ze swjatych ranow roni. Też za tebje je přelata. — Čerpaj bóžsku lubosć z joho swjateje wutroby a zapal z njej swoju wutrobu. Přepytaj sebi swědomjo, přez kajke hrěchi sy sobu zawinował tutu martru Zbóžnikowu. Nimaš-li skamjeńtnjenu wutrobu, dyrbiš sobu začuwać

móc tele hórke bolosće. Jenož ze želniwej wutrobu sebi dobudźeš na křižu zasłuženu hnadu Božu. Tohodla so zhrabaj! Kroč wot nětka swěrnje po puću Božich kaznjow. Njech su to dny najkhutnišoho přihotowanja na prawje dostojne jutrowne swjate woprawjenjo. Luby ludo serbski! Bolosćiwa maś Boża znaje wšě twoje bolosće a hórkosće; měj wšu dowěru k njej! Wona wupomha tebi wěsće ze wšoho swětnoho a wěčnoho stracha. Bolosćiwa maćeŕ Boża, proš za naš wbohi tradacy serbski lud!

Praelat Mikławš Žur.

(Kwěćel k joho 70. narodninam.)

Posoł swjeći dźensa radostny swjedźeń, hdyž smě so z cyłym katolskim serbskim ludom wjeselić, zo je Boža předwidźiwosć nam wobradźiła muža, zasłužbnoho, dźěławoho, pobožnoho, serbskoho, kaž jich lědma po cyłych našich Serbach namakamy. Dźensa stoji wón jako wjednik najwažnišoho towarstwa mjez katolskimi Serbami, jako prěni předsyda towarstwa ss. Cyrilla a Methoda, kotrohož zwjazkowy organ dźěn „Kat. Posoł“ je.

Starosć wo serbski katolski lud je joho přez cyłe joho dołhe žiwjenjo přewodźała. Lubosć k narodej bě wohnišćo, kotrež je přecy zasy z nowa so pyriło a tak tež w běnych hodźinach duši a ćěłej dosć mocow dawało, wutrajnje a njepřestawajcy so dréć a prócować za swój lud. Tuta lubosć k swojomu ludej je joho bróniła, zo nam w Radworju, hdźež bě z fararjom, rjany dom Boži, tamnu našu wulkotnu basiliku natwari, na kotruž su Radworčenjo z cyłym prawom tak hordźi.

Ale nic jenož zwonkownje je domy Bože w Serbach twarił, ale wosebje znutŕkownje, přez pismowstwo, přez naš Posoł. Kelko lět je wón był pokładnik towarstwa; nichtó njemóže sebi předstajeć, kelko dźěła je so stało! Też redaktor našoho tydźenika je z časami był, a po dołhich lětach wosebje też redaktorow w času prózdninow zastupował.

Cyle wosebiće je domy Bože w Serbach twarił přez swoje pobožne a nabožne knihe. Dopominam jenož na wuznam paćerjacych knižkow za dźěći „Jandźela pěstona“ a „Dobroho křesćana“. Za tute dary wostanu katolscy Serbja swojomu praelatej wěčnje dźakowni. Po njeboh knjezu Dučmanu nimamy drje žanoho muža, kiž je so tak za nabožnu literaturu našoho luda starał. Bóh zapłać, knježe jubilaro!

Domy Bože je naš knjez praelat mjez Serbami twarił wosebje w spowědnym stole. Z njewšědnej pilnosću a wutrajnosću a woporniwosću je wón swoje měšniske powołanjo wukonjał wosebje w spowědnym stole. Jako spowědnik je wulcy widźany a ważeny. Joho spowědny stoł je stajnje wobléhnjeny kaž žadyn druhi: Serbja a Němcy tam zhromadnje čakaja, pola knjeza praelata so najradšo spowědaja. Joho znaja jako jednoroho přećelnoho muža, kotryž ma z druhimi stajnje sobučućiwu wutrobu, njech je ež přećiwo sebi samomu połny krutosće a energiskoho razu.

Knjez praelat Mikławš Žur narodźi so 13. měrca 1859 we Worklecach. Po swojich Pražskich studijach jako jenolětny dobrowólnik w Budyšskim połku pěškow 103 wusłužiwši bu 7. hodownika 1885 wot biskopa Bernerta w Budyšskej Pětrowskej cyrkwi na měšnika wuswjećeny. Najprjedy běše z druhim kapłanom při serbskej cyrkwi a za dwě lěće přewza jako administrator farske wjednistwo Radwořskeje wosady, hdźež w běhu lět so wo nowotwar cyrkwje prócowaše. Lěta 1895 pak bu za katecheta a kapłana k Dwórskej cyrkwi w Drježdźanach powołany, ale hižo za lěto (15. 10. 1896) za fararja w Radworju stajeny, hdźež hač do lěta 1903 zwosta, z njesprócnej horliwosću wo swoju wosadu so starajo a nowotwar krasneje Radwořskeje basiliki jako zaradźeŕ dokonjawši. Tola z 1. nazymnikom 1903 bu jako naslědnik fararja Skale do Budyšina za fararja při serbskej cyrkwi powołany a (30. 9) 1908 z dostojnosću tachantskoho knjeza wuznamjenjeny. Za něšto měsacow powyšichu joho na konsistorialnoho assessora a tak dósta sydło a hłós w konsistoriju. W tachantstwje pozběhowaše so wot jenoho dostojnstwa k druhomu a to bu najprjedy šolastikus (1. 7. 1912), potom kantor (13. 5. 1920), skónčnje senior (1925). Při znowapostajenju Mišnjanskoho biskopstwa (26. 6. 1921) bu za domjacoho praelata bamža Benedikta XV. pomjenowany. Też stat připózna hižo lěta 1913 joho zasłužby a tak dósta so jomu Albrechtowy rjad 1. rjadownje.

Na diecezanskej synodźe pomjenowachu praelata Žura za poenitentiara, z čimž spožčichu so jomu wšě połnomocy při swj. spowědźi, kiž ma hewak jenož biskop, ale to so sta tohodla, zo by so praelata Žurowa njewšědna horliwosć w spowědnym stole připóznała. Často wón cyle zahe rano Božu mšu swjeći, zo mohł potom w spowědnym stole skutkować jako horliwy dušepastyŕ.

W běhu lět sta so generalny prokurator tachantstwa a official Mišnjanskoho biskopstwa. Tute zastojnstwo połne zamołwitosće, kaž też hišće zastojnstwo kustosa biskopskeje cyrkwje, je w kóždym času z wulkej swědomitosću a bjezpřikładomnej dypkliwosću wukonjał. Tutej dwaj počinkaj, kaž joho popularnosć, joho lubosćiwe wašnjo z jednorym ludom wobkhadźować, joho wutrobitosć a jednorosć su jomu

też we wyššich worštach ludu připóznaco a česćowanjo zwěsćiłe.

Wjeselimy so, zo je naš knjez praelat swoju khorosć kónc minjenoho lěta z Božej pomocu derje přetrał. Z wulkim strachom tehdom wuwiśo khorosće sćěhowachmy, Boha wo wustrowjenjo prošo. Bóh je naše próstwy wusłyšał, tak zo móžeše knjez praelat we starej strowosći a žortniwosći mjez nami srjedu swoje 70. narodniny swjećić. Bóh luby Knjez, zakhowaj nam joho dale strowoho a čiłoho, zo by naš katolski serbski lud zastupować mohł pola našeje duchowneje wyšnosće, a zo by tak swojomu heslu też na kóncu swojoho žohnowanoho žiwjenja swěrny wostał:

Bohu česći a Serbam k spomoženju!

Politiski rozhlad.

Bjez pjenjez.

Nic jenož wšědnym ludźom so tak dźe, zo dźensiši dźeń pjenjeżki pobrachuja, też wulkim zjednoćeństwam, haj samo wulkim statam pjenjezy wuńdu. Naš němski kraj je nětkle tak daloko, zo su němskokrajne kasy prózdne a zo dyrbi krajny financny minister Hilferding po pjenjezy prosyć khodźić. Njebudźe hewak němskostatnych zastojnikow a dźěłaćerjow k 1. aprylej zapłaćić móc. Trjeba cyłu milijardu pjenjez. Hač dotal je lětsa też hižo požčował. Němskokrajna banka, kotraž je na poł privatna, je jomu 400 milijónow hižo prjedy požčiła. To je najwyšša suma, kotruž móžeše wot njeje dóstać. Sto milijónow je pruska banka, 155 milijónow bursa požčiła. Z wotkel pak nowych pjenjez? 4000 kasow je prózdnych. Hilferding tuž z němskej železnicu a z póstom jedna. To su zrudne wobstojnosće. 600 milijónow ma hižo dołha z lońšoho lěta. Knježeństwo sebi hinak pomhać njewě, hač nowe dawki. Te dyrbja pjenjezy přinjesć: dawki na piwo, palenc, na zamoženjo a herbstwo. Zdobom ma so jednotliwym němskim krajam 120 milijónow mjenje přepokazać. Też ma so dotalny dokhodny, zamoženski a změnkowy dawk dale wutworić. Knježeństwo je to jenohłósnje wobzamknyło a je tutón namjet krajnomu sejmej přepodało. Štwórtk 14. měrca tutón so zasy zeńdźe a ma tutón „nuzowy zakoń wupjec. Porjadny etat na 1929 tak tola hižo hač do 1. apryla wjacy hotowy njebudźe. Přizwola pak zastupjerjo ludu tajkele njeznjesliwe nowe dawki? Přecy wótřišo rěči so wo tym, też w politiskich stronach, zo ma so tuta suma nalutować přez to, zo so wudawki bjeze smilnosće přitřihaja a pomjeńša. Runje k tutomu prašenju je tele dny zwjazk Hansa wopomnjeńske pismo wudał, w kotrymž dopokaže, zo móže so etat bjeze wšoho wo 490 milijónow přitřihać. Tuž mamy w sejmje wótre wojowanjo wočakować. Su to prašenja, kotrež nas wšěch nimo měry sobu zajimuja.

W Ženewje

je po wulkich debatach wo mjeńšinowym prašenju. Stresemann je tam swoju z napjatosću wočakowanu rěč měł. Na Serbow wšak wěsće njeje myslił, hdyž je rěčał za Němcow w Pólskej, wustupujo přećiwo assimilaciji mjeńšiny a za jich škit. Běchu pak to słowa, kotrež smy jako mjeńšina rad słyšeli z horta němskoho zwonkownohy ministra a to čim bóle, hdyž směmy so kruće nadźeć, zo z wutroby přińdźechu. Škoda, zo je přičina też nas tak jara jimacych debatow němsko-pólska napjatosć w Hornjej Ślezskej. Tak sta so z njeje jara łoskoćiwa politiska wěc. Tak přihłosowaštaj němskomu ministrej jeničcy kanadiski a finski zastupjeŕ, wšitcy druzy z 14 ludow na tutym kongresu zastupjenych oponowachu. Z tym přińdźe hewak tola tak ważna wěc do wosebiteje komisije, wobstojaceje ze zastupjerjow Jendźelskeje, Španiskeje a Japanskeje, a tak je wotstorčena na dołhi čas jako njewažna, njejimaca. Zastupjerjo ludow su zasy jónu pohromadźe pobyli, su z nowa nastawace kritiske prašenja wotbyli, su sebi też něšto rjanych słowow prajili a so wokřewili. Tola hewak so ničo nowoho njestanje. Wšo běži dale w starych zwučenych kolijach. Što dyrbjała so też Europa rozhorić, hdyž su wšitcy tola mjenje abo bóle spokojom. Ut desint vires, tamen est laudanda voluntas. Hdźež njeje mocow, tam ma so tola dobra wola khwalić! Risum teneatis amici! Přećeljo, njebywa to tola skoro trochu směšne?

W Parizu

so wo wotškodźeńskim prašenju dale jedna. Přecy jasniše bywa prócowanjo, mjezystatny dołh přesunyć na polo privatnych wjazanjow a prawow. Přetož to tola kóždy wě, dotal je garant wupłaćenja pjenjez jenož mječ a móc na

Njewinowaće k smjerći zasudźeny.

(Pokročowanjo.)

Běše jomu też sobu zdźěliła, kak je so z Ceciliju spóznała, a kak je při prěnim wuhladanju tuteje holcy hnydom k njej swoju wutrobu přikhiliła; zdobom zdźěli pak jomu też jeje dwělowace myslički, kaž też swoje khrobłe nadźije.

Měšnik njeběše też ženje wo smjerći jeje muža a dźowki přeswědčeny; w tym nastupanju dźěleše z njej połnu njedowěru; też rady by ju we jeje prócowanjach a pytanjach podpjerał; njebě pak to joho wašnjo, bjez kazanja do druhich należnosćow so měšeć.

Marja je też prjedy toho hižo wjacy razow na bankownika do Dublina pisała, na kotrohož běše tamne 20 tysac frankow na njeju wotpósłała. Njedósta pak žaneje wotmołwy.

„Mój nan, kotrohož dyrbju k mojomu wobžarowanju tu wobskoržować, je tesame bjez dwěla zničił. Budźe snadź so tutón znaty knjez hišće na tutón podawk dopomnić móc, hdyž so joho woprašeć dam?“

„Ma to wšitko w knihach stejo, hnadna knjeni.“

„Ach, mi drje to móžno njebudźe, tam pućować. Koho bych snadź tam póslała?“

„Mje, je-li wam to prawje.“

„Wy, o kak dobroćiwy!“

„Bych so zbožowny čuł, hdy bych wam wašich lubych zasy wróćić móhł.“

Posylnjena a potróštowana rozmołwješe so knjeni z Keralain wosebje žiwje při wobjedźe. Stara ćeta, přecy khora a słaba, njeréčeše ženje wjele. Cecilija też njeběše, kaž hewak. Knjez z Maloy, hewak nimo měry réčniwy a žortniwy, měješe runje prócy dosć, zo swój płomjenity hněw podusy. Cyle do myslow zanurjeny, zaby jěsć a pić, a starej ćeće posłužować, kotraž so nad tajkim počinanjom njemało dźiwaše. — Podobnosć Cecilije z jeje nanom njeběše jomu ženje tak napadna była; jeje rozhorjenosć běše ju cyle přeměniła. Knjez z Maloy měješe woprawdźitu podobnosć joho njezbožownoho wopora před sobu.

Cecilija čuješe też, zo je so sama přeradźiła a wobžarowaše jara, zo je so přešła we swojim hněwje.

„Ale na kajke wašnjo by na nju tukać móhł, hdyž tola kóždy wě, zo je mój nan morwy . . . To je njemóžne. Činju sebi njetrjebawšu starosć.“

Tola njemóžeše so změrować. Měješe wšak też wšu winu, zo bě połna starosće. Běše na swojoho nana pisała a też na Bepa, zo by za njej přišoł, ale njedósta žaneje wotmołwy.

Dyrbjało so potajkim něšto wosebitoho stać? Wobraz Matka, kotryž běše we wokomiku spóznała, hdyž kupjele wopušći, widźeše žiwje před swojim duchownym wóčkom.

„Mojoho nana wšak na woči njedóstanje, dokelž přebywa hišće w Ankona; ale što snadź je so stać móhło, jeli je Bepa wuhladał?“

Potom pytny, kak ju z Maloy z wóčkom překłó, a njewuprajita bolosć napjelni jeje wutrobu a wšitko wjerćeše so wokoło njeje, čuješe so cyle słaba.

Knjeni z Keralain pytny, kak nadobo blědnje. „Cecilija, što je wam?“

jenej stronje a njemóc a bjezbróniwosć na druhej. Kaž khětř so tu něšto přeměni, je wězo tute płaćenjo wohrožene, haj hnydom zastanje. Što by ententa chcyła činić, byli Němska mocy nabyła a prajiła: Ja ničo wjacy njepłaću, sym hižo nadosć płaćiła. Chceće-li wjacy pjenjez, pójće sebi po nje. Tutoho wokomika so jena strona boji, druha za nim žedźi. Tuž prócuja so dobyćerjo, zo bychu tutón dołh zprivatnyli a tak jón wuwjazali do mjezynarodnoho privatnoho prawa. Tomu so dołžnik njemóže wuwinyć a wostanje zwjazany na wšě časy. To wězo też Němcy wědźa a čuja. Wěc je wot ententy njewšědnje mudrje zaplećena, zo je ćežko so wukhilić. Mjezynarodna banka ma so założić, dospołnje njepolitiska, privatna banka, kotraž wšě posrědnistwo, wšě prawa na jenej stronje a wšě winowatosće na druhej přewozmje. Potom je ta wěc tam, hdźež chcedźa ju měć. Je nimo měry zajimawe, tutym ćichim, zasakłym wojowanjam slědować.

W Mexiku

je so lud skónčnje Callesowych nasylnosćow a nasylnosćow joho swěrnoho naslědnika Portera Gila nabył a je z namocu přećiwo nim postanył. Su to wosebje generalojo, kotřiž su njespokojni a kotřiž powšitkownu njespokojnosć wužija, zo bychu knježeństwo wotstronili a sami so do sedła sydnyli. Katolikojo, kotřiž so tam hižo lěta najsurowišo potłóčuja, bychu wěsće wołóženjo a swobodu witali, tola njewobdźěleja so při wojowanjach. Zběžk zda so tón króć nimo měry sylny a z dołha přihotowany być. Mexiko je štyri króć tak wulki kraj kaž Němska. Tuž ma so tam z wulkimi dalokosćemi ličić a tuž też z tym, zo budźa wojowanja dołho trać. Hdyž też Sewjerne Staty Ameriki njejsu neutralne, ale cyle zjawnje nětčiše swobodomulefske knježeństwo podpjeraja, njehodźi so tola wukónc tutych wojowanjow hišće zmolom dowidźeć.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Dźensišu sobotu wuswjeći najdostojniši knjez biskop třoch diakonow na měšnikow. Su to knježa Mikławš Młónk ze Serbskich Pazlic, dr. Hawštyn Kleineidam z Berlina a dr. Jan Pfeil z Freiberga. Wjeselimy so, zo mamy tak po lětach skónčnje zasy serbskoho nowoměšnika Wón woswjeći swoju primicu wutoru na swjatoho Józefa we fařskej cyrkwi Njebjelčicach. Knjez dr. H. Kleineidam je hižo 75 lět stary a bě prjedy lěkař. Je bratr zemrětoho propsta w Berlinje. Dwaj z joho synow staj duchownaj; prěni arcyměšnik w Berlinje, druhi faraf w Koćebuzu. Bóh žohnuj nowych měšnikow! Tak drje budże też skónčnje nuza na duchownskich mocach na khwilu też w Serbach zasy wotstronjena, kotraž je přez skhorjenjo knj. kapłana Grofu nastała.

Z Baćonja. „Bohu Wšohomócnomu je so spodobało, z tuteje časnosće wotwołać w klóštrje swj. Józefa na Hradčanach w Prazy lubu duchownu sobusotru Mariju Antoniju z dźěćatka Jězusowoho, rodź. Khatrnu Haškec ze Sulšec pola Baćonja. Zemrě 19. małoho róžka, popołdnju we 3 hodź., spěwajo a khodźo křižowy puć, w 69. lěće swojoho žiwjenja a 49. lěće swojoho pobožnoho klóštrskoho žiwjenja, wot Božeje ručki zajata. Štwórtk 21. februara su ju pop. 1/24 hodź. přewjezli do Břevnova na kěrchow swjateje Marhaty.“ — Tak wozjewja do serbskeje domizny jeje sobusotry z konventa Karmelitkow w Prazy, prošo wo pobožne modlitwy za swoju sobusotru. R. I. P. W tutym klóštrje bě też žiwa sotra njeboh prelata Jurja Komora jako duchowna sotra, před lětami zemrěwši. — Sotra njebočičkeje Haškec knježny je duchowna sotra Paulina w klóštrje Marijinej Hwězdźe, loni swój złoty profes woswjećiwši.

Z Pola. Dóstachmy w poslednim tydźenju dopis, kotryž tudy z należnej próstwu woćišćimy, zo bychu naši dowěrnicy hišće swědomićišo a husćišo nam rozprawjeli a do „Pósła“ pisali. Dopis rěka takle: „W našej wosadnej zhromadźiznje je so wóndy na to skoržiło, zo so „Posoł“ jara mało wo naše hospodarske poměry stara, hačrunjež často piše: žadyn ruzylk našeje zemje do cuzych rukow! Mjenujcy přeje so, zo by „Posoł“ w prawym času na to pokazał, hdźe žadyn statok, kubleško atd. sudniscy na předań přińdźe a w kotrym času, na kotrym sudnistwje. Dokelž naši ludźo tajke ničo njezhonja, dokelž so tajke kupy jenož w Drježdźanskich hamtskich nowinach wozjewjeja, kaž te poslednje kupy w Różeńće a Ralbicach. Snadź by so tajke wozjewjenjo hodźało do „Posoła“ zapodawać přez dowěrnikow.

„Ničo, hnadna knjeni, ćopłota a mučnota drje stej na tym wina.“

„Sće khora, moje dźěćo, pójće ze mnu!“

A Marja stany wot blida, dźěše k Ceciliji a kazaše jej stanyć. Wza ju za ruku a dowjedźe ju horje.

Hdyž běše tam z Maloy nětko runje ze starej četu sam, zastupi knjez z Rocheglöck, zo by wječor, kaž hewak, pola swojeje dźowki přebywał.

„Hdźe je Marja“, prašeše so hnydom hdyž durje wočini.

„Marja je pola Cecilije. Tuta zda so być khora“, wotmołwi z Maloy. „Njezda so wam też, knježe, zo sebi holca tute nowe zwjazki přejara za prawo čini?“

„Sym cyle wašoho měnjenja a přikhadźam tu runje tohodla z mojej dźowku wo tym porěčeć. Je hižo nětko šěsć njedźeli, zo tuta cuza wosoba tu přebywa, mjez tym, zo sebi ja myslach, zo tu wona jenož štyrnaće dnjow wostanje. . .“

„Wobžaruju to čim bóle, dokelž chcych khutne słowa z wašej česćenej dźowku rěčeć a přitomnosć tuteje holcy mi mój wotpohlad znjemóžni. Čakam hižo nětko skoro 12 lět na słowo, kotrež mje najzbožownišoho mjez wšitkimi človjekami sčini. Čas pruhowanja je předołhi.“

„Wěsće, zo ja na tym wina njejsym.“

Knjez z Rocheglöck da swoju dźowku zawołać: wona pak so zamołwješe a prošeše jeje nana, zo by k njej horje přišoł. Na tutym wječoru běše z Maloy jara njeměrny. Čwělowany wot mnohich napřećiwjenjow, zaběraše so ze žadławymi mysličkami. — Běše sebi prajił: Je-li Cecilija dźowka tamnoho njezbožownoho, potom běda jej! Dyrbju to zhonić. . . Čohodla je jomu podobna? Dyrbi so wotsalić!“

Ale najhłowniše bě, z Marju so woženić a jeje zamóženja so zmocować. — Jeli so wobara, dyrbi ju k tomu mocować.

Mjez tym, zo z Maloy po swojej komorcy khodźeše a swoje wotpohlady přemyslowaše, wobkedźbowaše Marja měrnje drěmacu holcu, kotraž přez mučnosć tak měrnje spaše. Spar womłódni jeje ličcy. Čichi posměwk sona zejhrawaše na jeje hubomaj, a skoro so zdaše, kaž by rěčała z jandźelemi w njebjesach.

„Lube dźěćo“, šeptaše sebi Marja, sy ty moje? O haj, něwěrno? Moja wutroba njeby so mohła na tute wašnjo mylić.“

Rano po snědanju prašeše so Marja Cecilije, hač njeby chcyła rjane wjedro wužić, a z njej do krasneje přirody, do blizkoho lěsa wuńć.

„Mamy hižo kónc oktobra“, jej praji, „rjane dny su přecy porědše; njejsće přišła hišće dale našeje hrodowskeje zahrody. Naše lěsy su krasne a wabjace.“

„Dokelž sće tak přećelna, hnadna knjeni, mi tuto poskićeć, dowolam so was woprašeć, hač njebyšće tak přećelna być chcyła, mje na póst sobu přewodźeć. Njedóstach wotmołwy wot Bepa a sym tohodla we wulkim straše.“

„Što, tutón njeje hišće ničo pisał?“

„Njewěm, što ma to rěkać a činju sebi tohodla starosće.“

„Bych was prosyła, sebi joho tu skazać, zo by był we wašej blizkosći.“

Njewěriwcy:
Swobodni myslerjo a Mici Fugerec.

Přepjelnjena bě póńdźelu 25. febr. rumna sala hosćenca „Krony", a to bjez dźiwa, chcychu tola tysacy a tysacy měsćanskich swobodnych myslerjow (Freidenker) a wćipnych a naščuwanych ludźi, mužow a žonow, a wosebje wjele dorosta rady zhonić, što ma tajka wuskočena klóštrska knježna wo jeje 28lětnym přebywanju w klóštrskich murjach wuši nastajacym wćipnjakam powědać. Wokoło 1/48 hodźin běchu salu hižo zamknyć dyrbjeli, dokelž bě přepjelnjena.

My so nochcemy dźensa z tajkej wuskočenej knježnu zaběrać, abo lěpje hišće z wupokazanej miłosćiwej sotru, dokelž Mici Fugerec njebě w žanym klóštrje z krutej klausuru, kaž mamy to na př. w klóštrje Marijinej Hwězdźe, ale pola miłosćiwych sotrow, założenych wot swj. Vincenca z Pawoła. K přednoškej samomu dyrbimy přidać, zo je rěčnica wo swojim wukubłanju w klóštrje rozprawjała, wosebje wo wšelakich sebjezapřećach, na kotrež su ju knježny pokazałe. Kóždy katolik w tym ničo złe njewidźi, ale we wočomaj swobodnych myslerjow, kiž běchu cyły wječor zarjadowali, běchu to surowosće, kotrež do dźensišoho swěta wjacy njesłušeja. A hdyž rěčnica ze surowosćemi rjadu, dokelž bě mjenje kruty, swojich připosłucharjow spokojić njemóžeše, potom pytaše stajnje pomoc pola druhich a krućišich rjadow, zo by tak swojim připosłucharjam strach a bojosć a hrózbu před klóštrami načiniła.

Po jeje rěči je knjez farař Sprentzel na słabosće rěče pokazał a mjena klóštrow a ličby lět kaž też wšelake druhe, wuskočenej knježnje mjenje lube wěcy wozjewjał, kaž na př.: Pjeć raz je so Mici Fugerec wo přiwzaćo jako miłosćiwa sotra prócowała we swojej domiznje, ale bu stajnje wotpokazana, dokelž ju kmanu njedźeržachu za rjadniske powołanjo. Hakle w dalokej cuzbje, hdźež ju njeznajachu, w Budapesće, ju skónčnje přiwzachu. Hdyž je nětko něchtó z tajkej wutrajnosću na swojim pozdaćnym powołanju wisał, potom je jenož móžno, zo wón njeje cyle strowy we hłowje, abo njepřijomnosće w klóštrje njeběchu tak wulke, kaž „Knježna Fugerec" to powěda. Pokaza też na spis, kotryž je jeje ćělny bratr Alois wo swojej sotře spisał, w kotrymž ludźi warnuje před njetrjebawšej darniwosći za swoju sotru, a hdźež jej „žłobanstwo" wumjetuje. (Tosame wumjetuje też Mici swojomu bratrej, kiž je pinčnik. Fugerec nan bě winowy překupc, z čohož něštožkuli lěpje zrozemimy.)

Mici Fugerec rěči za zwjazk swobodnych myslerjow. Što je to do ludźi a što woni chcedźa? Kaž woni sami praja, wojuja za swobodnu, modern kulturu. Woni wojuja napřećo cyrkwi, dokelž je wona po jich zdaću njepřećelnica wšoho postupa a spinadło za wšě pozběhnjenjo čłowjestwa. Cyrkeŵ škita po jich měnjenju jenož bohačkow. Cyrkeŵ je po jich měnjenju najwjetša podpjera politiskich zaměrow. Tohodla wojuja woni za dźělenjo mjez cyrkwju a statom, mjez šulu a cyrkwju. Wša nabožina dyrbi ze šule wustorčena być. Wosebje su po jich měnjenju konkordaty (wučinjenja mjez cyrkwju a statom) jara škódne, čohoždla dyrbi so napřećo nim nanajkrućišo stawać. Po jich měnjenju cyrkeŵ jenož na „zbłaznjenjo" šěrokich worštow dźěła. — Ale tuči wbozy njewědźa, što je katolska cyrkeŵ wšitko činiła za šulu a wukubłanjo ludu, woni njewědźa a njeznaja započatki wšeje kultury w Europje, kotrež su so z klóštrow a z klóštrskich šulow k spomoženju cyłeje Europy wuliwałe. Surowa hida napřećo Bohu a napřećo joho swjatomu słowu, kaž napřećo joho swjatomu wustawej, cyrkwi, z kóždoho jich słowow rěči. Město křesćanskeje lubosće prěduja woni hidu a zawisć přećiwo cyrkwi a wšěm jeje zarjadowanjam. Wuskočene knježny a njeswěrni duchowni su husto jich wjednicy — z toho dowidźimy, što mamy wo nich dźeržeć.

Wšitcy katolscy serbscy młodźency:
póńdźelu, dnja 25. měrca, na zhromadźiznu do Pančic!

Wšě zjednoćeństwa na swěće dźensa swoje mocy bóle dyžli hdy prjedy hromadźa a k wojowanju přihotuja. Hižo su so wulke bitwy zahajiłe. Na nabožnym a narodnym polu wojownicy hižo dawno w strašnym bědźenju stoja. Kelko pak hišće na stronje stoji, kelko jich lědma wě, kak maja so jich bratřa a jich sotry w bližšej wjescy bědźić. Też do rjadow našich katolskich serbskich młodźencow dyrbi wjacy wohnja, wjacy hibićiwosće, wjacy dźěławosće, wjacy swjatoho napinanja začahnyć!

„Wy sće předobroćiwa, hnadna knjeni; wbohi je najskěrje nadobo skhorjeł, zo mi ničo njewotmołwi."

Cecilija njepřeradźi, zo ma wo druhoho hišće wjetšeje starosće, wo swojoho nana. Što bě so jomu stało? To běše najhłowniša starosć, ale tu přeradźić njesmědźeše. Knjez z Maloy běše Marju prosył, hač smě jeju přewodźeć, štož pak tuta wotpokaza.

„Mój nan je mje na njedźelu na Rocheglöck přeprosył; chceće jeli jomu moju wotmołwu zdźělić, sym wam dźakowna."

„Sym přezbožowny, wam k służbje być. Chceće tam wy jěć?"

„Z Ceciliju, jeli mój nan ničo přećiwo tomu nima."

Knjez z Maloy derje wědźeše, zo ji nan to njedowoli.

Marja a Cecilija khwataštaj do města. Runje hdyž tam přińdźeštaj, zetykaštaj slepoho, joho wulki psyk njeseše korbik. Wonaj ćisnyštaj jałmožnu do njoho, bjez toho, zo byštaj jara na njoho hladałoj, a kročeštaj puć dale. Wobstaraštaj sebi swoje w měsće a potom wróćištaj so zasy. Při stronje lěsa, njedaloko Keralain, nadeńdźeštaj tutoho slepoho zasy. Tutón raz bóle na njoho hladaštaj. Joho běła broda, joho woči, na kotrymajž měješe módre nawočnicy, joho mazana drasta, wšitko zdaše so wosebje nadpadne być. Też psyk njeběše runje přelubozny.

„Njejsym tu hišće ženje žanoho slepoho w našej wokolinje widźała; tutoho so skoro strachuju", praji Marja.

„Hdyž joho wy njeznajeće, hnadna knjeni, hdyž su wam skoro wšitcy khudźi našeje wokoliny znaći, je to wěsće cuzy; też ja so joho boju."

„Wróćmoj so spěšnje domoj; dam joho přez stražnika wotehnać."

Tola stražnik pytaše podarmo: slepy bě so zhubił.

Njedźelu dósta Marja wot swojoho nana sćěhowace rynčki:

„Moja luba dźowka!

Prošu Tebje, prawje zahe ke mni přijěć, ale bjez Cecilije. Mam ważne z tobu rěčeć a přitomnosć cuzeje by nas myliła. Dokelž knjez z Maloy skoro kaž do swójby słuša a my před nim žanych potajnstwow nimamy, bych sebi to přał, zo tebje přewodźa.

Twój nan z Rocheglöck."

Tute rynčki běchu za nju woprawdźe bolostne. Wona derje wědźeše, što chce jeje nan z njej rěčeć. Najprjedy nochcyše do toho zwolić; potom pak sebi praji: Budźe drje najlěpje, zo so cyle jasnje wupraju a zo tutoho čłowjeka na raz wotbudźe.

Wotjědźe wokoło druheje hodźiny popołdnju z přewodom knjeza z Maloy a zawostaji Ceciliju samu w hrodźe wróćo, připoruči pak jej, nic dale do zahrody hić. „Pomysliće sebi na tamnoho slepoho", namołwješe ju.

„Budźće bjez starosće, hnadna knjeni", wotmołwi Cecilija, „slubju wam, zo so njewotsalu."

Cecilija widźeše, kak wóz wotjědźe, a překhodźowaše so zasy wokoło potajnych woknow. Wotmysli sebi, swobodne hodźinki, kotrež so jej poskićichu, wužić, hišće junu pytać za klučom.

(Přichodnje dale.)

Njejsu naše najdrohotniše kubła wohrožene? Njezważa sebi dźensa wuhnate knježny z klóštrow zjawnje klóštrske wobrjady hanić a směšić, wučbu katolskeje cyrkwje zjawnje wusměšować a z nohomaj teptać? A što naši młodźency? Wostanu po swojich šulskich lětach doma za kachlowej ławcy sedźo? Do žiwjenja też woni dyrbja. We twornjach jich zetkawamy z njewěriwymi, wšo swjate wusměšowacymi towaršemi. Štó jich nabožinu sylni? Štó jich krući, štó jich pozběhuje, štó jim pomha? Za našu swjatu cyrkeŵ my wojujemy! To je dźens nuznišo třebne dyžli hdy prjedy.

Drohotne kubło je nam naš narod. Naša maćerna rěč je nam po woli Božej swjata. Naša serbska zemja je našej wutrobje předroha. Smy našu móc brali z hruzłow našich połow a honow. Z jeje mocow smy so lětstotki syćili a dźensa so hišće syćimy. To by přeradnistwo było, ju sej njeważić, wo nju so njestarać!

Słušamy hromadźe! Pola nas njesmě žanoho rozdźěła być: hač burski abo służowny, hač dźěłaćerski abo kněžkarski. Smy dźěći sameje maćerje cyrkwje. Njeznajemy w cyrkwi rozdźěła, tak też njech zwonka skónčnje wšě předsudki spadnu!

Smy wšitcy zhromadne dźěći jeneje maćerje, našeje serbskeje zemje. Tuž so njedwojmy, so nješčěmy. Daloko budź wot nas wšitka wuzdatnosć a hordosć!

Přińdźće tuž wšitcy! Njech sće w towarstwach młodźencow, njech tam hišće njejsće! Njech sće w kołojězdnych towarstwach, njech w sokołskich jednotach, ratarskim dorosće, w študentskich zjednoćeństwach!

Wšitcy smy katolscy serbscy młodźency — to nas zwjazuje, nas zjednoća. Tuž póndźelu, na dnju swjateje Marije přizjewjenja (25. 3.) do Pančic. Njech tam nichtó bjez ważneje winy njepobrachuje!

Kapłan **J. Nowak**, zwjazkowy předsyda.

Z cyrkwje a swěta.

Z Roma. Romski dźenik „Tribuna“ wuzběhuje wosebitosće nowoho konkordata mjez Italskej a Swjatym Stołom, přirunajo jón z druhimi w poslednim času wobzamknjenymi. Italske knježeŕstwo připózna přez konkordat katolsku cyrkej jako jenički statny cyrkej a rukuje Swjatomu Stołej, zo njebudźe w Romje ničo ćerpjeć, štož mohło škodować wuznam Roma jako Swjatoho města a sydła zastupnika Khrystusa Knjeza. Wšě nabožne rjady a kongregacije so připóznawaju bjeze wšoho wumjenjenja; też njecha so stat měšeć do wólbow biskopow. Z toho sćěhuje, zo je italski konkordat najkmańši ze wšěch we poslednim času wobzamknjenych, dokelž poskićuje cyrkwi najwjetšu swobodu. Khina chce při Swjatym Stole pósłanstwo zarjadować, bamž pak chce japoštołsku delegaturu w Pekingu do nuncijatury w Nankingu přewobroćić. Nowe khinejske knježeŕstwo ma swoje sydło — kaž je znate — w Nankingu (połudnjowe město napřeco Pekingej štož woznamjenja połnócne město). —

W Romje wustupuje nětko zasy zjawnje bamžowa (běło-žołta) khorhoj z tiaru a dwěmaj na běłym polu so křižowacomaj klučomaj swjatoho Pětra pódla knježeŕskej třibarbojtnej trikolowy (zelena-běła-čerwjena). Swjaty Wótc je za swjedźeń „Najswjećišeje wutroby Jězusoweje“ a jeje oktavu nowu Božu mšu z wosebitym oficium postajił. Modlitwy, antifony a čitanja buchu w poslednim čisle „Acta Apostolicae Sedis“ wozwjene.

Z Němskeje. Konferenca němskich biskopow je kardinalej Gasparriej zbožopřejacy telegram pósłała. Wón rěka: „Swjatočne wozjewjenjo zwjazka a konkordata mjez Swj. Stołom a Italskej je wšěch katolikow Němskeje z wulkej radosću napjelniło. Fuldaska biskopska konferenca wupraja Swj. Wótcej swoje pokorne zbožopřeća, zo je za tutu wulcy ważnu kročel so wulkomyslnje rozsudźił a dźakuje so Bohu, zo je Swj. Stołej zasy dał swobodu a njewotwisnosć.“

Kardinal Schulte je pola Swj. Stoła namjetował, zo bychu so přihoty činiłe za swjatoprajenjo znatoho wótca katolskich rjemjesłnikow Adolfa Kolpinga.

Z **Belgiskeje.** Rektor sławneje katolskeje university Löwen bu 2. februara w přitomnosći wjele cyrkwinskich hódnosćerjow a rektorow druhich universitow na biskopa (wot Tiberias) wuswjećeny. — Filosofiski institut při tutej universiće je wotewrił zběrku za postajenjo pomnika za kardinala Merciera. Kardinal Mercier — prjedy sławny wučenc a wjelelubowany a jara pobožny profesor — běše we swětowej wójnje njekrónowany kral belgiski. Zmužiće je zakitował belgiski lud před němskim dobyćerskim wójskom. Bórzy po wójnje je zemrěł, wulcy wobžarowany wot cyłoho kraja. Tuž też wěsće přihódny pomnik dóstanje.

W Ruskej měrja bolšewikojo wězo jenož z komunistiskim łohćom. W Leningradźe (Petersburg) je předawanjo khlěba takle zarjadowane: Předawa so jenož za khlěbowe kartki. Dźěłaćerjo płaća za kilo 13 kopekow, druzy 26 kopekow. Najlěpši běły khlěb poskićuje so dźěłaćerjam za 28 kopekow, druhim za 45. Też při přidźělenju bydlenjow ma so cyle po samsnym recepće. Z křesćanskim katolskim łohćom so wěsće sprawnišo měri. —

Španiske „Bosy-Karmelitki“ w Toledźe maja we swojim klóštrje spodźiwnu připrawu. Při klóštrskej wěži su małe wrotka z napismom. Za durjemi stoji kolebka ze zawčkami a šatami. Hdyž štó durje wotewri, zazwoni w klóštrje, a klóštrska knježna hnydom přikhadźa, zo by do kolebki położene dźěčko na so wzała. Kaž so zda, wužiwa so kolebka časćišo za swój nadawk. Dyrbi pak so přidać, zo je tele zarjadowanjo lěpše, hač hańba a samomordarstwo

Serbskej młodźinje.

Nic jako sćina, ně, kaž dub stój kruće
A z dušu pobožnej měj serbske čuće!
A wolu železnu, nic přeměnjatu,
Zdźerž, młodźina, rěč serbsku — wěru swjatu!

Wy młodźencojo, serbske wašnja hajće,
A wěru nad' wšitko na zemi stajće.
Štož sće, to cyli, hdźež sće, krući budźće,
A liwkich, zaslepjenych k dźěłu zbudźće.

Nic młodźency, ani njewěriwcy,
Nic přeradnicy, lěnikojo liwcy —
Ně pilni, krući, njebojazni wšudźe,
A zawěsće ze Serbstwom lěpje budźe.

Wy knježny serbske, pyš was družča pycha!
Njech duša njeskažena pod njej dycha.
A serbsku drastu z česću wšudźe nošće,
Za lěpši přichod serbskoh' ludu prošće!

A zawjednikej dušu njepředajće,
Też, je-li nuzne, krute słowo prajće.
Mać Boža serbske družki widźi rady
A wuprosyć wam budźe dalše hnady.

Tuž dźěłaj, młodźina, ze duchom krutym!
Nic z cuzym wašnjom zaslepjena lutym.
Haj, potom budźe w Serbach zasy rjenje
A dobrych Serbow budźe wjac — nic mjenje.

Bóh serbsku młodźinu chcył dale škitać,
Hač Serbam budźa lěpše časy switać.
Bóh zdźeržeć chcył nam serbskich muži kmanych,
Nic njewěriwcow, wotrodźencow žanych.

A dóniž w Serbach budźa kemši zwonić
A serbska młodźina so Bohu kłonić —
Też serbski lud b'dźe wostać dobry, kmany,
A serbski kraj b'dźe Serbam zakhowany.

P. Wićaz.

njezbožownych njemandźelskich maćerjow, tež je kolebka kmańša wukhowanka za wbohe dźěćo, hač snano hłuboka w rěcy.

Južnosłowjanscy biskopja přihotuja wulki jubilejny ćah do Roma k Swj. Wótcej. W kóždej diecezy su so přihotowace komiteje do skutka stajiłe.

Jendźelska liči dźensa bjez Šotiskeje a Iriskeje na 2 mil. 156 tysac katolikow. Swětnych duchownych je jich 2742 a klóštrskich 1568.

W Pólskej twarja so tež nowočasne cyrkwje. Tak dóstanje Waršawa bórzy prěni Boži dom k česći swjatoho Klemensa Dworžaka w cyle modernym nowočasnym stilu.

We Wilnje poswjeći arcybiskop wosadny kulturalny dom. Twar wopřija žurlu za něhdźe 300 wosobow; w njej budźa so wosadne zhromadźizny, přednoški, kinomatografiske předstajenja atd. wotměwać. — Dale ma rumnosće za běro a sekretariat wosadnych towarstwow. Wosadny farař Budkiewič měješe za poł lěta za twar trěbny pjenjez hromadźe. Wón założi akcijowe towarstwo, kotrež małoličbne akcije na dołhi termin wustajene wudawaše. Akcije so tak ruče rozpředachu, zo běše dom za poł lěta natwarjeny, zarjadowany a poswjećeny.

Podobny dom — jenož wjetši a wobšěrniši — natwari sebi Krakowska dieceza w Krakowje. We twarje ma cyłe katolske hibanjo města Krakowa swoje srjedźisćo. Dom je pomjenowany po joho najšćedriwišim założerju, arcybiskopu Sapiehu. Wón je dom sam poswjećił a swojomu zaměrej přepodał.

Towarstwowy powěstnik.

Budyšin. Jutrowni jěcharjo zhromadźa so jutře hnydom po kemšach w Serbskej kofejowni dla zestajenja zapřahow.

Baćoń. Kasino młodych ratarjow ma njedźelu 17. měrca pop. w 3 hodź. w Smolic hosćeńcu swoju lětušu hłownu zhromadźiznu. Na to sćěhuje zajimawy přednošk. Prosy so należnje, zo by kóždy towarš-sobustaw wěsće přitomny był. Nowe sobustawy su nam witane. **Předsydstwo.**

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1929.

Khróšćanska wosada. Kk.: 284.—289. z Khróšćic: wučeŕ Pawoł Pjetaš, Jakub Hojeŕ, Michał Šlosaŕ, Marja Křižankowa, Hana Lubkec, Hańža Šeferowa; 290.—293. z Worklec: wučeŕ Pawoł Kokert, Mikławš Dźisławk, Jakub Mencl, Jurij Šnajder; 294. 295. z Hórkow: Jurij Hejduška, Madlena Śližowa; 296. 297. z Łuzča: Jan Bejmak, Jakub Mikl; 298. ze Zejic: Jakub Špitank; 299. z Noweje Jaseńcy: Jurij Lajmer; 300. z Jaseńcy: Mikławš Just; 301. ze St. Cyhelncy: Jan Werner; 302. ze Smječkec: Michał Rjeda; 303. z Prawočic: Pawoł Cyž. **Ralbičanska wosada.** Kk.: 304.—306. z Ralbic: Mikł. Čemjera, Pětr Brězan, Hana Kinkec; 307. z Konjec: Jakub Walda; 308. 309. z Nowoslic: Pětr Cyž, Michał Čornak; 310. z Koslowa: Mikławš Kupka; 311. 312. ze Šunowa: Jan Wowčeŕk, Pětr Kurjat.

(Přichodnje dale.)

Sobustawy na lěto 1928.

Kk.: 1064. 1065. z Khróšćic: Jakub Hojeŕ, Marja Křižankowa; 1066. z Nowych Bóšic: Michał Rjek; 1067. z Worklec: wučeŕ Pawoł Kokert; 1068. z Jaseńcy: Pawoł Paška; 1069 z Koslowa: Mikławš Kupka; 1070. z Konjec: Pětr Woko; 1071. z Ralbic: Michał Brězan.

(Přichodnje dale.)

Dobrowólny dar za Wosadnik.

Kk.: wuč. P. Pjetaš w Khróšćicach 3 hr.; N. N. w Khróšćicach 1,50 hr.

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 11. měrca 1929.

Woły: 209. 1) Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět 54—58 hr. 2) Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene 45—50 hr. 3) Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše 32—41. 4) Mjenje picowane wšěch starobow — . 5) Mjasne — . 6) Husumske z pastwy — . **Byki**: 352. 1) Połnomjasne, dorosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće 53—56. 2) Połnomjasne, młódše 47—51. 3) Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše 40—46. 4) Špatne —. **Jałojcy a kruwy**: 324. 1) Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće 49—53. 2) Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět 54—58. 3) Starše wukorm. kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy 40—46. 4) Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy 41—51. 5) Mjenje a špatnje picowane 30—36. 6) Husumske z pastwy 25—29. **Ćelata**: 855. 1) Najlěpše wukormjene 80—84. 2) Mjenje wukormjene a tajke wot cyca 70—78. 3) Špatne 60—68. **Wowcy**: 577. 1. Młódše a stare, wukormjene 69—72. 2) Starše wukormjene 62—67. 3) Mjenje wukormjene (Märzschafe) — . 4) — . **Swinje**: 2961. 1) Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiženjow, hač do 1½lět stare 83—84. 2) Wukormjene 82—83. 3) Mjasne 80—81. 4) Špatne 78—79. 5) Rancy a kundrosy 76—79.

14. měrca 1929.

Ćelata (662): 1) 85—90. 2) 80—84. 3) 70—77.

Swinje (662): (přez 300 pt.) 1) 82—84. 2) (240—300) 82—83. 3) (200—240) 80—81 4) (160—200) 78—79. 5) — . 6) — . 7) 76—79.

Serbski Hospodaŕ

ratarske wulkowikowanske tow. z wobmj. ruk.

Telefon: w Budyšinje 3510, w Khoćebuzu 1247.

Naš młyn w Delnim Wujezdźe, tel. čo. 13, dźěła nětko tež

dejwo spěchowacu picu

z ržanych a pšeničnych wotrubow, rajsoweje mučki a mučki wolijowych wosuchow po receptach nazhonitych skotarjow, wšě dźěle w najlěpšich a najčisćišich kajkosćach.

Tutu picu předawamy jako

łužisku dejwo spěchowacu picu

I. družina wopřija 18,06 % proteina a 8,42 % tuka,
II. družina wopřija 19,48 % proteina a 7,83 % tuka.

Wobej družinje stej po wobswědčenju statneje přepytańje w Möckernje pola Lipska njeskaženej a čistej.

Vogtlandske wumělske **gardiny** kupujeće stajnje tunjo pola **Kurt Erler w Budyšinje** jenož na žitnych wikach 11 napřeco „Złotej hwězdźe". Rěčimy serbscy.

Swědomite wuwjedźenjo **wšěch točenjow** kaž **britwjow, nožicow, konjacych nožicow** atd. **J. Hampel** **Kotołska hasa 11.**

Serbska ludowa banka w Budyšinje

Filialcy we Wojerecach a w Khoćebuzu

Agentury: **w Khróšćicach** pola knjeza **M. Čornaka,** **w Kulowje** pola knjeza **Oty Bulanka,** **w Rakecach** pola knjeza kantora **J. Rjelki**

Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy zapołožować na knižku a zběhać po potrěbnosći.

Zadanja pjenjezy ze 4½—8 procentami

Telefon 3506 a 3507.

Pónđželu, 25. měrca 1929
na swjedźenju swj. Marije přizjewjenja:

Powšitkowna zhromadźizna kat. serb. młodźencow
w Pančicach.

Započatk w 3 hodźinach.

Přeprošeni su wšitcy prezesojo a wšitcy katolscy serbscy młodźencojo.

Porjad: 1. Naš zwjazk a joho wuznam. Přednošuje zwjazkowy prezes.
2. Naš časopis. Rozprawja k. Smoła-Baćoński.
3. Swjaty Wjacsław, joho jubilej a my Serbjo. Přednošuje k. farař Cyž-Hajničanski.
4. Hospodarske prašenja.
5. Lětuši zjězd.
6. Namjety (maja so hač do 22. měrca pisomnje na zwjazkowoho prezesa zapodać).

Kapłan **J. Nowak,** zwj. prezes.

Wobliny (mantle) za jězdne koła
3.90, 4.50, 4,75, 5,50 hr.,
hadźicy 1.95, 2.25 hr.
Nowe koła a třebne dźěle za koła
najtuńšo pola
Bratrow Thomas, Budyšin
Kamjeńtna dróha 16.

Wjetše a mjeńše
cheviotowe zbytki
a druhe drastne tkaniny
nimoměry tunjo
Hilger, Budyšin, Lotzowa dróha 20

W Budyšinje zetkamy so
w kofejowni Lehmann
na Serbskej drózy 8.
Najsłódniše konditorske pječwa
Wosebitosć: Torty jako dar při wšitkich składnosćach.
Wšědnje popołdnju a wječor koncert.

Firmowanske, kmótřace, jutrowne a kwasne dary
we złotych a slěbornych alpakka-poslěbornjenych tworach

Wěrowanske pjerśćenje
družče šnóry
porjedźenja
namakaće
w najwjetšim wubjerku
a płaćizny hódne
pola

Quido Reiche
w Budyšinje
dalokorečak 2581 Hłowne torhošćo 2

Wšě nowosće
za rubišća a šórcuchi su dóšłe

Najnowše wuprawy tkaninow za khuty / Jara rjany wołmjany musselin / Tkaniny za suknje / Čorne a brune kašmirske rubišća Židźane wokołošijne rubišća / Trodle Wobsadki / Knefle / Čorna žida za pjezle Tunje składnostne kupy za dary k zelenomu štwórtkej

Alfons Schauseil w Budyšinje
Wosebity dom za serbsku drastu

Paćerjace knihe
postawy swjatych
krjepjeńčki, lampki
wisate a stejate křiže
swjećatka z wobłukom a bjez njoho
sweńčniki, paćerje
wšě družiny **wósk. sweńčkow**
wolij do weńčneje lampki
křižeŕske knižki atd.
kupujeće tunjo w starym znatym wobkhodźe pola

B. Möller w Kulowje
Cyrkwinska dróha 4.

Wšě čišćeŕske weńcy
wuhotuje derje a spěšnje
Donnerhakec čišćeŕnja.

Spanske a bydlace jstwy,
kuchiny, khamory,
blida k pisanju, komody,
wućahowate blida wot 42 hr.,
büffety, dubowe, wot 250 hr.
kaž tež wšě wutykane weńcy.
Dobre dźěło, tunje płaćizny!
Płaćenjo po dźělbach!
Rěču serbscy.

Pawoł Handrik
Budyšin
Kamjeńtna dróha 32
při Drjewowych wikach.

Vogtlandske Madras- **gardiny,**
přikrywy na sofy, łoža, blida a diwany, wóskowanki, łožowe šaty
J. Erler, Budyšin
Zwonkowna lawska hasa 10
— Posłužujemy serbscy. —

Wróćiwši so wot rowa našoho luboho nana a přichodnoho nana

Jana Wićaza,

kiž je po dlěšej khorosći wjacy króć ze swjatymi sakramentami domawobstarany we 80. lěće swojoho žiwjenja z tuteje časnosće wotešoł, wuprajamy wšěm, kotřiž su joho na khorołožu wopytowali, jomu mnoho skutkow křesćanskeje lubosće wopokazowali, na pustym wječoru za njoho so modlili, joho k rowu přewodźeli a z wěncowej pychu česćili, też Bože mšě za njoho dźeržeć dali,
najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh tón Knjez".

W **Brěmjenju,** na dnju pohrjeba,
9. měrca 1929.

Hłubokozrudźeni zawostajeni.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. - Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za reklamowy rjadk w teksće so 50 pj. płaći. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Zamołwity redaktor: Kapłan Józef Nowak w Budyšinje, Kirchplatz 2. — Pokładnik: Jurij Šołta, wučef, Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje z póstšekowym kontom: Drježdźany 33458. Dalokoróčak čo. 3895.

12. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **23. měrca 1929.** | **67. lětnik.**

„Póńdźeš ke křižej!“

Śće sebi hižo raz, hdyž wopytašće „Křižowy puć“ a při prěnim stacijónje klečešće, tež na to pomyslili, što ma prěni stacijón prajić wšomu serbskomu ludej?

Smy zastupili do najzrudnišoho, najbolostnišoho, ale bjez dwěla tež do najhnadownišoho a najswjećišoho tydźenja cyłoho cyrkwinskoho lěta. „Martrowny tydźeń“ jomu Serbja z dawna rěkaju a wědźa, čohodla tak praja. Swjaty křiž jako znamjo našoho wumoženja stoji před našimi wočemi. Njestoji tež křiž jako „vexilla regis“ jako khorhoŵ njebjeskoho krala před cyłym serbskim ludom? Budźe tež křiž znamjo dobyća za njón? Tute prašenja tež do duše toho so z mocu dobywaju, kiž widźi „swój“ lud na křižowym puću, z nim čuje bolostnje a joho duša sobu krawi a sej praji: spóznaje to „naš“ lud, zo jón Křižowany wjedźe na tutym „swojim puću“, po tutej kralowskej drozy, hdźež joho křiž jako dobyćerske znamjo wšěm Serbam doprjedy so smahuje, zo by jich wučiło: populo mei, mój ludo! Twój Knjez chce će měć na tutym puću, zo by z nim jónu mohł kročić po via triumphalis, po dobyćerskej drozy, jeli nic tu, potom tola wěsće tam?

Potajkim, što chce prěni stacijón prajić wšomu serbskomu ludej? Wobhladajmy sebi jón raz trójšku kedźbnišo kaž hewak!

Što na nim widźimy? Pohanskoho bohota, z nadutym, zapitym wobličom, w zybolatej, błyšćatej wojeŕskej drasće, woheń sapa z joho wočow, njeměrnje a spłóšiwje khodźitej joho woči po roznjemdrjenej črjódźe našćuwanych Židow a pytatej wotpočink. Tak sedźi na swojim litostrotos, na swojim sudniskim stole. Runje bě sebi před ludom dał šklu poskićić a pobožnje z gestu njewinowateje wowcy, kiž njemóže nikomu włósku kŕiwić, rucy mył, měnjo, zo je z tym za wšě časy swoju njewinu dopokazał.

Wokoło njoho djabołska cwólba najhóršich njepřećelow našoho Knjeza. Na jich mjezwočach čitaš z lohkej prócu, zo je přišoł dźeń, wot nich dawno požadany, na kotrymž njedyrbi njewinowaty wopor jich hidy, złósće, zawisće a wjećiwosće jim tak lohko wućeknyć. Hišće posledni stołp maja powalić. To je sprawnosć a njestronitosć romskoho sudnika. Potom je wšo dobyte! — Dale, bóle zady widźimy duše Jězusej tak drohe we žiwjenju a jomu swěrne tež při wumrěću: joho swjatu mać, Mariju Madlenu a jeje sotře, swjatoho Jana a hišće horstku druhich. A tamni? Hdźe su? Kotrychž bě wustrowjał, nasyćał, wučił a žohnował, kotrymž so z tajkej lubosću a swěru poswjećał, hdźe wostachu? Njeprašejmy so dołho. To je dóńt a wosud mnohich, kiž ze swojim ludom derje měnjachu, ale jomu so njelišćachu, njekłonjachu, njekadźichu, pjenjezy na puć njesypachu: w rozsudnej hodźinje, hdyž dyrbješe so swěra a dźak pokazać, tu lud wopušća swojich wjednikow, tu khila so njesprawnomu potłóčowarjej, tu lišći so a wopušuje tomu, kiž jón bije a wostaji samoho stojo swojoho dobroćerja kaž Židźa Jězusa před Pilatom.

Tak často ludowa revolucija přinjese kaž pola wulkeje wody na zwjerch wšo mazane, błóćane, nahnite a zmorščene, štož bě dawno zrałe, zo woda wotnjese a a pohrjeba w žumpadłach a hłubinach. To spowróća ludowy zběžk ze spody na zjawne, wije sebi wokoło swojich kijow a kroči za tutej khorhowju.

Tak bě tež tu před Pilatom! Raz bě był słónčny, ćopły, zbožowny dźeń, hdźež lud, přemóženy wot dobrotow, kiž z Jězusowoho horta a rukow wukhadźachu a kapachu kaž měd, chcyše joho za krala měć, ale wón derje znajo „wulki pjatk“ so jim, pozdźišim Judašam, wuwiny. Dźensa woła roznjemdrjeny, z helskej hidu napojeny lud na słowa Pilatowe: Hlej, waš kral! Prječ, prječ! Křižuj joho! Nimamy krala, khiba kejžora!

Woprawdźe, lubi Serbja, dyrbimy najprjedy khwilu pozastać, swoje mysle hromadźić, so trójšku změrować, zo bychmy móhli tutu scenu zrozemić, njekničomnosć, hrubosć a njećućiwosć, nizkosć a djabliwosć tajkoho zmyslenja a zadźerženja prawje začuć, kiž so poniža pod bojaznoho psa, kiž dyrbi ruku swojoho křiwdźerja lizać.

Woprawdźe, bjez dźiwa, zo hišće dźensa kóždy Židej rad z puća dźe, hdyž sebi na to mysli, hačrunjež sebi nětčiši lud za to njemóže a njesmě so njekřesćanskomu a njelepomu antisemitismej, šćuwańcy přećiwo Židam z tym někak poděkować.

Tu zahrima Pilatus na Jězusa: „Ibis ad crucem!“ Póńdźeš ke křižej!

To bě nimo měry wótry a hruby wosud. Hlejće, kak stonaja a žałosća jomu swěrne duše, kak ból a stróženjo přeměnja cune, łahodne wobličo joho maćerje! Kaž by hela rozpušćiła wšě swoje djasy, reja, wyskaja a zakhadźeja joho njepřećeljo.

Potajkim zasudźeny k najnječestnišej smjerći, njedźiwajo na to, zo bě sudnik sydom króć wuprajił joho njewinowatosć. Zasudźeny bjez kóždeje nadźije na wobhnadźenjo, zasudźeny wot najwyššeje instancy, zasudźeny wot swojoho ludu! Kak rězaše jomu do duše tutón hrózbny wosud, tutón njesprawny rozsud! Kak začu to joho duša, kak krawi jomu wutroba a začerja do joho wobliča jomu swjatu krew, kak zdawa so, zo khabłatej koleni!

Zasudźeny ke křižej!

Njestoji tež naš wbohi lud hižo z dawna před swojim prěnim stacijónom a njeręka za njón: Zasudźeny ke křižej?

Što běchmy něhdy a što smy dźensa? Njejsu naše stawizny wobstajny křižowy puć? A jeli njebychmy to sami wědźeli a wědźeć chcyli, njewołaja to nam naši njepřećeljo wšědnje do wušow? Njeje to hižo stajna fraza a stajne słowo: „So zhubjacy šćěpk narodneje mjeńšiny?“ Haj, ani to nam nochcedźa přidać prajicy: Wy njejsće ani narodna mjeńšina. Wšak za wami njestoji wulki narod. Wy sće fosilne kosće, tłajace a wotemrěwace, zo njeje ani hódź je zběrać a škoda časa, so z nimi zaběrać!

Njeje to też hrózbny rozsud a hruby wosud, hdyž němski Pilatus diktuje: Zasudźeny ke křižej?

Dźiće do němskich muzejow a wukrajnych muzejow! Tam wohladaće we wulkich salach zbytki prastawiznišich zwěrjatow, mamuty, ichdiosawrusy a kaž rěkaju. Tute kosće khowaju, kupuja, hladaja a wšěm pokazuja a chcył=li něchtó prajić: Ćisće tola tón prak, hdźež słuša, o, kak by so wša němska wědomosć runja syčatomu hadej zběhnyła, prajo: Što, naše najlěpše wědomostne pokłady chcejće nam wzać k hańbje wšoho wědomostnoho swěta? A što smy my Serbja porunjo tajkomu mamutej a njelepomu kosćowcej? Šćěpk, kotrohož žiwjeńske dny su ličene! Mamuta preparuje wědomosć, zo sam njerozpadnje. Serbski lud pak so daji a kóncuje dale přez systematiske přešulsćenjo, přez duchowne wuhłódnjenjo we swojich stawiznach a we swojej rěči a to najzrudniše, štož ani fosilny mamut njedokonja, so samoho zadajić a spožerać, to dokonja Serb sam. Město Serb Serbej bratr rěka Serb Serba žračk! Nas njeby ani najhórši germanisaciski system přemóžał, byli kóždy Serb sebi swojoho pokhoda a swojich winowatosćow stajnje wědomy był!

Što je naš serbski lud hižo w běhu časow a stotkow woprował za němski lud! Kak so wukrawił na bitwišćach, kak so samoho khudoho sčinił, zo by němski lud wobohaćił! Prjedy bě Serbam zakazane, někajke rjemjesło wuknyć, někak swój ženij, swoje dary ducha do służby druhoho stajić. Dyrbješe zawostać w materielnej a duchownej khudobje, helot ćěła a ducha.

A smy my raz hižo hódnje rozpominali, što je naš lud na příkład w poslednej wójnje do woporow za Němcow přinjesł?

Hdy by sebi něchtó zwěrił do wójny te same materielne wopory wot serbskoho ludu žadać za serbske zaměry, za podpjeranjo serbskich studentow, serbskoho pismowstwa, serbskoho ratarstwa, kak by so wšón serbski swět zběhnył kaž mócny orkan a by wołał: Wy sće tola rozom zhubili, wot nas sebi tajke wopory žadać! Kelko krasnišich Serbskich Domow, kaž nětčiši je, bychmy móhli natwarić, gymnazij a realku a hospodarsku wyššu šulu za serbskich synow a serbske dźowki, internaty a seminary za swój studowacy dorost, knihownje a ćišćerńje a tak dale. A wšo je zhubjene! Naš lud žałosći a stona w najhóršej khudobje a nichtó so nad nim njesmili! Nima žanych Stinesow a druhich tajkich kmótow, nima žanych zwiskow z mjeznarodnymi jebakami a pijelcami ludowymi a njemóže sebi často kruwičku ani ćelko kupić, hdyž trjeba. A tutón khudy wukutleny lud je tak strašny, zo jón wodnjo a w nocy přez policiju a druhi njewušny dohlad stražuja kaž zjawnoho překřiwdźerja a přeradnika, tutomu ludej njedadźa te najnuzniše prawa k joho narodnej existency, wjazaja rucy, nohi, rozom a móšnju, tutón lud dyrbi hižo w šuli so z mocu wotnarodźić.

Njeręka to kročić po křižowym puću?

Woprawdźe, ćežki wosud, njesmilny rozsud: póńdźeš puć ke křižej! A najćežši kříž swojomu ludej ćesaja a připrawja joho synojo sami a mjez tutymi zasy ći, za kotrychž serbski nan najwjacy kroškow wuda, serbska mać najwjacy woporow přinjesy, najwjacy sylzow přela a modlitwow wuroniła: studowany Serb, njech je wučeř, lěkař, prawiznik, duchowny. Wšudźom tajcy křižrubarjo přiwołaja: Póńdźeš puć ke křižej, wumri smjerće křiža!

A bjez dźiwa, zo hižo tež jednory lud wotwuknje a wothlada sebi wot swojeje „inteligency“, kaž z dobrej šćipatej ironiju praji, wotnarodnjenjo jako žiwjeńsku kaznju wobhladować! Hdyž młody ratarski, młody dźěłaćeř, młoda serbska salonknježnička nima wjacy rěč a wašnjo wótcowske zańč, je to wězo runje tajka phi a hańba, ale zakładny kamjeń położi naša njenarodna, bjeznarodna, studowana serbska inteligenca! Ta prěnja z Pilatom swojomu ludej, swojomu mjasej a swojej krewi přiwoła: Ibis ad crucem, serbski ludo! Słyš swój wosud: Ke křižej z Tobu!

Tuž ma naša studowana młodźina prěnju winu, zo zasy jako zhubjeny syn, kiž přečini nanowe zamoženjo, so z rozkatej dušu wróći do domu swojich wótcow, zo ze železnej energiju pomha nam našu ratarsku a dźěłaćersku młodźinu narodej zakhować, wědźo, zo studowany Serb njeznaje žanych prózdninow a lenjopasenja, ale swoje prózdniny wopruje swojomu ludej.

Joho krew přińdź na nas a na naše dźěći — tak woła zabłaznjeny, tórny lud! Haj, tuta krew je woprawdźe přišła na tutón wbohi lud. Jenych, kotřiž njespóznachu dźeń swojoho domapytanja, zahubjo, druhich, kiž so wróćichu, wobhnadźo.

Też naš lud stoji před swojej najwyššej swětowej instancu, žadajo swoje swjate prawo njezadźěwanoho kulturnoho wuwića bjez haćacych a lesnych, serbsku narodnu krew wotwjedowacych tak mjenowanych statnych zakonjow ke škitej narodnych mjeńšinow.

Krew našoho ludu wšće po zakonjach Božeje sprawnosće a wěstoho wurunanja prjedy abo pozdźišo přińdźe kaž na naš lud samón, kiž tutu krew přeliwa, tak też na tych, kotřiž stoja před sudnym stołom našoho ludu a dopomhaja našej křižowej smjerći. Stawizny to dopokazuja. Pólska je za němski lud z hrózbnej wučbu.

O, hladajmy tola husto na prěni stacijón křižowoho puća! Njesmy sami kóždy swój kříž, ke kotromuž smy zasudźeni, ale njezabudźmy też na to, zo je naš lud do cyła stawizniscy zasudźeny, kročić po křižowym puću swojoho běhnoho dóńta!

My smy synojo a dźowki tutoho ludu. Tuž mějmy smilnosć ze swojim ludom! Budźmy Symanojo a Veroniki za swój lud na joho křižowym puću, a nic hrubi katojo joho wosuda!

Što njeby khwatał na pomoc, widźo nana abo mać njesć ćežki kříž! Njeje twój lud tebi z nanom a z maćerju, nimaš so jomu dźakować za krew a žiwjenjo? Tuž, hdyž zetkaš swój wbohi lud na tutym puću, poćeženy z ćežkim křižom, smil so nad nim, pomhaj jomu, wolóž joho ćežu, wzmi też sam tón ćežki kříž našoho wosuda na so a njes jón sćerpnje!

Proš we swojich modlitwach bóžskoho křižnošerja za swój lud, zo njeby podležał pod křižom, zo njeby zadwělował, zo njeby sebi sam hišće hórši dóńt přihotował a swój kříž wobbił z hozdźemi a wosebje, proš, zo by też za naš lud po tutym křižowym puću přišła „Knjezowa jutrownička“. jn.

W Španiskej

nimaja, kaž smy to raz hižo wuwjedli, někotre stare, jónu wjedniske woršty, diktaturu Primo de Rivera rad. Španiska artillerija běše so dobyła za napřećiwny puć. Hdyž pak so tutón njeporadźi, je Primo de Rivera artilleriju rozpušćił, zdobom so wě officirski korps a kadetske wukubłarnje. Cyle z nowa ma so artillerija zasy zestajeć a jenož dospołnje spušćowni officirojo so přiwzać, kotřiž so hišće přez wosebitu přisahu zwjazaja. Hdyž bě so tutón strach za diktaturu na woprawdźe diktatoriske wašnjo wotstronił, nasta tydźenja nowa hara, za diktaturu drje njestrašna, tola z wulkim zahorjenjom započata. Madritscy studenća wopušćichu ćiche ławki swojich studijow začuwši winowatosć we młodostnej zahorjenosći, swój wótcny kraj wot diktatury wuswobodźić. Na Madritskej universiće studuje na 4000 studentow. Tola mjez 800000 wobydlerjemi, kotrež Madrid hospoduje, tuta ličba jara njenapadnje, ale so nimale zhubi. Hdyž tohodla studenća před ministerstwom znutřkownych należnosćow demonstrowachu, drje so najprjedy kóždy zadźiwa nad tajkej khrobłosću hač zo by so nad zběžkańskej tendencu rozhněwał. Tola hdyž pak so demonstracije wospjetowachu a też druhe elementy so přitowaršichu, kotřiž wótrje wotstupjenjo a wotstronjenjo Primo de Rivery žadachu, dóńdźe k zražkam z policiju, zo samo so krew rozla. Tuž wězo diktator sam zapřimny a to jara kruće, diktatoriscy. Madritska universita so na 1½ lěta zamknje. Studenća so domoj pósćelu a profesorojo so pušća. Nawjedowarjo njeměrow sadźa so do jastwow. Starši studentow, kotřiž su niže 18 lět, so ze sylnej pokutu pokhłostaja. Z tym je też tuta episoda wotbyta. Khłostanja su nimo měry ćežke, dokelž Španiska njemóže runje lětsa njeměry ćerpjeć, hdyž wjele cuzych wočakuje. Započatk meje wotewri so wulka wustajeńca w Sevilla a srjedź meje prěnja swětowa wustajeńca w Barcellona. Ta budźe nimo měry rjana a wulkotna. 20 hobrskich wustajeńskich palacow je so natwariło. W jenym z nich namakamy sal za kongresy, kotryž 20000 ludźi wopřija. Wjele milijónow je so na wustajeńcy nałožiło. Tuž wočakuja milijóny wopytowarjow z cyłeje Španiskeje, haj z cyłoho swěta. Za to pak je to prěnje: wěstotny, měrny a hospodny kraj, za kajkuž Španisku znajemy a ważimy.

Italska

přihotuje so na nowowólby do komory. Wotměja so tutu njedźelu. Wulke wólbne wojowanjo wšak nimaju. Jedna so jeničcy wo officielne prócowanja za to, zo by 24. měrca po móžnosći wjele woliło štyri stow knježeńskich kandidatow. Wšě časopisy wustupuja za to a wukhwaluja wuspěch a wuznam fašistiskoho režima za Italsku. Je dźěn tomu runje 10 lět, zo so w Italskej fašismus założi a prěnje fašistiske jednoty nastachu. Wuzběhuja wosebje swětowažny wuznam dojednanja z Lateranom. Też zjednoćenjo katolikow, stojace pod msgr. Piccardom, bamžowskim statnym podsekretarom, w samsnym zmysłu wustupuje. Tuž je wólbny wukónc tola cyle wěsty.

W Afghanistanje

je naléćo do kraja přićahnyło a z nim nastawa čas nowoho wojowanja wo afghaniski trón. Aman Ullah je swoje wójsko bliže hłownomu městej Kabulej, kotrež je wot joho přećiwnika Habiha Ullah wobsadźene, přisunył a je nimale woblehnył. Też je někotre druhe splahi za so dobył. Ruska a Turkowska joho mócnje podpjeratej. Tuž je zańdźeny tydźeń Habihej Ullah ultimatum připósłał, zo by za 72 hodźinow Kabul wudał. Tola je tutón ultimatum wotpokazał. Tuž tam k nowym rozsudnym wojowanjam dóńdźe.

Też w Khinje

počina so zasy wšo jara kritiscy hibać. Je to napjatosć starych generalow, kotraž dawno hišće njeje přewinjena. Wosebje strašna je nowa napjatosć w narodnym knježeństwje w Nankingu mjez ministerskim předsydu Čjankajšekom a wójnskim ministrom Fengjuhsiangom, tak mjenowanym křesćanskim generalom, kotryž provincy Kansu, Šensi, Honau a Šantung wobknježi. Dla rozkory z organisaciju Knomintang, kotraž nětkle runje swój wulki kongres wotměwa, je posledniši swoje zastojnstwo jako minister wójny złožił. Na tutón kongres su mjenujcy jeničcy přiwisowarjo Čjankajšeka připusćeni. Z tym zasy nowe, snadź wójnske šmjatańcy hroža. Wobaj generalaj hižo wójska hromadźitej. Wbohomu kralej so njezda hišće měr spožčeny być. A tola by skónčnje měr jomu tak jara nuzny był, zo by skónčnje kónc nuzy a tradanja było. Wot misijonarow zhonimy, kak złě tam tola je. Proša wo pomoc, wo khlěb. Na 20 milijónow ludźi tam hłodu mrěje. Tuž by to měła prěnja a najważniša starosć wosebje narodnoho knježeństwa być, lud před hłodom a smjerću wukhować.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina — Do Budyšina. Přijimanjo małych dźěći, kotrež po jutrach do tachantskeje šule zastupja, je lětsa **wutoru** 9. apryla, a to dopołdnja w 10 hodź.

— Njedźelu 17. měrca bu dopołdnja po kemšach nowy stołp stajeny k wutwarjenju duchownoho twara w našej Budyšskej wosadźe. Tutón dźeń je měznik w našim duchownym prócowanju, přetož na tutym dnju bu skónčnje też w našej wosadźe towarstwo młodźencow dozałożene. Hižo před lětom, też w posće, su so naše serbske knježny do cyłka zjednoćiłe, a nětko sćěhowachu młodźency. Nowe towarstwo stoji we wobłuku našoho wosadnoho towarstwa „Jednoty“, kotraž je so tak zbožowna mać swojeju wobeju dźěći, wotrjadow młodźencow a knježnow stała. — Zhromadźenych postrowi předsyda Jednoty, knjez kantor Jurij Šołta. W zawodnych słowach pokazowaše na ważnosć a nuznosć założenja wotrjada za młodźencow. Našej najdrohotnišej kuble, nabožnosć a narodnosć, staj wohroženaj. Trjebamy nowych muži, kotřiž khorhow ze starych spadowacych rukow bjeru a ju njesu do boja. Bój wokoło nas rosće. Trjebamy dobrych wojowarjow, trjebamy dobrych khorhownikow. Ważne, khutne, pozběhowace słowa namakachu we młodostnych wutrobach jasny wothłós. Přitomny nowy prezes wotrjada jimaše so krótkich słowow, wuzběhujo hižo wot knjeza předsydy přednjesene winy za założenjo wotdźěla za młodźencow. Po přijeću wustawkow za towarstwa młodźencow płaćacych — wotrjad přizamknje so jako towarstwo zwjazkej tow. młodźencow — wuzwolichu sobustawojo, prěni 24, swojoho 1. staršoho, knjeza Hajnu z Budyšina. — Njech Bóh w njebjesach naše nowe zjednoćeństwo z najbohatšim žohnowanjom žohnuje!

— Před tydźenjom, 16. měrca, swjećeše w asylu wyšša sotra Brunella wopomnjeński dźeń swojoho 25lětnoho skutkowanja w Budyšinje. Hižo na sobotu běchu mnohe sotry wokolnych a samo dalšich sotrownjow swoje wotpósłańce do Budyšina k zbožopřeću wotpósłałe. Wosebje pak bě njedźela ze swjatočnosćemi wuznamjenjena. Rano spěwachu khowancy asyla wulku Božu mšu, kotruž knjez stud. rada dr. Jehne swjećeše. Popołdnju hrajachu asylske dźěći swjedźeńsku hru: Róža z Go...g..., žiwjenjo swjatoho Aloisija. Hra je so wšěm jara dobrje lubiła, tak zo hrajerjam zasłužene připóznaćo njewuwostaja. Też Serbja su jubilej Měšćanskeje wyššeje hódnje sobuswjećili, hdyž su tola mnozy našich duchownych a wučerjow w času jeje skutkowanja rumy asylow wobydleli; hišće dźensa wěsće rady na tamne zbožowne dny młodosce mysla a

z dźakownosću na woporne dźěło asylskich sotrow spominaja. Tak je so też stało, zo su so jubilarcy mnohe zbožapřeća wot serbskich stron stale. Też na tutym městnje so wona wšitkim hišće z wutroby dźakuje. Dźensiši dźeń wšak też asyl hišće bóle hač hdy prjedy trjeba pomocy a podpjery, dokelž su wšě stipendije z prjedawšich časow wothódnosćene, też prjedawši bohaty zastaraćeŕ asyla so přecy bóle wot swojoho khowanca zdaluje. Bóh žohnuj dalše spomožne skutkowanjo katolskoho asyla w Budyšinje! Bóh žohnuj joho wyššu a spožč ji hišće mnohe lěta!

Z Radworja. Zašłu wutoru, na swjedźenju swj. Józefa, buchu tu přez 30 dźěći ze šule pušćene. Jara swjatočne běchu rano w cyrkwi kemše. Po prědowanju přistupichu dźěći k swj. woprawjenju. W šuli potom rěčeše knjez wučeŕ Kubaš ważne słowa dźěćom a staršim wo ważnosći a wužiwanju časa młodosće za našich młodźencow a knježny. Też 11 hólcow pokročneje šule rozžohnowachu na samsnym dopołdnju ze šule. Młodźencam bu rozkładźene, kak nuznje trěbne su runje w našej dobje skutki křesćanskeje miłosće (5. z wósom zbóžnosćow). Tola też žadny wopyt hišće dóstachmy. Zastupjerjo jeneje šule z Połčničanskich kónčin běchu přišli, sebi našu nowočasnu šulu wobhladać. Knjez wučeŕ Nawka je hosćom wšo dokładnje rozpokazował. Spokojeni wróćichu so domoj. Našej šulskej wosadźe přejemy dalše postupy a wuwiće w křesćanskim duchu, wosebje w přichodnym lěće. To daj Bóh.

— Pjatk tydźenja mějachmy tu w šuli zajimawy přednošk ze swětłymi wobrazami. Naš šulski lěkaŕ, knjez Krawc z Dubrawy běše zašłe hody w Palestinje a Egiptowskej pućował. Tam je wjele fotografował. A mnohe z tutych rjanych wobrazow z Betlehema, Jeruzalema a z krajiny wokoło Nila nětko we swětle pokazowaše. Tu widźachmy też wulcy swjate městna na druhe wašnjo předstajene, hač to hewak na pohladnicach so stawa. Zawěsće dźěći na tutu hodźinku njezabudźa. Dźak za nałoženu prócu.

Z Khróšćic. „Serbosław" bě zańdźenu njedźelu cyłu wosadu na rjany swójbny wječor přeprosył. Knjez krajny sudn. rada dr. Symank z Budyšina poskići nam zajimawy přednošk wo swojim pućowanju do Lourdesa. Z pomocu epidiaskopa widźachu připosłucharjo wjele rjanych pohladnicow na płachće. Też na tutym městnje wuprajamy přednošowarjej najwutrobniši dźak. Dale słyšachmy někotre spěwy našeje „Jednoty". Zapłać Bóh jim nałožowanu prócu. Knježna Brěžanec a 3 šulske dźěći přednjesechu přihódne pěsnje. Na kóncu poréča hišće wosadny knjez faraŕ lube słowa. Njech su tute swójbne wječory z Božim žohnowanjom za cyłu našu wokolinu.

Z Njebjelčic. Z nawěstkow w „Dresdner Nachrichten" zhonichmy, zo chce knjez Kral tudy swoje kubło předać, a to, kaž tam stoji, khorowatosće dla. Tute kubło je sobu najwjetše pola nas a wopřija něšto přez 200 kórcow. Nimo dobrych polow a łukow ma też lěs a něšto hatow. Wobsedźeŕ předawa wšo kaž stoji a leži, potajkim ze skotom a gratom. Katolskomu Serbej poskića so tu přileżnosć, so zasydlić. Chcemy so nadźijeć, zo je też knjez Kral zasy Serbej předa a nic pak, zo prěnje pola nas do cuzych rukow póńdźe. Z tutoho Kralec abo Mahrec kubła pokhadźa też znaty dobroćel serbskich studowacych, kiž běše jim něhdy wotkazał tak mjenowane Mahrowe stipendium za khudych serbskich studentow.

Z Ralbic. Pućowanske radupodawanjo za maćerje, Ralbicy—Sernjany, wotměje so wutoru 26. měrca popołdnju 1/23 hodź. w Ralbicach pola Brěžanec a 1/24 hodź. w Sernjanach pola Korenkec. Lěkaŕ budźe přitomny.

Knihowy dźeń.

Po přikładźe druhich narodow swjeća też Němcy lětsa swój knihowy dźeń. Po měnjenju nadobnych muži němskoho naroda so też němskej knizy njeda hišće to, štož ji po prawom słuša. Tohodla so lětsa pjatk **22.** měrca dźeń knihi swjećeše. Wšitke nowiny a časopisy, wšitke wukładne wokna a knižne wobkhody wulku reklamu za knihu činjachu. A my Serbjo? My dyrbjeli dom wot domu swojich pósłow słać, prošacych a napominacych a wabjacych za serbsku knihu. Serbska kniha ma čežku krizu přetrać. Kaž tajke Bože žadko stoji a płaka wopušćena, nichtó so wo nju njestara. Zaprózeny na hornjej łubi leži Stary Zakoń, přełożeny wot Hórnika a Łusčanskoho, nichtó njećita našich basnikow Zejlerja a Ćišinskoho, pomałku žołtnja a skład nowa zběrka „Dom a swět", w kotrejž su najlěpše płody našoho pismowstwa poslednich dźesać lět zakhowane.

Serbjo, ważće sebi bóle serbsku knihu. Też wona dyrbi wam pomhać zdźeržeć wótcow rěč a wěru, wona dyrbi was zwjazować ze serbskimi wašimi prjedownikami, wona dyrbi we wami twarić nowy twar, nowu zahorjenosć, nowe serbske žiwjenjo.

Serbska kniha budźe naša zbudźeŕka. Bjez njeje smy k smjerći zasudźeni.

Primica w Njebjelčicach.

Radostny dźeń za našu wosadu běše 19. měrca swjedźeń swj. Józefa. Na tutym dnju smědźeše wosada młodoho měšnika wjesć k wołtarjej Božomu. Po dołhim času, 24 lět, swjećachmy zasy rjany swjedźeń primicy w našim Božim domje. Syn našeje wosady, wjeledostojny knjez Mikławš Młóńk ze Serbskich Pazlic, běše sobotu 16. měrca w tachantskej cyrkwi w Budyšinje z 2 druhimaj knjezomaj swj. sakrament měšniskeje swjećizny dóstał. Dźeń swjatoho Józefa běše sebi za swoju primicu wuzwolił. Hižo dawno wjeselachu so wosadni na rjany a žadny swjedźeń, a činjachu přihoty za njón. Wosebje horda běše Serbsko-Pazličanska gmejna, kotraž njepomni w běhu 200 lět žanoho měšnika. Cyrkej, fara a narodna wjes knjeza primicianty běše rjenje z plětwami wupyšena, kotrež su wosadne knježny, wosebje Serbsko-Pazličanske, dny dołho wiłe. Na samym dnju zestupachu so wosadne towarstwa a šulske dźěći před Božim domom do ćaha: prědku khorhoje, šulske dźěći, towarstwo młodźencow a knježnow, kat. Bjesada a wojeńske towarstwo z khorhojomaj, na 16 družkow, wulkich a małych, a knježa duchowni ćehnjechu w 9 hodź. na faru po knjeza primicianta. Tu postrowi joho wosadny knjez faraŕ z wutrobnymi słowami, spominajo na zbožo, kotrež so młodomu knjezej dźensa stanje, zo smě k wołtarjej Knjeza přistupić a prěnički Bohu woprować. Spominaše na zbožo staršeju, kiž staj dožiwiłoj po prócach a starosćach rjany dźeń a dźensa smětaj z přiwuznymi dźělbrać na prěnim woporje syna, a z joho ruki swj. woprawjenjo dóstać. Wopominaše na wjeselo wšěch joho dobroćelow a cyłeje wosady, napominaše primicianta, dźensa při woporje z dźakom na wšěch spominać a Bohu so za wšě dóstate dobroty dźakować. Potom bu młody měšnik do Božoho domu přewodźany. Před cyrkwinskimi durjemi postrowi joho čestna družka knježna Lukašec ze Serbskich Pazlic z krasnej hnujacej basnju. Před wołtarjom buchu předpisane modlitwy wuspěwane. Na to měješe knjez faraŕ Just z Döbelna swjedźeńske prědowanjo. W nim spominaše na to: što měšnik bywa a kak ma sebi katolski lud měšnistwo ważić a jomu česćowność, posłušnosć a lubosć wopokazać. Też z nutrnymi słowami wobroći so na knjeza primicianta a rozłožowaše swoje poćahi k njomu. Z kedźbliwosću posłuchachu přitomni na wutrobne, jara powučace słowa knjeza prědarja. Nětko měješe knjez primiciant swjatočnu prěnju Božu mšu, při kotrež jomu knježa faraŕ Mič jako paranymf, kapłan Hórnik-Khróšćanski jako diakon a kapłan Mrugala ze Šěrachowa jako subdiakon assistowachu. Rjenje a krasnje spěwachu Njebjelčanscy spěwarjo, pod nawjedowanjom knjeza kantora Renarja, k tomu łaćonsku missu, kaž też hymnus „Veni creatur" a na kóncu rjany spěw „Měšnikowa wutroba". Po Božej mši zanjesy knjez primiciant: „Te Deum" a swjatočnosć skónči so z požohnowanjom. Potom wudźěleše nowo

Crux fidelis.

Na Wulki pjatk.

1. Křižo wěry, mjeze wšěmi
Štomami najzdobniši:
Tajki z lisćom, kćenjom, słodom
Žadyn lěs nam njespłodźi.
Słódke drjewo, słódke hozdźe
Słódku ćežu njesu mi.

2. Kóždy jazyk spěwaj khwału
Wojowanju swjatemu
A nad křižom pěseń spěwaj
Přesławnemu dobyću,
Kotrež Zbóžnik swěta doby
Woprowany nad smjerću.

3. Prěni człowjek zawjedźeny
Smjerć sej kusny z jabłuka.
Zo had joho wobleśći tam,
Stworićela zabola.
Tuž wón sam štom woznamjeni,
Kotryž škodu naruna.

4. Porjad tón skutk wumoženja
Našoho sej wužada,
Zo by lesć — lesć přeradnika
Wšitku zasy zničiła,
A nam wottam pomoc zešła,
Z wotkelž zły duch zeškodźa.

5. Potajkim hdyž połnosć časa
Swjatoho so přibliži,
Na swět pósła Stworićerja
Syna — Bóh Wótc njebjeski,
A syn mjaso woblečeny
Z knježny so nam narodźi.

6. Syn bu dźěćo, położeny
Do wuzkeho žłobika,
Jeho stawčki z pjeluškami
Knježna mać jom' spowija,
A tak rucy a też nóžcy
Bohu kruće zwuputa.

7. Jako třiceći lět dócpě,
Bórzy běše před smjerću.
Sam so poda dobrowólnje
Zbóžnik hórkom' ćerpjenju —
A kaž jehnjo woprowany
Wisaše tam na zdonku.

8. Posrěbnywši žołča zwjadny
Ćernje, hozdźe, hlebisko,
Nježne ćěło rozkałachu,
Krej a woda žórli so;
A z tej rěku wobmywa so
Zemja, morjo, hwězdy, wšo.

9. Štomje wysoki, skłoń hałzy,
Zhibuj stawy rozpjate,
A ta twjerdosć, kotruž da ći
Přiroda njech womjaknje!
Stawy Krala wjeršnoho tak
Na mjechkim dźerž na drjewje!

10. Ty samlutki njesć bě hódny
Wopor swěta cyłoho,
Jako archa tworić přistaw
Swětej tepjacomu so,
Kotruž wobkrjepi krej swjata
Z Jehnjeća so kidajo.

11. Njepřestajna budź ći khwała,
Trojica najswjećiša!
Kajkaž Wótcej, tajka Synej,
Samsna Duchej pokoja!
Mjeno Boha trojjednoho
Cyły swět njech wosławja!

20. 3. 29. Přeł. M. Nawka.

swjećeny měšnik měšniske požohnowanjo. Hižo běše 12 hodźin wotbiło, hdyž so cyrkwinska swjatočnosć skónči. Spomnić dyrbi so też, zo so Lipčanske studentske towarstwo „unitas“ w gala drastach z khorhoju na swjedźenju wobdźěli. Popołdnju běše swjedźeńska hosćina, „kwas“, w Serbskich Pazlicach. Při wobjedźe poréčachu wosadny farař, knjez farař Rjeda z Kamjenca a Lipsčanscy studenća a wuprajichu zbožopřejace słowa.

Tak běše so žadny swjedźeń rjenje poradźił. Běše wosebje też z krasnym słónčnym wjedrom wuznamjenjeny. Wjeselimi so, zo mamy serbskoho młodoho měšnika, kotryž budźe pola nas nuznje trěbny. Zawěsće budźe knjez nowoměšnik mjez swojim serbskim ludom skutkować a wočakujemy, zo změje też lubosć swojomu narodej. Tuž přejemy jomu wjele zboža do Knjezoweje winicy. Bóh pak daj nam wjacy serbskich měšnikow, zo njeby naš lud trjebał bjez dźěłaćerjow w Knjezowej winicy być. Tak hladajmy, zo serbski dorost dóstanjemy a też w přichodźe dźěłaćerjow na nabožnym a narodnym polu. To daj Bóh!

Wot duchownych běchu so pódla mjenowanych hišće wobdźělili: knježa farař Rjeda a kapł. dr. Wolf z Kamjenca, kapłan Kurza z Worklec, kapłan Cyž z Radworja a Rumburgski frater.

Póndźelu do Pančic!

Jenož w zjednoćeństwje je móc. Štož jedyn njezamóže, móže stoćina, štož sto njezamóža, zamóže tysaćina.

Póndźelu, na swjatu Marju, 25. měrca zeńdu so wšitcy katolscy serbscy młodźency w Pančicach k powšitkownej zhromadźiznje wšěch sobustawow towarstwow młodźencow. Mamy jenajke ideale, tohodla kročmy po samym puću. Spóznajmy jasnišo zaměry našich zjednoćeństwow! Zbratrujmy so krućišo z našimi bratrami! Zahońmy so ze samsnym wohnjom! Skhowajmy so do cyłka k wobaranju! Sylńmy rjap bojaznym! Napominajmy zaspanych! Rjadujmy naše rjady k dobytnej bitwje!

Po zhromadźiznje budźe krótke posedźenjo wšěch prezesow a starších.

Porjad zhromadźizny je sćěhowacy:

1. Naš zwjazk a joho wuznam. Přednošuje zwjazk. prezes.
2. Naš časopis. Rozprawja knjez Smoła-Baćoński.
3. Swjaty Wjacsław, joho jubilej a my Serbjo. Přednošuje knj. farař Cyž-Hajničanski.
4. Hospodarske prašenja.
5. Lětuši zjězd.
6. Namjety.

Kapł. **J. Nowak**, zwj. prezes.

Alkohol, najstrašniši njepřećel serbskoho ratarstwa a naroda.

Wozjewjamy tudy přednošk knjeza Pawoła Smoły z Baćonja, dźeržany na nalětnim zjězdźe Ratarskoho Dorosta w Budyšinje dnja 6. měrca w Měsćanskej zahrodze. Přednošk bu z wulkej zahorjenosću přiwzaty. Ma trajaceje ważnoty za cyły serbski lud; tohodla jón tudy zjawnosći podawamy. Red.

Někotryžkuli z nas, moji lubi towaršojo, budźe snadź sebi prajić: Je dha woprawdźe nuzne a trěbne, na kurzu našoho zwjazka wo tutym prašenju přednošować? Wotmołwjam wam: Je zawěsće jara nuzne za tebje, luby serbski ratarski dorosto! Hdyž hladamy trochu hłubšo do našich ratarskich hospodarstwow a kubłow, spóznawamy, z kajkeje winy so tu a tam předawa, haj bohužel samo

sudniscy přesadźuje serbski statok a wot wótcow droho namrěta zemja. Ze sylzojtymaj wočomaj widźiš, kak potom někajki Němc wšo pokupi, a naš narod stupi z nowa kročel bliže swojomu narodnomu pohrjebej, mjez tym zo tak wjele serbskich ratarskich synow čaka, zo bychu sebi móhli něhdźe něšto kupić a byrnjež też mjeńše było. Haj, naš narod nima žanoho pjenježnoho wustawa, jako naši słowjanscy bratřa Polacy a też Češa, kotryž by tajke kubła pokupił a za nizku dań po dołholětnym wróćopłaćenju dobrym synam serbskoho ratarstwa předał. Haj, wutroba mohła so při tym puknyć z rozhorjenosću a zrudobu. A što je wina we najwjacy padach, zo tute herbstwo našich wótcow do tak wulkoho hubjeństwa a nuzy přińdźe? Lohkomyslne brójenjo a přečinjenjo pjenjez přez alkohol. Tu pokazuja so joho skutki a njepočinki: lěnjosć, njepócćiwosć, khorosć, zwada, liwkosć we wěrje a hišće mnoho druhich. Ale też mjez nami we našim ratarskim dorosće pokazuja so husto dosć strašne sćěhwki alkohola. Kak husto wohladamy na swjedźenjach, zo tón abo tamny přez njepoměrne wužiwanjo tutoho jěda sakruje abo zeli, zo so cyła žurla třasy, haj samo zatamaja tajcy swój serbski narod, abo zwadźa so ze swojimi sobutowaršemi. Kajkiž so młody nawučiš, tajki też w staršich lětach wostanješ. Husto dosć potom pobrachuja pjenjezy, hdyž přińdźe pokładnik towarstwa napominajo měsačne přinoški. Za někajki mały wopor za cyrkej, narodne wěcy abo za studowacych docyła ničo wyše nima.

Lubi towaršojo! Budźmy zlutniwi a njebrójmy pjenjezy na njetrěbne, haj samo škódne wěcy za ćěło a dušu. Česćujmy a hromadźmy kóždy pjenježk, přetož njeje nam znate, kajke přińdu časy za naše ratarstwo, zo njeby nam potom pobrachowało. Nježadajmy sebi wot swojoho nana ženje wjacy, hač je woprawdźe nuzne, dokelž přewjele je k našej škodźe. Našim česćenym nanam pak přiwołam: Njedawajće wašim synam přewjele pjenjez a prašejće so jich też husto, k čomu su je nałožowali.

Droholubowani towaršojo, wjelečesćeni hosćo! Chcu wam nětko z krótka přednjesć wo mjenje a nastaću alkohola. Alkohol je arabiske wumělske słowo, wupraji so tam „Al Kahal“, štož woznamjenja jara čisty a rjany próšk, kotryž je pola mohamedanskich žonow k rjanosći jich wobliča trěbny, z čohož je potom nastał alkohol. Hižo wot zastarskich časow přihotowachu a wužiwachu ludy alkoholiske napoje. Jenož pola wobydlerjow połnócnych krajow tute wuwostachu, přetož jim pobrachowachu maćizny za tajke napoje. Stari Germanojo pijachu swój „met“, kotryž z překisanoho mjedu dobychu a kotromuž hišće ingwer jako zaměšk přičinjachu. Hač do 30lětneje wójny wužiwachu jenož swobodni a bohaći piwo a wino. Robоćenjo a burja mějachu piwo jako domjacy napoj za tamnych warić. Něšto pozdźišo też bohaćiši měsćenjo, abo, kaž so mjenowachu, „patricijowjo“, jara wjele piwa pijachu. Burja, w tehdomnišich časach najkhudši lud, kotřiž mějachu w ćežkej roboće wodnjo a też mnoho w nocy ze swojim wobstaćom wojować, za swojich knjezow dźěłać, buchu wuzamknjeni wot tutoho wužiwanja.

W času reformacije běše wopiłstwo w němskich krajach najwyšši skhodźeńk dosćahnyło. Kejžor Korla wustupi jako prěni přećiwo njepoměrnomu wužiwanju a po nim mnoho druhich, wosebje pak też ze strony duchownych pozběhnychu so wótre hłosy we prědowanjach. Samo někotři wjerchojo a biskopja započinachu założować towarstwa přećiwo njepoměrnosći, tola jich sobustawy běchu jara liwcy a njezłožowachu so po wustawkach. W času 30lětneje wójny započinaše so wužiwanjo palenca, kotryž křćijachu ludźo „aqua vitae“, to rěka „woda žiwjeńska“. Z wopřědka sebi jón lud jako lěkarstwo ważeše, po skónčenju wójny pak nasta z toho njepoměrne wužiwanjo. We 18. lětstotku popušći skónčnje njepoměrnosć powšitkownje we wužiwanju wina a piwa přez zawjedźenjo ćopłych napojow, jako kofeja, čaja a šokolady, nic pak pola palenca, kotromuž nawdachu mjeno „wohnjowa woda“, wosebje w času 7lětneje wójny. Wot Napoleonskich wójnow sem wužiwachu tule palenu wodu samo w najkhudšich worštach luda. W 19. lětstotku započinaše so prěnje khutne přećiwnistwo pola privatnych zjednoćeństwow a wyšnosćow. W někotrych krajach dóńdźe hač k zakazanju wšoho předawanja alkoholiskich napojow kaž też dowoz z druhich krajow. Hač dotal je so to w Zjednoćenych Statach Ameriki a w Finiskej poradźiło. Też w Danskej, Šwejdskej a Norwegskej jara mało alkohola pija, štož je w poslednimaj krajomaj z tak wulkim dobrom, zo so jenož jara mało padušstwow a překřiwjenjow stawa. Na wsach tam skoro z cyła njekradnu. Před kóždym statokom stoji małe blidko, hdźež móže listynošeŕ posyłki, też pjenjezy, wotpołožić, bjez toho, zo by štó što pokradnył. Z toho widźimy, kak zbožowne tute kraje su porunjo druhim, hdźež so najhórše překřiwjenja a padušstwa stawaja. Haj, samo worclowe kamory w bankach njejsu krute dosć přećiwo paducham, kaž je so to njedawno w Berlinje pokazało.

Pola nas kóždy tydźeń z najmjeńša jónu přijědźe do wsy, haj samo hač do dwora, piwowy. Njeje w našim času nimale žaneje přileżnosće, při kotrejž kral alkohol swoje škódliwe knježstwo njewukonja. Při křćeńcy małoho dźěśća započina so, dale při kwasu, haj samo po pohrjebje so „koža“ přepiwa. Je človjek wjesoły, wobkrući to z alkoholom; ma mjerzanjo a starosće, při piwowym blidźe so wšo zhubi; hdyž je zrudny, pyta z nowa tróšt a pokoj w alkoholu; dobydźe proces, dawa přepićo, a štóž přehraje, njeda so porazyć, ale so tróštujo pije. Štóž na předstajenjo dźiwadła dźe, dyrbi so posylnić w přestawcy; hdyž přińdźe z cyrkwje wot Božich służbow, dyrbi z nowa do korčmy. Wšudźe je alkohol žiwjeński přewodźeŕ człowjeka a njewopušći joho, też nic při dźěle. Tola nic jenož w strowych dnjach „wožiwja a zmócnja“ alkohol, ale też w khorych, samo za maćerje a dźěći tu je. To su winy, kotrež lóšt k jědźi wožiwja, khudobu na krewi wotstronja, lica čerwjene zbarbja a hišće mnoho druhe. Wosebje so też w dźensišim času wjele rěči, zo su alkoholowe napoje dobre lěkarstwo přećiwo „kortku“ abo „křipcy“, kaž Němcy praja. Z wotkel pokhadźa tutón přiwěrk, zo alkohol strowotu spěchuje? Dokelž je mnoho lěkarjow dało swoje mjeno k poručenju wšelakich „strowotnych winow“, a z druha su so pitne nałožki tak rozšěriłe, zo knježi woprawdźite přiwučenjo, při kóždej přileżnosći pić alkoholowe napoje. Też w našim ratarskim dorosće je dźěl towaršow, kotrymž so jenož na tych swjedźenjach lubi, hdźež su prawje znutřkownje mokri z małym kocorom abo wopicu domoj přišli. Njeje pak to woprawdźita wjesołosć, kaž to w dalšim dźěle přednoška słyšiće. (Přichodnje dale.)

Z cyrkwje a swěta.

Z Roma. Wyše bamžowoho stata, kotryž je jara mały, ma Swj. Wótc hišće druhe wobsedźeństwa w Romje. Tute su dźělene do dweju družinow. Do prěnjeje słušeja: Lateranski hród z basiliku swj. Jana ze wšěm wobsedźeństwom; basilika Santa Maria Maggiore z přitwarjenym hrodom; basilika Santa Paolo před wrotami z klóštrom; bamžowa vila Castel Gandolfo ze wšěm wobsedźeństwom; wšě twarjenja Propagandy na Janiculu; hród Dataria při Quirinalu; Cancellaria; hród Propagandy de Fide na Piazza Spagna a vikariatski palac na Piazza della Pigna. Wšitke tute wobsedźeństwa maja diplomatisku immunitu, to rěka słušeja dospołnje Swj. Stołej a italske knježeństwo nima ani přistupa k nim. Do druheje družiny słušeja: Universita swjatoho Hrjehorja; bamžowy bibliski institut za křesćanske starožitnosće; ruski a lombardski seminar; bamžowa universita za muziku a juristiski institut kaž też wšelake domy za wotdźerženjo exercicijow. Wobsedźeństwa tuteje družiny su wuswobodźene wot kóždoho statnoho kaž měsćanskoho dawka, też njesměd́ža so ženje wuswojić. Wšě katakomby (też te, kotrež njejsu hišće wotewrjene a přistupne) maja přisłušeć Swj. Stołej na wšě časy.

W Češkosłowakskej wobstoji 12 statnje připóznatych wěrywuznaćow. Wobstojnosće mjez němskimi katolikami su so khětro polěpšiłe. Do wójny mějachu jenož jenoho pósłanca we Winje, dźensa ścelu do Pražskoho sejma 13 muži. Też duchowne seminary su wo wjele sylnišo wobsadźene dyžli češke.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1929.

Wotrowska wosada: Kk. 313. 314. z Wotrowa: Jakub Rjeda, Pawoł Symank; 315. z Kašec: Pětr Šołta; 316. ze Žuric: Jurij Šěrak; 317. z Krjepjec: Mikławš Pječka; 318.—320. z Khanec: Pětr Khilank, Michał Młynk, Jurij Pjech. **Kulowska wosada:** Kk. 321. z Noweje Bukownje: Mikławš Ślich; 322. z Nowoho Hóska: Jan Nyča; 323. z Němcow: Pětr Ćórlich; 324. ze Šulšec: Jurij Michank. **Budyšska wosada:** Kk. 325. z Budyšina: Mikławš Šustyr; 326. ze Židowa: Jan Rab; 327. z Čemjerc: Jakub Kral; 328. z Hněwsec: Jan Dučman. **Baćońska wosada:** Kk. 329. z Baćonja: Mikławš Smoła; 330. z Pozdec: Pětr Wałda; 331. z Nowoho Łusča; Jan Kinderman; 332. 333. z Čěškec: Marja Lipičowa, Mikławš Buk. **Z druhich wosadow:** Kk. 334. z Prawoćic: Jurij Wićaz; 335. z Njebjelčic: Madlena Pječakowa.

Sobustawy na lěto 1928.

Kk.: 1072. z Khanec: Jurij Pjech; 1073. z Hněwsec: Jan Dučman; 1074. z N.: N. N.; 1075. z P.: N. N.; 1076. z Annaberga: Hańža Dejec; 1077. z Kukowa: Jakub Zelnak.

Sobustawy na lěto 1927.

Čo. 1145 P.; čo. 1146. D.

Dobrowólny dar za Wosadnik.

Knježna Hańža Dejec w Annabergu 1 hr.

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 21. měrca 1929.

Ćelata (1150): 1) 85—90. 2) 80—84. 3) 70—78.
Swinje (771): (přez 300 pt.) 1) 81—82. 2) (240—300) 78—80. 3) (200—240) 78—80 4) (160—200) 78—80. 5) 74—76. 6) — . 7) 73—78.

W Budyšinje zetkamy so
w kofejowni Lehmann
na Serbskej drózy 8.
Najsłódniše konditorske pječwa
Wosebitosć: Torty jako dar při wšitkich składnosćach.
Wšědnje popołdnju a wječor koncert.

Marja Runge
wumjełska wušiwarnja za paramenty
w Budyšinje, Lubijska droha čo. 9
poruča so k zhotowjenju a k wuporjedźenju wšitkich **paramentow, ryzwow, pluvialow a khorhowjow.**

Statuy ·:· rózarije
Bože martry
paćerjace knihe
a wšě druhe křesćanske wěcy poruča tunjo
Mališka w Budyšinje
při tachantskej cyrkwi.

Vogtlandske wumělske **gardiny**
kupujeće stajnje tunjo pola
Kurt Erler w Budyšinje
jenož na žitnych wikach 11
napřeco „Złotej hwězdźe".
Rěčimy serbscy.

Swědomite wuwjedźenjo
wšěch točenjow
kaž **britwjow, nožicow, konjacych nožicow** atd.
J. Hampel
Kotołska hasa 11.

Serbska ludowa banka w Budyšinje

Filialcy we Wojerecach a w Khoćebuzu

Agentury: **w Khrósćicach** pola knjeza **M. Čornaka,**
w Kulowje pola knjeza **Oty Bulanka,**
w Rakecach pola knjeza kantora **J. Rjelki**

Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy zapołožować na knižku a zběhać po potrěbnosći.

Zadanja pjenjezy ze $4^1/_2$—8 procentami

Telefon 3506 a 3507.

Serbski Hospodař

ratarske wulkowikowanske tow. z wobmj. ruk.
Telefon: w Budyšinje 3510, w Khoćebuzu 1247.

Naš młyn w Delnim Wujezdźe, tel. čo. 13, dźěła nětko też
dejwo spěchowacu picu
z ržanych a pšeničnych wotrubow, rajsoweje mučki a mučki wolijowych wosuchow po receptach nazhonitych skotarjow, wšě dźěle w najlěpšich a najčisćišich kajkosćach.

Tutu picu předawamy jako
łužisku dejwo spěchowacu picu
I. družina wopřija 18,06 % proteina a 8,42 % tuka,
II. družina wopřija 19,48 % proteina a 7,83 % tuka.
Wobej družinje stej po wobswědčenju statneje přepytarnje w Möckernje pola Lipska njeskaženej a čistej.

Česćenym woteběrarjam k wědźenju dawam, zo hač do jutrow **serbsku drastu też doma předawam.**
M. Bělkowa we Wudworju.

Po dołhej, scerpnje znjesenej khorosći zemrě naš luby njezapomnity nan a přichodny nan

Pětr Ješka,

wuměnkař w Khrósćicach,

we 78. lěće žiwjenja, husćišo posylnjeny z hnadami swj. sakramentow. Zańdźenu póndźelu pokhowachmy joho mučne ćěło w poswjećenej zemi k poslednjomu wotpočinkej. Za wšitku zemrětomu wopokazanu lubosć, wosebje wšěm, kotřiž so za njoho na pustym wječoru modlachu, kaž też za bohate k-rowu-přewodźenjo a nošerjam wuprajamy

najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh tón Knjez".

W Khrósćicach, Kukowje, Kulowje a Wětenčy, na dnju pohrjeba, 18. měrca 1929.

Hłubokozrudźeni zawostajeni.

Jutrownu póndźelu wšitcy na skhadźowanku do Haslowa!

Paćerjace knihe postawy swjatych krjepjeńčki, lampki wisate a stejate křiže swjećatka z wobłukom a bjez njoho sweńčniki, paćerje wšě druźiny wósk. swěčkow wolij do wěčneje lampki křižeŕske knižki atd.
kupujeće tunjo w starym znatym wobkhodźe pola
B. Möller w Kulowje
Cyrkwinska dróha 4.

Firmowanske, kmótŕace, jutrowne a kwasne dary
we złotych a slěbornych alpakka-posleběrnjenych tworach
Wěrowanske pjerśćenje
druźče šnóry
porjedźenja
namakaće
w najwjetšim wubjerku
a płaćizny hódne
pola
Quido Reiche
w Budyšinje
dalokoreńčak 2581 Hłowne torhošćo 2

Spanske a bydlace jstwy, kuchiny, khamory, blida k pisanju, komody, wućahowate blida wot 42 hr., büffety, dubowe, wot 250 hr.
kaž też wšě wutykane wěcy.
Dobre dźěło, tunje płaćizny!
Płaćenjo po dźělbach!
Rěču serbscy.
Pawoł Handrik
Budyšin
Kamjeńtna dróha 32
při Drjewowych wikach.

Wšě čišćeŕske wěcy
wuhotuje derje a spěšnje
Donnerhakec čišćeŕnja.

Při hermankskim poskićenju
dyrbiće so też wy wo **tunjosći** mojich znatych dobrych tworow přeswědčić dać.
:-: Najdalši puć so płaći. :-:
Njedźelu wotewrjene wot 12—6 hodźin.
Franc Mrštny
Budyšin, Bohata dróha 4

Wšě nowosće
za rubišća a šórcuchi su dóšle
Najnowše wuprawy tkaninow za khuty / Jara rjany wołmjany musselin / Tkaniny za suknje / Čorne a brune kašmirske rubišća Židźane wokołošijne rubišća / Trodle Wobsadki / Knefle / Čorna žida za pjezle Tunje składnostne kupy za dary k zelenomu štwórtkej
Alfons Schauseil w Budyšinje
Wosebity dom za serbsku drastu

Vogtlandske Madras- **gardiny,**
přikrywy na sofy, łoža, blida a diwany, wóskowanki, łožowe šaty
J. Erler, Budyšin
Zwonkowna lawska hasa 10
— Posłužujemy serbscy. —

Zjawny dźak swj. Józefej za wusłyšanu prósbu!

Wobliny (mantle) za jězdne koła
3.90, 4.50, 4,75, 5,50 hr.,
hadźicy 1.95, 2.25 hr.
Nowe koła a trěbne dźěle za koła
najtuńšo pola
Bratrow Thomas, Budyšin
Kamjeńtna dróha 16.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. - Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za reklamowy rjadk w teksće so 50 pj. płaći. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Zamołwity redaktor: Kapłan Józef Nowak w Budyšinje, Kirchplatz 2. — Pokładnik: Jurij Šołta, wučef, Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj. tow. ss.Cyrilla a Methoda) w Budyšinje z póstšekowym kontom: Drježdźany 33458. Dalokorečak čo. 3895.

13. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **30. měrca 1929.** | **67. lětnik.**

Što wotwali nam kamjeń wot rowowych durjow?

Jutrowńčka je dźensa! Alleluja, alleluja wyska z wulkej radosću dźens kóžda wěriwa duša. Alleluja, Khrystus je horjestanył! — Kajki to tola nahły přewrót!

Pjatk hakle stojachmy z Bolosćiwej Maćerju w najhłubšej zrudobje pod Jězusowym křižom. Přewodźachmy joho swjate ćěło do kamjeńtnoho rowa. Wulki ćežki kamjeń na njón walichu, kruće jón zapječatowachu, zazyglowachu.

Dokonjane je! To běše Jězusowe poslednje słowo na křižu. Dokonjane je! Tak myslachu pak też farisejowje a wyšši měšnicy. Dokonjeli smy, štož chcychmy. Zničili smy joho. Zničili też joho přiwisk. Rozćěkali a zhubili su so joho wučownicy. Zničili smy joho wusyw, tu wučbu, kotraž nam tajki njeměr činješe, zničili joho duchowne kralestwo, kotrež bě přećiwo nam założił! A podobnje kaž wyšši měšnicy a farisejowje mysla też joho wučownicy. Ale nic, kaž tamni, z radosću. Ně, su hłuboko zrudźeni, cyle poraženi: „Wšitko je zničene“, praja sebi. „Pohrjebane su z nim wšitke naše nadźije. Kaž joho, našoho mištra, budźa wyšši měšnicy nětk też nas přesćěhać a morić.“ A woni so khowaja a zezamkuja durje před nimi. Strach a bojosć stej jich přewzałoj. Njezwěrja sej, swoju khowanku wopušćić. — A hlej, kak jich wohańbja słabe žónske. Marija Madlena, Marija Jakubowa a Salome njeznaja stracha a bojosće. Wjetša, hač wšě strachi swěta je jich lubosć k Jězusej, lubosć, kotraž žadyn strach a zadźěwk njeznaje a wšitko přewinje. W tejle lubosći k Jězusej njemóža dočakać, hač njedźelne ranjo zaswita. Prjedy hač słónčko skhadźa, khwataja won k Jězusowomu rowej, joho žałbować. Te njemudre žónske! Što sebi tola mysla? Njewědźa dha, zo je row z wulkim ćežkim kamjenjom zawrjeny, kotryž same nihdy wotwalić móc njebudźa? Derje to wědźa. A spominaja na to po puću. Ale njekomdźa so a njekhabłaja tohodla ani wokomik. Činja jenož to, k čomuž jich swědomjo, jich wulka lubosć k Jězusej ćěri. Wšo dalše přewostaja Bohu tomu Knjezej, joho swjatej předwidźiwosći. A hlej! Přišedši khwatajcy k rowu widźa kamjeń wotwaleny a row prózdny. A jandźel je powita z radostnej powěsću: „Jězus je z mortwych stanył . . . prajće to joho wučownikam a Pětrej!“ Prječ stej nětk žałosć a zrudoba. Njewuprajita radosć napjelnja jich wutroby a wuliwa so też do wutrobow strachoćiwych japoštołow. Jutrowna radosć! Wona žołmi so z mócnym zapalom z wutrobow tychle drje słabych ale tola tak rjekowskich a zmužitych žónskich přez wšitke lětstotki po cyłym křesćanskim swěće. Alleluja, alleluja! tak spěwa a wyska nětk kóžda wěriwa duša, hdyž je póst a martrowny tydźeń so minył, a budźe wyskać a spěwać kóžde jutry hač do skóńčenja swěta. Alleluja, Khrystus dźens horjestanył je! tak rži to mócnje we wšitkich domach Božich. A naši pyšni křižerjo njesu tele radostne dobyćerske jutrowne alleluja won do wotućaceje Božeje stwórby, do susodnych wsow a cyrkwjow!

Haj, raduj a wjesel so, luby katolski serbski ludo, a zanošuj jutrowne alleluja ze swojimi křižerjemi na přemoh. „Dowěř so, ja sym swět přewinył“, praji tón Knjez.

Žane jutry bjez předkhadźacoho posta a martrownoho tydźenja! Žane alleluja bjez předkhadźacoho „křižuj joho!“

Haj, też dźensiši farisejowje a wyšši měšnicy su wobzamkli, Jězusa Nazaretskoho zničić a joho kralestwo na zemi. To su ći hordźi wučeni, ći njewěriwi bohačkojo, ći pokupjeni nowinarjo, kotřiž so čuja kaž wyšši měšnicy cyłoho luda. Woni předuja z jich pohóršnym žiwjenjom, z jich pismami a nowinami dźeń jako dźeń kaž z njeličomnych klětkow wšomu ludej evangelium, kiž je runje napřećiwne evangelijej Khrystusowomu. Žana boža a cyrkwina kaznja njeje jim wjacy swjata. Póćiwosć a pobožnosć wusměšeja a hanja. Njewěrja ani do Boha ani do djaboła. Hidźa Jězusa a joho wučbu a prócuja so z lesću a mocu lud wot njoho wotwobroćić a wot joho zastupjerjow. A lud dawa so slepić. Widźomnje přiběra liwkosć a njewěra, wosebje we wulkich městach, kotrež su dźensiši dźeń hórše hač Sodoma a Gomorha běštej. Ale też do našich serbskich wsow žerje so tónle jěd njewěry a njepóćiwosće. Cuze, bjezbóžne nowiny noša jón też do našich serbskich swójbow. Cuzbańske wašnja a skaženi přikhadnicy rozšěrjeja tónle jědojty bacilus mjez našim ludom. A też

naš lud so dawa slepić, kaž tam tón židowski lud. Wopušća dobre wašnja swojich wótcow, njeposłucha na swojich wot Boha jomu datych wjednikow, woliwkuje we swojim křesćanskim žiwjenju. Hraba za podtykowanym cuzym a zacpěwa to swoje. Sléka so krasneje drasty wěry a přistojnosće a wobleka so drastu hrěšneje požadliwosće: Daj nam Barabasa a křižuj Jězusa!

Struchły to martrowny tydźeń! — Ale jutrowńčka kiwa, je-li serbske žónske swěru wobkhowaja a lubosć Jězusej a we swojich wutrobach stajnje noša tu horcu žadosć, kaž te biblijske žónske, Jězusowe swjate ćěło žałbować, žałbować z drohotnej žałbu swěrneje woporniweje lubosće k joho swj. cyrkwi, tomu mystiskomu ćěłu Jězusowomu. Hdyž naše maćerje swoju swójbu lubuja z lubosću Jězusowej, hdyž swoje dźěći ze słowom a přikładom wodźa k Jězusej dźeń jako dźeń ze wšej swěru a wutrajnosću wot kolebki hač k wěrowanskomu wołtarjej a hišće dale, a njedowola zastupić do swojich domow djabołskomu jědej nabožneje liwkosće, cuzbańskomu wašnju a wšej njehańbićiwej módźe njeserbskoho drasćenja, a wobaraja zastup njewěriwym nowinam: potom ta žiwa swjata wěra a póćiwosć našich serbskich wótcow njezahinje na wěčne. A njech tež dźensiša liwkosć a njewěra a skaženosć leži tak rjec kaž ćežki kamjeń na rowje našoho prjedy přecy tak žiwoho a horliwoho křesćanskoho žiwjenja: přez woporniwu, swěrnu, wulku lubosć našich maćerjow k Jězusej so tutón kamjeń kaž sam wot so wotwali, a w rjeńšej krasnosći hač hdy prjedy zakćěje naše nabožne žiwjenjo mjez nami. Radostnišo, hač hdy, zaklinči te jutrowne alleluju serbskich křižerjow!

Słyšiće to, wy maćerje? Wy žónske wšitke, też wy knježny a wudowy? Na wami to zaleži! Wšu nadźiju stajamy na was. Wěmy, zo runje wy je sće, kotrež naš Posoł najradšo a najkedźbnišo čitaće a zo njehrabaće za cuzymi nowinami, kotrež z lesnymi, rjanymi słowami jěd liwkosće, njewěry a skaženosće roznošuja. Tuž budźće sebi wědome swojoho wulkoho nadawka! Budźće zmužite rjekowki w lubosći k Jězusej a joho swj. cyrkwi we swojim ćichim domjacym žiwjenju.

Po dołhim póstnym času, po ćežkim martrownym tydźenju swjećimy radostnu jutrowńčku!

Też naš serbski lud je dyrbjał hić přez dołhi zrudny póstny čas. Wot popjelneje srjedy joho poraženja we mnohich surowych a krawnych bitwach, po zničenju joho swětneje sławy a swobody je khodźił přez swětowe stawizny w čornej žarowanskej drasće, zacpěty, přeséhany a teptany z ćicha a poniżnje nětk hižo połne tysac lět. A zastupił je nětk do swojoho martrownoho tydźenja. Horjeka mjenowani farisejowje a wyšši měšnicy su jón k smjerći zasudźili. Pilatus a Herodes staj so přećiwo njomu zjednoćiłoj, to rěka swětna wučenosć a politiska namóc stej jón k smjerći zasudźiłoj, byrnjež też před šěrokim swětom swojej rucy w njewinosći myłoj. Wjacy hač jedyn Judaš jimaj při tym pomha. Z nahrabnosće za pjenjezami abo swětnej česću přeradźi tón abo tamón Serb swoju krej. Kaž prawy Judaš wokošuje při tym hišće swój narod ze swojimi zełharnymi a lesnymi rěćemi: zo su dobri Serbja, woni praja, zo maja serbsku wutrobu. Jenož wo tych wjednikow ludu nochcedźa ničo wědźeć. Sami derje a lěpje wědźa, što su swojomu narodej dołžni! Ći tajency! Njewidźiš jich w žanym serbskim towarstwje, na žanym serbskim swjedźenju. Ani hriwnički njewopruja za narodne potrěbnosće. Na swěrnych wótčincow so přisłodźeja a šćuwaja lud a wyšnosće přećiwo nim. Wšomu cuzomu połěkuja. Khodźa do cuzych towarstwow a zabawow, a wopruja so za cuze zaměry. Hańbuja so za swoju maćernu rěč před druhimi. Nic jenož wonka, ale też doma rěča najradšo němski. — Ale nic jenož Judašojo, přeradnicy přihotuja swojomu narodej martrowny tydźeń. Samo joho wučownicy, joho powołani duchowni dźěłaćerjo jón wopušćuja. Ze strachom a bojosću mjelča před joho njepřećelemi a njezwěrja sej ani słowčka zjawnje a raznje prajić za swój serbski lud. Haj, njewěrja sej ani hić do serbskoho towarstwa a zaprěwaja swoju narodnosć před cuzym, kaž Pětr swojoho mištra, a byrnjež to před jednorej służownej było. Haj, boja so samo při ludu ličenju so jako Serbja zapisać a zapisuja so jako Němcy! A tón wbohi wšědny lud widźi so wopušćeny. Do joho wušow klinča přecy mócnišo zełharne słowa, zo je wšo podarmo, wšo zhubjene, wšo zničene, zo hižo so lěha smjertny spar na wšón serbski lud a kładźe so ćežki kamjeń joho njezbožownoho dóńta na joho row. Zawěrno, to je narodny martrowy tydźeń. Farisejowje a wyšši měšniky, wšitcy njepřećeljo so wjesela a wučownicy, powołani wjednicy ludu su so rozpjeršili. Jeni so lišća a wopušuja. Druzy so zamkaja do khowankow mjelčenja a bjeznadźijneje zrudoby. Nócna ćma a surowa ćišina lěha so na rjany łužiski kraj, kaž tajki ćežki kamjeń rowowy. Zničeny a pohrjebany je skónčnje serbski lud!

A tola: wón njeje zhubjeny. Wón njezahinje! Po martrownym tydźenju swjećimy jutry. Też našomu ludej zaswita jutrownička. Alleluja narodnoho horjestaća wozboži bórzy kóždu swěrnu, zastruchlenu serbsku wutrobu.

A štó nam naše jutry narodne jutry wobradźi? Boža wšohomóc přez naše maćerje a knježny. Po přikładźe biblijskich pobožnych žónskich znaja so też naše dobre serbske maćerje a žónske w rjekowskej zmužitosći nikoho a ničoho so njebojicy, nic jenož ke křižowanomu Zbóžnikej, ale runje tohodla też k swojomu, z njeličomnych ranow krawjacomu wbohomu serbskomu ludej. Štó wotwali wam rowowy kamjeń? Tale starosć wšak też duše našich swěrnych serbskich žónskich jima. Derje wědźa, zo ze swojimi słabymi mocami njemóža wotwalić politisku namóc a slepu hidu znutřkownych a zwonkownych njepřećeli, kiž naš lud do rowa tłóča. Ale wědźa, zo smy Serbja po Božej woli. Zo chce Bóh też w rjanej serbskej rěči khwaleny a sławjeny być; zo je kóždeje maćerje winowatosć, swoje dźěći woćahnyć Bohu k česći a swojomu ludej k spomoženju, zo ma so swěru wo to starać, zo wšitke dźěći wotrostu k hódnym Serbam a swěrnym Serbowkam ze skołokrutym rjapom. A horca žadosć ćěri je, swojim dźěćom a wšomu swojomu ludej wšitku lubosć wopokazać. „A zahe rano". To rěka, wot prěnjoho něžnoho dźěćatstwa. Hižo do wutrobow tych móličkich dźěćatkow dyrbja maćeje zaščěpjeć lubosć k swojomu narodej. A kaž kóžda mać runje te słabe a kipre dźěćo z wosebitej lubosću a starosćiwosću wobdawa, tak też lubuja wšitke dobre Serbowki runje też tohodla tak nutrnje swój lud, dokelž je tak wbohi a přesćěhany. A tale woporniwa rjekowska lubosć serbskich maćeri a žónskich wobradźi nam narodne jutry!

Słyšće to, wy lube serbske žónske? Hač so martrowny tydźeń serbskoho luda skónči a nam bórzy zazwonja jutrowne zwony horjestaća serbskoho narodnoho žiwjenja — to wotwisuje wot was. Je-li so wy horiće we swěrnej, njekhabłacej lubosći k Jězusej Křižowanomu a k swojomu ludej, a w tejle lubosći za ničim druhim njeżadaće, hač jimaj woporniwje a njebojaznje służić, potom naš serbski narod stanje k nowomu zbožownomu žiwjenju. Tuž čińće swoju winowatosć!

Hdyž město Betulija bě hižo każ zhubjene, dha pobožna Judith je wumoži, přewinywši njepřećela ze swojej zmužitosću w lubosći k swojomu ludej. — Hdyž Francózska hinješe pod namocu Jendźelčanow, dha hrabny słaba knježna Orleanska khorhoj do swojeju rukow a wjedźeše swój lubowany lud k horjestaću a dobyću. Katolska cyrkej je tule rjekowsku wojowarku za zbožo swojoho naroda swjatu prajiła.

Wy lube serbske maćerje, wy knježny a wudowy! Wzmiće też wy khorhoj wótčinskoho zahorjenja a płomjaceje lubosće k swojomu přesćěhanomu ludej do rukow a njesće ju zmužiće k dobyću po přikładže swj. knježny Orleanskeje. Starajće so horliwje wo to, zo we wašich swójbach, wosebje we wutrobach wašich dźěći so płomjeni horca lubosć k serbskomu ludej, tak čista a mócna a njebojazna, kaž běše to lubosć tych biblijskich žónskich na puću k Jězusowomu rowej. Potom so wotwali, kaž sam wot so, tón rowowy kamjeń, kotryž ma naš narod napołoženy. A po cyłej rjanej Łužicy zazwonja jutrowne zwony k narodnomu a nabožnomu horjestaću serbskoho luda. Alleluja! —la.

Před nowowólbami.

Hdyž ludźo w měrje spachu a ničoho złoho so njenadźachu, zatřase trochu powětr nalětni hłós: wotućće ludźo, waši społnomócnjeni nimaja žanych prawow wjacy, wo wašim derjeměću rěčeć a wuradźować, wy budźeće dyrbjeć znowa wolić: statny sudniski dwór w Lipsku je poslednje sakske wólby z dnja 31. oktobra 1926 zańdźeny pjatk, 22. měrca 1929, za njepłaćite wuznał. Wólbne prawo poslednich wólbow, kotrež wot wšěch dotal w parlamenće njezastupjenych stronow 3000 hr. zapołoženych pjenjez žadaše, zo bychu směli kandidatow pomjenować a postajić, njewotpowědaše němskej krajnej wustawje ale běše přećiwo njej. Tuž nětčiši sakski sejm njewobstoji po prawje a zakonju a ma so rozpuščić. To je wězo nětk jara njeluba a łoskoćiwa wěc. Měješe runje nowy sakski stat na tute lěto 1929 wuradźować. Tajkoho spomožnoho wuradźowanja sta so njenadźicy zbožny kónc. A ani nakhwilny nuzowy etat njemóže wjacy postajić. Tu je dobra rada nuzna. A što z dotalnymi w běhu połtřeća lět spomožnoho wobstaća tutoho našoho njezakońskoho sejma wot njoho po dołhich a derje wobmyslenych wuradźowanjach wobzamknjenymi a nětk zbožownje hižo wobstojacymi zakonjemi? Tajkim kritiskim wobmyslenjam je na wulke zbožo najwyšši statny sudniski dwór w Lipsku wot wšoho započatka z tym napřećiwo stupił, zo je postajił a rozsudźił: wot tutoho njezakońskoho sejma dotal wuradźene a wobzamknjene zakonje su płaćiwe a zakońske! Jenički tróšt w tutych tak njelubych nowosćach za nas Saksow je, zo so też druhim němskim krajam podobne njesłyšane wěcki cofaja. We Würtembergu bu tamniši sejm hižo 4. apryla 1924 wuzwoleny a skutkowaše wot toho časa ćiše a njemylenje. Też jomu je so dych zaskhnył a też wón je nahle wudychać dyrbjał, hdyž je samsny najwyšši statny sudniski dwór w Lipsku zańdźenu sobotu wobzamknył a postajił: też tutón sejm je njezakońscy woleny a ma so rozpuščić. Někotryžkuli budźe traž so prašeć, kak dha to tola přińdźe, zo hakle nětkle po telko dołhich lětach dóńdźe k tajkomu rozsudej? Wotmołwa: dokelž so prjedy nichtó hóršił a wobćežował njeje, sud pak njerozsudźa prjedy, hač jón nichtó wo rozsud njeprosy. Tak je hakle nětkle k tajkomu rozsudej dóšło. Tuž budźe też nětko za nas znowa rěkać: k nowowólbam přistupić. Njedźelu 12. meje budźemy wolić do sakskoho sejma. Tuž maja so bórzy też pola nas w Serbach přihoty stać, zo by so wot našich powołanych organisacijow přezjedna parola wudała, koho mamy wolić. Z dowěru a sćerpnosću chcemy wočaknyć na tutu wólbnu parolu našich katolskich Serbow w towarstwje swj. Cyrilla a Methoda zjednoćenych. W prawym času budźe wudata a so jako direktiva za nas wšěch w „Katolskim Pósle“ wozjewi. Nochcemy žanych, njech też hewak dosć derje měnjenych, samopašnych a šćěpjacych jednanjow z druhimi započeć. Hdyž politiski wubjerk towarstwa Cyrilla a Methoda k wuradźowanjam zestupi, njech tam też zajimanc přińdźe a swoje měnjenja a přeća wupraji. Přećow pak mamy horcych a wótrych dosć. Jenož přezjedni pak mamy wuhlad, zo budźe so na naše přeća dźiwać a zo změjemy też trochu politiskoho wliwa a mocy.

Nowowólby w Italskej

stojachu pod znamjenjom wulkotneje imposantneje přezjednosće. Wotměchu so zańdźenu njedźelu 24. měrca. 400 kandidatow běchu za ludowe zastupjerstwo fašistiske organisacije wulosowałe a postajiłe. Dźěše wo to, hač so tući en bloc přiwozmu abo nic. Z druhim słowom dźěše wo to, zo cyły lud wuznaje, hač wón nětčiše fašistiske knježerstwo skhwali abo so přećiwo njomu wupraji. Tuž běštaj jenož dwě možnosći wothłosowanja: haj abo ně. Štóž je za nětčiše knježerstwo a joho 400 kandidatow měješe wotedać zelenu cedulku we wobalcy, štóž pak je njespokojom a přećiwo njomu, měješe we wobalcy bělu cedulku wotedać. Wobdźělenjo při tutych wólbach běše nimo měry sylne. Cyły lud so wobdźěli. 80, 90, 95 haj 100% přistupi k wólbje. Wunošk běše sćěhowacy: wólbokhmanych běše 9650570, z tutych wukonja swoju wólbnu winowatosć 8650740, to je 90% přerězka po cyłej Italskej. Za knježerstwo hłosowaše 8506576 wolerjow, přećiwo njomu jenož 136198. Njepłaćiwych běše 6824 hłosow. Zajimawe je, zo samo w južnej Tirolskej, w kotrejž hewak najwjacy Němcow sydli, so 38234 hłosow za knježerstwo a jenož 2809 přećiwo njomu woteda. Wólby woznamjenjeja tak wulkotny a imposantny wuspěch za fašistiske knježerstwo w Italskej a za joho diktatora Bonito Mussolini, kajkiž hišće žane knježerstwo po cyłym swěće dobyło njeje a kajkiž też najhórši njepřećeljo tutoho systema we wukraju — w Italskej samej dźěn kaž wusud dopokaže, mnoho nima — nihdy za možny měli njebychu. Njech tute mócne a sylne knježerstwo, wot italskoho ludu z radosću wobtwjerdźene, sprawnosć wopokaže napřećo swojim mjeńšinam, z kotrychž nimo Němcow w južnej Tirolskej sydli w Italskej přez poł milijóna Słowjanow-Słowincow!

Hugenberg,

znaty industrielny a wjednik němskonarodneje ludoweje strony, je do Ameriki wšelakim wuznamnym wosobam, časopisam, měsćanostam atd. před krótkim list pisał, we kotrymž jich namołwja, swój wliw zastajić za to, zo by so wotškodźeńske prašenjo, wo kotrymž so nětkle w Parizu wuradźuje, doskónčnje w duchu znjesliwosće a po sprawnosći a definitivnje dowuradźiło a z tym skónčna suma postajiła, kotruž ma a zamóže Němska płaćić. Tak daloko so njeby napřećo listej ničo prajić hodźało. Tola joho dalše wuwjedźenja su nimo měry njezbožowne a škódne. Prócuje so, Ameriku za swoju ideju z tym dobyć, zo ruski bolšewism a surowe wohroženjo wječorneje europskeje kultury rozpisuje. Wukhwaluje nětk swoju stronu jako jeničku kmanu, tomu zadźěwać. Polemisuje napřećo druhim němskim politiskim stronam před wukrajom a we wukraju a to wosebje wězo přećiwo socialdemokratam, kotřiž pak tola su runje nětkle wjednicy němskoho knježerstwa, a z tym přećiwo němskomu knježerstwu, zo jim njesmě Amerika žane kredity a pjenjezy wjacy požčić. Z tym pak tola na jara strašne wašnjo nahladnosć a autoritu němskoho knježerstwa podrywa we wokomiku, hdyž w Parizu wšu nahladnosć a autoritu trjeba a z tym jomu při tamnych za cyłu Němsku a też za nas rozsudnych jednanjach, k najwjetšej škodźe Němskeje a jeničcy k najwjetšej radosći dobyćerskich krajow, do khribjeta padnje. Jara wosebite kmanosće jako wjednik němskonarodneje ludoweje strony Hugenberg z tutym listom runjewon pokazał njeje.

Maršal Foch †.

Dobyćer swětoweje wójny, francózski maršal Foch, je srjedu 20. měrca w Parizu w 78. žiwjeńskim lěće zemrěł a bu zańdźenu wutoru z wulkotnym česćowanjom w invalidskim domje w Parizu při stronje wulkoho kejžora Napoleona I. pohrjebany. Wón běše předewšim wojak: wulki theoretik a wulki praktik! Wjele lět je był wjednik francózskeje wójnskeje akademije. We swětowej wójnje pokaza swoje

wójnske wumělstwo, tak zo by jomu stajnje bóle a 1918 wójnčnje cyłe wjednistwo wójny, też cyłoho jendźelskoho skóska w Francózskej dowěrjene. Wotrazywši 1918 wulke tři němske offensivy, přeńdźe sam 18. julija k offensivje, kotraž ke kóncej wójny dowjedźe. Hačrunjež běše joho přeco było, dobyćeŕscy do Berlina začahnyć, tola wójnu ani hodźinu dlěje njewjedźeše ale ju hnydom skónči, hdyž 9. novembra 1918 Němcy w Rethoudes joho diktat přijachu. Tute dobyćo nad sobu wšitcy jako najrjeńše wuzběhuja. Wón běše přeswědčeny katolski křesćan, kiž zjawnje a njebojaznje swoje křesćanstwo wukonješe. Zajimać budźe, zo duchowny, kotryž jomu poslednje swjate wolijowanjo wudźěli, běše był wyšk regimenta we swětowej wójnje, maršalej Fochej direktnje podstajenoho. Po smjerći swojeje žony, kotraž běše na kóncu wójny jako miłosćiwa sotra při wothladanju ranjenych wojakow přez zabłudźenu njepřećelsku kulku morjena była, zastupi do seminara a dósta duchownu swjećiznu.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina (zapozdźene). „Jednota", towarstwo kat. Serbow, je swojomu čestnomu předsydźe, najdost. knjezej prael. Žurej k joho 70lětnym narodninam, 13. měrca, wězo rtnje wosebite zbožopřeća wuprajiła. Předsydstwo wubjerk a mały dźěćacy khór zkromadźichu so w bydlenju knjeza jubilara. Dźěći spěwachu třihłósny khór „Miłosć Boža". Na to přednjesechu někotre šulske holcy (Leiderec, Hejduškec, Młynkec, Kralec a Rabec z Budyšina) deklamacije; a přepodachu wšelake dary. Předsyda „Jednoty" wupraji potom knjezej jubilarej w dlěžšej naręči zbožopřeća w mjenje towarstwa a přepoda jomu mały dar. Knjez praelat běše wulcy překwapjeny a dźakowaše so wšitkim sobustawam „Jednoty".

— Primica 75-lětnoho. „Greif", centrumske nowiny za Delnju Šlezsku, pisaja: Tegelska katolska wosada w Berlinje měješe na swj. Józefa žadny swjedźeń. Prjedyši sanit. rada dr. Augustin Kleineidam, kotryž započatk lětušoho lěta swoje 75. narodniny dožiwi, swjećeše prěni wopor Božeje mšě. Tutón nowy měšnik běše lěta 1923 hišće praktiski lěkař w Šlezskej. Potom wodychny lěto pola swojoho syna, fararja Kleineidam w Tegelu, a wotmysli sebi, theologiju studować. Lětsa 16. měrca bu přez najd. knjeza biskopa dr. Christiana Schreibera w Budyšinje na měšnika wuswjećeny. We wosadźe swojoho syna woprowaše wón k prěnjomu razej wopor Božeje mšě. Při wołtarju jomu służachu farař Józef Kleineidam z Deutmannsdorf (Löwenberg), wuj primicianty, diakona a subdiakona zastawaštaj joho synaj: Tegelski farař Jurij Kleineidam a Khoćebuzski farař Waltar Kleineidam. Při primicy wobdźělichu so cyrkwine předstojićerstwo, wšelake towarstwa, wučerstwo, šule a njeličomna syła wosadnych.

— Sobotu, 23. měrca, wotmě so w Serbskim Domje hłowna zhromadźizna našoho pjenježnoho wustawa Serb. Ludoweje Banki, kotraž běše derje wopytana. Z rozprawy předstojićerstwa zhonichmy, zo je banka w zańdźenym lěće derje postupowała. Jeje wobwrót na 1928 wučini $74\frac{1}{2}$ milijónow hriwnow. Banka dócpě čisty dobytk wo nimale 25,000 hr. Wupłaći so 8procentowska dividenda kaž loni. Nalutowanki su so powjetšiłe wo 50 procentow a su zrostłe na nimale 3 mil. hr. Likwidnosć banki je jara spokojaca: pokładnja 77000 hr., dobromeća pola bankow 174,000 hr., hódnostne papjery 111,000 hr., změnki a šeki 590,000 hr. Wotpisała je banka na inventar a twarjenja 8438 hriwnow, reservowomu fondej přidźěli so 3000 hr., na nowe zličbowanjo so přednjese po wupłaćenej dividendźe 1852,85 hr. Banka ma dwě filialcy, we Wojerecach a w Khoćebuzu. Wyše toho ma wjacy agenturow, kaž w Khrósćicach, Kulowje, Rakecach a druhich městach hornjeje a delnjeje Łužicy. W Khoćebuzu natwari sebi nowy bankowski dom, kiž banku nanajlěpje representuje. Bilanca a namjety dohladowarstwa a předstojićerstwa buchu ze strony zhromadźizny jenohłósnje přiwzate. Wustupjace sobustawy dohladowarstwa so z nowa wuzwolichu. W nowym lěće banka z nowa spokojaće dźěła.

Z Radworja. Kak blizko stej husto wědomostne rozwučenjo a praktiske nałoženjo wučby hromadźe, możachmy tu zańdźenu njedźelu wobkedźbować. Wječor běše wohnjowa wobora swoju powučnu zhromadźiznu měła, lědma pak běchu posledni wobornicy swój karanćk dopili, tu so pola třećoho susoda nadobo woprawdźe paleše. Wotpalištej so Połdrakec a Starzakec (Ryćerjec) statok. Dokelž běchu twarjenja stare a ludźo pozdźe wo wohnju pytnychu, pola Połdrakec wšón skót (kozy a kury) a nimale wša domjaca nadoba a drasta w płomjenjach wosta. Hdyž so ze susodneje Łupoje telefoniscy prašachu, hač je jich sykawa při wohnju trěbna, w Radworju hakle wotućichu. Nětko wšak wobora wězo bórzy na wšěch rózkach k wohnjej piskaše. Hačrunje ma Radwoŕ sam dwě sykawje a wodowód, a bórzy też druhe wobory na pomoc přijědźechu (Łupjansa prěnja, Kamjenjanska druha a za nimaj hišće Borančanska a Khelnjanska), njehodźeše so tola wjele započeć; přetož studnje mějachu mało wody, hydranty (wódne stołpiki) pak běchu hišće zamjerznjene. Na dobre zbožo wšak susodnym twarjenjam wulkoho stracha njehrožeše. Haj, Połdrakec blidarnja, kotraž běše w nocy stojo wostała, so hakle připołdnju wotpali a Starzakec bróžeń, při wohnju z palacymi čwakami drjewa posypana, hišće dźensa stoji. — Woheń je bjez dwěla wot wjećerskeje ruki założeny. Widźimy pak na tutym přikładźe z nowa, zo sebi Bóh na dopuščenych njezbožach wot človjeskeje mudrosće wjele porjedźeć njeda.

Z Radworja. K šulskim swjatočnosćam, w poslednim čisle naspomnjenym, możemy hišće dodać, zo mějachu pódla dźěći ludoweje šule a pokročnych šulerjow wězo też holcy pokročneje šule swój rozžohnowanski swjedźeń. Wone běchu sebi swjatočnu spěwanu Božu mšu wo zdźerženjo młodźinje tak nuznoho počinka skazałe, na kotrejž wšě swjate woprawjenjo dóstachu. Potom zeńdźechu so w šulskej kuchni, hdźež běchu loni cyłe lěto warić wuknyłe, k zhromadnej snědani. Po njej běše rozžohnowanska swjatočnosć w šulskej sali, při kotrejž knjez kantor Andricki wotkhadźacym šulerkam ważne pokiwy do žiwjenja sobu da. Ze spěwom a modlitwu so cyły swjedźeń skónči..

Z Radworja. Katolsa Bjesada wotmě bołmončku w Kralec hosćencu derje wopytanu měsačnu zhromadźiznu. Běše zasy prěnja po założeńskim swjedźenju do póstnic. Knjez pdkładnik Polan poda wo nim jara zwjeselacu rozprawu. Předsyda knjez kapłan Cyž měješe přednošk wo ważnym za cyrkej a wosebje Swjaty Stoł tak spomožnym zrěčenju, kiž je so njedawno mjez Swjatym Stołom a italskim knježerstwom činiło. Ze srjedźizny zhromadźizny so namjetowaše, zo bychu sobustawy jónu naš měšniski seminar w Smochćicach zhromadnje wopytali. Namjetej so přihłosowaše, a hdyž budźe wjedro miłe a přijomne, so też dopjelni.

Z Haslowa. Jutrownu póńdźelu zawitaju k nam po dlěžšej dobje zasy jónu serbscy studenća. W Měrćinkec hosćeńcu woswjeća swoju jutrownu skhadźowanku. Skhadźowanki maja w Serbach najlěpši zwuk. A zawěsće nima žadyn druhi naš swjedźeń tak wuběrneje tradicije, kaž studentska skhadźowanka. Wjesny lud waži sej swojich studentow, twari na nich swój přichod. Rady widźi tón młody wjesoły ludźik a z radosću khwata k njomu na skhadźowanki. Mnozy bychu je najradšo přecy we swojej wosadźe měli. Studenća wšak su wjazani na cyłu Łužicu, njemóža so stajnje wokoło Khrósćic a Radworja skhadźować. Wšudźe jich Serbja rady witaja a serbscy korčmarjo so wo skhadźowanku torhaja. Bjez dźiwa, studenća maja tola stajnje přepjelnjenu žurlu. A mamy-li po dotalnym zajimje a přihotach sudźić, budźe też wulka Měrćinkec žurla do poslednjoho městna wupjelnjena. A ći, kotřiž chcedźa studentow też při khutnym dźěle widźeć, njech přińdu hižo popołdnju na zhromadźiznu. Wječorna zabawa je wěnowana strowomu žortej a wjeselu. A štóž so rady zasměje

a po serbsku zawjeseli, njech přińdźe na skhadźowanku do Haslowa!

Z Khróśćic. Naša kongregacija maćerjow wotmě na swojim titularnym swjedźenju „Bolosćiweje Maćerje“ na swjatočnej Božej mši pozběhowacu swjatočnosć. Buchu tola na tutym dnju zasy 12 maćerjow swjatočnje přijatych. Zdobom wobnowichu dotalne sodalki swój slub, wšitke w płachčičkach a ze zaswěćenej swěčku w rucy. Běše to woprawdźe rjany napohlad a hnujaca swjatočnosć. Lubozny wobraz poskićeše tež jich swjatočny wobkhad a zhromadne swjate woprawjenjo. Kongregacija liči nětko 208 sodalkow. Wšitke so na swjatočnosći wobdźělichu, hač jenož tři nic, kotrež běchu zadźěwane. Njech rosće a kćeje tale dotal jenička serbska kongregacija přecy rjeńšo k česći Maćeri Božej a k spomoženju našeje wosady. Njech přinjese maćerjam a jich swójbam prawje wjele Božoho žohnowanja a njech ji zakćěja bórzy towařski tež w druhich serbskich wosadach!

Z Pančic. Po dołhej zastawcy poskića so klóštrskej wokolinje přileżnosć, jutrownu pónźelu wojeński koncert słyšeć, kotryž zawěsće wosebity wuznam změje. Tež někotre serbske za orchester připrawjene čisła budźe program wopřijeć. Njech so na to dźiwa, zo wšitcy z dypkom dóńdu, zo so koncert njeby mylił. Zdobom so přispomnja, zo je přistup k rejam jenož wopytowarjam koncerta dowoleny.

Z Delan. Tři kubła su tu w běhu krótkoho časa swojoho wobsedźerja přeměniłe. Buchu sudniscy na přesadźowanjo předawane. Nukec kubło w Ralbicach je Pawoł Wowčeŕk z Różanta kupił. Joho mandźelska je wobsedźeŕka Jakubašec kubła w Różeńće. Wot tutoho je so třećina polow małym ludźom w Różeńće a Smjerdźacej předała. Tuž kubło, něšto mjeńše, na jenoho konja, dale wostanje a so přenaja ludźom w Różeńće a wokolnosći. Twarjenja drje prózdne wostanu, dokelž su dodźeržane. Bórzy po jutrach Wowčeŕk do Ralbic přećehnje. Petrušec kubło w Różeńće je 19. měrca Měškank-Mikela z Koćiny kupił za swojoho syna, kiž chce so bórzy woženić, a tak je nadźija, zo bórzy tež do Różanta młodźi ludźo přićahnu. Kubanjec kubło w Ralbicach drje je nazymu wěsty Walther, wikowaŕ w Radebergu, kupił. Tola njecha je zdźeržeć, ale chce je zasy předać, dokelž wo ratařstwje ničo njerozemi. Nadźijamy so, zo so tež za tute kubło hišće katolski Serb namaka. Štóž ma zajim za tute kubło, njech so wobroći na wikowarja Čornaka w Ralbicach, kotryž móže na wšě naprašowanja wotmołwić. Něšto po jutrach budźe so Wokec žiwnosć w Smjerdźacej sudnicy předawać. Też tu so wočakuje, zo so mjez katolskimi Serbami kupc namaka.

Zhromadźizna katolskeje serbskeje młodźiny

pónźelu 25. měrca w Pančicach.

Katolska młodźina swoje mocy hromadźi. To so pokaza, hdyž bě zwjazkowy prezes towařstwow młodźencow, knjez kapłan Nowak, wšěch serbskich katolskich młodźencow k zhromadnomu dźěłu na swjatu Marju do Pančic powołał. Wšitke stawy běchu joho hłós wusłyšeli, běchu tam młodźency našich wosadnych towařstwow, Ratařski dorost, studenća a Sokoljo. Ze swojej mužskej młodźinu běchu přikhwatali naši prezesojo, wosmjo duchowni. Słónčny błyšć nałětnjoho słónčka leżeše nad cyłym dnjom, swjatočnosć swjatoho dnja Marijinoho.

Bě prěni dźeń katolskeje serbskeje mužskeje młodźiny. Wutroba so radowaše při napohladźe na tak bohatu syłu našich čerstwych junakow. Našej młodźinje płaći naša lubosć, jej płaći naše dźěło. Wona je naša nadźija. Ju my trjebamy, katolsku a serbsku, nabožnu a narodnu. Tutej dwaj idealaj třepotaštaj nad cyłej našej skhadźowanku. Nabožnosć a narodnosć staj našej stołpaj, na njej naše dźěło twarimy. Nabožina nas wuči moralitu, moralita pak je zasy najlěpši zawdawk za zbožo našoho luda. Čista młodźina je nabožna a narodna. My trjebamy cyły naš dorost. Ani jeničkoho młodźenca njemóžemy parować. Chcemy wšitcy hromadźe stać: Ratařski dorost, studenća, Sokoljo. To jene pak, štož sebi wot wšěch z cyłej raznosću žadamy, je, zo su katolscy młodźencojo, zo so jako tajcy wuznaja a zo su tajcy też w skutku. Naš puć k dobyću wjedźe přez njesprócniwe dźěło a přez krutu dowěru do Boha. — To běchu hłowne myslički.

Na započatku martrownoho tydźenja so zeńdźechmy. Tak kroči też naša młodźina přez martrowny tydźeń nabožnych a narodnych bědow, ale kroči napřećo jutrownomu ranju. Serbski katolski dorost je zwólniwy, swěrny tradiciji swojich wótcow jako kruty katolski a jako swěrny serbski hić tutón křižowy puć w nadźiji, zo jomu też hišće zaswěći jutrowne słónčko. (Dla njedosahacoho ruma přinjesemy dokładnu rozprawu hakle za tydźeń. Red.)

K 70lětnym narodninam

najdostojnišoho knjeza

can. cap. sen. praelata Mikławša Žura

13. měrca 1929.

Žadny to swjedźeń, kiž dźensa Was strowi,
Wyšina žiwjenja docpěta je:
Sydom decenijow nad Wami nowi
Bóh swoje njebjeske žohnowanje.
Z hnujacej wutrobu wuznaće Wy:
Wulcy sym wot Boha wobhnadźeny!

Přez Božu miłosć so zelenja hona
Wašej tak nadobnej dźěławosći;
Dźakownje bija wšěch wutrobow hrona:
Bóh luby Knjez zaruna wšitko w lubosći.
Lubosć so hori a žohnuje Was,
Přeća a modlenja naše k njebjesam kóždy čas.

Serbam sće pisał a pismowstwo krasnił,
Radosć sył z Božimi słowami,
Wutroby křewił a wóčka wšě jasnił,
Zadźěwał liwkim we narodnosći,
Serbowstwa sławu a nahladnosć hajił
A nabožnych knihow jim mnohich darił.

Dźiwajo na to dźens z ławrjenca pleće
Čestny wěnc dźakowna Jednota Wam.
Njebjeska miłosć, to jeje je přeće,
Wobradź wšak krutu strowotu Wam;
Katolskomu Serbstwu pak do wutroby
Pomnik stajeny maće njezachodny!

Prof. Jan Bryl — pjećdźesatnik.

Wulki pjatk 29. měrca woswjeći naš narodny prócowaŕ prof. Jan Bryl swoje 50. narodniny. Joho mjeno je do našich stawiznow z njewuhasnitymi pismikami zapisane, jako swěrnoho a woporniwoho hajerja našich narodnych prawow.

Prof. Jan Bryl narodźi so 29. měrca 1879 w Starej Cyhelnicy pola Khróśćic a khodźeše do Kukowa do šule hač do lěta 1891, hdyž do Budyšina na tachantsku šulu přińdźe a tam jako tachantski hólčk pola tehdomnišoho knj. kapłana Rynča z Khróśćic służeše. Po połdralětnych studijach na Budyšskej preparandźe wopytowaše jako khowanc Serbskoho Seminara w Prazy Małostronske gymnasium

(1894—1900). Po wotpołoženym maturitnym pruhowanju studowaše dwě lěće na Pražskej němskej universiće filosofiju, na čož w Drježdźanach pola kralowskich grenaděrow swoju wojeńsku winowatosć wukonješe. W lěće 1904 wróći so do Prahi a zapisa so jako prěni łužiski Serb do Pražskeje čěskeje university, hdźež hač do lěta 1907 wosta. Po złoženych pruhowanjach poda so do Moskwy, hdźež cyłe jědnaće lět jako profesor skutkowaše, najprjedy bě domjacy wučeŕ w pólskej zemjanskej swójbje knjeza Czudowskoho, pozdźišo na wšelakich měšćanskich a statnych srjedźnych šulach wučeše. W lěće 1914 so woženi z knježnu Hilžbjetu rodź. Kěrkec, dźowku wyššoho wučerja Kěrka z Pěrna (jeje mać je sotra knj. prof. Muki). W serbskim hibanju po wójnje stoješe prof. Bryl na čole narodnych prócowarjow a bu w lěće 1919 (jan.—měrc) wot Narodnoho Wubjerka jako sekretar do Pariza pósłany. Při tutej składnosći wopyta sławne města Lourdes a Lissieux. Wot toho časa přebywa nětko w Budyšinje a dźěła wosebje za spomoženjo swojoho serbskoho luda.

Bohata je joho dźěławosć. Hižo jako student bě Brylec Jan po cyłych katolskich Serbach znaty a wšudźe swojeje wjesołeje wutroby dla rady widźany. Joho wutroba je wot tutych časow sem cyła a njedźělena serbskomu narodej a ludej słušała. Jako Pražski Serbowčan je hižo z wulkej pilnosću do kwětkow pisał a tak swoje pjero za pozdźišoho płódnoho spisowaćela Serbow wótřił. Jako universitny student je wón w lěće 1907 z druhimi łužiskimi Serbami a Čechami założił, namołwjeny wot knj. prof. dra. Muki, nětkle znate a dźěławe towarstwo „Adolf Černý“, joho prěni sobustawy běchu posłucharjo lektorata knjeza Ad. Černoho na českej universiće.

W Moskwje je so starał wosebje też wo němskich katolikow. Hdyž dyrbješe tamniši němski katolski duchowny Moskwu wopušćić, je so wosebje přez njesprócne dźěło knjeza profesora pola ruskoho knježeŕstwa poradźiło, nowoho duchownoho dobyć, kotryž so wo dušepastyŕstwo Němcow we słowjanskej prawosławnej Moskwje staraše. Wuzběhujemy wosebje tutón fakt, kotryž wosebje wo dobrej a přeswědčenej katolskej wutrobje našoho krajana swědči. Tudy kaž też wšudźe druhdźe je wón stajnje swoju swjatu katolsku wěru ważił a za nju wustupował, swoje nabožne winowatosće najswěrnišo dopjelnjejo.

Do wšěch serbskich časopisow je pisał, w njesprócnej pilnosću je rozprawjał a rozpisował, napominał a hrozył. We swojim času je „Serbske słowo“ redigował, dźensa dźěła wosebje w redakciji „Serbskich Nowin“. Ale też do „Kat. Pósła“ je wjele pisał a ze swojimi čućiwymi a pozběhowacymi nastawkami sobu dźěłał za zbožo serbskoho katolskoho luda. Je tohodla naša winowatosć při 50. narodninach na joho woporniwe spisowaćelske dźěło za naš časopis spominać. Wosebite monografije je wudał „Stawizny serbskeje zańdźenosće a přitomnosće“, „Serbski Dom“ a w ruskej rěči „Dr. Ernst Muka“ k 60. narodninam našoho wótčinca.

Jako njebojazny a přeswědčeny katolski Serb je prof. Jan Bryl stał a dźěłał za dalše wobstaćo, wo zbožo a sławu serbskoho luda. Też „Kat. Posoł“ knj. profesorej dźensa zbožo přeje. Bóh Knjez chcył jomu wobradźić krutu strowosć, zo by hišće dołho skutkować a dźěłać mohł za swoju lubu domjacu swójbu, kaž też za cyłu našu narodnu swójbu, za cyły serbski narod!

Staršiske rady.

Kaž sće w časopisach čitali, njetrjebaja lětsa być tam žane wólby do staršiskich radow, hdźež su tute prawidnje wolene. We wosadach, w kotrychž pak hišće staršiske rady njewobstoja, abo hdźež njejsu prawje wolene, njech so nowowólby hnydom po jutrach stanu. Wólby wotměja so z tym, zo starši dóstanu přeprošenjo k nowowólbje a tam znajmjeńša 20 staršich so za jenu lisćinu wupraja. Jeli do wěstoho časa žana napřećiwna lisćina so njezapoda, su tuči namjetowani woleni. Je jara ważne, zo we wšitkich wosadach mamy prawje wolene staršiske rady. Tute maja móc w šulskich prašenjach, kotrež nas potrjechuja a tuž je nuzne, zo su wšitcy starši w staršiskich radach zastupjeni. Wjele wojowanja nas hišće wo našu šulu wočakuje na nabožnym a narodnym polu. Před swjatkami powoła so zasy zhromadźizna staršiskich radow a potom chcyli měć resultat wšěch wólbow. Do toho časa też zawěsće dóstanjemy wotmołwu na naše zapodaćo na šulsku wyšnosć dla nabožnych hodźinow. Też wočakujemy, zo jednotliwe wubjerki do toho časa so też wupraja wo swjećenju dnjow swj. Marije a to pisomnje předsydźe pósćelu. Wšitcy chcemy so starać a prócować, zo zdźeržimy swoje stare staršiske prawa a zo so naša młodosć a dźěći wukubłuja a wućahnu po zasadach wěry a cyrkwje a też narodnosće. Wo to chcemy prosyć, za to dźěłać a so prócować. Potom budźe zasy lěpje za naš přichod. Tuž na zasywidźenjo před swjatkami.

Z cyrkwje a swěta.

Z Němskeje. Wrótsławski kardinal Dr. Bertram woswjeći 14. měrca swoje 70. narodniny. Wón narodźi so 1859 w Hildesheimje a bu 1881 tam na měšnika wuswjećeny. 1906 wuzwoli joho tamniši kapitl za biskopa. Po smjerći kardinala Koppa (1914) pomjenowa joho pruske knježeŕstwo za Wrótsławskoho wjerchbiskopa. Dwě lěće pozdźišo, 4 decembra 1916, powoła joho Swjaty Wótc do kollegia kardinalow. Kardinal Bertram je pokorny, měrny a jara dźěławy cyrkwinski wjerch, kiž je mjez duchownymi a wěriwymi swojeje jara wobšěrneje diecezy jenak lubowany.

Mnichowski kardinal Dr. Michał Faulhaber docpě 5. t. m. 60. lěto swojoho wulcy žohnowanoho žiwjenja. Wón narodźi so w bajerskej Delnjej Frankskej, studowaše we Würzburgu bohosłowstwo a pozdźišo, hdyž běše hižo měšnik, wjacy lět w Romje, w Jendźelskej a w Španiskej, běše potom na sydom lět z profesorom w Straßburgu, na čož joho 1910 na Speyerski biskopski stoł powołachu. Lěta 1917 přińdźe do Mnichowa jako arcybiskop a wjednik bajerskoho biskopstwa. 1921 dósta purpur kardinalow. Kardinal Faulhaber je sławny prědaŕ bjeze wšeje bojosće; raznje a njebojaznje staja wšěm wopačnym nahladam našoho časa wučbu katolskeje cyrkwje napřeco. Njedźiwajcy wšoho wulkotnoho zwonkownoho wustupowanja je wón we swojim privatnym žiwjenju sama jednorosć a skromnosć a při tym jara pobožny. Joho dom stoji kóždomu radu pytacomu wotewrjeny. Tak je kardinal Faulhaber jedyn z najwuznamnišich němskich biskopow, woprawdźity a bohaće wobhnadźeny wjednik.

Poslednja powěsć.

Biskopski ordinariat je postajił wšelake přeměnjenja našich duchownych: Knjez kapłan Teela-Žitawski jako kapłan do Gery, knjez kapłan Jurij Handrik do Radworja jako zastupjeŕ skhorjenoho knjeza kapłana Grofy, knjez dr. Sudbrack jako kapłan při Dwórskej cyrkwi w Drježdźanach, knjez kapłan Beno Wjacsławk jako domowy kapłan do Budyšina, k. nowoměšnik Młynk jako młody knjez do Khróšćic, k. nowoměšn. dr. Pfeil za kapł. do Kamjenicy (Swj. Jan), k. kapł. Christian Köhler do Cwikawy, knj. kapł. Donath jako farski zastupjeŕ do Wolešnicy, knjez Krječmaŕ-Wolešnjanski za 1. kapłana do Žitawy, knjez dr. Kahlefeld za kapłana do Lipska (propstowa fara). Z Münsterskeje diecesy přińdźe za kapłana do Lipska-Gohlis knjez Anton Koch. Na wyššu šulu (seminar) w Budyšinje přińdźe knjez dr. Neubner, rodź. z Budyšina.

Towarstwowy powěstnik.

Budyšin. Prosymy, zo bychu so sobustawy „Jednoty“ prawje bohaće wobdźělili na swjedźenju towarstwa

Budyšskich gymnasiastow, a to srjedu po jutrach wječor we 8 hodź. w Serbskim domje. **Předsydstwo.**

Župa „Michał Hórnik“ ma njedźelu 14. apryla 1929 pop. 1/2 4 hodź. swoju nalětnu zhromadźiznu pola Wjeńkec w Khróśćicach. Dźeński porjad: 1. Rozprawa wo skutkowanju župy wot novembra hač dotal. 2. Nowowólby župana a župinoho sekretara. 3. Pražske jubilejske swjatočnosće Serbow. Naležnje wšěch Serbow, wosebje župje přidružene towarstwa přeprošuje

předsydstwo župy.

Khróśćicy. Jednota „Sokoł“ změje 7. apryla popołdnju 1/2 4 hodź. (Młode jutry) swoju hłownu zhromadźiznu pola Wjeńkec.

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 25. měrca 1929.

Ćelata (2119): 1) 78—80. 2) 75—80. 3) 65—72.

Swinje (4704): (přez 300 pt.) 1) 78—80. 2) (240—300) 78—80. 3) (200—240) 76—78 4) (160—200) 75—76. 5) 73—74. 6) — . 7) 68—72.

Naležnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1929.

Kk.: 336. ze Zdźerje: Jurij Wincař; 337. z Brěmjenja: Hana Wjeršowa; 338. z Drježdźan: Monika Cyžec; 339.—341. z Wotrowa: Jurij Cyž, Michał Herman, Jan Zynda; 342. z Kašec: Jan Šejda; 343. 344. ze Žuric: Hańža Cyžowa, Jurij Wjeńka.

Sobustawy na lěto 1928.

Kk.: 1078.—1089. ze Serbskich Pazlic: Pětr Haška, Pětr Krawčik, Jurij Broječ, Jakub Wrobl, Jurij Rječka, Michał Smoła, Pawoł Šewc, Jan Kmječ, Jurij Šenkař, Jurij Statnik, Mikławš Wałda, Michał Libuš; 1090. ze Zdźerje: Hana Hołbikowa; 1091. z Döbelna: farař Mikławš Just; 1092. z W.: N. N.; 1093. z Brěmjenja; Hana Wjeršowa

Sobustawy na lěto 1927.

Čo. 1147 H.; čo. 1148 Š.; čo. 1149 L.; čo. 1150 Š. M.

Sobustawy na lěto 1926.

Čo. 1152 Š. M.

Serbski Hospodař

ratarske wulkowikowanske tow. z wobmj. ruk.

Telefon: w Budyšinje 3510, w Khoćebuzu 1247.

Naš młyn w Delnim Wujezdźe, tel. čo. 13, dźěła nětko też

dejwo spěchowacu picu

z ržanych a pšeńčnych wotrubow, rajsoweje mučki a mučki wolijowych wosuchow po receptach nazhonitych skotarjow, wšě dźěle w najlěpšich a najčisćišich kajkosćach.

Tutu picu předawamy jako

łužisku dejwo spěchowacu picu

I. družina wopřija 18,06 % proteina a 8,42 % tuka,
II. družina wopřija 19,48 % proteina a 7,83 % tuka.

Wobej družinje stej po wobswědčenju statneje přepytarnje w Möckernje pola Lipska njeskaženej a čistej.

Spanske a bydlace jstwy, kuchiny, khamory, blida k pisanju, komody, wućahowate blida wot 42 hr., **büffety, dubowe,** wot 250 hr. kaž tež wšě wutykane wěcy.

Dobre dźěło, tunje płaćizny!

Płaćenjo po dźělbach!

Rěču serbscy.

Pawoł Handrik

Budyšin

Kamjeńtna dróha 32

při Drjewowych wikach.

Paćerjace knihe postawy swjatych krjepjeńčki, lampki wisate a stejate křiže swjećatka z wobłukom a bjez njoho **swěčniki, paćerje** wšě družiny **wósk. swěčkow wolij do wěčneje lampki křižerske knižki** atd.

kupujeće tunjo w starym znatym wobkhodźe pola

B. Möller w Kulowje

Cyrkwinska dróha 4.

Wšě čišćerske wěcy wuhotuje derje a spěšnje Donnerhakec čišćernja.

Serbska ludowa banka w Budyšinje

Filialcy we Wojerecach a w Khoćebuzu

Agentury: **w Khróśćicach** pola knjeza **M. Čornaka,**
w Kulowje pola knjeza **Oty Bulanka,**
w Rakecach pola knjeza kantora **J. Rjelki**

Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy zapołožować na knižku a zběhać po potrěbnosći.

Zadanja pjenjezy ze 4 1/2—8 procentami

Telefon 3506 a 3507.

Wšě nowosće

za rubišća a šórcuchi su dóšłe

Najnowše wuprawy tkaninow za khuty / Jarjany wolmjany musselin / Tkaniny za suknje / Čorne a brune kašmirske rubišća Židźane wokołošijne rubišća / Trodle Wobsadki / Knefle / Čorna žida za pjezle Tunje składnostne kupy za dary k zelenomu štwórtkej

Alfons Schauseil w Budyšinje

Wosebity dom za serbsku drastu

Sprawny, čisty
pjekarski pomocnik
nic přez 18 lět so na wsy pyta. Dalše je zhonić w „Kat. Pósle“.

Pytam hnydom abo pozdźišo
holcu do ratarstwa
(14—18 lět.)
Jurij Smoła w Baconju
Tel. Prěčecy 72.

Hłowna zhromadźizna Maćicy Serb.

srjedu, 3. haprleje (po jutrach w 1/2 3 h. w žurli Serbsk. Domu w Budyšinje)

Dnjowy porjad:
1. Rozprawa
2. Wopominanje zemrětych sobustawow
3. Přednošk prof. O. Wićaza „Słownik Dolnoserbskeje Rěcy“
4. Woswjećenje 90 lětneho wobstaća towarstwa soc. slav. Bud.

Wječor w 8 hodź. w žurli „Serbskeho Domu“ **zabawa** wuhotowana wot Serbskeje studowaceje młodźiny.

1839—1929

„Societas Slavica Budissinensis“

towarstwo Budyšskich gymnasiastow

woswjeći jutrownu srjedu, 3. apryla 1929

90

lětny jubilej w Serbskim Domje.

Porjad:

Popołdnju 1/2 3 hodź.: **swjedźeńska zhromadźizna** při přileżnosći hłowneje zhromadźizny Maćicy Serbskeje.

Wječor 8 hodź.: swjedźeńska zabawa z programom „H. Zejleŕ.“ Poskića so spěwy, recitacije a hudźbne přednoški z pomocu „Zwjazka Łužisko-Serbskoho Studentstwa.“

Wšěch lubych Serbow, wosebje něhdušich sobustawow, přeprošuje. **Societas.**

Skhadźowanka jutrownu póndźelu

w Haslowje.

Popołd. w 3 hodź.: Studentsko-ludowa zhromadźizna 2 přednoškaj!

Wječor w 1/2 8 hodź.: Wjesoła zabawa. — Bohaty program!

Wšěch sprawnych Serbow a přećelow studentstwa přeprošuje tež hižo na zhromadźiznu

Jurij Henčl, t. č. hłowny starši.

Skhadźowanka

● Hosćenc w Pančicach ●

Jutrownu póndźelu

wojeński koncert

wuwjedźeny wot Budyšskoho wojeńskoho połka

Započatk 6,30 hodź.

Potom reje

jenož za wopytarjow koncerta.

Wróćiwši so wot rowa našoho luboho synka a bratŕika

Pawoła,

kotrohož Bóh luby Knjez njedźelu rano w starobje 7 lět cyle njenadźicy k sebi wotwoła, wuprajamy wšěm přećelam a znatym, kaž tež wjesnjanam za poslednju lubosć, bohate krowu-přewodźenjo a wěncowu pychu, wosebje tež Khrósćanskim knj. wučerjam a šulskim dźěćom naš

najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh tón Knjez“.

W Jasenicy, na dnju pohrjeba, 28. měrca 1929.

W mjenje hubokozrudźenych zawostajenych
Mikławš Just.

W Budyšinje zetkamy so

w kofejowni Lehmann

na Serbskej drózy 8.

Najsłódniše konditorske pječwa

Wosebitosć: Torty jako dar při wšitkich składnosćach.

Wšědnje popołdnju a wječor koncert.

Wróćiwši so wot rowa našeje lubeje mandźelskeje, sotry a ćety

Hany Narćikoweje

z Ralbic,

kotraž štwórtk rano, 21. měrca, nahle ale derje přihotowana, hakle dźeń prjedy k swj. woprawjenju pobywši, swojeje staroby 64 lět wumrě, wuprajamy wšitkim, kotřiž su so na pustowječorach za nju modlili a ju tak bohaće k rowu přewodźeli, wosebje tež nošerjam

nutrny dźak a „Zapłać Bóh tón Knjez“.

Poručamy jeje dušu do modlitwy wěriwych.

W Ralbicach, na dnju pohrjeba, 24. měrca 1929.

W mjenje hłubokozrudźenych žarowacych.
Michał Narćik, mandźelski.

Vogtlandske Madras- **gardiny,**
přikrywy na sofy, łoža, blida a diwany, wóskowanki, łožowe šaty

J. Erler, Budyšin
Zwonkowna lawska hasa 10
— Posłužujemy serbscy. —

Wobliny (mantle) za jězdne koła
3.90, 4.50, 4,75, 5,50 hr.,
= **hadźicy** 1.95, 2.25 hr. =
Nowe koła a trěbne dźěle za koła najtuńšo pola
Bratrow Thomas, Budyšin
Kamjeńtna dróha 16.

Nawěštki w „Katolskim Pósle“ maja stajnje wuspěcha!

Jutrowna přiłoha „Kat. Pósła“

Budyšin, 30. měrca 1929.

Jutry.

Dźeń radosće je zeskhadźał nam z nowa.
Dźens Jězus stany překrasnjeny z rowa.
Tuž hotuj, křižerjo, so, gratuj konja,
Hdyž zwony jutrowne nam z wěže zwonja.

Nic domoj jutry bur — na konja słuša,
Dźens Bohu hołdować ma kóžda duša.
Haj, konje křižerjow dźens z česću noša,
Kiž z kěrlušemi Boha khwala, proša.

Dźens wjesela so bohaći a khudźi,
Hdyž z mortwych stany wumóžeŕ wšěch ludźi,
A podarmo so Židźa wjeselachu,
Hdyž Jehnjo Bože na křiž přibiwachu.

Wón žiwy je a wěčnje žiwy budźe!
Što pomha prěćo njewěriwcow wšudźe?
Bóh wěčnje běše — je — a wěčnje budźe
A njewěra z jich wučbu njedobudźe.

My křesćenjo pak Božu lubosć khwalmy
A spěwajmy jom' kěrluše a psalmy.
Dźak prajmy z křižerjemi na kěrchowje,
Hdyž płakali smy pjatk při Božim rowje.

O prošće, křižerjo, za naše pola,
Zo khlěba dosć nam płodźi serbska rola,
A za tych, kiž su lětsa hižo w rowje,
Hdyž loni jěchachu 'šće po kěrchowje.

P. Wičaz.

Jutrowny zajac.

Ach, je to křiž z tym njeposłušnym Janom! Wšědnje přińdźe tak pozdźe ze šule domoj. A hdyž joho mać do wsy po něšto pósćele, nó, to hakle móže sebi potom woči wuhladać a porsty na nohomaj woteptać, prjedy hač Jan skónčnje zasy wróćo přińdźe. A swary pola njoho ničo njepłaća; też nic dobre słowa. Samo hdyž sebi mać kožany pas wozmje, też tón žadyn dźiw njeskutkuje, to sebi jenož někotre hodźiny na to mysli a na druhi dźeń, woprawdźe, samsna keklija so wospjetuje, a maćeri móhł so hnydom žołdk přeleć, što jenož je do tutoho wuropacha nadobo zajěło? Je kaž tajki njetopyr, wot — haj, wot kotroho časa dha sem?

Nó, wot toho časa sem, hač sebi stara Klamarjec Khata nowu posyłku k jutram pósłać da z tym cyłym móžnym zajećim čaprom, štož wězo dźěćom wutrobu na so ćehnješe, a potom hišće, to wšak njeje tak jednore, wšědnje nimo tutych wabjacych wěcow dwójcy a druhdy hišće wjacy króć nimo hić, to mohł tola wbohi Jank železnu wolu měć, jeli to njedyrbjał do spytowanja přińć: Jejka, čerwjene, módre, žołte, z cokora, ze šokolady, z marcipana, samo z alkoholowej jušku pjelnjene, zo mohł so woprawdźe do wšěch nadobo zakusnyć, a hišće wjacy tajkoho wabjacoho „krempla“. Najbóle pak lubješe so wšitkim wulki žołty cokorowy zajac z wulkim košom na khribjeće. Kak tam jenož we woknje sedźi a hlada, kaž tajki kral! Woprawdźe krasny napohlad!

Wšitke dźěći je k sebi nawabił. Šumplakec Franc wězo, najwjetši njeplech, dźe so hnydom woprašeć, što zajac płaći. Ale hdyž zhoni, kak wjele płaći, so jomu hnydom wokoło woćow wjerćeše, tak zo so lědma zasy z durjemi won namaka. „Jenu hriwnu a pjećdźesać pjenježkow!“ rjekny wón hněwny, „telkole pjenjez!“ A wšitcy stojachu wokoło njoho, wot stróželow čerwjeni, kaž tajke woparjene raki. Jenož Piskorjec Hańža, kotraž měješe stajnje wšoho dosć, so jim směješe: „Ha, ha, wy tak wjele nimaće, zo byšće sebi joho kupić móhli, ja dóstanu joho hnydom, hdyž to našej wowcy praju. Ta mi wšitko kupi, a byrnjež bych našoho hrabjowy hród měć chcyła, bych jón dóstała, a k tomu hišće joho korejtu ze štyrjomi šumjelemi a awto hišće wyše toho, zo bych wšě zwěrjata a was sobu a cyłu wjes do hromady zajězdźiła!“

„Čakaj jenož, ty horda koza, tak khětře hač wo tebi něšto zhonimy, to hnydom knjezej wučerjej rjeknjemy, zo ći trochu twój hordy khribjet naměri!“ wołachu holcy rozhorjene za njej.

Jankej dźěše pak so kaž mnohim dorosćenym: čim njemóžniša jena wěc za nich je, ćim bóle žadaja za njej. Cokorowy zajac khodźeše z nim sobu hač do łoža, to rěka w myslach. Přecy sebi hłowu łamaše, na kajke wašnjo by jeno sebi joho dobyć mohł. W šuli žane linki w knihach wjacy njewidźeše, wšitko wopaki wotmołwješe, katechismus a bibliske stawizny wjacy njewuknješe. Rozhněwany dyrbješe wučeř kij k pomocy wzać. Spodźiwajo hladaše knjez farař na tutoho małoho hrěšnika. „Haj, što dha so to nadobo wjacy njećini? Čohodla přińdźeš stajnje tak pozdźe do šule?“

Ale Jan sebi pomhać njemóžeše. Kaž by něšto načinjene měł, tak joho ke klamarni ćehnješe.

Přecy hišće wupjera so tam tónle wabjacy zajac a pódla leži nětko hnydom płaćizna wupołożena: 1,50 M. Zo změje z najmjeńša tele wěčne prašenjo swojoh' kónca“, huntorješe so Klamarjec Khata, „hewak mi naposledku hišće khěžku powala, tute wostudłe hólčiska! Wot tutych sebi tola žadyn ničo njekupi, khiba jenoho gumijowoho hada za pjenježk.“

A tónle wostudły hólc, Hěblakec Jan, tu stoji a stoji kaž přimaznjeny při woknje.

„Hriwnu a pjećdźesać pjenježkow płaći zajac“, mysli sebi Jan. „Haj, hdźe tute pjenjezy jow wzać a nic kradnyć?

„Ach, hdy bychu tu hišće tamne stare časy byłe! Tehdom, hdyž hišće soniny po swěće khodźachu, to trjebaše sebi jenož přeć, a hižo by tu wšo měł a byrnjež cyłe poł swěta było a nic jenož 150 pjenježkow! Ale nan ma cyle prawje: dźensiše časy su hubjene . . ., haj, haj, a dźiwy so tež žane wjacy njestawaju . . .“

Zrudny kroči Jan domoj.

Tola što to — — što dha tule při brjozy leži? Jan so skhili — — ju, dźiwy 'šće so tola stanu! Abo dźije so jomu při swětłym dnju? Ně, tamle stoji staroho Wowćerkowy rozpadany domčk, zady njoho cyrkwina wěža a tamle joho dom . . . to je wšitko na prawym městnje, wón hižo njespi a je při strowym rozomje . . . a ma woprawdźe dwě papjerjanej hriwnje w rucy . . . a zajac płaći 150 pjenježkow! Spłóšiwje hlada Jan wokoło so, hač joho nichtó widźał njeje, a fuk! Dwě hriwnje běštej w joho kapsy. Njech słušeja, komuž chcedźa — nětkle ma je wón a při tym wostanje, to rěka, doniž je za zajaca njeda; hotowe je a zajac słuša jomu! Maćeri wězo wo tym ničo rjec njesmě; ta by to hnydom do Serbskich Nowin stajić dała.

Potajkim maćeri wo pjenjezach ničo njepraji. Do šule Jan dźensa zajaca dla njeskomdźi, ale ducy nimo klamarnje pohlada dobyćerscy na wušaka:

„Čakaj jenož, dwě hodźincy hišće, a potom sy mój, haj, cyle mój!“ Ale Jan sebi mysleše, zo tutej dwě hodźinje docyła wjacy njedožiwi.

Zo by Jan dźěći wotbył, dźěše na khwilku swojej ćeće, widźeć to nichtó njesmě, joho zajaca.

„Nětko dyrbju zasy hić!“ rjekny Jan, mać snadź hišće něšto trjeba, abo ma hišće něšto za dźěło; božemje ćeta!“ — Budź prawje dušny, Janko, woprawdźe dušny!“ rjekny stara ćeta. Tu poča Jankej ćopło być: je wón woprawdźe tak dušny? Dźensa — tej dwě hriwnje — a nětko tón zajac? Ale hdyž měješe swojoho zajaca spody khabata, změrowa so joho swědomjo w joho zbožownosći: „Ja joho mam! Ja joho mam! Doma skhowa joho w bróžni, a z cyle njewinowatym mjezwočom přińdźe nutř: „Wjele dobroh', maći, wot ćety, sym ju dźensa junu wopytał!“ — „Druhi raz dyrbiš so to najprjedy woprašeć, to so dźěćom słuša!“ rjekny mać, njeměješe pak khwile so z nim dołho rozmołwjeć; přetož na khachlowej ławcy sedźeše stara Šewcowa a třeješe sebi z różkom fale woči. „Haj, haj“, wiješe sedźo z hłowu, „to je přecy tak było: jene njezbožo njepřińdźe ženje same. Nětko dyrbjach też hišće tej dwě hriwnje zhubić, za kotrež dyrbjach lěkarstwo za Hilžu kupić. — Dyrbi nětko wumrěć, to jeničke, štož hišće tu na swěće mam. Poslednjej hriwnje chcych za nju woprować, zo by zasy strowa była . . . a nětko dyrbjach jej zhubić!“ Tuta žałosć doby so też hač do Janoweje wutroby. Kaž mječ přejědźechu jomu słowa přez wutrobu . . . a Hilža na smjerć khora, joho towarška.

To poča Janej žel być. „Praj, praj“, šeptaše jomu jedyn hłós, „čiń to zasy dobre, prjedy hač je přepozdźe!“ Hišće junu widźeše Jan zajaca w duchu, wabjacoho kaž . . . haj, kaž woprawdźitoho zawjedniskoho hada. Hańbowaše so sam před sobu, zo je docyła tajke něšto wukonjeć mohł.

A hdy by sebi nětkle tajke puki dóstał, zo so za cyły tydźeń wjacy hibać njeby mohł, a wšitcy bychu joho zacpěli a njebychu wjacy wo njoho rodźeli. Wšu swoju zmužitosć zhromadźi a hižo stoji před žonomaj: „Šewcowa, waša Hilža dóstanje, štož trjeba! Maći, budź tak dobra, daj jej z mojeje pokładnicy 150 pjenježkow. Pjećdźesać pjenježkow ja hišće mam“, powěda wón cyle wohańbjeny, „te — te pjenjezy sym ja namakał a nikomu ničo prajił, dokelž sym sebi jenoho cokorowoho zajaca za nje kupił . . .

Wodajće mi, ženje wjacy to njesćinju a k jutram mi njetrjebaš zo ta ničo dać, maći!“ Takle — nětko je wukopane! Jan wodychny tak lohko, kaž by cyły swět z njoho so wotwalił. „Zo jenož sy ty tajke něšto dokonjał, Jano?“ Tu wukulichu so jomu sylzy, płakajo poklakny so wón před maćerju: „Njebudź na mnje hněwna . . . tón cokorowy zajac!“

A mać wobja swojoho želnosćiwoho syna a běše jomu wot nětka hišće lěpša, dokelž wědźeše, zo je najebać wšoho druhoho, hišće dobre jadro w nim a zo budźe junu cyły muž, kotryž swój brach zmužiće wuznaje a zasy dobry čini.

Janowa najrjeńša dopomnjeńka pak přez joho cyłe žiwjenjo hač do joho staroby bě „cokorowy zajac“. Wón stoješe w joho domje na prěnim městnje.

Z cyrkwje a swěta.

W Francózskej założi biskop Izard nowe bratrowstwo pod mjenom „Japoštołojo dźěła“. Stowařšenjo — stajiwši so pod škit najbóžnišeje knježny — wozmje sebi za hłowny nadawk, přez modlitwy na pomoc přińć wonym dźěłaćerkam, kotrež su so swjatej cyrkwi wocuzbniłe. Sobustawki maja sćěhowace winowatosće: Kóždy dźeń so modlić předpisane modlitwy k maćeri Božej, k swj. Józefej, k swj. Mariji Madleni a swj. Měrćinej, junkróć za tydźeń swoje dźeńske dźěło wukonjeć w duchu modlitwy a japoštołstwa; skónčnje junkróć za lěto woprować mzdu znajmjeńša jeneje hodźiny dźěła za poměry towarstwa. Přinoški maja so nałožić k škitowanju dźěłaćerkow; z dobom maja wšitcy praktiscy sobudźěłać na wujednanju swojich sobudźěłaćerkow z cyrkwju. Tute bratrowstwo by też našim towarstwam žonow a knježnow jara spomožne było. Dyrbi so tola kóždy křesćan sobu zamołwity čuć za nabožne žiwjenjo swojoho sobućłowjeka.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. - Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za reklamowy rjadk w teksće so 50 pj. płaći. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Zamołwity redaktor: Kapłan Józef Nowak w Budyšinje, Kirchplatz 2. — Pokładnik: Jurij Šołta, wučeŕ, Před šulerskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje z póstšekowym kontom: Drježdźany 33458. Dalokoróčak čo. 3895.

14. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **6. apryla 1929.** | **67. lětnik.**

Evangelium dźěła.

Jutrowne zwony wuzwonichu. Drje hišće klinči we našich cyrkwjach a po našich honach radostne, do njebjes šumjace Alleluja. Drje nas dopominaja hišće njedźelske wobkhady po kěrchowje do Božich służbow a kaž w Khrósćicach tež na nyšporje, zo smy w rjanym jutrownym času a by=li štó chcył być němy a hłuchi napřećo cyrkwinym hłosam: radostnym kěrlušam Božich spěwarjow swoje wucho wěsće njezawrje. Posłucha nětko w rjanym nalětnim času tak rad na spěw škowrončkowy w powětře, kedźbuje na fifolenjo škórcow we swojej zahrodźe, wjeseli so, zo njeje podarmo w hrubym zymskim času kóždy dźeń před woknami z jědźu wobstarał kosowoho mužika a žonku, kotrejuž hłód a nuza wšěndnje hač na proh khěžiny a k woknam zaćěri, hdyž nětko mytuje kós wšu lubosć ze swojim cunim rańšim spěwom a luboznym kěrlušowanjom. Haj samo wuši nastaja, hač ćichi Michał njewoła a nawječor wokoło Jurja žaby njerjechtaja.

Bur a ratař wosebje lětsa po zapozdźenym a do jutrow njemóžnym rólnym dźěle čakatej na rjany čas.

Předołho bě lětsa wulka, njewšědna zyma a mokrota na polach nalětnje dźěło zatorhowała, komdźiła a dlěje hač hewak serbskoho bura, kiž njelubuje prózdne sydanjo za kachlemi, na dom wjazała.

Kak často wobkhodźuje tón a druhi swoje pola, jako chcył prajić: moje lube pola, moja wutroba, ruka a noha žada za wami a njemóže dočakać, zo mje rjeńši nalětni čas wumóže ze swojoho jastwa, hdźež dyrbju na prózdne žónske bachtanjo posłuchać a mje zasy wróći wam, moje pola, kiž sće moje žiwjenjo a wjeselo.

Tak nětko nam přinjese a wobradźa jutrowny čas nowe dźěło na serbskich honach a łukach. Bože słónčko derje měni a wohrjewa z ćim wjetšej lubosću, čim dlěje je we boju ze zymu, lodom, zmjerzkom lětsa cofało, doniž skónčnje bitwu njedoby. Wšo wyska a juska wonka pod njebjom, wšo šwórči a borči, wšo so hiboce a koleba, Boža přiroda nam kuzła před woči Boži z hrěchom zhubjeny raj. Woprawdźe, njebě=li w zymje lětsa často rjenje w Serbach, nětko je wšo zabyte a wodate: Boža ruka z njewšědnej lubosću a darniwosću wusypuje swoje dobroty.

Po zymskim wotpočinku klinči zasy po Serbach, doma a wonka **„evangelium“, wjesoła powěsć dźěła.**

A hlejće, do tutoho nuznoho nalětnjoho časa a dźěła staja swjata cyrkwjow muža, kotryž sam na sebi předstaja tak rjec evangelium dźěła. To je swj. Józef.

Drje swjeći hižo we swjatym posće, 19. měrca, kaž znate, cyrkwjow wopomnjećo tutoho njewšědnoho, přikładnoho swjatoho muža, ale tak rjec bóle w cyłku a za wšěch přikładnoho. Po jutrach, srjedu po druhej njedźeli, swjeći cyrkwjow hišće raz joho wopomnjećo jako zakitarja cyrkwje a zakitarja dźěławoho a dźěłaćerskoho ludu.

Lubi Serbja! Naš čas sebi mysli a něšto na to być dawa, zo je wón wunamakał tutón evangelium dźěła, kaž praji. Powěda, pisa a předuje wšudźom na hasach: hakle nětko, hdyž smy stary zhniły porjad wotstronili, hdyž su mužojo, z ludu samoho wukhadźacy, dźěłaćerscy mužojo wjednistwo statow do rukow wzali, je nowy złoty čas přišoł a khroble wuprajachu hanjace słowa: **Naša nabožina rěka dźěło.** My wam přinošamy evangelium wo wosławjenju dźěła, čestne měšnistwo dźěłaćerja. Z tutymi hanjacymi słowami wlečechu swoje prudła, łojachu do swojich syći tajkich, kotřiž na lěp lězu kóždomu nowočasnomu praskotej.

Haj, samo mjez dobrym katolskim ludom, kaž na přikład při Rhynje, sebi zwěrichu, na popad rybow wuńć a tu wuslědźichu pódla swojoho evangelia dźěła druhe lesne słowo wo „katolskim socialistu“. Haj, wobstoji wosebity časopis z napismom: Katolski socialist.

Njehodźi so prěć: ličba socialistow je hrózbnje postupiła. Tola telko mandatow hišće nimaju w parlamentach, zo bychu sami politisku móc do rukow dóstali. Potrjebuja k tomu druhe politiske strony. Z jednymi du w kulturnych, z druhimi w hospodarskich prašenjach. Prócuja so z dawna, wosebje katolskich dźěłaćerjow za swoje ideje dobyć.

Za swěrnoho syna katolskeje cyrkwje z cyła njewobstoji žadyn problem, to je prašenjo mjez socialismom a katolskej wěru. Tute prašenjo je dawno roz=

risane z tym, zo je socialismus přez najwyššu cyrkwinsku autoritu zasudźeny a tak njemóže a njesmě žadyn katolski Serb być wědomny sobustaw socialistow, nochce=li so sam wuzamkać z hnadownych žórłow swojeje cyrkwje.

Něšto druhe kaž wědomne sobustawstwo pak je zhromadne prócowanjo, zastupowanjo a wustupowanjo za prawa a swobodu dźěłaćerja na zakońskim puću a by=li trěbne było přez přeměnjenjo nětčišoho socialnoho porjada. Jenož, zo so při tym njesmědźa prawje zasłužene prawa třećoho někak zranić abo wobmjezować. Potajkim, energiscy wustupować za woprawnjene žadanja dźěłaćerskoho ludu je kóždomu dowolene. Tola při tym socialistam na wysokoho konja dopomhać a do sedła k nowej mocy, zo bychu potom swój njewěriwy socialistiski stat móhli wutworić, nabožinu ze šule docyła wuhnać, cyrkeŵ krjudować a wukutlić, to wězo njeje nam nihdy na nihdy dowolene.

Tuž rozeznawajmy pěknje tute dwoje: zhromadne dźěło za dźěłaćerske zajimy a sobustawstwo! To jedne: haj, to druhe: nihdy nic!

Njedajmy so slepić wot hładkich, mjedowych, lesnych słowow, kaž tute wo evangeliu dźěła a měšnistwje dźěłaćerja! Tam, w tych krajach kaž w Ruskej, w tych stronach, hdźež maja woni komando, móc w rukomaj, křud w horšći, pjenježny měch k pomocy, tam njerěča woni božedla wo evangeliu dźěła a měšniskim zastojnstwje dźěłaćerja, tam słyšiš druhe akordy, tam je runje nawopak: hidźenjo dźěła, zacpěwanjo dźěła a dźěłaćerja, tam je smjerc za dźěło a najhórše krjudowanjo tajkich, kiž bychu chcyli dźěłać.

Njeje nihdźe wjetšoho rozdźěla mjez rjanymi słowami a khutnymi skutkami kaž w nowočasnym socialistiskim staće. Wězo tući nowi profeći wołaja a namołwjeja k dźěłu. Wězo też tam, hdźež móža, płaća dźěło z njesłyšanej płaćiznu. Ale wěriwi tuteje noweje nabožiny, kiž jim rěka dźěło, sami wo tutej nabožinje ničo wědźeć nochcedźa. Sami so zdaluja tutych Božich službow dźěła. Z prěnja, dokelž jim trjeba njeje a z druha, dokelž jim dźěło smjerdźi, jich čłowjestwo poniža a z třeća, dokelž jim evangelium dźěła telko woznamjenja, zo ma tón hłupy dźěłaćeŕ za nich dźěłać, zo by jim kapsy pjelnił a dopomhał přijomnišomu a wjeselšomu žiwjenju. A jeli namakaja druhe puće k lěpšomu žiwjenju hač ručne dźěło, nichtó njeje spěšnišo tu, žadławe dźěło z rukow wottřasć kaž tući profeći evangelia dźěła.

Wjesołe žiwjenjo, wučerpane žiwjenjo a do syteje wole wužiwane žiwjenjo z prawje mało dźěłom a napinanjom — to a ničo druhe je jich wěrywuznaćo, jich evangelium dźěła, to zrozemja z jich słowow: čestne měšnistwo dźěłaćerja!

Potajkim nic měšnistwo dźěłaćerja za nich płaći, ale změšenjo ćežkoho dóńta khudoho dźěłaćerja z wuklukanjom wbohoho dźěłaćerja a napjelnjenjo swojich móšnjow: to je jich evangelium! Dźiće tam, hdźež tući profeći knježa a prašejće so te wuklukane, woporne jehnjata, hač tomu tak njeje!

A tola, lubi Serbja, evangelium, wjesołe powěstwo, zo je dźensa hišće dźěło Boža služba, klinči też w nětčišim času hišće, ma też dźensa hišće swój złoty zwuk, a to je z h o r t a swj. Józefa w Nazareće!

Kelko Serbow dyrbješe přećiwo swojej woli a ze zrudobu a styskosću přez cyłu zymu wuzamknjenych być wot wšoho dźěła!

Snadź su też tajcy pódla byli, kotrymž bě to witana pomazka, na lěnjej koži ležeć a sebi hišće swoju lěnju kožu preměrować dać.

Tola budźmy sprawni: to njeje cyły serbski lud, to njejsu wšitcy serbscy dźěłonjemějerjo! Kaž z jenoho Judaša njesměmy sudźić na cyły měšniski staw, kaž jednoho njeswědomitoho bamža, biskopa, kejžora, krala dla njesměmy zatamać wšěch, kaž jenoho bura dla, kiž přečinja a přežloka kubło, njesměmy wšěch winować, runje tak njesměmy někotrych serbskich prózdnikow a lěnjopaserjow změšeć a do jenoho warjacoho hornca stykać zdobom wšěch!

A tutón zmylk so často stawa a škodu ma cyły serbski lud, dokelž nastawa nowa hida, šćěpjeńca a hdyž sebi a hdźež sebi wjacy dźěłodawarjo a dźěłobračcy, wulcy a mali, zrozemić nochcedźa, tam je kónc a swjatok ze wšěm spokojnym, zhromadnym žiwjenjom. A hrěši so na woběmaj stronomaj.

Ći, kotřiž telko hawtuja na tych, kotřiž dóstawachu podpjeru dźěłonjemějacych, njech tola njezabudźa, zo tući dyrbjachu, zakońscy nuzowani, najprjedy přinošować a swój kruty přinošk płaćić za dny nuzy, tak zo je to za nich runje tak zawěsćenjo před nuzu, kaž hdyž druhi so zawěsćić da před wohnjom, khorosću, invalidnosću, smjerću a tak dale.

Znajemy přikłady, zo njechachu přinošować a nochcychu też ničo měć a jim dósta so wotmołwa: to njeńdźe. Wy dyrbiće płaćić!

Jeli pak cyłe zarjadowanjo podpjeranja dźěłonjemějacych je wopačne a polěpšenja potrěbne, potom je wopak, hdyž so na tych swari, kotřiž w nuzy pomoc dóstanu, město, zo bychmy na zakońskim puću pomhali, wótrosće a njeprawdy wotstronić.

Tuž wjacy zrozemjenja, wjacy lubosće, wjacy popřeća a wjacy křesćanstwa!

Što prajiš nam ty, swjaty Józefje, wo evangeliu dźěła a měšnistwje dźěłaćerja?

Pospochi stojiš při drjewjanej ławcy we swojim małym kralestwje a so prócuješ a napinaš, poćiš a drjeješ, praj nam Serbam: sy při tym spokojny a zbožowny abo nic? Přeješ sebi snadź něšto druhe a lěpše? By snadź był radšo Herodes na trónje abo kejžorski bohot, wulki židowski překupc kaž tón na puću do Jericho abo snadź kaž tamny bohačk w sćenju?

Haj, ty maš prawje: z nikim druhim njeměnješ swoje zbožo, ženje so njewusłečeš swój dźěłaćerski kabat.

Ty kładźeš sobu do swojoho dźěła s w o j u d u š u, s w o j u p o b o ž n u, b o h a b ó j n u d u š u: wosobinska Boža služba je ći kóžde klepnjenjo z klepakom, hdyž ćahaš piwu, hdyž zastajiš wótru sekeru. Za Božoho Syna běža ći kaž sleborne parle drohe potowe krjepy z moršćenoho čoła! Ty kładźeš do swojoho dźěła swoju l u b o w a c u d u š u! Aj, kak lětaja jenož šćěpy a šlebjertki wokoło tebje! Kak mócnje zběhaš a pjerješ ze sekeru do drjewa! Njeje to wšo za najćisćišu wšitkich knježnow a žónskich, za lubozne dźěćo, za najdróžšej zastawkaj Božeje lubosće, za twój Boži raj domjacoho zboža? A powěz nam Serbam w nětčišim kritiskim a ćežkim hospodarskim času: njebywa też tebi ćežke druhdy twoje dźěło a twjerde? Hłuboke hrjebje widźu so ćahnyć po twojim swjatym čole, hłuboke fałdy po twojimaj licomaj! Kak mozlata ta ruka! Kak twjerda, hdyž ju poskićiš swjatej mandźelskej! A powědaj mi tola, po kajkim tarifje sy dźěłał, kak snadna a nizka bě twoja mzda a kelko sy darmo a bjez wšoho zarunanja dźěłał za toho a druhoho! Kak khudy je twój domčk a kak mały! Sy hněwny, zo mjenuja twoje dźěćo, Bože dźěćo, stajnje kaž ze zacpěćom: čěslowoho syna? Hóršiš so a njehladaš ze zawisću často na druhich, kiž maja sebi lěpje kaž ty? Ně, luby swjaty Józefje! Wěm, zo ze žanym so njeměnješ. Ty hladaš doprědka, do njebjeskich dalinow. Ty widźiš tón wěrny přichodny stat (Zukunftsstaat) swojoho Božoho Syna, kralestwo wěrnosće a hnady. Na tutym twariš sobu a woćehneš jomu swojoho krala!

Rěčiš nam wo myće swojoho dźěła! Přistupmy k njomu dźensa w njebjeskim kralestwje! Prašejmy so, štó je jomu tam horjeka na krasnosći runja, Jězusa a Mariju wotličenaj? Bě z kralowskoho domu! A tola

přesahuje wón tón dźěłaćeŕ, rjemjeslnik wšěch swojich kralowskich prjedownikow!

Swjaty Józef, tón najwyšše česćeny dźěłaćeŕ! Kotry z ruskich sowjet=kralikow móže so z nim runać?

A čohodla je tak wysoko dócpěł? Joho póććiwosć, joho dźěło je joho pozběhnyło wyše kerubinow a serafinow.

Lubi Serbja! Swjaty Józef je to wěrne evangelium dźěła, je tón wěrny měšniski dźěłaćeŕ! Tuž njeběhajće telko za zełhaŕnymi profetami, kiž bamborja wam wo přichodnym serbskim dźěłaćeŕskim staće přichoda, ně, sćěhujće radšo swjatoho Józefa, zo by was dowjedł do swojoho Syna wěrnoho přichodnoho Božoho stata! Budźće mudri a dajće so powučeć wot tutoho muža, kiž ma w horće wěrnosć, w rukomaj dobroty a we wutrobje lubosć k wam! Jenož tajki je waš wopraw=dźity přećel! jn.

Ratařska nuza.

Na wšelake wašnjo spytuja wobstojacu ratařsku nuzu přewinyć. W Hanoverskej su tamniše ratařske zwjazki wobzamknyli, stawkować a to w kupowanju. Tamniši ratarjo so zawjazuja, zo ničo wjacy njekupuja, ani drastu, ani šaty, ani wupłody industrije, ani domjacu nadobu, ani ratařske mašiny. Po 1. meji so po cyłym kraju też žadyn přikupny hnój wjacy kupować njebudźe. Z tym bórzy też industrielni a wobkhodnicy pytnu, što też za nich ratařstwo woznamjenja a kajki dyrbja też woni zajim měć, zo so ratařstwu derje dźe. Cyle wěsće pak je prawje a nuzne, zo też pola nas ratařstwo so kaž jenož móžno wobmjezuje a ničo njekupuje, štož njeje na kóždy pad trěbne. Nastawaju časy, zo też „fenk“ zasy bywa ważeny a zo kóždy počina z nim zasy ličić. W času inflaciskich ličbow běchmy tomu wotwuknyli a to je mnohomu dźens wjele hłowubolenja hižo přinjesło, zo je při swojich wudawkach prawy moment přepasł, na nětčiše małe ličby a jich hódnotu so přiwučić.

Waldek

je mały samostatny kraj w Němskej, kotryž kaž Pruska, Saksa atd. słušeše dotal do zwjazka němskich krajow. Leži mjez Hessenskej a Westfalskej k wječoru wot města Kassela. Je jenož 1055 qkm wulki a ma dohromady 56000 wobydlerjow. Hłowne město Arolsen ma jenož 2000 wobydlerjow. Tutón mały stat je wobzamknył, zo so wzda swojeje dotalneje samostatnosće a wot 1. apryla 1929 přeńdźe do Pruskeje. Druhi jutrowny dźeń so tutón ważny akt sta. Pruski znutŕkowny minister Grzesinski bě sam přikhwatał. Připołdnja w 12 hodź. běchu so waldekscy wobydlerjo zhromadźili. Posledni raz zmahowaše so z jich knježićeŕskeje kněže waldekska khorhoŵ. Posledni raz wuklinča waldekska narodna hymna. Pruska khorhoŵ so zjewi. Pruska hymna zaklinča. A po Waldekskej samostatnosći bě.

Amerikanski pósłanc w Parizu je zemrěł.

Jutrowničku popołdnju w 5 hodź. je Myrron T. Herrik, pósłanc Zjednoćenych Statow w Parizu, w 74. lěće swojoho žiwjenja zemrěł. Při pohrjebje † maršalla Focha běše so zazymnił. Nětk joho Boža ručka zaja. Wón je był wuprajeny přećel Francózskeje. Wot 1912 hač do kónca lěta 1914 a wot 1921 zasy běše wón z amerikanskim pósłancom w Parizu. Běše jedyn z najwobdarjenišich diplomatow Ameriki. Z wulkej zrěčniwosću a wušiknosću je wustupował za wuzke zwiski mjez Ameriku a Francózskej. Hdyž bu kónc lěta 1914 dom do Ameriki powołany, je tam najwuspěšnišo dźěłał za to, zo Amerika na stronje ententy do swětoweje wójny zastupi a jón financowaše. Bjez dźiwa, zo joho Francózska wulcy česćeše a zo je jara jimana přez tak njewočakowany wotkhad wulkoho přećela.

W Mexiku

dźe dale domjaca wójna. Calles da do swěta trubić, zo přecy dobywa. Ale z tym dobywanjom so to njezda tak złě być. Ze zběžkaŕskoho lěhwa cyle hinaše powěsće přikhadźeja. Bitwa pola Escalona je dźesać hodźinow trała. Pod generalom Escobarom su zběžkarjo 1500 muži Callesowoho wójska zajeli a 400 tohosamoho je padło General Escobar so w zjawnym lisće hóriši na amerikanskoho wupósłanca w Mexiku, Morrona, přichodnoho nana lětaka Lindbergha, zo njeje njestroniski ale agent propagandy za Callesa, a zo w powěsćach, kotrež do swěta sćele, diskreditуje zběžkaŕske hibanjo. To wšak je wěste, zo Amerika nieje neutralna, ale zo z pjenjezami a wšěmi brónjemi Callesa a cyłe dotalne swobodomulerske knježeŕstwo dźerži a wudźeržuje. Hlada wšak tam jeničcy swoje interesy a te su hinaše hač interesy mexikanskoho ludu. Też tu so pokazuje, zo pjenjezy wobknježa swět a zo stajnje so kreatury namakaja, kotrež mocy pjenjez podleža samo swój lud přeradźiwši.

W Khinje

so z nowa krawnje wojuje. Też tam je ćežko, wšelakich generalow pod jenym wjednistwom zjednoćić. Też tam je cuzy pjenjez sylny a mócny dosć, přecy zasy tajkich generalow dobyć, zo w cuzej służbje stajnje měr a měrne wuwiću a zesylnjenjo ludu kaža a tajke po možnosći znjemóžnjeja. Tola so zda po tym, zo je so „křesćanski“ general Feng za nětčiše centralne knježeŕstwo wuprajił, zo so tola zběžkaŕske a njeměrne hibanjo potłóči a zo we wulkim kraju, we wšelakich dźělach strašnje wuhłódnjenomu, nastanje a wostanje tak nuznje trěbny měr. Jenož w měrnym wuwiću zależi zbožo a postup ludow a narodow.

Z Łužicy a Serbow.

Z **Budyšina.** Naši křižerjo jěchachu lětsa w 31 zapřahach do Radworja. Na wróćopuću so zwaha dešćowaše, hdyž pak wokoło serbskeje cyrkwje jěchachu, so z njebja kidny. Njech wostanje hesło našich křižerjow: „Bohu k česći!“ Naši křižerjo mějachu lětsa nowe khorhowje a Bože stpěćo. Zapłać Bóh wšěm dobroćerjam!

Z **Radworja.** Hnadowny wołtaŕ „Njeswarskeje“ (Njeswačanskeje) swjateje Marije w tudomnej farskej cyrkwi dósta k jutram nowe dohotowanjo, a to z tym, zo buštej na prawej a lěwej stronje hnadownoho swjećeća postawje swjatoho Józefa a swjateje Hany postajenej. Postawje stej za pjenjezy kupjenej, kotrež su hosćo na tudomnych kwasach nahromadźili. Podźěl na tutym dohotowanju maja potajkim Serbja wšěch wosadow, kotřiž su hdy na kwasu w našej wosadźe dar do kwasneje zběrki přidali. Dokelž stej postawje z podnožku přez połdra metra wysokej a při tym wumjełskej dźěle, njejstej hišće dopłaćenej. Tohodla budźemy też na bližšich tudomnych kwasach dale za njej hromadźić; zawěsće sebi daricerjo z tym z nowa přikhilnosć maćerje Božeje dobudu. Tute njedopłaćenjo pak njech je też za tych z powučenjom, kotřiž też junu někajki krošik do spomnjeneje zběrki darichu a sebi potom hubu torhachu, hdyž tam postawje nazajtra hižo njestoještej. Woni njech z tutoho přikłada wuknu, zo rozomny człowjek do wěcow njemudruje, kotrež njerozemi; też nic, byrnjež joho někajki šćuwak k tomu namołwjał.

Z **Radworja.** Při trochu njewobstajnym wjedrje so tu křižeŕska swjatočnosć po zwučenym wašnju wotmě. Postajeny porjad hodźeše so, njedźiwajo krótkoho časa, też lětsa wosebje tohodla dospołnje přewjesć, dokelž tu Budyšenjo zasy z dypkom běchu. Jěcharjow naličichmy: Baćońskich 31, Budyšskich 31 a Radwořskich 34 zapřahow. Wšě tři procesijóny běchu potajkim wo tójšto wjetše hač dotal, tak zo wosebje Radwořskim puć wokoło cyrkwje lědma hišće dosahaše. Tola to njebudźe złě; přetož jeli by tutón puć za přiběracu ličbu jěcharjow překrótki być počał, hodźi

so jara derje wokoło cyrkwinskeje zahrody (zady sotrownje a přez šulsku ležownosć) jěchać.

Z **Khróśćic.** Rjane nabožne wašnjo jutrownoho jěchanja běše tež lětsa dopokaz hłubokoho křesćanskoho zmyslenja našoho ludu. Hačrunje naši zmužići křižerjo dny dołho so nadžijachu na słónčnu jutrowničku, dyrbjachu so tola na njej spokojić z dešćowym wjedrom. W postajenym času připołdnju zhromadźichu so Khróśćanscy křižerjo — běchu na 84 zapřahow — a po měšniskim žohnowanju čehnjechu do blizkoho Klóštra, spěwajo z radostnej wutrobu jutrowne kěrluše, wjesołe alleluja. Po nyšporje přijěchachu k nam Klóštrscy křižerjo, wokoło 25 zapřahow, tohorunja w tym přeswědčenju, zo samo dešćik a wichor njemóže zlemić duchownu radosć jutrownoho křižerja. Tak wotměwaše so tutón procesijón lětsa pola nas bjeze wšoho wjetšoho njezboža, a naši křižerjo su cyle wěsće spěchowali česć Božu so dźeržo nałožka našich wótcow.

Z **Ralbic.** Jutrowničku dopołdnja 1/2 10 hodź. zhromadźi so 108 křižerjow z Ralbičanskeje wosady, zo bychu jutrownu wjesołosć njesli do susodneje Kulowskeje wosady a w Božej přirodźe horjestanjanomu Zbóžnikej dźak a khwalbu spěwali. Wokoło 1 hodź. přijěcha 197 křižerjow z Kulowskeje wosady k nam. Hdyž pak po nyšporje, 1/2 4 hodźin, zasy hromadu jěchachu, so khětro dešćowaše. Tola to jich dale njemyleše. Po zwučenym wašnju wobjěchachu tři króć nawjes a cyrkej a potom jěchachu přez Sulšecy domoj do Kulowa. Naši křižerjo wróćichu so w 6 hodź. do Ralbic. Hdyž běchu wšě wobrjady dokonjeli a pačerje dospěwali, běše hižo 7 hodźin. Knjez Dźisławk-Róžeńćanski jěchaše lětsa 25. króć za křižerja. Křižerjo su swoju wěc jara derje činili. Su přistojnosć a pobožnosć rjenje wobkedźbowali a so čuli jako cyrkwinski nabožny procesijón. Njech Bóh luby Knjez jim wšě wopory žohnuje, kotrež su lětsa při khětro hubjenym wjedrje k česći Božej přinjesli.

Z **Róžanta.** Najebać hroznoho, sněhowoho a mokroho wjedra běchu jutrownu wutoru procesijóny na naše hnadowne městno přišle, jenož słabje wobdźělene běchu z wuwzaćom Ralbičanskoho, kotryž běše tón raz tak bohaće wobdźěleny, kaž to hižo dołho wjacy widźeli njejsmy. Sława Delanam! Ničo nadobniše njeje, dyžli procesijón, w kotrymž so zhromadnje prosy a zhromadnje swjata mać Boža so česćuje. Tajka zhromadna próstwa a khwalba je wjele mócniša, a Bože žohnowanjo budźe na tajkich wosadach wotpočawać, hdźež sebi wosadni procesijóny waža, na nich so wobdźěluja a zhromadnje swoju wěru zjawnje ke Khrystusej wuznawaja, kotryž so w procesijónje prědku sobu njese a hdźež tež duchowny, posoł Boži, sobu dźe. Tuž, lubi Serbja, khodźće na tajkich hnadownych dnjach, kaž jutry wutoru, swjatki wutoru, swj. Marije domapytanja a swj. Marije naroda, z procesijónom pěši sobu. Pěši sobu hić, je wopor, ale runje modlitwa z woporom zjednoćena a k tomu hišće zhromadna modlitwa je Bohu spodobna, a Khrystus je tajkej modlitwje wusłyšenjo slubił.

Z **Wotrowa.** Křižerjo mějachu lětsa jara njepřihódne wjedro. Z Wotrowa běchu 33, z Njebjelčic 38 zapřahow.

Z **Pančic.** Radupodawanjo za maćerje budźe pjatk, 12. apryla, popołdnju w 2 hodź. w hosćeńcu.

Z **Konjec.** Pućowanske radupodawanjo za maćerje wotměje so srjedu, 10. apryla, popołdnju w 2 hodźinomaj w Konjecach na šuli a 1/2 4 hodź. w Smjerdźacej pola Krawcec. Lěkař budźe přitomny.

Z **Kamjenca.** Hamtske hejtmanstwo wozjewja: Pjaty rěčny dźeń wokřewjenskoho zastaranja wotměje so wutoru 9. apryla 1929, popołdnju w 2 hodź. w Klóštrskej młodowni w Pančicach. Je postajeny za dźěći ze sćěhowacych wsow: Wučkecy, Bukowc, Kanecy, Kozaricy, Khróśćicy, Konjecy, Wětenca, Hłupońca, Hrańca, Wudwoř, Hórki, Jawora, Jědlca, Kašecy, Mały Wosyk z Njeradecami a z Nowym Dworom, Kukow, Łazk, Lejno, Miłoćicy, Nowoslicy, Njebjelčicy, Nowe Město, Nuknicy z Prawočicami, Wotrow, Pančicy, Pěskecy, Worklecy z Nowej Wjesku a z Hatami, Ralbicy, Róžant, Žuricy, Smječkecy, Smjerdźaca, Šunow, Swinańnja, Zejicy, Časecy, Serbske Pazlicy, Sernjany. Starši z tutych wsow, kotříž chcedźa woprawdźe swoje dźěći do wokřewjeńnje dać, su prošeni, zo bychu ze swojimi dźěćimi přišli. Sobu přinjesć ma so invalidna karta abo wobswědčenjo renty krajnoho zawěsćacoho wustawa. Zastaranski lěkař budźe dźěći přepytać a staršim radźić, štož je woboje darmo.

Ze Serbow. Tydźenja čitachmy w „Kat. Pósle“, zo twarjenja Wowčeŕkec-Jakubašec kubła w Róžeńće prózdne stojo wostanu, dokelž su dodźeržane. Myslu, w našim času, hdźež su bydlenja tež w Serbach jara žadne a tón abo tamny so rady woženił by, njemóže pak, dokelž často

Njewinowaće k smjerći zasudźeny.

(Pokročowanjo.)

Bepo njepřińdźe, a za nju běše njemóžne tajki kluč sebi wudźěłać dać. Bojosće njeměješe, zo mohła ju stara ćeta překłapić, dokelž tuta ženje komorku njewopušći, khiba k jědźi. Cyle do swojich myslow zanurjena, njepytny, zo so k njej młody knjez bliži. Nadobo pak zasłyša zawołać. Wobhladny so.

„Cecilija!“

„Hendricho!“

„Wy tudy! — Skónčnje was namakach! Ale što tu činiće? Kak přińdźešće tu?“

Cecilija stoješe bjez słowa třepotajo. Što chcyše jomu tež prajić? Kak by jej móžno było, jomu wuznać, čohodla w Keralain přebywa?

„Cecilija, dajće mi tola wotmołwu! Što je so wam stało? Hdźe bywa waš nan?“

Cecilija woblědny při tutych słowach.

„Cecilija, prošu wo jeničke słowo. Sym snadź was ranił? Wotmołwće mi tola a njedajće mi dlěje ćerpjeć.“

Skónčnje wotewrì Cecilija hort: „Hendricho!“

„Čohodla dźeržiće so tudy skhowana? Maće něšto, štož was njeměrnu čini, dowěrće mi to.“

„Mózu to?“

„Wěsće, luba towařška, sym wo wašoh' nanowej česći dospołnje přeswědčeny. — Přepućowach nimale cyłu Europu, zo bych was namakał, a tudy was nětko mam. Nimaće woprawdźe žanoho postrowa za mnje? Zda so mi skoro, zo sće na mnje zła, zo sym was zasy namakał.“

Cecilija njemóžeše jomu prajić, zo ma prawje. „Ach, što sebi jenož mysliće!“ wotmołwi jomu.

„Myslu drje sebi prawje.“

„Wy wěsće, Hendricho, zo jenož jene žadam . . . waše a moje nadźije zmóžnić, ale . . .“

„Ale tute žałostne potajnstwo! Tutón zadźěwk, kotryž so nam napřećiwja! Zdźěłće mi je tola. O, Cecilija, nimaće ke mni žaneje dowěry?“

„Změju drje to za trěbne; tola dajće mi k tomu časa, zo bych so na to přihotowała. To su zrudne wuznaća. Nětko hakle wěm, kajki wosud je zničił mojoho nanowe žiwjenjo. Jako njewinowaty wopor čłowjeskeje sprawnosće a pokleća hódneje zasakłosće. Wón je ćerpjeł, štož móže čłowjek ćerpjeć. Přisahach, was jenož potom zasy wohladać chcyć, hdyž by mój nan zasy połne prawo dóstał a hdyž by njepřećelow powalił, kotříž su joho bjez wšeje smilnosće přesćěhowali. Bóh chcyše hinak! Snadź sće pósłany, poskićić mojomu nanej pomocnu ruku.“

„Njedwělujće na mojej dobrej woli, zo bych wam k pomocy stał!“

„Sym přeswědčena, zo je mój nan na kóžde wašnjo wašeje přećelniwosće a podpjery winojty a hódny; hdyž bych směła k wam přińć, zo bych wam móhła cyłu wěrnosć sobuzdźělić, bych přezbožowna była: dajće mi jenož hišće měsac časa!“

„Čohodla chceće mi tute zbožo rubić, za was skutkować směć?“

na bydlenju pobrachuje, by tola derje było, hdy by so tam jena swójba zasydliła. Štož wěm, hodźi so w delnich stwach hišće derje bydlić. Njech so tola tajke swójby, kiž maja zajim za to a na wosobne twarjenjo njehladaja, wo to prócuja, tu bydlenjo dóstać. Snadź móhli sebi też něšto pola wotnajeć a tak sebi kruwičku dźeržeć. Měnju, zo byštaj tam samo dwě swójbje bydlić móhłoj. Chcemy-li sebi naše katolske Serbstwo wukhować, trjebamy nuznje też mnoho katolskich serbskich swójbow w našich Serbach a wosebje tam, hdźež je k tomu možnosć a přileżnosć.

Hłowna zhromadź. Maćicy Serbskeje.

Jutrownu srjedu zeńdźechu so po starym zwučenym wašnju Maćicarjo w Serbskim Domje w Budyšinje, zo bychu přehlad serbskeje wědomosće wot ważenych knjezow referentow přijimali a tak swoju serbsku wědomosć na Maćičnym dnju jako na serbskej ludowej universiće wobnowili a wudospołnjeli. Za zadźěwanoho knjeza předsydy nawjedowaše dopołdniše posedźenja wědomostnych wotrjadow knjez farař Jan Cyž-Hajničanski. Naš pilny dźěłaćeŕ a njesprócny slědźeŕ serbskich wědomosćow, knj. profesor dr. Arnošt Muka, přednošowaše w narodopisnym wotrjedźe wo zwěrječich mjenach jako zakładu k našim swójbnym a wosobinskim mjenam. W stawizniskim wotrjedźe referowaše knjez dr. Wjacsławk wo swojim najnowšim, lědma w čišću wuńdźenym, spisu: „Serbska bibliografija". Bohata, rjenje wuhotowana kniha je w němskej rěči čišćana, dokelž běchu dwojorěčnomu wudawkej přewjele zadźěwkow napřeki stałe. W hudźbnym wotrjedźe přednošowaše knjez direktor Bjarnat Krawc wo našich dźěłach a prócowanjach na narodnym polu. Skoržeše wo zrudnym wosudźe našoho „Škowronćka", hudźbna přiłoha k časopisej Łužicy — kotryž je dla njedosahacych srědkow zahinyć dyrbjał. Kocorowy pomnik so nadźijomnje hišće lětsa postaji. Nazymu naši spěwarjo nam Kocorowe „Naléćo" zaspěwaju. — Rjenje by było, hdyž by při tutej składnosći też w čišću wuńć mohło!

Popołdnju bě hłowna zhromadźizna towarstwa Maćicy Serbskeje. Jako zawodny spěw klinčachu zwuki našeje narodneje hymny mócnje přez salu — rjenje wobnowjenu — „Rjana Łužica". Předsyda, knjez dr. Herman postrowi wšitkich hosći z wutrobnymi słowami. Ličba hosći bě tak bohata, kaž smy to lědma hdy widźeli, tak zo dyrbjachu blida ze sale zestajeć a wulki dźěł rjanoho ruma ze samymi stólcami postajeć. Bě woprawdźe swjedźeńska zhromadźizna: knjez prof. Muka je njedawno swoje 75. narodniny swjećił, knjez prelat Mikławš Žur před krótkim swoje sydomdźesaćiny a Societas slavica budissinensis swjeći swoje dźewjećdźesaćiny. Knjez předsyda spomina na ćežke wobstojnosće w našim kraju, wosebje mjez evangelskimi Serbami, w Budyšinje na př. njeje lětsa jeničke dźěćo na serbsku paćerjacu wučbu khodźiło. A tola móža nas jeničcy sebjewědomna młodźina z našoho zrudnoho dóńta wutorhnyć. Předsyda spomina na dwě najnowšej knizy w serbskim pismowstwje. Knjez dr. Józef Páta z Prahi je wudał: „Zawod do studija serbskoho pismowstwa"; knihu dóstanje kóždy sobustaw M. S. jako dar. (My hišće wo knizy rozprawu přinjesemy. Red.) Druha kniha je hižo naspomnjena: „Serbska bibliografija" wot knj. dra. Wjacsławka. Dale rozprawješe knjez předsyda wo wuléće do Mužakowskeje hole. Po možnosći zarjaduje Maćica Serbska też w tutym léće zasy někajku wustajeńcu serbskoho kraja, serbskich domow a statokow.

Sćěhowachu rozprawy sekretara knj. Mikł. Žura-Bud., knihownika knj. kantora Jurja Šołty, musejownika a zarjadowarja Serb. Domu knj. Michała Wjeraba a pokładnika knj. Gustava Janaka. Knjez kantor Jan Symank je zarjadowaŕ archiwa Maćicy Serbskeje. Za wubjerk rozprawješe knjez farař em. Rjeda.

Nětko sćěhowachu nekrologi, zawodowane přez Mendelsonowe largo. Swjata ćišina a swjatočna dopominka lěhaše so nad salu, hdźež kóždolětnje wo našich zemrětych serbskich mužach a našich serbskich žonach swjatočnje rozpominamy. Wo tajkej serbskej narodowcy, kajkichž mamy je zrědka, rozprawješe knjez prof. Ota Wićaz, wo wotemrětej dźowcy našoho basnika Handrija Zejlerja, wo Mariji Olzy Freischlagerowej, kiž je 9. meje 1928 w Lublanju wumrěła. Wona je hišće na smjertnym łožu swojoho mandźelskoho prosyła, zo by wot njeje serbski narod strowił. Spóznachmy wuzke a wutrobine poćahi mjez nanom a dźowku. Nježna lubosć a česćownosć wobeju wjazowaše. Wutrobny dźak knj. Oće Wićazej za wopominańsku rěč wulkej dźowcy našoho wulkoho basnika Handrija Zejlerja.

„To snadź je ćežke pruhowanjo, kotromuž dyrbiće so podwolić; ale dowolće mi tohodla něšto časa k přemyslenju."

„Njeje to jara rjenje, woprawdźe podatomu přećelej tak mało dowěrić."

„Spožćće mi potajkim cyłu wašu dowěru?"

„Cyłu a połnu!"

„Nó haj; jeli snadź w běhu wuprošenoho časa so žane njezbožo stanje, abo nam strach hrozy, mi abo mojomu nanej, wam slubjam, zo pola was pomoc a podpjeru wočakuju. Dosaha wam to?"

„Sym wam jara dźakowny."

„Wy sće, něwěrno, sebi wěsty, zo přećiwo knjeni z Keralain žane złe wotpohlady nimam, zo nochcu na nju žadyn zły wliw wukonjeć?"

„To bych wot was za cyle njemóžne měł!"

„Tak mi slubće, zo knjeni z Keralain njeprajiće, zo mje a mojoho nana znajeće."

„Slubju wam to kruće."

A wona poskići jomu ruku we widźomnej spokojnosći.

Nětko přewodźeše Cecilija joho do swojeje komorki.

Hendrich powědaše jej potom wo swojim wokołopućowanju a kajke njezbožo je stajnje měł. — „Knjeni z Keralain", praji Hendrich, „słuša k mojim najlěpšim towarškam, a ja přińdu k njej so často wo dobru radu prašeć. Bywa mi ćežko, Cecilija, přećiwo njej mjelčeć dyrbjeć, kotruž sebi jako sotru ważu."

Zrědka, hdy štó tak prawje a jasnje posudźuje. Knjeni z Keralain je runje tak nadobna a wutrobita, kaž rozhladniwa a rozomna. Hdyž byšće jej mohł wašu należnosć sobuzdźělić, z kotrejž ma so waš nan bědźić, tak sym sebi ja wěsty, zo wam wubjernje radźi."

„Sym sebi hižo na to mysliła, ale prawy wokomik hišće njepřińdźe. Runja wam, haj, bóle hišće hač was, lubuju ja knjeni z Keralain a móžeće přeswědčeny być, zo jej ani hodźiny dléje, hač budźe to trěbne, moje potajnstwo njepotaju."

Čas khwataše, a Hendrich dyrbješe so dźělić. Stany, ale na dwaceći razow so zasy posydny. Skónčnje so rozžohnowa a slubi napřichodny dźeń zasy přińć.

Cecilija přewodźeše joho hač k wrotam zahrody. We wokomiku, hdyž so dźěleštaj, pytny Cecilija w kěrku ćěmnu postawu, kotruž hnydom njespózna; wulki psyk pak, kotryž z kěrka wuléze, dopomni ju na tamnoho prošerja. — „Zasy tutón slepy", praješe Hendrichej, „što jenož tudy poprawom chce?"

„Khwatajće spěšnje wróćo, tutón człowjek je woprawdźe strašny; prjedy, hač so wotsalu, dyrbiće nutř do hrodu być."

„Ale wy?"

„Ja so hižo wobaram . . ."

Cecilija khwataše nutř, wobhladny so hakle, hdyž bě po skhodźe horje. Kiwaše na Hendricha hišće poslednje božemje.

Dźěše nětko zasy do swojeje komorki. Dokelž běše hižo wječor a służowni k wječeri přihotowachu, dyrbješe zasy swój wotpohlad, pytać za klučom, wotstorčić. Činješe sebi poroki: zasy běše zhubiła dnja.

(Přichodnje dale.)

Knjez wyssi wučeŕ Kral-Zaŕěčanski poskići nekrolog wo knj. kantoru Janu Arnoštu Hančcy z Poršic, kotryž je w synodźe krajneje ev. cyrkwje prawa ev. luth. Serbow zastupował. Wosebite zasłužby je sebi dobył za swoju dźěławosć wo serbske šule. „Kwětki" wostanu wěčnje dopomnjeńki na joho lubosć k serbskomu narodej a serbskim dźěćom. — Na to sćěhowaše nekrolog Jurja Korle Šudaka, kantora w Ketlicach, kotryž bu 3. měrca na wosadnym kěrchowje pohrjebany. — Drohe su nam serbske rowy. Bóh dał, zo bychu tola wostałe rowy jednotliwcow, nic pak zdobom rowy, w kotrychž su pokhowani posledni přisłušnicy serbskoho naroda!

Sćěhowaše přednošk knjeza prof. Oty Wićaza wo dr. Mukowym „Słowniku delnjoserbskeje rěče a jeje narěčow". Je žiwjeńske dźěło našoho wulkoho narodowca. W jara dobrym přednošku pokazowaše přednošowaŕ na přihotowanske studije, na Mukowu statistiku, na joho přirunowacu rěčnicu, na joho pućowanjo přez delnjołužiski kraj. Mukowy słownik je zdobom ludowěda a serbska składba. Na wěčne je w tutym słowniku zakhowany thesaurus — pokład našeje delnjo-serbskeje rěče. 35 lět je na zběhnjenju tutoho pokłada dźěłał.

Knjez předsyda sławješe na to w hnutych słowach našoho wótčinca, knj. prof. dra. Arnošta Muku, jomu zbožo přejo k wulkotnomu dźěłu. Delnjołužičanka přednjese na to dźakowansku pěseń za słownik a staji knjezej dr. Mucy ławrjencowy wěnc na hłowu, na to wustupi hišće druha a třeća ze zbožopřejacym hrónčkom.

Za studentow wupraji knj. jubilarej zbožo hłowny starši Jurij Henčl, wuzběhujo zasłužby našoho wótčinca wosebje za studentstwo; w mjenje serbskoho studentstwa přepoda jomu wulki ławrjencowy wěnc, debjeny z bantami w serbskich barbach.

Knj. prof. Jan Bryl wupraji zbožopřeća za přiwuznych.

K wosławje studentskoho towarstwa „societas sl. B." rěčeše nětko jeje tukhwilny starši, stud. gym. Jurij Šołta, wo stawiznach swojoho towarstwa. Wjeselachmy so z cyłeje wutroby nad rjanym, wěcownym a dobrym serbskim přednoškom. Na kóncu wozjewi předsyda přiwzaćo dweju noweju sobustawow. Ze spěwom „Hdźe statok mój" so hłowne posedźenjo Maćicy Serbskeje skónči.

Zabawny wječor.

Wječor Maćičnoho dnja wuhotowa Societas z přiležnosće swojeje 90lětnjeje dźěławosće z pomocu Budyšskich studowacych wopytarjam Maćicy rjanu zabawu. Namołwjeni a podpjerani wot swojoho wučerja knj. Jana Symanka běchu sebi nadawk stajili: „Naléćo" wot Zejlerja-Kocora wuwjesć. Rěčny khór a spěwny, kaž solo, kwartet a melodram so zbožownje wotměnjachu. Też někotre knježny Budyšskeje wosady studentam ze swojim spěwnym wumělstwom pomhachu. Wšěm płaći připóznaćo a sława!

W přestawcy strowješe městopředsyda knjez farař Jan Cyž našich słowjanskich hosći w našej srjedźiznje. Witaše knj. prof. dra. Józefa Pátu, kotryž je nam jako dar ze swojim wopytom swój „zawod do serbskeje literatury" sobu přinjesł. (Wón je ze swojej dźowčičku Zorku swoje jutrowne prózdniny mjez Serbami přeżiwił a při tutej přiležnosći našich křižerjow, skhadźowanku studentow a Róžeńćanske hnadowne městno, kaž też Delnju Łužicu wopytał.) Jako druhich hosći witaše 11 Južnosłowjanow, z kotrychž 10 w Berlinje studuja, jedyn z nich studuje w Prazy. Też naši hosćo nas ze swojim wumělstwom wokřewichu, tak knjez Drago Šijanec, rodźeny Słowjenc z Pola; wón je mištr na huslach. Druhi bě spěwaŕ Djortje (Jurij) Jovanović, kiž ze swojim jasnym wysokim hłosom připóznaćo wšěch připosłucharjow doby.

Tak so skónči dźeń Maćicy z rjanym wjesołym dozynkom.

Zhromadźizna katolskeje serbskeje młodźiny

póndźelu 25. měrca w Pančicach.

Rjane nalětnje słónčko sćeleše swoje miłe pruhi na serbski kraj. Tuž bjez dźiwa, zo so přez to mnoho serbskich młodźencow do Pančic poda. Běchu posłuchali na hłós zwjazkownoho prezesa towarstwa katolskich serbskich młodźencow, kotryž wołaše wšěch młodźencow k zhromadnomu wuradźowanju wo našim přichodźe. Też 8 katolskich serbskich duchownych bě přikhwatało, radu składowaŕ ze swojimi młodźencami.

Zwjazkowy prezes, knjez kapłan Nowak-Budyšski, wotewri, krótko po 3 hodź. z narodnej bymnu: „Rjana Łužica", zhromadźiznu. Mócnje klinčeše spěw ze sto młodostnych, zahorjenych ertow. K njebju sćelechu horcu próstwu: „O zo bychu z twojoho klina wušli mužojo, hódni wěčnoh' wopomnjeća!"

Z katolskim postrowom: „Budź khwaleny Jězus Khrystus" postrowi knjez prezes zhromadźiznu a witaše wšitkich z wutrobnymi słowami: Su tu zhromadźene wšitke stawy našeje młodźiny: Towarstwa kat. młodźencow, studowacy, Serbski Ratarski Dorost, Serbski Sokoł a jenotliwcy. Wšitcy słušamy hromadu, dokelž smy zwjazani přez wěru a narodnosć. Wšitcy słušamy hromadu, smy jeneje krwě. A dźensa dyrbimy ćim krućišo hromadu stać, muž při mužu. A jenož tak móžemy a budźemy skutkowaŕ za naš drohi narod. Serbski lud je zwjetša ratarski lud. Ma so běd̄ź z wulkej žałostnej, narodnej a hospodarskej nuzu. A přez to su wšitke stawy našoho ludu potrjechene, kóžde powołanjo; też naše studentstwo ma so běd̄ź. Knjez prezes přednošowaše dale wo našim zwjazku a joho wuznamje: Što je za nas serbskich młodźencow nuzne? Trjebamy najnuznišo časopis za cyłu serbsku katolsku młodźinu. Mamy drje hižo časopisy za młodźinu, kaž „Serbski Student", „Sokolske Listy". Trjebamy pak powšitkowny časopis za cyłu serbsku katolsku młodźinu. Nuzne za nas je, zo bychmy měli serbske eksercicije. Dyrbimy sebi wubědźić serbsku srjedźnu šulu, zo so nam njeby studowaca młodźina zhubiła. Mjez tym dyrbimy sej serbske kulturne dny wuhotowaŕ. Ludowa universita ma so założić, hdźež by so wučiła serbska rěč, serbski prawopis, zcyła, hdźež bychmy so dyrbjeli hłubšo zanurić do ducha serbskeje rěče, serbskeje literatury a serbskeje kultury. Na ludowej universiće we Dalkach wuči so serbska rěč, w Serbach nimamy tajkeje institucije. Trjebamy nuznje knihownje za našu młodźinu a skónčnje sekretariat za našu katolsku młodźinu.

Wo druhim dypku: „Naš časopis", rozprawja knjez P. Smoła-Baćoński. W zawodźe rozrisa rěčnik prašenjo: „Je nam wosebity časopis nuzny?" Haj, trjebamy najnuznišo časopis za serbsku katolsku młodźinu. Jako mjeno namjetowaše: „Zerja" abo „Młody Serb". Dyrbjał wukhadźeć w analogiskim prawopisu. Wopřijeć dyrbi khutne a wjesołe, powućace a zabawne, nabožne a narodne nastawki. Zarjadował by so też žortny kućik, wopřijacy žorty, hódančka atd. Do njoho mělo dale kóžde towarstwo knježnow a młodźencow rozprawy lětneje dźěławosće podawać. Nastawki přinošowaŕ dyrbi kóždy młodźenc, kóžda knježna. Wukhadźeć dyrbjał časopis znajmjeńša 6króć za lěto, abo lěpje hišće měsačnje jako brošurka. Płaćizna by była 10 pj. na měsac. Khudym sobustawam by so časopis tuńšo podawać dyrbjał. Časopis čitać dyrbi kóžda serbska knježna, kóždy serbski młodźenc a też kóždy přećel serbskeje młodźiny.

K třećemu dypkej jimaše so knjez farař Cyž-Hajničanski słowa: „Swjaty Wjacsław, joho jubilej a my Serbjo". Rěčnik wupraji najprjedy swoje wjeselo nad serb. młodźinu, zo nima jenož zajim za piwnu zabawu a reje, ale też za narod, za nabožnosć. A lud, kiž ma tajku młodźinu, njemóže zhubjeny być. Najhłubši, najkrućiši a njepowalny zakład wšeje našeje dźěławosće je nabožnosć. A tuta podłoha dyrbi wostać, chce-li serbski lud dale žiwy być.

Što ma nětko swjaty Wjacsław činić z našim dźensnišim dnjom? Swjaty Wjacsław, prěni češki martrařski kral je syn serbskeje maćerje ze splaha Łutycow. Češka młodźina, zhromadźena pod hesłom swjateje wěry, chce woswjećić joho 1000lětny jubilej. Dyrbimy so na tutych swjatočnosćach wobdźělić, hdźež budże cyła katolska młodźina swěta zastupjena. My dyrbimy z tutej młodźinu zwiski pytać. Swětowa katolska młodźina dyrbi nas katolsku serbsku młodźinu zeznać, zy smy žiwi a zo chcemy dale žiwi być.

Knjez kapłan Nowak prosy, zo by so serbska katolska młodźina prawje bohaće na jubileju swjatoho Wjacsława wobdźěliła. Jako najlěpši čas zajězda do Prahi namjetowaše so započatk pražnika. Płaćizna zajězda wučinja wokoło 20 hriwnow.

Po krótkej přestawcy přednjese knjez stud. B. Špitank pěseń P. Wićaza: „Serbskej młodźinje".

Knjez Jakub Cyž-Žuričanski namołwja swojich serbskich bratrow k přezjednosći. Dyrbimy so wšoho wostajić, štož nas dźěli. Z nas dyrbimy sej wukubłać mužow, rjekow słowa a ducha.

Knjez farař Šewšik witaše wutrobnje wšěch katolskich serbskich młodźencow do swojeje wosady. Smy swědkojo wulkeje hospodařskeje nuzy. Ze zrudnej wutrobu widźimy, kak so jene kubło po druhim ze serbskich rukow zhubja, nic bjez samsneje winy wobsedźerja. Tři kubła su nam date, z kotrymiž dyrbimy hospodarić. Su to: čas, strowota a pjenjezy. Wužiwajmy naš čas, kóždu hodźinu a kóždu mjeńšinu. Škitujmy našu strowotu! Wostajmy so wšoho, štož našej strowoće škodźi! Kak wjele hubjenstwa stej runje tutej jědaj na cyłe człowjestwo přinjesłoj; tež do našich Serbow! Wobkhowajmy sebi naše ćěło čiste! Skrućmy je! Třeće nam date kubło su pjenjezy. Dyrbimy lutować. Kak mnoho hriwnow so na njetrjebawše wěcy rozmjeta. Dźensiša młodosć ma powšitkownje wjacy pjenjez w rukomaj, hač hdy prjedy. Tohodla je tež móžno lutować. Kak wjele bychmy nalutowali, hdyž by kóždy serbski młodźenc a kóžda serbska knježna sebi tydźenscy jenož jenu hriwnu wróco położili. Mnoho serbskich kubłow by so tak hodźało w serbskich rukach zdźeržeć.

Knjezaj kapłan Nowak a farař Cyž napominataj tohorunja kruće k lutowanju, dokelž je to najnuzniše za nas.

K pjatomu dypkej: „Lětuši zjězd", namjetuje stud. Jurij Cyž, zo by so katolska mužska młodźina kóžde lěto jónu skhadźowała. Zjězd by dyrbjał poł dnja trać. Knjez farař Delan namołwja młodźencow hišće jónu, kruće hromadźe stać. Štož časopis nastupa, njeje jenož mnoho sobudźěłaćerjow nuzne, ale předewšim trjebamy wustojnoho redaktora. Dale narěžny knjez farař prašenjo, kajkoho razu dyrbjał zlět być, nabožnoho abo narodnoho razu. Ze zjězdom młodźiny njesmě so zlětej Domowiny škodźeć.

Dokelž njeje hišće jasne, kak ma so zjězd zarjadować, kak ma časopis wukhadźeć, namjetuje knjez Jurij Cyž, zo by so wutworił sekretariat ze płaćenym sekretarom, kotryž by cyłe dźěła na so wzał. Wšě tute należnosće přewostaja so wuběrkej, wobstojacomu ze wšěch prezesow a staršich, towarstwow młodźencow, ze zastupjerjow Sokoła a studentstwa.

Přińdźemy k šěstomu dypkej: Namjety. Knjez Jakub Lipič-Wudworjanski namjetuje, zo by so też za knježny tajki zjězd zarjadował. Porokowaše dale, zo so studowani wuhotowanjow luda zdaluja, štož pak ma so raznje wotpokazać. Hačrunjež prezes prošeše a namjetowaše, zo so njeby wo tym dale rěčało, zo so njeby zła krew přihotowała, nasta tola krótka, wujasnjaca rozmołwa. Knjez farař Delan wotpokaza kruće porok, kiž wosebje studowacym płaćeše. Knjez kapłan Wjacsławk skorži, zo mamy přewjele towarstwow. Lěpje by było, hdy bychmy so zjednoćili do jenoho towarstwa, a w tutym so wutworiłe wosebite wotrjady.

Knjez wučeŕ Měškank praša so, štó słuša do wuběrka? Je tam też Serbski Sokoł zastupjeny. Zastupuje zasadu, zo ma być kóždy serbski katolski sokoł zdobom sobustaw młodźencow. Prosy, zo by skónčnje kónc wzało, Sokoł wobhladować jako něšto, štož runje trěbne a nuzne njeje.

Hłowny starši studentstwa knj. Henčl: Su drje mjez nami někotři, kotřiž so ludu zdaluja, ale wulka wjetšina mjez nami chce być a je žiwa mjez swojim ludom, kotřiž dźěłaja za swój serbski lud.

Knjez farař Mič wupraji swoju radosć, zo tu zajim knježi za kručiše organizowanje knježnow. To pak njeje tak lóhcy móžno, dokelž su knježny bóle na domjacnosć zwjazane. Napomina młodźencow, wobkhować čistotu a póćciwosć, a potom njebudże strach wo naše knježny tak wulki.

Knjez farař Cyž witaše z wutrobnymi słowami Budyšske towarstwo młodźencow jako najmłódše do našich rjadow.

Knjez farař Delan namjetuje, zo by zhromadźizna postrowiła swojoho bywšoho prezesa, knjeza P. Romualda-Róžeńćanskoho, štož so přez knjeza Koklu stanje. Namjetuje dale, zo by so też w Zdźěri towarstwo młodźencow założiło.

Na kóncu zhromadźizny dźakowaše so knjez kapłan Nowak z wutrobnymi słowami wšěm přednošowarjam za jich nałożenu prócu a też wšěm, kotřiž su na zhromadźiznu přikhwatali. Skónči zhromadźiznu, kotraž bě hłuboko do sedmej hodźiny trawa, z katolskim serbskim postrowom: „Budź khwaleny Jězus Khrystus!" Prěnju štučku kěrluša: „Stała maćeŕ bolosćiwa" wuspěwawši, rozeńdże so zhromadźizna.

Wuběrkownicy zeńdźechu so k dalšomu wuradźowanju deleka w hosćencu.

Prěni dźeń katolskeje serbskeje młodźiny je nimo. Bóh dał, zo by přinjesł złote płody: „Bohu k česći a nam Serbam k wužitku! Njech stanje so naléćo, kiž je po dołhim běděenju zymu předobyło, naléćo za naš cyły serbski lud.

Ra.

Towarstwowy powěstnik.

„Jednota", tow. kat. Serbow w Budyšinje, ma jutře njedźelu wječor we 8 hodź. w „Katolskej towaršni" měsačnu zhromadźiznu. Wšitkich sobustawow a přećelow přeprošuje **předsydstwo.**

Wotrjad „Jednoty" za młodźencow wotměje swoju zhromadźiznu hakle njedźelu **14.** apryla dla skhorjenja staršoho.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1929.

Ralbičanska wosada: Kk.: 345. 346. z Ralbic: Jurij Čornak, Michał Rychtař; 347. 348. ze Šunowa: Jakub Wels, Józef Kowc; 349. z Nowoslic: Mikł. Lebza. **Róžeńćanski wotrjad:** Kk.: 350.—352. ze Sernjan: Mikławš Čornak, Mikławš Bjeńš, Jakub Šołta; 353.–357. z Róžanta: kantor Jan Rachel, Jakub Domaška, Michał Krawc, Jakub Žur, Jurij Glawš; 358. z Dobrošic: Michał Šefer. **Radwořska wosada:** Kk.: 359. z Radworja: Jurij Wićaz; 360.—364. z Bronja: Mikławš Šenk, Jurij Měšef, Jan Wencl, Hana Filipowa, Jan Jurk; 365. z Hodlerja: Jakub Šołta; 366. z Boranec: Jakub Šefer. **Baćońska wosada:** Kk.: 367. z Baćonja: Marja Šimanec; 368. z Haslowa: Jurij Bermich; 369. z Lipska: Jakub Bjeńš.

Porjedźeńka: Čo. 142 ze Serbskich Pazlic: Hańža Rječcyna.

Dobrowólny dar za Wosadnik.

Knjez Jurij Glawš z Róžanta 1 hr.

Sobustawy na lěto 1928.

Kk.: 1094. z Ralbic: Michał Rychtař; 1095. z Róžanta: Jakub Žur; 1096. ze Sernjan: Jakub Šołta; 1097. ze Smjerdźaceje: Mikł. Temer; 1098. 1099. z Pěskec: Hana Wawrikowa, Pawoł Ryćerja; 301. z Róžanta dopł.; 1100. z Bronja: Jan Jurk; 1101. 1102. z Haslowa: Jurij Bermich, Jakub Měrćink (II.).

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 4. apryla 1929.

Ćelata (302): 1) 90—95. 2) 83—88. 3) 75—80.
Swinje (452): (přez 300 pt.) 1) 84—86. 2) (240—300) 81—84. 3) (200—240) 77—79 4) (160—200) 75—76.

Politiski wubjerk

tow. swj. Cyrilla a Methoda změje **přichodnu wutoru, 9. apryla,** popołdnju w 3 hodź. pola Wjeńkec w Khrósćicach **ważnu zhromadźiznu.**

Wšitcy wubjerkownicy a dowěrnicy so należnje proša, zo bychu wěsće přišli, dokelž ma so wo předstojacych wólbach jednać.

Spanske a bydlace jstwy, kuchiny, khamory, blida k pisanju, komody, wućahowate blida wot 42 hr., **büffety, dubowe,** wot 250 hr. kaž też wšě wutykane wěcy.

Dobre dźěło, tunje płaćizny!
Płaćenjo po dźělbach!
Rěču serbscy.

Pawoł Handrik
Budyšin
Kamjeńtna dróha 32
při Drjewowych wikach.

Vogtlandske wumělske **gardiny**
kupujeće stajnje tunjo pola
Kurt Erler w Budyšinje
jenož na žitnych wikach 11
napřeco „Złotej hwězdźe".
Rěčimy serbscy.

Służowna,
nic pře młoda, so pyta na **ryćerkubło do Smochćic.**

Vogtlandske Madras- **gardiny,**
přikrywy na sofy, łoža, blida a diwany, wóskowanki, łožowe šaty
J. Erler, Budyšin
Zwonkowna lawska hasa 10
— Posłužujemy serbscy. —

Swědomite wuwjedźenjo
wšěch točenjow
kaž britwjow, nožicow, konjacych nožicow atd.
J. Hampel
Kotołska hasa 11.

Towarstwo serb. kat. młodźencow w Róžeńće
wuhotuje **njedźelu 14. apryla 1929**
w Sernjanskim hosćeńcu swój
załoženski swjedźeń.
Poskićeć budźe so žortniwe dźiwadło a po tym su reje jenož za wopytowarjow dźiwadła.
Zastup 1/2 8 hodźin. Započatk we 8 hodź.
Wšěch přećelow młodźiny a dobreje serbskeje zabawy wutrobnje přeprošuje **předsydstwo.**

W Budyšinje zetkamy so
w kofejowni Lehmann
na Serbskej drózy 8.
Najsłódniše konditorske pječwa
Wosebitosć: Torty jako dar při wšitkich składnosćach.
Wšědnje popołdnju a wječor koncert.

Serbska ludowa banka w Budyšinje
Filialcy we Wojerecach a w Khoćebuzu
Agentury: **w Khrósćicach** pola knjeza **M. Čornaka,**
w Kulowje pola knjeza **Oty Bulanka,**
w Rakecach pola knjeza kantora **J. Rjelki**
Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy zapołožować na knižku a zběhać po potrěbnosći.
Zadanja pjenjezy ze 4½—8 procentami
Telefon 3506 a 3507.

Serbski Hospodař
ratarske wulkowikowanske tow. z wobmj. ruk.
Telefon: w Budyšinje 3510, w Khoćebuzu 1247.
Naš młyn w Delnim Wujezdźe, tel. čo. 13, dźěła nětko też
dejwo spěchowacu picu
z ržanych a pšeničnych wotrubow, rajsoweje mučki a mučki wolijowych wosuchow po receptach nazhonitych skotarjow, wšě dźěle w najlěpšich a najčisćišich kajkosćach.
Tutu picu předawamy jako
łužisku dejwo spěchowacu picu
I. družina wopřija 18,06 % proteina
a 8,42 % tuka,
II. družina wopřija 19,48 % proteina
a 7,83 % tuka.
Wobej družinje stej po wobswědčenju statneje přepytarnje w Möckernje pola Lipska njeskaženej a čistej.

„Jednota" **tow. kat. Serbow w Budyšinje,** ma jutře njedźelu wječor we 8 hodź. w „Kat. towaršni" **měsačnu zhromadźiznu.**

So wróćiwši wot rowa našeje jutrowničku rano w 7 hodź. w žohnowanej starobje 83 lět, 1 měs. a 16 dnjow zemrěteje, ze swj. sakramentami derje wobstaraneje lubeje maćerje, wowki, přichodneje maćerje, ćety

Hany zwud. **Šołćineje**
w Nowym Łuzcu (rodź. Njekec z Kukowa),

wuprajamy z tutym wšitkim, kotřiž su našej lubej njebohćičkej kajkužkuli lubosć wopokazali, wosebje pak přez wopytowanjo pustoho wječora a přez bohate wobdźělenjo na jeje přewodźenju. Wosebje so dźakujemy Baćońskej wučerjec swójbje za zemrětej tak často a lubje poskićenu hospodliwosć w jich domje při jeje pućach do Božoho domu. Jeje dušu poručamy do modlitwow wěriwych.

W Nowym Łuzcu a Drježdźanach,
na dnju pohrjeba, 3. 4. 29.

Hłubokozrudźeni zawostajeni:
Jurij a Marja, dźěći.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadża kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. - Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za reklamowy rjadk w teksće so 50 pj. płaći. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Zamołwity redaktor: Kapłan Józef Nowak w Budyšinje, Kirchplatz 2. — Pokładnik: Jurij Šołta, wučeř, Před šulerskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćerńje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje z póstšekowym kontom: Drježdźany 33458. Dalokorečak čo. 3895.

15. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **13. apryla 1929.** | **67. lětnik.**

Dobry pastyŕ.

Swjata cyrkeŵ je nam w poslednich njedźelach našoho lubowanoho Zbóžnika pokazowała w zrudobje a radości. Smy joho zeznali we hłubokim stysku a horju k zemi stłóčenoho, ale smy joho też widźeli w najwjetšej krasnosći wosebje tehdy, hdyž wón horjestany z rowa a doby nad smjerću. Njedźelske swjate sćenjo nam nětko Jězusa předstaja pod luboznym wobrazom dobroho pastyrja. Dyrbimy tak hišće jónu wopomnić joho njewustawacu njepřetrjechenu lubosć k nam a sami so zasy wobnowić a wobkručić w tym, zo mamy Jězusa lubować jako pastyrja swojeje njesmjertneje duše.

Jězus sam je wuznał, z kak wulkej, woprawdźe pastyŕskej lubosću joho wutroba za nas bije, hdyž praji: „Ja sym dobry pastyŕ. Dobry pastyŕ dawa swoje žiwjenjo za swoje wowcy.“ My njetrjebamy žanoho pastyrja pytać, my njemóžemy kmańšoho namakać khiba toho, kotryž je tajke słowa rěčał. Jězus je tón dobry pastyŕ a rozeznawa so tak kaž dźeń a nóc wot złych pastyrjow, kotřiž nimaja stadła ale su jenož najeći, jich zadźerženjo je hanibne. Wo nich praji Jězus: „Najaty, kotryž njeje pastyŕ, kotrohož samsne wowcy njejsu, widźi wjelka přikhadźacoho a wopušća wowcy a ćěka, a wjelk rubi a rozpjerša wowcy; najaty pak ćěka, dokelž je najaty a nima starosć wo wowcy.“ Najaty potajkim nima starosće wo wowcy; jomu njeje činić wo jich wužitk a zbožo, ale jenož wo swój wužitk a swoje zbožo. Tohodla ćěka, hdyž so strach bliži a přewostaja wbohe wowcy njepřećelej. To je wohidny wobraz złoho pastyrja. A nětko porunjo tomu wobraz Jězusa jako dobroho pastyrja. O, kak lubozny a jimacy! Jězus smě prajić: „Ja sym dobry pastyŕ“. Wón je přišoł na swět, zo by so starał wo žiwjenjo wowcow. „Ja sym přišoł“, tak wón praji, „zo bychu žiwjenjo měłe a je nadobnje měłe.“ Zo bychu wšitke wowcy tuteje Knjezoweje wowčeŕnje žiwjenjo měłe, je wón dźěłał wodnjo a w nocy. „A Jězus khodźeše“, tak piše sćenik swjaty Matej, „po cyłej Galileji, wučo w jich synagogach a přědujo wjesołe poselstwo wo kralestwje a hojo wšitku khorosć a wšitku słabosć w ludźe.“ Zo bychu człowjekojo žiwjenjo hnady w prawje bohatej měrje měli, jich Jězus njewustawajcy wuči, napomina a prosy. Wón chce, tón dobry pastyŕ, zo bychu w ćežkich kaž we wjesołych khwilach stajnje w Bohu swój pokoj namakali. Tohodla wón sam so też modli wosrjedź nocy po sprócnym dźěle. Zo bychu njesmjertne duše žiwjenjo nadobnje měłe, tohodla přepoda tón dobry pastyŕ swojej cyrkwi najwyššu móc hač do skónčenja časow. Haj, zawěsće, Jězus ma prawje, hdyž so mjenuje dobry pastyŕ. Wón je dopjelnił, štož je Jesaias wo dobrym pastyrju pisał: „Wón pase kaž pastyŕ swoje stadło a hromadźi wowcy; wón je přijima z miłosću do swojoho klina a njese te, kiž su w nuzy.“ Jězus je dopjelnił, štož bě rěčane přez ert profety Ecechiela: „Stož je zhubjene, budu pytać, a štož je rozehnate, wróćeć, a štož je ranjene, zawjazować, a štož je słabe, chcu posylnić, a štož je sylne, wobkhować; a budu je pasć po prawdźe.“ Wšitko to je Jězus we swojim žiwjenju dopjelnił a tohodla móže wón prajić: „Ja sym dobry pastyŕ!“

Z dźakowneje wutroby dyrbimy my joho wowcy wuznać: Dźak budź tebi, ty wěčny pastyrjo, kotryž sy so tak swěru za pastwu twojich wowcow starał. Dźak budź ći, zo sy přišoł pytać a zbóžne činić, štož bě zhubjene. Dźak budź ći, zo nas přez twoju swjatu cyrkeŵ a jeje měšnikow dale wjedźeš na dobrej pastwje. Tutomu wěčnomu dobromu pastyrjej njech su poručene naše dźěći w njewinowatosći jich wutrobow. Pod joho mócny škit njech su stajeni naši młodźency a naše knježny w kćějacych lětach rjaneje młodosće. Zo bychu stajnje joho hłós słyšeli! K Jězusej jako swojomu wjednikej we wšěch časach njech su pokazani naši nanojo a naše maćerje. Wšitkich, młodych a starych budźe Jězus ze swojej pastyŕskej lubosću wobjimać. Dowjedźe jich na dobru pastwu a budźe jich wobstražować we najwjetšich strachach.

Z dźakownej radostnej wutrobu chcemy spěwać:

O ty dobry pastyrjo,
Hrěšnych duši hojerjo.
Zo, hdyž hrěchi wopłakamy,
Hnadu namakamy.

Politiski rozhlad.

Němske knježeŕstwo.

Zańdźeny tydźeń su w Němskej z nowa spytowali, šěršu knježeŕsku koaliciju wutworić. Najłoskoćiwše prašenjo běše, kak měł so statny deficit wurunać. W tutym prašenju su so zańdźenu sobotu skónčnje dowujednali. Kaž je znate, wučinja njekryty deficit 380 milijónow hr. 179 milijónow hr. maja so w etatnym naćizku wušmórnyć a to wosebje 36 milijónow pola ministerstwa dźěła, 26 milijónow pola wobkhadnoho ministerstwa, 25 milijónow pola pensijow, 20 milijónow pola mariny atd. Zdobom maja so dokhody wo 71 milijónow powyšić a to wo 35 milijónow z tobakowoho dawka a wo 35 milijónow z póstowoho wuzbytka. Skónčnje maja so 130 milijónow z nowych dawkow zwjesć a to 40 milijónow dopłaćenja ze zamožeńskoho dawka a 90 milijónow z palencowoho monopola. Njedźelu je też němski kabinet tute wulutowanske namjety přijał. Wšo zdaše so nětko hižo na dobrym puću a nowa koalicija wěsta. Tu nadobo sešeri prašenjo wo daletwarjenju nowoho němskoho křižaka wšě rjane wotmyslenja a jednanja. Socialdemokratojo wobzamknychu z 93 napřećo 29 hłosami, zo wostanu dale zasadnje přećiwo twarjenju. Druhe strony pak su za twarjenjo hłosowałe. Z tym wotkry so njepřewinjomny zadźěwk za přezjedne skutkowanjo. Nětko pak bu knježeŕska kriza njewočakowanje tola skónčena. Centrumska strona přez tŕoch ministrow zastupjena je Stegerwalda za ministra wobkhoda, v. Guérard za justicu a Wirtha za wobsadźene kraje namjetowała. Najwažniše dźěło nowoho kabineta budźe wuradźenjo etata. Hač do nazymja je knježeŕstwo tak zwěsćene, ale nic dłeje.

Kancler Seipel wróćo stupił.

Cyle njenadźicy je srjedź zańdźenoho tydźenja rakuski zwjazkowy kancler praelat Seipel wróćo stupił a z nim cyły joho kabinet. Nichtón poprawom njepřewidźi winu tuteje kročele. Někotři pytaja ju w znutŕkownych wobstojnosćach. Zmeja drje prawje. W Rakuskej staj dwě nimale jenak sylnej stronje: křesćansko-socialna strona a socialdemokratiska strona. Nimo tuteju wobstoji hišće mała strona liberalnych wulkoněmcow. Dokelž sebi prěnišej stronje wahu dźeržitej a žana sama wjetšinu njetwori, je přez to stojnišćo małeje třećeje strony sylne, haj rozsudne. W poslednim času je so dźiwajo na dołholětne zhromadne parlamentariske dźěło mjez centrom a socialdemokratiju w Němskej też w Rakuskej wo možnosći a spomožnosći tajkoho koaliciskoho dorěčenja rěčało. Z tym su mnozy měnjenja, zo by so dotalne nimoměry wótre wustupowanjo rakuskich socialdemokratow, kotrychž wjednicy su sami židźa, trochu skludźiło a změrowało, přetož bychu potom za politiku sobu zamołwići byli a njebychu wjacy móhli kaž dotal jenož kritisować a torhać ale twarić a dźěłać. Z tym bychu mnoho škŕěčakow a sobuběžerjow zhubili. Zawěsće bychu potom tući stajnje njespokojni z dotalneje socialdemokratiskeje strony wustupili a nowu lěwišu wutworili. Z tym by wězo dotalna jednotna socialdemokratiska strona była rozbita a wosłabjena. To je nětko wězo za tutu rakusku socialdemokratisku stronu jara łoskoćiwa wěc. Stajnje su škŕěčeli, zo chcedźa do knježeŕstwa, zo dotalne wšo wopaki čini a zo budźe cyle hinak, budźa-li woni sami móc nutř rěčeć. Nětk su woni přeprošeni, zastupić. To wězo njejsu nihdy wočakowali a tuž su cyle poraženi. Praelat Seipel, kotryž je jim tutu poliwku nadrjebił, je so z nowa wopokazał jako woprawdźe wulki taktik a diplomat. Je socialdemokratiskej stronje pasle nawlekł, z kotrychž wjacy njemóža. Pak přistupja do knježeŕstwa. Potom njebudźa wjacy křičeć móc a rozpadnu, mjez tym zo křesćanska strona wostanje sylna, pak njepřistupja, też potom njebudźa wjacy swarjeć a křičeć móc a křesćanska strona wuńdźe zesylnjena, dobyćeŕska. Na kóždy pad je dobyćo na stronje praelata Seipela. Wón so z nowa wopokaza, kaž nowiny w tutych dnjach pisaja, jako „muž mjezynarodneje nahladnosće a njezaprějomnoho wulkoho formata."

Monsignore Šramek.

Kaž w Rakuskej je też w Čechach wjednik politiskeje křesćanskeje strony duchowny. Je to monsignore Šramek, češki minister, přez cyłe zašłe lěto zastupjeŕ khoroho ministerskoho presidenty Świehle. Runje před 30 lětami je założił w Čechach nětčišu mócnu křesćansku ludowu stronu. Běše tehdom kapłan w Nowym Jičinje. 4. apryla 1899 zwoła do Vyškowa prěnju křesćansko-socialnu konferencu. Tehdom drje wobstoješe w parlamenće katolska konservativna strona. Njekorjenješe pak w ludźe. Běše strona katolskoho wulkozemjanstwa. Šramek spózna, zo je socialne prašenjo wěc přichoda. Tuž mysleše wutworić šěroku ludowu politisku stronu, kotraž na křesćansko-katolskim podłožku kruće stojo wosebitu kedźbnosć a prócu přiwobroći socialnym prašenjam. K tajkim wuradźowanjam bě zwołał hornišu konferencu. 52 wobdźělnikow bě z Čech, Morawy, Ślezskeje a Delneje Rakuskeje přikhwatało. Běchu to zahorjeni sobudźěłaćerjo, z kotrychž so stachu w běhu pozdźišich lět cyle wurjadni wjednicy w cyrkwinym, hospodarskim a politiskim žiwjenju češkoho katolskoho luda. Běše tam nětčiši Brnjanski biskop Kupka, Stojan, Dostál-Lutinow, Světlik, zemrěty abt Šup a cyła syła druhich. Program noweje organisacije wutwori so po zasadach encykliki bamža Leona XIII. z lěta 1891. Jeje duša bě a wosta Šramek. Ruku w rucy postupowaše nowa organisacija ze starej katolsko-narodnej stronu, doniž ju 1918 njepřija cyle do swojich rjadow wutworiwši tak jednotnu češkosłowjansku ludowu stronu. Tuta strona je so stała sobu wjedniska strona Češkosłowakskeje republiki. Je tam třeća najsylniša strona docyła. Dźe ruku w rucy z Hlinkowej ludowej stronu we Słowakskej. Je druha najsylniša knježeŕska strona, kotraž staja zastupjerja presidenty. Je nimoměry sylny wliw dobyła a znjemóžnuje přećiwokatolske extratury a nasylnosće liberalnych. W sylnych rukach křesćanskeje ludoweje strony a joho wjednika monsignore Šrameka leži zawěsćene dalše mócne wuwićo katolskoho křesćanstwa w zemi dawnokatolskej, w zemi swjatowjacsławskej!

Z Łužicy a Serbow.

Z **Budyšina.** „Jednota" měješe njedźelu zhromadźiznu w Katolskej towaŕšni, kotraž bě derje wopytana. Město khoroho předsydy wotewri zhromadźiznu duchowny rada našoho towaŕstwa knjez šolastikus Hejduška. Po zwučenym wašnju wuspěwachmy najprjedy kěrluš. Potom wupraji knjez šolastikus lětušim křižerjam horcy dźak za jich bohate wobdźělenjo a mnoho wulke wopory, kotrež su přinjesli. Knjez wyšši wučeŕ Wjerab měješe nětko krasny přednošk wo Stanisławje Kostka, znatym swjatym Polakow. Powědaše nam wo joho bohuspodobnym žiwjenju, wo joho skutkach a dźiwach, kotrež so přez joho zastupnu prósstwu stachu. Knjezej wyššomu wučerjej wutrobny dźak. Nadźijomnje joho prawje bórzy zasy w „Jednoće" słyšimy. Přichodna zhromadźizna budźe w meji a to zhromadnje z młodej Jednotu. Tŕo nowi sobustawojo so k přistupej do Jednoty zamołwichu.

— Najdostojniši knjez biskop je zańdźeny tydźeń Budyšin wopušćił a so do Lugano (při šwicaŕsko-italskich mjezach) na dwě njedźeli podał.

— Zańdźenu njedźelu wotmě w Katolskej towaŕšni zwjazk kat. towaŕstwow pomocnikow za narańšu Saksku wokrjesnu konferencu. Knjez diecesanski prezes dr. Willy Soppa wułožowaše zaměry posedźenja. Rozprawješe wo procesu, so zabĕracym ze zbóžnoprajenjom założerja towaŕstwow pomocnikow, Adolfa Kolpinga. Jako wokrjesny senior bu z nowa wuzwoleny knjez Alfred Böhmer ze Žitawy, jako přisydnikaj knjezaj Dabola-Hajničanski a Bulank-Klóštrski. Knjez kapłan Jan Derksen ze Žitawy a senior Wilhelm Richter z Budyšina rěčeštaj wo předmjeće,

kak swoje towaršne wječory a swjedźenje najlěpje zarjadujemy.

— (Tachantska šula.) Wutoru dopołd. w 10 hodź. witaše wučerstwo tachantskeje šule nowych šulerjow do swojeho domu. Holči khór zanjese pod nawjednistwom knj. kantora Šołty rjanej so derje přihodźacej spěwaj. Knjez šulski wjednik Wjerab witaše dźěći a maćerje a rozestaješe we swojej narěči wosebite počink wěrnosće jako podłožk wšoho wukubłanja. Dźěći staršich lětnikow porjeńšichu a wožiwichu program ze swojimi deklamacijemi. Hólcow zastupi 25, holcow 23. Bóh wobradź wšěm do šule zastupjenym dźěćom žohnowanjo a dobry wuspěch we wědomosćach!

Z **Radworja.** Kaž bu hižo naspomnjene, stachu so zańdźeny tydźeń mjez serbskimi duchownymi někotre přeměnjenja, tak też w Radworju. Dokelž je knjez kapłan Grofa hižo dlěžši čas khory, zastupowaše joho dotal přez 3 měsacy knjez kapłan Cyž-Ralbičanski. Tola njemóžachu joho tam dlěhe wjacy parować. Tohodla powoła duchowna wyšnosć knjeza kapłana Handrika z Gery (we wjerchowstwje Reussu) zasy do Serbow, a to do Radworja, hdźež je swoje zastojnstwo bělu njedźelu (młode jutry) nastupił. Přejemy knjezej Grofje bórzomne wustrowjenjo, kaž so też knjezej Cyžej za joho dźěło w tudomnej wosadze dźakujemy; knjeza Handrika pak witamy do našeje srjedźizny. Njech z wuspěchom we njej skutkuje! — Z druhich přesadźowanjow wjeseli nas wosebje te, zo mamy w Budyšinje, wšo jene hač w němskej abo w serbskej cyrkwi, zasy jenoho Serba wjacy, tak zo budźe so wottam přichodnje do serbskich wosadow hodźeć nuzny pomocnik abo zastupjeŕ dóstać, štož běše dotal cyle njemóžno.

Z **Khrósćic.** Politiski wubjerk towarstwa swj. Cyrilla a Methoda njemóžeše na swojim posedźenju zańdźenu wutoru přichodnych wólbow dla hišće ničo wobzamknyć. Z prěnja běchu so jenož šesćo wubjerkownicy zešli (wot 27!!) a z druha je hišće wšo jara njejasne we wólbnym hibanju do sakskoho sejma. Tuž sebi prajachmy, zo dyrbimy najprjedy wočaknyć, kak so wěcki w bližšich dnjach wuwija, a zo měł so po wjetšim rozjasnjenju cyłeje našeje politiskeje situacije wubjerk hišće raz a to połnoličbnje zeńdź a potom swoju wólbnu parolu wudać. To so zawěsće też stanje a swěrne sobustawy našoho towarstwa změja so też tón króć po paroli swojoho politiskoho wubjerka, kotryž je sebi stajnje wědomy swojeje zamołwitosće před Bohom a narodom.

Z **Khrósćic.** Swój 25lětny zastojnski jubilej swjećeše tele dny naš wjelečesćeny knjez šulski wjednik wučeŕ Lipič. Zańdźenu wutoru popołdnju wuhotowachmy jomu na šuli swjedźeń, na kotrymž so wobdźělichu knjez wyšši šulski rada Krawc, wučerstwo Khrósćanskeje šule, šulski wubjerk a někotre rjadownje šulskich dźěći. We swojej swjedźeńskej rěči pokaza knjez wyšši šulski rada na dźěławosć wučerja w běhu 25 lět, na dźěło, kotrež knjez jubilar přez dołhe lěta wukonješe. Wuzběhny wosebje, zo je jubilar před 25 lětami też runje w Khrósćicach swoje zastojnstwo započał, pozdźišo pak we Worklecach, Wostrowcu a Mišnje skutkował. Też w tutej hodźinje słuša jomu za tele woporniwe dźěło wutrobny dźak. W mjenje wučerstwa jimaše so słowa knjez wučeŕ Pjetaš a přepoda rjany dar, pisarski stólčk. Knjez měšćanosta Kokla rěčeše w mjenje šulskoho wubjerka a staršich a zwjeseli tohorunja knjeza jubilara z překwapjacym darom. Swjedźeń porjeńšichu šulske dźěći z někotrymi spěwami.

— Do našeje šule bu přijatych 49 dźěći: 18 hólcow a 31 holcow. Knjez šulski wjednik Lipič powita je a postrowi też staršich tutych dźěći, jim rozestajo ważnosć tuteje hodźiny. Po wšelakich jednorych spěwach wróćichu so dźěći wobdarjene ze słódkosćemi domoj. Tutón lětnik je dźěleny, tak zo so knj. wuč. Hajna a Wuješ do rjadownjow prěnjoho šulskoho lětnika dźělitaj.

Z klóštra Marijneje Hwězdy. Nowy klóštr cisterciienskich mniškow ma so w Americy w blizkosći wulkeje rěki Mississippi założić. Do nowoho klóštra maja naše tři znate klóštry cistercienskich knježnow w Marijinej Hwězdźe, we Marijinym Dole a w Porta Coeli pola Tišnowa kóždy po třoch knježnach prěnje wobydleŕki stajić. Kaž słyšimy, ma wosebje klóštr Porta Coeli nětkle z wosebitymi čežemi wojować, tak zo jomu dopjelnjenjo tutoho namjeta njeby runje lohko padnyło. W zańdźenej zymje stej tam dwě knježnje wumrěłoj, jena běše Serbowka, rodźena Pječkec z Klóštra. Spomnjeny klóštr jara čežko dorost z bližšeje wokoliny dóstawa, čohoždla je jomu čim čežšo, tři knježny parować. Z našoho klóštra stej mjez knježnami 2 Serbowcy, kiž stej so za přesydlenjo do Ameriki dobrowólnje zamoł-

Njewinowaće k smjerći zasudźeny.

(Pokročowanjo.)

Mjez tym njeměješe Marja małeje bolosće přetrać, na čož wšak běše skónčnje zwučena. Běše to wina, zo zaběraše so posledni čas cyle z druhimi mysličkami. Nic zo by sebi hdy pomysliła, z knjezom z Maloy so woženić; by so jej njeprawda stała, jej to přicpěć. Ale nadźija, zasy wuhladać swojoho mandźelskoho, kotryž běše we hłubinje wotemrěł, běše nadobo zasy so zakorjeniła. — Tohodla wotrěča krućišo słowam, hač hdy prjedy, z kotrymiž ju z Maloy wobćežowaše.

Tutón čuješe, zo jomu strach hrozy. Wot toho časa sem, zo běše Ceciliju spóznał, njepušći ju wjacy z wočow.

Hdyž by Marju za mandźelsku měł, by wón jako knjez tu wobćežnu měrkažeŕku z hrodu wuhnał.

Slepa hida knjeza z Rocheglöck přećiwo joho přichodnomu synej, kotryž běše wohańbił joho mjeno, njebě přecy hišće wusnyła.

Při jězbje spytaše z Maloy Marijinu khutnosć wotstronić.

Marja pak kruće mjelčeše, dóniž wóz njezasta.

Z Maloy dyrbješe tohodla cyłu wěc jeje nanej přewostajić.

Marja, kotraž běše stajnje dobra a k wšomu zwólniwa, poda so hnydom k swojomu nanej, kotryž runje w pisanskej jstwi přebywaše. Jara zrědka zastupi do tutoho ruma, w kotrymž ju wšitko na tamne hrózbne ranjo dopomni, kotrež běše jeje cyłe njezbožo zawinyło.

Nan wočakowaše ju z njesćerpnosću a poča hnydom wo wěcy rěčeć, kotrejež dla běše ju k sebi skazał.

Marja da jomu w měrje rěčeć a njemyleše joho w najmjeńšim, hdyž jej wšitke dobre samotnosće powědaše, kotrež knjez z Maloy wobsedźi.

Hdyž bě jeje nan skónčił, njewotmołwi pak hnydom, štož joho hižo k hněwej pohnu.

„Luby nano, njenapřećiwich ći hač dotal ničo, dokelž je wšitke rozwožowanjo bjez wuspěcha. Wostanu kruta w mojich wotmyslenjach. Chcu wam dźensa jenož prajić, zo sym nuzowana, was wopušćić a zastupić do klóštra, jeli mje hdy wjacy nuzujeće, z tutym človjekom so wožení ć".

„Kajke su to błazniwe rěče!" znapřećiwi nan khutnje.

„Žane błazniwe, luby nano, ale woprawdźite předewzaćo wěstych winow dla."

„A směm ja tute winy zhonić?"

„Slubće mi najprjedy, zo nikomu, wosebje pak nic knjezej z Maloy, je njepřeradźiće!"

„Moje słowo; tola wo čo so tu jedna?"

„Wězo, wo moju dźowku a mojoho mandźelskoho!"

Hdyž to zasłyša, pokhmuri so joho wobličo. „Njejsym tebi w mojej přitomnosći zakazał wo nimaj rěčeć?"

Marja rěčeše měrnje dale: „Sym wam jenož prajiła, zo so wo nimaj jedna. Stajnje běch toho měnjenja, zo sće surowje wojebany, hdyž po wuprajenju łódźnika wozjewić dašće, zo staj mortwaj. Přecy sym so hišće nadźijała, zo staj hišće žiwaj, zo . . ."

„Maš powěsće wo nimaj?" prašeše so.

wiłoj. Doniž klóštr hišće natwarjeny njebudźe, budźa knježny w sotrowskim domje něhdźe w Americy zaměstnjene, mjez tym změja časa a přileżnosće so w jendźelskej wobkhodnej rěči wudospołnić, zo bychu też w dalokej cuzbje za zbožo njesmjertnych dušow skutkować móhli. Kaž dźěn je znate, ćerpi wosebje Amerika jara na dorosće, kaž za klóštrske tak też za duchownske powołanjo. Hačrunjež naši maj krajankomaj jenož njerad ćahnyć damy, dokelž naš mały narod swoje mocy nuznje doma trjeba, smy tola přeswědčenja, zo Bóh tute woporniwe wotmyslenjo ze žohnowanjom nad knježnomaj kaž też nad wbohim narodom mytuje. Kralestwo Bože trjeba móc, a jenož ći, kiž móc nałožuja, je na so torhnu.

Ze **Serbskich Pazlic.** Radupodawanjo za maćerje změje so tu wutoru, 16. apryla, popołdnju 1/2 3 hodź. pola Kralec. Lěkaŕ budźe přitomny.

Jutrowna skhadźowanka w Haslowje.

Je to stara tradicija, zo naši studenća też hody a jutry přińdu do ludu, do našich dalšich a bližšich wjeskow, tam so zeznać a zawjeselić z ludom. Lětsa smědźeše zasy po mnohich lětach Haslow witać swojich studentow. Najrjeńši nalětni Zeleny štwórtk dawaše najlěpšu nadźiju rjanych słónčnitych jutrow. Ale jutrownička bě hižo dosć kažata, křižerjo přemokachu, a póńdźela njebě kmańša. Dešć, hubjene puće a błóćane šćežki drje nikoho do Haslowa njewabjachu, khiba zo swědomjo kazaše: „Dźi a čiń swoju winowatosć!“

Jenož z tejle myslička zastupich trochu strachoćiwje do Měrćinkec rumneje sale na popołdnišu zhromadźiźnu. Mjez tym běchu so hižo mróčele na njebju rozdźěliłe a jasna słónčna pruha swěćeše na 50 studowacych, šwarnu črjódku druhich Serbow, kaž też nam znate wobliča z našeje inteligency, wot kotrychž smy zwučeni njesprócniwe narodne dźěło. Hłowny starši J. Henčl-Kozarčanski wita wšěch prawje wutrobnje do Haslowa, zastupjerjow zdźělanych, serbski lud, kaž też tajku mnohosć swojich towaršow. Přečitanjo sobustawskeje lisćiny dopokaza, zo běchu jenož 3 zwjazkarjo bjez zamołwjenja wuwostali, najlěpše to rukowanjo za to, zo su sebi prawje swojich winowatosćow wědomi a zo dźe dale doprědka. Studowacy P. Wowčerk poda we swojim derje předźěłanym přednošku živy wobraz našoho wulkoho wučenca dr. A. Muki, kiž je sebi stajił ze swojim delnjo-serbskim słownikom njezakhodny pomnik. Přecy běše wón wulki přećel studentstwa, njech je wón ze swojej njesebičnej narodnej lubosću, ze swojej ženje njewustawacej dźěławosću mnohim z najlěpšim přikładom. Hłowny starši naspomni mjez tym najnowši akcijon „studentski dom“, za kotryž je so hižo mnoho přećelow tu a też přez mjezy namakało. Z hosći porěča jako prěni knjez farař Delan-Baćoński. Spomina wosebje na to, kak so runje w tejlej sali tak někotra wótra bitwička bije a wita lubje studentow do swojeje wosady a předstaji jim někotre přikładne parle, kiž z njeje wuńdźechu. Wšěch hižo zeleny dornik kryje, jenož jedyn hišće njese nam wšěm doprědka serbsku khorhoŵ zmužiće a njebojazliwje: k. farař Šewčik, protektor studentstwa. A hdyž wysokodostojny knjez słowo dósta podawajo studowacym derje měnjene pokiwy a so wjeselo nad nowej khrobłej myslička, hdyž wěnowaše nahladny dar 500 hr., tu postupi zahorjenosć na najwyšši skhodźeńk. Haj samo słónčne pruhi předrěchu so z nowa do wulkeje sale a rozswětlachu radostne wobliča starych a młodych. Zmužitosć rosćeše dale a bóle při słowach knjeza fararja Cyža-Hajničanskoho, kiž też 100 hr. dari. Wutroba so radowaše, hdyž też knjez prof. Bryl swoju pomoc přilubi a nowy duch wožiwješe, hdyž knjez prof. dr. Pata přinjese luby postrow z juha a zawda swoje słowo, zo też joho přećeljo a ródni bratŕa njezabudu, zo tutón khrobły nadawk trjeba mnoho podpjery, krutych podłožkow, zo njeby rozcychnował započaty twar zmjerzk a zyma, sněh a dešć. Lubje hišće wita Pawoł Smoła-Baćoński w mjenje Baćońskeje młodźiny studentow do Haslowa a potom wróćimy so porjadej. Wo zastup do zwjazka 7 nowych sobustawow prošachu, kiž so po wšelakich wotbytych wustawkowych předpismach też swjatočnje přiwzachu, zawdawši staršomu ruku slubjo swědomite dopjelnjenjo swojich zwjazkarskich winowatosćow. Naposledk doda hišće k. redaktor Bart prawje přećelne słowa radujo so nad tajkej mnohosći sebjewědomnych serbskich studentow a přiwoła jim: „Njezabudźće też pruskeje hole a delnjeje Łužicy“. Z narodnym spěwom hł. starši derje poradźenu zhromadźiznu skónči.

K wječornomu předstajenju bě so njedźiwajo njeluboznoho wjedra telko ludźi zešło, zo njemějachu Měrćinkec

---

„To nic! ale su wěste předčuća, kotrež mje njemyla. Nadźija, mojich lubych junu zasy widźeć, njeje mje ženje wopušćiła a rosće z kóždym dnjom.“

„Prašam so, hač sonju, abo hač sy ty moja dźowka, kotraž tak rěči.“

„Nimam na žadyn pad wotpohlad, luby nano, tebje ranić, ale činju jenož to, štož sebi winowatosć wote mnje žada.“

„Twoja prěnja winowatosć je, zo mje posłuchaš.“

„O ně! Najprjedy dyrbju mojoho mandźelskoho pytać, kotromuž słušam, zo bych so zasy z nim zjednoćiła, byrnjež njebych joho njewinowatosć wobkrućić móhła.“

„Joho njewinowatosć?“

„Hai, joho njewinowatosć, na kotrejež ženje njedwěluju.“

„Myslach sebi, zo sy na tule błudnosć dawno zabyła.“

„Njeje błudnosć, ani jebanstwo! Jenož wěrnosć. Ženje njejsym swoju nadźiju zhubiła a runje nětkle so sylnišo nadźijam, dyžli hdy prjedy... Jeli sym tutón raz mylena...“

„Nó, što potom?“

„Mój přebytk ći žanoho zboža njepřinjese; mam so bědźić ze samym horjom a zrudobu. Knjez z Maloy budźe ći stajnje k pomocy.“

„O, poklaty budź tamny dźeń, na kotrymž će woženich.“

„O ně, mój nano! Runje nawopak, khwaleny budź! Najebać wšitkich mojich horjow a styskhnosćow, nochcu na žadyn pad so zańdźenoho wzdać! Nošu mjeno mojoho čestnoho muža a ...“

Při tajkich słowach horješe so nanowy hněw přecy bóle a Marja běše hłuboko zarudźena. Spytowaše nana změrować.

Na dompuću dźeše knjez z Maloy: „Je wěrno, štož mi waš nan runje praješe, zo waš wotmysł njepřeměniće?“

„Hižo dawno sće to pytnyć dyrbjał“, wotmołwi kruće.

„Njeje snadź wam to Cecilija wotradźała?“

„Dajće tola Ceciliji w tutych wěcach měra! Ta so do mojich wěcow njeměša.“

Dojědźechu do Keralain, Marja khwataše po skhodźe horje, bjez toho, zo by so na ruku zepŕěła, kotruž jej z Maloy poskići.

„Sće sebi do pasli zalězła, moja hnadna knjeni. Hněw je ju přeradźił. Aha! Je Cecilija jeje dźowka? Sće mi to runje pokazała! Derje tak!“

Wot tuteje hodźiny sem běše Ceciliny wosud rozsudźeny.

Na druhi dźeń přińdźe Hendrich Marju wopytać. Cecilija běše też pódla. Swěrny swojim slubjenjam, činješe kaž by ju njeznał, a při předstajenju ju jenož zymnje postrowi.

„Knježna Martini“, praji Marja, „młoda towaršska, kotruž chcu tu rad dlěje pola sebje zdźeržeć a kotruž ważić nawuknjeće.“

Hendrich lědoma něšto wotmołwi. Njezapřimny, što so wokoło njoho stawa. Lubowaše Ceciliju a sebi ju ważeše; njeměješe za możne, zo mohła wona něšto wopačne skućić.

(Přichodnje dale.)

wjacy prózdnoho stólčka ani ławki. Studenća zahrachu dosć zasukany a zašmjatany „Suk“, kiž wjele smjeća zbudźi. W přestawcy huslowaše najwustojnišo južnosłowjanski student Drago Šijanec z Maribora. „Kanarik“ so ludźom tak spodobaše, zo přiklesk njepřesta, doniž njebu wospjetowany. Dosć dołhomu programej přidaštaj studentaj hišće dwaj dosć pryslatej žorćikaj, mjez tym zo młode nóžki po 6njedźelskim tradanju dawno za rejku žadachu. Tola też te dóstachu hišće swoje dospołne prawo a při domojhiću spomni tak někotry: „Běše tola woprawdźe rjenje na Haslowskej skhadźowancy“.

Alkohol, najstrašniši njepřećel serbskoho ratarstwa a naroda.

(Pokročowanjo.)

Přiroda njewutworja alkohol. Človjek sam wudobywa sebi jón na wumělske wašnjo z tym, zo da wšelake maćizny dlěžši čas kisalić. Alkohol hodźi so dobyć z winowych kićow, ze wšěch družinow sadu a jahodkow kaž też z rožki, pšeńcy, ječmjenja, wowsa, rajsa a majsa, ze wšěch družinow korjenjow a boblije, štož wosebje naše běrny nastupa. Haj samo z hrocha, bobow, ze słomy a syna, popjeła, bawłmy, papjery, wapna a drjewa hodźi so alkohol wudobyć. Wšě tute maćizny njewobsedźa w tym postajenju, za kotrež je Boža stwórba je narosć dała, žadyn alkohol. Jabłuka, krušwy, winowe kiće jako tajke a też čerstwa, słódka brěčka tychsamych su bjeze wšoho alkohola. Možemy tohodla sad, winowe kiće a běrnow jěsć tak wjele hač chcemy, bjez toho, zo bychmy to najmjeńše wot pjanosće we sebi začuli. Alkohol je hakle potom we nich, hdyž tute maćizny na wumělske kisanjo přeńdu. Čisty alkohol je čista, swětła, lohcy hibićiwa mokřina z přijomnej ätheriskej wónju a palacym słodom. Alkohol nastanje přez kisanjo cokora. Tohodla móžemy ze wšěch maćiznow, kotrež cokor wobsedźa, alkohol dobyć.

Kak so alkohol dale dźěła a twori, wo tym njecham ničo přeradźić, přetož njedyrbi to być mój nadawk; tohorunja njecham so dlijić z tym prašenjom, kak škodźi alkohol človjeskomu ćěłej, by to předaloko wjedło. Chu jenož z krótka naspomnić, zo alkohol wšěm najwažnišim organam ćěła škodźi, jako wutrobje, žołdkej, płucam, jatram, jěrchenjomaj a mozham. Alkohol človjeka cyle přeměni. Strózby wě, što rěči abo čini, wobknježi sebje samoho, wotdźeržuje wot sebje hněw, zdźeržuje so njekmanych rěčow a wustupowanjow před Bohom, ludźimi a samym sobu. Štóž pak sebi zamući hłowu, je jako by był we nim zły duch. Kóždy rozomny človjek so tajkoho zdaluje. Mnoho přećelow alkohola wobkruća, zo ma človjek potrěbnosć za duchownymi napojemi. To pak je dopokazane z toho, zo młódše dźěći nimaja za nim žaneje požadosće, ale jenož za cyrobu a sparom. Přińdźe to přez to, dokelž dźěćo widźi, kak nan abo mać doma, na swjedźenju abo w korčmje piwo, wino abo palenc pija. Wězo też za tym žada, na čož so jomu z tym wotmołwja, hdyž budźe dorosćene, potom móže też pić. Přez to zhladuje nětko požadliwje za napojemi, dokelž chce też bórzy k dorosćenym so ličić. Prěnja škleńca wězo słodźi hórcy, zmužiće pak to podtłóči. Bórzy so na to nawuči, a tak je najwjacy přiwisowarjow alkoholowych napojow nastało.

Alkohol pak też človjeka hospodarscy škoduje. Kóždy trochu rozomny človjek na to dźerži, zo by swoje pjenjezy na wužitne wašnjo wudał, hdźež jomu woprawdźity wunošk přinjesu. Přez wužiwanjo alkohola pak wotćehnje tute pjenjezy wužitnym wěcam. W Němskej su so před wójnu nimale 3 milijardy hriwnow za alkoholowe napoje wudałe a też w našim serbskim kraju so mnoho pjenjez na tute wašnjo wudawa, za kotrež by so hodźało wjele serbskich kublow kupić a hdźež njeby wobsedźeŕ hač k nuzowanomu předaću dóšoł. Z toho wšoho widźimy, človjek přepije swoje zamoženjo, strowotu, swoje a swojeje duše zbožo. Město zo by so človjek polěpšił, kroči přecy wjetšomu hubjenstwu a nuzy napřeco. Naš Knjez a Zbóžnik je prajił: „Hladajće so, zo njebyšće swoje wutroby poćežili z njepoměrnosću w piću, zo njeby tamny dźeń sudźenja njenadźicy na was přišoł.“ Měnjena je tu nahła smjerć, přetož tajki človjek w najwjacy padach nahle wumrěje a tak přeńdźe potom do wěčnosće. Jeli chcemy swoje žiwjenjo skrótšić a sebje samoho morić, potom wužiwajmy dale alkoholowe napoje.

Chcu tu nětko na mnohe napřećiwnosće a wurěče, kotrež so husto wot přećelow alkoholowych napojow wuprajeja, wotmołwić. Wjetša połojca, wosebje też młodych hołdowarjow alkohola praji: „Alkohol mi dawa wjesołosć a radosć“. Sławny biskop Kepler je prajił: „Radosć je w našim žiwjenju ze skutkownosću žiwjenja, potrěbnosću mocy a hódnosću žiwjenja.“ Kóždy človjek ma wosebite začuće k wjesołości, haj ma samo prawo na radosć. Wjesołosć je nuznje trěbna za strowotu a k žiwjenju, za ćěło a ducha. My pak dyrbimy wjedźeć, zo njeje kóžda radosć dobra, přetož mamy radosće, kotrež su wopačne, haj škódne za nas. Swjaty Domaš Akwinski je prajił: „Radosć je wotpočink we tukwilnym dobrym.“ Radosć ma być moralnje dobra, človjek dyrbi we njej wotpočnyć abo wodychnyć w mučnosći po dźěle. Wulět do Božeje stwórby abo přebywanjo we njej je radosć. Hdyž so štó do přirody poda z překhodźowanjom w lěsu abo kroči mjez zmahowacymi polami žita, wotpočuje we njej, wočerstwi a naběra sebi nowych mocow do dźěła, z jenym słowom: začuwa wjesołosć. Znajemy zawjeselenja, kotrež so na prěnje wóčku předstajeja jako dobre, trajne, a su druhe, kotrež z podobnej woprawdźitosću so jako njekmane a złe zjewjeja. Mam tu na myslach zawjeselenja, pokhadźace z alkohola, wot dawnych lět važene za žórło wšelakich radosćow. Kajki nětko je tón přećel wjesołosće a kak skutkuje w dźensišich časach za hódnosće žiwjenja?

Što by było, njeby-li kultura wutworiła korčmow, winarnjow, hosćeńcow, njeby-li w běhu swojoho rozwoja wotkryła ważnosć žiwjenja? Tutón nam dowoli wočerstwjenjo mocow, rozšěrjenjo zmysłow, zapomnjeće ćežow kóždoho dnja. Čim prjedy je nuzne, so wućekać k alkoholej, jako žórłej pokojenja, hdyž človjek njezbožo widźi přikhadźeć, hdyž joho čišći zrudoba a lěnjosć dźěła. Zasy je alkohol lěkarstwo, přetož wołamy z romskim Horacijom: „Wužiwaj dnja!“

Njezbožowny, štóž tak mysli a wustupuje a wot alkohola so tak wojebać da. Človjek, čerpacy radosć z prawoho žórła, njezačuwa spokojenjo w zrudobje a mučnosći, ale zhubja móc k dalšomu dźěłu, k přewinjenju přećiwnosćow, k podaću do předwidźiwosće Božeje. Je alkohol z tajkim nadobnym přećelom, kotryž nas před starosćemi zdźeržuje, kotryž do človjeskeje wutroby nowy zapal lije? Njemóžemy runje přećiwne po krótkej khwili wołóženja rjec, čim bóle, ćim bolosćiwše! Hdyž přećel alkoholoweje radosće po swjedźenju z ćežkej hłowu a njestrowym žołdkom mysli na dźěło, čuje město wjesela wotkhilenosć, ćeka wot njoho a podawa so lěnjosći. Runje tak předstaja so wołóženjo zrudoby. Hladajmy trochu hłubšo. Štóž je wjesoły, njezačuwa žaneje mučnoty, a čim bóle čuje radosć, ćim bóle so wjeseli. Jeli dźělimy radosć ze swojimi přećelemi, ju ćim hłubšo začuwamy. Podtłóčujemy alkohol wužiwajo swoje duchowne mocy a wosebje swoje swědomjo wo wěcach a začućach. Po krótkej khwili hižo započina přewažeć wopačna wjesołosć alkoholowa, zmysłojte zawjeselenjo, człowjek njespomina hižo na swoju wjesołosć, přetož tu je nam zabił alkohol a tak ze swojim slepjenjom wustupił. Strach, kajkiž hrozy woprawdźitej wjesołości ze strony alkohola, rosće a přecy šěršo prudła rozšěrja.

Hdźež so niči wokřewjace swójbne žiwjenjo, tam zniči a doniči alkohol wšě začuća za rjanosć Božeje stwórby. Čohodla wupali so w tak mnohich wutrobach człowjekow radosć, wukhadźaca z lubosće k cyrkwi z jeje tróštom, radosć, wukhadźaca z horceje lubosće k swojej wótčinje,

maćerńej rěči a luda? Čohodla pytamy pola tajkich podarmo za spodobanjom, kajkež dawaja wučba, dźiwadło a hudźba? Podarmo pytamy w tajkich wutrobach strony zhromadneje radosće z dźěćimi. Jeli je dźensa brach na woprawdźitej radości w žiwjenju a słyšimy hłosy ludźi wołajo: „Wjacy radosće“, možemy z wulkoho dźěla alkohol winować. Woprawdźe alkohol rozwjazuje jazyki, niči česć bližšoho a wjedźe k přespěšnej dowěrliwości, husto hrěšnej! Hdyž človjeka wobknježi wjesołość alkohola, njeje to hižo prawa wjesołość. Nam so zda, zo alkohol rozwjeseli, tola jenož tohodla, zo by ćim bóle potom zrudźił. Z nowej škodowanku, z ćežkej hłowu, ze skaženym žołdkom a poćeženym swědomjom wróći so tajki človjek po njedźeli a swjedźenju zasy domoj. Alkohol njeje přećel wjesołosće, ale je jeje najstrašniši njepřećel. Zhromadźmy morjo syzow, přelatych wot maćerjow a žonow dla alkohola, wudowow a syrotow, kotrymž je alkohol wzał muža a nana; kročmy po khorownjach a wustawach za bědnych, kralestwa alkohola, wohladamy njesměrne hubjenstwo a njezbožo alkohola, a spóznajemy, kak njesměrna je zrudoba, kotruž načini alkohol. Młodźina potrjebuje radosće, tola nihdy radosć z alkoholom. Najlěpši dopokaz, zo možemy bjez alkohola wjeseli być, su naše maćerje.

Z cyrkwje a swěta.

Rom z Vatikanskoho města. Na dnju swjatoho Józefa přečita so w přitomnosći Swj. Wótca dekret, w kotrymž so te za swjatoprajenjo žadane dźiwy za Don Boska, założerja rjadu Salesianow, jako so stanjene připóznachu. Swjaty Wótc je Don Boska wosobinscy znał a je z nim samo khwilu pod jenej třěchu bydlił. Wón měješe po přečitanju dekreta narěč k česći zbóžnoho a wobkrućeše, zo běše toho žiwjenjo poprawym pasmo dźiwow. Woprawdźe je spodźiwne, z kajkim njewsědnym měrom zbóžny Don Bosko wšě nad nim so kopjace dźěła předoby. A při wšěmi hobrskimi dźěłami zamóh wón hišće knihe wudawać. Wón spisa na 70 wšelakorych knihow, kaž na př. „Stawizny Italskeje, kotrež so wjacy króć nakładowachu, abo knihu „Swjate stawizny“, kotraž so hač do lěta 1910 na 40 króć wuda. Někotre knihe dožiwichu samo 600 wudawkow.

Samsny dźeń přija Swj. Wótc zastupjerstwo Romskich mužow w audiency. Wón předstaji jim swj. Józefa jako prěnjoho katolskoho muža, jako hordozny přikład najswěrnišoho dopjelnjenja swojich winowatosćow. Ponižnje, swědomiće a swěrnje dopjelni swj. Józef wšě jomu napołožene dźěła.

Kardinal Gasparri dósta jako připóznaćo joho zasłužbow pektorale (biskopski křiž) bamža Pia X. Zemrěty bamž běše jón kardinalej De Lai wotkazał a tutón zasy bamžej Piej XI. Kardinal Gasparri je hnydom postajił, zo ma křiž po joho smjerći zasy Swjatomu Stołej připadnyć.

Za vatikanske město je Swjaty Wótc na tři lěta nakhwilne knježstwo pomjenował. Je to komisija ze štyrjoch knjezow: msgr. Borgongini-Duka, sekretar kongregacije za wurjadne cyrkwinske należnosće, stat. sekretar Pizzardo, msgr. Mariano, zarjadnik bamžowych kubłow a prawiznik Pacelli, bratr nuncia. K vatikanskomu městej budźa jenož te (swětne) wosoby přisłušeć, kotrež maja swoje stajne dźěło w bamžowym hrodźe. Su to na př. 75 muži šwicskeje gardy, 69 policajow, 30 muži wohnjoweje wobory, něšto zahrodnikow a někotři zastojnicy w bamžowych musejach. Tola wojacy nobelgardy a palacoweje gardy njebudźa přisłušnicy bamžowoho města, dokelž tam njebydla.

Přihoty za swjatoprajenja někotrych nowych swjatych, kaž na př. Dom Boska, su dokónčene.

Najstarši hišće dźensa wobstojacy klóštr na cyłej zemi je Monte Kasino w Italskej. Tam je swj. Benedikt sam žiwy był, kiž je jón też założił. W podzemskej cyrkwi klóštra ležitaj pod wulkim wołtarjom swj. arcyabt Benedikt a joho swj. sotra Šolastika, abatisa žónskoho klóštra deleka w dole blizko při Monte Kasino. Lětsa ma klóštr jubilejne lěto, swjeći wopomnjeśo 1400lětnoho wobstaća. Nětčiši abt Placidus Lugano je žiwjenjopis swj. Benedikta po swj. Hrjehorju do italskeje rěče přełožił a wudał jako jubilejny dar klóštra na italski lud. Swjatočnosće poćahnu so wězo přez cyłe lěto. Prastare murje a rumnosće budźa mnohich hosći při sebi witać móc. Kóždy cuzbnik pójdźe wulcy spokojeny a njerad z tutoho města měra a wulkotneje cyrkwinskeje kultury zasy dele do swětnoho hołka a njeměra. Klóštr khowa we sebi njesměrne bohatosće na wumjełskich malbach a starych mozaikach, to su wobrazy na sćěnach zestajene z barbojtych kamuškow, tajke wobkhowaja swoju rjanosć a byrnjež bychu tysac a wjacy lět na swojim městnje wisałe.

W Romje zemrě kardinal Galli, sławny znajeŕ łaćonskeje rěče. Hižo bamž Leo XIII. na njoho swoju skedźbnosć złoži a powoła bórzy młodoho kapłana do kongregacije za wurjadne cyrkwine należnosće. Něšto pozdźišo pomjenowa joho za swojoho wosobinskoho sekretara. Wot lěta 1893 sem redigowaše Calli wšě bamžowe encykliki. Po smjerći wulkoho Leona dźeržeše wón wopomnjeńsku łaćonsku rěč na zemrětoho w přitomnosći wšěch kardinalow. To same sta so po smjerći Pia X. a Benedikta XV. Pius XI. pozběhny joho 1923 na kardinal-diakona.

Swjaty Wótc postaji swj. Bosćana za patrona vatikanskeje gardy.

Dalše přećelne poćahi z Vatikanom a Quirinalom. K wosławjenju wujednanja z Vatikanom je Mussolini hnydomne puščenjo štyrjoch dotal wot Italskeje zajatych duchownych postajił. Mjez puščenymi je też Don Mazzoni z Florenca. Italske knježeŕstwo je na bamžowsku kuriju prostwu zapodało, zo by připóznaty italski přełožk cyrkwinskich zakonjow, na mandźelske prawo so poćahowacych, dóstało. Su to kanony 1012—1143.

Pruski konkordat. Kaž centrumska nowina „Tremonia“ wozjewja, je konkordatny naćisk nětko do Roma wotpósłany, zo by so Vatikan wo nim dale wuprajił. W nim je pozběhnjenjo biskopstwow Wrótsławja a Paderborna na arcybiskopstwa, Aachena a Berlina pak na biskopstwa wuprajene. Kaž so powě, zdadźa so wuhlady Münstera na arcybiskopstwo jara snadne być.

W klóštrje Einsiedeln w Šwajcańskej zemrě we wysokej starobje 90 lět po wšěm wumělskim swěće znaty pater benediktin Albert Kuhn. Pódla joho jara wobšěrnych stawiznow wumělstwa napisa wón tołstu knihu „Roma“, kotruž też wšelacy našich serbskich putnikow do Roma wobsedźa. Za tutu knihu dósta wón wot bamža Leona titul čestnoho doktora.

Lestne prašeńčko.

„Koho maš radšo, papu abo mamu?“ Jeli chce štó sam pola małoho dźěśa jako najlěpši być — so takle praša! Dźěčko pak lestne prašeńčko derje spóznaje a tuž też njecha „barbu wuznać“, komdźi so wotmołwić. — Ale dorosćeny človjek jedna dale njelepje — chce sebi wotmołwu **wunućić** . . .

Někoho, pak nana, pak mać małe dźěćo potom tola **njespokoji**. Ale runje **tole** dźěn dyrbješe być — bě to wšak wotmyslene při lestnym prašenju . . .? Wěcka pak bywa hišće strašniša, jeli mały rawsk raz sam wot so z podobnymi posudźowanjemi wuprasnje, na př.: „Ja sym nanej wjele lěpši.“ Tajkomu njedźakownomu stworjeńčku potom tola njemóže **mać** dale samsnu přikhilnosć měć!! Ju dyrbi to hač do dna wutroby zaboleć! A budźe mać cyle bjez njepopřeća wostać móc, hdyž dowidźi, zo jej mandźelski snadź jenož maličkosćow dla **nuznu** přikhilnosć dźěśa **bjerje** — ?? Dyrbimy tu stajnje wědźeć, zo je wosoba (dźěd, wowka, ćeta, wuj), kotruž dźěčko tak najradšo ma, našu Madleńku abo našoho Pětrka tola někak zapleńčiła, jomu stajnje po woli była, khłostanja spušćiła, khłóšćeńki dawała atd. To wšo pak je so tohodla stało, zo by dźěčko wowku abo wuja na přikład **radšo mělo** . . .

Ale też **nawopak** zasy druhdy so wuj abo ćeta małoho pjeracha prašatej: „Nó, štó pak je pola was doma lózyši — mać abo nan?“ Dźěćo nětko zwjetša so wotmjelči. Wone mysli: Praju-li tak abo hinak — něchtón budże potom na mnje **tola** skedźbniši. Dźěćo ma tu **cyle** prawje! Słyšimy hižo hrožace słowa we wušomaj klinčeć, pak nanowe, pak maćerne: „Mysliš dha sebi pjeracho, holčka, hólčko, Marka, Jurko, zo so přede mnu strachować njetrjebaš — zo směš sebi wšitko takle zwěrić?? Nó, čakaj . . .“

Ze wšoho dowidźimy derje, kak lestne prašeńčko husto dosć **jenož škodźa.** — Prawe kubłowanjo dźěsća we swójbje so haći. Tuž budźmy skedźbni!

Cyrkwinske powěsće.

Njebjelčicy.

1. quartal 1929.

Křćenja: Jurij, m. s. Pawoła Ryćerja, kněžkarja z Pěskec. — Jan, m. s. Michała Wincarja, dźěłaćerja we Pěskecach. — Jurij, m. s. Michała Rječki, dźěłaćerja we Pěskecach. — Marja, m. dź. Jurja Šenkarja, žiwnosćerja w Serbskich Pazlicach. — Madlena Marja, m. dź. Jana Pjetaša, žiwn. wužiwarja w Pěskecach.

Wěrowanja: Wudowc Jakub Běr, kubleŕ w Pěskecach a Hana Kralec, hosp. pomocnica w Pěskecach. — Józef Ledźbor, tyšeŕ w Pančicach a wudowa Hańža Šewcowa, žiwnosćefka w Serbskich Pazlicach.

Zemrěći: 13. 2. Madlena Cyžec, šwalča z Pěskec, 78 l. 7 m. 25 d. — 13. 2. Hańža Šipšikowa ze Serbskich Pazlic, 40 l. 5 m. 7 d. — 6. 3. Bruno Měrćin, m. s. Rudolfa Bernarda, dźěłaćerja w Njebjelčicach, 4 m. 27 d. — 15. 3. Jakub Krawc, wumjeńkaŕ ze Serbs. Pazlic, 72 l. 2 m. 17 d.

Serbskim knježnam!

Na ludowej wyššej šuli w Dalkach pola Gnězna móža lětsa štyri serbske knježny přijate być. Kursus započnje so 4. meje a skónči so w septembru. Wjetše wudawki njenastanu. Knježnam, kotrež chcedźa sebi trochu wjetšu dźěławosć přiswojić, rěč a stawizny swojoho luda bliže spóznać a kruch ranoho swěta a samo morjo wohladać, so tu składnosć poskića, kajkuž sebi njedyrbjałe dać nimo hić. Wšěm, kotřiž su tam dotal z Łužicy pobyli, je so w Dalkach jara lubiło. Wšo bližše zhoniće pola předsydy Domowiny.

Towarstwowy powěstnik.

Budyšin. „Młoda Jednota“. Młodźency změja zhromadźiznu njedźelu 14. apryla wječor we 8 hodź. w Serbskim Domje.

„Młoda Jednota“. Knježny změja zhromadźiznu pónđźelu 15. apryla wječor we 8 hodź. w katolskim asylu na Dwórnišćowej hasy 12.

Župa „Michał Hórnik“ změje njedźelu 14. apryla 1929 popołdnju 1/2 4 hodź. swoju nalětnu zhromadźiznu pola Wjenkec w Khrósćicach. Dźeński porjad: 1. Rozprawa wo skutkowanju župy wot novembra hač dotal. 2. Nowowólby župana a župinoho sekretara. 3. Pražske jubilejske swjatočnosće Serbow. (Přednošuje knjez prof. Jan Bryl.) Wšě župje přidružene towarstwa dyrbja zastupjene być. Należnje wšěch Serbow přeprošuje

předsydstwo župy, farař Delan, župan.

„Mukowy swjedźeń“ w žurli Serbskoho domu wuhotuje serbske towarstwo „Nadźija“ w Budyšinje přichodnu wutoru wječor we 8 hodź. ze swjedźeńskim porjadom. Wšitcy Serbjo w Budyšinje, wosebje też bratrowske tow. „Jednota“, so wutrobnje přeprošuja.

Domowina. Naša hłowna zhromadźizna budźe 21. apryla w Małym Wjelkowje w Streubelec hosćencu. Započatk pripołdnju w 12 hodź. Wšitke naše serbske towarstwa su z tutym wutrobnje na nju přeprošene a maja wěsće zastupjene być.

Wozjewjenjo!

Na wudawarnju „Posoła“ přikhadźeja husto poroki, zo woteběrarjo „Posoła“, kotřiž jón přez póst skazachu, porjadnje njedóstawaja. Prosymy wo to, zo bychu so tući na **swój póst** wobroćili, dokelž z wjetša **tam** njeporjad tči, a tajki wotstronić móže kóždy přez bórzomnu reklamaciju na swojim pósće.

Administracija „Posoła“.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1929.

Khrósćanska wosada: Kk.; 370.-372. z Khrósćic: Jurij Lebza, Hana Kobalcowa, Jan Rynč; 373.—379. z Kozarc: Jurij Bětka, Pawoł Khěžka, Hana Kmječowa, Mikławš Henčl, Jakub Leider, Hańža Lipičowa, Jurij Serbin; 380. z Wudworja: Pawoł Mróz; 381. ze Smječkec: Michał Straws; 382. z Hórkow: Mikławš Hejduška; 383. z Now. Jaseńcy: Jan Handrik; 384. z Worklec: Khata Wawrikowa; 385. z Khrósćic — z Budyšina: tachantski kapłan Beno Wjacsławk.

Baćońska wosada: 386. z Haslowa: Jurij Měrćink.

Sobustawy na lěto 1928.

Kk.: 1103. z Khrósćic: J. Rynč; 1104. z Worklec: J. Ryćeŕ; 1105. z Njebjelčic: Hańža Wawrijowa; 1106. z Baćonja: Michał Delan; 1107. z Haslowa: Jurij Měrćink.

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 11. apryla 1929.

Ćelata (812): 1) 79—84. 2) 70—78. 3) 62—68.

Swinje (559): (přez 300 pt.) 1) 79—80. 2) (240—300) 77—79. 3) (200—240) 75—76. 4) (160—200) 73—75. Rancy 66—72.

W Budyšinje zetkamy so
w kofejowni Lehmann
na Serbskej drózy 8.
Najsłódniše konditorske pječwa
Wosebitosć: Torty jako dar při wšitkich składnosćach.
Wšědnje popołdnju a wječor koncert.

Swědomite wuwjedźenjo
wšěch točenjow
kaž **britwjow, nožicow, konjacych nožicow** atd.
J. Hampel
Kotołska hasa 11.

Vogtlandske Madras- **gardiny,**
přikrywy na sofy, łoža, blida a diwany, wóskowanki, łožowe šaty
J. Erler, Budyšin
Zwonkowna lawska hasa 10
— Posłužujemy serbscy. —

Serbska ludowa banka w Budyšinje
Filialcy we Wojerecach a w Khoćebuzu
Agentury: **w Khrósćicach** pola knjeza **M. Čornaka,**
w Kulowje pola knjeza **Oty Bulanka,**
w Rakecach pola knjeza kantora **J. Rjelki**
Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy zapołožować na knižku a zběhać po potrěbnosći.
Zadanja pjenjezy ze 4½—8 procentami
Telefon 3506 a 3507.

Spanske a bydlace jstwy, kuchiny, khamory, blida k pisanju, komody, wućahowate blida wot 42 hr., **büffety, dubowe,** wot 250 hr. kaž tež wšě wutykane wěcy.
Dobre dźěło, tunje płaćizny!
Płaćenjo po dźělbach!
Rěču serbscy.

Pawoł Handrik
Budyšin
Kamjeńtna dróha 32
při Drjewowych wikach.

Vogtlandske wumělske **gardiny**
kupujeće stajnje tunjo pola
Kurt Erler w Budyšinje
jenož na žitnych wikach 11
napřeco „Złotej hwězdźe".
Rěčimy serbscy.

Wšě čišćeŕske wěcy
wuhotuje derje a spěšnje
Donnerhakec čišćeŕnja.

Schauseil
w Budyšinje
ma tola najrjeńše
jakowe tkaniny
šórcuchowe tkaniny
rubišća atd. atd.
Wjacy hač 335 wšelakich wołmjanych muslinow
Wobhladajće sebi moje wukładne wokna!

K 1. meji 1929 **čistu, porjadnu**
katolsku holcu
nic niže 18 lět za domjacu do wobkhoda pytamy. Dobre wuswědčenja su trěbne.
Zamołwjenja přijima wudawaŕnja „Katolskoho Posoła".

Jednota „Sokoł" w Pančicach.
Njedźelu, 14. apryla 1929, w Pančičanskim hosćencu
sokołski swjedźeń.
Popołdnju 1/24 hodźin: **Předstajenjo za dźěći**
Pódla sokołskich zwučowanjow předstajenjo krasneje hry
„Hnadowne swjeće w lěsu".
Započatk w 7 hodźinach. Potom **reje** jenož za wopytarjow swjedźenja.
Wšěch lubych Serbow z blizka a z daloka přeprošuje **předsydstwo.**

Serbski Hospodaŕ
ratarske wulkowikowanske tow. z wobmj. ruk.
Telefon: w Budyšinje 3510, w Khoćebuzu 1247.
Naš młyn w Delnim Wujezdźe, tel. čo. 13, dźěła nětko też
dejwo spěchowacu picu
z ržanych a pšeńčnych wotrubow, rajsoweje mučki a mučki wolijowych wosuchow po receptach nazhonitych skotarjow, wšě dźěle w najlěpšich a najčisćišich kajkosćach.
Tutu picu předawamy jako
łužisku dejwo spěchowacu picu
I. družina wopřija 18,06 % proteina
a 8,42 % tuka,
II. družina wopřija 19,48 % proteina
a 7,83 % tuka.
Wobej družinje stej po wobswědčenju statneje přepytaŕnje w Möckernje pola Lipska njeskaženej a čistej.

Swob. Zjednoćeństwo kat. wučerjow serb. Łužicy
změje **srjedu 24. apryla popołdnju w 4 hodź.** pola Brěžanec w Ralbicach swoju lětušu **zhromadźiznu** z přednoškom. Předsyda.

Přećelam a znatym wozjewjamoj zrudnu powěsć, zo je naju lubowany mandźelski synk

Jan Jurij

po dołhej, ćežkej, z wulkej sćerpnosću znjesenej khorosći Wulki pjatk rano 3/46 hodź. w pjatym lěće swojoho žiwjenja do wěčnosće wotešoł. Kmótram a wšěm, kiž su jomu lubosć wopokazali a w nadobnej ličbje k rowu přewodźeli, wuprajamy najwutrobniše

„Zapłać Bóh luby Knjez!"

W **Radworju,** 2. apryla 1929.

Hłuboko zrudźenaj staršej
Jan Kral a mandźelska
rodź. Rječkec.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěšťki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za reklamowy rjadk w teksće so 50 pj. płaći. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Zamołwity redaktor: Kapłan Józef Nowak w Budyšinje, Kirchplatz 2. — Pokładnik: Jurij Šołta, wučer, Před šulerskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćernje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje z póstšekowym kontom: Drježdźany 33458. Dalokoročak čo. 3895.

16. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **20. apryla 1929.** | **67. lětnik.**

Swět pak budźe so wjeselić . . .

Kaž před dwěmaj tysacomaj lět tak też dźensa hišće. Swět njemóže so wujednać z wulkim Nazarenskim, kotrohož je čas žiwjenja přesćěhał, doniž joho njeje naposledku na horje Kalvarija na zdonk křiža přibił. Njepřestawajcy tutón njeposłabjeny bój a tute wojowanjo dale kroči, druhdy kaž podzemske zemjerženjo, druhdy kaž horjacy, sapacy woheń. We wěrnosći pak njeje ženje měr mjez swětom a Khrystusom.

Najprjedy su Zbóžnika z čělnej smjerću přesćěhali joho na křiž přibiwši, tak też joho sćěhowarjow. Z mječom a wohnjom, z křižom a šibjeńcu su pytali małe symješko Khrystusoweje wučby wukorjenić a zahnać. Do podzemskich khódbow a khowankow dyrbjachu so swěrni wučownicy Khrystusowi wućěkać, w kraju mortwych dyrbjachu so khować, chcychu-li před surowosću njećłowjeskich Romskich kejžorow trósku škitani być. Tam w katakombach, na městnje mortwych, běchu woni žiwi, tola hižo pokhowani. Ale po třoch lětstotkach krawneje bědy katowskich mječow a arenskich dźiwich zwěrjatow też jim zaswita jasna pruha skhadźacoho nowoho dnja, purpurne zerja swobody zeskhadźachu jim a jich sćěhowarjam.

Ale hida hele njebě na wěčne zlemjena. Přińdźechu błudni wučerjo. Z lesnej hubu połnej słódkich słowow a z pačenym dwojim jazykom spytachu woni zajědojćić kužoł wěrneje wučby a wobełhać wšěch prawje wěrjacych. Arianus a Nestorius a mnozy druzy spytachu Khrystusa zahubić a joho jeničcy prawu wěru. Ale też błudne wěry zjezamóchu wěrnosć a prawdu zaničić.

Bóle hač hdy prjedy so dźensa njepřećeljo cyrkwje prócuja skónčnje poslednju smjertnu ranu Khrystusej rubnyć a joho cyrkeŵ do smjerće dowjesć.

Hišće dźensa su Kaifasowje na dźěle přećiwo Khrystusej. Wšitko je jim zajimawe, su bjez trěbneje khutnosće. Kkrystus dyrbi jich zabawjeć, woni chcedźa něšto widźeć a słyšeć. Wo zamołwitosć so jim njejedna. Wulcy činić ze swojim zastojnstwom, ze swojimi pjenjezami — kotrež husto dosć jim njesłušeja, ale kotrež su požčene — to su Kaifasowje, kajkež su też w Serbach hišće žiwi.

A Pilatusowje też wumrěć njemóža. Kaž wěčne poklećo so woni po wšěch lětstotkach přećiwo sprawnosći pozběhuja. Jim je kariera wšitko a karakter ničo. Jenož nic „contra torrentem“, jenož nic napřećo wšědnomu měnjenju, jenož nic někajkoho njepřećela Khrystusa dla. Jenož boždla so zjawnomu měnjenju nic napřećiwić, by jomu a joho karierje škodźeć mohło, a nichtó jomu škodu njeby wurunał. Druzy też hinak njećinja. Kaž lud woła, tak dyrbja woni činić, hewak njemóža dlěje wjednicy wostać a přećeljo a lubuškojo nahladnych a pjenjeżnikow. Njeje też nětkle po jutrach na času so prašeć, hač też mjez nami tajke Kaifaske a Pilatske mazane duše njejsu? Chcedźa tajke jenož zbožo swojoho luda? Abo chcedźa woni najprjedy swój samsny wužitk? Mysla woni najprjedy na swoju karieru, na swój pjenjeżny měch?

A što ma dobytk z toho a što škodu? Nabožina a narod jenož ćerpitej. Nabožina a narod stej křižowanej Pilatow a Kaifasow dla. Njeje to surowosć?

„Wy budźeće płakać, swět pak budźe so radować.“ Njestanje so to husto dosć też dźensa? Mjez tym, zo woprawdźe nabožni a narodni Serbja płakaja, so mnozy druzy směja. Dokelž woni zwadu a njepřezjednosć widźa, dokelž njedorozemjenjo začuwaja mjez Serbami samymi, so směja a wjesela; tak so jich nadźija dopjelnja bjez jich dźěła a bjez jich prócy.

Słowa, kotrež jónu Khrystus swojim japoštołam rěčeše: „Wy budźeće płakać, swět pak budźe so wjeselić“, klinča kóždomu wěrnomu katolikej, wosebje serbskomu katolikej z wosebitej raznosću a wěrnosću do wušow. Swět napřećo nam wojuje, swět nochce, zo bychmy so my wukhowali z našej přisłownej hłubokej wěru do Boha, swět nochce, zo bychu Serbja swoju pócćiwosć, jako jasny škit napřećo złomu Duchej, sebi dlěje wukhowali, ale zo bychu też woni sobu so zapadnyli do bahnja njemorality a tak so sobu tepili w přichodnym sudźe Božoho sprawnoho hněwa, kotromuž žadyn jednotliwc a žadyn narod njewućeknje, njech je wón bohaty a wulki a sławny kaž grekski a romski narod, njech wón rěka francózski abo němski. Zakonje

morality, kiž su nam napisane w dźesać Božich kaznjach, płaća za wšěch z jenajkej płaćiwosću. Hdyž swět so też praša, kak so štó mjenuje, a što běchu joho starši, a kak wulki pjenježny měch ma nan, abo lěpje: kelko akcijow a kelko ma na bancy, so Bóh najprjedy praša: „Sy ty moje kaznje dźeržał". Znajemy dosć tajkich přikładow z bibliskich stawiznow.

Štóž chce dźensa po Boži woli žiwy być, tomu so swět směje. To njepłaći skoro jenož za swět zwonka Serbow, ale to płaći skoro też hižo za Serbow same. Prašejmy so ze wšej wotewrjenosću, hač so Khrystusej napřećiwny duch też přecy bóle do našich katolskich Serbow njedobywa! Hladajmy wokoło so z wotewrjenymaj wočomaj, pruhujmy swoju nabožnosć a wěru na měridle dowójnskich časow! Skoro so zda, kaž by tamny zły duch, kiž so liberalismus mjenuje, hižo z wulkimi kročelemi na puću do Serbow był, a kaž by hižo swoje prěnje stany w našej srjedźiznje postajene měł. Mi so zda, kaž by wón w tutych předsunjenych słyšnych a widźnych strażnych stanach mjez nami patruléroval a na dobru přileżnosć čakał.

Tohodla smy my zrudni, my swěrni katolikojo, swěrni Serbjo. Swět pak so wjeseli. Ale njejsmy bjez nadźije, kaž też bjez tróšta njejsmy. Kaž dyrbjachu japoštołojo a prěni křesćenjo přez wulke njeznjesliwe morjo bolosćow a přesćěhanjow hić, tak też my přez nje kročimy. Ale kročimy we słódkim předčuću slubjenjow Khrystusowych, zo so też naša zrudoba a naše horjo do wjesela přewobroći. A to nam móc a sylnosć dawa, to nas tróštuje w našim bědźenju, zo je Bóh z nami, zo my za Boha wojujemy a za joho sprawnu wěc. Bóh to chce a tohodla to też my chcemy w přezjednosći z joho swjatej wolu. Za Boha, za joho wěc, za joho swjatu wěru je naše prěnje hesło! Za narodnosć, za naš serbski drohi narod je naše druhe hesło! To je naša parola w tutej bitwje ze swětom. My mamy program, njepřeměnjomny program, njewobroćomny program, dosć jasny, dosć wulki a wabjacy, jenož wojownikow trjebamy, kotříž wěrja słowam Knjezowym, zo so naša zrudoba tola jónu do wjesela přewobroći.

Wólby.

Wólbne hibanjo je so hižo započało. Wšě politiske strony hotuja so do boja. Čas khwata. Też my Serbja dyrbimy do wólbnoho boja. Do wójny mějachmy w sakskim sejmje dweju zapósłancow. Z pomocu konservativneje strony jeju wolachmy. Po nowym wólbnym prawje njeje nam wjacy móžno, ani jenoho Serba samostatnje wuzwolić. Móžemy to jenož we zwjazku z tej abo druhej stronu dócpěć. Při poslednich, nětk njepłaćiwych wólbach, běchmy so z centrom zjednoćili, kiž nam slubi, zo chce naše zajimy zastupować, je-li joho kandidatu sobu wolimy. Smy to činili. Ale centrumc so njewuzwoli. Za našu wólbnu pomoc njedóstachmy žanoho džaka. Ani jich nowiny njemějachu zrozumjenja za naše čežke poměry. Při přizwolenju namjeznoho fonda, kotryž so tola měri přećiwo Polakam a nam, widźachmy tule stronu mjez našimi přećiwnikami. A też druhdźe. Bjez dźiwa, zo při nětčišim wólbnym hibanju centrum ani na nas njedźiwa. Naš wólbny wubjerk sebi praješe, zo so z našej narodnej česću njeznjese, hdy bychmy so žanej stronje podtykowali. Radšo chcemy wočaknyć, kak so wěc dale wuwije. Tu wobroći so na nas nowa strona „sakski wjesny lud". Z tutej stronu smy jednali a so z njej za tule wólbu zjednali. Wona je sebi za nadawk stajiła, na křesćanskim podłožku hajić a spěchować předewšim žiwjeńske zajimy wjesnoho luda, nic jenož ratarstwa, kotrež ma so najbóle bědźić, zo njeby zahinyło, ale też rjemjeslnistwa a dźěłaćerstwa, kotrejž matej tohorunja na kraju jara čežku existencu, dokelž ratarstwo nuzu čerpi. Tuta strona chce w sakskim sejmje samostatnu stronu tworić a poskića nam druhe město na jeje wólbnej lisćinje. Też je nam slubiła, zo budźe naše kulturne žadanja zastupować. Politiski wubjerk towarstwa ss. Cyrilla a Methoda, kiž je zdobom też wubjerk za nawječorny wokrjes serbskeje ludoweje strony, je jenohłósnje knjeza Jakuba Špitanka w Zejicach, sprawnoho a křesćanskoho serbskoho bura, za swojoho kandidatu pomjenował. Wón přińdźe na 2. město wólbneje lisćiny „sakski wjesny lud" a budźe po čłowjeskim rozsudźe cyle wěsće woleny. Na nami nětko je, zo wšitcy hromadźe stojimy, zo by wšón serbski lud stał zady swojoho zapósłanca a wón z čim wjetšim dorazom mohł za nas wustupować. Budźemy-li wšitcy swoju winowatosć činić, kiwa nam rjana nadźija, zo přichodnje nic jenož jenoho, ale dweju Serbow, katolskoho a evangelskoho, kaž je to prjedy było, zasy do sejma dóstanjemy. Też mjez evangelskimi Serbami je powěsć, zo ma so serbski burski čłowjek do sejma wolić, wjeselo zbudźiła. Tak pójdźe wšón serbski lud zhromadnje do dobyćerskoho boja.

Politiski wubjerk.

Politiski rozhlad.

Parizska konferenca.

Dwaj měsacaj skoro wuradźuja w Parizu wěcywustojni wo wotškodźeńskich sumach, kotrež ma Němska wójnskim dobyćerjam płaćić. Zańdźenu sobotu su so nětko doskónčne ličby mjenowałe a žadanja štyrjoch alěrowanych statow so němskomu zastupjerjej, dr. Schachtej, přepodałe jako memorandum. Po tutym měła Němska přez 58 lět swój dołh wotpłaćeć, a to prěnje 37 lět dołho lětnje 1800 hač do 2450 milijonow hriwnow a skónčnje přez dalše 21 lět sumu spadowacu wot 1700 hač do 900 milijonow hr. To su wězo hobrske, surowe ličby. Z nimi by Němska zapłaćiła wšě wotškodźenja a też wšón dołh, kotryž maja zwjazkarjo w Americy. Ličby tutoho memoranda su wšudźom přez cyłu Němsku so jenohłósnje jako njeznjesliwe wotpokazałe. Što nětko? Zwjazkarjo su zawěsće z tym ličili. W nowinach so memorandum wudawaše jako ultimatum. Tola woprawdźe so wón njeje jako wobzamknjenjo zwjazkarjow přepodał a w konferency přečitał, ale jenož jako namjet. To pak so njeje tak jasnje stało. Běše to wěsty manever. Wo namjetach so wězo jednać hodźi, nic pak wo wobzamknjenjach. Běchu-li Němcy přiwzali, by memorandum wězo wobzamknjenjo předstajał. Nětko pak, hdyž jón wotpokazachu, rěka: to wšak bě tola jenož naš namjet! Tuž budźe so nětko wo tutym namjeće dale jednać. Što z njoho wuskoči, hišće nichtó njewě. Wězo budźa zwjazkarjo hladać, dóstać, štož jenož móža. Na zwrěšćenju Němskeje pak też nimaja zajima. Tuž budźemy z wulkimi milijonowymi ličbami na kóždy pad ličić dyrbjeć.

Wo wotškodźenju.

Hdyž němske knježerstwo w oktobru a novembru 1918 z amerikanskim presidentom Wilsonom jako ze zastupjerjom zwjazkarjow wo měr a wotškodźenjo jednaše, postaji so, zo ma Němska wobsadźene kraje wudać a zrjadować, a to tak, zo měješe wona „civilnomu wobydlerstwu a joho wobsedźerstwu" načinjenu škodu zarunać, wosebje wuwzate běchu wšě wójnske zarunanja a wotškodźenja, kotrež bychu khostanski karakter měle. Po tutym by Němska dźensa swój dołh zapłaćeny měła. Tola so zwjazkarjo po tutym njemějachu, ale postajichu we Versailles, zo ma Němska nic jenož škodu, civilnomu wobydlerstwu načinjenu, ale wšě škody, kotrež so wosebiće woznamjenichu, zarunać. Běchu to wosebje wšě wójnske pensije zwjazkarskich statow, wša škoda na statnym wobsedźerstwje, płaćizny wobsadźenja, belgiski wójnski dołh atd. Jako přičina za tute powjetšene wójnske płaćenjo zapisa so němske wuznaćo wójnskeje winy. Dokelž bě Němska sama wójnu zawinyła, měješe też sama wšě wójnske zarunanjo a škody zapłaćić. Tuž je też zrozymić prócowanjam Němskeje, dopokazać, zo

wona njeje sama wójnu zawinyła. Dźiwać so človjek dyrbi, zo so to z wjetšej raznosću njestawa. Wo kajke sumy so při wotškodźenju nětko jedna? 1921 su dobyćerske staty wotškodźenjo na 132 milijardow hr. postajili, mjenujcy 80 milijardow hr. za wójnske pensije a 52 milijardow hr. za zarunanjo na privatnym a zjawnym wobsedźeństwje. Při tym chcemy přispomnić, zo zarunanjo na privatnym wobsedźeństwje po jendźelskim a amerikanskim wobličenju na 30 milijardow hr. wučini. Što je z toho dotal zapłaćene? Njepřećelojo běchu wšě němske wobsedźenstwo we wukraju a we wotstupjenych krajach wuswojili. Te dyrbješe so na wotškodźeńske konto rozličić. Němska je hódnosć tutoho wuswojenoho wobsedźeństwa z 41 milijardami, jendźelski professor Keynes w lěće 1922 na 25—26 milijardow wobličił, reparaciska komisija pak jenož na 8 milijardow. Też Institute of Economics we Washingtonje je hódnosć na 25—26 milijardow hr. wuličił. Hdyž so reparaciska suma 6 milijardow, kotruž je Němska 1924—28 zapłaćiła, k tutej poslednišej ličbje přiliči, bychu tamne civilne škodowanki 30 milijardow zapłaćene byłe. Wyše toho wučinjeja zničene powójnske wojeńske a industrielne hódnoty w Němskej, kotrež zwjazkarjo žadachu, na 9 milijardow, hódnota wudatych wójnskich łódźi na 3 milijardy a milijardy też w njepřećelskim kraju zawostajene wójnske a zeživjeńske srědki. Dale su Jendźelčenjo hódnotu němskich kolonijow ze 126 milijardami wobličili. Tuta suma pak so sobu do wotškodźenja njeliči, dokelž tute kolonije njejsu byłe wobsadźene abo anektowane. Woprawdźe pak su tola Němskej wzate a jako mandaty na dobyćerjow rozdźělene. Při tym njejsu ani też milijardy hódnotow ličene, kotrež je Němska z wotstupjenymi krajemi zhubiła. Po tutym ličenju by to dobre 200 milijardow hriwnow było, štož je Němska dotal za přěhratu wójnu hižo zapłaćiła a štož su zwjetša wšo zwjazkarjo dobyli. Hdyž pak tomu tak je, so rozomny človjek praša, čohodla so Němska po zdaću tak mało abo docyła na to njepowoła, a też w němskich nowinach wo tym ničo nječitaš. Stajnje tam čitamy, što móže Němska hišće płaćić, ženje pak, što je hižo płaćiła a što dyrbi hišće płaćić a za čo? To też nas samych tola jara zajimuje, hdyž smy sobu bići a dyrbimy sobu płaćić. Tu so nam tola njezda wšo po prawym być a po prawym hić. Jeli pak woprawdźe njeje po prawdźe tu jednane, čohodla Němska to njepraji a so njepowoła na rozrisacy wusud neutralnoho mjezynarodnoho sudu? Też při tutych ćežkich prašenjach matej prawo a prawda knježić. Abo je na swěće najwjetše prawo jenož najwjetša móc? Po tej zasadźe wšak su mócni toho swěta so bohužel zwjetša abo stajnje měli. Też my Serbja to znajemy. A też my tuž wustupujemy stajnje a wšudźe za prawo a prawdu!

Krisa pólskoho parlamentarisma.

Statne systemy su po wójnje wšelake krisy přetrałe. Tam, hdźež bu so z dawna demokratija hižo zažiwiła, so powšitkownje mało sta. Jendźelski parlament skutkuje dale kaž před wójnu, runje tak francózski. Italska njeje so ženje z demokratiju spřećeliła, tuž so tam wutwori fašistiski system. W Češkej maja dobru tradiciju z Wina a tuž też tam narodna zhromadźizna dosć spokojnje skutkuje. W Pólskej pak njejsu ženje dobru demokratiju znali. Narod předstajowachu šlachćicy, lud so wo politiku njestaraše a njeměješe też wjele, haj ničo prajić. Wo wjele hórje bě to za čas caristiskoho systema. Tuž lud tam njeje přihotowany na demokratiju. Tuž je w Pólskej so wutworiła diktatura Pilsudskoho, trochu zakryta diktatura, kotraž wužiwa parlamentny zawěšk. Maršal Pilsudski so druhdy wusypa na sejm, kaž je to nětkle w jutrownych dnjach na po prawym njesłyšane wašnjo činił. Też je dotalne ministerstwo powalił. Dotalny ministerski president dr. Bartel je wróćo stupił a z nim cyłe ministerstwo. Dotalny minister rozwučenja, dr. Kasimir Switalski, dobry přećel maršałowy je nowe ministerstwo wutworił, w kotrymž je maršał Pilsudski kaž dotal dale wójnski minister, woprawdźe pak pólski diktator. Hewak so wjele přeměniło njeje.

Rozprawa nal. hł. zhromadźizny župy Mich. Hórnik.

Zdobom woswjećenjo tysaclětnoho jubileja matrańskeje smjerće s. Wjacsława, prěnjoho češkoho krala a matrarja.

W **Khrósćicach,** 14. jutrownika 1929.

Tołsta, twjerda, njesmilna a hruba sněhowa a lodowa płachta zakrywaše lětsa přez cyłu zymu kraj a wjeski. Wšudźom pokazowachu so njerody a škody tutoho njewšědnoho počasa. Mrěwaše žiwjenjo w Božej přirodźe a ludźo mějachu nadosć dźěła, zo bychu najhóršim škodowanjam wobarali. Podobnje z našim serbskim ludom a joho zrudnym dóńtom!

Tu njeje jenož tři měsačneje třěskańcy a zymy — tu je nimale wobstajneje zymy! Wšudźom so pokazuja zrudne znamjenja a škody tajkeje ludoweje letargije, narodneje womory. Prawje měješe sekretař Maćicy Serbskeje, wuznajo na lětušej hłownej zhromadźiznje, we wukraju naše mjeno rosće, doma pak mrěwamy!

A tola, też w najhóršej zymje njespušćichmy nadźiju rjanu, zo přińdu jutry, zo też lětsa přikhadźa zasy naléćo do serbskoho kraja.

Jutry smy woswjećili, naléćo tu mamy, a nětko ręka za ratarja: Do spěcha! Won do nuznoho dźěła!

Runje tak woła was a wšitke towarstwa župa Michał Hórnik po zymskim času: Dołho dosć sće spali! Nětko z khwatkom do nowoho, nuznoho narodnoho dźěła! Njezhubće ani nadźiju do přichoda, ani dowěru do Boha a do sebje samoho! Jenož lud, kiž sam so wšeje nadźije zdawa, je zhubjeny!

Nihdy njesmě naš narod wumrěć běłeje narodneje smjerće pod lodowej płachtu narodnoho zadwělowanja, bjez nadźije, wot so čisnywši wšu dowěru do přichoda, a kaž samotny pućowar zmjerznywši wonka w sněžy!

Njech tola lětsa jutrowne zwony podarmo njezwonjachu nam do duše! Njech podarmo njezaklinča jutrowne Alleluja we wašich wutrobach! Dajće sebi też wot narodnych zwonow zwonić do swojich dušow a njech skónčnje też zasy zaklinča narodne kredo, narodne Alleluja! Wěrju do přichoda, wěrju do wobstaća swojoho wbohoho ludu, też w dalšim přichodźe.

Z tutym namołwjamy k narodnej sebjewědomosći, k narodnej njepowalnej nadźiji a skalnej dowěrje do přichoda, zo naš lud přetraje też tute časy a budźe z mištrom nad swojim dóńtom też w přichodźe, twarjo na Boha a na pomoc wšěch, kotřiž ze swojim ludom derje měnja a sebi rucy zawdawaju k wobstajnomu dźěłu na narodnym polu.

Župan zahaji zhromadźiznu.

Jako prěni dypk dźeńskoho porjada sćěhowaše rozprawa, što je župa w zymskim času dźěłała. Słyšachmy wo jednanjach z předsydstwom Łužisko-Serbskoho Sokołskoho Zwjazka a kak nětko tute wěcy stoja. Tola chcemy dale, a tuž bě powšitkowne přeco: won z prózdneje debaty do woprawdźitoho nuznoho dźěła! W tutym zmysłu też z nowa župa Michał Hórnik na wšě faktory zjawnoho narodnoho dźěła so wobroća z wutrobnym apelom: zawdajće sebi rucy k dźěłu a zdajće so wšoho rozdwojenja, zo by waše dźěło woprawdźe też było płódne dźěło za lud, a nic młóćenjo prózdneje słomy.

Poda so rozprawa wo hodownej hłownej zhromadźiznje Domowiny w Budyšinje. Do kóždoho serbskoho towarstwa słuša też serbska knihownja jako nuzna brónjeńnja a towarstwowych wjednikow a sobustawy. Hižo wobstojace knihownje maja so swěru hladać a z nowymi pobrachowacymi wupłodami serbskoho pismowstwa wupjelnjeć. Njech tola też naši zdźěłani Serbja wopory přinjesu a ze swojich knihownjow towarstwowe knihownje podpjeraja!

Knjez wyšši wučeŕ Słodeńk pokaza na to, kak maja też tu naše šule ważny nadawk, pomhać a pjenježne srědki za to so požadać. Tola wočińmy woči, zo pod hesłom:

„Serbska knihownja“ njepřińdże do njeje cuzy bacilus, kiž by nam [illegible] serbski tuk a wutk.

Serbske instancy maja narodny nadawk, Patowej „serbskej čitancy“ zasy puć do šulow zmóžnić. Hdże přińdżemy, hdyž hižo słowo „tendenca“ dosaha puće zašlahać do rukow serbskich dźěći? Njedyrbjeli měnić, zo je „němska tendenca“ hakle wupłodźiła tu tendencu, z kotrejež dyrbješe so zabić, štož woporniwa lubosć nam Serbam wobradźi? Zawěšće tu hłowna zhromadźizna Domowiny jasne słowo poreči, zo njejsmy pola nas hišće tak daloko, zo maja so serbske dźěći k swěrnym staćanam a dobrym Serbam wukubłać jenož z němskimi tendencami!!

Župan pokaza dale na zhromadźiznu serbskeje młodźiny w Pančicach, na kotrejž knjez farař Šewčik poreča, wo lutowanju na času, strowoće a pjenjezach, poručuje tute słowa k swěrnomu wobkedźbowanju a sebi přeješe, zo by prawje bórzy kóžde k župje přisłušne towarstwo so zaběrało přewjedźenjom we swojim towarstwje z Domowinskej posmjertnej a pomocnej pokładnju.

Nadźijomnje słyšimy prawje bórzy jasniše a wěsćiše podaty za to, kak sebi naše towarstwa mysla, zo chcedźa wone a kak chcedźa wone přichodnje z časom, strowotu a pjenjezami lutować. Ženje njebě narodny kapital tak nuzny a požadany, kaž nětkle a ženje njebě joho tak mało kaž dźensa!

Też zaběrachmy so z prašenjom, kak mohła so Serbska Ludowa Rada z reorganizować, kaž bě so to na hłownej zhromadźiznje Domowiny wuprajiło. Předsyda Domowiny pokaza kónc zhromadźizny na to, kajke wobćežnosće, ćeže a strachi so khowaju za słowom přetworjenja S. L. R. Nadźijomnje so narodny Herkules nadeńdźe, kotromuž so poradźi tute dźěło. Hdyž je S. L. R. zastupjerstwo „organizowanych Serbow“, potom wězo dyrbja serbske organizacije też při zestajenju S. L. R. na někajke wašnjo so wobdźělić móc. Kak so to stanje, k tomu pytamy trěbny kluč.

Druhi dźeński porjad: Nowowólby, kotrež so z nowo[illegible]obsadźenjom wuprózdnjenych městnow bórzy wotby.

Na to sćěhowaše hižo dwójcy wotstorčeny, zajimawy přednošk knjeza prof. Jana Bryla z Budyšina: „Wuznam tysaclětnoho jubileja swj. Wjacsława za naš serbski lud a zajězd Serbow do Prahi k jubilejnym swjatočnosćam“. —

Hižo přez mać swj. Wjacsława, Drahomiru, kotraž wukhadźeše z rodu Lutycow, je naš lud zajimowany za tutón jubilej. Dale přez stawizniske zwiski, hdyž tola Łužica słušeše přez 600 lět do Čech a skónčnje přez kulturelne poćahi, kaž Serbski seminar w Prazy, zo Češcy duchowni we Łužicy skutkowachu a za wukubłanjo serbskich młodźencow telko dokonjachu a nawopak serbscy duchowni zasy w Čechach skutkowachu.

Hdyž my Serbja našeje Łužicy prawidłownje a faktiscy słušachmy telko stow lět ke krónje swj. Wjacsława, potom je zdobne a přisłušne, zo so też Serbja při tutym jubileju wobdźěla a zo wjacy zajima pokazuja, hač dotal. Hdyž so Serbja lětsa do Mnichowa na „Reichskriegertag“ hotuja a měnja, zo Mnichowske piwo jich serbske zmyslenjo posylnja, potom njeje přewjele prajene, zo też Praha tysackróć wjacy poskića, jako wuwołane sobu najrjeńše město cyłoho swěta, jako złota, stowěžata Praha, jako maćerka też něhdy serbskoho ludu, jako duchowna maćerka serbskoho duchownoho dorosta přez dwě sće lět dołho, jako posrědnica telko duchownych darow a dobrotow, jako našej wutrobje najbliže stojaca wukubłarka našeje inteligency a też, štož zastaranjo žołdka nastupa, njebudże so Praha wot Mnichowa zatłóčić dać.

K tomu přińdże, zo smy woprawdże oficielnje do Prahi na jubilej přeprošeni a njebychmy słowa za njezdwórliwosć a njetaktnosć namakali, chcyli ze skromnych winow zanjechać oficielne přeprošenjo na žadny jubilej. Tak so potom zhromadźizna po přednošku nadrobnje wo zajězdźe Serbow do Prahi zaběraše.

Postaji so sćěhowace:

1. Za zajězd w meji so župa njezajima, dokelž su ważniše a wjetše swjatočnosće w juliju a nazymu. Štóž chce do Prahi dojěć, ma to na swoju ruku činić. Słyšachmy, zo so z Radworja w meji na puć do Prahi hotuja. Tuž njech tajcy zwiski z Radworjom pytaja. Pas płaći 3 hr. — Radźi pak so jara należnje, zo so Serbja w juliju abo lěpje hišće w nazymu wobdźěla, hdyž budże poswjećenjo Pražskeje katedrale. —

Župa je so při postajenju časa za nazymski zajězd do Prahi też wot myslički wjesć dała, zo naši ludźo potom telko časa njezmějа. — Za kóždu wosadu postaji so dowěrnik, kotryž ma za zajězd ludźi mócnje zajimować, jednotliwe zamołwjenja přijimać a zdobom wot kóždoho,

Njewinowaće k smjerći zasudźeny.

(Pokročowanjo.)

Wjedźeše, zo ju potajnstwo jeje nana nuzowaše mjelčeć; ale čohodla přebywa w Keralain a čohodla tu přebywajo zjawnje z jeje nadobnej dobroćefku njejedna? Cecilija joho mysle pytny a to činješe jej z wutroby žel.

„O tutón kluč! Hdy snadź dóstanu jón do rukow! Sym přeswědčena, zo je w tutych murjach dopokaz njewinowatosće zakhowany. O mój Božo, smil so nade mnu! Hdy so tute horjo skónči?“

Marja z woprědka na jeje rozpjeršenosć njekedźbowaše. Měješe tola telko z Hendrichom powědać. Bórzy pak pytny, zo ju pyta po móžnosći rozwjeselić.

Hendrich powědaše wo swojim pućowanju, wo swojich njezbožach, a hdyž wo swojim zajeću, wo wumóženju a khorosći powědaše, bu Marja stajnje khutniša.

„Woprawdże, Hendricho, tuta młoda holca je rjekowka; jeje mać dyrbi ju žohnować. Štó je wona?“

„Njewěm to bohužel“.

„Što, to wy njewěšće?“

„Ně, jeje nan je jedyn z najlěpšich čłowjekow na swěće. Tola potajnstwo wotpočuje nad joho žiwjenjom! Sym po prawym słubił, je wuslědźić pytać.“

„Potajnstwo, prajiće?“

„Haj! Wón je, kaž so zda, před někotrymi lětami do tamneje wokoliny přišoł, nichtón pak njewě, z wotkel . . .“

„Što tu powědaće? Hdy přińdże tam?“

„Před dźesaćimi lětami, sym słyšał; joho dźowka móžeše tehdom wokoło 6 abo 7 lět być.“

„O, mój Božo!“

„Hnadna knjeni, što wam je? Sće tak blěda.“

„Ničo dale; ale tutón podawk je tak spodźiwny! . . . pućujeće bórzy wašej wumóžerjcy wróćo?“

Hendrich třepotaše.

„Tamny hospodliwy dom wjacy njestoji, hnadna knjeni; rubježna cwólba, kotraž je mje zajała, je jón spaliła; wobsedźer je so bjez sleda zhubił. Sym joho po cyłej Italskej pytał; myslach sebi, zo joho w Rakuskej namakam, ale joho njenamakach!“

Tute poslednje Hendrichowe słowa zničichu zasy wšu nadźiju.

„Hdy by tutón njeznaty mój mandźelski był“, praješe při sebi. „To je přehórke“.

„Haj, maće prawje, hnadna knjeni, ale ja hišće njedwěluju, tutoho jandźela zasy namakać, kotryž je mje z Matkowych pazorow wutorhnył; ja swoju nadźiju njespušću.“

„Maće dospołnje prawje, Hendricho, dyrbimy wšo spytać. Tu ręka cyle wěsće skutk sprawnosće wukonjeć.“

Hendrich so wotsali. Knjeni z Keralain sedźeše cyle do myslow zanurjena před kašćikom, kotryž Cecilinu nadźiju khowaše. Bjez toho, zo by so z njej zabawjała, wočini kašćik a wza z njoho někotre małe wěcy, na kotrež dołho ćiše hladaše. Cecilija słyšeše ju mjelčo žałosćić a skoržić.

„O maći!“ mysleše sebi.

„O mój swěrny mandźelski!“ zdychowaše Marja.

kiž tam pojědže, 5 hr. jako napłatku zběrać. Při zapisowanju do zhromadneje lisćiny za zhromadnu jězbu ma so napisać dospołne mjeno, dźeń a městno naroda, powołanjo, statna přisłušnosć. Na přikład: Georg Woski, Wirtschaftsbesitzer in Kuckau, geb. 17. Aug. 1875 in Alte Ziegelscheune, Sächs. Staatsangehöriger.

Knjez kubleŕ Dučman jara za to rěči, zo dyrbjeli naši Serbja radšo nazymu jěć, hač w juliju, snadź dźeń mjenje tam wostać, dokelž so njehodźi prěć, zo budże wyšk jubileja tola nazymu při poswjećenju katedrale swj. Wita a tajke wulke słowjanske swjatočnosće njewostanu bjez hłubšoho zaćišća też na liwkich a wotnarodnjenych Serbow.

Za zajězd w juliju budże knjez prof. Bryl z hłownym wjednikom, nazymu pak knjez wyšši wučeŕ Słodeńk.

Za kóždu wosadu postaji so dowěrnik; za Budyšsku a Kulowsku wosadu so hišće pomjenuje. Za Khrósćansku knjez překupc Franc Natuš, za Klóštrsku wokolinu knjez wyšši wučeŕ Słodeńk, za Njebjelčicy knjez farař Mič, za Radwořsku knjez wyšši wučeŕ kantor Andricki, za Wotrowsku knjez Rjeda, za Ralbičansku knjez wyšši wučeŕ Mikł. Hajna, za Zdźěrjansku knjez wučeŕ Józef Hajna a za Baćońsku knjez farař Delan.

Lěpšiny na železnicy su sćěhowace: na němskej železnicy dawa so při 10 wosobach 25% poniženja, na češkej železnicy 50%.

Zhromadny wobjed budże w Prazy II w „Češkim srdce" (to je češka wutroba) na Jungmanowym naměstnje a wobjed płaći 4,50 Kč. a wječerjeć 3,50 Kč. — W juliju wotjědźemy štwórtk 4. popołdnju 1/2 3 hodź. z Budyšina přez Lubij do Habrachćic w 6 hodź., wot tam ze spěšnikom do Prahi, hdźež smy wječor do dźesać hodźin. Domoj pojědźemy póndźelu rano, a to najskerje přez Podmokli, Bodenbach a Drježdźany.

Nazymu wotjědźemy pjatk 27. septembra rano 1/2 4 hodź. z Budyšina přez Lubij do Habrachćic, potom ze špěšnikom do Prahi. Wróćimy so póndźelu 30. septembra rano. Čas je tak woleny, zo mohła so wjetša ličba wobdźělić, bjez toho, zo bychu pře wjele doma skomdźili.

Dowěrnicy so hišće jónu zeńdu a potom postaji so dokónčny program.

Tuž, lubi Serbja, zamołwjejće so nětko prawje bohaće pola swojich wosadnych knjezow wubjerkownikow a zapłaćće 5 hr. jako rukowanku. Tute 5 hr. so wězo potom sobu do pjenjez liča, kotrež změjeće za cyły zajězd płaćić. Wšo hromadże budże jězba z bydlenjom a jědźu, potajkim ze wšěm na 23 hr. płaćić. Kruće je nam wot Pražskoho wubjerka slubjene, zo budże přenocowanjo lěpše hač dotal. Radźi pak so, zo by sebi tutón, kiž je bóle na mjehke hłowaki zwučeny, za jězbu sam mały hłowak abo pucawk sobu wzał.

Serbja, pokažće so nětko hódni telko lubosće a přeprošenjow a zamołwće so prawje mnozy! Wšak je to zdobom nabožne putnikowanjo a narodna manifestacija!

Tak namaka njedźelska zhromadźizna, kiž bě na štyri hodźin trała, zahorjeny wukónc a wšitcy slubichu, zo chcedźa we swojich kruhach za to dźěłać, zo so lětuši zajězd do Prahi, wot župy Michał Hórnik zarjadowany, runje tak derje poradźi, kaž lońše swjatočnosće w Różeńće.

Ze swj. Wjacsławskej modlitwu skónčichmy swoje wuradźowanja: „Božo, njedaj zahinyć nam a přichodnym!"

Jurij Delan, farař.
Župan.

Z Łužicy a Serbow.

Z Radworja. Zasy je jena z tudomnych knježnow do klóštra wotešła. Je to Marija Šćapanec, dźowka Jurja Šćapana z Radworja a Hany rodźeneje Rječkec (Mitašec) z Kamjenjeje. Wona wotjědže zańdźeny tydźeń do Trebnic w Šlezskej, zo by tam do Borromejskich miłosciwych sotrow zastupiła. — Přejemy jej, zo by pruhowanske lěta zbožownje přětrała a po nich přijeła do spomnjenoho rjadu docpěła. — Borromejki skutkuja w Serbach w Kulowje, Worklecach a Radworju.

Z Radworja. Hdyž smy jutrowničku za tudomnu wosadu jubilejske lěto započeli, jedna so nětko wosebje wo wopyty cyrkwjow. Kaž je znate, dyrbiš za jedyn jubilejski wotpusk 6 króć cyrkej wopytać; pola nas 3 razy farsku a 3 razy křižnu cyrkej. Tola směš město tutych wosadnych też přileżnje cuzu cyrkej za wotpusk wužić; na přikład sobotu tachantsku abo serbsku cyrkej w Budyšinje. Hłowna wěc je, zo 6 wopytow hromadu zwjedźeš. Kóždy zhromadny wopyt, kajkež so wone na njedźelskich něšporach w prócesijónje do křižneje cyrkwje wotměwaja, pak płaći

---

„O moja dźowka! Namakam će zasy? Stej hišće žiwaj? Haj cyle wěsće! Ale hdyž wón wěrnosć zhoni? Hdyž by na joho njewinosći potom dwělował . . . a moju dźowku, kotruž wón lubuje? . . . Tola, sym kaž błazniwa! Sčinjam z dwělow woprawdźitosć. Dyrbju za swědkami slědźić, kotrychž dyrbjach so hač dotal wostajić wosebje njewinowatosće dla . . ."

Wo durje so kłapaše. Marja začini spěšnje kašćik, bjez toho, zo by čas měła jón zamknyć a stany. Knjez z Maloy zastupi.

„Waša ćeta", praji Marja, „je ćežko khora; žada za wami. Chceće ze mnu horje hić?"

Tak ruče hač běštaj wotešłoj, khwataše Cecilija ke kašćikej . . . O zbožo! Běše wočinjeny! Nětko měješe swój dawno požadany kluč. Bórzy so Marja wróći. Zamkny swój kašćik.

Hdyž bě Cecilija wokoło wječora sama we swojej komorcy, jeje wutroba mócnje kłapaše. Ani jeničkoho dnja njechaše dlěje wjacy čakać a w samsnej nocy hišće wotmysli sebi do komorki so dobyć, w kotrejž jeje potajnstwo běše. Ale što chce tam činić, što tam namaka? Ničo snadź, a tuta njewěstosć, tute dwěle ju čwělowachu. Zo by njemylena być mohła, dyrbješe čakać, doniž njebě cyły dom k měrej. Tak čakaše dołho njesćerpnje. Skónčnje bu wšitko kaž wotemrěte; hrózbna ćišina knježeše po cyłym domje. Wuzu so črije; bosy dźěše dele a přińdźe hač k potajnym durjam. Kluč běše prawy, durje so wotewrichu.

Hdyž běše Cecilija tak połna starosće zamknjena do tutych štyrjoch murjow, hdźež běše so tamny hrózbny njeskutk stał, kotrohož winika nětkle pytaše, přewza ju njesměrny strach. Zdaše so jej kaž by na łožu ležał stary hrabja we swojej krwi; běše jej, kaž by hišće čuła wóń krewje. Ale Cecilija přewiny hłupe mysle a poča hnydom slědźić. Wšitko běše hišće na samsnym městnje wostało wot tamneje hrózbneje nocy. Pisanske blido stoješe srjedź jstwy. Při łožu, runje napřećo woknej, běchu durje, na kotrež so Cecilija wot wonka dohladała njebě.

Hdźe tute wjedu? Cecilija běše runje na tym, pohladać hić, hdźe tute wjedu, dohlada pak so we wokomiku na słabe swětło, kotrež běše spody durjow widźeć. Spěšnje zawodźe swoju swěcu a skhowa so zady łoža. Bjez dycha čakaše tam sedźo. Durje so wočinichu a knjez z Maloy zastupi. Ceciliji sprostny krew w žiłach. Ze swěčku we rucy khodźeše po komorje wokoło a přepyta wšě kućiki, k łožej pak njepřińdźe.

„Spodźiwnje", bórbotaše při sebi, „zdaše so mi tola skoro, kaž bych tu něšto zasłyšał! Sym snadź so mylił? To je cyle spodźiwne!"

Cecilija mysleše sebi, zo so bórzy zasy wotsali; ale tomu njebě tak. Sydny so při pisanskim blidźe a posłuchaše skedźbliwje někotre mjeńšiny . . . Cecilija słyšeše swoju wutrobu bić. Za štwórć hodźiny so wotsali.

„Je tu skoro kaž šerjate", praješe sebi.

Pomałku kročeše k durjam, z kotrymiž běše zastupił. Dyrbješe nimo łoža; Cecilija widźeše, kak wón třepota a so wobhladuje.

(Přichodnje dale.)

za 4 wopyty. Štóž je potajkim na jenym tajkim wosadnym wopyće sobu był, trjeba jenož hišće 1 raz farsku a 1 raz křižnu cyrkej wopytać. Dokelž wězo cyła swójba njemóže samsny dźeń na wobkhadźe přitomna być, pójdźemy híšće dwójcy w prócesijónje do křižneje cyrkwje. (Štóž je wšě 3 razy sobu był a potom hišće kóždu cyrkej 3 razy wopytał, ma 3 wotpuski hotowe). — Při wopytach cyrkwje maš kóždy raz „wotpuskne paćerje" wuspěwać; to je 6 wotće-našow, 6 strowa-sy-Marijow a 6 króć „česć budź Bohu Wótcej" abo druhu runje tak wulku modlitwu.

Ze Sernjan. W tudomnym hosćeńcu wotmě Róžeńćanske towarstwo młodźencow, njedźelu 14. apryla, swój założeński swjedźeń w połnej žurli. Towarstwo běše loni přez předstajenjo jubilejneje hry „Namakanjo hnadowneje postawy" pokazało, zo so wustoji też we wobćežnišim dźiwadle. Njedźelske lětuše wustupjenjo měješe žortniwy raz a přihotowa wopytowarjam někotre wjesołe hodźinki. Poskićeštej so dwě žortnej hrě: Jědźk a lěnjoch a Něčeje horjo, něčeji směch, k tomu hišće jako přidawk směšny wustup: Pola amerikanskoho brodutruharja. Kašpor Faltnik předstaji so dosć derje a napadnje jako sylny jědźk a khory človjek a překlepanymaj studentomaj so jeju wólnosće wubjernje poradźichu. Nahrabnaj židaj dóstaštaj swoju zasłuženu mzdu. Też žónske róle běchu w prawych rukach a tuž mózachu so přitomni při $2^1/_2$ hodźinskim hraću hač po 11 hodź. pěknje zabawjeć a wutrobiće nasmjeć. Rjadował a wječork pilnje přihotował běše starši towarstwa Mikławš Kokla, kotryž na spočatku krótke powitanske słowa horliwje poréča. Wulcy zwjeselace bě, zo móžeše so też prezes towarstwa, wjeledostojny knjez P. Romuald, wulěkowawši so wot čežkoho khorołoža na swjedźenju zasy wobdźělić. Dale widźachmy knjeza wyššoho wučerja Hajnu, kaž też Ralbičanskoho knj. kapł. Cyža, kotryž w přestawcy někotre słowčka poréča, strowjo towarstwo wot wosadnoho knj. fararja. Bohatomu programej přizamkny so wjesoła rejka. —ž.

Z Ralbic. Pućowanske radupodawanjo za maćerje změje so wutoru, 23. apryla, popołdnju $^3/_4$3 hodźin w Ralbicach pola Brěžanec a $^1/_2$4 hodźin w Sernjanach pola Kórjeńkec. Lěkař budźe přitomny.

Do Serbow. Kaž hižo druhe lěta, tak chcedźa mnozy katolcy Serbja też lětsa w meji hnadowne městna Maćerje Božeje wopytać. Mjez tutymi ma hnadowne městno Filipow wosebity wliw na kóždu křesćansku wutrobu. Za tych, kotřiž njemóža daloki puć pěši dóńć, poskića so składnosć kaž loni a druhe lěta, z póstowym autom dojěć. Rano wotjědźe auto z Khrósćic a wječor samsnoho dnja wróći so zasy. Jězba wučinja 5 hr. Městnow k sedźenju je 28. Štóž chcył so při tutych jězbach wobdźělić, njech so z časom zamołwi na pósće pola Čornakec w Khrósćicach. Je wotmyslene, z autom dwójcy wob tydźeń do Filipowa dojěć. Prěni raz pojědźemy štwórtk, 2. meje, rano wokoło 4 hodźin z Khrósćic.

Z cyrkwje a swěta.

Z vatikanskoho města. Swjaty Wótc přija zastupjerjow němskoho towarstwa Görresowoho pod wjednistwom prof. Finki, kiž Swj. Wótcej ze zbožopřećemi k joho jubilejej přepoda dar towarstwa, mjenujcy jedyn dalši zwjazk wo Tridentinskim koncilu, napisany wot msgr. Schweitzera, a dwě knizy wo klóštrje Reichenawje. Bamž khwaleše prócowanja naspomnjenoho towarstwa wo spěchowanju wědomosće. — Bamžowy collegium angelicum přepoda Swjatomu Wótcej 80 zjazkow knihow wšelakoho wobsaha, kotrež su sobustawy kollegija w poslednich lětach wudałe. To su krasne płody dźěławosće a kmanosće naspomnjenoho kollegija. — W Romje kaž też w druhich wulkoměstach wobstoja towarstwa nócnoho modlenja k Najswjećišomu sakramentej. Swjaty Wótc přija tele dny romske bratrowstwo we wosebitej audiency. Wón wuzběhowaše nuznosć a zasłužbnosć tajkoho nócnoho česćowanja swj. sakramenta. „Runje přez wopory, kotrež sebi nócne modlenjo wužaduje, je wone ćim zasłužbniše a drohotniše před Bohom. Wone připóznawa Knjeza Khrystusa jako krala a zakładnika wšěch wěcow w kóždym času, modlo so k njomu, kotromuž też nócne hodźiny přisłušeja, po cyłych nocach. Rjeńše a tróštniše je hišće pomyslenjo, zo přez nócnu modlitwu so Bohu dosćčinjenjo přihotuje we času, kotryž je Bóh sam postajił za měr a wotpočink wot wšěch dźeńskich prócow a napinanjow, kotryž pak z njewužiwanjom nócneje ćemnoty so často dosć nałožuje wšěm móžnym njekhmanosćam a hrěcham. Tak pozběhuja nócni modlerjo swój skutk přez swoje dobre měnjenjo k najwyššej wysokosći." — Němske njewěriwe nowiny bamborja wo wšěch móžnych a njemóžnych wotmyslenych wulětach Swj. Wótca w běhu tutoho léta. Samo do Ameriki zechce Swj. Wótc sebi dojěć, tak lesnje wudawaju. Wězo je to wšo hołe a prózdne pisanjo. Swj. Wótc njenosy so ze žanymi wotpohladami na wulke pućowanja po swěće. Jenož jene je wěste. Swoju farsku cyrkej, Lateransku basiliku, snadź bórzy k prěnjomu razej wopyta. Cyle njemóžne też njeje, zo wón w najhorcyšim lěće na swój hród Castel Gandolfo we albanskich horach dojědźe, zo by so tam trochu wokřewił. W Romje knježi mjenujcy w lěće strašna horcota.

Njesmilna smjerć dźerži lětsa dobre žně mjez Swjatym kollegijom. Lědom staj so rowaj zawrěłoj nad kašćomaj kardinalow Galli a Lucidi, připowěduja nam Romske nowiny smjerć dalšoho kardinala: Aidano Gasquet. Rodźeny we wulkoměsće London běše wón po rodźe Jendźelčan, po powołanju Benediktin a wot léta 1914 kardinal při Romskej kuriji. Tu stoješe wón na wuznamnym městnje. Jako wučeny a sławny biblista nawjedowaše komisiju za nowe wudaćo łaćanskoho Swjatoho Pisma Vulgaty. Lětsa móžeše Swjatomu Wótcej prěni zwjazk nowoho wudawka přepodać. Wyše toho běše wón bibliothekar a archivar swj. romskeje cyrkwje. Wón słušeše k najwuznamjenićišim sobustawam Swj. kollegija.

Mexikanscy biskopja su na kardinala Gasparrija wosebitu adresu pósłali. W njej wuprajeja swoju radosć nad wobzamknjenym přiměrom mjez Swjatym Stołom a italskim knježerstwom. Dale přeja kardinalej a Swj. Wótcej zbožo k dokónčenju tak wulkoho a wuznamnoho skutka a wuprajeja nadźiju, zo budźe Knjez Khrystus skónčnje też zasy nad mexikanskim ludom a knježerstwom knježić, hdyž budźe hodźina joho smilnosće docpěta.

Z Němskeje. W Barlinje wotewrichu miłosćiwe sotry w předměsće Tempelhof nowu wulku khorownju k česći swj. Józefa. Při poswjećenju měješe wyšši měsćanosta Böß we swojej narěči sćěhowace wuprajenjo: „Možemy być přeswědčeni kaž chcemy wo spomožnosći dźěła zjawnosće, wosadow a stata, dyrbimy tola připóznawać, zo skutkowanjo katolskich sotrow w Berlinje ženje so njeby wurunać a sporjedźić mohło. Też za najwyššu mzdu njehodźi so lubosć wukupić." To su jara wěrne słowa a za miłosćiwe sotry tróštne a pokojace. Chcemy sebi też my naše sotry stajnje važić a česćić!

Z Ruskeje. Sowjetska rada w twjerdskej guberniji zaja po jutrach wjele wučerjow a starších, dokelž běchu před jutrami jara wjele dźěći k swj. spowědźi přišło. Wučerjo dóstachu khłostanjo tohodla, dokelž njeběchu tomu zadźěwali. Bolšewikojo trjebaja tajke wojowanjo, zo bychu kedźbnosć luda wot znutřkownoho hubjenstwa wotwobroćili. We wšěch městach knježi surowy hłód. Khlěb a cyroba stej drohej a podawaju so jenož na znamki. Jenož podpisane sobustawy komunisma dóstanu wobej za potuńšene płaćizny. Druzy dyrbja wšitko droho zapłaćić. A mamy hakle nalěćo. Hač k žnjam je hišće dołha noha. Budźe knježerstwo lud wobknježić móc? Wójsko njeje wjacy tak spušćomne, kaž před lětami. Wjetša połojca wojakow pokhadźa z burstwa. Tući wojacy njelubuja židowskich mócnarjow. Też hida přećiwo židam dźeń a bóle přiběra. Židowske pogromy — přesćěhanja — so často wospjetuja. Stalinej počina so dno pod nohomaj pozhubjować.

Njedawno wuńdźe w Londonje knižka wo bolšewismje. Jendźelski financny minister Churchil je ju napisał. Wona přinošuje hobrsku maćiznu za njeskutki bolšewikow. Z tutych zapiskow so wupokazuje, zo su bolšewikojo hač dotal zamordowali 28 biskopow, 1219 duchownych, 6000 profesorow a wučerjow, 9000 lěkarjow, 2950 wumjelcow, 54000 oficěrow, 70000 pólcajow, 139000 dźěłaćerjow, 260000 wojakow, 355000 wobydlerjow zdźěłanych stronow a 815000 druhich stačanow.

W Ruskej zawěraja so dale cyrkwje a klóštry. Tak přetworichu kathedrale we Wosnesemskim do jědźerńje za dźěłaćerjow, w Rževje dwě cyrkwi do klubowych domow za dźěłaćerjow. W Nižnem Nowgorodźe přetwori so klóštr Powyšenja kříža do domu za wojakow. Podobne wonječešćenja stanu so tež w druhich městach.

Z Grjekskeje pisaja nowiny wo přesćěhanju katolikow. W Athenje buchu někotre šule a syroćiny zawrjene.

Španiska chce na rowje swj. Terezije Wulkeje basiliku natwarić. Swjata Terezija je drje najwjetša swjata cyłoho španiskoho naroda a najwjetša spěwarka nutřkownoho dušinoho nabožnoho žiwjenja. Cyły lud budźe dary za twar składować.

W New-Yorku su před krótkim hobrski hotel dotwarili. Su tam na wšě 2500 jstwow, 2500 kupjelow, knihownje, rejwanske žurle, 4 wulke jědźerńje a tež katolska kapała za hosći. Tam móža katolikojo rano Božu mšu słyšeć a wob dźeń tež tu a tam so pomodlić.

W Brasiliskej zastupi sławna znata spisaćelka Marija Brasiliana de Alemcar do klóštra khudych Karmelitkow. — W Campinas, městačku brasiliskeje krajiny Sao Paolo, ma sotra Amalia klóštra: Jězus Crucificado — stigmata, runje kaž Terezija Neumanec w Konnersreuće.

W awstralskim stače Neuseeland docpě dobry katolik k prěnjomu razej sydło prenjoho krajnoho ministra. Je to Sir Józef Ward. Powěsć je ćim zwjeselša, dokelž běše joho předkhadnik hruby njepřećel katolikow.

Khinska dósta dweju noweju domoródneju biskopow. Wobaj rěkataj Čank, štož je tam po zdaću tak wšědne mjeno kaž pola naš Młónk abo Šołta.

Japanska ma dźensa 9 diecezow a 8 japoštołskich prefekturow z wjacy hač 200000 katolikami. 18 biskopow a prefektow a 270 duchownych wobdźěłaja misijónsku rolu z pomocu 140 bratrow a 542 sotrow. Mjeńša połojca duchownych a rjadownikow su domoródni. Pola sotrow maja tukhwilu wukrajne přewahu.

Wšelčizny.

Brójenjo. Tež w Němskej knježi najebać wšeje hospodarskeje nuzy tola hišće jara wjele brójenja. Nic jenož, zo bohačkojo swoje pjenjezy na dosć njewužitne wašnjo znjewužić njemóža, zo ćežka, wosebje luxusowa industrija swojim dohladowarskim radam dosć wulke dividendy płaćić njemóže, samo stat namaka přecy zasy přileżnosće, wulke njewosprawnjene pjenjezy za luxus wudawać. Tak płaći Němska, kaž „Menschheit“ 17. 2. 1929 zdźěluje, za woćehnjenjo jeničkoho zrěbca w kobłarni Graditz 56859 hriwnow, w kobłarni Trakenen 68944 hriwnow. Stat płaći dale na wšelake towarstwa za woćehnjenjo spěšnych běhakow 9000000 hriwnow podpjery. Za šport telko — što za spěchowanjo so tepjacoho burstwa? Bembergowa židźana industrija płaćeše we wobkhodnym lěće 1925/26 na 7 dohladowarskich radow tantiemy we wysokosći 210000 hr., tři króć wjacy dyžli w lěće předkhadźacym. Dźensa je pjenjez wěšće wo někotre 10000 hriwnow wyšši. Dohladowarscy radnicy dóstachu za někotre rědke posedźenja za lěto kóždy po 30000 hriwnow. A při tym su druhe firmy, kotrež hišće wjacy płaća. — Tež my so prašamy z tysacami druhimi, kajki to zaćišć na wukraj, na našich dobyćerjow, hdyž woni na př. słyša, kak so pola nas bróji. Hdyž słyša, zo su lětsa w Sylvestrskej nocy w „Vaterland“ w Berlinje, Potsdamske naměstno, Nowe Lěto swjećili a při tym 6000 blešow sekta a 5000 blešow wina wupili. Při tym njejsu ani sobuličene te njeličomne kroki a palenčki. Potom dyrbja naši přećiwnicy wěrić, zo smy khudźi? — Hdźe je pola nas hišće socialna zamołwitosć, hdźe so pola nas swědomiće ze statnymi pjenjezami wobkhadźuje, štó we Němskej sam na so najprjedy njedźiwa?

We małej bajerskej wjescy blizko Ebermannstadta prošeše pućowacy rjemjesłnik tež pola khudeje wudowy. Tuta jomu praji: „Sym stara a nimam žaneje zasłužby. Wobsedźu jenož dwaj sležbornaj a tej chcemoj mjez sobu dźělić.“ Z tym poda cyle přemjerznjenomu pućowacomu dźesać pjenježkow. Za něhdźe dźesać dnjow wróći so tutón a praješe: „Tak, maćerka, dźensa chcemoj so mjez sobu dźělić.“ A położiwši 3 hriwny 80 pjenježkow na blido so wotsali, wudowje so hišće junu horco dźakujo za jomu wopokazanu woporniwosć. „Smilnosć požčuje Bohu, njese njebjesku dań.“

W bajerskej wsy Eichelberg běše dobroćiwa burowka bjez wědźenja swojich dorosćenych synow jenej tworowni za 75000 hriwnow rukowała. Tworownja zwrěšći a žona dyrbješe rukowane pjenjezy położić. Dokelž to njemóžeše, předachu jeje krasny burski statok z wjacy hač 100 kórcami kraja. Je to zasy dopokaz za to, kak kedźbliwy ma človjek być, prjedy hač za druhich rukuje.

Pólska ma dźensa na 30 milijónow wobydlerjow. Z nich su nimale na 70 % Polakow, 14 % Małorusow, 8 % Židow, 4 % Němcow a 4 % Běłorusow. Po wěrywuznaću su 64 % katolikow, 11 % prawosławnych, 10 % židow, a 4 % protestantow.

Towarstwowy powěstnik.

Swobodne Zjednoćeństwo kat. wučerjow serb. Łužicy změje srjedu, 24. apryla, popołdnju w 4 hodź. pola Brězanec w Ralbicach swoju lětušu zhromadźiznu z přednoškom.

Domowina. Naša hłowna zhromadźizna budźe 21. apryla w Małym Wjelkowje w Streubelec hosćencu. Započatk pripołdnju w 12 hodź. Wšitke naše serbske towarstwa su z tutym wutrobnje na nju přeprošene a maja wšěće zastupjene być.

Swědomite wuwjedźenjo
wšěch točenjow
kaž britwjow, nožicow, konjacych nožicow atd.
J. Hampel
Kotołska hasa 11.

Vogtlandske Madras- **gardiny,**
přikrywy na sofy, łoža, blida a diwany, wóskowanki, łožowe šaty
J. Erler, Budyšin
Zwonkowna lawska hasa 10
— Posłužujemy serbscy. —

Serbska ludowa banka w Budyšinje
Filialcy we Wojerecach a w Khoćebuzu
Agentury: **w Khrósćicach** pola knjeza **M. Čornaka,**
w Kulowje pola knjeza **Oty Bulanka,**
w Rakecach pola knjeza kantora **J. Rjelki**
Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy zapołožować na knižku a zběhać po potrěbnosći.
Zadanja pjenjezy ze $4^1/_2$—8 procentami
Telefon 3506 a 3507.

Schauseil w Budyšinje

ma tola najrjeńše

jakowe tkaniny šórcuchowe tkaniny rubišća atd. atd.

Wjacy hač 335 wšelakich wołmjanych muslinow

Wobhladajće sebi moje wukładne wokna!

Vogtlandske wumělske **gardiny** kupujeće stajnje tunjo pola **Kurt Erler w Budyšinje** jenož na žitnych wikach 11 napřećo „Złotej hwězdźe".

Spanske a bydlace jstwy, kuchiny, khamory, blida k pisanju, komody, wućahowate blida wot 42 hr., **büffety, dubowe,** wot 250 hr. kaž tež wšě wutykane wěcy.

Dobre dźěło, tunje płaćizny!
Płaćenjo po dźělbach!
Ręču serbscy.

Pawoł Handrik
Budyšin
Kamjeńtna dróha 32
při Drjewowych wikach.

Marja Runge
wumjelska wušiwarnja za paramenty
w Budyšinje, Lubijska droha čo. 9
poruča so k zhotowjenju a k wuporjedźenju wšitkich **paramentow, ryzwow, pluvialow a khorhowjow.**

Serbski Hospodař

ratarske wulkowikowanske tow. z wobmj. ruk.
Telefon: w Budyšinje 3510, w Khoćebuzu 1247.

Naš młyn w Delnim Wujezdźe, tel. čo. 13, dźěła nětko tež

dejwo spěchowacu picu

z ržanych a pšeńčnych wotrubow, rajsoweje mučki a mučki wolijowych wosuchow po receptach nazhonitych skotarjow, wšě dźěle w najlěpšich a najčisćišich kajkosćach.

Tutu picu předawamy jako

łužisku dejwo spěchowacu picu

I. družina wopřija 18,06 % proteina a 8,42 % tuka,
II. družina wopřija 19,48 % proteina a 7,83 % tuka.

Wobej družinje stej po wobswědčenju statneje přepytarnje w Möckernje pola Lipska njeskaženej a čistej.

W Budyšinje zetkamy so
w kofejowni Lehmann
na Serbskej drózy 8.
Najsłódniše konditorske pječwa
Wosebitosć: Torty jako dar při wšitkich składnosćach.
Wšědnje popołdnju a wječor koncert.

Procesijón do Filipowa. **Srjedu,** 1. meje, rano w 5 hodź. změjemy kemše w Khrósćicach, w 6 hodź. potom woteńdźemy. **Michał Narćik.**

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 15. apryla 1929.

Woły: 180. 1) Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět 54—58 hr. 2) Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene 46—51 hr. 3) Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše 33—42. 4) Mjenje picowane wšěch starobow — . 5) Mjasne — . 6) Husumske z pastwy — . **Byki**: 341. 1) Połnomjasne, dorosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće 54—58. 2) Połnomjasne, młódše 48—52. 3) Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše 43—47. 4) Špatne —. **Jałojcy a kruwy**: 355. 1) Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće 50—52. 2) Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět 43—58. 3) Starše wukorm. kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy 40—46. 4) Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy 40—50. 5) Mjenje a špatnje picowane 30—36. 6) Husumske z pastwy 25—29. **Ćelata**: 1112. 1) Najlěpše wukormjene 70—78. 2) Mjenje wukormjene a tajke wot cyca 61—68. 3) Špatne 42—50. **Wowcy**: 29. 1. Młódše a stare, wukormjene 74—. 2) Starše wukormjene 68—72. 3) Mjenje wukormjene (Märzschafe) — . 4) — . **Swinje**: 559. 1) Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiženjow, hač do 1½lět stare 79—81. 2) Wukormjene 77—79. 3) Mjasne 74—76. 4) Špatne 73—75. 5) Rancy a kundrosy 68—72.

18. apryla 1929.

Ćelata (754): 1) 72—78. 2) 62—70. 3) 52—60.
Swinje (497): (přez 300 pt.) 1) 79—80. 2) (240—300) 77—79. 3) (200—240) 75—76. 4) (160—200) 73—75. Rancy 68—72.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1929.

Hajničanska wosada: Kk.: 387.—389. z Hajnic: farař Jan Cyž, šul. wjedn. Pawoł Rječka, Hana Zarjeńkec; 390.—394. z Bělšec: Jurij Eila, Korla Martin, Marja Jakubašowa, Jan Měrćink, Madlena Rězakowa; 395. z Mnišońca: Pětr Žur. **Ralbičanska wosada:** Kk.: 396. z Ralbic: Marja zwud. Brojerowa; 397. ze Zebnic: Marja Kastnerowa; 398. z Budyšina: Mikławš Rychtař.

Sobustawy na lěto 1928.

Kk.: 1108. z Ralbic: Mikławš Kórjeńk; 1109. z Konjec: Mikławš Čoška; 1110. z Gery: kapłan Jurij Handrik.

Sobustawy na lěto 1927.

Čo. 1153.: K. H.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za reklamowy rjadk w teksće so 50 pj. płaći. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Zamołwity redaktor: Kapłan Józef Nowak w Budyšinje, Kirchplatz 2. — Pokładnik: Jurij Šołta, wučeŕ, Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj. tow. ss.Cyrilla a Methoda) w Budyšinje z póstšekowym kontom: Drježdźany 33458. Dalokoréčak čo. 3895.

17. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **27. apryla 1929.** | **67. lětnik.**

Politika a nabožnosć.

(Wólbna bjesada.)

Matej tutej dwě wěcy hromadu słušeć abo nic? Stej politika a nabožnosć kaž dwě pěknej sotřičcy, kiž po zmahowacych zahonach a kćějacych łukach ruku w rucy kichotajo a bjesadujo hromadźe dźetej abo staj politika a nabožnosć kaž dwaj hepjelaj ducy ze šule, hdyž jedyn druhoho do přěrowa storka?

Nětko za čas wólbow zawěsće zasy zasłyšimy, zo politika z nabožnosću ničo činić nima a tuž njech tola skónčnje nabožnosć politiku na pokoj wostaji a jej swoje puće hić da. Je tomu tak?

Nam so zda, zo je z politiku a nabožinu nimale tak, kaž wóndy z Korchec Pětrom, kiž khětro natutkany z korčmy wustupiwši so runje na měsačk dohlada, kiž za hórku sleborny tež ze spanja so wutorhny. Měsačk so tak šibale na Pětra směwaše, jako by prajił: sy pak so zasy wokoło wólbow tak prawje wotunkał? Pětr na njoho so smějo měnješe: nó, luby towaŕšo mojich nócnych šmotawych pućow, powjedźeš mje dźensa zasy domoj abo budu dyrbjeć sam domoj čampać?

Hdyž sleborny měsačk kaž nabožny kompas politiku njewjedźe a jej prawy směr njeda, potom je z wbohej politiku tak kaž z Korchec Pětrom, hdyž bjez měsačka domoj čampa.

Mnichowski kardinal Faulhaber je raz prajił: tak dołho kaž so politika přecy zasy do nabožiny tyka, dyrbi sebi tež lubić dać, zo so nabožina z njej zaběra. Haj, tak je. Hdy bychmy so jenož stajnje na prawu politiku spušćeć móhli?

Runje ći, kotřiž tute słowo politika stajnje a najwjacy do huby bjeru, najmjenje wědźa, što po prawym politika je.

Što je politika? Někotre přikłady! Te stajnje ćahnu — praji hižo stary filosof, kiž je Serbow widźał wulkich, přezjednych a zhromadnych w politicy. Kak dźiwnje swět so wobroća, hdyž žona muža w mocy ma — njewěrno, to je tola dobra politika mudreje žony, kiž wě psyčka prawje wjesć. Dale: Wšo abo ničo — praji mnohi a přehraje po nocach swoje zamoženjo w móšni — to je hubjena politika zasy. Dobra ženitwa dyrbi być mudra politika, hewak z karku jědźeš do błóta. Někotryžkuli dźensa tak hubjenje hospodarí, zo je to woprawdźe zrudna politika Serbow našoho časa. Krótka politika je, rjelpusej, kiž holcu na pokoj njewostaji, por selenych plistow woćahnyć, zo nozy a nós zdobom zběhnje.

Tuž maće, što je dobra, prawa, mudra politika! Politika je wumělstwo. Dokelž je wumělstwo, njesmě so kóždy do njeje tykać, dokelž kóždy na swěće wumělc njeje. Potajkim politika je wumělstwo: telko dócpěć, kaž so při tučasnych wobstojnosćach z cyła dócpěć hodźi. Tuž je: wšo abo ničo, stajnje ta najhubjeńša politika. Lěpje, so druhdy spokojić z małym porcijónom, hač na wulku pječeń łakać a tu ći dundr wotnjesy.

Štóž chce stajnje prawje wjele měć, štóž njemóže šiju połnu dosć dóstać, štóž měni, jenož jomu dyrbi so spomhać, tón druhi njech přihladuje, kak wón za politiskim blidom kwasuje, to je hubjeny politikaŕ, dokelž druhomu ničo njepopřeje.

Potajkim dobra politika rěka: daj a wostaj też swojomu přećelej něšto a njewušlapaj wšo sam!

Tuž njech so spody wšěch wólbnych plakatow přilěpi tuto: dobra politika je, też susodej něšto popřeć a nic połne njebjesa lubić a skórku přinjesć. Prawa politika je, kóždomu powołanju prawo existency a to hódneje człowjeskeje existency zwěsćić pomhać, potajkim lubosć k bližšomu a nic nahrabne spokojenjo jenož sebje samoho.

Prawa politika njeje, wšo móžne lubić, kóždomu zaki natykać chcyć a potom, hdyž sy woleny, jenož sam na so myslić a prajić: cuzy njech so z cuzym daji!

A nabožnosć? Jeli je dobra, prawa politika wukonjenjo kaznje lubosće k bližšomu, potom dyrbi też kóždy sněni politikaŕ přidać, zo kaznja lubosće k bližšomu słuša do nabožiny.

A woprawdźe je tomu tak! Bjez nabožnosće z cyła njemóžemy žanu politiku pjec. Hlejće! Nabožina sama je politika a to najlěpša, dokelž chce nam najwjetše a wobstajne zbožo a přećelstwo najwjetšoho a najmóc-

nišoho krala zwěsćić. Nabožina je kaž mjeno „religio“ praji, zwjazk, kiž dyrbi nas z Bohom lubym Knjezom zwjazować. Njeje to hižo dobra politika, zo hubjena wačka kaž človjek smě so najwjetšoho zboža nadźijeć?

Dokelž prawa nabožnosć pokazuje a rozswětla wšě naše zemske puće, dokelž jenož nabožny človjek je też zbožowny človjek, tohodla wobsahuje hižo słowo nabožnosć w sebi tu najlěpšu politiku.

Nabožnosć praji: štož chceš, zo tebi druzy činja, to też jim čiń, mjenujcy wšu lubosć, miłosć, dobrotu — a dale, štož njechaš, zo ći druzy činja, mjerzanjo, škodu, křiwdu, hańbu, starosć, sylzy, to też druhim nječiń!

Njepodawa z tutymi słowami nabožnosć te najlěpše politiske zasady? By derje było, hdyž by wólbny zakoń postajił, zo dyrbja najprjedy wšitcy kandidatojo do sejmow katechismus wuknyć a pruhowanjo z katechisma wotpołožić, potom njebychu so tak často mylili we swojich politiskich zasadach a skutkach.

Tola to je hišće daloki puć, zo runje sakske ministerstwo postaji, zo ma kóždy, wot najlěwišeje strony hač do najprawišeje nawuknyć katolski katechismus. Wšak tola lubosć runje sakskich ministrow za katechismowe hodźiny znajemy. Snadź to z tym zwisuje, zo je runje sakske ministerium najprjedy wobrězało katechismowe hodźiny, zo nětko dyrbješe najwyšše wujednace sudnistwo wuprajić, kaž w scenju kral kwasnomu hosćej: Přećelo, kak ty sem přińdźeš? Wy sakscy wotpósłancy: kak wy tu nutř přińdźeće, hdźež njesłušeće? Wjetšeje blamaže swět hišće widźał njeje.

Prawa politika ma so wo naše prawe zbožo starać, a nic jenož wo nowe dawki. Tuž je politika też praktiscy myslena, praktiscy wukonjowaca a praktiscy a zakońscy postajaca nabožnosć. Čista a njeskažena nabožnosć je, praji swj. Jakub, mjenapatron serbskoho kandidaty, bjez poroka so zdźeržeć před tymle swětom. Su so naši politikarjo stajnje před tymle swětom bjez poroka zdźerželi? Hewak jich tola njebychu domoj pósłali!

Tuž ma woprawdźe kóžda prawa a rozomna politika nanajwjacy z nabožnosću činić a nabožnosć ma kóždu politiku překisać. Z toho sćěhuje, zo je nabožnje zmysleny človjek też zdobom po človjeskim rozważenju swědomity, česćomny a rozomny politikaŕ.

Naš lud přetraje nětko tři oju ćežku a rozsudnu krizu: nabožnu, narodnu a hospodarsku krizu. Tu najbóle klaca. Tu ma so wobaleć, hojić, kedźbnje a rozomnje krizis wobkedźbować a trěbne puće a srědki k wustrowjenju pytać. Muž našeje dowěry dyrbi so w tutych třoch wěcach doma čuć a je derje znać: naše nabožne, narodne a hospodarske położenjo. Wot dobroho lěkarja kóždy wočakuje, zo prawu diagnosu staja, to rěka, khorosć hnydom spóznaje. Potom wšće też prawe srědki a recepty napisa.

Zakonjedawarjo w Drježdźanach su też abo dyrbjeli być lěkarjo ludowych khorosćow. Jim njesmě jich mandat być kaž basnik praji — nic Ćišinski — dejaca kruwa, kiž jich z mlokom a butru wobstara. Ně, jim dyrbi jich mandat być kaž swjate wotkazanjo wolerjow, jich zbožo spěchować. Tuž dyrbja najprjedy swój lud znać we nabožnym, narodnym a hospodarskim nastupanju. Nic kóždy kandidat, kiž k nam za čas wólbow praji: Knježe, knježe, pójdźe nutř do Drježdźanskoho kralestwa, ale kotryž woprawdźe chce naše nabožne, narodne a hospodarske zbožo spěchować. A to móže jenož tajki, kiž najprjedy naše hubjeństwo znaje. Najprjedy so ponuŕ do našich bolosćow, potom nas wućehń z našich khorosćow!

Ł — —

Naša wólbna parola.

Kaž smy tydźenja w našim „Kat. Posole“ čitali, je politiski wubjerk našoho towarstwa swj. Cyrilla a Methoda jako našu wólbnu parolu postajił: **My budźemy 12. meje wšitcy swojoho samsnoho serbskoho kandidata wolić, mjenujcy knjeza Jakuba Špitanka ze Zejic!** Joho mjeno stoji jako druhe na lisćinje noweje strony, kotraž so mjenuje **„Sakski wjesny lud“.** Je to potajkim strona wjesnoho luda. Wšón wjesny lud chce a ma wona zastupować, też naš serbski wjesny lud. Tuž też my do njeje słušamy. A mamy w njej swojoho kandidatu.

Někotryžkuli budźe snadź so prašeć, **čohodla nic wjacy centrum?** Z prěnja njeje centrum při tutych wólbach žanu lisćinu postajić chcyło, ale je lisćinu němskeje ludoweje strony wolić chcyło. Hdyž pak su so tam jednanja rozrazyłe, je swoju lisćinu postajiło. Z druha pak centrum so też na nas ani wobroćiło njeje. My pak tola njemóžemy a njebudźemy za někim běhać a prosyć: dowolće, zo směmy też my was wolić! Docyła nam centrum rady čuć dawa, zo naša politiska organizacija za nich docyła njewobstoji. A tola je wona wjele starša hač cyłe sakske centrum. Jenož w najwjetšej nuzy so druhdy na nas dopomni. Hewak pak měni: wy sće katolscy, my jenoho katolskoho kandidatu postajimy a tuž maće toho wolić. To pak tola na žadyn pad tak njeńdźe! My mamy swoju samsnu staru politisku organizaciju. Ta ma třoji nadawk a zmysł: škitać a hajić a we wólbach a přez wólby zwěsćić **nabožne, narodne a hospodarske prašenjo.** Přetož **smy katolikojo, smy Serbja, smy ratarski a dźěławy lud.** Tute zajimy su naše **zhromadne a přezjedne zajimy** a wone rozsudźa naše wólbne prašenjo. Centrum nam wězo prěnje prašenjo škita: křesćanstwo. Tamne druhe zajimy pak w Sakskej přez njón njejsu zwěsćene. Wosebje, štož prašenjo našeje narodnosće nastupa — a tute je tola za nas też jara ważne a rozsudne, dokelž so tu jedna wo naše byćo jako lud docyła — njejsmy pola centruma žaneje pomocy, snadnoho zajima pak jenož před wólbu namakali, nawopak pak runje w poslednim lěće, kaž też prjedy, hižo dźiwne, haj, wótre přećiwosłowjanske stojnišćo začuwać dyrbjeli. Tuž nimamy k njomu dowěry, kajkuž bychmy rady měć chcyli. Też smy přeswědčeni, zo joho kandidat z wólby njewuńdźe.

Nowa strona, **„Sakski wjesny lud“,** je sama so na našu politisku organisaciju wobroćiła. Wona je z tym ju jako tajku připóznała, kaž je wona wosebiće a wuraznje připóznała też naše tři hornje žadanja: nabožne, narodne a hospodarske. Wona je nam jara napřećo přišła z tym, zo je nam hnydom druhe městno na jeje lisćinje za našoho kandidatu poskićiła. Smy přeswědčeni, zo naš kandidat **cyle wšće dobyćefscy z wólby wuńdźe.** Wón budźe škitać naše nabožne a narodne a hospodarske stojnišćo a cyła strona budźe joho w tym podpjerać. Tak změjemy skónčnje zasy **swojoho samsnoho zastupjerja w sejmje,** kaž smy joho do wójny stajnje měli.

Čohodla nětk knjeza Špitanka? Wón je přichodny syn našoho poslednjoho zasłužbnoho dołholětnoho zapósłanca, † Michała Kokle-Khróšćanskoho. Jako tajki twori a postaja wón zwisk z tamnym zbožownišim časom, w kotrymž mějachmy znajmjeńša hišće swojoho samsnoho zapósłanca.

Čohodla serbski bur? Dokelž naše burstwo nětkle najbóle ćerpi a je w sejmje najhubjeńšo zastupjene. My pak smy tola ratarski lud. Tuž je nuznje a sprawnje, zo ma naš ratarski lud tam swojoho ratarskoho wěcywustojnoho zastupjerja. Tuž budźa joho **wolić naši burja.** Tola też naši **žiwnosćerjo** a **mjeńši ratarjo** budźa joho wolić, wón dźěn je naš wěcywustojny za wšě ratarske prašenja. Wolić budźe joho **čeledź,** dokelž ma dźěn runje też wona wosebity zajim, zo so našomu burstwu skónčnje zasy lěpje dźe. Wolić budźa joho **naši dźěłaćerjo.** Woni wědźa, dźěłaćefske zajimy su poměrnje derje hižo w sejmje zastupowane a škitane a też w zajimje dźěłaćeri zaleži, zo so też skónčnje burske wobstojnosće zasy trochu polěpša, tak zo móže tón zasy dźěłaćefske wupłody bóle kupować a lóže zapłaćić. Też nući nas k tomu **křesćanska solidarnosć** a lubosć, najprjedy tomu pomhać, kotromuž so najhubjeńšo dźe. To pak je nětkle zawěsće burski staw. W tym smy wšitcy přezjedni.

Knjez Špitank je muž, kotryž naše wšelake wobstojnosće dospołnje znaje, je jednory muž, na kotrohož budźe kóždy tež jednory človjek z dowěru so stajnje wobroćić móc, je kruty a njekhabłacy muž, kotryž ženje našomu programej, našej katolskej, serbskej a ratarskej wěcy njeswěrny njebudźe, wo kotrymž wěmy a smy přeswědčeni, zo budźe ju stajnje raznje, wěcownje a njebojaznje zastupować. K tomu njeje na prěnim městnje wulka zrěčniwosć nuzna, ale jasny strowy rozom a swěrna serbska wutroba. A to naš kandidat ma. Tuž móžemy z połnym přeswědčenjom našomu serbskomu ludej našoho kandidatu poručeć.

Nad nami nětk je, zo **kruće hromadźe stojimy.** Njebychmy najmjeńšeje přičiny měli, so nětkle šćěpić a tak so słabić. Njepřećeljo našoho ludu bychu to zawěsće chcyli a snadź budźa to tež spytać chcyć. My pak jich raznje wotpokazajmy. Jenož zhromadne mocy něšto woznamjenjeja. Hladajmy, zo kóždy woli, zo nichtó doma za kachlemi njewostanje a mysli, bjez mojoho hłosa póńdźe. Knjeza Špitanka tež tak přećišćimy. Ně, nanihdy nic! **Kóždy hłós liči!** Hladajmy, zo **prawje wulku ličbu hłosow zwjedźemy.** Potom budźe nowa strona „Sakski wjesny lud" a snadź tež druhe strony sebi prajić: telko a telko tysac hłosow su ćile Serbja zwjedli: z tymi dyrbimy ličić. Tuž dyrbimy na nich dźiwać a z tym tež na jich žadanja. Hlejće, my smy **dosć sylni hišće,** ale jenož, hdyž smy **přezjedni.** Tuž budźmy přezjedni, hdyž w tutym padźe je nam to tež tak lohko. **Tuž wolmy 12. meje wšitcy našoho kandidatu: Knjeza kublerja Jakuba Špitanka ze Zejic na lisćinje „Sakski wjesny lud"!**

Z Łužicy a Serbow.

Z **Budyšina.** Z našich studentow, kotřiž su zańdźene jutry swoje wotkhadne pruhowanjo na Budyšskim katolskim seminaru wotpołožili, staj so knjez Jurij Winař, rodźeny z Radworja, nětko w Budyšinje, a knj. Jurij Kósk z Worklec do Drježdźan na pädagogiju podałoj k dalšim studijam. Knjez Franc Löbel z Budyšina a knjez Richard Wittig, kotryž je z wulkim zajimom serbšćinu nawuknył, staj do Lipska na universitu šłoj. Knjez Max Kuba z Budyšina, tohorunja rodźeny Serb, je do Heidelberga na universitu šoł. Knjezaj stud. Bjarnat Rachel z Bóšic a Józef Frenci z Róžanta studujetaj tukhwilu we Winje na wučerstwo. Bóh dał, zo bychu z našich studowacych woporni a njewustaini dźěłaćerjo za naš katolski serbski lud wušli!

Z Khróšćic. Jene sobu najstarše towarstwo mjez Serbami, Khróšćanska „Jednota" wuhotowa zańdźenu njedźelu, 21. jutrownika, swój 57. załoženski swjedźeń. Chcyše swojich hosći z koncertom zwjeselić a zarjadowa swój program pod hesłom: Domizna, naléćo, pućowanjo, lubosć. Hačrunje běše započatk w 6 hodź. postajeny, móžeše hakle předsyda, knj. kantor Grofa, hodźinku pozdźišo nahladnu ličbu hosći na Wjenkec žurli powitać. Štož tu sobustawy „Jednoty" poskićachu, swědčeše wo dobrym zwučowanju jednotliwych. Khóry nawjedowaše tutón raz knjez šulski wjednik Lipič. Běchu wosebje spěwy wot komponistow Kocora, Krawca a Słodeńka. Tež słyšachmy něktore duetty a kwartetty. Bohaty program poskići z tym rjane parle serbskeje hudźby, do kotrejež so zaplećechu něktore němske spěwy pod mjenom: „Južnosłowjanske wobrazy ze wsy" wot Jüngsta. Připosłucharjo mytowachu tež wšitke předstajenja z bohatym přikleskom, štož tež knjez kubler Grofa w přestawcy wupraji. Tak wostanje wšěm tutón swjedźeń w rjanym wopomnjeću. Njech naši Jednoćenjo dale kroča hajo serbski spěw k dalšim wuspěcham!

Z Njebjelčic. Sobotu připołdnju jědźeše młoda holca z kolesom z Kamjenca do Njebjelčic. W Boršći zetka mužskoho. Tutón spodźiwnje na nju hladaše. Hdyž běše nimo njoho, so wot zady do njeje třěli. Wutřěl dźěše do zadnoho kolesa, kiž rozleća a so wopali. Cyle nabojena přijědźe domoj. Zawoła policiju, kiž hnydom za nadpadnikom přijědźe, ale nikoho wjacy njenamakachu. Tak hrozy samo wodnjo strach w našich kónčinach a njeje derje za młodu holcu, zo sama něhdźe jědźe. Wšitcy pytaja we nadpadniku mordarja Vielufa, kotryž tu zawěsće wjacy mjez nami njeje.

Z pola. „Wšitke ptački přišle su." Tutón spěw je zasy junu dopjelnjeny; přetož tež poslednje z nich, łastojčki, su doćahnyłe. Kaž znajerjo stworby wědźa, přińdu naléto najprjedy škórcy, najpozdźišo łastojčki z čopłych krajow (z Afriki) k nam wróćo. Štož škórca nastupa, njewěmy tak prawje, kak mamy joho posudźeć. Naléto wšak joho jako prěnioho pósła ńaléća wjesele witamy, tež joho hwizdanjo

Njewinowaće k smjerći zasudźeny.

(Pokročowanjo.)

Hdyž běše durje zasy začinił, wodychny Cecilija lóže, ale njewopušći swoju khowanku, dokelž hišće swěcu spody duri widźeše. Z Maloy posłuchaše hišće kwilku při durjach, hač so tola mylił njeje. Skónčnje poda so zasy k měrej a Cecilija móžeše nětko stanyć. Dokelž pak sebi mysleše, zo móhł z Maloy hišće junu so wróćić, wotsali so po khwilcy a dźěše zasy do swojeje komorki. Nóc běše nimale nimo; tohodla njesmědźeše so wjacy dléje komdźić, zo njeby so přeradźiła. „Njejsym wšak ničo namakała", praješe při sebi, „ale tohodla njeje nóc zhubjena."

Tři dny pozdźišo přijědźe knjez z Rocheglöck do Keralain; wokoło wječora, hdyž so Marija ze swojej ćetu zabawješe, poradźi so Ceciliji, knjeza z Maloy po něšto póslać; wona běše při tym knjezej z Rocheglöck někotre słowa šepnyła a joho prosyła, zo by ju sćěhował. K njomu so wobroćiwši praji: „Wodajće mi, knježe, snadź sebi mysliće, zo so do wěcow měšam, kotrež mje docyła ničo njestaraja, ale horju so ze žadosću, so was něšto woprašeć."

„Rěćće, hnadna knježna."

„Kaž móžeće sebi myslić, sym w času mojoho přebywanja pod tutej třěchu wo złóstnistwje rěčeć słyšała!"

„Štó je sebi to dowolił? . . . A knjez z Rocheglöck moršćeše mjezwočo; ale bjez toho, zo by so mylić dała, rěčeše Cecilija dale: „Kak je so stało, zo wy, knježe z Maloy, hdyž pódla staroho hrabje bydlešće, žane wołanjo, žanu haru njepytnyšće, a zo njejsće jomu na pomoc khwatał? Kak to přińdźe, zo njejsće rozbiće wokna słyšał?„

„Štó je wam to prajił", prašeše so z Maloy, zo je moja komorka pódla hrabjoweje?„

„Nichtón, ale sym sebi hród wobhladała a . . ."

„Dźiwajće tola na knjeza z Rocheglöck", praji z Maloy, kortryž chcyše na kóždy pad rěč přetorhnyć. „Wy joho zrudźiće, hdyž joho na tute hrózbne dopomnjeća kedźbnoho činiće."

„Prošu joho hišće junu, zo by mi wodał, hdyž so tuteje swójbneje potajnosće podótknu: ale hdyž was jenoho dnja při woknje wašeje komorki widźach, a wobkedźbowach, zo je tute wyše delnjoho poskhoda, kotrež je starosćiwje zamknjene, njemóžach so zdźeržeć, za tym dale slědźić."

„Byšće dočakać móhła, so wuprajić, hdyž bychmoj samoj byłoj. Čohodla njepřelutujeće tutoho človjeka, kotryž je tu tak čućiwje potrjecheny při tajkich dopomnjećach. Wjacy přistojnosće bych wot was wočakował."

„Ani na žadyn pad njemějach wotpohlad, někoho ranić", praji Cecilija. „Wěriće mi to, mój knježe?"

„Knjezej z Rocheglöck budźe ćežko, wam to wodać!"

Tutón pak ani njewotmołwi. Najprjedy wšak běše trošku rozhorjeny na Ceciliju, ale hdyž widźeše, zo njemóže ju we jeje rěčach na žadyn pad mylić, dyrbješe so tola skoro při rěčach tuteje młodeje holcy pohnuć dać.

„Nichtó", praji při sebi, „njeje na tutu myslička přišoł! Zwotkel ma ju? Haj, hdyž so wokno rozbije, je tola mały ropot słyšeć. Tuta młoduša ma cyle prawje. Što je

rad słyšimy. Ale bórzy přihotuje nam mjerzanjo; přetož hižo w lěće zežerje ludźom wišnje a nazymu slowki a bozanku, haj samo pózdnje krušwy. Wo kelko lubša je nam tola łastojčka, kotraž so jeničcy z muchami žiwi a njeličomne sepje tuteje nierodźe za sebje a wosebje za swoje młode přetrjeba. — Haj, škórc njeje łastojčka!

Nacionalsocialistiska němska dźěłaćerska strona a katolscy Serbja.

Zańdźenu njedźelu běchu narodni socialistojo w našim Haslowje wólbnu zhromadźiznu zarjadowali, kaž w „Serb. Nowinach“ čitamy, z dobrym wuspěchom. My so nad tym jara dźiwamy. Što ma tola mjenowana strona z nami katolskimi Serbami činić? Je nas jara zajimowało, čitać, zo su woběmaj réčnikomaj ze sylnym přikleskom mytowali. Myslu, zo by derje było, hdyž bychu katolscy Serbja raz stronje kusk bliže do wobliča pohladali.

Hižo mjeno strony je jara zajimawe: Narodno-socialistiska-němska-dźěłaćerska strona. Zawěsće by tola skoro kóždy w mjenje jene słowo namakał, za kotrež by wustupić a při přichodnych wólbach hłosować mohł. We wěrnosći pak je to strona, kiž ma w sejmje najprawiše městna, dokelž je extremna nacionalistiska. Jeje wjednikojo stej znatej: Ludendorf, tež nam znaty, hdyž je tola hakle započatk léta w Budyšinje ze swojej žonu w Krónje přednošował. Tam bě joho réč tola kusk jasniša. Zwonka Serbow je program narodnych socialistow: Napřećo swobodnym mulerjam, napřećo židam a (Njestróžće so) napřećo jesuitam! Wotmołwa w Haslowje na prašenjo nabožnoho stojnišća dźěn je sama hižo trósku podhladna, jeli je tak powšitkowna, kaž „Serb. Nowiny“ praja. A za čo dha hnadna knjeni Ludendorfowa réči? Mandźelska wjednika Ludendorfa, kiž chce katolskich Serbow wjesć? Za Wodanowy kult, t. r. zo bychmy hłownomu přibohej starych germanow Wodanej so modlili. Njewočineja so wam přecy hišće woči? Potajkim Ludendorf, sebi mylu, tamny stary militarist a němski šofinist drje budźe za nas wotbyty?

A što z Adolfom Hitlerom? Wón je katolik; kaž je znate; ale je też znate, kajki je katolik. Wón je w lěće 1919 tutu stronu założił. Na dnju 8. nov. 1923 wuwoła w Mnichowje „nacionalnu revoluciju“, ale na druhi dźeń bu revolucija hižo poražena a Hitler dla wjelepřerady k 5 létam twjerdźizny zasudźeny. Při Hitlerowej revoluciji bě Ludendorf za wjednika „nacionalneje armeje“ postajeny.

To staj wjednikaj za katolskich Serbow? Člowjek so woprawdźe praša: Je tajke něšto možno, zo dyrbimy tajkeju mužow wolić hić?

Serbja, njedajće so tola zaslepić! Wobžarujemy też jara, zo so tajke rozprawy nam přećiwnych stronow bjez kóždoho komentara do našich časopisow bjeru, tak zo móža njerozwučeni a njepolitiscy ludźo lohko zamyleni być.

Lubi Serbja, my znajemy našu wólbnu parolu. My njemóžemy nikoho druhoho wolić, hač jeničcy našoho kandidatu, **našoho Špitanka**, kiž je postajeny na lisćinje: **Sakski wjesny lud.**

Alkohol, najstrašniši njepřećel serbskoho ratarstwa a naroda.

(Pokročowanjo.)

Druha wurěč, kotraž so też husto w žiwjenju trjeba, rěka: „Alkohol dawa mocy“, je potajkim trěbny k dźěłu. Też to jenož slepi. K dźěłu trjebamy mocy a strowu hłowu. Podawa nam alkohol wjacy mocy a lěpši rozom? Ně. Móc člowjekej jeničcy móže dawać cyroba a wotpočink. Pićo alkohola drje najprjedy móc wubudźa, tak zo člowjek po jenej abo dwěmaj škleńčkomaj palenca trochu z khwatkom dźěła, tola za to pak potom ćim bóle a ćim prjedy zesłabi. Alkohol skutkuje kaž na přikład pola mučnoho konja křud. Při započatku zda so ći być, zo so sylniši čuješ, dokelž so poslednja škrička mocy zwudobudźe, tola po tym wustanje cyle. Móc sama njeje wjetša, ale člowjek je jenož začuća mučnoty pohłušił a z tym ćěło tak rjec wumělscy nuzował přez swoje mocy dźěłać, štož je wězo škódne. Wot wučenych je zwěsćene, zo je póndźelu dźěławosć wo 15% porunjo druhim dnjam wyšša. Najdrobnuške čuwy su te, přez kotrež mučnotu začuwamy a tute alkohol najprěnše zlemi a člowjek sebi na to mysli, zo sylnišu móc wobsedźi, woprawdźe pak je spadła. Nic mocow ani lóšta k dźěłu nabywa člowjek přez alkohol.

Mnozy z nowa praja: „Ja piju jenož w zymje, zo by mi ćoplišo było a při wulkej horcoće, zo bych so trochu

---

ju tola k tomu pohnuło, zo tute dopomnjeća zběha — hač je Marja to też słyšała?“

Knjez z Rocheglöck njekedźbowaše na słowa, kotrež jomu z Maloy powedaše, a přecy bóle do myslow zanurjeny so wotsali, bjez toho, zo by wotmołwił.

„Je so mi poradźiło, dwělowace mysle w joho duši wubudźić?“ mysleše sebi Cecilija.

W sćěhowacych dnjach njesta so ničo wosebitoho. Knjezej z Rocheglöck běše ćežko we wutrobje. Štožkuli činješe abo hdźežkuli běše, wšudźe sćěhowachu joho Cecilijine słowa. Z woprědka so na nje hněwaše, ale skónčnje jomu tola poča swědomjo porokować. Prašeše so, hač so tola njeje w cyłym jednanju překhwatał, štož swojomu přichodnomu synej wšitku česć rubi, kotraž běše na kóždy pad z joho česću zjednoćena. Dny dołho njezwěri sebi wjacy k swojej dźowcy; wosta cyle sam za so.

„Hdźe by so wupuć namakał?“ mysleše při sebi. „Kak by možno było, njeprawdu zasy narunać?“ A poslednja rozmołwa ze swojej dźowku přińdźe jomu zasy na mysle. Běše nimo měry njezbožowny a měješe skoro młodej holcy za zło, zo je jomu měr rubiła. Ale přecy zasy wotućachu we nim sprawne začuća, a dyrbješe so prašeć, hač snadź njeje hodźina wjećenja blizko.

„Što je Cecilija?“ tute prašenjo dobywaše so do tak wjele druhich. Dny zańdźechu za njoho we stysknej čwěli.

Jónu joho knjez z Montgardeck wopyta. Tutón běše swoju mać na Keralain přewodźał a Marja běše Hendricha prosyła, zo by też jeje nana sem přiwjedł.

„Je hižo cyła khwila, zo was waša dźowka wjacy widźała njeje“, praji Hendrich smějo. „Je tohodla jara njeměrna a je mi poručiła, was na kóždy pad sobu přiwjesć.“

Knjez z Rocheglöck da so naréčeć a bórzy tam běštaj. Běše wječor wokoło sedmich. Wšitcy běchu we jstwi zhromadźeni, jenož Cecilija tam hišće njebě. Knjeni z Montgardeck, knjez z Maloy a Hendrich sedźachu při pjecaku. Marja zabawješe so ze swojej ćetu a knjez z Rocheglöck w knizy a njestaraše so docyła, što so wokoło njoho stawa. Skónčnje přińdźe Cecilija. Běše čorna zdrasćena. Woprawdźe krasna běše, tak zo ju wšitcy wobdźiwachu. Knjeni z Montgardeck wobhladowaše sebi ju wot hłowy hač k nohomaj.

„Što je tuta młoda holca?“ prašeše so knjeza z Maloy. „Z wotkel wona přińdźe?“

„To je towařska knjenje z Keralain.“

„Je mi tak spodźiwnje! Njejsym hišće ženje tak nadpadnu podobnosć widźała! Wona je žiwy wobraz — toho, kotrohož njesměm tu mjenować.“

Pozdźišo přitowarši so Hendrich Ceciliji a rozmołwješe so dołho z njej. Knjez z Maloy wobkedźbowaše wobeju strachoćiwje. Tutón rozmołwješe so z knjenju z Montgardeck a khwaleše Ceciliju, z kajkimi dobrymi samotnosćemi je tuta wobdarjena.

„We hudźbje so wosebje wuznamjenja. Hač snano by nam chcyła něšto zaspěwać? Woprašejće so jeje raz!“

Knjeni z Montgardeck lubowaše tute wumjełstwo a njedaše sebi tohodla dwójcy kazać. Cecilija dyrbješe a byrnjež też njerady; prašeše so tohodla, što sebi přeja. Wšitcy zesydachu so wokoło njeje. Z Maloy stoješe zady njeje.

(Přichodnje dale.)

wokhłódnił. Dźiwna to wěc. Jónu alkohol wokhłódźa a druhi króć wohrěwa. Móže samsny woblek w lěće nas škitać před horcotu a zymje před zmjerznjenjom? W krajach wo mnoho zymnišich hač naš tež njepija palenca a su tola strowi. Jenož mała horstka ludźi, kotřiž su w tutym nastupanju wobhonjeni, kroči po prawym puću. Wulki dźěl pak w zymje kaž w lěće přima za alkoholowymi napojemi, zo bychu so zwohrěli abo wokhłódźili, měnjo, zo činja prawje. Wosebje wohrěć so z alkoholom w zymje, je za powšitkowne jara strašne. Tróšku palenca je stajnje k rucy. W času zymy někotre škleńčki palenca wupite, wuwołaja w človjeku w prěnjej khwili miłe čućo a človjek pytnje, kak so ćěło scopla, zda so, zo krew počina trochu spěšnišo běžeć. Je pak hižo dawno wot wučenych wobkrućene, zo alkohol ćopłotu ćěła njepowyša, ale nawopak ju pomjeńša. Z pomocu ćopłoměra móže so kóždy sam wo tym přeswědčić. Powšitkownje wědźomne je, zo alkohol wutrobu wubudźuje, to rěka, po wuživanju alkohola wutroba sylnišo a ručišo bije, dokelž krew započina spěšnišo po ćěle běžeć. Na to začuwamy, zo přemrěte dźěle ćěła so zćopla. Tola runje tak wuskutkuje alkohol, zo so zwohrěwaja krewne kóžki. Dokelž krew, pola jenoho jako druhoho ćěri we wjetšej měrje hač hewak w ćěle pod kožu, wustudnje z nowa a ćopłota ćěła ćim bóle na to spadnje. K tomu pak, zo by človjek zmjerznył, njeje trjeba žaneje wulkeje zymy. Hižo při někotrych stopnjach zymy móže smjerć človjeka podeńć. Tajki wumrěje dla přewulkoho wokhłódnjenja ćěła. Woblekajmy so radšo ćopłu drastu a pijmy horcy čaj, kofej abo mloko, přetož tute dopjelnjeja swój nadawk nic jenož w prěnjej khwili kaž alkohol, ale na dlěžši čas a nimo toho su nješkódne jako napoj.

Mnozy zasy měnja, po wuživanju alkoholowych napojow móžeš lěpje spać. Wězo je tomu tak, přetož alkohol lemi čuwy. Štóž pak cyły dźeń dźěła, móže tež bjez wumělskich srědkow wusnyć a z druha jara škodźi, kóždy króć wumělski srědk k spanju trjebać. Z časom dyrbi tajki potom přecy wjacy pić, zo by swój spar dócpěł, dokelž so ćěło na to přiwuči.

Druzy z nowa praja, jeli my sobu njepijemy, tak napadnjemy pola swojich sobutowaršow, abo ći so nam wusměja. Štóž wězo nima telko zmužitosće, za swoje přeswědčenjo tež wusměšenjo znjesć, je bojazliwc abo špatnik. Potajkim, chceš dla tutych přećelow, kotřiž chcedźa, zo by će hłowa bolała a swój rozom zhubił — swoju strowotu woprować?

Dalša wuręč zasy je, my jenož mało pijemy a to nam nješkodźi. My so tež ženje njewopijemy, ale jenož druhdy sebi něšto srěbnjemy a nimo toho wobsedźimy sylnu hłowu, tohodla nam alkohol tež nješkodźi. Štóž tak praji, přidawa sam, zo pije přez měru. Naš skót je samo mudriši, přetož wón jenož telko pije, kelkož trjeba. Človjek pak pije husto přez měru. Je wino strowše hač palenc abo piwo? Wšě tute napoje su alkoholowe a tohodla su tež wšě škódne, byrnjež sebi my hač do kónca při piću přeli „k strowosći". Alkohol nam njedawa strowotu, ale wšelake khorosće, njestrowy žołdk, khoru wutrobu, hłowu, mozhy, jěrchenje atd. Tute sćěhwki njepokazuja so hnydom, ale po něčim a z toho potom nastanje njezbožo. Pičk najprěniši podleži spytowanjam, najćežšo so wustrowi a najhusćišo nahłeje smjerće wumrěje.

Kelko je nětko dowolene pić bjez wjetšeje škody? Dorosćeni a strowi ludźo znjesu w małej mnohosći alkohol, kotryž je w jenym litru piwa zaměšćeny, w běhu jenoho dnja bjez wjetšich sćěhwkow. Tola tež to hišće njeje wšědnje dowolene. Škodowanjo jenoho litra piwa wobstoji hišće na druhim dnju. My hakle **móžemy potom** nowy alkohol k sebi brać, hdyž je tón **stary so** z **našo**ho ćěła pominył. Wosebje pak tež njeje dowolene, do **a při** dźěle wužiwać alkohol, ale hakle po dźěle, potajkim wječor. Wězo najlěpje čini tón, kotryž docyła žane alkoholowe napoje njewužiwa, přetož tón njezměje tež žaneje škody.

Su človjekojo, kotřiž su pili alkoholowe napoje, ale su tola wysoku starobu dócpěli, tež tak słyšiš husto towarša wotmołwić. Kóždy človjek, kotryž druhomu žiwjenjo wza, bywa ćežcy khłostany. Tu pak je potajkim dowolene, sebi swoje žiwjenjo wzać. Tež to so njeznjese z křesćanskimi zasadami. Wězo su tajcy, kotřiž su wysoku starobu dócpěli, přetož maja sylnišu naturu a móža wjacy znjesć, ale njeje jich wjele. Čohodla pak so njeręči wo tych tamnych tysacach, kotřiž su hižo dawno wumrěli. Je to hižo dawno dopokazane z tym, zo runje w korčmarskim a piwarskim rjemjesle dźěłacy ludźo z wjetša zahe mrěja.

Zasy druzy měnja, prjedy je so tež mnoho piło a ludźom njeje zeskhodźało. To je wopačne sudźenjo. Žiwjenjo njebě tehdy tak čuwy napinace kaž dźensa, k tomu hišće přińdźe, zo přez wšelake žohnowanja našeje dźensišeje kultury njewobsedźimy wjacy w ćěle staru krutosć. So rozemi, zo su prjedy tež při někotrych přileżnosćach trochu wjacy pili, tola na to je sćěhował dlěžši čas bjez wšoho wužiwanja alkohola. Dźensa pak so při tej najmjeńšej přileżnosći hižo wužiwa piwo abo palenc. Přez předawanjo piwa w bleškach so dźensa pije piwo nimale kóždy dźeń, hdźež so prjedy za cyły tydźeń njeje wužiwało.

Mnozy tež praja, kraj dóstanje wot alkoholiskich napitkow wysoke dawki. Móža to jenož tajcy prajić, kotřiž hišće njeznaja zrudne wobstojnosće w jastwach, domach za bědnych a kiprych. Tam so wšě tute pjenjezy z nowa wróća, haj hišće wjele wjacy. Krajej nastanje z toho jenož hubjeny wobkhod. Prašejmy pak so my jónu sebje samoho, smy jako Serbja winowaći, ke škodźe strowoty našoho luda a z tym wobstaća serbskoho naroda, wobohaćić němski pjenježny měšk? Tu namakam jenož jenu wotmołwu, ně a hišće jónu raznišo, ně. Za tych, kotřiž nam njechaja te najsnadniše naše prawa dać, njedyrbimy na tajke wašnjo ani hriwnu, ani čerwjenoho pjenježka wyše měć.

(Přichodnje skóńčenjo.)

Z cyrkwje a swěta.

Z vatikanskoho města. Swjaty Wótc je připoručił, zo ma so we swjatnicy swj. małeje Therezije (w Lisieuxu) wšědnje wěsta modlitwa za Rusku spěwać. Tutu modlitwu je zestajała bamžowa komisija za Rusku. Přez nju ma so wot Boha wuprosyć wołóženjo moraliskeje nuzy w narańšej Europje a w sewjernej Asiskej, skóńčenjo tak dołho trajacych přesćěhanjow a zjednoćenjo šismatiskeje cyrkwje z Romom. Na tute měnjenjo dyrbjał so po prawym kóždy křesćan wšědnje modlić, zo by Bóh luby Knjez skóńčnje nad njezbožownej Ruskej so smilił. — Swjaty Stoł a italske knježeŕstwo stej mjez sobu wšelake sławne starožitnosće wumjenjałoj. Vatikan přepoda Mussolinej ważne kruchi staroho pohanskoho wołtarja, Mussolini dari za to bamžej wjacore starokřesćanske pokłady. — We Vatikanje so tukhwilu wjele přetwaruje dla nowoho statnoho zarjadowanja. We Vatikanje budźetaj jenož Swjaty Wótc a joho statny sekretar bydlić, wšě druhe bydlenja budźa wuprózdnjene, zo bychu so rumnosće za representaciju dobyłe. — Tež natwari so při Vatikanje wulka stacija za radio. Sławny wunamakaŕ radia Marconi budźe staciju wosobinscy zarjadować. Tuž budźe cyle po najnowšich a najlěpšich zasadach připrawjena. Z jeje pomocu budźe Swjaty Wótc z cyłym swětom telegrafiscy wobkhadźeć. — Na nowym vatikanskim dwórnišću so pilnje twari. Tola budźe wězo hišće něšto časa so minyć, prjedy hač budźe prěni bamžowy ćah z njoho wujěć móc. Italski kral je bamžej tohodla nowe pućowanske awto darił, zo by Swjaty Wótc tež nětko hižo sebi z Vatikana wujěć mohł. Hač dotal pak bu awto jenož we vatikanskich zahrodach na joho kmanosć pruhowane a to přez Swjatoho Wótca samoho.

W Němskej bu započatk apryla wosebity wubjerk wutworjeny, kotryž ma nadawk, wšě njedorozemjenja mjez katolikami a protestantami wujasnjeć a wotstronjeć. Do njoho słušeja sławni centrumcy, kaž prjedawšej ministraj

dr. Brauns a Gisberts, sejmske zapósłancy Joos, dr. Heß, dr. Lauscher, dr. Mausbach, Stegerwald a druzy. Na druhej stronje ma wjednistwo bywši president kejžorskoho suda dr. Simons.

Z Pólskej. Najstarši pólski klóštr je něhduša abtaja Benediktinow na horje „Swjaty Křiž". Hora leži blizko města Kielcy w diecesy Sandoměrskej, wosrjedź dźiwotnej „Łysa Gora" (Naha hora). Klóštr saha wróco do časow swjateju Cyrilla a Methoda. Do klóštrskich rumnosćow położi so w časach dźělenja Pólskeje jastwo za ćežkich złóstnikow. Krasna klóštrska cyrkeŵ bu přez swětowu wójnu zničena. Nětko chce Sandoměrski biskop cyrkeŵ a klóštr zasy wobnowić. Z twarom dyrbi so spěchować, dokelž bórzy budźe tež Pólska swoje jubilejne lěto swjećić móc. Je mjenujcy nimale tysac lět so minyło, hač bu křesćanstwo w Pólskej zawjedźene. Při jubileju dóstanje klóštr zasy swojich starych knjezow. — Pólscy biskopja přihotuja założenjo centrale za cyłe katolske hibanjo w kraju. Z njej budźe zjednoćena katolska pólska nowinarska agentura. — Waršawski kardinal Kakowski chce wulki dom za katolske towarstwa pólskeje stolicy natwarić. Twar dóstanje mjeno po nětčišim bamžu. Trěbne pjenjezy budźa Waršawscy katolikojo zwjesć dyrbjeć. — Samu ideju ma Plocki biskop. — Biskop wulkoměsta Lodźa, Tymieniecki, zarjadowa před krótkim namołwjeński tydźeń za poměrnosć. Fararjo prědowachu přećiwo alkoholismej; biskop běše wo samsnym předmjeće pastyrski list napisał, lětaki so rozdźělowachu atd.; po cyłym měsće założowachu so zjednoćeństwa přećiwo njepoměrnosći we wužiwanju alkoholiskich napitkow. Sobustawy maja přislubić, zo budźa při kwasnych hosćinach a při křćiznach a podobnych swójbnych swjatočnosćach poměrnosć we wužiwanju alkohola nałožować a tež druhich k tomu namołwjeć. Kóžda fara dyrbi tajke zjednoćenja měć. Tam ma so stajnje z přednoškami a ze swobodnym rozmołwjenjom za poměrnosć w piću skutkować. Lodź je najwjetše fabrikske město Pólskeje. Tam so wězo jara wjele palencuje a su tohodla w mnohich dźěłaćerskich domach khudoba, njeporjad a wšelake hubjenstwa z knjezom. — Alkohol je tež pola nas najwjetši a najsurowiši njepřećel luda. — Lwowski arcybiskop Twardowski napisa swój lětuši pastyrski list přećiwo nowočasnym rejam. Zasudźuje je wšě, njech maja kajkežkuli mjena. Su hrěšne a wjedu k hrěchej. Tohodla je biskop kruće zakazuje. Štóž je njemóže wostajić, njedóstanje absoluciju w spowědnym stole. Tež maja so tajke paršony ze wšěch katolskich towarstwow a bratrowstwow wušmórnyć. — Boju so, zo tež mjez Serbami so tele njekmane reje nałožuja k pohórškej wšěch derjezmyslenych. Tež tutym zamylenym wowcam płaća biskopske słowa. — Pólscy katolikojo žadaju wot knježerstwa rozwjazanjo sekty Mariawitow. Sekta njemóže so wěrywuznaćo mjenować, je jenož zjednoćenjo k wubudźenju nješwarnych njepočinkow. Tuž je na času, zo so ze swěta zhubi.

Swjaty Wótc přija jutry po wjele tysacach ličacy procesijón zastupjerjow katolskeje młodosće z Francózskeje a dźeržeše jim hnujacu narěč. Jutrownu sobotu wobnowichu młodźencojo před kardinalom Lepicierom na wulkim naměsće před Lateranskej basiliku swój křćeński slub. Na druhi dźeń dóstachu w Pětrowskej cyrkwi zhromadne swjate woprawjenjo. Jutrownu wutoru dźeržeše jim Swjaty Wótc sam wulku Božu mšu. — Po jutrach poby zastupjerstwo němskich studentskich zwjazkow pola Swjatoho Wótca. Tohorunja přińdźe wulki procesijón z Rhynskoho kraja pod nawjedowanjom wjerćha Löwensteina. Tutón přečita wulku hołdowansku adresu, na kotruž Swjaty Wótc wotmołwi. — 200 zastupjerjow němskich Benediktinow přepodachu Swj. Wótcej jako jubilejny dar drohotny złoty keluch, bohaće wudebjeny z dejmantami a parlami. Zhotowił bě jón sobustaw Beuronskoho klóštra, bratr Bjarnat. Arcyabbas Rafael Walzer z Beurona přečita hołdowansku adresu.

Vatikanska čišćerńja wuda tele dny lětopis Annuario Pontificio na 1929. Wudawar je vatikanski knihownik praelat Mercati. Po lětušim lětopisu ma katolska cyrkeŵ 14 patriachatow, 245 arcybiskopstwow, 908 biskopstwow, 507 abtajow, praelaturow a administraturow, do hromady 1555 duchownych jurisdikcijow za swojich 400 milijónow wuznawarjow. Wyše toho hišće 600 titularnych biskopow. Diplomatiskich zastupjerstwow wudźeržuje Swjaty Stoł runje 50, při Swjatym Stole wobkručenych je 29 pósłancow wšelakich narodow a statow. W Romje maja tež wšě duchowne rjady swoje centralne sydło. Lětopis mjenuje 130 tajkich zastupjerstwow, woznamuje pak jenož mužske rjady. Dale hospoduje Swjate Město na 30 duchownych seminarow wšelakich narodow swěta a wyše toho 23 cyrkwinskich kolegijow, wyššich šulow, wudźeržanych přez cyrkwinske rjady. Wo tym wšěm a wo mnohich druhich zajimawych wěcach referuje bamžowy lětopis.

Iriska chce tež nětko swojoho wosebitoho pósłanca při Swjatym Stole měć, dotal zastupowaše ju sobu jendźelski zastupjer.

Jena **amerikanska** katolska nowina wobličuje katolikow Zjednoćenych Statow na $32\frac{1}{2}$ milijónow. To pak je drje pře derje ličene, dokelž druhe statistiki mjenuja wo wjele nižše ličby, wokoło 20 milijónow. Naš knjez biskop přinjese we swojim času 26 milijónow jako prawu ličbu sobu. — Presbyterianska a methodistiska sekta chcetej so zjednoćić do jeneje cyrkwje, kotraž by potom na 6 milijónow wuznawarjow měła. Wosebita komisija ma nowe wěrywuznaćo a druhe zhromadne postajenja zestajeć. Te maja so potom wot wobeju cyrkwjow přiwzać a po tym hakle by so zjednoćenjo přewjesć mohło. Tuž drje tak ruče do skutka njestupi. Methodistojo maja swoju generalnu zhromadźiznu hakle za tři lěta.

Wobskórźba.

Jank: „Nano, ćeta je će wčera zraniła."

Nan: „Čohodla?"

Jank: „Wčera je wona rjekła, zo sym kaž tajke prosko, a dźensa je rjekła, zo sym cyle kaž nan."

Serbski Hospodař

ratarske wulkowikowanske tow. z wobmj. ruk.

Telefon: w Budyšinje 3510, w Khoćebuzu 1247.

Naš młyn w Delnim Wujezdźe, tel. čo. 13, dźěła nětko tež

dejwo spěchowacu picu

z ržanych a pšeńčnych wotrubow, rajsoweje mučki a mučki wolijowych wosuchow po receptach nazhonitych skotarjow, wšě dźěle w najlěpšich a najčisćišich kajkosćach.

Tutu picu předawamy jako

łužisku dejwo spěchowacu picu

I. družina wopřija 18,06 % proteina a 8,42 % tuka,
II. družina wopřija 19,48 % proteina a 7,83 % tuka.

Wobej družinje stej po wobswědčenju statneje přepytarnje w Möckernje pola Lipska njeskaženej a čistej.

Serbska družča drasta,

mało nošena, je tunjo na předań pola **Šustyra w Kamjeńcu,** Pólna dróha 3.

Wozjewjenjo!

Na wudawarnju „Posoła“ přikhadźeja husto poroki, zo woteběrarjo „Posoła“, kotřiž jón přez póst skazachu, porjadnje njedóstawaja. Prosymy wo to, zo bychu so tući na **swój póst** wobroćili, dokelž z wjetša **tam** njeporjad tči, a tajki wotstronić móže kóždy přez bórzomnu reklamaciju na swojim pósće. **Administracija „Posoła“.**

Towarstwowy powěstnik.

Ralbicy. Spěw. tow. „Lilija“ wuhotuje njedźelu 5. meje w Herbskej grychće“ w Ralbicach spěwny wječor ze spěwami, dźiwadłom a rejemi. Započatk 1/2 8 hodźin. Wutrobnje přeprošuje **Ralbičanska „Lilija“.**

Drježdźany. Serbjo w Drježdźanach a wokolnosći so wutrobnje na serbske kemše njedźelu, 5. meje, rano we 8 hodźinach, w kapali w Taschenberg-Palais přeprošuja. Spowědź wot 7 hodź.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1929.

Baćońska wosada: Kk.: 398. Łahowa: Jakub Nawka; 399. z Wutołčic: Michał Ćemjera; 400. z Pozdec: Jurij Smoła.

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 22. apryla 1929.

Woły: 174. 1) Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět 55—58 hr. 2) Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene 46—51 hr. 3) Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše 33—42. 4) Mjenje picowane wšěch starobow — . 5) Mjasne — . 6) Husumske z pastwy — . **Byki**: 340. 1) Połnomjasne, dorosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće 53—57. 2) Połnomjasne, młódše 48—52. 3) Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše 43—47. 4) Špatne —. **Jałojcy a kruwy**: 340. 1) Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće 49—52. 2) Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět 54—59. 3) Starše wukorm. kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy 40—46. 4) Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy 40—50. 5) Mjenje a špatnje picowane 30—36. 6) Husumske z pastwy 25—29. **Ćelata**: 995. 1) Najlěpše wukormjene 70—78. 2) Mjenje wukormjene a tajke wot cyca 60—68. 3) Špatne 54—58. **Wowcy**: 781. 1. Młódše a stare, wukormjene 72—. 2) Starše wukormjene 62—68. 3) Mjenje wukormjene (Märzschafe) — . 4) — . **Swinje**: 2526. 1) Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiženjow, hač do 1½ lět stare 76—78. 2) Wukormjene 75—77. 3) Mjasne 71—74. 4) Špatne 71—72. 5) Rancy a kundrosy 66—70.

Vogtlandske wumělske **gardiny** kupujeće stajnje tunjo pola **Kurt Erler w Budyšinje** jenož na žitnych wikach 11 napřeco „Złotej hwězdźe“.

W Budyšinje zetkamy so w kofejowni Lehmann
na Serbskej drózy 8.
Najsłódniše konditorske pjećiwa
Wosebitosć: Torty jako dar při wšitkich składnosćach.
Wšědnje popołdnju a wječor koncert.

Swědomite wuwjedźenjo **wšěch točenjow** kaž britwjow, nožicow, konjacych nožicow atd. **J. Hampel** **Kotołska hasa 11.**

Vogtlandske Madras- **gardiny,** přikrywy na sofy, łoža, blida a diwany, wóskowanki, łožowe šaty **J. Erler, Budyšin** **Zwonkowna lawska hasa 10** — Posłužujemy serbscy. —

Schauseil w Budyšinje
ma tola najrjeńše
jakowe tkaniny
šórcuchowe tkaniny
rubišća atd. atd.
Wjacy hač 335 wšelakich wołmjanych muslinow
Wobhladajće sebi moje wukładne wokna!

Serbska ludowa banka w Budyšinje
Filialcy we Wojerecach a w Khoćebuzu
Agentury: **w Khrósćicach** pola knjeza **M. Čornaka,** **w Kulowje** pola knjeza **Oty Bulanka,** **w Rakecach** pola knjeza kantora **J. Rjelki**
Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy zapołožować na knižku a zběhać po potrěbnosći.
Zadanja pjenjezy ze 4½—8 procentami
Telefon 3506 a 3507.

Njedźelu 5. meje t. l. wuhotuje wot 1/2 8 hodź. w Ralbicach

spěwny wječor

ze spěwami dźiwadłom a rejemi

wutrobnje přeprošujo

Ralbičanska „Lilija“

Procesijón do Filipowa. **Srjedu,** 1. meje, rano w 5 hodź. změjemy kemše w Khrósćicach, w 6 hodź. potom woteńdźemy. **Michał Narćik.**

W 90. lěće žiwjenja wotwoła Bóh tón Knjez našu lubowanu mać a wowku

Marju Hermanowu ze Smječkec

ze swj. sakramentami domawobstaranu do njebjeskeje wótčiny. So wróćiwši wot rowa, wuprajamy wšěm, kotřiž so na pustych wječorach za nju modlachu a ju k rowu přewodźachu, swój

nutrny dźak a „Zapłać Bóh luby Knjez“!

W **Smječkecach, Wotrowje, Różeńće** a **Kulowje,** na dnju pohrjeba, 21. apryla 1929.

Hłubokozrudźeni zawostajeni.

Spanske a bydlace jstwy, kuchiny, khamory, blida k pisanju, komody, wućahowate blida wot 42 hr., **büffety, dubowe,** wot 250 hr. kaž tež wšě wutykane wěcy.

Dobre dźěło, tunje płaćizny!

Płaćenjo po dźělbach!

Rěču serbscy.

Pawoł Handrik

Budyšin

Kamjeńtna dróha 32

při Drjewowych wikach.

Jena swěrna a sprawna wutroba je zastała bić!

Po krótkej, ćežkej khorosći zemrě ze wšěmi swj. sakramentami derje na puć do wěčnosće přihotowany w 75. lěće žiwjenja mój swěrny mandźelski, naš luby nan, přichodny nan, dźěd a pradźěd

Jan Kašpor z Měrkowa

a bu njedźelu w Radworju pokhowany. Wšitkim, kotřiž su za zemrětoho na pustym wječorje so modlili, joho w tak bohatej ličbje k rowu přewodźeli, wosebje Radworskej Kat. Bjesadźe, wuprajamy swój

najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh tón Knjez“!

W Měrkowje a Pančicach, na dnju pohrjeba, 21. 4. 1929.

Hłubokozrudźeni zawostajeni.

Po krótkej, ćežkej khorosći woteńdže wutoru, 16. apryla, wječor, moja lubowana mandźelska, naša starosćiwa mać, sotra, přichodna mać a wowka

Marja Špitankowa rodź. Hórnikec

ze swj. sakramentami domawobstarana po bohuspodobnym žiwjenju na prawdu Božu. W 63. lěće jeje žiwjenja wotwoła Bóh tón Knjez swoju służownicu z tuteje časnosće. Sobotu tydźenja smy jejne ćělne powostanki w Khrósćicach na stronje jeje wótcow pokhowali, jeje dušu pak poručamy do pobožnych modlitwow.

Horcy dźak a nutrne „Zapłać Bóh“ wuprajamy wšěm, kotřiž jej při pustym wječorje a pohrjebje w bohatej měrje česć a lubosć wopokazachu, wosebje susodam, přećelam a přewodźerjam na jeje poslednim puću.

Tebi pak, luba zemrěta, chcył njebjeski Wótc mytować wšu nam wopokazanu lubosć z krónu wěčnoho žiwjenja.

W **Časecach, Njebjelčicach** a **Hornjej Kinje,** na dnju pohrjeba, 20. IV. 1929.

Hłubokozrudźeni zawostajeni:

Mikławš Špitank, kubleŕski wuměnkař.
Jurij Špitank a **Hańža,** mandźelska.
Mikł. Žur a **Hana,** mandź., rodź. Špitankec.
Michał Hórnik a **Lejna,** mandźelska.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadża kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za reklamowy rjadk w teksće so 50 pj. płaći. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki scelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Zamołwity redaktor: Kapłan Józef Nowak w Budyšinje, Kirchplatz 2. — Pokładnik: Jurij Šołta, wučef, Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje z póstšekowym kontom: Drježdźany 33458. Dalokoréčak čo. 3895.

18. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **4. meje 1929.** | **67. lětnik.**

Pastyŕski list k šulskej njedźeli 1929.

Lubowani wosadni!

Kóžde lěto čujemy so my nućeni k šulskej njedźeli waše mysle złožić na jednu z najkhutnišich należnosćow a starosćow, kotrež nam na wutrobje leža: Šulska njedźela je dźeń katolskeje šule, dźeń dźěsća. Hižo často je so prajiło, zo je naša młodosć naša nadźija. Dźěći su woprawdźe te najwyšše zeńske kubło luda, to najlěpše a najdróžše, štož je ludej też w ćežkich časach nuzy hišće zwostało.

Katolscy starši wědźa, kajku hódnosć dźěćo ma, kiž je w žiwjeńskej studni křćeńcy poswjećene a swjatosćene na dźěćo Bože. Khrystus je ke wšitkim staršim a wukubłarjam tamne wulke hnadypołne słowo prajił, přez kotrež bywa wšitke woćehnjeŕske dźěło na dźěśću žohnowane a swjatosćene: „Štóž jene z tutych móličkich přiwozmje w mojim mjenje, přiwozmje mje“ (Mk. 9, 36).

Kóžde z wašich dźěći, lubi starši, je dar Boži, ale też nadawk wot Boha, haj, tón najwjetši nadawk wašoho žiwjenja. Też wam je Bóh prajił, štož je něhdy egytowska kralowska dźowka maćeri Mójzesowej rjekła: „Wzmi tute dźěćo a woćehń mi je! Ja chcu ći to mytować“ (Ex. 2, 9.).

Naše dźěći su wohrožene, dźensa bóle dyžli hdy. My znajemy tu wulku ćělnu nuzu a starosć, w kotrejž mnohe naše dźěći wotrosćeja; też tamnu starosćiwych nanow a maćerjow, kiž dyrbja dźeń wote dnja so wo zežiwjenjo a derjebyćo swojich dźěći bědźić.

Hišće wjetša je často dušina nuza, w kotrejž dźensniša młodosć wotrosća, nuza zawjednistwa a wohrožowanja ze wšěch stron, nuza póććiwostnoho zanjerodźenja a skaženja. Ale čim wjetša je nuza, ćim sylniša dyrbjała być naša wola k pomhanju, ćim wyše a khutnišo dyrbjało w našich dušach wědomjo zamołwitosće za nam dowěrjene kubło wotućić a wola, wšitko činić, zo bychmy swoje dźěći čiste a nje skažene zdźerželi a z nich dobrych, khmanych, póććiwych křesćanskich człowjekow woćahnyli.

Katolske woćehnjenjo, předewšěm we woprawdźe strašnej woćehnjeŕskej nuzy našoho časa, njehodźi so přewjesć bjez katolskeje šule. Wy wšće, kajku ćežku starosć lěta dolho hižo mamy wo jeje wobstaćo, wo zwěsćenjo jeje njewobmjezowanoho wuwića w přichodźe. Wam su też znate ćežke, lěta dołho trajace wojowanja, kotrež su so wo přewjedźenjo a připóznaćo wuznawanskeje šule wjedle. Hišće přecy nimamy šulski měr. Hišće přecy dyrbimy wojować a so wobarać přećiwo wulkim mócnym hibanjam a worštam, kotrež nochcedźa katolskej šuli ani sprawnosće, ani runoprawosće připóznać.

Šulska njedźela napomina nas, zo njebychmy wustawali, ale we wobstražowanju, we wojowanju a starości wo swoju katolsku šulu puć katolskeje swěry šli. Njech je tutón puć hač k wuspěchej, hač k dospołnomu připóznaću našich swjatych zakładnych prawow a žadanjow swědomja hišće dołhi a ćernjojty, my wěmy, zo je móc wěrnosće njepřewinjomna a zo so na katolskej swěrje a krutości zasadow skónčnje žołmy přećiwnikow rozłamaja.

Lubowani wosadni! Čim dlěje a krućišo so wojowanjo w šulskim bědźenju wuwiwa, ćim bóle je wěc katolskoho luda, zo w ćichim woporniwym drobnym dźěle katolskej šuli, hdźež ju hišće jako drohe herbstwo našich wótcow wobsedźimy, służimy a ze wšěmi srědkami ju pozběhujemy a spěchujemy.

Tu wotewrja so wam, lubi starši, polo ważneje a bohateje dźěławosće. Prěnje je, zo přecy lěpje spóznajeće wysoke kubło katolskeje šule, zo katolsku šulu njejenož njewobhladujeće jako městno k nawuknjenju pisanja, ličenja a čitanja, k podawanju wědomosćow a wušiknosćow, ale jako wukubłansku šulu, kotraž dyrbi zhromadnje ze staršiskim domom a cyrkwju waše dźěći na dobrych křesćanow a hódnych człowjekow wukubłać.

Zakład wšoho jeje dźěła je tohodla nabožnistwo, swjata katolska wěra. Nabožina njeje w katolskej šuli jenož wučbny wotrjad, kaž w simultanskej zhromadnostnej šuli, hdźež je wěra, kotraž dyrbi wšitko wobjimać, do někotrych krótkich hodźinow hodźinskoho porjada zespinana, ale woprawdźita duša šulskoho dźěła, kotraž cyłe šulske žiwjenjo přeswětluje a překisuje.

Tohodla wukonja katolska šula swoje dźěło w znamjenju křiża, pod křižom, kotryž ma w našich šulach čestne městno. A kóždy dźeń šulskoho dźěła bywa poswjećeny

a žohnowany, zo wučerjo a dźěći zhromadnje před Boha stupja w šulskej modlitwje.

Tu so podawa přez rozwučowanjo w katechismje wašim dźěćom drohotne herbstwo a za žiwjenjo tak trěbne kubło: mjenujcy wučby wo katolskich wěrnosćach, póćiwosćach a hnadach — a pokazuje so jim puć k Božim wěčnym wěrnosćam a kaznjam a tym swjatym žórłam, kotrež su w modlitwje, woporje a sakramentach čłowjestwu přecy k nowej mocy a posylnjenju na zemskim pućowanju darjene. Tu prócuje so bibliske rozwučowanjo wo to, zo bychu so waše dźěći žiwje spóznałe z wulkotnym swětom swjatych postawow a podawkow našeje wěry.

Na šulskich a farskich Božich službach wobdźěla so šula njeposrědnje na žiwjenju cyrkwje z joho kěčjatym wěncom swjatych dnjow, swjedźenjow a časow a zwučuje z prawym zrjadowanjom a nawjedowanjom dźěsćowske wutroby najlěpje na křesćanske žiwjenjo a wobkhadźowanjo.

Swój wysoki wukubłanski nadawk móže naša katolska šula jenož potom dopjelnić, hdyž ju we jeje dźěle waša dowěra a zrozemjenjo, lubi starši, njese, hdyž ju waš skutkowny zajim a waše horliwe dźělbraćo přewodźa, waša zwólniwa sobupomoc ju podpjera. Bywajće sebi, lubi starši, tuteje zamołwitosće a winowatosće napřećo šuli swojich dźěći přecy žiwišo wědomi. Pěstujće w staršiskim domje tón drohotny syw, kotryž je šula a cyrkej do wutroby wašich dźěći wusyła. Starajće so tola wo to, zo tute symješka nabožnoho žiwjenja doma njebychu byłe rozteptane z nabožnej zymnosću, liwkosću a wotestatosću. Njewzdawajće so tola najwyššeje česće, swojeje staršiskeje dostojnosće, najrjeńšeje służby napřećo swojim dźěćom, zo sobu pomhaće při skutku nabožnoho woćehnjenja. Starši, kotřiž ze swojim přikładom nabožnje skutkuja, jednora pobožna mać a bohabojazny nan, su sami we sebi najlěpše a najskutkowniše wukubłanjo, su najlěpši pomocnicy a spěchowarjo cyrkwje a šule.

Hdyž wy, lubowani starši, takle starosć wo nabožne woćehnjenjo swojich dźěći na swoju dušu a swoje swědomjo bjerjeće, budźeće wy wyše toho dźěło katolskeje šule přez cyło spěchować, budźeće šulu swojich dźěći podpjerać, ze zajimom dźělbrać na postupach a wuspěchach, na małych wjeselach a wšědnych dźěłach swojich dźěći. Potom budźe też ćežke, zamołwjenja połne skutkowanjo wučerja a wučerki, kotrajž dźěło swojoho žiwjenja wašim dźěćom wěnujetaj, kotrajž so z wami wo zbožo a přichod wašich dźěći starataj, w staršiskim domje prawje pohódnosćane. Potom budźeće so też prócować, přez swojich zastupnikow w staršiskich radach a šulskich předstojićerstwach zwonkowne a znutřkowne wuwiće šule swojich dźěći z radu a skutkom spěchować. We woporniwości a starości za šule swojich dźěći njechamy so my katolikojo wot nikoho přesćahnyć dać.

Naše nutrne přeće je, lubowani: zo by katolsku šulu přecy bóle naš katolski lud zańć měł — jenož potom móžemy krutu dowěru hajić, zo budźe w časach nowych wojowanjow a rozsudźenjow cyły katolski lud muž při mužu za swjatnicu swojeje katolskeje šule stać a wojować.

Lubowani wosadni! Staršiski dom, šula a cyrkej: tute tři sylne stołpy a mocy katolskoho wukubłanja su w nabožnym přeswědčenju našoho luda, w katolskim ludowym wědomju, přez lětstotki hromadu zrostłe, dokelž nuznje znutřkownje hromadźe słušeja. Hdźež su nětkle tu a tam tróšku so wotcuzbniłe, tu dyrbjała wukubłanska nuza našoho časa a zrozemjenjo za naše dźěći wšudźom ke krutomu swěrnomu zjednoćenju, k wědomnomu žiwomu zhromadnostnomu dźěłu pohnuwać, napominać a pozbudźować. Jenož w duchu zhromadnostnoho katolskoho wukubłanja budźemy přewinyć móc w přezjednosći tu nuzu a wosudny nadawk, kotryž je Bóh nam stajił, spomožnje dopjelnić.

Tohole ducha zhromadnostnoho wukubłanja staršiskoho domu, šule a cyrkwje w katolskim ludźe wšudźom hajić, zhłubšić a skrućić, je jedyn z hłownych nadawkow katolskeje šulskeje organisacije, kotruž chcyli wy, tak prosymy też lětsa, mócnje podpjerać a spěchować. Dźiwajo na njeličene nowe nadawki, starosće a ćeže, kotrež su so w powójnskim času na šěrokim polu našoho šulstwa wuwiłe, na polu ludoweje šule, kaž srjedźneje a wyššeje šule, w powołanskim a wotrjadniskim šulstwje, kaž wosebje w našich privatnych a diaspora-šulach, njehodźi so katolska šulska organisacija w katolskim žiwjenju Němskeje parować. Nimo swojoho šulsko-politiskoho wobaranskoho dźěła, nimo přecy žiwišoho zakitowanja a zastupowanja wšitkich katolskich šulskich zajimow njeje wona dotal ženje wustawała, zasy a zasy natwarnje ze słowom a pismom za to dźěłać, zo by katolska šula so spěchowała a we wědomju staršich a luda so zakorjeniła.

Na šulskej njedźeli chcemy my na jeje dźěło a jeje wuznam za katolsku wěc spominać. Šulska njedźela budź dźeń modlenja a woprowanja za katolsku šulu kaž też za katolsku šulsku organisaciju.

Hdyž wy na šulskej njedźeli dźěło katolskeje šulskeje organisacije ćiše wopomniće so pomodło wo Boži škit a žohnowanjo za jeje skutkowanjo a po swojich mocach jej zwólniwje dar, wopor za jeje stajnje rosćace nadawki a wudawki přiwobroćiće, potom budźe zawěsće bóžski přećel dźěći też tule službu lubosće, kaž wšitke dźěło a prócu, starosć a lubosć, kotruž wy swojim dźěćom wěnujeće, bohaće mytować.

Bóh škitaj a žohnuj našu katolsku šulu, našich staršich, naše dźěći! Bóh žohnuj ze swojej hnadu waše woćehnjenjo, zo bychu waše dźěći byłe něhdy wjeselo a króna wašeje staroby a wy něhdy na wječoru swojoho žiwjenja ze słowami našoho Knjeza Jězusa Khrystusa před bóžskoho sudnika stupić a prajić móhli: „Ja sym twoje mjeno čłowjekam wozjewjał, kotrychž sy mi . . . dał. Woni běchu twoji . . . Kotrychž sy mi dał, sym ja wobkhował; a žadyn z nich njeje so zhubił“ (Jan 17, 6. 12).

Biskopja Fuldaskeje biskopskeje konferency.

Za Mišnjanske biskopstwo date w Budyšinje, 6. apryla 1929.

† Christian, biskop Mišnjanski.

Špitank abo Hitler?

Budźeće so prašeć: Što mataj tola tutaj hromadźe činić? To so też prašam! Woznamjenujetaj tola najwjetši rozdźěl. Prěni: **serbski katolski bur.** Druhi: **bjezwěriwc a nacionalny socialdemokrat!** Kotroho z tuteju chceće? Kotry z njeju dyrbi was zastupować? Tu drje tola wotmołwa ćežka njebudźe! W měrnych časach zawěsće njeby nichtón ani wokomik dwělował. We wólbnym času pak su najnjerozomniše wěcy móžne, zo sebi sam druhdy za hłowu hrabnješ a sebi prajiš: dźije dha so tebi abo sy woprawdźe prawje słyšał? Su dha tajkele kołwrotnosće docyła móžne? Nětkle chcedźa naši ludźo hišće dwělować mjez Špitankom a Hitlerjom! W žanym času so telko njełži, hač před wólbami. Wěsće dha wy, štó tutón Hitler je? Praji so wam, zo je katolik. To je łža. Wón je katolik był, ale je wot swjateje **wěry wotpadnył a z cyrkwje wustupił.** Runje tak druhi wjednik tuteje strony, famozny Ludendorff. Też tón je z cyrkwje wustupił. A to dyrbja **waši wjednicy** być. Ći dyrbjeli nam zbožowniši přichod přinjesć móc, kotřiž najprjedy Boha wotsadźa a potom před was stupja a praja, kaž w Haslowskej rozprawje stoji: „My smy zasadnje za

666 000 hłosow

bu při poslednjej wólbje rozbrójenych a běchu potajkim

zhubjene!

křesćanstwo", dokelž — lud dyrbi wěriwy być, „lud bjez wěry dyrbi zańć". Jim samym wšak to trjeba njeje. A ći chcedźa waše křesćanstwo zastupować? Mjenuja so „nacionalni socialistojo", potajkim: čerwjeni němscy šofinistojo. A ći dyrbjeli naše ratarstwo a naše Serbstwo zastupować? „Ludźo, wy sće ćelata, abo maće dundyra", tak je njeboh Zejleŕ raz spěwał. Tute słowa jenomu do wušow klinča, hdyž człowjek tajkule kekliju widźi. Ludźo, wužiwajće tola rozoma a njećińće sebje samych směšnych! Wobhladajće pak sebi też tajkich „wjednikow", kotřiž za tutu za nas katolskich Serbow cyle njemóžnu Hitlerowu stronu wustupuja — přećiwo našomu zhromadnomu serbskomu kandidatej **Špitankej.** Spomjatkujće sebi jich a potom so sami rozsudźće, wosebje też wy serbscy burja, hač chceće za tajkim hić abo, štož je jeničcy rozomne a móžne za was: za Špitankom! Za nas wšěch jenož rěka: **12. meje kóždy hłós jeničcy za Špitanka na lisćinje 13. Sakski wjesny lud.**

Koho wolić?

Zo ma kóždy a kóžda, kiž je 20 lět stary abo stara, nic jenož prawo, ale też **winowatosć** 12. meje při wólbach do zaskoho sejma **swój hłós wotedać**, wo tym je kóždy swědomity człowjek přeswědčeny. Ale, za koho? abo za kotru stronu? Tole prašenjo je nimo měry ważne. Přetož twoje swědomjo ći kaže, nic jenož, **zo** woliš, ale też, zo **prawje** woliš. To rozsudźić njeje dźensniši dźeń lohka wěc, dokelž so njewola wjacy, kaž w prjedawšich časach, jednotliwe wosoby, ale cyłe strony, kotrež maja na jich lisćinach mjena, kotrež njeznajemy a wo kotrychž njewěmy, kajkoho zmyslenja su. Zo kóžda strona so khwali a wšo móžne lubi a jako ta jenička wumožeŕka ze wšoho hubjenstwa so předstaja, to kóždy wě. Ale też to kóždy wě, zo nichtó wbohi lud bóle njejeba, hač te wšelake politiske strony. Za nas Serbow pak lětsa woprawdźe ćežko njeje, so rozsudźić, koho mamy wolić. Nam poruča so nowa strona, kotraž je nam jara sympatiska a wona přikhadźa k nam nic z hołymi słubjenjemi, ale wona poskića nam muža z našeje srjedźizny, sprawnoho, spušćomnoho a powšitkownje waženoho, nam wšěm derje znatoho **Jakuba Špitanka** ze Zejic, wo kotrymž smy wšitcy přeswědčeni, zo budźe nas a naše hospodarske, narodne a nabožne zajimy nanajlěpje zastupować. K tutomu našomu zapósłancej budźe kóždy z nas, hač bur abo dźěłaćeŕ, hač khěžkar abo rjemjeslnik, z połnej dowěru přistupić móc, zo by joho třěbnu należnosć zastupował. Zawěrno, lěpšoho zapósłanca nam nichtó njeposkića a poskićić njemóže. Knjez Špitank stoji na lisćinje „Sakski wjesny lud" na 2. měsće, hnydom po wjedniku tuteje strony, Schreiberu. Joho wuzwolenjo je wěste. Při poslednich wólbach do Berlinskoho sejma, hdyž tale strona prěni raz wustupi, měješe wona w našim wólbnym wokrjesu (Drježdźany-Budyšin) 62 000 hł., potajkim wjacy, hač je jich za dwaj zapósłancaj do zakskoho sejma třěbnych. Nětko pak je so też Serbska ludowa strona a Křesćanska burska z njej zjednoćiła a też přiwisowarjo centra, kotřiž derje widźa, zo so też tón króć žadyn centrumski zapósłanc njewuzwoli a zo budźa tohodla wšě za centrum wotedate hłosy jenož njekřesćanskim stronam poleńkować, našomu kandidatej swój hłós dadźa, nic jenož Serbja, ale też Němcy. Haj, też Němcy zhladuja z wulkej dowěru na našoho kandidatu a budźa joho wolić, wšón němski wjesny lud, tak daloko, hač je hišće křesćanscy zmysleny. Za to swědči wulka zhromadźizna, kotraž so minjenu sobotu w Pěrnje wotmě a na kotrejž knjez Špitank rěčeše. Nam so wot tam piše, kak jara je so wšěm tym stam wobdźělnikam naš zapósłanc zalubił, a z kajkej radosću budźa joho wolić. Też Drježdźany su sebi joho přeprosyli. W Mišnje, Žitawje, Wostrowcu, Kamjencu a Budyšinje, wšudźom su so jenohłósnje za njoho wuprajili. A mjez wěriwymi Serbami mohł hišće něchtó dwělować, hač by joho wolił?

Ně, žadyn sprawny a křesćanscy zmysleny Serb njemóže hinak, hač knjeza Špitanka wolić, potajkim lisćinu **„13 Sakski wjesny lud"!** Na žanej druhej lisćinje njestoji křesćanski Serb na měsće, hdźež by někajke wuhlady měł, zo so wuzwoli.

A nic jenož naš kandidat je tón prawy muž za nas, też ta strona, kiž je joho na swoju lisćinu wzała, je nam jara sympatiska a luba. **„Sakski wjesny lud"** so mjenuje. Wona zastupuje zajimy **cyłoho wjesnoho luda.** To je jara zwjeselace. Přetož dotal skoro jenož wulke města w sejmach knježa a na wjesny lud so tam jara mało dźiwa. Tohodla ma runje wjesny lud tak wulke ćeže njesć. Tuž je na času, zo so skónčnje zjednoći a wobara přećiwo wulkoměšćanskim stronam. A njejsmy my Serbja też wjesny lud? Hač ratarjo, dźěłaćerjo, rjemjeslnicy a wobkhodnicy: wšitcy słušamy hromadźe a stonamy pod jenajkej nuzu. Tuž stójmy też hromadźe, kruće a zmužiće za **našu stronu,** za **našoho kandidatu.** Njedaj so nichtó zamylić a zaslepić. Čiń kóždy swoju winowatosć. Nichtó njesmě tón raz wólbu zakomdźić! Wšitke serbske hłosy dyrbja so zjednoćić na lisćinu 13: **Sächsisches Landvolk — Sakski wjesny lud: Schreiber, Špitank!**

Smě katolski křesćan socialdemokratiscy wolić?

Naša swjata katolska cyrkej nam cyle jasnje a raznje předpisuje: žadyn katolski křesćan njemóže a njesmě, jeli chce wón katolski wostać, přeswědčeny aktivny sobustaw socialdemokratiskeje strony być ani za nju hłosować. Tuta strona njeje jeničcy zastupjeŕka dźěłaćeŕskich zajimow a interesow. Hdy by wona jeničcy to była, njeby jej žadyn człowjek ničo porokować móhł. Přetož też dźěłaćeŕ ma prawo so organisować a tak swoje spjawne dźěłaćeŕske zajimy škitać a spěchować. Tola bohužel njeje socialdemokratiska strona so na tute zajimy wobmjezowała. Wěmy wšitcy, zo wona stoji zasadnje přećiwo kóždomu křesćanstwu, hdyž wona snadź druhdy pyta křesćanskich dźěłaćerjow slepić z tym, zo wona nabožinu jako privatnu wěc za kóždoho wobhladuje. To pak wona we woprawdźitosći njećini a też skoro njemóže. Dokelž wona njestoji při škitanju dźěłaćeŕskich zajimow na křesćanskim stojnišću sprawnosće a lubosće, kaž je je bamž Leo XIII. tak wulkotnje a za wšě časy we swojej socialnej encyklicy „Rerum novarum" z 15. meje 1891 wuprajił, w kotrejž wón dźěłaćeŕske prašenjo po křesćanskich zasadach wulkotnje rozwiwa, ale wona stoji na dospołnje njewěriwym, materialistiskim stojnišću: na njebjeske myto njećakaj, njebjesa njejsu a njeje Bóh, tu na zemi sebi swoju mzdu wudobudź z — namocu. Z toho wukhadźa potom tute nimo měry wótre klassowe wojowanjo — k njezbožu człowjestwa. Cyle nuznje tute stojnišćo stajnje dale wjedźe do kommunismа a bolšewisma a do tamnoho surowoho mordowanja a suroweje

Chceš tutu njesměrnu ličbu krótkowidźiweje politiskeje wuzkeje wutroby tón króć přez Twój hłós rozmnožić?

bědy a mrěća, kaž to w Ruskej widźimy. To je jeničcy konsekwentne dalewuwiće tutoho zeńskoho stojnišća bjez wěry do Boha a wěčnosće. Tu dyrbi sebi kóždy křesćan prajić: to ja njemóžu sobučinić, to je radikalnje přećiwo mojim křesćanskim zasadam, přećiwo mojej wěrje. Tuž su křesćanscy dźěłaćerjo w Němskej a też w druhich krajach hromadu stupili a sebi prajili: my chcemy swoje dźěłaćerske interesy zastupować a škitać a spěchować, ale po zasadach sprawnosće a lubosće, po zasadach, kotrež su wuprajene w horjeka spomnjenej encyklicy. A tak su nastałe w skoro wšěch statach křesćanske dźěłaćerske zjednoćeństwa. W tutych katolikoju też z wěriwymi evangelskimi dźěłaćerjemi hromadu dźěłaja. Hdźež su křesćanscy dźěłaćerjo we wjetšinje, tam móža bjeze wšoho tajki kresćanski dźěłaćerski zwjazk wutworić a su to we swojim swědomju też winowaći. Jenož w tym padźe, zo su w jara wulkej mjeńšinje a njeje žanych wuhladow, tajku křesćansku organisaciju wutworić, na druhej stronje pak so jim njemóžne čini, tam dźěłać, smědźa, zo bychu swoje dźěło, kotrež hinak njebychu wobkhowali, zdźerželi, so tamnym organisacijam přidružić, tola njesmějo tamne njekřesćanske zasady přijeć, ani jich zhromadźizny wopytować, ani jich časopisy čitać, a to jich njekřesćanskeje tendency dla, też hdyž je wona zakryta, zo njebychu w swojich křesćanskich zasadach byli zamyleni. To je cyle jasne křesćanske stojnišćo. So rozemi, zo njemóže žadyn přeswědčeny katolski křesćan tutu socialdemokratisku stronu wolić, zo njeby tak sobu zawinył, zo by wona ke škodźe našeje swjateje wěry sylna dosć była, w našej Sakskej zakonje wudać, kotrež so měrja přećiwo křesćanstwu, křesćanskej šuli a cyrkwi. A tutón strach w našej Sakskej je, zo tute přećiwokřesćanske strony přewahu dobudu a potom jim nichtón njemóže wjacy zadźěwać, přećiwokřesćanske zakonje wudźěłać a wudać. Tomu ty na žadyn pad njemóžeš přinošować. K tomu ty njemóžeš twój hłós dać! Komu pak dyrbiš twój hłós dać? Jenož jenomu křesćanskomu mužej. A jako tajkoho ty dosć derje knjeza Špitanka znaješ. Ty snadź prajiš: Wón njeje dźěłaćeŕ, je bur. Derje. My hakle k prěnjomu razej z tutej stronu, kotraž jako tajka dospołnje na křesćanskim stojnišću stoji, dźemy. Cyle wěsće směmy so nadźeć, zo přichodnje na tutu lisćinu też jenoho serbskoho dźěłaćerja hišće dóstanjemy a też přećišćimy. Nětkle pak so tola cyle wěsće burej najhubjeńšo dźe a wón je w sejmje najhubjeńšo zastupjeny. Njedyrbjeli tu my wšitcy sobu pomhać, tuž swojoho muža přećišćeć? Nima też runje dźěłaćeŕ wulki zajim swoje dla, zo so burej zasy lěpje dźe? Njesłušamy my wšitcy do wjesnoho ludu? Nětkle wšo z ratařstwa ćeka, dokelž je tam tak jara hubjenje. Młody lud tłóči so do městow, do fabrikow a skałow. Tam přez to mza spadnje, dokelž so tam telko mocow poskićuja. A ći starši ludźo, ženjeni zhubja swój khlěb, dokelž dźěłodawaŕ stajnje radšo młódše mocy bjerje. Njeje tu samo strach za našich dołholětnych dźěłaćerjow? Nimaja woni tuž woprawdźe wulki zajim, zo by so burej lěpje šło a wón swoju čeledź płaćić a zdźeržeć mohł. Tuž, **wy dźěłaćerjo, je to też we wašim zajimje, zo wy wšitcy swój hłós wotedaće knjezej Špitankej!** Z tym je wšitkim možnosć data, 12. meje wuprajić: Naš serbski wjesny lud steji přezjeny hromadźe. W tutej přezjenosći je wón wulki a sylny.

Čohodla centrum njewolimy?

Zwonkowna wina je ta, dokelž nas naš politiski wubjerk k tomu namołwja, lisćinu „Sakski wjesny lud“ wolić. Kóždy njemóže sam přepytować, kotra je najlěpša strona a hdyž njepřezjedni wšelake strony wolimy, też naš posledni politiski wliw zhubimy. Jenož přezjedni katolscy Serbjo maja móc a nahladnosć pola druhich. My pak smy zastupjeni z našimi politiskimi přećami w našim wubjerku. Hdyž je so tutón po wuradźowanju swojich wubjerkownikow za

Njewinowaće k smjerći zasudźeny.

(Pokročowanjo.)

Při tym pak ćisny zapalku na zemju. W samsnym wokomiku nasta nadobo wulka hara.

Knjeni z Montgardek běše so dohladała, kak so Cecilina drasta pali. Zapalka, kotruž běše z Maloy dele ćisnył, so hišće paleše a popadny so jeje drasty.

Hnydom běše Hendrich k pomocy; ale też Marja bě ju hižo ze swojimaj rukomaj wobjała.

Hačrunjež běše jeje drasta wot tołstoho sukna, so tola też zapali.

Hendrich wotorhny hnydom zawěšk wot wokna a ćisny jón na njej a spyta też z rukomaj płomjo wuhasnyć.

Hendrich wołaše knjeza z Maloy na pomoc; tutón pak běše wšón njemdry, zo samo hašenju zadźěwaše. Knjez z Rocheglöck to wobkedźbowaše.

Skónčnje poradźi so Hendrichej płomjo podusyć. Joho rucy běštaj khětro wopalenej, ale wón njekedźbowaše na swoje bolosće.

Žónskej njeběštej žana ćežko zranjenej. Jenož ze stróželemi padny Cecilija do womory. Marja zběhny ju, kaž swoje dźěćo a donjese ju do jeje komorki, hladaše a stražowaše ju nanajlubosćiwšo.

Blěda, połna horja, sedźeše při łožu Cecilije. Wona posłuchaše na jeje dych, majkaše jeje ličcy a mačeše jeje čoło ze sylzami.

„O, cyle wěsće“, šeptaše sebi, „drje sy moja dźowka. Čohodla chcyše tebje morić, tutón bjezbóžnik?“

Dołhi čas so Cecilija ani njehibny. Nadobo wočini Cecilija tak měrnje swojej wóčcy. „Maći“, zapłaka wona ćiše a zběhny swojej rucy, zo by ju wobjała wokoło šije, ale bolosć jej to njedowoli.

„Moje dźěćo!“, wotmołwi Marja, „tak je to tola wěrno! Moje dźěćo! moje najlubše dźěćo!“ A w najwjetšej dušinej radosći wokoši swoje zasynamakane dźěćo.

W nocy powědaše Cecilija swojej maćeri wšitko, štož wjedźeše wo swojim nanje a wo Hendrichu. A składowaštej radu, kak byštej nana a mandźelskoho namakałoj. Běštaj sebi wotmysliłoj, na druhi dźeń wjacy listow wotpósłać.

Ale na druhi dźeń njeběše možno žadyn list wotpósłać. Surowa zymica běše Ceciliju napadnyła a za cyły tydźeń njemóžeše mać wot swojoho dźěsća wotstupić. Marja drje běše rady Hendrichej wšitko dowěriła, ale też tutón běše khory, a lěkaŕ bě kruće poručił nic stanyć.

Wutroba knjeza z Maloy pak so z kóždym dnjom bóle z hidu paleše; njebě swoje djabołske zamysły hišće spušćił.

Wězo, běše prěni wopyt Hendrichowy, kiž bě zasy wustrowjeny, do Keralain. — Powědachu mjez sobu, štož bě so stało. Čas so nimo měry spěšnje pominy. Nóc so bliže, ale Hendrich sebi hišće na domoj hić njepomysli. Pozdźe w nocy poda so na dompuć.

Nóc běše zymna, njebjo zamróčene, ścežka w lěsu ćemna a wosamoćena. Nadobo zakopny so a padny skoro.

Wšitcy Serbja wola 12. meje lisćinu 13
Sächsisches Landvolk

wěstu stronu rozsudźił, potom dyrbimy tež joho hłosej sćěhować, hewak žanoho wuznama wjacy nima.

Centrum so ani na naš politiski wubjerk wobroćił njeje (znajmjeńša nam ničo znate njeje). Prašamy so: čohodla? Njeje snadź čiste swědomjo měł, dokelž je tak mało zajimy katolskich Serbow zastupował? Njeje to docyła za trěbne měł a je hižo bjez toho našich hłosow sej wěsty był? Abo je swój drohotny čas z jednanjami z druhimi politiskimi stronami přečinił, tak zo běchmy hižo zwjazani, prjedy hač so za wosebitu lisćinu rozsudźi. Tute jednanja z druhimi politiskimi stronami njeswědča runje wo wulkim přeswědčenju dobyća, kaž tež jednanja z Němskej ludowej stronu (Deutsche Volkspartei), kotraž je so jako najwjetša njepřećelnica konkordata wukopała.

Přećišći centrum swojoho kandidata? Wuhlady su snadne wot wšoho započatka a njejsu dotal postupowałe. Časy dobyćerskoho knj. Heßleina zdadźa so w Sakskej za centrumsku stronu nimo być. Dyrbimy tak swój hłós znjehódnosćić?

Müller — Špitank? Kotry so zda wam lěpje zajimy katolskich Serbow znać? Nic jenož burow, ale tež kněžkarjow a dźěłaćerjow a čeledźe? **Knjez zarjadniski hejtman Müller z Drježdźan abo bur Špitank ze Zejic?** Kotry, sebi mysliće, budźe tohodla tež lěpje zajimy katolskoho wjesnoho ludu zastupować móc? A mysliće sebi snadź, zo je knjez Špitank hubjeńši katolik dyžli knjez Müller? Njewusměšujmy so tola sami!

„Ale centrum je katolska strona“, tak mnozy praja, a cyle prawje. Ale, prašam so, što nam tuta strona potom pomha, hdyž njebudźe wuzwolena? Štó budźe potom snadź katolske zajimy w sejmje lěpje zastupować, wuzwoleny katolski Serb abo přepadnjeny katolski Němc?

A też to njesměmy hišće zabyć, ale zjawnje a wotewrjenje prajić: **My njejsmy ze słowjanskej politiku** (abo lěpje z njesłowjanskej politiku?) **centrumskoho organa spokojom.** Hakle dźensa, pjatk 3. meje, w času horcych politiskich bědźenjow, přinjese Sächs. Volkszeitung nastawk z wulkim napismom wo Opolskim podawku. Napismo drje rěka: Němske wobžarowanjo. W nastawku samym pak ničo wo tym nječitaš. Skoro jenož je tam luta swarjeńca na pólske nowiny, kotrež so šćuwace mjenuja. Hdźe su wěrni winicy mjenowani, to tam podarmo pytaš. Žane słowčko zasudźenja. Što bychu němske nowiny pisałe, hdyž by tajke něšto so w Pólskej stało?

Tohodla njewolimy centrum!

Z Łužicy a Serbow.

Z **Pančic.** Wutoru wječor běchu so nacionalni socialistojo też do našeje wsy zaběželi a agitowachu za Hitlerowu stronu, kotraž ducha znatoho Ludendorfa dycha. Rěčnik předstaji so přitomnym w někajkej uniformje, najskerje w fašistiskej. Po zdaću dźěłaju za rozšěrjenjo fašisma w Němskej. Jomu pobrachowaše jenož tesak a „flinta“. Tak by hnydom zjawnje pokazał, na čo so jich prócowanja měrja. Wězo jězdźeše přitomnym katolskim wolerjam z mjedowej pomazku po hubje, wukhwalowaše, kak dobry katolik Hitler je a zo druzy propagandistojo też katolskoho wuznaća su. Z tym chcedźa jenož katolikow slepić a za swoju stonu łójić. Trošku politiscy zrały woleŕ jim na lěp njeléze. Smy hižo wjacy tajkich stronow poměli, kotrež chcedźa nadobo lud a kraj wozbožić a ze wšoho hubjeństwa wumóžić. Hač do hłubokeje nocy su so wolerjo z rěčnikom wuréčowali, dokelž do wšoho njewěrjachu. W druhich kónčinach je zasy hinak, hdźež je sebi wěsty, zo katolskich wolerjow před sobu nima. Kurioznosće dla chcemy jenož naspomnić, zo jedyn serbski bur, kiž prjedy za stronu „sakski serbski lud“ wustupowaše, nětko za tutu stronu agituje. — Haj, ludźo so přeměnja, a to druhdy jara khětře!

Z **Kamjenca.** Hdyž bu we wójnje dowolene, swj. misijón też w našim kraju wotměwać, měješe w lěće 1919 Kamjenc najprěniši. Lětsa po dźesać lětach započinaja so misijónske swjatočnosće sobotu, 4. meje, wječor we 8 hodź. Nje-

---

W samym wokomiku wuskoči psyk na njoho, psyk tamnoho slepoho, kotrohož bě prjedy zetkał; tutón zleća jomu mjez woči, a hižo čuješe zuby zwěriska we swojim mjasu, hdyž muž, ze sylnym kijom w rucy, z kěrkow wustupi a zwěrisko ze sylnym wotmachom dyri.

Psyk Hendricha pušći a wali so na tamnoho muža. Hendrich pak do njemdroho zwěriska třěli, zo so wjacy njehibny.

Hendrich wobhlada sebi nětko muža před sobu: tutón běše wulki a šwižny a zdaše so być hišće młody. Hendrich prašeše so cuzoho, hač je psyk jomu słušał, kiž pak praješe, zo je cuzy psyk. Podźakowawši so, dźěše Hendrich dale.

Tutón človjek, kotryž běše Hendricha wo žiwjenjo wumóžił, njeběše nichtó druhi, hač knjez z Keralain. „Ke kajkomu kóncej to tola wšitko dóńdźe“, praješe sebi často. „Kajku njeleposć hišće junu wobeńdu!“

Wšitko to, štož so mjez tym w hrodźe stawaše, wosta jomu njeznate; druhdy widźeše Ceciliju so překhodźować, hdyž běše Marja z knjezom z Maloy wotjěła; přez cyły tydźeń pak njeběše nikoho wjacy wohladał, tohodla bu nimo měry njespokojny.

„Hdyž by tola Bepo přišoł! K najmjeńšomu bych potom přez njoho něšto zhonił... Ach, tuta žałostna čwěla.“

Wjacy razow hižo běše na farje pobył, ale knjez farař njeběše hišće z pućowanja so wróćił, na kotrež běše joho Marja pósłała.

Knjez z Keralain pisaše na Bepa nuzny list:

„Mój luby Bepo,

jeli maš hišće trochu dycha we sebi, přińdź ke mni! Potrjebam će nuznje.

Martinus“.

Z mocu pytaše swoju słabosć potłóčič, kotraž joho na lěhwo putaše.

Na přichodnym dnju, po wopyće Hendricha, čuješe so Cecilija strowša; chcyše zasy stanyć a swoje wšědne dźěła wukonjeć. — „Mamoj hišće wjele činić, luba maći“, praji Cecilija; „njesměmoj so dlěje komdźić“.

„Maš prawje, lube dźěćo, ale što dha móžemoj dale činić?“

„Přecy dale pytać; haj, njewustawajcy pytać. We papjerach, kotrež su w pisanskim blidźe njeboh' hrabje, snadź tam něšto namakamoj. Móžno, zo je měł jenoho njepřećela, kotrohož nichtó znał njeje.“

Hdyž Cecilija hišće cyle blěda zasy prěni raz dele do jstwy přińdźe, přistupi k njej z Maloy, kotryž tam też hižo běše, ju postrowjejo a wobžarujo: „Skónčnje! luba knježna, sće zasy strowa. Myslach sebi skoro, zo was njewohladam. Hdyž sebi na sćěhwki mojeje njeleposće pomyslu. — Ně wěrno, wy mi to wodaće.“

„To so stanje, mój knježe.“

„Ale sam sebi to ženje wodać njemóžu, to móžu wam wopřisahać.

dźelu su misijónske prědowanja dopołdnja w 9 a wječor we 8 hodź, na dźěławych dnjach rano 1/27 a wječor we 8 hodź. Na swjedźenju do-njebjes-spěća je 13hodźinska pobožnosć ze zhromadnym wosadnym swj. woprawjenjom a pjatk, 10. meje, rano skónčenjo. Hnadowny tydźeń je přihódny za dobyćo jubilejnoho wotpuska.

Z Kamjenca. Kamjenska khorownja wobstoji hižo přez sto lět a ma hakle po tutym dołhim času štwórtoho hłownoho lěkarja. Předposledni běše medicinalny rada dr. Spann, kotrohož staršeju wotpočujetaj w Khrósćicach, wón pak w Drježdźanach. Wón nawjedowaše khorownju 32 lět. Wot 1. meje 1904 ma hłowny dohlad knjez sanitetny rada dr. Böhme. Wón skutkuje hižo 35 lět w Kamjencu a měješe 1. meje sležborny jubilej w khorowni. Wjele je docpěł a zwudospołnjał, khorownju powjetšił a wšitko nowočasnje připrawił. Tuž nazhoni wjele dźakownosće a připóznaća.

Z Khrósćic. Pućowanske radupodawanjo za maćerje wotměje so tu srjedu 8. meje popołdnju w 2 hodź. we wjesnym hosćeńcu. Lěkař budźe přitomny.

Z Pančic. Pućowanske radupodawanjo za maćerje wotměje so tu pjatk 10. meje popołdnju w 2 hodź. we wjesnym hosćeńcu. Lěkař budźe přitomny.

Nalětnaj koncertaj.

„Jednoty“ w Khrósćicach 21. 4. a „Lipy Serbskeje“ w Pančicach 28. 4.

Jednota bě přeprosyła na 57. założeński swjedźeń z koncertom, kotryž so pod mottom „Domizna, naléto, pućowanjo, lubosć“ wotwiwaše. Z powitanskich słowow předsydy, knjeza kantora Grofy, zhonichmy, zo dyrbješe zasłužbny dirigent towarstwa, knjez wyšši wučeŕ Hila, skhorjenja dla nawjedowanjo tutoho koncerta swojomu zastupnikej, knjezej šulskomu wjednikej Lipičej, přewostajić. Tutón bě narodnu hymnu „Rjana Łužica“ za koncert wosebje připrawił a khór Jednoty ju k zawodej jara wustojnje přednjese. Pódla znatych našich narodnych a druhich słowjanskich hłosow, poskići khór tež pokazki němskich melodijow ze serbskim tekstom a cyklus melodiskich wobrazow z Južnosłowjanskej w němskich słowach. Pod exaktnym nawjedowanjom knjeza Lipiča čisło po čisle rjenje wuklinča a cyły program so z wulkim připóznaćom a přikleskom přija. Kwartett „młynkow žadosć“ wosebje dopokaza dobru disciplinu spěwarjow, hdyž so najebać mnohosć sadźbow samo bjez kiješka dirigenty, kiž bě sobu spěwajo do rynka stupił, derje poradźi. „Jednota“ ma spušćomne, derjewukubłane mocy.

Z připóznaćom ma so prajić, zo knjeni Kokertowa a knjez wučeŕ Šeder, wobaj němskoho jazyka, z wumělskimi jeje mocami tež wo serbski spěw z lubosću so prócujetaj a naše towarstwa podpjerataj. Kónc koncerta tołmačeše knjez kubleŕ Grofa dźak připosłucharjow, kotřiž harmonisku sławu wunjesechu towarstwje „Jednota“, joho zasłužbnomu dirigentej, knjezej kantorej Hili a nawjednikej dźensišoho koncerta, kotryž měješe tak rjany wuspěch.

„Lipa Serbska“ spěwaše njedźelu 28. apryla. Napohlad khora je pisaniši, dokelž tež naše holiča so k spěwej z mužskimi zjednoćuja. Wulka Pančanska žurla bě hižo derje wobsadźena, hdyž předsyda „Lipy“, knjez wučeŕ Běmak z Pančic, wšěch lubje witaše a prócowanjo towarstwa wo zdźerženjo serbskich kulturnych pokładow wuzběhowaše. Njesprócniwy dirigent, knjez wyšši wučeŕ Słodeńk, nětk ze swojim měšanym sylnym khórom wustupi. Kelko prócy je knjez Słodeńk w běhu lět nałožował na „Lipu Serbsku“! Tež najwjetše napřećiwnosće a zadźěwki joho njewotdźeržowachu, daloko a šěroko rozbrójene spěwarske mocy hromadźe dźeržeć a w pilnym spěwnym wukubłanju z nimi to dócpěć, štož so pod tak ćežkimi wobstojnosćemi docyła dosćahnyć hodźi. W koncertowym porjedźe so měšane khóry, kwartetty a sola rjenje wotměnjachu. Z wječornym spěwom wot J. Słodeńka: „Hdyž wječor sparny wusnyć chcu...“ so najprjedy měšany khór khwalobnje předstaji. Wusnyć wšak nichtó njechaše a njemóžeše, hdyž wotwiwaše so dalši bohaty program. Starym swěrnym spěwarjam a spěwarkam běštej so dźensa přidałoj dwaj sołobikaj, kotrajž z krasnym jasnym hłosom wšitkim do wutroby juskaštej a spěwaštej: Knježnje Frajšlagec a Smolerjec. Po čisłach njecham tu koncert wopisować. Druhi dźěl porjada wopřiješe sola, duetty a khóry z Kocorowoho „Naléća“. Dirigentowy bariton a knježny Smolerjec sopran zjednoćištej so do khwalobnoho duetta w spěwje „Hdy bych ja była rózička...“ Knj. Šederowy bas kóždy rady słyši. Kak zrozymliwje a rjenje nam zaspěwa: „Won do pola, wy moji čeladni...“ Khór z „Naléća“ wobzamkny bohaty program. Kónc bě koncerta, tola nichtó so njehibaše z městna. Dopokaz za to, zo je so wšitkim na swjedźenju „Lipy Serbskeje“ jara spodobało.

„To činiće njeprawje.“

„Knjeni z Keralain sebi to tak njepomysli, kaž wy; tuta tak lohko njewoda, to wěm. Njeje tak, hnadna knjeni?“

„To dam wam cyle prawje być, mój knježe“, wotmołwi Marja, „zo njemóžu w tutym nastupanju być jenajkoho zmyslenja z Ceciliju. Hdy by ju njezbožo potrjechiło, to bych so stajnje rudźiła: wona je tola pola mje jako hósć a za jeje žiwjenjo ja rukuju! Ale što dha je wonka tajka hara?“

„Knjez z Maloy, dźiće tola junu pohladać, što so tam stawa“, praji Marja.

Knjez z Maloy dźěše přez zahrodu; w samsnym wokomiku přibližichu so tam čŕjóda cyganow. Tući ćahachu ze wšelakimi dźiwimi zwěrjatami po swěće wokoło a předstajachu je ludźom.

Knjez z Maloy jim slubi, wječor do města přińć a da jim dobru jałmožnu.

Jako knjez z Maloy w postajenym času woteńdźe, praji Marja k Ceciliji, „móže so kóždy wokomik wróćić. Tohodla njesměmoj dźensa nocy do komorki njeboho hrabje hić, kaž smój sebi to wotmysliłoj.

„Snadź budźe namaj to jutře móžno“, wotmołwi Cecilija.

Na druhi dźeń praji z Maloy, zo dyrbi ważnych należnosćow dla do Rennes wotpućować, a prošeše tohodla, zo bychu zahe jědli, zo by móhł wokoło 1/27 hodź. wotjěć.

(Přichodnje dale.)

Alkohol, najstrašniši njepřećel serbskoho ratarstwa a naroda.

(Skónčenjo.)

Z nowa stojimy před prašenjom, čohodla dha naš Zbóžnik dawa docyła wino rosć? Tutón pak tola jenož da winowe kiće rosć, tola nic wino, w kotrymž je alkohol. Bóh dawa runje tak też jědojte rostliny rosć a my je njesměmy wužiwać.

Husto so też praji: Khrystus sam je tola też wodu do wina přewobroćił na kwasu w Kana. Je pak so wupokazało přez mnohe slědźenja, zo je kwas tehdom cyły tydźeń dołho trał a zo su sebi kóždy króć kwasni hosćo swoje wino sobu přinjesli a dokelž njenadźicy Jězus a joho wučownicy a mnoho druhich, na 10 wosobow běchu wjacy přišli, tak to potom njeje dosahało. Snadź hakle je Jězus poslednje dny přišoł na kwas. Dale dyrbimy sebi też přemyslić, zo je to było wino z wodu a zo je to było w ćopłym kraju. Njeběchu w tamnych časach też žane korčmy, jenož hospody a k tomu njeknježeše tajke wopiłstwo, kaž runje dźensa. Kajke kwasy swjećimy dha potom dźensa kóždy dźeń, hdyž so kóždy dźeń alkohol pije? Hdy bychu dźensa tamne časy byłe, kotrež su byłe tehdom, to bychmy móhli spokojom być.

Přińdu skónčnje k prašenju, što pak mamy my na městno alkoholiskich napitkow pić? Chcu wam na to wotmołwić

njeje docyła trěbne, tak mnoho pić. My móžemy tola tak žiwi być, zo telko pić trjeba njeje, wosebje mjenje mjasa jěść. Lačnosć zależi z najwjetšoho dźěła w nawučenju a wumyslenju. Wšitke alkoholowe napitki wjedu hakle woprawdźe k lačnosći a zawjeduja nas, zo bychmy přecy wjacy pili. My pak njesměmy tež tak selene jěść. Lačnosće dla njeje docyła trěbne je pić. Ta za naše ćěło potrěbna woda je hižo w poliwcy, mloku, kofeju atd. Nazhonjenja wšelakich pućowacych a ćěłozwučowacych rěča přećiwo alkoholej. Naš najjednoriši a najstrowši napitk je woda. My pak mamy ju pomału a w mjeńšej mnohosći pić. Jara strowa je tež samodźěłana citronowa woda z cokorom. Móžemy sebi tež wodu z wišnjacej abo jahodkowej brěčku změšeć a pić, kaž tež wumělske limonady, selterowu wodu atd. So wě tež kofej a čaj, najlěpje z mnoho mlokom. Mloko samo ma dwoju ważnosć, je napitk a tež cyroba. Wosebje jara dobry srědk přećiwo lačnosći a zdobom k wotstronjenju alkohola je sad.

Sym přišoł na kónc swojoho přednoška.

Moji droholubowani towaršojo, bratřa serbskoho ratařskoho dorosta!

Prječ wot nas ze wšěm njepoměrnym wužiwanjom alkohola. Naš serbski narod trjeba strowu, sylnu, pócciwu a zlutniwu młodźinu. Wosebje pak dyrbimy my kedźbować na to w našim serbskim ratařskim dorosće. Přecy bóle a bóle so też do našich rjadow dobywa tutón djabołski poklaty njepočink. Haj, Bohu budź skoržene, samo tak daloko je, zo sebi někotry nan da hordy być na swojoho syna, kotryž zamóže swojoho muža stajić při piću alkohola. Njeje hišće dosć tej zrudoby za wobstaćo našoho serbskoho ludu a naroda? Dyrbimy my hišće sebi sami tajku činić? Bohužel dźensa pola mnohich z našeje młodźiny płaći te hesło: „Wjacy do korčmy hač do cyrkwje". Je to zrudne znamjo dźensišoho časa. Hišće je naša zemja ródna, lubowana.

O, lubujmy ju horco z cyłej wutrobu, jako swoju miłu drohu maćerku. Njech je też mała naša zemja, je pak tola naša. Haj, hišće my wobdźěłamy serbsku rolu, łuki. Wusywamy, žnějemy a dom khowamy swoje Bože dary. Móžemy so radować, hdyž zanjese škowrončk w naléće khwalbny kěrluš wyše našich honow, kak wutroba nam wjesele wyska, hdyž jěchamy jutry, na wysokim swjedźenju dobyća nad smjerću našoho Zbóžnika a wumožerja — hordoznje spěwajo wjesołe „Alleluja", hdyž začujemy tu krasnu wóń kćějateje meje, wohladamy w smažniku lubozne, ćěmno zelenosytne łuki a w pražniku jako šumjace, walace morjo, ćežkich złotych kłosow widźimy, hdyž wozymy ćežke nakładźene wozy, połne z Božimi darami do so pjelnjaceje bróžnje a z nowa syjemy w nazymje rožku a pšeńcu, wočakujo wot našoho njebjeskoho ratarja žohnowanjo swojoho dźěła, domkhowamy poslednje nazymske płody a swjećimy po dokonjanych žnjach, dźakujo so Bohu za wšitke dobroty a wopokazane lubosće, swoju serbsku domkhowanku a na wšěm kóncu wjeselimy a radujemy so na našich serbskich kermušach. Haj, to wšitko je hišće naše. Tola chcemy my, synojo serbskoho naroda, přichodni serbscy ratarjo, dale tak přihladować z měrniwej krewju, kak so tu a tam bur za burom z kubła ćěri a na hišće wjele wjacy hižo dawno cuzy swoje zuby křipi a šćěri? Zawěrno, naša serbska zemja je woprawdźe wohrožena a jara hłuboko předołžena.

O, škituj Knježe Božo, naš serbski narod před tutej najhrózbnišej a najstrašnišej zahubu. Prječ wot nas ze wšěm lohkomyslnym přečinjerstwom!

O lubi bratřa, pomhajmy zdźeržeć z cyłymi mocami našu drohu pódu, zadźěwajmy samomordarstwu swojoho droholubowanoho serbskoho naroda. O, słyšće a mějće so po tych słowach, kotrež tu rěču k wam, waš luby towarš, kotrohož wutroba so hori za was njewuprajnje, mojich lubych serbskich bratrow. Wopruju rady někotru nócnu hodźinku, hdyž wy hižo dawno wotpočujeće, při swojim pisanskim blidźe, abo też hewak w towarstwje, tola to jene sebi wot was nadźijam, zo wy njebudźeće wjacy brójić njetrjebawši swoje pjenjezy na njepotrěbne wěcy, haj škódn[e] na ćěle a duši, za sebje a za swoje wobstaćo so bědźacy serbski narod. Chcemy pokazać, zo móžemy też bjez njetrjebawšoho wužiwanja alkohola na swjedźenjach a zabawach wjeseli być. Haj, zaspěwajmy sebi naše lubozne a krasne serbske spěwy a my budźemy wjeselši a strowši na swojich swjedźenjach a też wšědnje. Njech su nam za přikład naši Radwořscy towaršojo z jich lubym předsydu, našim woporniwym zwjazkowym wjednikom. Wutroba so mi wjeseli, hdyž jich widźu, kak so sydnu hromadźe za blido a spěwaja wjesele naše nježne serbske spěwy a so raduja bjez paleńcowej škleńčki. Haj, tajcy mamy my być, bjez wšeje wopačneje hordosće, wjesoła a w bratrowskej lubosći přezjedna serbska ratařska młodźina. Potom njebudźa też na nas wjacy z porstom pokazować a prajić: „Hlejće, tajki je naš serbski ratařski dorost", ale naši lubi nanojo a starosćiwe maćerje budźa z radosću na swojich synow zhladować a naš droholubowany narod budźe kročić k rjeńšomu přichodej a kćěwej napřeco.

O, njech nad nami, serbskej ratařskej młodźinu, wupřestrě swój škitanski płachć naša njebjeska maćer, kotraž miłosćiwje zhladuje na nas, na swoje dźěći dele.

O, dopušć, zo bychmy my jónu byli hódni synojo swojoho małoho serbskoho naroda a jako tajcy něhdy wumrěli a so zbožownje zasy widźeli pola našoho njebjeskoho ratarja z našimi wótcami. Tak skónču mój dźensiši přednošk z tym hesłom, w duchu a skutku:

„Serbska zemja, serbskim ratarjam!"

Z cyrkwje a swěta.

Z vatikanskoho města. 21. apryla wotmě so w konsistorialnej žurli swjatočna zhromadźizna před Swj. Wótcom w přitomnosći pjeć kardinalow. We njej přečita so posledni dekret wo swjatoprajenju česćownoho wótca Don Boska. General Salesijanow, Don Rinaldi, měješe naréč na Swj. Wótca. Bamž wułožowaše we swojej nabožnej a jara ważnej wotmołwje křesćanske pócciwosće při krawnym a njekrawnym martrarstwje, a sławješe při tutej přileżnosći woporniwu swěru we wěrje armenskoho naroda. Też spominaše na wulcy ważne prašenjo zjednočenja narańšeje cyrkwje z Romom. Skónčnje wozjewi, zo budźe swjatoprajenjo Don Boska (2. junija) prěnja tajka swjatočnosć we swobodnym vatikanskim měsće. Mjez mnohimi wuznamnymi přitomnymi běše też sakski prync Jan Jurij. — Bamžowe město ma wězo nětko swoju wosebitu khorhoj. Hłowna khorhoj ma na žołto-běłym polu bamžowu krónu nad dwěmaj so křižowacymaj křižomaj. Mała khorhoj nima naspomnjenej znamjeni. — Bamžowa komisija za Rusku je postajiła, zo maja so orthodoxni Rusojo, kotřiž maja mysle přestupić, najprjedy dokładnje we wěrje rozwučować a wyše toho so khwilu wobkedźbować. Kóžde přestupjenjo ma so bamžowomu zastupjerjej wozjewić. Tónle wukaz so sta, dokelž su Polacy ze šismatikami khětro hubjene nazhonjenja činili.

Winski krajny zwjazk njewěriwcow je wobzamknył, zo budźe w přichodnych měsacach z nowa kruće wustupować za wustupy z cyrkwjow. Agitacija přećiwo katolskej cyrkwi ma wosebje wótra być. Žadyn dźeń njesmě so minyć, bjez toho, zo njeby so za dalše wustupy dźěłało.

Z Němskeje. Znaty njewěriwy lěkař dr. Aigner je so wo dźiwotnych podawkach w Konnersreuće na sćěhowace wašnjo wuprajił: „Mój rozsud je tónle: Mamy tu z cyle wosebitym zjewjom činić. W žanej klinicy njemóžemy něšto podobnoho wobkedźbować. Je to zjew, kajkiž sebi najkhutnišu kedźbnosć kóždnoho lěkarja wužaduje. Wo jebanstwje a podobnymi wudawanjemi so tu ani rěčeć njehodźi. Też wuraz „hysterija" ničo njewujasnja. Wosebite hudančko je, kak móže Tereza cyle bjez jědže a pića lěta dołho wobstać, swoje dźěła zastarać a při tym wšěm też normalnu ćežkotu ćěła wobkhować. Dotalne pruhowanja lěkarjow njejsu žanych zjebanjow nadešli. Za wurazy a wudawanja kaž „šwindel", kajkež je na př. prof. Fuld trjebał, njeje ani podłožka. Su tohodla cyle njesprawne. Lěkařska

a wědomostna nahladnosć we wojowanju wo Konnersreuće je bjez dwěla ćežko poćerpiła.

Albanska je sebi swoju samostatnu narodnu cyrkej wutworiła. Patriarch Visarion je so wot namocy grjekskeje (orthodoxneje) cyrkwje wuswobodźił. Z tym je ökonomiski patriarch w Carihrodźe (Konstantinoplu) zasy jenu provincu přisadźił. Serbiska, Rumunska a Bołhańska su so hižo prjedy wot joho nadknježstwa wuswobodźiłe.

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 29. apryla 1929.

Woły: 142. 1) Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět 55—58 hr. 2) Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene 47—52 hr. 3) Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše 35—43. 4) Mjenje picowane wšěch starobow — . 5) Mjasne — . 6) Husumske z pastwy — . **Byki**: 355. 1) Połnomjasne, dorosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće 54—57. 2) Połnomjasne, młódše 48—52. 3) Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše 43—47. 4) Špatne —. **Jałojcy a kruwy**: 327. 1) Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće 50—53. 2) Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět 54—60. 3) Starše wukorm. kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy 42—47. 4) Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy 42—50. 5) Mjenje a špatnje picowane 32—38. 6) Husumske z pastwy 24—29. **Ćelata**: 948. 1) Najlěpše wukormjene 75—81. 2) Mjenje wukormjene a tajke wot cyca 68 72. 3) Špatne 52—62. **Wowcy**: 392. 1. Młódše a stare. wukormjene 73—74. 2) Starše wukormjene 67—72. 3) Mjenje wukormjene (Märzschafe) — . 4) — . **Swinje**: 3615. 1) Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiženjow, hač do 1½lět stare 75—77, 2) Wukormjene 74—75. 3) Mjasne 71—73. 4) Špatne 70—71. 5) Rancy a kundrosy 64—68.

Křesćanska ludowa strona — Centrum.

Wutoru 7. meje wječor we 8 hodź. wotměje so w kat. towaršni na Garbařskej hasy 26

wulka zhromadźizna.

Rěčeć budźetaj knjezaj

1. němsko-sejmski zapósłanc Ersing z Berlina,
2. zarjadnistwowy hejtman Müller z Drježdźan, sobukandidat našoho wólbnoho namjeta.

Centrumscy přiwisnicy, přińdźće z hromadami! Hosćo su wutrobnje witani!

Předsydstwo.

Serbski Hospodař

ratařske wulkowikowanske tow. z wobmj. ruk.

Telefon: w Budyšinje 3510, w Khoćebuzu 1247.

Naš młyn w Delnim Wujezdźe, tel. čo. 13, dźěła nětko też

dejwo spěchowacu picu

z ržanych a pšeničnych wotrubow, rajsoweje mučki a mučki wolijowych wosuchow po receptach nazhonitych skotarjow, wšě dźěle w najlěpšich a najčisćišich kajkosćach.

Tutu picu předawamy jako

łužisku dejwo spěchowacu picu

I. družina wopřija 18,06 % proteina
a 8,42 % tuka,
II. družina wopřija 19,48 % proteina
a 7,83 % tuka.

Wobej družinje stej po wobswědčenju statneje přepytarnje w Möckernje pola Lipska njeskaženej a čistej.

Smolerjec knihićišćerńja a knihařnja

zap. družstwo z wobm. ruk. w Budyšinje

Sobustawy zap. družstwa z wobmj. ruk. „Smolerjec knihićišćerńja a knihařnja“ w Budyšinje z tutym po §§ 24 a 25 družstwowych wustawkow na

sobotu, 25. meje t. l., w 12 hodź.

do žurle **„Serbskoho Domu“** w Budyšinje, na Lawskich hrjebjach čo. 2, na

porjadnu hłownu zhromadźiznu

přeprošujemy.

Dźeńska porjad:

1. Lětna rozprawa předsydstwa a dohladowařstwa a rozprawa wo pruhowanju knihow.
2. Wobzamknjenjo wo bilancy abo wobličenju dobytka a wotbytka.
3. Wuswobodźenjo předsydstwa a dohladowařstwa.
4. Wólba sobustawow předsydstwa a dohladowařstwa po §§ 23 a 29,2 a 30 wustawkow.
5. Namjety a naprašowanja.

Bilanca na 1928 budźe wot 18. meje t. l. w našej „Serbskej knihařni“ na Lawskich hrjebjach čo. 4 k dowidźenju a přehladanju za sobustawy družstwa zjawnje wupołožena.

Sobustawy maja so na hłownej zhromadźiznje z předpołoženjom sobustawskeje knižki abo na hewak wěryhódne wašnjo wo swojej wosobje wupokazać. Zastupjenjo přez druhich njeje připušćomne.

Dohladowařstwo družstwa
„Smolerjec knihićišćerńja a knihařnja“
Arnošt Holan, předsyda

Pytam hnydom abo k 1. junijej ródnu **holcu** za wšě ratařske dźěła, kotraž móže też dojić; płaću 45 hr. měsačneje mzdy, 45 hr. žnjeńskeje přiłohi a 45 hr. k hermankam, k hodam atd., nimo toho dobre jěsć.

Šustyrowa w Kamjencu,
pólna dróha (Feldstr.) 3.

Vogtlandske Madras- **gardiny,**
přikrywy na sofy, łoža, blida a diwany, wóskowanki, łožowe šaty
J. Erler, Budyšin
Zwonkowna lawska hasa 10
— Posłužujemy serbscy. —

Swědomite wuwjedźenjo
wšěch točenjow
kaž **britwjow, nožicow, konjacych nožicow** atd.
J. Hampel
Kotołska hasa 11.

Serbska ludowa banka w Budyšinje

Filialcy we Wojerecach a w Khoćebuzu

Agentury: **w Khrósćicach** pola knjeza **M. Čornaka,**
w Kulowje pola knjeza **Oty Bulanka,**
w Rakecach pola knjeza kantora **J. Rjelki**

Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy zapołožować na knižku a zběhać po potřěbnosći.

Zadanja pjenjezy ze 4½—8 procentami

Telefon 3506 a 3507.

Što chce Sakski wjesny lud?

Nic samowotpohlad, nic sebične přičiny nas wjedu, ale jenož horce žedźenjo

za sylnej, runoprawej Němskej,

w kotrejž su wšitcy wobydlerjo jeneje mysle, cyłomu ludej nuzne žiwjenjobyćo zawěsćić, a w přeswědčenju, zo zasypnjenjo ratarstwa zdobom wosud cyłoho kraja zawěsći

W křesćanskim zmyslenju, **we swójbje,** w zdźerženju našeje **kultury,** w připóznaću **wobsedźeństwa,** w lubosći **k ródnej zemi a domiznje** leža zakorjenjene krute stołpy němskoho kraja a ludstwa.

Křesćanska šula

je srědk, přez kotryž móžemy našej młodźinje, našomu přichodej, lubosć k wótčinje, narodne čućo a bjezporočne ideale zdźeržeć, kotrež nam samo pozběhnjenjo našoho ludu zaruča.

W statnym, zamóžnym a hospodarstwje strowym ratarstwje, kotrež zežiwjensku swobodu našoho kraja zaruča, widźimy wuměnjenjo za politisku swobodu wótčiny a podłožk za hospodarsku derjeměćo wšěch druhich stawow.

Tohodla smy

za dźěławosć a kulturu,
za zdźerženjo swójby a wosobinskoho zamóženja,
za šulu, na křesćanskich nahladach natwarjenu,
za sylnu ludnosć, narodnu runoprawosć,
za přezjednosć naroda a woborność našoho ludu
a wosebje za zdźerženjo kruće we płódźe zakorjenjenoho, na swój staw hordoho, dźěławoho a hospodarscy strowoho ratarstwa, kotrež je najkrućiša zepjera za hospodarscy, socialnje a moralnje stroweje wótčiny.

Naše wojowanjo płaći wosebje **Marxismej, mjezynarodnomu financnomu kapitalej** a wšěm počinjenjam, kotrež na to du, korjenje ludstwa zaničić a přez **jenostronsku hospodarsku, wikowansku a dawkowu politiku** ratarstwu tym k joho wunošnosći trěbnym dokhodam zaraćić.

Wjesny lud je zhromadnosć po nuzy a dóńtu!

Wšitcy, kotřiž polo wobdźěłaja — njedźiwajo na wulkosć wobsedźeństwa — k nam słušeja; tohorunja wšitcy tamni, kotrychž wobstaćo ze zbožom a bědu ratarstwa zwisuje.

Chcemy zesylnjenu, přezjenu wótčinu a w njej ratarstwo tak sylne, zo móže swoju přisłušnosć, swój lud ze samsnej mocu zežiwić, dopjelnić!

Za rolu a dwór!

Za spěšne přewjedźenjo nuzowoho programa němskoho burstwa!

K tomu će wołamy

Sakski wjesny ludo!

Lisćina 13! Sächsisches Landvolk **Lisćina 13!**

Spanske a bydlace jstwy, kuchiny, khamory, blida k pisanju, komody, wućahowate blida wot 42 hr., **büffety, dubowe,** wot 250 hr. kaž tež wšě wutykane wěcy.
Dobre dźěło, tunje płaćizny!
Płaćenjo po dźělbach!
Ręču serbscy.

Pawoł Handrik
Budyšin
Kamjeńtna dróha 32
při Drjewowych wikach.

Vogtlandske wumělske **gardiny**
kupujeće stajnje tunjo pola
Kurt Erler w Budyšinje
jenož na žitnych wikach 11
napřeco „Złotej hwězdźe".

Wšě čišćeŕske wěcy
wuhotuje derje a spěšnje
Donnerhakec čišćeŕnja.

Schauseil
w Budyšinje
ma tola najrjeńše
jakowe tkaniny
šórcuchowe tkaniny
rubišća atd. atd.
Wjacy hač 335 wšelakich wołmjanych muslinow
Wobhladajće sebi moje wukładne wokna!

My mamy, štož pytaće!

K hermankej!

Garbardine=płašće, šwedska podoba, nowočasne barby, 54.–, 65.—, 75.— hr.
Covervoat=zwjeŕšniki, włosančina, 54.—, 60.—, 65.—, hr.
Woblečenja z česanoho suknja, módre a barbojte, najnowše pokazki, bjezporočne sedźenjo, 44.–, 59.—, 65.—, 75— hr.
Woblečenja dobre tkaniny k napinanjam, 32.—, 40.—, 48.—, 55.— hr.
Sportske woblečenja w tkaninach a cord, 36.—, 44.—, 52.—, 65.— hr.
Kosmate płašće 27.—, 38.—, 42.— hr.
Gumijowe płašće wot 16 hr.
Kabaty do wětřika 10.—, 12.—, 16.— hr.
Kožane kabaty 22 hr.
Sportske kolowy 8.—, 10.—, 12.—, 15.—, 18.— hr.
Kolowy, nowočasnje smuhate, 6.—, 8.—, 10.—, 14.—, 18.— hr.
Manchester=kolowy, njerozdrějomne, 7.50, 10.—, 14. hr.

Nowočasne žonjace wodźewy a kostumy we wšěch płaćiznach.

Hólčace woblečenja w barbojtych tkaninach 6.50, 10.—, 12.—, 15.— hr.
Kielske woblečenja, matrowsska podoba, 9.—, 12.—, 18.—, 24. hr.
Manchester=woblečenja 12.—, 15.— hr.
Hólčace kolowy wot 3.— hr.

Franc Mrštny

Budyšin, bohata hasa 4
Njedźelu wotewrjene wot 12—6 hodź.

Kamjeńc, cwingerska dr. 16
Njedźelu wotewrjene wot 11—6 hodź.

Procesijón do Krupki.

Pjatk 17. meje rano 5 hodź. Boža mša we Wotrowje, po njej hnydom woteńdźemy. W Pěrnje swačimy w hosćeńcu „Wettiner Hof". W Bergieshüblu přenocujemy w hosćeńcu „Goldner Stern". Sobotu připołdnju w 12 hodź. chcemy w Krupcy być.

W Budyšinje zetkamy so
w kofejowni Lehmann
na Serbskej drózy 8.
Najsłódniše konditorske pječwa
Wosebitosć: Torty jako dar při wšitkich składnosćach.
Wšědnje popołdnju a wječor koncert.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za reklamowy rjadk w teksće so 50 pj. płaći. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Zamołwity redaktor: Kapłan Józef Nowak w Budyšinje, Kirchplatz 2. — Pokładnik: Jurij Šołta, wučeŕ, Před šuleŕskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćeŕnje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje z póstšekowym kontom: Drježdźany 33458. Dalokoreč̆čak čo. 3895.

19. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **11. meje 1929.** | **67. lětnik.**

Moji knježa, sće hižo wolili?

Tak wopraša so młoduška, rjana korčmaŕka, njedawno hakle po kwasu, swojich lubych hosćow za korčmaŕskim blidom, jim prjedy poskićejo jědźnu lisćinu k wuběranju słódnych jědźi.

A što tući překlepani njedušnicy jej wotmołwichu? My hakle 12. meje wolimy! So začeŕwjenjo wutłochny tak truhnjena korčmaŕka.

Tu maće! Wšudźom a byrnjež w P . . . było, šeri a přecy šěrše zmohi ćěri wólbna bitwa.

Tuž njech Posoł, dźeń před bitwu, raz hišće bóle po njewinowatym, nikoho njebolacym wašnju poreč̆i wo našej sobu najwjetšej winowatosći, kiž nam swědomjo a statna kaznja napołoža, wo wolenju. Wšak sće hižo słyšeli, zo so ženje wjacy njełži, hač před wólbami, we wójnje a po hońtwje. Tute třoje smy sami hižo do syteje wole nazhonili. Drje so nikomu njelubi, zo we poslednich lětach dyrbimy tak často a to stajnje runje na njedźelach wolić khodźić. Tola što wšě swary pomhaja? Wolić tola dyrbimy. Tróštujmy so, zo njejsmy jeničcy sami, kiž dyrbimy wolić.

Hlejće, kardinalojo dyrbja tola też bamža wolić. Často su to hižo wobstarni, dostojni knježa, kiž maja daloke puće, samo přez morjo, z Ameriki, Awstraliskeje a po wobšěrnych, dalokich jězbach po železnicy so do Roma podać, zo bychu wolili. A woni so njehórša, dokelž přederje wědźa, što za swjatu cyrkeẃ a za zbožo cyłoho čłowjestwa runje wot jich wólbneje winowatosće wotwisuje. A hdyž by po jich domoj wróćenju, za měsac nowy wuzwoleny bamž, kaž je so hižo stało, nahle wumrěł, by so jim lěpje šło kaž nam? Zasy bychu so dyrbjeli na puć podać a nowoho bamža wolić. Njehladaja wobćežnosćow puća, njeznaja khiprosć a starobu, hladaja jenož na swoju winowatosć a cyrkwinu kaznju a su zbožowni, zo smědźa sobu přinošować k zbožu cyrkwje a jeje dźěći.

Hlejće, Serbja, tak dyrbimy też myslić a ze sebjewědomjom, jako by so jednało, nowoho bamža wolić, dyrbimy njedźelu swój hłós wotedać. Wot dobreje wólby nimo měry wjele wotwisuje a hišće wjacy wot hubjeneje, njezbožowneje. To smy w poslednich časach dosć nazhonili. Z kajkej swjatočnosću, swěru a swědomitosću so cyrkwine wólby wotměwaju! Hlejće, hač do wudaća nowoho cyrkwinoho zakonika so biskopojo wolachu a snadź je někotry Serb pódla był, hdyž we Budyšinje prjedy nowoho tachanta wolachu. Do keluha dyrbjachu zapołožić wólbne mjena, a z najkhutnišim wobličom zastupi kóždy króć woleŕ k wołtarjej, zo by swój hłós wotedał. Prjedy pak wotměwachu so swjatočne Bože służby k swjatomu Duchej, zo by wón jich rozswětlał při tak ważnym skutku. Też w klóštrach so swjatočnje wólby klóštrskich předstojićerjow a předstojićeŕkow (hnadnych knjeni) wukonjeju. Wšak su hakle wšelacy Serbja před dwěmaj lětomaj to w našim klóštrje widźeli.

Cyrkeẃ derje wě, što rěka wolić a kak khutna a zamołwita winowatosć to je. Wot koho to wě?

Hnydom po Knjezowym do=njebjes=stpěću mějachu swjeći japoštołojo też wolić, naslědnika za njeswěrnoho Judaša. Móžeće sebi sami myslić, kak khutna a zamołwita należnosć jim runje tuta wólba bě. Dyrbješe tola někak zasy dobre činić, štož bě tamny skazył. A kak woni wola? Najprjedy so kaž pola nas wólbna lisćina zestaja. Jenož nazhonići mužojo smědźachu tu zapisani stać. Tu hižo maće prěni wulki rozdźěl mjez tamnym časom a našim. Dźiće do městow a na wsy a wobhladajće sebi mjena wšěch wot 20. lěta započatych, kotrychž mjena su zapisane w knizy žiwjenja. Kak móže něšto dobre a spomožne wuskočić z tajkich wólbow, hdźež so prjedy njesaje a jenož staroba 20 lět hižo dosaha nad zbožom a njezbožom cyłoho ludu rozsudźeć. Wy prajiće: cyle moje měnjenjo! Ja tam njepóńdu wolić a so wohladam, hdyž kóždy nje . . . khadła a kóžda młoda holca, kiž ani njewě, hdźe Drježdźany su a što rěka wolić, smě hižo wolić.

Cyle wopak, lubi Serbja!

Runje tohodla, dokelž smě kóždy 20lětny wolić a dokelž je wulki strach, zo ći młodźi njenazhonići sami wola a tak naš dóńt a wosud rozsudźa, dyrbimy my wolić hić, zo bychmy někak škody špatneje wólby wuporjedźeli.

Hdyž by tak było kaž při wólbje swjatoho Matija, zo jenož horstka rozswětlenych woli, potom by Posoł rad a lubje parolu wudał: Serbja, wostańće doma! Ta horstka swědomitych mužow, kiž wola, budźe swoju wěc činić.

Nětk pak je runje nawopak! Nic horstka swědomitych wučinja a kał začinja, ale dyrbjeli widźeć we Kamjenicach a druhich industrijinych centrach, kak so te čŕjódy prjedy naščuwanych wolerjow kaž tajka njezbožowna lawina waleju do wólbnych lokalow! Tu mohło nam woprawdźe zatrach być, što budźe z našim ludom, z našej narodnosću, z našej wěru, z našimi kubłami a statokami, hdyž tute čŕjódy dobudu! Přirunajće tute měšćanske syły wolerjow a kak pola nas přistupuja! Kaž kapka wody druhdy wotkapnje z klumpoweje rołki — tak pola nas — a tam? Kaž wulke powodźenjo naléto, hdyž so woda wala z hór dele do wbohich wjeskow! Zrozemiće nětko, čohodla dyrbimy wolić? Hdyž so twoja khěža pali, hdyž so twoje dźěćo tepi, hdyž natykowaca khorosć do wsy přińdźe, hdyž njepřećel do kraja padnje, budźeš leni doma sedźeć prajo: ja tola ničo njewučinju?

Potajkim, při wólbje nastupnika Judašowoho směd=dźachu jenož 11 japoštołojo wolić, hačrunjež bě w sali horjeka 120 wosobow zhromadźenych, wot kotrychž kóžda lěpšu garantiju za dobru wólbu by poskićiła kaž někotryžkuli Serb dźensa. Nětko so snadź hnydom ći sami zamołwja, kotřiž bychu najradšo do tutoho zastojnstwa přišli, sebi mysliće. Ničo wo to! Žane wólbne hibanjo, žane wólbne wojowanjo, žane zadźěranjo, žane hewrjekanjo, žane pře pićo dawanjo, žane mazanjo z pjenjezami.

Swj. Pětr ma krótku narěč. Dopomina na ćežke a zamołwite zastojnstwo japoštoła. Pokazuje na přikładźe Judašowym na strachi tajkoho japoštołskoho zastojnstwa. Na to rozpomina Pětr, kotre khmanosće a počinki słušeju a poručeju do tajkoho zastojnstwa. Njesmě jenož jedyn kandidat być, kiž najwjacy lubi a ćeže potom na druhich ramjenja wotwala. Praji po słowje: Tohodla dyrbi z tych mužow, kotřiž běchu z nami zhromadźeni we wšěm času, w kotrymž je Knjez Jězus mjez nami nutř a won khodźił, jedyn tu z nami swědk joho horjestaća być. Žada sebi muža, kiž je přecy blizko při Zbóžniku był, kiž je sebi joho važił, joho prědowanja rady słyšał, z nim do synagogi khodźił, z nim so pilnje modlił — jenož tajki je khmany kandidat za japoštołske zastojnstwo.

Lubi Serbja! Też zapósłanstwo w našim času je japoštołstwo, je misijónstwo, je samo martrařstwo. Tuž so słuša, zo też my Serbja po Pětrowym recepće wolimy. Dyrbi muž być, naš kandidat, kiž je z nami Serbami zhromadźeny był, hdyž smy a hdźež smy my Serbja wuradźowali wo zbožu a njezbožu swojoho ludu. Dyrbi tajki być, kiž je serbske nabožne, narodne a hospodařske skhadźowanki wopytował, kiž potajkim wě, što nas boli, hdźe nas ćišći. Nic tajki, kiž serbski kraj jenož z hońtwow znaje, nic tajki, kiž za swój lud ničo wyše nima, ně, kaž Pětrowy kandidat dyrbješe ze srjedźizny swjateje zhromadźizny być, tak naš z našeje srjedźizny a kotrohož znajemy z našich wuradźowanjow a posedźenjow. Abo njeje to prawje? Njepraji Zbóžnik: Šćipaju so kiće z wóstow? Jenož płód z našoho płodu.

A hišće něšto, nimo měry važne! Swj. Pětr žada sebi muža, kiž njeje jenož z nimi był ale też z Knjezom a přistaja: Spočawši wot Janoweje křćeńcy hač do dnja, na kotrymž bu Zbóžnik wot nas wzaty. Potajkim, wot spočatka hač do kónca je dyrbjał při nim być, hewak njemóže ličić z tym, zo by do japoštołow přijaty był. Što z toho za nas sćěhuje? Lubi Serbja! Dalše słowa bych najradšo nic z čornidłom, ně, ze złotym pjerom pisał. Tak važne su.

Što sebi žadaće wot swojoho kandidata? Pjenježny měch, rjane, hładke słowa, přećelne wobličo, abo žadaće sebi też, zo dyrbi to być muž, kiž je z Jězusom khodźił a to wot spočatka hač do kónca? Najwažniše kulturne prašenja, naš bolosćiwk, šula, wujednanja mjez cyrkwju a statom, potajkim najćežše a najrozsudniše prašenja a bitwy budźa so w přichodnym sejmje bić, tuž trjebamy serbskoho Gedeona, kiž rozemi Knjezowe bitwy bić. Trjebamy muža, kiž je woprawdźe jesuita, to rěka Jězusowy wučownik. Měrnje sebi wěc rozpowědaju. A postajichu dweju: Józefa, kiž rěkaše Barsabas a Matija. Koho wolić?

Dopomnja so na to, kak su sami přišli k swojomu japoštołskomu zastojnstwu. Zbóžnik bě cyłu nóc we modlenju zawostał, potom wuzwoli swojich japoštołow. Tak chcedźa też činić. Pětr pozběhuje swojej woči k njebju a wupraja pomału słowa modlitwy a wšitcy z nim a za nim słowa wospjetuja. Jednore a proste su słowa, ale kaž stworjene za tutón ważny wokomik. Modli so: Ty Knježe, kotrychž wutroby wšitkich znaješ, pokaž z tuteju dweju jenoho, kotrohož sy ty wuzwolił, zo by dóstał město tuteje służby a japoštołstwa!

To bě też za nas Serbow přikładna wólba, kiž bě swobodna wot wšeje hadrije jenotliwych stronow, njehladaše na časne zbožo, ale měješe před wočomaj wěčne nadawki a dušine zbožo.

Tak dyrbimy też my činić. Prajće, Serbja, sće so hižo raz za dobru wólbu modlili, abo jenož swarjeli a hewrjekali? Ničo njeby škodźało, hdyž by cyły sakski lud, to rěka wolerjo, před wólbami raz přez krajne postajenjo dyrbjeli swj. exercicije činić. To by najlěpši srědk był za dobry wuspěch. Po tajkich wólbach móhli měrnje spać. Ale wot toho smy hišće jara zdaleni.

Tuž ničo njezbywa, hač zo sami exercicije činimy, to rěka, so prašamy před Bohom a swojim swědomjom, koho mamy wolić a potom modlmy so prawje należnje a wjele, dokelž runje tuta wólba rozsudźa nad zbožom wašich dźěći. Snadź sće hižo z druhich kužołow zhonili, što maja wotmyslene: waše dźěći woprować molochej cyle swětneje šule, kiž ma nabožinsku wučbu za njetřěbnu a splahowe rozwučenjo za nuzniše.

Posoł chce też tón króć być stary dobry Posoł. Tuž je přinjesł tutón nastawk. Překusajće sebi jón derje, dajće też druhim čitać a potom čińće tak, kaž je swj. Pětr wam pokazał. Njech też Duch Swjaty naše wutroby rozswětla! Ł.

Politiski rozhlad.

1. meje.

Naš serbski lud puću je 1. meje w procesijónje k maćeri Božej do Filipowa. Tam so pozběha, nasylnja, natwarja. Druzy puću ja do přirody. Druzy zasy su ju postajili za swjedźeń dźěła. W našej Sakskej so tutón dźeń swjeći z tym, zo so njedźěła. Druhdźe — kaž w Pruskej — so z wjetša wšudźe dźěła. Tola zeńdu so čerwjeni a komunistiscy dźěłaćerjo z wjetša we wulkich městach k wšelakim zhromadźiznam a swjedźenjam. W někotrych stronach ćahaju też po měsće. Tak na přikład w Prazy. Tola běše tam lětsa jara mało wobdźělnikow, jenož mało tysacow, skoro połojca mjenje hač hewak. Přetož też dźěłaćerjo widźa, zo z tajkich wustupow wjele njewuskoči. Kóždy trjeba swoje kroški a tuž dźěła a je wjesoły, zo dźěła ma. W Berlinje běchu komunistojo też wokoło ćahać chcyli. Tola město, kotrež je w socialdemokratiskich rukach, to zakaza. Na pokiw a poručnosć z Moskwy pak dyrbjachu komunistiscy dźěłaćerjo won na hasy. Do časa pisachu jich časopisy, zo ke krawnym zraženjam dóńdźe a zo so z 200 mortwymi liči. Dokelž pak tući hubu stajnje jara rozdajeja, nochcyše tomu nichtó prawje wěrić. Tola štož nichtó wočakował njebě, so sta. W Berlinje je 1. meje krew běžała. Nic krew wjednikow. Ći so, kaž stajnje,

12. meje wola wšitcy Serbja ☛ lisćinu 13 ☚ Sakskoho wjesnoho ludu. Jenož přez to budźe móžno, zo zasy swojoho zastupjerja do našoho sejma dóstanjemy.

Lisćina Schreiber, Špitank.

rjenje wukhowachu. Wbozy zawjedźeni dźěłaćerjo pak dyrbjachu krawić pře ničo a za ničo. 21 mortwi, 36 ćežko zranjeni a por stow lohko zranjenych: to je zrudny wukónc tuteje 1. meje. Za čo a k čomu? To nichtó njewě. Moskwa je tak poručiła a tuž so stanje. Kóždy rozomny človjek pak dowidźi, zo na tajke wašnjo so naša nuza a hubjeństwo njepomjeńši ale budźe jenož hórje.

Wotškodźeńske prašenjo,

wo kotrymž wěcywustojni nětk hižo třeći měsac w Parizu wuradźuja, njeje hišće dowuradźene a rozrisane. Zdaše so samo, zo so docyła ničo njewujedna a wšitcy, tak mudri kaž prjedy so rozeńdu. Nětk je amerikanski wěcywustojny Owen Young nowy plan přednjesł. Po tym měła Němska přez 37 lět w přerězku lětnje 2060 milijónow hriwnow wotškodźenja a wotpłaćenja na dołh zwjazkarjow płaćić. Posledniši so hakle za 58 lět cyle dozapłaći. Kaž so zda, ma tutón namjet wuhlad, zo jón zwjazkarjo a snadź też Němska přiwozmje. To bychmy dosć wjele a dosć dołho hišće płaćić dyrbjeli.

We Winje

je nowe knježeŕstwo zestajane. Je tworja křesćansko-socialna strona, wulkoněmska a zeński zwjazk. Prěniša je z 6 ministrami zastupjena. Nowy kancler Streeruwitz jej přisłuša. Tuž budże nowe knježeŕstwo w stopach dotalnoho kanclerja Seipela w Rakuskej dale skutkować.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Předsyda našoho towaŕstwa swj. Cyrilla a Methoda, knjez prelat Mikławš Žur, je w měsacu meji so do kupjele „Gastein" w Alpach podał, zo by tam swoju strowotu, kotraž je w běhu dołheje zymy trochu ćerpjeła, zasy dospołnje dobył. Też pokładnik našoho towaŕstwa je tu khwilu ze swojej knjeni mandźelskej na khutne napominanjo lěkarja Budyšin wopušćił. Tu khwilu je w Supetar na kupje Brač w Dalmaciskej. Přejemy woběmaj knjezomaj dospołne wustrowjenjo, zo byštaj so strowej wróćiłoj do našeje stolicy, hdźež staj wobaj z dźěłom jara poćeženej.

Z Radworja. Poslednju njedźelu apryla wotmě tu Katolska Bjesada swoju porjadnu měsačnu zhromadźiznu. Dyrbjachu so tehdom wólby wotměć. Ale jenož wubjerkownicy za jednotliwe wsy a dale nošerjo za khorhoj buchu z nowa postajeni. Dalše a hłowne wólby budźa přichodnje — poslednju njedźelu meje — njech so potom zasy wšitcy tak bohaće, kaž w aprylu, zeńdu. Zličbowanjo za zašłe lěto bu skhwalene. Pokładnikej, knjezej Pólanej, słuša za swěrne dźěło wulki dźak. Přitomny běše tu też knjez kapłan Grofa. Wón poda zwjeselacu rozprawu wo cyłych pjenježnych należnosćach towaŕstwa. Jako nowy sobustaw bu přijaty knjez kapłan Handrik z Gera. Přitomni sebi přejachu, zo by tudy raz nowy kandidat za sejm, knjez Špitank ze Zejic poręčał. Tuž wotmě so potom zašłu njedźelu w Radworju pola Kralec wólbna zhromadźizna. Knjez Špitank swój program přednjese a přitomni wšěm zasadam rady přihłosowachu, dokelž su sprawne, křesćanske a serbske. Mamy nadźiju, zo w našej wosadźe wšitcy swój hłós za lisćinu čisło 13 wotedaća.

Z Konjec. Pućowanske radupodawanjo za maćerje — Konjecy—Ralbicy — wotměje so srjedu 15. meje pop. w 2 hodź. w Konjecach na šuli a ¼4 hodź. w Smjerdźaceje pola Krawcec. Lěkaŕ budźe přitomny.

Ze Serbskich Pazlic. Radupodawanjo za maćerje wotměje so tudy tónraz hižo wutoru 14. meje pop. ½3 hodź. pola Kralec. Lěkaŕ budźe přitomny.

Ze **Zdźerje.** W mjenje staršich Zdźerjanskeje wosady prosymy wšitkich, kotřiž maja njedźelu prawo a winowatosć wolić, naše zrudne šulske wobstojnosće wopomnić a njedźelu wolić Centrum, lisćinu 12, kotraž je nas w našich šulskich nuzach tak raznje zastupowała.

Zdźerjanska šulska wosada.

Jězba do Prahi

z přileżnosću swjatočnosćow 1000lětneje wopomnjeńskeje smjerće swjatoho Wjacsława.

Dokelž je knjez prof. Bryl dlěžši čas na dowolencu wotjěł, sym po joho přeću přihoty a zarjadowanjo

julijskeje jězby

na so wzał. Čas khwata. Tuž ma so z přihotami hnydom započinać. Zajimcy njech so pola dowěrnikow zamołwja. Tući su:

Kk. faraŕ Mič w Njebjelčicach, hospodaŕski pomocnik Rjeda we Wotrowje, podpisany za Klóštrsku wokolinu, překupc Natuš w Khrósćicach, žiwnosćeŕ Breuer w Ralbicach, wyšši wučeŕ Hajna w Konjecach, faraŕ Šołta w Kulowje, faraŕ Delan w Baćonju, kapłan Handrik w Radworju, za Budyšin a wokolinu (z cyła za župu Arnošt Smoleŕ) župan P. Krječmaŕ w Budyšinje.

Knježa dowěrnicy dóstanu w bliższich dnjach trěbne zapiski. Hač do kónca meje maja tute zhotowjene być dla skazanja zhromadnoho pasa a nócłěhow w Prazy. Zarjadnistwo dyrbi wěste ličby z najmjeńša 3—4 njedźele do časa wědźeć. Też zarjadowanjo na železnicach njemóže so hakle w poslednich dnjach stać. Cyłe wudawki budźa so na 24—25 hr. stajić a to wot Budyšina ličene, potajkim jězba na železnicy hač do Prahi a naspjet (wobaj razaj drje ze spěšnikom), pasy a visum, snědanjo, wobjed a wječeŕ, přenocowanjo atd. Napłaćić maja so 5 hr. W běhu měsaca junija ma so potom dopłaćić. Po dokładnym wobličenju so wysokosć płaćizny bórzy wozjewi. Snadź tydźeń do wotjězda dóstanje kóždy wobdźělnik nadrobny ćišćany program cyłeje jězby a wšě trěbne pokiwy do domu k dobromu přestudowanju a wobkedźbowanju. Po wotběžanym času so wězo nichtó wjacy zamołwić njemóže. Jedna so wo dny wot 4.—7. julija (potajkim štwórtk, pjatk, sobotu a njedźelu), snadź trjebamy hakle pjatk rano zahe wotjěć. Wo tym budźe so nadrobnišo na zhromadźiznje rěčeć, kotraž so za někotre tydźenje powoła. Wróćili bychmy so w tym padźe póńdźelu rano ze spěšnikom, tak zo bychmy připołdnju w 12 hodź. w Budyšinje byli. Tuž nětko kruće do dźěła!

Jurij Słodeńk, zarjadnik.

Serbscy wolerjo!

Jutře njedźelu, 12. meje 1929, mamy do sakskoho sejma wolić.

Koho chcemy a mamy my Serbja wolić? Po wójnje nimamy žanoho zastupjerja serbskoho ludu wjacy w sakskim sejmje. A je to nimo měry nuzne a najwjetši čas, zo tam zasy swojich serbskich zapósłancow dóstanjemy.

Hač do wójny mějachmy tam stajnje swojeju dweju zapósłancow. Poslednjaj dwaj běštaj knjezaj kubleŕ Kokla-Lisak z Khrósćić a překupc Bart z Brězynki. Buštaj wobaj na lisćinje konserwativneje strony wolenaj. Po revoluciji

Štóž za tym žada, zo by w kraju zasy sprawnosć a křesćanske zmyslenjo knježiło, njemóže 12. meje hinak wolić hač lisćinu 13. Schreiber, Špitank.

so tuta zhubi. Nětčiša němskonarodna strona je z dźěla na jeje městno stupiła. Ta pak za nas Serbow ničo wjacy wyše měła njeje a žanoho serbskoho zapósłanca we swojich sejmskich kruhach njećerpi. Też stari konservativni a wosebje burstwo ma tam stajnje mjenje wliwa. A tola je nětkle runje za ratarstwo nanajzrudniši čas. Hospodarska nuza našoho ratarstwa a cyłoho wjesnoho luda je tak wulka, zo dyrbi so skónčnje woprawdźe něšto stać. Tuž su stari znaći ze wsow hromadźe stupili a prajili: dyrbimy sebi sami pomhać, **dyrbimy swoju stronu měć, stronu wjesnoho luda,** kotraž zajimy **cyłoho wjesnoho luda** zastupuje. Tak je nastała nowa strona **„Sakski wjesny lud“.** Ta ma cyły sakski wosebje wjesny lud hromadźić a sastupować. K prěnjomu razej je wona při poslednich němskokrajnych wólbach wustupiła a na prěni raz w rańšej Sakskej **62000** hłosow dobyła. Nětkle při tutych wólbach je so tale strona też na nas Serbow wobroćiła. **Też my Serbja** dźěn smy wjesny lud. Tuž su też **naše** zajimy w tutej stronje najlěpje zastupjene a škitane.

Wona je so na politiski wubjerk tow. swj. Cyrilla a Methoda wobroćiła a jomu **druhe městno na swojej lisćinje** za serbskoho kanidata poskićiła. Zdobom je wona přilubiła a so swjatočnje a pisomnje zwjazała, zo budźe nic jenož naše wjesne a to wosebje też **naše ratarske zajimy** zastupować, ale zo budźe też raznje **za křesćanstwo** wustupować a runje tak też naše **serbske narodne zajimy** spěchować a škitać. Tuž so wubjerk njeje dlějił, ale je tajke poskićenjo přijimał a jako serbskoho kandidatu na poskićene druhe městno **knjeza kublerja Jakuba Špitanka ze Zejic** pomjenował. To je přichodny syn prjedawšoho poslednjoho našoho serbskoho zapósłanca † knjeza kublerja Kokle-Lisaka z Khrósćic. **Wón znaje** naše wobstojnosće, je jednory, sprawny serbski bur. Jomu móže **kóždy wjesnjan połnu dowěru** měć. Wón budźe nas wšěch sprawnje a njebojaznje zastupować. W nim změjemy skónčnje zasy **swojoho serbskoho zapósłanca w sakskim sejmje.** A hdyž też **evangelscy Serbja** so tomu přizamknu a budźa knjeza Špitanka w krasnej přezjednosći sobu wolić, potom směmy so nadźijeć, zo **při přichodnej wólbje** na samsnu lisćinu **też jenoho evangelskoho Serba** postajimy a přećišćimy. Potom změjemy zasy, kaž prjedy, **swojeju dweju serbskeju zapósłancow w sakskim sejmje.** Tuž pak nětko ręka, **sebi ruku zawdać a přezjedni hromadźe stać.** Jenož na tutym puću dóstanjemy najprjedy jenoho a potom cyle wšće też druhoho Serba do Sejma.

Tuž serbski, wjesny ludo, stup do hromady! Wšitcy dźiće k wólbje! Wšitcy wolće:

Lisćinu 13 z mjenomaj „Schreiber, Spittank“.

Křesćanskim žónskim!

Wólba do sakskoho sejma nakładuje też wam swjatu winowatosć, zo swój hłós wotedaće. Jedna so tola wo jara ważnu wěc. Dyrbiće sobu pomhać škitać cyrkej a křesćansku šulu a so sobu starać wo lěpši přichod našoho luda a cyłeje wótčiny. Njepraj žana: što ma žónska z politiku a wólbami činić? abo: mój hłós tola ničo njewučini! Njewěriwe a njekřesćanske žónske tak njemysla. Te wšitke wola. Wone wědźa, kak ważny kóždy jenotliwy hłós je. A byrnjež khorowate a khrome byłe: ničo njedźerži je wróćo. A wy, křesćanske žónske, chcyłe wólbu zakomdźić? Z tym byšće ćežke zamołwjenjo na so kładłe. Abo je wam wšo jene, hač dobry katolski křesćan, swěrny syn našoho serbskoho luda, Jakub Špitank ze Zejic, nas w sejmje zastupuje abo traš radšo někajki čerwjeny abo nam cyle cuzy

Njewinowaće k smjerći zasudźeny.

(Pokročowanjo.)

Marja a Cecilija so nad tym wulcy zwjeselištej. Hnydom po wječeri dźěštej horje, hdyž pak do Cecilineje komorki přińdźeštej, dohlada so Marja, kak je łožo zjězdźene a pódla njoho ležeše rukajca.

Cecilija stupi bliže. „Štó dha je tu był!“

„Što dha ma wón jow pytać? To hižo zhonimoj!“ a Marja sćaha zawěški na bok, zo by pohladała, hač je tam štó skhowany. Mysleše sebi, zo tudy knjeza z Maloy wuhlada; tola nichtó tam njebě. Potom zběhny poslesćo, ale je hnydom zasy pušći a zawoła wótře ze stróžemi. . .

Cecilija přistupi bliže a widźeše, kak so we łožu grawoćiwe zwěrisko wije. „To je hrózbne“, zawoła wona.

„Wón so sam přeradźi, mi ty wčera praješe, lube dźěćo. Je bohužel přezasakły.“

„Kak móžemoj pak dopokazać, zo je to wón był?“

„Žadyn dwěl, je sebi joho wčera wot tutych cyganow kupił.“

„To je wěrno! Wot tutych něšto bližše zhonimy. Jutře so hnydom woprašamy.“

Marja pytaše něšto, z čimž by mohła zwěrisko zabić. Tola z ranjenej ruku njěběše jej to móžno.

Hrózbne zwěrisko naćahowaše so z łoža a chcyše na Marju zlećeć. Cecilija hnydom wo pomoc klinkaše.

Stary komornik a komorna, kotrejž běštaj hižo tak dołho pola Marje, hač běše tuta woženjena, přikhwataštej hnydom. — „Što dha tu je?“ wołaštaj wobaj, kaž z jenoho horta.

Marja pokaza jimaj; komorny wza kij a měješe wjacy wuspěcha, hač joho knjeni. Zwěrisko so wjacy njehibny.

Marja jimaj nětko powědaše, što bě so stało. „To je“, přistaji wona, „jedyn wot tych najstrašnišich hadow; jene kusnjenjo zawinje smjerć.“

„Tutón had pak tola njeje sam wot so jow přišoł“, praji komorny.

„To je wěste“, wotmołwi Cecilija.

„Štó też tu je, kotryž našej knježnje tajke złósće načini?“ praji komorna.

„Tukaće wy na někoho?“ prašeše so jej Marja.

„Kak móžemy to wědźeć? . . .“

„Znajeće tule rukajcu, kotruž pódla łoža namakach?“

„Ně“, wotmołwi komorny.

„A wy, Herta?“

„Na kóždy pad nosy tajke rukajcy knjez z Maloy.“

„Znajeće wy, komorny, joho čisło, kotrež wón nosy?“

„Haj, hnadna knjeni.“

„Je tole tute?“

„Haj, hnadna knjeni.“

„O, mój komorny, wy sće mi stajnje swěrny a podaty był, prajće mi junu zjawnje, što sebi wo knjezu z Maloy mysliće?“

„Hnadna knjeni, toho njejsmy hišće ženje lubowali.“

Hdyž běštej mać a dźowka samoj, padnyštej sebi wokoło šije. Dołho so tak dźeržeštej. „Tuta rukajca! Njeje drje runje žana ważna wěc“, rjekny Cecilija; „ale štó wě, hač snadź přez nju wuspěch njedocpějemoj? Hdyž bychmoj tu druhu w joho komorje namakałoj!“

Žony a knježny, waša winowatosć je, zo 12. meje waš hłós wotedaće a ani jenitka wolenjo njezakomdźi. Zo by so našomu ludej zasy zbožo a spokojnosć nawróćiło, dyrbiće wolić

☞ lisćinu 13 ☜ Schreiber, Špitank!

a njeznaty měsćanski zastojnik? Zawěrno, waše swědomjo wam kaže, zo žana wólbu njezapaseće a zo kóžda woli lisćinu 13 „sakski wjesny lud“, na kotrejž jeničcy stoji muž, wo kotrymž wěmy, zo móžemy so w kóždym nastupanju na njoho spušćeć, kiž budźe naše nabožne, hospodarske a narodne zajimy raznje zastupować. Tohodla **dźiće wšitke wolić** a to w prawym času. A kedźbujće, zo křižik do wopačnoho koleska njesčiniće. Poslednje kolesko na wólbnej cedli je naše. Cedlu dóstanjeće při wólbnym blidźe. Ličba 13 stoji před nim. A při nim čitaće: Sächsisches Landvolk. A starajće so tež wo to, zo tež wowka a susodźina a towarška woli. A njewěrće lesnym a zełharnym rěčam druhich. Posoł jeničcy wam prawje radźi. Jomu njeje wo ničo druhe činić, hač wo česć Božu a wo waše časne a wěčne zbožo. Tuž dźiće a činće tak, kaž wam wón praji.

Kak budźe dom swj. Vita w Prazy poswjećeny!

Kaž „Večer“ tu pisa, budźe tule njedźelu, 12. meje 29, dom swj. Vita cyrkwinscy poswjećeny. Zastupne lisćiki njebudźa so žane wudawać. Započatk budźe w 8. hodź. rano w cyrkwi swj. Jurja při powostankach (relikwijach) swjatoho Wjacsława a swj. Wojćecha (Adalberta), kiž su tam přez nóc złožene. Potom póńdźe procesijón k hłownym durjam kathedrale, hdźež budźa so ludźo litaniju k wšěm swjatym modlić, potom woswjeći so woda a na to póńdźe so tři króć wokoło zwonkownych murjow, kotrež budźa ze swjećenej wodu krjepjene.

Před hłownymi durjemi budźa so modlitwy spěwać, duchownstwo zastupi do Božoho domu, tu wotměja so swjate wobrjady z nutřka, litanija budźa so spěwać, woda swjećić; znutřkowne sćěny, podłoha atd. so tři króć pokrjepi. Za tutón čas wostanje kathedrala zawrjena a dyrbi prózdna być. Potom poswjeći so nowy wołtař w južnej łodźi a na to póńdźa po swjate powostanki k cyrkwi swj. Jurja, kotrež wotnjesu w procesijónje wokoło domu. A potom hakle wotewri so za wěriwych cyła (kathedrala) wulka cyrkeŵ.

Dokónči so skónčnje poswjećenjo nowoho wołtarja, na kotrymž budźe so wokoło 11 hodź. dopołdnja prěnja Boža mša swjećić. Přestrěń před hłownym portalom kathedrale a třeći nadwór hroda budźetej kóždomu wobstajnje přistupnej. W cyrkwi samej budźe jenož něšto ławkow a sydłow. Nichtó njetrjeba so potajkim wo wosebite zastupne kartki k poswjećenju njetrjebawši starać, dokelž njeby móžno było, tajke wudźělić.

Šesć njedźeli k česći swj. Aloisia.

Jutře njedźelu 12. meje započinaja so tak mjenowane Aloisianske njedźele. Je to 6 njedźeli bjez přetorhnjenja před swjedźenjom swj. Aloisia, 21. junija, na kotrychž swj. sakramenty dóstanjemy. Bamžojo je wosebje dźěćom a młodźinje należnje dosć poručuja k zdźerženju swjateje čistoty a wudźěluja za kóždu njedźelu dospołny wotpusk. Tola móžeš tež njedźele hakle po njedźeli 12. meje započeć, jenož přetorhnyć je njesměš, hdyž chceš wotpuski dobyć. W „Dobrym křesćanu“ na str. 265 maš rjany zawod a tež spomóžny přewod za wšě 6 njedźele. Njech naša młodźina prawje bohaće srěba z tutoho žiwoho kužoła, z kotrohož nam móc k běduženju w časach młodosće přikhadźa. Kaž swjaty Aloisius čista dyrbi naša młodźina być, potom nam njeje stracha wo naš přichod. Nic Sokoł nas njewutorhnje, ale jědź jandźelow, nic sylne muskule nam njezawěsća zbožowny přichod, ale móc kharaktera. Swjaty Aloisius a najčisćiša wšěch knježnow staj nam wjednikaj!

Marja chcyše hnydom pytać hić, ale dopomni so, zo ma z Maloy stajnje kluč při sebi.

„Wot nětka, lube dźěćo, će wjacy z wočow njepušću; budźeš w mojej komorje spać.“

Na druhi dźeń njebě z Maloy hišće domoj.

Marja poda so do města, zo by tam za cyganami hladała. — Tući pak běchu hižo rano zahe wotjěli a nichtó njewědźeše hdźe. Marja přińdźe tohodla cyle bjez tróšta domoj.

Knjez z Maloy přijědźe zasy domoj, wopokaza so přećelniši a lubosćiwiši, hač hdy prjedy. Hnydom pak móžachu na nim pytnyć, zo bě při wuhladanju Cecilije wosebje překwapjeny.

Hendrich wězo tu wopytowaše, kotraž dyrbješe joho přichodna mandźelska być; tohodla přińdźe tam tež skoro kóždy dźeń.

Wón běše stajnje w najwjetšej starosći, dokelž wědźeše, zo so wšěndnje wo žiwjenjo a smjerć jedna, a by tež chcył z cyłymi mocami k pomocy stać, ale njezwaži sebi to prajić. Cecilija njebě ženje sama, a jenož jej by to dowěrił. Njewědźeše tež hišće, hač je Cecilija so skónčnje swojej maćeri spóznać dała.

Runje w tym času, hdyž so z Maloy wróći, přińdźe tam tež Hendrich a prašeše so Cecilije, hač njeby z nim wujěchać chcyła. Čas běše najebać zymnoho wjedra rjany. — Hendrich wotmysli sebi potom z Ceciliju wo tym rěćeć, štož hižo tak dołho na wutrobje nosy.

Dołho hižo běše, zo Cecilija wjacy jěchała njebě; najprjedy pak so swojeje maćerje prašeše.

„Budźe wam to strowe, lube dźěćo; mojoho konja móžeće sebi wzać. Je jara měrne a dobre skoćo; jenož dyrbiće mi slubić, zo budźeće wobhladniwa.“

Na druhi dźeń khodźeše z Maloy wokoło konjeńca a widźeše, kak służowny konje rjedźi.

„Chce hnadna knjeni wujěchać?“ so prašeše.

„Nic tuta“, wotmołwi wón, „ale Cecilija“.

„Cyle sama?“

„Ně, knjez z Montgardek!“

Hendrich přińdźe w postajenym času. Hdyž běše we dworje, přikhwata tež Cecilija. „O“, zawoła, kajke maće wy tola krasne skoćo!“

„Hdy byšće na nim jěchała, to by wón nimo měry hordy był, hnadna knježna.“

„Dowoliće to?“

„Wězo! Snadź hnydom? Tak dyrbimy waše sedło horje położić.“

„Nětko nic, dokelž je mój kóń hižo cyle hotowy, přichodny raz potom; ale čohodla njejsu joho sem přiwjedli?“

„Tamle je!“

„Wodajće, hnadna knježna“, rjekny służownik, „dokelž chcyše tež knjez z Maloy wujěchać, tak dyrbjach najprjedy joho konja zesedłać.“

„To njeje tak złě, Józefje“, wotmołwi Cecilija při tym na konja skočiwši.

„Wy sće dobroćiwa, hnadna knježna“, praješe Józef.

Nětko so wobaj wotsalištaj. Běštaj hišće młodaj a rjanaj. Marja hladaše z ćežkej wutrobu za nimaj.

(Přichodnje dale.)

Křesćenjo — katolscy a lutherscy — kiž chceće, zo by k zbožu ludej cyrkej swobodna była, zo byštaj šula a stat na křesćanskich zasadach natwarjenej byłoj, wolće **lisćinu 13. Schreiber, Špitank.** Z tym wobaraće zmoham bjezbóžnosće, kotrež hroža naš lud póžrjeć!

Hej a hlej!

(K Aloisijanskim njedźelam.)

Hej a hlej! To naléćo
Z mocu nětk je dobyło.
Škowronćk spěwa tridomlej
Nad honami zasy sej.

Hej a hlej! To poselstwo,
Same nowe wjeselo.
Spěwaj, dźěłaj z naléćom,
Wusywaj ze paćerjom.

Hej a hlej! O młodźina,
Znaješ twojoh' wjednika?
Čołmik twojoh' žiwjenja
Wichor honi do stracha.

Hej a hlej! Haj, znaješ wša
Swjatoho Aloisia,
Kotryž z mysłu čistotnej
Dobyćo wzał djabołej.

Hej a hlej! Tuž zestawaj!
Bohu česć a khwalbu daj.
Doprědka! Duch nalětni
Rozšěrja so po zemi.

Spěwny wječor Ralbičanskeje „Lilije."

Škowronćki spěwaja nam zasy nad našimi serbskimi honami a z nimi zanošuja w našich žurlach naše spěwne towarstwa derje pěstowany serbski spěw. Tak běše w Khróšćicach „Jednota" njedawno wuhotowała krasny koncert, w Pančicach běše „Lipa" přednjesła wěnc wubranych spěwow, a njedźelu daše so nětko Delanski škowronćk, Ralbičanska „Lilija", we wjesnej žurli w luboznych zynkach słyšeć a widźeć.

Krótko po 8 hodź. zběhny so zawěšk a přez žurlu, wupjelnjenu z lubymi hosćemi zaklinča měšany khór „Reja w meji„. Běše to wutrobny postrow towarstwa, kiž stoješe w pisanych barbach před swojim zasłužbnym dirigentom, knjezom wyššim wučerjom Hajnu. A w mjenje towarstwa witaše joho předsyda, knj. blidarski mištr Brojeŕ-Ralbičanski, wšitkich, kotřiž běchu z bliska a z daloka w tak bohatej ličbje na swjedźeń přikhwatali, wosebje wosadneju knjezow duchowneju z Ralbic. Wuzběhny, kak je „Lilija" w zašłym lěće wjacy króć na cyrkwinskich swjedźenjach w Róžeńće Ralbicach sobu skutkowała a tak wjele prócy a časa nałožiła za dobru wěc. Skónčnje hišće prošeše, zo by tola při spěwanju so njekuriło a njepowědało. A tuta próstwa njebě podarmo wuprajena. Přitomni sćěhowachu jara kedźbnje dalšim spěwam. Kaž „Što wuči Absalom" abo „Róžu chcu sej płodźić". Posledniši spěw přednjese so wot 8 spěwarkow a spěwarjow rjenje cunjo. Dale słyšachmy „Hdyž wječor sparny wusnyć chcu" a „Bur w Kukecach". Stož so tu wo jenym burje a joho wotročku powědaše, běše woprawdźe směšna wěc a jednoliwe hłosy spěwachu a wurjekowachu słowa jara jasnje, tak zo běše cyły tekst derje zrozymić. Jako poslednje čisło přednjese so „Ha widźu-li ptačata ćahnyć".

W přestawcy jimaše so knjez arcyměšnik Žur słowa a dźakowaše so za přećelne powitanjo. Hdźež so spěwa, tam je derje być a tohodla měli sebi dobry spěw prawje hajić, wosebje też naše cyrkwinske kěrluše. Njezaleži tak jara, zo so z cyłej mocu spěwa, ale wjele bóle na tym, zo so jasnje a nutrnje spěwa, kaž je to „Lilija" tak wustojnje dokonjała. Słowa za dobry spěw zahorjenoho dušipastyrja wuklinčachu w třikróćnej sławje, kotruž přitomni stojo zanjesechu. Knjez wyšši wučeŕ Słodeńk pokaza na to, kak wulku prócu sebi kóžde spěwne towarstwo bjerje, zo by sebi naš lud wukhował krasnu kulturu we našich spěwach. Přeprošeše nas też na jězbu do „złoteje" Prahi w lěće abo nazymu, hdźež so wotměwaja swjatowjacsławske swjatočnosće. Knjez dirigent Hajna podźakowa so rěčnikomaj, wosebje też wunjesenu sławu, kotraž běše spěwarjow cyle překwapiła, powita hišće knjeza Woka-Kulowskoho, spisarja hry, kotraž so nětko wot wupruhowanych mocow hraješe. Směšk „Lubosće lesć" je połny zašmjatanych situacijow a kubleŕ Lěpeńk měješe činić, zo wšě tři njewjesty spokoji. Hrajerjo a hrajeŕki běchu swoje róle derje nawukli a je wušiknje wuwjedźechu. Kóždy žort so z wutrobitym smjećom mytowaše.

Tak běše spěwny wječor „Lilije" hač do poslednjoho čisła programa „lute dobre spodobanjo" w nastawacym naléću, a zawěšće je też rejka hosći hišće nětkotre hodźinki pěknje zabawjała. Njech Ralbičanska „Lilija" dale kćěje a čerstwu wóń našoho rjanoho spěwa roznošuje w našich Delanach!

Z cyrkwje a swěta.

Z Vatikanskoho města. Swj. Wótc wuda hač dotal 12 encyklikow, kotrež so wšě z ważnymi předmjetami zaběraja. Dwě, mjenujcy „Pokoj Khrysta-Krala w kralestwje Jězusowym" a „Najmiłosćiwši wumožnik" napominatej k wjetšomu česćowanju našoho Knjeza Jězusa a joho najswjećišeje wutroby; štyri česćuja wopomnjećo zasłužbnych swjatych mužow: swj. Franca Saleskoho a swj. Thomaša Akwinskoho; swj. Franca Azissiskoho a swj. Josafata; jena tróštuje mexikanskich martrarjow, druha přeprošuje narańšich šismatikow do klina katolskeje cyrkwje, dalša rjaduje misijonstwo w dalokej Khinje. Bamž Pius XI. móže so ze wšěm prawom mjenować bamž misijónow. W běhu 7 lět swojoho dotalnoho knježenja je 78 nowych diecezow założił, romskej „Propagandze" podstoja nětko 435 misijónskich prowincow napřeco 357 před 7 lětami. Tajkoho postupa na misijónskim polu cyrkej hač dotal hišće widźała njeje. —

— Hišće w meji wotdźerži Swj. Wótc ważny konsistorium, prěni wot časa nowoho porjada w Romje. Na nim budźa so wěsće nowe wobstojnosće we Swjatym Měsće naspomnjeć, tohorunja Bamžowy jubilej. Cyle wěsće budźa też nowi kardinalojo wuzwoleni, tola hišće znate njeje, štó kardinalski purpur dóstanje. Ličba kardinalow je na 58 spadnyła, z nich su 26 Włochojo a 32 cuzozemscy. Potajkim su Włochojo swoju dotalnu přewahu přisadźili; hač ju zasy dóstanu, je jara dwělomne. Kardinalski purpur dóstanu najskerje 4 Włochow a 4 cuzozemcow. Wuhlady maja arcybiskopja Dublinski (Iriski primas), Valencijski (w Španiskej) a Argentinski primas (w Buenos Aires); štwórty budźe pak Francoza, pak Amerikan Zjednoćenych Statow. —

Romski misijónski wustaw „Propaganda fide" zdźěluje, zo je misijonske towarstwo „Skutk za rozšěrjenjo wěry" loni 54½ mil. lirow nazběrało napřeco 47 mil. w předkhadźacym lěće.

Italski centralny komitej za bamžowy jubilej wupisuje wosebity Pětrowy pjenježk za potrjeby misijonow. Klóštrske wustawy su prošene wo poskićenjo cyrkwinskich zdrasćenjow.

Rottenburgski biskop dr. Sproll je so jara jasnje a rjenje wuprajił wo katolskej raznosći. Sprócniwi a dźěławi běchu hižo japoštołojo. Nětko je Swjaty Wótc nas wšěch namołwjał ke katolskomu skutkej. Katolska raznosć je zaměrne dźěło w zmysłu katolskeje wěry a katolskeje wučby, je zhromadne dźěło po jenotliwej ideji. Cyłe žiwjenjo diecezy kaž też kóždoho jenotliwca dyrbi so stawać z wotmachom a z mocu. Wjele zaspancow a mortwych maja so zbudźić, wjele zwjeršnosće ma so wotstronić, křesćanska mysl ma člowjeka cyle přewzać a překisać a přetworić. Što ma nětko wěriwy člowjek činić, zo by žadanja Swjatoho Wótca dopjelnił? K prěnjomu ma so dokładnje a dospołnje roz-

wučeć we swojej swjatej wěrje přez kedźbliwe a pobožne sćěhowanjo prědowanjow, přez čitanjo Swjatoho Pisma a druhich dobrych nabožnych knihow. K druhomu dyrbimy wšudźom swoju wěru njebojaznje wuznawać, njewěru a sektarstwo wotpokazować. K třećomu mamy woprawdźite katolske žiwjenjo wjesć z modlenjom, z častym dóstawanjom swj. sakramentow. K štwórtomu mamy stajnje być strózbni, ćim mjenje alkohola, čim lěpje. K pjatomu wěrni a sprawni, pilni a zlutniwi, kharakterni hač do žra. Wurazny katolik čita jenož katolske nowiny, druhowěriwi też naše časopisy nječitaju, čohodla dyrbimy my za naše duchowne žiwjenjo škódne wěcy čitać. Kóždy jenotliwc ma być dospołny na swojim měsće, kóždy muž njech je cyły muž, kóžda žona cyła žona, naši młodźencojo, naše knježny njech su krute we wěrje a póćiwe a čiste we swojim žiwjenju. Katolska raznosć ma knježić we swójbach kaž w towarstwach. Naša młodźina trjeba zawjeselenja, ale nic jenož zawjeselenja, wona trjeba šport a hry, ale nic jenož hry a športy. Wona trjeba też khutne słowa a khutne skutki. Te dóstanje we katolskich zwjazkach. Štož naše katolske prócowanjo krónuje, je zhromadne dźěło wšěch worštow, wšěch towarstwow pod zhromadnym wjednistwom.

Město Speyer n. Rh. změje lětsa też swoje swjatočnosće. Léta 1529 nawjedowaše tehdomniši češki kral Ferdinand I. w mjenje swojoho bratra kejžora Karla V. němski wjerchowski sejm w Speyeru. Tam so postaji, zo maja so wobstojnosće we wěrje njepřeměnjene wobkhować, to rěka: katolske kraje a provincy dyrbjachu tajke wostać a evangelske tohorunja. Žanomu krajej a žanomu městu njedyrbješe so druha wěra wjacy nanuzować, kaž běše so to dotal stało. Napřećo tutomu wobzamknjenju protestowachu přitomni evangelscy wjerchojo. Za to dóstachu mjeno protestantojo. Lětsa budźa nětko naši protestantojo 400lětne wopomnjećo tehdomnišoho protesta swjatočnje wobeńć móc. Też jedyn jubilej!

Francózska. W Orleansu započinaju so 6. meje wukotne třidnjowske swjatočnosće k česći swj. knježny Jeany d'Arc. 29. apryla 1429 pobichu Francózojo pod nawjedowanjom naspomnjeneje knježny jendźelske wójsko před Orleansom. Jendźelčenjo běchu tehdom dospołni knježa nad cyłej Francózskej. Před Orleansom sta so dospołny přewrót. Jendźelčenjo dyrbjachu cofać a wuswobodźenjo Francózkeje z putow jeje najhóršoho njepřećela so tu započa. Knježna Johanna narodźi so léta 1412 we wjescy Domremi w Šampaniji. Přez swoje dobyća wuruba kralej Karolej VII. puć k trónej. W Reimsu staji so jomu francózska kralowska króna na hłowu. Z tym běše Johanna swój nadawk dopjelniła a chcyše so zasy do swojeje domizny wróćić. Přez horce próstwy cyłoho wójska da so naprosyć k dalšomu wobdźělenju na wójnje. Léta 1431 padny Jendźelčanam do rukow. Tući wudawachu, zo je wona kuzłarniča, zasudźichu ju k smjerći na šćěpowcu a spalichu ju. Léta 1450 wobnowi so jeje proces a 1456 wupokaza so jeje dospołna njewinowatosć. 1919 bu za swjatu prajena a dósta česć wołtarjow w cyłej katolskej cyrkwi. Knježna Johanna je přez swoje skutki założerka nětčišeje Francózskeje. Tuž bjez dźiwa, zo so 500lětne wopomnjećo jeje skutkow po cyłej Francózskej swjatočnje wobeńdźe.

W Lourdesu poby loni 457160 putnikow, mjez nimi 60000 wukrajnikow. Khorych poby tam 15000, 87 dósta wuhojenjo abo tola ważne polěpšenjo.

Belgiski sławny klóštr Tongerlov wotpali so njedźelu tydźenja. Klóštr je w 13. lětstotku założeny wot běłych mnichow swj. Norberta (premonstratensy). Wón słušeše k najrjeńšim a najstaršim belgiskim klóštram a khowaše we sebi syłu drohotnych pokładow. Tři dźěle klóštra su so wotpaliłe, też krasna cyrkej. Tola so poradźi, cyrkwinske pokłady před wohnjom wukhować. — Też w bajerskej wsy Dörfling blizko Regensburga nasta samsny dźeń wulki woheń přez njekedźbliwe wotćisnjenjo palaceje cigaretki. Woheń zniči wulki burski statok a při nim stojacu wjesnu cyrkej. Też tu so drohotne cyrkwinske pokłady sobu zničiłe.

Poswjećenjo swjato-witskoho domu w Prazy. Na dnju 12. meje budże wobnowjeny Pražski dom swjatočnje poswjećeny. Metropolny kapitel Pražskoho domu je dowolił, zo so tutón historiski podawk filmuje, štož so stanje wot towarstwa Favorit-Film, kotrež je hižo druhe ważne podawki filmowało.

Pólska. We Waršawje zemrě 12. apryla universitny profesor Viktor Porzezinski. Wón běše swětasławny wučeńc a z dobom też přikładny katolik a wurjadnje dobry človjek. Běše w pólskej stolicy načolnik towarstwa přećelow łužiskich Serbow.

14. apryla zańdźeli w Lwowje patriarch pólskoho biskopstwa arcybiskop Hryniewiecki swojej woči k wěčnomu měrej, docpěwši 89 žiwjeńskich lět. Zemrěty běše 62 lět duchowny a 46 lět biskop. Biskop a martraŕ ruskeje politiki. Léta 1883 přewza Wilnjanske biskopstwo po 20lětnym wuprózdnjenju. Za dwě lěće hižo dyrbješe hić do wuhnanstwa a so zasydlić w Jarosławje při rěcy Woldzy. 1890 złoži swoje biskopstwo, dósta wot Swj. Wótca titul arcybiskopa a běše lětdźesatki dołho sobustaw Lwowskoho metropolitanskoho kapitla.

Towarstwowy powěstnik.

Pančicy. Jednota „Sokoł" ma kóždy štwórtk wječor we 8 hodź. zwučowanjo. Nowe sobustawy so rady lubje přijimaja. **Načolnik.**

Wotrow. Sokołske dźěći maja hakle 22. meje wječor w 7 hodź. zwučowanjo. **Načolnik.**

W Budyšinje zetkamy so
w kofejowni Lehmann
na Serbskej drózy 8.
Najsłódniše konditorske pječwa
Wosebitosć: Torty jako dar při wšitkich składnosćach.
Wšědnje popołdnju a wječor koncert.

Vogtlandske Madras- **gardiny,**
přikrywy na sofy, łoža, blida a diwany, wóskowanki, łožowe šaty
J. Erler, Budyšin
Zwonkowna lawska hasa 10
— Posłužujemy serbscy. —

Swědomite wuwjedźenjo
wšěch točenjow
kaž **britwjow, nožicow, konjacych nožicow** atd.
J. Hampel
Kotołska hasa 11.

Serbska ludowa banka w Budyšinje
Filialcy we Wojerecach a w Khoćebuzu
Agentury: **w Khrósćicach** pola knjeza **M. Čornaka,**
w Kulowje pola knjeza **Oty Bulanka,**
w Rakecach pola knjeza kantora **J. Rjelki**
Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy zapołožować na knižku a zběhać po potrěbnosći.
Zadanja pjenjezy ze 6—9 procentami
Telefon 3506 a 3507.

Spanske a bydlace jstwy, kuchiny, khamory, blida k pisanju, komody, wućahowate blida wot 42 hr., büffety, dubowe, wot 250 hr. kaž tež wšě wutykane wěcy.
Dobre dźěło, tunje płaćizny!
Płaćenjo po dźělbach!
Rěču serbscy.

Pawoł Handrik
Budyšin
Kamjeńtna dróha 32
při Drjewowych wikach.

Wšě čišćeŕske wěcy
wuhotuje derje a spěšnje
Donnerhakec čišćeŕnja.

Vogtlandske wumělske **gardiny**
kupujeće stajnje tunjo pola
Kurt Erler w Budyšinje
jenož na žitnych wikach 11
napřeco „Złotej hwězdźe".

Schauseil
w Budyšinje
ma tola najrjeńše
jakowe tkaniny
šórcuchowe tkaniny
rubišća atd. atd.
Wjacy hač 335 wšelakich wołmjanych muslinow
Wobhladajće sebi moje wukładne wokna!

Zamki za jězdne koła
z naspjetswěćakom a pruhowanskim kołkom
poručuja
bratřa Thomas
w Budyšinje, Kamjeńtna dróha 16

Serbski Hospodař
ratařske wulkowikowanske tow. z wobmj. ruk.
Telefon: w Budyšinje 3510, w Khoćebuzu 1247.
Naš młyn w Delnim Wujezdźe, tel. čo. 13, dźěła nětko też
dejwo spěchowacu picu
z ržanych a pšeńčnych wotrubow, rajsoweje mučki a mučki wolijowych wosuchow po receptach nazhonitych skotarjow, wšě dźěle w najlěpšich a najčisćišich kajkosćach.
Tutu picu předawamy jako
łužisku dejwo spěchowacu picu
I. družina wopřija 18,06 % proteina
a 8,42 % tuka,
II. družina wopřija 19,48 % proteina
a 7,83 % tuka.
Wobej družinje stej po wobswědčenju statneje přepytańje w Möckernje pola Lipska njeskaženej a čistej.

Procesijón do Krupki.

Pjatk 17. meje rano 5 hodź. Boža mša we Wotrowje, po njej hnydom woteńdźemy. W Pěrnje swačimy w hosćeńcu „Wettiner Hof". W Bergieshüblu přenocujemy w hosćeńcu „Goldner Stern". Sobotu připołdnju w 12 hodź. chcemy w Krupcy być.

Přećelam a znatym wozjewjamy zrudnu powěsć, zo je naša luba mandźelska a dźowka

Marija Bělkowa

z Radworja, rodźena **Bjeńšec z Khrósćic,**

ze swjatymi sakramentami domawobstarana w starobje 24 lět zbóžnje ze swěta wotešła. Tohodla wuprajamy wšěm, kiž su ju w dołhej khorosći wopytowali abo ji za žiwjenjo kajkužkuli druhu lubosć wopokazali, wšěm, kiž su so na póstym wječorje za nju modlili abo ju k rowu přewodźeli, wosebje tak mnohim wopytowarjam póstoho wječora a přewodźerjam z Khrósćic, kaž tež zastupjerjam Budyšskoho pjekarskoho zjednoćeństwa (z khorhowju) a daricerjam wěncoweje pychi najwutrobniše „Zapłać Bóh tón Knjez!" Dušu tak zahe zemrěteje pak poručamy modlitwje wěriwych.

W **Radworju** a **Khrósćicach,** 5. apryla 1929.

W mjenje wšěch zawostajenych:
Pawoł Bělk w Radworju,
Michał Bjeńš a **Hańža,** mandźelska,
w Khrósćicach.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. - Za nawěšťki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za reklamowy rjadk w teksće so 50 pj. płaći. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Zamołwity redaktor: Kapłan Józef Nowak w Budyšinje, Kirchplatz 2. — Pokładnik: Jurij Šołta, wučeř, Před šulerskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje z póstšekowym kontom: Drježdźany 33458. Dalokorečak čo. 3895.

20. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **18. meje 1929.** | **67. lětnik.**

Swjatkowny kěrluš: Veni, creator Spiritus.

1. Přińdź, Ducho Stworićelo naš,
Zo naše duše wopytaš!
A napjelń z hnadu wutroby
Ty, kotryž sam je stworił sy!

2. Ty pokojićeŕ rěkany
A wjeŕšnoho dar Boha sy
A žiwe žórło lubosće
A žałbowanje duchowne.

3. Ty dary dawaš sedmore
A porst sy ruki Božeje,
Ty wot Wótca nam póslany,
Zo z rěčemi hort zdebił by.

4. Nam zaswěć swěcu do mozow
A lubosć lij do wutrobow!
A skrućuj ćěło słabuške
Ze swojej mocu wobstajnje!

5. Prječ njepřećela wotećěŕ
A pokoj wobradź nam a měr!
Hdyž z našim wjednikom sy ty,
So wšeje škody zminjemy.

6. Přez tebje Wótca póznajmy
A joho Syna sćěhujmy!
A zo ty Duch sy wobeju,
To wěŕmy wšón čas z radosću!

7. Budź Wótcej česć a Syneji,
Kiž z morwych stany dobywši,
A Duchej Swjatom' spokoja!
Haj, Bohu česć je bjez kónca.

25. 5. 28. Přełožił M. Nawka.

Swjatki.

Do swojoho do=njebjes=stpěća bě Khrystus swojim japoštołam a swojej cyrkwi slubił Ducha Swjatoho, po=kojićerja a swjatosćerja. Po dźělenju wot swojoho mištra na wolijowej horje wostachu japoštołojo w Jerusalemje a přihotowachu so po Knjezowej přikazni na přijećo slubjenoho Ducha. Mócny a sylny bě potom swjatki tutón přikhad, we wohniwych=płomjenitych jazykach, w šumjenju mócnoho wětra Duch Swjaty na japoštołow přińdźe. Woni buchu napjelnjeni z duchom a počachu we wšelakorych rěčach rěčeć. Swj. Pětr dźeržeše prěnje prědowanjo a 3000 dachu so křćić.

Kajki woheń a kajka zahorjenosć też do našich zymnych a husto tak sebičnych wutrobow zawěwa, hdyž tute spodźiwne skutkowanjo Ducha Swjatoho słyšimy! Duch Swjaty pak njebě woprawdźe jenož za prěnich křesćanow, ale wón też dźensa hišće ze swojej wšoho=mocu napjelnja kóždu wutrobu, kiž wěri a kiž je dobreje wole. Njedajmy swjatkam nimo hić, bjez toho, zo bychmy so zhrěli a zapłomjenili ze samsnym wohnjom lubosće k Bohu a człowjekam. Wotućmy ze zwučeneje zasparnosće a wobnowmy dary Ducha Swjatoho!

Dobyli!

Je to krasne słowo, kotrež dyrbimy sebi dwójcy prajić: smy dobyli. Kelko króć smy tola hižo wolili a stajnje podarmo a bjez widźomnoho wuspěcha. **Skónčnje mamy zasy swojoho muža w našim sakskim parlamenće.** To sebi ze spokojenjom a připóznaćom prajimy. Serbja maja tam zasy swojoho serbskoho zastupjerja a też katolikojo maja skónčnje zasy katolskoho křesćana w sejmje jako zastupjerja křesćanskich docyła a wosebje katolskich zajimow. Tuž smědźa drje wšitcy so wjeselić. Wšědny človjek by sebi to myslił. Tola su dźiwni ludźo na swěće. Skoro so zda, kaž bychu měnjenja byli, zo je němski katolik něšto cyle druhe hač serbski katolik! Njeje też samo w našich Serbach tajkich ludźi, kotřiž bychu so w sejmje radšo přez katolskoho Němca hač přez katolskoho Serba zastupować dali? Njejsu to ze swojim wólbnym lisćikom jasnje wuprajili? Wobhladajće sebi tola jednotliwe wsy! Je to nimo měry zajimawa wěc! Namakaće tu dobry dopokaz, hdźe su a dźěłaja přeswědčeni katolscy serbscy wjednicy abo hdźe su ludźo, kotřiž maja wšo za Němcowstwo, mało abo ničo pak za Serbowstwo wyše. Prajimy: wobhladajće sebi wólbne ličby a budźeće nam prawje dać. To je ta wulka běda pola nas: cuzbarstwo! Cuze so zda někotromužkuli stajnje lěpše być. Tuž stajnje za tym loji. Či pak njech božedla tola njewustupuja jako „dobri Serbja“. Myslimy, zo tutych naš lud tola skónčnje dopóznaje a jich jako „wjednikow“ wotpokaza. Njeje dha katolski Serb runje tak dobry katolik kaž jedyn katolski Němc? A tón nas tola cyle hinak znaje a cyle hinak z nami čuje a tuž budźe nas wjele lěpje zastupować! Tuž chcemy so tola wšitcy z wutroby wjeselić, zo mamy katolskoho Serba jako swojoho zastupjerja we sakskim sejmje. Z wosebitej wjesołosću směmy wšak wuznać, zo su naši katolscy Serbja powšitkownje so derje po wudatej wólbnej paroli našoho „Kat. Pósła“ měli a pokazali, zo kruće za swojim wjednistwom stoja. To je rjany dobytk, kotryž wšitku prócu najrjeńšo mytuje: **w přezjednosći ze swojim wupruhowanym wjednistwom smy sylni** a też druzy dyrbja na nas dźiwać a z nami ličić. Zdobom je nas też jara wjeseliło, hdyž z hłosowanja widźimy, kak su też evangelscy Serbja z dźěła w přikładnej přezjednosći za našoho serbskoho kandidatu hłosowali. Cyle wěsće budźe knjez Špitank też jich žadanja a přeća ze wšej raznosću a swědomitosću zastupować. Při přichodnej wólbje pak so kruće nadźamy, zo pódla našoho katolskoho zastupjerja so też hišće jedyn evangelski Serb na samsnu lisćinu staji a so wuzwoli. My chcemy też w přichodźe jedyn druhomu być k pomocy!

Zdobom pak smy z tutych wólbow a wosebje po nich cyle nadpadnje njepřećelne stojišćo sakskich katolskich Němcow napřeco nam Serbam z nowa jara jasnje spóznać móhli. Človjek by sebi myslił, zo budźa woni, hdyž zasy swojoho kandidatu přećišćeli njejsu, z wjesołosću witać, zo je tola znajmjeńša jedyn katolik do sakskoho sejma wuzwoleny, dokelž je woprawdźe čas, zo tam skónčnje jónu katolski zapósłanc sakske katolske zajimy zastupuje a škita. Runje nawopak! Žanoho słowčka nimaja wyše, swojim katolskim čitarjam prajić, zo je jedyn katolski zapósłanc woleny, kotryž budźe woprawdźe też katolske zajimy zastupować. Haj, podtłóča samo joho mjeno, wuwostajiwši w zeznamje wolenych, w kotrymž kóždoho wuzwolenoho zapósłanca z mjenom mjenuja, cyle nadpadnje mjena wuzwolenych zapósłancow sakskoho wjesnoho luda! Njedyrbja sakscy katolikojo zhonić, zo je parola katolskich Serbow wuspěšna a prawa była, a zo je knjez Špitank woleny? Nochce so nam tola skoro wěrić, zo by so tajke něšto z połnym wotpohladanjom stało. Tola přichodne čisło S. V. njepřinjese žanu porjedźeńku! Nawopak! Přinjese nimo měry wótre wupady napřeco nam Serbam, jako bychmy jeničcy my Serbja wina byli, zo so njeje centrumc wuzwolił. Prašamy so, je dha centrum docyła naše hłosy měć chcył? Zady wokoło, haj, hdyž je wšěm móžnym njekatolskim časopisam swoje lětaki připołožał, w kotrychž Serbam rjane serbske a němske słowa prajić wě. Čohodla dha tak zady wokoło? Centrumscy ludźo tola cyle derje znaja politiski wubjerk katolskich Serbow. Su dha so woni před wólbami z jenym słowom na njón wobroćili? Ně!! Tuž dyrbimy sebi tola myslić, zo nas woni njetrjebaja a zo sebi mysla, zo bjez našich hłosow swojoho muža přećišća! Wjednistwo sakskoho wjesnoho luda je hnydom wědźało, na koho ma so wobroćić, chce-li serbske hłosy měć. Su dha tuž naši katolscy serbscy politiscy wjednicy w našim tow. swj. Cyrilla a Methoda što wopačne činili, hdyž na jenej stronje němscy wěrybratřa wo nas njerodźa, na druhej stronje pak so móžnosć, haj wěstosć poskićeše, katolskoho Serba do sejma dóstać, zo su tutu móžnosć wužili a tuž parolu za našoho Špitanka wudali? Kak „Sächs. Volksz.“ k tomu přińdźe, nětk nas Serbow winować, zo smy my jich poražku zawinyli?! Najprjedy nas njerodźa, hdyž jim nós tak wysoko stoji — móža wšak hordźi być, štož su nam napřećiwo dobyli runje w poslednim času k dobromu so wě Němcowstwa, ale ke škodźe katolicisma — my z jara jěrej wutrobu na tajke jich „dobyća“ spominamy — potom nas za jich njewuspěchi zamołwitych činja! To njeje žane wašnjo. A čohodla nas Serbow njetrjebachu? Po bjezwuspěšnych jednanjach z němskej ludowej stronu, z kotrejž běchu so zjednoćić chcyli, bjez toho, zo bychu swojostronskoho kandidatu postajili, zjednachu so ze zwjazkom zastojnikow, kotryž ma wokoło 10000 hłosow, postajiwši na prěnje městno katolskoho zastojnika Müllera. Tohodla so wo serbske hłosy ani njestarachu. A nětk smy my ći hrěšnicy, hdyž je so jim wěc nimokuliła.

Serbscy katolscy wolerjo! Wy sće z nowa zasy jónu spóznali našich wjednikow, kotrymž móžeće so z połnej dowěru přizamknyć. Je to waš Katolski Posoł, je to wjednistwo tow. swj. Cyrilla a Methoda a joho politiski wubjerk. Su to mužojo, kotřiž měrnje a ćiše — druhdy samo skoro přejara ćiše! — dźěłaja za waše lěpše. Stojo kruće na zakładźe katolskeje wěry su woni zdobom swěrni swojomu ludej a narodej, kotřiž znaja joho bědu a joho ćeže. Woni su dali parolu, prawu a jasnu, a z njej su was wjedli do wólbneje bitwy. Wy sće sćěhowali jich hesłu. Waš dźak je: waše dobyćo. Smy dobyli. W přezjednosći smy sylni. Tuž wostańmy sebi swěrni a přezjedni a wostanjemy dale też sylni.

Kritiske dosłowo k wólbam — za kat. Serbow.

Wólby su nimo, smy dobyli a so tohodla wulcy wjeselimy, zo smy našoho kandidatu přetłóčili. Přejemy jomu z wutroby „wjele zboža“, njech je joho skutkowanjo w sejmje za Serbow spomožne, Bohu česći, Serbam k wužitku!

Čomu nětko hišće kritiske dosłowo? K nazhonjenjam při wólbach. Kaž to wšudźe na swěće stare wašnjo bywa, njeběchu mnozy pola nas z našim kandidatom spokojom. „Wón rěčeć njemóže“ a tak a podobnje mudri ludźo sudźachu, njewědźo, zo tola jeničcy wěc zapósłanca njeje, jenož mudrje rěčeć móc. Njeskorženje hižo wulki wjednik Israelskoho ludu, Mójzes, zo je joho jazyk ćežki? Je to zajimawe, što so dźensiši dźeń najwažniše skutkowanjo pola zapósłanca być zdawa. — Husto nam w tutym wólbnym času na mysle přińdźe, tamne stare přisłowo: profet njepłaći ničo we swojej dominzne.

Njech smy też dobyli, bě pak tohodla hižo wšitko při wólbach přikładne? Njeknježeše też tón raz mjez nami wulka njepřezjednota? Kaž přecy. Hačrunjež su jednotliwe wsy derje wolili, njemóžachu druhe hišće wjele lěpje wolić? Naš stary brach: naša njepřezjednosć! To jene dyrbimy sebi za přichod spomjatkować: my politiscy jenož potom hišće něšto płaćimy, kaž dołho móžemy naše hłosy — a njech su to też jenož 5000 — zhromadnje někomu dać. Tak khětře pak, hač dyrbi so něchtó wo kóždy jednotliwy hłós pola nas starać, potom nimamy žaneje mocy wjacy

we sebi. Potom sebi nichtó też wjacy po naše hłosy njepřińdźe a njebudźe a njemóže nam najmjeńše lubjenja wjacy činić, dokelž nimamy žaneje nahladnosće wjacy. Jako cyłk pak też dźensa hišće 5000 hłosow něšto płaća. Tohodla bóle hromadźe stać w přichodźe!

Kak stoji z politiskej zdźěłanosću mjez Serbami? To je ćežke prašenjo. A štóž mohł je zwotmołwić, mjelči, dokelž nochce nikoho ranić. Ale dyrbimy sebi to zjawnje a njetajenje prajić móc, zo politiski zajim a politiska zdźěłanosć w Serbach njerosće, kaž pjanka we naléću w našich běrnach abo neplach. Tohodla njeby ničo škodźało, hdyž bychu so też mjez Serbami w času wólbow wólbne zhromadźizny wotměwałe. Tak bychmy wšće hišće wjacy hłosow dóstali. Ale njesměmy nětk, hdyž su wólby nimo, na wšě naše horjo zabyć a rucy lěnej do klina położić a čakać, kak budźa nam w přichodźe pječene kawki do hubow lětać. Ale što činić? Dźěłać? Cyle moja myslička! Ale kak?

Mamy naše towarstwo swj. Cyrilla a Methoda. W nim bychu so po mojim zdaću dyrbjałe, kaž je to pola podobnych towarstwow wašnjo, we wěstych časach wosebite zhromadźizny zarjadować. Wosadne towarstwa bychu mohłe zwonkowny aparat přewzać a centrala towarstwa abo wosada sama by so dyrbjała wo kmanych rěčnikow a referentow starać. Zhromadźizny njebychu wězo jenož politiske byłe, ale też hospodarske a dyrbjałe so ze wšěmi palacymi prašenjemi našoho časa zaběrać. Njech nam naše dobyćo za-

Wólbne wuniski w Budyšskim a Kamjenskim wólbnym wokrjesu.

Město a wjes	socialdemokrat. strona	němsko-nacion. strona	němsko-ludowa strona	hospodarska strona	komunistiska strona	demokratiska strona	oppositionelna komm. strona	strona za ludowe prawo	staro-socialdem. strona	nacional-social. strona	centrum	Sakski wjesny lud
Budyšin	4890	2442	3220	1515	1485	1372	61	175	566	2510	804	204
Bělšecy	53	8	7	9	28	1	5	—	—	2	10	40
Bolborcy	84	16	3	14	9	7	—	1	3	2	5	55
Boranecy	13	2	1	2	6	—	1	—	2	7	9	46
Bórk	19	89	13	4	5	3	1	3	3	13	13	69
Bóšicy	15	7	5	9	18	3	1	—	6	33	28	141
Budestecy	237	68	121	144	76	52	5	11	16	15	36	67
Ćichoficy	8	6	9	3	18	1	—	—	5	4	3	50
Dobrošecy	3	2	—	—	—	—	—	—	—	1	12	80
Dźěžnikecy	171	15	37	17	17	10	1		7	12	3	36
Haslow	21	15	—	—	10	1	3	—	2	24	8	72
Hodźij	123	55	25	138	5	7	—		6	7	1	34
Horni Hunjow	37	14	3	5	4	9	—	—	1	9	13	75
Hornja Kina	28	9	17	5	40	5	—	—	—	5	1	24
Hrubjelčicy	98	11	6	4	14	5	—	—	2	17	8	32
Kamjenjej p. Radw.	10	2	1	1	2	—	—	—	—	—	3	48
Komorow p. Rakec	13	13	—	9	4	1	—	1	1	29	—	124
Krakecy	5	8	15	5	22	—	2	—	—	2	5	110
Khelno	15	10	5	3	6	—	—	—	1	10	6	66
Khwaćicy	90	17	2	8	12	8	1	1	—	18	3	82
Łahow	25	12	8	7	40	3	—	1	1	61	4	107
Łuh	49	20	11	5	21	10	—	1	3	18	3	75
Łuzč	2	4	—	2	—	—	—	—	—	3	8	62
Mały Wjelkow	93	87	104	19	21	21	—	2	5	55	10	32
Njeswačidło	48	57	38	11	19	15	—	5	1	68	1	160
Pozdecy	—	8	—	—	—	—	—	—	—	2	4	42
Přěčecy	26	22	7	11	4	1	—	—	3	31	5	61
Radwoř	30	4	10	8	7	4	1	—	4	10	26	236
Rakecy	117	90	83	36	16	15	2	7	8	33	4	147
Rašow	77	18	12	22	24	9	1	—	—	3	5	26
Słona Boršč	16	2	5	3	3	4	—	—	1	11	—	48
Zdźeŕ	15	2	8	4	16	—	1	—	2	2	71	58
Kamjenc	2159	559	525	1330	363	272	31	29	119	319	200	30
Brunjow	34	20	7	20	10	1	—	1	3	16	4	46
Kanecy a Swinarnja	2	3	1	2	—	1	—	1	—	3	34	39
Khróšćicy	15	13	1	18	—	3	—	—	—	3	52	173
Konjecy a Šunow	5	2	—	15	—	5	1	—	—	2	31	172
Hłupońca a Bukowc	3	28	1	6	2	—	—	1	3	1	1	4
Wudwoř a Kozaricy	3	6	12	2	2	2	—	—	—	1	11	83
Hórki	10	3	1	—	—	1	—	—	—	—	9	75
Jawora	6	—	—	2	1	—	—	2	—	1	20	30
Jělca	6	20	1	4	1	—	—	—	1	1	1	37
Kašecy	2	10	4	—	—	—	—	—	—	1	1	37
Kriepjecy	8	—	4	5	—	—	—	—	1	1	2	52
Kukow, Pančicy a Klóštr	43	4	7	19	7	9	3	—	1	2	194	97
Lejno, Časecy, Zejicy a Wučkecy	15	6	1	9	2	—	1	1	6	25	15	88
Miłoćicy a Wěteńca	10	3	2	1	—	—	—	—	—	—	28	73
Nowoslicy	1	1	1	4	—	—	—	—	—	—	9	75
Njebjelčicy	43	1	1	7	9	6	—	—	—	4	24	55
Nuknica	—	2	1	—	—	—	—	—	—	9	—	71
Wotrow a Nowe město	6	—	6	4	1	1	—	—	1	1	23	107
Pěskecy	9	4	1	6	1	3	—	—	3	3	10	66
Worklecy	39	4	6	12	4	5	—	—	—	4	36	187
Ralbicy	2	2	1	—	—	—	—	—	—	—	18	106
Róžant	1	3	3	—	—	4	—	—	—	1	6	51
Žuricy	—	9	1	2	—	1	—	—	—	—	1	67
Smječkecy	51	10	11	6	14	3	1	—	—	2	14	74
Smjerdźaca a Łazk	1	—	—	1	—	—	—	—	1	—	21	80
Tradow	8	4	—	1	—	1	—	—	1	—	—	21
Wysoka	25	26	5	9	—	—	—	—	—	3	—	20
Serbske Pazlicy	5	5	1	—	2	—	—	—	—	—	11	87
Sernjany a Hrańca	1	3	—	—	—	—	—	—	—	—	25	82

dychnje nowoho čerstwoho ducha a njech też Duch Swjaty ze swojim njebjeskim swětłom nas rozswětli a zahori za naše wulke a swjate nadawki! Swjatki we Serbach su jara trěbne.

Z Łužicy a Serbow.

Z **Budyšina.** W zańdźenym tydźenju je naš knjez biskop přewodźany wot knjeza šolastika Jurja Hejduški do Prahi jěł, zo by so na swjedźenju 200lětnoho jubileja swjatoprajenja swj. Jana z Nepomuka wobdźělił. Kaž smy zhonili, běchu tam mnozy biskopojo wot arcybiskopa Kordača Pražskoho přeprošeni, mjez druhimi też arcybiskop Parizski dr. Dubois.

— „Jednota", towarstwo katolskich Serbow za Budyšin a wokolinu, wuhotuje jónu za štwórćlěta powšitkownu zhromadźiznu, hdźež so mać Jednota ze swojimaj dźěsćomaj: wotdźělenjomaj młodźencow a knježnow, jónu zeńdźe. Prěnja tajka skadźowanka budźe njedźelu najswjećišeje Trojicy w Kat. towaršni. Přednošk budźe na thema: „Swj. Wjacsław a naš čas" złoženy. Zhromadźizna dyrbi wšěm hordoznu postawu swj. Wjacsława jasnje błyšćatu před woči stajić a z dobom zajim za naš zajězd započatk julija wubudźić.

Z Ralbic. Pućowanske radupodawanjo za maćerje wotměje so wutoru 21. meje popołdnju 3/43 hodź. w Ralbicach pola Brězanec a 1/24 hodź. w Sernjanach pola Kórjeńkec. Lěkar budźe přitomny.

Ze **Smječkec.** Janske kupjele su daloko a šěroko znate přez swoju hojacu móc, ale nic mjenje přez swoju krasnu ležomnosć. Runje w zańdźenych dnjach je so naš lěs zhotował z młódno-zelenej mejskej drastu. Hdyž smy dołho dosć wočakowali spomožne wjedro, dha je so nětk mnohosć hosći přinamkała, zo by w lěkowarni knj. dra. Rachelje wustrowjenjo pytała. Zo by so našim khorym kaž też zwonkownym hosćom zwjeselne wokřeća poskićiłe, budźe so swjatkownu póndźelu w rjenje přihotowanej zahrodźe Janskich kupjelow koncert kapale Feiereis z Drježdźan přihotować.

Z **Kamjenca.** Zańdźeny štwórtk, na swjedźenju swj. Jana Nepomuckoho, pokhowachmy tudy knjeni direktorowu Marju Steskowu w 63. lěće jeje žiwjenja, kiž bě na 30 lět na khorołožo sputana. Wona so narodźi 14. nov. 1866 w Modranje pola Prahi; lubowaše swoju maćernu rěč čas žiwjenja a staraše so sobu za swój dźěłaćerski lud w cuzbje. Lědma bě doma swoju jutrownu winowatosć dopjelniła, sćěhowaše nadobo po dóstaću poslednoho Božoho wolijowanja swojej loni zemrětej dźowcy, Margareće Smolinej we Šwosdorfje, do wěčnosće. Smjerć dźěsća zniči bórzy maćerne žiwjenjo!

Z **Kamjenca.** Płódny deščik je wokřewił naše hona, pola, łuki a lěsy. Nalětne dźěło na polach je skoro dokonjane, tola do žnjow je lětsa hišće dołho. Stajam swoju dalšu nadźiju na přiwožowanjo cyhelow, kamjenjow a pěska za nowotwar sotrownje w Kamjencu. Za měsac junij mam zasy wot wokrjesnoho hejtmanstwa w Budyšinje zjawnu dowolnosć k hromadźenju w Kamjencu a Kamjenskim hejtmanstwje. Je to nimo měry napinaca wěc, tola pohnuwaca, hdyž widźimy dźakownosć a nahladnosć miłosćiwych sotrow też pola druhowěriwych a pola wšelakich přećiwnikow.

Do Prahi!

Praha je ze swjatočnosćemi započała. Zańdźenu njedźelu bu na swjatočne wašnjo dom swj. Wita poswjećeny. Lětstotki su na nim twarili, nam bu skónčnje popřate, jón woswjećeny widźeć, a widźeć a wobdźiwać joho cyłu rjanosć a bohatosć. To też katolskich Serbow wjeseli, a woni so sobu zraduja ze słowjanskim češkim narodom.

Lětsa swjeći pak Praha hišće druhi ważny swjedźeń. 200 lět je so pominyło, zo bu Jan z Nepomuka swjaty prajeny. Kotre dźěćo swj. Jana njeznaje? Wón je sobu patron našoho biskopstwa. Joho kašć z lutoho slěbra, centnarje ważacy, stoji w češkej kathedrali na Hradčanach. Tam chcemy też my Łužiscy Serbja, wosebje my katolscy, pućować a sebi pomoc wuprosyć w nuzach našoho časa. Tam stoji tón stary Karlowy mósť, z kotrohož bu w nocy do Wołtawy ćisnjeny, a bdźež so kóždolětnje tysacy zhromadźa z cyłeje dalokeje češkosłowakskeje republiki. Nochceš też ty jónu tamne swjate městno widźeć, hdźež je martrařskeje smjerće wumrěł tamny wulki, w cyłym katolskim swěće česćeny a sławjeny martrař spowědnoho potańtwa?

A wosebje tohodla dyrbiš też ty tam jěć: Češka swjeći 1000lětny jubilej swojoho prěnjoho wulkoho patrona,

Njewinowaće k smjerći zasudźeny.

(Pokročowanjo.)

Staj woprawdźe rjanaj, mysleše při sebi; kajke rjane mandźelstwo by to było?... Zda so skoro, kaž byštaj byłoj za so stworjenaj. — A tola dźěli jeju hłuboke bjezdno — njehodźi so tute ženje wupjelnić? Sym pře słaba była, mojej Genovefje dowolić; haj, mojej Genovefje! Přez mjeno Cecilija sym na te prawe skoro pozabyła. To njeje česćownje jednane! Hendrich dyrbi to wědźeć. — Haj, jutře dyrbi to zhonić! Ale, moje wbohe dźěćo! — Marja zakry swoje wobličo a płakaše hórcy. „Mój Božo", praji skónčnje, „smil so nade mnu. Česćowny měšnik so njewróći, Bepo njepisa, smjerć hrozy z kóždej hodźinu mojomu dźěsću, moje mocy widźomnje woteběraja. Što mam započeć? Njebudźe moja nadźija skoro wěsta? Dyrbi tajeństwo, łža a zasakłosć stajnje nade mnu knježić? Ně, mój Božo a Knježe! Twoja wěčna sprawnosć to njepřida: to wěm, to čuju!"

Mjez tym, zo so Marja z tutymi zrudnymi mysličkami zaběraše, jěchaštaj Hendrich a Cecilija nimo wulkoho lěsa. Wonaj běštaj zbožownaj a wjeseleštaj so, zo móžeštaj tak samoj być, ale tola też zamyslenaj wuznaćow dla, kotrež měještaj na wutrobje. Cecilija běše samsnoho měnjenja, kaž Marja, zo njeje sprawnje, Hendricha w joho wotpohladźe jebać, dokelž móže to cyle bjez wuspěcha być a wona bě sebi wotmysliła, tutón wulět wužić, zo by jomu wšitko zdźěliła, štož dyrbi na kóždy pad wědźeć. Kóń knjenje z Keralain, hewak tak měrne skoćo, běše dźensa jara njespokojny. Wuši powěšejo, hłowu třaso, při kóždym stupjenju zleća kóždy raz na bok a njeposłuchaše na žadyn hłós.

„Zda so skoro, kaž bych docyła jěchać njemohła", praješe Cecilija smějo, „budu drje dyrbjeć najprjedy zasy wuknyć."

„Hewak je tute skoćo tola sobu to najkmańše", praji Hendrich, „njewěm, na čim to zależi."

W tutym wokomiku poća kóń z prědkom stawać.

„Cecilija! Ja mam strach! Prošu was, chcemoj so wróćić."

Runje běštaj kónc lěsa dócpěłoj, hdźež so potom we blizkosći hrózbna skalna hłubina wupřestrěwaše.

„O, kak to škoda", wotmołwi Cecilija, „ale wy maće prawje", a spyta konja wobroćić, kotryž běše stajnje njeměrniši. — Wot nětka poča cyle dźiwi być. Stany hišće někotre razy z prědkom, zarjehota dźiwje a lećeše kaž kłok. Hendrich spyta joho sćěhować a ju też bórzy dosćahny; hdyž pak chcyše Hendrich ruku wupřestrěć, zo by konja přimnył, tutón zleća na bok a wutorhny so jomu z ruki. Potom čerješe zasy kaž wobłudnjeny dale. Cecilija bjez bojosće, dźeržeše so kruće sedła, w nadźiji, zo so tola prjedy zawróći, prjedy hač budźetaj před tamnej hrózbnej hłubinu, hdźež jeju wěsta smjerć wočakuje; ale jeje mocy přecy bóle a bóle woteběrachu, mjez tym, zo kóń swoju podwoji. Kóń njepopušći w najmjeńšim, a město zahubjenja běše tak blizko; někotre metry hišće ... a potom skała ... a smjerć! ... hrózbna smjerć! ... dyrbi so wo tute twjerde kamjenje rozbić ... roztorhać ... a zarazyć. Hłubina so před njej wočinja! Jenu mjeńšinu hišće. —

swjatoho Wjacsława. Hižo w „Krajanu“ a „Kat. Posole“ sy wo nim čitał — jeli njejsy, to skomdźene hišće zarunaj — a zahoř so też za wulkoho čěskoho knježićerja.

Wšitcy tam słušeće, katolscy Serbja, wosebje pak wy młodźi, naši młodźency a naše knježny. Při tajkich přileżnosćach so wutroba spodźiwnje rozšěrja a nadobywa. Duša je kaž do njebjes pozběhnjena. My to za naše žiwjenjo trjebamy. My to trjebamy jako katolikojo, zo widźimy, kak hižo zemscy njeje podarmo było, za Khrystusa dźěłać a za njoho wšitko woprować. My to trjebamy jako Serbja, zo widźimy słowjanski mócny narod, kotryž na tajke wašnjo swojich narodnych rjekow swjeći. My to trjebamy jako katolscy Serbja, zo widźimy, kak so narodnosć a swjatosć hromadźe znjesetej.

Tohodla nječakajće dlěje, ale zamołwće so hnydom pola wašoho dowěrnika. Wotjědźemy štwórtk 4. julija, a budźemy w Prazy 3 połne dny. Płaćić budźe jězba, nócleh, wobjedy a wječerje, wšo hromadźe 25 hriwnow. Tohodla pojědź sobu! Kać so wěsće njebudźeš. (Mjena dowěrnikow su z poslednjoho čisła dowidźeć.)

Program Swjato-Wjacsławskich dnjow w Prazy započatk julija 1929.

Hłowne dny.

3. julija: Witanjo wukrajnych hosći. Swjatočna zhromadźizna. Posedźenjo rozsudźerjow.

4. julija: Mjezynarodne wubědźowanja ćěłozwučowanske a lohkoathletiske. Wubědźowanja Słowjanskoho Orelstwa a Katolskoho Sokolstwa na stadionje. Kopańcowe wubědźowanjo mjez Polakami a Hollandźanami. W 20 hodź. Mjezynarodna akademija.

5. julija: Pólne Bože służby na Mirowem naměśće. Swjatočny ćah. Defilá. Hołdowanjo swjatomu Wjacsławej. W 5 hodźinach: Zjawne zwučowanjo Južnosłowjanskoho a a Češkosłowakskoho Orelstwa. Mjezynarodne wuběhowanja na 3 kilometry. Zwučowanjo družstwow a jednotliwcow wšěch narodow na narjadach. Jězdni. W 20 hodźinach: Akademija Južnosłowjanow.

6. julija: Bože służby w domje swj. Vita na Hradčanach. Swjatočne zjězdy narodnych a katolskich organisacijow (studenća, młodźina, wučerjo, žony a holcy, dźěłaćerjo, ratarjo atd.). Wubědźowanjo w pjećiboju a dokónčenjo mjezynarodnych wubědźowanjow. Wubědźowanjo družstwow narodow w prostych zwučowanjach. W 15 hodź.: zjawne zwučowanjo orelskoho sobustawa na stadionje, wustupjenjo wukrajnych gymnastiskich związkow, mjezynarodna štafeta. W 20 hodźinach: akademija Češkosłowakskoho Orla.

7. julija: Pólne Bože służby. Ćah w narodnych drastach. W 15 hodź.: Defilé wubědźowarjow a khorhojow. Narodne wašnja a reje, jězba orelskich jězdnych w narodnych drastach. Swjatočne skónčenjo a rozdźělenjo mytow wubědźowarjam.

8. julija: Putnistwo do Stareje Bolesławy.

Zapósłane.

(Bjez zamołwjenja redakcije.)

Dodawk k wólbje do sakskoho sejma.

Wólbna bitwa je nimo a jeje wukónc je tajki, kajkiž je politiski wubjerk našoho towarstwa doprědka widźał. Joho warnowanjo, naše serbske hłosy nic na njewuspěšnu stronu rozmjetać, njeje z dźěła ničo pomhało. Kaž slepomu wo barbach, tak rěči so podarmo politiscy zabłudźenym a zasakłym. Běža kaž slepi do swojeje zahuby.

Mjez zasakłymi přećiwnikami wubjerka su tajcy, kotřiž trawu rosć słyša. Su wězo dźesać, haj sto króć mudriši, hač wupruhowani sobustawy politiskoho wubjerka, kotřiž su serbskomu ludej we wólbnych należnosćach přecy prawje radźili, dokelž sej wšo dokładnje překusaja a maja też telko a hišće wjacy krupow we hłowje, kaž tamni „tež-politikarjo“. Ludźo, kotřiž so z politiku njezaběraja a ničo wo njej njerozemja, maja so po nazhonitych wjednikach złožować. A to je naš

politiski wubjerk.

Joho zasadni přećiwnicy, z wjetša w němskim lěhwje a wotrodźeńskich kruhach, wužija politisku njenazhonitosć serbskich wolerjow a wabja jich tajnje a zjawnje na cuzu, nam njepřećelsku stronu. Wbozy Serbja njesłuchaja na swojich wjednikow, kotřiž z nimi derje měnja. Radšo dowěrja so cuzym. Stary brach z časow zrudnoho wotročstwa. Tak smy dotal nazhonili, zo mjez katolskimi Serbami, zjednoćeni w towarstwje swj. Cyrilla a Methoda, so přecy elementy namakaja, kotrež nastajnje přećiwo postajenjam a

---

Z poslednimi mocami storhny hišće za wuzdu. Tuta so roztorhny a poslednja škrička nadźije wuhasny. Cecilija začini woči a so modleše.

Hendrich prócowaše so, štož bě jenož móžno; wón ju dosćahny, běše hišće jenož někotre kročele zady wboheje holcy ... hišće wokomik a wón móže snadź so stupić mjez smjerću a swojej njewjestu.

„O, mój Božo, dyrbjał přepozdźe přińć?“ žałosćeše. Runje, hdyž tute słowa wupraji, wuhlada na kromje hłubiny mužskoho, kotryž runje na Ceciliju khwataše. Widźeše, kak so wón na konja wali, kak kóń cuzoho sobu wleće. Běše to wokomik najwjetšoho a najhrózbnišoho stracha. Kóń dyrbješe so skónčnje podać. — Cecilija pak so z konja zwjeze. Hendrich skoči z konja a khwataše k njej. Přez nahłe padnjenjo bě pohłušena, bórzy pak so zasy zhraba a stoješe z Hendrichom před swojim wumóžerjom.

Wótře, kaž z jenoho horta, zawołaštaj Cecilija a Hendrich nadobo: „Knjez z Keralain!“

Cecilija padny do rukow swojoho nana, kotryž ju dołho na swoju wutrobu tłóčeše.

Hendrich hladaše myslo na njeju a bu hłoboko hnuty.

„O, mój nano“, praji skónčnje Cecilija, „nětkle hakle će zasy widźu! Kak dołho sy tola na so čakać dał?“

„Sym hižo wjacy njedźeli tu a stražuju nad tobu a twojim žiwjenjom.“

Knjez z Keralain wuprašowaše so nětko za wšitkim, wosebje za swojej lubej mandźelskej. Cecilija jomu wšitko dokładnje wupowěda, što bě so stało a što wšo bě słyšała.

„Při wšitkim tym“, naspomni Hendrich, „je Cecilije wšědnje nowym strachom wustajena. Znaju konja knjenje z Keralain, je woprawdźe měrne a dobre skoćo, a tuta njezbožo, kotrež zawiny skoro hrózbnu smjerć, pokazuje bjez dwěla na złóstnisku ruku.“

Wšitcy tři dźěchu ke konjej, kotryž bě nětko cyle měrny, ale jenož hišće dźiwje hladaše; dohladachu so na krwawe smuhi, kotrež spody sedła dele běžachu.

Hendrich pokaza jomu wulki wótry hósć w sedle, kotryž bě wbohomu skoćeću wulku bolosć načinił. To je njemóžne, zo móže skoćo bolosć znjesć, bjez toho, zo by so přez bolosće roznjemdriło. Też wuzda bě tak narěznjena, zo dyrbješe so na kóždy pad roztorhnyć.

„Ze wšitkoho je tola widźeć“, praji Cecilija, „zo Bóh mje škita.“

„To sebi tola zasłužiš, lube dźěćo!“

A knjez z Keralain pokłoni so nimale pokornje před tutej zmužitej holcu, kotraž z lubosće k swojomu nanej kóždy dźeń z tak wulkej zmužitosću a sebjezapřećom swoje žiwjenjo zasadźi.

„Tutón wječor“, praješe Cecilija, podamy so do komory njebohoho hrabje; knjez z Maloy je rukajcu we mojej zhubił, čohodla njedyrbjał też tam někajki sćěd zawostajić?“

Slubichu sebi, hišće Marji ničo wo tym prajić, zo je tu jeje mandźelski. — „Moja mać njeby tu zmužitosć měła, dale přepytować, hdyž by swojoho mandźelskoho wuhladała.“

Nan a dźowka so skónčnje dźěleštaj a napominaštaj so mjez sobu k najwjetšej wobhladniwosći.

(Přichodnje dale.)

wobzamknjenjam politiskoho wubjerka dźěłaja, samo **dowěrnicy a wubjerkownicy towarstwa.**

To dyrbi skónčnje přestać! Pak su tući kažerjo politiskeje discipliny a towarstwa, pak sobustawy politiskoho wubjerka. Tuta khutna należnosć dyrbi so raz do čista na hłownej zhromadźiznje dorozrisać. Tak to dale hić njemóže a njesmě. Nastajnje padaja našim prócowanjam do khribjeta. Zjawnje su sej dowolili, za strony agitować, wo kotrejž kóžde politiske dźěćo wědźeše, zo bjez Serbow njedobudźe. Napřećiwne chcychu jako wjednicy „dopokazać". Tohodla so officielnje na naš politiski wubjerk njewobroćichu, we wěstym njeměrje a njewěstosći pak so přez nowiny a lětaki na Serbow wobroćichu.

Wšelake kreatury dźěłachu pod ruku přećiwo našomu wubjerkej, kotřiž so tajkoho dźěła napřećo swojim ródnym krajanam njehańbuja. Tajke zjawne namołwjenjo jeneje wosady ke skutkowanju za druhu stronu dyrbi sej politiski wubjerk spomjatkować, tež wuzwoleny zapósłanc. Njech jenož so we swojej należnosći na njewuzwolenoho kandidata wobroći. Tajkale politiska hłuposć! Wjele mudriši njeběchu Serbja w Klóštrje, kiž su přećiwo swojomu krajanej wolili. Z toho je tež dowidźeć, kak su wěste Klóštrske woršty napřećo Serbam zmysleni. Nic jenož, zo so Serbja narodnje kaža, nětko tež hišće politiscy. Jich zadźerženjo je najlěpši dopokaz politiskeje njazrałosće. Dachu so narěčeć wot znatych agitatorow a hłosowachu **přećiwo katolskomu Serbej.** Radšo dachu swój hłós njeznatomu Němcej, kiž žanych wuhladow na dobyćo njeměješe. Mnozy wšak so nětko kaja, zo su cuzym na lěp zalězli. Tak su so ze swojimi radźićerjemi blaměrowali. Hač budźe to powučenjo za přichod? Z ćežka! Klóštr nochcyše serbskoho zastupjerja w sejmje měć. To njech sej wuzwoleny spomjatkuje a so po tym ma. Tajke zrudne wobstojnosće nastanu, hdyž Serbja na cuzych posłuchaja.

Jedyn sobustaw politiskoho wubjerka.

Z cyrkwje a swěta.

Z Vatikanskoho města. Kaž so z lětneje rozprawy „bamžowoho skutka za rozšěrjenjo wěry" wupokaže, staj w poslednim lěće (1928) Pólska a Belgiska najwjacy nahromadźiłoj. Polacy su 1928 přez 200% wjacy nawdali hač lěto prjedy, Belgičenjo přez 100%, Němcy přez 50%, Francózy 20%. Do cyła je so nazběrało 54½ milijónow lirow, 24 milijónow zwjedźe Amerika sama (Zjednoćene Staty), potajkim absolutnje měrjene najwyššu sumu. —

Nowy kolleg Propagandy na hórcy Gianicolo je hotowy a bu 26. apryla přez kardinala van Rossuma poswjećeny.

Vatikanski časopis „Osservatore Romano" podstoji nětko zasy cyle Swj. Stołej, kaž běše to prjedy hač do lěta 1919 było. —

Z Němskeje. W Bochumje wotmě so 21. apryla wulki misijónski dźeń, na kotrymž so přez 6000 wosobow wobdźělichu. Mjez přednošowarjemi běštaj tež znataj lětarjaj stotnik Koehl a misijonar P. Schulte. Wobaj zarjadowaštaj po přednoškach lětanja, zo bychu mysl rozšěrjenja lětadłow w misijónach spěchowali.

Steylski misijónski dom wupósła 21. 4. 46 sotrow do misijónow.

Najznaćiši nabožny tydźenik Württembergskeje „Stuttgarter Katholisches Sonntagsblatt" je započatk apryla swój nakład na 100000 eksemplarow powyšić mohł. Z tutej ličbu stoji wón na čole wšěch podobnych časopisow Južnoněmskeje. Zdobom je to dopokaz za to, zo ma dobrych wudawarjow. Na wšě 50 lět běše znaty ludowy spisowaćel praelat Konrad Kümmel z joho hłownym redaktorom. Dźensa nawjeduje jón Franz Stärker cyle w duchu swojoho přikładnoho prjedownika.

Češka. Na dnju swjatoho Jurja poswjeći w Romje Kralowsko-Hradski biskop Kašpar w mjenje Pražskoho arcybiskopa češki Kollegium Nepomucenum, kotryž je Swjaty Wótc ze swojich srědkow za češki narod natwarić dał. Nowy kolleg dyrbi theologam wšěch diecezow Česko-Słowakskeje służić, kotřiž chcedźa na bamžowych Romskich universitach studować.

Pólska. Robert Blum, znaty wjednik němskich ludowcow w revolucijonarnym lěće 1848, wupraji so na Frankobrodskim parlamenće na sćěhowace wašnjo wo Polakach: Moji knježa, njechamy tola ženje na to zabyć, kak dołho je Pólska była škitarka nawječorneje kultury před narańšosewjernym barbarismom; njechamy na to zabyć wosebje w nětčišim wokomiku, kak wjele mamy so Polakam dźakować za jich skutki w prjedawšich lětstotkach. A hdyž smy nětko tež rad na to złożeni, zo widźimy najradšo jenož brachi pola našich susodow, njechamy tola zabyć, zo Polacy hižo wot njespomliwych časow sem cuzym we swojim kraju prawa spožčowachu, za kotrymiž my w Němskej dźensa hišće wojujemy. Nihdźe na cyłym swěće njeběše swoboda swědomja tak škitana kaž w starej Pólskej. Samo po cyłym swěće zacpěwani Židźa namakachu w Pólskej nowu domiznu. Tym pak, kotřiž su dźensa tak rady zwólniwi, Polakow hanić a zacpěwać a jim wšě dobre strony wotrjekować, dyrbju přiwołać: njezabućće, zo maće na tym sami najwjetšu winu. Pólski narod je wot 80 lět sem rozšćěpjeny, wuwjazany a potłóčany, my smy jón wurubili joho nutřkownych mocow, joho kraja, joho swobody. A štóž na 80 lět podteptany we błóće leži, tomu njemóžemy wumjetować, zo je błóćany. Wón sam nima na tym žaneje paršonskeje winy.

W **Póznanju** zeńdźechu so 28. apryla 40 pólskich biskopow k nabožnej narodowej konferency. Wuradźowanja nawjedowaštaj kardinalaj primas Hlond a Kakowski. Tež bamžowy nuncius Marmaggi běše přitomny. Skhadźowanjo traješe štyri dny.

Włochi. (Italska). 28. apryla započachu so w Monte Cassinje wulkotne swjatočnosće k česći swjatoho arcywótca Benedikta. Na tutym dnju běchu so mjenujcy 1400 lět minyłe, zo bu tudy sławny klóštr přez swj. Benedikta założeny. A tónle klóštr stoješe kruće a přetra złe a dobre

Veni, sancte Spiritus!

1.

Swjaty Ducho, přińdź a pój,
Pósćel z ńebjes na lud swój
Pruhu swětła swojeho.
Přińdź, o Wótče khudźiny,
Dawaćeŕo darniwy,
Dušow swětło nad słónco.

2.

Pokojeŕo najlěpši,
Duši hosćo najsłódši,
Wokŕewéńe lubozne.
Wotpočinko we dźěle,
Wobkłodźenje w horcoće,
Spokojo naš w zrudobe.

3.

Swětło nanajzbóžniše,
Napełń duše zwólniwe
Swojich swěrnych do kromy.
Bjez twojeje mocy tu
Ničo ńeje w człowéku,
Ničo ńeje bez škody.

4.

Zwumywaj wšo mazane,
Pokŕepej, štož suche je,
Bolace šo zahojej.
Zhibuj, štož je woprostło,
Zhrěj a wuhrěj zymne šo,
Zabłudźene nawodźej.

5.

Daj wšěm swojim wěriwym
Na tebe so spušćacym
Swojich darow sydomku.
Daj nam, kiž ći służimy,
Mzdu, zo zbóžńe wumrěmy.
Daj nam radosć bezkónčnu.
Amen. Alleluja.

25./26. 5. 28. Přeł. M. N.

časy štyrnaćoch lětstotykow. Ženje njebu zběhnjeny, ženje njezhubi zajimy swojich rowjenkow. Tak je wón sławny žiwy musej cyłoho Benediktinskoho rjada. Swjaty Wótc wotpósła statnoho sekretara kardinala Gasparrija jako swojoho legata za swjatočnosće. Italske knježeŕstwo staji legatej wosebity ćah z kralowskimi pyšnymi wozami. Na horje Cassinje witaše bamžowoho pósłanca minister kulta, kompanija wojakow wopokazowaše jomu wojeŕske česće, abtbiskop Hrjehor Diamare strowješe kardinala ze strony Benediktinow. Kardinal Gasparri přinjesy wosebite breve Swj. Wótca za jubilejne swjatočnosće sobu. W nim wosławuje Swj. Wótc njezakhódne zasłužby čornych mnichow wo bohosłowstwo, wědomosć, wumělstwo a kulturu nawječornoho kraja.

Jendźelska a Iriska swjeća z wulkim zahorjenjom 100-lětne wopomnjeću wuswobodźenja katolikow z putow starych njepřećelskich zakonjow z časa reformacije. Lětdźesatki su tehdom katolikojo — wosebje Irojo pod sławnym Danielom O'Conelom — wótrje wojowali wo stećanske runoprawa. Skónčnje padnychu 13. apryla 1829 poslednje spinadła Tehdomniši prěni minister, wójwoda Wellington, předpołoži kralej Jurjej IV. runje přez jendźelskich lordow z 4 hłosami wjetšiny přiwzaty zakoń „catholic emancipation", zo by jón podpisał. Kral podpisa skónčnje po dołhim hnućenju přez ministra zakoń z wotwobroćenym wobličom a křipjo ze zubami. Po podpismje šmórny pjero pod blido. W Londonskej kathedrali dźeržeše kardinal Bourne dźakny pontifikalny hamt. Na nim běchu 23 arcybiskopow a biskopow, 10 abtow a někotre sta měšnikow a na 4000 wěriwych přitomni. W Liverpoole wobdźělichu so na swjatočnosćach přez 15000 wěriwych. Iriske swjatočnosće budźa wězo wo wjele mócniše a pyšniše, hdyž wopomnimy, zo je tehdomniša podteptana a wuputana Iriska dźensa dospołnje swobodna. Za Dublinske swjatočnosće 23. junija su so hižo přez 200000 wobdźělnikow zamołwjeli. Tam přińdu też mnozy Irojo z Ameriki. — Katolska cyrkeŵ iriskoho swobodnoho stata liči 2751269 wuznawarjow, to su 92% cyłoho wobydleŕstwa. Njekatolikow liči kraj na 220723.

Romska Anima swjećeše před krótkim 70lětny wopomnjeński dźeń swojoho założenja přez Pia IX.

Towarstwowy powěstnik.

Budyšin. **Koło serbskich spisowaćelow** změje swjatkownu sobotu dop. w 10 hodź. posedźenjo w Serbskim Domje.

„Jednota", towarstwo kat. Serbow w Budyšinje, změje njedźelu, 26. meje, na swj. Trojicu zhromadźiznu w Kat. towaršni. Skhadźować budźe so cyła Jednota, też wotdźělaj modźencow a knježnow. Přińdźće wšitcy, zo budźe sala přepjelnjena! Wječor změje hesło: Swjaty Wjacsław — Złota Praha.

Baćoń. Kasino młodych ratarjow wuleći njedźelu 26. meje na Lubijsku horu. W Budyšinje dźemy rano 1/28 hodź. do Serbskeje cyrkwje kemši a 3/49 hodź. woteńdźemy wot Serbskeje kofejownje na dwórnišćo. Prošu towaršow, zo bychu so prawje bohaće wobdźělili. Jeli wjedro přehrozne, wulět wupadnje. Předsyda.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1929.

Kk.: 401. ze Zajdowa: Hańža zwud. Geblerowa; 402. z Loswicy: Hańza Winarjec; 403. ze Słoneje Borśće: Michał Winkleŕ; 404. z Rachlowa: Marja Młodźenkec; 405. z Lauterbacha: Hana Górkec; 406. z Budyšina: Mikławš Pawlik; 407.—409. z Wotrowa: Mikławš Jurš, Pawoł Šołta, Jan Šrama; 410. z Kanec: Hana Waidlichec; 411. z Krjepjec: Pětr Knježk.

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 16. meje 1929.

Ćelata (1027): 1) 85—88. 2) 78—84. 3) 68—75.

Swinje (767): (přez 300 pt.) 1) 75—76. 2) (240—300) 76—77. 3) (200—240) 74—76. 4) (160—200) 74—75. Rancy 65—68.

W Budyšinje zetkamy so
w kofejowni Lehmann
na Serbskej drózy 8.
Najsłódniše konditorske pječwa
Wosebitosć: Torty jako dar při wšitkich składnosćach.
Wšědnje popołdnju a wječor koncert.

Serbski Hospodaŕ
ratarske wulkowikowanske tow. z wobmj. ruk.
Telefon: w Budyšinje 3510, w Khoćebuzu 1247.

Naš młyn w Delnim Wujezdźe, tel. čo. 13, dźěła nětko też
dejwo spěchowacu picu
z rżanych a pšeńčnych wotrubow, rajsoweje mučki a mučki wolijowych wosuchow po receptach nazhonitych skotarjow, wšě dźěle w najlěpšich a najčisćišich kajkosćach.

Tutu picu předawamy jako
łužisku dejwo spěchowacu picu
I. družina wopřija 18,06 % proteina a 8,42 % tuka,
II. družina wopřija 19,48 % proteina a 7,83 % tuka.
Wobej družinje stej po wobswědčenju statneje přepytańje w Möckernje pola Lipska njeskaženej a čistej.

Vogtlandske Madras- **gardiny,**
přikrywy na sofy, łoža, blida a diwany, wóskowanki, łožowe šaty
J. Erler, Budyšin
Zwonkowna lawska hasa 10
— Posłužujemy serbscy. —

Swědomite wuwjedźenjo
wšěch točenjow
kaž **britwjow, nožicow, konjacych nožicow** atd.
J. Hampel
Kotołska hasa 11.

Serbska ludowa banka w Budyšinje
Filialcy we Wojerecach a w Khoćebuzu
Agentury: **w Khrósćicach** pola knjeza **M. Čornaka,**
w Kulowje pola knjeza **Oty Bulanka,**
w Rakecach pola knjeza kantora **J. Rjelki**
Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy zapołožować na knižku a zběhać po potrěbnosći.
Zadanja pjenjezy ze 6—9 procentami
Telefon 3506 a 3507.

Konzert
w zahrodźe
Swjatkownu póńdźelu
4 hodź.

Janske kupjele w Smječkecach

Feiereis-kapała
z Drježdźan
přizamkuje so
Réunion
(hač do 12 hodź.)

Jězdne koła
Ćerjate mašiny
w pisanej emailli z pruhatej hłowu
Suknjace saki / Naspjetswěćaki
z pruhowanskim kołkom
jara płaćizny hódno pola
bratrow Thomas
w Budyšinje, Kamjeńtna dróha 16

Marja Runge
wumjełska wušiwarnja
za paramenty
w Budyšinje, Lubijska droha čo. 9
poruča so k zhotowjenju
a k wuporjedźenju wšitkich
paramentow, ryzwow,
pluvialow a khorhowjow.

Spanske a bydlace jstwy, kuchiny, khamory, blida k pisanju, komody, wućahowate blida wot 42 hr., **büffety, dubowe,** wot 250 hr.
kaž tež wšě wutykane wěcy.
Dobre dźěło, tunje płaćizny!
Płaćenjo po dźělbach!
Rěču serbscy.
Pawoł Handrik
Budyšin
Kamjeńtna dróha 32
při Drjewowych wikach.

Wutrobny dźak

wuprajam wšitkim swojim wolerjam, wosebje wšěm lubym Serbam, kotřiž sće so z wotedaćom swojoho hłosa za »sakski wjesny lud« jako wěriwi křesćenjo a swěrni Serbjo wuznali a z tym našomu dobyću dopomhali. Njejsće so dali zamylić wot lesnych, zełharnych a šćuwacych rěčow našich njepřećelow, kaž mnozy, kiž su swój hłós prječ čisli abo za tajku stronu wotedali, kotraž za naše žadanja žanoho zrozemjenja nima. Swěrnje sće stali k swojim wjednikam. Tohodla budu tež ja swěru stać k wam. Z Božej pomocu chcu wšitke swoje słabe mocy nałožić, zo by so naš lud, wosebje naš wjesny lud, zasy hospodarscy zhrabać mohł, a zo bychu so našomu ludej w cyrkwi, šuli a zjawnym žiwjenju wšitke te prawa dale, kotrež k zdźerženju a wuwiću swojeje narodneje a křesćanskeje kultury trjeba.

Jakub Špitank w Zejicach.

Smolerjec knihićišćerńja a knihařnja

zap. družstwo z wobm. ruk. w Budyšinje

Sobustawy zap. družstwa z wobmj. ruk. „Smolerjec knihićišćerńja a knihařnja“ w Budyšinje z tutym po §§ 24 a 25 družstwowych wustawkow na

sobotu, 25. meje t. l., w 12 hodź.

do žurle **„Serbskoho Domu“** w Budyšinje, na Lawskich hrjebjach čo. 2, na

porjadnu hłownu zhromadźiznu

přeprošujemy.

Dźeńsk i porjad:

1. Lětna rozprawa předsydstwa a dohladowařstwa a rozprawa wo pruhowanju knihow.
2. Wobzamknjenjo wo bilancy abo wobličenju dobytka a wotbytka.
3. Wuswobodźenjo předsydstwa a dohladowařstwa.
4. Wólba sobustawow předsydstwa a dohladowařstwa po §§ 23 a 29,2 a 30 wustawkow.
5. Namjety a naprašowanja.

Bilanca na 1928 budźe wot 18. meje t. l. w našej „Serbskej knihařni“ na Lawskich hrjebjach čo. 4 k dowidźenju a přehladanju za sobustawy družstwa zjawnje wupołożena.

Sobustawy maja so na hłownej zhromadźiznje z předpołoženjom sobustawskeje knižki abo na hewak wěryhódne wašnjo wo swojej wosobje wupokazać. Zastupjenjo přez druhich njeje připušćomne.

Dohladowařstwo družstwa „Smolerjec knihićišćerńja a knihařnja“
Arnošt Holan, předsyda

Wšě čišćerske wěcy
wuhotuje derje a spěšnje
Donnerhakec čišćerńja.

Vogtlandske wumělske **gardiny**
kupujeće stajnje tunjo pola
Kurt Erler w Budyšinje
jenož na žitnych wikach 11
napřeco „Złotej hwězdźe“.

Přećelam a znatym wozjewjamy zrudnu powěsć, zo je naša luba mandźelska a přichodna dźowka

Hańža Kilianowa,

prjedy **zwudowjena Rjehorkowa,**

ze swj. sakramentami domawobstarana w swojim 30. lěće žiwjenja 13. meje při porodźe zbožnje ze swěta wotešła. Dźensa bu w Radworju pokhowana. Nětko wuprajamy tym, kotřiž su ju mrějacu wopytali a při jeje smjerći přitomni byli, wosebje knjezej Pawołej Bělkej w Radworju a knježnje Hancy Bjeńšec z Khrósćic, miłosćiwej sotře Klarisy w Radworju, jako tež našimaj lubymaj susodomaj a wosebiće knježnje Hanje Cyžec tu za jeje jara wulku prócu, a z cyła wšitkim z blizka a z daloka, kotřiž su na pustym wječoru za njebohu so modlili a ju k rowu přewodźeli, a nošerjam, Zarěčanskomu žónskomu towařstwu a daricelam wěncoweje pychi najwutrobnišo

„Zapłać Bóh luby Knjez!“

Dušu tak zahe zemrěteje pak poručamy modlitwje wěriwych.

W **Stróžišću,** 16. meje 1929.

We hłubokej zrudobje:
Jurij Kilian a přiwuzni.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. - Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za reklamowy rjadk w teksće so 50 pj. płaći. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Zamołwity redaktor: Kapłan Józef Nowak w Budyšinje, Kirchplatz 2. — Pokładnik: Jurij Šołta, wučeŕ, Před šulerskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćerńje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje z póstšekowym kontom: Drježdźany 33458. Dalokorčak čo. 3895.

21. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **25. meje 1929.** | **67. lětnik.**

Pastyŕski list k złotomu měšniskomu jubilejej Swj. Wótca.

Lubowani wosadni!

Boža smilna předwidźiwosć wobradźa dźěćom katolskeje cyrkwje lětsa radostny swjedźeń wosebitoho raza: 20. decembra budźe naš sławnje knježacy, lubowany Swjaty Wótc, Pius XI, wysoki a nadobny swjedźeń swojoho pjećdźesatlětnoho měšniskoho jubileja swjećić. W kóždej wosadźe, kotrejž je popřate, ze swojim dušepastyrjom tajki swjedźeń swjećić, je tajki dźeń hižo dźeń błyšća a zboża — ćim bóle potom we wulkim zhromadźeństwje našeje swjateje katolskeje swětoweje cyrkwje, hdyž so wšitke dźěći wokoło zhromadnoho Wótca zestupuja, kiž móže na poł sta lětne měšniske žiwjenjo wróćo hladać. Skruća-li hižo tajki radostny swjedźeń w kóždej wosadźe zwjazk mjez pastyrjom a stadłom, kak wjele nutrnišo budźe tónle błyšćaty swjedźeń najwyššoho pastyrja cyrkwje z joho jomu dowěrjenym stadłom zwjazować. Je tajki swjedźeń w žiwjenju wosławjenca hižo za njoho podawk, kiž joho k najwyššej dźakownosći napřećo njeskónčnje dobroćiwomu Bohu napomina, tak napołoža wón zdobom nam, dźěćom jednoho a tohosamoho Wótca křesćanow, winowatosć, zo z nim najnutrniše dźakne modlitwy k trónej Najwyššoho sćelemy: „Dźakujmy so Knjezej, našomu Bohu; to je zdobne a prawe!“

Žiwjenjo našoho Swj. Wótca, najwyššoho měšniskoho jubilara, a joho skutkowanjo w tutych poł sta lětach stoji jasnje a zjawnje nam před wočemi, kaž sćežka wot Božeje předwidźiwosće swěrnje wobstražowana. Njeje tu móžno, cyłe měšniske žiwjenjo tutych poł sta lět nadrobnje wopisować; Katolikoju Němskeje spominaja wosebje dźakownje na to, kak je so wón hižo jako młody duchowny w Milanje wo dušepastyŕstwo tam bydlacych Němcow z lubosćiwej zwólniwosću a ženje njewustawacej horliwosću a woporniwosću starał.

Mnohe lěta joho horliwoho skutkowanja běchu poswjećene cyrkwinskim wědomosćam. We wučenym swěće je sebi wón přez to sławne mjeno dobył, štož też mnozy němscy wučeni wobswědčeja, kotrychž wědomostne slědźenja je wón mócnje spěchował.

Kaž nam evangelium wo prěnim bamžu, swjatym Pětrje, zdźěluje: „Tu pohladny Knjez na Pětra“ (Jan 1, 42), tak stražowaše wóčko bójskoho pastyrja też swěrnje nad tym, kotrohož bě předwidźiwosć za nastupnika bamža Benedikta XV. wuzwoliła. 6. małoho rózka 1922 bu arcybiskop Milanski, Achille Ratti, ze swojoho biskopskoho skutkowanja w Milanje na stoł swj. Pětra w Romje za najwyššoho pastyrja katolskeje cyrkwje powołany.

Wot toho dnja spohladuje cyły swět ze spodźiwanjom na žohnowane skutkowanjo našoho Swj. Wótca Pia XI. Wón posłucha z česćownosću na poručenja a napominanja, kotrež wón we swojich krasnych kołopisach a swjatočnych naréčach jako zmužity wopowědowaŕ a pastyŕ wěčnych wěrnosćow, jako swěrny stražnik prawa a sprawnosće, jako njebojazny wjednik dušow k wěčnej zbóžnosći, křesćanstwu dawa.

Ze swojim zmysłapołnym hesłom: „Pax Christi in regno Christi, pokoj Khrystusowy w kralestwje Khrystusowym“ pokaza Pius XI. človjestwu tón jedyn a jenički puć k rozrisanju mnohich nuzow a ćežow, na kotrež cyrkej a swět dźensa ćerpitej. Nawjazujo na přikładne dźěło nabožno-cyrkwinskoho wobnowjenja nadobnoho bamža Pia X., „wšitko wobnowić w Khrystusu“ a na prócowanja wo měr swojoho wysokoho předkhadnika, bamža Benedikta XV. rěčeše wón k človjestwu powójnskoho časa należnje napominajo wo nuznych předwuměnjenjach wěrnoho měra ludow na zrudnych rozpadankach swětoweje wójny.

Pius XI. dari nam swjedźeń Khrystusa krala z dobom nam přikazujo, zo bychmy ze słowom a přikładom a skutkom kralestwo a knježstwo Khrystusowe rozšěrjeli, zo bychmy nětčiše wot Khrystusa, žórła wšoho žiwjenja, wotdźělene človjeske towaŕstwo k wěrje a hnadźe wumóžnikowej wróćo wjedli, cyrkwi wotcuzbnjenych zasy do wótcnoho domu zwodźili.

We wjacorych kołopisach połneje swjateje starosćiwosće napominaše wón wšitkich wěriwych swojoho stadła, zo bychu na błudźacych we swojich wobdźeńskich modlitwach spominali, jim z woprawdźe japoštołskim skutkowanjom a přikładnym katolskim žiwjenjom puć do praweje cyrkwje pokazowali „zo bychu wšitcy jedne byli“ (Jan 17, 22).

Z njewustawacej pastyŕskej starosćiwosću dźěłaše Pius XI dźiwajo na nadawk Knjezowy: Dźiće a wučće wšitke ludy“ (Mat. 28, 19) za rozšěrjenjo kralestwa Khrystusowoho mjez pohanskim swětom. Wón kroči nowe puće předwidźiwosće k wumóženju pohanow, hdyž domorodne duchownstwo w misijonskich krajach do cyrkwinskoho wjednistwa powołuje.

Joho wutroba žedźi z horcej žadosću za zasyzjednoćenjom rańšeje cyrkwje ze stołom Swj. Pětra. Nje-

přestawajcy dźěła wón na tymle wulkim skutku; wo joho poradźenjo dyrbimy my swoje modlitwy z joho modlitwami zjednoćić, zo by za nic předołhi čas zasy „jedne stadło a jedyn pastyŕ był“ (Jan 10, 16).

Hišće w poslednim lěće je Swj. Wótc z cyłej awtoritu swojoho najwyššoho pastyŕstwa swět na to pokazał, što hrěch, kiž so dźensa tak často prěje, woznamjenja, a kak nuzne je jón zapokućić. Kaž joho předkhadnicy, tak doporučuje tež wón należnje w cyrkwi pilnje pěstowanu pobožnosć k bójskej Wutrobje Jězusowej, kotraž njebjeskomu Wótcej wěčne dosćčinjenjo dawa.

Z japoštołskej wutrobitosću pozběhuje wón swój hłós přećiwo přesćěhanju w Mexiku a za škit wěrjeswěrnych katolikow tohole kraja. Wón wě, kak cyły katolski swět a wosebje wšitcy katolikojo Němskeje w přezjednosći z bratrami w Mexiku swjatočnje a njepřestawajcy přećiwo surowomu přemocowanju swojich wěrybratrow protestuja; wón prosy wo jałmožnu za tych, kotřiž swojeje wěry dla nuzu a ćěsnosć ćerpja.

Pohonjejo ke katolskomu akcijonej namołwja Pius XI. dźensa, hdźež nowe pohanstwo so wuwiwa, wšitkich katolikow, zo bychu sobuskutkowali na wutwarje kralestwa Božoho, kralestwa Khrystusowoho na zemi. Też laikojo dyrbja, sebi wědomi słowa prěnjoho bamža: „Wy sće kralowske měšnistwo (1 Pětr 2, 9), so podrjadujcy cyrkwinskomu wjednistwu japoštołscy skutkować, měšnikam při japoštołskich dźěłach k pomocy być, sobupomhać, zo katolske zasady so we wšěch žiwjeńskich poměrach přewjedu.

Wšitcy znajemy, kak Swj. Wótc so prócuje přez nowe wujednanja poměry mjez cyrkwju a statom rjadować, hdyž je ze swětowej wójnu a powrotom zjawny porjad tak hłuboke přeměnjenja poćerpjeł.

Mudrosći Pia XI. mamy so dźakować, zo buchu tamne wulke zadźěwki wotstronjene, kotrež so swobodźe a njewotwisnosći Swj. Wótca z wobsadźenjom cyrkwinskoho stata činjachu.

Lubowani wosadni! Z dźakownej wutrobu chcemy my na wšitko, štož je Swj. Wótc za nas činił, na joho čestnym dnju spominać. My njemóžemy jomu k joho złotomu měšniskomu jubilejej wjetšoho jubilejnoho wjesela přihotować, nic lěpšoho swjedźeńskoho dara poskićić, hač hdyž my wšitcy, měšnicy a laikojo, joho wysoke a nadobne mysle a wotpohlady zwólniwje sebi přiswojimy a slub swěrneje posłušnosće před joho trónom wotłožimy. My njemóžemy wot Swj. Wótca wupisane swjate lěto dostojnišo wobeńć, hač hdyž po swojich najlěpšich mocach na dopjelnjenju joho měrudawacych napominanjow sobudźěłamy.

Jubileum Swj. Wótca pada do ćežkoho, za cyrkej starosćowpołnoho časa, do časa hroznych šmjatańcow a zapletkow ludow a cyłeje čłowjeskeje towaršnosće.

Jeli dyrbi zasy měr a porjad, derjebyćo a wěstosć, pokoj a bjezstrašnosć žiwjenja so wróćić, potom dyrbi předewšěm awtorita skrućena być napřećiwo tej rozwjazanosći, rozpuščenosći a lačnosći za wopačnej swobodu našich dnjow. Trěbna je čłowjestwu tamna „móc z wysokosće“ (Luk. 24, 49), połnosć přeznaturskich hnadow, bjez kotrychž njeje wuhojenja a wukhowanja. Trěbny je jomu wobhonjeny wjednik a pućpokazowaŕ w pócćiwostnym žiwjenju, kiž błudźacy swět ke kaznjam Božim, jako jeničkim wěrnym prawidłam porjada a pócćiwosće, měra a znutŕkownoho pokoja, wróćo wjedźe.

Wšitko tole dawa nam bamžowstwo a wot bamža wjedźena cyrkej Jězusa Khrystusa.

Skała Pětrowa, na kotruž je Jězus Khrystus swoju cyrkej twarił, tak zo ju „mocy hele njemóža přewinyć“ (Mat. 16, 18), je njekhabłacy stołp awtority w tutym swěće bjez awtority. Wona je jenička skała, kotraž wosrjedź wichorow našoho časa so njetřase, wona tón njehibliwy čop we stajnych přeměnjenjach a přetworjenjach časow. Zbožowni smy my dźěći swjateje katolskeje cyrkwje, kotřiž smy pospochi w škiće tuteje wěsteje awtority žiwi, kotruž nam njeměrny a njewěsty swět zawidźa.

Ze skały cyrkwje žórla so, hdyž so jeje wěčny dobry pastyŕ z Mójzesowym kijom přez ruku swojoho naměstnika dótknje, kužoły spomoženja, wšudźe so wuliwace hnady wumóženja, kotrež nětčiši čłowjekojo bóle dyžli hdy potrjebuja, zo bychu so swjatosćili a swoju słabosć přewinyli.

Skała Pětrowa je wysoka swětłownja pócćiwostnoho porjada swětowoho, kiž cyłe žiwjenjo ze swětłom wot horjeka wobswětla, kiž na wšitke čłowjeske wobstojnosće, na pócćiwostny a towaršny porjad žiwjenja ludow, jasne swětło Božeje wole a Božoho zakonja sćele, z kotrohož móže jeničcy prawo a sprawnosć, prawy porjad a trajny měr ludow zeńć.

Tak njech jubilejny swjedźeń našoho Swj. Wótca swoje žohnowanjo na cyrkej a swět wulinje! Njech znowa wočam dźensnišoho čłowjestwa wulke duchowne dobroty bamžowstwa předstaja, kotrež je pře wšě lětstotki stajnje nazhoniło, přećiwo kotrymž pak přecy ćežke předsudki, kaž wysoke murje stojachu a hišće stoja.

My dźěći katolskeje cyrkwje chcemy jubilejny swjedźeń woswjećić ze swěrnej modlitwu a swjatymi slubjenjemi

Naše modlitwy dyrbja postupować k wěčnomu najwyššomu měšnikej, „pastyrjej a biskopej dušow“ (1 Pětr 2, 25): Kjez zdźerž joho a posylń joho žiwjenjo a wozbožej joho na zemi a njepřewostaj joho złósći joho njepřelow.“

Naš slub swěry k bamžej a swjatej cyrkwi chcemy my wšcy w tutym swjatym lěće jubileja a wosrjedź joho swjatočnosćow před trónom Pětrowym złožić: Swěru Romej a bamžej! Swěru swjatej cyrkwi a swjatej wěrje! Swěru nětko a na wšě časy!

Požohnuj was wšohomócny Bóh † Wótc a † Syn a † Duch Swjaty. Amen.

Date, 24. měrca 1929.

Biskopja Fuldaskeje biskopskeje konferency.

Za diecezu Mišnjansku:

† Christian, biskop Mišnjanski.

Politiski rozhlad.

Wo nowe sakske knježeŕstwo.

Wólby su nimo. Za nas spokojace. Mamy skónčnje zasy swojoho zastupjerja w sakskim sejmje. Hdyž su nětk zapósłancy wuzwoleni, jedna so wo druhe ważne prašenjo: kajke budźe nowe knježeŕstwo? Štó, t. r. kajke strony je wutworja. Hač dotal su je tworiłe tak mjenowane měšćanske strony. Su to strony prawicy: němskonarodni, němska ludowa a němska demokratiska strona. K nim so přitowaršči hišće stara socialdemokratiska strona ze 4 zapósłancami. Posledniša poda dweju ministrow, mjez nimi ministerskoho předsydu. Dokelž běchu prawe a lěwe strony jenak sylne, měješe wona rozsudźacy hłós. Nětkle je tuta strona wo połojcu zesłabjena z wólbow wušła a ma jenož hišće 2 zapósłancow. Z wólbow stej też tón raz prawica a lěwica jenak sylnej wušłoj. Při postajenju nowoho knježeŕstwa maja rozsudźacy hłós tón króć nacionalni socialisća abo Hitlerowcy. Tola na tych so nichtó spušćeć njemóže, dokelž njewědźa što chcedźa. Su to fantastojo z wulkej hubu. Ći hłosuja dźensa tak a jutře hinak. Hač dotal su prawe strony so někak nadźałe, zo znajmjeńša w Sakskej

z prawymi stronami pónđża. Tola štóž je sebi myslił, zo budża to rozomni ludźo, tón je so mócnje zrězał. Zo bychu też w Sakskej skónčnje wědźeli, kajcy woni ludźo su, je nětkle jedyn z wjednikow tutych Hitlercow, krajny zapósłanc Strasser, we hłownym organje tuteje strony zjawnje a jasnje pisał: „My smy revolutionarojo. My so na žanej koaliciji njewobdźělimy. Nam je cyle wšo jene, hač je to čerwjene abo měsćanske knježeństwo!“ To su rjane wuhlady. Zahe dosć su swoje čorne plany wotkryli. Zahe dosć wolerjo tuteje strony spóznaja, što to do strony je. Snadź so jim tola hišće w prawym času trochu woči wočinja. A ta chcyła nam w našej běđże a wosebje we našej ratarskej běđże pomhać. A pola teje strony dyrbjałe někak naše nabožne a narodne zajimy škitane być. To tola ani žane dźěćo wěrić njemóže. Wot wšoho započatka wona prawe knježeństwo porjada a wobstajnosće, kotrež je za naš nuzowy čas tak jara trěbne, znjemóžni.

Z Italskeje.

Italska komora je tele dny wo lateranskich wučinjenjach, kajkež běchu so 11. februara wot kardinala Gaspari a Mussolini podpisałe, wothłosowała. Wothłosowaše so wo cyłym komplexu z 359 hłosami. 357 hłosow za to, 2 hłosaj napřećo. Potom so wosebiće wothłosowaše hišće wo wěrowanjach a wo zarjadowanju cyrkwinskich kubłow. Tu so namjetaj ze wšitkimi 359 hłosami přiwzaštej. Wothłosowanje je zajimawe. Italska komora ma, kaž je znate, 400 zapósłancow. Potajkim so z tutych na tutych ważnych wothłosowanjach, kotrež poćahi cyrkwje a stata w Italskej rjaduja a Swjatomu Wótcej swobodu přinjesu, 359 wobdźěli, 41 nic. Hdźe běchu tući 41? Italska běše tola z tak wulkej zahorjenosću tute rozrisanjo mjez Vatikanom a Italskej přijała. Hdyž dyrbješe so tute rozrisanjo nětk w sejmje přijeć a tak zakoń nastać, widźimy tu tola mału opposiciju. Njeje jich to wjele ale někotři tola su, kotřiž tutón měr njewitaja. Su to najskěršo tamne kruhi, kotrež njejsu też cyle bjez wliwa na Mussolini. Jenož tak je rozemić joho njedawna rěč, w kotrejž wón nimale křiwe a dźiwne nahlady wo statnej mocy a statnych prawach nad cyrkwju wupraji. Swjaty Wótc pak je jomu hnydom jara raznje a jasnje wotmołwił a wuzběhnył prěnje prawo a winowatosć cyrkwje při wočehnjenju młodosće.

Złota Praha.

Swjatočne poswjećenjo noweje cyrkwje w Prazy.

Swjatkowna wutora bě w Prazy z tym wuznamjenjena, zo bu w Prazy-Vršowicach zakładny kamjeń k nowej cyrkwi k česći swjatoho Wjacsława położeny. Z tym Praha a češki narod najkrućiši pomnik na jubilejne lěto 1000lětnoho česćenja swjatoho Wjacsława sebi postaja. Swjatočnosć so započa dopołdnja w 9 hodź., hdyž abbas Strahowski, dr. Zaworal, w cyrkwi swj. Mikławša Božu mšu swjećeše. Po njej bě swjatočny ćah, na kotrymž so Orel w swojich pisanych drastach a mnozy hódnosćarjo z Prahi wobdźělichu. Mjez druhimi wulkomištr rjadu křižownikow dr. Vlasak, dr. Čihak, prelat Vaněček, kaž też nam znaty kaplan dr. Titl, zastupjerjo měsćanskeje rady a wulka mnohosć wěrjacoho ludu. Na městnje samym wuspěwachu předpisane liturgiske modlitwy, po čimž duchowni a swětni hódnosćarjo zakładny kamjeń poklepnychu. Mjez nimi bě też wosadny farař P. Pilik, kotrohož wjesołosć a radosć bě wěsće mjez druhimi najwjetša. Z dźaknymi słowami wosadnoho fararja, ze statnej hymnu a z khoralom swj. Wjacsława bu swjatočnosć skónčena.

Swjatkowne dny w městačku Nepomuku.

Kaž je našim čitarjam znate, swjećeše češki wěriwy narod 16. meje 200lětny wopomnjeński dźeń swjatoprajenja swj. Jana z Nepomuka. Přez cyły tydźeń přikhadźachu wěriwi ze wšěch kónčin dalokoho češkosłowakskoho kraja, zo bychu na narodnym měsće swojoho wulkoho patrona złožili swjaty slub poddatosće a česćenja swj. Jana. Swjatkownu njedźelu běchu do Nepomuka přišli delegatojo češkeje wěrjaceje młodźiny, kiž bě w 350 młodźencach a knježnach bohaće zastupjena. Tutón zwjazk češkeje młodźiny ma dźensa 320 skupinow a 12000 sobustawow. W tutym zjězdźe je češki dorost zjawnje pokazał a wuprajił, zo je sebi nadawk stajił, swjatoho Jana sćěhować w joho wěrje a w joho starej krutosći. Na zjězdźe bu wotłożena dźěławosć zwjazka a bu wolene nowe předsydstwo.

Njech też mnozy w Čechach dźensa ničo wjedźeć nochcedźa wo swjatym Janje Nepomuckim, češka młodźina je ze swojim zjězdom do Nepomuka pokazała, zo chce swěrna wostać swojomu wulkomu swjatomu. Směmy wot

Njewinowaće k smjerći zasudźeny.

(Pokročowanjo.)

Cecilija wotsali so na Hendrichowym konju, dokelž so wón wo jeje młode žiwjenjo boješe.

Hdyž k hrodej dócpěštaj, zetka jeju z Maloy. Hdyž Ceciliju wuhlada, hladaše z wěstym strachom na nju.

Skoro so zda, zo je tuta holca jena kuzłarńča, bórčeše sam při sebi, na, wohladamy! — „Hižo wróćo?“ prašeše so tutón, „staj drje rjany wulět činiłoj?“

„Běše woprawdźe wulkotny!“

„Ale što dha tu widźu? Wy tola na Hendrichowym konju jěchaće, čohodla to?“

„Mój běše trósku njeměrny.“

Wobaj jěchaštaj při tym dale! Z Maloy hladaše we dźiwjej njemdrosći za nimaj.

„O“, praješe sebi wón, „Hendricho, wy škitaće potajkim Ceciliju. Wy chceće drje mi mój zaměr zničić? Ale! Z wami budu hišće hotowy. Jenož junu was z nožom překłóju a wěc je wotbyta.“

Bertrand z Maloy kročeše dale a zetka so tu ze slepym, kotryž je tu na njoho čakał. Tutón człowjek hladaše wokoło so, hač nichtó wjacy w blizkosći njebě. Potom stany, wotewza brodu a nawočnicy a rjekny knjezej z Maloy: „Znajeće mje hišće“.

„Was“, wotmołwi tutón, „wy tule? Što tu chceće?“

„Wójnu abo měr; kaž hdźe chcedźa.“

„Jeli was słyša! Bjeŕće so tu na kedźbu! Tute městno je strašne k rěčenju!“

„Za mnje też nic bóle, kaž za was!“

„Tak tola rěćće!“

„Sym přišoł zwjazk zasudźenych lět wobnowić.“

„Jutře wječor so w hosćeńcu ‚K třom lipam‘, jenu milu wot tudy, zetkamoj; prašejće so za slepym Mathurinom. Hač do jutřišoho! Nětko so dźělimoj! Přećelej abo njepřećelej?“ — Tutaj dwaj hladaštaj sebi dołho do wočow.

„Přećelaj!“ wotmołwi skónčnje z Maloy. Wonaj běštaj sebi zrozemiłoj.

Z Maloy běše z dypkom na městnje, kotrež běše jomu slepy Mathurin prajił. W Keralain praješe, zo hakle za dwaj abo tři dny so zasy wróći.

W 10 hodźinach kłapaše so do hosćeńca, kotryž hrózbny napohlad poskićeše. Bórzy stoješe před slepym Mathurinom, kotryž nichtó druhi njebě, hač tamny rubježnik Matko.

Hdyž běštaj wobaj samoj zamknjenaj, powědaštaj sebi mjelčo.

„Wy njejsće so dołho prosyć dał, sem přińć“, praješe Matko, „zda so, zo mje trjebaće; njeje tomu tak?“

„Što chceće z tym prajić?“ wopraša so z Maloy.

„Chcu wam jenož z tym prajić, zo njebyšće přećiwo mi knjeza hrali. Poradźić so wam to tola njebudźe.“

„Prajće tola junu zjawnje, što chceće.“

„Před někotrymi lětami za mnje wuši njeměješće.“

„Chcu wam runje służbu wopokazać.“

„Mi służbu wopokazać?“

„Móžu was w mnohim powučić, štož hišće njewěsće. W Keralain so wjele stawa.“

„Ale, mój přećelo, drohi čas nam ćěka!“

tuteje noweje generacije lěpšich płodow wočakować, dyžli wot starych liberalnych.

Kathedrala swj. Wita je šesta najwjetša cyrkew na swěće.

Wulkotny dom swj. Wita w Prazy na Hradčanach je woprawdźe cyrkew, na kotruž smědźa Češa z cyłym prawom hordźi być. Dom swj. Wita njesłuša jenož k najkrasnišim gotiskim twaram, ale słuša też do najwjetšich cyrkwjow cyłoho swěta. Najwjetša cyrkew cyłoho swěta je swjatoho Pětrowa cyrkew w Romje. W njej ma wokoło 60000 ludźi ruma. Znutřkowny wuměr je 15.160 m². Na druhim městnje přińdźe wulkotny dom Milanski z lutoho marmora a ma 8.406 m². Třeća najwjetša cyrkew je dom swjatoho Pětra a Pawoła w Londonje. Na štwórtym městnje stoji sławna cyrkew Hagia sofija (Boža mudrosć) w Carihrodźe (Konstantinoplu), kotraž je dźensa do mošeje přeměnjena. Na pjatym městnje přińdźe cyrkew Notre Dame (Našeje Lubeje Knjenje) w Parizu. Na šěstym městnje stoji swjatowitski dom na Pražskim hrodźe, kotryž ma w dźensišej wulkosći rozměr 5.625 m². Z tym wšitcy wobdźělnicy našoho zajězda započatk julija jenu z najwjetšich cyrkwjow swěta wohladaja, z dobom pak też jenu z najrjeńšich gotiskich Božich domow, kiž na swěće docyła su. Štóž někak móže, njech sobu do Prahi jědźe, njech tutu přileżnosć njezapasy!

Serbja pojědu do Prahi.

Čłowjestwo wšitkich časow a narodow bě a je dźensa hišće zahorjene za wulkich rjekow swojoho naroda a za rjekowstwo docyła. Bohužel móže mały serbski narod dźensa jenož mało rjekow swojoho naroda młodym před woči stajeć, na kotrychž přikładźe bychu so młodostne wutroby zahorić a zapłomjenić mohłe. Mjez rjekami pak njeměnimy jenož wulkich muži swětnych wunamakanjow a swětowych wuspěchow, ale też našich swjatych do tutych rjekow swětowych ličimy.

Hdyž my Serbja žanych swjatych z našoho roda nimamy — z wuwzaćom swjatoho Bena, kotryž móžeše serbsku rěč, byrnjež rodźeny Němc był — wobroćamy so na swjatych nam blizko stojacych narodow, na němskich a druhich. Ale ze starych časow je w Serbach nałožk był, też swjatych słowjanskich bratrowskich narodow česćić. Tak su wosebje běscy swjeći, dokelž dźěn Łužica k Čecham też politiscy słušeše, wosebitu česćownosć mjez Serbami wužiwali. Samo dźensa přeněmčeny dźěl Łužicy je ze swojimi postawami wonka při pućach a při rěkach, wosebje z postawu swjatoho Jana z Nepomuka, swědk tutoho wuzkoho nabožnoho zwiska mjez Čechami a Łužicu.

Hdyž lětsa w Čechach najswjatočnišo so 1000lětne dopomnjeśo smjerće swj. Wjacsława swjeći, potom njesmědźa też Serbja na tutych swjatočnosćach brachować, hdyž hewak cyły katolski swět, wosebje słowjanski, do hłownoho města Prahi přikhadźa, tam swoju česćownosć a swój hołd złožić k nohomaj wulkoho swjatoho wójwody běskoho luda. Wulke wosebite ćahi přijědu z Pólskeje a Južnosłowjanskeje. Samo z Ameriki přijědu we wulkej ličbje Češa a druzy Słowjenjo do Złoteje Prahi.

A my Serbja, Čecham najbližši po rěči, z nimi lětstotki do jenoho stata słušacy, my Serbja, z nimi najbližši po našej zemi, dyrbjeli tutu přileżnosć zanjechać? My katolscy Serbja wosebje, kotřiž sami ani swjatych z našoho naroda nimamy, dyrbjeli bjezčinići doma sedźeć a jenož w někajkich nowinach čitać, kak je běski narod swój jubilej woswjećił, kelko ludźi su tam z cyłoho katolskoho a njekatolskoho swěta byli — a tam čitać, zo je tam Serbow jenož jara mało było? Njeby to hańba za nas była?

Štóž tohodla móže, njech tutu tunju přileżnosć njezakomdźi. Njech wosebje nichtó z duchowneje lěnjoty a zaspanosće ju njezapasy!

Tuž wšitcy do Prahi!

Pojědźe naša młodźina do Prahi?

Dyrbimy našoho hólca, našu holcu do Prahi na jubilej pušćić? Tak so starši husto prašeja. Je to derje a spomožne abo nic? Što tomu prajiće?

Młodźina chce něšto widźeć. To je samo na sebi strowa žadosć, wosebje potom, hdyž so jedna něšto pozběhowace a wulke widźeć, štož móže nas kmańšich a dospołnišich činić. Młody człowjek dyrbi też něšto widźeć, zo by potom sam sudźić mohł a so njeby stajnje w najsnadnišich wěcach na rozsud druhich spušćeć dyrbjał. Młody człowjek dyrbi něšto widźeć, zo by sam posudźować mohł. Wy tola nochceće, lubi starši, zo by waše dźěćo stajnje tak

---

„Ach, mamoj cyłu nóc khwile powědać."

„Nó, mojedla też, sym k wšomu zwólniwy."

„Najprjedy dyrbju wam z krótka moju poslednju zańdźenosć rozpowědać. Wot toho časa sem, hač so wjacy njewidźachmoj, sym mnoho započał. To najkmańše wukonjach w Italskej. — Tam namakach rjanu młodu holcu, kotruž sebi ke krjudowanju wuzwolich... Wotmyslich sebi, ju wotwjesć, ... tu wuži wona wokomik, w kotrymž buch ranjeny a njeběše mi možno so wjacy hibnyć, mi jenoho rubić, kotrohož mějach jatoho. Wobstražowach ju a přisahach, wjećić so nad woběmaj, tola wonej wumjełscy wjedźeštaj so mojomu wóčku wuwinyć. Skónčnje namakach sled tuteje holcy zasy a chcych ju sćěhować. Wěsće wy, hdźe je mje tuta dowjedła? Tudy. Haj, tu, hdźež mam wobeju w rucy: Knježnu Ceciliju a knjeza z Montgardek."

„Knježnu Ceciliju a knjeza z Montgardek!"

„Tak je, kaž wam hižo prajach! Nětko pak hišće něšto druhe: Wy, knjez z Maloy, chceće Ceciliju morić, dokelž je wam na puću. Ja pak chcu, zo by žiwa wostała; tohodla wam kruće zakazam, ani to najmjeńše jej sčinić."

„Přisaham wam to..."

„Njepřisahajće wy! Ja to wěm! — Mysliće sebi snadź, zo mój čas prózdny přečinju? Sym stajnje na straži. Tohodla wam hišće junu praju: Chcu tutu młodu holcu žiwu měć a žadam sebi dale, zo byšće mi k pomocy był, ju do mojeje mocy dóstać."

„W tutym nastupanju wukonjam wšitko, štož sebi přejeće."

„W Italskej njewuhladach Martina ženje; wón běše cyle sam za so žiwy a njewuńdźe ženje z domu. Ani jeničkoho raza njezetkach joho na mojim pućowanju, z wuwzaćom jenoho wječora, na kotryž ženje njezabudu — a na tutym wječoru njemóžach jomu do wočow pohladać. Ale tudy! To je něšto cyle hinak! Tu sym joho widźał, kaž was nětko widźu, a sym joho zasy spóznał."

„Što, tudy? Martinus tu?"

„Nic Martinus, ale hrabja z Keralain!"

„Hrabja z Keralain tudy?"

„Haj, tudy wón je! Wón je ju sćěhował. — Jenoho dnja mysleše sebi, zo je sam, a ja wobkedźbowach joho z daloka, wlečech so za nim a słyšach joho žałosćić: ‚Moja dźowka, o, moja dźowka'!"

„Praju wam, jutře hižo to policiji wozjewju, zo bychu joho zajeli... Zo by skónčnje moje wjećenjo dospołne było."

„Nimam ničo přećiwo tomu, jenož njesmě to hišće jutře być."

„Chceće k lěpšomu mojoho njepřećela być?"

„Ně, ale nochcu nětko pomoc policije, a po tym maće so měć; móžeće hakle potom wustupić, hdyž budźe čas, a to po poručnosći, kotruž ja wam dam, přetož ja sym tudy knjez a wy dyrbiće so po mojich jednanjach měć. Njezabudźće to!"

Z Maloy ničo njewotmołwi. — Rozmołwa tuteju dweju traješe nimale cyłu nóc. Matko ju skónči a knjez z Maloy woteńdźe.

„Za jutřišim přińdźće tu w samsnej hodźinje zasy", rjekny jomu rubježnik.

Z Maloy zhubi so we ćmowej nocy a kročeše do Keralain. Najebać wulkeje zymy, kročeše pomałku a

hłupe a njerozsudne wostało a po wašej smjerći sebi njeby wědźało same pomhać.

Čas młodosće je čas młodostnoho zahorjenja. W tutym času je trěbne, zo so człowjek za něšto zahori, hewak kaž zasparna sowa přez žiwjenjo dźe a na běłym dnju soni. Sam ze sobu ničo činić njewě a druzy hišće wjele mjenje. Zo je zahorjenjo młodostnoho człowjeka trěbne, to wšitcy wědźa, njech je to na nabožnym, na politiskim abo druhim polu. Bjez zahorjenja człowjek k žanym skutkam njepřińdźe, wosebje w dźensišich dnjach trjebamy zahorjenych a woporniwych ludźi.

W powšitkownym zahorjenju so tež jednotliwa człowjeska wutroba počina horić a pozběhować. Njedawno zemrěty dr. Sonnenschein, sławny wjednik katolikow w Berlinje, je stajnje na ważnosć tajkich nabožnych a narodnych manifestacijow pokazował a je poručował. We swojich zajimawych „skicach" je husto wo wšěch možnych swjatočnosćach pisał.

A ty prajiš: Haj, hdyž by něchtó za mojoho hólca abo holcu zapłaćił, potom rad, ale nětkle w tutych hubjenych časach człowjek woprawdźe žanoho kroška wyše nima. Ty maš jara prawje. Ale tola sebi zwěrju wotmołwić, a tež při tom hišće ći do wóčka pohladnyć: Ty maš prawje. Jenož škoda, zo je w Serbach tak mało wo tym husto dosć widźeć. Swjedźenjow je stajnje hišće dosć w Serbach było, a wjac je jich było, a wjac ludźi su tam přišli. A měsćenjo zasy swarja, zo na wsach přewjele wjazaja a druhe. Ale njech tomu je kaž chce. Dyrbiće sebi pomyslić, zo to woprawdźe njejsu žane wončisnjene pjenjezy, ale zo je tajke zežiwjenjo za młodostnoho człowjeka druhdy wjacy hač nakopjene pjenjezy.

Naši dowěrnicy za Pražski zajězd su:

Kk. farař Mič w Njebjelčicach, hospodarski pomocnik Rjeda we Wotrowje, podpisany za Klóštrsku wokolinu, překupc Natuš w Khrósćicach, žiwnosćeŕ Brojeŕ w Ralbicach, wyšši wučeŕ Hajna w Konjecach, farař Šołta w Kulowje, farař Delan w Baćonju, kapłan Handrik w Radworju, za Budyšin a wokolinu (z cyła za župu Arnošt Smoleŕ) župan P. Krječmař a kapł. Nowak w Budyšinje.

Zamołwće so hač do 2. junija!

Z Łužicy a Serbow.

Z Radworja. „Kat. Bjesada" ma na Swj. Trojicu porjadnu zhromadźiznu pola Kralec. Budźa też ważne wólby, kaž bu na poslednjej zhromadźiznje hižo postajene. Hižo tuteje přičiny dla njech je wopyt bohaty.

Z Radworja. Nowe staršiske rady su tu hižo wuzwolene. Bu mjenujcy jenož jena wólbna liščina zapodata. Tuž su nětko na dwě šulskej lěće sćěhowacy nanojo w staršiskej radźe: Z Radworja: Jakub Brankač-kěrchowski — joho zastupjeŕ je Jan Měšeŕ (dwórski); z Khelna: Jan Bart — joho zastupjeŕ: pjekař Franc Winař; z Měrkowa: Jurij Krawc; z Kamjenjeje: Jan Šrama; z Boranac: Jurij Buša — jako zastupjeŕ: kubleŕ Mička z Čornoho Hodlerja. Staršiska rada zastupuje też wšudźe zajimy našeje katolskeje šule. Wjele zboža!

Z Róžanta. Při najrjeńšim nalětnim wjedrje swjećeše hnadowne městno swjatkownu wutoru. W njewšědnej sylnośći přikhadźachu jednotliwe wosadne prócesijony a wupjelnichu hnadownu cyrkej hač do poslednjoho kućika. Mnozy dyrbjachu samo wonka před durjemi a na zelenym dornje klečo a sedźo Božim službam sćěhować. Swjatočnu Božu wšu swjećeše z wulkej assistencu najd. Osekski abt knjez prelat dr. Theobald Scharnagl, kotryž běše dźeń prjedy do klóštra Marijneje Hwězdy přijěł, zo by tu dla wupósłanja kloštyrskich knježnow do Ameriki trěbne dojednał. Swjedźeńske prědowanjo dźeržeše knjez kapłan Cyž-Ralbičanski. Popołdniši mejski něšpor běše tohorunja derje wopytany. — Připołdnju zwony, kotrež běchu tak lubje pobožnych putnikow witałe, k wohnju přebiwachu. Na wopušćenym Šefrec kuble bě so počało palić. Tola spěšni susodźa nastawacy woheń zalachu, prjedy hač móžeše škodu načinić. Njech nas Boža maćeŕ škita před wohnjom a wšej škodu!

Z Delan. W lětušej zymje je dźěł Łazkowskoho lěsa „w kobeli" při rěcy mjez Łaskom a Nowoslicami zbity. Mjez tym, zo dotal wysoke stojate žiwe drjewo daloki wuhlad njedowoleše, móže so nětko wóčko šěršo po delanskej krajinje rozhladować. Z Ralbičanskoho—Konječanskoho puća widźiš přez „hlinu" do Róžanta. Kak dołho? Doniž zasy ze staroho korjenja a pjeńka nowy štom njenarosće.

---

mysleše na wulke wěcy; nětko, hdyž njebě wjacy na rubježnikowe wóčko sputany, zdaše so skoro, kaž njeby jomu možno było, tutón hrózbny nadawk wukonjeć.

Ceciliju do rukow tutoho bjezbóžnika; kajki hórki wosud! Po wšitkim by był potajkim nadobo Matko mój knjez a rozkazowaŕ? Dyrbju jomu tutu połnomóc dać? Na kóždy pad hišće něšto druhe spytam. Jeli pak so mi njeporadźi? Nó haj, potom je hišće časa dosć, so Matkej podwolić. — Skoro běše na Hendricha pozabył. — O, za toho... Ale tutón człowjek ma prawje, dyrbju wobhladniwy być, to rěka, kaž přećiwo hrabji ... tebje budu k mojimaj nohomaj widźeć, moja Marja! Kajke wjećenjo za twoje zacpěćo! — Derje potajkim, Matko je prawje činił, zo je přišoł. Ja horju so wšón ze žadosću, jomu k pomocy być; dokelž wón budźe też mi k pomocy.

Pod tajkimi mysličkami dócpě hač do Keralain. Ranjo hižo switaše, ale wšitko hišće spaše. Z Maloy zastupi mjelčo do swojeje komorki. Hdyž pak do komorki zastupi, putachu joho spodźiwne začuća; zdaše so jomu, kaž by něšto čuł. Skoro so zda, kaž by so tu něchtó nutř dobył! Štó mohł sebi to zwažić? Ale durje běchu tola zamknjene... A tute jowle? wšitcy maja je zamknjene; njeběchu to hižo za čas hrabje?... Ně, nichtó tu njebě. Mylach so. Potom so na swoje łožo lehny a wusny.

* * *

Hdyž so Cecilija a Hendrich wróćištaj, dźěštaj hnydom k Marji. Jej wupowědaštaj wšitko, kajke njezbožo je so stało; zo pak staj z jeje mandźelskim rěčałoj, to zamjelčeštaj.

Hdyž wona wo straše słyšeše, w kotrymž Cecilija skoro wo žiwjenjo přińdźe, so wona nimo měry stróži. Hdyž jej Hendrich potom wupowěda, kak je jeje swójbne potańtwo zhonił, a zo tohodla na žadyn pad swój wotpohlad njepřeměni, mjenujcy Ceciliju sebi za swoju mandźelsku wzać, so Marja wulcy zwjeseli.

„Waša dźowka", rěčeše wón dale, „nochce nětko tute mjeno přiwzać, kotrež jej poskićam; wona chce, zo najprjedy jeje mjeno zasy połnu česć dóstanje."

„To ma też prawje", wotmołwi Marja.

„Ja sym so wot was, hnadna knjeni, nadźijał, zo jej tute myslički zaćeriće!"

„Chcych wam poprawym dźensa naše potańtwo wotkryć a was potom prosyć, zo byšće so na někotre měsacy wotsalił, hač smy naš zaměr dócpěli."

„Wy sebi nadźijomnje nětko njeżadaće, zo dyrbju was nětko wopušćić, hdyž móže w kóždym wokomiku nowy strach wašej dźowcy žiwjenjo zničić. Wy dowoliće mi k najmjeńšomu, zo na jeje stronje stražuju."

„Strach, wo kotrymž mi tu runje powědašće, žada bórzomne rozsudźenjo. Jutře póńdu so wěstu wosobu wo radu prašeć a jej tute złóstniske mordarske pospyty zdźělu, kotrymž je moja dźowka z Božej pomocu zbožownje wućekła! — O, hdy bychmy dopokazać móhli, zo je z Maloy tutón złóstnik, kotryž mojomu jeničkomu za žiwjenjom dźe, tak budźe drje potom njewinowatosć mojoho muža bórzy spóznata."

„Ale, hdźe móžemy joho winu dopokazać?"

(Přichodnje dale.)

Serbja w Filipowje a Krupcy.

„K nam meja přišła młódna“, spěwachu pobožni pućowarjo, hdyž 1. meje z Khróšćic do Filipowa a tohorunja 17. meje z Wotrowa do Krupki kročachu. Na kóždym procesijónje je so na 200 wosobow wobdźěliło. Do Filipowa je puć wo wjele krótši a lóžši. Tuž běchu też přez 50 wosobow wjacy pěši šli. Mjezy mózachmy lohko a bjez zadźěwkow překročić. Spodźiwno je, zo našim Serbam w Filipowje wosebite Bože służby ze serbskim spěwanjom njezawjedu. W Krupcy to wot starodawna sem tak bywa. A też serbski spowědnik, knjez P. Klemens M. Rab z Dubow bě přikhwatał, zo by Serbam posłužował. Za wulku prócu „Zapłać Bóh“. Bóh njech dostojnoho knjeza nadobnje žohnuje.

Wjedro do Filipowa a domoj bě narjeńše. Pućowarjo do Krupki su dosć zmokli, tola loni bě hišće hórje. Na dompuću zasy Bože słónčko přez měru wohrěwaše. Jedyn młodźenc je sebi samo wuši spalił. Zwjeselace je, zo naša młodźina też dobre nałožki starych sćěhuje a sobu khodźi. Zawěsće je so kóždomu dosć spodobało. Bóh chcył Serbow na próstwu Maćerje Božeje dosć žohnować. Naspomnić chcemy, zo běše mjez Krupčanskimi putnikami też naš nowowuzwoleny sejmski zapósłanc — woprawdźity muž z luda — knjez kubleŕ Špitank. Wjednik wobeju procesijónow je był znaty Michał Narćik z Ralbic. Dosć skedźbnje a wobhladniwje je wšitko hładcy zrjadował — njehladajo pjenježnoho myta. Bóh daj, zo by wšo było Bohu k česći a Serbam k wužitku!

Pange linqua!

1. Jazyko, khwal hordozneho
Ćěła Božoh' potaństwo
Akwrě drohej', kotruž z ńeho
Přela za wšě človestwo
Života płód nadobneho
A kral luda wšitkoho.

2. Daty nam a narodźeny
Z kńežny ńezrańeneje
W swěće swój čas wotměřeny
Symo słowa syješe.
Swój běh ŵečor wuzwoleny
Skónči w dźiwnym poŕedźe.

3. Za ŵečeŕu posleńeju
Z dwanaćimi bratrami
Zakoń z jědźu zakońskeju
Dospołńe wón dopełni.
Potom so jim ze swojeju
Rukow k jědźi poskići.

4. Słowo ńaso woblečene
Přetwori khlěb do ńasa
Ze słowom, a poswećene
Wino bu krej Khrystusa.
Zmysł dŕe luda; ńeskažene
Duše wěra wobkruća.

(Tantum ergo)

5. Tuž tak wulku swatosć ŕeńe
Česćujmy tu klečicy.
Stare pušćmy w Božim ńeńe,
Nowy wobŕad swećimy.
Wěra, spožčuj dopełńeńe
N'edostatkej zmysłow, ty!

6. Rodźićeŕej, Rodźenemu
Khwała budź a wyskańe,
Móc a zbožnosć N'esńertnemu,
Česć a strowo, sławeńe!
* Duchej, z ńeju wukhadnemu,
Budź to same khwaleńe.

* Abo: Jeju Duchej přeswatemu.

18. 6. 28. Přeł. M. N.

Pawoł Krječmaŕ:

Raj myslow a sonow z łužiskich honow.

Koło serbskich spisaćelow, ze swojim njesprócnym Włodźiměrom Zmeškalom so pilnje a njewustawajcy prócuje, nam Serbam dosć rjanych serbskich knihow wobradźić we přeswědčenju, zo nam na serbskich knihach pobrachuje a zo móže runje kniha, kotraž je też čitana, woprawdźita zbudźowańka a pohonjowańka być. Jako 13. čisło knihownje „Dom a Swět“ je lětsa nałěto wušła zběrka basni wot Pawoła Krječmarja pod mjenom: „Raj myslow, sonow z łužiskich honow“. Debjena je knižka z podobiznu basnikow a z 4 drjeworězbami wot Měrćina Nowaka: Žałosć, spěw, lubosć, serbska mać, z kotrychž so nam wosebje lubi posledni a prěni. Předsłowo je knižcy napisał hudźbny direktor Bjarnat Krawc. W nim předstaja nam basnika jako autodidakta, župana župy J. A. Smolerja, jako narodnoho dźěłaćerja. Jednotliwym dźělam swojoho dźěła dawa basnik sćěhowace napisma: Mysle wo domiznje, Kwětki a počasy, Z naléća žiwjenja, Z tryskow raja, Žiwjenje horjo, Spěw wo maćerńcy, Česć sprawnoho wótčinca, Sokoł — nadźija, Myslička — wutroba.

Směmy so wjeselić, zo je nam basnik zběrku prěnjotnych serbskich basni darił, a smy jomu za to dźakowni. Njech je nam też wulki dźěl z nich hižo prjedy znaty był přez wozjewjenjo we „Łužicy“ abo też w „Serb. Now.“, tak je tola joho poetiske dźěło hakle jako cyłk nětko swój jasny wobraz nam zjewiło. Wěsće basnik hnydom we swojej prěnjej zběrcy k wyšinam parnasa njedosahnje, je tola na puću k njomu. Směmy so wjeselić, zo so zaso jedyn wo přećelstwo musow prócuje a z horcym potom k wyšinje spěcha, do zbožnych lubuškow serbskoho parnasa přiwzaty być. Hišće khromi w originalnosći a zahorjenosći, njech woheń w połnych płomjenjach njesapa. Zwonkowna forma přetrjechja znutŕkownu połnosć a hłubokosć. Njech sebi też basnik druhdy ze słowami a formami hrajka, směmy wosebje nad dokonjanym formalnym razom joho basni so z cyłej wutrobu wjeselić. Wosebje musa lyriki je jomu přećelnica, wona je jomu najlěpje pomhała, mjez tym zo je musa dramatiki snadnišo swoju pomoc jomu poskićała.

Kaž by človjek po rjanej zelenej łučcy šoł w prěnim naléće. Hisće so rozkćětych kwětkow mało pokazuje, pupki k bokomaj stoja na prawo a na lěwo. Kóždy Serb so wjeseli, dokelž přez cyłu zymu njeje žanych widźał. Nam so zda, kaž by w kóždym wokomiku dyrbjało słónco tute pupki rozpjeć a nam połnu rjanosć pisanych kćenjow pokazać.

Horcy dźak basnikej za joho dar! Wosebje budźa so naši deklamatorojo wěsće wjeselić nad rjanej wobradźeńku.

Z cyrkwje a swěta.

Z Vatikanskoho města. Započatk meje přijědźe do Roma na jubilejne swjatočnosće procesijón z Milana (Mailand), wobstojacy z wjacy stow ludźi. Cyły procesijón dojědźe na 16 awtach do Swjatoho města. Jako jubilejny dar přiwjezechu sobu nowy automobil za Swjatoho Wótca. Wóz je rjenje wudebjeny z bamžowym woponom a z tiaru. Wozowy park Swj. Wótca so tak stajnje přisporja: italski kral dari bamžej krasny wóz, tohorunja Amerikanojo, dale też wulkej italskej firmje „Fiat“ a „Isotta Fraschini“.

Nětko su też dźěłaćerjo třećeje wulkeje firmy „Citroen“ Swj. Wótca prosyli, zo by wot nich přiwzał nowy wóz. Chcedźa jón we swojich swobodnych hodźinach zhotowić. Swj. Wótc je poskićenjo přijał. — Bajerski miniserski předsyda dr. Heldt přiwjeze Swj. Wótcej jako jubilejny dar wosebje přihotowanu podobiznu staroho wobraza z 15. lětstotka, kotraž předstaja kralestwo Khrysta-Krala.

Z Němskeje. Bonifacijowe towarstwo nazběra w lěće 1928 3455313 hr.; to je 330000 hr. wjacy hač lěto prjedy. Z tym bu dowójnska zběrka z lěta 1913 k prěnjomu razej přetrjechena a to wo 200000 hr. Tola ma hriwna dźensa wjele mjeńšu kupnu móc hač tehdom, potrěbnosće pak su so wo wjele přisporiłe. Pódlanskej zběrcy „Jandźel pěston“ a „Pomoc za měšnikow“ měješej 578288 a 728636 hr. wunoška. Z tutoho poslednišoho fonda płaća so 427 měšnikow w diasporje, kotřiž žanych dokhodow nimaju. K tutym zběrkam přidruža so wěcowne dary knježniskich towarstwow, kaž paramenty atd., kotrež móža so na 180775 hr. wobličić. Za podpjery wudźěli so na 2769296 hr. (přez 1 milijón hr. jenož za mzdy). Za założenjo nowych stacijow njewosta tohodla ničo. 15 wosebje hłuboko zadołženym wosadam přizwoli so 316000 hriwnow k wotpłaćenju dołha.

Marianhillscy misijónarojo su sebi pola Würzburga za swój misijónski dorost nowy seminar założili (Piusowy seminar za Marianhillskich misijónarow). Swjatki poswjećichu seminarsku cyrkej k česći Jězusoweje Wutroby.

Českosłowakska měješe do swjatych dnjow wulkotne swjatočnosće k česći swj. Jana Nepomuckoho. Lětsa je so mjenujcy 200 lět minyło wot joho swjatoprajenja. Tohodla běchu Pražske swjatočnosće 16. meje wosebje pyšne. Też naš knjez biskop běše tam přitomny. — Swj. Jan narodźi so wokoło lěta 1330 w městačku Nepomuku blizko Prahi. Dobywši sebi hódnosć doktora theologije a cyrkwinskoho prawa na Pražskej universiće dósta z dobom też měšnisku swjećiznu. Wuznamjenješe so wot wšoho spočatka přez wurjadnu zrěčniwosć jako předař a přez přikładne swjate žiwjenjo, tak zo so wulka ličba hrěšnikow přez joho skutkowanjo nakaza. Kral Wjacsław IV. pomjenowa joho za kanonika pola S. Vita a za dwórskoho předarja, kralowna Zofija wuzwoli joho za swojoho spowědnika. Wot zrudoby cyle přewzata dla kraloweje nahłosće, surowosće a njepócćiwosće podćisny so kralowna dospołnje radźe swojoho duchownoho wjednika. Kralej Wjacsławej pak zdaše so Zofija podhladna być a njeswěrna. Hdyž wón sam tola njeznaješe mandźelskeje swěry, přicpěwaše też wšěm druhim człowjekam podobne zadźerženjo. Tuž žadaše sebi wot swj. Jana, zo by jomu wozjewił hrěchi, kotrychž je so kralowna w spowědźi wuznała. Swj. Jan wotpokaza raznje kralowe požadanjo. Tón pak zakry swój hněw a swoju wjećiwosć a čakaše na bližšu přileżnosć, kotraž so jomu bórzy poskići. Měješe mjenujcy w myslach, abta klóštra Benediktinow w Kladšubach wotsadźić, zo by na joho městno pomjenował swojoho lubuška Hinka Pluha. W tym času běše runje swjaty Jan generalny vikar Pražskeje diecezy. Jako tajki njemóžeše wězo kralowe wotmyslenjo potwjerdźić a pomjenowanjo přizwolić, ćim mjenje, dokalž běše abt Odelenus pobožny a bohabojazny muž. Tohodla žana wina njepředležeše, zo by ze swojoho městna wotstronjeny był. Wjacsław čuješe so na swojej kralowskej česći ranjeny; so rozzłobiwši da swjatoho do jastwa ćisnyć a tam surowje čwělować, při čimž wón sam ze smólnicu joho ćěło smudźeše. Tola wša surowosć běše podarmo, swjaty Jan wosta kruty. Roznjemdrjeny kral da joho do železnych putow położić a wozjewi jomu, zo so z nich jenož wumóže, hdyž jomu hrěchi kralowny přeradźi. Wšě tute pospyty pak běchu podarmo. Swj. Jan wopomniwši potajnstwo spowědnika njezrani ani z jenym słowom tute potajnstwo. Hdyž kralowna wo podeńdźenjach zhoni, poda so ke kralej a jomu k nohomaj padnywši pohnu krala, zo swjatoho z jastwa pušći. Tola bórzy po tym powoła kral joho zasy k sebi a praji jomu, zo ma wolić mjez dwěmaj wěcomaj: pak přeradźi kralej spowědź kralowny, pak ma wumrěć. Swjaty jomu ani njewotmołwi. Kral we swojich złobach so wjacy njeznajo, zawoła: „Prječ z tutym njekmanikom, ćisńće joho do rěki tak ruče hač budźe ćma, zo lud to widźał njeby!“ Tak bu swjaty Jan na nohomaj a rukomaj sputany a z Karlowoho mosta do Wołtawy ćisnjeny. To bě w lěće 1393. Tola podarmo so Wjacsław prócowaše, swój njeskutk zakryć. Njebjeska swětłosć wobdawaše na wodźe pluwace ćěło. Tak bu surowe potajnstwo wotkryte. — Přez swjatoho so mnoho dźiwow sta. Swjaty Wótc Benedikt XIII. přija joho lěta 1729 do ličby swjatych. Tak swjeći Praha lětsa 200-lětne wopomnjeće wosławjenja swojoho sławnoho syna. Ćěło swj. Jana khowa so w krystalowym kašću, kotryž je zamknjeny do slěbornoho a je postajeny na slěborny wołtař w cyrkwi swj. Vita. Swjatkowničku běše ćěło swj. Jana we swojim krystalowym kašću w cyrkwi k powšitkownomu česćowanju wustajene, štož so kóžde 25 lět stawa.

Francózski primas kardinal Dubois změje nazymu swój złoty měšniski jubilej. Wón je hižo dawno wo to prosył, zo bychu so wšě jomu přicpěte dary k lěpšomu nowotwara měšniskoho seminara za Parizsku diecezu stawałe. — We Francózskej wobstoji towarstwo „liga evangelia“, kotrež chce čitanjo Swj. Pisma we swójbach spěchować. Towarstwo měješe jutry swoju šěstu hłownu zhromadźiznu ze sćěhowacymi přednoškami: evangelium a duchowne žiwjenjo; evangelium a liturgija; evangelium a racionalismus; evangelium a swójba.

W španiskim prěnim biskopskim měsće Sevilla budźe so w meji wulki španiski-amerikanski marianski kongres wotměwać. Tam budźe 40 španiskich a 20 portugisiskich biskopow přitomnych. Kardinal-arcybiskop ze Sevilleje budźe jako bamžowy legat kongres nawjedować. Skónčeny budźe kongres z wulkim procesijónom. W ćahu ponjesu wosm prastarych swjećatow swj. Marije z časa wunamakanja Ameriki přez Khristofa Kolumba.

Portugalska čini hižo přihoty na 700lětny jubilej swj. Antonija Paduwanskoho. Tón běše po rodźe Portugala. Jubilej budźe so hakle 1931 swjećić móc.

Z Ruskeje. Kaž dźenik „Iswjestja“ piše, je bolšewiske knježeństwo w běhu lěta 1928 zawrjeło 354 cyrkwjow, 38 klóštrow, 59 synagogow, 38 mošejow a 43 druhich modleńskich domow. W lěće 1929 buchu dalše 253 swjatnicow zamknjene. Hdyž to tak dale póńdźe, budźa we Ruskej skónčnje wšě domy Bože zapusćene a wonječesćene. — W Ruskej rozšěrjuja so też dale a bóle wšě móžne sekty. Tukhwilu liča hižo přez 6 milijonow wuznawarjow.

Wšelčizny.

Kak wjele wójny płaća? Sydomlětna wójna (1756 hač 1763) płaćeše 1,5 milijardow złotych hr., francózske wójny (1792—1815) 25 milijardow złotych hr., swětowa wójna (1914—1918) pak płaćeše po amerikanskim wobličenju:

Němsku:	78,1	milijardow	złotych	hriwnow,
Rakusku-Wuherńsku:	22,8	„	„	„
Turkowsku:	2	„	„	„
Jendźelsku:	80,8	„	„	„
Francózsku:	42,4	„	„	„
Italsku:	18,8	„	„	„
Britiske dominije:	8,3	„	„	„
Belgisku:	2,8	„	„	„
Rusku:	30,9	„	„	„
Zjedn. Staty Ameriki:	51,6	„	„	„
hromadźe:	338,5	milijardow	złotych	hriwnow.

Wuda so potajkim wob lěto 85 milijardow hr., wob dźeń 237 milijonow, za hodźinu 10 milijonow, za mjeńšinu 170000 hr., za sekundu 3000 hr. a to za zapusćenjo, wutupjenjo a zahubjenjo.

Towarstwowy powěstnik.

Budyšin. Klóštr Franciskankow w Budyšinje na Wałporinej hasy 15. Na Bože Ćěło dop. we 8 hodź.

spěwane kemše z prědowanjom, popołdnju w 5 hodź. swjatočny wobkhad z Najswjećišim do zahrody. Wšitcy nadobni přećeljo ze Serbow su wutrobnje witani.

Klóštr Franciskankow.

„Jednota“ w Budyšinje, towarstwo za katolskich Serbow, změje ze swojimaj wotdźělomaj, młodźencow a knježnow, jutře njedźelu 26. meje zhromadny wječor z přednoškom, spěwami a deklamacijemi. Cyły wječor změje thema „Praha a swjaty Wjacsław“. Přińdźće prawje wjele, zo budże sala katolskeje towaršownje přepjelnjena!

Pančicy. Jednota „Sokoł“ ma kóždy štwórtk wječor we 8 hodź. zwučowanjo. Nowe sobustawy so rady lubje přijimaja. **Načolnik.**

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1929.

Kk.: 412.—423. z Miłoćic: Beno Pjech, Jurij Pjetaš, Jurij Pětranc, Madlena Fulkec, Michał Šiman, Jan Kokla, Michał Šěrak, Jakub Warnač, Pětr Nowotny, Jurij Šlosař, Jan Fichta, Jurij Pól; 424. 425. ze Swinařnje: Mikławš Smoła, Michał Šołta; 426. z Pančic: wučeŕ Mikł. Bejmak; 427. z Kukowa: Jakub Šołta; 428. z Budyšina: Hańža Hajdanec; 429. 430. z Khrósćic: kapłan Jurij Hórnik, kapłan Mikł. Młynk; 431.—435. z Worklec: Mikławš Lebza, Mikławš Krječmař, Jurij Brankačk, Hana Wincarowa, Pětr Čornak; 436. 437. z Hórkow: Pawoł Brězan, Jan Hejduška; 438. 439. z Wudworja; Jurij Leider, Jurij Ryćeŕ; 440. ze Smječkec: Michał Hanski; 441. z Nuknic: Mikławš Jawork; 442. z Łuha Handrij Cyž; 443. z Now. Jaseńcy: Michał Fulk.

Sobustawy na lěto 1928.

Kk.: 1111. ze Smječkec: Michał Hanski; 1112. z Worklec: Jurij Kocor.

Dobrowólny dar za Wosadnik.

Knjez Jurij Leider z Wudworja: 1 hr.

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 22. meje 1929.

Woły: 87. 1) Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět 55—59 hr. 2) Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene 46—53 hr. 3) Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše 38—43. 4) Mjenje picowane wšěch starobow — . 5) Mjasne — . 6) Husumske z pastwy — . **Byki:** 310. 1) Połnomjasne, dorosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće 55—59. 2) Połnomjasne, młódše 49—53. 3) Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše 44—48. 4) Špatne —. **Jałojcy a kruwy:** 285. 1) Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće 50—54. 2) Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět 54—60. 3) Starše wukorm. kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy 42—47. 4) Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy 42—50. 5) Mjenje a špatnje picowane 32—38. 6) Husumske z pastwy 27—29. **Čelata:** 1410. 1) Najlěpše wukormjene 84—88. 2) Mjenje wukormjene a tajke wot cyca 78—83. 3) Špatne 65—75. **Wowcy:** 286. 1. Młódše a stare. wukormjene 65—70. 2) Starše wukormjene 56—62. 3) Mjenje wukormjene (Märzschafe) — . 4) — . **Swinje:** 3460. 1) Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiženjow, hač do 1½lět stare 74—76, 2) Wukormjene 76—77. 3) Mjasne 73—75. 4) Špatne 70—72. 5) Rancy a kundrosy 62—67.

Bydlenjo ze zahrodu wot 15. junija k wotnajeću. Dalšu powěsć poda **Špitank,** měšćanosta w Zejicach.

Ralbičanska nalutowańnja

wotměje swoju hłownu zhromadźiznu **njedźelu, 26. meje** hnydom po nyšporje w Ralbicach. 1. Bilanca 1928. 2. Wólby. 3. Wšelćizny. **Předsydstwo.**

Serbski Hospodař

ratařske wulkowikowanske tow. z wobmj. ruk.

Telefon: w Budyšinje 3510, w Khoćebuzu 1247.

Naš młyn w Delnim Wujezdźe, tel. čo. 13, dźěła nětko tež

dejwo spěchowacu picu

z ržanych a pšeńčnych wotrubow, rajsoweje mučki a mučki wolijowych wosuchow po receptach nazhonitych skotarjow, wšě dźěle w najlěpšich a najčisćišich kajkosćach.

Tutu picu předawamy jako

łužisku dejwo spěchowacu picu

I. družina wopřija 18,06 % proteina a 8,42 % tuka,
II. družina wopřija 19,48 % proteina a 7,83 % tuka.

Wobej družinje stej po wobswědčenju statneje přepytańje w Möckernje pola Lipska njeskaženej a čistej.

W Budyšinje zetkamy so

w kofejowni Lehmann

na Serbskej drózy 8.

Najsłódniše konditorske pječwa

Wosebitosć: Torty jako dar při wšitkich składnosćach.

Wšědnje popołdnju a wječor koncert.

Swědomite wuwjedźenjo

wšěch točenjow

kaž **britwjow, nožicow, konjacych nožicow** atd.

J. Hampel

Kotołska hasa 11.

Vogtlandske wumělske **gardiny** kupuječe stajnje tunjo pola **Kurt Erler w Budyšinje** jenož na žitnych wikach 11 napřeco „Złotej hwězdźe“.

Spanske a bydlace jstwy, kuchiny, khamory, blida k pisanju, komody, wućahowate blida wot 42 hr., **büffety, dubowe,** wot 250 hr. kaž też wšě wutykane wěcy. **Dobre dźěło, tunje płaćizny!** Płaćenjo po dźělbach!

Rěču serbscy.

Pawoł Handrik

Budyšin

Kamjeńtna dróha 32

při Drjewowych wikach.

Serbska ludowa banka w Budyšinje

Filialcy we Wojerecach a w Khoćebuzu

Agentury: **w Khrósćicach** pola knjeza **M. Čornaka,**
w Kulowje pola knjeza **Oty Bulanka,**
w Rakecach pola knjeza kantora **J. Rjelki**

Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy zapołožować na knižku a zběhać po potrěbnosći.

Zadanja pjenjezy ze 6—9 procentami

Telefon 3506 a 3507.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. - Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za reklamowy rjadk w teksće so 50 pj. płaći. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Zamołwity redaktor: Kapłan Józef Nowak w Budyšinje, Kirchplatz 2. — Pokładnik: Jurij Šołta, wučeŕ, Před šulerskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćerńje (měj. tow. ss.Cyrilla a Methoda) w Budyšinje z póstšekowym kontom: Drježdźany 33458. Dalokorčćak čo. 3895.

22. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **1. junija 1929.** | **67. lětnik.**

Swjaty Wjacsław — po maćeri Serb.

Praha a też cyły češki lud so hotuje lětsa hódnje a swjatočnje woswjećić 1000lětne wopomnjećo martrańskeje smjerće wulkoho češkoho patrona, swjatoho Wjacsława.

K joho wopomnjeću bu njedźelu 12. meje poswjećena wulkotna a mócna kathedrala swj. Wita na Pražskich Hradčanach, ke kotrejž je w lěće 1344 Karla IV. zakładny kamjeń położił. Ale hižo prjedy bu na samsnym městnje wot wójwody Wjacsława tam założena a natwarjena prěnja cyrkwička Pražska, poswjećena swj. Witej, kotraž wšak pozdźišo też joho mjeno nošeše.

Ale nic jenož Praha, Złota Praha sama, a nic jenož češki lud, ale też morawski a słowakski lud woswjeći hódnje a nadobnje tutón jubilej. A nic jenož češkosłowakski lud, ale katolikojo z cyłoho swěta so na swjedźenju wobdźěla, wosebje pak budźe to swjedźeń wšěch katolskich Słowjanow, kaž njedawno jena češka nowina pisaše.

Potajkim też my katolscy Serbja tam na jubilej słušamy, jako katolikojo a Słowjenjo. Ale wyše tuteje winy mamy hišće druhu, najwuznamnišu. Nic jenož zo smy Češkej najbližši po zemi, zo smy z tutym narodom lětstotki w jenym politiskim cyłku hromadźe žiwi byli, ale tohodla, dokelž je swj. Wjacsław też naš swjaty, dokelž w joho žiłach ćečeše serbska krew, samsna krew, kaž w našich. Swjaty Wjacsław běše Serb, łužiski Serb po swojim narodźe, joho mać bě Serbowka.

A njesměće sebi myslić, zo je to někajka bajka, ale je to historiska wěrnosć, kotruž nam stawiznaŕ Kosmas a druzy wozjewjeja. Drahoměra pokhadźa z wěrchowskoho rodu Łutycow ze splaha Stodorjanow. Tući Łutycy — Stodorjany njeběchu nichtó druzy, dyžli naši prjedownicy Łutycy=Łužičenjo. Tući Łutycy płaćachu pola Němcow jako rjekowski a njebojazny lud, kotryž je němcowskim napadam najdlěje, haj hač do dźensišoho so dowobarał a zaškitał. Tući Łutycy su so najdlěje Němcowstwu a křesćanstwu spjećowali a Němcy jich njejsu přewinyć móhli. To su historiske fakta, kotrež kóždy stawiznaŕ znaje, wěrnosće, kotrež so lohko dopokazać hodźa.

Drahoměra, kiž běše hišće pohanka, daše so při swojim wudaću na češkoho wěrcha Wratisława křćić; jeje mandźelski bě dobry křesćan, štož wšak wo joho mandźelskej runje rjec njemóžemy. Kaž so zda, też po swojim wudaću cyle swoje pohanske a Němcam njepřećelske zmyslenjo přeměniła njeje. We wšelakich legendach je postawa Drohoměry jara skepsana. Jeni ju rysuja jako surowu pohanku, přesćěhaŕku wšoho křesćanstwa, druzy zasy jako pobožnu a swjatu — tola tu so jenož wo legendy jedna.

Wěsta legenda wo njej powěda, zo bu Drahomira žiwa, njedaloko Pražskoho hrodu, z wozom a konjom wot zemje pózrjeta. Hakle w lěće 1788 bu stołp, kotryž bu k wopomnjeću tuteje hrózbneje smjerće stajeny, „k česći historiskeje kritiki“ — kaž Dobrovski praji — wotstronjeny.

Mnohim našim čitarjam budźe to nowinka, zo bě swjaty Wjacsław po swojej maćeri Drahoměrje Serb. My Serbja nimamy žanoho swjatoho, štož kóždy lohko też zrozemi, wopominajo, zo běchu runje tamne časy, hdyž bu našim prjedownikam wjesoła powěsć Khrystusowa prědowana, doby surowoho wojowanja a běd̄zenja mjez Němcami a Słowjanami. Křesćanscy duchowni běchu najbóle wot němskich wěrchow pósłani, kotřiž pak wyše nabožnych wosebje politiske zaměry spěchowachu. Poslednje běchu husto dosć ważniše hač nabožne. Tohodla je pola nas doba politiskoho spada a přijimanja křesćanstwa tasama. Tohodla też tute spjećiwjenjo ze serbskeje strony. Njewukhadźa też njepřećelnosć Drahoměry napřećo křesćanstwu a Němcowstwu, wo kotrejž pola njeje čitamy, z najwjetšoho dźěła z bolostnych nazhonjenjow, kotrež je wona we swojej dominzne činiła?

Dyrbimy sebi předstajeć, zo bě tehdom češki narod hišće z wjetšoho dźěła pohanski. Hakle Bořivoj (wot swj. Methoda křćeny) — tola też pola njoho njeje hišće historiscy dopokazane — cyle wěsće pak Spitigněw, češki wójwoda, je křesćan był. Po smjerći Spitigněwowej bu češki wójwoda joho bratr Wratisław, kotryž bě

sebi mandźelsku z Łužicy, Drahoměru, zhladał. Też w joho času njebě křesćanstwo nad pohanstwom hišće dospołnje dobyło, ale wjetši dźěl ludu służeše hišće přiboham. Hdyž bě też Drahoměra křesćanska po mjenje, njemóžeše tola tak cyłe swoje pohanske zmyslenjo wotbyć. Ćežke prašenjo je też dźensa hišće, z wotkel je wěra Khrystusowa do Čech přišła: z Němcow abo přez swj. Cyrilla a Methoda přez Morawu? Cyle wěsće je předowanjo swjateju japoštołow Słowjanow też do Čech samych sahało, hdyž też Method sam njeje ženje na češkej zemi předował. Na druhej stronje pak so njeda prěć, zo je też w času Wjacsława němske duchownstwo w Čechach wulki wliw mělo. Cyrkwinscy słušeše najskerje češke wójwodstwo a biskopstwo pod biskopa Regensburgskoho, kotryž je po němskich stawiznarjach pola Wjacsława swjatočnu ceremoniju wotřihanja włosow wukonjał, kaž běše to pola knježeńskich princow z dócpětym sydmom lětom wašnjo.

Wo Ludmili, dźowcy samostatnoho wěrcha Slawibora z plaha Pšowanow pak je znate, zo bu wot měšnika po methodskim-słowjanskim ryće křćena. Wona je też swojoho wnuka Wjacsława w starosłowjanskej cyrkwinskej rěči rozwučować dała. Legenda wšak powěda, zo bu Ludmila, wowka Wjacsławowa, wot swjatoho Methoda samoho křćena, tola njeda so někak historiscy dopokazać. Swjata Ludmila je po smjerći Wjacsławoho nana, Wratisława, dohlad a wukubłanske prawo nad swojim wnukom měła. Jej wšak ma so też swjaty Wjacsław přede wšěm swoju pozdźišu swjatosć a křesćansku dospołnosć dźakować. Wězo to maćeri Drahoměrje přijomne njebě, hdyž widźeše, kak jeje syn Wjacsław wjele bóle swojej wowcy, hač swojej maćeri přiwisuje. Tohodla bě Drahoměra na swoju přichodnu mać jara žarliwa, zo bě jej tak wutrobu swojoho syna wotwobroćiła. Ludmila wopušći tohodla Prahu a sydleše na hrodźe Tetin njedaloko Prahi. Tola wjećiwosć jeje přichodneje dźowki ju dale přesćěhaše, dóniž ju Drahoměra njeda přez najatych mordarjow ze šlewjerom zadajić. Swjaty Wjacsław je hnydom po nastupje na wójwodski stoł ćěło swojeje swj. wowki do Prahi přewjesć dał, hdźež dźensa w cyrkwi swj. Jurja na Hradčanach wotpočuje.

Politiski rozhlad.

Wunošk poslednich zemskich wólbow

je nětko skónčnje też hamtscy zwěsćeny. Po tym je so 2 702 183 hłosow wotedało. Dokefž měješe so 96 zapósłancow wolić, wučini wólbna ličba 28 148. Na tutu ličbu přińdźe jedyn zapósłanc. Dokelž je centrum jenož 25 460 hłosow zwjedło, njeje žanoho zapósłanca přećišćało. Je to za nje wězo mjerzaca wěc. Tola nětk Serbam winu dawać, je lohke a tunje wašnjo, so před swojimi wolerjemi trochu wusprawnosćić chcyć, ale njećestne a njekřesćanske. Štož pak sebi „Sächs. Volksztg." w swojim 118. čisle dowoli, to je woprawdźe přewšu měru. Ze špatnje zakrytym dosćinjenjom přinjese po słowje dołhi hanibny wuplusk socialdemokratiskeje „Dresdner Volksztg.", w kotrymž so Serbja hanja a wusměšuja. Wosebity jěd pluwa napřećiwo woporniwym serbskim wjednikam, a to wosebje napřećo katolskim duchownym. Mjez nimi su zasy najhórši, kotřiž maja farske kubła. Ći su pječa při postajenju tuteje lisćiny „wjesnoho luda" jeničcy na sebje a ratařski staw myslili a tuž je so centrumska wěc, za kotrejž dyrbjachu po prawym stać, nimo kuliła. Je to samo wusměšenjo a hanjenjo a to wosebje katolskich serbskich duchownych a přisłodźenjo tychsamych před němskej katolskej zjawnosću. „Kat. Posołej" so wumjetuje, zo je wón přećiwo centrumej pisał. Wón pak je jeničcy měrnje a wěcownje rozłožił, čohodla my tón króć centrum njewolichmy. To běše joho winowatosć. Štó pak tu woprawdźe šćuwa a katolskej wěcy njesměrnje škodźi, to njech kóždy sam posudźuje. Přidać pak hišće chcemy, zo „S. V." hač do dźensišoho hišće ze žanym słowčkom němskej katolskej zjawnosći zdźěliła njeje, zo je jedyn dobry katolik do sakskoho sejma jako zapósłanc woleny. Nad tym dyrbjał so, kaž měnimy, tola kóždy prawy katolik wjeselić. Tola so zda, zo mamy w Sakskej też katolikow, kotřiž so wjeselić njemóža, dokelž je wuzwoleny katolski zapósłanc — Serb.

W Parizu

přecy hišće wěcywustojni wo dokónčnych płaćiznach wuradźuja, kotrež budźe Němska płaćić dyrbjeć. Wjacy razow zdaše so, zo so wuradźenja rozbija a wěcywustojni so bjez wuspěcha rozeńdu. To móže kóždy zrozemić, zo chcedźa dobyćerjo prawje wjele měć, Němska pak zasy tak mało kaž móžno płaćić. Skónčnje je amerikanski wěcywustojny, Owen Young, kompromisny namjet přednjesł, po kotrymž měła Němska prěnje 37 lět w přerězku 2050 milijónow hr. lětnje płaćić. Tutu sumu běše němski wěcywustojny dr. Schacht přiwzał. Tola su dobyćerjo ju na 2130 milijónow hr. powyšili. Na to je němski wěcywustojny dr. Vögler wotstupił a na joho městno bu dr. Kastl powołany. Jednanja dale du, dokelž też Owen Young za swoju namjetowanu ličbu wustupuje a z tym němsku posiciju sylni. Rěka pak hižo, zo konferenca njewuspěšna so skónči a zo budźe nazymu dale wuradźować.

Aman Ullah z kraja ćeknył.

Wojowanjo wo afghanistanski trón mjez Amanom Ullah a Habibom Ullah je so přećiwo prěnišomu rozsudźiło. Pola Kilati Ghilzai bu joho wójsko krwawnje zbite a zhubi 2500 mortwych a ranjenych. Ze 4000 mužemi wobsadźi bratr Habiba Ullah město Ghazi. 40 000 wupruhowanych wojakow ma Habib Ullah. Z khwatkom měri so a spěcha k dotalnomu hłownomu městu Amana Ullah do Kandahara, zo by je wobsadźił a z wohnjom zničił. Hižo je tam nowy naslědnik Amana Ullah jako kral wuwołany. Tuž wbohomu krajej njeje hišće žadyn měr popřaty. Aman Ullah je w auće do Indiskeje ćeknył. Dwaceći měchow pjenjez je sebi sobu wzał, zo by bjez starosće žiwy być mohł. W Afghanistanje pak so dale wojuje mjez Jendźelskej a Ruskej.

W Khinje

tohorunja njemóže žadyn trajny měr nastać. Tam zasy wojujetej wosebje Amerika a Jendźelska mjez sobu. Dale matej tam też hišće Japanska a Ruska wulke zajimy. Kóžda wulkomóc wupyta sebi a podpjera jenoho khinskoho generala, kajkohož dźěn móžeš tam za pjenjezy stajnje dóstać. Centralnu móc wukonja Čankajšek. Tola dokelž tón přejara pod amerikanskim wliwom stoji a dokelž je tohodla za druhe mócnarstwa strach, zo Amerika wšu smjetanu zezběra, je Jendźelska kwangsiskich generalow dobyła, kotřiž přećiwo Nankingej postanychu a bohate město Kanton wohrožachu. Tola buchu dospołnje poraženi. Tuž je nětko w połnócnych dźělach general Feng postanył a w Pekingu nowe knježerstwo wuwołał. Ma 250 000 wojakow a pjenježnu podpjeru wěsteje wulkomocy. Tuž też tutón wulki kraj hišće dale tak třěbny měr a pokoj nima.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Njedźelu 26. meje wotmě „Jednota", tow. katolskich Serbow w Budyšinje a wokolinje, prěni raz zhromadźiznu ze swojimaj młódšimaj wotdźělomaj, młodźencow a knježnow, w katolskej towaršni. Knjez předsyda kantor Šołta móžeše, so wróćiwši před krótkim wot lěkowanskoho dowola, woprawdźe nahladnu sylu Jednoćanow — na 120 — powitać. W zawodnych słowach spomni na swjedźeń swjatoho Jana z Nopomuka, kotrohož je na dompuću w Prazy sobu woswjećił. Wječor stoješe pod hesłom „Praha a swj. Wjacsław", a wosebity zaměr wječora bě, prawje wjele nawabić na zjězd do Złoteje Prahi. Najprjedy poskići nam knjez Hajna, starši wotdźěla młodźencow, přewodźany wot knjeza kantora, něšto rjane słowjanske na huslach, na čož knjez Měrčink dwaj spěwaj ze swojim rjanym tenorom nam zaspěwa, mjez nimaj češki „Běži

woda, běži“, wobej namakaštaj dobre připóznaco mjez připosłucharjemi. Knjez kapłan Nowak poskići nam nětko zajimawy a jara powučacy přednošk wo swj. Wjacsławje, tutym serbskim swjatym, kotrohož mać bě Serbowka. Rysowaše wosebje joho pokhad, joho wukubłanjo přez joho wowku, swj. Ludmilu, kotraž je žro swjatosće pola Wjacsława zapołožiła. Wotkry přičiny zamordowanja Ludmile přez jeje přichodnu dźowku Drahoměru a skónčnje zamordowanjo swj. Wjacsława přez joho Kajnskoho bratra Bolesława. Dale předstaješe nam joho jako wjednika też za naše poměry. Jako swjaty je naš wjednik do njebjes, jako češki wójwoda je nam přikład prawoho wótčinca. Po přednošku zaspěwachu nam někotre knježny Młod. Jednoty spěw wo swj. Wjacsławje, zbasnjenym wot knjeza kapłana Nowaka, skomponowany wot studowacoho knjeza Winarja z Budyšina. Po někotrych zawodnych słowach deklamowaše knježna Hajnec baseń wot knjeza fararja Šewčika wo našim serbskim seminaru, kotraž widźomny zaćišć pola připosłucharjow zawostaji. Na kóncu přednjese hišće knjez Hajna Nowakowu baseń: „Złota Praha“, z dobrym wurazom a hłubokim začućom. Po namołwjenju, so po možnosći na Pražskim zjězdźe wobdźělić, skónčichmy zhromadźiznu z wuspěwanjom češkeje narodneje hymny: Kde domov muj na serbski text: Hdźe statok mój. Jednota móže tak spokojom zasy na rjanu a poradźenu zhromadźiznu spohladować, z dobrym swědomjom, zo je wšo činiła, rozpjeršene wowcki w měšanym Budyšinje hromadźić a zahorić za nabožinu a narod.

— Prěni raz wotmě so w klóštrje franciskankow wobkhad na Bože Čěło popołdnju w 5 hodźinach. Mnoho wěriwych z Budyšina, mjez nimi wosebje wjele Serbowkow bě so zešło, zo by Najswjećišomu přisłušnu česć a hołd posłušnosće wopokazało. Samo 7 duchowni so na prócesijónje wobdźělichu. Najswjećiše njeseše knjez studijowy direktor, kotryž je rektor ecclesiae pola franciskankow. Před Najswjećišim kročachu mnohe běłozdrasćene holčki, kaž też 4 małe serbske družki, kiž běchu hižo dopołdnja so na prócesijónje w Serbskej cyrkwi wobdźělile. Wojerska hudźbna kapała so za hudźbu postara, tak zo cyła swjatočnosć jara pozběhowacy zaćišć pola wobdźělnikow zbudźi. W zahrodcy běchu knježny tři wołtarki natwarile, nutřkowny kapałcyny wołtař běše štwórty. Tak so sotry swjatoho Franciska wob cyłe lěto, wosebje pak na swjedźenju swjateje eucharistije prócuja, swjatu pótajnosć Jězusowoho Čěła a Krewje hódnje česćować a khwalić.

— **Druhi župny zlět župy „Jan Arnošt Smoleŕ“** swjeći so njedźelu 9. junija w Klukšu. Přihoty za njón su w najlěpšich rukach a dadźa rukowanjo za najlěpše poradźenjo tutoho zdobnoho swjedźenja. — Swjedźeński porjad: 1—3/42 hodź. (popołdnju): Witanjo towarstwow (zdobom spěwna pruha w Šusterec hosćencu). 2—3 hodź. Bože służby w Klukšu a w Zdźěri. 1/44—4 hodź. Swjedźeński ćah. 4 hodź. Swjedźeń na łucy. Khór: 100 spěwarjow. Sokołske předwjedźenja. Naměč. 6—7 hodź. Posedźenjo župy z předsydami towarstwow. 7—8 hodź. (wječor): Reje w Šusterec hosćencu. 8 hodź. Wječorny koncert a dźiwadło. Potom zasy reje pola Šusterec. Wšěch lubych krajanow přeprošuje župne wjednistwo we wočakowanju najbohatšoho wopyta!

Z Radworja. Zašłu njedźelu wotmě „Katolska Bjesada“ swoju poslednju porjadnu zhromadźiznu do lětušich prózdnin. W smažniku a pražniku mjenujcy skhadźowankow nimamy. Wotměchu so najprjedy wólby. Dotalny předsyda, knjez kapłan Grofa, so hišće lěkuje — nětko w dalokej cuzbje — při Garda-jězorje. Předsyda bě też joho zastupjeŕ: knjez kapłan Handrik. Dale wuzwolichu za městopředsydu knjeza Jakuba Brankačka (kěrchowskoho). Pokładnik a zapisowaŕ wostaštaj dotalnaj. Po wólbach běše hisće přednošk a měsačny rozhlad. Dźiwajo na dźeń maćerjow bu sławna Marhata Boskowa wopominana. Jeje syn Jan, znaty po mjenje Don Bosko, budźe runje lětsa 2. junija w Romje zbožny prajeny. Je to założeŕ zjednoćeństwa Salesianow, kotrež su dźensa — po 40 lětach wobstaća — hižo po cyłej zemi rozšěrjeni. Też pólski kardinal Hlond, kotrohož wobraz lětuši „Krajan“ debi, je z rjadu Salesianow. Kardinal pokhadźa z khudeje pólskeje dźěłaćeŕskeje swójby. Našim maćerjam pak přejemy, zo bychu swoje dźěći też w duchu a mysli maćerje Don Boska kubłowałe.

Z Khróšćic. Radupodawanjo za maćerje wotměje so tu srjedu 5. junija popołdju w 2 hodź. we wjesnym hosćeńcu. Lěkaŕ budźe přitomny.

Z Ralbic. Při hrimanju, kiž tydźenja sobotu popołdnju přez wjes ćehnješe, dyri błysk do bróžnje žiwnosćerja Jakuba Kórjeńka (wonkownoho), zapali tam za picowanjo

Njewinowaće k smjerći zasudźeny.

(Pokročowanjo.)

„To je potom wěc sudnistwa. Mysliće sebi wy, zo budźe tutym njemóžne, słěd cyganow, kotřiž su hada předali, wotkryć?“

„Wšo druhe so potom hižo rozjasni.“

„Bóh dał, zo by tak było! Ale budźeće sebi zwažić, tam rěčeć?“

„Bóh mi to hižo zmóžni.“

„Ale, hnadna knjeni, što dowěriće mi we wašim předewzaću? Bych wam rady k pomocy był.“

„Stražujće jenož nad knjezom z Maloy; to je wšitko, štož móžeće hač dotal činić. Předewšěm pak budźće prawje wobhladniwy! Naši njepřećeljo móža też lohko waši być. Njezabudźće, zo junu sylnu pomoc potrjebamy a też was snadź nuznje trjebamy. To wšitko dyrbi was wot toho wotdźeržować, bjez zamysła so do stracha podać.“

„Wšitko, štož sebi wy žadaće, chcu rady činić.“

Na druhi dźeń wotjědźe Marja na Rocheglöck.

„Přewodźa was też Cecilija?“ prašeše so z Maloy.

„Ně“, wotmołwi Marja, „chcu nana sama wopytać“.

Hdyž bě wóz k wotjězdej hotowy, zastupišćej do njoho wobej, Marja a Cecilija. Wěstosć, haj, žiwjenjo Cecilije wotwisuje wot wobhladniwosće. Runje, hdyž wóz zahrodu wopušći, dohlada so Marja na měšnika, kotryž runje k hrodej kročeše. Wona da joho zawołać. — Tutón běše so dźeń prjedy z pućowanja wróćił a chcyše Marji nětko swoje nazhonjenja sobuzdźělić. — „Wysokodostojny knježe, rjekny Marja, „wopyt, kotryž chcu dźensa činić, je njemóžne wotstorčić. Prošu was tohodla, jědźće z nami sobu; móžeće mi po puću wšitko prajić.“

Měšnik pak so trošku spodźiwaše a pohlada na Ceciliju.

„Móžeće so w přitomnosći tuteje knježny cyle swobodnje wuprajić“, rjekny Marja, „wona wě wšitko a ja wam też hnydom přeradźu, štó wona je.“

Měšnik powědaše hnydom wo swojim pućowanju: „Nadawk, kotryž mějach wukonjeć, je nimo měry zwjeselacy. Knihi bankownika njedopokazuja jenož, zo je wón tamnu ličbu pjenjez wot was dóstał, ale dopokazuja też kruće, zo su pisma wo smjerći wašoho mandźelskoho a dźowki wopačne.“

„Je to móžno?“ zawołaštej wobej.

Marja a Cecilija dźeržeštaj sebi z wjesołosću rucy, měšnik rěčeše dale: „Kaž je wam znate, hnadna knjeni, je w Irlandskej njeměrow dla wšitko ćežko wuwjesć. — Skónčnje so mi poradźi knihu wuslědźić, w kotrejž stoješe, za čimž wy žadaće a potom khwatach, zo bych zasy wotpućował. Runje na samsnym dnju, hdyž chcych wotpućować, wudyrichu nowe njeměry, a tak zadźěwachu mojomu wotpućowanju. Žadosć, zo bych tu něšto dobre wukonjał a njezbožownych, kotřiž su přez ćěsnosće na wopačne puće přišli, tróštował, wotmyslich sebi, najbóle wobydlene dźěle města wopytać. Bórzy stojach před domom, z kotrohož bolostne a styskne wołanjo so wudobywaše.

Zastupich tam do komorki, hdźež so zrudny napohlad mojimaj wočomaj poskići. Čłowjek, na hubjenym lěhwje

přihotowane syno a zajěđże dale přez wokno do hródże, hdźež wobě kruwje zarazy. Susodźa hnydom přikhwatachu a zalachu nastawacy woheń, prjedy hač wjetšu škodu načini. Dokelž kruwje hišće cyle mortwej njeběštej, móžachu jimaj krej pušćić. Z njezbožom ćežko potrjecheny, ma jenož nizko zawěsćene. Błysk je twarjenjo khětro wobškodźił. —

— Zańdźenu srjedu swjećeše naš wuměnkař Jakub Šwejda (Kowc), znaty jako wustojny ćěsla, w duchownej a ćělnej čiłosći swoje 85. narodniny. Bóh wěršny wobradź našomu nadobnomu starcej hišće dale strowotu a zbožowne wužiwanjo na wuměńku! Tež „Posoł“ přeje swojomu pilnomu čitarjej a darniwomu spěchowarjej „Daj Bóh zbožo“.

Z Kamjenca. Hamtske hejtmanstwo sćěhowace wozjewja: Mlokowy dohlad. Z dowolnosću ministerstwa je w Budyšskim wokrejsnym hejtmanstwje přehladowař za mloko postajene, kotryž z hródźow a wot wikowarjow mlokowe pruhi sobu bjerje, zo by je na tuk, čistosć a njeskaženosć přepytował. Njezběrane mloko dyrbi znajmjenša 2,8% tuka pokazać. Při snadnym njedostatku so napomina. Jeli wotbytk wjetši abo wobstoji podhlad na přiliwanjo wody, přepoda so pruha přepytowarjej požiwadłow. — W ćopłym času stanje so přepytowanjo husćišo. — Přez tute nowe zarjadowajo budże mlokowy dohlad zjednorjeny a zdobom wuspěšniši. Zo by přehladowař po možnosći mnoho pruhow sobu brać móhł dóstanje wot kraja małe auto. K zarunanju wudawkow budźa ći přinošować dyrbjeć, pola kotrychž budże khostanjo trěbne. — Přehladowař budże swoje pruhowanja w přezjednosći z wyšnosćemi, z wokrejsnymi lěkarjemi a skótnymi lěkarjemi a přepytowarjemi požiwadłow wukonjeć.

Swjatočnosće swj. Wjacsława.

Čohodla jěđźemy do Prahi? Tute lěto je za cyłu Češkosłowaksku nimo měry wuznamne a swjate, dokelž so Češa dopominaja na swojoho wulkoho a swjatoho krala a wójwodu Wjacsława. Hdyž započatk julija do Złoteje Prahi pojěđźemy, njebudźemy tam sami, ale katolikojo a wosebje Słowjenjo budźa tam z cyłoho swěta, haj, samo z Ameriki su mnozy so zamołwili a prěni su so hižo do Čech podali. Tohodla by škoda było, hdyž bychu wšelacy dalocy wosebje Južnosłowjenjo a Polacy w Prazy byli, my Serbja pak nic.

Što w Prazy wohladamy? Wězo budźa tam Pražske wulkotnosće a rjanosće najprjedy widźeć, kaž je tež hewak widźimy. Ale wosebje zarjaduja so w dnjach našoho přebywanja w Prazy započatk julija zjězdy katolskoho studentstwa, inteligency a młodźiny, wosebje wulkotny zjězd katolskich čěskich ćełozwučowarjow, Worjowow (Orel). Tutón Orel bu założeny po wójnje tohodla, dokelž bě češki Sokoł dźeń a bóle wěrje njepřećelny. Přez założenjo je Sokoł 25% swojich sobustawow zhubił, kotrež su nětko najbóle w Orelu zjednoćeni.

Wobžarujemy jara, zo katolscy serbscy Sokoljo so na tutym zjězdźe njewobdźěja, kaž druzy katolscy Sokoljo, kotřiž su wot Orela oficielnje přeprošeni. Nas to jara boli, zo maja naši katolscy Sokoljo jenož poćahi z njenabožnymi a liberalnymi kruhami, mjez tym, zo su so dotal wšěch zwiskow z druhimi katolskimi słowjanskimi ćełozwučowarjemi zdalowali.

Kak dołho budźemy w Prazy? Wotjěđźemy štwórtk 4. julija popołdnju 1/2 5 hodź. z Budyšina přez Lubij a Habrachćicy, tak zo budźemy wječor w 10 hodź. hižo we Prazy, dokelž ze spěšnikom pojěđźemy. Wostanjemy we Prazy hač do pónđźele ranja, z wotkelž w 7 hodź. wotjěđźemy, tak zo budźemy pónđźelu připołdnju 1/4 1 hodź. zasy doma w Budyšinje.

Kelko jězba płaći? Wšo dohromady wučinja jězba 24 hriwnow. Při zamołwjenju pola dowěrnika maja so 5 hriwnow napłaćić, kotrež so wjacy njewróća. Za tute 24 hriwnow dóstanjeće dwoju jězbu na železnicy wot Budyšina hač do Prahi a naspjet (wot Habrachćic do Prahi samo ze spěšnikom, kaž tež wróćo), dale přenocowanjo, snědanjo, wobjed, wječerjeć, zhromadny pas a wizum. Štóž móže, njech jězbu hnydom cyłu při zamołwjenju zapłaći.

Pola koho maće so zamołwić? Dowěrnicy za Pražski zjězd su:

Kk. farař Mič w Njebjelčicach, hospodarski pomocnik Rjeda we Wotrowje, podpisany za Klóštrsku wokolinu, překupc Natuš w Khrósćicach, žiwnosćeŕ Brojeŕ w Ralbicach, wyšši wučeŕ Hajna w Konjecach, farař Šołta w Kulowje, farař Delan w Baćonju, kapłan Handrik

---

wupřestrěny, wiješe so tam w hrózbnych bolosćach. Stupich bliže k njomu a słyšach joho po francózskim žałosćić: O mój Božo, što dyrbju tola wustać! Běše to wjesnjan, kotromuž dyrbjach po Božim wjedźenju poslednju pomoc a posledni tróšt přinjesć. Khory ćerpješe na raka w mjezwoču; hrózbnje běše přihladować, bě smjerć hižo cyle blizko. Ja wužich někotre wokomiki, w kotrychž běše khory trochu měrniši, zo bych joho pohnuł, so swojich hrěchow wuspowědać.

Khory rady a zwólniwje tróšt přija. Potom jomu prajach: „Nětko zbywa wam hišće, za winowatu njeprawdu dosćčinić, kotruž sće wobešoł... Mózu was jenož potom wot wašich hrěchow wotwjazać, hdyž sće zwólniwy to činić, štož sebi sprawnosć žada.“

„Što dyrbju činić?“ prašeše so khory.

„Mi to podpisać, štož sće so mi runje wuznał a mi dowolić, tute wuznaćo tym sobuzdźělić, kotrymž sće škodźał.“

Marja a Cecilija posłuchaštej z tajkej kedźbliwosću, zo sebi ani dychać njezwěrištej.

„Tule je wopismo, hnadna knjeni, přepodawam je wam tu!“

„O mój Božo! to by pře wjele wjesela było!“

„Bohužel, hnadna knjeni“, rěčeše měšnik dale, dopokazuje tute wopismo jenož jene: mjenujcy zo je waš mandźelski hišće žiwy a zo je tu knjez z Maloy jebał; wone njedopokazuje njewinowatosć k smjerći zasudźenoho.“

„Prošu dajće mi tute wopismo.“

Marja wočini pismo. Dwaj swědkaj běštaj podpisanaj a tamny želnosćiwy hrěšnik. Marja čitaše sćěhowace rynčki: W jenym městnje Normandije, při mórskim brjozy běštaj dwaj bratraj žiwaj, łódźnikaj po powołanju, z kotrymajž měješe z Maloy w samym času poćahi, hdyž joho pjenježne wuzkosće k snadnišomu přebywanju w jenej rybařskej wjescy nućachu. Po zasudźenju a ćeknjenju knjeza z Keralain, pytaše z Maloy zasy tuteju bratrow. Za jeju jebanstwo poskići wón jimaj wjele pjenjez.“

Tu přetorhny Cecilija swoju mać: „Hdźe je z Maloy tute pjenjezy wzał? Sam tola žanych njeměješe.“

„Prawje tak“, wotmołwi měšnik.

„Wón budźe to dopokazać dyrbjeć, hdyž budźa so joho za tym prašeć“, praješe Marja.

„Bych najradšo chcyła, zo by so to hižo jutře stało“, znapřećiwi Cecilija.

„Po poručnosći, kotruž běštaj wot knjeza z Maloy dóstałoj, wostaštaj tutaj dwaj čłowjekaj w jenej wjescy w Irlandskej hač do toho dnja, hač wichor ćełło k brjohej připłuwa. W nocy zwoblekaštaj tute ćełło do drasty, we kotrejž je knjez z Keralain khodźił. Nětko pobrachowaše jimaj hišće ćełło dźěsća. Wonaj wuryštaj před krótkim pohrjebanu holčku, stajištaj prózdny kašć zasy do rowa; zwoblekaštaj tež holčku do drasty, w kotrejž běše Genoveta doma khodźiła a dočakaštaj tak dołho, hač běštej ćěle cyle njeznajomnej.“

„Tajkele surowosće!“ zawoła Marja.

„A tutej čłowjekaj staj hišće žiwaj?“ prašeše so Cecilija.

„Ně“, wotmołwi měšnik, „starši je hižo dołho zemrěł, a druhoho sym na druhi dźeń pohrjebał.“

w Radworju, za Budyšin a wokolinu (z cyła za župu Arnošt Smoleŕ) župan P. Krječmaŕ a kapł. Nowak w Budyšinje.

Kak dołho maš časa hišće? Po postajenju hłownoho zarjadnika, knjeza wyššoho wučerja J. Słodeńka w Pančicach, maja wšitcy dowěrnicy zapiski wobdźělnikow hač do **4. junija** na njoho připósłać. Štóž so pozdźišo hišće rozsudźi, dyrbi so hnydom a spěšnje na knjeza Słodeńka wobroćić. Dotal je so jenož mała ličba hakle za zjězd do Prahi zamołwiła. By woprawdźe jara škoda było, hdyž njeby nahladna ličba ze Serbow so zwjedła. Njewěšće snadź, zo bě **swjaty Wjacsław Serb po swojej maćeri,** kotraž běše dźowka serbskoho wěrcha? Abo wěšće mi hewak jenoho swjatoho mjenować, kiž je serbskoho pokhoda? Swjaty Wjacsław je też serbski swjaty.

Tohodla **słušeće** přede wšěmi druhimi narodami wy **katolscy Serbja** na swjedźeń swjatoho Wjacsława **do Prahi.**

Nowa cyrkeŵ w Zhorjelcu.

Katolski Zhorjelc so ze wšej móžnej zahorjenosću za katolsku wěc stajnje a dale prócuje, swjatu wěru mjez swojimi wobydlerjemi zhłubočić a posylnić. Njedźela Najswjećišeje Trojicy běše z nowa swědk tutoho wopornoho dźěła za Božu česć, hdyž bu tam kamjeń za nowu cyrkeŵ w rańšim Zhorjelcu położeny. We swjatočnym ćahu podachu so wosadne towarstwa z khorhowjemi wot cyrkwje k swjatomu křižej, nawjedowani wot arcyměšnika Brücknera, k twarnišću. Mjez měšćanskim duchownstwom a někotrymi fararjemi zwonka Zhorjelca bě też propst klóštra Marijinoho Doła, knjez Turba. W krótkej narěči rozpominaše knjez arcyměšnik započatki k nowej cyrkwi, wuzběhny wosebje zasłužby knjeza kardinala Wrótsławskoho, towarstwa swj. Bonifacija a wyššoho měšćanosty dra. Wiesnera, kotromuž ma so wosada za dobyćo nowoho twarnišća dźakować. Cyrkeŵ chcedźa swjatomu Bonifacijej poswjećić.

Eucharistiski kongres w Krupcy.

Krupka, kotraž je nam přez naše putniske procesijóny jara derje znata, wuhotuje wot 6.—9. junija wosebity eucharistiski zjězd za vikariataj Wusće a Coplic. Tohorunja so přeje, zo bychu so też sakscy katolikojo po móžnosći na nim sobu wobdźělili. Wjeršk dócpěja cyłe swjatočnosće njedźelu. Hižo sobotu wječor budźe po wječornej pobožnosći eucharistiski procesijón ze swěčkami w křižnej khódbje, po tym nócne modlenjo před Najswjećišim. Najzajimawše je, zo budźa potom njedźelu 9. junija w nocy wot 12 hodź. Bože mšě a to prěnja w 12 hodź., druha w 1, potom w 2, 3, 4, 5, 6,30 a 8 hodź., hdyž změje najdostojniši k. biskop Groß-Litoměřiski wulku Božu mšu. Popołdnju w 2 hodź. budźe potom wulki procesijón a po nim skónčace prědowanjo knj. prelata dr. Feierfeila a poswjećenjo Najswjećišej wutrobje Jězusowej.

Himna: Verbum supernum prodiens.

1. Syn Boži, słowo, zestupi,
So ńedźělo pak wot Wótca,
Zo skutkował by na zemi,
Hač dóspě wječor žiweńa.

2. Hdyž wučobnik joh' přeradźi
A na smerć přećiwnikam da,
Sam wučobnikam w lubosći
So k jědźi da a wotkaza.

3. Jim w dwěmaj zakryćomaj da
Wón swoje ńaso, swoju krej,
Zo tale žiwnosć służiła
Tu cyłemu by človekej.

4. So za bratra nam narodźi,
So k jědźi da při wječeri,
Nam z płaćiznu bu wumrěwši
A z mytom je kral na věki.

(O salutaris hostia)

5. O jehńo, zbóžny wopoŕe,
Kiž wotamkuješ ńebes raj,
Zły duch nas z wójnu kŕuduje,
Nam pomocy a mocy daj!

6. Budź Bohu jenom' w Trojicy,
Wša kwała a česć na věčne!
Wón žiweńe nam bez ńezy
We věčnej daruj wótčińe! Amen.

1928. Přeł. M. N.

„Bóh njech je jomu hnadny sudnik!"

„Tuto wozjewištaj potom bratraj wyšnosći a tak buštaj wobaj za morwaj wuprajenaj."

„O, mój nano", wołaše Cecilija. Měšnik ze spodźiwanjom na nju hladaše.

„Što tu słyšu?" so wopraša.

„Wěrnosć, wysokodostojny knježe!"

Běchu runje hač na Rocheglöck dojěli.

„Pójće sobu, wysokodostojny knježe, dyrbiće wšitko zhonić", rjekny Marja, a khwataše k swojomu nanej horje.

Hižo wjacy dnjow njebě wón wjacy won přišoł. Poslednje podeńdźenja, kotrychž swědk běše sam w Keralain był, wubudźichu w nim njeměrne myslički a samo joho strowota ćerpješe pod tym. Joho duch zaběraše so njepřestawajcy z tym, što bě widźał a słyšał. Porokujo so sebje prašeše, hač joho tola njejsu mylili a zjebali. Ale přecy zasy tróštowaše so, zo to tola móžno było njeby. — Přemyslowaše zańdźenosć a zbudźowaše dopomnjeńki w sebi, kak je so z Maloy zadźeržał, wot toho časa sem, hač bu stary hrabja morjeny. Dopomni so z dobom też, kak so z Maloy w přepytowanju zadźerža. Dopomni so też, zo bě z Maloy na zwadźe wina, kotraž mjez wujom a bratrowcom nasta. Njeje so wón wot toho časa sem wo ruku młodeje wudowy prócował? Njeběše wón tón jenički, kotryž je smjertne wopismo joho přichodnoho syna?... A samo, hdyž by z Maloy sebi jenož wumyslił, zo je knjez z Keralain morwy, njedyrbjał jomu za to dźakowny być? Na kóždy pad. Přetož, kajka hańba a kajke zacpěćo z nowa, hdy by tutón zasy do rukow sudnistwa padnył, kotřiž su joho k smjerći zasudźili! Ale što měješe woznamjenjeć joho zadźerženjo poslednich dnjow? Čohodla njepomhaše Ceciliji, kotraž je přez joho winu do wulkoho stracha přišła?... Běchu to stróžele, bojosć?... Je z Maloy wot natury sem tak čućiwy? Knjez z Rocheglöck dyrbješe na to z „ně" wotmołwić? Ale potom zasy... Jeli je z Maloy joho swójbje swěrny, tak móhło so to lohko wujasnić. — Mjenujcy, zo je Cecilija dźowka ... tutoho człowjeka. Njeby lěpje było? Haj, ale potom by wupuć hrózbny był! Jena łža, jene falšowanjo! To hišće dźe; ale mordarstwo? — „O mój Božo!" praješe sebi knjez z Rocheglöck, wšitko to je tak hrózbne. Chcu přiwzać, zo staj knjez z Keralain a joho dźowka hišće žiwaj; ale kak dopokazamy njewinowatosć tutoho běbnoho? Jeli je so z Maloy wot tutoho časa sem z mysličku zaběrał, so z mojej dźowku woženić, tak je wosebitu zajimawosć za to měł, jeje mandźelskoho zničić. To by złóstniske było!"

Tak mysleše sebi z Rocheglöck w nocy a wodnjo; zańdźenosć kopješe so z kóždym wokomikom bóle před nim a njeda jomu žanoho měra.

Hdyž Marja durje wočini, sedźeše tam, hłowu do rukow zaprěnu; pozběhny hłowu a stany spěšnje, hdyž Ceciliju wuhlada. Tutón knjez je jeje dźěd; wón bě kruty a surowy był přećiwo swojomu přichodnomu synej, kotrohož bě sebi wuzwolił, přećiwo dźěsću, kotrohož zakitaŕ by sam po prawym być dyrbjał.

(Přichodnje dale.)

Z cyrkwje a swěta.

Z Vatikanskoho města. Swjaty wótc Pius XI. je swj. fararja z Ars za patrona wšěch fararjow na cyłym swěće postajił. To sta so na prostwu wjacy hač 400 biskopow ze wšěch narodow. — Za farsku cyrkeŵ we Vatikanskim měsće je so cyrkeŵ swjateje Hany postajiła. Dotal służeše jako tajka Pawlinska kapałka we Vatikanje. — Romscy kardinalojo bydla po cyłym měsće rozbrojeni w klóštrach a podobnych wustawach. Nětko je Swjaty Wótc postajił, zo bychu so w nowotwarje Swj. Officia też rumnosće za šěsć kardinalow přihotowałe. Dale ma so palac della Cancelleria, hdźež hač dotal wšelake kongregacije dźěłaju, po wućehnjenju tutych přetwarić do bydlenjow za kardinalow. — Swjaty Wótc přija před krótkim 10000 dźěći přisłušacych do towarstwa Jězusowoho dźěćatstwa. Dekan Swj. Kollegia, kardinal Vanutelli, dźeržeše powitansku narěč. Swjaty Wótc jomu wotmołwjejo wupraji swoju radosć nad luboznym napohladom tajkeje syły młoduškich zastupjerjow swjatoho dźěćatstwa. Druha přičina joho radosće je mócne rozmnoženjo tutoho spomožnoho towarstwa, kotrež po poslednjej rozprawje je nahromadźiło 29 milijónow lirow. Lěto prjedy wučineše zběrka jenož 20 milijónow lirow.

W Romje přebywaju tukhwilu južnosłowjanscy biskopja pod nawjedowanjom Zagrebskoho arcybiskopa dr. Bauera. Runočasna přitomnosć japoštołskoho nuncia Běłohrodskoho w Romje pokazuje na to, zo Swj. Stoł cyrkwine wobstojnosće w Južnosłowjanskej dokładnje přepruhuje, prjedy hač by nowy konkordat wobkrućeny był. Dołho dosć so hižo na nim dźěła, dokelž južnosłowjanske knježerstwo so stajnje wotwlakuje jón dokónčić a do skutka stajić. Nadźija so snadź, zo bjez konkordata lěpje woteńdźe, hdyž je cyrkwinske wobsydstwa z časa stareje Awstriskeje sem wuswojiło a mzdy za duchownych tak přikrótčiło, zo duchowni při tak směšnje nizkich mzdach strašnje nuzu ćerpja.

Waršawa dóstanje wulki pomnik Jězusoweje wutroby. Komitej za hromadźenjo pjenjez je hižo do skutka stupił. Wón wobroća so na cyły katolski pólski lud ze sćěhowacej prostwu: „We Waršawje ma so skónčnje postajić dawno hižo žedźiwje wočakowany a při z-mortwych-staću Pólskeje přilubjeny pomnik „Krala Kralow“! Pomnik budźe poswjećeny Joho wutrobje, tej wutrobje, kotraž lubowawši swojich — lubowała je jich hač do smjerće a to do smjerće křiža.“ Pomnik budźe postajeny na naměsće Wumóžnika, před tej samej swjatnicu, hdźež před dźesać lětami na kolenach klečo so k Božej Wšohomocy wołaše ludnosć Waršawska přećiwo bólšewiskim cwólbam. Dźensa ma tam so postajić pomnik Jězusoweje wutroby jako wuraz našeje dźakownosće. Njech tak ze zapalom wozjewuje pólska duša wobydlerstwa stolicy swoju horjacu wěru a lubosć k Najswjećišej wutrobje, „tak połnej sćerpliwosće a lubosće k nam“. Njech spomina na to, zo ma wona prewšu měru hódna być za wšěch, kotřiž ju wuznawaja, žórło wšoho tróšta, wujednanjo za naše hrěchi, naš pokoj, naše žiwjenjo, wot smjerće staćo a wumóženjo za wšěch, kotřiž so na nju dowěrjeja. Zo by tola Waršawa, kaž so to jej jako stolicy přisłuša, hódnje a powšitkownje so wobdźěliła na tutym skutku hołdowanja a česćowanja Knjeza Jězusa. Njech pomnik lubosće Božeje wobjimuje ze swojimi promjenjemi cyłe město a wšitkich joho wobydlerjow!

27. hač do 30. meje wotměwaše so w Torunju pólski eucharistiski kongres. W aprylu wuhotowachu Polacy swoje prěnje nabožne pućowanjo do Swjatoho Kraja. Procesijón nawjedowaše biskop Okoniewski. Wobdźělenjo běše nimale sylne. —

W Krakowje zeńdźe so srjedź apryla prěni kongres słowjanskich katolskich studentow. Na nim wobdźělichu so zastupjerjo čěskich, słowakskich, korwatiskich, ukrajinskich a ruskich studentskich zwjazkow. Kongres wupraji so za zhromadne dźěło studowacych wšěch słowjanskich narodow na wuwiću katolskeje towarśnosće. K přewjedźenju tutoho zaměra poručeše so wuměnjenjo studentow a rěčnikow, zarjadowanjo socialnych tydźenjow a założenjo centralnoho sekretariata w Krakowje.

Peru. W zašłym měsacu wotmě so w stolicy Lima wulkotna swjatočnosć, swědčaca wo rjanym rozkćěću katolskeje wěry w kraju. Jednaše so wo poswjećenjo nowoho křiža na historiskej horje „Monte San Cristobal“, při kotrejež podnozy so wupina město Lima, stolica kraja Peru. Hobrski křiž na horje je dar cyłoho kraja. K poswjećenju běchu so zešli njeličomne tysacy wěriwoho luda, kročace we swjatočnym procesijónu spěwajo a so modlo na wjerśk hory. Tu čakaše na nich krajny president Augustin Leguia, kiž stoješe před nowym křižom. W procesijónje njeseše so sobu prěni krucifix, kotryž bu w kraju postajeny a kotryž je něhdy nosył dobyćeŕ kraja Franc Pizzarro. W běhu časa přeńdźe wón do wobsydstwa swj. Róže Limanskeje, powšitkownje česćeneje patronki južneje Ameriki. President dźeržeše tudy narěč na lud, kotraž na wšěch posłucharjow hłuboki zaćišć činješe. Wón praješe: W tutej swjatočnej hodźinje wospjetuju tu z nowa před wšěm swětom, zo knježerstwo a cyrkeŵ móžetej a dyrbitej dźěłać — kóždy we swojich kruhach — na spokojenju a wozboženju wótčiny na materielnym a kulturelnym polu. Dokelž wopraw-dźita wulkosć narodow tči we swojich korjenjach jeničcy we wuwiću nabožnych idejow.

Towarstwowy powěstnik.

Baćoń. Tow. serbs. kat. młodźencow ma dźensa, njedźelu 2. junija, wječor we 8 hodź. w młodowni, ważnu zhromadźiznu. Tohodla prošu wo prawje bohate wobdźělenjo. Nowe sobustawy su nam wutrobnje witane, wosebje też te, kotrež su jutry šulu wukhodźiłe. Starši.

Młoda Jednota: Knježny. Přichodnu njedźelu 2. junija wulět do Radworja. Wotjězd z čahom 2,13 hodź. Štóž chce z kolesom jěć, 1/43 hodź. wot Serbsk. Domu. W 3 hodź. w Radworju skhadźowanka z Radwořskimi knježnami w Delanec korčmje. Domoj chcemy při rjanym wjedrje běžeć, tohodla žanu jězdnu kartku na wróćopuć! Radwořske knježny kaž też Radwořske pampuški na nas čakaja, tohodla so njedajće też wot hroznoho wjedra wotdźeržeć. Železnicu a Delanec salu nadźijomnje žadyn dešć njepřemača. **Předsydstwo.**

Serbski Hospodar

ratarske wulkowikowanske tow. z wobmj. ruk.

Telefon: w Budyšinje 3510, w Khoćebuzu 1247.

Naš młyn w Delnim Wujezdźe, tel. čo. 13, dźěła nětko też

dejwo spěchowacu picu

z ržanych a pšeńčnych wotrubow, rajsoweje mučki a mučki wolijowych wosuchow po receptach nazhonitych skotarjow, wšě dźěle w najlěpšich a najčisćišich kajkosćach.

Tutu picu předawamy jako

łužisku dejwo spěchowacu picu

I. družina wopřija 18,06 % proteina
a 8,42 % tuka,
II. družina wopřija 19,48 % proteina
a 7,83 % tuka.

Wobej družinje stej po wobswědčenju statneje přepytańje w Möckernje pola Lipska njeskaženej a čistej.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1929.

Kk.: 444. 445. z Budyšina: Jan Brusk, Jakub Hajna.

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 27. meje 1929.

Woły: 87. 1) Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět 56—60 hr. 2) Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene 46—53 hr. 3) Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše 38—43. 4) Mjenje picowane wšěch starobow — . 5) Mjasne — . 6) Husumske z pastwy — . **Byki:** 356. 1) Połnomjasne, dorosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće 55—57. 2) Połnomjasne, młódše 49—54. 3) Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše 43—48. 4) Špatne —. **Jałojcy a kruwy:** 394. 1) Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće 49—52. 2) Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět 54—59. 3) Starše wukorm. kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy 41—46. 4) Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy 42—50. 5) Mjenje a špatnje picowane 31—37. 6) Husumske z pastwy 27—29. **Čelata:** 727. 1) Najlěpše wukormjene 84—88. 2) Mjenje wukormjene a tajke wot cyca 78—83. 3) Špatne 65—75. **Wowcy:** 513. 1. Młódše a stare. wukormjene 65—70. 2) Starše wukormjene 55—62. 3) Mjenje wukormjene (Märzschafe) — . 4) — . **Swinje:** 2875. 1) Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiženjow, hač do 1½lět stare 74—76, 2) Wukormjene 76—77. 3) Mjasne 74—76. 4) Špatne 72—73. 5) Rancy a kundrosy 63—68.

30. meje 1929.

Čelata (915): 1) 85—89. 2) 78—84. 3) 72—75.
Swinje (558): (přez 300 pt.) 1) 73—74. 2) (240—300) 74—76. 3) (200—240) 74—76. 4) (160—200) 70—72. Rancy 63—68.

Wične płaćizny		w Budyšinje 25. meje 1929	w Kamjencu 30. meje 1929
Pšeńca, nowa	50 kilo	10,25—10,50	9,75—10,00
Rožka, nowa	50 „	9,25—9,50	8,70—8,80
Ječmjeń	50 „	11,00—11,25	—
Ječmjeń, nazymski	50 „	—	—
Wows	50 „	9,50—10,00	9,30—9,50
Wows, nowy	50 „	—	—
Raps	50 „	—	—
Běrny, we wjetších dźělbach	50 „	3,25—4,00	3,50—
Butra	1 „	4,20—4,40	4,00—4,20
Syno	50 „	6,50—7,50	6,00—6,50
Słoma, z mašinu młóćena, prasow.	50 „	2,30—2,50	3,00—3,25
Słoma, „ „ k zasłan.	50 „	2,60—3,00	2,50—2,80
Słoma, z cypami młóćena	50 „	3,50	—
Pšeńčna muka, 60 %	50 „	16,25—17,25	19,00—20,00
Ržana muka, 60 %	50 „	15,25—16,25	15,00—15,25
Pšeńčne wotruby	50 „	8,00—8,20	7,00—
Ržane wotruby	50 „	8,00—8,25	7,80—8,00
Jeja	1 štk.	0,10—0,11	0,10—
Prosata 608 štuk	1 štk.	30,00—48,00	36,00—47,00

Spanske a bydlace jstwy, kuchiny, khamory, blida k pisanju, komody, wućahowate blida wot 42 hr., büffety, dubowe, wot 250 hr.

kaž tež wšě wutykane wěcy.

Dobre dźěło, tunje płaćizny!

Płaćenjo po dźělbach!

Rěču serbscy.

Pawoł Handrik

Budyšin

Kamjeńtna dróha 32

při Drjewowych wikach.

Vogtlandske wumělske **gardiny** kupujeće stajnje tunjo pola **Kurt Erler w Budyšinje** jenož na žitnych wikach 11 napřeco „Złotej hwězdźe".

Marja Runge

wumjelska wušiwarnja za paramenty

w Budyšinje, Lubijska droha čo. 9

poruča so k zhotowjenju a k wuporjedźenju wšitkich **paramentow, ryzwow, pluvialow a khorhowjow.**

Přisłowa.

Serb so ničo njeporjedźi, hdyž so po němsku złoži.

*

Wón maćerku majka, hdyž wo jeje Madlenku khodźi.

*

Wopalena ruka so płómjenja hlada.

*

Z prózdnej pincy myše ćěkaja.

Bilanca k 31. decembrej 1928.

Bilanz per 31. Dezember 1928.

Aktiva		Passiva	
Pokładnja / Cassa	266.38 hr.	Wěrićeljo / Gläubiger	104478.68 hr.
Póstowy šek / Postscheck	984.14 hr.	Podźěle družstwa / Genossenschaftsanteile	9016.58 hr.
Mašiny / Maschinen	17506.25 hr.	Reservne fondy / Reservefonds	4762.18 hr.
Pismiki / Schriften	10856.27 hr.	Přenošk z lěta 1927 / Vortrag v. 1927	95.40 hr.
Nadoba w stajeńi / Setzerei-Inventar	1438.79 hr.	Dobytk / Gewinn	1681.93 hr.
Powšitkowna nadoba / Allgem.-Inventar	3265.33 hr.		
Cišć., papj. a ćišć. listna / Druckerei, Pap. u. Druckb.	8976.50 hr.		
Knihikupstwo skład / Buchhandlg. Bestand	31863.05 hr.		
Now. papjera a žadanki za naw. / Zeitung, Papier, Inserat.-Aussenst.	8237.85 hr.		
Žadanki / Aussenstände	36640.21 hr.		
	120034.77 hr.		120034.77 hr.

Smolerjec knihićišćerńja a knihařńja

zap. družstwo z wobmj. ruk.

Schmalers Buchdruckerei u. Verlagsbuchhandlung e. G. m. b. H.

Arnošt Bart — Dr. Bl. Posedel — Rěčnik a notar Wićaz

Ernst Barth — Dr. Bl. Posedel — Rechtsanwalt u. Notar Lehmann

Bestand Ende 1927:	70 Genossen mit	86 Anteilen und	8600 RM. Haftsumme
Zugang 1928:	7 Genossen mit	15 Anteilen und	1500 RM. Haftsumme
Summa:	77 Genossen mit	101 Anteilen und	10100 RM. Haftsumme
Abgang 1928:	5 Genossen mit	5 Anteilen und	500 RM. Haftsumme
Bestand Ende 1928:	72 Genossen mit	96 Anteilen und	9600 RM. Haftsumme

Serbska ludowa banka w Budyšinje

Filialcy we Wojerecach a w Khoćebuzu

Agentury: **w Khrósćicach** pola knjeza **M. Čornaka,**
w Kulowje pola knjeza **Oty Bulanka,**
w Rakecach pola knjeza kantora **J. Rjelki**

Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy zapołožować na knižku a zběhać po potrěbnosći.

Zadanja pjenjezy ze 6—9 procentami

Telefon 3506 a 3507.

Vogtlandske Madras- **gardiny,**
přikrywy na sofy, łoža, blida a diwany, wóskowanki, łožowe šaty
J. Erler, Budyšin
Zwonkowna lawska hasa 10
— Posłužujemy serbscy. —

Swědomite wuwjedźenjo
wšěch točenjow
kaž **britwjow, nožicow, konjacych nožicow** atd.
J. Hampel
Kotołska hasa 11.

Druhi župny zlět župy „Jan Arnošt Smoleŕ“

budźe njedźelu, 9. junija 1929 w Klukšu

Serbow cyłoho serbskoho kraja wutrobnje přeprošujemy. Pójće, radujće so z nami, swjećće z nami naš

wulki serbski swjedźeń

Wobkedźbujće rozpisanjo w dźensišim čisle!

W Budyšinje zetkamy so
w kofejowni Lehmann
na Serbskej drózy 8.
Najsłódniše konditorske pječwa
Wosebitosć: Torty jako dar při wšitkich składnosćach.
Wšědnje popołdnju a wječor koncert.

Procesijón do Albendorfa

woteńdźe **póńdźelu, 24. junija 1929.** Štóž chce so wobdźělić, njech so zamołwi hač do 15. junija pola knjeza Jana Hajny w Nowym Dworje abo pola knj. Mikł. Šołty w Kukowje.

Wróćiwši so wot rowa mojoho horcolubowanoho mandźelskoho, našoho drohoho nana, luboho syna, bratra a wuja

Jakuba Žura, kublerja
w Róžeńće,

kotrohož je Bóh luby knjez w 53. lěće žiwjenja ze wšěmi swjatymi sakramentami domawobstaranoho tak njenadźicy k sebi wzał, wuprajamy naš najwutrobniši dźak a **„Zapłać Bóh tón Knjez“** wšitkim, kotřiž su so na pustych wječorach za njeboćičkoho modlili a joho w tak nadobnej ličbje k rowu přewodźeli, wosebje tež nošerjam.

W **Róžeńće**, na dnju pohrjeba, 25. 5. 1929.

W mjenje wšěch žarowacych:
Madlena zwud. Žurowa
a dźěći.

So wróćiwši wot rowa našoho luboho nana, přichodnoho nana a dźěda
wuměnkarja

Pětra Waŀdy z Pozdec,

kotryž srjedu 22. meje ze swj. sakramentami derje domawobstarany w 82. lěće swojoho žiwjenja na Božu prawdu woteńdźe, wuprajamy z tutym wšitkim, kotřiž su w žiwjenju jomu kajkužkuli lubosć wopokazali, při joho smjerći přitomni byli, na pustych wječorach so za joho khudu dušu modlili a joho zańdźenu njedźelu w tak bohatej ličbje k rowu přewodźeli, jomu poslednju česć a lubosć wopokazuju, wosebje tež Baćońskomu wojeńskomu towarstwu za čestny přewod z khorhowju a za čestnu salvu při joho rowje, kaž tež nošerjam

najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh luby Knjez“!

W **Pozdecach, Žitawje, Worklecach, Šěrachowje a Drježdźanach**, na dnju pohrjeba 26. 5. 29.

Hłubokozrudźeni zawostajeni.

Po dołhej khorosći dokonja póńdźelu, 27. meje, swoje drje na prócy, přecy pak tež na žohnowanju połne žiwjenjo we wysokej starobje 82 lět na wustup z časnosće derje přihotowany

August Eiselt w Lejnje,

założeŕ tudomneje cyhelnicy,

a bu na dnju swjedźenja Božoho Ćěła na stronje swojeje mandźelskeje w Khrósćicach k poslednjomu wotpočinkej pokhowany.

Wšěm, kotřiž su našomu lubomu nanej, dźědej a přichodnomu nanej z pobožnymi modlitwami na pustych wječorach a z přewodźenjom k poslednjomu wotpočinkej w tajkej mnohoće česć a lubosć wopokazali, wuprajamy z tutym naš

najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh“!

W **Lejnje,** 30. meje 1929.

Jakub Eiselt
w mjenje zrudźenych zawostajenych.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. - Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za reklamowy rjadk w teksće so 50 pj. płaći. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Zamołwity redaktor: Kapłan Józef Nowak w Budyšinje, Kirchplatz 2. — Pokładnik: Jurij Šołta, wučeř, Před šulerskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćerńje (měj. tow. ss.Cyrilla a Methoda) w Budyšinje z póstšekowym kontom: Drježdźany 33458. Dalokorečak čo. 3895.

23. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **8. junija 1929.** | **67. lětnik.**

Što ma Jězusowa Wutroba nam Serbam prajić?

Mamy njedźelu Jězusoweje Wutroby po swjedźenju Jězusoweje Wutroby. Jězusowa Wutroba — a Serbja! Matej tutej słowje něšto zhromadne abo njesłušatej hromadźe?

Bohu budź dźak a Posoł derje wě, zo je runje česćowanjo Najswjećišeje Wutroby Jězusoweje pola Serbow nadešło dobru, rjanu khowanku. Wšak zběha so k njebju w serbskim kraju a tak rjec we wutrobje serbskoho kraja widźomny pomnik a trajacy swědk tutoho česćowanja — Baćoński Boži dom. Hakle loni je Posoł našim Serbam rozpisał, zo je cyrkeŵ Jězusoweje Wutroby w Baćonju nic jenož wosadny twar za Baćońsku wosadu, ně, zo je narodny twar, narodny kamjeńtny dokument lubosće a česćowanja Serbow za Najswjećišu Wutrobu Jězusowu a zo je w Baćonju tutu njedźelu cyły dźeń Najswjećiše wustajene z pobožnosću a wobkhadom wječor w 6 hodź., zo maja tak naši Serbja rjanu a witanu přileżnosć, do Baćonja khwatać a dopokazać, zo jich lubosć k Bóžskej wutrobje njeje z kamjenja abo skamjenjena, ale mócnje dale žiwa, haj, čim žiwiša a płomjenićiša, ćim ćežše a hórše su časy. Tutu njedźelu pak njeje jenož třinaćehodźinska pobožnosć w Baćońskim Božim domje, ně, tutón samón woswjećuje na njej swjatočnje, zo je poswjećeny wot dźakownych Serbow Najswjećišej Wutrobje, potajkim swjeći so w Baćonju titularny swjedźeń abo patrocinium cyrkwje. Telko směmy tola wočakować, zo je kóždomu katolskomu Serbej a kóždomu katolskomu serbskomu dźěsću znate a wědome, kotrym swjatym a kotrym swjatym potajnosćam a wěrnosćam našeje swjateje wěry su serbske Bože domy poswjećene.

Tak su sebi njeboh Hórnik, Kućank, Skala a druzy nadobni wótčincojo serbskoho ludu, z kotrymiž mjenami je zjednoćeny tutón dom, myslili a předstajeli, zo njebudźe z dotwarjenjom Baćońskoho Božoho domu a z wutwarjenjom dušowpastyŕstwa tam też nětko tak rjec dotwarjena pobožnosć serbskoho ludu runje tutej najswjećišej wutrobje a tutón skutk dokonjany, ně a zasy ně a tysac króć ně: nětko hakle po dokonjanym kamjeńtnym twaru dyrbi so tak prawje započinjeć hišće krasniši a hordozniši duchowny twar, rjeńši kaž tutón kamjeńtny, mjenujcy wućek a wukhow našich Serbow do tutoho twara k česćowanju Jězusoweje Wutroby runje tam, hdźež su sebi Serbja sami stajili srjedźišćo za swoje česćowanjo a swoju pobožnosć.

Kaž by njezmysł był, chcył-li štó rjec, ja česćuju mać Božu doma we swojej cyrkwi a njetrjebam do Różanta pućować a ju tam česćować, runje tak by to swědčiło wo jara hubjenym zrozemjenju toho, štož chcychu naši wótcojo z natwarjenjom tuteje swjatnicy Jězusoweje Wutroby wuprajić, mjenujcy, zo chcedźa a wočakuja, zo runje w tutej swjatnicy so k njebju dyrbja ronić horce modlitwy a nutrne zdychi našoho ludu k Bóžskej wutrobje Jězusowej.

Kaž je wěste a wučinjena wěc, zo su maćeri Božej runje tam modlitwy jeje dźěći lube a spodobne, hdźež wona ma swoju swjatnicu, dokelž z tym jeje dźěći připóznawaju, zo je wona tu wosebje hnadowna a miłosćiwa, podobnje dyrbja sebi naši Serbja prajić, zo je prawe a dostojne městno česćowanja Jězusoweje Wutroby tamne, kotrež su sebi Serbja sami wuzwolili a postajili a slubili při poswjećenju tutoho Božoho domu, zo chcedźa wot nětka na tutym městnje so skhadźować a hromadźeć k zhromadnej khwalbje a k zhromadnej próstwje k Najswjećišej Wutrobje. Abo dyrbjało to tak ćežko być, tuto dopjelnjeć a wotkazanjo swojich wótcow we česći měć? Njebywaja też w Serbach njedźele přecy dale a bóle wotdrasćene wot swojoho swjatoho nadawka a zaměra a wonjeswjećene přez stajnje přiběrace swětne swjedźenje, přez samón hołk a haru, zo so dźensa we tutym różku, za tydźeń w druhim trubi k wjeselu a rejcy a wšelake zarjadnistwa po zdaću žadyn druhi zaměr nimaja, hač wbohich Serbow honić na njedźelach kaž dźiwinu z jenoho kónca do druhoho!

Je to přewjele, hdyž sebi česćowaŕ Jězusoweje Wutroby praji: jutře swjeći so w Baćonju swjedźeń Jězusoweje Wutroby. Tam dyrbju dóńć, zo bych so w tutym jeje Božim domje podźakował Bóžskej wutrobje za wšě hnady a dobroty, kiž je mi a serbskomu ludej wopokazała w běhu časow. Tam dyrbju dóńć, hdźež

wona mje wočakuje a cyle wosebiće wospjetuje swoje słowa: chcu žohnować domy, w kotrychž so moje swjećo wosebje česćuje. Tam chcu, haj dyrbju so dźakować nic jenož tutej wutrobje, ale tež wšěm tym nadobnym dobroćerjam, kotrymž je tuta wutroba zawdała swjatu mysl, jej postajić tak nadobny pomnik wosrjedź serbskoho kraja w tak małej črjódcy ludu a so modlić za wěčny měr a pokoj, za wšě te dobre duše, kotrež tutón twar zmóžnichu a spěchowachu.

Tuž, serbski ludo! Njezabudź na swoje slubjenjo! Njezabudź na to, zo je to tež twoja cyrkeŵ, twoja swjatnica a zo će Jězusowa Wutroba wočakuje na tutym jeje městnje!

Što chce nětko tuta Najswjećiša Wutroba nam Serbam w našim času wosebitoho a wuznamnoho prajić?

Posłuchaj, serbski ludo, tak tebi dźensa Posoł po słowach Wrótsławskoho knjeza kardinala a wjerchbiskopa Bertrama praji, posłuchaj tola kedźbnje na hłós, kiž wukhadźa z Jězusoweje wutroby: Słyšiš, serbski ludo, kak bucha z přecy wjetšim wotmachom do twojich duri a woła: pušć nas nutř? Što je to do ludźi?

Su to z prěnja synojo twojoho ludu samoho, kotrychž ani wjacy njespóznawaš po wójnje a w nětčišich zmutnych časach — tak jara su so přeměniłe, k swojej a našej škodźe. Dale su to cuzi hewrjekarjo, kiž drje rozemja tuk a khlěb z wjesnoho ludu brać, ale za to do ludu nasadźeć hribik bjezbóžnosće, njewěry a stajneje šćuwańcy přećiwo wšomu porjadej a Božomu postajenju. Dale je to šamawe a hanibne nowinarstwo, kotrež — człowjek njeby wěrił — přecy hišće přez ćmołe škałoby kaž nócna sowa so w serbskich domach zahnězdźa.

Do twojich domow, do wašich dušow noša tući škarakojo strašny jěd a předuja podobnje kaž w Ruskej stoji ze złotym pismom napisane: Nabožnosć je opium za lud!

Jězusowa Wutroba tebi nětko praji: Hlej, ja stoju před twojimi durjemi, serbski ludo, a kłapam. Štóž mój hłós słyši a mi durje wotwěra, pola toho zastupju!

Jězusowa Wutroba žada sebi wot swojich Serbow, zo woni w našim času powšitkownoho powróta zasadam jeje Božoho kralestwa k dobywanju dopomhaja.

Kralestwo Jězusoweje Wutroby je duchowne, nutřkowne kralestwo. Kralować chce w serbskich wutrobach, w serbskich krutych, nadobnych powahach, w serbskich swójbach a wosebje we wukubłanju nowoho, dorosćacoho splaha. Tu so jedna wo wutworjenjo a wutwarjenjo człowjeskeje powahi, wo zasady, kiž człowjeske wutroby wobknježuja, wo naše nutřkowne žiwjenjo, tohodla wotkrywa a wotewrja nam Bóžska wutroba swoje tak bohate nutřkowne žiwjenjo a přikhadźa k nam we znamjenju swojeje wutroby. Tuž woznamjenja za naš čas a za Serbow našoho časa namołwjenjo: pójće k Jězusowej Wutrobje tosame kaž wutwořće a wutwarće swoje nutřkowne žiwjenjo po wobrazu Bóžskeje wutroby.

Tohodla je česćowanjo Jězusoweje Wutroby wutworjenjo, zdźěłanjo, skrućenjo a znadobnjenjo człowjeskeje powahi.

Naš čas — tež w Serbach — přewjele hišće dawa na zwonkowne, na móc, wobsedźeństwo, pjenjezy, title, zastojnstwa, česće. Wjacy kórcow maš a wjetši sy a samo rjeńši sy, tak měnja. Zwonkownje so serbski lud přecy bóle noblizuje a lědoma rozeznawaš po zwonkownym zdrasćenju a činjenju prošerja wot bohačka. Nutřkownje pak naš lud přecy dale wobkhudnje, přecy bóle swoje samotnosće a dobre počinki wotpołoža a bjez dźiwa, zo w škandalkrónicy časćišo serbske mjena nadeńdźeš.

Tuž je hłós Jězusoweje Wutroby napominacy a warnowacy hłós, napominajo bóle zasy swoje nutřkowne rjane a dobre strony pokazować, a nic stajnje zwonkownu nobl frontu, warnujo, nic přewažeć dać tomu, štož proch a mole žeru a paduši pokradnu, ale kaž Bóžska wutroba to čini, swoju bohatu nutřkownu wutrobu přecy bóle wotewrjeć.

Jasnje a krasnje — a to je druha wučba Jězusoweje Wutroby — dyrbja jeje pruhi padać na serbske swójbne žiwjenjo. Runje do duri našich swójbow dumpa bjezbóžny duch našoho časa.

Jězusowa Wutroba nětko přeprošuje wšě serbske swójby, předewšěm serbskich staršich, zo bychu tola z nowa so poswjećałe tutej wutrobje, z njej kruty njepowalny zwjazk wutworjałe.

Poswjećenjo serbskich swójbow Jězusowej Wutrobje njesmě tola kaž modlitwa indiskich boncow być same šeptanjo a klepotanjo ze słowami, ně, to dyrbi wuńć z nutrinow serbskich dušow kaž swjata přisaha serbskoho makabejskoho wójska z horja a nuzy, kaž stonanjo so tepjacoho a wukřik so palacoho wo pomoc.

Jako žohnowany płód tutoho poswjećenja serbskich swójbow Jězusowej Wutrobje budźa so předewšěm we domjacych kruhach pokazować najbohaćišo žohnowanja tuteje wutroby. To njechamy sebi zamjelčeć: serbski lud budźe tajki, kajkež budźa serbske swójby. A runje za serbske swójby je česćowanjo Jězusoweje Wutroby njezaprahnite žórło žiwjenja a mocy.

Serbja! Dźe w našim času wo serbske swójby! W cyrkwi, w šuli, w hospodarstwje. Kak často widźimy ze zrudobu, zo serbske swójby zapraja, zo jim nowa fala, nowy kožuch, nowa partija wjacy płaći dyžli duchowne zbožo a wobstaćo. To njeby nihdy tak było, bychu=li naše serbske swójby lěpje do hłubokosćow wotmyslenjow Bóžskeje wutroby so zažiwiłe.

Tuž njesmě jenož w serbskim domje swjećo Najswjećišeje Wutroby być pobožny nałožk a rjana domjacy pycha, ně, wjele, wjele wjacy! Swjećo Bóžskeje wutroby we wašich domach ma być widźomny zastawk wěrnoho a přikładnoho křesćanskoho žiwjenja. Jenož potom wam móže swjećo woprawdźite wjeselo činić. Hewak je wone za was kaž egyptowska mumija, kiž njedycha žiwjenjo ale pokazuje na tłaćo.

A dalša wučba Jězusoweje Wutroby na Serbow našoho časa je tuta: Prawe katolske wjeselo na swojej wěrje wosrjedź wšěch pruhowanjow a wobćežnosćow časa.

Hladajće našim ludźom do wočow! Su to wjesołe wobliča? Telko bolosćiwych maćerjow, telko zmoršćenych čołow, a to nic wot samoho dźěła a starosćow, ně, wot nutřkownoho horja a njepokoja swědča tute wobliča. Khodźa drje do Božoho domu, khodźa drje k swj. sakramentam, tola tutón nutřkowny pokoj, prawe zbožo dźěćatstwa Božoho jim popřaty njeje. A čohodla nic? Nimaja žanu prawu wjesołosć na swojej wěrje. Njepraji runje tajkim Jězusowa Wutroba: Wukńće wote mnje a namakaće wotpočink za swoje duše?

Potajkim khodźić do šule Jězusoweje wutroby, zeznać a studować jeje bohate znutřkowne žiwjenjo, potom wožórli so same wjeselo na swojej wěrje a nutrna dźakownosć za nju.

Wšak hižo dźensa słyšimy prajić: što mam wot swojeje wěry? Jako chcyli ju ważić, kaž doma na skótnej wazy, a měrić, kaž so pola měrja. Ně, tak nic, lubi Serbja!

Tuž popřejće sebi na njedźeli Jězusoweje Wutroby tróšku khwilki a prašejće so, što ma mi Jězusowa Wutroba prajić a što chcu jej wotmołwić?

Wukńmy zeznać jeje bohate nutřkowne žiwjenjo a wot nětka hajmy a pěstujmy lěpje tež my swoje nutřkowne žiwjenjo!

Chce žohnować wosebje te domy, w kotrychž so česćuje jeje žiwy wobraz. Tuž njech su waše serbske domy tež žiwy wobraz tuteje wutroby a waše swójbne žiwjenjo njech čerpa z tutoho kužoła Božoho žohnowanja.

Wukńće zasy so wjeselić swojeje wěry a zatykajće wšěm njepřećelam swojeje wěry durje domow a wutrobow a namakaće prawy wotpočink, wodychnjenjo a wočerstwjenjo za swoje duše.

Njech je woprawdźe Jězusowa Wutroba zasy we Serbach kralowna a srjedźizna wšitkich serbskich wutrobow! jn.

Mišno.

W Mišnje wotměchu so zańdźenu njedźelu wosebite swjatočnosće, kotrež mějachu wosławić 1000lětne wobstaćo tutoho města. Sakske a němske krajne wyšnosće so officielnje na swjatočnosćach njewobdźělichu. Socialdemokratiske zastupjerstwo města bě krótko před nimi namjet wotpokazało, zo měł so němskokrajny president Hindenburg za čestnoho měšćana pomjenować. Mišno bu před 1000 lětami wot Hendricha I. założene jako twjerdźizna, postajena k dospołnomu podćisnjenju a přewinjenju serbskoho luda. Nic jako bychu hdy Serbja němski kraj wohroženi. Ći běchu měrny lud a sydlachu a wobdźěłachu swěrnje wot dawnych lětstotkow sem daloke kraje, kotrež so wupřestrěwachu k ranju Solawy w Durinskej a delnjoho Łobja. Tola runje te wabjachu njenasytne w stajnych wójnach wupruhowane němske wójska, zo na tute dalokosahace serbske kraje so walichu a w surowych lětstotki trajacych wójnach je z krawnym mječom podćisnychu a wutupichu, wutwariwši sebi wšudźom sylne twjerdźizny jako surowe srjedźišća swojeje mocy. Cyle prawje pisaju němske Budyšske Now.: „Tak bu twjerdźizna Mišno zahe srjedźišćo Němcowstwa we słowjanskim kraju. Wottud so z mječom w rucy wupósłachu markhrabinscy wojacy, zo bychu dalše krajiny němskomu knježstwu přidobyli abo hižo dobyte z wupruhowanymi sydlišćami knjezykow zwěsćili — hač do dźensišoho časa su potomnicy tutych ryćerjow němskomu statej a ludej swoje najlěpše mocy wěnowali. A za nimi přińdźechu duchowni a mniša, kotřiž křesćanstwo rozšěrjachu a ze swojeje strony němcowstwo sylnjachu."

Dyrbimy wuznać, zo je Mišno swój nadawk derje dopjelniło. Njesměrnje wulki kěrchow serbskoho luda jón wobdawa. Bóh dał, zo tamniše Mišnjanske methody njebychu poslednjomu zbytkej něhdy tak wulkoho a zbožownoho serbskoho luda w z wosebitej kulturu so błyšćatym 20. lětstotku njedowuryłe posledni row . . .

Praha

so přihotuje na wulke swjatočnosće. Započatk julija, w dnjach swj. japoštołow Słowjanskeje, Cyrilla a Methoda, budźe so pisanić ze samymi módrymi barbami tysacow a tysacow Orelow, katolskich turnarjow českosłowakskoho kraja. Tola nic jenož z Českosłowakskeje, z cyłoho swěta zeńdu so katolscy turnarjo w Prazy, kotřiž kruća a sylnja swoje ćěło a kotřiž so z dobom też zjawnje wuznawaja jako swěrni a zmužići synojo katolskeje cyrkwje. Kak rjenje a nuznje by było, hdyž bychu mjez nimi byli też naši serbscy katolscy turnarjo! Hobrske přihladowanišća su natwarjene, z kotrychž budźe wjacy hač 100000 ludźi zwučowanjam tutych turnarjow přihladować móc. A wječor budźe Praha wobswětlena. Wulkotne wobkuzłowace budźa to wobrazy, njezapomnite to zaćišće. Też naši Serbja so wot 4.—7. julija na tutych swjatočnosćach wobdźěla. Njech so jich prawje wjele hnydom zamołwi. Prajmy: na zasywidźenjo w Prazy! Też my Serbja tam na tutym dnju słušamy!

Nowowólby.

W Jendźelskej wotměchu so tydźenja nowowólby, při kotrychž so prěni króć też žony wobdźělichu. Poslednje wólby běchu 1924. Tehdom běše wot 502 mandatow konservativna strona sama 396 dobyła. Wona wukonješe knježerstwo. Při poslednich wólbach pak so wulke přeměnjenja pokazachu. W Jendźelskej so po wokrjesach woli. Štóž ma we wokrjesu najwjacy hłosow, je wuzwoleny. Wšě druhe hłosy su potom zhubjene. Tak so sta, zo konservativni tutón króć 700000 hłosow dobychu, tola 140 mandatow zhubichu. Też liberalni dobychu 3000000 hł. a při tym jenož 10 mandatow přidobychu. Labour Party, to je dźěłaćerska strona, doby tohorunja 3800000 hłosow, k tomu pak też 127 mandatow, tak zo je wona z 288 zapósłancami najsylniša strona. Na to je nětk dotalny knježerstwowy předsyda Balduin a z tym joho strona — konservativni — knježerstwo złožił. Te ma nětk najsylniša strona — dźěłaćerska — tworić. Macdonald je jeje wjednik We

Njewinowaće k smjerći zasudźeny.

(Pokročowanjo.)

Hdyž běše Marja khwilku z nanom rěčała, wuzna jomu winu, čohodla je k njomu přišła: „Mój nano", praji Marja, „prošu was lubosćiwje, zo byšće na mnje posłuchał, mam wam jara khutne wěcy zdźělić a wy dyrbiće wšitko zhonić, što so tu stawa."

„Što dha so stawa? Čohodla njedočakaš, dóniž njejsmoj samoj?"

„Dokelž Cecilija a tutón duchowny knjez to wěstaj, što chcu wam zdźělić." A Marja powědaše jomu wšitko z přeswědčacym hłosom; wona rěčeše wo zańdźenosći, wo nadźiji, kotruž ženje spušćiła njebě, wupowěda wšitko, štož je činiła, zo by wšelakore dwěle wujasniła, pokaza na strachi, kotrež Ceciliji hrožachu, a na wěstosć, zo je knjez z Maloy bjezbóžny nawjednik tamnych zasakłych mordańskich pospytow . . . skónčnje połoži swojomu nanej wopismo tamneju łódźnikow na blido.

Knjez z Rocheglöck čitaše pomałku a wospjetnje. — „To dopokazuje", praji skónčnje, „zo je wón hišće žiwy. — Njeby lěpje było, hdy by mortwy był?"

„O, mój nano!"

„Njeby też lěpje było, hdyž by tuta młoda holča, kotraž so joho dźowka mjenuje, mortwa była?"

„Ale je to tak hrózbne a bolostne, luby nano, štož powědaš."

„Kajke žiwjenjo dha móže dźowka jenoho k smjerći zasudźenoho wočakować?"

Hórcy płakajo zaprě sebi Cecilija hłowu do dłónjow, hdyž tajke słowa z horta swojoho dźěda wusłyša; měšnik pak přimny ju za ruku prajo: „Změrujće so, hnadna knježna, Bóh je sprawny, dóstanjeće zasy wsitke prawa."

„A ja?" zawoła njezjednajomny šědźiwc, „drje widźu, zo je knjez z Keralain hišće žiwy; mysliće pak sebi, mje k tomu nuzować, joho dźowku připóznać?"

„Waš njerozom, waša rozhorjenosć", wotmołwi měšnik, „wam to njedowola!"

„Dowolće nam wuprajić, kajkoho zaměra dla smy poprawom sem přišli: chcemy jenož, zo byšće nam pomhał, njewinowatosć wašoho přichodnoho syna dopokazać."

„Joho njewinowatosć? Bohužel njemóžu ju w tutym wšěm připóznać."

„Widźiće tu z najmjeńša jara khutne přičiny přećiwo knjezej z Maloy."

„To njedosaha."

„Što? Njeje wam jasne dosć, zo by tajki człowjek, kiž spyta njewinowatu holcu morić, też druhe złe njekrwawnosće skućić mohł?"

„Móžno! Ale sudniski dopokaz."

„Nó haj, tón chcemy pytać."

„A mysliće sebi, zo je to za mnje zwjeselace, hrózbnu zańdźenosć wobnowić a z nowa lud na to dopomnić, bjez toho, zo bychmy sebi wuspěcha wěšći byli?"

„To njejsym měniła, luby nano."

„Što potom chceš?"

„Wam najprjedy wěrnosć toho, štož sym stajnje wobkrućała, předpołožić a potom namasane łžě dopokazać,

zwonkownych poćahach Jendźelskeje so z ćežka wjele přeměni.

Z Łužicy a Serbow.

Z **Budyšina.** Najdostojniši knjez biskop je póndźelu wječor k dospołnomu wulěkowanju po swojim skhorjenju wokoło jutrow do kupjelow „Bad Gastein“ wotjěł. — Wjeledostojny knjez prelat Mikławš Žur je so z Boha wočerstwjeny domoj wróćił. — Z tachantskich knjezow je nětko knjez scholastik Jurij Hejduška na dowolu.

Z Lejna pola Khróšćic. Na Bože Ćěło pokhowachmy do Khróšćanskeje role Božeje założerja a dołholětnoho wobsedźerja našeje cyhelnicy, knjeza Augusta Eiselta, muža, kotryž sebi kaž mało štó zasłuži, zo też na njoho spominamy. Eiselt narodźi so 19. dec. 1847 na Židowje jako syn tamnišoho cyhelnikarja. Jako šuleŕ tachantskeje šule běše dla swojeje wulkeje pilnosće, pěknosće a wurjadneje wobdarjenosće lubušk wšěch wučerjow. Wot dźěćacych lět běše khromy a njemóžeše bjez kija khodźić za cyłe swoje dołhe žiwjenjo. Ale to njemóžeše zadźěwać, zo je stajnje z tajkej pilnosću a wutrajnosću dźěłał, kaž lědma štó. Žanoho też ćežkoho dźěła so njestróži. Swoje rjemjesło dokładnje nawuknywši wotnaja sebi cyhelnicu w Baćonju. Wottud khodźeše pak lěta dołho hišće na Židow swojomu nanej pomhać, ani zo by z tym swoju Baćonsku cyhelnicu někak zanjechał. Z wulkej wobhladniwosću a prócu wědźeše swoje předewzaćo přecy dale a rjeńšo wutworić. Joho cyhele buchu bórzy daloko a šěroko znate. Ale po nowym systemje twarjene pjecy bližšeje a dalšeje wokoliny móžachu cyhele tuńšo zhotowić a činjachu jomu přecy wjetšu konkurencu. Tola Eiselt so jich njestróži. Kupi z pomocu dobroho přećela, sprawnoho serbskoho bura, ležomnosć w Lejnje a natwari sebi tam cyhelnicu po najnowšim systemje. Joho twornja rjenje kćěješe a rosćeše. Ale zawisć njespaše. Lejnjanski kubleŕ natwari też cyhelnicu z wysokim wuhenjom, kiž hordźe na Eiseltowu zhladowaše, zo by ju najradšo zadajił. To běše nowa konkurenca. Ale naš Eiselt so też tuteje njestróži. Ze swojim nimo měry wótrym duchom móžeše wón derje ličić a ze swojim wótrym wóčkom we swojej tworni wšitko widźeše. Wodnjo a w nocy strażowaše nade wšěm dźěłom a husto sebi ani nócnoho měra njepopřa, hdyž snadź by w pjecach někajka škoda nastać mohła. Při tym bě stajnje dobreje a wjesołeje mysle, woprawdźe sprawna křesćanska duša bjezewšoho falša, starosćiwy nan dobreje serbskeje swójby, daloko a šěroko znaty a wysocy waženy. Tamna cyhelnca njemóžeše so dołho dźeržeć. Eiselt ju kupi. Jeje hordy wuheń so zhubi. Jeje rjanu wilu pak postaji za swój wuměnk, hdyž po nimale 50 lětnym pilnym a wustojnym, wot Boha bohaće žohnowanym dźěle swoju twornju z kubłom, kotreż bě po něčim z přikupowanjom hlinjanych polow wokoło cyhelnicy nastało, přepoda swojomu synej Jakubej. Ale wotpočinka sebi tohodla njepopřa. Dźěło bě joho žiwjenjo. Swojich dźěłaćerjow sebi waženše a woni joho. Dźěłachu hromadźe kaž wulka swójba, někotři na 30 a 40 lět. Při wšěm časnym zbožu wosta Eiselt jednory, ponižny a pobožny křesćan. Hač do swojich wysokich lět njezakomdźi žane njedźelske Bože służby. Hdyž pak so k 80. lětu bliženše, počinachu joho ćělne mocy woteběrać, tak zo so njemóžeše wjacy na jomu čas žiwjenja tak luby puć do cyrkwje podać. Za to pak přikhadźeše nětk Boži Syn kóždy měsac k njomu, hač joho skónčnje 27. meje njepřeprosy do swojoho njebjeskoho kralestwa. Nětk wotpočuje na stronje swojeje swěrneje mandźelskeje, z kotrejž móžeše před něšto lětami złoty kwas swjećić, zo by z njej zasy zjednoćeny wužiwał wěčnu zbožnosć njebjesku, wopłakowany wot swojich dźěći (4 synow a 2 dźowcy) a dźěći-dźěći.

Z Khróšćic. Po zwučenym wašnju wotmě so na Bože Ćěło swjatočny procesijón z Najswjećišim po wsy. Prědku šulske dźěći, za nimi khorhowje towarstwow, potom cyły dołhi rynk (kóžde lěto dlěžši) holčkow w běłych sukničkach a z wěnčkami na hłowje, dale 20 małych serb. druškow (bohužel je tutych z kóždym lětom mjenje), cyrkwinske khorhowje, 12 ministrantow, 5 knjezow duchownych z Najswjećišim, miłosćiwe sotry a na 2000 wěriwych, žónske wšitke w płachćičkach. Kěrluše přewodźeše hudźba, z wěže a z domow zmahowachu so khorhowje, brězyčki wobrubjachu z trawu a kwětkami posypany puć. Naša rjana cyrkej běše so swoju najkrasnišu pychu wodźěła, wosebje wulki wołtař. Wojeńske towarstwo staraše so dobroćiwje wo to, zo nichtó naš nabožny wobkhad njemyleše. Zawěsće je też zasy z lětušoho swjećenja Božoho Ćěła so bohate Bože žohnowanjo wulinyło do dušow wěriwych a na našu cyłu wosadu.

---

kotreż bjez wšoho dwěla njewinowatosć mojoho mandźelskoho wobswědčuja.“

„Z čim móžeš joho njewinowatosć wobkrućić?“

„Přez dopokazy, kotreż wam hnydom podam, dopokazy, kotreż dyrbiće připóznać.“

„Što ma to rěkać?“

„Wobkrućam, luby nano, zo sće stał na wopačnym stojnišću, a dale, zo je was bóle hordosć hač česć zawjedła, po wopačnych zasadach jednać.“

„Hordosć?“

„Haj, luby nano, hordosć! Hdyž sće zhonił, zo je jedyn z nas hanibneje winy dla wobskorženy, tak sće sebi myslił, zo tón, kotryž je nas před swětom wohańbił, žaneje sobuželnosće hódny njeje. Wy sće sčinił z njezboža złóstnistwo. Wy chceće na kóždy pad hańbu podusyć, kotraž je so w našej swójbje stała. Po času snadź sće wěc cyle hinak posudźował. Snadź sće potom samo swoje zadźerženjo wobžarował, ale běše přepozdźe, wšo zasy dobre činić.“

„Bohužel!“

„Je to tak, luby nano?“

„Nó haj! Ty wšak maš prawje! —“ Na to stany a khodźeše wšón rozhorjeny po komorje. — „Što móžemy tu činić?“ prašeše so po khwilcy.

„Što mamy činić? Chcu wam to prajić; wy nadźijomnje připóznajeće, zo je mój mandźelski wopačnje wobskorženy.“

„Hdy bych tu wěstosć měł!“

„Přemysliće sebi dopokazy, kotreż smy sobu přinjesli.“

„Móžemy to dopokazy mjenować?“

„Najprjedy wšitko to, štož je so hdy prjedy w Keralain stało! Potom to, štož smy přez Cecilinu prócu wotkryli. Knjez z Maloy běše w komorcy, wyše morjenoho hrabje. Wón wobkrući, zo njeje ničo słyšał. To njeje k wěrje podobne. Skhód, kotryž tam horje wjedźe, njebě začinjeny, kaž smy sebi to myslili; přetož Cecilija je widźała, kak je z Maloy do komorki zastupił, w kotrejž je so njeskutk stał. Tutón človjek je přišoł do Keralain, zo by wuj joho ze sobuželnosću podpjerał, a někotre dny pozdźišo dari tutón človjek wjele pjenjez tamnymaj łódźnikomaj, kotrejuž podpjeru trjebaše. Njeje to hišće dosahace? Mój muž pak bu njedosahacych winow a wudawanjow dla k smjerći zasudźeny.“

„A joho nóž?“

„Njeje sebi knjez z Maloy tón nóž tehdom přiswojić móhł, hdyž dyrbješe w komorcy brónje hromadźić? Njeje jón na łožo wbohoho wopora położić móhł, zo by podhlad na někoho druhoho złožił?“

„To je wěrno!“

„Wy sebi to potajkim też tak mysliće, luby nano!“

„Mój Božo, što dyrbju činić?“

„Nam pomhać, štož smy započeli, k zbožownomu kóncej dowjesć . . . Předewšim pak, luby nano, prošu, wotewrće swoju wutrobu za dźěćo, kotrohož krej je wot wašeje krewje a lubujće je, kaž ja je lubuju. . .“

Knjez z Rocheglöck bu přewinjeny, lubosćiwje wupřestrě swojej rucy. Marja a Cecilija wobještaj joho wokoło šije a hromadźe ćiche sylzy płakachu.

Z Pančic. Zaradźeńske hodźiny za maćerje wotměja so tu pjatk 14. junija pop. w 2 hodź. w hosćeńcu. Lěkař budźe přitomny.

Z Konjec. Zaradźeńske hodźiny za maćerje wotměja so srjedu 12. junija pop. w 2 hodź. w Konjecach na šuli a 1/24 hodź. w Smjerdźacej pola Krawcec. Lěkař budźe přitomny.

Z Nowoslic. Sobotu wječor wokoło 1/210 hodź. nasta na dotal njeznate ważnjo w kěrkach mjez „Jurasowym" młynom a Ralbicami woheń a zniči tam 4 kopy suchich walčkow. Zbytne walčki móžachu wjesnjenjo hišće w prawym času na bok znosyć. Z wohenjom pokaza so na njebjesach swětlina, tak zo w susodnych Ralbicach měnjachu, zo so w Nowoslicach pali a wołachu z wěže k wohenjej. Też Klóštyrska motorska sykawa přijědźe, dokelž bě so požadała. Spalene drjewo słuša kublerjomaj Cyžej (Faltnikej) a Bukej. Najskěrje je złóstniska ruka woheń zadźěłała.

Z Ralbic. Njedźelu mjez Božim Ćěłom hnydom po něšporje zeńdźe so „Bjesada" we wulkej ličbje k měšačnej zhromadźiznje w Brězanec hosćencu. Wobzamkny so, zo wosada wotměje zjawnu zhromadźiznu, kajkaž je postajena k česći 50-lětnoho měšniskoho jubileja Swjatoho Wótca Pia XI. Jako najpřihodniši čas wuzwoli so njedźela 14. julija popołdnju po něšporje a to we Ralbičanskej žurli. Swjedźeński přednošk budźe wobrubjeny ze spěwami a z dnjej přiměrjenymi deklamacijemi. Knjez wyšši wućeŕ Hajna přilubi, zo chce „Lilija" rady někotre spěwy přednjesć a też sam je k pomocy zwólniwy. Dlěhe hač 1 1/2 hodź. zhromadźizna trać njedyrbi.

— Při swjatočnosćach „Božoho Ćěła" bě so zasy pokazało, kak kažace a też docyła njepřistojne je, hdyž motorski kolesař spyta nimo procesijóna jěć. Přitomni so cyle raznje za to wuprajichu, zo ma so tu pak wot wyšnosće pak wot gmejny za porjad starać. Dotal na wsach bjez „stražowarjow" dźěše. W přichodźe wjacy nic, jeli sebi njechamy naše swjatočne wobrjady wot njepřistojnych ludźi kazyć dać. Předsyda, wjeled. knjez arcyměšnik Žur, dopomina na to, zo měli Serbja wysoki swjedźeń „Božoho Ćěła" też z tym česćić, zo do Kamjenca na wiki njejězdźa. To smy tutomu dnjej winojći, zo so wšěch swětnych wobstaranjow zdalujemy. Nasta k tomu dlěžša rozmołwa a zhromadźizna so za to wupraji, zo by Kamjenska rada wiki te dny, kotrež na naše wulke swjate dny padnu, přepołožiła. Wšak so na evangelske swjaty dny kaž wot stata přikazane dny też dźiwa. Snadź bychu wšě katolske wosady abo jednotliwcy zhromadnje w tutej należnosći wustupiłe. Ważmy sebi tola naše swjate dny a njebójmy so, za nje so wuznać. Zhromadźizna běše so tak z jara ważnymi wěcami zaběrała.

Nastupajo jězbu do Prahi.

Jězba do Prahi je zwěsćena. W poslednich dnjach je ličba wobdźělnikow na 41 postupiła. Štóž chce hišće so zamołwić, ma čas hač do pónđźele (10. junija) dopołdnja, pak pisomnje, ertnje abo telefoniscy. Popołdnju wotpósćele so zapisk a próstwa (dla zhromadnoho pasa) na wyšnosć. Štóž ma sam wosobinski pas, tomu so podléši čas hač do 16. junija. Někotři dowěrnicy njejsu mi ničo připósłali a tak drje so pola nich nichtó zamołwił njeje. Pjenjezy njech so nětko direktnje na mnje pósćelu. Wšelacy su hnydom cyłu sumu pola swojoho dowěrnika zapłaćili. Prošu, w přichodźe „Katolski Posoł" a „Serbske Nowiny" porjadnje přehladać dla wosebitych wozjewjenjow, jeli budźa tajke trěbne. Wšě dalše informacije, program a pokiwy dóstanje kóždy wobdźělnik někotre dny do časa do domu.

J. Słodeńk, zarjadnik.

Z cyrkwje a swěta.

Włochi. Italscy katolikojo chcedźa z wosebitym wotmachom za přisporjenjo Pětrowoho pjenježka dźěłać. We wšěch diecezach dyrbja so rozwučace přednoški dźeržeć. — Italske knježeŕstwo chce wšě privatne šule připóznać, jeli zo su štyri lěta wobstałe a zo maja dosahacu ličbu šulerjow. Z tym so też šule katolskich duchownych rjadow připoznawaja, štož je dalša kročel k dospołnej swobodźe na šulskim polu. —

„O, kelko sym ćerpjeł", rjekny wón skónčnje.

„O", wotmołwi Cecilija, „ja to wěm. Ale mysliće sebi, zo je tón zbožowny był, kotrohož je tutón hrózbny wosud přeséhował? Dopomńće so na horja a hórkosće toho, kotryž je njewinowaće wšitku hańbu a hłuboke poniženjo sćerpnje znjesł! Dopomńće so na wosud, kotryž so njepřeměnjomny być zdaše, mjenujcy žiwy być daloko wot swojeje mandźelskeje, daloko wot swojeje domizny, wot swojoho wobsedźeństwa a najzrudniše, najbolostniše žiwjenjo wjesć!"

„Woprawdźe, to běše žałostne!"

„Njeżada sebi sprawnosć, tomu, kotrohož je tajki surowy wosud potrjechił, zasy k joho česći dopomhać?"

„Ty maš cyle prawje!"

„Tohodla was prošu, luby nano", přetorhny ju Marja, „mje ke knjezej z R. přewodźeć."

„Ke knjezej z Renekurt?"

„Haj! Wón budźe nam z prawej radu k pomocy."

„Ale..."

„Prošu was należnje, luby nano!"

„Njebudźe to přezahe? Njeje lěpje, zo hakle so potom cuzomu dowěrimy, hdyž smy sebi wěsći..."

„O, nano, chceće přecy hišće při swojim zmyslenju wostać? — Nochceće-li sobu, pójdu tam sama. Zawěsće by waša přitomnosć wjele wjacy płaćiła, hač hdyž sama jdu."

„Na kóždy pad! Nó haj! Tak pójdźemoj hromadźe!"

„Bohu dźak!"

„Ale nic dźensa; je hižo přepozdźe", praješe knjez z Rocheglöck.

„Potajkim jutře!"

„Přińdźeće wy po mnje?"

„To so samo rozemi!"

Marja a Cecilja podźakowaštaj so jomu nanajlubosćiwšo a nan bu tak zbožowny, kaž dołho wjacy był njebě. O, hdy by tola skónčnje wot swojich žałostnych a zrudnych mysličkow wuswobodźeny był, kotrež joho lěta dołho tyšachu! Na druhi dźeń běše w postajenym času hotowy. — Marja nochcyše swoju dźowku samu a bjez škita doma wostajić. Tuž tam mjez tym knjez farař wosta.

Mjez přećelemi knjeza z Rocheglöck běše jedyn, kotryž bě z tutej swójbu zpřećeleny. Rěkaše knjez z Benekurt. Tehdom, hdyž bě Marja po hórkim wosudźe so swěta cyle wotrjekła, je so w njeluboznych časach tutomu swěrnomu přećelej dowěriła. — Wón běše čestny a sprawny zastojnik.

Hižo prěnje słowa, kotrež z nim poréča, dopokazachu, zo je z njej samsnoho měnjenja. Poruči ji, mudrje a wobhladniwje jednać a nic w ničim so překhwatać. „Sym tola hižo tak dołho čakała!" praješe Marja.

„Runje tohodla dyrbimy so jenož na wěste wustupowanja spušćeć", wotmołwi z Benekurt.

„Wy wšak maće prawje; ale..."

„Njecham wam zakazać, zo njesměće so při přepytowanju wobdźělić", rjekny z Renekurt; „runje nawopak!"

„Što dha dyrbimy činić?"

„Nic knjezej z Maloy žanych starosćow činić, před nim so tak zadźeržeć, kaž so docyła ničo stało njeby. (Přich. dale.)

Don Bosko. 2. junija su so w Romje wulkotne swjatočnosće wotměwałe. Don Bosko dósta česć wołtarjow. Don Bosko je japoštoł młodźiny a założeŕ rjadu Salezijanow. Wón narodźi so 1815 w połnócnej Italiji a zemrě tam 1888. Joho staršej běštaj khudaj, tola woćahnyštaj swojoho syna Jana jara derje po zasadach cyrkwje. Hižo w joho dźěćacych lětach stawachu so dźiwne podeńdźenja, kotrež su jara ważne, hdyž pohladamy na pozdźiše wuwiće tutoho muža Božeje předwidźiwosće. Hižo jako dźewjećlětny hólčec dósta wón wosnje nadawk, kotryž jako muž na tak spodźiwne wašnjo wuwjedźe. Wón widźeše mjenujcy spicy wulke syły khudych dźěći a młodostnych, kak na wulkotnych hrajišćach so zabawjachu z hrami a ze športowym wudźěłanjom. Tehdom běchu hišće jara mało wulkoměstow (w Němskej lěhdy dwě) a žadyn čłowjek njemysleše sebi ani na założenjo wulkoměšćanskich hrajišćow. Tónle són měješe Don Bosko časćišo. Hdyž wón pozdźišo jako měšnik wokoło sebje wjacy stow hólcow zhromadźeše a so z nimi na jenej łucy zabawješe, měnješe při sebi, zo je són joho dźěćacych lět z tym dopjelnjeny. Při tym nałožowaše Don Bosko cyle nowočasne wašnjo wotćehnjenja. Wón měješe zasadu: „Nic z kijom a prutom, ale z rozomom a lubosću budu tutych hólcow dobyć.“ A měješe wulkotne wuspěchi. Sta so tola junu w Turinje dźiwny podawk. Don Bosko wuprosy sebi wot jastwoweje direkcije dowolnosć, hač njeby jenu njedźelu z 300 młodostnymi jatymi sebi wulećeć směł cyle bjez dohlada a policije. To so jomu dowoli. A hlej, wječor přiwjedźe Don Bosko wšěch swojich jatych zasy wróćo za jastwowe murje. Ani jenoho njeběše zhubił. To běše wuspěch spodźiwnoho wumělstwa wotćehnjenja. — Dźensa wobsedźa Salezijanojo 602 wustawow na cyłym swěće: 310 w Europje, 225 w Americy, 44 w Asiskej, 21 w Africy a 2 w Awstraliskej. Kóždy wustaw zaběra so z wotćehnjenjom dźěći. Tak dóstanje dźensa 40 lět po smjerći założerja na milijón młodostnych dźěłaćerjow dobre křesćanske wotćehnjenjo. Rjad Salezijanow liči na 15 tysac rjadownikow (mužskich a žónskich), kotrež su wšitke napjelnjene z duchom swojoho wótca a założerja. Tak bu Don Bosko z wulkotnym dobroćerjom našoho časa. Druhi ważny nadawk joho dźěławosće běše wukubłanjo duchownych. To běše wosebje za Italsku jara ważny nadawk. Tam běchu tehdom nimale wšě duchowne seminary zawrjene. Don Bosko woćahny w lětach 1848—1863 na 800 klerikow, docyła je wón hač k swojej smjerći na 4000 nowych duchownych za Knjezowu winicu dobył a najwjetši dźěł z nich wukhadźeše z dźěłaćerskich worštow.

Francózska. Swjaty Wótc je kanonika Gerliera z Pariza za nowoho biskopa w Lourdesu pomjenował. Nowy biskop je po prawym prawnik a je hakle w lěće 1921 na měšnika wuswjećeny. —

W **Parizu** wobstoji towarstwo „Fraternité Sacadotale“, kotrež ma wotpohlad założenjo a wudźerženjo dobrych skutkow za duchownych. Tak je wone mjez druhim we Parizu a w Romje dwaj hotelaj za duchownych zarjadowało. Tam móža duchowni kóždy dźeń swoju Božu mšu swjećić, maja w domje swoju wosebitu knihownju, čitarnju, harmonijum. Do tuteju hotelow přijimaja so jenož duchowni a sobustawy naspomnjenoho towarstwa. (Adr. Parizskoho domu je: Boulevard Péreire 228, w blizkosći Bois do Boulogne; w Romje: Via San Martino al Macao 12, někotre mjeńšiny wot dwórnišća zdalene.)

W **Lourdesu** stachu so w poslednim času zasy wjacore spodźiwne wustrowjenja. Tak wotkhori nadobo na přikład dźěłaćerka Johanna Benechec z města Albi 27. sept. 1928, hačrunjež běše nimale na smjerć přihotowana, wona ćerpješe hižo přez lěto na jětřenju žołtka. Jeje lěkarjo běchu wšu nadźiju spuščili. — Jendźelski procesijón z Londona wot 15. meje tutoho lěta wozjewja tři wurjadne wustrowjenja mjez swojimi sobustawami. —

Z **Pólskeje.** W Póznanju zeńdźechu so swjatkowne swjate dny spěwarjo ze wšěch kóńčinow Pólskeje a ze susodnych słowjanskich krajow. Wotdźerža so tu w přitomnosći pólskoho presidenta wšosłowjanski spěwny kongres.

Z **Ruskeje.** Sowjetske knježeŕstwo je w Twerdskej guberniji wjele wučerjow a druhich zdźěłanych z jastwom pokhłostało. Wina na tym běše sylne wobdźělenjo dźěći na swj. spowjedźi při jutrownych swj. dnjach a to wosebje wonka na kraju. Knježeŕstwo wučeŕstwu porokuje, zo njeje tomu napřećo dźěłało, nawopak je samo dźěćom k tomu dowol dało. Za to dóstachu nětko mnozy wučerjo krute khłostanjo.

Ruska přesćěha dale katolskich klerikow. W poslednim času bu Wladiwoskowski biskop Sliwowski z kraja wupokazany, dokelž běše wot pólskoho knježeŕstwa jomu poskićene wuznamjenjenjo přijimał. — Němski katolski duchowny Ascheberg dósta dla „nabožneje propagandy“ tři lěta jastwa a wuhnanstwa do Sibiriskeje. — Knježeŕstwo je nowy zakoń přećiwo duchownym rjadam wudało. Po tutym je duchownym nimale kóžde dźěło za duchowne žiwjenjo wěriwych, za skutki lubosće, za nabožnu propagandu, za wudawanjo knihow atd. zakazane. — Zasakli njewěriwcy chcedźa z mocu křesćanstwo wutupić. Hač so jim to poradźi, je khětro dwělomne. Tola je načinjena škoda wulka dosć. Najwjetšu škodu zmeje khudy lud njesć. Při wšej khudobje a při wšěm hubjeństwu a nuzu tradanju budźe też hišće parować dyrbjeć kóždoho duchownoho trósta, wukhadźacoho ze swjateje wěry. K tomu přińdźe, zo su też nimale wšě skutki křesćanskeje lubosće njemóžne. Z tym so zasy najkhudši a najpotrjebniši kruće potrjechuja.

Moskawske ministerstwo ludowoho rozwučenja (Lunačarski) je wudźěłało nowy zakoński naćisk za přepołoženja šulskich ferijow. Wólny čas za dźěći njesmě na swjate dny padnyć, zo njebychu dźěći móhłe kemšam hić. Projekt namjetuje za nazymne ferije 1.—15. oktobra, za hodowne 21.—31. januara, za nalětne (jutrowne) 12.—18. měrca. Dalši nowy zakoń zakazuje kruće wšě cyrkwinske procesijóny a wšelake zwonjenja. Žadyn cyrkwinski wobraz, žane relikwije swjatych njesmědźa so zwonka cyrkwinskich murjow nosyć a ludej k česćowanju předstajeć. Prawje tak! Čim krućiše zakonje napřećo wěrje, ćim sylniše budźe spjećowanjo luda přećiwo tajkomu tyranstwu. Z tym pak so woživja mócnje nabožny duch mjez ludom. A skónčny wuspěch budźe za cyrkej skerje spomožny, hač škódliwy. Suche hałozy (štož wěru nastupa) wězo wotpadnu.

Lubym nanam a drje też maćerjam!

„Hdźe pak maće wčerawšu nowinu? A hdźe dźensiši list?“ wołaše mištr Šidleško. Ryješe pytajo na swojej polcy. Mandźelska přikrywaše runje blido k wječeri.

„Haj, myslach, zo sy hižo čitał, tuž sym nowinu spaliła. List pak mam tule skhowany“, wotmołwi žona. „Što, spaliła sy? he“, zareji muž a poča zakhadźeć, bić a mjetać po jstwi wokoło. Štyri mjeńše dźěći běchu też nutřka, hdyž takle mandźelske sušeńki padachu. Počachu so nana bojeć a z wbohej maćerju mějachu sobuželnosć. Tola 16-lětny Mikławš, kotryž jako wučownik nanej w rjemjesle pomhaše, na wšón njeměr sobu posłuchajo, so ćiše smějkotaše. Mać dźěn bě wčera hakle nanej na njoho wupowědała, zo je sobotu wječor njetrjebawši dołho wonka wostał. Tak sebi nětko Mikławš pomysli: Jej też ničo njezeškodźi, hdyz ju raz nan trochu krućišo naswari. Mać bě wša wustróžana, znapřećiwi so zamołwjejo: „Mějach dźěn tak nuzne a tuž sym to z njekedźbnosću skućiła. W přichodźe chu lěpje hladać“. Ale nan so wšón pyrješe a wołaše dale na mać, kotraž so ze sylzojtymaj wóčkomaj wotsali. Tu nadobo poča so Mikławš wótře smjeć powědajo: „Ha, ha, wona pišći! Nó haj, žony a dźěći so dřeja jako twarohowy měšk.“ Ale, bowskows, nadobo bě nanowy hněw na hólca přeskočił. Z wopřědka drje so nan ani dodźiwać njemóžeše, kak so joho šamałe hóle wupjera. Bórzy pak so znowa zapyri a Mikławša kruće za ramjenja hrabnywši joho mócnje přetřase. Zarejić a hólcej plistu zapalić —

bě so na raz stało ... Bječo a kwičo so syn nana wopraša: „Njedyrbjało dha so to človjekej smjeć chcyć, hdyž ty takle maćeri wšelkich kawkow a kozow nadawaš?“ A hlejće, ludźička, hólc měješe prawje! Samo nan to bórzy spózna. Wón bě sebi sam tajku plistu zasłužił! Swoju mandźelsku běše hroznje hanił a ranił a to w přitomnosći dźěći. Hdyž sebi my to raz w měrje rozmyslimy: z wotkel přińdu dha husto dosć hrube a njezdwórliwe słowa, kotrež starše dźěći staršim, zwjetša maćerjam, rěča? Haj, wulku winu nad tajkim počinanjom dźěsća změjetaj staršej samaj. Hdyž so raz doma abo druhdźe wadźitaj abo wuréčujetaj — a to w přitomnosći dźěći — njetrjebamy so njewinowatym dźěćom dźiwać — zo po času njezamóža wjacy w tutym hubatym, hrubym domje — swoje winowatosće po 4. kazni Božej dopjelnić. Nan a mać sebi na nahladnoći dosć škodźitaj! Najlěpši přikład za dźěći je znjesliwosć a sćěrpliwosć mjez mandźelskimaj. Tam njewotrostu dobre dźěći, hdźež so wšědnje zeli a zakliwa, ale tam, hdźež bywa wobkhad podobny Nazaretskim domjacym, hdźež swjata swójba přebywaše. Tak budźe wukubłanjo dźěći lóže! Njedorozemjenjenja mjez domjacymi wšudźe přińdu, ale tu njech staršej při zwadźe pózerk wody w hubje tak dołho dźeržitej, doniž su woči a wuši dźěći přitomne. Potom njech hakle pózeritej! Też nan a mać staj słabaj człowjekaj a njech ženje njezapomnitej na wšědnu modlitwu před swjećećom swjateje swójby!!

Zapósłane.

(Bjez zamołwjenja redakcije.)

W jenym „Zapósłanym“ je so hižo naspomniło, zo chcyše centrum tón raz bjez Serbow mandat do sakskoho sejma dobyć. Tohodla njeje so wjednistwo officielnje na politiski wubjerk wobroćiło. Nam je znate, zo je centrum z němskej ludowej stronu so zwjazać chcyło. Poskićene městno njebě pak jomu wěste dosć — je pak dobyło — a tuž je wotpokaza. Nětko porokuje „Sächs. Volksztg.“ Serbam, zo su so ze stronu „Sakski wjesny lud“ zwjazali, kiž je wotnožka němskonarodnych. Njechamy tu dale rozłožować, kak daloko ma spisowaŕ prawje, też nic, kak su tući w kulturno-politiskich wěcach napřećo katolikam zmysleni. Potom pak njejsu němscy ludowcy — tamni stari liberalni — wo ničo kmańši, a tola chcyše so centrum z tutymi znatymi kulturnymi wojowarjemi zjednoćić k docpěću jenoho mandata w sejmje. Haj, buriko, hdyž centrum a Serbja tosame činja, dha njeje to tosame. Centrum nochcyše Serbow k pomocy měć, a tola su so jomu mnozy podtykowali. Hakle w poslednim wokomiku je so z bojosću, zo móhła so wěcka nimo kulić, z létakom, w „Serb. Now.“ připołożenym, na nich wobroćiło.

Najsylniša plista, kotruž „S. V.“ katolskim Serbam wotłožuje, je, zo wona w knjezu Špitanku, kotrohož wólbu je hač dotal z wotpohladom swojim čitarjam zamjelčała, žanoho wosebitoho zastupjerja serbskich katolikow njewidźi. To by jenož knjez Müller na centrumskej lisćinje był. Z tym wuraznje dopokazuje, zo je centrum **wuznamnje katolska strona,** štož su joho njepřećeljo jomu dawno porokowali. Nahladni centrumscy wjednicy su tutón porok a podhlad zjawnje a sprawnje wotpokazowali a so jenož jako politiska strona wuznali. Tak dawa „Sächs. Volksztg.“ joho njepřećelam nowe brónje do ruki. Do sakskoho sejma njewoli so po wěrywuznaću, ale z wjetša po hospodarskich a kulturno-politiskich poměrach. Hač by eventuelny jenički zastupjeŕ centruma něšto k lěpšomu katolikow w sejmje wuskutkował, je jara dwělomne. Wjacy móže zastupjeŕ, kiž ma sylnišu stronu za sobu, wučinić. Na tym też dwěl „Sächs. Volksz.“ ničo njepřeměni, kiž je dla skutkowanja dowójnskoho katolskoho zastupjerja — mjenujcy njeboh' knjeza Kokle — wuprajiła. Ze wšěch wuwjedźenjow „Sächs. Volksz.“ rěči jěry hněw, zo njeje centrum swój zaměr — mjenujcy bjez Serbow mandata dobyć — docpěło. Njewěrimy, zo budźe to za tych Serbow, kotřiž su jomu bjezdźaknje na lěp zalězli, někajke powučenjo za přichod. Zo smy katolskoho Serba přećišćeli, to je za nas wulki moralny a narodny dobytk. Tohodla chcemy so wjeselić. Zdobom je nam za přichod puć pokazany k zastupowanju našich nabožnych a narodnych zajimow před forom parlamenta. **To mamy rozhladnomu dźěłu našoho politiskoho wubjerka so dźakować.** Je nam prawje radźił. Mějmy so też w přichodźe po joho pokiwach.

W čisle 128 chce so „Sächs. Volksz.“ wuswjatosćić, zo je centrum z nawjedźitymi wosobami „Politiskoho wubjerka“ zwiski pytało. Prašamy so z kim? Ze wšoho widźimy, zo je redakcija mnoho wuwostajiła, štož je ji k wujasnjenju wěrnosće njelube było. To je cyle po centrumskim hesle: Za wěrnosć, swobodu a prawo!

Veritas.

Dopis.

„Katolski Posoł“ w 21. čisle pisa na 170. stronje: „Spodźiwne je, zo našim Serbam w Filipowje wosebite Bože służby ze serbskim prědowanjom njezawjedu.“ Tu réka: Žadajće sebi je! Njedadźa-li wam (štož njeje wěrje podobne) — wšak maće swój Różant. Z druha by **derje było, hdy by Serb do patrow Redemptoristow zastupił.** W Mišnjanskej diecezy je serbskich duchownych dosć. Njemyslimy z wjetša na to. Też do **Cisterciensow** měł dawno serbski bohosłowc zastupić, zo bychmy do Klóštra a Różanta našich knjezow dóstali. M. N.

Towaŕstwowy powěstnik.

Młoda Jednota, knježny maja měsačnu zhromadźiznu štwórtk, 13. junija wječor w 8 hodź. w Serbskim Domje. Wočakujemy wšitke serbske katolske knježny w Budyšinje a wokolinje. Knježny, starajće so same trochu wo to, zo bychu woprawdźe wšitke do našoho zjednoćeństwa přišłe!

Předsydstwo.

Należnosće našoho towaŕstwa.

Sobustawy na lěto 1929.

Kk.: 446.—448. z Różanta: Jakub Frencl, Jurij Nuk, Jurij Klimant; 449. z Pěskec: Jurij Kórjeńk; 450. ze Smjerdźaceje: Jurij Matka; 451. z Dobrošic: Mikławš Nuk; 452. ze Sernjan: Michał Weńka; 453. z Huski: Hana Lubkec; 454. z Budyšina: Jan Hajnca.

Sobustawy na lěto 1928.

Kk.: 1113. ze Sernjan: Michał Wjeńka; 1114. z Huski: Hana Lubkec.

Dobrowólny dar za Wosadnik.

Knježna Hana Lubkec z Huski 1 hr.

Wične płaćizny		w Budyšinje 1. junija 1929	w Kamjencu 6. junija 1929
Pšeńca, nowa	50 kilo	9,75—10,00	9,80—10,00
Rožka,	50 „	8,50—8,75	8,90—9,25
Ječmjeń	50 „	11,00—11,25	9,15—10,00
Ječmjeń, nazymski	50 „	—	—
Wows	50 „	9,00—9,25	9,00—9,25
Wows, nowy	50 „	—	—
Raps	50 „	—	—
Běrny, we wjetšich dźělbach	50 „	3,25—4,00	3,50
Butra	1 „	4,20—4,40	4,00—4,20
Syno	50 „	6,50—7,50	4,50—6,00
Słoma, z mašinu młóćena, prasow.	50 „	2,60—3,00	3,00—3,25
Słoma, „ „ k zasłan.	50 „	2,60—3,00	2,50—2,80
Słoma, z cypami młóćena	50 „		—
Pšeńčna muka, 60 %	50 „	16,00—17,00	19,00—20,00
Ržana muka, 60 %	50 „	15,00—16,00	15,00—15,25
Pšeńčne wotruby	50 „	—	7,00—
Ržane wotruby	50 „	—	7,50—8,00
Jeja	1 štk.	0,10—	0,10—
Prosata 832 štuk	1 štk.	28,00—46,00	36,00—47,00

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 3. junija 1929.

Woły: 121. 1) Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět 55—59 hr. 2) Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene 45—52 hr. 3) Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše 37—42. 4) Mjenje picowane wšěch starobow — . 5) Mjasne

— . 6) Husumske z pastwy — . **Byki**: 452. 1) Połnomjasne, dorosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće 54—57. 2) Połnomjasne, młódše 48—53. 3) Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše 43—47. 4) Špatne —. **Jałojcy a kruwy**: 365. 1) Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće 49—52. 2) Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět 54—59. 3) Starše wukorm. kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy 41—46. 4) Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy 42—50. 5) Mjenje a špatnje picowane 31—37. 6) Husumske z pastwy 27—29. **Čelata**: 1084. 1) Najlěpše wukormjene 80—85. 2) Mjenje wukormjene a tajke wot cyca 70—77. 3) Špatne 62—68. **Wowcy**: 515. 1. Młódše a stare. wukormjene 63—70. 2) Starše wukormjene 54—60. 3) Mjenje wukormjene (Märzschafe) — . 4) — . **Swinje**: 3693. 1) Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiženjow, hač do 1½lět stare 71—72, 2) Wukormjene 73—74. 3) Mjasne 71—72. 4) Špatne 70—71. 5) Rancy a kundrosy 60—65.

6. junija 1929.

Ćelata (915): 1) 77—83. 2) 68—75. 3) 60—71.
Swinje (407): (přez 300 pt.) 1) 72—73. 2) (240—300) 74—75. 3) (200—240) 70—71. 4) (160—200) 70—71. Rancy — .

Towarstwo młodźencow w Radworju

wuhotuje njedźelu, 16. junija 1929, wječor 1/28 hodź., pola Topolinskec

rjany swjedźeń,

na kotryž lubych Serbow wutrobnje přeprošuje.

Swob. Zjednoćeństwo kat. wučerjow serb. Łužicy

změje **srjedu, 19. junija,** pop. w 4 hodź. w „Herbskej grychće“ w Njebjelčicach swoju **2. lětušu zhromadźiznu** z přednoškom knj. kapł. Cyža. Předsyda.

Procesijón do Albendorfa

woteńdźe **póndźelu, 24. junija 1929.** Štóž chce so wobdźělić, njech so zamołwi hač do 15. junija pola knjeza Jana Hajny w Nowym Dworje abo pola knj. Mikł. Šołty w Kukowje.

Wulka dźělba

jara tunjeje dźěćaceje drasty

Walter Noebel

Budyšin, Bohata dróha 14.

Zjawny dźak

Róžeńćanskej maćeri Božej za wustrowjenjo.

Wozjewjenjo bě přilubjene.

Štóž by 3lětnu **strowu holčku** k wukubłanju přiwzał, njech so pola redakcije „K. Posoła“ zamołwi.

Vogtlandske wumělske **gardiny** kupuječe stajnje tunjo pola **Kurt Erler w Budyšinje** jenož na žitnych wikach 11 napřeco „Złotej hwězdźe“.

Spanske a bydlace jstwy, kuchiny, khamory, blida k pisanju, komody, wućahowate blida wot 42 hr., **büffety, dubowe,** wot 250 hr. kaž tež wšě wutykane wěcy.

Dobre dźěło, tunje płaćizny!

Płaćenjo po dźělbach!

Rěču serbscy.

Pawoł Handrik

Budyšin

Kamjeńtna dróha 32

při Drjewowych wikach.

W Budyšinje zetkamy so

w kofejowni Lehmann

na Serbskej drózy 8.

Najsłódniše konditorske pječwa

Wosebitosć: Torty jako dar při wšitkich składnosćach.

Wšědnje popołdnju a wječor koncert.

Serbski Hospodař

ratarske wulkowikowanske tow. z wobmj. ruk.

Telefon: w Budyšinje 3510, w Khoćebuzu 1247.

Naš młyn w Delnim Wujezdźe, tel. čo. 13, dźěła nětko też

dejwo spěchowacu picu

z ržanych a pšeńčnych wotrubow, rajsoweje mučki a mučki wolijowych wosuchow po receptach nazhonitych skotarjow, wšě dźěle w najlěpšich a najčisćišich kajkosćach.

Tutu picu předawamy jako

łužisku dejwo spěchowacu picu

I. družina wopřija 18,06 % proteina a 8,42 % tuka,
II. družina wopřija 19,48 % proteina a 7,83 % tuka.

Wobej družinje stej po wobswědčenju statneje přepytarnje w Möckernje pola Lipska njeskaženej a čistej.

Vogtlandske Madras- **gardiny,** přikrywy na sofy, łoža, blida a diwany, wóskowanki, łožowe šaty

J. Erler, Budyšin

Zwonkowna lawska hasa 10

— Posłužujemy serbscy. —

Swědomite wuwjedźenjo **wšěch točenjow** kaž **britwjow, nožicow, konjacych nožicow** atd.

J. Hampel

Kotołska hasa 11.

Serbska ludowa banka w Budyšinje

Filialcy we Wojerecach a w Khoćebuzu

Agentury: **w Khrósćicach** pola knjeza **M. Čornaka,**
w Kulowje pola knjeza **Oty Bulanka,**
w Rakecach pola knjeza kantora **J. Rjelki**

Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy zapołožować na knižku a zběhać po potrěbnosći.

Zadanja pjenjezy ze 6—9 procentami

Telefon 3506 a 3507.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadża kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za reklamowy rjadk w teksće so 50 pj. płaći. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Zamołwity redaktor: Kapłan Józef Nowak w Budyšinje, Kirchplatz 2. — Pokładnik: Jurij Šołta, wučef, Před šulerskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćerńje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje z póstšekowym kontom: Drježdźany 33458. Dalokoročak čo. 3895.

24. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **15. junija 1929.** | **67. lětnik.**

Swjaty Beno, japoštoł łužiskich Serbow dźensa hišće.*

W prěnim tydźenju tutoho měsaca běchu w Mišnje wulkotne swjatočnosće. Hewak drje město Mišno telko wot so słyšeć njeda a soni radšo wo starych, zańdźenych časach, kiž za Mišno so hižo njewróća, a žiwi so wot stawizniskich dopomnjenjow, pokazuje rad na swoje rjane położenjo, na rěku Łobjo a stary Mišnjanski hród ze swojej bjez dwěla wulkotnej kathedralu abo kaž z wjetša rěka, Mišnjanski dom.

Dokelž pak wosebje w našim wobrótnym, wobkhodnym a přemysłowym času žane město, też Mišno nic, wot samych stawizniskich dopomnjenjow, wothladane wot časow jubilejow, kiž su jubileje za korčmarjow zdobom, žiwe być njemóže, prócuje so Mišno zadwělnje, swoje Mišnjanske wino swětej poručeć a wukhwalować. Štóž je je woptał, njezabudźe čas žiwjenja na to, kak so jomu druzy smějachu dla joho kisałeje huby. Dale wukhwaluje Mišno swój Mišnjanski porclin, kiž drje je też, wosebje za žonjace woči, wabidło, tola strowy rozom sebi praji: je wšak też porclin a njewušikne, njelepe rucy z njoho runje tak črjopy nadźěłaju kaž z Bóščanskich a Halštrowskich horncow, jenož zo je tute dźěło poměrnje tuńše a mjenje riskantne. Droha płaćizna a prózdna šalka też w našim khudym času Mišnjanskomu porclinej serbske wutroby po tysacach přikhileć njezamóže.

Skónčnje su w Mišnje tójšto fabrikow, škleńčeńnjow, jako dopokaz, zo też tamni wot swojoho wina a porclina na wěki žiwi być njemóža. Też we swojej měšćanskej radźe, kaž pokazachu, najmudrišich sedźo nimaju, hewak njebychu sebi před samym jubilejom tak žałostnje rozkidali a bychu čakali, hdyž by było po nim.

Nas Serbow wězo Mišno zajimuje też tohodla, dokelž z prěnja je wob čas w Mišnjanskej małej katolskej wosadźe z fararjom Serb a z druha, dokelž kóžde serbske dźěćo wě, zo bě swjaty Beno z Mišnjanskim biskopom.

Potajkim w Mišnje swjećachu jubilej tysaclětnoho wobstaća Mišna. Do swjedźeńskoho porjada běchu zaměšćili, zo bychu prawje wjele ludźom móhli móšnju wobroćeć, wulkotny historiski ćah, wobswětlenjo města, hrodu a tachantskeje cyrkwje, swjatočne posedźenja z wočakowanjom wulkich darow, kaž z wjetša tak bywa, stawizniske hry a wšelaki dyrdomdej za wćipnych ludźi.

Tysac lět je dołhi, ważny a spomnjenja hódny čas, jeli też nic tak, kaž před něšto lětami we Wojerecach tysaclětny jubilej swjećachu z napismom: Tausend Jahre, welche Zeit, hochgelobt in Ewigkeit.

Nam a wjele druhim hłubšo rozmyslowacym hłowčkam je nadpadło, zo bě Mišno při swojim jubileju khětro jara na to pozabyło, zo ma so nam Serbam a wosebje katolskej cyrkwi nanajwjacy dźakować, zo móžeše z cyła na tysac lět sławnoho wobstaća wróćo hladać.

Njebě to serbski kraj, w kotrymž bě kolebka města stała a njebě město sobu k tomu założene a Mišnjanske biskopstwo dyrbješe k tomu sobu służić, wottud němcowstwej, němskomu mjenej a mocy puće rubać dale k ranju, hdźež sydleše druhi lud, kiž njeměješe druhe na swědomju, hač zo słowjanski jazyk rěčeše a so swojeje kože a swobody wobaraše.

Je stawizniski fakt, kiž njehodźi so w našim času wjacy prěć a z ničim zamućić, zo njebě to prawe wašnjo a njewotpowědowaše to na žane wašnjo woli założerja cyrkwje a też nic woli cyrkwje sameje, kaž je so nam Serbam kralestwo Bože wot Němcow přinjesło a prědowało.

Hakle swjaty Beno je druhe puće nastupił a pokazał, zo njeběchu pohanscy Serbja tak hrubi a surowi a dospołnje wotkhileni k přijimanju wěry wo jenym žiwym Bohu, kaž je so to stajnje pisało, hdyž jenož k nim přikhadźachu misijonarojo jako woprawdźići pósłojo měra Božoho, z čistej, njetajenej lubosću k jich njesmjertnym dušam a nic snadź, kaž je so z wotprědka słowo Bože Serbam prědowało, zo najprjedy němscy mócnarjo serbski lud a kraj wutupichu z mječom a wohnjom a potom za němskim krawnym mječom, za palacymi městami, hrodźišćami a serbskimi sydlišćami so strachoćiwje pokazowaše kříž jako znamjo wumóženja a wozboženja a za hrubymi, krewłačnymi wojakami hakle přińdźechu

* Přirunajće Kat. Posoł 1914, 25. čisło: Tudy je Beno khodźił a Časopis Maćicy Serbskeje 1918: J. Jakubaš: Swj. Beno, japoštoł łužiskich Serbow.

němscy misijonarojo a to hišće z cuzym jazykom a we rěči surowoho potłóčowarja.

Zo za tajke methody a wašnja, wěru pohanam prědować, Serbja zrozemjenja njemějachu, što chcył jim to za zło měć a porokować?

Hišće dźensa kóždy sebjewědomy lud na swěće wotpokazuje słowo Bože w cuzej rěči a też Bóh to nihdy nochce. Wšak je Duch Swjaty swjatki w Jeruzalemje na Pětrowym prědowanju pokazał, zo ma kóždy připosłuchać Bože prawo, słowo Bože we swojim jazyku słyšeć a zrozemić.

Tuž njemóžemy so też pohanskim Serbam dźiwać, zo nochcychu do tajkoho Boha wěrić, kiž so jim předstaješe přez joho służownikow w krawnych bitwach, po palacych šćežkach a zapusćenych krajinach. Za swoju swobodu so nihdy njechachu předać dać cuzym boham.

Hakle swj. Beno je jako woprawdźity japoštoł Boži k Serbam přišoł a tohodla dźensa hišće joho mjeno khwala. W Mišnje, kaž su nam powědali, so dźensa hišće w katolskej cyrkwi při litaniji k swj. Benej přistaji hrónčko: Swj. Beno, japoštole Serbow, proš za nas!

Nam Serbam njeby ničo škodźeć mohło na duši, hdyž bychmy też my wosebity kěrluš k swj. Benej spěwać móhli. Naše spěwarske towarstwa wšak jedyn znaja. Tola do ludu z nim! Też wosebitu pobožnosć a modleŕske hrónčka k swj. japoštołam Cyrillej a Methodej, swj. Benej, swj. Wjacsławej, Janej z Nepomuka dyrbjeli sebi připrawić, zo tych hódnje khwalimy, kotřiž sebi to najprjedy zasłuža, dokelž nam dopomhachu k najwjetšomu zbožu a nam jako prawe swěcy swěćachu z najrjeńšim swětłom swjatoho žiwjenja.

My znajemy swjatych z Ameriki a Indiskeje, jara mało pak swojich, kotřiž k nam přikhadźachu, nam prědowachu, za nas so woprowachu, w našim kraju běchu žiwi, z našeje krewje kaž swj. Wjacsław žiwjenjo běchu dóstali. Abo měniće wy, zo tući swjeći nětko nas wjacy njeznaja tam horjeka, hdyž nas tola prjedy derje znajachu a zo swoju zastupowacu próstwu za serbski lud před trónom Božim, hdźež ma kóždy jazyk domjace prawo, su wotstupili nowočasnym swjatym, dokelž serbski lud je raz tajki, zo by so najradšo ze swojimi swjatymi samo pleńčił.

Posoł 1914 cyle prawje pisa: Swj. Beno prědowaše ludej w ludowej rěči, w tej rěči, kotruž znajachu, dokelž bě dźěl jich byća a jich wutrobow. Rěč cuzoho je přecy cuza a njepřima ženje tak do wšoho začuwanja a do hłubokosće duše a wutroby. A wosebje ta rěč bě serbskomu ludej tehdy hišće cuza, kotruž z wulkoho dźěla wšitcy druzy misijonarojo rěčachu, cuza, cyle přećiwo jich začuwanju a čuću, dokelž bě rěč tych, kiž w jich krewi khodźachu, kiž běchu dźědow a nanow a synow a nawoženi jim w jich bitwach morili, kubła, hole, hona zapusćili, pokradli abo jim za jich swjate wobsedźeństwo dźesatk abo robotu napołožili. Tajka rěč bě Serbam cuza, też tym, kiž tutu rěč móžachu.

A też dźensa to same hišće płaći, zo wostawa ta rěč Serbam cuza, kiž ju hewak znaja, hdyž wutroba a strowy rozom so spjećuje přećiwo křiwdźacej namocy a teptanym prawam. Što móže so na tym dźiwać? Dajće Serbam jich prawa kaž dźesaty Mišnjanski biskop swj. Beno, a nazhoniće, zo budźe też waše wopomnjećo wot dźakownych Serbow žohnowane kaž wopomnjećo swj. Bena. Abo njeměniće, zo dźensa na joho čestnym dnju, kiž je runje njedźelu — a tohodla też Posoł so gratu přima — a lětsa, hdyž woswjećachu tysaclětne wopomnjećo Mišnja, budźe swj. Beno z wosebitej radosću z njebjes dele hladać na swoju wowčeŕnju a swoju diecezu? Na čim budźe so joho wutroba bóle zwjeselić, prajće cyle wěrnje, hač na tamnym jubileju města Mišna abo snadź na horstcy tutych zbytnych serbskich katolskich wosadow wokoło Klóštra, wo kotrychž budźe sebi prajić: tute su te jenitke, kotrež su njewobškodźene a njezranjene wobkhowałe moje swjate herbstwo přez też nimale tysac lět, přez wšě strachi a wichory a zmohi časow a stotkow.

Što a kotry wot wšěch Mišnjanskich biskopow je swoju Mišnjansku diecezu a zdobom swojich Serbow tak lubował kaž runje swj. Beno, hačrunjež po pokhodźe Němc? A Serbja su joho runje z tajkim zahorjenjom witali jako by rodźeny Serb był, hdyž widźachu na nim, zo k nim přikhadźa woprawdźe in nomine Domini, we Knjezowym mjenje!

Wjacy króć joho wuhna němski, za mócnarstwom lačny a žarliwy kejžor abo kral Hendrich ze swojeje diecezy do jatby a wuhnanstwa a přecy zasy so wróći Beno z wodawacej wutrobu a z ruku połnoho žohnowanja.

Runje to chcychu we swjedźeńskim ćahu pokazować, kak kral Hendrich Bena jatoho wjedźe, jako bychu sebi prajili, to su němscy wjerchojo derje dokonjeli, biskopow cyrkwje putać a wuhnać z kraja, kaž na přikład w kulturnym wojowanju z Póznańskim a Kelnjanskim arcybiskopom, Paderbornskim a druhimi. Njewědźachu w Mišnje ničo rjeńše a khwalobniše ze stawiznow předwjesć ze žiwjenja swj. Bena, kak jich hona tehdy zakćěwachu a žohnowane płody njesechu a za joho čas žane škleńčeŕnje za ludźi njetrjebachu, dokelž přez jich swjatoho biskopa žohnowaše Bóh jich zahony. „Tu je swj. Beno khodźił", prajachu hišće do wójny wokoło Mišnja. Kak dźensa tam praja, wšak njewěmy.

Kak jara je swj. Beno swojich wosadnych, swojich Serbow lubował!

Sławny Mišnjanski tachant Jeroměr Emser je nam wopisał žiwjenjo swj. Bena a je wopřijate we swětosławnej zběrcy: acta sanctorum, akty swjatych. Tam praji takle: Skónčnje bu też japoštoł Słowjanow, wulkostarobny a wulcyzasłužbny za Serbow abo Słowjanow a druhich, kotřiž k joho dušowpastyŕstwu słušachu a wot kotrychž zhoni, zo su wot wěry wotpadli (přistaj dla surowych skutkow jich podtłóčowarjow) abo zo ju přiwzali njejsu, přiwobroći wutrobiće k njej Mišnjanski kraj a wosebje naš nětčiši serbski, bě w času swj. Bena hišće z dźěla pohanski. Mjezyhródski biskop Wernherowy žiwjenjopis praji, zo połsta lět po Benowej smjerći hišće pohanstwo w narańšej marcy mjez Serbami wutupjene njeběše. Hižo biskop Eido, jedyn z Benowych předkhodnikow, kiž bě derje serbscy prědował a samo serbsku mać měł, bě arcydiakonaty założował. Tute Beno spomožnje wužiwaše a po swojich mocach wudospołnješe. Běchu to w spočatku štyri biskopske kubła. W starych lětopisach su zapisane. Gedav, to je naš Hodźij, Brěznica (Briesnitz pola Drježdźan), Nowohród (Naumburg) a Čilow (Zscheila pola Mišnja).

Za nas wězo najwažniši je Hodźij. Tam bu pozdźišo fara założena. Najstarša pak je Budyšska a po njej Hodźijska. Hodźij a Budyšin leżeštaj při sławnej drózy, tak mjenowanej kralowskej drózy, kotraž wot wječora k ranju dźěše. Bjez dźiwa, zo też tam cyrkwinske należnosće bórzy rjadowachu. Tola, doniž so fara założi, dyrbja před tym trochu porjadne wobstojnosće być. Wjele ma so prědować a křćić, cyrkeŵ abo znajmjeńša kapałka so natwarić a wěriwi so hromadźeć. Swjaty Beno je tute městna bóle wutwarił a powjetšił a so za nje wo cyrkwje postarał. Z tym njeběše spokojom. Nawukny serbsku rěč a — za čož smy jomu wosebje dźakowni — staraše so wo to, zo joho (přistaj: němscy) duchowni też woprawdźe serbscy wuknjechu a w serbskej rěči serbskomu ludej prědowachu. Seminar za duchownych běše w Dźěwinje (Magdeburg). Tam přednošowachu wosebići wučerjo serbsku rěč a khowancy seminara dyrbjachu serbske hodźiny wopytować. Tuž bě to naš prěni serbski seminar.

Beno je husto po swojej wulkej wosadźe pućował, prědował, swj. firmowanjo wudźělał a cyrkwje swjećił. Wšudźe, hdźež bě trjeba, twarješe cyrkwje. Běše sam

bohaty — wšak pokhadźeše z bohateje zemjanskeje swójby ze splaha Wóldenburkskich z Hildesheimskeje diecezy. Swoje zamoženjo nałožowaše na dobre skutki. Hdyž wjacy njedosahaše, khodźeše po prošenju. Pola krala Hendricha je husto był, hdyž tutón njebě hišće rozhněwany na njoho, a joho wo to a tamne prosył a też druhich bohačkow je dosć wužił. W měsće a wsy Biskopicach (Bischdorf) je cyrkwje twarił a město Biskopicy buchu pozdźišo sławne srjedźišćo křesćanstwa, tohodla je cyle prawje tamniša nowa cyrkeŵ swj. Benej poswjećena.

Tak je swj. Beno mnoho dźěłał a skutkował za rozšěrjenjo křesćanstwa a noweje kultury mjez našimi wótcami. Rjadowaše a wudospołnješe, štož běchu prjedownicy započeli. Założi sebi wěste srjedźišća, hdźež hižo křesćanow znaješe. Tam sebi kraj a druhe wobsedźeństwo přidoby, założi faru a twarješe cyrkwje. Křesćenjo tam khodźachu a pohanjo też. Po času prošachu tući wo swj. křćeńcu. Zawěsće je so hišće dobry lětstotek pominył, dóniž bě posledni serbski pohan wukřćeny. Žadyn dźiw potajkim, zo po Benowej smjerći Mišnjanska dieceza wo swojoho najwjetšoho biskopa žarowaše kaž wo swojoho nana. Běše wšak přikładny biskop, swjaty měšnik, horliwy prědaŕ a nadobny človjek — tak praji J. Jakubaš wo nim.

Politiski rozhlad.

Kralowski wopyt w Berlinje.

Wot 10 lět sem nima Berlin žanoho kejžora a krala wjacy. Nosy krute republikanske wobličo. Tola hdyž do Berlina přińdźe kralowski wopyt, je kaž zabyta demokratija a republika a w kralowskim hołdowanju pyta hłowne město Němskeje skoro přetrjechić dowójnski čas. Tak so sta ze sławnym kralom a wjerchom Aman Ullah, kotryž tak zbožownje tam pobywši, budźe dźensa we wuhnanstwje hišće spominać na loński swój Berlinski wopyt. A tutón tydźeń česći a sławi so w Berlinje egyptowski kral Fuad na woprawdźe kralowske wašnjo. Samo cyle čerwjene zastupjeństwo města Berlina přepoda jomu wumjełsku čestnu adresu a wuhotowa jomu zańdźenu srjedu swjedźeńsku hosćinu.

Youngowy plan.

Štyri měsacy su wěcywustojni w Parizu wo nowym wotškodźeńskim planu wuradźowali, doniž so skónčnje naćisk amerikanskoho wěcywustojnoho Owen Younga njepřiwza. Pjatk 7. junija bu swjatočnje podpisany. Po nim ma Němska 58 lět płaćić. W lěće 1930 ma so 1708 milijónow hriwnow płaćić. Płaćizny stupujuja so z kóždym lětom, doniž w lěće 1965 njenalězu 2427,5 milijónow, zo bychu potom hač do lěta 1986 pomału spadowałe hač 898 milijónow hriwnow. Wosebita reparaciska banka z 400 milijónami zapołoženoho zamoženja ma tute dołholětne hobrske płaćenja posrědkować.

Škit narodnych mjeńšinow.

Zańdźeny tydźeń je so we hłownym měsće Španiskeje, w Madridźe, rada zwjazka ludow zešła, zo by mjez druhimi wosebje też z mjeńšinskim prašenjom so zaběrała. Na poslednim posedźenju w měrcu w Ženewje běše so tute ważne prašenjo narězło. Wosebity wubjerk, wobstojacy z třoch zastupjerjow, mjenujcy Jendźelskoho, Španiskoho a Japanskoho, je je nětk za dalše wuradźowanja wobdźěłał a přihotował. Wosebje jedna so tu wo kontroversu mjez Němskej a Pólskej. Wubjerk je kaž hižo Ženewska konferenca pólskomu stojnišću přistupił, kotrež tute prašenja bóle jako znutřkowne prašenja kraja wobladuje, do kotrychž rada zwjazka ludow so zaplesć njecha. Zmysł škita mjeńšinow je drje tola, kaž to „Drježdźanske Nowiny“ cyle prawje wukładuja: Wobstojace zdźeržeć a hajić. Tomu też my cyle přihłosujemy. Tola při wułožowanju słowa „wobstojace“ so nahlady dźěla. Wuwostajmy politiske wukładowanjo a přiwozmy „wobstojnosće“, kajkež wone woprawdźe politiscy po swětowej wójnje su! Tu je za nas jara zajimawe wukładowanjo tutoho słowa „wobstojace“ ze strony runje spomnjeneje nowiny. Wona piše 7. junija sćěhowace: „Wopola (Oppeln) je proněmske město — kaž wšitke prjedawše twjerdźizny němskeje kolonisacije w ranju. Je wěrno: kołwokoło so w někotrych wsach pólscy rěči; tola to njeréka, zo tam „Polacy“ bydla, ale tutón jednory wjesny lud je runje tak němski kaž něhdźe ći tohorunja „pólscy“ rěčacy Masurojo južneje Rańšeje Pruskeje. Kaž ći, wobknježa też woni cyle derje němsku rěč a zamóža podźěl brać na němskim kulturnym žiwjenju. Aktivne prócowanjo

Njewinowaće k smjerći zasudźeny.

(Pokročowanjo.)

„Ale žiwjenjo dźěśća je na tute wašnjo w najwjetšim straše!“

„Tu réka stražować ... njepřestawajcy stražować.“

„Joho zasakłosć wšitko wunamaka!“

„Njedokonja waša lubosć hišće wjacy?“

„Budu činić, štož zamóžu!“

„Pytajće, štož móžeće, za dopokazami přećiwo njomu. Tutu nóc wón hišće domoj njepřińdźe. Mój z Ceciliju dobudźemoj so přez tamny potajny skhód do joho komorki. Junu smój tam hižo pobyłoj, ale bjez wuspěcha; čas dowoli namaj, jenož něšto mało přehladać, dźensa wječor pak wšo dokładnje přepytamoj a nadźijam so, zo změjemoj dobry popad.“

„Potom bych was prosył, jutře ke mni přińć. Budu wam na kóždy pad dale k pomocy. Bóh dał, zo bychmy zbožownje wšitko wuwjedli.“

„Hdy by so tola waše přeco dopjelniło!“

„Ženje njeje so mi tutón člowjek spodobał. Z Maloy bjez wšoho zamóženja a wobsedźeństwa so stajnje do wšoho tykaše, a joho rozwólne a prózdne žiwjenjo běše mnohim k pohórškej.

„Maće prawje; kóždy česćomny člowjek, kotryž žanoho zamóženja nima, hlada, kak by sebi swój wšědny khlěb zasłužił.“

„Najspodźiwniše je“, rjekny z Rennekurt knjezej z Rocheglöck, „zo so wy, luby přećelo, wot tajkoho njekmanika zaslepić daće.“

„Wočakńmy najprjedy“, wotmołwi z Rocheglöck, „hišće njewěmy, hač je z Maloy winowaty.“

„Hač je wón staroho hrabju morił? To ja wězo njewěm. Na kóždy pad je wón wina, zo bu waš přichodny syn zničeny. To běše k najmjeńšomu stajnje moje přeswědčenjo.“

„Přezcyłnje wšak sebi skoro tak myslu, kaž wy.“

„Dyrbimy pak na kóždy pad jara wobhladniwi być“, praji z Rennekurt, „přetož z Maloy je jara překlepany, hewak móhł nam hišće tłochnyć!“

„To je wěrno!“

„Joho samoho tola trjebamy, zo bychmy wěrnosć zhonili.“

„Hač so wón toho wuznaje?“

„Su-li naše mysle prawe, potom joho hižo k tomu přinućimy.“

„Wy mje k nowej zmužitosći pohonjeće.“

„Potajkim, hnadna knjeni, hač do jutřišoho! Budźće pak prawje wobhladniwa!“

„To wam slubju!“

Hdyž so Marja do hrodu wróći, nadeńdźe Ceciliju a fararja jara rozhorjeneju, mjez tym, zo so Hendrich, kotryž tu cyle krawy stoješe, podarmo prócowaše jeju změrować.

„Što dha je so hižo zasy stało?“ wopraša so Marja.

„Ach, maći“, wotmołwi Cecilija, też tutych chceja nam hišće zničić, kotříž nam k pomocy stoja.“

„Woprawdźe“, doda Hendrich, „tu jedna so wo žiwjenjo. Hdyž přez lěs jěchach, wutřěli so dwójcy, jena kulka trjechi konja do zadnoho pleca a druha mje do ramjenja; rana pak njeje dale strašna.“

wo pólsku kulturu, žiwy zwjazk k starej kongresowej Pólskej, kotryž by snadź jenož podrězany był, docyła žadyn njewobstoji. A jeničcy w tutym zmysłu ma so tola „škit mjeńšinow“ zrozemić: zo ma so wobstojace zdźeržeć a hajić.“ Tute zajimawe wukładowanjo wotkrywa a wupraja też tudomne němske měnjenjo wo nami Serbami. Po nim smy dźěn my Serbja jenož serbscy rěčacy Němcy a žana słowjanska mjeńšina, kotraž potajkim też žane prawo na mjeńšinowy škit nima. Tuž so tuta lědom hišće ludowa třěška nima „zdźeržeć a hajić“ ale ma skěrje lěpje zahinyć a so zhubić! Tohodla też nowe šulske postajenja za mjeńšiny w Pruskej za Serbow njepłaća! Serbska mjeńšina njeje „wobstojaca“! Němske mjeńšiny pak we wukraju su „wobstojace a maja so zdźeržeć a hajić“, dokelž so „aktivnje prócuja wo němsku kulturu a maja žiwy zwisk ze swojim starym němskim krajom, kiž njeje był podrězany“! A w Madridźe rěči ze starosćiwej wutrobu a škita před cyłym swětom Stresemann europiske mjeńšiny.

Wólby a katolscy Serbja.

Wosebje wot centrumskeje strony je so katolskim Serbam jara za zło wzało, zo njejsu lisćinu centra při poslednich wólbach wolili, čohoždla je „Sächs. Volksztg.“ wšelake wobskórźby a křiwdźenja napřećo nam přinjesła.. Pola katolskich Němcow w Sakskej, kotřiž naše poměry mało znaja, a to, štož znaja, jenož ze „Sächs. Volksztg.“ zhonja, běchu w tym cyle wopačne měnjenja napřećo nam nastałe, haj, sama njepřećelnosć, dokelž so jim ważne wěcy zamjelčachu a mjenje ważne wosebje dokładnje molowachu. Tute njekřesćanske wašnjo dźěše samo tak daloko, zo šćuwacy artikl ze socialistiskich nowin w cyłej šěrokosći a dokładnosći přinjesechu, na čož naš politiski wubjerk tola cyle mjelčeć njemóžeše a tohodla wujasnjowacy nastawk do „S. V.“ zapoda. Ale što tuta nowina sčini? Woćišća jenož zlemk z našoho nastawka, wšo druhe, štož ju wobskoržowaše, wuwostajiwši. Kóždy wě, kak ma so tajke počinanjo posudźować. Politiski wubjerk chce so wo to starać, zo też němska zjawnosć přez němski ćišć tola wěrnosć zhoni. My pak chcemy našim sobustawam, kotřiž maja prawo, wo położenju našich poměrow rozwučeni być, tutón nastawk w přełožku podać:

W Budyšinje, 27. meje 1929.

K rozjasnjenju!

Zo so njeby pola čitarjow „Sächs. Volksztg.“ někajke wopačne a mylne měnjenjo wo zadźerženju serbskich katolikow při poslednich wólbach do sejma rozšěrjało a zo by katolskomu serbskomu ludej a joho wjednikam sprawnosć so stała, čujemy so winowaći, sćěhowace wozjewić:

W čisle 110 „Sächs. Volksztg.“ wot 14. meje (po wólbach) so prěni raz fakt naspomnja, zo katolscy Serbja njejsu lisćinu centra, ale sakskoho wjesnoho luda wolili, přez čož su po měnjenju „S. V.“ 3000 hłosow za centrum zhubjene byłe, kotrež pak bychu centrumskomu kandidatej k dobyću dopomhałe. Dalše rozjasnjenja tehdom njebuchu podate.

Nětko je prašenjo: Čohodla njebu tón raz wot katolskeje serbskeje strony centrum woleny? Katolscy Serbja, kiž su skoro wšitcy w towarstwje swj. Cyrila a Methoda zjednoćeni, maja wot wěstych lět sem swój politiski wubjerk, kotryž je wot hłowneje zhromadźizny wuzwoleny a kiž při wólbach wólbnu parolu wudawa. Při swojich wuradźowanjach a rozsudźenjach měješe wubjerk we wočomaj derjeměćo zhromadneje němskeje wótčiny kaž też kulturne a hospodarske potrěby serbskoho luda:

1. Na žadyn pad njesmědźachu při tutej wólbje naše hłosy zasy zhubjene być. Tohodla njesmědźeše žadyn hłós za stronu wotedaty być, kotraž njeměješe wěstotu, zo jenoho kandidata přećišći.

2. Při palacych cyrkwinskich a šulskich prašenjach přitomnosće dyrbjachmy za mužom evtl. za stronu pytać, kiž sebi w tutym nastupanju našu cyłu dowěru zasłuža.

3. Jako wosebity lud, kotryž ćežko wo swoje byćo a wo zdźerženjo swojeje wysokeje kultury bědźi, dyrbješe nam předewšěm na tym zależane być, zo po možnosći wěryhódny muž z našeje srjedźizny naše zajimy zastupuje.

4. Ćežka hospodarska nuza, z kotrejž ma so tukhwilu burstwo a wšě z nim na dobre a zło zjednoćene kruhi (dźěłaćerjo, rjemjesłnicy, překupcy) bědźić, dyrbješe pola strony evtl. wosoby, nas zastupowaceje, dospołne zrozemjenjo namakać.

Po dokładnych a wospjetnych wuradźowanjach je so politiski wubjerk za lisćinu 13 sakskoho wjesnoho luda rozsudźił, přetož tu so nam přileżnosć poskići, wšě naše

---

„Hdyž so na tamnoho psa a na slepoho dopomnju, tak so mi zda, zo so tu wo jenym druhim, runje tak strašnym njepřećelu jedna, kaž z Maloy je.“

„Njemóžeće hnydom policiju zawołać? prašeše so farař.

„Ně, na žadyn pad“, zawoła Cecilija rozhorjena, kotraž na swojoho nana mysleše, kotryž so też w lěsu wonka wokoło błudźeše, toho na žadyn pad njesmědźachu tajkomu strachej wustajić.

Marja njeda Hendrichej w nocy so domoj wróćić, dokelž mohł njepřećel na njoho łakać. — „Wy móžeće nam dźensa k pomocy być“, dźeše Marja.

„Při čim to?“

„Z Maloy tutón wječor doma njeje. Mój z Ceciliju budźemoj joho a njeboho hrabiowe bydlenjo přepytować; njewěmy pak, hdy so wróći. Žałostnje by było, hdyž by nas lepił. Chcu joho bydlenjo dokładnje přepytać. Wy pak dyrbiće wonka stražować, a jeli so wróći, nam znamjo dać, snadź hwizdać, kaž ptačk.“

Wječor, hdyž bě wšitko k měru, podaštej so wobej do njeboho hrabjoweje komorki.

„Sym tu hižo tak wjele razow była“, praješe Marja, „hač budu dźensa zbožowniša?“

„Jeli dowoliće, lubša maći“, rjekny Cecilija, „chcemoj najprjedy Maloyowe bydlenjo přepytać.“

„To budźe snadź najkmańšo.“

Tohodla dźěštej najprjedy do komorki jeju njepřećela; wšě kamory běchu wězo kruće zezamkane. Marja pak bě sebi dawno kluče wobstarała. — W prěnim kašćiku jenoho kamora namakachu wšelake złote knefle, časnikowe rjećazki, pjećaty. — „To nam ničo njepomha“, rjekny Marja, a začini zasy kašćik, přepyta potom pisanski kamor, njenamaka też tam ničo wosebite. — Wobroći so nětko do knihownje, ale też tu ničo njenamaka.

Mjez tym přepytowaše Cecilija joho drastu, ale też wona njeměješe žanoho wuspěcha. — „Ničo!“ praji při sebi, „cyle ničo!“ Ale pytaše dale. Nadobo zawoła wótře: „Maći, maći, hladajće tola!“ a pokaza rukajcu, kotraž k tamnej słušeše, kotruž běše pódla swojoho łoža namakała.

„Ja wědźach“, rjekny Marja, „zo naše pytanjo podarmo njebudźe! Tola je to cyle snadna wěc. Hdže sy ju namakała?“

„We tutym kašćiku!“

„Chcemy ju tam zasy położić.“

„Stary, z čerwjemi přetočeny, kamor jimaj napadny. Hnydom so do njoho daštej, ale ničo, hač stare nowiny tam namakaštej. — „Zasy ničo! Skoro k zadwělowanju! Čas ćeka! Skoro budźe wo poł nocy! Budźemoj so jenož z tutej rukajcu spokojić dyrbjeć.“

„Chcemoj tola tutón stary kamor lěpje přepytać.“

„Sće tutón kašćik listow też přehladała, maći?“

„Na te so njedohladach. Hnydom wočiništej kašćik a namakaštej tam wulki list. — „Skónčnje!“ a pokaza Ceciliji tute potajne pismo ... wona přečita je khwatnje a zawyska z radosću. — Běše to poslednja wola staroho hrabje, wot njoho samoho podpisana. Dźeń běše tónsamy, na kotrymž běše so njeskutk stał.

Po tutym wotkazanju běše z Maloy herba wšitkich kubłow a wšoho zamóženja po smjerći hrabinki. (Pokročow.)

žadanja dopjelnjene widźeć. Bu nam mjenujcy přilubjene, na cyle wěstym městnje našoho kandidata pomjenować. Dale bu nam slubjene, zo budże Sakski wjesny lud w sejmje samostatnu frakciju tworić a nic so z němsko-nacionalnej ludowej stronu zjednoćić. Nimo Sakskoho wjesnoho luda so njeje žana druha strona na naš politiski wubjerk wobroćiła, tež centrum nic, hačrunjež smy z nim w poslednich wólbach zhromadnje do boja ćahnyli, a hačrunjež bu stronine wjednistwo w Drježdźanach wot serbskoho centrumca na to pokazane. Ale nawopak bu nam wot wěry hódneje strony wobkručene, zo sakski centrum z Němskej ludowej stronu jedna.

Hdyž běchu kóski nětko padłe, dyrbješe wězo tydźenik katolskich Serbow „Kat. Posoł“ za lisćinu Sakskoho wjesnoho luda wustupować, štož drje žadyn sprawnje myslacy človjek za ničo wopačne wobhladować njebudże.

Štož běchmy z cyłej wěstosću wočakowali, so sta, katolski Serb na lisćinje Sakskoho luda bu wuzwoleny, a z knjezom Špitankom zaćehnje po lětach zasy katolik do sakskoho sejma. Bychmy nětko wočakowali, zo budża so wšitcy dobri katolikojo, wosebje tež katolska „Volkszeitung“ nad našim wuspěchom wjeselić. Katolscy Serbja znajmjeńša bychu so wutrobnje wjeselili, hdyž by tež centrum swojoho kandidata přećišćał, štož jomu tola při joho dźesać króć sylnišim wolerstwje njeby ćežko padnyć mohło. Město toho pak dyrbimy sebi wupady a tukańcy samo na našich katolskich duchownych lubić dać. Z hłubokim wobžarowanjom wotpokazujemy wšě tajke njewusprawnjene nadpady.

Mjez tym, zo bě „Sächs. Volkszeitung“ do wólbow cyle mjelčała, kaž njeby wo zhromadnym dźěle katolskich Serbow ze Sakskim wjesnym ludom ničo wědźała, rosćeše po wólbje jěrkosć napřeco nam. W prěnim nastawku po wólbach bu jenož na wotwobroćenjo serbskich woleri pokazane, ale hižo w druhim čisle wurosće so k wupadej a wobskórźbje. Ničo tam njemóžeš čitać, zo najebać wuspěcha Centruma tola katolik do sejma zaćehnje, mjenujcy serbski kandidat lisćiny 13, knjez kubleŕ Špitank. Haj, hišće wjacy: W zeznamje nowowuzwolenych zapósłancow brachuja runje mjena lisćiny 13 docyła, tež w sćěhowacych čisłach njebě ničo wo nich čitać. Hač do dźensišoho dnja njemóžeše človjek w „Sächs. Volkszeitung“ ničo wo tym zhonić, ale wo „wótrym nadpadu“ „Kat. Posoła“ na Sakski centrum. We wěrnosći bě tutón wótry nadpad wěcowny a objektivny nastawk z napismom: „Čohodla njewolimy centrum?“

Ale tež pozdźišo so „Sächs. Volkszeitung“ we swojim njewuspěchu spokojić njemóžeše. Zo by počinanjo serbskich katolikow kritisowała, hdyž chce človjek tak miły wuraz trjebać, je 25. meje woprawdźe šćuwacy nastawk z „Dresdner Volkszeitung“ přinjesła, kotryž je w cyłej šěrokosći přinjesła pod napismom „Eine Wahlgroteske“. Redakcija „Sächs. Volkszeitung“ přida tutomu artiklej hišće wšelake přispomnjenja, kiž su dopokaz, zo sakski centrumski organ woprawdźite położenjo w serbskej Łužicy jara mało znaje, haj, samo cyle wopačnje posudźuje.

Politiski wubjerk tow. swj. Cyrila a Methoda.

Centrum a my.

Jara ćežko Drježdźanskej „S. V.“ to w žołdku leži, zo centrum při poslednjej wólbje do sakskoho sejma njeje swojoho muža přećišćał. Při tym njepřestawa, swój hněw na nas wbohich Serbow wukidać. Wumjetuje nam, jako bychmy my Serbja z tym njepřezjednosć do katolskoho lěhwa w Sakskej přinjesli. Prašamy so, je dha so centrum wo tajku přezjednosć postarał? Hdy dha a hdże dha je so hdy wo nas Serbow starał a na nas dźiwał? Jeničcy traž druhdy krótko před wólbami je so dopomnił, zo mohł snadź naše hłosy trjebać. Před nětčišej wólbu jomu ani to trjeba so njezdaše. Piše drje, zo je „dawno před wólbu so na wjednikow politiskoho wubjerka wobroćiło, dokelž je so tak prjedy hižo ze serbskeje strony přało, zo by so nic hakle před wólbami samymi zwisk pytał, ale njeje žaneje wotmołwy dóstał“. To by nam dospołnje njeznata nowinka była, kotraž so nam njezda wěry podobna być. Wólby su tola za wšě strony dospołnje njenadźicy přišłe přez tamny Lipsčanski wusud. A potom centrum sam njeje wědźał, što chce a što dyrbi. Nochcyše tola docyła sam jako strona wustupić. Prašamy so tohodla zjawnje „S. V.“, kotři wjednicy politiskoho wubjerka su to byli, z kotrymiž je centrum dawno dosć do tuteje wólby officielnje jednał a wo čim! My žadamy tu mjena a positivne data! (Naspomnjeny dopis nima ničo z nětčišimi wólbami činić. Red.)

Wumjetuje nam, zo z tym, hdyž smy lisćinu wjesnoho ludu wolili, su pola nas stawowe zajimy rozsudźace byłe a nic nabožne! To je šamawe tukanjo a přisłodźenjo! Z woprědka dźěn centrum sam ani swoju stronu wolić nochcyše, ale pytaše so z liberalnej ludowej stronu zjednoćić. Běchu tam snadź nabožne zajimy lěpje škitane? Z kajkim prawom może a smě nam centrum špatne motivy wumjetować, hdyž my so křesćanskej konservativnej stronje přizamknychmy, hdyž so tuta na nas wobroći a nam škit nabožnych zajimow swjatočnje přilubi, haj nam wěste městno postaji za katolskoho zapósłanca? Runje tuta starosć wo naše nabožne zajimy je nas k tomu nućiła. Z dobom běchmy přeswědčeni, zo budża w tutej nowej stronje kaž wosebje tež we wosobje našoho kandidata z dobom tež naše nas tak ćěsnjace narodne a hospodarske zajimy najlěpje škitane. Škit tutych zajimow pak w centrumskej stronje njejsmy nazhonili. Z wulkim pathosom deklamuje „S. V.“, zo je „centrum stajnje a přecy z raznosću za narodne mjeńšiny wustupował“. Prašamy so, hdy a hdże je so to za nas Serbow stało? Jenički Hesslein měješe trochu zajima tež wo nas. Tola to běše wosobinska wěc. Centrum pak jako tajki nic te najmjeńše za nas jako narod wuskutkował njeje, je jeničcy, kaž prajachmy, před wólbami so druhdy na nas dopomnił. Pomocy a wutroby pak smy tam podarmo wočakowali. Haj, na naše memoranda, kajkež smy na knježeŕstwa a tež jomu pósłali, ani wotmołwił njeje. Khiba bě prelata Schreiberowy namjet na 42 milijonow hr. za wohroženy namjezny kraj wotmołwa za nas Serbow. A smy so tak daloko přewinyli, zo smy při wšěch tych nazhonjenjach zaso a zaso centrum wolili jeničcy z nabožnych zajimow. Z tym smy bóle hač štó druhi pokazali, zo nam nabožne zajimy wysoko, haj najwyšše stoja. Hdyž pak nabožne zajimy njejsu tak wohrožene — šulske prašenja pak njebudźa w Drježdźanach rozrisane — na druhej stronje pak so jedna woprawdźe wo byćo a tyćo, wo existencu — a tak daloko smy z našimi narodnymi a hospodarskimi wobstojnosćemi — potom rěka: primum vivere, wukhowaj najprjedy žiwjenjo a hrabaj za kóždu hałžku. By-li tuž nowa strona jeničcy tute narodne a hospodarske zajimy škitać a polěpšić nam přilubiła, štó móhł nam za zło wsać, zo za tajkej hałžku hrabamy? Bychmy wusprawnosćeni byli. Nětk pak je naš kandidat z dobom tež dobry katolik a cyła strona je so zwjazała, za naše nabožne zajimy sobu wustupować, štó może nam wumjetować, zo smy snadź nabožnosć přeradźili? My jeničcy smy je wuskitali a budźemy tež nabožne zajimy w sejmje zastupować wědźeć. Hdyž pak „S. V.“ piše: „Z wulkej radosću móžachmy dopóznać, zo wulki dźěl katolskich Serbow njeje so po tutej wot jich wjednikow wudatej paroli měł“, dyrbimy wuznać, zo to wšo druhe hač křesćanstwo a křesćanska přezjednosć a lubosć, so radować na „njepřezjednosći we katolskim lěhwje“, kotraž dźěn je runje z tutej stronu hakle so tam wusyła.

Dalše přisłodźenjo centruma na katolskich Serbow.

Wupady bywšoho centrumskoho kandidaty na zhromadźiznje w Cwikawje.

Centrumscy wjednicy njemóža swoju lětušu wólbnu porażku přewinyć a zabyć, hdyž tola z rozpušćenymi khorhowjemi a z dobyćom w zaku do boja ćehnjechu.

Nětko pytaja borany za hrěchi. Tajki jedyn su

katolscy Serbja,

dokelž njejsu muž při mužu za centrumsku stronu hłosowali a tak ji k dobyću dopomhali.

Kak nětko wěcy steja?

Centrum nochcyše tón raz **officielnje** ze Serbami so zwjazować a tuž njeje so na jomu znate politiske zastupjerstwo katolskich Serbow — mjenujcy **politiski wubjerk** — wobroćił. Chcyše zjawnosći pokazać, zo **bjez nas** dobudźe. Tohodla pytaše zwizki z druhimi stronami. Jeli „Sächs. Volkszeitung“ wěc nětko hinak předstaja, dha je to **njewěrnosć.**

Najprjódcy wobroći so na **němsku ludowu stronu.** Po jich měnjenju maja tući stari liberalni wjacy zajima a zrozemjenja za katolske należnosće, hač prjedawši z nimi zbratřeni konservativni, do kotrychž „Sakski wjesny lud“ liča. Centrumej poskići so po zdaću njewuhladne město na lisćinje němsko-ludoweje stronje. Tute pak wotpokaza, byrnjež pozdźišo dobyło. To bě prěnje mjerzanjo. Z druha struhny jich nadźija, zo budźa mnozy zastojnicy za centrumsku lisćinu hłosować, dokelž je jich kandidat zastojnik a hraje w jich zwjazku wěstu rólu. Wěstym worštam pak njebě tutón „wupuć“ dosć spušćomny, tuž wobroći so centrum w **lětaku**, serbski a němski spisanym, na **Serbow**, wo kotrychž woprědka njerodźeše.

Tole zadźerženjo njeje prěni raz. Hižo w lěće 1924, při wólbach do němskoho sejma, nochcyše centrum z narodnymi mjeńšinami, do kotrychž Serbja słušeja, **officielnje** do zwiska stupić. Přičina běchu p j e n j e z y — na 187 500 hr. — kotrež wot němsko-statnoho knježerstwa dósta k poraženju **katolskich Polakow** w Hornjošlezskej. To je so tehdom centrumej zjawnje w nowinach a na zhromadźiznach porokowało, zo je přećiwo swojim **wěrybratram a narodnym mjeńšinam** njekřesćanscy wojowało. A nětko wupraji bywši kandidat do sakskoho sejma, zarjadniski zastojnik Müller, na zhromadźiznje w Cwikawje měnjenjo, **zo je centrum stajnje z raznosću za narodne mjeńšiny wustupowało.** Haj, w d o w ó j n s k i c h časach. Nětko je runje tak njepřećelscy zmysleny, kaž druhe strony. Što je centrum za Serbow činiło? Te woršty, kotrež su Serbam w Budyšinje **němskoho** fararja nanuzowali, słušeja do **centrumskich kruhow.** **C e n t r u m s k i** zapósłanc dr. Schreiber je doraznje ze socialdemokratom dr. Gradnauerom za wutworjenjo „namjeznoho fonda“ k počišćowanju narodnych mjeńšin (wosebje Polakow a Serbow) wustupował a za njón su so ze staćanskich dawkow na 32 milijónow přizwoliłe. Čini snadź centrum něšto přećiwo narodnomu hubjeństwu Serbow w Pruskej?

Wjednistwo „Sakski wjesny lud“ je so officielnje na politiski wubjerk towarstwa swj. Cyrilla a Methoda wobroćiło a jomu cyle wěste město na swojej wólbnej lisćinje poskićiło. Też hišće druhe lěpšiny je přilubiło, kotrež budźe wěsće dźeržeć. Zo je so tutón zwjazk bóle z hospodarskich přičinow stał, štó chce to nětko struchłe so bědźacomu ratarstwu za zło měć. To so jomu z centrumskeje strony hórcy porokuje. Tola smy přeswědčeni, zo budźa naše katolske zajimy pola **křesćanscy zmyslenjeje strony** derje wukhowane. Wot katolskich Serbow sej centrum žada, zo bychu po nabožnych nahladach wolili, tola chce po wuprajenjach swojich wjednikow **jenož politiska strona**, nic katolska, być. Dale wupraji tamny rěčnik swoje wjeselo, zo njeje so dźěl katolskich Serbow po žadanjach swojoho politiskoho wubjerka měł. Tući „Serbja“ maja so bóle po wukazach cuzych hač swojich, dopokaz narodnoho rozpadowanja a hubjeneje discipliny.

Porok, zo je wudata parola politiskoho wubjerka k přiběranju socialistiskich hłosow mjez katolskimi Serbami přinošowała, **dyrbi so raznje wotpokazać.** Samo swěrni centrowcy mjez Serbami njemóža tutu stronu z přeswědčenjom wjacy poručeć dla jeje stejišća **k socialdemokratiji.** Pře wulke lubkowanjo centruma z tutej stronu je dwěl do wolerjow přinjesło a tuž hnydom socialdemokratiscy wola. Tak wěcy stoja. Z wulkoho dźěla pak woli so z hospodarskich winow.

Z wotpohladom je centrumski organ wólbu knjeza Špitanka zamjelčał a njewobhladuje joho jako zastupjerja sakskich katolikow. To mohł jenož centrumski katolik być, kiž by po zdaću wjacy za katolsku wěc wuskutkował. Njechamy tola naše katolstwo za wuwěšadło wužić, hdyž so w politicy we wšěm po nim nimamy. Smy mnoho z posledneje wólby nawukli a — nazhonili. To budźe nam z wučbu za přichod. **Spektator.**

Z Łužicy a Serbow.

Z **Radworja.** Naš Boži dom je zasy dwaj nahladnej daraj dóstał: drohotny koborc (Teppich) za wulki wołtař a rjane velum, kotrež měšnik trjeba, hdyž z Najswjećišim požohnuje. K daricelam słuša sobu wosadna młodosć a nowy sobunošeŕ „njebjesow“.

Z **Róžanta.** Sobotu před tydźenjom w nocy wokoło 12 hodź. wudyri we Wowčerkec statoku woheń a spali za mału hodźinu wšě tři twarjenja. Wot bróžnje, hdźež běše so palić započało, zwosta jenož hišće hromada procha a popjeła, mjez tym zo wot domskoho a hródže delnje murje stojo wostachu. Wobsedźeŕ běše so před něšto njedźelemi ze swojej swójbu a inventarom na Nukec kubło w Ralbicach přesydlił. Joho wobstarny nan běše na starym domskim wostał, dokelž so njechaše wot starskoho statoka dźělić. Praskot wohenja běše joho ze spanja wubudźił, a hdyž z domskoho wustupi, stoješe bróžeń hižo w płomjenjach. W domskim bydleše wot něšto dnjow Čornakec swójba, kiž hakle pozdźišo woheń pytny. Knjeni Čornakowa so z nahłej haru tak wustróža, zo do womory padny a dyrbjachu ju wotnjesć. Sykawow běchu wšo hromadźe 7, mjez nimi Ralbičanska pódla Róžeńčanskeje prěnja na městnje. Na Glaušec statok sypachu so škrě z hromadami a hižo so słoma w kólni kaž też słanjo na dworje paleše, tola so hišće poradźi, woheń zaleć. Woheń drje je był zatyknjeny. Policija slědźi za zapalerjom.

Ze **Serbskich Pazlic.** Radupodawanjo za maćerje wotměje so tu wutoru, 18. junija, popołdnju 1/23 hodźin pola Kralec a w 4 hodź. w hosćencu w P ě s k e c a c h. Lěkaŕ budźe přitomny.

Z **Konjec.** Zańdźeny štwórtk swjećeše tu wuměnkarka Madlena zwud. Henčowa w duchownej a ćělnej čiłosći swoje 85. narodniny. Dźěći swojeju synow je wotpěstoniła, ale hlada přecy hišće lohkoho dźěła, zo bychu so stawy hibałe a njesprostnyłe. Swojoho mandźelskoho, wušiknoho ćěslu, znatoho po delanskej krajinje, je hižo na 25 lět přeżiwiła. Bóh luby Knjez wobradź jej hišće dołhi žiwjeński wječor, zo móhła hišće dale „Kat. Posoł“, kotryž je stary přećel w domje, čitać!

Z cyrkwje a swěta.

Z **Vatikanskoho města.** Njedźelu 2. junija běše basilika swjatoho Pětra ze swědkom wulkotnych swjatočnosćow dla zbóžnoprajenja Don Boska, wulkoho lubowarja młodosće. 10000 Salesijanow běchu do Roma přikhwatali na hordozny dźeń swojoho duchownoho wótca a założerja. Na jich čole stoješe kardinal Hlond, pólski primas, też duchowny syn zbóžnoho. Swj. Wótc přija najprjedy rektora Salesijanow, Don Rinaldija, a joho radźićelow a dósta z jich rukow dopomnjeńsku medaliju Don Boska. Na to přija bamž wšěch w Romje přitomnych Salesijanow we swjedźeńskej audijency, mjez nimi też kardinala Hlonda. Při tutej audijency wobdźělichu so też statny sekretar kardinal Gasparri, kardinal Vidal a na třiceći arcybiskopow a biskopow z rjadu Salesijanow. Hdyž Swj. Wótc do žurle zastupi, powitachu joho Salesijanojo ze žiwym přikleskom. Don Rinaldi měješe powitansku narěč. Naspomni při tym bamžowy jubilej a wupraji wutrobne zbožopřeća wšěch Salesijanow. Swjaty Wótc dźakowaše so w dlěšej wotmołwje wukhwalujo pócćiwosće Don Boska a wudźěli skónčnje wšěm přitomnym

japoštołske požohnowanjo. Wječor běše wulkotne wobswětlenjo basiliki swj. Pětra a cyłoho Vatikanskoho města. — Don Bosko běše woprawdźe sobu z najwjetšich přećelow človjestwa. Wón přesahuje we swojej lubosći k bližšomu wjelewukhwalanoho Pestalozza wěžowysoko. Znate a často dosć jenož jako prawidło nałożene hesło „swobodne wuwiću za wobdarjenoho“ je wón nimale dospołnje přewjedł. Mějo wobkhad z wjele stow młodymi človjekami nadobo, spózna wón často najrjeńše dary ducha a wutroby pola cyle khudych hólcow a z woprawdźe wótcowskej lubosću dowjedźe je k wuwiću. Tak je bjez dźiwa, zo wón po tysacach kmanych hólcow dowjedźe k wołtarjej Božomu a sčini jich k japoštołam cyrkwje. A dźensa wjedu Salesijanojo tónle spomožny skutk dale k lěpšomu človjestwa. Najlěpši dopokaz je mjez druhimi kardinal Hlond, pólski primas. Jako młody khudy hólčec přińdźe k Salesijanam k wukubłanju. Dokelž běše wobdarjeny, smědźeše studować a postupowaše pozdźišo skhodźeńk po skhodźeńku, hač bu skónčnje powyšeny na prěni biskopski stoł pólskeje cyrkwje. Wón je dźensa jenički kardinal z rjadu Salesijanow. — Don Bosko měješe rjekowsku dušu a wšě samotnosće wjednika: zmužitosć, khrobłosć, wulkomyslnosć, krutu pjasć a jasnoho, wótroho ducha, spóznawši žiwjenjo, kaž z rědka človjek to zamóže. Při tym wšěm běše najdobroćiwši človjek, wótc a přećel wšěch bědnych a pola njoho radu a tróšt pytacych. Tuž bjez dźiwa, zo joho pře wšo lubowachu joho hólcy a zo zamó jich wjesć a wobknježić z jeničkim słowom. Hdyž dyrbješe hdy so spječowacoho khostać, činješe to z tym, zo někotre dny z nim njeréčeše. Tajkich wjednikow trjeba naš čas a tohodla je rjad Salesijanow rjad našoho časa. Za hólcow našoho 20. lětstotka je drje młody Don Bosko najlěpši přikład za žiwjenjo. Jednory młody dźěłaćeŕ nadeńdźe w žiwjenju Don Boska póćiwosće, kotrež móže tež wón sćěhować: pokornosć, sprawnosć, wjesołosć na powołanju a kmanosć we nim a při wšěm strowu, wjesołu wutrobu. Młody gymnasiast namaka pola njoho nic jenož wědomosć, ale tež pilnosć, towaršnosć a tež raznosć. Młody Jan bydleše jako khudy gymnasiast pola jednorych rjemjesłnikow, hdźež sebi wšelake rjemjesła přiswoji. Tak nawukny krawcować, šewcować a tyšerić. W kofejowni nawukny warić a dobre kuski pjec. A při wšěch wědomostnych a praktiskich dźěłach wobkhowa swoju hłuboku nabožnosć. Tak běše młody Jan hižo jako hólčec wobraz dospołneje swjatosće, a wukhowa sebi ju přez wichorjacy čas poslednich młodostnych a prěnich mužskich lět. Při tym běše młody Don Bosko hotowy športler. W sokołanju přetrjechi někotrohožkuli keklerja a dawaše na prózdninach doma we swojej ródnej wjescy sokołske předstajenja. Běše tež wuspěšny běhaŕ. Jónu přewiny jako gymnasiast běharja z powołanja, tak zo měješe so tutón hnydom z procha. Don Bosko wobsedźeše při tym wurjadne ćělne mocy, tak zo by jako athleta wustupować móhł. Wón rozłama na př. lohcy z porstami pjenjezy a činješe druhe podobne kumšty. Při wšěm tym wosta přecy ponižny a pokorny. Zdalowaše so wšoho rekordstwa a wulcyčinjenja, hladaše kedźbliwje na zdźerženjo strowoty ćěła a duše: zdźeržeše so wužiwanja alkohola a nikotina, za to pak dźěłaše stajnje na skrućenju swojeje wole. Tak běše Don Bosko čas swojoho žiwjenja wulki jako človjek a wjetši hišće jako swjaty. Wón je woprawdźity misijonaŕ našoho časa. Joho žiwjeński skutk je pretrał přitomnosć a budźe wšěde sahać do dalokoho přichoda.

W **Turinje** wotewri so row zbóžnoho Don Boska. Přitomni běchu kardinal Gamba, Turinski měšćanosta, generalny protonotar Salesijanow a předsyda kongregacije ritow. Hačrunje běše wobličo trósku zesušene — zbóžnje je dźěn 1888 zemrěł — ćěło leži potajkim hižo 41 lět w rowje, běše hišće jara derje k spóznaću. Ćěło přenjese so do cyrkwje Mara Ausiliatrice.

Zapósłane.

Porjedźeńka. W „Zapósłanym“ poslednjoho čisła „K. P.“ ma rěkać: „Zo wona (mjenujcy „Sächs. Volksztg.“) w knjezu Špitanku, kotrohož wólbu je hač dotal z wotpohladom swojim čitarjam zamjelčała, žanoho wosebitoho zastupjerja **sakskich** (nic serbskich) katolikow njewidźi.“

Towaŕstwowy powěstnik.

„Jednota“ w Budyšinje woswjeći njedźelu 23. junija wječor 1/28 hodź. swój założeńskí swjedźeń w Kat. towaršni. Wšěch lubych přećelow z blizka a z daloka přeprošuje **předsydstwo.**

Ralbičanske tow. młodźencow. Njedźelu 23. junija hnydom po něšporje měsačna zhromadźizna pola Brězanec. Zajimawy powučowacy přednošk je přilubjeny. Njech wšitcy přińdu! **Předsydstwo.**

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 13. junija 1929.

Ćelata (681): 1) 80—86. 2) 70—78. 3) 60—68.

Swinje (761): (přez 300 pt.) 1) 78—79. 2) (240—300) 78—80. 3) (200—240) 77—79. 4) (160—200) 70—72. Rancy 66—70.

Marja Runge
wumjelska wušiwaŕnja za paramenty
w Budyšinje, Lubijska droha čo. 9
poruča so k zhotowjenju a k wuporjedźenju wšitkich **paramentow, ryzwow, pluvialow a khorhowjow.**

Vogtlandske wumělske **gardiny** kupujeće stajnje tunjo pola **Kurt Erler w Budyšinje** jenož na žitnych wikach 11 napřeco „Złotej hwězdźe“.

Wšě čišćeŕske wěcy wuhotuje derje a spěšnje Donnerhakec čišćeŕnja.

Spanske a bydlace jstwy, kuchiny, khamory, blida k pisanju, komody, wućahowate blida wot 42 hr., **büffety, dubowe,** wot 250 hr. kaž tež wšě wutykane wěcy.
Dobre dźěło, tunje płaćizny!
Płaćenjo po dźělbach!
Rěču serbscy.

Pawoł Handrik
Budyšin
Kamjeńtna dróha 32
při Drjewowych wikach.

Vogtlandske Madras- **gardiny,** přikrywy na sofy, łoža, blida a diwany, wóskowanki, łožowe šaty
J. Erler, Budyšin
Zwonkowna lawska hasa 10
— Posłužujemy serbscy. —

Swědomite wuwjedźenjo **wšěch točenjow** kaž **britwjow, nožicow, konjacych nožicow** atd.
J. Hampel
Kotołska hasa 11.

Serbska ludowa banka w Budyšinje
Filialcy we Wojerecach a w Khoćebuzu
Agentury: **w Khrósćicach** pola knjeza **M. Čornaka,**
w Kulowje pola knjeza **Oty Bulanka,**
w Rakecach pola knjeza kantora **J. Rjelki**
Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy zapołožować na knižku a zběhać po potrěbnosći.
Zadanja pjenjezy ze 6—9 procentami
Telefon 3506 a 3507.

Hłowna zhromadźizna
towařstwa ss. Cyrila a Methoda
njedźelu 30. junija 1929 w Baćonju

½4 hodź. swjatočny nyšpor z prědowanjom, po nyšporje hł. zhromadźizna w młodowni.

Dźeński porjad:

1. Powitanjo. — 2. Rozprawy. — 3. Přednošk: Katolska raznosć a naše towařstwo. 4. Wólby. — 5. Namjety.

Mjez rozprawami budźe tón raz też naš politiski zastupjeŕ knj. zapósłanc Špitank ze Zejic rěčeć. Kóždy woteběrař „Kat. Posoła“ je sobustaw a ma tak prawo wolić, wothłosować, namjetować a k wěcy rěčeć.

Wšěch sobustawow wutrobnje přeprošuje

předsydstwo.

„JEDNOTA“,
towařstwo katolskich Serbow w Budyšinje

woswjeći
njedźelu 23. junija wječ.
1/2 8 hodźin swój

załoženski swjedźeń

w Kat. towaršni w Budyšinje
Wšitkich lubych přećelow
z blizka a z daloka přeprošuje

předsydstwo

W Budyšinje zetkamy so
w kofejowni Lehmann
na Serbskej drózy 8.
Najsłódniše konditorske pječwa
Wosebitosć: Torty jako dar při wšitkich składnosćach.
Wšědnje popołdnju a wječor koncert.

Swob. Zjednoćeństwo kat. wučerjow serb. Łužicy

změje **srjedu, 19. junija,** pop. w 4 hodź. w „Herbskej grychće“ w Njebjelčicach swoju **2. lětušu zhromadźiznu** z přednoškom knj. kapł. Cyža. Předsyda.

Wulka dźělba
jara tunjeje dźěćaceje drasty
Walter Noebel
Budyšin, Bohata dróha 14.

Serbski Hospodař
ratařske wulkowikowanske tow. z wobmj. ruk.
Telefon: w Budyšinje 3510, w Khoćebuzu 1247.

Naš młyn w Delnim Wujezdźe, tel. čo. 13, dźěła nětko też

dejwo spěchowacu picu

z ržanych a pšeńčnych wotrubow, rajsoweje mučki a mučki wolijowych wosuchow po receptach nazhonitych skotarjow, wšě dźěle w najlěpšich a najčisćišich kajkosćach.

Tutu picu předawamy jako

łužisku dejwo spěchowacu picu

I. družina wopřija 18,06 % proteina
a 8,42 % tuka,
II. družina wopřija 19,48 % proteina
a 7,83 % tuka.

Wobej družinje stej po wobswědčenju statneje přepytarnje w Möckernje pola Lipska njeskaženej a čistej.

Nawěštki w „Katolskim Pósle“ maja stajnje wuspěcha!

Należnosće našoho towařstwa.
Sobustawy na lěto 1929.

455. 456. z Ralbic: Jakub Lebza, Marja zwud. Brojerowa; 457.—460. z Konjec: Pětr Brězan, Jakub Hanski, Pawoł Matka, Pawoł Wjacsławk; 461. ze Šunowa: Jakub Narćik; 462.—464. z Koslowa: Mikławš Wawrik, Pětr Wowčeŕk, Jakub Čornak; 465. z Łazka: Michał Žurk; 466. 467. z Njebjelčic: Jakub Leńs, Hana Bernardowa.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadża kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. - Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za reklamowy rjadk w teksće so 50 pj. płaći. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Zamołwity redaktor: Kapłan Józef Nowak w Budyšinje, Kirchplatz 2. — Pokładnik: Jurij Šołta, wučeŕ, Před šulerskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćernje (měj. tow. ss.Cyrilla a Methoda) w Budyšinje z póstšekowym kontom: Drježdźany 33458. Dalokoréčak čo. 3895.

25. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **22. junija 1929.** | **67. lětnik.**

Swjaty Alojiz a naša młodźina.

Nimo napominanja, kotrež měsac najčisćišeje knježny našej młodźinje dawa.

Nětko rěka: dźerž kruće, štož maš, zo ći nichtó twoju krónu njerubi! Ničo njeje za človjeka ćežše, hač wutrajnosć, wobstajnosć, hač njemyleny kročić po puću za prawo spóznatym.

Tuž trjeba wosebje młodźina stajnoho pohona, stajnoho namołwjenja, zo njeby po derje započinanym skutku wosłabjena swoje brónje bjez lóšta a sebjewědomja hanibnje wot so ćisła.

Tu stupi nětko našej młodźinje w juniju napřećo duchowny rjek, mócny, zmužity wojowaŕ ze sobu samym, woprawdźe šlachotny, zemjanski młodźenc, wot stopy hač k nopej cyły muž, kiž by też we swěće a na trónje był pycha swojoho domu, hódny krónu nosyć, byli to Boža wola była.

To je swjaty Alojiz, hódny a dostojny, też serbskej młodźinje z přikładom a z mištrom předstajeny być.

A hdyž dźensa Posoł pisa wo tutym, jomu před woči stupi druha postawa, kotraž ma wjele podobnoho w žiwjenju ze swj. Aloizijom. To je něhdyši saksi trónski naslědnik, wójwoda Jurij. Kak błyšćaty přikład bě runje wón we swojich młodych lětach za kóždoho, kotryž měješe zbožo, z nim bliže so zetkać! Kak česćowachu joho wojacy, kajki respekt doby sebi pola swojich ofizirow! Woprawdźe, jeli štó, bě wón powołany, na trónje swojoho muža pokazać, być pycha swojoho rodu. Kak so runje naš bywši trónski prync Jurij w zrudnym času wójny, hdyž telko z najwyššich worštow z njećesću a njedostojnosću w zjawnosći wustupowachu a sobu zawinychu, zo wojebany lud so při zrudnym kóncu a powšitkownym rozwale wotwobroći wot swojich wjednikow a načolnikow, w kraju błyšćeše!

Tajki muž połny energije, duchowneje mocy a sylneje wole je też swjaty Alojiz. Často nam joho njeporadźene wobrazy předstajeja w spodźiwnej słódkosći, w njepřetrjechenej mjehkosći, město rjeka moluja nam łahodnoho, za swět so njepřihodźacoho, khiproho a cyle njewěrnoho, słaboho młodźenca, kotryž bě dobry za klóštr ale nic za swět a młody lud, kiž dyrbi a chce swětej imponować.

Tajki Alojiz njebě. Też naš krónprync Jurij, byrnjež so wućěkawši do klóštra, wyše zaměry sćěhujo a posłuchajo na słowa toho, kotryž praji: njedyrbju w tym być, štož je mojoho wótca, by zawěsće, wosebje we našim času połnje swoje winowatosće dopjelnił na trónje swojich wótcow, snadź by něštožkuli hinak přišło, kaž dźensa to widźimy, to jomu też najhórši přećiwnik njezapowě a lubjerad přida, zo bě runje wón dospołnje wukmanjeny za swoje přichodne powołanjo a zo joho nan na dnju joho měšniskeje swjećizny wěrne słowo wupraji: sym će wukubłał za naslědnistwo na trónje.

Też wo swjatym Alojizu tosame płaći. Bě dospołnje wukmanjeny a powołany jónu trón swojich wótcow pyšić, a nic słabušk, kotryž do klóštra ćěka, dokelž njewě, što ma swět z nim započeć a wón ze swětom.

Bóh luby Knjez powoła často runje tajkich do swojoho bližšoho přewodnistwa, kotřiž bychu we swěće dospołnje wobstali, dokelž Boža předwidźiwosć a Bože puće su potajne a Bóh wěčny liči z wěčnosću a pokazuje, zo też tajcy, kotřiž bychu na zemi tysacy k zbožu wjedli w swojim powołanju, zamóža za milijóny a za lěttysacy z duchownym wjednikom być, hdyž jich Bóh staji na hišće wyšši swěčnik póćiwoho, swjatoho žiwjenja, jakož, hdyž bychu jenož swětny, zeński trón pyšili.

Njewšědna sylna wola a woprawdźe rjekowska, dotal njedosahnjena duchowna móc — to je, štož dyrbi runje naša młodźina na swjatym Alojizu wobdźiwać a sćěhować.

W našim času wobžarujemy cyle wosebiće pola młodźiny spodźiwnu mjehkosć wole, widźimy tak słabe karaktery, hdyž bychu nam nuzni byli mužojo z rjapom a z worclowej wolu.

Hižo často zwonkowny wobraz našeje młodźiny wotpowěduje jeje znutřkownomu zmjehčenju a zesłabnjenju karaktera a wole. Wobhladajće sebi młodźinu, kaž so wam presentuje na hasach, w městach a samo na wsach!

Wšo je spowróćane: hólcy zdrasća so kaž holcy a noša wjacy šlebrjetkow a židźanych šnórkow a ze zakow tča pisane rubišća, wonja za pomadu, a holcy so přecy bóle přehólča a Herrenschnitt njeje jenož na hłowje ale cyła holca je dospołny model „Wurězk wosobnoho knjeza".

Haj samo w Serbach druhdy njewěš, koho maš před sobu: je to hišće syn serbskeje zemje, je to hišće burski hólčec, je to hišće holca, kotraž khodźi a dyrbi do hródźe a so zajimuje za hospodarstwo, skót a pola abo jenož znaje najnowše módy čriji, Parizskich drastowych nowin wurězki, haj, tak daloko smy, zo ma so serbska kuta runje tak wutřihać wokoło šije, krótke maja być serbske suknje, zo su mjasobarbojte nohajcy derje widźeć a wboha nóžka wutraje tortury, hdyž ma so wuspinać do wuzkich nizkich lakowych črijkow. To pak je jenož zwonkowny raz nutřkownoho přetworjenja serbskoho młodźenca a tajkeje knježny. Zmyslenjo, wola, duchowne mocy młodoho człowjeka dyrbja runje tajke přetworjenjo přećerpjeć kaž joho zwonkowna postawa.

Za tajki splah je nětko postawa swjatoho Alojizija z wučbu a z powučenjom. Joho rjekowstwo wuprajeja słowa: přećiwo wodźe plować!

Z wodu plować je za naš čas a naš młody splah nimale stajnje ze škodu, přećiwo wodźe so stajeć a plować — to je woprawdźite rjekowstwo.

Wy sće, młodźencojo, słyšeli a tež čitali, kak dyrbjachu wojowarjo často na italskej stronje abo w druhich horatych krajinach na wysoke skalnišća so přecy wyše drapać a postupować, sami, jenož z dalokoreč̌akom na khribjeće. Wottud pytachu, hdźe njepřećel stoji a nawjedowachu woheń artilerije. Wutřěl za wutřělom padny potom do njepřećelskich baterijow.

Tajki rjek je swjaty Alojiz, na po zdaću njepřistupnej wyšinje stojo. Wottud nawjeduje tež našu serbsku młodźinu a jeje bój z njepřećelemi našoho časa a młodostnych lět.

To najhórše w młodym człowjeku je, zo so tak lohko cyle swojej wokolinje přiwuči a swojim towaršam přituli. Mnohi prezes towarstwa młodźiny móže zrudny spěw spěwać.

Jako dźěćo cyle dobry, pěkny, pócćiwy, dokelž tu bě w klinje dobreje serbskeje swójby derje skhowany, kubłany a strażowany. Tu bě za njoho joho wokolina, serbski powětr to najlěpše, štož serbskomu dźěsću Bóh da a štož jomu najbóle tyješe.

Po šulskich lětach tu přińdźe nětko młodźenc do torhaceje rěki, kiž rěka žiwjenjo, často nowi přećeljo, nowa wokolina. Swobodniše bu z kóždym dnjom joho žiwjenjo, khrobliše joho rěče, dźeń a bóle lohkomyslne joho wjesela a zabawy. Njebě joho hižo tuta torhaca rěka njewědomnje sobu wzała, sobu torhła a joho nětko kaž zrudny wopor njesy na swojim ramjenju?

Njesłušeš, młodźenco, k tej wulkej črjódźe, kotraž kroči po šěrokim puću k zahubje? Sy też ty kaž twoji towaršojo swojeje hłowy, dźiwnuški kmótr ze wšelakimi modernymi potrěbnosćemi a wašničkami, sy spjećiwy přećiwo kóždej wyšnosći, doma, w cyrkwi a hdźe druhdźe?

Snadź so hišće při tym hordźiš prajo: druzy też hinaši njejsu kaž ja! Poc tysac a jedyn! To je zabiće hubjeny trošt: Z tym, zo sam přidaš, zo sy kaž druzy, wuprajiš tola, zo hižo so sobu wačiš po šěrokej, wuteptanej drózy, a zo hižo po wuzkej šćežcy z małej črjódku khrobłych, horliwych, swěrnych Bohu, cyrkwi, narodej a maćeri njekročiš k žiwjenju.

Z wulkej črjódu njehibićiwych, starym, hrěšnym nawučenjam podatych towaršow po wuteptanej drózy sobu čampać, drje je jara lěnje wašnjo, so při tym njenapinaš, tola jara strašne za twój rozsud.

Prawy młodźenc a prawy muž čini to, štož ma za prawe, nic, štož druzy jomu pokazuja a předstajeja.

Alojiz měješe jenu a to za wšo najpřihodnišu zasadu: što pomha mi to za wěčnosć! Po tutej zasadźe wšo měrješe, wšo wotwažeše, wšo postaješe, wšo rozsudźi, wšo wobkedźbowaše, wšo druhe z tym njeznjesliwe wotpokaza. Dokelž so jenož za tym prašeše, što joho duši za wěčnosć spomha, njestaraše so wo to, što druzy k tomu měnja, dokelž skónčnje změje tola sam za to stać, štož je na zemi dokonjał.

Kak ponižace, kak wohańbjace, kak směšne, kak zrudnje a njelepje, hdyž stajnje wo tym soniš, sebi překładuješ, što druzy k tomu praja, kak woni mysla! Činić, widźeć, postajeć a wostajeć, tam być abo njebyć, hdźež druzy abo kaž druzy, to tola rěka žiwy być kaž njerozomny skót, hdźež jene za druhim běži. Při tym derje wěš, młody přećelo, zo je wopak, haj, z hańbu a z hrěchom, štož ći druzy šukotaja a hdźež će ćahnu, twój samy rozsud je hišće strowy a njeje tak skaženy, zo njeby widźał a wědźał, zo stej na příkład čistota a posłušnosć wo wjele lěpšej, dyžli hrěch. Přećelo, tu rěka: plowaj přećiwo wliwej, přećiwo rěcy, sćěhuj swoje swědomjo!

To druhe je strašne za twoju wolu! Tute běhanjo z wulkej črjódu, z wjelkami wuć je tola hanibna, njekmana bojaznosć. We wójnje so raz wot njepřećela naše třělne hrjebje njemdrje potřělowachu a hižo chcyše wobsadka hrjebju wopušćić. Tu zleći młody wučeř na khromu horje a z wulkim hłosom zawoła: wudźeržće, wutrajće z česću! To bě rjek! Hdyž by z druhimi bojazliwje z hrjebje čěkał, by był bojazliwc, kaž tamni.

Serbscy młodźencojo! To je, a pola was runje dyrbi to być: Přećiwo zmoham časa, njecyrkwinskoho a zdobom njenarodnoho zmyslenja! Wudźeržće, wutrajće wy w prěnich cyrkwinych a narodnych hrjebjach! Dźeržće našu nabožnu a narodnu frontu! Hewak nimaće žanu swobodnu wolu, hdyž kaž Jaseńčanske knježe wowče stadło ćěriće bojazliwje so tulo za wulkej črjódu.

Kak lohko by było za swjatoho Alojiza, njeby=li wudźeržał! Što by snadź z njoho było? Lohki knježik a regenta, njewólnik a khorowčka swojich požadosćow, hładki, słódki mužik swěta a časa — to by był.

Ale zawěsće žadyn muž, kaž słowo z česću praji: budź muž! Bjez dwěla žadyn rjek! Rjekojo, też naši serbscy rjekojo maja wolu z worcla, nic z wóska a z pjerkow! Mužojo dyrbiće być serbscy młodźencojo, nic bojazne, tulne zaječki, kiž jenož wuši nastajeja, što druzy praja, hač je konjunktura časa za naše Serbstwo přijomna abo hač je riskantne, so jako Serb znać a wuznać. Tajcy młodźencojo su twjerde kamjenišća we serbskej Sprewi, tam so wulka woda wotnarodźenja haći a staja, nic tón mazany, nahnity čapor, kotryž woda njesy — to su ći druzy.

Tuž wam přiwoła swjaty Alojiz: Serbska młodźina! plowaj přećiwo zmoham njekatolskoho, njeserbskoho zmyslenja a žiwjenja! Jenož tak dobudźeš česće, jenož tak přińdźeš k žiwjenju. Na druhe wašnjo dźe fóra, kaž pola Bležic hory we Wotrowje rapid — najnowša marka za njenarodne koła — po horje dele k wašej najwjetšej čěłnej a duchownej škodźe. Znajeće w Americy Niagara spadlišća. Mnohi čołmik wulětowari so tam hižo zhubi a podnuri. Też w Serbach łakaja na tebje, młodźenco, Niagara spady. Z hišće wjetšej spěšnosću a elegancu so młody bojazliwy, modernkhory serbski pachołk na tajkich serbskich spušćadłach pozhubi na ženje zasywidźenjo, jeli joho njenawjeduje rjekowska mysl a worcłowa wola swj. Alojizija.

Njesłyšiće, serbscy młodźencojo, kak hižo howrja a šumja po skalinach z wotmachom a z dźiwim hrimotom z mocu k zemi spějace wodźišća?

Njesłyšiće, kak dźe z našej młodźinu moralnje a narodnje do zahuby serbskoho Niagara, kak ješć so wari w tutym kotole a z časami na zwjerch přińdu hižo ćěła našich młodźencow, kiž mějachu być nadźija ludu — a

bu zahuba časa, dokelž so dachu wjesć a njesć na khiprym čołmiku nowočasnych nahladow, dokelž hołdowachu módźe, palić a spalić, štož bě jich wótcam swjate: wěra a narodna swěra!

Runje pola nas je dwójcy, trójcy nuznje trjeba, zo mamy dorost, kiž je skónčnje wurostł hanibnym zasadam, běhać, kaž skót na pastwje po črjódźe, nam je trjeba dorost, z kotrohož narosće splah, kaž krute, twjerde serbske štomy kčěja.

A k tomu je zasy trjeba, zo naša młodźina sebi lěpje wobhlada swj. Alojzija, zo wokoło joho khorhowje so zhromadźuje, zo nosy joho wobraz zmužitosće, krutosće, swěry, rjekowskeje mocy a nakopjeneje nabožneje a narodneje energije a worcloweje wole stajnje we młodej wutrobje. jn.

Politiski rozhlad.

Pruski konkordat.

Pjatk, dnja 14. junija dopołdnja w 11 hodźinach bu dawnowočakowany konkordat mjez pruskim statom a romskej kuriju podpisany přez ministerskoho presidenta dra. Brauna a nuncija Pacelli. By předaloko wjedło, chcyli tudy wšě artikle po słowje citować, najwažniše wučinjenja pak nochcemy našim čitarjam zamjelčeć.

Konkordat wozjewja postajenjo dweju noweju biskopstwow, mjenujcy Berlina a Aachena. Dale budźetaj biskopstwje Wrótsława a Paderborn na Arcybiskopstwje pomjenowanej. Štož je katolski Berlin — je tam poł miliona katolikow, w Sakskej 180000 — wočakował, je tež tak dóstał. W němskim nowinarstwje njeje tute přeměnjenjo dalšich njepřećelstwow namakało, kaž wšelake druhe.

Artikel 6 rěči wo postajenju nowych biskopow we přichodźe. Biskopja, kaž tež kapitle zapodaja po wosyroćenju biskopskich stołow lisćiny kandidatow wosebiće do Roma; tutón mjena 3 kandidatow na kapitl pósćele, kotryž nětko w pótajnej a swobodnej wólbje sebi jenoho wuzwoli. — Runje tole so wšelakim nowinam njelubi, kotrež na tym wobstoja, zo je tajke něšto w Němskej cyle njesłyšane a po lětstotkach so hinak měło. Štóž pak njeje cyle w ideji wšohomócnoho stata zanurjeny, spóznawa lohko, zo z tym njeje ničo njemóžne žadane, ale jenož, štož sebi cyrkeŵ wšudźe druhdźe na cyłej zemi žada. Biskopstwo tola njeje žana politiska a statna wěc, ale předewšěm a naiprjedy cyrkwinska, tak zo ma tež cyrkeŵ sama najprěnje a jeničke prawo nad tym. Tohodla wšak Němska cyle wěsće zhubjena njebudźe, hdyž budźa w Pruskej w přichodźe biskopja, kotrychž njeje stat presentował a sej wuzwolił, ale kotřiž su jenož přez cyrkwinske instancy wuzwoleni. So wě, zo tež w přichodźe njebudźa tajcy na biskopow woleni, kotřiž su jako njepřećeljo Pruskeje znaći.

Artikel 9 zaběra so z postejenjemi, kotrež maja so dopjelnić, hdyž chce něchtó jako duchowny resp. farař přistajeny być. Wón dyrbi być z prěnja němski staćan, z druha dyrbi wuswědčenjo němskeje matury měć, a z třeća je dyrbjał znajmjeńša 3 lěta na někajkej němskej abo bamžowskej wysokej šuli bohosłowstwo studować. Tu je wosebje zasy ćern we woku wšelakich liberalnych, zo so z tym bjeze wšoho tež romske theologiske studije za runoprawne ze studijemi w Němskej připóznawaja. We wěrnosći pak su wšitcy tež hižo w předkhadźacych lětach po wosebitej próstwje bjeze wšoho dowolnosć dóstali, jako duchowni w Němskej skutkować, byrnjež — my bychmy radšo rjekli, dokelž su w Romje, w centrali katolicisma studowali. Wyše toho ma germanicum, wustaw za němskich bohosłowcow jenož 80 stipendijow.

W konkordaće je dale postajene, zo dyrbi kóždy profesor na theologiskej fakulće němskich universitow wot biskopa předstojacoho připóznaty być. Wěstym liberalnym je to kontrola, kotruž sebi swoboda universitnych wučeri njesměła lubić dać. Tola, štóž wěcku trochu jenož znaje, móže sebi rjec, zo je z tym hižo z wotprědka wša zwada eventuelnje nastawaca w zarodku podušena, přetož žadyn bohusłowc tak njeby ženje přednoški profesora wopytował, kotrohož je joho biskop jako wopačnoho wučerja woznamjenił a zakazał. Potajkim tež to njeje žadyn napad na swobodu němskich universitow.

W poslednjej hodźinje před podpisanjom je so tež nětko evangelska cyrkeŵ wo to prócowała, zo by zhromadnje z katolskej podobne wučinjenjo z pruskim statom podpisała. Wěc wězo nětko tak khětře njepoběhnje. Demokratiske nowinarstwo k tomu piše, zo je pódlanske, hač tajke jednanja k runočasnomu podpisej wjedu, abo hač so runočasnje „přilubja“. Jednanja dyrbja so z wósmomi evangelskimi zemskimi cyrkwjamy wjesć, a na evangelskej stronje hakle so wot najnowišoho časa sem na tutym prašenju jedna.

W stawiznach pruskeje krajneje cyrkwje je to lětsa k prěnjomu razej, zo je tuta z wonka porjadnych wosebitu generalnu synodu na 22. junija do Berlina powołała, zo by swoje zajimy we zwonkownych należnosćach škitała. „Kreuzzeitung“ by jara wobžarowała, hdyž pruske centrum njeby tak dołho z konkordatom čakać chcyło, dóniž bychu wšě zadźěwki też za evangelske-lutherske cyrkwje wotstronjene byłe. Tajke zapowědźenjo mohło po jeje nahladźe za jeju poměr mjez sobu na druhich jenož špatnje skutkować. Zdobom by so też centrum wot toho poroka wuswobodźiło, zo je konkordat jako dar socialdemokratije přijimało.

Wo šuli konkordat ničo njepraji.

Konkordat je płód wosobinskoho dźěła nuncija Pacelli a pruskoho ministrowoho presidenta dra. Brauna. Konkordat — tak praja socialdemokraća — je jomu sławu přinjesł jako wubjernomu politikarjej, ale njesławu jako socialdemokratej. Wšudźe je přewidźeć dźěło Berlinskoho nuncija na jasnych a přehladnych formulacijach, jomu mamy najprjedy za tuón zwjazk mjez japoštołskim stołom a pruskim statom so dźakować, kotryž je z tym na trajne wobkrućeny.

Z Łužicy a Serbow.

Z **Budyšina.** We wšelakich našich dźenikach čitachmy, zo budźe naš knjez biskop dr. Christian Schreiber biskop přez konkordat postajenoho biskopstwa Berlin. Nowiny na to pokazuja, zo ma so doskónčne postajenjo wočaknyć do dospołnoho zrjadowanja mjez kuriju a pruskim statom. Hdyž maja też někotre nowiny tajke postajenjo dla nětčišeje špatneje strowoty knjeza biskopa za dwělomne, njezda so tuta nowinka po wšěch nazhonjenjach njemóžna być.

— Hudźbny direktor Engler njeboh. We wysokej starobje 76 lět zemrě zańdźeny tydźeń mjez katolskim wobydlerstwom Sakskeje derje znaty hudźbnik a wyšši wučer knjez Hawštyn Jan Engler. Mnozy našich čitarjow, kotřiž su tachantsku šulu w Budyšinje wopytowali, su wužšo z nim hromadźe přišli. We Wostrowcu rodźeny wěnowaše wón wšu swoju žiwjensku móc tachantskej šuli a tachantskej cyrkwi w Budyšinje. Hakle před dwěmaj lětomaj je dyrbjał swoju drohu a lubu dźěławosć jako wjednik cyrkwinskoho khóra Cecilije złožić a młódšej mocy přepodać. Zańdźenu sobotu, dźens před tydźenjom, smy joho mučne ćěło maćeri zemi přepodali. Pohrjeb z assistencu měješe knjez prelat Mikł. Žur. Wobdźělenja bě jara wjele. Nad joho rowom spěwachu towarstwo „Cecilija“, wučerjo tachantskeje šule a „Spěwarski zwjazk“. R. i. p.

— 10 lět Versaillske wučinjenjo. 28. junija budźe 10 lět, zo je Němska z dobyćerskimi krajemi Versaillske wučinjenjo podpisała, na kotrohož sćěhwkach mamy my wšitcy a změja też hišće dalše generacije ćežko njesć. Sakske ministerium widźi za dobre, zo by na tutym dnju, abo je-li přijomnišo, dny prjedy abo pozdźišo najlěpje we stawizniskej hodźinje na ważnosć tutoho wučinjenja wot wučerskeje strony so pokazało, a to na wěcowne a dostojne wašnjo.

Z **Radworja.** Tudomne „Towarstwo młodźencow“ wotmě njedźelu swój lětuši zabawny wječor. Sobustawy zehrachu

z pomocu někotrych knježnow dźiwadle: „Kuzłańistwo“ a „Hdyž Kocor kamor ćazaše“. Zarjadowań swjedźenja, knjez kapłan Handrik, běše sebi khwalobny nadawk stajił, zo maja so tajke zabawy zasy z dypkom w postajenym času započeć, kaž je to prjedy přecy było, ale w nowšim času so trochu zakomdźiło. Tohodla njech so wopytowarjo też přichodnje zasy na to maja, zo tam w prawym času su. Wosebje pak dyrbja tajcy, kotřiž tola skomdźa, wšo jene hač jenotliwcy abo cyłe črjódki, telko přistojnosće měć, zo znajmjeńša wosrjedź hraća doprědka njepřićahnu, ale hač do bližšeje zastawki zady wostanu, zo njebychu hrajerjow a přihladowarjow mylili, kotřiž su tam w prawym času byli. Też hrajerjow (nic jenož tudomnych, ale też někotrychžkuli druhich) chcemy z nowa na to dopomnić, zo dyrbi hrajeŕ, kotryž chce derje hrać, předewšim swoju rólu móc; přetož rólu nawuknyć je hakle połojca dźěła za hrajerja; druha a ćežša połojca je, zo ju też derje předstaji. To pak je cyle njemóžno, hdyž dyrbi přecy jenož myslić, što nětko přińdźe? A tola wopytowarjo widźeć njechaja, kak so hrajeŕ na jewišćo stupi abo sydnje a potom — dale njemóže. Komuž so wuknyć njecha, njech sebi tola z hraćom być da.

Z **Bronja**. Zańdźenu sobotu wječor zetepi so w Lutobčanskim haće Mikławš Domaška ze Smjerdźaceje, pohončer pola kublerja J. Smoły w Bronju. Domaška dojědźe z kołom a to z druhimi po swjatoku k Lutobčanskim hatam. Krótki čas jenož běše we wodźe a Boža ručka joho zaja. Wutoru pokhowachu 19lětnoho młodźenca na Ralbičanskim kěrchowje. — Domaška běše pilny a posłušny służomny. Hižo druhe lěto służeše na Smolic kuble. Wón běše přikładny měrny pohončer a dobry katolski křesćan. Před tydźenjom poby hakle k swjatym sakramentam. Bóh luby Knjez daj jomu wěčny wotpočink!

Z **Delneje Hórki**. Hišće Bronjanske njezbožo wšitkich jima, dha rozšěrja so nowe tajke pola nas. Tudy zatepištaj so dwaj młodźencaj při kupanju w Šprewi. — Skoro so zda, zo wšě napominanja dla kupanja ničo njepomhaja; a tola je kóždy sam trjecheny, štóž chce přećiwo strowotnym prawidłam (něšto pokazać). — Nanihdy njełaž do njeznateje wody, a z cyła do žaneje wody, jeli so cyle strowy a wjesoły njećuješ!

Z **Njebjelčic**. Po dźewjećlětnej přestawcy skhadźowaše so swobodne zjednoćeństwo kat. wučerjow zańdźenu srjedu tu w „Herbskej grychće“. Nahladna ličba (mohło pak jich hišće wjacy być) běše so k druhej lětušej zhromadźiznje zešła. Zwěsći so, zo wšelake zapiski towarstwa z lět 1920/21 atd. pobrachuja. Knjez kapłan Cyž přednošowaše wo sexualnym wukubłanju dźěsća a młodźiny we swětle swj. wěry. Čełozwučowanjo je nuzne při wuwiću spłažnosće. Jezuića swojich khowancow w tutym zmysłu wukubłuja. Dale je nuzne wukubłanjo wole a wutroby, haj to je najwažniše. Rěčnik poda dale zasady Fuldaskeje biskopskeje konferency, kiž so na mjenowanu maćiznu poćahuja. Z próstwu swj. Alojzeja, zo by młodźinu wjedł w čistosći přez lěta młodosće, skónči swój přednošk. Kak ważna tuta materija je, dopokaza žiwa rozmołwa. Wšelake druhe drobnostki hišće rozpominachmy. Z přileżnosću hłowneje zhromadźizny towarstwa swj. Cyrila a Methoda w Baćonju 30. junija so prosy, zo bychu so sobustawy (wosebje wučerjo) prawje bohaće wobdźělili a přez spěw zhromadźiznu porjeńšili. Přichodna zhromadźizna je w augusće w Różeńće. Při započatku zhromadźizny spěwachmy 4hłósny spěw „Přećelstwo“ a tak też zhromadźiznu harmoniscy skónčichmy. — c —

Z **Ralbic**. Sobotu 14. t. m. běše runje 40 lět, zo je knjez wyšši wučeŕ a kantor Jurij Šewčik do našeje wjeski přišoł. Wón woswjeći tutón jubilej jenož mjez swojimi přiwuznymi. Hač do 1. apryla 1924 wěnowaše swoje mocy šuli a z tutym gmejnje a statej. Pódla zastaraše w tutych 35 lětach też zastojnstwo organisty při našej wosadnej cyrkwi ze wšej swěru. Bórzy po swojim přesadźenju do wusłužby natwari sebi při šuli swój domčk. Hdyž so w Ralbicach Raiffeisenske towarstwo założi, přiwza zastojnstwo zličbowarja w tutym towarstwje, kotrohož sobustawy su z wjetša joho šulerjo byli. Tak też hišće na wotpočinku njewotpočuje, ale dźěła dale za tyćo Ralbičanskeje gmejny a wokoliny. Njech je jomu to hišće dołhe lěta spožčene!

Z **Ralbic**. Pućowanske radupodawanjo za maćerje — Ralbicy—Sernjany — wotměja so wutoru 25. junija pop. 3/43 hodź. w Ralbicach pola Brězanec a 1/24 hodź. we Sernjanach pola Koreńkec. Lěkaŕ budźe přitomny.

Z **Pěskec**. Po zwučenym puću přez lěs dźěchu dźěći ze šule. So njedohladajo stupi šuleŕka Pječkec bosy na zmijicu, kiž so na bróžku w trawje słónčeše. Zawi so holcy hnydom wokoło nohi a skusa ju strašnje. Wona ćisny hada z ruku prječ. Noha bórzy zaćěkaše. Telefoniscy wobhonjeny lěkaŕ w Kamjencu poruči, zo ma so skusana hnydom do Kamjenčanskeje khorownje přewjesć, hdźež bu operěrowana a tak žiwjenju wukhowana. Při khwatnej lěkarskej pomocy njewobstoji drje smjertny strach za potrjechenoho. Ale pozdźišo sleduja tola wšelake druhe ćělne njeluboznosće. Tuž njech nětko kedźbliwje a wobhladniwje so do našich lěsow khodźi. Lětsa je zmijicow dosć a nadosć. Hakle njedawno nadeńdźe jena Worklečanska rjadownja při wuleće k wulkomu Němsko-Pazličanskomu hatej na tři wurosćene zmijicy a to samo w blizkosći městna, hdźež so dźěći a dorosćeni kupaja. Z cyła njesmě so bosy do lěsa khodźić.

Z **Marijnoho Doła**. Zašłu póndźelu a wutoru wopominaše so tu pjećasydomdźesaty smjertny dźeń swětasławneje spěwarki Henrietty Sontag. Mnohim wopytowarjam našoho klóštra je znate, zo tuta wjelesławjena wosoba we podzemi Michałskeje kapale tu pola nas wotpočuje. Daloko a šěroko so na nju 17. junija spominaše. Też žiwe bě wobdźělenjo při hołdowanju k jeje wosławje tu pola nas. Wostrowčanske spěwarske towarstwo jako měšany khór dwaj spěwaj přednjesy, duchowne knježny na małym khórje horjeka pak třihłósne „Ave Maria“ wot Mitterer. Sławjacu rěč měješe knjez dr. Taute z Drježdźan. Wutoru dopołdnja w 9 hodź. běše potom tohorunja w kapali swjatočne „Requiem“ z assistencu, při kotrymž so wot duchownych knježnow choralscy spěwaše. Z tym so wopominacy akt hódnje skónči a duša też swój dźěl dósta. — Henriette Sontag narodźi so 3. januara w Koblencu. Z pjatym lětom hižo na jewišću wustupi a z pjatnatym lětom zwěri sebi w Prazy njenadźicy skhorjenu spěwarku zastupować. To poradźi so jej tak derje, zo bu hižo jako „Primadonna“ wuwołana. Po wjacylětnym skutkowanju we wšelakich městach, kaž we Winje, hdźež je z van Beethoven zhromadnje skutkowała, w Berlinje, w Parizu atd., wuda so na hrabju Carlo Rossi. Njech prjedy wumělska spěwarka, běše tola nětk runje tak dobra mandźelska a mać swojich dźěći. Złe lěta přinjesechu, zo swójba Rossi jara skhudny. Tu nasta w starosćiwej maćeri myslička, so zasy na jewišćo podać a tak swójbnej nuzy wotpomhać. Wona poda so do Londona a hišće wjacy wočakowaše wot Ameriki. Skónčnje dosćahny Mexiko, tola tu bórzy kholera wudyri a dołho njetraješe, běše też wona wopor tuteje khorosće. Za žiwjenjo bě sebi přała, junu w blizkosći swojeje sotry, kiž bě tu w klóštrje duchowna knježna, swój wěčny wotpočink wužiwać. Tak hrabja Rossi jeje ćěło do Marijnoho Doła přewjesć da a 4. meje 1855 bu jeje kašć tu swjatočnje do podzemje stajeny. Swět sławi w njej nic jenož wumělsku spěwarku ale też čistu, ponižnu a nadobnje zmyslenu žónsku. Při swojim wulkim wobkhadźe ze swětom, kiž jej hołdowaše jeje rjanosće a wušiknosće dla, wukhowa so wona čista a při wšěch wopokazach česće ze strony kralow a wjerchow, wosta přecy ponižna. Wot swojich bohatych dokhodow w młodości wudźěleše khudym. Za swojich dźěše do smjerće. To je jasny dopokaz, kak wona při wšěm wumělstwje też te prawe wumělstwo spózna, mjenujcy swoju dušu wukhować. Mjez tym, zo jej swět wiješe wěncy ławrjencowe, kiž su zakhodne, přihotowaše sebi wona wěnc, kiž njehinje. „Swěra w małym“. A to drje je sobu najwjetše, ale njech je nas wšěch wumělstwo,

přetož tak praji swj. pismo: „Budź swěrny hač do smjerće a dam tebi krónu žiwjenja.“ (Apoc.) — Njech žiwjenjo tuteje nadobneje žónskeje wostanje za swět ze žohnowanjom a njech druhowěriwym praji, zo dobre, njezranjene wumělstwo je přecy było po woli katolskeje cyrkwje. Jako tajke njech je też žiwe, tak daloko hač mocy dosahaja, mjez serbskim ludom.

Z Kulowa. Hižo wjacy króć je so wo tym rěčało a pisało, zo by so lěpši zwisk z Delanami a z pruskej Hornjo-Łužicu zwjedł. Tuž chce sakske statne družstwo jězdźadłow čaru wutwarić, kiž by wot Biskopic hač do Wojerec wjedła a to přez Zejicy, Klóštr, Janske kupjele, Różant, Sernjany, Nowoslicy, Ralbicy, Konjecy, Koćin a Kulow. Bjez dwěla bychu tak wužše zwiski z mjenowanymi sydlišćami nastałe a też wobkhod so zběhnył. Wězo bjez mjeńšich a wjetšich woporow njeby so wěc přewjesć hodźała. Snadź so tuta čara pozdźišo sama rentěruje, kaž so to hižo dlěžši čas z Kamjensko—Budyšskej stawa. Snadź zhonimy w bližšim času wjacy wo tym.

Pražska jězba.

Je so cyle rjana ličba (55) za jězbu zamołwiła. Tamniše zarjadnistwo sej należnje přeje, zo bychu Serbja při drastowym swjedźenju we swojich wšelakorych narodnych drastach (kaž družki, słonki, nawožeń a njewjesta, w płachćičkach atd.) zastupjeni byli. Dokelž stej při wobdźělnikach dwě šwalči pódla, dha mohła so prózstwa dopjelnić. Dla přewjezenja drasty (šnórow) přez hranicu njetrjebaće so žanych cłownych njeluboznosćow bojeć. Štóž by chcył tute přeco přewjesć, njech to swojomu dowěrnikej abo direktnje knjezej profesorej Brylej (w Serbskim Domje) wozjewi. — W dalšim je so wukopało, zo bě prěnja postajena ličba (25 hr.) za zhromadne wudawki prawa. Mnozy su hižo dobrowólnje za tutu ličbu zapłaćili. Za swjedźeńske znamješko (z tym mamy darmotny přistup k swjatočnosćam a potuńšenjo při swětnych zabawach), za legitimaciju a napłaćenjo za jězbu z parnikom na Wołtawje ma so 2 hr. zapłaćić. Tute móža so potom štwórtk (4. 7.) na dwórnišću wurunać. Mnozy hišće njejsu swój zajězdny přinošk (25 hr.) wotwjedli. Njech jón bórzy na knjeza Słodeńka w Pančicach pósćelu, zo by to zarjadowane było. Za tydźeń wozjewi so nadrobny porjad w „Posole“. Khowajće sej jón! **Zarjadnistwo.**

Swjatowjacsławske dny w Prazy.

Njedźelu 23. junija w 9 hodź. swjatočna Boža mša w Swjatowitowym domje.

Pjatk 28. junija: zwučowanja na stadionje za Worjołske předstajenja.

Sobotu 29. junija: w 11 hodź. swjatočny matiné w Smjetanowej sali w měsćanskim domje.

Njedźelu 30. junija: w 9 hodź. swjedźeński ćah šuleŕstwa a dorosta. Pop. wot 3—7 hodź. zjawne předstajenja na stadionje.

Štwórtk 4. julija: Dopołdnja mjezynarodne wuběhowanja w sporće. Popołdnju pruhi za Worjoła.

Pjatk 5. julija: w 9 hodź. Swjedźeński ćah přez Prahu. Po tym representačne wotrjady zastupjerjow z cuzby do swjatowitskoho domu.

2^{30} hodź. Worjołske předstajenja.

8 hodź. W narodnym dźiwadle swjatočne předstajenjo „Předateje njewjesty“.

8^{30} hodź. Akademija južnosłowjanskoho Worjołskoho zwjazka w dźiwadle varieté w Karlinje.

8^{30} hodź. Pólska akademija w Smjetanowej sali.

Sobotu 6. julija: Dopołdnja zwučowanja. Popołdnju zjawne předstajenja.

8^{30} hodź. wječor Akademija češkosłowjanskoho Worjoła w Karlinskim varieté.

8 hodź. Koncert spěwarskoho towarstwa „Ljubljana“ w Smjetanowej sali.

Njedźelu 7. julija: w 9 hodź. Swjedźeński ćah narodnych drastow přez Prahu. Pop. Zjawne předwjedźenja Worjoła na stadionje.

Nadrobny program za naše serbske wobdźělenjo přinjesemy za tydźeń.

Prěni zamjezni hosćo su do Prahi přijěli. Do Prahi su štwórtk wječor hižo prěni hosćo z Ameriki přijěli. Su to katolscy češcy a słowakscy Sokoljo, kotřiž w ličbje 500 wosobow z Parizskim spěšnikom do Prahi docpěchu. We samsnym času přijědźechu sobustawy Narodnoho Zwjazka češkich katolikow w ličbje wokoło 1000 wosobow. Wjednik češkich katolikow z Ameriki je mjez druhimi naš češki přećel w Americy redaktor dr. Dostal, kotryž bu za swoje zasłužby za katolikow wot Swjatoho Wótca wurjadnje wuznamjenjeny. Wjeselimy so, zo změjemy sami w Prazy přileżnosć, so z nim spóznać, dokelž amerikanscy wobdźělnicy dlěžši čas w Prazy wostanu.

Łužisko-serbski Sokoł

pojědźe kónc junija na Wšosokołski zlět do Póznanja, kaž naš dźenik piše. W najnowšim čisle česko-łužiskoho wěstnika čitamy, zo so też wosebita delegacija na sokołski zlět do Pilzna poda, kotryž je w samsnym času, hdyž ma też Worjoł (Orel) swój wulki zjězd w Prazy. Nječitamy pak nihdźe ničo wo wobdźělenju na worjołskim zlěće w Prazy. Kaž je našim čitarjam snadź znate, su też wšitcy katolscy Sokoljo na worjołski zlět do Prahi započatk julija přeprošeni a so też wobdźěla. Kaž zhonimy, přijědźechu samo z Ameriki tamniši češcy a słowakscy katolscy Sokoljo zańdźeny štwórtk hižo na wšoworjołski zlět do Prahi. Hdźe pak wostanje naše katolske serbske Sokołstwo? Dotal ničo słyšeli njejsmy, zo budźe tam někak zastupjene. Dyrbjeli tam Sokoljo z Ameriki być, naše serbske pak nic? Njeje Łužica tola Čechам bliže dyžli Amerika? Abo njeklaca tola něhdźe něšto? Mnozy wšak přecy hišće njewidźa a nochcedźa widźeć. Bóh dał so jim woči přepozdźe wotewriłe njebychu! Kóždy sprawnje myslacy tu hižo widźi, zo so tu z dwojej měru měri. Katolske zajimy so stajnje a z wotmyslenjom do zady stajeja. Hdyž šćěpjeńca přińdźe, a wona njemóže při tajkich njesprawnosćach wuwostać, potom nětčiši wjednicy Sokoła njech wědźa, zo su woni sami to zawinyli. Kaž w Južnosłowjanskej a Čechach, kaž je wosebje pólski Sokoł z powšitkownym Sokołstwom njespokojom, tak też my katolscy Serbja a njejsmy wjacy dołho zwólniwi přihladować.

Z cyrkwje a swěta.

Z Vatikanskoho města. 6. junija podpisaštaj we Vatikanje kardinal Gasparri a Mussolini swjatočnje zakoń dla nowoho cyrkwinskoho stata. Z tutym podpismom stupi nowy zakoń do skutka a z nim też Vatikanske město. Swjaty Wótc je mjez tym też zarjadnistwo swojoho města postajił. Najwyšši zastojnik mjenuje so guverněr. Jomu k stronje stoji generalny rada. Wobaj staj jenož bamžej zamołwitaj.

Francózske njewěriwe strony su so do wulkoho njeměra podałe. Na swjatočnosćach k česći knježny Orleanskeje wobdźěli so też president francózskeje republiki, hačrunje je protestant. Při tym zetka so z bamžowym legatom, kardinalom Lepicierom, a rozrěčowaše so z nim na přećelne wašnjo. Nětko so njewěriwcy hižo boja, zo mohło knježeŕstwo snadź też z Japoštołskim Stołom konkordat wobzamknyć. Parižski kardinal Dubois je jim hižo we swojim poslednim pastyŕskim lisće wotmołwił: „Čohodla njedyrbjałe so pola nas nabožne a narodne mocy zjednoćić k lěpšomu, k spokojenju a k swobodźe swědomja dźěći tohosamoho luda? Snadź bliži so čas, hdźež cyrkej w kraju k mocy přińdźe a swoje žohnowanjo cyłomu francózskomu narodej přiwobroći, kaž je to prjedy něhdy było.“

Iriske knježeŕstwo je Swjatoho Wótca wo dowolnosć prosyło, zo by w Romje směło swoje wosebite pósłanstwo założić. Swj. Wótc je do toho zwolił a budźe tohorunja nuncija do Dublina pósłać.

Jendźelčenjo su w swojim času knježnu Orleansku na šćěpowcu spalili, hačrunje běše cyle njewinowata. Nětko su k jeje česći w kraju samym twar noweje cyrkwje wobzamkli. Nowy dom Boži přińdźe na hórku blizko staroho hrodu, w kotrymž něhdy kardinal Beaufort, nawótriši přećiwnik swj. Johanny, bydleše. Z twarom chcedźa jendźelscy katolikojo wurunać njeprawdu, kotruž su něhdy jich wótcojo nad knježnje Orleanskej skućili.

W sowjetowej Ruskej bu w lěće 1928 přez 14000 mandźelstwow zwjazanych. Wot tutych bu wokoło 10000 zasy dźělene. Njeje wšak też ničo druhoho wočakować, hdyž tam mandźelstwo za něšto cyle wyšace dźerža. Rano so ženja, zo bychu so wječor hižo zasy dźělić dali. Wbohe dźěći! Wěmy po zaručenych powěsćach, zo je hubjeństwo mjez dźěćimi w Ruskej jara wulke a bjeztróštne. Po statysacach błudźa so po wulkich městach a wohrožuja měrnych wobydlerjow. Ruče jednać a spěšnje ćeknyć, je jich hesło.

Swěćacy biskop dr. Frind ćežcy skhorjeł. Dr. Frind, swěćacy biskop Pražski leži ćežcy khory w klóštrje Chotyšanach pola Stříbra, hdźež na lěčnym wočerstwjenju přebywa. Joho Pražcy přećeljo so wo joho žiwjenjo boja.

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 20. junija 1929.

Ćelata (785): 1) 75—81. 2) 65—72. 3) 54—62.
Swinje (744): (přez 300 pt.) 1) 78—81. 2) (240—300) 81—82. 3) (200—240) 78—80. 4) (160—200) 70—72. Rancy 70—75.

Přeprošenjo.

Njedźelu 30. junija je hłowna zhromadźizna towarstwa ss. Cyrila a Methoda w Baćonju.

Katolski serbski lud we swojim cyłku so na nju hotuje. Je dźěn w tutym towarstwje **zastupjeny hižo 67 lět,** wot časow našoho wulkoho wótca a patriarcha Michała Hórnika sem. **Też Domowina** njemóže a nochce **ćežke nadawki,** kotrež je Boža předwidźiwosć **našomu towarstwu přiwobrońła,** rozrisać a přewjesć.

Tohodla so njewotlakujće a přińdźće w bohatej ličbje na hłownu zhromadźiznu. Tohodla njestójće dlěje jako přihladowarjo wot boka a njezabudźće, zo je to **waše towarstwo,** zo maće tam **prawa** jako katolscy Serbja, a zo maće tam **winowatosće** jako sobustawojo.

Njesmě Wam dosahać, zo **„Kat. Posoł" woteběraće** a zapłaćiće, dyrbiće też **žiwe sobustawy,** žiwe hałozy na štomje našoho towarstwa być.

Hromadźe chcemy stać! Muž při mužu w našich ćežkich časach. W našej nětčišej bědźe **nabožnej,** hdyž njepócćiwosć a njewěra so też do našich ćichich wjeskow dobywa, w bědźe **narodnej,** z kotrejž mamy a změjemy so jako mały ludźik we wulkim němskim staće nastajnosći bědźić, a w bědźe **hospodarskej,** kotraž naše statoki a našu zemju wohrožuje bóle hač hdy prjedy. Přecy hłubšo a dokładnišo chce předsydstwo a wubjerk potrěbnosće našoho luda spóznać, a ze wšěmi mocami, jako dobry wjednik swojoho ludu so za wotwobroćenjo njedostatkow starać.

Wy wšitcy maće najwjetši **zajim** na našim towarstwje, dokelž lubujeće swoju **swjatu wěru** a tohodla też **wšitcy přińdźće na hłownu zhromadźiznu.**

Lětuša hłowna zhromadźizna budźe z tym wuznamjenjena, zo je z dobom **wosława bamžowskoho jubileja.** Też my katolscy Serbja z **dźakownosću, z dowěru a dźěsćowskej lubosću** z milionami druhich swěrnych katolikow cyłoho swěta zhladujemy k našomu Swjatomu Wótcej Pijej XI., kotryž je za nas zastupnik Khrystusowy na zemi.

Naša swěra njech je kruta, kaž zornowc našich skałow!

Dowol prašenjo hišće: Sy Ty jako **katolski Serb** też hižo **sobustaw našoho towarstwa** a woteběraš naš „Katolski Posoł"?

Jeli nic, też Ty přińdź na zhromadźiznu, hdźež naše towarstwo spóznaješ a hdźež móžeš so do njoho zamołwić.

Vogtlandske Madras- **gardiny,**
přikrywy na sofy, łoža, blida a diwany, wóskowanki, łožowe šaty
J. Erler, Budyšin
Zwonkowna lawska hasa 10
— Posłužujemy serbscy. —

Swědomite wuwjedźenjo
wšěch točenjow
kaž **britwjow, nožicow, konjacych nožicow** atd.
J. Hampel
Kotołska hasa 11.

Serbska ludowa banka w Budyšinje
Filialcy we Wojerecach a w Khoćebuzu
Agentury: **w Khróśćicach** pola knjeza **M. Čornaka,**
w Kulowje pola knjeza **Oty Bulanka,**
w Rakecach pola knjeza kantora **J. Rjelki**
Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy zapołožować na knižku a zběhać po potrěbnosći.
Zadanja pjenjezy ze 6—9 procentami
Telefon 3506 a 3507.

Hłowna zhromadźizna
towařstwa ss. Cyrila a Methoda
njedźelu 30. junija 1929 w Baćonju

½4 hodź. swjatočny nyšpor z prědowanjom, po nyšporje hł. zhromadźizna w młodowni.

Dźeński porjad:

1. Powitanjo. — 2. Rozprawy. — 3. Přednošk: Katolska raznosć a naše towařstwo. 4. Wólby. — 5. Namjety.

Mjez rozprawami budźe tón raz też naš politiski zastupjeŕ knj. zapósłanc Špitank ze Zejic rěčeć. Kóždy woteběraŕ „Kat. Pósła“ je sobustaw a ma tak prawo wolić, wothłosować, namjetować a k wěcy rěčeć.

Wšěch sobustawow wutrobnje přeprošuje

předsydstwo.

W Budyšinje zetkamy so
w kofejowni Lehmann
na Serbskej drózy 8.
Najsłódniše konditorske pječwa
Wosebitosć: Torty jako dar při wšitkich składnosćach.
Wšědnje popołdnju a wječor koncert.

Spanske a bydlace jstwy, kuchiny, khamory, blida k pisanju, komody, wućahowate blida wot 42 hr., **büffety, dubowe,** wot 250 hr. kaž też wšě wutykane wěcy.
Dobre dźěło, tunje płaćizny!
Płaćenjo po dźělbach!
Rěču serbscy.
Pawoł Handrik
Budyšin
Kamjeńtna dróha 32
při Drjewowych wikach.

Naspjetswěćaki
z pruhowanskim kołkom
wot **70 pj.**
pola
bratrow Thomas
Budyšin, Kamjentna dróha 16

Serbski Hospodaŕ
ratařske wulkowikowanske tow. z wobmj. ruk.
Telefon: w Budyšinje 3510, w Khoćebuzu 1247.

Naš młyn w Delnim Wujezdźe, tel. čo. 13, dźěła nětko też
dejwo spěchowacu picu
z ržanych a pšeńčnych wotrubow, rajsoweje mučki a mučki wolijowych wosuchow po receptach nazhonitych skotarjow, wšě dźěle w najlěpšich a najčisćišich kajkosćach.

Tutu picu předawamy jako
łužisku dejwo spěchowacu picu
I. družina wopřija 18,06 % proteina a 8,42 % tuka,
II. družina wopřija 19,48 % proteina a 7,83 % tuka.
Wobej družinje stej po wobswědčenju statneje přepytafnje w Möckernje pola Lipska njeskaženej a čistej.

Towařstwowy powěstnik.

„Jednota“ w Budyšinje woswjeći njedźelu 23. junija wječor ½8 hodź. swój załoženski swjedźeń w Kat. towařšni. Wšěch lubych přećelow z blizka a z daloka přeprošuje **předsydstwo.**

Z Budyšina. „Jednota“, tow. kat. Serbow, wobdźěli so na hłownej zhromadźiznje tow. swj. Cyrila a Methoda w Baćonju. Štóž chce z awtom sobu jěd́ź, njech so w běhu přich. tydźenja pola předsydy zamołwi. Štóž pak z kołom pojěd́že, njech je ½3 hodź. pola Serbskoho doma.

J. Šołta, předsyda.

„Jednota“ w Drježd́źanach wuleći sebi njedźelu 30. junija do Sakskeje Šwicy na „Großen Winterberg“. Wotjěd́žemy w 9 hodź. z Hłownoho dwórnišća z njedźelskim lisćikom za 2.70 hr. do Schöna-Herrnskretschen a wustupimy hižo w Schmilka. — Wutoru 2. julija je ¼ lětna zhromadźizna. Wo bohate wobdźělenjo prosy **předsydstwo.**

Należnosće našoho towařstwa.

Sobustawy na lěto 1929.

Kk. 468—469 ze Smjerdźaceje: Marja Wićazec, Michał Kral; 470 ze Sernjan: Jurij Megel.

„JEDNOTA“,
towarstwo katolskich Serbow w Budyšinje

woswjeći
njedźelu 23. junija wječ.
1/28 hodźin swój

załoženski swjedźeń

w Kat. towaršni w Budyšinje
Wšitkich lubych přećelow
z blizka a z daloka přeprošuje
předsydstwo

Ralbičanske towarstwo młodźencow

přeprošuje z tutym wšitkich přećelow z blizka a z daloka na swój

14. załoženski swjedźeń

njedźelu 30. junija wječ.
1/28 hodźin do Waldźic
hosćenca w Ralbicach
Reje su jenož za wopytowarjow swjedźenja
Předsydstwo

Ze struchłym njezbožom so 15. 6. 1929 zatepiwši wopušći nas nahle naš pilny, swěrny a swědomity pohonč

Mikławš Domaškec
ze Smjerdźaceje

hakle 19 lět stary. Džakujemy so jomu wutrobnje do zažnoho rowa za wšu lubosć, přiwisnosć a dźěło.

Bóh zapłać jomu z njebjeskim mytom!

Joho wopomnjeco wostanje nam w česći.

W Bronju, 20. junija 1929.

Jurij Smoła, kubleŕ
a swójba.

Njedźelu rano 3/48 hodźin zemrě naša luba mać, přichodna mać, wowka a ćeta

Hańža Rjekowa rodź. Pollenkec
z Čornoho Hodlerja

w starobje 83 lět, 8 měsacow a 12 dnjow, derje wobstarana ze swjatymi sakramentami, a bu srjedu na Khrósćanskim kěrchowje pokhowana.

Wuprajamy swój nutrny dźak wšěm přećelam a znatym za wopytowanjo na pustym wječoru a k-rowu-přewodźenjo, wosebje k. kapł. Hórnikej za 6lětne domawobstaranjo a Smolic swójbje za mnohe dobroty.

W Swinarni, 19. junija 1929.

Zrudźeni zawostajeni.

Po krótkej ćežkej khorosći, ze swjatymi sakramentami na puć do wěčnosće derje přihotowana, zemrě njedźelu, 16. junija moja horcolubowana mandźelska, naju njezapomnita mać, naša swěrna dźowka, přichodna dźowka, sotra a ćeta

Hańža Donatowa
rodź. Smolic z Nuknicy

a bu zańdźenu srjedu w Baćonju při cyrkwi Jězusoweje Wutroby, ke kotrejž njebóćičku jeje pobožne zmyslenjo tak často wjedźeše, k poslednjomu wotpočinkej pokhowana.

Wšěm, kotřiž su w tak wulkej mnohoće na pustych wječorach a při přewodźenju k rowej za jeje dušu so modlili — wšěm, kotřiž su našej drohej zemrětej česć a lubosć wopokazali, wuprajamy

wutrobny dźak a nutrne „Zapłać Bóh!“

Tebi pak, naša luba zemrěta, swěć wěčne swětło w njebjeskej domiznje! R. i. p.

W **Libonju,** 19. junija 1929.

W mjenje hłuboko zrudźenych zawostajenych:
Jakub Donat, kubleŕ.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadża kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. - Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za reklamowy rjadk w teksće so 50 pj. płaći. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Zamołwity redaktor: Kapłan Józef Nowak w Budyšinje, Kirchplatz 2. — Pokładnik: Jurij Šołta, wučef, Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje z póstšekowym kontom: Drježdźany 33458. Dalokoročak čo. 3895.

26. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **29. junija 1929.** | **67. lětnik.**

Swjaty Beno — wučeŕ.

Njeje to spodźiwna wěc, zo sebi runje tutoho swjatoho muža jako japoštoła našoho ludu ważimy a jako tajkoho česćujemy a z dźakownosću a lubosću runje na njoho spominamy? Tak pisa a so praša Posoł z lěta 1914. Je tu tola też wjele druhich było, kiž su mjez našim ludom słowo Bože prědowali, wjesołu powěsć našoho wumóženja a wozboženja rozšěrjeli. A wo žanym njeje so mjez ludom tajke wopomnjećo zakhowało kaž runje wo nim. A tola zasy, njeje to spodźiwne! Swjaty Beno je na woprawdźite japoštołske wašnjo Jězusowu wučbu wučił, na wašnjo, kiž wutroby hnuje, we wutrobje so zakorjeni a tam mócny wothłós a zrozemjenjo nadeńdźe.

Cyle prawje naspomnja njeboh knjez redaktor Deleńk, zo Bóh ze swjatym Benom njeje samón dźiw dokonjał kaž prěnje swjatki w Jeruzalemje z japoštołami, zo by we swojej rěči prědował a tola joho Serbja serbscy rěčeć słyšeli. Pola wšelakich swjatych kaž na přikład swj. Vincenca Fererija, swj. Franca Xaverskoho a druhich je so to stało. Tu pak nic. Za to da Bóh swojomu służownikej telko japoštołskeje lubosće, zo sebi serbsku rěč, rěč potłóčowanych Serbow wón jako Němc přiswoji a ju nawukny. A tutu lubosć zapłaći a mytowaše jomu lud, zo jomu ze swojej lubosću zaruna a z tutej lubosću wot njoho prědowanu wěru.

To je w mnohim nastupanju z powučenjom. To swj. Bena pozběhuje do najlěpšoho swětła a joho też dźensa hišće nam jako japoštoła našoho ludu přijomnoho a drohoho čini. Tutoho japoštołskoho ducha a tute Benowe zasady jako Mišnjanskoho biskopa też naš čas hišće trjeba. Bóh podarmo a njetrjebawši swoju bóžsku móc njepokazuje a njebroji. Chce najprjedy, zo človjekojo sami swoje wot Boha jim darjene mocy a talenty do służby Božoho kralestwa staja. Měšnik ma k ludej kaž swj. Beno přińć w joho rěči a hdyž joho rěč njerozemi, ma sebi pak kaž swj. Beno ju přiswojić, a dźensa při nětčišich srědkach rozwučenja je to tola snadnišo kaž za čas swj. Bena. Nochce=li pak sebi rěč swojich wowcow přiswojić abo nima k tomu časa kaž swj. Franc Xaverski, potom zbywa dwoje: pak Bóh přez joho rěč a jazyk po spodźiwnym puću skutkuje na duše podatych, abo zo sebi praji: Bože kralestwo njesmě přez moju njewědomosć w dušach podatych wowcow škody poćerpjeć. To je japoštołstwo w duchu swj. Bena.

Dale nas wuči swj. Beno a też joho němscy předkhadnicy, zo njedosaha k japoštołskomu skutkowanju, ludej jenož prědować — to su też druzy činili — ale naš Zbóžnik přistaja: wučće jich wšitko dźeržeć, to rěka, wučće jich tak, zo w lubosći wusyte a w čistej japoštołskej mysli přinjesene Bože słowo woprawdźe trajace płody přinjesy, zo tući Bože słowo jenož njesłyša, ale je zakhowaju, kaž Zbóžnik praji, we swojej dobrej wutrobje. A k tomu słuša lubosć k wowckam a lubosć wowckow k pastyrjej. Hewak je wša próca podarmo. Tamni — před Benom přińdźechu po kazni swětnych mócnarjow, nic w lubosći, ale, hdyž běchu serbskim wowcam kožu wotdrěli a wołmu wottřihali, chcychu je wozbožić z nowej wěru. Bjez dźiwa, zo pak z cyła wo tym njerodźachu, pak jenož po zdaću, z bojosće abo z druhich winow wěru přiwzachu a potom bórzy zasy wotpadnychu. Němscy wojacy a jich přewodźacy měšnicy, z dźěla bjez wšeje zdźěłanosće, běchu Serbam wěru chcyli nanuzować z mječom a jastwom. Tón, kiž je też za Serbow na křižu wumrěł, je prajił, zo chce swojich z lubosću na so sćahnyć, a nic po metodach namocy. Cuius regio, eius religio. Znata reformaciska metoda, zo ma, njech płaći štož chce, lud wěru swojoho knjeza wuznawać, ma potajkim hižo při założenju Mišna a joho biskopstwa swoje prěnje spočatki, jenož, zo bě to cuzy němski knjez, kiž sebi najprjedy we wójnach lud podćisny a potom jomu jako zawdawk poskići wěru našoho wumóženja, hdyž bě jich ze swobody „wumóžił“. Hinak swjaty Beno. Poslednje dwaceći lět swojoho žiwjenja nałoži wón cyle misijónskomu dźěłu mjez swojimi Serbami. Bě za to wot bamža wosebite połnomocy a požohnowanja dóstał. Joho prěnje dźěło bě, wotpadnjenych zasy wróćo dowjesć do stadła Khrystusowoho. Tutych Serbow nětko swj. Beno doby přez swoju pastyŕsku, woprawdźe japoštołsku lubosć, přez swoje ćiche, woporniwe skutkowanjo, přez dobroty, kiž ludej w mjenje a

po přikazni toho, kotrohož prědowaše, wopokazowaše. A zo so tajke a jenož tajke skutkowanjo Bohu spodoba a zo njeje přiwzaćo wěry jenož płód misijonarowy ale najprjedy płód Božeje hnady, skutkowaše Bóh k wobswědčenju Benowych słowow přez swojoho służownika dźiwy, kiž so dźensa hišće njejsu pozhubiłe z ludowoho pomjatka. Wokoło Mišna wosebje, joho biskopskoho sydła, je so wjele powěsćow wo spodźiwnych podawkach, přez njoho wukonjanych, zdźeržało.

A skónčnje wuči nas swj. Beno, zo tamniši Serbja joho rad a lubje jako Božoho pósła připóznachu, hdyž widźachu, zo w Božim mjenje k nim přikhadźa. Tamni druzy misijonarojo běchu tola też Serbam prajili, my přińdźemy w Božim mjenje k wam a tola ničo njewuskutkowachu, dokelž jich skutki njeběchu po Božim mjenje. Tuž njewidźachu pohanscy Serbja ničo wo tajkich skutkach a so podźakowachu za tajke słowa.

Też dźensa to same płaći. Kiž chce přikhadźeć w Božim mjenje, dyrbi też skutkować móc w Božim mjenje.

Zawěsće też dźensiši Serbja hubjeńši a njedźakowniši njebudźa kaž jich pohanscy prjedownicy. To měnić, by rěkało, nam k starym křiwdam nowe činić. Serbja su w Klóštrje a Róženće a druhdźe kóždoho misijonara witali jako přikhadźacoho w Božim mjenje, hdyž přinjesy swj. Benowu lubosć sobu a jich rěč nawukny, byrnjež wot prědka też špatnišo klinčało a su rad na jich słowa słuchali. Prajachu sebi też: klóštrski rjad wob čas nima žanych druhich mocow a tuž připóznawamy z dźakom tu prócu, kotruž sebi swj. Benowy naslědnik dawa. Ale lud chce widźeć lubosć, prócu a japoštołske zmyslenjo.

Swjaty Beno bě wopraudźe zapřimnył a zrozemił, kak ma tón k ludej hić, kiž ma a chce sebi wutrobu dobyć, zo dyrbi sebi najprjedy joho dowěru a lubosć zwěsćić, zo by trajace płody zawostajił.

A to je, štož tehdy hižo pohanscy Serbja z tajkim dźakom přijachu a też naš dźensiši serbski lud hinak njemysli, njesudźi a chce w joho pastyrjach swj. Benowych synow widźeć.

Bórzy po smjerći swj. Bena pućowachu wulke črjódy ludu k joho rowej do Mišna. 170 lět je ćěło w rowje ležało. W lěće 1274 poruči biskop Witigo, row wotewrić. W Mišnjanskej cyrkwi natwarichu wosobne rowniśćo a tam ćěło pokhowachu. Ludźo česćowachu joho jako swjatoho. Tak bu — wot lěta 1307 je to pisomnje dopokazane — Benowy swjedźeń w Mišnjanskej cyrkwi hižo swjatočnje swjećeny. 31. meje 1523 pozběhny bamž Hadrijan VI. Bena k swjatomu za cyłu cyrkew. Tehdyši Mišnjanski biskop wozjewi tutu swjatočnosć też bajeŕskimaj wójwodomaj Ludwikej a Wilemej, kotrajž so z nim derje znaještaj. Pozdźišo, w njeměrnych časach, prócowaše so bajeŕski wójwoda Albrecht V. wo to, powostanki Benowoho ćěła do swojoho hłownoho města Mnichowa dóstać.

Mišnjanski biskop Jan w lěće 1580 rady do toho zwoli. Čohodla, to my derje wěmy. Trjebamy sebi jenož na to myslić, zo bě to posledni Mišnjanski biskop před reformaciju, zo wot wěry wotpadny, tak kraj a wěru přeradźiwši. Tajkomu bě muž kaž swj. Beno też po smjerći njewitany profeta kaž křćenik Jan: To tebi njeje dowolene. Ćěło swjatoho, w slěbornym kašću, bu najprjedy na hłownym wołtarju w cyrkwi Našeje Lubeje Knjenje w Mnichowje wustajene. Mjez tym natwari bajeŕski wójwoda wosebity drohotny wołtaŕ, w kotrymž bu pozdźišo ćěło swjatočnje pokhowane.

Bajeŕski lud česći hišće dźensa swj. Bena jako patrona hłownoho města a cyłoho kraja.

Zo je naš japoštoł swjaty Beno tak rjec zwonka swojeje diecezy a druheje domizny pokhowany, njech je też dźensa hišće khutne napominanjo za serbski lud a kraj, zo njeby tola wón kaž Mišnjanski biskop Jan ženje swoje rucy k tomu poskićił, zo by so zwěrnosćiło słowo: žadyn profeta njeje spodobny we swojim kraju! Běda Zbóžnikowa na město Jerusalem, kiž swojich profetow mordowaše a kamjenowaše, by runje tak přišła na serbski lud, by=li wón do stopow Jerusalemskich stupał.

Njech je skónc tutoho dlěžšoho nastawka, hdyž dóstachmy nadawk, wo swj. Benje pisać, naspomnjene, štož njeboh Deleńk jara woprawnje praji: Na tutoho swjatoho spomina naš lud z dźakownosću. Ale tale dźakownosć měła so też w skutkach wobkrućić. Čohodla mamy na přikład telko Marjow w Serbach? Dokelž serbski katolski lud lubuje swj. Mariju, mać Božu. Lubuje ju jeje swjatosće a jeje pomocy dla. Tohodla swoje dźěći jeje wosebitomu škitej doporuča. A na tele wašnjo njemóhli też swj. Benej swoju lubosć, swoju dźakownosć wopokazać? Njemóhli starši swj. Bena swojim hólcam, znajmjeńša jenomu ze swójby jako přikład a patrona dać?

Dźensa dyrbi Posoł, hdyž tole zasy naspomnja, z radosću přidać, zo je njeboh Deleńkowy apel na płódnu rolu padnył a zo ma naš lud hižo rjanu kopicu młodych Benow we swojej srjedźiznje. Jenož, zo bychu wšitcy woprawdźe tajcy prawi Benowje bywali a nic jenož tući, ale wšón serbski lud njemohł swj. Bena lěpje česćić, hač hdyž pokazuje: tule, mjez nami dźensa hišće Beno khodźi ze swojej japoštołskej lubosću, ze swojej swjatosću, ze swojej woporniwosću, ze swojej dźěławosću za lud a kraj.

Za swój lud a kraj dźěłać, za swój lud a kraj so modlić — to po našim přeswědčenju změje wjacy trajacych płodow za lud hač jenož za lud same swjedźenje swjećić. Wšo w prawej měrje. Też swjedźenje maja swoje dobre a wosebje tam, hdźež lud dřema, haj kruće spi, ma so wubudźeć a hdźež jón teptaja, tam njech pokazuja: my tu smy a chcemy wostać. Ale, dyrbi tohodla wšón serbski kraj na nohach a na hłowje stać?

Potajkim, wšo we swojej prawej měrje. Sit modus in rebus, to rěka: wobkedźbuj we wšěch wěcach prawu měru, prajachu hižo Romjenjo.

Też kóždomu Serbej móže swj. Beno přikładny być, hdyž też kóždy Serb njetrjeba mitru nosyć a na biskopskim stole sedźeć — praji Posoł před 15 lětami — ale, hdyž rolu wora, črije płata a na šewskim stólčku syda. Kóždy Serb, njech je štož chce, wosebje jako nan we swojej swójbje, dyrbjał jako přeswědčeny křesćan a też jako Serb, Serb nic po mjenje jenož ale w skutku a zmyslenju, tak žiwy być, zo móhli joho dźěći a potomnicy prajić móc: tu je Beno khodźił: takle je naš nan, naš dźěd žiwy był, takle je nan mje wučił so Boha bojeć a přez to Bože žohnowanjo do domu wuprosył.

Njepraji dale swj. Beno našim staršim: Rěćće serbski ze swojimi dźěćimi, kaž sym ja z lubosće k wam serbski nawuknył! A nic jenož to. Hladajće, kajke wopory sym ja za Serbow přinjesł, kajki přikład, błyšćaty přikład sym ja wam dawał a što wy činiće? Je wam herbstwo Benowe swjate? Našich wótcow herbstwo zakhowaj nam, o Knježe! Tak wy rad spěwaće, a što činiće? Herbstwo swojich wótcow směšiće, haniće, teptaće, předawaće, brójiće? Sće wy Benowi synojo dźakowni kaž moji Serbja to běchu za mój čas, abo sće wy křesćanscy Serbja po 900 lětach hórši a njedźakniši kaž pohanscy Serbja w mojim času? Ludo mój, wotmołw mi na to!

Njech tola na swojim swjedźenju swjaty Beno też našim Serbam raz serbski prěduje, kaž je wón rad serbski prědował za swój čas! Jenož so bojimy, zo joho Serbja su radšo słyšeli joho słowa, kaž by naš lud dźensa joho słyšał. Widźachmy wobraz: hdy by dźensa Khrystus zasy přišoł, što by wón prajił a što my jomu? Hdy by dźensa, na přikład na Mišnjanski jubilej, abo do Serbow dźensa zasy přišoł swj. Beno, o, što by prajił? Kak by hladał! By nas za swój lud, za swoje

stadleško připóznał? O, zo by swj. Beno, nic we wosobje, ně, w skutkach zasy mjez nami khodźił. Zo bychu też naši zdźěłani Serbja, kajkohožkuli powołanja su — jednotliwe powołanja bojimy so naspomnić, hewak so zasy na Posoł hórša — sebi prajili: ja mam winowatosć, swjaty nadawk, mjez swojim ludom tak skutkować, zo mje po mojej smjerći dźakowni Serbja žohnuja a wo mojim wopomnjeću mjez Serbami płaći: tu je woprawdźe w našim wučerju, fararju — abo štož je był — swj. Beno mjez nami khodźił!

To by była najlěpša wučba Benowa.

Ty pak, swjaty japoštole Serbow, kiž maš wosadu, mjenowanu po twojim mjenje, mjez serbskim ludom, kiž maš krasne postawy w serbskich cyrkwjach, kiž maš telko synow swojoho mjena mjez nami, o swjaty Beno, spohladuj z miłosću na swój lud ze swojoho tróna a budź naš posrědnik pola njebjeskoho biskopa wšitkich dušow, zo bychmy my Serbja byli woprawdźe twój lud, zasy tebi tak podaći w lubosći kaž Serbja w twojim času, słowo Boże słyšeli z tej wjesołosću je přijeli kaž woni, proš za nas, zo by kóždy z nas tak žiwy był, jako by ty w nim dale khodźił po serbskich honach.

Płódnota a krasny wukćěw tam zeskhadźa, hdźež twoja žohnowana noha stupi. Wobradź też płódnotu našim serbskim zahonam a polam! Wobradź wosebje našim dušam płódnotu, zo njebychu zahinyli na duchownej suchoće! Zapołož tu lubosć k serbskej maćerńej rěči do našich dušow, kajkuž ty we swojej japoštołskej duši nošeše. Daj nam tu lubosć našim japoštołskim dźěłaćerjam, kajkuž ty žněješe. Daj nam zrozemić, štož ty zrozemješe: kralestwo Boże twarić mjez našim ludom we lubosći, woporniwosći a sćerpnosći kaž ty je twarješe. Žohnuj wšón serbski lud, joho wjednikow, duchownych a narodnych pastyrjow a też wšě wowcy, wosebje pak so zhubjace a zhubjene wowcy, zo by też za naš lud rěkało: jedyn pastyŕ a jena wowčeŕnja. Wuč nas tak khodźić, zo by rěkało: tu je swj. Beno khodźił.

Njech tohodla, lubi Serbja, Mišnjanski jubilej tute myslički nam zapołoža do dušow a štož tam zabychu, njech so tu naspomnja. Swjećće Serbja z dźakownej wutrobu stajnje swjedźeń swj. Bena 16. junija. Khodźće pilnje w modlitwje k njomu, zo by wón z njebjes k wam khodźił a po wašej smjerći rěkało: w tutym Serbu, serbskim nanu, serbskej maćeri je swj. Beno po Serbach žohnujo, modlo, so woprujo, dźěłajo khodźił. Joho wopomnjećo wostanje w česći! jn.

Politiski rozhlad.

Stresemann zasy w Berlinje.

W němskim sejmje měješe němski zwonkownv minister dr. Stresemann po swojim wulkim pućowanju do Španskeje a Francózskeje pónźdźelu wulku rěč wo němskej zwonkownej politicy, so wobarajo a škitajo před wobskórźbami swojich njepřećelow dla Parizskich wujednanjow. Wón pokazuje, zo su němskonarodni we swojim času přiwzaćo Davesowych postajenjow zmóžnili. Potom je Hugenberg, němskonarodny wjednik, revisiju tutych postajenjow žadał a wo suchoćinje Němskeje rěčał Hdyž pak je strona dobyćerjow jednać chcyła, potom je Hugenberg zasy wšě jednanja wotpokazał. Stresemann swojich přećiwnikow dla přiwzaća Youngowych namjetow wobskorźuje, zo njepraja, što by potom so dyrbjało stać, hdyž njebychu Youngowy namjet přiwzali. Potom by na kóždy pad ćežka krisa na Němsku přińć dyrbjała, kotraž by k zahubje srjedźnoho stawa wjedła. Jenož wulke koncerny bychu krisu bjez kreditnosće přetrać móhłe. Hdyž też žadyn sobustaw knježeństwa njeje z Youngowym planom spokojom, njeda so tola prěć, zo wěste wolóženjo přinjese, přirunajo z Davesowym planom. — Dla Rhynskeje a Saarskeje Stresemann praji, zo budźe tute prašenjo we wuzkim zwisku z Youngowym planom rozsudźene, Berlin a Paris dźěn staj zasadnje swoje připóznaćo hižo wuprajiłoj, a też London najskěrje bórzy sćěhuje. Na porok němskonarodnych, zo budźe přez Young-plan Němska bórzy jendźelska provinca, wotmołwja Stresemann, zo za cyłu Europu tutón strach hrozy, provinca tych so stać, kotřiž njejsu na tak surowe wašnjo sćěhwki zhubjeneje wójny njesć dyrbjeli. — Dla wójnskeje winy Němskeje praješe Stresemann: Njeje človjeka, kiž by porok, zo je Němska sama na wójnje wina, w jendźelskim abo francózskim parlamenće bjez přećiwjenja swojich samsnych krajanow činić mohł. Z tuteje strony je so přecy hižo napřećo łži wójnskeje winy protestowało přez rěčnikow wšitkich stronow. Prěni protest přińdźe připadnje wot social-

Njewinowaće k smjerći zasudźeny.

(Pokročowanjo a skónčenjo.)

„To je wjacy, hač sym sebi přała“, rjekny Marja.

„Čohodla“, wopraša so Cecilija, „njewě wo tutym pismje hišće nichtó ničo?“

„Bjez dwěla, zo njeby podhlad na so złožił, hdyž je wón sam wobsedźi. Zawěsće sebi mysli, jón po smjerći stareje hrabinki njejabcy z pismow wućahnyć. Hnydom położištej jón zasy na samsne městno a wotsalištej so spěšnje.

Do swojeje komorki přišedši, poklaknyštej so a dźakowaštej so Bohu.

„Njech je nětko, kaž chce, mój nan je wumóženy“, rjekny Cecilija wyskajo.

Mjez tym bě so z Maloy wróćił.

„Jenož jedyn dźeń hišće“, bórčeše při sebi. „Skónčnje! jutře! Ja dyrbju dobyć . . . abo ja budu na přecy Matekowy njewólnik.“

„Wy tola wěsće, zo chcu knježnu Ceciliju wotwjesć. K tomu pak dyrbiće mi pomhać.“

„Na kajke wašnjo to.“

„Jutře připołdnju z dypkom w 11 hodź. zarjadujće wšitko tak, zo je Cecilija na někotre wokomiki sama. To druhe potom sam wobstaram.“

Na druhi dźeń stanyštej Marja a Cecilija wjele zažšo, hač hewak, přetož njeběštej za cyłu nóc ničo spałoj.

Cecilija khwataše k woknej. „Hladaj jenož, maći, tajkale rjana łódź tamle!“

„Što ma to woznamjenjeć?“ prašeše so Marja. „Před 16 lětami so tu runje tajka łódź pokaza. Bóh wě, što pak to zasy budźe!“

„Maći! Što sy tak rozhorjena? Što stara nas tuta łódź?“

„Njewěm, ale mam někajke spodźiwne předčućo.“

„Maći, njesměš sebi tajke myslički činić.“

Cecilija wobja swoju mać z tajkej lubosću, kaž jeje dźěśćowska wutroba jenož zamóh.

„Tutón wječor, lubša maći, budźe naš nan pola nas, Hendrich joho sem přiwjedźe, tak ruče hač budźe z Maloy jaty. Wšak mamy telko dopokazow, ničo njemóže nam wjacy zadźewać. Připołdnju, w 1 hodźinje, přińdu ze sudnistwa sem, a wěc budźe hotowa. — Mój dźěd budźe joho wo wodaćo prosyć... O, maći, to budźe zbožowny wječor!“

„Lube dźěćo, jenož, zo so we swojej dowěrje njeby myliła! Čohodla je tuta łódź sem přiječa?“

„Maći, ty sy dźensa tak njeměrna, změruj so zasy. Tola wěš, hišće někotre hodźiny, a z Maloy budźe jaty.“

Tu nadobo do duri zakłapa; służownik zastupi: „Knjez z Maloy da was prosyć, hnadna knjeni, hač njebyšće na někotre wokomiki do zahrody přińć móhła, tam dyrbi so něšto wuporjedźić“, rjekny służownik.

„Prajće, zo hnydom přińdu.“

„Ale maći, bjeŕ so na kedźbu.“

„Na to możeš so spuščić, ale budź też ty skedźbna.“

Cyle na kóncu zahrody stoješe mała khěžka, w kotrejž Marja a Cecilija tak husto přebywaštej.

demokratiskeje strony. — Rěč Stresemanowa bu w sejmje z wulkim připóznaćom přiwzata.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. „Jednota“ woswjeći zańdźenu njedźelu swój 27lětny założeński swjedźeń. Kaž kóždy króć, hdyž „Jednota“ něšto wuhotuje, běchu też tutón raz mnozy Jednoćenjo a hosćo na swjedźeń přikhwatali. Wosebje wšak wšitkich jara zwjeseli, zo nas najdostostojniši knjez praelat Žur z wopytom počesći. Pod nawjedowanjom knjeza kantora Šołty wustupi najprjedy měšany khór, kotryž nam k zawodej 4 hłósny spěw z Kocorowoho „Naléćа“ přednjese. Potom postrowi předsyda z wutrobnymi słowami wšěch wopytowarjow swjedźenja, pokaza na krasnu komposiciju Kocorowych počasow, wosebje na „Naléćo“ a namołwješe přitomnych, so na nazymskim serbskim koncerće wobdźělić. Skónčnje přeješe wšitkim, kotřiž 24. junija swoje mjeniny swjeća, wjele zboža. Z přewodom serbskeje hudźby wuspěwachmy potom zhromadnje „Z dychom swjatoho Jana“. Khór poskići nam nětko hišće krasny spěw z „Naléća“: „Hdźe su mi banty čerwjene“. W druhim dźěle zaspěwaštaj nam sobustawaj młodeje Jednoty. Knjez Jakub Měrćink přednjese jara wustojne „Wowčeŕ při žitnym zahonje“. A předsyda towarstwa serbskich młodźencow, knjez Pawoł Hajna, zaspěwa z opery „Jakub a Khata“: „Winko a lubosć“ ze swojim krasnym połnym hłosom. Wobaj knjezaj znjeještaj mócny přiklesk. Ze 4 hłósnym khórom „Přadła je Marja kudźałku“ skónči so hudźbny dźěl. — Nětko wustupichu někotre sobustawy towarstwa serbskich knježnow a zahrachu k wjeselu wšitkich přihladowarjow dwě wjesołej hrě. „Krótkowidźaca Wórša“ bu jara derje a žiwje předstajena, kaž też „Jank a Leńka“. Běše widźeć, zo naše serbske knježny so też do zjawnosće hodźa, su-li wot dobrych rukow wodźene. Wosebity dźak słuša knjezej kapłanej Nowakej, kotryž běše so wo wuwjedźenjo dźiwadłowoho dźěła derje postarał. — Tak njech „Jednota“ dale skutkuje, njech škita wótcow rěč a wěru! — Pyšna rejka, při kotrež serbscy hercy piskachu, skónči wjesoły swjedźeń, z kotrymž budźe zawěsće kóždy spokojom.

Z Radworja. Dokelž je swjedźeń swj. Marije naroda (8. sept.) runje njedźela, pójdźe naš prócesijoń hižo 2. julia do Różanta. Dźěći pak njemóža sobu hić — maja šulsku wučbu, kaž wšědne wutory. Docyła dyrbjeli starši bóle na swoje dźěći kedźbować, hdyž je na hnadowne městna sćelu. Swjatki wutoru su so wšelake njedostatki pokazałe. Na přikład honjachu so dźěći po wsy wokoło, hdyž běchu w cyrkwi hišće Bože służby. Wšitcy dyrbjeli za tym hladać, zo so njebychu tajke pohórški w Różeńće wospjetowałe.

Z **Baćonja.** Naše towarstwo serbskich kat. młodźencow wuleći sebi njedźelu 7. julija do Pěskec, hdźež swój lětny swjedźeń woswjeći z třělenjom ptaka a tarče z mytowanjom, z wjerćenjom zbožownoho koła atd. Započatk 1/24 hodź. K bližšomu zeznaću a zhromadnej zabawje přeprošujemy wokolne towarstwa serb. kat. młodźencow a „Sokoła“ kaž też wšěch přećelow młodźiny na swój swjedźeń. Tuž na wjesołe zasywidźenjo!

Z **Khróšćic.** Rada za maćerje podawa so tu srjedu, 3. julija, popołdnju w 2 hodź. w hosćencu. Lěkaŕ budźe přitomny.

Z **Krjepjec.** Štwórtk, wječor we 8 hodźinach wudyri tudy přez přetorhnjenjo miliny w bróžni E. Rychtarja Boži woheń. Bróžeń so spali hač do zakładnych murjow, też něšto słomy a někotre mašiny. Wot sykawow běše najprěńša Halštrowska a potom Klóštrska. Dalšeje škody so dźakowano Bohu njesta.

„Trjebamy hidu“.

„Křesćanska lubosć je zadźěwk za pokročowanjo revolucije. Prječ z lubosću k bližšomu! Štož my trjebamy, je hida! Dyrbimy nawuknyć hidźić“ (Lunačarski). Štojimy tu khwilu w Ruskej před cyle spodźiwnej systematiku přeśćěhanja wšeje nabožiny a podryća wšeje póćciwosće, před porjadnym a wušiknym wašnjom, kiž do toho časa we swětowych stawiznach njenamakamy. Z płašćom tak mjenowaneje „wědomosće“ zdrasćeni pytaja do wutroby jednorych ludźi jěd materialisma kapać.

Młodźinu chcedźa za sebje měć, a wotcuzbuja ju tohodla cyle swójbje. „Štóž młodostnych pod 19 lětami w nabožinje rozwučuje, budźe z nućenym dźěłom nic niže jenoho lěta khostany“ (art. 101 khostanskoho zakonja). Hižo w dźěćacych wukubłańnjach su dźěći z lutymi njewěriwcami wobdaći. Tući wobkedźbuja dźěsćowske duše w wšěch położenjach, zo bychu w přichodnym wokomiku hłuposć wěry do Boha a hidu napřeco kóždej nabožinje do wutrobow móličkich zasywali.

Na tutym městnje čakaše z Maloy njesćerpnje na nju. „Hač też to wona přińdźe!“ tak při sebi rěčeše.

Bórzy přińdźe Marja a zastupi do khěžki.

Z Maloy dźěše hnydom za njej a zamkny za sobu durje. Marja hladaše z wulkimaj wočomaj na njoho. — „Wy budźeće mi wodać, zo sym was tu skazał. Mam khutne słowa z wami rěčeć“, rjekny z Maloy.

„Wy sće tola prajił, zo je tu něšto k wuporjedźenju, to mi pokažće, hewak ničo ważne z wami rěčeć nimam.“

„Ničo njeje tu k wuporjedźenju, chcu jenož z wami rěčeć.“

„Što maće ze mnu rěčeć?“

„Hišće junu so was prašam, hač chceće so ze mnu woženić?“

„Tutu prócu móžeće sebi zalutować, ja moje myslički njepřeměnju.“

„Dokelž sebi mysliće, zo je waš muž hišće žiwy? — Waš nan by wjesoły był, hdyž byšće so tajkoho njekmanoho muža wzdała a sebi jenoho nahladnišoho a čestnišoho wzała.“

„Was?“

„Wy mje raniće, hdyž so mi njepodwoliće“, rjekny z Maloy, „wy mje hišće njeznajeće!“

„O ju, ja was znaju.“

„Potom dyrbiće wědźeć, zo mózu . . .“

„Jene złóstnistwo wukonjeć!“

„Što wy prajiće!“

„Zo so k wšitkim njekmanstwam hodźiće!“

„Ow haj, zo njebych to zhubił, za čimž sym 15 lět dołho žadał, čuju so mócny, was z mocu k tomu nućić.“

Marja poča třepotać ze strachom.

Z Maloy bě so cyle rozčerćił, kaž by runje z hele wujěł. — „Čas mylenja je nimo! Waš muž a dźowka staj hišće žiwaj. Waše žiwjenjo je nětko w mojich rukach.“

„Sće sebi wy toho wěsty?“

„Haj, widźiće tamle tu łódź. Wěsće, čohodla wona tam je?“

„To ja njewěm . . .“

„Nó, tak chcu wam to prajić!“ — Wućahny časnik a rjekny: „W 11 hodź. wotwjedźe Matko, wobsedźeŕ łódźe, wašu dźowku!“

Marja wołaše wótře wo pomoc. — Z Maloy zatyka jej z rubiškom hubu.

We wokomiku pak wočinichu so durje. Jedyn muž wali so nutř a hrabny z Maloy za krk. — „Njekmaniko!“ zawoła z podušenym hłosom.

„Mój mandźelski — knjez z Keralain!“ zawołaštaj wobaj nadobo . . .“

We wokomiku pak dopomni so Marja na to, štož bě jej z Maloy hrozył, zo w 11 hodź. Matko Ceciliju wotwjedźe.

„Lubši mandźelski, njepušć tutoho bjezbóžnika, chcu Ceciliji na pomoc khwatać.“

Tu přińdźe jej Hendrich napřeco.

„Hdźe je Cecilija?“

Z Maloy wutorhny so knjezej z Keralain. — „Haj, Matko wotwjedźe twoju dźowku. A ty, knjez z Keralain, budźeš dźensa nocy w jastwje přenocować. Zawołam hnydom policiju.“

Nadrobniši program

za zajězd do Prahi na s. Wjacsławowy swjedźeń wot 4. hač do 8. julija.

Wotjědźemy potajkim štwórtk 4. julija pop. 1/25 hodź. z Budyšina přez Lubij do Habrachćic (Ebersbach), wottud krótko po šesćich ze spěšnikom do Prahi, hdźež smy w 10 hodźinach na Wilsonowym dwórnišću. Tu powitanjo přez češkich a serbskich přećelow. Wot tam podamy so do nóclěhow.

Pjatk 5. julija. W 7 hodź. snědanjo, we 8 hodź. Boža mša w Emmausu abo w cyrkwi swj. Ludmile.

W 9 hodź. swjedźeński ćah Češkosłowakskoho Orelstwa po Prazy. (K tomu přihladujemy z esterady Narodnoho muzeja na wukóncu Vaclavskoho naměsta.)

W 12 hodź. wobjed w „Češkim Srdce“ při Jungmanowym naměsće (na tu adresu móža domjacy přiwuzni dopisy abo depeše pósłać, jeli so doma něšto ważne stanje).

Popołdnju wulećimy sej na Vyšehrad a jeli časa, na horu Pětřin (na lěwym brjozy Wołtawy).

W 7 hodź. wječerjeć (zasy w „Češkim Srdce“).

Po wječeri wukhod po wulkotnje wobswětlenym měsće a samowólna zabawa.

Sobotu 6. julija. Rano přileżnosć k Božim służbam (Budźemy w blizkosći cyrkwje swj. Šćěpana bydlić).

Wot 9 hodźin wobhladowanjo pražskich historiskich městnow (na př. hród, Karlowy móst, staru radnicu atd.) a to z wulkim autobusom, hewak nam čas njedosaha. Khwatne běhanjo pěši njeje ničo za starših ludźi.

W 1 hodź. wobjed. W 3 hodź. wulět z parnikom na Wołtawje.

W 7 hodź. wječerjeć. Potom pak na koncert spěwnoho towarstwa „Ljubljana“ w Smetanowej sini (žurli), hdźež móžemy južnosłowjanske narodne pěsnje słyšeć, pak do někajkoho dźiwadła. Stóž ani to jene abo tamne nochce, ma za to wukhod do restauracije na Petřinu abo Letnu, hdźež je wobkuzłacy wuhlad na stowěžatu Prahu.

Njedźelu 7. julija. We 8 hodź. Boža mša w kathedrali swj. Vita.

W 9 hodź. krojowy (drastowy) ćah, na kotrymž so też naše narodne drasty wobdźěla a druhim so přileżnosć poskići, hnydom na Hradčanach sej ćah wobhladać.

W 12 hodź. wobjed.

W 2 hodź. wulět na Stadion, hdźež budźa wšelake poskićenja Orela (kaž zwučowanja, narodne reje, předwjedźenjo ludowych wašnjow).

W 7 hodź. wječerjeć.

We 8 hodź. we wulkej žurli „Lucerny“ sławnostna akademija. — Móžno je, zo so porjad w něčim trošku přeměni, jeli budźe trěbne. Hewak při naćisku wostanje.

Póńdźelu 8. julija ma so z časom stawać. — Dokelž němska železnica na spěšnik w Habrachćicach čakać njemóže, wotjědźemy najskěrje rano we 8 hodź. z Prahi (Wilsonowe dwórnišćo) do Habrachćic.

Jězdne kartki za němsku železnicu a legitimacije za česku čaru dóstanu wobdźělnicy w Budyšinje na dwórnišću. Tuž njech tam kóždy najpozdźišo **w 4 hodźinach je.** Budźa so też wšelake pjenježne należnosće wurunać dyrbjeć, dokelž mnozy njejsu hišće swoju winowatosć dopjelnili a to wužada sej něšto časa. Stóž w zhromadnych nóclěhach přenocuje, njech sebi **mały** hłowak sobu wozmje. Wzmiće sebi po móžnosći jenož **papjerjane pjenjezy** sobu. Štóž by sebi w Prazy wuměnić dyrbjał, tam bjeru na bankach jenož tajke, nic twjerde. Serbska banka w Budyšinje ma češke krony k wuměnjenju. Wobstarajće sebi po móžnosći tam. Njewulěźće na železnicach abo autobusach prjedy, dóniž wóz dočista njesteji. Loni je jena njedočakliwa wosoba při tym wo žiwjenjo přišła. Nic sej přewjele wěcow sobubrać, jenož to najnuzniše, kaž trěnjo, kusk mydła a šćětki k wučesanju drasty a čriji. Za tute por dnjow dosaha jene woblečenjo. Jěsć jenož za štwórtk. W „Srdce“ dóstanjemy dosahaceje jědźe w Prazy a je tuńšo, hač pola nas. Štóž chce něšto wosebitoho wědźeć, njech so na znatych zarjadnikow wobroći. Prosymy, zo bychu date pokiwy so we wšěm wobkedźbowałe. Dalše zhoniće hišće ertnje. Tuž štwórtk na zasywidźenjo we postajenym času! Wosebite porjady so njepřipósćelu. Khowajće sebi „Posoł“!

Zarjadnistwo.

„To njetrjebaće daloko hić“, wotmołwi Hendrich, „tu hižo je.“

W samsnych wokomikach pak, hač tući w zahrodźe z Maloya jimachu, wotwjedźe Matko Ceciliju. Matko bě mjenujcy jenoho służownika k njej z listom pósłał, zo je jeje nan we wulkim straše, a zo w lěsu na nju čaka.

Cecilija so hnydom na puć poda. Do lěsa přišedši, zasłyša nadobo mócne hwizdanjo, a jedyn človjek stoješe před njej — też dwaj druhej běštaj hnydom pódla, kaž byštaj ze zemje wurostłoj!

„Matko“! zawoła Cecilija cyle nastróžena.

„Haj, Matko“, wotmołwi tutón, „Matko je skónčnje swój zaměr dócpěł, za kotrymž hižo tak dołho žadaše.“

„O mój Božo!“

Hnydom zawjazachu jej hubu, rucy a nozy. Na to bu do tołstych płachtow zawita. — Nichtó njemóžeše spóznać, hač je to človjek; tak ju hnydom wotnjesechu.

Mjez tym wróćištaj so Hendrich a Bepo, dźěchu do hrodu, zo bychu so za Ceciliju prašeli, tola nichtó njebě ju widźał. — „Hladaj Bepo, tamle ta łódź. To je Matko!“

Hendrich zawoła hnydom wšo na pomoc zo bychu Ceciliju pytali.

Wšitcy mějachu so do spěcha, dokelž ju kóždy lubowaše. — Bepo běše prěni, kotryž so na rubježnikow dohlada. Hnydom poda so za nimi, a jich też dóśahny. Běše pak nětko sam přećiwo třom, a wojowaše, kaž law. Dokelž bu ćežcy ranjeny, mysleše sebi, zo budźe podležeć. Nadobo pak zasłyša někotre hłosy, kotrež jomu na joho napomocwołanjo wotmołwjachu, a to wubudźi w nim nowu zmužitosć.

Bepo wali so na Matka, wuhrabny jomu joho wopor, sputa jomu rucy. Mjez tym běchu hišće druzy přikhwatali a zajachu też tamnych rubježnikow.

Marja wuswobodźi swoju dźowku, kotraž we womorje ležeše, z putow. Starosćiwe wothladanjo maćerje ju zasy wožiwi.

Pomału běchu hač k hrodej přišli. Tu so jim hrózbny napohlad poskići: Z Maloy ležeše tam z rozbitej hłowu.

Wón bě we wokomiku, hač so stražnik wot njoho wobroći, z druhoho poskhoda dele skočił.

Najebać wulkeje rany běše z Maloy hišće hač do wječora žiwy. Stajichu jomu Matka napřećo a tak zhonichu z horta wobeju złostnikow, kak je so njeskutk stał a čohodla je so stał, a kak je z Maloy potom wšitko zapletł, zo by njeskutk na knjeza z Keralain złožił.

Knjez z Maloy wumrě hišće samsnu nóc z dospołnej želnosću. — Matko pak bu k smjerći wotsudźeny.

Zbožownosć, kotruž nětko Marja, jeje mandźelski a dźowka po tak hórkich a ćežkich lětach začuwachu, njehodźi so wopisać.

Knjez z Keralain dósta wšitke swoje prawa wróćo. Wšitcy běchu nětko w najwjetšim zbožu hromadźe žiwi. Wulcy dźakowachu so Bohu, kotromuž su so stajnje też w najwjetšim domapytanju dowěrjeli.

Cecilija a Hendrich pak běštaj bórzy zbožownaj mandźelskaj.

w. b.

— Kónc. —

Hłowna zhromadźizna tow. swj. Cyrilla a Methoda.

Bě husto jara zrudźace, hdyž bě so na wšelakich hłownych zhromadźiznach našoho towarstwa jenož jara mało sobustawow zešło. Hdyž so w dźensišich dnjach wšudźe lute zjednoćeństwa ze zhromadnymi zajimami a interesami tworja a so skrućuja, smy přeswědčeni, zo też naši sobustawojo lětsa na hłownu zhromadźiznu w bohatej ličbje přińdu.

Lětuša hłowna zhromadźizna dyrbi zdobom być też wosława serbskoho katolskoho luda za našoho hnadnje knježacoho Swjatoho Wótca Pija XI., kotrohož je Boža předwidźiwosć sebi wuzwoliła za naslědnika swjatoho Pětra. Znata je serbska přiwisnosć Swj. Stołej, njech so wona znowa pokaza na našej hłownej zhromadźiznje! Tohodla budźe hłownej zhromadźiznje předkhadźeć swjatočny nyšpor ze swjedźeńskim prědowanjom. Pobožnosć změje 1. předsyda towarstwa, knjez praelat Žur z assistencu.

Zhromadźizna budźe też z tym wuznamjenjena, zo naš zapósłanc, knjez Špitank, rozprawu wo skutkowanju našoho politiskoho wubjerka poda. Přednošk budźe jednać wo themaće: „Naše towarstwo a katolski skutk."

Přińdźće w bohatej ličbje! Wosebje wy naši wubjerkownicy a dowěrnikojo. Wy sće naši wyškojo, wy sće nošerjo ideje Cyrillo-methodejskeje. Zhromadnje chcemy rozpominać wo našich potrěbnosćach.

Z cyrkwje a swěta.

Z **Vatikanskoho města.** Někotři amerikanscy bohačkojo darichu Swj. Wótcej drohotny wobraz wot Rafaela z lěta 1507. Wón předstaja najzbóžn. knježnu Mariju a mjenuje so we wumělskich worštach Gaetanska madonna. Wězo je wobraz jara drohi był.

Z **Roma.** Swj. Wótc wostanje přez lěćo we Vatikanje. Wšě powěsće, zo wón sebi na někajki lěčny přebytk dojědźe, su dospołnje wumyslene. — Italscy Alpinistojo su wobzamkli, zo wysoku horu w italskich Alpach po bamžu Piu XI. pomjenuja. Swj. Wótc je znaty lubowař horow a je wjacy króć najwyšše horiska w Alpach postupił. Wón je do přeměnjenja mjena zwolił.

W Romje přenjesechu kašć z powostankami kardinala Rampolli-a do cyrkwje swj. Cecilije. Nowy row zemrětoho, něhdyšoho statnoho sekretara bamža Lea XIII., bu přihotowany na přikaz bamža Benedikta XV., wulkoho česćowarja sławnoho kardinala.

Z **Němskeje.** Towarstwo swj. Bonifacija stara so za diasporu w Němskej. Tuta je tak wulka, zo tukhwilu cyle nuznje pobrachuja: 155 nowych cyrkwjow, 109 farow, 115 nowych stacijow, 26 šulow a 22 wustawow. Pjenježne potrěbnosće towarstwa su potajkim jara wulke, wosebje hdyž sebi pomyslimy, zo ma towarstwo šo też starać za mzdy duchownych a wučerjow na swojich privatnych šulach a dušepastyrskich stacijach. Kóždy němski katolik dyrbjał tohodla sobustaw tutoho spomožnoho towarstwa być. — Zwjazk katolskich wosadow Berlina je wobzamknył, zo maja so šěsć nowych stacijow założić, štož so hnydom do skutka staji.

Lětuši zjězd němskich katolikow wotměje so 8. sept. w Freiburgu. Tamniši zwjazk njewěriwcow a bjezbóžnikow je wobzamknył, na samsnym dnju zarjadować napřećnu demonstraciju. Wón napomina hižo nětkole swojich přiwisnikow k lutowanju, zo bychu po tysacach do katolskoho Freiburga přijěli a tam wustupowali za dźělenjo cyrkwje wot stata, za swětnu njewěriwu šulu, za wustupjenjo z cyrkwje, za zběhnjenjo wšelakich zakońskich cyrkej a pócćiwosć škitowacych paragrafow a podobnych nowočasnych žadankow.

Francózska. W Parizu bu 7. junija zakładny kamjeń za nowu basiliku k česći knježny Orleanskeje położeny.

Narodny zwjazk katolikow wotdźerža w francózskej stolicy 4. junija wulku zhromadźiznu. General Castelnau ju nawjedowaše. Wobdźělnicy dźěchu dopołdnja zhromadnje kemši a k swjatomu woprawjenju w basilicy Jězusoweje Wutroby na Montmartrje a poswjećichu so po Božej mši zhromadnje Wutrobje Jězusowej. General Castelnau přečita poswjećacu modlitwu. — W Francózskej wobstoji towarstwo za wobnowjenjo přez wójnu zničenych abo wobškodźenych cyrkwjow. Towarstwo je hač dotal hižo 650 cyrkwjow wobnowić dało. Woporniwosć ludźi je přikładna. Dźěći prózdnja swoje nalutowanske tyski, dźěłaćerjo wopruja dźěl swojeje tydźeńske mzdy, młode holcy płaćiznu nowoho woblečenja abo nowoho kłobuka, stare žony dźěl swojich nalutowankow.

Jendźelska dósta před krótkim swój 30. klóštr khudych Karmelitkow. Też bu zasy jena z wonych starych rozpadanych abtajow z časa reformacije z nowa natwarjena a mnicham přepodata. Nowa cyrkej dósta mjeno „K swjatomu křižej".

Słowakska swjećeše 16. junija ważny wopomnjeński dźeń. Bě so mjenujcy 40 lět minyło, zo powšitkownje připóznaty wjednik słowakskoho luda prelat Handrij Hlinka měšnisku swjećiznu dósta. Tak swjećeše wón swój 40lětny měšniski jubilej. A cyły narod swjećeše sobu. Sobustawy słowakskeje ludoweje strony w Pražskim sejmje, zastupjerjo knježeństwa a duchowneje wyšnosće a mnoho ludźi běše so w Ružembergskej rjanej cyrkwi zhromadźiło k jubilejnej Božej mši a k druhim jubilejnym swjatočnosćam. Prelat Hlinka je njebojazny wojowař za prawa słowakskoho luda a je hižo wjele za swoje ideale poćerpił. Pod wuheńskim nadknježstwom bu ze zastojnstwa wuhnaty a dwělětnomu jastwu zasudźeny. Tehdom dyrbješe Swjaty Stoł k joho lěpšomu zakročić. Na bamžowu prózstwu hakle pušći joho tehdom knježeństwo z jastwa a da jomu joho faru w Ružemberku wróćo.

W Južnosłowjanskej prócuja so nowu katolsku bursku stronu wutworić, dokelž tam ze starej ludowej stronu spokojom njejsu.

Češka. Najwjetši češki basnik našoho časa je był Otokar Březina. Wo nim piše jedyn z joho znatych — basnik je před krótkim zemrěł —, zo je wón wurjadnje dobry človjek był. Čistosć joho wutroby, sćerpnosć w bolosćach, najwjetša krutosć přećiwo sebi samomu a najlubosćiwša miłosć napřeco bližšomu běchu najważniše znamjenja joho kharaktera. W cyłym češkim ludźe, snadź też na cyłym swěće, njeje było podobnje nadobnoho muža, kiž je tak kruće so zdalował wšoho, štož mohł swět poskićeć na wjeselach, zabawach a kmanosćach, a kiž je cyłe swoje žiwjenjo zarjadował po zasadach wěry a swoju nadźiju a lubosć złožił jeničcy na wěčne wěcy. Joho žiwjenjo běše widźomnje wot Božeje předwidźiwosće rysowane. Jako syn khudoho małoměšćanskoho rjemjesłnika a pokorneje a ponižneje maćerje je so wón přez nuzu, ćerpjenja a bolosće předobył k najwyššim wyšinam.

Z Pólskeje. Polacy su powostanki swojoho sławnoho krajana generala Bema w Aleppje w přitomnosći francózskich a pólskich honoracijow wuryli, zo bychu joho w pólskej domiznje pokhowali. Ćěło přewjezy so po kraju přez Turkowsku, Bołharsku, Južnosłowjansku a Češku do pólskeje stolicy. Mortwy budźe po puću wězo wšudźom sławjeny a z wojeńskej čestnej eskortu přewodźany.

Włochi. 21. junija swjećachmy swj. Aloizija, swjatoho našoho časa, hačrunje so wón 9. měrca 1568 na wjerchowskim hrodźe Gonzagow w Castiglione narodźi. Spodźiwne su puće Boże. To widźimy jasnje też na tutym swjatym. Přez narod a powołanjo postajeny za přichodnoho wjerćha a wojaka dósta swjaty hižo w prěnich dźěćacych lětach wyšše powołanjo přez swojoho Boha a stworićela. Jako małe dźěćo hižo pytaše Aloizijus samotne městna, zo by so tam z woprawdźe spodźiwnej nutrnosću a z wurjadnym zapalom modlił k swojomu Bohu. Wojeńska służba joho

njezajimowaše, joho duša žadaše za wyššim kubłom, za swojim Bohom. Tohodla też swjatu čistosć pře wšo lubowaše. Zmysłojtosći ćěła napřećo stupaše, so stajnje bojo też před najsnadnišim hrěchom. Komornicy joho nana prajachu často mjez sobu, zo młody Aloizijus po zdaću žanoho ćěła nima. Po dołhim wojowanju ze swojim nanom wudoby sebi skónčnje dowolnosć, zo smě do rjadu Jezuwitow zastupić. To činješe we 18. lěće swojoho žiwjenja. W romskim klóštrje „Al Gesu“ běše jako novica žiwy. W njewuprajomnej ponižnosći služeše swojim sobubratram. Hromadźenjo jałmožny a wothladanjo khorych běse něhdyšomu wjerchowskomu pryncej najlubše dźěło. A w službje při khorołožu dósta korjeń k swojej poslednjej khorosći. W nocy 20. k 21. junijej 1591 wudycha swoju jandźelsku dušu. Hišće młody na žiwjeńskich lětach — w 24. lěće — běše před Bohom sebi mnohe lěta dobył a dósta krónu wěčnoho žiwjenja. W lěće smjerće swj. Stanisława rodźeny, běše wón tutomu sławnomu synej pólskoho naroda tak dospołnje podobny, zo zhromadnje dóstaštaj česć wołtarjow 31. decembra 1726.

Ze Swjatoho kraja so piše, zo su so tamniše poměry wot lateranskoho měra sem wo wjele polěpšiłe. Francózojo a Italscy su mjez sobu cyle přezjedni a dźěłaju zhromadnje k lěpšomu cyrkwinskich wustawow w Swjatym kraju.

Zjednoćene Staty w Americy wudachu před krótkim wobličenjo wšěch katolikow lěta 1929. Běše jich něšto přez 20 milijónow. Ličba arcybiskopow — 17 — njeje so přeměniła, ličba biskopow zrosće (wo 5 nowych městnow) na 104, ličba měšnikow (wo 580) na 18370 swětnych a 7403 rjadowniskich duchownych. Katolskich farskich šulow je tukhwilu 7063 z 2½ milijónami šulerjemi. — Abtaja swj. Meinrada w staće Indiana swjeći lětsa 75 lětny wopomnjeński dźeń swojoho założenja přez šwicarskich Benediktinow. Při założenju 1854 měješe jenož dwaj šulerjaj a něšto mało rumnosćow, 1858 dósta prěnju cyrkwičku. Dźensa wobsedźi klóštr jedyn wulki a jedyn mały seminar z wulkotnej knihownju.

Mexiko stoji před skónčenjom dotalneje hižo tři lěta trajaceje wójny mjez cyrkwju a knježeństwom. Arcybiskop Ruiz je jako bamžowy legat z presidentom Gilom wo měr jednał. Na swjedźenju swj. Pětra a Pawoła so zasy po cyłym kraju Bože służby wotměwaja. Tři lěta dołho njejsu so zjawne Bože służby wotdźeržałe, jenož privatne pobožnosće bjez měšnika so wotměchu. Njewuprajomna radosć je wutroby pobožnoho mexikanskoho luda přewzała. We sławnej basilicy Maćerje Božeje Guadeloupskeje zhromadźichu so přez 10000 wěriwych a wuprajichu maćeri Božej horcy dźak, zo je jim skónčnje zasy měr před Božim trónom wuprosyła. Lěta dołho tradachu za Božimi službami a znjesechu njeličomne a surowe čwěle za swjatu wěru; sta, haj tysacy woprowachu za nju swoje žiwjenjo. Tuž bjez dźiwa, zo so lud raduje, hdyž budźe zasy w měrje swojomu Bohu so modlić směć a zo budźe zasy wšědnje wopor Božeje mšě po cyłym kraju dowoleny. Mexikanski narod je přez swoje rjekowske zadźerženjo w běhu poslednich třoch ćěmnych lět na cyłej zemi sebi wulku sławu dobył. Hdźe bychmy nadešli tajkich rjekow, kotřiž wšě surowosće na so wzachu, jenož zo bychu móhli swěrni wostać swojomu Knjezej a Bohu!

Towarstwowy powěstnik.

Jězba do Prahi. Štóž hač do srjedy dopołdnja swój zajědny přinošk (25 hr.) na knj. wyšš. wuč. Słodeńka zapłaćił njeje, wot toho sej myslimy, zo sobu njepojědźe. Dokelž popołdnju ma so jězba do Prahi a naspjet w Budyšinje a Habrachćicach zapłaćić. Zarjądnistwo.

Kedźbu! Sobustawy „Zjednoćeństwa“ zeńdu so njedźelu 1/23 hodź. ke krótkej pruzy w Baćonju na šuli. Sł.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1929.

Radwořska wosada. Kk.: 471.—480. z Radworja: Jan Šenk, Mikławš Winar, Jan Kral, wuč. Hańža Welsec, Mikławš Paška, Hana Šejdźina, Jan Brycka, Pětr Hantuš, Kosmas Pjetaš, Michał Knobloch; 481.—483. z Hodlerja: Michał Połleńk, Jan Wjerš, Jan Bělk; 484. 485. z Kamjenjeje: Michał Žur, Jurij Winar; 486. ze Stróžišća: Jan Cyž; 487. z Lutowća: Marja Fórmanowa; 488. z Boranec: Jakub Delan; 489. z Now. Bronja: Jan Młynk; 490. 491. z Khelna: Mikł. Měrćink, Hana Zopina. 492. z Hněwsec: Mikławš Wels.

Dobrowólny dar za Wosadnik.

Knjez Jan Šenk z Radworja 1 hr.

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 27. junija 1929.

Ćelata (747): 1) 80—85. 2) 72—76. 3) 62—68.

Swinje (641): (přez 300 pt.) 1) 82—83. 2) (240—300) 86—87. 3) (200—240) 84—85. 4) (160—200) 70—72. Rancy 73—76.

Redaktor je wot 1.—20. julija na dowolu. Wšě nastawki a dopisy njech so w tym času scelu na Donnerhakec ćišćerńju, Před šulerskimi wrotami 21

Spanske a bydlace jstwy, kuchiny, khamory, blida k pisanju, komody, wućahowate blida wot 42 hr., büffety, dubowe, wot 250 hr. kaž też wšě wutykane wěcy.

Dobre dźěło, tunje płaćizny!

Płaćenjo po dźělbach!

Rěču serbscy.

Pawoł Handrik

Budyšin

Kamjeńtna dróha 32

při Drjewowych wikach.

Marja Runge

wumjelska wušiwarnja za paramenty

w Budyšinje, Lubijska droha čo. 9

poruča so k zhotowjenju a k wuporjedźenju wšitkich **paramentow, ryzwow, pluvialow a khorhowjow.**

Vogtlandske wumělske **gardiny** kupujeće stajnje tunjo pola **Kurt Erler w Budyšinje** jenož na žitnych wikach 11 napřeco „Złotej hwězdźe“.

Wšě ćišćerske wěcy wuhotuje derje a spěšnje Donnerhakec ćišćerńja.

Vogtlandske Madras- **gardiny,** přikrywy na sofy, łoža, blida a diwany, wóskowanki, łožowe šaty

J. Erler, Budyšin

Zwonkowna lawska hasa 10

— Posłužujemy serbscy. —

Swědomite wuwjedźenjo

wšěch točenjow

kaž **britwjow, nožicow, konjacych nožicow** atd.

J. Hampel

Kotołska hasa 11.

Serbska ludowa banka w Budyšinje

Filialcy we Wojerecach a w Khoćebuzu

Agentury: **w Khróšćicach** pola knjeza **M. Čornaka,**
w Kulowje pola knjeza **Oty Bulanka,**
w Rakecach pola knjeza kantora **J. Rjelki**

Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy zapołožować na knižku a zběhać po potrěbnosći.

Zadanja pjenjezy ze 6—9 procentami

Telefon 3506 a 3507.

Hłowna zhromadźizna
towařstwa ss. Cyrila a Methoda
njedźelu 30. junija 1929 w Baćonju

½4 hodź. swjatočny nyšpor z prědowanjom, po nyšporje hł. zhromadźizna w młodowni.

Dźeński porjad:

1. Powitanjo. — 2. Rozprawy. — 3. Přednošk: Katolski skutk a naše towařstwo. 4. Wólby. — 5. Namjety.

Mjez rozprawami budźe tón raz tež naš politiski zastupjeŕ knj. zapósłanc Špitank ze Zejic rěčeć. Kóždy wotebĕraŕ „Kat. Pósła“ je sobustaw a ma tak prawo wolić, wothłosować, namjetować a k wěcy rěčeć.

Wšĕch sobustawow wutrobnje přeprošuje

předsydstwo.

Serbski Hospodaŕ
ratařske wulkowikowanske tow. z wobmj. ruk.

Telefon: w Budyšinje 3510, w Khoćebuzu 1247.

Naš młyn w Delnim Wujezdźe, tel. čo. 13, dźĕła nětko tež

dejwo spĕchowacu picu

z ržanych a pšeńčnych wotrubow, rajsoweje mučki a mučki wolijowych wosuchow po receptach nazhonitych skotarjow, wšĕ dźĕle w najlĕpšich a najčisćišich kajkosćach.

Tutu picu předawamy jako

łužisku dejwo spĕchowacu picu

I. družina wopřija 18,06 % proteina a 8,42 % tuka,
II. družina wopřija 19,48 % proteina a 7,83 % tuka.

Wobej družinje stej po wobswĕdčenju statneje přepytańje w Möckernje pola Lipska njeskaženej a čistej.

Ralbičanske towařstwo młodźencow

přeprošuje z tutym wšitkich přećelow z blizka a z daloka na swój

14. załoženski swjedźeń

njedźelu 30. junija wječ. ½8 hodźin do Waldźic hosćenca w Ralbicach

Reje su jenož za wopytowarjow swjedźenja

Předsydstwo

Wóčny lĕkaŕ dr. Rězak
1. julija zapućuje

W Budyšinje zetkamy so
w kofejowni Lehmann
na Serbskej drózy 8.

Najsłódniše konditorske pjećwa

Wosebitosć: Torty jako dar při wšitkich składnosćach.

Wšĕdnje popołdnju a wječor koncert.

Zjawny dźak.

Bóh tón Knjez spožči namaj wurjadnu hnadu, pjatk, 21. junija, woswjećić naju slĕborny kwas. Wšĕm lubym přećelam a znatym, Katolskej bjesadźe a Wohnjowej woborje wuprajamoj za mnohe wopokazy lubosće kaž za bohate dary, pisomne a ertne zbožopřeća, za rjane spĕwy a narĕče při tutej přileżnosći ***naju najhorcyši dźak a wutrobne „Zapłać Bóh tón Knjez“.***

W ***Njebjelčicach,*** *dnja 26. junija 1929.*

Jurij Žur *a mandźelska*
Hana *rodź. Wroblec z cyłej swójbu.*

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadża kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. - Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za reklamowy rjadk w teksće so 50 pj. płaći. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Zamołwity redaktor: Wyšši wučeŕ Jan Symank w Budyšinje, Wilemowa dr. 3. — Pokładnik: Jurij Šołta, wučeŕ, Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćeŕnje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje z póstšekowym kontom: Drježdźany 33458. Dalokoŕčak čo. 3895.

27. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **6. julija 1929.** | **67. lětnik.**

Na jich płodach jich spóznajeće. Mat. 7, 20.

Kaž štomy spóznajemy na jich płodach, spóznajemy też człowjekow nic na jich słowach, ale na jich skutkach abo płodach. Přetož Jězus dźěn sam praji: „Hladajće so falšnych profetow, kotříž přikhadźeju k wam we wowčich drastach, znutřka pak su torhace wjelki; na jich płodach jich spóznajeće.“

Drje ženje njeběše w stawiznach katolskeje cyrkwje hrózbnišoho časa, w kotrymž telko falšnych profetow stany, zo bychu wěriwych za swoje mysle a prócowanja dobyli, kaž runje w našim času. Na kóždym polu našoho žiwjenja so wotměnjeja profetowje. Pak su to prašenja wo nahladach wěry abo swěta, filosofiske slědy a přirodowědne pospyty, pak su to prašenja wo pócćiwostnym žiwjenju we wužšim a šěršim zmysłu, pak su to prašenja wo statnym kaž hospodarskim žiwjenju, we kotrymž so powołani a njepowołani jako wjednicy čuja, a tola su falšni profetowje. Často pak też spytaju, wěrne wotpohlady a strachi swojoho evangelija pod njewinowatymi a mjenje strašnje klinčatymi słowami zakryć. Trjebamy so jenož, zo by tu jedyn přikład mjenowany był, na to dopomnić, kak často też do našoho serbskoho ludu socialistiske nahlady so přez to dobywać pytaju, zo falšni profetowje wobkrućeja, zo so jenož z hospodarskimi abo bjeznabožniskimi (interkonfessionell) prašenjemi zaběraju, kotrež z wěru ničo činić nimaju, přetož wěra je a wostanje jeničcy należnosć człowjeka samoho, kotrejež so ani dótknyć nochcedźa. Słowo bjeznabožniscy drje chce prajić, zo ničo z nabožinu abo wěru činić měć nochce, zo chce być bjez nabožiny, ale bohužel njeje hišće z tym prajene, zo ničo přećiwo nabožinje abo wěrje činić nima abo nochce. Tajcy, kotříž so často bjeznabožniscy wudawaju, su pak husto dosć falšni profetowje, přetož jich měnjenjo je: nic za nabožinu, tola přećiwo nabožinje. Też tu płaća słowa: „Na jich płodach jich spóznajeće!“

A dale praji Jězus: „Nic kóždy, kiž ke mni praji: Knježe, Knježe! pójdźe nutř do njebjeskoho kralestwa, ale štóž čini wolu mojoho Wótca, kiž je w njebjesach, tón pójdźe nutř do njebjeskoho kralestwa.“ Z tutymi słowami je najprjedy wuprajene, zo zwonkowne wuznaćo wěry a zwonkowne přisłušenjo ke Khrystusej a k joho cyrkwi njeje dosahace, sebi wěčnu zbóžnosć a njebjeske kralestwo dobyć móc. Dyrbi to też być znutřkowne žiwjenjo wutroby po wěrje, nic pak jenož zwonkowne. Znamjo kóždoho prawoho a cyłoho Jězusowoho wučownika je potajkim swěrne dopjelnjenjo Božeje wole, kotrež wukhadźa jenož z wutroby, kotraž Boha a też swojoho bližšoho wěrnje a swěrnje lubuje.

To prěnje, štož sebi Jězus wot kóždoho žada, je naša wosobinska wěrnosćiwosć; rozdwojenjo mjez swojim přeswědčenjom a swojim žiwjenjom, napjatosć mjeze žadanjom a dopjelnjenjom njeje za nikoho znjesliwe. „Tebi zawěsće porokuja“, praji swj. Hawštyn. „Hdyž něšto druhe činiš a něšto druhe wudawaš, hdyž ty, po mjenje swěrny, něšto druhe w skutku činiš a swěru swojoho slubjenja złamaš, hdyž nětkle do cyrkwje dźeš, zo by so modlił, a bórzy po tym njehańbićiwje rěčiš. Što maš ty z djabołom činić, kotrohož sy so wotrjekł?“ Potom pak, wotrjekneš-li so wšeje njewěrnosćiwosće a falšnosće, maš najlěpši dopokaz, zo sy na prawym puću do njebjeskoho kralestwa.

66. hlowna zhromadźizna tow. swj. Cyrilla a Methoda.

Lětny wobraz joho skutkowanja a dźěławosće.

W Baćonju, 30. smažnika 1929.

Nimale na wšě 67 lět strażuje najwažniše towarstwo katolskich Serbow nad dźědźinstwom našoho sławnoho wótčinca Michała Hórnika. Bych-li nětko stanył a swój nadobny skutk widźał, kak su duchowni a narodni dźědźincy joho ideju zapřimnyli, by so wěsće radował. „Katolski Posoł“, prjedawši měsačnik a cyrkwinski časopis, je so we formaće a wobsahu wo wjele rozmnožił. Towarstwo ma swoju ćišćeŕnju, swój dom a móže tak swój zaměr, swój apostolat wo wjele wjetšej měrje dopjelnić. Hórnik, po-

honjeny přez słowjanskich přećelow, spózna bórzy ważnosć nowinarstwa. A byrnjež „Posoł“ w lěće 1863 w snadnym kabaćiku wukhadźał, swój nadawk je za tehdomniši čas dopjelnił. A w našej modernej dobje, hdyž wšo woła za „rozjasnosću“, njeje „Posoł“ nazad wostał, ale šoł swój puć po wupruhowanych zasadach a je duchownje, nabožnje, narodnje, socialnje a hospodarscy swojich čitarjow rozjasnjował. A tak kroči nětko dlěje, dyžli dwě človjeskej žiwjenje njemyleny po Serbach a je z wjednikom mnohim Serbam dobreje wole a mysle.

Njedźelu mějachu joho zamołwići dźěłaćerjo w Baćonju rozprawjeć wo 68. lěće joho skutkowanja, wězo też wo towarstwje, kotrohož nowinarski organ wón je.

Prjedy zhromadźichu so sobustawy, spěchowarjo a popřewaćeljo, prošo wo Bože žohnowanjo, w rjanej cyrkwi, w kotrejež khłódku wotpočuja sławni mužojo, kotřiž něhdy z Hórnikom sobudźěłachu na polu pismowstwa a nowinarstwa.

Na nich spominaše knj. farař Delan, kiž bě w poslednim wokomiku za nahle skhorjenoho swjedźeńskoho prědowarja zaskočił, ze słowami swjatoho ducha: „Khwalmy sławnych muži a prjedownikow swojoho luda, mnoho sławnoho dokonja Knjez wot spočatka swojeje krasnosće přez nich. Kaž knježerja we swojim kraju, mužojo znamjenitеje mudrosće, knježo mjez swojim ludom, dawachu swojomu ludej we swojej mudrosći najlěpšu wučbu. Tak dóńdźechu hižo we swojich dnjach k sławje pola swojich krajanow a dóstachu česće. Swojim potomnikam zawostajichu mjeno, kiž jich khwalbu wozjewja.“

Po tutych zawodnych słowach wjedźeše swjedźeński prědar naše mysle dó dalokeje zańdźenosće, do časow swjateju Cyrilla a Methoda, patronaj našoho towarstwa, kotrež tak mile z nabočnoho wołtarja na pobožnych wěriwych zhladujetaj, swjatoho Bena, kiž je z lubosću k wbohim Serbam jich zacpětu rěč nawuknył. Spominaše na našich wótčincow Hórnika, Buka, Kućanka, na tamnych swěrnych wučerjow, hospodarjow a dźěłaćerjow, wosebje pak na 50lětny měšniski jubilej Swj. Wótca a napominaše nas, jich žiwjenjo sćěhować.

Po nyšpornej pobožnosći, kotruž knjez prelat Žur dźeržeše z assistencu knj. kapł. Nowaka a Hórnika, kiž so z kěrlušom k našimaj patronomaj skónči, přizamkny so hnydom hłowna zhromadźizna w Młodowni, kiž bě swjedźeńscy wupyšena, też z bamžowym wobrazom, a hač do poslednjoho městna wobsadźena. Zapozdźeni dyrbjachu samo stać. Dołholětny předsyda, knjez prelat Žur, kiž samo we wysokej starobje towarstwowoho dźěła so njestróži, nawjedowaše zhromadźiznu. We swojich zawodnych słowach rysowaše z krótka skutkowanjo nětřišoho bamža Pia XI., narěžny joho prócowanjo wo měr w žałostnej wójnje, štož je so jomu hubjenje mytowało. W lěće joho złotoho měšniskoho jubileja mamy wšu winowatosć, jomu swěru a poddatosć z nowa slubić, kiž so tak wuznamnje wo zjednoćenjo křesćanow prócuje. Hišće spominajo na předkhodnych bamžow, přeńdźe na zaměr našoho towarstwa, kiž „Posoł“ we swojim 25. čisle na nabožnym, narodnym a hospodarskim polu widźi. Skorži, kak je duch cuzbarstwa, njezbóžnosće, spjećiwjenja a materialisma do našich lubych Serbow začahnył, kotřiž prjedy so wšudźom a wšudźe jako nabožny lud wukhwalowachu. Napominaše přitomnych, wosebje swoje nowinarstwo podpjerać, nic nastajnje cuze.

Po z wulkim přikleskom přiwzatych słowach rozprawješe redaktor, knjez kapłan Nowak, wo towarstwowym časopisu. „Katolski Posoł“ stoješe w lěće 1928 pod hesłom: 1000 lět Rózant. Wosebite česćowanjo našoho hnadownoho města sta so w jubilejnym lěće na wšelakore wašnjo. W „Posole“ je so wulka ważnosć kładła na zawodny nastawk, kiž měješe z wjetša być wotbłyšć našoho nabožno-narodnoho žiwjenja. Njejsu wšudźe dobry wothłós namakałe, wosebje ze stron, kotřiž je z wjetša njećitaja. Kritizowachu po měnjenju druhich. Dźakowaše so wosebiće wobdźěłarjam wosebitych rubrikow, tak „Politiskoho rozhlada“, dale „Z cyrkwje a swěta“, powědančkow, pedagogiskich nastawkow; też korrektorej a druhim sobudźěłaćerjam, wubjerkownikam a dowěrnikam. Prošeše pjerawustojnych do dźěła za „Posoł“, zo by był wobraz žiwjenski katolskich Serbow.

Wo financnych poměrach towarstwa rozjasni nas knjez kantor Šołta. Bjez pjenjez by wězo pola nas wšudźe klacało. Wo to so starać, je zdobny nadawk našoho „financnoho wubjerka“. Je swoju wěc z pomocnikomaj, knjezom kantorom Rězakom a joho sotru Hanu, wulkotnje wukonjał. Z inflaciskeje mizery, kiž je wustawy a jednotliwcy na prošeński kij přinjesła, je wón naše towarstwo zasy do normalnych kolijow zwjedł. Poda nadrobny rozhlad wo financnym stejišću „Posoła“, „Krajana“, ćišćeńnje, redaktorskoho fonda, knihiskładu a domu. Ale też mnoho zajimawoho statistiskoho zhonichmy. Tak čita so „Posoł“ wot 1548 sobustawow. Naše dowěrnistwa dóstanu po sćěhowacej ličbje „Posoły“:

Budyšin	185
Baćoń	74
Hajnicy	10
Kamjenc	10
Khrósćicy	320
Klóštyr	110
Kulow	110
Radwoŕ	205
Ralbicy a Konjecy	159
Rózant	88
Njebjelčicy a Serbske Pazlicy	59
Wotrow	82
Zdźěr	33
přez póst	84
do wukraja	20

Ćišćimy tučasnje 1600 Posołow. Zapłaćili su „Posoł“ na lěto 1927 jenož 1150, na lěto 1928 hač do 30. junija 1929 1114. Jeli njebychmy w lěće 1928 wuzbytk z nawěštkow a zdobom z ćišćeńnje měli, njeby „Posoł“ móhł wjacy wukhadźeć. Tak wosta w pokładnicy 44.49 hr. Druhi ważny nadawk towarstwa je wudaćo „Krajana“. „Krajan 1929“ je powšitkownje wšudźe wulke připóznaćo sebi dobył a knjezej redaktorej fararjej Janej Cyžej dźakujemy so za joho prócu a dźěło. Nakład „Krajana 1929“ běše 1700, rozpředali smy 1638. Pjenježnoho wužitka wot „Krajana“ wězo při tutym nakładźe njemóže zbywać.

Z tutoho přehlada widźimy, zo hišće wobaj njejstaj puć do wšěch statokow katolskich Serbow namakałoj. Pola mnohich su podarmo wo durje kłapałoj a wšelake swarjenja, wuréče a wusprawnjenja słyšałoj: „Mamy němski ‚blot‘ a němsku protyku — ‚Posoł‘ je nam přejara serbski“ — a zaprasnychu jimaj před nosom durje.

Božemje Serbstwo! Też snadź katolstwo?

Bilanca našeje ćišćeńnje na lěto 1928 běše spokojaca:

Aktiva: 31 292.54 hr.
Passiva: 30018.02 hr.

wunošk: 1274.52 hr.

Mějachmy cyłe lěto derje dźěłać. Tučasnje nimamy dosć dźěła a prosymy wo nadawki.

Towarstwowa knihownja je też w zańdźenym lěće spomožnje skutkowała. Kaž je znate, přihotuje so nowowudaćo Wosadnika a trjebamy k tomu wjele pjenježnych srědkow.

Też zličbowanjo doma bu nadrobnje podate. Dokelž je dom stary, mamy lětsa wjele porjedźenja (nowa třěcha, wobmjet atd.). Należnosće nadhódnosćenja hypothekow su skónčnje dojednane.

Wobšěrne zličbowanjo běchu kk. kantor Symank, wučeŕ Bryl a zastojnik Mikł. Šustyr přehladali, za prawe připóznali a tak bu pokładnik wuswobodźeny. Rozprawjerjomaj wupraji předsyda kemšacy dźak. Financny wuzbytk bu jenož móžny, dokelž wšelacy njehladaja pjenježnoho zarunanja.

Nowowuzwoleny semski zapósłanc, knj. kubl. Špitank w Zejicach, poréča też k přitomnym, dźakowaše so „Posołej“ a politiskomu wubjerkej za raznu podpjeru při poslednich wólbach. Měnješe, za čas wólbow so cuzy do nas čišća, po nich tu wjacy njepokaza a so wo nas njestaraja. Byrnjež „Sakski wjesny lud“ nimale wuwzaćnje ratarska strona była, dha su tola samo burja přećiwo njej dźěłali a wolili. Powědaše nam něštožkuli z parlamentariskoho žiwjenja. Mnozy sej mysla, zo so w Drježdźanach a druhdźe wo Serbach njezajimuja. Tomu tak njeje, štož réčnik na wšelakich padach dopokaza. Skorżeše, zo wšelacy katolscy Serbja „Posoł“ we swojim domje nimaja, dźerża radšo cuze, nam husto njepřećelske nowiny. Rysowaše też nowu politisku stronu, tak mjenowanych „narodnych socialistow“, kotřiž so we wólbach jara wupjerachu a też pola Serbow zajim namakachu.

Po štyrihłósnym spěwje někotrych wučerjow „Trać dyrbi Serbstwo“ wot Kocora, přednošowaše knjez kapłan Nowak wo časowym themaće „Katolski skutk a naše towarstwo“. Wukhadźujo wot złotoho jubileja swjatoho wótca Pia XI., wuzběhowaše znatu přiwisnosć, swěru a lubosć katolskich Serbow k Romskomu Stołej. Su pućowali do swjatoho města, samo pěši. Naspomni też wobćežowanjo Budyšskich Serbow. Potom rozłožowaše mysličku „katolskoho akciona“ nadrobnišo. Nětčiši bamž prócuje so, prawosławnych z Romskej cyrkwju zjednoćić. Wšudźe w našim žiwjenju dyrbi so jewić katolski duch. Wšelake wěcy njejsu w tym zmysłu hišće zarjadowane. Narěžny při tym prašenjo Serbskoho Sokoła. Réčnik zakitowaše so napřećo wšelakim wupadam přećiwo Posołej, na př. joho zawodnym nastawkam, kotřiž njejsu wšelakim dosć nabožne. W tym zwisku pokaza na naše nowinarstwo a z nim zwisowace předmjety kaž nabožina a narod, katolski dorost, naše towarstwo a politika. Dyrbimy přez pismowstwo a přednoški katolski skutk mjez Serbami podpjerać. Duch japoštołstwa ma być bytostny element a nas překisać, kaž něhdy našeju patronow swj. Cyrilla a Methoda. Wukonjamy woprawdźe japoštołske dźěło přez wudawanjo katolskich spisow. Mamy Jězusowu Winicu, Wosadnik, Nowy Zakoń a mnohich druhich. Dyrbimy być misijonarojo mjez swojim ludom. Wukhwalowaše swědomitych a woporniwych dopisowarjow, réčeše za katolski dźenik. Katolski Posoł ma być wjednik a japoštoł za wěru, narod, kulturu, hospodarstwo, politiku. Dyrbimy pak dźerżeć disciplinu, bjez kotrejež žane zjednoćeństwo wobstać njemóže. Narěžny też wěc z knjezom biskopom, kiž je po zdaću Posołej něšto škodźała. Praša so, čohodla, hdyž tola ničo złoho a wopačnoho přećiwo njomu a cyrkwinskej wyšnosći pisał njeje. Redaktor a předsydstwo towarstwa njesmědźeštaj njesprawnosći mjelčeć. Tohodla njesmě so z wěstych stron šćuwać. Njech w našim towarstwje a we wutrobje kóždoho sobustawa so płomjeni duch katolskoho skutka. Widźomny dźak přitomnych přizamkny so joho słowam.

Nětko sćěhowachu wólby. Wosta wšo při starym, jenož knjez krajnosudny rada dr. Beno Symank přizwoli so jako prawizniski radźićel. Tutu přiležnosć wuži knjez farař Delan, zhromadźenych do wosady powitać a zdobom struchłu powěsć dodać, zo je knjez farař Šewčik nahle skhorjeł. Tola bě přihotowane namjety na zhromadźiznu póslał, wo kotrychž so też jednaše. Přeješe sej, zo by so politiski wubjerk z nowa wobkručił. Knjez redaktor přečita mjena dowěrnikow. Dokelž běchu so w běhu časa přeměnjenja stałe, dyrbjachu so nowi wolić, tak kk. kubleŕ Rjenč za Čornecy a Jurij Žur za Ralbicy. Tuž je zasy dospołny. Z jeneje strony so hórcy skorżeše, zo w času wólbow a při druhich přiležnosćach samo wubjerkownicy přećiwo politiskomu wubjerkej a Posołej dźěłaja, haj, su samo ludźi namołwjeli, **nic wjacy Posoł dźerżeć.** To je tuta sławna disciplina mjez Serbami! Na namjet k. kantora Symanka wotpósła so hołdowaca depješa na Swjatoho Wótca.

Towarstwo měješe tšoch do Ludoweje Rady namjetować. Buchu wuzwoleni kk. ryćeŕkubleŕski najeńk Rjenč, sejmski zapósłanc Špitank a dźěłaćeŕ Kósk we Worklecach. Župje „Michał Hórnik“ da so wosebity nadawk, posmjertnu pokładnju po naćisku nětčišoho předsydy Domowiny wutworić.

Čas khwatajcy ćěkaše. Wuradźowachmy hižo daloko přez tři hodźiny, a tola njebě hišće wšo dočinjene. K rozmołwje wo redaktorowym přednošku njezbywaše časa. Z dźakom za wutrajnosć a pilnu sobudźěławosć skónči předsyda zhromadźiznu wokoło 3/4 8 hodź. a přitomni zaspěwachu sej stojo narodnu hymnu. Wosebje bě Budyšin derje zastupjeny. Běchu z awtom přijěli. Też hewak bě katolske Serbstwo ze wšěch stron, z wuwzaćom dalokoho Kulowa, so zešło a tak znajmjeńša zwonkownje swoju solidarnosć pokaza. Też mnohe žónske běchu přikhwatałe, kotrež maja wulkoho podźěla na rozwiwanju našoho towarstwa, kiž stoji hižo z połnej nohu w 67. lěće swojoho skutkowanja. Što by naše katolske Serbstwo bjez njoho było? Z wulkej dźakownosću dyrbimy na joho założerja spominać, kiž je raz čas spóznał. Chcemy joho dźědźinstwo sej swěru hajić a po joho zasadach so měć. Potom nam strach nabožneje a narodneje zahuby njehrozy. To daj Bóh!

Jurij Słodeńk.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Štwórtk popołdnju zakhadźeše tu a we wokolinje wulke njewjedro ze sylnym dešćom. Sylny wichor powali někotre telefoniske žerdźe a wjele starych štomow. Też na polach načini škodu. Wosebje njewitane běše njewjedro na Budyšskej třeleŕni. Hołk, hara a jusk hnydom přesta. Mócny wichor pak howrješe, łamaše wot štomow hałozy, wuwali někotre wulke štomy. Wosebitu škodu měješe Kellertec wulki stan, kotrohož srjedźny dźěl so cyle zlemi, też do stana hipodroma běše wichor mócnje zajěł. Ćežke hrimanjo přićahny a dešćik so liješe. Woprawdźite zbožo při cyłym njewjedrje tola hišće běše, zo žane čłowjeske žiwjenjo do njezboža njepřińdźe.

— **Wuspěch Bakulowych spěwarjow w Francózskej.** Bakulowi spěwarjo, kotřiž před někotrymi lětami też we „Běłym Konju“ w Budyšinje spěwachu, su tele dny swoje wumělske a propagandne pućowanjo po Francózskej z wulkim wuspěchom skónčili. Jich koncerty mějachu we wšitkich 36 francózskich městach, kiž wopytachu, bohaty wopyt. Bakulowi spěwarjo nazhonichu w Francózskej wjele lubosće. Zarjadnik Bakulowoho wustawa je dotal čestnu medaliju francózskeju městow Le Havre a Nancy dóstał.

Z Radworja. Zańdźeny štwórtk popołdnju přećahny krótke, ale ćežke hrimanjo z mócnym dešćikom našu krajinu. Při tym dyri Bože njewjedro do błyskowoda Grólmusec hrodźika. Železny stołpik na tšěše so nadobo sněhběły žehleše (podobnje, kaž groćiki w elektriskich lamkach). Dokelž pak škrička po železnym powodźe do zemje wotjěde, njesta so dalšeje škody. Za khwilku dyri druhi błysk do lipy před Bjeńšec dworom, z kotrejež pak na wumjeńk (prjedy Šołćic domske) přeskoči. Tu zarazy někotre kury a wobškodźi twarjenjo. Na dobre zbožo pak běše to „zymny“ błysk, kotryž njezapali. — Bjeńš běše někotre hodźiny do hrimanja sobu do Prahi wotjěł.

Z Ralbic. W bohaće wopytanej a z brěžyčkami rjenje wupyšenej žurli swjećeše njedźelu, 30. junija, wječor we 8 hodź. naše towarstwo młodźeńcow swój 14. założeński swjedźeń. Starši, knjez Pawoł Hanski, powita hosći, mjez nimi wosebje knježich wučerjow a staršich kaž też sobustawow ze susodnych bratrowskich towarstwow. Wosadny knjez farař so na swjedźenju wobdźělić njemóžeše, dokelž přebywa hižo někotre njedźele k lěkowanju w kupjelach. Knjez kapłan Cyž poréča wo wulkej basni „Počasy“, kiž je njeboh Handrij Zejleŕ před 80 lětami pěsnił na Božu stwórbu. Někotre basnje a spěwy, z dźěła „Žně“, běše dźěł sobustawow z hłowy nawuknył a přednjese je nětko na jewišću. Žnjeńcarjo a žnjeńcańki přednjesechu lubozne pěsnje z dobrym pomjatkom a khwalobnej wuraznosću.

Wosebje spodobaše so „Hanka, budź wjesoła“, spěw, kiž młodźeńc přespěwa a na hwižku cunjo zapiska. W druhim dźělu hraješe so wjeselohra „Jedyn ma so ženić“. Wšě štyri róle běchu w prawych rukach, haj, za Jakuba drje njeby so w cyłym towarstwje žadyn namakał, kiž by rólu směšnišo předstajeć móhł, hač tón, kiž ju měješe. Připosłucharjo běchu zabawje kedźbnje sćěhowali a njelutowachu z přikleskom. Wjesoła rejka skónči derje poradźeny swjedźeń.

Z **Konjec**. Z twarom nowoho šulskoho domu z tak nuznje trěbnymi šulskimi rumnosćemi je so započało. Twarske wjednistwo je w rukomaj knjeza architekta Cyža, a dźěła wuwjedźe ze swojimi ludźimi knjez twarski mištr Křižank-Trupinjanski.

Z **Pančic**. Radupodawanjo za maćerje wotměje so tu pjatk, 12. julija, popołdnju w 2 hodź. w hosćeńcu. Lěkař budźe přitomny.

Z **Kamjenca**. Zaradźeńske hodźiny za maćerje změja so wutoru, 9. julija, popołdnju 1/23 hodźin w Serbskich Pazlicach pola Kralec, w 4 hodź. w Pěskecach pola Mechelec a srjedu, 10. julija, popołdnju w 2 hodź. w Konjecach na šuli a 1/24 hodź. w Smjerdźacej pola Krawcec. Lěkař budźe přitomny.

Z **Kamjenca**. Swjate firmowanjo w Kamjencu budźe prěnju njedźelu septembra, na swjedźenju światych jandźelow pěstonow, to je 1. sept. 1929. Nadźijamy so, zo położimy na tutym dnju zakładny kamjeń za sotrownju, za wustaw swj. Jurja w Kamjencu. Tohodla so należnje prosy wo dalše přiwožowanjo cyhelow, kamjenjow a pěska před žnjami za nowotwar. Pěskojčna jama zady kěrchowa je wotkryta k woženju pěska a najwjetša nadźija staja so na susodnu Njebjelčansku wosadu, hdyž je jedyn při wobnowjenju wosadnoho Božoho domu we woporniwej wosadźe tehdom prošenjo a hromadźenjo nawuknył. — Zapłać Bóh luby Knjez wšitkim dobroćerjam!

Serbski procesijón w Albendorfje a Stróži.

Pod nawjedowanjom žiwnosćerja Jana Hajny w Nowym Městačku wujědźechu sebi 54 katolskich Serbow na hnadowne městno Albendorf a Stróžu w Šlezynskej (we Wrótsławskim wokrjesu). Na swj. Jana rano nastajichu so z Budyšina. Lubijski ćah přiwjeze z Habrachćic hišće 127 wosobow, zwjetša ze Slanknowa a wokoliny. Tak běchu 181 wobdźělnikow. W Zhorjelskim ćahu připokazachu so jim tři wosebite wozy. Jědźechu přez Zhorjelc, Lubań, Hirschberg, Dittersbach, Glatz hač do Stróže, hdźež běchu popołdnju w 5 hodź. wjedźeni wot duchownoho knjeza do cyrkwje. Tam so požohnowanjo wudźěli. Po zhromadnej swačinje podachu so na Różowcowu horu k stacijónam a wobhladachu sebi kapału. Wokoło 8 hodź. wróćichu so do swojeje hospody.

Nazajtra rano dźěchu k Božim służbam a wokoło wosmich woteńdźe wulki procesijón na Worjołsku horu (Geiersberg), kiž we wysokosći 582 metrow nad městačkom kraluje. Wokoło připołdnja wróćichu so do Stróže a wotjědźechu bórzy přez prjedawšu twjerdźiznu Glatz do blizkoho Albendorfa. Město Glatz sebi bliže wobhladachu, štož na 4 hodźiny traješe. W cyrkwjach su wołtarje khětro pozłoćane a poslěbrowane. Jena cyrkej je też swj. Benej poswjećena. Wot dwórnišća móžachmy Sněhowku (Schneekuppe) widźeć. W 5 hodź. jědźechu wot Glatza přez Mittelsteina z małej železnicu do Albendorfa, hdźež jich domjacy z khorhowjemi witachu a swjatočnje do cyrkwje wjedźechu. Tu běše wječor w sedmich pobožnosć k Jězusowej wutrobje z prědowanjom.

Srjedu 26. junija rano po Božej mši podachu so pućowarjo na Wolijowu horu, hdźež je na 74 kapałkow, popołdnju na Kalvarsku horu, hdźež bě swjedźeńske prědowanjo a po wječornej pobožnosći swěčkowy procesijón w křižnych khódbach, na kotrymž so wjacy stow wěriwych ze zaswěćenymi swěčkami wobdźělichu, štož wobkuzłacy zaćišć činješe. Cyrkej bě też zwonka elektriscy wobswětlena. Po Němcach spěwachu Serbja swoje kěrluše, kotrež so wšěm jara lubjachu, wosebje tym, kotřiž hišće žane słowjanske zynki słyšeli njeběchu. Tak su našu maćernu rěč do dalokeje cuzby njesli. Štwórtk so podobnje woswjeći. Dźěchu też na horu Tabor ze swojimi mnohimi kapałami. Wječor wotmě so zasy swěčkowy procesijón. Nazajtra podachu so domoj.

Na swjatym městnje Stróži bu 1923 na Worjołej horje holca wulěkowana, kotraž strašnje na tuberkulosu ćerpješe. Lěkarjo běchu ju wotprajili a po jich rozsudźe běše hižo

Błazń.

„Błazń“, tak powšitkownje mjenujemy człowjeka, kotromuž so we hłowje jene kolesko přewjele abo jene přemało wjerći. Čohodla, to sami tak prawje njewěmy. Pětr, wo kotrymž chcu powědać, drje runje najmudriši njeběše. Běše ćichi, sam za so, trošku bojazny, kóždomu někajki dźiwnuški, tola pak nic „błazniwy“.

Hižo při šuli rěkachu jomu „błazniwy Pětr“, snadź tohodla, dokelž wučbu ćežko zapřimny, dokelž přecy ze strachom na njesćerpnoho wučerja hladaše. Hdyž njeposłušne dźěći wučerja mjerzachu, bu hněwny a trošku wótrje na Pětra poréča. Dha wón we swojej nuzy tak hłupikojtu wotmołwu poda, zo dyrbješe so cyła joho rjadownja smjeć.

Hdyž junu stary Měrćin rjekny: „Pětr wšak je hotowy błazń“, bě to hnydom do poł swěta roznjesene a so też kruće w pomjatku ludźi zakorjeni.

Na wsach wšak ludźo, kiž sebje samych rad za dospołnych maju, druhim někajke přimjeno abo wudmo dawaju. Zo snadź z tym człowjekej na čas žiwjenja zeškodźa, za tym so njeprašeja. Wosebje młodźina čini často w tajkich padach, bjez toho, zo by sebi wěc přemysliła, druhdy samo na hanibne wašnjo. Wona njepomysli na to, zo móže kamjeń, kotryž z ruku ćisnje, ranu nabić, kotraž wjacy njezažije.

Pětr bu jenož hišće „błazń“ mjenowany. Tute wohidne słowo tyšeše a mjerzaše joho.

Pětr běše štyrnaće lět stary, hdyž jomu joho staršej zemrěštaj a jomu jenož khudušku khěžku wonka přede wsu zawostajištaj. Što mohł wbohi Pětr z njej započeć? Poručnik (Vormund) přistaji pachoła pola bura, khěžku pak wužiwaše gmejna. Wot podružniskoho pjenjeza wotpłaćowachu zličbowanjo, kotrež bě lěkař po njeboh staršimaj podał, a wudawki za jeju pohrjeb.

Tak bě Pětr nětko służowny. Ćežke dźěło, mała mzda, puki, hubjene jěsć, to bě nětko joho dóńt pola skupoho bura. Ženje žane přećelne słowčko so jomu njepopřa. Stó budźe z tajkim, kotrež swoje mysle hromadźe nima, přećelnje so rozmołwjeć? Tajki wbohi je husto dosć strowym za směch a hanjenjo.

Lěta dołho Pětra krjudowachu, doniž sebi skónčnje joho sylnej pjaści pomoc njepytaštej. Štóž bě pjasć začuł, tón joho potom w měrje wostaji.

Wojak Pětr być njetrjebaše. Měšćanosta běše komisiji wozjewił, zo hólc „prawy we hłowje“ njeje, zo je hotowy błazń.

Kwětka, kotraž bywa nastajnje teptana, njemóže so k rjanosći wuwić, ale wostanje brašniwa. Duša teptanoho, zacpětoho, wusměšanoho człowjeka njemóžeše so też k rjanosći swobodnje wuwić a wostanje słaba a struchła kaž rostlina, kotraž ženje słónčneje pruhi njedósta a zbožowny, najrjeńši čas kćěwa njespózna. Wona wosamoći. A naposledku bywa cyla zymna a bjezdźakna. Tak dźěše so našomu wbohomu Pětrej.

Ale druhdy hibachu so w joho krjudowanej duši mocy. Potom běše jomu tak nimo měry styskno. Bjez toho, zo by to wědźał, žadaše joho zarudźena wutroba za lubosću, za přećelnym słowčkom a za woprawdźitym zrozemjenjom

smjerći wěnowana. Tuž so daše na horu dowjesć a dótkny so z nohu stołpa swj. Marije, kiž je nětko hišće widźeć, a nadobo bu wustrowjena. Tuta holca je ze Słanknowa, jězdźi kóžde lěto do Stróže a wopruje tam a w Albendorfje wulku swěčku. Našim Serbam je so tam jara lubiło.

Pater-noster-cyrkeŵ w Jerusalemje.

Pater-noster-cyrkeŵ rěka po serbsku ‚Wótče-naš-cyrkeŵ'. To traš je jenička cyrkwička na swěće, kotraž je paćerjej „Wótče-naš" poswjećena; wězo něšto cyle njewšědne. Tola tež bleček zemje, kotrohož swjatnica „Pater-noster" pokrywa, je njewšědny, jenički na cyłym swěće!

Běše wutoru 8. meje rano zahe, zo Jerusalemske murje wopušćichmy. Chcychmy we „Wolijowej zahrodcy Gethsemani" Božu mšu wotměć a potom 808 m wysoku horu wopytać. Ma dźěn ze žiwjenjom a ćerpjenjom našoho Wumóžnika tak wuzke zwiski, zo je tu nimale kóždy bleček historiscy poswjećeny a zo bě z časami ze swjatnicami pokryta. Wězo je so při surowych wójnach a w běhu lětstotkow mnoho zapušćiło a pozhubiło.

Smědźach w nimoměrje tyšniwej cyrkwi „Jězusoweje hórkeje stysknosće" celebrěrować. Potom wopytachmy cyrkeŵ wobdawacu zahrodku „Gethsemani", hdźež je so naš Zbóžnik časćišo překhodźował, hdźež bě so Zeleny štwórtk wječor z někotrymi japoštołami, z Pětrom, Jakubom a Janom k nutrnomu modlenju podał, hdźež skónčnje wosamoćeny zdychowaše „Mój Wótče, je-li možno, njech zminje mje tutón keluch; tola nic, jako ja chcu, ale jako ty!" (Swj. Matej 26, 39.)

Podajmy so dale, wyše na „Wolijowu horu". Nimale na wjeršku wuhladamy w našim napismje woznamjenjenu swjatnicu „Pater-noster-cyrkeŵ". Čohodla runje tule tajke wurjadne, njewšědne mjeno?

To nam swj. sćenik Lukaš zjewi. A sta so, hdyž so Jězus na jenym měsće modleše, a jako přesta, rjekny jedyn z joho wučownikow k njomu: Knježe, nawuč nas so modlić! A dźeše jim: Hdyž so modliće, prajće: Wótče naš . . . (Swj. Lukaš 11, 1.) Tónle podawk „Knjezowoho paćerja", kiž dźěn je wšěm, samo kóždomu dźěsću znaty a běžny, sta so tudy, na samsnym městnje, kaž nam to stawizny wobkruća.

Smy na pućowanju po swj. kraju, na wšelakorych swj. městnach, w Nazareće, w Bethlehemje a wosebje w Jerusalemje mnoho „Wótče-našow" wuspěwali, ale tu wobjachu a sćoplichu słowa „Knjezowoho paćerja" našu wutrobu wosebiće. Bě nam, jako bychmy našoho Zbóžnika z nowa před nami widźeli a słyšeli, kak wón swojich wučownikow „Wótče-naš" wuči. Bě nam, kaž tehdom wučownikomaj w Emmausu, so radujcy wuznawši: Njehorješe so naju wutroba w namaj, hdyž naš mištr po puću z namaj rěčeše a pisma namaj wukładowaše! (Swj. Lukaš 24, 32). Přecy a přecy zasy wospjetowaštej wutroba a jazyk šeptajo „Wótče-naš", tamne nutrne słowa modlitwy, kotraž so tak lohcy nawuknje, tak bórzy zapřimnje, kotruž nas pobožna maćerka w maćernej rěči na klinje wučeše, kotruž luboho nana tak často so modlić widźachmy; tuta tróštna dušina cyroba, tutón wšědny khlěb za nju po puću žiwjenja wot kolebki sem hač k rowej. Myslu sebi wěsće, zo je naš Zbóžnik, hdyž tehdom k Jězusej swoje dźěćatka přinjesechu a přiwjedźechu, tute joho lubuški nic jenož žohnował ale tež „Wótče-naš" so modlić wučił. Tutón paćeŕ dźěn je woprawdźe katolski, t. r. powšitkowny, za wšěch. Lubi starši, wosebje pak luba maći, njekomdź so tola, z časom twoje dźěći ručki styknyć a „Wótče-naš" so modlić nawučić, prjedy hač wšelake basničky a pěsničky. Přezrudnje tola je, hdyž někotre dźěćo prjedy njeposłušnosć, łžeć a zelić nawuknje, hač „Wótče-naš" spěwać, dokelž dźěn su dźěći k paćerjam hišće přehłupe, kaž to přemudri starši wudawaju. Mějach něhdy młodoho, 12lětnoho cygana w jastwje sedźo, kotryž přecy zasy, samo we „Wótče našu" — wjazny. A hdyž so woprašach, hač so domjacy tež modla a paćerje spěwaja, dźeše: haj — haj, mać druhdy předspěwje; a hdy dha to? haj, hdyž so khětro błyska a hrimoce!! Tajkich cyganow njedyrbjeli w žanych křesćanskich domach ćerpjeć, tajkim cygankam njedyrbjała so žana křesćanska maćeŕ runać!

Tajke a podobne mysličky zbudźi we mni „Pater-noster" Wótče-naš-cyrkeŵ na „Wolijowej horje" pola Jerusalema.

W křižowej khódbje koło wokoło cyrkwje je na sćěnje w 35 rěčach „Wótče-naš" spisany; mjez wšelakorymi rěčemi tež w pólsćinje, čěšćinje, němčinje, w norwegskim a danskim jazyku. Bóh je wótc wšěch „Wótče-naš" so modlacych, po jazyku a po nałožkach drje so w joho česćowanju dźělimy,

---

ze strony swojich sobučłowjekow. W nim drěmaše jena dźěsćowska wutroba, dźěsćowska pobožnosć a lubosć k Bohu. Wón běše jedyn wot tamnych jednorych, čistych, ćichich a sćerpnych khudych w duchu, kotrychž naš Zbóžnik zbóžnych khwali.

Lěta a lětdźesatki služeše Pětr pola burow, pilnje, swěrnje, spušćomnje a podaće, hač běše zestarił. Joho ćežke wot dźěła přemóžene stawy njemóžachu wjacy zastać swoju winowatosć.

Tuž zaćahny wón do domčka swojich staršich a dźěłaše nětko dale, kaž jomu to joho mocy dowolichu.

Po lětach poča Pětr hišće bóle sam za so być. Ludźo joho husto směšachu. Wón njeměješe pak to kedźbu.

W žiwjenju zacpěća a postorka, horja a ćežkoho dźěła běše wón jara mało zbožownych hodźinow dožiwił.

Ale junu! — Běše to, jako jomu jena kruwa někotre rjebła zlemi. Měsacy dołho dyrbješe Pětr w khorowni přebywać a wulke bolosće přetrać. A tola běše tutón čas ćerpjenjow najzbožowniši čas joho bědnoho žiwjenja.

Ach, tak derje so nihdźe za njoho starali njeběchu kaž tu w khorowni! Ně, tajke něšto sebi Pětr předstajał njebě. Kaž tajki hrabja leżeše we swojim běłym łožu, lubosćiwje wot miłosćiwych sotrow wothladany — kaž by był wulki knjez a nic khudy čeladnik . . .

Tu kleća a hrube słowa njesłyšeše a žane hanjenja njenazhoni. A druhdy sedźeše miłosćiwa sotra při joho łožu a modleše so z nim. Tuta drje bě pytnyła w joho struchłych wóčkach prózstwu joho zahłódnjeneje duše. Wona rěčeše jomu wo Bohu, kotryž je přećel khudych a zacpětych. Čitaše jomu z jeneje knihi, wo rjanych njebjesach, hdźež wšě horja a zrudoby zastanu, hdźež móža potom zacpěći a zastorčeni wotpočować při wutrobje Jězusowej.

Wo tutych rjanych njebjesach sonješe Pětr nětko njepřestawajcy. Joho najwjetše wjeselo běše, njedźelu popołdnju, hdyž druzy w korčmje sedźachu, we wosamoćenej cyrkwičcy w jenym zakhowanym kućiku sedźeć a čitać tam z knihi wo njebjeskich krasnosćach.

Hdyž so potom poča ćmić, wućahny sebi swój różowc a paćerka po paćerćy zhubjowaše so jomu mjez porstami.

Ale hišće jenu druhu ćichu žadosć měješe wón we swojej wutrobje wot toho časa — jenu zeńsku.

Junu w tamnym času, hdyž běše wón skoro wustrowjeny, běše joho towarš do jenoho druhoho wustawa sobu wzał, do wustawa starych, kotriž wjacy dźěłać njemóžachu a też nikoho njemějachu, kiž by jich wothladał.

Tu so Pětr dodźiwać njemóžeše. Haj — móže dha na swěće też woprawdźe tajkale miłosć być? Tajke něšto sebi wbohi błazń předstajić njemóžeše. To bě tola kaž tón najkrasniši hród a wokoło njoho pisanješe so wšo z najkrasnišimi różemi. Do koła wokoło jenož same róże a wšomu tomu pokoj a radosć. Haj, šedźiwcam, kotriž móžachu tu w zbožownym měrje swój wječor žiwjenja přeżiwić, wothladani wot přećelnych sotrow, móhł skoro zawidźeć . . . A zdychujo pomysli sebi stary błazń na swój so přibližowacy wječor žiwjenja.

Kak zbožowni a wjesoli zdachu so tu wšitcy być!

(Přichodnje dale.)

nihdy nanihdy pak njedyrbjeli so po wutrobje dźělić! Pódla cyrkwje stoji khuduški klóštr francózskich karmelitkow. Před durjemi prošeše knježna za nowotwar „Pater-noster-cyrkwje“. Boži dom bě za zjawnosć zawrjeny a jenož ze samsnym zamołwjenjom smědźachmy do swjatnicy zastupić, dokelž hrožeše so zasypnyć. Před něšto lětami zatřase so Jerusalem a wokolina w strašnym zemjerjenju; cyrkeŵ swj. rowa bu khětro wobškodźena, wosebje pak spomnjena cyrkeŵ na „Wolijowej horje“. Tu a tam po cyrkwi wuhladaš pukańcy na sćěnach abo na zemi hromadku kamjenjow abo samo zasypnjene murje. Někotre kamuški su mi hišće dźensa drohotne wopomnjeńki na rozpadowacu „Paternoster-cyrkeŵ“ a zdobom wot našoho Zbóžnika swjatosćene městno.

Při rozžohnowanju wuspěwachmy tu hišće junu krótki a nutrny „Wótče-naš“ za sebje a za wšitkich, kotřiž běchu do našich pobožnych paćerjow poručeni.

P. Šołta, arcyměšnik.

Składnostne basnje.

Sotra bratrej.

Dźensa, luby bratřiko,
Dźens bu z hólca muž!
Założił sy mandźelstwo
A nět žonje służ!
Přetož ja so nadźěju,
Zo ze swojej njewěstu
Sy sej wubrał tajkulej,
Kajkuž Zejleŕ přeje sej,
(spěwa) „Zo so njeby při njej kał,
Ale z radosću so smjał.“
Bratře luby, wostań dušny,
Kajkiž był ty dotal sy,
Njebudź ženje njeposłušny,
Hewak žona biła by.

Ty pak, luba njewěsta,
Z nami stup do přećelstwa!
My će rady změjemy
A sej nutnje přejemy,
Zo tak bychmy byli swoji,
Zo nas ničo njerozdwoji,
Dobre přećelstwo sej hajmy,
Rozkorje so njepodajmy!

Štož staj z Bohom započałoj,
Z Bohom derje dokonjałoj!

M. N.

Z cyrkwje a swěta.

Vatikanske město wopřija we sebi 500 wosobow — měšćanow — to su nowi bamžowi poddanjo. Mjez nimi su 25 kardinalow při bamžowej kuriji a cyła šwita wysokich prelatow, dale officěrojo bamžowoho wojeńskoho štaba a straže vatikanskoho palasta, zastojnicy bamžowych musejow a knihownje, kaž też cyła syła twarskich dźěłaćerjow při cyrkwjie Swjatoho Pětra. Zapis tutych nowych měšćanow wopřija runje 500 wosobow. Z toho najlěpje spóznajemy, kak mały a zwonkownje słaby bamžowy stat je. —

Swjaty Wótc ma nětko też swoju nuncijaturu při Quirinalu, kaž też ma italske knježerstwo při Vatikanje swoje pósłanstwo.

Před krótkim wotmě so w Romje misijónski kongres italskich duchownych. Běše so jich na 2000 měšnikow zešło. Wobdźělnicy pósłachu italskomu kralej hołdowacy telegram. To je prěni pad, zo so při cyrkwinskich kongresach na italskoho monarcha spominaše.

Swjaty Wótc pósła přez spaniskoho primasa kardinala Segura, kiž před krótkim w Romje přebywaše, španiskomu kralej Alfonsej drohotnu dopomjeńku: krasny złoty relikwar wudebjeny z drohotnymi paćeŕkami. Wón wopřija we sebi złotu medaliju swjateje Terezy wot dźěćatka Jězusowoho kaž też tři relikwije swjateju. — Španiski kral je přikładnje dobry katolik. Na swjedźenju Božoho Cěła běše přikładnje ze swojim synom Jaimom we Barcelonje, hdźež je tukhwilu swětowa wustajeńca. Kral wobdźěli so na wobkhadźe z Najswjećišim a při swjatočnosćach při woltarjach klečeše kaž kóždy wšědny křesćan přez cyły čas hołdowanskich modlitwow. Ponižne pobožne zadźerženjo krala činješe na lud wulcy hnujacy zaćišć.

Kaž Romska „Tribuna“ piše, budźe městno zemrjetoho Milanskoho arcybiskopa Tosija bórzy zasy wobsadźene. Swjaty Wótc je za tele jara ważne městno postajił abta klóštra Benediktinow při Santa Paolo w Romje, msgr. Ildefonsa Schustera. Na přichodnym konsistoriju 15. julija dóstanje wón kardinalski purpur a přesydli so potom hnydom na swoje nowe městno. Abt Ildefons je rodźeny Romjan, wukhadźuje pak, kaž joho mjeno wupokaže, wot němskich prawótcow. Wón běše dobry přećel prjedawšoho arcybiskopa kardinala Tosija.

Z Němskeje. Katolski wjerch Bjedrich Hohenzollernski je wulki přećel a dobroćel Benediktinow. Loni běše Beuronskej abtaji wšě kubła darił, kotrež měješe hač dotal wot njoho wotnajate. Lětsa dósta klóštr Benediktinkow w Herbstahlu podobny dar: 40 kórcow polow a łukow, kaž też wšě klóštrske twarjenja, kotrež hač dotal wjerchej słušachu. Dar běše wotmysleny jako jubilejny dar k złotomu jubilejej Swj. Wótca Pia XI. Bamž pósła wjerchej jara přećelnje dźakny dopis.

Něhduši bajerski kralowski hród Fürstenried blizko Mnichowa bu připrawjeny jako duchowny seminar za staršich młodźeńcow. Hižo su 100 studentow wo starobje wot 15—25 lět do njoho zaćahnyli. W naspomnjenym hrodźe bydleše lětdźesatki dołho duchakhory kral Ota.

Pólska ma 2 kardinalaj, 8 arcybiskopow, 18 diecezanskich biskopow a wokoło 300 kathedralnych kanonikow a wokoło 7000 fararjow. Zhromadna ličba wšěch duchownych wučinja wokoło 14000, z kotrychž 11000 łaćonskomu, 2500 greksko-katolskomu, 60 armensko-katolskomu a 30 rańšosłowjanskomu ritej přisłušeja. Mužskich rjadniskich wustawow je tam 32, žónskich 47. Pólska ma jenu katolsku universitu a 5 statnych universitow, wokoło 800 wyššich šulow z 230000 šulerjemi, 130 statnych wučeŕskich seminarow z 24000 a 86 privatnych seminarow z 14000 seminaristami.

Južnosłowjanscy biskopojo přiwjedźechu 18. meje wulki khorwatski pućowanski ćah do Swj. Města. Zagrebski arcybiskop dr. Bauer dźeržeše hołdowansku naréč na Swj. Wótca. Wón spominaše na sylne rozwićo swjateje wěry we Serbiskej, wosebje we stolicy Bělorodźe. Tam je katolska wěra wot časa noweje Serbije sem mócnje na sobustawach přiběrała. Hišće kónc lěta 1927 měješe Bělohród jenož 1 faru, dźensa ma jich tři. Ličba katolikow běše 1919 nimala 10000, dźensa jich ma město 40000. Też katolske klóštrske sotry stajnje přiběraju.

Jendźelska. Najwosobniša, najbohatša a najsławniša zemjanska swójba cyłeje Jendźelskeje su wójwodojo Norfolg. Swójba je z dawna katolska. Lětsa na dnju Božoho Cěła docpě nětčiši (šěsnaty) wójwoda Bjarnat swoje połne lěta a přewza z tym dnjom mjeno a wobsydstwa swojoho rodu po hižo dlěje zemrjetym nanje. Na swjedźenju wobdźělichu so wšitcy katolscy zemjenjo kaž też diecezanski biskop

msgr. Amigo. Wójwodojo Norfolg su za wšě skutki křesćanskej lubosće jara darniwi.

Iriska. Nowy iriski pósłanc při Swjatym Stole je Charles Bewley. We swojej młodosći běše Quäker, po swojich studijach w Oxfordźe přestupi do katolskeje cyrkwje. Knjez Bewley je jara wobdarjeny prawiznik. —

W anglikanskej diecezy **Birmingham** je mjez biskopom a wulkim dźělom joho duchownych khětro wótra wójna wudyriła. Biskop dr. Barnes je znaty njewěriwc a hidźi wšo, štož někak na katolsku cyrkej dopomina. Dźěl anglikanskich (lutherskich) duchownych ma pak wěstu lubosć za katolske nałožki a za katolsku liturgiju na př. za nałoženjo swjećeneje wody, wotdźerženjo nyšporow a pobožnosćow atd. To wšitko je biskop kruće zakazał, duchowni pak njechaja so poćisnyć, dokelž maja druhe nahlady, hač biskop a po lutherskim wěrywuznaću nima biskop tež prawo, swoju móc tak daloko nałožować.

London dóstanje bórzy templ za indiskoho přiboha Brahma z přitwarjenej šulu za indisku filozofiju, hudźbu a wumjelstwo. Tež jene znamjo časa. Wěstym worštam ludnosće je wšo cuze dobre dosć a byli to tež prastare pohanstwo. To hinak być njemóže, hdyž su ludźo z křesćanstwom rozpadnyli, hdyž su bóžskoho Zbóžnika zaćisnyli, běhaja potom za cuzymi přibohami a čěraja wodu wěrnosće ze zamućenych žórłow.

W Šotiskej su před krótkim katolski „Landbund“ założili. Zwjazk ma nadawk, zo by pjenjezy hromadźił. Z joho zamoženja dyrbja so małe burske kubła za katolikow kupować. Předsyda zwjazka je arcybiskop Mac Intosh. Zaměr towarstwa je nimo měry ważny za přichod katolskeje cyrkwje w kraju.

Šwedska móže lětsa ważny dopomnjeński dźeń na swj. Anskara wobeńć. Lětsa su so mjenujcy 1100 lět minyłe, zo swjaty k prěnjomu razej do Šwedskeje přińdźe. Wón założi tehdom w městačku Birka, na kupje Björkö, wosrjedź Mälarskoho jězora, prěnju cyrkwičku. Hewak pak njeměješe wjetšoho wuspěcha. Swjaty Wótc pomjenowa joho za arcybiskopa w Hamburgu a za bamžowoho delegatu za Dansku a Šwedsku. Woprawdźe měješe swjaty pozdźišo wulkotny wuspěch a předoby skónčnje pohanstwo. Wón ma za tamne kraje samu ważnosć, kaž na př. swj. Bonifacijus za Němsku, abo kaž swj. Cyril a Method za słowjanske narody. Dźensa nima katolska cyrkej we Šwedskej wjetšoho wliwa, liči tola jenož na 4000 wuznawarjow w cyłym kraju. Danska ma něhdźe 24000 katolikow, z wulkoho dźěła potomnikow pólskich dźěłaćerjow.

W Brasiliskej pokročuje skutk misijónstwa pola připućowanych japanskich na wosebite zwjeselace wašnjo. W poslednimaj lětomaj ličachmy w měsće Sao Paolo 800 japanskich konvertitow, t. r. wobroćenjow Japanskich ke katolskej cyrkwi, hačrunjež je wěc ćim ćežša, hdyž móža jenož jara mało duchownych japansku rěč. W poslednim času přińdźechu znowa 2000 nowych Japanow. Jenož dwaj Europjanaj wobknježitaj japansku rěč a wukonjataj dušepastyrstwo mjez cuzymi Japanami. Staj to jedyn němski a jedyn španski jesuit. — W Sao Paolo wumrě jutry daloko a šěroko znaty abbas Michał Kruse, rodźeny z Westfala ze Stuckenbrocka. Klóštr Sao Paolo je wón ze samsnymi mocami z njenahladnych prěničkow k mócnomu rozwiću přiwjedł.

Cyrkwinske powěsće.

Radwoř.

Wěrowani: Pawoł Mildnerec ze Šěrachowa a Hana Šmaranderec z Łuha. — Jurij Hašic a Marija Glücklichec, wobaj z Radworja. — Jurij Ćěslic (Leńšec) z Noweje Jaseńcy a Marija Lukašec z Radworja.

Zemrěći: Jakub Delan (dwórski) z Radworja, 87 lět. — Anton Dryml z Khasowa, 77 lět. — Jan Kasper z Měrkowa, 75 lět. — Marija Bělkowa z Radworja, 24 lět. — Hańža Khilanowa ze Stróžišća, 30 lět. — Franc Pjetaš (Delan) z Radworja, 40 lět.

Za cyrkej kralowny swjatotoho różowca w Radworju su dale darili: na Hašic-Glücklichec kwasu 47 hriwnow.

Towarstwowy powěstnik.

Pančicy. Jednota „Sokoł“ ma kóždy štwórtk wječor we 8 hodź. zwučowanjo. Nowe sobustawy so rady lubje přijimaja. **Načolnik.**

Serbski Hospodar

ratarske wulkowikowanske tow. z wobmj. ruk.

Telefon: w Budyšinje 3510, w Khoćebuzu 1247.

Naš młyn w Delnim Wujezdźe, tel. čo. 13, dźěła nětko tež

dejwo spěchowacu picu

z ržanych a pšeńčnych wotrubow, rajsoweje mučki a mučki wolijowych wosuchow po receptach nazhonitych skotarjow, wšě dźěle w najlěpšich a najčisćišich kajkosćach.

Tutu picu předawamy jako

łužisku dejwo spěchowacu picu

I. družina wopřija 18,06 % proteina a 8,42 % tuka,
II. družina wopřija 19,48 % proteina a 7,83 % tuka.

Wobej družinje stej po wobswědčenju statneje přepytarnje w Möckernje pola Lipska njeskaženej a čistej.

Vogtlandske Madras- **gardiny,**
přikrywy na sofy, łoža, blida a diwany, wóskowanki, łožowe šaty
J. Erler, Budyšin
Zwonkowna lawska hasa 10
— Posłužujemy serbscy. —

Swědomite wuwjedźenjo
wšěch točenjow
kaž **britwjow, nožicow, konjacych nožicow** atd.
J. Hampel
Kotołska hasa 11.

Serbska ludowa banka w Budyšinje

Filialcy we Wojerecach a w Khoćebuzu

Agentury: **w Khrósćicach** pola knjeza **M. Čornaka,**
w Kulowje pola knjeza **Oty Bulanka,**
w Rakecach pola knjeza kantora **J. Rjelki**

Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy zapołožować na knižku a zběhać po potrěbnosći.

Zadanja pjenjezy ze 6—9 procentami

Telefon 3506 a 3507.

Serbsku katolsku

holcu,

sprawnu a pilnu, pyta **Tryčk,** konditornja, **w Khrósćicach.**

Spanske a bydlace jstwy, kuchiny, khamory, blida k pisanju, komody, wućahowate blida wot 42 hr., **büffety, dubowe,** wot 250 hr. kaž tež wšě wutykane wěcy.

Dobre dźěło, tunje płaćizny!

Płaćenjo po dźělbach!

Rěču serbscy.

Pawoł Handrik

Budyšin

Kamjeńtna dróha 32

při Drjewowych wikach.

Vogtlandske wumělske **gardiny** kupujeće stajnje tunjo pola **Kurt Erler w Budyšinje** jenož na žitnych wikach 11 napřeco „Złotej hwězdźe".

Marja Runge

wumjelska wušiwarnja za paramenty

w Budyšinje, Lubijska droha čo. 9

poruča so k zhotowjenju a k wuporjedźenju wšitkich **paramentow, ryzwow, pluvialow a khorhowjow.**

Nawěštki

w „Kat. Posole" maja stajnje wuspěch!

Kedźbujće!

Něšto nowe! Kóždy třeći kruch twory cyle darmo! Tajke něšto bě pola was dotal njeznate. Chcemy połne sto milijonow porow kholowow darmo rozdawać, chcemy cyłu Europu a přemórske kraje z nimi popławić. Za tajku akciju smy so rozsudźili, zo by našu swětasławnu marku cyły swět zeznał, haj najmjeńša wjeska wo njej zhoniła. Za wšitke twory a skazanki přewozmjemy połnu garantiju. Kóždy smě jedyn kruch twory na pokazku skazać. Wubjerna hódnota našich swětasławnych tworow budźe kóždohožkuli překhwapić.

My zhotujemy a poskićamy:

Dźěłanske kholowy, šite z krutych płatow a wot wustojnych ludźi, w kóždej dołhosći, a to 100, 105, 110 hač 115 cm dołhe.

2 poraj dźěłanskich kholowow	**4.00** hr.,	třeći por	darmo
2 „ „ „ lěpšeje kajkosće	**8.00** hr.,	„	„
2 „ wosebiće krutych (t. m. Tigerhosen) .	**10.00** hr.,	„	„
2 „ wosebiće krutych (lěpšeje družiny) .	**15.00** hr.,	„	„
2 „ wosebiće krutych (najlěpšeje družiny)	**20.00** hr.,	„	„
2 „ Verdun-kholowow (za ćežke dźěło) .	**16.00** hr.,	„	„
2 „ „ „ (lěpšeje družiny) .	**19.00** hr.,	„	„
2 „ kholowow z jendźelskoho płatu . .	**15.00** hr.,	„	„
2 „ „ lěpšeje družiny	**25.00** hr.,	„	„
2 „ kholowow z dobrych płatow . . .	**13.00** hr.,	„	„
2 „ kholowow najlěpšeje družiny . . .	**29.00** hr.,	„	„

Štóž kholowy skaza, njech swoju měru bjedrow a měru wokoło pasa přispomni.

2 žónskej sukni najwj. wulkosće a šěrje, nješite	**4.00** hr.,	třeći por	darmo
2 „ „ lěpšeje kajkosće	**8.00** hr.,	„	„
2 „ „ najlěpšeje kajkosće	**15.00** hr.,	„	„

Wšě twory přez pozběrku (Nachnahme).

Prěnje europske textilowe twornje

R. M. Matysek, Sitborice **pola Brna** **Československa republika**

Při skazankach počahujće so na Box-tydźeń, potom dóstanjeće wosebity rabat. Za wobkhodnikow wosebity rabat. Spomnjena twornja so jako najtuńša kupnica poskićuje.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1929.

493. z Budyšina: Knj. Hana Dyrlichowa.

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 4. julija 1929.

Ćelata (767): 1) 72—80. 2) 67—74. 3) 58—65.

Swinje (627): (přez 300 pt.) 1) 86—87. 2) (240—300) 87—88. 3) (200—240) 84—86. 4) (160—200) 68—70. Rancy — .

Redaktor je wot 1.—20. julija na dowolu. Wšě nastawki a dopisy njech so w tym času scelu na Donnerhakec čišćerńju, Před šulerskimi wrotami 21

W Budyšinje zetkamy so

w kofejowni Lehmann

na Serbskej drózy 8.

Najsłódniše konditorske pječwa

Wosebitosć: Torty jako dar při wšitkich składnosćach.

Wšědnje popołdnju a wječor koncert.

Wróćenjo česće.

Njewěrne wunošowanja přećiwo Hanje Rjedźic w Kašecach bjeru po změrcowym wujednanju z tutym wróco a warnuju před dalšim rozšěrjenjom.

Marja zwud. Symankowa we Wotrowje.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. - Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za reklamowy rjadk w teksće so 50 pj. płaći. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Zamołwity redaktor: Wyšši wučeŕ Jan Symank w Budyšinje, Wilhelmowa dr. 3. — Pokładnik: Jurij Šołta, wučeŕ, Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje z póstšekowym kontom: Drježdźany 33458. Dalokorčak čo. 3895.

28. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **13. julija 1929.** | **67. lětnik.**

Požohnowanjo swjatoho Wótca.

W mjenje a na namjet wulkeje hłowneje zhromadźizny towarstwa swjateju Cyrilla a Methodia, njedźelu 30. junija w Baćonju k česćenju wutroby Jězusoweje a wosebje tež k woswjećenju a k wopomnjeću 50lětnoho měšniskoho jubileja swjatoho wótca bamža Pia XI. wotměteje, je so nazajtra sćěhowacy hołdowanski telegram do Roma pósłał:

Sua Santita Papa Pio XI.
Roma.

Diem gratia plenum orbi catholico laetissimum Sanctissimi Patris sui sacra Sacerdotii semisaecularia peragentis Sorabi catholici Lusatiae superioris Saxoniae heri in pago Storcha solemniter celebrati intimo ex corde sensus obedientiae caritatisque filialis denuo declarant et benedictionem apostolicam humillime petunt. —

Societas Sanctorum Cyrilli et Methodii
Budissae — Bautzen.
Praelatus Sauer, Canonicus
Capituli Cathedralis S. Petri.

Joho Swjatosći bamžej Piej XI.
w Romje.

Hnady połny, za cyły katolski swět najradosćiwši dźeń swojoho swjatoho Wótca, kiž połstalětnu swjatočnosć měšnistwa dokonja, katolscy Serbja Hornjeje Łužicy w Sakskej wčera we wsy Baćonju swjatočnje woswjećicy z hłubokeje wutroby zmyslenja poddatosće a synowskeje lubosće z nowa wuprajeja a wo japoštołske požohnowanjo najpokornišo proša.

Towarstwo swjateju Cyrilla a Methodia
w Budyšinje.
Praelat Žur, kanonik
kathedralnoho kapitla swj. Pětra.

Na to je kardinal Gasparri w mjenje swjatoho wótca sćěhowacy telegram z Roma na našoho najdostojnišoho knjeza biskopa dr. Schreibera do Budyšina pósłał, kotryž pak je nětkle w „Jordanbad". Tuž je so telegram w lisće dyrbjał tam pósłać a wot tam potom jón knjez biskop pósła na Baćońskoho knjeza fararja a rěkaše takle:

Přiwzaty w Budyšinje 2. julija 1929,
15^{25} hodź. z Citta Vaticano.

„Bischof Schreiber
Bautzen.

Beatissimus Pater catholicis in pago Storcha congregatis grato animo benedicit.

Card. Gasparri."

To rěka:

„Swjaty Wótc požohnuje z dźakownej wutrobu we wsy Baćonju zhromadźenych katolikow.

Kardinal Gasparri."

A k tomu přispomnja najdostojniši knjez biskop w lisće na knjeza fararja Delana tuto:

„Z tym, zo Wam a při tom wobdźělenym serbskim katolikam tuto požohnowanjo swjatoho Wótca posrědkuju, wuprajam wšěm wobdźělnikam swoje wjeselo a zbožopřeća k tajkomu počesćowanju.

Z wutrobnymi strowjenjemi
Wam podaty
† Christian, biskop Mišnjanski."

A Baćoński knjez farař, na kotrohož bu, kaž bu spomnjene, tutón list pósłany, hišće přispomnja: „Tuto swojim lubym Serbam wozjewjejo přispomnjam, zo je to prěni telegram ze swobodnoho bamžowskoho stata nam Serbam. Jurij Delan, farař".

Swjatowjacsławske dny češko-słowakskoho Worjoła w Prazy.

Tysaclětna wosława ryćerśko-martrařskeje smjerće swj. Wjacsława je češkosłowakskej republicy, wosebje městej Prazy přinjesła lěto powyšenoho, nabožnoho a narodnoho žiwjenja. Swjatowjacsławske lěto je nětk widźało a přeżiwiło prěni dźěl radostnoho wosławjenja, kotrež je so nam zjewiło we Worjołskich dnjach wot 5.—7. julija we hłownym měśće, we Złotej Prazy. Dźesaćtysacy wobdźělnikow běchu z cyłoho katolskoho swěta přijěli, zo bychu w prawej katolskej wzajomnosći so z češkosłowakskim katolskim ludom wjeselili a so zahorili z nowa za wulku swětwobsahowacu, hač do njebjes sahacu ideju katolicisma.

Nastup katolicisma. Za katolske žiwjenjo we Čechach bě zbudźenjo nabožnoho sebjewědomja nanajnuzniše. W běhu lětstotkow bě w bjezskutkownym měrje wožiwjacy duch katolicisma hłubšo a hłubšo zapadnył a zjewješe so z wulkoho dźěła jenož hišće we zwonkownosćach, kotrež nihdy a ženje njejsu po duchu wožiwjacoho a wozbožacoho katolicisma. Po wutworjenju češkosłowakskoho stata nasta w młodym staće nowe hibanjo k duchownomu a skutkownomu katolicismej a runje Worjołske dny wot 5.—7. julija su cyłomu swětej pokazałe, kak daloko je tutón duch katolskeje aktivity wožiwił a postupił a dobył. Wšitcy, kotřiž su swědkojo tutych dnjow byli, móža wobkrućić, zo je woprawdźe z nowa wožiwjeny duch katolskeje raznosće zaćahnył do wutrobow češkosłowakskich katolikow.

Pjatk 5. julija. Najjasnišo zjewi so tutón nowy duch we swjedźeńskim ćahu pjatk dopołdnja w 9 hodź. Hižo wot zažnoho ranja běchu cyrkwje na tutym prěnim dnju z wěriwymi napjelnjene. Hačrunjež bě we 8 hodź. wulka połna Boža mša pod hołym njebjom, chcyše tola kóždy wobdźělnik hišće prjedy so wobdźělić na swjatym woporje. Pražske cyrkwje běchu połne, haj přepjelnjene z worjołskej módrinu a jasnej pisanosću narodnych drastow. Na naměśće krala Jurja na Kralowskich Winohradach běše žiwjenjo a błyšć, kaž w stwórbje Božej tak też we wutrobach wšitkich wobdźělnikow. Z dypkom 8 hodź. swjeći biskop Sedlak Božu mšu. Wokoło powyšenoho wołtarja stoja we wulkim wobłuku sta khorhowjow wukrajnych hosći kaž worjołskich jednotow. Po Božej mši čita jednaćel zwjazkoweje rady bratr Zambach:

Worjołski manifest, kotryž skónča ze sćěhowacymi słowami: „Češkosłowakske Worjołstwo wostanje z ryćerstwom swjatowjacsławskim a z połnym wědomjom sćěhwkow tutoho čestnoho mjena za swoje towarstwowe žiwjenjo kaž też za kóždoho jednotliwca. Njebjo-módra worjołska armada wostanje swěrna swojej barbje. Wěrni wostanjemy cyrkwi, wěrni wostanjemy swojomu narodej, najspušćomniša straža wótčiny! Tajcy smy byli, tajcy wostanjemy! Swjaty Wjacsławje, přikładźe naš a wjedniko, njedaj zahinyć nam a přichodnym twojim naslědnikam, zjednoćenym pod twojej khorhowju w češkosłowakskim Worjołu, swjaty wójwoda češkeje zemje, wjedź swoje worjoły stajnje dale do prědka a wyše!“

Na to rozwi so **swjedźeński ćah** po Fochowej hasy, nimo Narodnoho museja, po Wjacsławskim naměśće přez Karlowy móst na Hradčany. Ćah nawjedowachu 86 Worjołjo na konjach. Za nimi kročachu swjatowjacsławscy ryćerjo, katolscy legionarojo ze swojej, dźeń prjedy poswjećenej nowej khorhowju, 111 ruskich, 38 italskich, 7 francózskich a 22 bjez uniformy. Za nimi sćěhowachu wukrajni hosćo a to najprjedy Belgičenjo, mužscy a też žónscy, jdu we zwučowanskich drastach. Potom přińdźechu Polacy, 32 w narodnych drastach, 200 w civilu. Wolynskich Čechow bě 50. Za nimi kročachu Łužiscy Serbja, jich bě wokoło 10. Wšudźe buchu zahorjenje witani a strowjeni. Dyrbimy jenož jara wobžarować, zo bě so cyle wopak najprjedy zarjadowało, zo maja jenož ćahej přihladować. Mjez tym, zo wšitcy wukrajni hosćo so po móžnosći w połnej ličbje na ćahu wobdźělichu, naši wobdźělnicy — běchmy wšo hromadźe wokoło 60 — přihladowachu. Posoł to jara wobžaruje. Za nami dźěchu amerikanscy Češa a Słowakojo, kiž běchu we wosebitej delegaciji zastupjeni. Francózojo překłapichu ze swojej bohatej ličbu. Dale sćěhowachu Južnosłowjenjo, kotřiž so přez wulku ličbu wuznamjenjachu. Južnosłowjanski „Orel“ ma hišće drastu, kaž ju Sokoljo noša, z čerwjenej košlu. Chorwatske Worlicy su woblečene do rjenje wušiwaneje drasty, pola słowinskich Worlicow nadpadnje jich nahłownik, kotryž je běła čepica z čerwjenym rjemjenjom, tak zo wupadaja kaž honače hłowy. Južnosłowjenjo mějachu na 30 khorhowjow sobu. Potom dźěchu němscy turnarjo z 3 khorhowjemi, pólske harcerstwo. Potom přińdźe češkosłowakski Worjoł, prědku starosta češkosłowakskoho Worjoła, minister dr. Šramek.

Njezapomnity zwostanje tutón swjedźeński ćah za wšitkich wobdźělnikow. Přez dwě hodźinje ćah traješe. Njezapomnity wostanje wosebje zaćišć před postawu swj. Wjacsława, hdźež cyłe sta khorhowjow česćujo so před nim kłonjachu. A přitomni wědźachu, wo čo so jedna. Wšě Pražske hasy, po kotrychž ćah ćehnješe, běchu z mnohimi přihladowacymi a přijuskowacymi wobwěncowane. Katolske a narodne hesła so k njebju zběhachu, mjez nimi bě postrow Worjołstwa „Zdaš Bůh!“ (Daj Bóh zbožo!) najsylniši. Najhłubši zaćišć činješe zahorjenosć, sahaca w lubosći na wěru a narodnosć, kotrejež so nichtó zminyć njemóžeše. Statysacow wočow, napjelnjene ze sylzami radosće, zhladowachu dźakownje k postawje swj. Wjacsława. Ze statysacow dušow stupowaše horje k njebjesam horca modlitwa „Swj. Wjacsławje, njedaj zahinyć nam a přichodnym!“

Ćah dźěše dale nimo čestneje tribuny na Masarykowym nabrjozy, hdźež běchu čestni hosćo, najprjedy cyrkwinscy hódnostarjo, kardinal Bourne-Londonski, pólski kardinal-primas Hlond, Zagrjebski arcybiskop dr. Bauer, arcybiskop armenskoho rita dr. Theodorowič z Lwowa, wjerchbiskop Jeglič z Lubljanje, biskopowje Melita ze Šebenika, dr. Vojtošek ze Špiše, dr. Kmetko z Nitry, Čarský z Košic, jap. adm. Jantanšek z Turnawy, Bartak z Češkej Budejowice. Ze swětskich knježi primator hłownoho města Prahi dr. Baxa, zastupjeŕ města dr. Svoboda, zastupjeŕ města Pariza lord Iddesbigh, předsyda francózskich gymnasiastow Hebrac. Z diplomatiskich kruhow běchu mnozy zastupjerjo cuzych knježerstwow, kaž też mnozy češkosłowakscy ministerjo.

Pjatk popołdnju běchu hłowne předwjedźenja češkosłowakskoho Worjoła we wulkim stadionje. Přihladowarjow bě so 70 000 zešło. Na hłownej tribunje běchu so zešli Londonski kardinal Bourne, kardinal Hlond, japošt. nuncius Ciriaci, arcybiskopowje Bauer ze Zagrjeba, Mileta ze Šibenika, Theodowič z Lwowa, biskopja dr. Kašpar, Barta, Vojtošek, Kmetko, dr. Padlaha, velmištr křižownikow dr. Vlasak, abbasojo Zavoral a Vykonkal, dr. Korošec, minister Šramek.

Majestotnje zmahowachu so khorhowje nad hłownej tribunu; presidentowa, češkosłowakska, worjołska, italska, francózska, belgiska, britanska, amerikanska, južnosłowjanska, němska, rumunska, pólska, holandska.

Za zwukami worjołskoho přezpola nastupuje do stadiona 4000 worjołow. Kaž morjo ze žołmami je zemja posyta z worjołami. Mócny zaćišć zawostaji, hdyž so na poručniskim mostku bratr Michalek k presidentowej tribunje při-

wobroći a na joho namołwjenjo ze 4000 worjołskich ertow zaklinča „Panu presidentowi republicy — zdar, zdar, zdar!“

Po mužoch wustupi z třomi wulkimi wrotami přez 4000 worlicow. Wulkotny wobraz to z nowa: worlicy we módrych suknjach, čerwjenje wobrubjene běłe woblečki a módrje wobrubjene běłe čepicy wožiwjuja šěru pěskowu barbu stadiona. Powabny a miły je jich wustup. Jich rythmiske předstajenja zbudźuja žiwy přiklesk dźesaćtysacow přihladowarjow.

Po tym wustupichu wojacy a předstajachu jednotliwe zwučowanja pola wójska. Woni wubudźichu pola přihladowarjow žiwy zajim, štož so w žiwym připóznaću placanja pokaza.

Po tym bě běh na 3000 metry, w kotrymž južnosłowjan Vojkowič jako prěni za 11,53 min. doby.

Na to sćěhowaše wustup hosćow. Srjedź zwučowanišća předstajachu 250 južnosłowjanskich Worjołow swoje wumělstwo, na lěwym boku Francózojo, na prawym boku Belgičenjo. Jich wuběrne ćěłozwučowanjo bu wot wšitkich připóznate.

Na kóncu bě w skónčacej scenje předstajene wuwićo Worjoła w 7 dźělach: joho założenjo, joho wuwićo, joho dźěło, swětowa wójna, češka samostatnosć. Worjoł ju radostnje wita a prosy swj. Wjacsława wo dalšu pomoc. Scena dobudźe najwyššoho skhodźeńka, hdyž po cyłym stadionje do koła wokoło zestupanych zastupja do srjedźa Worjołske khorhowje a hdyž w nutrnej modlitwje Worjołki swoje rucy pozběhnu, wo pomoc prošo, k swj. Wjacsławej. Cyłe přihladowarstwo stanje, zo by ze swojim paćerjom so ze zwučowacymi zjednoćiło.

Tak so skónči při najrjeńšim wjedrje derje poradźeny hłowny dźeń zlětowy swjatowjacsławskich dnjow Worjołstwa.

Sobotu běchu zhromadźizny katolskich wučerjow. Katolscy legionarojo běchu pola knjeza presidenta Masaryka. Na stadionje běchu popołdnju z nowa předstajenja. Wulke dešće samo njemóžachu zwučowanych wotehnać, kotřiž srjedź dešća swěrnje wutrachu. Předstajenja tutoho 2. dnja buchu wotewrjene ze scenu „Tři doby zemje češkeje“ po basni B. Jabłońskoho. 1. doba předstaja přichod swj. Cyrilla a Methoda a rozkwět naroda, 2. doba předstaja boj a zničenjo, 3. znowazrodźenjo a dobyćo samostatnosće. Scenu předwjedźechu 416 morawskich muži a 416 morawskich žónskich.

Njedźela, posledni dźeń, bě zasy dźeń radosće a sylnosće. Dopołdnja bě swjedźeński ćah narodnych drastow. Tajke něšto woprawdźe tež Praha hišće widźała njebě. Cyła wulka republika ze swojimi tak wšelakorymi narodnymi drastami bě w ćahu zastupjena, haj, samo wukrajni hosćo, kotřiž hišće narodne drasty noša. Tutón wulkotny ćah doby sebi woprawdźe wutroby wšitkich Pražanow. Hdyž běchu tež hewak z dźěla Worjołskich hosći jara měrnje witali, tutym tysacam narodnych drastow, kajkichž nichtó hišće ženje hromadźe njebě widźał, njemóžeše swoju wutrobu zapowědźić: „To je krasa“, tak a podobnje dobywaše so z ertow přihladowari, kiž tež hewak swoje znutřkowne česće njezatajichu, ale bohaće a sylnje jim přijuskowachu. Štóž sam widźał njeje, tutu pisanosć, tute barby, tutu radosć, štóž njeje słyšał tute juskanjo, tutu hudźbu, štóž njeje žeživił tute nastajne rejwanjo, tutón błyšć na wobličach wšěch wobdźělnikow ćaha — bě jich na 30.000 — njemóže sebi nihdy to předstajeć. To bě wuběrna myslička Worjoła! Tajke něšto móže tež jenož Worjoł zarjadować, kotryž ma swoje skupiny rozbrojene po cyłej republicy a wosebje zasy na wsach a městačkach. Też 16 Serbowkow so na ćahu wobdźělichu — na tutón radostny dźeń čas žiwjenja wšće njezabudźa; kaž tež tysacy a dźesaćtysacy druhich wobdźělnikow Worjowskich dnjow w Prazy.

Popołdnju na stadionje bu předstajenjo wotewrjene z wosebitym wustupom Słowakskeje. Bě to zlětowa scena, předstajaca časy podćišćowanja. Ze samsnej mocu a bratrowskej podpjeru pak Słowakska duchownje a tysiscy dobudźe.

Na to sćěhowaše wotedaco khorhowje katolskich amerikanskich Sokołow, a to češkich a słowakskich, „československomu Orlu“. Starosta dr. Šramek dźakowaše so za krasny dar. Po tym hraješe hudźba amerikansku, češku a słowaksku narodnu hymnu. Tuta sławnosć zawostaji we wšěch wutrobach hłuboki začišć.

Zlět Worjołstwa bu na to z překrasnje zdrasćenymi wjesnjanami morawskoho wjesnoho ludu, kotryž we swojich pisanych narodnych drastach swoje narodne wašnja předstaješe, skónčeny. Je njemóžne, tu wšitko wopisować, štož smy tu widźeli, jenož chcu tu naspomnić kwasy valašske,

Błazń.

(Pokročowanjo.)

Jena sotra běše jomu rjekła, zo su so tući do wustawa zakupili a nětko móža tu w měrje swój wječor žiwjenja přeživić.

Hdyž Pětr tole zhoni, zapadny wón do ćežkich myslow.

Wón mysleše sebi na domojpuću jenož na rjany wustaw. A hdyž potom we swojim łožu leženje, zeskhadźa jomu nadobo w joho zamućenych ćežkich myslach, słowčko: „Zakupić so tam móžeš!“

Zakupić! Njemohł so wón to też?

O Božo, hdy by wón też mohł tudy swoje poslednje lěta žiwjenja přebyć! — To by skoro za njoho pře wjele zboža było!

Ale čohodla nic? Wón běše před někotrymi lětami wot njeznatoho přiwuznoho někotre tysac hriwnow namrěł. Nichtó wo tom ničo njezhoni, dokelž běše pjenjezy hnydom na nalutowarnju dał. A doma we łožu leži też hišće jena nohajca połna tołstych tolerjow, přetož wot swojeje mzdy skoro ničo trjebał njeběše. — „Hdyž to wšitko hromadu zezběram a přecy prawje dale lutuju, tak mam jenoho dnja dosahacu ličbu pjenjez hromadźe! A wrota wustawa mojoho zemskoho raja so mi wotewrja“, tak při sebi wjesele rozmyslowaše.

Nětko měješe błazń tola kruty zaměr dalšoho žiwjenja, ale nikomu ani słowčka wo tom njepraji. Bychu joho tola jenož wusměšeli. A snadź, hdy bychu słyšeli, zo ma telko pjenjez, sebi myslili, zo je je kradnył, a woni bychu jomu je wzali! Njeswědomićiwych ludźi so wón boješe.

Wot nětka běše wón hišće bóle zlutniwje žiwy. Hdyž měješe potom zasy něšto nahromadźene, donjesy pjenjezy porjadnje na nalutowarnju.

Pětr hladajcy zestari. Khribjet bě jomu wšón zekřiwjeny a joho wot dźěła wobškodźenej rucy běštej kaž rozpukana skora.

Dźensa khwataše starc, wšón zbožowny, do wsy dele. Běše junu zasy w měsće pobył a někotre wottradane hriwny na nalutowarnju donjesł. Nimale strachoćiwje wopraša so zastojnika, hač njeby chcył junu hromadźe zličić, kak wjele tam hižo ma.

A hlej — to běchu — dźesać tysac hriwnow a někotre pjenježki!

Z radosću překhwapjeny stoješe tu starc — wšón sprostnjeny.

Dźesać tysac hriwnow! Tak wysoko bě ličba zrostła, zo móžeše so nětko zakupić do wustawa za starych ludźi!

Skónčnje! — Skónčnje! změje wšě horjo swój kónc!

„Nó, luby přećelo, njedosaha to hišće?“ wopraša so zastojnik přećelnje.

„Ju — ju“, šeptaše wšón spłóšiwy, „dosć jo . . . bórzy přińdu sebi po nje . . .“

A wón dźěše tři hodźiny daloki puć domoj, kaž by sonił, zanurjeny do zbožownych mysličkow.

Jako Pětr nimo wjesneje cyrkwje kročeše, zastupi, kaž hewak wšědnje a poklakny so na swoje městno we zakhowanym kućiku. Dźensa dyrbi so wón tola Bohu

hanaske, słowakske z domojwoženjom, stajenjo a zejmowanjo meje, domkhowanku, swinjorežanjo, zjězd kralow, reja kralownički a mnohe druhe. Přez cyły stadijon so rozběhny šum hrajacych hudźbow, mlaskanjo a juskanjo wjesołych junakow a děvuskow — dźowčičkow. To bě wobraz, kajkohož je Praha dotal wěšće hišće njewidźała: Valaši, Hanacy, Słowakojo, Kyjowanjo we swojich drastach, zbrunjene holčicy, juskacy hólcy, radosć a reja, žiwjenjo a zbudźenjo.

Wječor we 8 hodź. bě skónčaca zhromadźizna we wulkej sali „Lucerna“, kotruž dr. Šramek wotewri. W zhromadźiznje buchu po wšelakich naréčach myta za gymastiskich wubědźowari a dobyćeri wudźělene, na čož knjez starosta Šramek we swojej skónčacej réči wšitkim wobdźělnikam, cuzym a domjacym so dźakowaše, wšěm, kotříž běchu někak k tomu přinošowali, zo su swjatowjacsławske dny Worjowa so tak derje poradźiłe.

Łužiscy Serbja w Prazy.

W Prazy, 7. julija 1929.

Na přeprošenjo swjatowjacsławskoho komiteja a na pilne agitowanjo w našim časopisu běchu so na 54 katolskich Serbow pola knjeza wyšš. wuč. Słodeńka jako wobdźělnicy našoho zajězda na „Orelske dny“ do Prahi zamołwili. Wotjědźechmy štwórtk, 4. julija, popołdnju 1/25 hodź. přez Lubij do Habrachćic. Wulka horcota a tužnota, kiž bě přez cyły dźeń knježiła, dowjedźe k sylnomu wětrej. Zady Lubija zajědźechmy do sylnoho njewjedra, tak zo srjedź błyska a hrimanja do Habrachćic dojědźechmy. Skoro hač do Prahi, hdźež po 10 hodź. přijědźechmy, so njeje wjacy hrimać a błyskać přestało, njech też jenož słabje a z daloka. Na Wilsonowym naměšće buchmy najwutrobnišo powitani wot kk.: dr. Pospichala w mjenje Worjoła, dr. Jandy w mjenje swjatowjacsławskoho wubjerka a dr. Tylineka w mjenje měšćanskeje rady. Tohorunja běchu někotři Worjołojo nas powitać na dwórnišćo přišli, kaž też w Prazy přebywacy Serbja a přećeljo Serbow. Po krótkim wokřewjenju podachmy so do swojich nóclěhow na Bubenču. Pjatk dopołdnja wobdźělichmy so na swjedźeńskim ćahu, ale bohužel jenož mały dźěl našoho 60hłowskoho zajězda.

Našich duchownych — běchu wšěch hromadźe 5, knj. konsistorialny rada Jurij Kral z Drježdźan, knj. farař Delan, knj. farař J. Cyž-Hajničanski, knj. pater M. Rab z Dubow, knj. kapłan Nowak-Budyšski — je klóštr křižownikow při Karlowym mosće nanajpřećelnišo přijimał a bratrowscy hospodował. Serbscy duchowni też tudy wuprajeja staroslawnomu klóštrej křižowniskomu a joho wjelemištrej knj. dr. Vlasakej nanajwutrobniši dźak za bratrowsku hospodliwosć kaž też za wšón zajim wo naš mały lud!

Pjatk dopołdnja wobdźělichu so Serbja na swjedźeńskim ćahu Worjołstwa, hdyž też jenož w snadnej ličbje. Z najmjeńša pak móžachu druzy ćah derje widźeć a wobdźiwać a so zahorić. Po wobjedźe w „Českim srdce“ wulećachu sebi při rjanym słónčnym wjedrje z parnikom do Zbraslavy. Dyrbimy jara wobžarować, zo běše tutón prěni dźeń našoho programa jara njezbožownje zestajany. Československi Worjoł swjećeše swój najwjetši dźeń dopołdnja ze swjedźeńskim ćahom, na kotrymž so 35000 wukrajnych hosći, Worjołow a Worlicow wobdźěli, a popołdnju slawnostne předstajenjo we wulkim stadijonje zady Petřina, hdźež běše na 70000 přihladowarjow. Runje pjatk běchu wulke zhromadne wustupy 4000 mužskich a 4132 žónskich. Wječor začahnychu Serbja k přenocowanju do swjatošćěpanskeje šule na Vinohradach, hdźež so jim lěpje lubješe hač w prěnim nócléhu.

Sobotu rano swjećeše knjez pater M. Rab w cyrkwi Pražskoho Jězus-dźěćatka Božu mšu. Po tym jězdźachu z wulkim awtom po měšće, zo bychu jeje krasnosće wohladali. Popołdnju so też Serbam dźěše kaž wšěm druhim w Prazy, zo buchu přez wulki dešć bóle na přebywanjo w zawrjenych rumach nućeni.

Njedźelu rano swjećeše za nich knjez farař J. Cyž Boże służby w cyrkwi swj. Šćěpana. Na Božej mši zanošowaše so mócny spěw serbskich kěrlušow k njebjesam. Po tym prědowaše hišće knjez farař Cyž z wulkej zahorjenosću wo swj. Wjacsławje, kotrohož sławić a česćować je też winowatosć katolskich Serbow, dokelž je po maćeri Serb, kaž smy to my. — Njech je tudy zdobom też knj. fararjej swjatošćěpanskomu, Maly, najwutrobniši dźak za wšitku joho lubosć k nam a za wšě woporne dźěło za nas! Po kemšach wobdźělichu so naše žónske a knježny w połnej ličbje na swjedźeńskim ćahu narodnych drastow a móžachu

---

wosebje dźakować za tute wulke zbožo, kotrež budźe směć nětko skoro wužiwać.

Sprócny wot dalokoho puća, sydny so wón do ławki a započa so modlić swój różowc. Ale přecy zasy dobywachu so jomu wabjace wobrazy přichoda do mysli. Skónčnje wusuny so jomu różowc mjez porstami a wón sonješe wo swojim so bližacomu zbožu.

Poslednja słónčna pruha zabłyskny so přez wokno dobywajo a pozasta před wobrazom bolosćiweje maćerje, kotryž na sćěnje wisaše nad pobočnym wołtarjom.

Zamysleny přewodźeše Pětr pruhu — a jomu bu nadobo napadne, kak hubjeny a khudy tola wobraz je.

Běše to cyle stary wolijowy wobraz. Knjez farař chcyše rady nowy na tute městno postajić.

Hižo husćišo běše wo dary za nowe swjećo prosył. Ale wosada běše khuda, a ći někotři bohaći — haj, za „něšto tajke“ to njemějachu žanoho krošika.

Kedźbliwje wobhladowaše starc wobraz. Hišće ženje njebě to tak jasnje pytnył, kak rozpukany wón jo. Hižo počachu kuski wot njoho wotpadować.

Snadź zdaše so wón jomu dźensa dwójcy tak hubjeny, dokelž sebi tak žiwje na rjanu kapałku w tamnym wustawje mysleše a na tamniši krasny wołtař bolosćiweje maćerje.

A doma tak khudy a njehódny wołtař! Woprawdźe hańba!

Wboha bolosćiwa maćer, mysleše Pětr zrudnje, hdy drje budźe će tu pyšić rjany wołtař, tak prawje hnujacy, před kotrymž budźe so tak prawje nutrnje modlić?

Haj, to drje wón wjacy njedožiwi. Abo budźe wón mjez tym dawno we swojim wustawje?

„Jedyn tajki wołtař, wot marmora abo wot kamjenja, płaći dźesać tysac hriwnow“, tak běše knjez farař wčera po prědowanju rjekł a zasy tak należnje prosył, tola něšto za njón woprować. Hač do nětka bě jenož někotre snadne dary dóstał. — To drje budźe mać Boža hišće dołho čakać dyrbjeć! To činješe Pětrej woprawdźe žel. — Ale dźesać tysac hriwnow, to su wjele pjenjez. Runje tak wulka ličba, kaž — kaž . . . joho nalutowanka, z kotrejž chce so zakupić do wustawa.

Starc so stróži! Jomu bu nadobo ćopło a zyma. Spodźiwne začuća rozbudźowachu joho, kaž by něchtó do njoho storkał.

We spodźiwnym rozhorjenju kłapaše joho wutroba. Jena myslička joho jimaše — — jena myslička — — —.

Ně, ně, to wšak bě . . .

Starc poča so poćić. Wón dźeržeše so kruće ławki, přetož wokoło joho wočow poča so wšo ćmić. Kaž ducha njepřitomny wudźěraše wón na wobraz.

To bě njemóžne — njemóžne! To — to njemóžeše mać Boža chcyć!

Z třepotacej ruku hrabaše wón za nalutowanskej knižku.

To běše tola joho cyłe zamóženjo; to wunošk joho tak ćežkoho dźěła, wšoho tradanja a zapřeća, to zepjera a nadźije měrnoho přichoda.

A tola — — to dosaha runje za tutón wołtař bolosćiweje maćerje!

Z wotkel přińdźe jomu nadobo tuta myslička? . . .

Wón to njewědźeše. Něšto w joho znutřkownym šeptaše jomu: „Hdy by ty to maćeri Božej woprował!“

tu z dźěla zasy wurunać, štož běchu pjatk zanjechałe, hdyž też nic ze swojej winu. Pražske nowiny wuzběhuja, zo bu skupina našich Serbowkow wšudźe wutrobnje strowjena a sławjena. Wěsće wostanje za nje začišć njedźelskoho dopołdnja njezakhódny. Popołdnju běchmy hišće wšitcy na stadionje, hdźež móžachmy wosebje wobdźiwać wšelakosć a rjanosć narodnych wašnjow a drastow mjez češkosłowakskim ludom. Wječor wopytachu někotři w Narodnym dźiwadle „Prodanu njewjestu“, operu wot wulkoho češkoho komponisty Smjetany. Druzy wobdźělichu so na skónčacym wječoru Worjołstwa we wulkej sali Lucerny na Wjacsławskim naměšće.

Přezahe biješe za nas póndźelu rano hodźina dźělenja, hdyž dyrbjachmy w 7 hodź. so ze Złoteje Prahi zasy domoj wróćić. Tuž dha budź božemje — w Božim mjenje — ty droha Złota, nam trójcy złota, nam sto króć swjata Praha! Ty sy naše wutroby z nowa rozpłomjeniła z wědomjom wo naš lud a naš dóńt, ty sy naše duše zapłomjeniła z lubosću k swj. Wjacsławej, našej swj. katolskej cyrkwi. My, swědkojo swjatowjacsławskich dnjow worjołskich, ženje njezabudźemy na to, štož smy tu widźeli a žeživili. Hłuboko začišćany budźe tutón žiwy wobraz do našich wutrobow hač do kónca našich dnjow. Našim bratram a sotram, našim staršim a dźěćom chcemy wupowědować, kajku smy će widźeli našu maćeŕsku, złotu, słowjansku, katolsku Prahu!

Z Łužicy a Serbow.

Z **Ralbic.** Rjana črjódka swěrnych sobustawow zeńdźe so njedźelu 7. julija w Brězanec hosćeńcu k měsačnej zhromadźiznje „Bjesady“. Předsyda, wjeledostojny knjez arcyměšnik Žur, běše so sobotu wječor ze swojoho lěkowanja w Šlezskich kupjelach Kudowa čerstwy domoj wróćił a nawjedowaše zhromadźiznu po zwučenym wašnju. Wjele zajimawoho wědźeše powědać ze swojoho přebywanja we cuzbje. Lud rěči tam z wjetša češki a tola słuša do Němskeje. Zwjeselace je, kak wěriwi tam horliwje k swjatym sakramentam khodźa. We wokolinje su znate hnadowne městna Albendorf a Stróža (Wartha). W duchu wjedźeše rěčnik kedźbnje připosłuchacych přitomnych na tute dźěn też Serbam derje znate poswjatne městna, hdźež přikhadźeja pobožni putnicy z Němskeje, Pólskeje a Češkeje. Na kóncu swojoho tak zabawjacoho a powučacoho přednoška powědaše přednošowař wo wulkim njewjedrje, kiž běše tam štwórtk wječor 4. julija zakhadźało. Wot jenoho twarjenja běše wichor třěchu wotzběhnył a dale njesł. Knjez kapłan Cyž witaše knjeza předsydu w mjenje „Bjesady“ zasy domoj. Na poslednjej zhromadźiznje bě so wobzamkło, zo so njedźelu 14. julija w Ralbicach wosadny bamžowski swjedźeń wotměje. Tola w poslednim času su so wšelake zadźěwki pokazałe. Zhromadźizna tohodla wobzamkny, zo so mjenowany swjedźeń wotstorči na njedźelu 18. augusta.

Z **Wotrowa.** (Złoty jubilej mandźelstwa.) 8. julija 1879 buštaj we Wotrowskej cyrkwi wěrowanaj čestny młodźenc Michał Łusčanski, kubleŕ we Wotrowje a čestna knježna Hańža rodź. Wornačec ze Swinaŕnje. Boža hnada bě jimaj žadne zbožo popřała, zo móžeštaj 8. julija 1929 złoty kwas swjećić. 3 dźakowne dźěći z 10 wnukami a wnučkami wobdawachu jeju jako čestna króna, wšitke po pućach swojich swěrneju, pobožneju staršeju khodźo, a přejachu z wutrobnymi słowami zbožo. Ale nic jenož woni sami, ale też z bližšeje a dalšeje wokoliny namakachu so mnozy, kotřiž wutrobnje dźěl bjerjechu na jeju čestnym dnju. — Njech Bóh luby Knjez jimaj mnohe, ze strowotu a spokojnosću žohnowane lěta spožči a něhdy wšu službu, kotruž staj wosadźe a cyłomu serbskomu ludej, też we swojich dźěćoch, wopokazałoj, ze zhromadnym wěčnym žiwjenjom w njebjesach mytuje!

Z cyrkwje a swěta.

Vatikanske město je ze 7. junijom do skutka a do swojeje organisacije stupiło. Na tutym dnju buchu wulke bronzowe wrota, kotrež z Vatikana na Pětrowske naměstno wjedu, k prěnjomu razej wot l. 1870 sem zasy wotewrjene. Prěni swětny zastojnik nowoho města je commendatore Serafini; jomu podstoji cyłe zarjadnistwo, muzeje a galerije. Za najwyššoho sudnika bu prawnik Pericoli pomjenowany. Prawnik Pacelli, bratr bamžowoho pósłanca w Berlinje, dósta titul marchesa a k tomu milijón lirow dotacije. Na farsku cyrkej pomjenowa so cyrkej swj. Hany, při kotrejž budźe biskop msgr. Zambini jako vikar Swj. Wótca a ordinarius za vatikanske město skutkować. Vatikanske město ma też swoje pjenjezy, swój póst a swoje nowinaŕstwo.

Zastróženy, rozhorjeny přimaše wón krućišo za knihu, jako by chcył jomu ju njewidźomny paduch pokradnyć.

Ně! Ně! . . . Božo w njebjesach . . . To ja njemóžu — ně, to ja njemóžu! Njemóžu!

Rady chcu něšto dać, ale — ja trjebam tute pjenjezy. Sym sprócny — tak sprócny — chcu so zakupić . . . zakupić — —.

Wšón rżeše! Zasy hlada na swjećo. Poslednja słónčna pruha bě hasnyła. Pětr poklaknje so: „Luba maćer Boža, ja sym khudy starc“, šepta Pětr. „Ludźo mi praja, zo sym błazń — a błazń směł tebi wołtař darić? — Druzy bychu mje wusměšeli.

A ja — ja — chcu tak rady do tamnoho wustawa.

Ach Božo, tutón wopor je pře ćežki za mnje! Ně, — ně, to so njehodźi. Maći Boža, wěš, zo so to njehodźi.

A tola — hdy bych to sčinił?“ — — —

Tu počachu nadobo w joho duši słódke zynki klinčeć, kaž najrjeńše spěwy ptačkow w młódno-zelenej meji.

Kak wjele hrěšnikow by před jenym tajkim wołtarjom nakazanjo a tróšt namakało! Z ćerpjenjemi wobćežene maćerje bychu tu klečałe! Bědni, kotřiž dyrbja njesć we swojim žiwjenju ćežki křiž, bychu tu so modlili. — Kotryž je přez smjerć jenoho luboho swójbnoho zhubił, tón by pola bolosćiweje maćerje, krwawjace ćěło swojoho syna dźeržaceje na swojim klinje, tróšt a pokoj namakał!

„Njeby to potom něšto dobre a zasłužbne było, štož bych činił?“

„Njebych tak moje sprócniwje nahromadźene pjenjezy najlěpje nałožił? Lěpje, hač hdyž — — —?“

Zrudny hladaše zasy na wobraz, stykny mozlatej rucy — so modleše.

Kaž woprawdźite zjewjenjo, stojachu wabjace wobrazy přichoda we wustawje před nim. Lětadołho běše za to ćežcy dźěłał, so dréł, čakał — o, čakał . . . za tym žedźił. A nětko, hdyž bě po tak ćežkim a struchłym žiwjenju swój zaměr dócpěł, nětko njesměł, kaž Mójzes, slubjeny kraj wohladać?

Bě jomu, kaž by zasy do cuzby a hubjenstwa wustorčeny był. Wosamoćeny a zacpěty.

Palace sylzy ronjachu so po joho zmoršćenych licach.

Ale potom praješe jomu zasy znutřkowny hłós, poručejo a tola tróštujo: „Haj, — to by njesměrny wopor był. Ale — přinjesł jón z lubosće k maćeri Božej! — Wona budźe tebi za to čim rjeńše městno w njebju přichotować!

Što pomhaja ći jenož někotre lětka derjemeća? Ty sy nuzu a hubjenstwo zwučeny. Wutraješ to hišće dale — wšak sy tola hižo tak dołho wutrał.“

„A ludźo?“

„Ach, ludźo! Wo twojich pjenjezach woni ničo njewědźa a ty jim tola njetrjebaš ničo prajić, a što to ludźi stara?“

„Ale, jeli dam, što potom ze mnu? Sym stary, moje kosće su proste. Jenož khlěb móžu sebi někak zasłužić, a štó wě, kak dołho hišće, a što, hdyž potom wjacy njemóžu! . . .“

„Bóh budźe so starać!“

(Přichdnje dale.)

Dźěń 16. junija wotmě so w Romje zbóžnoprajenjo wótca Klaudija Colombière. Wón běše woprawdźity japoštoł najswjećišeje wutroby Jězusoweje. Jako spowědnik swj. Marhaty Alacoqueskeje měješe wulki podźěl na zasłužbach tuteje wulkeje swjateje Jězusoweje wutroby. Nětko dósta wón dawno zasłuženu sławu. — Zbóžny pater Colombière běše žiwy w francózskim měsće Paray-le-Monial. Tam ma wón dźensa jara dobroho naslědnika we wótcu O. Matheju, kiž je tež wulki česćowar najswj. wutroby našoho Knjeza a Zbóžnika. Wutroba Jězusa požada wot nas zarunanjo a dosćčinjenjo. Dobry křesćan njemóže bjezdźaknje spominać na njewuprajomnu martru mrějacoho Zbóžnika, hidźenoho wot tak mnohich bjezbóžnikow. A tak nastachu wšudźom towarstwa a kongregacije z nadawkom, zo bychu dorunali bójskej wutrobje tak mnohe wopokazy njedźaka, liwkosće a zacpěwanja. W Francózskej (na Montmartre), w Španiskej, w Italskej a w druhich krajach wotměwaja muže nócne pobožnosće před Najswjećišim. Wjele wosobow pak so njemóža wobdźělić na tajkich dobrych, spomožnych česćowanjach najswj. sakramenta. Tutym přińdźe nětko pater Matheo na pomoc. Lěta 1927 namjetowaše wón cyle nowe wašnjo nócnych modlenjow. Sydom wosobow, bydlacych w jenym domje abo tola w susodnych domach, chcyli so na to zwjazać, zo by so kóžda jenu hodźinu w nocy doma we swojej jstwi modliła před wobrazom najswj. wutroby. To měło so stawać jenož junkróć w běhu jenoho měsaca a to wot 10. hodźiny w nocy hač do 5. rano. Někotryžkuli by snadź měnił, tajke něšto je njemóžne. A tola namakachu so mnohe dobre a za česć Božu zahorjene wutroby. Dźěłaćerjo, hórnicy, khori a mnozy druzy dachu so zapisać do tejele nócneje straže při trónje Krala njebjes. Po 18 měsacach běchu hižo zapisanych 21 766 wosobow, kotřiž wotměwachu měsačnje 2723 nócnych pobožnosćow. Wšitcy biskopojo w Portugalskej, Španiskej, Francózskej, Belgiskej Uruguay a Venecueli pósłachu swoje požohnowanjo za tak dobry a spomožny skutk a napominachu k wutrajnosći. Biskop z Autun, w kotrohož diecezy leži Paray-le-Monial, pisaše 10. novembra 1928 na Wótca Mathea: „Njetrjebawši je, złožić swoju kedźbnosć na to, kak bychu so nócne adoracije (pobožnosće) zjednoćić hodźałe ze zasadami poslednjeje encykliki Swj. Wótca wo wašnju česćowanja najswj. wutroby Jězusoweje. Lohko zapominamy, zo woliwknjenjo swójbow so stawa přez wobnowjenjo pohanskich nałožkow we žiwjeńskich wašnjach, we módźe, we dźiwadłach. Tele pohanske njepočinki móža so jenož přewinyć přez swjatosćenjo swójbnoho wohnišća z tym, zo kóždy poswjećuje swoje žiwjenjo a tak wukorjenja złe a je wupłěje z čłowjeskoho towarstwa."

Trientski biskop Enrici woswjeći lětsa swój sležborny biskopski jubilej. Swj. Wótc pozwyši — jomu k česći — joho dotalne wjerchbiskopstwo na arcybiskopstwo. Nowe metropolitanske sydło liči na 600 000 katolikow.

Francózska. Lourdes ma dóstać swojoho wosebitoho biskopa a to Halijana. Přez njoho by so w tutym swětowym hnadownym měsće wutworiło druhe vatikanske město, kaž běše to něhdy Avignon.

Bórzy po swojim sławnym bratře zemrě tele dny P. Germain Foch, sobustaw rjadu Jesuitow. Wón běše znaty spisaćel a rěčnik.

Česki sejm je kónc meje nowy zakonjowy naćisk dla swjatych dnjow přijał. Wot nětka płaća zasy jako zakońske swjate dny: Nowoleto, swjedźeń Třoch kralow, jutrowna póndźela, Bože spěco, druhi dźeń swjatkow, Božoho Cěła, Pětra a Pawoła, swj. Marije do-njebjes-wzaća, Wšěch Swjatych a dźeń swj. Šćěpana. Z tym su stare swjate dny zasy k swojomu prawej přišle.

Česka měješe kónc lońšoho lěta 8485 swětnych a 1006 rjadownych (klóštrskich) duchownych a 8295 klóštrskich knježnow. Statne wudawki za katolsku cyrkej wučinjeja 81 milijónow krónow, za evangelsku cyrkej 14 milijónow, za česku narodnu cyrkej 5 mil., za židowskich rabbinow nimale 2 mil.

Njelepe přirunanja.

Husto dosć su starši z winu, hdyž dźěći zmylki činja. Tak słyšiš snadź Kowarjec mać powědać: „Słyš, Janko, Češlic Juŕk pak je tola posłušny a pěkny."

Jank: „Haj, maći, wóndy na jich dźowku „wopica" wołaše."

Mać: „Synko, tu so myliš, njejsy to prawje zrozymił."

Jank: „Što, to hišće wěrić njechaš? Woprašej so tola raz Češlic nana. Dopóznaješ, zo prawdu rěču . . ."

Nazajtra mać zasy takle powěda: „Haj, susodźic nan njeda Juŕkej z pistolu hrajkać — je wšak to strašna wěc."

Dźěćo: „Što rěčiš, maći? Juŕkej dźěn je nan hakle njedawno tajku třělbičku kupił!"

Mać dyrbješe mjelčeć. Hólc bě dobył! Starši sebi z tajkimi a podobnymi rěčemi jenož škodźa, kaža swoju nahladnosć (awtoritu). Dyrbjeli tola sami hižo wědźeć, što so žada a słuša. — Pola susodźic a druhich njedyrbjeli za přikładami łójić. Měli tola stajnje dosć zmužići a khrobli być — zo swoje samsne zasady a nahlady jim dosahaju k tomu, zo swoje dźěći derje kubłaju a woćahnu. Přikładow mamy w žiwjenju Swjatych dosć. Kupće sebi tule serbsku knihu w našej knihařni.

Składnostne basnje.

Njewěsće — blizkej towarščy.

Ludźo, haj, što prajiće,
Hdyž tu nětko widźiće
Našu (Katu) njewěstu
Z nawoženju wjesołu?

Nas je wšitkich wostajiła,
Za muža so zahoriła,
Hižo z nim so zwěrowała
A sej — rucy zwjazać dała.

My će rady njewudamy,
Dokelž će tak lubo mamy.
Tola sy so rozsudźiła,
Zo by joho spokojiła.
Što my chcemy k tomu prajić?
Mi so póčnje w šiji — dajić.

Nimo je nětk rjany čas,
Kotryž skónči tónle kwas.
My smy so tu radowali,
Juskali a — karty hrali,
Spěwali a swarjeli,
Druhdy so też — nabili.
Dokelž ja sym mjeńša była,
Ty sy přeco dobyć chcyła.
Ja sym ćežko začuła,
Kak sy mje ty — majkała.
Dźens so na te khwile směju,
Lědy zaso tajke změju.

Hdźež je z knjenju wjesołosć,
Tam je přeco ludźi dosć.
Wšitkich bě nas šwarna [črjódka,
Zabawa bě stajnje — krótka.
Sława tymle rjanym dnjam,
Rady na nje spominam.

Ty nětk dźeš do wyšoh' kraja,
Do swojoho domu, raja.
Zdźerž sej mysl wjesołu,
Ta je lěk za wutrobu.
Doma budźeš hospodarić,
Rjedźić, płokać, płatać, warić.
Zawjedź wšo sej najlěpje,
Zrjadna nuzy njezměje.
Mužej njedaj wjele z domu,
A hdyž dźe, njech praji, komu.
Spěwaj, hraj a raduj so,
Ale — njebij — zmužom so!
To by so ći šło kaž mi,
Hdyž so hordźach při sebi.
Jeli pak by było zlě,
Wołaj mje, mój potom dwě
Dobudźemoj nad jenym:
Wšako ja też sylna sym.
Hdy by pak wón nabił mje,
Mi to tak zlě njebudźe.
Za (Katu) so přebić dam,
Dokelž ju dosć lubo mam.

Mužo luby, lubuj žonu,
Njestorkaj ju ženje stronu.
Přetož žona njeje wróna,
Ale mužowa je króna,
Wězo — króna złoćana,
Njemysli, zo ćeŕnjowa.
Tajki pokład, ja ći praju,
Haj sej lubje w serbskim kraju.
Hewak (z pjasću hrožo) — [ničo njepraju —
Ja sej přińdu po žonu.
A ju prjedy njewróću,
Hač sy činił — pokutu.
Kajka pokuta to budźe,
To ći rjeknu něhdźe — [druhdźe.
Hosćo jara wćipni su,
Tuž tu ničo njerjeknu.

M. N.

Vogtlandske wumělske **gardiny** kupujeće stajnje tunjo pola
Kurt Erler w Budyšinje
jenož na žitnych wikach 11 napřeco „Złotej hwězdźe“.

Marja Runge
wumjelska wušiwarnja za paramenty
w Budyšinje, Lubijska droha čo. 9
poruča so k zhotowjenju a k wuporjedźenju wšitkich **paramentow, ryzwow, pluvialow a khorhowjow.**

Swědomite wuwjedźenjo
wšěch točenjow
kaž **britwjow, nožicow, konjacych nožicow** atd.
J. Hampel
Kotołska hasa 11.

Wšě čišćerske wěcy
wuhotuje derje a spěšnje
Donnerhakec čišćerńja.

Vogtlandske Madras- **gardiny,**
přikrywy na sofy, łoža, blida a diwany, wóskowanki, łožowe šaty
J. Erler, Budyšin
Zwonkowna lawska hasa 10
— Posłužujemy serbscy. —

Kedźbujće!

Něšto nowe! Kóždy třeći kruch twory cyle darmo! Tajke něšto bě pola was dotal njeznate. Chcemy połne sto milijonow porow kholowow darmo rozdawać, chcemy cyłu Europu a přemórske kraje z nimi popławić. Za tajku akciju smy so rozsudźili, zo by našu swětasławnu marku cyły swět zeznał, haj najmjeńša wjeska wo njej zhoniła. Za wšitke twory a skazanki přewozmjemy połnu garantiju. Kóždy smě jedyn kruch twory na pokazku skazać. Wubjerna hódnota našich swětasławnych tworow budźe kóždohožkuli překhwapić.

My zhotujemy a poskićamy:

Dźěłanske kholowy, šite z krutych płatow a wot wustojnych ludźi, w kóždej dołhosći, a to 100, 105, 110 hač 115 cm dołhe.

2 poraj dźěłanskich kholowow	**4.00** hr.,	třeći por	darmo
2 „ „ „ lěpšeje kajkosće	**8.00** hr.,	„	„ „
2 „ wosebiće krutych (t. m. Tigerhosen) .	**10.00** hr.,	„	„ „
2 „ wosebiće krutych (lěpšeje družiny) .	**15.00** hr.,	„	„ „
2 „ wosebiće krutych (najlěpšeje družiny)	**20.00** hr.,	„	„ „
2 „ Verdun-kholowow (za ćežke dźěło) .	**16.00** hr.,	„	„ „
2 „ „ „ (lěpšeje družiny) .	**19.00** hr.,	„	„ „
2 „ kholowow z jendźelskoho płatu . .	**15.00** hr.,	„	„ „
2 „ „ lěpšeje družiny	**25.00** hr.,	„	„ „
2 „ kholowow z dobrych płatow . . .	**13.00** hr.,	„	„ „
2 „ kholowow najlěpšeje družiny . . .	**29.00** hr.,	„	„ „

Štóž kholowy skaza, njech swoju měru bjedrow a měru wokoło pasa přispomni.

2 žónskej sukni najwj. wulkosće a šěrje, nješite	**4.00** hr.,	třeći por	darmo
2 „ „ lěpšeje kajkosće	**8.00** hr.,	„	„ „
2 „ „ najlěpšeje kajkosće	**15.00** hr.,	„	„ „

Wšě twory přez pozběrku (Nachnahme).

Prěnje europske textilowe twornje

R. M. Matysek, Sitborice pola Brna

Československa republika

Při skazankach počahujće so na „Kat. Posoł“, potom dóstanjeće wosebity rabat. Za wobkhodnikow wosebity rabat. Spomnjena twornja so jako najtuńša kupnica poskićuje.

Serbska ludowa banka w Budyšinje

Filialcy we Wojerecach a w Khoćebuzu

Agentury: **w Khróšćicach** pola knjeza **M. Čornaka,**
w Kulowje pola knjeza **Oty Bulanka,**
w Rakecach pola knjeza kantora **J. Rjelki**

Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy zapołožować na knižku a zběhać po potrěbnosći.

Zadanja pjenjezy ze 6—9 procentami

Telefon 3506 a 3507.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1929.

Kk. 494.—498. z Khróšćic: šulski wjednik Jan Lipič, Jan Krons, Jakub Kokla (Lisak), Jakub Krawža, Franc Natuš; 499. 500. z Łuzča: Michał Nowak, Jakub Lěsnar; 501. 502. ze Smječkec: Jan Henčl, Hana Šimanowa; 503. z Lejna: Jakub Wawrik; 504. z Nuknic: Jakub Lebza; 505. z Prawoćic: Jurij Walda; 506. z Kopšina: Jakub Běr; 507. z Wudworja: Marja Běłkowa; 508. z Plawna: Marja Neuhausec.

Sobustawy na lěto 1928.

Čo. 1115. N. N. z Khróšćic.

Dobrowólny dar za Wosadnik.

Kk.: Jakub Lebza z Nuknic: 3 hr., Jan Krons z Khróšćic: 1 hr.

Towarstwowy powěstnik.

Radwoř. Serbski Ratarski Dorost za Radwoř a wokolinu je přeprošeny na lětny swjedźeń bratrowskoho towarstwa do Khróšćic, přichodnu njedźelu, 14. julija, wječor we 7 hodź. pola Wjeńkec. — Towaršojo a towarški, kiž maja wotpohlad, na exkursij Zwj. Serb. Rat. Dorosta do Hintergersdorfa pola Tharandta na dnju 21. julija so wobdźělić, njech so pola towarša Jakuba Běrka zamołwja. Wotjězd rano w 7 hodź. z wulkim autobusom z Budyšina (žitne wiki). Rano 3/46 hodź. w Pětrowskej cyrkwi přileżnosć ke kemšam! Wo bohate wobdźělenjo prosy

předsyda.

Nowy, dobry, zadźěwany

SOFA

bjez poćehnjenja je tunjo napředań pola

Korle Kurfürsta
sedłarskoho mištra
w Khrósćicach

Spanske a bydlace jstwy, kuchiny, khamory, blida k pisanju, komody, wućahowate blida wot 42 hr., **büffety, dubowe,** wot 250 hr. kaž tež wšě wutykane wěcy.
Dobre dźěło, tunje płaćizny!
Płaćenjo po dźělbach!
Rěču serbscy.

Pawoł Handrik
Budyšin
Kamjeńtna dróha 32
při Drjewowych wikach.

LEHMANEC KONDITORNJA

wozjewja z tutym česćenomu wobydlerstwu Budyšina a wokoliny

ZNOWA-WOTEWRJENJO

swojich ponowjenych kofejowych rumnosćow za dźensnišu sobotu.
Nadźijam so, zo moje hóstne rumnosće přez swoje nowe wumjelske wudebjenjo mojim česćenym hosćom zasy přijomne přebywanjo poskića.
Budu so tež na dalše prócować, we poskićenju pječwa a napojow a dobreje hudźby mojim wopytowarjam stajnje to najlěpše poskićeć.
Wužiju tež tutu přileżnosć, zo bych so wšěm mojim drohim hosćom a znatym za dotal wopokazane derjeměnjenjo wutrobnje podźakował.
Wo dalše dobroćiwe podpjeranjo prošo, podpisam

z najwjetšej česćownosću

Rudolf Lehman a mandźelska.

W Budyšinje zetkamy so
w kofejowni Lehmann
na Serbskej drózy 8.
Najsłódniše konditorske pječwa
Wosebitosć: Torty jako dar při wšitkich składnosćach.
Wšědnje popołdnju a wječor koncert.

Serbski Hospodař

ratarske wulkowikowanske tow. z wobmj. ruk.
Telefon: w Budyšinje 3510, w Khoćebuzu 1247.

Naš młyn w Delnim Wujezdźe, tel. čo. 13, dźěła nětko też

dejwo spěchowacu picu

z ržanych a pšeńčnych wotrubow, rajsoweje mučki a mučki wolijowych wosuchow po receptach nazhonitych skotarjow, wšě dźěle w najlěpšich a najčisćišich kajkosćach.

Tutu picu předawamy jako

łužisku dejwo spěchowacu picu

I. družina wopřija 18,06 % proteina
a 8,42 % tuka,
II. družina wopřija 19,48 % proteina
a 7,83 % tuka.

Wobej družinje stej po wobswědčenju statneje přepytarnje w Möckernje pola Lipska njeskaženej a čistej.

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 4. julija 1929.

Woły: 108. 1) Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět 59—63 hr. 2) Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene 50—56 hr. 3) Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše 40—45. 4) Mjenje picowane wšěch starobow — . 5) Mjasne — . 6) Husumske z pastwy — . **Byki**: 374. 1) Połnomjasne, dorosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće 60—62. 2) Połnomjasne, młódše 53—58. 3) Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše 46—51. 4) Spatne —. **Jałojcy a kruwy**: 384. 1) Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće 52—56. 2) Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět 57—62. 3) Starše wukorm. kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy 44—49. 4) Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy 45—54. 5) Mjenje a špatnje picowane 34—40. 6) Husumske z pastwy 29—33. **Ćelata**: 813. 1) Najlěpše wukormjene 75—82. 2) Mjenje wukormjene a tajke wot cyca 67—74. 3) Špatne 58—65. **Wowcy**: 662. 1. Młódše a stare. wukormjene 66—71. 2) Starše wukormjene 56—60. 3) Mjenje wukormjene (Märzschafe) — . 4) — . **Swinje**: 2747. 1) Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiženjow, hač do 1½lět stare 92—93, 2) Wukormjene 92—93. 3) Mjasne 91—92. 4) Špatne 68—70. 5) Rancy a kundrosy 84—87.

11. julija 1929.

Ćelata (769): 1) 75—81. 2) 65—72. 3) 60—64.
Swinje (638): (přez 300 pt.) 1) 88—89. 2) (240—300) 87—88. 3) (200—240) 86—87. 4) (160—200) 84—85. Rancy — .

Nawěštki w „Katolskim Pósle" maja stajnje wuspěcha!

*Za wšitke namaj na — přez Božu miłosć spožčenym — dnju naju **złotoho kwasa** wopokazane znamja přećelstwa a lubosće a za namaj wěnowane mnohe dary wuprajamoj wšěm přećelam wutrobne*

„Zapłać Bóh tón Knjez".

We Wotrowje, 8. julija 1929.

***Michał Łusćanski** a mandźelska,*
rodź. Wornaćec.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. - Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za reklamowy rjadk w teksće so 50 pj. płaći. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Zamołwity redaktor: Wyšši wučeŕ Jan Symank w Budyšinje, Wilhelmowa dr. 3. — Pokładnik: Jurij Šołta, wučeŕ, Před šulerskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćerńje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje z póstšekowym kontom: Drježdźany 33458. Dalokorčćak čo. 3895.

29. čisło. | W Budyšinje (Bautzen), 20. julija 1929. | 67. lětnik.

Swjata Marhata — parla młodosće.

Swjata cyrkeŵ swjeći w tutym tydźenju swjedźeń swjateje, kotraž bu w prjedawšich časach jara česćena, wosebje w Njebjelčanskej wosadźe. Je to swj. Marhata. Jeje postawa steji na stronje wulkoho a nabožnoho wołtarja tamnoho domu Božoho, w rucy dźerži křiž a pod jeje nohomaj leži zmij. A Krajan hišće dźensa pisa, zo na swj. Marhatu w Serbskich Pazlicach so wotdźeržuje wobkhad wokoło polow.

Štó běše swj. Marhata? Wona běše jenička dźowka pohanskoho měšnika w Antiochiji. Dokelž jej mać zahe wumrě, daše ju nan na kraj k woćehnjenju. Jeje woćehnjeŕka běše křesćanka a wona wukubła Marhatu w křesćanskej wěrje a žiwjenju, a dokelž běše wona z bohatymi a nadobnymi darami ducha a wutroby wuhotowana, wukóč swj. Marhata jako krasna róža knježniskeje póćiwosće a rjanosće. Tak so wróći k pohanskomu nanej a běše joho wjeselo a hordosć dla jeje dźěśćowskeje lubosće, rjanosće a počinkow. Lědom pak zhoni nan, zo je Marhata křesćanka, tu přewobroći so joho nanowska lubosć do hidy a wón žadaše z wótrymi słowami, krutym hroženjom a ćežkimi ćwilemi, zo by dźowka so křesćanstwa wotrjekła.

Marhata pak wosta kruta we wěrje a bu jako njewólnica na wsy pósłana, zo by přez hubjeny wobkhad a ćežke dźěło zwólniwa była, Khrystusa zapřěć. Ale wona měješe najwjetše wjeselo w tym, z Khrystusom a za Khrystusa so ponižić a ćeŕpjeć móc. Hdyž ju nan po tutych ćežkich pruhowanjach zasy k sebi powoła, wosta wona runje tak kruta napřećo joho přećelnym přiřěčowanjam, křesćansku wěru wopušćić, kaž tež joho hroženja a surowosće sćeŕpnje znjese. Po tutym dźěše nan we swojej njeluboznosći a surowosći tak daloko, zo surowoho přesćěharja křesćanow präfektu Olybrija powoła. Tutón, přewzaty wot luboznosće a rjanosće knježny, spytaše najprjedy ju z liščenjemi a přilubjenjemi, potom z hroženjom a hanjenjom wot wěry a lubosće ke Khrystusej wotwobroćić. Dokelž pak Marhata kruta wosta, daše ju z najbóle wupytanymi a surowymi ćwilemi ćwilować. Ćežko ranjena do jastwa ćisnjena, měješe wona wulke spytowanja přetrać. Jeje dobyćo nad nimi so předstaja přez wuputanoho sańa (djaboła), na kotrymž noha swjateje steji a přez křiž w jeje rucy. Často nosy jako martrańka palmu a krónu a jako znamjo wotsudźenja mječ.

Dwójcy běše ju Bóh na spodźiwne wašnjo zasy wustrowił, doniž njebu skónčnje w lěće 275 po Khrystusu wotprawjena. Tute krótke wopisanjo žiwjenja swjateje knježny a martrańki Marhaty dawa nam prawo, ju we jeje njepowalnej wěrje, w jeje swj. kročenju a wuraznym wojowanju napřećo djabołej jako přikład a parlu našeje młodosće předstajić.

Kaž swj. Marhata, dyrbi tež naša młodosć kruta być we wěrje. Wěra je tón wot Boha spožčeny počink, zo wšitko njepowalnje za wěrno dźeržimy, štož je Bóh zjewił a přez swj. cyrkeŵ nam wěrić poruča. Zo pak bychmy w našej wěrje kruće přeswědčeni byli, dyrbi naša wutroba a wola wěrnosće wěry rady přiwzać a je wobkhować. Tuta zwólniwosć pak je njezasłužena hnada a dar Boži, kaž Zbóžnik sam praji: „Nichtó njepřińdźe ke mni, khiba zo Wótc joho ćehnje.“ Tuta zamóžnosć a zwólniwosć k wěrje dźěli so nam we swj. sakramenće křćeńcy sobu. O, kak drohe kubło, kak wulki pokład je tohodla swj. wěra! A z kajkej swědomitosću dyrbimy tohodla, wosebje naša młodosć, so prócować, we wěrje kruće stać a wšoho so zdalować, štož mohło nam najdróžše wšěch kubłow rubić.

Křesćanska młodosć, ty drje njetrjebaš, kaž swj. Marhata, za swoju wěru ćeŕpjeć a wumrěć. Tola tež ty dyrbiš často zwonka staršiskoho domu přebywać a hanjenja a wusměšenja wěry słyšeć abo małe škody poćeŕpjeć. Njedźiwajcy toho budź kruta a wuznaj katolsku wěru wšudźom zmužiće a pytaj jeje předpisma swěrnje dopjelnić, kaž sy w staršiskim domje a w šuli wukła. Tež njesměš so zamylić dać na swj. wěrje přez hanjerjow wěry, kotrychž mamy bohužel tež mjez młodosću a přez njewěriwe časopisy a knihe.

Zo pak by we wěrje kruće stała, luba serbska młodosć, dyrbiš ju wožiwjeć přez skutki wěry. Přetož tak praji swj. japoštoł Jakub: „Wěra, kiž je bjez skutkow, je mortwa.“ Kak chcył so khwalić, zo sy wěriwy, hdyž

njejsy žiwy kaž ći wěra předpisa? Chceš=li, luba młodosć, swoju wěru přez skutki wopokozać, potom dyrbiš wšitko w skutku wuwjesć, štož wěra wuči wo Bohu, wo bližšim a nas samych. My njelubujemy swoju dušu kaž je hódna, hdyž při wšěch zeńskich starosćach a pytanjach za dobyćom a zasłužbu starosć wo naše wěčne spomoženjo zakomdźimy. Pomyslimy sebi na wuprajenjo Knjeza: „Što pomha človjekej, zo cyły swět dobudźe, ale škodu ćerpi na duši?“

Młodosć dyrbi swjata być w kročenju, t. r. bohuspodobne žiwjenjo počinkow wjesć w čistoće wutroby a njewoblakowanosći duše, zjednoćene ze stajnym prócowanjom, swoje žiwjenjo podobne činić po příkładze našoho Zbóžnika a swjatych. Swjata być w kročenju, to je wurazna wola Boža: „Budźće swjeći, kaž sym ja swjaty, waš Knjez a Bóh.“ Swjeći być w kročenju smy tež powołani jako křesćenjo. K swj. kročenju wěriwych nawjedować, to dźeržachu japoštołojo za swoju winowatosć a powołanjo. Swjata być w kročenju, to dobudźe ći, luba młodosć, česćownosć pola človjekow, swjata być w kročenju, to přisłuša so za was, zo by pozdźiše žiwjenjo hač do smjerće Bohu poswjećene było, přetož „štož sy młody so nawučił, to stary wukonješ“, praji přisłowo. Tohodla tež napominanjo prědarja: „spominaj na swojoho stworićela w dnjach twojeje młodosće.“

Nětko so prašeće: Kak dyrbimy započeć swjeći so činić w kročenju? Tu wam dawa swj. Marhata najrjeńši příkład. Kaž wona, tak měj tež ty luba młodosć wjeselo na pobožnosći a rozwučenju we wěrnosćach wěry. Wobdźěluj so rady a stajnje na nabožnych zwučowanjach a służbje Božej. Kaž swjata Marhata budźće přecy ponižni, póćiwi a ćichomyslni, přetož tute počinki su najrjeńša pycha młodosće a zakład dobroho a swjatoho žiwjenja. Kaž swj. Marhata wobkhadźejće rady z pobožnymi, dobrymi a nazhonitymi človjekami a ćěkajće so wobkhada z lohkomyslnymi, skaženymi človjekami. Kaž swj. Marhata budźće tež přecy wjesołeje mysle, tola hladajće so před worakawnosću a lohkomyslnosću, kaž prědar napomina: „Wjesel so, młodźenco, swojeje młodosće, ale wjesel so w Knjezu.“ Kaž swj. Marhata kročće přecy w přitomnosći Božej a njezabudźće na słowa: Štož ja činju, štož ja myslu, Bóh mój Wótc mi přihladuje.

Młodosć njech je sylna we wojowanju. Smy w času športa žiwi a wjele kedźbliwosće so nałožuje na hibićiwosć našoho ćěła. Wšudźom nadeńdźemy ćěłozwučowanja a sokolenjo. Tola młodosć dyrbi tež k duchownomu wojowanju wobrónjena być, to pisa swj. japoštoł Pawoł: Nimamy jenož wojować z mjasom a krewju, ale tež z knježskimi a mócnosćemi. Japoštoł měni tež njepřećelow, z kotrymiž mamy wojować, mjenujcy mjaso a krej a djaboł. Swjata cyrkew wě derje, zo ma młodosć z tutymi njepřećelemi wojować, tohodla wobkruća młodźenca a knježnu, prjedy hač jeju do boja pósćele, z mocu Ducha Swjatoho w sakramenće firmowanja a sčini jeju k wojowarjam Khrystusowych.

Tak su njepřećelow młodosće wjele, woni su sylni a jara překlepani, wosebje djaboł, a chcedźa će za čas a wěčnosć njezbožownoho sčinić. Tohodla, luba młodosć, ćehń do boja napřećo tutym njepřećelam! Wzmiće, praji swj. Pawoł, škit Boži. Bróń Boža je wěra, paćeŕ, słowo Bože, swěra a dopjelnjenjo nabožnych a powołanskich winowatosćow, zo wam pomoc Boža ženje pobrachowała njeby. Tola hdyž wobhladamy wjele našeje młodosće, kak mało waži sebi swoju wěru, kak mało pěstuje paćeŕ a lubuje słowo Bože, možemy so potom dźiwać, zo telko podleža we wojowanju a du swojej časnej a wěčnej škodźe napřećo. O młodosć, hladaj w boju na twoje předswjeća a příkłady, kajkichž maš jich wjele. Tajki příkład njech je tež swj. Marhata. Kaž wona chcyli tež wšě mocy duše a ćěła napinać, zo byšće sylni a zmužići dosć byli. Po njej budźće tež njećućiwi napřećo wabjenjam a wužiwanjam swěta a wurazni tež napřećo lišćenjam złoho ducha. Tu rěka Khrystusej a joho swjatej wěrje swěrni być, čestnosć a póćiwosć zdźeržeć.

Bóh daj nam dobru serbsku młodosć, kiž by sebi wědoma była swojoho ważnoho nadawka. O, zo by tuta sebi ważiła swjatu wěru jako najdróžše kubło, a nic jenož zwonkownje so wopokazała jako wěriwa, nabožna, woprawdźe katolska, ale też znutŕkownje prawje přeswědčena była wo wulkim nadawku, kiž na njej wotpočuje. Hač wostanjemy stari a dobri Serbja, wěriwi a nabožni křesćenjo, to zależi na našej młodosći. Tuta je naša nadźija a naš přichod. O Božo, daj nam młodosć, kiž kroči we swěće bjez poroka, kiž staji swojoho muža při wšěch nadawkach, nabožnych a narodnych a hospodarskich. K tomu njech młodosć też wjedźe a škita dźensiša swjata — swjata Marhata, kiž podarmo nima mjeno: Margareta, t. r. parla, a chcemy prajić też: parla młodosće.

Z Łužicy a Serbow.

Z Radworja. Štwórtk tydźenja je so na Kamjenjanskim puću nowy awtowóz w dopołdnišich hodźinach do čista spalił. Wjednik běše bratr njeznatoho cuzoho wobsedźerja. Chcyše do Branibora jěć a po puću zhubi wšo nadobo. Najskerje je pře wjele pluna při jězbje wužiwał. Zbytki awta su dobri ludźo na Lutowčanske zastaniščo dowjezli. Wjednik je po železnicy dale pućował.

Z Lutowča pola Radworja. Zašłu wutoru wječor we 9 hodź. nasta tu wulki woheń, kotryž běše daloko a šěroko widźeć. W knježej kólni, hdźež stejachu wjele ratařskich mašinow, woheń wudyri. Bórzy sapachu płomjenja też na konjeńcy. Woheń zniči tute kaž też swinjace khlěwy a hródže. Je drje so poradźiło skót wukhować, tola spaliło je so wjele syna. Tute běše na łubi noweje hródže, kotraž je so před dwěmaj lětomaj hakle wotpaliła. Wobsedźeŕ, knjez major z Wacdorf, drje ma zawěsćene, tola poćerpi tohodla wulku škodu. — Ze wšěch kónčinow přijědźechu sykawy, na wšě 15. Borančanska běše prěnja a Radworśka motorska druha, potom přijědźechu sykawy z Kamjenjeje, Khwaćic, Dalic, Łupoje, Miłkec, Khelna a druhe, też motorska sykawa z Budyšina. Hakle wokoło 2 hodź. w nocy bu wohenjowa zničaca móc přewinjena. Wosebje strašne bě, zo wody njedosahaše. W studnjach a haćikach běše małko za telko nastrojow. Wšě naše nowočasne připrawy tu na wsach hišće dosć wuspěšnje njeskutkuja.

Z Kukowa. W zašłych dnjach je so 40 lět minyło, zo je knjez bětnarski mištr Jakub Narćik do klóštrskeje służby zastupił. Runje tak dołho a hišće dlěje służi też wohnjowej woborje. Z přileżnosću joho šěsćdźesatninow w zańdźenym měsacu smy na wobej faktaj spominali. Wo tutym pak njebě knjez propst ničo zhonił. Tola njedaše sej — a byrnjež post factum — přileżnosć nimo hić, też klóštrskoho knježstwa zjawny dźak a připóznaćo za tak dołholětnu swěrnu służbu wuprajić. Tuž bě wutoru wječor cyłu wohnjowu woboru, kotrejež hejtman je jubilar lětdźesatki dołho był a nětko hišće ji w čestnym wuznamje „wopalnoho direktora“ předstoji, do małeje jědźeŕnje w klóštrje skazał. Před zhromadźenymi sobustawami a wšěch zastupjerjow sykawskoho zwjazka, počesći knjez propst jubilara z dlěžšej narěču, wuzběhowawši joho wulke zasłužby wo wjesnu woboru, z dobom pak připóznawši njewšědnu swěru a wutrajnosć w zajimje klóštrskoho knježstwa jako bětnarski mištr. Je dźěn hač dotal 8 propstam a 3 hnadnym knjenjam swoju službu poskićał a też swěrnje wukonjał. Rěčnik pozběhny swoju škleńcu piwa, kotrež bě hnadna knjeni za počesćowanjo wosławjenoho dariła, a wšitcy so přizamknychu k sławje na swěrnoho służownika. Dale rěčeštaj hišće knjezaj měšćanosta Jurij Bětnar za Kukowsku gmejnu a hejtman Feliks Bejma w mjenje wohnjoweje wobory. Hłuboko hnuty za tak njewočakowane

počesćowanjo dźakowaše so jubilar za wšě počesćowace słowa. To budźe samo na stary dźeń za njoho nowy pohoń, w dotalnej swěrje stać k woběmaj institutomaj, ke klóštrskomu knježstwu a wohnjowej woborje, ke kotrymajž je swoje najlěpše ćělne a duchowne mocy wěnował. Tak sahachu na wosławnym dnju hišće raz myslički do zańdźenosće a wobrazowachu před duchownym wóčkom přitomnych wšelake podeńdźenja zašłych dnjow a lětkow. Při wjesołej zabawje a skónčnym winowym připitku namaka jednory počesćowanski swjedźeńk w jěnatej hodźinje swojoho kónca. — Tež „Katolski Posoł“ přeje swěrnomu Serbej wšo dobre do dalšoho přichoda a něhdy tež derje zasłużeny wotpočink! Hišće mnohe lěta!

Z Ralbic. Pućowanske radupodawanjo za maćerje wotměje so w Ralbicach 23. julija popołdnju 3/43 hodź. pola Brěžanec a 1/24 hodź. w Sernjanach pola Kórenkec. Lěkař budźe přitomny.

Z Kulowa. Dla wulkeje suchoty hrozy našim lěsam wulki strach. Tak nasta woheń zańdźenu póndźelu njedaloko Noweje Bukojny we wulkim haće, kiž je hižo dlěši čas bjez wody. Stara trawa so zapali; tola woheń bórzy podusychu. Wutoru hrožeše strach, zo so hola zapali; tohodla dyrbješe Wojerowska motorska sykawa na pomoc přikhwatać. W tajkej suchoće drje woheń też sam nastanje, tola husćišo pak přez njekedźbliwosć. Kurić so nětkole w lěsach docyła njedyrbjało.

Z Kamjenca. Sobotu 13. julija je nam knjez architekt Cyž-Khrósćanski nowotwar sotrownje wotykał. Hižo póndźelu nawabi so wosadna młodosć k wotwožowanju wotkryteje zemje z někotrymi dorosćenymi. Tak skhadźowachmy so po wječorach dźeń wote dnja. Štwórtk wječor pak překłapi nas Njebjelčanska młodosć — na 15 sylnych młodźeńcow, tym dźěło wot rukow dźěše. Zawěsće dźakowne zmyslenjo mnohich prjedawšich šulerjow. — Cyhele su nam w poslednim času nawozyli sćěhowaći dobroćerjo: ryćeŕkubleŕski najeńk we Šwosdorfje Pawoł Smoła (12 000), hrabja Stolberg-Stolberg nad Brunjowom, Jakub Eiselt, wobsedźeŕ cyhelnicy w Lejnje, Špitank, kubleŕ we Časecach, Wels a Nowotny, kublerjaj we Wučkecach a Zarjeńk, kubleŕ we Wudworju. Wšěm zhromadnje wutrobny dźak a „Zapłać Bóh“.

Z Marijnoho Doła. Běše to zasy dźeń radowanja a wjesela, dźeń Božeje lubosće a hnadow, hdyž zašłu wutoru 16. julija tu w našej swjatnicy před wołtarjom štyri kandidatki dóstachu drastu swj. cisterciskoho rjadu. Zwjeselace je zawěsće, zo su z tutych tři Serbowki. A to: Hana Wawrikec z Koslowa, Hańža Jancec z Konjec a Madlena Glawšec z Kukowa. Jako naše nowe sobusotry mjenuja so nětk: Mechtildis, Klara a Romana. Štó chcył hišće prajić, zo Delanska hola jenož khowa hriby a jahodki. O ně! Namakaš tam też woprawdźe čiste duški, kiž su česć a khwalba serbskoho naroda. — Zadrasćenske wobrjady wukonješe wjeledostojny knjez propst. Mjez zbywacymi duchownymi knjezami běše też přitomny pastyŕ swojich něhdyšich wowckow, wjeledostojny knjez arcyměšnik Žur z Ralbic. Kaž přecy, běše so też zasy mnohosć přihladowacoho ludu zešła. Při wobrjadźe „třihanju włosow“ tón raz njetrjebawše zdychowanja wuwostachu. Čohodla, to drje lohcy zhudaš. Haj, hdyž Bóh wopor žada, dha kóždy rad stona. Praji pak swět a móda swoje „haj a amen“, potom njeje žadyn wopor přewulki. — Naše novicki, stajiwši sebi tón nadobny nadawk, so modlić, dźěłać a woprować junu za zbožo wojowaceje cyrkwje, maja so w pruhowacym lěće hódnje na tutón ważny misijón přihotować. Běła drasta, kajkuž jeničcy w tutym lěće noša, to dosć raznje předuje. A krótki běły jazyk (pozdźišo potom dołhi čorny skapuléŕ) tohorunja. Praji so rad: „Novicka ma swój jazyk zwonka“ to ŕeka, wona skěrje mjelči hač ŕeči. Wučbu, kotraž z toho sćěhuje, dorozumiš ze słowow psalmisty kiž so junu takle praša: „Štó smě so bližić k horje Knjeza, štó stać na joho swjatym městnje?“ A joho wotmołwa je: „Štóž je njewoblakowanych rukow a čisteje wutroby, štóž swoju dušu na hinite, prózdne wěcy njewěša, swojoho bližšoho njejeba a swój jazyk k njeprawdźe a k přeradźe njepoda, tutón dóstanje žohnowanjo wot Knjeza. Hlej tajkich, to je splah, kiž pyta we wěrnosći wobličo Knjeza.“ Ps. 23. Stara wěrnosć na ascetiskim polu: Chcešli w dospołnosći postupować, w japoštołstwje so dowukonjeć, bywaj duchownje dźeń a čisćiši. To njepłaći jenož za klóštrskich ludźi. Cyle rjane myslički też za serbski lud, serbsku młodosć, haj wosebje serbsku studowacu młodosć, kotraž dyrbi być junu rjap a hłowa serbskoho naroda. Njeje to samojebanstwo, hdyž so přecy zasy wospjetuje znaty spěw:

Błazń.

(Pokročowanjo.)

Khwilku wosta Pětr ćiše, jenož joho hubje šeptaštej mjelčo.

Jomu bu nadobo tak swjatočnje, zbóžnje a wjesele a lohcy. — Z nowa stykny rucy, prajo: „Haj, to je wěrno, što zaleži na tym, hač mam so tu někotre lěta lěpje? — Luba bolosćiwa maćeŕ, ty dyrbiš twój wołtaŕ dóstać! Ale — njezabudź na městno za mnje w njebju!“ —

A tuta zacpěta, woporow zwučena, ponižna duša přinjese wulkotny wopor Bohu Knjezej, wopor, wo kotrymž wona sama njewědźeše, kak nadobny a rjekowski wón je — wopor, kotryž jandźel Boži ze złotymi pismikami zapisa do knihi žiwjenja, w kotrychž su skutki wuzwolenych dušow woznamjenjene.

Jako poča so ćmić, kłapaše starc na farje.

Stara hospoza jomu wočini a wotmołwi jomu na joho prašenja za knjezom fararjom, so trošku spodźiwajo: „Što też tu tón tola chce? Tón tu tola też hišće ženje był njeje. Zawěsće přińdźe knjeza fararja wo někajku jałmožnu prosyć.“

Bojaznje kłapaše starc před durjemi stejo.

„Dale!“ zawoła nutŕka knjez faraŕ.

„Nó, Pětr Krawc, něwěrno?“ praša so duchowny.

Knjez faraŕ tu hišće dołho njebě a tohodla starca derje njeznaješe. Bě jenož słyšał, zo wbohi človjek duchownje dospołnje strowy njeje. Přećelnje dźeše: „Z čim mózu wam posłužić?“ a kaza cuzomu, zo by so posydnył.

Pětr sydny so kedźbliwje na samu kromu stólca a wjerćeše swoju čapku w rukach.

„Knjez faraŕ, ja ... ja chcych ...“, poča wón so zarjekujcy.

„Ŕěćće bjez stracha. Što wam pobrachuje? W čim mózu wam k pomocy być?“

Pětr wiješe z hłowu. „Ně — to je jenož ... ja měnju — tón nowy wołtaŕ ... wčera na prědowanju ...“

„Ach tak,“ wotmołwi faraŕ hnuty, „wy chceće mi też šerpatku za nowy wołtaŕ Bolosćiweje Maćerje darić? To pak je rjenje wot was a Mać Božu to cyle wěsće zwjeseli. Ale wjele njesměće dać, luby přećelo, wy dyrbiće sebi to sam wšitko jara ćežcy zasłužić.“

Starc zakašlowa někotre razy, přesydowawši so na stólcu. Měješe najskěršo hišće něšto na wutrobje. Skónčnje prašeše so: „Knjez faraŕ, płaći ... što płaći tón wołtaŕ ...?“

„Dźesać tysac hriwnow, luby přećelo, hdyž dyrbi woprawdźe rjany być! A to čini wumjełc hišće cyle tunjo, z lubosće k Maćeri Božej! Ale bohužel budźe to hišće dołho trać, to hižo doprědka widźu. Skoro nichtó ničo njepřinjese.“

„Wysokodostojny knježe ...“, starc spóžera swoje słowa, „ja ... ja bych ... te — dźesać tysac hriwnow darił.“

Fararjej bě na posměwk. „Tak maja ludźo tola prawje, wbohi njeje druhdy cyle doma“, pomysli sebi sobuželnje. —

Pětr pak to hnydom na nim pytny. „Wy mi to njewěriće, knježe“, rjekny zrudnje, „wěm drje derje, zo ludźo wo mni praja, zo sym błazń. A — — —“

„Naše Serbstwo z procha stawa“ a tola sebi potom zasy z błótom hrajka? Mjenje słowow, wjacy skutkow! Jenož to nas wumóži, jenož to budźe nam ze žohnowanjom. — Našim novickam přejemy prawje zbožowne wobstaćo pruhowanskoho lěta, zo bychu za lěto hódne byłe, so potom cyle tomu Knjezej přepodać we swjatych slubach.

Naše dźěći na wustrowjenju.

Sobotu 20. julija wjedźe knjez wyšši wučeŕ Hajna 12 našich dźěći z Konječanskeje, Worklečanskeje a Pančičanskeje šule na wustrowjenjo do wustawa Marienruh' pola Kissingen w Bajerskej. Mjenowany wustaw je dobry katolski dom a leži w luboznej krajinje njedaloko rěki Majna. Dźěći maja tam 6 njedźeli wostać. Před něšto časom je hižo črjóda našich dźěći na wustrowjenjo do Alpeka při Rańšim morju (Ostsee) wotjěła a 19. julija nastaja so druhe dźěći na puć do Nordholc pola Cuxhaven. Wšě tute transporty je spomožeŕski hamt (Fürsorgeamt) w Kamjencu zarjadował. Přejemy našim dźěćom, zo by jim přebywanjo na wustrowjenju prawje tyło. Njech so pod Božim škitom zasy strowe a čeŕstwe domoj wróća.

K nowej šuli w Konjecach je zakładny kamjeń zapołożeny.

Na twarnišću noweje šule w Konjecach bu póńdźelu 15. julija popołdnju w 5 hodź. w kole zhromadźenych twarskich dźěłaćerjow, šulskich dźěći, wučerjow a šulskoho wubjerka kaž też zastupjeŕstwa Konječanskeje a Šunowskeje gmejny zakładny kamjeń zapołożeny. Črjódka dźěći zaspěwa „Hdźe statok mój“ a šulski wjednik, knjez wyšši wučeŕ Hajna, kotryž je twar starościwje přihotował, poréča wo ważnym wokomiku, kiž bě wšitkich zhromadźił. Nowy dom ma na prěnim městnje służić našim serbskim dźěćom. W nim maja so wukubłać za puć do žiwjenja. Nowy dom budźe stać wosrjedź našoho serbskoho krajika a změje za swój nadawk, hajić drohe kubła, zakorjenjene w našej domiznje. Po tutych zahorjacych słowach přečita réčnik wopismo, napisane na pergamentowu papjeru, kiž so potom do zakładnoho kamjenja skhowa. We wopismje je zapisane, kak je Konječanska šula nastała, dale, kotři wučerjo su w njej dotal skutkowali a mjena nětčišich wučerjow, wosadnych duchownych, zastupjerjow šulskeje gmejny, twarskoho wjednika a mištra, kaž też mjena tuhhwilnych statnych wjeŕchow Němskeje a Sakskeje. Zasy zaspěwachu dźěći a to kěrluš „Twaŕ, o moja duša“. Na to wuspěwa knjez kapłan Cyž modlitwu a woswjeći zakładny kamjeń, a zhromadźeni wuspěwachu „Wótče naš“. Na to přistupichu ke kamjenjej kk. wyšši wučeŕ Hajna, architekt Cyž, twarski mištr Křižank, wučeŕ Čornak, kapłan Cyž, wjesnjanosta Handrik a wuprajichu z hesłom swoje zbožopřeća tři króć na kamjeń klepajo. Ze zhromadnym spěwom „Rjana Łužica“ skónči so mały swjedźeń, kiž zawěšće wšitkim wobdźělenym w dobrym dopomnjeću wostanje. Wjesny fotograf wuži witanu přileżnosć, zo by we wobrazu lubu dopomnjeńku na ważny wokomik zakhował. Připad chcyše, zo běštaj tež přitomnaj jako hosćaj wjeledostojny knjez arcyměšnik Šołta-Lubijski a knjez dr. Šołta, direktor Janskich kupjelow. — Nowy šulski twar budźe wopřijeć rumnosće za dwě šulskej jstwi a bydlenjo za wučerja. Stać budźe jara přihódnje na měrnym městnje zady Mikličec leżomnosće njedaloko wot stareje šule. Při šuli budźe też ćěłozwučowaniščo a też šulske zahrodki. Twar hižo šwarnje pokročuje a ma k nazymje dokónčeny być.

Jara spomožny srědk k swjatosćenju je časćišе dóstawanjo swj. woprawjenja.

(K swjedźenej Swj. Marije Madleny).

Najważniše za naše cyłe hospodaŕske a narodne prócowanja je też to, zo nawuknjemy swoje wšědne winowatosće cyle swobodnje a dobrowólnje, njech je powołanjo kajkeż kuli chce, swědomiće wukonjeć. A tole zamóže najlóžo nabožnje zmysleny človjek — bjez dwěla. Tón haji dobre počinki a wukonja skutki lubosće za swojoho bližšoho stajnje rad, komuž to přikazuje wyšša móc — Bóh sam w dźesać Božich kaznjach atd. Tola smy słabi a podležimy spytowanjam. Ma nětko swj. cyrkej srědki, zo złe lóšty a wabjenja přewinyć zamóžemy? Zawěšće. Tu wě młodosć, kotraž je w najwjetšich strachach, powědać. Słyšmy, što Pariška universita „Notre Dame“ (Našeje Knjenje) wozjewja. Tuta wysoka šula je dała swojim šulerjam na sćěhowace prašenja pisomnje wotmołwjeć:

„Ně, ně, luby stary přećelo, to wy njejsće, wy maće hłowu a wutrobu na prawym městnje“, změrowa joho faraŕ.

Starc rěčeše rozhorjeny dale: „Pjenjezy mam — knježe. Jowle . . .“ Wućahny joho wopřimane nalutowanske knižki z kabata, „hladajće jowle, tu stoji wšo napisane. Tute štyri tysac hriwnow sym namrěł, wšo druhe sym sebi sam nahromadźił . . . hladajće, runje dźesać tysac hriwnow a 93 pjenježkow!“

Spodźiwajo hladaše faraŕ. „To je tola cyłe waše zamóženjo“, wón žortujo rjekny. „To sebi njemyslach, zo sće tak bohaty.“

„Haj, ćežko nahromadźene pjenjezy to su. Cyłe moje žiwjenjo k tomu trjebach —“, starcowy hłós třepotaše.

„To dosaha runje za stare dny. Wzmiće sebi to.“

Stróženy stupi Pětr wróćo.

„Ně, lubši přećelo, to wy z khutnosću njeměniće!“ zawoła faraŕ. „Bóh chcył mje škitać, poslednje kroški jenoho khudoho starca sebi zważić wzać! To by tola hrěch był.“

„Ně, wzmiće sebi to“, wobkruči starc, „ja darju to za wołtaŕ. Mać Boża dyrbi swój wołtaŕ dóstać.“

„Ale, lubši přećelo, wužiwajće tola rozom! Maće dha wy hišće žane druhe pjenjezy?“

„Ně, jenož tute.“

„Hladajće, potom sće tola hotowy prošeŕ! To sebi Mać Boża nježada. Něšto směće jej wy darić, to wam nichtó njewobara. Tón, kotryž šerpatku wudowy žohnowaše, budźe wašu dobru wolu připóznać a was runje tak bohaće mytować, kaž byšće cyły wołtaŕ darili!“

Starc skłoni hłowu, joho hubje třepotaštej, přejědźe sebi ze swojej zmorśćenej kosćatej ruku přez wobličo — a nadobo kulachu so jomu wulke sylzy po licomaj.

„Ja wšak nětko widźu — Mać Boża nochce też ničo — wot jenoho — wot błaznja — kaž ja sym!“ šeptaše cyle zarudźeny.

„Tutón khudy, jednory dźěłaćeŕ chce potajkim woprawdźe cyłe swoje zamóženjo za wołtaŕ darić!“ mjelčo faraŕ při sebi praješe. „A woni praja, zo je wón błazń!“

„Ale ja was tola njesměm wo waše zamóženjo přinjesć. Wy móžeće sebi přihotować za to rjany wječor žiwjenja... Snadź so do jenoho wustawa zakupić?... Što měniće k tomu? Mamy tu tajke wustawy za starych ludźi. Rady chcu wam při tym k pomocy być.“

Pětr bu krejčeŕwjeny. Ně, to nochce knjezej fararjej přeradźić, zo je to hižo dawno joho přećo było a zo je sebi tohodla też telko pjenjez nahromadźił... Jenož Mać Boża dyrbi to wjedźeć, zo wón joho najrjeńše a najnutrniše přećo jej k woporej dari.

„A pomysliće sebi: Snadź potom ludźo rjeknu, zo sym wašu dobroćiwosć na njesprawne wašnjo wužił, a wam waše pjenjezy za cyrkej wuréčał. Měšnikej rady něšto pod nozy čisnu!“

„Ně, ně, nichtó, žadyn človjek njedyrbi to zhonić, zo sym to ja darił!“

Faraŕ bu hłuboko hnuty. Joho woči přelećeštej dołhe rjadki ličbnikow w nalutowanskej knižcy. Tam stojachu prěnje štyri tysac hriwnow, potom mjeńše ličby.

(Přichodnje kónc.)

1. Sy měł přez časćiše swj. woprawjenjo mjenje złych spytowanjow? Wotmołwichu: 417 z „haj“, 23 trochu mjenje, 40 z „ně“!

2. Hdyž nětko časćišo k swj. woprawjenju khodźeše, sy so też lóže hrěchow zdalował? Wotmoła: 488 „haj“, 5 trochu lóže, 10 „ně“. 4 njemóža to rjec.

3. Dósta přez husćiše swj. woprawjenjo wjetšu žadosć, zo by Boha lěpje spóznał? Wotmołwa: 450 „haj“ 14 „ně“, 11 njemóža prajić.

Dalše prašenjo rěkaše: Što pak je poprawom twoje nabožne zmyslenjo nanajbóle spěchowało? 173 wotmołwichu, zo su na katolskej wyššej šuli. 37 wotwołwichu, zo su jako dźěćo do katolskeje šule khodźić směli (w Francózskej su z wjetša swětne — bjezbóžne šule) 68 wotmołwichu, zo smědźa wšědnje khlěb jandźelow wužiwać. 50 zdźělichu, zo su so raz na misijónje wobdźělili. 30 praja, zo su husto swj. woprawjenjo dóstali. 30, zo je něchtón ze znatych zemrěł. 19, zo su prěnje swj. woprawjenjo dóstali. 17, zo su ministrant byli. 17, zo je Bóh modlitwy wusłyšał. 16, zo su njezboža přetrali. 11, zo su khorosće přetrali. 10, zo su k swj. spowědźi khodźili. 10, zo su na prědowanjach wostali. 5, zo su nabožnu wučbu dóstawali. 4, zo su so do klina katolskeje cyrkwje wróćili (běchu prjedy njewěriwi). 87, zo su wšelake druhe podeńdźenja (operacije atd.) přetrali.

Wotmołwy rěča dosć jasnje. Chcemy jenož hišće přikład z tak mjenowaneje čorneje Afriki přidać: W krajinach rěki Kongo mrěja ludźo nadpadnje dla sparneje khorosće (Schlafkrankheit). A nětko wěnowaše so tutym khorym wěsta čorna miłosćiwa sotra. Skutkowaše cyle bjezdźak hač do smjerće. A zwotkel je k tajkim ćežam brała móc a sylnosć?

Jeje wyšša wotmołwja tole: Jězus w najswjećišej swjatosći wołtarja je tule čornu knježnu hižo jako mału holčku tak wozbožał a syćił, zo, hdyž tehdom k blidu Božomu přistupowaše, potom cyły dźeń bjez druheje cyroby wostawaše. Haj, wyšša sotra je tute wobhnadźene dźěćo husto dyrbjała podarmo k jědźi namołwjeć.

Tuž dowidźimy drje też my wšitcy w Serbach raz, zo płaća přeco bóle napominanja bamža Pia X: „Dajće móličkim přistupić k blidu Božomu — trjebamy tak mjenowane privatne zažne swjate woprawjenja za naše dźěći“. Njedźiwajo toho móža wšak pozdźiše swjatočne šulske zhromadne swjate woprawjenja być.

Něšto wo pčołcy a pčołarstwje.

(Nastawk bu dla njedosahacoho ruma wróćostajeny).

Njedźelu 23. junija měješe knjez wyšši wučer Hajna-Konječanski na zhromadźiznje towarstwa młodźencow w Ralbicach jara powučacy přednošk wo žiwjenju pčołki a pčołarjenju. Stož tu dołholětny znaty pčołar přednošowaše, budże zawěsće też čitarjow a čitarki „Posoła“ zajimować, a tohodla tu přednošk podamy. Knjez rěčnik wuwjedźe něhdźe tole:

Wšě ludy, też najstarše, kaž Grekojo a Romjenjo, su pčołu stajnje za wužitne stworjenjo wobhladowali. Widźimy to z jich spisow a prajidmow, kotrež so na žiwjenjo pčoły poćahuja. Też stari Serbja sebi pčołu jara ważachu a přihotowachu sebi ze słódkoho mjedu čerstwy napój, mjedowinu. W najnowšim času zda so, kaž by pola nas pčołarjenjo wróćo šło. Je to zawěsće sćěhwk njesmilneje wójny a powójnskoho časa. Cokor za picowanjo poča we wójnskich lětach tak drohi, haj žadny być, zo njebě zlutniwomu pčołarjej móžno, so z nim w dosahacej měrje zastarać. To pak je wulka škoda za kraj a stwórbu; přetož pčoła ma we Božej stwórbje wulki nadawk dopjelnić. Znaty přirodospytnik Darwin je dopokazał, zo rostlina, njech kěrčk abo štom, tak njenjese, hdyž pčoła ju wopytać njemóže. Runje ratař dyrbjał sebi hižo z hospodarskoho stojnišća pčołu jara ważić. Rjenje wupraji to serbske prajidmo: „Widźiš-li před statokom ty pčólnicu, to wulke žohnowanjo je za wótčinu“. Pilnomu pčołarjej kiwa rjany dobytk.

Pčołarjenjo zapłaći so, jeli je pastwa někak dobra, ze 100 procentami. A to při poměrnje mało starosći a dźěle. Dźensa su mnozy, kotřiž so jenož na pčołarjenjo połoža, a namakaja tu swoje zežiwjenjo a štož je snadź hišće wjacy winojte, swoje zbožo. Tajki swědomity pčołař wě swoje swobodne hodźinki derje nałožić. Mjez tym, zo druzy něhdźe karty placaja, přebywa wón we swojej pčólnicy a wobstara swoje lubuški, swoje pčoły. Serb Žur z Noweje Wjeski, kotryž něhdy do Ameriki wućahny, pisaše před dwěmaj lětomaj swojomu přećelej do Serbow: „Swoju farmu sym swojej dźowcy dał a sam nětko pčołarju a sym — wjesoły a zbožowny. Tu Ći připołožam někotre dolary, kotrež sym sebi při swojich pčołach wuwikował“. Tak pčołarstwo pódla duchownoho dobytka też hišće rjany pjenjez wunjese. Rěčnik z nazhonjenja wě, kajka pomoc jomu w młodych wučerskich lětach běše, hdyž móžeše kóždy tydźeń za 10 a wjacy hriwnow mjedu do Kamjenca předać. Dźensiši dźeń dyrbjał też ratař na tajku zasłužbu swoju kedźbnosć złožić. Ratarjej, kiž je pčołař, přinjese też kostrjanc, wójnišćo a kaž druha pjanka rěka, na kotruž wón hewak rad njezhladuje, wužitk; přetož z njeje noša pčoły jomu słódny měd. Serbscy holenjo běchu jónu sławnje znaći jako pčołarjo. Kurwjeřch August je jich we swojim času do Drježdźanskeje a Lipskowskeje krajiny słał, zo bychu tam němskich krajanow wo pčołarjenju rozwučowali. A derje su to dokonjeli.

Njech z rynkow našeje młodźiny też zasy wuńdu tak pilni a zbožowni pčołarjo. Njesmě so tola też na to pozabyć, zo je měd jara strowy. Měd je najspomožniše a při tym tunje lěkarstwo za wšelakore hojenjo. Přednošowarjej je so wjacy króć stało, zo přińdźechu k njomu prošo wó měd, zo bychu jón na jětřenja kładli. Dawno je dopokazane, zo měd strowu krej čini, zo wšelake khorosće žołdka, kaž jědma, lěkuje. Z mjedom je sebi rěčnik khoru šiju najlěpje wuhojił.

Bohaće je wšohomócny mudry stworićel mału pčołu wuhotował, zo by tak służiła jomu a z tym přirodźe a čłowjekej. Jeje žiwjenjo je wumělscy zarjadowane. W nim widźiš porjad a pilnosć. Serbscy młodźency maja tu krasny nadawk w pčołarjenju. Tu jim kiwa polo, na kotrymž namakaja idealnu zabawu, dobytk a zbožo.

Wospjetna jězba do Prahi.

Swjatowjacsławske dny spočatk julija (wot 4.—8.), na kotrychž je so wjetša črjódka Serbow wobdźěliła, su nimo a wostanu wšěm wobdźělnikam zawěsće w dobrym pomjatku. A hižo zasy nas přeprošuje zarjadnistwo (Vybor pro oslavu tisiciho vyroči srmti sv. Vaclava“) na dokónčne swjatočnosće k wopomnjeću 1000lětneje smjerće swj. Wjacsława w poslednich dnjach póžnjeńca. Wočakuje nas po stach, dokelž wubjerkej, z cyła češkomu ludej, wjele na tym zaleži, zo bychu runje łužiskich Serbow w prawje bohatej ličbje witać a widźeć móhli. Z dobom pak prosy zarjadnistwo, zo bychu so wobdźělnicy z časom zamołwili, zo mohło wšo dokładnje a k powšitkownej spokojnosći so zarjadować. K wšomu je wěsty čas trěbny na př. wobstararanjo nóclěhow. To wšo tak lohka wěc njeje, hdyž w spomnjenych dnjach tysacy a tysacy cuzych so do Prahi nawala a wjacy dnjow tam přebywaja. Hosćeńcy su z wjetša wšě wobsadźene abo žadaja sebi wysoke płaćizny. Khiba zo sebi je tydźenje do časa zwěsćimy z wjetšim napłaćenjom. Na tym ćerpješe z dźěła posledni zajězd, dokelž so wobdźělnicy poměrnje pozdźe zamołwichu a w běhu poslednjeju tydźenjow swoje wěste wobdźělenjo wozjewichu. Tak njemóžeše so wjele do časa do Prahi ničo wěste wozjewić a tak prěni dźeń z nóclěhom trósku klacaše. Ale kaž so mnozy wuznachu, běchu też z nimi spokojni. Wězo na tajkich wurjadnych a z dobom putniskich dnjach njemóžemy w móšku ležeć. Potom so też tak zrjaduje, zo starši a młódši ludźo dźěleni přenocuja. Budźemy so postarać, zo po móžnosći w blizkosći Wilsonowoho dwór-

nišća přenocujemy. Tak nimamy daloko na železnicu. Wšelakich wuzkosćow a njeluboznosćow możemy so zminyć, hdyž so wšitcy z časom zamołwja. Wobroćće so bórzy na znatych dowěrnikow. K tutym přidruža so hišće kk.: wuč. Kokert we Worklecach, administrator P. Romuald w Rożeńće, kapłan Hórnik w Khrósćicach a hosćencař Mikł. Kašpor w Pančicach. Bórzy so nadrobniši program wozjewi. Tuž wospjet do dźěła!

W mjenje zarjadnistwa J. Słodeńk.

Składnostne basnje.

Z kwětku w hornyku.

Druhi přednošk.

Człowjek cuzy po wsy kroči,
Wšudźe wodźi swojej woči.
Widźo wjesku wot wonka
Znaje ju tež wot nutřka.
Ja tež wšel'ke wobkedźbuju
A lud po tym posudźuju.
Přez wokna wšak njehladam
Ludźom do jstwy, přetož mam
Jednory srědk wuskušić,
Kajku nutřka přadu nić.
Njepřistojni ludźo su,
Kotřiž z hołej wćipnosću
Ludźom do jstwy kaž pólcaj
Wuwaleju nopachaj.
Tajki njeplech zasłuži
Sebi něšto — za wuši.

*

Tuž ja swojej woči wodźu
Na wokna, hdźežkuli khodźu.
Wokna zwonka póznać daju,
Kajki porjad nutřka maju.
Hdźež na woknach kwětki [kćeja,
Wěm, zo nutřka lubosć změja.
Drohe dźě być njetrjebaja,
Dosć, zo ludźo sej je haja.
Kwětkow wšelke družiny
W serbskim kraju widźimy.
Ćichosć, sćerpnosć, spokoj- [nosć,
Póćciwosć w nich ma nam rosć.
Wóčcy kwětki wokřewjeja
A wóń słódku rozšěrjeja.
Witaju sej hosći lubych,
Wotpokazuja pak hrubych.
Swojich ludźi domoj wabja,
Požadliwosć hrubu słabja.
Muža domoj hladaja;
Pěknje joho witaja,
Hdyž so strjózwy, wjesoły
Wróća k swojej žoničcy.
Ale hłójčki khileja,
Hdyž dźe domoj — wopica.

*

Wjele dobrych počinkow
Nawuknješ wot rožičkow.
Jedyn zmylk pak měwaju
Z woknom won přec' [hladaju.
Hdy by žónska tajka była
A přec ze jstwy kukać chcyła,
Bórzy muž by hněwny rypał
A wšě swary na nju sypał.
Su-li žony tajke kwětki,
Njejsu z pychu žanej' klětki.
Hdyž sej rěčeć njedadźa,
Započnje so rozkora.
A tón nahły muž wě, što:
Zamurjuje woknješko.
Ale hrózba, kelko ćmički
Syda so do kutow stwički!
Tola žona mudriša
Suta z druhoh' woknješka.
Tak muž wšě mohł za- [murjować
Wokna a so wójstwje khować,
Ale ćmička a stwa ćmowa
Nihdy nanihdy njej' strowa.
Człowjek blědnje, wjadnje, [studnje.
Stwa bjez woknow — njej' [to błudnje?
Ani pinca bjez wokna
Njeje kmana komora.
Ćěło mrěje, duša hinje.
Lěpje w khlěwach, hdźež [su swinje.
Tuž da khwal sej wokna jasne
A na woknach kwětki krasne.
Njeměj wokno na šiji,
To so nikom' njelubi —
Přetož wokno, luba duša,
Kwětkam njech a — dźěćom [słuša.
Bjez woknow njej' swětła dosć,
Njemóžeja nihdy rosć.
Swětło swět nam rozjasnja,
Zo so směje wutroba.

*

Tule kwětku luboznu
Na wokno ći dawam ju.
Haj sej ju a cyły dom
W Božim mjenje z wjeselom!
A hdyž tebje wopytam
Njech će w zbožu namakam.

M. N.

Z cyrkwje a swěta.

Z **Vatikanskoho města.** Kónc junija wotměštej so tudy zasy dwě zbóžnoprajeni: zbóžny Franc Maria da Camporosso, kapucin z Genuy, běše w zańdźenym lětstotku živy a wuznamjenješe so přez njewšědnu lubosć k bližšomu. Wón zemrě lěta 1866 jako wopor kholery při wothladanju khorych. Dla swojich mnohich skutkow křesćanskeje lubosće běše pola wěriwych jenak wulcy česćeny a lubowany. Druhi zbóžny běše armeniski měšnik Cosma da Carboniano (ze swojim domjacym mjenom rěkaše Gomidas Keumurgian). Wón wumrě l. 1707 w Carihrodźe martrařskeje smjerće za „jednotu w cyrkwi". Joho najhórši njepřećel běše grjekski patriarch Jan ze Smyrny, kiž při joho smjerći podobnje wustupowaše kaž wyšši měšnik Kaiphas při smjerći bóžskoho Zbóžnika.

W cyrkwi swj. Cecilije wotkry so pomnik kardinala Rampolly. Zemrěty je naspomnjenu cyrkej z wulkoho dźěła wobnowjał a nimale swoje cyłe zamóženjo při tym woprował. Nowy pomnik słuša k najrjeńšim pomnikam w Romje. Wón bu postajeny na přikaz bamža Benedikta XV., kotrohož dobry přećel zemrěty běše. Kardinal Mariano Rampolla del Tindaro (1843—1913) běše posledni statny sekretař bamža Lea XIII. a měješe jako tajki wulki podźěl na živjeńskim dźěle Lea XIII. Poslednje lěta swojoho živjenja wěnowaše so jenož wědomostnym dźěłam.

Němska. Kardinal Bertram pósła bamžowomu nuncijej Pacelli-ej dźakny dopis w mjenje němskoho biskopstwa dla zbožownoho wobzamknjenja konkordata. Nuncius drje nětko bórzy Němsku wopušći, zo by skónčnje jomu dawno přilubjeny kardinalat nastupił.

Freiburgski arcybiskop dr. Fritz a Aachenski biskop Bornewasser zasudźištaj dźenik radikalnych katolikow „Das Neue Volk" dla mnohich sektěrařskich nahladow k ważnym prašenjam na politiskim polu. Prjedawši zapósłanc Heßlein stoješe tutej nowinje dołhi čas nimale blizko.

Pólska. Podlachska dieceza założi 1923 na namołwjenjo Swj. Wótca wosady z orientalskim słowjanskim ritom. Jej přidružichu so pozdźišo diecezy Wilna, Pinsk a Luck. Dźensa maja tele štyri diecezy 26 farow nowoho słowjanskoho rita ze 16504 wěriwymi. — Orthodoxni wobsedźa w Pólskej hišće 530 cyrkwjow, kotrež běchu něhdy katolske. Rusojo su je katolikam wuswojeli přez to, zo tehdom hišće z namocu katolski lud tutych krajinow k přestupej nuzowachu a to z pomocu kosakow. Katolikojo žadaju nětko nawróćenjo swojoho staroho wobsedźeństwa. Někotre cyrkwje su sasy dóstali, tola wšitke běchu mjenje abo bóle w rozpadankach.

W najnowšim času počinaju židźa we wjetšich ličbach do katolskeje cyrkwje přestupować, štož mjez katolikami starosće wubudźuje, dokelž dyrbi so dwělować na tym, zo so přestupjenja stawaju z přeswědčenja. Před tajkimi přestupami jenož politiskich winow dla so hižo před lětami kedźbne činješe. Tajcy křesćanscy židźa wuwija so bórzy k najhórším nacionalistam a prócuja so, zo bychu na literariskim polu wjetšoho wliwa dóstali. W Němskej móžemy to derje dosć wobkedźbować. Němske nowinařstwo a dźiwadło wobknježa dźensa židźa — k wulkej škodźe cyłoho němskoho ludu. Tónle strach w přichodźe też Polakam hrozy, njejsu-li dosć kedźbliwi.

Českosłowakska měješe zańdźeny tydźeń derje radźene swjatočnosće swjatowjacsławske. Tydźeński „Posoł" wo nich nadrobnje rozprawješe. Škoda, zo njeběchu tam naši katolscy Sokoljo tak zastupjeni, kaž 13 druhich narodow.

Z Ruskeje přikhadźeja zrudźace powěsće. Sowjety wustupuja dale a hórje přećiwo wšomu, štož na křesćanstwo dopomina. W poslednim času wuńdźechu zasy nowe wukazy. Z nimi so wšě dźěła k spomoženju dušow kruće zakazuja. Haj, cyrkwje a pobožne wustawy móža so kóždy čas wuswojić. Zda so, zo w Ruskej nětkole podobne wobstojnosće knježa, kaž hišće před krótkim w Mexiku. Tuž mamy wšu winu, zo za swojich wěrybratrow we wulkej Ruskej so modlimy, zo hy Bóh čas pruhowanja jim přikrótčił.

W Americy klaca hišće khětro z cyrkwinej hudźbu. Katolikojo su tohodla někotre milijóny dolarow nazběrali a je přepodali katolskej universiće w New-Yorku a tam wobstojacej šuli za cyrkwinu hudźbu, zo byštej dotalne

poměry polěpšiłoj. Na nowymaj šulomaj budźa so nětko duchowni a kantorojo we gregorijanskim kěrlušowanju rozwučować. Přez to so wěsće zajim za dobru cyrkwinsku hudźbu po kraju rozšěri.

W Mexiku su so wobstojnosće tola wo něšto polěpšiłe. Zańdźeny tydźeń wróćichu so na 4000 měšnikow z wuhnanstwa domoj do wótčiny. Běchu dotal we wšěch móžnych krajach přebywali. Nadźijomnje zastupja nětko zasy stare normalne wobstojnosće.

Južna Afrika wotmě w Durbanje kónc meje swój prěni eucharistiski kongres. Je so wulkotnje poradźił. Na procesijónje wobdźěli so na 15000 wěriwych. Zhromadźizny wotdźeržowachu so we štyrjoch sekcijach: w jendźelskej, francózskej, indiskej a zuluskej. Jendźelska sekcija jednaše wo themaće: „wuswobodźenjo katolikow a lud", francózska wo: „katolske žiwjenjo a swjata eucharistija", indiska wo: „eucharistija a indiske prašenjo" a sekcija čornuchow wo: „lud a časćiše swjate woprawjenjo".

W belgiskim hłownym měsće Brüsselu zarjadowachu 10000 katolskich wučerjow „dźeń Jězusoweje wutroby". Při tym poswjećichu so wšitcy najswjećičej wutrobje bóžskoho Zbóžnika.

Španiska wobsedźi na horišćach Pyrenejow krasnu swjatnicu Maćerje Božeje: wulki sławny klóštr Monserrat. Zastupjerstwo krajnoho sejma je za basiliku klóštra dariło nowu pyšnu khorhoj. Wona so na jara swjatočne wašnjo cyrkwi přepoda. Kral a kralowna, předsyda ministerstwa kaž tež hospodarski minister so při tym wobdźělichu.

Jězby wěriwych do **Lourdesa** stajnje přiběraju. W juniju poby tam přez 40000 pobožnych a 2500 khorych. Najsylnišo zastupjeni běchu: Jendźelska, Španiska, Belgiska a Nižozemska. Španjenjo maja nětko swoju wosebitu centralu we wulkim hotelu.

Portugalska wutworja sebi dale swoju nowu swjatnicu Maćerje Božeje „Fatima". Tam sta so před něšto lětami spodźiwne zjewjenjo bóžskeje Maćerje. Na městnje natwari so bórzy kapała a podstaji so postawa: „Naša luba Knjeni wot różowca wo Fatimje". Loni nazymu połoži so tam zakładny kamjeń k nowej basilicy w přitomnosći 500000 wěriwych.

Přisłowa.

Kostrjawa praji: Buro, so žiw, ja njesu, hač so mi khribjet zhibuje; šmica pak praji: Buro, zderń.

Kosu sej nawótřić, žana komda njeje.

Do kraja. Nětkle runje w prózdninach je wosebje nuzne, zo so wšitke dopisy nastupajo čišćerju, „Posoł" atd. jenož pod sćěhowacej adresu pósćelu: **Redaktion des „Kat. Posoł"** abo **Druckerei Donnerhak** abo **Cyrill u. Methodius-Verein, Bautzen, Vor dem Schülertor 21.**

Knjez redaktor kapł. Nowak wróći so njedźelu. Knjez kantor Rězak lěkuje so w kupjelach Oberschlema w Rudnych Horach. Přejemy, zo byštaj so mjenowanaj knjezaj zasy strowaj wróćiłoj do našeje stolicy.

Cyrkwinske powěsće.

Njebjelčicy.

Křćeni: Jurij, m. s. Jurja Zachana, žiwnosćerja w Serb. Pazlicach; Jurij Beno, m. s. Jurja Cyža, khěžkarja w Serb. Pazlicach; Hańža, njem. dź. Moniki Kubašec, służowneje ze Serbskich Pazlic.

Wěrowanaj: 28. 5. Mikławš Lipič, piwowy překupc w Kukowje, z Madlenu Kralec, hospodarskej pomocnicu w Serbskich Pazlicach.

Zemrěći: 3. 4. Jurij, m. s. Jakuba Pjetaša, khěžkarja a rěznika w Njebjelčicach. — 11. 6. Jurij, m. s. Pawoła Ryćerja, khěžkarja w Pěskecach.

W Budyšinje zetkamy so
w kofejowni Lehmann
na Serbskej drózy 8.
Najsłódniše konditorske pječwa
Wosebitosć: Torty jako dar při wšitkich składnosćach.
Wšědnje popołdnju a wječor koncert.

Serbski Hospodař
ratarske wulkowikowanske tow. z wobmj. ruk.
Telefon: w Budyšinje 3510, w Khoćebuzu 1247.
Naš młyn w Delnim Wujezdźe, tel. čo. 13, dźěła nětko tež
dejwo spěchowacu picu
z ržanych a pšeńčnych wotrubow, rajsoweje mučki a mučki wolijowych wosuchow po receptach nazhonitych skotarjow, wšě dźěle w najlěpšich a najčisćišich kajkosćach.
Tutu picu předawamy jako
łužisku dejwo spěchowacu picu
I. družina wopřija 18,06 % proteina a 8,42 % tuka,
II. družina wopřija 19,48 % proteina a 7,83 % tuka.
Wobej družinje stej po wobswědčenju statneje přepytarnje w Möckernje pola Lipska njeskaženej a čistej.

Swědomite wuwjedźenjo
wšěch točenjow
kaž **britwjow, nožicow, konjacych nožicow** atd.
J. Hampel
Kotołska hasa 11.

Vogtlandske wumělske **gardiny** kupujeće stajnje tunjo pola
Kurt Erler w Budyšinje
jenož na žitnych wikach 11 napřeco „Złotej hwězdźe".

Serbska ludowa banka w Budyšinje
Filialcy we Wojerecach a w Khoćebuzu
Agentury: **w Khrósćicach** pola knjeza **M. Čornaka,**
w Kulowje pola knjeza **Oty Bulanka,**
w Rakecach pola knjeza kantora **J. Rjelki**
Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy zapołožować na knižku a zběhać po potrěbnosći.
Zadanja pjenjezy ze 6—9 procentami
Telefon 3506 a 3507.

Wróćosweċaki

kiž njezerzawja

65 pj.

z najnowšimi pruhowanskimi kołkami za cyłu Němsku płaćaca

bratraj Thomasaj
Budyšin, Kamjeńtna dróha 16

Spanske a bydlace jstwy, kuchiny, khamory, blida k pisanju, komody, wućahowate blida wot 42 hr., **büffety, dubowe,** wot 250 hr. kaž tež wšě wutykane wěcy.
Dobre dźěło, tunje płaćizny!
Płaćenjo po dźělbach!
Rěču serbscy.

Pawoł Handrik
Budyšin
Kamjeńtna dróha 32
při Drjewowych wikach.

Vogtlandske Madras- **gardiny,** přikrywy na sofy, łoža, blida a diwany, wóskowanki, łožowe šaty
J. Erler, Budyšin
Zwonkowna lawska hasa 10
— Posłužujemy serbscy. —

Kedźbujće!

Něšto nowe! Kóždy třeći kruch twory cyle darmo! Tajke něšto bě pola was dotal njeznate. Chcemy połne sto milijonow porow kholowow darmo rozdawać, chcemy cyłu Europu a přemórske kraje z nimi popławić. Za tajku akciju smy so rozsudźili, zo by našu swětasławnu marku cyły swět zeznał, haj najmjeńša wjeska wo njej zhoniła. Za wšitke twory a skazanki přewozmjemy połnu garantiju. Kóždy smě jedyn kruch twory na pokazku skazać. Wubjerna hódnota našich swětasławnych tworow budźe kóždohožkuli překhwapić.

My zhotujemy a poskićamy:

Dźěłanske kholowy, šite z krutych płatow a wot wustojnych ludźi, w kóždej dołhosći, a to 100, 105, 110 hač 115 cm dołhe.

2 poraj dźěłanskich kholowow	**4.00**	hr.,	třeći por	darmo
2 „ „ „ lěpšeje kajkosće	**8.00**	hr.,	„	„ „
2 „ wosebiće krutych (t. m. Tigerhosen) .	**10.00**	hr.,	„	„ „
2 „ wosebiće krutych (lěpšeje družiny) .	**15.00**	hr.,	„	„ „
2 „ wosebiće krutych (najlěpšeje družiny)	**20.00**	hr.,	„	„ „
2 „ Verdun-kholowow (za ćežke dźěło) .	**16.00**	hr.,	„	„ „
2 „ „ „ (lěpšeje družiny) .	**19.00**	hr.,	„	„ „
2 „ kholowow z jendźelskoho płatu . .	**15.00**	hr.,	„	„ „
2 „ „ lěpšeje družiny	**25.00**	hr.,	„	„ „
2 „ kholowow z dobrych płatow . . .	**13.00**	hr.,	„	„ „
2 „ kholowow najlěpšeje družiny . . .	**29.00**	hr.,	„	„ „

Štóž kholowy skaza, njech swoju měru bjedrow a měru wokoło pasa přispomni.

2 žónskej sukni najwj. wulkosće a šěrje, nješite	**4.00**	hr.,	třeći por	darmo
2 „ „ lěpšeje kajkosće	**8.00**	hr.,	„	„ „
2 „ „ najlěpšeje kajkosće	**15.00**	hr.,	„	„ „

Wšě twory přez pozběrku (Nachnahme).

Prěnje europske textilowe twornje

R. M. Matyšek, Šitbořice pola Brna

Československa republika

Při skazankach poćahujće so na „Kat. Posoł“, potom dóstanjeće wosebity rabat. Za wobkhodnikow wosebity rabat. Spomnjena twornja so jako najtuńša kupnica poskićuje.

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 15. julija 1929.

Woły: 134. 1) Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět 58—60 hr. 2) Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene 50—55 hr. 3) Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše 42—47. 4) Mjenje picowane wšěch starobow — . 5) Mjasne — . 6) Husumske z pastwy — . **Byki:** 372. 1) Połnomjasne, dorosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće 56—60. 2) Połnomjasne, młódše 50—54. 3) Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše 42—47. 4) Špatne —. **Jałojcy a kruwy:** 439. 1) Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće 50—54. 2) Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět 56—60. 3) Starše wukorm. kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy 42—47. 4) Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy 40—48. 5) Mjenje a špatnje picowane 34—38. 6) Husumske z pastwy 28—30. **Ćelata:** 797. 1) Najlěpše wukormjene 74—80. 2) Mjenje wukormjene a tajke wot cyca 66—73. 3) Špatne 58—64. **Wowcy:** 23. 1. Młódše a stare. wukormjene 66—72. 2) Starše wukormjene 57—62. 3) Mjenje wukormjene (Märzschafe) — . 4) — . **Swinje:** 638. 1) Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiženjow, hač do 1½lět stare 90—92, 2) Wukormjene 88—91. 3) Mjasne 86—88. 4) Špatne 84—86. 5) Rancy a kundrosy 80—85.

25. julija 1929.

Ćelata (619): 1) 74—80. 2) 66—73. 3) 58—64.
Swinje (505): (přez 300 pt.) 1) 88—89. 2) (240—300) 87—88. 3) (200—240) 85—86. 4) (160—200) 84—85. Rancy — .

Wšě čišćerske wěcy wuhotuje derje a spěšnje Donnerhakec čišćerńja.

Nawěštki w „Kat. Posole“ maja stajnje wuspěch!

Zjawny dźak.

Z Božej hnadu a pomocu běše namaj mózno, pjatk 5. julija swój ***sleborny mandźelski jubilej*** *woswjećić. Při tutej składnosći je so namaj telko zbožopřećow pisomnje a ertnje wuprajiło, tež mnoho rjanych darow wěnowało.*

Dokelž njeje namaj hinak mózno, tak wuprajamoj za wšitke tute wopokazy lubosće we słowje a skutku z tutym swój ***najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh“!***

W ***Njebjelčicach****, 10. julija 1929.*

Mikł. Pjech a Hana
rodź. Kuškec z cyłej swójbu.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadża kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. - Za nawěšťki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za reklamowy rjadk w teksće so 50 pj. płaći. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Zamołwity redaktor: Kapłan Józef Nowak w Budyšinje, Kirchplatz 2. — Pokładnik: Jurij Šołta, wučeř, Před šulerskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćerńje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje z póstšekowym kontom: Drježdźany 33458. Dalokoróčak čo. 3895.

30. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **27. julija 1929.** | **67. lětnik.**

Prěnje zrałe kłosy.

Kaž ryzy złoto so nětko zmahuje přez naše hona a zahony, hdyž we słónčnej błyšćatej pruzy kročiš po serbskim kraju, kotryž je přez Božu wšohomócnu ruku wodźěty do nowoho płašća. Dźakna modlitwa za žohnowane žnjeńske pola z modlitwu próstnej so k njebjesam zběha: Žohnuj, Knježe Božo, naš serbski kraj, žohnuj naše pola, kiž z płodom rjane a wysoke stoja, žohnuj, Knježe, naše žita, naše pšeńcy, naše ječmjenje a wowsy, zo naš lud serbski njeby hłodu tradać dyrbjał. Zakitaj płód našeje role před škódliwym krupobićom a před nahłym zliwkom, njedaj přez mokrotu zahinyć płodam, kotrež sy tak bohaće nam na polach narosć dał. Tak so modlo, kroči kóždy dobry Serb w tutych dnjach zrawjacych kłosow a so žołtnjacych płodow přez serbski kraj, a ženje nječuje so swojomu Bohu w njebjesach kaž też swojomu serbskomu ludej bliže, hač w tutych dnjach wočakowanja. Ženje njezačuwamy zwjazki našeje zhromadneje serbskeje krewje kručišo a sylnišo wokoło našich serbowskich wutrobow so spinać, njech smy sami wobsedźerjo, njech čeladni, njech wučeni abo dźěłaćerjo, dyžli w tutych dnjach zrawjacych kłosow.

Kajkiž wusyw, tajke žně, rěka stare přisłowo. A wone ma wěśće prawje. Je=li što nazymu abo w naléće špatnje swoju rolu wobhladał a swoje symjo mało pruhował, potom su joho žně woprawdźe wohrožene. Ale wot wusywa samoho njewotwisuja bohate žně, hišće druhi je, kiž dyrbi pomhać: Bóh tón Knjez. Sadźeć a wusywać je naša wěc, přiliwać a pléć, ale štóž žohnowanjo dawa, štóž zróst a płód dawa, je Bóh Wšohowěršny. Tohodla na njoho njezabudźmy, přetož štož je joho, njeje ženje hišće cyle naše. Kaž dołho su žita na polu, su stajnje wohrožene wot njewjedrow a zliwkow, a też hdyž su do bróžnjow, njeje strach hišće nimo, też potom nam njesłušeja cyle. Smy jenož nuknicarjo. Na tute słowo ženje njezabudźmy; tak lěpje a lóže domapytanja Bože a pruhowanja Najwyššoho přětrajemy.

Też w našim žiwjenju budźmy tajke dobre połne złote kłosy. Njeporuča nam naš Zbóžnik to same w dźensišim swjatym sćenju w přirunanju wo fariseju a cłowniku. Farisej drje so zwonkownje zdaše dobry a złoty być, ale wšo bě pola njoho jenož zwonkownosć. Wón so posćeše, dawaše jałmožnu, dźesatk, khodźeše do templa, a tola wón přecy njeběše złota kłosa, ale snjećiwa kłosa, kotraž drje zwonkownje rjana so być zdawa, runje tak złota kaž druhe wot wonka, ale wot nutřka połna snjećiwosće, a hdyž je młóńk tajke snjećiwe kłosy zhromadnje z druhimi rozmlěł, nochce ani skót wot tajkeje muki žrać.

Tajka złota kłosa, kaž dyrbi kóždy človjek być, bě cłownik. Wón njebě přecy jedyn z tych najdušnišich a najswědomićiwšich był, ale wón bě spóznał skónčnje swoju hrěšniwosć, a we swojej duši bě začuł želnosć nad swojimi předstupjenjemi a tohodla joho erty jenož słowčko hronjachu: Božo, budź mi hrěšnikej hnadny. Wón bě złota kłosa, přetož wo nim praji naš Zbóžnik sam: Wón woteńdźe wusprawnosćeny do swojoho domu. A hdyž je Knjez sam swoju kwalifikaciju wuprajił, što sebi potom hišće zwěrja kritisować a krótkowidźomnje wustajeć?

Złote kłosy pak dyrbimy też być doma, we swójbach, přetož štóž so wo ryzosć napřećo swojomu Bohu prócuje, budźe to też činić napřećo swojim domjacym. Runje na tym polu je stajnje mjenje z kóždym lětom dobrych połnych kłosow mjez naším ludom. Naše swójbne žiwjenjo je zakład a zdónk našoho přichoda. Wot našoho swójbnoho žiwjenja wotwisuje naš přichod, naš zbožowny abo naš njezbožowny, naš zbóžny abo naš zatamanja hódny přichod, to rěka lud, kiž swoje swójbne žiwjenjo w měrach, po Khrystusu postajenych zarjadować njemóže, nima docyła žanoho přichoda, ale je dźensa hižo poklaty k zahubje a wotemrěću. Tohodla, wy lubi serbscy starši, hladajće, zo sće sami złote kłosy našoho Zbóžnika też we swojim swójbnym a mandźelskim žiwjenju. Njech wot was ženje njepłaći słowo Zbóžnikowe na farisejow: zwonka rjenje barbjene rowy, znutřka pak ničo druhe hač lute tłaćo a luty smjert. A hladajće też wosebje na swoje dźěći; to njemóžu wam dosć husto a dosć raznje prajić, zo maće swoje dźěći za Boha wukubłać. Hdyž wonka we wulkim sweće

husto po skónčenym 16.—18. lěće dźěćo nochce ničo wjacy wot swojeju staršeju wjedźeć, potom wěsće wy, žo waša zamołwitosć z tym njeje hišće zběhnjena. Wy wostanjeće čas swojoho žiwjenja zamołwići napřećo swojim dźěćom a žana móc na swěće njemóže was wot tuteje zamołwitosće wotwjazać, ani bamž ani president, ćim mjenje waše samsne swědomjo. Wosebje njezabudźće swojim lubuškam dobry přikład dawać, haj, dobry přikład je za dźěćo wšitko. Jenož ze słowami napominać, a sam hinak činić, njepomha ničo, haj, je hišće hrěšne, haj, je zawjedne. Jenož štož dźěćo widźi, zo nan a mać, zo starši bratr a sotra činitaj, też dźěćo čini. Z toho je też lohko zamołwitosć bratrow a sotrow napřećo swojim młódšim bratřikam a sotřičkam dowidźeć.

Złote kłosy dyrbiće wosebje też wy katolscy młodźencojo, wy naše katolske knježny być! Wy dźěn sće woprawdźe prěnje kłosy našoho naroda. Kaž na našich polach połne a złote, młode a sylne, tajcy sće też wy za nas. Kaž cyły narod k zežiwjenju tute płody trjeba, tak też naš narod was trjeba k swojomu žiwjenju. Kaž bur z lětušich žnjow symjo bjerje k přichodnym žnjam, tak też naš narod was trjeba za swój přichod, za swoje jutře, za swój přichodny staw. Hdyž pak wy njejsće złote kłosy, kak móžeće potom nowy złoty płód we wašich dźěćoch spłodźić. Móže ze słaboho symjenja wurosć połna złota kłosa? Móže zły štom dobre płody přinjesć? Wy naša młodźina, my zhladujemy na tebje, jako na naše młode złote kłosy, kotrež nam w přichodźe přinjesu hišće rjeńši a nadobniši płód.

Wy naši młodźency a naše knježny, zo njebyšće tule našu nadźiju přezahe złamali! My wam wěrimy a wam dowěrjamy, zo maće złote zmyslenjo dobreje wole, štož sebi Bóh a waš narod a waša swjata wěra najprjedy wot was žada. Znajemy też wašu lubosć k našim prjedownikam a swojomu krajej a swjatej cyrkwi. Na wašich ramjenjach dźensa hižo wotpočuje wulka zamołwitosć, přetož wy sće ći, kotřiž přichodnu generaciju hižo tworiće, haj, wy sće tuta přichodna generacija hižo. Budźće a wostańće sebi wědomi swojeje zamołwitosće napřećo našim najdrohotnišim kubłam, napřećo wěrje našich wótcow, napřećo rěči našeje maćerje. Budźće pak sebi też wědomi, zo njesmě narodnosće dla swjata wěra ćerpjeć, přetož my sami bychmy byli, kotřiž bychmy junu we swojich poslednich doslědkach znjesć dyrbjeli wšitku na našich hłowach nakopjenu winu. Wy znajeće wulke prašenjo našeje přitomnosće dla Sokoła. Jedna so wo to, hač změjemy w přichodźe jenož serbskich Sokołow, abo hač změjemy w přichodźe też katolskich Sokołow, nic w tym zmysłu jako by ćěłozwučowanjo konfesionelne było, ale w tym zmysłu, zo so naši katolscy Sokoljo čuja zamołwići we swojich poslednich doslědkach za přichod katolskoho serbskoho luda, kaž maja też evangelscy Sokoljo sebi wědomi być zamołwjenja před swojim evangelskim serbskim ludom. Hdyž woni to wjacy njejsu a być nochcedźa, potom mamy wobmyslenja, z tajkimi zhromadnje hišće dźěłać a njeběrjemy zamołwjenjo na so.

Hdyž je so w Póznanju Sokołski zjězd započał z Božimi službami, dokonjanymi přez arcybiskopa Theodorowicza, čohodla njedyrbjało tajke něšto też pola nas móžno być. Sokoljo sami su rozprawjeli, zo su tam też duchowni w sokolskich drastach khodźili. Njeje ze wšoho widźeć, zo je pólski Sokoł też konfesionalny we wěstej měrje? Nuzniše hišće hač pola Polakow, je pola nas wukubłanjo našeje młodźiny w duchu cyrkwje, kotraž sama móže našomu dorostej dać tu krutosć a tu sylnosć dušinu, kotruž ji Sokoł samón ženje dać njemóže.

Štož sy, budź cyły! je stare hesło Sokoła, wone je wěsće prawe. Ale njerozemimy, čohodla tuta zasada wjacy njepłaći, hdyž so wo nabožinu jedna. Štož sy, budź cyły! W ćěłozwučowanju dyrbiš swojoho muža stajić — nabožinu pak dyrbiš wobhladować jako něšto wyšace, abo cyle privatne, raznosć sokołskoho mjena tu na połojčnosć ćerpi, a smy wćipni, hdy naše Sokołstwo to skónčnje dowidźi.

Ty naša młodźina, wy prěnje złote kłosy našich narodnych žnjow, ty maš prěnja swoju winowatosć dopjelnić a swojoho zamołwjenja sebi wědoma być. Čim pozdźišo ty k dopóznaću přińdźeš, zo bě rada tych, kotřiž z tobu derje měnjachu, woprawdźe dobra, ćim wjetše budźe zamołwjenjo za tebje a ćim wjetša też twoja hańba! My njeżadamy tute dopóznaćo wot našich wěrybratrow, ale wot tebje, katolska sokołska młodźina żadamy tute spóznaćo, żadamy přetworjenjo do Sokoła, kiž swoju narodnosć njetaji, ale wyše toho raznje swoju nabožinu haji z wědomjom a přeswědčenjom we zwjazku wot Boha poručenym pastyrjom, wosadnym fararjom. To je puć jeničcy prawy a zbožowny za našoho Sokoła. Jenož po tajkich prócowanjach nam zezrawja złote połne kłosy, kiž móža naš narod dale zdźeržeć žiwy a młódny.

Politiski rozhlad.

Wójnske zwuki.

Z dalokeje Asije přikhadźeju wójnske zwuki. Tam při hranicach Mandźuriskeje stoja ruske a khinske wójska sebi napřećiwo hotowe kóždy wokomik ke krwawnej wójnje. Što je so stało, zo je dóšło k tajkej napjatosći mjez tutymaj wulkimaj krajomaj. Khinska je najwjetši kraj na zemi po ludnosći, Ruska po zemi. Ruska wobsedźi w Sibiriji skoro połojcu cyłeje Asiskeje a saha hač brjoham dalokoho wulkoho oceana. Tam so před njej dawno hižo wotućaca Japanska wohrožena čuješe. W lětach 1904 a 05 dóńdźe k wójnje mjez Ruskej a Japanskej, w kotrejž Japanska doby. Přez přeradu padny tehdom najsylniša twjerdźizna swěta, Port Arthur. Ruska dyrbješe tehdom Mandźurisku, kotruž jako swoju wobhladowaše, Khinje wudać. Wobkhowa wšak hišće železnicu, kotruž běše přez sewjernu Mandźursku do swojoho druhoho wulkoho přistawa, do Władywostoka, twariła, mjez tym, zo južnu železnicu Mandźurskeje Japanska sebi přiswoji. We zwjazkowym jednanju z Ruskej we lěće 1924 je Khina prawo Ruskeje nad tutej železnicu wobkručiła, sebi jeničcy wujednawši, zo smě za 80 lět tutu železnicu wróćo kupić. Běše to w lětach domjacych wójnow w Khinje, w kotrychž tuta hišće wo swoju samostatnosć wojowaše. Ruscy bolšewikojo běchu Čan-Kaj-Šekej witana pomoc, tak dołho hač jich trjebaše. Hdyž pak bě na spječiwych generalach dobył a khinske ludy zjednoćił, njemóžeše we swojim kraju podrywace, revolucne dźěło sowjetskich agentow wjacy ćerpjeć. Tuž sebi tajke zakaza a wjednika zaja a přez hranicu pósła. Dokelž pak sowjety dale přez swoje konsulaty a wikowanske agentury revolucijonarnje skutkowachu, da wšelake přepytać a zajeć. To sta so naposled też ze sowjetskim hłownym konsulatom w Charbinje, hłownym měsće sewjerneje Mandźurskeje. Zdobom začu so Čan-Kaj-Šek sylny dosć, cuze předprawa w Khinje po móžnosći wotstronić. Tuž bjez dołhoho komdźenja mandźursku sewjernu železnicu wobsadźi a ruski personal a wjednistwo zajawši domoj pósła. Ruska z tym wotmołwi, zo diplomatiske poćahi z Khinu zběhny, swojoho pósłanca wotwoławši. W tym też Khina sćěhowaše. Ze wšěm khwatkom wobaj swoje wójska na wohroženych hranicach hromadźeštaj. Za krótki čas měješe tak tam Ruska na 100000 muži derje wuzbronjenoho wójska, Khina na 200000 muži mjenje dobroho wójska. W kóždej khwili móžeše prěni wutřěl krwawnu wójnu započeć. Zwoprědka drje njebychu mnohe wulkomocy njerad widźałe, zo byštej so Ruska a Khinska trochu zesłabiłoj. Sowjetam bychu to wěsće rad popřałe. Tola je so też Khina zjebała, hdyž mysleše, zo z tym, zo napřećo sowjetam zakroči, připóznaćo druhich wulkomocow dobudźe. Docyła wšěm tym, kotrež su Kellogowy pakt wěčnoho měra a zatamanja wšeje wójny

podpisałe a započatk augusta jón wobtwjerdża, je nastawaca wójna fatalna. Runje w tutym wokomiku by to tola woprawdźe swětowa blamaža była. Tuž su spytałe posrědkować. Francózska to přewza. Tola Sowjety kóžde posrědkowanjo raznje wotpokazachu. Też Japanska njeje so, kaž drje Khina wěsće wočakowaše, na jeje stronu stupiła. Nawopak, je so přećiwo Khinje wuprajiła a stoji bóle na ruskej stronje. Boji so, zo, hdyž so Khinje poradźi, sewjernu mandźursku železnicu na tute wašnjo dobyć, by potom jako druha južna mandźurska železnica, kotruž maja nětkle Japanscy we swojich rukach, sćěhowała. Też wšě druhe pjenježne założki Japanskich w Mandźurskej, kotrež sta milijónow wučinjeja, bychu wohrožene byłe. Mandźurska je tři króć tak wulka kaž Němska a jeje wobydlerstwo je wot 1904 sem wot 3 milijónow na 30 milijónow zrostło. Telko je jich tam přićahnyło a so zasydliło. Tuž je kraj khinski a Khina jón sprawnje a po prawje cyle za sebje žada. Nichtó pak dobrowólnje njeda, štož wobsedźi. Ani Japanscy ani Rusojo. Wězo njeje wašnjo, kak Khina postupuje, prawe. Tola je to daloki orient. Tam so wjele z bluffom dźěła. To je drje też najhłowniše při tutym konflikće. Kóždy tak wótře kaž móžno z mječom na blido smoknje. Potom so sydnjetaj a jednataj a so dojednataj k powšitkownej spokojnosći. Tak budźe wěsće to też w tutym padźe. Přetož k wjedźenju wójny su pjenjezy trěbne a te wobaj — nimataj . . .

Tragiske dopomnjeńki.

Pod tutym napismom pisa w „Rhein-Mainische V." B. Dessauer mjez druhim takle: Dźensiša generacija njewě ze samsnoho nazhonjenja, kak bě před wójnu, hewak njeby w tajkej ličbje ideale ze zańdźenosće měć mohła. W tutych dnjach, hdyž z dźesatym nawrótom němskeje wustawy spjace dopomnjeńki wotućeja, je dobre to abo tamne powědać. Dessauer pisa potom wo tym, kak je před wójnu wosebje šula a nowina wójnje přecy jenož přidawk zbožowneje dała, kak je sej kóždy při słowje na dobytu wójnu 1870/71 myslił. Z kajkej zahorjenosću su w lěće 1914 do wójny ćahnyli. Pisa, zo drje je hnuty słowa barbariskoho austriskoho ultimata na Serbisku čitał, ale přez němsku „bělu knihu" (Weißbuch), w kotrejž bě zwonkowny hamt wšě dokumenty wo započatku wójny zjawnosći přepodał, buchu bórzy poslednje dwěle zničene. Nětko dźěn so před cyłym swětom jasne zdaše, zo je Němska w prawdźe a njewinowatosći. Němski sejm přizwoli jenomyslnje wójnske wudawki, też socialdemokratojo za to hłosowachu. W přeswědčenju, zo je wěc wótčiny sprawna, přepodachmy so we hłubinach našoho byća a chcyća wohroženomu a wumocowanomu wótcnomu krajej. Hodźina zdaše so tak wulka, dokelž bě tak čista. A nětko přikhadźa to zrudne.

My wšitcy stachmy so wopory jebanstwow. Němske zhromadźene dokumenty wot 3. augusta 1914 mějachu mjez 39 dokumentami 18 jebanstwow. Štóž chce, móže wo tym čitać Emil Ludwiga: „Juli 14", wyše tutych jebanstwow su tam hišće mnohe wuwostanki.

To same sta so w Ruskej, Austriskej a Francózskej. Tute jednomyslne přihłosowanjo dócpěchu imperialistiske knježerstwa přez jebanstwa. Jenož Jendźelska njeje jebała, kaž daloko móžemy nětkle widźeć. Je ćežko, jara ćežko to přenjesć, zo buchmy w hodźinje našeje najwjetšeje dowěry, našeje poslednjeje poddatosće na wótcny kraj, runje kaž Francózojo, Austriscy a Rusojo, zjebani. Wjacy hač sydom milijónow ćełow a roztčaskowana wótčina běchu sćěhwki tutoho wusywa łžow. Přetož to jene je wěste, zo bjez tutych jebanstwow narody njebychu tak přezjedni do wójny kročili.

Z Łužicy a Serbow.

Z Pančic. Srjedź minjenoho tydźenja złoži na sławnej bamžowskej universiće „Gregoriana" w Romje naš krajan Pawoł Horjeń z Pančic swoje filosofiske pruhowanjo z dobrym wuspěchom a doby z tym z dobom titul doktora filosofije. Wjeselimy so nad derje poradźenym pruhowanjom po prěnich 3 lětach we wěčnym měsće a přejemy jomu k dalšim theologiskim studijam, kotrež maja nětko hišće jónu tak dołho trać, Bože žohnowanjo a mnoho wuspěcha.

— **Serbske dźěći na wuleće.** Pod nawjednistwom knj. wyššoho wučerja J. Słodeńka wotjědu póndźelu 5. augusta 31 serbskich šulskich dźěći a 4 studowacy do Prahi, zo bychu ducha a wutrobu wočerstwiłe. Dźěći pohosćuje „Ceske srdce", kotrež za nje dźakowne wulety w běhu 10 dnjow zarjaduje.

— Rada za maćerje wotměje so tu, w Pančicach, pjatk, 9. augusta popołdnju w 2 hodź. we wjesnym hosćeńcu. Lěkař budźe přitomny.

Z Khrósćic. Rada za maćerje wotměje so tu srjedu 7. augusta pop. w 2 hodź. w Herbskej grychće. Lěkař budźe přitomny.

Z Jawory. Před krótkim časom dźěłaše wobsedźer z Pančic na łucy při rěčcy Jawora, kiž na Lipicy žurli a přez Miłoćicy a Njebjelčicy do wulkoho Němsko-Pazličanskoho hata běži. Něhdźe na 300 metrow wot Budyšsko-Kamjenskej drohi namaka we wodźičcy na črjop podobny kamjeń. Nadobo měješe čłowjeski nop w rukomaj. Swoju namakanku zdźěli Pančanskej policiji. Ta nazajtra dale pytaše a nadeńdźe hišće derje zdźeržanej kosćowcaj, kotrajž prěki přez rěčku leżeštaj. Też zuby běchu hiše derje zdźeržane. To staj pahrob a woda dočiniłoj, k tomu jiłowa podłoha. Kak su tute kosćowcy tam přišłe, budźe lědma někomu znate. Hač je so tu hrózbny njeskutk stał abo hač su to powostanki něhdyšich na mór skhorjenych ludźi, kiž tu w 17. a 18. lětstotku cychnowaše, štó to wě. Lědy budźe so wuslědźić. Po lěkarskim měnjenju jedna so wo na 30 lět starych a khětro sylnych čłowjekow mužskoho splaha. Kak dołho su we wodźe a pahrobu ležałe, budźe snadź Barlinski antkropologiski wustaw w Barlinje wuslědźić móc. Ludźo sej powědaja, zo su w lěće 1922 w blizkim lěsu ruske uniformy namakali, Hač hrózbna namakanka w někajkim zwisku z nimi steji, budźe so po starobje kosćow traš trósku postajić hodźeć.

Z Różanta. Wjeledostojny knj. administrator P. Romuald w Różeńće swjeći jutře, njedźelu 28. julija, swoje 60. narodniny. 15. meje běše 20 lět, hdyž knjeza P. Romualda jako administratora do Różanta witachu, hdźež nětko hižo telko lět k česći Różeńćanskeje Maćerje Božeje spěwa a dźěła. W poslednim času běše knjez P. Romuald wjacy króć na khorołožo sputany. Bóh dał, zo by jomu přez zastupnu prósstwu Różeńćanskeje Maćerje Božeje spožćene było, so zasy ćělnje skrućić.

Z Ralbic. Zašłu srjedu bu na našim kěrchowje, wot nahłeje smjerće překhwatany młodźenc Jan Domaška ze Smjerdźaceje pokhowany. Njeboćički służeše w Drježdźanach jako pohonč a je přez wobžarujomne njezbožo wo žiwjenjo přišoł. Jědźeše na ćežitym automobilu sobu a dyrbješe zadni wóz wotpowsnyć. Při tym je prědni wóz najskerje pře zahe začahnył. Domaška bu potorhnjeny a ćežko zranjenoho joho do khorownje wotwjezechu, hdźež je potom bórzy wudychał. Wutoru přewjezechu ćěło do staršiskoho domu w Smjerdźacej. Něšto njedźeli prjedy běše we nim stało ćěło najmłódšoho syna, kotryž běše so zatepiwši też tak njenadźicy wumrěł. A nětko zasy tak struchła smjerć! Bóh pokojej hłubokožarowaceju staršeju, kotrejuž synaj staj nětko porno sebi tak zašny row namakałoj. —

Wuznam swjatowjacsławskich dnjow Orelstwa.

Wot 5.—7. julija swjećeše čěskosłowakski Orel swoje wulke swjate dny swojoho druhoho zjězda. Prěni běchu Oreljo wotměli w lěće 1922 w Brnje, kotryž dźěn je zdobom też srjedźišćo Orelstwa. Po tutym derje poradźenym Brnjan-

skim zlěće su so pomałku na prěni zlět do Złotej Prahi, hłownym měsće češkosłowakskeje republiki, přihotowali. A rjenje je so wón poradźił, z wulkim wuspěchom směrdźachu so Oreljo do swojich wotležanych a rozbrojenych městačkow a wjeskow swojoho wótcnoho češkoho kraja rozeńć we wědomju, zo je so derje přihotowany skutk derje, haj najlěpje radźił.

Wot wšoho započatka bě přecy ważene w Prazy, hdźež je mnoho njepřećelow orelskeje myslički, zlět wuhotować. Běše wulke prašenjo, hač změje młoda ćěłozwučowanska organisacija tež woprawdźe dosć wupruhowanych mocow, tak wulkotny zlět přewjesć. Ličachu z tym, zo Pražska póda njeje runje jara přijomna za tajki katolski skutk, hdyž je we wólbach jenož 26000 hłosow za katolsku ludowu stronu zwjedła. Zarjadnistwo dyrbješe w dnjach zlěta wyše najwjetšoho dźěla zwučowacych tež hišće wulki dźěl druhich wopytarjow w nócłěhach zaměsćić, štož zasy njebě zawěrno lohki nadawk.

Wosebita wobćežnosć zrosće zarjadnikam z toho, zo so tu wosebje wo khudy wjesnjanski lud jednaše. 80% ze wšěch ludźi, zwučowacych a wopytarjow běchu njezamóžni, štož bě dowidźec z korbikow a kufrikow a toškow, kotrež běchu wot domu sobu přinjesli a w kotrychž z wulkoho dźěla swoju cyrobu za dny swojoho Pražskoho přebytka khowachu.

Mnozy zwučowacych pak su dyrbjeli tež hišće swój dźěławy čas za Pražski zlět woprować, kaž su dyrbjeli hižo měsacy dołho swój swobodny čas woprować za zwučowanja k zlětej. Po napinacym dźěle dnja su so skhadźowali husto dosć w privatnych bydlenjach, bróžnjach a druhdźe, a su tam husto dosć hač do hłubokeje nocy so zwučowali. Tež za swoje narodne drasty su dyrbjeli mnozy přinošować z ćežko zasłuženeje mzdy swojeju rukow.

Češcy Sokolojo maja so w tutym nastupanju najbóle lěpje. Mjez tym, zo su sobustawy češkoho Orela z najwjetšoho dźěla khudušcy, su Sokoljo z wulkoho dźěla wobsydnicy, kotrymž je ćěłozwučowanjo šport a wočerstwjenjo. Pola Sokołow njeje starosć wo sokołske drasty wulka, woni maja swoje derje zarjadowane sokołownje, wšudźe maja dobrych přećelow, maja wulke milijónowe fondy. To je wulki rozdźěl mjez češkim Sokołom a Orelom. A tola přecy ma Sokoł w poslednim času mało dorosta a tak stajnje mjenje sobustawow, kaž praja, zo starnje, mjez tym, zo ma Orel stajnje wjacy sobustawow, zo doprědka kroči, a zo też do tamnych worštow so dobywa, hdźež Sokoł ženje přišoł njeje.

Wulki wuznam orelskoho zlěta widźimy w tym, zo je Praha jónu widźała lubosć a poddatosć katolskoho luda k statej a maćerćy Prazy, kotraž wšak je so wot započatka dosć zymna wróćo dźeržała. Praha je widźała, zo su Oreljo strowy a wjesoły lud z městow a wjeskow, wjesny strowy lud, kiž ma swoje narodne drasty a swoje narodne pěsnje.

Ale nic jenož Praha, ale tež wukraj, kiž bě tak bohaće zastupjeny w orelskich dnjach w Prazy, dyrbješe widźeć nowe žiwjenjo w rjadach Orelstwa. Wšitcy běchu swědkojo, kak tež katolske sebjewědomjo w Čechach rosće a přiběra; tute sebjewědomjo žada tež wo sobuknježenjo w nowym staće. —

Na cyle wurjadne wašnjo je zlět skutkował na dowěru katolskoho češkoho luda k sebi samomu. Woni su widźeli, zo je prawo, a zo je móžno, a zo je husto tež trjeba, swoje přeswědčenjo tež před druhimi zjawnje a sprawnje pokazać. Jenož prawe sebjewědomjo wubudźa tež česćownosć mjez druhimi; bojosć wuznaća je słabosć a človjeka poniža.

Wšće je zlět Orela lud napjelnił z prawej dowěru k sebi samomu, kaž też ze sprawnej zahorjenosću, z kotrejž budźa so lěta dołho hišće posylnjować w dobach spadowacych mocow. Zaćišće, kotrež su w Prazy dobyli, zhromadnje z tysacami zahorjenych a přeswědčenych, jich wšće čas žiwjenja njewopušća, ale woni podaja tutón woheń swjateje zahorjenosće dale wšěm tym, z kotrymiž wobkhadźuja.

Socialistojo chcedźa wuznam Orelskich dnjow započatk julija z tym wothódnosćić, zo praja, zo běchu to jenož khudy a prosći ludźo w Prazy. Wšće běchu to khudźi ludźo, nichtó to njepřeje a Pražski ćisk je w tym měnjenju přezjedny, zo běchu z najwjetšoho dźěla khudźacy, ale z tym njeje wuznam zběhnjeny. To bě strowy a młody lud, nic žane stare „babički“, kajkež su mnozy do časa wočakowali. Komu pak słuša přichod bóle, z kulturu nasyćenomu a přesyćenomu měšćanskomu ludej, abo jednoromu strowomu burskomu ludej? My nimamy wo to žanu starosć. My znajemy wotmołwu na tute prašenjo, a prjedy hač sebi někotryžkuli mysli, dóstanje tež wón

Błazń.

(Pokročowanjo a skóńčenjo.)

Potom přińdźe dołhi, dołhi rjad cyle małych ličbow, kotrež wjele stronow wopřijachu — tak sprócniwje nahromadźene, wottradane nalutowanki khudoho dźěłaćerja — 7, 1, 2, 9, 3 hriwnow a też po 50 pjenježkach. O Božo, kelko sebjezapřećа a tradanja wotpočuje na tutych ličbach! Kelko njeličomnych kapkow potu a woporow sebi to wužada, prjedy hač Pětr tutu wulku ličbu hromadu zwjedźe!

A nětko stoji tu tón wbohi khudy starc w khuduškej drasće a chce to wšitko z lubosće maćeri Božej woprować.

„A hdyž sebi ja tutón wopor wot was wozmu, što budźe potom z wami, mój luby přećelo?“ prašeše so joho farař hnuty.

„Ach, w lěće mózu sebi hišće něšto zasłužić, ja wšak wjele njetrjebam. A hdyž potom wjacy njemóžu, abo hdyž sym khory — přećelow žanych nimam — potom darju moju khěžku staromu Wićazej a joho žonje, kotrejž też nětkle při mni bydlitaj. Tutaj mi cyle wšće kusk jědźe dataj a mje hač do smjerće zastarataj.“

„Ach, ja chcu tak rady tute pjenjezy maćeri Božej darić“, prošeše starc zasy z třepotacym hłosom.

Tu wobroći so farař starcej. Přimny joho za wobě rucy a dźeržeše joho dołho hnuty bjez toho, zo by słowčka prajił. Skóńčnje pak rjekny: „Haj — ja přiwozmu twój dar, mój luby, drohi přećelo! A njech wam Bóh luby Knjez a joho swjata mać tysacorje mytujetaj, štož sće jimaj darił! Horjeka w njebju čaka mzda na was.“

Wšón zbožowny kročeše starc domoj. — — —

Hdyž Pětr na nalutowańju po pjenjezy přińdźe, měnješe zastojnik přećelnje: „Wy sće so spěšnje rozsudźił, luby stary přećelo. Nó, to wšak cyle prawje činiće, sće so tu dołho dosć dréł a tradał. Nětko změjeće tón derje zasłużeny wotpočink. Sće so tam hižo zamołwił?“

„Ně, ale to wšak je bórzy hotowe.“

„Tak drje so wjacy njewohladamoj. Přeju wam hišće prawje wjele zbožownych lět we wašim wustawje.“

„Dźakuju so wam, knježe“, rjekny Pětr, wza swoje pjenjezy a so wotsali. —

Za poł lěta přińdźe tu krasny wołtař bolosćiweje maćerje a bu w cyrkwi postajeny.

Ludźo so spodźiwachu, wuwalachu woči, naćahowachu šije. Žadyn človjek ničo wo ničim njezhoni.

To je tola spodźiwnje. Takle njenadźicy! Z wotkel ma knjez farař nadobo telko pjenjez?

Skoro kaž poł wěčnosće jim to traješe, hišće hač do njedźele čakać. Na prědowanju dyrbi tola potom prajić, štó je pjenjezy darił!

Rjany wołtař tu tola běše, jara rjany! Woprawdźite wumjelstwo. Na podłozy stojachu słowa wudypane: „O, wy wšitcy, kotřiž tu nimo kročiće po puću, kedźbujće a hladajće, hač je žana bolosć runja mojej bolosći!“

A tuta hnujaca postawa maćerje Božeje, kotraž połna bolosće krwawjace ćěło bóžskoho syna na swojim klinje

wotmołwu, dosć jasnu. Tuči khudźi ludźo njebuchu płaćeni, ale ze zahorjenosće a lubosće k wulkej ideji woprowachu woni swoje z dźełom mozlojtych porstow nahromadźene kroški za tutu wulku a swjatu wěc swojoho přeswědčenja. Njech tuta woporniwosć tutych sćerpnych ludźi so dale pali we wutrobach swěrnoho katolskoho češkoho luda.

Też Serbam by wjacy woporniwosće za swjatu wěc wěry a naroda jara dobre a spomožne było!

Zajězd serbskich dźěći do Prahi.

Hač dotal je postajene, zo póndźelu 5. žnjeńca (augusta) **popołdnju 1/25 hodź. z Budyšina wotjědźemy** přez Lubij do Habrachćic. W tym padźe měłe wšitke dźěći najpozdźišo w **4 hodźinach** na dwórnišću w Budyšinje być dla skazanja zhromadneje jězby na němskej železnicy, štož so w poslednim wokomiku stać njemóže, dokelž ma so cyle wěsta ličba zapisać. Krótko po šesćich pojědźemy ze spěšnikom wot Habrachćic do Prahi a smy tam wječor we dźesaćich. Jeli so na tym něšto přeměni, **wozjewi so to poslednje dny přichodnoho tydźenja.** Tuž kedźbować!

Sobu brać maja so jenož najnuzniše wěcy, prjedy hižo wozjewjene. Nic **přewulke kofry** abo **kartonki.** To je njetrjebawše wobćežowanjo dźěći, z cyła hdyž su hišće mjeńše. Kupansku drastu nic zabyć, też nic mały hłowak. Budźemy so we Wołtawje abo přileżnje zwonka Prahi w někajkej rěcy kupać a to **na cyle bjezstrašnych městnach.** Tuž so starši bojeć njetrjebaja. Dźěći so nastajnje dohladuja. Jenož dyrbja so po přikaznjach měć a na słowo posłuchać. Dha so ničo stać njemóže. **Jurij Słodeńk,** wjednik.

Prěnja cyrkwička na Pražskej periferiji.

Město Praha je so z wutworjenjom češkosłowakskeje republiki stało hłowne město tutoho nowoho kraja. Na cyle njewočakowane wašnjo je wot lět přewróta Praha nětk rostła a wjetša so stała. Tak su cyle nowe města natwarili, kaž zady Hradčanow a w Dejwicach. Tajke nowe město je nastało w blizkosći Krča, něhdźe poł hodźiny wot dotalnoho wulkoměsta Prahi, mjenowane Spořilov. Tute nowe zahrodne město, kotrež je kaž hrib přez nóc ze zemje wurostło, je pjatk na swjatu Hanu dóstało nětko też swoju mału cyrkwičku. Na předwječoru, na swjedźenju swjatoho Jakuba, bu hižo poswjećeny zwón noweje cyrkwički — dar cyrkwinskoho zjednoćeństwa w Pelhřimje — na čož bu zwonjene. Prěni raz klakanjo biješe w tutym nowopostajenym městačku. Swjate wokomiki. Po tym bu też lauretanska litanija wuspěwana a spowědź słyšana.

Na swjedźenju swj. Hany je potom franciskan P. Jan Urban cyrkwičku benedicěrował (poswjećił), na čož bě wulka Boža mša z prědowanjom a zhromadnym swjatym woprawjenjom. Poswjećenjo tuteje cyrkwički ma wulki wuznam za wulkoměsto Prahu. Hižo połdra lěta so towarstwo zbóžneje Hańže Pražskeje wo to prócuje, na periferiji Prahi, hdźež dotal skoro žanych cyrkwjow hišće njeje, hódne rumy za Bože służby postajić. Njech su to zdźěła też jenož małe cyrkwički, samo nakhwilne, wone maja swój wulki wuznam za město Prahu, haj, za cyłu Česku. Hdyž je znutřkowna Praha z cyrkwjemi też napjelnjena, je za wobydleri předměstow nuza, do blizkeje cyrkwje k Božim służbam dónć.

Hdyž po Čechach wokoło přińdźeš, ći wosebje napadnje, zo je w ryzy katolskich městach z 30 — 40 — 60 tysac dušemi husto dosć jenož mała njenahladna cyrkwička. Cyrkwička bu tehdom twarjena, hdyž bě dźensiše město hišće mała wjeska z tysac abo něšto wjacy wobydlerjemi. Město je na 10 a wjacy króć zrostło, cyrkwička pak je samsna wostała. Hdyž bychu w tutych městach wšitcy k Božim službam na njedźelach přińć chcyli, woprawdźe ruma ani najmjenje dosahało njeby. Samsna nuza, kaž na cyrkwjach, knježi husto dosć na duchownych. Jim wostanu husto dosć jenož dźěła pohrjebow a matrikow, tak zo do woprawdźitoho dušepastyrstwa jomu też při najlěpšej woli ani wokomika časa njezbywa.

Modlmy so, zo by Bóh Knjez našomu ludej stajnje dosć dobrych dušipastyrjow wobradźił, kotřiž so w njesebičnym dźěle prócuja wo wěčne zbožo njesmjertnych dušow.

Unionistiski zjězd w Prazy.

W dnjach wot 11.—14. augusta wotměwa so w Prazy zjězd za studium nabožnych prašenjow křesćanskoho Ranja. Po programje je to 6. unionistiski kongres, kotrež su so dotal stajnje na Wjelehradźe, na Morawje wotměwałe.

---

dźerži a kotraž je tak podata do Božeje wole a kotraž so tak z lubosću hori napřeco swojim sobućłowjekam! — Haj, to je wołtař, před kotrymž móžeš so też we swojim horju derje modlić a tróšt a pokoj namakać.

Přichodnu njedźelu měješe knjez farař prědowanjo wo bolosćiwej maćeri a rěčeše, kak sćerpna, kruta a woporniwa je swjata knježna stajnje była.

A na kóncu rjekny farař: „Jedyn nadobny, rjekowski dobroćeŕ z našeje wosady je tutón krasny wołtař cyle sam daril! Joho ponižnosć mi přikaza, zo njesměm joho mjeno wam zdźělić. Bóh luby Knjez pak znaje joho mjeno a je je hižo z njewuhasnitymi pismikami do swojeje wutroby a do knihi žiwjenja zapisał, a budźe dobroćerja časnje a wěčnje mytować! My pak chcemy so nětko za tutoho nadobnoho sobubratra „Wotče naš“ pomodlić.“

Ludźo hladachu jedyn na druhoh', do koła wokoło, zo bychu zhudali, štó daricel je. A po kemšach bě prašenja před cyrkwju. Štó też je tola tajkule njesměrnu ličbu daril? Snadź bohaty Natuška? Ně, to je wón přeskupy. Snadź Šołta? Nó, tón, tón cyle wěsće z ponižnosće swoje mjeno zamjelčał njeby!

Wšelako sebi tak mudrowachu. Na staroho „błazna“, kotryž we swojim zakhowanym kućiku klečeše, sebi nichtón njemysleše.

Hdyž běše wosada za njoho so modliła, běše so zastróžił a při sebi rjekny: „To sebi ja njezasłužu, ja tola ničoho wosebitoho a wulkoho činił njejsym . . .“

Ludźo přikhadźachu husto před nowy wołtař, zo bychu so pomodlili, najhusćišo pak klečeše tam Pětr Krawc.

„Runje tak, kaž by sebi tute městno wotnajał, nastajnje so tu wokoło šmjata“, mysleše Wuchaćec Wórša w potajnym hněwje. Wona ličeše so do znatych „pobožnych“ a tak měnješe, zo smě sebi tola wšudźom a na wšěch městnach prěnje prawo wužadać! Ponižnosć wšak tajke zmyslenjo njeje. A zasy bórbotaše: „Tutón stary błazń so tu nětko nastajnje wokoło brući, jenož druhim k mjerzanju, nas w modlenju myli. Čini runje tak, kaž by někajke prawo měł na wołtarju; kaž by też šerpatku k tomu daril był!“

Jenu cyłu zymu a jene lěćo khodźeše tu starc swěrnje.

Jenoho dnja pak, jako chcyše zwónk po wozwonjenju swjatoho wječora cyrkej zamknyć, pytny wón starca sedźo w blizkosći wołtarja, hłowu na wutrobno skłonjenu.

„Wězo, stara wěc, zasy tón stary błazń!“ rjekny wón mjerzacy. „Při modlenju je sebi tu wusnył. Ně, tajkile człowjek, woprawdźity křiž za druhich ludźi.“ Mjerzaty dźěše bliže, zo by Pětra wubudźił. Ale Pětr njewotući na tutym swěće wjacy . . . Přetož prjedy před khwilu běše jandźel smjerće k njomu přistupiwši rjekł: „Pój, ty dobry a swěrny wotročko — dźi nutř do radosćow swojoho Knjeza!“

Tak skónči tutón „błazń“ swoje běnde žiwjenjo. Stajnje je był wšitkim na puću, wot wšitkich hanjeny, směšeny, teptany a bity. Ale ženje so njehóršeše; wosta ćichi, měrny a sam za so a za Boha. Nětk je dóstał za swoju swěru njebjesku krónu we wěčnej domiznje.

— Kónc. —

Za referentow su postajeni: zasłužbny rektor bamžowskoho Rańšoho wustawa w Romje msgr. d' Herbigny, ze słowjanskich wotbornikow prelat dr. Grivec z Lublanje, profesorojo: dr. Vašica, dr. Dvornik, dr. Spačil, dr. Slipy, dr. Gjulov, dr. Czichowski, dr. Weis, dr. Vilimsky. Wo swjatym Wjacsławje budźe přednošować swěćacy biskop dr. Podlaha. Zjězd so skónči ze swjatowjacsławskimi eucharistiskimi swjatočnosćemi w Starej Bolesławje, při kotrychž budźe pontifikalnu Božu mšu Wołomucski arcybiskop dr. Prečan swjećić.

Składnostne basnje.

Starši bratr bratrej.

Bratře luby, praj mi to,
Što je tebje zawjedło,
Zo so też ty woženi,
Myslach: Ja sym posleni!
Posł'chaj, praj mi, bratře luby,
Maš-li ty dosć dobre zuby?
O mój wbohi bratřiko,
Njewěš, što je — mandźelstwo.
To ći stej dwě — połojcy
A ta hubjeńša — sy ty.
A ta lěpša — twjerdša je
Hač najtwjerdše kamjenje.
Nimaš-li 'šće twjerdše zuby,
Z kóždym dnjom zub zhubiš z huby.
A za dwajatřisći dnjow
Budźeš — cyle bjez zubow.
Potom hakle, bratřiko,
Započnje so hubjenstwo.
Přeco sym ći wotradźał,
Ty pak njejsy posłuchał.
Z mojej hišće někak dźe,
Z twojej z cyła njepóńdźe.
Ke mni pak, to dawno wěš,
Płačo skiwlić njepřińdźeš.
Ja też njesměm nikomu
Skoržić swoju zrudobu.
To će jeno wusměša,
A ći zhorda poradźa:
Khwatajo proš kowarja,
Zo ći zubow nakowa!
Haj, haj, luby bratřiko,
Dźens' je z tobu stało so.
Něčeje horjo — něčeji směch,
Z tejle mysličku na kwas ja dźěch.

M. N.

Bolacy horb.

Knjez farař prědowaše njedźelu dopołdnja jara horliwje a dokładnje a też zrozemliwje wo słowach swj. sćenja: „Knjez je wšitko dobre sčinił". Wšitkich posłucharjow joho wučby a dopokazy z přikładami wujasnjene widźomnje jimachu a też hnujachu. Knjez farař běše po tym, štož bě widźał, jara spokojom. Po kemšach, hdyž z cyrkwje dźěše, čakaše na njoho před cyrkwinymi durjemy khětro horbaty bur, kotryž dźeše: „Knjez farař, bych rady z wami słowčko poręčał, zechcył-li tak dobry być". — „Radlubje", wotmołwi knjez, a što dha by było?" — „Wy sće runje tak rjenje prědował: ‚Knjez je wšitko dobre činił — ale — ale —.' Burik ze swojej rěču wjazny. — „Nó, što dha ale, pře čo dha ale?" zaskoči jomu knjez farař, „ty drje chceš njewěriwoho Domaša hrać? A njecha drje so ći prawje wěrić? Hańbuj so, k tomu tola nimaš přičiny." — Město wšeje wotmołwy pokazowaše burik z prawicu na swój khribjet a rjekny k tomu: „Knjez farař, wobhladajće sebi tola jónu mój khribjet!" — Knjez farař šukny sebi: „Aha, twój horb tebje boli." Potom kročeše pomału wokoło njoho, wobhladujo sebi khětry joho horb, skónčnje pak rjekny: „Ale Michale, ja će prošu, twój horb tola njemóže skoro wjetši a wustojniši być. Ani najwjetši wumjełc njeby tebi jón rjeńši a wustojniši wutworić mohł. To budź jenož spokojom a noš swój horb, kajkiž sy dóstał, přistojnje, kaž so křesćanej słuša, a přińdźeš z nim prawje derje, haj, wjele lóže, hač druzy, z wuzkimi durjemi do njebjeskoho kralestwa!" — Tomu njewědźeše burik ničo dale wotmołwić a dźěše.

Z cyrkwje a swěta.

Vatikanske město změje bórzy swoju wosebitu staciju za radio. Budźe najwjetša na cyłej zemi a jeje žołmy budźa sahać hač do najposlednišich kónčin našeje zemje. Twar stoji pod wjednistwom amerikanskich inženěrow, tohorunja budźa staciju jenož amerikancy dźěłaćerjo posłužować.

— Kardinal Gasparri je sylny dźěłaćeŕ. Hačrunjež ma ze swojim zastojnstwom wulku dźěłansku ćežu njesć, dokonja wón tola hišće wyše toho swoje stare dźěło. Wón wudawa mjenujcy arcydźěło: „Wuspyt žórłow za kanoniske prawo". Pjaty zwjazk wuńdźe bórzy. Šesty cyłe dźěło dokónči.

— Swj. Wótc je hłownomu redaktorej po cyłej Němskej derje znatoho dźenika: „Augsburger Postzeitung" Alfonsej Wild'ej złoty čestny křiž „Pro ecclesia et pontifice" spožćił.

— W zahrodźe generalata Jezuwitow pozběhuje so wysoko přez twarjenja nowa krasna postawa najswjećišeje wutroby Jězusoweje. Z tym je Rom dóstał prěni wulki pomnik našoho Zbóžnika. Waršawa budźe bórzy sćěhować.

Z italskoho wulkoměsta Florenca piše so wo nowym dźiwotnym wustrowjenju w Lourdes. Wěsta knježna Fantoni ćerpješe hižo štyri lěta na suchoćinu płucow a kosći. W Lourdesu dósta nadobo dospołnu strowotu, štož so přez wjacorych lěkarjow wobswědči.

Wjerch Ignacio Paterno zastupi lěta 1925 do klóštra Barnabitow w Monza jako nowica a joho mandźelska do klóštra Karmelitow; wobaj staj hižo přez 50 lět starej. 16. junija t. l. wotpołožištaj wobaj swoje skónčne sluby. —

Wo podobnym padźe pisaja španiske nowiny. Tam zastupi hrabja Albama do rjadu Jezuwitow a joho mandźelska do jenoho žónskoho klóštra. Wobeju dźěći, synojo a dźowki, su wšitke hižo sobustawy klóštrskich rjadow.

Z Češkeje. W Prazy zeńdźe so 11.—14. augusta japoštolat swj. Cyrilla a Methoda, kotryž so hewak kóžde třeće lěto na Wjelehrodźe skhadźuje. Přednoški su přewzali dotalnym wopytowarjam derje znaći wučency, kaž biskop d' Herbigny, profesorojo prel. dr. Grivec, dr. Vašica, dr. Spačil, dr. Dwornik, dr. Vajs, abbas dr. Vykonal a druzy. Zjězd skónča so z wopytom Stareje Bolesławy na swjedźenju swj. Marije do-njebjes-wzaća. Tam wotměwa so eucharistiska swjatočnosć na městnu smjerće swj. Wjacsława. — Štóž chce so na zjězdźe wobdźělić, njech so zamołwja pod adresu: Apoštolàt sv. Cyrila a Metoděje, Praha I, Železnà ul. 539, II. p.

W Rajhradźe (blizko Morawskeje stolicy Brno) wobstoji wot krótka klóštrski seminar za młode holcy 15—18 lět stare, kotrež maja powołanjo za rjadowne žiwjenjo. Tu wotměwaja so za nje dwutydźenske kurzy. Na kóncu dóstanu radu, do kotroho klóštra móhli po swojich duchownych darach a nałožkach zastupić. Seminar stoji pod škitom swj. małeje Therezy wot dźěćatka Jězusowoho. —

Z Austriskeje. W Steylskim klóštrje St. Gabriel pola Wina dósta kónc meje 44 młodych rjadownikow měšnisku swjećiznu. Wšitcy póńdźa w augusće do misijónow: do Ameriki, do Khiny a Japanskeje, na wulkokupu Guinea pola Australije. Jedyn z młodych misijonarow pokhadźa z Budyšina a měješe tu srjedź julija w tachantskej cyrkwi swoju domjacu primicu. — W samsnym klóštrje zeńdźe so 5.—8. augusta mjezynarodny misijónski kongres.

Wyšša Dominikankow w Gleisdorfje, maćeŕ Emanuela Koppensteina, dósta wot austriskoho presidenta wurjadny titul „Schulrat“. Česćena knježna njezměje snadź wjele kongruwentkow, čim česćowniše pak je za nju wuznamjenjenjo.

W Frankobrodźe nad Mohanom su němske katolske žónske wulkotnu cyrkej natwariłe a ju poswjećić dałe k česći padnjenych wojakow. Nowy Boži dom je cyle we nowo-časnym stylu natwarjeny a je so wubjernje derje poradźił. Cyrkej je nowa wulka pycha za město.

Němske biskopske ordinariaty su centrali Bonifacijowoho towarstwa najnuzniše twary za přichodne tři lěta připowědźiłe. Centrala je přeća zrjadowała. Po jeje zestajenju přeja so: 78 nowych stacijow z dušepastyrjom, 202 cyrkwjow, 80 farow, 21 šulskich domow, 8 wustawow za dźěći. Z naprašowanjom generalnoho sekretariata so wukopa, zo wobstoja tukhwilnje 97 wosadow z wjacy hač 40 dźěćimi bjez katolskeje šule, mjez nimi maja 26 wosadow wjacy hač 80 dźěći a žanu šulu. Najhórše wobstojnosće su w Mišnjanskej a Ermlandskej diecezy. Towarstwo potrjebuje tohodla hišće wjele dokładnišu organizaciju, hač dotal.

Z Francózskeje. W měsće Lille wotmě so 30. junija wurjadna primica. Młody rjadownik Jezuwitow Józef Basquin woprowaše swój prěni wopor Božeje mšě. Wón je najmłódši ze šěsć bratrow, kotřiž su wšitcy měšnicy: dwaj staj Jezuwitaj, jedyn je Benediktin a tŕo su swětni duchowni. Kajka dobra swójba dyrbi to tola być, kotraž swojomu Knjezej a Stworićelej poskićuje cyły płód křesćanskoho mandźelstwa.

W samym měsacu zemrěštaj dwaj wurjadnaj katolskaj wučencaj: chemikaŕ Moureu a astronom Andoyer. Wobaj běštaj sobustawaj francózskeje akademije wědomosćow. Wobaj wuznaštaj wjacy króć, zo jeju wědomostne dźěła wubudźichu na jeneje stronje požadosć za dospołnej wěrnosću, na druhej stronje pak dowjedźe jeju spóznaćo, zo je človjeski rozom wšudźe wobmjezowany we swojich skutkach, k wěrje do Boha.

Iriska woswjeći 100lětny wopomnjeński dźeń wuswobodźenja katolikow z wjele stowlětnych putow z wulkotnymi swjatočnosćemi w nowej stolicy Dublinje. Krajny primas dźeržeše wonka we wulkim parku, w přitomnosći 300 tysac wěriwych, pontifikalnu Božu mšu. Po Božej mši wotmě so procesijón po měsće z Najswjećišim, při kotrymž Najswjećiše štyrjo iriscy arcybiskopja porjadu njesechu. Iriska je mjez tym tež pósłanstwo při Swj. Stole zarjadowała a do Dublina bamžowu nunciaturu dóstała.

Pólska ma ćežke stojnišćo ze swojimi Židami. We srjedźnym wěku, hdyž so Židźa w Němskej přesćěhowachu, je jim swoje mjezy wotewriła a jim wšu swobodu poskićiła. Dla tajkeje přećelnosće je so židowski lud po něčim jara rozmnožił, tak zo ma dźensa kraj na tři milijony Židow. W nowej Pólskej pak su Židźa swoje dotalne stojnišćo dospołnje přemjenili, woni přeńdźechu na stronu njepřećelow, zepjerajo so na pjenjezy wulkich židowskich bankow w Němskej, Jendźelskej a Americy. Nětko wupjeraju so jako sobuwobsedźerjo pólskeje zemje a žadaja za sebje samozarjadnistwo, potajkim wosebite židowske knježeŕstwo wosrjedź wulkeje Pólskeje. Do tajkoho žadanja wězo žane knježeŕstwo zwolić njemóže. Židam połěkuja wšelake paragrafy pólskeje wustawy, kotrež su při postajenju noweje Pólskeje jendźelske a amerikanske židowske kruhi z lesću zasunyłe, hdźež so jedna wo narodne mjeńšiny. Tu nětko Židźa zapřimaja a wudawaja so jako wosebity narod z wosebitym jazykom, tak mjenowanej židowskej naréču. Je to němčina ze srjedźnowéka naměšana z hebrejskimi wurazami, tak mjenowany „Jiddisch“. We swojich šulach chcedźa nětko tutón swój cyle njemóžny jazyk dale tworić a wudospołnjeć. Tuž bjez dźiwa, zo su so poměry mjez Polakami a Židami khětro přiwotčiłe. Po cyłym kraju je sylny antisemityzm (Židam napřećiwny duch) so rozšěrił. Tu njejedna pak so wo žanu nabožnu wójnu, wjele bóle wo hospodarske, kulturelne a narodne prašenja. Wězo podpjeraja židowscy pjenjeżnicy, kaž Rotschild, Bleichröder, Schiffy a druzy, židowske žadanja a pospytuja na pólske knježeŕstwo z tym čišćeć, zo jomu swoje pjenjeżne měchi zawrjeja, zo pólske financy přez wšelake pjenjeżne operacije škoduja. Wosebje cyłe mócne židowske nowinarstwo přećiwo Pólskej wustupuje a swět ze swojimi bajkami błudźi. Tu změje Pólska w přichodźe hišće mnohe ćežke bitwy wubědźić, prjedy hač porjadne poměry do kraja zaćahnu.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1929.

Kk. 509. z Budyšina: Mikławš Mjechela; 510. z Noweho Łusća: Cyrill Mikan; 511. z Haslowa: Pawoł Vicka; 512. z Češkec: Jakub Hicka; 513. 514. z Pančic: Jakub Skala, Madlena Wawrikec; 515. 516. z Kukowa: Jurij Branc, Jakub Lubk.

Sobustawy na lěto 1928.

Čo. 1116.: N. N. z Pančic.

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 22. julija 1929.

Woły: 82. 1) Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět 58—61 hr. 2) Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene 50—55 hr. 3) Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše 42—47. 4) Mjenje picowane wšěch starobow — . 5) Mjasne — . 6) Husumske z pastwy — . **Byki**: 282. 1) Połnomjasne, dorosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće 55—59. 2) Połnomjasne, młódše 49—53. 3) Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše 42—47. 4) Špatne —. **Jałojcy a kruwy**: 389. 1) Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće 49—52. 2) Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět 56—60. 3) Starše wukorm. kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy 40—45. 4) Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy 43—52. 5) Mjenje a špatnje picowane 32—36. 6) Husumske z pastwy 26—28. **Ćelata**: 677. 1) Najlěpše wukormjene 76—80. 2) Mjenje wukormjene a tajke wot cyca 68—74. 3) Špatne 58—66. **Wowcy**: 88. 1. Młódše a stare. wukormjene 68—72. 2) Starše wukormjene 60—65. 3) Mjenje wukormjene (Märzschafe) — . 4) — . **Swinje**: 505. 1) Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiženjow, hač do 1½lět stare 84—86, 2) Wukormjene 87—88. 3) Mjasne 83—86. 4) Špatne 82—84. 5) Rancy a kundrosy 75—80.

25. julija 1929.

Ćelata (665): 1) 75—80. 2) 66—73. 3) 58—64.
Swinje (413): (přez 300 pt.) 1) 82—83. 2) (240—300) 83—85. 3) (200—240) 83—86. 4) (160—200) 82—84. Rancy — .

Swědomite wuwjedźenjo
wšěch točenjow
kaž **britwjow, nožicow, konjacych nožicow** atd.
J. Hampel
Kotołska hasa 11.

Vogtlandske wumělske **gardiny**
kupujeće stajnje tunjo pola
Kurt Erler w Budyšinje
jenož na žitnych wikach 11
napřeco „Złotej hwězdźe“.

Serbska ludowa banka w Budyšinje
Filialcy we Wojerecach a w Khoćebuzu
Agentury: **w Khrósćicach** pola knjeza **M. Čornaka,**
w Kulowje pola knjeza **Oty Bulanka,**
w Rakecach pola knjeza kantora **J. Rjelki**
Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy zapołožować na knižku a zběhać po potrěbnosći.
Zadanja pjenjezy ze 6—9 procentami
Telefon 3506 a 3507.

Serbski Hospodař

ratarske wulkowikowanske tow. z wobmj. ruk.

Telefon: w Budyšinje 3510, w Khoćebuzu 1247.

Naš młyn w Delnim Wujezdźe, tel. čo. 13, dźěła nětko też

dejwo spěchowacu picu

z ržanych a pšeničnych wotrubow, rajsoweje mučki a mučki wolijowych wosuchow po receptach nazhonitych skotarjow, wšě dźěle w najlěpšich a najčisćišich kajkosćach.

Tutu picu předawamy jako

łužisku dejwo spěchowacu picu

I. družina wopřija 18,06 % proteina a 8,42 % tuka,
II. družina wopřija 19,48 % proteina a 7,83 % tuka.

Wobej družinje stej po wobswědčenju statneje přepytarnje w Möckernje pola Lipska njeskaženej a čistej.

Wšě čišćerske wěcy wuhotuje derje a spěšnje Donnerhakec čišćernja.

Nawěštki w „Kat. Posole“ maja stajnje wuspěch!

W Budyšinje zetkamy so

w kofejowni Lehmann

na Serbskej drózy 8.

Najsłódniše konditorske pječwa

Wosebitosć: Torty jako dar při wšitkich składnosćach.

Wšědnje popołdnju a wječor koncert.

„Jednota“, towarstwo katolskich Serbow za Budyšin a wokolinu

ma přich. njedźelu 28. julija wječor we 8 hodź.

Měsačnu zhromadźiznu

w „Katolskej towaršni“

Wšitkich wutrobnje přeprošuje **předsydstwo**

Wróćoswěćaki

kiž njezerzawja

65 pj.

z najnowšimi pruhowanskimi kołkami za cyłu Němsku płaćaca

bratraj **Thomasaj**

Budyšin, Kamjeńtna dróha 16

Meble

Stwy za knjezow
bydlanske stwy
spanske stwy

z dobroho drjewa a napodobnjene

Kuchnje, rjane mustry wot 145 hr.

Też jednotliwe meble

Dobre dźěło, tunje płaćizny!

Płaćenjo po dźělbach!
Při hnydom zapłaćenju wysoki rabat

Pawoł Handrik

Budyšin

Kamjeńtna dróha 32

při Drjewowych wikach.

Vogtlandske Madras- **gardiny,**

přikrywy na sofy, łoža, blida a diwany, wóskowanki, łožowe šaty

J. Erler, Budyšin

Zwonkowna lawska hasa 10

— Posłužujemy serbscy. —

Wróćiwši so wot rowa našeje lubeje maćerje, sotry a wowki

Hany Młynkoweje

rodź. Temerjec w Jaworje,

wuprajamy wšitkim, kotřiž su na pustym wječoru za nju so modlili a we wulkej ličbje k-rowu-přewodźeli, naš najwutrobniši dźak a **„Zapłać Bóh tón Knjez“.**

W **Jaworje,** na dnju pohrjeba, 23. pražnika 1929.

Zrudni zawostajeni.

Wróćiwši so wot rowa mojeje lubeje mandźelskje, našeje lubeje maćerje, přichodneje maćerje, sotry a wowki

Marje Kindermanoweje

z Worklec,

kotruž je Bóh luby Knjez wjacy króć ze swjatymi sakramentami domawobstaranu, po dołhej ćežkej khorości do swojeje njebjeskeje domizny wotwołał, wuprajamy wšěm, kotřiž su ju při jeje khorości wopytali, na pustym wječorje za jeje dušu so modlili a ju k rowu přewodźeli, wosebje też k. kapł. Młynkej, nošerjam a k-rowu-wjezerjej naš najwutrobniši dźak a **„Zapłać Bóh luby Knjez“.**

We Worklecach, na dnju pohrjeba, 23. 7. 1929.

Zrudni zawostajeni.

Towarstwowy powěstnik.

Budyšin. „Jednota“, towarstwo kat. Serbow za Budyšin a wokolinu, ma přichodnu njedźelu 28. julija wječor we 8 hodź. měsačnu zhromadźiznu w „Katolskej towaršni“. Wšitkich wutrobnje přeprošuje **předsydstwo.**

Přisłowa.

Łastojčki so tak suwaja, to budźe dešćik.

*

Płokarničam zatykaj z dobrymi kuskami hubu, abo će ze spěšnym jazykom zmłóća.

*

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. - Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za reklamowy rjadk w teksće so 50 pj. płaći. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Zamołwity redaktor: Kapłan Józef Nowak w Budyšinje, Kirchplatz 2. — Pokładnik: Jurij Šołta, wučef, Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje z póstšekowym kontom: Drježdźany 33458. Dalokoróčak čo. 3895.

31. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **3. augusta 1929.** | **67. lětnik.**

Wjednicy a zawjednicy.

We človječim žiwjenju wotwisuje zbožo abo njezbožo wot prawoho wjednika. Mjez tym, zo dobry wjednik, dobry nan abo dobra swědomita mać, najbóle swoje dźěćo k zbožu dowjedźe, přinošuje špatny nan, kiž so wo zbožo swojoho dźěśća njestara, zo w moralnym a čělnym nastupanju zahinje. A štož pola jednotliwca płaći, płaći tež za ludy a narody. Hdyž jednotliwe ludy nad druhe so zběhnu a kčěja w materielnym kaž duchownym derjeměću, maja so tajke ludy najbóle jednotliwym wjednikam dźakować, kotřiž w njesebičnej lubosći k swojomu ludej njehladaja na prawo a na lěwo, ale za dobry spóznaty puć w njezmylnej raznosću kroča a wšěch ze słabšeje wole, haj, cyły narod a lud ze sobu torhnu.

Lud dyrbi a chce stajnje wjedźeny być, dokelž so bóle abo mjenje stadłej wowcow runa, kaž naš Zbóžnik to sam husto praji. „Ja sym dobry pastyŕ!“ wón chce rjec, ja sym waš wjednik, a tohodla sym na swět přišoł, zo bych was dowjedł k wašomu zbožu a k wašej zbóžnosći.

Dźensiši dźeń drje chce kóždy sam dosć mudry być, a so nochce wjesć dać, ale wěrnosć je cyle hinaša. Ženje prjedy so ludźo njedachu tak zaslepić a zawjesć, kaž runje w rozswětlenym XX. stowěku. Kóždy dźeń wulke nowiny, wšo jene hač z Drježdźan abo z Berlina, swět rozwučuja, dźeń wote dnja naše organisacije našu móc žeru. Politika žněje kóždy dźeń nowe popady swojoho wuspěcha. To wšak je přecy hižo tak było, a tež přecy snadź tak budźe. Ale najwažniše je, zo lud tež spóznaje, štó je dobry wjednik a štó joho zawjednik.

Su tež wjednicy, kiž su zawjednicy. Hižo Zbóžnik we swojej wotewrjenosći na to pokazuje, dokelž je to prěnje prawo prawdy a lubosće k swojomu ludej. Na tym husto wjele zaleži, zo lud w prawym času spóznaje, kotřiž su joho dobri wjednicy, a kotřiž su joho zawjednicy. Jenož tohodla móžeše njewěra a dwěl, duch zběžkarstwa a njepócćiwosće tajke dobyća swjećić a so tak hordźe naduwać, dokelž ludej rozeznawanjo swojich wjednikow pobrachowaše. Wopačna bojosć a njerozsudnosć a strach je husto na tym wina, zo wopačni wjednicy pod krywom mjelčenja swój skutk zahuby z najwjetšim wuspěchom dokonjachu. Přepozdźe buchu tajcy potom jako zawjednicy wotkryći a zjawnosći přepodaći. Lud bě hižo skaženy, a njemóžeše wjacy mjez wěrnosću a lesću rozeznawać.

Wopačni wjednicy su ćim strašniši, w čim wjetšich a wyššich zastojnstwach sedźo so wupjeraja. Čim wjacy zwonkowneje zdźěłanosće su so nasrěbali, ćim strašniši su a wo čim wjetše kubła pytaja człowjekow přinjesć, ćim wjetša je jich njeprawda a jich złósć. Štóž česć kradnje, je hórši dyžli tamny, kiž pjenjezy kradnje. Kiž wěru a nabožinu człowjekej rubi, je wo mnoho hórši, dyžli tamny, kiž so přisłodźa a wopaki sudźi. Z toho je dowidźeć, zo najwjetši zawjednicy w jastwje njesedźa, ale wukhowani pod škitom němskokrajneje wustawy sebi ani na złósć swojoho počinanja njepomysla.

Wšo na tym zaleži, zo lud swojich zawjednikow w prawym času spóznaje. Hdyž štat so wo tajkich njekmanikow njestara, potom dyrby lud sam so hladać, prjedy hač je přepozdźe, prjedy hač je do prudłow zaběsł a so w nich popadnył. Na jich skutkach jich spóznajeće, rěči Knjez a Zbóžnik sam. Tohodla dyrbimy jich skutki znać, jich wašnja spóznać, zo bychmy w prawym času před nimi so wućekać móhli. Zawjednicy so boja wšěch sprawnje myslacych. Kaž dobry pos při přikhadźe paduchow šćowka, a čohoždla so paduši šćowkacych psow boja, tak so tež zawjednicy před napominacym a warnowacym hłosom boja. Potom rěkaja tajcy swěrni stražnicy kažerjo měra, wusywarjo njepřezjednoty. We wěrnosći pak jenož wo to dźe, zo buchu we swojim skutkowanju zawjednistwa moleni. Sami so wudawaja jako swěrni we wěrje a nałožku swojich wótcow, ale kóždoho wótroho słowčka so boja. Na tym paducha spóznaješ, hdyž so człowjek kóždoho wótroho piknjenja nastróži.

Druhe znamjo zawjednika je, zo so hłownych duri boji. Wón by najradšo na někajke druhe wašnjo do domu přišoł. Ale my znajemy jenož jene hłowne durje, a tute naše hłowne durje rěkaja: Khrystus!

„Ja sym puć a žiwjenjo!“ To płaći też nam dźensišim, kaž je to płaćiło našim prjedownikam. Přez to, zo su posłuchali na tajkich, kotřiž su z hłownymi durjemi zastupili, a nic z woknom abo posleńcu, buchu jenož wot dobrych radnikow a wjednikow poradźeni a su zbožownje žiwi byli, byrnjež też njejsu wunamakanjow nowišich časow wužiwać móhli. Nichtó nima prawo, jako wučeŕ a pastyŕ, jako japoštoł a profeta swojoho ludu wustupować, hdyž njeje na prawniske wašnjo wotpósłany, to rěka, hdyž njeje wot Khrystusa, kotryž je w cyrkwi žiwy, pósłany. Po samsnym měnjenju a postajenju njeje nichtó hišće wjednik a reformator swojoho ludu. Pak je wjednik wot Khrystusa pósłany, abo wón docyła njeje wjednik.

Druhe znamjo je te: Wjednicy rěča hinak hač zawjednicy. Maja wosebitu rěč. Zawjednicy rěča husto rěč lišćenja, woni činja koncesije na człowjesku słabosć a požadliwosć. Tak smjeŕe tragiscy tola człowjek z nabožinu a wěru po jich měnjenju brać njesmě. Wot wěry sameje hišće žadyn człowjek so najědł njeje, tak praja. „Tohodla mojim wojakam hišće brónje z rukow njepadaja“, tak směšeše něhdy Napoleon bamžowu klatbu, tak dźensa mnozy rěča, jenož z druhim wurazom. Njech jenož kóždy čini, štož chce, nabožina je wěc wutroby, a hdyž so człowjek we swojej komorcy modli, to tola też dosaha, haj, hišće lěpje so tam modli. W nowym času dyrbi człowjek tola kusk tolerantniši być, hač w ćmowym srjedźowěku; modern człowjek so wjacy wo nabožinu njestara, za sto lět je tajke něšto docyła wotbyta wěc. To su někotre z tamnych rěči, kotrež maja zawjednicy stajnje na swojich ertach. Jich rěč čini jich znatych.

Kajku taktiku dyrbimy nětko napřećo zawjednikam ludu nawožować? Zwěrjata su na te wašnjo zbožowniše před człowjekami, zo wědźa přez swój instinkt, hdźe maja cofać a štó je jich přećel. Też wowcy sćěhuja jenož swojomu pastyrjej, nihdy pak cuzomu. „Dźiće jim z puća, a njewobkhadźujće z nimi“, napomina swjaty Pawoł.

Žane lubkowanjo ze zawjednikami! Dźensa wšak je lubkowanjo a hubkowanjo z kóždym też we Serbach móda. Dźensa też w Serbach za falšnymi profetami běhaja, wopytuja jich zhromadźizny, čitaja jich nowiny. Chcedźa wědźeć, što zawjednicy činja, a to dyrbimy tola nětko dawno hižo wědźeć, zo ničo druhe, hač zawjesć a nas zaslepić.

A hišće je druheje družiny zawjednikow, su to ći, kotřiž njejednaja a njeskutkuja, dokelž jim swědomjo, ale pjenježny měch to poruča. Klinčate złoto je motiw jich skutkowanja: jich mjeno rěka, materialisća. To je woprawdźe wohidny typ wjednikow, kajkichž rysuje profeta Eccechiel. Tak rěči Bóh Knjez: Běda pastyrjam Israelskim, kotřiž su so samych pasli. Njedyrbjałe stadła wot pastyrjow pasene być? Wy jědźešće mloko a wobklekašće so do wołmy a štož bě tučne, sće rězali, ale moje pastło njejsće pasli. Tohodla pastyrjo, słyšće słowo Knjezowe. Ja chcu přińć na swojich pastyrjow a swoje stadła žadać z jich rukow, a z nimi chcu kónc činić, zo njebychu w přichodźe ani stadła ani sami so pasć měli. Swoje stadło chcu zaškitać před jich hubu, zo njeby dale jeje jědź była. Zawjednicy su materialisća a žiwja so bóle wot tuka, hač wot ducha.

Kóždy lud ma tajkich wjednikow, kaž sebi zasłuža a kajkich sam chce, też serbski lud ma wjednikow, kajkichž je sam hódny.

Prašejće so dokładnje, štó su dźensa wjednicy serbskoho ludu, a su woni hišće hódni wjednicy być. Njebojmy so tutoho prašenja, dokelž naš přichod wot njoho wotwisuje. Naši duchowni, naši wučerjo, naše časopisy, naše towaŕstwa a jich předsydojo.

Mamy my tajkich wjednikow, kotřiž jenož z połnej hubu njewjedu, ale kotřiž su swoje wjednistwo wot Boha dóstali klečo w ponižnosći před Božim wobličom, kaž Mójzes?

Prošmy Najwyššoho wo wulkich wopornych wjednikow, kotřiž wyše Božeje česće a zboža swojoho ludu ničo druhe njepytaja!

Orate fratres!

Politiski rozhlad.

15 lět

je w tychle dnjach tomu, zo je tamna surowa swětowa wójna so započała, kotraž je nam telko sylzow a bědy a hubjeństwa přinjesła. Kaž zły són so nam zda wšo. A tola smy wšo přeživili a wšo je woprawdźitosć a wšo wěrnosć. Spominamy na tamny dowójnski čas, kotryž bě tola — na nětčišim měrjeny — tak rjany a złoty a zbožowny. A tola człowjek też tehdom spokojom njebě. Wójna dyrbi być, potom budźe wšo hinak, wšo lěpje a rjeńšo, tak smy tehdom husto móhli słyšeć. Haj, hinak bu. Ale cyle hinak, hač je so *někomu wuzdało. Na wójnu je so hromadźiło* a přihotowało. Z hrózbnymi srědkami je so přewjedła. Běše ničenjo, běše mordowanjo w njesłyšanych rozměrach. Dźesać milijonow muži w najrjeńšich lětach, połnych nadźijow a mocy, su tam zahinyli a wotpočuja zdaleni wot swojeje domizny a swojich lubych daloko w cuzej zemi. A milijony su so wróćili bědni a brašni na ćěle a duši. A kelko su pokhowali předčasnje w domiznje, kiž su tu zahinyli na sćěhwkach wójny a wójnskeje nuzy! A móžemy dha so dźiwać, zo tute njesměrne ničenjo materielnych kubłow přez lěta dołho hišće dźensa začuwamy. Europa je wokhudnyła, Amerika zbohatniła. Inflacija je nam wšě zamoženjo, wuzbytki dołhich lětdźesatkow wzała, w rukach mało jednotliwcow, w ćežkich khamorach wulkobankow so pjenjezy kopja. Smy mjenje bóle wšitcy prošerjo. Hórko smy nazhonili, zo nijejsmy wšak a njeběchmy wobsedźerjo, ale jenož nuknicarjo, najeńcy. Snadź je to też derje, haj nuzne było. Bože puće a mysle njejsu puće a mysle nas człowjekow. Njesmy křiž, kotryž nic Bóh, kotryž smy my człowjekojo sebi sami napołožili. Hdyž smy wjele zhubili, wšo tola nic. Dopjelńmy dale swoju winowatosć też z mjenje tu na Božej zemi! To płaći za kóždoho jednotliwca, to płaći też za cyły naš lud. Dalše nadawki a winowatosće nam zbychu: wukhować žiwjenjo sebi a swojim dźěćom. Smy khudži a bědni a we wulkej nuzy, ale smy žiwi. Žiwjenjo, tute wulke kubło, je wot Boha też nam Serbam date. Te wukhowajmy a zdźeržmy sebi też runje w našim bědnym času. Ruku sebi dajmy a wšeje zwady so zdajmy, zo bychmy dopjelnili w přezjednej zjednoćenej mocy naš wulki nadawk po Božej woli: žiwy zdźeržeć a wukhować naš serbski lud!

Komunisća.

Hdyž po našich honach stoja zrałe Bože žita, mysla komunisća, zo po europskich krajach dozrawjuja też jich komunistiske wusywy. K 1. awgustej dyrbimy zhonić, kak daloko je na času. Tak je poručiła Moskowska sowjetska centrala. W času našeje bědy a rozwodnosće je mnoho njespokojnych a rozwólnych po cyłej zemi. Tych hromadźa a organisuja a honja na wulicy a do nasylnosćow, lubjo jim, kaž nam před wójnu, lěpše, złote časy. Hdyž pak pohladamy tam, hdźež woni knježa, do sowjetskeje Ruskeje, widźimy tam njewurjeknitu, njesłyšanu nuzu a wobstojnosće, kajkež hrózbniše a hubjeńše na cyłym swěće njenadeńdźemy. Jenož mječ dawa jim surowu móc, tutym židowsko-sowjetskim knjezykam nad tamnym dobrym wbohim ruskim ludom. Židowske swětowe nowinaŕstwo pak wukhwaluje tutón woprawdźe djabołski židowski skutk. Podpjera wšudźom jich podzeńske podrywace prócowanja po cyłej zemi, slepjo ze zełhaŕnym, lesnym słowom wšě křesćanske ludy a woršty. Njedajmy też my so zaslepić wot nich a jich płaćenoho nowinaŕstwa a jich agentow! Njewěŕmy hołym, njemóžnym lubjenjam a wudawanjam.

Njetwarmy do mróčelow a do pěska. Wostańmy na krutej, wěstej Bóžskej pódźe swjateje křesćansko-katolskeje wěry. Jenož tak so wukhowamy přez časy nuzy a domapytanja do lěpšoho, zbožownišoho přichoda!

Zeppelin do Ameriki.

Štwórtk 1. augusta je Zeppelin swój lět do Ameriki, kotryž je dyrbjał před dwěmaj měsacomaj přezahe spušćić dla wšelakich defektow pola motorow, nastupił a z Friedrichhafena wulećał. Powětrownik poleći do Lakehurst, hdźež 4. augusta doleći, na čož so 7. augusta zasy na dompuć do Europy poda. 10. augusta wočakuja powětrownik zasy w Friedrichshafenje. Po někotrych dnjach, 14. augusta, so Zeppelin na swój wulki lět wokoło zemje nastaji, a chce 18. aug. hižo w Tokiju w Japanskej być. Poleći přez Sibirisku. Z Tokija, hdźež chcedźa někotre dny wostać, wotleći 22. aug. a poda so do San Diego (pola Los Angelos). Do Lakehurst so wróća 29. augusta a do Europy w prěnich dnjach měsaca septembra. Bjez napinanja mysla tak cyły swět za měsac woblećeć.

Raymond Poincaré.

Francózski ministerski president Raymond Poincaré je zańdźeny tydźen dla ćežkeje khorosće wotstupił. Z tym je znowa wuznamna wosoba z politiskeje areny so zhubiła. Poincaré, w Lothrinskej rodźeny, je 60 lět stary. Bu hižo ze 34 lětami prěnjom razej minister. 1912 zestaji swój prěni kabinet, w kotrymž běše minister zwonkownych naležnosćow. Tola hižo 1913 wuzwoli so za presidenta francózskeje republiki. Tak je runje do wójny a přez cyłu wójnu na najwuznamnišim městnje stał. Bjez dźiwa tuž, so je na nju a jeje wukónc nimo měry wulki, haj najwjetši wliw měł. Po wójnje pak je zasakle so prócował, Francózskej wupłody dobyteje wójny zwěsćić. Hdyž dyrbješe 1922 Briand po konferency w Cannes wotstupić, wutwori Poincaré swój kabinet a přewjedźe w přichodnym lěće wobsadźenjo Ruhrskoho kraja. Nowowólby 1924 drje přinjesechu kabinet Herriotowy. Tola hdyž 1926 francózski frank strašnje spadowaše a nichtoń joń dodźeržeć njemóžeše, wupokaza so Poincaré znowa jako wumožeŕ francózskeje zhódnosćiwši w krótkim času frank zaso na swoju prjedawšu dołholětnu změnu. Hdyž jomu radikalni lěwicarjo počachu wšelake wobćežnosće činić, wotstupi loni a hnydom zaso wutwori bjez nich swój kabinet so zepjerajo bóle na srjedźne strony. Nimo měry wótre napřećiwne stojnišćo přećiwo Němskej je hakle w poslednim času trochu změnił a nowomu wotpłaćeńskomu t. m. Youngowomu planej, hdyž snadź njerady tola přihłosował. Skónčne přiwzaćo tutoho plana, wo kotrymž ma so wot 6. augusta w Haagu w Hollandskej jednać, wón jako president hižo wjacy njepřewjedźe. To ma nětk joho naslědnik Briand, dotalny minister zwonkownych naležnosćow, kotryž je nětkle 13. króć francózski ministerki president, přewjesć.

Z Łužicy a Serbow.

Z **Radworja.** Knjez wučeŕ Jurij Kubaš, kotryž je so loni z Mišna zasy do Serbow wróćił, je w tutych dnjach w Ralbicach swój kwas swjećił. Młoda knjeni, tohorunja Serbowka, je něšto lět w Tišnowje na Morawje přebywała. Tuž tež česku rěč wobknježi. Bóh luby Knjez chcył młodeju mandźelskeju žohnować. Njech so woběmaj pola nas prawje derje spodoba!

Z **Bańonja.** Při sylnym njewjedrje, kotrež bě so srjedu nad našej krajinu rozpušćiło a mnohu škodu načiniło, je wichor při našej cyrkwi sylny lipowy štom rozpačił.

Z Filipowa. Na wšelakostronske naprašowanja zdźělujemy, zo budźa w Filipowje (Philippsdorfje) lětsa hišće tele exercicije: 5.—9. awgusta za wučerjow, 18—22. augusta za wučeŕki, 26.—30. awgusta za duchownych (kotrež budźe P. Polifka wotměwać), 7.—11. septembra za muži a młodźencow, 14.—18. septembra za holcy a 5.—9. oktobra za žony a holcy. Pobožnosće započinaja so kóždy raz prěni dźeń wječor a skónčeja so posledni dźeń rano, tak zo połne 3 dny traja. Štóž ma mało časa, móže so tež jenož tute 3 dny wobdźělić. Štóž chce so zamołwić, napiš tam khartu z adresu: An das hochwürdige Redemptoristen-Kloster in Philippsdorf, Nordböhmen (über Ebersbach). Adresu piš po móžnosći z łaćonskim pismom.

Z Mišnja. Zańdźenu njedźelu 28. julija swjećeše we našej wosadnej fařskej cyrkwi knjez nowoměšnik Albert Dänhard z Mišnja prěni wopor Božeje mšě na swjatočne wašnjo. Dźeń prjedy běchu knjeza primiciantu, kotryž bě njedźelu 21. julija zhromadnje z knjezom Karlom Adlerom wot najdostojnišoho knjeza biskopa w tachantskej cyrkwi

Někotre spomnjeńki na bamža Pia IX.

Bamž Pius IX. běše muž dobroćiweje mysle a lubowaše też žortne słowo, a hdyž so jomu ze žortom samo też trochu šćipawje wotmołwješe, pře to hnydom čoło njeskhmuri. Něhdy žadaše wšědny muž, zo bychu joho k swj. Wótcej dowjedli, dokelž so winowaty čuješe, zo by so jomu za spěšne wustrowjenjo přisłušnje dźakował. Hdyž joho skónčnje po wobstajnych prózstwach k bamžej dowjedźechu, wuznawaše swjatomu Wótcej jara zrěčniwje horcy dźak za spodźiwne wustrowjenjo.

Pius IX. so dźiwaše. „Ja tebje, mój syno, wustrowił? To njebych wědźał. Mi so zda, zo tebje hakle prěni raz za swoje žiwjenjo widźu."

„Tohodla runje ćim spodźiwnišo, zo je so to na njewidźomne wašnjo stało. Mějach žałostne drěnjo w prawej nozy. A mi je so poradźiło, zo sebi jenu z wašich wotpołożenych nohajcow dobych. Lědma pak sym tydźeń abo dwaj w njej pokhodźił, je so sylne drěnjo z mojeje nohi zhubiło."

Pius IX. so na to z ćicha posměwkny a rjekny žortnje: „Haj, spodźiwnje to. Tebi je so poradźiło, zo sy z jenej mojej nohajcu so bórzy wustrowił. A ja khodźu hižo lěta dołho dźeń wote dnja w dwěmaj nohajcomaj a tola so mi drěnjo z mojeju nohow nihdy njezhubja."

* * *

Pius IX. khodźeše też rady pěši a to nimale daloke puće z wosebitym khwatkom a z wulkimi kročelemi, „zo móžachu joho zwučeni přećeljo lědma dostupać". Druhdy pak bamž potom pozastawaše prajo: „Nětko chcemy khwilku pozastać, zo byšće sebi z nowa dycha nałojili! Potom pak zasy avanti — spěšnje doprědka!"

Dóniž běše hišće swobodny, do lěta 1870, khodźeše wosebje rady do zdaleneje wile Borghese, jeje wulkich a rjanych zahrodow dla, kotrež so jomu jara spodobachu. Tam chcyše něhdy zahrodnik joho přitomnosć sebi wužić a pokornje jomu so zbližiwši skoržeše swoju nuzu a štož joho najbóle boleše: „Swjaty Wótče, hižo pjećadwaceći lět swěrnje służu a tola mi njechadźa hišće sprawnoho wumjeńka popřeć!"

Bamž drje chcyše jomu trochu swědomjo zbudźić, zo pjećadwacećilětna służba sama strowomu człowjekej njeje z přičinu, zo by na wumjeńk šoł, a rjekny: „Haj, mój luby přećelo, na swěće su dźiwni ludźo. Wy sće pjećadwaceći lět hižo służił a tola wam hišće njechadźa wumjeńka popřeć. Mje pak chcedźa hižo dawno z mocu na wumjeńk sadźić, hačrunje hišće pjećadwaceći lět służił njejsym."

Bamž Pius drje spominaše z tym na stajne přihoty njepřećelow, kiž chcychu jomu z mocu cyrkwinski stat rubić, kaž je so to potom też 20. septembra 1870 stało.

* * *

Něhdy jědźeše Pius IX. z kalešu po wulkej drózy via Apia. Před nim pak jěchaše mjeńši bratr swj. Franciska na wósliku. Tola pytnywši bamža skoči hnydom z njoho a sćahny skoćo na stronu a poklaknywši so prošeše wo bamžowe požohnowanjo. Bamž při nim zasta a rjekny:

w Budyšinje na měšnika wuswjećeny, wot dwórnišća přewodźany do farskoho domu. Přewodnicy běchu knj. farař P. Knježk, knjez šuldirektor na wotpočinku Schönfelder a primiciantowy nan, kotryž je w Mišnju překupc. Na primicnym dnju samym přewodźachu małe družki knjeza nowoměšnika z myrćinym wěnčkom a měšniskej krónu z farskoho domu do rjenje wupyšeneje cyrkwje. Knjez studijny rada dr. Neubner z Budyšina měješe swjedźeńske předowanjo, w kotrymž wosebje na dostojnosć měšnistwa spominaše; na to swjećeše potom knjez nowoměšnik prěni wopor Božeje mšě z assistencu. Mišnjanska Cecilija spěwaše z wulkej wustojnosću pod nawjedowanjom zastupowacoho dirigenty Józefa Wagnera missu k česći swj. Cecilije wot Lipp komponowanu. Po Božej mši wudźěleše knjez primiciant nowoměšniske požohnowanjo. — W pózdnej popołdnišej hodźinje wuhotowa wosada wosebity swjedźeń k česći primicianta, kotruž knjez Schönfelder nawjedowaše. Swjedźeńsku rěč dźeržeše knjez redaktor dr. Max Domška z Berlina, wón wuzběhowaše wosebje socialny wuznam katolskoho měšnistwa. Swjedźeń bě ze spěwami a deklamacijemi wobrubjeny. Njech Bóh tón Knjez nowoměšnika w joho ćežkim a zamołwjenja połnym powołanju škita a žohnuje, zo by skutkował jako dobry pastyř swojoho jomu dowěrjenoho katolskoho luda.

— Knjez nowoměšnik Karl Adler swjećeše swoju primicu w Bornhofen nad Rhynom na swjedźenju swj. Jakuba. Wuj primicianty P. Gervasius Theis O. F. M. předowaše.

Wulět do Južnosłowjanskeje.

„Jednota“, towarstwo Budyšskich katolskich Serbow, měješe zańdźenu njedźelu swoju měsačnu zhromadźiznu, kotraž běše derje wopytana (55). Předsyda přednošowaše nam wo kraju a ludu Dalmaciskeje, hdźež běše někotre njedźele přebywał. Wot Prahi, přez Linc, Grac, Zagrjeb, ma pućowar najkmańši a najkrótši zwisk ze železnicu hač do Splita. Ćah jědźe dwě nocy a dźeń wot Prahi hač do Splita. Přesydować so pućowar potajkim njetrjeba. Split je najwažniše město w Dalmaciji, z dobom prastare.

W lěće 639 zasydlichu so tudy ludźo, ćěkańcy z města Salona. Tute běchu Avarojo zapusćili. Ćěkańcy zasydlichu so w Dioklecianowym palasće.

Što je Diokletian? Rodźeny w Salona zastupi we młodych lětach do romskoho wójska, bu romski kněžor, natwari sebi tutón krasny palast, hdźež posledni čas swojoho žiwjenja přebywaše. Njepřećel zniči tutón krasny palast.

W tutych rozpadankach steja dźensa hišće 271 kněžow z 3000 wobydlerjemi. Hasy, kmańšo haski, su wuzke, najšěrša je, kaž prědarska hasa w Budyšinje. Hdźež běše sebi Diokletian mausoleum (row) natwarił, tam steji dźensa mały, tola wulkotny dom (wosmróžk) a tu swjeći so wopor nowoho zakonja, na městnje pohanskoho templa widźiš křćeńsku kapału. Cyrkwinska wěža steji wosebje. Do wulkich cyrkwinskich durjow (z lěta 1242) su wurězane swjećatka, kotrež předstajeja Jězusowe ćerpjenjo. W ćmowej cyrkwi wuhladaš krasnu klětku z marmora, wulkotne wurězane drjewjane ławki za tachantskich knjezow.

Tak khodźiš přez wuzke haski w starym Spliće a njemóžeš so dosć nahladać na prastare powostanki z prěnich lětstotkow. A bórzy zastupiš do nowoho Splita z nowočasnymi twarami a hasami a awtami.

Autobus naju dowjeze za něhdźe poł hodźiny na tamne krasne městno, hdźež wuhladaš rozpadanki tamnoho sławnoho města Salona, dźensa Solin mjenowanoho. Hižo we lěće 304 měješe Salona mócne twornje, zjawne předawarnje, wulkotne dźiwadła, ćopłe kupjele, krasne pohanske temple, mnohe wodowody. Dźensa su rozpadanki wuryte. Z wonka měsćanskich murjow leži pohrjebnišćo, podzemske khódby. Drohotne kamjeńtne kašće pak su njepřećeljo wurubili. — Kak wulki je na př. tamniši amphitheater (dźiwadło) był, spóznaješ z toho, zo mějachu tam 20000 ludźi přistup. — Zo su w Salonje też hižo křesćenjo byli, widźiš na rozpadankach cyrkwje swjatoho Aesterija. Haj, samo biskopsku cyrkej su tam wuryli. Štóž potajkim do tamneje krajiny přińdźe, njech sebi na kóždy pad Solin wobhlada. Tola so lěkować wězo w Spliće njemóžeš, khiba w nowym měsće w Bačovicy, hdźež su krasne mórske kupjele.

Njedźelu po swjatym Jurju woswjeći towarstwo žonow w Spliće kóžde lěto swjedźeń wujednanja. Wšitke zwady a křiwdy, kotrež su w běhu lěta nastałe, dyrbja so na tutym dnju pohrjebać. — Při človječej słabosći wšak nastanu bórzy tu a tam njedorozymjenja, ale tute dyrbja so zasy rozjasnić. Swjedźeń wujednanja, na kotrymž so cyrkwinske

---

„St. Franciscus non equitabat. — Swjaty Franciskus njejěchaše!“

Mjeńši bratr pak njeda so zamylić a wotmołwi: „Neque sanct Petrus carracabat. — A też swj. Pětr z kalešu njejězdźeše!“ To chcyše so bamžej smjeć a wjesele so wusmjawši da požohnowanjo a potom „avanti — wjesele dale!“

* * *

Pius IX. lubowaše też dobru šćipku. Hdyž joho kejžor Napoleon III. — tak powěda so w Romje — wopyta, poskići jomu bamž tohorunja šćipku. Napoleon pak so dźakowaše přispomniwši: „Waša swjatosć, tón njepočink ja nimam!“

Bamž pak dźeše khutnje: „Hdy by to njepočink był, byšće, majestosć, drje jón měł!“

K tomu mohło so też tole přispomnić: Farař Pražskeje diecezy chcyše z kardinalom Schwarzenbergom rěčeć a zamołwi so pola njoho. Hdyž joho ke kardinalej zawołachu, wza sebi farař hišće posylnjacu šćipku. Při tym wostachu jomu někotre tobakowe zornjatka na nosu wisajo. Tajki stupi před kardinala. Tón pak to hnydom widźeše a rjekny: „Knjez fararjo, wy sće strašny wokoło nosa. Wotwućće sebi tola skónčnje to šćipkowanjo!“

Njebojaznje a měrnje pak wotmołwi farař: „Swj. Wótc Pius IX. dźěn też šćipkuje!“

Na to dźeše kardinal postróžany: „Bohužel!“

Z tym pak njeje poměrne šćipkowanjo po prawdźe zasudźene. Hdyž so wo swjatoprajenjo Alfonsa Ligurskoho jednaše, wobskoržowaše joho postajeny „advocatus diaboli“, kiž ma wšitke winy přećiwo swjatoprajenju wuzběhować, zo je Alfons Ligurski rady šćipkował. Cyrkwinski sud pak rozsudźi, zo šćipka njeje njepočink, ale jenož človjeska njedospołnosć.

Zdobne přispomnjenjo.

Bamž Pius IX. ćerpješe we swojej młodosći na padawu khorosć. Po swojich studijach chcyše do klóštra w cyrkwinskej provincy Romagna zastupić, tola teje khorosće dla joho njepřiwzachu. Na to pućowaše młodźenc k Božej Maćeri do Loreto a poručeše so swj. Mariji z wulkej dowěru, zo by jomu pola swojoho Bóžskoho Syna strowotu wuprosyła. A spodźiwnje to. Wot toho časa joho padawa khorosć nihdy wjacy njepřesćěhaše. Pozdźišo studowaše na duchownstwo, a na měšnika wuswjećeny, postupowaše dale a wyšše, bu za kardinala pomjenowany, a po smjerći bamža Hrjehorja XVI. wuzwolichu joho za bamža. Pius XI. měješe tu hnadu wot Boha, zo prěni mjez dotalnymi bamžemi lěta swj. Pětra dócpě a katolsku cyrkeŵ přez 25 lět nawjedowaše. Bórzy po swojim wuzwolenju, pućowaše bamž po cyrkwinskim staće, zo by biskopow, cyrkwje a klóštry wopytał. Na tym puću přińdźe też w Romagni do toho samoho klóštra, hdźež běchu joho wo zastup prošacoho wotpokazali. Při powitanju dźeše bamž wobstarnomu abtej — běše to hišće tónsamy, kotryž bě joho wotpokazał — trochu šibale ze słowami Dawidowoho psalma 117: „Kamjeń, kotryž twarcy zaćisnychu, je so stał hłowny róžkowny kamjeń“. Jara mudrje pak naspomni abt k tomu ze slědowacym hrónčkom tohosamoho psalma: „Wot Knjeza je so to stało, a je spodźiwne w našich wočach“!

wobrjady wotměwachu, a to přez romsko- a też greksko-katolskoho duchownoho, běše wulcyzajimowacy.

Tajke swjedźenje wujednanja mohłe so też pola nas zarjadować, zo njebychu zwady mjez Serbami a Němcami husto dosć lěta dołho trałe.

Split lěži při adriatiskim morju. Bjez dźiwa, zo je w tamnym připławisću (Hafen), wulkotne žiwjenjo. Łódźe přijědu z Triesta, łódźe wotjědu du Dubrovnika, łódźe dowjezu a přiwjezu ludźi na wšelake kupy. Na kupu Brač chcychmoj, to je najwjetša mjez dalmaciskimi kupami. Zo serbsku drastu tam wobdźiwachu, to so samo wě. Myslachu wšak sebi, zo klóštyrsku knježnu widźa, jenož pisana fala jich myleše. Wězo wudma, kajkež dyrbja sebi druhdy naše katolske Serbowki pola nas lubić dać, tam njesłyšiš. Wšitcy khwalachu našu krasnu serbsku drastu, zo je jara přistojna a za naš čas z dobrym přikładom. Z łódźu jědźemoj nětko na kupu Brač.

Moje pućowanjo přez zapusćene krajiny.

Před někotrymi njedźelemi wulki wjerćaty wichor w Češkosłowakskej zakhadźeše, kaž smy to w nowinach čitali. Mějach přileżnosć, sebi tute zapusćene krajiny wobhladać. Štwórtk 4. julija běše zahubny dźeń za mnohe krajiny. Wichor zakhadźeše najhórje wokoło Kraloweje Hradca, Pardubic, Tyrišća, Nachoda, w Orlickich horach, na Morawje a na Šumawje (Böhmerwald). Na poslednišim njejsym drje był, tola pak sym zhonił, zo je też tam wichor hrózbnje zakhadźał. Klóštr cistercienskoho rjadu we Wyššim Brodźe ma samo na 16 milijonow krónow (2 mil. hriwn.) škody. Lěs, klóštrej „Porta coeli“ słušacy, ma też wjele škody. Tam je wjele kórcow lěsa zničenych. Štomy běchu kaž zapalki złamane. To pak njeje hišće ničo poruno zapusćenjam, kotrež je wichor we wokolinje Kraloweje Hradca načinił. Zady Pardubic so zapusćenjo započnje. We wsy Opatowicach je wichor 13 bróžnjow spowalał. Jena z nich běše hakle loni dotwarjena. Na łukach spadachu z hromadami sylne štomy, w přerězku 3/4 metra tołste. Wětr je z dźěła złama a daloko wotnjese; 3—4 metry wysoke kóncy stojo wostachu. Dale je tam wichor na 15 železnych šćežorow hač k zemi zhibnył. Na jenym kuble wichor dwě bróžni a dźěl domskoho powali. 60 mtr. wysoki wuheń so też hromadu zwjeze. W cyłej wsy njeje ani jenoho wobsedźerja, kotromuž njeje wichor z najmjeńša na 200 cyhelow z třěchi zwottorhał. Też cyrkej je khětro wobškodźena. Pódla stojaca lipa padny na cyrkej a cyły rózk wotrazy a też 6 rowowych pomnikow rozrazy.

Najhórše zapusćenja na cyrkwjach widźimy na biskopskej cyrkwi swj. Ducha w Kralowej Hradcu. Tam wichor třěchu dospołnje wotkry. Škoda wučinja na 100 000 krónow. Też njeličomne twarjenja su z dźěła jara ćežko wobškodźene. Wšě wěže su zhibnjene. Najhórje pak je wichor w Kraloweje Hradskich lěsach zakhadźał. Tam su na 1000 kósnych metrow wulke přestrěnje docyła zničene, štom při štomje bu złamany. Wyšnosć je na 13 lět zakazała, drjewo pušćeć. Cyła škoda na 3 milijardy krónow wučinja. — Bóh zwarnuj nas před tajkej škodu! —z.

Swjaty Wótc a njepřistojna (němska) žónska drasta.

Bamž Pius XI. je znowa swoje njespodobanjo nad nětčišej (němskej) žónskej drasće wuprajił a při tym wosebje nadrobnišo woznamjenił, što na njej njepřistojnosć wučinja. Tajke poroki čini wón wosebje štyri.

I. Njepřistojnu mjenuje drastu, kotraž je wokoło šije dale, hač dwaj porstaj (= 5 centimetrow) niže šijinoho dólčka (dólčka pod kyrkom) wurěznjena.

Tute postajenjo runa so přikazni Mohučskoho biskopa, kotryž žada, zo ma drasta tak daloko na šiju dosahać, zo je „wobručka“ wodźeta. (Wobručka, němski: Schlüsselbein, je kulowata kósć deleka wokoło šije).

Tajkele nadrobne postajenja su cyle nuzne; přetož kóždy, kiž je hdy žónskej wosobje njepřistojnosć jeje drasty porokował, je zawěsće wot njeje wotmołwu dóstał: To tola „jara“ wurěznjene njeje. — Dwaj porstaj niže šijinoho dólčka. To maš jasnu měru, z kotrejž móžeš rozsudźić, hač je drasta přistojna abo nic.

II. Njepřistojna je dale drasta, kotreježrukawy hač přez łochć njedosahaja. — Přidawamy, zo snadź su trochu krótke rukawy najsnadniši mjeze wšěmi naspomnjenymi njedostatkami. Njepřistojna pak je drasta cyle bjez rukawow, hdźež hač pod pažu, haj, z rukawowych wurězkow samo nahe wutrobno pod drastu widźiš, hdyž wosoba też jenož trochu ruku zběhnje. — A njech starši też po mjeńšich holčatkow tute pokiwy wobkedźbuja, nic jako by tu někajki strach zawjedźenja hrozył, ale tohodla, zo bychu z časom hańbićiwosć nawuknyłe. Čohodla maja husto wjetše, haj samo dorosćene holcy tak spodźiwnje mało hańby? Tohodla, dokelž je maćerje za mało khmańše nawučiłe njejsu.

III. Po wuprajenju Swjatoho Wótca je też drasta njepřistojna, kotraž „lědma kolena přikrywa. — Běchmy dotal zwučeni, drastu, kotraž znajmjeńša z wulkej nuzu kolena zawodźewa, za přistojnu připóznać. Swjaty Wótc tu potajkim trochu wjacy žada, hdyž „lědma“ kolena přikrywacu suknju hišće do njepřistojneje liči. Po joho žadanju dyrbi potajkim přistojna drasta kolena trochu bóle přewisować, tak zo wone też při wobwjertnjenju abo hiću widźeć njejsu.

A njech so tu žana mać z tym njezamołwja, zo drasta dźěsću wurosće, přetož jara derje hodźi překrótke woblečenjo horjeka abo deleka našić, štož je, wosebje deleka přistajene, samo porjeńša. Husto hodźi so hišće njedotorhana drasta też za młódše sotry skhować. — Tu pobrachuje potajkim jenož dobra wola starších. A hdyž su maćerje z tym, zo dźěsću wšo po woli činja, husto hłupiše dyžli dźěćo, njech tu nanowje rozsudne słowo poręča, přetož jim dyrbi na swědomitym wukubłanju jich dźěći tola runje telko zależeć, kaž maćerjam.

Hdyž njedawno lutherske dźěći w susodnych K. katolske holcy, kotrež připadnje na někajki swjedźeń do jich wsy přihladować přińdźechu, jich „dołhich klejdow“ dla směšachu, dha to za tute katolske holcy njeběše žana hańba, ale česć za nje a za jich maćerje, za tamne lutherske holcy pak znamjo hrózbnoho pobrachowanja wšeje hańbićiwosće.

IV. Za njepřistojnu płaći Swjatomu Wótcej skónčnje też přejara ćeńka drasta, přez kotruž su nic jenož spódnje suknje, ale husto poł nahoho khribjeta widźeć. Tutón porok njenastupa tak jara mjeńše ale bóle dorosćene holcy, haj samo žony, kotrež chcedźa so po zdaću na kóždy pad ludźom wusmjeć dać. Kak wobžarowanja hódny zaćišć wubudźa tola žona, kotraž je hižo wowka, kotraž pak chce tola hišće rjana być a so po najnowšim wašnju drasći. Njech sebi tola też fałdki na čole wot šwalče wuhładkować da!

Z cyrkwje a swěta.

Z **Vatikanskoho města.** Na dnju swj. Jakuba wustupi Swj. Wótc z Najswjećišim w rukomaj k prěnjomu razej ze swojeje kathedrale na naměstno Swj. Pětra. Procesijón wotmě so při wječornych směrkach. Naměstno před cyrkwju běše z wěriwymi, rjadownikami, duchownymi a přeprošenymi hosćemi přepjelnjene. Wobdźělnicy při procesijónje dźeržachu zaswěćenu swěčku w rucy, štož napohlad mócnje pozběhny. Romski kardinalvikar Pompili praji: Swj. Wótc wustupi ze Swj. Pětra z Najswjećišim, zo by wěriwym cyle jasnje před woči stajił, kak je wěc cyrkwje a bamža jeničcy wěc Boža, tak zo Swj. Wótc swoju cyłu dowěru staja na Knjeza Jězusa. A na tele měnjenjo dyrbja so wěriwi na procesijónje wobdźělić. Před Najswjećišim dźěchu 5000 theologow ze zaswěćenymi swěčkami. Swjaty Wótc dźeržeše Najswjećiše klečo na podiju, kotrež bamžowi służownicy na ramjenjach njesechu. Po procesijónje wudźěli Swj. Wótc z wołtarja, před wrotami Swj. Pětra na-

twarjenym, z Najswjećišim požohnowanjo. Po dóstatym požohnowanju njemóžeše lud swoje čuća wjacy zamjelčeć. Z mócnym přikleskom žołmowachu hołdowanske „eviva“ přez hobrske naměstno. Zaćišć na wšěch wobdźělnikow běše přemócny a njedaše so podusyć.

Bamžowa komisija za nowowudaćo Swj. Pisma je druhi zwjazk swojoho arcydźěła wudała, dwaj dalšej zwjazkaj so čišćitej. Spisaćeljo, wótcojo rjada swj. Benedikta, přepodachu nowy zwjazk Swj. Wótcej jako jubilejny dar.

Prelat Wilpert, dekan japoštołskich protonotarow, přepoda Swj. Wótcej prěni zwjazk swojoho wulkoho dźěła wo starokřesćanskich sarkofagach (z kamjenja česanych kašćach). Zwjazk wopřija krasne wumělske wobrazy a k tomu trěbny text.

W Romje nadeńdźechu nowe katakomby z třećoho lětstotka.

W druhej połojcy septembra chce italski kralowski dom Swj. Wótca zjawnje wopytać. W Vatikanje zaběra so wosebita komisija pod kardinalom Belmontom z prašenjom, na kajke wašnjo ma so wopyt stać a kak ma Swjaty Wótc jón wotmołwić. Kaž so zda, je prašenjo hižo rozrisane.

Při kóždym swjatoprajenju dóstawa Swj. Wótc drohotny kašćik z relikwiju nowoho swjatoho. Hdyž sotru Margaretu Redi zbóžnu prajachu, dósta Swj. Wótc w kašćiku jenož włósnu kudźefku, dokelž druhich relikwijow po swjatej njeběše. Jeje ćěło je spodźiwnje derje zdźeržane. Hdyž dyrbješe so swjata w swojim času pohrjebać, njemóžachu so ludźo dodźiwać nad jeje luboznym napohladom. Wobličo běše swoju barbu zdźeržało a zdaše so jako by spała. Dwě njedźeli z pohrjebom čakachu, tola napohlad morweje so njepřeměni. Tuž ju skónčnje pokhowachu. Lěta 1773 so jeje row (w Florencu) w přitomnosći tehdomnišoho arcybiskopa k prěnjomu razej wotewri. Ćěło běše hišće tak rjane, kaž běchu je do rowa położili. Ničo njeběše na čerstwosći přisadźiło. Před měsacom je so nětko jeje row z nowa wotewrił a přecy hišće běše jeje ćěło dospołnje zdźeržane a lubozna wóń wukhadźeše z njoho. Swjata je nětko w krystalowym (škleńčanym) kašću w cyrkwi swj. Pawoła w Florencu wustajena.

W Trienće zemrě 80 lět stary jednory a khudy měšnik Abate Bresadola. Ponižny duchowny běše wurjadny znajeŕ hribow. Wjacy hač 400 na cyłej zemi rozprósěni wučeńcy ze wšěch narodow česćowachu we nim swojoho wjednika, hačrunje joho jenož z dopisowanjow znajachu. Zemrěty je wjacy hač 1000 družinow dotal njeznatych hribow wopisał a pomjenował. Při swojich studijach wužiwaše jenož stary jednory mikroskop.

Milanski nowy arcybiskop kardinal Schuster je jako prěni italski biskop po postajenjach nowoho konkordata 13. julija před italskim kralom swoju zastojnsku přisahu wotpołożił. — Wjerch Paterno, wo kotrohož zastupje do klóštra tydźenja pisachmy, je bamžej swoje cyłe zamoženjo wotkazał. Wone wobličuje so na 25 milijonow lirow a wobstoji z kubłow, hrodow a měsćanskich palacow.

W **Mohuču** (Mainz) wobeńdźe tele dny jedyn wojnaŕ, ale při tym wurjadna hłójčka, swoje 75. narodniny. Je to mištr Maschmann. Při swojim ručnym dźěle wuhibowaše wón też stajnje swojoho ducha: rozpominaše při sebi zmysł žiwjenja. W joho młodosći běchu jomu naréčeli, zo je człowjeske žiwjenjo ze smjerću ke kóncej. Ćěło rozpadnje w zemi a duša wotemrěje z ćěłom. Tuta wučba joho paleše a rudźeše. Pozdźišo zasłyša něšto wo někajkim pantheistiskim bohu. Hdyž to też prawy bóh njeběše, běše tola bóh. A tale mysl joho tróštowaše. Skónčnje přińdźe tola po hórkim běd'enju k přeswědčenju wo byću wěrnoho a woprawdźitoho Boha. Štož je wón w běhu wjele lět při sebi rozpominał, je swěrnje zapisował, a z toho nasta rjana filosofiska kniha z napismom: „Evangelium ducha, dožiwjeny a widźany přez jenoho rjemjesłnika“. Wěcywustojni knihu jara wukhwaluja.

Francóska wotdźerža wot 5.—7. julija w Bayonnje swój 7. eucharistiski kongres. Na procesijónje wobdźěli so na 28000 wěriwych a 1500 měšnikow, mjez nimi wjele kardinalow a biskopow. Wosebity zaćišć činješe „woprowanjo dźěći“. W bělych drastach přistupichu k wołtarjej w rukomaj znamjenjo eucharistije dźeržo. Měšnik so modleše: „Knježe, woprujemy ći tute hostije; wone woznamjenjeja 226000 swjatych woprawjenjow, dóstatych přez francózske dźěći.“ Ludźo wotmołwichu: „Knježe, daj nam měšnikow, kotřiž nam hostije přežohnuja. Wzmi je z našich rjadow.“

W Belgiskej zepjeruje so katolske žiwjenjo wosebje na dźěławosć rjadownikow Praemonstratensow. Staj tam dwaj wulkej klóštraj tutoho rjadu, jenož $2^1/_2$ hodźiny wot so zdalenaj. Jedyn rěka Averbode a ma 192 rjadownikow, druhi Tongerloo ze 193 sobustawami. Klóštraj słušatej potajkim k najwjetšim na cyłej zemi. Abtaja Averbode wudawa 8 časopisow, kotrež w ličbje wjacorych stotysac eksemplarow wukhadźeju. Klóštraj wudźeržujetaj też kćějate misijóny w Danskim, w Kongowje, w Brasiliskej, w Zjednoćenych Statach, w Kanadźe a w Britiskej Indiskej. Kelko žohnowanja wuńdźe potajkim z tuteju hnadowneju městnow!

Hollandska dóstanje najskerje bórzy dawno hižo přez swojich katolikow žadane zastupjenjo při Swj. Stole. Prjedy bě je sejm naspjet wotpokazał, nětko pak su so wobstojnosće přez postajenjo swobodnoho vatikanskoho města přeměniłe. Tak dóstanje nowy namjet na wobnowjenjo pósłancstwa w Romje drje wjetšinu hłosow.

Jendźelski kardinal Bourne dojě z Prahi do Waršawy. Je to hižo joho druhi wopyt pólskeje stolicy. Waršawski metropolit kardinal Kakowski wysokoho hosća wosrjedź swojich duchownych na dwórnišću powita. Zastupjeŕki žónskich zwjazkow přepodachu kardinalej krasny kwěćel różow.

Nowy jendźelski sejm liči mjez swojimi sobustawami 25 katolikow. Pjeću přisłušeja konzervativnej stronje, 17 knježacej dźěłaćeŕskej stronje a tŕo su iriscy nacionalistojo. Poměrnje sylna ličba katolikow mjez dźěłaćeŕskej stronu lubi za přichod dobru šulsku politiku Macdonaldowoho knježeŕstwa. Jendźelska ma kaž Francózska a Amerika jenož privatne katolske šule, kotrež hač dotal wot knježeŕstwa žaneje podpjery njedostanu, hačrunjež dyrbja katolikojo knježeŕske swětne šule sobu zdźeržeć, štož je tola dospołna njeprawda.

W amerikanskim měsće Detroit je něhduši methodiski prědaŕ Pertkins nowu sektu założił (315. w cyłym kraju) a mjenuje ju „Służownicy swj. Ducha“. Wón wudawa, zo je jomu swj. Duch zjewił, zo ma na městno cyrkwje Jězusa stajić swj. Ducha. K rozšěrjenju swojich idejow nałožuje nowy japoštoł wšě srědki našeje techniki. Kaž so być zda, ma też žónske přistajene jako „presbyterki“ po přikładźe pólskich Mariawitow. Zo so jomu tola njepóńdźe kaž Mariawitam, zo jenož smjerć a hańbu wot nich žneje!

Reykjaviku, hłownym měsće kupy Island, poswjeći kardinal van Rossum nowu kathedralu. Wobrjady započachu so hižo rano w 5 hodź. Poswjećenjo same sta so w 10. hodźinje. Knježeŕstwo, danski pósłanc, wšě zastupjeŕstwa a syła evangelskoho duchownstwa sćěhowachu z wulkej kedźbnosću swjatym wobrjadam. Cyłe swjatočnosće trajachu 7 hodźinow.

Hdyž starši swoje dźěći khostaja,

dyrbja z prěnja je lubować a z druha sebje samych dosć wobknježić móc. Čohodla dha po prawom dźěćo khostaš? Nó, zo by so bojało, prajiš. A to też pomha, wšak potom posłucha. Ale kak dha činja dźěći tehdom, hdyž starši złe činki njewidźa a zhonić njemóža — haj, hdyž so bojeć njetrjebaja, zo puki dóstanu? Tajke khostanjo tuž njedosaha. Dźěćo dyrbi być kubłowane. Hdyž pozdźišo wotrosće, ma dowidźeć, zo dyrbi złomu ćěkajo — pócćiwje so žiwić. Pola małych lubuškow hišće prut, hałza, pomha. Ale tak ruče hač dźěsćowy rozomćk wutuča a so rozwiwa, dyrbi wone tole wuknyć dowidźeć: Kóžda złósć

so hižo jako tajka też wjeći — jej sćěhuje khostanjo. Na přikład je so mały pjerach njedźiwajcy zakazow na stólc abo na blido krosnował, nětko so dele kuliwši reji — dha joho tola zasy wobžarować njebudźež ale rjekń: „To maš za twoju worakawosć". Rano bě hólčk mojedla hižo šepjeraty, swojeje hłowy, wobjedować njesmě nětko sobu za blidom, ale něhdźe w kućiku. Tak khostamy! Druhi dźeń njecha zasy poliwku jěść. Mać znapřećiwja: „Derje hdyž njejsy hłódny — dha też tute jabłučka njedóstanješ". Ale dźěćo dźěn runje za nimi so woblizowaše — tu potajkim dósta swoje khostanjo.

Wjetšim dźěćom móžeš lohcy dopokazać, kak dyrbi so wšo zasy wjećić. Na přikład je młodušk khětro worakawy pobył — je pak zasy wšo wotprošował — slubił posłuchać — wšo je zabyte — haj, dha so też tak lohko hrěchow njezda! Dyrbiš tu też dosćčinjenja za lózystwa žadać! Hapka je na přikład nana z tym jara ranił, zo z połnej hubu hroznje wotmołwješe. Nan pak jenož khutnje pohladnywši so ćiše wotsali. Při maćeri potom dźěćo zhoni, zo tajke rěče nana bola. Mać radźi: „Wječor dyrbiš nětko nanej pokazać, zo chceš so poläpšić — přinjes jomu hnydom tofle, hdyž wón sprócny z dźěła přińdźe. Popomhaj jomu, hdyž so druhu drastu wobleka". Abo takle: Jank je Hanku w hněwje wuplacał. Mać praji: Jako dosćčinjenjo dyrbiš nětko holcy rjane swjećatko dać — kotrež sy w šuli wot knjeza kapłana dóstał.

Dźěćo dyrbi też přećiwo zakładam, haj přećiwo započatkej wšěch zmylkow wojować. Z njeskedźbnosću je holčka rjanu šalku rozbiła. Mać praji: „Haj, ty hišće njezamóžeš tajke sudowjo prawje přimać, tuž dyrbiš nětko hač do njedźele mi popomhać, hdyž mam wopłokować. Budźeš pódla šalki a talerje trěć. Při tym wjele nawuknješ". Druhi njepočink: Marka sebi stajnje dale hrajka, hdyž mać ju k sebi woła. Mać praji: Ty njemóžeš na słowo posłuchać. Wostanješ njedźelu popołdnju nutřka, mjez tym, zo sy hewak wonka běhała. Budźeš bóle za swojimi šulskimi nadawkami hladać. Tak nawuknješ so přewinyć a na słowo posłuchać." Jeli pak raz dźěćo też kradnje abo pakosći, dyrbi njeskutk Bohu wotprošować. Kóždu njedźelu njech swoje nahromadźene kroški maćeri woteda, doniž njeje škoda zarunana. A mać so z nim wěste dny „Wótče naš" jako dosćčinjenjo modli. Hdyž starši takle stajnje začuwaju, zo w přitomnosći Božej skutkuja, też dźěći dowidźa, zo khostanja njejsu hrajki — ale jara ważna wěc za nana a mać. To njejsu złósće a roznjemdrjenja dorosćenych. Dźěći njebudźa cyle „drjewjane" zbite bjez čuća — ale wone wotrostu z pomocu Božej k człowjekam, kotrež zamóža sebje samych wobknježić a po pućach prawdy a sprawnosće khodźić.

Satyagrah — Ashram,

šula Mahatma Gandhija, kiž je indiski asket a wojowař za indisku swobodu napřeco Jendźelčanam.

Runje nawopak, kaž europska šula, kotraž ručne dźěła přecy bóle zanjecha a jenož rozomej so wyše wuwić dawa, žada Gandhi, zo je ručne dźěło wot wšoho započatka do šulskoho programa přijate. Derje by było, hdyž by dźěćo přez swoje samsne dźěło, kaž też přez předźenjo, swoju wučbu zapłaćić mohło. Tak by dźěćo też w prawym času nawukło za žiwjenjo sebi zasłužić a tak woprawdźe njewotwisne być.

Šěsćory slub dyrbja ći wotpołožić, kotriž chcedźa do šule zastupić:

1. **Slub wěrnosće**: Njedosaha, njewěrnosće so zdawać, ani potom njesměš jebać pytać, hdyž so wo dobro wótčiny jedna. Wěrnosćiwosć móže druhdy napřeco staršim a předstajenym so napřećiwjeć.

2. **Slub ahisma (nic morić)**: Njedosaha, žane žiwe stworjenjo wo žiwjenjo přinjesć. Też toho njesměš přimać, kotrohož maš za njesprawnoho, njedyrbiš hněw napřeco njomu we wutrobje nosyć, dyrbiš joho lubować. Drje dyrbiš so tyranstwu napřećiwić, ale tyranej njesměš złósć načinić. Jomu posłušnosć zapowědźić hač do smjerće. Joho přez lubosć předobyć.

3. **Slub čistoty**: bjez kotrejež je lědma móžno, prědnej slubaj dźeržeć. Njedosaha, nječistoty so zdać, swoje zwěrinske požadosće dyrbiš tak w mocy měć, zo nam ani we myslach njeměr nječinja. Sy-li woženjeny, dyrbiš we swojej mandźelskej towařšku za žiwjenjo widźeć. Poćahi k njej dyrbja dospołneje čistoty měć.

4. **Knježstwo nad djasnami**: Swoju cyrobu dyrbiš zjednorić a zarjadować, po času wšu cyrobu bóle a bóle wotstronić, kiž njeje runje najnuznišo třebna.

5. **Slub nic-kradnyć**: Njedosaha jenož kradnjenja toho so zdać, štož jako swójstwo druhoho płaći. Też to je padušstwo, za wěcami žadać, kotrež woprawdźe nuznje njepotrjebujemy.

6. **Slub khudoby**: Njedosaha jenož mało wobsedźeć, ničo njedyrbiš sebi skhować, štož k ćělnym potřěbnosćam najnuznišo njetrjebaš. Pře wjele stajnje so zdawać. Žiwjenjo zjednorić.

K tomu přikhadźatej hišće dwě winowatosći:

1. **Swadeshi**: Žane wěcy a twory trjebać, wo kotrychž nastaću a pokhodu ničo njewěš. Tute předpismo chce wukrajnym wutworam zastup do kraja wobarać, tute su z wulkoho dźěła wutworjene přez dźěłaćerjow, kotřiž dyrbja mnoho ćerpjenjow a mnoho hubjenstwa znjesć, kotřiž su wot europskich wobsedźerjow krjudowani. Z toho je slědk, zo dyrbja ludźo jednore drasty nosyć, kotrež su w kraju samym tkane.

2. **Bjezbojazliwosć**: Štóž so boji, njemóže předstejace předpisma dopjelnić. Žaneje bojosće před wjerchami a před swětom, před přiwuznymi, před dźiwimi ludźimi a zwěrjatami, před smjerću. Človjek bjez stracha wobara so přez móc wěrnosće abo přez móc duše.

Wučerjo njech z dobrym přikładom we wuknjenju ručnych dźěłow doprědka kroča a wšě najwažniše rěče Indiskeje rěča.

Šulerjo njech su wot swojich swójbow docyła dźěleni. Starši njech so wšoho dohlada nad swojimi dźěćimi zdadźa. Dźěći swojich staršich njewopytuja. Woblekaja so do jednoreje drasty, jědźa jednore, jenož wegetariske jědźe, nimaja žanych prózdnin we wšědnym zmysłu słowa, móža pak wob tydźeń połdra dnja dźěłu po samsnej wólbje wěnować, a smědźa tři měsacy k tomu nałožować, pěši přez Indisku pućować. Indiska rěč a wěsty dravidiski dialekt je za kóždoho předpisane. Jendźelćinu dyrbja jako rěč wukrajnikow nawuknyć a k tomu pismiki 5 indiskich narěčow. Wučba w stawiznach, zemjepisu a mathematicy w narodnym hospodarstwje a sanskriće wudźěli so kóždomu w joho maćernym dialekće. Pódla toho dyrbja šulerjo ratarstwo a tkalstwo nawuknyć. Po dokónčenych studijach smědźa šulerjo wolić mjez slubom wučeri a mjez wustupom ze šule. Přebytk w šuli, kaž też zeživjenjo, je darmo.

Towarstwowy powěstnik.

Kedźbu! Nastupajo ferialnu koloniju do Prahi. Dokelž po wukazu čěskoho železniskoho zarjadnistwa ferialne kolonije spěšniki wužiwać njesmědźa, pojědźemy tuž **wutoru 6. žnjeńca** (augusta) **rano** $^1/_4$**8 hodź. wot** Budyšina přez Wjelećin do Habrachćic (Ebersbach), wot tam po dźesaćich dale a smy wokoło $^1/_2$5 hodź. w Prazy na Wilsonowym dwórnišću. Kóždy wobdźělnik dyrbi $^3/_4$**7 w Budyšinje na dwórnišću** być. Štóž nima rano zwiska do Budyšina, njech hižo njedźelu wječor sej tam dojědźe a přenocuje. Dźěćom dajće jenož na **jedyn dźeń** jěść sobu. Za dalše dny wosebitoho přikusa njetrjeba, dokelž móža so do syteje wole najěść. Njech so tute poslednje postajenja derje wobkedźbuja. Hdy so wróćimy, wozjewimy za tydźeń.

Jurij Słodeńk,
wjednik ferijalneje kolonije do Prahi.

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 29. julija 1929.

Woły: 84. 1) Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět 58—62 hr. 2) Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene 51—56 hr. 3) Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše 43—49. 4) Mjenje picowane wšěch starobow — . 5) Mjasne — . 6) Husumske z pastwy — . **Byki**: 222. 1) Połnomjasne, dorosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće 58—62. 2) Połnomjasne, młódše 51—59. 3) Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše 44—49. 4) Špatne —. **Jałojcy a kruwy**: 364. 1) Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće 50—54. 2) Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět 58—62. 3) Starše wukorm. kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy 44—48. 4) Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy 46—54. 5) Mjenje a špatnje picowane 35—39. 6) Husumske z pastwy 29—31. **Ćelata**: 613. 1) Najlěpše wukormjene 80—84. 2) Mjenje wukormjene a tajke wot cyca 72—78. 3) Špatne 60—70. **Wowcy**: 382. 1) Młódše a stare. wukormjene 70—74. 2) Starše wukormjene 65—68. 3) Mjenje wukormjene (Märzschafe) — . 4) — . **Swinje**: 1890. 1) Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiženjow, hač do 1½lět stare 92—93, 2) Wukormjene 91—92. 3) Mjasne 89—90. 4) Špatne 82—84. 5) Rancy a kundrosy 82—86.

W Budyšinje zetkamy so

w kofejowni Lehmann

na Serbskej drózy 8.

Najsłódniše konditorske pječwa

Wosebitosć: Torty jako dar při wšitkich składnosćach.

Wšědnje popołdnju a wječor koncert.

Ratarstwo

25 kórcow wulke, blizko Budyšina, je přihódnje na předań abo k přenajeću.

Dalše je zhonić w redakciji „Kat. Posoła".

Marja Runge

wumjelska wušiwarnja za paramenty

w Budyšinje, Lubijska droha čo. 9

poruča so k zhotowjenju a k wuporjedźenju wšitkich **paramentow, ryzwow, pluvialow a khorhowjow.**

Vogtlandske Madras-**gardiny,**

přikrywy na sofy, łoža, blida a diwany, wóskowanki, łožowe šaty

J. Erler, Budyšin

Zwonkowna lawska hasa 10

— Posłužujemy serbscy. —

Meble

Stwy za knjezow

bydlanske stwy

spanske stwy

z dobroho drjewa a napodobnjene **Kuchnje,** rjane mustry wot **145** hr.

Też jednotliwe meble

Dobre dźěło, tunje płaćizny!

Płaćenjo po dźělbach!

Při hnydom zapłaćenju wysoki rabat

Pawoł Handrik

Budyšin

Kamjeńtna dróha 32

při Drjewowych wikach

Nawěštki w „Katolskim Pósle" maja stajnje wuspěcha!

Serbski Hospodař

ratarske wulkowikowanske tow. z wobmj. ruk.

Telefon: w Budyšinje 3510, w Khoćebuzu 1247.

Naš młyn w Delnim Wujezdźe, tel. čo. 13, dźěła nětko też

dejwo spěchowacu picu

z ržanych a pšeničnych wotrubow, rajsoweje mučki a mučki wolijowych wosuchow po receptach nazhonitych skotarjow, wšě dźěle w najlěpšich a najčisćišich kajkosćach.

Tutu picu předawamy jako

łužisku dejwo spěchowacu picu

I. družina wopřija 18,06 % proteina a 8,42 % tuka,

II. družina wopřija 19,48 % proteina a 7,83 % tuka.

Wobej družinje stej po wobswědčenju statneje přepytarnje w Möckernje pola Lipska njeskaženej a čistej.

Wóčny lěkař dr. Rězak so wróćił.

Zjawny dźak.

Wšitkim, kiž su mi zbožo přeli při docpěću šěsćdźesaćinow a mje z darami lubosće zwjeselili, wuprajam z tutym najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh luby Knjez"!

W Różeńće, 3. 8. 29.

P. Romuald Domaška.

Swědomite wuwjedźenjo **wšěch točenjow** kaž **britwjow, nožicow, konjacych nožicow** atd.

J. Hampel

Kotołska hasa 11.

Vogtlandske wumělske **gardiny** kupujeće stajnje tunjo pola

Kurt Erler w Budyšinje

jenož na žitnych wikach 11 napřeco „Złotej hwězdźe".

Serbska ludowa banka w Budyšinje

Filialcy we Wojerecach a w Khoćebuzu

Agentury: **w Khrósćicach** pola knjeza **M. Čornaka,**
w Kulowje pola knjeza **Oty Bulanka,**
w Rakecach pola knjeza kantora **J. Rjelki**

Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy zapołožować na knižku a zběhać po potrěbnosći.

Zadanja pjenjezy ze 6—9 procentami

Telefon 3506 a 3507.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadża kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. - Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za reklamowy rjadk w teksće so 50 pj. płaći. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Zamołwity redaktor: Kapłan Józef Nowak w Budyšinje, Kirchplatz 2. — Pokładnik: Jurij Šołta, wučeř, Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćerńje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje z póstšekowym kontom: Drježdźany 33458. Dalokoreč̆ak čo. 3895.

32. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **10. augusta 1929.** | **67. lětnik.**

Don Bosko.

Nowa hwězda na njebju swjatych.

Traš hižo časćišo stoješe ty, luby čitarjo, na rjanym jasnym wječoru wonka a z ćichim wobdźiwanjom zhladowaše k módromu njebju, hdźež so sta a tysacy krasnych hwězdow zyboladhu, jena rjeńša hač druha, a dźakna modlitwa stupaše z twojeje wutroby k Bohu, kotryž je wšitko tak krasnje stworił.

Ale tute njebjo je jenož wobraz hišće krasnišoho njebja, kotrež my nětkole njewidźimy, do kotrohož pak mamy wšitcy přińć. A też na tutym njebju zybola so krasne hwězdy. Tute hwězdy su naši swjeći, kotřiž nam přez swoju jasnosć a swoje swětło pokazuja puć tam horje do njebjes. Tute swětło su jich swjatosć, jich dobre počinki, kotrež nas k naslědowanju, k sćěhowanju wabja. Kaž wječor na njebju widźimy wulke mnóžstwo wšelakich hwězdow, mjeńšich a wjetšich, z kotrychž so někotre wosebje błyšća a tola je jich hišće wjacy, kotrež ze swojim słabym wóčkom ani njewidźimy — tak je to też we wěčnych njebjesach: też tam widźimy swjatych, kotřiž so wosebje błyšća we swojej swjatosći a dawaja swětło cyłym lětstotkam, druzy su jenož někotrym znaći, druhich swjatych swětło w běhu časa zblědnje, na nich so po času zapomina. Kaž na wječornym njebju z časami so wobjewi nowa hwězda, tak też na njebjesach, hdyž cyrkej nam předstaja nowoho swjatoho k sćěhowanju. A tajka nowa hwězda, jasna, krasna je so na njebju katolskeje cyrkwje zjewiła. A tuta njebjeska hězda so mjenuje: „Don Bosko“, kotryž bu lětsa 2. junija swjatočnje za swjatoho prajeny a kotryž je na njebju swjatych hwězda prěnjeje rjadownje přez wliw, kotryž měješe we swojim žiwjenju na swój čas a kotryž hišće skoro bóle wukonja po swojej smjerći přez swoje dźěła a skutki, kotrež je nam zawostajił. („Katolski Posoł“ hižo krótko něšto přinjese w 24. čisle, na stronje 194, z Vatikanskoho města.)

Don Bosko — z křćeńskim mjenom Jan — narodźi so 16. augusta 1815 we Vecchi, w krajinje Piemont, we Italskej a zemrě 31. Januara 1888. Joho nan wumrě, hdyž běše Jan w třećim lěće. „Nětko nimaš žanoho nana wjacy!“, tute słowa dobreje maćerki běchu jomu jeničke dopomnjeco. Ale za to měješe mały Jan maćerku, kotraž je so ze swojim synom do stawiznow cyrkwje zapisała, kotraž we swojej khudobje tola słuša do najwjetšich žónskich swojoho časa, haj, wšěch lětstotkow. Sama po smjerći swojoho muža wobstara khude kubleško, sama woraše, syješe, žněješe, młóćeše. A při wšěm namaka hišće dosć časa, lubosće a sćerpnosće, so starać wo swoje dźěći, posłužować khorym a khiprym, podpjerować khudych a bědnych. Tych běše po dołhich wójnach a w suchich lětach, kaž běše na př. lěto 1817, dosć. Wječor pak zhromadźi swojich swójbnych a susodow, zo by jich přez rjanu zabawu a powědančka wot korčmy a njedušneje towaršnosće wotdźeržowała.

Wot swojeje maćerki namrě a nawuči so hižo mały Jan rjenje powědać a podobnje skutkować kaž wona. Mały Jan běše jara wobdarjeny, měješe jara dobry pomjatk, tak zo hižo jako hólčec sebi cyłe prědowanjo spomjatkowaše a potom zasy druhim dźěćom wospjetowaše. Też jara lohcy nawuči so wšelakomu kekleŕstwu, kaž je na hermanku a druhdźe widźeše. Hdyž běchu druhe dźěći pěknje na joho prědowanjo posłuchali a katechismus so z nim wučili a modlili, rozwjeseli je potom ze swojim kekleŕstwom; ale jenož ći smědźachu so nad tym wjeselić, kotřiž běchu so pilnje wučili. Hižo tu běše mały Jan japoštoł młodźiny. Rady zhromadźowaše druhe dźěći a powučowaše je. To běše joho najwjetša radosć, druhe dźěći k Bohu wjesć. Swojej maćeri jónu praješe: „Hdyž bych měšnik był, bych so jenož dźěćom wěnował“. A hdyž so 11 lět staroho Jana jedyn knjez jónu wopraša, čohodla chce rady měšnik być, wotmołwi: „Zo bych so mohł wjele z dźěćimi zaběrać, je powučeć a zabawjeć, zo njebychu bjez dobroho wjednistwa a bjez dobrych přećelow na wopačne puće přišłe“. Jan měješe wot Boha wosebity, spodźiwny dar, dźěći a młodźinu k sebi sputać a ju potom k Bohu wjesć. Bóh też joho puće wjedźeše, zo bě nuzowany, wšo potrěbne nawuknyć a sebi přiswojić, štož běše

dobre a trěbne za pozdźišoho wjednika a wukubłarja najkhudšeje a najpotrěbnišeje młodźiny. Tež sam spózna khudobu a zacpěćo, zo pozdźišo wšej duchownej a ćělnej bědźe rozemješe.

Joho powołanjo zjewi jomu tež Bóh tón Knjez wo snje; widźeše wo snje sebje wobdatoho wot wulkeje črjódy hólcow, kotřiž běchu so z dźiwich zwěrjatow do jehnjatkow přewobrośili, a słyšeše hłós: „Wjedź moje stadło na pastwu!“

Tutón són so něšto lět pozdźišo wospjetowaše. Zasy widźeše wulke stadło wowckow, kotrež dyrbješe pasć. W mróčelach widźeše njebjesku kralownu a we wuzkosći so jeje prašeše: „Hdźe namakam pastwu za tak wjele?“ A njebjeska kralowna jomu wotmołwi: „Njeboj so! Ja chcu ći pomhać“.

Haj, mać Boža je jomu pomhała. Ale k njej měješe Don Bosko wot młodych lět sem najwjetšu dowěru a pozdźišo běše joho najwjetša radosć, rozšěrjeć pobožnosć k maćeri Božej, pomocnicy křesćanow. Swój nowy rjad staji pod jeje wosebity škit a twarješe Bože domy k jeje česći.

K měšnistwu čuješe so Jan powołany, a z wulkej radosću wobkedźbowaše to joho maćefka. Ale wona přewostaji wšitko Bohu tomu Knjezej a modleše so pilnje. Jenož potom dyrbješe Jan so stać měšnik, je-li bě to wola Boža, bjez dźiwanja na jeje časne derjemćo. Kak rjenje tola k swojomu synej pozdźišo praješe, hdyž měješe tutón wotmysł, do franciskanskoho klóštra zastupić. Joho farař njeběše z tym spokojom a wobroći so na Janowu mać, zo by synej tutu mysličku wuměčała a tola też na swoju starobu mysliła. Ale tuta maćefka praješe: „Syno, ja chcu jenož jene: pruhuj so derje a potom čiń, štož sy za dobre spóznał, bjez dźiwanja na ludźi. Twoja duša je to prěnje. Knjez farař chcyše, zo bych ći klóštyr wuměčała. Wón měnješe derje ze mnu, mysleše, zo bych w přichodźe mohła tebje derje a nuznje trjebać. — Ale ja ći praju, njestaraj so wo tute wěcy, ja sym so khuda narodźiła, w khudobje wotrostła a chcu też khuda wumrěć. Tohodla ći praju, je-li by ty jenož mi k woli chcył swětny duchowny być a zo by so pozdźišo derje měł, njedostanješ wote mnje žanoho wopyta“. A druhi króć praješe, hdyž Jan swjatočnje kleriku dósta, kaž je to w Italskej wašnjo: „Hdyž sym će narodźiła, poswjećich će maćeri Božej; wot nětka maš cyle přisłušeć njebjeskej maćeri, a hdyž změješ česć, być měšnik, budź cyle japoštoł maćerje Božeje“. Po swojim wuswjećenju pak, hdyž chcyše so Jan w dalšich studijach wudospołnić, praješe tuta mać swojomu synej — měšnikej: „Njećiń sebi žanych starosćow swojeje maćerje dla, mysli jenož na spomoženjo dušow, za kotrež dyrbiš skutkować“.

Prjedy, hač Jan k swjatomu měšnistwu dóńdźe, dyrbješe wjele tradać a ćerpjeć. Jan lohcy wuknješe; ale starši přirodny bratr jomu husto nadawaše a wumjetowaše, zo dyrbi tradać, mjez tym, zo wón studuje, a samo joho biješe. Tohodla Jan w lěće 1828 wótcowski dom wopušći, zo by so pola cuzych ludźi zežiwił. Wodnjo dźěłaše a wječor wuknješe. Rjenje so měješe, hdyž joho měšnik Don Calosso k sebi wza a joho wuwučowaše. Ale tutón bórzy nahle wumrě. Mrějo přepoda Janej klučik wot kašćika, hdźež měješe swoje nalutowanki, zo ma to jomu słušeć. Ale Jan ničo njewza. Sam chcyše z Božej pomocu k swojomu dóspěću přińć. Zasy dźěše do służby pola wšelakich rjemjeslnikow a nawukny při tym wšelake rjemjesła: krawcowstwo, šewcowstwo, blidarstwo, pjekarstwo, zamkarstwo; też hudźbu so nawuči pola wěstoho mištra. Wšitko tuto móžeše pozdźišo při wukubłanju młodźiny derje trjebać. Při tym spózna Bosko też prawje wjele ludźi, štož běše jomu pozdźišo z wulkim wužitkom. We wšěm pak wuznamjenowaše joho wulka dowěra na Božu předwidźiwosć. Nuzu, tradanjo a zacpěćo rady znjesy a njezhubi při tym swoju wjesołosć a dźěławosć. Kaž jako hólčec, bu też tu wšudźom přez swoje wjesołe wašnjo srjedźišćo wotrosćaceje młodźiny a jeje dobry japoštoł. Runjež tak też potom mjez studowacej młodźinu, hdyž móžeše potom na šulu. Wšudźe załoži mjez swojimi młodymi towaršemi „zwjazk radosće“, hdźež pěstowachu Bohu spodobnu wjesołosć a radosć. Tehdom poradźi so jomu, židowskoho młodźenca přiwjesć do katolskeje cyrkwje.

Tak běše Don Bosko hižo před swojim wuswjećenjom měšnik w zahoritosći za spomoženjo dušow. Z kajkej nutrnosću a radosću pak wočakowaše wón swjatki lěta 1841, hdźež bu wuswjećeny na měšnika. A na swjedźenju najswjećišeje Trojicy stoješe prěni króć při wołtarju Božim. Nětko bě tola po wulkich wobćežnosćach dócpěł swój swjaty zaměr. Jako wosebitu hnadu wuprosy sebi w tutym swjatym wokomiku skutkownosć słowa za spomoženjo dušow.

Kak radowaše so joho dobra khuda maćefka, hdyž bu ze zahorjenjom witany do swojeje domizny jako nowoswjećeny měšnik! Widźeše we swojim synu jenož měšnika Božoho, kotryž dyrbješe wjele skutkować za njesmjertne duše, za sebje njechaše ničo. Kak krasne su słowa, kotrež na wječor primicy swojoho syna tutomu praješe: „Sy nětko měšnik a swjećiš Božu mšu. Wot nětka sy Jězusej bliže. Ale spomjatkuj sebi: Započeć, Božu mšu swjećić, to je telko, jako započeć ćerpjeć. Niepytnješ traš to hnydom. Po něčim budźeš widźeć, zo je ći twoja mać wěrnosć prajiła. Wěm, zo budźeš so kóždy dźeń za mnje modlić, hač budu žiwa abo hižo w rowje. To mi dosaha. Mysli ty wot nětka jenož a jeničcy na spomoženjo dušow a njećiń sebi žanych starosćow wo mnje. Bóh tón Knjez budźe so za mnje starać!“

Na tři městna móžeše Don Bosko přińć: jako wukubłar do nahladneje zemjanskeje swójby, jako kapłan we swojej domiznje abo do Castelunovo. Ale joho spowědnik jomu poradźi, zo by so hišće přez dalše studije a praktiske dźěło w konvikće w Turinje wudokonjał. A Bosko běše posłušny. Don Cafasso, joho spowědnik, bjerješe Don Boska sobu do khorownjow a jastwow a hubjeństwa wulkoměsta. Tu spózna Bosko njewuprajitu ćělnu a duchownu nuzu wulkoho města, wosebje dorosćaceje młodźiny. Rady běše tomu wotpomhał, ale njewědźeše, kak započeć. Bóh tón Knjez sam jomu pokaza puć, přez mały připad, bychmy traš prajili.

(Pokročowanjo.)

Politiski rozhlad.

Konferenca w Haagu.

Tam njedaloko, hdźež Rhyn so do morja wuliwa, leži blizko při morju resídecske město Nižozemskeje kralowskeje swójby. Napřećo hłownomu městej Amsterdamej ze 730 tysac wobydlerjemi a najwažnišomu přistawnomu městej Rotterdamej z 560 tysac ludźimi ma Haag dobre 400 tysac wobydleri. Je měrne wosobne kralowske město. Před joho wrotami leža swětaznate wosobne kupjelě Scheveningen. Tam móžeš też w najhorcyšim lěću derje wokřewjeny žiwy być. Ćim lěpje a bjez starosćow, hdyž tajki přebytk stat płaći. A europiske a swětowe staty su w tutych horcych dnjach swojich zastupjerjow na tutón wokřewjacy a rjany blečk zemje póslałe, zo bychu wuradźowali zasy jónu a doskónčnje wo likwidaciji njezbožowneje swětoweje wójny. A w njewočakowanej ličbje su ze wšěch statow wotpóslancy so tu zešli. Jendźelska a Francózska wotpóslašaj kóžda přez 40 muži, Němska samo přez 90. Wšě hotele su přepjelnjene a korčmarjo su přikhadnikow wosebje witali. A dokelž wšitcy njemóža nadobo rěčeć, budźe mjez tym też w Scheveningach wulke žiwjenjo. So wě, zo maja tajcy zastupjerjo wšelakich krajow wšudźe prěnje městna. Mjez tym je so nětk zańdźenu wutoru konferenca swjatoč-

nje wotewriła. 13 krajow je zastupjenych. Konferenca ma jednać wo tak mjenowanym Youngowym planje. Je to wotškodźeński plan, kotryž ma na městno dotalnoho Davesowoho plana stupić a wotškodźeńske płaćenja Němskeje z přěhrateje wójny doskónčnje zrjadować. Po nim ma Němska přez 67 lět kóždolětnje na dwě milijardźe hr. wotškodźenja płaćić. Z tym su dobyćeńske staty spokojom. Tola kaž hnydom při započatku konferency so pokaza, njeje wosebje Jendźelska spokojom z rozdźělenjom tutych hobrskich pjenjez na jednotliwe staty. Jeje zastupjeŕ, financny minister Suowden, je jara wótrje přećiwo Francózskej wustupił, jej wumjetujo, zo je wona po nowym planje sebi wulke lěpšiny na škodu Jendźelskeje zwěsćiła, štož Jendźelska na žadyn pad přidać nochce. Tuž je nětk zbožownje při rozdźělenju pječeńki hižo prěnja zwada nastała. Na čejich ramjenjach so wuruna? Zawěsće na słabšich. W tym padźe snadź nic na ramjenjach Němskeje, ale snadź Češkosłowakskeje a Južnosłowjanskeje. Rakusku naslědowace staty chcyli rad přinućić, zo bychu k wotškodźenju stareje Rakuskeje sobu přinošowali. Ći budźa so wězo dosć zapjerać. Tuž móže započata konferenca hišće dosć zajimawa a zawěsće dosć ważna być.

Prěni awgust

je so wšudźe měrnje pominył. Komunisća běchu jón wuwołali po poručnosći Moskawskeje sowjetskeje centrale jako dźeń powšitkowneje wulkeje komunistiskeje revolucije po cyłym swěće. Tola tuta připowjedźena komunistiska revolucija je dospołnje do wody padnyła. W najwjacy krajach, kaž w Francózskej, Češkosłowakskej, Pólskej atd. běchu komunistiskich agitatorow a wjednikow tyknyli. Tola też tam, hdźež smědźachu komunisća demonstrantować, kaž w Berlinje a po cyłej Němskej, je wěc jara snadnje a bjezstrašnje wotběžała. Rozomniši dźěłaćerjo hižo na tajki sowjetistiski lěp nutř njepadnu a wotpokazuja tajke njerozomne mućenjo a hewrjekanjo. Su wjesoli, zo maja dźěło a khlěb, štož sowjetojo we swojim kraju ludźom dać njemóža. Tam, w tutym jónu tak bohatym kraju, ludźo khlěb jenož na marki dóstanu a też te su nětkle dyrbjeli hišće z nowa wobmjezować. Na wulkich sowjetskich statnych kubłach njejsu so žita poradźiłe. Liča z tym, zo zmeja tam na hektaru, potajkim $3^1/_2$ kórcu, jenož 3 centnarje žita. To su ći nowi knježa a wjednicy, kotřiž chcychu na zemi nowy paradiz wutworić. Tukhwilu su we wopraw-dźitosći, hdyž maja nětko hižo přez 12 lět tam wšu móc, ludej jenož stajnje wjetšu a hrózbnišu helu na zemi přihotowali. A chcyli ze swojimi bjezbóžnymi receptami też hišće wšě druhe ludy zemje zahubić. To pak so jim nochce hižo wjacy poradźić.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Kaž „Bayrische Kath. Kirchenzeitung“ w 31. čisle wot 4. augusta piše, přebywaše pjatk 26. julija naš knjez biskop k třećemu razej w Konnersreuće. Tohorunja piše sama nowina, zo je knjez biskop w Parizu był, tamnišich němskich katolikow wopytał a na zhromadźiznje tamnišoho zwjazka katolskich žonow poréčał, štož je so z wosebitej radosću přijało. Parižska němska katolska wosada abo misija, stojo pod nawjedowanjom P. Ritteraze zjednoćeństwa „wótcow swj. Ducha“ Pariz 30 Rue Lhomond, wukonja dušowpastyŕske dźěło mjez tamnišimi Němcami. Kóždu njedźelu maja w Eglise des Etrangers swoje wosebite Bože służby z němskim prědowanjom. Jim a jich dušowpastyŕskomu zastaranju płaćeše wopyt knjeza biskopa.

Z **Radworja.** Tudomna kermuška njebudźe, kaž to zmylnje w Krajanu stoji, 19. awgusta (pónđźelu), ale wězo hižo njedźelu (18. VIII). Tohodla njech nichtón njeskomdźi, kiž chce woprawdźe na kermušcy pobyć; přetož, jeli hosćo bohaće přińdu, snadź pónđźelu wjele wjacy wyše njebudźe. — Swěcy tu wječor trjebać njebudźeš; přetož z prěnja je tehdom nimale połny měsačk; nimo toho su torhošćo a puće elektriscy rozswětlene; tajcy pak, kotřiž so po ćmowych kutach wokoło tołku, njech radšo doma wostanu!

Z Baćonja. Lětsa je tomu 25 lět, zo knjez kubleŕ Michał Delan w Baćonju w cyrkwi Najswjećišeje Wutroby Jězusoweje k česći Božej a k natwarjenju joho wosady jako kantor při Božich służbach kaž też při křižeŕskich procesijonach do Radworja swědomiće a swěru swoje drje napinace, tola zasy tak rjane, dostojne a wěsće też zasłužbne zastojnstwo zastawa. Abo njeje to něšto krasne a hordozne před Bohom a křesćanskim swětom, směć swój wot Boha spožčeny hłós a dar spěwa před cyłej wosadu a z cyłej wosadu zanošować ze „wšitkimi jandźelemi a swjatymi Božimi“? Swjaty japoštoł piše: „Su rozdźělenja hnadow, ale Duch je tón samón. Su rozdźělenja skutkowanjow, ale je tón samy Bóh, kiž skutkuje wšitko we wšitkich.“ Tuž je też prawje a zdobnje, zo kóždy swój dar, jako hnadu Božu wobhladujo, zaso Bohu wróća, jomu česć a khwalbu dawajo. Tak je knjez Delan w našej cyrkwi swoje zastojnstwo zrozemił a zastał, tak njech też dale Bohu służi a wosadźe! Zańdźenu njedźelu poda so cyrkwine zastupjeŕstwo: kěbětarjo, cyrkwine předstojeŕstwo a wosadny faraŕ k Delanecom, zo by w přitomnosći joho swójby knj. Delanej zdobny a zasłużeny dźak cyrkwje tołmačało za 25lětne skutkowanjo a z dobom připóznawace a zbožopřejace pismo biskopskoho ordinariata w Budyšinje k joho jubilejej jomu přepodało a joho z małym darom zwjeseliło. Knj. faraŕ wuzběhujo sprawne zasłużby wosadnoho kantora, też ćeže a prócy tajkoho zastojnstwa, wosebje štož křižeŕski procesijón nastupa, přeješe jomu z wutroby zbožo. Z dobom wupraji nadźiju, joho hišće dołho w tutym zastojnstwje widźeć. Předewšim ma so wuzběhnyć, zo je knjez Delan nimo česće Božeje też stajnje hladał na kruty porjad při cyrkwinych wobrjadach a wosebje też na krutu disciplinu a dostojne zadźerženjo při jěchanju, tak zo ma Baćonski křižeŕski procesijón hižo tutoho zwonkownoho porjada dla a też pilnoho wobdźělenja wot strony hospodarjow dla a přez dostojne, česći Božej a narodnej česći runje tak służace akuratne a bjezporočne zadźerženło zdawna dobre mjeno pola tych, kiž sebi to waža. A to je wosebita zasłużba knjeza Delana. Joho wojeŕski přinarodźeny „šmis“ jomu wjele při tom pomha. Njech też druhe procesijóny stajnje na to hladaja, nic jenož zo so něšto spěwa, ale wosebje, kak so spěwa na konjach a zo su naše křižeŕske procesijóny narodna elita a narodna representanca. Tak hladaja cuzi hosćo na nas a jeno tak přinošujemy Božej khwalbje a swojomu dobromu mjenu! Knjez Delan je wšudźom znata a w bjesadźe rad widźana wosoba a tak we wěstym nastupanju program a typ wosady. Bóh dał, zo by też dale Božu česć, mjeno swojeje wosady a wosebje też swój serbski narod hódnje representować a tak hišće dołhe lěta służić mohł Bohu k česći a Serbam k spomoženju.

jn.

Z Wotrowa. Suchota počina strašnje přiběrać. Bóh chcył nam tola bórzy płódny dešć dać. Naš wodowód, kotryž nam hižo lěta dołho derje posłužowaše, dyrbja nětko wot dopołdnja 9 hač do wječora 7 hodź. zawjertnjeny wostajić. Studnje počinaju zapadować. Skót, wbohi, nětko w hródźi stajnje z prózdnymi železnymi sudowjami klepota, je lačny. Pyta podarmo za wodu. Do rěki je puć druhdy daloki a wjetše hospodarstwa trjebaja tola stajnje wodnjo wodu. Zaso spóznawamy, zo nowočasne připrawy tola nuzy wotpomhać njemóža, kotreż Bóh druhdy na ludźi sćele. Njebjeski hospodaŕ njeda so zamylić a přetrjechić.

Z Wölmsdorfa (nic Winsdorfa) w Čěchach nam wozjewjeja, zo budźa w tamnišej hnadownej cyrkwi na swjatu Mariju zasy wosebite swjatočnosće. Srjedu před swjedźenjom před wječorom budźe powitanjo a nutŕwjedźenjo serbskoho procesijona. Na swjedźenju samym zmeja Serbja rano w 6 hodźinach wosebitu Božu mšu ze serbskim prědowanjom knjeza fararja Kětana Zebničanskoho. — Komu je pěši hič předaloko, móže tam ze železnicu jěć, a to hač do Zebnic. Wottam hodźi so běžeć (něhdźe

hodźinu) abo z Českej železnicu hač do Nieder-Nixdorf dale jěć. Potom maš jenož hišće 10 mjeńšinow hač do hnadowneje cyrkwje hić.

Kak so łuž.-serbski Sokoł rozsudźi?

Čežcy my katolscy Serbja njesemy, zo naš Sokoł z katolskich Serbow na swjatowjacsławskich swjatočnosćach w Prazy zastupjeny njebě. Hdyž měješe před něšto lětami češki Sokoł swój zlět, běchu tam tež katolscy Serbjo zastupjeni a defilowachu z češkim Sokołom wokoło Husowoho pomnika, Husej k česći. Naši Serbjo njewěđžachu, što ma to rěkać; woni buchu znjewužići k napřećokatolskej demonstraciji, přetož njekatolscy a bjezwěriwi Češa wužiwaja Husowych sławnosći, wosebje pola Husowoho pomnika, přecy k demonstracijam katolskej cyrkwi njepřećelskim. A na prěnim městnje při tutych wěcach stoji češki Sokoł. Pola pomnika swj. Wjasława na Wjacsławskim naměstnje češki Sokoł hišće ženje čestnu stražu postajił njeje, ale pola Husowoho pomnika kóžde lěto čestna straža češkich Sokołow stoji. Tež při wšitkich druhich wěcach w poslednich 10 lětach, kotrež běchu někak njepřećelscy napřeco katolskej cyrkwi złožene, běše češki Sokoł na prěnim městnje, husto wjednik. Tak na př. je češki Sokoł při poslednim ludličenju najbóle za wotpad wot katolskeje cyrkwje agitował. Hdyž je katolski pohrjeb, na kotrymž so Sokoł korporativnje wobdźěli, je kóždy króć hara a wadźenjo, dokelž Sokoljo njechadźa za křižom hić, ale před křižom. Lětsa běchu zasy tohodla wobskóržby pola dohladowaceje wyšnosće. Do katolskeje cyrkwje njestupja češcy Sokoljo tež při tajkej přileżnosći, ale čakaja před njej; do husitskeje, češkosłowakskeje abo lutherskeje cyrkwje hić, to pak jim njewadźi.

Zawěšće kóždy njepředpojaty čłowjek zrozemi derje žadanjo, zo katolski Serb a towarstwo katolskich Serbow njemóže z tajkimi njepřećelemi katolskeje wěry a katolskeje cyrkwje w jenym rjedźe stać, wosebje hdyž ma zjednoćeństwo ryzy katolske być, z kotrymž móže so zwjazać. Horjeka mjenowane přičiny donućichu tež katolikow druhich słowjanskich narodow, zo ze Sokoła wustupichu a swoje katolske ćěłozwučowanske jednoty założichu: tak katolscy Češa, Słowakojo, Słowincy, Khorwatojo. Runje tak maja druhe njesłowjanske narody swoje ryzy katolske ćěłozwučowanske jednoty a zwjazki: Francózska, Italska, Šwajcarska, Hollandska, Belgiska, Němcy w Němskej, Rakuskej a Češkosłowakskej. Wšitke tute katolske jednoty a zwjazki su wutworili wulku mjezynarodnu ćěłozwučowansku uniju. A to tohodla, dokelž je njemóžna wěc, so jeničcy na ćěłozwučowanjo położić. Čłowjek wobstoji z duše a ćěła. Duša ma ćěło wobknježić. A tohodla dyrbi so tež w tajkich towarstwach na dušu a jeje potrěby dźiwać. Z duchownym žiwjenjom pak je nanajwužšo zwjazana wěra. A wšitko to trjeba něžne hajenjo a pěstowanjo. Tohodla njeje po swědomju dowolene, z tajkimi do wužšich zwjazkow stupić, kotřiž su napřeco wěrje. Kóždy njeje tak rozwučeny, zo by hnydom spóznał, što je wěrnosć, a kóždy njeje tak kruteje wole a powahi, zo by hnydom a wšudźom kruće napřeco stupił, štož přihotuje strach a škodu joho duši a joho wěrje. Tohodla je po swědomju winowaty, so wužšo zjednoćić jenož z tymi, kotřiž jomu njepřinjesu stracha za joho najswjećiše kubła. Čłowjek je tež winowaty, swoju wěru zjawnje wuznawać. Tohodla jomu njeje dowolene, so wobdźěleć tam, hdźež so wuznawa druhe přeswědčenjo abo hdźež so wustupuje — njech traž tež jenož indirektnje — njepřećelscy napřeco joho wěrje. Njemóžu zrozemić, zo móže być intelligentnoho, wěrjacoho katolskoho čłowjeka, kotryž by mohł hišće wustupować za wuzke zwjazki z wěrje njepřećelskimi abo tež jenož indiferentnymi ludźimi, wosebje hdyž móže swoje druhe zajimy, njech hospodarske abo narodne, w druhich katolskich zwjazkach runje tak derje a snadź hišće lěpje hajić, bjez stracha za swoju wěru, za swoju dušu.

Ale tu so pokazuje hnydom na Polakow, na pólskoho Sokoła. Haj, je wěrno: pólski Sokoł je tež z češkim Sokołom we zwjazku a njeběše w Prazy na orelskich swjatočnosćach zastupjeny. Ale katolscy Polacy tež ćežcy tute jednanjo swojoho sokołskoho wjedźenja njesu a začuwaja, kaž su to hižo jich katolske nowiny pisałe, kaž to tež pólscy katolikojo a duchowni w Prazy wuprajichu — běše jich tam na 900 Polakow, mjez nimi tež Sokoljo, ale jenož jako katolikojo a nic jako Sokoljo. Tak pisaše pólski „Głos Narodni“ w Krakowje 12. julija mjez druhim: „Zastupjerjo Pólskeje buchu w Prazy witani z wulkej wutrobnosću a přećelstwom, kotrež druhdy na enthusiasmus (zahorjenjo) mjezowaše. Pólski zajězd měješe pak jedyn brach: njewobdźěli so pólski Sokoł, dokelž wot někotrych lět sem słuša k „Swjazu słowjanskich Sokołow“, wjedźenym wot češkoho zwjazka Sokoła, kotryž je organisacija, wobknježena wot husitow a njepřećelow katolicisma. Jenož z někajkoho njedorozemjenjenja a ignorancy (njewědomosće) je so pólski a katolski Sokoł přizamknył k organisaciji, kotraž ma wubjerny protikatolski raz. W delegaciji pólskoho Sokoła na Pilsenskim sokołskim zlěće dyrbjachu češcy katolikojo we wěstej měrje widźeć demonstraciju pólskoho Sokoła napřeco češkomu „Orlej“. Je najwyšši čas, zo by było wotstronjene tute hižo někotre lěta trajace njedorozemjenjenjo. Městno pólskoho Sokoła njeje po boku protikatolskoho (njepřećelskoho) a husitskoho Sokoła, z kotrymž ma jenož zhromadne mjeno, ale pola słowjanskich Orlow, z kotrymiž joho wjaza katolski duch a ideologija (zmyslenjo). Na kóždy pad dyrbja lětuše swjatowjacsławske swjatočnosće podać pohon k diskusiji a rozmyslenju, hač ma pólski Sokoł napřeco Słowjanstwu kryć protikatolsku dźěławosć češkoho Sokoła.“

Njejsu to słowa, kotrež su kaž přiměrjene k prašenju a stojnišću našich serbskich katolskich Sokołow?

Kak dha přińdźe pólski Sokoł do jenoho rjadu z njewěriwym češkim Sokołom? Pólski Sokoł so założi w času, hdyž běše tež hišće češki Sokoł na katolskim stojnišću. Pólski Sokoł pak je sebi hač dotal swój katolski zakład zakhował a tež doma jako katolske zjednoćeństwo wustupuje. Ze wšosłowjanskoho rozhlada přistupi do wšosłowjanskoho zwjazka Sokołstwa w času, hdyž hakle so Orelstwo wuwiwaše. W pólskim narodźe njeběše toho wojowanja a přećiwjenja napřeco katolskej cyrkwi a wěrje, kaž pola Čechow a Južnosłowjanow. W narańšich krajinach dźěn hišće dźensa płaći słowo: štož Polak, to katolik, štož katolik, to Polak; katolski, to je kaž pólski: katolski a pólski su synonyma. Tohodla dźěn katolscy Polakojo tak ćežko začuwaja, zo jich Sokoł podpjeruje a dźe ruku za ruku z organisaciju, katolskej cyrkwi njepřećelskej. Tohodla rozmysluja ważnje, kak najlěpje tu wěc změnić bjez toho, zo bychu staru jednotu w swojim ćěłozwučowanskim zwjazku rortorhnyli. Ale pójdźe bjez toho čežko, přetož tež w pólskim Sokole drje su mužojo, kotřiž njejsu tak zahorjeni katolikojo kaž pólski narod běše. Nowy čas, nowe katolskej cyrkwi njepřećelske myslički a zasady abo z najmjeńša indifferencnosć (liwkosć) dobywaja so tež do pólskoho naroda. A runje w tajkich zwjazkach, kaž Sokołstwo, namakaja zakhowanjo a kryco pod wuręču, zo so jednota šćěpiła njeby.

Tež naši katolscy serbscy Sokoljo budźa so prjedy abo pozdźišo rozsudźić dyrbjeć. Sym před 7 lětami w „Posole“ wo tutej wěcy šěroko rozpisał (hl. „Kat. Posoł“ 1922, čo. 35, 42—45), a štož sym tam napisał wo češkim Sokole, wot toho ani słowčka wróco njewozmnu, byrnjež so z druheje strony tomu łžě wumjetowałe; ně, to wšitko je wěrnosć, haj, přemało hišće sym tam wo tutym njewěriwym a katolskej cyrkwi njepřećelskim duchu češkoho Sokołstwa pisał. Njech so njepraji, my smy serbski Sokoł, my tola njejsmy češki Sokoł! Ale serbski Sokoł je zjednoćeny a zwjazany z češkim Sokołom, soji pod wosebitym škitom češkoho Sokoła, wo čimž swědča zajězdy do Mł. Bolesławy, do Prahi atd. Njeje móžno, zo by z češkoho Sokoła přešoł do serbskoho Sokoła jenož horjacy narodny duch a

ćěłozwučowanska myslička: to je jenož dźěl češkoho sokołskoho ducha, a tutón češki sokołski duch je katolskej cyrkwi a katolskej wěrje njepřećelski. Prošu, přečitajće sebi jenož w „Posole“ lěta 1922, str. 252 a 263 a na druhich stronach, štož sym po słowje přełožił z hamtskoho časopisa češkoho Sokołstwa. A katolik njemóže a njesmě tajku wěrje njepřećelsku organisaciju ani indirektnje podpjerać. Tu ma kóždy před Bohom a swojim swědomjom wulke zamołwjenjo, wosebje intelligenca a druzy wjednicy. Njech też tutón njewěriwy duch dźensa hišće njeje tak čuć, — ale čuć je, wo tym swědča wšelake skórźby a jednanja w zhromadźiznach a nastawki w „Kat. Posole“ — ale po času budże to hórje. Też w Čechach njepřińdże to wot wčera na dźensa, ale dźěše pomałku. A tola je to jenož dobra horliwa wěra, kotraž nas horstku katolskich Serbow hromadźe dźerži, haji a škita.

„Što dha nětk?“ něchtón praji, „Sokoł tu je a my joho trjebamy.“ Wěc wostajmy, ale druhoho ducha a druhe zarjadowanjo jej dajmy. Na mjenje a na drasće njezależi. Katolscy Češa a Słowakojo w Americy maja swojoho katolskoho Sokoła a Južnosłowjanscy Orlojo maja sokołsku drastu. Hižo před 7 lětami sym namjet dał w „Posole“ 1922, str. 262, kotryž wospjetuju z tym rozdźělom, zo bych dźensa namjetował: hdyž mamy mjeno Sokoł a drastu, tak njech to wostanje. Ale to druhe z mojoho namjeta wostanje, mjenujcy štož tam dale napisach: „W programje by so cyle wosebiće kresćanska ideja (myslička) wobkrućiła, jednoty bychu so po wěrywuznaću tworiłe, zo so žadyn přisłušnik druhoho wěrywuznaća njeby z ničim móhł někak zranić. Přetož při zdźěłanskich přednoškach dyrbi so na křesćanske zasady dźiwać, a tute wobhladuje tola kóždy po swojim wěrywuznaću, haj hižo stawizny: bjezbarbne křesćanstwo pak by w swojich naslědkach tam wjedło, hdźež dźensa češki Sokoł je. Sobustaw druhoho wěrywuznaća by so jenož cyle wurjadnje móhł přijimać, hdyž jednoty swojoho wuznaća na měsće měł njeby abo tajka w blizkosći była njeby. W Budyšinje byštej so dwě, katolska a evangelska, wutworiłej — z najmjeńša ale dwaj wotrjadaj za zdźěłansku dźěławosć. Katolske jednoty bychu **wosebitu** župu tworiłe, kotraž by na **zdźěłanskim polu** (obwěta) **autonomna** (samostatna) była. Při zhromadnych wustupach by so měło přecy na to dźiwać, zo by so też katolikam přecy dopjelnjenjo cyrkwinskich winowatosćow (Boža mša) lohko zmóžniło. Też nacyrkwinskich wobrjadach bychu so officielnje wobdźělić móhłe (w zwjazkowej drasće atd.). Też na zjězdach druhich katolskich zwjazkow by katolskim jednotam officielne wobdźělenjo dowolene było; na zjězdach cuzych druhowěriwych zwjazkow so njebychu trjebałe wobdźělić. Na narodnym a ćěłozwučowanskim polu bychu wšitcy ze zhromadnymi mocami po jednotnym programje dźěłali. Wosadny serbski duchowny (farař abo kapłan) by eo ipso sobustaw předsednistwa jednoty był; jedyn woleny serbski knjez też w župnym předsednistwu. Po móžnosći by knjez był zdźěłaćeŕ abo kulturny radnik jednoty.“

To bychu hłowne myslički za nowozarjadowanjo byłe. A ja njemóžu wopřimnyć, čohodla so tute njebychu móhłe do skutka stajić. Narodna jednota by tu była dospołnje zakhowana; tu by rěkało: getrennt marschieren, vereint schlagen! A hdyž so naš serbski Sokoł na tute zasady a tute zarjadowanjo postaji, potom budża naši serbscy katolscy duchowni też hnydom měć swobodu, swoje mocy do służbow katolskeje župy serbskoho Sokoła stajić.

Před 7 lětami namjetowach założenjo cyle njewotwisnoho ćěłozwučowanskoho zwjazka traš pod mjenom Milčan, kaž běše so z druheje strony hižo započało. Njech přecy hišće Milčan so k žiwjenju zbudźi, trochu změnjeny jako katolska župa serbskoho Sokoła. Sokoł budże so tola jónu na župy dźělić dyrbjeć a čohodla by njemóhła jena župa wobstać z ryzy katolskich jednotow?

Skónču swoje myslički ze słowami (po duchu traš trošku hinak) kaž před 7 lětami: „Tohodla ani Sokoł, ani Orel, zo by serbska jednota so zakhowała, ale wot kóždoho to najlěpše: wot Sokoła ćěłozwučowanjo, wot Orela krute křesćanske zasady, a wot wobeju horcu lubosć k swojej narodnosći, zo byštaj serbski lud a serbska młodźina dźěłałoj Bohu k česći, Serbam k spomoženju!

P. Klem. M. Rab.

Wulět Zwjazka Serbskoho Ratařskoho Dorosta.

Zwjazk Rat. Dorosta wuhotowa njedźelu 21. julija 1929 wulět dale Drježdźan na přikładne kubło. Rjany bě to wulět, z wulkim autobusom přez rjane hona w pyše bohatych, wot Boha žohnowanych žnjow pućować. Rjana ličba sobustawow, běchu jich 25, so na puć poda; też 6 knježnow w rjanej serbskej drasće. Rano w 7 hodź. wotjědźechmy z Budyšina přez Hodźij, Biskopicy a bórzy běchmy we sławnych Drježdźanach, hdźež runje 1/2 10 hodź. ludźo do dwórskeje cyrkwje ke mši khwatachu. Mócnje klinčachu naše serbske spěwy, hdyž Drježdźany přejědźechmy. Dale wjezeše nas autobus přez horatu krajinu do Dipoldiswalde. Bože słónčko jara derje měnješe, a w autobusu bě skoro kaž w pjecy. Bórzy běchmy na prěnim zastanišću, Talsperre Malter. Je to jara rjany kusk zemje, hdźež bě runje wjele tysac ludźi sebi wulećało. Při tak ćopłym słónčku so wšo mjerwješe z kupacymi w 30 kórcow wulkim jězoru. Też my Serbja sebi sydźechmy na motorski čołm a krasna bě hodźina na wodźe. A serbski spěw zasy zaklinča a zbudźi wulku kedźbnosć wšitkich hosći, kiž běchu tam po tysacach. Tola čas khwataše — a njerady so dźělichmy wot rjaneje krajiny. A nětko zasy połdra hodźiny jězby w auće hač do Tharandta a dale do Hintergersdorf. Njesmilnje słónčko parješe a tuta krótka jězba bě pokuta; kóždy so poćeše. Tola človjek wšo přetraje. Popołdnju w 2 hodź. běchmy skónčnje na kuble, kotrež běše zaměr našoho wuléta. Wutrobnje nas knjez Göpfert witaše a wjeseleše so jara, zo su so też Serbja k njomu nastajili, hdźež su pola njoho ratařske towarstwa samo z wukraja pobyłe. 3 hodź. nas knjez Göpfert wodźeše přez pastwišća, łuki, pola a dwór. Z wulkej kedźbliwosću kóždy posłuchaše a sebi wšo wobhlada. Najwažniše bě, zo je tute kubło knjeza Göpferta jenož 50 kórcow wulke, a tola wšo nowočasnje zarjadowane, plahowanjo skotu, hnojenjo pastwišćow, polow a łukow; hodźi so našim serbskim statokam přirunać. Na polach wobdźiwachmy hnojenjo z kupnym hnojom; bě derje wšo po parcelach wotměrjene a wšelakoho hnojenja; na łukach na to samsne wašnjo. Jara so dźiwachmy, zo też na małych statokach za hołwjazy skót płaći: pastwa. Na 12 dejnych kruwow běše 13 koplow, kóžda 30 arow wulka, a tak ma dejny skót přecy młodu, dobru picu, t. r. młódnu trawu, kiž ma najwjacy cyrobiny. A za jedyn měsac su wšě 13 koplow přepasene, a mjez tym je prěnja derje zasy narostła. — Wšo wopisać, by pře daloko wjedło. W hródźi bě dejenjo z nastrojom, pola hródźe tak mjenowany nastroj za wosebity dobry hnój. We swinjacych khlěwach na 30 swini. Jara ważne też bě, zo knjez Göpfert swoje kubło nowe natwarił njeje, ale ze starych twarjenjow hač najmodernišo přetwarił. Kak wulki zajim knježeše, bě hižo z toho widźeć, zo wjele sobustawow wšelake prašenja wo hospodarjenju k. Göpfertej stajachu. — Na kóncu wobhladowanja podźakowa so předsyda Zwj. Serb. Rat. Dorosta knjezej Göpfertej za čas, kotryž bě Serbam woprował. — Potom sebi we wsy w korčmje wotpočnychmy a dachmy sebi wobjed, kiž bě khětro zapozdźeny, słodźeć. We 8 hodź., při wječornych směrkach, so na dompuć podachmy. — Rjany bě to wulět, a ważny w tym, zo móžeše kóždy wobdźělnik sebi wjele za swoje hospodarjenjo w Serbach sobu domoj wzać. Škoda, zo bě na tym wuléće jenož Radwořske a Baćońske towarstwo zastupjene. Nadźijomnje tamne towarstwa přichodny raz tak zajimawy wulět njezakomdźa.

Jan Guda.

Wulět do Južnosłowjanskeje.

(Pokročowanjo.)

Na kupje Brač w Južnosłowjanskej.

Łódź „Jadran“ přewjeze naju na blizku kupu Brač. Pod krasnym módrym njebjom na jasnym módrozelenym Adriatiskim morju jědźemy, a zdalujemy so přecy bóle wot kraja. Hižo kiwaja nam wšelake kupy. Łódź „Hvar“, kotraž je w samsnym času wotjěła, wostroni so a zastanje při kupje Šolta. Bórzy pak jědźe dale ke kupje Hvar (Lesina). Město Hvar ma biskopske sydło z krasnej kathedralu, w kotrejž ćěło swjatoho Prospera wotpočuje. Naša łódź „Jadran“ pak je hižo při kupje Brač zastała w Sutivanu, (swj. Jan). Hišće poł hodźiny a hižo smy w Supetaru (swj. Pětra), hłownym měsće kupy. Wulka črjóda ludźi na łódź čaka. A bórzy knježi tu žiwjenjo. Z łódźe wustupi wjele ludźi, druzy noša wšelake twory z łódźe (rais, mais atd.). „Dobar dan“, tak nas ludźo strowja. Zrědka něchtó nimo dźe, zo njeby strowił. Miłosćiwa sotra, kotruž běchmoj na łódźi zeznałoj, wobstara namaj dobry kwartěr. Swjaty wječor běše wotzwonjeny. Krasne wječorne zerja, wšudźe měr a ćišina! Wšitko je hižo k měrej. Kak dołho so w domiznje ludźo husto dosć wječor po hasach honja, młodosć na hasach haru ćěri a po nocach hawroni a na rejwanskej łubi lěta. Supetar ma 2000 wobydlerjow, tola žanu rejwansku łubju. Je to móžno? Kaž widźiš. Njewěm ničo, zo je w času mojoho přebywanja tam wosebitoho zawjeselenja było. To je človjekej tak rjenje, hdyž móže srěbać nócny swjaty měr. „O miły swjaty wječorje, budź lubje witany. Maš hwězdow krónu na hłowje kaž same dejmanty. Pój, wzmi mje za ruku a stłóč mje k swojej wutrobje, zo wuńdu njezbožu.“ Je mi, jako bych był doma w małej serbskej wjescy, hdźež sebi husto dosć dojědu a tam a sem też wužiwam miły swjaty wječor. Dźeń zwoni! Stawajće ludźo! Je pak tola hakle w 4 hodźinach. „Što so hiba z měrnych dworow? štó won z ćichej wjeski dźe? Hišće słónco zady horow khowa pruhi purpurske.“ Haj, burja ćěrja swoje sładleška hižo na pastwu. Dwě abo tři kruwy, pjeć abo šěsć wowcow a někotre wósły. Pastyr jěcha na wósliku a spěwa krasny rańši spěw. Ach kak swjatočnje to klinči, tuta prasłowjanska melodija! Won do pola! A přeco wjac a wjac hłódnoho skotu běžeše klinkotajo na hubjene pastwišća. Ach, što bychu tola naše kruwy doma započeli, bychu-li so dyrbjałe z tutej špatnej picu spokojić? Hišće hubjenšo je za tamniši skót w juliju a awgusće, hdyž słónčko pali a smali. W novembru so po płódnym dešćiku potom zaso wšitko zazeleni. Kóždy bur ma wokoło swojich polow, kotrež su na jenym kruše hromadźe, kamjeńtnu murju. Kamjenje je nazběrał na polach, je jich tam wšelakich družin, wulke a małe, haj wostanu na polu ležo. Z pluhom wězo worać njemóže, tohodla dyrbi cyłu zemju skopać. Što pak plahuje? Wino a zaso wino. Z kupy Brač móža wob lěto 150 000 hl dobroho wina předać, tohodla njesedźa doma ze suchej šiju. 1 liter čerwjenoho wina płaći tam 48 pj. Kóždy bur wobsedźi pak też někotre wolijowe štomy. Wolij je na Braču tohodla tuni a trjeba so powšitkownje k jědźam. Dale wuhladaš tam wjele figowcow. Figi běchu hišće w meji njezrałe, zelene kaž też brjóški. Wišnje, jabłuka a wosebje złote jabłuka móžeše sebi nakupić. Dokelž je wšudźe wjele kamjenjow, njeznaja tam docyła pólne wozy. Płody noša wósły na khribjeće domoj. Potajkim žane wozy a hišće rjenšo, žane awta nimaja. Dźensa w času kołow a awtow, kotrež hary načinja hóršu hač móžeš znjesć, kotrež zasmjerdźa puće a hona a tebje zakurja, kotrež jězdźa husto tak spěšnje, zo dyrbiš kładać, zo wo žiwjenjo njepřińdźeš a druhdy z tajkim wotmachom, zo so kněže třasu. A to wšitko nimaš na kupje Braču, dokelž tam žane awta njejězdźa. To běše rjenje. A powětr běše čisty a strowy, zo so joho njemóžeše nasrěbać. Mórski powětr je, kotryž jón čisći. „Dobro jutro, gospodine!“ Dobre ranjo, knježe! Tak strowjachu ludźo, hdyž so na ranjo wukhodźowach. Bórzy naju znajachu.

Pola sotrow Jězusoweje wutroby mějachmoj jara dobru hospodu. Tute maja we Winje swój maćerny dom, móžachmy so potajkim jara derje zrěčeć. Nazajtra dóstachmoj samo wopyt: wuja knjeza dr. Posedela, direktora našeje Serbskeje Banki w Budyšinje. Wón bydli w Supetaru. Nó, to běše wjeselo! 2. meje wotmě so w Supetaru wulka swjatočnosć. Dokelž je ćěło swj. Viktora w farskej cyrkwi pokhowane, woswjeći so tutón dźeń. Hižo rano w 3 hodź. wołaja zwony wěriwych do cyrkwje. W 4 hodź. ćehnje procesijón na blizku horu, hdźež stoji w kapałcy postawa swj. Viktora. Tuta přenjese so do farskeje cyrkwje a tam cyły tydźeń wostanje. A zasy wołaja zwony wěrjacych k swjatočnym kemšam. Cyła wosada je so w cyrkwi zhromadźiła, z blizkich farow su knježa duchowni na swjedźeń přikhwatali. A cyła wosada spěwa kěrluše, runje kaž my Serbja. „Wosadnik“ njetrjebaja, dokelž móžeja kěrluše z hłowy. Swjate sćenjo pak spěwa duchowny abo bur w maćernej rěči. Po Božej mši wotmě so krasny procesijón při morju.

Nazajtra popołdnju běše pohrjeb. Kóžde ćěło přenjese so do cyrkwje a tudy wuspěwaja so postajene modlitwy a kěrluše. Jenož mužojo khodźa na pohrjeb, nic pak žony. Też přiwuzni žónskoho splaha njesměđźa ćěło přewodźeć, žaruja pak 4 njedźele doma, njepřińdu za tutón cyły čas z domu. Štóž sebi kašć kupić njemóže, dóstanje jón wot cyrkwje požčeny. Na kěrchowje połoži so potom ćěło w rubach do zhromadnoho rowa. Tajkich wumurjowanych rowow namakaš tam wjele. Jedyn bohačk, Pětrinowič, wulki dobroćel swojoho narodnoho města, je sebi wulkotny mausoleum na pohrjebnišću natwarił. Dokelž su twarjenja a tohodla też bydlenja jara małe, přenjese so ćěło bórzy po smjerći do pohrjebneje kapale. Wulki dźěl khěžow njeje docyła murjowanych, ale leži jenož kamjeń na kamjenju. Kachle tam njeznaja, ale warja w kaminje. To so z třěchi kuri, zo sebi mysliš, zo je tam woheń. Zymy dla wězo też kachle njetrjebaja. Lońša hobrska zyma pak je so tam też pokazała, su za dołhe lěta junu hodźinku sněh widźeli. Hdyž su 1 stopjeń zymy měli, je to wězo za nich surowa zyma była. Nimaja tola žaneje čopleje drasty. Wulki dźěl palmow běše zmjerznył. Jara wulki njedostatk je na kupje, zo tam žaneje wody nimaja. Kaž sym słyšał, je jenož jeničke žórło na cyłej kupje. Kupa je dołha kaž wot Budyšina hač do Radeberga pola Drježdźan, a šěroka kaž wot Budyšina hač do Dalic, z dźěla kaž hač do Zdźěrje. Ludźo dyrbja dešćikowu wodu we wulkich cisternach hromadźić. W času wulkeje horcoty dyrbja sebi wodu kupować. Bow wody płaći 1 dinar (8 pj.). Zo běše tam hižo w meji wulka horcota, 25—30 °, sym nazhonił na wuléće do Mirca, hdźež wopytachmoj tamnišoho knjeza župnika (fararja) M. H., kotryž so wulcy zwjeseli. Jomu kaž joho lubej sotře za wutrobitu přećelnosć a hospodliwosć „Hvala liepo“, dźakujemoj so! Čas so miny při wšěm wosamoćenym žiwjenju, přetož njetrjechichmoj na někotrych dnjach dopołdnja žanoho človjeka w lěsku abo na puću a też nic popołdnju při morju. A hdyž wječor k mejskomu nyšporej zazwoni, potom běše w cyrkwi widźeć, zo Supetar njeje wosamoćeny, ně, ludźo khodźachu tam jara porjadnje k mejskomu něšporej.

Do swjatkow wotjědźechmoj. Na dompuću chcychmoj wšak rad wuja w Serajewje wopytać, tola dla njewěstoho wjedra dyrbjachmoj so po najkrótšim puću wróćić. Škoda, dokelž dóstaneš 75 % potuńšenja za domojjězbu, hdyž sy 10 dnjow w Južnosłowjanskej přebywał, po 31. meji jenož 50 %. Přebywanjo dyrbi tebi občina město wobkrućić. Sestre k čeri Božje ljubavi wšak namaj dachu njerady wotjěć. Haj, też mój běchmoj tam hišće jara rady wostałoj. Na lud a kraj dalmaciski pak přecy a přecy rad spominaš! Do vidjenja!

Z cyrkwje a swěta.

Němska. W Freisingu zemrě jezuwitski wótc P. Nostitz-Rieneck. Wón narodźi so 1856 w Čechach a běše po

dołhich studijach 24 lět dołho z profesorom w Feldkirch'n, hdźež Jezuwitojo swětosławny wučeny wustaw (Stella Matutina) wudźeržuja. P. Nostitz běše najwótriši přećiwnik wotpadnjenoho hrabje Hoensbroecha.

Češka. Češcy katolikojo darichu Swj. Wótcej jako dopomnjeńku na swjato-wjacsławske jubilejne lěto wulki kristalowy keluch. Do njoho su wobrazy swj. Wjacsława, kathedrala swj. Wita a podawizny ze žiwjenja swj. Wjacsława nutř palene a wutočene. Wěko pokazuje krónu swj. Wjacsława.

— Češcy katolikojo skorža, zo su wot knježeŕstwa systematiscy potłóčeni. Zo su wobskóržby wěrne, widźimy z lětnych podpjerow, kajkež češke nabožne wěrywuznaća wot stata dóstawaja. Tak dóstanje češka narodna cyrkej lětnje nimale 5 milijónow krónow, wona ma 600 tysac wuznawari; evangelska cyrkej ze swojimi 234 tysac wěriwymi dóstanje $2^3/_4$ milijónaj krónow a česko-słowakska bratrowska cyrkej dóstanje 15 milijónow podpjery, na swój milijón wuznawarjow. A katolska cyrkej dóstanje lětnje $6^1/_2$ milijónow, hačrunje ma wona na 11 milijónow dušow, potajkim 11 króć wjacy hač bratrowska cyrkej. Po tutej měrjene, bychu katolikojo lětnje přez 150 milijónow krónow dóstawać dyrbjeli.

— Česko-słowakska narodna cyrkej je w Prazy zjawnje přećiwo bamžej a swjatomu Wjacsławej protestowała. Přez wróćodaćo samostatnosće na Swj. Stoł, je po wudawanju naspomnjenej zhromadźizny, runoprawo mjez cyrkwjami wohrožene, a zjawne česćowanjo swj. Wjacsława je znjewužiwanjo za jenostronski nabožny zaměr. Tohodla dyrbi so při tajkich swjedźenjach wša politiska a nabožna stronitosć wuwostajeć. — Wězo w časach swj. Wjacsława njeběše hišće žanych narodnych cyrkwjow, tehdom znaješe wšón křesćanski swět jenož jenu powšitkownu swětowu cyrkej, kotraž wšě narody a jazyki we swojim klinje hromadźeše. Tohodla su też jubilejne swjatočnosće swjatoho Wjacsława powšitkowne, mjezynarodne. Swjaty Wjacsław słuša jako swjaty wšěm narodam tak daloko, hač su katolske. Maja potajkim też prawo, w Prazy na městnje, hdźež je swjaty žiwy był, zhromadnje z češkimi katolikami joho wopomnjeće česćić. Na tym njebudźa wšě resolucije češkeje narodneje cyrkwje ničo přemjenić móc. —

Československi episkopat do Stareje Bolesławy. 14. a 15. aug. wotměwaja so swjatowjacsławske wosławy w Starej Bolesławje. Wočakuja tam wulku a bohatu ličbu wopytowarjow. Też wočakuja tam mnoho biskopow československeje zemje. Tak su mjez druhimi swój přijězd připowědźili najd. knjez arcybiskop dr. Kordač, Wołomucski biskop dr. Prečan, biskop dr. Anton Podlaha, Brnjanski biskop dr. Kupka, Marian Blaho, biskop z Banskeje Bistricy, Michał Bubnič, biskop z Rožnawy, dr. Jantausch, japoštołski administrator z Turnawy, dr. Karl Kmetko, biskop Nitranskeje diecesy. Z druhich cyrkwinskich hódnosćarjow staj přizjewjenaj najd. knjezaj abtaj M. Zavoral ze Strahowa a Arnošt Vykoukal z Emausa.

W sławnej Parižskej kathedrali Notre Dame dósta dotalny Parižski generalny vikar prelat Pětr Gerlier biskopsku swjećiznu přez kardinala Duboisa. Nowy biskop budźe prěni biskop Lourdeski. Dotal słušeše Lourdes do Tarbeskoho wokrjesa.

Belgiske knježeŕstwo přepoda přez swojoho pósłanca Swj. Wótcej jako jubilejny dar kralowskeje swójby kristalowe sudobjo (vazu). Wone je 1 m wysoke a z krasnymi medaljonami wudebjene.

— Dieceza Lüttich'ska poswjeći so 7. julija najswjećišej wutrobje Jězusoweje. Na 60 tysac muži běše přitomnych. Pontifikalna Boža mša běše wonka w měsćanskich zahrodach. Mjenuja so „Boulevard de Piercot", po něhdyšim měsćanostu Piercotu, kiž je we swojim času procesijóny k česći Najswj. Sakramentej zakazował. — Lüttich je město Najswj. Sakramenta. Tu wotdźerža so w lěće 1246 prěni zjawny procesijón na prěnim swjedźenju Božoho Ćěła. —

W Hollandskej wobstoja 130 wšelakich wěrywuznaćow. Najwjetši dźěl z nich wobsedźi wězo jenož mało wuznawarjow, jenož 31 móža z wjetšimi ličbami so błyšćić. Někotre z Ameriki a Jendźelskeje do kraja zanjesene sekty wobstoja jenož z agitatorow a prědarjow. Jena jenička je wotšćěpka katolicisma: jansenism. Junu sylna a za hollandsku katolsku cyrkej strašna liči dźensa hišće 10000 sobustawow, za to pak ma 3 biskopow a 30 duchownych.

Španiska ma lětsa swoju wulkotnu swětowu wustajeńcu w Barcelonje. 30. junija bu na wustajeńcy misijónski palac wotewrjeny. Při tym zaćahny do palaca wulka sywa wěriwych cuzych rasow, wosebje z Indiskeje a z Khiny. Na swjatočnosći wobdźěli so na 150 tysac ludźi. Španiska je přez swoju krasnu wustajeńcu hižo jara wjele na powšitkownej nahladnosći dobyła. —

Portugalska wotdźerža swój eucharistiski kongres. Knježeŕstwo dari Swj. Wótcej jako jubilejny dar eksemplar narodnoho wudaća „Lusiadow". Wot tutoho wudaća wobstoja jenož hišće tři eksemplary.

Kaž so z **Moskwy** piše, su sowjety najstaršu rusku swjatnicu wonječesćili a wuswojili. Je to tak mjenowana „Desjatinaja cerkiew", přez cara Włodźiměra po joho přijeću křesćanstwa w lěće 990 natwarjena. Cyrkej słuša potajkim k najstaršim Božim domam cyłeje Europy. Sowjety su swjatnicu přepodali zwjazkej „bjezbóžnikow", kotryž chce do njeje swój klub a atheistiski museum přepołožić.

W **Palestinje** je město, kotrež ani jenoho žida nima. Je to město Nablus w Samariji z nimale 16000 wobydlerjemi; prjedy rěkaše Sichem. Při měsće leži znata studźeń přez patriarcha Jakuba założena.

Towaŕstwowy powěstnik.

„Jednota", towaŕstwo kat. Serbow w Budyšinje, ma jutře njedźelu, 11. 8., wulět do Wjelećina (Schurigbaude) a do Šěrachowa. Wotjědźemy ze železnicu 2,14 hodź. Kup sebi: Sonntagsfahrkarte Wilthen! Dokelž njeje daloko, dyrbjeli wšitcy sobu jěć. Předsydstwo.

Należnosće našoho towaŕstwa.

Sobustawy na lěto 1929.

Kk.: 517.—525. z Radworja: Marja Grubertowa, Jan Kubank, Mikławš Mička, Hana Běrkec, Jan Glüklich (herc), Mikławš Rajniš, Ema Rječcyna, Michał Šćapan, Hańža Bětcyna; 526. z Radwořskoho Haja: Jakub Šwejda; 527. ze Stróžišća: Jakub Rjeda; 528. 529. ze Smjerdźaceje: Pětr Nuk, Michał Nuk; 530. 531. ze Sernjan: Mikł. Rjeńčka; 532. 533. Hańža Wincarjec, Herman Piskor; 534. z Worklec: farař emr. Mikł. Bjedrich; 535. z Njebjelčic: Mikławš Pjech; 536. 537. ze Zdźerje: Hańža Kasperka, Hańža Markowa; 538. z Ohlawy: wyšša sotra Bartholomea; 539. z New-Yorka: Michał Nawka; 540. z Libonja: Jakub Donat; 541. z Prěčec: Józef Scholz; 542. z Wutołćic: Jurij Šram.

Dobrowólny dar za Wosadnik.

Knježna wyšša sotra Bartholomea z Ohlawy 3 hr.

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 5. augusta 1929.

Woły: 149. 1) Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět 60—63 hr. 2) Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene 53—58 hr. 3) Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše 45—50. 4) Mjenje picowane wšěch starobow — . 5) Mjasne — . 6) Husumske z pastwy — . **Byki:** 284. 1) Połnomjasne, dorosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće 60—63. 2) Połnomjasne, młódše 53—58. 3) Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše 46—50. 4) Špatne —. **Jałojcy a kruwy:** 475. 1) Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće 52—55. 2) Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět 59—63. 3) Starše wukorm. kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy 45—50. 4) Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy 47—55. 5) Mjenje a špatnje picowane 36—40. 6) Husumske z pastwy 30—32. **Ćelata:** 797. 1) Najlěpše wukormjene 80—85. 2) Mjenje wukormjene a tajke wot cyca 74—78. 3) Špatne 60—70. **Wowcy:** 916. 1) Młódše a stare. wukormjene 71—74. 2) Starše wukormjene 65—70. 3) Mjenje wukormjene (Märzschafe) — . 4) — . **Swinje:** 3041. 1) Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiženjow, hač do $1^1/_2$lět stare 88—90, 2) Wukormjene 90—91. 3) Mjasne 86—88. 4) Špatne 85—87. 5) Rancy a kundrosy 78—84.

8. augusta 1929.

Ćelata (732): 1) 84—89. 2) 78—82. 3) 70—74.

Swinje (532): (přez 300 pt.) 1) 86—87. 2) (240—300) 88—89. 3) (200—240) 85—88. 4) (160—200) 85—87. Rancy — .

Meble

Jstwy za knjezow
bydlanske jstwy
spanske jstwy

z dobroho drjewa a napodobnjene

Kuchnje, rjane mustry wot **145** hr.

Też jednotliwe meble

Dobre dźěło, tunje płaćizny!

Płaćenjo po dźělbach!
Při hnydom zapłaćenju
wysoki rabat

Pawoł Handrik
Budyšin
Kamjeńtna dróha 32
při Drjewowych wikach

Procesijón do Wölmsdorfa

woteńdźe **srjedu, 14. VIII.,** rano z Khróśćic. 1/26 hodź. Boža mša. J. Šołta, wjednik.

Zdwórliwje dopominam z tutym na swój bohaty skład, wopřijacy:

pórclinowe a škleńčane twory, stojate a wisate kříže w najpřihodnišich wudźěłkach, paćerje a paćerjace knihi we wšěch płaćiznach, skapuliry a pjenježki, postawy swjatych a swjećatka, też wołtarne swěcy we wšelakich wulkosćach a zhotowjenjach (za cyrkwje wuznamne płaćizny).

Bjarnat Möller w Kulowje
Cyrkwina dróha 4

Vogtlandske Madras- **gardiny,** přikrywy na sofy, łoža, blida a diwany, wóskowanki, łožowe šaty

J. Erler, Budyšin
Zwonkowna lawska hasa 10
— Posłužujemy serbscy. —

„Młoda Jednota“. Knježny, maja štwórtk 15. aug. wječor we 8 hodź. zhromadźiznu w Serb. Domje.

W Budyšinje zetkamy so w kofejowni Lehmann na Serbskej dróży 8.

Najstódniše konditorske pječiwa

Wosebitosć: Torty jako dar při wšitkich składnosćach.

Wšědnje popołdnju a wječor koncert.

Swědomite wuwjedźenjo
wšěch točenjow
kaž **britwjow, nožicow, konjacych nožicow** atd.

J. Hampel
Kotołska hasa 11.

Vogtlandske wumělske **gardiny** kupujeće stajnje tunjo pola
Kurt Erler w Budyšinje
jenož na žitnych wikach 11
napřeću „Złotej hwězdźe“.

Serbska ludowa banka w Budyšinje

Filialcy we Wojerecach a w Khoćebuzu

Agentury: **w Khróśćicach** pola knjeza **M. Čornaka,**
w Kulowje pola knjeza **Oty Bulanka,**
w Rakecach pola knjeza kantora **J. Rjelki**

Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy zapołožować na knižku a zběhać po potrěbnosći.

Zadanja pjenjezy ze 6—9 procentami

Telefon 3506 a 3507.

Serbski Hospodař

ratarske wulkowikowanske tow. z wobmj. ruk.

Telefon: w Budyšinje 3510, w Khoćebuzu 1247.

Naš młyn w Delnim Wujezdźe, tel. čo. 13, dźěła nětko też

dejwo spěchowacu picu

z ržanych a pšeńčnych wotrubow, rajsoweje mučki a mučki wolijowych wosuchow po receptach nazhonitych skotarjow, wšě dźěle w najlěpšich a najčisćišich kajkosćach.

Tutu picu předawamy jako

łužisku dejwo spěchowacu picu

I. družina wopřija 18,06 % proteina
a 8,42 % tuka,
II. družina wopřija 19,48 % proteina
a 7,83 % tuka.

Wobej družinje stej po wobswědčenju statneje přepytarnje w Möckernje pola Lipska njeskaženej a čistej.

Město kartow!

Za wšě wopokazy lubosće při pokhowanju našoho luboho syna a bratra

Pawoła Kokle

kaž też za poslednje přewodźenjo a wěncowu pychu wuprajamy wšěm přiwuznym a znatym naš

najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh tón Knjez!“

Wosebity dźak pak słuša też hišće B. Pjechec swójbje, nošerjam a woporniwej Miłoćanskej młodźinje.

W **Miłoćicach,** 8. žnjeńca 1929.

Jan Kokla a mandźelska,
Hańža Koklic,
Marja Koklic, } jako sotře.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. - Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za reklamowy rjadk w teksće so 50 pj. płaći. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Zamołwity redaktor: Kapłan Józef Nowak w Budyšinje, Kirchplatz 2. — Pokładnik: Jurij Šołta, wučeř, Před šulerskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćerńje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje z póstšekowym kontom: Drježdźany 33458. Dalokoróčak čo. 3895.

33. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **17. augusta 1929.** | **67. lětnik.**

Don Bosko.

(Pokročowanjo.)

Nowa hwězda na njebju swjatych.

Běše to 8. decembra 1841 rano. Don Bosko čakaše, na Božu mšu přihotowany, na ministranta. Tu stoješe w durjach mazany, roztorhany hólčec, kotryž so wćipnje po sakristiji rozhladowaše, jako by to jomu něšto cyle nowoho było. Zwónk chcyše joho hnydom k ministrowanju wzać. Ale, hdyž hólčec praješe, zo njewě, što to je, wuhna joho zwónk swarjo prječ. Don Bosko poswari zwónka, čohodla hólca bije, a poruči hnydom, po njoho dóńdź, dyrbju z nim porěčeć. Za khwilu přiwjedźe zwónk hólca, kotryž z bojosću płakaše. Don Bosko so přećelnje joho wopraša, kak rěka, z wotkel je, hač ma staršej, hač móže čitać a pisać atd. Zhoni, zo je tón pachoł 16lětny Bartolomeo Garelli z krajiny Asti a syrotka. Wuknješe mulerstwo. Njemóžeše ani čitać, ani pisać, ani běše pola swj. woprawjenja był, wo katechismu ničo njewědźeše. Don Bosko doby sebi dowěru tutoho pachoła přez swoju dobroćiwosć; wosebje, hdyž so wopraša, hač móže tež spěwać a hwizdać, chcyše so hólcej smjeć. Don Bosko so wopraša, hač njeby chcył katechismus wuknyć. Haj, to chcyše pachoł, ale boješe so, zo bychu so jomu mjeńše dźěći smjałe. „Ale, hdyž bych će samoho wučił, to by přišoł?“ — „Haj, rady“. — Wječor běše prěnja hodźina. Don Bosko so na kolenach Bohu dźakowaše. Rańša hodźina 8. dec. běše jomu zjewiła joho powołanjo. To běše započatk wulkoho dźěła našoho swjatoho.

Njedźelu pak njepřińdźe Bartolomeo Garelli sam: přiwjedźe hišće 6 swojich přećelow, runje tak njewuwučenych we swjatej wěrje, sobu na krasne katechismowe hodźiny. A tući přiwjedźechu zasy druhich. Don Bosko pak wěnowaše jim cyły swój swobodny čas a njedźele a swjate dny. Hody hižo přistupichu někotři z nich k prěnjomu swjatomu woprawjenju. Tež sam wopyta po hasach a dźěłarnjach zanjerodźenych hólcow. Bórzy njedosahaše jomu joho małe bydlenjo. Tež sakristija při cyrkwi běše pře mała. Pytaše městnosć, hdźež by mohł ze swojimi hólcami wječornu šulu měć. Ale bórzy jomu zasy wupowědźichu, zo młodźina pře wulku haru činješe. Dyrbješe zasy pytać. Don Bosko praješe k swojim pachołam: „Hdyž so kał njepřesadźi, njedóstanje wulke a rjane hłójčki. Tak je też z našim oratorijum. Naše oratorijum dyrbi też z městna na městno pućować a tak je so rozmnožiło.“ Swoju šulu mjenowaše „oratorium“ — „modlenjo“ —, dokelž swojich hólcow najprjedy so modlić nawuči a na modlenju swoje zwučowanjo twarješe. Dokelž běše Don Boskowe dźěło za česć Božu a za spomoženjo dušow, dyrbješe też přez pruhowanja, ćerpjenja a přesćěhanja přeńć. Wjele napřećiwjenja nazhoni, nic jenož ze strony złych njepřećelnje zmyslenych ludźi, samo ze strony duchownstwa. Mnozy myslachu, zo Don Bosko njeje cyle při strowym rozomje a chcychu joho z lesću do błudnicy dowjesć. Wón pytny jich wotmysł. Hdyž dwaj znataj z khorejtu přijědźeštaj, jako byštaj so z nim přewožować chcyłoj, daše so jimaj do khorojty před nim sydnyć a hdyž sedźeštaj, njesydny so sam, ale zaprasny durje a zawrje je wot wonka, a poruči pohončej, zo by jeju do błudnicy dowjesł. Tak sami spóznachu, zo Don Bosko błudny njeje.

Don Boskowe dźěło rosćeše. Měješe 100 młodźencow, bórzy bě jich 300, 400. Běše naléćo 1846 a wón njeměješe žanoho městna. Wšudźe běchu joho na hasu sadźili. Tu bu jomu na spodźiwne wašnjo k přenajeću prózdna nizka kólnja z małej łuku pódla poskićena. Don Bosko wotnaja ju hnydom za 320 lirow. Joho hólcy so hnydom dźěła přimachu: připrawichu kólnju; dźěl bu kapałka z wołtarjom a pódla dwě rumnosći za zhromadźenja. Jutry 1846 běše tu prěnja Boža mša. Hólcow měješe hižo na 600. Też wo studentow so staraše. Dawaše jim hodźiny a wjedźeše je k dobromu. Studenća pak zasy jomu při wuwučowanju zanjerodźenych hólcow pomhachu.

Don Bosko spózna, zo njemóže jenož při wječornej šuli wostać. Widźeše, kak bu mnohe, štož běše we dźěćacych młodych dušach natwarił, zasy skažene a zničene w dźěrach, w kotrychž dyrbjachu mnozy bydlić. Spózna, zo dyrbi jim też někajke bydlenjo dać. Jónu běše 12 hólcow k njomu přišło, kotřiž njemějachu, hdźe

ležeć. Bosko daše jim něšto k přikryću a dowjedźe je na syno. Ale rano běchu hólcy a přikrywadła prječ. Tola to joho njewottraši, jenož, zo běše nětko trochu kedźbniši. Jónu přińdźe zasy hólčec, muleŕski wučownik, syrota, cyły přemačany, bjez bydlenja. Don Bosko zdźerža joho w kuchni. To běše potom prěnja salesijanska nócleháŕnja. Bórzy přińdźe druhi hólčec. W lěće 1847 měješe hižo 7 pachołow a 1849 wosebity dom ze 30 hólcami.

Wulke starosće, přesćěhanja a tradanja běchu pak Don Boskowu strowotu podryłe. Lěta 1846 ćežcy skhorje. Joho starosćiwa maćeŕka Margarita přikhwata a wothlada swojoho syna. Tu pokaza so hakle tak prawje přikhilnosć a dźakownosć joho hólcow. Njewustawajcy modlachu so tući za swojoho wótca. A kajka běše jich radosć, hdyž móžachu joho zasy do oratorija witać! Puć běchu z różičkami posypali a na stólčku sedźo njesechu dźakowne dźěći swojoho wótca do kapale w oratoriju, hdźež radostne Te Deum zaspěwachu.

Ale strowosć njebě hišće tak prawa. Doma pola maćeŕki hladaše dalše posylnjenjo. Tola njeměješe pokoja. Joho dźěći žadachu za nim a wón za nimi. Tu wopušći Margareta lubowanu domiznu, rjanu wjesčičku, a dźěše do wulkoho města, zo by so tam starała za swojoho syna a joho dźěći. A wona bu duša a maćeŕ wulkoho dźěła, kotrež běše jeje syn započał. A hdźežkuli w tutych dnjach so rěči wo Don Bosku, njemóže so zapomnić na dobru žonu, tu sylnu, kotruž hižo swjate pismo khwali. We Valdocco před Turinom, hdźež Don Bosko swoje šule a domy za wukubłanjo hólcow započa a rozmnožeše, nětko maćeŕka Margareta dźěłaše a woprowaše so za wulku swójbu. Za sebje zdźerža jenož to najpotrěbniše. Tu warješe, šiješe, płataše, mjećeše, rjedźeše a też druhdy — swarješe, hdyž wjesoła młodźina wšitko na hłowu staji, też na rjadki w zahrodcy skoči a tam potepta abo kholowy při skakanju a łaženju roztorha atd. To běše doma w Becchi rjeńšo a měrnišo. Ale hdyž Jan potom zrudnje na nju pohlada a na kříž pokaza, porozymi jomu derje a zasy ćiše dale woprowaše a ćeŕpješe. Widźeše tola najlěpje na swojim Janu tu njewobmjezowanu sćeŕpnosć z hólcami, ale też tu lubosć, z kotrejž hólcy wšu starosć z wjetša wotpłaćachu. Na swoju mać móžeše so Jan spušćić, hdyž na swojich dušepastyŕskich pućach dźěše za khudymi a khorymi do khorownjow a jastwow, abo pozdźišo do druhich městow, hdźež běchu joho wustawy a klóštry. Margareta běše jandźel pěston joho dźěła.

Za kóždoho měješe wona dobre słowčko, njech běše to bohaty abo khudy. Husto přikhadźachu pozdźišo wulcy wosobni ludźo a dobroćerjo k Don Boskej a radźi chcychu też z joho dobrej maćeŕku poréčeć. Ale tuta jednora burska žonka so też tych najwosobnišich njestróži. Jednorje a přećelnje so z nimi rozmołwješe, kaž by to hinak zwučena njebyła.

A kak krasnje měrnje wona wumrě 25. nov. 1856. Mrějo mysleše hišće na skutk swojoho syna a dawaše jomu dobre rady za wuwiće joho dźěła, rady, kotrež Don Bosko potom přija do zakładu swojoho rjadu. Hnujace běše rozžohnowanjo tuteje swjateje maćerje ze swojim synom: „. . . a Bóh tón Knjez wě, kak sym će za cyłe swoje žiwjenjo lubowała. W zbožownej wěčnosći budu će móc nadźijomnje hišće bóle lubować . . . Sym nětkle cyle měrna. We wšěm sym, kaž derje móžach, swoju winowatosć najlěpje činiła . . . Božemje, luby Giovanni, spomjatkuj sebi: tute žiwjenjo wobstoji z ćeŕpjenjow. Radosće namakamy hakle we wěčnosći. A nětko dźi do swojeje jstwičky a modli so za mnje, kotraž će naposled strowju!“ A hdyž Jan so komdźeše, praješe zasy: „Budź mi po woli, naposled će hišće jónu prošu. Ćeŕpju dwójcy, hdyž tebje ćeŕpjeć widźu . . . Dźi, Giovanni, modli so za mnje! Ničo druhe wjacy nježadam! Božemje!“

Móžemy so dźiwać, hdyž Don Bosko maćeri Božej swoje horjo skoržeše: „Najzbóžniša knježna! ja a moje dźěći nimaja tu na zemi žaneje maćerje wjacy. Budź ty nětko cyle wosebje moja a jich maćeŕ!“

Wulkotny běše pohrjeb tuteje jednoreje maćeŕki. Cyłe město Turin, njepřehladne syły ze wšěch worštow přewodźachu ju k poslednjomu wotpočinkej. A hdyž nětkle je Don Bosko we wulkej sławje jako nowa hwězda na njebju swjatych, wobdawa njebjeske swětło też joho maćeŕku.

Jeje syn pak kročeše swój puć dale. Korjenje běše joho skutk hižo hłuboko zapušćił. Widźeli smy, kak prěnje oratorijum założi z prózdnymaj rukomaj, kak dyrbješe z městna na městno pućować, kak měješe 1846 prózdnu kólnju wotnajatu, kak 1847 sydym hólcam bydlenjo poskići. W samsnym lěće założi w Turinje druhe oratorijum, w lěće 1849 třeće. W tutym lěće měješe też hižo 30 khowancow w bydlenju. W lěće 1847 dawaše 20 młodźencam exercicije, w lěće 1849 sedmdźesać młodźencam. 4 duchowne powołanja běchu płód. Don Bosko je sam wuwučowaše, zo bychu prjedy swoje powołanjo dósćahnyli. 1851 kupi Don Bosko cyły wulki dom Pinardiho, hdźež běše před 4 lětami kólnju wotnajał. Wot dobroćerjow dósta na 38 000 lirow, zo móžeše hnydom zapłaćić. W tym samym lěće započa pódla nowu cyrkeŵ twarić, za lěto wulke nowe twarjenjo po třoch poskhodach. Tam założi za swojich hólcow wučeŕnje na wšelake rjemjesła, najprjedy za šewcow a krawcow, 1854 za knihiwjazarjow, 1856 za blidarjow (tyšerjow), 1862 za knihićišćerjow, zamkarjow atd. 1854 bydleše w joho domje na sto wosobow stajnje. 1855 přitwarješe, zo by mohł założić gymnasium, kotrež 1860 rozšěri. 1863 założi duchowny seminar za hólcow, kotřiž chcychu so na měšnistwo přihotować. Skoro kóžde lěto přitwarješe, tak zo měješe w lěće 1863 we Valdoccu hižo na 1000 wosobow we swojich khěžach. W lěće 1865 běše nuzowany nowu wjetšu cyrkeŵ natwarić, kotraž bu po 3 lětach k česći knježny Marije, pomocnicy křesćanow, poswjećena.

(Přichodnje skóńčenjo.)

Politiski rozhlad.

Pruski konkordat.

Zańdźenu wutoru 13. awgusta popołdnju w 1 hodź. je so nowy konkordat mjez pruskim statom a Swjatym Stołom w Berlinje ratificyrował a z tym su skutkowny stał. Tute dojednanjo je wulka kročel doprědka za katolsku cyrkej w Němskej. Z tym je wona jako runoprawna připóznata a jeje prawa su statoprawnje zwěsćene. Pod starym pruskim knježeŕstwom by to cyle njemóžna wěc była. Zajimało je, zo staj konkordat na prěnim městnje sobu zmóžniłoj pruski ministerski president Braun, — socialdemokrat, a pruski kultusowy minister Dr. Becker — demokrat. Wězo wšak prěnja zasłužba słuša Berlinskomu nuncijej Pacelli, kotryž je po nadawku Swjatoho Stoła jednanja wjedł. Štož nas wosebje zajima je, zo so dwě nowej biskopstwje w Pruskej wutworitej a to Berlin, kotryž jako delegatura dotal do Wrócsławskoho biskopstwa słušeše, a Achen. My so z němskimi katolikami sobu wjeselimy nad tutej krutej statoprawnej posiciju, kotřiž woni z tutym konkordatom w Pruskej dobudu. Njeje so jim tam derje šło wot časow säkularisacije w lěće 1803 sem. Wosebje wuzběhujemy zrudne časy tak mjenowanoho kulturnoho wojowanja za němskoho kanclerja Bismarka, hdyž dyrbjachu jich biskopja a měšnicy z kraja ćěkać abo w jastwach ćerpjeć, hdyž buchu katolske cyrkwje zawrjene a Boža mša zakazana, hdyž buchu w Pruskej katolikojo stajeni z wonka zakonja. Tajkim přesćěhanjam nowy konkordat zadźěwa, zaručujo katolikam połne prawo a dospołnu swobodu. Po wulkotnym wujednanju Italskeje z Vatikanom nětk wujednanjo a dojednanjo Pruskeje ze Swjatym Stołom a hižo

su zawodne jednanja dokončene tež w Mexiku, kotrež tež tam na tutej krwawnej pódže přihotuja konkordat z Romom. Zawěrno: mocy hele ju njepřemóža: skała swj. Pětra — swjata cyrkej stoji mócniša před nami hać hdy prjedy. Dobyćeńska wona wukhadža že wšěch wojowanjow a přeśćěhanjow. Duch swjaty ju škita a wodźi.

Napřemoh.

Smy w stajnje wjetšej hanjeńcy žiwi. Za 55 hodźin je powětrowa łódź „Hrabja Zeppelin“ wot New-Yorka hač do Friedrichshafena přilećała. Hakle njedawno bě jón nowa němska łódź „Bremen“ přejěła za 4 dny a 18 hodźin a z tym „módry bančik“ dobyła. Dotal měješe jón wot lěta 1909 jendźelska łódź „Mauretania“, kotraž bě z tym dotal była najprěńša łódź. Za dobre 5 dnjow by ocean přepłuwała. Před 100 lětami trjebaše tehdomna najspěšniša łódź, tohorunja Jendźelčanam słušaca, cyłe 26 dnjow k tomu. Nětk móže honjeńca dale hić. Njeboja so wosuda tamneje jendźelskeje łódże „Titanic“, kotraž při tajkej honjeńcy do lodoweje hory zrazy a z 2000 ludźimi so podnuri. Jendźelčenjo a Amerikanojo připowědźuja hižo twar nowych łódźi 6000 tunow wulkich, kiž za hodźinu 89—63 km pojědu a za mjenje hač 4 dny ocean přejědu. Jedyn chce druhoho přetrjechić. Kóždy chce prěni być. Nichtó njepopřeje druhomu prěnje městno. Wosebje chce Jendźelska prěnje městno na łódże wobkhować. Wot dawna ma wona najwjetše wobkhodne łódźstwo. Na 20 milijonow tunow je wone wulke. Do wójny stoješe Němska z 5 milijonami na druhim městnje. Přez wójnu zhubi Němska skoro cyłe swoje łódźstwo hač na 600000 tunow. Dyrbješe łódże wudać, kotrež běchu U-čołmy spodnurjałe. Tola je Němska w poslednich 10 lětach swoje łódźstwo z nowa natwariła, tak zo ma nětko hižo zasy na 4 milijóny tun. A to cyłe nowe. To je z nowa wulka konkurenca. Jeničcy Amerika je za tute 10 lět wjacy łódźi natwariła, mjenujcy 9 milijonow tunow, tak zo wona nětko z 11 mil. tun na druhim městnje stoji. Wot druhich mocow su za tutón čas natwarili nowych łódźi: Japanska $2^1/_2$ mil. tun, Italska 2 mil., Francózska a Nižozemska po $1^1/_2$ mil. A napřemohtwarjenjo a napřemohonjenjo dale dźe . . .

Z Łužicy a Serbow.

Z Radworja. Zańdźenu póndźelu (12. 8. 19) tu rano $^3/_4$2 hodź. k wohnjej přebiwaše. W susodnym Khelnje mócne płomjo k njebju sapaše. Bórzy wotjědźe tež naša nowa sykawa. Myslachu, zo so cyłe kubło pali. Běše pak to masivna bróžeń z hródźu dźěłaćerja Něče. Škoda je wulka, dokelž maju potrjecheni nizko zawěsćene a cyłe žně běchu hižo domoj. Praja, zo je milinowa wjedna rola (we wójnje kładźena) přežrana była. Swójbni hišće domoj njeběchu, hdyž so palić poča. Radworska sykawa dósta 2. myto.

Z Kamjenjeje pola Radworja. Naš wjesnjan žiwnosćeŕ Jan Cyž, kotryž je z dobom předsyda Radworskoho šulskoho wubjerka, bu tydźenja ćežko domapytany. Kruwa joho tak njezbožownje do mjezwoča kopny, zo bu delnje čelezno (Unterkiefer) rozpačene. Ćežko zranjenoho dowjezechu do Budyšskeje khorownje.

Ze **Serbskich Pazlic.** Radupodawanjo za maćerje wotměje so tu wutoru, 20. augusta, popołdnju $^1/_2$3 hodź. pola Kralec. Lěkaŕ budźe přitomny.

Z Ralbic dóńdźe zrudna powěsć: Wčera nocy $^1/_4$1 hodź. wudyri Boži woheń pola wjesnoho blidarja Brojera. Wón hakle běše swoju kólnju njedawno natwarił a nětko je hižo zničena. Tež mašiny a wozy sobu. — Dźens rano wokoło 1 hodź. nas znowa wołanjo k wóhnej wubudźi. W Zarjeńkec brjóžni so paleše; woheń přeskoči tež na Kórjeńkec bróžnju; wobej so spalištej z cyłymi domskhowanymi žnjami. — „Zdźerž nam zemje płody, wotwobroć wšě škody!“

Z Kamjenca. Pućowanske radupodawanjo za maćerje budźa srjedu, 21. aug., pop. w 2 hodź. w Konjecach na šuli a $^1/_2$4 hodźin w Smjerdźacej pola Krawcec. Lěkaŕ budźe přitomny.

Wulki nazymski zajězd do Prahi na dokónčne swjatočnosće s. Wjacsława.

Po ertnym jednanju z hłownym zarjadnistwom w Prazy chce wšo nanajlěpje zarjadować, zo budu Serbja spokojom. Wočakuja nas wjele, najradšo po stach, zo bychmy swědkojo byli **dokónčnych swjatočnosćow,** kajkež Praha hač dotal widźała njeje. Cyły słowjanski a dalši swět budźe so wobdźělić, štož je z programa dowidźeć.

Dźensa chcu w hrubych naryskach porjad jězby a swjatočnosćow podać. Při bohatym wobdźělenju so nadrobny **čišćany** porjad kóždomu wobdźělnikej do rukow da a to najpozdźišo při wotjězdźe z Budyšina. **Pražske zarjadnistwo pak należnje prosy,** zo bychu so wobdźělnicy hač do **poslednoho žnjeńca** (31. augusta) **pola swojich dowěrnikow zamołwili,** dokelž **ma so ličba hnydom dale dać.** Tuž njech so kóždy po tym ma. Zarjadnistwo samo ma potom z časom ze wšelakimi wyšnosćami (železniskimi, šulskimi atd.) **hač do 15. septembra wšo wujednać.** k čomuž je tóšto časa trěbne. Wězo smě so tež pola mje direktnje zamołwić (telefoniscy čo. **251 Pančicy**). Tuž prošu, spěchujće! Z tym nam wołožujeće dźěło. Činju knjezow dowěrnikow na to kedźbnych, zo bychu w tym zmysłu na wobdźělnikow skutkowali.

Po prjedawšich postajenjach wotjědźemy **štwórtk** (26. septembra) $^1/_2$5 hodź. popołdnju z Budyšina přez Lubij do Habrachćic a wot tam ze spěšnikom do Prahi, hdźež smy w 10 hodź. na Wilsonowym dwórnišću. Tam nas swjatočnje powitaja.

Pjatk — 27. sept. — stoji zwjetša k našej dispoziciji, t. r. możemy jón po swojich přećach wužić. Dopołdnja budźemy z elektrikami po Prazy jězdźić a sej město z pomocu dobrych wjednikow bliže wobhladać. Popołdnju do Kinskeje zahrody, ethnografiskoho museja a na Petřin, hdźež wysoka wěža stoji a z wotkel maš wobkuzłacy napohlad na stowěžatu stolicu. Wječor w 6 hodź. wulkotne hołdowanjo naroda při pomniku swj. Wjacsława w přitomnosći presidenty, knježeŕstwa a cyłoho officielnoho domjacoho a wukrajnoho swěta (diplomatiskoho corpsa). Při tym budźe město krasnje wobswětlene. Jeli nam časa zbyła, zeńdźemy so z našimi Pražskimi přećelemi k serbskomu wječorkej, dokelž wjele na tym zależi, Serbow bliže zeznać.

Sobota (28. sept.) je zwjetša wurjadnym swjatočnosćam poswjećena. W 10 hodź. swjedźeński ćah (narodne drasty), na kotrymž so tež Serbja wobdźěla. Tuž so prosy, zo bychu tež **evangelscy Serbja** po możnosći w narodnych drastach přišli. Po nim wotewrjenjo kathedrale swj. Vita z wudebjenjom hłowy (nopa) swj. Wjacsława na Hradčanach, wobhladowanjo tamnišeje wustajeńcy, narodne slawnosće. Wječor w 7 hodź. sławnostne předstajenjo w Narodnym dźiwadle a wospjetowanjo Försterowoho oratorija we Obecnym Domje. Štóž chce so na jenym tuteju swjedźenjow wobdźělić, njech mi to hač do 31. augusta k wjedźenju da, dokelž maja so potuńšene khartki **wjele do časa skazać,** hewak su wupředate. Štóž ani to abo tamne nochce, tomu zbywa swobodny wječor k zeznaću Prahi.

Njedźela (29. sept.) je eucharistiska njedźela. Pobožnosće we wšěch cyrkwjach. **Katolscy Serbja** změja swoje wosebite kemše w cyrkwi swj. Šćěpana a **evangelscy** tohorunja w Bethlehemskej kapli na Prokopowej, hdźež budźe jim znaty knjez farař Lanstjak k służbam. Popołdnju swjedźeński ćah z powostankami swj. Wjacsława. Wječor słowjanska akademija a druhe zabawy. Zbywa nam někak dobra hodźinka časa, wobhladamy sej Narodny musej, štož so po możnosći do programa zapleće.

Cyła jězba na tute swjatočnosće płaći wšo dohromady **28 hr.** Za to maće jězbu z Budyšina do Prahi a naspjet

(dwójcy ze spěšnikom). Zo njebychmy w Habrachćicach (Ebersbach) hodźiny dołho čakać trjebali, pojědźemy wot tam do Budyšina z awtami a smy hižo pónjdźelu (30. sept.) najpozdźišo 1/2 1 hodź. w Budyšinje. Dale dóstanjeće za to pas a vizum (potajkim njetrjeba so nichtó wo to postarać), 4 króć přenocowanjo a snědanjo, 3 raz wobjed a wječerjeć, legitimaciju a swjedźeńske znamješko, darmotnu jězbu z elektrikami při wobhladowanju města (pjatk dopołdnja), zastup do wustajeńcy a muzejow a hišće wulosowane knihe (wo swj. Wjacsławje). Napłaćić ma so 8 **hr.** a to tohodla, zo by so zbytk (20 hr.) jenož **w papjerjanych** pjenjezach dopłaćił, jeli so hakle w Budyšinje na dnju wotjězda wuruna, kaž posledni raz w mnohich padach. Z połnym zakom twjerdych pjenjez zarjadnik w Prazy ničo započinjeć njemóže, dokelž je na bankach njebjeru abo jara špatnje wuměnja. Štóž by w poslednym wokomiku zadźěwany był, njech mi to **najpozdźišo** 25. sept. telefoniscy wozjewi, zo njebych podarmo khartki skazał kaž posledni raz. W tym padźe dóstanje 3 hr. wróćo. Štóž chce **potuńšeny nócleh** w hotelu měć, ma so hač do 31. augusta pola mje zamołwić. Sćěhujće přichodne wozjewjenja w Katolskim Pósle.

Serbja, wužiće tutu přileżnosć, kajkaž njebudźe so tak bórzy zasy poskićić. Zarjadujće sej swoje nazymne dźěło tak, zo móżeće raz 4 dny parować. Hdyž skhorjeće, dyrbi też hić. Budu wo wšelakich rjanosćach Prahi, kotrež smy na zajězdźe našich dźěći widźeli, rozprawjeć, zo bychu wšelacy hižo do časa trójku wjacy dorozemjenja za historisku Prahu měli. **Jurij Słodeńk,** hłowny zarjadnik.

Njebudź zawistny!

Snadź sebi mysliš: tajke něšto nječinju. Ja njejsym njepopřaty. Tola kedźbu! Zawisć je jedyn ze sydom hłownych hrěchow a tak žórło k mnohim druhim ... je powšitkowny čłowjeski zmylk. A změješ tuž wěsće kusk nakhilnosće. Započatk bywa hordosć, sebičnosć a ćežke mysle. Hordy njecha ani widźec ani słyšeć, zo ma druhi wjacy hač wón, zo druhoho bóle khwala a česćuja. A zo je čłowjek takle njespokojny, je dźě njepočink: zawisć .... Sebičny chce wšo to, štož so jomu lube a přijomne być zda. Bližšomu tajke njepopřeje a jeli to sam docpěć njezamóže, je hižo spokojniši, hdyž druhi to też njedóstanje. Sama zawisć.

Hdyž takle widźu, kak so druzy wjesela a raduja, sedźu drje zrudźeny a mam ćežke mysle. Susodźić wěcy a činki su mi wšě khmańše, lěpše. Njeje to zawisć? Pohanski wučeŕ je hižo rjekł: „Najbóle zawistnoho towarša to hněwa, zo sy ty přećelny a dobreje mysle.“ Bóh by zawistnika najbóle z tym khostał, zo joho do njebjes přesadźi. Tam tutón njeby docyła mohł wutrać, widźicy, kak su druzy z nim sobu zbóžni. Had zawjedźe Jěwu ze zawisće. Runje tak mori Kajn Abela, předachu bratŕa Józefa, spytaše Saul Davida skóncować, bijachu židźa Jězusa na křiž. Zawistnik niči sebi swoje zbožo a chce je druhim brać. Kusk zawisće zebjerje kóždomu wjele słódkosćow — tak, jako kusk žołča połny hornc mjedu skazy! Hdyž tajke złe požadosće njechaš podusyć, zeńdźe so tebi jako Kajnej: toho wobličo bu cyle zwohidźene ... Zawisć a hněw přikrótšitej twoje samsne žiwjenjo, wucycatej ći krej a zabijetaj twój rjany čas. Khrystus rěči takle: „Čohodla je twoje woko zawistne, hdyž sym ja dobry? A kajke lěkarstwo mamy přećiwo tomu? Lubuj swojich njepřećelow, čiń dobro tym, kotříž će hidźa. Modli so za tych, kotříž će hanja a přesćěhuja. Njebjeski wótc dawa słónco skhadźeć nad dobrymi a złymi a dešćować nad sprawnymi a hrěšnikami ....

Z cyrkwje a swěta.

Z **vatikanskoho města.** Lětne konsistorium swj. kolegija wotmě so 15. julija. Na nim pozběhny Swjaty Wótc nowoho Milanskoho arcybiskopa Schustera na kardinala. Nuncius Pacelli tónkróć hišće na rjedźe njebě, hačrunje wšelake časopisy wo tym jako něšto cyle wěstym wospjetnje pisachu. Nowy kardinal zastupi na městno kardinala Gasqueta do swj. kolegija. — Přihotowanske kročele k zbóžnoprajenju Pia X. w Bjenatkach, w Trevisu, w Mantua a w Romje (wšudźom hdźež je Pius X. skutkował) su dokónčene a akty procesow su přišle na kongregaciju ritow, kotraž drje bórzy k druhej kročeli přeńdźe. — Prof. Bernocco z Cherasco je wuslědźił, zo swójba Swj. Wótca (Ratti) we měsće Cherasco so hižo w lěće 1389 k prěnjomu razej mjenuje. Tehdom docpě wěsty Jan Anton Ratti hódnosć měšćanosty. Wot toho časa sem mjenuja měšćanske zapiski často tele mjeno. Swójba běše zemjanskoho pokhoda.

Europscy wučeńcojo chcedźa Swj. Wótcej wosebity dar wěnować k joho jubilejej. Swj. Wótc je jako prjedawši knihownik lubowaŕ dobrych knihi. Wučeńcojo su nětko namjetowali, zo bychu we wšěch krajach drohotne knihe so hromadźili a cyła zběrka Swj. Wótcej zhromadnje so

Witany — njewitany hósć.

Zajimawu žortnu podawiznu podawa Alfred Brehm, kiž je daloke puće khodźił a najdalše krajiny přepućował, ze Sibiriskeje, kotruž chcu tule wobnowić. Něhdźe w Sibiriskej farskej wsy z mjenom Tomski-Sowod, wočakowachu nadobnoho, waženoho hosća, wyššoho ruskoho duchownoho knjeza. Wulke přihoty so tohodla po wsy stawachu. Wěncy a pletwy so wijachu, čestne wrota so twarjachu, družki so hotowachu, kóždy wjesnjan kładźeše sebi swjatočnu drastu k rucy, zo by přistojnje nadobnoho hosća sobu witać hić mohł. Też rjany běły khlěb z najbělšej selu so z časom přihotowaše, kaž dźěn je Rusam wašnjo wysokoho hosća česćić z poskićenym dórtkom khlěba a šerpatku sele. Tohorunja štyrjo mužojo so w prawy čas na cyrkwinu wěžu poručichu, zo bychu swjatočnje zwonili. Mjez tym pak mysleše wjesny burik takle: „Swjatočne powitanjo drje chcu ja też rady wohladać. Ale hač do teje khwile je hišće, kaž słyšu, wjele časa. Tón chcu sebi derje wužić. Pojědu mjez tym do lěsa worjechi za swój skót zběrać. To budu samlutki w lěsu a sebi bórzy wozyčk nazběram. Nichtó je mi před wočomaj njewuzběra. To je mi dźensa najdušniša khwila. K powitanju hišće časa dosć domoj dojědu. A zapřahnywši konika do wózyčka jědźeše ze zadnimi wrotami z kradźu z dwora do njedalokoho lěsa. Na lěsnym puću zastaji a zawróći też hnydom konika a njepřiwjazawši joho — konik dźěn běše swěrne skludne skoćo — wza korb a dźěše do husćiny někajke lěsne worjechi zběrać, kotrež skót rady rodźeše. Tele lěto běchu so worjechi nimo měry radźiłe a spadane mohł rjec z hromadami ležachu. Burik trjebaše jenož z rukomaj hrabać a do korba mjetać a na wozyčk nosyć. Za dobru khwilu nanosy sebi nimale połny wozyčk. Tuž rjeknje skónčnje: „Próca so płaći, zo sym do lěsa wujěł. Jónu hišće pónju a korb nazběram, potom njech je dosć. A pojědu domoj, zo swjatočnosć njeskomdźu.“ A wuńdźe wjesele sebi hwizdajo zasy do lěsa. Za krótku khwilu nazběrawši połny korb wróćeše so k wozyčkej. Ale, ow běda na tele stróžele! Burikej hrajachu třepotajcy wšitke stawy. A wšón bjez hłosa zawoła, haj skěrje zawreji: „Božo pomhaj! Što jenož započnu samlutki!“ Na joho wozyčk bě so mjez tym wulki kosmaty bar zasydlił, dokelž drje bě so jomu tych worjechow jara zechcyło, a hrymzaše mlaskajo z nakopjenych worjechow. Najskěrje jara derje słodźachu. Bar wšak je slědny rapak. Burik pomysli hišće: „Kajki zły njedobry drje je toho njeplecha sem přihnał.“ Wjacy myslić a rozpominać so njehodźeše. Přetož joho hewak dušny konik, kotryž běše pře toho dźiwnoho wuja za swojim khribjetom hižo dosć njeměrny, wustróža so nimo měry toho bjez hłosa wołanja a wšón spłošany zaskočiwši ćerješe z wozyčkom a barom po znatym lěsnym puću z lěsa won na zjawny puć, a to njeběše žanoho zastajenja. Barej so tole njewšědne wje-

přepodała jako dar za vatikansku knihownju. Hromadźeć dyrbja so wosebje knihe historiskoho a literariskoho wobsaha. Serbja móhli snadź cyłu zběrku Ćišinskowych basnjow přepodać.

Swj. Wótc je wot časa nastupjenja bamžowskoho tróna (wot měrca 1922 hač do měrca 1929) 78 nowych misijónow założił. Misijónski skutk za rozmnoženjo wěry wopřija tuchwilu 435 wokrjesow. 15. meje t. l. je Swj. Wótc postajił, zo ma so w misijónskich krajach swjedźeń „Maleje Terezy" runje tak swjatočnje wobeńć kaž swjedźeń swj. Franca Xaverija.

Swj. Wótc dari jenomu biskopej na Sicilskej kupje poł milijóna lirow za wukubłanjo 100 seminaristow za misijóny.

Před 50 lětami dźeržeše Swjaty Wótc swoju primicu w cyrkwi swj. Karla al Corso. Tam połoži so tele dny zakładny kamjeń k nowomu wołtarjej z marmora. Dyrbi to być dar cyłoho křesćanstwa k dopomnjeću na bamžowy złoty jubilej.

Před někotrymi njedźelemi běchu w Romje wot lěta 1870 k prěnjomu razej zasy wojeńske kemše. 20000 alpinow ćehnjechu swjatočnje do cyrkwje swj. Pětra a k swj. woprawjenju.

Mjez vatikanskim městom a mjez italskim statom bu **póstowe wučinjenjo** podpisane, po kotrymž ma vatikanske město wot 1. augusta swój wosebity póst. Wšón k tomu trěbny póstowy personal je Italska dobrowólnje poskićiła. Korespondenca, kotraž je direktnje na Swj. Wótca pósłana abo wot njoho wotpósłana, je wot kóždoho porta swobodna. Vatikanske město może telko póstowych kašćikow we swojich mjezach postajić, kaž chce, a smě też ze swojimi póstami zwonka vatikanskoho města swobodnje wobkhadźeć, ale tute wobkhadne wozy abo awta njesmědźa žanych italskich póstowych woznamjenjenjow měć.

Zo by Swjaty Wótc też trošku měra měł, su za měsac august jenož někotre audijency putniskich procesijónow přizjewjene, za měsac september pak hižo zasy 110. Za oktober je španiski putniski ćah ze 40000 wobdźělnikami přizjewjeny.

Swj. Wótc přijimaše njedawno seminaristow ze wšěch krajow. Při tutej přiležnosći bě so w Romje też 75 arcybiskopow a biskopow zešło, kotrymž bamž wo nuznych potrěbach we wukubłanju kandidatow bohosłowstwa poreča. Biskopja dyrbja při wulkim přirostu tajkich młodźeńcow wosebje na to hladać, zo bychu kandidatojo bohosłowstwa we wědomosćach derje wudospołnjeni byli. Tohodla dyrbja biskopja jenož tajkich młodźeńcow přijimać, kotřiž su swoje pruhowanja derje wobstali. Druha wulka starosć Swjatoho Wótca je ta, zo so njeby do „katolskoho skutka" žana politika zanjesła a zo so njebychu duchowni do politiskich stronow zapisali, přetož „mamy jenož jenu stronu, mjenujcy tu japoštołow, kotraž ma duše dobywać".

We Vatikanje su so 7. augusta prózdniny započałe, kaž też wosebje we wšěch kurijach. Wězo guvernatorat (zarjadnistwo vatikanskoho města) kaž też wšě druhe zarjadnistwa, kotrež maja so ze zawjedźenjom konkordata zaběrać, njemóža lětsa na prózdniny hić. Kardinalojo su z wjetšoho dźěła do swojich lětnich přebytkow so přesydlili kaž też prelatojo statnoho sekretariata. A Swjaty Wótc? Wćipni ludźo wšak hižo rozpominaja, hdźe lětsa na wočerstwjenjo póńdźe. Kaž je znate, je wila Barberini w kastelu Gandolfo za lětni přebytk bamža postajena, tola na lětsa tam njeje hišće ničo přihotowane. Skerje je možno, zo Swj. Wótc na krótki čas do Monte Casino zapućuje. Tola też to je jenož hypothesa. Kaž so zda, bamž w tutym lěće Vatikan na dleši čas z ćežka wopušći.

Z **Němskeje.** 68. zjězd němskich katolikow wotměje so wot 28. augusta hač do 1. septembra w Freiburgu. Wuradźować budźe so wo prašenju: „Kak może křesćanska swójba wumóžić?"

Misijónske towarstwo Božoho słowa w Steylu připowědźa, zo ma we swojim klinje hižo 14 Khinesow jako sobustawow.

Němscy biskopja wotdźeržachu započatk augusta swoju lětušu zhromadźiznu w Fuldźe. Přitomni běchu drje wšitcy pruscy biskopja kaž też wulki dźěl južnoněmskich. Też naš knjez biskop tam poby.

Pólska wojuje kruće přećiwo rozšěrjenju špatnych a škódnych spisow a kontroluje kruće wukłady knihow w knihikupstwach a kioskach na dwórnišćach.

Organisacija katolskeje młodosće rosće na zwjeselace wašnjo. W 25 diecezanskich zwjazkach su sorganisowane 3600 towarstwow. Wšo hromadźe maja na 150000 sobustawow. Jako časopisy maja „Přećel Młodosće", „Młoda Pólska" a Wjednik".

Wjednik wukrajnskich katolikow, arcybiskop patriarch hrabja Ščeptycki, wopyta z črjódu swojich wěriwych swjate město a předstaji jich Swj. Wótcej.

Na měrowej konferency němskich a pólskich katolikow rěčeše knjez krajny archivar dr. Schäfer we wosebitosćach pólskoho katolicisma. Wosebje wuzběhowaše wuzki

---

zenjo w spočatku najskěrje hišće spodobaše, dokelž wón khmutaše swoje worjechi dale. Burik wězo njechaše swojomu konikej a wozej tak do wšoho swěta jěć dać a wostajiwši korba pušći so strašnje wołajo za nim. To pak konja hišće bóle roznjemdri a na wšě štyri zlětujo ćerješe nětko po zjawnym puću ke wsy. Wóz jenož tak wotlětowaše ale njezwróći so. Barej drje běše nětk samomu zatrach z woza skočić, skěrje sebi sam hišće tyšnje zabórča. Dokelž běše dosć suche wjedro, so ta dźiwja jězba bjez wulkoho procha a kura njepominy. Kóń a wóz běštej cyle do mróčele kura zawalenej. Jenož dys a dys pokuka konjaca hłowa abo něhdźe koleso z njeje. — Přede wsu pak běštaj dwaj mužej wukazanaj, zo byštaj swěrnje kedźbowałoj, hdy by so přilubjeny hósć nazdala bliži a wuhladawši joho hnydom z khorhojčku na cyrkwinu wěžu znamjo dawałoj. A chcyštaj to też jara swěrnje dopjelnić a kedźbowaštaj pilnje k lěsej. Hdyž tajka mróčel kura so z lěsa wuwali, měnještaj mjez sobu: „Tajkale to mróčel kura! Štó jeno to jědźe! To nichtó druhi njeje hač naš přilubjeny hósć! Tajcy wulcy knježa maja wašnjo jara w skoku jězdźić. Maja też konje k tomu. Štó dha by hewak był? Z našich ludźi tola nichtó dźensa w lěsu njeje. Tu njesměmoj so komdźić! Ćińmoj swoju winowatosć!" A spěšnje kiwaštaj a machaštaj ze swojimaj khorhojčkomaj horliwje tym mužam na wěži. Ći też to dosć kedźbliwi hnydom prawje zrozemichu. „Wysoki knjez jědźe!" a stupichu do dźěła. Swjatočnje wjesele zaklinčachu wšitke zwony a budźachu wjesnych ludźi: „Khwatajće, lubi ludźo, dźiće hosća witać! Njekomdźće so!" A też do dala sćelechu lubozne postrowy lubomu hosćej: „Pójće, pójće, nadobny knježe! Witajće k nam!" Taj mužej přede wsu pak so hišće jónu powohladnyštaj a praještaj sebi: „Nimo měry spěšnje wón jědźe; to dyrbimoj tola khětře ludźom do wsy prajić běžeć, zo sebi njeskomdźa." A hnydom też běžeštaj. — We wsy pak skhadźowachu so, haj běhachu nětko ludźo ze wšěch khěžow a dworow k swjatočnomu powitanju. Před faru zestajowaše so nahladny ćah z khorhojemi a znamjenjemi a mužej pohonještaj też tu do wulkoho khwatka. Črjóda muži a žonow, wćipnych a njedočakliwych, khwataše hnydom před wjes, zo bychu wšitko ze wšoho spočatka widźeli a potom so ćahej přitowaršili. Haj, lědma před wjes, wuhladachu tu wulku mróčel kura, kotraž nimo měry spěšnje so bližeše. „Ha, tamle wón jědźe! Rjekńće tym ludźom tola, zo bychu khwatali!" Haj, widźachu nadobo, kak so z teje mróčele wuwali kóń w dźiwym skoku z deskowanym wozom a zo budźe bórzy do wsy. „Kedźbujće, hladajće so!" wołachu někotři. Druzy jim wotmołwjachu: „Spłošany kóń! Pohonč je najskěrje z woza padnył! Dźeržće toho konja! Wupřimajće joho! Šlahajće jomu, zo tola wjetše njezbožo njestanje!" — Za krótku khwilu běše kóń z wozom tu. Někotři sylni, njebojazni mužojo zestupawši so do puća, hrabnychu a wupřimachu

počah mjez narodnymi a nabožnymi idejemi (přir. katolskich Serbow). Pólska bě přecy twjerdźizna nawječornoho křesćanstwa w rańšej Europje. Pólska je katolicismus wobkhowała też w reformaciji a też w času rozswěćeństwa. Runje z toho hodźi so duchowne njezrozemjenjo Pólskeje pola Němcow z wulkoho dźěla wujasnić. Přez podtłóčowanjo katolskich Polakow přez Rusku wot časa rozdźělenja Pólskeje kaž też přez podtłóčowanja z němskeje katolikam njepřećelneje strony přez pruski stat wurosće sylna wěra do narodnoho mesijasa, kotraž běše z dobom jara nabožnoho razu. Na dołhi čas je tute podtłóčowanjo a tuta wěra pólskomu katolicismej wosebity raz dała. Dźensa je nabožne žiwjenjo w Pólskej wšudźe so wuwiło a rozkćěło, wosebje podpjerane přez eucharistiske hibanjo a přez dźěło młodych katolskich akademikow. Wulke rozdźěle w dušepastyrstwje, kotrež też dźensa z dźěla hišće wobstoja, možemy jenož přez podtłóčowanjo Rusow zrozemić. Njedostatk na wědomostnych mocach w bohosłowstwje kaž też w křesćanskej filosofiji je zběhny. W Lwowje wobstoji wědomostne theologiske towarstwo, Lublinska universita ma katolski raz. Jenož rjana literatura je hišće mało wot katolskoho ducha překisana. Radikalnoho njepřećelstwa přećiwo nabožinje w Pólskej njeje, ale tola radikalne socialne a politiske prócowanja, pola kotrychž ma katolicismus nadawk, prawe wot njeprawoho, pšeńcu wot pjanki rozdźělić. Wosebitu ważnosć dobywa dźensa pólski katolicismus w přitomnosći jako nošer unionistiskeje ideje a jako twjerdźizna napřeco bolšewismej. — Myslimy, zo možemy z tutym dopóznaćom spokojom być, ale wěmy też, zo so tutomu wuznaću njesmě ničo wzać.

We **Winje** dósta ruski wučenc něhduši rektor techniki w Pětrohrodźe dr. Dimitrij Artemiew měšnisku swjećiznu. Młody měšnik je wězo konvertita. Do katolskeje cyrkwje zastupi 1924, w Berlinje. Studowaše w Innsbruku a Winje. Artemiew chce so ruskim ćěkancam wěnować.

Wot 28.—30. junija bě w Sidlcach, hłownym měsće Podlachiskeje, wulki eucharistiski kongres z wjacy hač 40000 wobdźělnikami. Na kongresu, hdźež bě 7 biskopow přitomnych, swjećeše so liturgija kaž we laćonskim tak też w narańšim wašnju, dopokaz za to, kak Pólska też na tutym polu z dobrym přikładom a zajimom druhim doprědka kroči.

Hollandscy socialdemokratojo chcedźa socialistisku krajnu cyrkej wutworić. Khrystusa chcedźa jako „Swěcu a wukonja a změrowachu joho. A nětko woči do woza, kak je z pohončom! Něšto čorne so tu tola hibaše. Kosmatomu barej wšak njebě so rano w joho lěsnym barlinje ani wuzdało, zo hišće dźensa z wozom do wsy pojědźe, wjele mjenje, zo budźe swjatočnje ze zwonami a z črjódu ludźi witany; jomu běše nětko khětrje zatrach před tajkej črjódu, tuž tuleše so do wóznych deskow. Ale podarmo. Wótre woči joho hnydom wuslědźichu a zasy so wołaše: „Tajkale njestwora na wozu! Kosmaty bar! Strašny sylny njeplech! Kedźbujće, hladajće so! Njedajće jomu tola wuskočić! Wobarajće jomu! Zabiće joho!“ A zdobom přeměni so čestne swjatočne witanjo do hrózbnoho njepřećelstwa. Črjóda muži ze žerdźemi a kolikami, hdźež bě štó što hrabnył, tu běchu, też někotre třělby so namakachu mjez mužemi, a na to wótra krótka bitwa. Mištr bar wobaraše so nětko, stupaše so stawajo na zadnje nohi, pokazowaše swoje sylne pazory, rozdaješe klamu — ale, jedyn přećiwo wulkej črjódźe: njemóžne to dobyćo! Kosmaty bar dyrbješe swoje žiwjenjo a swój kožuch woprować. Ćežka to pokuta za joho padušnu slědnosć. Bórzy doběža też burik za swojim konikom a wujasni trochu ludźom, kak je so takle stać mohło. A ludźo, hdyž bě strach nimo, wusmjachu a změrowachu so. Što je barowy kožuch brał a kak su so do barowych pječeni dźělili — te běchu runje k tej swjatočnosći přihódne — njehodźi so zwěsćić. Ale to je wěste, po dobytej bitwje su ludźo swojoho wěrnoho hósća, kiž pozdźišo w rjanej wosobnej kaleši přijědźe, ćim wjeselšo a swjatočnišo witali.

moženja čłowjestwa“ připóznać. Jich nowa wěra dyrbi być wěra bratrowskeje lubosće, kotraž ma dźensnišu kapitalistisku organizaciju přetworić a přeměnić. Nadźijomnje so jim poradźi swoje nowe ideje do skutka stajić. Lěpje wšak by było, bychuli dźěłaćerjow dowjedli k studni čisteje, čerstweje wody křesćanstwa.

Francózska. Kaž „La Croix“ piše (20. 7. 29.), je bohaty amerikanski protestant, kotryž nochce swoje mjeno na zjawne dać, k znowanatwarjenju Verdunskeje kathedrale 100000 frankow darił. We swojim lisće na Verdunskoho biskopa piše wón takle: „Hačrunje sym protestant, připóznawam, zo je katolska cyrkeŵ maćeŕ křesćanstwa, a zo my bjez njeje njebychmy ničo druhe byli hač barbarojo w pohanskej pusćinje.

Wšelake nowiny wozjewjeja wo smjerći pokutneje dźiwadźelnicy, kotraž je so před lětami k cyrkwi wróćiła. Je to 61 lět stara Eva Lavalliere, kotraž je poslednje 7 lět žiwjenjo ćerpjenja a wopora wjedła. Wěsta nowina za dźiwadło piše wo njej takle: „Z hłubokim česćowanjom dyrbi so kóždy čłowjek před tutej žónskej kłonić, kotraž je wot najhóršoho a najzawjednišoho bjezbóžstwa ke khutnej a nutrnej pobožnosći přešła a we wulkej měrje wudźělenu rjanosć z bóžskej hnadu zjednoći.“

Generalny kapitl Trapistow wuzwoli sebi nowoho generala. Je to dotalny abt Don Herman Smets. Trapistojo maja 58 klóštrow z 3500 rjadownikami.

W Reimsu skónčachu so 21. julija swjatočnosće k česći swj. Johany, knježny Orleanskeje. Swjedźeńske wobrjady běchu zjednoćene ze swjatočnosću k wopomnjeću wulkoho kanclera Gersona. Běchu so runje 500 lět minyłe wot joho smjerće. Pater Janvier dźeržeše w kathedrali prědowanjo, w kotrymž přirunjowaše skutkowanja wobeju: swj. knježny a wulkoho kanclera.

Blizko Reimsa leži hora Chaumont, we swětowej wójnje wjele wubědźena přez ćežke bitwy a nadběhi. Tam su Francózojo 12 metrow wysoki kříž z worcla postajili. Boža martra měri na wšě 3 metry a je wumělscy zhotowjena.

Kongregacija „Dobry Pastyŕ Angerski“ wobeńdźe kónc julija swój 100lětny założeński swjedźeń. Wona ma 300 klóštrow we wšěch kónčinach zemje.

W Soterville pola Rouen twari so nowa cyrkej wosrjedź wulkich twornjow. Prjedy hač so z twarom započa, wotměwachu so misijóny. Na dnju samym přinjesechu štyrjo mužojo mócny kříž a postajichu jón na městno, hdźež ma w přichodźe wulki wołtař stać. Wječor přićahny wulka črjóda muži z łopačemi, zo bychu z dźěłom započeli. Dźěłaćerjo chcedźa mjenujcy Boži dom sami twarić.

Španiska je za mexikanskich ćěkancow wulke wopory přinjesła. Na 153 milijónow lirow je lud nakładował za wbohich wokhudnjenych wěrybratrow. Wjele mexikanskich studentow dósta dalše wukubłanjo na španiskich duchownych seminarach. Tak bu mexikanski duchowny dorost zwěsćeny. Swj. Wótc je španiskomu narodej swój wosebity dźak wuprajił za tak wulkotne skutki křesćanskeje lubosće.

Wšelčizny.

Napřeco zakliwanju. W měsće Pisa su so před krótkim skhadźowali a wuradźowali, kak mohło so napřeco zakliwanju zakročić. Też w našich Serbach słyšiš husto sakrować a zakliwać a čertować. Jara rjenje to runje njeje, a wyše toho, a to je najhórše, je to hrěch a ranjenjo. Sakrowanjo je dopokaz za njezdźěłanosć a za njewobknježenjo.

Dorosćeni so jako małe dźěći zadźeržuja. Najnowša móda w Americy su elegantnje zdrasćene klanki, kotrež dorosćene knježny a knjenje na swojich překhodźowanjach wokoło noša. Drasty tutych klankow su drastam, kajkež jich hłupe knjenje noša, přiměrjene, Też tutym klankam napowěšuja drohotnostki a debjeńki, podobne kaž je same noša. — Pola nas wšak so kóžda holca, kiž je někajke 13 lět, hańbuje, zo sebi hišće hrajka! Zajimawje, swět kotryž nochce wo dźěsću ničo wědźeć, zapaduje do tajkeje hłuposće a kołwrotnosće.

Přičina. „Praj mi jeno, lubša towařška, přečo twoji ludźo na twojoho nawoženju takle swarja. Tón je tola tak dušny človjek, kajkohož z rědka nadeńdźeš“ — „Tebi, moja luba znamška, chcu to z prawdu prajić: To wšak ma swoju přičinu, wón je sebi njedawno rjany nowy awto kupił, kotryž ma jenož dwě sydle — a my smy po domje sedmjo.“

* * *

Dosahace znamjo. „Ach, wy sće na pósće přistajeny? To je mi runje lubo, zo słyšu. Njeznajeće wy tam knjeza, kiž z mjenom Mužik rěka?“ — „Luby knježe, my smy na pósće na wšě dwanaće mužikow. Njebyšće traš swojoho mužika trochu bliže wopisać mohł? Kajki dha je?“ — „Ach tak do drobna wšak wam joho woznjamjenić njemóžu. Wón wšak je sebi njedawno pola mje dwaceći hriwnow wupožčił, a nětko na mnje wjacy njehlada.“ — „O, toho ja derje znaju!“

* * *

Austriski biskop, kotryž běše zdobom też kardinal, přińdźe na swojim firmowanskim puću też do wjesneje šule. A na sćěhowacym pruhowanju z nabožiny chcyše so biskop mjez druhim też přepokazać, hač su dźěći trochu wědome wo zarjadowanju katolskeje cyrkwje. Prašeše so tuž, štó je bamž a kajka joho móc, kajke prawa a winowatosće maja kardinalowje. Na prašenjo: „Što maja kardinalowje činić, hdyž je bamž wumrěł“, dósta prawu wotmołwu: „Kardinalowje maja nowoho bamža wolić.“ Dalše prašenjo rěkaše: „Koho kardinalowje za nowoho bamža wuzwola?“ A prawje so wotmołwi: „Jenoho ze zhromadźizny kardinalow.“ Potom rjekny pruhowacy biskop dale: „Ja sym też kardinal. Mózu ja też za bamža wuzwoleny być?“ Wołane dźěćo wotmołwi kruće: „Ně!“ Na to kardinal: „Čohodla dha nic?“ A swěrnje so wotmołwi: „Dokelž ma so kóždy króć najhódniši wuzwolić!“

Towařstwowy powěstnik.

Budyšin. „Młoda Jednota.“ Młodźency a knježny změja njedźelu 25. augusta wulět do Hrubjelčic. Wotendźemy popołdnju w 3 hodź. wot Serbskoho Domu. Prajće też druhim, zo bychu so prawje wjele wobdźělili.

Předsydstwo.

Methodiske kurzy za serbskich wučerjow je ministerstwo přizwoliłe. Wone započinaju so přichodnu srjedu! kóždy raz traja 3 hodź. Zamołwjenje přijima hnydom wučeŕ Měškank w Radworju.

Promień. Njedźelu, 18. augusta, popołdnju 1/2 4 hodź., wotměwa towařstwo w Khrósćicach we Wjeńkec hosćencu měsačnu zhromadźiznu. Prošu pólske spěwniki sobu přinjesć. Wočakujemy cyle wěsće wšěch towaršow a towařški, wosebje su też witani ći 5 towaršojo, kotříž chcedźa so lětsa do Dalkow podać. **Předsyda.**

Należnosće našoho towařstwa.

Sobustawy na lěto 1929.

Khrósćanska wosada. Kk.: 543.—546. z Khrósćic: Józef Aksman, Pawoł Grofa (kublef), Jan Nowak, Pawoł Šibak; 547. 548. z Jaseńcy: August Šworak, Jan Šenkař; 549.—551. z Worklec: Mikł. Brězan, Pawoł Ela, Marja Kindermanowa; 552. 553. ze Smječkec: Jan Šnajder, Jakub Šustyr; 554. z Hory: Jan Rjeda; 555. z Łuzča: Madlena Šwejdźina; 556.—569. z Noweje Wjeski: Jurij Grubert, Michał Herlich, Jakub Koch, Michał Kupka, Arnošt Lorenc, Jurij Nowak, Jakub Šewc, Jurij Wojnař, Mikławš Dyrlich, Jakub Haša, Jakub Langa, Jan Khilan, Jurij Krawc, Michał Lorenc.

Sobustawy na lěto 1928.

Čo. 1117. Š. K.; čo. 1118. N. K.; čo. 1119. Š. J.

Dobrowólne dary za Wosadnik.

Kk.: N. N. z Khrósćic 8 hr.; kubl. Pawoł Grofa z Khrósćic 1,50 hr.

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 12. augusta 1929.

Woły: 198. 1) Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět 58—61 hr. 2) Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene 51—56 hr. 3) Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše 43—48. 4) Mjenje picowane wšěch starobow — . 5) Mjasne — . 6) Husumske z pastwy — . **Byki:** 320. 1) Połnomjasne, dorosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće 58—61. 2) Połnomjasne, młódše 52—56. 3) Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše 46—49. 4) Špatne —. **Jałojcy a kruwy:** 484. 1) Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće 50—53. 2) Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět 59—63. 3) Starše wukorm. kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy 45—50. 4) Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy 47—55. 5) Mjenje a špatnje picowane 36—40. 6) Husumske z pastwy 30—32. **Ćelata:** 727. 1) Najlěpše wukormjene 83—88. 2) Mjenje wukormjene a tajke wot cyca 75—80. 3) Špatne 62—72. **Wowcy:** 991. 1) Młódše a stare. wukormjene 71—74. 2) Starše wukormjene 65—70. 3) Mjenje wukormjene (Märzschafe) — . 4) — . **Swinje:** 2537. 1) Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiženjow, hač do 1 1/2 lět stare 88—90, 2) Wukormjene 90—92. 3) Mjasne 88—90. 4) Špatne 86—88. 5) Rancy a kundrosy 78—84.

15. augusta 1929.

Ćelata (910): 1) 80—85. 2) 70—88. 3) 60—68.

Swinje (665): (přez 300 pt.) 1) 86—88. 2) (240—300) 87—88. (3 (200—240) 86—87. 4) (160—200) 86—88.

Běle
Józeflilijowe sadźeńki
ma na předań
Jan Krawc
w Khelnje čo. 6.

Marja Runge
wumjełska wušiwarnja za paramenty
w Budyšinje, Lubijska droha čo. 9
poruča so k zhotowjenju a k wuporjedźenju wšitkich
paramentow, ryzwow, pluvialow a khorhowjow.

Vogtlandske Madras- **gardiny,**
přikrywy na sofy, łoža, blida a diwany, wóskowanki, łožowe šaty
J. Erler, Budyšin
Zwonkowna lawska hasa 10
— Posłužujemy serbscy. —

Meble
Jstwy za knjezow bydlanske jstwy spanske jstwy
z dobroho drjewa a napodobnjene
Kuchnje, rjane mustry wot **145** hr.
Też jednotliwe meble
Dobre dźěło, tunje płaćizny!
Płaćenjo po dźělbach!
Při hnydom zapłaćenju wysoki rabat
Pawoł Handrik
Budyšin
Kamjeńtna dróha 32
při Drjewowych wikach

Swědomite wuwjedźenjo
wšěch točenjow
kaž **britwjow, nožicow, konjacych nožicow** atd.
J. Hampel
Kotołska hasa 11.

Vogtlandske wumělske **gardiny**
kupujeće stajnje tunjo pola
Kurt Erler w Budyšinje
jenož na žitnych wikach 11
napřećo „Złotej hwězdźe“.

Serbska ludowa banka w Budyšinje
Filialcy we Wojerecach a w Khoćebuzu
Agentury: **w Khrósćicach** pola knjeza **M. Čornaka,**
w Kulowje pola knjeza **Oty Bulanka,**
w Rakecach pola knjeza kantora **J. Rjelki**
Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy zapołožować na knižku a zběhać po potrěbnosći.
Zadanja pjenjezy ze 6—9 procentami
Telefon 3506 a 3507.

Počasne wupředawanjo

17.—30. augusta 1929

Wšě twory po płaćiznje nadobje ponižene!

Płatowe a bałmjane twory

Hilger, Budyšin, Lotzowa droha 20 I Žane klamy.

Zdwórliwje dopominam z tutym na swój bohaty skład, wopřijacy:

pórclinowe a škleńčane twory, stojate a wisate kříže w najpřihodnišich wudźełkach, paćerje a paćerjace knihi we wšěch płaćiznach, skapuliry a pjenježki, postawy swjatych a swjećatka, tež wołtarne swěcy we wšelakich wulkosćach a zhotowjenjach (za cyrkwje wuznamne płaćizny).

Bjarnat Möller w Kulowje

Cyrkwina dróha 4

Serbski Hospodař

ratařske wulkowikowanske tow. z wobmj. ruk.

Telefon: w Budyšinje 3510, w Khoćebuzu 1247.

Naš młyn w Delnim Wujezdźe, tel. čo. 13, dźěła nětko też

dejwo spěchowacu picu

z ržanych a pšeńčnych wotrubow, rajsoweje mučki a mučki wolijowych wosuchow po receptach nazhonitych skotarjow, wšě dźěle w najlěpšich a najčisćišich kajkosćach.

Tutu picu předawamy jako

łužisku dejwo spěchowacu picu

I. družina wopřija 18,06 % proteina
a 8,42 % tuka,
II. družina wopřija 19,48 % proteina
a 7,83 % tuka.

Wobej družinje stej po wobswědčenju statneje přepytarnje w Möckernje pola Lipska njeskaženej a čistej.

W Budyšinje zetkamy so

w kofejowni Lehmann

na Serbskej drózy 8.

Najsłódniše konditorske pječwa

Wosebitosć: Torty jako dar při wšitkich składnosćach.

Wšědnje popołdnju a wječor koncert.

Njedźelu 4. augusta zemrě jedyn z mojich najlěpšich a najswěrnišich čeladnikow,

Pawoł Kokla.

Chcu jomu stajnje dźakowny pomnik we wutrobje wobkhować. Bóh daj jomu wěčny wotpočink!

W **Miłoćicach,** 10. augusta 1928.

Beno Pjech.

Po dołhej, z wulkej sćerpnosću znjesenej khorosći zemrě, ze swj. sakramentami husćišo domawobstarany, do Božeje wole podaty, 52 l. 6 m. 24 d. stary, naš luby mandźelski, nan a bratr

Mikławš Jurš

kubleŕ a korčmaŕ we Wotrowje.

Joho ćěło pokhowachmy 15. augusta na wosadnym kěrchowje. Wšěm, kotřiž drohomu wotemrětomu za časy joho khorosće a na póstwječorach za joho dušu so modlo lubosć wopokazachu, tež přewodźerjam, wosebje nošerjam

wutrobne „Zapłać Bóh tón Knjez"

wuprajamy a poručamy dušu drohoho zemrětoho křesćanskim modlitwam.

We **Wotrowje,** na dnju pohrjeba.

Hłubokozrudźena wudowa,
dźěsći a bratr.

10. augusta zemrě we wysokej starobje 81 lět 7 měsacow na puć do wěčnosće derje přihotowana a bu 14. t. m. w Khrósćicach pokhowana naša luba ćeta

Marja zwud. Koklina rodź. Kralec

w Zejicach.

Za wšu ji wopokazanu česć a lubosć w času jeje khorosće, za pobožne modlitwy na póstwječorach kaž też za bohate k rowu-přewodźenjo wšitkim

najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh luby Knjez"

wupraja

W **Zejicach,** 14. augusta 1929.

Zrudni zawostajeni.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za reklamowy rjadk w teksće so 50 pj. płaći. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Zamołwity redaktor: Kapłan Józef Nowak w Budyšinje, Kirchplatz 2. — Pokładnik: Jurij Šołta, wučef, Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćerńje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje z póstšekowym kontom: Drježdźany 33458. Dalokoročak čo. 3895.

34. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **24. augusta 1929.** | **67. lětnik.**

Don Bosko.

(Skóńčenjo.)

Nowa hwězda na njebju swjatych.

Wšitko, štož Don Bosko započa a twarješe, činješe jenož we wulkotnej dowěrje na Boha toho Knjeza, zo w prawym času dobroćerjow póśćele. Husto njeměješe na započatku ani liry w zaku.

Bóh tón Knjez běše sebi tutoho swjatoho muža zbudźił w času, kotryž běše za katolsku cyrkeŵ w Italskej nanajbóle strašny. Italska běše tehdom na wjele małych statow rozdźělena, w kotrychž z wulkoho dźěla cuze wjerchowske swójby knježachu. Ale Italjanojo chcychu wulku zjednoćenu Italsku, kotraž by mohła mjez druhimi narodami ważne słowo sobu rěčeć. Tak nastachu po cyłe lětdźesatki w Italskej same wójny, kotrež buchu wot lěta 1830 a wosebje wot 1848 z Turina, z kralowstwa Piemontskoho a Sardinskoho, napřećo druhim knježerstwam wjedźene a to z pomocu samych revolucijow. Dokelž mějachu we wšěm wjednistwo cyrkwi njepřećelni swobodni mulerjo, njeskóńčichu prjedy, hač w lěće 1870 dobychu město Rom, hdźež Swjaty Wótc sydli, hdyž běchu hižo prjedy tutomu druhe města a krajiny rubili. Tući njewěriwi mužojo chcychu pak docyła też katolsku cyrkeŵ zničić a tuž wšudźom, we Italskej cyle wosebje, napřećo katolskej cyrkwi wustupowachu. Zawěrachu klóštry a seminary, zo by znjemóžnjene było, nowych měšnikow wukubłać. Rozšěrjowachu njewěru wosebje też přez nowiny a knihe. A tu přińdźe Don Bosko ze swojimi wustawami na pomoc. W lětach 1848—1863 bu jenož za Turinsku diecezu pola Don Boska wukubłanych na 800 bohosłowcow. Mnozy joho khowancow wěnowachu so měšniskomu powołanju. Hač do joho smjerće wuńdźe z joho wustawow přez 2500 měšnikow.

W tutym času, hdyž buchu stare klóštry ničene, załoži Don Bosko nowy rjad. Sam widźeše, hdyž joho wustawy tak rosćechu, zo dyrbi měć pomocnikow. Naležo 1855 poruči ministerstwo Cavour-Ratazzi zběhnjenjo cyrkwinskich rjadow a towarstwow. A w samym času, 25. měrca 1856, wotpołoži prěni bohosłowc do rukow Don Boska swjate sluby. Tři lěta pozdźišo běše to tón samy minister Ratazzi, kotryž běše druhe rjady zběhnył, Don Boskej radźeše, zo by k wjedźenju swojich wustawow towarstwo założił. Hdyž w lěće 1858 też bamž Pius IX. joho k tomu pohnuwaše a prěni naćisk prawidłow pokhwali, kročeše Don Bosko na tutym puću dale. Wulka bě joho radosć, hdyž bu joho towarstwo „Salesijanow“, kotromuž běše mjeno po swj. Francisku Saleskim dał, 3. apryla 1874 po wulkich pruhowanjach a ćerpjenjach wot Pija IX. swjatočnje připóznate. Joho nadawk dyrbješe być: Woćehnjenjo a wuwučowanjo młodźiny, wosebje khudych, w oratoriju, hospicu, wučowniskich domach, šulach, konviktach. Starosć za wukubłanjo měšnikow, wosebje tak mjenowanych pózdnich powołanjow, to je tajkich, kotřiž njeběchu prjedy swoje powołanjo spóznali, abo dla wšelakich zadźěwkow njeběchu móhli studować. Nabožne powučenjo luda přez prědowanja, misije, towarstwa, nowiny a knihe. Pomoc khorym a khudym (caritas), misije w pohanskich krajach, pomoc wupućowarjam (emigrantam).

Hač dotal běše so Don Bosko jenož wo mužsku młodźinu starał. Ale dyrbješe-li joho dźěło dospołne być, njesmědźeše zabyć na žónsku młodźinu. Po prawidłach za swój mužski rjad założi Don Bosko w lěće 1872 žónsku kongregaciju sotrow, kotraž so mjenuje kongregacija dźowkow Marije, pomocnicy křesćanow, kotraž bu też 1874 připóznata. Štož su Salesijanojo za hólcow, to su tute sotry za holcy.

We swojej młodosći mysleše Don Bosko też jara khutnje, zo póńdźe do pohanskich misijónow. Ale joho spowědnik jomu to njedowoli, kaž by wot Boha rozswěćeny był, zo je Bosko we swojej domiznje k wjetšim wěcam powołany był. Tola lubosć k misijam njewuhasny w joho wutrobje. Hdźež móžeše, podpjerowaše misije. A hdyž běše nětko wosebitu kongregaciju założił, mysleše hnydom na to, swojich duchownych synow póslać do pohanskich krajow. Bóh tón Knjez běše joho też rozswěćił, zo so to stanje. Běše to w lěće 1854. Jedyn z joho studentow, Jan Cagliero, běše ćežcy skhorjeł a lěkarjo njemějachu žaneje nadźije wjacy. Don Bosko dźěše, zo by khoroho na smjerć přihotował. Hdyž pak

durje jstwički wotewri, běše tuta ze spodźiwnym swětłom napjelnjena. Běły hołbik z wolijowej hałžku lećeše ke khoromu a położi hałžku na hłowu khoroho hólčeca a zhubi so. Ze spodźiwanjom stupi Don Bosko do jstwički. Ale kaž by so přeměniła — wokoło łoža stejachu wosoby dźiwich narodow, do kožow hubjenje zawalene, a hladachu starosćiwje na khoroho a hnydom so zasy zhubichu. Bóh tón Knjez rozswěći Don Boska, što ma to znamjenić. Na Caglierowo prašenjo, hač přińdže joho na smjerć přihotować, wotmołwi: „Ty so wustrowiš a budźeš měšnik a z brevirom pod pažu poćehnješ daloko a budźeš wjele skutkować.“ Prěni wobraz wułoži sebi, zo budźe měšnik a biskop, druhi, zo budźe skutkować mjez dźiwimi narodami. Pozdźišo praješe też, hdyž běše Cagliero z někotrymi druhimi bohosłowcami hromadźe: „Jedyn z was budźe hišće biskop.“ Studenća žortowachu wo tym. Ale 30 lět pozdźišo běše Cagliero misijónski biskop, haj bu hišće kardinal. Wo čož běše w lěće 1848 a pozdźišo prosył: „Hdy bych jenož wjele, prawje wjele měšnikow měł, zo bych je mohł do pohanskich krajow pósłać“, to so dopjelni, hdyž 14. novembra 1875 prěnich 10 misijonarow do južneje Ameriki wupósła. A dźensa sta joho synow skutkuja mjez pohanami w Americy, Africy, Asiji. We lěće 1885 běše hižo 15000 pokřćenych. 7. decembra 1884 běše Cagliero na biskopa wuswjećeny, kaž běše 30 lět prjedy to Don Bosko widźał. Kak so wón radowaše, hdyž krótko před swojej smjerću widźeše tutoho swojoho duchownoho syna jako biskopa, kotryž jomu přiwjedźe mału pokřćenu Indijanku. Z kajkej česćownosću wokoši joho biskopski pjerśćeń, z kajkej nutrnosću žohnowaše joho a tu holčku, prěnjoho swojich misijonarow a płód salesijanskich misijónow!

Ale wobraz našoho swjatoho njeby dospołny był, jeli bychmy ničo njeprajili wo joho spisaćelskej dźěławosći. Don Bosko widźeše, kak runje přez nowiny a knihe so njewěra rozšěrja. A tuž přimaše so pjera, zo by też na tutym polu wojował. Słowo z klětki słyša jenož někotři, ale pisane słowo z knihow abo nowinow čitaja tysacy a tysacy a to husto hakle zasy po lětach, tak zo je tute přecy zasy žiwe. Dźiwać so dyrbimy, zwotkel je Don Bosko jenož časa nabrał pódla starosćow za swoje wustawy, pódla swojich wopytow w khorownjach, pódla dušepastyrstwa na klětcy a w spowědnym stole telko pisać. Na 100 knihow a knižkow je wón napisał, někotre z nich maja přez sto wudanjow. We wjacy milijónach su joho knihe rozšěrjene.

Wulkotne je skutkowanjo Don Boskowo, wulkotny wuspěch joho kongregacije. Tuta kongregacija ma přez 5000 sobustawow, mjez nimi jenoho kardinala (Hlond, arcybiskop Póznjanski) a cyłu rjadu biskopow. Wšelakich tych wustawow a šulow je na 1400 z wjacy hač 150000 šulerjami a khowancami; wyše toho wobstoji na 400 towarstwow prjedawšich šulerjow z wjacy hač 250000 sobustawami. Kongregacija sotrow ma na 4000 sobustawow, na 1500 wšelakich šulow a wustawow z wjacy hač 150000 šuleŕkami. Woprawdźe njesłyšany to wuspěch.

A to wšitko je nastało tak rjec z ničoho. Wulka dowěra na Boha toho Knjeza móžeše tole jenož dokonjeć. A tu měješe Don Bosko. Hdyž spózna, zo je něšto wola Boža, potom njeboješe so ničoho wjacy. Bóh tón Knjez pomóže, hdyž chce to měć. A při tym wulka poniżnosć. Wón sam njebě ničo, wšitko jenož Bóh tón Knjez. Sam běše jenož najposledniši. Tohodla měješe też wšitke přesćěhanja a ćerpjenja za khłostanjo za swoje njedospołnosće. K tomu wulka dźěławosć. Dźěłać, dźěłać! To běše joho hesło. Žadyn wokomik zhubić přez lěnjosć.

Znutŕkowny wuspěch pak, wosebje we wućehnjenju młodźiny, je płód joho wulkeje lubosće. Don Bosko njetrjebaše ženje bić. Ćělne khłostanjo njesmědźeše so w joho wustawach nałožować. Tajnstwo joho wukubłanja běše wulka lubosć, wo kotrejž swj. Pawoł rěči, lubosć, kotraž wšitko wopruje, wšitko dawa, wšomu rozemi, wšitko wodawa, wšitko přemóže. Lubosć běše wotewrjena wšěm, nic jenož dobrym, ale też zanjerodźenym, skaženym. Wutroba połna lubosće běše kóždomu jednotliwomu wotewrjena. A tuta lubosć činješe dźiwy. Jenož jedyn příkład. Jónu dawaše Don Bosko exercicije 300 młodostnym złóstnikam w khłostarni (jastwje) La Generala. Přez swoju lubosć doby sebi dowěru wšěch. Don Bosko běše sebi wužadał, zo žadyn zastojnik abo policaj njesmě widźeć być. Kaž dźěći wokoło swojoho wótca běchu khłostańcy k njomu. We tutych dnjach njebě žanoho poroka abo napominanja trjeba. Na kóncu přistupichu wšitcy k swjatym sakramentam. Don Bosko wužada sebi nětko wot direktora tuteje khłostarnje jedyn swobodny dźeń za wšitkich, zo by z nimi wulět do wokoliny sčinił. Tutón hladaše na Don Boska, hač je tola hišće při strowym rozomje. Ale Don Bosko dźěše dale k ministrej. Běše to znaty njewěriwc Ratazzi, kotryž pak běše skutkowanjo Don Boska bliže spóznał. Tón chcyše dowolić, hdyž budźa zastojnicy, dohladowarjo sobu. Ale to Bosko njechaše. Skónčnje dowoli minister, hdyž so Don Bosko zaruči, zo so wšitcy wróća. A tu so sta njesłyšana wěc. Jenoho ranja ćehnješe Don Bosko z tymi 300 khłostancami won bjez kóždeje straže. Jenož dwě dźěśći wjedźeštaj wosoła z trěbnej jědźu. A cyły dźeń sebi wonka hrajachu a bjesadowachu; wječor pak njepobrachowaše ani jedyn, hačrunjež běše přileżnosće k ćeknjenju dosć. Tak mytowachu tući khłostańcy joho dowěru a lubosć.

Don Bosko pak wužiwaše też wosebite srědki. Tute chcyše też jedyn jendźelski, njekatolski minister spóznać. Don Bosko dowjedźe joho do kapale před wołtař a praješe: Modlitwa, wšědna Boža mša, husćiše swj. woprawjenjo, swj. spowědź a nutrne česćowanjo maćerje Božeje — to su naše srědki k wućehnjenju młodosće. A k tomu dowěra też k wšěm. Dowěra zbudźuje zasy dowěru a přikhilnosć. Don Boskowe wustawy běchu bórzy swětaznate. Z daloka přikhadźachu wučomcy, zo bychu tu pedagogiku — wumělstwo wućehnjenja — studowali. Haj, móže so prajić, zo je Don Bosko najwjetši pedagog — wukubłař młodźiny. Što je napřećo tomu Komensky, Pestalozzi a druzy — ale dokelž je měšnik swjateje katolskeje cyrkwje, so joho mjeno w mnohich worštach zamjelčuje.

Tak skutkowaše Don Bosko. Ale zwotkelž bjerješe wón srědki za tak wulke wěcy? Kaž hižo prajachmy: z dowěry na předwidźiwosć Božu, kotraž jomu přecy zasy dobroćerjow pósła. Ale wón wědźeše też dobroćerjow dobyć a sebi zdźeržeć, kotrychž tak rjec do wosebitoho bratrstwa zjednoći: zjednoćenjo Salesijanskich sobudźěłaćerjow, kotříž maja so wo žohnowanjo Bože za dźěławosć Salesijanow modlić a jich z jałmožnu podpjerować abo druhich dobroćerjow namakać. Bamžojo su też tutych pokhwalili a připóznali a jim wšelake wotpuski wudźělili. Dźensa je na 360000 tajkich sobudźěłaćerjow.

Swjaty běše Don Bosko we swojim žiwjenju, swjaty wumrě. Poslednje lěta běše časćišo khorowaty. Ale dźěłaše dale. Naposled sedźeše jenož we swojim stólcu. Za najmjeńše służby běše dźakowny. Wosebje doporučowaše časćiše swjate woprawjenjo a česćowanjo maćerje Božeje. Hdyž njemóžeše hižo z prawicu žohnować, połoži swoju lěwicu na hłowu swojoho přećela a daše sebi ruku wjesć, zo by křižik sčinił. Žohnujo dźěše přez žiwjenjo, žohnujo wumrě. Jene z poslednich joho słowow běše: „Prajće wšěm mojim hólcam, zo jich wšitkich w paradizu wočakuju. Tam budźemy wěčnje zbožowni! Sempre avanti! Přecy doprědka!“

Rano 31. januarja 1888 wumrě zbóžnje. Wječor před tym móžachu wšitcy joho hišće widźeć. W stólcu

sedźeše, hłowu nakhilenu, křiž na wutrobnje — za tutón swět hižo wotemrěty. Tutón wobraz lubowanoho wótca zary so wšěm do wutroby.

Joho ćěło bu w cyrkwi wustajene. Na 40000 ćehnjechu wokoło marow, přez sto tysacow joho přewodźachu k rowu we Valsalice pola Turina po joho přeću, hdźež je wustaw za małych Salesijanow a wukubłanjo na japoštołow młodźiny a pohanskoho swěta. Tam puću ja sta a tysacy, zo bychu pola joho rowa načerpali zahorjenja za japoštołstwo k zakhowanju swěta za Boha a wěru.

Politiski rozhlad.

Konferenca w Haagu.

Wot 6. augusta wuradźuja nětk wotpósłancy wulkomocow wo tak mjenowanym Youngplanje, kotryž ma město dotalnoho Dawesowoho plana wotškodźeńske a zarunańske płaćenja Němskeje na dalše zarjadować. Při tym su sebi dobyćerjo do włosow zajěli, přetož kóždy chce za sebje najwjacy měć. Wosebje Jendźelska je njespokojna a měni, zo při nowym zarjadowanju překrótko přińdźe. To bě jeje zastupjeŕ Snowden z jara jasnymi a wótrymi słowami wuprajił. Za dwě njedźeli nětk pytaju Jendźelsku změrować a spokojić. Ze wšěch možnych kužołow pytaju jeje pozdatny wupatk zarunać. Jenož wot swojoho nichtón ničo spušćić nochce, k lěpšomu Jendźelskeje. To pak Snowden runje žada, zo by Jendźelska runje tak derje při rozdźělenju stajena była kaž druhe mocy. Je hižo hrozył, zo wotjědźe. Tuž je wšo jara zašmjatane. K tomu hrozy nětk też zastupjeŕ Němskeje, zo njeje přišoł słuchać na wadźenjo dla rozdźělenja wójnskich dobytkow. Dyrbi nětk skoro wědźeć, što 1. septembra budźe. Přetož k 1. sept. dyrbješe tutón Youngplan płaćiwosće nabyć a Němska měješe po nim wotškodźenjo płaćić. Po dotalnym Dawesowym planje by wona měła wjacy hač 500 milijónow wjacy płaćić. Tuž je k zrozomjenju, zo dyrbi wona wědźeć, što k 1. sept. budźe. Zdobom chce Němska wědźeć, hdy nětk skónčnje wobsadźeńske wójsko z porhynskich krajow wućehnje. Jendźelska chce swojich wojakow započejo w septembru hač do decembra wróćo wzać. Francózska pak by tak dołho kaž jenož možno hišće při Rhynje wostała. Zańdźenu srjedu je tohodla so hłowna zhromadźizna zasy powołała a nimale kritiscy skónčiła. Snadź tola hišće bjez wuspěcha so rozeńdźe. Potom přińdźe němske moratorium a położenjo njebudźe lěpše.

„Zeppelin“ w Japanskej.

Póndźelu dopołdnja je powětrowa łódź „Hrabja Zeppelin“ zbožownje do Japanskeje doleća. Štwórtk před tym běše zahe rano z Friedrichshafena wuleća. Němsku přelećawši čakachu na nju njesměrne zdalenosće Wulkoruskeje. Połojca Europy a połojca Asiskeje skoro słuša Ruskej. Spěšnik trjeba 14 dnjow a 14 nocow, zo by tute njesměrne kónčiny přejěł. Přez 11000 km dyrbješe „Zeppelin“ leće, prjedy hač tute z dźěla hišće cyle njeznate a njepřeslědźene kraje njepřewidźomnych pralěsow a bahnow přeleća. Nimale runje 100 hodźinow je k tomu trjebał. Z łódźu na morju by człowjek runje 9 njedźeli trjebał, prjedy hač by do Tokia dojěł. Tuž je to wulkotny postup. Zemja zhubjuje za człowjeka swoju wulkosć a swoje zdalenosće. Z wulkej zahorjenosću su „Zeppelina“ w Japanskej witali. Wšo běše na nohach. Z wjesołosću ludźo płakachu. Rjane dny je dr. Eckener a wobsadka powětrona w Tokiu přeżiwiła. Dale spěcha powětron přez njesměrne daliny wulkoho morja do Ameriki. 8500 km ma z nowa přeleće, ale tón króć nad wodu. Mnoho wšitcy 20, kotřiž sobu leća, dožiwja a za krótki čas wohladaja. Tola wšak je tajka powětrowa jězba wokoło swěta nimale droha. Płaći 36000 hr. Tuž drje z nas nichtón tak khětře sobu njepoleći.

Wójna w dalokim ranju.

Mjez Ruskej a Khinu je so wójna we woprawdźitosći započała. Runje podpisany Kellogowy pakt měra na tym ničo njepřeměni ale dopokaže, zo stoji jenož na papjerje a zo je we woprawdźitosći tola njeskutkowny. Jedyn druhomu wumjetuje, zo je započał. Ruska so na to hórši, zo ruscy emigrantojo a też regularne khinske wójsko přez hranicy přikhadźa a napaduje. Khina zasy wozjewja, zo je ruski regiment z 21 lětakami a z pancerowymi wozami hranicu překročił a khinske wójsko přimał. Je wšak woprawdźe strach, zo, jeli so Ruska a Khina w dobrym njewurunataj — a kaž so zda, njeje Khina k tomu zwólniwa — nabite třělby prjedy wutřěla. Štó pak móže započatu wójnu potom zasy zastajić a zamjezować? Bóh přelutuj człowjestwo před wójnu!

Z Łužicy a Serbow.

Z **Budyšina.** Po wozjewjenju dźenika „Vossische Ztg.“ přińdźe za prěnjoho biskopa do Berlina naš najdostojniši knjez biskop dr. Christian Schreiber. Tola we wěrnosći leži wěc tak, zo njeje Berlinske biskopstwo dotal hišće po cyrkwinskim prawje wobkrućene. Tak też njemóže hišće žadyn biskop wot Swjatoho Stoła pomjenowany być. Wěste je, zo je mjez wosobami, kiž maja najwjetše wuhlady na Berlinske biskopstwo, też naš knjez biskop, pódla prelata Kallera ze Schneidemühl, a prelata Steinmanna ze Ščećina.

Z našoho biskopstwa. Z 1. septembrom stanu so tute přesadźenja: Knjez kapłan Felix Mrugalla ze Šěrachowa do Cwikawy; knjez kapłan Křesćan Köhler z Cwikawy do Drježdźan při Dwórskej cyrkwi; nowy měšnik Karl Adler, w tón čas k wupomhanju při Dwórskej cyrkwi, jako kapłan do Šěrachowa.

Z **Dobruše.** W našej wjescy je hadrija, hdy ma so lětsa kermuša swjećić. Dotal je stajnje 2. njedźela septembra za nju postajena była a w „Předźenaku“ je tutón termin też za lětuše postajeny. Najwjacy drje budźa też 8. septembra kermušu swjećić, kaž też korčmarjo, tola někotři so powołaja na stary nałožk, zo swj. Marja njesmě sobu kermušować, wona drje smě pjec a warić pomhać, nic pak sobu jěść. Měnjeny je swjedźeń swj. Marije naroda, 8. septembra. Štó ma prawje a štó móže prawy dźeń wujasnić, a lěpje hišće dopokazać?

Z **Njebjelčic.** Na swj. Marije do-njebjeswzaća ćehnješe ćežke Bože njewjedro přez našu wokolinu. Při tym dyri błysk do bróžnje kublerja Hermana. Motor počinaše so palić a płomjo sapaše z woknom won. Tola k zbožu dohladachu so hnydom wohenja a přińdźechu na pomoc. Motor posypachu z pěskom a tak woheń podusychu. Motor běše zničeny, Boži woheń pak so dale rozšěrić njemóžeše a tuž bu bróžeń zdźeržana. — Też pola žiwnosćerja Kórjeńka dyri błysk do ličaka a rozbi jón a někotre elektriske lampy. Tola bu naša wjes dźakowano Bohu před wóhnjom a škodu zwarnowana.

Z **Kamjenca.** Pućowanske radupodawanjo za maćerje wotměje so wutoru 27. augusta pop. 3/43 hodź. w Ralbicach pola Brězanec a 1/24 hodźin w Sernjanach pola Kórjenkec. Lěkaŕ budźe přitomny.

Z **Kamjenca.** Njedźelu 1. septembra budźe tudy dopołdnja w 9 hodź. swjate firmowanjo, popołdnju w 2 hodź. něšpor z wobkhadom na kěrchow a w 4 hodź. położenjo zakładnoho kamjenja za wustaw swj. Jurja, na wječor wopyta najd. knj. biskop hišće młodu wosadu w Połčnicy. — Wo nowotwar běchu so 7 twarskich mištrow prócowali. Najnižši naćisk zapodaštaj kk. Reif a Roick w Kamjencu. Prěniši dósta murjeńske, druhi ćěsliske dźěła. Knjez Reif ma mnohich dźěłaćerjow ze Serbow. Zdobom wšěm wutrobny dźak za zbožopřeća k twarjenju z prózstwu wo pobožnu modlitwu a dalšu woporniwosć!

Z **Kulowa.** Njedźelu w nocy so bróžeń a kólnja pólnoho měšćana Krenca na Budyšskim naměstnje wotpaliśtej a z nimaj sobu wjele žita. 2 hodźinje pozdźišo nasta wulki woheń we Wulkich Zdźarach, hdźež buštaj dwaj statokaj do čista zničenaj.

Bamžowski swjedźeń Ralbičanskeje wosady.

Wosadna zhromadźizna, kiž so zašłu njedźelu 18. žnjeńca we wjesnej žurli w Ralbicach po něšporje wotmě, wostanje wšitkim, kiž so w tak bohatej ličbje na njej wobdźělichu, w trajacym najlěpšim wopomnjeću. Běše to swjedźeń radostnoho wosławjenja złotoho měšniskoho jubileja našoho wjelelubowanoho Swjatoho Wótca Pia XI. Wosadni běchu pilnje přinošowali, zo by so wopominanjo sławnoho jubileja na hódne wašnjo stało. Pilne rucy běchu žurlu rjenje z brězyčkami wupyšiłe. Na boku jewišća stoješe wobraz jubilara — bamža w luboznej pyše kwětkow a młódnej zelenini štomikow. Z twarjenja zmahowaše so khorhoj we bamžowskich barbach a wabješe wosadnych, młodych a starych, na swjedźeńsku zhromadźiznu. Wosadne spěwne towarstwo „Lilija“ nawuknywši najebać žnjeńskoho dźěła wjacore měšane khóry, z dźěla za swjedźeń samón zestajane, porjeńši a pozběhny ze swojimi spěwami cyłu swjatočnosć. Słowa prěnjoho spěwa „Aj k Tiberijnym žołmam, hdźež stoji Vatikan“ deklamowaše jedyn młodźenc derje a ze zapalom a knježna z towarstwa knježnow přednjese dalšu baseń na jubilej a zahorješe wutroby ze začučemi dźěsćowskeje lubosće k wyššomu pastyrjej we wěčnym Romje. We swojich powitanskich słowach wupraji wjeledostojny knjez arcyměšnik a farař Žur swoje wjeselo nad bohatym wobdźělenjom wosady witajo wšitkich, wosebje swjedźeńskoho rěčnika knjeza kantora Andrickoho-Radwořskoho. Na njoho běše so w poslednjej hodźinje wobroćił. Dwaj duchownaj knjezaj, kotrajž běštaj swjedźeński přednošk přilubiłoj, dyrbještaj jedyn po druhim zasy wotprajić. Knjez arcyměšnik skónči swoje zawodne słowa prošo, zo bychu wšitcy w tutej ważnej hodźincy sebi w duchu předstajili Swjate Město a Swjatoho Wótca, jubilara Pia XI., a wobnowili swěru a poddatosć swojej swjatej cyrkwi a swojomu najwyššomu pastyrjej. Jadro cyłoho swjedźenja tworješe swjedźeńska rěč. Rěčnik złožujo so na słowa swjatoho Lukaša 2, 51: „A wón woteńdźe z nimaj a přińdźe do Nazaretha a běše jimaj poddaty“ rěčeše wo themje: awtorita, t. r. nahladnosć. Tute prawo, někomu něšto poručeć, korjeni w Bohu. Bóh je prěnja awtorita. Z njoho wukhadźa wša druha. Też Swjaty Wótc ma swoju wysoku nahladnosć wot Boha. Wona ma človjekam k zbožu być. Njedawno přińdźe do Budyšina njewěriwe zjednoćeństwo a njehańbowaše so, to też wuznać. To je jedyn přikład z mnohich, kak so človjek dźensa přećiwo awtoriće spjećuje. Tola hłós swědomja w znutřkownym njeda so morić. My trjebamy křesćanski duch, duch awtority. Bamž Pius XI. chce w křesćanstwje „Pokoj w kralestwje Khrystusowym“. Tutón pokoj móže jenož dać Khrystus Kral. Kajke zbožo je w jenej swójbje, hdźež knježi tutón pokoj, hdźež so žiwjenjo přez dobre měnjenjo swjatosći. Jara khutna wěc je woćehnjenjo dźěsća. To so njehodźi přirunać z někajkim ručnym dźěłom. Při woćehnjenju njebudźe wuspěcha bjez nahladnosće. Wučerjej je jara wo to činić, zo by so jomu joho dźěło poradźiło. Hdźež su njedorozemjenja, tam ręka so najprjedy přeswědčić, kak so z wěcu ma. Pokoj přinjesu do wutroby exercicije a dźakowne modlenjo. Bamž Pius XI. je so wulcy zwjeselił nad serbskej drastu, wosebje płachćičku. Rěčnik powěda hnujacy přikład dobreje pobožneje maćerje a skónči swoju zajimawu z přeswědčenjom přednjesenu rěč prošo serbske maćerje, zo bychu škitałe drohi pokład nahladnosće w našich serbskich swójbach. Kedźbnje běchu přitomni khutnym słowam česćenoho rěčnika słuchali a mócny přiklesk dopokaza, zo běchu wutroby jimałe. Wjeledostojny knjez arcyměšnik Žur dźakowaše so z wutrobnymi słowami knjezej rěčnikej za joho praktiski přednošk a wupraji nadźiju, zo budźe też wutroby k dobrym skutkam pohnuć. To by było to, štož sebi Swjaty Wótc přeje, katolski skutk. Přečita so hołdowanski postrow na Swjatoho Wótca, kiž so na duchownu wyšnosć póśćele a wot tam do Roma dale da. Knjez arcyměšnik wuzběhny we swojich skónčacych słowach, zo je so myslička, tajki wosadny swjedźeń wuhotować, za jara dobra wopokazała. Dźakowaše so hišće jónu knjezej kantorej Andrickomu za joho swjedźeńsku rěč, dale wupraji dźak spěwnomu towarstwje „Liliji“ za wšu nałoženu prócu a skónčnje wšitkim, kiž běchu k swjedźenjej na někajke wašnjo sobu přinošowali. Potom wuspěwachu zhromadźeni 3 štučki „Tebje my Boha khwalimy“ a z tym wuklinča derje poradźeny wosadny bamžowski swjedźeń.

Michał Žur †

Cyle njenadźicy docpě nas hakle srjedu rano powěsć wo smjerći našoho lubowanoho krajana, knjeza fararja Michała Žura we Wulkim Kotoržu. Do Božeje swjateje wole podaty je wón na swojej farje srjedu 7. augusta ćiše zemrěł a sobotu 10. augusta bu joho ćěło na Wulko-Kotoržskim kěrchowje w sćinje joho farskeje cyrkwje pod bohatym wobdźělenjom joho farskich dźěći pokhowane, daloko wot ródneje serbskeje zemje, kotruž je z cyłej mocu swojeje zahorjeneje duše lubował a česćił. Kak bě swoju lubosć swojim wosadnym wěnował, wo tym swědčeše woprawdźe bohate wobdźělenjo na pohrjebje; samo joho wosadni z prjedawšeje fary Ellguth-Turawy běchu přikhwatali, zo bychu swojomu něhdušomu dušipastyrjej poslednju česć a lubosć wopokazali; tohorunja běchu 30 joho duchowni sobubratřa na joho khowanjo přikhwatali, kaž też druhowěriwa knjeni hrabinka, štož je wěsće dopokaz, kak bu njebohićički wot wšitkich česćowany a ważeny. Dołhi čas ćerpješe knjez farař Žur na cokorowu khorosć, ale z wutraćom a sćerpnosću wěnowaše swoje poslednje mocy swojej jomu wot Boha dowěrjenej wosadze, kotrejž hišće njedźelu 4. augusta Bože służby swjećeše. Wobžarujemy, zo njejsmy prjedy wo joho zažnej smjerći — běše hakle 61 lět — zhonili, snadź by tola někak móžno było, zo by tamny abo druhi joho sobubratrow na khowanjo dojěł. Dokelž čas swojoho žiwjenja je njebohićički serbsku hospodliwosć pěstował a swojich serbskich duchownych sobubratrow ze wšej wutrobnosću witał a hospodował. Hakle loni běchu někotři serbscy duchowni we Wulkim Kotoržu na joho hospodliwej farje z hosćemi.

* * *

Michał Žur,

farař we Wulkim Kotoržu pola Opola, narodźi so 19. sept. 1868 w Hósku pola Kulowa. Joho staršej běštaj Jakub Žur, młynk w Hósku, a Marja rodźena Kralec z Němcow. Z tuteje swójby a přećelstwa wukhadźachu w prjedawšich časach wšelacy duchowni, kaž Měrćin Žur, swjećeny 1768, kotryž bě z kapłanom w Radworju a Kulowje a tam jako prěni duchowny při tehdy założenym Jakubecec wustawje. Wón w lěće 1792 wumrě. Dale Jakub Salowski, † 17. 5. 1826 jako farař w Kulowje a Měrćin Wawrij, † 12. 10. 1858, wuj maćerje Marje-Kralec. Wopytawši 3 lěta wjesnu šulu w Koćinje a 3 lěta měsćansku w Kulowje, přińdźe 30. apryla 1881 na tachantsku šulu w Budyšinje. Jutry 1882 zastupi do praeparandy při katolskim wučerskim seminaru w Budyšinje. Na studije bě joho pósłał njeboh kapł. Pětr Lipič w Kulowje.

Dokelž lěta 1883 do serbskoho seminara w Prazy zastupić njemóžeše (bě tam hižo jedyn wučomc Kulowskeje wosady, Jan Šołta, nětko farař w Kulowje), zastupi na swj. Michała 1883 do kwarty Budyšskoho gymnasija, kotryž z dobrym wuswědčenjom po maturje jutry 1890 wopušći. We Wrótsławju 3½ lěta theologiju studowaše a bydleše w biskopskim konwikće. W tamnišim alumnaće přihotowaše so na měšnisku swjećiznu, kotruž dósta 11. junija 1894 přez kardinala Jurja Koppa. Primicu měješe 19. junija 1894 w Kulowskej farskej cyrkwi, a kwas bě w staršiskim domje w Hósku pod wulkim wobdźělenjom z cyłych katolskich Serbow, bě přez 600 hosći.

Prěnje swj. woprawjenjo dósta Zeleny štwórtk l. 1882 w serbskej cyrkwi w Budyšinje, přihotowany přez kapłanow Pětra Lipiča w Kulowje a Jakuba Skalu w Budyšinje. Rodźeny Serb dósta prěnju serbsku wučbu přez našoho wótčinca Michała Hórnika na Budyšskim seminaru, a na gymnasiju přez pilnoho a wustojnoho knjeza Wjelu-Radyserba a dr. Kalicha, tehdy fararja při Michałskej cyrkwi w Budyšinje. Hačrunje bě jenički katolski wučeńc we swojej rjadowni na evangelskim gymnasiju, dósta so jomu wulka lubosć a podpjera ze strony wučerstwa přez cyłe lěta swojich tamnych studijow. Za to słuša jim horcy dźak a připóznaćo. Serbske skhadźowanki rad wopytowaše. Wot hornjeje tercije sem běše přecy čitał „Kat. Posoła", „Łužicy" a pozdźišo też „Serbskich Nowin". Přez to bu žiwy zwjazk tworjeny mjez nim a dalokej wótčinu, kotruž rad wopytowaše a z wotkel też rad serbskich hosći při sebi witaše.

Jako měšnik po krótkim zastupowanju w němskej srjedźnej Ślezskej skutkowaše cyły čas na pólskim „Górnym Szlazku", hdźež je pólsku rěč tak dospołnje nawuknył, zo bě to wyšnosći a Němcam samo jara njemiło a přećiwne.

Městna joho skutkowanja běchu: Lubecko ze 4500 wosadnymi a poł lěta, 1894—95, Kolanowicy z 3500 dušemi. 1895—97 Rybnik, hobrska wosada z 20000 dušemi we 26 wsach, hdźež bě 7 měsacow sam, dokelž farař, hižo 76 lět stary, wjacy dźěłać njemóžeše, a kapłan skhorje. Dźensa je tuta wulka wosada na 6 wosadow rozdźělena a ma na 25 duchownych. 1897 přińdźe do Ligoty-Turawskej a skutkowaše tam na 22 lět, założi klóštr za sotry k wothladanju khorych. Też Raiffeisensku pokładnju tam na 15 lět jako wjednik a rendant zastaraše. Wot lěta 1919 nawjedowaše faru we Wulkim Kotoržu, kotruž je lěta 1923 dźělił, tak zo stej nětko dwě wosadźe, Wengry a Wulki Kotorž. Kóžda ma přez 2000 dušow.

* * *

Na swojej Wulko-Kotoržskej farje bě samu serbsku koloniju założił. Přez 22 lět bě joho njeboh mać pola njoho hospoza, kotraž je w lěće 1923 wumrěła a kotraž na kěrchowje leżo wotpočuje, nětk zhromadnje ze swojim synom. Knjezowy bratr Jakub je zhromadnje ze swojej serbskej mandźelskej farske kubło wjedł. Ze 6 dźěći joho bratra Jakuba wopytowachu posledni čas 3 gymnasij w Opolu, a najhorcyše přeco luboho njebočičkoho jich wuja bě, zo bychu wšitcy jónu hódni zastupnicy serbskeje inteligency byli, abo też pólskeje. Ze swojimi přiwuznymi je njebočički knjez Žur jenož serbscy rěčał a też pola swojich bratrowcow na to hladał, zo wšitcy też serbscy nawuknu rěčeć kaž też pisać. Dokelž tak jenož serbscy rěčachu, so sta, zo też jich pólske dźowki bórzy serbsku rěč nawuknychu a rěčachu.

To wšitko je dopokaz, kajki bě knjez farař Žur Serb, woprawdźe tajki, zo mohł sebi dźesaty najlěpši přikład na nim brać. Serbska rěč so na joho farje rěčeše, serbske časopisy wšědnje do domu khodźachu, zo bychu rozprawjałe wo podawkach na serbskej zemi, a husto witaše serbskich hosći na swojej farje. Biografija, kotruž je sam z krótka napisał, a kotraž so kaž njedopisana zda, skónča ze słowami: „A wy serbscy přećeljo, přińdźće nas často wopytać; z lubosću budźeće witani a nam so stanje wulka česć." Runje tak tute słowa swědča wo joho dosć nadobnej serbskej duši. Haj, za tute swoje serbske a słowjanske zmyslenjo měješe samo wjele znjesć a wutrać. Našim čitarjam je snadź hišće znate, kak so jomu po swětowej wójnje zeńdźe, hdyž joho rubježne cwólby němskich hakatistow nadpadnychu a joho faru wurubichu a joho samoho wotwjedźechu.

Mjez bratrowskim pólskim narodom je naš krajan knjez farař Michał Žur dźěłał a so woprował hač do wutrjebanja poslednich mocow we winicy Knjezowej. Woprawdźe rjeńšeje smjerće na swěće njeje, hač swoje žiwjenjo woprować za tych swojich, za swjatu wěc Khrystusowu w lubości za njesmjertne duše.

Tak spi tam w měrje Knjezowym, spi derje na roli, kotruž sy worał z prócu swojoho dźěła, kotruž sy mačał z potom a krwju swojeje wopornosće a swojeje wulkeje lubosće. Serbska mać njezabudźe swojoho syna, drěmacoho w bratrowskej zemi na „Górnym Szlazku." R. i. p.

Serbske dźěći w Prazy.

Hižo wjacy lět wuhotuje „Češke srdce", tamny spomožeński wustaw w Prazy, ferialne kolonije za serbske dźěći. Mnohe su tutu składnosć wužiłe, někotre hižo wjacy króć. Bjez dwěla su tajke pućowanja do dala jara powučace. Zeznaja cuzy kraj a lud a jich duchowny wobzor so powjetšuje. Z wěstej zawisću zhladuja starše generacije na nětčišu młodźinu, što so tej wšo poskićuje. Před lětdźesatkami běchu dalše šulske wuléty (kaž do Drježdźan, Sakskeje Świcy, Łužiskich hór, Błótow atd.) něšto njeznate. A nětko sta kilometrow daloko. Dźěći, kotrež su w Pólskej pobyłe, wjedźeše puć hišće dale.

Praha mjenuje so „złota, stowěžata maćerka městow". Nad zakhodom do radnicy přiwoła zapis: „Praga caput regni". We wěrowanskej žurli staroměšćanskeje radnicy čitaš nad měšćanskim a krajnym woponom z lěta 1924: „Droha sy, rjana a sławna, dokelž sy swěrna". A na modernym socialnym wustawje w Krču stoja słowa: „Město Praha, wšěch maćerka". Tele wurazy nam připowěduja, kajki wuznam ma Praha we wěncu městow. Znaty geograf Humboldt staji Prahu na štwórte městno mjez najrjeńšimi městami cyłeje Europy.

Wšě kućiki a rózki, statoki a wulicy, naměsta, mosty a cyrkwje su němi prědarjo stawiznow, starožitnosćow, wumjelstwa, wědomosćow. Hdyž traš wo Prazy njepłaći italske přisłowo „Vidi Napoli, e poi mori", dha móže so tola we swojej naturskej rjanosći a krasnosći runać włochoskomu Neaplu, štož móža ći přirunować, kotřiž su w Romje pobyli a sej tam wulećeli. Kaž sleborny pas ćehnje so šěroka Wołtawa přez stowěžate město a nabrožne statoki błyšća so w jeje wodach. Na dźesać mostow spinaja so nad njej a w bližšim času hišće nowaj nastanjetaj. Hobrscy rosće wobkhod města, kotrež ze spěšnej nohu kroči k milijónskomu wobydlerej. Přez hory a hórki toča so železnicy a elektriki a samo we wutrobje města dyrbiš ćežko dychajo wyšiny dokročić. Skoro kaž Rom na sedmich hórkach natwarjene. Njewuhasnity wobraz zaćišći so kóždomu wopytowarjej do wutroby a pomjatka a njemóže jón wotbyć, byrnjež tydźenje a měsacy zasy we swojej wšědnej kwakli doma stał. Sławny francózski ryzbař Rodin mjenuje Prahu „sewjerny Rom", jedyn druhi Francóza, khětro kritiski zemjepisaŕ „jene z najrjeńšich městow swěta", Aeneas Sylvius Piccolomini, pozdźiši bamž Pius II. „kralownu městow" a samo němski basnik Goetha „murskeje krony zemje najdrohotniši kamjeń".

Što dawa nětko Prazy lěpšinu před druhimi městami? Na prěnim městnje je to zbožowna disposicija swojich zahrodow a štomownjow, te ze zelenymi štomami a kěrčkami wobsadźene kupy a nakłoniny. Bjez nich by Praha bjez dwěla wulki dźěl swojich rjanosćow zhubiła. Z druha je wona sej wobkhowała swój zastarski karakter, byrnjež nowotwarstwo z mocu so do njoho tłóčiło. K tomu přińdu małe wulicy a wuzke dróhi, kotrež zwjetša na někajke naměsto wjedu, kotrež zasy wobraz města porjeńšuja. Na cyłym swěće njenamakaš na př. tak derje zdźeržany srjedźnowěkowy móst kaž Karlowy. Też nic, kiž by tajku galeriju najrjeńšich a wotměnjacych skulpturow (postawow) staroho wumjelstwa pokazował.

W Europje su mnohe města, kotrež maja hišće swoje stare wobtwjerdźenjo. Tola nihdźe njenadeńdźeš tak k wobronje a woborje służace murje a wěže z tak krasnej architektoniku kaž na př. móst škitacej wěži Małeje strony a Staroho Města, abo wšelake wěže na Hradčanach. Tak móžeš sej tróšku wobraza sčinić wo majestotskim srjedźnowěčnym hrodźe, kiž my rojenkojo tak wobdźiwamy. Ale

tutón spodźiwny zaćišć powjetši to znutŕkowne hrodu kaž tamne najrjeńše twarjenišćo, kathedrala swj. Vita ze swojimi do njebjes sahacymi wěžemi, tamny bajkowy pokład w njej njedócpějomneje archäologiskeje hódnoty, abo z drohotnymi kamjenjemi wusadźana kapała swjatoho Wjacsława.

Njedaloko toho poskića so pućowarjej njezachodny wobraz, hdyž wot Małeje strony přez „Pražske Benadki“ kroči a nadobo 13 wěžow wuhlada. Ma tola Praha na 72 cyrkwjow a 28 kapałow. A tak podarmo njeŕeka „stowěžata“, hdyž hišće so rjana ličba wěžow přidruži, kiž ani tym ani tamnym njesłušeja. A što su naše dźěći wšo widźałe, to so njehodźi we wobmjezowanym nastawku dokładnje rozłožić. Tołste knihe mohłe so wo tym pisać. Što hižo nam praja „Wjacsławske naměsto“, tutón „boulevards Europy“, Narodny musej, Stare naměsto, Židowski kěrchow, mnohe cyrkwje a palasty, tamne hory, doły a rěki?

Francózski architekt Violett le Duc pisaše w pjećdźesatych lětach zašłoho lětstotka, hdyž Praha hišće jako provincialne město živoleše, wo wurjadnych rjanosćach Prahi:

„Praha je z wulkoho dźěła srjedźnowěžne rjane a rjenje natwarjene město, z njesměrnymi kněžemi posyte, k wobomaj stronomaj mócneje rěki a z Akropolis (Hradčan) krónowane, kiž je hišće hač do dźensišoho swój napohlad wulkotneje gotiskeje twjerdźizny wobkhowało, wobdate wot pasma twjerdźinskich murjow, kotrež parallelnje z nakosami jich přesahacych hórkow běža. Praha je residencne město, hdźež sylnosć a móc wulkoho luda instinktivnje začuwaš.“

To su profetiske słowa, kotrež su so też dopjelniłe. Wšudźe wobdźiwaš njesprócnu dźěławosć ludu a widźomny wotpohlad, město a wobydlerstwo do kulturnych wyšin pozběhnyć. Što staj kejžoraj Korla IV. a Rudolf II. za nje činiłoj! Dźensa hišće wo tym rěča jena z prěnich universitow srjedźneje Europy, botaniska zahroda, sławne zběrki a składby skulpturow, wobrazow, starožitnosćow. Tehdom měješe Praha šlachotnych zemjanow a wuwołanych wumjełcow. Tu zjednoćichu so kćějace wumjelstwa — hudźba, literatura, rězbarstwo, molerstwo a druhe. Tu je kolebka europskeje žurnalistiki a we swojim času (1791) bě tu prěnja porjadnje přewjedźena wobkhodna a přemysłowa wustajenca. Z dawna sem je Praha znata jako srjedźišćo wumjełcow, virtuozow abo spěwarjow. Wšudźe pokazuje so pěnjaca móc małoho ale dźěławoho luda, kiž je hordy na swoju zańdźenosć. Złotu Prahu, tamne Mekka słowjanskich ludow, dyrbiće widźeć. A budźeće přihłosować tamnym profetiskim słowam Libuše, kotrež je nam kronista Cosmas zakhował: „Wulke město widźu před sobu, kotrehož sława hač k hwězdam so pozběhuje.“ To je dźensiša Praha, „matka Slovani“.

Krótka wotmołwa na nastawk knjeza P. Klem. M. Raba w čisle 32 „Kat. Posoła“.

Hižo něšto časa sem wotměchu so wšelake jednanja mjez katolskimi serbskimi Sokołami a někotrymi knjezami duchownymi, kak by móžno było, njedorozemjenjo wo serbskim Sokole we měrje a přezjednosći do prawych kolijow dowjesć, zo by kóždy spokojeny był a žana hida a šćěpjenjo z toho nastało njeby. Ale tuta należnosć njehodźi so tak hładcy kaž sebi to něchtóžkuli žada a mysli, wotbyć. Na žadyn pad pak njepołękuja wěcy wšelake dopisowanja a nastawki, kotrež do zjawnosće přińdu a samo njewěrnosće wopřijeja, wosebje hdyž dopisowař sam wo wěcy prawje dospołnje wobhonjeny njeje a potom z njewědomosću wšelake zmylki a njewěrnosće pisa. A tak też nastawk w tydźeńskim čisle. Tutón padźe runje do njepřihódnoho časa, přetož běchmy so zasy někotři starostojo katolskich jednotow w Khrósćicach zešli a sebi też někotrych knjezow duchownych přeprosyli, zo bychmy so we wšelakich wěcach rozrěčeli a tak tola skónčnje wšitke tute jednanja we měrje a lubosći swojomu narodej k zbožownomu kóncej dowjedli. Po času pak přidruži so też hišće mnoho serbskich Sokołow ze wšěch katolskich Serbow a tak nasta samo wótre wuměčowanjo a wužichu nastawk jako dalšu šćuwańcu přećiwo Sokołej a rozrěčowanjo njeměješe wuspěcha a so nimale rozrazy. Přetož kaž knjez P. Rab pisa, njeje cyle tak. Běchmy drje před něšto lětami w Prazy na sokołskim zlěće, kaž běchmy to loni w Južnosłowjanskej a před krótkim w Póznanju w Pólskej, ale nihdy njeje wěrno, zo smy z Českim Sokołom sobu Husa česćili a so při napřećokatolskej demonstraciji wobdźělili, přetož tutón dźeń běchmy hižo zasy we swojej domiznje. A też wšelake porokowanja w nastawku też wotpokazamy, wosebje štož Orel a joho zlět nastupa, přetož móžachu so do časa mnoho pokiwow dać, dokelž někotryžkuli docyła ničo dale wědźał njeje, hač zo so jenož do Prahi na swj. Wjacsławowy jubilej jědźe, a tak bě tam też mjez Serbami mnoho Sokołow sobu, wězo nic jako Sokołow, ale jako katolikow. Haj, wšak běchu też samo někotři wjednicy serbskich pućowacych na swjatowjacsławskich swjatočnosćach sobustawy serbskoho Sokoła a też wjacy dowěrnikow tam běše. Tuta wotmołwa poda so jenož z krótka k rozjasnjenju, a tuž so nětko prosy, zo by so w přichodźe wšitkich dalšich dopisowanjow wostajiło, doniž njebudźe cyła należnosć sprawnje a zbožownje wujednana a tak skónčnje cyły serbski lud we měrje a přezjednosći hromadźe dźěłał Bohu k česći a Serbam k spomoženju. Jurij Žur

w nadawku druhich w Khrósćicach zhromadźenych.

Přispomnjenjo: Kaž je z dopisa widźeć, su so njedźelu 11. augusta někotři duchowni a starostojo katolskich sokołskich jednotow zešli, zo bychu wo sokołskim prašenju mjez katolskimi Serbami jednali. Prašenjo je stajnje bóle a bóle palace, a běži nětko wot nazymja 1928, wot tamneje zhromadźizny župy Michała Hórnika w Pančicach. Po prěnich nastorkach bě Sokołstwo zwólniwe, wšelake přeća duchownych dopjelnić, ale bórzy so zmyslenjo wobroći a serbskołužiski Sokoł wotpokaza wšě namjety a jednanja z wuměču, zo dyrbi najprjedy wšo při starym wostać. Z tym bu wěc wotstorčena, tola na přecy njemóžeše wěc wotbyta być. Hdyž so z jednanjemi ničo dócpělo njebě, dyrbješe so puć do šěršeje zjawnosće nastupić, kotryž so wjacy wopušćić njemóže, dóniž njeje wěc dowujednana. Sokoł je tola zjawna wěc, a naš serbski katolski lud ma połne prawo, dospołnu wěrnosć wo Sokole zhonić. Njech snadź so też naš Sokoł njeje na Husowych swjatočnosćach wobdźělił, wěste je, zo Sokoł, kajkiž wón nětkle je, njemóže k zbožu katolskich Serbow być. To dyrbjeli naši zamołwići wjednicy Sokoła dopóznać a z knježimi duchownymi zhromadnje přemyslować, kak bychu tute dotalne njedostatki so wotstronić hodźałe.

My wotpokazujemy ze wšej raznosću wuraz w dopisu, kiž nastawk w minjenym čisle „dalšu šćuwańcu přećiwo Sokołej“ mjenuje, kaž bychu wšě dotalne nastawki šćuwańca byłe! To je ćežka wobskóržba, kotruž dopisowař nihdy a ženje wobtwjerdźić njemóže. Jako zamołwity wjednik pak čuje so „Posoł“ (we swojim swědomju) winowaty, na tute njedostatki pokazać, zo njebychu jónu joho winować móhli, zo je kaž němy pos přihladował a mjelčał, hdyž je so cuzy zły duch jako paduch do katolskich Serbow dobywał. Lud rozwučować, zo wšitcy wědźa, na čim su, to je naše prawo, haj naša swjata winowatosć. Prosymy jara, wšě njewěrnosće abo zmylki jenož rozjasnić! Bychmy so jara wjeselili, hdyž bychu so poroki knjeza P. Klem. Raba jako njewěrnosće a zmylki korrigować mohłe. Bohužel pak dźensiši dopisowař jenož jenu wěc rozjasnja, kotraž nastawk we swojim cyłku njepřeměni.

Skónčnje dyrbimy hišće přidać, zo njemóže tola wola Sokoła za naš „Posoł“ kompetentna być, hač wón wo jenej wěcy pisa abo nic. Zamołwitosć redaktora njepoćahuje so jenož napřeco statnej wyšnosći, ale też napřeco čitarjam časopisa, napřeco cyłomu katolskomu serbskomu ludej a nic najposledy napřeco swědomju a Bohu samomu.

Redaktor Nowak.

Z cyrkwje a swěta.

Z vatikanskoho města. Biskop Henninghaus z khinskeje diecezy Yenchowfu dari Swj. Wótcej modell pohanskoho wołtarja, kajkiž so pozběhuje nad rowom khinskoho wulkoho swjatoho Konfusija. Wołtař je debjeny z postawami Konfusija a joho šulerjow. Zhotowili su wołtař khinscy wumjelcy. Knježeństwo je k prěnjomu razej docyła dowolnosć dało, zo smě so wołtař cyle po originalu zhotowić. Sta so to wěsće tohodla, dokelž chcyše knježeństwo Swj. Wótcej rad k woli być.

Z Němskeje. Nowe Berlinske biskopstwo wobstoji ze 146 wosadow ze 608080 wěriwymi. Na město Berlin přindu 470000 katolikow. Ličba duchownych wučini 250. Wyše toho wudźeržuja 15 mužskich rjadow w biskopstwje 15 domow a 28 žónskich rjadow hromadźe 108 wustawow. Na towarstwach je Berlin runje tak žohnowany kaž druhe města. W Berlinje samym wobstoja 130 katolskich towarstwow. Ludowych katolskich šulow su w Berlinje 61, w Bramborskej 21, w Pomorskej 13. Na wyššich šulach maja Berlinscy katolikojo katolski gymnazij wótcow Jezuitow a wjacore lyceja za žónsku młodosć.

Z Českeje. Přihoty za postajenjo słowakskoho arcybiskopstwa we Bratisławje su dokónčene. Bamžowy nuncius msgr. Ciriacci je so do Roma podał, zo by poslednje kročele pola Swj. Stoła wurunał.

Sowjetska Ruska wojuje dale ze zasakłej wutrajnosću přećiwo wěrje a nabožinje. Najnowše polo wójnskich připrawow su zwony a kěrchowy. Hišće zanošuja kóždu njedźelu a kóždy swjaty dźeń w Moskwje zwony swoje cunje a tola tak mócne mjedźane hłosy přez wulkoměsto, hačrunje su wšelake z nich, kaž na př. z Iwana Welickoho w Kremlu, hižo dleši čas womjelknyłe. Nětko pak je rada bjezbóžnikow wobzamkła, zo ma so tajkej wobkuzłowacej poeziji na njedźelach kónc sčinić. Zwony dyrbja prječ. Maja so dele wzać a rozškrěć. Dokelž pak so njeměrow mjez ludom boja, chcedźa z waha doprědka hić. — Dalša wójnska kročel měri so na wulke zahrody a parki při klóštrach, kaž na př. při Rogskim, Simonowskim a Donskim klóštrje, kaž tež při cyrkwi Gruzinskeje Maćerje Božeje. Tele zahrody dyrbja so přetworić do „parkow kulturnoho měra". To rěka, do měsćanskich zahrodow, přistupne wosebje sowjetskim dźěłaćerskim worštam. Tohodla dóstanu tež restauracije a korčmy. — Třeća družina zakonjow měri so přećiwo kěrchowam. Wone maja so wuswojić cyrkwjam a podstajić swětnej wyšnosći, kotraž płaćiznu pohrjebow atd. z nowa zarjaduje. Wězo budźeja taksy tak zarjadowane, zo sowjetscy organisowani dźěłaćerjo wulke lěpšiny dóstanu a nawopak móža so druzy nowych ćežow a wudawkow nadźeć.

Jězba do Prahi.

Zajim za nazymski zjězd do Prahi dźeń a bóle rosće. Samo z Drježdźan a z Mišna so Serbja zamołwjeja a chcedźa witanu přileżnosć wužić. Čim bóle nadźijamy so bohatoho wobdźělenja ze serbskeje Łužicy. Chcemy tu wospjet dowěrnikow wozjewić.

Su to kk.: farař Mič w Njebjelčicach; Jurij Rjeda we Wotrowje; podpisany za klóštrsku wokolinu; kapłan Hórnik a překupc Natuš w Khrósćicach; wuč. Kokert we Worklecach; P. Romuald w Róžeńće; kapłan Cyž a blidarski mištr Brojeř w Ralbicach, wyšši wučeř Hajna w Konjecach; farař Delan w Baćonju; kapłan Nowak a župan Krječmar w Budyšinje; farař Riota w Rakecach; wučeř Wjela w Bukecach; překupc Haješ we Łazu; wobs. rězaka Lorenc w Slepom a redaktorka Mina Witkojc w Bórkowach.

Na nich so wobroćće w należnosćach zajězda. Woni zapisuja wobdźělnikow za zhromadny pas (dospołne mjeno, staw, sydlišćo, hdy a hdźe rodźeny, stačanstwo) a přijimuja napłaćenjo (8 hr.), tola móže so hnydom cyła suma zapłaćić, štož dźěło wolóžuje. Štóž by posledni dźeń dla ważneje winy zadźěwany był, sobu jěć, dóstanje 23 resp. 20 hr. wróćo, hdyž mi to hač do **25. IX. dopołdnja** telefoniscy (Pančicy čo. 251) wozjewi. Dalše přichodnje.

Jurij Słodeńk.

Towarstwowy powěstnik.

Budyšin. „Młoda Jednota." Młodźency a knježny změja njedźelu 25. augusta wulět do Hrubjelčic. Woteńdźemy popołdnju w 3 hodź. wot Serbskoho Domu. Prajće tež druhim, zo bychu so prawje wjele wobdźělili.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1929.

Kk.: 570.–579. z Wětenicy: Marja Bjedrichowa, Jakub Weidlich, Pětr Zahon. Michał Hejduška, Mikławš Delan, Mikławš Kola, Michał Trěčk, Jakub Čoch, Michał Žur, Jurij Mička; 580. z Kukowa: Michał Rjenč; 581. z Jawory: Mikławš Wićaz.

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 19. augusta 1929.

Woły: 160. 1) Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět 57—61 hr. 2) Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene 50—55 hr. 3) Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše 42—47. 4) Mjenje picowane wšěch starobow — . 5) Mjasne — . 6) Husumske z pastwy — . **Byki:** 267. 1) Połnomjasne, dorosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće 57—61. 2) Połnomjasne, młódše 50—56. 3) Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše 45—48. 4) Špatne —. **Jałojcy a kruwy:** 452. 1) Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće 49—52. 2) Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět 56—60. 3) Starše wukorm. kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy 42—46. 4) Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy 47—55. 5) Mjenje a špatnje picowane 36—40. 6) Husumske z pastwy 30—32. **Ćelata:** 662. 1) Najlěpše wukormjene 82—87. 2) Mjenje wukormjene a tajke wot cyca 73—79. 3) Špatne 63—70. **Wowcy:** 725. 1) Młódše a stare, wukormjene 70—73. 2) Starše wukormjene 64—68. 3) Mjenje wukormjene (Märzschafe) — . 4) — . **Swinje:** 2542. 1) Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiženjow, hač do 1½lět stare 87—89. 2) Wukormjene 90—91. 3) Mjasne 87—88. 4) Špatne 78—83.

Počasne wupředawanjo

17.–30. augusta 1929

Wšě twory po płaćiznje nadobje ponižene!

Płatowe a bałmjane twory

Hilger, Budyšin, Lotzowa droha 20 I Žane klamy.

Meble

Jstwy za knjezow
bydlanske jstwy
spanske jstwy

z dobroho drjewa a napodobnjene

Kuchnje, rjane mustry wot **145** hr.

Też jednotliwe meble

Dobre dźěło, tunje płaćizny!

Płaćenjo po dźělbach!
Při hnydom zapłaćenju
wysoki rabat

Pawoł Handrik
Budyšin
Kamjeńtna dróha 32
při Drjewowych wikach

Vogtlandske Madras- **gardiny,**
přikrywy na sofy, łoža, blida a diwany, wóskowanki, łožowe šaty

J. Erler, Budyšin
Zwonkowna lawska hasa 10
— Posłužujemy serbscy. —

Přisłowa.

Mazuch je wšudźom — wohidmo ludźom.

*

Drasty wšak židźane — wašnička hrubjane.

*

Daj wóskam pěknje kołmaza, a pěknje pónđu do skoka.

*

Čin wšitko ze sprawnej wutrobu, a wopomń štundu poslednju.

Rudolf Bleh

Dralne hojenjo (z magnetismom) *šamanjo (masěrowanjo)*

w Njeswačidle, při dwórnišću 80b

lěkuje

wšě khorosće, kaž daloko je zakońscy dowolene, też zatwjerdźene, stare ćerpjenja

Rozeznaćo khorosće we wočach a we wodźe.

Rěčne hodźiny ½10—12 a ½2—5 hodź.

Wonkowne wopyty jenož na pisomne požadanjo.

Pytam hnydom

pilnoho a spušćomnoho 18lětnoho pachoła

za mój awtowy wobkhod. Pjenježna wěstota so žada.

Hubert Kala, Struvowe garaže,
Drježdźany=A 1, Struvowa dróha 32.

Zdwórliwje dopominam z tutym na swój bohaty skład, wopřijacy:

pórclinowe a škleńčane twory, stojate a wisate křiže w najpřihodnišich wudźělkach, paćerje a paćerjace knihi we wšěch płaćiznach, skapuliry a pjenježki, postawy swjatych a swjećatka, też wołtarne swěcy we wšelakich wulkosćach a zhotowjenjach (za cyrkwje wuznamne płaćizny).

Bjarnat Möller w Kulowje
Cyrkwina dróha 4

W Budyšinje zetkamy so

w kofejowni Lehmann

na Serbskej drózy 8.

Najsłódniše konditorske pječwa

Wosebitosć: Torty jako dar při wšitkich składnosćach.

Wšědnje popołdnju a wječor koncert.

Wozjewjenjo.

Z tutym wozjewjam česćenym Serbam Budyšina a wokoliny, zo **pjatk 30. augusta**

Hermanec rěznistwo

na

Wulkej bratrowskej hasy 8

přewozmu. Prošu, mje při mojim předewzaću dobroćiwje podpěrać a lubju, přeća mojich woteběrarjow nanajlěpje spokojić.

Jurij Kral, rěźniski mišt.
Dalokoreč̌ak 3276.

Prócesijon do Krupki.

Štwórtk, 5. sept. rano w 5 hodź. Boža mša w **Klóštrje,** potom wotkhad. Přenocować chcemy w Bergieshübel. Wutoru wokoło ½6 hodź. so do Klóštra nawróćimy.

M. Narćik.

Serbski Hospodař

ratařske wulkowikowanske tow. z wobmj. ruk.

Telefon: w Budyšinje 3510, w Khoćebuzu 1247.

Naš młyn w Delnim Wujezdźe, tel. čo. 13, dźěła nětko też

dejwo spěchowacu picu

z ržanych a pšeńčnych wotrubow, rajsoweje mučki a mučki wolijowych wosuchow po receptach nazhonitych skotarjow, wšě dźěle w najlěpšich a najčisćišich kajkosćach.

Tutu picu předawamy jako

łužisku dejwo spěchowacu picu

I. družina wopřija 18,06 % proteina a 8,42 % tuka,
II. družina wopřija 19,48 % proteina a 7,83 % tuka.

Wobej družinje stej po wobswědčenju statneje přepytarnje w Möckernje pola Lipska njeskaženej a čistej.

Porjedźeńka: Tydźeński „Posoł“ wozjewješe, zo je njeboha Marja zwud. Koklina w Zejicach w starobje 81 lět 7 měs. zemrěła. To ma so porjedźić, dokelž njebohčička z Božej hnadu starobu **91** lět 7 měs. docpě.

Swědomite wuwjedźenjo

wšěch točenjow

kaž britwjow, nožicow, konjacych nožicow atd.

J. Hampel

Kotołska hasa 11.

Vogtlandske wumělske **gardiny** kupujeće stajnje tunjo pola

Kurt Erler w Budyšinje

jenož na žitnych wikach 11 napřeco „Złotej hwězdźe“.

Serbska ludowa banka w Budyšinje

Filialcy we Wojerecach a w Khoćebuzu

Agentury: **w Khrósćicach** pola knjeza **M. Čornaka,**
w Kulowje pola knjeza **Oty Bulanka,**
w Rakecach pola knjeza kantora **J. Rjelki**

Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy zapołožować na knižku a zběhać po potrěbnosći.

Zadanja pjenjezy ze 6—9 procentami

Telefon 3506 a 3507.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadża kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za reklamowy rjadk w teksće so 50 pj. płaći. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki scelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Zamołwity redaktor: Kapłan Józef Nowak w Budyšinje, Kirchplatz 2. — Pokładnik: Jurij Šołta, wučeř, Před šulerskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćerńje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje z póstšekowym kontom: Drježdźany 33458. Dalokorečak čo. 3895.

35. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **31. augusta 1929.** | **67. lětnik.**

Dyrbiš nana a mać česćić!

Połne rjanych wučbow su njedźelske scenja. Za to swědči też zasy scenjo 15. njedźele po swjatkach, kiž nam wo młodźencu z Najma zjewja a zdobom wšěch powučuje a pozběhuje.

Wosebje pokazuje so w tutym swjatym scenju wuzki a wutrobity zwjazk mjez maćerju a synom. O zo bychu też dźensa hišće tajke wuzke a wutrobite poćahi mjez dźěćimi a staršimi wobstałe!

Kak so małe dźěćatko k wutrobje maćerńej přitula, kak radostnje wobjima nanka wokoło šije. Na tysacorych wobrazach možemy stajnje zaso naše wutroby rozwjeselić, bohužel pak je to husto jara zakhodny a hinity wobraz. A tola dyrbjała lubosć k staršimaj wobstajna a wutrajna być přez row sahaca do wěčnosće.

Njezakhodna dźěn je też wěrnosć, zo běchmy jónu dźěl swojeju staršeju a zo stajnje dźěl wot njeju wostanjemy. Tutón zwjazk dyrbi w běhu časa přecy bóle a bóle so do zwjazka lubosće a přiwisnosće wurosć a w sapacej dźěsćowskej lubosći dozrawić. Kaž ma młodźo lubosć k swojimaj staršimaj, tak ma dźěćo lubosć k staršimaj přinarodźenu. Wo tym swědča mnozy stari a nowi spisaćeljo, tak powěda na př. němski basnik Lessing wo dwěmaj wulkimaj myšomaj, kotrejž z wěstej něžnosću třeću k namakanomu tykancej wabitej. Hdyž bě prěnjej dwě rozešerił, wuhlada, zo je třeća mać prěnjeju — a slepa.

Što staj nam staršej wšitko hižo činiłoj! Kelko dobrotow, kelko lubosće nam wopokazałoj! Kóžda krepka potu, kiž je naš nan a zastaraćeŕ za nas wuronił, kóžda zaryta brózda na joho wobliču, kóžda šěra włosa na joho hłowje, kotraž wo joho starosći swědči, je dopomnjeńka za nas a napominanjo, joho lubować a to bóle dyžli najwjacy druhich człowjekow. A što hakle dyrbjał wo maćerńej lubosći rěčeć? Z kelko skutkami a wopokazmami lubosće je stawizna našoho žiwjenja wot započatka přetkana? Kelko nocow bjez spanja a dnjow ćežkich starosćow, kelko służbow a poniženjow a přewinjenjow je za nas woprowała! A kajki je naš dźak, naše myto?

Njech je też lubosć dźěsćowska wulka, wjetša je hišće maćerna lubosć, a tola tak być njedyrbjało! Samo pohanjo su tutu njedźakownosć dźěći hłuboko začuli a tohodla sławjachu we swojich spěwach a basnjach dźakownosć dušnych dźěći, kaž nam mjeno Koriolanowe dopokazuje. Jako wosobny Romski młodźenc bu wot swojich krajanow z Roma wupokazany. Wućekny so k njepřećelam swojoho wótcnoho města Volskeram, kotřiž jomu wójsko dowěrichu. Z tutym wójskom ćehnješe přećiwo Romej a chcyše je zapusćić. Romjenjo so jara stróžichu a dospóznachu nětko njeprawdu, kotruž běchu Koriolanej načinili. Tohodla pósłachu najprjedy najwosobnišich muži, senatorow, do Koriolanowoho lěhwa, kiž joho wo hnadu prošachu. Tola njemóžachu joho mysl wobroćić. Na to wupósłachu měšnikow we swjedźeńskich drastach, ale też woni ničo njewučinichu. Nětko poskićichu jomu Romjenjo wulku mnohosć pjenjez, tola Koriolan ju wotpokaza. Hdyž bě nětk wšitko podarmo, pósłachu joho mać Veturiju do njepřećelskoho lěhwa. Mać padny swojomu synej k nohomaj a prošeše syna wo miłosć a hnadu. Koriolan ju pozběhny a ju wobja prajo: Maći, Rom sy zakhowała, syna sy zhubiła. Na to nawróći wójsko Volskeram a bu wot nich po starych powěsćach kamjenjowany. Wěsće je tutón pohan Koriolan jasnje pokazał, kak swoju mać česćuje a wohańbuje z tym někotrohožkuli křesćana, kotryž je na štwórtu Božu kaznju z wulkoho dźěla zabył.

Ale mamy hišće treću winu, swojeju staršeju česćować: staršej staj zastupjerjaj Božej pola dźěći. Dźěl lubosće, kotruž Bohu dołžimy, dołžimy też staršimaj. Na łopjenjach swjateje knihe wospjetuje so tohodla husto napominanjo, staršich česćować a lubować. Tohodla stoji tuta kaznja też hnydom jako prěnja na druhej kamjeńtnej tafli, kotraž naše winowatosće napřećo człowjekam wopřija, tuta kaznja je prěnja po kaznjach, kiž so na Boha poćahuja. Kajka wosebita dyrbi tuta lubosć dźěsćowska napřećo staršimaj być, začuwa hižo syn pusćiny, kotryž so swoje črije wuzuje, prjedy hač do stana swojeje maćerje zastupi. Haj, też naše dźěći dyrbjałe wědźeć, zo su starši hišće wjele wjacy dyžli człowjekaj, ale zo staj naměstnikaj Božej, zo staj naměstnikaj krala wšitkich kralow.

Ale hdyž maja dźěći swjatu a njespušćomnu winowatosć, swojich staršich posłuchać, maja wěsće też starši winowatosć swojim dźěćom z dobrym přikładom doprědka kročić.

Woprawdźe zrudny podawk čitachmy w poslednim měsacu z města Cheb, kotryž wo zrudnych poměrach, kajkež je husto skoro podobne też mjez nami namakamy, widźimy. Płokańiča, šěsćdźesaćlětna Hana Schröpferowa, bě ze swojej dźowku, kiž bě 24 lět, zhromadnje žiwa. Wobej so docyła znjesć njemóžeštej, kóždy dźeń so hadrowaštej. W tutych dnjach dóńdźe znowa k hadriji a k wótromu wuréčowanju, při kotrymž dźowka swoju mać „mordańku“ mjenowaše. Tute strašne słowo wusłyša susodźinka a wozjewi je policiji, kotraž wot toho časa wobej dokładnje wobkedźbowaše. Nětko přińdźe na zjawne, zo dźowka jara lohkomyslne žiwjenjo wjedźeše a swojich lubkowarjow stajnje wotměnjowaše. Hdyž pak bu zwěsćene, zo je so dźowka wjacy króć naslědkow swojich pokhwilnych znajomstwow wuswobodźiła, zakroči policija k přesłyšowanju wobeju Schröpferoweju. Mać so swojoho njeskutka wuzna. Před dwěmaj lětomaj porodźi dźowka Marja hólčeca, mać pak ze stracha, zo budźe dźowka nětko powšitkownej hańbje wustajena, wza dźěćo a je zadusy. Na druhi dźeń rano pak wza mać dźěćo, zawalene do hadrješćow a suny je do nésće. Tutón njeskutk maćerny pak wuži dźowka na te wašnjo, zo počinaše wot toho časa hišće swobodniše žiwjenjo, a hdyž ji mać porokowaše, wumjetowaše ji jednorje jeje njeskutk.

Nětkle hakle so na zjawne dobywaja wěcy, kotrež jasnje maćerne žiwjenjo z ćmowymi barbami rozjasnjuja, tak budźe přichodna jastwowa komorka za staru Schröpferowu woprawdźity raj a njepřirunajomna wuměna za dotalnu helu doma při swojej dźowcy. Jeje 24lětna dźowka dźěłaše jenož přileżnostnje, jenož hdyž njeměješe lubkowarja. Hewak so wróćeše wšědnje pozdźe domoj ze swojich lubkowařskich wulětow. Prjedy pak dyžli so lehny, njezabu hišće swoju mać nabić. Mać so swojeje dźowki tak boješe, zo kóždy króć wotućena čakaše, doniž so dźowka njewróći a potom hakle dźěše spać. W 3 abo 4 hodźinach dyrbješe swojej dźowcy kofej warić, kotryž husto dźowka před jeje wočomaj so wusměwajo na zemju wuliny. Nječłowjeska dźowka zrazy staru mać k zemi a biješe ju z pjasćemi, kopaše ju a stupaše po jeje ćěle a jara husto mjetaše hišće do njeje ze wšelakimi kuchińskimi wěcami. Na raz sebi dźowka zasy wumysli, zo mać wjacy do bydlenja njepušći, tak spaše stara Schröpferowa na zemi na starym łožu susodow a jenož wodnjo smědźeše do domu zastupić a sebi něšto zwarić. „Ty dyrbiš sl . . ., ty stare drjechmo“, z tajkimi a podobnymi wudmami wobkhadźowaše dźowka ze swojej maćerju.

Woprawdźe nam włosy na hłowje stawaja, hdyž tutón wěrny podawk čitamy. Skoro jón wěrić njemóžemy. Jeje maćerna lubosć je wšo te znjesła z lubosće k swojomu dźěsću. Tola to njeje hižo žana prawa lubosć, žana swjata lubosć wěrneje maćerje k swojej dźowcy. Njech tutón přikład też našim maćerjam a nanam k tomu služi, sebi swědomjo přepytować w zadźerženju k swojim wotrosćacym synam a dźowkam, zo so też jim njeby jónu tak zešło, kaž tutej njezbožownej maćeri. Husto dosć też naše maćerje swojim dźowkam jara wjele dowola, ale bórzy maja wot nich samych ćerpjeć. Běda pak tamnej maćeri kaž tutej spomnjenej, kiž by z nowym njekmanstwom so přehrěšiła a khłostajomny skutk poležkowała.

Kaž sy sebi, maći, swoje dźěćo wukubłała, tajke je maš. Njećerpiš njewinowata. Swjata lubosć maćerska njezakhowa na tajke wašnjo „česć“ swojeje dźowki.

Politiski rozhlad.

Youngowy plan,

wo kotrymž wulkomocy tydźenje dołho wuradźuja, je nětk skónčnje tola tak daloko dowuradźeny, zo so joho přiwzaćo zda wěste być. Hač do najposlednišich dnjow wobstoješe strach, zo so cyle rozbije. Jendźelska njebě, kaž smy hižo rozpisali, z rozdźělenjom spokojena. Skónčnje je so wupuć w tym namakał, zo wupadki, kotrež po nim Jendźelska měješe, so z tym narunaja, zo přidźělki, kotrež dyrbjachu mjeńše mocy dóstać, so Jendźelskej přicpěja a štož hišće pobrachuje, so Němskej napołoži. To je najjednoriši srědk, kotryž žanu z wulkomocow njeboli a zdobom Jendźelsku spokoji. Tak so zasy z nowa pokazuje, zo je stajnje tón mały a słaby bity.

Wulke železniske njezbožo.

Žałostne njezbožo je so zańdźenu njedźelu rano we 8 hodź. na čarje mjez Düren a Kölnom w Rhynskej stało. Tam je přepjelnjeny spěšnik Pariz-Waršawa, hdyž ze spěšnosću 90 km za hodźinu jědźeše, z kolijow wujěł a so skoro dočista rozbił. 16 pućowarjow zwjetša z Pólskeje a Francózskeje so zarazychu, na 25 buchu ćežko zranjeni. Mjez nimi je też wjednik ćaha. Rěkaše z woprědka, zo je wón njezbožo zawinył, zo bě přespěšnje jěł. Tam pak so runje kolije wuporjedźachu. Tuž běše pisomnu poručnosć dóstał, zo ma tam pomału jěć. Nětk pak réka, zo je so jomu mylnje wopačny lisćik přepodał. Kak je to možno? Njezboža na železnicach so napadnje khopja.

Wokoło zemje.

Swoju jězbu kołwokoło zemjekule je powětroń „Hrabja Zeppelin“ zańdźeny štwórtk připołdnju zbožownje do Lakehurst dolećawši dokonjał. Je k tomu 21 dnjow a 5 hodźinow trjebał. To je nimo měry wulki postup, hdyž wopomnimy, zo prěni človjek, kotryž je kołwokoło zemje pućował, Portugisa Magalhaes, k tomu wjacy hač tři lěta trjebał. Wězo wšak je tajka jězba wokoło swěta hišće předroha. Za te 36000 hr., kotrež wona płaći, kupmy sebi radšo rjany domčk w serbskim kraju a žiwmy so spokojni a zbožowni tudy na našej lubej serbskej zemi.

W Palestinje

je ke krwawnym zražkam mjez tamnišimi Židami a Arabami dóšło. W lěće 1917 je Jendźelska Palestinu dobyła a we njej wostała. Wobsedźi ju jako mandat wulkomocow. Wot wšoho započatka je, zo by židowske mócne nowinarstwo a pjenježnistwo za sebje dobyła, so jara židam lišćiła. Běše přećelnje zmyslena napřećo zijonistiskomu hibanju, kotrež chce židow zasy w Palestinje zasydlić a dawno rozpadnjene židowske knježerstwo tam z nowa postajić, a poležkowaše jomu. Tam bydlacy Arabojo pak so z nawalom židowskich připućowarjow a zasydlerjow znjepokojichu. Palestina ma 816000 wobydleri. Z tych je 572000 Arabow, 154000 židow a 8000 křesćanow. Srjedź awgusta swjeća židźa wopomnjeće přewinjenja a zničenja Jeruzalema přez Babylonskich. Po tysacach stoja židźa a płakaja při muri žałosćenja a wopłakuja swój dóńt. Při tym lětsa dołho zakhowana hida mjez woběmaj wuprasny. Dóńdźe k nasylnosćam, k wojowanju. Prěni mortwi ležachu na wojownišću. Wšudźe wuprasny, wosebje po južnej Palestinje, surowa hida. Ze žałostnej njemdrosću postawjeja Arabojo wšudźe přećiwo židam. Nadpaduja a ničа wosebje jich nowozałożene wsy. Jendźelska khwatnje wojakow sćele a wójnski material. Położenje je khutne. Po stach mortwych liča hižo na woběmaj stronomaj. Z nowa rozliwa so tam krej na zemi, kotruž je mačała junu najswećiša krew našoho Knjeza a Zbóžnika.

Z Łužicy a Serbow.

Z **Radworja.** Zańdźenu njedźelu wotmě „Kat. Bjesada“ zasy swoju měsačnu zhromadźiznu pola Kralec. Bě to 5. lětuša. 2 měsacaj běchu prózdniny trałe. Sobustawy přikhadźachu jara sporje — škoda. Też to běchu drje z wjetša pozabyli, zo maja so wuradźowanja tola z dypkom započinać. Předsyda knjez kapłan Handrik nam zdźěli, zo su nas do Kamjenicy na jubilej přeprosyli. Pósćelemy jim z listom zbožopřeća. Sobustaw H. je towarstwu nowy kołk ze serbskim napismom darił; za to wutrobny dźak! Khěbětař Bjeńš běše na swjatowjacsławskim jubileju w Prazy sobu pobył. Přednošowaše nam dosć zajimawje wo rjanym serbskim wuléće. Wšitcy jara kedźnje připosłuchachu. Za

to dźak a sława! Předsyda prošeše, zo bychu so wosadni za nazymsku Pražsku jězbu tola hišće w prawym času zamołwili. W septembru wopyta towarstwo ze swójbnymi nowy duchowny seminar w Smochćicach. Dźeń a hodźina so hišće postaji. Porjadneje měsačneje zhromadźizny pak njebudże.

Z **Łupjanskeje Dubrawy**. Tu ma Smochćićanski knježi dwór tež kubło — leži trochu zdalene wot druhich twarjenjow. Sobotu wječor 1/211 hodźin tam woheń wudyri. Spaliło je so wšo hač na domske, kotrež je tež trochu dodźeržane. Škoda je wulka. Štó je woheń założił, njeje hišće znate.

Z Khróšćic. Při składnosći 25 lětnoho wobstaća našeje šule wotmysli sebi šulska wosada šulski swjedźeń zarjadować. Hižo někotre razy běše dźeń a hodźina zabawy postajena, tola kóždy króć dyrbješe so wšelakich winow dla wotstorčić. A skónčnje nětko tola dźeń nadeńdźechmy, na kotrymž žanych zadźěwkow wjacy njeje. Tuž přichodnu njedźelu, 1. septembra, wěsće na zasowidźenjo na łukach při „Fulkec hórcy“. Štóž pak chce wjesołe dźěći při wućahu přez wjes widźeć, njech připołdnju pře dołho njeleži zo by 1/23 hodź. hotowy był. Wječor też njech nichtón pře zahe njećeknje; hdyž budże so počeć ćmić, widźiće na „Fulkec hórcy“ wohnjostroj. — Kohož hišće nohi wot popołdnišoho běhanja a staća njebola, móže je potom wječor na Wjeńkec žurli zwučować. —e—.

Z **Khróšćic.** Radupodawanjo za maćerje wotměje so tu srjedu, 4. septembra, popołdnju w 2 hodź. w „Herbskej grychće“. Lěkař budże přitomny.

Z **Wotrowa**. Nawječorny wokrjes „Sokoła“ wuhotuje njedźelu 8. požnjeńca popołdnju na wjesnych łukach pod hrodźišćom swój znaty lěčny swjedźeń, kiž je kóžde lěto wulkoho zajima pola małych a wulkich namakał. Po swjedźeńskim ćahu budźetej dorost a dźěći sokolić a wšelake rjane hry předwjesć. Wšitcy su na tutón swjedźeń lubje witani. Samo naše najmjeńše smědźa so na nim wobdźělić. Za 30 pjenježkow budźa nasyćene a dóstanu k tomu hišće rjane dary, na kotrež hišće mnozy wot lońšoho swjedźenja spominaja. Tuž 8. septembra wšitcy do Wotrowa!

Z **Kulowa.** Na swj. Bartromja w nocy 1 hodź. zniči Boži woheń w Němcach Šołćic kubło. Wšitko so spali, też dźěl domskoho, cyłe žně, z wuwzaćom jenoho woza wšitko, štož bur za pólne dźěła trjeba. Jedyn kóń stoješe cyły čas wohenja w murjowanej hródźi, hdźež bě wokneško wočinjene, zo móžeše čerstwoho powětra dóstać; dowjedźechu joho potom won na łuku, tola běše jomu kur tak zeškodźał, zo drje joho njezdźerža. Z husymi je runje tak. Měnja, zo je złóstniska ruka woheń założiła. — Jedyn syn ze Šołćic kubła je před něšto lětami do rjadu Jezuitow zastupił.

Exercicije za zwónkow w Hoheneichen.

K pjatomu razej so exercicije za zwónkow w Hoheneichen wotměja wot póndźele, 2. sept., wječor w 7 hodź. (přikhad w 6 hodź.), hač do pjatka, 6. sept., we 8 hodź. Biskopski ordinariat je — kaž w prjedawšich lětach — wobšěrnu podpjeru přizwolił, tak zo móže so kóždy wobdźělić. Wot wonka přikhadźaci dóstanu jězbu 3. rjadownje darmo.

Tón króć budże so we wosebitej Božej służbje spominać na zemrěteju zwónkow, kotrajž so na exercicijach wobdźěleštaj, Pětra Bileka z Freiberga a Jakuba Steina z Lipska. Před započatkom a po skónčenju wjesołe hromadubyćo w jědźerni abo w klóštrskej zahrodźe.

Towaršojo, přińdźće bohaće! Přikhwatajće na něšto dnjow k ćichomu rozpominanju a k pobožnosći, kotraž nam w domjacej cyrkwi woteńdźe, hdźež mamy stajnje na porjad kedźbować. Napišće hišće dźensa dopisnicu do Hoheneichen pola Hosterwitz-Pillnitz: „Wobdźělu so na exercicijach zwónkow.“

Serbski Seminar w Prazy.

Při składnosći lětušich wulkotnych swjatowjacławskich swjatočnosćow w Prazy započatk julija wopytach ze swojim přećelom też naš lubowany seminar na Małej Stronje, hdźež běch młodostne lěta přeżiwiwši tysacy a tysacy dobrotow wužiwał. Nanajpřećelnišo wot předstojerja nowoho krajnoho wustawa přijatej, smědźachmoj sebi dom, znutřka mało přeměnjeny, wobhladać. A na kóncu přepoda mi, widźo, kak so za dom zajimowachmoj, šćedriwje wot inženěra Antona Morávke zestajany spis:

Lužický[1] seminář 1726—1924,

kotryž je Zemský správní Výbor v Čechách wudał. Dokelž žadyn dotalny spis naš seminar tak dokładnje a nadrobnje, wosebje z twarskoho stojišća, njewopisuje, je z dobom dopjelnjeńka k stawiznam za nas Serbow tak ważnoho wustawa. Tuž jón w Posole wozjewjam.

Na wobalcy stoji horjeka: Zemský správní Výbor v Čechách[2] — Zemské úřední Budovy — Inž. Anton Morávek — Lužický seminář 1724—1924.

Dale widźimy nam derje znaty wobraz seminara, wobdaty z pismom, kotrež pozdźišo přełożene wučitaš a dorozemiš: DEO ET APOSTOLORUM PRINCIPI LUSATIAE PIETAS EREXIT. Deleka stoji: vypravil Odbor pro stavby pozemní. — Vydal Hospodářský úřad 1924. Tiskem zemské litografie.[3]

Zajimawy spis powěda nam:

K dotalnym kněžam krajnoho zhromadnoho zarjada na Małej Stronje w Prazy přidruža so dom prjedawšoho Serbskoho seminara čisło wopaleński kataster 90 — III, kupjeny wot krajnoho zarjadniskoho wuběra 1922 a nětko z nowa zarjadowany a připrawjeny za hamtske zaměry.

W tutej kněži bě skoro 200 lět seminar za hornjołužiskich bohosłowcow, kotryž, wosebje w prjedawšich časach, jeničcy zjenoćeše łužiskich Serbow z čěskim narodom.

Hornjołužiske Markhrabstwo přińdźe lěta 1329 pod čěsku krónu. Hdyž pak Ferdinand II. lěta 1635 Hornju Łužicu jako dźědźične lejno sakskomu kurwjerchej přepoda, dobywaše ćim dale ćim bóle němska rěč wjetšoho prawa přećiwo słowjanskej (serbskej) a lutherska wěra přećiwo katolskej. Wo srjedź němskoho morja zdźerža so mała kupa starych wobydleri kraja, łužiskich Serbow, zwjetša protestantow, z mjeńšoho dźěła katolikow.

Zo móhli hornjołužiscy katolikojo swojich duchownych měć, wotkazaštaj lěta 1704 wótčinskaj duchownaj z Hornjeje Łužicy, Měrćin Norbert Šimon, Budyšski kanonik a joho bratr Jurij Józef Šimon, kapłan při cyrkwi swj. Józefa pola Karmelitkow w Prazy, za 12 khudych młodźeńcow z hornjołužiskoho markhrabstwa, kotřiž chcychu so duchownomu stawej wěnować, k tomu zaměrej zdźěděne zamoženjo 20000 šěsnakow. Přěnjotny seminar běše zwoprědka na Nowej wulicy (nětko: Serbskej) na Małej Stronje w domje, tehdom čisło wopaleński kataster 293, założerjej pomjenowaštaj jón „Utulkem u sv. Petra“ (wućek pola swj. Pětra). Je to nětčiši dom twornika J. Demartiniho čisło wopal. kataster 86 (11 nowe), mjenowany „K třom różam“, kotryž leži na lěwej stronje Serbskoho seminara.

Lěta 1704 kupištaj bratraj Šimonaj za seminar kněžu, prjedy Dietzlerecom, pozdźišo Thunovskomu słušacu, a lěta 1716 přikupištaj susodne twarnišćo, 15 junija 1726 położištaj zakład k nětčišomu domej, kotryž so mjenowaše: Lužický (Serbski) seminar, łaćonski: seminarium Budissinorum ad s. Petrum. Seminar bu za dwě lěće natwarjeny a dźensiši zwonk kněže pokazuje nam hišće prěnjotnu podobu. Jako wobsedźer kupjenoho domu bu do archiva (do zemskych

[1] Češa praja: Lužicky seminař, Serbja: Serbski seminar, němski rěkaše: Wendisches Seminar auf der Wendischen Gasse Nr. 13. Łužica přisłušeše wot lěta 1329 hač do 1635 k češkej krónje, wobsahujo tehdom hišće nimo městow cyłu serbsku Hornju a Delnju Łužicu.

[2] Krajny zarjadniski wuběrk w Čechach. Krajne hamtske (wyšnostne) kněže.

[3] Zestaja Wotdźěl za nazemske twary, wuda Hospodařski zarjad 1924. Čišć krajneje litografije.

desk) zapisane tachanstwo swj. Pětra w Budyšinje po kupnym lisće dźen 29. decembra 1794.

Khowancy mějachu jako předstojićerja duchownoho z Łužicy, mějachu so pilnje w maćerščinje wuwučować, zo móhli po skónčenych bohosłowskich studijach skutkować jako duchowni mjez swojimi katolskimi krajanami. Lěta 1728 běše w seminaru hižo 19 studowacych; 12 z nich wužiwaše wotkazanje bratrow Šimonow.

Ze šćedrosću hornjołužiskich katolikow a z darami wšelakich dobroćelow rosćeše wotkazanjo z dalšimi fundacijemi, tak zo móžeše skónc 18. stoleća w seminaru hižo 23 khudych khowancow studować. Za Józefa II. měješe so też naš seminar, kaž mnoho druhich zběhnyć. Tola radźi so konsistorijej w Budyšinje ze wšelakimi próstwami, wustaw wukhować. W běhu 19. stoleća bě ličba khowancow stajnje połna. Lěta 1883 bě 26 khowancow, někotre lěta pozdźišo 32, gymnasiastow a bohosłowcow, z dźěla łužiskich Serbow, z dźěla też Němcow ze sakskoho kralestwa (z Erblandow). Za Němcow płaćeše sakski ministerij lětnje 1200 hriwnow. Prezes běše Jurij Łusćanski. [4] Gymnasiaśći studowachu wot wšoho započatka na małostronskim gymnasiju a bohosłowcy słyšachu přednoški na Pražskej universiće. W seminaru studowaše też pozdźiši znaty sławny narodowc, wjednik a budźićel łužiskich Serbow, Michał Hórnik w lětach 1847 hač 1853 na małostronskim gymnasiju a potom na bohosłowskej fakulće w Prazy.

Posledni khowancy běchu w Serbskim seminaru do prózdnin 1921. Běše jich wšo hromadźe 21: 6 łužiskich Serbow, 13 Němcow a přeněmčenaj Łužičanaj. W slědowacym studijnym lěće bydlachu drje w seminaru hišće 3 snadź 4 studenća, ale nic stipendisća, jenož płaćacy khowancy. Za čas wójny a po njej wotkazanjo wjele poćerpi a někotre z připójsnjenych fundacijow cyle zhubi. Přenjotne wotkazanjo bratrow Šimonow pak traješe dale, też hdyž po předaću domu nowi khowancy wjacy zastupić njemóžachu. A dom wosta njewobydleny. Jenož słužobny personal, domownik, kuchařka, kuchińska, słužobna a jena najemnica w přizemju w małej komorcy bjez wokna tam bydlachu; pozdźišo přibychu tři přiswojerjo, njeprošeni najemnicy.

Posledni saminarny prezes bě łužiski Serb, dr. Jakubaš. Před nim běše Budyšski kanonik dr. Rotzinger, bywši katecheta pola Jandźelskich knježnow.

Krajny zarjadniski wuběrk kupi khěžu Serbskoho seminara wot do krajnoho archiva (zemských desk) zapisanoho wobsedźerja, Budyšskoho kapitla, po wujednanjach wot 12. hač do 16. oktobra 1922 za 785000 Kč; wobsedźerske prawo bu zapisane za češki krajny fond do krajnoho archiva dźeń 30. oktobra 1922. Za kup domu rěčeše hłownje joho blizkosć wot krajnoho centralnoho zarjada a dale slubjene wokomiknite wotedaćo prózdneje khěže (okamžité odevzdání prázdné budovy). Přewzaće domu wšak na wulke wobćežnosće storkaše. Krajny politiski zarjad jako dohladowaca wyšnosć za wotkazanjo a fundacije haješe stojišćo, zo ma so dom čisło wopal. kataster 90 w Prazy III posudźować po wotkazańskej lisćinje z 12. februara 1724 jako dźěl zakładnoho zamoženja, wotkazanoho wot Jurja Józefa Šimona za 12 khudych młodźencow romsko-katolskoho wěrywuznaća, pokhadźacych z Łužicy, a zo potajkim wotkazański zarjad nima prawo, wotkazanjo bjez dowolnosće dohladowaceje wyšnosće postajenomu zaměrej wotcuzbić. Wotkazański zarjad zadaše tohodla na podłožku zwěsćenych archivnych dopokazow sudniski puć, zo by so jako prawo připóznało, zo běše z wobsedźerjom domu čisło wop. kat. 90 III w Prazy hač do dnja předaća wotkazanjo P. Jurja Józefa Šimona a zo je z předaćom tohole domu přez kapitl swj. Pětra w Budyšinje wotkazanjo škodu poćerpiło. Po dołhich jednanjach mjez krajnym politiskim zarjadom a tachanstwom bu postajene a wobzamknjene, zo Budyšski kapitl dóstanje z kupnoho pjenjeza dźělbu 400000 Kč. jako zarunanjo za nakłady w běhu lět na seminar wěnowane; za to připóznawa wotkazańsku powahu a wotkazański zaměr khěže čisło wop. kat. 90 III, wzdawa so wšěch prawow na Serbski seminar a wšěch k njomu přidatych fundacijow a přihłosuje, zo so zbytk z kupnoho pjenjeza wužije jako zakładne zamoženjo za wotkazańske zaměry tak, kaž to přisłušne wotkazańske lisćiny postajeja. [5] Po dokónčenych jednanjach bu khěža krajnomu zarjadniskomu wuběrej přepodata; sta so tak dźeń 2. junija 1924.

Serbski seminar čisło wop. kat. 90—III (13 nowe) twori rózk Serbskeje a Mišnjanskeje wulicy; je to typiski Pražski barokowy twar z nahłej, starej „prejzowej“ (z dutymi cehelemi krytej) třěchu, ležo w ćichim kućiku Małeje Strony.

Twarska parcela čisło kat. 100 měri 144 1/4 kósnych sahow. Z toho je potwarjene z domom 361 m² a něhdźe 25 m² z kólnju. Dalša płona (Fläche) služi za dwór, do kotrehož wjedźe wjelbowana torhož, kryta z dutymi cehelemi a debjena srjedźa z kamjeńtnej vazu. Čoło khěže do Serbskeje wulicy měri 18 m bjez zajězda, kotryž je 7 m šěroki, lico do Mišnjanskeje wulicy je 32 m dołhe.

Khěža je z jenoho dźěla (jenotraktowa) a ma dwěju poskhodow; wokna wšěch městnosćow du do přileżaceju wulicow. Na stronje do dwora je dwěručny, drjewjany, podwjelbowany skhód a dlěša khódba, na jeje kóncu zadniki. Lěwy dźěl domu do Serbskeje wulicy je podpincowany; susodna pinca na rózku bu zasypana a wokna zamurjowane, hdy, so njewě. Zasypanjo sta snadź so jako škit před powodźenjom (Wołtawa njeje daloko).

W přizemju po lěwej stronje khěžnoho skhodu bydleše w jenej jstwje domownik, w druhej městnosći, přistupnej ze skhodu do pincy, běchu cyrobizny a druhi proviant. Po prawej stronje na rózku bě jědźeńnja a pódla kucheń z woknami do Mišnjanskeje wulicy, dale jstwě za kuchiński personal a komora.

(Přichodnje skónčenjo.)

[4] Kóžde lěto podawaše, kaž so samo rozemi, nadrobnu rozprawu konsistorijej do Budyšina; husto dosć pak měješe so też přećiwo sakskomu ministerijej wobarać, hdyž so w sejmje němscy šovinistojo na Serbski seminar huntorjachu dla „móličkoho“ přinoška za seminar. Junu porokowaše tajki smjerć-mudry wšoněmc, kak zlě so tola wbohim Němcam w seminaru dźe; hdyž štó druhu censuru dóstanje, joho hnydom domoj pósćelu. Mudrak njewědźeše, zo je druha censura = dwójka, censura druheje rjadownje a „njedosahace“ rěka, a štóž ma njedosahacy wuspěch, na wšěch šulach přepadnje.

[5] Wot swojoho přećela z młodych lět, advokata dra. Stompfeho, nětčišoho presidenta advokatneje komory w Prazy, wěm, zo je advokatna komora měsacy dołho wo našim seminaru jednała, hač smě so předać. Dokelž bě komora přećiwo tomu, wosta zakładne zamoženjo w Prazy.

Swjećenjo zelow na swjedźenju do-njebjes-wzaća swj. Marije.

Po cyłej dalokej a šěrokej katolskej cyrkwi bywa wašnjo, na swjedźenju swjataje Marije do-njebjes-wzaća zelo swjećić. Štóž sebi epistlu tutoho swjedźenja přečita, njemóže so tomu dźiwać. Kak tam wšitko wonja, kak je tam napjelnjene wšitko z luboznej wónju z rańšich kćějacych zahrodow a honow. „Jakož cedra sym powyšena na Libanonje a jakož cypressa na horje Sion. Jako palma sym powyšena w Kades a jako róžownja w Jericho. Jako krasna wolijownja na polach sym, a jako jawor sym powyšena při wodźe na wulicach. Kaž cymtowa skora a wonjacy balsam sym wóń wot so dawała; jako wuzwolena myra sym luboznu wóń dawała.“

Hižo hdyž tute přirunanja čitamy, začuwamy móc a kuzło tuteje poesije. To na kóždu človjesku wutrobu skutkuje, też cyrkeŵ začuwa w tutych słowach pohoń wustupić na khwilku z domu Božoho, zo by so wokřewiła na napohladźe čisteje wot Boha stworjeneje stwórby. Tola tuta kćějaca a wonjaca a wabjaca stwórba njeje ničo druhe hač wobraz najzbóžnišeje knježny. Tohodla je z dobom też cyła stwórba sobu woswjećena přez tute lubozne přirunanja, a rjanosć a wóń kwětkow a zelow zastupi z hłownymi cyrkwinskimi durjemi nutř do swjatnicy Božeje, zo by swjećiznu a žohnowanjo cyrkwje dóstała.

Swjata cyrkeŵ swjeći zela, kwětki a płody, zo bychu k spomoženju wěriwych wužiwane byłe, zo by přez jich wužiwanjo Bóh luby Knjez khorosće a přećiwjenja złoho ducha zaćěrił a daloko wot nas zdźeržował. Cyła stwórba dóstawa swjećiznu a swjatosćenjo. To začuwamy hižo we versiklach, kotrež so měšnik při swjećiznje modli:

V. Bóh da swoje žohnowanjo
R. A naša zemja swój płód.
V. Hory wopłódniš ze swojich wyšinow
R. Z płodu twojich skutkow nasyći so zemja.
V. Dawaš trawu zwěrjatam
R. A zela k zbožu človjekow.
V. Ty plahuješ khlěb ze zemje
R. A wino, kiž zwjesela wutrobu človječu.
V. Z wolijom žałbuje človjek swoje wjesołe wobličo
R. A z khlěbom posylnja swoju wutrobu.
V. Słowo Knjezowe ma móc wustrowjenja
R. A zakhowa je před zapadnjenjom.

Na čěskich hnadownych městnach.

(Pućowanske wobrazki.)

1. Swjaty Hostin.

Puć do Prahi je mnohim znaty a je wokřewjacy za wóčko. Hory a hórki w namjeznej krajinje so pozhubuja a přińdźe runina, po kotrejž móžeš so rozhladować. To je napohlad, kiž so pućowacomu poskića, njech přikhadźa wot Podmóklow, njech wot Habrachćic. Mjenje znaty je kraj, kiž leži na druhej stronje Prahi, k juhu a k ranju. Jědźešli wot Prahi samón čas, kaž wot nas hač do Prahi, do južnoho ranja čěskosłowakskeje republiki, přińdźeš na sławnu Morawu, krajinu, kotraž sebi zasłuži dobre mjeno. Hłowne město Brno čini na cuzoho najlěpši zaćišć. Ale też wjeski k bokomaj železnicy su rjane. A lud je přećelny a je zwučeny pilnje dźěłać. Morawa je kraj hnadownych městnow. Někotre z nich rěkaja: Swjaty Kopeček, Swj. Hostin, Vrunow, Křtiń, Sloup a druhe. Zo někotre z nich wopytachmy, mamy so poprawom zbožownomu připadej dźakować. Jědźechmy z hospodliwoho klóštra Porta coeli, hdźež běchmy naše krajanki wopytali, do Brna. We železniskim wozu přińdźechmy do pěknej bjesady z morawskimaj žonomaj. A z nimaj so rozmołwjejo, zhonichmy, zo je přichodnu njedźelu na swjatym Hostinje wulka swjatočnosć „pout'". Praještaj nam dale, zo je swj. Hostin najwjetše hnadowne městno Morawy a zo bychmy sebi je tola wobhladali. Smy dobru radu tuteju Morawankow też dopjelnili. Sobotu popołdnju sydnychmoj so w Brnje do ćaha a jědźechmoj přez płódnu krajinu „Hanana" do Bistřic pod Hostinom. Po krótkim posylnjenju nastajichmy so na puć. K prawicy našeje šćežki, kiž nas nimo polow wjedźeše, stoješe hora, 700 m so pozběhowaca, přikryta z wysokim drjewom. To potajkim běše Hostin, abo lěpje swjaty Hostin, hnadowne městno Morawskoho pobožnoho ludu. Tutu horu, kotraž ze swojim wjerchom tak wysoko k njebju sahaše, běše sebi mać Boża wuzwoliła, zo by ze swojej miłosćiwej pomocu była človjekam blizko. Na puću bě so nam prajiło, zo je na horje wjele ludu a hosćency su přepjelnjene. Tuž běchmy so w našej starosći telefoniscy na jezuitski klóštyr při hnadownej cyrkwi wobroćili so prašejo dla nócleha. A zwjeselaca wotmołwa rěkaše: Jenož přińdźće k nam. Po połhodźinskim puću běchmy hač k horje dócpěli. Časnik khwataše hižo na 8 hodź. Z daloka běše hrimot słyšeć. Tuž rěkaše kruće stupać. Puć na horu běše dosć wobćežny, nahły a kamjenjaty. Posledni kónc su kamjentne skhody, po kotrychž so k hnadownej cyrkwi dźe. Po nich postupowachmy wšak khětro sprócni a přepoćeni — ale potom zabychmy na khwilku na wšu sprócnosć. Stojachmy před durjemi hnadowneje cyrkwje swjato-hostiskeje. Čujachmy, zo smy na swjatym městnje, swjatym Bohu a človjekam. Běše nam, kaž kóždomu putnikej, kiž je dócpěł na městno pokoja a nadźije.

Hotowi k modlitwje, zastupichmy do rumneje z putnikami napjelnjeneje cyrkwje. Z hłownoho wołtarja strowješe lubozny wobraz maćerje Božeje swjatohostinskeje a k jeje nohomaj sedźachu a klečachu modlerjo a modleŕki z městow a kraja.

Nabožna powěsć powěda tole: Jako so dźiwi Tartarojo w lěće 1241 na Morawu hotowachu, zo bychu ju zapusćili, je mać Boža kraj a lud škitała. Na jeje zastupnu próstwu buchu křesćenjo, kotřiž na Hostinsku horu ćeknychu, před surowej smjerću zwarnowani a też cyła Morawa bu před njesmilnym zapusćenjom mordarskich njepřećelow zakitana. Wot toho časa je Hostin hłowne hnadowne městno cyłeje Morawy a też wokolnych krajin, hdźež kóždolětnje tysacy putnikow puću je.

Rozhladachmy so po rjenje wumołowanej cyrkwi. Ławkow w njej njeje. Z wjetša sedźachu na zemi. Kóždy blečk, kiž so lěpje k sedźenju hodźeše, běše wobsadźeny. Samo w spowědnym stole widźachmy putnicu sedźo. Při druhich spowědnych stołach stojachu w črjódach čakajo, dóniž na nich rjad njepřińdźe k swj. spowědźi. Kěrluše přewodźeše hudźba hercow.

Wustupichmy z cyrkwje a zazwonichmy při klóštyrskich wrótkach. Přiwzaćo běše najpřećelniše. Wopyt z Łužicy bě jim něšto žadne. Zhonichmy, zo je tu na 5000 putnikow, mjez nimi 2000 z wulkoho města Brna. Spali smy derje w rumach staroho klóštra a też wětr, kiž wokoło twarjenja hwizdaše, nas njeje dale mylił. Na njedźelskich rańšich a dopołdnišich Božich służbach móžachmy wobdźiwać spěw kemšerjow. Přecy zasy so wospjetowaše tón postrow na swjatu Mariju: Ty jsi naše milà Matka, Tys naše naděje všecka, t. r. ty sy naša luba maćeŕ, ty sy nadźija nam wšitka. — Najrjeńša khwilka běše ta, hdyž móžachmy na hłownym wołtarju wopor Božeje mšě Bohu Knjezej woprować.

Z hory je při rjanym wjedrje krasny wuhlad do doliny. My jón njemějachmy. Tołsta kurjawa leżeše na horje a k tomu khětro sylnje wětr zaduwaše, štož k přebywanju wonka jara njewabješe. Nakupichmy sebi w „budkach" někotre drobne dopomnjeńki na poswjatnu horu a napisachmy też postrowy domoj, tam, hdźež je Różant, swjate a hnadowne městno Serbow. — Naš čas běše so minył a nastupichmy puć z hory dele na dwórnišćo. Njemało so dźiwachmy, hdyž so nam dolina w čistym powětře wotewri. Po puću přikhadźachu nam pućowarjo napřećo, kotřiž chcychu tohorunja na horje pobyć. Nanojo a maćerje dźěchu ze swojimi drobnymi dźěćimi. Při puću widźachmy też běnych, prošacych wo dar lubosće. Běše hižo připołdnjo, hdyž zasy w dole stupachmy. Pozastachmy a pohladachmy horje na swjatu horu. Hišće přecy ju kryješe běła mróčel. Běše, jako by so tam na wjeršku swjatoho Hostina njebjo zemje dótkało. Strowichmy jón, strowichmy pobožny morawski lud na nim, strowichmy swjatu Mariju, swjatohostinsku. Za hodźinu sedźachmy zasy w ćahu a wjezechmy so na Velehrad, druhe pomnjeća hódne, swjate městno Morawy. (Přichodnje dale.)

Z cyrkwje a swěta.

Z vatikanskoho města. 22. augusta přija Swjaty Wótc 600 pućowarjow z kupy Malta w južnej Italskej. Wón praješe jim, zo je dźensa jara ważne za kupu Malta a za cyły swět, so dźeržeć k Bohu Knjezej. Tola też biskopam ma so posłuchać, tohorunja dyrbi so dopjelnić, štož Swjaty Wótc přez biskopow kaza, radźi a připoručuje. Praji-li štó, zo bamž so z politiku zaběra, njedyrbi so tajke něšto wěrić. Dokelž bamž stara so jenož wo duše a wo kralestwo Bože. Hrozy-li pak dušam někajkoho stracha abo jedna-li so snadź wo česć Božu, njemóže so bamž komdźić, napřećo něšto tajkomu zakročić. Narěč bamža namaka pola pućowarjow živy wothłós. — Na kupje Malta knježi nimale hižo přez lěto wěsta napjatosć mjez wobydlerstwom a jendźelskim knježerstwom. Kupa ma 160000 katolskich wobydlerjow.

Jendźelscy wojacy z wobsadki su protestantojo. Přez to hižo nastachu wšelake njedorozemjenjenja. Wojacy njechachu so na př. na swjedźenju Božoho Ćěła před Najswjećišim kłonić, też biskopej často dosć wojerske strowjenja zapowědźichu. Knježerstwowy guverněr lord Strickland je sam katolik. Wón je před krótkim biskopa na čestnoho generala jendźelskeje armeje pozběhnył. Nětko może joho kóždy wojak z dobrym swědomjom z přihódnej česćownosću postrowić. Maltezojo rěča wosebity dialekt italskeje rěče. Malta dźěn bě lětstotki dołho samostatna a přińdże lěta 1800 pod jandźelske nadknježstwo. Italska by rad swoju rěč jako krajnu rěč zawjedźenu widźała. Napřećo tomu pak so jendźelske knježerstwo spječuje. Wone je nětko postajiło, zo ma malteziski dialekt dospołne prawo samostatneje rěče dóstać a italska měšeńca ma so wotpokazać. Do tutoho wadźenja mjez knježerstwom a ludom je samo Swj. Stoł so měšeć dyrbjał. Kardinal Gasparri je so do Londona wobroćił z próstwu, zo by minister Makdonald sam do zwady zapřimnył a ludej k swojomu prawu dopomhał, štož so też najskeršo stanje.

Sw. Wótc je lateranski zwjazk stajił pod škit Maćerje Božeje Lourdeskeje.

Kardinalski kollegij liči tukhwilu 57 sobustawow; 27 z nich su Italjanojo.

Swj. Wótc je 50000 lěrow darił přez njewjedra škodowanym buram Lincskeje diecezy. Podpjery maja so tajkim privatnym wosobam wupłaćić, kotřiž hač dotal z druhich stron ničo dóstali njejsu.

Z Němskeje. Katolski Berlin twari pilnje nowe cyrkwje. W južnym předměšće nasta přez přetwarjenjo prjedawšeje rejwanskeje łubje cyrkej k česći swj. Jana křćenika. W předměšće Schönhausen, hdźež na 1300 katolikow bydli, położi so zakładny kamjeń k nowej cyrkwi z faru. Dotal słušeja katolikojo do Pankowa, hdźež maja tři štwórć hodźiny daloko kemši.

W Altöttingenje wotměchu bajerske studentske kongregacije swój lětuši zjězd. Mnichowski nuncius běše też přitomny. Na 700 sodalow běše so zešło. Přednoški mějachu dr. Hornstein, dr. Kunza a dr. Seipel, awstriski statny kancler. Wječor 18. julija wotmě so wulkotny procesijon ze swěčkami. Sodalojo wobnowichu před hnadownym swjećećom swoje poswjećenjo k najzbóžnišej knježnje.

Šwica. W Maria-Einsiedeln założichu Benediktinojo zwjazk modlerjow za zjednoćenjo we wěrje. Sobustawy so na to wjazaja, zo wšědnje wěstu modlitwu wuspěwaja na měnjenjo, zo by Bóh luby Knjez swojich we wěrje wotdźělenych bratrow zasy dowjedł do klina cyrkwje. Swjaty Wótc je zwjazkej mnohe wotpuski spožčił.

Nimale we wšěch češkich diecezach knježi sylny njedostatk na duchownych. We Wołomucskej diecezy su na př. lětsa 36 duchownych zemrěli a jenož 22 buchu wuswjećeni. We Budźewickej diecezy su 173 farow a kapł. městnow njewobsadźenych. Loni zemrěchu tam 29 měšnikow a 9 podachu so na wotpočink a přirosta njeběše ani jenoho. Za moralne wuwiće kraja su to strašne wuhlady za přichod. W Prazy buchu na př. w l. 1928 na 5200 swětnych mandźelstwow zwjazanych.

Italska zhubi přez konkordat cyłu syłu biskopstwow. Přichodnje budże so kóžda dieceza wupřestrěwać přez cyłu krajnu provincu, we kotrejž stolicy biskop bydli. Dotal ma Italska na 300 biskopstwow, ale jenož 92 provincow. Potajkim budża po něčim přez 200 diecezow zběhnjenych. Kóžda dieceza dyrbi w přichodźe na poł milijona dušow wopřijeć.

Swj. Benedikt pozběhnje so na patrona ratarstwa. To stanje so přez wosebite swjatočnosće, kotrež budże kardinal Gasparri sam wotdźeržować.

Po přeću Swjatoho Wótca dyrbja so w měšniskich seminarach też přednoški wo ratarstwje wotdźeržować a kandidatojo we tutym předmjeće też pruhować.

Amerikanskaj lětarjej Williams a Jankey přinjeseštaj Swj. Wótcej we swojim lětadle přez ocean zbožopřeća arcybiskopa O'Connella z Bostona do Roma. Swj. Wótc přija jeju we wosebitej audiency.

Amerikanscy Ruthenojo dóstachu swojoho narodnoho biskopa ze sydłom w Philadelphija. Też Kanada ma ruthenskoho biskopa.

Jězba do Prahi.

Njebudźe-li telko wobdźělnikow, kaž je so zarjadnistwo nadźało, njewuda so wosebity program, ale prosy so, zo bychu sej wobdźělnicy čisło „Katolskoho Posoła“ wot 17. žnjeńca (augusta) khowali a potom sobu na jězbu wzali. W nim su najwažniše dypki postajene. Štóž chce sobotu (28. IX.) wječor do dźiwadła abo do oratorija hić, njech to swojomu dowěrnikej abo mi wozjewi a to hač do 2. septembra, dokelž maja so zastupne khartki do časa skazać. Móžno, zo budże traš sobotu popołdnju jězba z awtom do Stareje Bolesławy so zarjadować hodźeć. Wotwisuje wot toho, kak dołho budża dopołdniše swjatočnosće (čah, wotewrjenjo kathedrale a wopyt wustajeńcy swj. Wjacsława) trać. Wšelacy su hižo so za wopyt hnadownoho městna zamołwili. Štóž chce za potuńšenu płaćiznu w hotelu abo w privatnym kwartěrje přenocować, dyrbi to hač do 2. IX. wozjewić. Za zhromadny nócleh nic hłowak (mały) zabyć! Při swjedźeńskim ćahu budża so žónske wuslěkane wobdźělić, zo by serbski wotdźěl prawje pisany był. Budże dźěn tam na dokónčnych swjatočnosćach też wjele wopytowarjow z wukraja. Wužijće poslednje dny a zamołwće so pola wašich dowěrnikow. Tak tunja jězba do Prahi njebudże so tak bórzy zasy poskićić.

Jurij Słodeńk.

Lohke wujednanjo.

Biskop Cheverus, rodźeny w Francózskej, běše prěni katolski biskop w Bostonje w Americy, khorowatosće dla pak so do swojeje domizny wróći a běše potom dołhe lěta arcybiskop a kardinal w měšće Bordeaux Ze zrudobu zasłyša tu raz, zo je měšćanosta jeneje z joho wosadow wulki njepřećel tamnišoho fararja, kotryž běše dobry přećel kardinala z młodych lět. Často mysleše na to, kak by tuteju mužow wujednał. Na zbožo zetka so też raz připadnje z měšćanostu a da so z nim hnydom do přećelneje zabawy a rjekny kaž cyle bjez wotpohlada k njomu: „O knjez měšćanosta, njebyšće traš mi mału lubosć k woli sčinił? Měnju, zo njebudże wam wobćežne, mi pak by to wulke wjeselo było, jedna dźěn so wo mojoho dobroho přećela, kotrohož hižo dlěši čas zawohladał njejsym.“ Měšćanosta pak wotmołwi podwólnje a wjesele: „Bych sebi za wulku česć ważił, móhł-li wašej eminency posłužić.“ „Dobre, jara luboznje“, dźeše na to kardinal wšón radostny, wobjima měšćanostu a joho wokošiwši praji: „Tónle wokoš pokoja a lubosće dajće dale, prošu přećelnje, mojomu dobromu znatomu, wašomu knjezej fararjej a k tomu mój najwutrobniši postrow!“

Měšćanosće drje běše nětko trochu zatrach, hdyž kardinal wo fararju rěčeše, ale dokelž hěše slubił, njepraji ani słowčka. A swěrnje dopjelni swoje słowo a přepoda fararjej kardinalowy postrow. Při tejle přileżnosći doručeštaj a wujednaštaj so farar a měšćanosta a běštaj wot toho časa najlěpšej přećelaj.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1929.

Kk.: 531. ze Sernjan: Mikławš Kokla. **Radwořska wosada:** 582.—587. z Radworja: Mikławš Pawluš, Mikławš Grubert (rěznik), Jakub Šimon, Hańža Hermanowa, Hana Pawlušowa; 588. z Khelna. Mikł. Lebza; 589. z Boranec: Jan Cyž; 590. z Měrkowa: Jan Libš.

Sobustawy na lěto 1928.

Čo. 1120. G. R.

Dobrowólny dar za Wosadnik.

N. N. přez knjeza P. Romualda 2 hr.

Njezabudźće na swój Posoł!

1. Kóždy samostatny katolski Serb dyrbi „Katolski Posoł“ wotebĕrać a čitać!
2. Swójbne powĕśće njezabudźće wozjewić. My katolscy Serbja smy jena wulka swójba. Tež w druhich wosadach su wašoho luboho wotemrĕtoho znali; snadź po powĕśći w našim časopisu za njoho ćichi „Wótče-naš“ wuspĕwaja. Zdobom podpjeraš naše towarstwo.
3. Wo ważnych podawkach njezabudź dopisować; redaktor w Budyšinje njemóže nowinki ze wsow wĕdźeć.
4. Naš časopis přijima rady tež nawĕštki ze wsow. Pomhaće sebi z tym samym sebi. Naše nawĕštki su dotal stajnje dobroho wuspĕcha mĕle.

Płaćizny rĕznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 26. augusta 1929.

Woły: 99. 1) Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rĕzneje hódnosće hač do 6 lĕt 58—62 hr. 2) Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene 50—56 hr. 3) Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše 42—47. 4) Mjenje picowane wšĕch starobow — . 5) Mjasne — . 6) Husumske z pastwy — . **Byki**: 301. 1) Połnomjasne, dorosćene, najwjetšeje rĕzneje hódnosće 58—62. 2) Połnomjasne, młódše 51—57. 3) Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše 46—49. 4) Špatne —. **Jałojcy a kruwy**: 375. 1) Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rĕzneje hódnosće 50—55. 2) Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rĕzneje hódnosće hač do 7 lĕt 57—61. 3) Starše wukorm. kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy 44—48. 4) Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy 46—53. 5) Mjenje a špatnje picowane 34—38. 6) Husumske z pastwy 26—31. **Ćelata**: 675. 1) Najlĕpše wukormjene 84—89. 2) Mjenje wukormjene a tajke wot cyca 78—83. 3) Špatne 70—77. **Wowcy**: 747. 1) Młódše a stare, wukormjene 71—73. 2) Starše wukormjene 65—69. 3) Mjenje wukormjene (Märzschafe) — . 4) — . **Swinje**: 3077. 1) Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiženjow, hač do 1½lĕt stare 87—88. 2) Wukormjene 88—90. 3) Mjasne 87—88. 4) Špatne 77—82.

29. augusta 1929.

Ćelata (701): 1) 87—92. 2) 80—86. 3) 70—78.

Swinje (515): (přez 300 pt.) 1) 86—88. 2) (240—300) 88—90. (3 (200—240) 86—88. 4) (160—200) 85—86.

Zapis knihow w knihiskładźe towarstwa ss. Cyrilla a Methoda w Budyšinje.

Nabožne knihi:

Nowy Zakoń (Łusčanski a Hórnik) njewjaz. 3,—
Nowa Jězusowa Winica (Łusč.) wjaz. 14,—
Khwalće Knjezowe mjeno (Dučman) . . . . . njewjaz. —,50
Jandźel pĕston (M. Žur) „ 1,—
Dobry křesćan „ čerwj. 2,50 złot. 5,—
Pój, Knježe Jězuso! (J. Skala) čerwj. 3,— złoty 5,50
Kročenjo za Khrystusom (J. Libš) čerwj. 3,— złoty 5,50
Kĕrluše „Pobožnoho Wosadnika“ wjaz. 2,20
Hłosy za kĕrluše „Pobožnoho Wosadnika“, zwjazane . . . 2,50
Hłosy serbskich kĕrlušow z přewodom piščeli . . . . . 5,—
Pobožnosć na swj. skhodźe . . —,20
Novena k swjatymaj Antonijej a Franciskusej . . . . . —,40
Pobožnosć Maćeri Dobreje Rady —,10
Spowĕdny špihel za dźĕći . . —,10
Modlitwa, z kotrejž swoje žiwjenjo Bohu poswjećiš . . . . —,20
Kĕrluš na Božej mši . . . . —,10
Boža mša k Jězusowej Wutr. —,20
Swjećatko s. swójby z modlitwu 1,—

Wĕdomostne knihi:

Němsko-serbski słownik (Rĕzak) njewj. 10,— za stud. „ 12,— „ sobust. „ 16,— „ njesob.
Wobrazy z cyrkwinskich stawiznow kat. Serbow (Nowak) broš. 2,—
Kulow: město a farska wosada „ 1,50
Pismowstwo kat. Serbow (Dučman) . . . . . „ 1,—
Gesprächsbuch — rozmołnik (Šołta) . . . . . „ 1,20
Swĕtlikowy přełožk Biblije (B. Šołta) . . . . . „ 1,—
Wobraz † šolastika M. Hórnika —,50

Šulske knihi:

Katechismus (Rĕzak) . . . . 1,—
Bibl. Stawizny, małe (Rĕzak) . 1,—
„ „ wulke (Jakubaš) 1,20
Einst und Jetzt . . . . . —,60
Fibla (nowa) . . . . . 1,—

Zabawjace knihi:

Czestochowa (P. Šołta) . . . —,25
Bosniski kraj (P. Šołta) . . . —,35
Z duchom swobody (Nowak) 1,—
Legendy . . . . . —,20
Stara jabłučina . . . . . —,20
Plisty. Ducy z kowarnje . . —,20
Marja abo Wjelk w kralowskej holi . . . . . —,20
Serbskoho ludu myslički a nahlady wo serbskej swójbje . —,30
Čěski nan a serbski syn . . —,30
Bethlehemske dźĕćatko a druhe legendy . . . . . —,20
Baje, baje basnički . . . . —,30
Konstantin wulki a Napoleon mały . . . . . —,10
Pěseń wo zwonu (Dučman) . —,30
Łužiski Serb . . . . . 2,—

Dźiwadłowe hry:

Petrolejowy kužoł . . . . . —,25
Prĕnja hodownička . . . . —,15
Wodźan, spĕwohra . . . . —,30
Křesćanka . . . . . —,30
Złote hrody . . . . . —,20
Genofefa . . . . . —,40
Dźiwotworny kłobuk . . . . —,40
Slepy Benjamin . . . . . —,20
Nócny stražnik . . . . . —,50

Tute knihi su dóstać w Donnerhakec knihićišćeŕni.

Swědomite wuwjedźenjo
wšĕch točenjow
kaž **britwjow, nožicow, konjacych nožicow** atd.
J. Hampel
Kotołska hasa 11.

Vogtlandske wumělske **gardiny**
kupujeće stajnje tunjo pola
Kurt Erler w Budyšinje
jenož na žitnych wikach 11
napřeco „Złotej hwĕzdźe“.

Serbska ludowa banka w Budyšinje

Filialcy we Wojerecach a w Khoćebuzu

Agentury: **w Khrósćicach** pola knjeza **M. Čornaka,**
w Kulowje pola knjeza **Oty Bulanka,**
w Rakecach pola knjeza kantora **J. Rjelki**

Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy zapołožować na knižku a zbĕhać po potrĕbnosći.

Zadanja pjenjezy ze 6—9 procentami

Telefon 3506 a 3507.

Prócesijon do Krupki.

Štwórtk, 5. sept. rano w 5 hodź. Boža mša w **Klóštrje**, potom wotkhad. Přenocować chcemy w Bergieshübel. Wutoru wokoło 1/2 6 hodź. so do Klóštra nawróćimy.

M. Narćik.

Serbski Hospodař

ratařske wulkowikowanske tow. z wobmj. ruk.

Telefon: w Budyšinje 3510, w Khoćebuzu 1247.

Naš młyn w Delnim Wujezdźe, tel. čo. 13, dźěła nětko też

dejwo spěchowacu picu

z ržanych a pšeńčnych wotrubow, rajsoweje mučki a mučki wolijowych wosuchow po receptach nazhonitych skotarjow, wšě dźěle w najlěpšich a najčisćišich kajkosćach.

Tutu picu předawamy jako

łužisku dejwo spěchowacu picu

I. družina wopřija 18,06 % proteina a 8,42 % tuka,
II. družina wopřija 19,48 % proteina a 7,83 % tuka.

Wobej družinje stej po wobswědčenju statneje přepytańje w Möckernje pola Lipska njeskaženej a čistej.

W Budyšinje zetkamy so

w kofejowni Lehmann

na Serbskej drózy 8.

Najsłódniše konditorske pječwa

Wosebitosć: Torty jako dar při wšitkich składnosćach.

Wšědnje popołdnju a wječor koncert.

Vogtlandske Madras- gardiny,

přikrywy na sofy, łoža, blida a diwany, wóskowanki, łožowe šaty

J. Erler, Budyšin

Zwonkowna lawska hasa 10

— Posłužujemy serbscy. —

Přisłowa.

Štož měr nahromadźił je, wójna z hłodom zežerje.

*

Rožku je sył a micu je žněł.

*

Staršim holca podwólna je najrjeńša njewjesta.

*

Stolětna protyka łži jako lětuša.

*

Wěš mi serbski abejcej? — Spěwaj, dźěłaj, lutuj sej!

Meble

Jstwy za knjezow
bydlanske jstwy
spanske jstwy

z dobroho drjewa a napodobnjene

Kuchnje, rjane mustry wot **145** hr.

Też jednotliwe meble

Dobre dźěło, tunje płaćizny!

Płaćenjo po dźělbach!
Při hnydom zapłaćenju wysoki rabat

Pawoł Handrik

Budyšin

Kamjeńtna dróha 32

při Drjewowych wikach

Zdwórliwje dopominam z tutym na swój bohaty skład, wopřijacy:

pórclinowe a škleńčane twory, stojate a wisate křiže w najpřihodnišich wudźěłkach, paćerje a paćerjace knihi we wšěch płaćiznach, skapuliry a pjenjeżki, postawy swjatych a swjećatka, też wołtarne swěcy we wšelakich wulkosćach a zhotowjenjach (za cyrkwje wuznamne płaćizny).

Bjarnat Möller w Kulowje

Cyrkwina dróha 4

Pokhowawši našoho luboho nana a dźěda

Jakuba Bulanka

we Wotrowje,

kotryž bě 21. augusta wobstarany ze swj. sakramentami w starobje 65 lět 7 m. 20 d., kaž so nadźijamy, zbóžnje ze swěta so pominył, wuprajeja wšěm, kotřiž su jomu lubosć wopokazali, na póstwječorach a hewak za njoho so modlili a joho k rowu přewodźeli, wosebje nošerjam a česćenomu Kukowskomu towarstwu katolskich dźěłaćerjow

wutrobne „Zapłać Bóh tón Knjez"

a poručeja dušu drohoho wotemrětoho křesćanskim modlitwam.

We **Wotrowje,** na dnju pohrjeba, 24. augusta 1929.

Jan Bulank
w mjenje dźěći a druhoho přećelstwa.

Po dołhej ćežkej, z wulkej sćerpnosću znjesenej khorosći zemrě we Worklečanskej khorowni ze swj. sakramentami husćišo domawobstarana, do Božeje wole podata, w starobje 41 lět 10 m. 4 d. naša luba mać, mandźelska a sotra

Madlena Delenkowa.

Jeje ćěło pokhowachmy pjatk 28. augusta na wosadnym kěrchowje. Wšěm, kotřiž lubej wotemrětej w času jeje khorosće a na póstwječorach za jeje dušu so modlo lubosć wopokazachu, też přewodźerjam, wosebje nošerjam

wutrobne „Zapłać Bóh tón Knjez"

wuprajamy a poručamy dušu drohoje zemrěteje křesćanskim modlitwam.

W **Nowym Dworje** a **Budyšinje,** na dnju pohrjeba.

Hłubokozrudźeni:

mandźelski, dźěći a sotra.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. - Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za reklamowy rjadk w teksće so 50 pj. płaći. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Zamołwity redaktor: Kapłan Józef Nowak w Budyšinje, Kirchplatz 2. — Pokładnik: Jurij Šołta, wučeŕ, Před šuleŕskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćerńje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje z póstšekowym kontom: Drježdźany 33458. Dalokoréčak čo. 3895.

36. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **7. septembra 1929.** | **67. lětnik.**

Njebojmy so našeje mjeńšiny dla!

Wšudźe, hdźež wokoło so hladamy, smy mjeńšina. Smy narodna mjeńšina, dokelž smy žiwi mjez druhim narodom, Němcami, sami Słowjenjo. Smy nabožna mjeńšina, dokelž smy žiwi w kraju, z wjetšoho dźěla evangelskim, kotřiž smy katolscy. A dokelž smy narodna a nabožna mjeńšina, njepřińdźemy we swojim cyłym žiwjenju z mjeńšiny, njech je to šula, hdźež so jedna wo naše nabožne a narodne přeswědčenjo, njech je to pismowstwo, hdźež dyrbimy so bědźić z tydźenikom, kotryž móže najwjacy 2000 woteběrarjow měć, njech je to stat, kotryž z nami njeliči, dokelž smy mała, njenahladna kupička we wulkim němskim morju.

Wšudźe smy mjeńšina. Naša wokolina wokoło nas je wjetšina! My njemóžemy to być, štož su druzy wokoło nas. Kaž wuzwoleni so druhdy čujemy a druhdy zasy jako wućisnjeni. My njemóžemy z druhimi a za druhimi sobu běžeć, ale z nas dyrbi kóždy sebi sam wědomy być swojoho skutka a swojoho počinjenja. Kóždy z nas dyrbi samostatny a sebjewědomy być, chce-li swój nadawk jako mjeńšina dopjelnić. Kóždy z nas dyrbi być rjek a muž, chce-li z česću wobstać jako mjeńšina. Kontra torrentem — napřećo rěcy płować — je naše powołanjo wot kolebki hač do kłódnoho rowa.

Stary Zakoń nam mnohe tajke postawy rjekowske pokazuje, kotrež nam jako błyšćate hwězdy puć našoho žiwjenja a přeswědčenja pokazuja. My so potom woprawdźići palčikojo začuwamy pornjo tutej sylnej wěrje a tutej so njebjesam spinacej nadźiji, kotraž je we wutrobach starozakońskich rjekow biła. Tajki jasny a błyšćaty meteor, kiž na lěttysacy dróhu jasnje wobswětluja, je mjeno sławnoho Gedeona.

Prjedy hač Gedeon swoje wulke powołanjo jako wojowaŕ a wuswobodźeŕ Israela dósta, dyrbješe pruhu swojeje zmužitosće wotpołožić, a tuta pruha njeje ničo druhe hač wuznaćo k mjeńšinje, hač skutk mjeńšiny. W měsće swojich wótcow hnězdźi přibóžstwo. Prawa wěra do Jehovy, wěrnoho Boha je potłóčena a skhowana, a njezwěrja sebi na słónčko. Bóh sebi wot Gedeona žada skutk mjeńšiny. Samo w haju joho nana stoji wołtaŕ poswjećeny přibohej Baalej. Tón Knjez pak rěči ke Gedeonej: Wzmi swojoho nanowoho dwojorohatoho byka sydomlětnoho, zapušć Baalowy wołtaŕ, porubaj kolik pódla njoho. Potom natwaŕ wołtaŕ Knjezej, swojomu Bohu na wyšinje skały z wohnym palniščom, a wzmi dwojorohatoho byka a wopruj joho jako palny wopor z roztřaskowanym kolikowym drjewom!

Gedeon so postróži. Pomysli na hněw a wjećbu swojoho nana. Što k tomu cyłe město rjeknje? Što ludźo, što policija? — Ale što je jomu na tym zaležane? Njeboj so Gedeonje! Nimaš hižo njebojaznosć mjeńšiny? — Hdyž je Knjez rěčał, čoho so hišće bojiš? Bóh chce, tohodla dyrbiš też ty chcyć! A Gedeon wuzwoli z wotročkow swojoho nana dźesaćoch spušćomnych a krutych mužow, a mjez tym zo druzy wšitcy spja, dokonja Gedeon z nimi swoje nócne, wot Boha žadane dźěło. Rano je Baalowy wołtaŕ zapusćeny, haj spowaleny. Nazajtra wulke spodźiwanjo, wulke roznjemdrjenjo w měsće! Gedeon dyrbi smjerće wumrěć jako bohowhanjeŕ. Ale Gedeona njewopušći njebojaznosć mjeńšiny. Wón so přiboham wusměwa a směši přibóžstwo. Joho krutosće so boja, ludźo so rozběža a mjeńšina je dobyła, dobyła nad wjetšinu.

Muž pak, kotryž so cyłoho města njeboji, njeboji so też, hdyž cyłe wójsko a cyły lud napřećo njomu přićehnje. Wšitkón Madian, Amalek, a cyłe ranjo běše napřećo Israelej wućahnyło. Gedeon so khrobli swój lud wuswobodźić z rukow njepřećelskich Madianitow. Wulki dźeń so bliži. Gedeon so přihotuje a swoje wójsko. W bližšim času stoji přihotowane wójsko 32000 mužow. Rjane wójsko, nahladna ličba wojownikow, tola přemało napřećo njepřećelej, kotrohož wójsko so runa syłam skóčkow, 32000 napřećo 135000. Mała mjeńšina napřećo wjetšinje! Što činić? Tu přikhadźa Bóh sam swoje wójsko pruhować. Wón rěči: „Madian njepřińdźe do rukow twojoho wójska.“ Hlejće, 32000 je mjenje hač 135000. Mathematiscy a strategiscy porażka. Ale posłuchajće, kak Knjez porażku wułožuje: Přemnoho ludu je při tebi, hač zo bych Madiana do joho rukow dał. Hewak by Israel so napřećo mi hordźić mohł a prajić: Ja sebi samomu pomhach. Tohodla přiwołaj wótře k ludej, zo wšitcy słyša: Štóž třepoce a so boji, njech so wróći a wottud kradnje! Tu so 22000 ludu nawróći, jenož 10000 mužow wosta. Jenož mjeńšina wot

mjeńšiny wosta. Štóž ma wo wójnje swoje nazhonjenjo, praji: To bě njerozom. Knjez pak dźeše ke Gedeonej: Hišće maš přewjele ludu! A 9700 mužow wróćichu so do swojich domow. Jenož 300 wostachu. A Knjez da Madiana do jich rukow a woni morichu 120000 mužow. Tak je Boža strategija dobyła napřećo čłowjeskej strategiji, wot Boha wjedźena mjeńšina napřećo wjetšinje.

Što móžemy ze stawizny Gedeonoweje wuknyć? Zo je naša taktika husto wopačna. My njehladamy hač je Bóh z nami, z našim skutkom abo nic, a tola wot toho wšitko wotwisuje. Čežko, haj podarmo je napřećo Bohu wojować. Njeznajeće stawiznu tamnoho horjaka napřećo Khrystusej, kotryž pozdźišo mjeno Pawoł nošeše a kotryž bě swoju politiku napřećo Bohu přewobroćił do politiki za Boha. Hdyž bychmy tež my před našimi skutkami a předewzaćemi wjacy so prašeli, hač je to wola Boža, wšće my bychmy z wjetšej zahorjenosću a z wjetšej zmužitosću a wutrajnosću do boja šli za našu swjatu a sprawnu wěc. Njech smy tež čłowjeska mjeńšina, hdyž je Bóh z nami a z našim skutkom, potom budźemy wjetšina, dobyćo budźe z nami, přetož Bóh je dobyćo. „Wola Boža!“ bě hesło za křižnych ryćerjow, kotřiž to najlubše wostajichu, zo bychu do dalokoho Swjatoho Kraja ćahnyli a tam wojowali za česć Božu a za Bože swjate prawo njespominajo na swój samsny wužitk ani njewužitk.

Dale so my přewjele na ličbu spušćamy. Gedeonowa taktika bě cyle hinaša! My přewjele ličimy a přemało ważimy. My přewjele ličimy sobustawy našich towarstwow, přewjele ličimy wopytowarjow njedźelskich Božich mšow, město zo bychmy bóle ważili, t. r. so prašeli: kelko kharakterow, kelko njebojaznych, kelko rjekow mamy. Bojazliwcow domoj pósłać, kaž je Gedeon w mjenje Knjezowym činił, Judašow z jich prěnich městnow wotwołać, to bě Gedeonowa taktika a jeničcy prawa, lěnim wjednistwo wzać! Też my w katolskich Serbach přińdźemy jenož doprědka z Gedeonowej taktiku. Bitwu Knjezowu njedobudźemy z wójskom, w kotrymž je wjetšina, wjacy hač 50% bojazliwcow, lěnjuchow, přeradnikow. Z tajkim wójskom najkmańši wjednik bitwu njedobudźe, samo pokleće Bože. Bóle na znutřkownu kmanosć, na sylnosć karaktera, na čistosć zmyslenja hladać, nic tak jara na ličbu, wuči nas Gedeon.

Druzy praja: Haj, hdyž bychmy wjacy wučenych, wjacy inteligency měli, potom bychmy wukhowani byli. Wězo wučeni móža nam wjele pomhać, woni móža našu nabožnu a narodnu mjeńšinu wuzběhnyć, našu ličbu tróšku narunać. Tola dyrbimy so też dopomnić, zo njeje kóždy inteligent zdobom kmany za Gedeonowe wójsko mjeńšiny. Kelko inteligentow je, kotřiž so mjeńšiny hańbuja, kotřiž z prěnimi 22000 domoj woteńdu, k žonje a dźěćom, do swojeje miłeje domjacnosće, dokelž so wótroho bója boja. Chcemy z tym prajić, zo njeje hišće kóždy studowany kmany, so wuznać k našej mjeńšinje a wojować za nju. Husto su tajcy potom na tym wina, zo bu bitwa Boža přěhrata, bjez nich by mała črjódka wojowarjow z wjetšim wuspěchom wojowała! — Spodźiwnje je, zo je sebi Khrystus k rozšěrjenju swojeje swjateje wěry lutych jednorych muži z luda wuzwolił, kaž njeby k studowacym wjele dowěry měł, jenož Jan bě trochu zdźěłaniši.

Wjacy pjenjez dyrbjeli měć, tak słyšiš husto w našej nabožnej a narodnej mjeńšinje rěčeć, potom by wěc cyle hinak běžała. Tola tuta taktika zda so bóle wopačna być hač prawa. Wězo kóžda wěc trjeba pjenjezy, też naša mjeńšina. Tola bychmy-li wjacy pjenjez měli, potom bychmy najskerje hišće bóle drjewjani a bjez zajima byli, a móžno też hišće leniši. Přetož to je stara znata wěc, zo duchowna zajimawosć z wysokosću dokhodow přiběra. Khrystus też njeje swojim japoštołam kapitalije a hišće mjenje reservne fondy zawostajił při swojej smjerći. — Hižo stari Romjenjo znajachu přisłowo, zo złoty wosoł najwyšše horiska přeléze, woni chcychu z tym prajić, zo móžeš z pjenjezami też přeswědčenjo pokupić. Běda pak mjeńšinje, kotrejež wjednik je pokupitelny a lubowaŕ pjenježnoho měcha. Běda Israelej, hdyž by Gedeon tajki był. Běda našomu ludej, našej mjeńšinje, hdyž by mjez nami jedyn so namakał, jedyn Judaš, kiž by našu mjeńšinu, kotraž je we swěrnym a wopornym bóju stała a bědźiła lětstotki, přeradźił a předał!

Ale směmy dha tute myslički ze Staroho Zakonja bjeze wšoho do našoho serbskoho nabožnoho a narodnoho žiwjenja přesadźić? Hdyž so dźensa něchtó z cyłej mocu za wěstu ideju zasadźi a za nju skutkuje, potom je přepjaty, druhdy też samo kowrótny. To je wšće husto wina, čohoždla so mnozy boja raznje za swoje přeswědčenjo wustupić. To je wina, čohoždla nimaja zmužitosće hinak myslić jako sta a tysacy wokoło nich. Njebuchu wulcy swjeći, kotřiž swojomu wěkej sto lět doprědka kročachu, jako błudni do błudnicy zawrjeni, dopomńmy so jenož na Don Boska, wo kotrymž smy w poslednim času pisali. Też toho so bojeć njesměmy, chcemy-li Boža wuzwolena mała horstka być.

Tohodla njebojaznosć, ty mała črjódka, ty mjeńšina Boža, ty mały serbski katolski narodo! Njech so też na tebje njepřećeljo horja, wostań njebojazny, na Boha samoho so spušćej, na njoho samoho so dowěrjej. Mjeńšina, kotraž z Bohom a za Bože prawa wojuje, dobudźe, dobudźe, kaž je Gedeonowa mała črjódka dobyła, tamni 300. A my smy tola wjacy — ale snadź je nas hišće mjenje, tola ličba njedobywa. Tohodla dale, ty mjeńšina, přez hrimot a namóc, přez bój a hrój, přez křiwdy a křiže, dale a bliže k dobyću.

Poniżnje a kruće, to njech je hesło našeje mjeńšiny. Nic kaž wšitcy druzy! Gedeon budź też naš wjednik! Joho taktika budź też naša taktika! Wón je naša nadźija do dobyća našoho prawa, kotrež je nam wot Boha date!

Politiski rozhlad.

Haagska konferenca skónčena.

Němska je z wuspěchom, kotryž su jeje wotpósłancojo, přede wšěmi druhimi minister zwonkownych należnosćow dr. Stresemann wuskutkował, spokojom. Štož dźěn bě sobu najważniše, bu dócpěte, a to bě wopušćenjo cuzych wójskow, kotrež dotal hišće w Rhynskej a Pfalcy sydla. Nětko je skónčnje postajene, zo jendźelske a belgiske wobsadźeńske wójsko Němsku hač do 15. decembra wopušći, mjez tym zo francózske wójsko Němsku hač do 30. junija 1930 wopušći, dokelž Francózska prjedy njemóže, kaž Briand praji, je to z wulkimi techniskimi ćežemi zjednoćene. We wěrnosći wšak je Briand přecy snadź hišće tajnu nadźiju při sebi nosył, zo lěwa strona Rhyna Francózskej hišće připadnje, abo zo znajmjeńša wobstajna kontrola Francózskeje nad Němskej wostanje. To wšo je Briand spušćić dyrbjał. Štož je wostało, je rozsudźacy wubjerk, kotryž ma njedorozumjenja mjez woběmaj ludomaj, kotrež nimaja tak wulkeje ważnoty, zasy zhładkował.

Dalši wuspěch Haagskeje konferency, a nic najmjeńši, je přiwzaćo tak mjenowanoho Young-namjeta. Hačrunjež je też wón daloko wot toho zdaleny, kaž by sebi Němska rozrisanjo skónčnoho płaćenja přała, wón tola prjedawši Davesowy namjet wo wjele wołóžuje, wosebje płaćenja w prěnich dźesać lětach. Wšće su němscy wotpósłancy předčasne wopušćenjo cuzych wójskow z Němskeje droho wukupić dyrbjeli. Němska dyrbi mjenujcy tohodla 30 miljónow hriwnow wjacy płaćić. Ale snadź so wona nadźija, kaž kóždy dobry překupc, zo płaćiznu po času zasy stłóči. Ale kaž zwotprědka prajach, je wosebje narodna česć Němskeje z cyłej mocu na to ćišćała, zo by němska zemja wot prjedawšoho njepřećela dospołnje swobodna była.

Zjězd katolikow Němskeje.

68. zjězd katolikow Němskeje započa so štwórtk 29. augusta w Friburgskim münstru přez swjatočne Bože służby. Cyły zjězd bě stajeny pod thema: Křesćanska

swójba. Na tute thema běchu też wšě přednoški złożene, tak zo běchu też wšitke wuradźowanja napjelnjene z duchom: Kak móžemy našu křesćansku swójbu zakhować a wukhować před duchom nowočasnoho rozpada, kak móžemy ju napjelnić z duchom Khrystusowym, a z našej swójbu zdobom wukhować cyły lud a narod před zapadom? Wěsće aktuelne thema, kotrež dyrbi też mjez nami přecy wjacy a wjacy zajima namakać. Jako rěčnikow běchu najwuznamnišich a najsławnišich cyłeje katolskeje Němskeje sebi wupytali, mjez nimi běchu duchowni a lajikojo, mužscy a žónske. Kancler dr. Marx je rěčał wo „Nowočasnych šulskich prašenjach", knjeni Schuhmacher wo „Swójbje a šuli", knjez nacional-rada Scherer-St. Gallen wo „Aktivěrowanju lajikow", universitny profesor Karl Adam wo „Sakramentalnej swjećiznje mandźelstwa", prelat dr. Kaas wo „Němscy katolikojo a naměstnik Khrystusowy". Njedźelu bu zjězd skónčeny. Něhdźe 50000 wěriwych bě so w hobrskim twarje Čornolěsjanskeje hale, hdźež so hłowne zhromadźizny wotměwachu, zešli. W tutej zhromadźiznje nuncius Pacelli, z mócnym přikleskom powitany, spominajo na bohate wobdźělenjo na zjězdźe, na zasłužby badenskoho kraja wo zjězd, kaž też wo wuznamje katolskeje wěry za lud a stat, rěčeše. Na kóncu swojeje rěče wudźěli nuncius zhromadźenym požohnowanjo Swjatoho Wótca. Po nim rěčeše hišće prelat dr. Kaas, tohorunja z mócnym přikleskom witany, wo kulturelnym póslanju němskich katolikow mjez narodom docyła. Ženje njejsu němscy katolikojo před wjetšimi nadawkami stali, hač runje dźensa. Ženje njebě jich zhromadne dźěło, jich aktivita nuzniša dyžli runje dźensa. Němska stoji mjez dwěmaj sylnymaj mróčelomaj, mjez mróčelu bolšewisma, kotraž so wot ranja, a mjez mróčelu plutokratije (bohatstwa někotrych), kotraž so wot wječora a z přemórskich krajow do Němskeje dobywa. Bój napřećo wědomomu njekřesćanskomu duchej dyrbi nas wožiwjeć, ale nic jenož w resolucijach a wobzamknjenjach, ale přede wšěm we skutkach!

Zeppelin wokoło swěta.

Ludźo wšitkich časow su we sebi horcu žadosć čuli, kaž ptački w powětře lětać móc. Stare bajki nam powědaja wo mužoch a rjekach, kotřiž su sebi tohodla křidła z wóska sčinili, z kotrymiž su so woprawdźe k słóncej pozběhnyli. Nowy čas pak je tutu žadosć človjekowu woprawdźe do skutka stajił. Mamy Zeppelina, a mamy lětaki.

„Zeppelin je swój lět wokoło zemje dokonjał", tak pisachu wutoru popołdnju nowiny, tak sebi ludźo powědachu, a mnozy běchu samo w radio słyšeli, kak je powětroń we swojej domiznje witany a sławjeny był. Tysacy a dźesaćtysacy su hrabju Zeppelina w Ludwigshafen witali a „hoch" přiwołali. Njewuprajna radosć so přitomnych jimaše, hdyž wjednik powětrona z Ameriki, kapitan Lehman, jako prěni wustupi a po nim druzy, inženěrojo, hosćo a mužstwo. Tuta radosć je so po cyłej Němskej roznjesła, wšelake knježerstwa su „Zeppelina" domoj witali a też šule njejsu prózdne wušle. Ale zo bychu też dźěći wuznam tutoho zlěta němskoho powětrona wokoło zemje pohódnosćić móhli, njebě štwórtk žaneje šule, ale jenož swjedźeńske wopomnjećo, w kotrymž so dźěćom važnosć swětoho lěta rozestaja.

Za 21 dnjow je hrabja Zeppelin swět wobjěł. Z tym buchu wšě dotalne rekordy pućowanja wokoło zemje złamane, njech su prjedy z łódźu, ze železnicu abo lětakom wuwjedźene byłe. Powětrowa łódź nastupi swoje pućowanjo 1. augusta přez Atlantiski ocean. W Neu-Yorku bu enthusiastiscy witany. Tola po někotrych dnjach nastupi potom Zeppelin z Ameriki swój puć wokoło swěta. Pasažěrow měješe 22. 8100 km dołhi puć wot Lakehurst do Ludwigshafen přejě w 55 hodźinach. Po někotrych dnjach we swojim domjacym přistawje nastupi Zeppelin swój puć do Tokio a trjebaše za 11000 km 101 hodź. Z wulkim wjeselom witaše hłowne město Japanskeje Zeppelina. Wot tudy lećeše w 80 hodź. 9600 km do Los Angelos, a wot tam potom do Lakehurst. Zeppelin je tak k swojomu pućej wokoło swěta dwanaće dnjow lěta trjebał. Hdyž też lět najprjedy do Ameriki a nětko zasy hač do Friedrichshafen sobuličimy, je to puć 50000 km, kotryž je bjez kóždoho wjetšoho njezboža přelećał, woprawdźe wulkotny skutk!

Z Łužicy a Serbow.

Z **Khróšcic.** Zańdźenu njedźelu wotměwaše so tu dla 25lětnoho wobstaća noweje šule šulski swjedźeń. Při najrjeńšim ćopłym wjedrje, kajkež nětko njedźele dołho mamy, zestupa so popołdnju 1/23 hodźin swjedźeński ćah na šulskim dworje a ćehnješe pod nawjedowanjom hudźbneje kapały přez wjes na swjedźeńsku łuku. Tam powita šulski wjednik knjez wučeŕ Lipič dźěći a też dorosćenych, jim přeju rjane zabawne hodźiny. A woprawdźe knježeše tu popołdnju a wječor wjeselo a radosć. Dźěći pokazachu w rjanych hrach, štož běchu nawukłe, a kóžde dósta też myto. Přihladowarjo, wosebje starši šulskich dźěći, zwjeselichu so na njewinowatej zabawje a nad tym, štož wone předstajichu pod wjednistwom knježich wučerjow. Też wohnjostroj na „Fulkec hórcy" běše za dźěći něšto nowe a wobdźiwanja hódne. We wječornej hodźinje nastaji so ćah z barbojtymi swěcami zasy do wsy, hdźež knj. sejmski zapósłanc Špitank wšitkim, wosebje knj. wučerjam za wšu prócu a mnohim dobroćerjam tutoho derje poradźenoho swjedźenja so dźakowaše. Zawěsće wostanu tute hodźiny wšitkim w dobrym wopomnjeću.

Z **Pančic.** Zaradźeńske hodźiny za maćerje wotměja so tu pjatk, 13. sept., pop. w 2 hodź. w hosćeńcu. Lěkaŕ budźe přitomny.

Z **Pančic.** W njeposrědnej blizkosći knježoho dwora stejitaj hobrskaj dubaj a dawataj wsy wěsty wobraz. Lětstotki staj tu ze swědkom wjesnoho žiwjenja a někotryžkuli wětr přeživiłoj. Ničo njeje jimaj zeškodźało, hdyž tu w zašłych měsacach njesměrnje zakhadźeše. A tola je so štwórtk w nocy hobrska hałoza dele puśćiła a při tym třěchu na 15 kósnych metrow wobškodźiła. Kak je so to stało, hdyž tola w zašłej nocy žanoho sylnoho wětřika njeběše? Wězo su ju prjedawše ćežke njewjedra nałamałe a jeje samsna ćežkota — na 30—40 centnarjow — ju skónčnje k zemi sćahny. Je w přerězku na 70 cm tołsta a snadź 3—4 metry palnoho drjewa dawa. Wězo je prochniwa a tak so lóžo wotłamała. Z tołstoty hałozy móžeš sylnosć duba posudźować. Sudźo po hałozy je drje zdonk też trósku natočeny a tak drje po času jena hałoza po druhej pojěđže. Wotłamana, we wobšěrje přez dwaj metraj, njeje hišće najtołša. Škitaca lisćowa třěcha je wo wulki kruch přetorhnjena. Njech dubiskaj dale stojitaj jako žiwaj swědkaj ze zastarskich časow!

Zakładny kamjeń położeny k wustawej swj. Jurja.

W **Kamjencu,** 1. septembra 1929.

Njedźelu, 1. septembra, wudźěli najdostojniši knjez biskop dr. Christian Schreiber w Kamjencu na 111 młodych křesćanow swj. Sakrament firmowanja. Na samsnym dnju pak bu też zakładny kamjeń położeny k wustawej swjatoho Jurja w našej wosadźe. Tohodla bu tutón dźeń wot wosadnoho fararja, ale też wot wšitkich wosadnych z wulkej žadosću wočakowany. Pódla najd. knjeza biskopa, wobdźělichu so jako hosćo na tutym žadnym swjedźenju knjez probst Maximilian Maček z klóštra Marijineje Hwězdy, knjez kanonikus Krječmer z Budyšina, knj. arcyměšnik Žur z Ralbic, knjez arcyměšnik Šołta z Kulowa, knj. faraŕ Mič z Njebjelčic, knjez faraŕ Pohl z Njedźichowa, knjez faraŕ Kowalek z Wojerec, kapłan dr. Wolf z Kamjenca a kapłan dr. Degen z Brunjowa. Mnohe zbožapřeća běchu hižo do časa z dalšich a bližšich kónčin wot mnohich dobroćerjow postrowy přinjesłe.

Swjatočnosć bu zahajena z wuspěwanjom swjedźeńskoho spěwa z opery „Iphigenia na Aulis" wot cyrkwinskoho

spěwařskoho towařstwa „Cäcilija“, pod nawjedowanjom knjeza šulskoho wjednika a kantora Weclicha. Po tym sćěhowaše powitanjo přez knjeza fararja Jurja Rjedu, kotryž swojim słowam přida přečitanjo założeńskeje lisćiny. Wona rěka: „Położenjo zakładnoho kamjenja k wustawej swjatoho Jurja w Kamjencu na dnju swj. firmowanja 1. sept. 1929 přez joho biskopsku miłosć k. dr. theol. a phil. Chr. Schreibera, biskopa Mišnjanskoho, w lěće złotoho jubileja Joho swjatosće Swjatoho Wótca Pija XI.“.

Katolska diasporna fara wobjimaše hač k samostatnosći filialskeje wosady Kinspórk, dnja 1. jan. 1926 katolikow we 15 ev. lutherskich wosadow, něhdźe 2500 na ličbje, kotřiž so na města Kamjenc, Kinspórk, Połčnicy, Halštrow a 67 wsow rozdźěluja.

Při přewzaću fary Kamjenc, dnja 29. oktobra 1922, bu tehdomnišomu fararjej Jurjej Rjedźe zawjedźenjo miłosćiwych sotrow do Kamjenca jako nadawk stajeny. Hižo dnja 15. augusta 1925, hdyž město Kamjenc 700lětne wopomnjećo wobstaća swjećeše, buchu wot miłosćiwych sotrow swj. Karla Borromejskoho z maćeŕnoho klóštra Trebnicow w Ślezskej na farje, Dolina hasa 14, zasydlene. Patronatske knježstwo klóštra Marijineje Hwězdy dari kat. cyrkwinskomu wobsedźeństwu w Kamjencu město k twarej. Přez přepokazanja najd. knj. biskopa Mišnjanskoho, přez dary fańskich dźěći a serbskeje wokoliny bu twarny fond założeny, kiž je přez wopornu mysl mnohich, z wjetšoho dźěla z Kamjenca a z hamtskoho hejtmanstwa Kamjenca pokhadźacych, bjez rozdźěla nabožiny a politiskoho zmyslenja z Božej pomocu na 60000 hriwnow narostł. Tuto so tutej zakładnej lisćinje dowěrja jako dopokaz měrnoho znjesenja wobeju wuznaćow w Kamjencu.

Wotmysleny nowotwar wustawa za sotry z wukhowom za dźěći a zastararnju za starych ludźi rěka wot 24. 7. 1928 „Wustaw swj. Jurja w Kamjencu“.

Bohužel njemóžeše tak zahe w lěće 1928 zemrěty, wysokowaženy knjez architekt Ernst Eger jun. z Kamjenca, tutón twař wjacy wuwjesć. To zbywa nětko knj. architektej Rud. Cyžej z Khróśćic a knjezomaj twařskimaj mištromaj Bjedrichej Reifej a Maxej Roikej z Kamjenca. — Zakładny kamjeń dari Firma Carl Sparman, Granit- und Zementwerke w Demic-Thumicach.

Njech Bože žohnowanjo wotpočuje na wustawje swj. Jurja!

Lisćinu je zestajał wosadny knjez farař, napisał je ju knjez wučeŕ Schröer, kuporna wobalka bu darjena wot susoda knj. Hajny, kupornoho kowarja, dolina hasa 9.

Zakładnej lisćinje bu přidate: sleborny wopomnjeński pjenjez swjatoho wótca Pia XI. k dopomnjeću na postajenjo cyrkwinskoho stata 1929 z wopismom Civitas Vaticana restituta, čisło „Kamjenskoho dźenika“, „Sächs. Volkszeitung“ a „Kat. Posoła“.

Cyrkwinsku swjećiznu wotmě najd. knjez biskop sam we łaćonskej rěči po rituale Romanum. Potom knjez biskop rěčeše. Spominaše na wulke zasłužby, kotrež ma wosadny knjez farař za tutón nowotwarjomny wustaw swj. Jurja. Spominaše też z dźakownosću na mnohich darićelow a přinošowarjow k twarej za spomoženjo bědu a nuzu ćerpjacych. „Duch Boži njech knježi nad tutym wustawom!“ Z tutymi słowami klepny na zakładny kamjeń. Wosadny knjez farař: „Bohu k česći, sobučłowjekam k spomoženju, dźěćom a starym k žohnowanju!“ Po nim architekt Cyž, měšćanski rada Eger, knježiśeŕski rada dr. Merzdorf, knjez superintendent dr. Schröder, knjez propst Maček, twarski mištr Reif a dr.

Tak njech Bóh tón Knjez hnadnje žohnuje skutk k joho česći započaty, k spomoženju wbohich dźěći a bědnych starcow a staruškow! Njech dźěło, kotrež je wosadny knjez farař Rjeda z tajkej wutrajnosću nětko lěta dołho na so brał, bórzy bohate płody přinjese za wšitkich, kotřiž budźa w tutym wustawje bydlić, ale też za wšitkich, kotřiž su tak bohaće woprowali za nadobny skutk, nuzu bližšoho wotpomhać!

Žiwjenjo swjatoho Wjacsława.

Jubilejne lěto tysaclětnoho wopomnjeća martrańskeje smjerće swjatoho Wjacsława je też nam Serbam, wosebje nam katolskim, wobradźiło rjanu njezakhodnu dopomnjeńku, knižku wo swj. Wjacsławje. Hdyž je jubilejny wubjerk za swjatočnosće wopomnjeńsku knižku skoro we wšěch ważnišich rěčach přihotował, njeje też na serbsćinu pozabył, kotraž hewak njesłuša k ważnišim rěčam Europy, ale skěrje k najnjeznaćišim a najmjeńšim, kotrež so na swěće docyła rěča. Ale spominajo na naše nutrne a wuzke zwiski we prjedawšich dobach je so wubjerk k tutomu wudawkej podwolił. Cyle wěsće pak njesměmy poslednju winu pytać w tym, zo dźěn je swjaty Wjacsław też serbskoho pokhoda, zo w joho žiwach serbska krew ćečeše, krew joho serbskeje maćerje Drahoměry, kotraž ze splaha Stodorjanow pokhadźeše. W rěči tamnoho snadnoho powostanka, kotryž my Serbjo smy, njesmědźeše wudaćo wopomnjeńskeje knižki pobrachować, hdyž tola knižka sama z dźěla znajmjeńša wo zrudnym dóńće našich prjedownikow, połobskich Serbow rozprawja. Wjetše prawo česćowanja swjatoho Wjacsława nima pódla čěskoho naroda žadyn druhi dyžli serbski narod.

Z wysokej historiskej wědomosću, z jednorej też wšědnomu ludej zrozemliwej rěču je knižku napisał znamjenity češki historik dr. Fr. Dwórnik, profesor na Karlowej universiće w Prazy. Serbski přełožk je rjenje a wustojnje wobstarał naš krajan knjez Jurij Henčl, dotal studowacy w Prazy. (Někotre češke słowa bychu lěpje wuwostałe: wony, wostatny, powolić, styki, hdyž mamy sami wurazy za wěc, njetrjebamy požčować hić, też byrnjež pola najlěpšoho susoda było. Zajimawe też pisanjo mjena „Wjacława“. Přełožeŕ piše mjeno potajkim stajnje bjez „s“. Pful piše „Wjacsław“, Muka znaje jenož „Wjacsław“, Rězak znaje dwoju formu z „s“ a bjez „s“. Słowo je so wułožowało wot Wjacy—sławy, někotři w nowišim času podawaja też wujasnjenjo Wěnco—sław. We wobémaj padomaj by potajkim pisanjo z „cs“ wosprawnjene było, ale móžemy so w tutym padźe po prěnjotnej češćinje měć, kiž mjeno też piše z „Vaclav“, potajkim hdyž ani Češa „s“ wjacy njepisaja, čohodla bychmy potom my Serbja to dyrbjeli?)

Wobsah dźěli spisaćel pod sćěhowace napisma: Legendy, na switanju češkeje historije, Młodosć swjatoho Wjacława, Wjacławowe knježenjo, Skutkowanjo w politiskim směru, Martrańska smjerć, Swjatowjacławowe česćenjo. Na str. 83 piše awtor, zo su też we Łužicy swj. Wjacławej poswjećene cyrkwje, štož drje je jednory zmylk. Abo su we Łužicy woprawdźe tajke cyrkwje byłe? Wěsće so tomu njebychmy trjebali dźiwać, škoda jenož, zo žaneje tajkeje cyrkwje wjacy nimamy!

Što nětk z rjanej knižku? Mnozy su sebi ju sobu z Prahi domoj přinjesli jako dar wot swjedźeńskoho wubjerka. Njech też tuta knižka kaž mnoha druha na łubi njeżołtni! Ale njech maćizna tuteje knižki přeńdźe do wědomja serbskoho katolskoho luda, zo naš lud ženje wjacy njezapomni, štó bě swj. Wjacław. Našim přednošowarjam poskića knižka rjany material wo swjatym, kaž też wo započatkach wěry mjez Słowjanami. Čitajće knižku też rady doma a wobhladujće sebi rjane wobrazy, kotrež budźa kóždoho wobdźělnika lětušich Pražskich zajězdow čas žiwjenja žiwje dopomnić na tamne rjane a zbožowne dny we „Złotej Prazy“. Knižku móžeće też w našimaj knihikupcowstwomaj za tuni pjenjez dóstać.

Serbski Seminar w Prazy.

(Skóńčenjo.)

W prěnim poskhodźe srjedźa nad zakhodom běše prezesowa přijimanska jstwa, na lěwo wot njeje bydleńska jstwa, na prawo knihownja, kotraž nimo ważnych rukopisow mathematika Bolzana z wjetša nabožne a cyrkwinske knihi wobsahowaše. Knihownju přewza z dźěla ministersterstwo šulstwa a narodneje zdźěłanosće (osvěty), też serbsko-

słowjansku [6], z dźěla zawosta z wobsedźeństwom Budyšskoho kapitantstwa. Pódla knihownje běše jednora kapałka swj. Pětra z pisanym woknom do Mišnjanskeje wulicy. W kapałcy bě Brandlowy wobraz swj. Pětra, kotryž bě seminarej swjećacy biskop a propst metropolitnoho kapitla, dr. Wjacsław Frind, darił. [7] Wobraz a wołtař stej skhowanej pola propsta dra. Frinda. Pódla kapałki bě mała tříróžkata městnosć, drastownja, a za njej jednorej stwje, „wuknjeńcy", hdźež khowancy studowachu.

W druhim poskhodźe běše do Serbskeje wulicy zhromadna lěhańnja, 16,6 m dołha, 6 m šěroka a pódla zhromadna myjeńnja. W lěhańni so ženje njetepješe. Myjeńnja bě nad kapałcy a měješe wokno do Mišnjanskeje wulicy, zady njeje bě hišće druha, mjeńša lěhańnja a na kóncu khódby hosćeńnja.

Twarjena je khěža z kamjeni a cehelow, Přizemjo je wjelbowane z walenymi wjelbami z lunetami (wobkromami), poskhody maju hrjadawe tło (Diele). Na barokowym čole bu město wšědnych stołpow wobmjetk z hładkich pasow wužity. Na srjedźnym dźěle z bohatšej architekturu pokazuje so nastawka (atika), zjednoćena ze srjedźnym wuhladam a zakónčena ze segmentowym tympanonem (swislemi). Atika, kotraž so wuhladu ze zawitymi swuhami přizamkuje, bě zwoprědka po stronach z kamjeńtnymi zwjazwami debjena, kotrež pak so pozdźišo zasy wotstronichu, zo njebychu nikomu připadnje zeškodźałe. Też na wuhladu běše vaza. Wobkromy (wěncy) woknow (Gesims) — khětro mjelne — běchu wšudźom kamjeńtne. Přizeńne wokna maju kowane jasle (Gitter). Nad srjedźnym woknom prěnjoho poskhoda je wobruk (kartuša) z mało čitajnym łaćonskim napisom:

DEO
ET
APOSTOLORVM
PTINCIPI LVSATIAE
PIETAS EREXIT

Bohu
a
wjerchej japoštołow
natwarjene k zbóžnosći Łužicy.

Tołste pismiki w napisu běchu ze započatka pozłoćane, dawajcy romsku lětoličbu 1726. Čitać móže so jeničcy: Deo et apostolorum a z dalšich słowow jenož někotre pismiki. Přeporučało by so, tónle napis wobnowić.

Rózk prěnjoho poskhoda pyši postawa swjatoho Pětra, stojo na kamjeńtnym podłožku. Swj. Pětr dźerži we wupřestrjenej prawicy klučej, w lěwicy knihu a pastyrski kij, zakónčeny z grekskim křižam. Tale postawa rjane barokowe dźěło, je w nadźiwjeńskej wulkosći z pěskowca wudypane, běše pak hižo khětro mjelna a by bórzy rozpadła, bu pak dokładnje woprawjena na dalše lětstotki; restawraciju přewjedźe akademiski rězbař Wladiměr Astl. Na konsolu je wudypana lětoličba, pokazujo, hdy bu z twarom započate: 1726.

Na mokro-włóžnych dnjach přebiwa pod nowym wobmjetkom na čole stare čisło khěže 292, kotrež dom zwoprědka měješe.

Nimo toho, štož bu tu wuwjedźene, njeměješe Serbski seminar žanych wosebitych pomnjeńkow, nawopak, joho naprawa bě jara khuda. Krajny zarjadniski wuběrk přewza z wustawnoho inventara jenož kamoraj, sćěnawu (časnik na sćěnje) a polcy. Kamjeńtny kříž, ludowe dźěło z 18. stołěta, zamurjowany w jědźeńni a při wotstronjenju přeraženy, a kamjeńtnu kulu, zamurjowanu deleka do kachloweje murje, přewza z dowolnosću wyšnosće ministerski rada inž. Čermák do swojich zběrkow.

Njewobydlena a lěta dołho njeporjedźana khěža wupadaše kaž dodźerżany, wopušćeny klóštr. Při přewzaću domu za hamtske zaměry dźiwaše so wosebje na to, zo by joho cyłkowy raz njepoćerpjeł. Nimo powšitkownych poprawow wšelakich dźěłow buchu jednotliwe městnosće z nowa rozrjadowane, njehodźace wotstronjene a wulke z prěčnymi sćěnami přepažene a mjeńše. Rozměr dźělenych městnosćow bu tak woleny, zo powšitkownej potrjebje wotpowědowaše. W domje zarjadowa so centralne tepjenjo, zawjedźe so elektriske wobswětlenjo a telefon, zatwari so wodowod a kanalisacija. Kotołnja centralnoho tepjenja bu w přesćernej (rumnej) pincy připrawjena. Mjeńšu pincu přewostajichu domownikej. Prjedy so jenož w někotrych jstwach tepješe, w druhich městnosćach njebě to možno, dokelž tam kachli a wosebje wuhnjow njeběše. Tohodla zawjedźe so centralne tepjenjo město tepjenja z kachlemi, kotrež by nic jeno kachli do 20 městnosćow, ale też wumurjowanjo někotrych nowych wuhnjow wužadało.

W přizemju po lěwej stronje khěžinoho skhodu připrawichu bydlenjo za domownika ze jstwu a kuchinju. Dalšich pjeć přizeńnych městnosćow wutwarichu na kencle (pisańnja). Khódba do dwora, z woprědka wotewrjena, dósta durje a wulkej woknje. W prěnim poskhodźe je nětko wosm kenclowych městnosćow, w druhim poskhodźe šěść a wulka sala z pjećimi woknami, 12,6 m dołha a 6 m šěroka. Wšě jstwy su dospołnje swětłe a ćopłe; najmjenje swětłe su městnosće w přizemju, wjedźice do wuzkeje Mišnjanskeje wulicy.

Adaptačne (přetwarne) a wuprawne dźěła žadachu tele wudawki:

Centralne tepjenjo 62 000 Kč., elektriske wobswětlenjo 16 000 Kč., wuprawa wodowodu a kanalisacije 12 000 Kč., wšitke druhe dźěła: murjeńske, ličo do toho pomocne dźěła při zarjadowanju centralnoho tepjenja, ćěsliske, dłóžbiske, kamjenjo-rubańske, blidańske, zamkańske, škleńčeńske, běleńske, blachańniske, kryjeńske, moleńske a rězbańske dźěła płaćachu 132 000 Kč., tak so sebi přetwar za nowe hamtske zaměry wšo hromadźe 222 000 Kč. žadaše. Wuprawy buchu skónčene w novembru lěta 1924 a dźeń 12. decembra přeńdźe do z nowa zarjadowaneje khěže wotdźěl krajnoho inspektora za krajne dawki, čitajcy na 90 zastojnikow a zaměstnancow (Beschäftigte).

Serbski seminar, po kotrymž bu prjedawša małostronska Nowa wulica přemjenowana na Serbsku (češki: Lužickou, němski: Wendische Gasse) wulicu, je nětko zběhnjeny, khěža, před skoro 200 lětami za njón natwarjena, pak wostawa a budźe też dale rěkać a so mjenować Serbski (Lužický) seminar.

Wužite žórła. Jaroslaus Schaller: Beschreibung der königlichen Haupt- und Residenzstadt Prag samt allen darin befindlichen sehenswürdigen Merkwürdigkeiten. 1794—1797. — František Ekert: Posvátná místa král. hlavního města Prahy. 1883. — František Ruth: Kronika královského hlavního města a obci sousedních. 1903 1904.

Kr.

Na češkich hnadownych městnach.

(Pućowanske wobrazki.)

(Pokročowanjo.)

2. Wjelehród.

Do programa našoho 14dnjowskoho pućowanja słušeše wot wšoho spočatka, zo wopytamy też w narańšej Morawje ležacy poswjatny Wjelehród abo po češkim Velehrad. Běchmy wo nim hižo wjele słyšeli a čitali; wo joho sławnym klóštrje a joho krasnej cyrkwju, wo wulkotnych kongresach, kotrež so tam k spěchowanju zjednoćenja narańšich grekskosłowjanskich křesćanow z katolskej cyrkwju wotměwaju. Też bě so wukhwalowała Wjelehródska krajina. Wšo to běše we nami najwjetši zajim wubudźiło, sebi też bliže wobhladać starosławne městno.

Wotjědźechmy z Bistřic pod Hostinom njedźelu připołdnju krótko po jednej. Po połdrahodźinskej jězbje dócpěchmy městačko Wuherske-Hrodźišćo, hdźež mějachmy wulěźć. Wottud hač na Wjelehród běše hišće 6 km, potajkim dobra hodźina pěši. Běchmy na železnicy zhonili, zo

[6] Na kotrym měsće w Prazy so dźens khowa, mi njeje znaty.

[7] Hač tomu tak je, njewěm. Lěta 1879, hdyž do wustawa zastupich, bě tam hižo wobraz swj. Pětra na wołtarju. Možno, zo je jón dr. Frind po mojim času ponowić dał.

je we Wjelehródskej cyrkwi w 3 hodź. nĕšporna pobožnosć. Mĕjachmy jenož hišće 10 mjeńšinow časa. Sydnjechmy so tohodla do jenoho z čakacych awtow a za mału khwilku stojachmy před Wjelehródskim domom Božim. Ale nyšpor bĕše hižo nimo! Bĕše zašo był a tuž hižo wjacy nikoho w cyrkwi njenamakachmy, khiba toho, kiž tam přecy přebywa na wołtarju, Jězusa Khrystusa w najswjećišim sakramenće. Kak krasna bĕše tola swjatnica, kotraž we sebi khowaše Boha, najwyššoho. Překhodźichmy wobšĕrnu wysoku cyrkej. Wobdźiwachmy wĕnc kapałkow dokoła wokoło. Zastachmy před wołtarjom swjateju Cyrilla a Methoda, słowjanskeju japoštołow, kotrajž dźĕn so na Wjelehrodźe wosebje česćujetaj. Před wjacy hač 1000 lětami přińdźeštaj tutaj bratraj z dalokoho Balkana a přinjeseštaj pohanskim Słowjanam na Morawje a w susodnych krajach swĕtło křesćanskeje wĕry. Hdźež staj swjataj Cyrill a Method tehdy prĕnju křesćansku cyrkej w kraju natwariłoj, tam je Wjelehród w lĕće 1205 założeny. A posledniši z njeju je jako arcybiskop wumrĕwši, w lĕće 885 w tehdyšej Marijinej cyrkwi był pokhowany. To čini Wjelehród tak sławny a drohi. Kóždolĕtnje w juliju na swjedźenju swj. Cyrilla a Methoda pokazuje so wulka přiwisnosć pobožnoho ludu k hnadownej swjatnicy. We wulkich syłach přikhadźeja putnicy z Morawy a z blizskeje Słowakskeje, zo bychu so zasy we swjatej wĕrje, kotruž hižo swjataj japoštołaj prĕdowaštaj, wobnowili, modlili a posylnili. Bĕše tež za nas wulcy spokojace, zo so mjeno wulkeju słowjanskeju japoštołow tež pola nas katolskich Serbow z powšitkownej česćownosću wupraja. Zastupichmy k lĕwicy wot wulkoho wołtarja do kapałki, w kotrejž je wulkotny row před lětami zemrĕtoho Wołomuckoho arcybiskopa dr. Antona Stojana, njezapomnitoho duchownoho wótca morawskoho ludu, horliwoho japoštoła za zjednoćenjo narańšich Słowjanow (Rusow, Rutenow) z katolskej cyrkwju. Tehdy, hdyž sebi šĕroki swĕt na tute zjednoćenjo we wĕrje, abo kaž so praji, na uniju, ani njepomysli, je arcybiskop Stojan hižo jako tehdyši probst w Kroměřižu za tutu ideju so horił, skhadźowanki duchownych wotmĕwał a přećelow pytał. Morawski lud česćuje swojoho zemrĕtoho arcybiskopa Stojana kaž swjatoho.

Wopušćichmy dom Boži, bohaty na pozbĕhowacych wopominanjach a rozhladachmy so po šĕrokim naměstnje před cyrkwju. We wulkim kole ćahnu so klóštyrske twarjenja wot cyrkwje hač nimale k drózy. Dźensa słuša klóštyr jezuitam; nĕhdy bĕše to cisterciska abtownja. Wot lĕta sem wotmĕwachu so w nim unionistiske kongresy za zjednoćenjo we wĕrje. Posledni bĕše w lĕće 1927, na kotrymž bĕše tež serbske zastupjeństwo. Ale tež w prjedawšich lĕtach wobdźĕlachu so Serbja na tutych wot cyrkwje spĕchowanych zjězdach. Před cyrkwju zetkachmy so z klóštyrskim duchownym, kotryž nas do jara zajimaweje kapałki swj. Cyrilla dowjedźe. Jeje znutřkowne je po wašnju ruskeje „prawosławneje“ cyrkwje wuhotowane. W prědku, hdźež je pola nas wołtař, widźiš šĕroku namolowanu sćĕnu, napowšanu z barbojtymi swjećatkami. Je to tak mjenowany ikonostas. Ma w srjedźach durička, kiž so, hdyž je trjeba, wotčinja a potom móža wĕriwi tež duchownoho widźeć, kotryž zady ikonostasa přebywa. Tu stoji tež wołtař. Kaž nam přećelny wjednik powĕ, wotmĕwa w tutej kapałcy jedyn z joho duchownych sobubratrow Bože służby po wašnju, t. r. ritu ruskeje wĕry. Tež to ma sobu pomhać, wot skały swj. Pětra dźĕlenych słowjanskich křesćanow zasy wróćopřiwjesć k maćeri wšĕch křesćanow. Wjele bĕchmy widźeli za krótki čas. Čujachmy so trochu sprócni a njebĕchmy sebi tež hišće nócłĕh wobstarali. Podachmy so nimo noweje orelskeje ćĕłozwučowańnje do „Stojanowa“, njedaloko klóštra. — „Stojanow“ je hobrski nowočasny twař, kiž ma wosebje służić jako dom za eksercicije. Swoje mjeno ma po njeboh' arcybiskopje Stojanje. W přećelnje zarjadowanych jstwičkach trošku wotpočnychmy. Cyły dom bĕše runje prózdny a tuž smĕdźachmy tu přebywać. W hosćeńcu, w delnich rumach domu, poswačichmy. Sydaše słódki kofej a całtka. A potom nastajichmy so na nohi won do Božeje stwórby. — Wjelehród je jenož wjeska. Dźĕchmy po wjesnej drózy nimo ryćerkubła, nimo khĕžkow. Tu a tam sedźachu žony, maćerje, před durjemi bjesadujcy. Wjelehródska krajina je rjana wotmĕnjata. Zeńdźechmy z doła na hórku. Lubozny wuhlad so nam poskići. Před nami w dole leže swjatnica, swojej šwižnej wĕži wysoko k njebju wupjerajo. K prawicy zhladowaše wóčko na ćmowy šmrjóči lĕs, dolinu přikrywacy. Z daloka wubudźi našu kedźbnosć wysoko sahaca hora. Kaž pozdźišo zhonichmy, bĕše to hora a hród Buchlow. Rozhladowawši so tak po krajinje a wsy, dźĕchmy zasy do našoho luboho Stojanowa.

Při wječeri zeznachmy so z njewšĕdnym Wjelehródskim hosćom. Bĕše to čěski farař N. z Ameriki. Z nim smy dołho bjesadowali wo amerikanskich wobstojnosćach, awtach a dolarach. — Nazajtra rano rĕkaše, so zasy dźĕlić wot městna, kiž bĕchmy tak rady wopytali. Wotjĕdźechmy rano 1/28 hodźin z awtobusom z poswjatoho Wjelehroda, wobohaćeni z njezapomnitymi zaćišćemi a duchownje wokřewjeni z kuzłom tutoho wosebje kóždomu słowjanej drohoho hnadownoho městna. (Přichodnje dale.)

Z cyrkwje a swĕta.

Z **vatikanskoho města.** W swjatym mĕśe twari so po přeću Swj. Wótca koleg za ruskich studentow. Nowy twar přińdźe na hórku Esquilin. W domje dóstanje tež japoštolski orientalski institut swoje sydło. Twar dyrbi w zymje dokónčeny być. W nowym kolegu dóstanu tajcy mĕšnicy woćehnjenjo, kotřiž so za misijónske dźĕła w Ruskej přihodźa.

Z **Němskeje.** Pruski konkordat ze Swjatym Stołom je nětko ratificĕrowany. Z tym je do skutka stupił. Konkordat budźe z wulkim wužitkom za cyrkej kaž tež za stat.

Misijónski zwjazk němskich katolskich žonow a knježnow je w lĕće 1928 na 17000 hr. nahromadźił a paramenty w hódnosći 78000 hr. zhotowił. Zwjazk ma přez 300000 sobustawow.

Čěskosłowakska. W Prazy wotmĕ so srjedź augusta 6. misijónski kongres we wobłuku swjatowjacsławskich swjatočnosćow. Sławni wučencojo wuradźowachu tam wo ćežkim problemje zjednoćenja narańšich cyrkwjow z Romom. Wulkotny eucharistiski procesijon w Starej Bolesławi dokónči hódnje swjatočnosć.

Čěscy bjezbóžnicy su so do jenoho wulkoho zwjazka zjednoćili, ze bychu swój zaměr, podtłóčenjo a wutupjenjo katolskeje wĕry z wutrobow młodźiny, skerje lĕpje dócpĕli. Maja cyłu kopicu přećow: Dźĕlenjo stata a šule wot cyrkwje, wuswojenjo wšĕch cyrkwinych wobsedźeństwow, wotstronjenjo wšĕch wĕru a swjate wĕcy škitacych zakonjow, wobmjezowanjo prawow katolskich farow a zbĕhnjenjo wšĕch farskich matriklow, wotstronjenjo theologiskich fakultow a přewobroćenjo wšĕch katolskich šulow do swĕtnych bjez wšoho rozwučenja w nabožinje, wumaznjenjo wšĕch nabožnych myslow a rozpominanjow ze šulskich knihow. Wĕzo su z tajkimi žadankami zjednoćene dalše přeća: wotstronjenjo smjertnoho khostanja, swĕtne pohrjebanjo ćĕłow na płaćenjo gmejnow, wotstronjenjo paragrafow škitace žiwjenjo njeporodźenych atd. Čěscy katolikojo maja wšu winu, zo bychu kruće hromadźe dźerželi a w přezjednosći z druhimi narodami škitali najwyšše ideale wĕry a póćiwosće.

Južnosłowjanska. W Zagrjebje swjećeše arcybiskop dr. Bauer swój złoty mĕšniski jubilej. Wjacy hač 20000 diecezanow hołdowachu před arcybiskopskim palacom swojomu duchownomu wjednikej. General Zagrjebskoho wójska přepoda arcybiskopej rjad bĕłoho worjoła, město Zagrjeb pomjenowa joho za čestnoho měšćana.

W druhej połojcy julija wotdźeržachu Korwatojo a Słowincojo swój druhi misijónski kursus, zo bychu misijónsku ideju dale w ludźe rozšĕrjeli. Hač dotal nima južnosłowjanski narod žanoho wjetšoho zajima za misijóny. Jenož

12 Južnosłowjanow skutkuja w misijónach. Towarstwo za rozšerjenjo wery nazbera w lěće 1928 po cyłym kraju jenož 170000 dinarow (dinar = 8 pjenježkow). Za to pak Swj. Wótc za Južnosłowjansku samu přez poł milijona dinarow přizwoli.

Južnosłowjanska ma tukhwilu 9 arcybiskopstwow, 21 biskopstwow a 2 japošt. vikariataj. Nowy konkordat budże mjezy tutych diecezow trochu přeměnić dyrbjeć, dokelž dżensa wšelake přez krajne mjezy sahaja, štož sebi knježerstwo njepřeje.

Nowe knježerstwo přihotuje mjez druhim też nowe mandżelske prawo. Pódla cyrkwinskoho wěrowanja budże civilne wěrowanjo přizwolene za tajke pady, hdżež by z někajkich winow dla cyrkwinske wěrowanjo wobćežnosće činiło.

Italska. Italscy katolikojo wustupuja dale a bóle za to, zo by swjedżeń do-njebjes-wzaća swj. Marije wot Swj. Stoła jako dogmatiski so wozjewił. Wulki dźěl italskich biskopow je so za to wuprajił kaž też nimale wšě cyrkwinske rjady. Swj. Wótc je po zdaću też za namjety dobyty.

Z Milana wotjědżeštaj dwaj wosebitej ćahaj ze 457 khorymi do Lourdesa. K prěnjomu razej pokazowaštaj z dobom italske a bamžowe barby zhromadnje.

Wjeska Castelnuovo d'Asti, hdżež je so swj. Don Bosko narodźił, rěka nětko (wot 25. julija 1929) Castelnuovo Don Bosko.

W **Francózskej** zemrě před krótkim jena nowočasna Marja Madlena. Wona běše něhdy była kekleŕka. Namaka pak so skónčnje po lětach lohkomyslnoho žiwjenja wróćo do swjateje cyrkwje. Wot toho časa wjedżeše přez sydom lět wosamoćene žiwjenjo ćerpjenja a pokuty. Wěsta nowina za dźiwadła pisaše při jeje smjerći: „Dyrbimy so z pohnućom kłonić před žonu, hotraž přeńdże z lohkomyslneje a zawjedniskeje bjezbóžnosće k dospołnej a hłubokej pobožnosći a kotraž we sebi zjednoćeše wurjadnu měru človjeskeje lubosće z podpjeru bójskeje hnady."

Amerika. Jenička dźowka wulkomilijonara Schwaba (worclowoho krala) je do rjadu Karmelitkow zastupiła; potajkim do najkrućišoho žónskoho rjadu. — W staće Delaware přestupi tamniši protestantski biskop dr. Krasmann do katolskeje cyrkwje. Hač dotal njecha so wón na katolskoho duchownoho wuswjećić dać, ale chce jako laik swoju zrěčniwosć stajić do służby katolskeje cyrkwje.

Towarstwowy powěstnik.

Što bě K. A. Kocor, kotromuž Serbja njedźelu 22. augusta popołdnju w Zahorju p. Budestec pomnik poswjeća? Naši spěwarjo, lubowarjo a česćowarjo hudźbnoho wumělstwa joho derje znaja. Wšako při wšelakorych składnosćach, we zrudobje a we wjeselu joho melodije zanošuja. Kocor je tón wobhnadżeny, nadobny a pilny ludowy spěwar a hudźbnik, kiž so před wjacy hač 100 lětami w Zahorju narodźi jako syn z luda w jednorej česlerskej swójbje, kiž před 25 lětami 82lětny jako bywši Ketličanski kantor zemrě. Bě to typ prawoho Serba, při wšěm skutkowanju na swój lud myslo: za lud je spěwał ze swojeje samsneje wutroby ludej do wutroby; luda mysle a čuće je stołmačił we wěrnej, zapřijomnej hudźbje. Jako załožeŕ serb. spěwn. swjedżenjow před nimale 100 lětami wubudźi wón ze swojim jasnym hłosom serbskich zaspancow, wožiwi jich narodne sebjewědomjo, poskići Serbam krasne dušine a duchowne wjeselo a rozmnoži a rozšěri serbsku česćownosć po swěće. Wón je zakładnik serb. hudźbnoho wumělstwa. Wón je prěni serbski kompositor. Jomu chce serbske spěwarstwo njedźelu pomnik postajić pod wjesnej lipu Zahorskej. K tomu přeprošuje spěwarstwo wšitkich, kiž maja w Serbach hišće trochu idealne mysle. Přińdźe w bohatej ličbje a zjewće z tym, zo też Serb wě česćić swojich wučerjow, wučencow a mištrow!

Njedźelu, 22. póžnjeńca, popołdnju w 3 hodź., postajimy a wotkryjemy w ródnej wsy našoho hudźbnoho mištra K. A. Kocora, to je w Zahorju p. Budestec, joho zornowcowy pomnik z broncowym reliefom. Budże to prěni pomnik, kiž Serbstwo jenomu zasłužbnomu synej swojoho naroda na zjawnej wjesnej městnosći poswjeći. Njech so k tutej žadnej swjatočnosći wšitke naše spěw. towarstwa přihotuja, wosebje pak zwjazkowe. Přeprošujemy dale też wšě druhe serbske towarstwa a zjednoćeństwa z tutym hač nanajwutrobnišo. Serbske khorhowje a serbske drasty njech so při tutej składnosći zmahuja a hordźa. Rjenje by było, hdy bychu wobdźělenjo přilubjace towarstwa (też deputacije su nam witane) so bórzy z dopisnicu připowědźili pola župana Pawoła Krječmarja w Budyšinje, Wetzelstr. 21, p. Nadrobny porjad swjatočnosće wozjewimy w přichodnym čisle.

Z dobrym serb. strowjenjom w mjenje pomnikowoho komiteja Bjarnat Krawc, hudźb. dir.
čestny předsyda zwjazka serb. spěw. tow.

Khrósćanski Ratarski Dorost ma štwórtk, 12. sept., wječor we 8 hodź. pola Wjeńkec w Khrósćicach zasy zhromadźiznu po dwajměsačnej žnjeńskej přestawcy. Wšě sobustawy so proša, zo bychu přišli. Też česćenych staršich, kiž maja synow, kiž su ratarsku šulu wukhodźili, lubje prosymy, jich k nam pósłać. Móža so tu na krutym křesćanskim podłožku dale wukubłać hospodarscy a narodnje. Kóždy serbski młody ratař słuša do Dorosta!

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1929.

Kk.: 587. z Radworja: Jan Wjerab; 591. 592. z Budyšina: Marja Lasmanowa, Mikławš Čórlich; 593.—601. ze Serbskich Pazlic: Michał Smoła, Jurij Statnik, Pawoł Rynč, Jakub Šěrak, Hańža Wjacsławkowa, Jurij Wjenka, Jurij Kral, Madlena Hanušowa, Jakub Lebza.

Sobustawy na lěto 1928.

Čo. 1121.—1124.: M. H.; J. K.; P. L.; J. W.

Sobustawy na lěto 1927.

Čo. 1151.: P. L.

Wične płaćizny

		w Budyšinje 31. aug. 1929	w Kamjencu 5. sept. 1929
Pšeńca, nowa	50 kilo	11,00—11,50	11,00—11,30
Rožka, nowa	50 „	8,80—9,25	9,20—9,30
Ječmjeń	50 „	11,00—11,25	10,00—11,00
Ječmjeń, nazymski	50 „	9,00—9,25	—
Wows	50 „	—	8,80—9,00
Wows, nowy	50 „	8,00—8,50	—
Raps	50 „	17,00—17,50	—
Běrny, we wjetšich dźělbach	50 „	3,00—4,00	27,0—3,00
Butra	1 „	4,00—4,40	4,00—4,40
Syno, nowe	50 „	3,00—4,00	4,25—4,75
Słoma, z mašinu młóćena, prasow.	50 „	—	2,00
Słoma, „ „ k zasłan.	50 „	2,00—2,80	2,00
Słoma, z cypami młóćena	50 „	—	–
Pšeńčna muka, 60 %	50 „	17,50—18,50	21,00—23,00
Ržana muka, 60 %	50 „	15,50—16,50	15,00—15,50
Pšeńčne wotruby	50 „	6,50—6,75	6,75—7,00
Ržane wotruby	50 „	7,00	6,75—7,50
Jeja	1 štk.	0,13—0,14	0,13—0,14
Prosata 832 štuk	1 štk.	24,00—45,00	30,00—45,00

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 2. septembra 1929.

Woły: 113. 1) Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět 59—63 hr. 2) Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene 51—57 hr. 3) Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše 43—48. 4) Mjenje picowane wšěch starobow — . 5) Mjasne — . 6) Husumske z pastwy — . **Byki**: 327. 1) Połnomjasne, dorosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće 58—62. 2) Połnomjasne, młódše 51—57. 3) Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše 46—49. 4) Špatne —. **Jałojcy a kruwy**: 463. 1) Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće 50—55. 2) Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět 57—61. 3) Starše wukorm. kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy 44—48. 4) Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy 46—53. 5) Mjenje a špatnje picowane 34—38. 6) Husumske z pastwy 26—31. **Čelata**: 840. 1) Najlěpše wukormjene 84—90. 2) Mjenje wukormjene a tajke wot cyca 78—83. 3) Špatne 60—72. **Wowcy**: 1000. 1) Młódše a stare, wukormjene 68—71. 2) Starše wukormjene 60—66. 3) Mjenje wukormjene (Märzschafe) — . 4) — . **Swinje**: 2784. 1) Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiženjow, hač do 1½lět stare 87—88. 2) Wukormjene 88—90. 3) Mjasne 86—87. 4) Špatne 85—86.

5. septembra 1929.

Ćelata (632): 1) 88—93. 2) 80—87. 3) 73—78.

Swinje (385): (přez 300 pt.) 1) 90—91. 2) (240—300) 88—89. 3) (200—240) 86—88. 4) (160—200) 85—86.

Zdwórliwje dopominam z tutym na swój bohaty skład, wopřijacy:

pórclinowe a škleńčane twory, stojate a wisate kříže w najpřihodnišich wudźěłkach, paćerje a paćerjace knihi we wšěch płaćiznach, skapuliry a pjenježki, postawy swjatych a swjećatka, też wołtarne swěcy we wšelakich wulkosćach a zhotowjenjach (za cyrkwje wuznamne płaćizny).

Bjarnat Möller w Kulowje

Cyrkwina dróha 4

W Budyšinje zetkamy so

w kofejowni Lehmann

na Serbskej drózy 8.

Najsłódniše konditorske pječwa

Wosebitosć: Torty jako dar při wšitkich składnosćach.

Wšědnje popołdnju a wječor koncert.

Serbski Hospodař

ratarske wulkowikowanske tow. z wobmj. ruk.

Telefon: w Budyšinje 3510, w Khoćebuzu 1247.

Naš młyn w Delnim Wujezdźe, tel. čo. 13, dźěła nětko też

dejwo spěchowacu picu

z ržanych a pšeńčnych wotrubow, rajsoweje mučki a mučki wolijowych wosuchow po receptach nazhonitych skotarjow, wšě dźěle w najlěpšich a najčisćišich kajkosćach.

Tutu picu předawamy jako

łužisku dejwo spěchowacu picu

I. družina wopřija 18,06 % proteina a 8,42 % tuka,
II. družina wopřija 19,48 % proteina a 7,83 % tuka.

Wobej družinje stej po wobswědčenju statneje přepytarnje w Möckernje pola Lipska njeskaženej a čistej.

Serbska ludowa banka w Budyšinje

Filialcy we Wojerecach a w Khoćebuzu

Agentury: **w Khrósćicach** pola knjeza **M. Čornaka,**
w Kulowje pola knjeza **Oty Bulanka,**
w Rakecach pola knjeza kantora **J. Rjelki**

Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy zapołožować na knižku a zběhać po potrěbnosći.

Zadanja pjenjezy ze 6—9 procentami

Telefon 3506 a 3507.

Swědomite wuwjedźenjo

wšěch točenjow

kaž **britwjow, nožicow, konjacych nožicow** atd.

J. Hampel

Kotołska hasa 11.

Vogtlandske wumělske **gardiny** kupujeće stajnje tunjo pola

Kurt Erler w Budyšinje

jenož na žitnych wikach 11 napřeco „Złotej hwězdźe".

Z tutym wozjewjam česćenym Serbam **w Jasenicy** a wokolinje swój bohaty skład na

kłobukach wšěch družin

a wosebje wubjerk

módrych čapkow.

Beno Nowak

w Jasenicy čo. 10.

Kněžka z kuskom pola je na předań. Dalše zhoniš w Budyšinje, Schäfferowa dróha 41 II na lěwo.

Vogtlandske Madras- **gardiny,** přikrywy na sofy, łoža, blida a diwany, wóskowanki, łožowe šaty

J. Erler, Budyšin

Zwonkowna lawska hasa 10

— Posłužujemy serbscy. —

Meble

Jstwy za knjezow

bydlanske jstwy

spanske jstwy

z dobroho drjewa a napodobnjene

Kuchnje, rjane mustry wot **145** hr.

Też jednotliwe meble

Dobre dźěło, tunje płaćizny!

Płaćenjo po dźělbach!
Při hnydom zapłaćenju wysoki rabat

Pawoł Handrik

Budyšin

Kamjeńtna dróha 32

při Drjewowych wikach

Po dołhej khorosći zemrě zbóžnje ze swjatymi sakramentami domawobstarany naš luby bratr, swak a wuj

Mikławš Pjech

ze Smječkec

w 65. lěće žiwjenja. Sobotu 31. augusta pokhowachmy joho zemske powostanki w swjatej zemi. Wuprajamy wšitkim, kotřiž so za zemrětoho na pustych wječorach modlachu, wosebje Kukowskej Bjesadźe za k rowu-njesenjo a za přewodźenjo z khorhowju swój

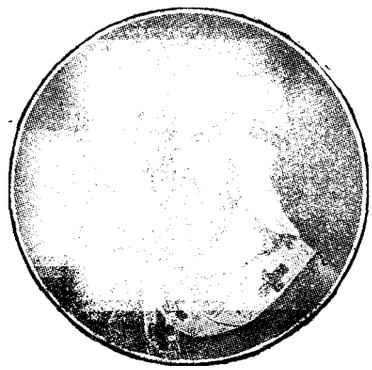
najnutrniši dźak a „Zapłać Bóh tón Knjez!"

W **Smječkecach,** 31. XIII. 1929.

Žarowaca Pjechec swójba.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadża kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěšiki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za reklamowy rjadk w teksće so 50 pj. płaći. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Zamołwity redaktor: Kapłan Józef Nowak w Budyšinje, Kirchplatz 2. — Pokładnik: Jurij Šołta, wučef, Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje z póstšekowym kontom: Drježdźany 33458. Dalokoróčak čo. 3895.

37. čisło. | W Budyšinje (Bautzen), 14. septembra 1929. | 67. lětnik.

Najlěpši serbski braška.

Do braškow wěri naš lud tak kruće kaž do Božoho słowa.

Na swojich braškow njeda ničo přińć. Wšak derje wě, što na swojich braškach ma a zo po žadanju też tam přeprošenje na kwas přinjesy, hdźež za kwasom hłódni a lačni ludźo bydla, byrnjež runje mjeno we swojim kwasnym zapisku njeměł.

Njeboh Wudworjanski braška žnjeješe wjele khwalby w Serbach. Strachoćiwu dušku wutorhny přez swój žortny připad z kritiskoho wokomika za kwasnym blidom. Samo towarstwo we Wudworju wukřćichu po swojim sławnym wjesnjanju. Kaž so zda, je małe zornjatko zasy wuskhnyło, dokelž włóhi njeměješe, praji swjate pismo. Njemóžeše so nihdźe kruće w suchej zemi zakorjenić. Škoda, tajke rjane zelo njedyrbješe zahinyć!

Sławni słowjanscy molerjo a wumělcy molowachu našich braškow, tak wustojnje a wušiknje, zo puću ja nětko po cyłym swěće wokoło a měra nimaja w nocy a wodnjo. Na rukomaj nosy naš lud swojich braškow. W škleńčanych wozach da so jim wokoło wozyć.

Do cyrkwjow jich přewodźa a też w korčmach njeda jim tradać. Wšak je znata braškowa khorosć, zo ćerpi nastajnje na suchu šiju.

Naš Posoł dyrbi so swojoho hrěcha wuznać, zo je přemało wo swojich braškach pisał, přemało swojich čitarjow wo swojich braškow so prócował zajimować.

K tomu njech tutón mały nastawčk někak wotpomha. Hač pak so jomu poradźi? Najlěpši serbski braška! Kotry to je a hdźe bydli? Kóžda wosada sebi wězo na swojoho brašku abo — je=li tak zbožowna kaž Khróšćanska — na swojich braškow myśli. Kóžda njewěsta a serbska družka ma hižo mjeno přihotowane prajo: to je naš braška!

Na koho pak sebi Posoł mysli? Radšo by wězo hudančko sebi tydźeń dołho skhował abo wupisał myto za tych, kiž prawje zhudaju. A wo to Posoł z kóždym wjertu sebi zwěri, zo snadź žadyn tute mjeno njezhuda, prawoho a najlěpšoho serbskoho brašku njenamaka.

Potajkim najlěpši serbski braška! Prjedy hač Posoł sebi zwěri z mjenom do zjawnosće, by rad swojim čitarjam trošku dźěło wolóžił, so prašejo, na čim po prawym spóznawamy najlěpšoho serbskoho brašku.

Najlěpši serbski braška ma tola być z prěnja nanajrjeńšo wuhotowany. Njedosaha jenož dobra čorna suknja, hładki, swěćaty wysoki kłobuk, też w nětčišej horcoće.

Wokoło šije, so słuša, dyrbi być wšo w najlěpšim porjedźe, też w šiji nutřka. Rjany róžojty bant na hłowi, sławny, stawizniski kij w rucy stajnje čisty, tak je nam braška witany, hdyž khodźi so smějo, wjerćo, pachajo dom wot domu daloko a šěroko.

Najlěpši serbski braška pak ma też być pósłany z čestnoho serbskoho domu, znatoho, daloko a šěroko.

Kwasny nan, kiž joho wotpósła, ma měć mjeno sławne, khwalobne, zo kóždy, kiž bu prošeny, so nihdy njetaji a wěsće na kwas přińć wšak polubi.

Najlěpši braška też tak kwas wuhotuje, zo nikomu so njestyska, hdyž na njón dźe, za wšo so derje postara a kóždomu najlěpje posłuża.

Najlěpši braška wšak rad wě a wjedźe też najrjeńšu njewěstu k wołtarjej. Też na to hlada a kedźbuje, zo kóždy nawoženj jomu prawy njeje.

To su jenož někotre z tych počinkow a kmanosćow, kiž najlěpšomu serbskomu brašcy swoju sławu zawdaja.

Nětk pak Posole wjacy njedlij so a skok nam přeradź mjeno, sławne, khwalobne, hdźe ma sebi serbski pachoł, dušne holičo, po najlěpšoho brašku hić, hač prjedy abo pozdźišo.

Najlěpši serbski braška, kiž nanajwjacy na kwas přeprošuje a kóždoho hišće sam tam dowjedźe, najlěpši serbski braška, kiž našich serbskich nawoženi a naše čestne njewěsty najlěpje, najspěšnišo a najradšo njezranjenych k wołtarjej přiwjedźe a też po wěrowanju jich z wočow ženje njepušći, haj, so za to postara, zo kwas tak spěšnje so njeskónča — to je za kóždoho serbskoho młodźenca a pócćiwu knježnu, haj za kóždoho z nas naš swjaty jandźel pěstoń.

Abo, by w Serbach było někoho, kiž mohł sebi zwěrić na tym dwělować, zo naš luby, dobry, stajnje jenak zwólniwy a ženje žanoho dźěła wostudły tak

swěrny a swědomity swjaty jandźel sebi zasłuża mjeno najlěpšoho serbskoho braški?

Hlejće, lubi Serbja! Je měnjenjo cyrkwinych wótcow a spisowaćelow, zo nima jenož kóždy jednotliwy člowjek swojoho swjatoho jandźela, ale zo maja też wosebite stawy, kraje a ludy swojich wosebitych jandźelow pěstonow a stražnikow.

Je-li tomu tak, by też naš serbski lud měł swojoho wosebitoho jandźela a přewodnika přez serbski kraj do njebjeskoho statoka.

Posoł njecha prajić, zo je to zjawnje wuprajena wučba cyrkwina. Tola hdyž je Bóh za trěbne a dobre měł, kóždomu z nas na stronu stajić wosebitoho škitarja a pomocnika, potom je wón runje tak mohł krajam a ludam připokazać wosebitych stražowarjow a dohladowarjow ze swojoho njebjeskoho wójska.

„Ale, luby Posole“, tak praji Krawcec Kata, „ty powědaš nam wo wosebitych jandźelach za serbski lud a napisał sy słowa: najlěpši serbski braška. Hdy bych to wědźała, zo mje takle za nós powjedźeš, njebych sebi telko prócy dawała a wšo to čitała, hdyž tola wěš, kak ćežko mi to je, hdyž w šuli hakle pozdźišo serbski čitać wuknjechmy.“

Też ty, luba Kata, hišće na swoje přińdźeš. Jenož tróšku dočakaj!

Hdyž ma kóždy lud swojoho wosebitoho jandźela pěstona, potom tutón wě, zo wosebiće młody lud a nic naposledy naš serbski młody lud, joho škita a pomocy wulcy potrjebuje.

Hižo tak zasłužbny a mudry Njebjelčanski njeboh knjez farař je to swojej wosadźe jasnje před woči stajił, zo je runje wyše knjeza fararjoweje cyrkwineje ławki dał namolować zróstnu, sylnu, sebjewědomnu a kurażniwu serbsku knježnu w zdrasćenju, kaž naše holcy won khodźa, Serbja praja, a spody stoja słowa: jandźela pěstona mam. Runje tam pola wołtarja je dał wobraz přičinić, sebi na to pomyslujo: hdyž Njebjelčanske holcy k wołtarjej spohladuja — a to nadźijomne husto činja — a hdyž jdu k swjatej spowědźi a k swjatomu woprawjenju, njech je za nje wobraz tam horjeka němy a tola rěčniwy napominar, zo bjez swojoho swjatoho jandźela sebi njezwěrja do swěta a z nim zasy w prawym času domoj přińdu.

Młodźenc abo knježna, kiž staj sebi wědomaj, zo je za njeju swjaty jandźel najlěpši přewodnik a zakitar, njetrjebatej so wobhladować za druhimi jandźelemi, pod woknami stać a žadosćiwje horje spohladować, zady drjewjanych hromadow a na čumpatych, dodźeržanych ławkach so kołsać a w nocy ptački šerić.

Swjaty jandźel našeje serbskeje młodźiny wšak też wě, zo naša młodźina je w šuli wukła: njeje derje, hdyž je člowjek sam, tuž dajmy jomu pomocnicu! Kóžde ptačatko twari sebi hnězdaško — tak započina njeboh Andrickec knjez swoju krasnu wěrowansku rěč, hdyž wěrowaše knjeza wučerja N . . . ze swojej sotřičku. Haj, woprawdźe tak je! Rosće a množće so, praji stworićeŕ swěta a najlěpši přećel člowjeskoho splaha a postaji tuž po swojej swjatej mudrosći, zo młoda wutroba smě, haj dyrbi žadać za swojim domom, za wukonjenjom swojeje powahi w samostatnym mandźelskim žiwjenju. To też swjaty jandźel pěstoń našeje serbskeje młodźiny wě. Znaje pak našu młodźinu we jeje rjanosćach a słabosćach tak derje, kaž zrědka žadyn druhi Serb.

Wě, kak hłupa často je, kak njewobhladniwa, njerozomna, hrabajo za kóždym frinkotom a kóždej suchej hałžku, hižo měnjo, zo tam nawoženja wisa. Tuž so swjaty jandźel sam poskića našej serbskej młodźinje za brašku do raja swjatoho mandźelstwa, na to pokazujo, kak derje je tute swoje zastojnstwo raz hižo wukonjał pola młodoho Tobiasa.

Jenoho dnja stupi swjaty arcyjandźel Rafael před staroho, woslepjenoho Tobiasa prajo k njomu: Wjeselo budź přecy z tobu! Jenož wutraj! Čas je blizko, zo će Bóh zasy wustrowi. Ja chcu twojoho syna Tobiasa přewodźeć do Rages a joho ći zasy strowoho a čiłoho domoj přiwjedu.

W městačku Ekbatana — tam swjaty jandźel radźi swojomu dowěrjenomu młodomu Tobiasej, zo buštaj wobaj tudy pola pobožnoho Raguela na khwilu zastupiłoj a zo by tam Tobias wo ruku Ragueloweje dźowki Sary pokornje prosył. Haj, swjaty arcyjandźel wotměwa doprjedy z Tobiasom woprawdźitu přihotowacu wučbu na zastup do swjatoho mandźelstwa, tak dokładne paćerje, kaž žadyn serbski farař to njeby dokonjał.

Powučuje joho, što so słuša, prjedy hač młodaj człowjekaj do mandźelstwa zastupujetaj, kak mataj so w modlenju na to přihotować, zo byštaj sebi Bože žohnowanjo w bohatej měrje zasłužiłoj.

Mjez tym, zo nětko Tobias wjesele kwasowaše ze Saru, wobstara swjaty jandźel woprawdźity nadawk, čohoždla bě nan syna na tak daloki puć pósłał. Sam khwataše do Rages, wupožčene pjenjezy sebi wužadajo a sobu přinjesejo.

Potajkim nic jenož žonu, ale też k žiwjenju trěbne pjenjezy wobstara tutón njebjeski braška. Hdźe mohł so z nim žadyn serbski braška runać? Hdźe měł telko złotych kužołow a wědźał telko pućow a srědkow kaž swjaty jandźel Rafael, kiž ze žonu sobu kwasne wěno přiwjezy do domu staroho Tobiasa?

Haj, samo lěkarske srědki a lěki joho na puću nawuči a po domoj wróćenju přikaza młodomu Tobiasej, zo by z rybjacym žołčom pomazał nanowej woči a hlejće, za poł hodźiny wotběli so kóžka a stary nan zasy widźeše.

To bě telko wjesela zdobom po dołhich dnjach zrudoby w Tobiasowym domje, zo praji młody Tobias: Nano, kajku mzdu damoj jomu, kiž by telko hódnotow hódź była? Połojcu wšoho chcychu jomu dać a wón ničo njepřijimaše!

Njeje to prawy, njesebičny braška? Po telko dobrotach hišće žanoho myta!

Tajki braška chce też swjaty jandźel pěstoń być za našu serbsku młodźinu! Jeje wěčne a časne zbožo ma na starosći a wosebje nětko, hdyž je woboje tak často a ćežko wohrožene.

Jenož jene sebi wužada: Zo by też w našich serbskich domach duch wěł kaž w Tobiasowym domje, duch praweje pobožnosće, swěrneje Božeje służby a pócćiwoho mandźelskoho žiwjenja.

Hdyž a hdźež na tym klaca — tam joho ruka podarmo škita, tam joho lubosć a starosć zniča tón druhi jandźel, kiž młodźinu kazy a naše serbske swójby zajědojća.

Tuž, serbska młodźina: Dźerž so kruće swojich swj. jandźelow! Budźa za tebje najlěpši braškojo k cyrkwinomu wołtarjej a po zbožownym mandźelskim žiwjenju će powjedu na njebjeski kwas! jn.

Politiski rozhlad.

Paneuropa.

Skónčnje myslička měra po wjacy hač dźesać lětach dobywa. Zawěrno dosć dołho je trało, prjedy hač su narody Europy znajmjeńša tróšku dospóznali, kajka surowosć a njeprawda, kajka njekultura a mordarstwo wójna je. Nětkle hakle dopóznawamy, što stej wosebje šula a nowina zawinowałoj, hdyž stej wot 70 lět sem jenož wójnu sławiłoj jako započatk wšoho wulkoho, na hroznosć a nječłowjekosć wójny při tym njespominajo. Tute zawjednistwo a slepjenjo wšak je so potom dale wjedło, też započatk wójny, haj hač do skónčeneje přěhrateje wójny. Dźensa hakle nětko pomałku dopóznawamy, kajku njeprawdu je monarchistiski

stat ze swojim slepjenjom wěrnosće a sławjenjom wójny a wojeństwa nad swojim ludom činił.

Pomałku, ale wěsće postupuje myslička měra. Wójna wójnje! rěka hesło wšitkich přećiwnikow wójny, wšěch pacifistow. Z pacifismom pak nutrnje zwisuje hišće druhe prašenjo, prašenjo zjednoćenja europskich statow k jenomu cyłkej. Wězo je dźensa hišće myslička njedozrawjena, ale nic wjacy njemóžna. Němscy politikarjo wšak su z dawnoho hižo za tutu mysličku rěčeli. Wosebiteje ważnosće pak je myslička Paneuropy nabyła, hdyž je znaty francózski politikař Aristide Briand so za nju zahorił a jako swoju přiwzał. Z tym je wěc wo wulku kročel postupiła bliže ke skutkej. Briand je njedawno čestne presidium paneuropskeje unije přewzał. Z tym je tež Francózska so za mysličku wuprajiła. Briand ma wjetšinu francózskeje komory, nowinow a zjawnoho měnjenja. Tak ma wěc ważnosć za cyłu Europu.

Wšće bychu naši čitarjo tež nětk rady zhonili, što dha je Paneuropa? Dawno a dokładnje je so z wěcu zaběrał hrabja Coudenhove-Kalergi, kotryž je zdobom wudawał časopisa „Paneuropa". Wón we swojim časopisu wěste směry rysuje. Paneuropske hibanjo je zjednoćenjo wšěch europskich statow, kotrež chcedźa a móža k politiskohospodarskomn zwjazkej statow, złożenomu na runoprawo a měr. Štož swětowu politiku nastupa, chce tutón zwjazk přećelske sobudźěło z druhimi politiskimi kontinentami we mjezach zwjazka narodow. Do znutřkowneje politiki so zwjazk njetyka. — Kaž mamy nětkle „zjednoćene staty Ameriki", změjemy potom zjednoćene staty Europy.

Češke dźěći hołduja swj. Wjacławej.

Kaž prawje, wobdźěla so tež dźěći na hołdowanskich swjatočnosćach k česći swjatoho Wjacława w Prazy. K tomu bu postajena njedźela 22. septembra, hdyž budźa k prěnjomu razej wustajene krónowanske drohotnosće. Dźěći wobhladaja sebi dom swj. Wita, row swj. Wjacława a posypaja jón z różemi, a wobhladaja sebi wustajene krónowanske drohotnosće. W cyrkwi budźe prědowanjo wo swjatym Wjacławje. K hołdej su wšitke dźěći bjez wuznama přeprošene. Jednota za dotwarjenjo kathedrale bě tak přećelna, zo budźe khudym dźěćom wšo darmo poskićene, mjez tym zo dyrbja druzy 5 krónow płaćić. Po tym dóstanu dźěći w presidentowej zahrodźe wot presidenta darjeny tykanc.

Z Łužicy a Serbow.

Z **Budyšina.** Mjedowa wustajenca w Budyšinje. Měd je dobra a strowa jědź. To naši ludźo wědźa, tohodla su w Serbach stajnje dobri pčołarjo doma byli. Ale tež pčoła sama je wurjadne zwěrjatko, a štóž je jónu so do tajkeje małeje lubeje złoteje pčołki so zalubował, čas žiwjenja wjacy so wot tuteje lubosće dźělić njemóže. Wyše toho je tež pčołarstwo, hdyž je človjek rozumi a so na nje wustoji, wunošna wěc.

Wšě tute myslički a hišće wjele wjacy měješe človjek přileżnosć, sebi rozmyslić a domyslić při přileżnosći rjaneje wulkeje mjedoweje wustajency w Budyšinje zańdźenu sobotu, njedźelu a póndźelu, kaž běše pčołarske towarstwo „Delni Sprewiny Doł" přihotowało. Towarstwo swjećeše 75 lět swojoho wobstaća. Wustajenca bě jara zajimawa a bohata, a štož človjek hišće njewědźeše, móžeše tam nazhonić wo dźěle pčołkow a wo předźěłanju mjedu. Přihotowanske dźěło chce človjek pčołkam rady wotewzać, tak njebudźa pčoły w přichodźe žane płasty wjacy twarić trjebać, to wosebity nastroj wobstara, jenož słódny měd hromadźe nosyć, tute dźěło same za pčołu wostanje.

Wustajenca pokaza, zo Serbja njejsu najposledniši pčołarjo, to pokazachu myta, kotrež naši Serbjo dóstachu Šuster, Hajnca, Šuška a Wićaz. Serbja, njezabudźće na pčołki! Kaž naši prjedownicy, tak tež my.

Ze **Serbskich Pazlic.** Zaradźeńske hodźiny za maćerje wotměja so tu srjedu, 17. sept., pop. 1/23 hodź. pola Kralec. Lěkař budźe přitomny.

Z **Delnjoho Wujezda.** Sobotu, 7. sept., wudyri mjez Radskej a Kołpinom wulki lěsny woheń, kotryž so z wulkej spěšnosću přez šěroki wupřestrjeń rozšěri. Z wjetšoho dźěla so słanjo, kotrež dźěn je přez jara suche lěćo cyle wuskhnyte, paleše, ale tež lěs, samo na 50 lět stary, so spali. Při zakhadźacym wohnjowym elemenće njemóžachu přikhwatane wohnjowe wobory z wodu wjele započeć, ale dyrbjachu šěroke hrjebje wumjetować. Haj, te njeběchu hišće přecy dosć šěroke, dokelž woheń samo puće přez 12 metrow přeskoči. Tež Budyšska sykawa bu prošena a tam dojědźe. Wona měješe wosebity nadawk, Šepšecy před přikadźacym lěsnym wohnjom škitać, štož so ji tež poradźi. Woheń je najskerje přez to nastał, zo je škra z benzoloweje lokomotivy słanjo zapaliła, hdyž su drjewo z lěsa wozyli. Něhdźe 1600 jutrow lěsa je so wotpaliło, a škoda je jara wulka. Pódlanske wosady su jara škodowałe, tež Rakečanskomu knježstwu słušace ryćerkubło Wujezd je wulku škodu poćerpiło.

Z **Königshaina.** Zańdźenu njedźelu bu w tudomnej wosadźe nowa młodownja poswjećena. Za towarstwje młodźiny, towarstwo młodźencow a knježnow, bě to wuznamny swjedźeń, kotryž pak ma ważnosće zdobom tež za cyłu katolsku wosadu, haj za cyłe biskopstwo. We swojej zawodnej narěči rozestaja wosadny knjez farař Gruhl, kak je so jomu poradźiło, jene z hospodarskich twarjeni, kotrež je na 50 lět njewužite stało, na młodownju wutwarić směć. We wjesnej korčmje so potom mały swjedźeń přizamkny, na kotrymž měješe knjez farař Kurza z Biskopic swjedźeńsku rěč. Wón rozestaja přitomnym dwoje prašenjo: „Što je nowa młodownja za młodźinu?" a „Što dyrbi katolska młodźina z njeje sčinić?" Tute wułożowanja buchu wot přitomnych z wulkim zajimom a napjatej kedźbnosću přijimane. — Nowa młodownja wopřija rum za 80 wosobow, znutřkowne wuhotowanjo je hišće jara njedospołne, wulka Boża martra a rjana postawa najzbožnišeje knježny debitej sćěny młodownje. Jako přeća wostanu klavěr, projektowacy nastroj, film, kino — wšo rjane, ale drohe wěcy! — A što w Serbach? Po mojim zdaću bychu jara nuzne byłe. Njeby tež něhdźežkuli pola nas snadź na podobne wašnjo móžno było, młodownju přetwarić? Prašejmy so starosćiwje, zo bychmy wšo dopjelnili, štož je w našich mocach, zo njebychmy tež w tutym nastupanju přepozdźe přišli, přetož hdyž smy našu młodźinu zhubili, potom smy wšitko zhubili.

Z **Hoheneichen.** Wot 2.—6. sept. wotměchu so tudy exercicije za zwónkow. Poswjatne, pozběhowace dny, kotrež naše zmysły k njebju złożowachu, přeżiwichmy (8 zwónkow a 1 łódźny rekruta) w Hoheneichen. Wšědnje, a štwórtk při wosebitych Božich służbach, spominachmy na zemrěteju towaršow a wobdźělnikow při exercicijach Pětra Bileka z Freiberga a Jakuba Steina z Lipska. — Dźakujemy so wysokodostojnomu knjezej P. Richardtej za joho wulku prócu (16 powučacych přednoškow) a česćomnym bratram dla starosće za naše ćělne potrjeby. — Hospoda je jara tunja, kotraž so dźěłonjemějerjam hišće poniži. Tohodla měte so swj. exercicije jako powšitkowna należnosć katolskoho ludu wutworić. — Na zasywidźenjo w přichodnym lěće!

Što bě K. A. Kocor,

kotromuž Serbja njedźelu 22. t. m. popołdnju w 3 hodź. w Zahorju p. Budestec pomnik postaja?

Serbscy spěwarjo, lubowarjo a česćowarjo hudźbnoho wumělstwa joho derje znaja. Wšako při wšelakorych składnosćach, we zrudobje a we wjeselu joho melodije zanošuja. Kocor je tón wobhnadźeny, nadobny a pilny ludowy spěwař a hudźbnik, kiž so před wjacy hač 100 lětami w Zahorju narodźi jako syn z luda w jednorej češleńskej

swójbje a kiž před 25 lětami 82lětny jako bywši Ketličanski kantor zemrě. Bě to typ prawoho Serba, při wšěm skutkowanju na swój lud mysło: za lud je spěwał ze swojeje samsneje wutroby ludej do wutroby; luda mysle a čuće je stołmačił we wěrnej, zapřijomnej hudźbje. Jako założeŕ serb. spěwn. swjedźenjow před nimale 100 lětami wubudźi wón ze swojim jasnym hłosom serbskich zaspancow, wožiwi jich narodne sebjewědomjo, poskići Serbam krasne dušine a duchowne wjeselo a rozmnoži a rozšěri serbsku česćownosć po swěće. Wón je zakładnik serb. hudźbnoho wumělstwa. Wón je prěni serbski kompositor. Jomu chce serbske spěwarstwo njedźelu pomnik postajić pod wjesnej lipu Zahořskej. K tomu přeprošuje spěwarstwo wšitkich, kiž maja w Serbach hišće trochu idealne mysle. Přińdźće w bohatej ličbje a zjewće z tym, zo tež Serb wě česćić swojich wučerjow, wučencow a mišrow!

Swjedźeński porjad:

I. Před pomnikom. 3—1/2 5 hodź.

1. **Khoral:** Duša ach duša. Dujerjo.
2. **Našemu Kocorej.** Baseń M. Urbana. Pětr Kowař-Drježdźanski.
3. **Wěčny pomjatk.** Měšany khór. Towarstwo „Łužica". Dirigent A. Frajšlak.
4. **Swjedźeńska rěč.** Bjarnat Krawc.
5. a) Hanka, budź wjesoła! } Dujerjo.
   b) Kak stupa so lóštnje! }
6. **Naręč načolnych organizacijow.** (Jenož po 3 mjeńš.)
7. **Nazyma.** Měšane khór. Towarstwo „Łužica".
8. **Bratŕa spěwajmy!** Baseń K. A. Fiedlerja. Pětr Kowař.
9. **Rjana Łužica.** (Serbska hymna.) Zhromadny spěw.

II. Na Königec dworje. 1/2 5—6 hodź.

1. **Přezpolo:** „Kwětka jow a tam". Dujerjo.
2. **Sokołske poskićenja.**
3. **Wšelake spěwy:** Towarstwo „Łužica".
4. **Serbske reje.**
5. **Naręče a dosłowo.**

Serbja, přińdźće wšitcy, młodźi a stari, bohaći a khudźi! Budź tutón dźeń hordozny dźeń cyłoho serbskoho ludu.

Serbski procesijón w Krupcy.

Štwórtk 5. septembra woteńdźe na 40 wosobow z Marijineje Hwězdy. Tež 6 družkow z postawu „swjateje Marije" dźěchu sobu. Mužskich běše mjeńša połojca. Wjedro běše rjane. Pola Pirny pobožni pućowarjo trochu zmoknychu. Přenocowali su w Bergieshübel. Nazajtra běchu hižo w 7 hodź. w „čěskim Schönwald". Tam běchu kemše. Připołdnju buchu hižo swjatočnje do hnadownеje cyrkwje wjedźeni. Procesijón běše mjez tym na kopu wobdźělnikow zrostł. Dwójcy móžachu Serbjo na Božich służbach swoje kěrluše w hnadownej cyrkwi zanošować. — Je pak škoda, zo njeběše dla zasłońskich dźěłow wjeledostojny knjez P. Klemens Rab přińć mohł, zo by Serbam Boże słowo w maćerščinje připowědował. Dompuć běše tohorunja pěši. Wutoru na wječor wobdźělnicy zasy do „Klóštra" wróćo přińdźechu. Někotři su hižo prjedy abo wot Wulkeje Hartawy z ćahom domoj jěli. Bóh daj, zo by wšěm „Bołosćiwa mać" Krupčanska — zamohła wjele žohnowanja za naš lud a kraj pola swojoho bójskoho Syna wuprosyć. W našim času, hdźež nabožnosć tež mjez Serbami jara woliwkuja, su tajke procesijóny na hnadowne městna jara trěbne. Bóh chcył nas hnadnje před struchłym časom zwarnować.

Na češkich hnadownych městnach.

(Pućowanske wobrazki.)

(Skóńčenjo.)

3. Stara Bolesława.

Na dnjomaj 14. a 15. žnjeńca wotměwachu so w městačku, ležacym nad Łobjom w Čechach, w Starej Bolesławi, eucharistiske swjatowjacsławske swjatočnosće, na kotrychž so wobdźělichmy, prjedy hač so na dompuć nastajichmy. Tute znate hnadowne městno, njedaloko stolicy Prahi je w lětušim jubilejskim lěće wosebitu sławu dóstało, dokelž je w nim před 1000 lětami swjaty Wjacsław, patron češkeje zemje, wot swojoho njemdroho bratra Bolesława był zamordowany. Stara Bolesława běše tohodla bóle hač žane druhe město powołane w jubilejskim lěće sławić swj. Wjacsława, kotryž běše ńehdy před měšćanskej cyrkwju swoje Bohu poswjećene žiwjenjo skóńčił. Swjatowjacsławski wubjerk w Prazy, kiž ma wobšěrne jubilejske swjatočnosće přihotować a rjadować, běše powšitkownu kedźbnosć na

Kralowa poručnosć.

Bjedrich Wilhelm I., pruski kral na spočatku wosomnatoho lětstotka, je „najbóle" ze swojim přimjenom „wojeŕskoho" krala znaty. Tute přimjeno su jomu dali, dokelž wurjadnje wulkich zrosćenych muži mjez swojimi wojakami nimo měry lubowaše. A tohodla, kaž dźěn tehdom časy běchu, tajkich muži z lesću a z mocu po krajach łójić dawaše a jich do swojich kompanijow nuzowaše. Hdyž běchu jónu přisahali, njeběše jim tak lohko wjacy ćeknyć.

To běše jomu potom nimo měry wulka radosć přihladować, kak joho khójnodołhi mužojo před nim zwučowachu a z hobrskimi kročelemi sem a tam postupowachu.

Kajke pak běše hewak joho zmyslenjo napřećo poddanam, pokazujetej sćěhowacej podawkaj. Kral so ńehdy z kijom w rucy po hłownej barlinskej drózy „pod lipami" překhodźowaše. Tu přińdźe jomu wšědny mužik napřećo. Krala nazdala wuhladawši, njechaše joho tak cyle blizko zetkać, słyšał wšak bě mnoho dźiwnoho hižo wo kralu, tuž ćekny khětře do blizkoho dwora. Kral pak to pytnywši, hnydom za nim. Na dworje joho dosćahnywši, přeměri joho kruće ze swojim kralowskim kijom. A z kóždym pukom swědčeše sebi wótře: „Lubować, lubować, lubować mje dyrbiće, nic so mje bojeć!" — Kajke słódke płody je tajka „zabita" lubosć měła, hodźi so lohcy rozsudźić. — Druhi podawk je tomu runja. Kral jěchaše blizko Potsdama přez pola. Tudy zetka njewšědnje wulku zrosćenu, sylnu bursku holcu, kotraž z pola domoj dźěše. To běše něšto na kralowej woči. Lědma wuhladawši, njepušći ju z wočow. A potom při njej pozasta, da so z njej do rěči. Mjez druhim wopraša so tole: „Kak stara sy, moja dźowka?" — „Dźewjatnaće lět." — „A sy hišće swobodna, nježenjena?" — „Ha-ha!" to chcyše so holcy smjeć, a wotmołwi dale: „Njejsym sebi hišće na žeńtwu ani pomysliła. Wjesoła a swobodna młodosć je mi lubša, dyžli starosć wo muža". — „To je mi jara lubo", wotmołwi kral, „móžeš mi mału służbičku sčinić. A hnydom wućahny swoju knižku a wutorhny z njeje łopjenko a napisa ńekotre słowa na nje. Potom zawaliwši, da lisćičk holcy a rjekny: „Tónle lisćik donjes mi mojomu wojeŕskomu wyškej, tamle do kasarnow. Ale sama jón tam donjes, rozemiš!" Zo by skerje sama njesła, pohlada kruće na nju. A tež cyle nowy tołsty toleŕ stłóči ji do ruki. Potom wotjěcha, a tež holca khwataše dale.

Ducy wobhladowaše sebi funkolaty tołsty toleŕ we swojej horšći, ale tež na lisćik wćipnje pokuka. „Što tež to w nim stoji? Khiba bych do njoho pohladała!" Ale ně! młoda holca běše do česće a wobaraše so teje mysle. „Do cuzych pismow wćipnje hladać, byrnjež z kradźu, to njeje rjenje! To njecham. Što dha mje tež stara, što ma kral swojim wojakam prajić." — Mnoho wšak bě tež hižo wo kralowych počinkach powědać słyšała, tuž tež tomu lisćikej tak prawje njewěrješe.

tute swjedźeńske dny w Starej Bolesławje zbudźił. W joho kencli w Prazy smy so też wo wšěm wobhonili, štož za puć do Starej Bolesławy, kaž też za přebywanjo tam wědźeć dyrbjachmy. Srjedu, před swjedźenjom swj. Marije do-njebjes-wzaća, pop. w 3 hodź. wotjědźechmy z autobusom z Prahi. Njesmilnje smaleše słónco na wulkoměšćanskich dróhach a naměstach, přez kotrež nas spěšny wóz wjezeše. Jědźechmy přez předměsto Wisočany, nimo Pražskoho lětanišća.

Jězba hač do Stareje Bolesławy njetraješe dlěje hač hodźinu a wjesele wodychnychmy, hdyž móžachmy z našoho woza wulězć. Hdyž sedźiš zatłóčeny a přepoćeny, potom też žana jězba wobkuzłaca njeje a byrnjež w awće było. Dźěchmy někotre kročele a běchmy na měšćanskim torhošću. Bych je přirunał z Halštrowskim torhošćom, hdyž też tak wulke njebudźe. Srjedźa tutoho přihotowachu wołtař za Bože służby. Běše tu hižo wjele ludu a tohodla wulka mjerwjeńca. We woběmaj cyrkwjomaj so spowědaše. — Mějachmy najprjedy zasy starosć wo naš nócłěh a tuž podachmy so na kencliju wobhonjowacoho wubjerka, zaměstnjenoho w šuli.

Dóstawši trěbnu powěsć, dyrbjachmy z našimi pućowanskimi wačokami khětro daloko z města won, hdźež potom w „nowych khěžach“ pěknu hospodu namakachmy. —Wotpočnywši trošku a pobjesadowawši z hospodowacymi swójbnymi — běchmy dźěn na dołhim pućowanju češki powjedać přiwukli — nastajichmy so zasy do města, zo bychmy swědkojo byli wulkotnych swjatočnosćow, kajkež hišće Stara Bolesława widźała njebě. Wječor w 7 hodź. běše w cyrkwi swj. Marije pobožnosć, 1/28 hodź. wotmě so koncert Pražskeje hudźby a mjez tym rjadowaše so swjedźeński ćah w parku, blizko Łobja. Po 8. hodźinje — hižo so ćma na město lěhaše — hibaše so potom nahladny ćah z hudźbu horje do cyrkwje swj. Wjacsława. Wobdźělenі njesechu z wulkoho dźěła swěčki w ćahu sobu. Město předstaji so w krasnym wobswětlenju. Radnica błyšćeše so we swětle njeličomnych lampkow. Nastroje mjetachu swěcu na cyrkwine wěže a wotzběhowachu je tak w majestotnej jasnosći wot ćmoweje nocy. Cyłe město běše na nohach. Najwjetši nawal běše při cyrkwi swj. Wjacsława. W njej wotmě so pobožnosć před wustajenym Najswjećišim, z kotrejž so swjata nóc swjatowjacsławska wotewri. Wot wubranych mocow spěwaše so Swjatowjacsławska kantata wot Sychry. Přez cyłu nóc běše modlenjo před Najswjećišim.

Na druhi dźeń powědaše mi jedyn putnik, zo bě wot wječor 7 hač do 3 hodź. rano w cyrkwi był.

W nocy w 12 hodź. zazwonichu měšćanske zwony, kaž też cyrkwje susodnoho Brandisa a zanjesechu swój mjedźany hłós k česći Božej a swj. Wjacsława. W 1 hodź. w nocy běše swjedźeńske prědowanjo: „Swj. Wjacsław a Eucharistija“, a na to bě biskopska Boža mša. Po Božich służbach podawachu so powostanki swjatoho k česćowanju. Rano w 5 hodź. měješe młodźina swoje kemše z prědowanjom a swj. woprawjenjom. We 8 hodź. dźeržeše najd. knj. arcybiskop dr. Kordač-Pražski za swoju diecezu ćichu Božu mšu na městnje smjerće swj. Wjacsława. Před cyrkwju běše w 9 hodź. witanjo přikhadźacych cyrkwinskich hódnotarjow, biskopow a abtow. Běchu tu: Wołomucki arcybiskop dr. Prečan, pódla hižo mjenowanoho Pražskoho arcybiskopa běše tu swjećacy biskop a generalvikar dr. Podlaha. Ze Słowakskeje běštaj tu biskopaj monsignore dr. Blaha a dr. Kmetko. — Tutón wysoki wopyt swědčeše najjasnišo wo wuznamnym dnju za starosławne hnadowne městno. Hišće přecy přikhadźachu putnicy. Telko ludźi njebě Stara Bolesława na jenym dnju a w tak swjatočnej přezjednosći hišće widźała. Jeni posudźowachu ličbu cuzych na 12000, druzy na 15000. Telko kemšerjow njemóžetej měšćanskej cyrkwi wopřijeć a zarjadnistwo běše hišće tohodla na torhošću Bože stužby přihotowało. Tak wotměchu so 1/210 hodź. na třoch městnach swjatočne Bože służby. Wšudźe wukonjachu je biskopja. Wobdźělichmy so na „pólnej Božej mši“ pod hołym njebjom. Słuchachmy kedźbnje na krasne słowa prědarja, najd. biskopa Bańsko-bistřickoho ze Słowakskeje. — Wokoło 11 hodź. běchu dopołdniše Bože służby skónčene a kóždy pytaše za městnom wotpočinka a wokřewjenja.

Po puću přitykny nam pachoł pohladnicu, wudatu z nakładom katolskeje młodźiny. Pohladnych zwjeršnje na wobraz. Předstaješe swj. Wjacsława wosrjedź kćějacych kwětkow na konju a holcu swjatomu ryćerjej pyšny kwěćel podawacu. Nadźijomnje je naš młody předawar prawje wjele tutych spodobnych swjedźeńskich pohladnicow wotbył.

Popołdnju w 2 hodź. měješe być eucharistiski wobkhad po měšće. Kemšerjo tohodla z wjetšoho dźěla njewoteńdźechu. Hosćeńcy běchu nabite połne. Kóždy chyše so na khwilku před smalacymi słónčnymi pruhami skhować a powobjedować. Po dołhim pytanju namakachmy hišće městno, hdźež móžachmy w měrje pojěść.

Domoj došedši, namaka tam nuzne dźěło. A to ju zawjeseli. „Aj, to je mi runje na zbožo. To mam dobru wuměč!“ Hnydom skoči k susodźinej. To běše stara, trochu potulena žonka. Wjele do dźěła wjacy njeběše, tuž měješe też khwile. Holca zastupujo, rjekny: „Luba, dobra susodźinka, doběž tola z tymle lisćikom, kiž je wot knjeza krala, tamle do kasarnow k wojeńskomu wyškej, přetož ja mam nuzne dźěło doma a njemóžu lóhcy woteńć!“ A zdobom pokaza ji też tołsty toleř, kiž móžeše sebi zasłužić. Tón funkolaty toleř też to jara wabješe a za tajku lohku służbičku, a hišće kralowski toleř! Staruška běše hnydom zwólniwa: „Wšak ničo njeskomdźu“, rjekny a hižo dźěše.

W kasarnach dopraša so lóhcy k wojeńskomu wyškej a přepoda jomu lisćik: „Wot knjeza krala!“ — Wyšk sćahny wysoke čoło a hladaše do lisćika; wjele wšak tu njestoješe. Ale što jenož tu stoješe! Wyšk wuwaleše woči do lisćika. Bórčeše khětro wótře: „Hm, hm!“ Wiješe sylnje z hłowu a zasy zabórča: „Hm, hm!“ A wusmja so k tomu. Potom měrješe staru žonku wot hłowy hač do nohow a zasy hladajo do lisćika, zabórča z nowa a so też wusmja: „Hm, hm! Ha—ha! Ale kralowa poručnosć. Što sebi chcemy! Kral je kruty!“ —

W tutym lisćiku stojachu mjenujcy spodźiwne słowa: „Žónska, kotraž tónle mój lisćik přinjese, ma so hnydom najwjetšomu mojich grenaděrow zwěrować! To poruča kral Bjedrich Wilhelm.“ —

Na to poruči sebi wyšk křidlařnika swojoho regimenta. To běše woprawdźity hobr, pornjo kóždomu druhomu mužej. A zdźěli jomu kralowu poručnosć. Křidlař wuwali ze stróželemi woči, kaž nopachi, na staru žónsku, kotraž sebi radu njewědźeše, hdźe jenož by so khětře před tajkimaj wočomaj zatykła. — „To njeje móžno!“ wuprasny wojak skónčnje. „Hm, kralowa poručnosć!“ na to wyšk. „Što wě, što chce wam za to wobradźić.“ — Křidłownikej pak zabłyskny so we wočomaj, a wón wopraša so khětře žonki: „Maćeřka, njejsy ty woženjena?“ To běše najskerje žoncy jara lube prašenjo, dokelž jara zrěčniwje hibaše so jeje hewak hižo ćežki jazyk a wobličo zyboleše so ze živym posměwkom: „Ja, hač sym ženjena. Wězo sym ženjena, a to hižo wjele, wjele lět. Jara zbožownje sym woženjena. Mój muž je najdušniši mjez wšěmi. K lětu, da-li Bóh, budźemoj zbožownje złoty kwas swjećić. Hižo dawno so na to wjeselimoj.“ Při tym pokaza žónska hišće zybolaty toleř a přida k tomu: „Tónle toleř wot krala skhowam sebi hač k złotomu kwasej!“

Wjesele wobroći so wojak k swojomu wyškej: „Knježe wyško, tu widźiće, wěc je njemóžna!“

Wyšk sćahny jenož zramjenomaj. Woběmaj, ani wyškej; ani wojakej, njezdaše so radno, so dale za tej należnosću naprašować. Njech sebi radšo rjenje krasnje do zabyća zaběhnje! Z tym běše wěc wujednana. — O kak rjany je to tola čas był, tón stary dobry čas?!

Něšto do 2 hodź. khwatachmy do cyrkwje swj. Wjacsława, hdźež so muže za wobkhad hromadźichu. W samsnym času zhromadźowachu so žony w cyrkwi swj. Marije. Po krótkej narěči zestupachu so syły muži a žonow do swjedźeńskoho ćaha, kiž so pod zwukami zwonow wokoło cyrkwje swj. Marije hibaše. Před Najswjećišim kročeše japoštolski legat, najd. knjez biskop dr. Herbigny z Roma. Na torhošću, na městnje dopołdnišich Božich službow, běše potom skónčaca pobožnosć z požohnowanjom. Orelski wotdźěl, mužscy a žónske w jich pyšnych drastach, tworješe z boka wołtarja špalěr. Dokelž njedaloko nich stojachmy, móžachmy jich komanda słyšeć, kaž na př. „Kleknout se!“ t. r. poklaknyć. Po wudźělenym požohnowanju z Najswjećišim, spěwaše lud starosławny kěrluš, pokhadźacy z 13. lětstotka: „Swjaty Wjacsławje“. Mjez tysacami, kiž Staro-Bolesławske torhošćo pjelnjachu, napadny nam črjódka žónskich w narodnych drastach. Běchu ze Słowakskeje. Njejsmy na našim pućowanju wjele narodnych drastow widźeli. Ćim bóle wubudźi našu kedźbnosć drasta tutych słowakskich putnicow.

Wokoło 6 hodź. wopušćichmy Staru Bolesławu, město martrafskeje smjerće swj. Wjacsława. Běchmy w nim swědkojo byli wulkotnych swjatočnosćow. Běchmy so z tysacami putnikow modlili na swjatej přez krej jenoho swjatoho mačanej zemi. — Zawdachmy božemje hnadownomu městnej a potom sydnychmy so do ćaha, kiž nas zasy do lubeje a droheje domizny dowjeze. M. C.

Z cyrkwje a swěta.

W Němskej buchu přez reformaciju nimale wšě klóštry rjadu Cistercijatow zběhnjene. Rjad počina pak so zaso rozšěrjeć. W Bajeńskej je w Rinchnachu něhduši benediktinski klóštr kupił a budźe tam nowe sydlišćo swojoho rjadu założić. Něhdy wobsedźachu Cisterčenjo mócne a pyšne klóštry w němskich krajinach. Najstaršej běštaj klóštr Altenkamp při Rhynje a Lützel w Hornim Elsasu, wobej z léta 1123. Wěsty čas běchu Cisterčenjo zli germanisatorojo mjez słowjanskimi ludami mjez Łobjom a Wisłu.

Osnabrück'ski biskop je w Bremerhafen prěni katolski dom za namórnikow założił a jón „Morja-hwězda“ pomjenował. Z dobom postaji při nim wosebitoho fararja za namórnikow (matrosow). Dom ma swoju knihownju, nalutowarnju, rumnosće, hdźež móža namórnicy wob dźeń darmotnje přebywać.

Włochi. Na wulkej kupje Sicilskej běše hody 1908 zatrašne zemjerjenjo, wosebje w měsće Messina. Cyłe město so tehdom dospołnje zapusći. Też biskopska kathedrala. W běhu časa je město z nowa z procha stanyło, też nowa krasna kathedrala so natwari. Dla stajnoho stracha zemjerjenja je wosebite připrawy dostała, zo njeby tak ruče so zaso zasypła. Nowotwar płaćeše přez 2 mil. lěrow. 15. augusta bu z wulkimi swjatočnosćami znowa poswjećena.

Rjany romanisko-gotiski dom we Ferarje budźe dospołnje wobnowjany.

Francózska ćerpi pod strašnym njedostatkom duchownych. Na 10 tysac farow je bjez dušepastyrjow. Biskopojo počinaju cuzych duchownych do kraja wabić. Soissonski biskop je za swoju diecesu měšnikow z Holandskeje dobył. We swojim duchownym seminaru je też holandskoho profesora postajił a přijimuje nětko też cuzozemskich kandidatow do seminara, też hdyž francózskeje rěče mócni njejsu.

Z Lourdesa powě so wo tšoch nowych wulkich dźiwach.

W Francózskej je nowe towarstwo nastało, kotrež so mjenuje „towarstwo za škit dźěsćowskeje duše“. W joho wustawkach stoji mjez druhim: „My a naše dźěći mamy prawo, swobodnje so překhodźować na měsćanskich drohach bjez toho, zo bychu naše woči wšudźom so raniłe přez njepřistojne wobrazy, napisma, připowědźenja wustajeńcow a podobnoho. Njewobstoji tola žanoho dwěla na tym, zo su měsćanske dróhi a naměstna zhromadne wobydlerstwo wšěch dobrych nanow, maćerjow a jich dźěći. Dźeržimy naše domy čiste, a naše dróhi maja tohorunja čiste być kaž naše domy. Smy sebi wotmyslili, zo naš skutk přewjedźemy tak, zo na našich dróhach a naměstnach ničo wjacy njewidźimy, štož móhło kazyć duše našich dźěći.“

Z Pólskeje powěda so nam wo spodźiwnym wustrowjenju. Fara kapucinow we Waršawje běše w tutym lěće procesijon do Čenstochowa zarjadowała. We wsy Mogielnicy dósta 20 lětny młodźeńc Jan Wodnik — wobdźělnik na procesijonje — we wjesnej cyrkwi nadobo widźenjo, hačrunjež běše wot naroda sem slepy był. Z radosću poča z hłosom płakać. Wjesny farar napisa hnydom wo podawku protokol.

W přetworjenju pólskoho stata připadnje ważny podźěl na dźěle žonam-maćerjam. Tón samy nadawk wotpočuje na žónskich wšěch słowjanskich narodow, kotrež jenož z wopornym dźěłom zamóža so zhrabać a sebi wudobyć sławne stojnišćo w stawiznach. Na wšěch stronach dyrbi so wukonjeć woživjenjo katolskoho ducha a na tym maja wosebje so prócować naše žony. Hdyž katolski nahlad naš swět zajimuje na prěnšim měsće we wšěch našich počinanjach jednostki a towarstwa, budźa słowjanske staty w Europje so rozwić a zakćěć we najbližšim přichodźe. Smy tu k wam přišli, zo bychmy tu spěwali pólscy a čěscy, zo bychmy so tu pomodlili we nětko dokónčenym domje swatoho Wita a při rowje swj. Wjacława za posylnjenjo a rozwićo wašoho stata. Tak činić kaza nam naša katolska wutroba. Słowjanska swójba budźe přewinyć přez swoju žiwjensku móc wšě napady na jeje wobstaćo ze strony wašich a našich njepřećelow.“ Naměć wubudźi mócny přiklesk a dołhotrajacu owaciju na kardinala-primasa.

Na Pražskich Swjatowjacławskich swjatočnosćach w juliju t. l. wobdźěli so też pólski kardinal Hlond. Wón dźeržeše tam před Polakami a Čechami z wulkim enthuzjasmom přijatu naměć. Mjez druhim praješe: Wjeselu so, zo sobustawy wulkeje swójby słowjanskeje we přezjednosći so zhromadźichu tu při rowje swj. Wjacława, twórca českoho stata a předkhodnika dźensa w pruhach słónca swobody so tak rjenje rozkcěwacoho stata česko-słowakskoho. Wutroba so raduje, hdyž wosrjedź bratrow słowjanskich rěči kóždy po swojim jazyku, dokelž sebi wšitcy dospołnje zrozemimy. W stawiznach słowjanščiny je nastała nowa era, do kotrejež rozwića też my naše rucy złožujemy. Chcemy wam, drozy bratřa, přeradźić, zo też my na našich honach přez samsnu prócu, pilnu organizaciju z pomocu Božej chcemy dokonjeć přetworjenjo našeje wótčiny, chcemy sebi natwarić nowu Pólsku, hdźež budźe knježić prawo Bože; na tutym podłožku ma wšitke dźěło wotpočować.

Swedska swjećeše před krótkim 1100 lětny wopomnjeński dźeń přikhada swj. Anskara do kraja. Na swjatočnosće přindźe wjele katolikow ze susodnych krajow. Z Němskeje kardinal Faulhaber a biskop Berning, z Francózskeje arcybiskop Bandrillart, rektor Parižskeje kat. uniwersity, z Pólskeje kardinal Hlond a mnozy druzy biskopja, z Island, z Finskeje a Danskeje. Wosebje swjatočne běchu wobrjady na kubje Björkö, hdźež běše swj. Anskar prěni Boži dom natwarił. W Swedskej wobstoja hišće wšelake za katolikow njepřihódne zakonje. Nadźijownje nětko bórzy spadnu.

W přichodnym lěće budźe **Norweg'ska** podobne swjatočnosće wobeńć móc, mjenujcy 900 lětny wopomnjeński dźeń zawjedźenja křesćanstwa a martrafskeje smjerće swj. krala Olafa, kiž běše katolsku cyrkej hako statnu cyrkej zawjedł. Kral Olaf měješe podobny dóńt kaž prěni čěski kral, swj. Wjacław. Město Drontjem, prěnje sydło křesćanstwa w kraju, dóstanje 1. wulkoho róžka 1930 swoje stare mjeno Nidaros. Norwegska protestanska cyrkej budźe w Drontjemje k česći swj. Olafa mjez druhim też łaćonsku

missu z Kyrie, Gloria a Credo a. t. d. spěwać dać, tež stare hymny a sentenzy na krala Olafa, katolikoju budźa swoje swjatočnosće wosebje wotdźeržeć.

Kupa **Island** ma zaso katolskoho biskopa, prěnjoho po 400lětnym přetorhnjenju. Je to msgr. Měrćin Meulenberg. Swoju kathedralu ma we Reykjaviku, biskopske sydło mjenuje pak so po prastarym islandskim biskopstwje Holar.

Wšelake su wašnička.

Kardinal Lavigeri, arcybiskop w Kartago (1892), je powšitkownje znaty dla swojich prócowanjow wo wuswobodźenjo čornuchow z hrózbneje kwakle šklowinstwa. Wón bu z Francózskeje na swoje biskopske městno w Kartago we Alžiru powołany. Hdyž swoje zastojnstwo nastupi, njechaše so jomu nihdy spodobać, zo wšitcy afrikanscy duchowni wulku brodu nošachu. Wón też to swoje njespodobanjo často zjawnje wupraji a tohorunja swój zamysł njezamjelča, zo ma wotpohlad, tele wašnjo skerje a lěpje wotstronić. Duchowni wšak z dołhoho nazhonjenja luda kraj lěpje znajachu a běchu přez to ze swojim biskopom jara njespokojni. Tola předstojićeŕ duchownoho seminara, z mjenom Girard, kotryž měješe sam najwjetšu brodu, radźeše jim k měrej: „Arcybiskop wšak swoje mysle po času přeměni a porjedźi. Wo to budź pokoj!“

Girard přewodźeše pozdźišo arcybiskopa na joho prěnim pućowanju do biskopskeje wosady. Na tymle puću přińdźeštaj też do wjetšeje wsy, w kotrejž jenož čornuchojo bydlachu. Wjesni starši a wjednicy a cyły lud njekomdźachu so, swojoho wyššoho pastyrja česćownje postrowić a witać. Potom wšak zestupachu so ći čorni mužojo na stronu sami za so a zabawjachu so khětrje wótře a žiwje, nastajnosći so smějo a pódla arcybiskopej husto do wobliča hladajcy a też pokazujcy.

Arcybiskop wopraša so tohodla Lirarda, dokelž jich ródnej rěči njerozemješe: „Što dha sebi ći mužojo powědaja tak směšne?“ — Girard wotmołwi: „Ach, waša Eminenca, to su wulke dźěći. Jich dźěćace rěče wšak njejsu woprawdźe rěče hódne. — Lavigeri pak měnješe: „Ja pak bych tola rady wědźał, što sebi powědaja.“ — Nětko čuješe so Girard winowaty, zo arcybiskopej jich rěče přeradźi a dźeše: „Ćile čorni njemóža mjenujcy zrozemić, zo by sebi muž brodu truhał. Tohodla měnja, zo sće wy moja žona, dokelž brody nimaće. A powědaja sebi, zo sće jara rjany“.

Wot toho časa sem přeměni arcybiskop swoje mysle wo brodźe. A daše sebi tohorunja brodu rosć a běše pozdźišo swojeje wulkeje brody dla jara widźany a česćeny.

Wšelčizny.

Njedawno bu wulki japoštoł młodosće, **Don Bosko**, zbóžny prajeny. Hačrunjež Włoch (Italjan) joho też Francózowje jara sławja, dokelž je so wón w Parizu jara wo rozšěrjenjo kat. nowinow starał. Tehdom měještaj so časopisaj „La Croix“ a „Le Pélérin“ ćežko bědźić. Naš „Kat. Posoł“ ma to wězo dźensa hišće! Don Bosko chcyše, zo byštej nowinje wosebje też pjenježnje derje zastaranej byłoj. A tu bě swjaty dosć nazhonity a z dobom razny. Bohata knjeni joho tuž raz prošeše, zo by jej jako wopomnjeńku krótku sadu samoručnje napisał — mojedla do knihi. To swjaty też rad sčini, ale tajkele pismo — dosć jasnje a rjenje: „Ja, Don Bosko, wobkrućuju, zo je mi knjeni.... 2000 frankow za moje potrěbnosće wotedała.... Knjeni chcyše dźěn rad Boskowy rukopis, a tuž změńku też hnydom wupłaći.

* * *

Paduch njekradnje spochi, spochi pak dyrbimy joho so pasć.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1929.

Kk.: 602. z Baćonja: Michał Delan; 603. z Banec: Marja Forchowa; 604. z Wutołčic: insp. Mikławš Šołta.

Wične płaćizny	w Budyšinje 7. sept. 1929	w Kamjencu 12. sept. 1929
Pšeńca, nowa . . . . . 50 kilo	11,00—11,40	11,00—11,20
Rožka, nowa . . . . . 50 „	9,00—9,35	9,00—9,20
Ječmjeń . . . . . 50 „	11,00—11,25	10,50—11,00
Ječmjeń, nazymski . . . 50 „	9,00—9,25	—
Wows . . . . . 50 „	—	8,75—9,00
Wows, nowy . . . . . 50 „	8,00—8,50	—
Raps . . . . . 50 „	16,00—17,50	—
Běrny, we wjelšich dźělbach . 50 „	3,50—4,50	27,0—3,00
Butra . . . . . 1 „	4,20—4,40	4,00—4,40
Syno, nowe . . . . . 50 „	3,50—4,50	4,50—5,00
Słoma, z mašinu młóćena, prasow. 50 „	—	2,00
Słoma, „ „ k zasłan. 50 „	2,00—2,80	2,00
Słoma, z cypami młóćena . . 50 „	—	-
Pšeńčna muka, 60 % . . . 50 „	17,50—18,50	21,00—23,00
Ržana muka, 60 % . . . 50 „	15,50—16,50	15,00—15,50
Pšeńčne wotruby . . . . 50 „	6,50—6,75	6,75—7,00
Ržane wotruby . . . . 50 „	7,00	6,75—7,50
Jeja . . . . . 1 štk.	0,13—0,14	0,14—0,15
Prosata 832 štuk . . . . 1 štk.	24,00—45,00	30,00—44,00

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 9. septembra 1929.

Woły: 130. 1) Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět 58—62 hr. 2) Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene 50—57 hr. 3) Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše 43—48. 4) Mjenje picowane wšěch starobow — . 5) Mjasne — . 6) Husumske z pastwy — . **Byki**: 319. 1) Połnomjasne, dorosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće 58—62. 2) Połnomjasne, młódše 51—57. 3) Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše 46—49. 4) Špatne —. **Jałojcy a kruwy**: 451. 1) Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće 49—53. 2) Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět 55—59. 3) Starše wukorm. kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy 43—47. 4) Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy 45—52. 5) Mjenje a špatnje picowane 33—37. 6) Husumske z pastwy 25—30. **Ćelata**: 833. 1) Najlěpše wukormjene 85—90. 2) Mjenje wukormjene a tajke wot cyca 78—84. 3) Špatne 60—72. **Wowcy**: 921. 1) Młódše a stare, wukormjene 69—72. 2) Starše wukormjene 62—67. 3) Mjenje wukormjene (Märzschafe) — . 4) — . **Swinje**: 3138. 1) Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiženjow, hač do 1½lět stare 87—88. 2) Wukormjene 88—90. 3) Mjasne 86—87. 4) Špatne 85—86.

12. septembra 1929.

Ćelata (790): 1) 85—89. 2) 78—84. 3) 65—76.

Swinje (541): (přez 300 pt.) 1) 87—88. 2) (240—300) 88—89. 3) (200—240) 85—86. 4) (160—200) 85—86.

Serbska ludowa banka w Budyšinje

Filialcy we Wojerecach a w Khoćebuzu

Agentury: **w Khrósćicach** pola knjeza **M. Čornaka,**
w Kulowje pola knjeza **Oty Bulanka,**
w Rakecach pola knjeza kantora **J. Rjelki**

Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy zapołožować na knižku a zběhać po potrěbnosći.

Zadanja pjenjezy ze 6—9 procentami

Telefon 3506 a 3507.

Swědomite wuwjedźenjo
wšěch točenjow
kaž britwjow, nožicow, konjacych nožicow atd.
J. Hampel
Kotołska hasa 11.

Vogtlandske wumělske **gardiny**
kupujeće stajnje tunjo pola
Kurt Erler w Budyšinje
jenož na žitnych wikach 11
napřeco „Złotej hwězdźe“.

Towařstwowy powěstnik.

Promień. Njedźelu 15. septembra, pop. 1/24 hodź., wotměwa towařstwo w Khrósćicach w Natušec hosćencu měsačnu zhromadźiznu. Přednošk je přilubił tow. Šołta wo Dalkach. Dale ma sebi kóždy towařš mału knižku a wołojnik sobu přinjesć. Wočakuju prawje bohaty wopyt zhromadźizny. Předsyda.

Jednota w Drježdźanach přeprošuje wšitkich lubych Serbow na serbske kemše njedźelu 22. IX. rano we 8 hodź. w kapali w Taschenberg-Palais. Spowědź wot 7 hodźin.

Zdwórliwje dopominam z tutym na swój bohaty skład, wopřijacy:

pórclinowe a škleńčane twory, stojate a wisate kříže w najpřihodnišich wudźełkach, paćerje a paćerjace knihi we wšěch płaćiznach, skapuliry a pjenježki, postawy swjatych a swjećatka, też wołtarne swěcy we wšelakich wulkosćach a zhotowjenjach (za cyrkwje wuznamne płaćizny).

Bjarnat Möller w Kulowje
Cyrkwina dróha 4

Serbski Hospodař
ratařske wulkowikowanske towařstwo z wobmj. ruk.
Telefon w Budyšinje čo. 3510, w Khoćebuzu čo. 1247
młyn w Delnim Wujezdźe telefon čo. 13
poruča čistu a wosebje zwuběranu
symjeńtnu rožku (Dobrowičsku)
sylnu we słomje a derje dawacu
kaž też wšě druhe znate družiny, wosebje
Pettkusku
prěni abo druhi wotsyw
Skazanki hižo někto přijimamy.
Originalnu Dobrowičsku z plahowarnje w plombowanych měchach hnydom skazać!

Z tutym wozjewjam česćenym Serbam **w Jaseńcy** a wokolinje swój bohaty skład na
kłobukach wšěch družin
a wosebje wubjerk
módrych čapkow.
Beno Nowak
w Jaseńcy čo. 10.

Wšě čišćerske wěcy
wuhotuje derje a spěšnje
Donnerhakec čišćerńja.

Vogtlandske Madras- **gardiny,**
přikrywy na sofy, łoža, blida a diwany, wóskowanki, łožowe šaty
J. Erler, Budyšin
Zwonkowna lawska hasa 10
— Posłužujemy serbscy. —

Meble
Jstwy za knjezow
bydlanske jstwy
spanske jstwy
z dobroho drjewa a napodobnjene
Kuchnje, rjane mustry wot **145** hr.
Też jednotliwe meble
Dobre dźěło, tunje płaćizny!
Płaćenjo po dźělbach!
Při hnydom zapłaćenju wysoki rabat
Pawoł Handrik
Budyšin
Kamjeńtna dróha 32
při Drjewowych wikach

Za wšitku kedźbnosć, za zbožopřeća a dary, mi při 25lětnym jubileju złoženja klóštrskich slubow wopokazane, wuprajam

wutrobny dźak a „Zapłać Bóh luby Knjez!"

We Worklecach, september 1929.

Předst. sotra **M. Caritas.**

Kožuchařstwo
Weidlich
w Halštrowje

Najbohatši wubjerk w bramach a podšiwkach we wšěch kožach
Zhotowjenjo žonjacych a mužacych kožuchow

Wosebitosć: hotowe bramy za serbske žonjace kožuchi we wšěch wotbytnych družinach, kaž bobr, smjerduš (skunks), tkhór, opossum, wallaby we wšelakich barbach a płaćiznach

Prošu wobhladajće sebi mój skład pola knjeni Hokowej w Budyšinje, při serbsk. cyrkwi. Knjeni Hokowa předawa pod samsnymi płaćiznami a wuměnjenjami, kaž ja w Halštrowje

W Budyšinje zetkamy so
w kofejowni Lehmann
na Serbskej drózy 8.
Najsłódniše konditorske pječwa
Wosebitosć: Torty jako dar při wšitkich składnosćach.
Wšědnje popołdnju a wječor koncert.

Po dołhej ćežkej khorosći zemrě do Božeje wole podata, ze swj. sakramentami domawobstarana w khorowni w Heidenau naša luba dźowka a sotra

Marja Winarjec

w starobje 29 lět.

Jeje čěłne powostanki budźemy sobotu 14. t. m. popołdnju w 3 hodź. na Mikławšku pokhować. Poručamy zemrětu do pobožnych modlitwow.

W **Budyšinje,** 13. sept. 1929.

Jan Winař a swójba.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadža kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. - Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za reklamowy rjadk w teksće so 50 pj. płaći. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Zamołwity redaktor: Kapłan Józef Nowak w Budyšinje, Kirchplatz 2. — Pokładnik: Jurij Šołta, wučeř, Před šulerskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćernje (měj. tow. ss.Cyrilla a Methoda) w Budyšinje z póstšekowym kontom: Drježdźany 33458. Dalokorečak čo. 3895.

38. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **21. septembra 1929.** | **67. lětnik.**

Swjaty ratař Isidor.

Myslički k našim domkhowankam.

Je lětsa zasy po žnjach w Serbach. Zda so nam, jako by lětsa chcyło nazymu prawje zrudno bywać po serbskim kraju. Drje hižo Bože słónčko dlěje dyžli štyri njedźele njesmilnje smaži a pali, zo mějachmy lětsa w prěnim tydźenju septembra wjetšu horcotu, kaž samo druhdy w juliju a augusće w samych žnjach. Žadosćiwje čakamy na Boži dešć, ale njebjo so njecha nad nami smilić.

Druhdy wšak so Bože hrimanjo přihotowaše, samo z wjacy stron nadobo, tola wětřik wšitko zasy zaćeri. Też čorne mróčele so pokazowachu na njebju a něšto kapkow pokapa — a zasy bě po wšej nadźiji.

Kak šeri wšo wonka naše wóčko — wupalene a wusmahnjene! Kak zrudnje pójšeja wšě kwětki a róže w zahrodach swoje mučne hłowčki k zemi, kak styskno a zrudno je na běrnišćach, rěpnišćach a wšudźom, hdźež je nazymska pica.

Boža přiroda trada a mrěwa a zdychuje za wumóženjom. Při tom dźeń wote dnja Bože słónčko derje měni.

Wšelakim měšćanam drje so tute rjane wobstajne nazymske ćopłe wjedro lubi a „S. V." pisaše wóndy, zo bychu nam tute rjane, ćopłe dny hišće dlěje zwostałe! Ći wbozy: ničo njewidźa a njesłyša, kak lačna Boža zemja stona, žałosći a trada. Jenož, zo so jim jich wukhody a prózdne dny po prózdninach njeskažu! Z kajkimi začućemi su ratarjo we „swojej nowinje" tajke wupłody redaktoroweje fantazije čitali!

Hakle w zymje lětsa začuwachmy njedostatk na wodźe a zasy šeri tutón strach! A hišće wjetši strach nam hrozy! Wčera hakle pola nas zwonjachu k Božomu wohnju a dźensa rano hižo zasy sykała jědźeše . . .

Lisćo pada zežołtnjene, mučne, wuskhnjene ze štomow, trawa wupalena, wuskhnyta je sama ból a styskność.

O, kak bywa zrudnje po serbskim kraju, hdźež hewak Boža ruka nazymu tak darniwje nas wobdarješe!

W tutym času swjećimy swoje domkhowanki we cyrkwi a doma. Haj, w Hodźijskej wosadźe su hižo po kermuši a zabychu nas přeprosyć.

Haj, Knjez da nam žohnowanjo a zemja přinjesy swój płód! Tak też lětsa zasy serbski lud, nic jenož ratařski, ně cyły lud z kralom Davidom swój dźak k njebju sćeleše!

Ćicho, mjelčo, třepotajo wěje Boži wětřik serbsku dźaknu modlitwu přez šćeřnišća.

Čim wótřišo a mócnišo pak klinči ze serbskich wutrobow w našich Božich domach Bohu česć a khwalba. Khwalće Knjeza! Spěwajće Knjezej z dźakprajenjom! Přetož joho smilnosć traje wěčnje!

Domkhowanki swjećimy kóždolětnje a dyrbimy swjećić. Tak žada sebi hižo w starym zakonju Bóh a přikaza přez Mójzesa: „Hdyž sće wšě płody swojoho kraja zezběrali, swjećće Knjezowy swjedźeń přez sydom dnjow!"

To płaći też nam Serbam, hdyž smy lětsa połne Bože žohnowanjo khowali do swojich bróžnjow.

Dźakownosć je drje jara nuzny, tola w našim času jara rědki počink! Štó dyrbjał pak dźakowniši być, jeli nic ratař? Njestorka wón wšědnje do Božich dobrotow? A tola, kaž někotryžkuli rjany nabožny nałožk w našim času bóle woswětnja, tak też z našimi cyrkwinymi domkhowankami! Hdyž je něšto štučkow khwalbnoho kěrluša w Božim domje wuspěwane, rěka hižo, skoku dom, zo doma ničo njeskomdźimy.

A kak stoji z „Božim něšporom" na tajkich dnjach? Haj, Bože něšpory budźa w Serbach hišće jenož za dźěći, komandowane wot domu, kaž na našim Róžeńćanskim marijanskim zjězdźe swjedźeński rěčnik prawje praji, a za starych ludźi. A hdźe su ći druzy? Jeni doma spja a tamni wrjeskotaja po swěće, a zrudno: holcow wjac hač hólcow, kotrež wokoło tři štwórće na dwě su z wupikanjom hotowe a nimo cyrkwje šwórča!

Njech nam w tutym zrudnym času, hdźež Bóh pokaza, zo móže też swoju smilnu ruku runje tak derje wotćahnyć wot nas, kaž je ju nad nami wupřestrěł, nam swjaty ratař, swj. Isidor, pokazuje, kak ma ratařski lud, nic jenož wokoło domkhowankow, ně, přez cyłe lěto Bohu dźak wědźeć za joho dary a dobroty.

Isidor bě syn wšědnych burskich ludźi w Madridu, tehdy hišće cyle snadnym městačku w biskopstwje Toledo w Španiskej. Joho staršej njemóžeštaj wězo hólca na wosebite, wyšše šule dać. Tola wučeštaj joho, štož samoj wědźeštaj a wukonještaj: žiwu wěru do Boha a Božoho słowa, krutu nadźiju na lěpše, wěčne žiwjenjo. při tom też poniżnje dźěłać swoje dźěło, so modlić a dobre skutkować.

W našim času dyrbi wšo na šule. Doma wostać a burstwo abo žiwnosć swojoho nana sobu wobdźěłać a raz na nim dźěłać, płaći nimale za hańbu. Njeprajimy, zo njesmědźa serbscy starši swojich hólcow na šule dać. Ně, trjebamy też wučene powołanja: wučerjow, duchownych a tak dale. Tola, hdźež hłowčka za tym njeje, tam njeda so wunuzować a často je praktiske powołanjo kmańše hač tajki njewěsty khlěb po dołhich šulskich lětach. Wšo w městach ćišći so do šulow. Tute njemóža pyšne a wulke dosć być. Na wědomosće a mocy rozoma so w našim němskim kraju, kaž je znate, přewjele dawa a dary wole a wutroby so zanjechaja. Zjawnje so warnuje před lěkarskim, wyšším wučeŕskim, prawizniskim studijom a hišće druhimi a — po zdaću podarmo. Mamy wučeny proletariat pola nas a što bywa z tajkich wučenych ludźi, kotřiž pozdźišo khlěba a městna njedóstanu? To su kaž nas wboha Ruska powučuje, ći powołani a wukmanjeni wjednicy politiskich spowróćeŕskich stron, to su ći wšudźom a stajnje w prědku stojacy a najbóle hewrjekacy płaćeni a přistajeni sekretarojo a „Geschäfts“ wjednicy w politicy: ženje spokojom, stajnje blawkajo a šćuwajo a mućejo. To su ći zatrašni skribentojo a popołojčni a štwórć redaktorojo telko njetrěbnych časopisow, telko pisomnoho a čišćanoho njerjada, štož wbohi lud dyrbi spóžerać. Zawěsće bychu so napjatosće mjez wšelakimi worštami a powołanjemi a stronami prjedy a lěpje wurunałe a dojednałe, njeby-li tychle ludźi było, kotřiž ani nochcedźa měr a pokoj, dokelž jich khlěb a zežiwjenjo wisy na stajnej harje.

Potajkim zahuba Němskeje je, zo měnja starši, jich dźěći a też holcy dyrbja na kóždy pad studować a někajki: Beamta być.

Haj, samo naše serbske burske holcy a też druhe wotpołožuja swoju dobru serbsku drastu a běhaja za tajkimi zastojnikami a pichlikami a přistajeńcami wšelakich klamow a składow a so swojoho dobroho pokhoda počinaju hańbować. Posoł dyrbi raz porst położić na tutu ranu, byrnjež bóle bolało. Što budźe z našoho ludu, hdyž tak dale póńdźe?

Na druhej stronje dawa naš lud swojim synam přemało zastupić pódla burstwa do bóle praktiskich powołanjow. Na wsach su často nuzne praktiske powołanja w němskich rukach. Też njeby ničo škodźało, hdyž by naš lud samo w městach kaž w Budyšinje abo w Kamjencu měł swojich synow jako překupcow, rjemjeslnikow, mějićelow wšelakich składow, mašinow, přikupnych hnojow, symjenjow, haj wikowarjow ze skotom a podobne wěcy.

Njechamy sebi zamjelčeć, kak mało wužitka ma serbski lud jako cyłk wot studowanych powołanjow, hdyž serbski kraj njemóže, dokelž je tak mały, telko wučenych ludźi ani we swojim kraju zežiwić. Drje je dobre, hdyž mamy serbskoho lěkarja na woči a bychmy też tajkoho za khorosće na wuši, na čuwy, za dźěći lěkarku a za žony derje trjebać móhli. W Kamjencu njeje serbskoho rěčnika a notara. Też knihićišć a z cyła knihikupstwo w městach by serbske mocy jara nuznje znjesło.

Wosebje pak njech nas přikład staršeju swj. Isidora wuči, zo chcemy sebi přede wšěm ważić swoje domoródne powołanja a njechamy měnić, zo nawoči a šulska mapa pod ruku hižo serbskoho syna zběha porunjo tamnomu, kiž z widłami na polo dźe. A hdyž napřećiwiće: Njewě Posoł, kak dźensa z ratařstwom stoji, wotmołwja Posoł: Wězo to wě, ale tohodla ćěkać z ratařskoho powołanja by wopačny srědk był. Njepraji na spočatku swěta Knjez sam: W poće swojoho wobliča dyrbiš swój khlěb jěsć? Na zemi njeje ničo wobstajne. Čas postupa a rozkćěwa měnja so z tajkimi, w kotrychž rěka so prać, bědźić, wojować z hubjenstwom a nuzu a so nic bojeć a wosebje nic dowěru zhubić. Hory a doły wotměnja so na zemi, hdyž pućuješ. Tak dźe po Božej woli też naše zemske pućowanjo přez hory a doły. Smy dobre přijeli z Božich rukow a njejsmy so na to hóršili, tak dyrbimy nětko też tu jěru a hórku skoru našoho žiwjenja zeznać a wojowanjo ze swojim dóńtom zmužiće wjesć a so njestróżeć, hdyž kara po runym njecha běžeć.

Jako młody čeladnik zastupi Isidor pola bura blizko města do służby. Swoje dźěło dźěłaše bjez morkotanja a hary, hač bě jomu ćežko abo nic. Widźeše we swojim dźěle Božu wolu a tutu jenož chcyše dokonjeć. Z modlitwu započina, z modlitwu skónči swoje wšędne dźěło. Bórzy doby sebi Knjezowu dowěru w tajkej měrje, zo joho sčini za zarjadnika swojich kubłow. Byrnjež so powjetšił a pohłubił wobłuk joho winowatosćow, joho poćahi k swojomu Bohu wostachu same. Kóžde ranjo khodźeše nowy zarjadnik knjezowy kemši. Lohko bě jomu, nałożeny čas nakhwatać z pilnym a derje wobmyslenym, porjadnym dźěłom. Tola też tu běchu zawistne, šelawe woči. Powědachu knjezej, zo Isidor zanjerodźa swoje winowatosće. Tutón so sam přeswědči a nječinješe kaž Putifař, kiž lohkomyslnje žónskim jazykam wšo wěrješe. Rano zahe wuńdźe knjez na polo, zo by wědźał, hač tam joho zarjadnik w prawym času je. Woprawdźe so Isidor wo něšto časa zapozdźi. Joho knjez, ze swojeje khowanki wustupujo, bě runje na tym, swojomu zarjadnikej chcyć joho komdźenjo porokować, tu wuhlada pódla Isidora hišće dwaj zapřahaj ze swětłym, běłym pluhom worajo. Njech je na tutym powědańčku štož chce: to jene nas wuči, zo lóšt a lubosć k dźěłu njeje přecy tam, hdźež sebi pjaty wotběhaš z pola dom a na polo z lutym khwatkom a po dworje stajnje galop dyrbi hić, ale lóšt a lubosć je tam, hdźež sebi ratař najprjedy Bože žohnowanjo wuprosy a wě, je sebi zdźerżeć přez to, zo też Bohu da, štož jomu słuša.

Na přikład: Nětkle, hdyž kaž Posoł při prědku pisaše, nam hrozy zrudny nazymski čas, zo wšo Bože słónčko wupari a wupali, je woprawdźe telko časa, zo mohł někotryžkuli hospodař a nazajtra joho hospoza do Božoho domu hić a tam wo Božu hnadu a smilnosć prosyć. Wšelacy měnja, hdyž njedźelu kantor zaspěwa: Domine Rex da nobis pluviam congruentem, z tym je hižo wjacy hač nadosć činjene. Zo tole njedosaha, pokazuje Bóh sam. W tutej rjanej modlitwje rěka: Zo by twój lud spóznał, zo sy ty naš Knjez a Bóh. Dwoje je z tym wuprajene: 1. mamy też my lětsa 1929 być joho lud a 2. je wón też dale naš Knjez, byrnjež nas šwikał a domapytał.

Přepytujmy sebi swoje swědomjo, hač smy hišće we wšěm joho lud a njezabudźmy na staru wěrnosć: Bližće so Bohu a wón bliži so k wam. Domkhowanku mamy cyłe lěto swjećić, to rěka, z dźakownej wutrobu joho dary wužiwać a so jich hódni wopokazać. jn.

Politiski rozhlad.

Z bombami.

W poslednim času su so wosebje w sewjernej Němskej a to wosebje w Šleswigu a Hollsteinskej wšelake atentaty z bombami na hamtske khěže stałe. Před krótkim přenjesechu so tesame do Berlina. Tam rozleća bomba před němskej krajnej sejmownju. Njewědźachu najprjedy, we kajkich kruhach měli so skućerjo pytać. W nětčišej Němskej dźěn je telko ludźi, kotřiž su z nětčišimi wobstoj-

nosćemi tak njespokojni, zo bychu je najradšo na radikalne wašnjo wotstronili. Su to z jeneje strony komunistojo, kotřiž z Ruskeje podpjerani su wšomu kapitalej najsurowišu wójnu připowědźeli. Z druheje strony pak su to wšitcy, kotřiž pod nětčišimi wobstojnosćemi najbóle ćerpja. Su to na prěnim městnje ratařske stawy, dale, kiž su w běhu wójny we wukraju wo wšě swoje zamoženjo přišli a nětk so wot swojeje wótčiny zjebani čuja atd. Wězo wšak so z bombami a atentatami zrudne wobstojnosće njepolěpša. Su to wótre, trašace znamjenja wulkeje njespokojnosće w Němskej. Policija je wšelakich zasłapiła, někotrych pak zasy puščiła. Su to z wjetša zhubjene existency, kotrež sprawne prócowanja wjesnoho ludu znjewužichu a z tym je diskreděruja.

Reforma zawěsćenja dźěłonjemějacych.

W Němskej su dźěłaćerjo za čas, zo dźěło nimaja, zawěsćeni. Za nětčiši hubjeny čas, w kotrymž telko dźěłaćerjow bjez dźěła nadeńdźemy, bywa to za němske financy katastrofalne. Tuž so na reformu mysli. Nowy zakoński naćisk, kiž je pospytk kompromisa, wopřija na 67 přeměnjenjow dotalšoho zakonja. Pjeć su mjez nimi wosebje ważne a rozsudne: 1. zo ma so čas na dwě njedźeli podlěšić, prjedy hač zawěsćenjo do skutka stupi, 2. zo so wšón pjenjez z čakanja, z wusłužby a socialneje renty podpjerje přiliči, wo kotryž so tuta potom zniži, 3. zo so přinošk pomjeńši, kotryž dotal kraj za tute zawěsćenjo na khorobne pokładnje płaćeše, kiž 30 milijónow hr. wučinja a kiž je po zdaću čisty wunošk tutych khorobnych pokładnjow, 4. zo ma podpjera saisonskich dźěłaćerjow znowa postajić, kotřiž loni přez nowy zakoń swoje wosebite zawěsćenjo dóstachu, kiž pak maja so wot nětka powšitkownomu krisowomu zawěsćenju přizamknyć a 5. zo ma so zawěsćacy přinošk na wěsty čas wo $^1/_2$% powyšić. Z tutym powyšenjom so 140 mil. hr. dochodow wjacy wočakuje, mjez tym, zo so přez horniše wobmjezowanja 92 mil. hr. zalutuje. Z tym by reforma 232 mil. hr. wunjesła, mjez tym, zo so deficit na 280 mil. hr. wobliči.

Mjez Italskej a Vatikanom

je wěsta napjatosć nastała. Kaž je znate, je so tak dołho ze žadosću wot cyłoho křesćanskoho swěta wočakowane wujednanjo mjez Swj. Wótcom a Italskej lětsa naléto stało. Wšón swět so wjeseleše z wutroby. Mussolini bě z tym zawěśće na nahladnosći po cyłym swěće njemało dobył. Tola wón je spodźiwny človjek, kotryž je jeničcy na swój fašistiski system nałoženy. Nimo fašistow wón ničo a nikoho w Italskej njećerpi. Samo katolske towarstwa a wosebje towarstwa młodźiny wón rad njewidźi, haj, je zakazuje, dokelž za nimi a we nich něšto politiske pyta. Swj. Wótc je z teje přičiny hižo wšěm italskim duchownym zakazał, politiskim zwjazkam přisłušeć, haj, docyła politiscy so někak wobdźělić. Jeničcy w nabožnych towarstwach maja skutkować a tam ćim bóle. Tola to italskomu Mussolinijej njedosaha. Nichtó nima so w Italskej wo młodźinu starać. Ta ma cyle a jeničcy so po fašistiskim systemje wukubłać a woćahnyć. Hdyž pak Swj. Wótc wuzběhnje, zo je swjata a prěnja winowatosć cyrkwje, młodźinu wukubłować a woćahnyć, to Mussolini prěje a tomu so wótrje napřećiwja. Při wšofašistiskej zhromadźiznje w Palazzo Venecia w Romje zańdźenu njedźelu wón nimo měry wótrje swoje stojnišćo wuzběhny, na čož nazajtra Swj. Wótc zhromadźenym zastupjerjam katolskeje młodźiny Italskeje runje tak raznje katolske stojnišćo woznamjeni. Z tym je wězo konflikt nastał, při kotrymž napřeco wšej jenostronskej namocy tola prjedy abo pozdźišo jeničke prawe a wěrne stojnišo swj. katolskeje cyrkwje dobudźe k lěpšomu cyłoho italskoho naroda.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Wčora pjatk woswjeći knjez šulski wjednik Michał Wjerab ze swojej lubej knjeni mandźelskej swjedźeń swojoho slěbornoho kwasa. Joho mnozy přećeljo, kaž też mnozy druzy Serbjo spominachu na čas před 25 lětami, hdyž je pod assistencu wjeledostojnoho knjeza prelata Jurja Kumera, přiwuznoho joho knjenje mandźelskeje Marje rodźeneje Jurkec, dźowki wobdarjenoho pilnoho a swědomitoho wučerja Jurka we Worklecach, w Serbskej cyrkwi w Budyšinje mandźelski zwjazk za žiwjenjo zwjazał. Běše to 20. septembra lěta 1904. Spěšnje, haj přespěšnje je so čas mjez tym minył. Knjez šulski wjednik Michał Wjerab narodźi so 16. septembra 1872 w Khelnje, hdźež měješe joho nan kubło a wšelake čestne zastojnstwa. Joho mać běše rodź. Domanic z Kamjeneje z Gottec kubła. Hdyž so joho nan w lěće 1879 do Łahowa přesydli, kkodźeše syn Michał do Zarěča do šule, doniž njepřińdźe z 5. šulskim lětom do Budyšina na tachantsku šulu; bydleše w tehdomnišim komunikantskim wustawje při Mikławšku. Po dwěmaj lětomaj wopytaše wučerski seminar, kotryž l. 1891 po derje wobstatych pruhowanjach wopušći, zo by na lěto w Zdźěri swoje prěnje a jeničke wučerske městno zwonka swojoho pozdźišoho wobstajnoho skutkownišća Budyšina zastarał. Na to bu do města přesadźeny, hdźež nětk hižo 37 lět ze znatej woporniwosću a pilnosću a wučerskej wustojnosću skutkuje. W lěće 1909 přesydli so sobu do noweje tachantskeje šule na Mättigowej drózy. Po nahłej smjerći knjeza tachantskoho direktora Jakuba Nowaka bu knjez Wjerab wot šulskoho kolegija za šulskoho wjednika wuzwoleny, kotrež zastojnstwo nětk hižo na 9 lět ze wšej swědomitosću a sćerpnosću wobstaruje. Wosebje dyrbimy joho pilne dźěło naspomnić při přeorganisaciji tachantskeje šule do měšćanskoho wobsedźeństwa. Katolski Budyšin, kaž też mnozy wjesni šulerjo, kotřiž su tachantsku šulu jako překhod za wyššu šulu trjebali, sebi joho jako dobroho a swědomitoho wučerja waža a česća. Bóh Knjez njech joho hišće prawje dołho našej katolskej Budyšskej šuli zakhowa, zo by w ćežkim a zamołwjenja połnym powołanju skutkować mohł za zbožo našojo šulskoho dorosta.

Ale joho dźěło njepoćahuje so jenož na šulu, też towarstwo swj. Cyrilla a Methoda je jomu wulki dźak dołžne. Hižo pod redaktorstwom knjeza Jakuba Šewčika je zastojnstwo druhoho zapisowarja a redaktora přewzał, a swědomiće a pilnje přecy zastarał. Pod redaktorstwom knjeza Justa je po wójnje spisanjo rubriki „Z cyrkwje a swěta“ přewzał, kotruž dźensa hišće k spokojnosći a radosći mnohich pilnych čitari našoho towarstwowoho organa „Kat. Posoła“ rjenje a wustojnje wjedźe. Jako zastupjeŕ katolskich Serbow bě wón we Wjelehrodźe w lěće 1912, hdźež bu wot arcybiskopa dra. Stojana wosebje wuznamjenjeny, kaž w lětomaj 1924 a 1928. Też za to jomu horcy dźak!

Ale też w našim wědomostnym towarstwje Maćicy Serbskeje njeje so dźěła wotwlakował. Po wotkhadźe knjeza fararja Šewčika lěta 1908 bu wón kustos Serbskoho muzeja w Serbskim Domje, pozdźišo bu pokładnik hač do lěta 1927, hdyž so sta zarjadnik Serskoho Domu. Z tutym dźěłom zasłuža sebi knjez šulski wjednik dźak a připóznaćo cyłoho serbskoho luda. Z tym je pokazał, zo joho serbskosć njewobstoji z hołych słowow, ale zo je też kóždy čas zwólniwy z woporami na mocach a času za zbožo Serbowstwa přinošować.

Bóh luby Knjez zdźerž knjeza šulskoho wjednika a joho lubu nadobnu knjeni mandźelsku, zo byštaj strowej a čiłej z Božim žohnowanjom skutkować mohłoj hišće mnohe rjane lěta, zo by jónu złoto jeju pyšiło, kaž jeju dźensa slěbro debi!

Z Budyšina. Srjedu wječor we 8. hodźinje wudyri we wagonowej tworni na dotal njeznate wašnjo wulki woheń. Wotpaliła je so kólnja za modele, kotrež wězo drjewjane rozhorjenomu elementej hojachu. Mnohe sykawy, motorske, kaž też parne, móžachu dalšomu njezbožu zadźěwać, też wětřik runje zbožownje steješe, hewak by so lohko cyła wulka twornja spalić mohła, štož by wězo wulka škoda była. Směmy so wjeselić, zo je Bóh tón Knjez tak Budyšin před wjetšej dźěłonjeměwosću zakhował, kotraž je tak hižo wulka dosć.

Z Radworja. Też w pokročnej šuli dyrbja wuléty być. Naša knježna wučeŕka Welsec tajki zašlu póndźelu wotmě. Pěši dźěše z holcami do Rakec. Wobhladachu sebi dokładnje wustaw za slepych. Ze železnicu wróćichu so 1/26 hodź. domoj. Za 4 hodźiny běše tuž wšo wobstarane. Dźak a připóznaćo našej wučeŕcy!

Z Pančic. Sobotu a njedźelu — 14. a 15. póžnjeńca — wotmě so w tudomnej młodowni — nosy dźěn mjeno klóštra Marijineje Hwězdy — dopomnjeński swjedźeńk na poswjećenjo doma před lětom w samych dnjach. — Na 60 młodostnych bě so tu zešło a sobotny wječor wupjelni so ze spěwami a hrami. Při tym hraješe Bišhajmski mandolinski orchester cyle pěknje a knjez přemysłowy wučeŕ Steglich z Kamjenca dźeržeše wopomnjeńsku rěč, napominaše młodźinu, zo by młodostne ideale sej wužiła, ćělo a dušu prawje wukubłowa, zo so njeby nichtó něhdy swojeje młodosće kał. Spominaše na spěchowarja młodownje, knjeza hamtskoho hejtmana dra. Sieverta — nětko we Budyšinje — a dźakowaše so hospodnymaj staršimaj za wšu prócu a lubosć. Nětřiši zarjadnik młodownje, policajski komisaŕ n. w. knj. Höhna, poda statistiski přehlad wo prěnim lěće swojoho skutkowanja — młodownju su w tym času na 2016 ludźi kóždeje staroby wopytali — a wědźeše mnoho žortnoho ale też khutnoho připosłucharjam powědać. — Njedźela bě tohorunja hram, wubědźowanjam a rejam wěnowana, mjenje Božim służbam, byrnjež sej to nawjednistwo přało. Neutralnosć njedyrbjała so pře jara na nabožinu nałožować. Hewak je wukubłanjo młodźiny jenostronske. Też měł so po móžnosći čas cyrkwinskich służbow wobkedźbować. Wjesnjenjo běchu při tutej přileżnosći jara słabje zastupjeni.

Z Worklec. Dokelž městnosće našeje noweje šule hižo dawno wjacy za přiběracu ličbu dźěći njedosahachu, bě so před něšto časom w njedalokej khěži nuzna šulska jstwa zarjadowała. Nětk pak je so šuli na stronu k Róžantej rjana šulska jstwa z pódlanskej jstwičku za wučerjow přitwariła. Wutoru 3. sept. buchu nowe městnosće wot wosadnoho knjeza fararja poswjećene. — Knjez wučeŕ Šeder našu šulu bórzy wopušći a so do Mišnja přesydli. Wobžarujemy to jara, dokelž je tónle dobry wučeŕ našu serbsku rěč nawuknył a też joho mandźelska je Serbowka.

Z Ralbic. Pućowanske radupodawanjo — Ralbicy-Sernjany — wotměje so wutoru 24. septembra popołdnju 3/43 hodź. w Ralbicach pola Brězanec a 1/24 hodź. w Sernjanach pola Korenkec. Lěkaŕ budźe přitomny.

Z Wotrowa. (Zapozdźene.) Na swjatu Mariju — 8. póžnjeńca — wotmě nawječorny wokrjes Sokoła swój swjedźeń w našej wsy. Je so jara derje poradźił, hdyž jomu wjedro tak hoješe. Ludźi bě so wjele stow našło a běrjechu žiwy podźěł na tutej sokołskej manifestaciji. Přez 200 dźěći, na 60 małych a 31 wulkich Sokołow so wobdźěli. Swjedźeński ćah ćehnješe po nyšporje po wsy na wobšěrne łuki, kotrež běchu wjacory wjesni wobsedźerjo dobroćiwje přewostajili. Najprjedy witaše knjez wučeŕ Cyž wšitkich zdwórliwje do wsy a na swjedźeń a naspomni wuznam Wotrowa mjez serbskimi wsami. Napominaše młodźinu, so skrućić na ćěle a duši a tak cyłoho muža — Serba — stajić. Hłowny zarjadnik swjedźenja, knj. wučeŕ Pjetaš-Khrósćanski dźakowaše so za bohaty wopyt a poda porjad swjedźenja. Hnydom dachu so stari a młodźi do dźěła. Bratr Jurij Kocor z Worklec tołmačeše Jana Waltarjowu pěseń „Našej młodźinje“, tak prawje ji do wutroby pisanu. A nětko dźěłachu młodźi a starši na přemoh, dźěći zwučowachu z khorhojčkami a wjetši prostnje, wobaj po takće hudźby, kiž mohła kmańša być. Knjez wučeŕ Cyž rozdźělowaše myta na tych, kotřiž běchu při wubědźowanju wuznamjenjeni, mjez dźěćimi Jurij Bulank z Wotrowa, Franc Lipert z Kukowa, Mikławš Wowčeŕk z Worklec a Pawoł Brusk z Miłoćic, mjez Sokołami Pawoł Šołta, Jan a Jurij Šworca z Njebjelčanskeje jednoty, Jan Wenert, Pawoł Suchi a Jurij Kmječ z Khrósćanskeje a Jurij Kocor z Pančanskeje jednoty. Na dźěćacych hrach zradowachu so přihladowarjo, mjez nimi knj. fararaj Šewčik a Delan. Pódla Sokołow podpjerachu tute hry knj. wučeŕ Bejmak, studentaj Henčl a Nowak. Wulke wjeselo wubudźi honjenca za poprancowymi mužemi, kotrymž dźěći nic jenož poprjancy, ale samo drastu z ćěła wudrěchu. Hdyž so wječorne směrki na pola a hona pušćachu a dźěći so kołbaskow a druheho najědłe běchu, nastaji so lampijonowy ćah do wsy a rozpušći so před šulu. Tam dźakowaše so knjez wyšši wučeŕ Słodeńk wšěm pomocnikam a dobroćerjam, kotřiž su tak rjany swjedźeń wuhotowali a tutón akt dźakownosće skónči so ze spěwom „Hdźe statok mój?“ —

K. A. Kocor — Zahor.

Za poswjećenjo pomnika za našoho mištra K. A. Kocora w Zahorju tule njedźelu 22. septembra je wšitko najlěpje přihotowane. Swjedźeński wubjerk je so za wšitko postaraŕ, štož rukuje za to, zo so nadobny swjedźeń w kóždym nastupanju dostojnje wotměje. Z přikładomnej pilnosću a lubosću pak Zahořska gmejna a jeje wjesnjenjo swojej wsy swjedźeńsku dostojnu pychu woblekaju. Na najpřihódnišim městnje, hdźež nimo wjedźe šćežka na rjanu Mnišońsku horu, budźe stać rjany pomnik a wšitkim, kiž nimo njoho pójdu, swědčić wo wulkim synu našoho serbskoho luda a wo nas Serbach docyła. Pilni wjesnjenjo wupyša wjes z čestnymi wrotami a zelenymi pletwami, wusypaju puće rjenje z pěskom. Tak změje swjedźeń hižo zwonkownje dostojny wobluk. Kaž je znate, započnje so swjedźeń z dypkom w 3 hodź. Přikhadźace towaŕstwa, zwjazki a organizacije abo jich zastupjerjo maja so hnydom w kencliji w Königec domje (prěnje kubło při Budestečanskim puću) zamołwić. Towaŕstwa, kiž wobsedźa khorhoj, přinjesu ju sobu. Jich wjednicy abo zastupjerjo njech po móžnosći w čornej drasće přińdu, knjenje a knježny pak w serbskej drasće. Na powyšenym městnje při pomniku je městno za rěčnikow, spěwarjow a zastupjerjow; towaŕstwa pak a wšitcy druzy wopytowarjo swjedźenja zestupaja so w połkole deleka wokoło pomnika. Pomnik stoji tak přihódnje, zo je deleka wšudźom derje widźeć. Druhi dźěl swjedźeńskoho porjada wotměwa so potom na Königec dworje (hdźež je swjedźeńska kenclija). Poskići so hudźba, sokołske zwučowanja, spěwy, serbske reje atd. Tak, lubi Serbja a Serbowki z blizka a daloka, wšitko je přihotowane. Tohodla přińdźće, přikhadźejće ze syłami a pokažće, zo sebi ważiće namrěwstwo swojich wótcow! Hesło za kóždoho z nas budź: „Njedźelu do Zahorja!“

Přizamknjenja ze železnicu.

Z Budyšina	10.35	13.10	14.14
do Budestec	10.50	13.30	14.28

Přizamknjenja z autobusom.

Z Budyšina, Žitn. wikow	10.15	10.30	12.50	14.20
do Budestec	10.43	10.51	13.18	14.41
Z Budestec		18.12	19.40	20,47
do Budyšina, Žitn. wikow		18.35	20.05	21.10

Swjata Hildegardis.

Zańdźeny tydźeń swjećeše město Bingen wulki swjedźeń k česći swjateje abatysy Hildegardis. Sobotu bu Bingska farska cyrkeŵ na basiliku minor poswjećena, po tym bě swjedźeńske předstajenjo w přirodźe. We wokolnosći buchu hrody a stare twjerdźizny wobswětlene, wšě zwony we wokolinje zwonjachu. Na swjedźenju so mnozy wuznamni katolikojo Němskeje a samo wukraja wobdźělichu, zdźěla jako rěčnicy, kaž abt Herwegen z Maria-Laach, biskopja z Mohuča, Triera, Aachen a Rottenburg, wjeřch Löwenstein, prelat Seipel, dr. Wirth.

Swjata Hildegardis narodźi so w lěće 1099 na hrodźe Böckelheim pola Kreuznach wot zemjanskeju staršeju, zemrě

17. septembra 1179, potajkim je lětsa 750 lět po jeje smjerći. Wósom lět stara bu duchownej knježnje Juće ze Sponheim na blizkim Disibodenberg k dalšomu wukubłanju wot staršeju přepodata. Pozdźišo sta so tu sama abatysa. Wot lěta 1141 diktowaše swoje widźenja a zjewjenja. Jeje wučenosć a wědomosć sčinichu ju bórzy znatu, tak zo z bamžemi, kěžorami, biskopami, wjerchami, z duchownymi a swětnymi sebi dopisowaše a daloko pućowaše po tehdomnišich poměrach. Kruće porokowaše brachi a wopačnosće tamnišoho časa. W lěće 1147 přesydli so do klóštra, kiž bě sama założiła, Rupertsberg pola Bingen. Pozdźišo założi hišće druhi klóštr w Eibingen, hdźež jeje swjate powostanki dźensa hišće wotpočuja. Jeje spisy poćahuja so na mnohe pola wědomosće, su dogmatiske, exegetiske, homiletiske, rěčespytne, přirodospytne, medicinske, poetiske a musikalne.

Nas Serbow wosebje zajima, zo we wosebitej knizy też mnohe słowjanske słowa a wurazy rozjasnić pyta, wo čimž je dlěžši nastawk w „Serb. Nowinach" knjez wyšši wučeŕ Kral-Zaréčanski spisał.

Pražski jubilej swj. Wjacsława.

Swjatowjasławske swjatočnosće nazymne so bliža. Přichodny štwórtk wotjědu naši putnicy k wosławje wulkoho českoho swjatoho, w kotrohož žiłach też serbska krew běžeše. Nadźijomnje budźe wobdźělenjo zasy tak bohate kaž w juniju. Praha sama so, kaž cyłe Čechi, přihotuje na tutón wulki a wuznamny swjaty dźeń, kajkohož Češka, ani Praha widźała njeje. Też w našich wutrobach stupa na předwječoru wulkoho swjedźenja naša swjata zahorjenosć k wyšinam zbožnosće, hdyž nam swj. Wjacsław tola tak blizko stoji. Tutón raz je towarstwo ss. Cyrilla a Methoda, kotrež wšěch katolskich Serbow zjednoćuje, też dweju wosebitych zastupjerjow pomjenowało, kotrejž mataj jako tajkej też na swjedźenju wustupować a zbožopřeća našoho towarstwa a wšěch katolskich Serbow wuprajić, staj to knjez administrator Domaška-Róžeńćanski a knjez wyšši wučeŕ a sobustaw předsydstwa našoho towarstwa Michał Wjerab w Budyšinje.

Nadrobniši porjad

za zajězd do Prahi na swjatowjacsławske swjatočnosće.

Spěšnje bliži so dźeń, na kotrymž so Serbja (tón raz też někotři Němcy) wospjet do „złoteje Prahi" hotuja, zo bychu jeje rjanosće zeznali a swědkojo byli wulkotnych swjatočnosćow, z kotrymiž so jubilejne lěto k česći swj. Wjacsława skónči. Jomu budźa hołdować wšě ludy a narody, kotrež so w někajkim zwisku z tutym nadobnym knježićerjom a krajnym wótcom stali. Tuž też njesmědźa Serbja pobrachować. Mnozy hišće na stronje steja, kotřiž chcychu z woprědka witanu přileżnosć, kiž so hakle traš po dołhich lětach zasy poskićuje, wužić. Po swjedźeńskich dnjach budźa so kać. Potom je pozdźe. Našim wobdźělnikam chcemy tu nadrobniši porjad wozjewić:

1. **Štwórtk** — 26. septembra — popołdnju 1/45 hodź. wotjědźemy z awtami (nic ze železnicu, kaž z woprědka wotmyslene) wot **Serbskoho Domu** w Budyšinje. To drje je wo někotre gróše dróžše, njetrjebamy pak so na dwórnišćo honić, też nic w Lubiju přestupić a smy prjedy w Habrachćicach, štož je jara nuzne. Hewak njebychmy za tak krótki čas (jenož 1/4 hodź.) wšitko wujednać móhli. Sym wot 1/22 hodź. w Serbskej kofejowni k rěčam. Tam maja so legitimacije **wosobinscy** podpisać, přinoški za jězbu dozarjadować a informacije přiwzać. Serbska Banka změje wot 3 hodźin češke pjenjezy k wuměnjenju přihotowane. Krótko po šesćich wotjědźemy ze spěšnikom z Habrachćic a smy w dźesaćich w Prazy na Wilsonowym dwórnišću. —

2. **Pjatk** — 27. septembra — dopołdnja wobhladamy sej město bliže a to na elektrikach. Jeli so z časom zjednoćić hodźi, budźemy w 10 hodź. swědkojo swjatočnoho přepodaća khorhoje na połk (regiment) swj. Wjacsława na jeho naměsće. Po wobjedźe podamy so přez Kinsku zahrodu na Petřin abo do Veletrha (Mustermesse). W 6 hodź. je wulkotna manifestacija na Wjacsławskim naměsće z wobkuzłacym wobswětlenjom města. 1/28 hodź. budźe we blizkej „Měšćanskej Bjesadźe" serbski wječor, hdźež so z mnohimi Pražskimi přećelami zeńdźemy. Tam sej też jedyn zarejwamy. Možno, zo budźeće hišće na tutym dnju na deski (gramophon) serbski spěwać, rěčeć a piskać dyrbjeć.

3. **Sobotu** — 28. septembra — póndźemy rano na Hradčany, hdźež su wot 9 hodźin wosebite swjatočnosće před kathedralu a w njej w přitomnosći cyrkwinskich a swětnych wyšnosćow a cyłoho wukraja. Při tym sej hród a — jeli možno — też wustajeńcu swj. Wjacsława wobhladamy. We 2. hodź. poćehnje swjatočny ćah z Hradčanow na „Slovansky ostrov" (Słowjansku kupu), hdźež so wšelake narodne reje a wašnja předwjedu. Wječor póndźe dźěl do oratorija w Smjetanowej žurli Obecneho Domu (reprezentny twar města Prahi) a do opery, a to ći, kotřiž su sej do časa zastupne lisćiki skazali. W nocy budźa we kathedrali Bože służby.

4. **Njedźelu** — 29. septembra — su hižo wot ranja česćowace pobožnosće we wšěch Pražskich cyrkwjach a na Vyšehradźe wot 8 hodź. wustajene powostanki swj. Wjacsława. Katolscy Serbja změja swoje serbske kemše we 9 hodź. w cyrkwi swj. Šćěpana — kěrluše čo. 24, 246, 49, 44, 278 a 62 budźa so spěwać — a evangelscy najskerje w Bethlehemskej kapali abo w jenej druhej cyrkwi. Jeje mjeno so hišće wozjewi a čas postaji. W 2 hodź. swjatočny ćah z powostankami a dopomnjeńkami swj. Wjacsława z Vyšehradu do kathedrale swj. Vita. Ćah poćehnje po „Palackowych a Masarykowych nabrjohach" přez Karlowy móst a dalše wulicy na Hradčany. Wječor we 8 hodź. budźe słowjanski swjedźeń w Obecnym domje z pokazkami narodnych nałožkow a reji. Hač so na nim wobdźělimy, budźe so hakle w Prazy postajić. Naspomnjeny porjad móže so też w připadźe přeměnić. To so z časom wozjewi.

5. **Pónđźelu** — 30. septembra — zawdawamy stowěžatej Prazy „Božemje" a wotjědźemy 1/48 hodź. ze spěšnikom do Habrachćić. Tak budźe přileżnosć, česku krajinu wodnjo wobdźiwać. 1/412 hodź. budźemy w Habrachćicach a wokoło 1/21 hodź. w Budyšinje (Serbski Dom), z wotkel změje kóždy přileżnosće dosć k jězbje domoj.

Khowajće sej tutón porjad. Nic pře wulki kofr sobu brać, jenož najnuzniše wěcy, snadź też přewoblek, hdyž su wječory hižo khětro zymne. Po możnosći mužscy ćmowe wobłečenja, žónske w pisanych drastach, dokelž so na swjedźeńskim ćahu wobdźělimy. Za zhromadny nócleh mały hłowak. Kóždy wobdźělnik ma so štwórtk popołdnju w Serbskej kofejowni ze zarjadnistwom zrěčeć. Potom přinjesće wšitcy wjesołu mysl sobu, pokmurjenosć a starosće wostajće doma. **Hłowny zarjadnik.**

Miramarski park a serbska zahrodka.

Běše wulka horcota 23. augusta připołdnju, hdyž sebi z Trstena (Triest) do nježneje kupjele Grignano wulećach. Dojědźeš tam z mórskim parnikom za poł hodźiny. Jenu dyri, na łódźi zaklinka a hižo počinaše drjewjana ryba z nami na morju pluwać. Wšitcy běchu tu z dypkom, haj do dypka, komdźakow na łódźi lědma znaja. Kemši — haj to móžeš sebi zakomdźić, dokelž też so zakomdźiwši hišće doběžiš. Za tajkim čołmom wězo njedoběžiš. Tajki wodźany puć traž by stajnje komdźacych kemšerjow bórzy porjad nawučił.

Bórzy přibližuje so wot nazdala hordy nimo měry wobkuzłowacy hród z běłoho marmora, wobdaty z paradizskej zahrodu. Hród „Miramare", t. r. dźiw morja, knježi na hołej skałje, postupowacej do njebjo-módrej Adrije. Naš parnik pozasta, smy w Grignano a bórzy też nimale wšitcy

w čerstwej wodźe pluskotachmy. Što móhło nam w smažatej horcoće lěpje tyć? Groćane płoty kołwokoło kupjele wotdźeržowachu zwažliwych dale do morja, hdźež su sebi wospjet žrawcy (Menschenhai), na 5 metrow dołhe mórske ryby, čłowjeske wopory žadałe.

Kupjel Grignano je mała, snadna wjeska, nimale wobrubjena wot paradizskeje zahrody hrodu Miramare. Palmy wotměnjeja so ze wšelakimi rostlinami južnokrajiny, natursku krasnosć wudospołnja čłowjeske wumělstwo, ani jena, haj žana serbska zahrodka ji runja njebudźe. Ale ze serbskeje zahrodki, ze serbskich honow, wot tam, hdźež so spěwa a juska: „Rjana Łužica", wukhadźa tudyši serbski zahrodnik, kotryž tu lětdźesatki dołho swětasławny Miramarski park haji. Kak so z nim zetkach?

Stojach před różowej rjadku. W dołhich wumělscy zarjadowanych rjadkach kćěješe różička při różičcy w słónčkojasnych pisanych barbach; sonjach wo paradizu. Rad bych sebi něšto kćějawkow wušćipnył a położił do knižkow jako trajacu dopomnjeńku. Tola wšudźom — jako by mi Mussolini ćmowje z porstom hrozył — taflička z napismom: Proibito! — hrubje zakazane. Dokelž chcych moje krošiki lěpje nałožić hač za khostanjo, so z tym Proibito! spokojich. Tu wuhladach z boka přihladujo staršoho zahrodnika a pomyslich: dobre słowčko zmjehći wutrobu a — wotkaza mi zakazanu kwětku. Dokelž běše mój italski jazyk škropawši hač němski, postrowich joho po němskim a so za joho lubuškami zajimawši so woprašach, kak su zymu přetrałe, kiž běše w mojej domiznje tola tak hruba. A běžnje po němsku zrudnje wotmołwi: „Haj, haj, tu widźiće, kak su naše rjane palmy a druhe južne rosliny poćerpiłe! Ha, z kotrych kóncow dha přikhadźeće?" dźeše dale. Tam horjeka ze Sakskeje, pola Drježdźan? Wokoło Drježdźan sym też znaty, sym dźě w Budyšinje pola zahrodnika Droschütz jako zahrodniski pomocnik před lětdźesatkami dźěłał z wěstym Oskar Meyom z Lubija." — „W Lubiju dźěn sym z fararjom, a Meya, kiž ma tam nahladne zahrodnistwo, też derje znaju." — „Sym něhdy sam też w Lubiju pobył, mam tam swoju sotru wudatu." — „Kak dha rěka?" so woprašach. — „Haj, to njewěm; njejsmój sebi za dołhe časy wjacy pisałoj a něhdźe před 40 lětami smój so posledni raz widźałoj." - - „Kak dha poprawom rěkaće?" — „Mathes." „Nó, tak je waša sotra wězo też tak rěkała, je potajkim rodźena Mathesec. Hdźe dha sće jow?" — „Sym rodźeny pola Wojerec." Mjenowaše mi ryzy serbsku wjesku. „To mje wjeseli, ale nětko chcemoj serbski dale rěčeć." A wón womjelkny a joho wóčcy so zazybolištej a skónčnje dźeše: „Haj, swoju maćerńu rěč hišće pozabył njejsym." — Bě mjenujcy też dospołnje słowinscy nawuknył (Słowincow je w Trstenje samym na 30000 a we wokolnosći hišće wjacy) a tak też swoju serbšćinu pozabył njebě. „Hdźe dha sće wy rodźeny?" — „Ja sym z W. pola Kamjenca, potajkim też ze serbskeje Łužicy. Też we Wojerecach sym někotre razy pobył a Kulow wosebje znaju."

A nětko wožiwjachu w žiwym rozmołwjenju časy našoho dźěćatstwa a městna bjezstarostnoho časa w rjanej serbskej Łužicy. Serbski kraj a raj, serbska paradizska zahrodka, hišće miliša a rjeńša, dyžli Miramarski park!

Arcyměšnik P. Šołta.

Tři prašenja.

Lěta 1850 přińdźe Salzburgski arcybiskop Bjedrich wjerch Šwarzenberg (pozdźišo wjerch, arcybiskop a kardinal w Prazy † 1885) na swojim firmowanskim puću też do małeje farskeje wsy mjez horami Brixental, a po firmowanju pruhowaše šulsku młodźinu w nabožnej wučbje dlěžši čas sam.

Dźěći też to jomu wšitko jara rjenje wotmołwjachu, zo běše wyšši pastyr jara spokojeny a wjesoły. Pokhwali też dźěći za jich pilnosć a lubosć k nabožinje a napominaše je należnje, zo bychu přecy tak horliwe wostałe. Skónčnje rjekny trochu žortniwje: „Dokelž sće wy wšitke na wšě moje prašenja tak dušnje wotmołwjałe, směće so też wy nětko mje wo nabožinje prašeć, štožkuli maće žadyn na wutrobje, a ja chcu wam też rjenje wotmołwjeć. Potajkim njestrachujće so a prašejće so."

Dźěći hladachu so posměwajcy na knjeza arcybiskopa, potom zasy na swojoho knjeza fararja, štoha tón k tomu měni, skónčnje samo mjezy sobu jene na druhe, kaž bychu so prašeć chcyłe: „Što dha ty měniš? Wěš ty žane prašenjo?" Wuspěch pak běše jenož tón, zo so dale jedyn na druhoho posměwachu. Ani jene dźěćo njezwěri sebi knjeza arcybiskopa so woprašeć, byrnjež by tón wospjet přećelnje namołwjał. Jenož dźewjećlětny hólčec směješe so z potulenej hłowu šibale do so, potom hladaše na knjeza fararja: „Směm abo njesměm? ja dźěn hišće jara wulki njejsym", a zasy potuliwši hłowu, směješe so z ćicha do so, kaž by něšto ważne na wutrobje měł.

Arcybiskop to też bórzy pytny a dźeše k njomu: „Widźu na tebi, hólčko, ty chceš so něšto prašeć. Tuž rěč khroble, wšako widźiš, zo my wšitcy čakamy!"

Hólčec pak bu hišće bóle zatrašeny, zo ani słowa njepikny. — Skónčnje, hdyž bě jomu knjez farař khwilku přećelnje přiměrjował, rjekny hólčec: „Ja drje bych něšto wědźał, ale ja sebi njezwěrju".

„Zmuž so jenož! My chcemy rady twoje prašenjo słyšeć", rjekny k njomu arcybiskop dobroćiwje.

A hólčec so zmuži a rěčeše nětko cyle khroble: „Mam tři prašenja. Prajće mi, najdostojniši knježe: Hdy je puć na smjerć wustał? — Hdy je so wodźe pić chcyło? — Hdy je žiwjenjo wumrěło?"

Arcybiskop a druzy knježa, kotřiž běchu jomu jara kedźbliwje připosłuchali, hladachu so smějicy na so, ale wotmołwjeć njewědźeše nichtó. Skónčnje měnješe arcybiskop luboścziwje k šulerjej: „Jara dušnje, mój hólčko, zo sy so prašał. Ale ty widźiš, my njewěmy tebi wotmołwić: prašenja su pře ćežke. Ale wěš dha nam ty sam na nje wotmołwić?"

A hólčec rěčeše khroble dale: „To budźeće tola wšitcy wědźeć, zo je Khrystus naš Knjez prajił: ‚Ja sym puć, wěrnosć a žiwjenjo'. Na swojim křižowym puću pak je wón na smjerć wustał, zo je trójcy pod swojim ćežkim křižom padał. A wojacy su jomu Symana Cyrenejskoho přinućili, zo by jomu ćežki kříž njesć pomhał. Też dale je naš luby Knjez Jězus prajił: ‚Ja sym kužoł žiweje wody'. Na křižu wisajo je w hórkich bolosćach zawołał: ‚Mi chce so pić!' Tři hórke hodźiny je wón, kiž je žiwjenjo, na křižu wisał a za nas wumrěł!"

Ze spodźiwanjom wopraša so arcybiskop: „Što dha je ći to tola powědał?"

Šuler wotmołwi sprawnje: „To je mi naša wowka prajiła. Wona mi husto wo lubym Zbóžniku powěda." —

Na to wobroći so arcybiskop přitomnym knježim: „Tajka wobstarna maćerka rozemi wo wěrje často wjacy, dyžli mnohi wučeny muž. Tute prašenja šulskoho hólčeca chcu sebi za čas žiwjenja spomjatkować."

Z cyrkwje a swěta.

Z vatikanskoho města. Centralna misijónska pokładnica w Romje je w poslednich wósom njedźelach 46 milijónow lirow za zwonkowne misijóny přizwoliła. Tale suma rozpósćele so z 586 bankowymi připokazankami na wšěch japoštołskich vikarow a prefektow a druhich misijónskich předstojićerjow.

Awstriska stolica Win ma nětkole 1865780 wobydleri. Z nich je 1518330 katolikow, 89132 protestantow, nimale 15000 starokatolikow, přez 200000 židow, něšto přez 33000 bjezbóžnikow abo njewěriwcow a 8800 wuznawarjow wšelakorych druhich wěrow.

Napjatosć mjez „Heimwehr" a „Schutzbund" stajnje přiběra a drje skónčnje krawnje wubuchnje. Socialdemokratija wužije tutu składnosć k dalšej agitaciji za wustupy z cyrkwje.

Španiski kardinalprimas přepoda 15. aug. złotu medaliju města Toledo na najzbóžnišu knježnu Mariju. To sta so po woswjećenju wulkeje pontifikalneje Božeje mšě. Ceremonija měješe woznamjenić lubosć a česćownosć měšćanskoho wobydleŕstwa k najzbóžnišej knježnje.

W Barcelonje je tukhwilu wulkotna swětowa wustajenca. Kónc julija bu twar misijónskoho palaca za wustajencu dokónčeny. Wón wostanje wězo stojo; wopřija wón tola dospołny misijónski muzej we krasnym twarje. Kónc septembra wotdźerži so tam wulki misijónski kongres, za kotryž su so hižo přez 6000 wobdźělnikow zamołwili.

Portugalski kardinalprimas Mendo Bello je we wysokej starobje 87 lět zemrěł. Wón běše hižo na 45 lět z biskopom a je za swobodu cyrkwje wjele wustał a přećerpił. Wjacy króć dyrbješe wótcny kraj wopušćić. Skónčnje dožiwi też zasy lěpše časy. Lěta 1921 wujedna so stat z cyrkwju a 1924 też ze Swj. Stołom. 1926 wotdźerža patriarch wulki krajny koncil wšěch portugalskich biskopow a loni wulki eucharistiski kongres. Też portugalske misijónstwo je zemrěty z nowa zarjadował a přetworił.

Z Jendźelskeje piše so wo woporniwej smjerći duchowneje knježny. Sotra Celestina, supriorka klóštra swjatoho Patrika w Hayling Island (w južnej Jendźelskej), přisadźi swoje žiwjenjo při wohnju w klóštrje, hdyž chcyše Najswjećiše z płomjenjow wutorhnyć. Jeje pohrjeb běše wulkotna manifestacija za jeje woporniwosć. Wšě wulke Londonske nowiny wěnowachu jej připóznawace posmjertne dopisy.

Ruski archimandrit (arcybiskop) **Mikławš**, načolnik ruskich katolikow w Khinje, je do katolskeje cyrkwje přestupił. Hižo do swětoweje wójny běše wón wjednik ruskeje cyrkwje w dalokim ranju Sibirskeje. Bolšewikojo wuhnachu joho z kraja, na čož so wón do khinskeje provincy Šantung poda. Tu je so wón wot tamnišich Franciskanow w katolskej wěrje rozwučić dał. Ruska synoda za wukraj wuzamkny joho z wosebitym dopisom z ruskeje cyrkwje. Arcybiskop Mikławš wotmołwi, zo stej wobej patriarchalnej sydle narańšeje cyrkwje, Bycanc a Moskwa, so zhubiłoj, jenož Rom wosta njezranjeny. Rom wobkhowa stajnje zakonjam ökonomiskich koncilow swěru, štož tamnej činiłoj njejstej.

W Ruskej su wšě cyrkwje wobsedźeństwo stata. Bolšewikojo nětko rozpominaja, hač njebychu też tu mału ličbu dotal hišće za Bože służby wotewrjenych domow pomjeńšili přez nowe šikany. Tak staji so namjet, zo maja so tele cyrkwje też wužiwać za bolšewikske přednoški a rozmołwy. Dale měła so też milina tutym cyrkwjam wzać a druhe podobne poćeženja.

Sowjetska statna čišćeŕnja dósta wot knježeŕstwa přikaznju, zo ma w přichodźe mjena „Jězus“ a „Khrystus“ z małym prěnim pismikom čišćeć. Runje tak ma so měć ze słowami „Allah“, „Jehova“, „Gott“, „Sabaoth“. Nawopak dyrbja so z prěnim pismikom wulke čišćeć wšě mjena pohanskich přibohow, też „Mohamed“ a „Mójzes“. Mjena swjatych maja so wězo też z małymi pismikami čišćeć. — Hida ruskich knjezykow přećiwo Bohu Knjezej počina směšna być. Tola wěc ma to dobre na sebi, zo přeradźi cyle jasnje znutŕkowne zmyslenjo čeŕwjenych carow. Woni pokazuja swoju bjezbóžnosć w cyłej hrubej nahoće.

Znaty němski wučeńc P. Pětr Lippert S. J. woswjeći 23. augusta swoje abrahamowiny. P. Lippert je mištrowski znajeŕ človjeskeje duše, štož we wjacorych jara derje spisanych knihach dopokaza. — 2. junija docpě druhi hišće značiši, wot mnohich lubowany a wot druhich dosć hidźeny prof. Friedrich Wilhelm Förster 60. lěto swojoho njeměrnoho žiwjenja. Förster dyrbješe swój wótcny kraj wopušćić a je w Zürichu žiwy, dokelž běše so zmužił, swojim krajanam wosrjedź wójny a po njej selene wěrnosće prajić. Za to dyrbi nětko we wuhnanstwje žiwy być kaž profeta, kiž šwika brachi swojoho luda.

Wšelčizny.

Spodźiwnje to, ale wěrno. Tři su dobre skutki křesćanskeje lubosće, w kotrychž so často wulka lubosć jewi, a tola maja skutki najhusćišo jara njelubozne sćěhwki zwady, hidy, njepřećelstwa. A kotre dobre skutki to su? Hdyž někomu pjenjezy požčuješ. Hdyž za někoho dobro prajiš. Hdyž žeńtwu brašćiš. — Štó je wina rozsudź sebi sam.

* * *

Z ničim naduty. Studowacy na wysokej šuli hordźeše so naduty duchownomu ze swojej njewěru. „Wěrju jenož to, štož rozemju!“ Duchowny pak jomu z krótka wotmołwi: „Tuž lohcy rozemju, zo wy ničo njewěriće!“

* * *

Darmo. W železnicy sedźeše mjez druhimi pućowarjemi też duchowny ćiše a měrnje na swojim městnje. Młody naduty muž šćipaše joho nastajnosći, ani zo by někajkeje wotmołwy dóstał. Skónčnje rjekny młody naduwak: „Duchowny knježe, bych so was rad něšto woprašał. Što bych činił, hdy bych chcył swoju dušu čertej zapisać? Trjebam pjenjezy.“ Knjez pak měrnje wotmołwi: „Za to, štož móže darmo dóstać, čert ani złamanoho pjenježka njeda.“

Towaŕstwowy powěstnik.

Wšitke naše čestne towaŕstwa prosymy wutrobnje, zo bychu hnydom we swojej přichodnej zhromadźiznje mjez swojimi sobustawami zběrku zarjadowałe za

Kocorowy pomnik w Zahorju

a zo by kóžde towaŕstwo k tutej zběrcy z najmjeńša 2 hr. ze swojeje pokładnje přidało. Pjenjezy njech so bórzy přepodadźa Serbskej bancy na konto „Kocorowy pomnik“. Je to naša čestna winowatosć, zo so sobu postaramy wo hódny pomnik k česći našoho wulkoho mištra K. A. Kocora, kiž je našomu ludej telko krasnych spěwow wobradźił. Přinoški budźemy zjawnje kwitować. A dale prosymy wo prawje bohate wobdźělenjo při poswjećenju pomnika njedźelu, 22. septembra, pop. w 3 hodź. w Zahorju.

Předsydstwo „Domowiny“.
J. Šewčik.

Budyšska „Jednota“, też wotdźěl knježnow a młodźencow, wobdźěli so z khorhowju na Kocorowym swjedźenju. Wotjědźemy njedźelu popołdnju 2,14 hodź. z ćahom.

Khrósćicy. „Serbosław“ změje njedźelu 29. septembra wječor we 8 hodź. swoju měsačnu zhromadźiznu pola Wieńkec.

Należnosće našoho towaŕstwa.

Sobustawy na lěto 1929.

Kk.: 605. z Drježdźan: Marja Grubertec; 606. 607. z Dobrošic: Marja Čepicowa, Jurij Mič; 608. ze Sernjan: Jakub Kral; 609.—614. z Khróšćic: Mikławš Šiman, Hańža Mrózowa, Pawoł Grofa (kant.), Michał Šram, Jakub Kmječ, Jakub Křižank; 615.—617. z Hórkow: Mikławš Khěžka, Jakub Pětŕka, Jakub Brusk; 618. 619. ze Smječkec: Marja Delanowa, Jan Šołta; 620. z Łuzca: Jakub Brojeŕ; 621. z Wudworja: Jurij Nowak; 622. z Lejna: Michał Eiselt; 623. z Nowych Bóšic: Marja Weidlichowa; 624. z Worklec: Hana Žofcyna; 625. z Časec: Marja Markowa; 626. ze Zejic: Hana Jakubašowa.

Sobustawy na lěto 1928.

Čo. 1125. J. Kr.

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 16. septembra 1929.

Woły: 206. 1) Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět 57—61 hr. 2) Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene 49—55 hr. 3) Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše 42—47. 4) Mjenje picowane wšěch starobow — . 5) Mjasne — . 6) Husumske z pastwy — . **Byki**: 387. 1) Połnomjasne, dorosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće 56—60. 2) Połnomjasne, młódše 49—55. 3) Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše 44—47. 4) Špatne —. **Jałojcy a kruwy**: 476. 1) Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće 50—54. 2) Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět 55—59. 3) Starše wukorm. kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy 43—47. 4) Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy 45—52. 5) Mjenje a špatnje picowane 33—37. 6) Husumske z pastwy 26—30. **Ćelata**: 708. 1) Najlěpše wukormjene 85—90. 2) Mjenje wukormjene a tajke wot

cyca 78 84. 3) Špatne 65—75. **Wowcy:** 863. 1) Młódše a stare, wukormjene 70—73. 2) Starše wukormjene 63—68. 3) Mjenje wukormjene (Märzschafe) — . 4) — . **Swinje:** 2551. 1) Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiženjow, hač do 1½lět stare 90—91. 2) Wukormjene 90—91. 3) Mjasne 89—90. 4) Špatne 88—90.

19. septembra 1929.

Ćelata (717): 1) 86—91. 2) 78—84. 3) 65—75.

Swinje (741): (přez 300 pt.) 1) 87—88. 2) (240—300) 88—90. 3) (200—240) 88—89. 4) (160—200) 85—88.

Wične płaćizny

		w Budyšinje 14. sept. 1929	w Kamjencu 19. sept. 1929
Pšeńca, nowa	50 kilo	11,00—11,25	11,00—11,10
Rožka, nowa	50 „	9,00—9,25	9,00—9,20
Ječmjeń	50 „	11,00—11,25	10,50—11,00
Ječmjeń, nazymski	50 „	9,00—9,25	—
Wows	50 „	—	8,00—8,20
Wows, nowy	50 „	8,00—8,50	—
Raps	50 „	16,00—17,00	—
Běrny, we wjetšich dźělbach	50 „	3,50—4,50	2,70—3,00
Butra	1 „	4,20—4,60	4,00—4,40
Syno, nowe	50 „	3,50—4,50	5,00—5,50
Słoma, z mašinu młóćena, prasow.	50 „	—	2,50
Słoma, „ „ k zasłan.	50 „	2,00—2,80	2,00
Słoma, z cypami młóćena	50 „	—	—
Pšeńčna muka, 60 %	50 „	17,25—18,25	20,00—22,00
Ržana muka, 60 %	50 „	15,25—16,25	15,00—15,50
Pšeńčne wotruby	50 „	6,50—6,75	6,75—7,00
Ržane wotruby	50 „	7,00	6,75—7,00
Jeja	1 štk.	0,13—0,14	0,14—0,15
Prosata 845 štuk	1 štk.	24,00—44,00	70,00—90,00

Serbski Hospodař

ratařske wulkowikowanske towařstwo z wobmj. ruk.

Telefon w Budyšinje čo. 3510, w Khoćebuzu čo. 1247 młyn w Delnim Wujezdźe telefon čo. 13

poruča čistu a wosebje zwuběranu

symjeńtnu rožku (Dobrowičsku)

sylnu we słomje a derje dawacu

kaž tež wšě druhe znate družiny, wosebje

Pettkusku

prěni abo druhi wotsyw

Skazanki hižo ně ko přijimamy.

Originalnu Dobrowičsku z płahowarnje w plombowanych měchach hnydom skazać!

W Budyšinje zetkamy so

w kofejowni Lehmann

na Serbskej drózy 8.

Najsłódniše konditorske pječwa

Wosebitosć: Torty jako dar při wšitkich składnosćach.

Wšědnje popołdnju a wječor koncert.

Kožuchařstwo

Weidlich

w Halštrowje

Najbohatši wubjerk w bramach a podšiwkach we wšěch kožach Zhotowjenjo žonjacych a mužacych kožuchow

Wosebitosć: hotowe bramy za serbske žonjace kožuchi we wšěch wotbytnych družinach, kaž bobr, smjerduš (skunks), tkhór, opossum, wallaby we wšelakich barbach a płaćiznach

Prošu wobhladajće sebi mój skład pola knjeni Hokoweje w Budyšinje, při serbsk. cyrkwi. Knjeni Hokowa předawa po samsnych płaćiznach a wuměnjenjach, kaž ja w Halštrowje

Marja Runge

wumjelska wušiwarnja za paramenty

w Budyšinje, Lubijska droha čo. 9

poruča so k zhotowjenju a k wuporjedźenju wšitkich **paramentow, ryzwow, pluvialow a khorhowjow.**

Wšě čišćerske wěcy wuhotuje derje a spěšnje Donnerhakec čišćerńja.

Vogtlandske Madras- **gardiny,** přikrywy na sofy, łoža, blida a diwany, wóskowanki, łožowe šaty

J. Erler, Budyšin

Zwonkowna lawska hasa 10

— Posłužujemy serbscy. —

Meble

Jstwy za knjezow bydlanske jstwy spanske jstwy

z dobroho drjewa a napodobnjene **Kuchnje,** rjane mustry wot **145** hr.

Też jednotliwe meble

Dobre dźěło, tunje płaćizny!

Płaćenjo po dźělbach! Při hnydom zapłaćenju wysoki rabat

Pawoł Handrik

Budyšin

Kamjeńtna dróha 32

při Drjewowych wikach

Swědomite wuwjedźenjo **wšěch točenjow** kaž **britwjow, nožicow, konjacych nožicow** atd.

J. Hampel

Kotołska hasa 11.

Vogtlandske wumělske **gardiny** kupujeće stajnje tunjo pola

Kurt Erler w Budyšinje

jenož na žitnych wikach 11 napřeco „Złotej hwězdźe".

Serbska ludowa banka w Budyšinje

Filialcy we Wojerecach a w Khoćebuzu

Agentury: **w Khrósćicach** pola knjeza **M. Čornaka,** **w Kulowje** pola knjeza **Oty Bulanka,** **w Rakecach** pola knjeza kantora **J. Rjelki**

Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy zapołožować na knižku a zběhać po potrěbnosći.

Zadanja pjenjezy ze 6—9 procentami

Telefon 3506 a 3507.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za reklamowy rjadk w teksće so 50 pj. płaći. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Zamołwity redaktor: Kapłan Józef Nowak w Budyšinje, Kirchplatz 2. — Pokładnik: Jurij Šołta, wučeř, Před šuleńskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćerńje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje z póstšekowym kontom: Drježdźany 33458. Dalokoročak čo. 3895.

39. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **28. septembra 1929.** | **67. lětnik.**

Swjatowjacsławski khoral.

Spěw z 13. lětstotka, kotryž čěski lud rady k česći swojoho patrona spěwa.

Swjaty Wjacsławje,
wójwodo ćěskej' zemje,
wěrcho naš,
proš za nas Boha,
Swjatoho Ducha,
Kyrie eleison.

Ty sy dźědźic čěskej' zemje,
spominaj wšak swojoh' rodu,
Njedaj zahinyć
nam a přichodnym,
Swjaty Wjacsławje,
Kyrie eleison.

Pomoc Twoju žadamy,
smiluj so nad nami!
Tróštuj zrudnych,
zaćěř wšo złe,
swjaty Wjacsławje,
Kyrie eleison.

Njebjeske je dwórstwo krasne,
zbóžny kóždy, kiž tam dóńdže
k wěčnomu byću,
k jasnom' wohnju
Swjatoh' Ducha,
Kyrie eleison.

Swjaty Michał w serbskich stawiznach.

Jědźemy-li my Serbja z našich nawječornych ćichich wjeskow po nowym mosće do našeje starodawneje, wulcy sławneje, woprawdźe stawizniskeje hordeje stolicy, so stajnje w duši zwjeselamy na wulkotnym rjanym napohladźe, kotryž naša stolica runje z wječora poskića.

Wóčko so njemóže do syteje wole nahladać na přirodniskich a stawizniskich a twarniskich kuzłach, kotrež Budyšin kóždomu zašćěpja, kiž ma jenož něšto Božoho dara za tajki kras a raj Bożeje přirody a twarnoho wumělstwa. Jenož jene nas stajnje mjerza. To je, zo so ze wšěch kónc na nas měri a šćěri z hidy přećiwo nam wukopane słowo Bautzen, město krasnoho, stawizniskoho mjena Budyšin.

Sprawni a njestroniscy Němcy su też spóznali a před wjacy lětami pisachu němske nowiny, zo dyrbjał so tutón zmylk wuporjedźić a zasy městu joho sprawne, prawe rjane mjeno Budyšin wróćić. Pisachu: Bautzen tola tak prozajiscy, tak njelepje a kožanje klinči kaž hewak něšto. Dopomina přejara na: bawc plawc, pardawc a z cyła zwuk: awc njeje ani rjany, ani rjenje njeklinči. Tak dyrbja so Němcy sami wot Němcow wusměšeć dać a zawěsće je jich ženij tehdy, hdyž wumysli słowo Bautzen wulki bawc pardawc poćerpjeł. Też wot wobkhodnoho stojnišća. Hdyž su nětko założili w Budyšinje towarstwo, kiž ma nadawk, po swěće agitować za lěpši wopyt Budyšina a joho rjanosćow, by sobu najlěpša propaganda było joho mjeno Budyšin, dokelž to je wěste, zo by cuzy radšo sebi dojěł do starosłowjanskoho Budyšina kaž do na ničo motanoho Bautzena . . .

Za nas wostanje Budyšin naš Budyšin a jenož to

dyrbimy hišće dócpěć, zo z třěchi Serbskoho Domu wodnjo so błyšći wulke mjeno Budyšin a po wječorach je elektriscy wobswětlene a mjeta swoje serbske swětłe pruhi daloko a šěroko. Też wšelakim Serbam njeby ničo zeškodźało, su-li so někak zašmjatali a zabłudźili w měšćanskim babelu a joho skhowanych korčmičkach, zo by jim z tutych strachow a bědow tute swětłe napismo puć pokazowało do serbskich hemberkow.

Hdyž potajkim po mosće do města jědźemy, naše wóčko z dźakownosću wotpočuje na starodawnym twaru serbskeje Michałskeje cyrkwje. Tuta cyrkeŵ přeradźa hižo přez swoje mjeno, što ma so serbski lud swjatomu Michałej jako patronej a swojomu zakitarjej dźakować.

Drje je loni Posoł hižo pisał wo swjatym Michale, ale sta so to bóle k česći serbskich Michałow. Lětsa je runje njedźelu swjatoho Michała a k tomu runje pjeć stow lět, zo běchu z nowa Husitowje w serbskim kraju a wohrožachu wsy a města. Štóž so za to chce nadrobnišo zajimować, tomu móžemy jenož radźić, prawje pilnje serbske stawizny studować, też bóle za lud spisane Neanderowe.

Lěto 1429 bě za Łužicu, wosebje za Serbow zdobom najhórše. Wuzběhujemy ze stawiznow Neanderowych jenož někotre zrudne podawki. Tak spalichu w tutym lěće wjes Ralbicy z cyrkwju a faru, tak zo přestachu Ralbicy wosada być. Też do Kulowa přićahnychu, zabichu wobydlerjow, kiž njeběchu ćeknyli, wurubichu město a spowalachu cyrkeŵ. W Kamjencu hroznje zakhadźachu, žałostne krewpřeliwanjo nasta, při čimž 1200 měšćanow zabichu. 4000 muži pod wjednistwom Mječsławka přićahny do klóštra Marijineje Hwězdy, kotruž wurubichu a spalichu. Knježny běchu z klóštrskimi drohotnosćemi a pismami do Budyšina ćekłe. Wot Marijineje Hwězdy nastajichu so Husići na Budyšin. Tući njeběchu prózdni na jich přikhad čakali. Běchu před bohatymi a lawskimi wrotami hrodźišća nasypali. Hnadna knjeni z klóštra Marijineje Hwězdy pósła k tutomu dźěłu dwaj dnjaj 240 robośanow. Zakitowanjo nawjedowaše zmužity Thimo z Koldic. Wot 12.—15. oktobra Husitojo město wot třoch stron nadběhowachu. Při tym serbsku cyrkeŵ za khowanku wužiwachu, kotraž so wotpàli. Njedźiwajo na zmužite zakitowanjo běchu měšćenjo tola při samym přěhrali. Husitojo namakachu w měšće přeradnika, měšćanskoho pisarja Pětra z Prěčec, kotryž bě za wulki pjenjez njepřećelej slubił, třělny proch zapalić. Wón so nadźiješe, zo z tym w měšće woheń wudyri a při tym chcyše měšćanske wrota wočinić. Ale po Božim wjedźenju běše prjedy proch namačany a njerozleća. A jako wón tohodla swoje twarjenjo sam zapali a tak woheń w měšće wudyri, so też tu joho wotpohlad njedopjelni. Mužowje dale město zakitowachu a hašenjo wohenja žonam přewostajichu. Město mokroho procha wobarachu so z kłokami a kamjenjemi. Žony pak přinošowachu warjacu smołu a krop, kotryž na njepřećelow dele lijachu.

Jako Husitowjo njedźiwajcy wšoho zmužitoho zakitowanja třeći dźeń tola hižo nadběhowanske rěble k murjam stajachu, wołachu so wobydlerjo k měšćanskomu zakitowarjej, swjatomu Michałej, a slubichu, zo jomu k česći cyrkeŵ natwarja, jeli jich z tutoho stracha wumóži. Tu widźachu swjatoho Michała z nahim mječom nad městom stojo. Bórzy po tym bu husitski wjednik Mječsławk, hdyž chcyše runje po rěblu přez murju do města přelězć, ćežcy ranjeny. Z tym nastróženi Husitojo zwobłěhowanjom přestachu a wotćahnychu.

W měšće běše nětko wulke wjeselo. Tola njezabychu wobydlerjo na Bohu zdobny dźak. Kaž běchu lubili, ndtwarichu na městnje zjewjenja kapałku k česći swj. Michała, kotrejž tohodla Michałska kapałka, pozdźišo Michałska cyrkeŵ rěkachu. Přeradnik pak dósta zasłużene khłostanjo. Thimo sam běše joho lepił, jako kłoki, z papjerkami, z ważnymi powěsćemi wobwite, do njepřećelskoho lěhwa třeleše. Měšćenjo zašichu njedočinka do kruwjaceje kože a ćahachu joho po měšće wokoło. Potom wutorhnychu jomu wutrobu z ćěła. Ćěło same pak rozrubachu na štyri kruchi a powisnychu nad šulerske, bohate, lawske a Mikławškowske wrota, na kóžde kruch. Nad torhožom před Mikławškom hišće dźensa přeradnikowu hłowu do kamjenja wurubanu widźimy. (Neander, str. 34.) Tak daloko stawizny, kotrež bóle kaž što druhe wo tym swědča, što ma so serbski lud swjatomu Michałej dźakować.

Podobnje kaž w Romje dźensa hišće postawa swj. Michała nad „jandźelskim hrodom“ městej přěduje, kak je město w zašłych časach swj. Michał zakitował, runje tak nam Serbam přěduje Michałska cyrkeŵ, što ma naš lud na swj. Michale mócnoho, zmužitoho a zasłužbnoho zakitowarja.

Swjedźeń swjatoho Michała je najstarši swjedźeń jandźelow a prjedy bě to jenički swjedźeń k česći swjatych jandźelow — dopokaza dosć, kak sebi swjata cyrkeŵ a křesćanski lud joho ważeše. Ze starodawna bě też zakitař němskoho kraja a w bitwje při rěcy Lech bu joho khorhoŵ wójskam přednjesena.

Cyrkwina liturgija znaje swjatoho Michała jako wojowarja, jako modlerja a jako přewodnika do druhoho swěta.

To ma wón też być našomu serbskomu ludej a wopomnjećo a česćowanjo swjatoho Michała dyrbjało pola nas bóle wožiwić a nowy pohon dóstać. Naš lud stoji w našim času we wjacorym nastupanju w horcym a kaž so druhdy zda, w bjezwuspěšnym wojowanju. Nimale wšě joho kubła, nabožne, kulturelne, hospodarske su dźensa bóle dyžli hdy prjedy wohrožene. A štož je najzrudnišo: naš lud ani to njepytnje, w kak strašnej situaciji joho wobstaćo a zakhowanjo za přichod so namaka.

Tych, kotříž za swój wohroženy lud a joho zrudny dóńt swoje mocy napinaju, ma wbohi lud často za swojich njepřećelow a błaznikow a z tymi lubkuje, kotříž dnja wočakać njemóža, zo bychu z konduktom cyłoho swěta swój lud k rowu přewodźeli.

Z ćežka namakamy w stawiznach něšto podobne. Profeta Jeremias pokaza so swojomu ludej ze żeleznymi rjećazami wokoło šije, zo by jim tak prawje před woči stajił, što na nich čaka, jeli do so njeńdu a mjezsobnoho wadźenja so njewostaja.

Tajkoho serbskoho Jeremiasa bychmy skoro trjebali, kiž by też nam prawje drastiscy před woči stajił, što na nas čaka, jeli dale tak činimy.

Bój swjatoho Michała płaćeše a dźensa hišće płaći Satanej. Tohodla cyrkeŵ nam po kóždej mjelčacej Božej mši při wołtarjowych skhodźeńkach dawa so modlić: Swjaty arcjandźelo Michale, zakitaj nas w bědźenju. Přećiwo złósći a lećenjam djaboła budź nam škit!

Ty pak, wjerćho njebjeskich wójskow, satana a druhich złych duchow, kotříž k zahubjenju dušow po swěće ćahaju, z Božej mocu do hele zastorč!

Je to snadź podarmo a njetrjebawši, zo so cyrkeŵ tak modli?

My mamy ludźi, kotříž znak padnu, hdyž so mjeno złoho ducha mjenuje tak, kaž cyrkeŵ joho mjenuje, kotříž pak ničo přećiwo tomu nimaju, zo zły duch dale Serbow daji a kóncuje.

Njejsu to też mocy hele, kotrež k tomu pomhaju, zo serbski lud dyrbi zahinyć dušinje, duchownje a ćělnje? Njekhodźi satan po našich wjeskach a zakhadźa hóršo hač Husići před Budyšinom před 500 lětami? Hdźe su Serbja, kiž bychu wodnjo a w nocy na nasypach stali a wojowali? Njeje jich dosć tajkich Pětrow Prěčowskich, kotříž do papjerkow zawaleja hišće njepřećelej tajnje rozkazy a dobre rady, kak mohł nas najlěpje přewinyć? Kak wojuje so přećiwo cyrkwi a křesćanstwu pola nas? Za tymi běhaja Serbja, kotříž wěru a nabožinu wustor-

kaju ze šulow. My mamy woprawdźe wšu winu, zo swjatoho Michała na pomoc wołamy.

A kak stoji z našim narodnym wobaranjom a sebješkitom?

„Wo europskich statach“ rěčeše Stresemann we Ženewje a wo europskich nowych znamkach a pjenjezach. Knjez Stresemann, kotrohož mjeno je kaž někotři měnja, serbskoho pokhoda a Cyž rěka, njeje druhich starosćow, hdyž z dynamitom počinaja dźěłać a zadwělowacy lud z přecy wjetšej mocu a raznosću žada sebi swoje prawa?

Primum vivere, deinde filosofari, to rěka: najprjedy chcemy kulturelnje swobodnje a hospodarscy znjesliwje žiwi być we swojim kraju a potom přińdźe k nam ze swojej filosofiju wo wěcach, za kotrež nimamy dźensa zrozemjenja, dokelž nas ważniše starosće zajimaju.

Lěpje so nam lubješe, štož w Freiburgu na zjězdźe katolikow praji zastupjeŕ z Wuheŕskeje, dr. Bleyer z Budapesta: K najswjećišim prawam staršich słuša, zo maja móžnotu, swojim dźěćom móc maćeŕsku rěč zdźeržeć, jim wukubłanjo a rozwučenjo we wěrnosćach wěry we słowach staršiskoho domu móc podawać. Najhórši njepřećel tutoho swjatoho prawa je pohanski nacionalism našich dnjow.

Wuznam prašenja mjeńšinow njemóže so při nětčišich politiskich wobstojnosćach w Europje ważnje dosć wuprajić. Założenjo a zdźerženjo woprawdźitoho swětowoho měra wotwisuje po 90% wot prawoho rozrisanja prašenjow mjeńšinow. Znajmjeńša połojca wšěch wobćežowanjow mjeńšinow mohła so lohko wotbyć, hdyž bychu cyrkwje w jednotliwych krajach — a to jich hłowa a jeje stawy — so lěpje po katolskich zasadach měłe. Najwjetši dźěl europskich mjeńšinow přisłuša katolskej cyrkwi. Tak je hižo wot tutoho stojnišća nadawk historiskeje ważnosće runje za katolsku cyrkeŵ, při wuhudanju prašenja mjeńšinow přikładnje a rozsudnje kročić na wjeŕšku člowjestwa. Tuž dyrbja so srědki a puće pytać, zo bychu katolske zasady w prašenju mjeńšinow wědomne swójstwo a zhromadne kubło wšěch katolikow byłe a zo wosebje pola katolskoho duchownstwa so wšudźom we swěće woprawdźe katolski nahlad překisa a zo tute wobhladowanjo prašenja mjeńšinow so też praktiscy pokazuje.

Oficielna a njeoficielna swětowa politika prócuje so dotal podarmo prašenjo mjeńšinow theoretiscy (to rěka na papjerje) zapřijeć a zasady złožić, kak mohł so tutón komplicěrowany problem wuhudać. Tutym njewěstym masanjam w ćmě staćanow napřećiwo je też tu katolska cyrkeŵ jenička městnosć, kiž ma prawe, haj wěčne zasady zastupować. Praktiske wuskutkowanja tutych zasadow njejsu pak hišće dawno tajke, kaž dyrbjeli po prawym wočakować. Štož mjeńšinam na duši pali, je wukřik a profundis, to rěka wołanjo z najhłubšich hłubinow jich duše . . .

Njejsmy dołho tak rjane słowa słyšeli wo wuznamje prašenja narodnych a nabožnych mjeńšinow. Trjechja też pola nas wěc dospołnje. Dawno wěmy, zo, tak kaž nětkle liga ludow so z tutej maćiznu zaběra, wosebje też němske zwonkowne ministerstwo, za nas jara mało praktiskoho wuzbytka wuskoči. Tam sebi w Ženewje staćenjo kaž Briand a Stresemann rucy tłóča a wulke dineje wuhotuja, ale za nas wostanje při starym recepće: ceterum censeo, Carthaginem esse delendam: najkhmańše rozrisanjo prašenja mjeńšinow je: je wutupić ze swěta. Njech nam też jako prawy wojownik cyrkwje swjaty Michał na pomoc khwata, zo by twój lud spóznał, zo sy ty naš mócny zakitaŕ. Wón dźerži sprawnu wału w rucy, wotwaža naše hrěchi a sprawne khłostanjo za naš lud. Wotwaža pak też hrěchi našich potłóčowarjow a joho pozběhnjeny mječ jim praji: Bóh so njeda směšić a we swojim času khwata swojomu ludej na pomoc a rozpjerša hordych.

K nabožnomu a narodnomu hubjeństwu přitowarša so hospodarske. Je zrudno hladać na naše serbske kubła a hospodarstwa, kak zadołženjo přiběra, w někotrych wsach woprawdźe katastrofalnje a kak runje najlěpše a najrjeńše kubła stoja před bankerotom.

Hdźe su naše serbske financielne instituty za čas nuzy, kotrež njehladaja na wysoke zadanjenjo a nakopjenjo pjenjez w jich kamorach, ale khwataja na pomoc a hašeja tam, hdźež je najwjetša nuza? Njedyrbjałe też tu susodne a bratrowske ruki pomhać, hdyž naš lud tajke ćěsnjo tłóči kaž njesmilna khodojta? Su tu přećeljo našoho ludu a zamołwići wjednicy, kiž hromadu stupja a praja: njech je dosć našoho hospodarskoho wukrawjenja! Twořmy železnu aliancu, kiž njeda wjacy serbskej zemi do cuzych rukow!

Naše hospodarske, naše bankowe a nalutowarske zarjadnistwa su za našu existencu wob čas nuzniše kaž Maćica, kaž čišćeŕnje, kaž spěwarske a druhe zjednoćeństwa w serbskim kraju.

Primum vivere: rěka, najprjedy za serbski lud! Najprjedy dyrbi być žiwy! A wón mrěwa, mrěwa woprawdźe zrudneje běłeje smjerće a mało je, kiž jomu na pomoc khwataja!

O swjaty Michale, khwataj nam na pomoc, nic z pjenježnym měchom, ale z twojej prostwu pola Boha, zo naš lud a joho wjednicy a joho potłóčowarjo spóznaja, kak tu do rowa stupa tysaclětna kultura, historiska ludnosć, narod wěriwy a Bohu służny. jn.

Politiski rozhlad.

Požadanjo ludu.

Po dołhich wuradźowanjach je so tak mjenowany Youngowy plan přiwzał. Tola wšelacy w Němskej njejsu z nim spokojom. Wón dźě nam na dołhe lětdźesatki wulke ćeže napołoža, a štož je najważniše a rozsudne: my z přiwzaćom tutoho nowoho wotškodźeńskoho plana joho woprawnjenjo wuprajimy. Hdyž wón też napřećo dotalnomu Dawesowomu wotškodźeńskomu planej wšelake lěpšiny přinjese, jón tohodla wšelake woršty wotpokazuja. Wosebje su to woršty wokoło Hugenberga. Tón wojuje wo to, zo ma so lud prašeć a ludowe žadanjo ma tute cyłe wotškodźenjo zaćisnyć. K tomu pak je trjeba 2/3 ludowych hłosow, to rěka wot 30 milijónow, kotřiž maja w Němskej prawo wothłosowanja, měli so 20 milijónow přećiwo nowomu planej wuprajić a jón zaćisnyć. Zo by so tuta ličba zwjedła, też najlěpši přećeljo Hugenberga njewěrja. Tuž su so, kaž na přikład jungdo, přećiwo tajkomu žadanju luda wuprajili. Tajke by zdobom wšě dotalne jednanja a wujednjańske prócowanja mjez Němskej a Francózskej podryło a zničiło. Zo pak je we woprawdźitosći też prawica za tajke wujednanjo z Francózskej a z tym zdobom napřećo ludowym žadanju, też z toho sćěhuje, zo su wšelacy wjednicy praweje strony w poslednich lětach potajnje z francózskimi wjedniskimi kruhami jednali, nic jenož wo wujednanju, ale wo wojeńskim zwjazku. Tajki móže so jeničcy měrić přećiwo Pólskej. Dokelž to kóždy wě: nawječorne mjezy změnić, budźe za bližši a dalši přichod njemóžne, ćim bóle Němcy tuž prócuja, narańše hranicy změnić: narański korridor a Hornju Ślezsku zasy wróćo dobyć. To pak bjez wójny z Pólskej móžno njeje. Z Pólskej pak je Francózska dotal zjednoćena. Tuž rěka, hdyž też z kisałym mjezwoćom: z Francózskej so wujednać, haj tu dobyć a Pólsku wosamoćić. Jeničcy potom je móžno, narańše zhubjene kraje wroćo dobyć. Za to so kóžda płaćizna płaći: też Youngowy plan w prěnich lětdźesatkach.

Rakuska.

Ze stareje Rakuskeje je po wójnje jenož mały dźěl kraja zbył z hłownym městom Winom, kotryž dale stare mjeno Rakuska nosy: alpske kraje. Wot 676 000 qkm zby ji jenož 83 800 qkm. Wot nětčišich 6½ milijona wobydleri

bydli skoro 1/3 we Winje, nimale 2 mil. Za wójnski a powójnski čas je so we Winje njesměrnje wjele židow zasydliło, wosebje pólskich židow. A tuči su we Winje cyle wosebiteje mocy dobyli. Su wjednicy wšěch powróćeńskich prócowanjow. Na jenej stronje maja kapital, nowinarstwo atd. we swojej mocy, na druhej stronje pak też socialdemokratiske dźěłaćerstwo. A posledniše wjedu nic w směrach měrnoho marxisma, ale na pućach najwótrišoho skoro čistokomunistiskoho přećiwjenja. Ze sowjetruskej hidu wustupuja přećiwo wšomu křesćanstwu a šćěpja tutu hidu do dušow dźěłaćerjow a wosebje dźěći. Organisuja wotpadnistwo wot cyrkwje a wukubłuja dźěći w zjednoćeństwach tak mjenowanych „přećelow dźěći“ w dospołnje přećiwokřesćanskim duchu. Při tym wužija najwótriši teror. Tak daloko dźe tuta hida přećiwo wšomu křesćanstwu, zo při cyrkwinskich durjach wotdźeržuja dźěłaćeri wot dopjelnjenja njedźelskich winowatosćow a na čornu lisćinu zapisuja tych, kotřiž sebi zwaža, njedźelu Božu mšu słyšeć abo swjate sakramenty přijimać. Na Boże Ćěło wotdźeržuja dźěći dźěłaćerjow wot procesijonow a komanduja je k zhromadnym napřećiwnym ćahanju po Winskich wulicach, při kotrymiž a přez kotrež so zjawnje najswjećiši sakrament wohanja a wusměša. Su to do njebjes wołace wobstojnosće. Přećiwo tutym je wšón kraj, kotryž je tola dospołnje katolski, postanył a so organisował w tak mjenowanej domizniskej woborje, wosebje wot tamnoho nadběha naščuwanych masow na justicny palast we Winje, při kotrymž so tutón wotpali. Tute wobory su tak sylne po cyłym rakuskim kraju, zo sebi zwěrja přećiwo tutomu židowskomu tak mjenowanomu austromarxismej wustupić. Dny wotličenła su blizko. Snadź so na njekrawnym puću stanje, dokelž tući wjednicy samo na sebi njeznaja kurażu. Jenož zdala a wot zady wědźa komandować a zaslepjeny lud do zahuby wjesć, kaž smy to prěnje dny meje hižo we Winje dožiwili. By woprawdźe na času było a najwjetše zbožo za cyły křesćanski lud w Rakuskej, hdy by prawje bórzy wot tutych zahubnych cuzych „wjednikow“ wuswobodźeny był!

Z Łužicy a Serbow.

Z **Budyšina.** Štož je so w zańdźenym času w nowinach hižo husto pisało a wot mnohich z wěstotu wočakowało, je so dopjelniło. Naš najdostojniši knjez biskop Christian Schreiber, kiž je wot nazymja 1921 naše nowozałożene Mišnjanske biskopstwo nawjedował, bu wot Swjatoho Wótca za japoštołskoho administratora za nowu Berlinsku diecesu pomjenowany. Jako Berlinski administrator ma wón wšitke prawa, privilegije a połnomocy, kaž ma je knježacy biskop. Tohodla pak zdźerži tu khwilu hišće swoje dotalne Mišnjanske biskopstwo. Hač so knjez biskop bórzy do Berlina přesydli, njeje wěste, najskerje hakle kónc lěta.

Z Radworja. Zańdźeny tydźeń je naš knjez wučeŕ Pawoł Delan swoje pruhowanjo wólbykhmanosće z khwalbu wobstał. Za dalše skutkowanjo w Serbach přejemy jomu wjele zboža a prawu dospołnu strowotu.

Z Radworja. „Katolska Bjesada“ wotmě zašłu njedźelu (22. 9.) swój lětuši wulět do Šmochćic. Mandźelske běchu sobu přišłe. Předsyda, knjez kapłan Handrik, měješe we seminarskej kapali serbsku pobožnosć. Lud spěwaše serbske kěrluše. Hród a cyły knježi dwór z nowočasnym hospodarjenjom bu wobhladany. Jducy tam dźěchmy přez Khelno, na dompuću přez Miłkecy. Wobdźěliło je so na 30 wosobow. Předsyda, knjez kapłan Handrik běše wšo nanajlěpje zarjadował a přihotował. Wšěm je so lubiło. Wulět je něhdźe 5 hodź. trał. Přichodna zhromadźizna „Bjesady“ budźe poslednju njedźelu oktobra. Hač do toho časa změja drje wšitcy ratarjo swoje pólne płody dali Bóh pod suche. Tuž wočakuje předsydstwo potom prawje bohaty wopyt. — Započinać ma so z dypkow w 5 hodźinach.

Z Radworja. Zańdźenu srjedu, 25. septembra, woswjeći mandźelska našoho prjedawšoho dołholětnoho, zasłužbnoho kantora Pětra Šołty, knjeni Hańža Šołćina rodź. Hantušec z Bronja swoje 70. narodniny. Jeje dźěći běchu na tutym rjanym dnju přikhwatali, zo bychu maćeri zbožo přeli a při poswjećenju wot nich darjenoho křiža na khěžinej muri wisacoho — Oberamergauske dźěło z drjewa — přitomni byli. Najstarši Šołćic syn je wučeŕ w Budyšinje, druhi farař w Markranstädt pola Lipska. Přejemy Šołćic maćeri, zo by hišće mnohe lěta tak čiła a čerstwa wostała, kaž dotal hišće je.

Z Khróšćic. Zaradźeńske hodźiny za maćerje wotměja so tu srjedu, 2. oktobra, popołdnju w 2 hodź. w hosćeńcu. Lěkaŕ budźe přitomny.

Z Jasenicy. Zańdźenu njedźelu (22 9.) na wječor rozšěri so po wsy powěsć, zo je so 7lěna Madlena, dźowka dźěłaćerja Jana Paški, na tudomnym knježim dworje zaběžała abo zhubiła. Někotři wjesnjenjo, na čole knjez wjesnjanosta, pytachu za njej hač do sameje nocy, tola bjez wuspěcha. Póndźelu rano w 6 hodź. dźěchu zasy na 20 muži pytać, přehladachu hat, młynske hrjebje a přileżace kěrki. Hdyž tam ničo njenamakachu, pytachu w twarjenjach, hdźež skónčnje wokoło 1/28 hodź. jeje ćěło w kólni wjesnoho hosćeńca namakachu. — Wobžarujomne je, tak daloko, hač běše k spóznaću, zo bu wboha zadajena. Dwaj małej powjazaj, kotrejž měješe wokoło šije, běštaj dopokazom za to. — Hnydom zawołana policija, kaž też kriminalne wobdźělenjo z Budyšina, běštaj bórzy na městnje njezboža. — Tukachu hnydom na składnostnoho ratarskoho dźěłaćerja Pawoła Alfreda Gerlacha, kotryž tudy we wsy na wjacy městnach, kaž też w Hórkach, Zejicach a hač do wsow wokoło Kulowa w ratarstwje wupomhaše. — Běše njedźelu wječor jara njeměrny, běhaše tam a sem, w nocy pak so wotsali. Póndźelu wječor je potom też list z młyna, blizko Drježdźan, na nana zamordowanoho dźěsća pisał, kotryž tutón wutoru dósta. Počinajo „Na mojim smjertnym dnju“, wobžarowaše, zo je staršimaj tajku zrudobu načinił, pytaše pak so z tym wuzamołwić, zo je holčka přecy za nim běhała a wo mały pjenjez žebriła; hdyž je ju spytał wot so storčić, je so jomu to złě poradźiło. Přimnywši ju wokoło šije, běše nadobo cyła módra; sam w najwjetšim strašе, wućahny powjaz z kapsy, kaž so k měcham wjazanju potrjeba, a ju zadaji. Do kólnje hosćeńcarja ju donjesy, hdźež jej druhi powjaz z tam ležaceje fale wokoło šije zwjaza. Pisa, zo žanu druhu nóc wjacy njedočaka. Mysla sebi, zo sebi sam žiwjenjo wozmje. Tola, kotřiž joho bliže znaja, k tomu prawje njewěrja, za to je też powěsć, kotraž srjedu k nam dóńdźe, zo je w Šunowje widźany był. z najlěpšim dopokazom. — Přepytowanjo dale traje. Ćěłko bu štwórtk pop. 1/24 hodź. přepytowane. Bu zwěsćene, zo ju mordaŕ njeje wumocował. Wjesnjenjo ze staršimaj, kotrež staj we wsy rady widźanej, sobu žaruja. — Tutón podawk nas jasnje wuči, zo našim dźěćom na žadyn pad njesměmy cuzym wokoło dundacym pře blizko hić dać.

Z **Njebjelčic.** Wjesoły swjedźeń wobeńdźe naš wosadny knjez farař Michał Mič. Zańdźenu wutoru bě so 25 lět minyło, zo bu wón přez knjeza † biskopa Łusčanskoho we Budyšinje na měšnika wuswjećeny. Knjez farař Michał Mič narodźi so 20. septembra 1879 w Dobrošicach, swoje studije absolwowaše z najwjetšoho dźěła w Prazy, hdźež bě khowanc Serbskoho Seminara. Po měšniskej swjećiznje běše w mnohich serbskich wosadach kapłan: w Khróšćicach, Radworju a Njebjelčicach, někotre tydźenje też w Budyšinje. K 1. oktobrej lěta 1918 přińdźe jako farař do Njebjelčic na město wotkhadźacoho knj. fararja Kubaša. Přez swoje kapłanjenjo po wšelakich serbskich wosadach je knjez farař Mič znaty w cyłym katolskim serbskim kraju a wšudźe rady widźany. — Přichodnu njedźelu Njebjelčanska wosada sleborny měšniski jubilej swojoho knjeza fararja na dostojne wašnjo woswjeći, zo by jomu swoju lubosć a swěru a přiwisnosć pokazała. Też naše towarstwo a „Kat. Posoł“ wuprajatej swojomu dołholětnomu wubjerkownikej wutrobne zbožopřeća k swjedźenjej. Njech Boža ruka też w přichodźe našoho knjeza jubilara wjedźe a přewodźa, zo by hišće dołho skutkować mohł we winicy knjezowej k spomoženju njesmjertnych dušow.

Z Pančic. Srjedu pokhowachmy na Khrósćanskim kěrchowje našoho bywšoho měšćanostu, žiwnosćerja Mikł. Bobika, kiž je nimale jene cyłe človjeske žiwjenjo — prjedy jako wjesnjanosta — wsy předstał. 1. nazymnika (novembra) 1927 złoži tute zastojnstwo staroby dla a dósta za swoju dołholětnu dźěławosć w zajimje gmejny počesćowacy dźakny dopis hamtskoho hejtmanstwa. Zemrěty docpě starobu přez 72 lět. Runje połojcu swojoho žiwjenja — 36 lět — je z wjesnjanom a z dobom z wobsedźerjom žiwnosće był, prjedawše Trucec wobsedźeństwo. Wjednistwo wsy přewza po njeboh' Andricku a je tesame na wšě 29 lět swěru wukonjał. Dołhe lěta je z dowěrnikom w předowanju serbskich nabožnych knihi był a też wšudże Serbstwo podpjerał. — Bohate wobdźělenjo na přewodźenju — a to samo při nuznym dźěle — swědčeše wo lubosći a přikhilnosći, kiž je sej zemrěty pola wjesnjanow nadobył, wosebje dla swojoho měrnoho wašnja. Gmejska rada je joho dobrowólnje k rowu njesła a też „Katolska Bjesada", kotrejež sobustaw je lěta dołho był, jomu poslednu česć wopokaza, tohorunja klóštrske knježstwo přez knjeza propsta, z kotrymž dźěn je jako wjesnjanosta w najwužšim zwisku stał. Tak je nětko joho ćěło serbskej zemi zdowěrjene. Njech je jomu lohka. R. i. p.

Z Pančic. Zańdźeny štwórtk, 26. septembra je so 25 lět minyło, zo bu naš wyšši wučeŕ knjez Jurij Słodeńk z Pančić z Pawlu, rodźenej Jantkec z Lěhnic zwěrowany. Knjež wyšši wučeŕ nar. so 4. sept. w Pančicach, hdźež nětk hižo 30 lět skutkuje. Wot 1. oktobra 1899 je z wučerjom w Pančicach. Prjedy toho bě wot jutrow 1894 po skónčenych seminarskich studijach wučeŕ w Radworju, hdźež hač do 1. oktobra 1898 wosta. Hižo we swojim seminarskim času dyrbješe wjacy měsacow w Pěrnje zastupować. Na seminaru swoju serbsku dźěławosć započa. Napominany wot swojoho zasłužbnoho wučerja w serbsćinje, knjeza fararja Hórnika, pisaše jako wósomnaće lětny młodźenc prěnje rozprawy do „Katolskoho Posoła" kotromuž je też w běhu dołhich lět přecy swěrny wostał. We swojej znatej pilnosći je wšitkim redaktoram nětko na třiceći lět służił, a wosebje ze swojimi dopisami sebi dźak „Posoła" dobył. Tak dołho je też wubjerkownik za Klóštrsku wokolinu, hdźež je so swědomiće wo rozšěrjenjo „Katolskoho Posoła" a „Krajana" starał.

Ale joho dźěławosć njewosta wobmjezowana jenož na tute polo narodno-nabožne, ale rozpřestrě so bórzy na wšě hołozy a wotrjady serbskoho žiwjenja, tak zo je njemóžno, dźensa hižo w krótkich rysach joho tak wobšěrne dźěło pohódnosćić. Wosebite zasłužby pak, kiž njemóžemy přeńć, su joho prócowanjo wo serbski spěw. Hižo lěta dołho je hłowny dirigenta serbskich spěwnych towarstwow, a přihotuje tón čas k wulkomu nazymskomu koncertej na kotrymž dyrbi so Kocorowe „Naléćo" předwjesć. Hdźež přileżnje na serbskich swjedźenjach přebywa, wupomha rady cyrkwinskomu wučerjej na pišćelach. Znate wšak je joho musikalne wobdarjenjo. W času swojoho Radworskoho skutkowanja załoži tam sławnu „Meju" a w Pančicach sławnu „Lipu Serbsku", kotrejež dirigent je hižo 22 lět. Jutry 1928 je ze swojimi spěwarkami a spěwarjemi w Prazy pobył, z čohož je za Serbow tajku sławu měł, zo wulkotny wěnc připóznaća darjeny dósta.

Za wšě narodne potrjeby a należnosće je knjez wyšši wučeŕ stajnje wotewrjenu wutrobu měł a ze swojej pilnosću a stajnej hotowosću sebi wulke zasłužby za Serbstwo dobył, kotrež jomu ženje zabyć nochcemy. Njech so jednaše wo politiske wólby, njech wo serbske swjedźenje, njech wo zajězdy spěwari, dźěći abo dorosćenych. Tu khwilu nawjeduje zajězd Serbow do Złoteje Prahi k wosławje tysaclětnoho wopomnjeća martrańskeje smjerće swj. Wjacsława.

Posoł wupraja swojomu pilnomu sobudźěłaćerjej a njesprócnomu bědźerjej za cyłe Serbowstwo najwutrobniši dźak. Njech Bóh tón Knjez wšu nałożenu prócu ze swojim njebjeskim darom mytuje a zaruna!

Swjatowjacsławski jubilej.

Sobotu, dnja 28. sept. dopjelnja zo 1000 lět, zo bu kral Wjacsław wot swojoho bratra w Starej Bolesławje zabity. K wopomnjeću martrańskeje smjerće tutoho wulkoho cyrkwinskoho a narodnoho swjatoho woswjeći Złota Praha a Běskosłowakska republika, kaž też cyła druha Europa wulki a sławny jubilej, hódny muža a rjeka, po kotrohož tradiciji je Běski lud a narod tysac lět kročił sylny a zbožowny. W tradiciji swjatoho Wjacsława, w kročelach tutoho wulkoho krala je Běski njesmjertny, kaž joho kral a wjeŕch Wjacsław sam.

Swjatowjacsławski swjedźeń dócpěje swoju wyšinu na dnju 28. sept., na dnju swj. Wjacsława. W 9 hodźinach dopołdnja budźe tam wulka pontifikalna Boža mša z wotewrjenjom kathedrale a krónjowanjom swł. Wjacsława. Popołdnju w 2 je swjedźeński ćah drastow a w 3 hodź. na Słowjanskim Wostrowje (kupje) swjatowjacsławske poswjećenjo. Wječor wohnjostroj a wobswětlenjo Prahi. Njedźelu rano je přewjezenjo nopa swj. Wjacsława a joho bróni na Wyšehród a Boža mša. W 2 hodź. swjedźeński ćah z powostankami swj. Wjacsława do swjatowitskeje kathedrale. Samsny dźeń dop. w 11 hodź. wotměwa so mjezynarodny kongres katolskeje młodźiny.

Z cyłoho katolskoho swěta so wobdźělnicy do Prahi hotuja, haj su hižo do Prahi přiješli. Też naš serbski narod budźe tam zastupjeny. Knjez wyšši wučeŕ Słodeńk je zańdźeny štwórtk ze serbskimi putnikami wotjěł. Katolscy Serbja su dwejoch zastupjerjow pomjenowali: knjeza admin. Rom. Domašku a knjeza wyššoho wučerja Wjeraba. A serbske towarstwa a organisacije su swjedźeńskomu wubjerkej zbožopřeću připósłali, kotrež tu sćěhuje:

Sławnemu wubjerkej za wosławjenje tysaclětnoho wopomnjeća martrańskeje smjerće swjatoho Wjacsława.

W Prazy III, Józefska 8.

Přisłušnicy łužisko-serbskeho naroda w Delnjej a Hornjej Łužicy — w Pruskej a Sakskej — kłonja so z česćownosću wulkotnikej bratrowskoho naroda běskosłowakskoho swjatemu Wjacsławej, sławnemu wěrchej a patronej Běskeje zemje. Tysac lět je so pominyło, jako we Wašej wótčinje tak też wšitke splahi łužiskich Serbow česćowachu nadobne wopomnjećo swjateho wójwody Běskeje zemje, a to w dobach, hdyž naša wótčina bywaše samostatna, hdyž potom słušeše k zemjam kralowskeje Běskeje krony swjatowjacsławskeje a potom, hdyž běše wotdźělena z historiskimi wosudami wot Běskoho statneho cyłka.

My łužiscy Serbja spominamy w tutych dnjach znowa, zo Drahoměra, mać swjateho Wjacsława, pokhadźeše z našeho naroda, hačrunjež nimowólnje přińdźe nam při tom na mysle też hórke dopomnjeće, zo krajenjo serbskeje Drahoměry bywachu před tysacom lět hižo ćežcy z wosudom přesćěhani, dóniž njebu jich rěč wutupjena a potomstwo so narodej wotcuzbni hač na zbytki Serbow w Delnjej a Hornjej Łužicy. Njech wopomnjeće swjateho Wjacsława pozběhuje też w druhim lěttysacu Was a nas a wšitkich přećelow našich bratrowskich narodow.

W Budyšinje, 22. septembra 1929.

Z hłubokim počesćowanjom za narodnych dźěłaćerjow łužiskich Serbow:

(Podpisane serbske zwjazki, organisacije a jednotliwcy.)

Serbski lud česći swojoho mišra K. A. Kocora.

Kóždy lud česći wulkich synow swojoho naroda, basnikow a hudźbnikow, narodnych zbudźeri a napominarjow, ryzbarjow a moleri, swojich duchownych wjednikow k sławje swojoho narodnoho mjena doma a w cuzbje. Kaž je naš lud we wšěch swojich poměrach mały a njenahladny, tak je wón też tutu stronu, hódne česćenjo a sławjenjo duchownych kralow swojoho mjena dotal husto zanjechał. Dotal su jenož někotři duchowni wjednicy jako dźak swo-

joho luda dóstali wopomnjeńske tabule we swojej narodnej wjesy, kaž naš wótčinc Michał Hórnik we Worklecach, naš basnik Jakub Ćišinski w Kukowje a znaty Handrij Zejleŕ w Słonej Boršći. Njedźelu bu nětko prěni pomnik stajeny jenomu z najwjetšich synow serbskoho naroda, Karlej Augustej Kocorej ze Zahorja. Tutón pomnik njech je měznik w serbskich stawiznach! Njech je česćowanjo a hódnosćenjo dźěła a prócy, dźak a připóznaćo, sćěhowanjo a kročenjo za wjednikami našoho naroda wot njedźele, 22. septembra, hdyž bu pomnik Kocorowy w Zahorju pola Budestec poswjećeny, so započnje, kaž je prawje a zdobnje, štož pak je dotal so zanjechało!

Nochcemy nadrobnu rozprawu wo swjedźenju podać, kotruž su naši sobustawy wěsće w našich dźenikach čitali, jenož ważniše wěcy chcemy tu podać.

Wjeska Zahoŕ pola Budestec, hewak wotležana a skhowana, jenož wopytaŕ Mnišońca móže so tam zabłudźić, běše k swjedźenjej wupyšena z pletwami a khorhowjemi. Wosebje rjane městno su wupytali za pomnik, kotryž so pozběhuje na pohórcy při puću prjedy wulkeje lipy, znamju Słowjanstwa. Pomnik wobstoji z wulkoho njećesanoho łužiskoho zornowca, do kotrohož je zapołożena broncowa planketa z podobiznu našoho sławnoho mištra z kołopisom: „K. A. Kocor — łuž.-serbski hudźbnik“ a spody: „Dźakowne serbske spěwarstwo swojemu hudźbnemu mištrej 22. 9. 1929“. Pomnik je dźěło akademiskoho rězbarja Brettschneidera z Prahi a rězbarja Motzeka z Budyšina. Woprawdźe wumělske, dušu pozběhowace dźěło!

Z programa, kotryž je so jara zdypkliwje započał a zasobu wotwił, słuša zarjadnistwu cyłe připóznaćo. W swjedźeńskej rěči wotkry naš zasłužbny mištr, hudźbny direktor Bjarnat Krawc, dušu a skutk K. A. Kocora. Knjez direktor pokaza přitomnym jasnje wuznam, kotryž ma naš zasłužbny wulki mištr Kocor wo swój serbski lud. Mjenowaše Zahoŕ naš Bethlehem, z kotrohož nam w narodnym nastupanju přikhadźa zbudźowaŕ. Zabyć njesměmy tež na swoju deklamaciju Drježdźanskoho recitatora knjeza Kowařka, kotryž nam z wotprědka poskići prolog „Našomu Kocorej“, basnjeny wot knjeza fararja Urbana w Khróstawje. Na kóncu přednjese Fiedlerjowu pěseń: „Bratŕa, zaspěwajmy!“ Na wuznamne wašnjo bu swjedźeń porjeńšeny a pozběhnjeny přez spěwarske towarstwo „Łužicu“ z Hornjeje Hórki, kotruž knjez wyšši wučeŕ Frajślag tak wustojnje dirigowaše, zo přitomni Kocorowomu duchej woprawdźe bliže so začuwachu. Do programa běchu zaplećene přednoški kapale k. Štrnada. Na swjedźeńskim naměstnje poŕěčachu k. hamtski hejtman Sievert z Budyšina, kotrohož słowa su Serbja z wulkim zajimom přijimali. My so wjeselimy nad tajkim zmyslenjom. Hdyž by wyšnosć přecy, tež w zańdźenosći tak zmyslena była a tež skutki po tym byłe, njebychmy dźensa tuta mała syrotka była! Tež k. zapósłanc Wjela poŕěča k přitomnym rjane słowa. Wěncy k pomnikej położichu a zbožopřeća wuprajichu: Zahorska gmejna, Zwjazk serbskich spěwnych towarstwow, Domowina, Maćica Serbska, župa Arnošt Smoleŕ, župa Michał Hórnik, Łužisko-Serbski Sokoł, evangelske duchownstwo, zjednoćeństwo serbskich wučerjow, zwjazk serb. studentstwa, Serbski Ratarski Dorost, Khrósćanska Jednota.

Po poswjećenju pomnika rozwi so hišće na Könige dworje wobraz ludowoho žiwjenja: „Łužica“-Hornjohórčanska spěwaše, Sokoł sokoleše, Bukečanska „Radosć“ a Budyšska „Nadźija“ rejowaštej. Ani wětr, ani z khwilemi kapacy dešć njemóžeše radosći a wjeselu wobarać.

Najwjetšu zasłužbu wo Kocorowy pomnik ma knjez hudźbny direktor Bjarnat Krawc; tuž sława a dźak jomu za to, jomu, našomu druhomu Kocorej!

Nětk stoji Kocorowy pomnik. Njech tam kruće stoji, zo njebychu cuze žołmy a wichoriska jón powaliłe. Póda wokoło njoho je wjacy hač wohrožena. Stoji tutón pomnik hišće na serbskej zemi? Njepřećelska móc hišće howri, naša serbska móc hišće spi. Bóh dał, zo bychu Kocorowe zynki zbudźiłe tutu našu drěmacu móc, serbsku móc we serbskej młodźinje! Hdyž to budźe, potom njebudźe Kocorowy pomnik zabyty, potom njebudźe wot njepřećelskich mocow přemoženy, potom wěncy při joho pomniku njezwjadnu a kwětki ženje njepřektu.

Ćežka wěc.

Swjaty Franc Saleski, biskop w Genfje, běše najćichomyslniši muž swojoho časa, to je powšitkownje znate; wón pak běše tež jara horliwy, swěrny pastyŕ swojoho stadła. Často wopytowaše swoje wosady, a to pućowaše najbóle na konju jěchajo, dokelž dźěn železnicow tehdom hišće njeběše. Ducy po puću pak wužiwaše rady kóždu přileżnosć, hdyžkuli koho zetka, dźěłaćerja abo rólnika abo pućowarja, zo by khwilku z nimi popowědał a jich za dobre křesćanske žiwjenjo zahorjał. Najradšo a najhorliwišo namołwješe k swěrnomu wšědnomu paćerjej. „Hlejće“, tak běchu často joho słowa, „jeli Knjez dom njetwari, budźa twarcy podarmo twarić. A jeli Knjez dom njestražuje, budźa stražnicy podarmo stražować. Tak tež wam bjez Božoho žohnowanja njemóže dźěło zbožownje wot rukow hić. Prošće sebi tohodla wšědnje Bože žohnowanjo! Prošće a dóstanjeće! A budźće tež wšědnje dźakowni w modlitwje! Dźakownosć je najlěpši srědk dalšich dobrotow. Dopomńće so často na wučownikow na jězorje Genezareth! Cyłu nóc su swoje syće wukładowali a ničo popadnyli. Hdyž pak na Knjezowe słowo z nowa syće wupołožichu, popadźechu wulku mnohosć rybow. Ale njespytujće Boha luboho Knjeza z cyle njepobožnej modlitwu!“ A tež hewak poradźi biskop z dobrym słowom a radu ludźom we jich wšědnych starosćach. Něhdy běše zasy na konju jěchajo na puću do zdaleneje wosady. A zetka ducy rólnika, kotryž łóže na swojim polu wusypowaše. Hnydom jěchaše k njomu a přećelnje postrowiwši prašeše so burika, kak dha so jomu přecy hospodari, kak dha pola njesu a kak jomu žito sypa. Potom wšak dźěše jomu bliže na swědomjo a rjekny: „Modliš dha so ty, luby přećelo, tež prawje swěrnje? Wšědna modlitwa dźěn je za dušu cyroba, kaž wšědny khlěb za cěło.“ A burik wotmołwi: „Hnadny knježe, štož so dopomnić wěm, njejsym hišće ženje swój wšědny paćeŕ zabył, čim mjenje samowólnje zanjerodźił.“ Ale biskop so hišće z tym njespokoji a wopraša so dale: „A sy dha ty swoju wšědnu modlitwu stajnje pobožnje spěwał?“ A zasy rjekny burik: „Hnadny knježe, njedopominam so, zo bych hdy swój paćeŕ njepobožnje spěwał. Ow, to je rjenje, to je wšeje khwalby hódno! Tajki paćeŕ je woprawdźe žadna, droha parla w křesćanskim žiwjenju“, měnješe na to biskop. „Ja bych rady jónu sam swědk tajkoho pobožnoho paćerja był. Njechaš mi, luby přećelo, to wjeselo popřeć, zo tule před mojimaj wočomaj a wušomaj jenički pobožny Wótčenaš wuspěwaš? Radźi-li so tebi Wótčenaš bjez rozpjeršenja, dam ći hnydom tule swojoho konja.“ Burik pohlada na biskopowoho konja a přepokaza so, zo je jara rjany a „zawěsće“, tak pomysli sebi, „tež jara dušny, wšak je biskopowy kóń. — Saperlot, hdy bych toho konja měł!“ zehra jomu pódla myslička. „Dobyć sebi joho móžu z lohkej prócu. Biskopowe słowo płaći!“ A hnydom běše zwólniwy. Zaštapiwši łopać do zemje sčini sebi swj. křiž a zeprěwši so ze styknjenymaj rukomaj na łopać spěwaše Wótčenaš jara pobožnje, ani z jenym wóčkom njemikny do blizkosće abo dalokosće; běše kaž z myslemi podnurjeny do swojich próstwow, kotrež z hortom jara rjenje wupraješe. A hdyž pak štwórtu próstwu: „Naš wšědny khlěb daj nam dźens!“ započinaše, pozdychny z hluboka a hnydom tež wobroći swojej woči kruće na biskopowoho konja a poměri joho wot hłowy hač do wopuše a pozasta hišće při sedle, kaž by chcył wuskušować, kak rjenje by so tola na nim sedźało, potom pak hnydom zasy k swojej modlitwje a wuspěwa ju pobožnje hač do kónca. „To běše jara rjenje“, pokhwali joho biskop. „Ale, luby přećelo, praj mi tola, přečo sy při štwórtej prósstwje z tak wótrym wóčkom na mojoho konja hladał? Tón so tola

mjez tym ani hibnył njeje!“ — „Ach, hnadny knježe“, wuznawaše burik cyle sprawnje, „mi wšak přińdże cyle njenadźicy z mocu tak na mysle, hač też to ja k tomu konjej sedło sobu dóstanu. Teje mysle so njemóžach nihdy wobruć. A to jenož wokomik. Potom sym hnydom zasy pobožny był.“ Biskop pak rjekny so posměwajo: „Ale nětko pak ani konja ani sedła njedóstanješ. Sam jenički Wótčenaš bjeze wšoho rozpjeršenja njeje tak lohki.“ A přejo jomu pospěšne dźěło a přećelnje strowjo wotjěcha biskop.

Burik hladaše dobru khwilu za nim, potom pak zabórča sebi z hłowu kiwajo sprawnje: „Haj, haj, tón hnadny knjez ma prawje: jenički Wótče naš cyle pobožnje wuspěwać, njeje tak cyle bjeze wšeje prócy. To chcu přichodnje stajnje kedźbu měć!“

Kěrluš kralownje swj. różowca.

Ma swój hłós. Dóstać wot M. N.

Knježna swjata, maći Boža,
Ze wšěch stron nam strachi hroža.
Z różowcom so wućěkamy
Tebi, zo so wukhowamy.
Nawjeduj nas, mócna kralowna
Najswjetšoho różowca.

Z njebjes różowc sy nam dała,
Zo by wěru přisporjała.
Přez te swjate potajnosće
Njech też we nas swjatosć rosće.
Nawjeduj nas, mócna kralowna
Najswjetšoho różowca.

W różowcu so radujemy
Z tobu a też žarujemy.
Synej twojomu a tebi
Wyskamy, zo tak će zdebi.
Nawjeduj nas, mócna kralowna
Najswjetšoho różowca.

Njech kaž z wónju różow spěje
Naš hłós k tebi a ći hrěje
Wutrobu, o maći, za nas.
Zhladuj přeco mile na nas!
Nawjeduj nas, mócna kralowna
Najswjetšoho różowca.

Bohu dźak, zo njejsmy sami:
Ty dźěš Boha prosyš z nami.
Njech twój přikład sćěhujemy
A tak k tebi dospějemy.
Nawjeduj nas, mócna kralowna
Najswjetšoho różowca.

9. 9. 29. M. Nawka.

Z cyrkwje a swěta.

Z Vatikanskoho města. Ličba do Swjatoho Města přikhadźacych putnikow rosće z kóždym dnjom. Swjaty Wótc wotdźeržuje tohodla wšědnje audiency. Putnicy su z wjetšoho dźěla z Holandskeje a Belgiskeje, kaž też z Francowzskeje a Włochskeje. Swjaty Wótc přija w poslednich dnjach we wosebitej audiency jara wurjadnoho hosća, mjenujcy ministra financow w Iraku, arabiskim kralestwje w Mesopotamskej. Mjenuje so Issap Ghamina a je katolik hačrunjež su Arabojo nimale wšitcy česćowarjo profety Mohameda. Swj. Wótc wuwoprašowaše so swojoho hosća wo wobstojnosćach w dalokim ranju a přepoda jomu złotu jubilejnu medalju. za joho žonu a joho synow rjane časniki z bamžowym woponom.

Swj. Wótc je wosebity komitej pomjenował z nadawkom, zo ma rjadować dary, wěnowane Swj. Wótcej k joho jubilejej. K lětu budźa potom zjawnje wustajene, kaž je so to stawało při jubilejach bamžow Pia IX. a Leona XIII.

Bamžowy lětopis na 1929 je wušoł. Wón přinošuje sćěhowace ličby ze ziwjenja cyrkwje: Při započatku lěta wobstojachu na cyłej zemi 14 patriarchatow, 245 arcybiskopstwow a 908 biskopstwow, dale 57 abtajow, 331 japoštołskich vikariatow, potajkim hromadźe 1555 diecezow z wjacy hač 400 milijonami katolikow. Wyše toho wobstoja hišće 600 titularnych biskopow, kotřiž su zdźěla japoštołske vikary. W Romje maja nimale wšě cyrkwinske rjady swoje seminary a kolegije. Vatikanske město ma 523 wobydleri, mjez nimi 25 kardinalow a biskopow měšćanskich wokrjesow. Kaž Winski Nowy Žurnal piše, budźe Swjaty Wótc z kmótom najmłódšej dźowčičcy Mussolina, kotraž je so před někotrymi dnjami narodźiła. Tajka česć so jara srědka stała. Bamž Leo XIII. běše na př. kmótr nětčišomu spaniskomu kralej. Bamž budźe so, wězo při kmótřenju zastupić dać přez swojoho pósłanca při Kwirinale.

Z Němskeje. W Gottesbergu při Rhynje woswjeći před krótkim prowincijal němskich Jezuwitow nowy kolleg swj. Aloyzija.

Towařstwowy powěstnik.

Wotrow. Towařstwo serbs. kat. młodźencow za Wotrow a wokolnosć ma njedźelu 6. oktobra swoju měsačnu zhromadźiznu pola Šołćic w Wotrowje. Wšě sobustawy so cyle wysće přeprošuja, dokelž nowowolby předstoja.

Předsydstwo.

Należnosće našoho towařstwa.

Sobustawy na lěto 1929.

Radwořska wosada: Kk. 627.—633. z Kamjenjeje: Jan Cyž, Beno Čemjera, Marja Čórlichowa, Jan Šrama, Jurij Měrčink, Jurij Młynk, Marja Ryńcowa; 634. z Miłkec: Hana Grubertec; 635. z Khelna: Jurij Rychtař; 636. z Bronja: Jurij Smoła; 637. 638. z Radworja: Michał Kurjo, Jurij Haša.

Sobustawy na lěto 1928.

Kk.: 1126.—1128. J. W., M. K., H. G.

Wične płaćizny		w Budyšinje 21. sept. 1929	w Kamjencu 26. sept. 1929
Pšeńca, nowa	50 kilo	10,75—11,00	10,90—11,00
Rožka, nowa	50 „	8,75—9,00	8,80—9,00
Ječmjeń	50 „	10,50—11,00	10,50—11,00
Ječmjeń, nazymski	50 „	8,50—9,00	—
Wows	50 „	—	8,00—8,20
Wows, nowy	50 „	8,00—8,50	—
Raps	50 „	16,00—17,00	—
Běrny, we wjetšich dźělbach	50 „	3,50—4,50	2,70—3,00
Butra	1 „	4,40—4,80	4,60—4,80
Syno, nowe	50 „	4,00—5,00	5,25—5,75
Słoma, z mašinu młóćena, prasow.	50 „	—	2,50
Słoma, „ „ k zasłan.	50 „	2,00—2,80	2,00
Słoma, z cypami młóćena	50 „	—	—
Pšeńčna muka, 60 %	50 „	17,00—18,00	20,00—21,00
Ržana muka, 60 %	50 „	15,00—16,00	14,50—15,00
Pšeńčne wotruby	50 „	6,50—6,75	6,50—6,75
Ržane wotruby	50 „	7,00	6,50—6,75
Jeja	1 štk.	0,14—0,15	0,14—0,15
Prosata 1010 štuk	1 štk.	24,00—44,00	70,00—90,00

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 23. septembra 1929.

Woły: 295. 1) Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět 58—61 hr. 2) Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene 49—55 hr. 3) Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše 42—47. 4) Mjenje picowane wšěch starobow — . 5) Mjasne — . 6) Husumske z pastwy — . **Byki**: 345. 1) Połnomjasne, dorosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće 57—60. 2) Połnomjasne, młódše 49—55. 3) Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše 44—47. 4) Špatne —. **Jałojcy a kruwy**: 342. 1) Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće 50—54. 2) Połnomjasne,

wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět 53—58. 3) Starše wukorm. kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy 43—47. 4) Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy 43—50. 5) Mjenje a špatnje picowane 33—37. 6) Husumske z pastwy 26—30. **Ćelata:** 854. 1) Najlěpše wukormjene 83—88. 2) Mjenje wukormjene a tajke wot cyca 75—80. 3) Špatne 60—70. **Wowcy:** 775. 1) Młódše a stare, wukormjene 67—70. 2) Starše wukormjene 59—65. 3) Mjenje wukormjene (Märzschafe) — . 4) — . **Swinje:** 3573. 1) Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiženjow, hač do 1½lět stare 85—86. 2) Wukormjene 86—88. 3) Mjasne 84—85. 4) Špatne 83—84.

26. septembra 1929.

Ćelata (745): 1) 83—88. 2) 74—80. 3) 65—70.

Swinje (336): (přez 300 pt.) 1) 85—86. 2) (240—300) 86—88. 3) (200—240) 84—85. 4) (160—200) 83—84.

Swědomite wuwjedźenjo
wšěch točenjow
kaž **britwjow, nožicow, konjacych nožicow** atd.
J. Hampel
Kotołska hasa 11.

Vogtlandske wumělske **gardiny**
kupujeće stajnje tunjo pola
Kurt Erler w Budyšinje
jenož na žitnych wikach 11
napřeco „Złotej hwězdźe".

Serbska ludowa banka w Budyšinje
Filialcy we Wojerecach a w Khoćebuzu
Agentury: **w Khrósćicach** pola knjeza **M. Čornaka,**
w Kulowje pola knjeza **Oty Bulanka,**
w Rakecach pola knjeza kantora **J. Rjelki**
Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy zapołožować na knižku a zběhać po potrěbnosći.
Zadanja pjenjezy ze 6—9 procentami
Telefon 3506 a 3507.

Kobalc & Suchy
Nowa Wjeska — Kukow
podzemńske dźěła a twarby
Jakubašowaj naslědnikaj.
Poručamoj so k wuwjedźenju wšěch podzemńskich twarbow. Wosebite dołholětne nazhonjenjo mamoj we wotwodźenju polow, w twarjenju wodowodow, runanju, wotwodźewanju, w ryću studnjow a we wšěch zemńskich dźěłach.
Z dobrym wuspěchom wodupytanjo a rozbuchowanjo skałow.
Při potrjebje prosymoj wo zdźělenjo a kóždomu radlubje darmo radźimoj.
Dopisnica na **M. Suchy w Kukowje pola Pančic** dosaha.

Marja Runge
wumjelska wušiwarnja za paramenty
w Budyšinje, Lubijska droha čo. 9
poruča so k zhotowjenju a k wuporjedźenju wšitkich
paramentow, ryzwow, pluvialow a khorhowjow.

Wšě čišćerske wěcy
wuhotuje derje a spěšnje
Donnerhakec čišćernja.

Vogtlandske Madras- **gardiny,**
přikrywy na sofy, łoža, blida a diwany, wóskowanki, łožowe šaty
J. Erler, Budyšin
Zwonkowna lawska hasa 10
— Posłužujemy serbscy. —

Meble
Jstwy za knjezow
bydlanske jstwy
spanske jstwy
z dobroho drjewa a napodobnjene
Kuchnje, rjane mustry wot **145** hr.
Też jednotliwe meble
Dobre dźěło, tunje płaćizny!
Płaćenjo po dźělbach!
Při hnydom zapłaćenju wysoki rabat
Pawoł Handrik
Budyšin
Kamjeńtna dróha 32
při Drjewowych wikach

W Budyšinje zetkamy so
w kofejowni Lehmann
na Serbskej drózy 8.
Najsłódniše konditorske pječwa
Wosebitosć: Torty jako dar při wšitkich składnosćach.
Wšědnje popołdnju a wječor koncert.

Serbski Hospodař
ratarske wulkowikowanske towarstwo z wobmj. ruk.
Telefon w Budyšinje čo. 3510, w Khoćebuzu čo. 1247
młyn w Delnim Wujezdźe telefon čo. 13
poruča čistu a wosebje zwuběranu
symjeńtnu rožku (Dobrowičsku)
sylnu we słomje a derje dawacu
kaž też wšě druhe znate družiny, wosebje
Pettkusku
přeni abo druhi wotsyw
Skazanki hižo nětko přijimamy.
Originalnu Dobrowičsku z plahowarnje w plombowanych měchach hnydom skazać!

Wróćiwši so wot rowa našoho njezapomnitoho nana, přichodnoho nana, bratra a dźěda
žiwnosćerja
Mikławša Bobika
wuprajamy wšěm přećelam, znatym a wjesnjanam za wopytanjo na pustym wječorje a bohate k rowu-přewodźenjo, wosebje gmejnskej radźe za njesenjo a Kat. Bjesadźe za přewod z khorhowju
najwutrobniši dźak a horce „Zapłać Bóh!"
W **Pančicach, Swinarni** a **Cwikowje,**
na dnju pohrjeba, 25. požnjeńca 1929.
Zrudni zawostajeni.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za reklamowy rjadk w teksće so 50 pj. płaći. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki ćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Zamołwity redaktor: Kapłan Józef Nowak w Budyšinje, Kirchplatz 2. — Pokładnik: Jurij Šołta, wučeŕ, Před šulerskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćerńje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje z póstšekowym kontom: Drježdźany 33458. Dalokoročak čo. 3895.

40. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **5. oktobra 1929.** | **67. lětnik.**

Swjaty różowc w serbskim domje.

Lětsa je wonka w Božej přirodźe prjedy dyžli druhe lěta, zawinjene přez lětušu zrudnu a njesmilnu suchotu, so započinało kóždolětne wulke mrěćo. Bože słónčko pozhubuje dźeń wote dnja na swojich ćopłych pruhach a jasnym swětłu. Ptačatkam też hižo nochcedźa jich spěwy tak prawje ze suchich šijkow. Su so mučne naspěwałe a kaž bjez lóšta sedźa na suchich hałžkach a pójšeja hłowčki. Róže dawno hižo swoju krasnu barbu přisadźichu a su zwjadłe, wjethke bóle šerja hač wóčko zwjeseluja. Jenož hišće krótki čas a też serbska zemja budźe zasy jenitki wulki kěrchow, na kotrymž pokhowachu k wotpočinkej zelene lišćo, barbojte, kćějace róže. wjesoły spěw ptačatow, nadobny zróst a bohate žiwjenjo. Po dołhim, ćežkim zymskim času dyrbi hakle zasy nowe naléćo do Serbow zaćahnyć, prjedy hač to wšitko zasy z nowa swjeći swoje jutry a wstaćo z mortwych. Haj, hižo nas šerja zasy z krutej, njesmilnej zymu, hóršej kaž loni, a prälat Kaas, předsyda němskoho centra praji wóndy we swojej rěči, jeli wšo njemyli, stojimy před wulkimi znutřko= a zwonkopolitiskimi šmjatańcami a zatřasenjemi. Bóh dał, zo by so też raz prälat mylił a tak zło njepřišło, kaž wěšća.

A nětko, jako by chcyło tutu hobrsku mrětwu we Božej přirodźe někak narunać, započina so też pola nas z nowym měsacom oktobrom w našich cyrkwjach a — Bóh dał — też w našich serbskich domach nowe žiwjenjo, wulkotna činohra.

Wysoko nad našimi hłowami wotewrja so njebjo a jandźelow rucy saja w njewšědnej mnohosći dele na wuparjenu, wuskhnytu, bjezlóštnu a wurumowanu khudušku zemju krasne róže wšelakich barbow: jene swěća so we swětłej bělinje, druhe krewćeŕwjene a zasy hinaše błyšća so we złotym zybole.

A kaž widźachmy na žnjach na polach pilne ruki złote kłóski zběrać, kaž nětkle nazymu su pola z małymi a z wulkimi ludźičkami kaž posyte, kiž so khilaja k zemi a korby połne nepli dale storkaja — po kolenach łazyć njeje wjacy móda w Serbach — tak nětko so wšědnje zhromadźuja w našich Božich domach a we swojich serbskich domach pobožne duše a hromadźa a wija po cyrkwinym namołwjenju a nawjedowanju duchowne róže serbskeje pobožnosće a lubosće k derje wonjacym wěncam a wěncuja z nimi swoju njebjesku kralownu, zwjeseluja jeje maćeŕne wóčko a rozputaja jeje miłosćiwu wutrobu.

O, zo by zasy swjaty różowc też w našich serbskich domach k staromu prawej a k starej česći přišoł! Posoł njepřeje a nochce přeć, zo w cyrkwi, wosebje na něšporach a w našich domach we swjatym posće njeby swjaty różowc so modlił. Tola my smy nětko w oktobru a nic we swjatym posće a napismo tola rěka: Swjaty różowc w serbskim domje. Tuž Posoł zhladuje w oktobru po dokonjanym wječornym dźěle abo snadź hišće lěpje rano před započatym dźěłom, prjedy hač na pola jdu domjacy, do serbskich domow a wobhladuje so po wšěch rumach a kućikach, kuka do wšěch kutow, powočinja durje, zhladuje přez klučine dźěrki, stoji před woknami a hdźež njejsu zawěški dosć kedźbnje hač na kromu dele spušćane abo so zašlipłe, tam joho wóčko něštožkuli wobkedźbuje a wohlada . . .

Haj, my tola z cyła nimamy khwile w oktobru rózarije spěwać a to hišće zhromadnje w domje, nětko su rucy połne dźěła, ludźi njemóžeš nałojić k neplam zběranju a wjesnjenjo dyrbja sebi nimale skradźu zběrarjow mjez sobu wotłójić, zo z cyła někoho dóstanješ. Hdźe by časa zbyło, hišće rózarije spěwać? Takle kěrlušuja w někotrych domach pobožni Serbja a maja stajnje nowe wuréče na předań, zo so Posoł praša, na kajkim hermanku sebi tola naši lubi Serbja jako luborwarjo domjacoho różowca wšě tute wuréče nazběraju.

Što Posoł wotmołwja? Wě wšak, byrnjež sebi porsty wotpisał, wšěch njebudźe woćahnyć móc k luborwarjam a pěstowarjam domjacoho różowca.

Wo cyrkwinym rózariju njeréćimy. K tomu žadyn kumšt njesłuša, w cyrkwi swoje rózarije wuspěwać. Ale, ludźička, doma a to hišće při neplacych žnjach, haj, to je hižo wjetši kumšt a k tomu słuša wjacy lubosće k rózarijej hač dźesaty Serb k nim ma.

Hdyž by z cyła njemóžno było, w oktobru też doma pobožnosć rózarijowu pěstować, njeby cyrkeŕ ju tola zawjedła a swoje dźěći pohonjała, też doma a to w cyłku,

swjaty różowc so modlić. Potajkim njemóžna wěc to njeje, kaž chcedźa nam wšelacy nabarbić.

Zabyć so njesmě, zo jenož w Serbach swjaty różowc w oktobru doma njespěwaja, ale też druhdźe kaž we Bavorskej, Tirolskej, Pólskej, Holandskej a wšudźom tam bydli tohorunja ratarski lud a Posoł jara na tym dwěluje, hač snadź rózarijow dla su w tutych krajach neplace žně naléto.

Tuž maja naši Serbja dwoji dopokaz, zo při někak dobrej woli tola dźe, w oktobru też doma swjaty różowc so modlić: je to z prěnja namołwjenjo cyrkwje, kotraž našich ludźi k ničomu njenući, štož so přewjesć njehodźi — wšak Duch Swjaty ju před tajkimi wěcami zwarnuje — a z druha je to přikład druhich ratarskich katolskich krajow, hdźež so jara pilnje swjaty różowc modla a wšelake tutych krajow słušeja do wuwołanych hospodarscy derje so mějacych krajow kaž Holandska. Snadź je runje pobožnosć swj. rózarija swoje k tomu přinošowała. My smy nětko wuklukany, wokhudnjeny lud. Nic jenož njepřećel, ně, naš wótcny kraj samón to bě, kiž nas wusléka a přez swoju pjenježnu naduwatosć — tak inflacija réka — nas do tutoho ćěsnja zahna.

Njeměniće, lubi Serbja, zo mohła nas zasy powšitkowna zhromadna pobožnosć też doma někak „sanirówać", kaž je to słowo bankow a překupstwow. Dźensiši dźeń, kaž smy čitali, so ludźo wšelako „saniruja". Wóndy w Lipsku přez wumyslene padušstwo a skazane „nutřłamarstwo". Hač je to prawy puć, zasy k swojomu dóńć, to wšak sami zhudaće.

Ale Posoł by wam tola radźił, zasy doma — dokelž cyły dom njemóže kemši hić a cyły dom tajku sanaciju, duchowne wustrowjenjo, trjeba — lěpje hač dotal modlenjo swjatoho rózarija spěchować.

Přecy zasy dyrbi Posoł, kiž je sobu za to dźěłał, zo so kralowna swjatoho różowca krónuje ke kralownje serbskoho ludu, na to pokazować, zo wona nochce darmo naša kralowna być a nic jenož rěkać, ale woprawdźe też jako tajka připóznawana, česćena a prošena być.

Je to wjele žadane, hdyž w oktobru serbske domy maja wěncy wić k česći kralownje oktobra? Žana zemska kralowna njeby hižo tak bjezčućiwa a bjezdźakna była a sebi dawa darmo hołdować bjez dźaka a připóznaća wot jeje strony. Wy tola wěsće, zo so žónski splah khwali, zo ma najlěpšu, najčućiwišu a najdźaknišu wutrobu a swětowe stawizny znaja swětne kralowny z woprawdźe złotej wutrobu. Kralowny we błyšću swjatych runje jich wulkomyslneje wutroby dla. Što nam to praji?

Budźe snadź z našej kralownu serbskoho ludu hinak? Budźe wona, kiž sebi hižo tysac lět dołho swoje hnadowne bydło mjez nami wuzwoli a kotruž žadyn njedźak Serbow a wotpad Serbow njemóžeše zaćěrić a wuhnać ze Serbow, budźe wona snadź podarmo so wot nas prosyć dać? Tole myslić, by rěkało jej za dobroty nowe křiwdy načinić.

Tuž pokažće, Serbja, zo maće khwile, też w oktobru so doma swjaty różowc modlić. Wšelacy su nam prajili, najlěpši čas za zhromadne modlenjo w domje je rańši čas. Tu njejsu hišće stawy sprócne a nadźěłane. Tu też so pobožnišo, dokelž zhromadnišo modli. Tu maš cyły dom najlěpje k rukomaj. Kak to je a hač tomu tak je, njeje wěc Posoła, rozsudźić, ale mudrosće a lubosće jednotliwoho domu.

Na žadyn pad pak njesmě oktobrski różowc być to poslednje wob dźeń, hdyž je wšo hotowe. Z prěnja so njesłuša, swojej kralowni tajki struchły suchi wěnc poslednich wokomikow dnja poskićić. To so jej njelubi. A z druha njemóže wo žanej prawej pobožnosći so wjacy rěčeć, hdyž je wšo zdźěłane a človjek wjacy swoje stawy njećuje, zo potom z hłowu bimbajo a z nosom do stólčka storkajo někajke słowa na poł spicy mumli. To je wjerśk njetaktnosće a njerozoma.

Jeli prjedy žadyn čas nimaće a měniće, zo dyrbiće najprjedy wšo zdźěłać, też něštožkuli, štož by na nowy dźeń a za tydźeń hišće časa zbyło, potom radšo wšo wostajće, hdyž nimaće wjacy lubosće k maćeri Božej a wša waša wutroba wisy kaž knot na pjerśći tuteje zemje. Kak ćežko so wam něhdy ze swěta pójdźe, hdyž sće čas žiwjenja jenož w ćmołej zemi točili.

Ně, runje swjaty różowc w oktobru chce was wučić: wot samoho khlěba a też nic wot neplacych žnjow samych człowjek žiwy njebudźe, ale tola też wot kóždoho słowa při tutej rjanej pobožnosći, kiž z našoho erta přińdźe a byrnjež było z napinanjom a sebi dyrbjał wot dźěła čas k tomu pokradnyć. To je prawa sanacija duše wot padušstwa časa!

Štóž chce Bohu służić a swjatej maćeri w našim času hospodarskoho hubjeństwa, dyrbi najprjedy derje ličić móc, ličić z kóždej minutu, zo by časa wuzbytkował też za swoju dušu. Kak jara mało ludźi móže prawje z časom ličić! Tajki dyrbi dale rozumić, sebi wšo prawje zarjadować, kóždomu dźěłu swój čas postajeć a też k swjatym rózarijam.

Serva ordinem et ordo te servavit, to réka, za naše serbske hospozy dźerž prawy porjad w domje z časom a tutón porjad też tebje wudźerži.

Štóž je hdy na exercicijach był, je tute słowo słyšał. Ale naši Serbja je njeznaja — dokelž bohužel exercicije njeznaja — stare, wulke hubjeństwo pola nas.

Štóž chce Bohu prawje służić a oktobrsku pobožnosć pěstować, dyrbi swoju wutrobu wutorhnyć wot přewulkeje a přehłupeje přiwisnosće na tutón swět, dyrbi wědźeć, zo njeréka jenož rucy k dźěłu, ale najprjedy woči k njebju! Nic hakle wokoło 1/2 9 hodź. wječor woči k njebju!

Štóž chce we swojim domje pěstować zhromadnu modlitwu, dyrbi też měć autoritu w domje, zo joho posłuchaja a njesmě sam swojej autoriće na wšelake wašnjo zeškodźeć, zo domjacy praja: lěkarjo, lěkuj so sam! Druhich honić k rózarijam a sam dołhu wopuš ćahnyć, haj, tute šibałstwo daloko njewědźe.

Štóž chce doma zhromadnu modlitwu pěstować, dyrbi też swojim służownym časa k měrej poskićeć, zo móža woprawdźe sobu spěwać. Bóh nam tola njewobradźa jenož jedyn dźeń, ale też zasy druhe ranjo! Njebudźće starosćiwi! móhli nad durje někotrohožkuli serbskoho domu napisać. jn.

Politiski rozhlad.

Streseman mortwy.

Štwórtk rano 1/2 6 hodźin wumrě w Berlinje nahle wot Božeje ručki zajaty němski zwonkowny minister dr. Gustav Stresemann. Smy husćišo słyšeli, zo je khorowaty, ale při dźěle, kotrež je wón z wulkej woporniwosću a energiju hač do swojeje smjerće wukonjał, njejsmy sebi na tak bórzomnu smjerć němskoho tak zasłužbnoho ministra myslili. Hakle 51 lět stary je tola wulke za němsku republiku dokonjał. Wón je směr našeje zwonkowneje politiki po Erzbergeru a Wirthu přewzał a dale wjedł. Ale jomu mamy so přede wšěm dźakować, zo je wón tutej politicy powšitkownu nahladnosć a zapřijeće najšěršich kruhow luda dał. Woprawdźe rjekowska mysl k tomu słušeše, so w času njerozumnych šćuwanjow za politiku dopjelnjenja powójnskich winowatosćow rozsudźić a wuznać. Dźensa je joho dźěławosć powšitkownje připóznata. Też we wukraju je mjeno Stresemann najlěpša garantija za Němsku było. We nim widźachu wukrajnicy přećela měra a dobru wolu Němskeje, kotraž chce w přezjednosći z druhimi žiwa być. Dr. Stresemann bě woprawdźe representant němskeje politiki na mnohich konferencach a wuradźowanjach. Přež joho smjerć je Němska zhubiła muža, za kotrohož woprawdźe tukhwilu njezmějemy prawoho naslědnika.

Złe časy.

Wšudźe tute złe časy pytnjemy. Najbóle wšak nětkle ratařstwo, hdyž za wšo, štož chceš předać a za čož sy cyłe lěto dźěłał, ničo wjele njedóstanješ, wšo pak štož kupiš, je selenje drohe. To je potom ćežke hospodarjenjo. Štóž njeje dosć wobhladniwy, podleži a zwrěšći. Złě so nětkle też městam a wsam zwjetša dźe po financnej stronje. Wšě njejsu tak zbožowne, zo jim wšón wokolny kraj a lud za drohu swěcu a móc přinošuje nad měru wulki dobytk. Tuž wšelake financnje jara špatnje stoja. Město Glashütte dósta hižo naléto statnoho dohladowarja w prjedawšim Mišnjanskim wyššim měsćanosće dr. Ayu. Nětk je też sławne město Mišnjo, kotrež loni swoje 1000lětne wobstaćo z tajkej pjenježnej pychu woswjeći, jako bychu byłe same złote časy, w ćežkich financnych wuskosćach, zo je dyrbjało swoju milinarnju a płunarnju na 15 lět přenajeć. Też druhe města su w samsnym położenju. Wot 65 sakskich městow maja jenož štyri někak kryty deficit. Pola wšěch druhich njeje deficit ani kryty. To su złe wuhlady. Při tym ličba dźěłonjemějerjow stajnje zasy rosće. We Drježdźanach samych nima hižo wjacy hač 30000 žanoho dźěła. Štó to wšo dopłaći? Njeje žanych wuhladow, zo so časy polěpša.

Nowowólby pola nas.

Změjemy 17. novembra po našich wsach a městach nowowólby do gmejskeje rady. To budźe pomału čas, zo so też trochu na to přihotujemy. Njepraj nichtón, što mje gmejska rada stara. Tam so tola też wšelake wěcy rozpominaja a wobzamkuja, kotrež runje derjemćo wjesnoho cyłka a kóždoho jednotliwca nastupaja. Zdobom pak so też ze sobustawow gmejskeje rady zastupjerjo do šulskich a druhich wubjerkow wola. Runje za naš čas pak je jara nuzne, zo mamy my jako křesćenjo a Serbja też wšudźom dobrych spušćomnych swojich ludźi, kotřiž su swojich nabožnych a narodnych winowatosćow sebi wědomi a je runje też na tutych městnach zastupuja ze wšej krutosću a wobhladniwosću. Nětčiši demokratiski čas je runje też do tutych rukow ważne prawa położił. Tuž wužijmy tute prawa a postajmy wšudźe prawych a cyłych muži. Tuž njech so po wšěch wsach a městach z časom na to mysli a za to přihotuje.

Nowowólby w Čechach.

W Čechach, hdźež su nětkle z tak wulkotnymi swjatočnosćemi po cyłym kraju, najwulkotnišo pak w Prazy woswjećili 1000lětne wopomnjećo martrařskeje smjerće swj. Wjacsława, je před samymi wukónčacymi swjatočnosćemi dóšło k parlamentariskej krisy a wupisanju nowowólbow na 27. oktober. Zwonkowna přičina bě ta, zo sebi republikanska strona bjez toho, zo by druhim w knježeństwje zjednoćenym stronam najmjeńše woznamjeniła, štwórtoho ministra ze swojeje strony přicpě. Krisu přiwótřili pak su też znutřkowne wobstojnosće. Přez swoje wujednanjo ze statom bě słowakska ludowa strona we swojej domiznje mnoho přiwisowarjow zhubiła. Za nju je Tukowy proces, kotryž so hižo tydźenje dołho w Bratisławje wotměwa, jara witany. W nim so Tuka, jena z wjedniskich wosobow słowakskeje ludoweje strony, winuje wjelepřerady za Madźarsku. Cyła strona je so ze swojim wjednikom, msgr. Hlinku, za Tuku a zdobom raznje za autonomism, to je samostatne zarjadowanjo Słowakskeje, kaž je so wone ji při tak mjenowanych Pittsburgskich jednanjach přizwoliło, wuprajiła. Z tym je wukónc tutoho procesa za stat łoskoćiwa politiska wěc. Hač budźa tuž nowowólby runje w tutym wokomiku we Słowakskej po Pražskim přeću, je jara dwělomne. Wšće so tam njewotbudu w tak nuznym zajimje češkosłowakskeje přezjednoty. A to je škoda. W Čechach samych drje wšće nowowólby nětkle nichtón wočakował njeje. Za tři njedźele so rozsudźi, w kajkich směrach politika susodnoho bratrowskoho kraja w přichodnych lětach so dale powjedźe.

Nowe knježerstwo.

Rakuska ma wot tydźenja nowe knježerstwo. Dotalny zwjazkowy kancler Streeruwitz je wotstupił a kabinet je wutworił dotalny policajski president Schober. Je sebi nadawk stajił reformy rakuskeje wustawy. Wosebje ma zwjazkowy president wobšérne prawo dóstać, štož wosebje pomjenowanjo a pušćenjo knježerstwa, rozpušćenjo parlamenta, najwyšše komando nad wójskom, prawo nuznych postajenjow atd. nastupa. Z krutej ruku nowy kancler do nětčišich šmjatańcow zapřimuje. Nic do revolucije, ale k reformam chce wón lud dowjesć a z tym lubi wón Rakuskej nowy, zbožowniši přichod.

Z Łužicy a Serbow.

Z Khróšćic. Poslednju njedźelu zwoła „Serbosław“ swojich sobustawow zasy k 1. porjadnej zhromadźiznje po ćežkim žnjeńskim času. Porjad bě dosć bohaty. Zarjadowana zběrka za Kocorowy pomnik přinjesy rjany pjenjez. W sćěhowacym přednošku słyšachmy wo Kocorowym žiwjenju a joho skutkach za swój luby narod. Też wo posmjertnej a pomocnej pokładni „Domowiny“ so rěčeše. Należnje poručamy ju wšěm dobrym Serbam. Njech prawje mnozy a wosebje młodźi přistupuja. — Nawjazujo na Jasčan pad, skorježeše so jara na to, zo naše wjesne dźěći pře dołho po ćmě wonka běhaja, stoja a hrajkaja. Też naša młodźina je so nawučiła, wječor pozdźe wonka (na wsy) bjesadować. Tu dyrbjałe wosebje naše lube hospozy bóle za tym hladać a tajku njewušnosć wotstronić pomhać. — Naš knjez zapósłanc Špitank poréča někotre słowčka wo přichodnym sejmowym dźěle a słubi nam, na zhromadźiznach porjadnje wšelake nowinki posrědkować. Tuž prosymy našich wjesnych wokolnych Serbow, zo bychu k nam přikhadźeli a jeli so jim pola nas lubi, zastupili do našoho towarstwa.

Z Pančic. Wjesołe žiwjenjo knježeše zańdźenu wutoru a srjedu na našej Pančičanskej šuli; měješe so tola dwójny jubilej nadobo woswjećić. Kaž je hižo znate, swjećeše naš daloko a šěroko po cyłych Serbach znaty wyšši wučeř Jurij Słodeńk z knjeni mandźelskej sléborny kwas a wopomnjeński dźeń, zo skutkuje 30 lět jako wučeř w Pančicach. Zawěrno, dołhi čas — też bohaty na podeńdźenjach, wjesołych a njewjesołych. Z blizka a daloka běchu přećeljo a znaći k tutomu dnjej jubilarej a mandźelskej zboža přeća wuprajili a mnoho rjanych a krasnych darow wěnowali. Wšitko to bě wuraz připóznaća a česćowanja našoho jubilara. Na druhi wječor zeńdźe so spěwne towarstwo „Lipa Serbska“, zo by swojoho dirigentu a mandźelsku ze zastaničkom počesćiła. Předsyda wupraji jomu zjawny dźak a připóznaćo za wšu swěru, dźěławosć, prócu, njesebičnosć a pilnosć, kiž je stajnje napřećo towarstwu nałožował — a tak je pod joho nawjedowanjom „Lipa Serbska“ hižo mnohe płody přinjesła. Nimo toho přinjese Khróšćanska „Jednota“ zastančko ze zbožopřećom. Nimo su swjedźenje tola — jubilarej a mandźelskej zbywa tute přeswědčenjo, zo su z daloka a šěroka lubi Serbjo a też Němcy na jeju swjedźenju dźělbrali. Po skónčenym oficielnym swjedźenju zwostachu přitomni hišće někotre wjesołe hodźinki hromadźe.

Z Pančic. Radupodawanjo za maćerje wotměje so tu 11. oktobra 1929 popołdnju w 2 hodź. we wjesnym hosćeńcu. Lěkař budźe přitomny.

Z Konjec. Pućowanske radupodawanjo za maćerje — Konjecy-Ralbicy — wotměje so srjedu 9. oktobra 1929 popołdnju w 2 hodź. w Konjecach na šuli a 1/24 hodź. we Smjerdźacej pola Krawcec. Lěkař budźe přitomny.

Z Kamjenca. Na dnju 1. septembra bu zakładny kamjeń położeny za wustaw swj. Jurja w Kamjeńcu; na dnju 1. okt. bu nowotwar hižo zezběhany, na čimž so mnozy dźiwachu, kiž přińdźechu štwórtk do města na wiki. Na 52 murjerjow a čěslow su pilnje swoje mocy při rjanym wjedrje k spomožnomu twarej wěnowali. — Bóh luby knjez je wšitkich hač dotal před njezbožom zakitał. — Dotwarić budźe so swj. Jurjowy wustaw z Božej pomocu hakle k lětu.

25lětny měšniski jubilej wjeledostojnoho knjeza fararja Michała Miča.

Tydźenje dołho so Njebjelčanska wosada přihotowaše na hódne woswjećenjo 25lětnoho měšniskoho jubileja swojoho wosadnoho fararja, wjeledostojnoho knjeza fararja Michała Miča. Chcychu Bohu khwalbu a džak spěwać, kiž je jim w swojim fararju duchownoho wjednika pósłał. Čim radostniši dyrbješe jubilejski swjedźeń być, dokelž padny na dźeń swj. arcjandźela Michała, joho mjenapatrona. Knježny a młodźency běchu k tutomu wurjadnomu dnjej faru a cyrkej z rjanymi pletwami nadobnje wupyšili:| a pobožne žońske wołtarje a kehelki z nowymi rubami wuhotowałe. Z wěže a farskoho domu zmahowachu korhowje w bamžowych a serbskich barbach. Kóždomu kemšerjej a wot daloka přikhadźacomu hóśćej wozjewjachu, zo ma Njebjelčanska wosada wurjadny radostny swjedźeń, zo sebi waži swojoho wot Boha pósłanoho wjednika, žałbowanoho měšnika, a jomu česć dawa, kotraž jomu słuša.

Na dnju swjedźenja, na swj. Michała, bě so wosada 3/49 hodź. dop. w połnej ličbje w fararjec dworje zhromadźiła, zo by swojoho česćenoho jubilara z joho přiwuznymi a hosćemi swjatočnje do cyrkwje wjedła. Zwony, kiž je knjez jubilar před něšto lětami wobstarał, swjedźeńsy zwonjachu. Knjez arcyměšnik Jakub Žur, knjeza jubilara na farje postrowi, wuzběhny jubilarowu měšnisku horliwosć, z kotrejž je stajnje jasnje a raznje Božu wolu wopowědował a hrožacym dušinym stracham wobarał, a po wuprajenym zbožopřeću namołwješe joho nětko, do Božoho domu k jubilejskomu džakownomu woporej Božeje mšě přistupić. Družka knježna Marja Lebzec ze Serbskich Pazlic we wjazanych hrónčkach wjeledostojnomu knjezej jubilarej joho zańdźene horliwe měšniske skutkowanjo z wutrobnymi zbožopřećemi předstaješe. Dołhi swjatočny ćah, prědku cyrkwine korhowje, towarstwa z korhowjemi, dźěći a družki — naličichmy 22 wulkich ćestnych družkow — wjedźechu knjeza jubilara přez ćestne wrota do cyrkwje. Před jubilarom dźěštaj dwě družčičcy ze slěbornej a primicnej krónu. Wosadni spěwachu kěrluš. Do cyrkwje přišedši měješe jubilarowy towarš a přećel, wjeledostojny knjez farař Wjeńka swjedźeńske prědowanjo, wupraji Bohu džak, zo mamy hišće měšnikow w našich wosadach, napominaše wosadu, měšnikow wot Boha pósłanych sebi ważić a so za měšniski dorost postarać. Tutón pak jenož změjemy, hdyž budźe w našich swójbach dobry katolski duch a katolske žiwjenjo knježić a hdyž budźa so starši prócować wo dobre katolske wukubłanjo swojich dźěći. Na to swjećeše knjez farař swoju jubilejnu Božu mšu pod assistencu kk. arcyměšnika J. Žura a fararja Jurja Bruska. Mužski khór spěwaše pod nawjedowanjom knjeza kantora Jana Renera wustojnje a hładcy štyrihłósnu łaćonsku missu. Khwalbny kěrluš: „Tebje my Boha khwalimy“ skónči cyrkwinsku swjatočnosć. Wot družkow a duchownych na faru dowjedźeny zhromadźi knjez jubilar swojich přećelow a znatych, wosebje kk. wučerjow a cyrkwinskich předstojićerjow k zhromadnemu kwasnomu wobjedej, při kotrymž so jomu hišće mnohe zbožopřeća wuprajachu.

Popołdnju po nyšporje w 1/24 hodź. zhromadźi so wosada w Njebjelčanskim hosćeńcu k swjatočnej zhromadźiznje pod nawjedowanjom knjeza kublerja J. Łusćanskoho, na kotrejž knjez farař Jan Wjeńka wuznam swjedźenskoho dnja wuzběhny a w rjanych słowach rozestaješe wulku ważnosć swj. arcjandźela Michała za cyrkej a wěriwych a přeješe našim Serbam, zo bychu sebi swj. Michała bóle ważili, też jako patrona we wšelakich nuzach a należnosćach, zo bychu mjeno Michał też zasy bóle w česći měli a je z česću nosyli, haj zo bychu wšitcy dobri Michałowje byli, kiž zmužiće a njebojaznje, ale też we wšej lubosći na stronje Božej přećiwo wšitkim njepřećelam swj. wěry a našoho naroda ze zhromadnymi mocami wojuja, kaž je to stajnje naš wjeledostojny knjez jubilar a farař Michał Mič činił. Dwě družcy, knježna Hańža Lukašec ze Serb. Pazlic a knježna Marja Hermanec-Bušec z Njebjelčic přednješestaj rjane hrónčka a Njebjelčanski mužski khór spěwaše pod nawjedowanjom knjeza kantora J. Renera.

Tuta zhromadźizna pak płaćeše też Swj. Wótcej, kotryž lětsa swój 50 lětny měšniski jubilej swjeći. Knjez arcyměšnik Jakub Žur tohodla so słowa jimaše a wopominaše swj. Wótca XI. jako krutu skału w zemskich wichorach a nuzach, ke kotromuž też my katolscy Serbja z česćownosću a z dowěru hladamy a tohodla so wjesć damy wot swj. katolskeje cyrkwje. Swj. Wótc Pius XI. mjenuje so bamž katolskoho skutka. Chcemy-li dobre dźěći katolskeje cyrkwje być, dyrbimy so wokoło swojich wjednikow nam wot Boha pósłanych, biskopow a wosadnych fararjow hromadźić a wot nich so wjesć dać, kiž k nam rěča w mjenje Božim. Tuž słuša so katolskomu křesćanej, zo ma słowo Boże w česći, a je w žiwjenju do skutka staja, zo wosebje też njedźelu a

K 25lětnomu jubilejej měšnistwa knjeza fararja Miča

24. septembra 1929 w Njebjelčicach.

(Přednjese družka před cyrkwinymi durjemi.)

Měšniko Boži, tu pozastań!
Tudy, hdźež Boha Najwyššoho stan,
njech so Wam zadźerži khwataca noha
pola swjatnicy wysoko swjećenoh' proha!

Dwaceći lět a pjeć je so minyło w khwatku,
Wam a mnohim 'šće žiwym je we pomjatku:
W Khrósćanskej wosadnej cyrkwi zwony dźěchu,
wołachu wosadnych ke skutkej swjatom' a spěchu.

Z wulkimi durjemi zastupi měšnik,
młody a zróstny, mjez Bohom a človjekom srědnik.
Šumjachu piščele połne akkordy,
we nich juskaše radosć a džak Bohu hordy.

Nowoswjećeny měšnik k wołtarjej kroči,
Cyrkeŵ so cyła w pyše najrjeńšej hordźi.
Zbožo tak wulke we wutrobje třepota,
zbóžnosć so swjata k njebjesam znošowa,
radosć so na čole jasniwym zyboli,
woheń so Božeje lubosće we duši płomjeni.

⁘

Čas je so minył — přešła młodosć,
lěta su přinjesłe žadosćow połnosć,
włóska drje zrědkni a kudźeŕ so zhubi.
Tamnoho knjeza tu widźiće, wosadni lubi!

Radosće błyšć 'šće wuhasnył njeje,
lubosće płomjo so płomjeni rjenje,
zbožo 'šće z wóčka zbožownoh' sapa,
wo tabernakla durička zbožowna ruka kłapa.

Dźensa so dźakujeće z dźakom swjatym
za kóždu dobrotu z wóčkom k njebju spjatym,
zo je Wam zakhował swoju hnadu,
zo je Was wótcowscy wodźił ze swojej radu!
Zastupće tuž — z durjemi nutř,
kotrychž su kluče — we Wašej rucy!
Swjatnica Boža — zakład Wašoh' budź
swjatoho zboža!

swj. dny swjeći jako knjezowy dźeń po swjatej Božej woli a nic, zo na tutym dnju za zawjeselenjami a hrěšnymi lóštami běha, zo je mjez sobu zmysleny socialnje a karitativnje, haj zo je cyłe ziwjenjo w myslenju, w rěčach a w skutkach po swj. wučbje Jězusowej a po swj. kazni Božej. W tajkim katolskim žiwjenju so katolski akcijón pokaza. Zhromadźizna hišće kěrluš „Tebje my Boha khwalimy“ wuspěwa a knjez jubilar farař Michał Mič dźakowaše so wšitkim za dary lubosće a za wšitke počesćowanja, kotrež pak na so njepočahuje, ale kotrež najwyššomu Bohu płaća, wot kotrohož wšitko přińdźe a kotromuž mamy wšitcy służić, prošeše, zo by wosada swěrnje wučbow swjateje cyrkwje so zdźeržała a žiwa była po swj. woli Božej a něhdy wšitcy móhli zhromadnje w njebjesach so wjeselić a wěčny jubilej swjećić.

Knjez Mikławš Bjedrich, farař n. w., 70 lět.

Na swjedźenju swjatoho arcjandźela Michała 1859 narodźi so wšudźom derje znaty a lubowany knjez farař na wotpočinku Mikławš Bjedrich w Smjerdźacej. Potajkim z našich sławnych Delan je wušoł tutón sławny měšnik, wo kotrychž smy přecy słyšeli, zo je tam dobry, pobožny a poniżny lud, kotryž pak też wjesele spěwa. Z Delan je so Mikławš Bjedrich přesydlił ze swojej maćerju, wudowu, do Budyšina, hdźež potom započa, jako jara wobdarjeny šuleŕ, swój běh studijow, kotrež w Prazy dale wjedźeše a dokónči. Tam je też joho serbski duch srěbał serbsku wědomosć w starej znatej a sławnej „Serbowcy“. Serbowka bě, kaž je znate, towarstwo serbskich khowancow tamnišoho Serbskoho seminara, w kotrymž so sami wudospołnjachu we swojej maćernej rěči, zo bychu potom jako duchowni też derje zastarać móhli serbske wosady. W Pražskej Serbowcy je też naš Mikławš Bjedrich jako student so nasrěbał serbskoho ducha a serbskeje wědomosće, a tuž też zahe hižo počinaše basnić a tohorunja rjane nastawki pisać.

W lěće 1883 dokónči swoje studije w Prazy a 25. nov. 1884 bu w Budyšinje za měšnika wuswjećeny. We swojej narodnej wosadźe w Ralbicach nastupi swój duchownski puć jako kapłan a potom jako tajki też w Njebjelčicach. Tola lěta 1890 bu hižo z fararjom w Ralbicach, w swjatnicy swj. Katyrny, na kotrejež swjedźenju bě měšnisku swjećiznu dóstał. Tam w Ralbicach pak je też jara spomožnje skutkował. Dom Boži, kotryž je wobnowił zwonka a znutřka a tak Zbóžnikej přihódniše wobydlenjo přihotował a też lubosć k njomu spěchował, hdyž tam zarjadowa wosebite česćowanjo najswjećišeje wutroby Jězusoweje. Też zwonka je dał cyrkwi napohlad dostojnoho domu Božoho, natwariwši rjanu, do njebjes sahacu a pokazowacu wěžu, a tohorunja też móžachu so potom Ralbicy daloko słyšeć dać z krasnje klinčacymi (des-dur) zwonami. Při tym njezapomni pak też na służownikow při wołtarju Božim a staraše so, zo so město khuduškoho a małoho natwari rjany farski dom, zo móžetaj tam nětko bydlić wobaj knjezaj.

Nimo toho pak też njeje zanjechał literarnje dźěłać, a što njeby znał tamne krasne powědančka a nastawki našoho „Radlubina“, wosebje w „Kat. Posole“, kotrohož pilny sobudźěłaćeŕ je był čas žiwjenja. Poměrnje zahe pak dyrbješe so dla khorowatosće podać na wotpočink a tak swoje lube Ralbicy wopušćić. Ale też na wotpočinku je hišće wjele rjanoho pisał a hdyž „Posołej“ dych brachowaše, nadběhowaše swojoho Radlubina, zo by zasy wupomhał. Tuž bjez dźiwa, zo bě so pónđźelu 30. septembra, dokelž bě lětsa swj. Michała njedźelu, hdźež duchowni woteńć njemóža, šwarna čŕjódka joho duchownych bratrow we Worklecach zešła, zo by swojomu lubomu a ważenomu sobubratrej swoje najwutrobniše zbožopřeća wuprajiła kaž też horcy dźak za wšitko, štož je tu dźěłał a pisał za swój serbski lud, ale też z próstwu a přećom, zo by Bóh jomu spožčił hišće prawje rjany a zbožowny wječor žiwjenja a zo by joho jasny duch nam tola hišće někotre literarne płody wobradźił. „Posoł“ přeje sławnomu wótčincej a swojomu swěrnomu sobudźěłaćerjej z cyłeje wutroby „daj Bóh zbožo!“ hišće ad multos annos!

Swjatowjacsławske swjatočnosće w Prazy

su so pominyłe. Praha wobleka so zasy do wšědneje drasty. Swjedźeńske dny běchu njewuprajomnje wulkotne. Po statysacach so tu hosćo zeńdźechu: z Čech a Słowakskej, z Łužicy a Němskeje, z Pólskeje, z Južnosłowjanskeje a z Bołharskeje. Samo z Ameriki běše dr. Dostal šwarnu čŕjódu krajanow přiwjedł tu do lubeje domizny, swojim amerikanskim krajanam dotal njeznateje. Čechojo a Słowakojo ze wšěch kónčinow běchu do swojeje stolicy přikhwatali, zo bychu tu woswjećili 1000lětny jubilej swojoho prěnjoho statnikarja a při tym swjatoho martrarja a lubosćiwoho człowjeka. Po swědomitym wobličenju hłownoho komiteja su so na swjedźenju 28. póžnjeńca — jubilejnym dnju swj. Wjacsława — wobdźěli na milijón hosći.

Swjatočnosće započachu so wječor 27. póžnjeńca we kathedrali swj. Vita. Běše tu nócna adoracija najswjećišoho sakramenta z nócnej Božej mšu připowjedźena. Bohužel wo tym ničo pisać njemóžu. My Serbja tam njeběchmy zastupjeni, dokelž wo tym ničo zhonili njejsmy.

28. póžnjeńca rano sćěhowaše hłowna swjatočnosć na prěnim předworje před swj. Vitom. Tu stojachu na 90.000 ludźi, z wulkoho dźěła w narodnych drastach. Zastup běše kruće kontrolowany přez policiju. Štóž módru khartku njeměješe, njesmědźeše zastupić. My Serbja też žanych njemějachmy, tuž dyrbjachmy wšě możne lesće nałožić, zo bychmy přistup dóstali. Mnohim so to njeporadźi. $^{3}/_{4}$9 hodź. zazwonichu zwony swj. Vita, w 9 hodź. zaklinčachu mócne fanfary a připowjedźichu započatk swjatočnosće. Češki stat swjećeše swojoho założerja z narěčemi a spěwami. Po tym buchu hłowne wrota do khathedrale přez biskopa dr. Podlahu k prěnjomu razej swjatočnje wotewrjene. Lud tłóčeše so do swjatnicy a bórzy běchu hobrske rumnosće napjelnjene. Arcybiskop dr. Kordač swjećeše wo srjedź cyłoho česko-słowakskoho biskopstwa a mnohich žadnych hosći, kaž kardinala Bertrama, arcybiskopa dr. Baudrillarda z Pariza (rektora katolskeje university), bamžowoho nuncija a mnohich ministrow swjatočnu pontifikalnu Božu mšu. Swjedźeńske prědowanjo dźeržeše biskop dr. Podlaha, dobry znajeŕ stawiznow wo swjatym Wjacsławje. Na Wyšehradźe swjećachu podkarpatscy Rusojo słowjansku Božu mšu před reliquijami swj. Wjacsława.

Popołdnju běše wulkotna manifestacija wšěch tu zastupjenych słowjanskich narodow, z wulkoho dźěła běchu w narodnych drastach. Też my Serbja běchmy derje zastupjeni. Wot Hradčanow ćehnješe nimo měry žiwy barbojty ćah přez měsćanske drohi a Karlowy móst nimo češkoho narodnoho dźiwadła na słowjansku kupu. Češcy a słowakscy burja jěchachu na pyšnych konjach. Na kupje wotměwachu so wšelake ludowe zabawjenja a narodne hry. Před wječorom wopyta Pražski arcybiskop ze swojimi hosćemi kupu. Wječor běše wulkotne wobswětlenjo kupy a cyłoho města ze sćěhowacym krasnym wohnjostrojom.

Njedźelu popołdnju wotmě so najwjetša swjatočnosć. Reliquije swj. Wjacsława buchu wot Wyšehrada na Hradčany přenjesene. To běše mócna manifestacija katolskeje Prahi. Wšě wosadne towarstwa, Orel, młodźina, marijanske kongregacije, skauty (Pfadfinder), žony a muže, žónske a mužske duchowne rjady, swětne duchownstwo ćehnjechu tu w njeskónčnje dołhim ćahu přez cyłe město. Ćah bu wotewrjeny a skónčeny wot sylnych wotdźělow policije na konjach. Wojeński połk wjezeše na lafeće kanony a brónje swjatoho Wjacsława. Wjele stow češkich a morawskich burow jěchaše we narodnej drasće na krasnych konjach, jich žony a sotry kročachu pěši w pyšnej narodnej drasće. Na kóncu njepřewidźomnoho ćaha njesechu kanonikojo Wyšehradscy a Hradčanscy na nosydłach swjate powostanki po swj. Wjac-

sławje, krónowane ze złotej krónu. Česko-słowakske biskopstwo dźěše za nimi. Jězdni skónčachu ćah přez połdra hodźiny dołhi. Dróhi běchu sylnje wobrubjene wot sta tysacow ludźi, kotřiž tu přez štyri hodźiny na swojim městnje stojachu, zo bychu byli swědkojo tak žiwoho a krasnoho hołda katolskeje Prahi swojomu lubowanomu patronej a wótcej wótčiny: Swjatomu Wjacsławej! Porjad w ćahu a mjez přihladowarjemi běše přikładny.

Z cyrkwje a swěta.

Z Vatikanskoho města. Swjaty Wótc přija kónc augusta črjódu studentow ze swojimi profesorami z Milanskeje arcydiecezy we wosebitej audiency. Při tym rěčeše wón wo knihach, kotrež dyrbjał človjek čitać. Wón přirunowaše Swjate Město samo z knihu, kotraž nam wjele nowoho a zajimawoho powěda, jeli rozemimy kedźbliwje w njej čitać. Dale rěčeše wo čitanju dobrych knihi. Čitać dyrbi kóždy zdźěłany človjek, ale jenož dobre knihe. Jako tajke mjenowaše Swj. Wótc na prěnim městnje Swjate Pismo same, knihu wšěch knihow. Ju přecy zasy čitać, dyrbi kóždomu dobromu křesćanej być swjata winowatosć; štóž je z wosebitej lubosću a radosću čita, pokazuje z tym wulkosć swojeje duše. Dalše knihe, kotrež dyrbjał kóždy zdźěłany človjek časćišo čitać, su Thomaša Kempiskeho njesmjertna kniha wo kročenju za Khrystusom, Dantowa „Bóžska komödija“ a Manzonijowej „Slubjenaj“.

Mussolini zhladuje stajnje z njedowěrliwymaj wočomaj horje na Vatikanske město. We swojej poslednjej zjawnej narěči hrožeše z powěsću, zo ma 9000 stražow k rukomaj, kotrež kruće slědźa za njezakońskimi kročelami duchownych a organisacijow katolskeje młodźiny. Swjaty Wótc bórzy na tute přizjewjenjo wotmołwi. Wón praješe: Cyle jasnje je so nam prajiło, zo je katolska młodźina wobkedźbowana přez tysacy wobhonjeńskich wočow. Bamž njecha žadyn rozsud dać wo tajkim zarjadowanju. Tola ma wón dospołnu dowěru do katolskeje młodźiny. Wobhonjerjo budźa wšće jenož dobre wěcy wo křesćanskej młodosći swojomu knjezej wozjewjeć móc. Njech je młodźencam k tróštej wěstosć, zo knježeństwo tež měšnikow, biskopow a kardinalow z njedowěrliwymi wočemi wobkedźbuje. Swoje rozwučenja skónčujo praješe Swj. Wótc, zo mamy dwoje martrańtwo rozeznawać: martrańtwo krewje a martrańtwo wšědnje dopjelnjenych dźeńskich winowatosćow. Poslednje njeje žanomu křesćanej zalutowane. Tohodla pak njedyrbjał nichtón so bojosći podać. Přińdźe wšće dźeń, na kotrymž budźa tutych młodych katolikow nuznje trjebać. Na tule bamžowu narěč so knježeński organ „Giornale d'Italia“ hnėwnje pohoršowaše, bamžej wumjetowajo, zo so do italskich nutřkownych należnosćow měša. Při tym pak nowina přida, zo naspomnjene zarjadowanjo wobhonjerjow wobstoji. Dźerži je za nuzne, dokelž su katolske towarstwa politiscy njespušćomne.

Kaž smy hižo junu pisali, staj wjerch Paterno a joho dźowka do klóštra zastupiłoj a bamžej swoje kubła zawostajiłoj. Młoda wjerchowka dari swoje drohoćinki cyrkwi swj. Rosalije w Palermo na kupje Siciliji. Tamniša sławna postawa swjateje budźe z namrětymi drohotkami wupyšena.

W Mnichowje zemrě srjedź septembra politiski spisowaćel dr. Ota Kunze. W sakskim Cwikawje rodźeny, je wón w Mnichowje do katolskeje cyrkwje přestupił a běše tudy hłowny redaktor katolskoho tydźenika „Allgemeine Rundschau“. Wón wustupowaše ze wšej mocu za „förderativnu Wulko-Němsku“, běše potajkim wótry njepřećel pruskeje „Mało-Němskeje“.

17. t. m. sławješe město **Bingen nad Rhynom** swoju najsławnišu dźowku „swjatu Hildegardu. Je lětsa runje 750 lět so minyło, zo je tuta wuznamna swjata žónska z časnosće přešła k zbožnej wěčnosći. „Posoł“ je hižo na nju spominał, nam přeradźujo, zo je Zaměčanski knjez wyšši wučeŕ Kral wuslědźił ručny słownik swjateje z něhdźe 1000 słowami, mjez kotrymiž su po joho přeswědčenju cyle wšće wšelake słowjanske wurazy. Tehdom bydlachu Serbja hišće nad Mohunom hač k blizkosći Mohučej.

Šwicscy katolikojo dźeržachu we Lucernje wulkotny zjězd z wjacy hač 100.000 wobdźělnikami. — Nimale w tym samym času wotdźeržachu katolikojo **Jendźelskeje** swój 9. narodny zjězd, kotryž běše nimo měry wulkotny. Hišće mócniši běše swjedźeń „wuswobodźenja“ w Liverpolu. Na nim wobdźělichu so 400 tysac ludźi. Pontifikalna Boža mša běše wonka w parku Thingwall. Biskopske předowanjo rozšěrješe radio po cyłym kraju.

Francózska zhubi swojoho primasa kardinala Dubois'a, kiž po krótkej khorosći njenadźicy zemrě, dócpěwši 73 lět. Krótko před tym (20. 9.) woswjeći swój złoty měšniski jubilej. Zemrěty arcybiskop běše kruty njepřećel wopačnoho nacionalisma, kotryž so pokazuje w znatym mócnym zjednoćeństwje „Action francaise“. Hišće k swojomu jubilejej dósta wosebity dopis wot Swj. Wótca, w kotrymž bamž kardinala pokhwali dla joho kruteje wójny přećiwo nacijonalismje. Při tym wozjewi Swj. Wótc, zo dyrbi so za přichod hižo wjele króć zasudźene hibanjo towarstwa „Action Francais“ jako „häretiske“ wobhladować.

Praha rosće nahle. W zańdźenym lěće natwari město 2235 nowych domow. Tam namakachu 14135 ludźi dobre bydlenja. 1678 domow natwarichu privatni twarcy, zbywace 557 khěžow pak zasydleńske towarstwa a družstwa.

28. późnjeńca swjećeše katolska **Praha** 1000-lětny jubilej swojoho krajnoho patrona swj. Wjacsława. Wo nim je naš „Posoł“ hižo často pisał, też dźensiše čisło přinjesy na druhim městnje wobšěrnišu rozprawu wo Pražskich swjatočnosćach.

Zašły měsac późnjeńca běše čas wulkotnych jubilejow. **Wuheńska** swjećeše na 2. dnju měsaca swój narodny swjaty dźeń s. Šćěpana, swojoho prěnjoho křesćanskoho krala, lětsa z wosebitej swjatočnosću. Dźeń so po cyłym kraju swjećeše, z wurjadnej swjatočnosću pak w stolicy Budapešće. Tam wotdźerža so wulki procesijón z relikwiju praweje ruki swj. Sćěpana. Na njej wobdźělichu so wšě woršty noweje Wuheńskeje wot jednoroho dźěłaćerja a khudoho pastyrja hač k arcywójwodej, krajnomu zarjadowarjej, bamžowomu nuncijej a kardinalej primasej. Na tym dnju wudawachu so jubilejne póstowe znamki.

Pólska. Mnichowski kardinal Faulhaber běše před krótkim hósć pólskoho primasa kardinala Hlonda w Póznanju. Je to prěni raz, zo sobustaw němskoho biskopstwa Pólsku wopyta. Nadźijomnje budźe tuta kročel mócnje spěchować dotal słabe poćahi mjez němskimi a pólskimi katolikami.

Katolske wotdźělenjo pólskich studentow „Odroženje“ wotdźerža w Lublinu swój lětuši „socialny tydźeń“. Katolscy professorojo přednošowachu wo ważnych prašenjach kaž „Khrystus — kral swěta“, „wliw filozofije swj. Tomaša na rozšěrjenje katolskoho hibanja našoho časa“, „katolska mysl w cyrkwi“ atd.

Pólski wučeńc Dobry je dokumenty namakał, z kotrychž so dopokazuje, zo běše pólska młodźina hižo w 17. lětstotku derje organizowana. Namakane akty a protokole jednaja so wo towarstwach młodźeńcow Raćiborskoho wokrjesa. Towarstwa přijimowachu tehdom swoje sobustawy wot 18.—23. žiwjeńskoho lěta. Prezesa mjenowachu hejtmana. K pomocy měješe dweju „stróžowarjow“ a 18 „přisašnikow“.

Mjez nětčišimi pólskimi ministrami su pjeć protestantojo: šef Józef Pilsudski, kiž je wokoło 1900 z katolskeje cyrkwje wustupił, ministrski předsyda Switalski, minister nutřkownych należnosćow, kultusowy minister a ministraj železnicow a pósta, wšo hromadźe šesć. To je šwarna ličba, wosebje hdyž spominamy na snadnu ličbu protestantow w Pólskej. W protestantskej Americy a podobnych krajach by drje nawopačny pad, zo by knježerstwo nimale dospołnje z katolikow wobstało, cyle njemóžny był. Krajna zjawnosć njeby sebi to lubić dała.

Pólska orthodoxna cyrkej je so wot ruskeje wotdźěliła a so samostatna (autokephalna) sčiniła.

„Swjeći poslednich dnjow“ — tak mjenuje so amerikanska sekta Mormonow — su dóstali rjany pjenjez, zo bychu w Europje za nowymi sobustawami łójić móhli. Kaž so piše, su sebi wosebje Němsku za přihodne polo wuzwolili. 12000 sobustawow maja tu hižo a liča nětko z dalšim rozšěrjenjom. — W měsće Essen, hdźež su Kruppowe wulke twornje, je nowa sekta nastała, kotraž so mjenuje „bjezmjenowa wosada“. Wobstoji z wjetšoho dźěla ze žonow, kotrež so tele dny do khorownjow dobychu a tu khorym ze spěwanjom a modlenjom rucy nakładowachu, zo bychu je wustrowiłe. Skónčnje dyrbješe policaja zapřimnyć, zo bychu so jich wobróć móhli.

Człowjek dyrbi sebi sam pomhać.

Na kóncu 18. lětstotka běše w Brunšwikskej farař, kiž měješe jara staru, hižo dosć wisatu faru, a běše jomu druhdy strach, zo so fara njejapcy sypnje. Wjacy króć wobroći so tohodla z prózstwu na krajnu wyšnosć, zo by so nowy farski dom natwarił, dokelž je tola jara nuzny. Wyšnosć pak jomu stajnje wotmołwješe: „Nimamy pjenjez.“

Hdyž farař wospjet zasy prošeše, njewotmołwichu jomu docyła wjacy. Farař pomhaše sebi nětko sam. Zasłyša mjenujcy, zo na nowy tydźeń Brunšwikski wójwoda ducy na wulku hońtwu přez jich wjes pojědźe. Na to staješe farař swoju nadźiju. Wjesni zastupjerjo chcychu wójwodu čestnje powitać a jomu hołdować. Też farař mysleše na to. Postajeny dźeń rano zahe stanywši činješe swoje přihoty. Zarazy do dweju różkneju stołpow farskoho domu sylnej železnej hozdźaj. Za njej přiwjaza z kóncomaj sylny postronk, tak zo bě dom kaž z postronkomaj wobwjazany. Do srjedźa dyri druhi sylniši hózdź a přiwjaza za njón dwójcy sylny postronk a sćahny jón zdobnje wysoko překi přez puć k sylnomu dubej a přiwjaza jón kruće. Tak so zdaše fara za dub přiwjazana.

Hdyž wójwoda do wsy přijědźe, strowjachu a hołdowachu najprjedy wjesni zastupjerjo. Farař stoješe čakajo před faru. Hdyž wójwoda k njomu dojědźe, pokłoni so farař jara pokornje a strowješe joho z někotrymi čestnymi słowami. Wójwoda zastawši dohlada so wězo hnydom na postronk překi přez puć, pokhmuri mjezwočo a zaréča kruće: „Kajke su to dźiwne pryzle tu před faru?!“ Farař počinješe so, kaž by njewědźał, što wójwoda měni: „Ja njerozemju . . ., ja njewěm, što Waša Jasnosć měni . . .“ Wójwoda pak z nowa wótrje wotrazy: „Wy drje chceće mi blizki kónc wěšćić, abo što?“ Farař pak wotmołwi so posměwajo: „Wašej Jasnosći spodoba so požortować. My wšitcy, a ja prěni mjeze wšěmi, přejemy Wašej Jasnosći hišće wjele, wjele strowych, zbožownych a sławnych lět. Naš najnadobniši, najhnadniši wójwoda njech je žiwy!“ A wšitcy přitomni do koła přihłosowachu horliwje.

Ale wójwoda njeběše hišće spokojeny, a pokazujo na postronk překi přez puć, poswari z nowa: „Što dha ma tónle postronk tu nad mojej hłowu woznamjenić? Hnydom ma so wotstronić a to před mojimaj wočomaj, na moje słowo!“ Farař pak k tomu należnje wobaraše: „Ow prošu, wodajće, Waša Jasnosć, to njebych nihdy radźił. Tu je wulki strach: fara móhła so nadobo sypnyć, dokelž je cyle khipra. A kajke to njelube dopomnjećo za Wašu Jasnosć na našu wjes: sypnjena fara před Wašimaj wočomaj! Dźensa rano běše sylny wětřik a ja słyšach, kak cyły dom we wšěch różkach pikotaše, a bojach so hižo, zo móhł so mi na hłowu sypnyć. Tohodla sym dom wobwjazał a tamle za tón sylny dub přiwjazał, zo Waša Jasnosć z najmjeńša njeby tón njeluby napohlad ducy přez wjes měła: sypnjeny farski dom!“ Wójwoda pohladnywši z krótka na wisatu staru faru, počinaše nětko rozemjeć, a wusmja so k tomu wjesele: „Haha! Ach, tohodla tón powjaz překi přez puć! Jara mudrje sće to činił, knjez farař! Ale, na moje słowo, wotwjazajće jenož nětko khroble postronk! Fara wšak wam njepadnje, mjez tym budźe ju moje wjerchowske słowo zepjerać, dóniž so wjacy njestanje.“ Na to wójwoda hnadnje kiwajo wotjědźe.

Farař bórzy swoje postronki wjesele wotwjazowaše a potom ludźom, kotřiž jomu přihladowachu, powědaše: „Haj, haj, to su wěste wěcy; rozom njetči w měcy! Hdyž druzy nje pomhaja, dyrbi sebi człowjek sam pomhać!“

A joho wupomoc běše woprawdźe wuspěšna. Za dobry tydźeń přińdźe črjóda dźěłaćeri z mištrom do wsy a počinachu fararja wužohnować, kokelž maja krutu přikaznju, staru faru potorhać a skerje a lěpje nowy farski dom natwarić.

Nazymska zhromadźizna Maćicy Serbskeje

srjedu 9. oktobra 1929

popołdnju 1/2 3 hodź. w Serb. Domje

k 25lětnomu dopomnjećudotwarjenja Serbskoho Doma

a wustajeńca wobrazow z Łužicy

Přednoški:

1. **Naš Dom** k. M. Wjerab
2. **Naše wjesne mjena w běhu časow** k. Jan Krawc
3. **Wólby do S. L. R.**

Bohaty wopyt wočakuje

předsydstwo M. S.

Swědomite wuwjedźenjo
wšěch točenjow
kaž **britwjow, nožicow, konjacych nožicow** atd.
J. Hampel
Kotołska hasa 11.

Vogtlandske wumělske **gardiny**
kupujeće stajnje tunjo pola
Kurt Erler w Budyšinje
jenož na žitnych wikach 11
napřeco „Złotej hwězdźe“.

Serbska ludowa banka w Budyšinje

Filialcy we Wojerecach a w Khoćebuzu

Agentury: **w Khrósćicach** pola knjeza **M. Čornaka,**
w Kulowje pola knjeza **Oty Bulanka,**
w Rakecach pola knjeza kantora **J. Rjelki**

Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy zapołožować na knižku a zběhać po potrěbnosći.

Zadanja pjenjezy ze 6—9 procentami

Telefon 3506 a 3507.

Należnosće našoho towařstwa.

Sobustawy na lěto 1929.

Kk.: 639. 640. z Njebjelčic: Jurij Žur, Jurij Ledźbor; 641. z Filipowa: frater Michał Šmitk; 642.–644. z Budyšina: Hana Lubcyna, Madlena Šěrakowa, wučeŕ Krawc.

Sobustawy na lěto 1928.

Čo. 1129. w. K.

Dobrowólny dar za Wosadnik.

Knj. farař M. Bjedrich we Worklecach 3 hr.; hračcy w Radworju 3 hr.

Na Njebjelčanskim jubileju za „Zerja“ 5 hr.

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 30. septembra 1929.

Woły: 177. 1) Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět 57—60 hr. 2) Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene 48—54 hr. 3) Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše 41—46. 4) Mjenje picowane wšěch starobow — . 5) Mjasne — . 6) Husumske z pastwy — . **Byki**: 320. 1) Połnomjasne, dorosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće 57—60. 2) Połnomjasne, młódše 49—53. 3) Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše 44—47. 4) Špatne —. **Jałojcy a kruwy**: 407. 1) Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće 50—53. 2) Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět 53—58. 3) Starše wukorm. kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy 42—46. 4) Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy 43—50. 5) Mjenje a špatnje picowane 32—36. 6) Husumske z pastwy 25—29. **Ćelata**: 745. 1) Najlěpše wukormjene 82—87. 2) Mjenje wukormjene a tajke wot cyca 72—80. 3) Špatne 60—68. **Wowcy**: 763. 1) Młódše a stare, wukormjene 68—72 2) Starše wukormjene 58—65. 3) Mjenje wukormjene (Märzschafe) — . 4) — . **Swinje**: 3308. 1) Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiženjow, hač do 1½lět stare 87—88. 2) Wukormjene 87—88. 3) Mjasne 85—87. 4) Špatne 84—85.

3. oktobra 1929.

Ćelata (582): 1) 85—91. 2) 80—84. 3) 70—78.

Swinje (440): (přez 300 pt.) 1) 88—90. 2) (240—300) 89—90. 3) (200—240) 86—88. 4) (160—200) 84—85.

W Budyšinje zetkamy so

w kofejowni Lehmann

na Serbskej drózy 8.

Najsłódniše konditorske pječwa

Wosebitosć: Torty jako dar při wšitkich składnosćach.

Wšědnje popołdnju a wječor koncert.

Za wšitku kedźbnosć, za zbožopřeća a dary, mi při mojich 70. narodninach wopokazane, wuprajam wšitkim

wutrobny dźak a „Zapłać Bóh luby Knjez!“

W Radworju, w septembrje 1929.

Hańža zwud. Šołćina.

Bóh tón Knjez spožči mi wurjadnu hnadu, woswjećić swój sležborny měšniski jubilej. Při tutej składnosći je so mi wjele nutrnoho a wutrobnoho poźźela wot wosadnych, přećelow a znatych wopokazało. Za wšě zbožopřeća, ertnje a pisomnje wuprajene, kaž tež rjane spěwy a mnohe rjane dary wuprajam z tutym

swój najhorcyši dźak

a wutrobne „Zapłać Bóh tón Knjez!“

W Njebjelčicach, 2. oktobra 1929.

M. Mič, farař.

Serbski Hospodař

ratařske wulkowikowanske towařstwo z wobmj. ruk.

Telefon w Budyšinje čo. 3510, w Khoćebuzu čo. 1247 młyn w Delnim Wujezdźe telefon čo. 13

poruča čistu a wosebje zwuběranu

symjeńtnu rožku (Dobrowičsku)

sylnu we słomje a derje dawacu

kaž tež wšě druhe znate družiny, wosebje

Pettkusku

prěni abo druhi wotsyw

Skazanki hižo nětko přijimamy.

Originalnu Dobrowičsku z plahowańnje w plombowanych měchach hnydom skazać!

Jězdne koła

Wodźewy wot 2,90hr.

Wobswětlenja we wulkim wubjerku

Přisłuški nanajtuńšo pola

bratrow Thomasec

Budyšin, Kamjeńtna dróha 16

Wšě čišćeŕske wěcy

wuhotuje derje a spěšnje

Donnerhakec čišćeŕnja.

Vogtlandske Madras- **gardiny,**

přikrywy na sofy, łoža, blida a diwany, wóskowanki, łožowe šaty

J. Erler, Budyšin

Zwonkowna lawska hasa 10

— Posłužujemy serbscy. —

Meble

Jstwy za knjezow

bydlanske jstwy

spanske jstwy

z dobroho drjewa a napodobnjene

Kuchnje, rjane mustry wot **145** hr.

Też jednotliwe meble

Dobre dźěło, tunje płaćizny!

Płaćenjo po dźělbach!

Při hnydom zapłaćenju wysoki rabat

Pawoł Handrik

Budyšin

Kamjeńtna dróha 32

při Drjewowych wikach

Wróćiwši so wot rowa našeje lubeje maćerje, přichodneje maćerje, sotry a wowki

Hańže Hajnoweje

z Časec,

kotruž je Bóh luby Knjez derje wobstaranu po krótkej khorosći do swojeje njebjeskeje domizny wotwołał, wuprajamy wšitkim, kotřiž su na pustym wječoru za nju so modlili a ju w bohatej ličbje k rowu přewodźeli, naš **najwutrobniši dźak** a

„Zapłać Bóh tón Knjez“.

W Časecach, Njebjelčicach a Berlinje,

na dnju pohrjeba, 28. póžnjeńca 1929.

Zrudni zawostajeni.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadża kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za reklamowy rjadk w teksće so 50 pj. płaći. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Zamołwity redaktor: Kapłan Józef Nowak w Budyšinje, Kirchplatz 2. — Pokładnik: Jurij Šołta, wučeř, Před šulerskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćernje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje z póstšekowym kontom: Drježdźany 33458. Dalokoréčak čo. 3895.

41. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **12. oktobra 1929.** | **67. lětnik.**

Radikalni Serbja.

My Serbja dyrbimy sebi často wjele lubić dać. Lubosć swěta, našich přećelow a njepřećelow je nas posypała z mjenami čestnymi a nječestnymi, rjanymi a lózymi, khwalobnymi a wohańbjacymi.

Z prěnja dyrbimy prajić, zo z cyła tak jara za titlemi — njech su zasłužene, njech nic — hłódni a žarliwi njejsmy. Budźemy tež dale žiwi, hač z nimi, abo bjez nich. Prjedy wšak prajachu nam: dobri Serbja. „Die Wenden sind ein gutes Volk". Haj, pućowachu po swěće a do wočow nas khwalachu. Derje wěmy, zo ma naš lud hišće tež swoje dobre strony a počinki, byrnjež sebi wuznali, zo tak zlě wjacy njeje z mjenom dobrych Serbow. Druhe słowo — do wójny — słyšachmy: pobožni Serbja. Předewšěm mamy khětro raznje rozeznawać mjez zwonkownej a znutřkownej pobožnosću, mjez skutkami pobožnosće wot našich wótcow zdźěděžinymi kaž su to Bože służby, cyrkwine wobrjady, pobožne putnikowanja na hnadowne městna, starodawne nabožne nałožki a tak dale a mjez znutřkownym zmyslenjom, woprawdźe pobožnym žiwjenjom wosrjedź telko wabjenjow a złych přikładow našoho časa. Tola wo tym dźensa njesmě rěč być.

Dale nam často praja: hłupi Serbja. Haj, to je hižo něšto, za čož dźensa nowy swět mócnje reklamu čini, na čož premije wustaja a za tajkimi ludźimi łóji. Je mjenujcy też hišće jena hłuposć, kiž je po prawym mudrosć a rěka: njedaj so natyknyć wot ducha nětčišoho časa! Njepraji Knjez samón: dźěći tutoho swěta su mudriše we swojim žiwjenju, dyžli dźěći swětła? Tu maće jejko! Štož swět mjenuje mudrosć, móže być najwjetša hłuposć a štož ma swět za hłuposć, móže być najwjetša mudrosć. Z přikładami njechamy posłužeć.

Tohodla so ze słowom wo hłupych Serbach njehodźi po prawym wjele započinjeć, prjedy hač njewěmy, we čim po prawym naša hłuposć wobstoji. Tola dale!

Nětko přińdźemy k tamnomu słowej, kotrež, wosebje po dnjach politiskoho powróta často zasłyšiš a to — bohužel — też z horta Serbow samych, z horta studowanych Serbow, z horta bojaznych a bjezkarakternych Serbow, haj samo swojich najlěpšich přećelow. A što praja? Haj, wy sće hewak patentni a dobri ludźo a njechamy to najmjeńše na wami wustajeć, ale přejara radikalni! A prašamy so: haj, w čim dha? Počinaja swoje brjemješko wusypować, zo wšudźom swoje Serbstwo wuzběhujemy a druhe měnjenja potłóčujemy, zo sebi za Serbow přewjele žadamy a druhim ničo njepopřejemy, a tak dale.

Smy přeswědčeni, zo 90 % z tych, kotřiž tute rjane słowo radikal w hubje noša, z cyła njewědźa, što wone rěka. Też tu płaći: dajće tola słowam jich prěnjotny zmysł wróćo a skěršo so zrěčimy. Telko hary a zwady je we swěće, zo so ludźo mjez sobu ze słowami bija a ani njewědźa, što słowa woznamjenjeja. Tak też tu! Słowo radikalny přińdźe z łaćonskeje rěče a woznamjenja: něšto z korjenjom wućahnyć abo wukorjenić, dokelž: radix je serbske słowo korjeń.

Štóž něšto — pak dobre pak złe zamóže z korjenjom ze swěta wotstronić, potajkim wukorjenić — tajki je radikalny!

Najprěńši radikalny je zubny lěkař, dokelž joho powołanjo je tola, zub z korjenjom wućahnyć. Hdy bychu naši Serbja k tajkomu přišli z tołstym licom prajicy: wućehńće mi hnydom rapaka, kiž mje w nocy a wodnjo ćwěluje, ale nic tak radikalnje, bychu sebi dyrbjeli lubić dać, zo jim po jich přeću krónu wotłama, ale korjeń třacy wostaji. Potajkim zubny lěkař dyrbi radikalny być abo nic? Tak też kóždy druhi lěkař. Abo měniće wy, zo tohodla khodźiće k lěkarjej, zo by z wašej khorosću a z tym z wašej móšnju sebi hrajkał, a nochcył was radikalnje kurěrować?

Wězo budźa stajnje tajcy Serbja na swěće, kotrychž žadyn lěkař tutoho swěta a też tón w Posole nic, njezamóže wustrowić, dokelž wo nich płaći tosame, kaž před lětami do wójny raz přińdźe k fararjej wotunkany človjek, prajo, zo chce z cyrkwje wustupić. Farař swojoho kmótra znajo, sydźe so k pisnomu blidej, přihotowa sebi wulke listno a praji k tamnomu: To je tak ważny podawk, zo dyrbju protokol wo tym pisać a wy podpisać. Potajkim: najprjedy, čohodla chcejće z cyrkwje wustupić? Tamny wotmołwja: ja sym „direkt freisinnig

und keiner Reformation mehr fähig". So wě, zo tamny njeje wustupił a protokol hišće dźensa wo žortniwym podawku swědči. Nam so zda, zo mamy tež pola nas tajkich Serbow, kiž su we swojich serbskich nahladach tohorunja direkt freisinnig und keiner Reformation mehr fähig. Hdyž potom tajcy přińdu a rěča wo radikalnych Serbach, je nam, jako by slepy wo barbach přednošował.

Wšo dobre na swěće je a dyrbi być radikalne. To rěka, zo njemóže a njesmě pódla sebje ničo ćerpjeć, štož njeby dobre było, abo tajke haćało a kazyło. Tež wěrnosć je cyle radikalna. Kula njeje štyriróžkata a čorne njeje běłe. Potajkim wšo dobre, wěrne, rjane na swěće je total radikalne a njemóže a nochce pódla sebje něšto widźeć abo měć, štož njeby dobre, wěrne, rjane było. Tak je najpřeńši radikalny a najbóle radikalny Bóh luby Knjez samón. Potajkim móža so radikalni Serbja z tym tróštować, zo su w dobrym towarstwje. Bóh je njeskónčnje dobry, njeskónčnje wěrny a njeskónčnje rjany a njemóže ničo pódla sebje ćerpjeć, štož njeby było dobre, wěrne, rjane. Tohodla su tež joho — Bože — kaznje cyle radikalne. Ja sym Knjez twój Bóh! Njeje to radikalnje dosć prajene? Njedyrbiš žanych druhich Bohow pódla mje měć a tak dale. Widźiće: wšo radikalne recepty, radikalne wukazy!

Bóh pósła na swět swojoho jednorodźenoho Syna Božoho. A Boži Syn běše runje tak radikalny. Njepraji wón, zo njeje přišoł, zakoń zběhnyć, ale dopjelnić? Njeprajł wón: ja — a nichtó druhi — sym puć, wěrnosć a žiwjenjo? Štóž za mnu kroči, njekhodźi w ćmě? Štóž njeje ze mnu, je přećiwo mi! Štóž njewěrí, budźe zatamany! Móžeće sebi wy radikalniše wučby myslić, jako tute?

Runje tak radikalna je joho swjata cyrkew a dyrbi być. Wšě druhe cyrkwje njejsu z dawna tak radikalne a porokuja našej cyrkwi jeje radikalnosć a mjetaja jej słowa: njetolerantna, njeznjesliwa, do hele zatamaca cyrkew wokoło wušow. A wona je tak radikalna, zo ju to ani njemyli a da jim rěčeć, dokelž njewědźa, što činja.

Wzmiće sebi katechismus do rukow a wukńće z njoho, kak radikalna cyrkew je. Praji wo sebi: ja sym prawa wot Khrystusa założena cyrkew, jenož ja mam połnu, čistu wěrnosć a khowam jeničcy prawe srědki wobhnadźenja a wumóženja, swoje swjate sakramenty we swojim klinje. Praji: ja sym njezmylna cyrkew we wěcach wěry a křesćanskoho žiwjenja a ja sym sama wozbožaca cyrkew. Nichtó njemóže k zbóžnosći přińć, khiba přeze mnje, přez to, zo je a byrnjež njewidźomnje mój sobustaw, zo moje kaznje dźerži a přez moje hnadowne srědki zbóžnosć dóstawa. Njejsu to wšo radikalne wučby? Njedyrbjeli naši njeradikalni Serbja tohodla khětro kedźbniši być ze swojimi porokami, hdyž widźa, w kak dobrym towarstwje so radikalni Serbja derje być dadźa?

Też wot nas žada sebi Bóh přez joho cyrkew radikalne zadźerženjo: nichtó njemóže dwěmaj knjezomaj służić. Pak budźe jenoho hidźić a druhoho lubować. Hladajće: naši njeradikalni Serbja spytaja tutón recept, kiž Knjez sam jako njemóžny wupraja. Woni bychu najradšo wšěm knjezam służili, najradšo pak němskim. Woni bychu dźensa na swjedźenjach juskali: našu rěč je Bóh nam daril, Bóh kiž swěty wodźi a jutře w němskich kołach a nam Serbam njepřećelnych zjednoćenjach pomhali. tutu rěč, kiž je Bóh nam daril, kaž wčera spěwachu, dajić, Serbow prawa přikrótčeć a to, štož je njeprawda a křiwda a to wostanje do wěčnosće a před sudnym stołom Božim, to jako prawu methodu němskoho zarjadnistwa wukhwalować.

To wšak njeje radikal — to też my wěmy — ale to je bjezkarakternosć a zaprěwanjo wšeje wěrnosće, lubosće k swojomu a sprawnosće. Tohodla: pak sy radikalny a mjenuješ z Bohom čorne čorne, dobre dobre abo sy bjez karaktera a tebi je wšo jedne, što z twojim ludom woraju.

Potajkim, Bóh ći praji: Budź radikalny! Bjez kóždoho wumjenjenja dopjelń moju wolu, dźerž moje swjate kaznje! Ja žane kompromisy njeznaju. Njebudź žana ścina, wot němskoho wětřika hibana! Sy-li zhrěšił, maš so radikalnje polěpšić! Swjaty sakrament pokuty je sakrament radikalnoho polěpšenja. Ći, kotřiž so radikalnje polěpšić njechaja, so tohodla tutoho radikalnoho lěkarstwa zdaluja. Radikalni dyrbimy być. Też bur a kóždy hospodar je radikalny. Wón hlada, zo by ze swojich polow pjanku radikalnje, z korjenjom wotbył. Wón radikalnje hospodari. We swojej hródźi ma radikalny porjad, też we swojich knihach. Hdźe by dźensa bur přišoł při nětčišich wobstojnosćach, nochcył radikalnje swoje hospodarstwo přeměnjeć po nětčišich žadanjach! Wě, kak mało rožka płaći. Tuž hlada, zo ze swojeje hródže najwjacy wućehnje, hlada na to, zo ma dobre, wysokoprocentne mloko, zo ma strowy skót, tuž wostaji jón dołho na pastwje a tak dale. Potajkim tu wě bur: ja mam radikalny być. Ale, hdyž so jedna wo to, zo tola te same zasady płaća też wo joho narodnych a nabožnych winowatosćach, tu počina joho słowo radikal šerić a nastróžeć a fuk — je w druhim lěhwje. Wšak njedawno praji serbski hospodar před druhowěriwymi a druhonarodnymi: Ich bin kein Wende mehr! Njeje to też radikalna hłuposć, radikalny njerozom a njedźak, to na hłowu stajić a prěć, štož je Bože postajenjo a Boža wola? Tajki tohodla Serb wostanje a budźe jako Serb sudźeny wot nas a wot Boha. To by Bóh luby Knjez wjele dźěła měł, chcył kóždy dźeń narodne zapiski a štamróle tam horjeka wuporjedźeć, kaž sebi ći deleka to wumysla po jich konjunkturje. Kotřiž njejsu radikalni, su z wjetša konjunkturni Serbja, kaž němska worclowa industrija a druhe zjawne wobkhody, kiž z procentami, tantijemami, rabatom, zakrytymi depositami dźěłaju. Tak naši njeradikalni Serbja!

Hdyž rěkaše po wójnje: w nowym wulkim serbskim staće njetrjebaja so dawki płaćić, njetrjeba so skót njepřećelej wotedawać, njetrjeba so móšnja wobroćeć — o, to běchu wšitcy radikalni Serbja a měnjachu: naše Serbstwo z procha stawa.

Potajkim serbski lud dyrbjał tajkim po wysokich procentach Serbstwo zapłaćić, do jich zakow tantijemy sypać a dividendy z listonošerjom do domu nosyć a na někajkej ruskej bancy w Nišninovgorodźe skhowane konto wotewrić, potom by so znajmjeńša płaćiło na zemi: Serb być!

Potajkim widźimy, zo je wšě blawkanjo na radikalne Serbstwo jenož zakryty a skhowany hněw, zo je naš serbski lud tak mały, tak khudy, tak teptany, tak we swětowej politicy mało płaćacy, zo so njestoji za to a njeje hódź, so jako Serb znać a wuznać. Je pak to karakter? Njeje to twój nan a njeje to twoja mać, dokelž je khudy a khuda? Njeje to twój Bóh a Wumóžnik, dokelž bě khudy a pjenjezy farizejam do zakow njetykaše? Hladajće, kajke konsekwency ma tajke njeradikalne Serbstwo!

Radikalny Serb to rěka najprjedy: cyły Serb, žadyn procentowski!

Radikalny Serb to rěka potom: kruty Serb, žadyn butřankowy, žana ścina!

Radikalny Serb to rěka: zasadny Serb, kiž ma krute, wěste, njepřeměnite zasady a nahlady, wot kotrychž njespušći a byrnjež joho kołkowali.

Vir esto! piše swjaty Pawoł: budź muž, potajkim też serbski muž! Tute Pawołowe křesćanstwo je też te joho mištra a Knjeza!

Radikalny Serb je njepowalny Serb, kaž serbske duby su. Radikalny Serb je njebojazny Serb, žadyn zajećk w dźećelu! Radikalny Serb je też njepokupny Serb a njeda so nihdy z cuzymi, mazanymi pjenjezami

a lesćiwymi słowami a wuhladami na wunošne zastojnstwa, na karieru, na title a dostojnosće popadnyć a pokupić, z jenym słowom: radikalny Serb je karakter a wumrěje radšo jako khudy sćerb, ale z čistym swědomjom dźe ze swěta prajo z bamžom Hrjehorjom, kiž wumrě we wuhnanstwje: sym sprawnosć lubował a njeprawdu hidźił, tohodla wumru we wuhnanstwje. Někotryžkuli Serb je dyrbjał twjerdy wuhnański khlěb jěsć tohodla, ale njeje so dał zhibować.

Radikalny Serb njeznaje žane łaženjo k nohomaj, žane liščenjo, žane mědlizanjo, njeznaje žane kompromisy, žane kalkulacije, žane Geschäftsserbstwo, žane židowske knify.

Po swojej rěči w Kafarnaumje stoji Zbóžnik kruty kaž stołp a njepowalny jako skała před swojimi wučownikami, wot kotrychž bě hižo wjetši dźěl wotpadnył a so jich praša: chcejće tež wy woteńć? A swjaty Pětr jako jich hort praji: ke komu dyrbjeli hić? Ty maš słowa žiwjenja! To bě radikalna wotmołwa!

Tež před nami stoji dźensa naša mać, naša serbska mać a pokazujo na serbskich wotpadnikow so nas praša: chcejće tež wy hišće woteńć? Radikalny Serb wě, što ma wotmołwić. Tamny budźe so wić jako waka w próše.

Nětko přińdu jako rozkaći hrěšnikojo tamni jedyn po druhim prajo: haj, tak my to njeměnimy, kaž wy pisaće. Tež my smy Serbja z čełom a dušu. My njechamy jenož žanu haru, chcemy měr, němski Michał njesmě so na nas złobić, my chcemy tež druhomu něšto popřeć a što pomha nam to dźeržeć, štož je postajene k rozpadej?

Prawa zasadna radikalnosć we wěcy, we wěrnosći a prawdźe je pak sobuželniwa, wodawaca, sćerpliwa, cyle tajka, kaž swjaty Pawoł póstnicy nam lubosć wopisuje. Naš Zbóžnik, kiž bě we wučbje a swojich kaznjach tak radikalny, bě we wobkhadźe połny smilnosće a lubosće, haj, samo joho njepřećeljo so pohóršowachu na tym, zo z hrěšnikami wobkhadźuje. Lubujće swojich njepřećelow, praji wón a tež radikalnym Serbam płaći tute joho słowo. Kruty přećiwo njewěrnosći, błudej, lózosći a njeprawdźe, połny lubosće pak přećiwo błudźacomu, hrěšacomu, nas hanjacomu. To je wotkaz Zbóžnikowy, to je wučba cyrkwina.

Potajkim tež radikalni Serbja maja rozeznawać mjez błudom a błudźacym, mjez wěcu a wosobu. Bohužel wšitcy a stajnje to nječinja. Kak móhli hewak pisać wěcy we swojich „Listach“, kotrež z lubosću ničo wjacy činić nimaja a katolscy duchowni sebi zakazuja, zo ći, kotříž ani katolski katechismus njeznaja, chcedźa mjez duchownymi klasificěrować, jako jeni njebychu to činili, štož druzy! Te mjena, tam mjenowane, so za to podźakuja, dokelž je z tym prajene, zo su tamni narodnosć wyše stajeli jako wěru. Bohu dźak, zo to wěrno njeje. A hdyž „Listy“ pisaja wot druhowěriweje strony: wěra njeje wohrožena, ale narodnosć, tuž wotmołwjamy jim: po tym, štož wy činiće, pisaće, je hižo wot was a wašich stron wěra wohrožena. Štož chcyšće prěć, sće ze swojimi słowami wuprajili — Quod erat demonstrandum!

Tak zawdajmy sebi rucy: radikalni Serbja a tež ći njeradikalni a prajmy: štóž za swój lud wustupuje, jón škita, za njón dźěła, swoje mocy čěła a duše za njón wopruje, tajki lubuje radikalnje swój wbohi lud, je njesebičny, njesprócniwy dźěłaćeŕ w Knjezowej winicy a nježada druhoho myta, jako jene kaž swjaty Domaš: Jenož tebje, o Knježe!

Z tutym radikalnym zmyslenjom a skutkowanjom ma pak zjednoćena być prawa, sćerpna, znjesliwa, dołhočakowaca lubosć, kaž praji swjaty Pawoł: lubosć je sćerpliwa, je dobroćiwa, njeje zawistna, njeje samokhwalna, njenaduwa so, njeje česćelakomna, njepyta swojoho wužitka, njeda so rozhněwać, njemysli złoho. Wšitko znjese, wšitko přećerpi. Z tutej lubosću chcedźa wot nětka Serbja mjez sobu wobkhadźować. Jeni, zo tak lohko słowo radikal do huby njewozmu, zo sebi njebychu jazyk wožahali, ći druzy pak, zo jim z wutroby wodawaju, wšak často tamni njewědźa, što činja.

Qua—

Politiski rozhlad.

Po Stresemannowej smjerći.

Tak nahle zemrětoho němskoho ministra zwonkownych należnosćow, Stresemanna, su za statne wudawki zańdźenu njedźelu z wulkimi česćemi w Berlinje pokhowali. Wšě časopisy wukhwaluja joho zmužite a wuspěšne politiske skutkowanjo. Jendźelski ministerski president Mac Donald, kotryž nětkle runje w Americy přebywa, je tam při officielnym witanju w amerikanskim sejmje přileżnosć wužił, zo by tute Stresemannowe skutkowanjo wosebje khwalobnje wuzběhnył — podawk w amerikanskich stawiznach dotal njesłyšany. Lědom, zo je Stresemann woči začinił, započinaja w Němskej wobćežnosće dla joho nastupnika. Němski kancler, socialdemokrat Müller, je bjez toho, zo by so ze swojimi druhimi ministerskimi kolegami někak rozrěčał, hišće při wotewrjenym kašću němskomu presidentej Hindenburgej jako nakhwilnoho naslědnika poručił dotalnoho hospodarskoho ministra dr. Curtiusa, kiž je kaž Stresemann sobustaw němskeje ludoweje strony. Z tutym wašnjom pak njeje centrumska strona spokojom. Curtius tež jenož nakhwilnje tute město sobu zastoji. Štó budźe ze Stresemannowym woprawdźitym naslědnikom. Rěka, zo by prälat dr. Kaas, předsyda centrumskeje strony, město najlěpje wupjelnił. Tola je bohužel khorowaty. Tuž ma dr. Wirth dobre wuhlady. Tola tež socialdemokratija tute zastojnstwo za sebje žada a by dr. Breitscheidta namjetowała. Rěka tež, zo by so naslědnik měł z diplomatije wzać a tu so mjeno němskoho pósłanca dr. Hoescha w Parizu mjenuje. Z toho wšoho je dowidźeć, zo postajenjo naslědnika njebudźe tak lohka wěc.

Němsko-francózske potajne jednanja.

Wo potajnych jednanjach wěstych prominentnych němskich a francózskich wosobow dla přichodnych poćahow mjez Němskej a Francózskej, kotrež mějachu k samomu krutomu zwjazkej wjesć, je so w poslednim času mnoho pisało. „Nationalliberalna Correspondenca“ bě je wotkryła. Wšelacy wjednicy z praweje strony so mjenowachu: na němskej stronje Rechberg, Klönne, Ehrhard atd., na francózskej Paul Reynaud. Město zo su němscy wjednicy wěc khutnu měli, wudawa Reynaud swoju jězbu jenož jako jězbu k studowanju němskeje powójnskeje neutrality. A tu je namakał „dwoje mjezwočo Němskeje“: na jenej stronje officielna měrna Němska, na druhej fanatiska mjeńšina, kiž by rad pod njewšědnymi wobstojnosćemi knježeŕstwo přewzała.

Z Češkeje.

Kaž smy před tydźenjom pisali, přihotuje so Češka na nowowólby, kotrež maja 27. oktobra być. Samo dr. Beneš, minister zwonkownych należnosćow, kotryž bě, zo by we dotalnej koaliciji z ministrom być mohł, swój zeński mandat złožił, zasy kandiduje a to we swojej stronje narodnych socialistow na prěnim městnje. Češcy agrarnicy su na prěnje městno zwotkhorjenoho ministerskoho presidentu Šwehlu postajili, mjez tym, zo w Słowakskej za nju wustupuje prjedawši minister Hodza. Wobě stronje, wosebje pak prěniša, staj nimale liberalnej. Katolska češka ludowa strona ma trochu wobćežnosće na Morawje, hdźež je ze strony wuzamknjeny dotalny zapósłanc Čuřik dźěł křesćanskich dźěłaćeŕskich organizacijow k sebi sćahnył a nowu stronu twori. Z tym wězo křesćanska posicija ćeŕpi. Słowakska ludowa strona je přez wótre zasudźenjo dr. Tuky do najwótrišeje oposicije přešła a swojeju ministrow dr. Tisu a dr. Lahaja wotwołała. Dr. Tuku pak, kiž je dla wjelepřerady k 15 lětnomu jastwu zasudźeny, su na prěnje městno kandidatneje lisćiny stajili. Tuž budźe wólbne wojowanjo

ćežke a wótre. Prälat Hlinka, wjednik słowakskeje ludoweje strony, zastupuje stojnišćo, zo ma so Słowakska ze wšěmi srědkami škitać „před Čechami a jich husitiskimi a socialdemokratiskimi škódnosćemi a zo je Tukowe zasudźenjo jenož wupłód tutoho škódnoho wliwa“. Tohodla praji, zo ma so Pittburgske zrěčenjo přewjesć: autonomija Słowakskeje.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Naš najdostojniši knj. biskop dr. Christian Schreiber, z dobom też administrator noweje Berlinskeje diecezy, je zańdźenu pónđźelu prěni raz w Berlinje pobył, zo by zarjadowanjo nowoho biskopstwa wuspěšnje dale wjesć mohł. Z ordinariatskim asserom dr. prof. Köhlerom přijědźe na Anhaltske dwórnišćo, hdźež knjez delegaturski rada msgr. Banaš a knjez Rennoch biskopa witaštaj. Na to poda so do podzemje basiliki swjateje Jadwigi, zo by so při rowje wotemrětoho swjećacoho biskopa dra. Deitmera pomodlił. We wjerchbiskopskej delegaturje bě na to interne posedźenjo. Na druhi dźeń so knjez biskop zasy do Budyšina wróći. Wo tym, hdy so na wobstajne do Berlina přesydli, njeje ničo znate.

— Zańdźenu wutoru je nowy wokrjesny hejtman swoje tudomne zastojnstwo přewzał. Joho powita dotalny zastupjeŕ wokrjesnoho hejtmanstwa wyšši knježeŕski rada dr. Kästner, kotryž jomu w mjenje zastojnikow dowěru k nowomu předstajenomu a swěru w służbje tołmačeše. Na to poréča knjez wokrjesny hejtman sam k zhromadźenym zastojnikam. Też my Serbja mamy dowěru k nowomu wokrjesnomu hejtmanej.

Z Klóštra Marijineje Hwězdy. W našej młodowni zarjaduje nowozałoženy wokrjes Budyšin—Kamjenc za młodźencow swój prěni wokrjesny zjězd. Sobotu wječor zahraja młodźency na klóštrskim dworje dźiwadło, jeli hrozne wjedro, pak něhdźe pod třěchu. Njedźelu rano je zhromadna Boža mša, dopołdnja wuradźowanja a wólby. Popołdnju w 5 hodź. so zjězd skónči.

Z Worklec. Pjatk, 4. oktobra, jako na swjedźenju swj. Franciska Asisiskoho, swjećeše naša kapałka swjedźeń škitarstwa. Z tuteje přičiny mějachmy w našej kapałcy třidnjowsku pobožnosć, nawjedowanu wot najdostojnišoho kapucinskoho patera Franca Maria z Liberca. Swjatočnosć dyrbješe w ludźe wěru wožiwić a skutkownu sćinić pomhać, kaž bě to za čas swj. Franciska a swj. Thereski, kotrejež swjedźeń dźěn so dźeń prjedy swjeći. Worklečenjo wužichu pilnje składnosć, so přisporić w žiwej wěrje. K swj. woprawjenju přistupi na swjedźeńskim dnju samym přez 100. Dokelž běše na swjedźeńskim dnju wosadny knjez farař zadźewany, dźeržeše knjez misionar sam wulke kemše. Přez cyły dźeń přikhadźowachu pobožni k česćowanju Najswjećišoho. Při popołdnišich pobožnosćach běše kapała kóždy króć přepjelnjena, junu wot šulskich dźěći samych — najebać najnjeńšich neplacych žnjow. Při wječornym předowanju bě cyrkwička přepjelnjena. Swětnomu duchej so wotrjec, njehódź znjesć, so na Boha dowěrjeć, k tomu sebi mocow naprosyć w Najswjećišim Sakramenće — to je, k čomuž nas swj. Franciskus ze swojim samsnym přikładom napomina. Mócniwa khutnosć sapaše ze słowow předarja, wosebje, hdyž pominaše k přećiwjenju přećiwo njehańbitosći, kajkaž so tón čas w žonjacej drasće pokazuje. Wulcy wukhwalowaše pócćiwu serbsku drastu. Po předowanju wobnowichu přitomni před Najswjećišim swjatočnje křćeński slub. Wosebje da sebi duchowny wótc slubić, zo budźa wšitcy z mocu wojowac přećiwo njehańbitej žonjacej drasće, zo so njeby přitłóćiła do našich wsow a domow a cyrkwjow. Z bamžowskim požohnowanjom, z khwalbnym kěrlušom a sakramentalnym požohnowanjom so triduum a škitarski swjedźeń našeje kapały skónči.

Ze Serbskich Pazlic. Radupodawanjo za maćerje wotměje so tu wutoru 15. oktobra pop. 1/23 hodź. pola Kralec. Lěkaŕ budźe přitomny.

Z Kulowa. Pónđźelu rano w třećej hodźinje wudyri woheń we wozowej kólni skótnoho wikowarja Kreuza a wupřestrě so spěšnje też na hródźe a statok murjerja Jana Hajncy. Kreucec twarjenja so z cyła wotpalichu, kaž też prěni poskhod Hajncec domskoho. Škoda je nimale wulka, Kreuzec maja jenož nizko zawěsćene.

Maćica Serbska.

Lětuša nazymska zhromadźizna Maćicy Serbskeje dyrbješe dopomnjećo na 25 lět wobstaća Serbskoho Domu w Budyšinje we swojich sobustawach wobnowić. Na prěnim městnje rěčeše knjez zarjadnik Serbskoho Domu Michał Wjerab wo stawiznach nastaća tutoho wulkotnoho twara, kotryž swědči wo woporniwości a nadobnosći našich sławnych prjedownikow. (Dokelž su stawizny Serbskoho Domu znajmjeńša mjez młódšimi njeznate, podawamy w tutym čisle přednožk cyły). Ze zahorjenosću a dźakownosću prijimachu připosłucharjo wuwjedźenja knjeza wyššoho wučerja.

W druhim přednošku „Naše wjesnje mjena w běhu časow“ pokazowaše rěčnik, knjez wučeŕ Jan Krawc, na prěnjotne pomniki, kotrež wo serbskich wsach powědaja. We hłubokim a rozšěrnym přepytowanju přeńdźe mnohe lisćiny a zapiski, z kotrychž nam hišće wulke pokłady našich ležomnostnych a wjesnych mjenow zakhowanych leža, na wułożerja čakajo. Přitomni dźakowachu so rěčnikej z bohatym přikleskom.

Dokelž so Serbska Ludowa Rada po nowych wustawkach woli a Maćica Serbska dweju wotpósłancow do njeje pósćele, nawjedowaše knjez předsyda nětko wólby štyrjoch sobustawow, dweju wotpósłancow a jeju zastupjerjow. Wuzwoleni buchu jenohłósnje: knj. farař Cyž-Hajničanski, knj. farař B. Šwjela ja Delnjołužičan, knj. justicny rada dr. Herrmann a knj. blidarski mištr P. Lubjeński z Bukec.

Sćěhowachu hišće wšelake naprašowanja a wujasnjenja. Přitomni skónčichu zhromadźiznu z wuspěwanjom poslednjeje štučki našeje narodneje hymny: Časo přichodny.

Wopytari překłapi tón raz rjana wustajeńca wobrazow, předstajacych motivy z našoho serbskoho kraja, naše serbske narodne drasty a druhe. Zastupjeni su tam molerjo: Kuba, Trstenjak, M. Nowak, Hajna, Krausa, Friedemann a Popowić. Wustajeńca wostanje hišće sobotu a njedźelu wotewrjena wot 10—12 a 2—4 hodźin, zo bychu też dalše kruhi přiležnosć měłe, wobrazy ze serbskoho kraja sebi wobhladać. Njech přez tute wobrazy nowa škrička lubosće za naš serbski kraj we wutrobach wobdźiwarjow so zapłomjeni!

Serbski Dom.

(Přednošk knjeza wyššoho wučerja Wjeraba na Maćičnej zhromadźiznje, 9. 10. 1929.)

Spominamy dźensa na jubilejnej zhromadźiznje, poswjećenej wopomnjeću 25lětnoho wobstaća našoho Serbskoho Domu, najprjódcy toho dnja, na kotrymž knjez farař Imiš tu we dworje staroho doma zakładny kamjeń k tutomu twarej położi. My dopominamy so, kak twar ruče k njebju rosćeše — kak so skónčnje deleka w kofejowni swjatočnje wotewri a poswjeći přez knjeza biskopa Łusćanskoho. Kak tehdom hordźe zhladowachmy k wysokim swislam a z radosću čitachmy hordozne a spokojace napismo: „Trać dyrbi Serbstwo, zawostać!“ Ze zahorjenjom spěwachmy tu wosrjedź ilustreje zhromadźizny k zawodej dwójny kwartet: „Bóh žohnuj tebje, Łužica!“ a potom khwatachmy dale k pruzy do „Krony“, zo bychmy wječorne předstajenja přihotowali. Wo tym wšěm wam ničo dale powědać njecham. — Tola moje mysle sahaju na dźensišim jubilejnym dnju dale do zańdźenosće, do časow, hdyž hišće njemějachmy našoho krasnoho Doma.

Stawizny nastaća Serbskoho Doma su hódne, zo by je kóždy dobry a swěrny Serb dokładnje zeznał. Knjez prof. Jan Bryl je w zběrcy: „Słowjanske rozhlady“ čisło druhe zajimawu knižku wudał z napismom: „Serbski Dom w Budy-

šinje, stawizny joho nastaća a wuwića. W Budyšinje 1924". Tule knižku poručam wam należnje. Spisowaćel je ju zestajał po wućahach z Maćičnych protokolow a dóstanjemy přez nju nimale dospołny wobraz w joho dźensišim zarjadowanju. Tak je spisowaćel dopjelnił, štož w napismje přilubi.

Ja njecham wo knizy referować, tola budu w mnohich dalšich wułożenjach so na nju złożeć.

Hdyž so w našim rjanym měsće rozhladujemy, wosebje, hdyž kedźbliwje studujemy jeje priwatne a zjawne twarjenja, budźe naše wóčko cyle wěsće putane přez hordy twar Serbskoho Doma. Přirunajće — prošu — w duchu twarby našoho města mjez sobu! Mamy jenož jedyn dom, kotryž mohł so někak měrić ze Serbskim Domom. To je sukelny dom na nutřkownej lawskej hasy. Tola też wón njewobstoji pódla Serbskoho Domu. Je wo 20 lět starši a nosy na sebi kołk swojoho njeskładnoho časa.

Naš dom čini swojomu twarcej — Drježdźanskomu jara znatomu architektej Grothe — wšu česć.

„Artificem comendat opus!" Móžemy hordźi być na to, zo mamy tu wosrjedź města tak hódny, tak hordozny a pyšny dom, zo kóždy cuzbnik ze spodźiwanjom a z wokřewjenjom po nim horje zhladuje k módrym njebjesam. Ja přeprošuju Was, zo byšće ze mnu w duchu wróćo dóšli k časej, hdyž ideja přichodnoho doma počinaše mysle našich wótčincow putać — jich wutroby hrěć — jich duchowne mocy napominać a k wšelakim projektam jich namołwjeć.

„Per aspera ad astra!" Wšo dobre a hódne wurosće jenož z woporow. Bjez prócy a sebje zapřećow njezamóže človjek ničo njezakhódnoho wuwjesć. To wuča nas też stawizny našoho Doma.

Před našim duchownym wóčkom wustupuje česćehódna krasna postawa našoho njezapomnitoho Jana Arnošta Smolerja. Wón je wótc a załožeŕ našoho Doma. Joho wulka nadobna a njesebična duša jewja so jasnje w joho narěči k wurjadnomu dnjej Maćićnej zhromadźizny 8. póžnjeńca 1873:

„Wysokočesćeni knježa! I. Wy wšitcy wěsće, zo je so w lěće 1866 we hłownej zhromadźiznje Maćicy Serbskeje na mój namjet wobzamkło, pjenjezy za to hromadźić, zo by so z jich pomocu dla zaměsćenja maćičnych zběrkow, kaž też Maćicy sameje w swojim času kmany dom kupił abo natwarił. Wy też wěsće, zo su k dosahnjenju tajkoho wotpohladanja pjenjezy zhromadźować počeli, zo pak maćičny wubjerk w tutym nastupanju njeje tajku móc nałožić móhł, kaž by trjeba było, dokelž Maćica prawo juristiskeje wosoby hišće njeměješe. W nazymu zańdźenoho lěta je wona tuto prawo skónčnje dóstała, a ja sebi tohodla jako nětčiši předsyda našoho towarstwa wotmyslich, so hnydom ze wšěmi mocami za dóstaće maćičnoho domu starać. Při spočatku běch teje mysle, najprjedy trěbne pjenjezy nahromadźić a potom hakle za nje dom kupić abo natwarić. To by za mnje samoho njestrašny, tola pak też jara dołhi puć był, kotryž drje by towarstwu za 20—30 lět skónčnje k dóstaću doma dopomhał abo snadź też — njedopomhał, a tohodla so mi wón njelubješe.

Tuž wobzamknych, na swój samsny risiko dom kupić, a jón potom, hdyž je zapłaćeny, Maćicy wotstupić, jeli maćičny wubjerk tajke poskićenjo za dobre spóznaje. Při rozmyslenju tajkoha plana so mi też to za nuzne zdaše, zo by Maćica swoju samsnu knihićišćeŕnju měła, kiž by w maćičnym domje swoje město dóstała, a zo by w tutym domje wyše přebytkow za zběrki a knihownju też wobšěrna sala była.

Mjez tym zhonich, zo je na różku zwonkowneje lawskeje hasy a lawskich hrjebjow dom čo. 688 z dworom, dosć wobšěrnym, a z pódlanskej zahrodu na předań. Ja so potajkim hnydom k jeje wobsedźerjej podach a na prašenja, kak droha ta ležomnosć je, nazhonich, zo chce ju za 20000 toleŕ předać. To so mi w prěnim wokomiknjenju zatrašnje wjele zdaše, ale po wobhladanju cyłoho statoka a po jojo krasnym położenju dyrbjach sebi prajić, zo je snadź telko hódny a zo bych jón měł kupić, jeli to wobstojenja přizwola. A jako spomnjeny wobsedźeŕ rjekny, zo chce 10000 tl. kupnych pjenjez na ležownosći stejo wostajić, so mi też kupjenje móžne zdaše, ja pak so tola, prjedy hać wěste słowo rjeknych, k znatemu, wěcy wustojnomu a pjenjezy-mějacemu podach, zo bych so joho wo radu a pomoc woprašał. A jako tón měnješe, zo by to dobra kup była a zo nuzne pjenjezy — ale jenož na krótki čas — dóstanu, dźěch a tu městnosć za 19500 tl. kupich.

Ja móžach drje nětko trochu wodychnyć, ale žanoho prawoho měra tola njedobuch, dokelž widźach, zo je trjeba, pjenjezy — nic na krótki, ale na dlěžši čas zwjeć. Duž wobzamknych, do Rusowskeje pućować a tam za tym hladać, zo bych wot bohatych zemjanow pjenjezy jako dar wuprosył abo tola při nich pjenježnu požčeńku sčinić mohł. K tajkomu pućowanju bě pak wjele pjenjez nuzno, a dokelž sam wjacy njemějach hać 35 tl., sebi 200 tl. požčich, 50 dóstach za wotstupjenje wotnajatoho wobydlenja — a móžach so potajkim z 285 tl. na puć podać."

Ze Smolerjowych słowow spóznajemy joho idealnu dušu, kotraž joho ideju napřeco stojace zadźěwki pře lohko bjerješe. To nazhoni njeboh' Smoleŕ sam ruče dosć, hdyž do Ruskeje přińdźe dary hromadźić. Też tehdom běše hižo ćežko dosć, pjenjezy dóstać. To njeboh' Smoleŕ bólnje dožiwi. Dźesać njedźeli je w Ruskej přebywał a je sebi wjacore póduše wotběhał a přez 400 tl. dalšeho dołha sebi napraskał. Swój nadawk wšak skónčnje po zadwělowacych hodźinach w Pětrohrodźe dócpě přez dobru wutrobu wěstoho Bašmakowa, kiž jomu skónčnje poslednje pobrachowace 6000 tl. požči.

Šěść lět pozdźišo přińdźe Smoleŕ do nowych ćěsnosćow. Přez smjerć prjedawšoho wobsedźerja Maćičneje ležomnosće bu jomu na domje ležaca hypotheka 10.000 tl. wupowjedźena. Na druhe dalše mjerzanja a njeměry dla herjekanja wšoněmcow ani spominać njechamy. — Z nowa poda so nětko hižo khorowaty a zestarjeny Smoleŕ na puć do Ruskeje. Dwě lěće tam wosta a měješe ćežke a wostudłe jednanja z konkursowym zarjadnikom — Bašmakow běše mjenujcy mjez tym sam cyłe swoje zamoženjo přisadźił — a konkursowy zarjadnik chcyše nětko Maćičnu ležomnosć w Budyšinje sudniscy předać dać, zo by te 6000 tl. wot prěnjeje požčonki zasy dóstał. — Skónčnje wumóži joho Wilem Bogusławski, čestny sobustaw Maćicy Serbskeje a dobry přećel M. Hórnika, z nuzy. Jomu poradźi so, požčonku na 2000 tl. znižić a trěbny pjenjez w Pětrohrodźe přez dobroćelske towarstwo zwjesć. Pjenjezy mějachu so jomu za 3 lěta a to bjez danja zasy wróćić. Z tym bu M. S. z dołholětnych wuskosćow wumóžena. Smoleŕ běše přez ćežke starosće a wobćežnosće pućowanja swoju strowotu cyle přisadźił. Cyle wosłabjeny wróći so domoj wosrjedź lěta 1883 a zemrě lěto pozdźišo na sćěwkach swojoho poslednjoho ruskoho přebytka.

Přez Jana Ernsta Smolerja sta so potajkim mócna kročel doprědka k zaměrej wot wšěch swěrnych sobustawow Maćicy, z njewšědnej žadosću hižo z dawna wočakowanoho. Hižo na hłownej zhromadźiznje 1861 wustupi farař Jenč-Palowski z namjetom, zo by sebi Maćica za swoje narodne potrjeby a zběrki wosebity dom kupiła, a slubi k tomu jako prěni dar 100 toleŕ, 1863 namjetowaše Michał Hórnik rozesłanjo zjawnych próstwow wo składowanjo darow za kupjenjo Maćičnoho Domu.

Hakle lěta 1869 wustupi wubjerk M. S. z namjetowanej próstwu na zjawnosć. Podpisana je wot 15 sobustawow. Su to sćěhowaci knježa: E. Rychtař; J. E. Smoleŕ; Michał Hórnik; W. Jakub; Dr. Dučman; B. Pjech; K. A. Fiedleŕ; J. Kućank; J. Herman; H. Zejleŕ; Khorla Jenč; H. Imiš; A. Bergan; H. F. Wjela; dr. Pful.

Próstwa měješe jara snadny wuspěch. Prěnje 50 toleŕ dari farař Zejleŕ a druhe rěčnik Mosig-Kłosopólski. Jutrowne wotličenjo 1870 wupokazuje 116 toleŕ 20 nsl. jako wuzbytk zběrki. Wotličimy naspomnjene 100 toleŕ, njewostanje za wšěch druhich daŕićelow přewjele.

Hdyž běše Smoleŕ jako fundator našoho doma ze swojimi Budyšskimi přećelemi ćežke lěta přežiwił, zastupichu domowe należnosće pod nowym wjednistwom Michała Hórnika do měrnišich kolijow. We swojim prěnim referaće nazymu 1885 wuznawuje Hórnik:

„Nětko móžemy potajkim wobstać a mamy nadźiju, zo za něšto lět nowotwarbu domu M. S. spóčnjemy, hdyž mjez Serbami a jich přećelemi dalšu pomoc dóstanjemy. Nowy dom M, S. dyrbi so twarić — čim prjedy, ćim lěpje za Serbowstwo . . . Nowotwarbu wězo njepóčnjemy prjedy, dóniž 60000 hr. pjenjez njenahromadźimy. Z tym njeměnimy cyłe twarjenjo nadobo wuwjesć, ale jenož połojcu, z kotrejež dokonjenjom by hižo wunošk tajki był, zo by so druha lóže twariła a kredit so nadešoł. Nětko mamy hakle 4000 hr. . . ."

Hórnik měješe z časami nuzu, zahorjenosć swojich sobudźěłaćerjow stužić, hdyž přewóhniwje za tym žadachu, zo by so z nowotwarom skerje lěpje započało. —

Nowy sekretaŕ bu jutry 1881 knjez prof. dr. Muka. Po joho namjeće założi so jutry 1882 wosebity fond za nowy Maćičny dom. (Přichodnje skónčenjo.)

Z cyrkwje a swěta.

Z Vatikanskoho města. Swjaty Wótc Pius XI. budźe snadź jubilejne lěto hač do junija 1930 podležšić. Na naleto 1930 su hižo wjacore procesijóny w Romje přizjewjene a Swj. Wótc chce jich wobdźělnikam też přileżnosć dać, zo bychu jubilejny wotpusk dobyć móhli. —

K dopomnjeću na 8. lěto swojoho pontifikata je Swjaty Wótc medaliju zhotowić dał, kotraž na rubej stronje twar gregorijanskeje uniwersity pokazuje. — 1. augusta bu vatikanski póst wotewrjeny. Na prěnim dnju bu 2 mil. znamkow předatych za 86,4 mil. lirow. Popołdnju přińdźe Swj. Wótc sam na póst, zo by jón sebi wobhladał.

Francózska. Swjaty Wótc dari klóštrej khudych Karmelitkow w Lisieuxu, hdźež běše mała swj. Therezija žiwa była, krasny kwěćel (kumštnych) kwětkow. Wón běše jón na dnju zbóžnoprajenja česćowneje sotry Therezije Franciski wot wutroby Jězusoweje dóstał. —

30. sept. bu w Lisienxu założeński kamjeń k nowej kathedrali położeny. Wón budźe na mjeno swj. Theresije poswjećeny. Z dobom wotměwa so tam wulki misijónski kongres z wulkimi swjatočnosćemi. Njedźelu na swjatoho Michała njesechu relikwije swjateje po měsće. Nocy běše w cyrkwi nócna Boža mša.

Španiska je sebi ligu wutworiła napřećo zjawnej njepócćiwosći. Wosebje wojuje so napřećiwo strašnym a njepócćiwym kniham.

Zagrjeb. Južnosłowjanscy biskopja zeńdźechu so pod wjednistwom arcybiskopa Bauera k zhromadnym wuradźowanjam. Biskopja žadaja wot knježeŕstwa, zo by so skónčnje prašenjo mzdow za katolske duchownstwo romskoho a grekskoho rita dorjadowało. Mzdy su tukhwilu tak nizke, zo dyrbja duchowni we wšěch dźělach kraja najwjetšu nuzu ćerpjeć. Orhodoxni duchowni su wo wjele lěpje stajeni. Dale žadaja biskopja, zo bychu při krajnych uniwersitach katolske fakulty so druhim runja stajiłe. Tuž dyrbjeli so wšě katechetiske města při šulach wobsadźić, štož so też hišće přewjedło njeje. Hišće dalše prašenja runoprawa mjez woběmaj wěrywuznaćomaj předležachu zhromadźiznje. Knježeŕstwo stoji dospołnje pod sylnym wliwom prawosławneje cyrkwje.

Naš lubušk je khory.

Hdyž počina dźěćo khorić, hakle tak prawje spóznaješ, kak wšelakore wašnička su. Jeni lěkarja ani widźeć nochcedźa. Jeli maju bolosć, dha zakusnu ze zubami, njepraja to dale — su stajnje strowi. Tajkich lubuškow dyrbimy khwalić — kruteje wole dla. Tola też wobkedźbować je dyrbimy! A čohodla? Haj, při nich móža so khorosće druhdy woprawdźe tak zahnězdźić, zo to potom dalšomu wuwiću a rosćenju škodźi. . . Druhe pak so samo kóždeje kapki krewje naboja.

A třeća družina móličkich je hižo dosć mudra a překlepana — činja jako khori — su wumysleni khori. Su mjenujcy pytli, zo z khorymi nan, mać, haj, wšitcy druzy wjele rjeńšo, luboznišo wobkhadźeja. Potom njetrjebaja do šule — dóstanu dary, lěpše jěść — atd.

Lubušk snadź takle woła: Maći, mje w boku kała, brjuch boli! Njemóžu dale wjacy wutrać!"

A što čini nětko mać, nan? Njeposłuchatej-li na tajke skorženja, je wězo też wopaki. — Dyrbja pak dźěćo zapleńčić — je majkać, tujkać? Też to nic. By to škodźało nahladnosći maćerje — druhich. — Wšako dźěćo jeba, so při sebi wjeseli, hdyž maja druzy nuzu — haru.

Wěm nětko za wšě pady dobry srědk: Počinali lubušk žałosćić na ranje, připołdnju, na wječor, wšo jeno, do łoža z nim. Staršej pak njedyrbitaj je wobžarować atd. Raznje njech prajitaj: „Pospytaj raz, zo by so derje wuspał — ze sparom bolosće zańdu." Nětko móžeš činki swojoho lubuška wot nazdala wobkedźbować. K łožej so njesydaj! Njepraj: „Dóstanješ plack, cokor". — Rjekń: „Dyrbiš so posćić. Žołdk chce też powotpočnyć".

Bórzy nětko dowidźiš, hač je dźěćo woprawdźe khore. — Strowe so wuspi a chce zasy stawać. Wotwuknje bórzy jebać. — Wě nětko, zo z tajkej wumyslenej khorosću ničo „popadnyć" njemóže.

Ale što z tajkimi, kotřiž su woprawdźe skhorjeli? Nó, za tych je łožo też najkmańše. Ćopłota a měr wjele brachow zaćěritej. Łožo je prěnja lěkařska pomoc. Přiběra-li khorosć, njetrjebaš sebi porokować, zo sy što zakomdźił. Měj so potom dale po tym, štož miłosćiwa sotra abo lěkaŕ poručuje.

Wěrnosć je zjebała.

Bosymnich pater Cyprian jědźeše ze železnicu domoj. W železniskim wozu zetka so z wosobnej žónskej, kotraž z hłownoho města přikhadźejcy bě sebi tam drohotnych brabantskich cankow za nowu rejwansku drastu nakupiła. Ducy po puću zabawještaj so z přećelnej rozmołwu, a tak so jimaj spěšnje khwila miny. Blizko mjezy počinaše tej žónskej cankow dla zatrach być, zo budźe traš khětro wjele cła płaćić dyrbjeć. Tuž poprosy bosymnicha, zo by na hranicy jeje drohotne canki do swojeje kapucy skhował. „Moje zmachi", rjekny, „budźa drje kedźbliwje přehladować, pola was pak njebudźa ničo podhladnoho pytać." Pater pak ji wotmołwi: „Mojedla khowajće sebi swoje canki do mojeje kapucy, wšak je wulka dosć. Sam sebje njetrjeba nichtó přeradźeć. Wšak maja zastojnicy też hort a jazyk. Ale to wam z časom wuznawam: łžeć wašich cankow dla ja nihdy njebudu. Budźe so mje zastojnik prašeć, rjeknu čistu wěrnosć!" „I, dajće sebi pokoj!" měnješe žónska, „was tola nichtó přesćěhać njebudźe!" A prjedy hač z woza wustupištaj, tykny swoje canki mnichej do kapucy. Potom dźěštaj hromadźe do cłownicy. Hnydom za durjemi stojacy zastojnik wopraša so patera: „Maće što cła hódne?" A pater wotmołwi z prawdu, zo so žónska při nim wustróža: „Haj, wězo mam brabantske canki za nowu rejwansku drastu." A při tym hišće z woběmaj rukomaj swój habit rozćahny. Přeto pak so wšitcy zastojnicy wótře wusmjachu a wostajichu mnicha dale na pokoj, zo móžeše bjez wobćežowanja dale hić. Hdyž běštaj do nowoho ćaha zastupiłoj, přiswoji sebi žónska zasy swoje canki. Tak bě wěrnosć ludźi zjebała.

Płaći też do našoho časa.

Lěta 1895 běše něhdźe w Neutitschein w Awstriskej zjawna zhromadźizna. Socialdemokrat Šlosnikel měješe wulku rěč. Mjez druhim też rozprawješe, kak ma cyrkeŵ w Awstriskej nimo měry wulke zamoženjo. To wučinja

na wšě tysac milijonow šěsnakow. Kelko zboža by to do ludu přišło, hdy by so tuto zamoženjo wuswojiło a do luda rozdźěliło! Na to wotmołwi jomu ze zhromadźizny knjez nimale takle: „Cyłe cyrkwine zamoženjo w Awstriskej wučinja we wěrnosći lědma štyri sta milijonow šěsnakow. Z toho pak zastaruja so njeličomne cyrkwje. A ći, kiž su sebi je natwarili abo wot swojich prjedownikow namrěli, maja runje tosamo prawo, sebi tam swoje duchowne zbožo pytać, kaž sebi druzy druhdźe swoje ćělne zbožo hladaja. Tež njeličomne klóštry a klóštrske stawy, kotřiž za zbožo ludu dźěłaja, so z toho žiwja. A wjele šulow a khorownjow na joho ramjenjomaj stoja. Nimo toho pak móže kóždy, štóžkuli rodźi, so do tutoho zamoženja sobu dźělić a je sobu wužiwać, to trjeba jenož jako bratr do klóštra zastupić a po klóštrskim rjedźe swoje žiwjenjo rjadujo pilnje dźěłać. Ale što praji rěčnik k tejle wěrnosći? Lěta 1874 je Anselm Rotšild, bohaty žid we Winje, na wšě tysac a štyri sta milijonow šěsnakow pola wyšnosće k wuličenju herbskoho dawka přizjewił. Što by Rotšild prajił, kajkej woči by wuwalał, hdy bych tehdom jomu rjekł: Knježe Rotšildo, ja chcu so wobrězać dać a wšitke kaznje wašeje wěry a swójby šwarnje dopjelnjeć, jenož tole žadam: chcu so do wašoho zamoženja sobu dźělić! Prajće mi, što drje by Rotšild rjekł?!“ A sćěhowace směchi a žorty běchu na knjezowej stronje.

Wšelčizny.

Njemóžna wěc. Šuler přińdźe trochu pozdźišo do šule. A wučeŕ jomu porokuje: „Přečo přikhadźeš tak pozdźe.“ Šuler so zamołwjejo: „Naš nan je mje khwilku nuznje doma trjebał.“ Wučer: „To je njeporjad! Ty maš w prawym času w šuli być.“ Šuler na to sprawnje: „Ně, knjez wučeŕ, to so njehodźeše; naš nan je mje z kijom měrił, dokelž sym so wčera před wječorom na lodźe přepadnył.“

Towarstwowy powěstnik.

„Jednota“, towarstwo kat. Serbow za Budyšsku wosadu, ma jutře njedźelu, 13. oktobra, měsačnu zhromadźiznu w Serbskim Domje. Bohaty wopyt wočakuje

předsydstwo.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1929.

Kk.: 645. z Pozdec: Pawoł Bulank; 646. z Różanta: Pětr Ditrich; 647. z Hrańcy: Jurij Wjeńka; 648. ze Sernjan: Herman Rota; 649. z Budyšina: Michał Rab.

Dobrowólny dar za Wosadnik.

Knjez Michał Rab z Budyšina 0,50 hr.

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 7. oktobra 1929.

Woły: 206. 1) Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět 58—62 hr. 2) Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene 50—56 hr. 3) Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše 42—48. 4) Mjenje picowane wšěch starobow — . 5) Mjasne — . 6) Husumske z pastwy — . **Byki:** 240. 1) Połnomjasne, dorosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće 59—62. 2) Połnomjasne, młódše 51—57. 3) Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše 45—48. 4) Špatne —. **Jałojcy a kruwy:** 378. 1) Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće 52—56. 2) Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět 55—60. 3) Starše wukorm. kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy 44—48. 4) Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy 44—52. 5) Mjenje a špatnje picowane 33—39. 6) Husumske z pastwy 25—30. **Ćelata:** 674. 1) Najlěpše wukormjene 85—90. 2) Mjenje wukormjene a tajke wot cyca 76—82. 3) Špatne 64—72. **Wowcy:** 692. 1) Młódše a stare, wukormjene 68—72 2) Starše wukormjene 58—65. 3) Mjenje wukormjene (Märzschafe) — . 4) — . **Swinje:** 2529. 1) Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiženjow, hač do 1½lět stare 90—92. 2) Wukormjene 90—92. 3) Mjasne 90—91. 4) Špatne 84—85.

10. oktobra 1929.

Ćelata (614): 1) 88—94. 2) 82—86. 3) 68—78.

Swinje (2529): (přez 300 pt.) 1) 89—91. 2) (240—300) 90—92. 3) (200—240) 89—91. 4) (160—200) 84—85.

Tunje płaćizny! Wulki wubjerk!

Pisane a běłe cychi.

Najlěpše wupjerki / płachty.

Damast, blidowe a taflowe ruby, ručniki (serviety), trjenja, trěwki, nósniki, makošaty, normalšaty.

Košlace barchenty, košlacy płat.

Wjetše dźělby zbytkow z twornjow.

Hilger, Lotzowa dróha 20I (žane klamy)

W Budyšinje zetkamy so

w kofejowni Lehmann

na Serbskej drózy 8.

Najsłódniše konditorske pječwa

Wosebitosć: Torty jako dar při wšitkich składnosćach.

Wšědnje popołdnju a wječor koncert.

Serbski Hospodaŕ

ratarske wulkowikowanske towarstwo z wobmj. ruk.

Telefon w Budyšinje čo. 3510, w Khoćebuzu čo. 1247 młyn w Delnim Wujezdźe telefon čo. 13

poruča čistu a wosebje zwuběranu

symjeńtnu rožku (Dobrowičsku)

sylnu we słomje a derje dawacu

kaž tež wšě druhe znate družiny, wosebje

Pettkusku

přeni abo druhi wotsyw

Skazanki hižo nětko přijimamy.

Originalnu Dobrowičsku z plahowarnje w plombowanych měchach hnydom skazać!

Swědomite wuwjedźenjo

wšěch točenjow

kaž **britwjow, nožicow, konjacych nožicow** atd.

J. Hampel

Kotołska hasa 11.

Vogtlandske wumělske **gardiny** kupujeće stajnje tunjo pola

Kurt Erler w Budyšinje

jenož na žitnych wikach 11 napřeco „Złotej hwězdźe“.

Serbska ludowa banka w Budyšinje

Filialcy we Wojerecach a w Khoćebuzu

Agentury: **w Khrósćicach** pola knjeza **M. Čornaka,**
w Kulowje pola knjeza **Oty Bulanka,**
w Rakecach pola knjeza kantora **J. Rjelki**

Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy zapołožować na knižku a zběhać po potrěbnosći.

Zadanja pjenjezy ze 6—9 procentami

Telefon 3506 a 3507.

„Jednota“ tow. katol. Serbow za Budyšsku **wosadu,** ma jutře njedźelu, 13. oktobra, měsačnu zhromadźiznu w Serb. Domje. Bohaty wopyt wočakuje
předsydstwo.

Jězdne koła
Wodźewy wot 2,90hr.
Wobswětlenja we wulkim wubjerku
Přisłuški nanajtuńšo pola
bratrow Thomasec
Budyšin, Kamjeńtna dróha 16

Vogtlandske Madras- **gardiny,**
přikrywy na sofy, łoža, blida a diwany, wóskowanki, łožowe šaty
J. Erler, Budyšin
Zwonkowna lawska hasa 10
— Posłužujemy serbscy. —

Meble
Jstwy za knjezow
bydlanske jstwy
spanske jstwy
z dobroho drjewa a napodobnjene
Kuchnje, rjane mustry wot **145** hr.
Też jednotliwe meble
Dobre dźěło, tunje płaćizny!
Płaćenjo po dźělbach!
Při hnydom zapłaćenju wysoki rabat
Pawoł Handrik
Budyšin
Kamjeńtna dróha 32
při Drjewowych wikach

Za nazymu a zymu
namakaće pola mje we wulkim wubjerku:
mužace płašće w nowočasnych tkaninach 35, 42, 55—95 hr.
zwjeršniki ze somoćanym khornarjom 42, 55—85 hr.
zdobne mužace wobleki barbojte, wulki skład česanoho suknja, módre, najlěpši wudźěłk 65—98 hr.
smoking, zaruna za měru, dobra kajkosć
suknjane woblečenja we wšelakich płaćiznach
kosmate płašće wot 20—45 hr.
gumijowe wodźewy, jara tunjo 16, 22, 28, 36 hr.
zymske khabaty wšelakich družin wot 12 hr.
dźěłanske kholowy 5, 6,50, 8 hr.
kholowy z česanoho suknja, wulki wubjerk
sportske kholowy 8, 10, 12, 14, 15, 18 hr.
khabaty do wětřika we wšěch płaćiznach 6, 10, 12, 17 hr.
podšite wětřikowe khabaty 18—24 hr.
Rjane žonjace płašće
Nowočasne barbojte tkaniny, hobrski wubjerk
otomany, čorne a módre, jara płaćizny hódne
krimske a astrachanske płašće a pjezle tunjo
seal-plišowe wodźewy, dobre družiny
krasne holčace płašće we wšěch płaćiznach
hólče přewobleki we wšel. barbach 8, 9, 12, 18 hr.
hólče kholowy 2.75, 3.50, 5—6 hr.
Franc Mrštny
Šiće po měrje — Wulki skład tkaninow
Budyšin — **Kamjeńc**
Bohata dróha 4 — Cwingerska dr. 16
Ke Kamjeńskomu hermankej 13. a 14. okt.

Hamburgski kofejowy skład w Kamjencu.
Tunje poskićenjo k hermankej!
Kedźbu Naše 28 pj. poražki! Kedźbu

1/2 punta	popjeŕkowe łamanki (Pfefferminz)	jenož	28 pj.
1/2 „	kokusowe husćeńki	„	28 pj.
1/2 „	mjedowe kóstki	„	28 pj.
1/2 „	malenowych plackow	„	28 pj.
1/2 „	kisałe lizanki	„	28 pj.
1/2 „	mejskich łopješkow	„	28 pj.
1/2 „	Hamburgskeje měšeńcy	„	28 pj.

atd.

Tunja šokolada

4 tafle	šokolady z dobroho mloka, 100 gr.	jenož	1.— hr.
5 „	„ ze sad. smjetany, 100 gr.	„	95 pj.
5 „	„ z lodow. smjetany, 100 gr.	„	95 pj.
3 „	1 jědźna, 1 mlokowa, 1 worjechowa kóžda 100 gr.,	jenož	85 pj.
1/2 punta	smjetanoweje moka-šokolady	„	80 pj.

atd.

Najsłódniše čajowe přikuski	1/2 punta	jenož	48 pj.
1/2 punta	poprjancow. dłóžicy (Pflastersteine)	„	30 pj.
1/2 „	koleskatoho pječwa (Keks)	„	30 pj.

Dale poručamy
za kermuše wšě potrěbki za pječenjo

Najlěpšu muku, kejžorski wućah,		punt	28 pj.
„ „ masotnu,		„	30 pj.

Mandle, rózynki, kokosowe truhanki, małe rózynki, připr. brjóžkowe póčki (město mandlow),
čerstwy paleny kofej 1/4 punta 0.70, 0.80, 0.90, 1.—, 1.10, 1.20 hr.
Na wšě twory, z wuwzaćom cokora, 6 % spustka
Thams & Garfs
Kamjenc, Knježa dróha 5

Ze swj. sakramentami domawobstarana je dźensa rano 1/25 hodź. zbóžnje wumrěła naša luba starosćiwa mać a wowka

Marja zwud. Žurowa
rodź. Lukašec

swojeje staroby 83 lět 9 měsacow. Poručamy jeje njesmjertnu dušu do pobožnych modlitwow wěriwych a prosymy wjeledostojnych kk. duchownych wo memento při wołtarju.

W **Ralbicach, Konjecach** a **Njebjelčicach,** 9. okt. 1929.

W mjenje žarowacych zawostajenych:
Jakub Žur, arcyměšnik a farař.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadża kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawčštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za reklamowy rjadk w teksće so 50 pj. płaći. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki scelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Zamołwity redaktor: Kapłan Józef Nowak w Budyšinje, Kirchplatz 2. — Pokładnik: Jurij Šołta, wučeŕ, Před šuleŕskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćerńje (měj. tow. ss.Cyrilla a Methoda) w Budyšinje z póstšekowym kontom: Drježdźany 33458. Dalokoreč̆ak čo. 3895.

42. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **19. oktobra 1929.** | **67. lětnik.**

Hura! Kermuše tu su!

Tak někotryžkuli zasy juska a skaka! W serbskej cyrkwi w Budyšinje jenož tak někak z ćicha swoju kermušu kóždolětnje woswjeća. Khiba, zo so tykancy njejsu poradźiłe abo njeje kermušne swinko dokormjene? Njech je, kaž chce. Wšitcy druzy w Serbach swjeća swoju kermušu kaž so słuša, z dostojnej haru, z ropotom a rjepotom, z fidličkami a widličkami, z wulkimi wočemi a hłódnym brjuchom do kermuše a ze skaženym žołdkom a skiwlacymi dźěćimi po kermuši. Tón sebi njewěstu na kermuši popadny — tamna swojoho zhubi, dokelž druha so jomu lubješe. Stary nan za kachlowej ławku so wjeseleše, zo je do kermuše wšo z pola dom a derje zdźěłane, zo lětsa rěpa a kał jim do kermuše njezmjerznje a stara mać dawno hižo powěda, zo jich Kata, kiž bě so do Delan loni wudała, přijědźe lětsa z małej wobradu na kermušu. Holcy noša kermušne zatołkane khuty k šwalčam a hólcy běhaja pjekarjej po cigarety kaž cybnjeni . . .

To su naše kermušne wjesela. Na někotre je Posoł zabył, wo druhich — je kmańšo — zo njeréči . . .

Při wšěm kermušnym wjeselu a dyrdomdeju na wsy a na rejwanskej łubji pak njechamy zabyć, čohodla po prawym swoje kermuše swjećimy. Někotři wšak raz měnjachu: kermuše su k tomu, zo po napinacych žnjach a dokonjanym dźěle wonka tróšku wotpočujemy, zaderdane čuwy a mučne stawy zasy při kermušnej pječeńcy a słódnych tykancach zasy wupróšimy, samo naš stary zapósłanc, njeboh Kokla-Lisak, bě tutoho měnjenja a kermušu we swojej hamanowej košli dostojnje woswjeći, hačruniž měješe joho přećelne wobličo a wjesoły temperament cyłe lěto kermušu.

Posoł měni, zo kermuša njeje hišće wo ničo pozhubiła na swojej starej wabjacej mocy a sławje, mjez tym, zo wjele druhoho rjanoho serbskoho wjesela je spać šło, je po prawym dobry wupokaz za to, zo njejsu naši Serbja hišće zabyli, k čomu tu kermuše su, zo su wopomnjeńske dny poswjećenja jich wosadnoho Božoho domu.

Budźa-li sebi naši Serbja swój Boži dom do wšoho přichoda tak važić kaž swoje kermuše, potom sława jim! Budźe to jenož k jich zbožu a zbóžnosći. Jeli pak měnja, zo smědźa mjez kermušu a swojim Božim domom smužku sćahnyć, to rěka woboje dźělić, jene wostajić a druhe tež nabok wostajić, by to było jich časne a wěčne njezbožo a najwjetši njerozom, kiž móhli skućić.

Potajkim, kermuša dyrbi nam Serbam zasy tak prawje jasnje do wočow prajić a kermušu dyrbi nam wokoło wušow bruńčeć: što mamy na swojim Božim domje, kak bohaći smy přez njón — kak khudźi bychmy byli bjez njoho! Lubosć, swěra, dźakownosć, wopornosć, wutrajnosć — to njeje jenož znamjo dobroho kermušnika, to je předewšěm znamjo dobroho Serba a joho zmyslenja napřećo swojomu wosadnomu Božomu domej.

My swjećimy wopomnjeński dźeń swojoho zastupa do swěta, hačruniž so na to hordźić njetrjebamy, dokelž smy sebi tehdy tak prawje do čŕjopa stupili. Lěpje je, zo swjećimy wopomnjeński dźeń přijimanja do swjateje cyrkwje, swój křćeński dźeń. To je mudrišo, dokelž tehdy nas křćeńska woda tak derje wumy, kaž so pozdźišo ženje wumyli a wukupali njejsmy. Swjećimy wopomnjeński dźeń swojoho wěrowanja, zastupa do swojoho žiwjeńskoho powołanja a hišće mnoho druhich wopomnjeńskich dnjow. Tuž je zdobnje a khwalobnje, zo swjećimy wopomnjeński dźeń poswjećenja swojoho wosadnoho Božoho domu k swojomu Božomu domu.

Kak ważimy sebi swój dom a statok! Domčk mój luby złoty tudy . . . Třěcha słomjana — tak spěwamy a tak začuwamy! Kak rady khwata kóždy mučny, nadźěłany do swojoho domu! A bě-li dlěžši čas wotdźeržany wot swojoho domu — njech na służbje, njech na pućowanju abo w druhim khłódku — kak khwata zasy dom a wot daloka hižo joho wóčko pyta swoju ródnu wjesku a swój ródny dom a hdyž jón namaka, so kula sleborna sylzička po joho licu.

Kak rudźi so mnohi, zo nima wjacy swój ródny dom, zo je předaty, předołženy, přěhraty a přepity, zo nima swój statok! Kak wjeseli so Posoł, zo je nětko zasy móžno a było też z woporami, zo sebi někotryžkuli Serb twari a staji swój statok. Kak přećelnje a luboznje wita

nas w našich wjeskach mnohi, nowy domčk, woprawdźe kaž zakuzłana, poprancowa khěžka.

Jenož, zo bychu tam přecy dobri, spokojni Serbja bydlili!

Tak nam kermuša z nowa praji, što mamy na swojim wosadnym Božim domje!

Njech je tež naš dom tak rjany, tulny, wulkotny a paradiziski kaž chce, z našim Božim domom so tola runać njemóže!

Njechamy rěčeć wo zwonkownym napohladźe našich serbskich Božich domow, kiž móža so tež hižo zwonkownje widźeć dać a tam, hdźež zerzawizna žerje a murja rozpaduje, nó, wšak su naši Serbja wobzamkli, zo njebudźa so wot druhich, wot Němcow wohańbić dać we swojej woporniwosći k Božomu domej a byrnjež sami khudźi byli kaž cyrkwina myš, za swój Boži dom změja stajnje telko wyše, zo budźa z oficielnym, předpisanym a z dobrowólnym cyrkwinym dawkom wudawki za swój Boži dom kryć. Njedawno přińdźe na wopyt serbska holca, kiž w Němcach služi a powědaše, zo je jich němski farař jej porokował, zo dyrbja nětko w Mišnjanskej diecezy Němcy Serbow živić. Dósta wotmołwu w Serbach, zo njech tamnomu knjezej fararjej praji, hač wón tež wě, kak su w prjedawšich časach Serbja Němcow živili, kelko serbskich pjenjez je přez cyrkwine składby a dobrowólne dary ze Serbow do Němcow šło. Nětko, hdyž su Serbja sami wobkhudnyli a w Němcach je hišće industrielnych a druhich wobkhodow, kotrež tež dźensa hišće telko njesu, zo 12% wot jich dokhodow wučinja 30—50 tysac hriwnow, njeje žadyn dźiw a kumšt, khudomu so smjeć a prajić: my was živimy.

Tola pak je tutón podawk z dobrej wučbu za nas Serbow. Z prěnja pokazuje, z kak šelawymi a wšelakimi wočemi spohladuja na nas Serbow a wšitcy njejsu naši přećelja, byrnjež prajili: Die Wenden sind ein gutes Volk.

Z druha a to je najwažniše, wuči nas tutón podawk, zo so tola zasy dopominamy na swoju česć a swoje winowatosće napřećo swojomu domej a zo sebi wot nikoho prajić a wumjetować njedamy, zo někak zanjechamy swoje winowatosće napřećo swojomu Božomu domej. To by zrudny Serb był, kiž njeměł telko čuća, rozoma a wutroby za swój Boži dom, zo jomu nětko, hdyž je w nuzy, njeby na pomoc khwatał! Je to k wěrjenju, zo prostwy wo dobrowólny dawk bjez wotmołwy wostanu a runje tam, hdźež so jara hordźachu ze swojim cyrkwinym zmyslenjom? Ně, pokazajmy z woporniwym skutkom, zo tež dźensa hišće Serbja Bohu dadźa, štož Bohu słuša! Hdyž sće wy w někajkej nuzy, hdyž chcyše so wam wutroba rozkoćić, hdyž was waše hrěšne hubjeństwo na kolena tłóčeše, je so hdy waš Boži dom wam zaprajił? Njebudźe ani jenoho Serba, kiž mohł sebi zwěrić prajić: ja běch w nuzy, a wy mi njejsće pomhali!

Tuž njech lětuša kermuša tež nam trochu swědomjo přepytuje a Bóh dał, wołóži! Hura! Kermuša! Tak prajće: Hura! Ja dam tež swojomu wbohomu Božomu domej lětsa kermušować a wotewrju swoju smilnu ruku bohaće a hdyž přińdźe do domu prostwa wo dobrowólny cyrkwiny dawk, potom staju swojoho muža. Nam praji něchtó njedawno z mokrym wóčkom: ja hišće ženje wobžarował njejsym, štož sym za Boži dom činił. Bóh je mi přecy z wysokej danju to wróćo płaćił! Haj, tak je! Najwyše procenty płaća so w njebjesach. Jałmožnu dawać njekhudnja a cyrkeŵ w nuzy podpjerać, hišće mjenje wokhudnja.

Njech nam wšěm lětuše kermuše zasy praja: mój Boži dom je mój wótcny statok, mój Boži dom je moja duchowna mać. Je to narodny dom mojeje njesmjertneje duše! W nim so narodźi moja duša k wěčnomu živjenju.

We twojim serbskim narodnym domje, na kotrymž tak wisaš a z połnym prawom, přińdźe ty na swět, płakajo a žałosćejo a nastupi puć do doła sylzow a tola je ći tutón dom tak luby a drohi! We twojim Božim domje bu ty cyle nowa stwórba před Božim wóčkom! Duch Swjaty zaćahny do tutoho domu, Bóh w njebjesach bu twój wótc a njebjesa twoja domizna. Twoja mać ći da twoje časne živjenjo a podja a porodźi će w hrěchach kaž David praji. Cyrkeŵ je twoja lěpša mać. Ta će znowanarodźi za njebjesa a wěčne živjenjo. Swjaty Ludwik, francózski kral, wopušći často Paris a so cyle wosamoći, so podajo do khudoho městačka Poissy. Tam zaby na swój trón, na swoje palacy, zahrody a wšón kralowski błyšć. Tu bě joho wutroba wjesela połna. Tu so jomu zdaše, jako tu měsačk cyle hinak swěći, słónčko rjeńšo zyboli a čohodla? Tu bě dóstał swjatu křćeńcu, tu bu joho mjeno zapisane do knihi wěčnoho živjenja.

Hlejće, lubi Serbja: Takle lubujće swój Boži dom!

Njech husto waše wóčko w dźakownosći wotpočuje na wašim Božim domje! Njech tež zwonkownje njeje tak wulkotny kaž Khrósćanski, njech tež njeje tak wumělski a pyšny kaž Njebjelčanski, njech tež njeje žadyn Baćoński a Radwořski — je tola waš Boži dom!

Dom mój luby złoty tudy. jn.

Politiski rozhlad.

Ludowe požadanjo.

W Němskej dźe nětkle wulke wojowanjo wo tak mjenowane ludowe požadanjo. Kaž je znate, je so po měsacy dołhim wuradźowanju tak mjenowany Youngowy plan dowuradźił, po kotrymž so dalše němske wotškodźeńske płaćenja na přichodne 58 lět rozdźěla. Tute mjezynarodne wučinjenja maja so nětk wot wšelakich parlamentow, potajkim tež wot němskoho, přijeć a tak płaćiwosće dobyć. Z tutym planom so dotalne wunućene płaćenja z politiskoho do mjezynarodno-hospodarskoho dołha přewutworja, z kotrohož, wězo pod lěpšimi politiskimi wobstojnosćemi, so wuwinyć, budźe wězo ćežšo, haj njemóžno. To wšak je wěste, zo žadyn dołžnik rady njepłaći. Z tym liča wšelake woršty w Němskej, hdyž nětkle namołwjeja, cyły plan wotpokazać a ničo płaćić, haj wšěch, kotřiž su so wo wujednanjo z njepřećelami prócowali, jako krajnych přeradnikow před sud stajić. Tole ma so přez ludowe požadanjo stać. Wo to wone dźe. Tola wšak budźe kóždy wuznać dyrbjeć, zo budźe stajnje tón, kiž je wójnu přěhrał, jón tež płaćić dyrbjeć a runjež to bóle njerady činił. Njepřećelju su tola mócni a sylni dosć, sebi płaćenjo wunuzować, a dotalne měrne wujednanja bychu z razom rozbite byłe. A što by było z tym dobyte? Zwonkownje ničo a znutřkownje so njedopjelnjomne nadźije budźa a nowy njeměr a njepřećelstwo do ludu nosy. Tuž k tomu tež naši katolscy biskopja mjelčeli njejsu. Kardinal Bertram-Wrótsławski, předsyda Fuldaskeje konferency němskich biskopow, je so w zjawnym lisće přećiwo tutomu ludowomu požadanju wuprajił a nanajraznišo wotradźa, je podpisać. Wot 16.—29. oktobra mjenujcy wuleža lisćiny, do kotrychž maja so ći zapisać z połnym mjenom, kiž za tute požadanjo su. Hakle hdyž je so dźesaty dźěl wšěch wólbokhmanych w Němskej — to je přez 4 milijonow woleri, přez swoje podpisanjo za njón wuprajił, budźe sejm ludowe požadanjo wupisać móc, při kotrymž je přez 20 milijonow hłosow trěbnych, ma-li płaćiwosće dobyć. Tuž tajke ludowe požadanjo same na sebi hižo ani tajka jednora wěc njeje. Kak so my k tomu stajimy? Najlěpje, hdyž změjemy so po radźe němskich biskopow, to je, hdyž doma wostanjemy a so njezapisamy!

Bratraj Sklarekaj.

Berlin ma swój wulki skandal. Berlin ma, kaž kóžde město, kóžda wjes, swoju samsnu měsćansku radu, swój parlament. Jako daloko najsylniša strona maju tam socialdemokratojo najwjetšu, haj wšitku móc. Njedawno pokazachu ju z tym, zo chcychu wšě katolske miłosćiwe sotry z khorownjow won zmjetać, kaž je znate, chcedźa social-

demokraća wšitko skomunisować. Wšo je jedyn wulki zawod, wšo jedyn wulki konsum. Jednotliwc nima ničo wjacy ani prajić ani předawać ani kupować. Wšo dźe přez měšćanski wulkokonsum. Z małymi ludźimi, z małymi šewcami, krawcami so tute njezaparaja. Tych wone zatołku. Jenož hišće z wulkimi firmami maja wobkhod: en gros. W tym pak je jenož jedyn narod wulki: židźa. Wěšće nětk, čohodla wšudźe jenož wulkowobkhod? wulkokonsum? Zo bychu ći wbozy židźa něšto za dźěło měli a — zasłužili. Ći mali křesćanscy wobkhodnicy móža zawutlić. Tak běše też socialdemokratiske Berlinske wjednistwo — štóž sebi tutych wyššich wjednikow bliže wobhlada, spóznaje, kak to přińdźe — dobrych wupruhowanych „swojich ludźi", židźikow ze Šlezskeje a z rańšoho kraja, bratrow Sklarekow sebi wuzwoliło za tutón wulkowobkhod a wulkokonsum w črijach, drasće atd. Tutaj z wulkej wušiknosću po tysacach a statysacach drastu, črije atd. za město Berlin a joho khorownje, khudobnje, zastojnikow atd. wobstarachu a město Berlin jimaj płaćeše a płaćeše, zo měještaj tutaj dotal khudaj židźikaj bórzy w Berlinje štyri najkrasniše vile, wulke konjency atd., z krótka, zo to jimaj jara derje tyješe. Khori, khudźi wšak stonachu a so hóršachu, zo hubjenu drastu dóstawaja, zo črije za tydźeń rozpaduja. Ale štó so wo to stara. Dokonještaj wšo zamazać. Zamołwitym zastojnikam podawaštaj za tuni pjenjez dobre wěcy, za 80 hr. wobleki, za kotrež wonaj 400 hr. płaćeštaj. Tak samo knjeni Bößowej, žonje socialdemokratiskoho hłownoho měšćanosty, kožuch za 400 hr., kiž 4000 hriwnow płaćeše. Tuž nichtón skóržby njesłyšeše a wšo běše w porjadku. Dokelž pak je človjek jenož krótki čas na zemi, chcyštaj za krótši čas zbohatnić a dokelž na swěće wšo dźe a wosebje we wulkim, pisaštaj zličbowanja a daštaj sebi je zapłaćić za wěcy, kotrež nic jenož, zo njeběchu dobre, kotrež ani podawałoj njeběštaj. Lěta dołho to dźěše. Skónčnje pak so na někajke wašnjo tola wukopa, hdyž bě Berlin wo wjacy hač 10 milijónow škodowany. To je rjana kermuš!

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Naša „Jednota" wotmě zańdźenu njedźelu swoju měsačnu zhromadźiznu w Serbskim Domje. Wopyt njeběše pře bohaty (50). Wobhladachmy sebi najprjedy krasne wobrazy, kotrež je Maćica Serbska we swojej žurli wustajiła. Knjez wyšši wučeŕ Wjerab, hłowny zarjadnik tuteje wustajeńcy, pokaza we swojich zawodnych słowach, kak je lětuša wustajeńca nastała a štó su wumjełcy wustajenych wobrazow. Potom powědaše wo jednotliwych wobrazach. Za zajimawy přednošk wuprajachu Jednoćenjo wutrobny dźak. Na to přednošowaše nam knjez profesor Jan Bryl wo Pražskich swjatowjacsławskich létušich swjedźenjach. Dokelž je rěčnik so na zjězdźe w juliju, kaž też na skónčnych swjatočnosćach wot 27.—29. septembra, wobdźělił, běše přednošk wosebitoho razu, wozjewi so w „S. N.". Dźakujemy so knjezej prof. Brylej za joho dokładny a wobšěrny přednošk. Wo swojim pućowanju do Pólskeje a wo wopyće wustajeńcy w Póznanju rěčeše knjez pismikistajeŕ Č. Leska. Wón pokaza na pólsku wulkotnu wumjełsku wustajeńcu, kotraž běše sławny skutk a bu powšitkownje wobdźiwana. Na wšelakich ličbach móžeše tam widźeć, kak je so Pólska za někotre lěta swojeje samostatnosće pozběhnyła, samsny kraj, hdźež je $4^1/_2$ lěta surowa wójna zakhadźała a kraj zapuscała, hdźež běše 1920 hišće junu wójna z Ruskej. Pólska dósta hakle lěta 1923 swoje rańše mjezy, inflacija přesta so hakle tam w aprylu 1924. Něhdźe 6000 wobrazow ze staršoho a nowšoho časa pokazachu wulku tradiciju pólskoho naroda. Też stary Sultanowy stan, kotryž je kral Sobjeski w bitwje přećiwo Turkam před Winom dobył, je dopokaz sławnoho skutka křesćanskoho pólskoho luda. Wumjełski zmysł pólskoho luda pokaza so wosebje w krasnych narodnych drastach. W lubosći katolskej cyrkwi znamjenješe so wustajeńca přez drohotne ryzma a druhe cyrkwinske drasty a wěcy. Haj, cyła wustajeńca běše symfonija narodnoho dźěła. Też knjezej Lescy, swěrnomu sobustawej „Młodeje Jednoty" horcy dźak. — Knjez předsyda pokaza hišće, kajku ważnosć maja rańše susodne kraje za němske hospodarstwo. Runje tute kraje kupuja w přerězku najwjacy tworow z Němskej a nic z Ameriki, Argentiniskeje a Kanady. Wot tutych poslednich kupi Němska w zańdźenym lěće za 3336 mil. hr. tworow a wuwozy do tutych krajow jenož za 1233 mil. hr. To je třećina. Do susodnych rańšich krajow (Pólska, Češka, Finiska, Rumunska, Wuherska a Južnosłowjanska) za 1769 mil. hr. Pólska sama kupi wot Němskej — byrnjež hišće přecy njejsu wikowanske jednanja dokónčene — za 499 mil. hr. tworow. Přednošk wubudźi powšitkowny zajim. — Jako nowaj sobustawaj přiwzaštaj so do „Jednoty" knjez Jan Zarjeńk a knjeni mandźelska. Dokelž hižo jědnaće ćepješe, dyrbjachmy zhromadźiznu skónčić.

Z Radworja. Tydźeń swjatoho różowca je so po zwučenym wašnju minył. Wotpusknych ludźi běše tu zasy jara wjele. Hižo wot soboty připołdnju přiwožowaše jich železnica z 3 stron; z Khrósćanskeje krajiny, z kotrejež hišće železnicy nimamy, jězdźi pak tu hižo wjacy lět wulke awto. Najsylnišo zastupjeny drje běše z cuzych wosadow zasy susodny Budyšin, nic jenož Serbja, ale też Němcy. Kajke syły cuzych tu běchu, pokazowaše so najlěpje při różowcowym wobkhadźe. Zo bychu tajke črjódy wotpuskarjow přileżnosć k dóstaću swjatych sakramentow měli, wupomhuje tu na tutym swjedźenju hižo přez 30 lět, wot założenja bratstwa sem, kóždy raz cuzy duchowny. Tutu pomoc běše nam zasy knjez arcyměšnik Šołta-Lubijski přilubił. Ale přilubjenjo dźeržeć běše lětsa wurjadnje wobćežne; přetož, hdyž chce wón do Radworja přijeć, dyrbi wězo doma zastupjerja měć. A byrnjež w Budyšinje 14 duchownych było a w Filipowje nic wjele mjenje, njemóžeše tola ani tu ani tam nichtó woteńć. Hakle w Drježdźanach so knjezej Šołće poradźi, w jezuitskim pateru Saileru pytanoho zastupnika namakać. Za tutu prócu su jomu nic jenož Radwořska wosada, ale wšitcy wotpuskarjo derjezasłużeny dźak dołžni.

Z Ralbic. Pućowanske radupodawanjo za maćerje, Ralbicy—Sernjan, wotměje so wutoru 22. oktobra pop. $^3/_4$3 hodź. w Ralbicach pola Brězanec a $^1/_2$4 hodź. w Sernjanach pola Kórenkec. Lěkaŕ budźe přitomny.

Z Kulowa. Pilne dźěło za wólby do měšćanskoho parlamenta knježi w našim městačku a su kóždy tydźeń někotre zhromadźizny. Kóžda strona pyta wjetšinu wolerjow na so sćahnyć, a so też njedliji z tym, zo jim piwoku piwa poskići. A runje tak też, kaž zhonichmy, naše Bratrowstwo hižo njedźele dołho pilnje dźěła za swój nazymski swjedźeń, kotryž 27. oktobra w „Němskim kejžoru" wotměje. Mała je črjódka, kotraž so swěru prócuje, pod wustojnym wjednistwom swojoho prócniwoho dirigentu knjeza kantora Jäckela, rjane spěwy nawuknyć. Bratrowstwo chce tola swojim hišće swěrnym wopytowarjam swjedźenja někotre rjane a zabawne, ryzy serbske hodźinki poskići. Dźěn bohužel z našim Serbstwom dźeń a bóle klaca a młodźina, naša nadźija, wšo druhe hač Serbstwo spěchuje. W našim tak zamučenym času njeje na škodu, hdyž so človjek we swojej maćerščinje też junu zawjeseli. Za to wšak je derje postarane a njesprócne pjero je nam cyle nowu žortnu a dosć směšnu hru napisało, wo kotrejež njesměm wšak wšo pisać, hewak snadź mje přeradnika mjenuja. Tuž lubi Serbja, wopytajmy wšitcy swjedźeń Bratrowstwa w tajkej mnohosći, zo so wulka žurla w „kejžoru" zhibuje. To njech je naš dźak za jich wulku prócu. A kóždy, kotryž doma wostanje, budźe zawěsće škodować, hdyž zhoni, kak rjenje tam běše. Swój k swojomu. -y-

Z Kulowa. Zo bychmy lěpše zwiski z Horinami měli, to rěka ze sakskej Łužicu, je so wjetša ličba pruskich a sakskich gmejnow na sakske zarjadnistwo statnych jězdźadłow z prostwu wobroćiał, zo bychu čaru wot Kulowa do Marijineje Hwězdy a přez Zejicy do Biskopic wutworili.

Posledni čas je hižo raz wobstało, ale bu wšelakich winow dla pozdźišo zasy zawrjena. Próstwarjo so nadźijeja, zo so jich přeco dopjelni. Gmejny su zwólniwe, něšto mało po swojich materielnych mocach přinošować, jeli so njeby čara rentěrowała. Z tym pak so hišće nichtó na wěste płaćizny zwjazał njeje. Jeli so wěstym gmejnam garantowana suma pře wysoko być zda, móže žadanjo bjeze wšoho wotpokazać. Nadźijomnje budże tu wokrjes runje tak zapřimnyć, kaž je to při wutwarjenju druhich čarow činił a tak jednotliwe gmejny scyła ničo přinošować trjebałe njejsu. Z woprědka budże so z mjeńšim wozom jězdźić, tak zo dale jara wulke risiko njenastanje. Wězo budża so we wšelakich gmejnach puće porjedźeć dyrbjeć, wosebje na pruskim boku. Čara ma hić wot Kulowa přez Salow, Koćin, Konjecy, Ralbicy, Nowoslicy, Różant, Kupjele, Wudwor, Klóštr, Zejicy do Biskopic. Budże so na to džełać, zo změje přizamknjenjo čaram do Kamjenca a Budyšina. Hdy abo hač so docyła wotewrić budże, wotwisuje nad wšelakim wuměnjenjom. Do 1. decembra drje so nadźijeć njetrjebamy.

Serbski Dom.

(Přednošk knjeza wyššoho wučerja Wjeraba na Maćičnej zhromadźiznje, 9. 10. 1929.)

(Skónčenjo.)

Jutry 1884 wuda so „lećacy list“ na cyły serbski lud a rozesła so w 6000 eksemplarach po cyłej serbskej Łužicy. We nim rěka mjez druhim:

„Tohodla wobroćamy so z połnej dowěru na naš serbski lud z tej wutrobnej prótwu, zo by wón tutón skutk, kiž ma cyłomu Serbowstwu wužitny być, dobroćiwje podpjerał. My njeżadamy wot našich Serbow jenak wulke wopory — kóždy njech da po zamoženju, pak po swojej khudobje. My smy za nowopjenjeżki khudoho runje tak dźakowni, jako za złoty zamožitoho. Tuž wopruj kóždy Serb po swojich wobstejnosćach šerpatku na woltař serbskeje narodnosće. Wona je nam wot Boha data a potajkim też wěsće hódna, zo za tajki Boži dar też něšto darimy.“

„. . . . Tuž Serbja! podpjerajće wotpohladanjo Maćicy Serbskeje a pokažće, zo hišće serbska narodna mysl mjez Wami knježi! A zo to njeby nikomu ćežko padnyło, móže kóždy swój dar na jedyn króć abo w běhu pjećich lět darić.“

Mjez tym běše strašna ataka Wšoněmcowstwa přećiwo Serbam wudyriła. Prof. dr. Muka bu do Kamjenicy přesadźeny. Farař Imiš wustupowaše ertnje a pisomnje za wohrožene Serbowstwo, tak zo wón sam skónčnje ćežcy skhori a dyrbješe so přez poł lěta w kupjelach lěkować a dalše měsacy hišće w ćichej serbskej holi swoje roztřasene čuwy změrować. Hakle Drježdźanska wustajeńca 1896 přinjese přez wulki wuspěch serbskeje wsy, serbskoho museja a dweju serbskich swjedźenjow w Drježdźanach za Serbow zasy lěpše poměry mjez němskim zjawnym swětom. To ma so Serbowstwo też knjezej prof. Mucy dźakować, kotrohož njesprócniwa dźěławosć a wobrótniwosć je z pomocu někotrych druhich mužow — wosebje Adolfa Sommera — serbsku wustajeńcu hakle zmóžniła.

Při tym zezna so knjez prof. Muka při swojich dźěłach za wustajeńcu z twarskim mištrom Schmidtom a architektom Grothu — dwě znajomstwje, kotrejž mjeńšej za wočakowany nowotwar Maćičnoho Domu najwjetši wuznam. Mjez tym stupi prašenjo twara do poslednich rozsudnych stupjeńkow. Lěta 1895 běše so namjet přiwzał, zo so Maćična ležownosć na žadyn pad njepředа. Jutry 1896 namjetowaše kapłan Šewčik, zo by so jutry 1897 na złotym jubileju Maćicy zakładny kamjeń k nowotwarej położił, štož so potom też sta.

Móžemy drje z dobrym swědomjom prajić: Najwjetše zasłužby wo nowy dom je sebi dobył knjez rada Muka. Njesprócniwje hromadźeše dary, činjo kóžde lěto nowe namjety. Wón zarjadowa rjad „zakładnikow“, družinu „dobroćerjow doma“, wón wudźěleše čestne diplomy a założi „čestnu knihu Maćicy“. Wón doby wědomostnoho radźićela Schmidta a wustojnoho architekta za twar. Też zastupowaše wón stajnje měnjenjo, zo ma so dom tak wulki a pyšny kaž možno natwarić, zo by był trajacy pomnik woporniwosće Serbow za dalše splahi.

Tak jewja so před našimi wočami tři mužojo — hódni wěčnoho wopomnjeća —, kotrymž mamy so na prěnim městnje dźakować, zo smy dźensa „beati possidentes“ našoho Domu: Jan Arnošt Smoleŕ, Michał Hórnik a dr. Arnošt Muka.

Tola wobraz by był njedospołny, njebychmy-li hišće spominali na mužow, kotřiž tohorunja z njewšědnej lubosću a woporniwosću dźěłachu za zaměry Doma. Je to na prěnim městnje Adolf Sommer — knjeza dr. Mukowy swěrny adjutant. Kelko dźěłow měješe wón ze zběranjom a zestajenjom Serbskoho museja — při zarjadowanju Drježdźanskeje wustajeńcy — z přihotami serbskich swjedźenjow w Drježdźanach w času wustajeńcy, dokonjeć. Też Maćične należnosće je stajnje swěrnje podpjerał a spěchował. — Z wosebitej česćownosću a dźakownosću spominamy dale na našoho njezapomnitoho luboho Mikławša Andrickoho, zahoritoho přećela nowotwara.

Kelko paršonskich pjenježnych woporow je wón za dom přinjesł; kelko „twarskich kamuškow“ je wón rozpředał we Prazy jako stajnje potrěbny student ze swojej idealnej, złotej darniwej wutrobu; kelko pjenjez je wón za dom nawikował jako khudy Ralbičanski kapłan ze 450 hr. lětnych dokhodow z joho hodownymi a druhimi zběrkami. Joho „Delanska patentna komisija“ sławnoho wopomnjeća njech je tu dźensa wosebje naspomnjena. — Dale mjenuju tu Jurja Wingera drje najlěpšoho a najswěrnišoho Andrickoho přećela a jomu kongenialna nutura. Też Winger běše horliwy za dom, też wón nawjedowaše swoju zběrańsku komisiju „Molikanow“, sym najposlědniši z jeje „mohikanow.“

Spominać pak chcemy z wosebitym dźakom też na tych mužow, kotrychž dźěła a starosće so započachu, hdyž dom do skutka stupać počinaše, joho murje k njebju horje rosćechu a Maćične městno so z dźěłaćerjemi mrowješe. Su to sobustawy twařskoho wubjerka: Łusćanski — Bartko — Mrózak — Cyž — Nowak (kapłan) — inspektor Schmidt a dwaj sobustawaj měšćanskeje rady. Najwjetšu ćežu z nich mějachu drje njesć knježa just. rada Cyž jako zarjadnik doma a tachantski předar a zdobom sekretar Maćicy Serb. Jakub Šewčik. Posledni přewza pozdźišo hišće ćežke brěmjo zarjadowarja Serb. Museja, hdyž nichtón druhi wo nje njerodźeše. Też knjez redaktor Marko Smoleŕ je we wonych dnjach wjele hodźinow woprował za należnosće nowotwara, a je ze swojej dobrej wěcywustojnej radu twarskomu wubjerkej stajnje rad k służbam był.

Zarjadnicy Doma běchu: 1. rěčnik Matka (Mütterlein) wot 82—93, z woprědka horliwy hromadźeŕ darow — tola hdyž widźeše, zo Serbja so dlijachu, wutroby a móšnje za dom wotewrjeć, popušćowaše też joho horliwosć. Tola wjedźeše wón akty zarjadnistwa ze swěru dale hač k swojej přezažnej smjerći. Joho sotra dari cyle po woli zemrětoho 500 hr. do twarskoho fonda. Tak rysowaše † Hórnik joho skutkowanjo, hdyž jomu w přichodnej hłownej zhromadźiznje posmjertny dźak wupraji.

Joho sćěhowaše knjez kantor Bartko hač do 98 a po nim přewza knjez rada Cyž zastojnstwo a wobkhowa je hač do jutrow 27. Hdyž wopominamy, zo do časa joho skutkowanja padnychu lěta wójny a inflacije, dyrbimy wuznać, zo je sebi wón njewšědnu zasłužbu wo dom dobył.

Myslu, zo sym rysował drje krótki, ale tola nimale wěrny wobraz bědow, starosćow a prócow našich wótčincow z našim serbskim domom. Před našim duchownym wóčkom kročachu nimo mužojo, kotrymž njemožemy so dosć dźakować, ćim mjenje, hdyž su z wjetšoho dźěła hižo dawno na prawdźe Božej. Jenož jenoho rjeka z nich mamy — Bohu dźak — hišće mjez nami: našoho wótca wótčiny, našoho sławnoho, wjele zasłužbnoho prof. Muku. Na joho česćehódnej šědźiwej hłowje njech so kopi naš dźak. Njech

Bóh Wjeršny jomu bohaće wotpłaći wšě joho za swój lubowany narod tak přemnohe dźěła a prócy, a njech jomu spošći mnoho strowych lět mjez nami!

Też tamnym knjezam — naspomnjenym a njenaspomnjenym, kotřiž su po swojich mocach přinošowali kamuški a kamjenje k twarej našoho hordoznoho Doma, přinjesemy dźensa nas wšěch horcy dźak. Na našim Domje pokazuje so znowa wěrnosć słowa staroho Vergila: „Nil tam defficile est quod non sellertia vincat."

Njebošćički Smoleŕ skónči swoju dźensa hižo junu naspomnjenu narěč nazymu 73 takle: „Budźe-li pak po někotrym času wšón domowy dołh zapłaćeny, změje Maćica potom z jeje dokhodow telko wyše, zo budźe so kóždolětnje hódny pjenjez na serbsku literaturu a serbskich literatow, na stipendije za serbskich studentow, gymnazijastow a seminaristow a druhich wučownikow, skončnje pak też k lěpšomu prjedawšich a runočasnych maćičnych zastojnikow nałožić móc."

Kajka to rjana bajka! Nimale kopa lět je mjez tym do morja wěčnosće wuběžała a přeco hišće załosćimy kaž tehdom, zo nimamy pjenjez dosć za najnuzniše wudawki k lěpšomu doma. Na tak wulcy nuzne podpjeranjo našich studentow, na zapłaćenjo domowych zastojnikow atd. sebi ani pomyslić njemóžemy. My znajemy wšitcy tu poslednju winu telej stajnej miserije: wójna je nam spóžerała naše zamoženjo a tučasne přewulke dawki hroža nam z hospodarskej zahubu. Tohodla trjeba też dźensa hišće dom wulkomyslne woporniwe duše. Wón žada za woporami a njemóže być z dójnej kruwu za toho abo tamnoho. Sym tohodla z wotpohladom wam dźensa přewjedł starosće našich wótcow wo dom, zo bychmy so po jich přikładźe měli, jich woporniwe zmyslenjo sćěhowali, zo bychmy hotowi byli, za dom radšo wopory přinjesć hač wot njoho za darmačkow hladać. Našim wótcam pak chcemy wobkhować stajne žiwe dźakne wopomnjećo. Budźemy sebi stajnje wědomi, zo je dźakownosć też dźensa hišće žadna póccíwosć, zo je přeprawo dobrych a nadobnych dušow.

Z cyrkwje a swěta.

Z Vatikanskoho města. 22. septembra přija Swj. Wótc na 2000 muži w audiency. Při tutej składnosći rěčeše wón wo japoštołskich winowatosćach lajikow. Katolscy mužojo dyrbja tu z přikładom być. Japoštołstwo, ke kotromuž su wosebje powołani, žada wot nich swjatosćenjo sebje samoho, swjatosćenjo swojich swójbnych, za kotrychž su zamołwići, a skónčnje powšitkowne swjatosćenjo čłowječoho towarstwa. Jedna so tu najprjódcy wo japoštołstwo słowa. Při tym zamóža runje mužojo wo wjele wjacy skutkować hač druzy, dokelž znaja žiwjenjo. Jim njemóže so tak lohko porokować, zo njebychu wědźeli, što rěča. Dale přińdźe k tomu japoštołstwo modlenja, komuž njeje móžno z njewěriwcami wo Bohu rěčeć, móže tola z Bohom so wo nimi rozmołwjeć. Posledni, a nic najmjenje ważny dźěl japoštołstwa je přikładne žiwjenjo, žiwjenjo křesćanskeje natwarliwosće. — Z dopokazom, kak maja katolikojo Swj. Wótca zańć, widźimy z ličbow do Roma k jubilejnym swjatočnosćam přikhadźacych wěriwych. Tak přińdźechu na přikład w běhu prěnjeju dweju njedźeli septembra runje 132 wšelakich putniskich ćahow ze wšěch kónčinow swěta do Swjatoho Města. Swj. Wótc dyrbi často dosć hač do pózdnoho wječora audiency wudźěleć. — Za lěto 1930 su wšelake znamjenite wopyty we Vatikanje připowědźene. Tak chcedźa na přikład Swj. Wótca wopytać italski kral ze swojej mandźelskej, kralaj Bołharskeje a Serbiskeje, kejžorka Cita a wšelacy němscy, awstriscy a ruscy pryncojo. — Nowa farska cyrkej za Vatikanske město, cyrkej swj. Hany, budźe dospołnje wobnowjena a jeje krypta (podzemska cyrkej) připrawjena jako pohrjebnišćo za Vatikanske město. — Kaž Romske nowiny pisaja, chce Swj. Wótc na dnju, na kotrymž je před 50 lětami swoju primicu w cyrkwi swj. Karla Borromejskoho woswjećił, swój prěni dalši wulět z Vatikana činić. Wón chce mjenujcy tule cyrkej wopytać a tam na nowym krasnym wołtarju, wot italskich katolikow jako jich jubilejny dar za Swj. Wótca zhotowjenym, swoju jubilejnu Božu mšu woprować. Swj. Wótc sam wo tym hač dotal ničo wozjewjał njeje. —

Konferenca němskich biskopow w Fuldźe je zestajała postajenja za katolsku raznosć, kotrež so kónc septembra wozjewichu. — Wróćławski kardinal je so z wosebitym pastyrskim listom z katolikami nowoho Berlinskoho biskopstwa rožohnował. Wón wuzběhuje w nim swoju radosć nad mócnym rozwićom swj. wěry w němskej stolicy, kotrež bu nětko swjatočnje krónowane přez założenjo wosebitoho biskopstwa.

Němske Bonifacijowe towarstwo je do 80. lěta swojoho wobstaća zastupiło. Němscy biskopja wuprajichu tukhwilnomu wjednistwu swoje zbožopřeća, kardinal Schulte, kiž je přez 10 lět najwjetšu diaspornu diecezu Němskeje (Paderbornsku) nawjedował, wuda wosebitu knižku ze stawiznami towarstwa.

Češka. Po poslednjej cyrkwinskej statisticy rozdźěluja so Čechojo do 5211500 katolikow, 160000 protestantow, 1755 orthodoxnych, 1437 starokatolikow, 43395 židow, 519197 přiwisowarjow češkeje narodneje a 659557 bjezbóžnikow. Češcy Němcy rozpadnu po swojim wěrywuznaću do 280772 katolikow, 88989 protestantow, 35143 starokatolikow, 39832 židow a 15794 bjezbóžnikow. Słowakojo rozsćěpuja so do 1544461 katolikow a 91343 přiwisowarjow słowjanskeje liturgije; dalše 82844 grjeksko-katolikow su Małorusojo w karpatskich krajinach.

Pólska ma też wot lěta 1925 sem katolikow słowjanskoho rita. Su jich tukhwilu 16104 wuznawarjow. Woni rozdźěluja so na 26 farow a słušeja k diecezam: Wilno (6 farow), Pinsk (7), Siedlce (8) a Luck (5). Dušepastyrstwo wukonjeja mjez nimi 24 swětnych a 30 klóštrskich duchownych (z wjetšoho dźěla Jezuwića, kotřiž su k narańšomu ritej přestupili).

W Čenstochowskej swjatnicy swj. Marije sta so před krótkim spodźiwne wustrowjenjo. 53lětny bur Michał Bartosiak z Lwowa, kiž běše dospołnje lemjeny, bu na nosydłach do cyrkwje přinjeseny a před wulki wołtař stajeny. Tu dósta nadobo zasy dospołnu strowotu. Biskop dr. Kubina, prowincial Jezuitow P. Markiewicz a wjacorych duchownych běchu swědkojo tutoho dźiwa. Lěkarski komitej dyrbješe wuznać, zo tute wustrowjenjo z lěkarskoho stojnišća so njeda wuswětlić.

Wjednik pólskich wukrajnikow dr. Riczynski žada zawjedźenjo wukrajnskoho jazyka do narodneje wukrajnskeje cyrkwje a dalšu demokratiju w zarjadnistwje. Za to bu wot orthodoxnoho duchownstwa z cyrkwje wuzamknjeny a poklaty.

Z Pólskeje je so wulka ličba protestantow do Němskeje přesydliła. Tak liči tukhwilu Nomowelska jenož hišće 300000 protestantow, město 1 milijóna do wójny; Póznjany maja dźensa lědom 6000 protestantow, město prjedawšich 60000, Hornjošlezska 37500, město prjedawšich 53372.

Francózska. Kaž je P. Gemelli, rektor Milanskeje uniwersity, wobličił, su so w Lourdesu hač do lěta 1905 na 2500 dopokazanych dźiwow stałe. Wot lěta 1905 hač k dźensišomu njebudźe ličba spodźiwnych wustrowjenjow wo wjele mjeńša.

Nowy biskop diecezy Langres, msgr. Fillon, běše hač dotal z fararjom jeneje Parizskeje fary. Wón běše sebi tam wosebity farski dźěl města założił. Wosrjedź njoho stoji farska cyrkej. Ji napřeco wulki towarstwowy dom z mócnej wobšěrnej žurlu za dźiwadła a 12 mjeńšich rumnosćow za towarstwa. Třěcha domu je runa a je připrawjena k tenisowym hram za farske swójby. Na druhej stronje stoji fara, tohorunja wuhotowana ze wšěmi wumjełskimi a techniskimi připrawami našoho časa. Nimale wšě zamožniše žónske farskeje wosady su so zjednoćiłe k spomožerskomu skutkej. — Na prěnim městnje staraja so wo

wobstaranjo trěbnych pjenježnych srědkow a wo zasydobyćo wotstatych katolikow.

Italske towarstwo katolskich mužow, kotrež je lěta 1922 nětčiši bamž Pius XI. założił, liči dźensa hižo přez 100.000 sobustawow. Joho měsačnje wukhadźacy organ ma 50.000 čitarjow. Najwažniši nadawk towarstwa za přichod je prašenjo rozkćěća towarstwow katolskeje młodźiny. Tele prašenjo je tohodla wosebje ważne, dokelž je fašismus katolskim towarstwam jara wotkhileny a katolske zwjaski z njedowěru a hidu wobkedźbuje.

Belgiske knježerstwo je swojim misijonskim rjadam w Kongostaće wulke ležomnosće přepodało k spěchowanju kulturnoho rozwića tutych hobrskich krajinow.

W žónskim klóštrje Mercken pola Namüra je drje najstarša knježna na cyłym swěće žiwa. Wona swjećeše před krótkim swoje 100. narodniny.

Holandski biskop Herzogenbuschski zakazuje zarjadowanjo procesijónow přez lajikow. Priwatne procesijóny a pobožne jězby njezawěsća přihodny a duchownje spomožny wuběh putnikowanja. Štož ma so jako wěrne přidać. —

Ruska. Nowy wopor sowjetskoho přesćěhanja je msgr. Naskrecki, generalny vikar žitoměrskeje diecezy. Hdyž so wón z prowincy domoj wróći, bu na dwórnišću zajaty. Msgr. Naskrecki je jara widźany duchowny a jako wulcy wobdarjeny a žohnowany prědar jara lubowany a česćeny. Politiskich prašenjow je so wón dospołnje wzdał. Joho zajeće sta so potajkim jenož z nabožnych winow.

Wo ludźacym smjeću.

Jeničcy człowjek so smjeć zamóže. Druhe stworjenja drje so wšelko huzaja, směšne mjezwoča sćahaju, ale prawje smjeć so njemóža. Dźěćace smjeće je přinarodźene. Spokojni wjeseli ludźo so tak rjec stajnje wusměwkuja. Też khutny dyrbi so žortam a pryzlam smjeć. Też błazń so k wšomu směje, dokelž hórkosće žiwjeńske njedopóznawa. Žónski splah so też radšo a bóle směje. Praja, zo so francózojo smjeća ani parować njemóža. Dale so złóstnik a njekhmanik tak prawje smjeć njedokonja. Wón drje so šćěri, mjezwoćo pak dale moršći. Njenazhonići sebi druhdy z dźěćimi tak hrajkaja: Łoskotaja wbohe kurjatka na šiji, nohomaj atd. Dźěćace kichotanje je pak husto dosć škódne! Wutrobička so jara rozhori — trjeba zastać bić — a w domje maš ćěłko. Powěda so: w srjedźnym wěku druhdy doroscenych tak dołho łoskotachu, hač tući njewudychachu. Běše to też wěste khostanjo. Přisłowo: Směški a płački w jenym měšku — je znate. Radowacy so směje, žarowacy płaka. Wobeju činki pak haća człowječemu dychanju. Tuž so tak dołho směja, doniž njepočinaju stonać, zdychować, płakać. Nawopak přewobroća so wulka zrudoba do směchow. Wša njepoměrnosć so też tudy wjeći. Sylna swěca zahaća rozhlad — nas slepi. Tuž wukńmy: Dźěći směmy tehdom rozwjeselić, hdyž je to nuzne. Napominanja a poručnosće dawajmy dosć lubosćiwje, přećelnje. Cyły statok dycha radosć a wjeselo, jeli zo su domjacy přećelni, měrniwi, dobroćiwi. Tam lubi so kóždomu. Wězo, wšo w prawej měrje, hewak škodźi. Druhdy tajki wusměwk skutkuje jako dźiw: Nahladny knjez měješe raz brjód, nutřka, na płucach. Jědmjenjo njechaše wuběžeć. Khory hižo na smjerć čakaše, dyrbješe so zadusyć. We jstwi skakaše mała wopica. Tryski a hiboty tutoho zwěrjeća też khory widźeše. Nadobo dyrbješe so wótře wusmjeć. Při tym wuprasny jědmjenjo z brjoda. Khory běše takle zasy smjerći wućeknył.

Ty sam so hladaj.

Knjez biskop bě so do wosady připowědźił k firmowanju a potom też k šulskomu pruhowanju z nabožiny. Bjezdźiwa, zo knjez kapłan nabožnu wučbu, też bibliske stawizny ze swojimi wučownikami z časom pilnje wospjetowaše. Něhdy jednaše so wo Judašu, kak je Knjeza za 30 slěbornikow přeradźił, potom pak so kał a 30 slěbornikow měšnikam a farizejam do templa čisnył a prajił: „Sym njewinowatu krej přeradźił". Měšnicy pak jomu wotmołwichu zymnje: „Što to nas stara, ty sam so hladaj!" Tule stawizničku dyrbješe słabši šuleŕ z krótka sam wospjetować. Tón pak jara mało wědźeše; kapłan dyrbješe nimale wšo sam powědać. Tak praji jomu też słowa Judaša: „Sym njewinowatu krej přeradźił", a zo by šulerjej dale pomhał, wopraša so: „A što wotmołwichu jomu měšnicy?" Też na to so šuleŕ wotmjelča. A knjez kapłan rucy styknywši zaskorži: „Ow kajke też to budźe to pruhowanjo! Što jeno knjez biskop rjeknje! To budźe rěkać, zo ja njejsym swoju winowatosć dopjelnił. A tola sym was swěrnje wučił a nastajnosći napominał. A mnozy z was skoro ničo njewědźa!" A zasy pozdychny: „Ow, što jeno knjez biskop rjeknje!" Mjez tym drje bě so šuleŕ tola hišće dopomnił, kak su měšnicy prajili, abo su jomu druzy za khribjetom do wuchu zešukotali. A wón zaréča z krutym hłosom, kaž by rjekł na kapłanowe zdychowanja: „Što to nas stara, ty sam so hladaj!"

Wupruhowany.

Mailandski biskop Paolo Vivano dyrbješe hišće we wysokej starobje zjawne pruhowanjo złožić, zo móže čitać a pisać. Tu budźe so kóždy zadźiwany prašeć: Kak je to tola móžno? To pak je so takle mělo. W Italskej je hišće dźensa tójšto ludźi, kotřiž čitać a pisać nawukli njejsu. Tohodla dyrbi kóždy po zakonju, prjedy hač joho do wólbneje liščiny zapisaja, dopokazać, zo móže čitać a pisać. Tónle dopokaz so najbóle ze šulskim wuswědčenjom podawa. Dokelž pak biskop tajkoho wuswědčenja wjacy k rucy njeměješe wupokaza so jako biskop. Přitomni zastojnicy pak mějachu so cyle po pismiku zakonja a žadachu pak wuswědčenjo, pak pruhu. Tuž dyrbješe so biskop srjedź črjódy přihladowarjow, na šulsku ławku sydnyć a so wupruhować dać, hač może woprawdźe čitać a pisać. Jedyn z tych zastojnikow předpraješe jomu někotre sady a biskop dyrbješe je rjenje napisawši też wótře čitać. Potom hakle zapisachu joho mjeno do wólbneje liščiny.

Dwójcy ćim rjeńšo.

Šwedski kral Bjedrich pućowaše něhdy po swojim kraju. Najskěrje, zo by swój kraj a lud lěpje zeznał.

Kral přijědźe ducy też přez farsku wjesku, blizko města Upsały. Wjesni ludźo to zasłyšawši, chcychu joho zdobnje witać. Też knjez farař. Wón měješe mjenujcy jara rjany, lubozny hłós a běše też wuwučeny spěwař. Tuž wotmysli sebi, zo krala z někotrymi hrónčkami Dawidowoho psalma počesći. Hdyž běchu wjesni zastojnicy krala z krótkej rěču powitali, přistupi też farař a wotspěwa před kralom wotmyslene hrónčka jara rjenje. To pak so kralej tak spodobaše, zo spěwarjej, lědma bě tón dospěwał, z krótka rjekny: „Hišće jónu!" — Farař spěwaše tuž swoje hrónčka hišće horliwišo a wjeselšo a tuž ćim rjeńšo. Kral so za tute powitanjo jara wjesele podźakowa a wuzna k tomu: „Takle rjenje mje hišće nihdźe njejsu witali. To je so mi jara spodobało." Na to stłóči fararjej pjećdźesać złotych dukatow do ruki. — Farař pokłoni so podwólnje a dźakownje a złoživši woči kruće na krala prajo: „Takle rjenje mje hišće nihdźe njejsu mytowali. Waša majestosć! Hišće jónu!" — Też tute dowěriwe słowo spodobaše so kralej a smějo sahny hišće jónu do swojeje kraloweje móšny a skići fararjej z nowa pjećdźesać dukatow. Potom wjesele wotjědźe.

Bóh daj strow!

Litoměřzski biskop Emanuel Schöbel pućowaše husto na firmowanja ze železnicu a mytowaše posłužby železniskoho zastojnika stajnje ze slěbornym šěsnakom. Něhdy pak pozaby biskop při přešćipnjenju khartki na tónle slěborny

zawdawk. Najebać to, pak přikhwata zastojnik na kóncu jězby, zo by při wustupje biskopej pomhał. Připadnje dyrbješe biskop pódla třichnyć. Dwórliwy zastojnik rjekny hnydom: „Bóh daj strow! Přeju wam, hnadny knježe, stotore strowe lěta.“ Biskop pak wotmołwi: „Ach, tak stary wšak ja ani być njecham. Kak dha sće so wy runje na tele přećo dopomnił?“ Zastojnik wotmołwi dowěriwje: „Zo bych hišće prawje dołho sleborny šěsnak dóstawał“. Na to znapřećiwi biskop: „Haj, wěrno, ja dźěn sym dźensa cyle na to pozabył!“ Potom dari jomu tónkróć dwaj swětłej šěsnakaj a woteńdźe so smějo z dwórnišća.

Z mortwych zbudźeny.

W Nazareće, kaž też wšudźom druhdźe po swjatym kraju bydla wšelacy křesćenjo mjez mohamedanami. To ma druhdy też njelubozne podawki za sobu, kaž też sćěhowacy je. Mohamedan bě křesćana wohanił a tón w nahłym rozpalitym hněwje wotykny jomu za to selenu plistu. Mohamedan so ze stróželemi wězo a drje też ze złobami hnydom na zemju ćisny a wosta za mortwoho ležo. A njepohibny so ani. Hižo nastawaše zběžk mjez mohamedanami, kotřiž chcychu hnydom křesćanowe wobydlenjo napadnyć a zapusćić, dokelž je jich bratra zarazył. Na zbožo přińdże k tomu katolski farař franciskan P. Bonaventura a pohladnywši z krótka „mortwomu“ do wočow, rjekny změrujo: „Dajće sebi pokoj! Změrujće so! Budźće jenož mału khwilku cyle ćišo! Wubudźu toho „mortwoho“.“ To běše wězo mohamedanam přičina wulkeje wćipnosće, hdyž tola tón „mortwy“ so njehibny ani njemikny. P. Bonaventura doskoči sebi do klóštrskeje lěkarnje a přinjese někotre žonopowe wobalki a łahwičku amonijaka sobu. Hdyž bě „mortwomu“ někotre žonopowe wobalki nawobalił, kipjachu drje jomu z bolosću hórke sylzy z wočow, wón pak so tola njehibny. Na to skići jomu P. Bonaventura kapku abo tři z teje łahwički do nosa. To pak běše „mortwomu“ přesylna sćipka. Žadyn zajac, z wótrym wutřělom našerjeny, njemóže z wjetšim khwatkom zaskočić a do dala nóžkować, kaž je tón „mortwy“ do žiwjenja zbudźeny poskočiwši wotsal hnał, zo so po nim skoro tołsta smuha ćehnješe. A powšitkowne směchi so za nim kurjachu.

Wšelčizny.

Wjacy so prašeš . . . Farař měješe wašnjo, hdyž swoje puće khodźeše, zo z ludźimi, kotrychž zetkawaše, často popowěda, druhdy jich też pošćipa. To pak so jomu też druhdy njeporadźi, zo zhoni, štož by radšo njezhonił. Tak dźěšeněhdy nimo mulerjow, kotřiž staru murju wobmjetowachu. A rjekny k nim: „Ach, što tola tule staru murju wobmjetujeće? Wobmjetk tola dołho wisać njebudźe. Dajće sebi pokoj!“ Muleŕ, kotrohož drje to mjerzaše, wotmołwi jomu: „Knjez farař, dłěje tola, hač waše prědowanjo. Te my hižo začiniwši cyrkwine durje zabywamy.“

* * *

Horda poliwka. Prošeŕ je wot kuchařki sebi škličku poliwki wuprosył a dóstawši ju rjekny: „O panička, to pak je horda poliwka, ta so wulcy činić wě!“ — Kucharka přez to jara zwjeselena: „Něwěrno, ta je dobra?“ — Prošer: „Ach ně wšak, ta ani z jenym wočkom na mnje njehlada.“

* * *

Kaž ty mi, tak ja tebi. Studowacy bohosłowstwa bě na prózdniny přišoł a zetka prěni dźeń prjedawšoho sobušulerja z gymnasija. Tón chcyše joho na wšelake wašnjo šćipać a směšić. A rjekny też tole k mjerzanju: „Ale wěš přećelo, twojej wuši stej tola za człowjeka po prawym předołhej.“ Smějo wotmołwi tamón: „Hm, to drje so hodźi. Ale ty njebudźeš też prěć móc, zo stej twojej wuši za wosoła překrótkej.“

Cyrkwinske powěsće.

Radwoŕ.

Wěrowani: Max Kralec z Boranec a Hańža Bryckec (Jakub Bryckec) z Radworja. — Jurij Kneblec z Baćonja a Madlena Bryckec (Jan Bryckec) z Radworja.

Zemrěći: Madlena Hesyna z Nowoho Bronja, 68 lět. — Marija Kubicowa z Khasowa, 62 lět. — Hańža Měrćinkowa z Kamjenjeje, 66 lět.

Za cyrkej kralowny swjatoho różowca w Radworju su dale darili: Na Kralec-Bryckec kwasu w Radworju 43 hr.; na Kneblec-Bryckec kwasu w Radworju 75 hr.

Towarstwowy powěstnik.

Swob. Zjednoćeństwo kat. wučerjow serb. Łužicy změje srjedu 23. 10. 29 pop. 1/24 hodź. na lube přeprošenjo knjeza administratora P. Romualda Domaški swoju 3. porjadnu zhromadźiznu na farje w Różeńće. Dnjowy porjad budźe bohaty. Přednošować budźe knjez wyšši wučeŕ Andricki. Wo bohaty wopyt prosy **předsyda.**

Kulow. „Bratrowstwo“ wuhotuje 27. oktobra w „Němskim kejžoru“ swój nazymski swjedźeń ze spěwami, dźiwadłom a rejemi. Cyle nowa hra budźe předstajena. Započatk wječor w 7 hodź. Najwutrobnišo k tomu přeprošuje

předsydstwo.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1929.

650. z Budyšina: knj. Hańža Wićazowa.

Swědomite wuwjedźenjo
wšěch točenjow
kaž **britwjow, nožicow,**
konjacych nožicow atd.
J. Hampel
Kotołska hasa 11.

Vogtlandske wumělske **gardiny**
kupuječe stajnje tunjo pola
Kurt Erler w Budyšinje
jenož na žitnych wikach 11
napřeco „Złotej hwězdźe“.

Serbska ludowa banka w Budyšinje
Filialcy we Wojerecach a w Khoćebuzu
Agentury: **w Khróšćicach** pola knjeza **M. Čornaka,**
w Kulowje pola knjeza **Oty Bulanka,**
w Rakecach pola knjeza kantora **J. Rjelki**
Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy zapołožować na knižku a zběhać po potrěbnosći.
Zadanja pjenjezy ze 6—9 procentami
Telefon 3506 a 3507.

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 14. oktobra 1929.

Woły: 257. 1) Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět 57—60 hr. 2) Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene 50—55 hr. 3) Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše 42—48. 4) Mjenje picowane wšěch starobow — . 5) Mjasne — . 6) Husumske z pastwy — . **Byki:** 249. 1) Połnomjasne, dorosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće 59—62. 2) Połnomjasne, młódše 51—57. 3) Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše 45—48. 4) Špatne —. **Jałojcy a kruwy:** 490. 1) Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće 49—53. 2) Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět 55—58. 3) Starše wukorm. kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy 42—47. 4) Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy 42—50. 5) Mjenje a špatnje picowane 32—37. 6) Husumske z pastwy 25—30. **Ćelata:** 658. 1) Najlěpše wukormjene 86—92. 2) Mjenje wukormjene a tajke wot cyca 78—85. 3) Špatne 65—75. **Wowcy:** 762. 1) Młódše a stare,

wukormjene 66—70. 2) Starše wukormjene 57—64. 3) Mjenje wukormjene (Märzschafe) — . 4) — . **Swinje:** 3446. 1) Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiženjow, hač do 1½lět stare 86—88. 2) Wukormjene 88—89. 3) Mjasne 87—88. 4) Špatne 85—86.

17. oktobra 1929.

Ćelata (625): 1) 87—93. 2) 80—86. 3) 68—78.

Swinje (693): (přez 300 pt.) 1) 86—87. 2) (240—300) 87—88. 3) (200—240) 85—86. 4) (160—200) 76—80.

Swob. Zjednoćeństwo kat. wučerjow serb. Łužicy

změje **srjedu 23. oktobra t. l.** popołdnju ¼4 hodź. na lube přeprošenjo knj. administratora P. Romualda Domaški swoju **3. porjadnu zhromadźiznu** na farje w Róžeńće. Dnjowy porjad budźe bohaty. Přednošować budźe knjez cyrkw. wučeŕ Andricki.

Bohatoho wopyta so nadźija **předsyda.**

Serbski Hospodaŕ

ratarske wulkowikowanske towarstwo z wobmj. ruk.

Telefon w Budyšinje čo. 3510, w Khoćebuzu čo. 1247 młyn w Delnim Wujezdźe telefon čo. 13

poruča čistu a wosebje zwuběranu

symjeńtnu rožku (Dobrowičsku)

sylnu we słomje a derje dawacu

kaž też wšě druhe znate družiny, wosebje

Pettkusku

prěni abo druhi wotsyw

Skazanki hižo nětko přijimamy.

Originalnu Dobrowičsku z plahowarnje w plombowanych měchach hnydom skazać!

W Budyšinje zetkamy so

w kofejowni Lehmann

na Serbskej drózy 8.

Najsłódniše konditorske pječwa

Wosebitosć: Torty jako dar při wšitkich składnosćach.

Wšědnje popołdnju a wječor koncert.

Jězdne koła

Wodźewy wot 2,90hr.
Wobswětlenja we wulkim wubjerku
Přisłuški nanajtuńšo pola

bratrow Thomasec

Budyšin, Kamjeńtna dróha 16

Wšě čišćeŕske wěcy

wuhotuje derje a spěšnje

Donnerhakec čišćeŕnja.

Vogtlandske Madras- **gardiny,**

přikrywy na sofy, łoža, blida a diwany, wóskowanki, łožowe šaty

J. Erler, Budyšin

Zwonkowna lawska hasa 10

— Posłužujemy serbscy. —

Meble

Jstwy za knjezow
bydlanske jstwy
spanske jstwy

z dobroho drjewa a napodobnjene

Kuchnje, rjane mustry wot **145** hr.

Też jednotliwe meble

Dobre dźěło, tunje płaćizny!

Płaćenjo po dźělbach!
Při hnydom zapłaćenju wysoki rabat

Pawoł Handrik

Budyšin

Kamjeńtna dróha 32

při Drjewowych wikach

Po Božej swjatej woli zemrě ze swjatymi sakramentami domawobstarana moja luba mandźelska, naša njezapomnita mać a sotra

Marja Křižankowa rodź. Wingerec

z Khróśćic

w starobje 54 lět. Zańdźenu srjedu pokhowachmy zahe zemrětu we wótcnej zemi, při stronje jeje duchownoho bratra. Wšěm, kotřiž so za nju modlachu na pustych wječorach a ju w bohatej ličbje k rowu přewodźachu, wuprajamy

horcy dźak a „Zapłać Bóh luby Knjez"!

W **Khróśćicach** a **Nuknicach,**
16. oktobra 1929.

Hłubokozrudźeni zawostajeni.

Sobotu 12. winowca zemrě po ćežkej śćerpnje znjesenej khorosći w starobje 62 lět 18 dnjow mój luby mandźelski, naš starosćiwy nan, přichodny nan a dźěd

Michał Wels, žiwnosćeŕ w Koslowje.

Joho zemske powostanki pokhowachmy srjedu, 16. winowca, w Ralbicach. Wšitkim, kotřiž su joho w joho khorosći wopytowali, jomu k pomocy byli, na pustych wječorach za njoho so modlili, joho w tak bohatej ličbje k rowu přewodźeli, a nošerjam wuprajamy z tutym swoje **najwutrobniše „Zapłać Bóh tón Knjez"!** Joho dušu poručamy do pobožnych modlitwow wěriwych.

W **Koslowje, Radworju** a **Freitalu,**
16. winowca 1929.

We hłubokej zrudobje:
Mandźelska a dźěći.

Wšitkim, kotřiž su nam při smjerći našeje lubeje droheje maćerje a wowki

Marje Žuroweje

z Njebjelčic

pisomnje a ertnje swoje sobužarowanjo wuprajili, na nju w swojich paćerjach spominali a wopor Božeje mšě za jeje njesmjertnu dušu woprowali, na pustych wječorach za nju so modlili a ju w bohatej ličbje k rowu přewodźeli, wosebje też nošerjam, wuprajamy z tutym naš

najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh".

W **Njebjelčicach,** na dnju khowanja,
12. oktobra 1929.

Žarowaca swójba Žurec.

Wěčny wotpočink daj našej lubej maćeri, o Knježe, a wěčne swětło swěć ji. Njech wotpočuje w měrje. Amen.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. - Za nawěšťki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za reklamowy rjadk w teksće so 50 pj. płaći. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Zamołwity redaktor: Kapłan Józef Nowak w Budyšinje, Kirchplatz 2. — Pokładnik: Jurij Šołta, wučeř, Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj. tow. ss.Cyrilla a Methoda) w Budyšinje z póstšekowym kontom: Drježdźany 33458. Dalokoreč̆ak čo. 3895.

43. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **26. oktobra 1929.** | **67. lětnik.**

Regi saeculorum — Kralej stotkow!

Za sebje, o Božo, sy nas stworił a naša wutroba je njeměrna, doniž njewotpočuje w tebi.

Tute wulke słowo wulkoho biskopa Hawštyna drje kóždy z nas nazhoni, njeje-li so cyle zahódnił we swěće a we swětowej harje.

Z njepřestawacej mocu a ze wšěm wotmachom ćěri će z časami do dnjow a domow swjateje ćišiny a wozbožaceje samoty a kaza ći, swětnu haru wokoło so a w sebi z mocu zastajić a so cyle poswjećić cunim wokomikam, hdyž jenož słyšiš Boha a kedźbu maš swoju dušu, kotraž tak často překrótko přińdźe wosrjedź swětoweje mjeŕwjeńcy a rejeńcy, wosrjedź hołka a tołka wšědnych napinacych dnjow, hdźež so zdaš być kaž tamny arabski slepy wjelbłud, teptajo wot ranja hač do wječora w kole swoje młynske koło powołanskoho a njepowołanskoho dyrdomdeja. Zbóžny hišće sy, hdyž začuwaš w sebi, zo maš so z wotmachom wottorhnyć swojej wšědnej kwakli a wućeknyć dračinje stajnoho stupa pod komandom njesmilnoho drača, žiwjenja ze swojimi tysacorymi wulkimi a hišće hóršimi małymi starosćemi a dźěłami. Tak mje lětsa zahna z towaŕšom stysk a ból za dnjami duchownoho wotpočinka do hnadownoho města w krasnej Mohanskej dolinje a na dompuću měnješe mój towaŕš: Kak by było, hdyž bychmoj sebi wobhladałoj krasny twar, před něšto měsacami — 5. meje — woswjećeny Boži dom we Werdawje, wulkim tworniskim měsće na čarje z Lipska do Cwikawy.

Tutón namjet bě mi ćim lubši, dokelž mnoho běch hižo zasłyšał wo tutej nowej cyrkwi k česći swjatoho Bonifacija. Stawizny twara mje też zajimowachu, wšak bě tam njeboh knjez biskop Łusčanski hižo 1904, potajkim před 25 lětami założił farstwo, farski zarjad — bjez cyrkwje, šule, fary a k hodam tehdy powołał po najkrótšim puću prěnjoho fararja njeposrědnje — z Roma.

Dołhe lěta bě so hromadźiło za tutón twar a katolska zjawnosć w často klasiskich, pěsnjeŕskich a přeswědčacych słowach za tutón twar mobilizowała. We rozpadacej kapałcy, służacej luterskim pohrjebam, na nahłej hórcy stojacej, měješe tuta po tysacach ličaca wosada swój Boži dom a to hišće jenož za njedźele. Nětko po 25 lětach dotwari wosada swój nowy Boži dom a — kóždy by měnił, zo přez cyłe biskopstwo póńdźe sylna žołma zahorjenja a wjesela na dokonjanym skutku. Nawopak! Jenož za najwužšu blizkosć, samo za wosadu wotmě so swjatočnosć konsekracije tutoho krasnoho Božoho domu. Žana nowina njewoznamjenješe ważny dźeń dopjelnjeneje nadźije za wbohi tamniši lud a němska protyka, kiž nam hewak kóždy nowotwar a byrnjež była někajka prjedyša kólnja abo dodźeržana tworniska sala we wobrazu předstaja, njemóžeše nam we wobrazu tutón twar pokazać. Jeje dušowpastyŕ, na dwaceći lět tam skutkujo a znaty po katolskim Rhynje runje tak derje kaž w Holandskej a w Americy přez swoje nastajne a wuspěšne hromadźenja — wša česć jomu —, móžeše přez dokonjany skutk woswjećić najrjeńšo swój sleborny měšniski jubilej na swjatoho Jakuba lětsa. Joho woprawdźe hordy Boži dom wostanje na wšě časy žiwy a rěčniwy pomnik joho energiskeje duše a wutrajneje wole.

Dźeń po joho jubileju — jubilaŕ njebě doma a bě so z procha měł — dojědźech do Werdawy a wustupich na małym předměsćanskim zastanišću, dokelž bě wot tam bliže k cyrkwi. Hižo z daloka, z nazdala widźach tutón krasny romaniski twar. Towaŕš mi praji, zo je też wot druheje strony, wot hłowneje čary Drježdźany—Hof z Rychbacha hač dale přez Cwikawu widźeć. Z cyrkwinym twarom je kaž často pola nas zjednoćena fara a zady w zahrodźe twarjachu sotrownju a twar bě hižo zezběhany. Městnosć za twar je woprawdźe idealna. Město wupina a ćehnje so po šěrokej dolinje a podobnje kaž w Kamjenicy zawala nimale wšědnje tołsta mhła a smjerdźata kurjawa mnohich tworniskich wuhenjow město do procha a kura a poskića tak njewjesoły raz industrielneje krajiny. Čim mazaniše a zakurjeniše město, ćim rjeńši to wobraz, hdyž z hłubokoho doła wjedźe runa, rumna dróha přecy wyše na horu. Měsćanske twarjenja so zhubuja, na jich městno stupaja přecy rjeńše vile, zahrody, nowočasne twary, šule a skónčnje cyle na wyšinje horjeka stoji nowa katolska cyrkeŵ, kaž woprawdźite město na horje, kaž z njebjes zestupo=

wacy Jeruzalem, kaž słyšimy kermušu słowa ze zjewjenja swj. Jana. Prědku, před cyrkwju je rjany rumny, so zelenjacy a kćějacy park, wot luterskoho měsćana darjeny městej z wuměnjenjom, zo so njesmě zatwarić, zo njeby kaž w Plawnje po lětach krasny raz a wuhlad cyrkwje kazył a tak skazył wšo. Wulka wěža stoji srjedźa mjez cyrkwju a faru a — štož je za naše khude Mišnjanske wobstojnosće wuznamne — ma hižo a měješe před konsekraciju swoje wulkotne zwonjenjo, štyri zwony, 98 centnarow ważace, kiž so z elektriskim prudom zwonja. K česći serbskich wopytowarjow da też hnydom zwónkowa zazwonić — bě dopołdnja — a tak zhoni cyłe město, kak wosobny a bohaty wopyt ze Serbow Werdawa dźensa hospoduje.

W zahrodźe na prawo cyrkwje stoji wulkotna, na tři metry wysoka postawa Jězusoweje wutroby z mjedźe a nad cyrkwinym portalom stoja wulke słowa ze złota: regi saeculorum, kralej stotkow — tak prawe a wuznamne napismo za naš čas a swět! Wša nowočasna industrija, haj za čož naš swět dźěła, honi, so prócuje, drapa a žebri, služi kralej złota! Reja wokoło złotoho ćeleća je dźensa hórša dyžli hdy prjedy. A njej' nihdy, nihdy dosć! Kelko wbohich, zrudnych woporow kóždy dźeń naliči tuta hońtwa za złotym ćelećom! Kelko jich je, też pola nas, kiž nimowólnje roboća tutomu ćeleću a ani do toho njepřińdu, kak je jich zadźernił a zapletł tutón złoty pawk poklatoho mamona! Tuž je runje prawe napismo, kiž mohło stać a so błyšćić nad kóždym Božim domom: kralej stotkow służće! Jenož tak ma waše žiwjenjo rozoma, jenož tak sće woprawdźite stworjenja Bože, hódni swojeje čłowjeskeje dostojnosće, jenož tak změjeće wuhlady, zo budźe waše mjeno njesmjertne!

Tyšno nam bě, hdyž čitachmy, zo při Stresemanowym pohrjebje běchu wšě Berlinske klamy róži, pletwow a wěncow rozpředate, zo dyrbjachu so do Italskeje wobroćić, zo by so z lětadłami ławrjeńc pósłał do Berlina a ći wotmołwichu: Wam njemóžemy pomhać, pola nas je so dešćowało a tak njehodźi so mokry ławrjeńc bjez škody słać. Što pomhaja wbohej duši wšě hory swětnoho ławrjeńca, što wšě parady a česće, što wšě spěwy, njeje-li duša stała we službje tutoho krala stotkow!

Zastupmy do noweje cyrkwje we Werdawje! So wě, hdyž je hižo zwonkowny napohlad tak imposantny a přemožacy, zo też nutřkowna cyrkeŵ — prawe bydło krala stotkow — w ničim wróćo njestoji za zwonkownym zaćišćom! Wołtař ze samoho marmora, klětka, kehelki, swěčnik, wšo wopowěduje krasnosć Božoho domu! Wšě cyrkwine wokna su pisane, kóždе płaći 12 stow hriwnow a předstajeja nam swj. Bonifacija, Bena, Hilžbjetu atd. Spody stoji pisane, zo běchu to swójby a domy z Holandskeje, kiž tute wokna darichu. Wša česć tajkim pobožnym swójbam, kiž do cuzoho kraja tajke wopory přenjesechu! Hlejće, kak pobožnosć hišće dźensa k tajkim skutkam pohonja! Njemóhli też my Serbja z toho něšto wuknyć? Njejsmy my Serbja druhdy přeskromni za Božu česć a Boži dom? Njezabudźemy na to, zo tola wša naša próca, naše wopory a dary służa regi saeculorum, kralej stotkow, kiž njeliči a njepłaći dań po měsacach a njewustaja žane změńki za krótku časnosć, ale za stotki!

Zbožowna tuta wosada, kiž po dołholětnym čakanju přez tajkoho fararja dósta tajki Boži dom! Zawšće je też dźakowna a pokazuje to, kaž sebi powědać dachmy, přez žiwe křesćanstwo a přikładnu horliwosć.

Kralej wěkow je poswjećeny tutón Boži dom, kiž so njestaji za 360 tysac hriwnow, sobu njeličene wšě dary z kraja a wukraja, mnohosć paramentow a wšě druhe drohotne wuhotowanja a wěnowanja.

Njedźela Khrystusa Krala też nas Serbow z nowa woła k česći a ke khwalbje tutoho „Krala wěkow". Jomu, „njesmjertnomu, njewidźomnomu, samomu Bohu budź też wot nas česć a khwała na wěki"! — W misijónach wobstoji „misijónske wobkhodne dźěłaćerske zjednoćeństwo" z mjenom „Miva". Tute spočatk nowoho lěta přewjedźe swój zjednoćeny misijónski wobkhod z awtami, motorowymi čołmami, z lětadłami a bjezgrotowej telegrafiju a to runje w nanajwobćežnišich pustnych přestrěnjach južno-zapadneje Afriki. Hłowny wobkhod ma so wuwić ze samokhodami. Hłowne nawjednistwo ma P. Schulte, duchowny w misijónach. Znataj lětarjaj z Němskeje do Ameriki loni: stotnik Köhl a iriski wyšk Fitzmaurice staj přewzałoj techniske wjednistwo, wězo jenož jako čestne zastojnstwo. Wobaj lětarjaj přez ocean wobdźělitaj so při tutym skutku z lubosće k Bohu, zo je jeju na puću přez morjo zakitował. Wot stacijow železniskich: Tsumeb a Grootfontein póńdźe wobkhod do Okawango- a Ovambokraja. Miva poda so do Južnozapada z wuwučowanskimi ludźimi, 10 samokhodami, třomi motorowymi čołmami, dwěmaj lětadłomaj a ze wšěm trěbnym přihotom. Prěni motorowy čołm: Pius XI. je hižo na puću do Walfisch Bay.

Tak dźěła katolske misijónstwo ze wšěm nowočasnym aparatom pod hesłom Mivy: Obviam Christo: Khrystusej napřeću!

Też was namołwja zasy swjedźeń Khrystusa Krala: lěpje hač dotal: obviam Christo, Khrystusej napřeću!

Kralej stotkow, Kralej wěkow służmy! Wón jenitki sebi zasłuża wašu službu! W Gloria njedźelskim jomu napřeću klinči: Tu solus sanctus, tu solus Dominus: Ty sam sy swjaty, ty jenitki naš Knjez!

Poswjećmy so zasy, kaž je wola Swjatoho Wótca, z nowa službje tutoho Krala! Njedawno mi powědaše serbski duchowny, kak je stał před rowom poslednjoho serbskoho krala w Dobranje pola Heiligendamm, čitawši napismo: tudy wotpočuje kral Obotrytow, posledni wjerch Serbow, Přebysław . . .

Serbski lud, bywši kraloswěrny hač do kosći, budźe też kraloswěrny tutomu Kralej wěkow, njesmjertnomu, njewidźomnomu, jomu česć a khwału zawdawajo, jomu znajmjeńša tak swěrnje a woporniwje służo kaž su serbscy gardistojo to činili a jich wóčko so zabłyskny, hdyž z kralowoho erta připóznaće zasłyšachu.

Regi saeculorum, Kralej stotkow Serbja służće, zo was něhdy jako swojich najswěrnišich připóznawa! jn.

Politiski rozhlad.

Wo 9. november.

W našej Sakskej my 9. novembra swjećimy. Mamy so při tym dopomnić na tamny 9. november lěta 1918, hdyž tehdom revolucija wudyri a wšo spowróća a spowala a njezbožownu wójnu skónči. Jenož w Sakskej my tutón dźeń swjatočnje wobeńdźemy. Hewak so tutón dźeń we žanym druhim němskim kraju njeswjeći. Tuž je naše sakske knježeństwo namjetowało, zo ma so w Sakskej jenož hišće 1. meje swjećić, nic pak wjacy 9. novembra. Při tym powoła so na to, zo so tutón 9. november hewak nihdźe njeswjeći a zo Saksko, kotraž ma najwjacy ludźi bjez dźěła, přez to druhim krajam napřećiwo hospodarscy škoduje, hdyž so tutón dźeń pola nas ničo njenadźěła a njezasłuži. Socialdemokratojo wšak nochcedźa sobu činić a kisało mjezwoči činja. Tola wšak jim to ničo pomhać njebudźe a budźa so tomu tola podćisnyć dyrbjeć.

Češka

stoji, kaž smy hižo pisali, před nowowólbami. Jutřišu njedźelu, 27. oktobra, so wotměja. Wólbne wojowanjo je wyška dócpěło. Kraj je do 22 wólbnych wokrjesow rozdźěleny. 19 stronow wojuje wo wólbne dobyćo. Tola z tych wojuje we wšěch wólbnych wokrjesach jenož 7 stronow a to češkich. Su to češka republikanska abo agrarna strona, češka ludowa (katolska) strona, češcy narodni demokratojo, kotřiž su so we Słowakskej z tamnišej słowakskej

narodnej stronu zwjazali, češka rjemjeslniska strona, dale češcy socialdemokratojo a češcy narodni socialisća a skónčnje komunisća. Posledniši su jeničcy, kotřiž po narodnosći njerozdźěluja. Po cyłej Słowakskej — je tam 7 wólbnych wokrjesow — je tež Hlinkowa słowakska ludowa (katolska) strona swojich kandidatow postajiła, haj tón króć tež po cyłej Morawje a Ślezskej, hdźež je so z Cuřikowej nowej křesćansko-socialnej stronu zwjazała, kotraž je so wot češkeje ludoweje strony, kotruž msgr. Šramek wjedźe, dźěliła.

Briand padnył.

Po wotkhadźe khorowatoho Poincaré běše w Francózskej Briand tehdom hižo dwanaty króć nowe knježeństwo wutworił. W nim běše wón předsyda a minister zwonkownych należnosćow zdobom. Jako tajki běše wujednanjo z Němskej wuspěšnje dokónčił a w tak mjenowanym Youngplanje zapołožił. Tutu politiku dorozumjenja běše přewjedł nic z pomocu lěwych parlamentnych stronow, kotrež wšě za tutu politiku su, ale zepjerajo so bóle na prawe strony, kotrež joho knježeństwo tworja, kotrež pak za tutu politiku njejsu tak zahorjeni. Tajke wobstojnosće wězo njeběchu Briandej w hódź a wšě prócowanja a dojednanja jenož poćežichu. Tuž wuži Briand z radosću wokomik, kotryž so jomu zdaše přihódny być, zo by prašenjo dowěry stajił a z nim dotalne wobstojnosće skónčił. To sta so zańdźenu wutoru. Briand staji prašenjo dowěry a hlej: wosta z 11 hłosami w mjeńšinje. 289 hłosow měješe přećiwo sebi a jenož 277 za sebje. Z wjesołym wobličom poda so Briand z cyłym swojim kabinetom do Eliseja k presidentej republiki a přepoda jomu pisomnje swoju demissiju, kotruž president Doumergue přija. Z tym je w Francózskej přez nóc ke knježeństwowej krisy dóšło. Što nětk? Briand nowinarstwu wjesele wotmołwja: Bohu dźak, zo sym skónčnje raz sam za so! Ja mam dosć! Wón wšak wě, zo tola po njoho zasy přińdu.

W Rakuskej

je tamniši nowy zwjazkowy kancler Schober před tydźenjom nowy naćisk reformow dotalneje rakuskeje wustawy před narodnu radu přinjesł. Wukhadźa z toho, zo dotalna wustawa, kotraž je so w lěće 1920 pod cyle hinašimi wobstojnosćemi přijała, nětčišomu położenju wjacy njewopowěduje. K dotalnej narodnej radźe, kotraž ma so kaž dotal też dale přez powšitkownu tajnu wólbu wolić, přidruži so rada krajow a stawow. Zwjazkowy president dóstanje wosebite prawa, tak zo móže pod wurjadnymi wobstojnosćemi narodnu radu rozwjazać a sam zakońscy płaćiwe postajenja wudać. Też móže wurjadny staw připowědźić. Je najwyšši poručnik zwjazkowoho wójska. Też stojišćo Wina ma so Zwjazkej napřećiwo přeměnić. Z tym spadnje dotalne njemóžne nadstojnišćo hłownoho města Wina, kotrež so přiměri stojnišću druhich zwjazkowych krajow. To su jenož najhłowniše dypki z tuteje wustawoweje reformy, kotraž ma Rakusku wuwjesć z dotalnych njemóžnych wobstojnosćow tyranisowacoho marxisma na njekrwawnym puću k měrnomu wuwiću a powšitkownomu derjemeću Rakuskeje.

Z Łužicy a Serbow.

Z **Budyšina.** Dokelž čas přecy bóle a bóle ćeka, a tydźenje přebytka najdostojnišoho knjeza biskopa w Mišnjanskej diecezy přecy bóle so minu, zarjadowaštej dotal rozžohnowanski wječor katolskej wosadźe města Kamjenicy. Na zhromadźiznje rěčeše knjez farař Kirsch z Rychbacha w V. Kaž nowiny pisaja, zarjaduja też w Drježdźanach a Lipsku tajki rozžohnowanski wječor, kaž tohorunja w Budyšinje jako hłownym měsće nowoho Mišnjanskoho biskopstwa.

Z **Różanta.** W hospodliwym domje wjeled. knj. patera administratora Romualda zeńdźechu so srjedu popołdnju 23. okt. w nahladnej ličbje sobustawy zjednoćeństwa kat. wučerjow serb. Łužicy k 3. porjadnej zhromadźiznje. Wjacori z přitomnych běchu w zašłych měsacach ważne dny swojoho žiwjenja wopominali. Knjez P. Romuald běše dokonjał swoje 60. narodniny, knjez farař Mič běše woswjećił swój 25lětny měšniski jubilej, kk. wyššej wučerjaj Renař-Worklečanski a Słodeńk pak běštaj swjećiłoj sleborny mandźelski jubilej. Wšěm tutym jubilaram wěnowaše knjez předsyda wučeř Jakubaš we swojich powitanskich słowach wutrobite zbožopřeća. Knjez kantor Andricki měješe přednošk wo žiwjenju a skutkowanju swjatoho Ignacija. Tutón swjaty je powšitkownje znaty jako założeř sławnoho jezuitskoho rjadu, kiž je był a je też dźensa hišće pycha katolskeje cyrkwje. W exercicijach, tutych duchownych zwučowanjach, je nam swjaty Ignacijus zawostajił njezakhódny

Kak Hendrich z Dublina Boha spózna.

Před 200 lětami bydleštaj na hrodźe Dublinu, blizko wulkoho lěsa, hrabja Bjedrich a joho mandźelska Adelhaid. Wonaj měještaj jeničkoho hólčka, kotryž Hendrich rěkaše. Joho nimo měry lubowaštaj. Prjedy pak, hač móžeše hólčec prěnje słowa rěčeć, dyrbješe hrabja do wójny. Pobožna hrabinka wosta na hrodźe, a jeje jenički tróšt we samoće běše jeje mały synk.

Jenoho wječora sedźeše hrabinka ze swojim dźěśćom we jstwje. Marja, pěstońča, dawaše dźěśću rjane pisane róže. Tu nadobo zastupi służownik, kotryž běše z hrabju sobu do pola ćahnył, k nimaj a zdźěli zrudnu powěsć, zo je hrabje smjertnje ranjeny a zo žada hišće před smjerću wohladać swoju mandźelsku. Hrabinka so jara stróži a přihotowaše hnydom wšo k wotjězdej.

Wokoši hišće junu swoje dźěćo, prajo: „Moje dźěćo, hišće nětkle njewěš, čohodla twoja mać płaka! Wbohe dźěćo, zhubiš swojoho nana prjedy, hač joho spóznaješ!“

„Marja, tebi nětkle moje to najlubše přepodawam. Kedźbuj swěru nad mojim dźěśćom! Njewostaj je žadyn wokomik same; też nic, hdyž spi. Stražuj je tak derje, kaž bych je sama stražowała. Małe dźěći hladać, je jandźelska służba. Hdyž so wróću a ty mi moje dźěćo zasy wjesołe do mojich rukow přepodaš, ći potom derje zarunam.“

Marja jej to wšitko slubi. Hrabinka wokoši hišće junu swoje dźěćo a potom so wotsali.

Marja běše khuda syrota. Běše pobožneje wutroby a stajnje wjesołeje mysle, běše pak też jara rjana. Tohodla chcyše ju hrabinka za pěstońču měć. Marja swěru swoje slubjenjo dopjelnješe a njewotsali so ani wokomika wot dźěśća, přetož lubowaše hrabinku jako najwjetšu dobroćeŕku a tute lubozne dźěćo běše jeje najwjetša radosć.

Jenoho dnja sedźeše Marja při spjacym dźěśću a wušiwaše při tym. Tu přińdźechu někotři wokołoćahacy hercy před hród. Służowni w hrodźe zběžachu so wšitcy a zawołachu hercow, zo bychu sebi někotre wjesołe hodźinki popřeli, dokelž knježstwo doma njebě. Marji so też ničo druhe tak jara njelubješe, hač piskanjo; wosta pak při dźěśću, dokelž běše to slubiła. Tu přińdźe Jurij, służowny, w skoku do jstwy wołajo: „Marja, Marja, pój tola dele! Njemóžeš sebi docyła wumyslić, kak wjeseli tam smy. Pój khwatajo sobu dele!“

Marja pak wotmołwi, zo njesmě ani wokomik dźěćo same wostajić. — „Njebudź tola tak hłupa“, rjekny Jurij. „Tola tu sama horjeka sedźo njewostanješ, kaž by swjata była. Dźěćo tola spi a spać jomu ty tola pomhać njemóžeš. Pój, pój a njećiń so tak horda! Za štwórć hodźiny tu zasy sy.“ —

Marja da so narěčeć, ale z kłapacej wutrobu dźěše dele. Njeběše pak tam wjesoła, přetož spodźiwny strach ju napadny. Chcyše hnydom zasy woteńć, ale służowni jej wobarachu. Skónčnje pak so z mocu wutorhny a khwataše horje k dźěśću.

Ale — kak so tam stróži! Łóžko bě prózdne; nihdźe žanoho dźěśća wjacy. Běhaše z jeneje komorki do druheje — ale wšitko bě podarmo. Smjertny strach ju wobja. Wona khwataše dele a wołaše na służownych: „Mały hrabja

pomnik joho wulkeje lubosće k Bohu a njesmjertnym dušam. Wjele zajimawoho wědźeše knjez přednošowař powědać wo exercicijach, kajkež je je sam w klóštrje Feldkirch sobučinił a skónči swój přednošk přejo, zo by kóždy pokoj a zbožo duchownych zwučowanjow pytał a na sebi začuwał. Wjeledostojny knjez arcyměšnik Žur doda z džakom přiwzatym słowam přednošowarja hišće někotre přispomnjenja pokazujo na katolski akcijon. — Z připósłaneje rozprawy k. kantora Šołty zhonichu zhromadźeni, zo ma zjednoćeństwo hišće rjany skład knihi. Powšitkownje so přeješe, zo bychu so knihe bóle hač dotal při přileżnosćach rozšěrjałe. Knj. P. Romuald chce swoju pyšnu jubilejsku knihu — Różant — našim dźěćom za 1,50 hr. přewostajić k horliwomu čitanju a powučenju. Do Serbskeje Ludoweje Rady wuzwolichu so kk.: Jakubaš, kant. Andricki a Kokert. 27. hodownika wotměje so w Drježdźanach zhromadźizna zastupjerjow katolskoho wučeństwa w Sakskej, na kotruž je też zjednoćeństwo přeprošene. Po dlěžšej rozmołwje wobzamkny so, zo ma so na tutej zhromadźiznje resolucija zjednoćeństwa přednjesć, kiž so z jenej za dalši přichod našeje narodnosće jara ważnej wěcu zaběra. Resolucija wopřija přeco, zo by serbska wučba za serbskich wučomcow na wyššich šulach kaž też za posłucharjow wučeńskich akademijow obligatoriska była a censura w serbšćinje so też do wotkhadnoho wuswědčenja přiwzała. To by zdobom też měła być kwalifikacija za serbsku wučbu. Dale měł wučeńc, kiž ma serbsku wučbu, so na požadanjo směł wuswobodźić wot wuknjenja cuzeje rěče. Dla turnowanja kolcow w našich šulach nasta hišće dlěžša rozmołwa. Wjeled. k. arcyměšnik Žur poréča wo postajenjach, kotrež su knježa biskopojo za turnowanjo a turnowansku drastu holcow wudali. Tutych postajenjow maja so naši starši dźeržeć. Přitomni přihłosowachu rozjasnjacym słowam w tutym khutnym prašenju. Z džaknymi słowami, wosebje knjezej administratorej P. Romualdej, skónči předsyda zhromadźiznu, kiž běše w mnohim pohonjaca a zabawjaca.

Z Ralbic. Dźensa njedźelu, 27. okt., swjeći naša wjesnjanka Hana Kinkowa swoje 72. narodniny. Hižo 14 lět dołho je zlemjena a tohodla najbóle k swojimaj jstwičkomaj sputana. Mnohe lěta też hižo jo jeje mandźelski njebohi. Wšitko je scerpnje znjezła. Přejemy ji wjele zboža k narodninam. Njech ju też jeje sobuwjesnjanki cyle njezabudu!

Dopis z Budyšina.

Wot srjedy je město Budyšin wjetše wo někotre sta ludźi, někotre sta zwěrjatow. Srjedu připołdnju Budyšin to zhoni, jeli njeběchu ludźo prjedy hižo w nowinach wo tym čitali. Cyrkus Krone je w našim měsće, a to je tak podobnje, hdyž je na wsach kermuša. 6 dnjow pospochi kermuša. Wosebite awta a wosebite ćahi. Wšitcy chcedźa nadobo sobu, nichtó doma wostać njecha, tajke něšto je jenož jónu za lěto. Najhórje je wječor, hdyž je předstajenjo ke kóncej, potom je hórje hač na najznaćišej kermuši, tajkeje ćišćeńcy, tajkoho wrjeskota motorow, awtow a kołow człowjek hewak njewidźi, khiba zo je Zeppelin swój přikhad přilubił a — njepřińdźe.

Srjedu cyrkus w paradźe přez měso ćehnješe. To bě wězo něšto cyle nowoho! Gyłe město bě na nohomaj. Wot husarskich kasernow hibaše so nahladny ćah z wulkotnymi gala-wozami po Wettinskej drózy horje do znutřkownoho města. To bě přestawka w dźěle a wobjedźe a w šuli. Tajkomu njesměš so spjećować, štó wě, hač čas žiwjenja wjacy tajke něšto zasy widźiš.

Kaž ludźo praja a nowiny pisaja, bě wopyt srjedu a štwórtk jara bohaty. Wulki stan ma ruma za 12000 ludźi — z toho je też dowidźeć, zo je po předstajenju hórša tłóčenca, hač hdyž ludźo w K. po Božej mši du.

Předstajenjo samo za so je, hdyž připołdnju zwěrjata nasyćuja; ale rjeńšo je hišće wječor při gala-předstajenju. Přileżnosć je za wšěch do cirkusa dóńć, za bohatych a khudych, móžeš tam za hriwnu, abo też za dwě, pjeć abo sydom pobyć. Na te wašnjo je cirkus jara miłosćiwy a socialny, štóž wjacy da, smě sebi za to wšitko wjele bliže wobhladać, ale kóždy něšto widźi.

Někotři po měsće wokoło powědaja, zo tajke něšto hišće čas žiwjenja widźeli njejsu, hačrunjež su w kóždym cirkusu byli, kotryž je w Budyšinje był wot časa šulskich lět sem. Zawěrno wulka sława za tajkich, ale hišće wjetša za cirkus Krónu.

Biskop a burja.

Na zjězdźe pfalcskich burow na hnadownym městnje Neustadt W.-R. wobdźěli so też jich wosadny biskop dr. Michał Buchberger z Regensburga. Cyrkwinski dźeł

---

wjacy we łóžku njeje; štó z was je mje tak nastróžał a dźěćo mi preč wzał?“

Nichtó pak ničo njewědźeše; žadyn njebě won přišoł. Wšitko nadobo womjelkny, hercy so też pomałku wotsalichu, bjez toho, zo bychu žaneje mzdy wočakali. Służowni dachu so nětko wšitcy do pytanja. Bórzy so też pokaza, zo też hišće wšelake drohotnosće brachuja.

Wjeselo so nětko do zrudoby přewobroći. „Mój Božo“, rjekny jena służowna płačo, „ach, naša dobra hrabinka! Što jenož tuta započnje, hdyž to zhoni! To budźe jeje smjerć!“

Marja pak chcyše zadwělować: „O mój Božo“, wołaše z bolosću, „štó by sebi to myslił, zo změje tak mała njeposłušnosć tak žałostne sćěhwki!“

Rana knjeza hrabje njeběše tak strašna, kaž so to z wotprědka zdaše. Tak khětře, hač běše smjertny strach nimo, nastaji so hrabinka hnydom zasy na dompuć, zo by mohła zasy při swojim lubym dźěsću być.

Wšitcy so jara postróžichu, hdyž hrabinku wuhladachu. Marja pak žałosćeše wótře: „O Božo, budź mi a jej hnadny!“

Hrabinka widźeše tam jenož smjerć blěde wobliča, wupłakanej woči Marje a prózdne łóžko. Nichtó nochcyše na jeje prašenja wotmołwić. Tysacy žałostnych mysličkow a začućow přeńdźechu kaž błysk přez jeje wutrobu. Hdyž potom zhoni, što je so z dźěsćom stało — běše jej, kaž bychu so njebjo a zemja na nju sypłoj; padźe do womory.

„O Božo, o Božo“, žałosćeše skónčnje, hdyž zasy wědomjo naby, „kak žałostne horjo sy tola na mnje dopušćił! Ach, moje dźěćo, moje dźěćo, moje najlubše dźěćo! O mój mandźelski, mój drohi mandźelski, ach, tuta powěsć ći bolostnišu ranu nabije, hač njepřećelowy mječ! — O ty moje lube, lube dźěćo, hdźe ty tola nětkle sy? Do kajkich rukow sy ty přišło? O, jeli sy padnyło do rukow rubježnikow a tam dyrbiš wotrosć bjez našeje wěry a dobrych počinkow — kak žałostne by to było? Njemóžu sebi to docyła předstajeć! Ach, wjele radšo bych na twojim rowčku płakała! O, potom by ty rjany jandźel při Božim trónje był, a ja bych tola toho tróšta měła, će junu tam směć wohladać. Ach, što so mjez tajkimi człowjekami z tebje stanje? — O Božo“, zawoła a z nowa padny na kolena a hladaše ze styknjenymaj rukomaj k njebju. „O ty dobry Božo, kotryž sy jenički tróšt we wšitkich nuzach! Moje dźěćo drje je wutorhnjene mojimaj rukomaj, ale twojimaj rukomaj je njezamóža wutorhnyć. Njewěm, w kajkich rubježnych rukach wone je, ale twoje wóčko je wšudźom widźi. Ja njemóžu jomu wopokazać žaneje lubosće wjacy, jenož ty sam móžeš je wukhować. O wusłyš žałosćenjo tutoho dźěsća, kotrež cyle wěsće wo swoju mać płaka a za njej žada! — Mi a mojomu lubomu mandźelskomu pak daj hnadu, zo tute horjo sćerpnje znjesemoj! Hačrunjež je lohkomyslnosć a hrubosć człowjekow, hrubić tute njewinowate dźěćo, tak tola ty to dopušći; tebi chcu moje dźěćo dowěrić, a z krawjacej wutrobu k woporej darić. Wěm to cyle derje, też tute horjo budźe junu k mojomu lěpšomu! Z tym tróštowaše so tuta zrudna mać.

Marja pak bě wurubjena wšoho tróšta. Wona padny hrabincy k nohomaj a prošeše ju wo wodaćo. „Ach“, žałosćeše tuta, rucy łamajo, „hdyž bych dźěćo z mojej krewju

swjedźenja bě sam přewzał a rěčeše też na zhromadźiznach, na kotrychž běše jara bohate wobdźělenjo. Mjez druhim praješe biskop takle k swojim wosadnym: „Znaju waše położenjo, a móžeće wo tym přeswědčeni być, zo z wutrobu sobu dźěl bjeru na wašim křižu a na wšěch wašich starosćach. Haj, hdyž by so jenož wo dobru wolu jednało, a bych wam pomhał, o hdyž njeby ničoho druhoho trjeba było, dyžli wótře wołać wo pomoc, bych jako waš biskop tak wótře wołał, zo bychu wšudźom słyšeli: ‚Pomhajće burstwu! Zakhowajće naše ćežcy so bědźace burstwo!‘

Wy prajće, burstwo je najćežše powołanjo! Bur dyrbi so dźeń wote dnja, lěto wot lěta drěć, za njoho njeje wósom hodźinskoho dnja, za njoho njeje wotpočinka na kóncu tydźenja, za njoho też njedźela a swjaty dźeń njejstaj cyle bjez dźěła, mjez tym, zo druhim hodźinka swobody a wotpočinka bije. Bur ju ženje njesłyši bić. Bur so napina lěto wot lěta. Ćežko dźěła a je jednorje a khudźe živy. A što je wuzbytk? Lědma, zo ma k ežiwjenju wot swojoho dźěła. Wón najmjenje zasłuža, za njoho njeje tarifa. Wón dyrbi to brać, štož jomu druzy dadźa za dźěło joho rukow. Wón dyrbi spokojom być, jomu ničo njepomha, hdyž praji, zo je sebi wjacy zasłužił. To je dóńt burowy.

A tola, moji lubi, je to jenož jena strona. Waš staw a waš dóńt ma tola też druhi, rjeńši, jasniši wobraz. Wšće maće wy ćežke dźěło a dyrbiće na stajne dźěłać. Ale wy maće znajmjeńša dźěła! Druzy žanoho nimaja. A mnozy za dźěłom žadaja! Njepřeja sebi ničo tak žadosćiwje, kaž dźěło, zo bychu sebi něšto zasłužili. Wšće maće wy snadnu mzdu wot swojoho dźěła, ale maće tola přecy telko, zo so njetrjebaće wo wšědny khlěb strachować a prosyć. Kelko starosćow je wam tak wotewzatych! Hdyž bychu druzy, kotřiž maja też ćežki křiž njesć, znajmjeńša swój wšědny khlěb měli, wšědnje swoje bydlenjo, a to, haj jenož to, štož k wšědnomu živjenju trjebaja, o kajka centnarje ćežka starosć by jim wotewzata była! Wšće bydliće w jednorych wobstojnosćach, ale wy maće znajmjeńša swój samsny dom. Njetrjebaće jako podružnicy w špatnych dźěrach bydlić, a njetrjebaće so starać a so bojeć, zo was jenoho dnja na drohu wućisnu. Wšće dyrbiće so wy drěć a dźěłać, hdyž za druhich hodźinka wotpočinka bije, ale wy sće tola też zasy swoji samsni knježa, wy njejsće wotročkojo mzdy, njetrjebaće so do njestrowych rumow dźěła zawrěć dawać. Wy sće živi z přirodu a we njej. To wy moji lubi burja njesměće a njedyrbiće zabyć! Też druzy njesu ćežku bědu! Też druhim, milijónam druhim so derje njeńdźe. A hdyž też woprawdźe so wam hubjenje wjedźe — a nichtó wam waš dóńt njezawidźa — tak so tola milijónam druhich hišće hubjeńšo wjedźe. Tohodla njebudźće njespokojni ze swojim stawom! Časy su ćežke. Ale wšće přecy tak njewostanje! Burstwo je tak stare kaž človjestwo. Hišće ženje njeje so burstwo podało. Přecy hišće bě wone tón staw, na kotryž su druzy twarili, hdyž bě so wšitko zasypło. Mnozy nimaja žanoho zmysła wjacy za swoje powołanjo, wjele mjenje burskeje hordosće. Najnižša služba něhdźe we tworni je jim lubša, hač jich swobodny rjany burski staw. Tak njedyrbjało być! Dźeržće swój staw. Budźće hordźi na swoje burstwo! A hdyž też tukhwilu hubjenje dźe, burstwo wostanje rjap a zepjera za cyły narod.“

Z cyrkwje a swěta.

Z Vatikanskoko města. Swjaty Wótc přija kónc septembra 1500 belgiskich młodostnych dźěłaćerjow. Dźěl z nich přińdźe do awdiency w dźěłanskej drasće, w rukomaj wšelake znamjenja powołanskoho dźěła. Dźeń prjedy běchu lateranski palac wopytali. Tam před pomnikom „Rerum Novarum“ so zhromadźiwši slubichu Swj. Stołej swěru a posłušnosć napřeco towarstwowym postajenjam cyrkwje. Swjaty Wótc wjesełu črjódu lubosćiwje přija.

Na dnju swj. arcjandźela Michała wopyta Swjaty Wótc paramentowu wustajencu za misijóny, připrawjenu w žurli Vatikana. Wustajencu běchu zestajeli němske žony a knježny. Wšě wustajene wěcy běchu ručne dźěła němskich paramentnych towarstwow nadrhynskich krajinow. Wustajenca běše nimo měry bohata: wopřiješe 250 ryzłow, 30 pluvijalow, 30 derlmatikow, 8 (nošnych) woltarkow, bohatu zběrku cyrkwinskich šatow, dale keluchi, lampy a kandelabry a druhe wěcy. Wšo hromadźe běše to hódny dar naspomnjenych žónskich towarstwow.

Kaž je powšitkownje znate, dawaja naše žónske a młode holcy cyłomu swětej wulki pohóršk ze swojim nje-

---

z rukow rubježnikow wumóžić mohła, to bych rady za nje poslednju kapku rozlała. Dajće mje morić; chcu rady wumrěć.“

„Twoja wěrna želnosć zasłuži wodaćo“, rjekny hrabinka, tebi njedyrbi so žaneje křiwdy stać. — Ty pak widźiš, kak derje ja měnjach, kak mudre bě moje napominanjo; ty sy nětko nazhoniła, što móže njeposłušnosć, lohkomyslnosć a swětne zawjeselenjo do najwjetšoho njezboža přiwjesć.“ —

Po tym, hač běše so hrabinka po prěnich stróželach trochu zhrabała, zhoni, zo je dźěćo hakle před někotrymi hodźinami preč, wupósła hnydom wšitkich služownych, zo bychu za nim pytali. Jedyn po druhim so wróći. Marja khwataše kóždomu napřeco a płakaše z nowa, hdyž wot nazdala zrudne mjezwoćo wuhlada. Po času drje so trochu změrowa, ale běše přecy jara bléda a khodźeše wokoło, kaž sćiń. Kóždy měješe sobuželnosć z njej. — Nadobo so zhubi a nichtó njewědźeše, hdźe je wostała.

Stara cyganka běše dźěćo rubiła. Žona jenož za tym dźěše, lohkomyslnych ludźi ze wšelakimi wěšćenjemi wojebać. W tym nastupanju běše prjedy toho hižo junu we hrodźe pobyła a běše sebi tam wšitko dokładnje wobhladała a za wšitkim so wobhoniła. Wona běše z hercami přezjena, a mjez tym, zo tući w hrodźe piskachu, pokradny cyganka dźěćo a druhe drohotne wěcy a ćekny přez zahrodu do blizkoho lěsa. Tam skhowa so z dźěśćom do husteje kerčiny, dóniž njebu ćma. W nocy khwataše potom dale. Z jědźu běše so derje zastarała. Tak běžeše wona wjele mil daloko, hač do horow. Tu běše hłuboko w zemi hrózbna prózdnjeńca. Cyganka wočini železne durje a po hodźinu dalokej khódbje, přińdźeštaj skónčnje do prózdnjeńcy.

Tuta prózdnjeńca běše rubježne bydło. Tu khowachu też wšě rubjene wěcy. Rubježnicy runje sedźo hrajachu, jako cyganka z dźěśćom zastupi. Woni so nimo měry wjeselachu, hdyž zhonichu, zo je to mały hrabja z Dublina, a khwalachu cyganku, zo je to tak derje wuwjedła. To sebi hižo dawno přejachu, tajke dźěćo we swojich rukach měć. „Ty sy so derje zadźeržała, stara wowka!“ rjekny rubježny wyšk. Nětko smy sebi dospołnje wěsći. Jeli snadź hdy jenoho z nas jatoho wozmu, so jomu žana křiwda njestanje, přetož trjeba jenož hrozyć, zo budźe dźěćo hrózbneje smjerće wumrěć. Potom joho cyle wšće pušća.“

Wyšk nětko starej cygancy poruči, zo ma dźěćo derje wothladać, zo by tola při živjenju wostało.

W tutej hrózbnej jamje přińdźe dźěćo nětko k rozomej a poča rěčeć. Wón njesłyšeše tam ničo wo słóncu, wo měsačku a wo krasnej Božej zemi. Žana słónčna pruha tam ženje njezaswěći. Jenož lampa so tam wodnjo a w nocy swěćeše. Na jědźi njepobrachowaše. W rózku steješe wulki sud wody, dokelž mějachu daloko k žórłej.

Jědźe dawaše cyganka Hendrichej nadosć; ale ničo dobre joho njewučeše. Hólčec njenawukny tam ani čitać, ani pisać a njesłyšeše tam też žane słowo wo Bohu.

(Přichodnje dale.)

hódnym drasćenjom. Cyrkej wojuje ze wšej mocu přećiwo tutomu njepočinkej žónskoko swěta a to, kaž so zda, z njewuspěchom. To nazhoni před krótkim Swjaty Wótc sam z klina swojeje šěršeje swójby. Ma ćetku — mandźelsku wysokoho zastojnika při jenym italskim zwonkownym pósłanstwje, marquisu (hrabinku) Persechetti-Ugotini. Ta so wězo też drasći kaž wšón žónski swět. Swj. Wótc to porokowawši žadaše wot njeje, zo by so po zasadach swj. cyrkwje drasćiła. To wona nječinješe a Swj. Wótc zakaza ji na to zastup do Vatikana. Postajenja swjateje cyrkwje su potajkim khutne a dyrbja so swědomiće dopjelnjeć.

Němska. Nětčiša Fulda'ska dieceza wobstoji runje 100 lět. Prjedawše wjerchowske biskopstwo běše Napoleon léta 1803 zběhnył. 1829 stupi potom nětčiše biskopstwo do žiwjenja. Přez nowy pruski konkordat dóstanje dieceza rjany přirostk: Eichsfeld a dekanataj Nordhausen a Erfurt.

Pruski minister šulow je postajił, zo katolske swjate dny nětko też za wučerjow płaća. Dotal dóstachu jenož šulerjo a šulerki na tutych dnjach swobodu k wopytowanju Božich służbow. Jako katolske swjate dny su dřipóznate Třoch Kralow, Bože Čěło, Pětra Pawoła, Swj. Marije donjebjesspěća, Wšěch Swjatych a njewoblak. podjeća Swj. Marije. Němski socialistiski zwjazk bjezbóžnikow liče̊še loni přez 550000 sobustawow. Wšitcy su na to zwjazani, zo so po smjerći spalić dadźa. Přez žiwu agitaciju mjez dźěłaćerstwom rosće zwjazk z kóždym lětom k wulkej škodźe nabožnoho zmyslenja mjez ludom. Wěra dźeń a bóle woteběra, też w Němskej, kaž so to stawa w Jendźelskej a w Americy.

We Šwicy je ličba protestantow w běhu poslednich lětdźesatkow nimale sylnje woteběrała, mjenujcy wo 13 na 1000 dušow; za to přiby katolska cyrkej na ličbje wuznawarjow a to wo 3 na 1000.

Šwica přeje sebi zasy kardinala. Posledni ze Šwicy wukhadźacy kardinal běše Mermillod, kiž 1892 zemrě.

Ličba měšanych mandźelstwow přiběra też we Šwicy kaž wšudźom na šěrokim swěće. 1914 naliči so 313 tajkich mandźelstwow, 1929 běše jich 754 a 1928 hižo 807. Ličba měšanych mandźelstwow, kajkež so wobzamkuja zwonka katolskeje cyrkwje, je dwójcy tak sylna.

W protestantskej (reforměrowanskej) wosadźe Safenwiel je wulka zwada wudyriła mjez wosadnymi dla fararjowych prědowanjow. Dźěl wosadnych wustupi z cyrkwje a założi sebi kultowe towarstwo bjez duchownoho. W Aargauskim dźeniku pisa jedyn z tutych njespokojnych takle: „Reforměrowanska cyrkej dyrbi sebi sama připisować, hdyž po něčim swoje sobustawy přisadźuje. Nic katolska cyrkej je zły njepřećel protestantskich cyrkwjow. Ně, najsylniši jeje njepřećeljo su jeje fararjo. Hižo lětdźesatki dołho pozhubuje so systematiscy wšo, štož prjedy wěriwy lud hromadu dźeržeše. Najprjedy padny wěrywuznaćo, potom bu Knjez Jězus wotsadźeny z tróna Syna Božoho. Samo měšniski talar běše wšelakim z pohórškom. Tuž měješe so wotstronić. We swětnej čornej sukni kroča nětko naši nowi fararjo na klětku. Haj, mamy samo wosady mjez nami, hdźež chcedźa Božu wječeř (swj. woprawjenjo) wotstronić, jeničcy tohodla, dokelž tamni fararjo tak chcedźa. Tuž je derje, zo lajkojo zasy porjad do cyrkwjow přinjesu, prjedy hač wšo rozpadnje.“ — Też znamjo časa!

Włochi. Bamžowski generalvikar kardinal Pompilij wozjewja Romjanam, zo Swjaty Wótc jara pobožny nałožk swj. różowca pokhwaluje a zo wón měsac oktober za różowcowy měsac města Roma pozběhnje. Štóž so na różowcowych pobožnosćach wobdźěluje, dóstanje wosebite wotpuski.

Jendźelska. Šotiska stolica Edinburgh dósta nowoho arcybiskopa. Je to benediktinski abt Józef Mc Donald, prěni mnich wot časow reformacije, kiž dóstanje biskopski metropolitanski stoł. Zdobom je wosmy biskop ze swójby Mc Donaldow. Při swjećiznje běchu přitomni 2 arcybiskopaj, 5 biskopow a 300 měšnikow.

Jendźelscy a iriscy katolikojo počinaja so hibać přećiwo zakońskomu postajenju, zo ma trónowy naslědnik stajnje być sobustaw jendźelskeje krajneje cyrkwje. To je wulka njeprawda. Ličba katolikow jendźelskoho jazyka wučini 10 milijonow a je w Kanadźe, Australskej a Južnej Africy wjetša, hač ličba tamnišich wuznawarjow jendźelskeje krajneje cyrkwje a presbyterianow hromadźe.

Katolska Amerika twari nowe a wjetše cyrkwje, dokelž su stare přemałe a přejednore.

Nazymske začućo.

Kaž płač žałosćo přez hona ćehnje,
Božmje spěwnym hosćom šepce hola,
Posledni króć škórcy zafifola,
W prěnim mrózu zdyrknje šěra rola . . .
Zrudne do myslow so wěće lehnje.

Přez doł, přez horu, přez haj a hono
Kuzło melodije dźiwnej' hraje,
Kaž wo zhubjenym so zbožu baje
A són słódki joho wobraz tkaje . . .
Nimo! Bólne w duši zarži hrono.

Posledni króć koši mjetel z różu
So, a łopjeno a křidło spadnje
Jej a jemu; kćěw a zeleń wjadnje,
Mjelči spěw a brućk so k rowej kradnje . . .
Što so zatřasnu a što so stróžu?

J. Ćišinski.

Moralka bjez Boha.

Zo človjestwo bjez moralki wobstać njemóže, je kóždomu jasne. Tak hłupje a wopaki też mnozy wo wěrje a nabožinje mysla, su tola w tym přezjedni, zo dyrbitej pócćiwosć a moralka škitanej być a za človjestwo zakhowanej.

To pak je runje prašenjo, hač móže moralka bjez nabožiny wobstać. Móže človjek moralny być bjez toho, zo by nabožinu měł?

Hdyž na wójnskej łódźi kompas zatwaruja, dźiwaja přede wšěm na to, zo by wot wšěch magnetiskich prudow isolowany był, kotrež móža na železnej wójnskej łódźi nastać. Na puću žiwjenja je rozom kompas; njepřećelske prudy we človjeku — požadliwosće k złomu — wotwobroća joho lohko wot prawoho puća a wotpuća a do zahuby, njeje-li běh našoho žiwjenja raznje na wěsty dospěch stajeny, kotryž njeje wot prudow sebjezjebanja a sebičnoho wužitka wotwisny. Njeby-li Bóh sam postajił, što je pócćiwe a što nic, ale bychu-li to človjekojo sami postajili, potom by z moralku bórzy klacało. Přetož štož bych ja za pócćiwosć měł, by druhi snano za njepócćiwosć měć móhł.

Wo moralcy potajkim tón njemóže rěčeć, kiž njewěri do najwyššoho zakonjedawarja, wot swěta so rozeznawacoho. Štóž do přeznaturskoho žiwjenja njewěri po smjerći, na nas čakacoho, njemóže wo moralcy sudźić. Najprjedy dyrbi človjek sam na sebi wědźeć, štó wón je; přetož jenož potom móže zrozemić, što ma činić.

Pócćiwe žiwjenjo njeje darmo, ale dyrbi z bojom wukupjene so stać. Mały šulski hólčec so jónu prašeše: „Čohodla je dušny być tak ćežko a lózy być tak lohko?“ Njejsy ty tutón bój we swojej wutrobje hišće ženje začuł?

Naš rozom spóznaje lohko dobre a přeje sebi je, ale naša nakažena natura pohnuwa nas k złomu.

Jenož potom pak mózu mnohe wopory a přewinjenja, kotrež nam kharakterne žiwjenjo dźeń wote dnja přinošuje, přenjesć, hdyž so naša žadosć horje k najwyššomu kubłej, Bohu, spina; k Bohu, za kotrohož sym žiwy a kotryž sam móže mojej žadości krutosć a wutrajnosć spožčić. Z toho je dowidźeć, zo bjez wěry do Boha žaneje moralki njeje.

Voltaire, znaty bohazaprěwar, bě sebi jónu swojeju njewěriweju přećelow, D'Alembert a Didoret, k hosćinje přeprosył. Při blidźe rozmołwjachu so na bohahanjace wašnjo, tola tu rjekny Voltaire: „Prošu was, njerěčtaj tak před służownymi, dočakajtaj, dóniž njejsu wonka, přetož hdyž tajke wěcy słyša a po tym swoje žiwjenjo zastaja, njejsmy swojoho žiwjenja wjacy wěsći.“ Je potajkim moralki bjez wěry?

Napoleon I. zakaza čitanjo njewěriwych spisow z tutymi słowami: „Nječu ju so sylny dosć, lud wobknježić, kotryž Voltaire-a a Rousseau-a čita.“

Hdyž němski bohahanjer Heine před wulkotnym gotiskim domom w Antwerpenje stoješe, zawoła połny wobdźiwanja: „W tamnych časach mějachu ludźo dogma! My mamy jenož měnjenja. Z měnjenjemi pak njemóžemy domy twarić!“ Heine měješe prawje. Ale tosame móžemy tež wo wulkotnych twarach póćciwostnoho žiwjenja prajić. Tež kharakter je gotiski dom, kotrohož k njebju sahace stołpy dušu pozběhuja z nizkich haskow sebičnosće, požadosćow a złych nakhilnosćow. Tola twar tutoho doma pomału postupuje a njeje ženje wěsty bjez zornowcowoho podłožka skałotwjerdeje wěry do Boha.

Wšelčizny.

Měšćanske prawo. Znaty katolski spisowaćel a farar († 1916) Hendrich Hansjakob powěda zajimawy podawk, kak je sebi naš Zbóžnik Jězus Khrystus měšćanske prawo w Badenskim městačku Pfullendorf dobył. Lěta 1780 přińdźe kněžor Józef II. z Wiena do Badenskeje a też do Pfullendorfa. Tam su joho swjatočnje witali a potom też na radnicy jomu mału wokřewjeńku poskićili. Hdyž kněžor Józef za blidom sedźeše, zaklinča mały zwónčk z bliskeje cyrkwineje wěže. „Što to do klinkanja?“ wopraša so kněžor hnydom. A zdźělichu jomu, zo je to z dawna zwučene zwonjenjo, dokelž je runje pjatk popołdnju w třoch, k wopominanju smjertneje hodźiny našoho Knjeza a Zbóžnika. „A k česći našoho Knjeza a Zbóžnika klinka so jenož z małym zwónčkom“ spodźiwaše so kněžor, „a njezwoni so z wulkim zwonom?“ Na to wujasni jomu měšćanski wućeŕ, zo so z wulkim zwonom jenož zwoni, hdyž je žadyn měšćan wumrěł, zo by so tak znamjo dało po měšće wo smjerći. „A njemóže sebi nichtó cuzy měšćanske prawo dobyć?“ wopraša so kněžor znowa. „Ow, haj,“ tak wotmołwichu jomu „kóždy čestny cuzbnik dobudźe sebi měšćanske prawo, hdyž jenož 50 šěsnakow zapłaći.“ Tu poruči kněžor Józef swojomu adjudantej: „Nasadźejće tym knježim hnydom 50 swětłych šěsnakow, zo by naš Zbóžnik Jězus Khrystus w Pfullendorfje měšćanske prawo dobył a zo by so jomu přichodnje kóždy pjatk w třoch hodźinach z wulkim zwonom zwoniło k wopominanju joho smjertneje hodźiny!“

Njebojazny. Salzburgski kardinalbiskop zetkawši něhdy muža z małym synkom, pozasta a da so z nim do rěčow. Potom pak wopraša so też hólčka: „Lube dźěćo, modliš dha so ty też kóždy dźeń?“ Hólčk wotmołwi: „Ow haj!“ Biskop wuskušowaše dale: „A sy dha też hewak jara dušny?“ Zasy wotmołwi hólčk: „Ow haj!“, doda pak hišće: „A kak dha je pola tebje?“ Modliš so ty też kóždy dźeń? A sy ty też hewak prawje dušny?“ Nan běše pře to zastróženy a poswari hólčka. Kardinal wšak joho pokoješe: „To ničo njewadźi, hdyž też mi jónu so do swědomja poreči.“

Štož je husto we wušomaj . . . W šuli w diecezy Münsterskej powědaše wučeŕka stawiznu wo třoch kralach. Pódla pak zdźěli też dźěćom nowinku, zo bórzy knjez biskop Jan Bernard Brinkmann do wosady firmować a potom też do šule pruhować přińdźe. Zo bychu sebi dźěći joho mjeno prawje spomjatkowałe, dyrbjachu je njeličomny króć wospjetować. Hdyž pozdźišo biskop też do šule přińdźe a pruhowaše, da sebi też stawiznu wo třoch kralach powědać. „A kak rěkachu ći tři kralojo?“ wopraša so hólčka, kiž bě hač dotal jara změrom sedźał. Z krutym hłosom na to hólčec: „Jan, Bernard, Brinkmann!“ Potom wulke wjeselo.

Towarstwowy powěstnik.

Domowina změje swoju nazymsku hłownu zhromadźiznu srjedu 13. novembra pop. w 4 hodź. w Serbskim Domje. Namjety njech so zapodadźa hač do 5. novembra. Wšitke towarstwa maja być zastupjene. **Předsydstwo.**

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1929.

Baćońska wosada. Kk.: 651. z Łahowa: Michał Domaška; 652. z Haslowa: Jurij Libš; 653. 654. z Baćonja: Hana Handrikowa, Pawoł Mawč. — 655. z Radworja: kapłan Pawoł Graf.

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 21. oktobra 1929.

Woły: 276. 1) Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět 57—61 hr. 2) Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene 50—55 hr. 3) Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše 42—48. 4) Mjenje picowane wšěch starobow — . 5) Mjasne — . 6) Husumske z pastwy — . **Byki:** 263. 1) Połnomjasne, dorosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće 59—62. 2) Połnomjasne, młódše 51—57. 3) Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše 45—48. 4) Špatne —. **Jałojcy a kruwy:** 500. 1) Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće 49—53. 2) Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět 54—57. 3) Starše wukorm. kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy 42—47. 4) Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy 42—50. 5) Mjenje a špatnje picowane 32—37. 6) Husumske z pastwy 25—30. **Čelata:** 614. 1) Najlěpše wukormjene 87—92. 2) Mjenje wukormjene a tajke wot cyca 80—86. 3) Špatne 63—78. **Wowcy:** 700. 1) Młódše a stare, wukormjene 68—72. 2) Starše wukormjene 56—65. 3) Mjenje wukormjene (Märzschafe) — . 4) — . **Swinje:** 3529. 1) Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiženjow, hač do 1½lět stare 85—86. 2) Wukormjene 86—87. 3) Mjasne 83—84. 4) Špatne 83—84.

Swědomite wuwjedźenjo
wšěch točenjow
kaž **britwjow, nožicow, konjacych nožicow** atd.
J. Hampel
Kotołska hasa 11.

Vogtlandske wumělske **gardiny**
kupujeće stajnje tunjo pola
Kurt Erler w Budyšinje
jenož na žitnych wikach 11
napřeco „Złotej hwězdźe“.

Serbska ludowa banka w Budyšinje

Filialcy we Wojerecach a w Khoćebuzu

Agentury: **w Khrósćicach** pola knjeza **M. Čornaka,**
w Kulowje pola knjeza **Oty Bulanka,**
w Rakecach pola knjeza kantora **J. Rjelki**

Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy zapołožować na knižku a zběhać po potrěbnosći.

Zadanja pjenjezy ze 6—9 procentami

Telefon 3506 a 3507.

Meble

Jstwy za knjezow
bydlanske jstwy
spanske jstwy

z dobroho drjewa a napodobnjene

Kuchnje, rjane mustry wot **145** hr.

Też jednotliwe meble

Dobre dźěło, tunje płaćizny!

Płaćenjo po dźělbach!
Při hnydom zapłaćenju
wysoki rabat

Pawoł Handrik

Budyšin

Kamjeńtna dróha 32

při Drjewowych wikach

Marja Runge

wumjelska wušiwarnja
za paramenty

w Budyšinje, Lubijska droha čo. 9

poruča so k zhotowjenju a k wuporjedźenju wšitkich **paramentow, ryzwow, pluvialow a khorhowjow.**

Wšě čišćerske wěcy
wuhotuje derje a spěšnje
Donnerhakec čišćerńja.

Vogtlandske Madras- **gardiny,**
přikrywy na sofy, łoža, blida a diwany, wóskowanki, łožowe šaty

J. Erler, Budyšin

Žwonkowna lawska hasa 10

— Posłužujemy serbscy. —

Spěwne towarstwo „Bratrowstwo" w Kulowje

wuhotuje **njedźelu 27. oktobra** wječor w 7 hodź. w „Němskim kejžoru" swój

nazymski swjedźeń

ze spěwami, dźiwadłom a rejemi.

Předstajić budźe so cyle nowa hra:

„Zbožo zełharnosće".

Wšitkich lubych Serbow najwutrobnišo přeprošuje

předsydstwo.

Přińdźće w prawym času, započnje so z dypkom!

W Budyšinje zetkamy so
w kofejowni Lehmann
na Serbskej drózy 8.
Najsłódniše konditorske pječwa
Wosebitosć: Torty jako dar při wšitkich składnosćach.
Wšědnje popołdnju a wječor koncert.

Kermuša w Khrósćicach njedźelu 27. oktobra.

Na statnej awto-čarje Budyšin—Kamjeńc jězbje **10**[22] a **14**[10] z Budyšina přez Lejno a Zejicy do **Khrósćic** pojědźetej. — Z Khrósćic **do Budyšina** pojědźe wóz **17**[35], **21**[30] a **24**[00].

Wutoru, 15. t. m., wotwoła Bóh našoho luboho synka

Joachima Handrikec

w starobje 4 měsacy 18 dnjow do syły swojich jandźelkow. Joho ćěłko pokhowachmy sobotu na zwonkowny kěrchow w Budyšinje. Kmótram a přećelam za k-rowu-přewodźenjo a wosebje knjezej kapłanej Nowakej za joho pokojace słowa nutrne **„Zapłać Bóh luby Knjez!"** wuprajamy.

W Ratarjecach, na dnju pohrjeba,
19. oktobra 1929.

Zrudźenaj staršej.

Nětk budu hižo wužiwać
z Božimi jandźelemi,
štož druzy ćežko wobstarać
sej dyrbja na tej zemi.
Bóh podawa mi krónu
prjed' hač sym wojował.

Pokhowawši našu lubu mać a wowku

Hańžu zwud. wučeŕ Jurkowu

z Khrósćic

wuprajamy z tutym wšitkim, kotřiž su na nju w swojich paćerjach spominali, na pustych wječorach za nju so modlili a ju w bohatej ličbje k rowu přewodźeli, wosebje też nošerjam, naš

najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh".

W **Khrósćicach** a **Budyšinje**, na dnju pohrjeba,
25. oktobra 1929.

Žarowacej swójbje Grofic a Wjerabec.

Zjawny dźak

hnadownomu swjećeću Njeswarskeje swj. Marije w Radworju!

„Hinbena krasota, i tašća jest lěpota, žena bojeći se Boga, ta pohvalit se. Dadite jej ot ploda ruku jeje: i pohvalite ju děla jeje."
Knigi Přemudrosti, Pritč. 31, 30 - 31.

Tak móžemy woprawdźe rec wo našej lubej maćeri, přichodnej maćeri a wowcy, 72 lětnej

Wórši zwud. Nawcynej

rodź. Rynčec,

kotraž naposled 3 dny poležawši ze swatymi sakramentami doma wobstarana na předwěčoru swojeho mena dušu swojemu Stworićelej wróći, kotrejež ćěło dźensa z bohatym přewodźeńom Božej roli přepodachmy.

Džakujemy so wjeledostojnym kk. duchownym a zwónkej za posleńe a předawše wobstarańa wo domne, miłosćiwej sotře za wobsłużeńe, přećelstwu a znatym za wopyt na pustym wječorje a přewodźeńe k rowu, nošeŕam atd. za wsě skutki miłosće.

Bóh zapłać wam stotysac króć!

Maći, skóńčiła sy dźěło, přětrała dny šelake!
Wyskaj z dušu, sprócne ćěło w swatej zemi wotpočńe.
Kelko sy so wustarała za nas w cyłem žiwenu!
Šěch sy jenak lubowała z dźěłom, z wučbu, z modlitwu.
Dźěćo nidy newotpłaći maćeri šě dobroty:
Tuž ći zapłać, luba maći, Bóh, štož my ći dołžimy!
Ty sy šła; my wostańemy —: Smjerć, Bóh dał, nas zjednoći!
Potom ńech so radujemy wěčńe w Božej lubosći!

W **Radwoŕu, Khelńe** a **Krósćicach,**
na dnu pohŕeba, 24. okt. 1929.

Hłuboko zrudźeni synowe:
Jakub, Jan, Michał a Juri,
jich žony a dźěći.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadża kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. - Za nawěšťki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za reklamowy rjadk w teksće so 50 pj. płaći. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Zamołwity redaktor: Kapłan Józef Nowak w Budyšinje, Kirchplatz 2. — Pokładnik: Jurij Šołta, wučeř, Před šulerskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje z póstšekowym kontom: Drježdźany 33458. Dalokorčćak čo. 3895.

44. čisło. | W Budyšinje (Bautzen), 2. novembra 1929. | 67. lětnik.

Na našich kěrchowach.

Swjate Marijine paćeŕki abo sylzy tkaje nazyma k slěbornomu płachšćej. A, hdyž je natkała tak ćeńki, tak zranliwy, njedótkliwy šlewjeŕ Marijiny, wotwěwa jón cuni dych bojazliwoho wětřika na štomy a płoty a zapopadnje so na poslednich nazymskich rózach, kiž wukrawja w našich zahrodach . . .

A hišće druhi płašć tkaje swjedźeń a měsac khudych dušow, hišće cuniši, rjeńši a wutrobniši kaž swjateje Marijiny šlewjeŕ na pućach a w našich zahrodach. Njewidźomne pletwy a tkaniny miłoho wopomnjenja a njezahiniteje lubosće pletu a wija do rjanoho wěnca dny khudych dušow z našich domow a wutrobow přez staru, rozpadowacu kěrchowsku murju k telko ćichim, njezapomnitym rowčkam na serbskich kěrchowach.

Naš krajik je tak mały. Tohodla je nas tak snadna čŕjódka a tohodla so wšitcy tak derje znajemy a — přistajmy — w žiwjenju tak derje znajachmy z tymi, kiž nětko hižo drěmaja a wotpočuja na našich dźewjeć serbskich kěrchowach. Mohł Serb tak hruby a bjezčućiwy być, zo by też w druhej wosadźe nimo kěrchowa jěł a so njeby dopomnił na lubych znatych też na tutym kěrchowje?

Žadyn puć njeje za nas powučacy, tak z njewšědnej mocu k hłubšim a khutnišim myslam nućacy kaž tón na wosadny kěrchow abo też na jedyn z našich serbskich kěrchowow.

Drje su też puće na druhe, njeznate kěrchowy khutne puće a předuja nam lěpje a zrozemliwišo wo hinitosći a zakhodnosći wšoho, štož je čłowjeske, tola tajke puće su často wot prózdnych, wćipnych myslow zawdate a přewodźane a hižo tohodla njemóža so duše tak zažiwić a tak trajacy zaćišć zawostajić kaž to činja puće na n a š e kěrchowy.

Wopytujemy swoje serbske kěrchowy — a to dyrbjeli často činić, zo bychmy so wustrózbnyli wot telko błaznosćow a njepočinkow nětčišoho serbskoho žiwjenja a sebi z nowa dobyli lěpši směr, za čož smy po prawym też w Serbach žiwi — tu wotućeja tak rjec před našim wóčkom často stawizny, nic jenož jednotliwoho domu, tuteje a druheje swójby, stawizny někotrohožkuli rozšěrjenoho prjedawšoho přećelstwa, stawizny prjedy znatych wulkich mjenow a dźensa nimale pozabytych, stawizny prjedawšich dobrych serbskich zlutniwych, poniżnych swójbow a dźensa so w tutych domach wopičuja němske drasty, němske wašnja a němske njepočinki. Tu wotućeja stawizny serbskich wosadow, kajke běchu w zańdźenosći a kajke su dźensa. Tu čitamy stawizny našoho katolskoho serbskoho ludu! A tute stawizny nas njezjebaja, nam njezamóža ničo wopačne nabarbić, nas njemóža zamylić, dokelž rěča khutnu wěrnu rěč mortwych, kiž njełža kaž často žiwi. Ach, kelko wotmołwow dóstanjemy runje na našich kěrchowach, wotmołwy, kiž w žiwjenju ženje njebychmy dóstali, tak wótrje, tak jasnje, tak bjez kóždoho falša a jebanja!

Tu so nam wotmołwja kaž samo wot so: što wjedźe Serbow doprědka, što do zady. Tu so nam jasnje wotmołwja, što nas powyša a što nas poniža. Tu zhonimy cyle bjez wšoho tajenja, što našich Serbow strowych, čiłych, dobrych a póćiwych zdźerži a što jich zahe přinjesy do rowa. Posoł njetrjeba ani jednotliwe myslički wuprajić. Wone so wam same tłóča z mocu do pomjatka, hdyž jenož tole čitaće.

Na našich kěrchowach pisaju so najlěpše, najwěrniše a najkhutniše stawizny našoho ludu. Tu dyrbjała naša serbska młodźina, naša ratarska młodźina, naš dorost, naša žónska młodźina, wšitke te rjane, wjesołe serbske holčki a pyšne rejwarki, też tamne, kiž su zwonka hišće někak serbske, znutřka pak nakažene a skónčnje hišće te, kotrež maja jenož hišće serbske swójbne mjena, ale hewak su so wšoho wuslekłe, štož mać měješe na duši a na ćěle dobroho a rjanoho — tu dyrbjała na našich kěrchowach naša młodźina wuknyć, wuknyć woči wočinjeć, prjedy hač budźe přepozdźe, tu dyrbjała pokračowanske kurzy wotměć, tu studować a zeznać swój lud. A tohodla dyrbjała też naša studowaca młodźina nowe mysle nadobywać na serbskim kěrchowje. Wšak też tajki mnohu kwětku kryje, kiž lědoma wukćěwši, dyrbješe zahe zahinyć. Nic studentska zahorjenosć sama, kak rjana a nuzna też je, wučinja serbskoho studentu, ně, prawa zahorjenosć pokazuje so hakle we

wutrajnosći, woporniwosći a swěrje hač do rowa. Mnohi row prjedyšich serbskich jara zahorjenych studentow khowa zrudne powostanki hišće zrudnišoho žiwjenja.

Też naša šport lubowaca serbska młodźina nawuknje na našich kěrchowach, štož snadź ženje hišće prawje dopóznała njeje. Před majestosću smjerće njewobstoji ani hesło: skrućmy so! We młodych lětach nanajbóle skrućene ćěło, najwjetši narodny zapal a typ prawoho, njebojaznoho Serba hišće njeje dosahace zwěsćenjo, zo z rowa nam dycha wóń njesmjertnosće žiwjenja a skutkow, jeli młody, za šport zahorjeny Serb njeje we swojim žiwjenju k hesłej: skrućmy so přidał te druhe: sustine et abstine: wudźerž a wodźerž so a njeje přidał k pilnomu zwučowanju ćěła tamny wyšši zaměr žiwjenja, kiž rěka, słuž Bohu, kiž jenož ći zawěsća njesmjertnosć za rowom!

Naše ratarstwo ma nětko běd́ź́ić z ćežkej krizu. Tuta kriza nima samo na sebi ničo činić z našim narodom. Dokelž naš serbski lud a kraj njeje ju zawinował. Winy, kotrež tutu krizu zawinychu, maja so cyle druhdźe pytać, nic pak w našej narodnosći a w našim ludźe. To też kóždy rozomny wě a njebudźe tym přihłosować, kiž chcedźa tutu ratarsku krizu přewinyć z narodnej a nabožnej, zo po něčim nic jenož na swojim kuble dohospodaruje, ale też ze swojim katolskim a serbskim přeswědčenjom budźa bórzy tak daloko. Dokelž — tak měnja — wo jich ratarskich produktach nichtó njerodźi, tak też woni njerodźa wo wěrje a narodnosći. Tajkim je puć na kěrchow dobre lěkarstwo, jeli z cyła hišće pomha. Njech jenož sebi wupytaja rowy přikładnych serbskich ratarjow a też tajkich, kotřiž najprjedy k rowu donjesechu swoje kubło a jich dźěći robośuja nětko w němskich městach a dřeja so w fabrikach a potom sami so do zažnoho rowa lehnychu. Też naši prjedownicy njeběchu přelutowani před krizami, njech też tajka powšitkowna a w tutych rozměrach to njebě. Hubjene časy, Bože domapytanja a domjace křiže běchu hižo też tehdy. Ale, tamni wědźachu, kak maja krizu přewinyć: ze železnej energiju, z njepowalnej dowěru k Bohu, z pobožnym a z lutniwym žiwjenjom. Dźensa potepeja ćežke ratarske časy w alkoholu a měnja, zo z toho wuńdźe nowy fěniks, kiž jim přinjesy lěpši přichod.

Serbske ratarstwo njech zastanje kedźbnje při rowach swojich prjedownikow, też swojich nanow a dźědow a so jich praša, kak bychu woni dźensa na swojim hospodarili, čoho bychu so pasli a kak započeli, zo bychu też dźensa hišće wobstać móhli.

Puć na kěrchowje zetka nas z rowami, při kotrychž so raz najwjacy sylzow ronjachu a po zdaću je žana móc zastajić njezamóžeše. To su rowy telko dobrych, přikładnych, pobožnych serbskich maćerjow. Najbohaćiši kapital za čas a wěčnosć khowaju runje tute rowy. Rowy serbskich maćerjow su ženje njewuklinčacy kěrluš serbskeje wěriwosće a pobožnosće kaž też serbskeje swěry a dźěławosće a woporniwosće. Hdyž njeby naš lud měł tutón njezaprahnity kužoł, kak bórzy bu joho móc zasakła! Hdyž naš lud njezměje w přichodźe wjacy tutón železny wobstatk, tutu poslednju reservu žiweje mocy swojich serbskich maćerjow, potom njezmějemy jenož dźewjeć kěrchowow, ně, serbski kraj budźe jenitki kěrchow.

Tuž zastań, serbski ludo, też w měsacu khudych dušow pola tutych rowow swojich maćerjow! Čisty, z ničim njeskaženy idealism sapa z tutych sparnych komorkow! Tute so njeprašachu ženje, kelko hodźinow maja wob dźeń dźěłać, što na hodźinu dóstanu, hdy přińdźe hodźina wotpočinka po wšej prócy a hary, ně, bjez wšeje hary wukonjachu swoje žohnowane dźěło za swójbu a narod. Tute rowy našomu časej praja: jenož dobre křesćanske a dobre serbske swójby su wěsta garantija, zo wobstojimy, su žro a jadro našoho byća a tyća. Hdyž pak njebudźe našim tučasnym maćerjam to swjate, štož bě jich maćerjam swjate, hdyž sebi njewaža wěru a žiwjenjo po wěrje, hdyž njewidźa we žohnowanju z dźěćimi Bože žohnowanjo, ale jenož ćwilu a njetrjebawši komfort, a jim měšćanske wjesela a pućowanja na Drježdźanske koncerty wyše du kaž domjacy koncert a nócny orchestr swojich dźěći, hdyž, město, zo bychu dźěći serbske woblekałe, so same po němskim přebabja a tak kaža swójbu, dom a wjes, potom wě kóždy, kiž hłubšo mysli: tu je hórje, hač hdyž bu Bože njewjedro zapaliło cyły statok, tu stoji we płomjenjach a na hračkach zbožo a zbóžnosć přichodnych splahow, jeničcy tohodla, dokelž maćerna ruka, maćerny hort a maćerny přikład torha na zakładach domu dźeń a nóc. Maćerny row — swjaty row, praji basnik! O zo by naš lud wuknył ze swojich maćernych rowow! Zo bychmy někotružkuli mać zasy žiwu wuhrjebać móhli a druhu zahrjebać!

Naše kěrchowy pak hišće khowaja druhe drohe symješka za wěčne ranjo. To su rowy dobrych serbskich wučerjow a swěrnych serbskich dušowpastyrjow! Někotryžkuli wučeŕ a duchowny mohł při swojej wobdarjenosći a sprócniwosći, byli Serbam božemje prajił, w šěrokim swěće cyle druhu rólu hrać. Ně, joho křesćanske a narodne swědomjo jomu kazaše: wostań mjez swojim ludom a radšo so pjeŕ přez žiwjenjo jako khudy wjesny wučeŕ a faraŕ, hač by wopušćił swój lud a druhim służił, hdźež by tola jenož zasy druhim na puću był. Tak wutrachu a skutkowachu z bohatym žohnowanjom, samo přez štyrceći lět w zastojnstwje mjez swojim ludom. Druzy zasy, kiž najbohaćiše nadźije wubudźichu, dyrbjachu tak zahe do kłódnoho rowa kaž na přikład njeboh wučeŕ Haša, Klimank, njeboh faraŕ Nowak, kiž bě tři dny w Radworju z fararjom.

Nimamy prawje, hdyž pisachmy, zo so hodźa z našich kěrchowow same stawizny našoho ludu napisać? Stawizny pak su sobu z najlěpšim wučerjom za lud. Budźe naš lud posłuchać na tute stawizny a chce z nich wuknyć?

Hdyž potajkim w přichodnych dnjach pućujemy na swoje kěrchowy a wopytujemy rowy swojich lubych, njedajmy jenož swojim sylzam ronić a njemyslimy sebi jenož na to, što my sami zhubichmy, ně, hladajmy też na naše kěrchowy z nabožnym a z narodnym zmyslenjom a tute nam praji: wjele zhubichmy z nimi, tola też wjele zasy dobudźemy, hdyž w jich duchu dale skutkujemy. Wšitko pak zhubimy, jeli z nimi pokhowachmy wšě nadźije a jeli nam podarmo předuja. Na wěčnym dnju tute serbske rowy so wotewrja a z nich stanu swědkojo a wobskoržowarjo přećiwo nam! Što my wbozy potom jim wotmołwimy?

Quid sumus miseri tunc dicturi? (David.) jn.

Politiski rozhlad.

Weŕch z Bülow †.

Pónd́źelu rano je w Romje zemrěł wěŕch Bjarnat z Bülow, kotryž je do wójny wulki wliw na němsku politiku měł. Wot lěta 1900 hač do lěta 1909 bě wón po smjerći Hohenlohe němski kancler. Z prjedawšim němskim kejžorom měješe dołhi čas dobre poćahi, tola hdyž kejžorej wobaraše dale po zwučenym njemudrym wašnju wustupować a rěčeć, so tute sławne přećelstwo do njepřećelstwa přewobroći. We wójnje bu wěŕch Bülow do Italskeje pósłany, zo by zastupjenju Italskeje do wójny wobarał, tola Bülow přińdźe přepozdźe, Italska bě so hižo z Francózskej zwjazała. Smjertne powostanki wěŕchowe budźa spalene a joho popjelnica so we swójbnym rowje w Klein-Flottbeck postaji, hdźež je też joho mandźelska, lětsa nalěto zemrěta, pokhowana.

Sakski sejm.

Po tym, zo je so wubjerk sakskoho sejma za wotstronjenjo 9. novembra jako swjatoho dnja wuprajił, ale za

zdźerženjo 1. meje, dóńdźe wutoru w zhromadnym posedźenju k wulkej harje, tak zo dyrbjachu dwójcy zhromadźiznu přetorhnyć. Lěwica so ze wšej mocu zepjera, 9. november jako wopomnjeński dźeń revolucije wotstronić. Lěwica žada na kóždy pad wotstronjenjo tutoho prašenja wot dnjowskoho porjada.

Ludowe požadanjo

je skóńčene wječor 29. oktobra, ale nimamy a njezmějemy tež hač do 7. novembra žanych wěstych wuzbytkow z njoho. Krajny nawjednik požadanja je na městnych wjednikow rozkaz dał, lisćiny hač do 6. novembra pola njoho zapodać. Tola móžemy z tym ličić, zo so njeje třebna ličba, 10% wšěch wólbokmanych hłosow, dócpěła. Dotal běch so wozjewiłe w centrali 603138 wot 11175000 wólbokmanych. To by potajkim było 5,4%. Zajimawe su wuzbytki w %: w Drježdźanach je so zapisało 5,8%, w Lipsk 4%, w Kamjenicy 26%, w Rhynsko-Westfalskej w přerězku 2%, w Hesenskej 3%, w Oldenburgskej 14%, w Pomorskej 26%, w Hornjej Šlezskej njebu ani 8% dócpěte.

Českosłowakska republika

wotmě zańdźenu njedźelu swoje wólby do sejma. Wšitke strony su so z mocu na nje přihotowałe. Doskóńčne resultaty njejsu hišće znate, dokelž so hišće wužše wólby wotměja, po kotrychž hakle změjemy wšěch 300 sejmowych zapósłancow. Dotalni ministrojo su wšitcy zasy woleni, z wuwzaćom ministra dźěła dra. Spiny a ministra překupstwa Novaka, tola móžemy wočakować, zo budźetaj tež tutej dwaj hišće wolenaj. Jara wobžarować dyrbimy, zo je katolska słowakska ludowa strona wulki wupadk poćerpjeła. Myslička, Tuku jako prěnjoho kandidatu na lisćinu stajić, so z tym njeje jako zbožowna wopokazała. Tak je Hlinkowa strona wot prjedawšich 23 sydłow 5 zhubiła. Runje tak je tež češka ludowa strona Šramkowa wot swojich prjedawšich 31 sydłow 6 zhubiła. Tola dyrbimy wědźeć, prjedy hač sudźimy, zo stej tutej stronje w poslednich wólbach 1925 přez 50% postupiłoj. Hdyž swój dobytk njejstej dźeržeć mohłoj, wěsće jara wobžarujemy, ale tohodla njespušćujemy w republicy nadźiju, zo so křesćanske, katolske přeswědčenjo přecy bóle na swětło dobywa. — Po nětčišim wuzbytku so posudźuje, zo budźa sćěhowace 8 strony w nowym sejmje wjetšinu knježeństwa tworić: agrarnicy z 45 mandatami, češcy socialdemokraća z 40, nacionalsocialistojo z 33, češka ludowa strona z 25, nacionaldemokratojo z 15, češka rjemjeslniska strona z 12, němska křesćansko-socialna a rjemjeslniska hromadźe z 15, němscy agrarnicy a demokratojo z 16. To bychu byłe wšo hromadźe 201 mandatow. Napřećo nim stoja 99 w opposiciji. Su to sćěhowace 8 strony: komunistojo 29, němscy socialdemokratojo 21, słowakska (Hlinkowa) ludowa strona 18, němscy nacionalsocialistojo 8, němsko-narodni 7, wuherscy křesćansko-socialni 9, Polacy a Židźa 4, fašistiska liga 3.

Póńdźelu, hdyž bu wuspěch wólbow we hłownych ryzach znaty, je dotalny ministerski president Udržal hnydom ze swojim kabinetom wotstupił. Jako prjedawši minister krajnoho škita bu započatk februara za ministrowskoho předsydu pomjenowany po tym, zo bě Šramek dlěžši čas za skhorjenoho předsydu Šwehlu na čole knježeństwa stał. Powšitkownje je Udržal připóznaćo dóstał, wón je hišće jedyn ze stareje generacije, kotryž je z wulkim idealismom zajimy cyłoho luda nad zajimy swojeje strony a wosebje swojeje wosoby stajał.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Njedźelu 3. novembra wudźěli najdostojniši knjez biskop w dopołdnišich Božich służbach w Budyšinje alumnej Rudolfej Angerej z Kamjenicy dwě nižšej swjećiznje, subdijakonej Englej z Drježdźan a Aloisej Eberle z Pullendorfa (Badenskej), drej. Józefej Karpej z Eberfelda a drej. phil. Oće Spülbeckej swjećiznu dijakonata.

Z Ralbic. Manjokec kubło, kiž stoješe hižo dlěžši čas pod sudniskim dohladom, je nětko nowoho wobsedźerja dóstało. Na sudniskim přesadźowanju w Kamjencu zańdźenu wutoru je kubło tudomny młody hospodar, kublef Zarjeńk kupił. Kaž rěka, chce Zarjeńk swoje kubło — bróžnja je so w lěće wotpaliła, — wo něšto mjeńše dale předać.

Z Konjec. W juliju započa so z našim šulskim twarom. Dźěło derje pokračowaše a wobšěrne twarjenjo z dwěmaj šulskimaj jstwomaj a z bydlenjom za wučerja je nětko přikryte a z nutřka a z wonka zwobmjetane. Hižo měsac dołho pak je dalše dźěło zastajene. Ministerstwo je so

Kak Hendrich z Dublina Boha spózna.

(Pokročowanjo.)

Jenož jedyn mjez rubježnikami, z mjenom Wilhelm, młodźenc a syn nahladneju staršeju, kotrohož běše požadosć k hraću do tutoho bjezbóžnoho žiwjenja zawjedła, rozmołwješe so rady z hólčecom. — Tež přinjesy jomu kóždy raz něšto sobu domoj. Dari jomu wšelake wurězane wěcy, wowcy z wowčerjom, zahrodku ze štomami, na kotrychž žołte płody wisachu, špihel a druhe wěcy. Junu kupi jomu pišćałku a nawuči joho na njej piskać; druhi króć přinjesy jomu rjanu pisanu papjeru a nawuči joho z njeje róže dźěłać. — Tak zabawješe so hólčec mnohe hodźiny. Najlubše ze wšitkich wěcow běše jomu mały wobraz swojeje maćerje, kotryž běše cyganka sobu wzała; wón běše drohoćinka, zasadźeny do złota a dejmantow.

Cyganka jomu jón jenož druhdy na někotre wokomiki da.

Młodźenc Wilhelm, kotryž měješe tež dobru mać, wobhladowaše sebi tutón wobraz husto sobu a dopomni so kóždy raz na swoju mać, při čimž so jomu potajnje tak mnoha sylza z wóčkow wukuli. „Wbohe dźěćo“, praji při sebi, „njeličłowski skutk, tebje dobrej maćeri z ruki wutorhnyć! O, kak wjele rjeńšo by so při njej doma měł, hač tudy w tajkim žadławym přebytku! — A twoja dobra mać, kak wona wo tebje žałosći! Hdy bych će mohł do jeje rukow wróćo dowjesć, kak rady bych to sčinił! Ale ja sam sym kaž jaty! Sta razow bych hižo ćeknył, hdyž njebychu mje moji towaršojo tak kruće stražowali!“

Rozmołwješe so z dźěśćom wo mnohich wěcach a zwjeseli je zdobnje. Ale wo Bohu njesmědźeše ničo spomnić; to rubježnicy njećerpjachu, dokelž njechachu ničo słyšeć, wo čimž mohłe jim jich swědomjo porokować.

Hdyž bu hólčec starši, bu dale wćipniši a prašeše so, hdźe jich mužowje přecy khodźa. Tam a sem jich prošeše, hač njesmě junu sobu hić. Kóždy raz joho wotpokazachu z tróštowanjom, zo druhi raz póńdźe. — Stara cyganka běše za žiwoho hólčeca wězo jara hubjena towaršska. Běše stajnje wobužna a šiješe hodźiny dołho roztorhane lapy abo ličeše pjenjezy, bjez toho, zo by z dźěśćom žanoho słowa rěčała. Druhdy wusny sebi a smorčeše hodźiny dołho.

Hdyž běše sebi zasy junu kruće wusnyła, zmuži so hólčec, zaswěći sebi swěčku a dźěše po ćěmnej khódbje, po kotrejž rubježnicy khodźachu, přecy dale a dale, a přińdźe hač k železnym durjam. Njemóžeše je wočinić, dokelž běchu kruće zawrjene. Zrudny so zasy zawróći. Khódba, po kotrejž dźěše, měješe někotre pódlanske khódby, wo wjele wužše; po tych móžeše hodźiny dołho pod zemju khodźić. Hendrich dźěše hnydom do prěnjeje khódby. Dołho po njej wokoło błudźeše, a swěčka bě so skoro wuswěćiła. Tu zezda so jomu, kaž by so z daloka něšto zaswěćiło. Wćipny dźěše za swěcu. Swěca bywaše přecy wjetša a skóńčnje bu tak wulka, kaž by tam palaca postawa stała. Kročeše přecy zmužiće dale, a stoješe skóńčnje při rozšćěpjenej skale, přez kotruž so rańše słónco dobywaše a přez kotruž móžeše cyle derje won do swobody, — a na raz bě wjesoły hólčec won.

zapowěło, pjenježne srědki dale podawać, a tuž su so dźěłaćerjo dyrbjeli puščić. Hdy budźa so přilubjene pjenjezy zasy wupłaćić, je tu tukhwilu hišće njeznate.

Z **Khróšćic.** Zaradźenjo za maćerje wotměje so tu srjedu, 6. novembra, pop. w 2 hodź., w hosćeńcu. Lěkař budźe přitomy.

Z **Wotrowa.** Kaž we wšelakich druhich wosadach serbskeje a němskeje Łužicy, bě też časnik na wěži Wotrowskeje cyrkwje wot wjesnych ludźi wokoliny, nic wot měšćanskoho časnikarja twarjeny. Jeju mjenje stej na nim zadrapanej: „Diese Uhr hat gebaut Johann George Kissling, Uhrmacher in Crostwitz 1812, Johann Retzka aus Kammenau." Tutón časnik je nam přez 100 lět służił, dopokaz, kak derje běštaj mjenowanaj mužaj dźěłałoj. Tola też železo z časom wuběži, a naš časnik bě, kelkož jón też mazachmy a porjedźachmy, wustał. Wosada so tohodla rozsudźi, nowy časnik kupić. Při znatej woporniwości małeje Wotrowskeje wosady, z kotrejež skoro kóždy swojomu zamoženju přiměrjene dary přinošowaše, też někotři służowni, z darami někotrych knježich, kotřiž z našeje wosady wukhadźeja, nětko pak zwonka njeje bydla, z jenym přinoškom ze susodnych Khanec, wosebje z podpjeru najd. biskopskoho ordinariata, kotryž nam 300 hr. dobroćiwje poskići, so trěbne pjenjezy nazběrachu. Nadobnje znata firma Weule w Bockenem natwari a zestaja jón za 2500 hr. 11. septembra poča čas pokazować. Časnik je rjane wumjełske dźěło, pokazuje kaž stary, na 3 stronach a naćahuje so jónu wob tydźeń. Stary časnik biješe čas na zwonach. Dokelž, hdyž bije a zdobom zwoni, čomuž so při wěstych składnosćach, kaž při pohrjebach a wobkhodach, zadźěwać njehodźi, so zatorhuje a kóncuje, smy železnej zwonaj, kotrajž njebudźetaj zwonić, ale wostanjetaj jenož za biće časnika, horje do tak mjenowaneje latarnje wěže, hdźež zwóńčk wisa, powsnyli. Za njej smy 260 hr. płaćili. Jeje připrawjenjo wukhowa njezranitosć časnika a biću dale słyšeć da, hač bě to prjedy, hdyž zwony za wokeńcami wisachu. Wšěm našim dobroćerjam, wosebje najd. biskopskomu ordinarijatej, też cyrkwinskim předstojićerjam za pomoc při přiwjezenju a stajenju časnika a hromadźenjo darow za njón so tu w mjenje wosady zjawne „Zapłać Bóh tón Knjez" a wutrobny dźak wupraja. Bóh dał, zo by časnik wosadźe dołho służił a zbožowne hodźiny pokazował!

Z **Pančic.** Zaradźenjo za maćerje wotměje so tu pjatk, 8. novembra, podołdnju w 2 hodź., w hosćeńcu. Lěkař budźe přitomny.

Z **Kulowa.** Spěwne towarstwo „Bratrowstwo" woswjeći zańdźenu njedźelu swój nazymski swjedźeń w „Němskim kejžoru", kiž bě derje wopytany. Z dypkom 7 hodź. dyrbješe drje so započinać, ale tak nuznje sej ludźo nječinja. Wosmich bě hižo wotbiło, hdyž předsyda, knjez Čorlich z Kulowa, syły ludźi witaše. Hnydom dachu so spěwarjo do dźěła, pod wjednistwom knjeza kantora Jäckela, kiž swoje hudźbne mocy towarstwje wěnuje, za čož je jomu jara dźakowne. Hewak dyrbjało koncertny spěw parować. Kulowska wosada ma hišće wjacy spěwokmanych mocow. Ale wone steja nazdala, město, zo bychu črjódku powjetšili a narodnu wěc podpjerali. Tola přewjedźechu swój nadawk derje, spěwachu jasnje a čisće a kedźbowachu na pokiwy dirigenty, kiž je mnoho dźěła měł. Z cyła, hdyž so ćežše wěcy, kaž wumjełske kwartety a duety zwěrichu. Po spěwnych poskičenjach jimaše so wosadny farař, wjeledostojny knjez arcyměšnik Šołta, słowa. Na žortne wašnjo wukładowaše tři človjeske zawjeselenja — spěw, dźiwadło a reje. Namołwješe k spěwanju, wosebje też kěrlušow w cyrkwi a serbskich spěwow při wšelakich składnosćach. Rozłoži też wšelakosć spěwa. Strózwy hinak spěwa, hač tón, kiž je trochu hłubšo do pólki pohladał. (Na swjedźenju běchu hišće jara młodušcy pacholjo do škleńčaneje škórnje pohladali a potom bě jich spěw, wězo němski, kajkiž bě jón něšto mjeńšinow prjedy rěčnik rysował přewzał. Wupłód su potom zwjetša wotklepane „Gassenhauery". Přisp. dop.) Pěstowanjo dźiwadła je hižo stare a wukhadźa wot Grekow a Romjanow, kiž mějachu hižo khutne a wjesołe hry. A reje su jenož tak daloko, jenož hódne zawjeselenjo, tak daloko, hač so wukonjerjo hrěšnych požadosćow zdźerža. — Nawjazujo na słowa předrěčnika, wukhwalowaše k. wyšši wučeŕ Słodeńk skutkowanjo towarstwa na narodnym polu. Ma wulkotny nadawk ze Sokołom, w Kulowje a we wokolinje Serbstwo zdźeržeć, hdyž so w narodnych šulach serbska wučba wjacy njepodawa. Tuž maja dorosćeni sami swoju maćeŕnu rěč hajić a pěstować, zo njeby tu zašła. Wšelacy serbscy starši w Kulowje rěča hižo z najmjeńšimi dźěćimi jenož němski, zo bychu pječa dźěło w šuli wo-

---

Kak jomu nětkole bě, hdyž z tutoho podzemskoho jastwa ćekny a stoješe k prěnjomu razej na krasnej Božej zemi, pod módrym njebjom, w krasnej lěsnej krajinje — to njezamóže žadyn jazyk wuprajić.

Běše krasne lěćne ranjo. Słónco runje skhadźeše a njebjo žehleše so w złotym błyšću a lěsy a hory pisanjachu so w čeŕwjenym błyšću rańšoho słónca. Zemja běše wšudźe z trawu a kwětkami wodźeta; ptački spěwachu swoje rańše spěwy a znošowachu so pod njebjeskej módrinu. Deleka w dole ležeše slěbro-jasny jězor, w kotrymž wotznamjenješe so rańše słónco.

Hendrich stoješe tu, kaž wot błyska woslepjeny. Njemóžeše so nade wšitkim dodźiwać, jomu so zdaše, kaž by z hłubokoho spara wotućił. Wón móžeše jenož hladać; njenamaka pak žanoho słowa, zo by swoje wobdźiwanjo wuprajił. Skónčnje so tola zhraba a zawoła: „Hdźe sym tola přišoł? Kak daloko, kajka njepřeměrjomna dalokosć je wokoło mje! O, kak rjane a krasne tola wšitko je!" Potom dohlada so zasy na wulki dub abo zasy na jenu skału, połnu rjanych zelenych jědlow, abo na jasny jězor, na keŕčki połne kćějacych róžow.

Zasy pokaza so wyše hórki, mjez złotymi mróčelemi, słónco. Hólčec hladaše ze sprostnjenymaj wočomaj horje; jomu so zdaše, zo so tam pali, a mysleše sebi woprawdźe, zo so mróčele, kotrež wón prěni raz widźi, pala. — Stejo hlada, kaž zakuzłany a dźiwa so, kak błyšćata, so palaca kula wyše a wyše stupa. Bórzy pak joho swětło do wočow kałaše a dyrbješe jej k zemi złožić. Potom dźěše někotre kročele dale; njezwěri pak sebi kruće stupać, zo snadź njeby krasne kwětki rozteptał, z kotrymiž bě zemja kaž posyta. Nadobo wuhlada wowcu spody keŕčka ležo. „Hlej, jena wowca, jena wowca!" zawoła wjesele. Khwataše k njej a pomasny na nju. Wowca poča so hibać, stany a bječeše. Hólčec so postróži: „Što tola to? Ta dźěn je žiwa! Štó je jej žiwjenjo dał?"

Chcyše so nětko z wowcu rozmołwjeć a prašeše so jeje tohodla wšo móžne. — Naposledku bu hněwny, zo jomu ničo zrozemliwe njewotmołwja, ale zo jenož bječi. Tola spodźiwnje, móže běhać a też hłós wot so dać! Moje wowcki su tola wšitke něme a so ženje njehibaja.

Nětko přistupi młody wowčeŕ, rjany, kćějacy młodźenc, z čeŕwjenymaj licomaj a žołtymi włosami, k njomu, kotryž wowcu pytaše. Běše hólčeca cyły čas hižo wobkedźbował a njewědźeše, što ma sebi wo nim myslić.

Hólčec so z woprědka postróži, hdyž młodźenca wuhlada. Dokelž pak joho tutón přećelnje postrowi, zmuži so a wopraša so z wupřestrjenymaj rukomaj: „O, kak sy ty rjany! Słuša tuta njesměrnje wulka próznjeńca tebi? Njesměm ja při tebi a twojej wowcy wostać?"

Młodźenc hólčecej njerozemi a mysleše sebi, zo ma wobłudnjenoho před sobu. Hdyž jomu hólčec powědaše, zo je z podzemskeje škałby wulězł, zo je tam spody prózdnjeńca, w kotrejž stara cyganka a brodaći, hrozni mužowje bydla, tu wobběhowaše młodźenca zyma a wón poča so bojeć. Sobuželnje wza dźěćo za ruku a khwataše wot tudy, jako bychu rubježnicy hižo jomu na pjatomaj byli.

ložili. Tu khwilu wozmje so jim jena rěč, kiž w pozdźišim žiwjenju ženje wjacy so njenaruna. Potom činja dźěći staršim hórke poroki, zo jich njejsu serbski nawučili. Serbska rěč je ważna jako kluč do druhich słowjanskich rěčow. W dalšim napominaše, kruće k swojej narodnosći stać a wšudźe Serbstwo spěchować a za nje dźěłać. Ze spěwom „Hdźe statok mój“ skónči swoje słowa, kotrež su nadźijomnje na dobru rolu padnyłe. — „Zboże zełharnosće“ mjenuje so nowy dźiwadłowy kruch w jenym jednanju, kiž je knjez Mikławš Woko rjenje zeserbšćił a też hrajerjow nawučił. Autor je so hižo na wjacore přełožki zwěrił a z tym serbsku literaturu wobohaćił. Smy jomu za to dźakowni, wosebje, hdyž so prosći ludźo pjera přijimaja a wo dźiwadłowu zabawu so postaraja. Dale tak. Nětko w zymskim času, hdyž z muleŕstwom klaca, pomhajće twarić Serbstwu duchowny dom. Předstajenjo wubudźi wulke smjeću. Snadź šće su někotři dźensa khori. Tajkoho Pětra Motoku pak dyrbiš sej pytać, kotromuž žarliwa njewjesta kwěćel kwětkow wo hłowu rozbi. Hrało je so spěšnje, kóždy swoju rólu po słowje wobknježeše a po swojich mocach předstaješe. Autorej a hrajerjam też tu hišće dźak. Z wjesołej rejku, ke kotrež Kulowscy hercy rjenje hudźachu, skónči so derje poradźeny swjedźeń a je towaŕstwu wěsće nowych přećelow dobył. Ma dźěn zamołwite dźěło we wosadźe wukonjeć a narodne ideale wysoko dźeržeć. Njespušće je, byrnjež narodne skutkowanjo ze wšelakich stron poćežiło. Per aspera ad astra — přez hórkosće k wyšinam! To njech je w dalšim hesło towaŕstwa!

Zjednoćenjo romskeje cyrkwje z narańšej.

Sobu najwjetša starosć nětčišoho Swj. Wótca Pija XI. je starosć wo uniju t. r. zjednoćenjo romskeje katolskeje cyrkwje z narańšej. Wěsće je so hižo jara wjele rěčało a pisało, a też mnoho hižo činiło znajmjeńša w započatkach, hdyž spominamy na założenjo wosebitoho seminara w Romje za potrjeby, ale dyrbimy też wopomnić wobćeže, z kotrymiž maja dotal z Romom zjednoćeni křesćenjo so njewustajnje bědźić a wojować. Wšitkim katolskim křesćanam dyrbi tola tute prašenjo unije swjate a ważne być, wosebje pak wšěm katolskim słowjanam, dokelž jich bratŕa a jich sotry to přede wšěm su, wo kotrychž so jedna.

Stara Austrisko-Wuheŕska je jako stat uniju mjez Słowjanami jara spěchowała, hdyž też nic tak jara z nabožnych winow, tak tola z politiskich. Wona chcyše z tym wulko-ruskomu-panslavistiskomu hibanju napřećo dźěłać. Jeje dźěło też bjez wuspěcha njewosta. Wjacy milijonow orthodoxnych, prawosławnych Słowjanow zjednoćichu so z Romom: Ukrajnscy, Rumunojo a Južnosłowjenjo. Bohaće wutworjena hierachija tutoho zjednoćenoho orientalskoho rita natwari wosebity wustaw za wukubłanjo swětnych duchownych „Frintaneum“ we Winje, kaž też mnohe podpjery bohosłowstwo studowacych wutworichu po času zdźěłany a z Romom nutrnje zjednoćeny klerus.

Po přewróće so wěcy trochu přeměnichu.

Prjedawša karpatska Ruska sta so nětko dźěl Češkosłowakskeje. Wšitkim je znate hibanjo w nowej republicy, kotrež so wosebje napřećo katolskej cyrkwi měrješe. Přescěhanja a wohrožowanja swěrnych přinjesechu tydźenje trajace bitwy. W tutych zamućenych a njejasnych časach wutworichu so mjez uněrowanymi z nowa 100 prawosławnych farow z 60000 wěriwymi; je to połojca cyłkownoho wobydleŕstwa. Tola mjez prawosławnymi dóńdźe bórzy k njepřezjednosći, dwě stronje so wutworištaj: prěnja pod serbiskim, druha pod konstantinopolitanskim patriarchatom. Tu bu duchowny, z Romom zjednoćeny prawosławny zapósłanc češkeje ludoweje strony w parlamenće w Prazy, joho mjeno je Volosin. Přez joho wosobinske dźěło polěpši so po času stojnišćo knježeŕstwo k uněrowanym. Też jich biskopske sydła w Presowje a Užhorodźe přinošowachu k wěstomu měrej, kaž też powołanjo Basilianow z Galiciskeje. Ale samo dźensa njeje tute prašenjo uněrowanych prawosławnych žana propaganda za dobyće nowych narańšich křesćanow za zjednoćenjo z Romom.

Też jónu tak rjenje zakćěwaca uněrowana cyrkeŵ w něhdušej awstriskej Galiciji je čežko wohrožena (nětčišej Pólskej słušaca). Jedna so wo $3^1/_2$ mil. dušow w něhdźe 2000 wosadach z metropolitanskim arcybiskopstwom we Lwowje a z dwěmaj biskopstwomaj w Přemysłu a Stanisławu. Też tudy nastachu šćěpjenja. Wěsta koservativna strona wuzběhowaše orientalski raz, druha zasy prócowaše so wo zbliženjo k wječorej, k łaćonskomu ritej. Posledniši nahlad

---

W horach bydleše stary, česćowny putnik z mjenom Menrad, kotryž měješe hižo přez 80 lět a běše swojeje mudrosće dla daloko a šěroko znaty a česćeny. K tomu dowjedźe wowčeŕ hólčeca.

Putnik běše so při horje, pódla jězora, zasydlił. Wokoło bydlenja wupřestrěwaše so lubozna krajina, runja paradizej. Na skale, kotraž daloko do jězora sahaše, pozběhowaše so rjana kapałka ze swojej wěžičku.

Hdyž hosćaj přikhadźeštaj, sedźeše putnik na drjewjanej ławcy pod jabłučinu, z wotkelž měješe krasny wuhlad přez jězor. Wulka kniha, w kotrejž čitaše, ležeše pódla na blidku. Joho włosy a broda běchu sněhběłe, ale joho licy młódnej a čerwjenej kćěještaj, jako licy młodźenca.

Starc wobaj přećelnje postrowi a posłuchaše kedźbnje, što jomu młodźenc powěda. Potom prašeše so hólčeca za joho mjenom, při čimž joho połny sobuželnosće na rucy wza. Hnydom pytny, zo je dźěćo nahladnišich staršich a zo je wot rubježnikow pokradnjeny. Tuž praješe k wowčerjej: „Wostaj dźěćo při mni, a njepraj nětko hišće nikomu ničo. Nadźijam so, zo joho staršeju bórzy namakam. Pola mje je wón nakhwilnje před rubježnikami wěsty. Přede mnu woni ćěkaja, kaž před wohnjom. Złota a słěbra nimam, a před dobrej radu a napominanjemi woni cofaja.“ K hólčecej pak rjekny: „Budź mi wutrobnje witany, luby Hendricho! Chcu tebi być z nanom a so za tebje starać, doniž móžu će zasy do rukow twojeju staršeju wróćić. Rěkaj mi nětko nano!“

Putnik da so woběmaj najěść. Po jědźi poda so młodźenc zasy k swojomu stadłej. Hendrich pak njechaše so joho pušćić, ale płačo dźeržeše so joho kabata. Młodźenc jomu słubi, zo bórzy zasy přińdźe a dari jomu młodu wowcu. Přez to so změrowa a wjeseleše so nad wowcu njewuprajiće.

Hdyž so młodźenc wotsali, sadźi sebi putnik hólčeca při sebi na ławku, zo by so wuwoprašał wo joho dotalnym přebywanju. „Luby Hendricho, njeweš docyła ničo wo twojim nanje a twojej maćeri?“

„Ow ju“, rjekny wón, „ja mam jenu jara rjanu mać — tudy w mojim khabaće. Tu pohladaj!“ Wućahny swój mały wobraz. Wbohi njeběše maćerny wobraz ženje při jasnym słóncu widźał, tohodla wobdźiwaše nětko rjany wobraz a błyšćaty wobłuk čim nutrnišo. „Kak je tola pola tebje tak rjenje swětło. Praj wšak mi, štó je tamle horjeka tajkule rjanu złotu latarnju zaswěćił, kotraž wšitko daloko a šěroko tak rjenje wobswětli? Ja tola docyła na nju pohladać njemóžu, tak mje do wočow kała. W našej prózdnjeńcy. njemějachmy tajku, ta běše ćmowa, zo móžach přecy na nju hladać. — A kak dha so to ma, zo wona přecy wyše a wyše jědźe? Hdyž ju wuhladach, běše wona zady štomow a za krótki čas běše tak wysoko, zo ju ani na najwyššim štomje dosahnył njebych. Kak so to tola ma, zo tak tam swobodnje wisy a při tym hišće přecy dale jědźe? Njewidźu tola nihdźe žadyn powjaz. Štó ju storka abo ćaha? A štó tam horje łazy a nowy wolij přiliwa?“

(Přichodnje dale.)

dźělitej wosebje naspomnjenaj dwaj biskopaj, kotrajž chcetaj někotre reformy, tež wosebje, štož cölibat nastupa, přewjesć, dokelž sebi jenož wot duchownstwa, kotryž so wo swójbu starać njetrjeba, sylnišeje dźěławosće za uněrowanu cyrkeŵ nadźijetaj. Tosame wězo wočakuje druha strona pod wjednistwom arcybiskopa, hdyž tež na druhim puću. Tudy zasy widźimy ćežkotu a rozšćěpjenosć, kaž ju docyła husto w cyłych stawiznach unionisma widźimy. Wězo so do tutych prašenjow tež přisłušace staty měšeja; tak za prawosławnu wěru wosebje wustupuja Ruska, Južnosłowjanska, Rumunska, Bołharska a Grekska; za romsko-katolsku wěru pak Pólska a Wuherska. Ze wšoho toho so prócuja prawosławni wěsty dobytk sćahnyć. Tak běše zajimawe, hdyž tež jara zrudźace, wobkedźbować loni w Přemysłskej diecezy wotpad k prawosławnosći, w biskopstwje Stanisławje wotpad k protestantismej.

Najzrudnišo stoji we Wolhyniji a běłoruskich krajach. W lětach 1917/18 bě so mjez wukrajnskimi wobydlerjemi Wolhynije wutworiłe sylne a nahladne hibanjo za uniju. Tola Pólska zakaza něšto pozdźišo kóždu propagandu za uniju mjez orthodoxnymi Wukrajincami. Na druhej stronje pak bu nětko druhe unijonistiske hibanjo zawjedźene přez jesuitow a redemptoristow. Francózojo, Holandźenjo a Polakojo prócowachu so přez přiwzaćo orientalskoho rita a přez założenjo misijónskich stacijow wukrajinsku a běłorusku uniju podpjerać. Ale za tutu uniju dobytych fararjow kaž tež wšě dušepastyŕske zarjadnistwa podstajichu po pólskim konkordaće 1925 romsko-katolskim biskopam. Tak brachowaše tutym uněrowanym wša samostatnosć a kóžda hierarchija, přez čož bu wuspěch dźeń a dwělomniši. Biskop Podlachiski je to tež na štwórtym unionistiskim kongresu na Wjelehrodźe přidał. Kak móže človjek wuspěcha wočakować, hdyž hižo uněrowanych přez někajku njedowěru wot sobuskutkowanja wuzamknje!

Tak so w narańšich cyrkwjach pokazuje, kak wone stajnje bóle do zwiska a dźěła z protestantskej cyrkwju přińdu. Jich bohosłowcy wopytuja hižo bóle evangelske hač katolske university. Jich zastupjerjo wopytachu kongresy w Stockholmje, Lausanne a w Prazy, mjez tym zo na unionistiskich wot katolikow zarjadowanych zjězdach pobrachowachu. We Nowoj Sadźe w Južnosłowjanskej wotměje so pječa po namjeće orthodoxnoho biskopa Irenäa wědomostny exegetiski zjězd evangelskich a protestantskich theologow, hdźež budźe so wo jenym lisće swjatoho Pawoła rěčeć. Hdyž samy biskop w Prazy z tamnišimi katolskimi kruhami zwisk pytaše, bu wotpokazany.

Wšě tute zrudne nazhonjenja dyrbjałe nam skónčnje z powučenjom być. Prěnje, štož dyrbi kóždy dopóznać, kiž chce w unionistiskim hibanju sobuskutkować, je, zo so wšeje politikskeje mocy zdaluje. Runje tuta politika móc dźěn je dźělenju, k šismej, wjedła. Z druha dyrbimy wšě njedorozumjenja wotstronić a na zrozumjenjo mjez narańšej a romskej cyrkwju dźiwać. Z třeća dyrbja wosobinske poćahi nowy postup unije spěchować. Uněrowanym dyrbja jich wosebitosće wostać. Haj, runje přez to, zo prawosłowni widźa, kak romska cyrkej prawosławnu dostojnosć waži, dyrbi jich k sebi wabić.

Z cyrkwje a swěta.

Zwjazk němskich towaŕstwow knježnow liči tukhwilu 760000 sobustawow we 3800 wotšćěpkach.

Češka nowina „Pravo Lidu“ wotćišćuje sćěhowacy dopis jenoho socialdemokraty: „To, štož so dźensa pola nas katolicismus mjenuje, njeje ničo druhe hač někajki katolski rozhlad. Ničo njedopokazuje to jasnišo, hač stajnje sylnišo jewjacy njedostatk na duchownych. W diecezach z wjele tysacami katolskimi wolerjemi njenamakaju so hišće 5 młodych muži, kotřiž bychu sebi zwěrili, ćežke brěmjenjo katolskoho duchownoho na so wzać. Češka nima wjacy žanych maćerjow, kotrychž žedźenjo by było, měć syna-duchownoho.“ Hdyž też je kritika pósłanca Krejčija přewótra, ma tola wjele wěrnoho na sebi.

Italska. 26. septembra zeńdźechu so na horje Monte Cassino wšitcy w Romje bydlacy generalojo cyrkwinskich rjadow. Běchu so tam w benediktinskej arcyabtaji zešli wyšši Jezuwitow, Dominikanow, Franciskanow, Augustinow, Salesianow, Kapucinow, Šulskich Bratrow, Theatinow, Barnabitow, Hieronymitow a Kamaldulensow.

Italske knježeŕstwo je abtaji na Monte Cassino k jubilejej dariło swětłownju (Leuchtturm). Jara praktiski dar. Swětło tejele wěže saha hač do 30 km dalokosće. Za putnikarjow dosć witana wěc. Ma pak też symboliskoho wuznama. Z arcyabtaje Monte Cassino saha hišće dźensa kaž před 1400 lětami jasna swětłosć katolskeje wěry přez katolski křesćanski swět.

„Osservatore Romano“ woćišćuje dopis Vercelliskoho arcybiskopa msgr. Montanella na wučerjow w ludowych šulach: „Katolske dźěćo ma we swojim wučerju widźeć zastupjerja staršeju a we šuli podobu swójby. Njedosahnje, dźěšću někajke słabe nabožne začućo zaščěpić. Nućena lohkowěriwosć, kajkaž je kóždej wěrje, prawej kaž wopačnej, jenak přikhilena, njeje woprawdźita wěriwosć. Kaž je Bóh jenož jedyn, tak też móže nabožina jenož jena katolska a japoštolska być. Wučba w katechismje njeje lohka a njesmě so přelohko brać. Mechaniske nawuknjenjo někotrych modlitwow a přiswojenjo někajkich nabožnych sadow njedosahuje za žiwjenjo; nutŕkowne jadro wučbow wěry dyrbi so dźěćom podawać. Wučerjo, kotřiž so we wěrje njewěšći čuja, njesmědźa na žadyn pad nabožnu wučbu přewzać.“

Francózska. Na francózskej kupje Korsika je strašny njedostatk na duchownych. Cyła kupa je něšto wjetša hač połojca našeje Sakskeje a ma 290000 wobydleri. Duchownych ma 357, tola su 170 hižo přez 60 lět stari. 163 farow su bjez dušepastyrjow. Na 260 dalšich duchownych bychu hišće tam dźěła dosć namakali. Na měšniskim seminarje pak je jenož 17 khowancow a kóžde lěto zemrěja na 12 duchownych. Tak su wuhlady do přichoda ćěmne dosć. Njehrozy nam Serbam podobny strach? Też naš duchowny dorost je špatny dosć. Kajke budźa naše cyrkwinske wobstojnosće za 20 lět?

Španiske katolske wučeŕki wotměchu w Sevilli zjězd k česći swj. Therezije. Kardinalprimas Jlundain nawjedowaše zhromadźiznu. Wón namołwješe wučeŕki, zo bychu so zjednoćili pod škitom swj. Therezije a wojowali přećiwo lajicismej we šuli. Swj. Therezija dyrbjała być maćeŕ a radźićelka při woćehnjenju žónskeje młodosće.

W **Uganda,** wulkej jendźelskej koloniji w Africy, zakhadźa mór. Wšón wobkhod po cyłym kraju je zakazany, šule su zawrjene, też Bože służby su přestałe. Misijonarojo drje wsy překhodźa a khorych doma wobstaraja, tola wobstoji strach, zo misijon wulku škodu poćeŕpi a lud so zasy k starym pohanskim nałožkam přiwobroći.

Z vatikanskoho města. Ze smjerću Parizskoho kardinala Duboisa je ličba wuprózdnjenych kardinalskich městow na 13 zrostła.

Kaž romske nowiny pisaja, budźe Swj. Wótc na započatk novembra konsistorium zwołać, na kotrymž někotři wukrajnikojo kardinalski kłobuk dóstanu.

Zwonkowny twar nowoho ruskoho kolegija na khopje Esquilin je hotowy. Poslednje čisło „Acta Apostolicae Sedis“ wozjewuje kanoniske założenjo ruskoho seminara. Do nowoho kolegija maja so přijeć najprjódcy młodźeńcojo ruskoho naroda, kotřiž přisłušejo słowjanskomu bycantinskomu ritu maja wotpohlad swoje mocy wěnować k rozšěrjenju katolskeje wěry mjez swojimi krajanami. Dale smědźa do seminara zastupić też přiwuzni druhich narodow, kotřiž přestupiwši k słowjanskomu ritu chcedźa tohorunja dźěłać za rozšěrjenjo cyrkwje Khrystusoweje mjez narańšimi ludami. Rozwučenjo w nowym kolegiju přewozmu wótcojo Jezuwitojo. Wučić budźe so pódla filozofije a teologije, też stara ruska kultura a ludowe nałožki, wosebje nabožne počinki wěriwoho wjesnoho ludu.

Při naměšće „Piazza della Pilotta“ rosće druhi wulki twar ze zemje: nowy dom Grjegorianskeje uniwersity. Hišće lětsa budźe twar dokónčeny. Poswjećenjo stanje so snadź přez Swj. Wótca samoho. Nowe rumnosće budźa wo wjele wjetše hač stare. Přikhadźeju dźe ze wšěch kónčinow swěta stajnje nowi šulerjo do Swj. Města, zo bychu při wysokej šuli swj. Hrjehorja swoje studije dokónčili a romski doktorat sebi dobyli.

We vatikanskej zahrodźe rosće ze zemje nowy twar pinakotheki, kotraž ma we sebi wobpřijeć najdrohotniše wobrazy z vatikanskich musejow. Tónle twar budźe hakle kónc přichodnoho lěta dokónčeny. Tak pokazuja so wšudźom młódne žiwjenske mocy we vatikanskim měsće.

Němski rjad „Sotrow swj. Józefa“ dósta připóznaćo Swj. Stoła. Wón bě założeny 1891 přez Trěriskoho biskopa Korum a maćerje Gertrudy (hrabinski Schaffgotsch). Joho hłowny zaměr je zarjadowanjo eksercicijow za lajikow, dale podpjera dušepastrstwa we wulkich městach, nabožne roswučenjo młodosće, założenjo domow za młode holcy, skhowow a zahrodkow za dźěći. (Kinderhort.) Rjad wobsedźi tu kwilu dźewjeć domow w Němskej.

J. Čišinski:

Wojakowy row.

Khwataju won na kefchow
Ćiche črjódki, paćeŕ prajić
Za morwych, na luby row
Lubosć z horcej sylzu stajić.

Wšěch je dušow. — Spadany
Row je blizko čornych duri;
Z dweju šćěpkow zwjazany
Kříž so zrudnje tuli k muri. —

Nichtó z wokom zmačenym
Na row khudy njepohladnje:
W cuzym kraju zdalenym
Wojakowe ćěło wjadnje. —

Doma stara sedźi mać,
Zrudna sedźi, sedźi sama;
Towařš jej' je jeno płać,
Žałosći a rucy łama:

„Božo, tróšto zrudnoho!
Próstwu wusłyš wudowinu:
Na row syna luboho
Lubosć donjes maćerinu!“

Sylzy wbohej' wudowy
Do sudobja jandźel khowa;
Mihel pak je dešćowy
Skrjepi wojakej do rowa.

Wšelčizny.

Před něhdźe pjećdźesat lětami, hdyž hišće w Němskej kulturne wojowanjo knježeše, běše we Wołomucu arcybiskop a z dobom kardinal krajny hrabja Fürstenberg. Joho biskopska wosada sahaše, kaž hišće dźensa, přez morawske a češke mjezy do sameje pruskeje Ślezskeje. Swoje biskopske winowatosće něhdy w Ślezskej wukonjejo postorči so ze kulturnymi zakonjemi a bu wot pruskeje wyšnosće do jatby pytany, ale z časom hišće wućekny. Wyšnosć na to za nim łójacy list wupisa, tola arcybiskop so tam wězo wjacy njepokaza. Lěta 1885 dźěše arcybiskop Fürstenberg na strowjenjo do awstriskich kupjelow Gastein a zetka so tam wězo často z němskim kněžorom Wilhelmom I, kotryž tohorunja kóžde lěto do tutych kupjelow na strowjenjo přikhadźeše. A hdyž měješe Wilhelm něhdy swjatočnu hosćinu, bu tež kardinal Fürstenberg na nju prošeny. A wón tež přińdźe a sedźeše z kněžorom za blidom jako widźany hósć, hačrunjež joho pruske wyšnosće do jatby łójachu. Tehdom Barlinske knježeŕske nowiny k tomu přispominachu: „Z Gasteina přikhadźa powěsć, zo je kardinal Fürstenberg pola kněžora Wilhelma z hosćom był. My mamy k tomu přispomnić, zo wupisany łójacy list za kardinalom Fürstenbergom dla přestupjenja kulturnych zakonjow hišće spadnył njeje. A hdyž w bližim času joho płaćiwosć wuběhnje, budźe bjez dwěla zasy wobnowjeny.“ Potajkim z łójacym listom do jatby łójeny arcybiskop a tola widźany hósć za kněžorowym blidom, njeje to kaž směch ludźom. Kak sebi tola swěta stawizny z čłowjekami uźiwnje hraja!

Wěrne słowo. Za časy kejžora Józefa II. je so wjele klóštrow zezběhało a tohorunja cyrkwinoho zamoženja wuswojiło. A to nic jenož w Awstriskej. Podobnje też we Würtembergskej. Tam ćahaše cyła knježeŕska komisija po kraju, zo by na klóštrskich twarjenjach klóštrske wopony wudypowała a město njoho knježeŕski wopon zasadźowała. Něhdy přihladowaše tajkomu dźěłu burik ze wsy dobru khwilu. Druhdy so też při tym posměwkny. Jedyn z komisije rjekny k njomu: „Nó, wy tak wjesele přihladujeće. Kak so wam to zda? Njejwěrno, to rjenje?“ Burik pak wotmołwi: „To so mi runje tak zda, kaž hdyž paduch z kradnjeneje košle mjeno próje!“ Z tym słowom bě burik z hamorom hozdźik na hłowu prasnył, a tamón so wotmjelča.

* * *

Wopaki zhódał. Knjez Młoduš je pola wulkopřekupca Bohača přistajeny. Knjez a zastojnik sedźitaj w dźěłanskej komorje napřećo sebi. Ważna rozmołwa so runje mjez nimaj pleće. Knjez Młoduš je wo ruku Bohačoweje dźowki prosył a ma wulku nadźiju. Bohač pak so joho poważnje wopraša: „Předewšěm, młody knježe, wotmołwće mi cyle sprawnje na tele prašenjo: Byšće sebi wy też moju dźowku za žonu wzał, hdyž bě ani zamoženjo njeměła?“ Młoduš połoži ruku na wutrobno a rjekny z trochu podušenym ale wěstym hłosom: Haj, zawěrno cyle wěsće, knjez Bohačo, hdyž by też ani złamanoho pjenježka njeměła!“ Bohač pak wotmołwi raznje: „Hm, tajkomu zalubowanomu Hansej swoju dźowku njedam. Moje pjenjezy su też hódnota!“

Towařstwowy powěstnik.

Domowina změje swoju nazymsku hłownu zhromadźiznu srjedu 13. novembra pop. w 4 hodź. w Serbskim Domje. Namjety njech so zapodadźa hač do 5. novembra. Wšitke towařstwa maja być zastupjene. **Předsydstwo.**

Promjeń. Njedźelu, 3. novembra, popołdnju 1/24 hodźin, wotměwa towařstwo w Natušec hosćeńcu w Khrósćicach měsačnu zhromadźiznu. Wo połny wopyt towařšow a towařškow prosy **předsyda.**

Wotrow. Tow. serb. kat. młodźeńcow za Wotrow a wokolnosć ma njedźelu 10. nov. swoju porjadnu měsačnu zhromadźiznu pola Juršec we Wotrowje. Wšě sobustawy so cyle wěsće wočakuja. **Předsydstwo.**

Należnosće našoho towařstwa.

Sobustawy na lěto 1929.

Zdźěrjanska wosada. Kk.: 656. z Brěmjenja: Madlena Wićazec; 657. 658. ze Zdźěrje: Jan Šefer, Mikł. Khilan; 659. z Wulk. Dubrawy: Madlena Willijamowa.

Dobrowólny dar za Wosadnik.

Knježna Madlena Wićazec z Brěmjenja 1 hr.

Wične płaćizny		w Budyšinje 26. okt. 1929	w Kamjencu 30. okt. 1929
Pšeńca, nowa	50 kilo	11,75	10,80—11,00
Rožka, nowa	50 „	8,60	8,40—8,60
Ječmjeń	50 „	10,50	9,50—10,00
Ječmjeń, nazymski	50 „	—	—
Wows	50 „	–	7,75—8,00
Wows, nowy	50 „	—	—
Raps	50 „	—	—
Běrny, we wjetšich dźělbach	50 „	3,00	2,70—3,00
Butra	1 „	4,60	4,00—4,30
Syno, nowe	50 „	5,50	5,25—5,50
Słoma, z mašinu młóćena, prasow.	50 „	—	2,50
Słoma, „ „ k zasłan.	50 „	2,00	2,00
Słoma, z cypami młóćena	50 „	—	–
Pšeńčna muka, 60 %	50 „	17,00	20,00—21,00
Ržana muka, 60 %	50 „	15,00	14,50—15,00
Pšeńčne wotruby	50 „	6,50	6,50—6,75
Ržane wotruby	50 „	—	6,50—6,75
Jeja	1 štk.	0,15	0,14—0,15
Prosata 838 štuk	1 štk.	26,00—45,00	70,00—90,00

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 28. oktobra 1929.

Woły: 276. 1) Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět 57—61 hr. 2) Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene 50—55 hr. 3) Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše 42—48. 4) Mjenje picowane wšěch starobow — . 5) Mjasne — . 6) Husumske z pastwy — . **Byki**: 243. 1) Połnomjasne, dorosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće 59—62. 2) Połnomjasne, młódše 51—57. 3) Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše 45—48. 4) Špatne —. **Jałojcy a kruwy**: 427. 1) Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće 49—53. 2) Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět 42—47. 3) Starše wukorm. kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy 32—37. 4) Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy 42—50. 5) Mjenje a špatnje picowane 32—37. 6) Husumske z pastwy 25—30. **Čelata**: 574. 1) Najlěpše wukormjene 90—95. 2) Mjenje wukormjene a tajke wot cyca 80—88. 3) Špatne 64—76. **Wowcy**: 556. 1) Młódše a stare, wukormjene 66—70. 2) Starše wukormjene 56—63. 3) Mjenje wukormjene (Märzschafe) — . 4) — . **Swinje**: 3037. 1) Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiženjow, hač do 1½lět stare 88—89. 2) Wukormjene 88—90. 3) Mjasne 86—87. 4) Špatne 84—85.

Najlěpše
spódnje kholowy
z podšićom za žony a muži,
syklow. mužace kholowy
w kóždej wulkosći a šěrje,
normal-šaty
za muži, žony a dźěći,
mako-šaty
tež z plišowym podšićom.
Přijomne płaćizny!
Hilger, Budyšin
Lotzowa dróha 20¹
— Žane klamy! —

Meble
Jstwy za knjezow
bydlanske jstwy
spanske jstwy
z dobroho drjewa a napodobnjene
Kuchnje, rjane mustry wot **145** hr.
Też jednotliwe meble
Dobre dźěło, tunje płaćizny!
Płaćenjo po dźělbach!
Při hnydom zapłaćenju
wysoki rabat
Pawoł Handrik
Budyšin
Kamjeńtna dróha 32
při Drjewowych wikach

Hdźe nakupiće sebi při hermanku wašu zymsku drastu?
pola
FRANCA MRŠTNY
W Budyšinje
Bohata dróha 4
Tam dóstanješ wšo po přijomnej płaćiznje a wšo derje drasćace
Njedźelu mam woterjene wot ½11—12 hodź. a popołdnju wot ½2—6 hodź.

Nawěštki w „Katolskim Pósle" maja stajnje wuspěcha!

W Budyšinje zetkamy so
w kofejowni Lehmann
na Serbskej drózy 8.
Najsłódniše konditorske pječwa
Wosebitosć: Torty jako dar při wšitkich składnosćach.
Wšědnje popołdnju a wječor koncert.

Z Božej pomocu natwariwši swoje nowe domske, kotrež bu wot měšnikoweje ruki poswjećene, spominamy z wjesołej a dźakownej wutrobu na Boži škit při twarje kaž też na wšu křesćansku lubosć, zwólniwu podpjeru a z tym wopokazane dobre serbske zmyslenjo, kiž je nam też w nětčišim ćežkim času zmóžniło, twar dokonjeć.

Wosebje płaći nas wšěch horcy dźak wšěm tym z našeje wosady a dale, kiž su nam ze swojimi zapřahami a stajenej dźěłaćerskej pomocu tak lubje k rucy byli.

Bóh luby Knjez, naš njebjeski hospodař, žohnuj a płać jim jich křesćansku lubosć a serbsku swěru!

W Kozaricach, na dnju woswjećenja swojoho domu, 28. oktobra 1929.

W dźaknym wopominanju
Jurij Serbin a swójbni.

Wutrobny dźak šěm swatym a khudym dušam za wróćeńo strowoty!

Swědomite wuwjedźenjo
wšěch točenjow
kaž **britwjow, nožicow, konjacych nožicow** atd.
J. Hampel
Kotołska hasa 11.

Vogtlandske wumělske **gardiny**
kupujeće stajnje tunjo pola
Kurt Erler w Budyšinje
jenož na žitnych wikach 11
napřeco „Złotej hwězdźe".

Serbska ludowa banka w Budyšinje
Filialcy we Wojerecach a w Khoćebuzu
Agentury: **w Khrósćicach** pola knjeza **M. Čornaka,**
w Kulowje pola knjeza **Oty Bulanka,**
w Rakecach pola knjeza kantora **J. Rjelki**
Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy zapołožować na knižku a zběhać po potrěbnosći.
Zadanja pjenjezy ze 6—9 procentami
Telefon 3506 a 3507.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. - Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za reklamowy rjadk w teksće so 50 pj. płaći. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Zamołwity redaktor: Kapłan Józef Nowak w Budyšinje, Kirchplatz 2. — Pokładnik: Jurij Šołta, wučef, Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj. tow. ss.Cyrilla a Methoda) w Budyšinje z póstšekowym kontom: Drježdźany 33458. Dalokoreč̆ak čo. 3895.

45. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **9. novembra 1929.** | **67. lětnik.**

Měšnikowej rucy.

K 25 lětnomu měšniskomu jubilejej swěrnoho serbskoho duchownoho w kamjeńtnej němskej diasporje.

1904. 15. novembra. 1929.

Runje na Bože Ćělo bě w kupjelach Godesberg wot Božeje ručki zajaty zemrěł farař wosady N. Daloka jězba a ćopły junijowy powětr zawinyštej, zo so njehodźeše wobličo zemrětoho dušowpastyrja wjacy wosadźe pokazać. Ale wosada chcyše tola hišće raz swojoho tak lubowanoho fararja widźeć. Tuž wočinichu kašć, zawodźechu mjezwočo a cyła wosada, po stach a stach, ćehnješe ćiše a zrudnje nimo kašća. Jenož měšnikowej rucy běštej samej widźeć. A runje to činješe najwjetši zaćišć!

Tutej rucy, kiž běštej telko žohnowanja wudźělałoj, telko króć swjate woprawjenjo wudźělałoj, telko króć žohnowałoj!

Jasnišo a raznišo njemóžeše nichtón při wotewrjenym kašću rěčeć, kaž tutej měšnikowej rucy!

Dopomni so tež stajnje wosada, kaž tuta při kašću swojoho dušowpastyrja na žohnowacej a žohnowanej rucy swojoho dušowpastyrja?

Do najbóle jimacych swjatych wobrjadow při měšniskej swjećiznje słuša žałbowanjo młodoměšnikoweju rukow. Kóždomu duchownomu wostanje to njezapomnity swjaty wokomik, hdyž jako diakon poskići swjećacomu biskopej dłóni swojeju rukow. Biskop žohnowaše wobej rucy znutřka w znamjenju swjatoho křiža, žałbowaše wobej dłóni přez cyło a modleše so při tom sćěhowacu modlitwu: „Dostojnej so, Knježe, přez naše žałbowanjo a naše žohnowanjo tutej rucy swjećić a swjatosćić, — zo by wšitko, štož wonej budźetej žohnować, požohnowane było a štožkuli budźetej swjećić, swjećene a swjatosćene było, w mjenje našoho Knjeza Jězusa Khrystusa“ — a swjećomny wotmołwi: „Amen!“ Tak budź! —

1. Što matej być měšnikowej rucy? So modlacej rucy! Hdyž sebi japoštoł přeje wo mužach powšitkownje: chcu, zo mužojo na kóždym městnje so modla a čiste rucy pozběhuja (1. Tim. 2, 8) — potom to tola přede wšěm płaći wo měšnikach.

Njeličene razy dawa cyrkeŵ měšnikam rucy stykować k modlenju. Kónčki porstow maja być złožene k njebju, zo bychu wuprajiłe, zo ma měšnikowa modlitwa runja płomjenjam k njebju postupować. Runje tak často dawa cyrkeŵ měšnikowym rukam so wupřestrěwać k modlitwje, tak, hdyž na Božej mši ludej přizjewja wulki postrow Božoho žohnowanja: Knjez budź z wami! hdyž měšnik so modli prózdne modlitwy, hdyž k njebju sćele khwalbny spěw w präfaciji, hdyž po přežohnowanju mějo swojoho Knjeza před wočomaj joho, Knjezowu modlitwu so zjednoćeny z nim modli w Pater noster.

Tutej wupřestrěnej, z kónčkami k njebju złoženej rucy wuprajitej raznje: sursum corda a je podpjeratej. Matej měšnikej a cyłomu ludej prajić, zo ma ze swojim měšnikom z wutrobu połneje žadosće a z k njebju, k Bohu złoženej wutrobu so modlić. K tomu je trjeba swjećenych a žohnowanych rukow!

Ludo serbski! Mysli sebi husto na tutej modlacej rucy swojich měšnikow! Su tež twoji měšnicy daloko w němskej diasporje: woni su tola t w o j i měšnicy, wšak kóždy dźeń swoje rucy za tebje w modlitwje k njebju zběhaja! Što maš so wšo dźakować tutym rukam?

2. Měšnikowej rucy stej a matej być d ź ě ł a w e j r u c y. K dźěłu nam tola Bóh da naše rucy. Kak wbozy, kak bjez wšeje pomocy bychmy byli, njemějo rukow! Sće snadź widźeli wbohoho człowjeka bjez rukow? Je hišće skoro hórje kaž bjez wóčkow a nohow! Što je dźěława ruka maćerje sama hižo do znamjenja póććiwosće! Što je dźěława ruka za wšědnoho dźěłaćerja, za miłosćiwu sotru, za lěkarja, za wumělca, jeli tute wosoby swoje rucy z Bohu spodobnym wotpohladom k swojim dźěłam trjebaja! A hakle měšnikowa dźěława ruka! Ta njesmě přede wšěm być žana lěnja, prózdna ruka! Ma jako pisaca ruka žohnowanjo wudźěleć. Hdyž katechet kedźbnje zapisuje swoje katechezy, dóniž tajke njejsu, zo móličke jomu zrozemja, hdyž prědař wulku prócu nałožuje na swoje prědowanja, zo bychu

wěriwym Bože słowo, Božu swjatu wolu, Bože khostanske hroženja wopowědowałe, hdyž měšnik we swojich listach njezbožownych pokoja, błudźacych rozwučuje, słabych pozběhuje, hdyž po nocach sedźi za pisnym blidom a dyrbja joho wjacy króć do łoža honić, hdyž sebi porsty wotpisa za swój wbohi, drohi lud — što je tajka dźěława ruka měšnikowa woprawdźe stawčk žohnowanja za telko daloko a šěroko!

Hakle njedawno bě, hdyž runje zemrěty duchowny N. ze swojej lědoma sprostnjenej ruku, so modlacej a dźěłacej, hišće přez swoju ruku prědowaše! Na dnju swojich mjeninow namakachu joho rano mortwoho we łožu. Porsty na rucy pokazowachu hišće paćeŕki swojoho różowca, při kotrymiž bu do wěčnosće wotwołany, a na nócnym blidku leżeše hač do Amen wudźěłane njedźelske prědowanjo: njebě to hnujace znamjo modleŕskeje a dźěławeje ruki měšnikoweje hač do smjerće? Kak su pisace ruki wótcow swj. cyrkwje a druhich spisowaćelow Boha překrasnjałe a tysacy k njebju wjedłe! Kelko Božoho žohnowanja, zo bychmy jenoho mjenowali, je pisaca ruka swj. Domaša Akwinskoho swětej přinjesła!

Měšnikowa ruka, kotraž swjate sudobja čiste dźerži, kiž porjad ma w kapali a pola wołtarja, kotraž sama, hdyž druzy so njenamakaja, wołtarje a Boži dom pyši a rjedźi, kiž do ruki wozmje same khošćo, hdyž druzy woči nimaja za čistosć Božoho domu, tajka ruka dźěława je hódna toho, kiž něhdy hnujace žałbowanjo swojeje ruki dósta.

3. Měšnikowa ruka je darniwa ruka, rad wotewrjena a stajnje wotewrjena ruka. Sto powědaće nam wy hanjerjo duchownych wo was šerjacych bohatstwach duchownych, hdyž njeznajeće ani tutu darniwu ruku swojich duchownych? Što so hóršiće na wulke mzdy, što so přehrěšiće, powědajo wo nahrabnosći a skuposći swojich měšnikow, hdyž wam wša kontrola wzata, kelko materielnoho žohnowanja wukhadźa runje z tutych rukow, na kotrež so pohóršujeće? Naši prjedownicy hinak myslachu kaž wy. Woni runje do cyrkwinych a měšnikowych rukow kładźechu swoje pokłady w bohatych założbach a fundacijach, derje wědźo, zo je tak najlěpša garantija, zo so jich wotmyslenja najlěpje wukonjeju. Što su swjeći měšnicy ze swojej darniwej ruku dobroho dokonjeli! Swj. Vincenc z Pawla, Cottolengo, Don Bosko w Turinje a druzy. Nazhonjenjo nas powučuje, zo je k dobrotam wotewrjena měšnikowa ruka mócniša prědarka za křesćanske wěrnosće kaž najlěpši prědarjowy jazyk, jeli tuta ruka joho słowa njepodpjera. Je najrjeńše znamjo za prawe křesćanstwo w našim času, zo hišće je telko měšnikowych rukow, kotrež rad dawaja, kotrež su same na kóncu žiwjenja tak khude, cyle wokhudnjene, dokelž jich rucy dachu wšitko khudym, njezbožownym. Też serbske měšnikowe rucy znajemy, kiž tole nastupa. Naš lud ma najmjenje winy, měšnikowe rucy šelawje přehladować za dobrotami. Darniwa měšnikowa ruka je we wšěm też najzbožowniša ruka.

4. Měšnikowa ruka je předewšěm žohnowaca ruka. K tomu bu najprjedy žałbowana a swjećena. To nam praja hižo naspomnjene słowa při měšniskej swjećiznje. W našim materielnym času je — też we Serbach — bohužel w dalokich kruhach so bóle zhubiło zrozemjenjo za tutón nadobny skutk žohnowanja, kiž so w prjedawšich časach wulcy ważeše, haj, jako wulki pokład wobhladowaše. Je to wěra do žohnowanja, kiž žohnowanjo wopřija a je to tamna stara česćownosć před žohnowanjom. Kak so lěttysacy dołho před Khrystusom ważeše w času patriarchow nanowe požohnowanjo! Hišće dołho njejsu so pominyłe časy, hdyž na příkład w Tirolskej kóždy wječor dźěći dóstachu wot nana a maćerje staršiske požohnowanjo. Často też dorosćeni synojo a dźowki! Tu měješe lud prawe zrozemjenjo za wěrnosć, zo zastupjerjo Boži zamóžeja też Bože wótcowske žohnowanjo posrědkować. Měšnikowa ruka je pak cyle wosebiće žohnowaca ruka. Měšnik žohnuje lud kónc kóždeje Božeje mšě. Měšnik žohnuje spowědne dźěćo před a po spowědźi. Měšnik žohnuje mortwe ćěło a row, prjedy hač so ćěło přepoda kłódnomu rowej. Měšnik žohnuje tak rad dźěći po přikładze swojoho mištra. Budźe lědoma wěcy, kotruž njeby měšnik mohł abo směł žohnować. Rituale Romanum wopřija z najwjetšoho dźěła tajke měšnikowe požohnowanja, požohnowanja najwšelakorišich wěcow, nimale tři sta stron za sobu. Chce-li što rad zhonić, kak wulka žohnowanska móc je měšnikam spožčena, njech jenož sebi tutón zapisk derje přeńdźe. A so njemóžemy na tym dźiwać. Stej so tola při měšniskej swjećiznje runje tohodla měšnikowej rucy žałbowałoj a swjećiłoj, zo by z njeju a přez njeju žohnowanjo wukhadźało na wšo, štož tutej rucy něhdy budźetej žohnować.

5. A z wotkel přińdźe tuta njewučerpomna móc měšnikowych rukow, žohnować? Tutej rucy nosytej tak často Knjeza samoho. Měšnik nosy we swojimaj rukomaj Bóžsku wšohomóc, wjacy króć při kóždym swjatym woporje. Kak často njesy měšnikowa ruka Boże Ćěło při wudźělenju swjatoho woprawjenja k wěriwym. Hdyž bu tehdy žónska wustrowjena jenož přez swoju wěru, dokelž bě so Knjezoweje drasty dótkła — sakramentalnej wobličwje stej pak tola swjećišej kaž joho sama drasta! O, zo bychu wšitcy křesćenjo sebi tak prawje wědomi byli, kajka njewšědna móc je zapołożena w hnadźe měšniskeje swjećizny! Kajka móc móže z tuteju rukow wukhadźeć jenož tohodla, dokelž Knjezowe Ćěło dźeržitej a nosytej! Zo móže měšnik žohnować jich pola a hona, žohnować jich domy, žohnować jich časne wobsedźeństwo, žohnować człowjekow samych, žohnować dźěći, z kotrymiž so zetka na puću, žohnować ludźi a črjódy, z kotrymiž joho powołanjo na kraju a w městach, na morju a na železnicy z nimi zetka, žohnować kemšerjow ducy kemši a wo te mšě, žohnować jich khorych, jich mrějacych!

Tak płaći też wo žohnowacej mocy měšnikowej słowo swj. Pětra wo Zbóžniku: Wón dźěše přez swět dobre činjo a žohnujo.

Też naš Knjez dósta žałbowanjo swojeju rukow jako njeposrědne přihotowanjo na wulki wopor wujednanja na křižu. Ale kak hrózbne žałbowanjo! Z wótrymi hozdźemi a njesmilnym přibićom na kříž! Tak bu wón žałbowany! Zo bychmy my wšitcy, wy a my měšnicy so často dopomnili na tute hrózbne žałbowanjo Knjezowe a kak mile, haj słódcy buchu naše rucy žałbowane.

To dyrbjało kóždoho měšnika pohnuwać a nućić k tomu, zo by wón, też często z woporami a přewinjenjom žohnowacu móc swojeju rukow wužiwał k tomu, zo by ju dał wuskutkować k česći Božej prawje często!

Hišće jónu měšnik swojej rucy poskića k žałbowanju: hdyž směrki smjerće padnu na joho blěde wobličo! Nic wjacy swjećacy biskop, ale měšnik na Božim městnje budźe so potom modlić: přez tute swjate žałbowanjo a joho najmiłosćiwišu smilnosć wodaj tebi Knjez wšitko, štož sy zhrěšił z dótkanjom. Hdyž stej to w žiwjenju byłoj modleŕskej, pilnje dźěławej, darniwej, z dźěsćowskej wěru žohnowacej měšnikowej rucy, tajkej móžetej potom z połnej dowěru přidać słowam měšnikowym při poslednim Božim joho wolijowanju: Amen. Tak budź.

Ze žohnowacymaj a wupřestrěnymaj rukomaj tajkoho měšnika Knjez wšoho žohnowanja a wšeje hnady tam horjeka přijima ze słowami: Aj, ty dobry a swěrny wotročko: zastup do wjesela swojoho Knjeza!

Wy Serbja njemóžeće jubilejne dny swojich serbskich duchownych, kiž skutkuja w Knjezowej winicy zdaleni wot was, często z njesměrnymi woporami a bjez dźaka wot tam a wot nas, tak swjećić, kaž sebi bychu tute dny to zasłužiłe! Często su tajcy zasłužbni serbscy měšnicy so zhubili z pomjatka tak spěšnje žiwoho serbskoho

młodoho swěta. Spominajće na nich we swojich modlitwach a tutón nastawk w Posole, poswjećeny serbskomu jubilarej, njech was powučuje, zo też tući za was podarmo žiwi njejsu a njeběchu.

Lud, kotryž swojich měšnikow česćuje, česćuje sebje samoho!

Politiski rozhlad.

Ludowe požadanjo

je tola, kaž je so nětk wukopało, trěbnu ličbu podpismow zwjedło, a to 10,5%. Při ludowym požadanju „Napřećo železnomu křižnikej“ bě so 2,9%, a za „Wuswojenjo wěrchow“ 31,8% zapisało. Hdy k ludowomu rozsudej dóńdźe, njeje hišće wěste.

Českosłowakske přistawne městna.

Kaž je so přez Versaillske postajenjo wučiniło, maja też cuze staty w Němskej prawo, sebi na wěsty čas přistawne městna wotnajeć, a tak puć morju dobyć. Na zakładźe mjenowanoho wučinjenja je so Českosłowakska wo tajki přistaw w Hamburgu prócowała. 30. oktobra bě so wubjerk z jenoho jendźelskoho, českoho a z jenoho němskoho sobustawa wobstojacy w Hamburgu zešoł, kotryž je tajke wotnajeće do skutka stajił. Po nim je Hamburgski senat wěste přistawne brjohi při Drježdźanskim a Hallskim brjozy ležace na 99 lět českosłowakskomu statej wotnajał. Z tym so dopominamy na tamne žadanjo Wilsonowe, po kotrymž so njesmě krajam bjez morja tola cyle přistup k morju wobarać. Dopominamy so na to, zo bě wotrěznjenjo Serbiskeje přez staru Awstrisku sobu wina wulkeje swětoweje wójny. Hdyž by so prjedy na to dźiwało, njeby hakle k wučinjenjam we Versailles, St. Germain a Trianonje přińć trjebało!

Mussolinowy wukubłanski program.

Nowy italski minister za narodne wukubłanjo, profesor Giuliano Balbino je swoje nowe zastojnstwo přewzawši też hnydom na wšě šulske zastojnstwa wokolnik napisał, hdźež swój program jasnje předstaja. Nowy minister znaje jenož wukubłanjo za italski stat, na wěčnosć a za wěčne žiwjenjo po smjerći docyła njedźiwa. Wosebje je na artikel 1 Lateranskoho wujednanja a konkordata cyle zabył, hdźež je tola jasnje wuprajeny katolski raz italskoho stata a luda. Jenož jónu a to w poslednjej sadźe rěči wo „wěcach wěry“. „Budźemy dźěłać w jenej wěrje, kiž nas wšěch z jeničkim zwjazkom wobdawa, wšitcy na rozkaz našoho duce (wjednika Mussolini), k sławje našoho krała, za misiju, kotruž je Boža předwidźiwosć jasnje našej wótčinje napołožiła!“ To je fašistiska nabožina! Na tajke wašnjo dźěła Mussolini, kotryž je z Vatikanom měr wujednał, zo šulu cyle wot Boha wotrěznje a ju jenož do służby Mussolina a italskoho stata staja. Za tutón nowy fašistiski wukubłanski program je so wosebite nowe ministerstwo postajiło, zo by so wěc ćim bóle spěchowała. Ale što so tak z italskim statom stanje? Je to po joho wučinjenjach? Nowy program drje ničo njewopřija, štož je direkt napřećo cyrkwi a jeje přikaznjam a žadanjam, ale kóždy slepy dowidźi a spóznaje ducha, z kotrohož je nowe ministerium narodnoho wukubłanja tworjene. Najskěrje Swjaty Wótc najprjedy ničo napřećo tomu nječini, ale wočaknje, hač so positiv postajenja konkordata njepřekroča.

Měr?

Něhdźežkuli dźensa wulku haru činja, kak jara měr lubuja, a jich parola je „Měr!“ Woprawdźe, človjestwo by wulku kročel doprědka kročiło, hdyž bychu wšě staty w přezjednosći a měrje žiwe być chcyli; ale samo nětkle po surowej wójnje, hdyž tak mnoho hrózbnych sćěhwkow mordowanja ludow hišće mjez nami widźimy, hotuje so k wójnje, šćuwaja ze wšej mocu k nowej wójnje. Tak je Mussolini njedawno hakle zasy před prjedawšimi pólnymi wojakami rěčał, zo je duch dobyća jenož w Italskej hišće žiwy. W druhich krajach, nic jenož pola podćisnjenych, je so wójnska sława ponuriła a we słowach pacifisma so podusyła. Mussolini praješe: „Wjele so wo měrje we swěće rěči, ja myslu, přewjele so wo nim rěči. My so njedamy přez to zawjesć, hdyž tola nichtón khutnje na to njemysli, z brónjenjom přestać. My smy narod postupowacy. My smy w skutku na tym, ta Italska so stać, wo kotrejž su naši rjekojo swobody sonili.“

Kak Hendrich z Dublina Boha spózna.

(Pokročowanjo.)

Menrad joho powuči, zo je tute rjane wulke swětło słónco a zo wone hižo tysacy a tysacy lět na njebju swěći a pali bjez kapki wolija.

Tajke nowizny Hendrich njezrozymi, ale z hłowu wiješe. „Z wotkel maš jowle tajke rjane róže?“ prašeše so dale a skoči k jenej rjadcy, kotraž bě połna rjanych, pisanych róži. „O, kak rjane čerwjene, žołte a módre su wobarbjene! Kak su wšitke tute njeličomne łopješka tak rjane a nježne, jene kaž druhe, wurězane! A z čoho su wšitke tute różički wudźěłane? Papjera to žana njeje, samo žida dyrbi so porunjo nim zhubić. Praj mi, sy ty wšitke tute różički sam činił? To sy dyrbjał dołho dźěłać! W někotrych su tajkele ćeńke nitki nutřka. K tomu dyrbiš jara drobne nožički a wótre wóčko měć. Sym też hižo róže dźěłał, ale tak rjane ja njemóžu.“

Menrad jomu nastaćo a rosćenjo różow rozkładźe, zo k tomu žaneje človjeskeje ruki trjeba njeje.

Hendrich nochcyše to wěrić. „To so njehodźi“, wotmołwi, „bych wěrił, zo sy je sam wudźěłał.“

Menrad pokaza jomu małe zornjatka a rjekny, zo z tutych zornjatkow róže narostu, hdyž so do zemje spušćeja. Dwělowacy hólčec hladaše na starca, hač je to wěrno, zo móže z jenoho tajkoho małoho zornjatka tak wulka róža narosć? Nětko chcyše wědźeć, štó je tute zornjako sčinił? Nanihdy njewopřimny tónle dźiw stwórby. — Wobhladowaše sebi róže přecy dokładnišo a njemóžeše so na nje nahladać. Skónčnje poča jomu na słóncu khětro ćopło być. „Kaž pak tola tuta latarnja pali!“ zawoła Hendrich. „Je tak wysoko horjeka a tola hišće takle smali! Spodźiwne to swětło!“ — Menrad dowjedźe joho zasy spody jubłučiny, kotraž tak wokřewjacy khłódk dawaše. — „Tu je wjele lěpje“ rjekny Hendrich, při čimž na štom horje hladaše. „Štom je kaž zelena třěcha, kotraž před ćopłotu škita. Tak wysoki a šěroki z wjele tysac łopješkami! Zdonk je, kaž widźu, z drjewa. Ale wěš, skoro njewěrju, zo sy wšitke tute njeličomne róže a štomy sam wudźěłał. To by tola njeskónčne dźěło było!“

Menrad dźěše nutř a přihotowa mały wobjed. Přinjesy najprjedy mloko a khlěb, a Hendrichej přida hišće butru a měd a někotre rjane jabłuka, sam sebi pak koruški a zela a škleńcu čerwjenoho wina. — Hendrichej derje słodźeše a prašeše so: „Z wotkel wozmneš wšitke tute dobre wěcy? Khodźiš ty też kradnyć a rubić?“

Menrad powědaše nětko, kak spodźiwnje wšitko samo narosće. Jomu jabłuko pokazujo, rjekny: „Hlej, tute jabłuka mam wšitke z tutoho štoma.“

Hendrich so njewěriwje prašeše: „Je to wěrno?“ a při tym kruče na starca hladaše. Menrad wza joho za ruku, šćahny hałzu ze štoma a pokaza jomu małe zelene płody. „Widźiš tu, kak wone z hałžkow rostu, přecy wjetše a wjetše, a skónčnje tak wulke a žołte, kaž tute. A cyły wulki štom je z jeneje jubłukoweje pócki wurostł. Też tutón khlěb je z tajkichle zornjatkow“, při tym pokaza jomu někotre žitne zorna. Menrad rozpowěda jomu nětko wšitko, kak so to wšo ma a dowjedźe joho k žitnomu polu.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Zańdźenu njedźelu wotmě w katolskej towaršni centrumska strona zhromadźiznu swojich sobustawow. Na njej rěčeše najprjedy generalny sekretar krajneje strony dr. Desczyk z Drježdźan wo ważnosći komunalnych wólbow. Na to rěčeše wo Budyšskich poměrach a přichodnych wólbach knjez měšćanski rada Bruger. Knjez měšćanski zapósłanc Scheffel namołwješe přitomnych k bohatomu wobdźělenju při wólbach. Centrumska strona je so přizamkła tón raz lisćinje „Berufständige Einheitsliste“.

Z Radworja. „Katolska Bjesada“ wotmě zańdźenu njedźelu swoju porjadnu měsačnu zhromadźiznu, a to prěnju w zymskim počasu w 5 hodź. Wopyt běše zwjeselacy. Z přednoška zhonichmy, što maja starši a přiwuzni dźěćom wšo k hodam wobradźeć dać: kajke knihi, nastroje a hrajki su najpřihódniše. Nichtó njedyrbjał też na skład towarstwa ss. Cyrilla a Methoda zabyć. W sćěhowacej žiwej rozmołwje skoržachu wšelacy, zo so dźěći w cyrkwi jara njepřistojnje zadźerža. Tu drje w swójbach hišće knižcy „Jandźel pěston“ a „Dobry křesćan“ mało znaja. Tam je dosć jara rozpisane, kak wulke hnady móžemy z tym dobyć, hdyž Boże służby pobožnje wopytujemy. Też na sławnoho hudźbnika Kocora so spominaše a za joho pomnik w Zahorju buchu 5 hr. z pokładnicy přizwolenych. Přichodna zhromadźizna budźe zasy pola Kralec a to poslednju njedźelu novembra.

— (Našim wolerjam a wolerkam!) Wy sće jara pilni byli. Na wšě 6 lisćinow maće zestajanych — wubjerka je dosć. Nětko pak hladajće, zo naša stara sława dale wostanje. To docpějeće wěsće, hdyž jenož tajke lisćiny wotedaće na našim kermušnym dnju, hdźež jenož sławne mjena stoja! Kotre to su, sami derje wěsće. Tuž do dźěła! Ale budźće też dosć skedźbni! Dla kermušnych hosći so njewotwlakujće, swój hłós wotedać. Zawěrno, kóždy dobry je nuznje třěbny!

Z Kukowa. Rózk Natušec překupstwa, hdźež wjesny puć ze statnej drohu so křižuje, runje napřeco klóštrskim wrotam, je strašne městno za wšě jězdźadła. Wjacy króć su tu do so prasłe a njezboža so stałe, dokelž njeje městnosć přewidna. Tak dźěše na dnju khudych dušow starša žona z časom na rańše. Hišće so ćmiše. W tym wokomiku přijědźe khětro spěšnje kolesař po nahłej drózy a zrazy do žónskeje, zo hnydom znak na dróhu padny a ze swojeje mocy wjacy stanyć njemóžeše. Ludźo běchu hnydom k pomocy a dowjedźechu znjezboženu do jeje statoka w Kukowje. Tu so wupokaza, zo bě sej při padźe mozhy strasła, štož přiwołany lěkař też wobkrući. Znjezbožena budźe drje dlěžši čas swjećić dyrbjeć. Też kolesař ze susodneje wsy bě sej koleso tak wobškodźił, zo dyrbješe sebi k dalšomu jězdej na dźěło do Thonberga druhe koło požčić. Wospjet je so na to pokazało, zo měli ludźo na tutym městnje prawje kedźbliwje jězdźić. Štóž to njewobkedźbuje, ma při zawinowanym njezbožu wšitke sćěhwki njesć. To móže druhdy droha zapłata być.

Ze Serbskich Pazlic. Radupodawanjo za maćerje wotměje so wuwzačnje tu hižo wutoru 12. novembra popołdnju 1/23 hodź. pola Kralec. Lěkař budźe přitomny.

Z Konjec. Radupodawanjo za maćerje budźe srjedu, 13. novembra, popołd. w 2 hodź. w Konjecach na šuli a 1/24 hodź. w Smjerdźacej pola Krawcec. Lěkař budźe přitomny.

Porjedźeńka: W rozprawje wo nazymskim swjedźenju w Kulowje ma rěkać: „— — — hdyž so we **wosadnych** (nic narodnych) šulach serbska wučba wjacy njepodawa“.

Małopřekupstwo a přemysło w Klóštrskej wokolinje.

Z Pančic. Wot 1.—4. nazymnika měješe małopřekupstwo w Klóštrskej wokolinje swój dźeń. Je so do towarstwa skowało. Loni hrožeše mjenujcy strach, zo so tu konsumne towarstwo założi. To by mjenje pak bóle row był za mjeńše wobkhody, dokelž tajke tworykupowace towarstwo ze swojimi wobšěrnymi pjenježnymi srědkami móže hospodarske wěcy eventualnje wo něšto tuńšo předawać hač jednotliwc. Prjedawša zawisć a z dźěla też njepopřeco zhubi so, widźo doprědka zahubjace sćěhwki tajkoho družstwa.

Lětsa wustupi towarstwo k druhomu razej wot swojoho wobstaća sem ze zjawnej wustajencu swojich tworow w Pančanskim hosćeńcu. Na 1000 ludźi ju wopyta. Wosebje zwjeseli so bohatoho wopyta na dnju Wšěch swjatych. W zažnych popołdnišich hodźinach, hdźež su ludźo hewak zwučeni, swój njedźelski měr měć — to so też w ličbje

---

— Hendrich so nad kóždej kłósku, kiž bě połna małych zornjatkow, wjeseleše.

„A tak“, skónči Menrad, „je ze wšitkim, štož wokoło so widźiš. Wšě najwjetše štomy, samo naša ławka a naše blido maja swój spočatk z tajkich zornjatkow.“

Hendrichej běchu to wšo dźiwy.

Słónco poča so khować; różowe rjadki buchu ze sćinom wodźete. Někotre róże, kotrež Menrad najbóle lubowaše, běchu wot horcoty zwjadłe. Tuž wza krjepjawku a dźěše z Hendrichom k žórłej.

Hendrich ze spodźiwanjom rucy stykny a zawoła: „Kak wjele wody tu z kamjenja běži! Njepřestawajcy jenak běži. Štó je telko do teje dźěrki nalał? Dyrbiš dźěru zatykać a z wodu lutować, hewak ći wuběži.“

Menrad znapřećiwi jomu, zo tu woda hižo tak dołho běži, kaž słónco po njebju khodźi, a zo ženje njewuběži a nichtó ju tam nutř leć njetrjeba. Praji też jomu, zo je jězor, kotryž ma wón za njesměrnje wulke hladadło (špihel), sama woda.

To běchu za Hendricha zasy nowe hódańčka.

Menrad wróći so z wodu a poča krjepić. — „Nó, što činiš?“ dźiwaše so hólčec, „chcež te róže zničić, rjana barba budźe so wopłokać.“

Pustnik rozłoži jomu smějo, zo wšitke rostliny nuznje wody potrjebuja, kaž človjek pić. „Ale“, rjekny hólčec, „štó dha móže njeličomnym rostlinam wody donosyć? Štó łazy tamle horje na horu a přiliwa tam štomam?“

Menrad wotmołwi: „Za to je postarane. Na kajke wašnjo, to najskěršo bórzy zhoniš.“

Po krótkim času so woprawdźe zamróči a poča so khětro dešćować. Zasy nowy dźiw za Hendricha. „To je cyle derje zarjadowane“, rjekny wón, „to zalutuje tebi wjele dźěła. — Z wotkel pak přikhadźa tuta mróčel, kaž ty tutu spodźiwnu wěc mjenuješ? Stó je tam wysoko horje telko wody nanosył? Kak so to ma, zo mróčel dele njepadnje, njeje tola nihdźe přiwjazana?“

„To wšo hišće zhoniš!“ rjekny Menrad.

Tamny hladaše dołho horje k njebju, doniž so mróčel zasy zhubi, a módre njebjo so zasy pokaza. — Při tak mnohich dźiwach so jomu dźeń pře spěšnje pominy. Sta a tysacy wěcow, na kotrež ludźo docyła njekedźbuja, běchu za njoho spodźiwne zjewjenja. — Skónčnje skhowa so słónco zady hory, z tamneje strony jězora. „Ow jej, ow jej“, wołaše wón nastróžany, „nětko pada ta latarnja do wody; potom hasnje a cyłe wjeselo zmeje kónca. Byrnjež sebi swěčku zaswěćili, dha wona njezamóže cyłu krajinu wobswětlić.“ —

Njestaraj so njetrjebawši; nětkle póńdźemoj lehnyć. K tomu žaneje swěcy njetrjebamoj. A hdyž budźemoj wuspanej, přińdźe latarnja zasy na druhej stronje horje. Tak wjerći so wona njewustawajcy dokoła wokoło a wobswětli a wohrěwa wšitko.“

Hendrich mnoho swojich prašenjow wospjetowaše, na kotrež jomu starc z wotmysłom njewotmołwi, zo by joho přecy wćipnišoho sčinił.

Hólčk chcyše přecy zasy wědźeć, štó słónco přecy tak wokoło wjerći, štó je wysoko horjeka tón wulki wjelb natwarił a jón tak rjany módry wobarbił, štó wuči ptački tak

wobdźělenych sobustawow pokaza, hdźež wot 35 jenož 14 přikhwatachu — wotmě towarstwo ważnu zhromadźiznu. Nětčiši předsyda, knjez Franc Natuš w Khrósćicach, rysowaše wobraz tukhwilnoho położenja małopřekupstwa w Klóštrskej wokolinje. Je woprawdźe struchło, dokelž wjesnjenjo — tak je so w přerězku wobličiło — kupuja swoje potrjeby na tři štwórćiny w městach. Mnohe přičiny ničа małych překupcow na wsach. Hłowna wina sobu je drje njewobmjezowana swoboda we wikowanju. Wokołonošerjo khodźa po stach a stach do domow a poskićeja swoje twory. A ludźo sebi mysla, zo pola tutych njeznatych „hausěrarjow“ tuńšo kupuja hač pola wjesnych wobkhodnikow. Nowočasny wobkhod zmóžnuje lohke zwiski z městami a tak sebi mnozy wjesnjenjo tam swoje domjace potrěby wobstaraja, štož je wšo ze škodu za wjesne překupstwo. Lěta dołho prócuje so małopřekupstwo na kraju wo lěpše zarjadowanjo předawanskoho časa, na př. njedźelu a swjate dny někotre hodźiny po dopołdnišich kemšach a podlěšenjo w lěćnym času po sedmich wječor. Wšelacy měšćanosća — z Klóštrskeje wokoliny běchu tež přeprošeni a někotři přišli — su tajke prózstwy na wyšnosće dobroćiwje podpjerali, ale ničo abo mało docpěli.

Wšelacy hosćo so tež słowa jimachu a na puće a srědki pokazowachu, po kotrychž móhło so wjesne wobkhodnistwo zběhnyć. Z jeneje strony pak so z połnym prawom skoržeše, zo sebi wjesni rjemjesłnicy swoje dźěło předroho zapłaćić dadźa, wosebje tehdom, hdyž so wo gmejnske abo podobne wěcy jedna. Z tym sebi woni jenož škodźa, runje tak wobkhodnicy, kotřiž chcedźa na lohke a spěšne wašnjo zbohatnić. Potom wšak so ludźom nichtó dźiwać njetrjeba, zo tam kupuja, hdźež tunjo a z dźěla też kmańšu tworu dóstanu. Dale so naspomni, zo je w běhu zašłych lět wjele překupstwow nastało, kotrež w žanej poměrje k ludstwu njestoja. Samo bjezdźěłni, kotřiž statneje podpjery dóstanu, ćahaja wokoło a poručeja swoje twory. W Lejnje (pola Khrósćić) su w dnjach do kermuše na 16 wokołoćahacych ze swojimi tworami wjes „wozbožili“. A tukhwilu ma wjeska sama dwě překupstwje a wjacorych rjemjesłnikow. Druhdźe njeje wjele hinak było.

Na Wšěch swjatych wječor pokazowaše Budyšski zastupjeŕ swětoweje firmy „Maggi“ w filmje, kak jeje znate twory nastanu. Widźachmy hobrske rumnosće wobšěrneje twornje, mnohe mašiny, dźěło w nich, kak družstwo z wjetša wšě syrizny same plahuje, jich wobdźěłanjo atd. Tutón film bě jara powučacy za wulkich a małych. Tón dźeń a też druhe dny so woptowanki poskićachu (Maggi, Oettker a Natušec kofej) a wšelake pruhi sobu domoj dawachu, zo někotři ludźo hnydom z tošemi přińdźechu.

Hospodarske położenjo Němskeje je tukhwilu nimale we wšěch kruhach katastrofalne a wukonja so wězo też na wsach. Ratarstwo, kiž je tu najlěpši woteběrar, stona dźěn pod ćežu dawkow a njedosahacych płaćiznow swojich wupłodow. Tak přima jene do druhoho a rody powójnskoho časa dyrbja bohužel tutu žałostnu krizu přećerpjeć.

W naspomnjenej wustajeńcy je wjesne małopřekupstwo a přemysło wobraz swojoho wobkhoda poskićiło. Njech je za wobeju — za producentow a konsumentow — z dobrym wuspěchom. Tajki rozhlad we wjesnym překupstwje budźe drje so w přichodźe kóžde lěto poskićeć.

Z cyrkwje a swěta.

Vatikanske město dyrbi też swoju šulu dóstać. Tu khwilu wopytuja dźěći hišće italske šule Za vatikanske město je kaž wšudźom na swěće 8lětne wopytanjo šule předpisane, wot 6. hač do 14. lěta.

„Acta Apostocae Sedis“ wozjewjuje předpisma za přestup ruskich šismatikow do katolskeje cyrkwje. Štóž chce so do klina cyrkwje wróćić, dyrbi z prěnja dokładnje znać wučbu wo sakramentach, dale ma cyle jasne być, čohodla so přestup stawa. Do přijeća ma so kóždy dokładnje rozwučować wo cyrkwi, wo bamžowym primaće, wo njewoblakowanym podjeću najzbóžnišeje knježny, wo cyrkwinskej jednoće a wo narańšej liturgiji. Biskopja smědźa orthodoxnych lajkow do cyrkwje přijeć bjez dowolnosće bamžoweje komisije. Kóžde lěto pak ma so komisiji zapósłać zapis přestupow. Při přestupje měšnikow a diakonow płaća hišće krućiše předpisma. Tu ma so najprjedy pruhować, hač su woni snano hižo k jenej protestantskej sekće přisłušeli. Znaćo łaćonskeje rěče a katolskeje dogmatiki a moralki je njespušćomna nuznota.

Na dnju swj. Karla Borromejskoho je propaganda bamžowy jubilej swjatočnje wobešła. Alumnojo dźeržachu krótke

---

krasnje spěwać, štó je wšitko tak wulkotnje zarjadował, zo narostu z małych zornjatkow wulke štomy, njeličomne róže a kwětki a nas z bohatymi darami wozbožił?“

Skónčnje dźeše starc: „Woprawdźe myslíš, zo je něchtó wšitko tak wulkotnje a rjenje zarjadował?“ —

„To zawěsće. Štóž by na tym dwělował chcył, tón njeby měł strowoho rozoma. — Tamni mužojo w jich prózdnjeńcy dyrbjachu dźěłać, prjedy hač ju zasy wo něšto powjetšichu. Junu hrožeše nam strach, zo so zemja zasypnje; tehdy mějachu wjele prócy, zo bychu tam stołpy postajeli. A we tutej rjanej wulkej prózdnjeńcy njewidźu ani jenitkoho stołpa! Naša latarnja w prózdnjeńcy so ženje sama njezaswěći, a hdyž njechachmy tam bjez swěcy być, dyrbjachmy do njeje husto nowy wolij naliwać. Wodowy sud dyrbjachmy často napjelnić, hdyž njechachmy piča tradać. — Kelko prócy mějach z wurězanjom jeničkeje róže, to ja pře derje wěm. Myslu sebi, zo žana čłowjeska ruka tole wšo činiła njeje. Bych rady něšto zhonił wo mócnym a mudrym zarjadowarju wšoho tohole!“

Nětko, hdyž bě hólčec wot rjanosće a wulkosće přirody žiwje hnuty a wot dobrotow koło wokoło cyle přemóženy, a z wćipnosće so wšón horješe, zo by zhonił, štó tutón wulki dobroćeŕ je, wot kotrohož wšitko wukhadźa — nětko běše wokomik přišoł, zo móžeše pustnik jomu wo Bohu, wo Božej wšohomocy, mudrosći a dobroćiwosći powědać. Wozjewi jomu, zo ma cyle prawje; tola žadyn čłowjek tajki skutk dokonjał njeje, ale wulki dobroćeŕ, kotrohož Boha mjenujemy a kotryž w njebjesach bydli.

Dźiwno wokoło wutroby bě Hendrichej rano, jako bě so z ćmoweje prózdnjeńcy wudobył a k prěnjomu razej słónco wuhlada, kotrež ze swojimi luboznymi pruhami cyłu wokolinu pozłoćeše — ale hišće spodźiwnišo bu jomu dźensa. Powěsć wo Bohu zaswěći jomu jako słónco do wutroby, a wón wobdźiwaše wšitke njeličomne dobroty tak lubosćiwoho wótca čim nutrnišo. Menrad jomu prěnje wěrnosće wěry wukładowaše: „Bóh je wšitko, štož widźiš, stworił. Wón założi tamny wulki a wysoki wjelb, kotryž njebjo mjenujemy. Wón zaswěći słónco a zarjadowa joho běh; wone njeswěći nam jenož k dźěłu, ale w joho ćopłych pruhach zezrawja nam wšitke płody. W dosahacej měrje da Bóh žórlić nadosć čerstweje wody ze zemje, a z mróčelow dele krjepi, zo so wšitko zeleni a kćeje. Potajkim dari zemi tutón rjany pisany wodźew, róžam barbu a luboznu wóń, ptačkam lubozny spěw; wšitko, štož hdźe widźiš, je wot njoho. Čini wšitko tak rjane, zo bychmy so wjeselili na joho skutkach a darach, a zo bychmy joho lubowali a junu k njomu přišli — do hišće wjele rjeńšeje krajiny, hač tudy widźiš. Hačrunjež joho njewidźimy, wón nas wšudźe widźi a słyši kóžde naše słowo, a znaje samo naše mysle. Z nim móžemy kóždy wokomik rěčeć. Wón wodźi naš wosud. Wón wumóži će z tamneje prózdnjeńcy a dowjedźe će do mojeju rukow. Wón je naš najwjetši dobroćeŕ, přećel a najlubosćiwši wótc.“

Hendrich posłuchaše na pobožne rozpominanjo z najwjetšej kedźbliwosću, njemikny ani z wóčkom, lědma zwěri sebi dychać.

(Přichodnje dale.)

narěče na Swj. Wótca a to kóždy we swojej maćerńej rěči. Dokelž su alumnojo ze wšěch móžnych krajow swěta, dyrbješe Swj. Wótc na 30 wšelakich narěčow posłuchać.

Kardinal Gasparri je wysoke češke wuznamjenjenjo dóstał, mjenujcy wulkokřiž rjadu běłoho lawa z rjećazom wokoło šije. Też prelatojo Pizzardo, Ottaviani a Borg Pongini Duca buchu wuznamjenjeni. To sta so dla wobzamknjenja zwjazka mjez Swj. Stołom a češkim statom. Italske knježeŕstwo spožči před krótkim rjad „hwězdy italskeje krony“ jenomu mortwomu, mjenujcy kardinalej Massajej, kiž je hižo dawno na prawdże Božej. Rjad zapołoži so do abessinskoho museja w Fraskati (zemrěty kardinal běše japoštoł Abessinskeje).

Francózske knježeŕstwo wudebi klóštrsku sotru Wóršu, kotraž hižo přez 51 lět w siamskich misijonach skutkuje, z officěrskim křižom čestneje legije. To je cyle wurjadne wuznamjenjenjo: klóštrska sotra a officěrski křiž, tola je bjez dwěla derje zasłużene.

Němske misijonske towaŕstwo „Skutk swj. dźěćatstwa Jězusowoho“ je loni 1 717 000 hr. nahromadźiło z tym, zo kóžde dźěćo měsačnje 10 pj. wopruje. Wot nahromadźenych pjenjez postajichu so 332 000 hr. za wukupjenjo, wukŕćenjo a woćehnjenjo 14 538 pohanskich dźěći. Zbywaca suma rozdźěli so w jenajkich dźělach mjez 400 misijonskimi stacijami.

W Barlinje bu započatk oktobra ruska kathedrala sudniscy předata za 180 000 hr., dokelž ruska wosada njemóžeše dale trěbne dawki za swoju cyrkej, kotruž běše sebi před něšto lětami z wulkimi woporami natwariła, zwjesć. Nowy wobsedźeŕ chce cyrkej jako Boži dom zdźeržeć. Nadźijomnje ju stara wosada zasy dóstanje.

Južnosłowjanske knježeŕstwo jedna přecy hišće z japoštołskim stołom dla konkordata. Dźěło pomału postupuje.

W Zagrjebskej kathedrali su paduši pobyli. Jara droh[illegible]e stare wěcy su so zhubiłe a z dźěła do wukraja před[illegible]. Znajmjeńša su dźěł kradnjenych wěcow w měšćanskim museju w Bostonje namakali. Amerikanojo płaća z połneje móšnje a dolary maja w Južnosłowjanskej wysoku měnu.

Wuheŕska che přichodne lěto jubilej 900 lětnoho wopomnjeća smjerće swj. Emmericha, syna prěnjoho křesćanskoho krala Šćěpana woswjećić. Ćěło swj. Emmericha leži w kathedrali w Aachenje. Swjatočnosće započinaja so w meji w Budapešće z wotkryćom zjawnoho pomnika swj. Emmericha.

Kanada. W měsće Quebeck dósta před krótkim franciskan, kiž z jara dobreje křesćanskeje swójby wukhadźa, měšnisku swjećiznu. W lěće 1625 přińdże naspomnjena swójba z Francózskeje do Kanady. W běhu tutoho časa — přez 300 lět — wuńdźechu z klina tuteje swójby 452 měšnikow. Mjez nimi běše jedyn kardinal, dźewjećo běchu biskopja a arcybiskopja.

Ruscy bolšewikojo

su njedźelu wotstronili. Někotrym z nětčišich knježerjow bychmy — hladajo na jich přisłušnosć k židowskej rasy — přicpěli, zo bychu njedźelu snadź ze sobotu wuměnili. Druzy zasy pokazuja na sebi znamjenja přisłušnosće k třećej wulkej swětowěrje — moslemskej —, kotraž na pjatkach swjeći swoju njedźelu. Wšě tři wulke wěry su potajkim we tym přezjedne, zo kóžda ma swój tydźeńske zhromadny swjaty dźeń, hdyž też w dnju samym so mjez sobu rozdźěluja. Čłowjestwo trjeba potajkim tajkoho zhromadnoho swjatoho dnja, to je přeswědčenjo wšěch wulkich wěrywuznaćow na zemi. Hdyž chcedźa nětko bolšewikojo tutón zhromadny dźeń měra a wotpočinka swojim staćanym rubić, wopokazuja so z tym hłupiše, hač pohanojo. Čłowjekojo drje wšak rady swarja na stary naporjad a njeporjad a na stare wašnička, tola najhłupiši samomudrać je drje tón, kiž je přehłupy, zo by był zastarski. Wón je wotrěznjeny wot wšoho, štož ma na sebi starobu, a tohodla je wotrěznjeny wot čłowjestwa. Wón njezamóže ničo nawuknyć z wěcy sameje, wón posudźuje wšo ze strony swojoho wobmjezowanoho přesudka. Wón spječuje so wuknyć z nazhonjenja, dokelž dźerži tajku wědomosć za mylacu a wopačnu. Nimamy lěpšoho přikłada tajkeje prózdnjeje a ćěmneje njeznjesliwosće, hač zasadnoho zakazanja tajkoho swjatoho dnja měra, kaž to naša njedźela je. Fakt, zo čłowjestwo ma tajkoho dnja za nuzne, je tutym hłupikojtym, nadutym hordačkam wina dosć, zo jón za wyšacy dźerža. Za nich dosaha wědomjo, zo čłowjekojo to abo tamne rad chcedźa a hnydom su hotowi, čłowjestwo wot tajkeje nakhilnosće wuswobodźić. Snadź přińdże junu čas, zo někajki mudrać na tu ideju přińdże, čłowjekow wuswobodźić wot nuznoty jědźenja. Wšak přećiwo piću hižo wustupuja. Přińdu snadź druzy nowotarjo, kotřiž budźa hawtować přećiwo nawučenju, so wječor do łoža lehnyć. Leženjo a klečenjo tola swobodnoho čłowjeka ponižuje. Prawy bolšewik dyrbjał jenož runje stać a hordźe do prědka pokročować. A kelko dźěłow móhło so snadź při 24hodźinskim dźěławym dnju zhotowić! Wo tym so bolšewikojo runaja kapitalistam, kaž kralej awtow Henrikej Fordej. Wobej stej měnjenja, zo ma dźěławy dźeń być bjez přestaća cyłe 24 hodźinow dołhi — wězo maja so dźěłaćerjo wotměnjeć po wjacorych dobach; też spać móža hišće khodźić a swoje swobodne dny dale dóstanu, tola kóždy dźěłaćeŕ druhoho dnja. Zhromadne „swjate dny“ maja wotpadnyć. Podobne předstajenja ma też knjez Ford. Wo tym so też wón runja bolšewikam. Dźěło dyrbi bjez přetorhnjenja dale hić, dźěłaćeŕ dóstanje dźěło přiměrjene a dóstanje swobodu, kaž to knjezej kapitalistej so spodoba.

Tola něšto su ći mudračkojo we Moskwje cyle zapomnili: někajki samotny swobodny dźeń njeje nanihdy njedźela a njebudźe ženje dźěłaćerja wupřahnyć a posylnjeć. Też nic spokojeć. Wulka swětowa wěrnosć leži we tej sadźe: Bóh stwori swět w běhu šěsć dnjow a na sedmym wón wotpočny wot swojoho dźěła. To je rytmus — rozměr na swěće, tón leži w cyłej přirodźe. Zo ma něchtón na přikład wutoru to swobodne, to za njoho dołho tosamo njeje, kaž by to było na njedźeli. Wutora nima na sebi zdych njedźele. Njedźela ma něšto na sebi, štož my wopisać njemóžemy a štož tola wobstoji, dožiwjenjo někajkoho dokónčenja, wobmjezowanja, wobraza Boha, kiž wotpočuje na sedmym dnju.

Hdyž čłowjekojo wjacy swoju njedźelu njezměja, budźe to za nich dołha kołbasa cyle jenajkich dnjow. Hač su mjez nimi też dny bjez dźěła, njebudźe ničo na tym přeměnić. Tajka jenajkosć časa — čłowjeskoho žiwjenja budźe tak tyšaca a njeznjesliwa, zo sebi my to dźensa ani předstajeć njemóžemy. Pohanojo su to wědźeli tak derje kaž křesćenjo. Hdyž pak cyłe čłowjestwo něšto za nuzne dźerži, přińdże wězo črjóda zamućenych fanatikow, zo bychu to zničili.

(Skrótčene po jendźelskim spisowaćelu Chesterton.)

„Posoł“ -- mać -- braška -- Franciskanki.

„Posołej“ so dźe kaž maćeri při kermuši abo brašcy na kwasu: tutaj myslitaj najprjedy na swojich hosći — a na sebje samoho najposledy. Hdyž su wšitcy wobstarani, zdychnje mać: „Dyrbju sebi tola też šklička poliwki wzać!“ — A braška, nó, tón po wobjedźe wužohnuje njewěstu z hosćemi na reje a na kofej a potom jomu skoro brjuch korči, a tuž ze swojimi ludźimi něhdźe do kućika za blido tłochnje.

Hlejće, tak też „Posoł“! Tydźeń wot tydźenja, njedźelu za njedźelu wobstara swojich čitarjow, dawa wšěm dobre rady, napomina a prosy, přinoša jim nowizny ze wšoho wosebje katolskoho swěta, zabawja jich też ze wšelčiznami tak dołho, zo jomu samomu póčnje w brjuše korčeć. W swojej dźěłaŕni ma mjenujcy 12—14 dźěłaćerjow sedźo, a hdyž su ći wobstarani, za njoho samoho wjele

njezbywa. Jomu so dźe kaž měšćanskim Franciskankam: hdyž je wšo rozdawał, dyrbi po kraju prosyć.

Tuž dźensa nastupi swój puć do jednotliwych domow, nětko, hdyž su žně z Bola domoj a někotři hižo maja womłóćene. Zdwórliwje so praša, hač njemóže 5 hr. dóstać, kotrež su zawěrno hižo dawno płaćomne. Kaž sami čitaće, je na 660 sobustawow swój lětny přinošk wotedałe, to je mjeńša połojca. Strachoćiwje so „Posoł" praša: Hdźe su ći druzy? Chcył-li tola kóždy swoje wudawkowe knižki přeńć, hač tam 5 hr. za „Posoł" zapisane stoja. Njenamakaš tutón wudawk, potom kukń do swojeje kapsy, hač njemohł mjenowany snadny přinošk zwjesć. — Prošu, njekomdź so!

K swjedźenej slěbornoho jubileja wjeledostojnoho knjeza fararja Wjeńki w Aue.

Dźens cyrkwine zwony du swjatočnje jara,
Do swjatnicy wołaja wosadu wšu,
A wołaja měšnika-jubilara,
Dźens slěbornu swjećić tu Božu mšu.

Już pjećadwacći je tomu lětkow
Zo prěnički Swoje Ty přinjesł bě
Kak wjele z tych tamnišich zbožownych swědkow
Je dawno žno skónčiło zemski swój běh!

Ty strowy a čiły sy z Božeje hnady
Přec kročił Twój žohn'wany měšniski puć
A dźensa Ty wróćo zhladuješ rady
A modliš so horco: Dźak Božo Ći budź!

Dźak Božo! kiž hnadnje sy ze mnu přec khodźił
A žohnował prócu wšu měšnisku!
Daj, zo bych te stadło šće wodźił
A z nim sej zasłužił njebjesku mzdu!

Tak dźensa my wšitcy prosymy jara
Ta cyła dźakowna wosada:
Njech dołho šće zdźerži nam Bóh jubilara
A jónu nam wšěm krónu njebjesku da.

Zasydleństwo na kraju.

Nuza w burstwje přecy bóle a bóle přiběra. Dobri, tež najlěpši burja z najlěpšimi polami a z přikładnym zarjadnistwom skorža, zo njemóža při najwjetšej zlutniwosći so dołha zminyć.

Druha ćeža, kotraž tohorunja nam přecy bóle a bóle hrozy, je ta, zo nimamy žanych kubłow za našich młodych ratari, za naš dorost, za naše dźěći, kiž chcedźa so ženić, ale kiž tež w dalšim přichodźe žanych móžnotow njewidźa. Tuž dyrbimy ze wšej prócu a ze wšej khutnosću slědźić a pytać za móžnotu našomu dorostej, na čož ma prawo a štož jomu słuša.

Dyrbimy so prašeć, kak dha činja němscy zasydlnicy? Njemóžemy tež my Serbja ničo z toho wuknyć?

Po kupje wulkoho kubła přez zasydleńske družstwo, přewozmje je tute same k wobdźěłanju. Po móžnje krótkim času dyrbi potom na jednotliwe mjeńše burstwa so rozdźělić. Při tutym rozdźělenju njejedna so wo šematiske roztřaskowanjo, ale wo ćežke techniske a hospodarske dźěło. Powšitkownje dóstanje kóžde zasydleństwo w přerězku 60—80 jutrow, kubło na dwaj konjej. Pódla toho załožuja so tež mjeńše zasydleństwa z 25—35 jutrami, kaž tež burske rjemjeslniske a dźěłaćerske městna, to wšo je za burstwo třěbne. Pola, kotrež so jednotliwomu zasydlerjej přepokazaja, njesmědźa po móžnosći jara rozčasćowane być, ale hromadźe ležeć, tak, zo so separěrowanjo pozdźišo ani přewjesć njetrjeba. Zo pak by so kóždomu lěpša a hubjeńša póda přidźěliła, je tola husto třěbne, jednotliwcej 5—6 wšelakich kuskow pola přidźělić. Też na to so dźiwa, zo kóždy po móžnosći wulki kruch blizko při swojim domje dóstanje. Wězo je też třěbne, nowe puće nasypować. Bydlenjo, kaž też hospodarske twarjenja so wot zasydleńskoho družstwa natwarja a přetwarja, kaž je najwužitniše. Wěsty dźěl móže so přecy hižo z wobstojacych dotalnych knježskich kubłow dobyć. Hdyž so dospołne wužiće dotalnoho wulkoho kubła, wosebje domskoho, dócpěć njehodźi, so mjeńše, tak mjenowane „Restgut", założi. Ale ženje skoro njemóža bjez nowych twarjenjow wuńć. Su to z wjetšoho dźěła twary z přizemskim poskhodom jeničcy, domske tak derje kaž też hródź a bróžeń. K bydlenju su třěbne 90 kósnych metrow, k hródźi 120 kósnych metrow pod jenej třěchu, a k bróžni 1000—1400 kubiknych metrow.

Kubleška přepodadźa so zasydlerjam, hdyž su dospołnje zarjadowane, najbóle z połnymi žnjemi. Zarjadowanjo ze žiwym a mortwym inventarom so přewostaji najbóle zasydlerjam samym. K tomu zaměrej dóstanu wot napłaćenoho pjenjeza wěsty dźěl wróćo. Zasydleńske kubła móža so jenož wot zasydleńskoho družstwa kupić, nic pak přenajeć. Zasydleńske družstwo dyrbi so też za zarjadowanjo cyrkwinskich a šulskich wobstojnosćow starać.

Wězo, tute naspomnjene zasydleńske zasady njedadźa so bjeze wšoho na naše poměry přenjesć. Ale prašenjo je, hač so njeby młodym, swědomitym ratarjam někajka móžnota poskićić mohła k zeživjenju w domiznje. Hdyž też dźensiši dźeń wulkim kublam móžnosć přětraća so dźeń a dźeń ćežša čini, je tola wěstosć, zo runje małe hospodarstwa cyle derje wobstoja, a hišće lěpje, hdyž móže muž z dźěła znajmjeńša pódla na dźěło khodźić.

Rozmyslenja je wěc wěsće hódna!

Wšelčizny.

50 000 km bjez přestaća. Němske Chrysler-towarstwo je 25. oktobra wšědny auto na Avus-wujězdźerni w Berlinje k pruhowanju do służby stajiło. Wóz chcedźa na trjebawosć a na wutrajnosć pruhować. 4. novembra bě wóz hižo swoje 50 000 km dósćahnył a přecy hišće běži. Wězo dyrbja so wjednicy wotměnjeć, benzin so pjelni při běžacym motorje. Chcedźa wozej tak dołho běžeć dać, dóniž někajki defekt na wozu abo motorje k zadźerženju njenuzuje. To je woprawdźe dopokaz za kmanosć nowych němskich automobilow.

* * *

Kralowski žort. Italski kral Viktor Emanuel III. a joho kancler Mussolini stoještaj hromadźe někajkej swjatočnosći přihladujcy. Kralej wupadny při tym kapsne rubiško na zemju. Mussolini so hnydom skhili a rubiško zběhnywši tykny sebi do kapsy a dźeše k tomu: „Majestosć, dowolće mi to k wopomnjenju!" Tola kral wotmołwi khutnje: „Ach, wróćće mi moje rubiško zasy: je mi jara žadne, dokelž je to jeničke, do čohož hišće kóždy čas po swojej woli swój nós tykać směm."

* * *

Strašne prašenjo. W šuli powědaše wučer takle: „Hladajće, dźěći, hdy bych ja takle před wami na hłowje stał, to byšće wy wšitke same widźałe, kak mi wša krej do hłowy stupa. Prajće mi nětko, čohodla dha, hdyž ja na nohomaj stoju, mi wša krej do nohow njestupa?" Khwilku wosta wšo ćicho, potom pokaza so hólc. „Nó, što ty měniš." A hólc wotmołwi khroble: „Dokelž su waše nohi hižo połne."

* * *

Žortne prašenjo. Štó je prěni na wopyt přišoł? Čert, kiž je Adama a Jévu w paradizu wopytał.

Nahladny knjez čakaše stojo na hasy na elektriski wóz, a hdyž skónčnje přijědźe, widźeše, zo je nimale połny. „Nó," rjekny k wozej bliže stupiwši, „je dha hižo archa Noeowa cyle połna?" Z woza pak so jomu wotmołwi: „Ach, ně, ně, wóslik tu hišće njeje. Pójće, pójće!"

Towarstwowy powěstnik.

Budyšin. „Młoda Jednota": Młodźency maja zhromadźiznu njedźelu 10. nov. wječor 1/2 8 hodź. w Serb. Domje.

Wotrow. Tow. serb. kat. młodźeńcow za Wotrow a wokolnosć ma njedźelu 10. nov. swoju porjadnu měsačnu zhromadźiznu pola Juršec we Wotrowje. Wšě sobustawy so cyle wěsće wočakuja. **Předsydstwo.**

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1929.

Kk.: 660. z Drježdźan: Marja Bryckec; 661. z Brěmjenja: Jakub Lejman (Wićaz).

Dobrowólny dar za Wosadnik.

Knjez Jan Šefer ze Zdźerje 1 hr. Kermušni hosćo w Hněwsecach 2.80 hr.

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 4. novembra 1929.

Woły: 290. 1) Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět 57—60 hr. 2) Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene 49—54 hr. 3) Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše 41—47. 4) Mjenje picowane wšěch starobow — . 5) Mjasne — . 6) Husumske z pastwy — . **Byki:** 277. 1) Połnomjasne, dorosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće 58—61. 2) Połnomjasne, młódše 50—56. 3) Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše 44—47. 4) Špatne —. **Jałojcy a kruwy:** 443. 1) Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće 48—52. 2) Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět 54—58. 3) Starše wukorm. kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy 41—46. 4) Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy 44—50. 5) Mjenje a špatnje picowane 31—36. 6) Husumske z pastwy 25—30. **Čelata:** 765. 1) Najlěpše wukormjene 90—95. 2) Mjenje wukormjene a tajke wot cyca 82—88. 3) Špatne 72—78. **Wowcy:** 754. 1) Młódše a stare, wukormjene 68—72. 2) Starše wukormjene 58—65. 3) Mjenje wukormjene (Märzschafe) — . 4) — . **Swinje:** 3226. 1) Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiženjow, hač do 1 1/2 lět stare 88—89. 2) Wukormjene 88—90. 3) Mjasne 87—88. 4) Špatne 85—86.

W Budyšinje zetkamy so

w kofejowni Lehmann

na Serbskej drózy 8.

Najsłódniše konditorske pječwa

Wosebitosć: Torty jako dar při wšitkich składnosćach.

Wšědnje popołdnju a wječor koncert.

Swědomite wuwjedźenjo

wšěch točenjow

kaž britwjow, nožicow, konjacych nožicow atd.

J. Hampel

Kotołska hasa 11.

Vogtlandske wumělske **gardiny** kupujeće stajnje tunjo pola

Kurt Erler w Budyšinje

jenož na žitnych wikach 11 napřeco „Złotej hwězdźe".

Serbska ludowa banka w Budyšinje

Filialcy we Wojerecach a w Khoćebuzu

Agentury: **w Khrósćicach** pola knjeza **M. Čornaka,**
w Kulowje pola knjeza **Oty Bulanka,**
w Rakecach pola knjeza kantora **J. Rjelki**

Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy zapołožować na knižku a zběhać po potrěbnosći.

Zadanja pjenjezy ze 6—9 procentami

Telefon 3506 a 3507.

„Krajan" so bórzy doćišći. Skazanki za njón hižo přijimuje Donnerhakec knihićišćerńja.

Nawěštki w „Katolskim Pósle" maja stajnje wuspěcha!

Vogtlandske Madras- **gardiny,** přikrywy na sofy, łoža, blida a diwany, wóskowanki, łožowe šaty

J. Erler, Budyšin

Zwonkowna lawska hasa 10

— Posłužujemy serbscy. —

Marja Runge

wumjelska wušiwarńja za paramenty

w Budyšinje, Lubijska droha čo. 9

poruča so k zhotowjenju a k wuporjedźenju wšitkich **paramentow, ryzwow, pluvialow a khorhowjow.**

Zjawny džak

najzbóžn. knježnje Mariji za wusłyšenjo próstwy!

Meble

Jstwy za knjezow
bydlanske jstwy
spanske jstwy

z dobroho drjewa a napodobnjene **Kuchnje,** rjane mustry wot **145** hr.

Też jednotliwe meble

Dobre dźěło, tunje płaćizny!

Płaćenjo po dźělbach!
Při hnydom zapłaćenju wysoki rabat

Pawoł Handrik

Budyšin

Kamjeńtna dróha 32

při Drjewowych wikach

Wróćiwši so wot rowa našoho luboho, starosćiwoho nana,

kubleŕskoho wuměnkarja

Mikławša Hołbika

ze Zdźerje,

kotrohož bě Bóh ze swj. sakamentami mrějacych domawobstaranoho w 77. lěće swojoho žiwjenja po krótkej khorosći z tuteje časnosće wotwołał a kotrohož ćělne powostanki swjatej zemi přepodachmy, wuprajamy wšitkim, kotřiž su joho w joho khorosći wopytowali, na pustym wječorje za njoho so modlili, joho k rowu přewodźeli, z wěncowej pychu počesćili a za joho dušu so modlili,

najwutrobniše „Zapłać Bóh tón Knjez"!

W Zdźěri, na dnju pohrjeba, 7. novembra 1929.

Hłubokozrudźeni swójbni.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadża kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. - Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za reklamowy rjadk w teksće so 50 pj. płaći. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Zamołwity redaktor: Kapłan Józef Nowak w Budyšinje, Kirchplatz 2. — Pokładnik: Jurij Šołta, wučef, Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje z póstšekowym kontom: Drježdźany 33458. Dalokoréčak čo. 3895.

46. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **16. novembra 1929.** | **67. lětnik.**

Serva lilia! Hladaj sebi swoje lilije!

Chambordski hrabja, posledni potomnik ze sławnoho domu Bourbonow, dósta jednoho dnja wulcy drohotnu wušiwanku darjenu. Na złotym podšiću pokazowaše tři běłe lilije a spody stojachu słowa: serva lilia! Hladaj swoje lilije! To bě wopon a hesło joho domu. Za česć a njezranjenosć tutoho hesła na swojim domjacym woponje měješe stajnje wustupować a ju stajnje zakhować.

Ludo serbski! Też tebi dowěri Bóžski přećel dźěći, wo kotrymž rěka, zo pase mjez lilijemi, tajke lilije. To su twoje njewinowate, nieskažene dźěći. Tuž płaći też tebi słowo na woponje Bourbonow: serva lilia: hladaj sebi swoje lilije! Twój njebjeski sudnik sebi je jónu wróćo žada a to tajke, kajkež je tebi na dnju swjateje křćeńcy dowěrił.

Tute słowo: serva lilia płaći wšěm z našoho ludu, kotřiž maja z dźěćimi činić. To su najprjedy starši a jich zastupjerjo, a to su dale wukubłarjo a předstajeni dźěći, potajkim duchowni, wučerjo a wučeńki, wšitke knježstwa, kotrymž dźěći pak na dlěžše pak na čas słušeja a jich dohladej podstoja.

Haj, je dha trěbne a nuzne, zo so z posaunu sudnoho dnja zatrubi a tute słowo serva lilia woła do našoho ludu?

Naš čas je dospołnje radikalny a ćiska wot so wšu połójčnosć, zasparnosć, wšo, štož je zmutne, skhowane, zababjene. Naš čas woła za radikalnymi křesćanami. Čohodla? Dokelž je też njewěra w našim času radikalna a bywa dźeń wote dnja radikalniša. Bjez woprawdźe katolskoho radikalisma — a to je najprjedy wopřijate w žadanju za katolskej raznosću — njeje móžno a njebudźe móžno, radikalnu njewěru našoho časa přewinyć.

My mamy dźensa mjeznarodne, přez cyły swět šumjace: kulturne wojowanjo. Njeréka dźensa wjacy kaž w létach 1870—80 katolska abo luterska wěra. Dźensa dźe wojowanjo wo cyłe křesćanstwo. Je to titaniski, hobrski bój wo zakłady, zasady a stołpy křesćanstwa. Njejedna so wo to, snadź něšto wuporjedźeć na socialnym twarjenju křesćanstwa, wustupować jako molerjo a blachačojo při twarje křesćanstwa: tu něšto rjane nabarbić, tam zasy dźěry z blachom zabiwać. O, ně! Dźensa rěka: wotorhać, kaž praja, stary, dodźeržany twar křesćanstwa a na joho město stajić dospołnje nowy twar, kiž pak so wot staroho tak rozeznawa kaž nóc wot dnja.

Dźensa dźe wo šulu, wo mandźelstwo, wo prawo na wobsedźeństwo, wo cyrkeń, wo cyłoho Khrystusa!

Je totalna revizija a totalna revolucija na nabožnym, na póćiwym a na socialnym polu. Widźimy najwjetši, najwobšěrniši radikalism na stronje njewěry.

Radikalne su žadanja njewěry w šuli a we wukubłanju dźěći. Koedukacija, dospołne změšane a zhromadne wukubłanjo wobeju splahow, kiž w ničim njeznaje rozdźělow a by najradšo naturski porjad a postajenjo Božoho stworićerja zběhnył, byli było móžno. Swětna šula je druhe radikalne žadanjo! Što ma hišće wěra, što hišće duchowny, što hišće katechism w šuli pytać? To tola jenož młodoho człowjeka kazy, jomu zwjaza nabožnu lapu před woči, zo wjacy jasnje njewidźi a swobodne wuwiće znjemóžnja.

Radikalne su žadanja na polu póćiwosće. Hańbićiwosć je njenaturska bojosć a wopačna strachoćiwosć, kiž ma so wotstronić. Kultura nahoty je znamjo našoho časa a budźe też znamjo, zo tutón splah zańdźe kaž wobydlerjo Sodomy a Gomorrhy. Nócne zhromadne pućowanja a přenocowanja młodostnych ludźi so wot wyšnosćow, tajkich organisacijow přewjedu. Procesijóny nahich ćelatow, ně, hólcow a holcow, w Moskwje hižo wotměwachu a při znatych wuzkich swakowskich poćahach mjez Němskej a Ruskej bórzy też tajke pola nas powitamy, jeli hižo w nich nutřka njetćimy.

Zhromadne kupanja młodostnych — ale nic božedla kupanja dla, wšak so człowjek, dźěleny po splahach z cyła čisty wumyć a prawje wukupać njemóže — a wšo, štož k tomu słuša. Dale „reje čornuchow“ pola nas, jako njebychu naši ludźo hižo dosć čorneje kultury na sebi njeměli! Wosebite pikantne filmy „za rjanosć a móc“, kaž rěkaja a móžeće w městach we wšěch rózkach čitać.

Haj, Deutschland, Deutschland über alles!

Radikalne su žadanja a pisomne, rjenje formulowane přeća njewěry w našich parlamentach. Němskoludowscy česćowarjo Wodana maja samo w Serbach swoje filiale. Wšak rěka: nichts ist so dumm, es findet schon sein Publikum (w Serbach). Komunistiscy a bolšewistiscy modlerjo k Satanej a k Judašej! To wšo tu je.

Radikalne je postupowanjo njewěry w hospodarskim žiwjenju. To dźěn naš lud na swojej koži začuwa a snadź tu so najprjedy wustrózbnja. Wojowanjo jednotliwych worštow a powołanskich kruhow wot horjeka a wot deleka! Njerozomne stawkowanja, njesprawne wuzamknjenja wot dźěła tysacow někotrych pjenježkow dla.

Potajkim po cyłej liniji postupuje njewěra radikalnje!

Štóž je přez 60 lět, móže so zbožowny khwalić, zo snadź prjedy ze smjerću wěstomu Kladeradačej, kaž je Bebel prajił, wućeknje!

Je jenož jedyn puć k wumóženju a k wukhowanju: radikalismus hodźi so jenož přez radikalismus přewinyć. Naša znata zasparnosć a njerozsudnosć budźe naš row, jeli z časom njewotućimy. Radikalismus „lžě“ dźensa triumfy swjeći. Jomu ma so napřeću stajić „radikalna wěrnosć“! Ničo zamjelčeć a ničo njewěrje z dobrym spušćić!

Tohodla, lubi Serbja, jenož žana połójčnosć! Žane po gramach wotwažene a hač na minimum reduciro=wane katolstwo! Ale stoprocentny, połny, čisty, kruty katolik! Čim wyše štó stoji, čim wjetše zamołwjenjo ma, čim wjacy ma nawjedować, tež dźěći, ćim procentniši, ćim połniši, ćim krućiši — ćim čisćiši katolik ma być, hewak njeje na prawym městnje a wěrje wjacy škodźi a byrnjež njewólnje, tola praktiscy njewěrje do rukow dźěła. Drje howri tutón bój mjez swětłom a ćěmnosću hižo wot dawna, tola dźensa, dźensa bóle dyžli hdy. Tu so dźělitej wěrnosć wot błuda, wěra wot njewěry. Na nami je, zo to dźeń bóle a jasnišo spóznajemy.

Štóž ma dźensa woči zawjazanej a sparnu čapku hłuboko přez wuši sćehnjenu, štóž njerozsudny a po swojim měnjenju neutralny chce stać a wostać w tutym hobrskim boju, přeradźa swjatu wěc Božu, zastorči duše jomu dowěrjenych do njezboža a zahuby. Tajki do našoho časa so njehodźa, hdyž wšo trubi do ofensivy, do nadběhowanja přećiwo wěrje a wěrjacym.

Njewěra so dźensa wobhladuje za pomocu wšudźom a njetrjeba dołho stać a hladać. A štó je najswěrniša towarška, najlěpša přećelnica, najspušćomniša zwjazkarka njewěry w tutym wojowanju? To je njepóćciwosć, njehańbićiwosć, tak mjenowana „kultura nahoty“ našoho časa. Ta njewěrje twari khowanki, tepta najkrućiše dno, spožča křidła a je jeje ćěrjaca móc, derje namazany motor, kiž jej stajnje nowu móc zaduwa.

To žadyn prěć njemóže a sebi tež njezwěrja, zo je dźensa hańbićiwosć, prjedy přecy wobstojace začuwanjo a prawe spóznawanjo za to, što je hańba a što nic, w dalokich a šěrokich kruhach bohužel so zhubiła a potupiła. Wina na tym je naš čas ze swojim jenostronskim pěstowanjom a hołdowanjom hrěšnomu ćěłu město njesmjertnej duši přez přehnaty šport a nowočasne reje, kiž wjacy njejsu reje, kaž kóždy přida, ale njezrozemliwe wuhibanjo leńkow.

Woprawdźe, my teptamy mućeńki, přecy hłubšo lěžemy do žumpadłow a tonidłow zjawneje njepřistojnosće a zjawnje wustajeneje njehańbićiwosće. Prostitucija, słowo, kiž so prjedy jenož šukotaše a do ćmowych dźěrow skhowa, dźensa khodźi kaž wulka dama po hasach a pućach w městach a na wsach přez njehańbićiwu drastu a přez njedosahace zdrasćenjo žónskoho splaha a dźěći — tež w katolskich Serbach.

Wóndy přińdźe cyle rozhorjena, hewak přistojna dźowka wysokoho sudniskoho zastojnika domoj a powědaše nanej w sprawnym hněwje, što bě so jej stało. Nano, mysli sebi: mje je prjedy wonka na hasy cuzy człowjek zjawnje k njepóćciwosći namołwjał. Hdyž joho wotpokazach, praji mi cyle bjez wšoho stracha: haj, čohodla so tak hotujeće, hdyž wo to njerodźiće! Nan so swoju holcu wopraša: sy ty w tymle wobleku so wonka pokazała? Wotmołwjejo: haj, praji jej: potom so njedźiwam, zo so će tamny takle wopraša.

Tutón wěrny podawk wobswědča bóle hač što druhe, zo je nětčiša njepřistojna móda woprawdźe zjawna prostitucija, zjawne poskićenjo k njepóćciwosći a to njech sebi naše serbske maćerje do pomjatka zapisaja: tajke maćerje, kiž dowola so swojim dźowkam tak drasćić, same swoje dźowki na puće prostitucije wjedu. Kak móža tajke hišće khodźić k swjatym sakramentam?

Njedawno Němcy prajachu nam Serbam: Wy maće hišće njezranjenu póćciwu žónsku drastu. Waša drasta njeje hišće nakažena kaž naša. Tohodla maće wy wjetšu winu, so ze wšěm wotmachom stajeć přećiwo nětčišej njehańbitej módźe a so za to postarać, zo waše holcy serbske khodźa a tutu swoju póćciwu drastu njezaměnja z njehańbitej nowej módu. Tak rozomni Němcy praja a što činja njerozomni Serbja? Wot so mjetaja tutu swoju přistojnu drastu a woblekaja so do najbóle njehańbiteje němskeje! A serbske maćerje, kiž kaž popjelawki so zdadźa być porunjo swojim němskim damkam? Wy móžeće nam jenož žel bywać a też za was přińdźe: dźeń, o dźeń toho hněwa, zo so tuta drasta spali z cyła.

Hišće su tajcy na swěće, kotřiž tak činja, jako njebychu wědźeli, zo su biskopja sami we wulkim rózku 1925 wudali: „Katolske wuwjednesady a přikazy k wšelakim nowočasnym prašenjam póćciwosće“. Tute biskopske napominanja a wuwjedźenja su so katolskim organisacijam připósłałe z namołwjenjom, zo maja pola swojich sobustawow na to dźeržeć, zo so po pismiku dopjelnja. Njeje kóžda serbska wosada abo fara tajka organisacija? A njeje farař jako tajki zamołwity za to, zo so tute khutne wuwjedźenja biskopow woprawdźe też w joho wosadźe khutnje dopjelnjeja?

Profeta Isaias rěči wo stražerjach ludowych, kiž so runaja němym psam, kiž nješčowkaja, hdyž dyrbjeli, ale radšo lěnje leža před swojej hětu a spar je jim lubši, hač strażować. Tajkim psam runaja so w našim času wšitcy předstajeni, njech su, štóž su, hdyž swój hłós njepozběhnu přećiwo njehańbićiwosći našoho časa. Wy prajiće, nanojo a maćerje: my sebi při tym ničo złe njemyslimy, hdyž so naše holcy tak hotuja. Wotmołwa: tak, ničo njemysliće? To dźěn je to najzrudniše při cyłej wěcy, zo je telko ludźi tak tupoho rozoma přećiwo wšej njehańbitej a njepřistojnej drasće, zo wjacy njerozeznawa mjez póćciwosću a njehańbićiwosću, zo hižo wjacy njewě, hdy je człowjek přistojnje a hdy je njehańbićiwje zhotowany. Hdyž pak smy tak daloko, potom je tola najwjetši čas, zo so něšto stanje, hewak njebudźemy wjacy nahotu rezeznawać wot přistojneje drasty. Ty wostajiš wokno wočinjene a nětko přińdźe w nocy paduch a ći wšo pokradnje. Prajiš při sebi: ja njejsym sebi při tom ničo myslił. Je to nětko lěpje abo nic? Njezasłužiš sebi runje paducha, hdyž sy tak njekedźbny a hłupy, zo jomu sam wokno wočiniš?

Njeje tosame při wuréči: ja sebi ničo při tom njemyslu?

Politiski rozhlad.

Wjesne wólby.

Přichodnu njedźelu budźa wólby do našich wjesnych parlamentow. We wsach, w kotrychž je jenož jena jenička lisćina wjesnych zastupjerjow so zestajała a wjesnjanosći wotedała, so wolić njetrjeba. Tam su tući z tym wuzwoleni. Wšudźom druhdźe pak, hdźež stej so dwě abo wjacy lisćinow wotedałoj, ma so přichodnu njedźelu wot dopołdnja 10 hodź. hač do wječor 5 hodź. wolić. Někotryžkuli

budże sebi myslić, wohladać so do wolenja, přecy wolić a zasy wolić, a tola ničo nihdże hinak njeje. To by było cyle wopak. To dźěn je dźensa te hubjeństwo, zo nimamy wšudźom prawych muži na prawym městnje. Husto dosć tohodla, dokelž su mnozy přeleni abo chcemy lěpje prajić tak bjezswědomići, zo njewola. Dźensa mamy wšudźom parlamentariski system a tu kóždy hłós płaći. A runje dźensa widźimy tak husto, zo su rozsudźenja, kak ma so jednać abo knježić, wot jenoho jeničkoho hłosa wotwisne. Tu płaći kóždy hłós a kóždy móže być rozsudny. A runje dźensa, hdyž su wšě rozsudźenja ludej do rukow date, widźimy na druhej stronje, zo runje elementy, kiž wšo podrywaja, hromadźa wšěch njespokojnych — a što dźensa njeby lohko njespokojny był? — a je organisuja a potom wšo dotalne stare teptaja a hanja a wotstronjeja, bjez toho, zo bychu něšto lěpše na tute městno stajili. Jenož w ničenju su wulcy, natwarić a polěpšić ničo njezamóža. A tuž bywa stajnje hubjeńšo. Dokelž tući po křesćanstwu žiwi njejsu, ze wšej zasakłosću też přećiwo wšomu křesćanstwu wustupuja. Bychu je najradšo jenož hišće do cyrkwje zawrjeli. Z cyłoho zjawnoho žiwjenja bychu Jězusowu wučbu cyle wućišćeli, w šulach kříž a modlitwu a křesćansku wučbu wotstronjeli, z khorownjow miłosćiwe sotry wustorkali. To pak su wšo městna, na kotrychž ma gmejna sama postajeć a rjadować abo znajmjeńša wjele a prěnja sobu nutř rěčeć. Tuž chcedźa tajcy skradźu w gmejnskich zastupjerstwach mocy dobyć, zo bychu ćiše a bjeze wšoho nadpadnjenja swoje plany přewjedli. Tu rěka za naš křesćanski lud: dawaj kedźbu. Njedaj wjelkam we wowčej koži do wowčerjow. Pola nas chcemy my postajeć po křesćanskej kazni a po swojim swědomju a nic w duchu, kiž je cuzy a škódny našomu serbskomu ludej. Tuž tak wšitcy k wólbje. Wobhladajće sebi derje muži, kotrychž woliće. Móžećeli jich z dobrym swědomjom wolić, potom so njekomdźće. Dźiće wšitcy k wólbje a wotedajće potom za tutoho swój hłós. Njedźelska wólba rozsudźa, kak so za přichodne tři lěta wěcy w našich gmejnskich radach a wšudźe, hdźež maja wone wliw a sobupostajenjo, wuwija.

W Českosłowakskej

su so nowowólby do narodneje zhromadźizny před třomi njedźelemi wotměle. Prawe strony su přez nimo měry wótre wojowanjo přećiwo katolskej ludowej stronje tutu wo 6 městnow přinjesle. W Słowakskej so madźarska křesćanska strona wot Hlinki wotdźěli a z tym też Hlinkowu stronu posłabi. Z tym je knježacy narodny blok, do kotrohož też křesćanska ludowa strona a Hlinkowa strona słušeštej, wosłabjeny a je swoju dotalnu wjetšinu zhubił. Udržał, kotryž ma nadawk, nowe knježerstwo tworić, so prócuje też socialdemokratow dobyć. Rěkaše hižo, zo so dotalny narodny blok rozpušći a so zeleno-čerwjena koalicija wutwori, wobstojaca z českich a němskich agrarnych abo ratarskich stronow a z českeje a němskeje socialdemokratije. Tuta koalicija by jenož w jenym přezjedna była we swojim liberalnym přećiwokatolskim zmyslenju a jednanju. Tola druhe jara materielne prašenja tajkej koaliciji napřećiwuja. Zjednoćeni čerwjeni bychu w njej nimale runje tak sylni byli kaž ratarjo a bychu při swojej krutej organisaciji hórzy přemožacy wliw, haj cyłe knježerstwo w rukach měli. Tuž dźe prócowanjo wo to, narodnomu blokej z tym krutu wjetšinu dać, zo so do njoho jenož češka socialdemokratija přiwozmnje a českich agrarnych demokratow — strona Benešowa — kotrejž wěźo přećiwo zjednoćenym prawym stronam w knježerstwje wjele činić mohłoj njebyštej. Tuž so wona hišće dlij, hačrunjež by smjerć rad w knježerstwje zastupjena była.

W Rakuskej

so wšelake wěcy přihotuja. kotrež budźa snadź rozsudne za cyły přichod tutoho kraja. Tu dźe wojowanjo porjadnych stron přećiwo socialdemokraciji, kotraž wosebje we měsće Winje njeznjesliwy terror wukonja, přećiwo kotromuž je so skoro cyły kraj zběhnył. Je wšudźe domowinske wobory wutworił, kotrež su wšudźe jara sylne a cyle po wojersku złożene. Před krótkim w jenej fabricy w Stockerawje pola Wina třo domowinscy dźěłaćerjo dźěłać započachu. Terror čerwjenych jim pak dźěło znjemóžni a jich z dźěła wuhna. Tola domowske wobory přićežechu a hrožachu fabriku wobsadźić. Tuž čerwjeni dźěło złožichu, na čož fabrikske wjednistwo jim wupowjedźi a fabriku zamkny. 12. november je w Rakuskej statny swjedźeński dźeń. Po cyłej Styrskej su so domowske wobory zhromadźili, wjacy hač 100000 muži, z mašinskimi třělbami a kanonami a lětadłami wuhotowani. Budźe to započatk přewrota a domjaceje wójny? Bóh wě!

Z Łužicy a Serbow.

Z Radworja. Njedźelu, 24. nazymnika, wuhotuja naše sotry z dźěćimi hrajkaceje šule mały zabawny wječor. Tohodla wšitcy, z blizka a z daloka, wječor z dypkom ½8 hodź. k Brylecom! Popołdnju w 3 hodź. też předstajenjo za dźěći. Wosebje pak wosadni so należnje proša, zo bychu w bohatej ličbje přišli. Jo to naša winowatosć, zo podpjeramy naše sotry, pak pjenježnje, pak ze zeživjeńskimi srědkami, zo njebychu trjebałe tradać. My pytamy sebi też we wšelakich nuzach pomoc pola nich a woni nam ju też rad poskića, tohodla poskićmy też my jim w nuzy pomoc! Kajke dobroty nam woni wopokazuja, to hakle potom najlěpje pytnjemy, hdyž mamy čežkokhorych a woni při nich w nocy stražuja, mjez tym, zo my w měrje spimy. Tak njewostajnće nichtón, kiž ma hišće kusk žiwoho ducha při sebi, doma. Hrać budźa dźěći wězo w swojej maćernej rěči a to: „Z njebjes padnjeny jandźel". Hra je nimo měry rjana a žortna; też dorosćeni dwě nowej hrě předstaja.

Z Radworja. Zaso su tu wólby. Tu nastanje prašenjo za kóždoho, koho mam wolić? Na prěnim měsće dyrbja stać katolske zajimy; tohodla móžeš też jenož wolić muža, kotryž je dobry katolik. Na druhim měsće pak maš też na to hladać, zo je też dobry Serb. Jako dobry kotolik a dobry Serb rukuje też za to, zo budźe zajimy a należnosće wšěch wjesnjanow derje zastupować. Tohodla njech nichtó njewostań kermuše dla doma, ale njech kóždy a kóžda dźe wolić po katolskim a serbskim přeswědčenju!

Z Nuknicy. Zańdźeny štwórtk popołdnju pobychu paduši w našej wsy a dobychu so do statoka knjeza žiwnosćerja Lebzy, mjez tym zo bě wón ze swojej swójbu na polu. Pakostnicy, kiž běchu z woknom do domskoho zalězli, dobychu so do pjenježnoho kamora, z kotrohož złoty časnik a 170 hriwnow w hotowych pjenjezach pokradnychu. Dotal nimaja za paduchom abo paduchami žanoho sleda.

Z Prawočic. W našim hońtwjerskim wokrjesu Nuknica—Kopšin—Prawočicy, hdźež bu nowy wotnajeŕ woleny, wuńdźe jako tajki z wólby dotalny knjez wobsedźeŕ młyna Jurij Hórbank z Prawočic, kotryž dołhe lěta z hajnskej wustojnosću a lubosću naš wokrjes wotnaja.

Z Pančic. Znaty němski kuzłaŕ, Pomröno Belachini, pokazowaše zańdźenu njedźelu w hosćeńcu swoje wubjerne kumšty. Štóž chce so na někotre hodźinki zabawjeć a zasadu dopóznać, zo spěšnosć žane kuzłarstwo njeje, tón na joho předstajenja dźe, kotrohož budźe hišće w dalšich wsach a městach našeje Łužicy wukonjeć. Joho podpjeraštaj Rockini, „brjušny rěčnik" (Bauchredner) a žónska z napaddnym dobrym pomjatkom. Jenož rozmołwa „Rockina" ze swojim Frycom (zhotowjenej popu) njebě we wšěm skokojaca.

Z klóštra Marijinoho Doła. Našu klóštrsku cyrkwičku su w nocy wot soboty k njedźeli cyrkwinscy rubježnicy wopytali. Kaž so zda, su to cyle nazhonići a njehańbići ludźo byli. Ani wotćišćow porstow so nihdże namakać njehodźeše. Tabernakl su hižo hač do poslednoho šrubika wotwjerćeny měli, potom su přez knježny, k rańšej modlitwje rano w 3 hodźinach so podawace, wotćerjeni byli. Běchu přez 3 metry wysoke wokno so do swjatnicy dobyli, po

zešerjerju běchu z awtom wotjěli, tak zo hač dotal žanoho sleda za rubježnikami nimaja.

Ze Smječkec. Pola korčmarja Hejduški su so w nocy k soboće (před tydźenjom) paduši nutř dobyli a nahladne składy wotnjesli, kaž šokolodu, tobak, kožanu khapu, mjasowobhladowarski kołk, wjedniske wuswědčenjo na motorske koło, listowe znamki, nakhribjetnikaj a por dźěćacych čriji.

Z Wujezda. Wulki lěs Tuchor, po kotrymž so naša wjes mjenuje, je na předań. Dotal je lěs słušał Wagnerej z Biskopic, nětko budźe lěs dla njemóžnosće płaćenja přesadźowany. Wosebje je so Tuchor poskićił městej Budyšinej, kotryž bě hač do kónc wójny hižo jónu wobsedźeŕ lěsa. Tehdom je lěs za 580000 hriwnow předał, pjenjezy pak su w inflaciji z wjetšoho dźěla wšě zhubjene. Nětko móže město Budyšin Tuchor zasy za 350000 hr. kupić. Měšćanske lěsne zarjadnistwo je lěs sebi też hižo wobhladało, dokelž rěkaše, zo je prjedawši privatny wobsedźeŕ lěs jara wutrjebał, štož pak njeje wěrno. Hdyž je płaćizna mjez tym 300000 hriwnow so hižo poniżiła, wšak njeje wuhladow, zo město lěs kupi, z kotrymž je do wójny hižo dosć wušparanja mělo, zdalenosće dla wosebje. Potom pak też žadyn žort njeje, a byrnjež za město Budyšin było, lětnje 30000 hriwnow danje płaćić!

Z Hórnicy pola Žitawy. Na swjatoho Měrćina 1879 buštaj w farskej cyrkwi w Khrósćicach zwěrowanaj přez knjeza kapłana Jana Nowaka čestny młodźenc Jan Schneider, rodźeny w Nowych Boranecach a čestna knježna Marija, mandźelska dźowka njeboh Jakuba Cyža, šewskoho mištra w Kukowje. Knjez Schneider bě dołhi čas khěžkaŕ a braška w Swinaŕni. Boža hnada bě jimaj rědke zbožo popřała, zo móžeštaj dźeń do swjatoho Měrćina při swojej dźowcy, kiž je w Hórnicy na pjekarja Goebla wudata, swój złoty kwas swjećić. Cyrkwinska swjatočnosć wotmě so při dopołdnišich Božich službach w małej Hórnjanskej katolskej kapałcy, před krótkim hakle ponowjenej, přez knjeza kapłana Krječmarja ze Žitawy. Też naš „Posoł“ přeje złotymaj mandźelskimaj, kiž też w dalokej cuzbje při swojej dźowcy bydlitaj — jich mać khodźi wězo serbska — a kotrajž stej powšitkownje we wsy česćowanaj, najwutrobnišo zbožo! Njech hišće prawje mnohe lěta „Posoł“ do jich domu khodźi a jim powěda z jeju domizny, na kotruž ženje njezabudźetaj.

Z Drježdźan. Dnja 6. novembra swjećeše jara zasłužbny konsistorialny rada knjez faraŕ Jurij Kral w Drježdźanach Bjedrichowym Měsće wopomnjeński dźeń swojoho 40 lětnoho měšnistwa. Syn njeboh wučerja Krala bě w Radworju rodźeny, hdźež je dźensa joho sotra žiwa. Joho bratr Franc, znamjenity organisator a serbski wótčinc je we swětowej wójnje padnył. Wjeselimy so, zo je knjez konsistorialny rada přecy hišće tak kruteje strowoty, kotruž jomu też dale přejemy. Tón čas wudawa wón swój wulki serbsko-němski słownik, kotryž je z njewšědnej prócu a wědomosću zestajał. Bóh dał, zo by za 10 lět w samsnej čiłosći potom swój złoty měšniski jubilej swjećić mohł!

Gmejnske wólby 1929.

Přichodnu njedźelu, 17 novembra, wotměja so w Sakskej gmejnske wólby. Změja za nabožne a kulturne wuwiće kraja najwjetšeje ważnoty. Přetož měšćanske a gmejnske zastupjeŕstwa rozsudźuja po wobstojacych zakonjach z wulkoho dźěła też nad nimo měry ważnymi prašenjemi šule a spomožeŕstwa, dušepastyŕstwa w khorownjach a bědnicach, nad křesćanskim abo přećiwo křesćanskim wutworjenju gmejnow.

Tohodla je za kóždoho katolika, kiž sebi swoju nabožinu waži, kruta winowatosć swědomja, so při gmejnskich wólbach přez wothłosowanjo wobdźělić a jenož tajkim lisćinam swój hłós dać, na kotrychž mužojo a žony stoja rozsudni, za katolske potrěbnosće raznje wustupować. Žadyn katolik so njesmě předstojacych wólbow zminyć, kóždy katolik dyrbi tak hłosować, kaž jomu joho katolske swědomjo kaza.

Date w Budyšinje, 8. novembra 1929.

† Christian,
biskop Mišnjanski.

Wulki serbski koncert.

Po pilnym, napinacym a njesprócniwym dźěle cyłoho lěta, wita wjesny lud w nazymje po dokonjanych pólnych dźěłach čas wotpočinka a wodychnjenja. Nětko přikhadźa zasy čas wočeŕstwjenja za ćěło a też za ducha. Duch trjeba też swoju cyrobu, zo by čeŕstwy wostał, runje jako ćěło.

Kak Hendrich z Dublina Boha spózna.

(Pokročowanjo.)

Ćmička so rozlěhowaše na zemju, žane łopješko so njehibaše, swjata ćišina knježeše koło wokoło. Nowe, hišće njeznate začuća, začuća pobožnosće w blizkosći Božej, wotućachu w dźěćacej wutrobje. Pustnik stykny swojej rucy, hladaše horje k njebju a modleše so — a też hólčec pozběhny swojej ručcy k prěnjomu razej k njebju a wospjetowaše kóžde słowo, kotrež jomu starc předpraji.

Sylzy kulachu so jomu po ličkomaj, zo je jomu Bóh, kotrohož hač dotal znał njebě, hižo telko dobrotow wopokazał. — Hdyž bě pustnik skónčił, modleše so Hendrich sam hnuty dale: „Dźakuju so tebi też, luby Božo, zo sy mje z tamneje hrózbneje prózdnjeńcy wumóžił a mje k tutomu dobromu mužej dowjedł, kotryž mi tak wjele rjanoho a zwjeselacoho wo tebi powěda“.

Menrad skhowa sebi hólca přez lěćo, zo by joho hišće bóle rozwučił a joho wšelake hrozne rěče a njeposłušnosće wotwučił, kiž bě mjez tamnymi złóstnikami nawuknył. Też mysleše sebi, zo tu pola njoho při jednorej jědźi a strowym hórskim powětře, hólčec zasy bóle womłódni, přetož w tamnym podzemiskim bydlenju bě cyle woblědnył, a joho staršej změjetaj potom wjele wjetše wjeselo nad nim. — Hendrich też bórzy zasy zakćěwaše rjany a lubozny, kaž róża w pruhach rańšoho słónca.

Nazymu wobzamkny pustnik wukhod do ludźi, hač njeby namakał Hendrichoweju staršeju. Mjez tym přepoda hólčeca wowčerjowej swójbje, kotryž bě joho sem přiwjedł.

Jenoho ranja, jako bě słónco lědma zeskhadźało, zawoła wón hólca, dźěše z nim do kapałki, prošeše Boha, zo by joho kročele žohnował. Nětko podaštaj so wobaj na puć, Hendrich sćěhowaše joho wjesele.

Dołho běštaj šłoj, tu přińdźe k nimaj kozacy pastyŕ a wokoši česćownomu pustnikej ruku. Mały Hendrich so dźiwaše: „Hej, jedyn tajki mały człowjek, kaž ja! To je rjenje! Njewědźach, zo je hišće wjacy tajkich małych człowjekow; myslach sebi, zo sym sam jenož mały. Něwěrno, ty nětko z nami sobu póńdźeš?“

Pastyŕ njeseše nětko pustnikowy wačok a Hendrich rozmołwješe so z tutym tak należnje, zo skoro na ničo druhe wjacy njekedźbowaše.

Přińdźechu do zelenoho dólčka, mjez wysokimi skałami, hdźež so runje stadło wowcow paseše, kotrež mužej słušachu, ke kotromuž Menrad dźěše. Hendrich wjeseleše so nad młodymi jehnjatami a běhaše za nimi.

Menrad pak hladaše za wowčerjom. Z boka, při žórle, wuhlada holcu sedźo, kotraž w knihach čitaše a bě tak zanurjena, zo joho njepytny. — Běše w běłej drasće, w zelenym kłobucy na hłowje. Jeje mjezwočo bě nježne, we wóčku pak bě pytnyć tajna bolosć. — Wón k njej přistupi. Holca njebě pustnika hišće ženje widźała; ale po ludźacych rěčach joho hnydom spózna, stany a postrowi joho česćownje.

Pustnik prašeše so ju: „Tute stadło hišće dołho njepaseš! Hdyž z wobsedźerjom stadła rěčach, mi wo tebi ničo njepraješe.“

Nadobne wočeŕstwjenjo namaka duch w spěwje a hudźbje. Hudźba a spěw človjeskoho ducha pozběhujetej ze wšědnych nižinow. Tuto pozběhnjenjo też naš serbski lud trjeba a namaka je w našich rjanych serbskich koncertach. Naše wulke spěwne koncerty su na prěnim měsće za naš serbski wjesny lud, kiž chce z najmjeńša jónu wob lěto so wokŕewić na wumělskim spěwje we swojej maćerńej rěči a na zynkach serbskeje nadobneje hudźby. Syła za serbski spěw zahorjenych so dawno zwučuje a so prócuje, zo by krasne parle z bohatstwa našich spěwow wopytowarjam koncerta poskićiła. Też jenotliwi wumělcy wustupja. Serbski koncert, kiž je a chce być dźeń serbskoho luda, dyrbjał kóždy naš serbski krajan a krajanka stajnje wopytać. Zo je tute spóznaćo so zakorjeniło do našoho serbskoho luda, to dopokaže lěto wob lěto přiběraca ličba wopytarstwa — tola rad bychmy zasy tajki koncert, tajke zjednoćenjo serbskoho luda při zdobnym swjedźenju witali, jako před lětami, hdyž napisachmy 1600 wopytowarjow. Lubosć wšitko zamóže!

Swjedźeński porjad koncerta budźe bohaty, prěnjorjadny wumělski a ludowy. Poskića so rjane zhromadne khóry (nowe), sola, hudźbne poskićenja, wumělska rejka — a hišće mnoho rjanoho. Wobšěrne su přihoty, rady so činja we spóznaću swojomu ludej z dobrym służić.

Připrawmy so tohodla wšitcy, młodźi a stari, na koncertny dźeń, na **srjedu 27. novembra**. Koncert so wotměje w Budyšskej „Keheleŕni“ (Keglerheim) na Nouartskej drózy, prěnjeje prěčneje drózy Lubijskeje drohi. Připrawy, ze strony zarjadowacoho wubjerka, budźa za kóždoho tak přijomne, zo z lohkosće so do „Keheleŕnje“ ze swojej wulkotnej a rumnej salu namaka. Wozjewimy je we bliższim čisle. Dale budźa wšě autobusowe čary posylnjene z wosebitymi wozami, jědźacymi na koncert a zasy wróćo. Rumna žurla „Króny“ bě hižo wobsadźena — tuž smy na „Keheleŕnju“ pokazani, kiž je tohorunja tak wobšěrna, zo kóždy w njej městna dóstanje. Tuž w ničim žanoho wobmyslenja — při nizkim zastupnym pjenjezu! Wězo zjednoći po koncerće pěkna rejka wšěch přitomnych, přećelow a popřewaćelow našich spěwarjow Zwjazka.

Přińdźće w tysacorej ličbje, zo by był też tutón koncert dźeń sławy serbskoho luda — dźeń dźaka serbskim spěwarjam, jich horliwym wjednikam a **komponistam**! Dobre skutki česća nas před zjawnosću, kruća nas we znutŕkownym byću!

Nazymska hłowna zhromadźizna „Domowiny“.

Zańdźenu srjedu zeńdźechu so zastupjerjo serbskich towarstwow, kotrež maja w „Domowinje“ swoju načolnu organisaciju, k nazymskej hłownej zhromadźiznje w Serb. Domje, kiž bě nimale wot 50 zastupjerjow wopytana. Wobhladniwy předsyda, knjez farař Šewčik, kiž je so po swojej khorosći zasy trochu zhrabał a wopruje dale swoje mocy k narodnomu dźełu, wotewri a nawjedowaše ju. W swojich zawodnych słowach rozjasni nadrobnišo, čohodla so lětuši wšotowarstwowy zlět w Njebjelčicach wotměł njeje. Běchu to wšelake přičiny, z dźěła wosobinske, z dźěła lokalne a powšitkowne, k čomuž so z jeneje strony wujasnjenjo doda. Z najwjetšej winu drje bě nahłe skhorjenjo předsydy. Ze srjedźizny zhromadźizny so předsydstwu žanoho poroka tohodla njećinješe, potajkim běchu z tutym wupadom spokojom. Wozjewjeny dźeński porjad so bjez přećiwjenja přiwza.

Knjez Bjarnat Krawc so pisomnje zamołwješe a prošeše předsydu, zo by w joho mjenje towarstwam dźak stołmačił při pomocnym wuhotowanju wulkotneje narodneje manifestacije z přileżnosću wotkryća Kocorowoho pomnika w Zahorju.

W dalšim jednaše so wo wólbach do Serbskeje Ludoweje Rady“. „Domowina“ bě mjenujcy nadawk dóstała, ju z nowa wutworić. To je so na najšěršej podłozy stało, tak zo su wšitke woršty luda ze swojimi wšelakimi kulturnymi nahladami zastupjene, dokelž so pječa wo kulturne prašenja při tym jedna Předsyda rozłoži nadrobnje, kak je k tutej nowowólbje Ludoweje Rady dóšło a na kajkim podłožku je so stała. Też wotpokaza poroki, kotrež běchu so z wěsteje strony stałe, zo ma Maćica dwejoch zastupjerjow. Z tym so wšitcy spokojichu. Při tym doda, zo smě sebi Rada tŕoch zasłužbnych a wliwapołnych Serbow kooptować. Při nětko wotmětej wólbje buchu na namjet ze srjedźizny zhromadźizny sćěhowacy knježa woleni: wyšši wučeŕ Słodeńk w Pančicach, jako zastupjerjo kantor Krawc w Hornim Wujězdźe a gmejnski předstojićeŕ Tawzynt w Blunju (w pruskej Horn. Łužicy.)

Wona wotmołwi, zo hižo wjacy lět w horach wowcy pase, ale sem hakle je před tŕomi dnjami přišła.

„Z wotkel sy přišła“, prašeše so wón dale, „a čohodla sy tak zrudna?“

Holca hnydom hórko zapłaka: „Ach, sym z daloka. Jena njepřemyslnosć w młodych lětach storči mje do najwjetšoho njezboża. — Służach pola jara dobrych knježich. Lohkomyslnje wostajich jich dźěćo wokomik same — a hnydom bu wone wot rubježnikow pokradnjene. Zrudobu njemóžach přenjesć a bolosće dobroho knježstwa njemóžach wjacy přewidźeć, tuž ćeknych do horow. Tu sym nětko w samoće žiwa a prošu njewustawajcy Boha, zo by njezbožo, kotrež ja zawinych, zasy zhojił, zo by dźěćo zasy staršimaj wróćił a bolosć maćerje přewobroćił do wjesela. Bóh chcył so smilić nad mojimi sylzami, kotrež jenož wón a tute skały běžeć widźa!“

Pustnik wotmołwi hnuty: „Myslu sebi, Bóh je twoju modlitwu wusłyšał.“ Wućahny wobraz Hendrichoweje maćerje, kotryž bě sebi na puć sobu wzał, zo by mać lěpje namakał, pokaza jón holcy, prajo: „Znaješ tutón wobraz?“

Holca zawoła zastrózena a zdobom zwjeselena: „Wulki Bożo! to je wobraz tamneje hrabinki, maćerje rubjenoho dźěśća!“

Na holcyne wołanjo přiběža hnydom mały Hendrich. Wobdźiwaše zasy nowoho człowjeka a rjekny sobuželnje: „Što płakaš tak jara a što tebi je? Sy snadź hłódna? Hladaj, tu maš kusk khlěba a dwě jabłucy! Wzmi a jěz!“

Pustnik pak rjekny k holcy: „Hladaj, to je małe dźěćo, kotrež bu wot rubježnikow pokradnjene.“

Holcy bu, kaž by so ji z radosće wutroba rozskočiła. Padźe na kolena a wołaše z pozběhnjenymaj rukomaj: „Haj luby, dobroćiwy Bożo, ty sy moje próstwy wusłyšał! Wzmi za to mój snadny dźak, kotryž ze słowami wuprajić njemóžu.“ — Na to wobja małoho Hendricha. „O, mój luby Hendricho, tak je nam Bóh tebje zasy darił? Sy ty to woprawdźe abo dźije so mi? — Haj, ty to sy; sy cyle na twojoho nana podobny! O, kak budźe so wjeselić twoja mać! Wjesel so też ty; nětko póńdźemy k nanej a maćeri!“

Pustnik wutrě sebi sylzy, prajo: „Budź khwaleny, dobry Bożo! Twoja ruka wodźi widźomnje tute dźěćo. Ty zastajiš sylzy wboheje holcy, kotraž njepřestawajcy płakaše. Ty dari dobrym staršim zasy jich lube dźěćo. Ty zalutowa mi starcej mnohe pytanja. Twoja miłosć a smilnosć njech je wěčnje khwalena!“

Na to dźěchu Menrad, Hendrich a holca Marja, prjedawša Hendrichowa pěstońća, wobsedźerjej stadła.

„Staj to mój nan a moja mać?“ zawoła Hendrich radostnje, jako bura a burowku wuhlada. Běše potom zrudny, hdyž zhoni, zo to njejstaj. „Su tola tak přećelni, zo nan a mać njemóžetaj lubosćiwšej być. Tu bych chcył hnydom wostać.“

Nětko so wšitcy hromadźe tróšku posylnichu, prjedy hač so na puć podachu. Nadźijachu so za tři dny do Dublina docpěć. Prěni dźeń pućowanjo derje wotběža. Hendrich so wulcy wjeseleše nade wšěm, štož nowoho wuhlada.

(Přichodnje skónčenjo.)

Z jeneje strony so doraznje žadaše, zo by potom Ludowa Rada nad našim kulturnym žiwjenju kedźbliwje strażowała. Z nowa so přeješe, zo bychu so wšitke křiwdy hromadźiłe, kotrež so Serbam dla swojeje narodnosće — njech je na kajkimžkuli polu — stawaju a na předsydstwo „Domowiny“ abo Ludoweje Rady zapodałe. Smy wo tym přeswědčeni, zo statne wyšnosće tomu wotpomhaja.

Towarstwo „Domizna“ w Khelnje bě namjet zapodało, zo by so kóžde lěto statistika serbskich towarstwow zestajała a předsydstwu „Domowiny“ zapodało. Z toho bychmy z dobom wobraz wo rozwiwanju towarstwow měli. Tutomu namjetej, kotryž předsyda knjez Hicka rozłožowaše, přizamkny so prostwa, skónčnje powšitkownu statistiku Serbow dohotować. Najbóle klaca z tym w pruskej Łužicy, ale też na sakskej stronje njeje wšitko złoto. W dalšim so přeješe, zo bychu so narodnje měšane šule wozjewiłe, hdźež so serbska wučba njepodawa. Nawjazujo na to, wozjewi knjez Bart, zo je so peticija na sakski sejm připrawiła, w kotrejž so obligatoriske (nućene) wučenjo serbskeje wučby w měšanych šulach žada. Tuta peticija so ludej k podpisanju naležnje doporučuje. W dalšej rozmołwje so žadaše, zo bychmy naše Serbstwo bóle praktiscy wukonjeli. Z dźěla z tym, zo w prěnim rjedźe naše serbske nowinarstwo (pismowstwo) podpjeramy, wosebje dźenik, a jón němskim nowinam wróćo njestajeli. Dale měli so na nawěški w nich powołać a tak interesentow k dalšomu inserowanju nawabić. Serbja dyrbja w korčmach, hdźež so porjadnje abo husćišo skhadźuja, woteběranjo a zjawne wupowšnjenjo serbskoho dźenika žadać a wosebje w tych wobkhodach kupować, kotrež do serbskich nowinow nawěški zapodaja. Na tutym polu je hišće mnoho dźěła, ale kóždy móže k tomu přinošować, wosebje wo rozšěrjenjo serbskoho nowinarstwa so postarać.

Knjez župan Krječmar namołwješe towarstwa a jenotliwcow k podpjerje za Kocorowy pomnik a knj. wyšši wuč. Słodeńk prošeše wo prawje bohaty wopyt při nazymskim koncerće 27. novembra w „Keheleŕni“ (Keglerheim) na Nouartowej drózy. Po dalšej rozmołwje skónči předsyda zhromadźiznu z pohonjacymi słowami k zlutniwosći, pilnej dźěławosći na wšěch polach a ze štučku „Bratrowstwo sej zawdawamy“.

Z cyrkwje a swěta.

Z vatikanskoho města. W oktobrje woswjeći praefekt propagandy, kard. van Rossum, swój złoty měšniski jubilej. K joho česći wuhotowaše propaganda swjedźeńske posedźenjo, při kotrymž so wšě kongregacije wobdźělichu a wšě rady, kotrychž protektor jubilar je. Pod nětčišim praefektom je so propaganda mócnje rozwiła. Misijonske dokhody zrosćechu lěta 1928 na 55 milijonow lirow — lěto prjedy běše so jenož 47 milijonow nahromadźiło. W poslednim času přinošuja też misijonske kraje same dobrowólne dary. W krajinach bjez pjenježnoho wobkhoda, kaž na př. pola Eskimow, dawachu tamniši křesćenjo wudźělki swojeje domjaceje kultury a naturalije.

5. novembra wotmě so w Sixtinskej kapali swjatočny requiem za duše w tutym lěće zemrětych kardinalow. Su to: arcybiskop Cataniski kardinal Nava di Bontife, Milanski arcybiskop kardinal Tosi, portugalski primas kardinal Mendes Belko, Parižski kardinal arcybiskop Dubois a kurijalni kardinalojo Vico, Galli, Lucidi a Gasquet. Na kóncu swjatočnosćow wudźěli Swj. Wótc absoluciju při marach.

21. decembra je woprawdźity jubilejny dźeń bamžowoho złotoho jubileja. Na tutym dnju swjećeše wón w cyrkwi swj. Karla Borromejskoho swoju primicnu Božu mšu. Tohodla je wotmyslene, zo Swj. Wótc swoju jubilejnu Božu mšu woswjeći w samsnej cyrkwi, hdźež je wotdźeržał swoju primicu. Italscy katolikojo su tule cyrkej wupyšili z nowym krasnym marmorowym wołtarjom. Na jubilejnym dnju dyrbja zastupjerjo wšěch katolskich narodow w zhromadnej audiency hołdować Swj. Wótcej. Tohodla dyrbja so we wšěch krajach organisować putniske ćahi do swjatoho města k hodownym wulkim swjatočnosćam. Budźa tam też Serbja zastupjeni? Italski kral budźe w prěnim tydźenju decembra Swj. Wótcej swój swjatočny wopyt činić. 21. decembra přestupi Swj. Wótc k prěnjomu razej na italsku zemju, hdyž dojědźe do cyrkwje San Carlo al Corso. Tuž njeje wuzamknjene, zo Swj. Wótc na samsnym dnju cyle privatnje też wopyta italsku kralowsku swójbu w swojej residency „Vile Savoia“. Tónle wopyt pak njemóže žadyn officielny kharakter měć, dokelž officielnu visitu po kralowym wopyće w Vatikanje čini po starym zwučenju statny sekretař (kard. Gasparri).

Bamžowy časopis „Osservatore Romano“ je dóstał nowy dom. W přizemskich rumnosćach stoja ćišćerske mašiny, w hornich poskhodach je redakcija a administracija dźenika. Też bamžowa žandarmerija je tu zaměsćena. Na předdworje bamža Damasa je zarjadowany nowy vatikanski póst telegrafiski. We vatikanskej zahrodźe natwari italske knježerstwo wulku radijowu staciju po naćisku sławnoho Markonija. Stacija budźe tak sylna, zo budźe přez cyły swět sahać. Z jeje pomocu budźe Swj. Wótc potom

Za njeboh' maćerju.

Spi derje, maći droha,
Hač Bóh Će wubudźi,
Kiž ćerpjeła sy wboha
Tu telko na zemi.
Bóh z wěčnej krónu budźe Ći
Wšo mytować we wěčnosći.

Kaž zrědka žana drje
Ty dobra mać nam běše.
Tak zahe wot nas dźěše,
Hdyž Bóh će wołaše.
Twój kříž tak ćežki na zemi
Ći z wěčnym zbožom zaměni.

O luba maći, z Tobu
Kak rady bychmy šli,
Hdyž by nas wzała sobu.
To pak so njehodźi.
Ty doćerpiła nětko sy,
My hišće čakać dyrbimy.

Hdyž Twoje sprócne ćěło
Tak zahe w zemi spi,
Ći modlitwy a dźěło
Bóh sto króć zapłaći.
Sy njebjesa sej dobyła,
Hdyž sy tu derje pobyła.

Měj dźak, o luba maći
Za Twoju lubosć wšu,
Njech Bóh Ći nětko płaći
Wšo z wěčnej zbóžnosću.
Ach zahe — zahe Bóh tón Knjez
Nam wzał je Tebje do njebjes.

Što rudźimy so jara?
Hdyž Bóh Će k sebi wza.
Wón sam so za nas stara,
O luba maćerka.
Štož Bóh Knjez čini, dobre je.
Budź joho mjeno khwalene.

Pawoł Wićaz.

woprawdźe rěčeć móc „urbi et orbi“, z městom a cyłym swětom.

Generalny kapitl Dominikanow wuzwoli sebi za nowoho generala wótca Měrćina Gilleta, provinciala Parižskeje provincy. Wón ma sławne mjeno jako spisowaćel.

W Němskej rosće z kóždym lětom ličba měšanych mandźelstwow. W lěće 1913 naličichu so w kejžorskej Němskej 53487, lěta 1927 běchu jich wo něšto pomjeńšenej němskej republicy hižo 79750 měšanych mandźelstwow. Wjetša połojca dźěći z tutych mandźelstwow je za katolsku cyrkej zhubjena, a tamna połojca je też hižo dosć wohrožena we swojej wěrje. W našej małej Sakskej su w běhu zańdźenoho lětstotka na 2 milijonaj dźěći katolskej cyrkwi so zhubiłe přez měšane mandźelstwa a přez njesprawnu knježeńsku šulsku politiku.

Zwjazk katolskich wučerjow w Sakskej wotměje 27. a 28. decembra w Drježdźanach zhromadźiznu zastupjerjow. Pódla organisatoriskich prašenjow budźe so wo woswjećenjo 40lětnoho wobstaća zwjazka jednać.

Na němskich universitach studuja tukhwilu 82258 studentow, mjez nimi 12303 studentkow. Lipsčanska, Halleska a Jenaska universita su nimale cyle protestantske — maja hač do 5 % katolikow mjez studowacymi; w Kölnje, Münsteru, Bonnje a Würzburgu maja katolikojo přewahu. Katolskich bohosłowcow je jich 1849, mjez nimi 3 žónske.

W ruskim čerwjenym paradizu je nětko knježeństwo 5dnjowski dźěławy tydźeń zawjedło. Štyri dny ma so dźěłać, pjaty dźeń je swobodny. Wšě swate dny a róčne časy so zběhnu, jenož 1. meja a dźeń revolucije (w novembru) mataj so dale swjećić. Wězo njebudźe ruski lud nowy porjad bjez spječowanja přijeć. Znutřkowne poměry su tak hižo dosć přiwótřene.

Towarstwowy powěstnik.

Nazymski koncert nastupajo: Přichodnu srjedu (pokutny dźeń) popołdnju w 3 hodźinach je zhromadna pruha w Serbskim Domje za nazymski koncert, kiž so 27. novembra w „Kehelerni“ wotměła. Maćična žurla budźe wutepjena a tak njetrjeba so nichtó zymy abo nazymnjenja bojeć. Njech po móžnosći wšitcy spěwarjo přińdu. Njezabudźće noty! **Hłowny dirigent.**

Zwjazk Serbskoho Ratarskoho Dorosta. Štwórtk 21. novembra 1929 je ważna exkursia na ryćerkubło do Barta (Baruth i. Sa.). Tam sebi wobhladamy palerńju (Brennerei) a cyłe hródźe, do kotrychž je so cyły skót nětko z pastwy wróćił. Zwjazk S. R. D. so zhromadźuje rano we **8 hodź. w Radworju pola Kralec.** Přińdźće wšitcy z dypkom! Z Radworja wotjědźemy z ćahom, kaž też so wróćimy. Z tutym so wšitke sobustawy Z. S. R. D., kaž też hosćo, na tutón jara ważny a też zajimawy wulět wutrobnje přeprošuja. Prawje bohate wobdźělenjo, wosebje też serbske knježny, wočakuje

předsyda Z. S. R. D.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1929.

Budyšska wosada: Kk.: 662. 663. z Budyšina: Jurij Hejduška (při Mikławšku), Hana Rjelcyna. **Khrósćanska wosada:** Kk.: 664. 665. z Łuzča: Michał Wićaz, Michał Lawkus; 666. z Wudworja: Mikławš Handrik; 667. z Jasenćy: Madlena Cóšcyna; 668. z Worklec: Jurij Handrik; 669. 670. z Hory: Pětr Nowak, Jakub Bermich; 671. 672. ze Stareje Cyhelnicy: Mikławš Młynk, Hana Wóskec; 673. z Khrósćic: Marja Dinarka; 674. z Lejna: Hana Měškankowa.

Sobustawy na lěto 1928.

Čo. 1127. B. H.

Dobrowólny dar za Wosadnik.

Knj. Madlena Cóšcyna z Jasenćy 1 hr.

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 11. novembra 1929.

Woły: 148. 1) Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět 58—61 hr. 2) Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene 50—54 hr. 3) Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše 42—47. 4) Mjenje picowane wšěch starobow — . 5) Mjasne — . 6) Husumske z pastwy — . **Byki:** 266. 1) Połnomjasne, dorosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće 58—61. 2) Połnomjasne, młódše 50—56. 3) Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše 44—47. 4) Špatne —. **Jałojcy a kruwy:** 445. 1) Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće 49—53. 2) Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět 54—58. 3) Starše wukorm. kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy 41—46. 4) Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy 44—50. 5) Mjenje a špatnje picowane 31—36. 6) Husumske z pastwy 25—30. **Ćelata:** 750. 1) Najlěpše wukormjene 85—90. 2) Mjenje wukormjene a tajke wot cyca 75—82. 3) Špatne 60—70. **Wowcy:** 774. 1) Młódše a stare, wukormjene 65—72. 2) Starše wukormjene 52—60. 3) Mjenje wukormjene (Märzschafe) — . 4) — . **Swinje:** 3372. 1) Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiženjow, hač do 1½lět stare 88—89. 2) Wukormjene 87—88. 3) Mjasne 85—86. 4) Špatne 84—85.

14. novembra 1929.

Ćelata (653): 1) 82—89. 2) 73—80. 3) 66—70.

Swinje (669): (přez 300 pt.) 1) 86—87. 2) (240—300) 85—86. 3) (200—240) 83—84. 4) (160—200) 82—83.

Nawěštki w „Katolskim Pósle“ maja stajnje wuspěcha!

W Budyšinje zetkamy so
w kofejowni Lehmann
na Serbskej drózy 8.
Najsłódniše konditorske pječwa
Wosebitosć: Torty jako dar při wšitkich składnosćach.
Wšědnje popołdnju a wječor koncert.

Wolerjo a woleŕki města Budyšina!

Dajće njedźelu, 17. novembra, waš hłós

jednotnej lisćinje 9

Serbski Hospodar
ratarske wulkowikowanske towarstwo z wobm. ruk. w Budyšinje. Tel. 3590

Poskićamy wšě hnójnišća, brikety a češke wuhlo też po mjeńšich dźělbach.

Naš automatiski młyn w Delnim Wujězdźe
tel. čo. 13
podawa najlěpšu pšeńčnu a ržanu muku, kotraž so wuběrnje derje pječe, wšě družiny grisa, wotrubow a šrótu, mlěte wolijowe wosuchi, předewšěm lany, kokosowy a koruškowy (Erdnußkuchen), wšě nětko w najlěpšej připóznatej kajkosći a po tunich dnjowskich płaćiznach.

Zwjazk serbskich spěwnych towařstwow

wuhotuje pod hesłom:

„Wótčinski wječor“ — wulki serbski koncert

srjedu 27. oktobra 1929 w Keheleŕni w Budyšinje

Započatk 1/2 8 hodź. ✣ ✣ Zastup 1.— hr. a dawk

Swjedźeński porjad je bohaty a prěnjorjadny. Sobuskutkuja znamjenići solistojo a na 200 spěwarjow pod nawjedowanjom hłown. dirigenta knjeza wyšš. wuč. J. Słodeńka. Swjedźeńsku rěč změje k. faraŕ J. Cyž-Hajničanski Wšěch lubych Serbow z blizka a daloka přeprošuje nanajwutrobnišo swjedźeński wubjerk. ✣ Serbja, přińdźće z črjódami!

Meble

Jstwy za knjezow
bydlanske jstwy
spanske jstwy

z dobroho drjewa a napodobnjene
Kuchnje, rjane mustry wot 145 hr.
Też jednotliwe meble
Dobre dźěło, tunje płaćizny!

Płaćenjo po dźělbach!
Při hnydom zapłaćenju
wysoki rabat

Pawoł Handrik
Budyšin
Kamjeńtna dróha 32
při Drjewowych wikach

Konjace nožicy
česaki za nožicy
toči swědomiće
J. Hampel
Kotołska hasa 11.

Vogtlandske wumělske **gardiny**
kupujeće stajnje tunjo pola
Kurt Erler w Budyšinje
jenož na žitnych wikach 11
napřeco „Złotej hwězdźe“.

Serbska ludowa banka w Budyšinje

Filialcy we Wojerecach a w Khoćebuzu

Agentury: **w Khrósćicach** pola knjeza **M. Čornaka,**
w Kulowje pola knjeza **Oty Bulanka,**
w Rakecach pola knjeza kantora **J. Rjelki**

Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy zapołožować na knižku a zběhać po potrěbnosći.

Zadanja pjenjezy ze 6—9 procentami

Telefon 3506 a 3507.

Wróćiwši so wot rowa našoho luboho nana, dźěda a přichodnoho nana

wuměnkarja

Jurja Winarja

z Kamjenjce,

kotryž je sobotu 9. novembra ze swjatymi sakramentami domawobstarany w 70. lěće žiwjenja so zbóžnje ze swěta minył, wuprajamy wšitkim, kotřiž su za joho khudu dušu na pustych wječorach so modlili a w tak bohatej ličbje joho k rowu přewodźeli, kaž też knj. kapłanej Handricy a knj. kantorej Andrickomu, spěwarjam a nošerjam

najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh tón Knjez!“

Joho dušu poručamy do modlitwow wěriwych.

W Kamjenjej, na dnju pohrjeba,
13. novembra 1929.

Zrudni zawostajeni.

„Krajan“ je dočišćany a so wjaza. Rozesćele so w běhu tydźenja.

Wróćiwši so wot rowa mojeje lubowaneje mandźelskeje, našeje předroheje maćerje

Madleny Wićazoweje

z Khrósćic

wuprajamy wšěm. kotřiž su ju w jeje ćežkej khorosći wopytowali, wosebje pak kk. kapłanomaj za domawobstaranjo a wopyty, Worklečanskim sotram za wothladanjo, kaž też wšěm přećelam a znatym za kajkužkuli lubosć, wšěm, kotřiž su na pustych wječorach za jeje dušu so modlili a ju w tak bohatej ličbje k rowu přewodźeli, dale nošerjam a wšěm druhim, kotřiž su nam w tutych dnjach hórkosće někak ze skutkom a tróštom k pomocy byli,

najwutrobniše „Zapłać Bóh tón Knjez“!

W **Khrósćicach** a **klóštrje Porta Coeli,**
na dnju pohrjeba, 13. nazymnika 1929.

Hłubokozrudźeni zawostajeni.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadża kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. - Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za reklamowy rjadk w teksće so 50 pj. płaći. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Zamołwity redaktor: Kapłan Józef Nowak w Budyšinje, Kirchplatz 2. — Pokładnik: Jurij Šołta, wučeř, Před šulerskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćernje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje z póstšekowym kontom: Drježdźany 33458. Dalokoročak čo. 3895.

47. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **23. novembra 1929.** | **67. lětnik.**

Serva lilia! Hladaj sebi swoje lilije!

(Pokročowanjo.)

Wy sće wšitcy słyšeli wo woheń bluwacej horje Vesuv pola Neapla abo Aetna na Sicilskej kupje. We starym času mějachu Vesuv za wuhasnjeny vulkan. Ženje njewidźachu, zo by swoju trubku kurił abo žehliwy stołp z wjeŕška wustupił. Ženje njewubluwa swoju žehliwu lavu, kaž so mjenuje. Ženje tajne mocy we horje nutŕka njedźěłachu, zo bychu wot nutŕka kamjenje a žehliwy popjeł funkałe z hory. Hora bě po zdaću zastała ze swojim njewitanym dźěłom a na přeco bě woćichnył tamny hrózbny nutŕkowny hrimot a dupot. Nichtó njemóžeše so dopomnić, zo by hdy hora wubuchła a žehliwu rěku horceje, palaceje zeškrěteje kamjeniny wubluwała. Tu zasłyšachu wot lěta 63 po Khrystusu we blizkosći hory a na jeje wotpadach wšelake podzemske storki. Lud so boji a třepoce. Ženje hišće tajke něšto słyšeć było njeje. Z lětami postupuje móc a hrózba tutych storkow a wubuchow. Tu zdobom, 24. žnjeńca lěta 79 pokaza so wječor w sedmej hodźinje z horoweje dźěry wustupajo běła mróčel jako wysoka pinija (znaty italski štom, našim dubam podobny). Popjeł, kamjenje a žehliwe kuski bluwa hora a padaja jako krupy, wězo horce krupy, z hromadami po horje dele. Šwablowe dymy wustupuja a ludźo so zadušeja. Nazajtra morjo tak ruče swoju wodu wróćo ćěri, zo leža wšelakore mórske zwěrjata mortwe we błóće. Błyska a hrima. Popjełowy dešć, tak husty, zo wšo zawala do hrózbneje ćmy, pada na zemju a zasypa runje hišće krasne a kćějace wsy a města. Po něčim a pomału so hora změruje. Ale přecy zasy po mjeńšich abo wjetšich přestawkach přińdu nowe wubuchi a přinjesu nowe njezbožo njezbožownej krajinje a jeje wobydlerjam.

Čohodla to pisamy? Hora Vesuv je jara powučacy a dobry přikład za našu skaženu přinarodźenosć. Z časami knježi w našej duši pozdatny měr, ale nadobo, kaž złe njedobro počina so w nas runje kaž w horje Vesuv warić jako we warjacym kotole a mócne storki człowjeskeje hrěšneje požadliwosće wubluwaja kaž žehliwu lavu z Vesuva wšě te nam derje znate njekničomne mysle a požadanja. Biskopojo praja w druhej a třećej sadźe swojich wyšedušepastyŕskich namołwjenjow tole: we człowjeku měła po Božim postajenju knježić harmonija mjez ćěłom a dušu. Tak pak dřema w nim nakhilenjo k hrěšnym lóštam, kiž za tym žada, přez naturski zakoń a swědomjo postajene wobhrodźenja přełamać jako wobćežne puta. Nadawk człowjekow nětko je, w stajnym, cyłe žiwjenjo trajacym wojowanju z pomocu Božeje hnady tute nawale swojeje skaženeje přinarodźenosće wuknyć wobknježeć a prěnjotnu harmoniju w sebi zasy dobyć. Biskopja přistajeja: to je zakładna wučba křesćanstwa.

Wšitke nowočasne prócowanja, kotrež zjawnje abo z kradźu měnjenjo zastupuja, tuta harmonija hižo tak přecy we człowjeku wobstoji a njebu ženje zběhnjena, přěja herbski hrěch a so tohodla njehodźa z wučbu katolskeje cyrkwje kryć. Pohanstwo a křesćanstwo stojitej sebi tu jako njewujednanej njepřećelej přećiwo, štož jeju nahlady wo mjezsobnym poćahu ćěła a duše nastupa. A nětko praja biskopja dale: Časy jenostronskeje „kultury ćěła“ w stawiznach noša wšitke na sebi jim zapalene znamjo hłubokoho spadu póćiwosće. Tute sady powołanych wjednikow katolskeje cyrkwje dyrbjeli sebi wšitcy, kotřiž też w našim ludźe športej hołduja, derje rozkusać.

Posoł njeměni a njecha z tym wuprajić, jako bychu też pola nas tajcy byli, kiž njerozomnu a hłupikojtu nowočasnu frazu w hubje noša, kiž rěka: čistomu je wšitko čiste.

Runje tajcy profeći kultury nahoty so rady powołaja na tute słowo swj. biskopa Tita a rěča wo „strowej zmysłojtosći“. To je runje tak hłupikojte, jako chcył štó rěčeć wo drjewjanym železu, wo kulojtym tŕiróžku abo wo suchej wodźe. Swjaty biskop Titus chce ze swojimi słowami, kaž je kóždomu wědome, wuprajić tole: Bóh ničo njećiste stworić njemóže a njeje sworił. A tohodla je za kóždoho człowjeka, kotryž w čistej a njeskaženej mysli z čistej Božej stwórbu so zaběra, też tuta Boža stwórba sama čista. Nětko pak přińdźe k tomu, zo bohužel człowjek tak často pije z mazaneje

studnje přez herbski hrěch skaženeje člowjeskeje přinarodźenosće a tohodla njemóže tajkomu wjacy to, štož je wot Boha čiste, čiste być, dokelž wón sam přez swoju hrěšnu požadliwosć womaza a wopanca tutu čistu stwórbu Božu.

Člowjek so přejara runa znatomu mjedwjedźej, kotryž přińdźe ke šklě warjacoho, horcoho mjedu. Měd za žiwjenjo rad mjedwjedź lapta. Tak też tu wón tutu słódku, horcu jědź wopta a sebi hubu a šiju njekrasnje spali. Ale njemóžeše so jědźe wostajić. Přecy zasy joho k tutej škli ćehnješe. Ruješe a wuješe w bolosćach, ale přecy dale žerješe. Khwilu pozasta, so wotwobroći a zasy so wróći k škli. Z nowa počinaše laptać, hišće bóle wuje a ruje, ale wostajić njemóžeše, tak zo so najě tuteje słódkeje jědźe — hač do smjerće.

Njejsmy my ludźička runje tajcy kaž tutón bar? My hidźimy hrěch a zło a tola stajnje zasy přińdźemy a majkamy hrěch a wot njoho laptamy. Wotwobroćamy woči wot hrěcha a po někotrych kročelach zasy k njomu dźemy. Njetrjebamy wjele wo tym rěčeć. Kóždy je to sam nazhonił do syteje wole, někotryžkuli je laptał wot słódkoho mjedu hrěcha hač do smjerće. Wšitcy smy nazhonili, štož praji Bóh k Noej: Mysle člowjeka su k złomu nakhilene wot młodosće.

Tohodla rěka za nas jene a móže jenož jene rěkać: wojuj přećiwo swojej hrěšnej požadliwosći! Hewak so wam zeńdźe kaž pohončej, kotromuž so konjej spłóšištej a ćeknyštej. Wón bě móc zhubił nad swojim zapřahom. Woteżki ćahnu so po zemi. Konjej cyle zdźiwjenej jenož do prědka ćěritej, přecy dale! Njeznajetej ani puća ani kónca hrózbneje hońtwy. Wóz so rozbije, pohonč leži daloko prječ w krewi. To je prawy wobraz člowjeka, kiž so wodźić dawa wot swojeje skaženeje přinarodźenosće.

Što nam praja stawizny ludow? Što nas dźensa staraja a zajimuja Persojo a Medojo? Štó so hišće z nimi zaběra? Su stare ludy, kotrež je njepócćiwosć, bohatstwo a mjehke žiwjenjo rozmlěło a zničiło. Haj, jónu běchu to zmužići, swědomići, karakterni mužojo. Kak přińdźechu tak daloko? Što zawiny jich spad? Hdyž so wjacy wo swoje powołanske a stawanske winowatosće njestarachu, ale šport a hry běchu zá nich to najpřěńše a poslednje, hdyž kóždy wot nich wot stata myto dósta, tu dźěše z nimi njejabcy po horje dele. Jich swěra a móc zhubi so w samym mjehkim žiwjenju.

Tak bě z Grekami a tak bě z Romjanami. Kak spadnyštej tutaj ludaj do najhóršoho błóta a najwjetšeje duchowneje mazanosće! To bě cyle wupytana, rafinirowana zmysłojtosć, kiž so do nich žerješe kaž pomały, ale wěsće skutkowacy jěd. Započatk bě runje tak přehnaty šport, zo wšitke dźěło jich wyšnosćow pod nim wjazny a so nichtó wjacy njestaraše wo wěrne zbožo staćanow. Tu běchu same wožrałstwa a wopiłstwa bjez kónca. Rejwarki, spěwarki, hrajerki, njekmane žonišća w mužskich drastach a mužoju, kotřiž zjawnje a před wšěmi wočemi najhórše njepócćiwosće skućachu: z jenym słowom: tuta dźensa tak wukhwalowana zmysłojtosć je tute ludy k ruinej dowjedła.

Kak praja biskopja tak prawje? Doby jenostronskeje kultury ćěła noša w stawiznach zapalene znamjo hłubokoho spadu.

A kak stoji dźensa z němskim ludom? Měniće wy, zo budźe němski lud wot tutoho wuwzaty, hdyž same puće kroči kaž Persojo, Grekojo a Romjenjo? Hižo dawno widźa derje měnjacy Němcy kónc němskoho ludu před wočomaj a warnuja wodnjo a w nocy, ale podarmo. Měniće wy, zo móže tajki lud zasy po tajkej wójnje z tak mało nabožnym kapitalom so zhrabać, hdyž takle jenostronsku kulturu ćěła a to nahoho ćěła pěstuje a takle hrubej a rafinirowanej zmysłojtosći so modli? Jědźech 21. julija, hdyž bě njesměrna horcota po njedźelskim popołdnju, nimale přež cyłu Saksku we železnicy. A što wóčko wuhlada? Tak njehańbite zadźerženjo při zhromadnym kupanju, zo pjero to njeznjese.

Při Rhynje chcychu w měsće . . . . zhromadne swójbne kupjele, kaž je dźensa djabołske wašnjo, přez měšćanske zastupjerstwo twarić. W magistraće mějachu někotři telko rozoma, zo namjet powalichu a wobzamknychu kupjele, po splahach dźělene. A měniće wy, zo su tamni ludźo šli do tak wotdźělenych kupjelow so kupać? Radšo wostachu mazani a pokazachu, zo jim z cyła wo kupanjo njeńdźe, ale wo cyle druhe wěcy. Prašamy so khutnje a raznje wšitkich rozomnych a měrnje sudźacych ludźi: Je to k natwarje a k spomoženju němskoho kraja woprawdźe nuzne a trěbne, zo na přikład dyrbja so wuwučowanja w dospołnej nahoće wotměwać? Je to trěbne a nuzne, zo wobaj splahaj přecy zhromadnje wuwučowatej? Je to nuzne a trěbne, zo so to stawa wosebje pola holcow w tak napadnej trikotdrasće, zo so něžne a łahodne ćěło wustaja k zjawnej hańbje? Wotwisuje wot toho wobstaćo a přichod němskoho kraja? To jenož tajcy wěrja, kotřiž su wšědni hosćo we wrótnicach. Druzy nic.

Tuž zrozemimy němskim biskopam, zo swój hłós pozběhuja přećiwo tajkim wrótnosćam.

Wuprajeja cyle jasnje: Turnować ma so po splahach rozdźělnje. Wučba wo turnowanju ma so wot wučerjow samoho splaha stać. (Přispomnjenjo Posoła: potajkim pola holcow wot wučeŕkow.) Turnowanska drasta njesmě hańbićiwosć zranić. Sama drasta kaž při kupanju nima so pola holcow a hólcow při turnowanju ćeŕpjeć. Nahotne wuwučowanja w kajkejžkuli formje dyrbja so zaćisnyć. Za holcy dyrbi so kóžda drasta wotpokazać, kiž ćělny twar na nadpadne wašnjo pokazuje a tak njeje za žónski swojoraz přijomna. Holče turnowanja maja so stajnje w zawrěnych rumnosćach wotměć, hdźež zjawnosć to njewidźi a nima přistupa. Jeli to njeje móžno, dyrbi so we wšědnej drasće turnować. Tele zasady płaća też za towarstwa.

By derje było, hdyž bychu sebi naši ludźo tute biskopske postajenja kedźbnje přečitali, zo wědźa, kak cyrkeŵ wo tutych wěcach sudźi. Rozsud cyrkwiny budźe tola katolskomu Serbej wyše stać kaž měnjenjo a nahlady tajkich, kotrymž „sentire cum ecclesia“ to rěka, z cyrkwju čuć a myslić, pobrachuje. Štož pak šport nastupa, su biskopja tole wuprajili: Też šport ma so po tutych zasadach měć. Njesmě jenostronscy za najwyššim dócpěćom (rekord) jenož sahać, a wšitkoho ma so wostajić, štož strowotu, křesćanske wašnjo a człowjesku powahu škoduje. Dopjelnjenjo nabožnych winowatosćow, wosebje njedźelskich Božich służbow ma so zwěsćić. Před zhromadnym pućowanjom wobeju splahow so naležnje warnuje (wot biskopow).

Nowočasne reje njesmědźa so na žadyn pad ćeŕpjeć, też nic tajke, kotrež so po zdaću w lěpšej, wosobnišej formje rejwaja.

Čohodla dźensa Posoł wo tym pisa?

K p o w u č e n j u a k z a k i t e j. Biskopja wuprajeja na kóncu swojich słowow, zo ma sebi wosebje katolske nowinarstwo toho wědome być, zo ma katolske zasady a žadanja energiscy zastupować a pomhać přewjesć.

Posoł z tym, zo w dwěmaj nastawkomaj přinošuje k rozjasnjenju, dopjelnja žadanja biskopow a hdyž je nětko trěbne powučenjo podał, njemóže so nichtón wuzamołwić, zo hišće njewě, kajke je žadanjo biskopow.

Też na w j e s n y c h a naměstnych předstojićerjow so biskopja z khutnym namołwjenjom wobroćeja a też na katolskich zastupjerjow w komunalnych, gmejnskich po-

sedźenjach a radach a jich napominaja, zo bychu energiscy a wutrajnje na to skutkowali, zo stat a gmejny skónčnje khutniše a krućiše postajenja wudadźa přećiwo hanibnomu spadej němskoho ludu, kiž so wohrožejo přizjewja w joho přiběracej njepócćiwosći.

Što mamy my katolscy Serbja činić? Posoł je hižo wjacy króć na to pokazował, kak runje Němcy na nas spohladuja a so prašeja, kak so katolscy Serbja tu zadźerža. Woni derje wědźa, zo so čorne najprjedy wotbarbi na běłym, zo krućišo woćehnjeny človjek, zo přez swoju narodnu drastu škitany človjek, zo přez pobožne nałožki a swědomićiše křesćanske žiwjenjo lěpje wukubłany človjek — a to chce tola Serb być — budźe prjedy, raznišo a krućišo so stajeć a hibać přećiwo wšěm modernym pospytam, też pola nas zjawnej njepócćiwosći wrota wočinjeć. Běda nam, hdy bychu so druzy w tym w nas zjebali!

Ničo njezamóže naše dobre mjeno pócćiwoho ludu — hač woprawnjene abo nic, je wšo jedne — prjedy a wěsćišo pohrjebać, hač, hdyž bychu naši njepřećeljo nam dopokazać móhli, zo katolscy Serbja z Hura ćahnu nutř do tutoho modernoho njepócćiwoho lěhwa. Widźiće tutych tajeńcow! bychu wołali. Kemši běhaja, do wšěch hnadownych městow so nastajeja, praja, zo maja pócćiwu drastu a při nabožnych přileżnosćach noša wosebitu cyrkwinsku drastu a tu su sobu najpřěńši pódla, hdyž rěka nowočasne wrótnosće sobu činić.

Lubi Serbja! W tym je khutne naše zamołwjenjo, ważny naš nadawk! Komuž bu wjele date, wot toho budźe wjacy žadane. Tute słowo znajeće. Nichtó njemóže prěć, zo bu nam wjacy date na katolskim wukubłanju, na škitu zjawneje pócćiwosće přez našu narodnu drastu a přez cyły naš serbski wobwětr, tuž je też wěste, zo ma so wot nas wjacy žadać kaž wot druhich. To kóždy čuje a wě. To nam też kóždy praji. A woni joho wobkedźbowachu — rěka wo farizejach a Jězusu. A woni nas wobkedźbuja: naši farizejojo, kajki wothłós nadeńdu zjawne napominanja biskopow pola nas.

Što mamy činić? Posoł njech poda z tym někotre pokiwy. Wšo so njehodźi w tutym nastawku wučerpać.

Z prěnja: we wšitkej zjawnosći stajnje a přecy za přistojnosć a pócćiwe žiwjenjo wustupować a sebi to žadać.

Z druha: To pak by było hanibne tajeństwo, nochcymy-li sami doma we swojich swójbach wojować za přistojnosć a pócćiwosć.

Z třeća: při serbskich zawjeselenjach a to w zjawnych korčmach a doma při kermušach a druhich swójbnych swjedźenjach mamy staru jednorosć a pócćiwosć hajić. Wšě wopiłstwo a přehnate drohotne taflowanja njesłušeja do našoho khutnoho časa a so z katolskej wěru njeznjesu.

Kónc ma być skónčnje ze wšěmi njehańbitymi rejemi.

Hišće słowčko, štož nastupa naš serbski šport. Mamy swój serbski Sokoł a je derje, zo jón mamy, jeli, kaž so nadźijamy, naše přeća dopjelnja. Smy kruće přeswědčeni, zo ma wšu dobru wolu a zo pola nas pomha, biskopske žadanja přewjesć. Smy sami lětsa widźeli nimale wšě słowjanske ludy na zjawnym športnišću wustupić a so wuwučować. Zjawnje wuznawamy: ničo rjeńšoho widźeli njejsmy a też ničo přistojnišoho. Tosame wupraji kardinal pólski primas Hlond. Rad też tu zapisamy khwalbne připóznaćo z němskoho horta wo Sokole w Prazy před něšto lětami, kiž wupraji: přistojnišu drastu kaž tutych Sokołkow sebi myslić njemóžeš. Sokoł pak njecha pola nas jenož wuwučować, sokoleć, chce narodne dźěło dokonjeć a to narodne dźěło w najrjeńšim a najwyšim zmysłu słowa. Wšě jenostronske ćěłozwučowanjo wjedźe k spadej ludow. Tuž budźe widźeć swój nadawk we wšozwučowanju, potajkim też ducha a duše. Jenož tajke spomha našomu ludej a powjedźe jón do prědka a horje. Tu potajkim njewidźimy žadyn strach, nawopak mamy najwjetšu dowěru a nadźiju.

Tak skónčamy swój nastawk, z čimž smy započeli. Ludo naš! Ludo drohi, luby! Serva lilia! Dźerž, zdźerž sebi swoje lilije! Njedaj zblědnyć jich błyšćej a zybolej! Pola egyptowskich pyramidow přiwoła Napoleon swojim wojakam: lěttysacy na was hladaja!

Tysacy też na nas hladaja, hač so nam poradźi zdźeržeć a wukhować swój lud čisty a dobry a pócćiwy. Serva lilia! Wukhowaj sebi swoje lilije! To budź naš wšědny paćeŕ! custos.

Wólby

do wjesnych a měsćanskich parlamentow su nimo. Někotryžkuli praji, bohudźak! Přewulke přeměnjenja so stałe njejsu. Socialdemokratojo su powšitkownje, wosebje w sakskich městach, zhubili. Tak dóstachu w Drježdźanach naprawne porjadne strony město dotalnych 36 městnow 40 a čerwjeni jenož 35, w Lipsku, hdźež bě hač dotal čerwjena wjetšina w poměru 33 : 41, je tutón poměr so přesunył na 38 : 37 na lěpše porjadnych, runje tak stoji poměr w Kamjenicach 31 : 30. W Budyšinje, hdźež běše při wólbach 1926 poměr 19 : 16, je nětkle 21 : 14 za porjadne strony. Tola su tudy wšudźe prěni raz narodni socialisća wustupili a prawym stronam wšelake městna wotewzali, tak zo maja we wšelakich městach rozsudne stojnišćo. Hač budźe pak to runje k zbožu, so jara praša. Tući nowopječeni Hitlerjo z jara połnej hubu rěča ale njewědźa, što chcedźa. Komunišća su wšudźe zhubili. Jeničcy w Berlinje su skandale wo Sklareku wužili a socialdemokratam něšto městnow wotewzali. Po našich serbskich wsach je so měrnje woliło. We wšelakich njeběše dźěn wólba trěbna, hdźež běchu wobydlerjo so z jenej lisćinu spokojili. Njech nětk naši nowowuzwoleni wjesni zastupjerjo skutkuja w našich serbskich wsach k česći Božej a k lěpšomu wjesnych wobydleri a cyłoho našoho luda!

Z Łužicy a Serbow.

Z **Radworja.** Wólby a kermuša su nimo. K prěnjomu razej bu też jedyn duchowny, knjez kapłan Handrik, do wjesnoho zastupjeństwa wuzwoleny. Bóh daj wšěm wjele zboža, zo móhli prawje wjele Bohu k česći a k spomoženju naše wsy dokonjeć.

Z Khróšćic. W Jaworskej rěčcy, hdźež wona mjez Jaworskim a Miłoćičanskimi honami běži, běchu w lěće tři kosćowcy namakali. Po lěkařskim wusudźe jedna so tu wo zróstnych, nětkle 30 lět starych mužskich. Kosćowcy lěžachu jedyn při druhim prěki přez rěčku w pěsku tak, zo běchu při jenym brjozy hłowy, při druhim nohi z brjohowej zemju do dna přitłóčene. Što su ći wbozy byli? Kak su rěkali a z wotkel su byli? Kak su sem přišli? To nichtó prajić njemóže. W lěće 1914 je rěčka też na tymle měsće rjedźena a runana. Tuž je wěste, zo su ćěła hakle po tymle lěće sem přinjesene abo přiwjezene. Někotři měnja, zo by so to mohło stać w njeměrnych dnjach po swětowej wójnje abo w času namjeznoho škita, zo su tehdy tu a tam wěste organisacije wšelakich, kiž jim wjacy lubi njeběchu, „wotstronili“ a nětkle daloko na njeznatym městnje zahrjebali. Što to wě? To pak drje je wěste, zo su ći tło njeznaći na njeprawe wašnjo skóncowani a wot jich mordarjow do rěčki położeni byli. Statne rěčnistwo njeje należnosć dale wjacy přepytowało a tohodla je dowoliło, zo móža so kosćowcy na kěrchowje pokhować. To je so nětk zańdźenu wutoru na našim kěrchowje stało. Jaworski a Miłoćanski měsćanosta, Pančanski wyšši strażmištr a črjodka wosadnych běchu na přewodźenjo přišli. Njech nětk w měrje wotpočuja w našej swjatej zemi.

Z Ralbic. Radupodawanjo za maćerje změje so wutoru, 26. nov., pop. 3/4 3 hodź. w Ralbicach pola Brězanec, a 1/2 4 hodź. w Sernjanach pola Kórjeńkec.

Z Lubodoła. 21. t. m. woswjeći mater präfekta Hana swój diamantny jubilej. Před 60 lětami zastupi jubilarka do tutoho klóštra Wóršulkow. Je w tutym dołhim času wjele nazhoniła; wosebje w času kulturneje wójny, hdyž dyrbjachu Wóršulki klóštr 1877 wopušćić a do Čech ćeknyć; hakle 1888 wróćichu so do Lubodoła. Mater Hana běše mnohe lěta wučerka w klóštrskej wyššej šuli. Mater Hana je też někotrym Serbam znata, wosebje pak serbskim knježnam, kotrež tam přebywachu. Ad multos annos!

Katolska šula a Khróšćanska zhromadźizna 1. njedźelu adventa.

Hač do časa revolucije mějachmy naše katolske šule přez zakoń zwěšćene a njemějachmy wo naše katolske křesćanske žiwjenjo žaneje starosće. Wšo wotwiwaše so w dobrym rjedźe. Starši móžachu swojich dźěći dla bjez starosće być. Šule běchu wěruwuznawanske. Duch a zmyslenjo cyrkwje knježeše też w šuli, dokelž dźěći mějachu so po postajenju stata w křesćanskim duchu swojeje cyrkwje wukubłać, kotrejž přisłušachu.

Nětkole pak je tomu hinak. Stat abo knježerstwo je, kotryž postaja a rjaduje wšo w šuli. Cyrkej tam ničo wjacy prajić nima. Je tam jenož hišće ćerpjena. Nima samo na nabožinu prawoho dohlada. A tola — cyrkej je wot Khrystusa dóstała wšón pokład Božeje wěrnosće, wona jeničcy je dóstała móc a prawo, wučić: „Dźiće a wučće wšitke ludy, wučće jich wšitko dźerżeć, štožkuli sym wam prajił.“ Hdyž ma cyrkej nadawk, ma też winowatosć, za tym hladać, hač so wšitko po swjatej Božej woli stawa.

Starši dóstanu dźěći wot Boha a maja je za Boha wućahnyć, zo bychu so na puću Božeje wěrnosće zasy k Bohu wróćiłe, wot kotrohož wukhadźeja. Katolscy starši maja wot Boha wulki nadawk, swoje dźěći w katolskim duchu wukubłać. Šula a wučerjo su jim po swjatej Božej woli k pomocy date. Hdyž je nětko po nowych statnych postajenjach cyrkej ze wšoho rjadowanja w šulach wuzamknjena, maja katolscy starši wšitke zamołwjenjo a wšitku winowatosć, za tym hladać, zo w šulach hišće křesćanski, katolski duch wěje. Woni dyrbja sebi wužadać, zo stat za katolske dźěći też šule w katolskim duchu zarjaduje, w kotrychž katolske cyrkwinske zmyslenjo kćěje, hdźež so wobkedźbuja też wšitke postajenja swjateje katolskeje cyrkwje, hdźež maja so też w česći wot našich biskopow postajene katolske wuwjedne sady a přikazy k wšelakim nowočasnym prašenjam póćciwosće.

Katolska cyrkej nima žadyn wliw wjacy na knježerske abo statne postajenja a zarjadowanja za šulu. Nic jenož to — ale knježerstwo postaja za šule samo zarjadowanja, kotrež su z najwjetšim strachom za katolske žiwjenjo našoho ludu. Wulki strach wobstoji w tym, zo naše dźěći a z tym naš lud přisadźi najdrohotniše kubło swjateje wěry. Tuž njech su starši na straži, dokelž woni maja zamołwjenjo za swoje dźěći!

1. njedźelu adventa budźe w Khróšćicach wulka zhromadźizna, na kotruž so wšitcy starši, wučerjo a duchowni přeprošuja. Tam budźe wěcywustojny knj. dr. Ranft rozprawjeć wo wšelakich należnosćach katolskeje šule a nam rozjasnjenja dawać. Tuž **wšitcy starši cyłych katolskich Serbow,** z najmjeńša pak staršiske rady wšěch našich katolskich šulow, njech khwataja na tule zhromadźiznu! Dokelž tam chcemy spóznać, što mamy hišće činić za zdźerżenjo našich katolskich šulow, zo bychu naše šule nic jenož katolske dźěći přijimałe, ale zo by w tutych šulach też katolski cyrkwinski powětr knježił a naše dźěći w šulach so z katolskim zmyslenjom a z póćciwosću napjelniłe a z nich wušli mužojo ze sylnym katolskim kharakterom, kiž stoja a padnu ze swojej katolskej cyrkwju za Khrystusa a joho swjatu wěru.

Na serbski koncert póńdźemoj!

(Wobraz ze wsy.)

To rěka ja z mojej Wóršu. Budźe zasy něšto wulkotne! Możeće sej myslić. Štož spěwny zwjazk zarjaduje, to ma rucy a nozy. To smój z Wóršu w Zahorju nazhoniłoj, hdyž tam tón Drježdźanski mištr Kocorej pomnik poswjeći. A nětko srjedu do Budyšina! Kak so swjedźeń hnydom mjenuje? To bě někajke hinaše mjeno hač hewak.

Kak Hendrich z Dublina Boha spózna.

(Pokročowanjo město skóńčenja.)

Na wječor přińdźechu do hustoho lěsa. Puće běchu tu hubjene; k tomu zběhny so surowy wichor a da so do dešćika. Nóc so nawali z tołstej ćmu. Tuž dyrbjachu, byrnjež njechali, w hosćeńcu srjedź lěsa, kotryž bě rubježnikow dla jara njewěsty, přenocować. — Po wječeri podachu so hnydom k měru, zo bychu rano zahe zasy wotpućowali. Sprócni wot dołhoho puća bórzy wšitcy wusnychu; jenož Menrad, kotryž měješe hólčeca při sebi, hišće njespaše ale klečo do poł nocy při zaswěćenej swěčcy so modleše.

Nadobo nasta wulka hara. Wonka hrube hłosy wołachu a žadachu zastup. Z mocu wo durje pjerjechu. Wšitcy w domje zastróženi zestawachu.

Pustnik wustupi ze swojej komorki. — „Ach mój Bożo!“ žałosćeše Marja, „boju so wo małoho hrabju.“ — Pustnik poruči jej mjelčeć, dźěše dele. Nichtó sebi njezwěrja kněžne durje wočinić. Mužowje wonka pak přecy wjetšu haru ćerjachu. — Skóńčnje přistupi pustnik, so ničoho njebojo, prajo: „Durje nas škitać njemóža, jenož Bóh sam; w joho rucy smy wšitcy. Hladajmy, hač njemóžemy so z ludźimi wujednać!“ Při tym wotewri durje.

Štyrjo wobrónjeni mužowje zastupichu, jedyn z palacej smólnicu. „Dyrbimy cyły dom přepytać“, prajachu, „naš knjez přińdźe z hišće wjacy ludźimi“.

Pustnik wopraša so, štó jich knjez je.

Wotmołwa bě spodźiwna ale zdobom też zwjeselaca. Bě to hrabja Bjedrich z Dublina, Hendrichowy nan.

„Hrabja nochcyše“, tak powědachu joho służowni, „po tym, hač běše joho rana zažiła, wójsko wopušćić, ale chcyše sobu wojować hač do kónc wójny. Nětko je měr wobzamknjeny, a hrabja je ze swojim wójskom na dompuću.

Powěsć wo měru napjelni wšitkich z radosću. Wšitcy so zhromadźichu we jstwje a posłužowachu wojowarjam tak derje hač móžachu. Tući buchu też přećelni a zamołwjachu so, zo běchu so najprjedy hrubje zadźerżeli a prošachu wo wodaćo. Hrozne wjedro, husty lěs a surowa ćma bě jich zamyliła, tak zo běchu so zabłudźili. Mała swěca pokaza jim zasy prawy puć.

Mjez tym dóńdźe hrabja, wulki nahladny muž, jara měrnoho wašnja. Wón wza pustnika hnydom k sebi, zo by so z nim rozmołwjał a poskići jomu škleńcu wina. Potom powědaše: „Wy sće mi z wutroby witany, česćeny knježe. Při tajkim wjedrje je w ćopłej jstwi najrjeńšo. Ale pohladać směć do wašoho pobožnoho a swěrnoho wóčka, wołóži mi wutrobu hišće bóle — a dyrbju wam hnydom cyłu swoju wutrobu wotewrić. Moji ludźo su, kaž widźiće, wjeseli, zo móža po tak wjele krwawnych bitwach so do swojeje lubeje domizny wróćić. Jenož ja njemóžu so z nimi radować ale mam wšu winu k zrudobje. Mam wulku starosć, zo mje doma wočakuje ćežko horjo. — Moja mandźelska drje je strowa; ale što je z mojim jeničkim synom, njewěm. Moja mandźelska njepisaše mi dlěžši čas ničo wěstoho. Hakle w poslednim lisće mi wozjewi, zo drje joho na tutym swěće wjacy njewohladam. — Wy sće z wjele ryćerjemi znaty, knježe; přetož běšće sam junu zmužity wojowar. Kaž widźu, sće runje na pućowanju a a snadź daloko wokoło pobył. Njewěšće ničo, što je so w Dublinje stało? Nimaće-li žanu dobru powěsć, tak dajće mi znajmjeńša dobry tróšt!“ (Přichodnje skóńčenjo.)

Wórša, daj mi tola „Katolski Posoł“ tamle za špihelom! Tu stoji čorne na bělym: „Wótčinski wječor w Keheleŕni!“ Byrnjež naju wjesny rozomčk to njewopřimnył, ničo njewadźi. W našim narodnym žiwjenju so něštožkuli stawa, čomuž njerozemimy, a tola maja naši wjednicy prawje. „Snadź budźa tam kehele kuleć“, měnješe Wórša. „Koča kałdona, štoha sej tola myslíš! Tu čitaj: Na 200 spěwarjow tam wustupja. K tomu cyła črjóda solistow.“ „Štoha to do ludźi je?“ „Nó, to su tajcy, kotřiž sami spěwaja, kaž ty sama mi prěduješ, hdyž raz pozdźe domoj přińdu.“ „Dha měniš, zo kehele kuleć njebudźa?“ „Ćelace wucho, so wě, zo nic. Tomu tola spěwny zwjazk njetrjebaja, to móhli sej někajki klub założić.“ A Handrij jej dale powěda, zo měšćanski Krječmar cyły swět „rebelliš“ čini, w serbskich a němskich nowinach ludźi na koncert woła, zo cyłe črjódy awtow a drje też wosebitych ćahow do Budyšina pojědu. A Pječakec žno dźensa korejtu myja a ju na swjedźeń přihotuja. Chcedźa z časom wotjěć a sej wšelake wobstarać. Jich mać z woprědka njechaše. Hdyž tola přecy w „Katolskim Posole“ k tomu namołwjeja, dha je so też skónčnje rozsudźiła. Tamny knjez pod horami budźe krasnu rěč dźeržeć a tón něhdźe z klóštrskich kónčin z kiješkom wjechlować. Zo budźe rjenje, wo tym su wšitcy přeswědčeni. Pječakec Herta so wosebje na rejku wjeseli. Je sej swojoho luboho z Radworja mjelčo skazała.

Handrij žno je dawno čitał, zo budźe koncert „w Keheleŕni“. Njepřińdźe dźěn husto do Budyšina a tuž 'šće tak prawje njewědźeše, hdźe to je. Sobotu tydźenja bě sej tohodla wosebiće do města zaběžał, zo by městnosć wučušlił. Namołwi šofěra, kiž před wosebnym awtom stoješe, zo by joho tam dowjezł. „Njerozemju francowski“, jomu z krótka wotmołwi a wostaji našoho Handrija stojo. Nětko so druhich ludźi zdwórliwje doprašowaše a zhoni, zo je „Keheleŕnja“ na Nouartskej drózy. Tuž dźěše pěši a po dalšich naprašowanjach tam bórzy bě. Tajkile rjany nowy twar, mysleše při sebi, je hódny serbskoho swjedźenja. A při tym tak wulki. Na rynku wysokich woknow widźeše, kak wobšérna žurla je.

Hdyž Handrij to swojej Wórši wšitko rozpověda, dha njebě z njej žanoho dodźerženja. Dny dołho žno blotuje suknje, šórcuchi a rubiška. A Handrij swětli hižo črije. W dołhich škórnjach a kožanych kholowach njecha tola hić. Chce so też po nowej módźe zdrasćić, hdyž su mužojo swoju narodnu wšitcy wotpołožili. Ale Wórša budźe so w swojej narodnej drasće hordźić, zo njeby Błóćankam, Wojerowskim a Bukečanskim w ničim nazad stała. A tak njemóžetaj dźeń dočakać. Staj žno dźensa cyłej cyplkojtaj.

Wězo nimataj pjenjezy k prječmjetanju. Z cyła je nětko kusk kritiske a njemóžetaj sej połne zaki natykać. Z cyła w času, hdyž su žitne płaćizny tak nizke. To rěka lutować a sej to a tamne zapowěsć, nic na wšěch hozdźikach wisać a wšitko sobu činić. Ale junu wob lěto móžeš sej tola něšto popřeć. Kóc khort! Cyličke lěto ničo dale njewidźiš a njesłyšiš, khiba raz na wjesny serbski swjedźeń dźeš. Njech přińdźe kaž chce, junu dyrbi tola dosahnyć! K tomu dźěn je zastup tak tuni. Ničo dróžši hač na wsach. Kak by było, bych-li pjenjezy dyrbjał lěkarjej donjesć! Abo by-li naš jedyn žadławy pičk abo hewak někajka njeroda był!

To sy hnydom cyle hinaši človjek, hdyž móžeš raz něšto sobu činić, hdyž móžeš zasy mjez ludźimi być. A što to wšo do wjesołych ludźičkow je, kotřiž so ze wšěch kutow Łužicy a hišće dale zeńdu. Samo z Drježdźan chce wulka črjóda přijěć, móžno, zo sej wosebity ćah skazaja. Lute wjesołe wobliča! Lući krajenjo, Łužičenjo, Němcy a Serbja a druzy Słowjenjo. Lući dobri přećeljo a znaći. Njejsu so dołhi čas wjacy widźeli. A naš jedyn w swojej zanjesenej wjescy mnohich njeznaje, njeje jich swoje cyličke žiwjenjo widźał, njewě, kak rěkaja a hdźe su jow. Wjesołu mysl a wutrobne čućo jim hnydom na nosu widźiš. Słyšiš jich w lubej maćerńej rěči. Spóznaješ na prěni wokomik: su Serbja, Łužičenjo, ze samsnoho drjewa rězani kaž wšitcy tu, su stari dobri znaći, a byrnjež so hewak njewidźeli. Znajemy so mjez sobu, zrozemimy sebi, smy a budźemy jena duša a wutroba. A srjedu takrjec wšo z khěžki wujědźe. Ach, budźe to rjenje tam w Budyšinje na koncerće! A na wšěm zmahuje so khorhoj přezjenosće, domowinskeje lubosće. Kóždomu jednotliwcej dyrbitej so tutej mysličcy hłuboko do wutroby zaryć, zo 'šće potom zbywatej, hdyž je „Wótčinski wječor“ dawno nimo. Zo so po swjedźenju njezabudźe na to, štož ma po prawym być: Zahorjeć za naše najdróžše narodne kubła.

W tym zmysłu so Handrij a Wórša na swjedźeń přihotujetaj. Zo byštaj městna dóstałoj, je žno Handrij před tydźenjom zastupnej lisćikaj kupił. Wjesołaj budźetaj, hdyž hewak ničo nimataj, a rejwać, hač budźa suknje a porčma lětać!

25 lětny měšniski jubilej knj. fararja J. Wjeńki w Aue.

Tu wotmě so njedźelu, 17. nov., swjedźeń, kotryž tak wosebiće wuraznje wo žohnowanym skutkowanju katolskoho měšnika a wo česćowanju a lubosći joho dźakowneje wosady swědčeše. Dwójcy ważny wuznam ma tajki swjedźeń w katolskej diasporje. Na spomnjenym dnju swjećese tu wysokodostojny knjez farař Jan Wjeńka swój 25lětny zastojnski jubilej.

Knjez farař Wjeńka narodźi so 5. julija 1882 w Róženće. Pobožna mać Hańža, rodź. Lebzec z Nuknicy poručowaše wšědnje w Róženćanskej swjatnicy swoje dźěći Maćeri Dobreje Rady. Tři sobustawy tuteje swójby poswjećichu so službje Božej: dwě dźowcy jako klóštrskej knježnje a syn jako měšnik, kotryž jako khowanc serbskoho seminara w Prazy na dnju 15. nov. 1904 měšnisku swjećiznu dósta. Pobywši krótki čas jako kapłan w Drježdźanach, Kamjenicy a Cwikowje přesydli so 1. julija 1907 do Aue, hdźež běše so nowe duchownske městno założiło. Tehdomniši biskop Šäfer spóznawši wurjadne mocy a zarjadniski talent młodoho knjeza, dowěri jomu nimo měry šěroke a ważne a zamołwite polo dušepastyŕstwa — polo nihdy podobne na „Knjezowu winicu“, přecy pak zapodobne na twjerdu skalinu. Lědma khuduške bydlenjo namaka přikhadźacy měšnik; wjetša joho jstwa služeše k wšědnomu kemšenju.

Njedźelske Bože służby wotměwachu pak so w měšćanskej na horje zdalenej łubi za ćełozwučowanjo. A črjódka kemšerjow — kak snadna wona běše! Nic na město Aue běše dušepastyŕstwo wobmjezowane. Ně, pódla mějachu so zastarać duchownske stacije a šule za nabožnisku wučbu (w Schwarzenberku, Eibenstoku, Lauteru, Lěsnicy, Zwónicy — haj, samo we wotležanym Johann-Georgenstadtu). A nihdźe njebě ani cyrkwički, ani kapałki, a měšnik bě wšudźom pokazany na cuzu miłosć abo njemiłosć.

A dźensa po 22 lětach!

Aue ma krasnu cyrkej a při njej fařski dom a bydlenjo za zwónka — a też towaŕstwowu łubju. W Schwarzenberku je założena nowa farska wosada; kiž ma swojoho samsnoho dušepastyrja. Při wšěm tym je jubilar w krótkich lětach nahlądnu a znamjenitu posiciju dobył a wutwaril samo za sebje, za katolsku wosadu powšitkownje a za swojoho něhdušoho naslědnika. Katolski duchowny je tam widźany, ważeny a česćeny wot wysokich a nizkich, wot swojich wosadnikow a cuzowěriwych. To dopokazuje też cyle raznje zbožopřejacy připis, kotryž je prěni Aueski měšćanosta knjezej fararjej pósłał, joho zastojnske, socialne a towaŕstniske zasłužby wukhwalujo. Wosadni su dobyli konfesionelne wědomjo; zmužiće wuznawaju swoju wěru a pilnje wopytuja Bože służby (na njedźelach porjadnje přez 200 kemšerjow).

Dopokaz wšoho toho běše jubilejna swjatočnosć sama.

Hižo pjatk běše cyrkwinske předstojićeŕstwo — z dobom też wjerch nad Hartenstein — jubilarej swoje zbožopřeća wuprajiło.

Sobotu wječor přizjewjachu harmoniske zwuki zwonow z wěže farskeje cyrkwje swjatočnosć přihodnoho dnja.

Njedźelu dopołdnja w 9 hodź. zestupachu so pyšne družki, cyrkwinske předstojićerstwo a sobustawy rjemjesłniskoho towarstwa před farskim domom a přiwjedźechu jubilara do cyrkwje, kotraž běše zmysłnje z pletwami, zelenymi wobłukami, khorhojemi a kkorhojčkami wudebjena. Stejo strowješe mnohoła wosadnych swojoho česćownoho knjeza fararja, z khora witaše joho swjedźeńska hymna. Nětko stupi Schwarzenberkski knjez farař Waltar na klětku, zo by ze zahorjacymi słowami k zhromadźenym poręčał, pokazujo, kak katolski měšnik jako służownik Boži miłosć dawa a wusywa. Kak jasnješe so kóžde wóčko z radosće, hdyž jubilar — přewodźany wot knjeza fararja Erdtla a knjeza fararja Waltarja, kotrajž jomu při Božej mši posłužowaštaj — k wołtarjej kročeše, zo by tu swoje druhoćiny swjećił. Cyrkwiny khor „Cäcilia“ na Božej mši jara wustojnje missu a po kemšach někotre swjedźeńke spěwy spěwaše. Te Deum a sakramentalne požohnowanjo skónči cyrkwinsku swjatočnosć.

Hnydom zrjadowa so potom ćah, kotryž jubilara do rjenje debjeneje a z nowa wumolowaneje towarstwoweje łubje wjedźeše. Zastupjerjo z města Aue, Lautera, Eibenstocka, Lěsnicy, Zwónicy a Schneeberka jomu hołdowachu a přepodawachu jomu drohotne dary; tež holćki-družki přednjesechu zmysłne zbožopřejace hrónćka. Hnuty podźakowa so jubilar. So wróćiwši do swojoho bydlenja, pak wosta z nowa překhwapjeny stejo, hdyž tam nadeńdźe jstwu, so runjacu zahrodcy, wobsadźanej z kćejacymi a wonjatymi kwětkami, a blido, nakopjene z darami přećelstwa a lubosće, a ze stami listami a telegramami, z blizka a daloka připósłanymi. W připołdnišich hodźinach wjeselachmy so — w kole přiwuznych — nad dnjom, kotryž je Bóh luby knjez wšěm zhromadnje spožćił. Z dypkom 5 hodź. započa so potom wulcyšnje wopytana wosadna zhromadźizna w hosćeńcu „Muldenthal“, kotraž měješe zaměr, 50-lětny měšniski jubilej našoho swjatoho wótca Pia XI. a 25-lětny měšniski jubilej knjeza fararja J. Wenki swjećić. Knježna přednjesy swjedźeński prolog. „Cäcilia“ poskićowaše přihódne spěwy, knjez farař Erdtel dźeržeše swjedźeńsku rěč, zastupjerjo wšelakich městow a duchownskich stacijow strowjachu jubilara z narěčemi, družki z pěknymi hrónčkami a skónčnje předstaji młodźina khutnu hru: „Rerum novarum“. Ze zhromadnym spěwom k česći našoho Swjatoho Wótca wuklinča a doklinča rjany swjedźeń.

js.

Biskop dr. Schreiber w Berlinje.

„Katolski skutk“ města Berlina zarjadowa zańdźenu srjedu popołdnju w 3 hodź. w sportowym palasće wulku zhromadźiznu, w kotrejž so japoštołski administrator nowoho Berlinskoho biskopstwa, biskop dr. Christian Schreiber, prěni raz zjawnje pokaza. Wón we swojej rěči na to pokazowaše, zo njeje joho winowatosć, za katolikow samych so starać, ale za wšěch přisłušnikow naroda. Hdyž bě biskop swoje wuznaćo k wustawje wuprajił, njechaše přiklesk wjacy womjelknyć. Wjacy hač 12000 ludźi bě přitomnych, mjez druhimi tež mnozy zastupjerjo duchownych hódnosćow a ministrojo. Na Swjatoho Wótca, kaž tež na presidenta Hindenburga buštej telegramaj wotpósłanaj.

Sćěhowace sady su za nas jara powučace: „Jako katolski biskop zastupuju tež narodne zajimy. Katolski moralny zakon předpisuje, zo so kóždy zastaji za swoju domiznu a za swój lud a za zdźerženjo tuteje domizny.“

Hdyž je katolski biskop to we swojej programskej prěnjej narěči w Berlinje wuprajił, nětkle drje skónčnje tež wšelacy wjacy ze šelawym wóčkom zhladować njebudźa na katolskich duchownych, kotřiž su tež hač dotal w zmysłu tutych biskopskich słowow skutkowali.

Z cyrkwje a swěta.

Z vatikanskoho města. Wjednistwo nowoho ruskoho kollegija dósta P. Javorska S. J. Wón přisłuša k bycantinsko-słowjanskomu ritej a je dlěžši čas w karpatskej Ruskej dźěłał. — Kaž Romske nowiny pisaja, budźe wopyt italskoho krala we Vatikanje cyle privatny a bjez wulkich ceremonijow. — Vatikanski stat ma hižo swoje póstowe znamki. Nětko dźěła so na wudawanju nowych pjenjez. Złotaki a slěborniki dóstanu wobraz Swj. Wótca a na druhej stronje wobraz jeneje z Romskich wulkich cyrkwjow.

Němska. Administrator Berlinskoho biskopstwa, biskop dr. Schreiber, postrowja swojich nowych diecesanow z wosebitym pastyrskim listom, jim zjawnje wozjewjejo swoje pomjenowanjo. Dale podawa stawizny nowoho biskopstwa a dźakuje so Wrótsławskomu kardinalej a nuncijej a Wrótsławskomu kapitlej za jich sobudźěła při założenju nowoho biskopstwa.

Wjetši dźěl němskich biskopow je přizwoliło jubilejnu jałmožnu k česći Swj. Wótca. Wuzbytk ma so wotwjesć k lěpšomu němskeje katolskeje university w Tokiju.

Pólska. Swj. Wótc warnowaše před krótkim pólskich katolikow, kotřiž běchu nawjedowani wot wjacorych swojich biskopow a přewodźeni wot Waršawskoho nuncija we Vatikanje k swjatočnej audiency přitomni, před swobodnymi mulerjemi. Wón namołwješe k wulkej kedźbnosći prajo: Dyrbimy strażować, dokelž strachi a hroženja ženje njepobrachuja. Njepřećel dobroho, kotrohož Bóh Knjez mjenuje móc hele, stoji wosrjedź Polakow: je to sektor swobodnych mulerjow. Wona pospytuje swój strašny wliw też mjez nami rozšěrjeć. Dyrbimy wojować wo našu wěru, zo bychmy ju wobkhowali njezranjenu, zo bychmy njepřećela, kiž ženje swoje brónje njewotpołoži, přewinyli. Z jenym słowom: dźěći swětła njedyrbja wotbrónjeć. Naše brónje su modlitwa a dźěło w katolskej raznosći.

Wubjerk pólskich biskopow wobzamkny wutworjenjo centralneje rady za katolsku raznosć ze sydłom w Póznanju. Kardinal Gasparri pósła na primasa, kardinala Hlonda, dopis, kotryž so tohorunja zaběra z prašenjemi katolskeje raznosće. Wón žada wosebje, zo ma so tele nowe katolske hibanjo zdać wšoho měšenja do politiskich prašenjow. Wěriwi dyrbja měć swobodu, so přizamknyć k stronam, kotrež so jim spodobaja. Wězo njesměda tele strony napřećo zasadam katolskeje wěry wustupować (kaž na př. socialistojo, nacionalni socialistojo, komunistojo a podobne strony).

Na lětušim pólskim zjězdźe katolikow w Póznanju wuzna kardinal Hlond, zo je so katolske žiwjenjo w Pólskej wo wjele połěpšiło. Tola pokazuja so też w Pólskej tesame škódliwe jewjenja nowoho časa, kotrež móžemy wobkedźbować we wšěch europskich krajach. Stara póćiwosć a stare krute katolske zasady so lohko pozhubjuja. Zjězdy pólskich katolikow žadaja krute přewjedźenjo konkordata a cyrkwinskich postajenjow, nastupace mandźelskoho prawa, woćehnjenjo młodosće po nabožnych zasadach, wojowanjo přećiwo zjawnej njepóćiwosći ze wšěmi statnymi srědkami. Wosebje wuzběhuja zjězdy katolikow njesměrny njedostatk na bydlenjach w pólskich wulkoměstach a žadaja wotstronjenjo tutoho njedostatka ze wšěmi statnymi mocami. Misijonske hibanjo mócnje přiběra, misijonski zwjazk duchownych je w poslednim lěće přibył na 1000 nowych sobustawow. Pólske radijowe stacije přinošuja kóždy tydźeń powěsće wo misijonach a misijonske přednoški wo wšelakich ważnych prašenjach.

Z misijonskoho swěta. W Durbanje (w južn. Africy) wotmě so eucharistiski kongres, na kotrymž so jara wjele domorodnych čornuchow wobdźěli. Za Božim Ćełom dźěchu 7000 wobdźělerjow, mjez nimi čorne rjadowe knježny a čorni seminaristojo. Na zhromadźiznach wobdźělichu so 25 měšnikow a 2 biskopaj.

W Nigeria dóstachu w augusće 3 čornuchojo ze splaha Joruby měšnisku swjećiznu. Wšitcy běchu synojo ludowych načolnikow, jedyn samo syn načolnika a pohanskoho měšnika.

Najsławniša pěsnjerka połkupy Malabar (w krótkorańšej Asiskej), Mary John Thottam zastupi do rjadu Kar-

melitkow. Krótko před zastupom do klóštra wuda hišće knižku z napismom: „Božemje swětej“, kotraž wulke připóznaco namaka.

W Trichinopolis (indiska domoród. diecesa) swjećeše rjad indiskich knježnow njewoblakowanoho podjeća swój sleborny jubilej. Rjad liči 72 knježnow, 11 novickow a 45 postulantkow, hromadźe potajkim 128 domoródnych sotrow. W 11 šulach rozwučeja 1046 holčatow. Diecesa Trichinopolis liči docyła 3 domoródne žónske rjady z 391 sotrami.

W Khinje dyrbi tukhwilu katolski misijon kročić po křižowym puću. W poslednim času buchu zasy tŕo belgiscy misijonarojo zamordowani, mjez nimi biskop Trud Jans. W Hankawje bu amerikanski misijonar Mouis wurubjeny a morjeny. W běhu poslednich 6 lět wumrěchu w Khinje 18 katolskich duchownych martrańskeje smjerće.

Němski misijonski biskop Hennighaus, jap. vikar w Yonchowfu, kotryž hižo 43 lět w misijonach skutkuje, móžeše před krótkim swój sleborny biskopski jubilej wobeńć. Hdyž wón před 25 lětami swoju diecesu přewza, měješe tam 26000 katolikow. Dźensa je tam 120000 wěriwych, kotřiž su na dwě diecesy rozdźěleni.

Kupy Filipiny w zadnjej Asiskej liča mjez 11 mil. wobydlerjemi 10 mil. katolikow. Hobrska Khinska ma jich jenož połtřeća mil. a Japanska lědma 100000. Filipiny su potajkim katolski kraj a stoja na šestym městnje, štož ličbu katolikow nastupa. Na prěnim městnje stoji Italska, potom sćěhuje Němska, Zjednoćene Staty Ameriki, Pólska, Španiska, Filipiny.

Budźa prózdniny w Sakskej přepołožene?

Demokratiska frakcija je na sakski sejm sćěhowace prašenjo złožiła: „W dalšich kruhach so přitomnje wo tym rěči, hač njeje w zajimje jenož šulskich wopytowari, ale też w zajimje powšitkownosće šulske lěto z nowa zarjadować. Tute nowozarjadowanjo dyrbi so tak stać, zo so šulske lěto před wulkimi prózdninami přestanje a wulke prózdniny same při přikrótčenych druhich prózdninach wjetšoho rozměra dóstanu. Kaž daloko je znate, je sebi tute zarjadowanjo we wukraju (Austriskej, Wuherskej, Italskej, Šwicy, Skandinavskej, Rumunskej a. d) připóznaco dobyło.

W staršiskich, lěkarskich a też hospodarskich kruhach so tajke nowozarjadowanjo žada. Też pruske knježeŕstwo so tu khwilu dokładnje z předdźěłami k tutomu prašenju zaběra. Tohodla so prašamy: Je knježeŕstwo zwólniwe, też wot swojeje strony na znowazrjadowanjo šulkoho lěta myslić (kónc šulskoho lěta před wulkimi prózdninami)? Je so z předdźěłom hižo započało? Kak so knježeŕstwo k tutomu prašenju staja?

Kaž pisaja, njeje sakske wukubłanske ministerstwo za lud hišće žane wěste stojnišćo k tutomu prašenju brało. Najskěrje budźa so w přichodźe wukubłanske ministerstwa z tutym prašenjom zaběrać. Sakska njemóže a njesmě wězo w tutym prašenju sama postupować.

Cyrkwinske powěsće.

Khrósćicy. Wěrowanja: 7. I. Jurij Jenka, skałaŕ w Lejnje z Marju Paškec ze Šunowa. — 9. I. Michał Młynk, skałaŕ w Budyšinje z Marju Žurec z Wětećy. — 22. I. Jurij Kral, dźěłaćeŕ w Jaworje z Marju Wićazec z Pančic. — 23. IV. Jurij Kokla, skałaŕ w Khrósćicach z Madlenu Wićazec z Worklec. — 1. V. Michał Kral, hospod. pomocnik we Wotrowje z Madlenu Waldźić ze Serbskich Pazlic. — 13. V. Pawoł Šołta, skałaŕ w Hatach z Madlenu Winarjec z Hory. — 14. V. Pawoł Bulank, muleŕ we Wotrowje z Madlenu Žurec z No. Wjeski. — 15. V. Bjarnat Cyž, skałaŕ we Kukowje z Marju Čochec z Wětećy. — 15. V. Jan Rynč, kněžkaŕ w Miłoćicach z Marju Domaškec z Worklec. — 28. V. Jurij Mögl, moleŕ w Sernjanach z Hanu Šližec z Hórkow. — 21. IV. Alfred Fritsch, marmoraŕ w Budyšinje z Hańžu Wowčerkec ze Smjerdźaceje. — 12. VI. Jan Hanto, hospod. pomocnik w Němcach z Hanu Šĕrcec z Miłoćic. — 9. VII. Pawoł Jenki, skałaŕ w Smjerdźacej z Hanu Glawšec z Kukowa. — 16. VII. Michał Maršner, skałaŕ w Nowoslicach z Hańžu Cóškec z Hórkow. — 29. VII. Bjarnat Kokert, skałaŕ w Pěskecach z Madlenu zwudowjenej Hadankowej w Kukowje. — 15 X. Jan Maršner, skałaŕ we Worklecach z Hanu Koklic z Wudworja. — 22. X. Jan Běr, kubleŕ w Kopšinje z Marju Pětrancec z Miłoćic. — 28. X. Jakub Tryčk, służowny w Lejnje z Fridu Wasnerec z Hatow w Šl. — 12. XI. Pawoł Kokla, dźěłaćeŕ w Khrósćicach z Hanu Khilanec z Časec.

Towaŕstwowy powěstnik.

„Jednota“ Budyšska změje njedźelu 15. decembra adventski wječor.

„Jednota“ w Drježdźanach přeprošuje wšěch lubych Serbow tu a we wokolinje njedźelu 1. decembra rano we 8 hodź. na serbske kemše w kapali w Taschenberg-Palais. Spowědź słyši so wot 7 hodź.

Należnosće našoho towaŕstwa.

Sobustawy na lěto 1929.

Kk.: 675.—678. z Budyšina: Beno Kurjat, wokrjesne hejtmanstwo, Jakub Žur, Michał Glawš; 679. z Wuric: Marja Petermanowa.

Sobustawy na lěto 1928.

Čo. 1128. K. B.

Dobrowólny dar za Wosadnik.

Z přileżnosću swojoho złotoho kwasa Jan Krawc a mandźelska z Hórnicy 3 hr.

Hač dotal su jenož 679 sobustawow towaŕstwa swj. Cyrilla a Methoda lětny přinošk za „Kat. Posoł“ zapłaćili. **Štó njeje hišće za „Kat. Posoł“ 1929 5 hr. wotedał?**

Vogtlandske Madras- **gardiny,** přikrywy na soly, łoža, blida a diwany, wóskowanki, łožowe šaty

J. Erler, Budyšin
Zwonkowna lawska hasa 10
— Posłužujemy serbscy. —

Terciarojo! Naša sobusotra Hańža zwud. Wočcyna, z rjadniskim mjenom **Wórša**, je zbóžnje zemrěła.

W Budyšinje, na dnju pohrjeba, 15. nov. 1929.

Konjace nožicy
česaki za nožicy
toči swědomiće
J. Hampel
Kotołska hasa 11.

Vogtlandske wumělske **gardiny** kupujeće stajnje tunjo pola
Kurt Erler w Budyšinje
jenož na žitnych wikach 11
napřeco „Złotej hwězdźe“.

Serbska ludowa banka w Budyšinje
Filialcy we Wojerecach a w Khoćebuzu
Agentury: **w Khrósćicach** pola knjeza **M. Čornaka,**
w Kulowje pola knjeza **Oty Bulanka,**
w Rakecach pola knjeza kantora **J. Rjelki**
Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy zapołožować na knižku a zběhać po potrěbnosći.
Zadanja pjenjezy ze 6—9 procentami
Telefon 3506 a 3507.

Zwjazk serbskich spěwnych towarstwow

wuhotuje pod hesłom:

„Wótčinski wječor“ — wulki serbski koncert

srjedu 27. oktobra 1929 w Keheleŕni w Budyšinje

Započatk 1/2 8 hodź. ✣ ✣ Zastup 1.— hr. a dawk

Po koncerće reje za zwjazkarjow a jich přiwuznych.

Swjedźeński porjad je bohaty a prěnjorjadny. Sobuskutkuja znamjenići solistojo a na 200 spěwarjow pod nawjedowanjom hłown. dirigenty knjeza wyšš. wuč. J. Słodeńka. Swjedźeńsku rěč změje k. faraŕ J. Cyž-Hajničanski Wšěch lubych Serbow z blizka a daloka přeprošuje nanajwutrobnišo swjedźeński wubjerk. ✣ Serbja, přińdźće z črjódami!

Meble

jstwy za knjezow
bydlanske jstwy
spanske jstwy

z dobroho drjewa a napodobnjene

Kuchnje, rjane mustry wot **145** hr.

Też jednotliwe meble

Dobre dźěło, tunje płaćizny!

Płaćenjo po dźělbach!
Při hnydom zapłaćenju
wysoki rabat

Pawoł Handrik

Budyšin

Kamjeńtna dróha 32

při Drjewowych wikach

Serbski Hospodaŕ

ratarske wulkowikowanske towarstwo z wobm. ruk. w Budyšinje. Tel. 3590

Poskićamy wšě hnoje, brikety a češke wuhlo też po mjeńšich dźělbach.

Naš automatiski młyn w Delnim Wujězdźe

tel. čo. 13

podawa najlěpšu pšeńčnu a ržanu muku, kotraž so wuběrnje derje pječe, wšě družiny grisa, wotrubow a šrótu, mlěte wolijowe wosuchi, předewšěm lany, kokosowy a koruškowy (Erdnußkuchen), wšě nětko w najlěpšej připóznatej kajkosći a po tunich dnjowskich płaćiznach.

W Budyšinje zetkamy so

w kofejowni Lehmann

na Serbskej drózy 8.

Najsłódniše konditorske pječwa

Wosebitosć: Torty jako dar při wšitkich składnosćach.

Wšědnje popołdnju a wječor koncert.

Krajan 1930

je wušoł a je dóstać w Donnerhakec ćišćeŕni kaž też pola knjezow dowěrnikow „Kat. Posoła“ za 80 pj., z přinjesenjom do domu přez dźěći z małym přiražkom.

Zhromadźizna staršiskich radow.

Njedźelu, 1. decembra 1929, popołdnju 3 hodź. pola Wjeńkec w Khrósćicach.

Rěčnikaj: Wysokodostojny knjez dr. Ranft z Düsseldorfa a knjez arcyměšnik Žur-Ralbičanski.

Ważne należnosće staršiskich radow a nowowólba předsydy.

Namjety maja so hač do kónc novembra tukhwilnomu předsydźe připósłać. Wšitcy knj. duchowni, wučerjo, staršiske rady a přećeljo šule so na tutu ważnu zhromadźiznu wutrobnje přeprošuja. Bohaty wopyt wočakuje

Jurij Łusčanski, předsyda.

Wróćiwši so wot rowa mojoho luboho mandźelskoho, našoho předrohoho njezapomnitoho nana, bratra a wuja

Mikławša Bräuera

z Ralbic

wuprajamy wšěm, kotřiž su joho w dołhej, do Božeje wole sćerpnje znjesenej khorosći wopytowali, jomu na kajkežkuli wašnjo dobroty wopokazowali, wosebje pak wosadnymaj knjezomaj, knj. arcyměšnikej Žurej a knj. kapłanej Cyžej, za časćiše domawobstaranjo a wopyty, kaž też wšěm přećelam a znatym, kotřiž su na pustych wječorach za joho dušu so modlili a joho w tak bohatej ličbje k rowu přewodźeli, dale wosadnomu tow. „Bjesadźe“ a nošerjam a wšěm druhim, kotřiž su nam w tutych dnjach hórkosće ze skutkom a tróštom k pomocy byli,

najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh luby Knjez“!

W **Ralbicach** a **Konjecach**, na dnju pohrjeba, 20. nazymnika 1929.

We hłubokej zrudobje:

mandźelska, dźěći a sotra.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. - Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za reklamowy rjadk w teksće so 50 pj. płaći. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Zamołwity redaktor: Kapłan Józef Nowak w Budyšinje, Kirchplatz 2. — Pokładnik: Jurij Šołta, wučef, Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj. tow. ss.Cyrilla a Methoda) w Budyšinje z póstšekowym kontom: Drježdźany 33458. Dalokorečak čo. 3895.

48. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **30. novembra 1929.** | **67. lětnik.**

Advent.

Hašace słónčko!
Do rowa lěhaju poslednje słónčne so pruhi,
lědma zaswěća hwězki hišće w nocach.
Měsačk w lěće z tak jasnej pruhu zhubjuje na mocach
wodźěty z płachtu žarwanskej.

Ćma rano a wječor, a skoro so njezminje z dnjom.
Dešćik kaž sylzojty płač padnjenych jandźelow
kapa a tyšni a zymni,
do wšitkich wutrobow styski a stony a bědy a hrozy lije.
Swět kaž bjezbóžny Boha hanjeŕ so do kašća lěha,
nahi bjez płachty a smjertnoho kitela,
nichtó na njoho pohladnyć skoro sej njezwěri.

Dny su kaž nocy, ćmowe a ćěmne a tyšne,
wutroby k wjeselu stworjene, połne su bědy a sylzow.
Kwěkańcy křižuja wutroby,
mysle a přeća a nadźije človjekow.
Nadźija zhromadnoh' myslenja
w putach zwjazana w jastwje leži,
Zbóžnik a Wumožnik daloko — daloko!
Předkhadnik žadyn njezjewja bližacu stopu
přikhadźacoh' profety. —

Słónco poslednje lutuje pruhi,
měsačk w nocach ćmowych je hasnył,
Hwězdy su zymne kaž haty a łuže z mazanej linjanej wodu.
Wohnje na zemi hašuja,
popjeła hromady khowaja poslednje miškrjace škrě.

Profetojo přiwisk pytaja, znamjenja tłóča cuzym na čoło,
Truba poslednjoh' dnja nječaka wołaca wěsće wjacy předołho.

Blizko je sud!
Přińdźe Wumožnik we ćmi padacej' nocy,
kotryž nam jednotu zhubjenu po honach serbowskich hromadźi,
kotryž nam z płomjenjom sapacym do mozhow, swědomjow
wusnjenych wubudźi, mortwych wožiwi? [poswěći,
Kotryž nas zwjaza, a wuspina,
k žiwjenju pohiba wukrwawjace so mocy?
Sami so k smjerći dwojimy, třojimy, štworimy,
k smjerći sudźeni sami so morimy.
Njepřińdźe wjećacy sudnik narodnej' złósće,
sudnik hrěcha napřeco zjebanom narodej,
budźe naš sudnik, naš wumožnik narodnosće,
wołaŕ a budźeŕ přichodnej' hnadownosće.
Budźe advent naš bjez kónca?
Zabłysknje swětło so w našej nocy,
wožiwja padace naše mocy?

Rosa, ty wokłódnjaca serbowske hona,
z ranjom stawacym suche žedźace pola,
přinjes nam Zbóžnika swjatoho! —
Mróčele z krjepjelu žohn'wanja pjelnjene,
krjepće nam Zbóžnika z njebjes!
Tysac króć lačniše duše su serbowske twojeje hnady,
dyžli wuskhnyte pola a hona serbskoho kraja!
Zemja serbska, so wotewŕ, spłodź Zbóžnika!
Zemja swjata, krjepjena z potom našich wótcow,
zemja, z hruzlom nas płodźacym,
w kotrejž naša wutroba bije,
kotrejž so duša naša serbowska kryje,
spłodź nam z różemi naléća Zbóžnika,
spłodź nam ze žitom žołtym, ze złotej pšeńcu
našich lěćnych žnjow Zbóžnika!
Spłodź nam z nazymskim bohatym žohn'wanjom
horcy žedźenoh' Zbóžnika.

Potom też na našich honach serbowskich
zabłyšći Boža so nóc — zabłysknje Boži so dźeń.
Potom so narodźi Zbóžnik we našim kraju,
we wšitkich wutrobach.

W Budyšinje, w advenće 1928.

Nam so styska.

W Romje maš mnoho krasnych blečkow a kućikow. Do sobu najrjeńšich słuša klóštr swjatoho Onofrija, tam horjeka při hórcy Janikulus.

Je to městno, hdźež něhdy tak lubowany a sławjeny, pozdźišo wšak tak njezbožowny a w duši rozdrěty basnik Torquato Tasso krótko před swojej smjerću pytaše měr we wobkhadźe ze swjatymi mužemi tutoho klóštra a tak započinaše zdobom wobkhad z njebjesami, na čož bě při swojej zemskej sławje a při swojim basnikowym ławrjeńcu cyle pozabył.

Stojiš-li na błyšćnym, jasnym ranju pózdnoho apryla na předcyrkwinej terasy w khłódku prastaroho duba, twoje wóčko by było wopojene wot kuzłarskoho wobraza k twojimaj nohomaj.

Tu wupřestrěwa so před tobu Rom, kralowna mjez wšěmi městami, město kejžorow a bamžow, cyłe wulkotny Rom ze swojimi kupolemi a wěžemi, ze swojimi dobyćerskimi obeliskami a stołpami, ze swojimi rozpadankami a hinitosćemi stareje krasy. Cyrkeŵ přidruža so k cyrkwi, jedyn palac podawa ruku druhomu, wot dalokoho Laterana hač k zbliženomu Vatikanej, hdźež kupola swj. Pětra zda so ći płować w něžnej módrinje. A powětr majka će tak mjehko a słódcy a w zahrodach kćeje a wonja najbohaćišo kaž pola nas w pózdnej meji abo hakle w juniju. A cypresy a pinije hladaja tak swjatočnje přez we złoće so zybolace murje a cyrkwine zwony klinča a zynča nastajnje swój kěrluš. A daloko wonka w njesměrnej runinje strowja će módre albanske a sabinske hory.

Tu je městno, hdźež zdaše so Torquato Tasso njebjesam bliže. Přińdźe tudy z jastwow a wrótnicow, po nastajnym, bjezpokojnym dróhowanju a čěkanju z kraja do kraja, wot jenoho wjerchowskoho dwora k druhomu. Přińdźe k tutym mnichom do tutoho zakuzłanoho klóštra khudy, duchakhory a w duši rozderdany, zjebany wot falšnoho swěta, kotromuž bě tak dołho służił.

Tam horjeka w klóštrskej khódbje je hišće joho cała. Dopisowaŕ je w njej pobył. Wosrjedź ćicheje, mjelčiweje nocy, hdyž mniša spachu a z nimi cyłe město Rom, błudźeše wbohi basnik hodźiny dołho po ćmowych khódbach.

Tu sta so raz w nocy, zo sobuželnosć z wbohim, njepokojnym čłowjekom pohnu jenoho z tutych mnichow, zo joho dlěje w cali njezdźerža, a so basnika mile a słódcy wopraša: Što tu pytaš? A što so nětko sta, njehodźi so wopisać. Z horta tutoho po cyłej zemi sławjenoho basnika wudoby, ně, wudrě so kaž torhacy alpinski wodospad wukřik, wukřik kaž z překłóteje, wukrawjaceje wutroby: „Pytam měr!“

Naš čas, naš swět runja so cyle basnikej Torquato Tasso.

Tež wón je wopojeny wot swětowoho kadźidła a ławrjeńca. Tež wón přisadźi to najdrohotniše: z wěru pokoj dušiny. Tež wón je kaž njeměrny, čěkacy Kain. Tež wón je rozdrěty, rozderdany dospołnje w srjedźnej duši. Tež wón by najradšo čěkał, čěkał, daloko, jeli by to móžno było.

Jenož w jenym so njeruna njezbožownomu basnikej. Njepyta swój měr pola swjatych muži, njepyta jón tam, hdźež mohł jón nadeńć.

Za to so ponurja přecy hłubšo a zaryje do swojeje bohazabyćiweje duše swój njesměrny ból a wšón swój dušiny stysk a woła za wumožnikom.

Kaž so nam powěda wo starcu, kotryž bědny a hubjeny w nocy k nowomu lětu při swojim woknu stojo do ćmy hlada a widźi swoje zhubjene młode lěta a do ćmy woła ze zadwělowanjom: O Božo, wróć mi zasy moju zhubjenu młodosć — runje tak stoji naš čas a swět, runja přezahe a přez swoju hrěšnu winu zestarjenomu šědźiwcej, kiž swět wuži do syteje wole a ze wšěch różičkow lipotaše słódki měd a kaž hłódny pos laptaše ze wšěch šklow, štož swět jomu do šklě nakida, a hlada do ćmy swojoho w prózdnosćach přeživjenoho žiwjenja a woła do nocy zjebanych sonow žiwjeńskich a posypanych, pohrjebanych rjanych nadźijow: Wróć mi zasy pokoj mojeje duše!

To je hrózbny advent našoho časa! Ćma wonka a nutřka, ćma za wěru, póćiwosć a dušu, ćma, hdyž hladaš do ćěmnoho njewěstoho přichoda a njewěš, što nowy dźeń ći wobradźi.

Haj, lubi Serbja! My sami smy bjez toho, zo so toho prawje domasachmy, zaplećeni do tutoho nětčišoho tak šerjacoho, strašnoho, zadwělnoho adventa.

Što woznamjenja advent? Što sebi při tym předstajamy a myslimy? Što nam cyrkeŵ sama powěda wo starym advenće?

Advent woznamjenja najprjedy wulku, tołstu, šerjacu ćmu za rozom, wolu a dušu. Advent woznamjenja ćežku młhu, kiž so lěha na dušu kaž njesmilna khodojta. Advent wupraja nam ćmowu nóc bjez kóždeje hwězdźički a pokazuje nam pućowarja, puću jo w tutej nocy, kiž ze zadwělowanjom widźi, zo je so zabłudźił a njewě hižo, hač ma do prědka, do zady hić abo na stronu so wuwinyć.

Tajki běše woprawdźity čłowjeski advent w starym času: Sama ćmowa nóc, tołsta, njepřewidna kurjawa za wbohich čłowjekow, lědoma jeneje hwězdy. Tak traješe advent dołho, dołho na štyri tysac lět. Nas šeri hižo jena ćmowa nóc — tu bě tysaclětna nóc.

Advent wupraja dale zadwělne stonanjo a wołanjo wo pomoc a wumoženjo, stysk a křik za lěpšim, nowym časom.

Advent woznamjenja nam nadźiju a wočakowanjo pomocy a wumoženja, pokazuje nam adventsku hwězdu w „bjez hrěcha podjatej“ a toho, kiž wupłodźa korjeń Jesse. Advent wupraja nam wěstu pomoc ze smjertneje nuzy a skónčnje swjaty pokoj w rukomaj Wumožnika.

To bě stary advent.

A naš advent? Njesłyšiš zasy, mój ludo, zwonić te cune, slěbroklinčne adventske zwony? O, kak rad sy hewak posłuchał na tute, do styskniweje duše kaž hójacy wolij so lijace zwony z twojich cyrkwjow! Kak sy so wjeselił po sytnych kermušach a novemberskich kurjawych dnjach na rjane adventske tydźenje w Serbach! Njebě to rjenje, hdyž z kóždoho domu a z kóždeje wsy rano zahe so zaswěćichu kukelki, kaž swj. Józefowa lampka we swjatej hródźi, a črjódy Serbow so nastajichu na puć do swojoho Božoho domu, a ty bě pódla? Tehdy zawěsće njezamóžeše žana serbska duška, kaž dźensa, lenja we łožu ležo wostać. Kak lohko so na puću dychaše w čistym nócnym powětře! Kak lohko nóžka tipotaše w běłym mjehhim snězy, hdyž kaž jandźelki přewodźachu nas frinkolace, třepotace, hrajkace hwězdy a ty njepytny, zo hižo stojiš před durjemi Božoho domu. A w nim hakle na adventskich kemšach! Haj, prawje ma njeboh faraŕ Wingeŕ, raz pisajo, zo je jomu žel a škoda tutych kuzłow rańšich Božich służbow w serbskej cyrkwi, hdyž hišće z ławkow deleka a ze wšěch kutow na khorach mikotachu kaž błudne hwěžki so swěćace swěčki, hdyž twjerdy stup nócnych kemšerjow w ćežkich škórnjach, haj samo w drjewjancach dopominaše na pastyrjow při žłobjatku, hdyž hišće milina swoje křidła njerozšěrješe a cyłu cyrkeŵ potepi we swojim swětle. Tak jara kaž sebi khwalimy lěpšiny a wuznam nowočasneje miliny, tak jara pak też wobžarujemy, zo je nowa swětła kultura spóžerała kuzła a rjanosć starych jutrnjow.

Też po tutych našich jutrnjach so nam styska.

Też serbska duša začuwa połnje stysk za wumoženjom, woła a zdychuje za wumožnikom.

„Wubudź, Knježe, swoju móc a pój!“ Tak wołaja też w Serbach adventske zwony. Zwonja nam do kraja nowe cyrkwinske lěto a pominaja k hłubšomu rozmyslowanju a zjednoćenju dušinych mocow k jenomu, woprawdźe nuznomu w našim času, zo zasy wěmy, k čomu tu po prawym smy, što chcemy a što dyrbimy.

Njepraja nam adventske zwony tak zrozemliwje, zo njejsmy jenož staćenjo, měsćenjo, Serbja, dźěći swěta, zo njeličimy jenož po dnjach a měsacach swětnoho lěta, ale zo smy předewšěm měsćenjo druhoho swěta a kraja, kiž drje je też na zemi, ale nic z tutoho swěta, zo smy křesćenjo a to katolscy křesćenjo?

Křesćanstwo pak je pokoj w Knjezu, nic zwada a hida, nic dračina a běda, nic hóntwa za najwjetšej častku swěta, za najwjetšim kórcom, za najlěpšim połčikom, za najwjetšim wuzbytkom a zapłaćenjom. Křesćanstwo pak njeje pokoj w tym zmysłu, zo kubło swojich wótcow, zemju z krewju a kosćemi swojich prjedownikow daš kaž Esau za čočkowu warinu, za dwělne akcije, zo přetorhneš lětstotkowu tradiciju, stawizny starodawnoho domu z papjerjanym nožom, a z wětřikom wotwěješ wšě sylzy a płački, wšón pót a swójbny a narodny kapital čisneš na wahu. Mjeze swojich wótcow rowom a mjez dźěći kolebku, stać a hospodarić chcu z duchom serbskim a ze słowom. Sebi chcu a swojim kować zbožo z ruku dźěławej, statok w pyše směwawej, na dźěći chcu swěru khować. Jowle, hdźež je nan stał w kašću a nětk koleba so synk — jow njech zboža zynk spěwa w čerwjenym sej płašću. A hdyž ponjesu mje z dwora k mojim wótcam na kěrchow, wótcow wotkaz w dźěćoch jow budźe stać kaž skalna hora. Tak praji basnik.

Nam so styska po tajkich mužoch, po tajkich krutych, njezlemjenych karakterach. Nam so styska, zo nowe cyrkwine lěto nas powjedźe do nowych bědow, nowych strachow, hdyž naš čas njenamaka w Serbach wšudźe mužow, kiž nimaja nop a pjasć, zo bychu zuby pokazali nowomu časej.

Bratřa, je hižo hodźina, zo bychmy ze spanja wstanyli — woła nam do wušow nowe cyrkwine lěto. Kelko hišće spja mjez nami, kelko hišće sedźi kaž zaspanc na łožowej khromje a sebi spar njemóže z wočow wotrěć!

Je hodźina, lubi Serbja, woprawdźe poslednja hodźina za nas, zo bychmy, kaž swjaty japoštoł praji, wstanyli, postanyli z womory a lědwory, zo bychmy sebi kruče woči wutrěli, prjedy hač druzy přińdu a nam wuši wotrěja. Nam so styska, hdyž widźimy telko njepokojnych, telko zamućenych hłowow!

Što nam pomha, jeli nic Bóh a my sami? Ecce, Dominus veniet — tak zasy z połnej dušu spěwaće! Prawje! Wěriće pak też do toho, zo je wón a chce być waš Wumožnik? Wumožnik ze wšeje bědy! Bližće so k Bohu a wón bliži so k wam — praji profeta. Advent tu je! Bóh bliži so k nam — a wy?

Přihotujće Knjezej puć! Wurunajće jomu šćežki!

Njedajće adventskim zwonam podarmo zwonić! Wjerch pokoja wobradź wam zasy prawy pokoj, wulěkuj waše rozdrěte duše!

A pokoj Boži, škituj waše wutroby a waše mysle w Khrystusu Jězusu, našim Knjezu. jn.

Politiski rozhlad.

Wo 9. november.

Po přewróće, kotryž so 9. novembra 1918 sta, bu w Sakskej postajene, zo ma so tutón dźeń swjećić. Też 1. meja ma so jako „dźeń dźěła“ bjez dźěła wobeńć. Dokelž bě politiski přewrót w Němskej zjednoćeny z přěhraćom wójny, njeměješe tutón swjedźeński dźeń wot wšoho započatka wulkeje sympatije. Wón so tohodla też jenož we Sakskej swjećeše, w cyłej Němskej hewak nic. To běše wulki njedostatk. Po cyłej Němskej na tutym dnju dźěłaćerstwo dźěłaše a zasłužeše. Jenož w Sakskej nic. Socialdemokratoju běchu tutón dźeń w Sakskej zawjedli a tuž jón nětko wotstronić nochcychu. Tola napřećiwjenjo běše tak sylne, zo knježerstwo same namjet zapoda, zo by so tutón dźeń zasy wotstronił, hdyž běchu němskonarodni namjet na wotstronjenjo wobeju dnjow, 1. meje a 9. nov., zapodali. Komunisća pak z hewrjekanjom dowuradźenja před 9. novembrom znjemóžnichu, tak zo so tutón november hišće swjećeše. Nětko pak so w sakskim sejmje z nowa wuradźuje. Wutoru so w druhim čitanju namjet zaćisny, wobej swjedźeńskej dnjej wotstronić, tola přiwza so namjet, zo ma so 9. november jako swjedźeński zběhnyć. To ma so nětko w třećim čitanju hišće jónu wothłosować. Njeje dwěla nad tym, zo so to ze samsnym wuslědkom stanje. Tuž nětko 9. november też w Sakskej wjacy swjećeny njebudźe.

Němsko-ruscy burja.

Ruska je njesměrnje wulki ratařski kraj, kotryž móže jara wjele ludźi zežiwić. Wot dawna su ruscy knježerjo pytali, stajnje nowe dźěle kraja ratařstwu wotewrić a z ludźimi wobsydlić. K tomu wužadachu sebi tu kolonistow też z druhich krajow a ludow, wosebje też z Němskeje. Běše to wosebje za čas knježerstwa cara Pětra Wulkoho a cariny Khaty. Tak su w běhu časa so tysacy Němcow, katolskich a lutherskich, w Ruskej zasydlili: we Wukrańskej, při rěcy Wolga, w Sibiriskej. Po ruskim přewróće wutworichu Němcy při rěcy Wolga samo swój sowjet, swoju republiku. Tola wobstejnosće su w Ruskej pod sowjetskim knježerstwom dźeń wote dnja hórše. Sowjetscy wojacy wbohim ratarjam poslednje zornjatko žita zebrachu. Wulka nuza a hłód knježi po cyłym kraju. Tuž zebrachu so němscy kolonisća, kotřiž k sekće memnonow přisłušeja, po ličbje na 3000, zo bychu k swojim přibuznym a wěrybratram w Kanadze wućahnyli. Pola Moskwy so hromadźachu a žadachu wo dowolnosć, wućahnyć směć. Ta so jim přilubi. Běše to započatk oktobra. Kanada pak jich před zymu njepřiwozmje. Tak je wobzamknyła. Před Moskwu pak so přecy wjacy němskich kolonistow hromadźachu, kotřiž chcychu wšitcy wućahnyć ze suroweje Ruskeje a wućeknyć tamnišej nuzy a bědźe, kotraž so njehodźi ani wopisać. Bě jich na 13000. To pak wězo za sowjetske knježerstwo ani witana wěc ani dobra reklama njebě. Tuž tutych wbohich ludźi, kotřiž běchu doma wšo předali a po puću wšo wotbyli, zasy do Sibiriskeje a do Kawkaza rozwožuja. 3 - 4000 pak maja dowolnosć dóstać, zo smědźa wućahnyć. Telko je němski zastupjeŕ a wjelepósłanc w Moskwje wuskutkował. Či maja nětko najprjedy přez zymu so w Němskej přeživić. Němski sejm je za to 6 milijónow hriwnow přizwolił.

George Clemenceau †.

Zańdźenu póndźelu je we swojim 89. lěće w Parizu zemrěł George Clemenceau, kiž je Němskej po přehratej wójnje Versaillski měr diktował. Wón běše wot młodosće muž napřećiwnosće a wótreje oposicije. Wón hidźeše Bonapartistow a dyrbješe jako studenta dla toho hižo do jastwa. Wón hidźeše cyrkeŵ a přewjedźe jako ministerski president ze wšej radikalnosću a njesmilnosću zakoń dźělenja cyrkwje wot stata. Wón bě najzasakliši njepřećel Němcow a nihdy jim njezaby, zo běchu 1871 Elsas-Lothringsku Francózskej wzali. Hdyž běchu 1917 w Francózskej so wójny nabyli a za měr wustupowachu, bu Clemenceau ministerski president, kiž hašacy woheń wójnskeje zahorjenosće z nowa zapłomjeni a nanajwótrišo a ze wšěmi srědkami napřeco kóždomu wustupi, kiž hišće wo měru rěčeše. Tych z krótka zatřělić da. A wón dožiwi dobyćo a diktowaše měr. Měr bjeze wšeje smilnosće. Potom dyrbješe wotstupić z politiskeje areny. Za ćichim je wudychał. Ćiše był pohrjebany, w kašću stojo, kaž je to postajił we swojej poslednjej woli.

Z Łužicy a Serbow.

Z Radworja. Zašłu njedźelu wotmě naša „Bjesada“ swoju 8. lětušu zhromadźiznu pola Kralec. Najdlěje bu wo přichodnym założeńskim swjedźenju jednane. Budźe 3. II. 1930. Wjetše dźiwadło dyrbi so k tomu nawuknyć. Reje njebudźa. Skónčnje bu też swjedźeński wubjerk wuzwoleny, kotryž ma wšo dalše wobstarać a zarjadować. Knj. wučeŕ Nawka napominaše wšěch cyle doraznje, zo bychu runje Radworčenjo swoje wobdarjene dźěći, też holcy, na Budyšske wyšše šule słali. Naša zeleznica ma sobu najlěpši zwisk z městom. Dźěći móža wšědnje za tuni pjenjez do šule jězdźić. Trjebamy za naše serbske šule hišće na wšěch 40 wučeŕskich mocow. Předsyda, knj. kapłan Handrik, k tomu hišće přida, zo je tohorunja wulka nuza na duchownych. Też tu maja wšitcy winowatosć, so za trěbny dorost starać pomhać. Samo naše towarstwo dyrbjało lětnje znajmjeńša 30 hr. k pomocy našich studowacych přinošować.

Z Radworja. W čisle 46 našoho „Posoła“ bu hižo naležnje na zabawny wječor dźěći z „hrajkaceje“ šule přeprošowane. Tak běše hižo popołdniše předstajenjo jara derje wopytane. Wuwosta pak nadobo milinowa swěca. Potom rozswětleše hodowny štom łubju. Zabawa bu trochu přikrótšena. Wječorny wopyt běše nimo měry spokojacy. Tak maja drje naše ważene miłosćiwe sotry też dobry pjenježny wunošk. Hra „Z njebjes padny jandźel“ so wšěm jara lubješe. Też němska hra „Karitas“ bu jara rjenje předstajena. Tola poslednje čisło porjada njeběše dosć zrozymliwe a přihódne, hdyž měješe swjedźeń tola hižo trochu hodownoho razu! W přestawcy poréča knj. kapłan Handrik rjane jadriwe słowa; nadźijomnje su pola wšěch wosadnych na płódnu rolu padnyje!

Z Kkrósćic. Rjana ličba sobustawow běše so zešła, hdyž nam zańdźenu njedźelu knj. kapłan Hórnik w „Serbosławje“ tak rjany přednošk poskići. W swojich zajimawych słowach wjedźeše nas do swětasławnych kupjel „Abbazija“ w Istriskej, hdźež běše rěčnik swoje poslednje prózdniny přebywał. Swětłowobrazowy aparat posrědkowaše k tomu trěbne pohladnicy. Wutrobny dźak też na tutym městnje za luby přednošk. Knjez zapósłanc Špitank zdźěli nam swoje nazhonjenja na posedźenjach w sakskim sejmje. Tak skónči so wječor z dołhej, žiwej debatu.

Z Khróśćic. Radupodawanjo za maćerje wotměje so tu srjedu, 4. decembra, popołdnju w 2 hodź. w hosćeńcu. Lěkaŕ budźe přitomny.

Z klóštra Marijneje Hwězdy. Dnja 25. novembra woswjeći „stary klóštrski propst“, knjez dr. Desiderius Löbmann, swoje wósomdźesaćiny w duchownej a ćělnej čiłosći a mocy. W našim klóštrje, hdźež je wot lěta 1916, je we ćežkim času hač do 1920 ćežke a zamołwjenja połne zastojnstwo propstowe měł. Knjez pater dr. Desiderius pokhadźa ze Šěrachowa, hdźež bu 25. novembra 1849 rodźeny. Po prěnich šulskich lětach we swojej domiznje wopytowaše połdra lěta wučeŕski seminar w Budyšinje, potom dźěše do Prahi, hdźež bě khowanc Serbskoho Seminara. Swoje gymnasialne studije dokónči w Komotawje. Po theologiskich a filosofiskich studijach w Innsbruku a Komotawje bu w lěće 1877 na měšnika wuswěćeny, na čož so hišće dwě lěće studiju stawiznow na Pražskej universiće wěnowaše. Wot 1880—1910 skutkowaše jako profesor historije na Komotawskim gymnasiju, kotrež měješe Osseg z 10 profesorami zastarać. Tudy nawjedowaše też gymnasialny spěwaŕski khór. Po 1910 so do klóštra Ossega wróći, hdźež bu bórzy subprior. W lěće 1920 dźěše „na wotpočink“, hdźež wón dźensa hišće rady pomha, njech na klětcy, we spowědnym stole, w Róžeńće a Worklecach. Njech Bóh luby Knjez njesprócniwoho knjeza jubilara žohnuje! Też „Posoł“ přeje jomu wjele zboža!

Z Koslowa. Jedyn naš wjesnjan, kiž je dołhe lěta so bědźił z ćeŕpjacym ćěłom, je wot nas wotešoł na prawdu Božu: wudowc a wuměnkaŕ Pětr Kubica. Wjacy hač 20 lět ćeŕpješe zemrěty na wić a to tak sylnje, zo wosebje w poslednich lětach wjacy z domu njepřińdźe. Njech je jomu zemja, kiž je něhdy njesprócniwje wobdźěłał, lohka a njech Bóh jomu mytuje, štož je tu podaty do Božeje wole znjesł!

Z Konjec. W zašłym tydźenju zemrě tu jena z najstaršich wobydlerjow našeje wjeski, Madlena zwud. Cyžowa, powšitkownje znata jako Šrybakec wowka. Njeboćička běše

Kak Hendrich z Dublina Boha spózna.

(Skónčenjo.)

Pustnik wotmołwi połny radosće: „Móžu wam najlěpšu powěsć dać. Waš syn je strowy a jara lubozne dźěćo.“

„Wy joho znajeće?“ wopraša so hrabja.

„Haj, jara derje!“ wotmołwi pustnik. „Tak dołho, hač sće wy w polu był, je so z dźěsćom mnoho stało.“ Pustnik powědaše hrabi cyłu stawiznu. Pokaza jomu też wobraz hrabinki.

„Haj, to wona je“, zajuska hrabja. „Hač je hišće nětkle też tak młódna? Ach tuta wboha žona dyrbješe wjele ćeŕpjeć! — Ale hdźe dha je hólčec nětkle?“ — „We tutym domje!“ — „We tutym domje?“ zawoła hrabja, stanywši ze stoła. „Ale čohodla mi to hnydom prajił njejsće? Dowjedźće mje hnydom k njomu!“

Pustnik wza swěčku a hrabja joho sćěhowaše do komorki, hdźež Hendrich spaše. — Hólčec spaše tak měrnje, kaž sama njewinowatosć, a zdaše so tak rjany być, kaž jandźel. Hrabja njemóžeše so na njoho nahladać.

Menrad rjekny: „Wěrno drje je: Bóh da swojim dźěćom zbožo w sparje.“

Hrabja znapřećiwi: „Mój Božo, hdyž do wójny ćehnjech, běše wón hišće płakace dźěćo, a nětko je hižo tak lubozny hólčec. O, moja luba mandźelska! Nětko hakle rozemju twojim listam a dźakuju so ći, zo sy mi cyłu zrudobu zamjelčała. Hendricho, luby Hendricho, stań, hladaj, twój nan tu je!“

Hendrich drje so pozběhny, njemóžeše pak wopřijeć, što so woko njoho čini. Hdyž skónčnje wěrnosć zapřimny, rjekny połny wjesela: „O, budź postrowjeny lubši nanko! Je naša maćerka też pola tebje?“

Hrabja wza sebi dźěćo na klin a płakaše radostne sylzy. „Boža swjata předwidźiwosć je tebje spodźiwnje wumóžiła, lubše dźěćo. Njemóžu so Bohu dodźakować, zo mi tebje zasy dari.“

„Ja też nic“, wotmołwi Hendrich. „O, tutón dobry Bóh; wón je tak přećelny a lubosćiwy, zo nam spožči tajke zasynamakanjo.“

Hrabja so wjeseleše nad mudrymi wotmołwjenjemi swojoho synka. „Połojcu swojoho hrabinstwa by pře mało było, chcył-li wam dać, luby knježe, za tute wubjerne wukubłanjo a rozwučenjo.“

Marja njezwěri sebi blizko, ale stoješe strachoćiwje nazdala. — Hrabja so na nju dohladawši, postrowi ju přećelnje, powita ju z ruku a pokoješe ju, zo so njetrjeba bojeć.

Dobra, hnadowna hrabinka ćeŕpješe mjez tym zrudobu na swojim hrodźe. Běše wo měrje zhoniła, a nadźiješe so, zo jeje mandźelski so bórzy domoj wróći. Njepřestawajcy žałosćeše: „Luby Božo, kak sym tola njezbožowna! Štož wšitkich z radosću napjelni, to přihotuje mi njewuprajite horjo. Kóžda khuda žona wjeseli so na swojoho muža — a ja, ja dyrbju z bojosću a z bolosću joho wočakować. Kajka zrudoba doma na njoho čaka; kak budu jomu cyłu nuzu wupowědać! Ow, na tutym swěće drje žaneje radostneje hodźinki wjacy njedožiwimoj!“ — Tajke styskniwe mysle je dźeń a nóc ćwělowachu. Nihdźe njenamaka žanoho měra. Khodźeše z jeneje komorki do druheje, pak zasy do kapałki, pak do zahrody. Tu stoješe a khodźeše, při tym so modlo. Modlitwa a přeswědčenjo, zo kóždy čłowječi wosud Bóh sam wodźi, kotryž móže samo najhórše njezbožo dowjesć k zbožownomu wukóncej, ju

hižo blizko k 85. lětu swojoho žiwjenja a tola hišće njesprócniwa. Njeběše jej přewjele, hdyž móžeše sobu do rěpy a kolija khodźić. Nětko je namakała wěčny měr we wótcnej zemi.

— K 1. decembrej stanje so w našej gmejnje ważne přeměnjenjo. Na tutym dnju přewozmje nowowuzwoleny wjesnjanosta kubleŕ Jakub Rjehoŕ swoje zastojnstwo. Dotalny wjesnjanosta kubleŕ Michał Wićaz, kiž je 12 lět gmejnske należnosće rjadował, běše prosył, nowoho wolić. Nowomu wjesnanosći daj Bóh zbožo a žohnowanjo!

Z pola. Kaž hižo wozjewichmy, budźe tutu njedźelu (1. 12.) zwjazkowa hłowna zhromadźizna Raiffeisenskich nalutowarnjow. Na njej budźe rěčeć knjez dwórski radź. direktor dr. Schöna z Drježdźan. Też z Berlina je so zastupjeŕ generalnoho zwjazka připowědźił. Zo by zwjazk na nim swoju dotalnu česć wobkhował, dyrbi zhromadźizna w Radworju popołdnju 3 hodź. derje wopytana być. Też hosćo su nam witani! Štóž njemóže ze železnicu, njech přijědźe z wozom abo awtom. Samo přikhad pěši ma swoje dobre. Tuž na zasywidźenjo w Radworju!

Wótčinski koncert w Budyšinje.

Smy so z njoho wrócili. A hišće nam wuši klinčitej a duša wyska nad tym, štož smy słyšeli, štož smy do našeje duše přijimali, štož je nam dušu z nowa napjelniło hač do khromy. Cyły narod zjednoćeny, cyły narod we jenej mysli, w jeničkim zahorju, radosć nad tymi samymi spěwami. Wótčinski koncert! „Hišće Serbstwo njezhubjene“, tak klinčeše na kóncu w kóždźičkej duši. A tak smy so rozešli po koncerće do našich wjeskow a statokow — a w našej duši dale klinči a zynči narodny raz, swjata zahorjenosć za naše narodne kubła. Naša duša je pozběhnjena a přihotowana, hdyž woła narodna winowatosć. Z wolu wótčinskoho skutka smy domoj dóšli.

Wy znajeće program Budyšskoho koncerta, tak zo by škoda papjery było, hišće z nowa wo tym dokładnišo pisać. Bohaty program! Po našich narodnych hłosach běchu předmjety z našoho wšědnoho žiwjenja. Tohodla tak do našeje duše přimaja, tohodla tak hrěwaja, tohodla tak pozběhuja, naše małe žiwjenjo wokrasnjuja. Sobuskutkowacych też znajeće, naše stare mjena, naši spěwarscy rjekowje a rjekowki, na programje z mjenom mjenowani, najwjacy pak njejsu z mjenom swójbnym, ani křćeńskim wozjewjeni. A naši němscy hosćo? My so jim wutrobnje dźakujemy za jich wopyt. Woni nochcychu — tak sej myslimy — jenož na naše hłosy posłuchać, ale też do našich duši, do našich wutrobow, zo bychu z nami čuli a nam w našich nuzach pomhali, wosebje też w našej narodnej nuzy.

Što dyrbješe tutón wótčinski wječor?

Našu dušu pozběhnyć. Naše struchłe hospodarske poměry nam šiju zadźernuja, tak zo so ze struchłeje duše lědma zynk předrěje. Naš materialistiski čas nam běrje wšu zahorjenosć, lubosć a woporniwosć k spěwu. Spěw je idealismus, pozběhowacy a wozbožacy dušu, kotraž so pali a hori. Zymna, wustudnjena, materialistiska duša njemóže spěwać, też nic špatna, mazana a zajědojćena duša.

Lubosć k našomu spěwu zbudźić. Naš spěw hinje na našich mjezach, ale też w našej wutrobje. Rjanosć a swjatosć našoho narodnoho spěwa smy z nowa spóznali, to bě kaž wočerstwjaca kupjel za nas. My trjebamy dale naše spěwarske towarstwa, wone su maćerje, lubowace a hajace naš narodny spěw. A my trjebamy naše wulke narodne koncerty w Budyšinje, wone su wučisćace a zahorjace narodne kupjele.

Naš spěw je naša kultura. Hdźe je naša duša zapołożena, hdyž nic w našim spěwje. Hdźe mamy my Serbja, tón mały ludźik, skutki našeje kultury? Dźensa snadź mamy snadnuške započatki druhich družinow wumělstwa, srjedu mějachmy jenož naš spěw a našu literaturu. Z čim móžemy našim němskim bratram pokazać swoju samostatnosć? Z čim druhim kmańšo, hač ze spěwom serbskim? Z čim dopokazujemy we wukraju, zo smy wosebity narod? Z čim druhim kmańšo, hač ze swojim narodnym spěwom. To je započatk a wukónc našeje samostatnosće, kulturneje njewotwisnosće.

Na narodny wuznam smy hižo pokazali. Z čim lubosć k małomu zacpětomu narodźikej lěpje do wutroby so dobudźe, hač přez spěw?

---

něka změrowa. — Runje zdychowaše we swojej samoće z bolosću: „Luby Bože, smil so nade mnu, smil so nad mojim mandźelskim, skónč moje hłuboke ćerpjenja, přetož ty to móžeš. Njech je też naju zasywidźenjo radostne! Ty sy na swěće hižo njeličomne sylzy zetrěł, zetrěj też moje! Wšak sy najsmilniši a radlubje ćerpjenja do wjesela přewobroćiš.“

Mjez tym, zo so hrabinka tak modleše, zasłyša konjace stupy. Wona pozběhny woči, a hlej! Marja, kotraž běše z druhimi służownymi sobu přišła, přikhwata k njej do zahrody. Jeje radostne wobličo přeradźi něka jke překwapjenjo; ji bu, kaž by wuhladała jandźela z njebjes. — Ta pak ji z wupřestrjenymaj rukomaj k nohomaj padnywši, ju postrowi: „Ow, luba hnadna knjeni, njesu wam powěsć wo wašim lubym synku. Je hišće žiwy a bórzy změjeće joho na rukomaj.“ Lědma běše Marja to wupowědała, přińdźe też hižo pustnik Menrad, zo by jej tu samu radosć zdźělił. Hrabinka bě njeskónčnje zbožowna, zo budźe nětko zasy hromadźe ze swojim lubym synkom a mandźelskim.

Durje so wotewrichu a tu zastupi mandźelski ze synkom na rukomaj napřeco. Cyle přewzata njezamóh ničo druhe wuprajić, hač: „Ow, mój mandźelski! Ow, moje dźěćo!“ Płakaše dołho, prjedy hač móžeše žanoho druhoho słowčka wurjec. Hdyž bě so trochu zhrabała, rjekny: „Nětko chcu rady wumrěć, hdyž sym tónle wozbožacy wokomik hišće dožiwiła! Ow, kak mudrje Bóh wšitko wodźi! Wša třepotach, zo budu dyrbjeć tebje, luby mandźelski, bjez naju synka će domoj witać a nětko přinjeseš mi joho sobu domoj! Nochcu za cyłe žiwjenjo w žanym njezbožu wjacy dwělować. Bóh wě wšitko k dobromu dowjesć. — Mój synko, kajki lubozny hólčec sy tola narosł! Mój Bože, ty sy nas dźělił a sy nas zasy tak spodźiwnje hromadu dowjedł. Tebi budź dźak, khwalba a česć do wšeje wěčnosće!“

Hdyž běše so prěnje wjeselo zlehnyło, poča mały Hendrich wo swojim žiwjenju powědać, a to tak žiwje, zo dyrbješe mać husto zapłakać, druhdy so wusmjeć. Z wosebitym čućom powědaše, kak je so z tamneje prózdnjeńcy wudobył a k prěnjomu razej wuhladał słónco a zastupił do krasneje Božeje stwórby. Wjesele potom powědaše wo nabožnych wučbach.

Hrabinka dźeše: „Kaž je Hendrichej było, hdyž k prěnjomu razej z tamneje prózdnjeńcy na Božu, krasnu zemju, stupi, tak budźe też nam junu, hdyž přińdźemy z tutoho zemskoho žiwjenja do njebjeskeje krasnosće.“

Někotre dny pozdźišo přiwjedźechu wojacy rubježnikow, kotrychž wšěch zbožownje złójichu. Přiwjezechu też wšitke narubjene pokłady sobu, runje tak też staru cyganku. Rubježnicy njeběchu hólca docyła pytali. Dokelž běchu železne durje kruće zawrjene a tamna khódba jim njeznata, přez kotruž bě so Hendrich wudobył, myslachu, zo je so něhdźe zasypnył abo přepadnył.

Rubježnicy buchu sprawnje pokhostani. Wilhelm bu snadnišo sudźeny, dokelž je so z małym Hendrichom tak přećelnje zabawjał. — Marja bu zasy jako służowna přiwzata. A tak bě po wustatym smjertnym ćěsnju hrabinska swójba zasy zjednoćena.

„Kohož Bóh lubuje, toho šwika.“

— Kónc. —

Naše wulke koncerty nas wjazaja. Cyły narod do jenoho cyłka, do jenoho zjednoćeństwa wjazaja, kaž hewak nihdźe. Tam na jewišću stoji naš spěwacy narod. Tam njeje žanych stawskich rozdźělow. Bur tam spěwa ze swojim čeladnym, dźěłaćeŕ zhromadnje ze swojim dźěłodawarjom, wučeŕ ze swojim prjedawšim šulerjom a šulerku. Bohu dźak, zo njejsmy tola hišće tak we stawskim nastupanju dźěleni a rozkorjeni, kaž naši susodźa! Njech tutón zjednoćacy raz našich koncertow ženje so njeminje, njech runje naše koncerty wobaraja wšomu rozćěpanju, tu so pokazuje prawa jednota.

Naše koncerty pozběhuja a zabawjeja. Tež to trjebamy w našim hubjenym času. Bjez zawjeselenja njemóže čłowjeska wutroba žiwa być. Chcemy tež w našich swójbach prawu wjesołosć hajić a spěchować, ale spominajcy na ćežke časy pak chcemy so prawje wobmjezować. Tele wšědne reje, tele wokołomjetanjo z pjenjezami njeje wěsće na prawym městnje. Njezabudźmy, zo smy dźensa khudy narod! Njech nas tuta khudoba wjedźe k jednorosći našich wótcow wróćo, a njech tuta jednorosć nam wróći naše kubła, kotrež su dźensa jara wohrožene!

Naše koncerty su wuraz wulkeje woporniwosće. A tohodla my njezadwělujemy. Kajka woporniwosć dirigentowa, kotryž njeje žaneje prócy lutował, haj woprawdźe swoje mocy hač do poslednjoho napinał, a jenož z tym rjane poradźenjo zwěsćił. Ale tež woporniwosć spěwarjow a spěwaŕkow! Prjedy hač bě hišće prěni zynk z hortow so k swětłu wudobył, widźach, kak so swjaty woheń woporniwosće nad cyłej tej wulkej syłu spěwaŕskej znošuje. To bě za mnje najwjetši zaćišć, to bě za moju dušu najrjeńši wobraz, syła tutych 160 spěwarjow bě za mnje přemožacy dopokaz swjatoho wohnja.

A swjedźeńska rěč? Wona je za liwkich a słabych a hłuchich! Też tajkich je mnoho na našich koncertach! Bohu dźak, zo hišće tam přińdu, Bohu dźak, zo hišće njejsu tak hłuši, zo hakle w 10. hodźinje přińdu — po koncerće — k rejam samym! O zo bychmy přecy rěčnikow měli, połnych swjateje horliwosće, kotřiž móža zahorić wutroby spjace a hłuche a něme!

O zo by cyły serbski narod spóznał wuznam našich spěwaŕskich koncertow!

Staršiske rady našich šulow.

We wšěch našich šulach su so po jutrach staršiske rady woliłe, t. r. starši, kotřiž dźěći do šule sćelu, su swojich zastupjerjow do staršiskeje rady šule přez wólbu wotpósłali. Tući maja nětko winowatosć, z wučerjemi zhromadnje wo dobre wukubłanjo dźěći w šuli so starać a sebi zhromadnje wuradźować, što dźěći trjebaja. Naši wučerjo to rady widźa, hdyž tak starši podpjeraja šulske dźěło. My mamy hišće dobrych serbskich katolskich wučerjow, kiž cyle z cyrkwju mysla a we swědomju so winowaći čuja, dźěći nic jenož wučić: čitać, pisać a rěčeć ale też wukubłać w duchu Jězusowym. W tutym poslednim dypku pak su woni často přez swětny zakoń wuwjazani. Wšak smy před něšto lětami słyšeli, zo bě stat abo knježeŕstwo zakazało wučerjej z dźěćimi w šuli paćerje spěwać, abo zo wučeŕ w šuli wo Bohu a bóžskich należnosćach rěčeć njesmě, abo zo dyrbjachu wučerjo na našich katolskich přikazanych swjatych dnjach z katolskimi dźěćimi w šuli sedźo wuknyć, město kemši hić a swjaty dźeń swjećić. Haj, słyšachmy, zo dyrbjachu samo na našich wulkich wosadnych swjatych dnjach, kaž na Symana a Judy, na Měrćina, na Katyrnu, na Bosćija, do šule. Zo je tomu nětko lěpje, mamy so staršiskim radam dźakować, kotřiž su wojowali a z dobrym wuspěchom. Znajemy też derje, što je Radwoŕ wojował wo swoju katolsku šulu, a Radwoŕ je sebi nětko katolsku wěru, wuznawansku šulu, też za přichod wuskutkował. Zdźěr hišće dźensa wo swoju katolsku šulu wojuje, ma swoje ćeže a je w straše, katolsku šulu zhubić.

Što hišće nam wšo hrozy, też w našich šulach, přez nowe postajenja, kiž ma stat a njewěra hižo přihotowane, to Bóh wě. Tu rěka, na straži stać a hotowi być, wojować wo nowe najdrohotniše kubła. Też naš serbski kraj nima hišće wěrywuznawanske, katolske šule za přichod zawěsćene. Duch njewěry so wótři hižo na naše šule. Wot lětušich jutrow sem je so nam nabožina z nowa přitřihała. Před revoluciju mějachmy we wulkich rjadownjach za tydźeń 4 nabožniske hodźiny, po revoluciji bě so nam hišće 3 hodźiny wostajiło, a nětko je so nam wot jutrow też ta třeća hodźina wzała a duchowni wudźěluja tule třeću hodźinu hišće jako připlack z wonka plana.

Tuž sobustawy staršiskich radow, přińdźće wšitcy połnoličbnje njedźelu 1. decembra popołdnju do Khrósćic na staršisku zhromadźiznu, hdźež budźemy wo našich katolskich należnosćach w šuli rěčeć. Naše šule chcemy za wšón přichod sebi katolske wěrywuznawanske wukhować!

Z cyrkwje a swěta.

Z vatikanskoho města. Hołdowanska swjatočnosć alumnow bamžowoho kollegija „Propaganda Fide“, na kotruž hižo junu spomnichmy, k česći jubileja Swj. Wótca 4. nov. běše wulka manifestacija młodych studowacych za wótca katolskich narodow. W 30 wšelakich jazykach rěčachu młodźi bohosłowcy wo cyrkwi, bamžowstwje a wo katolskej raznosći. Mjez cuzymi jazykami běchu wosebje zastupjene rěče asiskich narodow: sanskrit (rěč prastareje Indiskeje, kotraž zwisuje z europskimi jazykami), hebrejska, syriska, arabiska, japanska, khinska a sijamska rěč. Swjaty Wótc wobdaty wot swojich komornikow, a diplomatiski korps běchu mjez posłucharjemi. Musikalne přednoški podawaše „Schola cantorum“. Na kóncu dźeržeše Swj. Wótc dźaknu naréč.

15. a 22. decembra budźa poslednje swjatoprajenja w tutym lěće jako dozynk jubilejnoho lěta. Zbóžni prajeni budźa martrarjo, kotřiž w 16. lětstotku (1594—1697) w Jendźelskej swoje žiwjenjo woprowachu za swjatu wěru (pod kralom Hendrichom VIII. a joho dźowku kralownej Hilžbjetu). Ličba tutych martrarjow je nimale wulka, najsławnišej z nich staj biskop Jon Fischer a kancler Thomas Morus.

27. oktobra bu zakładny kamjeń za basiliski seminar położeny a to zwonka měsćanskeje murje. Swj. Wótc běše jón dźeń prjedy poswjećił.

Nuncius Pacelli je srjedu 27. novembra rano do Roma přijěł. Na hłownym dwórnišću bu wot sekretera kongregacije za wurjadne cyrkwinske należnosće prelata Pizzardo a prelata Steinmana, vatikanskoho referenta zwonkownoho hamta, Klee, a legacionskoho sekretara Mohrmana powitany.

Němska. Prěni Berlinski biskop dr. Schreiber je so na pokutnym dnju nowej diecesy předstajił a ji přednjesł zasady, po kotrymiž chce so w přichodźe měć. Wón žněješe hobrski přiklesk wulkeje zhromadźizny. Też wothłós rěče w politiskich nowinach je powšitkownje dobry. Njech je to dobre polubjenjo za spomožne skutkowanjo w přichodźe!

Kölnjanska arcydiecesa ma też swoje bratrowstwo swj. Bosćana. Wone je prastare a ma na 100000 sobustawow. Sobustawy tworja towarstwa třělnikow, snadź kaž w Kulowskej wosadźe. Tute towarstwa su so dopomniłe na z wopředka nabožny raz swojich zjednoćenjow a chcedźa jón nětko zasy wobnowić po duchu starych sakramentalnych bratrowstwow. Też lubosć k bližšomu ma so při tym hajić.

We wšěch katolskich narodach prócuja so zamołwići mužojo wo wubudźenjo ducha katolskeje raznosće. W tydźeńšim čisle pisachmy wo Pólskej a jeje wulcy zasłužbnym primasu kardinalu Hlondu. Dźensa pokazujemy na Tirolsku, kotraž měješe před krótkim zakładnu zhromadźiznu w Innsbrucku. Biskop Waitz měješe programatiski přednošk. Też w Budapešće wotmě so narodny kongres katolikow pod nawjedowanjom kardinala Serédija. Wón praji mjez druhim: „Přeje-li sebi Wuheŕska dobry,

spomožny přichod, dyrbi so postarać za to, zo by pozběhnyła Khrystusa ke kralej cyłoho wuhefskoho naroda, a zo by joho trón postajiła wosrjedź wšoho zakońskoho žiwjenja. Nabožina je najwažniša zjawna należnosć za cyłe človjestwo. Cyrkej njeje žana potajna sekta, wjele bóle swětne kralestwo Khrystusowe, z kotrymž ma stat kaž tež cyłe zjawne žiwjenjo ličić, kaž dyrbja to tež činić — rad abo njerad — z Bohom samym.

Pólski klavěrowy wumělc Ignac Paderewski dósta k swojim 69. narodninam sćěhowacy telegram z Vatikana: „Joho Swjatosć sćele Wašej ekscelency k dokonjanomu 69. lětej wótcowske zbožopřeća z wurazom najlěpšich přećow za bórzomne dospołne wustrowjenjo.“ Paderewski je so před krótkim dyrbjał podćisnyć operaciji slepoho črjewa. Je nětko zasy na puću połěpšenja.

Awstriscy njewěriwcy su w Korutanskej hibanjo za wotpad wot katolskeje wěry naškarali. Agitacija wupřestruje so wosebje na dźěławy lud a na małych ratarjow a čeladnych. Ludźo dóstanu formulary do rukow stłóčene, kotrež maja podpisać. Wšě zbytne kročele wobstaraja agitatorojo. Tež na burskich statokach spytuja zasydleć hospodarjow z Rańšeje Pruskeje, wězo druhowěriwych. Tak su před krótkim w jenym jeničkim dole zasydlili 4 cuzych ratarjow.

Francózska je dóstała nowoho primasa a město Pariz nowoho arcybiskopa. Swj. Wótc je za nowoho arcybiskopa pomjenował profesora a superija duchownoho seminara St. Sulpice kanonika Verdiera. Nowowuzwoleny dóstanje najskerje hišće lětsa kardinalski purpur.

W **Italskej** zjednoći nowy Milanski kardinal dr. Schuster młodosć wokoło sebje. Wón namołwješe ju, zo by w swojich wutrobach postajiła trón Boži na zakładźe modlenja, raznosće a woporniwosće. Nabožne a statne žiwjenjo katolikow ma so žórlić z jenoho kužoła: z krutoho katolskoho přeswědčenja.

W **Bolonji** (italske wulkoměsto) zwjeze so kupla noweje cyrkwje Jězusoweje Wutroby. W cyrkwi běštaj runje dwaj duchownaj přitomnaj. Na njeju padny něšto wapna (kalka) z wjercha a wonaj warnowaštaj hnydom přitomnych w cyrkwi so modlacych. Tohorunja wukhowaštaj Najswjećiše. Bórzy po tym zwjezy so wjelb a předyri zdobom też kryptu (podzemski dźěl cyrkwje). Wonka před cyrkwju stojacy hólčec so ćežko zrani. Hewak nichtó do škody njepřińdźe. Njezbožo sta so najskerje přez časćiše zemjerjenjo.

Brasiliska stolica w Rio de Janeiro dósta nowu narodnu swjatnicu, basiliku najzbóžnišeje knježny Marije. Před krótkim bu poswjećena a zjawnosći přepodata.

Towarstwowy powěstnik.

Župa Michał Hórnik. Nazymska zhromadźizna župy budźe srjedu, 4. hodownika 1929, popołdnju z dypkom w 3 hodź. w hosćeńcu knjeza dr. Rachele w Pančicach. Porjad: 1. Županowa rozprawa. 2. Přednošk (přednošuje knjez wyšši wučeř a wjednik šule Michał Wjerab z Budyšina. 3. Wólby do Serbskeje Ludoweje Rady. 4. Krótke rozprawy wo dźěławosći w jednotliwych, do župy słušacych towarstwow, podate wot zastupjerjow tutych towarstwow. 5. Namjety. Tute maja so najpozdźišo hač do wutory 3. 12. pola župana pisomnje wotedać. — Je narodna česć a winowatosć jednotliwych towarstwow, zo su na zhromadźiznje zastupjene. Też wšěm druhim Serbam je přistup dowoleny. Wšěch, wosebje naše do župy słušace towarstwa nanajwutrobnišo přeprošuje

W Baćonju, dnja 24. nov. 1929. **Jurij Delan**, farař, župan.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1929.

Kk.: 680 z Budyšina: zastojnik Jurij Hejduška; 681. ze Seitenberga: Franciska Prause; 682. z Mišna: Katha Woznjak; 683. z Kletwic: farař Jakub Kral.

Dobrowólne dary za Wosadnik.

Přez knjeza kapłana Handriku z Radworja 2 hr.; knj. Katha Woznjak z Mišna 1 hr.

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 25. novembra 1929.

Woły: 97. 1) Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět 60—63 hr. 2) Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene 52—56 hr. 3) Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše 42—48. 4) Mjenje picowane wšěch starobow — . 5) Mjasne — . 6) Husumske z pastwy — . **Byki:** 299. 1) Połnomjasne, dorosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće 58—61. 2) Połnomjasne, młódše 50—56. 3) Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše 45—48. 4) Špatne —. **Jałojcy a kruwy:** 367. 1) Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće 50—53. 2) Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět 55—60. 3) Starše wukorm. kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy 41—46. 4) Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy 46—52. 5) Mjenje a špatnje picowane 31—36. 6) Husumske z pastwy 25—30. **Ćelata:** 692. 1) Najlěpše wukormjene 81—86. 2) Mjenje wukormjene a tajke wot cyca 70 78. 3) Špatne 60—68. **Wowcy:** 718. 1) Młódše a stare, wukormjene 60—68. 2) Starše wukormjene 50—58. 3) Mjenje wukormjene (Märzschafe) — . 4) — . **Swinje:** 4072. 1) Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiženjow, hač do 1½lět stare 83—84. 2) Wukormjene 82—83. 3) Mjasne 78—80. 4) Špatne 76—78.

Vogtlandske Madras-gardiny, přikrywy na sofy, łoža, blida a diwany, wóskowanki, łožowe šaty

J. Erler, Budyšin

Zwonkowna lawska hasa 10

— Posłužujemy serbscy. —

Marja Runge

wumjelska wušiwarnja za paramenty

w Budyšinje, Lubijska droha čo. 9

poruča so k zhotowjenju a k wuporjedźenju wšitkich **paramentow, ryzwow, pluvialow a khorhowjow.**

Wšě čišćerske wěcy

wuhotuje derje a spěšnje

Donnerhakec čišćerńja.

Meble

Jstwy za knjezow

bydlanske jstwy

spanske jstwy

z dobroho drjewa a napodobnjene

Kuchnje, rjane mustry wot **145 hr.**

Też jednotliwe meble

Dobre dźěło, tunje płaćizny!

Płaćenjo po dźělbach!

Při hnydom zapłaćenju wysoki rabat

Pawoł Handrik

Budyšin

Kamjeńtna dróha 32

při Drjewowych wikach

Konjace nožicy

česaki za nožicy

toči swědomiće

J. Hampel

Kotołska hasa 11.

Vogtlandske wumělske **gardiny** kupujeće stajnje tunjo pola

Kurt Erler w Budyšinje

jenož na žitnych wikach 11 napřeco „Złotej hwězdźe“.

Serbska ludowa banka w Budyšinje

Filialcy we Wojerecach a w Khoćebuzu

Agentury: **w Khróšćicach** pola knjeza **M. Čornaka,**
w Kulowje pola knjeza **Oty Bulanka,**
w Rakecach pola knjeza kantora **J. Rjelki**

Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy zapołožować na knižku a zběhać po potrěbnosći.

Zadanja pjenjezy ze 6—9 procentami

Telefon 3506 a 3507.

K hodownomu swjedźenjej:

Najwosobniše wosuški

wšelake družiny, **z rózynkami, mandlemi a z makom,** po wšelakich płaćiznach.

Słódne samopječene poprjancy a kuski na štom

brune a běłe.

Najlěpše muki a přidatki

za domjace pječenjo

poručuje

Pawoł Tryčk

Dalokoréčak: Pančicy 284.

wosobna pjekarnja a konditorna

w Khrósćicach.

Telefoniske skazanki so rad přijimuja a swědomiće wobstaraja.

Serbski Hospodař

ratarske wulkowikowanske towarstwo z wobm. ruk. w Budyšinje. Tel. 3590

Poskićamy wšě hnoje, brikety a češke wuhlo tež po mjeńšich dźělbach.

Naš automatiski młyn w Delnim Wujězdźe

tel. čo. 13

podawa najlěpšu pšeńčnu a ržanu muku, kotraž so wuběrnje derje pječe, wšě družiny grisa, wotrubow a šrótu, miéte wolijowe wosuchi, předewšěm lany, kokosowy a koruškowy (Erdnußkuchen), wšě nětko w najlěpšej připóznatej kajkosći a po tunich dnjowskich płaćiznach.

Krajan 1930

je wušoł a je dóstać w Donnerhakec ćišćerni kaž tež pola knjezow dowěrnikow „Kat. Posoła“ za 80 pj., z přinjesenjom do domu přez dźěći z małym přirażkom.

Fryca Hajdan

Hańža Hajdanowa rodź. Koklic

zwěrowanaj.

*W **Drježdźanach,** Erlenstraße 2.*

Zhromadźizna staršiskich radow.

Njedźelu, 1. decembra 1929, popołdnju 3 hodź. pola Wjeńkec w Khrósćicach.

Rěčnikaj: Wysokodostojny knjez dr. Ranft z Düsseldorfa a knjez arcyměšnik Žur-Ralbičanski.

Ważne należnosće staršiskich radow a nowowólba předsydy.

Namjety maja so hač do kónc novembra tukhwilnomu předsydźe připósłać. Wšitcy knj. duchowni, wučerjo, staršiske rady a přećeljo šule so na tutu ważnu zhromadźiznu wutrobnje přeprošuja. Bohaty wopyt wočakuje

Jurij Łusčanski, předsyda.

W Budyšinje zetkamy so

w kofejowni Lehmann

na Serbskej drózy 8.

Najsłódniše konditorske pječwa

Wosebitosć: Torty jako dar při wšitkich składnosćach.

Wšědnje popołdnju a wječor koncert.

Wróćiwši so wot rowa našoho luboho nana a mandźelskoho

Jana Helgesta z Budyšina,

kotryž je, wobstarany ze swjatymi sakramentami, w 83. lěće póndźelu 25. novembra do swojeje wěčneje domizny wotešoł, wuprajamy wšitkim znatym a dobroćerjam za modlitwy při kašću a k rowu přewodźenju, wosebje knjezej šolastikej J. Hejdušcy a „Jednoće“ za wobdźělenjo z khorhowju najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh tón Knjez“!

W **Budyšinje,** na dnju pohrjeba, 28. novembra 1929.

Hłubokozrudźeni zawostajeni.

Wróćiwši so wot rowa našoho lubowanoho mandźelskoho, nana, syna a bratra

Jurja Brojera

ze Serbskich Pazlic,

kotrohož nam Bóh w 46. lěće žiwjenja tak zahe wotwoła, wuprajamy wšitkim, kotřiž su joho na pustym wječoru wopytowali a za joho khudu dušu so modlili, kaž tež w tak bohatej ličbje joho k rowu přewodźeli, wosebje „Kat. Bjesadźe“ a wojeńskomu towarstwu w Njebjelčicach naš

najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh luby Knjez“!

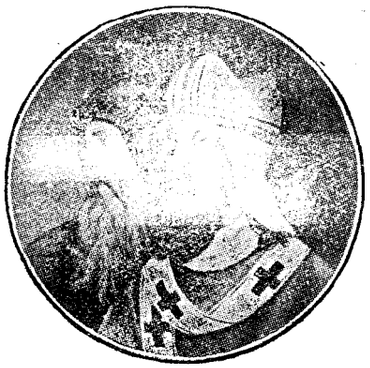
Poručamy joho khudu dušu do modlitwow wěriwych.

W **Serbskich Pazlicach,** na dnju pohrjeba, 24. novembra 1929.

Hłubokozrudźeni zawostajeni.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. - Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za reklamowy rjadk w teksće so 50 pj. płaći. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Zamołwity redaktor: Kapłan Józef Nowak w Budyšinje, Kirchplatz 2. — Pokładnik: Jurij Šołta, wučef, Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćerńje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje z póstšekowym kontom: Drježdźany 33458. Dalokorečak čo. 3895.

49. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **7. decembra 1929.** | **67. lětnik.**

Cyle rjana sy ty, moja přećelnica.

Hišće njejsu zabyte krasne, hnadow połne, dušu a wóčko wokřewjace dny na našim hnadownym městnje Róžeńće w zańdźenym lěće.

Najprjedy rjana, wozbožaca meja, hdyž so tam zhromadźeše žiwjeńska meja našoho ludu: prěnje kćenja na štomje serbowskim, naše lube dźěći a potom na dwěmaj njedźelomaj naša droha, nadźijepołna młodźina.

Za tutymi móličkimi a wjetšimi zhromadźi so 2. julija do swojich towarstwow skowany a w nich derje skhowany serbski lud k marijanskomu zjězdej, doniž njezaswita wyšina wšěch swjatočnosćow: hordozne krónowanjo maćerje Božeje.

Na to sebi dźensa mysli Posoł a sylza wjesela a dźaka kula so jomu po joho starym wobliču, hdyž tute dny w duchu raz sobu wožiwja.

Rad by husćišo serbski lud zhromadźał wokoło swojeje maćerje, rad by časćišo wjedł cyły lud k hnadownomu swjećeću swojeje kralowny, zo njeby naš lud zabył kak drohi pokład, kak njezaprahnity kužoł hnadow, kak bohatu studničku wšeje miłosće a lubosće, kak witane městačko za wšu dobru radu ma naš lud tudy pola swojeje Maćerje Dobreje Rady.

Tola Posoł sebi mysli, zo naš lud njeje hišće tak skaženy a hubjeny, zo njeby tež bjez joho namołwjenja wědźał, hdźe ma kročić a hić we swojich nuzach a bědach.

Tola dźensa njemóže Posoł mjelčeć. Dźensa dyrbi zhromadźeć hišće raz wšón swój z krewju swojeje wutroby lubowacy lud wokoło swjećeća swjateje maćerje Božeje. Dźensa by sebi wot swjatoho Pawoła joho trubu ze zańdźeneje prěnjeje njedźele swj. adventa wupožčił, a zawěšće jomu rad na khwilu přewostaji, a by hišće jónu k doswjećenju jubilejnoho lěta Róžeńćanskoho a k wobnowjenju tamnišich swjatych slubow a wotmyslenjow zhromadźił kaž Mójzes swój lud wokoło swojeje njedźelskeje klětki, zo by swojim Serbam prajił: hladajće horje k tutomu swjećeću a słyšće słowa z maćernoho erta: Zbóžni, kiž wostanu na mojich pućach!

A čohodla to? Wy prajiće: Hižo wěmy, wšak je swjedźeń bjezhrěšnoho podjeća. Ně, to nihdy njedosaha. Dokelž tutón miły adventski swjedźeń so tola wospjetuje kóžde lěto. Posoł ma dźensa wosebitu winu k tomu, zo trubi z wotmachom do swojeje truby a woła wšón lud: stań a pój!

Lětsa woswjećamy 75. róčnicu, zo so w Romje wozjewi dogma, to rěka we swědomju wjazaca sada swjateje wěry jako swjatočnje wuprajena a njezmylna, zo je swjata mać Boža wot prěnjoho spočatka jeje byća, potajkim wot jeje podjeća sem bjez kóždoho hrěcha.

Dźensa před 75 lětami to bě w dopołdnišich hodźinach, hdyž Swjaty Wótc Pius IX., wobdaty wot 55 kardinalow, 42 arcybiskopow, 100 biskopow, 300 prälatow, wjacy tysacow měšnikow a mnichow ze wšěch rózkow swěta a znajmjeńša 50 tysacow wěriwych w basilicy swj. Pětra najswjećišo swjećeše bamžowsku Božu mšu ze wšej pychu a swjatočnosću, kaž smy to widźeli před něšto lětami sami, a hdyž bě najswjećiši wopor pokročił hač ke Credo, poklakny so Swjaty Wótc na kolena a zanjesy kěrluš Veni Creator Spiritus a z nim klečeše, spěwaše a modleše so cyła najwjetša cyrkew swěta, tak, zo běchu tute njesměrne rumnosće woprawdźe napjelnjene wot nutrnych modlitwow swjateje cyrkwje.

Nětko zastupja swjata, wulka ćišina. Wšo wočakuje kaž njedočakliwje přichodne wokomiki. Swjaty Wótc postanje cyle blizko při samym stole, na kotrymž je něhdy prěni bamž sedźał. Wutroby třepotaja sobu z wutrobu wótca a hłowy cyrkwje, hdyž bamž započina mile a tola raznje, zo je wuprajena a zjewjena wěrnosć swjateje wěry, zo je swjata knježna a mać Boža bjez hrěcha podjata.

Wšěch pohnu tutón stawizniski wulkotny wokomik najhłubšo a wjele, wjele sylzow so ronješe, hdyž zdaše so, zo bamžowe słowa połne hnuća po zdaću zapraja a jenož pomału a třepotajo dalše zwuki wuklinčachu.

A hdyž bě dorečał, zazwonichu zwony swjatoho města, z „Jandźelowoho hrodu“ zahrimachu kanony a dale so pokročuje we swjatočnym woporje nowoho zakonja, doniž wjeletysacore hordozne Te Deum swjatočnosć njeskónči, kajkuž — prajachu — hač dotud njebě Rom wohladał. Bože słónčko wuliny tutón dźeń wšón swój zybol, wšu swoju złotu swětlinu nad wěčnym

městom a ze swojimi złotymi pruhami rozjasni wobliča a wutroby tych stow a tysacow na Pětrowym naměšće.

Wječor bě wulkotne wobswětlenjo města a cyrkwjow a kaž něhdy w Efezu, tak też w Romje wysk a radosć zmocowa so wšěch wutrobow a bjez hrěcha podjata widźeše, što lubosć jeje dźěći zamóža.

A lětsa po 75 lětach? Kaž hobrska lawina, wšitko potorhajo a zawalejo do swojeje sněhbělеje drasty, je wottud mócna rěka zahorjenja a wyskanja šumiła a žołmiła přez katolski swět, wšo sobu torhajo w lubosći k bjez hrěcha podjatej.

Też naš serbski lud zawěšće něšto wot tuteje mócnje šumjaceje rěki zahorjenja začuwa na tutym wopomnjeńskim dnju. Wšak stoji sobu wosrjedź tutych česćowarjow a khwali so zbóžny, zo liči, hačruniž sobu najmjeńši, do narodow, kiž su zhromadźene před trónom swojeje kralowny.

Tuž pozběhń swoje woči, marijanski serbski ludo a hlej!

Też tebi so pokaza njewoblakowana podjata swjata knježna kaž tamnym třom dźěćom w prózdnjeńcy pola Lourdes 11. małoho róžka 1858, hdyž tam drjewo zběrachu. Zdobom začu jena z nich, Bernadette, cyle mjelčo wětřik zadujacy a pohladajo horje ke kućikej w prózdnjeńcy, widźi jeje wóčko žónsku postawu w njepřirunjomnym błyšću a w njebjeskej jasnosći.

Jeje drasta bě běła, jeje šlewjeř tohorunja běły kaž sněh, na jeje čole swěćeše dobroćiwosć a mudrosć. Na swojimaj rukomaj měješe róžowc, kotrohož parle so zdachu kaž kapki z mloka a rjećazk bě ze złota.

Mjelčo hlada tuta postawa na dźěćo, kiž klečo swjaty róžowc so modli. Na to so zhubi. Wosmnaće króć wospjetowachu so tute zjewjenja, też před tysacami ludu, kiž pak ničo njewuhlada a njezasłyša, hač zo holčku widźeše klečo we swjatym ponurjenju. Při jenym tutych zjewjenjow přikaza postawa holčcy, zo by w zemi pohrjebała trósku, a hlej, woda so wužorli, najprjedy słabje, potom přecy mócnišo. To je sławny kužoł Lourdski, znaty přez swoju wuhojacu móc po cyłym swěće.

Što tuta žónska bywa, nichtó njewědźeše. Jeni wšak sebi šukotachu, zo móže to mać Boža być. Raz, 25. měrca, wopraša so Bernadette trójcy za sobu zjewjenjo: Praj mi dobroćiwje, luba žona, što sy!

Na to žónska swojej rucy majestotnje rozłožiwši, da swjatomu różowcej po rukomaj zwaha so suwać, pozběhnje swojej rucy a swoju błyšćnu hłowu, na to rucy při wutrobnje styknywši a krasniša hdyž-li hdy prjedy praji słowa:

Ja sym bjezhrěšne podjećo.

Nětko wšitcy wědźachu, što wona je, zo je mać Boža sama.

K tutomu wobrazej a swjećećej pozběhuj swojej woči, serbski ludo! Wobhladajće sebi jón wšitcy prawje kedźbliwje!

Je snadź nuzne, jara nuzne, nimo měry wužitne, haj cyle wěšće spomožne, zo zasy naš lud nawuknje lěpje, kedźbnišo, měrnišo, jasnišo, wěrnišo hladać runje na wobraz njewoblakowaneje.

Nam so zda, zo běše naš lud w prjedawšich časach tola bóle podobny njewoblakowanej, bjezhrěšnje podjatej, kaž to dźensa je.

Njechamy porokować, njechamy sudźić, njechamy rozhněwać. To njeby nihdy też podobnjało bjezhrěšnje podjatej samej, jeje cyłej powazy kaž skutkownosći. Tola, wopak by zasy było, nochcymy-li ničo prajić a činić, jako by naš lud mohł bjez wšoho poroka a napominanja swojoho swědomja hladać khroble a farizejscy na swoju čistu, bjezhrěšnu mać. Z kajkej česćownosću spohladuje serbske dźěćo na swoju dobru, pobožnu a maćeri Božej podobnu mać! Bóh dał nam Serbam, zo by prawje wjele tajkich dźěći na tajke maćerje hladać mohło z tajkej česćownosću a lubosću. Mamy zawěšće hišće tajke maćerje. Posoł šwarnu črjódku znaje, kotrež mohłe bjez wšeje bojosće so poklaknyć pola Bernadette a hladać na bjezhrěšnje podjatu, bjez toho, zo trjebałe zatřepotać a so k zemi zwjesć. Mamy pak bohužel też hinajše maćerje, kotrež ani wokomik njebychu znjesłe čistej woči njewoblakowaneje.

Posoł khroble wuznawa swoje krute přeswědčenjo a njepotajene měnjenjo. Přichod našoho ludu njewotwisuje wot hospodarstwa samoho, njewotwisuje wot našich narodnych towarstwow samych, njewotwisuje wot šule sameje, njewotwisuje wot nowinarstwa, našich nalutowarnjow a bankow a tak dale — wězo to wšo sobu liči, ale njerozsudźa — přichod našoho ludu wotwisuje wot tutoho jeničkoho prašenja: Kak stojiš, mój luby, serbski ludo, k tutomu swjećeću njewoblakowaneje? Je to twoja přećelnica, kaž napismo Posołowe rěka, abo nic? Wotmołw mi jasnje a wěrnje! Z tutej jenitkej wotmołwu su wšě druhe wotmołwy sobu zwotmołwjane. Z tutej wotmołwu je wuprajene prašenjo wěry a wuhudane. Z tutej wotmołwu je wučinjene, kak stoji z pócćiwosću mjez našim ludom. Z tutej wotmołwu mamy najlěpši špihel, kajke su serbske swójby a kajka je naša młodźina.

Kaž so cyły swět wjerći wokoło swojeje wóski, tak wjerći so wobstaćo, přichod, zbožo a zbóžnosć našoho ludu wokoło prašenja: Sy, serbski ludo, přećel čistoty abo nic? Posoł zastupuje dale nahlad, zo so po prawym wjele prózdneje słomy młóći w serbskich prašenjach a towarstwach, přewjele debatuje, přewjele to a druhe a tajke a hinajše započina, ale přemało woprawdźe wěrnoho słowa so praji ze sameje bojosće, zo sebi lóze putki do kože nasadźeš. K tutym wěrnym słowam słuša sobu nanajpřěnše: Serbski ludo, budź čisty, hewak sebi ryješ swój samsny row! A wšo ći ničo njepomha, wšo to, štož hewak wukhwaluja jako recepty našoho narodnoho zworodźenja. Jeli naš lud wjacy njecha, njemóže čisty być, jeli njemóže a njecha naša młodźina čista być, jeli njemóža a njechaja naše mandźelstwa a swójby čiste być, jeli naše narodne wóčko wjacy njeznjese napohlad njewoblakowaneje podjateje — potom, woprawdźe, njemějće nam za zło tute słowo, kiž snadź njeje ženje Posoł pisał, potom dowjezće k čeplej a dračej wšo druhe prócowanjo, potom móžemy swój narodne Requiem spěwać na serbskich rowach.

Tuž woswjeć, serbski ludo, 75. wróćnicy wozjewjenja wučby wěry wo bjez hrěcha podjatej swjatej čistej knježnje, kaž so słuša!

A kak so słuša? Nic hinak, kaž wróćo z młodźinu a z mandźelskimi, wróćo ze wšěm serbskim ludom na puće njewoblakowaneje!

Serbske towarstwa, kiž so prócujeće wo swój lud! Do wašoho programa słuša rozwučenjo ludu, zo bjez čistoho žiwjenja njemóže so zdźeržeć a hinka k rowej a byrnjež hišće sto nowych towarstwow nastało a 50 nowych khorhowjow so swjećiło, jeli naš lud jako cyłk njewoswjeći tu khorhow, kiž je najrjeńša a najnuzniša: khorhow njewoblakowanje podjateje.

Posoł woła do ludu bjez přestaća a bjez wodycha: Zhromadź so zasy pod khorhowju twojeje njewoblakowaneje Róžeńćanskeje maćerje! jn.

Politiski rozhlad.

Němskonarodna strona.

W čežkej znutřkownej krisy stoji němskonarodna strona w Němskej. Kaž je znate, je jeje wjednik Hugenberg. Wón je najwótriši njepřećel dotalnoho dojednanja z Francózskej a je mysličku ludowoho požadanja w tak mjenowanym „zakonju swobody“ wumyslił a přewjedł. Hdyž je na runje wotmětym zjězdźe swojeje strony wjetšinu dóstał, je tola runje na nim so wulke znapřećiwjenjo pokazało napřeco joho politicy. Tute napřećiwjenjo je tajkeje wótrosće

nabyło, zo su 9 dotalni němskonarodni zapósłancy z tuteje strony wustupili a traš też swojich wolerjow sobu storhnu. To je hotowe šćěpjenjo tuteje strony a hotowa wójna a revolucija.

Porhynska so wuswobodźa.

W nocy k 1. decembrej je cuze wójsko druhe pasmo wobsadźenoho porhynskoho kraja wopušćiło. Z wulkej radosću je so tute wuswobodźenjo swjećiło. Wosebite wulke swjatočnosće běchu we wuswobodźenymaj městomaj Koblencu a Aachen. Poslednje pasmo hišće wobsadźenoho němskoho kraja ma so hač do 30. junija 1930 wuswobodźić. Tola chce Francózska to wotwisne činić wo přijeću Youngowoho plana.

Češkosłowakska.

Před šesćimi njedźelemi je so nowy sejm wuzwolił. Wot toho časa prócuje so prjedawši ministerski předsyda Udržal nowe knježeństwo wutworić. Dotal z mało wuspěchom. Najradšo bychu wšě katolske strony wuzamknyli a liberalno-čerwjene knježeństwo wutworili. Při tym pak so dla ministerskich sydłow njemóža zjednać. Socialdemokratojo, češcy a němscy, chcedźa najwuznamniše za sebje měć. To pak nochcedźa agrarnicy sobu činić. Zo njebychu čerwjenym napřećo přesłabi byli, chcedźa pak też někotre porjadne strony sobu do knježeństwa měć. Też češku katolsku ludowu stronu. W tutych dnjach ma so rozsudźić, kajke knježeństwo budźe.

Wójna w dalokim ranju.

Na poł lěta staj Ruska a Khina we wójnje mjez sobu. W poslednim času su Rusojo mócnje nadběhali a sylnje postupowali. Wužichu nutřkownu šmjatańcu wulkoho khinskoho kraja a přinućichu jón k jednanjam. Khinske knježeństwo w Mandźurskej je ruske žadanja na dopjelnjenjo starych wučinjenjow přijało. Z tym zda so krwawne wojowanjo skóńčene być. Bolšewikojo runje nětkle někajki zwonkowny triumf trjebaja, kiž by kedźbnosć wotwobroćił wot znutřkownoho fiaska. Přetož kak hubjenje je nětkle w Ruskej za ratarstwo a za wšón lud, wo tym powědaja wbozy němsko-ruscy burja, kotřiž su tutej heli na zemi wućekli. Też češcy burja w Ruskej hotuja so na dompuć. Bóh zwarnuj človjestwo před tutym djabołskim systemom, kiž znamjenja kónc wšeje kultury a wšoho človjestwa. Na strowotu a žiwjenjo milijónow so někotre statysacy z třělbu w rucy žiwja. Před zawjedźenjom tajkich methodow so Khina wobara. Tola khinscy generalojo wšak też sami mnoho hinajši system njewukonjeja.

Z Łužicy a Serbow.

Z **Budyšina**. Z 30. novembrom je wot wyššeje tachantskeje šule, prjedawšoho wučerskoho seminara, wotešoł knjez hudźbny direktor studijowy rada Pischel, kotryž je lětdźesatki z pilnosću a wušiknosću na tutej šuli skutkował a dźěłał. Bohužel dyrbješe hižo někotre tydźenje před postajenym terminom so swojoho powołanja zdźeržować, dokelž bě cyle khutnje skhorjeł. Wón je so stajnje też za naše serbske kěrluše žiwje zajimał a też we wšelakich wosadach nowe zwony z wustojnosću pruhował. Přejemy swědomitomu wučerjej dołhi a zbožowny wotpočink po napinacym žiwjeńskim dźěle. — Na joho městno je stupił studowacy hudźbneje wědomosće, knjez Lachnit, kotrohož je před krótkim knjez rektor Löbmann do nowoho zastojnstwa zapokazał.

— Wyšša klóštra franciskankow je so před něšto časom khorowatosće dla dyrbjała do khorownje „Swjatoho Karola“ w Zhorjelcu podać, zo by tam swoju wohroženu strowotu zasy dóstała. Nětko je so z nowa do swojoho lubowanoho klóštra wróćiła, posylnjena k ćežkomu zastojnstwu mjez knježnami w małym „klóštrku“, kaž Budyšcy Serbja rady praja. — Hižo dlěhe so wo to jedna, zo by so dla njedosahacoho ruma tola dźěl přitwarił, přetož na dlěžši čas je dotalne wobmjezowane bydlenjo njemóžne. Knježny, kotrež njesměďža z domu, a kotrež maja krutu klausuru, so ani we swojim domje skoro wobroćić njemóža. Nětko rěka zo budźa twarić, ale hakle k lětu. Naćisk k nowomu twarej je wot architekta Kucharca, kotryž też pječa nadwjednistwo twara dóstanje. Dokelž do klóštra też na njedźelach wosebje mnozy w blizkosći bydlacy k Božim służbam khodźa, je też nowa wjetša kapała wotmyslena.

— „Jednota“, towarstwo Budyšskich katolikow, přihotuje so na swój adventski wječor. Nochcemy hłuposć a njerozom sobučinić, zo w advenće hižo hody předstajamy, tak zo ma adventski swjedźeń husto wjele bóle hodownoho razu z božodźěśćowym štomom a někotrymi słódko-barbjenymi spěwkami. My chcemy woprawdźity adventski swjedźeń swjećić, w kotrymž adventski duch wočakowanja a přihotowanja a žadanja wěje. Předstaja so nowa dźiwadłowa hra: „Makkabejska mać“, dźiwadło, połne adventskeje, nuzy, na kotrež so mnozy hižo z wulkim zajimom wjesela. Młodźi Jednoćenjo, kotřiž přede wšěm wječor zarjaduja, z cyłymi mocami dźěłaja, zo by so swjedźeń poradźił. Tohodla so wěśće nichtó kać njebudźe, hdyž njedźelu 15. hodownika někotre wječorne hodźinki adventskomu natwarjenju wěnuje w kole Jednoćanow w katolskej towaršni w Budyšinje.

Z **Radworja**. Naše šulske dźěći chcedźa lětsa zasy hodowny swjedźeń za wosadnych a dalšich přećelow wuhotować. Tři hry dyrbja so předstajić. K tomu přińdu hišće rejki, deklamacije a spěwy. Tuž budźe to radny swjedźeński porjad — za cyle tuni pjenjez — a to 15. dec. (3. njedźelu adventa) pola Brylec. Popołdnju budźe za dźěćdow, wowki, šulske dźěći a dalšich hosći hrate, wječor za wšěch druhich. Čisty wunošk je za najnuzniše potrjeby při wučbje postajeny. Kóždy njech naše należnosće wjesele a rad podpjeruje. Nadźijomnje też wjedro rjane wostanje. Tuž na zasywidźenjo pola Brylec!

Z **Konjec**. Radupodawanjo za maćerje wotměje so srjedu, 11. decembra, popołdnju w 2 hodź. w Konjecach na šuli a 1/2 4 hodźin w Smjerdźacej pola Krawcec. Lěkař budźe přitomny.

Z **Pančic**. Radupodawanjo za maćerje wotměje so tu pjatk, 13. decembra, pop. w 2 hodź. w hosćeńcu. Lěkař budźe přitomny.

Z **Delnjoho Wujezda**. Tudomny awtomatiski młyn stoji pod zarjadnistwom „Serbskoho Hospodarja“, so přecy sylnišo wuwiła. W nocy a wodnjo dźěła, a zamóže požadanu muku a mlěte wolijowe wosuchi lědma dodawać. Młynske awto je přecy po puću, muki a druhe twory rozwožujo a žito přiložujo. Kaž słyšimy, młyn zasadnje jenož tukrajne žito přemlěwa. Muki su najlěpšeje kajkosće a so wulkotnje pjeku. Ke kermušam zemlě a rozpředa přez 600 centnarjow pšeńčneje muki. K hodownym pječenju přihotuje so do 2. tysac centnarjow pšeńčneje muki. Muka z tukrajneje pšenicy je runje tak dobra, kaž wukrajna, a k tomu hišće tuńša. „Serbski Hospodar“ chce jenož našomu domjacomu ratarstwu służić, a to też dokonja.

Hł. zhromadźizna sakskich Raiffeisenskich tow.

1. decembra 1929 w Radworju.

Wulkopřekupske Raiffeisenske towarstwo a zwjazk Raiffeisenskich towarstwow wotměještaj swoju lětnu hłownu zhromadźiznu w Radworju.

Knjez wyšši wučeŕ kral wotewri něhdźe w 3 hodź. zhromadźiznu a postrowi mnohich hosći, kaž kk. dr. Hildebranda z Berlina, direktora dr. Schönu z Drježdźan, sekr. dr. Krječmarja a gen. dir. dr. Wicherta. Potom poda předsyda lětnu rozprawu. Bilancy wot 30. junija 1929 a 30. nov. 1929 spózna zhromadźizna za prawo a wuswoji předsydstwo. Jenohłósnje bu wobzamknjene, zo wulkopřekupske towarstwo so z Drježdźansko-tworowym centralnym towarstwom zjednoći, hdźež je 500 towarstwow w cyłku, kaž knjez direktor Wichert we swojej narěči spomni. Knjez farar Wićaz z Wóslinka wupraji w mjenje wšitkich towarstwow předsydstwje a dohladowarstwje wulkopřekupskoho towarstwa

dźak. Předsyda Raiffeisenskoho zwjazka, knjez kantor Šołta z Budyšina, wotewri potom lětušu hłownu zhromadźiznu zwjazka, kotraž běše jara bohaće wopytana. Jenož jene towarstwo Böhlic Collmen pola Lipska njeběše přitomne. Wosebiće postrowi předsyda hižo mjenowanych knjezow, kaž tež kk. direktora ratarskeje šule dr. Schellenberga, wjednika ratarskeje banki Šołtu z Budyšina a kublerja Młynka z Čemjerc jako najswěrnišoho a najstaršoho sobustawa Raiffeisenskoho towarstwa. We swojej narěči pokaza předsyda na něhdušu ratarsku krizu, kotraž hižo wot 1923 traje. Burstwo drje nuznje a bórzy trjeba krajnu (štatnu) pomoc, ale dyrbi so tež při wšěm na to dźiwać, kak móža sebi same pomhać. Ludźo, wosebje měsćenjo, pak dyrbja našich burow podpjerać, a nic sebi z wukraja dansku butru, hollandske jeja a běrny atd. kupować. To je winowatosć kóždoho. Ratarstwo je wulcy zadołżene, 30. junija 1929 na 12,2 miliardow hriwnow. Burska nuza je nuza cyłoho ludu. Tak zjednoćmy so, wojujmy zhromadnje, jedyn za druhoho. Z napjatnej kedźbliwosću sćěhowachu zhromadźeni słowam.

Na to poda předsyda lětnu rozprawu, zdobom pokaza, kak je so Raiffeisenska wěc wuwiła. W lěće 1888 założi so towarstwo serbskich burow. Knjez zapósłanc Kokla z Khrósćic postara so wosebje, zo so burja zjednoćichu. Serbski hospodar, krasnje redigowany wot knjeza fararja Kubaša, powědaše wo nowych ratarskich poměrach, a běše wšitkim z dobrym wučerjom. Bórzy założichu so nalutowarnje, a to lěta 1891: w Khrósćicach, Wotrowje a Łahowje, 1892 w Radworju a Małym Wjelkowje, 1894 w Bukecach, 1896 w Baćonju a 1897 w Minakale. 30. nov. 1903 zjednoćichu so tute towarstwa k podzwjazkej Erfurtskoho Raiffeisenskoho zwjazka pod nawjedom knjeza fararja Jakuba Nowaka w Radworju. Jako městopředsyda wuzwoli so zapósłanc kubleŕ Zoba a zapisowaŕ cyrkw. wučeŕ Pětr Šołta. Khrósćicy a Bukecy přistupištaj k Drježdźanskomu zwjazkej. Kóždolětnje wotmě podzwjazk zhromadźiznu. 1904 w Radworju a w Bukecach. Zwjazk měješe tehdom 558 sobustawow, 648200 hr. dańskich pjenjez a w Erfurće 107260 hr. na dani. 1905 běše zhromadźizna w Haslowje. Raiffeisenski zwjazk a towarstwo serbskich burow, předsyda knjez kubleŕ Jakub Nowak z Wudworja, zapodaštaj w samsnym lěće wosebitu próstwu za nowotwar železnicy wot Radworja do Kamjenca. Na zhromadźiznach pak přednošowachu sławni mužojo wo ratarskim byću a tyću, 1906 założichu w Njeswačidle nalutowarske towarstwo, kotrež so zwjazkej přizamkny. 1910 měješe podzwjazk hižo 820 sobustawow, lětny dobytk běše 5373 hr. a wobrót 2202927 hr. 1913 złoži předsyda, knjez farař Nowak, swoje zastojnstwo, zhromadźizna wuzwoli sebi knj. wyš. wuč. kantora Symanka z Baćonja, kotryž je so potom wosebje w času wójny za towarstwa starał, kaž tež městopředsyda wučeŕ Kral ze Zaréča a zapisowaŕ kantor Andricki. Po namjeće Erfurtskoho zwjazka założi so 28. oktobra 1922 samostatny zwjazk Raiffeisenskich towarstwow za hornju a delnju Łužicu. To běše za serbske hospodarstwo ważna kročel. Tola wěste woršty widźachu w tym někajki politiski strach, a tohodla Berlin a Wrócsław zwjazkej Raiffeisenske towarstwa ze swojich zwjazkow njepuščištaj. Tak dyrbješe so zwjazk jenož na Saksku wobmjezować. Z předsydu bu 1923 knjez tach. wučeŕ Šołta-Budyšski. K zwjazkej słušachu sćěhowace towarstwa: Wotrowske, Łahowske, Radworske, Wjelkowske, Baćonske, Minakałske, Njeswačidlske a Njebjelčanske. 24. novembra 1923 spožći ministerium revidowanske prawo zwjazkej. Knjez Jakub Nebel bu za revisora postajeny a zdobom za wjednika Raiffeisenskeje bankl w Budyšinje. Zamołwitosć za tutu pak přewza wjednistwo Berlinskeje banki. W samsnym lěće nastachu nowe nalutowarske towarstwa, a to w Rakecach, Wóslinku a Zdźěri, 1924 přistupichu Böhlic Collmen pola Lipska, Frauenhain pola Wulkeho Hajna a Gersdorf pola Leißniga, a 1925 Ralbicy. Z nowa nastachu 1925 nalutowarnje: we Wunjowje-Bolborcach a we Worklecach. 1926 přistupi hišće Khwačanske towarstwo a lutowarska banka w Plawnje. Zwjazk měješe potajkim 22 towarstwow a wokoło 2400 sobustawow. Jako nowy revisor bu 1926 přistajeny knjez Albert Měť, rodź. z Worklec.

Dokelž zhonichmy 1926 wo njedostatkach w Raiffeisenskej bancy w Berlinje, njejsmy žane nowe towarstwa założili. Zwjazk měješe 1926: 2100 sobustawow w 20 tow. (k tomu lutowanska banka w Pl. a wulkopřekupske tow.). Tute 20 towarstwow mějachu 1926 211494 hr. dańskich pjenjez, 84768 hr. zamoženja, wobrót běše 5235778 hriwnow. Zwjazk wuda 1926—1929 wosebity měsačny zešiwk za swojich sobustawow. 13. měrca 1929 wobzamkny hłowna zhromadźizna likwidaciju Raiffeisenskeje banki k 1. aprylej 1929. Nětko dyrbješe předsydstwo našeje organizacije z Drježdźanskim zwjazkom jednać. To so sta we wjacorych posedźenjach w Budyšinje, Drježdźanach a Berlinje. Na wurjadnej zhromadźiznje, 29. junija 1929, so jenohłósnje wupraji za zjednoćenjo z Drježdźanskim zwjazkom. Tak přewza ratarska banka w Budyšinje 1. julija 1929 naše towarstwa.

Předsyda pokaza hišće tež na druhe zwjazki, kak so wšudźe w němskim kraju zjednoćuja k cyłkej, a to w Slezskej, Brandenburgskej, Turingskej, Pomerskej, nad Rhynom atd. Sobu najsylniši zwjazk towarstwow budźe w Mnichowje w Bayerskej. Tu założi so 19. decembra 1929 jednotny zwjazk za Němsku. — Knjez předsyda skónči swoju jaru přehladnu rozprawu z přećom, zo bychu naše towarstwa dale dźěłali na křesćanskej podłozy, hic jenož hospodarskoho wužitka dla, ale tež za duchowne kubła w zmysłu wótca Raiffeisena. Knjez dr. Hildebrand z Berlina dźakowaše so zwjazkej a joho towarstwam za swěru, wosebje předsydźe, knjezej kantorej Šołće.

Knjez dwórski rada direktor dr. Schöna z Drježdźan pokaza w dležšej rěči, kak nuzne je towarstwowe žiwjenjo, dyrbimy so skrućić do cyłka, ze jednoćenymi mocami dźěłać w tutym času ratarskeje bědy. Z wutrobnymi słowami postrowi wšitke towarstwa do Drježdźanskoho zwjazka.

Knjez direktor dr. Schellenberger z Budyšina postrowi zhromadźenych w mjenje wokrjesneje direkcije ratarskeje komory.

Knjez kantor Šołta dźakowaše so nětko wšitkim za pomoc a podpjera, wosebje revisorej Mětej a wjednikej Jaešcy za swěrne a swědomite dźěło, dale tež wšitkim sobustawam zwjazkowoho wubjerka a wšitkim za njesebične dźěło w jednotliwych towarstwach. Předsyda přepoda we nadawku a mjenje generalnoho zwjazka w Berlinje plakety z wobrazom Raiffeisen sćěhowacym knjezam: fararjej Nowakej z Radworja, wyš. wuč. Kralej ze Zaréča, wyš. wuč. Šewćikej z Ralbic, kublerjam Manjokej z Lubochowa, Roblej z Čornec, Brojerjej z Wětrowa, Wolfej z Gersdorfa, Cyžej z Kašec, Wenclej z Bronja, Młynkej z Boršće a Šumanej z Łupoje. Diplomy dóstachu sćěhowaci knježa: Rjeda z Wotrowa, Lebza z Khanec, Hančka z Rózanta, Buk ze Sernjan, Ćemjera z Ralbic, Rječka a Delan Jakub z Radworja, Kopyr z Kamjeneje, Jurij Cyž z Njebjelčic, Měrćink z Baćonja, Kita, Zawnik a Nowka z Minakałskoho towarstwa, Rižnaŕ z Łupjanskeje, Šołta z Njeswadličanskoho towarstwa a Korla Grofa z Łahowskoho towarstwa.

Knjez wyšši wučeŕ Kral podźakowa so w mjenje wuznamjenjenych, wosebity dźak wupraji knjezej předsydźe kantorej Šołće za přikładne a swědomite wjednistwo zwjazka.

Na to rozwjaza so zwjazk a přistupi k Drježdźanskomu zwjazkej. Dotalne Raiffeisenske towarstwa (16) we Łužicy wutworichu wosebity wotdźěl w Drježdźanskim zwjazku, pod mjenom „Wokrjesne zjednoćeństwo Raiffeisen“ z wosebitym předsydstwom.

Njech Raiffeisenske towarstwa w našej serbskej Łužicy wutrajnje a spomóžnje dale dźěłaja pod hesłom: „Jedyn za druhoho!“

Njech wšitke towarstwa pomhaja přewinyć tučasne surowe běды ratarstwa. Njech so staraja, zo so serbske statoki zdźerža. „Bóh je z nami, wjedźe nas!“

Župa Michał Hórnik

wotmě po wjacykróćnym wozjewjenju w „K. P.“ a w „S. N.“ swoju nazymsku župinu zhromadźiznu srjedu, 4. dec., popołdnju w 3 hodź. w Pančičanskim hosćeńcu knjeza dr. Rachele.

Wurjadne ćopłe a miłe wjedro, kotrež same hižo wabi do Božeje přirody, za naše wuradźowanja přihódnje ležane městno Pančicy, dokonjane dźěło ratarske — to wšitko njezamóžeše našich Serbow na nohi nastajić, khiba, kaž so praji, druhi raz župan zdobom přeprošuje na kózłopiwo z kołbaskami. To je sobu naša mizera a narodny hłowny hrěch, zo so Serb da za wšo prjedy zahorić, hač za wopyt a dźěło za swój narod, potajkim za swoje samsne najwažniše zaměry.

Kak často nazhonimy, zo je zala khopata połna, hdyž dźe wo móšnju na posedźenjach wjesnych nalutowarnjow, abo hdyž su ratarske kasina abo wojerske towarstwa — boždela pak njekhodź, luby přećelo, do swojich za swój narod ważnych zhromadźiznow, tu mohł skhorjeć na khorosć: mjeno dobroho Serba!

Mamy advent. Naš basnik je nam wopisał tak krasnje naš zadwělny serbski advent — a Pančičanska zhromadźizna bě dobra ilustracija za to. Naš lud woła, stona, žada za wumóženjom a wumóžnikom ze stotoreje nuzy. Wšě naše jednanja, prócy, dźěła, starosće pokazuja nam naš serbski advent: čas ćmowy a tyšacy. Krawimy z telko ćežkich ranow a tajcy su, kotřiž so hišće wjesela nad tym, zo wbohi lud stona, krawi a pozdatnje wukrawja. Haj, sami k tomu přinošuja: swoju serbsku zemju předawaja, swoje samsne dźěći swojej serbskej narodnej maćerćy wotcuzbnja, běhaja za cuzym, město narodnych počinkow pokazuja nam a njepřećelej naše njepočinki: nabožne a narodne wotemrěwanjo, njepóćiwosć a njehańbitosć, wulcyčinjenjo a wopiłstwo při wšej khudobje, hońtwa za wužiwanjom a lutym dyrdomdejom město khutnoho a krutoho dźěła.

Tola też našomu ludej swěći adventska hwězda: hwězda jasna, knježna krasna, a na městnje Marijneje Hwězdy, w našim (?) klóštrje wotmě župa swoju skhadźowanku a dyrbjeli, město do Khrósćic abo druhdźe časćišo tu runje so serbske zhromadźizny wotměć, nic klóštrskoho piwa dla, ale zo bychmy tutu twjerdu a hruzlojtu zemju wopłodźili a wokhłodźili ze serbskej rjosu. Tudy je nam wušoł Ćišinski, tudy naš Mikławš Andricki. Snadź so nam poradźi, tule nimale zhubjenu posiciju, tak strašnje wohroženu zemju nam zdźeržeć, hdyž je tola naša.

Župan měješe nadawk, podać třoju rozprawu: tu wot hłowneje zhromadźizny Domowiny w Małym Wjelkowje 21. apryla, rozprawu wo zajězdźe katolskich Serbow do Prahi a wo wobdźělenju na tamnišich lětušich jubilejnych swjatočnosćach a skónčnje wo wurjadnej nazymskej zhromadźiznje w Budyšinje 13. nazymnika w Serbskim Domje. Cyła kopica jednańskich dypkow a namjetow měješe so rozpominać. Maja tola župy wosebity nadawk, wobzamknjenja Domowiny, potajkim našeje towarstwoweje centrale, kaž škričkarnje popadnyć a jako pomocne transformaty tutu narodnu energiju přenjesć do jednotliwych towarstwow. Kak pak to zamóža, je-li zwisk přetorhnjeny? Za župy je znutřkowne towarstwowe žiwjenjo to najwažniše, zo so namjety, postajenja atd., wot centrale wukhadźace, předźěłaja do narodnoho pruda, a nam přińdźe narodny woheń a rozswětlenjo. Podłožk wšoho hospodarjenja su strowe financy, tuž płaćće porjadnje a woprujće rad za narodne zaměry! 10 procentow župinych dokhodow ma so župje wot centrale wróćić. Bjez pjenjez też dźiwy skutkować njemóže.

Wupisane je myto za dobry serbski dźiwadłowy kruch. Kak rjane polo dźěławosće wotewrja so tu za młode mocy, też tajke, kotrež wyše šule wopytałe njejsu! Njedajće swojim towarstwam podarmo wołać! Štóž njeje z was zapřehnjeny tak kruće do narodnoho dźěła abo so wotwlakuje, może tu swoje mocy z lohkej prócu stajić do narodnoho dźěła. Župa wočakuje a so wšće nadźija, zo bórzy wjacore dobre, jadriwe narodne dźiwadłowe kruchi wohladaja dźeń swětła.

Jako za nas ważny namjet hłowneje zhromadźizny Domowiny so wuradźeše a skhwali, zo ma so předsydstwo towarstwa swj. Cyrilla a Methoda poprosyć, zo by dotalnu nalutowarnju a posmjertnu pokładnju Domowiny, kiž so našej župje přewostaji we Wjelkowje, do swojeje režije wzało.

Jako dalši dypk dźeńskoho porjada poda knjez wyšši wučeŕ a šulski wjednik Wjerab z Budyšina swój přednošk. Tutón jednaše wo jara načasnym temaće: naš čas — joho ćeže a nadawki za jednotliwoho z nas. Dźensiše nabožne, narodne a hospodarske poměry a joho wučby za nas — to wšitko w zhromadnym wobrazu wožiwichmy. Nadźijomnje změjemy wjeselo, načasny přednošk w „Posole“ wočišćany wohladać. Też na tutym městnje knjezej rěčnikej za joho prócu kemšacy dźak!

Dalši předmjet běchu wólby do Serbskeje Ludowe Rady. Wuzwolichu so po rjedźe sćěhowacy knjeza: jako 1. knjez kubleŕ Mikławš Just w Jasenicy; jako 2. knjez kubleŕ Jurij Łusčanski a jako 3. knjez kubleŕ Jurij Cyž z Njebjelčic. Z tym je župa zrozemjenjo pokazała, zo chce też hospodarske interesy w Radźe zastupjene widźeć. Nadźijomnje to serbske ratarstwo z dźakom přijima.

Předpołoži so też prostwa, kiž ma so ministerijej zapodać, zo by serbska wučba w našich šulach była obligatoriska, to rěka, wot ministerstwa kruće předpisana. Też ma so na pädagogijomaj w Drježdźanach a Lipsku za kandidatow serbska wučba podawać. To je tak ważna wěc, kiž sama za so rěči a naš lud ma tu składnosć, přede wšej zjawnosću pokazać, kak wón wo tym mysli, zo tutu prostwu podpisa. W kóždej wsy budźa so podpisma hromadźić a knježa wjesnjanosća budźa tak přećelniwi, zo wobkruća, zo su podpisma prawidłowne. Podpisać maja wšitcy wólbnokmani, potajkim wot 20. lěta.

Zhromadźizna njebě hišće skónčena, hdyž dyrbješe župan ważnych winow dla woteńć.

Zymski čas je najpłódniši za narodne towarstwowe dźěło. Tuž woła župa swoje 45 přidružene towarstwa ke khutnomu a krutomu dźěłu.

Napinace dźěło, nic jěra kritika za piwnym blidom, je prawe lěkarstwo za naš čas. Hdyž serbske towarstwa stoja na straži, hdyž wone swoju winowatosć dopjelnja, potom nas njepřećel njepřemoži. Jeli pak towarstwa spja a zapraja, potom je kónc a swjatok z nami.

Towarstwa su žro a jadro našoho wobstaća, su naša falanx, su twjerde, njepowalne stołpy narodnoho twara. Hdyž tute khabłaja, dyrbi so twar sypnyć. W tym tči zamołwjenjo a ważnosć skutkowanja našich župow.

Jurij Delan, farař.

Z cyrkwje a swěta.

Z vatikanskoho města. Kaž nowina „Messaggero“ zdźěluje, budźe so Swjaty Wótc přez 8dnjowske privatne exercicije na 50. wobeńdźenjo swojeje primicy přihotować, a to wot 8.—14. decembra. Tak naš Swjaty Wótc wšěm wěriwym z dobrym přikładom doprědka kroči. —

Sekretar kongregacije swjatoho officija je bamžej zapisk zakazanych knihi přepodał. Kardinal Merry del Val je sam dźěło wobstaral, kotrež je 560 stronow wobšěrne. Pódla kanonow, so na zakazane knihe poćahowacych, wopřija powšitkowne prawidła, wěc nastupowace. We wosebitym přispomnjenju je na to pokazane, zo tute předpisma za zakazane knihe też za orientalske rity płaća. Ličba z mjenom mjenowanych zakazanych knihi je 5000. Su z křižom abo z hwězdu woznamjenjene, po tym, hač su na swjatočne wašnjo abo „dóniž njejsu wuporjedźane“ zasudźene. Po bamžowskim dekreće je kniha Němca Ernsta Michel „Politik aus dem Glauben“ zasudźena dla laizistiskich a modernistiskich zmylkow. Spisowaćel wobdźěli so w poslednim času na hibanju „katolskich socialistow“.

Kongregacija za orientalsku cyrkeŵ je wot Swjatoho Wótca nadawk dóstała, prawiznisku knihu za uněrowane narańše cyrkwje wudać. Założenej studinej komisiji předstoji kardinal Sincero, k njej też přisłuša rektor ruskoho seminara, kaž też president bamžowskoho orientalskoho instituta, titularny biskop dr. Herbigny.

Kalabriska biskopska konferenca je Swjatoho Wótca prosyła, zo by wón přeswědčenjo cyrkwje wo ćělnym přijeću najzbóžnišeje knježny Marije do njebjes jako dogma wozjewjał. Wot tajkoho dogma wočakuja biskopja mócny pohib k polěpšenju žónskoho splaha w křesćanskej póćiwosći. —

5. hodownika poda so italski kral, přewodźany wot ministra zwonkownych należnosćow a někotrych druhich hódnosćarjow do Vatikana na prěni wopyt pola Swjatoho Wótca. Žadni hosćo přijědźechu w sedmich awtomobilach. Lud strowješe kralowske wozy z wulkim zapalom. Při wrotach do vatikanskoho města witaše nětčiši zarjadnik Seraphini kralowskeju mandźelskej. Bamžowa garda wopokazowaše hosćom wojeńske česće a bamžowa kapała piskaše kralowsku hymnu. Swjaty Wótc přija swój wopyt w trónowej sali Vatikana.

Nuncius Pacelli dóstanje w přichodnym konsistoriju skónčnje jomu hižo dawno přilubjene powołanjo do swjatoho kolegija. Wón běše před krótkim w Romje pobył, je pak so zasy do Berlina wróćił. Přinjese wotwołanske pismo sobu a přepoda je pola pruskoho knježeństwa. Wo wosobje nowoho nuncia za Berlin njeje hišće ničo znate.

Romski wulkotwornik Spinelli dari Swjatomu Wótcej 20 šijacych mašinow, zo by je Swjaty Wótc na potrěbne dobročinske instituty rozdźělił.

Němske knježeństwo přepoda Swjatomu Wótcej jako jubilejny dar krasny serwiz na swjedźeńske blido, wobličeny na 60 hosći. Serwiz wobstoji z 500 jednotliwych dźělow. Je wosebje za bamža zhotowjeny. Kóždy kruch je z ruku molowany. W mustrje ma so po znatym čerwjenym serwiju krala Bjedricha II., znatoho pod mjenom „Staroho Frica". Dźěło bu dokonjane w Berlinskej statnej manufakturje.

Němska je w lěće 1928 přez štyri a poł milijardow hriwnow za alkoholske napitki wudała. Na hłowu wobydleństwa wučinjeja wudawki za wino 8,14 hr., za piwo 53,25 hr., za palenc 13,13 hr. Tobakowe dawki wučinjachu na hłowu wobydleństwa 13,78 hr. K tomu přińdu hišće wudawki, hobrske wudawki za tobaki same a za jich předźěłanja. By-li so lud w piću a kurjenju wobmjezował, što by so potom za nalutowane pjenjezy wuwjesć hodźało. Kraj by mohł bydlenjow dosć natwarić za tradace wobydleństwo, rjemjeslnicy bychu měli dźěło a zasłužbu, ličba njespokojnych človjekow by so wo wjele pomjeńšiła.

Pólska. Kardinal a primas Pólskeje, arcybiskop dr. Hlond, bě so w lětadle do Roma podał, zo by so na posedźenju kardinalskoho konsistorija w Romje wobdźělił. Na dompuću pak měješe małe njezbožo, kotrež bohudźak hišće zbožownje wotběža. Lědma běše lětadło w Bjenatkach so k dalezlětej pozběhnyło, skóncowa so motor, tak zo dyrbješe lětać hnydom zasy k zemi přistajić. Wón njemóžeše so hakle do přistawa wróćić, ale hnydom na Lidźe so z wysokosće 8 metrow k zemi pušći, při čimž drje bu lětadło wobškodźene, tola pućowacy buchu před njezbožom wukhowani. W druhim lětadle nastupichu puć do domizny.

Španiska měješe w Barcelonje swój misijonski kongres. Na 10000 wosobow so na nim wobdźěli. Na skóńcacej zhromadźiznje wobdźěli so na 20000, też kralowska swójba bě přitomna. Rěčnik praji mjez druhim: Kataloniskej je na španiskim misijonarje wjacy ležane hač na swojimi překupskimi pućowacymi. Španiska měješe junu wulkotne misijonstwo. Južna (łaćonska) Amerika a Filipiny rěča po španiskim jazyku. Misijonstwo so zhubi we 18. a 19. lětstotku, w časach liberalisma. Dźensa počina so zasy pozběhować.

Mexiko dósta nowoho arcybiskopa, Paskala Diaza, dotalnoho biskopa w Tabersko. Nowy arcybiskop krajneje načolnicy je sobustaw jezuwitskoho rjadu. Arcybiskop Orozco je do wukraja wućahnył, dokelž njecha joho knježeństwo dale jako biskopa připóznać. Wón knježeše wot lěta 1926 sem potajnje w staće Jalisko. Z khowankow wudawaše swoje pastyrske listy, namołwješe wěriwych k dalšej wutrajnosći a k swěrje napřećo Bohu a swjatej cyrkwi. Wězo su jomu to dotalni mócnarjo jara za złe wzali. — Nowy wukaz presidenta Portes Gila dowola wukrajnym duchownym přistup do kraja, dóstanu drje też bórzy dowolnosć, zo smědźa měšniske dźěła wukonjeć. Kołopis znutřkownoho krajnoho ministra wobkručuje, zo ma knježeństwo kontrolu nad cyrkwinskimi twarjenjemi. Knježeństwo ma też ličbu duchownych postajić, tola nic ličbu biskopow, też nima so měšeć do wukubłanja měšnikow. Zakonje kraja Taberskoho, kotrež žadaja, zo maja měšnicy so woženić, maja so jako njepłaćiwe zběhnyć. Bože służby wotdźerżuja so zasy w 858 cyrkwjach.

Što praji Swj. Wótc wo exercicijach?

„Exercicije", tak praji Swjaty Wótc, „sčinja človjeka we joho znutřkownym cyle nowoho. Moje nowe přeće je, zo bychu so exercicije dale a bóle rozšěrjałe, a zo bychu domy za exercicije, byłe woprawdźite symjenišća dospołnoho, křesćanskoho žiwjenja, a jich ličba dźeń a bóle so přisporjała."

A jedyn šědźiwy biskop piše tole wo exercicijach: „Jich najdrohotniši płód je lubosć a pokoj wutroby: pokoj a radosć we Swjatym Duchu."

Advent tu zasy je. Adventske zwony zwonja. Što wone přinošuja? Pokoj a radosć! Dobywaj ju sebi přez exercicije. Abo maš před sobu ważne rozsudźenja? Runje potompodaj so do samoty exercicijow a namakaš tón prawy puć.

Wšelčizny.

Štó by dobył? Prawiznik, kotryž njeběše duchownym, wosebje klóštrskim, přećel, chcyše Abrahama a St. Klara pošćipać, wopraša so joho w towarstwje: „Što měniće, knjez pater; hdy byštaj duchowny a čert hromadźe skoržiłoj, kotry by dobył?" — Abraham wotmołwi: „Ja měnju, bjez dwěla čert; přetož tón ma najwjacy rěčnikow na swojej stronje."

* * *

Kak na času je? Abraham a Sancta Clara, sławny Winski prědar, dźěše něhdy přez wjes w Nižo-Awstriskej a wopraša so muža, kotryž w khěžnych durjach stoješe: „Knježe, njebyšće mi prajić móhł, kak na času je?" Tón muž, wjesny předstojićer, pak njeběše duchownym přećel a wotmołwi: „Nětko je runje hodźina, hdyž wosoły k napowanju du!" — Abraham pak měješe hibity jazyk a naspomni jomu raznje: „Tak, a wy tu hišće stojiće?" Cyły čerwjeny do wočow, zhubi so muž do swojoho domu.

Towarstwowy powěstnik.

Budyšin. Młoda Jednota: Knježny maja jutře njedźelu, 8. dec., pop. 1/24 hodź., měsačnu zhromadźiznu w Serb. Domje.

K dźensišomu čisłu „K. P." přileži zapisk zběrki knihow serbskich spisowaćelow, kotrež so ke kupowanju jako hodowny dar poručeja.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1929.

Budyšska wosada. Kk.: 684. 685. z Budyšina: Jurij Rab, Jurij Šenkař; 686. z Insbruka: stud. phil. Pawoł Hórnik. **Njebjelčanska wosada.** Kk.: 687. 688. z Njebjelčic: Józef Just, Madlena Šołćina; 689. ze Serbskich Pazlic: Jan Dźisławk. **Baćońska wosada.** 690. 691. ze Sulšec: Madlena Kneblowa, Jurij Čornak; 692. z Now. Łuźca: Jakub Šejda; 693. 694. z Baćonja: Jurij Kral, Korla Wilhelm; 695. z Prěčec: Jurij Šrama; 696. 697. z Haslowa: Jurij

Hendrich, Marja Zmijec; 698. z Ćěškec: Hańža Wjacsławkowa. **Khrósćanska wosada.** Kk.: 699.—701. z Khrósćic: Michał Bjeńš, Hana Frenclowa, Jan Wjesela; 702.—712. z Jaseńcy: Hańža Čornakowa, Mikł. Kral, Jurij Nowak, Michał Nowak, Mikł. Pječak, Jakub Šanda, Hendrich Šäfer, Mikławš Šołta, Marja Šołćina, Pětr Šwejda, Jurij Wjesela. 713. z Łuha: Hańža Suchowa; 714. z Worklec: Jakub Brankačk, 715. 716. z Hórkow: Marja Hrjehorkowa, Mikł. Hicka; 717. z Now. Bóšic: Jakub Dźisławk; 718. ze Smječkec: Michał Krawza; 719. z Wudworja: Jakub Čóška; 720. 721. z Jawory: Hana Čórlichowa, Marja Kórjeńkowa; 722. z Pančic: Jakub Wrobl; 723. 724. z Kukowa: Michał Lebza, Mikławš Lebza.

Sobustawy na lěto 1928.

1129. M. D. ze Ž.

Dobrowólny dar za Wosadnik.

Knj. Hana Čórlichowa z Jawory 2,50 hr.

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 5. decembra 1929.

Ćelata (519): 1) 78—83. 2) 71—76. 3) 64—68.

Swinje (292): (přez 300 pt.) 1) 72—74. 2) (240—300) 70—72. 3) (200—240) 66—68. 4) (160—200) 63—65.

K hodownomu swjedźenjej:

Najwosobniše wosuški

wšelake družiny, **z rózynkami, mandlemi a z makom,** po wšelakich płaćiznach.

Słódne samopječene poprjancy a kuski na štom

brune a běłe.

Najlěpše muki a přidatki

za domjace pječenjo

poručuje

Pawoł Tryčk

wosobna pjekarnja a konditorna

w Khrósćicach.

Dalokorečak: Pančicy 284.

Telefoniske skazanki so rad přijimuja a swědomiće wobstaraja.

W Budyšinje zetkamy so

w kofejowni Lehmann

na Serbskej drózy 8.

Najsłódniše konditorske pječwa

Wosebitosć: Torty jako dar při wšitkich składnosćach.

Wšědnje popołdnju a wječor koncert.

Swob. Zjednoćeństwo kat. wučerjow serb. Łužicy

změje **srjedu, 11. decembra 1929** popołdnju 1/2 4 hodź. swoju **4. porjadnu zhromadźiznu** w „Herbskej grychće“ w Khrósćicach (ważnych winow dla **nic** w Njebjelčan wosadźe). Na dnjowskim rjedźe steja wólby. Přednošk změje knj. šulski wjednik a kantor Renař. **Předsyda.**

Vogtlandske Madras- **gardiny,**

přikrywy na sofy, łoža, blida a diwany, wóskowanki, łožowe šaty

J. Erler, Budyšin

Zwonkowna lawska hasa 10

— Posłužujemy serbscy. —

Marja Runge

wumjełska wušiwarnja za paramenty

w Budyšinje, Lubijska droha čo. 9

poruča so k zhotowjenju a k wuporjedźenju wšitkich **paramentow, ryzwow, pluvialow a khorhowjow.**

Wšě čišćerske wěcy

wuhotuje derje a spěšnje

Donnerhakec čišćerńja.

Meble

Jstwy za knjezow bydlanske jstwy spanske jstwy

z dobroho drjewa a napodobnjene

Kuchnje, rjane mustry wot **145** hr.

Też jednotliwe meble

Dobre dźěło, tunje płaćizny!

Płaćenjo po dźělbach!

Při hnydom zapłaćenju wysoki rabat

Pawoł Handrik

Budyšin

Kamjeńtna dróha 32

při Drjewowych wikach

Serbski Hospodař

ratarske wulkowikowanske towarstwo z wobm. ruk. w Budyšinje. Tel. 3590

Poskićamy wšě hnoje, brikety a češke wuhlo też po mjeńšich dźělbach.

Naš automatiski młyn w Delnim Wujězdźe

tel. čo. 13

podawa najlěpšu pšeńčnu a ržanu muku, kotraž so wuběrnje derje pječe, wšě družiny grisa, wotrubow a šrótu, mlěte wolijowe wosuchi, předewšěm lany, kokosowy a koruškowy (Erdnußkuchen), wšě nětko w najlěpšej připóznatej kajkosći a po tunich dnjowskich płaćiznach.

Konjace nožicy

česaki za nožicy

toči swědomiće

J. Hampel

Kotołska hasa 11.

Vogtlandske wumělske **gardiny**

kupujeće stajnje tunjo pola

Kurt Erler w Budyšinje

jenož na žitnych wikach 11

napřeco „Złotej hwězdźe“.

Serbska ludowa banka w Budyšinje

Filialcy we Wojerecach a w Khoćebuzu

Agentury: **w Khrósćicach** pola knjeza **M. Čornaka,**

w Kulowje pola knjeza **Oty Bulanka,**

w Rakecach pola knjeza kantora **J. Rjelki**

Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy zapołožować na knižku a zběhać po potrěbnosći.

Zadanja pjenjezy ze 6—9 procentami

Telefon 3506 a 3507.

Na **Adventski wječor,**
wobstojacy z deklamacijow, rěčnoho khora, nowych spěwow a z dźiwadła **„Makkabejska mać“**, wuhotowany wot Młodeje Jednoty, młodźeńcow a knježnow, **njedźelu. 15. decembra,** wječor 1/28 hodź., w „Katolskej towaršni“ w Budyšinje. přeprošuje **Budyšska „Jednota“.**

Při hodownym kupowanju přizwolu na wšě wěcy
10 % spustka
při hnydomnym płaćenju.
Hilger, Lotzowa dróha 20. Žane klamy.

Wupruhowane, dobre družiny nanajtuńšo
Hilger w Budyšinje
jenož Seminarska dróha 2.
Wołóženjo płaćenja kaž dotal

Ložowe poćehnjenja, wupjerki, płachty, přešiwanki, ruby na blida a tafle, trjenja, trěwki, rólowanske płachty, nósniki, fale, normalne a podšite šaty, zwjeršne košle, pjerjo a moški.

Po mnoholětnej, z dowěru na Boha a z wulkej sćerpnosću znjesenej khorosći zemrě štwórtk, 28. novembra, ze swjatymi sakramentami husćišo domawobstarana, do Božeje wole podata w starobje 40 l. 2 m. 29 d. moja luba mandźelska, naša mać

Hana Šewčikowa
w Nowym Dworje.

Jeje ćěło podachmy njedźelu, 1. dec., swjećenej zemi našoho wosadnoho pohrjebnišća. Wšěm, kotřiž drohej zemrětej za dołhe časy jeje khorosće lubosć wopokazowachu, wosebje miłosćiwym sotram w Kamjeńcu, Rjebišec a Młynkec swójbomaj w Khanecach, kotraž poslednja ju tež k rowu wjeźeše, na pustych wječorach a hewak za jeje dušu so modlachu, tež přewodźerjam a nošerjam

wutrobne „Zapłać Bóh tón Knjez“

wuprajamy a poručamy dušu droheje wotemrěteje křesćanskim modlitwam.

W **Nowym Dworje**, na dnju pohrjeba.

Hłubokozrudźeny mandźelski z dźěćimi.

Po Božej swjatej woli zemrě ze swj. sakramentami domawobstarana naša lubowana mać, přichodna mać a wowka

Hana zwud. Lebzyna
rodź. Čornakec ze Serbskich Pazlic

w starobje 72 lět a bu štwórtk tydźenja při stronje swojoho mandźelskoho w Njebjelčicach swjatočnje pokhowana. Wšitkim, kotřiž su ju w jeje dlěžšej khorosći wopytowali, na pustych wječorach so za jeje khudu dušu modlili a w tak bohatej ličbje k rowu přewodźeli, wuprajamy z tutym naš

najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh luby Knjez“!

Jeje dušu poručamy do modlitwow wěriwych.

W **Serbskich Pazlicach**, 28. novembra 1929.

We hłubokej zrudobje
Smolic swójba.

Wróćiwši so wot rowa mojeje horcolubowaneje mandźelskeje, lubeje maćerje, mojeje njezapomniteje dźowki, našeje přichodneje dźowki a sotry

Hańže Vickoweje rodź. Zyndźic
na Horje,

kotraž je w 26. lěće žiwjenja ze swjatymi sakramentami derje wobstarana zańdźeny pjatk cyle njenadźicy při porodźe ze swojej dźowčičku **Madleńku** do wěčnosće wotešła, wuprajamy wšěm přećelam, znatym, nošerjam, kaž tež wšitkim, kotřiž su za zemrětu na pustych wječorach so modlili a ju w tak bohatej ličbje k rowu přewodźeli, wosebje wjeledostojnomu knjezej kapłanej Hórnikej, za wšu wopokazanu lubosć w poslednich hodźinach jeje žiwjenja, naš

najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh tón Knjez“!

Na Horje, w Haslowje a **w Nowych Bóšicach,**
na dnju pohrjeba, 3. hodownika 1929.

Hłubokozrudźeni zawostajeni.

horje tam w rózku plěsniło! Wěš też něšto ze žiwjenja swjatych, wosebje tych swjatych, kotrychž wopomnjeco so runje w tutym tydźenju swjeći? Haj, snadź runje to, štož sy na prědowanju nazběrał. Potajkim mi prawje daš, zo hišće khětro mało wěš z cyrkwineje liturgije.

Liturgiski Serb — nowa móda — je tajki, kiž je žiwy, kiž so modli a kiž wopruje ze swojej cyrkwju.

Smy započeli nowe cyrkwine lěto. Jako dobry křesćan njesmě za tebje sylvestr a swětne Nowe lěto jenož same płaćiwe a rozsudne być, ně, jako dobry křesćan dyrbiš też w cyrkwinym a z cyrkwinym lětom znajmjeńša runje tak derje wutrjechić a žiwy być kaž z twojim woblubowanym swětnym.

Što pak woznamjenja za prawoho křesćana cyrkwine lěto?

Zasy je Bóh před nami kaž wulki persiski tepich wupřestrěł bohatstwo skutka swojoho wumoženja. Zasy je kaž z połnoho žórła swojich hnadow wulinył do našich dušow swoje wumožeńske hnady a dobroty. Što je wšo w jenym tajkim cyrkwinym lěće samym zakhowane na bohatstwach a hnadach Božeje wučby, hnady, namołwjenja, natwarjenja, myslimy sebi jenož na swjedźenje, Bože mše, sakramenty! To bě, jako by žiwjeńska Boža rěka ćečiła a so hibała w mystiskim ćěle, swjatej cyrkwi, kaž krew ćeči w našim ćěle.

Cyrkwine lěto — to je šulske lěto w Božej wukubłańskej šuli. Bóžski wukubłar a wučeŕ nas na jene lěto přijima do swojeje šule. Zaměr a docpěch joho wučeńskoho systema a joho metodiskoho wukubłanja je, kaž sam praji raz: Zo bychmy žiwjenjo, joho Bóžske žiwjenjo w sebi měli, a to, zo bychmy je nadobnje měli. Na nami jenož je a wot nas wšitko wotwisuje, zo smy pilni a powučni šulerjo.

Cyrkwine lěto je za našu dušu tosame, štož zahrodniske lěto za štomik w zahrodcy. Też tu wožiwimy tesame štyri lětne počasy. Też tu su łopjena, kćenja a maja so na kóncu lěta pokazować bohate płody a zróst našeje duše w jenym cyrkwinym lěće ma tosame woznamjenjeć, kaž pola štoma lětne kolesko.

Njesměmy pak jenož myslić na swoju dušu. Cyrkwine lěto ma za nas hišće druhi, skoro wjetši zaměr. Cyrkwine lěto je žiwjeńske lěto mystiskoho, potajnstwowoho Khrystusa. Stawizniski Jězus z Nazaretha bě, kaž wěmy, 33 lět žiwy.

Mystiski Jězus pak je hižo nimale dwaj tysacaj lět mjez nami žiwy.

A na tutym joho žiwjenju mamy podźěla. Wšak smy stawy joho ćěła. A to je za nas najrjeńši wupłód cyrkwinoho lěta, zo mamy z mystiskim Khrystusom we joho cyrkwi sobu žiwić joho woprawdźe Bóžske žiwjenjo.

Praj mi nětko, luby čitarjo! Sy hižo sebi myslił na to, što ma cyrkwine lěto za tebje wšo woznamjenjeć? Sy so raz hižo do tutych mysličkow połnje zažiwił? Móžeš potajkim wo sebi rjec: Ja znaju cyrkwine lěto? Haj, po protycy a to też hišće popołojčnje. Liturgiski wobsah pak je za wjele z nas kaž potajna kniha ze sydom pječatami.

Tuž spóznaj, luby bratřiko, zo maš cyrkwine lěto tak rjec sobu žiwić. Ty njejsy jenož w cyrkwinym lěće žiwy a bywaš lěto starši z nim. Ně, ty maš tak rjec na sebi cyłe cyrkwine lěto přeżiwić. Ma być twoje dušine a žiwjeńske lěto. Te druhe, tak mjenowane swětne lěto, ći dundr mało pomha. Nic jenož, zo prajiš, zo z kóždym lětom hłubšo do doła zalěžeš. Ně, často njewostawa při dołhu na kasach a pola nahrabnych pjenježnikow, ty samo napraskaš mešant wjele dołha pola twojeje njebjeskeje nalutowańje.

Tuž budź rozomny a mudry! Wohlej so do tajkoho lěta, kiž jenož nowe starosće a nowe hubjeństwo a mjerzanjo za tebje woznamjenja a praj: Wot nětka činju po Posołowym recepće a počinam sebi cyrkwine lěto bóle važić.

Tři myslički ći Posoł pod pažu sunje na puć do nowoho cyrkwinoho lěta.

1. Zažiw so prawje do jednotliwych cyrkwinskich počasow a wotrězkow! Přińdźe zasy nowy wotrězk, kaž nětkle swjaty advent, potom dyrbiš kaž dobry hračk na klavěrje so do ducha tutoho časa prócować ponurić a cyle zamyslić. Kaž widźiš, zo je měšnik při woporje Božeje mše hinak zdrasćeny, tak maš też swoju dušu nowu drastu, adventsku drastu woblec.

Twój rozom dyrbi won z ducha kermušow a staroho lěta. Wón ma adventske mysle zběrać a z nimi so přećelić. Hlej, tohodla Posoł wo tym pisa. A k tomu służa tak mjenowane bóle nabožne nastawki na prěnjej stronje, byrnješ wšelacy měnili, zo to njedosaha. Hdyž sebi jenož to spomjatkuja, jim zawěsće dosaha.

2. Swjeć wot nětka lěpje a horliwišo njedźelu! Přečitaj sebi w nowym Krajanu, što pisa wo rozbitej njedźeli. Njedźele cyrkwinoho lěta su woršty a rjady cyłoho lěta. Je dźerža a wudźerža. Njedźelne wučby, njedźelne hnady, njedźelne wobrazy zmij sebi sobu do tydźenja! Tohodla wšo wotwisuje wot toho, kak ty njedźelu swjećiš, kak sy był přitomny Božej mši, kak sy posłuchał na Bože słowo, kak sy njedźelske popołdnjo přeżiwił.

Štóž jenož zwjeŕšnje a z nawučenja njedźelu swjeći, nima wjele wot cyrkwinoho lěta a skónc swojoho zrudnoho žiwjenja njewě, čohodla je po prawym žiwy był. Njeje to najzrudniši facit, najzrudniši wukónc žiwjenja tajkoho Serba, kiž dyrbi sebi na swojim smjertnym łožu wuznać: Haj, čas žiwjenja sym prózdnu słomu młóćił. Wjele pluwow, mało kłóskow a zorna! Njedźela ma za tebje być tuk a wutk, žro a jadro twojoho žiwjenja. Telko dyrbiš sebi z njedźele nahromadźić, zo móžeš derje žiwy być znajmjeńša cyły tydźeń. A hdyž so to stanje 52 njedźeli za sobu: Kak rjane, płódne, bohate a zbožowne cyrkwine lěto potom sy přeżiwił! Potom sy hakle tón pilny a dobry wotročk, kotrohož Knjez khwali.

3. Štož su za rostliny włykniny (cale), to je za tebje křesćanski dźeń! Knjez praji we swojim prědowanju na horje: Kóždy dźeń ma swoju wobćežnosć. „Jutře“ so same za so stara! Twój nadawk ma być, zo sebi zestaješ prawy, rozomny, płaćiwy dźeński porjad pod wjednistwom cyrkwje. K tomu słuša dobre a jadriwe, žane zaspańske, rańše a wječorne modlitwy.

Nětkle je swjaty advent! Posoł njech ći trochu pokaže, kak maš to činić. Prěni pokiw! Pěstuj w sebi a wokoło so adventskoho ducha! Advent je ćichi. Pomina mje k nutřkownomu žiwjenju, tak rjec pola sebje zastupić. Přestaj sebi adventsku hwězdu, swjatu knježnu, hladaj jej do wutroby! Advent je spěwny čas. Ma sobu najrjeńše kěrluše. Khodź na jutrnje a spěwaj naše rjane adventske kěrluše a też doma! Advent je čas wočakowanja Božoho dźěsća. Tuž wobkhadźuj wjele z dźěćimi, wosebje z twojimi dźěćimi w advenće a wuč je, kak maja za Bože dźěćo přihotować rjane bydło, žanu hródź.

W prjedawšich časach je słušało, zo ludźo wurězowachu sami a zestajachu sebi swoju „swjatu hródź“, twarjachu sami sebi Boži narod. To mócnje přinošowaše, adventskoho ducha w sebi płodźić. Wo tym chce Posoł druhi raz pisać.

Druhi pokiw! Wječor, nóc je znamjo swjatoho adventa. Wšak spěwamy wo „nocach“, zo wočakowachu Zbóžnika „wótcy w starym času“.

Přecy dlěžše bywaja adventske wječory, přecy tulniše wobličo nam pokazuja. Adventske wječory njesłušeju „škotej a łaženju po wsy wokoło“, ně, słušeju najprjedy k tomu, zo w sebi a pola našich wubudźamy tutoho adventskoho ducha, bjez kotrohož sebi žadyn prawy advent myslić njemóžemy.

Kak maja so adventske wječory přeživić? Předewšěm nic předołho! Rano zahe dyrbiš z łoža na jutrnje! Tuž słušeš zahe do łoža! A tola je hišće telko časa, po wječorach so zaběrać z adventskimi myslički. Kak by było, hdyž by starše dźěćo něšto čitało za advent přijomne? Na přikład z Posoła tutón nastawk, kiž je z telko starosću wo waše duše spisany? Abo zo wuspěwaće hromadźe rjany adventski kěrluš? Też ze słužownymi holcami! We wšelakich domach wisy přez cyły advent z wjerćha dele adventski wěnc ze zaswěćenymi swěčkami. Kak by było, hdyž by to zasy pola nas woživiło?

Třeći pokiw! Adventske Bože służby. Wy wěsće, zo rěkaja jutrnje w druhich stronach złota Boža mša. Khodźće prawje pilnje na jutrnje! Předstajće sebi, kak swjata knježna so přihotuje na jeje hnadowny advent, přikhad jeje Syna. Spěwajće z njej doma rjany Magnifikat, wulcy khwali duša Knjeza!

Přihotujće so sami na swój advent, přikhad Božoho Syna do wašich wutrobow! Wopor Božeje mšě njech was namołwja k wosobinskim woporam. Wopory su sel, kiž dobry skutk začinja.

Tak praji wam swjaty advent: Z adventskeje nocy k hodownomu swětłu! jn.

Politiski rozhlad.

Memorandum presidenty němskostatneje banki.

Zańdźeny tydźeń je president němskostatneje banki, dr. Schacht, němskomu knježeństwu wopomnjeńske pismo připósłał, w kotrymž so najwótrišo přećiwo wšitkim dalšim wjazankam wupraja, kotrež je němske knježeństwo wyšše Youngowoho plana hišće zwólniło přiwzać. Wón je při wuradźowanju tutoho Youngowoho plana był němski wěcywustojny. Štož so po tutym planu wot Němskeje žada, je najwyšše, štož móže Němska płaćić. Hdyž so nětko wyšše toho hišće nowe ćeže žadaja a Němska je přijima, dyrbi wón wšě dalše zamołwjenjo wotpokazać a njemóže k tomu dłeje mjelčeć. Knježeństwo je drje wustup dr. Schachta wotpokazało, tola so přinućene čuło, znutřkowne financy rjadować a wosebje też dawki wołóžić. Te maja so w přichodnych lětach wo nimale 2 milijardźe znižić. Dań rentoweje banki ma cyle spadnyć. Tajke powěsće wšak naš jedyn rady słyši.

Nuncius Pacelli.

Zastupjeŕ Swj. Wótca w němskim kraju, joho excellenca nuncius msgr. Pacelli, kotrohož smědźachmy też w našim serbskim kraju w lěće 1921 swjatočnje witać, wopušći w bliższich dnjach Němsku, zo by z ruki Swj. Wótca kardinalsku dostojnosć přijimał. Póndźelu officielnje pola presidenty němskeje republiki, Hindenburga, swoje wotwołanske pismo přepoda a so swjatočnje rozžohnowa. Wón je jara zbožownje a spomožnje tu skutkował. Najwažnišej a najwjetšej skutkaj joho wušiknosće a spomožnoho skutkowanja staj konkordataj, kotrejž je wón z Bajerskej a Pruskej wujednał a wobzamknył. Z wutrobnym dźakom a znajlěpšimi přećemi my joho wotkhad přewodźamy!

W Čechach

je nowe knježeństwo w tym zestajenju, kaž před tydźenjom pisachmy, po dołhich wuradźowanjach a jednanjach so wutworiło. Předsyda knježeństwa je minister Udržal, agrarnik. Češka katolska ludowa strona zmeje dwaj ministraj w knježeństwje: msgr. dr. Šramek a ing. Dostalak. Prěniši ma ministerstwo unifikacije, druhi zjawnoho dźěła. Dźewjećo ministrojo zastupuja naprawne strony, 6 lěwe. Wyšše nich minister financow dr. Englis njepřisłuša žanej stronje.

Rakuska.

Rakuski ministerski president Schober bě 18. oktobra naćisk noweje wustawy wozjewił, kaž smy to w swojim času pisali. Skoro dwaj měsacaj su nětko wo nim jednali, doniž so nowa wustawa skónčnje njepřija a to z wuwzaćom někotrych pódlanskich paragrafow: jenohłósnje. Nic jenož křesćansko-socialni, też socialdemokratojo su nowu wustawu jenohłósnje přijeli. To je wulki, njewočakowany wuspěch ministerskoho presidenty Schobera. Z tym je Rakuska so domowinskeje wójny zminyła a sebi nowe spomožne dźěło swojoho znutřkownoho skrućenja wukonjała.

Pólska.

Pólski kabinet Świtalski je po tym, zo bě jomu sejm z 246 napřećo 129 hłosami njedowěrjenjo wuprajił, wróćo stupił. W tym jewi so tajna wójna mjez pólskim maršalom Pilsudskim a sejmom. W tutym wokomiku je sejm dobył. Pilsudski je před sejmskim rozsudźenjom, kajkež so w poslednim wothłosowanju jewi, kapitulował, hdyž je knježeństwu wróćostupić dał a z tym sejmowe rozsudźenjo připóznał a přijał. Někotryžkuli by snadź wočakował, zo Pilsudski sejm domoj pósćele a rozpušći. Tola štož njeje, móže so lohcy hišće stać. W Pólskej dźe wo prašenjo demokratije abo diktatury. Poslednišu Pilsudski zastupuje a snadź też hišće přewjedźe.

Francózska a Vatikan.

Po tym, zo je Italska so z Vatikanom zjednała, Pruska přijała konkordat, njemóže Francózska, „prěnjorodźena dźowka cyrkwje“, na rozpućach přećiwocyrkwinskich zakonjow wostać. Stary přećiwnik cyrkwje, Clemenceau, je wotešoł na prawdu Božu. Joho přećiwocyrkwinske zakonje z lětow 1900—05 su so dawno hižo wotdrjebjawałe, wosebje po wójnje. Hižo zakoń wo kongruach, z kotrymž Briandowe knježeństwo padny, běše znamjo, zo nowy duch wěje w Francózskej a zo chce so z Vatikanom dowujednać. Dłěžši čas jedna so hižo wo tak mjenowanym modus vivendi. Prěnja kročel toho běše wróćenjo zamoženja misijonskich rjadow. Jedna so dale. Wěstoho pak hišće njeje wozjewjene.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Přichodnu srjedu, 18. decembra, wuhotuje tachantska wyšša a natwarjaca šula po starym zwučenym wašnju dźiwadłowy wječor. Hrać budźe so nowa hra knjeza hudźbnoho direktora Karla Englera „Melinda“. (Bližše hlej nawěštk!)

— Zańdźenu wutoru rěčeše najdostojniši knjez biskop w Berlinje při swjedźenju, kotryž bě „katolski skutk“ města Berlina za wotkhadźacoho němskoho nuncija Eugenija Pacelli wuhotowało. Kaž dźěn je našim čitarjam wědome, je němski nuncijus, kotryž dźěn z wosobinskoho wopyta też nas Serbow derje znaje, za kardinala wuzwoleny a dóstanje w bližšim času kardinalski purpur. Pacelli spominaše we swojich rozžohnowanskich słowach na čas swojoho skutkowanja w Němskej a na skutkownosć, kotraž joho w Romje, srjedźiznje křesćanstwa, we wosobinskej blizkosći naměstnika Khrystusowoho wočakuje. Po rěči přichodnoho kardinala — wšitcy běchu widźomnje hnući — wupraji nowy administrator Berlinskoho biskopstwa, naš najdostojniši knjez biskop dr. Christian Schreiber dźak a připóznaćo w mjenje němskich katolikow, wosebje za katolikow biskopstwow Berlinskoho a Mišnjanskoho. — Z nuncijom Pacelli wotkhadźa z Němskeje muž, kotryž je w ćežkich časach cyrkwinske zajimy z wuspěchom před njewěriwym statom škitał.

Z Khróšćic. Kaž kóžde lěto, tak też lětsa wuhotuje naša šula 15 dec. pop. w 3 hodź. rjany hodowny swjedźeń. Naše dźěći wustupja ze wšelakimi spěwami a z hru: „Prěnja hodownička“ wot Nawki. K nam přidruži so tón króć knj. wuč. Zeibig z měšćanskimi dźěćimi a někotrymi spěwarkami a spěwarjemi. Program budźe tohodla dosć wotměnjacy a zabawjacy. Njech jón naši starši a přećeljo jenož w prawje bohatej ličby wopytaja a z tutym nałożenu prócu a dźěło mytuja. Wučerstwo přeprošuje w mjenje šulskoho wubjerka wšitkich nanajwutrobnišo.

Z Wotrowa. Poslednu njedźelu bě so tu Nawječorny wokrjes „Sokoł“ zhromadźił. Wuradźowachu wo wšelakich wěcach. Najwažniši dypk bě sobu: kat. sok. stojnišćo.

Krajan 1930

płaći jenož 80 pj.

Hdyž wo tutym temaće so tak wjele powěda na wšelakich zhromadźiznach, tak bjez dźiwa, zo tuta mała črjódka „Nawječorny wokrjes“, do kotrohož słušeja 4 kat. jednoty, so najbóle za tute prašenja zajimuje. Konstatować ma so, zo myslachmy wo tutym stojnišću wšitcy přezjeni, ani napřećnoho słowčka njeběše słyšeć. Z toho widźimy, zo tute ważne prašenjo najlěpje w našich kruhach rozestajamy. W nětko sćěhowacych wólbach wuzwoli so bratr Šołta-Njebjelčan jako wokrjesny načolnik, jako wjednik wokrjesa br. wuč. Pjetaš, jako pokładnik br. Suchi a jako protokolanta br. Kral-Kukowski. Zarjadnistwo přewozmje dospołnu garantiju, zo budże so kat. akcijoń wot strony nawječ. wokrjesa „Sokoł“ najraznišo sobu podpjerać.

Z **Ralbic.** Druhu njedźelu adventa wotmě towarstwo młodźencow swoju měsačnu zhromadźiznu, kiž běše w mnohim nastupanju zajimawa a powučaca. Pjećo sobustawy běchu so na kursu w Hohnstein (Saksa Švica) wobdźělili a rozprawjachu na zhromadźiznje wo tym, štož běchu widźeli a słyšeli wot wěcywustojnych rěčnikow a přećelow młodźiny. Wo wšěm, štož dyrbi kat. młodźeńca zajimować kaž wopor Božeje mše, zadźerženjo, towarstwowe žiwjenjo, běše so tam rěčało. Wječor běchu so „kurzisća“ zešli k bjesadowanju. Hdyž je za ducha derje postarane było, dha ćim mjenje za žołdk. Tón je dyrbjał něšto spytać. Njezapomnita wostanje wšitkim tež bratrowska přezjenosć, w kotrejž tam w hromadźe přebywachu. Zhromadźizna so Hohnstajnskim rozprawjerjam mócnje podźakowa a wobzamkny, zo so towarstwo srjedu wječor 18. dec. skhadźuje k bjesadźe. Wšitcy běchu jeneje mysle, zo chcedźa bóle hač dotal sobu skutkować ze žiwej wěru we žiwjenju a towarstwje.

Ze **Serbskich Pazlic.** Radupodawanjo za maćerje wotměje so wutoru, 17. dec., pop. 1/2 3 hodź. w Serbskich Pazlicach, a w 4 hodź. w Pěskecach. Lěkař budże přitomny.

Bamžowy swjedźeń w Budyšinje.

Po třidnjowskim přihotowanju, kotrež we wječornych prědowanjach štwórtk, pjatk a sobotu knjez kapucin Marija z Liberca poskići, woswjećichu Budyšscy katolikojo na hódne a dostojne wašnjo zańdźenu njedźelu bamžowski swjedźeń, 50. róčnicu měšniskeje swjećizny našoho hnadownje knježacoho bamža Pija XI. Sala „Kehelerńje“ bě derje napjelnjena, wosebje tež ze Serbami, kaž dźěn při wšěch katolskich swjedźenjach runje Serbja wěsty a spušćomny zdonk tworja. Na swjedźenju wobdźěli so tež najdostostojn. knjez biskop, nic jenož jako připosłuchař, ale jako rěčnik.

Derje a přihodnje zahaji wječor orkester katolskeje wyššeje a natwarjaceje šule z Mocartowym „Il Re Pastore“, t. r. Kral Pastyř. Po prologu sćěhowaše swjedźeńska rěč knjeza profesora P. Hertscha z Lubanja, redemptoristy a spirituala tamnišich sotrow swjateje Madleny. We wosobje Swjatoho Wótca Pija XI. předstaji nam cyłe bamžowstwo před woči, nam wułožujo, kak su runje najwjetši a najwuznamniši bamžowje w našim nětčišim Swjatym Wótcu z nowa woživili. Kaž jónu Leo Wulki před wšitko zaničacej žołmu hrubych barbarow křesćansku kulturu z křižom w rucy zakhowa, tak prócuje so tež naš Swj. Wótc Pius XI. křesćansku Europu wukhować před nadpadom a barbarismom přecy přiběracoho njekřesćanstwa a bolšewisma. Kaž je Hrjehoř Wulki křesćanskich pósłow do wšěch kóncow zemje słał, zo bychu „dobre poselstwo“ wšěm ludam a narodam wozjewili, tak sćele Pijus XI. z wulkimi woporami misijonarow do pohanskich krajow a so prócuje wo zjednoćenjo narańšich cyrkwjow z Romskej katolskej cyrkwju. Mnozy našich serbskich romskich pućowari su tež we swjatym lěće 1925 widźeli joho wulkotnu misijónsku wustajencu. W našim bamžu je žiwy Hrjehoř VII., tamny wulki bamž křiža, tamny bamž sprawnosće a swjatoho žiwjenja. Tež naš Swjaty Wótc ma so njewustajnje bědźić za prawa swj. cyrkwje, wón je so bědźił, hdyž wšitcy druzy bojazliwje mjelčachu, wón je wojował napřeco tamnym njesprawnosćam a surowosćam napřeco katolikam w Mexiku, wón so njeboji tež tamnoho wuzdatoho „duce“ w Romje. Kaž Pius V., je tež Pijus XI. muž modlitwy. Wšitke joho wokolniki napominaja přecy zasy, so modlić a njebjesa nadběhować wo smilenjo. Z přisahu swěry k Swjatomu Wótcej, skónči rěčnik swoju zahorjenu a zahorjacu rěč. Mócnje klinčeše na to bamžowska hymna přez salu.

Spěw měšanoho khora Cecilinoho towarstwa „Wopřisahanjo wichoriska“ zahaješe druhu rěč wječora, kotruž měješe najdostojniši knjez biskop. Wón sławješe poslednich bamžow jako zakitawukhow měra. Leo XIII. je we swojich wokolnikach wustupował za socialny a statny měr. Tutón wulki bamž je doprědka widźał, a je to tež prajił: „Jeli zo so narody a jednotliwe stawy njewróća k zakonjej Božomu, potom nichtó njewutorhnje Europu wot

Dźeń nuzy w Nazaretskim domčku.

Legenda.

Njemějachu raz we swjatym domčku ani kuska khlěba. Swjaty Józef běše khory a njemóžeše sebi ničo zasłužić. Pjenjez njebě žanych na składže. Starosćiwje pohlada Marija na swojoho bóžskoho Syna. Jězus běše hišće tak młody a hižo dyrbješe nuzu ćerpjeć, kotraž wotpočowaše nad joho khudymaj staršimaj.

„Dźěćo“, praješe jónu Marja, „nam brachuje khlěba, a nimamy žanych pjenjez, zo bychmy sebi kupić móhli. Wzmi sebi koš a dźi k tamnej hrabincy. Wona je bohata wudowa a jara darniwa, po cyłym měsće znata, tuta nam cyle wěsće pomha.“

Jězus wza hnydom koš a poda so na puć. Spěwaše sebi po puću pobožne spěwy, a ptačatka přewodźachu joho k tomu z jich nježnymi melodijemi. Tak běše bórzy pola krasnoho hrodu bohateje wudowy. — Na klapanjo wotewri jomu służownik. „Što sebi žadaš, lube dźěćo?“

„Bych rad z hrabinku porečał“, wotmołwi Jězus.

„To sy runje w prawym času přišoł! Hrabinka dźensa wšitkich, tež khudych, přijima. Pój, dowjedu će k njej!“

Jězus pokłoni so před njej a wosta při durjach stojo.

„Pój bliže, ty lubozne dźěćo! Što přeješ sebi wote mnje?“

„Moja mać nima ani kuska khlěba doma. Nan je khory. Prošu, dobroćiwa knjeni, pomhajće nam w našej nuzy! Hdyž budże nan zasy strowy, chce rad potom za to pola was darmo dźěłać.“

„Dźěćo, ty móžeš derje prosyć; ale na to njemóžu ći ničo darić. Jeli chceš, přińdź jutře rano, hdyž budu před cyrkwju dary khudym rozdźělеć, potom tež ty twój dźěl dóstanješ. Tudy doma ničo njedawam, dźi!“

Měrnje a poniżnje so Jězus pokłoni a so podźakowa. Zrudny pak, dokelž njemóžeše nanej a maćerćy ničo dać, poda so zasy domoj. Běše hakle tehdom wósom lět stary. Wot ranja hižo ničo wjacy jědł njeběše, a nětko so hižo słónčko khowaše. Joho samsny hłód wšak joho tak jara njeboleše, kaž myslička na swojoho khoroho nana a wbohu mać. Nadobo pak wosta stojo a posłuchaše.

Z khudeje khěžki, kotrejež běchu durje a wokna wočinjene, zasłyša mnoho hłosow: „Ow, ty Božo našich wótcow, kotryž ty ptački pod njebjom nasyćeš, nasyć tež twoje dźěći Israelske. Amen.“ — Pobožna swójba modleše so paćeř k jědźi, a tež dźěći modlachu so sobu. Jene z tutych pytny Jězusa. „Maći, hladaj jenož, tamle wonka stoji Jězus, čěslowy syn. Njesměm joho nutř zawołać?“ Bjez toho, zo bychu maćerneje wotmołwy dočakali, khwa-

brjoha zahuby". Pijus X. je ze swojej pobožnosću a znutřkownosću cyrkwi měr přihotował. Zmohi započateje wójny su też joho złamałe a zlemiłe. Benedikt XV. bě woprawdźity bamž měra, kiž je we wójnje a po wójnje jako napominař k měrej před wojowace narody stupił a swědomjo wótřił. Dźěło měra je nětčiši Swjaty Wótc dale spěchował. W tutym dźěle měra pokazuje so jasnje duch Boži, kotryž swjatu cyrkeŵ wjedźe. Też my dyrbimy wšitcy tute dźěło našoho Swjatoho Wótca podpjerać, wosebje přez „katolski skutk". Bohaty přiklesk pokazowaše, zo bě knjez biskop wutroby za swjatu zahorjenosć dobył.

Rěčny khor „Ja sym při wami" pohnu wutroby k swjatej přisazy sŵěry a poddatosće napřećo Swj. Wótcej, tak zaklinča doskónčny kěrluš mócnje k njebjesam.

Zhromadźizna bě telegram poddatosće, lubosće a sŵěry do Roma wotpósłała, na kóncu bu wotmołwa Swjatoho Wótca přečitana, w kotrejž wón swój dźak a swoje požohnowanjo wšitkim wudźěluje.

Zhromadźizna staršiskich radow w Khrósćicach

1. decembra 1929.

Prěnju njedźelu adventa, hdyž dopołdnja we swj. sćenju z klětki słyšachmy truby jandźelow, a widźachmy w duchu syły horjestanjenych k poslednjomu sudej přikhadźeć, khwatachu popołdnju wulke črjódy našich katolskich staršich a přećelow šule, naši katolscy wučerjo a duchowni do Khrósćic, a tam z Khrósćanami so zhromadźowachu we „Herbskej grychće" k ważnej zhromadźiznje staršiskich radow našich serbskich katolskich šulow. Khrósćanska rjana wulka žurla njezamóžeše lud wobjimać. Dyrbjachu samo před durjemi na skhodźe stać.

Předsydstwo krajneje staršiskeje rady bě tule zhromadźiznu zarjadowało a centrala katolskeje šulskeje organizacije z Düsseldorfa běše rěčnika pósłała.

Z dypkom w 4 hodź. postrowi předsyda našich serbskich katolskich radow, knjez Jurij Łuščanski z Njebjelčic, přitomnych, z dobom wupraji swoje wjeselo nad tak wulkim zajimom za naše katolske šulske należnosće, hdyž widźi wšě katolske šule našich serbskich wosadow, tak derje zastupjene a nimo toho tak mnohich drohich staršich a přećelow katolskeje šule. Wosebje witaše našoho krajnoho zapósłanca, knjeza kublerja Jakuba Špitanka.

Swjedźeński rěčnik, wjeledostojny knjez studijny rada dr. Ranft z Dysseldorfa, posrědkuje najprjedy postrow wot našoho biskopa, najdostojnišoho knj. dr. Christiana Schreibera, kotromuž su naše katolske šule wosebita starosć. Wšitcy katolikojo, bjez rozdźěla narodnosće a rěče, stoja kruće hromadźe, katolsku wěrywuznawansku šulu našim katolskim dźěćom zdźeržeć. Rěčnik wjedźeše přitomnych w duchu do wšelakich ważnych katolskich zhromadźiznow po Němskej, wosebje nas dopomni na słowa hłownoho předsydy katolskeje šulskeje organizacije, prjedawšoho němskoho kanclera dr. Marxa: Za katolske dźěći, katolske šule. Naše sakske knježeństwo pak nochce katolskoho ducha we našich šulach z katolskimi dźěćimi knježić dać. Po překhodnym sakskim šulskim zakonju, nima so w šuli katechismus wudźěleć, ale jenož bibliske stawizny, štož pak je přećiwo němskej wustawje. Sakski sejm samo wjacy nabožinu za dźěći 1. a 2. šulskoho lěta trěbnu nima. Naš nětčiši sakski sejm chce to lěpje wědźeć, što je za dźěći trěbne, hač bamž a katolska cyrkej, kotraž ma tola 2000lětne nazhonjenjo. Cyrkej wě, zo ma dźěćo, hdyž je k wužiwanju rozoma přišło, hižo nabožne čućo, sakski sejm pak to prěje. — W Barlinje je telko swětnych šulow, kaž tam katolskich je W tutych swětnych šulach dźěći wo jenym wěrnym Bohu a Jězusu Khrystusu ničo njesłyša. Nabožina so tam z cyła žana njewudźěla a też wo tym so tam ničo rěčeć njesmě. Wšě możne srědki so tam nałožuja, dźěći z křesćanskeje šule a z cyrkwje wotwjesć, zo bychu bjez Boha wotrosłe.

Knjez dr. Ranft powědaše nam dale wo ličbje katolskich, evangelsko-lutherskich, powšitkownych a swětnych šulow. Katolske šule maja 35000 staršiskich radow, kotrež su katolskej šulskej organizaciji w Düsseldorfje přizamknjene a z centralu w stajnym a žiwym zwisku stoja. Staršiske rady njehodźa so wjacy ze šulow wotstronić, budźa też we dalšim přichodźe dale wobstać. Tak maja też starši sobu starosć, zo so dźěćo w šuli w duchu staršiskoho domu wukubła. Tuž so katolska šulska organizacija stara wo katolski wučerski dorost, wo jich šule, wo uniwersity, wo wyšše šule a ludowe šule. Knjez rěčnik dale na to pokazowaše, kak je nuznje trěbne, zo šulska organizacija jednotliwych wosadow, to je: staršiska rada, wučerjo a duchowni so časćišo skhadźuja a tam so zhromadnje rozmołwjeja wo šulskich należnosćach, pak wo šuli docyła, pak wo šulskej politicy, pak wo hajenju šule. Jenož potom, hdyž staršiske rady w najwužšim zwisku z wučerjemi a duchownymi dźěłaja, dopjelnja nadawk Božoho stworićerja: „Sćińmy človjeka po našim wobrazu a po našej podobnosći".

Zhromadźizna běše z wulkim napjatym zajimom wuwjedźenjam připosłuchała; z mócnym přikleskom přihłosowaše słowam rěčnika. Žiwa rozmołwa nasta.

---

tachu dźěći won a přiwjedźechu wyskajo jich małoho towařša sobu.

Też mać joho z lubosću přija. „Ale, Jězusko, čohodla sy tak pozdźe wječor hišće sam wonka? Sy tola tak blědy. Praj, što ći je?" — A nětko powědaše, zo doma khlěba nimaja, a zo je joho mać pósłała, zo by pola dobrych ludźi sebi kusk khlěba wuprosył. Ale hač do nětka hišće ničo dóstał njeje.

„Ty sy potajkim jara hłódny, wbohe dźěćo! Pój, sydń so při mojich dźěćoch a pojěz z nimi. Mój dźěl ći rady přewostaju."

„Ale, maći Serafija, potom tola sama ničo k jědźi nimaće. To njesměm brać!"

„Njećiń sebi žaneje starosće, dźěćo! Ja sym hišće mócna a strowa, a mózu to cyle derje hač do ranja dočakać, hač mój muž nam zasy druhi khlěb přinjese."

Z dźaknym wóčkom pohlada bóžske dźěćo na tutu nadobnu žónsku.

Potom sydny so při dźěćoch a daše sebi wulcy słodźeć. Mjez tym wza Serafija posedni khlěb a mloko z kamora. „Wzmi sebi wšitko a daj to twojimaj staršimaj, zo byštaj so też tutaj posylniłoj!"

Hólčec přija z wutrobnym dźakom dar khudych a skhowa wšitko do swojoho koša. Potom khwataše domoj. Jandźeljo pak přińdźechu z njebja a chcychu jomu koš njesć. Ale Jězus jich wotpokaza, prajo: Syn človjekow je přišoł posłužować, a nic, zo by sebi posłužować dał!" Skónčnje běše hač domoj dójšoł. — Před durjemi stoješe hižo joho staroséiwa mać.

Z horcej lubosću přija swojoho lubuška. — A nětko powědaše Jězus wo bohatej žonje, kotraž běše joho wotpokazała, a wo Serafiji, kotraž je jomu wo woprawdźitej lubości pomhała. — Mariji stupichu sylzy do wóčkow. Na to rjekny k njomu: „Ty sy Bóh, Knjez njebja a zemje, zańdźenosć, přitomnosć a přichod leži před tobu. Praj mi, twojej maćeri, kak zeńdźe so tutymaj žónskimaj, kotrajž tak wšelakorje jednaštaj!"

„Knjeni, kotraž mje wotpokaza, je jara smilna přećiwo druhim. Ale wona wukonja dobre jenož ludźi dla a žada jenož za česću swěta. Tohodla budźe widźeć, kak so jeje stadła přisporjeja a jeje bróžnje so pjelnja. Za nju kubła tutoho swěta. Serafija, ze swojim mandźelskim a dźěćimi, pak budźe so dale bědźić dyrbjeć. Ale potom tam horjeka w bydlenjach mojoho Wótca chcu jej a jeje swójbnym z wěčnym mytom zapłaćić, štož činjachu dźensa nad nami." Na to stykny rucy, prajo: Serafija a jeje swójbni dyrbja žiwi być ze mnu do wšeje wěčnosće. Ja sam chcu jich njeskónčnje wulka mzda być! Amen."

Wšelake prašenja buchu hišće narěznjene. So praješe, zo su naše serbske šule powšitkowne šule. Tu so jenohłósnje wobzamknу: **katolikojo serbskeje Łužicy su zwólniwi, raznje a rozsudnje swoje katolske šule zastupować, a su zwólniwi, budźe-li trěbne, za swoje katolske šule wojować; cyle raznje wotpokazaja, zo dyrbje-li z jich katolskich šulow, powšitkowne šule nastać!** — Štož wuči nas kharakter katolskeje šule a štož je jako dobre křesćanske wašnjo w našich šulach hač dotal płaćiło, to ma so też našomu přichodej zakhować, wosebje też swjećenjo swjatych dnjow a wobkhady, wosebje procesijóny do Róžanta. Też za to so rěčeše, zo maja so cyrkwine šulske lejna we wobsedźeństwje cyrkwje zakhować.

Běše hižo w 7 hodź., hdyž přińdźechmy k rěčam wo holčich ćěłozwučowanskich drastach. Knjez arcyměšnik farař J. Žur z krótka biskopske postajenja wo turnowanskej drasće přednjese. (Wo tutym přinjese „Kat. Posoł“ hišće dalše wuwjedźenja.) Na zhromadźiznje nasta wo tutej drasće jara horca a žiwa rozmołwa. Ze wšej raznosću wšitcy wotpokazowachu njepřistojnu, haj, njepóćiwu drastu za naše holcy při ćěłozwučowanju. **Jenohłósnje so wobzamknу, zo naše serbske holcy budźa jenož we swojej wšědnej narodnej serbskej sokolić a zo wotpokazaja wšu wosebitu sokolowansku drastu.** Holcy w němskej drasće pak zwučuja we swojej wšědnej drasće abo w tajkej, kotraž je po biskopskich postajenjach.

Tuž starši, maćerje, mějće so toho, njekupujće wjacy žane dwělomne, haj, samo njepóćiwe zwučowanske drasty!

Dale so hišće wo wojowanju „Zdźěrjanskeje katolskeje šule“ rěčeše. Staršiske rady cyłoho serbskoho katolskoho wokrjesa běchu na zhromadźiznje, 20. januara 1929. zdźerženjo katolskeje šule w Zdźěrje za swoju starosć přewzali. Tuž měješe so po tehdomnišim wobzamknjenju we wšitkich serbskich wosadach hromadźić. Někotre wosady su pilnje składowałe. Kotrež pak to činiłe njejsu, njech to hišće dopjelnja. Nahromadźene pjenjezy ma hłowny předsyda khować. Zdźěrjanska šulska wosada z wudawkami swojoho wojowanja ma so na njoho wobroćić. Kóždy čas tam dóstanje potrěbne srědki.

Też bě wólba nowoho wokrjesnoho předsydy staršiskich radow. Knjez kubleŕ Jurij Łuščanski-Njebjelčanski so z nowa na dalše lěto jenohłósnje wuzwoli.

Staršiska zhromadźizna běše z dopokazom, zo ma naš lud wulki zajim za katolski duch, za zdźerženjo katolskeje šule w našich Serbach, też za přichod, a zo wšitko njekatolske, štož mohło so nam snadź přinuzować, so ze wšej raznosću wotpokaza. Naše katolske šule maja škitać wšitku póćiwosć, škitać našu holčacu narodnu drastu, kotraž je nam najdrohotniša póćiwa drasta.

Połne pjeć hodźinow bě zhromadźizna trała, hdyž ju knjez předsyda w 9 hodź. skónči. Ale maćizna, kotraž běše k wuradźowanju, njebě hišće wučerpana.

Skhadźowanka!

Hody so bliža a z tym kopica swjedźenjow. Kóžde towarstwo w kóždej lěpšej wjescy so na woswjećenjo tutoho dnja hotuje. Jenož Zwjazk-łužisko-serbskoho-studentstwa swojich swěrnych, nic jenož z jeneje wjeski, nic jenož z jenoho wokrjesa, ale ze wšěch kónčin Łužicow na swoju hodownu skhadźowanku do Khróšćić woła. Je to kusk ćežše dźěło, słuša k tomu něšto wjacy prócy hač při towarstwach, kotrychž sobustawy na jenym městnje hromadźe bydla. My pak, byrnjež rozbrójeni po cyłej srjedźnej Europje, budźemy tola w cyłku swoje hody woswjećić a to druhi swjaty dźeń hodow w Khróšćicach. My pilnje dźěłamy: Rozkazy a naprašowanja lětaja z lipsčanskeje centrale Z. Ł. S. S. zwjazkarjam a studentam, kotříž su so njebojaznje zapřahnyli do narodnoho płuha. Tu a tam wćipne huby šćekotaja, što nož tute hody zasy zworamy. Tola němа je a wostanje centrala, ani słowčka njepřeradźi, khiba to, zo budźe tuta skhadźowanka někak hinajša hač su to druhe hodowne byłe. Hewak nihdźe ničo njesłyšiš. Swjata — snadź też něchtón njesćerpliwy praji helska — čišina knježi na wšěch přihotach, na wšěm dźěle studentstwa za hod. skhadźowanku w Khróšćicach. Tam so druhi swjaty dźeń hodow, na swjatoho Šćěpana, zhromadźimy. Tak dołho hišće mjelčimy.

Z cyrkwje a swěta.

Z vatikanskoho města. Tydźenja wopyta italski kral k prěnjomu razej Swj. Wótca we Vatikanje. Nětko je tam też swojoho najstaršoho syna, trónowoho naslědnika Umberta, a pryncesy Hanu a Marju z wulkim přewodom pósłał. W pjećoch awtach wosebny wopyt do Vatikana přijědźe. Cyły puć běše z wojakami wobstajeny. Ludźo hołdowachu žiwje pryncej a joho sotromaj. Při wrotach do Vatikana stojachu bamžowi wojacy a wopokazowachu hosćom wojerske česće. Na Damasowym dworje postrowichu bamžowi zastojnicy hosći a přewodźachu jich horje k Swj. Wótcej, kiž jich lubosćiwje přija a so na 20 mjeńšinow z nimi rozmołwješe. Potom poda so wopyt ke kardinalej Gasparrej a wróći so přez Pětrowu basiliku k swojim awtam. — W januarju też Mussolini Swj. Wótcej swój swjatočny wopyt čini.

Srjedź novembra přija Swjaty Wótc cyle wurjadnych putnikow. Ze šwicarskich wysokich Alpow běchu 350 alpskich wjednikow na hory we swojich turistiskich woblekach do Roma přiješli, zo bychu Swjatomu Wótcej k joho jubilejej swoje zbožopřeća wuprajili. Z wjesołym posměwkom kročeše Swj. Wótc přez rynki horjanow spominajo na někotre podeńdźenja, kotrež bě wón sam nazhonił při swojich wulětach do wysokich Alpow. Joho stary wjednik Gadin by při kóždym ćežšim překhodźe napominał: „Tudy dyrbimoj so k jandźelej pěstonej poručić.“ Hnuty spominaše Swj. Wótc też na młodoho wjednika, kiž joho junu na wysoku horu přewodźeše. Hdyž běštaj horje dóšłoj, měještaj wulkotny wuhlad přez hobrske z wěčnym sněhom přikryte horiska. Młodźeńc cyle přewzaty přez njewopisomnu krasnosć praji při sebi: „Tu dyrbimoj so pomodlić!“ A poklaknywši so tu wosrjedź wěčnoho loda sławještaj wobaj z hnutej a zahorjenej wutrobu stworićela tajkich njewuprajomnych krasnosćow. Dale spominaše Swjaty Wótc na tajkich starych dobrych přewodnikow, kotříž so přez žadyn też nic najwyšši pjenjez pohnuć njedachu, zo bychu na njedźelach a swjatych dnjach hosći do horow přewodźeli, prjedy hač njeběchu swoju njedźelsku winowatosć dopjelnili.

Němska. W Münstrje wotmě so wot 29. nov. hač do 2. decembra druhi němski narodny zjězd němskeje młodźiny, kotraž je so wužiwanja wšoho alkohola zdała. Tónle zjězd měješe wulku ważnosć, dokelž nětčiše zrudne wobstojnosće njepoměrnosće w piću móža so jenož polěpšić, hdyž prawje wjele młodych čłowjekow do tajkich khwalobnych zwjazkow zastupja.

Belgiska wuhotuje w přichodnym lěće swětowu wustajeńcu w Antwerpenje. Při tutej składnosći wotměwa so też mjezynarodny liturgiski kongres.

W Löwenje budźe so kardinalej Mercierej, kiž běše w času swětoweje wójny wótc wótčiny za cyłu Belgisku, pomnik stajić. Do přihotowacoho komiteja słušeja biskopja, znamjenići politikarjo a wučeni cyłoho kraja. Kardinal Mercier běše zdobom sławny wučeńc a wulki filosof.

W **Hollandskej** je tukhwilny wjednik knježeństwa, Ruys de Beevenbrouck, katolik, kaž też tři druzy ministrojo.

W měsće Hulst běše starosławna cyrkej swj. Wilibrorda mjez katolikami a protestantami dźělena, podobnje kaž Pětrowska cyrkej w Budyšinje. Nětko su katolikojo protestantski dźěl (łódź cyrkwje; katolikojo wobsedźachu wołtarny dźěl) wróćokupili, tak zo je cyrkej nětko zasy cyła katolska, kaž běše to była hač do lěta 1645. Tehdom běchu ju hollandscy kalvinistojo wobsadźili. Napoleon I. rozdźěli cyrkej přez murju a přidźěli połojcu katolikam. 7. nov. bu cyrkej přez bamžowoho nuncija Schiopa swjatočnje katolikam přepodata.

Francózska wobzamknje snadź też hišće konkordat ze Swjatym Stołom. Tukhwilu wšak knježeŕstwo hišće přeje, zo by tajke wotpohlady měło. Tola je wěste, zo so z posrědnistwom kardinala Lepiciera mjez woběmaj stronomaj jedna wo wurunanjo wšelakich prašenjow. Wězo je stojnišćo francózskoho knježeŕstwa jara łoskoćiwe, dokelž w Francózskej dotal woprawdźe dźělenjo mjez statom a cyrkwju wobstoji. Tola njehodźeše so tele stojnišćo přecy přewjesć, na př. nic při pohrjebje maršala Focha, dale nic při 500lětnym jubileju knježny Orleanskeje, swj. Johany, a při druhich składnosćach. Tuž so njebudźe wobeńć hodźeć, zo so někajke wučinjenja činja, kak matej so wobej stronje we wěstych padach zadźeržeć.

Nowy Parižski arcybiskop Verdier dóstanje najskerje hižo w přichodnym konsistoriju kardinalski purpur.

Nowy Wosadnik

njebudźe k Božomu dźěsću hišće hotowy, ale so čišći. Prěni dźěl „modlitwy" je dokónčeny a wjeselimy so na předležacym wudźěłku. Je wudospołnjeny a też nowiše modlitwy su přiwzate. Ćišć je jara rjany, zo móže z česću też před najbóle kritiskim wóčkom wobstać, štož je zdobom dopokaz za wustojnosć našeje ćišćeŕnje.

Kěrluše so ćišća. Hižo je štwórty dźěl zestajany, a nadźamy so, zo budźe cyły Wosadnik k „Zelenomu štwórtkej" dokónčeny. Tohodla sebi nětkle němskich paćerjacych knihi njekupujće, ale potom naš nowy Wosadnik. Towaŕstwo ss. Cyrilla a Methoda je z wulkimi woporami nowoćišć na so brało. Njeje žanych statnych a cyrkwinskich srědkow dóstało, kaž naši evangelscy bratřa, tak zo je też našomu towaŕstwu skoro njemóžne, dalše wopory přinjesć.

Na to spominajće, hdyž chceće so přez dar za Wosadnik wot zbožopřećow k hodomu k Nowomu lětu wukupić.

Njedajće też ćišćeŕske wěcy, programy za towaŕstwa a dr. nihdźe druhdźe ćišćeć, hač w našej ćišćeŕni, přetož kóždy wudobyty pjenjez nałoži so za potrjeby našoho katolskoho serbskoho luda.

Tak podpjeraće naš nowy Wosadnik!

Cyrkwinske powěsće.

Njebjelčicy.

Křćeni: Monika, Marja, m. dź. Michała Brankačka, dźełaćerja z Njebjelčic; Werner, Měrćin, m. s. Franca Günthera, šewca w Njebjelčicach; Beno, Měrćin, m. s. Jana Wićaza, kněžkarja w Njebjelčicach; Hańža, Khata, m. dź. Bjarnata Nowaka, dźełaćerja w Serbskich Pazlicach; Pawoł, Měrćin, m. s. Jurja Brojerja, kněžkarja w Serbskich Pazlicach. — Wěrowani: Wudowc Jurij Šibšik, dźełaćeŕ w Serbskich Pazlicach z Hanu Bartec, służownej ze Serbskich Pazlic; Max Hosa, wučeŕ we Worklecach z Marju Renarjec, domjacej w Njebjelčicach. — Zemrěći: 9. oktobra, Marja zwud. Žurowa, wumjeńkarka w Njebjelčicach, 83 l., 9 m. 7 dnj.; 9. novembra, Marja zwud. Wićazowa (Bjeńšowa) w Njebjelčicach, wumjeńkařka, 65 l., 11 m., 2 dnj.; 20. nov., Jurij Brojer, kněžkař w Serbskich Pazlicach 45 l. a 25 dnj.; 24. nov., Hana zwud. Lebzyna, wumjeńkařka w Serbskich Pazlicach, 72 l., 11 m., 28 dnj.

Towaŕstwowy powěstnik.

Radwoŕ. „Serbski Ratařski Dorost" za Radwoŕ a wokolinu ma njedźelu 15. dec. 1929, hnydom po nyšporje, zhromadźiznu pola Kralec. Jara ważnoho porjada dla wšitkich wočakuje **předsyda.**

Wotrow. Towaŕstwo serbskich katolskich młodźencow za Wotrow a wokolinu ma přichodnu njedźelu 15. decembra swoju poslednju lětušu hłownu zhromadźiznu pola Juršec we Wotrowje. Wšě sobustawy so cyle wěsće wočakuja, dokelž so wo bliži swjedźeń jedna. **Předsydstwo.**

Należnosće našoho towaŕstwa.

Sobustawy na lěto 1929.

Ralbićanska wosada. Kk.: 725. 726. z Ralbic: Hana Wjacsławkec, Hana zwud. Wjacsławkowa; 727.—735. z Konjec: Jurij Brězan, Michał Bjedrich, Jurij Čornak, Hańža Čornakowa, Michał Janca, Pětr Woko, Pětr Suchi, Jakub Świejda, Hańža Henčec; 736.—741. ze Sunowa: Mikławš Šołta, Michał Woko, Pawoł Eiselt, Jakub Mikławšk, Michał Narćik, Hana Krawžic; 742. 743. z Nowoslic: Michał Kórjeńk, Michał Šefer; 744.—746. z Koslowa: Michał Wels, Jurij Budaŕ, Jurij Kubica; 747. 748. z Łazka: Jakub Wjeńka, Bjarnat Brojeŕ. **Z druhich wosadow.** Kk.: 749. z Budyšina: Michał Žur; 750. z Annaberga: Hana Dejec; 751. 752. z Kamjeńca: Mikławš Horjeń, Jakub Janca. **Radwořska wosada.** Kk.: 753.—763. z Radworja: Hana Rječcyna, Mikławš Bjarš, Pětr Włóski, Mikławš Pjetaš sen., Jakub Polan, Mikławš Brycka, Marja Grubertec, Jan Šołta, Marja Šipšikowa, Jan Smoła, Jurij Domaška; 764.—770. z Khelna: Michał Khěžka, Jan Lebza, Jurij Mjeń, Hańža Henkowa, Franc Winaŕ, Jan Ficka, Pawoł Handrik; 771. z Kamjenjeje: Mikławš Kopr; 772. z Lutowča: Marja Delanowa; 773. z Miłkec: Michał Šimon; 774. z Khasowa: Marja Krempkec; 775. 776. z Boranec: Jan Kašpor, Mikławš Pjetaš. Přichodnje dale!

Sobustawy na lěto 1928.

Čo. 1130. 1131. M. K. a M. R. ze Š.; 1132. M. K. z K.; 1133. H. H. z K.; 1134. P. H. z K.; 1135. J. Š. z R.

Dobrowólny dar za Wosadnik.

Knježna Hańža Dejec w Annabergu 1 hr.

Pčołaŕske towaŕstwo „Delnjeje Šprewineje Doliny".

Novemberska rozprawa Budyšskeje wobkedźbowaŕnje.

Wyšina nad morjom	Čopłota Cels. Min.	Max.	Měsačna srjedźizna	Přeměn ważenoho kołča wot 1.—10.—20.—30. měsaca Přiběrk w gr. 1	2	3	Wotběrk w gr. 1	2	3	Hromadźe w kg	Wulět na dnjach	Nošeŕske dny	Zwotkel noša	Dešćowa mnohosć
210	— 0,°	+ 10,°	+ 5,₂	—	—	—	50	100	100	0,250	10	—	—	13,4

K hodownomu swjedźenjej:

Najwosobniše wosuški

wšelake družiny, **z rózynkami, mandlemi a z makom,** po wšelakich płaćiznach.

Słódne samopječene poprjancy a kuski na štom

brune a běłe.

Najlěpše muki a přidatki

za domjace pječenjo

poručuje

Pawoł Tryčk

wosobna pjekaŕnja a konditoŕnja

w Khrósćicach.

Dalokoreč̌ak: Pančicy 284.

Telefoniske skazanki so rad přijimuja a swědomiće wobstaraja.

W Budyšinje zetkamy so

w kofejowni Lehmann

na Serbskej drózy 8.

Najsłódniše konditorske pječwa

Wosebitosć: Torty jako dar při wšitkich składnosćach.

Wšědnje popołdnju a wječor koncert.

Francózska wobzamknje snadź też hišće konkordat ze Swjatym Stołom. Tukhwilu wšak knježeŕstwo hišće přeje, zo by tajke wotpohlady měło. Tola je wěste, zo so z posrědnistwom kardinala Lepiciera mjez woběmaj stronomaj jedna wo wurunanjo wšelakich prašenjow. Wězo je stojnišćo francózskoho knježeŕstwa jara łoskoćiwe, dokelž w Francózskej dotal woprawdźe dźělenjo mjez statom a cyrkwju wobstoji. Tola njehodźeše so tele stojnišćo přecy přewjesć, na př. nic při pohrjebje maršala Focha, dale nic při 500lětnym jubileju knježny Orleanskeje, swj. Johany, a při druhich składnosćach. Tuž so njebudźe wobeńć hodźeć, zo so někajke wučinjenja činja, kak matej so wobej stronje we wěstych padach zadźeržeć.

Nowy Parižski arcybiskop Verdier dóstanje najskerje hižo w přichodnym konsistoriju kardinalski purpur.

Nowy Wosadnik

njebudźe k Božomu dźěsću hišće hotowy, ale so ćišći. Prěni dźěl „modlitwy" je dokónčeny a wjeselimy so na předležacym wudźěłku. Je wudospołnjeny a też nowiše modlitwy su přiwzate. Ćišć je jara rjany, zo móže z česću też před najbóle kritiskim wóčkom wobstać, štož je zdobom dopokaz za wustojnosć našeje ćišćeŕnje.

Kěrluše so čišća. Hižo je štwórty dźěl zestajany, a nadźamy so, zo budźe cyły Wosadnik k „Zelenomu štwórtkej" dokónčeny. Tohodla sebi nětkle němskich paćerjacych knihi njekupujće, ale potom naš nowy Wosadnik. Towaŕstwo ss. Cyrilla a Methoda je z wulkimi woporami nowoćišć na so brało. Njeje žanych statnych a cyrkwinskich srědkow dóstało, kaž naši evangelscy bratřa, tak zo je też našomu towaŕstwu skoro njemóžne, dalše wopory přinjesć.

Na to spominajće, hdyž chceće so přez dar za Wosadnik wot zbožopřećow k hodomu k Nowomu lětu wukupić.

Njedajće też ćišćeŕske wěcy, programy za towaŕstwa a dr. nihdźe druhdźe ćišćeć, hač w našej ćišćeŕni, přetož kóždy wudobyty pjenjez nałoži so za potrjeby našoho katolskoho serbskoho luda.

Tak podpjeraće naš nowy Wosadnik!

Cyrkwinske powěsće.

Njebjelčicy.

Křćeni: Monika, Marja, m. dź. Michała Brankačka, dźełaćerja z Njebjelčic; Werner, Měrćin, m. s. Franca Günthera, šewca w Njebjelčicach; Beno, Měrćin, m. s. Jana Wićaza, kněžkarja w Njebjelčicach; Hańža, Khata, m. dź. Bjarnata Nowaka, dźełaćerja w Serbskich Pazlicach; Pawoł, Měrćin, m. s. Jurja Brojerja, kněžkarja w Serbskich Pazlicach. — Wěrowani: Wudowc Jurij Šibšik, dźełaćeŕ w Serbskich Pazlicach z Hanu Bartec, służownej ze Serbskich Pazlic; Max Hosa, wučeŕ we Worklecach z Marju Renarjec, domjacej w Njebjelčicach. — Zemrěći: 9. oktobra, Marja zwud. Žurowa, wumjeńkarka w Njebjelčicach, 83 l., 9 m. 7 dnj.; 9. novembra, Marja zwud. Wićazowa (Bjeńšowa) w Njebjelčicach, wumjeńkařka, 65 l., 11 m., 2 dnj.; 20. nov., Jurij Brojer, kněžkař w Serbskich Pazlicach 45 l. a 25 dnj.; 24. nov., Hana zwud. Lebzyna, wumjeńkařka w Serbskich Pazlicach, 72 l., 11 m., 28 dnj.

Towaŕstwowy powěstnik.

Radwoŕ. „Serbski Ratařski Dorost" za Radwoŕ a wokolinu ma njedźelu 15. dec. 1929, hnydom po nyšporje, zhromadźiznu pola Kralec. Jara ważnoho porjada dla wšitkich wočakuje **předsyda.**

Wotrow. Towaŕstwo serbskich katolskich młodźencow za Wotrow a wokolinu ma přichodnu njedźelu 15. decembra swoju poslednju lětušu hłownu zhromadźiznu pola Juršec we Wotrowje. Wšě sobustawy so cyle wěsće wočakuja, dokelž so wo bliži swjedźeń jedna. **Předsydstwo.**

Należnosće našoho towaŕstwa.

Sobustawy na lěto 1929.

Ralbičanska wosada. Kk.: 725. 726. z Ralbic: Hana Wjacsławkec, Hana zwud. Wjacsławkowa; 727.—735. z Konjec: Jurij Brězan, Michał Bjedrich, Jurij Čornak, Hańža Čornakowa, Michał Janca, Pětr Woko, Pětr Suchi, Jakub Świejda, Hańža Henčec; 736.—741. ze Sunowa: Mikławš Šołta, Michał Woko, Pawoł Eiselt, Jakub Mikławšk, Michał Narćik, Hana Krawžic; 742. 743. z Nowoslic: Michał Kórjeńk, Michał Šefer; 744.—746. z Koslowa: Michał Wels, Jurij Budaŕ, Jurij Kubica; 747. 748. z Łazka: Jakub Wjeńka, Bjarnat Brojeŕ. **Z druhich wosadow.** Kk.: 749. z Budyšina: Michał Žur; 750. z Annaberga: Hana Dejec; 751. 752. z Kamjeńca: Mikławš Horjeń, Jakub Janca. **Radwořska wosada.** Kk.: 753.—763. z Radworja: Hana Rječcyna, Mikławš Bjarš, Pětr Włóski, Mikławš Pjetaš sen., Jakub Polan, Mikławš Brycka, Marja Grubertec, Jan Šołta, Marja Šipšikowa, Jan Smoła, Jurij Domaška; 764.—770. z Khelna: Michał Khěžka, Jan Lebza, Jurij Mjeń, Hańža Henkowa, Franc Winaŕ, Jan Ficka, Pawoł Handrik; 771. z Kamjenjeje: Mikławš Kopr; 772. z Lutowča: Marja Delanowa; 773. z Miłkec: Michał Šimon; 774. z Khasowa: Marja Krempkec; 775. 776. z Boranec: Jan Kašpor, Mikławš Pjetaš. Přichodnje dale!

Sobustawy na lěto 1928.

Čo. 1130. 1131. M. K. a M. R. ze Š.; 1132. M. K. z K.; 1133. H. H. z K.; 1134. P. H. z K.; 1135. J. Š. z R.

Dobrowólny dar za Wosadnik.

Knježna Hańža Dejec w Annabergu 1 hr.

Pčołaŕske towaŕstwo „Delnjeje Šprewineje Doliny".

Novemberska rozprawa Budyšskeje wobkedźbowaŕnje.

Wyšina nad morjom	Ćopłota Cels.			Přeměn waženoho kołča wot 1.—10.—20.—30. měsaca						Hromadźe w kg	Wulět na dnjach	Nošeŕske dny	Zwotkel noša	Dešćowa mnohosć
	Min.	Max.	Měsačna srjedźizna	Přiběrk w gr.			Wotběrk w gr.							
				1	2	3	1	2	3					
210	— 0,°	+ 10,°	+ 5,2	—	—	—	50	100	100	0,250	10	—	—	13,4

K hodownomu swjedźenjej:

Najwosobniše wosuški

wšelake družiny, **z rózynkami, mandlemi a z makom,** po wšelakich płaćiznach.

Słódne samopječene poprjancy a kuski na štom

brune a běłe.

Najlěpše muki a přidatki

za domjace pječenjo

poručuje

Pawoł Tryčk

wosobna pjekaŕnja a konditoŕnja

w Khrósćicach.

Dalokoreč̌ak: Pančicy 284.

Telefoniske skazanki so rad přijimuja a swědomiće wobstaraja.

W Budyšinje zetkamy so

w kofejowni Lehmann

na Serbskej drózy 8.

Najsłódniše konditorske pječwa

Wosebitosć: Torty jako dar při wšitkich składnosćach.

Wšědnje popołdnju a wječor koncert.

Hodowne předstajenjo

tachantskeje katolskeje wyššeje a natwarjaceje šule **w Kat. towaršni w Budyšinje**

Srjedu, 18. dec. pop. w 4 hodź. (za młodosć), **wječor we 8 hodź.** (za dorosćenych)

Melinda

(k prěnjomu razej)

Ze žiwjenja swjatych ze spěwom a rejku w 3 jednanjach wot Karl Engler

Serbski Hospodař

ratarske wulkowikowanske towarstwo z wobm. ruk. w Budyšinje. Tel. 3590

Poskićamy wšě hnoje, brikety a češke wuhlo tež po mjeńšich dźělbach.

Naš automatiski młyn w Delnim Wujězdźe

tel. čo. 13

podawa najlěpšu pšeńčnu a ržanu muku, kotraž so wuběrnje derje pječe, wšě družiny grisa, wotrubow a šrótu, mlěte wolijowe wosuchi, předewšěm lany, kokosowy a koruškowy (Erdnußkuchen), wšě nětko w najlěpšej připóznatej kajkosći a po tunich dnjowskich płaćiznach.

Bolosć w stawach,

kotraž so jako wić abo drjenjo wopokaza, hodźi so wotstronić přez

dr. Geist's Gicht Fluid,

Acetyphentablety a wićne zelo

Hrodowska haptyka, Budyšin, Hošic dróha

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 12. decembra 1929.

Ćelata (639): 1) 85—91. 2) 78—84. 3) 70—76.

Swinje (552): (přez 300 pt.) 1) 80—82. 2) (240—300) 80—81. 3) (200—240) 79—80. 4) (160—200) 77—78.

Na **Adventski wječor,**

wobstojacy z deklamacijow, rěčnoho khora, nowych spěwow a z dźiwadła **„Makkabejska mać“**, wuhotowany wot Młodeje Jednoty, młodźeńcow a knježnow, **njedźelu. 15. decembra,** wječor 1/28 hodź., w „Katolskej towaršni“ w Budyšinje, přeprošuje **Budyšska „Jednota“.**

Zastup jenož 30 pj.

Tachantska katolska wyšša šula

z natwarjacymi rjadownjemi w Budyšinje

Prosymy, wotmyslene **připowědźenja** bórzy wobstarać. Předpołožić ma so narodna lisćina, wopismo jětraščěpjenja a šulske wobswědčenjo

Płaćizna studijow (z bydlenjom a hospodowanjom) měsačnje 50 hr. wučini

Wjednistwo

Meble

Jstwy za knjezow bydlanske jstwy spanske jstwy

z dobroho drjewa a napodobnjene **Kuchnje,** rjane mustry wot **145** hr.

Też jednotliwe meble

Dobre dźěło, tunje płaćizny!

Płaćenjo po dźělbach!

Při hnydom zapłaćenju wysoki rabat

Pawoł Handrik

Budyšin

Kamjeńtna dróha 32

při Drjewowych wikach

Jězdne koła, a najnowše podobiny w kołodynamo- swětłobłyšću z milinowym wobswětlakom Berko 16.80 hr., Bosch 16.80 hr., Riemann 16.80 hr., milinowe lampki wot 1.50 hr., karbidowe lampy, potrjebki za jězdne koła, poručuja

bratřa Thomas

Budyšin, Kamjentna dróha 16.

Vogtlandske Madras- **gardiny,** přikrywy na sofy, łoža, blida a diwany, wóskowanki, łožowe šaty

J. Erler, Budyšin

Zwonkowna lawska hasa 10

— Posłužujemy serbscy. —

Zjawny dźak

Maćeri Božej za pomoc w strašnej khorosći.

Zjawny dźak

swj. Mariji a wšěm khudym dušam za pomoc w nuzy.

Wupruhowane, dobre družiny nanajtuńšo

Hilger w Budyšinje

jenož Seminarska dróha 2.

Wołóženjo płaćenja kaž dotal

Łožowe poćehnjenja, wupjerki, płachty, přešiwanki, ruby na blida a tafle, trjenja, trěwki, rólowanske płachty, nósniki, fale, normalne a podšite šaty, zwjeršne košle, pjerjo a moški.

Konjace nožicy

česaki za nožicy

toči swědomiće

J. Hampel

Kotołska hasa 11

Vogtlandske wumělske **gardiny** kupujeće stajnje tunjo pola

Kurt Erler w Budyšinje

jenož na žitnych wikach 11 napřeco „Złotej hwězdźe“

Serbska ludowa banka w Budyšinje

Filialcy we Wojerecach a w Khoćebuzu

Agentury: **w Khrósćicach** pola knjeza **M. Čornaka,**
w Kulowje pola knjeza **Oty Bulanka,**
w Rakecach pola knjeza kantora **J. Rjelki**

Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy zapołožować na knižku a zběhać po potrěbnosći.

Zadanja pjenjezy ze 6—9 procentami

Telefon 3506 a 3507.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. - Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za reklamowy rjadk w teksće so 50 pj. płaći. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Zamołwity redaktor: Kapłan Józef Nowak w Budyšinje, Kirchplatz 2. — Pokładnik: Jurij Šołta, wučeř, Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj. tow. ss.Cyrilla a Methoda) w Budyšinje z póstšekowym kontom: Drježdźany 33458. Dalokoročak čo. 3895.

51. čisło. | W Budyšinje (Bautzen), 21. decembra 1929. | 67. lětnik.

Pójće wšitcy ke mni, k žłobjatku!

Prjedy hač měšnik na Božej mši wěriwym wozjewja „wjesołe powěstwo“ našoho wumóženja, prjedy hač dźe na druhu wołtarjowu stronu a čita abo wotspěwa swjate sćenjo, widźiće, kak so srjedź wołtarja hłuboko, hłuboko khila, kłonja k zemi, Boha prošo nutrnje, zo by joho wutrobu a hubje wučisćił a swjatosćił, zo by joho tak hódnoho sčinił k wozjewjenju wjesołeje powěsće, swjatoho evangelija.

Lubi Serbja! Katolski Posoł ma wam wšěm, kotřiž bydliće wot Lubijskich horow hač za Kamjeńcom „za górami“, kotřiž sydliće we swojich tulnych delanskich wjeskach hač hłuboko dele do pěskoweje hole, a też wam, kotřiž dawno wopušćišće wótcny dom a statok — pak z winu, pak z hłuposću — a sebi pytašće we cuzbje hospodu kaž Józef a Marija, Posoł ma wam wozjewjeć dźensa hižo, nic jenož wjesołu powěsć, kaž na Božej mši měšnik, ně, tu najwjeselšu, najradostnišu, najzbóžnišu powěsć, kiž znaje swět.

Bjez dźiwa, zo złoži swoje pjero, wuznawajo z profetu: Ah, ah, ah, puer sum, to rěka, zo spóznawajo swoju njedostojnosć a njemóc, tak swjatu a wjesołu powěsć swojim Serbam wozjewjeć, by so radšo zdał tutoho nadawka, doniž w našich serbskich Božich domach njezaklinča sama tuta hodowna powěsć a radosć. A zasy widźi swojich lubych Serbow, kak hrabaju k swjatym dnjam za swojim lubym Posołom, wot kotrohož jich žana móc njedźěli a kak su hłódni też za tutej swjatodnjowskej jědźu khutnych a namołwjacych słowow, kiž tak rad čitaja w Posole. Widźi jich doprědka w duchu, kak bychu hody rozmjerzani Posoł położili na stronu, njeby tam ani słowčka stało wo tutej najwjeselšej powěsći.

Tuž też Posoł dźensa z profetu Isaiasom so prjedy poklaknje před Božim wobličom, ponižnje prošo, zo by prjedy, hač pisa wo hodownym swjedźenju, Bóh joho hubje wučisćił, zo by tak hódny był swojim Serbam wozjewjeć tutu powěsć a prawe słowa napisał a tute też so wot wšěch Serbow w tym duchu přijałe, kaž Swjate Pismo praji wo swjatej maćeri Božej, zo wobkhowa a rozpominaše wšě słowa we swojej wutrobje.

Posoł přeje wšěm swojim lubym Serbam „wjesołe a hnadowne hody“. To pak za njoho njeje hołe přećo a prózdne, tupe słowo, kaž je někotryžkuli spěšny jazyk wupraja a khwatna ruka do lista abo na kartku šmórnje, ně, lubi Serbja, Posołej je to jara khutna a zamołwita wěc, kaž z cyła njepisa a nochce pisać k tryskam a žortam a, zo by sebi a wam čas zaćěrił, ale, zo by po swojich słabych mocach wukonjał dušowpastyrske dźěło mjez swojimi Serbami a přinošował k Božej česći a Serbam k spomoženju, kaž je wuknył w Pražskej Serbowcy.

Hdyž Posoł je hižo wjacy lět pisał a pisać dyrbjał swojim Serbam k hodam słowčko pohnuwanja a powučenja při žłobjatku tutoho Bóžskoho wučerja na khudym słomjanym trónje, njecha tola tosame pisać kóžde lěto, ale je sebi dołho z Bohom překładł, što ma lětsa hody swojim Serbam prajić a što by snadź najnuzniše a najwažniše było. Při tom nima so za njezmylnoho a by wjesoły był, hdyž by snadź druhi lěpše a kmańše myslički Serbam podać mohł kaž wón. Dokelž pak, kaž wěsće, njeje za tute kritiske zastojnstwo njedźelskoho prědarja w Posole telko zamołwjerjow, kaž snadź za dobre, wunošne městno w Serbach, tuž smě hižo tohodla Posoł wočakować wjacy lubosće a zrozemjenja a mjenje jěreje a njepłódneje kritiki, wosebje, hdyž kritika při słowach zastawa a njepokaza puć, kak ma so lěpje činić.

Hišće raz přeje z wutroby Posoł wšěm Serbam, wšěm bjez wuwzaća, hač su toho hódni abo nic, hač słowa přijimaja abo wotpokazaja kaž Bethlehemscy wobydlerjo, wjesołe a hnadowne swjate hodowne dny!

To pak ma zdobom być program a hesło, kiž sebi ze swjatych dnjow sobu wozmu do nowoho lěta, kotrež hižo po hodźoch z durjemi nutřkuka.

Lubi Serbja! Potajkim wjacy duchownoho wjesela a wjacy Božeje hnady při Božim dźěśću, wot Božoho dźěśća přez Bože dźěćo!

Před pjećimi stami lětami je sławny Fra Angelico zhotowił sławne swjeće Božoho naroda. Na Bethlehemskimi honami, nad hródźinej třěchu jewja so njebjeske wójsko jandźelow a so znošujo přecy bliže na zemju,

spěwaja tutón nowy, zbóžny spěw jandźelow. A hlejće jenož bliže na tutón wobraz, jandźelojo leća, leća přecy niže, dele k človjekam, k nam na zemju a wobjimaja so mjez sobu w dotal njedožiwjenej radosći a zbóžnosći.

To je žro a jadro hodownoho potajnstwa Božoho naroda: wjeselo a zbožo, zo je so nam narodźił Wumožnik swěta, zo je „Bóh tak jara swět lubował, zo nam da swojoho jednorodźenoho Syna, zo njebychmy zahinyli ale měli wěčne žiwjenjo".

Tohodla swjećimy tak rady hody. Też my Serbja.

Hody drje njejsu najwjetši, najwyšši swjedźeń cyrkwiny, jutry je přewyšuja. Tola hody su najlubozniši, tak rjec najbóle dźěśćowy swjedźeń a stoja nam tak blizko jako tulny, jimacy a kuzłojty swójbny swjedźeń.

Kóždy Serb je tola swoje najrjeńše a najzbožowniše lěta přeživił w serbskim domje, w kole dobreje, pobožneje swójby. Tam je wotrostł, tam rad khwata zasy dom, na to so najradšo dopomina a runje hody. A tam su hody najzrudniši dźeń lěta, hdźež njemóže so Serb z połnej lubosću a słódkosću zaryć a zakolebać do tutych najněžnišich, najrjeńšich dźěśćowskich dopomnjenjow.

Wězo was słyšu hižo skoržić: To su nam rjane hody, hdyž z kóždym lětom wjetša nuza nas huza!

Lubi Serbja! Posoł zwěri sebi jasnje wuprajić: Čim khudši, čim ponižniši je lud, ćim lubši je tajki khudomu Bethlehemskomu dźěćatku a ćim lěpje so přihodźa do swjateje hródže!

Runje nětko móža Serbja, hdyž njejsu blida kopate nastajene z wupytanymi darami, w prawym duchu hody swjećić a wědźa, kak tym je, kiž su hišće khudši dyžli woni. Čim bóle zwonkowny błyšć a ćikot wróco stupa, čim bóle swětna syta wjesołosć so pozhubuje, ćim jasnišo swěći njebjeske swětło swjateje nocy, ćim lóže so nam zastupi do swjateje hródže a njetrjebamy so bojeć, zo nam khudoba Božoho dźěśća wotmołwja: Što tudy chceš, hdyž maš we swěće wšoho dosć! W khudobje, zrudobje a hórkej nuzy přińdże k nam dele Bože dźěćo a sylzy a płački w joho wóčku běchu prěnje dary, kiž nam sobu na swět přinjesy. Tuž budźa jomu też naše sylzy a płački zrozemliwe a witane, jeli přińdu z wěrneje a pokojneje duše.

Nic nad sytym, hordym Jeruzalemom zaswěći so swětło Božeje nocy a spěwachu jandźelojo swoje njebjeske Gloria a přinošachu pokoj človjekam dobreje wole. Ně, khudym pastyrjam pósła tute dźěćo při swojim zastupje do swěta najprěnšu powěsć, zo so wšomu ludej zbóžnosć stawa.

Haj, wobhladajmy sebi lětsa jenož prawje derje a z jasnym wóčkom Bethlehemsku khudobu, wokošmy twjerdy žłobik, twjerdu słomu, nahe sćěny, zymne kamjenje a prajmy: Nětko budźe so mi lěpje njesć moja khudoba, hdyž twoja khudoba požohnuje, poswjeća a wozboža moju khudobu.

Kak zrudne a hórke běchu tola prěnje hody za swjatu mać Božu, hdyž ničo njeměješe, štož by mohła swojomu dźěśću w lubosći poskićeć! A tola, kak zbožowne a bohate za nju, hdyž z tutym dźěśćom přińdże k njej wša hnada, zbóžnosć a bohatosć! Ženje njeje mać Boža zbožowniša była, dyžli w tutej swjatej nocy!

O zrudźena človjeska wutroba, o stłóčena a k zemi stulena wutroba w horju a nuzy! Hody wukćěj a wotewř so, kaž róža po ćmowej, zymnej nocy skhadźacomu słóncu wotewrja swój kelušk!

Wutroba křesćana po rózach kroči, hdyž pod křižom stoji!

Wot dweju tysac lět sem je wjetša črjóda ludźi, hač sebi to myslimy, kročo po puću khudoby a bolosćow, namakała bohaty kužoł wjesela a sebi wukhowała wjesołu a podatu wutrobu, dokelž je potajnstwo a wučbu hodowneje nocy zrozemiła a wobkedźbowała.

Jenož tohodla naš čas so staja přećiwo khudobje a kaž roznjemdrjene skoćo so zběha přećiwo Božomu dopušćenju, dokelž je jomu cuze a njezrozemliwe potajnstwo Božeje nocy a radšo dźerži z bohazabyćiwym Jeruzalemom, hač ze swjatej swójbu a khudymi pastyrjemi w Bethlehemskej hródźi.

W Jeruzalemje, jenož dwě hodźinje zdalenym, leżeše Herodes na purpurnym lěhwje a dźiješe so jomu wo krawnym mordarstwje a wjećiwych furijach, mjez tym, zo spěw jandźelow słódcy klinči po hwězdojtej nocy a najzbóžniša mać k wutrobje tłóči spomoženjo swěta: Što bě tehdy zbožowniši?

W Jeruzalemje sydleše dosć bohatych pjenježnikow, khudych ludźi wusłěkacych kapitalistow a jebacych mudračkow a překupcow: Što bě zbožowniši?

W Jeruzalemje so wupěrachu farizejowje, kiž běchu za čas žiwjenja sebi wotnajeli zwonkownu, wohidźacu pobožnosć, tam běchu pismawučeni, kiž při swojej wučenosći słyšachu trawu rosć, tam běchu tajcy, kaž dźensa pola nas, kiž z brónjemi prědowachu zjawny zběžk přećiwo cuzej, tola woprawnjenej mocy a tehdy hižo wozjewjachu: Diktaturu proletariata: Tola, što bě zbožowniši?

Też pola nas w Serbach běchu a su wobstojenja, kiž nas dopominaja na Jeruzalem a joho wobydlerjow

Też nam bě tajke Bože kralestwo najlubše, kiž přińdże k nam w kopatej měrje swětnych kubłow a derjeměća časnoho.

Bože dźěćo chce nas wzać do swojeje šule a wučić wjeselo a zbóžnosć při swojej zwonkownej khudobje a połnym nutřkownym zbožu.

Křesćenjo našoho časa su často tak bojazliwi, bjezkuražniwi a chcedźa najradšo zańć a skhnyć w bojosći před khudobu a horjom a wotwobroćeja so wot khudoho Bethlehemskoho dźěśća a dadźa sebi je hišće lubić jako hrajku za dźěći a rjanu pyšeńku ze złotymi włóskami a luboznym wobličom za hodowne dny. Haj, móžeće zasy zjawnje čitać před hodami w nowinach: Štóž chce hody prawje swjećić, wobstaraj sebi do časa blido we hotelu za wosobny dinej při zmysły přeskubacym „taflowym koncerće".

Su to dźěći Božoho dźěśća? Też my běchmy hižo natyknjeni wot tutoho ducha. Prawje pisa sławny spisowaćel: Naš splah njeje wurostł z ducha swjatych martrarjow. Naši tak mjenowani křesćenjo našich dnjow bychu sebi dali mjenje zahorjeni lědoma za swojoho Wumožnika włósku swojeje hłowy wutorhnyć, porunjo prěnim křesćanam, kiž ruku, nohu a hłowu zahorjenišo woprowachu. My njepřestawamy ze skorženjom, zo dyrbimy w tajkim času žiwi być. Haj, wšelacy z cyła ničo druhe njemóža, hač skiwlić a stonać, kak hubjenje je. Kaž dźěćo spicy swój abejcej, tak tući spicy zamóža swój abejcej wotpiskać. Ale, smy so hižo raz prašeli: Hač smy sebi z cyła něšto lěpše zasłužili? Smy sebi hdy prajili: Zo mamy do teje šule khodźić, do kotrejež nas Bóh sćele? My smy k zemi stłóčeny, wokhudnjeny lud — to je wěrno. Ale, njeje to też pokuta a zasłužena mzda za telko lózosćow a njekmanosćow, kotrychž dla nas druzy a nic najposledy Bóh sam winuja?

My njejsmy žiwi z našej wolu runje w tutym času. Wyšša ruka to bě, kiž nas dowjedźe runje do tutoho časa. Nam da Bóh wuši narosć, zo bychmy ze šumjenja a howrjenja njewjedra nětčišoho časa słyšeli Boži hłós, kiž nas přeprošuje do swojeje winicy, wjeselo a zbožo pytać a woptać w Bethlehemskej hródźi našoho časa. Kak praji swjaty Jan: Jenož tym, kiž joho přijachu, da móc, zo bychu dźěći Bože byli. Bóh chce měć za naš čas a też ze Serbow rjekow.

Wy znajeće — abo nic? — rjanu knižku, wot Zalěskoho spisanu: Serbscy rjekojo. To by zrudnje było, hdy by jenož pohanski čas wědźał a rozemił ze serbskoho ludu wupłodźić rjekow.

Njedyrbjał tosame křesćanski čas zamóc, štož bě popřate pohanskomu?

So wě, zo ma runje we błyšću a hnadźe Bethlehemskeje hródźe naš čas pokiwow a srědkow dosć a nadosć, zasy rjekow wukubłać.

Ale, prajmy sebi jenož prawdu, na času a srědkach njezaleži. Jenož na ludźoch. Tući wjacy njejsu to, štož dyrbjeli. Zakis njemóže muku překisać, hdyž je stuchła a skažena. Tak też z wučbami Bethlehemskeje hródźe.

Do přemjehkich zahłowčkow bě nas zapowił dowójnski čas a woćahnył z nas město krutych, twjerdych, woporniwych muži zapleńčene, tróckate dźěći.

Abo njejsmy to? Tuž, lubi Serbja! Zastupmy do Bethlehemskeje hródźe, nic z cokrowymi wočemi a nadźijemi, zo dyrbi tute dźěćo nam natwarić z Bethlehemskeje hródźe časapyšny Herodesowy hród, hdźež so mjehko leži a skoku hrěši, ně, budźmy lětsa rozomni a powučni wopytowarjo khudoho dźěśća w khudej hródźi a prajmy: Wuč nas, lube, khude a tola tak zbožowne dźěćo spóznać puće twojeje lubosće a mudrosće! Wuč nas, tute puće khodźić, kiž sy ty nastupiło do swěta. Ty sebi dobrowólnje khudobu wuzwoli, zo by naše bohatstwo na hrěchach zapokućiło. My smy sebi tysac króć wjetšu khudobu zasłužili, hač ju ćerpimy, dokelž smy tak khudźi na wšěm, štož mělo so tebi spodobać.

Njech nam twoje swětło swěći! Njech nam zaspěwaja jandźelojo, zo też w našim času je móžno, česć Božu we wysokosćach spěchować a dóńć k pokojej wutrobnomu, hdyž smy človjekojo dobreje wole.

Njebudźmy wjacy dźěći našoho časa, kiž so storkaja nade wšěm, štož Bóh póśćele a borkaja na Bože dopušćenja!

Budźmy zasy Bože dźěći při Božim dźěśću: Wjeseli a zbožowni při wšej khudobje a nuzy.

Njech požohnuje Bože dźěćo khudy serbski lud a wšěch, kiž su dobreje wole. jn.

Politiski rozhlad.

Seidemann.

We wójnje a po wójnje je jara wjele židow z rańšich krajow, z Ruskeje a Pólskeje, do Němskeje přišło. Tam, hdźež kulki lětaja, woni rady njejsu, ale, hdźež je njeměr a šmjatańca, tam hladaja dobyć a pjenjez nalězć. Khudźi přińdźechu k nam do kraja, tola dźensa su mócni panojo a knježa nad wulkimi koncernami. — Jedyn z tych běše też Seidemann. Galicijski žid, přińdźe wón bjeze wšěch srědkow do Sakskeje. Pod wulkim, rjenje klinčacym mjenom wotewri tu koncern, kaž mydliznowa kula błyšćaty a hoły. Wědźeše pak prawy puć. Kraj dźěn mnoho pjenjez z dawkow dóstawa, kotrež so tola hnydom zasy njemóža rozdawać, ale móža so tola też w industriji a we wobkhodźe wužić, hdźež potom wysoku dań njesu. Dokelž pak su statni zasojnicy drje dobri dźěłaćerjo ale hubjeni překupcy, dyrbi potom tola tajki drje přiběžany ale překlepany a wuwarjeny židowski překupc swoju rutinu zastajić we wikowanju a přisporjenju tajkoho statnoho mamona. Jenož zo so potom tutón husto dosć cyle druhomu přispori, hač statej, kiž potom kaž z njebjes padnjeny do měsačka hlada. Tak je so statej a joho zastojnikam nětkle šło z tutym Seidemannom. Dokelž smy nětkle w socialnym lětstotku žiwi a stat z dawkow swojich staćanow telko pjenjez dóstawa, je też na dobroćeńske srědki wužiwa. 1924 měješe němski kraj telko pjenjez, zo dyrbješe so też w Sakskej, pod mjenom „Sakska kreditna pomoc“ wosebity samostatny hamt za dobroćeństwo při sakskim ministerstwje dźěła a zjawnoho dobra założić, kotromuž kraj 3 milijony hriwnow přepokaza. 1925 so dalši 1 milijón hriwnow ze zawěsćenja dźěłonjemějerjow a 2,33 milijónow hriwnow wot zarjadnistwa posrědnistwa dźěła přepokaza. Tuta kreditna pomoc přemjenowa so pozdźišo do „Sakskeje dobroćeńskeje pomocy“, kotraž měješe po wustawkach zaměr, tute dobroćeńske pjenjezy wužitkownje nałožić, dale srědki poskićeć karitativnym a socialnym zjednoćeństwam a jim a też jednotliwcam tak daloko hač so wo dobroćeńki jedna, požčonki podawać. Po tutych wustawkach su so zastojnicy měli, pjenjezy wužitkownje nałožowali a požčonki podawali, bohužel pak też ludźom, kiž su so jim přitłóčili a kotrymž su lohcy wěrili, bjez toho, zo bychu jich wěryhódnosć dosć pruhowali. Tak su nic potřěbnym małym hospodarjam a rjemjeslnikam, kiž tak poniżnje a pomjelčo wustupuja, ale wulkobohatym a zrěčniwym jebakam pjenjezy po milijónach požčeli. Pozdźe su so potom domasali, kak njesprawnje su jednali a kak su byli wobšudźeni. Tak je „Sakska dobroćeńska pomoc“ přez tutoho žida Seidemanna wo nimale tři milijóny hriwnow škodowana.

Kabinet Müller.

We wulkich ćěsnosćach je němskokrajny kabinet, kotrohož předsyda je nětko hižo druhe lěto socialdemokrat Müller, zańdźeny tydźeń pobył. Hižo jara dołho dźěła tutón na tym, němske financy zrjadować. Tola te su dźeń wote dnja hubjeńše. K poslednjomu decembrej trjeba wón na 1700 milijónow hriwnow, ma pak jenož 1370 milijónow k rukam, tak zo hišće 330 milijónow pobrachuje. Tute dyrbja so požćić, a to w Americy. Tam pak prjedy nochcedźa, prjedy hač najnuzniša reforma financow so přewjedła njeje. Su so wosebje też přez wustup direktora němskostatneje banki nastróžili. Němski kancleŕ bu přinućeny, skónčnje hnydom reformowy program předpołožić, z kotrymž wón za sebje a swój kabinet z dobom wuprajenjo dowěry žadaše. Z tym běše cyły parlament w njemałych wuzkosćach, dokelž nochcyše bjez zwěsćenja kanclerjej hišće njewěsty program přizwolić. Tola pak so skónčnje reformowy program z 222 hłosami přećiwo 156 hłosam přiwza a kabinetej so z tym dowěra wupraji. Tutón hnydomny program žada hnydomne powyšenjo tabakowoho dawka, kotrež ma 220 milijónow hriwnow wjacy wunjesć, a přinoška za dźěłonjemějerjow wot 3 na $3^1/_2$ procentow, z čohož 180 milijónow hriwnow wjacy wočakuja.

Nowe žitne cła.

Mjez knježeŕstwom a wěcywustojnymi za cło knježeŕkich stronow su so jednanja wo nowe žitne cła dowujednałe. Tute cła njebudźa, kaž běše wotmyslene, hibićiwe, ale ma so wosebity zwěsćeński faktor zasunyć. Přez cła dyrbi so docpěć, zo so ratarstwo za žito 11.50 hr. a za pšenicu 13 hr. za centnar zwěsći. Tute cła maja so wot 1. januara 1930 zawjesć a budźa za žito 9 hr. a za pšeńcu 9.50 hr. wučinjeć. Tajku hodownu powěsć budźe ratarski lud rady słyšeć a přijimać. Přetož při dotalnych žitnych płaćiznach žadyn ratař wjacy wobstać njemóžeše. Nětko pak budźe so jomu tola zasy trochu lěpje dychać. Tuž z najlěpšimi wočakowanjemi a přećemi do Nowoho lěta póńdźemy!

Z Łužicy a Serbow.

Z **Budyšina.** W sali katolskeje towaršnje hrajachu šulerjo a šuleŕki katolskeje wyššeje šule z natwarjacymi rjadownjemi zańdźenu srjedu nowu hodownu hru knjeza studijnoho rady Carla Englera, „Melinda“ mjenowanu. Tute nowe dźěło zasłužbnoho spisaćela dźiwadłowych hrow přizamkuje so hódnje a dostojnje k joho dotalnej dźěławosći. Mnozy wěcywustojni posudźuja hižo dźensa „Melindu“ jako joho dotal najkmańše a najlěpše dźěło, štož nastupa znutŕkownu jednotu a swojoraznosć hudźbnych motivow. Za woprawdźe poradźene předwjedźenjo dósta knjez basnik a hudźbny składźbnik zasłužene připóznaćo. Złoty ławrjencowy wěnc, na kóncu jomu přepodaty, płaćeše za znamjo dźakownosće a wutrobnoho připóznaća. Też

my wjeselimy so z wutroby na poradźenju tutoho nowoho dźiwadła, kotrež je z hłubokimi křesćanskimi mysličkami překisane a w rjanej a hładkej rěči spisane. Snadź by so hodźało hru też do serbskoho přenjesć, naše šule bychu tak wěsće so jako dźakowni dźiwadźelnicy wopokazałe.

Z Budyšina. (Hodowny swójbny wječor.) Pjatk, 3. dźeń hodow, wječor w 8 hodź. wuhotuje Maćica Serbska mały swójbny wječor w Serbskim Domje. Poskićić budźa so spěwy a přednoški a něšto cyle žadne, mjenujcy serbske bajki. Też bychmy so zwjeselili, hdy by někchtó z hosći pomhał, naš wječor ze spěwom abo přednoškom porjeńšić. Božodźěsćowy štom wuhotuje Maćica. Jeli ma štó dary za archiv, muzej (starožitnosće, drasty, wobrazy) a knihownju, dha njech je přećelnje sobu přinjese. Wone so pod štomom wustaja. Za hosći je małe wulosowanjo wotmyslene, na kotrymž móže so kóždy wobdźělić, kiž k tomu mały dar (něhdźe w hódnosći 1 hr.) sobu přinjese. Rjenje budźe, to je wěste. Tuž prosymy wutrobnje wo bohaty wopyt. Čim bohatši budźe, čim rjeńšo budźe!

Z Radworja. Po dlěšej přestawcy je zasy jónu paduch tudomnu farsku cyrkej ze swojim wopytom počesćił. Po zdaću je so wječor do cyrkwje zamknyć dał; přetož njeje žanoho wokna skóncował, ale je při wotkhadźe wokno wot nutřka wočinił, a to wokno, kotrež so jomu k wotsalenju lěpje přihodźeše, hač te, z kotrymž tu paduši hewak nutř a won łaža. Pytał je drje njeprošeny hósć jenož pjenjezy. Tohodla je jedyn kašćik rozpačił a wurubił, pola druhoho pak wostajiwši dźěła, bócko ležo wostajiwši, twóchnył. Dokelž buchu kašćiki krótko prjedy prózdnjene, też w prěnim wjele pjenjez njenamaka, za to pak papjerku z pismom: „O ty hłupy človječe! kak móžeše tola w kašćiku hromadu pjenjez pytać, do kotrohož su so hižo telko razow nutřłamali!“ Tohodla je paduch też ze złobami nad hubjenym wunoškom swojeje prócy papjerku před kašćikom na wjele kruchow roztorhał. — Tydźeń prjedy je też w kašćikach tachanskeje cyrkwje w Budyšinje paduch pobył. Hač je to samsny kmótr był, kiž w Radworju, njeje nam znate.

Z pola do Khrósćic. Njedźelu 15. hodownika wuhotowa Khrósćanska šula swój hodowny swjedźeń, wobstojacy ze spěwow a hodowneje hry „Prěnja hodownička“. Bohaty porjad wotměnješe so mjez serbskim a němskim spěwom, kaž to też hižo druhe lěta bywaše. Tola tutón raz běchu Budyšscy spěwarjo (šuleŕki z knjezom wučerjom Zeibigom, kotryž měješe też přednošk, dwě wumělskej spěwarcy a jedyn knjez, kotryž jeju na klavěrje přewodźeše) přikhwatali swjedźeń Khrósćanskeje šule porjeńšić. Też zastupjeŕ wokrjesnoho hejtmanstwa a knjez šulski rada Krawc počesćichu swjedźeń ze swojim wopytom. — Domizna — Hodownička, tak mjenowaše so swjedźeń. Naša Łužica, zhromadna domizna Serbow a Němcow, kotriž tudy sydla, rjany to začišć! Hdyž so haja stare nałožki a wašnja a pytaja so zdźerżeć. Kak pak stoji z hodowničku? Naše dźěći spěwachu rjane adventske a hodowne kěrluše. Tamne pak mjez druhim „Von der Pfefferkuchenfrau — und ihrem Mann — er knackt ihr eine Nuß, er knackt ihr einen Kern“ abo w hodownym spěwje: „Die Engel singen Valeri, Valera“ abo při rěči: Wodanowy kult a křesćanski so tu w hodach zjednoćitaj, tamni mějachu Sonnenwendfeier. — Lubi starši! Runje před dwěmaj njedźelomaj wotmě so na samsnej žurli skhadźowanka staršiskich radow a što słyšachmy tam. Nimamy wjacy žaneje katolskeje nabožneje šule, też nic w našich Serbach, kotrohož měnjenja smy tola hač dotal byli. Što znamjenja tutón cuzy duch? Budźmy na straži! Časy su złe. Hospodarska kriza nas tłóči, ale njeje hórje hišće z duchownej? Adventski prědaŕ nam přiwoła: Wotućmy ze spanja, je najwjetši čas. Mamy drje w našich šulach hišće dobrych wěriwych katolskich wučerjow, ale kak dołho hišće? Kak stoji z našim wučerskim dorostom? Lube katolske maćerje! Stupće so jena při druhej, kaž muž při mužu, bědźicy wo wobstaćo našich nabožnych šulow. Přińdźće pak wosebje też w črjódach, hdyž nas předsyda staršiskich radow abo knježa wučerjo wołaja, na staršiske zhromadźizny, nic někotři ale wšitcy starši tam słušamy; w zhromadnosći leži móc. Jedna so dźěn wo wěčne zbožo njesmjertnych dušow našich móličkich. Wulki dźak słuša pak našim knjezam wučerjam za jara derje nawučenu a předstajenu hru. Dźěći běchu so wšě derje do swojich rólow zažiwili. Hnujace to wokomiki, hdyž běchmy wjedźeni w duchu do Bethlehema, sobu wožiwić tam narod Bóžskoho dźěćatka, haj, běše to króna wšoho poskićenja, wosebje pak za naše dźěći, za kotrež tola tutón swjedźeń w prěnim rjedźe być dyrbješe.

Z **Jasenicy.** Zańdźenu njedźelu wotmě naša „Bjesada“ swoju hłownu zhromadźiznu z wólbami. Knjez předsyda Nowak powita zhromadźenych, kiž běchu so w bohatej ličbje zešli. Wozjewi, zo njeje wjele khwile k přednoškej, dokelž mamy wólby a wšelake wuradźowanja. Wólbne lisćiki so rozdźělachu a najprjedy bu předsydstwo wolene. Tuto wosta při starym. Do wubjerka so też wšitke dotalne sobustawy zasywolachu, nimale jenohłósnje, štož při předsydstwje njeběše. Potom jednaše so wo założeńskim swjedźenju, kiž budźe druhu njedźelu januara. Wšo dalše postaji předsydstwo. Tón króć předstaji so wulka, cyle nowa činohra w tŕoch jednanjach. Po wšelakich namjetach a wuradźowanjach so bjesada z kěrlušom skónči.

Z **Lejna.** Póndźelu wječor w šěstej hodźinje wudyri w pólnej bróžni ryćeŕkublerja Leinera, kotromuž prjedawše Ješkec kubło nětko słuša, woheń, kotryž z wulkej spěšnosću rosćeše, tak zo njebě možno wjele wukhować. Spaliło je so dźěl njemłóćenoho žita, słoma a něšto měchow žita. Wobsedźeŕ bě samsny dźeń hakle druhi dźěl womłóćenoho žita wotwjesć dał. Hačrunjež bě bróžnja zawěsćena, woznamjenja woheń za njoho tola wulku škodu, wukhować so wjele njehodźeše. Na pomoc přikhwatane sykawy, mjez nimi Klóštrska motorska a Wujezdźanska, njetrjebachu hakle z dźěłom započeć. Kaž so zda, jedna so wo założenjo wohnja z wjećiwosće. Hakle před dwěmaj lětomaj je so bróžnja přez přetorhnjenjo milinoho pruda spaliła. W spalenej bróžni je nowy benzinowy motor stał.

Z **Wotrowa.** Zańdźenu njedźelu wotmě naša wjesna wupožčeŕnja a nalutowaŕnja swoju nazymsku hłownu zhromadźiznu. Předsyda, knjez kubleŕ Rjeda-Wotrowski, ju wotewri a pokaza na ważnosć našich Raiffeisenskich towaŕstwow. Hnydom na to poda zličbowaŕ, knjez kantor Cyž, rozprawu wo reviziji, kiž je so wot 14.—17. winowca wotměła Revizor je wšitko do čista přehladał a přepruhował. Rozprawa so jenohłósnje skhwali. Dobytk z lońšoho lěta so fondej připokaza. W dalšim rěčeše so wo nahódnosćenju prjedawšich nalutowankow. Nastork k tomu da próstwa něhdušich staršich sobustawow — z wjetša přez 80 lět — na předsydstwo dla nahódnosćenja kapitala a płaćenja danje. Byrnjež naše družstwa po zakonju nuzowane njebyłe, nahódnosćić, budźe to tudomna přewjesć a to w lěće 1932, kaž je zakońscy postajene. Kak wysoko to budźe, njehodźi so tukhwilu hišće z wěstosću rjec. Dla płaćenja danje njehodźi so jich próstwa powšitkownje dopjelnić, dokelž kasa wot swojich prjedawšich požčonkow też danje njedóstawa a z cyła so njenahódnosća. Wo tym budźe drje so hišće raz jednać a snadź po wosobinskej potrěbnosći něšto so přizwolić. Wysokosć sumy, kotrež směrtaj předsydstwo a dohladowaŕstwo přizwolić, so dla techniskich winow přijomnje powyši. Zličbowaŕ přečita list knjeza kantora Šołty z Budyšina, kiž so zamołwi a postrowi mjez tym přikhadźacoho rěčnika, knjeza dra. Hohenleitnera z Drježdźan. Jimaše so bórzy słowa a rěčeše na połdra hodźiny „wo zaměrach a nadawkach zhromadnoho předawanja skotu přez družstwa“. W rozmołwje naspomni so, zo skót telko na wazy njezhubi, kaž so druhdy ze strony rěznikow a kup-

51. abo předposledńje čisło „Kat. Posoła“ 1929.

Štó njeje hišće swój Posoł zapłaćił?

Abo maš też hišće na lěto 1928 swój přinošk płaćić?

cow wunošuje. Zo so to stało njeby, namjetowaše so z jeneje strony, do wotwoza suche picować. Přez dowožowanjo z wulkimi awtami z hródže hač do Drježdźan so jenož něšto puntow zhubi. Na podłožku přednoška a rozmołwy so přitomni za tajku organisaciju rozsudźichu. Jako dowěrnika sej wuzwolichu knjeza Weclicha z Wujezda, kiž hižo Khrósćansku wokolinu zastara. Wězo njeje to žana konkurrenca wjesnym rěznikam. Štož ći trjebaja, ma so jim přewostajić, ale wšón zbytny skót ma so přez družstwo předać. Štóž we Wotrowje abo wokolinje něšto na předań ma, njech to na šuli pola zličbowarja wozjewi. Tón da powěsć telefoniscy dale. Potom rěčeše so wo wšelakich znutřkownych należnosćach, zwjeselacych a njelubych. Zličbowař činješe na wuhlo a přikupne hnoje kedźbnych. Na hłownej zhromadźiznje Raiffeisenskich kasow w Radworju so ze strony centrale přeješe, zo bychu so towarstwowe podźěle na 100 hriwnow powyšiłe. Tute žadanjo so jenohłósnje wotpokaza. To bychu dyrbjałe z mnohimi wustupami ličić. W běhu lěta je towarstwo dweju swěrneju sobustawow zhubiło a to bywšoho měšćanostu Mikławša Bobika w Pančicach a korčmarja Mikławša Jurša we Wotrowje. K jeju česći přitomni postanychu a wuspěwachu ćichi „Wótče naš". Z tutym skónči so na štyri hodźiny trajaca, jara zajimawa zhromadźizna. Nochcemy zabyć, raz na mnohe a wobhladniwe dźěło předsydstwa a dohladowarstwa tajkich družstwow pokazać, kotřiž swój čas a swoje mocy njesebičnje družstwu wopruja. Za to słuša jim kemšacy dźak wšitkich sobustawow. Njech pak su sebi wšitke sobustawy přecy wědomni, kak ważne je za ratarski lud so zjednoćić, wosebje w našim ćežkim času. Tak zhromadnje do přichoda. Jedyn za druhoho!

Z **Worklec.** Njedźelu 15. hodownika zeńdźe so we Leopoldec korčmičcy črjódka skałarjow, zo by wo přitomnym położenju radu składowała. Z Drježdźan bě wot zwjazka němskich skałarjow přikhwatał knjez župny nawjednik Kladecki, kotryž wosebje na nuznotu zjednoćenja jednotliwych stawow pokaza, tudy na skałarjow. Pokaza na wšě dźensiše wobćeže w kamjeńtnej industriji a apelowaše na kóncu na solidarnosć wšěch skałarjow. Knjez Kósk z Worklec napominaše k jednoće a zhromadnomu dźěłu we wšěch stawskich potrěbnosćach. K wěcy rěčeše też knjez Kilank z Budyšina, zarjadnik Budyšskoho wokrjesa. Žiwa rozmołwa sćěhowaše, w kotrejž so wosebje stojnišćo dźěławoho hamta rozpominaše, kotrež nochce dźěłaćerjam z něšto polom w času bjezdźěławosće žaneje podpjery płaćić. Za jednotliwe wsy buchu dowěrnicy woleni. Ze strony zwjazka zarjaduja so w bližšim času wjacydnjowske kurzy za dźěłaćerjow, kotrež wo ważnych wěcach dźěłaćerstwa rozwučuja.

Adventski wječor w Budyšinje.

Třeću njedźelu adventa zarjadowaštej towarstwje młodźencow a knježnow „Młoda Jednota" wosebity adventski wječor. Njedyrbješe to žadyn swjedźeń być, přetož swjedźenje so přećiwjeja khutnomu razej adventskoho časa, ale dyrbješe być jednory ćichi adventski wječor, wo kajkichž Posoł runje samu njedźelu pisaše. Khiba swjedźeń duše, haj za nju dyrbješe so stać a być swjedźeń znutřkownoho pozběhnjenja a zesylnjenja a wobohaćenja. Cyła wulka pótajnosć adventska dyrbješe dušu připosłucharjowu hrabnyć a zapłomjenić a wubudźić swjatu žadosć za Wumožnikom swěta.

Tohodla njeměješe wječor jenož mjeno adventskoho, ale wón to woprawdźe běše. Bohužel wšak su ludźo na wsach z dźěła, ale wosebje w městach zhubili zrozemjenjo za pótajnstwo adventske. Lědma je prěnja njedźela adventa so přibližiła, potom so też hižo wuhotuja adventske swjedźenje, kiž bychu wjele lěpje z mjenom hodownych wobstałe. Kaž khorosć to so hižo zjewja. Z domow a korčmow słyšiš hižo hodowne spěwy a melodije. A na mjasowym torhošću widźiš mócny božodźěsćowy štom, kaž by město Budyšin tutón njezmysłny njerozom aprobować chcyło. Same wšak wbohe też njewě, kak daloko na času je.

Budyšski wječor bě do třoch dźělow dźěleny: 1. Advent Messiasowy. 2. Advent Marijiny. 3. Advent jenoho ludu.

„Advent Messiasowy" dyrbješe nas zawjesć do žadosće za Zbóžnikom swěta. K tomu přinošowaše hižo prěnje čisło programa, wobstojace w hudźbje, kotraž cyłu tu wulku, do njebjes wołacu žałosć slubjenoho luda wurazy. Jako podłožk so wuži Ed. Griegowa „Ingridźina žałosć" z Peer Gynt. Štož běchmy w čuću hižo zežiwili, słyšachmy na to we słowje, hdyž nam dobry deklamator Waltarjowy „Advent" z wustojnosću a wurazom přednjese. W dalšim čisle ponurichmy so do přičiny našoho adventskoho hubjeństwa, hdyž ze Swjatoho Pisma samoho słyšachmy 3. staw prěnjeje knihi Mójzesoweje: Prěni hrěch, Slubjenjo Wumožnika, Wuhnaćo z paradiza. W dalšim štwórtym čisle słyšachmy prošace hłosy z hłubiny hrěcha. Kak do dušow stupachu a so nižachu hłuboko začute słowa rěčnoho khora, kotryž nam přednjese, so mjez žónskimi a mužskimi wotměnjenjo, „De profundis — Z hłubiny wołamy k tebi so Knježe". Psalm 41 sćěhowaše „Kaž jeleń žada za žórłom wody", přednjeseny z hłubokim začućom wot jednotliwca. Adventska žałosć dócpě swoju wyšinu we dwojohłósnym spěwje žónskoho khora „O Božo, mje njepřećel ćěsni", spěw wot Zuschneida, prěni króć ze serbskimi słowami, wot knježnow rjenje přednjeseny. Dale sćěhowaše rěčny khór młodźencow a knježnow „Wotročstwo" z 84. psalma, hdźež so žadosć za Messiasom žiwje dramatiscy z dušow dobywa. „Budźeš drje wěčnje hněwny na nas? A podlějiš swój hněw wot naroda k narodej?" Najwyšši skhodźeńk drje žadosć a žałosć dócpějetej we słowach psalmowych, hdyž w zhromadnym khorje mócnje a sylnje klinči „Wotewŕće so wy wrota krasnosće / wy wěčne wrota / wuzběhńće so / zo by mohł zaćahnyć kral krasnosće!" Z třojim wuspěwanjom našoho adventskoho „Hlejće tón Knjez budźe přińć", wuklinča prěni dźěl, kotryž bě so bjez kóždeje přestawki w njepřełamanym porjedźe bjez spadnjenja zawěška a wotkhada a nastupa přestajacych wosobow wotwić mohł, štož hakle hłuboki zaćišć zmóžni.

„Advent Marijiny", druhi hłowny dźěl wječora, wobstoješe w pjećich čisłach, kotrež móžachu so tohorunja kaž dźewjeć prěnjoho dźěła bjez přestawki wotwić. „W sonje swj. Marije w advenće" słyšachmy w zynkach Händlowoho larga ćichu žadosć a swjate wočakowanjo Maćerje Božeje. Swjate Pismo, smilenjo Boże a lubosć Bóžsku zjewjace, bu na to čitane, kotrež nam powěda wo přikhadźe jandźelowym a joho přizjewjenju, zo ma Marija so stać mać Boža. Dwójny žónski terzet předstaji nam na to w luboznym spěwčku „Marija, słódka knježna" podawk z časa wočakowanja najzbóžnišeje knježny, wo jeje běłej kudźałcy, wo sněhuškow běłym hołbiku a wo rozmołwje z jeje Bóžskim synačkom. Spěwarki swój nadawk na wustojne wašnjo dopjelnichu, přetož jedna so tu tohorunja wo nowy spěw wot Zuschneida ze serbskim textom a nimale ćežkej melodiju. Sława našim spěwarkam! Na to sćěhowaše melodram złożeny na słowa našoho narodnoho spěwa: „Pod Różantom łučka mi zelena". Tak bu zdobom też naše hnadowne městno, naš Różant, do tutoho, swjatej Mariji poswjećenoho, dźěła zasunjeny. Spěw předstaja nam poetiscy wosebje čas poroda swjatoho Jana, lěćo, a čas poroda Jězus-dźěćatka, zymu. „Haj, to budźe wjesoły dźeń Božoho naroda!" Zhromadny kěrluš „Budź powitana, jasna Marija jutnica" skónči druhi dźěl.

„Advent jenoho ludu" běše třeći dźěl wječora, zdobom najbóle wočakowany: Makkabejska mać. Tute woprawdźe klasiske dźiwadło bě scena, wuwzata z dramata Oty Ludwiga „Die Makkabäer". Ale předstajenjo je dopokazało, zo so też tuta scena, kotraž dobre 40 mjeńšinow traje, hižo jara derje sama wuwjesć hodźi. Hra předstaja nam židowski advent, čas poslednich lětstotkow před Khrystusom. Zrudnje je w Israelu. Antiochus, mjenowany Epifanes, je Jeruzalem nadpadnył. Wurubił je swjatnicu,

templ Jeruzalemski, wonječesćił swjate město, pokradnył Bohu poswjećene sudobja. Dwě lěće pozdźišo kral syriski hišće junu Jeruzalem nadpadnje. W měsće samym natwari twjerdźiznu přećiwo Židam a zasydli do města złóstny a špatny lud. Tu zhraba so měšnik Matatias a z nim mała črjódka swěrnych, kotřiž chcedźa wašnjo a wěru swojich wótcow před njepřećelemi — pohanami — wobarać. Měšnik — wjednik přepodawa swój mječ w smjerći swojomu synej Judźe. Wón je wot nětka wjednik małoho židowskoho wójska. Z tutym historiskim podawkom zjednoćuje basnik tamny wo sydomjoch bratrach z maćerju, kotřiž buchu k smjerći zasudźeni wot krala Antiocha.

Předstajerjo nowoho dźiwadła su wšitke swoje mocy do hry położili, tak zo su też z česću wobstali. Jenož hdyž so derje wuknje a khutnje pruhuje, hodźi so tajki powšitkowny zaćišć dobyć. Wšitkim hrajerjam, spěwarkam a sobuskutkowacym njech je rjane poradźenjo najrjeńši dźak za nałoženu prócu!

Nadźijamy so, zo je „Młoda Jednota“ ze swojim „Adventskim wječorom“ duše a wutroby napjelniła z prawym duchom. Hdyž wšitcy njejsu jednotliwe čisła, hačrunjež buchu přez knjeza kapłana Nowaka w małych naréčach do cyłka a zwjazka dowjedźeni, zrozemili, je dopokaz za to, kak je runje prawy adventski duch daloko wot nas zdaleny.

Lubi Serbja!

Dźensiši dźeń žada so wot kóždoho civilisowanoho luda, zo móže w swojej maćernej réči čitać a pisać. Za to so stara a ma so starać we wšitkich krajach šula. Maćerna réč je a wostanje zakład wšoho zdźěłanja a kulturnoho postupa kóždoho luda a kóždoho jednotliwca. Tohodla dyrbi też našomu serbskomu ludej šula tónle zakład twarić, kaž wona to čini pola wšitkich druhich ludow. A nječini wona to? W Pruskej z cyła nic a w Sakskej jenož na njedosahace wašnjo w někotrych šulach. Tohodla dyrbi wšón lud, chce-li dale žiwy być a z česću wobstać, sebi kruće žadać, zo wšitke serbske dźěći we wšitkich našich šulach nawuknu nic jenož němsku réč a wšě druhe předpisane předmjety, ale też **swoju maćernu serbsku réč.** To samo też rozomni Němcy žadaja. Ale knježeŕstwo sebi mysli a měni, zo wšak serbski lud wo to ani njerodźi, zo Serbja chcedźa wusnyć a zańdź. Ně, a do wěčnosće ně! Pokažće, lubi Serbja, zo sebi swoju maćernu réč ważiće a zo chceće, zo bychu serbske dźěći we wšitkich serbskich a měsćanskich šulach też derje serbski čitać a pisać nawukłe. Podpisajće tohodla **wšitcy, kiž sće 20 lět stari,** mužscy a žónske, próstwu a žadosć na naše sakske knježeŕstwo, pod kotruž so w přichodnych dnjach podpisma we wšitkich serbskich wsach hromadźa. Njech kóždy swoju wótčinsku winowatosć dopjelni! Naše towarstwa a našich přećelow prosymy, zo bychu so hnydom a horliwje wo tule należnosć sobu starali a, je-li traš do teje abo tamneje wsy próstwa njedóšła, tusamu sebi w Smolerjec knihaŕni w Budyšinje wotewzali. Tam njech so też podpisane próstwy jednotliwych wsow wotedadźa, po możnosći z kołkowanym wobkrućenjom měsćanosty, zo su podpisma prawe. A lube Bože dźěćo njech nam wobradźi dopjelnjenjo našoho sprawnoho žadanja! **Domowina.**

Złoty jubilej Swj. Wótca.

Dźensa, na 21. hodowniku, dopjelnjuja so jubilejne dny złotoho měšnistwa za našoho Swjatoho Wótca, Pija XI. Dźensa, před 50 lětami, woswjeći wón swój prěni wopor Božeje mšě w krasnej cyrkwi swjatoho Karla Borromejskoho, dóstawši dźeń prjedy jako 22lětny diakon w lateranskej basilicy žałbowanjo na měšnika. — Drje žadyn podawk w dołhim a na skutkach bohatym žiwjenju našoho Swjatoho Wótca njebudźe w nim wuhasnyć móc dopomnjećo na tamny zbožowny dźeń, na kotrymž bu woblečeny z njezakhódnej hódnosću měšnistwa. Žana móc bamžowstwa njedosćehnje tutu spodźiwnu móc kóždoho — też najnižšoho a ponižnoho — měšnika nad Božim Synom, kotraž so jewja wšědnje w kóždej Božej mši. — Tohodla je to wulki dźeń, na kotrymž naš Swjaty Wótc zhladuje na dokónčenjo pjećdźesać lět žohnowanoho měšnistwa. — Wón je z wulkim wuspěchom skutkował jako dušepastyŕ, jako wučeńc je sebi dobył sławu w cyłym zdźěłanym swěće, jako turist wubědźi sebi jako prěni wot wšěch Włochow přistup na horišća Monte Rosa wot italskeje strony sem. W ćežkich časach wopokaza swjatej cyrkwi ważne służby jako prěni bamžowy nuncijus we Waršawje, hdźež też dósta w tamnišej kathedrali biskopsku swjećiznu. A po tym postupowaše ruče wyše po skhodźeńkach cyrkwinskich hódnosćow: wón bu na Milanskoho arcybiskopa pomjenowany, při tym dóstawši kardinalski purpur. Hižo za lěto powoła joho naš bójski Wumóžnik za swojoho zastupnika na stole swj. Pětra jako naslědnika bamža Benedikta XV. Nětko nosy nimale wósom lět hižo ćežu třojeje krony bamžowstwa. Přez swoje skutki je sebi sławne mjeno zwěsćił w stawiznach cyrkwje a swěta. Joho mudrosći a wutrajnosći poradźi so, přewinyć njestrowe a škódliwe poměry mjez Swj. Stołom a italskim knježeŕstwom wuhładkowawši tak mjenowane romske prašenjo. Bórzy po nastupje swojoho pontifikala wobroći so na cyłe človjestwo z kołopisom „Pax Christi in regno Christi!“ Wón postaji našoho Zbóžnika za krala človjestwa a doby naš hordy a khory swět za Khrysta Krala, wojujo při tym stajnje za žiwe křesćanstwo. Cyłe joho žohnowane prócowanjo ma jenož jedyn zaměr: dowjesć drohe njesmjertne duše na dróhu, kotraž wjedźe horje k njebjeskim wyšinam. Tohodla ma lětuše jubilejne lěto cyle wosebity wuznam we stawiznach bamžowstwa. Lědy budźemy jomu podobne druhe k stronje stajić móc. — Jubilejne lěto je nětko dostupiło na wjeŕšk a bliža so k swojomu kóncej. Kaž před 50 lětami młody měšnik Ratti swój prěni wopor Božeje mšě woswjeći, tak je nětko swój jubilejny wopor při bamžowym wołtarju we vatikanskej basilicy swj. Pětra Bohu woprował, přewodźany wot radostnoho juska romskoho luda a horceje lubosće cyłoho swěta, we pyše třojeje krony bamžowstwa, kotraž joho mócnej paršonje spožći nowy njezakhódny błyšć. Bóh daj jomu hišće mnohe strowe a žohnowane lěta!

Z cyrkwje a swěta.

Z Vatikanskoho města. Štwórtk 12. hodownika wróći so naš dotalny nuncius Pacelli do Swjatoho Města, zo by tu, jako připóznaćo swojoho žohnowanoho skutkowanja w Mnichowje a pozdźišo w Berlinje, kardinalski purpur dóstał. — Póndźelu 16. hodownika wotmě so we vatikanje hižo časćišo naspomnjeny potajny kosistorijum. Wšě w Romje přebywacy kardinalojo a też někotři cuzy běchu so zhromadźili. Swjaty Wótc wobroći so w dlěžšej naréči na swjaty kolegijum. Wón spomni na te w poslednim lěće wobzamknjene konkordaty z Portugalskej, Rumunskej a Pruskej, dale na 1400lětny jubilej klóštra Monte Casino, na 1100lětny jubilej swjatoho Anskara, japoštoła Danow a Šwejdow, na 1000lětny jubilej swj. Wjacsława w Prazy, na 500lětny wopomnjeński dźeń swj. Johanny Orleanskeje a stólětny jubilej wuswobodźenja jendźelskich katolikow. Też dopomni na swój złoty jubilej a na zbóžnoprajenja w tutym lěće, a připowědźi při tym wudaćo nowych encyklikow. Po tym powoła šesćoch nowych kardinalow a pomjenowa někotrych biskopow a arcybiskopow. Mjez nowymi kardinalami je też msgr. Pacelli, dale arcybiskopaj z Genuy a z Palerma, nowy francózski primas, nowy iriski primas a nowy portugalski primas. Kardinalski kolegijum wobstoji nětko ze 64 sobustawow. Mjez nimi su 31 Włochow a 33 druhich krajanow. Nowi kardinalojo dóstachu srjedu kardinalski baret a štwórtk we zjawnym konsistoriju čerwjeny kłobuk z rukow Swj. Wótca. Z dobom wotpołoža při tym swoju přisahu a bamž wotewrja a zawěra jim symboliscy jich ert.

Pruske knježeŕstwo je jako bydlenjo za nowoho biskopa rjany cyle blizko kathedralneje cyrkwje swj. Jadwigi ležacy dom postajiło. Hač do kónc lěta służi palac hišće něm-

skomu wojeńskomu komandu. Potom dóstanje jón pruske knježeŕstwo wróćo a budźe jón připrawić dać za nowoho biskopa. — W přichodnym lěće chce knježeŕstwo za potrjeby katolskeje cyrkwje nałožić 24,3 mil. hr., to je 1,3 mil. wjacy hač w tutym lěće.

Awstriska. Kardinal Piffl a kancler Schober założištaj zhromadnje w prjedawšim kejžorskim hrodźe „duchownu pokładnju". Winscy kapucinojo wobsedźa rjane cyrkwinske pokłady, relikwary, ryzwa, liturgiske sudobja, liturgiske drasty atd. Tele pokłady su so nětko w hrodźe wustajiłe a wo wjele z druhich cyrkwjow rozmnožiłe. Tak je krasny cyrkwinski musej nastał, kotryž nima daloko a šěroko swojoho runjeća.

Južnosłowjanska. Katolscy a prawosławni biskopojo zeńdźechu so k wuradźowanju zhromadnych należnosćow. Nadźijomnje su k dobromu kóncej dóšłe.

Južnosłowjanscy katolscy duchowni ćerpja ćežko pod přewysokimi dawkami za domy a ležomnosće. Tukhwilu činja so pospyty, zo bychu so tele dawki znižiłe. Prjedawše wulke biskopske kubła je stat nimale dospołnje wuswojił a rozdźělił. Nětko dyrbi katolski lud nuzne pjenjezy zwjesć za wukubłanjo duchownoho dorosta. Stat jara mało k tomu přinošuje. To widźimy jasnje na sćěhowacym přikładźe: Lětne wudawki za měšniske šule w diecesy Bačka wučinjachu w poslednim lěće nimale 1 milijón dinarow. K tutej ličbje přinošowachu: biskopja 251000, wěriwi 416000, cyrkwinska a agrarna pokładnja 101000 a kraj 66000 din., to su 4809 hr. po našich pjenjezach, potajkim khětro snadna suma, wosebje hdyž při tym wobmyslimy, kajke sumy je stat biskopskim sydłam před 10 lětami wuswojił.

Jednanja južnosłowjanskoho knježeŕstwa z Japoštołskim Stołom dla konkordata ćahnu so dale do dołhosće, dokelž so stat stajnje dliji, cyrkwi nuznu swobodu přizwolić.

Italska. 12. hodownika krónowaše New-Yorkski arcybiskop kardinal Hayes w Romje swjećo Bolosćiweje Maćerje Santa Maria in Via z krasnej złotej krónu. Wosada běše ju dariła, kardinal přinošowaše jako prěni daricel wulki drohotny kamjeń ze swojoho biskopskoho pjerśćenja.

W Francózskej přiběraja zasy měšniske powołanja a to spodźiwnje z kamjeniteje role, z cyle „čeŕwjenych" stronow, samo ze srjedźizny najhóršich komunistow z lěta 1870.

W Hollandskej su strašnje wjele měšanych mandźelstwow ke škodźe katolskeje cyrkwje. W krajnej stolicy Haag poskićuje statistika w lěće 1928 wobzamknjenych mandźelstwow sćěhowacy wobraz: 698 mandźelstwow běchu čiste katolske, 88 katolikow měšachu so z njewěriwcami, 46 z lutherskimi, 17 z kalvinami a 13 samo ze židami. — Pola protestantow wučinješe ličba měšanych mandźelstwow 1116, to su nimale 35 % wšěch mandźelstwow.

Ruscy sowjetojo swjeća lětsa bjezbóžne hody, to ŕeka, na Božim dnju ma so po cyłej Ruskej dźěłać. Dźěłaćerjo chcedźa zasłużenu mzdu wotwjesć k posylnjenju industrialnoho fonda. Z dobom budźa wšě wotrjady bjezbóžnikow: wšě dźiwadła, kluby a kina Boha a wěru hanjace přednoški a předstajenja předwjesć, zo bychu po swojich mocach pomhali, mjeno Bože wutupić z wutrobow ruskoho luda. To stawa so dźensa w času swobodnoho wuznaća wěry. Potłóčowanjo swědomja, putanjo swobodnoho měnjenja, zawjedźenjo dźěławoho tydźenja bjez njedźelskoho přetorhnjenja, hłodowe polonejzy před překupnymi domami za jědź; to su žohnowanja komunistiskoho knježstwa nad wbohim ruskim ludom. Tež pola nas chcedźa joho profetojo tele žohnowanja zawjesć.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1929.

Kk.: 777.—780. z Wotrowa: Jan Handrik, Madlena Kralowa, M. Rjeda, Hana Lebzyna; 781. z Kašec: Jurij Krawža; 782. z Krjepjec: Hańža Lebzyna; 783. z Now. Dwora: Jan Hajna; 784.—786. z Khanec: Pětr Nagl, Jakub Rjebiš, Maks Wuleńk; 787.—789. ze Sernjan: Michał Kral, Michał Śliž, Mikławš Matka; 790.—794. ze Smjerdźaceje: Mikł. Wjerš, Pětr Wjeńka, Jurij Janca, Pětr Jenka, Mikławš Kušk; 795. z Hatow: Pawoł Lipert; 796. z Hrańcy: Jurij Čornak; 797. z Now. Wjeski: Michał Kobalc; 798. z Dobrošic: Jurij Šołta; 799. z Łazka: Jakub Biedrich; 800. z Różanta: Michał Šołta; 801. z Pěskec: Michał Pólk; 802.—806. z Budyšina: Pawoł Hendrich, Madlena Koprijowa, Jakub Čórlich, Madlena Opicowa, Michał Šustyr; 807. ze Židowa: Jakub Kral; 808. z Pozdec: Jakub Ćemjera; 809. z Baćonja: Jakub Pjech; 810. z Kamjeńca: kantor Jurij Wjacsławk; 811. z Wina: knj. Marja Matikec; 812. z Koslowa: Jan Handrik; 813. z Ralbic: Mikł. Zarjeńk; 814. z Łazka: Pětr Šołta; 815. z Konjec: Jakub Hrjehoŕ; 816. z Roma: dr. phil. Pawoł Horjeń; 817.—819. z Němcow: Jakub Wawrij, Jurij Hrjehoŕ, Jan Šimon; 820.—823. ze Salowa: Jurij Šołta (Rostok), Marja Kronsec, Pětr Brězan (młynk), Mikławš Šołta (Libš); 824.—828. z Koćiny: Michał Korch, Michał Mikel, Pětr Lulak, Marja Juršowa, Pětr Korch; 829. 830. z Kulowca: Hańža Wawrijowa, Khata Roblowa; 831. 832. ze Sulšec: Michał Grofa, Michał Šwon; 833. z Rachlowa: Pětr Hernašt; 834.—838. z Kulowa: Jurij Wornaf, Jakub Zomak, Hańža Rěčelina, Mikławš Grofa, Khata Balantec; 839. ze Šěrachowa: wučeŕ Michał Janca. (Přichodnje dale.)

Sobustawy na lěto 1928.

Kk.: 1136. H. B.; 1137. W. Š.; 1138. N. Š.

Sobustawy na lěto 1927.

Kk.: 1152. Č. B.

Porjedźeńka: Čo. 721 ma rěkać: knj. Marja Zarjeńkowa.

Dary k hodam kaž zbožopřeća k nowomu lětej kwituja so w přichodnym čisle.

Towarstwowy powěstnik.

Tow. kat. młodźencow we Wotrowje wuhotuje „Nowe lěto" 1930 wječor w 7 hodź. w Pančičanskim hosćencu swój 10. założeński swjedźeń, wobstojacy z dźiwadła a reji. Wšitkich Serbow z blizka a daloka wutrobnje přeprošuje **předsydstwo.**

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 19. hodownika 1929.

Ćelata (1508): 1) 90—95. 2) 80—88. 3) 70—78.

Swinje (1688): (přez 300 pt.) 1) 82—83. 2) (240—300) 81—82. 3) (200—240) 80—81. 4) (160—200) 78—79.

W Budyšinje zetkamy so

w kofejowni Lehmann

na Serbskej drózy 8.

Najsłódniše konditorske pječwa

Wosebitosć: Torty jako dar při wšitkich składnosćach.

Wšědnje popołdnju a wječor koncert.

Serbski Hospodaŕ

ratarske wulkowikowanske towarstwo z wobm. ruk. w Budyšinje. Tel. 3590

Poskićamy wšě hnoje, brikety a češke wuhlo tež po mjeńšich dźělbach.

Naš automatiski młyn w Delnim Wujězdźe

tel. čo. 13

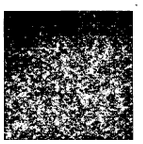
podawa najlěpšu pšeńčnu a ržanu muku, kotraž so wuběrnje derje pječe, wšě družiny grisa, wotrubow a šrótu, mlěte wolijowe wosuchi, předewšěm lany, kokosowy a koruškowy (Erdnußkuchen), wšě nětko w najlěpšej připóznatej kajkosći a po tunich dnjowskich płaćiznach.

Meble
Jstwy za knjezow
bydlanske jstwy
spanske jstwy
z dobroho drjewa a napodobnjene
Kuchnje, rjane mustry wot **145** hr.
Też jednotliwe meble
Dobre dźěło, tunje płaćizny!
Płaćenjo po dźělbach!
Při hnydom zapłaćenju
wysoki rabat
Pawoł Handrik
Budyšin
Kamjeńtna dróha 32
při Drjewowych wikach

Hodowna zhromadźizna Maćicy Serbskeje

budże ***pjatk 27. hodownika*** *(třeći dźeń hodow)* ***popołdnju ½3 hodź.***

Přednošujetaj: Knjez wyšši wučeŕ a kantor J. Symank: Stawizny serbskich kěrlušow
a knjez akad. moleŕ M. Nowak: Južnoserbski spěw.

Wo bohaty wopyt sobustawow a hosći prosy ***předsyd. M. S.***

Wječor ½8 hodź. »Hodowny wječork«.

Towarstwo kat. młodźeńcow we Wotrowje

wuhotuje **Nowe lěto 1930** wječor w 7 hodź.
w Pančičanskim hosćeńcu swój

10. założeński swjedźeń

wobstojacy z dźiwadła a reji.

Wšitkich Serbow z blizka a z daloka wutrobnje přeprošuje **předsydstwo.**

Zwjazk łužisko-serbskoho studentstwa

wuhotuje

hodownu skhadźowanku

na swj. Šćěpana — štwórtk 26. hod.

w Khrósćicach.

Pop. w 3 hodź.: Studentsko-ludowa zhromadźizna z dwěmaj přednoškomaj!

Wječor w 7 hodź.: Hodowna zabawa z wubranym nowym porjadom. Wšelake překwapjeńki! Nowa serbska hodowna hra! Nimo druhoho wustupi sławny južnoserbski tenorsolo knj. D. Jovanović z Barlina.

K tomu wšěch přećelow serb. studentstwa, wosebje też serb. hospodarjow a lube hospozy, hižo na popołdnišu zhromadźiznu přećelnje přeprošuje

Jurij Henčl, t. č. hł. starši.

Wupruhowane, dobre družiny nanajtuńšo
Hilger w Budyšinje
jenož Seminarska dróha 2.
Wołóženjo płaćenja kaž dotal

Łožowe poćehnjenja, wupjerki, płachty, přešiwanki, ruby na blida a tafle, trjenja, trěwki, rólowanske płachty, nósniki, fale, normalne a podšite šaty, zwjeršne košle, pjerjo a moški.

„Krajan"
płaći jenož 80 pj.

Vogtlandske Madras-**gardiny,**
přikrywy na sofy, łoža, blida a diwany, wóskowanki, łožowe šaty
J. Erler, Budyšin
Zwonkowna lawska hasa 10
— Posłužujemy serbscy. —

Drjenjo a wić
kaž też wšě wićniwe bolosće w zhibadłach a myškach (musklach) hodźa so wotstronić přez
dr. Geist's Gicht Fluid,
Acetyphentablety a wićne zelo
Hrodowska haptyka, Budyšin, Hošic dróha

Serbska ludowa banka w Budyšinje

Filialcy we Wojerecach a w Khoćebuzu

Agentury: **w Khrósćicach** pola knjeza **M. Čornaka,**
w Kulowje pola knjeza **Oty Bulanka,**
w Rakecach pola knjeza kantora **J. Rjelki**

Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy zapołožować na knižku a zběhać po potrěbnosći.

Zadanja pjenjezy ze 6—9 procentami

Telefon 3506 a 3507.

Konjace nožicy
česaki za nožicy
toči swědomiće
J. Hampel
Kotołska hasa 11

Vogtlandske wumělske **gardiny**
kupujeće stajnje tunjo pola
Kurt Erler w Budyšinje
jenož na žitnych wikach 11
napřeco „Złotej hwězdźe"

Hodowna přiłoha „Kat. Posoła“

Budyšin, 21. decembra 1929.

Hody 1929.

Hdyž cyła Boža stwórba spi
A zawěte su pućiki
A zwěrina ze zymu stona,
Nam zwony zasy hody zwonja
We Božej nocy hodownej,
Za swět tak wulcy zbožownej.

Hlej, Bože dźěćo přińdże k nam,
Knjez wšohomócny, naš Bóh sam.
Ze swojich krasnych njebjes dele
Nam njese darow — hnadow wjele,
A cyły swět chce wozbožić —
Ze ćmy a hrěchow wumóžić.

O pój k nam, Jězus-dźěćatko,
Ty stworićerjo wšitkoho.
Pój, žohnuj naše serbske domy,
Hdźež błyšća hodowne so štomy.
Wšě napjelń z twojej lubosću,
My witamy će z radosću.

Wšón swět so tepi w njewěrje,
Też mjez Serbami zrudnje je.
Lud serbski kaž před bjezdnom stoji
A k zahubje sej rejwa wbohi.
Wšu póćiwosć a pobožnosć
Zły duch chce ze Serbow sam zbosć.

Přińdź, Bože dźěćo, zaćěř błud,
A zakhowaj naš serbski lud.
Kiž klečo prosy će a płaka,
Hdyž spomni, što snadź na njón čaka.
A dobrych měšnikow nam daj,
Lud serbski z nimi zakhowaj.

Pój, ludo serbski, k žłobikej,
A modli so tam k Jězuskej.
Wón z lubosću so k tebi hori
A we tebi wšu hrěšnosć mori.
Wón njeskónčnje će wozboži,
Štož trjebaš, wšo ći wobradźi.

P. Wićaz.

Dźěsćowska lubosć.

Wysoko horjeka na horje, z tołstym sněhom přikrytej, wisy kaž łastojče hnězdko, mała khuduška khěžka. Před durjemi tuteje leži hromadka roztorhanych trundlow. A štóž sebi tutu hromadku bliže wobhlada, pytnje w nim małe čerwjene wobličo a dwě jasnej wóčcy kukatej z njoho, kaž byštej něšto bolostne wočakowałej.

Blizko domu, na puću, kotryž na horu wjedźe, kročeše mužski. Jako mały, do trundlow zwoblekany hólčec to pytny, přińdże nadobo žiwjenjo do njoho; stany a běžeše nutř: „Lěkař dźe, maćerka, lěkař!“

Lěkař zastupi do khuduškeje jstwički; khuduške łožo, pódla stara kolebka, zlemjeny stólc, blido z třomi nohami, kotrež bě na sćěnu zepŕete, to bě wša nadoba. W kolebcy leżeše mała holčka a dřemaše. W khuduškim łožu leżeše młoda žónska, na kotrejž bě woprawdźita nuza a hubjenstwo widźeć.

Lěkař přistupi k łožej. „Kak dha so wam wjedźe?“

„Hubjenje, knjez lěkař,“ wotmołwi žónska słabje, „přecy mam hišće zymicu!“

„Přecy hišće? To je tola hižo 6 dnjow a přecy hišće zymica njeje popušćiła?“

Khora zastona bolostnje a jeje wóčcy hladaštej zrudnje do pódla stojaceje kolebki.

„Zapisam wam druhe lěkařstwo“, dźeše lěkař. „Dyrbiće pak je hišće dźensa měć, hewak njemóžu wam pomhać.“

„Póśćelu hnydom k susodźinje, zo by mi je wobstarała“, wotmołwi žónska.

Susodźina doma njebě.

Wbohuškej stupaja sylzy do wóčkow. Nima nikoho, kohož by póslała po lěkařstwo a trjeba je tola tak nuznje, jeli dyrbi zasy wotkhorić. Khora zapłaka ćiše. Što jenož ma wot tutoho žiwjenja, połnoho horja a nuzy; ale wbohej dźěśći! Smjerć drje ju njenastróža, ale myslička, wbohej syrotcy cyle samej wostajić, rudźeše a tyšeše ju nimo měry.

Tu přiwači so Jurk, tak rěkaše hólčec, kaž by njeměł čiste swědomjo, hańbićiwje k łožej khoreje maćerki a majkaše ze swojimaj małymaj ručkomaj jeje palacej ličcy; bě pytnyć na nim, zo ma něšto na wutrobje.

„Sy ty hłódny, Jurko?“

„Ně, maćerka.“

„Što tu potom chceš?“

„Ja chcu . . .“

Wón njemóžeše wjacy dale.

„Hlej maćerka“, poča Jurk strachoćiwje, „lěkař je prajił, zo nuznje lěkařstwo potrjebuješ; maćerka, tak budź dobra a dowol, zo bych ja po nje šoł. Prošu, prošu! Ja chcu moju lubu maćerku zasy strowu měć.“

„Ty sy hišće pře mały, mój lubuško.“

„Ow prošu, maćeŕka, prošu!“ — A Juŕk njepřesta wjacy prosyć.

„Dźěćo, ty tola puć njeznaješ!“

„Ow ju, maćeŕka, znaju jón; sym tola hižo telko razow z tobu sobu khodźił!“

„Lube dźěćo, wonka je jara zyma a sněh.“

Dźěćo poča płakać.

„Ja pak chcu, zo by moja wboha maćeŕka zasy wotwotkhorjeła! Maćeŕka, směm hić?“

„Tak dźi w Božim mjenje, dźěćo!“

„Maćeŕka“, wyskaše Juŕk, „bórzy tu zasy budu, přinjesu ći lěkarstwo a ty budźeš zasy strowa, a potom woswjećimy wjesołe hody.“

Khora žónska so posměwkny. Njewěrješe drje, zo jeje zesłabnjene ćěło, přez lěkarstwo noweje mocy nabudźe.

Juŕk khwataše wjesele won do zymy a wětra. — Wjeŕski horow, poćehnjene z kurjawu, přewodźachu młodoho pachołka.

Juŕk nóžkuje dale. Tola khětro pomałku, přetož črije su wo tři razy wjetše, hač nóžki. Trundle, do kotrychž je k nuzy zawalene, so wokoło njoho šmjataja.

Hodźina je zašła. Juŕk, přišedši hač do wsy, nóžkuje ze zymy třepotajo, po wsy dele, do haptyki. Tam dyrbješe dołho čakać. Bě tam wjele ludźi, a małoho roztorhanoho hólca njeměješe nichtó kedźbu. Ale Juŕk čakaše sćerpnje. — Mysleše na maćeŕku, kotraž je cyle wěsće we starosći wo njoho. Skónčnje pak so tola poča strachować. Boješe so, zo přińdźe pře pozdźe domoj. Přetož w zymje su dny krótke, wosebje pak při kurjawje. A jeli zo so hižo ćmi, prjedy hač so domoj wróći, što započnje potom tak cyle samlutki wonka w ćmowej nocy a sněžy? A wón sonješe při sebi: Dźe domoj. Bě pak hižo tołsta ćma. Njedaloko joho domčka, we kotrymž z maćeŕku bydli, je hłuboke bjezdno, sto metrow hłuboke. Hdy by na dompuću do tutoho bjezdna padnył! A wboha maćeŕka njeby potom žanoho lěkarstwa dóstała!

Tu přetorhny joho haptykaŕ ze zrudnoho spara a wopraša so za joho požadanjom.

Nětko khwataše Juŕk domoj. Hižo padaja směrki na zemju; a z njebja pada husty sněh. Juŕk so njeda wottrašić, ale nóžkuje přecy zmužiće dale, wědźeše tola, zo maćeŕka doma žadosćiwje čaka. Běše pak jomu surowje zyma.

Ručka, w kotrejž lěkarstwo dźeržeše, běše cyle sprostnjena, zo ani z porsćikami wjacy hibać njemóžeše. Wosta khwilku stojo, zawali sprostnjenu ručku do trundlow, z druhej dźeržeše kruće lěkarstwo, potom kročeše zasy dale. Kak ćežko so běži. — Bu přecy bóle zyma a počinaše so ćmić. Sněh padaše też přecy husćišo. Joho nóžcy njemóžešej skoro wjacy doprědka; běštej dźěn cyle sprostnjenej wot zymy. A we swojich wulkich črijach so husto wobsuny a padźe do sněha. Juŕk tohodla hnydom njezadwělowa. — „Dale, dale, maćeŕka čaka!“ prajo při sebi. „Zaspěwam sebi jedyn, a puć so mi lóhžo minje.“

Ow, Maćeŕka droha, kak lubo će mam,
Kak rady ja wšitko tu za tebje dam.
Też Jězuska ja prosyć chcu,
Kiž bórzy přińdźe na zemju,
Zo maćeŕku by wustrowił,
Nad wbohej syrotku so wusmilił!
Wšak stajnje maćeŕ wučiła,
So k Bohu dowěrjeć, hdyž hrozy strach,
Zo dźěćom, dušnym wosebje,
We nuzy pomoc pósćele.
To Jězusko, dźens smil so nade mnu
A zakhowaj mi drohu maćeŕku!

Tola Juŕk dołho njespěwaše, wobsuny so a padny. Pomałku zasy stany a wottŕase sněh. — „Ach, tutón hruby wětr“, žałosćeše wón, a kak daloki je puć! A maćeŕka čaka na lěkarstwo. Lěkarstwo! Haj, hdźe dha tute je?“ Dźěćo hlada na swojej zmjerzłej ručcy. Stej lódzymnej a njemóže wjacy z nimaj hibać. — „Mój Božo! — moje lěkarstwo! Sym je zhubił?“ — Juŕkowej wóčcy stej połnej sylzow. — „Tute budźe cyle wěsće nihdźe w sněžy ležeć. Dyrbju nětko bjez njoho so domoj wróćić? Ně, to so njestanje!“ Na to so wróći, zo by lěkarstwo pytał. —

„Wboha maćeŕka, kak dołho dyrbiš ty čakać?“ a sylzy ronjachu so po joho licomaj.

Skónčnje přińdźe wón na městno, hdźež bě posledni króć padnył. „Tu sym lěkarstwo zhubił.“

Pytaše ze zmjerznjenymaj ručkomaj w sněžy. Woprawdźe, njedaloko městna, hdźež bě padnył, namaka tutu blešku. Z wjesołosću stłóči ju k wutrobje, kaž by drohotnu parlu namakał.

„Nětko pak zasy do spěcha“, pohonješe so sam, njemóže tola wjacy daloko wot domu być. Mój Božo, to je hižo nóc, tak dołho sym hižo na puću. Dyrbjach dawno hižo domoj być. Maćeŕka z bolosću čaka!

Juŕk hlada khwilku wokoło so. Cyle wosamoćeny stoji wonka w ćmowej nocy. Husty sněh pada na zemju. Hólčec počina so bojeć. Hdźe je jenož mój domčk. Sym snadź puća zmylił? — Ale znaju tola puć derje, sym hižo tak wjele razow z maćeŕku a z nanom, kotryž běše tehdom hišće žiwy, po nim khodźił. Ale, hdźe je hłubina? Tuta dyrbi w blizkosći być, potom sym bórzy domoj.“

Z tutymi rěčemi so Juŕk zmuži, a pruha radosće, bórzy pola maćeŕki być, zabłyskny so jomu we wóčku. — Spyta, a byrnjež na smjerć mučny był, bóle khwatać, we nadźiji, hdyž maćeŕka lěkarstwo dóstanje, zasy wotkhorje.

„Maćeŕka čaka, maćeŕka čaka!“

Přez kurjawu dobywa so małe swětleško. Juŕk zawyska z radosću a běži w skoku. Kurjawa a wějenca je tak tołsta, zo ani kročele do prědka widźeć njejo.

„Maćeŕka, Juŕk dźe ...“

Juŕk so wobsuny, padnje — a kula so po mjehkim sněžy dele do bjezdna. — Bolostny křik — — — Na to cyle ćicho.

Khora mać z bolosću na swojoho lubuška čaka — tola podarmo! Hižo rozpřestrěła so nóc, ale Juŕk njepřińdźe. Čini sebi hóŕki porok, zo bě jomu dowoliła. Pozběhnje so ze strachom we łožu a posłucha won do ćmoweje nocy. Ach, hdyž njeby tak ćežko khora była, stanyła by a pytać šła swoje dźěćo. Sněh a wichor njebyštej ju mohłoj wottrašić. Ale ćěło třaseše zymica, a žadyn staw na nim ju njedźeržeše. Pola susoda, kotryž něšto kročeli wyše na horje bydleše, so swěćeše. Khora wočini wokno při łožu a woła. Snadź zasłyši susod wołanjo a pósła někoho, zo by za dźěśćom hladał. Přińdźe tola kóždy wječor stara Madlena dele, zo by za khorej pohladała. — Też tuta runje dźensa njepřińdźe!

Tu wusłyša nadobo khora w nócnej ćišinje styskne wołanjo. Wbohej zastanje ze stróżelemi kłapać wutroba. To bě jeje dźěćo! Z cyłej mocu woła khora do ćmoweje nocy mjeno swojoho lubuška.

Tola surowa nóc njeda jej žaneje wotmołwy.

Bělša jako sněh zwjeze so wboha khora wróćo na swoje lěhwo.

W kolebcy płaka ze spara wubudźena holčka. — Ale mać to wjacy njesłyši, bléda kaž wósk, so njehibajcy, leži zeskhnjene ćěło — maćeŕna wutroba je přestała kłapać.

W njebju pak swjeći Juŕk radostne hody při maćeŕcy a nanje.

Na městnje pak, na kotrymž dźěćo do hłubiny padny, stoji kŕiž: Jandźel njese na rukomaj dźěćo horje k hwězdam, nanej a maćeŕcy do rěčneje domizny. A Juŕk šepta maćeŕcy:

Wšak, maćeŕka, stajnje mje wučiła sy,
So dowěrjeć Bohu, hdyž we nuzy smy ...

b. w.

Škitajće so před zrudobu.

Hižo poča so wječorić, jako po wjacyhodźinskim pućowanju po lěsu samostojace burske kubło wuhladach; tuž so tam hnydom podach, zo bych so trošku wokřewił.

Jako do dwora stupich, přińdźe służowny z hródźe z mlokom. Na moje prašenjo, hdźe je knjez dwora, dowjedźe mje do jstwy. Wonka na durjach wisaše małe hrónčko z kwětkami wupyšene.

Starc, snadź wokoło 60 lět, kotryž swoju trubku při khachlach sedźo kurješe, stany, jako zastupich.

Jako joho wo małe posylnjenjo prošach, mi starc přećelnje přikiwny a přinjese mi mloko a khlěb. Sam pak so zasy při khachlach sydny, bjez toho, zo by žanoho słowčka rjekł. Tute něme, mjelčate wašnjo wosamoćenoho starca bě mi znate, tuž tež sam mjelčach.

Potom hač běch so posylnił, hladach trochu wokoło so a wuhladach tež nutřka samsne hrónčko kaž wonka:

So škitajće mjez sobu před zwadu, zrudobu,
Přetož krótki je čas, kiž sće tu hromadu;
A byrnjež tu hromadźe byli lětdźesatki —
So zezdadźa junu kaž wokomiki!

„Rjane hrónčko!“ rjeknych starcej, „hdy by so kóždy człowjek po nim měł, by na swěće wjele mjenje horja a zrudoby było!“

„Cyle prawje, knježe, cyle prawje!“ wotmołwi starc spěšnje kaž přewobroćeny. Potom hladaše na hrónčko a dźeše dale: „Hrónčko ma wulkeje ważnosće za naš dom, přetož wosebity podawk z nim zwisuje. Dokelž sće hišće młody, chcu wam jón powědać; snadź móže wam być junu k wužitku.“

„Před třiceći lětami zemrěštaj našej staršej jedyn za druhim. Mój běchmoj dwaj bratraj. Běchmoj nježenjenaj wostałoj a dźěłachmoj zhromadnje na kuble. Hačrunjež běchmoj přez hubjene žně a woheń do wulkeje nuzy přišli, njezhubichmoj tola zmužitosć, ale dźěłachmoj a prócowachmoj so, naš dołh po něčim zapłaćić. Snadź by so namaj to też poradźiło, hdyž njeby brach, kotryž wobaj mějachmoj, namaj to znjemóžnił.

Běchmoj wobaj jara swojeje hłowy. Snadneje wěcy dla so junu surowje přerěčachmoj, a Jurij, tak rěkaše mój bratr, zaby so tak daloko, zo mi někotre plisty wotłoži.

Běchu to strašne wokomiki a snadź by hišće k zrudnomu kóncej dóšło, hdyž njebych so z nowa přewinył.

Ale w mojim znutřkownym so wšo z hněwom rowješe. Čujach so jara ranjeny, dokelž běch starši. Kruće sebi předewzach, ródny dom wopušćić. Drje běše so hněw mojoho bratra bórzy zlehnył a wón prošeše mje wo wodaćo; tola ja storčich joho ruku wot so a dźěch k prawiznikej.

Rozpowědach tutomu wšitko a wón wužada sebi moje herbstwo na moje mjeno. Po zakonju dyrbješe mi mój bratr wšitko wupłaćić; tola, jeli chcyše mi to hnydom wupłaćić, dyrbješe nowy dołh na so wzać. Tola, tak rozhorjeny kaž ja běch, so docyła wo to njestarach.

Jako swoje pjenjezy dóstach, zasydlich so někotre hodźiny zdaleny wot swojeje domizny na wulke kubło, a spytach stare zabyć. Ale nihdy so mi to njeporadźi; w znutřkownym njenamakach žanoho měra.

Tak zańdźechu někotre lěta bjez toho, zo bych we swojim wotmyslenju što přeměnił.

Jurij pisaše mi listy, ale ja wotpósłach je nječitane wróćo. Nochcych žanoho zwjazka wjacy z bratrom a domiznu; njemyslach sebi to tehdom hišće, zo na tute wašnjo hněw a hidu powjetšam.

Nadobo pak nadpadny mje spodźiwny njeměr. Přecy bóle a bóle wzdawach so człowjekow a čujach so z kóždym dnjom bóle wopušćeny, wosamoćeny.

Přecy husćišo myslach na domiznu. Při dźěle so myslam někak dowobarach; tola w nocy njemóžach so jich wobruć.

We snje widźach swój ródny dom a khodźach po zelenych łukach. Hdyž tak druhdy rano wotućich, chcych skoro druhdy zadwělować; ale najebać wšeje žadosće za domiznu, nochcych wodać swojomu bratrej, kotryž bě po mojim měnjenju wina na mojim njezbožu.

Zasy bě nazyma. Zo bych sebi dołhe wječory přikrótčił, wuporjedźowach wšelake mašiny a běch někotre wunamakanja pósłał do wěsteje wulkeje twornje.

Štož sebi ani nadźijał njeběch, so sta: jene z mojich małych wunamakanjow bu za dobre spóznate a wulka ličba pjenjez bu mi přilubjena, je-li chcył je předać.

Wjesele to přizwolich a buch nadobo bohaty człowjek. Dołho při sebi myslach, što bych z pjenjezami započał. W ćichej hodźinje, jako žadosć za domiznu we mni wotućeše, přiwači so spytowaŕ mjelčo ke mni a šeptaše mi słowa do wucha, před kotrymiž so z woprědka postróžich, po něčim pak so přecy hubje do mojeje duše zarychu.

Zo bě wobsedźeństwo mojoho bratra nimale předołžene, cyle derje wědźach. Hdyž bych dołžne zapiski kupił, bych był bórzy knjez nad cyłym wobsedźeństwom.

Tutu myslička wjacy njewotbych. Dach mojomu prawiznikej połnomóc. Hižo za krótki čas bě sebi tutón wšě dołžne zapiski dobył. Nětko bě dopjelnjena moja žadosć. Hišće moje přizwolenjo, a potom by był bratr — bjez domizny.

Jenoho dnja přińdźech k mojomu prawiznikej. Tutón njebě runje doma, prajachu pak mi, zo so za hodźinu wróći. Překhodźowach so mjez tym trošku po hasach. Tak blizko před dopjelnjenjom swojoho přeća móžach so tola wjeselić, njebě pak mi to móžno. Začuwach spodźiwny njeměr we sebi. Běše drje to swědomjo, kotrež bě dołhi čas mjelčało, nětkole pak so hibaše.

Ale ja činjach so kruty, wobkedźbowach žiwy wobkhod na hasach a wostach skónčnje před wobkhodom stojo, w kotrymž běchu nabožne wěcy wustajene. Chcych hižo zasy dale hić, jako so na hrónčko dohladach, kotrež runje srjedźa wisaše:

So škitajće mjez sobu před zwadu, zrudobu,
Přetož krótki je čas, kiž sće tu hromadu;
A byrnjež tu hromadźe byli lětdźesatki —
So zezdadźa junu kaž wokomiki!

Zwoprědka čitach hrónčko bjez toho, zo bych sebi něšto pódla myslił. Potom pak čitach hrónčko zasy a zasy a stojach kaž sprostnjeny při wukładnym woknje. Tute jednore słowčka běchu mje bóle hnuło, hač sebi to myslach a wutroba mi přecy bóle kłapaše.

Po khwilcy kročach zasy dale a prócowach so, swoju rozhorjenosć podusyć; njesłyšach a njewidźach pak ničo wjacy wokoło sebje a njemějach też nikoho kedźbu — hdźežkuli jenož pohladach, widźach tamne słowčka: „So škitajće mjez sobu před zwadu, zrudobu.“

Skónčnje dopomnich so na swojeju staršeju, na swoju domiznu a naposledku na bratra. Kak ćežke a běrne je snadź było joho žiwjenjo w poslednich lětach! Kak surowje snadź tłóči joho dołh! A k tomu běše hišće cyle sam; njeměješe ani jenoho człowjeka, kotryž by joho z tróšnym słowčkom pokojał w čežkim horju. A hdyž snadź bychu byłe joho mocy zlemjene a wón padnył do zadwělowanja — njejsym potom ja był tón, kiž je zawinył tute njezbožo? A nětko hišće naposledku chcu wukonjeć surowy njeskutk a načinić swojomu bratrej najhóršu zrudobu a joho wuhnać z joho domizny, z joho honow, na kotrychž je so pócił hórke kapki potu, hdźež je tradał a so drěł wot zažnoho ranja hač do pózdnjeje nocy? —

Dale sebi wjacy myslić njesmědźach; hłuboka sobuželnosć putaše moju wutrobu. Nětko wědźach, što mam činić. Běše mi, kaž by mi Bóh sam tute hrónčko k wočomaj dźeržał, zo bych spóznał swoju njeprawdu!

Dwě hodźinje pozdźišo dócpěch do mojeje ródneje wjeski. Běše hižo nóc, ale khwatajo kročach po wjescy a skónčnje stojach na městnje, hdźež běch přeżiwił swoje dźěćatstwo.

W komorcy mojoho bratra so hišće swěćeše. Mjelčo zastupich a widźach joho při blidźe sedźo, kak dołhe rjadki

ličbnikow hromadu liči. Joho khribjet běše potuleny a włosy zešědźiwjene.

Wón pohladny na mnje, jako by widźał ducha; ja pak njemóžach ničo wjacy prajić hač: „Bratře, mój luby bratře!“ Potom bě wšitko zabyte, štož bě naju rozdwojiło. —

To je podawk knježe, na kotryž dopomina nas tute hrónčko. Zawdachmoj sebi rucy a běchmoj zasy bratraj. Dźělachmoj horjo a wjeselo mjez sobu. Hrónčko pak sym kupił a powsnył na městno, hdźež je stajnje widźimy. A je-li małe njezrozemjenjo mjez namaj nastało a je chcyło mylić naju přezjenosć, potom smój wobaj tu horje zhladowałoj a so zasy změrowałoj.“ — —

Srjedź nocy so potom dźělachmoj, ale nastajnje dyrbjach myslić na bratrow, kotrejuž tak spodźiwny připad zjedna. Myslach potom hišće husto na njeju, ale myslach też husto, kak mnohim ćežam a horjam by někotryžkuli so wuwinył, hdy by to chcył; jenož by třebne było trósku přewinjenja a lubosće! *b. w.*

Jenož słowa.

Swjatočna ćišina knježeše při kwasnej hosćinje. Wuj Michał běše poručał k młodymaj mandźelskimaj a jimaj přał zbožowny a słónčny přichod.

Na to rěči druhi rěčnik z woprawdźe wutrobu hnujacymi słowami: „Kak zbožowny tón, kotryž ma hišće mać. Nic kóždomu je popřate tak wulke zbožo na zemi. — Haj, wulke zbožo! Dwójcy tak zbožowny pak je tón, kotryž ma hišće wobej staršej! Haj, młodaj mandźelskaj, wjeseltaj so hišće tutoho zboža; kóždy z waju dobudźe sebi dźensa hišće druheju staršeju. Na prjozy nowoho žiwjenja stojo, móžetaj drje dźensa z dźakownym wóčkom wróćo zhladować na swěrneju zastaraćerjow waju dźěsćowskich a młodych lět. A štó by měł wjetšoho prawa nad dźakownosći dźěći, hač nan, kotryž prócowaše so čas žiwjenja njewustawajcy we starosći a dźěle wo zbožo swojich dźěći, hač mać, kotraž w njesprócniwej, woporniwej lubosći pěstowaše a strażowaše wot zažnoho ranja hač do pózdnjeje nocy.

Njej lubosć drje wjetša žana na zemi
Hač maćerna,
Hdyž dźěćo w łóžku khore leža spi.
Tak maćerka
Při dźěsću sedźo strażuju,
Też spara žanoho njeznaje.
A lubosć maćerna horić so njepřestanje
A byrnjež też dźěćo było njedźakowne.“

... Stara žónska, kotraž běše cyle jednorje, khuduščy zdrasćena, njewobroći ani wóčka wot rěčnika. Hórka sylza wukuli so jej z wóčka, jako rěčnik lubosć maćernu tak wokrasnješe. Wědźeše to přederje, zo su wšitke tute rjane słowa — jenož słowa, jenož prózdne słowa, bjez wšoho nutřkownoho začuća. O, nichtó to tak derje njewědźeše kaž wona, přetož — kotryž tak rěčeše, běše jeje syn!

Jeje syn, za kotrohož je wšitko woprowała, dźěłała a tradała lěta a lěta dołho, zo by zmóžniła joho přećo! Joho dla běše zestarjene jeje wobličo, zmórščenej jeje rucy a khuduška jeje drasta. Ale maćerna lubosć nima toho kedźbu. Wona je dźěłała a tradała a tak mnohi wječor hłódna so lehnyła.

A nětko, jako bě swój zaměr dócpěł a dóstał rjane zastojnstwo, běše so wona nadźijała, zo sebi ju k sebi wozmje a jeje wopory z dźěsćowskej lubosću zapłaći — tón, kotryž tak wulkotnje rěči wo dźakownosći. Ale wón bě jej prajił, zo wona do towarstwa njesłuša, we kajkimž wón nětk je! — Hórke sylzy kulachu so jej při tym po zeskhnjenymaj licomaj.

A kak bě jej wón dźensa rano rjekł: „Ty tola w tajkej hubjenej, starej drasće na kwas njepóndźeš? Wostań radšo doma, a njedaj so wusměšeć!“

Rěčnik bě skónčił

Młoda žónska pódla rěčnikoweje maćerje pokłoni so před njej a rjekny ze sylzojtymaj wočomaj: „Jenož z lubosće k wam móžeše waš syn tak krasne słowa rěčeć! Kak zbožowna mać dyrbiće wy tola być!“

„Haj — hdy by to tak było!“ šeptaše staruška, „to běchu tola jenož słowa!“ *b. w.*

Wšelčizny.

Z krótka. Wobstarny farař prošeše swojoho biskopa w Fuldźe snadneje mzdy dla wo podpjeru a skoržeše z dołhim, dołhim pismom swoju nuzu. Wjerchbiskop Hendrich pak njeběše přečel dołhich pismow, dokelž často k čitanju khwile njeměješe. Tuž pósła tomu knjezej joho prósstwowe pismo zasy wróćo přispomniwši, zo by z krótka swoju naležnosć napisał. Farař pósła nětko tele pismo: „Hnadny knježe! Mi je zyma, ja sym hłódny, mi chce so pić!“ Wjerchbiskopej spodobaše so tale krótkosć a wón rozsudźi: „Dajće jomu dwaj sahaj drjewa, štyriadwaceći kórcow žita a sud wina, zo nam tón knjez njeby zatradał!“

Hodowna pěseń za njeboh maćerju.

Prěnje hody na kěrchowje
Drěmaš, maći, w swojim rowje.
Loni bě 'šće mjez nami,
Sy so z nami wjeseliła
A sej njejsy pomysliła,
Zo b'dźeš lětsa we zemi.

Zrudni smy će pokhowali,
Njerady će z domu dali,
Hdyž Bóh tebje wotwoła.
Tola — kaž bě Boža wola.
Swjećena će kryje rola,
Rudźenjo nam njepomha.

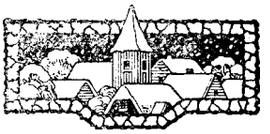
Na tebje so dopomnimy,
Za tebje so pomodlimy
Dźensa w nocy hodownej.
Wjele sy nam wobradźała,
Doniž njejsy přepodała
Dušu swoju Jězusej.

Žiwjenjo je horja połne
Na zemi a njedospołne,
Te sej wjacy njeżadaš.
Tu sy dźěłała — so drěła,
Starosćow dosć z nami měła —
Nětko wěčny pokoj maš.

Před Bohom, hdźež duša kleči,
Wjele rjeńše hody swjeći
Pornjo lońšim w Khrósćicach,
Bóh ći lubosć, prócu płaći
Z wěčnym mytom, luba maći,
W swojich krasnych njebjesach!

Ty sy nětko w Božim raju,
My smy hišće w sylzow kraju.
My też chcemy do njebjes.
Štó z nas budźe w nowym lěće
Hody hišće tu na swěće —?
Wě samlutki Bóh tón Knjez!

P. Wićaz.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. - Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za reklamowy rjadk w teksće so 50 pj. płaći. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Zamołwity redaktor: Kapłan Józef Nowak w Budyšinje, Kirchplatz 2. — Pokładnik: Jurij Šołta, wučef, Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje z póstšekowym kontom: Drježdźany 33458. Dalokoreč̆ak čo. 3895.

52. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **28. decembra 1929.** | **67. lětnik.**

Bohu budź dźak!

Serb je zwučeny, zo často wupraja tute tak ważne kaž rjane słowa. Hdyž so mučny wróća z pola domoj a dokonjane je snadź ćežke a napinace rólne dźěło, złoži grat z ramjeni a z rukow, zdychujo: Bohu budź dźak! Hdyž je měł ważny nadawk wukonjeć, kiž sebi žadaše mudrosć a sebjezapřećo zdobom a do prědka njewědźeše, hač a kak so jomu poradźi; je potom z Božej pomocu wšo derje wuwjedł, złožuje wóčko dźaknje k njebju, prajo: Bohu budź dźak!

Hdyž khorosć přińdźe do domu, nuza klepaše do duri, hdyž šerješe joho bojosć, zo snadź hišće wjacy pjenjez přisadźi — a přećiwo wšomu wočakowanju khorosć popušći, nuza ćěkaše a skoro wěsće zhubjene pjenjezy zasy wuhlada, zasy prawy Serb wě a namaka prawe słowo: Bohu budź dźak!

Hdyž njeposłušne dźěćo bě swojeje hłowy, zrudobu a hańbu hrožeše do domu přinjesć, wšě słowa a napominanja wotrazychu, sylzy a należne próstwy ničo njewuskutkowachu — tu zdobom, jako by Boži jandźel dźiw dokonjał, počina so lodowa skora łamać, wutroba zmjehčić, rozom so zasy wróćić, prěnje słowo, kiž starosćiwy hort nanowy, tak derje měnjaca huba maćerna wupraja, je zasy słowo: Bohu budź dźak!

A tak přińdźe wob lěto, haj wob dźeń, hdyž bychmy po cyłych Serbach so rozhladowali, často runje tute słowo k česći: Bohu budź dźak!

Posoł wukhadźa dźensišu njedźelku za tute lěto posledni raz a tuž je sebi jako napismo poslednjoho čisła wubrał tosame słowo: Bohu budź dźak!

Najprjedy drje budźe wuprajić tute słowo knjez redaktor sam. Wón sam najlěpje wě, kelko starosćow, dźěła, prócy, mjerzanja, njedźaka je jomu też tute lěto wobradźiło wudawanjo Posoła. Wón wě, kelko dnjow a hodźinow je pódla a nimo swojoho powołanskoho dźěła, kotrež kapłanstwo we wulkej a měsćanskej a wjesnej wosadźe zdobom, ze snadź štyri tysac dušemi a z wosadnymi z dwěmaj rěčomaj sebi žada, wěnował a woprował „swojomu“ Posołej, zo by mohł Posoł dokonjeć swój nadawk, kiž je jomu hižo swjaty Pawoł, prěni tak rjec Posołowy redaktor, stajił a kiž rěka: wšitkim wšitko bywać, zo by wšěch za Khrystusa dobył. Wězo njebudźe redaktor sam tak njemudry, zo sam staji na poslednje čisło z wulkimi pismikami słowa: Bohu budź dźak. Lóze huby bychu z toho sebi wuwzali zdychowančko za předsydstwo towarstwa swj. Cyrilla a Methoda a snadź hišće za druhe instancy, kiž maja też do toho rěčeć: Wupřehńće mje z tuteje kwakle! To žadyn swědomity redaktor nječini. A hdyž je był njeboh tachant Skala přez 23 lět z redaktorom Posoła a hač do swojeje smjerće na čole našoho towarstwa a hdyž wšě swoje mocy zastaji za Posoł a joho nadawki, potom kóždy druhi redaktor wě, zo ma tak jasny přikład sćěhować a byrnjež nowe lěto jomu hišće wjacy starosćow a mjerzanjow wobradźiło.

Za to smy my Serbja a njekročimy we swojim narodnym dźěle, kaž sebi snadź w tym njewobhonjeny a njeznaty Serb mysli, po róžojtych pućach, ale časćišo po wóstach a ćernjach.

Ale redaktor njeje samón, kiž dźensa praji: Bohu budź dźak. Z nim sobu praja tute słowa wšitcy, kotřiž su z nim we wutrobje dospołnje přeswědčeni, kak ważne a nuzne, haj z ničim zaměnjomne dźěło ma naš Posoł za swój lud dokonjeć. Wjele so rěči a pisa wo ważnosći nowinarstwa w našim času. A tola, spodźiwna to wěc: runje katolikojo su porunjo liberalnym, socialistiskim a druhim njewěriwym nowinam tak znjesliwi a tak twjerdeje kože, zo sebi wot tutych wšo lubić dadźa a najhórše ranjenja a lózosće sćerpnje znjesu a hišće wšu tu hidu, kiž tute wubluwaja přećiwo wěrje a cyrkwi, ze swojimi pjenjezami płaća.

A kak so zadźerža přećiwo swojim katolskim nowinam? Nic jenož, zo je njewoteběraja a jim znjemóžnja, zo mohłe wobstać w konkurency z druhimi, też, hdyž tu a druhu katolsku nowinu maja, tuta dyrbi jim tak přitřihana być, kaž jich pysk chce to měć, hewak bědu na nju wołaja.

A kak stoji z nami a z našim Posołom? Drje zapisuje Posoł na 12 stow woteběrarjow, ale kelko sebi swój Posoł waži, kelko jón płaći w prawym času? Njedawno praji wuznamny rěčnik na serbskej zhromadźiznje,

zo njeje kónc lěta hišće połojca swój Posoł zapłaćiła, słuša sobu do zrudnych znamjenjow, kak Serbja wo swojim katolskim nowinarstwje z cyła mysla.

Bohu budź dźak — tute słowo so njepoćahuje na zymnu wutrobu a njerozom, kotryž njewě, što w našim času pisane słowo woznamjenja, tu móhli skěršo pisać: Bohu skorženo abo Bohu žel!

Tež, štož sobudźěło na nadawkach katolskoho pismowstwa nastupa, pola nas hišće jara klaca a khodźimy w dźěsćowskich črijkach.

Njedyrbjało na přikład čestny nadawk našich ratarjow być, zo sami so wo to postaraja, zo by Posoł tež běžnje a porjadnje mohł lěpje rozprawjeć wo ratarskich wěcach? Telko ratarskich němskich nowin so pola nas čita, čohodla njeby z našoho ratarstwa so muž namakał, kiž by do Posoła pisał kaž njeboh Kokla Michał a Jakub a druzy?

Hdyž tuteje horstki sobudźěłaćerjow wjacy njebudźe, što budže potom z našim serbskim katolskim pismowstwom?

Njeboh knjez farar Libš stajnje swojim młodym wučomcam prědowaše: Njedajće swojomu pjeru zezerzawić — a měješe prawje. Hdyž je ruka raz wotwukła pisanju, kak ćežko so zasy z nowa na to nawući! Štóž mało pisa a ma mało khwile, přecy njeradšo so pjera přima. A nawopak, štóž je so raz zaživił do pisnoho dźěła a njemóže čornidło wostajić, tajki přecy zasy čas a lubosć namaka k tutomu swojomu dźěłu.

Bohu budź dźak, zo je zasy lětnik Posoła dokonjany. Tola Bóh luby Knjez wobradź nam z nowym lětom wjacy lubosće k Posołej, wjacy zrozemjenja za ważnosć a nadawki serbskoho katolskoho nowinarstwa, wobradź nam wjacy sobudźěłaćerjow a mjenje kritikarjow, kiž za kachlemi sedźo stajnje bórča, ale so sobudźěła wotwlakuja. Što stojiće tu cyły dźeń prózdni? praji tutym njebjeski hospodar. Dźiće tola tež wy do mojeje winicy! Haj, njeboh knjez tachant Skala bě so raz na młodoho zdźěłanoho Serba jara rozhněwał, hdyž bě so we wosadze jara njećesanje wuprajił wo Posole. To dźěše njeboh knjezej k wutrobje, dokelž wěc Posoła bě za njoho kaž swoja wěc. Hladajće, lubi Serbja, Posoł dyrbi tež wam być dźěl swojeje serbskeje a dźěl swojeje katolskeje wutroby. Morawske maćerje njesechu na drastnym swjedźenju w Prazy wulku wutrobu před swojim, drje najbohaćišim wotdźělenjom. Tam stojachu słowa: Wěra a narod, kóždy poł, wučinja cyłu wutrobu. A tak zastaji tež Posoł za wěru a swój narod po połojcy swoju wutrobu a z tym cyłu wutrobu zastaji za Boha.

Přecy so skorži, zo nabožnje wotemrěwamy, zo w někotrych stronach khodźa porjadnje po Božej mši a to hižo tak, zo jim to samym wjacy njenapadnje a so tež druzy na to zwuča.

Runje tu ma katolska nowina wosebite misijónske dźěło dokonjeć: tam, hdźež cyrkwina klětka wjacy Božomu słowu puć rubać njezamóže, njech so prócuje klětka nabožnoho časopisa.

Naš lud drje čita, někotři snadź přewjele a přezwjeršnje, tola što najbóle čita? Jeni, kotřiž měnja, zo ma wša politika pola nich swój kužoł, spóżeraja jenož politiske nastawki a z nich wuńdu potom politiscy mudračkojo a nowi swětstworjerjo. Druzy znaja we swojej nowinje jenož jene prašenjo: Što je nowe? Kaž doma kóždu całtowu žonu abo předawarku najnowšich žónskich drastow nadpaduja stajnje z prašenjom: Nó, ćetka, što je nowe na swěće? tak je tež za nich nowina jenož: Hawzirarka z najnowšimi powěsćemi a najlubšo z tajkimi, za kotrymiž so ćehnje smjerd mjeńšich a wjetšich domjacych, swójbnych, wjesnych, wosadnych, haj serbskich škandalow. Wot nich so jich duša žiwi.

Hakle njedawno su biskopja pokazali na ważnosć njedźelskoho nabožnoho časopisa, kiž ma dušu, kiž wob tydźeń překrótko přińdźe, z nabožnej cyrobu zastarać a čłowjeka raz nabožnje překisać.

Nowy Milanski arcybiskop a kardinal Schuster, kiž pak njeje Němc, ale Włóch, praji takle: Katolikojo, kotrymž je khutna wěc, cyrkwine kaznje dźeržeć, su we swědomju zwjazani, katolske nowiny woteběrać. Do hospodarskoho naćiska a do domjacych wudawkow kóždeje katolskeje swójby słušeja tež wudawki za katolsku nowinu.

Bohu budź dźak! Hišće ma Posoł domjace prawo w našich serbskich domach a w mnohich jón witaja kaž njedźelskoho hósća z wjesołosću a kazaja jomu k blidu. Tola, tola njezjebajmy so! Mamy tež tajke domy, hdźež so Katolskomu Posołej hubjeńšo dźe kaž wbohomu domjacomu psej. Nimaja joho zańć a bórzy „wandruje“ zažuwany a roztorhany do kućika. Nimaja tajke domy před Bohom, swojim swědomjom wulke zamołwjenjo?

Za něšto lět woswjećimy stolětne narodniny załoženja Katolskoho Posoła, njeboh scholastika Michała Hórnika. Wšě štyri domy a wulke klamy, na kotrychž čole so něhdy mjeno Hórnik błyšćeše, w Kulowje, we Khrósćicach, w Radworju a we Worklecach su žołmy časa spóżerałe. W našim Posole, w našim towarstwje swj. Cyrilla a Methoda a z najnowšoho časa w našej katolskej župje je joho mjeno hišće žiwe.

Serbja! Bohu budź dźak! Mjeno Hórnik je hišće žiwe a dyrbi žiwe wostać, tak dołho, kaž budźa katolscy Serbja.

Tola, zo by žiwe wostało, k tomu słuša, zo wy we dźakownych wutrobach česćujeće drohe namrěwstwo Hórnikowe, joho Katolski Posoł.

Na poslednjej hłownej zhromadźiznje je so wot towarstwowoho pokładnika přednjesło a tež w Posole wozjewiło, kelko čitarjow ma Katolski Posoł w jednotliwych wosadach. Tute zestajenjo nam hišće prawy wobraz njeposkića. Kóždy farar tola wě, kelko katolskich serbskich swójbow joho fara liči. Nětko słuša do statistiki wotmołwa: W kelko swójbach wot telko swójbow we wosadze so Posoł dźerži, kelko nježenjenych jón woteběra a kak so po powołanju woteběrarjo Posoła rozeznawaju, potajkim kelko burskich, kelko dźěłaćerskich domow, kelko rjemjeslnikow, korčmarjow, klamarjow a kelko zwučenych powołanjow Posoł abonuje.

Njech je tohodla poslednje słowčko w starym lěće: Bohu budź dźak, zo mamy Posoł a zo je zasy lětko swój nadawk po swojich dobrych mocach so prócował wukonjeć a njech je to zdobom prěnje słowčko w nowym lěće: Bohu budź dźak, zo k nam zasy přikhadźa w starej, njepřeměnjenej lubosći! jn.

Politiski rozhlad.

Přetworjenjo kabineta.

Němska ludowa strona je z pomocu presidenta němskostatneje banki dr. Schachta financnoho ministra dra. Hilferdinga powaliła a wuprózdnjene městno financnoho ministra ze sobustawom swojeje strony dr. Moldenhauerom wobsadźiła. Tute rozrisanjo přez kanclera posudźuje so z dźěła jako mudre politiske počinjenjo. Hdyž by naslědnik Hilferdingowy ze socialdemokratiskeje strony pokhadźał, by najskěrje ze samsnymi wobćežnosćemi wojować měł, kaž wotstupjeny Hilferding. Moldenhauer njepřewozmje žadyn snadny nadawk. Wón ma hnydomny program přewjesć, financnu reformu wotstorčić a třěbne powyšenjo dawkow zastupować. Wěsće žadyn lohki nadawk, tak zo ma mało wuhladow sebi wulku sławu dobyć. Kaž so piše, stoji nowy financny minister wosobinscy blizko k presidentej němskostatneje banki, tak zo móžemy wočakować wěste zlěpšenjo poćahow mjez němskostatnej banku a financnym ministerstwom. Najskěrje budźe tež Moldenhauer Němsku na Haagskej konferency zastupować. W Parizu je tute přeměnjenjo wěsty njeměr zbudźiło, přetož tam sebi mysla,

zo móže tak lohko k přeměnjenju w nětčišim němskim knježeŕstwje dóńć. W Parizu njemóža do toho wěrić, zo dyrbjałoj tak najważnišej ministerstwje, zwonkowne a financne, w rukomaj samsneje němskeje ludoweje strony ležeć.

Ludowy rozsud

zańdźenu njedźelu 22. hodownika je k wulkej poražcy nacionalistiskich přepjatnikow dowjedło. Jenož 5,8 milijónow „haj"-hłosow bu wotedate. K dobyću by trěbne było 21 milijónow. Tola najebać toho chce wěste nowinaŕstwo też z toho hišće „dobyćo Hugenbergowe" sčinić a tak piše „Montag", zo ma krajny wubjerk ludowy rozsud za dobyćo. Wězo płaćiznu za ludowy rozsud my wšitcy ponjesemy — něhdźe 3,5 milijónow hriwnow. Wboha Němska, też tutu płaćiznu k tamnym wudawkam, kotrež dyrbimy swojim přemožerjam we swětowej wójnje płaćić.

109000 wukrajnych ratańskich dźěłaćerjow

je němskostatna rada po namjeće ministra za dźěło na lěto 1930 přizwoliła. Tuta ličba bu postajena po dokładnym pruhowanju dźěłaćeńskich hamtow po wuradźowanjach mjez dźěłodawarjemi a dźěłaćerjemi samymi. Tuta ličba na lěto 1930 je wo 5000 mjeńša dyžli ličba přizwolenych ratańskich dźěłaćerjow na lěto 1929 a wo 20000 mjeńša pornjo lětej 1928. Wuraznje też minister na to pokazuje, zo njeje zwólniwy, ličbu powyšić, kaž je so to w minjenych lětach pozdźišo husto dosć hišće stało. Spodźiwna němska politika, kotraž ma w kraju telko dźěłonjemĕwcow, a kotraž sebi po dźěłaćerjow do wukraja khodźi. Njezda so wam tu něšto khore być?

Měr w ranju.

Zastupjeŕ sowjetoweje unije zwonkownoho komisariata Simanowski a chineski diplomatiski komisar Tsai podpisaštaj w Chabarowsku protokol, po kotrymž ma so pola rańšeje chineskeje železnicy dowójnske postajenjo zasy přewjesć, sowjetowe konsulaty a překupske zarjadnistwa we Mančurskej, kaž też chineske konsulaty a překupstwa we rańšej Ruskej hnydom zasy postajić. Wšitcy jeći so hnydom pušća. Diplomatiske poćahi so po rusko-chineskej konferency 25. januara w Moskwje zasy nawjazaja.

Pacelli kardinal-statny sekretar.

Powĕsć, zo ma prjedawši němski nuncius Pacelli so stać naslĕdnik wotkhadźacoho kardinala statn ho sekretara Gasparri, je z Roma wobkručena. Swjaty Stoł je njedawno vilu zwonka Vatikana za wuměnkarja-kardinala dobył, mjez tym zo Pacelli we Vatikanje bydli.

Woheń w Bĕłym Domje.

W Bĕłym Domje we Washingtonje, hdźež president Zjednoćenych Statow Ameriki bydli, wudyri Boži wječor wokoło 8 hodź., hdyž president runje ze swojej mandźelskej khudym dźĕćom wobradźeše, Boži woheń, kotryž je nimale wulku škodu načinił. Nawječorne křidło stoješe nadobo we płomjenjach a hakle po 3 hodźinskim napinanju wšĕch wohnjowych woborow so poradźi woheń zahašić. W tutym dźĕlu ma też president swoje dźĕłanske rumy a su tam ważne akty. President Hoover so sam na wukhowanju aktow wobdźĕli. Načinjena škoda so na 400000 hriwnow wobliča, woheń je najskĕrje přez milinu nastał.

Swjaty Wjacsławje!

Wichor howri — ješćate zmohi so zbĕhaju,
ješć a krew a błóto so do dušow lĕhaju —
čołmik so kabłacy w žołmiskach nuri,
njerozbije so bórzy na skalnej muri?

Słyš nas — wójwodźe swjaty, Wjacsławje!
Słyš nas bratrow po krewi, hdyž też nic po sławje,
słyš nas, swojich serbowskich potomkow,
słyš nas, swjaty, wosrjedź zmohiskow!

Ty sy so mužnje a ryćeŕscy bĕdźił,
hdyž bĕ so njepřećel do kraja zlesćił,
ty sy nasypy nahrabnom', lesnomu twarił,
ty sy swjatnicu domizny sylnje strażił.

Škituj też nas, škituj krajika našoho kabłace mjezy,
njepřećel hižo na nasypy zwažliwy lĕzy!
Škituj nam rĕč, kotruž sy z Łužicy njesł
maćeŕsku, drohu, do kraja bratrowskich Čech!

Škituj nas swĕrnje před njeswĕry duchom,
nakhil so prošacym z hnadniwym wuchom!
Do dušow našich pjeŕ z wotmachom swjatoho dobyća,
młodźinu zahoŕ — a złamaj dóńt staroho pokleća!

Do Egyptowskeje.

Jandźel bĕ swj. Józefej připowĕdźił, zo chce Herodes dźĕćatko morić, tuž zebra so zastaraćeŕ swj. swójby hnydom na puć. Sadźi Mariju, mać Božu, na wóslika, połoži ji Jězus-dźĕćatko do klina a přimny za wuzdu, zo by skoćo wjedł. Bórzy wuhladaštaj Bethlehem za so, ale před so mĕješ taj daloki a wobćežny puć do Egyptowskeje, hdźež jeju Bóh Knjez sćeleše.

Ale Herodesowi wojacy bĕchu wo ćĕkanju zhonili a slĕdźachu tohodla za swójbu.

Ćĕkancy přińdźechu nimo pola, po kotrymž burik horje a dele khodźo wusywaše. Marija jomu přećelnje přiwołaše:

„Pomhaj ći Bóh, mój buriko!" A wón ji wotmołwi: „Bóh ći zapłać, młoda knjeni!"

Tu zawoła Marija znowa:

„Dźensa pšeńcu syješ, jutře ju žnjeješ!"

Burik wotmołwi: „Směm-li ju jutře 'žno žnjeć, dyrbiš ty žohnowana być!"

Marija poda nětko swjatomu Józefej Jězus-dźĕćatko, pasaše swoju drastu a dźĕše po wosrjedku burikej napřećo. Potom joho symjo wzawši je syješe, a hdyž symješka do zemje padachu, wurosćechu z nich hnydom kłóski, huste a pome.

A posy cyłu rolu, a hdyž bĕ hotowa, wopušći žołmjate pšeńčne polo. Potom swjata swójba dale swój puć ćehnješe.

Bur pak hišće samoho dnja žnjeć počinaše.

Dołho njetraješe, přińdźechu Herodesowi wojacy nimo a prašachu so:

„Njejsy muža a žónsku widźał z dźĕćatkom?"

„Haj", wotmołwi burik.

„Hdy dha?"

„Tehdom, hdyž swoju pšeńcu syjach."

„To je hižo dawno", myslachu wojacy. „Potajkim pytamy podarmo."

A woni so wobroćichu a njeslĕdźachu dale za dźĕćatkom.

Po dołhim času pućowanja přińdźe swjata swójba do pusćiny. Njewidźachu po šěrokim přestrěnje ničo druhe dyžli pěsk a skały, a husto jich hłód nadpadny, bjez toho, zo bychu wĕdźeli, zwotkel jĕdźe brać. Ale dowĕrjachu so Bohu, a ženje so podarmo njespušćachu na Boha, přetož wón jich njebě na puć pósłał, zo by jim tam zawutlić dał.

Jónu jĕchachu dołhe hodźiny přez žehliwy pusćinowy pěsk. Słónco smudźeše; nihdźe njebě khłódka. Skónčnje přińdźechu k datlowej palmje, kotraž swoju škitacu třěchu šěroko rozšĕrješe. Marija zlĕze z wóslika a posydny so do sćina štomowoho. Swjatej swójbje bě tute wokhłódnjenjo wulka pomoc, ale zdobom bĕchu wšitcy hłódni, a ničo, štož bě jich nasyćiło, njemóžachu dócpĕć. Drje horjeka we wĕršku rjane datle wisachu, tola tak wysoko, zo jich nichtó dosahnyć njezamó.

Tu pohladny Jězus-dźĕćatko horje k wĕrškej štoma, a hnydom so pokhili hłuboko k zemi a wosta tak dołho

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Patoržica nam najrjeńše hodowne wjedro lubješe. Hišće to kaž mjehki mošk wokoło připołdnja z njebjes saješe, zo so wšitcy na rjane běłe hody wjeselachu. Tola patoržica bě wjacy lubiła, hač su hody dźeržałe. Hodowničku taješe a k tomu hišće z dźěla dešćowaše. Z Rudnych horow wšak słyšimy, zo su tam sněh měli, a to tajki, zo su samo wulke awtobusy třacy wostałe. Druhi swjaty dźeń bě z dźěla zymnišo zasy, ale dešćikej tohodla njewobaraše. Na swjatoho Jana zaduwaše prawje nalětni miły wětřik, zo človjek njeby wěrił, zo mamy hody. — My w Budyšinje wšak bychmy radšo běłe hody wzali, hač zelene. Mamy rjenje wutepjenu cyrkeŵ. Ale kusk hinaša je wěc na wsach. Tam wědźa hišće wot lońšoho něšto powědać, kak móže w cyrkwi na nohi ćahnyć. A spodźiwne je tež hišće to, zo je w cyrkwi najbóle młodym ludźom zymnišo, dyžli starym. Na čim to zależi? Hewak maja tola młodźi wjacy a horcyšeje krewje! Na Božich służbach běše jara rjenje, Boži narod běše zasy runje tak rjany, kaž druhe lěta, a skoro hišće kusk rjeńši. Na swjatoho Šćěpana smy tež hišće bamžowy złoty měšniški jubilej w cyrkwi woswjećili. — Njech hodowny měr a pokoj, kotrež je Jězusdźěćatko na swět z njebjes přinjesło, tež wšěm sobustawam našoho towarstwa prawje hłuboko do wutroby zaćehnje!

Z Budyšina. (Ptači kwas) Kaž kóžde lěto, zarjaduje tež lětsa towarstwo „Nadźija“ swój stajnje derje wopytany „Ptači kwas“. Swjedźeń wotměje so, kaž hewak, zasy w „Krónje“, a to srjedu 22. januara 1930. Tutón raz poskići so wosebje bohaty a wumělski program, tuž njech nichtó njezakomdźi, tutón swjedźeń Budyšskich Serbow wopytać. Wosebje pak chcemy was na to kedźbnych činić, zo so přichodny swjedźeń k dźesatomu razej zarjaduje, potajkim jubilejny „Ptači kwas“. Zastup budźe jara nizki. Zdobom změje tež swoje lěpšiny; štož prěniši přińdźe, změje najlěpše městno. Potajkim nětko maće hišće čas k přemyslenju. Dale budźa so za tunje pjenjezy jara płaćizne hódne wěcy poskićeć, wo kotrychž pak nětkle hišće njerěčimy. Bližše nastawki a nawěštki wam jasniši přehlad poskića. Tuž njezabudźće na jubilejny swjedźeń „Ptačoho kwasa“!

Z Radworja. Dokelž je so z mnohich stron přało, zo by so hra „Z njebjes padnjeny jandźel“ hišće junu wospjetowała, wuhotuja naše sotry 5. januara hišće junu mały zabawny wječor. Hrać budźa so pjeć kruchow a to po sćěhowacym: Najprjedy „Sabadu“, cyle nowa hra, kotraž nam předstaji, kak so wbohim pohanam w njewólnistwje dźe, potom „Z njebjes padnjeny jandźel“, „Kejžor Maximilijan“, „Zlutniwa Miška“, „Nušlata Kata“, někotre rejki a na kóncu hodowny spěw. Potajkim, wospjetować budźe so jenož „Z njebjes padnjeny jandźel“, tamne su nowe hry. Na tutón wječor přeprošujemy hišće junu wšitkich lubych wosadnych, zo bychu so zasy w tak bohatej ličbje zešli, kaž posledni raz. To kóždy wosadny wě, zo je naše Radwořske darniwe knježstwo zemrěło, kotrež tak bohaće a nadobnje podpjeraše naše sotry a zo nětko wo wjele bóle potrjebuja našeje pomocy. Dyrbja sebi tola tež druhdy to abo tamne we swojim domje wuporjedźeć dać, a to kóždy sam po sebi wě, zo su to hnydom wulke wudawki. Tuž njech nichtó doma njewostanje, kiž ma někak woteńdźenjo! Ćopło tam tež budźe, tuž so dźěd a wowka tež njetrjebaja bojeć přińć. Tež z blizka a z daloko su nam wšitcy wutrobnje witani!

Župa Michał Hórnik.

Česćene towarstwo „Adolf Černý“ w Prazy překhwapja a zwjesela našu župu ze sćěhowacej powěsću:

„Naše towarstwo je wobzamkło, jednotliwym towarstwam župinym, z jeho nakłada tute knihi darić: 1. Prof. dr. Józef Pata: Krótka přiručnica łužiskeje Serbšćiny; 2. Serbska Čitanka; 3. Słownik, češko-serbski a serbsko-češki. Tež chce česćene towarstwo tute knihi wěnować a darić jednotliwym wosobam, kiž maja za wěc zajim. Chce z tym přinošować k rozšěrjenju serbskich knihi mjez ludom a chce darmo rozdźělić telko mjenowanych knihi, kelkož potrjebuja.“ Podpisanaj: Jan Hejret, předsyda a Vlad. Zmeškal, pokładnik.

Župa Michał Hórnik dźaknje wozjewja tutu hodownu wobradźeńku a wupraja česćenomu towarstwje jako šćedriwomu daricelej zjawny horcy dźak.

Skazanki přijima Jurij Delan, farař, župan.

Z cyrkwje a swěta.

Z vatikanskoho města. Nimale přez cyłe jubilejne lěto łamachu sebi nowinarjo hłowu zhudawajo, kak budźe Swj. Wótc pječa swojej jubilejnej dnjej — dźeń wuswjećenja a

skłonjeny, doniž njeběštaj Marija a Józef so nasyćiłoj a tež hišće někotre płody na puć sobu wzałoj.

Hdyž nětko dale dźěštaj, wudoby so rubježnik za kamjenjom a nadpadny swjatu swójbu. Nadobo so postróži a padny před Jězusdźěćatkom na kolena. Pohlad z wóčka dźěśćowoho bě joho trjechił, a w samsnym wokomiku dósta zjewjenjo, zo je dźěćo Wumožnik, na kotrohož swět čakaše.

A nětko służeše Božomu dźěśću a joho staršimaj, haj, njepřesta prosyć, dóniž Marija a Józef njepřizwolištaj, zo byštaj w joho jamje wotpočłoj a so wočerstwiłoj.

Tež mandźelska rubježnikowa bu cyle hnuta přez napohlad dźěśćowy, a njepřesta dźěśću a joho staršimaj wšu lubosć wopokazować.

Tež přihotowa kupjelku, w kotrejž Marija Jězus-dźěćatko wukupa. Po tym położi rubježnica swojoho samsnoho synka, kiž bě wusadny, do kupjelki, a w samsnym wokomiku bu wučišćeny a wustrowjeny.

Rubježnik přewodźeše nětko swjatu swójbu hišće daloki puć. Při rozžohnowanju pokłoni so hłuboko před dźěśćom a rjekny:

„Knježe, spominaj na mje, hdyž do swojoho kralestwa přińdźeš.“

To bě mordař, kotryž bu pozdźišo k prawicy Wumožnika křižowany. We swojej poslednjej hodźinje spózna Wumožnika na pohladnjenju, praji słowa z pusćiny hišće jónu a wusłyša na to wot mrějacoho Wumožnika tróštnu wotmołwu: „Hišće dźensa budźeš ze mnu w paradizu.“

Bosćijec Pětr a telefon.

Bosćijec Pětr běše jedyn z tych, kotřiž słyšachu trawu rosć. We swěće wšak njeběše daloko wokoło přišoł, ale tohodla móžeše tak wjele spodźiwnoho powědać wo cyłym wulkim swěće, kaž na přikład wo swj. Pětrowym domje, zo je tam dupa tak wulka, zo móža w njej samo parniki jězdźić, a spowědne stoły tak wulke, zo dyrbi měšnik wot jeneje strony hač na druhu z awtom jěć a wšo móžne.

Pětr pak měješe tež syna, Markusa, w Innsbruku na służbje. Njedawno běše list wot njoho dóstał, w kotrymž Markus hórko skorżeše, kak drohe tola we wulkim měsće wšo je, kak dyrbi hłódny być, a zo tež hnydom nowe škórnje trjeba. Pětr sebi wězo dwójcy kazać njeda, hdyž joho najmłódši syn prosy. Za wosom dnjow buchu škórnje hižo hotowe. Mać natyka škórnje połne butry, twaroška, kołbasy, połča, je tola jeje lubušk, tuž dyrbi tež maćerny dźěl dóstać. „Ale tutón cyły naporjadk dyrbi so tola skazyć, hdyž budźe tak dołho po puću“, měni Pětr. Tu nadobo zajědźe jomu mudra myslička do hłowy: „Telefon! Haj, po tym pojědu tak spěšnje kaž z wětrom a na čerstwym powětře so ničo njezasmjerdźi!“ Hnydom bu adresa napisana: „Na mojoho luboho syna, Bosćijec Markusa w Innsbruku“. Potom khwataše Pětr do města. Tam wopraša so jenoho nahladnišoho knjeza: „Mój luby knjez profesoro, abo kaž hewak rěkaće, ja njewěm — njemóžeće mi wy prajić, kak wjele to płaći, hdyž

dźeń primicy — wobeńć. Jako cyle wěste so zdaše, zo Swj. Wótc we cyrkwi swjatoho Karla Borromejskoho, hdźež běše před 50 lětami swoju primicu woswjećił, nětko też swoju sekundicu wobeńdźe. Tola Swj. Wótc njeje so po tym měł. Na dnju 20. hodownika rano w sedmej hodź. wujědźechu z vatikana njenadźicy tři auta. W jenym sedźeše Swj. Wótc z msgr. Zaccia Dominioni, w druhim vatikanski gubernator a policajski president a w třećim dwaj bamžowej komornikaj. Bórzy po sedmich dojědźechu samokhody k arcybasilicy swjatoho Jana Lateranskoho, bamžoweje farskeje cyrkwje. Tu běše bamž runje před 50 lětami dóstał měšnisku swjećiznu. Cyrkej běše zawrjena. Při wrotach witachu Swj. Wótca kardinalaj Pomfili — bamžowy farski vikar při arcybasilicy — a Lepecier a někotři bamžowi komornicy. Kardinal Pomfili přepoda Swj. Wótcej klučaj cyrkwje, jedyn złoty a jedyn sleborny. Swj. Wótc so jeju dótknywši poklakny so před swjatym křižom jomu k wokošenju poskićenomu. Po krótkej pobožnosći před Najswjećišim poda so do hłowneje cyrkwineje łódźe a přihotowaše so k Božej mši. Při tym přewodźachu joho zwuki piščelow, hrajace swjaty trijumfialny hymnus. Jubilejna Boža mša běše mjelčaca. Po njej zanjesechu přitomni duchowni a kanonikojo swjatočne „Te Deum!“ Po tym připušćichu so kanonikojo, penitenciarojo a seminarisća k ceremoniji wokošenja bamžowoho stopa. Skónčnje wudźěli Swj. Wótc wšěm bamžowe požohnowanjo z hłownoho wołtarja. Po ponownym počesćowanju Najswjećišoho wobhlada sebi bamž marmorowu postawu, po sebi zhotowjenu k dopomnjeću na swój jubilej, a dóńdźe po tym do lateranskoho palaca. Po wužiću krótkoho snědanja wobhlada sebi tu zaměsćene muzeje, wosebje wopomnjeńsku taflu na wobzamknjenjo lateranskoho zwjazka. Potom wustupi na šěroke před cyrkwju so wupřestrowace předměsto. Tu běše so cyłe duchowstwo basiliki zestupałe a hołdowaše žiwje jubilarej. Swj. Wótc sydny so ze swojim přewodom do autow a wróći so 1/2 10 hodź. do Vatikana. Tak sta so bamžowy prěni přestup na italsku zemju cyle potajnje. Nichtó wo tym ničo zhonił njeběše.

Popołdnju w 4 hodź. wotmě w arcybasilicy swj. Jana Lateranskoho kardinal Pomfili swjatočne „Te Deum!“ w přitomnosći cyłoho diplomatiskoho korpsa, Romskoho zemjanstwa, zastupjeństwa knježerstwa a ważnych towarstwowych organizacijow.

Na dnju swjatoho Domaša — jubilejnym dnju primicy — wodźerža Swj. Wótc wulku jubilejnu Božu mšu w basilicy swj. Pětra. To sta so ludu dla. Po wjele tysacach běchu Romjenjo a Włochojo kaž też katolikojo ze wšěch narodow a jazykow do Swj. Města přikhwatali, zo bychu tu ze swědkami byli hordoznych swjatočnosćow. Při tutej jubilejnej Božej mši běchu přitomni wšitcy w Romje přebywacy kardinalojo, biskopojo a prelatojo, kaž też diplomatiski korps a cyłe vatikanske dworjanstwo.

Na samsnym dnju popołdnju woswjeći kardinal Schuster nowy bamžowy wołtař we cyrkwi swj. Karla, darjeny wot włóskich katolikow. Z tym běchu swjatočnosće jubilejneju swjateju dnjow dokónčene.

W cyrkwi swjatoho Karla woswjeći swjatočnosće w mjenje Swj. Wótca Milanski kardinal Schuster.

Kardinalski kolegijum přepoda Swj. Wótcej jako jubilejny dar drohotny z dejmantami wusadźeny biskopski kříž a złoty pjerśćeń z wulkim smaragdom (zelenym kamjenjom). Zbožopřeća kolegija wupraji joho senior, 94lětny dekan, kardinal Vanutelli. Swj. Wótc dźakowaše so hnuty za přeća a drohotne dary. Też italske knježeństwo je „medaliju dorozemjenja“ k wopomnjeću na wobzamknjenjo lateranskoho zwjazka zhotowić dało. Na jenej stronje předstaja so swjaty Pětr w postawje žónskeje, kotraž přima za liktowskim walčkom (znamjo fašistiskeje Italskeje); druha strona pokazuje woponaj Italskeje a Vatikana z napismom, zo staj bamž a kral dźak prócowanjow statnoho sekretara a Mussolina přewjedłoj dorozemjenjo z jenomyslnym přihłosowanjom wšěch Włochow a zdobom k lěpšomu nabožiny a dla přeznaturskich zaměrow.

Z **vatikanskoho města.** Hdyž Swjaty Wótc hórskich wjednikow ze šwicarskich alpow přija, rjekny k nim: „Je to jena z rjanosćow a wužitnosćow našoho powołanja, zo směće na městnach přebywać, hdźež blizkosć Božu lohšo začujeće! Też my dźakujemy so Bohu za naš prjedawši alpinism, dokelž smy tak Božu wulkosć a majestosć žiwišo začuwali!“ — Też my Łužičenjo bydlimy w rjanym kraju a mamy tu přileżnosć, zo Božu krasnosć a wšohomóc spóznajemy a wuznawamy. Tuž khodźmy na njedźelach a swjatych dnjach popołdnju po nyšporje rady won do Božeje přirody.

Najswjećiša knježna Marija Loretanska bu postajena za patronku italskich powětrownikow. Poswjećenjo sta so 8. septembra. Cyła eskadra aeroplanow běše do Loreta přeleća a zlětowaše so wyše swjatnicy. Na naměśće před

---

por škórni přez telefon pósćelu?“ Knjez poča so jomu wótře smjeć a praji jomu, zo so to tola docyła njehodźi.

„Što, ty wulkoměśćanski wosole, ty drje sebi mysliš, zo sym też tak hłupy kaž ty, ja hižo wěm, štož wěm; a runje tebi klubu škórnje po telefonje pósćelu!“

Tak zakhadźa Pětr we swojim hněwje a ćěri runu smuhu na dwórniśćo. Ale tu běchu wězo telefoniske sćežory přewysoke. Pětr dźe dale, a woprawdźe, tu běše grót cyle nizko. Pětr přiwjaza jedyn dźesaćhriwnaŕ za škórnjowe wulke wucho.

„Nó, to sebi tola myslu, zo to dosaha za jězbu za škórnje“, měni Bosćijec Pětr, „a je-li to přewjele, to hižo Markus zasy wróćo dóstanje w Innsbruku.“ Nětko wza škórnje a ćisnje je horje na grót a cyle zbožownje hižo na prěni raz wisajo wostanu. Pětr wućahny nětko swoju dymku, lehny so do trawy, zo by přihladował, z kajkej spěšnosću škórnje pojědu, móžno, kaž raketowy awto do měsačka. Ale, ale, škórnje so ani njebimbaja, su cyle měrne; ale druhdy tola je wětr zatřasnje a potom mysli Pětr: Nětkle sebi žadyn wokomik wěsty njejsym, zo wotjědu; ale telefon joho škórnje najskěršo njerodźi.

„Haj“, mysli Pětr, „to najskěršo hladać njesměm, kak wone pojědu“, a khelpa do města do korčmy; ale škórnje jomu měra njedaja, za hodźinu dźe zasy pohladać, ale škórnje tam hišće wisachu. Dźe bliže a — što pak to? Přez škórnje je tola módre njebjo widźeć.

„Ale khort sam“, mysli Pětr, „kak dha su škórnje dźěru dóstałe, a hdźe je tón cyły naporjadk, štož je moja žona do škórni natykała? Su snadź sebi ludźo na telefonje myslili, zo chcu jomu jenož te žr . . . njo pósłać?“

Pětr ćaha z jenym kijom škórnje dele a nětko hakle so dohlada. To běchu tola cyle druhe škórnje a hišće jedyn list pódla:

Na mojoho luboho nana a mać w Tirolskej!

Luby nano!

Škórnje z přikuskom sym cyle prawje dóstał. Dźakuju so Wam z cyłeje wutroby a ścelu zdobom moje stare škórnje k wuporjedźenju!

Z wutrobnym postrowom

Waš dźakowny syn Markus.

„Nó“, mysli nětko Pětr, „to pak su nětko spěšnje jěli! Něšto wubjerne, tajkile telefon, to bych sam junu sobu jěł — ale to drje budźe předrohe!“

Wjesele kroči nětko Pětr domoj. Wjeselšo pak kroči hišće dundak po puću, z nowymi škórnjemi a z dobrym přikuskom.

Bórzy pak zhoni Pětr Bosćij, zo joho syn ani škórnje, ani žr . . . njo dóstał njeje, a slubi pod krutej přisahu: „Z telefonom hižo ničo wjacy njepósćelu a też ja nochcu nanihdy sobu lećeć, přetož su tam jenož paduchowjo a jebakojo!“

cyrkwju stoješe Loretski arcybiskop a žohnowaše we powětře so znošowace lětadła.

Po powěsćach „Osservatora Romano" je katolski žónski zwjazk we Swj. Měsće założił nabožnu akademiju za wučeŕki. Kurzy budźa dwělětne. Přednošować budźa so dogmatika, apologetika, moralka, filozofija a cyrkwine stawizny. Dalše předmjety su studium Swj. Pisma a wuwučowanske katechejzy. Dokónčenjo jenolětnoho kurza poskićuje wučeŕkam prawo na wudźělenjo nabožneje wučby we ludowych šulach. Štóž dźělětny kurzus předźěła, dóstanje prawo na srjedźnych šulach.

Štó je ruski kolleg w Romje natwaril? Swjaty Wótc? — ně, woprawdźita twariceŕka doma je swjata Therezija. Swjaty Wótc to sam wuznawa, hdyž w japoštołskich konstitucijonach zjawnje piše, zo je měł najwjetše wobmyslenja, hač by z twarom započał abo nic, dokelž pobrachowachu jomu nimale wšě srědki za twar a nuzna suma bě njewšědnje wysoka. Tuž wobroći so w modlitwje na mału Therezku wo pomoc. A spodźiwnje dósta wusłyšenjo. Hižo nazajtra dósta dopis z Lisieuxa — z klóštra Karmelitkow. Tamniša priorka, sotra swj. Therezy, poskićeše Swj. Wótcej, zo chce dźěl wšědnych jałmožnow jomu přewostajić. Bamž přiwza tute poskićenjo na dwě lěće. A hlej, dóstate pjenjezy dosahnychu nimale dospołnje na twar a zarjadowanjo kollega.

Wuheŕski 900lětny wopomnjeński dźeń swj. Emericha je też w Pólskej žiwy wothłós namakał. Swjaty běše syn swjatoho Šćěpana, wuheŕskoho krala a wnuk Adelaidy, dźowki pólskoho krala Mješka I. a sotry Bolesława Khrobłeho. Swjaty Emerich je też dlěšši čas w Pólskej žiwy był, założiwši w Krakowje sławny klóštr Swjatoho Křiža, do kotrohož přinjesy jako drohotny pokład častku woprawdźitoho swj. Křiža.

Španiska wotdźerža wot 11. hač do 17. nov. w Madridźe wulku zhromadźiznu zastupjerjow katolskich towarstwow. Na 5000 wobdźělnikow běše so zešło. Kardinalprimas Segura a dźewjeć druhich biskopow a předsyda katolskoho skutka hrabja Rodriguez nawjedowachu posedźenja. Knježerstwo a kralowski dom běchu też zastupjene, też rektor university bě přitomny. Zhromadźizna bu wotewrjena z přečitanjom dopisa Swj. Wótca, w kotrymž so rozłoži nuznosć katolskoho skutka. Dźensa ma kóždy katolski křesćan winowatosć, zo by sobudźěłał na skrućenju wěry w zjawnym žiwjenju. Předsyda hrabja Rodriguez poda na to sćěhowacy wothłós: „Budźmy přezjeni a posłuchajmy na wótcowske namołwjenja Swj. Wótca." Přitomni biskopja rozłožowachu wšelake ważne themata.

Kak čornuchojo swojich domoródnych měšnikow sebi waža. W augusće tutoho lěta sta so k prěnjomu razej, zo buchu tři knježa (čornuchojo) na měšnikow swjećeni a to w japostołskim vikariaće Benin w srjedźnej Africy. We wulkich syłach přikhwatachu čornuchojo na tutón ważny swjedźeń. A kak so wjeselachu, zo móžachu domoródnych jako swojich měšnikow česćic! Hišće radosćiwša běše primica. To hakle běše dźeń wjesela a radosće! Wšitcy wosadni přikhwatachu. W cyrkwi stejachu wěriwy w tajkej mnohosći, zo dyrbjachu wjele pobožnych zwonka čakać. Při primicy nowoměšnika Sćěpana Adwuyi sta so ważny podawk. Boža mša traješe khětro dołho. Wosadni přistupichu we wulkich črjódach k swjatomu woprawjenju. Tak chcyše běły europski misionar pomhać swjate woprawjenjo wudźělić. Ale žadyn čornuch njepřistupi. Wšitcy požadachu Božoho syna z rukow nowoměšnika. To je naš měšnik. Drohotne dary přinjesechu nowoswjećenym knjezam. Tak sebi waža w Africy swojich měšnikow. Też my Serbja ważimy sebi našich domoródnych měšnikow. Ale kak stoji z dorostom? Kak zrědka słyšimy w našim času wo primicy w serbskich wosadach. W kotrej serbskej wosadźe a hdy swjeći so přichodna primica? Jutry su blizko. Serbska młodosć rozsudź so! Serbscy starši, modliće so za naše dźěći!

Zwony.

Zwony z wěže zwučnje zwonja
W służbje Boha Wěršnoho
Słyšiš, ludo, što ći hronja?
Njezwonja ći podarmo?

Z přewarjenej' mjedźe zlate
Na jedyn hłós stajnje du.
Zwonow zwuki zjawnje znate
Kaž hłós Boži čiste su.

K sebi Bóh nas přeprošuje
Ze zwonjenjom do cyrkwje.
Kohož tón hłós njepohnuje,
Wěčnje khudy wostanje.

Čłowjeko, służ Bohu swěru,
Stajnje Božu wolu čiń!
Wuznawaj před swětom wěru,
Z wutrobu so k njebju wiń!

Zwońće, poswjećene zwony,
Służo Bohu, čłowjestwu!
Hrońće radosć, tupće stony:
Hudźbu hrajće njebjesku!

M. Nawka.

Što knjeni Hordźina w cyrkwi čini.

„Haj, hladajće junu, luba kmótra, hdyž do cyrkwje přińdźeš, tam móžeš hakle něšto dožiwić, abo wjele bóle nawidźeć. Njedźelu prajach mojej najstaršej dźowcy, dźensa ja junu dopołdnja ke mši póńdu, ty pak za mnje wobjed nawariš. Pječeń prawje rjanu brunu wopječ, ale njezesmudź ju tola. Butry njetrjebaš wjele připołožić, ta je nětko pře droha. Na to so spěšnje zwoblekach, moju módru židźanu falu a cyle nowe rubiško po najnowšej módźe, tajke hišće žana nima; to wěš, w cyrkwi dyrbiš pokazać, što a kak wšo wosobne maš, a potom, što hišće žana druha nima. W Budyšinje sebi ničo wjacy njekupju, to ma přichodnu njedźelu hnydom hižo poł cyrkwje tajke rubiško abo falu, to dojědu nanajlěpje do . . ., ale ně, nochcu to přeradźić, hewak tam druzy też hnydom dojědu, a potom tu zasy stoju, kaž tajke wulke „a", z mojej najnowšej módu.

Hdyž do cyrkwje zastupich, běše hižo prěni kěrluš wuspěwany, to pak ničo njewadźi, byrnjež prěni hłowny dźěl był; ale hdyž tam hišće k woprowanju dóńdźeš, maš to hišće cyłu — ně, ale Božu mšu sy tola słyšał. Ale pomysl sebi jenož, luba kmótra, hdyž do cyrkwje přińdźech, sedźeše na mojim městnje, kotrež mam hižo 25 lět, jena druha, tu pak sym hnydom preč zestorkała.

Hewak běše cyrkej cyle połna; ale to pak je wěrno, w cyrkwi móžeš sebi to najlěpje a w měrje wobhladać, što so na swěće stawa. Tale pycha, luta žida, banty tak dołhe kaž konjace wopuše, ně, to dyrbiš so skoro dźiwać, kak wjele pjenjez jenož na swěće je. A tam wonych Khata, kajku měješe ta jenož čornu kutu, mysli sebi, štó wě što je z jeje wulkim nosom a ze šělhawymaj wóčkomaj. A te němske hakle, połsuknje, nohajcy mjasowa barba, a wězo wokoło šije też „wurězane".

„Nětko pak Hordakowa, hdyž sće mi wšo wupowědała, što sće w cyrkwi widźała, to dyrbiće mi też hišće prajić, štó je předował, hač knjez farař abo knjez kapłan?"

„Haj, wěsće, lubša kmótra, to wam při najlěpšej woli njemóžu prajić. Hdyž běch sej wšitko derje wobhladała, wusnych trošku. Spodźiwnje, zo chce so mi kóždy raz we cyrkwi spać. . . Wěsće, pola mje je snadź tak, hdyž nje-

mózu stajnje z hubu klepotać, kaž tajki bačon, to potom hnydom wusnu. To pak přińdże jenož čułow dla, přetož te su pře słabe.

Nó haj, tak dźi w Božim mjenje, luba kmótra, a daj sej wobjed prawje derje słodźeć; ale budź prošena a njepowědaj tola nikomu, štož sym ći prajiła, hewak bychu ludźo prajili: ‚Za nju by tola nanajlěpje było, hdyž by doma wostała a so do łoža lehnyła, to by wjacy dobroho skutka měła'."

Dźensiše je poslednje čisło „Kat. Posoła" 1929!

Štó njeje hišće swój Posoł zapłaćił?

Abo maš też hišće na lěto 1928 swój přinošk płaćić?

Puć do a ze šule.

Husto wjeselitej so staršej, zo ma dźěćo blizko do šule. Druzy zasy jara wobžaruja, za hnydom při šuli njebydla. Zrozemić to móžemy. Dźensa je wšo drohe, też wobuće a drasty za dźěći. A kelko so skóncuje w šuli a po puću. Też strachi a njezboża łakaja wšudźe. A tola je daloki puć do šule wužitny, haj spomožny! Dźěćo nawuknje hižo zahe, być samostatne. Lěpje wuwinje so wšelakim stracham, hač tajke, kotrež ma šule pod nosom — w susodstwje. Zahe zwuči so dźěćo, kak ma so zadźeržeć mjez njeznatymi. Tu njemóža napominanja a wučby same dosć wuskutkować. Dźěćo dyrbi to wšo też same přeživić. Nawuknje swědomitosć, kedźbować na čas a dypk. Wjesne dźěći skěrje skomdźa, hač dalše... też do cyrkwje. Wšo to, štož hižo při šuli z lohka nawuknje, budźe raz nuznje w dalšim žiwjenju trjebać. Wězo maja też starši wulke a wobćežniše winowatosće, ma-li dźěćo dale do šule. Dyrbja stajnje a wšědnje kedźbować, zo wone doma z časom dosć woteńdźe. Cyle strašne a škódne je, hdyž hólc abo wosebje holca přińdźe přepoćena, wujachlena. Też nuzne, ćežke hospodarske wobstaranja dźěćo njedyrbjało měć. Na přikład dyrbimy zasudźować, hdyž tajki młodušk husto radlicy do kowarnje sobu bjerje. K nošenju je to přećežke. Tak njech z wózyčkom jěde — ale nic na kole dźiwje jězdźić. Na dompuću njedyrbjeli so dźěći komdźić a wačić. Přewšu měru wulku bojosć wšak starši měć njetrjebaju. Jandźel pěston škita njewinowate stworjeńčka najradšo! Njech swoje lubuški ze swjećenej wodu wokrepja — a tak cyle Bohu poruča. Tak ma to też w pozdźišim žiwjenju stajnje być. Hdyž potom dźěćo zło a hrěšne widźi a zetka, jomu to njezeškodźi. Štóž je doma derje wukubłany był. tajkim stracham a złym łóštam wućeknje. Tola najrjeńše, štož daloki puć dźěsću dać zamóže, je dobre, swěrne přećelstwo a towaršnosć: zbratruje so z druhimi. Też w pozdźišich lětach hišće rad na tamne towarstwo ze šulskich časow spomina. Kóždy tajki šuler abo kóžda tajka šulerka z prjedawšich, zašłych časow wšće hišće dźensa połny radosće na tamne zbóžne časy spomina. Wězo, bjez pryzlow a tryskow tajke pućowanja byłe njejsu. Ale běchu to šibałe činki dźěćace, nic złósće... Tuž njedyrbjeli so starši ženje huntorić na to, zo maja dźěći daloko do šule běhać. Dźensa wučeni praja, zo je běhać najstrowše ćělne zwučowanjo. — Wězo ma wšo so rozumnje a w prawej měrje wukonjeć. Nad tym dźěn dźensa starši, wučerjo a lěkarjo stražuja.

Towarstwowy powěstnik.

Budyšin. Spěwne towarstwo „Nadźija" wuhotuje njedźelu 29. dec. swój Sylvestyrski swjedźeń w „Brauhausgarten" na Nowosalzskej drózy (pódla měsćanskeje piwarnje). Wo bohaty wopyt sobustawow a přiwuznych prosy **předsydstwo.**

Baćoń. Towarstwo katolskich młodźeńcow a knježnow wuhotuje Nowe lěto w Měrćinkec hosćeńcu w Haslowje swój 17. założeński swjedźeń. Hrać budźe so „Hród Lubin" a „Krótkowidźaca Wórša". Po tym wjesoła serbska rejka. Započatk w 7 hodź. **Předsydstwo.**

Tow. kat. młodźencow we Wotrowje wuhotuje „Nowe lěto" 1930 wječor w 7 hodź. w Pančičanskim hosćencu swój 10. założeński swjedźeń, wobstojacy z dźiwadła a reji. Wšitkich Serbow z blizka a daloka wutrobnje přeprošuje **předsydstwo.**

Woprujo dar za

wudaćo nowoho Wosadnika

k Božomu dźěsću a so wukupiwši wot wšěch nowolětnych zbožopřećow, wupraja z tutym swoje

najwutrobniše „daj Bóh zbožo" k nowomu lětu 1930

wšěm přećelam a znatym:

Kk.: po **25 hr.:** dr. med. Cyrill Rězak, wóčny lěkar w Budyšinje;

po **10 hr.:** praelat can. cap. sen. Mikławš Žur; krajny radź. dr. jur. Beno Symank w Budyšinje; swójba kubl. Michał Domš w Bozankecach; farar Jakub Šewčik w Khrósćicach; farar Jurij Delan w Baćonju; tach. farar can. cap. schol. Jurij Hejduška; farar Jan Cyž w Hajnicach;

po **5 hr.:** arcyměšnik farar Jakub Žur w Ralbicach; swójba wučer Pawoł Pjetaš w Khrósćicach; privatus Jakub Mjechela; šulski wjednik wyšši wučer Michał Wjerab; farar W. Sprencel; direktor serb. lud. banki dr. jur. Bł. Pogedel; tach. wučer Jurij Šołta w Budyšinje; swójba kantor Andricki w Radworju; cyrkw. wučer Beno Cyž we Wotrowje; kapłan Jurij Handrik w Radworju; kapłan Józef Nowak w Budyšinje;

po **4 hr.:** arcyměšnik farar Pawoł Šołta w Lubiju;

po **3 hr.:** wyšši wučer kantor Jan Symank w Budyšinje; kubler Mikławš Just z Jaseńcy; překupc Jan Haješ z Łaza;

po **2 hr.:** privatus August Wrobl w Budyšinje; wić. kubler Jakub Cyž w Kašecach; kubler Jurij Cyž we Wotrowje; kubler Mikławš Delan we Wětećy; kubler Jurij Serbin w Kozarcach;

Wšelčizny.

Njeluby dar. Knjez farar wopraša so susodźic Janka: „Nó, Janko, što dha sy wčera k ptačomu kwasej dóstał?" — Jank přez płačk: „Brjuchbolenjo".

* * *

Potajnstwo. Wosobna młoda wudowa je k lěkarjej přišła, zo by so wo radu prašała. Lěkar pak ji tak radźeše: „Nadobna knjeni, bych wam należnje radźił, zo byšće so zasy woženiła. To je najstrowše lěkarstwo za was". — Wudowa přez to widźomnje rozwjeselena: „Knjez doktor, měniće traš wy, zo so wo moju ruku zajimujeće?" — Lesnje pak wotmołwi lěkar: „Nadobna knjeni, chcu wam ważne potajnstwo přeradźić: mudry lěkar drje wukazuje strowe lěkarstwa, sam je wón njebjerje."

* * *

Wurjadny muž. Žona k swojomu mužej: „To jene ja njewěm, što ty do muža sy! Pjenjez nimaš. Dźěła nimaš. Dźěłać so ći też njecha. Što dha so ći po prawym chce?" Muž bórčo: „Pić so mi chce!"

* * *

Přikładna lubosć. Wyšši wučer: Wojnarjo, wy maće we swojim nastawku runje tesame zmylki kaž waš bratr. Je to samón připad. — Wójnar: „Haj, knjez wučer, mój mamoj připadnje jenu a tusamu mać!"

* * *

Změrowanjo. Hosćencar k nócnomu stražnikej: „Naš knjez měsćanosta pak běše wčora khětrje namačany. Sće joho wy zetkali?" — „Haj, wězo, a sym joho domoj přewodźał!" — „Zo wón wosrjedź nocy tajku haru ćerješe a spěwaše, to drje jomu njejsće zakazać mohł?" — „So rozemi, to njejsym mohł, won dźěn je mój knjez. Ale, zo bych joho změrował, sym ja sobu spěwał.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1929.

Kk.: 840.—843. ze Zdźěrje: Jan Šmarander, Hańža Štrawsowa, Hana Šeferowa, Madl. Frenclowa; 844. 845. z Brěmjenja: Jurij Hicka, Hańža Wjerabowa; 846.—850. z Njebjelčic: kantor Jan Renar, Jurij Cyž, Jakub Žur, Hańža Wawrijowa, Jurij Kórjeńk; 851. 852. z Budyšina: Jakub Hejduška, Jurij Hicka; 853. z Bozankec; Michał Domš; 854. z Döbelna: farar Mikławš Just.

Dobrowólny dar za Wosadnik k hodam:
N. N. z Budyšina: **25 hr.**

Towarstwo kat. młodźeńcow we Wotrowje

wuhotuje **Nowe lěto 1930** wječor w 7 hodź.
w Pančičanskim hosćeńcu swój

10. założeński swjedźeń

wobstojacy z dźiwadła a reji.

Wšitkich Serbow z blizka a z daloka wutrobnje přeprošuje **předsydstwo.**

Towarstwo katolskich młodźencow w Khrósćicach

wuhotuje
na „Troch kralow“, póndźelu 6. januara 1930, wječ. w 6 hodź. w Pančičanskim hosćeńcu swój

założeński swjedźeń

z dźiwadłom a rejemi

Hrać budźe so cyle nowy kruch: „Swjaty Wjacsław“, struchłohra w 5 jednanjach

Wšitke serbske towarstwa a wšěch přećelow z blizka a z daloka — wosebje pak tež wosadnych nanajwutrobnišo přeprošuje

předsydstwo

Meble

Jstwy za knjezow
bydlanske jstwy
spanske jstwy
z dobroho drjewa a napodobnjene
Kuchnje, rjane mustry wot 145 hr.
Tež jednotliwe meble
Dobre dźěło, tunje płaćizny!
Płaćenjo po dźělbach!
Při hnydom zapłaćenju
wysoki rabat

Pawoł Handrik

Budyšin
Kamjeńtna dróha 32
při Drjewowych wikach

Marja Runge

wumjełska wušiwarnja
za paramenty
w Budyšinje, Lubijska droha čo. 9
poruča so k zhotowjenju a k wuporjedźenju wšitkich **paramentow, ryzwow, pluvialow a khorhowjow.**

Vogtlandske Madras-gardiny, přikrywy na sofy, łoža, blida a diwany, wóskowanki, łožowe šaty

J. Erler, Budyšin
Zwonkowna lawska hasa 10
— Posłužujemy serbscy. —

„Krajan“

płaći jenož 80 pj.

Kajkežkuli bolenjo w stawach,
njech wukhadźa z nazymnjenja abo drjenja, so wolóži přez
dr. Geist's Cicht Fluid,
Acetyphentablety a wićne zelo
Hrodowska haptyka, Budyšin, Hošic dróha

Serbski Hospodař

ratarske wulkowikowanske towarstwo z wobm. ruk. w Budyšinje. Tel. 3590

Poskićamy wšě hnoje, brikety a češke wuhlo też po mjeńšich dźělbach.

Naš automatiski młyn w Delnim Wujězdźe

tel. čo. 13

podawa najlěpšu pšeńčnu a ržanu muku, kotraž so wuběrnje derje pječe, wšě družiny grisa, wotrubow a šrótu, mlěte wolijowe wosuchi, předewšěm lany, kokosowy a koruškowy (Erdnußkuchen), wšě nětko w najlěpšej připóznatej kajkosći a po tunich dnjowskich płaćiznach.

W Budyšinje zetkamy so
w kofejowni Lehmann
na Serbskej drózy 8.
Najsłódniše konditorske pječwa
Wosebitosć: Torty jako dar při wšitkich składnosćach.
Wšědnje popołdnju a wječor koncert.

Serbska ludowa banka w Budyšinje

Filialcy we Wojerecach a w Khoćebuzu

Agentury: **w Khrósćicach** pola knjeza **M. Čornaka,**
w Kulowje pola knjeza **Oty Bulanka,**
w Rakecach pola knjeza kantora **J. Rjelki**

Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy zapołožować na knižku a zběhać po potrěbnosći.

Zadanja pjenjezy ze 6—9 procentami

Telefon 3506 a 3507.

Konjace nožicy
česaki za nožicy

toči swědomiće

J. Hampel

Kotelska hasa 11

Vogtlandske wumělske gardiny kupujeće stajnje tunjo pola
Kurt Erler w Budyšinje
jenož na žitnych wikach 11
napřeco „Złotej hwězdźe“